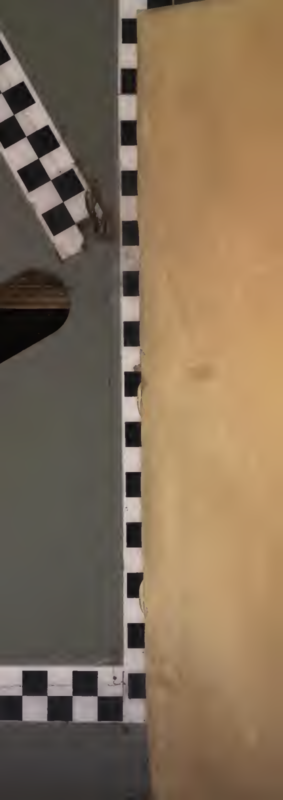
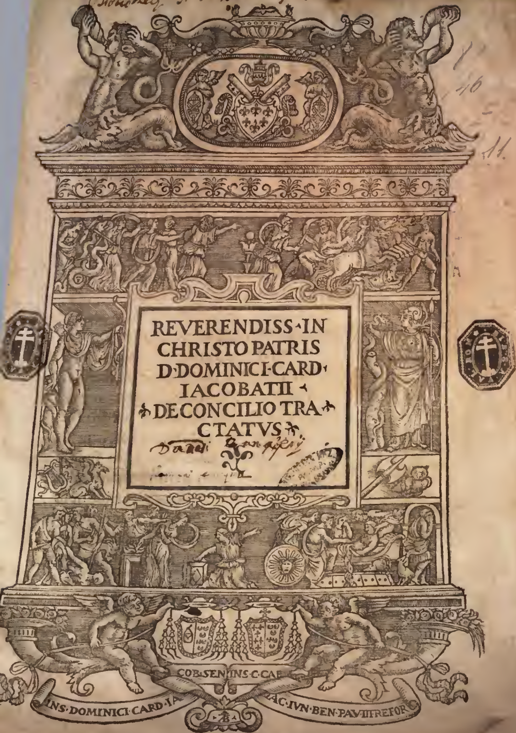
NCILIO

TATUS

REVERENDISS· IN CHRISTO PATRIS D·DOMINICI·CARD· IACOBATII DE CONCILIO TRACTATVS

PRAEFATIO.

ABES Candide Lector tractatum de Conciliis Dominici Reuerendissimi Cardinalis de Iacobatiis cum suo perutili & copioso Indice Opus sane elegans multiplici doctrina copiosum, ac ceu pratum quoddam uariis sapientiæ flosculis undiq; ornatũ refertumq̃, structuraq; ipsius ueluti corporis quadam cõpage. Libris quæstionibus articulis miro ordine ceu mẽbris suis perbelle dispositũ ac distinctum. Quo fit ut illud tibi affirmare non dubitẽ, futurũ hoc opus nedum iuris ciuilis ac canonici sapientiæ cultoribus (ob singularem quæ in eo uiro fuit huiusce Scientiæ disciplinam eximiamq; peritiam & praxim) continuo usui & perq̃; utile Sed & aliarum quoq; disciplinarum & sacræ præsertim Sophiæ professoribus & magistris ob multos qui in eo sunt & qui ad hanc Conciliorum materiam pertinent particulares & communes locos (ex optimis quibusq;, & Illustribus ipsarum disciplinarum authoribus collectos, suisq; quęstionibus ut uidere poteris opportune applicatos) ualde iucundum & gratum, & hoc præsertim tempore q̃ maxime necessarium. Vale.

Eorum quæ in hoc opere tractantur Index.

℄Lib. I.

Ar.1. E etymologia & quiditate cōcilij, & quot modis dicatur ecclesia, & cur dicatur regina, itē sancta & catholica. pa.1.2.&.3.

2 Quot sint genera conciliorum, & cur vnum eorum genus dicatur vniuersale. pa.4.col.1.

3 De quatuor generalibus principalioribus concilijs, & cur dicta sint octo, & cur nicenum dicatur primum. & ibi de symbolis. pa.5. vsq; ad.16. & ibi quod concilium dicatur generale & quod lateranēn.

4 De omnibus generalibus concilijs, & ad qd conferant concilia. pa.16.17.&.18.

5 De origine generaliū conciliorū. pa.18.co.2

6 De modo tenendi concilium, & an possit esse concilium sine papa, & de præsidentibus in concilio, & quibus vestibus induātur existentes in concilio. pa.20.col.2.

7 De ordine in sedēdo & subscribendo in concilio. Item de cardinalibus & patriarchis, & eorū priuilegijs ac origine, & de eorundem adinuicem comparatione. item qui dicantur illustres & qui illustrissimi, & ibi bulla eugenij.iiij. de præstatione cardinalium. pa.22. vsq; ad.53.

8 De ordine sedendi & subscribendi aliorum post cardinales & patriarchas, videlicet primatum, archiepiscoporum, episcoporum & aliorum inferiorum dignitatum. Item de primatum & archiepiscoporū ac metropolitanorum differentia. item de prælatione inter eos, & inter duos fratres promotos ad militiam, & de prælatione inter archiepiscopum mediolanen. & rauennā. Item de modo capiendi maioritatem prælationis in ecclesia. Item de senibus & eorum priuilegijs & prælatione. Itē de episcopis & quales esse debeant, & de protonotarijs, abbatibus, capitulis & vniuersitatibus, & de psonis secularibus, imperatore, regibus, principibus & eorū oratoribus. pa.53. vsq; ad.73.

℄Li. II.

Ar.1. De loco concilij.

2 De ijs qui necessario vocandi sunt ad concilium, & qui habeant vocem decisiuam in concilio, & qui consultiuam tātum, & an quis possit habere plures voces, & ibi de imperatore & alijs principibus secularibus. & an cum quis est vocatus ex causa notorie iniusta teneatur ire, & de capitulis ecclesiarum cathedralium & alijs vniuersitatibus. Item de cōcilio quod tenetur in patriarchio lateranē. & de episcopis titularibus & extrinsecis, & an habens plures ecclesias annexas habeat plures voces. pag. 74. vsq; ad.86.

3 An ad concilium generale sint vocandi episcopi de vniuerso orbe, & quid quādo celebratur in patriarchio lateranē. pa.85.

4 An concilium quod non est de vniuerso orbe sit tantæ authoritatis quantæ est illud quod est de vniuerso orbe. pa.88.col.1.

5 De forma citatiōis ad conciliū generale. & ibi de ītelle. cle.j. de iud. p.89. vsq; ad.95.

6 An ad īfligēdā pœnā sufficiat vna cita. p.95

7 An si in generali citatione ad concilium nō sit adiectū tps, teneatur quis comparere, & quātū tps debeat assignari. pa.97.co.2

8 An si tps tenendi concilij sit prorogatū, requiratur noua citatio. pa.98.col.2.

9 An vocati ad concilium possint comparere per procuratorem. pa.99.col.2.

10 An si episcopus non est citatus, teneat ire ad concilium. pa.102.col.1.

11 An successores teneant ire ad concl. vigore citatiōis factę p̄decessorib⁹. pa.102.co.2.

12 An vocatus ad conciliū & impeditus ita vt non possit ire, teneatur mittere procuratorem ad se excusandum, & quādo dicatur legitimum impedimentum. & si quis venerit iam cœpto concilio an excuset, & q̄r dēat pbari īpedimētū. pa.103. co.2

13 Quid si non inueniatur procurator, & ibi quid si procurator capiatur in via vel detineatur. pa.105.col.1.

14 An impeditus possit mittere pcuratorem qui habeat vocem deliberatiuam & decisiuam. & ibi de pcuratore non episcopo, & an episcopus pcurator habeat plures voces etiam contrarias. pa.105.col.1.

15 An impeditus possit committere vocem suam alteri epō sine licentia papæ & concilij, & quid si eps procurator habeat mandatum limitatum, & quid operetur tolerāda papæ vel concilij. pa.107.col.2.

16 An impeditus teneatur mittere procuratorem ad recipiendū statuta concilij, & qd de pcuratore constituto ad causas, & qd

de laico. & an in causis spūalibus operet tacitus consensus partiū. pa.109.col.1.

An siqs nō veniat in termino sed post concilīū congregatū, dēat admitti. pa.110.co.2

An vocatus ad conci. possit imponere onus charitatiui subsidij subiectis ecclesijs & monasterijs. pa.111.col.1.

De pœnis nolētium ire ad concilium. & qd de ijs qui recedunt illicentiati. & de intellectu.c.consuluit.de offi.deleg. & quid si recedēti superuenisset aliquod legitimū impedimentum. & an non comparentes statim sint puniendi tanq̄ contumaces. pa.111.col.2.

An vocati ad conciliū per viam intimationis teneatur credere intimanti sic vt arctentur. pa.114.col.1.

De vocato ad concilium & eodem tempore ab alio suo superiore. & ibi inserūtur multæ qstiones: scilicet cui monachus teneatur magis obedire, episcopone an abbati &c. & de intellectu.§.si cum omnes.l.si qs in graui ff.ad silla. pa.114. vsq; ad.121.

De non comparentibus quia non audent dare votū liberū & an contra cōparentes possit opponi aliq̄ exceptio. pa.121.col.1.

Qui possint interesse concilio & qui non. & an possint īteresse armati & laici. & an hæretici & schismatici & infideles sint omnino repellendi. pa.121.col.2.

An ex hoc ꝙ aliqui qui non sunt de concilio fuerunt admissi, possint allegare ꝙ sint in q̄si possessione interessendi. pa.124.co.1.

Lib. III.

1. Ad quē spectet congregare concilium. pa.124. & ibi ꝙ licet patres concilij sint vocati & congregati a non habente potestatem, nihilominus authoritate habētis potestatem procedere possunt. pa.133. & ibi duplex practica congregādi concilium. pa.137. Item ibi quid in hoc agēdum q̄n essent plures contendentes de papatu. & qd q̄n vn⁹ eēt ab ecclesia receptus, & qd q̄n ambo essent recepti, & qd quādo neuter est receptus sed alter est in possessione. pa.142. & .153. & de intellectu.§.pater. iij.q.j. pa.143. Item de exceptione hæresis & alijs (puta ꝙ est vxoratus &c.) in papam a duabus partibus electum. pa.148. & de intellectu.c.siquis pecunia.lxxix.di. pa.146. de quo etiam.ī. Item qs interponat authoritatem concilio quando adhuc non constat qs sit verus papa. pa.155. Itē quid agendum q̄n alter contendentium q est in possessione non vult congregare & alter nullam habet possessionem: vel cū ille q est solus papa est hæreticus & requisitus non vult congregare. pa.156.

2 Cum nec papa nec cardinales nec īperator curat congregare conci. qd agēdū. p.1.5

3 Si papa non vult congregare vel congregato authoritatem interponere, an poterit ad hoc cogi. pa.166.

4 De modo congregādi q̄n non conuenit de loco inter imperatorē & cardinales vel inter imperatorē & patriarchas. ea.pa.

5 Quid agēdū si duo electi essent in q̄si possessione papatus & noliēt congregare. pa.167.

6 Cū vterq; contēdētiū est in possessione partis papatus & conueniūt cum cardinalib⁹ in locū vnū vt quod decreuerint de conuocādo concilio fiat, verū sufficiat maior pars omnium simul iunctorum an requiratur maior ps vtriusq; obediētię. p.170.

7 Si neuter contēdētiū est in posſione, qs congregabit. pa.171. & ibi de duobus electis in īperatores & dātib⁹ priuilegia. pa.173

8 Si vterq; contēdētiū est in posſione ptis suæ obīæ, & vnus nolit alter aūt velit congregare, an possit. & ibi inserunt multæ quæstiones. ea. pa.173.

9 Si vterq; existētiū in posſione & contēdētiū est contētus congregare, sed non conuenit īter eos d̄ loco vł tpe, qd agēdū. p.177 Et ibi inserunt multę q̄ones, & de iudicio sortis. pa.179. & ibi ꝙ electio loci pōt cōmitti vni vel duobus vel tribus, & stari eorum iudicio. pa.182.

10 Si locus fuerit semel deputatus, & papa nolit ad illū accedere, qd agēdū. ea. pa.182.

11 An contēdētes de papatu dēant in toto processu cōcilij eē p̄ntes. ibidē. & ibi q hēant dirigere conciliū q̄n contēdētes sunt expulsi. & ibi an si contingat ambas electiones declarari nullas, alter ex contendentibus possit de nouo eligi.

12 Si sit dña īter papā & cardinales de mō vel loco congregādi cōciliū, qd agēdū. ibidē.

13 Si papa renūciauit papatui & postea negat se renunciasse & cardinales volunt alium eligere, quid agendum. pa.189.

14 Casu quo imperator potest cōgregare conci. cōtra papā, an possit cogere prælatos vt vadant ad concilium pa.184.

15 Si papa est tm̄ electus & nondū cōsecratus, an possit congregare concilium. ibidem.

16 An legatus de latere possit congregare conci. & ibi de ītellectu.c. ꝙ trāslationē de of. leg. ibidē. & an data facultate legato celebrādi conci. cēseat ei data ptās illud congregandi.

gregádi,pa.185.lit.B.& an possit legatus
conuocare & celebrare concilia prouin
cialia sine licentia papæ.pa.186.lit.B.
18 Si papa non intersit concilio, an debeat in
teresse per commissarios:& quot poterũt
præsidere nomine eius.ibidem lit.C.

Lib. IIII.

Ar.1. Quo tpe cõgregádũ sit cõciliũ.pa.187.li.A.
2 De intellectu constitutionis freqũs in con
ci.constan.editæ.pa.190.li.A.
3 Ex qbus causis congregádũ sit conciliũ.pa.
193.lite.C.& ibi de multis schismatibus p
concilia sublatis.pa.194.li.A. & ibi bulla
eugenij de vnione ecclesiæ oriẽtalis cum
occidentali.pa.195.li.D.& ibi an papa so
lus sine concilio possit decidere articulũ
seu causam fidei.pa.198.li.B.
4 Papa effecto furioso,demẽte,ĩutili vel ipso
capto ab hostibus,qs cõgreget conci. pa.
204.& seq.& ibi qd si eẽt abſſ & nõ pos
set vel nollet venire, an possent cardina
les administrare:& qd postq̃ accepisset
papatũ.pa.217.li.B.Itẽ qd agẽdũ si vitia
retur corpore & efficeret̃ tam deformis
vt generaret scandalum.pa.218.lit.C.
5 An sit sufficiẽs cã congregádi conci. si papa
passim committat simoniam.ibidem.&
verũ simonia sit hęresis & qñ.p.219.li.A
6 An papa illaqueet̃ crĩe simoniæ.pa.222.lit.
B.& ibi de recipiẽtib⁹ simoniace bñficia
ab eo,pa.227.lit.C. Itẽ an electio papæ si
moniaca sit nulla,& de ĩtellectu.c.ĩ noĩe
dñi.xxiij.di.&.c.siqs pecunia.lxxix.di.pa.
231.li.A,& bulla iulij.ij.contra simoniace
aspirantes ad papatum.pa.237.li.A.
7 An qa papa obstinate & incorrigibil̃r cõmit
tit simoniá,debeat cõgregari concilium
contra eum.pa.239.lit.A.
8 An si papæ obijciat̃ exceptio q̃ iure diuino
vel naturali inferat eũ nõ eẽ nec posse eẽ
papá,dẽat cõgregari cõci.pa.240.lit.A
Item an possit obijci papæ q̃ est notorie
excommunicatus.pa.241.li.C.
9 An electio papæ p ĩpressionẽ facta teneat.&
de ĩtellectu.c.licet de elec.&.c. siqs pecu
nia.79.dis.pa.244.li.D.Itẽ qd si ppl̃s sit
tumultuat⁹ vt electio p̃sumeret̃ ĩpressiua.
Item qd si cardinales dicunt q̃ elegerunt
per impressionem.pa.252.li.B.
De electõe papę fcá añq̃ clauderet̃ cõclaue
& de pœna cardinalium eligentium pa
pam per simoniam.pa.252.li.D.
De electiõe papæ fcá singl̃r ĩ domib⁹. & ibi
mlt̃ę qõesti mã ĩ pssiõis.p.253.c.2.& se.p.
Quid agendũ cũ papa negligit congregare
cõcilium,cũ tñ immineat necessitas refor
mandi ecclesiam &c.pa.257.li.D.
13 An possit congregari concilium per com
missarios papæ.pa.258.li.C.

Lib. V.

Ar.1. Quales dẽant eẽ interfuturi cõci.p.259.l.A
2 De exordio concilij.pa.260.li.D.
3 Qũo se gerẽ dẽant existẽs ĩ cõci.p.263.l.C
Itẽ q̃ sit pría cá pponẽda ĩ cõci.p.265.l.c
4 Quomodo sit procedendum in concilio,&
qualiter seruanda vota.ibidem lit.D.
5 De pœnis impedientium concilium vel eun
tes ad concilium.pa.268.lit.A.
6 An existentes in concilio percipiant fructus
suorum beneficiorum.pa.269.li.C.
7 Quot dñt adesse ad cõstituẽdũ cõci.& qd in
alijs collegijs inferiorib⁹ et ad quẽ in eis
spectet cõgregatio.pa.270.& seq. Itẽ an
omnes p̃sidẽtes ĩ cõci. noĩe papę dẽant ĩ
actu gerẽdo sil̃ cõcordit̃ cõsẽtir̃.p.2 6.l.d
8 An cõci.cognoscat de litib⁹& cãis q̃ occur
rũt tractãde:& vt̃r ð qb⁹ cãis cognoscat.
& cur dicat̃ ĩ cõcilijs pría vel fa actio.pa.
277.& se.Itẽ verũ datę fuerit claues iuris
ditionis cõcilio sil̃ cũ papa.& verũ sit vna
an pl̃es claues& q̃les.& q̃re dicant̃ claues
regni cœlorũ & nõ clauis ĩ singl̃r. de quo
ẽt.§.ĩ.q.an cõc.sit mai⁹ papa.p.280.& se.
Itẽ an conci.hẽat iurisdi.ordinariá:p̃sertĩ
cũ hẽt iudicare de papa.pa.285.li.D. Itẽ
an cõci.p̃uĩciale possit deponere ep̃os.&
quot p̃sonę requirant̃ ĩ depõne epi.& quot
ĩ depõne presb̃ri,diaconi & subdiaconi.
pa.288.li.D.Itẽ an ĩ conci.gñali ĩ cogni
tione cãrũ sit s̃uád⁹ ordo iudiciari⁹.& an
conci.possit vices suas alij delegar̃ aliq̃b⁹
de conci.contradicẽtib⁹.& an possit com
mittere vices suas laico, cũ agit̃ de cã pa
patus vel de papæ depõne.pa.289.ĩ col.1.
9 An vocat⁹ ad cõci.hẽat ius reuocádi domũ.
& de ĩtellectu.c.j.de iud.pa.289.col.2.
10 An conciliũ possit p̃nũciare se iudicẽ & se
constituere gñale conciliũ.pa.290. lit.B.
11 An gñale conci.possit recusari vt suspectũ.
& ibi de alijs vniuersitatib⁹:& de ordina
rio q̃ arctat̃ ad p̃nũciádũ s̃m consiliũ asses
soris q̃ ẽ suspect⁹.Itẽ verũ p̃sidẽtes ĩ cõci.
possint r̃cusari vt suspecti.p.291.c.2.& se.
12 An cõci.possit adiri p viã q̃relę.p.293.li.D
13 Qũo gesta concilij intitulent̃. pa.294.li.B.
14 Verũ constõ conciliaris edat̃ sub noĩe papę
an sub noĩe conci.& ibi qd de constõe in
nouata ĩ sequẽti concilio.& qñ dicat̃ con
stitutio conciliaris.& qd de cõfirmatas de
quo ẽt inseq.arti.pa.294.& sequen.

Quando constitutio aliqua conciliaris renouatur in alio concilio, a quo denominanda ẽta priorinc an a sequẽti. pa. 299. li. B.
2 An papa possit tollere statuta cõcilij, & quõ confirmatio sapit superioritatẽ, & ibi de pluribus concilijs per papã reprobatis. Item an papa dispenset circa sacramẽta, licẽt de quo etiam infra in sequen. arti. Et ibi verũ constitutio frequens edita in concilio constantien. liget vlterius an fuerit localis siue particularis. pa. 300. col. 1. & se.
An concilium possit tollere constitutionem papæ. & ibi an possit conciliũ sede vacante mutare formam traditam de consecrãdis episcopis. pa. 305. li. C. Item an papa in causa fidei semper teneatur congregare concilium, & an possit tollere canonẽ siquis suadente: & an sententia eius præferatur sententiæ concilij. & an solus possit facere nouos articulos fidei. pa. 307. li. C. Item an concilium possit facere constitutionem q̃ papa possit sibi eligere successorem. pa. 310. li. C.
3 An statuta concilij dicãtur statuta hominũ. pa. 310. li. D.
An sufficiant clausulę generales ad tollendũ statuta concilij, & de intellectu. c. ex parte de appel. mona. pa. 311. li. B. Item si papa reuocet omnes exemptiones, addẽdo q̃ non intẽdit nouas concedere sine certa forma: an si papa postea illas concedat sine illa forma valeat concessio. & qd operetur clausula motus proprij & ex certa scientia in rescripto. pa. 316. col. 1.
An inferior ipso papa dispenset contra concilium, & ibi in quibus dispensat episcopus. Item an cum concilium concedit facultatem dispensandi, episcopus semper possit dispensare, & an cardinales dispensent contra conciliũ. & an episcopus possit facere constitutionem synodalem declaratiuam cõstitutionis conciliaris & an possit introduci consuetudo contra concilium generale: & an valeat consuetudo q̃ in beneficijs hierosolymitanis non habeat locum deuolutio. pa. 316. & sequen.
An concilium possit limitare constitutionẽ papæ. item an concilium possit limitare vel reuocare constitutionem alterius concilij. pa. 323. col. 1.
An concilium possit statuere q̃ papa possit sibi eligere successorem. pa. 323. col. 2.

¶ Lib. VI.

1 An papa habeat authoritatẽ a concilijs generalibus. & ibi an conciliũ possit restringere authoritatem papæ. pa. 324.
2 An sentẽtia papæ præferatur sententiæ concilij. & ibi an in passione domini fides remanserit in sola beata virgine: & quomodo intelligatur q̃ dubius in fide est infidelis in. 7. motiuo. & quomodo papa dicatur summus in. 16. motiuo. Item an papa possit tollere priuilegium canonis siquis suadẽte & priuilegium fori. & ibi an solus papa possit decidere causas fidei, & quando non est ei obediendum, & quomodo intelligatur q̃ papa aut ecclesia non potest errare, & quomodo petrus fuerit caput: & quomodo apostoli dicti sint etiam fundamenta. de hoc etiam. J. in quęstione an conciliũ sit maius papa. Item quomodo intelligatur q̃ quãdo petrus claues accepit ecclesiam significauit, & ibi & hic. & quid si papa crearet multos episcopos titulares vel erigeret nouas ecclesias cathedrales, vt sic eius sentẽtia præferretur &c. pa. 325. & sequen.
3 Si est contrarietas inter diuersa concilia vel si patres eiusdem concilij discordant, cui parti sit adhærendum. & quãdo requiratur maior pars & quando etiam sanior. & ibi late quando valeat factũ a maiori parte. & quando tangit omnes vtrum requiratur consensus omniũ, an sufficiat consensus maioris partis. & quando sit standum minori numero. & quando contradictio vnius impediat actum. & ibi aliqd de cardinalibus. Itẽ quando actus est explicandus per corpora nationum seu officiorum, quomodo accipienda sit maior & sanior pars, & quomodo cognoscatur q̃ conueniant vt facientes diuersa corpora vel vnum. & de intellectu. c. nicena. 31. di.
4 De potestate concilij sede vacãte, & aliquid de cardinalibus. & an requiratur concordia omniũ in decernendo q̃ casus occurrens indiget accelerata prouisione &c. & an concilium possit dare indulgẽtias plenarias. pa. 359. & sequen.
5 De potestate cõcilij circa absolutiones & dispensationes & alia quæ pertinent ad papam etiam non vacante sede. & ibi quomodo & christus & papa dicatur sponsus ecclesiæ. & qũo intelligatur q̃ saluberrima est cõciliorũ authoritas. pa. 369. & seq.
6 An concilium sede vacante possit disponere contra iura positiua & illa tollere. & ibi an possit conferre beneficia & episcopatus. pa. 372. & seq.
7 An concilium sede vacante vel quando est congregatum

congregatũ contra volũtatẽ papę q detra ctabat illud cõgregare, possit creare vnũ vel duos cardinales subsistẽte necessitate. Itẽ vtrũ ptãs concilij sit imediate a xpo, & an apli habuerint ptãtẽ iurisditionalẽ imediate a christo. pa. 373. col. 2.

8 An conciliũ possit statuere q papa possit sibi eligere successorẽ. & quid de papa cũ cardinalibus. pa. 382. col. 1.

9 Vtrũ si papa in concilio contra ipm congregato sit depositus, pertinebit electio noui ponti. ad conci. an ad cardinales. et ibi de intellectu iuriũ loquẽtiũ de electione ro. pon. & de itellectu. c. suscepti de rescrip. in. vj. & de intellectu. c. si duo, &. c. siqs pecunia, &. c. si trãsit⁹. lxxix. di. pa. 382. col. 2

10 An si papa velit deponere iperatorẽ vel regem vel cardinales, teneatur congregare conciliũ. pa. 387. col. 2. Itẽ an papa possit trãsferre vnum epm inuitũ. pa. 388. col. 1.

11 Penes quem mortuo papa remanet plenitudo potestatis. pa. 388. col. 2.

12 Si vacãte sede remittit aliqd determinationi concilij & ante determinationẽ dissoluit, an poterit vlterius per concilium determinari. pa. 390. col. 1.

13 Si conci. cognouerit d cã papæ & absoluerit eũ, an poterit condẽnare eos qui ipsum indebite vexarunt. pa. 390. col. 2.

14 An & qño papa possit se submittere iudicio concilij vel iperatoris vel alteri⁹. & de intellectu. c. nos si icompetẽter. ij. q. vij. Itẽ an iperator vel rex possit se submitteř iudicio alicui⁹. & de itellectu. l. ẽ receptũ. ff. de iu. om. iu. & ibi an papa possit faceř q gñalr oẽs clerici iudicent p laicos. & an si alter dñorum vnius castri delinqt, censeatur se submittere condño. pa. 391. col. 1.

ℭLib. VII.

Ar. 1. An cardinales q discesserũt a iulio. ij. potuerint conuocare cõciliũ. & ibi qño papa excusabať a piurio, qui iurauerat itra certũ tps (qd erat elapsum) congregare conci. &c. Scdo an licuerit dictis car. recedeř ab obia papę, maxime pp metum quẽ allegabãt. & de confœderatis & rebellib⁹, & de notorio, & de gestis ex certa scia & plenitudine ptãtis, & de multis alijs. Tertio an dicti cardina. fuerit schismatici. Quarto an pcessus papæ contra illos sine obsuatione terminoꝝ format⁹ fuerit valid⁹, pserum cũ cẽt sup notorietate delicti fundatus. Quĩto cui⁹ fuerit de his cognosceř. Sexto an pdicti cardinales fuerit admittendi i pximũ conclaue electionis ponti. si. is. & an obstiterit eis aliq exceptio rõne schismatis & de itellectu. c. j. de schisma. i vj. & ibi bulla clemẽ. v. d. c. j. reuocatoria. Septimo an cardinales creati p papã durãte concilio fuerit veri cardinales & admittẽdi i cõclaue: maxĩe eo q fuerãt creati sine regsitiõe cõci. &c. p. 403. vsq. 444

2 Si cardinales schismatici restituanť, an recuperent ẽt bñficia & dignitates & bona in alios trãslata. & ibi an recuperẽt locũ i collegio. & qd de fructibus perceptis ex bonis in alios translatis. pa. 444. col. 2.

3 An tales cardinales sic ex gr̃a restituti teneãtur abiurare schisma. pa. 447. col. 2.

4 An si schismatici volunt redire ad vnitatẽ, sint restituẽdi ad priora. pa. 448. col. 1.

5 An papa q iurauit & voult aliq̃ i conclaui, teneať illa obseruare: & si nolit, an possit ei subtrahi obediẽtia. & ibi qño dicať sponsus ecclię, & de ei⁹ pemiñetia & alijs multis. & qñ priceps teneať ad obseruationẽ contractus. & an papa possit expedire ardua sine consilio cardinaliũ. & an eps ligetur ppria constõne. & an papa teneať obseruare iurm & votũ de non alienãdo bona ecclię. & qd de iuro non creãdi cardinales vltra certũ numerũ. & d itellectu c. sicut. xv. di. &. c. contra statuta. xxv. q. j. &. c. pvenerabilẽ. q si. fine le. pa. 449. co. 1

6 An ihabiles & dispẽsatione idigẽtes contra capla conclauis pmoti ad cardinalatum, sint veri cardinales. & an papa tales pmouendo peccet mortaliter &c. & de intellectu. c. osius. lvj. di. pa. 494. col. 2.

7 An pricipes possint cogeř papã ad cõgregãdũ intra certũ tps concl. &c. pa. 498. co. 1

ℭLi. VIII.

Ar. 1. An papa possit accusari de heresi. & qñ coram concilio & qñ corã successore. & de qb⁹ alijs crib⁹ accusari possit. p. 510. vsq ad. 516. Itẽ q dicať heresis dãnata. & q acto dicať hereticales vł idololatrici. p. 516. c.

2 An si papa de heresi accusať reddat se corrigibilẽ &c. possit retineř papatũ. & qd si reddat se corrigibilẽ postq̃ ẽ dephẽsus vł conuictus. & qd qñ crimẽ ẽ occultũ. de quo ẽt. j. l. q. de cãis ob q̃s papa pt̃ dponi. & ibi de itellectu. c. dixit apls xxiij. q. iij. & de triplici admonitione euãgelica. & d psona admonẽte & forma admonitiõis & quotiẽs fieri dẽat. pa. 517. Itẽ an si papa i simonia & alijs crib⁹ repiť icorrigibilis, possit accusari. & qd de crib⁹ occultis. & & de authoritate gl. i. c. si papa, & limitatione ad dictũ Io. an. in. c. inquisitioni de

senten,excom.pa,521.col.1.

De remediis quãdo papa inuolutus vitiis est omnino incorrigibilis.pa,524.col.1.

Quando dicatur ecclesia per excessus papæ scandalizari.& quando papa dicatur incorrigibilis.pagi.527.col.2.

An papa possit accusari schismatis.& ibi de differentia inter schisma & hæresim.& quis dicatur schismaticus,& an detur schisma sine hæresi,& an tempore schismatis excusentur adhærentes vni vel alteri.pa.528.col.2.

An si romani admitterent antipapam,possent priuari priuilegiis per roma.ponti.eis concessis,& an papa possit transferre sedem suam in alium locum,& an possit residere extra vrbem,& si sine causa traheret moram extra vrbem,& reuocatus redire nollet,an esset sufficiens causa congregandi concilium,& an papa possit appellari vllis.pa,538.col.1.

Quando ecclesia roma.incœperit habere principatum.pa.538.col.2.

An papa possit accusari de apostasia.& an post quinquennium a morte quis possit de hæresi vel apostasia accusari & damnari.& ibi de intellectu.c,siquis pecunia.lxxix.dist,de quo pluries supra,& infra in quæstione de superioritate papæ ad conci,& an intrusus in papatum sit schismaticus.ibidem.

An papa possit accusari de hoc ꝙ est laicus vel vxoratus;& sic de aliis defectibus iuris positiui.pa.540

℄Li. IX.

1. Ex quibus causis & quomodo possit papa deponi.& de intellectu,c.electionem.lxxix,di.& de papa hæretico parato corrigi,de quo etiam supra in.2.q.li.8.& de intellectu,c.nunc autem.xxi.dist.& ibi quid de papa schismatico.& quid si papa est omnino inutilis vel furiosus seu demens,& quid si est iudæus vel paganus.pa,241.vsq; ad,551.

An duobus contendentibus de papatu,ita deponendus sit verus papa non curans tollere schisma sicut alter cõtendẽs qui nõ est verus papa.pa.151,co,1

Quid agendũ cum pro vtroq; contendentiũ inueniatur volẽtes intrare ignẽ,& ibi,15,modi tollendi [schis]ma,& an verus papa fouens schisma ita possit pro sedatione schismatis cogi ad cedendum sicut antipapa.& quando non est curandum de scãdalo,pagi.552,vsq; ad.559.

Si duobus contendentibus de papatu fiant ab eis diuersi processus & priuationes,& deinde sedato schismate confirmentur gesta eorum,quid agendum erit de dignitatibus ademptis vigore talium priuationum,& ibi tres aliæ similes quæstiunculæ,pa.559

Si papa pro vnione ecclesiæ resignet,an hoc facere poterit per procuratorem.ibidem.

Si papa constituat procuratorem & ipsum absq; alia intimatione reuocet ante factam resignationem,& deinde procurator renunciet,an tenebit resignatio.pa.560,col.2.

Quid agendum si papa post renũciationem dum cardinales procedũt ad alterius electionem,neget se renunciasse.ibidem.

Si papa existẽte in vna ciuitate fiat resignatio in alia ciuitate per procuratorem,vbi fiet electio successoris.pa.561.col.1.

Quomodo post resignationem contendẽtium de papatu,facienda sit electio.pa.561.col.2.

An papa possit sic astringi in constitutione procuratoris vt non possit illum reuocare,ibidem.

Quid agendum vt in cessione facienda per contendentes de papatu,vitetur omnis deceptio,& ꝑ primis ne si vnus prius resignat,alter nolit postea resignare.& ibi remissiue quot fuerint schismata in ecclesia.& an papa accusatus de apostasia & conuictus possit per concilium deponi.& quid si accusatus sit & conuictus ꝙ est mulier.& quid si sit infans.pa.562.

12 An papa notorie & incorrigibiliter committendo simoniam scandalizans ecclesiam,possit in concilio deponi.& ibi remissiue in,11.motiuo quãdo sit vitandum scandalum,& an coniugatus electus in papam & volens reddere debitũ vxori,possit per concilium deponi,& si duo sint electi in ponti.an concilium ad vitandum scandalum possit vtranq; electionem cassare.& in,24.motiuo de intellectu,c,si papa.Et in responsione ad vltimum motiuum quomodo deprehendatur aliquem esse incorrigibile,& ibi remissiue ã in aliis q̃ hæresi schismate idolatria & similibus fidem concernẽtibus,concilium iudicet de papa.& ibi quid de papa vsurario & contractus vsurarios approbante,pa.563.vsq; ad.597.

13 Quot testes requirantur in depositione papæ.& an gesta per papam depositum ante declarationem teneant.pa.597.

℄Lib. X.

Ar.1. De appellatione a papa ad concilium.& ibi bulla iulii.2.de hoc.pa.598.vsq; ad.611.

2 De appellatione a concilio ad papam.pa.611.

3 De appellatione a papa ad cardinales,& ibi de appellatione a papa ad successorem.ibidem

4 De appellatione a papa ad deum.pa.602.

5 Si in concilio sit inter duos contentio de papatu,an poterunt appellare a s̃nia concilii.pa.613.col.2

6 An papa indubitatus possit pro libito voluntatis dissoluere concilium vel illud ad alium locum transferre,& ibi in fi,quanto tempore durare debeat concilium.pa.613.vsq; ad.623.

7 De superioritate papæ ad cõcilium.& ibi in,10.motiuo an concilium repræsentet ecclesiam vniuersalẽ,& qũo dicatur in spiritusancto cõgregari.Et in.22.motiuo pro concilio & in.8.pro papa & in cor.arti,de paritate petri & pauli & aliorum apostolorũ.& qũo claues datæ sint petro,& de intellectu illius authoritatis qñ petrus claues accepit,ecclesiam sanctam significauit,& qñ petrus factus fuerit põtifex,& de natura dictionis in,Et quot modis dicatur petrus habuisse claues,& in quibus cõsistebat potestas data apostolis,& qñ receperint apostoli ptãtem ligandi & soluendi,& qñ petrus fuerit consecratus.Et qũo petrus dicitur fundamentum ecclesiæ,& quot modis capitur fundamentum.Et vtrum clauis ligandi & soluendi sit vna an plures.de quo etiam supra in.q.de litibus & causis quarum cognitio spectat ad conci,& de intellectu authoritatis quæcunq; alligaueritis &c,matth.18,& dic ecclesiæ &c.& de potestate ministrandi sacramenta eucharistiæ,baptismi & pœnitentiæ.& de potestate ordinis & iurisdictionis petri & aliorum apostolorum,& qũo ecclesia errat.Et de intellectu,c.primæ sedis,xcix,di.in responsione ad.36.motiuum.Et de intellectu,c.puto.2.q.vii.& qũo papa dicatur vicarius petri in responsione ad,50.motiuum.pa.624,vsq; ad,776.

8 An & qũo ecclesia habeat vtrunq; gladium.& ibi de baptismo & donatione constantini,pa,776 vsq; ad finem libri.

℄Indicis iuxta ordinem librorum finis.

INDEX SECVNDVM ordinem alphabeti.

Bbates in concilio sedebunt post pro tonotarios numerarios & participantes.facie.71.col.2.lia.C.&.D
Abbatum digniores sunt & erunt in loco de quo supra q portăt mitrā, loco quo supra.
Abbates quibus cōcessum est priuilegium vtendi mitra, si sint exempti in cōciliis & synodis vti possunt mitra auriphrygiata tamē exempti, simplici, alba & plana. vbi supra.
Abbates debent vti vestibus conuenientibus religioni cuius ordinem profitentur, & debent esse expresse professi, facie.72.col.1.litera.A.
Abbas dicitur pater monachorum alias appellatur archimādrita.i.p̄riceps siue prior monachorū, loco quo supra.
Abbates non portantes mitram nō sunt patres abbates. eadem facie, col. & litera.
Abbatia est dignitas, & quando quis dicatur abbas ante benedictionem vel post, & qn vacent eorum bene ficia, & qn abbatia est dignitas. fa.72.col.2.li.C.
Abbates an teneantur ire ad concilium prouinciale, & an ad generale si non fuerint vocati, & quid de aliis inferioribus prælatis.fa.74.col.2.litera.D.
Abbates non dicuntur de numero concilii.facie.77.col.2.litera.C.Et an sint necessario vocādi ad concilium,facie.79.litera.B.col.2.
Abbates qui & quando vocandi sint ad concilium, & quando teneatur ire ad synodum prouincialem vel episcopalem.facie.80.&.81.col.2.&.1.
Abbates de consuetudine quę hodie inoleuit quando promouentur ad dignitatem iurant ire ad synodū. facie.81.col.2.litera.D.
Absoluendi potestatem habere videtur qui & condemnandi habet.facie.146.col.2.litera.D.
Absens ratione concilii, an percipiat fructus suorum beneficiorum.facie.169.col.2.litera.D.
Absens ratione suæ ecclesiæ recipit fructus sui beneficii.facie.269.col.2.litera.D.
Abundantia seu pinguedo verborum ponitur ad maiorem receptionem tantum.fa.775.col.1.litera.A.
Absolutio non datur non pœnitenti. facie.495.col.1.litera.A.
Actum nihil esse dicitur dum aliquid superest ad agendum.fa.67.col.1.litera.A.
Actus quādo est successiuus nō videtur a lege tempus assignatum ad finiēdum, sed ad inchoandum. fa.173.col.1.litera.A.
Actus omnis qui habet fieri in conspectu principis dicitur requirere industriam personę. facie.110.col.1.litera.B.
Accusatio non requiritur in notoriis, maxime in materia peccati, & in concernentibus publicam vtilitatem.facie.15.
Actibus in capitularibus cum agitur de interesse alicuius ecclesiæ particularis potestas agendi primo incumbit prælato, & eo negligente deuoluitur ad capitulum, & eo negligente ad particulares ipsius ecclesiæ,facie.161.col.2.litera.C.
Actibus in quibus absentes debent vocari, non computantur in numero nisi hii tantum qui debent vocari facie.169.col.2.litera.D.
Actus vbi indiget expeditione semper præfertur ille qui vult q actus expediatur.fa.175.col.1.li.A.
Actus per quem quis illaqueetur, ipsum facere velle non præsumitur. facie.226.col.2.litera.C.
Actus qui per se sortiūtur suum totalē effectum (ita q non est necessarium superioris ministerium) non impediuntur per iuramentum de non agendo: secus in iis qui egent ministerio superioris ad hoc vt sortiantur suum totale effectum.fa.246.col.1.li.B.
Actus qui non possunt fieri ab vniuersitate nisi omnibus consentientibus. vide fa.354.col.1.per totū, cum sequen.
Actus qui requirit pręsentiam alicuius non potest per alium explicari.vbi supra col.2.litera.C.
Actus hierarchici tres: videlicet purgare, illuminare & perficere.fa.713.litera.A.
Ad concilium initiandum & ad comparendum, quantum dari tempus debeat.fa.98.col.2.litera.C.
Aduocatus senior in aduocando præfertur, facie.61.col.2.litera.D.
Admonitio euangelica seu charitiua, & iudicialis in quibus cōueniant & differāt.vide remissiue fa.582.col.1.litera.A.
Admitti nunquid debeat qui non in termino sed post congregatum conciliū venerit.vbi supra litera.D.
Ad verificationem alternatiuæ sufficit alteram partem esse veram,facie.190.col.1.litera.B.
Aduocatus verbosus potest aduocatura priuari,facie 264.col.1.litera.B.
Afflicto non est addēda afflictio.fa.213.col.2.li.C.
Agendi ius vbi est dubium,(hoc est ex quo competat) fit mixtura & coniunctio ex duobus senatusconsul. facie.156.col.2.litera.C.
Alexander tertius sedit in pontificatu annis.22.&tempore eius schisma quod fuit in ecclesia dei per annos.16.cessauit.fa.22.col.1.litera.B.
Alienatio rerum ecclesiasticarum requirit consensum liberum.eadem facie col.2.litera.C.
Alimenta aliis in domo præstāda propter rixas & contentiones extra domum pręstantur.vbi supra.
Ambitio & charitas quomodo differant,facie.433.col.1.litera.B.
Antiquiores in vocibus pręferuntur.facie.58.colum.2.litera.D.
Antiquior de domo habet quasi prærogatiuam cōgregandi alios de domo.facie.61.col.1.litera.B.
Antiquior cessante consuetudine dicitur maior in capitulo.eadem facie col.2.litera.C.
Appellari an possit ad patriarchā omisso medio, fa.35.col.2.litera.C.
Appellari an possit ad cardinalem legatum medio omisso,vbi supra litera.D.
Appellari a sententia cardinalis cui est commissa causa appellatione remota non potest propter cardinalatus dignitatem, licet aliis in aliis personis per illam clausulam intelligatur sublata, friuola duntaxat appellatio,facie.38.col.1.litera.B.
Appellari non potest ab epo qui iudicat ex proro

ꝫ

gatione iurisdictionis.fa.41.col.2.li.C.
Apostoli prius fuerunt cardinales q̃ episcopi. facie.44.col.1.li.A.
Appellatur ab archiepiscopo ad primatem.fa.54.col.1.li.A.
Appellat de stilo curie citatus per edictum etiam si sit verus contumax.fa.94.col.1.in fi. & ibi quod poterit probare ignorantiam edicti per iuramentū.
Appellare licet a citatione loci non tuti apud honestas personas.fa.426.col.1.per totum
Apostoli omnes sunt fundamenta ecclesię. fa.643.litera, C.
Apostoli fuerunt creati episcopi immediate a petro & mediate a xp̄o. fa.784.li.B.
Apostoli non fuerūt pares siue equales petro quo ad iurisdictionem & potestatis plenitudinem.fa.281.col.1.li.A.
Apostasia triplex est vide.fa.538.col.2.li.C.
Appellari a papa ad conciliū an liceat sicut econtra.fa.598.col.1.cum sequen.
Appellatur ab archiepiscopo ad conciliū prouinciale in quo archiepūs residet facie.596.col.2.li.D.
Appellari non potest a sententia concilii.fa.595.col.1.li.A.
Appellari potest ab omni deuio & obliquo ad rectum & ordinatum.fa.601.col.2.li.D.
Appellatio interposita ad parem per errorem tenet, secus si ad inferiorem.fa.602.col.2.li.C.
Appellari non potest a sententia regis non recognoscētis superiorem.fa.602.col.2.li.C.
Appellari non potest a collegio cardinaliū sicut nec a senatu.fa.602.col.2.li.D.
Appellans eximitur a potestate iudicis a quo appellat.fa.602.col.2.li.D.
Appellari non potest ab eo ad quem omnes de iure appellant.fa.603.col.2.in fi.cum sequen.
Appellatur a concilio ad papā.fa.606.col.1.li.A.cum sequen. declara vt fa.609.col.2.li.C. & fa.611.col.1.li.B. cum sequen.
Appellationis remedium est de iure positiuo.fa.606 col.1.li.B.
Appellari potest a papa male informato ad ipsum melius informatum, facie.606.col.2.litera.C.cum sequen.
Appellari a papa posse asserēs hęreticus est. fa.608.col.2.li.C.
Appellari an possit a papa ad deum. fa.321.col.2.
Apostoli omnes habuerunt clauem iurisdictionis immediate a xp̄o.fa.34.col.2.per totum.
Apostoli omnes habuerunt parem potestatem baptizandi & predicandi.fa.739.li.C.
Apostoli non miserunt petrum in samariam authoritatis imperio sed prouidentie consilio. fa.732. litera D.
Aaron in veteri testamēto qui fuit summus sacerdos representat papam in nouo testamento & moyses imperatorem,fa.653.li.D.
Archiepiscopi pallium in concilio habere non debēt nec baculum pastoralem.fa.22.col.1.li.D.
Archipresbyteri nominantur cardinales quasi principales sacerdotes.fa.27.col.2.li.D.
Archiepiscopus dicitur ab archos quod est princeps quasi prīceps episcoporū.fa.31.col.2.li.C.& D.
Armatā familiā cardinalis hēre potest vide vbi supra.
Archiepiscopi ab apostolis prouinciis prępositi fuerunt.fa.43.col.1.li.A.& ibi qua de causa fuerint prępositi habes.
Archiepiscopus de necessitate an debet habere numerum decem ep̄orū sub se. fa.45.col.1.li. B.
Archiepiscopus quando deponat episcopos.fa.ea.col.2.litera.C
Arca Noe representat ecclesiam.fa.45.col.2.li.D.& ibi per totum quid significat multitudo animalium in ea positorum.fa.46.col.1.li.A.
Archiepi post oēs patriarchas sequūtur ī sessiōe vbi sa.
Archiepiscopi post primates sedebunt & ibi quod archiepiscopalis & regalis authoritas conueniunt.fa.55.col.2.litera.D.
Archiepiscopus debet hēre decem vel vndecim ciuitates sub se quibus presit in spiritualibus prout rex facie. eadem col.2.li.D.
Archiepiscopus in quo differat a metropolitano. fa.56.col.1.li.A
Archiepiscopis inter se concurrentibus quis p̄feratur in cōcilio & in p̄sentia papæ, fa. eadē col.1.in fi.
Archiepiscopus Mediolanen.an pręferatur Rauēnen. vel ecōtra & de contentione quę aliās orta est inter eos.fa.57.col.1.li.B.
Archipresbyter in diuinis pręcedit archidiaconum.fa.58.col.1.litera.B.
Arch episcopus debet omnibus abbatibus prouincię suę denunciare infra sex menses quod seruent quæ sunt statuta in concilio vbi supra
Archi episcopus absoluit a sententia lata per synodum. fa.278.col.1.litera.B.
Argumentum ab etymologia vocabuli an sit validū. fa.2.col.1.litera.A.
Argumentum ab exemplis chronicarum non est solidum quando agitur de potestate papæ. fa.595.col.1.li.A.
Argumentum de resistentia ad depositionē papę non valet.fa.595.col.1.li.B.
Ardua concernentia statum vniuersalis ecclesiæ semper sunt terminata per generalia concilia.fa.210.col.2.l.D.
Assessor & consiliarius episcopi an laicus esse potest fa.109.col.1.&.2.li.D.
Athanasius disputauit cum arrio postquam fuit damnatus in concilio & iterum illum conuicit. facie 120.col.2.li.D.
Auditores rotę in concilio debent sedere in parte anteriori ad pedes papæ & decanus rotę seruit de mitra cum secretario si nō ē prelatus. fa.71.col.2.litera.C.& D.
Auarus & fornicator vterque est idolatria.fa.203.col.2.litera.C.
Authoritas vniuersalis ecclesiæ residet in Romano pontifice & ab eo descendit in inferiores pręlatos.fa.280.col.1.li.A.
Authoritas papæ censetur excepta ab omnibus statutis concilii.fa.617.col.2.li.D.
Authoritas illa sacrę scripturę si peccauerit in te frater tuus &c. quomodo intelligenda sit.fa.566.col.2.li.D. & 581. per totum & 630. per to.
Authoritas illa euangelica accipite spiritum sanctū & quorum remiseritis peccata quomodo intelligatur.fa.648.li.B.

B

Baptismus est ianua sacramentorū.fa.634.col.2.li.D.

Bannitus propter crimen commissum in rempub. nõ comprehenditur sub generali cancellatione bannitorum. fa. 37. col. 2. li. C.

Barones debent sedere penes regem ordine consueto fa. 66. col. 1. li. B.

Baculus pastoralis designat coertionem & custodiam gregis. fa. 22. col. 1. li. A

Benedictionem solennem facit cardinalis etiam non episcopus. fa. 38. col. 1. li. B.

Beneficii titulus non potest adiudicari ex confessione aduersarii & ad quid prosit ipsa cõfessio. fa. 80. col. 1. litera. B.

Beneficiũ quod quis habuit per simoniam in curia resignare non tenetur si habet conscientiam ꝙ emanauit de conscientia papæ conferentis & penitet. fa. 224. col. 1. vbi hẽs ꝙ quãdo papa scit oẽs qualitates & prouidet satis est tutus prouisus talis in foro conscientie

Beneficio acquirendo ius non dat patientia seu approbatio tacita in inferioribus a papa licet secus sit in papa. fa. 255. col. 1. li. B

Beata virgo licet fuerit excellentior apostolis, non tamen ei fuit data potestas clauium sed apostolis. fa. 638. col. 1. li. B.

Bonum commune prefertur cuilibet priuato. facie. 601. col. 2. li. C.

Bulla Iulii contra appellantes a sententia pape. facie. 606. col. 2.

Bulla eugenii & Imperatoris paleologi super concilio Florentino. fa. 195. col. 2. in fine vsq; per totam faciem. 197.

Bulla papę Iulii secundi cõtra aspirantes ad papatũ simoniace. facie. 237. col. 1. lite. B. vsq; ad finem 239. col. 1.

Bulla Martini super illa conclusione ioannis vuiclef non est de necessitate salutis credere Ro. ecclesiam esse supremam super alias quomodo intelligi debeat. fa. 736. col. 1. ad fi. cum sequen.

CApus est prestantius ceteris membris sicut celum clementis. fa. 731. li. B.

Calcedonense quartum principale concilium celebratum extitit Anno domini. 453. numero patrum. 630. fa. 15. col. 1. li. B. cuius authoritate celebratum fuerit ibi vide.

Cardinales i concilio prẹferũtur Aquileien. bituricẽ. gradẽ. & cantuarie. patriarchis. fa. 23. col. 1. li. B.

Cardinalis episcopus non deponitur nisi sub testibus 72. si presbyter. 64. si diaconus. 27. fa. eadem. col. 2. li. C.

Cardinales ꝙ crearentur aut fierent ex episcopis vsq; ad tẽpora clemẽtis quinti & ioannis an. non fuerat seruatũ. fa. 26. col. 1. li. B. & ibi habes ꝙ cardinales sunt pars corporis pape.

Cathedralium ecclesiarum cause solis cardinalibus committuntur eadem facie col. 2. in fine.

Cardinalatus licet sit officium est tamen etiam dignitas que facit eos illustres & cardinales non habent maiorem dignitatem episcopis sed maius officium fa. 27. col. 1. li. B.

Cardinalis presbyter an preferatur episcopo ratiõe officii ibi supra col. 2. li. C.

Cardinales dicuntur illustres. fa. 28. col. 2. li. D.

Cardinales dñr ps corporis pape. fa. 30. col. 1. lit. A.

Cardinales sũt specialius frẽs principis & plus aliis priuilegiati & propterea in quacunq; dispositiõe si censentur comprehendi & eorum indulta non subiacent regulis cancellarie ibidem

Cardinales in fauorabilibus comprehenduntur appellatione curialium eadem. fa. vbi habes quando comprehenduntur sub regulis cancellarie.

Cardinales a cardine dicuntur. fa. 31. col. 1. li. B. & ibi habes ꝙ ipsi regunt mundum.

Cardinales loco apostolorum successerunt & propter dignitatis amplitudinem non potest recusari vt suspectus sine magna causa cardinalis. fa. 32. col. 2.

Cardinales de relictis pape vel donatis debent habere dimidium & econtra de relictis vel donatis cetui cardinalium. fa. 33. col. 2. li. C.

Cardinalis sine licentia pape non potest testari vide ibi supra. vbi etiam habes an sint tuti in consciẽtia quo ad deum si simpliciter habent licentiã de bonis ecclesiæ. intellige primum quo ad bona acquisita ratiõe cardinalatus quia de aliis secus vt ibi supra.

Cardinales quia sunt pars corporis papæ non prestant iuramentum fidelitatis quod tñ prestant episcopi & patriarche ibidem.

Cardinali non minuitur sanguis sine licentia papæ. fa. 34. col. 1. li. A.

Cardinales non possunt sibi eligere confessorem sine licentia papæ & in quibus cardinalibus hoc procedat & quid possint cardinales cum papa & quã cũ eo habeant potestatem. loco & fa. vbi supra.

Cardinales habent ornatum equorum & vestes preciosas sicut imperator. facie eadem col. 2. li. D. & ibi quod si non habent ecclesiam nec heredes Camera apostolica facit expensas funeris.

Cardinalium collegium quam potestatem habeat & iurisditionem. fa. 36. col. 1. li. B.

Cardinales legati de latere maiorem ac ampliorẽ habent facultatem & maiora priuilegia ceteris & an cardinali afferenti se esse legatum credatur & quod si in testem producatur in iudicio debeat iurare aĩs non creditur ei.

Cardinales residentes in cu. Ro. excusantur a residentia in suis ecclesiis propter assistentiam pape & vide etiam ibi quæ priuilegia ipsi cardinales habeant. fa. 37. col. 1. li. B.

Cardinalium nonnulla alia priuilegia. fa. 36. col. 1. li. B. & col. 2. per totum.

Cardinalibus auditores rote intimant suas commissiones nõ tñ eis inhibent ob eorũ reuerentiã ea. fa.

Cardinalis ẽt non episcopus põt conferre minores ordines & habere familiã armatam ea. fa. 38. col. 1.

Cardinales olim vocabantur presbyteri et eorũ collegiũ successit loco senatus & plura alia priuilegia cardinalium, habes enim ibi tractatum de eorum priuilegiis remissiue. fa. 39. col. 1.

Cardinales non possunt discedere de curia sine licentia papæ & ꝙ cardinales solum a papa iudicantur. fa. 39. in fi. col. 2. li. D.

Cardinales delinquentes cum papæ assistant grauius dicuntur peccare & grauius puniuntur sicut adam grauius peccauit quanto deo proximior fuit & quales debeant esse cardinales & de eorum statu perfectione & gradu. fa. 40. col. 1. li. A.

Cardinales de alemania non consueuit ecclesia assumere & quot numero debeant esse eadem facie.

Caedinales, quo tempore, instituti fuerint facie. 42. col. 1. per totum.

Cardinalis potētia dependet a papa & ibi quot & qua les conueniant cardinalibus & q in primitiua ecclia non erat cardinalatus eadem.fa.col.2.per to.
Cardinales ā essent tpe sancti petri.fa.43.co.1.li.B.
Cardinales ex tacito consensu cleri romani quesiue runt ius eligendi pap am.fa.44.col.1.li.B.
Cardinales percutiētes criminis lese maiestatis pœnā plectuntur.fa.47.col.1.li.A.
Cardinalatui iuuenes ā sunt apti. fa.58.col.1.li.B.
Card nales oēs pcedūt patriarchas vide bullā eugenii fa.50.col.2.in fi.vsq ad fa.53.col.2.li.D.
Capitulum vbi deē prelatus congregat senior & quid possit facere tali senior.fa.61.col.1.li.B.
Canonicus maior altero nobilitate vita vel scientia p fertur etiam prius recepto. & qōo procedat com mūis vsus loquendi quo dicitur hoc dictum fuit a fe nibus.fa.66.col.2.li.C.
Cardinales creati sine insignibus nihil effectualiter ha bent pp bullam eugenii.fa.67.col.1.li.A.
Canonici cathedralis ecclesiæ an in concilio & aliis lo cis preferantur abbatibus non portātibus mitram fa.72.col.1.li.B.
Cautelā bonā habes ad tollēdas discordias que posset oriri pp assignāda loca ac collocādas sedes & orna menta earundem in concilio. fa.75.col.2.p to.
Cardinales & eorum collegiū sunt collaterales papæ & cum eo sunt caput concilii & collegium cardina lium est speciale mēbrū papę ea.fa.75.col.1.p to.
Capitula cathedralium ecclesiarum an sint vocanda. fa.76.col.1.vbi dicitur q debent interesse in prin cipio col.1.li.A. & ibi sub li.D. an laici iudices sint vocandi ad concilium.
Cardinales etiam non episcopi intelliguntur de maio ribus prelatis propter eminentiam dignitatis. facie 79.col.1.li.B.
Capitula cathedraliū eccliarum an necessario sint vo canda ad concilium vide ea.fa.col.2.li.C.
Capitula cathedraliū eccliaꝝ an vocari debeāt ad vlē cōciliū & an ad prouīciale vide.fa.82.co.1.li.A.
Capitulum sede vacātenon exercet ea que sunt ordinis neque omnia que sunt iurisdictionis episcopalis.
Causa fidei vnius arbitrio committeāda non ē fa.89. col.1.li.A.
Cause legitime que & quot sint & quibus quis citatus non tenetur mittere excusatorē.fa.104.co.1.li.B.
Canonicus impeditus potest committere vocem suā alteri concanonico.fa.105.col.2.li.C.
Canonicus legitimo impedimento detētus qui prop terea nō potest interesse in electionibus pt concano nicū suū cōstituere procuratorē et canonicis aliis iuitis extraneum aūt secus.fa.108.col.1.li.A.
Causa spiritualis non potest committi clīco & laico p episcopum cōpromitti tñ in clicum & laicū de re bus spiritualibus pt.fa.109.col.2.li.C.
Charitatiuum subsidum an prelatus vocatus ad concl lium possit subditis suis pro expensis itineris impo nere & idem quando tenetur ire ad papam impera torem vel regem & an eo casu quo vocatur ipse p latus ad gñale cōciliū & ad prouinciale ad quod te netur accedere possit charitatiuū subsidiū a mona steriis exigere vide.fa.110.col.1.li.B.
Causa feudalis per dominum feudi cognosci debet.fa. 116.col.1.li.A.
Cardinales sede vacante succedunt in iurisdictionali bus in iis videlicet que sunt vtilitatis & necessitatis ecclie & indigent celeritate.fa.125.col.1.li.B.
Cardinales episcopi in cāis electionis pape & in factis eius sunt iudices cum ipsi habeant consecrare eum fa.126.col.1.li.A.
Cautela congregandi concilii sine superioris authori tate.fa.137.col.1.li.B.
Causa papatu quæ & qñ dicatur.fa.138.co.2.li.C.
Cardinales sede vacante existentes in conclaui si non possent esse concordes possent congregare conciliū fa.139.col.1.
Causa quelibet etiam iniusta excusat a pena.fa.103. col.1.li.B.
Capitulum consuluit de offi.dele.habet locum tam in reo q̄ in actore eadem fa.qua supra.
Cardinalibus & aliis ex cis d.ū timētibus licet intrusū in papatū anathematizare & illum humano auxilio a sede aplica expellere.fa.146.col.1.li.A. & qñ hoc liceat vide latius. fa.147.col.1.li.B.
Capitlm ecclie ab epo separi ā pt.fa.149.co.1.li.B.
Cardinales etiam q aliqui ex eis reperiantur excomo municati possunt procedere ad electionem Ro.pō tificis.fa.157.col.1.li.A.
Cardinalium est congregare cōciliū duobus cōtendēti bus de papatu nō obstāte q videtur suspecti cum de eorum causa agatur.fa.160.col.1.li.B.
Cardinales sunt cardines terre quia ad eos defferuntur ardua ex quo sūt sacerdotes leuitici gñis vbi supra.
Cardinales omnes cōcordes quia tanq̄ potiores post papam habent supplere vices & defectus ipsius pa pæ.fa.161.col.2.li.D.
Cardinales possunt oia quæ sunt consequentia ad ele ctionē papæ representant enim vniuersalem ecclīā & eius vice funguntur.fa.161.col.2.li.D.
Cardinales si non essent omnes cōcordes qñ ad eos spe ctat congregatio concilii due partes ex eis qui cēne pñtes posset alios costituere l mora & p eos posset fieri cōgregatio cōcilii per viā requisitionis siue mo nitiōis vl̄ denūtiationis ea.fa.162.col.1.per to.
Cardinales conuocabunt concilium siuæ fint in diuer sa obedientia assumpti de nouo post causatum schis ma etiam inueteratum siue fuerint in culpa per dis cordiam eligendo plures dūmodo postea conueni ant.fa.162.col.2.li.C.
Cardinalibus negligentibus vel non volentibus & aliis ad quos sit deuolutio ipsamet ecclia separa cōgre gabit & sic ipsa ecclia sic coadunata sibiipsi authori tatē prestabit & interponere poterit ex quo residet l ea pōtificalis potestas.ibidem et habes quod eo ca su non erit necessaria citatio.fa.vbi supra.
Cautela seruanda quando papa nollet authorizare cō cilium.fa.166.col.1.li.A.
Cardinales possent induci vt deputarent vnum vicariū siue administratorē si ipsis videretur expediens qñ duo contendunt de papatu.fa.168.col.1.in fi.
Capllm cōstituitur ex prefectibus.fa.169.co.2.li.C.
Cardinales oēs simul possūt statuere q electus a minus q̄ duabus ptibus sit papa.fa.169.col.2.li.C.
Cardinales in electione papæ alī non tenetur vocare absentes licet eos p dece dies expectare teneātur pñ tes tñ cōstituūt collegiū soli.fa.169.col.2.li.D.
Casus frustra expectatur cuius euentus nihil operatur fa.195.col.2.li.D.
Cardinalium officium ē vt seper suadeant dño nostro pape vt ponat pacē & quietem inter principes chri stianos & suadeant pro reformatione ecclīæ in cae pite

pite & in mēbris & ad extirpandas hæreses errores & schismata,fa,2 0 8,col.2.li.D.in fi.
Capitulum succedit lo o episcopi vbi ep̄us ē captus ab infidelibus,fa,2 1 4,col.1,li.B.
Causa dationis coadiutoris episcopo vel maioribus & superioribus prelatis est de maioribus causis & ad sedē ap̄licam referendis, fa.207, col,1,li,B.
Capitulum succedit in dando coad utorem vbi episcopus vel superiores prelati sunt in remotis facie 207.col.1.li B.
Cardinales ñ possūt cognoscere d heresi papę& declarare ip̄m hereticū vide latius fa,2 1 0,col.1.li,B.
Casus in quibus concilium poterit procedere ad electionem noui pontificis,fa.2 1 1.col.2.li,C.
Cardinalis an possit accusari de simonia & si fuerit electus per simoniam an debeat submoueri, fa,2 3 1, & per plures alias facies sequen,
Cardinales indirecte possunt cogi vt eligant papam & concordent non tñ possūt cogi vt cōcordēt in eum quē vult populus.fa.2 5 0 col.1,li,A,in fi,
Causa legitima congregandi concilium erit quando electio papę est facta per impressionem ex quo agitur causa papatus.fa,eadem col,eadem in fi, & col. sequen, in principio,
Cardinales nec respectu particularis ecclesię Romanę nec respectu vniuersalis ecclesiæ faciunt capitulum cum papa.fa.3 9 5.col.2.li,D,
Cardinales qui resident in curia equiparantur stellis fixis legati vero a latere equiparantur planetis facie 3 9 5,col.2.li.C,
Cardinales dicuntur pars corporis papæ & cardines terre.fa,46,col.1,li,B.
Cardinales in eligendo papam successerunt in locum vniuersalis ecclesiæ.fa.4 5 6,col.2.li.C.
Cardinales sunt coadiutores papæ in executione non in deliberatione,fa,4 9 3.col,1,li.A.
Causis ex quibus papa potest cōcilium prorogare & transferre vide,fa,6 1 8,cum sequen.
Capitulatio facta in conclaui non arctat papam nisi pro bono regimine ecclesiæ, fa.409.col,1.li,A.
Cardinales episcopi vocem sine dubio habent in concilio saltē ratiōe episcopatus, fa,8 6.col,1.li,A.& ibi an habēs plures cathedrales ecclesias inuicē vnitas habeat voces plures in concilio,
Cetus quid sit & quot modis sumatur & quid sit concilium & an in concilio debeant interuenire omnes episcopi orbis,fa.2.col,1,& ,2.
Cetus conuentus est vel congregatio & sicut cōuentus vel cetus sic cōciliū a soc etate multorum in vnum appellatur.fa,3.col.1.li,A.
Celestini papę epistola ad synodum toletanam & ad ephesinam,fa,6 2 8.col,1.
Cetus apostolorum qui representat vniuersalē synodū statuit accusationes episcoporum solum per romanū pontificē debere diffiniri,fa,6 4 2.li,B.
Christus Ioannis vltimo qñ dixit petro pasce oues meas non vocauit illum petrum sed appellauit illū monem,fa.6 9 1,li,C.
Christus est principale & originale caput ecclesiæ, fa, 7 3 9,li,B,
Christianis fieri dedit licentiam constantinus, fa,1 9, col.1,li,A.
Christianorū nomen vbi exortū sit.fa.4 1.co.2,li.A.
Christus non in solo petro videtur ecclesiam suam constituisse sed in oībus apostolis.fa.3 2 7.co.1.li,A,
Christus caput est ecclesiæ.fa.3 3 0.col.1.li.F.
Christus principaliter ecclesiam suam in petro fundauit.fa.3 4 1,col,2,li,C,
Christus appellauit omnes apostolos fratres inuicem & voluit illos esse pares fa.6 2 9.co.2.li,C.cū seq.
Christus quando orauit ne deficeret fides petri intellexit de fide vniuersalis ecclesiæ & solum petro locutus ē significās vnitatē ipsius eccl̄iæ.fa,6 3 1.p to.
Christus quando dedit claues petro intellexit etiā de successoribus licet de eis non fecerit mentionem cū non sit verisimile ꝙ mortuo petro voluerit ecclesiā suā sine successoribus remanere.fa.6 3 9.c.1.li.A.
Christus prohibuit primatum inter apostolos & eos reliquit sub directione spiritussancti,fa,6 4 4,li.A,
Christus perfecit omnia sacramēta ecclesiæ fa,6 6 1; col.2,in fine.
Citanti capitulum sufficit ꝙ presentet literas maiori de capitulo .fa,6 1.col.2,li,C.
Citandi sunt omnes quos causa contingit quia citatio est de iure naturali que nec a concilio nec a principe omitti potest.fa,7 8,col,2,li,C.
Citatio ad concilium quomodo fieri debeat & que sit eius forma & an & quando vnica citatio sufficiat fa. 90.col.1,li.A.
Citatio est quadruplex,legis, iudicis partis & collegę vbi supra li.B.
Citatio legis habet vim peremptorii & ibi etiam videas formam citationis ad concilium & ibi a facie 5 1. vsq; ad faciem.9 5. agitur de citatione.
Citatio vbi maxime citatus aliūde pōt certificari facta sine tēporis appositione valet. fa.90. co.2.li.D.
Citatio generalis quando fit per papam ad conciliū ex certa sua scientia ita volentē ac mandantē fit in palatio eius & in audientia publica,& in contradictis, & in cancellaria affigendo apostolicas literas in valuis sancti petri & aliis ecclesiis cathedralibus & arctabit citatos,fa.9 1,col,2.in principio li,C. & ibi vide quomodo fieri debeat citatio quando locus in quo quis citatur vel domicilium eius non est tutus & ad illa non habetur accessus tutus.
Citatio facta contra Angium voce preconia vel in albo pretoris an arctet et in vide vbi supra li,C.
Citatio per edictum est declaratoria primarum citationum & exaggeratio citationis iam facte a iure vel ab homine formiter.fa.9 2,col.1.li.A.
Citatio per edictum an arctet citatum & processus in vim illius facti ligent vbi plura de huiusmodi citatione videas, fa,9 3,col.1.per to.
Citatio primo personaliter fieri debet si copia haberi pōt,postea ad domū & an vnica sufficiat vel requiratur trina & ꝙ primo quis personaliter vel per literas citari debet anteꝗ̄ veniatur ad edictū alias grauatur citatus,fa.9 2.col,2.li.D.
Citatio per edictum tunc potest fieri a quocunq; qñ eēt inuitatoria & nō arctatoria vel qñ non esset contra dictor & citātur intercē putātes,fa.9 3.col.1.li,A.
Citatio ꝙ fiat per edictum speciale ē in papa & sic cōlter tenetur & ibi ꝙ arctat vbiq; & vndecunq; & sic etiam extra prouinciā nec tenetur papa in propūquo intimare ibi supra li,B,
Citationem vero inferior facere debet in loco tali ꝙ verisimile sit ad citati notitiā peruenire posse vbi sup,
Citationē et per ed dūbi nō pateat tutus accessus inferior facit.fa.9 4.col.1.li,B.ibi vide que sit differentia inter dictum siue citationem talē papæ &

inferioris & quando talis citatio valeat.
Citatus per edictũ tãq̃ ad quẽ nõ pateret tutus accessus vel qui impedisset quominus citaretur potest probare contrarium & ei est dandus terminus ad noc ostendendum & purgandum contumaciam quia nõ insurgit presumptio iuris & de iure & talis poterit appellare infra. 10. dies quia est fictus contumax nisi constaret de eius scientia. fa. 94. col. 1. li. B.
Citatus per edictum potest appellare per decem dies quia censetur fictus contumax & potest probare ignorantiam per iuramentũ & q̃ talis ob nimiã distantiam excusatur a dolo & quomodo debet inferior citare & q̃uo papa facit generalem citationem ad concilium. fa. 95. col. 1. li. A.
Citatio vnica vbi agitur ad penam imponendã an sufficiat vbi supra col. 1. vbi vide limitatione ad tura loquentia in actibus extraiudicialibus & disponẽtia vnicã sufficere citationẽ quia nõ procedũt qñ agitur ad penã imponendã sed tũc requiritur trina citatio.
Citatus ad concilium si expresse negat velle venire vlterius non est vocãdus ẽt si ageretur ad penam qñ monitus fuisset sub pena. fa. 95. col. 2. li. C.
Citatus extraiudicialr̃ si dixerit nolle venire an sit iterum citandus vide vbi supra sub li. D.
Citatus iudicialr̃ vel extraiudicialr̃ si dicat nolle venire q̃ sit verus contumax cõis est opinio & vlterius citari non debet ẽt si in prima citatione non fuerit citatus peremptorie. fa. 96. col. 1. li. A. ibi qñ requiratur trina citatio contra citatum sub li. B.
Citari possunt absentes de longiquo vnica citatione pemptoria id totã cãm. vbi ẽt vide de citatiõe que fit vnico cõtextu verborũ cum cõpetẽti dilatione pro 1. 2. & 3. & de eius forma. fa. 96. col. 2. li. C.
Citatio vbi nõ fit perẽptoria an requiratur trina facie 96. col. 2. li. D. & qñ vnica & quando trina requiratur col. 1. li. A. per to. cum sequen.
Citatio de nouo an fieri debeat si prorogetur tẽpus ad tenendum concilium. fa. 98. col. 2. li. C. in fi.
Citato quoq̃ ante ad aliquid faciẽdũ si illud fit aliter in qualitate vel in substantia dicitur factũ parte non citata. fa. 99. col. 1. li. A. & ibi q̃ durat citatio ad diem in qua facta fuit prorogatio.
Citatus ad conciliũ an possit cõparere per procuratorẽ. fa. 99. col. 2. li. C. in pricipio. & ibi habes q̃ citatus ad iudiciũ si nõ citatur vt personalr̃ cõpareat põt per procuratorẽ cõparere & ibi ẽt q̃ põt vnus comparere pro pluribus sub li. D.
Citatus simpliciter vbi qualitas cãe cõparitioni personalẽ exigit intelligitur citatus vt psonalr̃ cõpareat nec tunc sufficit mittere procuratorẽ & vbi in actu aliquo requiritur consensus alicuius tenetur personaliter compare. fa. 100. col. 1. li. A.
Citatus et per papam in dubio vt se pñtet põt comparere per procuratorem. fa. ea. col. 2. li. C.
Citatus ad concilium an possit per procuratorẽ cõpare vide ibidem. vbi etiam habes q̃ citatus a papa debet personalr̃ cõparere quia papa põt citare vt quis personaliter compareat etiam in casibus nõ expressis in iure secus in inferiori.
Citatus simplr̃ vt compareat si est citatus in concilio vt cõpareat in iudiciũ pro aliqua sua cã tenetur cõparere personalr̃ in causa criminali. fa. 100. col. 2. in fine & col. 1. li. A. ibi ẽt habes q̃ quis citatus vt vadat ad concilium personalr̃ tenetur ire & q̃ inferior in extraiudicialibus potest cogere aliquem ad personaliter comparendum.
Citatus ad concilium ẽt simpliciter si sit persona que habet vocem decisiuam tenetur personaliter comparere nisi sit legitimo impedimento impeditus fa. 101. col. 1. li. B.
Citatio facta predecessori non ligat successorẽ vbi supra & in fine habes q̃ citatio etiam in notorijs requiratur quando potest competere defensio.
Citatus si fuerit in periculo vite vel propter inimicitiã vel potentiã superioris sui prohibentis cõparere an si mittat alium excusetur & an mittere teneatur vbi supra proxime col. 1. li. C.
Citatus ad concilium & impeditus ire an teneatur mittere procuratorem & si non an mittat censeatur contumax. fa. 103. col. 2. li. C. in fi.
Citatus quando teneatur mittere procuratorem & quãdo sufficit mittere excusatorẽ. fa. 104. col. 1. li. B.
Citatus eo casu quo tenetur mittere procuratorem si no repererit qui velit acceptare an excusetur & quid si ille qui mittitur est captus in via a latronibus aut detentus. fa. 105. col. 1.
Citatus eo casu quo tenetur mittere procuratorem an debeat mittere personam habentem vocem deliberatiuam & decisiuam fa. eadem. col. 1. in fi.
Citari de nouo debet reus qui accusata contumacia actoris non comparentis in termino illicentiatus recessit. fa. 112. col. 1. & 2. in fi.
Citatus comparens quando possit illicẽtiatus recedere vbi supra col. 2. per to.
Citatus coram papa personaliter non excusatur a cõparitione propter mandatum vel iuramentum quo imperatori astringitur. fa. 116. col. 1. li. A.
Citatus a domino feudi super feudo si eodem tempore super ipso feudo sit vocatus ab ordinario posito quod ordinarius facultatem habeat etiam cognoscendi de eo coram quo debeat comparere fa. 116 col. 2. litera. D.
Citatus coram ordinario & delegato & coram episcopo & eius vicario coram quo debeat comparere fa. 119. col. 2. in fine & fa. sequen. li. B.
Citatus alteri de duobus citantibus cum potest gratificari vbi supra.
Citatus a concilio & a papa eodem tempore cui primo parere debeat etiam ibidem.
Citatus ad concilium quid si non audet comparere vt quia non audet dare votum liberum. fa. 121. col. 1. li. B. in fi.
Citationes proprie nõ sunt vocationes que fiunt ad cõcilium sed requisitiones. fa. 125. col. 2. li. D.
Citare nõ põt nisi qui habet preeminentiã siue iurisdictionẽ in illum qui citatur. fa. 131. col. 1. li. A.
Citatio non est necessaria in processu principis dũmodo iusta causa subsit. fa. 423. col. 2. li. C.
Citatio necessaria est quo ad censuras in notorio. facie 424. col. 2. li. D.
Clericus simplex qñdoq̃ vocatur cardinalis. fa. 27. col. 2. li. D.
Clerici Romani Cardinales nuncupantur. facie. 44. col. 1. li. B.
Clericus coniugatus an possit esse vicarius episcopi notarius in causis spiritualibus syndicus vel operarius fa. 191. col. 2. li. D.
Clericus si habeat feudum a rege & delinquat, rex ad priuandum eũ feudo non cognoscit de delicto. fa. 115. col. 2. li. D.

Clauis iurisdictionis preeminētia data fuit petro & successoribus, fa. 1 3 1 .col. 2. in fi.

Clericus cōcubinarius publicus & notorius ē suspēsus quo ad se & quo ad alios & a talibus iura prohibēt missam audire, fa. 2 0 3 .col. 2. li. C. & ibi quid iura velint & dispōnant in similibus concubinariis.

Claues ecclesie quot sūt, fa. 2 8 3 .col. 2. &. 2 8 4. col. 1. &. 2. & an sint penes conciliū vide ibi cū seq. fa. 3 77. &. 3 7 8. per to.

Clausula ex certa sciencia & de plenitudine potestatis non supplet defectus naturales nec supplet in iis que non dependent a potestate principis, fa. 4 2 9. col. 2. li. C.

Collatio ordinis episcopalis tenet etiam si ordinatus non sit sacerdos, fa. 6 8 9. li. C.

Confirmatio canonum editorū a pōtificibus nō ad cōcil ū sed ad papam pertinet, fa. 6 9 5. li. C.

Correctio duplex est charitatis videlicet & iustitie fa. 7 2 4. li. C.

Consuetudo quanto gñalior tanto efficacior & maioris authoritatis. fa. 7 3 1. li. C.

Cōstantini cōuersio ad fide catholicā quo tpe fuerit & sub quo papa baptizatus fuit. fa. 7 8 3. & seq.

Concilii nomen tractū est ex more Romano vnde concilium a cōi intentione dictum est quasi consiltum fa. 1 .col. 1. li. A. & ibi & in. 2. col. vide latius vnde concilium dicatur.

Concilium non agunt qui sibimet dissentiunt quia non sentiunt in vnum vbi supra.

Cordis vnanimitas vocum vnitate comprobatur. fa. 2. col. 1. li. A.

Conciliū in gñe sumptū dicitur cetus cōgregatio coadunatio siue collectio personarū superioris authoritate in vnum cōuocata ad tractandum cōi intentione de rebus necessariis vbi supra li. C. col. 2.

Conciliū decē persone nō facerēt intelligēdo de gñali cōcilio licet reperiātur plura cōcilia cū paucissimo numero patrum celebrata ibi litera B. & ibi q appellatione concilii gñale conciliū deberet intelligi ad ditur tū gñale vel vniuersale vel prouinciale.

Concilii aliam diffinitione vide etiam ibi sub li. B. Si sedes vacaret vel papa esset hæreticus & nollet conuocare adhuc posset fieri concilium in quo papa non presideret. fa. 3 .col. 2. li. D.

Conciliorum genera quattuor sunt, fa. 4. per totū & ibi vide quod concilium vle quandoq; appellatur prouinciale.

Concilium oē quod celebratur a papa dr gñale & vbi non est verus papa vel alius eius noīe non potest dici generale concilium. fa. 5. li. A.

Concilia quattuor pre ceteris licet varia & diuersa fuerint gñalia concilia sunt obseruāda quasi quattuor euangelia vel melius loquendo sicut quattuor libri euangelii eadem. fa. col. 1. li. B.

Constantinus magnus vixit vsq; ad tpa iulii & imperauit annis. 3 1. vixit annos. 6 6. fa. 6. col. 1. li. A.

Conciliū Romę celebratū in basilica beati petri fuit tēpore quo presidebat gregorius tertius & declaratū fuit spiritum sanctū a patre filioq; procedere & fuit anno dñi. 7 6 +. vel secundum aliquos chronicarū authores anno. 7 7 8 fa. 2. col. 1. li. B.

Conciliū constantinopolitan. primo loco cōstātinopoli congregatū fuit secundum post nicenum & fuit tempore gratiani & theodosii imperatorum & damasi papę fa. eadem. col. 2. li. D.

Constantinopolitana sedes sublimata fuit in patriarchalem in concilio primo loco constantinopoli celebrato vbi supra proxime.

Concilia constantinopolitana quattuor fuerūt celebrata quauuis in iure fiat mentio tantum de vno facie. 1 4. col. 1. li. B.

Constantinopolitana synodus congregata fuit sub io. papa octauo cum. 3 3 3. patribus vbi supra.

Concilium quod dicatur generale & quod lateraneñ. fa. 1 6. col. 1. li. A.

Concilium in quo presuit alexāder tertius quod fuit celebratum anno dñi. 1 1 7 9. vocatur lateraneñ. vbi supra pxi.

Conciliū inocētii tertii intelligimus cū loquimur de gñali cōcilio celebrato apud lateranū ad differētiā concilii celebrati p alexandrū tertiū apud lateranū ibidem in fine. 1 .col. & sequen. fa.

Conciliorum toletañ. & turonē declaratio vbi supra in li. T. & de concilio vieneñ. li. V.

Concilia ad quid conferant. fa. 1 8. col. 1. li. B.

Conciliorū originem & quo tempore habuerunt ortū gñalia concilia vide vbi supra col. 2. li. C.

Conciliū antiochenū pñdēte petro vti xpi vicario ab apostolis celebratū fuit. fa. 1 9. col. 1. li. A.

Concilia gñalia nō fuerūt añ constātini tēpora quia facultas cōgregādi epos non erat sed postq̄ dedit licētiā fieri christianos per vniuersum orbē & ecclias fabricari tunc liberius cōcilia cōgregabātur ibidem.

Concilium sine consensu pape celebrari non potest extra ecclesiam fa. 1 9. li. C. col. 2.

Concilia vnde habuerunt ortum melius vide supra proxime.

Concilium gñale dicitur ab vniuersitate. fa. 2 0. col. 2. li. C. & ibi habes que sit differentia inter concilium gñale & lateranen. & vtrum conciliū gñale dicatur facere vniuersitatem li. D.

Concilium vtrum esse possit sine papa & an debeant aliqui ee pñdētes, fa. 2 1 .col. 1. li. A. & ibi in concilio existentes quibus vestibus vti debeant.

Consuetudo curie etiam in plātione vbi de ea constat seruāda ē vbi sup & an cardinales preferātur patriarchis quattuor pricipalioribus. fa. 2 7. c. 1. li. B.

Comites dicūtur & appellātur spectabiles ibidem.

Consiliarii principum sunt illustres facie. 2 9. col. 1 litera. B.

Concilium an sit maius papa vel econtra, fa. 3 1 .col. 1. litera. B

Collegiū a dignioribus denoīatur. fa. 3 2. c. 1. li. B. ibi habes et quod collegiū cardinaliū appellatur sacrum & senatus diuinus vt ibidem latius.

Collegium cardinalium restituit ad famam facie. 4 1. col. 1. li. A.

Consuetudo curie quid habeat circa premissa & q seruanda semper sit. fa. 5 4. col. 1. li. A.

Consensus agnatorum vel cognatorum vbi ex forma statutorum requiritur in alienatione rerum mulieris & minoris primo antiquioris consensus est requirendus. fa. 6 0. col. 2. in fi.

Consuetudo in prerogatiua & prelatione seruanda est fa. 6 5. col. 2. li. D.

Consuetudo per quam archidiaconus prefertur vicario episcopi iure diuino canonico naturali & ciuili improbatur vbi supra proxime sub li. B. & quod potius dicitur pestis quam consuetudo.

Concilium in quo loco teneri debeat, fa. 7 4. co. 1, in

prin. & ibi quod in eccl'ia fieri debet & quod si vocatus ad concilium non habet libertatem vocandi non tenetur comparere.

Ad concilium qui sint necessario ad vocandi & qui habeant vocem & qui deci & qui consultiuam facie 75.col.1.li.A. & ibi q omnes post papã maiores prelati sunt vocandi ibidem per plures facies.

Concilium adeuntes noie pape siue presbyteri siue abbates pferũtur patriarchis archiepis, epis & aliis plaris qui sũt in cõcilio.fa.75.col.1.p ro. & ibi in fi. an clerici inferiores sint vocandi.

Conciliũ representat vniuersalẽ ecclesiam & agẽda sunt in conciliis que tangũt oẽs fideles.fa.77.col.1.li.B.& q in cõcilio tractatur de ploms ecclesiasticis & duobus de d papatu cõtẽdetibus & de dipõne eo & similibus cõcernetibus statũ ecclesiæ & q laici cuiuscunq gradus non sunt vocandi ad concilium.

A concilium synodale sunt vocãdi abbates sacerdotes & totus clerus vbi supra.

Concilium prouinciale quod procedit ad correctionẽ morũ & reformationẽ an possit procedere cõtra archiepum & quid si supra archiepum sit primas, fa.82.col.1.in fine.

Concilia inferiora quando & quomodo possint contra ius canonicum statuere.fa.81.col.2.in prin.

Consuetudo hodie inoleuit q etiam abbates & generales ministri ordinum religiosorum & oẽs in dignitate constituti quando promouentur iurant ire ad synodum vbi supra.

Concilium an quis adire teneatur qñ vocatur ex causa notorie iniusta. fa.82.col.1.li.A.

In concilio tractandum est de omnibus ẽ laicis in vniuerso.fa.83.col.1.li.B.

Concilium factum in patriarchio lateranen. per papã cum clero & populo Ro.non est omnino gñale sed sim le concilio prouinciali.fa.84.col.1.li.B. & ibi q ad tale conciliũ solũ sunt vocãdi epi & qño hoc intelligatur vide in seq.col.vsq ad li.D.

Cõmendatarii cathedraliũ ecclia possunt oia que electus cõfirmatus ideo de illis idem dicendũ est quo ad intercisendũ cõcilio.fa.85.col.2.in fi. & de capitis cathedraliũ eccliarum vacan.ibi &.fa.86.co.1.li.A

Consuetudo attendenda est vbi supra col.2.in prin.

Concilium vniuersale representat vniuersalem ecclã fa.87.col.1.li.A.

Conciliũ illud ẽ gñale quod papę mandato congregatur ipso pñte vel alio eius noie de eius spãli mãdato.fa.87.col.2.li.D.& ibi habes quod cõciliũ p papam congregatum et si non oẽs de vniuerso orbe congregati sint repñtat vniuersalem ecclesiam.

Concilium quod non est de vniuerso orbe vtrũ sit tãte authoritatis quãte illud quod de vniuerso orbe congregatu vide late examinatum, fa.88.vsq ad finem.89.col.1.per to.

Concilium generale nõ potest facere constitutionẽ cõtra cõstitutione papę.fa.88.col.2.li.D.

Ad concilium vocati an habeant ius reuocandi domũ vbi supra col.2.li.C.

Contumaciam iudicialem vel penam nõ inducit ptis requisitio.fa.90.col.1.li.A

Collegium cardinalium eo casu quo ad ipsũ ptinet cõgregare concilium quomodo debeat citare venien. ad illud.fa.91.col.1.li.A.

Concilium tunc necessarium est vbi duo cõtendunt de papatu ibidẽ li.B.Itẽ qñ is qui est in quasi possessione papatus requisitus vt congreget conciliũ non vult vel fingit vel differt aut vult congregare in loco ñ tuto tunc sufficit eũ allegare notorie schismaticũ & quasi possessorem absq eo q alr certioretur.

Comparere an teneãtur vocati ad concilium si in citatione nõ apponatur tẽpus.fa.97.col.2.in fi.cũ se.

Comparere q primum potest debet citatus per citationem sine prefixione termini.facie.98.col.1.li.A.ibi habes quod idem erit si non apponatur locus quia intelligitur q compareat ad locum soliti tribunalis & ideo citatus a papa debet venire Romam nisi locus concilii fuisset alias deputatus in precedenti concilio.

Concilium prouinciale bis in anno vel saltem semel fieri debet.fa.102.col.1.li.B.

Comparere ad concilium successores si si quibus successerunt qui interesse debeant ante aduentum diei essent mortui an teneantur & an puniri possint si non compareant.fa.102.col.2.li.C.

Concilio incepto veniens excusatur quia psumitur fuisse legitime impeditus.fa.104.col.1.li.B.

Consensus oĩs qui requiritur ab aliquo ratione publici officii dicitur authoritas & non potest demandari.fa.107.col.1.li.A.

Consensus partium tacitus vel expressus q causa spiritualis vel quasi vt matrimonialis committatur laico an aliquid operetur.fa.109.col.2.li.C.

Concilium adire contemnentes siue nolentes qua pena sint plectendi.fa.111.col.2.li.C.in principio & q statim non sunt puniendi.fa.114.col.1.li.A.

Contumax quando dicatur qui vocatus ad iudicium illicentiatus recessit fa.56.col.1.sub li.A.& per totam col.& seq.

Comparens illicentiatus recedens in concilio punietur pena contumacie.fa.113.col.1.in fi.& quando excusatur & q alia etiam pena puniatur eadem fa.col.2.in prin.

Conciliũ vbi congregatur per pares vel inferiores an vocatus teneatur credere illi qui sibi intimat concilium.fa.114.col.1 li.A.

Ad concilium citatus & eodem tpe ab alio superiore cui debeat parere.fa.114.col.2.in fi.& fa.sequẽ. latissime iste articulus examinatur.

Constitutio in preiudicium feudi ecclesiastici fieri non potest.fa.115.col.1.li.B.

Concilio gñali qui possunt interesse & alii venientes & nõ vocati an sint admittendi.fa.121.col.2.li.D.& per to seq.vsq in finem.

Cõcilii locus debet eẽ tutus & liber oĩbus ad votãdũ alioquin qs ñ tenetur cõparere.fa.121.c.1 li.B.

In concilium admissi qui non sunt de concilio an possint allegare q sint in quasi possessione interessendi concilio.fa.124.col.1.li.A

Concilium ad quem spectet conuocare.fa.124.col.2.in fi.& per to.librum.

Concilii conuocatio & cõgregatio necessitate magna imminente fieri potest non solum p oẽs cardinales sed p minimũ de vniuersitate fa.125.co.2.li.D.

Concilium debet vertere oculos plus ad causas conuocandi quam ad conuocantem vbi supra.

Concilii congregandi potestas deuoluitur ad alios data impossibilitate vel impotentia papæ ad congregandum.fa.125.col.2.in fi.

Collegiũ cardinaliũ post papã maius ẽ oĩbus vbi sup.

Congregandi potestas data saltẽ notoria negligentia superioris

superioris videtur quod ad proximiores devolua-tur, fa. 126. col. 1. li. A.
Concilii congregatio si papa fiat hæreticus ad quem spectat. fa. 126. col. 2. li. C. & ibi et habes quod quando duo de papatu contendunt spectet ad collegium cardina.
Concilium non nisi ex arduis causis per quas vel fides vel universalis ecclesia turbatur convocari potest fa. 128. col. 1. li. B.
Collegium cardinalium est episcopis & patriarchis maius. fa. ea. col. 2. li. D.
Concilium generale non congregat imperator & an ad eum spectet congregare. fa. 129. per to. & sequen.
Concilium calcedonense, de cuius mandato fuerit congregatum & qui ibi interfuerunt & quot episcopi. fa. ea. co. 1. li. B.
Concilia omnia dependent ab authoritate papæ & propterea papa non iudicatur a concilio & quando hoc fallat ibi videas, fa. 130. col. 2. li. C.
Congregatio omnis debet per unum regi & regulari vbi supra col. 2. li. D.
Concilium sine papa dicitur corpus acephalum. fa. e. co. 2. li. D.
Concilii congregatio et si propter corrigendos excessus papæ necessaria foret videtur tamen quod sine eius licentia fieri non possit fa. 152. col. 2. li. D.
Concilium an sit iudex vbi papa dicit quod sua interest ratione loci vel diei vt quia dicit quod ipse volebat diem & locum determinare. fa. 133. col. 1. li. B.
Congregare concilium proprie loquendo est proprium pontificis ea. fa. col. 2. li. D.
Conclusionem illius articuli ad quem spectet concilii congregatio vide fa. 134. li. A. col. 1.
Consensus alicuius qui alias aliquo casu requireretur non requiritur vbi actus sit contra eum fa. 134. litera. B. col. 1.
Concilio si data sit potestas iudicandi de papa etiam & congregandi concilium sine eo potestas data videtur vbi supra li. D.
Concilium licet quando papa esset notorius hæreticus eo non requisito posset congregari, tutius tamen esset & eo requisito congregaretur. & si concilium a se ipso congregetur potest peti a papa vt interponat suam authoritatem maxime vbi non esset notorius hereticus fa. 135. col. 1. li. B.
Concilium potest repellere duos contendentes de papatu quando non constat quis sit verus papa & tertius eligi qui si sit huiusmodi scandali prosecutor vbi supra li. B.
Concilium generale vbi papa est certus & indubitatus & est talis causa de qua ipse iudicare potest sine eo congregari non potest nec congregatum aliquid statuere nec iudicare sed solum Ro. pontificem consulere & apud eum instare vt facta per concilium ratificet & quid quando non est certus & indubitatus papa. facie 136. col. 1. li. B.
Concilium an congregari poterit vbi est verus papa & in vera possessione papatus si tamen postea incidat in heresim sine eius authoritate & quid tunc sit agendum fa. 136. col. 2. li. D. ibi habes an sit necesse quod concilium congregetur authoritate papæ vel legati eius vel quod ante eius canonizationem interveniat eius authoritas.
Concilii congregandi duplicem practicam vide facie. 137. col. 1. li. B. & fere per totum quibus casibus possit a seipso congregari.
Convalidantur gesta in concilio congregato sine authoritate papæ si papæ postmodum ratificatio subsequatur.
Concilium quibus casibus sit supra papam. fa. 136. col. 1. in fi. & 2. in principio.
Concilium per cardinales posset congregari vbi sedes vacaret & necessitas vrgeret vide latius. fa. 139. co. 1. li. A.
Concilium quibus casibus ex se possit congregari, fa. 139. col. 2. li. C.
Concilium convocari non debet vbi nulla est causa heresis nullum schisma nec scandalum aliquod in ecclesia & hoc propter periculum inobedientie & inanem fatigationem prelatorum in veniendo ad concilium. fa. 140. col. 2. li. C. & ibi quod quando esset tale quid quod macularet personam papæ ex quo non turbaretur ecclesia non sic de facili convocari deberet vbi supra.
Concilium an sit principalis iudex vbi papa dicit quod sua interest ratione loci vel diei. fa. 137. col. 1. li. B. & facie. 141. col. 2. li. C.
Concilium non pro qualibet causa & ad cuiuslibet nutum congregari debet sicut factum fuit in concilio basiliensi. fa. 141. col. 2. li. C. & D.
Concilii congregatio quibus casibus spectet ad collegium cardinalium ibidem li. D.
Concilium vbi cardinales fuerint negligentes convocabit imperator. fa. 142. col. 1. li. A.
Concilium congregare sine voluntate papæ & ad concilium convocare quod idem est quod citare nemo potest vbi supra li. B.
Concilium nullum est ratum sine consensu papæ vbi supra.
Concilium vt subsistat quando congregatum fuit sine vlla vocatione quid agendum sit. fa. 142. co. 2. li. C.
Concilium quomodo & per quem congregabitur quando duo contendunt de papatu vide ibi supra & latissime per plures alias fa.
Concilia congregandi facultas a principio spectabat ad imperatorem. fa. 143. col. 1. li. A.
Congregare concilium vbi duo contendunt de papatu spectat ad possessorem. fa. 144. col. 2. li. D.
Condemnandi potestatem habens & absolvendi habere videtur. fa. 146. col. 2. li. D.
Corpore vitiatus an possit eligi in papam & an contra ipsum electum possit de vitio obiici. fa. 150. co. 1. li. A
Concilium si fieret tempore electionis papæ & contra electum & possessorem obiiceretur notoria heresis ipsum posset per se cognoscere quia sufficit quod allegetur notorium & procederet tanquam contra notorium hereticum sine alia accusatione. fa. 152. col. 1. li. A. & B. & ibi quod concilium postquam est congregatum potest procedere contra papam notorie hereticum per viam exceptionis sicut per viam accusationis sive exceptionis sine differentia.
Concilium quis convocabit vbi sunt electi duo & recepti & vna pars adheret vni & alterum dicit hereticum & econtra altera pars dicit & si vtraque pars habet partem sue obedientie & vtraque pars est in possessione sue partis. fa. 153. co. 1. li. C. & fa. sequen. per to.
Concilio quis interponit authoritatem quando adhuc non constat quis sit verus papa. fa. 155. per to. & sequen.
Cognatio spiritualis contracta cum vno trahitur ad alios vbi supra in fi.
Commune res habens cum pupillo vtitur iure pupilli & gaudet eius privilegio nam propter pupillum retinetur servitus vie quamvis via non vtatur. fa. 156. col. 1. in fine.
Compromitti in laicum de spirituali non potest in laicum autem & clericum secus ibidem. col. 2. li. C.
Congregatio concilii vbi est vnus indubitatus papa & si vult congregare concilium vt tenetur ob necessitatem ecclesiæ devolvitur ad cardinales, fa. 160. co. 2. li. C. & ibi quod cardinalibus nolentibus congregare vel negligentibus devolvitur ad patriarchas & postea ad imperatorem & omnibus istis predictis negligentibus posset congregari per re

ges vbi supra. & ibi vide latius ad quem spectet potestas congregandi in casibus predictis.

Congregatio concilii siue sit vnus papa hereticus siue sint plures contēdētes de papatu si ille qui ē in quasi possessione ñ vult cōgregare ad quē tūc spectet vide cōclusionem. fa. 161. cum pluribus aliis sequen.

Conciliū gñale se cōstituere & suā eē iurisditionē particulares collegii ēt si facerēt minorē ptē totius collegii pnūciare possūt negligētibus aliis & posset vocare maiorē ptē. fa, 161. col. 2. li. C. & ibi videas q cōciliū ipis negligētibus posset conuocar ipator.

Conciliū congregare posset minor ps collegii & quilibet xpifidelis ad expellendū notoriū hereticū in papatū intrusum vbi papa nec cardinales oēs nec ipm conciliū se congregaret. fa. 163. col. 2. per to.

Concilii congregandi necessitas & cā qūo & vnde debeat probari & quibus casibus conciliū quilibet catholicus congregare possit. fa. 164. col. 1. li. B.

Concilium nō dicitur sed conciliabulū vbi papa non auctorizat nec interuenit minusq ad eius mandatū conuocatur vbi supra li. C. col. 2.

Congregationis concilii sine papa legitime tamē facte christus est caput vbi supra proxime.

Congregandi concilii modus alius & quid & qñ sunt plures in discordia electi si vnus hēt duas ptes vocū an ad ipm spectet cōgregō cōcilii. fa. 164. c. 2. l fi.

Cōgregatio cōcilii est authoritatis & ñ facti. fa. 165. col. 2. l. C.

Cōciliū cōuocare negligētibus papa cardinalibus & iperatore si necessitas imineat quid agendum ē. fa. eadem col. 2. li. D.

Congregare concilium si papa noluerit neq authoritatem prestare an cogi poterit. fa. 166. co. 1. li. A.

In concilio congregando si fuerit discordia inter imperatorem & cardinales, vel inter imperatorē & patriarchas vt quia quilibet in loco suo vult congregare quid agdendum sit. fa. eadem col. 2. li. D.

Conciliū si duo eēnt electi in quasi possessione papatus & nollent congregare ad quē congregandi potestas deuoluatur. fa. 167. per to. & aliis sequen.

Concilii cōgregandi potestas post cardinales ad patriarcham constantinopolitanum qui habet primā sedem post Romanam spectat vbi supra.

Collegii cardinalium ē iurisdictio vbi papa captus ē a paganis schismaticis vel hereticis vl si sit factus demēs fatuus furiosus schismaticus, vel hereticus notorius vbi sup. fa. 168. col. 1. in fi. sub li. C. & ibi habes quod poterūt deputare vnū vicariū q ministret.

Collegium cardinalium in proxime dictis casibus succedit in administratione ēt in casibus specialiter reseruatis ita vt possint cognoscere de appellatiōibus duolutis ad papā & alia facerē. fa. 168. col. 2. l. D.

Collegium predictum i sede vacante potest ecclesiis cathedralibus deputare visitatorem siue administratorem. fa. 169. col. 1. sub li. A.

Collegium siue omnes de collegio si aliquid statuāt & aliquid postea cōtrafiat, ñ valet nisi oēs cōsentiāt ēt si vnus solus discordet. fa. 169. col. 2. li. D.

Concilium vbi congregat alius ob defectum pape tūc requiritur q due partes vocandorum sint pñtes secus vbi papa congregat. fa. 170. col. 1. li. A.

Conciliū quis cōgregabit vbi duo sunt in possiōne papatus & nullus est in possessione pacifica. fa. 173. col. 1. li. A. per to. fa.

Concilium vel alius viuens non cognoscit de viribus electionis pape vbi de ea oritur aliquod dubium. fa. 171. col. 2. li. A.

Concilium non posset sumere authoritatem a persona eius qui vellet preesse concilio tāq caput vbi, inter duos contendentes de papatu eēt controuersia in congregādo p viā authoritatis. fa. 178. co. 2. l fi.

Concilium qui habeant dirigere qñ duo contēdentes sunt expulsi. fa. 182. col. 2. li. C. & D.

In concilio congregando si de loco & modo sit inter papam & cardinales differentia quid agendū sit vide vbi sup li. D. & fa. 183. col. 2. vsq ad li. D.

Concilii locus quando transferri possit sine consensu concilii. fa. 183. col. 1. in fine.

Concilium quis congregabit vbi papa renuntiauit papatui & postea renuntiasse negat & cardinales aliū eligere volunt fa. ea. li. D. & fa. sequen. li. A.

Concilium an congregare poterit papa electus & non dum confirmatus. fa. 184. col. 1. in fine.

Concilium an legatus de latere possit congregare fa. ea, & fa. 185. per to. & sequen. 1. & 2. col. li. C.

Concilio si papa non insit an debeat interesse per commissarios & quot poterunt presidere nomine papae. fa. 186. col. 2. per totum.

Concilium qñ cōgregādū sit idest quo tempore & quibus ex cāis. fa. 187. col. 1. & p plures fa. sequen.

Goncilium quibus ex causis congregari debeat. facie 193. col. 2. li. D. & per plures sequen. fa.

Concilium potest audire causas ciuiles contra papam sed non eum compellere nec executionem contra eum facere, fa. 197. col. 2. li. D.

Concilii ptās est a deo, fa. 200. col. 1. li. B.

Concilia reperiuntur congregata pro sedandis discordiis inter principes christianos. fa. 201. col. 2. li. B. & vt super tractandis & disponendis in vniuersali ecclesia maturius & sanius consilium habeatur. facie 202. col. 1. li. B.

Conciliū ēt aliqñ congregatum reperitur cū ecclīa habebat hostes potētes & magnos ac pturbatores, fa. 202. col. 1. li. B. & p to. illā fa. & seq. vbi ēt vide alias cās pp quas cōcilia als congregata fuere.

Conciliū qñcūq videtur. Ro. pon. cōgregari pōt & ex quacunq causa voluerit quia istud est proprium Ro. pont. fa. 203. col. 1. li. A.

Concilia congregari debet ad correctionē excessuum vbi supra.

Concubinatus iure pontificio laici est iterdictus & multo magis clicis & habere concubinā ē cōtra legē nature & peccatū mortale. fa. 203. col. 1. in fi.

Conciliū ā fieri debet si papa efficiatur ā mēs furiosus vl inutilis vl si sit captus ab ifidelibus. fa. 204. co. 1. li. B. & ibi an collegiū cardi. eius loco succedat.

Collegiū cardi. qñ succedit in iurisditiōe in quibus habet succedre ea fa. col. 1. i fi. & ibi ā papa effecto furioso vel demēte seu inutili vel si eēt captus ab infidelibus iurisdictio transferatur vide. fa. 204. & per plures sequen.

Collegium cardinalium pro aliquo periculo iminenti in terris ecclesiae potest creare vnum legatum. facie 206 col. 2. li. C.

Collegiū cardinaliū licēt nō possit pūare cardinalē nolēte ire ad concilium cardinalatu aliter tñ multare potest. fa. eadem vbi supra.

Collegium cardinalium succedit in dando coadiutore quando papa esset captus ab infidelibus aut effectus furiosus demens aut mentecaptus & q collegium

cardi. possit deputare vicariũ. fa. 207. co. 2. li. D.

Collegium cardinalium potest restituere ad famam se de vacante. fa. 209. col. 1. li. A.

Conclusionem an in casibus furoris demẽtię captiuitatis & aliis pdictis papæ iurisdictio deuoluatur ad collegium cardinalium vide. fa. 212. col. 1. & per plures sequen.

Coadiutor etiam furioso & demẽti datur. fa. 216. col. 1. litera. A.

Collegium sine papa non videtur aliquid posse facere. fa. 217. col. 2. li. C.

Conciliũ cuius authoritate debet cõgregari qñ papa ẽ incarceratus vł inutilis & cõciliũ debet congregari. fa. 217. col. 2. litera. D.

Concilium nihil aliud est q̃ cardinales clerici & laici deum timentes. fa. 220. col. 1. li. A.

Concilii cõgregãdi an sufficiẽs cã sit si papa passim cõmittat simoniã. fa. 218. col. 2. & p plures sequen.

Concilii congregandi an sit sufficiẽs cã simonia p papã commissa vt quia vendit ordines epatus & beneficia. fa. 239. & 240. col. 1. li. A. & in dicta. fa. vide an sit congregandum concilium si obiicitur contra papam aliquis defectus ratione cuius dicitur q̃ non sit verus papa quantuncunq; a duabus partibus cardinalium electus. fa. ea. sub li. D.

Collatio facta per ordinariũ excommunicato valet. fa. 243. col. 1. li. A

Contractus qui per vim & impressionem fiunt valent regulariter s. d debent retractari per superiorem. fa. 245. col. 2. li. D. in fi.

Cõfessio requirit cõsensũ liberũ. fa. 246. col. 2. li. C.

Concilium quibus modis pt cõgregari vltra superius dictos vide. fa. 257. col. 2. li. D. & fa. sequen. col. 1. per totum.

Concilium an possit congregari per cõmissarios papę fa. 258. per to. 2. col.

Concilio interesse debentes quales esse deãt. fa. 259. & 260. per totum.

Concilium est congregatio multorum maximorum virorum. fa. 260. col. 2. in fi. li. D. & ibi habes q̃ in concilio non debet aliquis loqui nisi prius concessa licentia.

Concilii quod debeat esse exordiũ in ingressu eiusdem fa. 260. vsq; ad facie. 263. p to. vide ibi et quõ plati in cõcilio existẽtes debeãt se gerere & a quibus debeãt cauere vsq; ad. fa. 264. per to.

Contumeliosi & contentiosi expellẽdi sũt a cõmunitate & puniẽdi p psidentem. fa. 264. col. 1. li. B.

Cõcilii toleta. 17. verba. fa. 262. col. 2.

Collegiũ repręsentatur a duabus ptibus vocandorũ. fa. 270. li. B. & quod fit a maiori parte illorum dicitur legitime lad. fa. 272. col. 2.

Consensus in collegio singlr prestitus an valeat. facie. 271. col. 1. & 2.

Conciliũ gñale ad sui essentiã non requirit duas ptes epõrũ totius orbis. fa. 272. co. 2. li. B. & 275. li. A.

Collegiũ legitime cõgregari nõ potest nisi adsint duæ ptes illorũ q̃ sũt de collegio. fa. 275. col. 1. li. A.

Cõstitutio papę dicitur cõstitutio vniuersalis ecclesiæ. facie. 276. col. 1. li. A.

Cõciliũ quã iurisditionẽ habeat. fa. 277. col. 1. li. A.

Conciliũ an possit iudicare de reseruatis causis papæ. fa. 277. col. 2. li. C.

Conciliũ cognoscit et d cãis ciuilibus & criminalibus non tangentibus fidẽ. fa. 278. col. 2. li. C. & D.

Conciliũ an habeat iurisdictionẽ ordinariã an delegatam. fa. 285. col. 2. li. D.

Cõciliũ an possit vices suas alteri delegare aliquibus de concilio contradicẽtibus. fa. 289. col. 1. li. B. & an laico vide ibidem.

Concilium an possit pronunciare se iudicem competẽtem contra papam. fa. 280. col. 2. per totum.

Conciliũ gñale an possit allegari suspectum. fa. 291. col. 2. li. C. & quid in prouinciali vide ibi. li. D.

Concilium an possit adiri per viam querele. fa. 293 col. 2. in fi. & 294. col. 1. li. A.

Constõ conciliaris an intituletur sub noie concilii an sub noie papę vbi papa ẽ pñs. fa. 297. c. 1. li. D

Cõciliũ in cõcernẽtibus fidẽ nihil proprie statuit sed potius declarat pprie aũt versatur circa reformatiõ moɋ et correctionẽ criminũ. fa. 302. col. 1. li. A.

Confirmatio est actus superioritatis. fa. 301. col. 1. li. A. & 305. li. D. & 660. li. B.

Conciliũ an possit tollere constitutionẽ papę. fa. 305. col. 2. li. C.

Concilium debet seruare antiquos canones & ad id potest cogi per papam. fa. 306. col. 1. li. B.

Concilii sentẽtia preualet sentẽtiæ papæ qñ papa vellet aliquid statuere contra statũ vniuersalis ecclesiæ vel si statuere vellet q̃ posset sibi eligere successorẽ. fa. 309. col. 1. li. A.

Constitutio conciliaris censetur habere clausulã derogatoriã ad postea concedẽda. fa. 311. col. 1. li. B.

Cõstitutio concilii gñalis qñ tollatur p clãs gñales. fa. 312. col. 1. li. B. cũ pluribus sequẽtibus & que differẽtia sit qñ habet clãm derogatoriã & an in vno casu requiratur maior expressio q̃ in alio. fa. 313. & 314. li. C.

Cõstitutio concilii gñalis ad hoc vt tollatur p papã vtrum oporteat indiuiduã an specialẽ imẽtionẽ de ea fieri. fa. 314. & 315. & quid si sit apposita clã motus proprii & ex certa scia. fa. 316. col. 1. li. B

Conciliare ius ñ tollitur cõsuetudine contraria. fa. 322. col. 1. ad fi. & col. 2. p to. & quid de dispositione concilii gñalis vide ibi p to. illam colum.

Conciliũ gñale põt reuocare constitutionem alterius concilii gñalis vide. fa. 323. col. 1.

Concilium ã possit statuere quod papa eligat sibi successorem. fa. 323. col. 2. & fa. 373. col. 1. li. B. & 382. col. 1.

Concilium ñ potest restringere authoritatẽ papæ. fa. 325. col. 1. li. B. & quid si concurrat voluntas papæ vide ibi supra.

Concilii sentẽtia an sit preferẽda sentẽtiæ papæ vł econtra. fa. 325. col. 2. cum sequen.

Conciliũ determinat cãs hęresis & schismatis. fa. 327 col. 2. litera. C.

Concilium habet se ad papam sicut caplum ad epum. fa. 326. col. 1. li. B.

Concilium errare ñ potest. fa. 327. col. 2. li. D.

Concilium ariminense quod fuit reprobatum constabat ex. 880. patribus. fa. 351. col. 1. litera. A.

Concilium sede vacante, an possit omnia quæ potest papa. fa. 350. col. 2. litera. C.

Concilium deponit episcopos & illos restituit. facie 361. col. 2. Et ibi vide multa de ptãte concilii.

Concilium potest dare suffragia orationum & indulgentias, & quid de indulgentia plenaria. fac. 367. col. 1. litera. A. cum seq.

Conciliũ viuẽte papa, an possit absoluere, dispẽsare, & alia facere quæ ptinẽt ad solũ papã. fa. 369. col. 1.

Concilium deponit cardinalem & patriarcham, facie 369. col. 1, litera. B.

Concilium non potest creare cardinales, facie. 272. col. 1, litera. A.

Concilium non potest conferre beneficia nisi papa pręsidente. facie. 373. col. 1, ad finem.

Collegium cardinalium sede vacan. propter necessitatem ecclesiæ potest creare cardinalem, & aliquē cardinalem cogere ire in legationem, fa. 374. col. 2, litera. C. quid de concilio vide ibi litera. D.

Collegium cardinalium potest reuocare ex causa legatum de latere. facie. 365. col. 2. litera. C.

Conciliū an possit eligere papam exauthorato alio in concilio. facie. 382. col. 2. cum sequen.

Concilio dissoluto expirat eius iurisdictio. fac. 390. col. 1. litera. B.

Concilium an possit condemnare eos qui indebite vexarunt papam. fa. 390. col. 2.

Collegium cardinalium potest appellari senatus papæ. facie. 395. col. 2. litera. C.

Cōiuratio fieri potest a subditis de re licita. fa. 419. col. 1. litera. A.

Concilium est iudex competens inter duos cōtendētes de papatu. facie. 434. col. 1. litera. B.

Cognitio loci & temporis vbi congregari concilium debet, pertinet ad concilium congregatū. fa. 434. col. 2. litera. D.

Constitutio papę fundata super ius diuinum astringit papam quo ad mentem, licet non quo ad verba. fa. 453. col. 1. litera. B.

Consuetudo contra papæ potestatem non valet, facie 488. col. 1. in fine, cum sequen.

Concilium plus potest in causa hęresis seu depositionis papæ, q̄ quicūq; princeps. fa. 517. col. 1. ad fi.

Contumax si perseuerat in contumacia dicitur hęreticus. facie. 564. col. 1. litera. B.

Cōtumacia nō est proprie hęresis. fa. 579. col. 1. li. A

Contumax ex alia causa q̄ hæresis excommunicatus per annum in excōmunicatione persistens nō potest etiam post annū damnari vt hęreticus. facie. 579. col. 1. litera. B.

Correctio vna est quæ est actus charitatis, alia est actus iustitiæ, facie. 581. col. 1. litera. B.

Concilium prouinciale non potest punire archiepiscopum, licet possit contra illum inquirere, sed debet denunciari superiori. fa. 586. col. 1. litera. B.

Concilium generale repręsentat totam vniuersalem ecclesiam. fa. 586. litera. B. &. 627. col. 2. litera. C

Concilia secundario solum dederunt authoritatem sedi apostolicæ. fa. 599. col. 1. litera. B.

Concilii iudiciū an sit supremū. fa. 599. col. 2. li. C

Concilii sententia in causis fidei est maior q̄ sententia papæ. fa. 614. col. 2. litera. C.

Cōcilium debet durare vsq; ad finem & determinationem causarū propter quas fuit congregatum. facie 623. col. 2. litera. D.

Concilium an sit supra papam vel econtra. fa. 624. cum sequen.

Concilium cognoscit de causa papæ. facie. 624. col. 1. litera. B.

Concilium non habuit ratam electionem per petrum de clemente factam, sed linum & postea cletum successores petri ordinauit. fa. 628. col. 1. litera. B.

Conciliorū saluberrima est authoritas in ecclesia cui sancti patres semper detulerunt. facie. 633. col. 2. per totum.

Concilii constantiensis decretum de authoritate concilii. facie. 639. col. 1. litera. B.

Concilium aphricanum statuit primæ sedis episcopū nō appellari summum sacerdotem neq; principem sacerdotum. facie. 642. litera. A.

Concilium exercet ea quæ sunt supremæ potestatis. facie. 643. litera. B.

Concilium congregandum est authoritate papæ, etiā vbi papa impeditus est. facie. 660. litera. A.

Cubicularii duo secreti in concilio sedebunt ad pedes papæ super planum, & quare hoc sit vide col. 2. sub litera. D. facie. 71.

Curia de stylo concedit literas in causa appellationis interpositæ propter locum nō tutum et si de exceptiōe opposita nō appareat. fa. 426. col. 1. li. B.

DElinquentes reperti in flagranti & atroci delicto possunt duci ad mortem imbauagliati ne loquantur. fa. 37. col. 2. sub litera. D.

Delictum horrendum committens datur bestiis dilaniandus. vbi supra.

De dignitatibus inferioribus vide fa. 66. col. 1. li. A

Deus per malos quandoq; facit vindictam. fa. 156. col. 2. litera. C.

De delicto vbi dubitatur in quo territorio sit cōmissum iudex vtriusq; admittitur. vbi supra.

Deus omnipotens permittit malos principes regnare in vltionem peccati populorū. fa. 526. col. 2. li. A

Digniorem quæ qualitates faciant. facie. 27. col. 1. litera. B. in fine.

Diaconus cardinalis ratione officii & administrationis præfertur episcopo. fa. 58. col. 1. litera. A.

Digniores quandoq; postponuntur. fa. 66. col. 1. li. A

Diaconus in causa criminali eligit iudicē. facie. 152. col. 1. litera. A.

Dispensatio papę quando valeat, & quando sufficiat sola voluntas pro causa. fa. 226. col. 1. litera. D. & facie sequen. col. 1. litera. A.

Dispensare licet conditori canonum contra suas constitutiones. fa. 227. col. 1. in fi. Et ibi. 2. col. in fi. habes q̄ præsumitur dispensatio vbi præmittitur causæ cognitio etiam si non dicatur dispensamus

Dispēsat papa in iis quæ sunt iuris positiui sine aliqua causa & ex sola voluntate. fa. 228. col. 2. & ibi vide quando ex ipsa dispensatione non sit tutus in foro conscientiæ dispensatus.

Dicendi pericia in tribus consistit vbi supra proxime fa. 260. col. 1. li. B.

Diuinum officium turbans de iure ciuili capitis poena punitur. fa. 264. col. 1. litera. A.

Defensio tituli spectat ad electum seu prouisum non ad eligentes siue prouidentes. fa. 393. col. 1. li. A.

Dies interpellat pro hoie ad actum explicandum. fa. 404. col. 1. li. B.

Dies apposita non impedit purgationem more ad excusandam malam fidem & peccatū. fa. 409. col. 2. li. D. similiter ad causandum malam fidem & peccatum.

Dies non interpellat pro homine vbi supra.

Dispēsatio quælibet debet esse cum causa. fa. 494. col. 2. litera. D.

Dispensatio inordinata potest reuocari per superiorē. facie. 495. col. 1. litera. A.

Dictio in cum ablatiuo iuncta denotat intrinsecitatem

Dictum

Dicto cardinalis non iurati in preiudicium tertii non statur.fa. 16.li.A.
Dictio etiam implicat idem in diuerso fa.756.li.D.
Dictio & diuersimode capitur secundum subiectam materiam.fa.731.col.1.li.A.
Doctor qui legit per viginti annos dicitur illustris. fa. 28.col.1.li.A.& li.B.vbi etiam habes quod doctor qui est ad latus principis etiam est illustris.
Doctor iuuenis quando prefertur antiquo.
Doctori antiquo probanti stilum vel consuetudinem alicuius curie creditur ibi supra.
Doctor â pferatur militi vel cõtra.fa.66.co.2.li.C.
Domum reuocandi ius an habeant vocari ad concilium.fa.88.col.2.
In dote requiritur cõsensus liber fa.246.co.2.li.C
Doctori bono & experto in aliqua curia asserenti esse in ipsa curia ortam consuetudinem in causis creditur.fa.260.col.1.li.B.
Donatio constantini an vera fuerit & valida vide plura remissiue.fa.780.cum sequen.
Duces dicuntur spectabiles.fa.28.col.2.li.D.
Duobus contendentibus de papatu si vnus est in possessione qui non vult congregare concilium & alius nullam habet possessionem vel ille qui est solus papa est hæreticus & requisitus non vult cõgregare cõcilium quid agendum.fa.156.col.2.in fi.
Duo si fuerint de quorum electione a duabus partibus facta non constat & sit in possessione alter qui vult congregare concilium ad quem spectet congregatio.fa.167.col.1.li.B.
Duplex funiculus magis stringit.fa.404.co.2.li.D.

Ecclesię authoritas habet se vt mensura & vt regula actionum papæ.fa.658.li.B.
Ecclesiæ vniuersalis superioritas probatur ex habitudine quadruplicis causę.fa.658.li.B.
Ecclesia est vnita christo spiritualiter sicut sponsa & coniunx.fa.768.li.D.
Eccl'ia q̃do habet vtrũq; gladiũ. fa.776.co.2.cũ se.
Ecclesia est vna & indiuisibilis.fa.281.li.D.
Ecclesia errare non potest.fa.293.col.1.li.A.& fa. 598.col.2.li.C.
Ecclesia habet senatum.fa.362.col.1.li.B.
Ecclesia accepit claues.fa.363.col.1.li.B.
Eccl'ia nũq̃ claudit gremiũ redeũti.fa.42.co.1.li.A
Ecclesia quando dicatur scandalizari ob incorrigibilitatem papę.fa.527.cum sequen.
Ecclesia q̃nq; capitur pro p̃sidẽtibus ecclię & aliq̃n pro maioribus.fa.527.col.1.ad fi.cum sequen.
Ecclesia catholica per totũ orbẽ diffusa tribus modis probatur.fa.600.col.2.li.D.
Ecclesia est sponsa christi incorrupta & pudica que adulterari non potest.fa.637.col.1.li.B.& vide fa. 677.li.D.
Ecclesia est fundata a christo & ipse christus est fundamentum ecclesię.fa.637.col.2.li.C.
Eccl'ia ex se sine papa p̃t exercere claues.fa.632.in fi.
Ecclesia vl'is est mater oĩũ fideliũ.fa.640.col.1.li.A.
Ecclesia appellatur regina.fa.640.col.2.li.D.
Ecclesia vniuersalis subsistit sine papa quia eius caput est christus.fa.642.li.D.
Eccl'ię vniuersalis p̃eminẽtia ex multis demõstratur de quibus.fa.646.li.D.presertim circa approbationem & reprobationem scripturarum.
Eccl'ia dr̃ cõiuncta xp̃o sicut vxor viro.fa.647.li.C.
Ecclesia mansura est vsq; ad consummationem seculi & est sponsa xp̃i & non potest errare quia christus ei assistit.fa.657.li.A.
Ecclesię inest oĩs cognitio veritatis.fa.658.li.B.
Ecclesię authoritas habet se vt mensura & regula actionum papę.fa.658.li.B.
Ecclesia quot modis dicatur & sumatur & in quo differat a synagoga.fa.3.col.2.li.D.& quomodo dicatur sancta & quomodo catholica.fa.4.col.1.li.A.
Eccl'ias fabricandi dedit licentiam constantinus, facie 19.col.1.li.B.
Eccl'ia ostien.post Ro.maior ẽ oĩb'.fa.22.co.2.li.D.
Ecclesia constantinopolitana eisdem gaudet priuilegiis quibus romana vbi supra.
Ecclesię oẽs ap'l'ice sedis authoritate reguntur. fa.31. col.1.li.B.
Ecclesia romana non dicitur in solo papa sed in ipso & cardinalibus.fa.36.col.1.li.A.
Ecclesiastice persone sunt necessario vocãde ad concilium q̃n tractãtur res sp̃iales.fa.79.col.1.li.A.
Eccl'ia oli regebatur p oẽs sacerdotes fa.79.c.2.li.D
Ecclesia vl'is errare nõ p̃t quia xp̃us orauit pro ea ne deficeret.fa.128.col.2.li.C.
Ecclesiastice discipline neruus confunditur si sua vnicuiq; iurisdictio non seruatur. fa.83.col.2.li.C.
Ecclesia olim non habebat p̃tãtem compellendi venire ad concilium nolentes.fa.126.col.1.li.B.
Eccl'ia tũc q̃si vacare dr̃ q̃n iminet illius necessitas & is ad quẽ spectat ñ vult p̃uidere. fa.161.c.2.li.D
Eccl'ia dr̃ quasi vacare vbi duo cõtendũt de papatu & propterea cardinales possũt induci ad deputãdum vicarium seu administratorem si eis videbibitur. fa. 168.col.1.in fi.& .2.in prin.
Ecclesiis cathedralibus vacante sede ap'l'ica nõ p̃t dari visitator siue administrator.fa.169.col.1.li.A.
Editũ inferioris ñ ẽ paris effectus cũ edicto papę & quę sit differẽtia inter vnũ & alterũ.fa.93.col.2.li.D.
Electores i͂peratoris qui sint vide fa.56.col.2.li.C.
Electus confirmatus quos actus exercere possit.fa.57. co.2.li.D.in fi.& ibi q͂ episcopi non confirmati interueniunt concilio.
Electus confirmatus habet ea que sunt iurisditionis & vocem in concilio.fa.83.col.1.in fi.
Electus confirmatus in ep̃m quantuncunq; nondum consecratus debet esse in concilio & q͂ ep̃i existentes in cõcilio recipiunt iurisdictionẽ omnes in genere a papa & nõ ratiõe alicuius particularis ecclesię.
Electionis in actu quis teneatur personaliter comparere legitimo cessãte ipedimẽto.fa.101.col.1.li.B.
Electus electiõe ipso iure nulla in papã ã & quẽ habeat supiorẽ.fa.145.co.1.vsq; ad rubricã de exceptione hæresis in papã & quis possit eũ eiicere ibi habes.
Electione concordi facta de vero papa si bellica tempestas impedit illũ inthrõizari datur ei facultas administrandi hoc non obstan.fa.146.col.1.li.B.
Eligere se in papã quis potest quando a Cardinalibus committitur ei electio pape.fa.148.col.2.li.C.
Electio pape quot modis aut quibus casibus sit nulla. fa.149.con aliis sequen.
Electione papæ nondũ facta potest obiici de furore vt impediatur ipsa electio post autem an possit obiici vide.fa.217.col.1.li.A.
Electiones & alias & papæ leuis metus viciat. fac. 247.col.2.li.C.per to.
Eligendi libertatem ad certas personas seu genus pere

sonarum consuetudo restringere potest, fa, 249. col. 1. in fi.

Electio papæ facta per impressioné est nulla, fa, 250. col. 1, in fi. & col. 2, li, C, ibi et habes quod in tantum electio facta per metum est nulla q non possent postea cardinales consentire vel ratificare, & fa, 252. col. 1. in fi, habes quid si cardinales erant in concordia eligendi sed populus non contentabatur cui suasum fuit vt faceret rumorem vt præsumeretur electio impressiua an esset credendum cardinalibus vide ibidem.

Electionem leuis metus et non ille qui caderet in constantem virum annullat. fa, 252. col, 2, li, C.

Electio papæ facta a duabus partibus cardinaliū immediate postq̃ ingressi sunt conclaue & illo adhuc nó clauso forte propter pract eas factas anteq̃ intrarent conclaue & nullo facto scrutinio aut alio tractatu an valeat. facie. 252, col, 2. li. D. & 253, col. 1. p to.

Electio papæ tenet si omnes cardinales ante ingressum conclauis per inspirationem essent concordes & eligerent et non expectatis absentibus infra decem dies. fa. 253. col, 2. li. D.

De electione papæ facta per impressioné, fa. 254. co. 1. & pluribus sequen, vide plures quæstiones circa materiam electionis.

Electus confirmatus in papam in pacifica possessione constitutus ante examinationem suæ causæ non debet eiici a sua possessione. fa. 257, col. 1, li. A.

Electio noui loci non potest fieri a maiori parte concilii cæteris vel vno etiam contradicente. fa, 276. col, 2. li, D.

Electio quid sit, fa, 603. col, 1, li. A.

Electio facta in concilio sine auctoritate papæ nulla est, fa, 163, col. 1. li. A.

Emens beneficium vel ord né a papa non incurrit pœnas iuris quia sicut papa potest dispensare in pœnis iam incursis ita et q non incurrantur, fa, 224, col, 1. li, A,

Episcopi omnes quo ad collationem ordinum & sacramentorum sunt pares. fa, 712, li, C.

Episcopi quo ad potestaté, conficiendi non differunt a sacerdotibus. fa. 712. li, C.

Episcopus vocatur aliquando summus pontifex & summus sacerdos. fa, 18. col, 1. li. A.

Episcopi dicuntur spectabiles. fa. ea. col. 2. li. D. & q in fauorabilibus tantum veniant cardinales appellatione curialium vrbis. fa. 30. col, 2, p to.

Episcopus scholaris sedebit in studio tanq̃ scholaris & rector eum præcedet. fa. 32. col, 1. li, B.

Episcopus cardinalis prestat iuramentum fidelitatis papæ, fa. 33. in fi.

Episcopus dánatur a metropolitano suo & quomodo hoc intelligatur vide ibi, fa. 36. col. 1. li. A.

Episcopus olim erat idem quod modo presbyter, fa, 43. col. 1. li, A, & ibi qualiter & ex qua causa decretum fuit q essent episcopi & q episcopus est nomen dignitatis ibidem.

Episcoporum depositio est reseruata papæ, fa. 45, col. 1. in fi.

Episcopus post archiepiscopum & metropolitanum sedebit secundum ordinem suę promotionis. fa. 57. col. 2, li. D, & ibi quid quando sunt pares & quomodo hoc intelligatur & quando habeant talem sessionem vbi supra.

Episcopus debet sedere in eodem loco cum imperatore, & non sub pedibus eius. fa. 66, col. 1, li, B.

Episcopus doctor prefertur episcopo non doctori, ea. fa. col. 2. li. C.

Episcopus qualis esse debeat vbi supra proxime. col. 1. in fine & ibi super quibus examinantur episcopi quando ordinantur vide 1 col. sequen, vbi habes enumeratas eorum qualitates & ibi etiam vide quā vitam episcopus tenere debeat & quare dicatur episcopus.

Episcopus dicitur pręsul quia in concilio pręsidet dicitur etiam antistes quasi añ alios stans ac etiam summus pontifex & aliquando potest dici cardinalis & aliis nominibus denominatur vide de his omnibus, fa. 68, col. 1, p to & sequen, vsq ad li. D.

Ad episcopatum non omnes passim sunt promouendi, fa, 70. col. 1, li. B.

De episcopis expulsis & episcopis nulla tenentibus quid sit et an habeant vocem in concilio vbi supra col, 2, li, C.

Episcopi debet infra sex menses denuntiare abbatibus omnibus sue diocesis quæ statuta sunt in concilio, fa, 74, col, 2, in fi,

Episcopi iurare tenentur de eundo ad concilium, & eis negligentibus imponitur poena ibidem li, D. & ibi in fi, habes q omnes episcopi proprie sunt de concilio generali, fa. 77, col, 2. li. D. habes etiam q oés epi orbis & alii prelati supiores vocádi sunt ad concilium, Et in voce consultiua decisiua votandi sunt soli episcopi qui habent potestaté clausum.

Episcopi successerunt apostolis & si negligunt ire ad concilium puniuntur ibi supra per totam col.

Episcopi potestas a potestate inferiorum distincta est & quando episcopus tenetur ire ad concilium prouinciale. fa. 81, col, 1. li, B.

Episcopus an possit constituere contra ius canonicum ibidem in fi. dicte, 1, col.

Episcopus quomodo se subscribat in concilio in decisionibus factis in eodem, fa, ea, col, 2, in fi,

Episcoporum proprium est in conciliis decidere facie 82, col, 1. li. A.

Episcopus titularis tantum & nulla tenens an debeat vocari ad concilium sicut alii episcopi, fa. 84, col, 2, in fi. & fa, 85, col. 1. li, A. & ibi habes an possit dare vocem decisiuam & quid de episcopis qui resignassent episcopatui & de episcopis in vniuersali ecclesia & qui habent ordinem episcopalem & non habent titulum alicuius ecclesiæ ibi col. 2, li, C. habes an habeant vocem decisiuam.

Eporū nullus p̃t p̃tédere iurisdictioné dádi vocé in cōcilio generali plusq̃ alius epus vbi supra proxime sub li. C.

Episcopus qui resignauit episcopatui adhuc est de representantibus ecclesiam vbi supra.

De episcopis exititiis & spoliatis episcopatu & quorum episcopatus occupátur ab infidelibus idem est iudicium ea. fa. col, 2, li, D.

Episcopi vniuersi orbis an ad concilium sint vocandi fa, 86. col. 2. per to. & ibi an episcopus non vocatus ad concilium ex quo omnes tenentur ire possit agere de contemptu, fa, 87. col. 1. li, A.

Episcoporum numerus cum quibus tenendum est cōciliū relinquitur arbitrio papæ vel habenti congregare eius authoritate vbi non ageretur de hæresi vel arduis & magnis causis vel de facto proprie

facie, 87, col. 2, li. C.
Episcopus pauper vocatus ad concilium potest impo nere subditis cheritatiuum subsidium. fa. 101. col. 1. li. B.
Epus nō citatus an teneatur ire ad concilium. fa. 102. col. 1. li. A.
Episcoporū propriū eē videtur dare vocē in concilio & videtur electa eorū industria ad dandū vocem decisiuam in concilio. fa. 105. col. 2. in fi.
Epus ipeditus ire ad cōciliū an excusetur si mittit aliū eius vel vocem suā committit alteri, fa. 106, col. 1. li. A.
Episcopus quo casu sit admittendus per aliū. fa. 107. col. 2. in prin.
Epus procurator alterius ad dandam vocem decisiuā poterit habere duas voces vnam pro se aliam nomi ne alterius vbi supra.
Episcopus si constituatur procurator vt sup potest exe ercere & habere vocem in concilio & hoc facere ēt non habita licentia a papa vel concilio dummodo non contradicant. fa. 108. col. 2.
Episcopus potest dare vocem in concilio per procura torem fa. 108, col. 2, li. D.
Episcopi sōrī cōcilio tāq̄ iudices & assessores, fa. 110. li. C. & ibi habes q̄ p literas si psit dare vocem.
Episcopus impeditus ire ad conciliū si certioretur de oībus difficultatibus & ratiōibus p ptes hinc inde adductis & requiratur eius cōsiliū posset eo casu vo cē cōmittere alteri certo mō dādi simil'r ū eēt dāda vox tantū in aliquo actu si disputatiuo sed tantū de penderet a nuda voluntate habentiū dare vocem fa. 108. col. 2. & in prin fa. 109.
Episcopus si fuerit ipeditus ā teneatur mittere procu ratorē ad recipiedū statuta cōcilii, fa. 109. co. 1. li. A. & ā sit admittēdus p procuratorē, fa. 110. c. 1. li. B
Episcopis venietibus ad conciliū pōt opponi q̄ sūt ex cōicati vel alia exceptio. fa. 121. col. 2. li. C.
Episcopus in processu super criminalibus habet requi rere consensū capli, fa. 125, col. 1. li. B.
Episcopus diaconus & presbyter in criminalibus eligūt iudices, fa. 132, col. 1. li. A.
Episcopus ē caput sue pricularis eccle, fa. 142. c. 1. li. B. & ibi q̄ ab epo caplm eccle separari si pōt.
Episcopo negligēte conuocare alios episcopos ad ordi nandū episcopū ppl' vices eius supplet, fa. 166. c. 2. li. B. & ibi ēt q̄ abbates supplet negligentiā epi scopi & pariter q̄ supplet capitulum.
Episcopus si captus fuerit ab infidelibus, vel ē fidelibus quibus a papa est indictum bellum an possit consti tuere vicarium, fa. 215. col. 1. sub. li. A.
Episcopus deponitur si prebendas vendat vel prepōsi turas, fa. 219, col. 2. li. D.
Episcopus an dispēset contra cōciliū vide in fa. 316. col. 1. ad fi. & col. 2. & quid si periculū eēt in mora fa. 320. col. 1. li. D. & fa. 322. per to.
Episcopus qui recusat iudicium concilii gnalis ipso fa cto est depositus. fa. 261. col. 2. li. C.
Episcopi hodie sunt loco apostolo 3. fa. 646. li. A. & 651. li. B. & ibi habes ēt de sacerdotibus qui suc cesserunt loco discipulorum & archidiaconi loco euangelistarum & predicatores loco doctorum.
Eucharistie sacramentum efficit q̄ hōmo sit vnum cor pus cum christo.
Eutnices fuit damnatus in concil'o constantinopolita no qui primo fuerat damnatus in niceno. fa. 620. col. 2. li. D.
Euangelii textum asi tenere debent qui president concl lio. fa. 21. col. 2. li. C.
Euangeliste dicūtur mūdi cardines. fa. 46, col. 2. in fi.
Euangelium non in verbis scripturarum sed in sensu nō in superficie sed in medulla est. fa. 125. co. 1. li. B.
Excusatorem mittere citatum qū sufficit & qū citatus debeat mittere procuratorem. fa. 104. col. 2. li. B.
Excommunicatus quandoq; quis dicitur qui non ē ex clusus a sacramentis & cōmunione fideliuni sed ab actibus vniuersitatis. fa. 111. col. 2. li. D.
Excommunicatus per synodum nō potest absolui per singulos de synodo. fa. 112. col. 1. li. A.
Excommunicatio est de lege iurisdictionis & requirit cause cognitionem fa. 146, col. 1. li. A
Exceptio est actionis exclusio. fa. 148. col. 2. in fi.
Excōicati & tyranni pōt requiri in fauorem fidei & pro auxilio admitti ad testimoniū. fa. 156. co. 2. li. C.
Exceptio notorii defectus proprietatis oblata spoliato agenti & petēti se restitui. fa. 158. col. 1. li. A.
Exēplum non debemus capere ab iis que in sanctis legi mus qñq; facta fuisse. fa. 180. col. 2. li. D.
Extensio in materia fauorabili sit ad casum similem fa. 210. col. 2. li. C.
Exceptio inhabilitatis persone nunq̄ censetur sublata vbi a iure vel statuto tollūtur exceptiones. fa. 242. col. 1. li. B.
Exceptio q̄ instrumētum non sit publicum nō erit sub lata vbi statutum tollit omnem exceptionem con tra instrumentū vbi sup col. 2. li. C.
Excōicatus si fuerit occultus facit oīa que ad ipsum ra t one publici officii in ecclesia spectant & licet quo ad cetera videatur positus extra ecclesiam tñ cēnse ra adhuc est intra ecclesiam. fa. 243. col. 1. li. A.
Excommunicatio nō admit titulū būficii excōicato lz cet suspēdat ipsum ab officio & perceptione fructuū & valet collatio facta p ordinariū excōicato & inie ciens manus violētas in clericum excōicatū incidit in penam canonis si quis suadente vbi supra.
Excommunicatio suum totalem effectum secum tra it & ideo non suspenditur per subsequentem appel lationem. fa. 246. col. 1. li. A.
Experientia est rerum magistra. fa. 259. col. 2. in fi.
Extensio fit de casu in casum vbi iubet eadem ratio ēt si lex prohiberet extensionem. fa. 385. co. 2. li. C.

F Actum a minori parte collegii cardinaliū qūo valeat. fa. 169. col. 1. li. B.
Factū a maiori pte capli nisi sit sanior & maior pars totius capli nou valet ea. fa. col. 2. li. C.
Factum a maiori parte concilii qñ valeat & que dica tur maior pars fa. 271. col. 1. li. A.
Facultas dispensandi cum nato ex adulterio non com petit quando concurreret duplex adulterium facie 459. col. 1. in fi. cum seq.
Fides ecclesie non est in sapientia hominum sed in vir tute dei, fa. 327. col. 2. li. D.
Fides an remanserit in apostolis tempore passionis & mortis christi. fa. 328. col. 1. per to.
Fidei causa arbitrio vnius non est committenda facie 89. col. 1. li. A.
Forma & modus subscribendi conciliaribus statutis fa. 267. col. 1.
Fornicator & auarus vterq; est idolatra. fa. 203. col. 2. littera. C.

** ii

Furor impedit matrimonium carnale & furiosus comparatur bestiis.fa.2 1 1.col.s.li.B.
Frácie regnum nullo iure subest imperatori,fa.1 2 9. col.s.li.A.
Fugiés ad collum sacerdotis qui portat corpus domini nostri iesu christi non habet immunitate nec liberatur a morte secus forte si fugiat ad domum cardinalis vide,fa.3 8.col.1.li.A.

GEnerales magistri religiosorum post abbates sedebunt in concilio.fa.72.col.1.li.A.
Generales ordinum mendicantium non habent vocem in concilio.fa.86.col.s.li.A.
Gesta per vniuersitatem non semper redduntur nulla eo q ex admixtione inhabilium cum habilibus fiunt. fa.156.col.1.li.A.
Gesta concilii quomodo intitulentur.facie.294.col. 1.litera.B.
Gesta in concilio generali que respiciunt causam fidei preferuntur gestis in conciliis prouincialibus secus in iis que spectant ad disciplinam ecclesiasticá facie 349.col.2.li.D.
Gesta per papam depositum añ depositionem an teneant.fa.597.col.2.in fi.
Gesta concilii dicuntur edita instinctu spiritussancti.fa. 625.col.1.& 626.col.1.
Gregorius nonus decessit anno dñi.1 2 4 1.fa.70.co. 1.litera.B.
Gratificari an possit citatus alteri ex duobus superioribus eum citantibus,& eo casu quo potest gratificari cui potius debeat gratificari. facie.1 1 8.& facie 520.col.1.li.B.
Greci armeni & iacobini in cõcilio florentino presidente eugenio.4. confessi sunt plura quæ primo negabant vide fa.1 2 3.col.1.li.B.
Gregorius scribens patriarche alexandrino ostēdit se minorem ecclesia vniuersali. fa.6 2 8.col.2.li.D.
Gubernatores qui mittuntur ad regendas prouincias dicuntur clarissimi.fa.2 8.col.2.li.D.

HEresis ariana superata fuit in nicena synodo que fuit periculosior ceteris quia circa mysterium trinitatis & vniuersalior quia inuoluit multos episcopo & sacerdotes & liberium papã fa.10.col.1.li.A.
Heresis macedonii constantinopolitani epi qui negabat spiritumsanctum esse deum & heresis apollinaris laodicie episcopi & sabellii qui dicebant christi carnē esse inanimatã & in morte triduana diuinitatem commortuam fuisse damnate fuerunt in.1.concilio constantinopolitano.fa.5 1.col.2.sub li.D.
Heresis Theodori episcopi mopsuestiesi, & aliorũ dicentium gloriosam virginem mariam non deum & hoiem peperisse sed hoiem tantum fuit damnata i synodo que fuit quinta in ordine & secunda constantinopoli habita de anno a natiuitate domini.5 5 8. fa.1 2.col.s.li.A.& fuit tempore iustiniani imperatoris a quo habemus libros legum vt ibi & col.2. & ibi vide alias aliorum hereses damnatas.
Heresim origenis helchesitarum & q plurium aliorũ habes fa.1 5.col.2.li.D.& col.s.li.A.
Habitus extrinsicus denotat grauitatem intrinsecã.fa. 2 1.col.1.li.B.
Heretici an sint ad concilium generale admittendi fa. 5 2 3.col.1.li.A.
Hermaphroditus an possit in papam eligi & quid si sit electus.fa.1 5o.col.1.li.A.
Hereticus si fuerit in papam electus & post factam electionem & detectam heresim velit corrigi & non pertinax esse an hoc sufficiat ei ad retinendum pontificatum ea.fa.& col.li.B.
Heresis an possit obiici contra papam. fa.1 5o. col. 2.li.D.
Hereticus proprie dicitur q male sentit de fidei articulis licet improprie loquendo multi etiam dicantur ex alio heretici. fa.2 2 1.col.1.li.B.
Heretici memoria post mortem potest damnari facie 2 2 2.col.1.li.A.
Heresis damnata que dicatur.fa.5 1 6.col.2.per.to. cum sequen.
Heresis semel damnata non indiget noua per concilii damnatione.fa.6 20.col.1.li.B.
Heretici correcti si voluerint redire sunt admittendi fa.6 20.col.2.li.C.

IAcobus maior ideo est dictus quia christo primo adhæsit q̃ iacobus minor.fa.57.col.2.in fi.
Iacobus apostolus fuit episcopus ierosolymorum fa.87.col.2.li.D.
Ierusalem propter simoniacos destructa fuit.fa.2 20 col.s.li.B.
Imperator ab ecclesia romana imperium tenet . facie 778.li.A.& executionem in temporalibus a petro christi vicario seu a papa recipit.fa.ea.li.B.& C.
Imperator quibus vestibus in concilio vti debeat. fa. 2 2.col.s.li.A.
Imperator dicitur superillustris.fa.2 8.col.2.li.C.
Imperatoris electores qui sint,fa.5 6.col.2.li.C.
Imperator in concilio non debet misceri inter cardinales vel prelatos,fa.72.col.2.in fi.& seq.
Imperator & rex de necessitate non debent interesse cõcilio nisi quãdo tractaretur de fide.& ibi vide q vbi adsunt debent habere sedes distinctas & seorsum de per se.
Imperator debet habere sedem iuxta papam sed non tante latitudinis nec longitudinis & a dextris pape & quomodo debeat esse ornata & de qualitate loci vbi sedebit imperator.fa.73.per to.
Imperator an de necessitate debeat vocari ad conciliũ & interesse.fa.76.in fi.col.1.
Imperatori olim presentabatur electio pape. fa.78. col.s.in.fine.
Imperator non interest concilio vt diffiniat sed vt diffinita obseruari si opus est faciat.fa.8 2.col.2.& an sit necessario vocandus ad concilium & q sit dominus vniuersi.fa.8 3.col.1.li.B.
Imperator quo ad ea que sunt iurisditionis inter laicos est maior episcopo.fa.8 3.col.1.in fi.& in sequen. col.habet q est pars concilii maxime vbi tractatur causa fidei quia est aduocatus ecclesiæ & in tantum eius interest q si papa est suspectus de hære si potest imperator ab eo exigere quid sentiat de fide.
Imperator omnimodam habet iurisditionem in laicos propterea est vocandus ad conciliũ & est pars concilii,fa.8 3.col.2.in prin.
Impedimentum allegatum per excusatores vocati ad concilium quomodo probari possit & debeat facie 5 0 3.col.2.li.D.& fa. sequen.col.s.& .2.in fine & ibi quale debeat esse impedimentum vt excuset.
Impedimentum legitimum tribuit citato grauis suorum infirmitas vt possit mittere excusatorem facie

104.col.1.in fi.

Imperator non potest conuocare concilium generale nec in vrbe que hoc habet iure capitis, nec de iure nec de facto potest conuocare clerum Ro. qui est caput cleri totius mundi nec clerum ierusalem & Sicilie nec francie quia illud regnum nullo iure subest imperatori.fa.128.col.2.in fi.

Imperator licet conuocare non possit concilium debet tamen iuuare statum ecclesiæ, tanq̃ amicus, frater patronus & debitor ecclesiæ & an possit congregare concilium generale vide latius.fa.129.&.seq.

Imperatorem potest solus papa sine concilio deponere,fa.130.col.2.li.C.

Imperator non potest ius causarum romæ dicere, nec in regnis Ierusalem sicilie vel francie citare hodie potest quia ei non obdiunt.fa.131.col.1.li.B.

Imperator in facto proprio etiam contra se dat iudicem & eligit procuratorem cæsaris. fa.132.col.1.litera.A.

Imperator a principio facultatem congregandi concilium habebat.fa.143.col.1.li.A.

Imperator vbi nec papa nec cardinales concilium cõgregant nec a se ipso concilium congregatur & necessitas congregandi iminet (vt qa dissesio de papatu vl' papa est notorius hæreticus) potest congregare quia eius interest ne scandalizetur totus orbis fa.163.& seq.col.1.per to.

Imperator representat populum christianum post papam vbi supra in fi.& fa.164.col.1.in prin.

Imperatoribus duobus electis & ambobus datibus priuilegia vtrum ipsa priuilegia valeant.facie.173.col.1.li.A.per to.cum seq.

Imperator debet esse legitime electus, alias non est ei obediendũ & si sit schisma de imperio locus est gratificationi,fa.173.col.1.li.B.& in col.2.vide an imperator ex sola electione añ cõfirmationem possit administrare & ibi plura de imperatore.

Imperator vbi potest congregare concilium cõtra papam an possit cogere prelatos vt vadant ad concilium.fa.184.col.1.li.B.

Imperator & papa possunt vendere officia secularia sine simonia & peccato.fa.224.col.1.li.B.

Impediens euntem ad concilium tenetur pena legis iulie maiestatis.fa.269.col.1.li.A.& tenetur ad penas de quibus in bulla in cena domini vide ibidem.

Impedimentum iuramento probatur.fa.410.col.1.litera.A.

Imperator potest indicere bellum pape schismatico fa.532.col.2.li.C.

Interesse ad certum actũ cum quis ex iuris dispositione tenetur etiam si actus explicandus esset iudicialis sufficit vnica requisitio siue citatio. fa.89 col.2.in fi.

Innocentius quartus electus fuit anno domini,1243.fa.70.col.1.li.B.

Inferiores episcopis ad habendam vocem decisiuam non sunt vocandi ad concilium, ad habendam vero vocẽ consultiuam secus.fa.80.li.A.

Interpellatio vnica in extraiudicialibus regulariter sufficit,fa,89.col.2.li.D.

Inferior potest citare in extraiudicialibus & cogere ad personaliter comparendum. fa.101.col.1.li.A.

Industriam personæ requirit omnis actus qui debet fieri in conspectu principis. fa.110.col.1.li.B.

Interesse concilio qui possint,fa.121.col.2.li.D.& pluribus sequen.vsq; ad fi.secundi libri.

Infideles an sint admittendi ad generale concilium.fa.123.col.2.li.C.

Ingressus religionis requirit liberum consensum facie.246.col.2.li.C.

In concilio attenditur tempus promotionis.fa.58.col.1.li.A.

In concilio debet fieri disputatio de rebus gerendis & precipue de iis que concernunt statum generalem ecclesiæ.fa.101.col.1.li.B.

In concilio de factis pape iudicatur. fa.125.col.1.litera.B.

In iuramento sẽper intelligitur excepta authoritas superioris.fa.410.col.1.li.B.&.463.col.2.li.C.

Ingressus religionis liberat a voto & iuramento,facie 463.col.2.li.C.

Inferior non potest imponere onus suo futuro domino per quod grauetur eius libera potestas.fa.471.col.1.li.B.

Incorrigibilis est perditio aliorum. fa.563.col.2.litera.D.

Incorrigibilitas interdum colligitur ex verbis non directe & expresse sonantibus incorrigibilitatem sed tacite & per indirectum.fa.377.col.1.li.A

Inferior non potest tollere legem superioris a quo habet potestatem.fa.603.col.1.li.B.

In dubiis questionibus primo recurritur ad scripta noui & veteris testamenti deinde ad decreta conciliorum.fa.644.li.B.

In veteri testamento recurrebatur in dubiis questionibus ad sacerdotes leuitici generis in quorũ locũ successerunt hodie episcopi facie.648.col.1.li.A.

Inferior supplet vbi papa negligit.facie.162.col.2.li.D.

Ioannes de lignano fuisset cardinalis nisi fuisset bigamus.fa.85.col.1.li.B.& ibi quid respondit pape clementi dicenti ei quod fecisset eum cardinalem si non habuisset vxorem.

Ioannes de fantutiis fuit post archidiaconũ fa.144.col.1.li.A.

Iulius.1.sedit annis vndecim vel secundum hieronymũ annis.14.& secundum aliquos.16.facie.6.col.1.litera.A.

Iudex eos qui ducuntur ad supplicium facit imbauagliari ne loquantur facie.37.col.2.li.D.

Iuuenes imprudentes nec duces nec ecclesiarum pastores sunt constituendi.fa.57.col 1.in fi.& ibi q iuuenes ad cardinalatum non sunt apti.

Iurisdictionis est aliquid reformare statuere & deliberare in concilio & collegiis.fa.79.col.2.li.D.

Iurisditio an deuoluatur ad collegium cardinalium si papa efficiatur furiosus vel demens vel mente captus seu ab hostibus vel infidelibus capiatur facie 204.col.1.li.B.& per plures alias seq.

Iuspatronatus quod alias vendi non potest si venditur tamen quid venale (vt villa vel castrum) transit etiam iuspatro quod est in villa facie.225.col.2.li.D.

Iurisditio ordinaria potest esse apud plures insolidum fa.284.col.2.li.D.

Iurisdictio que committitur cum territorio est ordinaria fa.286.col.2.li.C.

Ius abrogatiuum non extenditur ad correctionem alte

rius iuris per identitatem rationis sed ius deroga tiuum sic fa.3 85.col.2. li D.
Iudex cognoscit de viribus sue iurisditionis fa.2 9 1. col.1.li.A.
Iurisditio concilii expirat ipso dissoluto.facie.3 90. col.1.li.B.
In iuramento subintelliguntur multæ conditiones,videlicet te in eodem statu manente item facultas ité cõmoditas & aliæ his similes.fa.4 1 0.col.1.li.A
Iuramenti transgressio inducit mortale peccatum. fa. 450.col.1.li.B.
Iuramentum habet suos comites veritatem iudicium & iustitiam,fa.464.col.2.li.D.
Iuramentum dolo vel vi extortum si seruari potest sine interitu salutis eternæ seruandum est licet per iudicem ecclesiasticum relaxandũ sit sine consensu partis. fa.477. col.2.li.C.
Iuramentum interpretatur sm intentionem iurantis. fa.480.col.1.li.A.
Iudicandum est potius sm authoritatem doctorũ qui innituntur authoritati legum & canonum quam sm dictum Hieronymi vel Augustini nisi ipsi innitãtur authoritati veteris vel noui testamẽti. fa.483. col.2.li.D.
Ius positiuum totum est submissum romano pontifici, fa.6 03.col.2.li.C.
Iudicium ecclesiæ est maius quocunq; alio. fa.6 5 8. litera.A.

L

Ateranen.concilium quod dicatur.facie.1 6. col.1.li.A.
Laici iudices an vocandi sint ad concilium,fa. 7 1.col.6.litera.B.& sequen.fa.columna.1. litera.A.
Laici de mandato papæ possunt omnia facere sibi de mandata preter q̃ q conficiãt corpus domini quod presbyteris & aliis superioribus tantum competit & laico potest papa delegare causas spirituales.fa. 78.col.2.li.D.
Laici debent vocari ad concilium non vt decidant sed vt consulant,& quando vocari debeant,fa.8 2.col. 2.& sequen.
Laici non possunt disputare de fide nec de causa matrimoniali cognoscere vbi supra.col.1.li.A.
Laicus non potest tenere beneficium nec ei potest conferri,potest tamẽ acceptare & inuestiri nomine alieno,fa.1 06.col.2.li.D.
Laici non sunt capaces vocis dandæ in concilio. facie 1 06.col.2.in fine.
Laicus in iudicio in quo agitur de causis spiritualibus quid facere possit & q possit esse consiliarius & assessor in causis spiritualibus.facie.1 09. colum.1. litera.B.
Laicus an possit esse notarius in causis spiritualibus & an syndicus an operarius an vicarius episcopi & a quibus prohibeantur laici vbi supra columna.2. litera.D.
Laicus nisi sit habilitatus a papa nec potest tractare spiritualia nec debet interesse concilio,fa.1 1 0.columna.1.litera.A.
Laicus an incidenter de causa matrimoniali vel in possessorio super matrimonio possit cognoscere vbi supra.fa.9.in fi.
Laici non possũt constitutionem facere in præiudicium feudi ecclesiastici, facie.1 1 5.columna prima litera.B.
Laici cum armis possunt interesse concilio generali pro illius tuitione & pro petenda iustitia & quando admittantur laici,facie.1 2 2.columna secunda litera.D.
Laici vbi clerici faciunt schisma habent iurisditionem super eos.fa.1 4 1.col.1.li.A.
Laicus vtitur iure clerici si patronatum habeat commu nem.fa.1 5 6.col.1.in fi.
Laici principes in schismaticos apostaticos & hereticos dicuntur habere iurisditionem, fa.1 6 4.li.A. & li.B.col.1.
Laici habent potestatem & iurisditionem in cardinales ad faciendum seruare statuta vbi supra.
Laicus in necessitate potest audire confessiones & baptizare.fa.3 76.col.1.li.A.
Leo papa approbauit gesta concilii calcedonen. in concernentibus fidem tantum.facie.2 7 9. colũ.2. litera.C.
Legatus an possit deponere episcopos.fa.5 5.colum. 1.litera.A.
Legati & oratores qui mittuntur ad concilium quomodo sedebunt. facie. 7 2. columna secunda litera.C.
Legatus de latere nisi sit ei specialiter demandatum a papa ius congregandi concilium non habet. facie. 1 3 3.col.2.li.C.
Legatus de latere an possit congregare concilium. facie.1 8 4.columna.2.litera.C.& facie sequen. vsq; ad literam.C.
Legati de latere officium non expirat licet nondum expediuerit literas,fa.206.col.2.li.C.
Leges derogatoriæ non possunt extendi ad casus similes quando sunt taxatiuę pręsertim in materia odio sa.fa.2 1 0.col.2.li.C.
Lex iulia de ambitu an habeat locum in curia, facie 2 50.col.1.in fi.&.2.in prin.
Legatus de latere an possit dispensare contra concilium.facie.3 1 6.columna.1.litera.B.cum sequen. de expresso consensu papæ potest.fa.3 2 6. col. 1.li.B.vel ex magna causa.
Legatus de latere factum de speciali commissione papæ reputatur factum papæ.facie.3 20. columna 1.litera.B.
Lege scripta deficiente ratio naturalis habetur pro lege.fa.6 4 2.li.D.
Leo papa in sua purgatione habuit.xii. episcopos.fa. 1 3 9.col.2.li.D.
Lex vbi mandat aliquid fieri intelligitur si fuerit petitum.fa.4 2 6.col.2.perto.
Locum secundum in concilio habebit cardinalis episcopus ostien.fa.2 2.li.C.col.2.
Locum tertium tenet de iure nisi aliud obuiet patriarcha constantinopolitan,qui tenet primum locum post papam nisi episcopus ostien. sit præsens. facie eadem columna secunda litera.D. & ibi quando episcopus ostien,non est pręsens quis teneat primũ.
Locum quartum tenet alexandrinus, quintum antiochenus & sextum ierosolymitan. fa.2 3. colũna. 1. litera.A.& ibi quod ista præcedentia & præeminentia consistit in sedendo & subscribendo in respondendo & votando.& post hos patriarchas qui sedeant vide ibi.

Loqui

Loqui debet prior maior natu. facie. 60. columna secunda litera. C.

Locus primus quandoq; propter facundiam conceditur iuniori vbi supra litera. D.

Locum episcoporum sequitur locus protonotariorũ numerariorum siue participantium, facie. 70. col. 2, sub litera. D.

Locus concilii seu iudicii debet esse tutus procuratoribus aduocatis & cæteris interesse habentibus. facie 405. columna. 2. litera. C. & etiam facie. 426, columna. 2. litera. C. per to.

Locus non tutus quis dicatur. facie. 426. columna 2. per to.

Liberius papa deprauatus arrianorum perfidia progressus in concilium vt pro arrianis sententiam ferret, graui dysenteria percussus expirauit, facie. 308 col. 2. li. D.

Libellus petitio & accusatio in notoriis & maxime in materia peccati & concernentibus publicam vtilitatem non requirũtur, facie. 153. columna prima litera. B.

Licentiatus anno. 1418. & doctoratus. 1422. præfertur doctoratis & licentiatis medio tempore, fa. 66, col. 2, in fine.

Lugdunense concilium quale fuerit vide fa. 18. colũ. 1, litera. A.

MAioritas in ecclesia multis modis consideratur vide fa. 636, cum sequen.

Marcus post syluestrum creatus fuit & duobus tantum annis & mensibus octo sedit cui successit iulius qui sedit annis. 11. vel s[e]c[un]d[u]m hieronymum annis. 14. fa. 6. col. 1. li. A.

Maioritas in ecclesia capitur quatuor modis, fa. 58. col. 2. per to. & sequen.

Maioritas inter homines attenditur diuersis respectibus, videlicet inferioris ad superiorem in honore & obsequio. fa. 66, col. 2. li. C.

Maiores per minores & inferiores possunt redargui vbi est notoria hæresis vel apostasia. facie, 163. columna, 2, litera. C.

Manumissio requirit consensum liberum. facie. 246. col. 2. litera. C.

Maior pars de vniuersitate an possit grauare singulos de vniuersitate, fa. 352. col. 1. li. B.

Maior pars non sufficit vbi requiritur consensus pluriũ per viam consilii. fa. 354. columna. 2. litera C. alios casus vide etiam per totam columnam illam & præceden.

Maior pars consideratur non solum respectu numeri sed etiam respectu authoritatis. facie. 355. columna. 1, litera, A.

Maior pars numero præsumitur etiam maior authoritate, fa 355, col. 1, in fi.

Maior pars in electionibus consideratur tam respectu numeri quam respectu sanioritatis copulatiue, facie. 355, columna secunda per totum. quid in aliis actibus capitularibus vide fa. 356. columna prima per totum

Maior pars concilii an cõsideretur respectu omnium vocum simul an respectu maioris partis cuiuslibet nationis, fa. 356. col. 2, li. C. cum sequen,

Maior pars in actibus gerendis a duobus collegiis dicitur adesse quando adest maior pars vtriusq; collegii. col. 1, ad fi, cum sequen,

Maior pars patronorum in præsentando quomodo intelligatur. fa. 357. col. 2. li. D.

Maior pars quæ habet authoritatem papæ an præualeat in concilio. fa. 358. col. 2, cum seq.

Martinus papa approbauit gesta concilii constantiensis concernentia fidem tantum. facie, 658. columna secunda litera, D.

Matrimonium carnale difficilius dissoluitur quam spirituale. fa, 592, col. 2, li. D.

Matrimonium impeditur per furorem. facie, 211. col. 1, li, B.

Metropolitanus non potest adiri per viam querelæ fa. 294. col. 1. li, A.

Metropolitan, in quo differt ab archiepiscopo. facie 56. col. 1. li. A.

Mendicantes non tenentur ire ad concilium. fa, 81. col. 1. litera, B.

Metropolitanus est iudex in causa quando quæritur an episcopus sit canonice electus. facie. 208. columna, 1. litera. A.

Meticulosi actus & contractus regulariter valent sed per superiorem retractari debent. facie, 245. col. 2. in fine.

Metu quæ geruntur non valent quando iura non prouident de beneficio retractandi, fa. ea.

Metum iustum acclamatio popularis comminatoria inducit. fa. 253, col. 2, in fi.

Mens committentis videtur mutari per mutationem personæ cui committitur. facie. 574. columna secunda litera, D.

Mitris albis & sine ornamentis prælati & episcopi conuenien, ad concilium vti debent, cardinales tamen vtuntur quandoq; auriphrygiatis. facie. 21. col. 2. litera, D.

Miles an præfetatur doctori & etiam nobili. fa. 67. col. 2. li, D.

Ministri ordinum religiosorum quando promouẽtur, de consuetudine quæ hodie inoleuit iurant ire ad synodum, fa. 81. col. 2, li. D,

Minoris partis collegii cardinalium factum quando valeat, fa. 169. col. 1. li, B.

Missam audire a clericis publicis & notoriis concubinariis iura prohibent. facie. 203, columna secunda litera. C.

Minor pars si innititur rationi potest impedire decretum maioris partis, facie, 352, columna secunda litera, C,

Missio duplex, est vna quæ fit ex authoritate seu potestate, alia quæ fit ex consilio, facie. 732. columna 2, litera. D.

Monachi claustrales si sint vocati ad concilium prouinciale non tenetur ire. facie. 81. columna prima litera. B.

Monachus an possit eligi in papam, facie. 149. col. 2. litera. D.

Mortuus & inutilis æquiparantur. facie. 204. col. 2. litera. D.

Modicum tempus quod quandoq; dicatur. fa. 257. col. 1. in fine.

Monachus contentiosus arbitrio superioris punitur. fa. 264. col. 1, li. B.

Morę purgatio admittitur in extraiudicialibus vbi p ticulariter alicuius non interest, fa. 409, colum, 1. litera. B.
Morę purgatio admittitur in obligationibus in quibus post moram non succedit obligatio ad aliud & vbi dies est variabilis ad voluntatem promittentis fa. 409, col. 1. li. B. vel vbi purgatio non tēdit ad preiudicium alterius. fa. 42. col. 2.
Morę purgatio de equitate canonica semper admittitur, fa. 409, col. 2 ad fi.
Morę purgatio non admittitur post requisitionem fa. 411, col. 2, li. D.
Modi quibus schisma sedari potest fa. 542, cum pluribus sequen.
Motus proprius pape est omnium optimus artifex ōnem habens virtutem. fa. 621, col. 2, li. D.
Multitudo contemptibilem rem reddit, fa. 80, col. 1. litera. A.
Mutatio conditionis status facit variari dispositionē fa. 463, col. 1, cum seq.

Nemo plus nocet in ecclesia dei quam qui per uerse agens nomen sanctitatis & ordinem sacerdotis habet, fa. 565, col. 1, li. B.
Nestorius fuit damnatus in concilio niceno & anathematizatus in calcedonen. fa. 620. col. 2, li. D.
Nicena synodus cōgregata fuit anno domini . 315. vel melius . 319. in perii autem constantini anno . 16, fa. 7, col. 1, li. A.
Nicena synodus priū ta fuit ub vtroq; pontifice sylue stro & iulio ibi col. 2. li. D.
Nicena synodus quare dicatur prima cum sedes constantinopolitana teneat primum locum post sedem romanam, fa. 8. col. 1, li. B.
Nicenū conciliū est dignius illo quod fuit celebratum constantinopoli ibi col. 2, li. D. & fa. 9. col. 1 li. A habet plurimorum virorum sanctissimorum nomina qui concilio niceno interfuere & φ fuit conclusum christum homousion idest eiusdem cum patre sub stancie confiteri debere.
Nicena synodus fuit bis celebrata quamuis fiat mentio tantum de vna vnde ponitur prima nicena, 2, constantinopolitana. 3, ephesina, 4. calcedonen. facie 14, col. 1 li. B.
Notorium facit vt possit iudex procedere ad sententiā iuris ordine non seruato & sine citatiōe. fa. 423, c. 2, ad finē. limita in sententia censuratum, fa. 424. col. 2, li. D, declara ēt vt, in, fa. 425. colum. 2, in principio.
Notorium non indiget probatione sed sufficit allegare illud fa. 424. col. 1, vbi plura vide de notorio limita hoc de allegatione prout in fa. 427, col. 1. li. A. vide etiam, fa. 429, per to.
Notorium quando est excusabile requirit citationem ad condemnationem. fa. 450. col. 1. li. A.
Notorium potest esse permanens licet actus non fit in se permanens, fa. 431. col. 1. li. A.
Nobilis an preferatur doctori & militi vel econtra. fa. 67. col. 1, li. B.
Notarius in causis spiritualibus an esse possit laicus fa. 109, col. 2. li. D.
Notorium allegare sufficit & in notoriis ad exequitionem proceditur sine sententia. facie. 153, col. 1, litera. B.
In notoriis non requiritur monitio ad conuincendā negligentiam dato temporis cursu in quo quis actū facere potuit quantūcunq; non sit statutus terminus fa. 161. col. 1. li. A.
Nouella fuit filia io. and. & vxor io. de lignano & quia noluit ingredi manasterium io. de lignano non fuit factus cardinalis per clemen. V. fa. 85. co. 1. li. B.
Nuntius si in via moriatur erit citatus excusatus. facie 99. col. 2. li. C.

Obliuio decennio inducitur. facie. 102. col. 1. litera. B.
Obediendum cui sit primo cū quis a duobus suis superioribus eodem tempore vocatur vtputa si prelatus vocetur a papa & a rege cui subest ratione feudi vide late, fa. 114. col. 2. in fi. cum pluribus sequen.
Officium pascendi oues christi fuit cōe omnibus apostolis, fa. 668, col. 2, in fi.
Oculum eius qui subsannat patrem & qui despicit partum matris suefodient corui de torrentibus & comedent filii aquile. fa. 114. col. 2. in fi.
Opus imperfectum nō nouit deus. fa. 623. c. 2. ad fi.
Omnis res per easdem causas dissoluitur per quas cōstituitur, fa. 571. col. 2. li. D.
Oratores & legati qui mittuntur ad concilium quomodo sedebunt in concilio. fa. 72. col. 2. li. C.
Oratorum regis francorum & regis apulie quis precedere debet vbi supra li. D. & ibi φ oratores principum secularium sedebunt immediate post v. eccamerarium.
Orator regius precedit ducalem & oratores laici siue clerici qui non sunt prelati sedebunt in prima quadratura in sedibus humilioribus secundum dominorum suorum dignitatem vbi supra li. D.
Orbis totus dicitur esse prouincia vrbis quia vrbs est caput orbis. fa. 132.
Orbis licet ambitu maior sit vrbe non tamen authoritate. fa. 132. col. 1. li. B.
Ordinarii vbi schisma fuerit in ecclesia poterunt exercere ea que sunt reseruata pape. fa. 208. c. 2. li. C.
Ordo dandi voces in concilio. fa. 265. co. 1. & 2.
Ordo subscribendi statutis conciliaribus. facie. 267 columna. 1.
Ordo iudiciarius an seruari debeat in concilio generali, fa. 289. col. 1, li. A.
Ordo iuris non requiritur in processu ptincipis facie 423. col. 2, li. C.
Orbis maior est vrbe. fa. 624. col. 1. li. C.
Ostien. episcopus consecrat papam & inungit imperatorem, fa. 22. col. 2. li. D.
Ouis scabiosa a caulis est repellenda ne tota domus &c. fa. 263. col. 2, li. C.

Papa in concilio debet esse indutus vestibus pōtificalibus & que sint ille vestes vide, facie 21. col. 2. li. D. & vadit ad concilium cū pluuiali rubeo & mitra pciosa. fa. 22. co. 1. li. A.
Patriarche non debent habere palleum in concilio vbi supra proxime.
Papa quia est caput concilii vicarius christi & caput totius ecclesię in eminentiori loco sedebit est enim auctor director, moderator concilii & ibidem col. 2. litera. A.

Papam

Papam consecrat episcopus ostieñ, ibidem li, C.

Patriarcha constantinopolitanus quando episcopus ostieñ, non est presens concilio tenet primum locum alias secundum ibidem & quo ordine sedeant quattuor patriarche & post eos qui seq̄ntur, fa. 23.

Patriarche & primates differunt tātum nomine fa. ea. col, 2 .li, D, & patriarche olim in primitiua ecclesia tenebant primum locum post papam postea tamen in romana ecclesia. 3. locum assumpserunt fa, 24, col, 1 .li, A, & ibi an & qui patriarche cardinalibus & quibus preferantur.

Patriarche promouentur per papam con consilio tamen cardinalium & eis vocatis, fa, 26, co. 2 .li. D. & ibi quod papa parum vel nihil potest facere absq; consilio cardinalium.

Papa dicitur superillustris, fa. 30, col. 2 .li, C.

Patriarche dicuntur fratres pape ibidem li. C, & ibi q̄ patriarche in fauorabilius tantum veniunt appellatione curialium vrbis & ibi q̄ dicuntur sanctissimi & reuerendissimi li, D.

Papa an sit maior concilio vel econtra. facie, 31, col. 1 .litera, B.

Patriarcha constantinopolitanus appellatur papa vbi supra col, 2 .li. C. & ibi quod patriarcha est supra archiepiscopos & ibi etiam q̄ patriarcha dicitur patrum princeps,

Papa cardinales non episcopos appellat filios episcopos fratres. fa. 32 .col. 1 .li. A.

Patriarche dicuntur stelle siue lucerne parate añ christū. fa. 33 .c, 1 .li. A. & ibi q̄ si de facili recusantur.

Papa de relictis vel donatis cetui cardinalium debet habere dimidium & econtra ibidem col. 2 .li. C.

Patriarche prestant iuramentum fidelitatis pape facie 33 .col. 1 .li. B.

Papa connumerat se inter cardinales & habet singularem diligentiam de salute corporali cardinalium vnde si cardinalis infirmatur nō minuitur ei sanguis sine licentia pape. fa, 34, col. 1 .li. A.

Patriarche president archiepiscopis & episcopis & in hoc tenent vicem apostolicam, fa. ea, col, 2, li, C. & in fi, dicte col. habes q̄ pro illis fit expensa funeris per ecclīam sicut pro aliis episcopis.

Patriarcha dicitur summus patrum qui primum post papam obtinet locum. fa. 35, col. 1 .li. A. & ibi & in pluribus precedentibus col, vide an preferatur cardinalibus & ibi q̄ patriarcha dicitur ordinarius & quid possit patriarcha cum archiepiscopis & episcopis sui patriarchatus.

Patriarcha constantinopolitanus habet duo priuilegia specialia vltra alios. fa, 35. col, 2 .li. D.

Papæ dicto in iis que gessit quando erat cardinalis statur secus in cardinalibus intellige in preiudicium tertii vbi supra.

Patriarchatus sumpsit originem in veteri lege. fa. 41. col. 2 .li, C. & ibi q̄ patriarchatus fuit añ christum.

Patriarche quomodo iudicent de metropolitanis fa. 45. col, 1, in fi.

Patriarcha habet facultatem portandi crucem ante se & quod patriarcha potest dare pallium archiepiscopo vbi supra col, 2. li, C.

Patriarche quattuor euangelistas representāt. fa, 46, col, 2, litera. D.

Patriarche in concilio ita sunt consiliarii pape sicut cardinales. fa, 50. col. 1, li, B.

Pape assistentium tres sunt ordines scilicet diaconi presbyteri & episcopi, fa. 51, col. 2, li. D.

Patriarche hodie non precedunt cardinales sed cardinales ipsi eos vide bullam eugenii quarti insertam fa. 50. vsq; ad. 53. col, 2, inclusiue & ibi post bullā habes quo habitu vtuntur.

Patriarche alii post cardinales & quattuor patriarchas principales sedebunt, fa. 53. col, 2, in fi.

Pastoris vita oibus prodesse debet fa, 58, co. 1. in fi.

Patrum nomine intelliguntur episcopi facie. 74, col, 1, in principio.

Papa preest coucilio tanq̄ caput ibidem col. 2, & ibi an prelati inferiores sint vocandi ad concilium.

Papa potest facere laicos capaces rerū ecclesiasticarū siue spiritualium maxime vocis dande & dare laico potestatem excommunicandi & ecclesiastica sacramenta ministrandi preterq̄ q̄ conficiat corpus dñi quod presbyteris tantū & aliis superioribus est concessum & de mandato pape potest laicus omnia facere sibi mandata, fa, 78. col, 2 .li, D.

Papa si sit hereticus pōt imperator ab eo exigere quid sentiat de fide. fa, 84, col, 2 .li. C. &, fa, 83, col. 2.

Papa preest concilio tanq̄ rector & moderator totius ecclesię & pastor dominici gregis & omnium episcoporum episcopus vbi supra,

Papa si velit statuere vel p viā legis disponere de causis ecclesiasticis etiā non citatis nec inuitatis, nec auditis laicis ipsi etiam inuiti tenentur acceptare nisi eent de articulis iā p sc̄tos & cōcilia decisis vbi sup̄.

Papa debet esse electus a duabus partibus alias electio non valet, fa. 84. col. 2, li. D.

Pape pro card nalatu sepessime dant verba generalia fa. 85, col. 2, in prin.

Papa est patriarcha vrbis, fa. 86, col. 2 .li. D.

Papa figuratiue representat ecclesiam. fa. 88. col, 1, in principio.

Papa vt congreget concilium requiri debet vbi crimē eius non est notorium vt q̄ sit hereticus vel apostaticus & illa causa debet intimari & si non congregat vel negat debet de hoc fieri instrumentum & p literas intimati & etiam per literas aliarum honestarum personarum. fa. 91 .col, 1 .in fi,

Palatium in curia succedit in locū albi pretoris facie 93 .col. 1, in fi.

Papa sine aliqua preambula siue summaria aut extra iudiciali cognitione potest citare per edictum secus autem in inferiori ibidē col. 2, in prin, li, C. & ibi latius de citato ab iferiori p edictū, fa. 93 .c, 1 .li. C.

Papa non potest tollere obligationē iuramentalē que fitam laico, fa, 115. col, 1 .li, B.

Pape non est obediendum si ex eius mandato verisimiliter timetur aliquod malum futurum vel quando precipit aliquid contra statum vniuersalis ecclesię sine rationabili causa vbi supra.

Papa an possit in preiudicium regis & feudatarii eius mandare vbi supra.

In causis electionis papę & in factis eius episcopi cardinales sunt iudices quia & ipsi eum consecrant, fa. 126, col. 1 .li. B.

Papa si fiat hereticus congregatio concilii spectat ad alium. fa. 126. col. 2 .li. C.

Papa est superior omnibus ipse enim omnes iudicat etiam si superiorem non agnoscant & potest omnes punire, fa, 128, col. 1 .li. A.

Papa a nemine nisi a deo iudicatur facie. 130, col, 1, litera, B.

Papa solus sine concilio deponit imperatorem ibidē col. 2 .li. C. & ibi quod nō iudicatur a cōcilio quia ōia concilia ab authoritate eius dependent.
Papa est omnium christianorum & ecclesiæ caput & pater & omnes christiani ad eum vt ad caput & patrem debent habere recursum vbi supra li. D.
Papa potest dare contra se iudicem & se submittere sicut imperator facit, fa. 1 3 2 .col. 1 .li. A. & ibi q papa potest esse iudex in causa propria.
Papæ sententiæ standum esse videtur etiā si totus mūdus contra eum sentiat ibidem li. B.
Papa si est hæreticus desinit esse papa & si peniteat nō deponitur sed sibimet penitentiam indicit sed si in hæresi perseuerat deponitur, fa. 1 3 3 .col. 1 .li. B.
Papæ authoritas non requiritur in concilio vbi tractatur de eius exauctoratione. fa. 1 3 4.col. 2 .li. C. & vbi sunt duo contendentes de papatu conciliū potest vtrunq repellere & tertium eligere.
Papa si fuerit notorius hæreticus cautius erit q concilium eo requisito congregetur. fa. 1 3 5 .co. 1 .l fi.
Papa vbi certus est et si dicatur hæreticus dum tamē de hoc non sit damnatus debet eius authoritas requiri ad cōcilium cōgregandū & eo authore cōgregari, fa. 1 3 5 .col. 1 .in fi. &, 2. in prin. & ibi sub li. C. habes q speciale est in papa q authoretur in facto proprio.
Papam iudicare relinquitur ipsiusmet arbitrio ibidem 2 .col. li. D. & ibi quod solius dei arbitrio iudicatur cum non habeat superiorem.
Papa & christus idem faciunt consistorium ita q excepto peccato potest papa fere omnia facere quæ deus potest & nisi circa fidem a nemine potest iudicari & sicut nō pōt dici deo cur sic facis ita in his que sunt iuris positiui non potest dici pape cur hoc facis vbi supra, fa. 1 3 5 .col. 2 . li. D.
Papa si vult vti potestate sua quantuncunq conciliū contra eum sit congregandum ad cū spectat congregare. fa. 1 3 6 .col. 1 .li. A.
Papæ authoritas finitur concilio congregato & confunditur in concilio & remanet forma concilii vbi supra.
Papæ ratificatio conualidat gesta in concilio sine eius authoritate congregato que propterea nulla erant fa. 1 3 6 .col. 1 .li. B.
Papatus causa que & quando dicatur vbi supra col. 2 .litera. C.
Papa si accusetur de adulterio non notorio & requiratur vt congreget concilium vel authoritatem congregandi prestet & ipse differat, an ex se vel per potentiam alicuius laici poterit legitime congregari fa. 1 3 9 .col. 1 .li. B.
Papa si fuerit incorrigibilis & contra eum obiiciatur aliquid quod scandalizet vniuersalem ecclesiam concilium ex se poterit conuocari. facie. 1 3 9 .col. 2 .li. C.
Papa vbi non subest magna necessitas non cogitur sed in eius est libertate conuocare concilium & si ei aliquid obiicitur de hoc non cognoscit concilium ibidem sub li. D. col. 1 .
Papa pro omni crimine potest accusari. fa. 1 40. col. 1 .litera. A.
Papa si preciperet aliquid quod esset cōtra legem dei ei obediendum non esset vbi supra li. B.
Papa si purgari nolit & sit ita malus q aliquo modo destruat bona ecclesiæ forsā dādo suis & aliquod crimen committat an possit alio modo prouideri q per concilii congregationem. fa. 1 40. col. 2 . li. D.
Papa eugenius priuatus fuit in concilio basilien. & electus dux sabaudie quem felicē nominarunt qui post mortem eugenii & electionem nicolai quinti conscientia ductus renunciauit papatui & egit heremiticam vitam. fa. 1 4 1 .col. 2 .li. C.
Papa si omnino nollet interponere authoritatem concilio tunc concilium supplebit vices eius & pronunciabit se legitime congregatum & suam esse iurisdictionem. fa. 1 4 2 .col. 1 .li. A.
Papa si requisitus vt congreget concilium detractat, quid agendum. fa. 1 4 2 .col. 1 .in fi.
Papatum vsurpans potest per cardinales & alios clericos deum timentes anathematizari & humano auxilio a sede apostolica remoueri. facie. 1 9 1 . col. 1 .li. A. & B.
Papa debet eligi a duabus partibus cardinaliū qui tā in hoc releuatur q ipse computatur in numero duarum partium. fa. 1 48 li. B. in fi.
Papa est caput totius vniuersalis ecclesie. fa. 1 49. co. 1 .sub li. B.
Papa hæreticus tanq separatus ab ecclesia non est papa. & electio de eo facta erit nulla eadem. fa. col. 2 . li. C. & ibidē quod idē ē si sit mulier. & si fuerit vxoratus & mulier non possit induci ad seruandam cōtinentiam cum ea habitabit & ibi vide an eo casu retinebit pontificatum.
Papæ electio quot modis sit nulla & quibus casibus & an monachus possit eligi in papam vbi sup per to.
Papa si tēpore electionis fuerit hæreticus quātuncunq post factam electionem & detectā hæresim non esset pertinax non sufficeret forte ad remanendum in pontificatu. fa. 1 5 0. sub li. B.
Papa qui labitur in hæresim post electionem & receptionem & est pertinax an desinat ipso iure esse papa fa. 1 5 0. cum aliis seq.
Papę an possit obiici heresis ibidem li. D. & ibi quid possit excipi contra ipsum.
Papatus titulum vtrum hereticus habeat. facie. 1 5 2 . col. 1 .li. B.
Participantes schismaticis excusantur nec incurrunt excommunicationem quando factum est dubium & intricatum. fa. 1 5 5 .col. 2 .in fine.
Participantes excommunicato quibus casibus non incurrant excommunicationem & quibus potest cum schismaticis & excōicatis participari sine incursu excommunicationis & peccati ibidem.
Duobus de papatu contendentibus si vnus est in possessione qui nolit congregare concilium & alius nullā habet possessionem vel si ille qui solus est papa est hæreticus & requisitus non vult congregare quid agendum. fa. 1 5 6 .col. 2 .in fi.
Papa non potest condere legem quod si ipse prolabatur in hæresim de ipsa non redarguatur. fa. 1 5 8. col. 2 .li. C.
Papa potest per indirectum compelli ad congregandum concilium vbi necessitas imminet & ipse detractat vbi supra.
Papæ hæretico potest a catholicis resisti & contra eū insurgi ex precepto diuine legis ibidem li. D.
Papæ heretico potest fieri monitio publica illa etiam euangelica vbi supra.
Papæ precipienti aliquid quod continet hæresim non est parendum. fa. 1 5 9 .col. 1 .li. A.

Papa si prohiberet episcopis officium chrismandi sine causa non deberet sustineri tanq̃ faciens contra statum ecclesiæ gñalis,non,n.debet vti plenitudine potestatis sine causa & preceptis eius nutritiuis schismatis non est obediendum vbi supra.

Pater cogitur filium emancipare quando est nimis seuerus in eum,fa,ea,col,1,li.B.

Par in parem non habet imperium,fa,ea,col,1,in fi.

Papa quamuis sit notorius hæreticus si tñ nullo modo monitus fuit nec requisitus vt se emendet nõ põt dici negligens nec hereticus nec incorrigibilis nec etiam potest deponi.fa,161.col.1.li.A.

Papa si noluerit congregare conciliũ vel authoritaté illi prestare an cogi poterit.fa,166.col,1.li.A.

Papę vocatio est authoritatiua inferioris añt potius est quedã requisitio siue denũtiatio,facie,170,col,1.litera.A.

Partes due collegii debent esse presentes in vniuersitatibus laicorum,secus in collegiis & capitulis ecclesiarum & in conciliis generalibus & ibi habes casus quibus non requiratur q̃ due partes sint presentes facie,170.col,2,li.C.

Papatus causa si duo fuerint in discordia & quilibet in possessione partis & conueniant cũ cardinalibus quilibet cum obedientia sua in vnũ locum vt quod decreuerint de conuocando cõcilio fiat an requiratur maior pars vtriusq̃ obediẽtie de per se,fa,170,in fine & fa,171.col,2.in fine & col,1.in prin.li.A.

Papatus proprietarius qñ possit actũ proprietatis exercere & adipisci possessioné,fa.172.col.1.li,A.

Papatus habendi cã duobus contẽdentibus si dubiũ sit quis eorum sit verus papa debet prohiberi ne aliquis eorũ administret,fa,172.col.2.ibi ẽt habes quid agẽdum sit qñ notorie constat quod alter sit verus papa.

Papatus hũdi gratia pluribus contẽdentibus si quilibet sit in possessione partis sue obediẽtiæ & vnus denegat vel detractat cõgregare conciliũ & alter velit congregare vtrum possit.fa.173,col,2,litera,D,vsq; ad fa.177.col.2.li.C & ibi dicta col,& facie sequen,& fa,174.col,1.&.2.habes quid agendũ qñ ipsi ambo contendentes de papatu volũt congregare sed est discordia de loco vel tempore.

Papatus hũdi gratia duobus cõtendẽtibus & discordãtibus de loco & tpe ipi possũt cõmittere loci electionem vni vel duobus aut tribus quorum iudicio stetur,fa,182.col,1,li.B.

Papa si semel locus fuerit deputatus & ex aliqua causa nolit ad illum locum accedere quia timet impressionem an excusetur,fa,182,col.1.li.B.

Papatus gratia contendentes an debeant esse presentes in toto processu concilii,fa.ea,col.2.li,C.

Papa si renunciauerit papatui & postea neget renunciasse & cardinales velit eligere alium quid agendũ erit,fa,183,col.2,li.D.

Papa electus & nondũ consecratus an possit congregare concilium,fa.184.col,1,in fine.

Papa si non intersit concilio an per commissarios interesse debeat & quot possint presidere nomine pape.fa.186,col,2,per totum.

Papa vtrum in causa fidei teneatur semper congregare concilium.fa.201,col.2.li,C.

Papa si effectus fuerit furiosus mente captus vel inutilis aut captus ab infidelibus an iurisdictio transferatur ad collegiũ cardi,fa.204,& pluribus aliis seq.

Papa ardua solet cum consilio cardinalium expedire fa,207.col,1,li,B

Papa si efficiatur hereticũs vel schismaticus notorie seu demẽs furiosus mẽte captus siue si captus fuerit a schismaticis hæreticis vel paganis iurisdictio deuoluitur ad collegium cardinalium qui poterunt si voluerint deputare vicarium qui administret iura Ro.ecclesiæ;fa,209.col.2.li.D.

Papę potestas ẽ a deo postq̃ est electus licet cardinales determinent personam,fa.210,col,2.in fine.

Pape põtobilci exceptio furoris,fa,211.co.1,li.B

Papa bonifacius.8.procurante rege francie per guielmũ de nogareno captus fuit,fa.213,co,2,li,C

Pape an exceptio furoris opponi possit & ea occasione remoueri a papatu,fa.216.col,2.li,C.

Papa electus anteq̃ acceptet dicitur nominatus facie 217.col.1,li,B.

Papa si efficiatur inutilis an cardinales poterũt procedere ad alterius electioné,fa,218.col,1.in prin.

Papa si passim committat simoniam an hec erit causa sufficiẽs congregandi concilium vbi supra li,D.& fa,209.& per plures alias seq.

Papa an possit cadere in crimen simonie & an hoc crimine illaqueetur,fa.222.co,1.in fi.cũ pluribus se.

Papa non potest derogare respectu iurium patrimonialium clericorũ vel detrahere proprietati rei ecclesiastice sine cã.fa,222.co,2,li.C,& ibi habes li.D,quod iuri tituli bñficiũ clericorũ detrahere potest.

Papa an possit vendere titulũ beneficii & qñ possit & prophanare hmõi spũalia.fa,223.co,1,li,A.

Pape que prohibeantur propter simoniam vbi supra & per totam dictam col.

Papa sicut dispensare potest in penis iam incursis ita ẽt ne incurrantur.vnde potest alicui concedere priuilegium quod percutiẽdo aliquẽ clericũ non incurrat excommunicationem.fa.224,col.1,li,A.

Papa & imperator possunt vẽdere officia secularia absque aliqua simonia seu prauitate,fa.ea.co.1,li,B.

Papa an vendendo beneficium committat simoniam fa,224,col,1,per to,& seq.

Papa vbi dispensat in prohibitis a solo iure positiuo sufficit sola voluntas pro causa ẽt quo ad deum nedum in foro contentioso vbi supra col,2,li.D.vide tñ ibi & sequenti fa,col,1,qñ procedat dispẽsatio.

Papa potest viua voce pronuntiare aliquem sacerdoté & si non esset constitutio ecclie sufficeret si diceret sis presbyter absq; alia solennitate & solo verbo potest facere episcopum,fa,228.col,1,li.A.

Papa in iis que sunt iuris positiui ex sola voluntate dispensat,fa.ea.col,2,li,C.

Papa non ligatur iure positiuo.facie eadem &,230.col,2.li.D.

Pape electo a duabus partibus potest opponi omnis exceptio per quam infertur naturaliter hoc ẽ de iure diuino ipsum non esse papam vbi supra & facie 241.per totum vbi etiam habes quæ exceptiones possint contra eum opponi.

Papa an possit accusari de simonia & si per simoniam sit electus an possit amoueri & quid in cardinale,fa,231,& per plures sequen.

Pape electio facta per impressionem an sit nulla,fa,244.col,2.in fi.& per plures seq.

Papa an possit cogi ad renunciandum papatui facie 249,col,1,li,A.

Papa,etiam si se submiserit determinationi concilii, ni

nihilominus p̄terit añ sentẽtiã resilire etiam iam complera inquisitione nec poterit inuitus iudicari sed dicendum erit ei q̄ seipm iudicet, fa. 249. li. B

Papę electio a duabus ptibus cardinaliũ extra cõclaue existentium facta an teneat. fa. 253. col. 2. li. C.

Papa an sine cõcilio possit deponere imperatorem vel regem. fa. 465. col. 1. li. A.

Papa an possit se submittere iudicio concilii vel imperatoris vel alterius. fa. 391. col. 1. cum seq. & an tũc requiratur cõsensus cardi. fa. 392. co. 1. li. B.

Papam eiicere nemo potest nisi solus deus. fa. 394. col. 1. li. A.

Papa an possit se ipsum absoluere a iuramento & quã do. fa. 410. col. 2. cum seq.

Papa qui incidit in hæresim & non vult emendari est minor quolibet catholico. fa. 416. col. 2. in fi. & fa. 591. col. 2. li. C.

Papa qui iurauit & vouit aliquid in conclaui quod postea ñ seruat an dicatur piurus. fa. 449. co. 1. cũ se.

Papa astringitur suo iuramẽto & voto, 449. co. 2. l fi.

Papa non potest seipsum absoluere a iuramento suo fa. 454. col. 1. per to. cum seq.

Papa nõ explicat ardua sine consilio cardinalium. fi. 460. co. 1. li. B. vide latius. fa. 488. col. 1. li. B.

Papa ex omissione obseruationis legis diuine ligatur fa. 460. col. 2. li. D.

Papa proprio contractu ligatur. fa. 465.

Papa est vicarius iesu christi & vicem veri dei & non puri hominis gerit in terris. fa. 463. in fi.

Papa non potest alium sibi parem nec superiorem constituere. fa. 468. col. 2. li. D. vbi plura vide de potestate papę cum preceden. col.

Papæ potestas & excellentia quanta sit. fa. 468. p to.

Papę potestas indiuisibilis est. fa. 471. col. 1. li. A.

Papa potest dispensare super iuramento quando causa prohibitionis est de iustitia positiua. fa. 472. col. 2. in fine.

Papa non potest facere quamdiu est papa q̄ non sit iudex omnium nec potest a se abiicere suam potestatem. fa. 474. col. 2. li. D.

Papa non potest infeudare bona ecclesię fa. 477. col. 2. in fi cum seq.

Papa sine causa non potest auferre bona vnius ecclesiæ & dare alteri. fa. 478. col. 1. in prin.

Papa non potest subiicere papalem potestatem consensui cardinalium, fa. 485. col. 2. li. D.

Papę et schismatico & hæretico est obediendum donec declaratus fuerit vel saltem monitus, fa. 499. col. 2. li. D. & fa. 506. col. 1. li. B.

Papæ non est obediendum quando mandat aliquid p quod posset turbari vniuersalis status ecclesiæ. facie 501. col. 2. li. C. vel scandalizari facie. 568. col. 2. litera. D.

Papa mutat ordinem ecclesiarum etiam patriarchalium & vnit ac diuidit episcopatus. fa. 507. col. 1. per totum.

Papa a nemine iudicatur. fa. 507. col. 2. li. C.

Papæ authoritatem qui auferre & diminuere conatur fidem violat & in hæresim labitur. facie. 508. col. 2. litera. D.

Papa an possit accusari de hæresi. fa. 510. cum seq. quid autem de simonia vide. 513.

Papa solus potest concedere vniuersalem potestatem seu iurisditionem in spiritualibus. facie. 510. col. 2. litera. D.

Papa an possit damnare memoriam predecessoris sui fa. 515. per to.

Papa accusatus de hæresi si offerat se paratum stare iudicio ecclesiæ an possit retinere papatum fa. 517. col. 2.

Papa potest ferre sententiam contra se, que potius dicitur ordinatio cũ supra se iurisditionem nemo habeat. fa. 520. col. 2. li. C.

Papa an de simonia & aliis criminibus accusari possit fa. 521. col. 1. ad. fi. cum seq.

Papa an accusari possit de schismate. fa. 528. col. 2.

Papa an aliqua pena ligetur si impediat euntem ad cõcilium. fa. 269. col. 2. li. C.

Papa potest facere concilium generale cum prelatis aliquarum prouinciarum prout sibi videtur. facie 273. col. 1. li. B. & col. 2. li. C.

Paulus & alii apostoli fuerunt pares petro sed nõ quo ad iurisditionem & administrationis plenitudinem fa. 28. col. 1. li. A.

Papa si confirmat beneficium manuale concessum monacho facit illud perpetuum quo ad illum monachum. fa. 295. col. 2. li. D.

Papa an possit tollere statuta concilii. fa. 300. col. 1. per to. cũ seq. & an requiratur consensus cõcilii. fa. 301. col. 1. li. A. & an in concernentibus fidei articulos possit solus modificare & interpretari facie 301. col. 2. li. D. & quid in concernentibus reformationem morum & correctionem criminum. fac. 302. per totum. & multos casus in quibus papa cõtra concilium dispensat vide. fa. 302. col. 2. ad fi. & fa. 303. col. 1. & 2. & quando dispensat cõtra ius diuinum vide ibi.

Papæ authoritas sẽper intelligitur excepta in iis quæ statuuntur in conciliis. fa. 306. col. 2. li. C.

Papa an in causis fidei teneatur sẽper congregare concilium. fa. 307. col. 2. li. C.

Papa an possit facere nouos articulos fidei. fa. 309. col. 2. li. C.

Papa an per clausulas generales dicatur derogare statutis conciliaribus. fa. 311. col. 1. cum seq.

Papa an receperit authoritatem a conciliis generalibus. fa. 324. col. 1. cum seq.

Papa contra statũ vniuersalis ecclesiæ dispensare nõ potest. fa. 329. col. 1. li. A. nec etiam si decoloraretur status ecclesiæ. fa. 330. col. 1. li. A.

Papa an possit deponere omnes episcopos ad vnum sine causa. fa. 329. col. 1. li. B.

Papa subiicitur cõciliis in iis que sunt fidei, fa. 336. col. 1. li. B.

Papa est caput ecclesiæ sicut vir est caput mulieris. fa 370. col. 1. li. B.

Papa solus vocatus est in plenitudinem potestatis ceteri prelati in partem solicitudinis. fa. 370. col. 1. litera. B.

Papa schismaticus inueteratus dicitur hæreticus. fa. 531. col. 2. li. C.

Papa non potest transferre sedem extra vrbẽ Ro. fa. 535. col. 1. in fi.

Papa ã accusari possit d apostasia. fa. 538. co. 1. l fi.

Papa an accusari possit q̄ habeat vxorem. facie. 540. col. 2.

Papa ex quibus cãis deponi possit. facie. 541. co. 1. cum seq.

Papa hæreticus non deponitur sed declaratur depositus. fa. 541. col. 1. li. B.

Papa intrusus si ducitur aliquo iusto errore non potest schismaticus appellari.fa.5 5 0.col. 1 .li.A.

Papa schismaticus sicut hæreticus perdit dignitatem papatus.fa. 5 5 1 .col. 1 .li.A.

Papa inutilis & insufficiens an possit deponi per concilium.fa. 5 5 1 .col. 1 .li.B.

Papa icorrigibilis & simoniacus an possit deponi per concilium.fa. 5 6 3 .cum seq.

Papa qui est notorie criminosus si monitus non desistit incidit in hæresim.fa. 5 6 4.col. 2. in prin.

Paulus reprehendit petrum scandalizantem gentiles. fa. 5 6 5 .col. 1 .li. B.

Papæ facta a deo tantum iudicantur.fa. 5 7 5 .col. 2. cum seq.

Papa non habet potestatem a conciliis sed a deo. fa. 5 7 9.col. 2. in prin.

Papa habet duplicem gladium temporalem & spiritualem.fa 5 7 9 .li.C.

Papa si committit vsuram & permittit alios passim illam exercere statim non est deponendus sed debet prius moneri.fa. 5 97.col. 1.

Papa est super omnes nec vllum superiorem habet in terris.fa.6 0 2 .col. 1 .li.A. & solus omnes iudicat & a nemine iudicatur.fa. 6 04.col. 2 .li.C.

Papæ & christi ide est tribunal.fa.6 04.col.2 .lit.D.

Papa an possit pro libito voluntatis dissoluere concilium.fa.6 1 3 .col.2 .li.D.

Papa an possit tollere priuilegium clericorum vt nõ possint conueniri apud iudicem laicum. fa. 6 1 4. col. 1 .li. B.

Papa solus potest concilium prorogare si bona ratione hoc faciat.fa. 6 1 8.col. 1 .cum seq. & transferre fa. 6 2 1 .col. 1 .li.A.

Papa solus non potest concilium transferre vel dissoluere vbi causa propter quam concilium congregatum est non potest ab ipso solo expediri. fa. 6 1 9. col. 2 .li.D. vel sine aliqua causa.fa. 6 2 1 . col. 1 . litera. B.

Patres congregati in concilio possunt cum hæreticis publice disputare ad confusionem eorum. fa. 6 2o. col. 2 .lite. D.

Papa si facit mentionem de iure quæsito tollendo intelligitur de puro & perpetuo non de temporali & conditionato vel etiam si sit mentio de iure conferuando. fa. 6 2 1 .col. 1 .li. B.

Papa non solum semel sed bis vel ter causa subsistente posset concilium prorogare & trãsferre. fa. 6 2 2. col. 2 .li. D.

Papa etiam sine causa potest cõcilium transferre & prorogare si nullum ex hoc oriri potest scandalum.fa. 6 2 2.col. 2 .li. D.

Papa ex quibus causis possit concilium dissoluere. fa. 6 2 3 .col. 2 .per to.

Papa debet venerari concilia non solum in iis quæ concernunt fidem sed etiam salutem animarum. fa. 6 2 4.col. 2 .li. D.

Papa solus nõ potest explicare ardua sine consilio cardinalium.fa. 6 2 5 .col. 1 .li. B.

Papa errare potest sicut quilibet priuatus. fa. 6 2 6 . col. 1 .li. B.

Papa dicitur minister christi & ecclesiæ.fa. 6 2 9 .col. 2 .litera. C.

Papa non est sponsus ecclesiæ sed paranymphus. facie 6 4 1 .col. 1 .li. B.

Papa contra vniuersalem statum ecclesiæ non potest aliquid facere.fa. 6 4 2 .col. 2 .li. C.

Papa in quibus casibus sit inferior cõcilio & ab eo possit iudicari.fa. 6 5 6 .li. D.

Papa habet vtrunque gladium & recte etiam appellatur imperator.fa. 6 6 4 .li. A.

Papa qualis esse debeat remissiue vide.fa. 6 9 9 .li. D

Papa denunciationi euangelicæ subiicitur. fa. 7 2 4. litera B.

Papa habet iurisdictionem etiam in infideles. facie 7 5 9 .litera. B.

Papa est episcopus totius orbis habens prælationem in vniuersalem ecclesiam.fa. 7 5 9 .li. B.

Petrus cum apostolis instituerunt presbyteros. & quod petrus habuit preter presbyteros & episcopos alios coadiutores intenden. & assistentes ad iudicandum in causis fidei.fa. 4 1.

Petrus primo cathedram antiochiæ tenuit septênio ea.fa.col. 2 .li. D. & ibi quot annis romæ cathedram tenuerit.

Petrus primo fuit summus pontifex quam episcopus ro. & quatuor annis tenuit sedem ecclesiæ vniuersalis nullam sibi patriarchalẽ sedẽ eligendo & tanquã prælatus & caput omnium fidelium sedebat vbi volebat.fa. 4 3 .col. 2 .li. C. & li. D.

Petrus reuelante sibi domino nostro iesu christo sedem suam ex antiochia romam transtulit & ibi factus est romanus episcopus vide ibidem col. 2 .li. D. & ibi quod tempore petri & aliorum apostolorum nomẽ papatus non fuit in vsu ecclesiæ.

Peremptorium vtrum habeat vim comminationis vel econtra.fa. 9 6 .col. 2 .li. D.

Peremptorio decurso si ordinarius deleget causam vel moriatur an delegatus vel successor teneatur de nouo citare.fa. 9 9 .col. 1 .li. B.

Persone industria electa esse videtur vocatorũ ad concilium & etiam eligere habentium.fa. 1 00.col. 1. litera. A.

Præsentandus si persona non sit nota debet esse præsens.fa.ea.col. 1 .li. B.

Personaliter quis in actibus electionis nisi sit impeditus comparere tenetur, in actibus vero vniuersitatis procuratorem constituere potest. & ibi quod in electionibus cẽsetur electa industria personæ.fa. 1 0 1. col. 1 .li. B.

Persona illustris litigat per procuratorem vbi supra & ibi quod procuratorum vsus inuetus est vt quod quis per se non potest per alium possit.

Pœna qualis veniat imponenda negligẽtibus siue nolentibus venire ad concilium.fa. 1 1 1 . col. 2 .li. C

Periurus qui potest priuari beneficio si recipiat beneficium & agat contra tertium ille non potest excipere contra eum de periurio ad effectum repellẽdi ab agendo & petendo suum beneficium quamuis possit contra eum agere vt priuetur beneficio. fa. 1 4 9. col. 1 .li. B.

Periurus non repellitur ab agendo & petendo tamen potest priuari beneficio suo vbi supra.

Petitio aut libellus aut accusatio in notoriis non requiritur maxime in materia peccati & publicã vtilitatem tangen.fa. 1 5 3 .col. 1 .li. B.

Periculus obuiandum est.fa. 2 0 6 .col. 1 .li. B.

Persona loquẽs semper intelligitur excepta.fa. 2 4 2. col. 1 .litera. B.

Periurus est infamis infamia facti.fa. 4 4 9 .colum. 1. litera. B.

✠✠✠

Periurus pertinax videt male sentire de fide. fa. 450. col. 2. litera. C.
Petrus apostolus purgauit se in cōcilio ꝙ intrasset ad homines habētes præputium. fa. 629. col. 1. li. B.
Petrus apostolus elegit sibi clementem successoré. fa. 628. col. 1. li. B.
Petrus quando claues accepit ecclesiam sanctam significauit. fa. 631. col. 2. li. C. cum pluribus. fa. seq. & hoc declaratur etiam. fa. 677. li. C.
Petrus & cæteri apostoli fuiturut subiecti imperatori. fa. 644. li. D.
Petrus & paulus meritis fuerunt pares sed non authoritate. fa. 667. col. 1. in fi. cum seq.
Petrus habuit claues pro se & successoribus suis. facie 677. li. B.
Petrus quomodo dicatur repręsentasse ecclesiam quādo claues accepit. fa. 677. col. 2. cū pluribus seq.
Pecunia tanq̃ venenum est fugiēda. fa. 40. co. 1. li. A.
Petrus habuit eandem potestatem cum christo. facie 734. litera. B.
Plenitudo potestatis principaliter & necessario est in papa & ab eo separari non potest. fa. 766. col. 1.
Placentiæ de anno domini. 1405. pręsidente vrbano secundo celebrata fuit synodus cum episcopis tam galliarum quam lombardiæ & tusciæ. fa. 10. col. 2. litera. C.
Plenitudo ptātis papæ quid sit. fa. 476. col. 1. li. B.
Plenitudo potestatis papæ est a deo. de qua vide plura. fa. 496. col. 1. cum seq.
Plenitudo potestatis est in papa modo non erret. facie 200. col. 1. li. A.
Potestas suprema petri vtrū ei data fuerit per illa verba matthæi. 16. tu es petrus an promissa tantum facie. 686. col. 1. cum seq.
Potestas clauium fuit concessa papæ tanq̃ capiti & ecclesiæ seu membris deriuatiue ab eo. fa. 703. p to. & fa. 707. col. 1. per to.
Potestas apostolis concessa fuit tantum quo ad forum pœnitentiale. fa. 707. col. 1. cum seq.
Potestas iurisditionis duplex est, vna in foro exteriori altera in foro conscientiæ. fa. 712. li. A.
Potestas iurisditionis in foro exteriori est duplex altera quæ tradita est a christo per legem euangelicam altera quæ ex humana consideratione per principes est addita. ea. fa. litera. A.
Potestas archiepiscopalis & regalis æquiparantur. fa. 55. col. 2. li. D.
Posteriores in processionibus & funeribus sunt magis propinqui honorato & digniori. fa. 66. c. 1. li. A.
Potestas disponendi de ecclesiasticis data fuit clericis & non laicis videlicet petro & successoribus. fa. 78. col. 1. li. A.
Populus est docendus & non sequendus ibidem li. B. & ibi ꝙ olim electio papæ pῐtabatur imperatori.
Potest quis per alium quod potest per se quando illud quod est gerendum non est ex sui natura malum siue illicitum. fa. 105. col. 2. li. C.
Possidens aliquo colorato titulo non potest amoueri sine causæ cognitione. ibi. fa. 142. col. 2. in prin.
Possessorio agens in beneficialibus debet probare suā canonicam institutionem & iustificare possessionem ex titulo. fa. 146. col. 2.
Possessioné ex titulo colorare magis est de stilo & consuetudine curię ro. quā de iure. fa. 147. col. 1. li. A
Posse minime dicimur quod commode non possumus ibidem.
Potestas secularis supplet vbi deficit ecclesiastica. facie 364. col. 1. li. A.
Populus supplet vicem episcopi negligentis conuocare alios episcopos ad ordinandum alium episcopū. fa. 166. col. 1. li. B.
Possessio eligendi cum est in controuersia inter duos tunc iudex debet prohibere vtrunque eligere. facie 172. col. 1. li. B.
Potestas omnis a deo est & ideo non est acquirēda per pecuniam. fa. 230. col. 1. in fi.
Post cardinalem ostien. vtrum cæteri cardinales an patriarchæ immediate sedeant. fa. 47. & 48.
Potestas clauium fuit data toti ecclesiæ. fa. 598. col. 1. ad finem.
Potestas suprema an insit ecclesiæ habitudine necessaria & papæ contingenti. fa. 646. litera. B. & facie 658. li. A.
Potestas data apostolis circa octo cōsistebat. fa. 681. litera. B.
Potestas data aliquibus de eligendo locum concilii finitur in prima nominatione. fa. 356. col. 2. li. C
Potestas concessa apostolis duplex est. facie. 381. col 1. litera. B.
Potestas iurisditionis in foro conscientiæ, duplex est. altera consideratur ex eo quod homo se subiicit potestati sacerdotis, altera consideratur respectu superioris subiicientis illum vel illum alteri. facie 712. li. A.
Potestas clauium ordinis quo ad administrationé corporis christi veri est data ecclesiæ & ab ea abdicari nec auferri potest. fa. 712. li. B. verum quo ad administrationem sacramētorum ordinis non est ęqualiter in quolibet sacerdote. fa. ea. li. C.
Potestas iurisditionis fori exterioris an data fuerit omnibus apostolis. fa. 713. li. D. cum seq.
Potestas omnis respectu virtutis a deo est sed respectu suppositorum agentium omnis potestas immediate est a papa. fa. 721. li. A.
Potestas prædicandi & baptizandi ita fuit data cæteris apostolis sicut petro. fa. 739. li. C.
Præsidentes concilio ipsamet congregatio eligit. fa. 21. col. 1. li. A.
Primates quo tempore fuerint instituti & vnde dicti sint. fa. 56. col. 1. li. A.
Primatia & patriarchatus an sint eadem dignitas. fa. 56. li. B. & ibi ꝙ patriarchæ dicūtur superillustres & primates illustres.
Primatus aquileien. fuit diuisus in aquileien. & gradé. facie. 54. columna. 2. & ibi vide de aliis primatibus & quo ordine sedebunt.
Primas lugdunen. habet duas sedes. & ibi etiam quis præcedit qñ sunt plures primates concurrentes.
Præfertur qui primo fuit promotus ad dignitatem cęteris paribus. fa. 57. col. 1. li. A.
Præcedere quis debeat an archiepiscopus mediolané. an rauennen. & de cōtētiōe quæ inter ipsos fuit ibidē.
Præest persona personæ qninq; modis. fa. 59. col. 1. li. A. & ibi ꝙ prælatio consistit in tribus.
Prærogatiuas honoris vide vbi supra. & quod ex tribus præcellere quis consocium dicitur. co. 2. li. C.
Præferri debet minor superiori quando eum superat virtute & bonitate. fa. 61. col. 1. sub li. B.
Præferri quis debeat an habens filios an antiquior nō habens. fa. 62. col. 1. li. A.

Priuilegia

Priuilegia & prælationes fenum vide vbi fupra & pluribus fequen.col:

Prerogatiua dignitatis non præfertur prærogatiuæ temporis,fa.65.li.D.

Præfertur aliquando iunior feniori fa. vbi fupra col. 2.in fi.ad hæc vide epiftolam fancti Ignatii.

Præferri debet qui primus eft dignitatẽ adeptus inter plures eandem habentes dignitatem,facie.66.col. 2.litera.D.

Prefbyter græce latine dicitur fenior.fa.70.columna 1.litera.A.

Protonotarii numerarii participantes hodie poft epifcopos fequuntur & fuccedunt loco euangeliftarum & cenfentur inftituti ad fcribẽdum acta & gefta papæ.& ob hoc lateri papę affiftunt vide de his fa.70. col.2.in fi.& fa.71.col.1.&.2.vfq; ad medium & quod funt in dignitate conftituti & quot nominibus nuncupentur & vnde ortum traxerunt.& quod protonotarii feptem funt portantes hodie rochetum & pileum more prælatorum.

Prælati affiftentes papæ fedebunt fuper gradus thalami pontificalis papæ ad finiftram & protonotarii apoftolici & clerici cameræ ad dextrã. fa.71. col. 2.fub li.C.& ibi quod nõ reperitur an tales fint ad concilium vocandi & an habeant vocem deliberatiuam & confultiuam.

Principes magni in concilio fedebunt in fcamno diaconorum cardinaliũ poft omnes diaconos. fa.72. col.2.in fine.

Prælati omnes poft papam funt vocandi ad conciliũ. fa.75.col.1.li.A.

Præfecti prætorio & patritii debẽt intereffe concilio. fa.76.col.2.in fi.

Prælati dicuntur omnes prefbyteri curati.fa.77.col. 1.fub li.B.

Prefbyter quomodo fe fubfcribat in decifionibus factis in concilio.fa.82.col.2.in prin.

Prelati habentes vocem decifiuam poffunt quando funt omnes concordes & nullus contradicit papa abfente in concilio generali admittere fimplices clericos alias non habentes vocem.fa.84.co.2 li.D.

Protonotarii preferuntur abbatibus & idem de eis dicendum eft quod de epifcopis quoad intereffendũ cõcilio & vocem dandum.fa.85.col.2.in fi.

Prorogato tempore ad tenendum concilium an fieri debeat noua citatio.fa.98.col.2.in fi.

Procurator vnus poteft comparere pro pluribus citatis & poterit habere decem voces fi fuftinet vices totidem perfonarum ipfum conftituentium in concilio.fa.99.col.2.in fi.

Præfens quis dicitur qui fe prebet fenfibus corporis fa.ea.col.1.li.B.

Procuratorem quando & quibus cafibus citatus impeditus perfonaliter comparere mittere teneatur fa. 104.per to.

Procurator an quando mandatum eft de eligendo certam perfonam poffit conftitui ab eo qui electioni debet intereffe. fa.110.col.1.li.A.& quid fi procurator fuerit clericus & quid fi laicus & datus ad intereffendum concilio vbi fupra.

Prelatus aftrictus regi ratione feudi non poteft impediri etiam per papam quominus feruet iuramentum regi.fa.115.col.1.li.B.

Prefbyter in criminalibus iudicem eligit facie.132. columna 1.li.A.

Precepto papæ quando ex illo prefumitur vehementer ftatus ecclefiæ turbandus vel alia mala ventura non eft obediendum.fa.159.col.1.in fi.

Practicam feruandam in congregando concilium quãdo papa eft hæreticus vide facie.162. columna 1.litera.A.

Principes feculares poffunt inficere manus in electos ĩpon.fouẽtes fiue facientes fchifma & eis inuitis facere dubium determinari per ecclefiam.facie.164. columna.1.li.A.

Primogenitus qui de confuetudine debet fuccedere in regno fi demens fuerit a natura fecundogenitus erit rex, fi vero ex accidenti fuerit demens dabitur ei coadiutor.fa.216.col.1.li.B.

Prefbyter non poteft alterius parochianum foluere vel ligare nec in alterius ecclefia fine rectoris licentia celebrare.fa.226.col.1.li.A.

Priuatio facta in curia facit cenferi beneficium vacare in curia.fa.383.col.1.li.A.

Promiffio iurata non admittit more purgationem.fa. 404.col.1.ad fi.

Preuentio iurifditionis habet locum in pari iurifditione.fa.413.col.2.li.D.

Prelato fimoniaco vel notorio fornicatori poteft fubtrahi obedientia.fa.415.co.1.li.A.& ibi quod ei nõ ẽ obediendum vide.plura ibi de hac materia in co. feq. & quid in papa vide ibi &.fa.418.cum feq.

Prelatus qui amifit gratiam papæ poteft euitari a fuis fubditis,fa.415.col.2.in fi.

Princeps poteft reftituere aliquem etiam ad bona in alios tranflata.fa.446.col.1.li.A.

Princeps ratione pacis poteft auferre bona vni & dare alteri.fa.446.col.1.li.A.

Princeps ita ligatur contractu vt etiam de plenitudine poteftatis non poffit contrauenire.facie.451. col.2.in fi.cum feq.

Princeps quando vtitur iure communi & quando iure proprio vide.fa.457.col.1.li.B.& latius.488. columna.1.li.B.

Prelatus poft tranflationẽ non poteft conueniri de eo quod fecit añ tranflationem ficut libertus non poteft conueniri de eo quod fecit in feruitute fa.463. col.1.li.B.

Princeps licet non poffit tollere ea que funt iuris naturalis poteft tamen ea limitare.facie.475.columna.2.li.D.

Princeps qui non habet fuperiorem licet fit folutus lege quo ad vim coactiuam non eft tamen folutus quo ad vim directiuam.fa.506.col.1.li.A.

Primatus papæ quibus rationibus probetur vide fa. 502.cum pluribus fequen. & quibus authoritatibus.fa.508.cum.feq.

Proceditur contra papam per denuntiationem euangelicam.fa.517.col.2.

Prelati in concilio non debent effe defides fiue negligentes fed cum maturitate & folertiã omnia diligenter examinare & perfcrutari facie.365.columna 1.&.2.

Prefidentes concilio loco papæ debent omnes fimul confentire prout eis videtur facie.273.col.1.li. B.& col.2.li.C.

Prefidentes concilio poffunt allegari fufpecti.facie 293.col.2.li.D.

Precepta dei funt de neceffitate falutis fed non humana ftatuta facie.340.columna.2.ad fine cum feq.

Princeps non potest tollere ea que sunt iuris naturalis.fa.600.col.1.li.B.

Prima sedes pre ceteris debet seruare decreta patrum fa.625.col.1.li.A.

Prelati vocantur dii.fa.629.col.1.li.A.

Prophete in nouo testamento appellãtur explanatores scripturarum.fa.651.li.B.

Primatus petri quibus rationibus & authoritatibus probetur.fa.665.cum seq.

Principatuum alius est monarchicus alius aristocraticus alius politicus quorum prestantissimus est monarchicus.fa.674.li.C.

Q Vales esse debeant interesse concilio debentes.fa.259.&.260.per to.

Qui non habet superiorẽ & iurauit in materia dispẽsabili potest ipsemet secum dispensare fa.464.col.2.li.C.

Qui manifesto facinori desinit obuiare nõ caret scrupulo societatis occulte.fa.585.col.2.li.C.

Qui habet plures dignitates quarũ nulla per se sufficit ad precedendum alium, non precedet virtute illarum omnium.fa.66.col.2.li.D.

Quod prodest pluribus pfertur ei quod prodest paucioribus.fa 601.col.2.li.C.

Quod quis non cogitur incipere inchoatum cogitur consummare fa.624.col.1.in prin.

Quicunq; ab vnitate fidei & societate eius se separat nec a peccatis solui nec coelum ingredi potest facie 614.col.1.li.B.

Qui dicit se habere potestatem super alios debet illud docere.fa.640.col.1.li.A.

Quot prelati constituant concilium facie.270.columna.1.litera.B.

Quot testes sufficiant contra papam. fac.597.col.1.in fine cum seq.

Quicunq; desiderat primatum in terra inueniet confusionem in coelo.fa.738.li.A.

R Auenna antiquissima ciuitas italie a quibus condita fuerit habes.fa.57.col.1.li.B. & ibi ꝙ rauennan.episcopi aliquando cũ romanis pontificibus contendere ausi sunt. & ibi ẽt habes quot & quas ciuitates rauennen.episcopus habeat sub se.

Ratificatio pape cõualidat gesta in concilio, cõgregato sine eius authoritate.fa.138.col.1.litera.B.

Rex in habitu regio sedebit in concilio.fa.22.columna.1.li.A.

Rex dicitur illustris & qui tituli dentur regibus facie 29.col.2.li.D.

Rex debet habere decem vel vndecim ciuitates quibus presit & est inferior cardinale vbi supra.

Res magne non viribus aut velocitate corporis geruntur.fa.58.col.2.li.C.

Religiosi & religiose quomodo preferantur. fac.66.col.2.li.C.

Rex de necessitate non debet interuenire concilio, si tamen intersit quomodo debeat habere sedem suam ornatã & situatam & qualiter eius persona debeat esse ornata habes. fa.73. in fi. & facie.76. columna 2. litera.D. vbi habes ꝙ debet vocari & interesse concilio.

Reges inunguntur & susceperunt ecclesiam dei tuendã & tenentur de ea rationem reddere in iudicio districto fa.76.col.2.li.D. & ibi ꝙ reges possunt per alios interesse concilio.

Rex francie & rex anglie habent priuilegia conferendi certa beneficia in suis regnis & an rex possit acquirere ius cõferendi longissima prescriptione. fa.78.col.1.li.B.

Recedens a iudicio ad quod vocatus fuit illicentiatus quando dicatur & sit contumax.fa.112.col.1.li.B.per to. & seq.

Reus qui comparuit & accusata contumacia actoris non comparentis illicentiatus recessit debet de nouo citari ad hoc vt contra eum aliquid statui possit fa.112.col.1.&.2.

Rex non cognoscit de delicto clerici feudum ab eo tenentis ad effectum eũ priuandi. fa.115.c.2.li.D.

Regnũ francie nullo iure subest imperatori. fa.129.col.1.li.A.

Recusatus iudex non potest cognoscere si tamen delegat alteri ille poterit authoritate recusati cognoscere. quod intellige modo delegat ante recusationem fa.136.col.1.li.A.

Restitutio non competit pape violenter intruso electo & etiam qui non est capax possessionis iuris vel rei qua dicitur priuatus col.1.li.B.fa.144.& de ista q. quando non est electus a duabus partibus quo casu dicitur intrusus an dicatur habere superiorem & an ad eum possit haberi recursus vide facie.145. vsq; ad rubricam de exceptione hæresis.

Restituere qui potest via iudiciali potest etiam elicere fa.146.col.2.li.D.

Regula cui damus actionem multo fortius exceptionem an habeat locum in possessoriis adipiscende retinende & recuperande possessionis. fac.148.col.2.li.D.& quomodo procedit regula.fa.seq columna.1.li.A.

Restitutio spoliato non datur vbi ex restitutione nutritur peccatum.fa.158.col.1.li.B.

Regula ꝙ equaliter sub vna determinatione posita debent equaliter determinari procedit nisi sit diuersa ratio in altero determinabiliũ.fa.252.c.1.li.A.

Requisita in personis habentibus dare vocem in concilio.fa.259.& 260 per to.

Rebellis quis sit.fa.420.cum seq.

Rebellem facit sententia & non sola cõfessio.fa.420.col.1.li.B.

Restitutio plenissima quid sit & quantum operetur fa.445.col.2.cum.seq.

Restitutus a principe etiam plenissime non recuperat fructus percepto ab alio.fa.447.col.1.li.A.

Remedia que dantur contra papam incorrigibilem fa.524.col.1.cum.seq.

Responsio doctorum per verbum credo equiparatur responsioni per verbũ affirmo.fa.578.c.1.li.A.

Regula que non prosunt singula multa iuuant non habet locum in iis que sunt diuersi generis & forme fa.588.col.1.li.B.

Rescribentis mens præsumitur talis qualis esse debet fa.569.col.1.li.B.

Rex institutus ab vniuersitate si conuertatur in tyrannũ potest ab eadem vniuersitate destitui. facie.644. litera.C.

Romę pter quattuor concilia nicenum constantinopolitan. ephesinum & calcedonense tempore fabiani fuit concilium.60.episcoporum fa.15.columna.2.

na.2.li.D.
Romana ecclesia a domino primatum obtinuit & est caput omnium ecclesiarum, de quo plura vide fa. 423.col.1.per to.
Romani si recipiant papam schismaticum an priuanđ di sint suis priuilegiis, fa.534.col.1.in fi. cum se.
Romana ecclesia nunq̃ errauit quomodo intelligatur fa.536.col.2.li.D.
Romana ecclesia an semper habuerit principatum fa. 538.col.1.
Romana ecclesia errare potest sed nõ vniuersalis facie 626.col.2.li.D.& fa.641.col.2.li.C.
Romana ecclesia diuersimode capitur. fa.646.li.C.
Romana ecclesia est mater & magistra aliarum facie 661.li.B.& 663.li.B.

S

Sacris vestibus non nisi in ecclesiasticis & deo di gnis officiis vti stephanus statuit, facie, 12. col.2.li.C.
Sacerdotes a christo ordinati fuerunt. facie.47.col. 2.sub li.D.
Sacerdotum nomine intelliguntur episcopi.faci.74. col.2.in prin.
Sacerdos dicitur quasi dans sacra. facie.70.col.1.in prin.& ibi q̃ malus sacerdos equiparatur coruo in nigredine, & ibi etiam q̃ eorum ignorantia nec vr ma nec excusatione digna est, & ibi etiam de illo rum excellentia.
Sacerdotes dicuntur omnium fidelium patres.fa.69. col.2.li.D.& ibi q̃ honorari & defendi debẽt a pri cipibus mundi & quod precedunt milites & secun dũ dum aliquos preferuntur abbatibus.
Sapiens quis dicatur, fa.259.vbi late col.2.in prin, & in col.1.q̃ sapientis duo sunt opera vnum est nõ mentiri de quo nouit, alterum mentitutem manife re posse vide ibi latius.
Sacerdos excommunicatus simoniacus etiam in ordi ne dd depositus dummodo rite fuerit consecratus si intendit conficere potest.fa.712.li.B.
Sacerdotes quo ad potestatem conficiendi non diffe runt ab episcopis.fa.ea.li.D.
Schismatici an admitti debeant ad generale concilium fa.123.col.3.li.C.
Schisma quibus temporibus & inter quos fuerit facie 127.col.1.& 2.& ibi de aliquorum pontificum successione habes.
Schismaticus obstinatus dicitur hæreticus. fa.135. col.2.li.C.
Schismatici ab omni actu iudiciario sunt suspensi ipso iure.fa.131.col.1.li.A.
Schisma quomodo differat ab hæresi.facie.175.co lumna.2.li.C.
Schisma si fuerit in ecclesia ordinarii poterunt exerce re ea que sunt reseruata pape.facie.208.columna 2.li.C.
Schisma quid sit, fa.420.col.2.in fi. cum seq. vbi etiã vide quis sit proprie schismaticus.fa.422.col.2. ibi ponuntur plures diffinitiones schismatis.
Schismatici cardinales si restituantur an recuperent beneficia quibus priuati fuerant per sententiam, fa. 444.col.2.cum seq.
Schismaticus semel notorius non potest amplius pro moueri.fa.448.col.2.li.D.
Schisma in quo differat ab hæresi facie.529.col.1.& li.B.cum seq.
Schisma quot modis capitur.fa.529.col.1.li.B.& 551.col.1.li.A.
Schisma proprie & stricte sumptũ quid sit. fa.529. col.2.li.C.& D.& strictissime.fa.530.li.A.
Schismatici largissime & large qui dicantur, fa.529. col.2.li.D.
Schisma videtur grauius delictum quam hæresis faci 550.col.1.ad fi.
Scripta cyrilli episcopi alexandrini ad concilium ca thaginen, directa de niceno concilio habes.fa.16. col.1.li.A.
Schismata in ecclesia dei fuere tempore alexandri tertii que durauerunt annis.16.facie.16.columna 1.litera.A.
Septimæ synodi quare non fit mentio, facie,33.co lumna.2.li.C.
Sedere quo ordine debent prelati existentes in concilio.fa.22.col.1.in fi.
Sedes apostolica est in papa & cardinalibus. fa.31. col.1.li.B.
Senis sermo est decorus quietus & tremulus.fa.60. col.2.li.C.& quod a senioribus inchoandũ est li.D.
Senex presumitur habere mentem sanam & perseueran tem in sanitate, fa.61.col.1.li.A.ibi tamen habes q̃ prerogatiua ordinis preferatur senectuti vide ibi plura de sene, & sub li.B.habes q̃ senior deficiente p̃ lato congregat capitulum & potest cogi ad illud congregandum.ibi vide quid possit talis senex.
Senes sunt requirendi & eorum sententiæ standum est vbi non reperitur authoritas scripture nec do ctorum.fa.61.col.2.li.D.
Senex quibus casibus preferatur iuueni & que sint pri uilegia senum, fa.62.col.1.per to.& seq.
Senectus non intelligitur in casibus precedentibus que solo temporis quantitate sed que morum grauitate matura est.fa.64.col.2.li.D.
Senectus est quadruplex. & ibi quis dicatur senio gra uatus & quis dicatur valde senex, fa.65.columna 1.in fine.
Sedens ad manum dextram superioris dicitur magis honorari quam qui sedet ad sinistram, fa.66.sub litera.A.
Sedes imperatoris quomodo debeat esse ornata & in qua parte an a dextris vel sinistris sedis papę in cõ cilio.fa.73.col.1.per to.
Separatorum separata est ratio.fa.284.col.2.li.C.
Seruus quando habeat libertatem gratificandi inter duos dominos suos, fa.121.col.1.li.B.
Sententie si sint contrarie in concilio an standum sit maiori an saniori parti.fa.348.col.1.
Sententia lata super notorio tenet quamuis non sint facte probationes super notorio dummodo factum sit notorium fa.423.col.2.li.D. nec etiam necessaria est citatio vide ibi.
Sententia principis facit legem generalem, quod quo modo intelligendum sit vide facie.437.colum na.2.litera.D.
Seueritati detrahendum est vbi imminet periculum plurimorum.fa.448.col.2.li.C.
Sententia sedis apostolice in melius commutari po test.fa.599.col.1.li.B.
Sententia romani pontificis examinatur in conciliis fa.643.li.D.

Sententia Romanæ sedis est preferenda sententiæ totius ecclesiæ, fa. 6 6 1. col, 1. li. B.

Synodus est nomen grecum quod latine idem est quod cōgregatio & interpretatur comitatus vel cetus. fa. 2. li. B. & ibi vnde dicatur synodus habes.

Synodus proprie dicitur illa congregatio quam facit episcopus cum prelatis suis & clericis sue dioc. fa. 3. col. 1. li. A.

Ad synodum vacare vtrum sit legis diocesanę an iurisdictionis fa. 8 1. col. 1. in fi.

Siluester decessit anno duodecimo imperii constantini post quem creatus fuit marcus qui tantum sedit annis duobus mēsibus octo, fa. 6. col. 1. li. A.

Symbolum secundum post apostolos fuit æditum in nicena synodo videlicet credo in vnum deū quod cātatur in missa ex ordinatione & instituto damasi pape in concilio cōstantinopolitan. fa. 9. col. 1. & de repilogatione symboli vide ibidem col. 2. vbi habes de pluribus symbolis.

Synodus septima intelligitur nicena si non additur nomen & de qua quia illa fuit septima in ordine congregata. & fuit congregata sub hirene matre constantini sexti in qua fuit sancitum sacras imagines non esse delendas sub anathemate, fa. 1 1. col. 1. li. A. & quare potius intelligatur de nicena cum dicitur septima vide, col. 2. li. D. ea. fa.

Synodus quinta fuit constantinopolitana quinta in ordine & secūda constantinopoli habita anno domini 5 3 8. fa. 1 2. col. 1. li. A. & quorum hæreses ibi fuerint damnate illic habes.

Synodus sexta constantinopolitan. tertia fuit constātinopoli habita tempore agathonis papæ & constantini quarti imperatoris in quam conuenerunt 2 8 9. alias. 1 5 0. episcopi li. C. col. 2. ea. fa. 1 2.

Synodus sexta bis fuit cōgregata. fa. 1 3. col. 1. li. A. & ibi sub quo primo & sub quo s̄do fuit cōgregata.

Synodus octaua cōstantinopolitana que sit & quo tempore fuerit celebrata ibidem li. D.

Synodus tertia principalis, 2 00. episcoporum ephesi congregata fuit ibi supra & ibi quorum hæreses fuerint condemnatate vide.

Synodus tertia bis fuit congregata quāuis in cōgregatiōe s̄da nō fuerit recepta, fa. 1 5. col. 1. li. A.

Symbolum in concilio ephesino recitatur & ad longū explanatur symbolū in niceno concilio editū ibidē.

Synodus tertia fuit celebrata in cæsarea palestine, fa. 1 8. col. 2. li. D.

Syluester papa cepit ecclesiam regere āno incarnationis dominice. 2 3 0. vel circiter col. 2. li. C.

Syndicus in causis spiritualibus an esse possit laicus fa. 1 0 9. col. 2. li. D.

Simoniacus est infamis. fa. 2 1 9. col. 2. ibi late & in seq. vide de simoniaca hæresi.

Simoniaci sicut & alii heretici a fide exorbitant ideo idem de eis quod de aliis hæreticis intelligitur dispositū. fa. 2 2 0. col. 1. li. B. & ibi late de simonia.

Simonie crimen est maius ceteris & quare hoc sin fa. 2 2 1. col. 1. li. B. & ea. fa. col. 2. li. D. q simoniacus est idolo: um seruus & q̄re dr̄ hereticus.

Simoniaci memoria post mortem damnari potest fa. 2 2 2. col. 1. li. A.

Simoniam iura pestem appellant que sua magnitudine alios morbos vincit vbi supra.

Simonie tanta est labes q in detestationem ejus etiam mediatores contra ipsius auctores admittuntur in testes & serui aduersus dominos & quilibet criminosi admittuntur ad accusandum. fa. 2 2 2. columna 1. li. B. in fi.

Simonia vtrum cadat in papam & an ipse illaqueetur hoc crimine vide vbi supra & pluribus se. col.

Simoniaca ea quedam sunt quia prohibita & quedam prohibita quia simoniaca. fa. 2 2 3. col. 1. per to.

Simoniæ in electione papæ cōmissæ exceptio non potest ei obiici postq̄ reperitur electus a duabus partibus cardinalium. fa. 2 3 0. col. 2. li. C.

Sorte nihil vnq̄ debet dirimi nec ad illam debet recurri vbi dubium est in facto, quod procedit nisi in casibus a iure expressis. fa. 1 7 9. col. 2. li. C.

Sors quando dicatur improbata, fa. 1 8. per totum & 1 8 1. & 1 8 2. col. 1. vsq; ad li. B.

Sortis iudicium non habet locum in facto incerto. fa. 1 8 1. col. 1. in fi. & ibi col. 2. in prin. habes quando licet deuenire ad iudicium sortis.

Ad iudicium sortis nunq̄ deuenitur nisi partibus consentientibus vide ibi supra. & in fi. dicte col. 2. habes quando & quare iudicium sortis fuerit licitum in veteri lege & quomodo aliter accipitur in sacra scriptura & aliter in vsu hominum & quādo sors sit permissa & quando prohibita.

Sors quotuplex sit vide ea. fa. 1 8 1. col. 2. in fi. & fa. 1 8 2. col. 1. li. A.

Sors diuina quid sit & quare dicatur q sors cecidit super matthiam, fa. 1 8 2. li. A.

Sponsus ecclesiæ proprie est christus solus ceteri sunt potius ministri. fa. 4 6 6. col. 2. li. C.

Spoliatus ante omnia est restituendus, quod fallit in papa violenter intruso & eiecto. fa. 1 44. col. 1. li. A.

Spoliatus re propria vbi recuperatio est difficilis potest etiam post longum tempus authoritate propria recuperare. fa. 1 47. col. 1. li. B. vt patet in recuperatione alicuius fortis & magni castri & fortalicii ciuitatis.

Spoliatus etiam predo & violentus est restituēdus intrusus tamen in papatum non restituitur. fa. 1 47. col. 2. li. C.

Spoliato petenti se restitui obstat exceptio notorii defectus proprietatis. fa. 1 5 7. col. 1. li. A.

Spoliatus pluribus casibus non restituitur. fa. 1 6 3. col. 1. li. B.

Studentes in studio vrbis romæ percipiūt fructus suorum beneficiorum. fa. 2 6 9. col. 2. li. D.

Statuto disponente q in alienatione rerum mulieris vel minoris requiratur consensus cognatorum vel agnatorum primo debet requiri antiquioris consensus, fa. 6 0. col. 2. in fi.

Statuto disponen. q mulier non possit contrahere sine presentia duorū propinquorum debet intelligi de presentia in propria persona non autem per procuratorem. fa. 1 00. sub li. B.

Subscriptiones quomodo faciant episcopi & presbyteri in concilio. fa. 8 2. col. 1. in prin.

Subditi possunt resistere superiori iniuste iniuriam vel violentiam inferre volenti, fa. 1 5 9. co. 1. li. B.

Subditus in malis preceptis nō obedire sed resistere superiori debet vbi supra.

Subdit n̄ debet tolerare papā hereticū & volētē facere legē ne d heresi possit accusari vl' cognosci ibidē.

Suspensus si fuerit prelatus clerici poterunt recipere ordines a prelatis vicinis. fa. 2 0 7. col. 2. li. D.

Surrogari regulariter alius debet a iure vel ab homine vbi

ne vbi ille ad quem spectat actum explicare non potest.fa.208.col.1.li.B.
Superioris negligentia in cōcernētibus statū ecclię nō absonū p inferiores suppleri.fa.126.col.1.li.A.

Timor scandali reddit aliquem impromouibilē q als eēt promouibilis fa.495.c.2.li.C.
Titulus bñficii an possit adiudicari ex cōfessio ne aduersarii & ad quid profit eius confessio facie 180.col.1.li.B.
Timiditas in sapiente eē nō debet.fa.264.co.2.li.D.
Tps modicū quārū iterptari soleat.fa.257.c.1.li.B.
Testis senex pfertur i dubio iuueni.fa.62.c.1.li.A.
Tēpus prorogatū est idē cū primo.fa.99.c.1.li.B.
Testimonium cardinalis non iurati non valet in iudicio.fa.36.col.2.li.D.
Toletanū cōciliū secundū aliquos.13.& sm aliquos 17.vicibus fuit celebratum.fa.17.col.2.li.C.
Turonēse conciliū quando fuerit.fa.18.col.1.li.A.

Vana glia euacuat oēm virtutē.fa.40.c.1.li.A.
Vasallus nō perdit feudū si non defendit dām quem scit pati guerrā nisi ter fuerit monitus.
Vestis qlr debeat eē exūtes i cōci.fa.21.c.1.li.A.
Vestibus sacris non nisi in ecclesiasticis & deo dignis officiis vti stephanus papa statuit.fa.ea.col.2.li.C.
Veniens iam cepto cōcilio excusatur quia presumitur q fuerit legitime impeditus.fa.104.col.2.li.D.
Veniens ad conciliū nō in termino sed postq illud fuerit congregatū an admitti debeat.fa.110.c.2.li.D.
Vēdere potest papa & imperator officia secularia sine simonia & aliqua pstrare.fa.224.c.1.li.B.& seq.
Vendere ordines ē prohibitū in lege ve.test.ea.fa.c.2.
Venia nunq denegatur correcto & penitenti.fa.42.col.2.litera.C.
Verbis narratiuis pape volentis aliquem priuare iure suo non est credendum.fa.427.col.2.
Verba illa euangelii matthei.16.tibi dabo claues di cta petro referuntur ad omnes apostolos.fa.637.&.638.per to.
Verba illa euāgelii tu es petrus &c. quō exponātur fa.685.col.1.cum seq.& late.689.li.B.
Verba euangelii io.vltimo pasce oues meas magisso nant executionem potestatis iam concesse quam nouam concessionem.fa.689.li.C.
Verba euangelii si peccauerit in te frater tuus quomodo intelligantur.fa.707.cum pluribus seq.
Verba euangelii matthei.18.quecunq alligaueritis in terra &c.quō intelligantur.fa.717.li.A.
Verba euāgelii quis putas maior ē i regno celorū quō exponātur.fa.749.col.2.cū se.& fa.737.li.B.
Verba euangelii vos estis sal terre.q si sal euanuerit i quo salietur exponuntur.fa.753.col.2.cum.seq.
Verba euangelii reges gentium dominantur eorum exponuntur.fa.737.cum.se.
Verba euangelii ecce duo gladii hic & mitte gladium in vaginam exponuntur.fa.779.li.B.
Viennen. concilium quo tempore inchoatum & quo tempore finitum fuerit.fa.18.col.1.li.A.
Vicecamerarius si erit paratus sedebit in concilio supra minores patriarchas.fa.53.col.2.in fi.
Vicarius epi an laicus eē possit.fa.109.col.2.li.D.
Vitiatus corpore ā possit eligi in papā & an contra ipsum electū possit de vitio obiici.fa.150.c.1.li.A.
Vidua dicitur que maritum non habet vel habet inutilem.fa.204.col.2.li.D.
Vis absoluta non cadit in actu verbi sed facti facie 252.col.2.li.C.
Vicarius non dat vicarium.fa.285.col.1.li.A.
Vniuersale signum quando cadit super nomen commune non collectiuum potest capi quandoq distributiue & aliquando collectiue secus si cadat super nomē collectiuum.fa.775.li.A.
Vniuersitas est persona ficta ideo non potest citari personaliter.fa.100.col.2.li.D.
Vniuersalis ecclesia errare nō potest quia christus orauit pro ea ne deficeret.fa.128.col.2.li.C.
Vnus aliqn pticipat d natura alterius & cōsequitur ex psona alterius quod nō hēt ex sua fa.156.c.1.li.B.
Vnire non possumus cum paganis pro defensione fidei fa.156.col.2.li.C.
Vniuersitas nō pt statuere de bonis spectātib' ad singulares psonas nisi de cōsensu oiū.fa.352.c.1.li.B.
Vocandi qui sint ad concilium & qui habeant vocē & qualem decisiuam an consultiuam.fa.74.col.1.
Vocem consultiuam & decisiuam in concilio habent tantum episcopi,consultiuam vero possunt habere et inferiores siue clici siue laici.fa.77.col.2.in fi.
Vocari debent ad conciliū omnes quos causa tangit fa.82.col.1.li.B.
Vocari necessario non debent inferiores episcopis ad vocem decisiuam,ad habendam vero vocem consultiuam vocari possunt ibidem.
Vocare ad synodum an sit legis diocesane vel iurisditionis.fa.81.col.1.in fi.
Vocem dare in concilio non tantum ordinis sed iurisditionis est.fa.85.col.1.li.A.
Vocatio ad cōciliū quō fieri debeat.fa.89.c.2.i pri.
Vocatus ad concilium an possit comparere per procuratorem.fa.99.col.2.li.C.
Vocatus ad concilium si non fuerit incidit in periurium.fa.101.col.1.li.B.& si vocatus sub pena excōis non mittat excusatorem tenet excōmunicatio.
Vocem dare in concilio est actus iurisditionis principaliter & non ordinis.fa.105.sub li.C.
Votum dari non pt per literas.fa.106.col.2.li.D.
Vocē decisiuā dare in cōcilio pprīū ē epoꝶ & videtur electa eorum industria.fa.10.col.1.in fi.
Vocē dare in concilio ē quid mere spirituale ideo laici ad hoc nō admittuntur.fa.107.col.1.li.A.
Vocē suā nō pt ąs alii iferiori ab epo cōmittere ibidē.
Vocatus ad cōciliū per inferiorē vel parē an intimāti sibi concilium credere teneatur.fa.114.c.1.li.B.
Vocatus ad concilium & ad papam eodem tempore cui potius parere debeat.fa.100.col.1.li.B.
Vocatus ad conciliū quid si non audet cōparere quia nō audet dare votū liberum.fa.121.col.1.li.B.
Votū requirit consensū liberū.fa.246.col.2.li.C.
Vocati ad cōciliū si sint iferiores q nō habēt vocē deliberatiuā(cū tales videātur solū inuitati maxime laici)nō si cōpareāt personalr nō incurrūt aliquā penā & poterūt cōparere per procuratorē & qn teneantur cōparere personalr & qn possint puniri si nō compareant & an illi de concilio debeāt admittere procuratorem comparentem.fa.101.col.2.li.D.
Vota singloꝶ i cōcilio sciscitāda sūt.fa.265.col.2.
Vxor habet puilegiū ex psona viri.fa.156.c.1.li.B.
Vxorem quo ad thorum ex causa fornicationis dimittere licet.fa.221.col.2.li.D.

FINIS.

PAVLO III. PONTIFICI MAXIMO CHRISTOPHORVS CARDINALIS IACOBATIVS .S.D.

VM duæ funestissimæ clades P. Beatiss. in christianam rēpublicam inuasissent, cæq; omnem illius statum ac tranquillitatem penitus conuulsuræ viderentur, extitisti tu vnus qui sapientissime clauum tanti imperij tenere ac gubernacula tractare in maximarū calamitatum concursu ac fluctibus nosses. Nam simul ac pont. max. renuntiatus es, nullam tibi moram interponendam putasti quominus afflictæ ac ppemodum iacenti reip. opē ferres. Cumq; de concilianda inter principes christianos pace per literas ac per legatos aliquandiu egisses, tuosq; omnes conatus frustra esse cerneres: vltra q̄ ætatis vires ac senectutis molestiæ ferre videbantur, nullis neq; laboribus neq; sumptibus parcens accitis ad colloquium regibus niceam profectus es, vbi ita prosperos rerum omnium successus es consequutus, vt concordia tandem inter eosdem principes confirmata, ocium ac tranquillitatem reip. pepereris, nosq; ab omni iniuria tutos reddideris, labentes exceperis & conuertendorū armorum in thurcas (communes hostes) ad extremum author fueris. Tam amplum ac nullius exempli officium non sine aliquo vitæ tuæ periculo cum reip. præstitisses, iure conquiescere ac te ipso tandem frui posse videbare: cum nullam de vniuerso christiano nomine bene merendi occasionem prętermittens, te ad depellendam illam alteram reip. cladem posthabitis omnibus tuis commodis contulisti: illoq; omnes cogitationes tuas teq; ipsum sic totum parasti, vt te nihil aliud noctes diesq; animo versare q̄ christiani imperij incolumitatem ac religionis dignitatem, facile omnes fateantur ac libenter prędicent. Gliscit.n. malū hoc in dies longe lateq; easq; quotidie vires sumit vt maiorem fere tibi curam hæc labes incutiat q̄ rerum omnium aliarum procuratio. Qua quidem in re etsi dominum cuius causam agis prosperos euētus conatibus tuis subministraturum non dubito: vt tamen ego P. Sanctissimæ (qui tuum istum animum & optimam ac sanctissimam mentē non modo laudibus ad cœlum fero admirorq; vna cum bonis omnibus sed adiuuare etiam pro parte mea cupio) nauare in eo aliquam tibi operam possim, dominici Iacobatij patrui mei (qui primus in familiam nostram cardinalatum intulit) commentarios (prudenter vt mea fert opinio conscriptos & fortasse huic rei quam paras non inutiles) sub tui nominis amplitudine in apertum proferre decreui, & tuo potissimum nomini dedicare. Nam et hoc aptum eis inuulgandis tempus visum est quo concilij dies appetit: & libri ipsi ei potissimum inscribendi fuerunt ad quem omnia huius generis scripta iure optimo deferri debent. Quod si mihi habenda quoq; ratio voluntatis patrui mei, & quodammodo diuinandum fuit cui nam ille lucubrationes suas si viueret dicaturus esset, neminem profecto deligere alium q̄ te debui. Quid .n. illi optatius aut quid præclarius accidere posset q̄ vt eius vox in tanto rerum discrimine tibi in amplissimam hanc sacrosancti imperij sedem euecto (quem vnū semper viuens plurimi fecit, ac omni laude & admiratione dignum præ cæteris iudicauit) aliquando vsui & ornamento esse quiret? Itaq; non dubito quin manibus eius in primis gratū fecerim, q mortui memoriam apud te hoc (quale idcūq; est) munere renouauerim. Et simul uolui aliquod grati animi mei testimoniū ac signum tibi dare, ita.n. de me meritus es vt magnitudinē tuorū erga me meritorum nulla alia re sustinere q̄ grata animi memoria ac fide possim. Ego ad patrui mei laudes (quas referre neq; huius est loci neq; temporis) si quid iudicio tuo ac ista consilij ac singulari mentis altitudine qua præditus es dignum dixisse statues: satis magnas accessiones factas esse iudicabo: tuaq; commendatione illum satis ad celebritatem & nomen profecisse non dubitabo. Tu vero P. Beatissime qui magna semper spectaueris: sic alteram manum reip. porrigas, vt breui principibus ac populis christianæ persuasionis ad studium veræ religionis reuocatis, te a deo opt. max. toti christianæ reip. præpositum omnes merito gratulentur: ac veluti e cœlo delapsum ad subleuandas hominum calamitates q̄ diutissime venerentur.

DOMINICI IACOBATII CARDINALIS SANCTI CLEMENTIS: DE CONCILIO LIBER PRIMVS.

A RACTATVri de concilio, cõgruum duximus ab inuestigatiõe definitionis eius exordiri. Nomẽ igitur concilii vt inq̃t isidorus etimologiarũ libro. 6. c. 16. tractũ est ex more romano. tẽpe enim quo causæ agebãtur, conueniebant omnes in vnum, communiq; intentione tractabãt. Vnde cõcilium a communi intentione dictũ est quasi consiliũ & consiliũ quasi con sidiũ, d litera in l transeunte. Vel concilium dictum est a cõi intentione, eo q̃ in vnum dirigant omnes mentis obtutum: cilia. n. oculorum sunt. Vnde qui sibimet dissentiunt, non agũt conciliũ, quia non sentiunt in vnum. Ita tex. in. §. synodus. 15. di. c. 1.

B Vnde archi. ibi dicit concilium dictum a con & cilium: quia illuc homines cõgregantur vt conueniant, sicut cilia oculorum claudendo conueniunt. Vel concilium dicitur a concio concionis: quia illuc plures conciuntur. i. cõuocãt & cõgregantur. ¶ Alberi. in dictionario dicit cõciliũ dictum a societate multorũ in unum. Item cardi. in prooe. cle. dicit concilium dictum a communi voluntate conuenientium. Aliqui dicunt cõcilium quod conuentũ populi seu populorum diuersorum in vnũ locum cõsulendi gratia significat, non a consilio siue consensu (vt nõnulli scripserunt) deriuari, sed a calando, hoc est a cõuocando, eo q̃ omnes in vnum locum condocentur: a quo locus ipse conciliabulum appellatur. Sed quia in conciliis ob multitudinem conuenientium mercatus fieri solebant, & necessaria comparari: factũ est vt cõciliare cõparare atq; emere sit, & conciliatio pro conuentione accipiatur. Inde terentius prodi male conciliate, id est magno precio empte. Hinc etiã concilio pro eo vsurpamus, quod est amorem & beneuolentiam comparo. Vnde virgil. tu sceptra iouemq; concilias. Et ab hoc fit reconcilio, quod est in gratiam reduco: & reconcilior, in gratiam redeo. Sed

C in proposito nos conciliabulum non locum concilii, sed quadam vocabuli deprauatione quasi conuẽticulum vel cõcionabulum appellamus. Inde dicimus hæreticorum & schismaticorum sodalitates vitandas: quia eorum cõuenticula non ecclesia (id est fidelium congregatio, de cõsecra. di. 1. ecclesia) sed conciliabula sunt appellanda: vt in. c. clericus. 24. q. 3. iũcto. c. multis. 17. di. Et deprauatur nomen ad detestationem illicite factorum: vt ibi dic. archi. Bal. tamen in. l. 1. C. de manu vindic. dicit q̃ concilium aliquãdo ponitur pro multitudine adunata & congregata authoritate superioris. Vnde virg. conciliumq; vocat diuum pater atq; hominum rex. Interdum tamen ponitur pro præsidentibus concilio: & ita dicit ibi glo. Interdum ponitur pro loco concilii: vt in. c. 1. de iudi. & in. l. penul. ff. de iusti. & iu. Posset tamen recte dici conciliũ (si capimus eius etimologiam siue allusionem)

D quod supra dictum est ab isidoro, & dicitur in. d. c. 1. 15. di. Sed forte etiam nõ ab re dici posset concilium quasi coneinnium sicut concinnare est conuenire, consentire, & componere: quia in concilio existentes conueniunt, inuicem consentiunt & componunt. Vel concilium dicitur quasi concionis vocium, & sic prolatio concilii: quia concio concionis etiam suggestum siue locum significat: vt liuius lib. 1. vocato ad concilium populo summissis fascibus in concionem ascendit. ¶ Si quæritur vnde dicatur concilium: tũc recte dicere possumus illud quod dicit alberi. & cardi. vbi supra. Imo & rectius dicere possumus concilium dictum a cõcilio cõcilias: eo q̃ sit ad conciliãdum mentes hominum per normam recte viuendi: quia conciliare est mentes hominum ad amorem trahere. vnde liuius li. 1. æneas aduersus tanti belli terrorem, vt animos aboriginum sibi conciliaret &c. Possemus etiam dicere concilium dictũ a concio concionis: quia concionari est orare: vt salustius, concione aduocata huiusmo

A di orationem habuit quia ibi fiunt orationes, conciones, ratiocinia & disputationes publicæ. Item possemus dicere concilium dictum a concio concis, quod est conuoco: vt dicit archi. in. d. c. 1. 15. di. vel a populi consensu vel a coactione. ¶ Vel posset dici cōcilium quasi cordis conciliū (hoc est cordis in vnū intētum) siue cōcordium: eo quod plurimorū corda vniuntur. Inde concordia a coniunctione cordis dicta est. l. repræhendenda. C. de institu. & substi. sub condi. fac. c. indemnitatibus. de elect. li. 6. & ibi archi. Vnde vnanimitas cordis vocū vnitate cōprobaē. c. penul. de re iudi. in. 6. l. sicuti. ibi glo. in ver. voces. ff. de arbi. Voces enim sunt notæ earū quæ in anima sunt passionum vt ponit bal. in ru. C. si quis aliquē testari prohibuerit in. 6. charta. Quicqd sit, oīs vocabuli allusio ad idem tendit. De quo etiam vide iaco. aluarottū in. c. 1. epm vel abbatem in vsibus feudorum. Vtrum aūt ab etymologia siue allusione vocabuli sit validum argumentū. vide in. l. 2. in. §. appellata: & remissiue ibi per doc. ff. si cer. peta. Et ad præmissa omnino vide cald. in suo repertorio in verbo conciliū: qui dicit conciliū dictum a concilio cōcilias. vnde B cōciliamur deo qn̄ primo a gentilitate conuertimur: reconciliamur aut quando post C peccatū pœnitēdo reuertimur. ¶ Synodus autem interpretatur comitatus vel cœtus: vt dicit tex. in dicto. c. 1. 15. di. l. §. synodus. Et ē nomen græcū, quod latine idē est quod congregatio secundum abba. in d. c. olius. Et vt dicit ibi archi. dicit syn quod est simul, & hodos via, quia plures ibi per diuersas vias ad eundem finē tendunt: secundum hugo. Cœtus etiam quid sit & quot modis sumatur, vide apud car. in cle. ne romani de elec.

Quid aūt sit cōciliū. s. tho. secunda secūdæ. q. 158. arti. 5. in rñsiōe ad 3. arg. dicit quod cōciliū est in quo iudices inter se conferunt de agēdis: sicut quo supplicio aliquē dānare oporteat. Glo. tamē 17. di. in summa dicit diffiniendo, generale concilium est illud quod a papa vel eius legato cum omnibus episcopis statuitur. Sed ista est potius demonstratio q̄ diffinitio. Et quod dicit vel eius legato, intelligitur de speciali mandato papæ vt dicit glo. in. c. regula eadem. di. 17. & in. §. porro. 3. di. & dicunt etiam ibi doc. Et quod dicitur ab omnibus episcopis, non intelligitur quod necessario debeant interuenire omnes episcopi orbis: quia erit generale cōcilium etiam si non interueniant episcopi totius orbis: vt patet in. c. 1. 15. di. & in. c. sexta. 16. di. Vbi patet quod aliquādo de centū &. 50. episcopis, interdum de. 318. & plus & minus secundum facti continentiam subsistebat & fiebat concilium. Et si hoc requireretur quod omnes episcopi totius orbis interuenirent, nunquam posset fieri concilium generale: quia nunquam omnes episcopi totius orbis congregarentur: & vbi debent cōcilia sæpius fieri, daretur occasio in contrarium. Vnde quod dicitur omnibus episcopis, dicit potius respectu authoritatis: quia sit a papa ad ligandum omnes: ita dicitur per cardi. in. d. glo. summæ. Vel posset dici quod dicitur omnibus episcopis, dictum non ratione necessitatis (quasi habeant oēs interesse necessario vt dicatur concilium) sed potius ad ostendendum quod omnes possunt interesse: & quod omnes tenentur ire ad concilium vocati, nisi impediti alias nō possent: vt in. c. quoniam & in. c. placuit. 18. di. Dicitur ergo in genere cōcilium cœtus, congregatio, coadunatio, siue collectio personarum in vnum authoritate superioris disposita ad tractādum communi intentione D de rebus necessarijs. Quod etiam aliquando appellatur synodus: vt in. c. 2. ibi ab. de cle. nō residen. & dicit abb. in. c. ossius de elec. & tex. in fi. ibi iuncta suprascriptiōe & in. d. c. primo. 15. di. ¶ Sed si recte inspiciatur, etiam dicta diffinitio non est bona: quia non diffinit generale concilium, de quo agemus. Vnde cardi. de turre cremata 17. di. in summa recitatis quattuor diffinitionibus dicit tandem illis improbatis ponendo suam, quod conciliū vniuersale est congregatio prælatorum maiorum ecclesiæ authoritate romani pontificis specialiter conuocata ad aliquid communi intentione solenniter tractandum in religione christiana, papa in concilio præsidente vel aliquo loco eius. Et istam eādem diffinitionem posuit iste cardi. in suo trac. de potestate papæ lib. 3. c. 5. Quæ similiter non placet, vt infra dico. Et huiusmodi concilium iura appellant synodum: vt supra dictum est, & probatur in. d. c. 1. 15. di. ibi inter cætera autem concilia quatuor sunt venerabiles synodi, & ibi secunda synodus: & in versi. tertia synodus, quarta synodus, & quattuor synodi principales. & in. c. sextam & in. c. quoni

am

A am &.c. sexta. 16.di. & in.c.1. de sponsa. Et de prouinciali & aliis inferioribus a generali, in.c. quod super his de maio. & obe. & i.c. episcopus iuncto. c. placuit. &.c. non oportet de accusa. in.c. si episcopus metropolitan. cum tribus capitulis seq. & quasi per totum. 18. di. Proprie tamen synodus dicitur illa cogregatio quam facit episcopus cum prælatis suis & clericis suę diœcesis: vt dicit abb. in.c. 2. de cle. non residen. Vnde ista confunduntur, & vnum sumitur pro reliquo: vt dic. osti. in.c. ego. N. de iureiu. & probat tex. in.c. sua olim de accusa. Vide abba. in. d. c. ego. N. ¶ Cœtus vero conuentus est vel congregatio. & sicut conuentus vel cœtus sic & concilium a societate multorum in vnū appellatur: vt in. d.c. 1. 15. di. & dicit isidorus vbi supra. Bal. tamen in. l. 1. C. de tuto. & cura. illust. perso. dicit q cœtus est numerus decem personarū. Bar. in. l. prætor. ff. de iniuriis: dicit q cœtus idem est quod turba. & q decem personę faciunt populum. Intelligendo q decem facerent cœtum, durū esset dicere q cœtus æquipolleret concilio: quia nō credo q decem personæ tantum, facerent concilium, loquendo de generali concilio.

B Licet plura reperiantur concilia generalia celebrata cum paucissimo numero patrum: vt in. c. sexta. 16. di. & etiam cum minore numero q̄ cum decem episcopis: vt patet infra in articulo quare nicena dicatur prima. Quæ magis dici possunt localia. & si dicuntur generalia, illud est propter authoritatem papæ gesta approbantis. & vide cardinalē sancti sixti in.c. conuenientibus. 1. q. 7. Vnde cœtus nō dicitur cōgregatio coadunatio & similia vt ostendatur idē esse proprie quod cōciliū: sed sicut cōgregatio & cœtus est pluriū personarū coadunatio, sic concilium: non q tot personæ faciant concilium quot cœtū. Aliquando etiam concilium potest appellari capitulum: vt not. abb. in. ca. consensus de reb. ecc. non alie. Sed quando loquimur de cōcilio, licet in dubio de generali videretur intelligendum vtpote digniori (vt in. l. 2. C. de consulibus lib. 12. l. 1. &. 2. ibi bar. ff. de albo scribendo) tamen additur generale vel vniuersale vel prouinciale & sic de singulis. Et ista possunt induci ad statuta loquentia de cōcilio, synodo, vel cœtu, in quibus verba capiuntur in proprio significatu: vt in. l. quicquid astringendæ cum simil. ff. de verb. obliga. ¶ Datur tamen alia diffinitio concilij in terminis de

C quibus loquimur vltra supradictam, quæ est magis generalis: videlicet q concilium est generalis collectio cōuenientiū fidelium præsertim episcoporū authoritate summi pōtificis regulariter conuocata, siue etiam constituta, vel aliquando christi siue ipsius concilij authoritate suffulta. Et istam diffinitionē posuit rosellus in tracta. de potestate papæ in quæstione quid sit concilium. Præmissa vero quam ponit cardi. de turre cre. in trac. de potestate papæ li. 3. ca. 5. (videlicet q est cōgregatio maiorum prælatorum ecclesiæ authoritate romani pontificis specialiter conuocata ad aliquid communi intentione solenniter tractandum in religione christiana, papa in ipso concilio præsidente vel alio loco eius) non videtur conuenire concilio ex toto orbe, & ad quod conueniunt imperator, reges, & alii laici homines. Vnde forte posset sic dici q concilium est congregatio prælatorum ex vniuerso orbe & aliarum personarum authoritate & de voluntate papæ conuocatarum ad aliquid communi intentione communiter tractandum in religione christiana, papa in ipso concilio præsidente vel alio loco eius, & aliquando christi siue ipsiusmet concilij authoritate suffulta. Hoc dico pro quādo vel sedes vacaret vel papa esset hæreticus & nollet concilium conuocare: in quo non præsideret papa. Vnde dic. domi. in.c. propter lo primo in si. 18. di. loquens de congregatione facta D pisis q concilium dicitur etiam vbi ecclesia caret pastore si prælati se congregant. Item concilium repræsentatiue dicitur ecclesia: vt ponit abb. in.c. significasti de elec. Vnde cōciliū constantiense & basiliense intitulantur sacrosancta synodus vniuersalem ecclesiam repræsentans.

¶ Hoc autē nomē ecclesia quot modis dicatur, vide quod late habet. i trac. de bñficio. & quod dicitur in.c. fina. post glo. ne præla. vi. suas. 68. di. quorum vices. 7. q. 1. c. scire. Et in tabiena in verbo ecclesia. &.c. cum clerici de verb. signifi. de consecra. di. 1. c. ecclesia. Io. an. in addi. ad specula. super rub. de immu. eccle. & in.c. fundamēta de elec. de vsu pal. c. 2. brix. in trac. de potestate eccle. cardi. de turre cre. in trac. de potestate papæ in princi. vbi etiā habes in quo differat a synagoga. &.c. 2. &. 3. quot modis sumatur. & latissime per gabrielem biel in lib. expositiōis missæ in parte executiua lec. 22. Et quo modo dicatur regina per archiepiscopum flo

A ren.in principio tertiæ partis, cũ tribus. §.
sequẽ.& de eius vnitate per eundem cardi.
in primo libro in.6.c. & quomodo dicatur
sancta ibidem. c.8.& late per eũdem gabrie
lem vbi supra. & ibidem quomodo dicatur
catholica, & cardi.c.13.

QVOT autem sint genera conci-
liorum, dic in effectu secundum
innocen. in.c. graue de præben.ꝙ
quattuor. Primum videlicet quod
dicitur generale concilium, in quo præest
papa vel alius eius loco: vt in summa. 17.
di. & in pluribus capitulis eadem di. & di-
citur in. c. significasti de elec. & dicetur plu
ries in progressu quæstionum examinanda-
rum: quia debet concilium esse authoritate
eius celebratum: alioquin non concilium
sed conciliabulum & satanæ synagoga dice-
retur: vt in.c. multis, cum aliis pluribus. 17.
di.& in.§.porro.3.di.& latius infra in quæ
stione ad quem spectat congregare concili-
um. ¶ Secundum est concilium prouincia-
le, cui præest archiepiscopus vel patriarcha
vel primas. de quo. c. sicut de accusa. & in
d.c.graue:&.c.1.de offi.lega.& in.d.c.si epi
scopus metropolitañ. cum tribus sequenti-
B bus, 18.di. ¶ Tertium est synodale, quod fa
cit episcopus cũ prælatis & clericis suæ diœ-
cesis: vt in.c.decernimus. 18.di.& in.c.quod
super his, de maio.& obedi.& dic. abb.in.d.
c.ex gestis de cleri. non resi. de quo in.c.de
cõciliis,& in.c.puenit & in.c. placuit. 18.di.
& aluarottus in.d.c. 1. episcopum vel ab-
batem.

¶ Quartum est cõcilium religiosorũ quod
capitulum vocatur: de quo in.c. in singulis,
& in.c.ea quæ de statu mona. Et de his quat-
tuor generalibus conciliis ponit cardi.
in proœ. clemen. in. §. hæc sane in prin. &
de tribus primis ponit abb. in .c. osius in
quarto notabili de elec. ¶ Tex. tamen iun-
cta glo.in.c. conuenientibus. 1.q.7.facit tan
tum duo gña conciliorum: videlicet vniuer
salia vbi pẽst papa vel legatus. alia vero loca
lia: ideo forte sic dicta quia astringũtur certo
loco. Vide tamen tex. in. §. porro. 3. di. &
glo.ibi. Vbi & vniuersale concilium appel-
lat interdũ prouinciale, quod est illud quod
facit legatus in prouincia sibi decreta autho-
ritate papæ: vt in.c.secundo de officio lega.
in sexto. Vide ẽt glo. 17.di.c. 1. quæ ponit
tria genera conciliorũ: videlicet vniuersale
& particulare siue prouinciale & episcopale.

Primũ est quod celebrat papa vel eius legatus C
cũ omnibus episcopis, particulare siue pro-
uinciale quod celebrat metropolitanus & pri
mas cũ suis suffraganeis, 17.di.c.1.&.92.di.
si quis episcopus.& episcopale quod celebrat
episcopus cum suis presbyteris. Primum
non celebratur sine authoritate papæ: secun
dum non celebratur sine authoritate metro-
politani vel primatis: nec episcopale sine au
thoritate episcopi. Metropolitanus tamen fa
cit concilium sine authoritate primatis: vt. d.
c.si quis episcopus.& episcopus sine authori
tate metropolitani. 38.di.c.quando.&.12.q.
2. c. placuit. ¶ Cardi. ibi ĩ.d.c.1.17.di.& in
trac. de potestate papæ li.tertio.c.2. ponit ge
nerale cum papa: quod dicit traxisse origi
nem a primo concilio per petrum cum a-
postolis. Prouinciale ponit aliud quod lega
tus de latere aut alius ad hoc missus celebrat
cum primatibus, metropolitanis & episco-
pis suę legationis: aliud quod celebrat siue
primas siue metropolitanus. & hoc traxit ori
ginem a cõcilio act.20.quod celebrauit pau
lus. Aliud episcopale, ab illo quod celebra-
uit iacob. ierosolymis: de quo act.21. Quę
omnia redeunt in idẽ cum distinctione pri
mo posita. Et idem etiam in effectu dicit o-
sticiẽ.in summa in ti.de consti. qui ponit con D
ciliorum alia vniuersalia siue generalia, quæ
fiunt authoritate papæ. 17.di. c. nec licuit.
Alia particularia: quorũ quædam sunt pro-
uincialia, quæ non possunt fieri sine authori
tate primatis vel metropolitani. 18. di. c. 1.
&. c. qm̃ quidem. quædam episcopalia quæ
nõ fiunt sine authoritate episcopi. 18.di.c.si.
Et tale cõcilium magis appellatur synodus:
vt in. c. sicut olim. §. 2. ad fi. de accusa. Et
quod dicitur ꝙ non licet episcopo tenere cõ
cilium siue scientia metropolitani. 18.di.c.3
intelligitur proprie sumpto vocabulo: vel
de prouincialibus in quibus canones con-
stituuntur. Vide ibi ostiẽ. ¶ Dicit tamen car
di. vt refert alexandrinus in. c. 1. 15. di. cir
ca fi. in glo. ꝙ concilium vno modo dicitur
vniuersale quando ex toto orbe congre-
gatur concilium. & tunc istud dicitur gene
rale concilium: & de isto loquitur iste tex. &
glo. quod augustinus in epistola vocat ple
narium. Alio modo vniuersale dicitur respe
ctu authoritatis: puta quia papa aliquibus
conuocatis de vna prouincia vel de curia
decernit quod vult vniuersaliter obseruari.
Et hoc satis potest dici vniuersale concili-
um siue canon vniuersalis concilii. Et hoc

A modo procedunt contraria in.c.isidorus.16 di.& in.c.celebritatem de consc.di.3.& in.c. nunc autem.21.di. Et hoc modo conuenit vna diffinitio cōcilii generalis de qua supra diximus restringendo, ad differentiam aliorum conciliorum quæ possunt fieri per laicos. Adde tamen ꝙ cardi. in procœ.clemen. §.hæc sane, dicit ꝙ aliquando cōcilium vniuersale denominatur a loco in quo est celebratum (vt puta si quid dicatur gestum in concilio vienneñ.) sed per hoc non tollitur quominus dicatur concilium generale ex quo illud papa celebrauit. 17. di.in prin. & c. 2. &. c. nec licuit: quia omne concilium quod celebratur a papa dicitur generale, secundum ꝙ dicit feli.in.c.1.de pac.cum refert cardi. vbi supra. Sed car. hoc non dicit: sed ꝙ concilium vienneñ.ex quo fuerat celebratum per papam, etiam dicitur concilium generale: ratio quia vbi in cōcilio non præest verus papa vel alius eius nomine: non potest dici conciliū generale sed potius conciliabulum. Non tamen dicit ꝙ omne concilium quod celebratur per papam dicatur generale. quia papa potest celebrare conciliū in patriarchio suo in vrbe: vt in.ca. adrianus, el.2.63.di. & non erit proprie concilium generale, sed simile patriarchali: vt in c.in synodo.63.di. ponit abb.in disputatione sua incipiente episcopus. B

NVnc igitur primo videamus de cōcilio generali vt digniori. Licet aūt varia & diuersa fuerint generalia cōcilia quattuor tñ præ ceteris sunt obseruāda quasi quattuor euangelia: vel rectius loquendo sicut quattuor libri euangelii, vel totidem paradisi flumina: vt dicit tex. in.c. 1. 15. di. quia in his velut in quadrato lapide sanctę fidei structura consurgit: vt in.c. sicut. 15. di. inquit gregorius in registro.c. 24.in primo libro.&.c.102.in. 5.libro. Primū nicenum, secundum constantinopolitanum, tertium ephesinum, quartum calcedonense. De istis simul facit mentionem tex.in.c.1, cum duobus sequen.15.di.& in authen.de eccle.titu. in prin. & in. c. post translationem in prin. de renum.& in epistola nos reddentes in. §. suscipimus. C. de summa trini. & fi. catho. &.l.quicūq. C.de hære. & in.c.hanc consuetudinem.10.q.1. Ista enim quattuor concilia totam pene fidem complectūtur: vt dicit tex.in.d.c.1.&. c. sicut, & in ca. sancta ea.di. & in.c.sexta.16.di. Et ibi in dictis iuribus inuenies quot præsidentibus episcopis fuerint celebrata, & quid in quolibet principaliter fuerit sancitum, & seriosius per isidorum in libro conciliorum: & aliquid dicam infra in sequentibus. ¶ Sed & si qua sunt alia concilia quæ sancti patres pleni spiritu sancto sanxerunt, post horum quattuor authoritatē omni manent stabilita vigore: vt in.d.c.1.15. di. custodiendaq; & recipienda decernimus dicit tex.ea.di.ca. sancta romana in fi. pri. Et ista quattuor cōcilia principalia tex.in. c.sancta octo.16.di. appellat octo, ideo quia vt dicit ibi glo. octies sunt celebrata: & quattuor sunt dicta quia in quattuor locis sunt celebrata: vt in.d.c.sicut.15.di.& hoc idem dicit hugo & sequitur archi.ibi in. d. c. sancta octo. Sed cardi.de turre cre. improbat hoc per c.sicut. 15.di. vbi gregorius tantum loquitur de conciliis quæ præcesserūt eum & tantum cōnumerat quinq; nec dicit quare sunt dicta octo, sicut in.d.c. sancta octo. Sed credo ꝙ male improbet archi. & hugo. quia nō dicunt ꝙ dicta quattuor concilia tēpore gregorii dicta sint octo. imo per illum tex. sancta octo, potius demr̄atur cōtrarium: videlicet ꝙ dicta sunt octo post tempora gregorii. C

¶ Sed vna insurgit dubietas in.c.sexta: qa in versi.prima vniuersalis synodus nicena circa principium.§.vult ꝙ nicena synodus sit celebrata tempore papæ iulii sub constantino magno contra arium præsidentibus.318.patribus episcopis: postea ibi (in alio versi.prima autem synodus nicena) dicit ꝙ fuit celebrata tempore syluestri papæ & sub constantino & contra arium & præsidentibus 318. episcopis vt dictum est. Glo. ibi nihil dicit: sed archi.ibi dicit ꝙ iulius fuit tertius a syluestro: quia successit marco. quod probat ex suprascriptione in.c. septuaginta. 16. di. vbi athanasius alexandrinus scribit marco papę postulās capitula niceni cōcilii: ergo cū nondum fuisset pontifex iulius, celebrata videbatur synodus tēpore syluestri qui fuerat immediate ante marcum. Confirmari videtur hoc per textum in.c.a subdiacono 93.di. vbi est tex. syluestri in synodo æditus: & tamē non legitur ꝙ alia synodus quæ fuerit nicena instituta fuerit præsidente syluestro, ad idem. c.præsul.2.q.4. Item facit tex. in. c. in sancta. 2. q. 7. qui est tex. iulii. vbi prohibet anathematizatos admitti ad accusandum: & dicit hoc fuisse statutum in nicena synodo: ergo apparet ꝙ ante cum fuerit nicena synodus. ¶ Non placet quod dicit archi. & cardina. de turre cre.ibi; videlicet ꝙ D

A litera sit falsa: quia non est verisimile q in eodem. c. & a tanto tempore citra omnia volumina decreti remansissent mendosa. Archiepiscopus floren. in historia eccle. in ti. 9. c. 2. post prin. refert celebratam tempore iulii licet dicat aliquos dicere sylvestri. Deinde in c. 3. refert difficultatem supra tactam de tex. in. c. sexta, qui est tex. bedę in li. de tēporibus videlicet quia in principio dicit q tēpore iulii, & deinde in versi. prima autem synodus dicit q tēpore sylvestri: & tamen de ista contrarietate nihil determinat. Tamen archiepiscopus ibi dicit aliquos dicere q constantinus vixit vsq ad tempus iulii, & sub eodem constantino fuit celebrata synodus nicena: vt in. c. continua. xi. q. 1. ideo totum tempus constantini deputatur celebrationi illius. Isti verum dicunt q constantinus magnus vixit vsq ad tempora iulii: quia imperauit annis. 31. vixit autem annis. 66. & sylvester decessit anno duodecimo imperii constantini, post quem creatus est marcus, qui tantum sedit annis duobus, mensibus octo. deinde successit iulius qui sedit annis vndecim, vel secundum hieronymum annis. 14. sed secundum aliquos. 16. vt patet in historiis. ¶ Non tñ placet ista solutio. nam quātuncunq nicena synodus attribuatur cōstantino, non quadrat quod dicitur quo ad sylvestrum vel iulium papam: quia satis fuisset dicere sub constantino & non sic varie vt aliquando dicatur præsidente sylvestro, aliquādo præsidente iulio. Vnde ego salua determinatione melius sentientium credo q tex. bene loquitur de vtroq pontifice: & q sub vtroq fuerit celebrata synodus nicena, quia hæresis arii quantuncunq improbata fuerit in concilio sub sylvestro, nihilominus sæpius pullulauit: & propterea fuit necessaria secunda congregatio. Quod autem fuerit sæpius synodus cōgregata, voluit glo. pe. & archi. in. c. sancta octo. 16. di. & fuit dictum supra quando ista quattuor interdum sunt dicta octo. & q sub sylvestro ponit historia tripartita in. 1. li. c. 12. & in pluribus. c. sequentibus colligitur tota illa hæresis etiam sub iulio. & etiam colligitur satis bene ex historia ecclesiastica li. 10. c. 1. & pluribus subsequentibus. Habuit enim ortum hæresis illa apud alexandriam præsidente ibidē alexandro episcopo: cuius nutu religiosissimus imperator constantinus voluit concilium congregare & de illa hæresi inter episcopos disceptari. Quinimo eadem hæresis instigante quodā

B

presbytero & eusebio repullulauit etiā mortuo constantino: vt patet in. d. li. 10. c. 12. & 13. propter quod habita est synodus constantinopolitana de eadem hęresi vbi iterum dānata est. & de omnibus latissime habetur in dicta historia tripartita in. 8. li. maxime in 13. & 14. ca. & qualiter sæpius ecclesiasticos vexauerit in pluribus lib. sequen. & qualiter iterū fuerit dānata in sardicen. concilio in. 4. li. ca. 24. durauit enim eadē hæresis etiā tempore liberii & post obitum iulii: vt in li. 5. c. 12. & sequen. & vsq ad tēpora damasi, vt in 5. li. ca. 28. & 29. Et q fuerit tēpore sylvestri ponit isidorus in trac. de synodis de nicena synodo ca. 2. Vnde nō mirū si de eadē fit mētio q tēpore sylvestri & tēpore iulii fuerit: & de hoc infra clarius dicetur. ¶ Non obstat q tam in secunda q̄ prima dicitur. 318. patrū, vt patet in. c. canones in prin. 15. di. & in epistola nos reddentes, C. de sum. tri. in c. sancta octo. 15. di. & in authen. de eccle. titu. in prin. & in. c. quicūq. C. de hære. & in. l. nemo. C. de sacrosan. ecclesiis. quia in vtraq potuit esse idē numerus: prout in simili dicit archi. & doc. i. c. sextā in. §. sed dubitatur. 16. di. q ideo sexta synodus ēt appellat septia ac pro eadē, hēt quia in vtraq fuerūt iidē patres vt dicit tex. in. c. habeo librū. 16. di. Aliqui habēt de nicena prima q fuerit tm̄ de. 300. patribus in. c. hāc consuetudinē. 10. q. 1. sed respondet glo. in. d. c. canones in verbo. 318. q in maiori numero cōtinetur minor. Et pōtest dici q in quantū fit mētio de numero patrū, fuit ad oñdēdū numerū qui improbarūt hæresim arii, qui fuerūt. 300. vel. 301. vt ī historia ecc. eo. li. 10. c. 1. & hoc fuit in prima congregatione cōcilii niceni, in quo accesserūt. 17. patres ario: & hoc colligit ex pfatiōe cōcilii niceni. & in secūda cōgregatiōe replicatur statutū ab eisdē. 318. patribus. Nam de hoc cōcilio sępius fit mētio ī aliis cōciliis vbi eius gesta cōfirmātur, & replicatur statutum eius cōtinēs fidei fundamētū. ¶ Sed tex. in. c. hāc cōsuetudinē. 10. q. 1. q dicit de. 310. patribus. dicit cardi. de turre. cre. post glo. in canones in antepenul. colū. q si fuerunt. 318. bene fuerunt. 310. quia si pluris res est vtriq tanti. l. cū furti. ff. de in litē iuran. Sed ista responsio non placet: & in meo decreto habeo de. 318. etiā in illo. c. hanc consuetudinem. doc. ibi nihil dicunt. propterea vel fuit error scribentiū de. 310. vel forte in secūda cōgregatione fuerunt. 310. sed ascribiē omnibus 318. qui fuerūt in prima, vbi illud idem fue.

C

D

A rat primo cōclusum. Et q̄ eadē nicena fuerit sub sylvestro & iulio & reputetur pro eadē, hoc etiā patet quia etiā iulius defuncto constantino, sub cōstantio filio ipsius constantini multa passus est propter arianam hæresim cui fauebat constantius. Nam in exilium missus decem mensibus exulauit: quod patet in.c.regula.17.di. vbi reprehendit orientales qui congregauerant concilium sine auctoritate papæ vel eius legati. Nec obstat quod dicitur de.c. in sancta.2.q.7. quia licet ibi referat statuta in nicena synodo, non sequitur q̄ ipse propterea non interfuerit: vel potuit referre, & postea ab eo in secunda congregatione fuisse confirmata. Vide tex. in.c. similiter.3.q.6. qui ē iulii & in synodo. Congregata aūt fuit nicena synodus anno a natiuitate domini.315. vel melius.339. imperii autem constantini anno.16. Reperio in antiquis codicibus sic. Facta autem est hæc synodus apud niceā bithynniæ consulatu constantini augusti & licinii. 18. Kalen. iulii. quę est apud græcos.18. dies mensis eorum, secundum alexandriam.31. Et placuit vt hæc omnia mitterentur ad episcopum vrbis romæ syluestrum. Et interposito

B symbolo in fine adiicitur, eos autem qui dicunt erat tempus quando non erat, & prius q̄ nasceretur non erat, & quia ex nullis extantibus factus est, aut ex alia substantia vel essentia dicunt esse trepton (hoc est conuertibilem aut mutabilem) filium dei: anathematizat catholica & apostolica ecclesia.

¶ In cuius concilii præfatione præponuntur versus infrascripti.

Concilium sacrum venerandi culmina iuris
condidit: & nobis congrua frena dedit.
Vt bene fundatus, iusto moderamine posset
intemerata gerens clericus ordo geri.
Pontifices summi veterū precepta sequētes
planius hęc monitis exposuere suis.
Hinc fidei nostræ se pandit semita: & omnes
errorum damnant dogmata sancta vias.
Quisqȝ dei famulus fuerit, christiqȝ sacerdos
hoc sale conditus: dulcia mella fluit.

¶ Et vide quod ponit de symbolo idē cardi. s. sixti in.c. canones ante finem.15.di.

¶ Sed obstat prædictis: quia septima synodus nicena (quæ fuit secunda in nicea) fuit longe post constantinū & iulium: quia fuit tēpore hirene matris constātini sexti, & sub eodem constantino sexto per annos.400. & .49. post constantinum primum: & hoc consyderato tempore primi cōcilii in nicea.

ideo non potest dici q̄ sexta & septima synodus habeātur pro eadem, & q̄ iidem patres fuerint in vtraqȝ. imo in ista septima statutū est dei imagines nō ēē delendas sed excolendas, & q̄ qui aliter sentiret esset anathema, & nihil addēdū symbolo in prīo niceno concilio ædito, & fuit tenta in basilica.s. sophiæ. C

¶ Sed ad hoc rñderi pōt q̄ illa septima de qua loquimur, fuit sub constantino magno, sub quo contra ariū potuit & bis & ter congregari synodus in nicea: & ex quo erat sub eodē pncipe & cōtra eandē arianā hæresim reputat̄ p vna: & ideo tā illa que fuit sub syluestro q̄ illa q̄ fuit sub iulio, reputat̄ p vna. sed per hoc nō tollitur dubiū quare septima synodus etiā dicta fuerit sexta: sed bene declaratur q̄ eadē prima quia fuit secundo loco tpe iulii congregata ad idem p eadē fuit reputata & bene. Vñ aduertendū ē q̄ si quęrimus vtrum prima synodus nicena fuerit sub vtroqȝ pontifice syluestro & iulio, dico q̄ sic: quia ante absolutum primum concilium nicenum decessit syluester & marcus & postea assumptus est iulius adhuc durāte concilio eodē. Vel si volumus q̄ fuerit penitus absolutū tpe syluestri & marci & postea denuo per iuliū congregatū, bona erit solutio q̄ ex quo conciliū fuerat iterū ad idē cōgregatū presidentibus eisdē.318. patribus D semp p eodē reputatur. Et bona ē solutio supra primo loco dicta, quantūcunqȝ capitula fuissent ædita in dicta congregatione syluestri: vt probat tex. in.d.c. septuaginta. Et sic erit verum quod primo in prin.c. sexta dicit celebratum temporibus iulii, & in.§. prima dicit tēporibus syluestri, & bene ī vtroqȝ loco dicit primam synodum nicenam.

¶ Si vero quærimus quare sexta synodus dicat̄ septima, aduertendū est q̄ tunc non loquimur simpliciter & absolute de nicena: sed de quattuor principalioribus (quę aliq̄ sunt dicta octo) quar̄ sexta in ordine etiā dicit̄ septima. Et tūc qđ dictū ē supra q̄ septīa synodus nicena fuerit per.449. annos post & q̄ nō potuerūt interesse iidē patres, nō ē ad ppositū: qa nō loquimur de septima per respectū ad primā vel sextā nicenā: qa prima & septīa nō fuit neqȝ ē habita p eadē synodo sed p diuersis, & fuit septīa celebrata niceæ & ideo nō ē bona in illo pposito solutio ibi data. Vñ cū q̄ritur quare sexta synodus dicit̄ etiā septima: dicūt doc. in.c. sed dubitat̄ in c. sextā.16.di. quia sexta fuit bis congregata ad idē p eosdē patres. Vñ glo. in verbo sextę

A synodi dicit ꝙ litera debet ibi dicere septimæ: quia non dubitasset eadem sexta synodus de eo quod papa fecisset, & sic ꝙ litera sextæ est falsa: quia debet dicere septimæ.

¶ Archi. ibi dicit ꝙ litera debet dicere sextæ quia licet etiam septimo congregata fuerit, tamen propter eosdem patres in vtraq; congregatos, sexta non mutat nomen propter congregationem septimo factam ad idē & per eosdē patres. Allegat ad id ioan. de sanctutiis: & id qđ archi. dicit ibi & cardi. alexandrinus. dom. tñ ibi dicit ꝙ vtraq; litera põt saluari: qa vno respectu eo ꝙ iidē patres & ad idē põt dicere sextæ. & quia secūdo loco fuit septio cõgregata, potest dicere septimę.

¶ Sed cardi. de turrecre. dicit ꝙ litera nullo modo potest dicere septimæ, sed oportet ꝙ dicat sextæ: quia septima synodus fuit post sextam bene per. 110. annos, ex quo nõ est verisimile ꝙ fuerint iidem patres: & ꝙ fuerit tunc soluta quæstio de canonibus sextæ synodi. Et sic per hoc reprobat glo. & hugo. Si glo. & hu. habuissent respectum ad septimam synodum quæ fuit celebrata niceæ, quæ fuit secunda cogregatio concilii niceæ bene diceret: quia vltra centum annos post sextam fuit vt infra dicet. sed glo. & hugo B habuerunt respectum ad sextam quæ primo fuit congregata sub constantino quarto, postea post. 4. aut quinq; annos sub iustiniano eiusdem constantini filio iterum congregata: & canones nondum in prima congregatione promulgatos promulgarunt in ista secunda: vt in. c. habeo librum 16. di. sed propter patres qui in prima & secunda cõgregatiõe sextę synodi interfuerũt qui iidem erant, & iidem canones sanciuerunt, non dicitur ista sexta mutasse, neq; numerum neq; nomen sextæ synodi. Et hoc dicit mihi vna glo. goffre. ad illũ. §. sed dubitatur. & excusatur glo. & hugo qui vocarunt septimam synodum secundam congregationem sextæ.

¶ Sed quare synodus nicena dicitur prima, cum sedes constantantinopolitañ teneat primum locum post sedem romanam apostolicam, quod fuit statutum in synodo constantinopolitañ. vt inquit gratianus. 22. di. in. §. hac authoritate & in. c. constantinopolitanæ & in. c. de constantinopolitana ea. 22. di. quomodo ergo ponitur ꝙ nicena synodus sit prima: vt dicit tex. in. c. sexta, 16. di. & c. canones cum duobus sequeñ. 15. di. Et si dicatur ꝙ appellatur prima respectu numeri cõgregati (quia in ea fuerunt. 318. C episcopi, vt in. d. c. sexta) quasi in nulla alia fuerit ita magnus numerus, videtur contrarium: quia in quarta synodo calcedoneñ. interfuerunt sexcenti &. 30. episcopi præsidente leone & contra euthicen abbatem cõstantinopolitanum: vt est tex. in. c. sexta. in versi. quarta in calcedonio. Potest dici ꝙ ista synodus nicena dicatur prima, quia primo fuit celebrata in ordine a tempore constantini, in quo fuit facultas celebrandi magis vniuersaliter concilia: vt dico infra in sequenti quęstione: & videtur tex. in. c. canones. 15. di. Vel dicitur etiam prima quia maioris authoritatis propter maiora in ea statuta. nã in concilio ancyrano fuit regulę 24. statutæ, subscribentibus. 12. episcopis & in concilio neocesarieñ. 14. regulæ subscribentibus, 18. episcopis. quæ omnes fuerunt æditæ ante concilium nicenum: sed statuta nicena his præferuntur propter authoritatem eiusdem sancti & magni concilii: & quia in ea de causa fidei disputatum est, & æditum in ea symbolum fidei: cuius verba inspici possunt in ecclesiastica historia lib. 10. c. 6. & ponit isidorus in. d. c. 2. de nicena synodo. ¶ Nec obstat. §. hac authoritate cum aliis. §. quia stant ista simul ꝙ sedes D constantinopo. sit maior respectu primatus & sedis episcopalis, sed nicenum cõciliũ sit dignius q̃ illud quod fuit celebratum in constantinopoli. quod maxime patet: quia in concilio const. ntinopolitano sub theodosio æditi sunt canones tres a. 150. episcopis, confirmantes fidem non violatam patrum 318. qui apud niceam bithiniæ conuenerunt. & ibi dicit eam fidem manere firmam & stabilem, & anathematizandam omnem hæresim & specialiter eunomianorum & arianorum, eudoxianorum, macedonianorũ & spiritui sancto resistentium, & sabellianorum & marcellianorum & fotinianorum & & apollinaristarum. & in eodem replicatur symbolum in eadem nicena synodo æditum. Vide tex. in. l. quicunq;. C. de hære. vbi horũ fit mentio & damnantur euthicianistę & appollinaristæ. Fuit enim in eo concilio niceno propter arianam hæresim concertatum acerrime: negantibus arianis filium esse consubstantialem patri. Vbi & viri sanctissimi congregati fuerunt: videlicet alexander alexandriæ episcopus & athanasius alexãdriæ diaconus, & pafnutius vir sanctissimus. cui tanta inerat gratia vt nõ minora

A signa faceret q̄ per apostolos fierēt: cui maxi
minus dextrum oculum euelli, & sinistrum
pollicem incidi fecit, & exilium indixit,
quem in tanta veneratione constantinus
magnus habuit, vt ad se sæpius eum vocaret
& oculum qui ex confessione fidei ei fuerat
euulsus auidioribus osculis sæpius demul-
ceret. Item spiridion cyprius episcopus: cui
post sepulturam filia ad ipsius patris interro
gationem repertum depositum insinuauit.
Itē iacobus nisibenus epus, & vt refert vin
centius historialis etiam sanctus nicolaus mi
ranæ ciuitatis episcopus: & alii plures san-
ctissimi viri. Vbi est cōclusum christum ho
mousion. i. eiusdem cum patre esse substan
tiæ confiteri debere. Ibiq; etiam simplici
tate fidei vir quidam in philosophū erectus
qui maxime sua philosophia catholicos
impugnabat, ad confitendum christum con
substantialem patri sua simplicitate verborū
induxit: quem philosophum conuictum ali
qui eusebium postea cesariēsem episcopum
fuisse affirmant. In eadem synodo fuit ædi-
tum secundum post apostolos symbolum:
vt in. d. c. canones. nam primum fuit ęditum
ab apostolis: videlicet credo in deum. secun
dum in concilio niceno, credo in vnū deum
C quod cantatur in missa ex ordinatione. & in
B stituto damasi papæ in concilo constantino
politano: vt dicit archi. & alii in dicto. c. cano
nes. vbi vide eum qui ponit singulares parti
culas æditas singulariter a quolibet apostolo
rum. Est tamen aliud symbolum athanasii,
qui etiam fuit præsens in synodo nicena vt
supra diximus: quod dicimus ad horas cano
nicas in prima, videlicet quicūq; vult saluus
esse. Et causa huius symboli in niceno con-
cilio fuit veritatis explanatio circa dubitatio
nes emergentes. Athanasii vero causa fuit
quia cum postea pullularent hæreses, fecit
athanasius symbolum erroris exclusiuū. Et
vt dicit beatus thomas secunda secundæ. q.
1. ar. 9. addita sunt ista duo symbola, symbo
lo apost. non quia minus sufficienter fides
catholica contineretur in symbolo apostolo
rū sed ad explanationē veritatis & exclusio
nem erroris. De quo vide late cardi. de tur
re crema. in. d. c. canones. 15. di. circa finem
vbi ponitur ad quarum hæresum confuta-
tionem sunt addita verba singula. Et plenam
explanationē & claram vide omnino in sym
bolo rufini: in quo omnia authoritate & ex
emplis probantur: quod vide insertum in
epistolis beati hieronymi in secundo tomo.

Vide tamē de symbolo osti. in. c. summa de C
sum. trini. & latius doc. in. c. 1. de summa tri
ni. & plene in rationali diuinorum officio-
rum in. 4. tit. c. de symbolo. Inter gesta con-
cilii martini romę celebrati repilogatur sym
bolum, vnum in nicea, necnon aliud in con
stantinopoli, aliud apud ephesum eiusdem
effectus, licet per diuersa verba. quod de-
scribitur in epistola cyrilli & eiusdem con
cilii ad nestorium praua dogmatizantē: &
inseritur in principio ephesini concilii, & in
calcedonensi concilio, & quasi in omnibus
aliis conciliis repilogatur de nouo & decla-
ratur: maxime in conciliis toletanis. simili-
ter in gestis agathonis de niceno & constā-
tinopolitañ. Aliud insuper a sancto grego-
rio papa dictatum ponitur in principio regi
stri eius. Et de symbolo damasi & de alio ru-
fini & de alio de explanatione fidei ad cyril-
lū, vide inter epistolas beati hieronymi fol.
56. in. 2. libro. Et plura alia symbola inuicē
cum præmissis in effectu concordantia fue
runt quasi ad. 30. ædita: quæ comperiuntur
illi niceno conformia, & ab aliis priuatis &
particularibus conciliis repilogata. ¶ Multę
præterea in eodē niceno concilio æditę sunt
constitutiones: quas si quis & earum teno-
rem inspicere voluerit ad viginti & vnam
vsq; videat eusebium cesarieñ in historia ec
clesiastica, in translatione rufini in li. 10. qui
est ipsius rufini: qui totus liber tractat de cō- D
cilio niceno. Tex. in. c. sexta. in versi. prima.
iii. §. sed q̄ nicena. dicit viginti tātum statu
ta fuisse: & viginti ponit isidorus in lib. de
synodis in titulo de nicena synodo. Et tex.
in. c. viginti, dicit q̄ plura fuerunt ædita quæ
creduntur inserta in antiocheno concilio:
sed viginti tantum capitula siue canones ni-
cenæ synodi habentur in sancta romana ec
clesia. In epistola autem athanasii & episco-
porum ægypti (quorum scripta incensa fue
runt ab arianis) qua petebant a marco papa
ad eos transmitti capitula nicenæ synodi le-
gitur. 80. fuisse capitula. 40. lr̃is grecis a gre
cis & alia. 40. a latinis lr̃is latinis scripta. in
quit enim athanasius suo & episcoporū no-
mine scribens marco loquens de nicena sy
nodo. Nam quando prædictæ synodo cum
beatissimæ memoriæ alexandro digno dei
pontifice (id est alexandriæ magnæ ciuita-
tis episcopo) in diaconatus interfuimus of-
cio, sub nostræ præsentię testimonio per be
atos viros victorē & vincētium presby. apo
stolicæ sedis apocrisarios missa sunt prædi-

A ecto papę syluestro cum astipulatione subnexa capitula septuaginta. Sane psentibus nobis. 80. in memorata synodo capitula tractata sunt: videlicet. 40. a græcis græca ædita lingua, &. 40. a latinis similiter latina ædita lingua: sed visum est. 318. patribus in prædicto cōcilio cōgregatis & .s. spiritu repletis & maxime iam dicto alexādro & apostolicæ sedis apocrisariis vt decē capitula adunaren ut, atq; aliis congruis in locis insererētur: & ad formam. 70. discipulorum vel totius orbis terræ linguarū. 70. tanti & tam excellentis concilii hærent capitula quæ omnem christianorum informarent orbem & omnes sub sacerdotali & christiano nomine degētes, vna fides & vna sacerdotalis atq; clericalis regeret norma, nec quisq̄ a suo dissideret capite. ¶ Insuper in ea synodo fuit superata hæresis ariana: quæ fuit periculosior, quia circa mysterium trinitatis. & vniuersalior, quia inuoluit multos episcopos & sacerdotes, & liberium papam vt dicit archiepiscopus floren. in sua chronica, constantiū & valentem imperatores, & valentinianum iuniorem, & theodericum regē gothorum: & fere per totum orbem fuit diffusa. De ista hæresi arii inquit hiero. in .c. secundæ
B 24. q. 3. arius in alexandria vna scintilla fuit: sed quoniam non statim oppressa est, totum orbem populata est eius flāma. Fuit insuper diuturnior. Quæ non solum superata est per authoritates & disputationes clarissimorum doctorum, sed etiam per multa miracula: vt patet in historia ecclesiastica. ¶ Et qd' dixi de .21. canonibus ibidē æditis tex, in .c. septuaginta. 16. di. dicit fuisse. 70. & tex. est athanasii: qui attestatur. 30. fuisse a græcis græca lingua æditos, &. 30. a latinis similiter latina lingua æditos. quorum non nisi viginti habētur in romana ecclesia: alios abiisse in dissuetudinē dicit. i. §. his ita. &. c. sequenti incipiente viginti. xvi. di. Idem tamen iulius papa increpans episcopos orientales qui eiecerant athanasium, pro adhuc tantum sio eisdem episcopis direxit. 21. capitula asserens plura contineri. Isidorus tamē in princi. de synodis dicit legi in decretis iulii papæ. 70. capitula nicenī concilii intra quæ vltra infrascripta aliquibus connumeratis, dicit quosdam ex cōsortio fratrū orientalium testatos fuisse se vidisse nicenū cōcilium habens magnitudinem poriorē quattuor euangeliorū & ad eius similitudinem calcedonēse concilium scriptum esse. De illis tamen 21. memoratis in historia ecclesiastica habemus. de primo in .c. si quis a medicis. 55. di. De secūdo tex. in .c. quoniam. 48. di. De tertio tex. in .c. interdixit. 32. di. licet ibi dicatur in suprascriptione φ fuerit quartū capitulum; sed est tertium secundum ordinem capitulorū in historia eccle. & isidori. De quarto tex. 64. di. c. illud. De .5. & sexto nihil reperio: tamen allegatur tex in .c. habeatur. 18. di. quod etsi est nicenæ synodi, tamē conuenit tm̄ fini determinationis quinti in vltimis verbis, nō tñ sexti canonis: quorum quintū incipit seruetur, vel secūdū historiā eccle. & nc. vel de iis. Et est sensus de iis qui cōmunione priuātur, seu ex clero seu ex laico ordine ab epis per vnamquamq; prouinciam; sententia regularis obtinet vt ii qui ab iiciuntur ab aliis non recipiantur. Et infra sextum incipit. antiqua consuetudo obtinuit vt vrbis romæ episcopus habeat principatum & omnem prouinciam sua solicitudine gubernet. Et infra subiicitur in eodem sexto capitulo, quod dicitur i. c. sane. 65. di. de quo infra in proximo capitulo. De isto tamen sexto capitulo aliter loquitur histo. eccle. De septimo (quod secundū isidorum inseritur in fine sexti) est tex. in .c. sane
D 65. di. Octauum ponitur pro septimo inter capitula, propter præcedens quod continet duo capitula simul, & incipit. de iis qui se cognominant catharos vel mundos; si aliqñ venerint ad ecclesiam catholicam, placuit sancto & magno concilio vt manus impositionem accipientes sic in clero permaneant: hoc autem præ omnibus eos scripto conuenit profiteri φ catholicę & apostolicæ ecclesiæ dogmata suscipiant & sequantur. Et de isto octauo est tex. in .c. mos &. c. quoniam mos. 65. di. Sed ab isidoro ponūtur isti duo canones p sexto & septimo. De nono & decimo nihil reperio: quia continentur in prædicto octauo capitulo. De vndecimo tex. in c. si qui. & .c. quicūq. 81. di. De duodecimo nihil. De tertiodecimo tex. in .c. de iis. 26. q. 6. De decimoquinto & decimosexto nihil. De decimoseptimo tex. in .c. clericos. 71. di. De decimooctauo nihil, De decimonono in .c. quoniam. 47. di. &. c. quoniam multi. 14. q. 4. & .c. si quis ea. cau. &. q. De vicesimo tex. in .c. puenit. 93. di. De vicesimoprimo nihil.

ET Aduertendum est φ ista varietas numeri capitulorum surgit ex varietate scribentium: quia aliqui circuncise refe

A runt, & aliqui plura ponunt in eodem capitulo, & aliqui ordine peruerso. Sunt tamen alii canones in nicena synodo promulgati, de quibus habemus tex. in decretis: videlicet tex. in. c. nicena. 31. di. & c. mos antiquus. 65. di. qui ponitur supra in. 8. ca. & tex. in. c. ecclesiis. 68. di. & in. c. si quis confugerit. 1. q. 1. & tex. in. c. non oportet. 7. q. 1. q videtur in aliquo cõformari determinatiõi in. 18. c. synodus. & tex. i. c. iudices. xi. q. 1. & tex. in. c. seruetur, xi. q. 3. & in. c. placuit. 16. q. 1. in. c. placuit de cõse. di. 3. Et hoc ideo potuit contingere, quia synodus fuit pluries cõgregata in eadẽ nicea: in qua etiã fuerunt additi canones. Connumerat istã ad longum omnes isidorus de synodis in titu. de primitiua ecclesia & synodo nicena. Praeterea aduertendum est q vbicunq dicitur septima synodus, semper intelligi debet de nicena si non additur de qua; quia illa fuit septima in ordine congregata, a tempore constantini magni: quae vt dictum est fuit saepius congregata. Et ista septima synodus fuit congregata sub hirene matre constantini sexti: vbi fuit sancitum sacras imagines de caetero non esse delendas sub anathemate: quod & postea in concilio romae in basilica beati petri praesidente gregorio tertio est sancitũ. & spiritum sanctũ a patre & filio procedere. Et fuit a natiuitate domini anno. 764. vel secundum aliquos alios authores chronicarum anno. 778. congregatis. 330. episcopis secundum aliquos, sed secundum supplementum 310. episcopis. Et q per septimã intelligatur nicena dicit archi. & cardi. alex. in. c. sancta octo. 16. di. Et cõstantinopolitana fuit congregata secundo, quinto, sexto, & octauo loco: vt in. d. c. sancta octo. & in. c. sexta ca. di. Vnde licet tex. in. c. sicut. 15. di. dicat tantum de quattuor conciliis, & similiter. c. sancta ea. di. tñ quia fuerunt octies celebrata in quattuor locis, dicuntur etiam sancta octo concilia: quia nicenum fuit bis congregatum: & fuit primum a tempore constantini, & deinde septimo loco congregatum. Et istae duae congregationes quae apud niceam factae sunt, pro vna reputantur. Secundum, quintum, sextum & octauum fuerũt cõstantinopoli congregata. & iste quattuor congregationes quae factae fuerunt constantinopoli, pro vna reputantur, & dicuntur secundum constantinopolitanum concilium. Tertium ephesinum fuit. & licet duae congregationes factae fuerint ephesi, tamen secunda non fuit recepta, sed solum prima: & dicitur tertium ephesinum. Quartum dicitur calcedonense: quod non fuit nisi semel congregatum. Ita pe. archi. et domi. in. c. sancta octo. 16. di. Canones autem de septima synodo quae fuit nicena, habemus in. c. omnes psallentes. 38. di. & in. c. quoniam 69. di. & tex. in. c. si quis communem, & in episcopum. 1. q. 7. & tex. 16. q. 1. praedicator: & in. c. quoniam quibusdam. 18. q. 3. & in. c. clericus. 21. q. 1. & in. c. quomodo 21. q. 2. quod conuenit cum decimooctauo decreto facto in prima synodo nicena de qbus capitulis supradiximus, & in. c. omnis 21. q. 4. & in. c. clericos de cõse. di. 1. & tex. in. c. venerabiles imagines de conse. di. 3.

Quare autem in dubio quando dicitur septima, potius intelligatur nicena q̃ constãtinopolitana: ratio potest esse, quia sexta & septima constantinopolitana reputantur p vna: quia vna confunditur in aliã, vt supra dictum est, & infra dicitur. & ideo quãdo loquimur de septima, non potest intelligi in dubio de constantinopolitana sicut de nicena: sed est necesse q dicatur septima cõstantinopolitana, ad differentiam sextae constãtinopolitanae. Ex his igitur patet non esse absonum q synodus nicena dicatur prima: de quo etiam dico in sequenti articulo.

SEcundum post nicenum habemus constantinopolitanum, primo loco cõstãtinpoli congregatũ: quod fuit celebratum tempore gratiani & theodosij imperatorum & damasi papę & cyrilli hierosolymitani & nectarii alexandrini: & praesidentibus secundum aliquos, 350. episcopis: secũdum aliquos. 150. quod est verius, vt supra dixi, & vult tex. in. d. c. sexta. in versi. secũda. & c. canones uersi. secunda. 15 di. & in c. sancta romana ecclesia uersi. secunda. 15. di. In qua fuit damnata haeresis macedonii constantinopolitani episcopi: qui negabat spiritum sanctũ esse deum: vt in. d. ver. secunda. Vbi etiam damnata fuit haeresis apollinaris laodiciae episcopi, & sabellii: qui dicebant christi carnem inanimatam & in morte triduana diuinitatem commortuam fuisse. In qua etiam synodo suasionibus theodosii sedes constantinopolitana sublimata est in patriarchalem. & damnatis praefatis haeresibus addiderunt canones tres: quorum maxime author fuit beatus nectarius constantinopolitanus epus. ¶ Nũc omissa

A tertia & quarta synodo quæ non fuerunt cõstantinopolitanæ, venio ad quintam.

QVINTA synodus etiam fuit constantinopolitana, quinta in ordine & secunda constantinopoli habita de anno a natiuitate domini. 538. secundum archiepiscopum florentinum, contra anthemum constantinopolitanum epm, sed & contra theodorum mopsuestiẽ. vt etiam probat tex. in.d.c. sexta. in versi. quinta. Qui theodorus dicebat aliud esse dei verbum, & aliud christum: & negabat. s. mariã virginem fuisse dei genitricem, vt ibi dicitur. Et fuit tempore iustiniani imperatoris a quo libros legũ habemus reductos in volumina quibus vtimur: vt etiam dicit tex. in. c. quoniam sancta. 16. di. quæ fuit inchoata tempore agapiti, & finita tempore vigilii papæ. In qua synodo dãnata fuit hæresis. d. theodori episcopi mopsuestiensis, didimi, euagrii, & aliorum hæreticorum: qui dicebant gloriosam virginem mariam non deum & hominem peperisse, sed hominem tantum. & conclusum fuit vt gloriosa virgo maria nõ solum chrstotocos, sed etiam theotocos. i. dei mater, credatur & dicatur: hoc est eam deũ & ho B minem suo partu ædidisse. In qua etiam interfuit euthices archiepiscopus constantinopolitanus: & appollinaris patriarcha alexãdriuus, qui. 14. capitula contra theodori & sociorum blasphemias ædiderunt. Et intellige q fuerunt capitula inserta in sententia anathematis contra theodori blasphemias, & non canones. ¶ Sed hic etiam insurgit vna dubietas, de qua miror q doc. nihil dicant: quia tex. in. c. sexta in. §. quinta el. 1. & in. §. quinta el secundo, dicunt q ista synodus fuit tẽpore iulii, qui fuit vltra. 270. annos ante: quod est impossibile secundũ omnes historias. Credo q tex. sit corruptus & voluerit dicere tempore vigilii, cuius tẽpore fuit quinta synodus.

SEXTA autem synodus constantinopolitana, tertia fuit constantinopoli habita tempore agathonis papæ & constantini quarti imperatoris: vt in. c. quoniam sanctæ. 16. di. & in. c. sexta. in prin. ca. di. & in c. habeo librum. 16. di. Illucq conuenientibus. 289. episcopis. alias. 150. episcopis, secundum tex. in. c. sexta in prin. & in. §. sexta eadem. 16. di. & duobus agathonis legatis: ioanne videlicet portueñ. episcopo & altero ioanne diacono viris eminentissimæ scientiæ: & cum his episcopis duobus, presbyteris duobus & cõstantino subdiacono. Sed C ego reperio in gestis istius concilii sic scriptum theodoro & georgio venerabilibus presbyteris, & ioanne venerabili diacono vicem agentibus agathonis sanctissimi ac beatissimi archiepiscopi antiquæ romæ. Et paulo infra dicitur. ioãne epo portueñ. abũdantio episcopo ciuitatis paternẽsis, ioanne epo ciuitatis regitanæ, locum præsentantibus. 125. venerabilium eporum sancti concilii antiquæ romæ: qui & proprias per subscriptiones demonstrantur in suggestione quæ ab eis facta est ad piissimũ imperatorẽ constantinum: neq enim agatho personaliter interesse senio grauatus potuit: Ibiq damnata est hæresis monochelitarum, alias monoscelitarũ secundum tex. in. d. c. habeo librum in. §. item sancta. 16. di. qui vnam tãtũmodo in christo naturam, voluntatem, & operationẽ dicebant. Damnatus ẽ & macharius episcopus antiochenus & socii, & gregorius constantinopolitanus episcopus anathematizatus, qui eandem sequebatur hæresim: vt in. c. sexta in. §. sexta. 16. di. Sed postea eodem gregorio constantinopolitano conuicto, & postea resipiscente & confirmãte duas in christo naturas, volũtates, & ope D rationes (sicut & ioannis chrysostomi, cyrilli, athanasii, basilii, gregorii, dionysii, hilarii, ambrosii, augustini & leonis papæ codices attestantur) conscripta sunt aduersus illam hæresim nouem capitula. De qua etiam in. d. c. sexta uersi. sexta in constantinopoli. & in. d. c. quoniã sanctæ. Fuitq anno a natiuitate dñi. 677. al's secundum rubri. positã in actiõe. 1. in prin. 670. Et ante istã synodũ in concilio martini romæ damnata fuit eadem hæresis, & dãnati petrus & paulus. De quo cõcilio beatus agatho scribẽs ad ipsam sextam synodum, sic inquit. Hanc igitur catholicam & apostolicæ sedis regulam & sanctum concilium, quod in hac romana vrbe sub apostolicæ memoriæ martino papa cõuenit, prædicasse synodice & constanter defendisse omnes cognoscimus. In eadem synodo damnatus ẽ polychronius, qui dixit vidisse & sibi apparuisse virum terribilem cãdidatum, qui dixisset q qui non cõfiteretur vnam voluntatem & dei virilem operationem, non esset christianus, & facta per eum chartula obtulit eam ponendam super mortuum ad eũ resuscitandũ. quo facto in publico, cum non resurrexisset mortuus, nec vellet abnegare hæresim, dãnatus est & depositus

A fitus cum stephano & macario: vt patet in fine. 15. actionis. ¶ Et ista sexta synodus fuit bis congregata. primo sub constantino quarto, & soluta. 14. anno: deinde post quattuor aut quinque annos iidem sancti patres congregati sunt sub iustiniano. 2. filio eiusdem constatini quarti. Et i ista cogre. promulgati sunt canones. 102. secudu domi. & alios per eosdem sanctos patres qui fuerant in concilio constantini. qui & congregati postea secundo loco in concilio sub iustiniano canones promulgarut ad correctionem ecclesie: vt patet in. c. habeo libru & c. sequeti. 16. di. ¶ Canones istius synodi ponuntur in. §. ex his in. d. c. habeo librum. & est tex. ibidem in. §. item sancta.

¶ Sed hic insurgit vna dubietas: quia gratianus in. c. habeo librum in fi. in. §. ex his. dicit q in prima congregatione sextae synodi nullos canones constituerunt patres. & hoc probat tex. in. d. c. habeo librum: & tamen in. c. sexta. in. §. sexta dicit q ediderunt noue capitula. vnde ex hoc archi. post hugo. in. d. §. ex his reprobat gratianu. Vel secundu docto. quia tantum nouem ediderant, propter paucitatem dicitur q no ediderint canones: sed

B scripserunt nouem capitula in anathematizatione interius annexa. Et ideo dicit praefatus cardina. q si hug. & archi. bene legissent chronicas, non ita reprehendissent gratianum. Et verum dicit: quia tex. ibi in. d. §. sexta, nihil dicit de canonibus. ¶ Sed adhuc alia est dubietas: quia tex. in. c. quoniam sanctae ea. 16. di. dic. q synodus quinta fuit sub iustiniano, & sexta sub constantino. & sic videtur q primo fuerit habita synodus quinta coram filio q sexta per constantinum patrem. Dic licet multa inuoluant archi. hug. & domi. q ille. tex. non loquitur de quinta synodo iustiniani secundi filii constantini quarti in. c. praecedenti habeo librum: sed loquitur de synodo quinta coram iustiniano primo qui fuit compilator legum & ante constantinum. 4. & iustinianum. 2. eius filium. Et ita dicit ibi cardinalis de turre crema. & bene probat tex. ibi cuius verba sunt patrum in sexta synodo congregatorum pro aedendis canonibus quos in prima congregatione sextae synodi non aediderant, & diriguntur iustiniano secundo, filio constantini. 4. dicedo quoniam sanctae & vniuersales synodi, quinta sub iustiniano augusto. Vide q non dicit sub iustiniano filio augusti. vnde intelligit necessario de iustiniano primo qui codices legum composuit, qui fuit filius iustini: vt in. §. est & aliud institu. de donationibus. Vnde

C sequitur tex. sexta sub constantino patre tuo (no dicitur patre suo) augusto. Et ibi subdit de mysterio fidei plenissime disputantes canones non fecerunt sicut caeterae quattuor vniuersales synodi: propterea nos sacros canones conscripsimus. Et isti qui loquuntur, sunt iidem patres congregati in sexta synodo, ad idem in primo & secundo loco congregata: qui ediderunt. 102. canones secundum archi. & domi. in. d. c. quoniam. Et q loquantur patres de iustiniano primo qui leges compilauit, patet in. c. sexta. §. quinta ea. 16. di. & dicit glo. in. versi. costantini in. d. c. habeo libru. & dixi supra in quinta synodo: quia & coram iustiniano primo fuit disputatum de fide sicut fuit in aliis quattuor vniuersalibus: videlicet prima nicena. 2. constantinopolitana, tertia ephesina, quarta calcedonensis.

¶ DE septima synodo constantinopoli congregata, quare non fit mentio, infra clarius & supra dicitur. Sut qui dicant in franconia post caroli victoriam a theophilatio & stephano insignibus episcopis adriani nomine francorum germanorumque episcoporum synodum habitam: in qua damnata fuerit synodus quam septimam graeci appellabant, D in qua haeresis felitiana de tollendis imaginibus abrogata est proinde non mirum si de septima illa synodo tanq abrogata non fit mentio. ¶ Sed quia illa non fuit celebrata constantinopoli, non potest de illa intelligi. Vnde verius potest dici q qa sexta synodus primo loco congregata sub constantino nullos aedidit canones, sed tantum in secundo loco congregata sub iustiniano per eosdem patres aediti fuerunt: ideo, ambae synodi pro vna tantum (scilicet sexta) computantur, in qua canones aediti sunt: & secunda non dicitur septima. Et vt dicit tex. in. d. c. habeo librum, oportebat vt synodus vniuersalis canones ecclesiasticos promulgaret. & ideo non fuit computata pro septima synodo illa sexta secundo loco congregata constantinopoli.

Octaua synodus constantinopolitana, est quae tempore adriani secundi: quarta constantinopoli habita fuit. In quadam natus est fotius constantinopolitanus episcopus et restitutus ignatius: vt in

A quit archiepiscopus in sua chronica. De qua synodo octaua est tex.in.c.adrianus el primo.63.i. ¶ Canones aũt istius.8.synodi sunt in decretis.54.di.c.abbati.81.di. in oĩbus.90.di.alienus & .c.siquis monachus. 1.q.1.qui per pecuniã.5.q.6.siquis falsum 7.q.1.nihil.xi.q.3.non solum.18.q.2.definimus.26.q.7.pro qualitate cũ seq. & aliis duobus sequẽ.28.q.1.nullus.de pœni.di.2 si qs semel. de cõse.di.2.timorẽ.¶ Canones autem sextę synodi sunt in.c. habeo librum 16.di. cũ duobus seq.& in.c.qm̃ quidẽ.18.di.in.c.constantinopolitanę & in.c.renouantes.22.di.in.c.presbyterũ.28.di.31.di.quoniam in romani.44.di.nulli clerico.77.di.subdiaconus.93.di.pcipimus.1.q.1.nullus 9.q.3.cũ simus.12.q.2.apostolicos.1.q.2.nõ licet alicui.21.q.4.nullus.27.q.1.siqs de cõs.di.1.iacobus de cõse.di.2.didicimus ¶ Alios canones secũdę & quĩtę synodi nõ habemus in decretis: quod ostendit tex. de quinta synodo in.c.quoniam.16.di. Et licet ibi tex.dicat q in sexta synodo non fuerunt ęditi canones (quod & apparet in gestis illius vbi nulli apparent æditi canones in omnibus.18.actiõibus tpe agathonis: de quo etiã B supra dixi) tamen istud contrariũ soluit tex. in.c.præcedenti habeo librum. qui ostendit q bis iidem patres sunt congregati in sexta synodo cõstantinopoli.& ĩ.2.cõgre.diderũt canones vt supra dixi. & habetur pro vna, videlicet sexta: quia licet bis fuerint congregati, hoc tamen fuit ad idem: & ideo de illa septima constantinopoli habita nulla fit mentio nisi tanq̃ de sexta. ¶ Et aduertẽdum ẽ q si quater fuerunt congregationes & concilia habita constantinopoli, fit in iure mentio de synodo constantinopolitana tanq̃ de vna: videlicet de secunda. sicut de nicena quæ fuit bis congregata, fit mentio tanq̃ de vna. Vnde ponitur prima nicena, secunda constantinopolitana, tertia ephesina, quarta calcedonen. vt supra dictum est, & patet in dictis iuribus sępius allegatis.15.&.16.di. ¶ Aduertẽdum est insuper q reperio tex.7.q.1.in.c.temporis qualitas in.§.vnde in quinta (qui est gratiani) q synodus constantinopolitana fuit cõgregata sub ioanne papa.8.cum.300.&.83. patribus: cui præfuit petrus presbyter cardi, & paulus anconitanus episcopus & eugenius ostien.episcopus. De qua non reperio factam mentionem in eius vita sed solũ de cõcilio apud trecas habito. quod maxime affert dubietatem: cum ipse successerit adriano secũdo qui habuit vltimam constantino. synodum. ¶ Sed posset responderi q ipsa synodus constantinopolitana octaua fuerit inchoata tempore adriani secundi & finita tẽpore ioannis octaui. Et apud aliquos in isto concilio ioannis dicitur esse restitutum fotium: & propterea extare scriptũ. quęcunq in sanctos patriarchas ignatium & fotium scripta vel dicta sunt, anathema sunto. C

TERTIA principalis synodus.200. episcoporum ephesi cõgregata est. In qua damnata fuit hęresis nestorii cum pelagianis, qui duas personas asserebat esse in christo: vt dic.tex.in.c.canones versi. tertia.15.di.sub theodosio iuniore imperatore & papa celestino primo: vel secundum aliquos sixto secundo. Supplementum chronicarum & archiepiscopus floren. dicunt damnatã in ea hæresim nestorii, qui dicebat beatam virginem mariam non dei sed hominis solummodo genitricem. Imo archiepiscopus innuit celebratam.300.episcopis cõgregatis, & idem dicit cardinalis de turre cremata in.c.9. & tex. in versi. tertia synodus, innuit q cum.200. episcopis fuit celebrata. D Et sic videntur dici contraria. ¶ Ista contrarietas iudicio meo insurgit quia ista synodus debuit similiter fuisse bis congregata contra eundem nestorium. Et hoc innuunt mihi duo iura: videlicet tex.in.c.canones in versi. tertia synodus: vbi dicit tex. q congregata est contra nestorium qui duas asserebat esse personas in christo. et tex.in.c. sexta versi. tertia. vbi tex. dicit.300. patres congregatos contra nestorium episcopum constantinopolitanum, qui dicebat beatam virginem mariam non dei sed hominis solummodo genitricem, vt aliam faceret personam carnis aliã deitatis. Glo. alleg.in.d.c. canones tex.in.c.hanc consuetudinem.10.q.1.circa finem. vbi innuit tex.de.318. episcopis. Sed ille textus modicum facit: quia loquitur de niceno cõcilio & nõ de ephesino. Dic tamẽ q ĩ maiori numero inest minor. sed hoc nõ opponit neq tollit contrarium.d.c. sexta versi. tertia in aliis, & maxime in qua litate hæresis. Doc. nihil dicunt. tex.in.d.c. canones videtur innuere in.d. versi.tertia. q fuerunt duę synodi in ephesa quando dicit prima. Et ibi glo. dicit hoc dici ad differentiã secundæ quæ fuit reprobata. allegat.c. quo

A niam sanctæ. 16. di. sed ibi tex. nihil dicit de
synodo ephesina. ¶ Pro solutione igitur
dico bis fuisse congregatã. tñ secunda cõgre
gatio nõ fuit recepta: vt post archi. & doc.
in. c. sancta octo. 16. di. dixi supra in fine pri
mę synodi nicenę. Et ꝙ fuerit bis congrega-
ta etiã innuit tex. in illo versi. tertia synodus
ephesina prima. & tex. in. c. sicut, ibi ephesinũ
etiam primum in quo nestorii impietas iudi
catur. 15. di. & tex. in. c. sancta romana eccle.
in ver. sanctam synodum ephesinam primã.
Ergo innuit fuisse secundam congregationẽ
ephesi: sed quia pluries cõgregata ẽ & quasi
continuatiue contra eundem, reputatur pro
vna. Glo. tamen in. c. necessarie de conse. di.
2. vbi in suprascriptione dicitur ex symbo-
lo ephesino supplet tertio: & alleg. 15. di. ca.
1. 2. & 3. Quæ iura nihil dicũt: vñ vel glo.
est corrupta vel nesciuit quid diceret de ista
synodo. Habemus tex. in. c. placuit. 15. q. 4.
& tex. in. d. versi. tertia in. c. sexta. di. 16. fuis-
se facta. 15. capitula cyrilli alexandrini epi
scopi contra nestorii blasphemiã, illam ana-
thematizando. Et intelligo de capitulis con-
demnationis ipsius nestorii inclusis in senten
tia, & non ꝙ ibi fuerint æditi. 15. canones:
B vt dixi supra in. 6. synodo constantinopoli
tana tertio ibi congregata. Et in isto concilio
symbolum etiam recitatur & ad longum ex
planatur symbolum in niceno concilio ædi-
tum, in quadam epistola cyrilli & cõcilii ad
nestorium in singulis articulis tredecim ana
thema imponens.

CAlcedonense quartum principale cõ
cilium celebratum extitit anno a na
tiuitate domi. 453. numero. 630. pa-
trum: vt in. d. c. sexta. versi. quarta el primo &
el. 2. & in. c. canones. §. quarta. 15. di. In pri-
ma tamen actione illius concilii non reppe
ri nisi. 233. episcopos ĩterfuisse & plures ma
gistratus, ꝑfectos, cõsules, magistros, comi-
tes, patritios & senatores assistentes martia
no imperatori. Quod celebratũ fuit ĩ eccle.
sanctæ martyris euphemiæ: sed postea addi
ti sunt alii plures vsq; ad prelibatum nume-
rum. 630. Sed in subscriptiõe canonũ in eo
dem concilio æditorum reperio subscriptos
tantum. 460. in antiquissimo volumine: præ
sidentibus paschasio episcopo lilibitano & lu
cẽtio episcopo ecclesię asculanę, vicariis bea
tissimi atq; apostolici vniuersalis ecclesię pa
pę leonis: qui primi subscripserunt. Et fuit
celebratum authoritate leonis papę primi & C
prædicti martiani principis tempore iuue-
nalis ierosolymitani episcopi, & anatholii
episcopi constãtinopolitani contra euthicen
constantinopolitanum abbatem: qui assere-
bat christum post humanã naturã assumptã
non ex duabus naturis existere sed solam in
eo diuinam naturã permanere, quasi huma
na in diuinam esset conuersa. Ob id damna
tus ẽ euthices presul manicheorũ, & diosco
rus quondam alexandrinus episcopus, & ne
storius qui etiam in ephesina synodo erat dã
natus hæreticus vt supra dixi. & prædicat ea
dem sancta synodus christum deum sic na
tum esse de virgine vt in eo substantiam di
uinę & humanæ naturæ confiteamur, dic.
tex. in. d. §. quarta & d. c. canones. In qua sy
nodo omnes libri manicheorum fuerunt cõ
busti. Et in hac synodo plus damnarunt hæ
resim miracula ꝙ disputationes patrũ. Ibiq;
conclusum est duas in christo esse naturas
vtq; vnus idẽ christus deus & homo credere
tur. Preterea decreti fuerunt. 28. canones,
quorum author fuit sanctus anatholius epi
scopus: vt habetur in. d. c. sexta in versi. quar
ta in calcedone. Vnde martianus præsens
in concilio, de gestis in concilio ait vt haben
tur eius verba in. c. nos ad fidem cum sequẽ
ti. 96. di. ¶ De isto concilio habemus cano- D
nes: videlicet peruenit. 18. di. quoniam. 32.
di. c. de aliena. 71. di. c. extraneo ea. di. c. quo
niam. 75. di. c. peruenit. 86. di. c. quia in qui
busdam. 89. di. c. peruenit. 101. di. & 7. q. 1.
propter & xi. q. 1. coniurationum & palea.
clericos. 2. q. 7. si clericus. xi. q. 1. nõ licet. 12.
q. 2. qui vere. 16. q. 1. quidam. 16. q. 1. c. quo
niam. 16. q. 7. & c. eos. 20. q. 3. in. c. quidam
18. q. 2. in. c. siquis clericum. 21. q. 1. & c. si-
quis. 21. q. 2. a sanctis. 25. q. 1. in. c. siqua vira
go cum sequẽ. 27. q. 1. si pater. 30. q. 4. & c.
omnes. 36. q. 2. Habemus etiam tex. in. c. si
quis de foro compe. & c. clericus de vita &
ho. cleri.
¶ Post premissa quattuor inter cetera tem-
pore fabiani fuit concilium romę. 60. epi-
scoporum, in quo damnata est heresis noua-
ti, qui negabat apostatas etiã poenitentes re
cipiendos esse, & baptizatos rebaptizandos
esse dicebat. Eodẽ tpe & origenes quorundã
hereses sustulit, affirmantiũ animas hominũ
vna cum corporibus interire. Item & aliam
hæresim helchesaitarum qui paulũ aposto-
lum omnino respuebant: quiq; asserebãt ne

A gantes christum in tormentis nihil criminis habere mō integri & recti sint cordis. De q bus hæresibus & aliis pluribus vide plures cōmemoratas in.c.quidā.24.q.3.& plures hæreses damnatas in diuersis conciliis vide in fine operis cardi. de turre cremata: & in libro gestorum conciliorum.

¶ Adde & præmissis quod dicatur conciliū generale, & quod lateranen.de quibus sæpe fit mentio in suprascriptionibus decretaliū. Et dic φ vtrunq; dicitur generale: sed id in quo præfuit alexander tertius (quod fuit celebratum anno domini.1179.secundum ioan. an. in .c. nemo deinceps de clec. in 6.) vocatur lateranense, quia illud tenuit apud lateranum pro reformandis moribus postq̄ apud claremontem henricum imperatorem damnauerat, & venetiis ante fores sancti marci prostratum in collo calcauerat. Intra autem pace cessauerunt schismata in ecclesia tempore eius. quæ durauerunt an nis.16. vt ponit vincentius historialis: & refert archiepiscopus in chronica in secunda parte ti. 17. §. 10. Et de isto schismate fit mentio in .c.1. & ibi glo. & ioan. and. de schisma.in anti. Et fuit etiam istud schisma sedatum tempore eius vt dixi: quia sedit in

B pontificatu annis.22.& multa fecit & ædidit capitula. ¶ Aliud vero concilium in quo præfuit inno. 3. (quod fuit anno domini.1215.) vocatur generale concilium vt no.glo. in cle. 1. de sum. trini. De quo etiam aliquid infra: & glo.fi.in cle. 1. de immunita. eccle. & glo. 2. in .c. fi. de capel. mona. Et omnino vide ioan. and. in nouella in.d.c. nemo deinceps.vbi ponit de diuersis temporibus cōciliorum gregorii. 10. & inno.quarti: & de concilio viennen. clementis.5.& ibi per eum remissiue. Adde tamen quo ad id gnale, dr̄ innocētii, φ ille tex. in.d.c.fi.de capel. mona. probat cōtrarium: quia concilium.c.2. de statu mona.quod fuit temporealex.3.vocat generale, & hoc dic. calde. in verbo concilium versi. communiter appellatione cōcilii.ad quod allegat tex. iuncta glo.in.c.1.de vsuris. vbi concilium turonen.vocaē generale concilium. & glo. ibi in .d. c.fi.dicit φ cōcilium generale vocatur istud inno. ¶ Sed dico φ licet omnia fuerint generalia concilia, tamen in dubio cum loquimur de concilio generali, intelligimus de innocentio tertio qui celebrauit conciliū apud lateranum.ad differentiam concilii la

teranen.celebrati per alexandrum. 3. apud lateranum. Super quo vide glo. in .d.c. fi. & glo.in cle.fi.de immunita.eccle. & ioan. and. in .d.c. fi. & .d. c. 1 .de vsuris. Et de aliis pluribus conciliis per eundem ioan. and. in c. nup de deci. in glo. 1. & latius in data. 6. libri in fi. & de concilio alex. in .c. cum apo stolica de iis quæ fi. a præla. per eundem. C

¶ Item anno domini. 1405. in dictione tertia præsidente vrbano .2. celebrata est synodus placentiæ cum episcopis & abbatibus tam galliarum q̄ etiam lombardię & tuscię. Et ibi statuta fuerunt plura capitula: de quibus vide per archi. in .c. statuimus in. §. sed hoc. 1 . q. 1. ¶ Sed dic φ non fuit anno 1405.sed.1095. Et ē terror manifestus: qa per longa tempora ante.1405. fuerat gratianus: quomodo ergo de illo fecisset mentio nem? Et alia eius capitula plura ab eo ędita vide in supplemento in eius vita. Iste enim (vt legitur in chronicis) otto antea vocatus, monachus eboracen, deinde cardi. osti en. vir & sanctitate & doctrina excellens aliud insuper habuit concilium apud clare montem. vbi ita principes galliæ ad recuperandam hierosolymam animauit vt treceenta millia hominum in militiam christi signo crucis suscepto armauerit in saracenos: qui multa præclara gesserunt. D

Item plura alia fuerunt generalia concilia: quorum aliqua enumerantur in di. cto.c.sexta.versi.prima annotatio vsq; ad finem, & in libro conciliorum isidori. & ibi quid in quolibet & per quot patres fuerit statutum. De quibus multos habemus canones: maxime de chartaginen. pluries congregato & de septimo chartaginensi. 38.episcoporū. de quo aug. meminit in pte.2.cōtra donatistas. c. 2. & 1 parte, 6. contra eosdē. c. 2. ī quo hæretici subscribere noluerūt. et cui etiam ipse interfuit. Et tentum est post consulatum gloriosissimorum imperatorum honorii .3. & theodosii. 8. augustorum. 8. kalen. iunii in basilica restitutæ. Vbi cum aurelius episcopus vna cum faustino episcopo ecclesiæ potentinæ legato ecclesiæ ro. resedisset cum pluribus legatis diuersarum prouinciarum. 107. canones promulgati sunt: qui vt plurimum episcopalem & sacerdotalem & cæteros alios sacros inferiores ordines & personas concernunt. Similiter de aphricano canones.98. ¶ Ad quod

A chartaginense concilium cyrillus episcopus
alexādrinus scripta dirigens, de niceno con
cilio inquit. Dominis honorabilibus san,
ctis fratribus episcopis aurelio & valentino
sed & omni sanctæ cōgregationi in chartagi
nensi synodo congregatæ cyrillus salu,
tans in deo charitatem vestram. Scripta
venerationis vestræ multas habentia queri,
monias cum omni lætitia per filium nostrū
innocentium presbyterum suscepi: quibus
a nobis speratis vt de scrinio nostræ ecclesię
verissima exemplaria ex authentica synodo
apud niceam ciuitatem metropolim bithyn
niæ a sanctis patribus constituta atq; firma,
ta, sub nostræ fidei pfessione vestræ dilectio
ni porrigamus. Vnde domini honorabiles
fratres salute præeūte necesse habui per ha,
rum latorem nostrum innocentium presby
terum fidelissima exemplaria ex authentica
synodo in nicea ciuitate bithynnie habita ve
stræ charitati dirigere: quod & in historia ec
clesiastica requirentes inuenietis. de pascha
vero vt scripsistis nūciamus vobis. 17. Kalē
das maias nos futura indictione celebrare.
Et alia manu, deus & dominus noster san,
ctam vestram congregationem custodiat:
B quod optamus chariss. fratres. Extat & alia
epistola de eadem re responsiua ad eandem
synodum attici episcopi constantinopolita,
ni. ꝟ Item alii canones de aurelianensi pri,
mo æditi. 29. De aurelianen. secūdo. 29. epi
scoporum canones. 36. Item de arelatensi
prīo (habito tempore constantini, eo etiam
tempore quo habitum est niceæ concilium
318. episcoporum) capitula ędita. 23. di,
recta syluestro papę. De arelaten. secundo,
capitula. 25. Item de arelaten. 3. canones
quattuor. Item de agathen. 71. Item de an,
tiocheno. 25. vbi subscripserunt. 30. episco,
pi. ꝟ Habemus in decretis pro maiori parte
canones prædictos & multos alios de conci
lio toletan. quod fuit. 13. vicibus congrega,
tum: & in qualibet congregatione canones
multi æditi. De bracharen. de concilio marti
ni, de hispalen. de triburien. ilerden. gerun
dē. & meleuitā. cabilon. terracōnē. magalen.
turonen. parisien. elibertan. melden. mago,
tien. rothomagen. remen. apud aluerniam.
lugdunen. apud siluanū, maticen. pictauien.
apud compendium. ciuitaten. salegustan,
vuormacien. laudicen. geniten, apud placen.
lateran. nauaten. magōtinen. epanen. frāco
nien. beluacēn. apud valentiam, nanetē. vr
bicen. Et quidē apud laodiciam phrigię ęditi
sunt canones. 58. in sardicen. autem conci C
lio canones. 21. quibus subscripsere episco
pi. 59. Fuerunt & multa alia cōcilia: de quo
rum principalioribus & eorū canonibus fit
pro maiori parte mentio per gratianum, & p
isidorum de aliis. Habemus etiam plura ca,
pitula in decretalibus ex generalibus cōciliis
quæ vide enumerata per doc. in. c. sicut olim,
de accusa. maxime per ioā de anania. Sed illa
potiora quę sunt inno. 3. in generali concilio
lateranē. alia in sexto ex concilio lugdunen.
alia clementis quinti in concilio viennen.
ꝟ Et aduertendū ē ꝙ sepius reperiuntur ca,
pitula quæ non fuerunt in eodem concilio
ędita sed in alio vel secundo vel tertio vel qr
to loco & sic de singulis congregato: vt est
videre in toletano. quod licet isidorus ponat
de. 13. aliqui dicunt ꝙ. 17. vicibus fuit con
gregatum: & diuersi canones in singulis cō
gregatiōibus diuersis temporibus factis ędi,
ti fuerunt. Sed quia non intēdo texere histo,
riam de singulis conciliis, sed dilucidare ali
qua concilia cōcernentia satis visum fuit ali
qua de quattuor conciliis generalibus prin
cipalioribus dixisse: de aliis vero quo tēpo
re celebrata fuerint, & quid in quolibet decre
tū sit remitto de oībus seriose vsq; ad tempo
ra moderni eugenii quarti ad summā tabie,
nā in verb. cōcilium: & ad summā antoninā D
in tertia parte in ti. 24. ī rub. de cōciliis gene
ralibus, quę curiose collegit. quorum aliqua
tamen non generalia & icumenica fuerunt
sed quasi localia: quæ secundū cardinalē san
cti sixti ideo sunt dicta generalia, quia sunt
vniuersaliter recepta & habuerunt locum in
vniuersali ecclesia. Proprietn cōcilia vniuer
salia icumenica sunt suprascripta octo conci
lia. 16. di. c. sancta octo. alia uero quę non ex
cedunt prouinciam vbi facta sunt, dicuntur
localia: quæ possunt appellari vniuersalia
vel qa papa vel eius legatus eis interfuit, vel
quia per papam confirmata, vel quia locum
habuerunt in vniuersali ecclesia. Ita cardina.
1. q. 7. c. conuenientibus. Et de aliis pluribus
cōciliis vide vltra collecta, in vltima impres
sione decreti facta lugduni & in chronica an
toniana. Addo tamen ꝙ cōcilium lateranen.
in quo est aliqualis variatio, dicit archidi. de
deci. c. 1. in. 6. fuisse celebratū anno. 1179.
& turonen. 1096. concilium autem gene,
rale. 1317. vt dicit ioan. an. in. c. penul. de
deci. Et etiam de lateranen. vide ioan. an.
in. c. cum apostolica de iis quæ fiunt a præ,
la. sine cōsen. ca. De concilio lugdunen. vide

A albericum in suo dictionario in verbo concilium lugdunẽse. Sed archi.in.c.2. de deci.in 6. dicit q turonen concilium quod fuit celebratum per vrbanum secundum, fuit anno domini. 1 96. vt dicit albericus in dictionario in ver. concilium. Item fuit aliud turonense sub alexã. 3. et istud fuit anno. 1177. Illud gregorii decimi quando factum fuerit vide in.c.nemo deinceps de elec. in addi. ad glo. Cõcilium viennense inchoatũ est anno 1310. Kalendis octobris et finitum anno sequenti. 6. aprilis not.ioan.an.in c.c. cum sit de censi. Reliqua vide in chronica vincentii historialis, in antoniana, in martiniana, in tripartita et aliis historiographis: qui propter temporum et personarum et nominũ varietatem generant aliquando confusionem et sæpius errant.

Nunc vidẽdum ẽ ad quid et in quibus conferant & sint vtilia cõcilia. Et dic breuiter q primo conferunt quia per illa conseruatur religio christiana in vnitate fideiq; primum vinculum est societatis humanę secundum chrysostomum, & hoc probat tex.in.c.canones. 15.di. ¶ Secundo sunt vtilia ad firmiorem & meliorem dilucidationem veritatis in dubiis: quia quod a pluribus B sapientibus queritur, facilius inuenitur.c.de quibus de bap. & rectius est consilium quod plurimorum iudicio comprobatur & magis integrum dicit tex. in.c. prudentiam de offi. delega. 64. di. c. extra conscientiam. ¶ Tertio conferunt ad eradicandos errores & vepres de agro dominico euellendas & hęreses extinguendas.c.clericos. 24.q.3.c. sicut &.c.excõmunicamus cũ simil. de hęre. sicut dictum est de niceno & aliis conciliis, in quibus damnatę sunt hęreses multorum, & ad culturam agri dominici: vt dicit constitutio frequẽs. & ad plantandũ & fouendum religionem: vt in.c. cum & plãtare de priui. ¶ Quarto est vtilis congregatio conciliorũ ad tyrãnorum & infidelium superbiam humiliandam: vt in.c. ad apostolicæ de re iudi. ¶ Quinto (vt in glo. car. de tur. cre. in.d.c. canones) vtilis est ad refrenandã exorbitantiam quorundam pontificum: qui pontificatũ suũ aut spretis sanctorũ patrum regulis pro voluntate exercent, aut simoniaca prauitate põtificatum dehonestant, aut seculi vanitate aut vita scandalosa omnia confũdunt: sicut fuit congregatum per imperatorem concilium contra Ioannem. 12. ¶ Vltimo confert ad extinguendũ scandala quę suscitantur in ec-

clesia: vt dicitur infra in quęstione de causis C ex quibus debet congregari concilium.

Sed nunc vidẽdũ ẽ de origine cõciliorum: videlicet a quo tempore habuerunt ortum generalia concilia. Glo. in c.futuram. 12.q.1. dicit q a tempore constãtini, allegat tex.i.d.c.1.15.di. vbi tex. hoc dicit. nam in præcedentibus annis persecutione fidei feruente, docendarum plebium facultas minime dabatur: & inde christianitas in diuersas hęreses scissa: et quia nõ erat episcopis licentia conueniendi in unum nisi tẽpore constantini. Idem dicit bar. in.l.i.in. 7. col. in versi. de persona cui relinquitur. C. de sacrosanc. eccle. Tex. tamen in versi. isidorus. 16. di. innuit etiam cõcilia fuisse tempore clementis, qui fuit quartus a petro in pontificatu. Item tex. in.c. nunc autem. 21. di. innuit concilium habitũ tempore diocletiani & maximiani imperatorũ & marcellini papę & tex in.c. celebritatem de conse. di. 3. idẽ innuit: coniuncto eo quod legitur in historia ecclesiastica li. 5. c. 24. de die paschæ celebrando. Qui tex. est victoris papę qui fuit 13. a petro. ¶ A tpe victoris legimus tres synodos fuisse celebratas. vnã in alexãdria in qua iussu eiusdem magna multitudo episcoporum cõgregata est: vt dicit policrates epi- D scopus ephesi: vt patet per eius epistolam ad victorem papã de paschate. Alia synodus de eadem materia est celebrata romę, eodem victore præsidente: vt patet.d.c. celebritatem. Tertia synodus dicitur celebrata in cęsarea palestinę: vt patet in eo. ca. historiæ eccle. cui dicitur interfuisse idem victor: vt dicitur in historia fratris martini de summis pon. Et ex pluribus aliis capitulis in. 5. &. 6. libro in historia ecclesiastica apparet fuisse facta concilia ante constantinum. Item tempore cornelii papę qui præcessit tempora constantini leguntur celebrata duo concilia contra nouatum presbyterum qui negabat lapsos per pœnitentiã posse salutem cõsequi. Quorum vnum tentum est romæ: vt refert eusebius cesarien in historia ecclesiastica libro. 6. in quo fuit damnatus nouatus. Aliud fuit super eadem materia authoritate eiusdem cornelii. de quo meminit in epistola sua dionysius episcopus alexandrinus ad eundem cornelium: vt dicit ibidem idem eusebius. Item tempore dionysii papę leguntur celebrata alia duo concilia. vnum contra paulum samosatenum: & fuit celebratum antiochię in quo præfuit episcopus ... vt patet

A in libro. 6. eiusdem historiæ. Itē secundū antiochię. in quo idem paulus cōuictus ē: qui asserebat christum tantum hominem fuisse. Et tex. 13. q. 2. in. c. placuit ostendit conciliū celebratū tempore melchiadis, qui fuit pręcessor syluestri in pontificatu: vt patet in vita pōtificum. Item legitur in actibus apostolorum. c. 15. congregata synodus super diffinienda quęstione si circuncidi oporteret & seruare legem moysi: conuenerunt q; apostoli & seniores videre de verbo hoc: cum autem magna conquisitio fieret, surgens petrus dixit viri fratres &c. Ex quibus arguitur tunc etiam pręsidente petro vt christi vicario congregatum fuisse cōcilium generale. Et ꝙ apostoli fecerint concilium antiochenū, vide glo. c. sacrosancta. 22. di. Et actuū 15. etiam ibi glo. ordinaria dicit dari exemplum faciendi cōuentum ad tractandum ea quę sunt necessaria fidei. Vnde glo. in. d. c. 1. 15. di. dicit ꝙ ante tempora constantini licet fuerint celebrata concilia, non tamen ita generaliter sicut post tēpora cōstantini. Vult dicere glo. ꝙ ante tempora cōstantini si qua concilia fuerunt, illa propriè nō fuerunt generalia, quia non erat facultas congregandi B episcopos propter persecutionem: sed quia constantinus dedit licentiam per vniuersum imperium fieri christianos & ecclesias fabricari (vt dicit tex. in. d. c. futuram) ideo tunc liberius concilia congregabantur & fiebant vniuersaliter ex toto orbe congregatis epis. Et ista pprie dicebantur generalia. alio vero modo ante constantinum etiam erant cōcilia vniuersalia scilicet respectu authoritatis: quia papa aliquibus cōuocatis de aliqua ꝓuincia decernebat quid vellet vniuersaliter obseruari. Et ita soluūtur contraria: videlicet c. isidorus, & actuum. 15. cum aliis concordantiis supra allegatis. Et ista est mens archi. in. d. c. placuit. 13. q. 2. & facit tex. iuncta glo. in. c. conuenientibus. 1. q. 7. Et per hoc patet solutio ad id quod dicitur in. c. 1. 15. di. & in. c. sexta. 16. di. vbi dicitur ꝙ nicena synodus fuit prima: quia debet intelligi prima generaliter cum episcopis vniuersi orbis celebrata & cū maiori solennitate & libertate: non ꝙ ante non fuerint alia concilia, vt dic. glo. & doc. in. d. c. 1. 15. di. Et ratio est quam ponit ibi tex. quia non dabatur facultas episcopis conueniendi in vnum propter diuersas persecutiones vt supra dictum est, & propterea fuit celebratum in palatio constantini, vt dicitur in. c. sexta. 16. di. quia nō erant tam amplę ecclesię vt conuenire possent omnes episcopi orbis. C Et fuit hoc factum de consensu papę: alias non potuisset celebrari nisi in ecclesia: vt in. c. pręceptum. 2. q. 2 & in. c. conuenior. 23. q. 8. facit tex. in. c. qua fronte de appel. et dicit cardi. & refert alex. i. d. c. sexta: & idem post glo. in. d. c. 1. 15. di. Vide tamē latius quod dico in pręcedēti articulo: vbi examino quā nicena fuit synodus dicta prima.

¶ Sed in ista materia (videlicet a quo tempore habuerunt ortum ista generalia cōcilia de quibus loquimur) ego sub correctione aliter dicerē: videlicet simpliciter ꝙ habuerint ortum a tempore primi pastoris: videlicet beati petri cui traditę fuerūt claues regni cęlorū. Prīo patet ex illa authoritate act. 15. viri fratres oportet impleri scripturam sup electione matthię: in qua interfuerunt apostoli & laici & mulieres, qui communi nomine dicebantur discipuli: & erat turba hominum quasi. 120. Item ex actuum. 6. cum factum est murmur grecorum aduersus iudęos, eo ꝙ despicerētur in ministerio quotidiano viduæ eorum: vbi cōuocatis discipulis omnibus data fuit facultas eligendi septē plenos spiritusancto & sapiētia &c. Itē fuit aliud act. 15. de quo supra dictū est, apostoli enim fecerunt concilia: vt dī. 22. di. c. 2. in glo. in versi. christianorum. Et etiam D ortum habuerunt concilia aliorum pōtificum ante tempora constantini & syluestri: vt patet in concilio fabiani: vbi congregata est synodus contra hæresim nouatianam: & in cōcilio marcelli, 180. episcoporum. ¶ Nec ex eo ꝙ non fuerit maior multitudo episcoporum & personarum propterea dici debet ꝙ non fuerit generalis: vt patet in. d. c. sexta in pluribus versi. vbi interdum reperitur celebratum cōcilium de minori numero, interdum de. 150. episcopis & interdum de. 60. tantum, & aliquādo de triginta, aliquādo de 22. aliquando de. 18. aliquādo de. 15. &c. Et tamen post tempora constantini generalia concilia dicta sunt non tantum respectu authoritatis pontificalis; sed etiam respectu vniuersalitatis: quia omnes si voluissent potuissent cōgregari & libere. Nec ex eo ꝙ dicit tex. in. c. 1. 15. di. ꝙ tempore constantini fuit maior libertas congregandi propterea possumus dicere ꝙ fuerint verius dicta concilia generalia, sed magis libera, quia cū maiori libertate congregabantur & potuerunt congregari. ¶ Accedit quoq; ꝙ etiam post tempora constantini fuerunt maxime

A persecutiones: ita q etiam non fuit facultas libera congregandi: & tamen omnia concilia generaliter celebrata post tempora constantini habita secundum distinctionem supra positam, proprie sunt dicta gñalia. Vnde ex eo q constantinus præbuit facultatem congregandi episcopos libere, non potest proprie dici q illa sunt magis appellanda concilia generalia q̃ alia quæ fuerunt celebrata ante tempora constantini. Videmus etiam in conciliis modernis (vt in constantien. & basilien. & nunc in lateranen. præsidēte iulio secundo) q in eis non fuerunt congregati episcopi omnium nationum imo aliqui diffenserunt, & tamen dicta sunt generalia concilia: ergo pari modo de celebratis ante tēpora constantini videtur dicendum q dicantur generalia propter papæ authoritatem & quia erat facultas vniuersis episcopis interessendi generaliter.

¶ Non obstat. c. 1. 15. di. quia non videtur dicere illud ad quod allegatur: videlicet q cōcilia generalia tantum fuerunt a tempore cōstantini, sed q canones generalium conciliorum a tempore constantini cœperunt. Imo potius videtur innuere contrarium: q etiam ante fuerūt generalia concilia, licet canones

B ipsorum generalium conciliorum fuerint a tempore constantini magis libere editi. Quod patet ex ipso volumine decreti: vbi nullos vel paucos canones ante tempora cōstantini in conciliis ẽditos habemus: & si quos habemus ante, nō proprie sunt sub nomine concilii sed sub nomine pontificum. Vnde proprie dico q concilia generalia siue vniuersalia sumpserunt exordium tēpore apostolorum: & dicta sunt concilia generalia sicut dicta sunt illa quæ fuerunt cōgregata post tempora cōstantini: canones tamē editi in conciliis ad instructionem plebium proprie fuerunt editi a tempore constantini. Nec proprie videtur convenire in proposito q dicatur proprie cōcilium generale ratione authoritatis pontificalis tantum, cuius authoritate velit omnes per ordinata in concilio ligari: quia sic etiam solus papa potest statuere aliquid per quod omnes ligentur, & erit constitutio generalis sed non concilii generalis: vt in. §. sed quod principi insti. de iusti. & iu. cū. c. 1. de consti. in. 6. & c. regula §. porro. di. 3. cū simil. Sic etiam diceretur generale concilium quotiens papa in priuato consistorio cum cardinalibus aliquid statueret. Bene verum est q licet in concilio requiratur authoritas papæ (vt in pgressu latius C dicetur) non tamen propterea dicitur generale concilium ex sola papæ authoritate, intelligendo eo modo quo loquimur. Sed potius generale dicimus ad differentiam particularis cōcilii: vt supra in articulo præcedenti dictum est. Vnde dico concilium generale dictum ab eius effectu, quia generaliter omnes cōuocanē & omnes conuocati cōsulunt. Et isto modo conuenit diffinitio supra facta de concilio, ēt illis congregationibus de quibus in actibus apostolorum: vt supra dictum est in illo articulo quot sint genera conciliorum in fine. Potest etiam illud dici generale cui papa pbet authoritatem tanq̃ generali concilio, & decernit illud fore generale: & canones conciliares in eo ēditi pñt dici generales. Et isto modo etiam localia concilia dicuntur generalia ppter papæ authoritatē, licet proprie non fuerint generalia. Concludo igitur concilia de quibus loquimur habuisse ortum tempore apostolorum post ascensionem christi & tempore illarum congregationum de quibus legitur in actibus apostolorum, de quibus supra dictum est. Et de conciliis generalibus ante tempora constantini & post tempora apostolorum, diximus supra i principio huius articuli: vide D licet aliqua de tempore victoris, aliqua tempore cornelii, aliqua tpe marcellini & aliqua tpe melchiadis pontificum. de antiquis conciliis clare in historia ecclesiast. inspici pōt.

¶ Sed quæ differentia est inter concilium generale & lateranen? Dic vt dixi supra: videlicet q etiam lateranen. dicitur generale: sed alexādri appellamus lateranen. & innocentii generale, secundum glo. ī cle. 1. de immunita. eccle. & q lateranen. dicit̃ aliquando generale in. c. 1. de capel. mona. & turonen. vt de vsu. c. 1. Et quia quandoq denoīantur a loco, ideo dicūtur lateranen. & ideo illa innodicuntur generalia ad discernendum ab illis alexādri: vt vide cardi. in cle. 1. de immuni. eccle. in tertia oppositione: & quod latius dixi supra in versi. adde etiā præmissis in præcedēti arti. cum dicit̃ de cōcilio calcedonen.

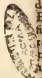
¶ Vtrum autem concilium generale dicat̃ facere vniuersitatem, & concilium generale dicatur vniuersitas: cardi. notat q sic in. c. 1. de pac. ibi tex. & in. c. 1. de obliga. ad ratioci. quod dicit esse singulare.

NVnc videamus de modo tenendi concilium & de personis in concilio existentibus. Et primo vtrum possit esse

A concilium sine papa. Et videtur quod non: quia deficit caput, contra. c. cum non liceat de præscrip. c. & nõ decet. 12. di. & 17. di. per totũ. imo tunc dicitur concilium acephalum: vt 21. di. c. submittitur. Facit quod dicitur per inno. in. c. cũ non ignores de præben. Ad idẽ 93. di. c. nulla ratione. Vñ debet esse præsens papa vel alius nomine eius: vt in. c. conuenientibus. 1. q. 7. Dic tamen quod aliquando potest esse sine papa: vt videbimus in illo arti. quis congreget cõcilium, & in illo ex quibus causis congregetur.

¶ Secundo vtrum in concilio debeant esse aliqui præsidẽtes. Dicit bal. in. c. 1. de iudi. referendo ioan. andreæ quod sic. idem glo. in. l. 1. C. di. manu vidic. Et ipsamet cõgregatio cõcilii eligit eos: vt dicit bal. in. d. c. 1. & refert mar. lauden. in trac. de concilio. q. 15. & fuit obseruatum in concilio constantien. in. 9. sessione. Papa tamen præsidet & præest concilio generali & præsidentibus in eo: vide in suprascriptione in. c. 1. de simo. &. 25. q. 2. c. si qs in suprascriptiõe. &. 32. di. c. nemo. 2. q. 7 cum pastoris. 25. q. vl. siquis dogmata 35. q. 8. quod quis. 24. di. nullus. 23. di. in nomine domini.

B ¶ Tertio quibus vestibus debeant indui existẽtes in concilio. Circa hoc est aduertendũ quod legitur exodi. 28. c. vbi dominus præcepit sacerdotem ornari variis vestibus distinctis a forma aliorum, vt ostendatur dignitas sacerdotii: quia per extrinsecũ habitum denotatur grauitas intrinseca: vt in. §. fi. 41. di. c. ex studiis de præsump. in. c. quoniam de vita & hone. cleri. Nam de aliquo iudicatur secundum qualitatem vestium quas portat, de sen. excõ. el. 2. &. c. contingit & . c. si iudex laicus eo. ti. li. 6. l. itẽ apud. §. si qs virgines. ff de iniuri. Et debemus vti vestibus conuenientibus officio: vt. 21. di. c. 2. &. 3. &. c. deus de vita & hones. cleri. 21. q. 4. c. 2. &. 3. Et ibi exo. d. c. 28. &. 35. dicit deus moysi. facies vestem sanctam aaron fratri tuo in gloriam & decorem in qua sanctificatus ministret mihi. Et in fine subiungit & vtentur eis aaron & filii eius quando ingredientur tabernaculum testimonii, vel quando appropinquant ad altare vt ministrent in sanctuario. Ex quo aduertendum est quod quando intratur tabernaculum (hoc est ecclesiam) ad ministrandum in sanctuario non est vtendum quotidianis vestibus: vt ostendatur quod sicut fit mutatio habitus extrinseci, sic & secundum spiritũ agamus. Et sacra non nisi cũ sacris vestibus sunt

C tractãda, de cõse. di. 1. c. 1. Vnde stephanus papa statuit sacris vestibus non nisi in ecclesiasticis & deo dignis officiis vti: de cõse. di. 1. c. vestimenta: & ezechielis. 44. non sanctificabant populum in vestibus suis. Habet ergo secundum hiero. religio diuina alterum habitum in ecclesiasticis officiis diuersum a communi hitu. Debent ergo vti prælati existentes in concilio vestibus sacris, quæ non debent fieri de vestibus seculariũ. Vide glo. & doc. de conse. di. 1. c. ad impunitatẽ. zen ze. in cle. 1. de celeb. mis. Quales esse debeãt & quid denotent, vide in tertio libro rationalis diuinorum officiorum. ℣ Item ibidem habere & tenere debent textum euangelii: vt dicunt doc. in. c. in nomine dñi. 23. di. & refert domi. in suo tractatu de concilio in. 5. q. Cum ergo concilium celebrandum sit in ecclesia (vt in. c. præceptũ. 2. q. 2. & dixi in præcedenti articulo) cum etiam tractanda in eo sint quæ sunt religionis & fidei, & implorãda sit gratia spiritussancti, & ibidem orandũ pro consequenda gratia illuminãte corda præsidentium pro veritate manifestanda, expedit quod cardi. prælati & illuc conuenientes sint induti pluuialibus, planetis & vestibus sacris, & cum mitris albis. hoc probat tex. in. c. quod sicut de elec. & tex. & glo. in. c. vt apostolicæ de priui. in. 6. per argumentum a maiori, vt ibi notant doctores. Et debẽt esse planæ & albæ & sine ornamentis: quia sunt in psentia pontificis. sicut debẽt vti episcopi in presentia legatorum: nisi quod cardina. vtuntur mitris albis aliquando auriphrygiatis: vt appareãt aliqualiter magis ornati q̃ episcopi & alii inferiores prælati. D

¶ Et de cardinalibus quod ita sint induti in concilio, ponit magister bernar. de rosagio in trac. de ptãe cardi. in ti. de insignibus car. q̃ sunt mitra, anulus casula & pluuiale. & dicit cardi. de turre crema. in suo trac. lib. 3. & domi. de sancto gemi. in. 6. q. sui tractatus de concilio. Denotat enim mitra scientiam vtriusque testamẽti per duo cornua: p anterius designans testamentum nouum, per posterius vetus: vt dic. specu. in suo rationali diuinorum officiorum in. 3. li. in rubrica de mitra. ℣ Papa aũt debet esse indutus vestibus pontificalibus. quę aũt sint illę cõnumerat specula in rationali diuinorum officiorum in principio. 3. libri. Et vltra ipse si voluerit, poterit etiam vti insignibus imperialibus: vt in. c. cõstantinus. 96. di.

¶ Sed quando interierit imperator quibus

A vestibus ipse vti debeat? De hoc nihil reperio: sed secũdũ ꝙ apparet in.3.4.5. & pluribus aliis sequentibus sessionibus in concilio constantien. sedebit in habitu imperiali, & rex in habitu regio, & sic de singulis. De quo dicam aliquid infra de sessionibus imperatoris & regis. De quo etiã in cerimoniali in rubrica de sessionibus publicis: & ibi de põtifice qui vadit ad concilium cum pluuiali rubeo & mitra preciosa. Item patriarchę & archiepiscopi non debent habere pallium in concilio generali: quia non possunt vti eo extra prouinciã suam: vt est casus in.c.1.&.c.ad honorem de autho. & vsu pal. nec ẽt baculũ pastoralem, quo etiã papa nõ vtitur: vt in.c. vnico in fi. de sa. vnc. Ideo papa non vtitur, quia a deo non ab homine potestatem habet sed alii a papa potestatem habent. Et datur baculus, quia designat ei comissam coertionem: vt in.d.c. vnico in glo, vnde versus. In baculi forma præsul datur hæc tibi norma. attrahe per primum, medio rege, punge per imum. attrahe peccantes, rege iustos, punge vacantes. Et ideo in concilio in pręsentia papæ & superioris, episcopus non vtitur. Facit quod dicitur in.c. volentes de offi. lega. & in.c. antiqua de priui. Significat enim baculus pastoralis

B custodiam gregis dicit archi. in.c. disciplina. 45.di, vnde cum plenitudo custodię sit papę commissa, aliis autem in partem solicitudinis (vt.d.c. ad honorem) ideo in eius pręsentia non vtuntur, ne iudicentur plura capita in eodem corpore sicut monstrum, & in c. quoniam in plerisꝗ de offi. ordi, dic. domi. in trac. de concilio in.6.q. & aliquid per guliel. duran. in rationali diuinorum officiorũ in rubrica de baculo pastorali: vbi quare papa non vtitur illo nisi in ecclesia treuecren, in alemania.

SEcundo est videndum circa personas, de ordine tenendo in sedendo & similiter in subscribendo. In quo dicendum est ꝙ prælati in concilio existentes nõ debẽt sedere confusi, sed debent præmitti dignio res vt in.c. ex ore de priui. notat domi. in c. episcopos. 17.di. Et ordo erit ꝙ ĩ primo & eminẽtiori loco sedebit papa: quia est caput concilii & vicarius christi & caput totius ecclesię: vt in cle, romani de iure iu. & in.c. fundamenta de elec. in.6. & in.c. nondecet. 12. di. & c. ad romanam. 2.q.6. cum simil. Et est successor petri & vicarius iesu christi: vt in.c 5. & in.c. licet de transla. præla. nam & romana & apostolica ecclesia est caput & cardo

C aliarum ecclesiarum a qua omnes aliæ ecclesię orbis disponente domino reguntur: vt in c. sacrosancta. 22. di. Qui papa etiam patriarcha romanus appellatur: vt in c. si. 22. di. & in.c. in nomine domini. 23. di. Est enim suus, primus patriarchatus orbis: vt in.c. sacrosancta. 22. di. & aliquid infra dicetur. Ideo super omnes primus sedebit. ipse enim auctor director & moderator est concilii: sine cuius authoritate non congregant neꝗ tenentur concilia: vt.17. di. per totum. ¶ Secũdum locum habebit cardinalis episcopus ostien. qa hoc habet ex speciali priuilegio concesso ecclesię ostiensi. & in consistorio papæ si superueniat, vel inter sedes patriarchales quando est præsens in conciliis, post papam primus sedet. & ideo fauorabilior, ex quo cõsecrat papam & imperatorem inungit dicit osti. & refert ioan. an. & pe. de perusio in.c. antiqua de priui. Sed abb. ibi dicit ꝙ patriarchæ pręferuntur cardi. in concilio: & ꝙ hoc ideo dicit osti. ibi quia erat cardi. & sic tacite sentit abb. ꝙ cardi. ostien. nõ præcedat. Sed dic contra: vt in locis supra allegatis ponunt doc. maxime domi, et alex. in.c. cleros. 21. di. Et hoc sine dubio de cardi. ostiensi: de aliis dicetur infra. & ideo datur locus honorabi-

D lior, quia sedis siue loci prioritas dignitatem declarat: vt in.c. ex ore. §.1. de priui. &. d.c. antiqua &.c.1.&.c. statuimus de maio. & obe. Et ideo dicebat alexander papa quartus ꝙ post romanam nulla erat maior ecclesia ostiensi. romana enim est omniũ mater domina & magistra: vt in.c. fi. §. in nullo in fi. de summa, tri. & in.l. fi. C. de sũ. trini. & in.c. licet in fi. de elec. & in authen. de eccle. ti. §. 2. col. 9. Ita dicit osti. in verbo locum & in verbo post romanam ecclesiam in.d.c. antiqua. ¶ Tertium locum tenet de iure (nisi obuiet aliqua consuetudo eccle. romanę) patriarcha constantinopolitanus: vt in.c. constantinopolitanę. & c. de constantinopolitana. 22. di. eccle. enim costantinopolitana gaudet eisdẽ priuilegiis quibus eccle. romana: vt not. domi. in.c. renouãtes. 22. di. ipsa enim appellatur noua roma: vt in.d.c. constantinopolitanę. Et licet ibi dicatur ꝙ tenet primum locum post papam, intelligitur nisi sit præsens cardi. ostien. episcopus propter speciale priuilegium ex causa prædicta, vt supra dictum est: & dicit domi. in.c. episcopos circa finem 17. di. & doc. in d.c. antiqua. ¶ Olim tamen ante concilium generale fuit alexandrina prima istarũ quattuor: vt dicitur in.d.c. antiqua

A de priui.& est tex.in.c.sacrosancta.22 di.Postea in concilio generali fuit constituta prima post romanā ecclesia constantinopolitana:vt ibi & dicitur in.c. sacrosancta , & in.c. fi.& domi.in.c.constantinopolitanæ.22.di. Vbi in fi.colligit idem domi.ꝙ papa cum cōcilio potest auferre primatum vni ecclesiæ in præiudicium alterius,& dare alteri.

¶ Quartum locum tenet alexādrinus: quintum antiochenus,sextum ierosolymitanus: vt in.c.renouantes.22.di.&.c.fi.ea.di.& in d.c.antiqua.Et isti præferuntur cardi.in concilio & in subscriptionibus:vt dicit domi. in c.renouantes.22.di.& in.c.sequenti & in.c. cleros.21.di.in princi. Et idem ab. siculus: quem sic intelligo in.d.c.antiqua.& ponit fe. in rubri.de maio.& obedi.allegat pe.de mōte in sua monarchia in.24.col.in versi.quinto quæro.

¶ Consistit autem ista præcedentia & præeminentia in sedendo & subscribendo,in respondendo.& votando:vt dicit domi. in.c. diffinimus.12.di. Et cum aliquis præponitur vni de collegio,omnibus aliis inferioribus illo preponitur:ponit domi.ī.c.renouātes in tertio nota.22.di.& vbi vnus de concilio vel choro cedit venienti,sequens debet

B ei cedere & tertius illi & sic de aliis secūdum domi.ibi in sequenti notabili.Quod intellige quando is qui cessit erat in minori dignitate & postponendus cessionario.

¶ Post hos patriarchas sequuntur aliæ quattuor sedes :scilicet aquilegien.bituricen.graden.& cātuarien.de quibus in.c.conquestus & in c.nunc vero.9.q.3.& in.c. erubescant 32.di.ponit archi.in.di.c.fina.22.di.doc. in c.constitutis de appel. el primo & do. in.c. cleros.21.di.&.99.di.c.2.in glo.

¶ Istis tamen vltimis præferuntur cardinales secundum consuetudinem curiæ : quia principales sunt quattuor illæ supra nominatæ de quibus ī.d.c.antiqua,& dicit domi. in.d.c.fi.vbi inter istos vltimos etiam ponit & cōnumerat archiepiscopum pisanum: de quibus etiā plene in.c. cleros.21.di. per domi.super glo. in ver. archiepiscopo. In dubio tamen appellatione patriarcharum,intelligitur de primis principalibus: vt dicit do. in.d.c.cleros.

¶ Dicit tamen domi. in.c.episcopos.17. di.ꝙ isti vltimi patriarchæ deberent de iure præferri cardina.presbyteris. Et ita tenet ibi alexandrinus,& idem domi.in suo tractatu in.7.q.per suprascriptionem.d. c. constitutis de appel.Quæ suprascriptio facit ius : vt

C notatur in.c.quorundā de elec.in.6.& glo. in:c.2.de rescrip. Et idem videtur voluisse paui.in tractatu de visitationibus in.2.q.principali,cum prius agit de patriarchis ꝙ de cardinalibus:dicens ꝙ illi obtinent post papam principatum,& ꝙ post papam sunt primi in ecclesia dei,allegat.c.omnes.22.di. & ꝓbat tex.in.d.c.cleros,cum dicit ꝙ patriarcha primum post apostolicum obtinet locum. Pe. de monte in suo trac.in.5.q.mouet dubium & non soluit,sed dicit seruandam consuetudinem:sed circunscripta consuetudine nihil dicit nisi tantum de quattuor principalioribus patriarchis. quid dicendum infra latius examinatur. Et non est dubium ꝙ vbi apparet de consuetudine seruanda est consuetudo maxime curiæ in istis : vt dictum est & patet in.c.legimus.93.di.& ī.d.c.episcopos. Vide domi.qui ponit de prædictis & de ordine cardinalium,vt is præferatur qui est in maiori ordine & dignitate : vt primo præferantur episcopi cardinales, deinde presbyteri,vltimo diaconi:vt.79.di.c.oportebat &.c.siquis ex episcopis &.12.q.2.cū redemptor.Dicit dominicus in.d.c. episcopos post glo.93.di.legimus,ꝙ consuetudo romanæ ecclesiæ habet ꝙ cardi.diaconi præ

D ferantur presbyteris exceptis presbyteris cardinalibus quantumcunꝗ ordo presbyteralis sit melior diaconatu:vide ibi. Curia autē vt quotidie videmus præfert cardinales omnibus istis vltimis patriarchis.Sed isti vltimi non proprie dicuntur patriarchæ sed primates.Et inter patriarchas & primates non est differentia nisi in nomine:vt patet.99.di.in summa & per totū.ponitur in.c. duo simul de offi.ordi.Vide late specu.in ti.de dispen. in.§.sunt in prin. De quo infra dicitur:& ponit paui.in.d.2.q.qui ponit patriarcham venetiarum loco graden. cui fuit surrogatus per nicolaum quintū. Facit.9.q.3.c.nullus primas &.d.c.conquestus. & idem replicat idem pauinus in trac.ne sede vacan. §. præmitto,versi , quarta sedes. Et ibi videtur post sedem pontificalem ponere sedes cardinalium. Tertiam ponit imperatoris a sinistra papæ & quartam ponit patriarchalem .Sed iste non habet respectum ad id quod debet fieri in concilio generali.Glo.tamē in.c.nulli.99.di.in verbo primas,mouet quæstionē de patriarcha veneto:& nihil soluit.Sed solutio patet ex ꝓmissis ꝙ nō annumeratur inter primas sedes,& successit loco gradensis.Vn

A de patriarcha qui olim vocabatur graden⸗
sis hodie vocatur patriarcha venetus: vt dicit
brixien. in verb. patriarcha, versi. de patriar⸗
cha gradensi. Reperio tamen ꝙ quidam do
ctor papiensis nomine ioannes grassus in
quodã trac. de dignitatibus ĩ repeti. c. ex par
te de verb. signi. dicit ꝙ licet olim in primiti⸗
ua ecclesia patriarchæ essent primi post ro⸗
manum pontificem & pręcederent cardi. ta⸗
men postea in romana ecclesia tertium locũ
assumpserunt & sunt post cardi. alleg. tex. in
c. in nomine domini. 23. di. Qui tex. licet ad
aliud loquatur super elec. papæ, tamen in
illo versi. vbi loquitur de cardi. potest induci
ita contra sicut pro: quia ibi dicitur ꝙ cardi.
episcopi funguntur vice metropolitani: er⸗
go si funguntur eorum vice in electione pa
pæ, videtur ꝙ metropolitani alias sint maio
res & ꝙ episcopi cardi. postponantur patriar
chis.

¶ Sed quicquid dicat, de iure non discede⸗
rem ab authoritate domi. quo ad illos quat⸗
tuor patriarchas pricipales i. d. c. episcopos:
qui etiam loquitur quo ad alios etiam infe⸗
riores istis quattuor. Quam tenuit pe. de mõ
te in trac. suo de monarchia in. 5. q. principa
li. refert & sequit feli. in. c. 1. de maio. & obe⸗
B di. & alii supra relati. & clare probat tex. ĩ sua
suprascriptione in. c. constitutis el primo de
appel. vbi præfert patriarcham gradensem
presbytero cardi. sancti vitalis: qui si præfert
illum qui non est de quattuor principaliori⸗
bus, tanto magis debent præferri illi quattu⸗
or omnibus cardi. in concilio post cardi. o
stien. vt dictum est. Et istæ suprascriptiones
sunt attendendæ: vt in. c. quorundam in glo.
in. c. episcopos de elec. in. 6. & glo. penul. in
cle. 2. de rescrip. ⁊ Et hanc opinionem ꝙ pa⸗
triarchæ in concilio præferuntur (scilicet isti
quattuor primi) ipsis cardi. ponit abb. in. d. c.
antiqua de priui. vt supra dictum est. Et si su
prascriptio probat in graden. tanto magis
in quattuor principalioribus: vt dictum est.
Et hoc corroborat quod dic. bal. in. l. si aliquã
§. cũ plenissima. ff. de offi. procõ. q loquitur
in legatis de latere: & dicit ꝙ legati de latere
qui dicuntur proconsules, habent tantum
iurisdictionem quantam habent patriarchæ
archiepiscopi & episcopi & alii omnes in p⸗
uincia sibi commissa, & etiam maiorem om
nibus. Vnde si parificat legatum de latere pa
triarchis, ergo quando non reperitur legatus
ipse cardinalis, sequitur ꝙ maiorẽ habet præ
eminentiam patriarcha.

¶ Sed siquis vellet dicere contrarium, posset C
respondere ꝙ ex quo ibi suprascriptio loqui
tur in patriarcha graden. & in istis inferio⸗
ribus quattuor sedibus videmus quotidie ser
uari contrarium in capella papæ, idem vide
tur de aliis quattuor prioribus sedibus: quia
idem videmus de patriarcha constantinopo
litano & alexãdrino antiocheno & ierosoly
mitano, quibus præferuntur ipsi cardina. in
capella, & in moderno lateranen. concilio:
in quo siqui interfuerunt, non habuerunt
locum particularem post cardi. immediate,
sed sederunt primi inter episcopos: & qui
erat de assistẽtibus erat primus inter assisten
tes papæ, sicut in capella papæ. & sic ex con⸗
suetudine præponuntur eis episcopi cardi.
Stabitur ergo cõsuetudini curię: vt in dicto
c. legimus. 87. di. Nisi aliud dicamus in con
cilio generali q̃ in consistorio & capella pa⸗
pæ: vbi videmus ꝙ cardi. quantuncunq; sit
patriarcha constantinopolitanus, tamen se⸗
det in loco suo inter cardinales, & non pri
mus. & idem videmus in cardinali qui est pa
triarcha aquilegien. Sed nõ omnino videtur
ex hoc arguendum: quia aliquando consti⸗
tutus in maiori dignitate postponitur ratiõe
loci & temporis & receptionis: vt patet in. c. D
a collatiõe de appel. in. 6. & in. d. c. statuimus
& aliquid infra dicitur. Vnde videtur ꝙ quã
tuncunq; de iure patriarchæ deberent pręfer
re, tamen consuetudo non recipit. Idem ta
men domi. refert ibidem alex. & cardi. de tur
re cre. in trac. de potestate papę in. 3. li. in. c.
26. qui interfuit concilio basiliensi: dicit
ꝙ præferantur patriarchæ. Et videtur pro
bari ex gestis in cõcilio sextæ synodi constã
tinopolitanæ in principio. vbi primo sedit
imperator: deinde immediate a sinistris locũ
tenens papæ & aliorum episcoporum sa
cri concilii antiquæ romę: & a dextris ponũ
tur patriarchę. vnde vidẽtur positi in honora
biliori loco, quia a dextris: iuxta bal. in. l. de
cernimus post glo. C. de sacrosan. eccle. &
sic ibi plus honorabant patriarchę q̃ tenẽtes
locum agathonis papæ, quod est contra tex.
in. c. conuenientibus. 2. q. 7. vbi in synodo
melden. primo nominantur locumtenentes
papæ q̃ patriarchæ. & est conueniens ꝑpter
notata ĩ. c. sanctę & ĩ. c. pastoralis de offi. dele
ga. & dico infra. Imo plus probat iste tex. ꝙ
imperator pręsidebat cõcilio, & erat medius.
& in pluribus locis actuum illius concilii le
gitur præsidente eodem piissimo & christo
amabili magno imperatore constantino in

secreta

A secretario sacri palatii qui cognominatẽ trullus, & deinde in principio alterius capituli, residentibus gloriosissimis consulibus & patritiis ex latere piissimi imperatoris constantini: & ex parte eius leuę sedentibus viris venerabilibus loci seruatoribus sanctissimi archiepiscopi antiquae romae agathonis, & qui cum eo erant dei amabiles episcopi a laetere autem eius dextro similiter sedentibus georgio sanctissimo archiepiscopo ecclesiae constantinopolitanae magnae nouae romę, &c. vt ibi in. §. actione. & clarius in prima & pluribus aliis locis dicit conueniente quoque sancta & vniuersali synodo quae secũdum imperialem sanctionem congregata est. Vnde ex his videtur quod praeferebantur patriarchae imo & consules, qui primo nominantur.

¶ Vnde res redditur difficilis. si. n. attẽdimus ordinem literae, sunt prius nominati tenentes locum papae: si attendimus a quo latere, sunt magis honorati patriarchae. Posset responderi quod licet essent ad leuam, stabant in eminentiori loco cum imperatore: qui imperator etiam mandato papae erat praesidens concilio. & propterea imperator erat a dextra quia repraesentabat etiam papam: & B simul cum illis & ipso iubente, omnia legebantur. Vel est dicendum quod secundum locum patriae, locus a sinistra erat honorabilior: & ad postulationem imperatoris papa miserat & authoritatem praebuerat concilio, prout patet in prima epistola. vel erat secundum tempora illa secundum quae non erat ita libera facultas congregandi plebem, secundum quod dicitur in. c. 1. 15. di. Et forte ista vltima responsio est verior, sed alia honorabilior. facit quod dicitur in. c. fo. litae de maio & obe. & infra aliquid dicitur.

¶ Sed pro opinione quod cardinales debeant praecedere etiam istos quattuor principales patriarchas, videtur ostien. & ioan. an. in. c. dilectus el primo de preben. vbi tex. ostendit quod episcopus prenestin. apostolicę sedis legatus, fuit postea factus archiepiscopus. Ex quo ibi dicit ostien. (& refert ioan. an. & ioan. de immo. ibi. & feli. in rub. de maio. & obedi. & ibidem cardi. quem infra refero in cle. ne romani de elec.) quod hodie non esset sic quia curia romana tenet quod nulla dignitas sit hodie maior cardinalatu: cum ipsi cardinales vna cum papa iudicent omnes nec possunt iudicari ab alio quam a papa & collegis suis. 9. q. 3. nemo &. c. sequenti. & idem replicat ostien. in. c. 2. de cle. nõ resi. & ibi refert ioan. an. Idem etiam clare ponit ioan. de immo in. d. c. dilectus: C respondens ad illum tex. quod fuit secundum illa tempora in quibus archiepiscopus erat maior quam cardinalis, sed hodie secus: quia non est post papam maior dignitas in ecclesia dei quam cardinalatus. ipsi enim sunt vnum corpus cum papa, sicut canonici cum episcopo: & ipsi non solũ consulunt romanae sed etiã toti vniuersali ecclesię: vt notat abb. in. c. bonę el secũdo de postu. prę la. & in eorũ depositiõe si est episcopus cardinalis, requirũtur. 72. testes, si presbyter. 64. si diaconus. 27. 2. q. 4. c. praesul. De cuius intellectu alias dicetur. De quo per doc. in. c. per tuas de maio. & obedi. & vide in specu. in ti. de testi. in. §. restat versi. 1. & infra in isto arti. Et in. c. licet vniuersis, dicit ostien. quod istud habet locum in suspectis testibus secundum gratianum ibi: vel de iuris rigore. vide infra remissiue in. 12. charta, versi. caueant. In eo autem quod dicit abb. quod cardinales faciunt vnum corpus cum papa sicut canonici cum episcopo, contrarium videtur dicere bellameta in. c. nullus. 79. di. & refert alex. in. c. in synodo. 63. di. qui volũt quod respectu particularis ecclesiae romanae canonici sancti petri & lateranen. sint proprie canonici papae: D sed respectu vniuersalis ecclesiae concilium dicatur capitulum papae. Bene tamen verum est quod cardinales cum papa faciunt sacrum collegium: ibi vide alex.

¶ Et si dicatur quod in tex. d. c. dilectus, non apparet quod ille desiisset esse cardinalis, non esset bona solutio: quia satis esset quod dimisisset titulum episcopatus prenestinensis quia ex hoc non fuisset inter episcopos cardinales, sed omnino descendisset. ¶ Et si dicatur quod remansisset archiepiscopus & cardinalis & praecederet alios episcopos cardinales, tũc apparet omnino quod illud fuisset secundum illa tempora, vt dicunt dicti doc. quia hodie vt videmus primus gradus est episcoporum cardinalium. Sed posset dici quod in. d. c. dilectus secundum illa tempora non erat quia archiepiscopatus reneretur maior dignitas: sed quia per adeptionem secundae dignitatis vacabat prima iuxta. c. de multa. Quod videtur sentire abbas. in. c. bonae el primo de postu. praela. in tertio notabili. Ad hoc ipsum etiam facit quod idem

A abb. ponit in. c. ecclesia el secundo de elec. ꝙ si per adeptionē cardinalatus vacant priora beneficia, non possunt postea de nouo obtineri: & ꝙ cardinalatus est maxima dignitas. Et ad præmissa pro hoc facit ille tex. in d. cap. per venerabilem, ibi sunt autem sacerdotes leuitici generis fratres nostri qui nobis iure leuitico in executione sacerdotalis officii coadiutores existūt, qui filii sint legi. quod legitur deutero. c. 17. Quem tex. dicit abb. siculus in ca. 1. de cle. non resi. ꝙ est melior de corpore iuris, qui probat ꝙ cardinalatus sit de iure diuino. Dicit tamen paui. in trac. visitationum in. 2. q. principali in. 3. col. ꝙ vsq; ad tempora clementis quinti & ioan. an. non fuerat seruatum ꝙ episcopi fierent cardinales, ne notaretur quidam descensus dignitatis: et ideo multos non esse factos cardinales in ecclesia dei tempore bonifacii octaui, de quibus summe fuisset prouisum ecclesiæ vniuersali. Bonam tamen asserit consuetudinem intantum dilatatam ꝙ quandoque de solis episcopis fit promotio cardinalium. & ideo ꝙ erubescat bonifacius octauus, qui licet inuenerit reuocatorias gratiarum & alia multa, hoc inuenire nesciuit. Allegat ioan. an. in cap. cum

B aliquibus de rescriptis. li. 6. in nouella: & refert ibi pragmatice in ti. de cardinalibus. Et idem replicat pauiuus in extrauaganti ad onus in vltima charta: dicens per rationes ioan. an. ostendentes non notari descensum, bis fuisse pronunciatum in palatio apostolico pro impetrante præbendam, licet ipse bonifacius contrarium pronunciauerit in consistorio. Et vide domi. in. d. c. cum aliquibus in secunda col. qui idem replicat de rescrip. in 6. & vide omnino abbatem in cap. bonæ el primo de postula. præla. In vno tamen ille tex. in. d. c. per venerabilem facit in contrarium: quia si verum est dicere ꝙ cardinales succedant loco sacerdotum leuitici generis, ergo non est verum dicere ꝙ consuetudo curiæ hoc nouiter introduxerit, & ꝙ aliter esset in primitiua ecclesia: ꝙ scilicet patriarchæ & non cardinales præferrentur. Super quo infra dicetur latius, in articulo quo tempore habuerunt originem cardinales.

¶ AD idem etiam (ꝙ cardinalis præcedat) facit quod notat cardina. in cle. ne romani in. §. porro in tertio notabili in fine, ꝙ hodie cardinalatus est summus gradus in ecclesia post papam. allegat capitu. primum & secundum de offi. lega. in. 6. cum ibi notatis. Retuli supra post ostien. & ioan. an. in cap. dilectus el primo de præben. ꝙ cardinalis & non episcopus in suo officio est maior quocunq; episcopo. abb. in ca. quod super his in fi. de fide instru. ostien. in cap. ecclesia el secundo de elec. tex. iuncta glo. in cap. quanquam. 2. q. 7. bar. in. l. 1. §. siquis in. 1. col. ff. de appel. feli. in. d. c. quod super his vl. col. Ad idē facit quia cardinales censentur pars corporis papæ. 6. q. 1. §. verum, &. d. c. per venerabilem. & in. c. felicis de pœnis in. 6. Ad quod etiam archi. in ca. sacrosancta. 22. di. ostien. ioan. an. & alii in ca. antiqua de priui. & ostien. in. ca. cū ex eo de pœ. & remis. Idem ioan. an. post ioan. mo. in ca. 1. de schisma. in. 6. allegat 6. q. 1. si quis & l. quisquis. C. ad le. iu. maiesta. Imo sunt vnum corpus cum papa, vt dixi supra. & dicit abb. in. d. cap. bonæ el primo de postu. prælat. & dicitur latius infra charta sexta, versi. item cardinales dicuntur pars corporis papæ. Et sunt vere partitii scripti in diademate principis: vt in sti. qui. mo. ius patriæ po. sol. §. filiusfamilias. & sunt specialiter fratres principis, D
& plus aliis priuilegiati: in cap. officii de offi. lega. in. 6. Ita dicit ioan. an. post ioan. mo. in. d. c. 1. de schisma. & appellantur reges: vt dicit ostien. & ioan. an. in. d. cap. dilectus.

¶ Ad idem facit ꝙ in promotionibus patriarcharum vocantur per papam cardinales, & de eorum consilio promouentur: iuxta notata in d. c. 1. de schisma. & in. c. super eo de hære. in. 6. quia papa explicat ardua cum cardinalibus, vt ibi. Imo dicit ostien. & refert ioan. an. in cap. antiqua de priui. ꝙ papa parum vel nihil potest facere sine consilio cardinalium. Pro quo est quod dicit abb. in cap. 2. post ostien. de cleri. non residen. De qua quæstione late in trac. barba. de cardinalibus. Quod verum sit verum simpliciter, etiam infra in illa quæstione vtrum papa possit contra capitula conclauis creare cardinales, aliquid dicitur. Item causæ cathedralium ecclesiarum solis cardinalibus cōmittūtur. Sed hoc forte parū est: quia committuntur referendæ: vt in cle. auditor de rescrip. quinimo cardinalibus nō committuntur causæ beneficiales non excedentes in valore summam. 60. ducatorum,

alias cōmissio est nulla: vt ponit pauinus in
extrauaganti ad onus: & refert feli. in ru
A bri. de rescrip. ad finem. Et hoc vigore consti
tutionis quæ publicatur singulis annis in pri
cipio rotę. ¶ Sed omnino quo ad hoc ꝙ inter
sunt promotionibus patriarcharum, posset
responderi a simili de metropolitano, qui eli
gitur ab episcopis: vt in. c. metropolitano
. 63. di. & in. c. archiepiscopus. 68. di. & tamē
episcopi non præferuntur eis. ¶ Istā opinio
nem ꝙ cardinales omnes simpliciter præfe
rantur patriarchis in concilio & in omnibus
tenet bernardinus de rosagio in suo verbo
so trac. de potestate cardinalium. in rub. de
maio. & prærogatiua cardinalium. allegat
archi. & ioan. an. in. c. vbi periculum de e
lec. in. 6. & ioan. an. in. c. pro humani, de ho
mi. in. 6. vbi nihil dicunt in meis libris. Et
idem bernardinus in. c. 2. immediate sequē
ti dicit ꝙ clemens. 6. natione gallicus & le
mouicen. fecit constitutionem ꝙ in ecclesia
militanti nulla sit nec habeatur maior digni
tas post papam cardinalatu, allegat in pro
posito illum tex. in ca. q̄q̄. 2. q. 7. & archi.
ibi: qui etiam nihil dicit. Nec obstat quod
dicit bal. in. c. bonæ de postula. præla. ꝙ car
dinalatus dicitur officium: quia etiam est di
B gnitas maxima quę facit eos illustres: vt in. l.
ad similitudinem, ibi bal. C. de episcopis &
cle. & dicit idem bal. in. l. 1. ff. de offi. præ
fec. præto. de quo infra latius, & per pauinū
in trac. de potestate capituli sede vacan. in
fi. in penult. char. 3. col. in fi. Bar. tamen in
l. 1. in. §. siquis. ff. de appel. dicit ꝙ cardi
nales non habent maiorem dignitatem epi
scopis, sed maius officium. q̄uis bal. in. d.
l. 1. faciat cardinales maiores archiepiscopis
& episcopis, quos ęquiparat comitibus: &
dicit eos spectabiles & non illustres, sicut car
dinales. Sed de hoc infra latius.

PROPTER istas varias doctorū opiniōes
iste articulus redditur difficilis: & oportet a
liter q̄ in opinionibus doctorum insistere,
loquendo etiam de istis quattuor principa
lioribus patriarchis. Et pro indaganda veri
tate, primo perquiramus quæ sint in proposi
to qualitates quę faciunt aliquem digniorem
altero. Et primo in proposito non videtur ꝙ
sit habēda ratio ordinis. licet alias qui est ma
ior in ordine, debeat præferri: vt in. c. statui
mus de maio. & obedien. quia sic purus epi
scopus præferretur presbytero cardinali, po
sito ꝙ episcopatus sit ordo. de quo in. c. quo

tiens de purga. cano. in. c. 1. de testa. c. cum
contingat de ætate & quali. & do. in prin. li
C bri sexti, & 21. di. c. cleros: & in cle. plerisq;
de elec. Et tñ contrarium est magis verū: vi
delicet ꝙ presbyter cardinalis præfertur sim
plici episcopo ratione officii & non dignita
tis ordinis: vt ponit cardi. zabatellus & abb.
in. c. ecclesia lo. 2. de elec. & abb. in c. quod
super his de fide instru. & bar. in. l. 1. §. si
quis in fi. primæ col. ff. de appel. & dicitur in
c. q̄q̄. 2. q. 7. Probat tex. in. c. si abbatē de elec.
in. 6. & in. c. 2. de ele. non resi. & abb. ibi. de
quo alex. de immo. in rub. ff. de iuri. omni
um iudi.
¶ IN hoc articulo multa possent dici: ma
xime quia tex. ex ordine literæ in. c. cum
apostolis decensi. prius describit episcopos
q̄ cardinales: & tex. in. c. venerabilis in ver
bo culmina dignitatum de præben. quem
tex. ad propositum pro singulari allegat flo.
in cle. 1. de renunci. ꝙ episcopatus est cul
men dignitatum. & tex. in. c. miramur. 61.
di. & glo. in. c. 2. de præben. in. 6. & bona
glo. in. c. quia periculosum de sen. excom.
in. 6. Quæ iura licet innuant episcopos di
gniores, tamen præsuppono contrariam opi
nionem veram, ꝙ imo cardinales præferā
tur episcopis. De quo vide gondisal. in
D trac. de dignitate cardinalium in. xi. quæsito.
& vltra prædicta loca. feli. in ru. de maio. &
obe. & balencinum in. d. c. quod super his de
fide instru. & andream barbatium, in trac.
de præstantia cardi. in prima principali quæ
stione. in quibus locis reperies concordan
tes: & aliqd dixi supra proxima charta. Quia
si contraria opinio non esset verior, frustra
dubitaremus de patriarcha, si doctores face
rent veriorē sententiam ꝙ episcopus pręfera
tur cardinali. Vnde non videtur habenda
ratio ordinis: vt qui maior est in ordine,
is dicatur debere præferri. & si habenda esset
ista consideratio ordinis, omnino patriarcha
præferretur cardinali diacono.
¶ Similiter nec videtur habenda considera
tio in nomine, vt is præferatur cui æquipol
let nomen magis excellens: quia aliquando
clericus simplex vocatur cardinalis: vt est
tex. in ca. fraternitatem. 71. di. & archipre
sbyteri nominantur cardinales, quasi prin
cipales sacerdotes, vt dicit glo. in cap. se
cundo de officio archipresbyteri. & dicun
tur iuxta ean. glo. a cardine: quia sicut per
cardinem regitur ostium, ita per istos regi
tur officium ecclesiæ. Et aliquando nomen

A cardinalatus pro episcopatu capitu. 16.q.c. relatio.7.q.1.c.pastoralis.&.24.di.c.presbyteri: & supra allegato.c.fraternitatem. Itē & episcopus appellatur aliquando summus pontifex & summus sacerdos: vt in.c.si episcopus ibi domi, 18.di.

¶ Similiter non videtur habenda consideratio φ cardinales dicunt̄ illustres: qa sic possemus dicere φ aliquo modo doctores æquiparentur cardinalibus: quia sicut cardinalis dicitur & doctor persona illustris notat bal.ī l.ad similitudinem.C.de episcopis & cle. & in.l.1.ff.de offi.prefec. præto.& doc.in.c.cū accessissent in.2.col.de consti.& alex.de immo.in.l.1.in.2.col.ff.de iurisf.omnium iudi.& iason in.l.1.in.prin.3.col.ff.de offi. eius cui mandata est iuri. vbi dicit φ æquiparātur præfectis preto.qui sunt illustres: vt in.l.1.§.fi.in versi.iudicaturos.ff.de offi.præfect.preto.glo.in.l.episcopale.C.de episcopali audi.& pauinus in trac.de prāte capituli sede vacan.in penul. charta in fi.3.col. Sic etiam & doctor dicitur illustris qui legit per 20.annos secundum bar. & bal. in proœ. ff. in fi. per tex. in.l.1. in fi. vbi glo. C. de professoribus qui in vrbe constantino. li.12. & bar. in.l.ex eo. ff. de testa. B mili.& in proœ. C. ad finem principii. & abb.in.c.proposuisti de proba. Et licet alex. in.l.1.ff.de offi. eius cui man.est iuri.dixerit contrarium (quem sequens iason respondendo ad primam ru.ff. vbi appellātur illustres dicit φ ibi erat ratione alterius dignitatis secundum bar. ibi) tamen cōmuniter dicitur id quod supra dictum est, φ efficitur illustris. Q̄d horū sit verius, pro nunc non examino sed posito φ simpliciter non esset verum φ doctor dicatur illustris, tamen in doctore qui est ad latus principis dicunt̄ φ est illustris.l.quisquis in versi. illustrium virorum. C.ad.l. iuliam maiest. vbi etiam dicit ang. φ bartolus qui fuit assumptus consiliarius caroli fuit illustris quia omnes consiliarii consistorii principis efficiunt̄ illustres. Ad qd̄ facit quod dicit bar.in.l.1.C.de comi.& archia.li.12.& ad hoc facit quod dicit iaco.ruffus in.l.2.C.vt dignitatum ordo seruetur li. 12. ¶ Præterea etiam ex hoc cardinales non præferrentur patriarchis, quia & patriarchæ sunt illustres: quia sunt redacti ad instar regum, quia multas prouincias regunt dicit bal.in.l.1.§.1.ff.de offi.prefec.prę. Imo dicit spec.in.ti.de iur.omnium iudi.in.§.2.versi.secundum canones, φ patriarchæ possunt dici super illustres.allegat.69.di.c.prouinciæ.de priui.antiqua &.94.di.c.1. Quinimo & tex.96.di.cōstantinus, vult φ senatoria & patritia dignitas maneat in ecclesia ī 4.patriarchis. & ita dicit specula.in rationali diuinorum officiorum in prin.2.libri. Imo speculator ibi in dicto versi.secundum canones, dicit φ & papa dicitur supillustris. Et dicunt doc.in.l.1.ff.de iurisdi.omnium iudi. φ superillustres sunt papa & imperator. & idem specu.eo ti. versi. maxime. & angelus in.l.precipimus.C.de appel. immol. & abb. in.c.solitę de maio.& obe.& bal.in.d.c.cum accessissent, de consti.& alex.in.d.l.1.ff.d.officio eius cui manda.est iuri. ī.7.col. ¶ Et posito φ papa & imperator non dicantur superillustres proprie ex quo sunt supra omnes gradus secundū.rin.& rai.in.l.fi. vbi senatores uel clarissimi.& ioan.an.in addi. ad specu.in ti.de iuri.omnium iudi.& alberi. in.l.imperium.ff. eo ti.& sic φ dicantur supra superillustres & riuuli a quibus omnes dignitates descendunt (vt dicit angelus in rubri.ff.de iurisdi.omnium iudi.& bal.in.c. 1.quis dicatur dux, in vsibus feu. respondendo ad tex.in.c.solitę de maio.& obe. vbi imperator appellat̄ illustris φ loquit̄ de imperatore græcorum, qui non est verus & vniuersalis imperator: vt notat prima glo. in.c. venerabilem de elec.& dicit immo in.d.c. solitę) & exinde aliqui voluerint φ in ecclesia sint papa qui dicitur superillustris siue supra superillustres, cardinales illustres, episcopi spectabiles, & qui mittuntur gubernatores ad regēdas prouincias clarissimi: sic inter laicos imperator superillustris, rex illustris, duces & comites spectabiles, & præsides prouinciarum clarissimi, licet aliquando confundantur, tamē non repio φ cardinales dicantur superillustres, sicut dixi supra de patriarchis φ dicuntur superillustres. imo quod plus est, nec reges dicuntur superillustres sed illustres: vt probat tex. in.c. nouit de iudi. ibi illustris regis franciæ circa prin. rex.& in.c.nouit iuncta supraſcriptione de offi.lega.& in.c.tuam de ordi.cogni.& in.c. ex speciali de iudęis. Vide quod dicitur ī ru. de tuto.& cura.illus.perso.& in.c.grandi de supplē.negli. præla. vbi dicitur excellens rex. æquiparantur enim reges præfectis pretorio: vt dicit bar.in.l.oēs populi in.4.q. & in.l.1.ff.quod quisq; iuris.& bal.in.l.1.ī 1.&.2.col.ff.de offi.præfec. pto. Et sic licet cardi. appellētur aliquādo reges vt supra dixi C D

(quod dicit ostien. & ioan.an.in.c. dilectus
el primo de præben.) nõ per hoc ostenditur
A cardinalis maior patriarcha, qui etiam dici
tur illustris sicut & rex: vt dicit bal.in. l. 1. §.
1. ff. de offi. præfec. præto. ponit iason in. d.
l. 1. de offi. eius iuri mãda. est, in versi. 3. In mo
secundum aliquos & episcopus dicitur illu
stris, & æquiparatur præfec. pto. vt dicũt ostiẽ.
& anto. in. c. ruç de procu. & bal. in. l. nullus
C. de decu. li. 10. glo. & bal. in. l. episcopale.
C. de episcopali audientia: vbi dicit bal. q̃ ẽt
aliquando æquiparantur consulibus (per au
then. sed hodie dignitas. C. de episcopis &
cle.) q erant illustres, qđ dicit bal. in. l. 1. ff.
de offi. præfec. præto. cum dicit cardinales
illustres sicut est consul. Et in. d. l. 1. ff. de offi.
præfecti præto. glo. & bar. volunt episcopos
& cardinales æquiparari præfectis præto
rio, qui sunt illustres. Vel saltem episcopi
sunt illustribus similes: vt vult bal. in. l. ad si
militudinem. C. de episcopis & cle. & pbat
tex. in. c. fi. de re iudi. in. 6. ibi ad instar illustri
um. & bar. in. l. omnes populi in. 4. q. princi
pali. ff. de iusti. & iure. & vide qđ dicit ĩ cle.
in plerisq; de elec. Item papa etiam appella
tur patriarcha: vt in suprascriptione ad. l. vi
ctor. C. de summa trini. Igitur ex hoc q̃ car
B dinales sunt illustres, non potest argui maio
ritas eorum ad patriarchas.
SIMILITER si dicatur q̃ cardinales
dicunt proconsules vel præsides: vt in. c. 2.
iuncta suprascriptiõe de offi. lega. in. 6. Po
test rñderi q̃ tales dicũtur potius clarissimi,
& sic minus q̃ illustres: vt dicitur in. d. l. 1. ff.
de offi. eius cui man. est iuri. Item illud po
test intelligi (vt declarat bal. in rubri. de offi.
proconsulis & lega.) quando cardinales mit
tuntur extra prouinciam: alias quando sunt
ad latus papæ, dicun̄r illustres per tex. in. l. 1.
C. de præpositis laborũ. Ad qđ facit q̃ consi
liarii principũ sunt illustres: vt in. l. quisquis
C. ad. l. iul. maies. ibi angelus. & tales sunt
cardinales qui sunt præsentes: vt in. c. funda
menta de elec. in. 6. Inde dicit bal. in. c. bo
næ el primo de postu. præla. q̃ cardinales re
sidẽtes in curia æquiparãtur stellis fixis: quia
sicut illæ non mouentur nisi motu orbis, sic
cardinales prædicti non mouentur nisi mo
tu papæ. sed cardinales legati æquiparantur
constellationibus siue planetis, qui mouen
tur motu proprio nutu dei, ita legati nutu
papæ: & quicquid faciunt præsumuntur
facere nutu papæ. ita ibi dicit in. 2. notabili.
Et sic dico q̃ ex hoc nõ credo habendam cõ
siderationem in nomine: quia interdũ plus
& minus attribuitur personæ, non habita cõ C
sideratione ad dignitatem cui scribitur sed
ad scribentem, & aliquando contemplata
persona cui scribitur. Ideo dicit tex. & ibi di
cunt doc. q̃ consideranda est persona quæ
loquitur, cui loquitur & de quo loquitur
in. c solitæ de maio. & obe. bal. & car. ibi. In
de beatus bernardus in quadam sua episto
la scribens regi franciæ, dicit eximio regi frã
corum ludouico: & in progressu eiusdem
epistolæ appellat eum excellentem. Et in ge
stis in concilio martini in epistola eiusdẽ mar
tini ad amandum episcopum appellat re
gem francorum sigebertum præcellentissi
mum. & est in fine gestorum in cõcilio. Pro
prie tamen rex dicitur illustris: vt probãt iu
ra præallegata, & dicit alexan. in. l. 1. in. xi.
col. versi. sub quo autem gradu compræ
hendatur rex de offi. eius cui mandata est iu
ri. Et bal. in. d. l. 1. & bar. in. l. 1. ff quod quisq;
iuris, & in. l. omnes populi in. 1. q. principali
versi. 4. quæro. & bal. in. c. cum accessissent
de consti. dicunt q̃ rex æquiparatur præfe
ctis prætorio: & idem dicitur ibidem de car
dinalibus per bar. in. d. l. quod quisq; iuris.
Et præfectus dicitur illustrissimus in authẽ.
de appella. in. §. illo. Hodie tamen regibus
datur titulus illustrissimo, serenissimo, excel D
lẽtissimo, inuictissimo. Sed proprie regibus
conuenit illustris, excelsus, victoriosus, in
clytus, sublimis, inuincibilis, excellens, ma
gnificus, aut triũphalis: alia autẽ (videlicet se
renissimus, inuictissimus, excellentissimus,
inclytissimus, victoriosissimus, christianissi
mus, illustrissi. quæ sunt superlatiua) conue
niũt proprie imperatori. Tex. in. c. solitæ de
maio. & obe. dicit imperialis sublimitas &
imperialis celsitudo, loquendo de imperato
re græcorum. Vide tamen diuersos titulos
secũdum diuersitatem officiorum omnino
in. l. raptores. C. de epis & cle. v Addo tamẽ
ad id qđ dixi supra de doctore, q̃ licet cõis
modernorum cõclusio sit q̃ doctor qui lege
rit. 20. annis si non assistit lateri principis
non efficiatur illustris sed comes & dux per
illam. l. 1. in fi. C. de professo. qui in vrbe
constantinopoli. li. 12. est & dicitur comes
vel dux quodam abusiuo modo, non pro
prie, per id quod dicit bal. in. c. ne quis
dicatur dux vel marchio in vsibus feu. &
abb. in. c. veniens de præscrip. & in. c.
legebatur de maiori. & obedi. & cardi.
in cle. ne romani. §. sane. in. 6. q. de elec. quia

A non possident comitatum siue ducatum.

NVNC redeundo ad propositū dubiū de patriarchis: siue dicamus cardi. illustres siue consulibus vel proconsulibus similes, nō sunt maiores. Posito etiam (vt dicit do. in c. 1. de schisma, in. 6 & ponit abbas in cle. 1. de exces. prælа. & dictum est supra referédo ioan. mona. in c. 1. de schisma.) q̄ dicamus cardinales esse vere patritios scriptos in diademate principis per tex. quē ipse allegat ins stl. quibus mo. ius patriæ potestatis sol. in. §. si filiusfamilias, & probat tex. in. c. constantinus. 96. di. vbi imperator facit eos patritios & consules & cęteris imperialibus dignitatibus decorat. Et q̄ dicantur pars corporis papæ. 6. q. 1. §. si quis. C. ad le. iuliā maiest. l. quisquis. Et q̄ sint specialius fratres principis & plus aliis priuilegiati, de offi. lega. c. officii in. 6. & in. c. q̄ trāslationem eo. ti. in antiquis. & ioan. an. in. c. quia periculosum de sen. excō. vt dictū est. Et p̄ propterea in quacumq; dispositione nunq̄ censeantur comprehendi cardi. vt dicit ioan. mo. in. d. c. quia periculosum, & dicitur in. d. c. 1. de schisma. in. 6. Et q̄ eorum indulta non subiiciātur regulis cancellariæ. de quo late agit pauinus in extrauagan. ad onus. & feli. in. c. ad

B aures. xi. col. de rescrip. Et q̄ comprehendantur cardi. appellatione curialium vrbis romanæ: quia comprehendunt̄ in fauorabilibus & non in odiosis, dicit alberi. in rubri. C. si a non compe. iudi. & ideo q̄ de relicto mille aureorum facto curialibus debebant cardi. habere partem: vt dicit martinus laudcn. in suo trac. de cardi. q. 24. De quo quando cardi. comprehendantur in regulis & q̄n in generali dispositione comprehendantur & quando non, uide feli. in. c. quod super his, de fide instru. & in. d. c. ad aures & in. c. cum in iure de offi. delega. Et quando comprehendantur appellatione clericorum omnino vide barbatium. in. c. in nr̄a in. 2. nota de rescrip. & plene in trac. suo de præstā. car. q. 7. Pauinus in extrauagan. ad onus, dicit bis fuisse iudicatum cardi. comprahendi in regulis.

¶ Et ex hoc q̄ cardi. dicuntur patritii scripti in diademate principis & videntur appellari superillustres (secundum q̄ aliqui dicunt in. d. l. 1. ff. de offi. eius cui manda. est iuri. & diximus supra) nihilominus etiam si hoc esset verum adhuc isto respectu non propter ea videntur cardi. præferri patriarchis: quia etiam patriarcha dicitur superillustris, vt supra dictum est allegādo speculatorem. Licet C proprie papa tantum & imperator dicantur superillustres: vt ponit imo. in. c. solitæ de maio. & obe. Vbi dicit q̄ cardi. dicuntur illustres: de quo supra, & in. d. l. 1. de offi. eius &c. & in. l. 1. de iuridictiōe omnium, & in rubri. eo. ti. In qua materia varie loquuntur doc. vt ibi inspici potest. Vbi papa & imperator dicuntur super omnes ordines & extra: & ideo q̄ potius dicantur supra superillustres: cum cęteri ordines ab ipsis procedāt c. 1. §. iudices de pace iuramento firman. dicit alex. & iason. in. d. l. 1. Item & patriarchæ appellantur fratres papæ: vt in. c. q̄ graui de crimine falsi. Et possunt dici plus cęteris priuilegiati: vt patet ex infra dicendis. & dicuntur patrum principes: vt in. c. cleros, 21. di.

¶ Et qd̄ dicitur q̄ cardinales nō comprehenduntur in odiosis, idem mouent doc. de episcopis & patriarchis in locis præællegatis. quinimo ioan. mo. in glo. super extrauagan. excommunicamus, mutauit opinionē circa id qd̄ dixerat in. d. c. 1. dicens q̄ sibi nō erat credendū q̄a dixerat pro se, quia erat cardinalis. Et in illa materia quādo in generali dispositione comprehendantur cardi. doc. D varie sunt loquuti & secundū q̄ materia est proportionabilis: vt potest videri in. c. nemo de elec. in. 6. & in. d. c. 1. de schisma, & in. c. quia periculosum de sen. excō. in. 6. & ludo. consi. 498. & pe. de ancha. cōsi. 290. & late feli. in. c. cū in iure de offi. dele ga. Ideo per hoc non plus videntur priuilegiati cardi. q̄ patriarchæ.

¶ Similiter nec ex hoc q̄ dicuntur reuerendissimi: vt in. c. a. subdiacono. 93. di. & in. c. constantinus. 96. di. nam & patriarcha potest dici reuerendissimus: quia episcopus (quod plus est) dicitur sanctissimus: vt in authen. vt nulli. & l. victor. C. de summa trini. &. §. & hæc omnia in procε. ff. & tex. in cle. 1. de pœnis. Et similiter patriarchæ dicūtur sanctissimi: vt supra dixi de sexta synodo cō stantinopolitana. ibi sedentibus georgio sanctissimo archiepiscopo magnæ constantinopolitanæ nouæ romę &c. Et de episcopis in authen. de eccle. titu. per totum: & de sanctissimis episcopis per totum. Vbi etiam clerici simplices & apocrisarii appellantur reuerendissimi: vt in. §. sancimus & in. §. reuerendissimi eo. ti. Et ibi appellat patriarchas beatissimos: vt in. c. si uero necessitas, cum seq. Et episcopi appellantur reuerendissimi

C A vt in.l.de creationibus.C.de episco. audie. & in.c.didici.1.q.7.Item & simplices monachi & clerici dicuntur reuerendissimi in authen.vt clerici apud propri.epi.& in authen. vt determinatus sit numerus clericorũ post prin. ¶ Imo & patriarchæ appellantur sanctissimi & beatissimi:vt in authen.de mensura ordinandorum in prin. & per totum in authen.de aliena.& emphiteosi. §. hoc ẽt et seq.dicũtur sacratissimi, sanctiss. & deo amabiles. Item epos deo amabiles, & clericos reuerendissimos, vide in dicta authen. quo modo opor. episcopos in.§. illud, cum se quen.vsq; in finem:vbi sæpius fiunt istæ intitulationes. Item & archimandritę dicuntur reuerendissimi:vt in epistola nos reddentes,C.de summa trini. Vnde ex similibus de nominationibus non videtur posse argui ꝙ cardi.præferantur episcopis & patriarchis. Et abbates dicuntur reuerendissimi:vt in authen.de monachis.§.competens.

DANTVR etiam cardinalibus multa vocabula in signum dignitatis: quia dicti sunt cardinales a cardine: vt notatur in cle. romani de iureiuran. &. 22.di. c. sacro sancta.quia sicut in cardine vertitur & firmaẽ ostium,ita in cardi. & eorum consiliis

D B firmatur & vertitur status ecclesię:vt dicit archiepiscopus flo.in summa sua in.3.parte in 22.ti.c.1.& aluarus de planctu eccle.li.2.arti.16.& archi.in.c. vbi periculum de elec. in.6. Et ipsi regunt mundum, dicit ostien. in.c.dilectus el primo de præben.Ad idem glo.in.c.2.de offi.archipresbyteri,itẽ.24.di. c.presbyteri.71.di.c.fraternitatem &.22.di. c.sacrosancta.vbi dicit tex.ꝙ apostolica sedes caput & cardo esta domino & nõ ab alio constituta: & sicut in cardine ostium regitur,sic huius sanctæ sedis apostolicæ authoritate omnes ecclesię domino disponente reguntur.Et ex hoc videtur ꝙ sedes apostolica sit in papa ac cardinalibus(cardi.in.c.licet de elec.)& non in solo papa.ar. c. si gratiose de rescrip.in.6.Vide quod dicitur i illo arti, quis sit maior vtrum papa an concilium: & cardi.in.di.c.licet in.10.col.sui tractatus.

Quod intelligo quando cardi. conueniunt cũ papa:iuxta id quod dicitur.1. reg.2. dñi eim sunt cardines terræ & posuit sup eos orben.& iuxta dictum iob.c.22.circa cardines celi & militantis ecclesię deus pambulat, dũ ad profectum ipsius vniuersalis ecclesiæ militantis in ipsis sanctæ romanę eccl.dñis cardi. munera suę gratiæ dispensat.Quod & in veteri lege præfiguratum est.3.reg.7.cum cardines ostij templi & domus interioris ex auro conspiciuntur. Archi.& do. in. c. sacro sancta,dicũt primo ꝙ cardo dicitur regimẽ: vnde senatus cardinaliũ a cardine nomen accepit quasi se regat & alios.idẽ ioan.de fan.& lau.Vel secundum eundem archi.cardi.dñr ab eccle.roma.quę est cardo & caput aliarũ. d.c.sacrosancta.&.25.q.6.§.vlti. Et dicunẽ sic duplici similitudie: qa sicut domus habet ostium & cardinem,sic ecclesia habet papam qui est ostium dei vel ecclesiæ, & cardi. qui sunt cardo super quem fundatum est ostium tale.vel quia sicut ostiũ præest & cardo subest,ita papa præest & cardinales subsunt.

Sed idem in simili dicimus de patriarchis: q appellantur non solum potentissimi sed supra potentissimos. Item patriarcha constantinopolitanus appellatur papa:vt dicũt doctores in.c.si papa.40.di.cum enim archiepiscopus dicatur potentissimus vt infra dicitur, & patriarcha sit supra archiepiscopos (vt in.c.si clericus.xi.q.1.9.q.3.conquestus & dicitur in.c.antiqua de priui.& in.c.cleros 21.di.)ergo patriarcha dicitur supra potẽtissimos. ¶ Dicitur autem archiepiscopus ab archos qđ est princeps, quasi princeps episcoporum:vt dicitur.d.c. cleros. & ponit archiepiscopus in sua summa in ti.21.c.3.subdẽs palliũ ei dari in signum plenitudinis pontificalis dignitatis,quia est supra episcopos.De quo in.c.ad honorem, ibi glo.quando debeat vti & forma sub qua datur, de autho. & vsu pal. Item & patriarcha(vt supra dictũ est) dicĩ patrũ priceps. d.c.cleros.& est primus post papã dignitate & authoritate. 80. di.vrbes &.c.seq.& albericus in dictionario in ver. patriarcha græce,Item vt dictum est propter amplitudinem dignitatis constãtinopolitanus(qui est primus inter patriarchas)appellatur papa:vt i.c.sane profertur circa finem,ibi glo.24.q.2.& glo. in.d. c.si. papa.40. di.Et ipsi etiam patriarchæ appellãtur cardines:vt infra dico. ¶ Itẽappellanẽ beatissimi:vt in authẽ.vt cũ de appel. cognosci tur,in.§. siquis de parẽtibus col.8.& supra late dictũ est. Et euangelistę dicuntur mundi cardines:vt.76.di.c.huius ergo.Ex his patet ꝙ cardi. non plus habent ꝙ patriarchæ.

¶ Et si dicatur ꝙ cardi. appellantur fratres papæ:vt in.d.c. per venerabilem q filii sint legi. Respondetur ꝙ etiam appellantur patriarchæ fratres papæ:vt in.c.q graui de crimine falsi.Quinimo ibi tex.innuit cardina-

A les appellari filios. Quod qualiter intelligatur ibi. doc. Quia aut permixtim nominat cardinales, & tūc propter episcopos cardinales, appellat fratres: vt ibi & in. c. ad falsario rum eo. ti. & in. c. funadamenta de elec. ibi glo. in. 6. & in. c. ad apostolicæ de re iudi. eo. li. Alioqui si singulariter vel vbi nō sunt episcopi nominet cardinales, appellat eos filios: vt in. c. licet. el. 3. de testibus. & patet in tex. d. c. ad apostolicæ. Item dicuntur filii spirituales ro. ecclesiæ: vt in. c. fœlicis in. §. per hoc quoq;, de pœnis in. 6. Item aliquo modo & omnes fideles dicuntur fratres papæ: vt in. c. si papa. 40. di. Ergo congruentius patriarchæ dicūtur fratres q̄ cardinales: qui omnes mixtim dicuntur fratres ratione collegii. & quoscunq; alios appellat papa filios dilectos: vt i. d. c. q̄ graui. Vbi anto. post io. an. dicit idem φ mixtim cū episcopis vocat cardinales fratres: reges vocat charissimos, reliquos principes dilectos: alios (excepτis iudæis) appellat filios: vt in. c. dilectus, & in. c. dilecto de præben. Denominatur enim collegium a dignioribus: vt dicit glo. & doc. in. c. 1. de offi. lega. in. 6. ideo mixtim vocat fratres episcopos cardinales qui sunt in collegio simul cū presbyteris & diaconis cardinalibus. Et tunc collegium deno B minatur a dignioribus, nisi digniores non sederent tanq̄ tales digniores: sicut in simili dicit glo. in. c. a collatione de appel. in. 6. quando episcopus sedet vt canonicus & nō vt episcopus. De quo etiam in. c. cum in ecclesia de præben. & in. c. proposuit de concess. præben. & in. c. cū nostris eo. ti. vbi quis esset episcopus & præpositus in eadem ecclesia. & similiter glo. in proœmio sexti vbi appellat papa scholares filios, etiam si sint inter scholares aliqui episcopi. Et ideo si episcopus est i studio vt scholaris, sedebit tāq̄ scholaris, & eum præcedet rector. Ad quod facit quod voluit bal. in. l. si quando. C. de appel. de sententia lata per regē vt est comes: quia appellabitur tanq̄ a sententia comitis & nō regis. Et ideo nō īmerito mixtim & collegialiter appellat pap̄ cardinales fratres, propter episcopos digniores in collegio existentes. Et ista non sunt aliena a proposito ordinis sedendi in concilio de quo loquimur. Et ideo ex hoc φ cardinales dicuntur fratres, nō potest argui φ præferātur archiepiscopis: quia & ipsi dicūtur fratres, vt dictum est. Imo ex hoc φ cardinales mixtim dicuntur fratres, & archiepiscopi etiā singulariter, potius innuitur contrarium.

C ¶ Item collegium cardinaliū appellatur sacrum collegium & senatus diuinus secundū bal. in trac. schismatis i ru. si quis aliquem testari prohi. Ad hoc, c. ecclesia. 16. q. 1. c. cōstantinus. 96. di. doc. in cle. ne romani de elec. inno. in. c. cum te de re iudi. ioan. de immo. in. l. si quæramus. ff. de testa. & albericus in rub. ff. de statu hominū. & ibi dicit φ diaconi cardinales æquiparantur senatoribus. De quo late an faciāt collegium, ponit post ostien. & alios ioan. de ana. in. c. ad liberandā, de iudæis. & alexan. in. c. in synodo. 63. di. qui dicit φ respectu vniuersalis ecclesię faciunt sacrū collegium & appellatur senatus papæ. Et licet non per omnia habeāt potestatem antiquorum senatorum (vt dicitur in. c. cum te de re iudi. & in. c. ecclesia. 16. q. 1.) in aliquibus tamen habent plusquia eligūt papam, vt in. c. in nomine domini. 23. di. quod nō faciebant senatores: vt in. c. venerabilem de elec. secundū eum: quia exercitus eligebat imperatorem & populus admittebat: vt in. c. legimus. 93. di. ℣ An aūt cū tex. in. c. ecclesia loquitur de presbyteris intelligatur de cardinalibus, fœli. in. d. c. cum te, videtur dicere φ non. Sed ego credo contrarium, per id D quod dico infra an cardinales restituāt ad famam. Non obstat φ non omnes cardinales sunt presbyteri: quia denominatio vt in plurimis fit a cōmuniter accidentibus. l. nam ad ea de. ll. sic in pposito. Et ita cōmuniter videtur allegari ille tex. φ intelligatur de cardinalibus. ℣ Item appellatur sacer cœtus: vt in cle. ne romani in prin. de elec. dicit bernardinus de rosagio allegando dictam clementinam, & ioan. an. ibi. Qui etiam aliquando appellat ipsum sacrosanctū collegium apostolicum, aliquando ecclesiæ gremium. 23. di. in nomine domini. Qui etiam conatur ostēdere quomodo cardinales loco apostolorum successerūt. ℣ Similiter dicitur φ cardinalis propter amplitudinem dignitatis, non pōt recusari vt suspectus sine magna causa: vt dicit ostiē. ioan. an. anto. ioā. de. ana. i. c. ad petitionē de accusa. Pro quo est quod dicitur in. c. cum olim, de offi. de lega. Et late de hoc in tractatu de præstantia cardi. in. 2. parte. q. 3. & quod dicitur in. c. nouit de appel. & lanfrancus in. c. postremo. 8. col. eo. ti.

¶ Sed nec etiam per hæc ostenditur cardinalis maior q̄ patriarcha. tum quia istud est loqui de collegio & non de singularibus personis cardinalium: vt infra dicitur. tum etiā

quia patriarchæ dicuntur lucernæ seu stellæ

A paratæ ante christum, quod ostenditur psal. 131. paraui lucernam christo meo. Item nu. 24. orietur stella ex iacob, qui fuit ioseph, per quē præfiguratur christus: vt patet in summa archiepiscopi in ti. 32. c. 12. Item & patriarchæ vocātur antistites: vt in. c. qua traditione. 23. di. & ipsi etiā appellantur episcopi: vt in. c. cleros. 21. di. & appellātur sanctissimi & beatissimi: vt supra dictū est. Itē & patriarchæ nō de facili recusantur suspecti. Faciūt quæ dicūtur in. c. postremo de appel. & in. l. non distinguemus. §. cū arbiter. ff. de arbitris. & in. c. penul. de accusa. maxime qā sunt ordinarii: vt dicitur in. c. cū speciali de appel. & c. secundo eo. titu. & in. l. nemo (ibi glo. & bar.) C. de iuris. omniū iudi. & in. l. apertissimi. C. de iudi. De quo quid de iure canonico, vide lanfrancum de brixia in. c. quoniā contra in uerbo recusationes de proba. Nec videtur simpliciter verum ꝙ cardinalis non possit recusari suspectus, maxime quādo est iudex in causa alterius cardinalis: vt specu. i ti. 1. §. superest, versi. cardinalis. Nec videtur maior ratio quare non possit recusari suspectus cardinalis q̄ patriarcha. de quo per modernos in. d. c. ad petitionē de accusa.

B ITEM cardinales dicuntur pars corporis papæ & pars papatus. 6. q. 1. §. verum. & ponit lauden. in cle. 1. de celebra. mis. & ponitur in glo. fi. in. c. penul. de offi. lega. & probat in. c. fęlicis de pœnis in. 6. & ibi archi. & ioan. an. & notatur in. c. 1. de offi. lega. in. 6. Et per ioan. mo. in. c. 1. de schisma. in. 6. & per ioan. de ligna. in. c. 2. de cle. non resi. & diximus aliquid supra. Et est constitutio henrici septimi imperatoris quam inserit albericus de rosata in rub. de summa tri. Ad quod est quod etiam dicit ostien. in. c. requisisti de testa. & ioan. an. ibi ꝙ inter papam & cardinales maior est coniunctio (imo quasi identitatis vnio) q̄ inter ipsum & alios: sicut maior est vnitas inter episcopos & cathedrales ecclesias q̄ inter episcopos & alias ecclesias inferiores. Et dicūtur facere vnū corpus cū papa: vt in. c. antiqua per ostien. ioan. an. & ant. de bu. de priui. & abb. in. c. bonæ el primo de postu. præla. Imo secundum glo. in extrauaganti benedicti. xi. quæ incipit dudum, dicuntur liberi primi gradus & mēbra capitis: alii vero non dicuntur liberi primi gradus sed membra corporis & 2. gradus, ponit do. in. c. fęlicis ī fine de pœnis in. 6. & ioan. an. & alii post eum ibi. Propter quod martinus lauden. in paruo suo tracta. de cardinalibus dicit ꝙ de relictis vel donatis cuicunque cardinaliū papa debet habere dimidiā: & similiter ecōtrario de relictis vel donatis papæ debent habere cardinales dimidiam, nisi ratione amicitiæ vel sanguinis fuisset papæ relictum, ar. d. c. requisisti. Et propter hoc dicitur ꝙ cardinalis non potest testari sine licētia papę, quasi non sit integra persona sine papa propter vnionem & incorporationē quā cum papa habet: vt ponit ostien. in summa de pœni. & remis. in. §. cui confitendum. & abb. siculus in. c. cum esses de testa. Vbi an sint tuti quo ad deum si simpliciter habent licentiam de bonis ecclesiæ. Ad quod ioan. an. in. c. de multa de præben. & sanctus tho. secunda secundę. q. 185. ar. 7. Et q̄uis bal. in authen. licet. C. de episcopis & cle. intellexerit verū ī monacho vel religioso facto cardinale (quod ponit bertachinus in tracta. de episcopo lib. 4. q. 3. vbi dicit ꝙ seruanda est consuetudo curiæ) tamen quia curia romana hoc in quocunque simpliciter seruat (quia quando domini cardinales volunt testari, petunt consensum & licentiam a papa) ideo talis consuetudo seruanda est. Et licet aretin. cōsi. 36. dicat cōtrariū, loquitur propter anti-

D quitatem temporis ꝙ præsumitur consensus & nihil præsupponit de consuetudine romanæ curiæ. Quam intelligo quo ad bona acquisita ratione cardinalatus: quia de patrimonialibus & acquisitis ex industria & sudore secus est: vt dicitur in. c. cum in officiis. & c. relatum de testa. ponit gonsal. in trac. de cardina. q. 8. Quod probatur: quia priuilegiū concessum episcopo detestando intelligitur de bonis ecclesiæ ne sit inutile, ponit feli. in. c. 1. de rescrip. & petrus de ancha. con. 182. Sic intelligo lauden. super quo etiam vide lanfrancum charta. 12. in rub. de testa. in suo trac. de cardinalibus. q. 54. Et sic per hoc ratio prædicta generaliter nō erit vera.

¶ Itē cardinales quia sunt pars corporis papæ non præstant iuramentum fidelitatis, tanq̄ inuiscerati & pars corporis: vt voluit idem ostiē. in. d. c. antiqua de priui. sicut iurant patriarchæ & episcopi & alii: vt in. c. ego. N. de iureiuran. vt dicit ostien. in. d. c. antiqua. a quibus exigitur iuramentum tanq̄ ab extraneis & suspectis respectu cardinalium: a quibus nō exigitur quia sunt specialia membra vnita capiti, ne a seipsis exigere iuramētū videantur. Et si aliqui ex cardinalibus iurant, sunt tantum cardinales episcopi: qui iurant

A ratione sui episcopatus.abb.& alii in.d.c.antiqua.Ipsi.n.cardinales episcopi cum iurant, non iurant tanq̃ cardinales sed vt episcopi secundum osti.ibi,& referunt alii post eum, Item & papa se annumerat inter cardinales secundum archi.in.c.sacrosancta.22. di. sicut imperator ponitur de numero senatorũ, l. ius senatorum, C.de dignitatibus li. 12. Item & papa habet singularem diligentiam de salute corporali cardinalium. Vnde si cardinalis infirmetur,non minuitur ei sanguis sine papæ licentia speciali:vt dicit ostien.in.c.ecclesia vestra el.2.de elec,& in summa de pœni.&.remis.§.cui confitendum,versi.cui cardinales.Item non possunt sibi eligere cõfessorem sine licentia papæ,& eorum ordinarius confessor est papa:vt ponit idem ostien.in.d.versi.cui confitendum.& antoninus archie.florẽ.in sua confessione,q̃ incipit defecerunt,c.3.de cardinalibus:& ponit supplemẽtum in uerbo cõfessio.3.versi.cui debent.Et intãtum sunt papæ inuiscerati,q; etiam nullam mutationem possunt facere sine voluntate papæ secundum consuetudinem romanæ curiæ:vt dicit idem ostien.in.d.versi.cui cardinales.Et qđ dicitur de eligendo confessorem,est verum in presbyteris & diaconis

B cardinalibus,secus in episcopis:quia tales possunt sibi eligere hodie confessorem de iure communi:vt in.c.fi.de pœni.& remis.& dicitur etiam in locis præallegatis. Sed quo ad istam electionem cõfessorum,idem dicit̃ de patriarchis:vt ibidem per ostien.versi.cui patriarcha. ❡ Similiter dicuntur coadiutores & consiliarii papæ: vt in.c.fundamenta de elec.in.6.&.c.per venerabilem,qui filii sint legi.& sæpius dicit papa de fratrum nostrorũ cõsilio:vt in.c.fi.de elec.cũ similibus. Habẽt autem consulere non solũ romanæ sed vniuersali eccl'iæ:vt in.c.bonę el primo đ postu,præla.& ibidem per abb.in sexto notabili. ❡ Item dicuntur vocati in ptem solicitudinis & collaterales,debent enim assistere in consiliis & arduis negociis papæ,dicitur in.c.ex posuit de dila.& ipsi sunt q habent gubernare totum orbem & rempublicam christianã. & fixum votum debent præstare secundum ioan.de ligna.in trac de bello.& participant de plenitudine potestatis cum papa:vt dicit ostien.& refert ioan.an.in.c.per venerabilẽ qui filii sint legi.in verbo iudicabũt.Et in verbo fratres dicitur q; papa debet omnia communicare cardinalibus, et q; dicatur ecclesia romana non in solo papa sed in cardinalibus

vt dicit cardi.in.c.licet in.5.charta de elec. qđ intelligo quando conueniunt cum papa. C

❡ SED nec ex his & similibus videtur posse argui q; præferantur patriarchis: qui & patriarcha tenet vicem apostolicam, præsidet enim archiepiscopis & episcopis, dicit tex.in.c.cleros,21.di,& tex.in.d.c.1.in fi.de offi.lega, in eo enim officio papam repræsentat.l.2.versi.omnia.C.de veteri iure enucle.Et ipsi dicuntur pars corporis papę: vt legitur in gestis in concilio martini in fi.in vltima epistola directa ad amandum episcopũ in fi.ibi & sigebertum præcellentissimum filium nostrum regem francorum pro suæ christianitatis remedio consultissime admonere atq; precari dirigere nobis ex corpore fratrũ nostrorum dilectissimos episcopos qui sedis apostolicę legatione(diuina concedente propitiatione)fungi debeant.Vnde patet q; episcopos etiam dicit esse partes corporis fratrum suorum, et probat tex.in.c.solitæ (ibi magnum et honorabile membrum)de maio.& obe.q; etiam patriarcha dicit̃ pars corporis papæ. ❡ Sed ad hoc posset responderi q; aliud est esse pars corporis papæ, aliud pars corporis fratrum siue honorabile membrum ecclesię:vt dicitur ibi.nam large & generaliter capiendo,sic etiam quilibet christianus pars corporis papæ dicitur: iuxta illud ioan.15.c.ego sum vitis vera &c.Vbi augustinus in homilia dicit:iste locus euangelicus fratres:vbi se dñs dicit vitem & discipulos suos palmites,secũdũ hoc dicit q; est caput ecclesiæ nosq; membra eius. Sic & apostolus ad ro.12.sicut enim in vno corpore multa mẽbra hẽmus,omnia aut membra non eundem actum habent,ita multi vnum corpus sumus in christo. D

ITEM cardinales habent ornatũ equorum & vestes preciosas sicut imperator:vt in.c.constantinus.96.di.quia habitus extrinsecus denotat grauitatem intrinsecam.cle.quoniam de vita & hone.cle.c.ex studiis de pręsump.41.di.c.fi. ❡ Item pro cardinalibus si non habent ecclesiam nec heredes qui faciãt expensas funeris,camera apostolica tenetur facere ponit gondisalnus in trac.de cardi.q.8.in fi.

❡ Sed ad hæc respõdetur q; & patriarchæ vtũtur vestibus preciosis, & pro illis fit expensa funeris per ecclesiam sicut pro aliis episcopis: vt ponit abb.in.c.vt prætereritæ de elec. Sic & in.c.cupientes de elec.in.6.&.c.ex parte de accusa.ministrantur expensæ in causis

A & negociis aliis. Vnde ex his non proban-
tur cardinales maiores patriarchis.
¶ I T E M cardinales dicuntur coadiuto
res & vocati in partem solicitudinis & colla
terales: vt.d.c.fundamenta.§.decet,& supra
dixi: vt sicut honoris praerogatiua lętantur
sic ampliori authoritate fungātur, vt in.c. 1.
de offi.lega.in.6. ¶ Sed & omnes patriarchæ
sunt prærogatiuis donati.dicuntur.n. hono-
rabilia membra: vt.d.c. solitæ. Vnde dicitur
patriarcha summus patrum, qui primum
post apostolicum obtinet locum. 21. di. c.
cleros: ergo ante cardinales. Sunt.n.in ec-
clesia multa mēbra, non tamen eundem actū
habent: vt in. c. cum ex iniuncto de hære.&
in.c.singula.89.di. ¶ Item non solum cardi-
nales sed & cęteri alii patriarchæ & episcopi
dicuntur vocati in partem solicitudinis: vt in
c.decreto.2.q.6.&.c.ad.honorē de autho.&
vsu pal. Vnde & papa appellatur patriarcha:
vt in.c.in nomine domini.23.di.ad ostendē
dum coniunctionem & vnionem quam ha
bent ipsi patriarchæ cum papa. Habet enim
papa patriarchiū ecclesiam lateranensem: vt
ibi in prin.tex. Facit tex.in.c.sacrosancta, cū
pluribus seq.22.di.& suprascriptio epistolę
quę incipit nos reddentes. C.de summa trini.
B vbi papa intitulatur patriarcha.& tex. in. c.
cleros versi.ordo.21.di. Imo & aliquando
appellatur archiepiscopus: vt patet in gestis
sextę synodi constantinopolitanę in prin.&
in.c.statuimus ī suprascriptiōe.4.di. Aliquā
do princeps sacerdotum, aliquādo summus
sacerdos: vt.21.di.c.cleros Aliquando archi
presbyter: vt in d.suprascriptione ad.d.epi-
stolam nos reddentes. Aliquando cardinalis:
vt dicit archi.& domi.in. c. sacrosancta. 22.
di. ¶ Sed contrarium probatur ex tex.in.c.1.
(& ibi etiam lanfrancus) de renun.in.6.
Vnde ex his non videtur multum ponderā
da prelatio ratione cognominis: quia secun-
dum diuersa tpa sunt ecclesiasticis datę diuer
sæ denominatiōes. Et in concilio calcedonēsi
papa sępissime vocatur archiepiscopus.& in
c.intantum.21.di.& in.c.1.de consti.in.6.&
in.c.statuimus,in suprascriptione.4.di.& ibi
per archi.& in.d.cōci.calcedonē. Vt exēplū.
iulius episcopus agens vices sanctissimi ar-
chiepiscopi romanæ ecclesiæ leonis, aliquan
do sanctissimi & reuerendissimi leonis anti
stitis priscę vrbis romæ. Iterum exemplū, epi
scopi clamauerunt paꝑ leo sic credit, hæc fi-
des leonis archiepiscopi, leo archiepiscopus
sic sapit ita credit ita scripsit &c. Et de diuersis
noībus in papa vide post ioan.an.in nouel C
la.2.per doc.in.c.1.de consti in.6. ¶ Simili-
ter & patriarchæ possunt dici consiliarii:
vt patet i.d.c. exposuit.de dila. Vbi & archie
piscopus fuit vocatus a papa ꝓ subsidio sedis
apostolicę. fuit autē vocatus propter discor-
diam quam habebat gregorius papa cum fe
derico imperatore: vt dicit ibi ioan.an. post
ostien.

SImiliter si habemus rationem priuile-
giorum, patriarcha postq̄ recepit palli
um ab ecclesia confert pallium archie-
piscopis & metropolitanis qui sunt sub eo.
Imo secundum albericum in verbo patri-
archa & primas, etiam priusq̄ receperint
pallium a sede apostolica, conferunt pal
lium metropolita. vt supra. Itē recipiunt iu
ramentum fidelitatis pro se & romana eccle
sia ab archiepiscopis metropolitan.& episco
pis. Item faciunt deferri crucem ante se, præ
terq̄ in vrbe roma & pręsente papa vel eius
legato ď latere. Qui potest vti insignibus pa
palibus: vt veste rubea parafręno albo, frę-
no & calcaribus deauratis. Item appellatur
ad eos omisso medio: licet de hoc vltimo sit
controuersia inter doctores. Quę omnia po
nuntur.in.d.c.antiqua per doc. Est.n.patriar
cha ordinarius & superior archiepiscopis si- D
cut archiepiscopi episcopis: vt in. c. duo si-
mul, de offi.ordi. ¶ Sed quo ad patriarcham
constantinopolitanum dicitur ꝙ vltra alios
habet duo specialia priuilegia & similia ro-
manæ ecclesiæ: videlicet ꝙ deponit episco-
pos suos.ar.3.q.5.ꝙ suspecti. Item ꝙ appel
latur ad ipsum omisso medio. qď probari
videtur per.c.renouantes. 22. di. & ibi glo.
de hoc. De quo vide in summa pisanel
la siue in supplemento in verbo patriarcha,
versi.quot sunt. ¶ Item patriarcha ierosoly-
mitanus confert omnes episcopatus sui pa-
triarchatus: vt in cle.in plerisq; de elec.& di-
cit cardi.in cle. non potest in.12.q.de ꝑcu.
& idem cardi.in.d.cle.in plerisq; in. 8.q.
¶ Vtrum autem ad cardinalē legatum appel
letur omisso medio vide spe. in ti. de legato
in.§.supe rest. versi.illud autē.& in ti.de ap-
pel. in. §. nūc tractemus, versi.& nunqd.
¶ Item patriarcha constantinopolitanus se
cundum aliquos potest deponere episcopos
sibi subditos secundum specula.de lega. §.
nunc ostendendum, versi.quod autem. Sed
quo ad hoc nihil allegat: quia forte hoc ha-
bent ex priuilegio,& non de iure, de quo.3.
q.5.ꝙ suspecti.65.di.mos antiquus. allega-

tur glo. in cle. in plerisq; de elec. i specu. in ti.
A de lega. in. §. nunc ostendendum in vltima col. in versi. quod autem. Et ibi dicit idem esse de patriarcha alexandrino. licet in illo maior sit dubietas: quia tex. in. c. mos antiquus narrat factũ secũdũ aliquos. Sic videt ꝙ & episcopus dãnatur a metropolitano de officio ordi. romana in. 6. &. c. pastoralis, in antiquis. Sed illud non intelligitur deponendo, sed bene aliter puniẽdo, dicit. anto. in. c. inter corporalia de transl. præla. sed hoc videtur reseruatum papæ: vt vbi alii comprouinciales cognoscunt sed non deponunt. Vide doc. in. c. accusatus &. c. dudum. 3. q. 6. Et de priuilegiis patriarcharũ vide in c. cõquestus 9. q. 3. & in. c. 1. vt lite penden. &. 63. di. c. 1. &. 2. & in. di. c. antiqua. Et de cõstantinopolitana ecclesia ꝙ gaudet iisdem priuilegiis quibus ecclesia romana, vide in. l. omni innouatione. C. de sacrosan. eccle. alberi. in. l. iubemus. C. eo. ti. Cõstantinopolitana tamẽ ecclesia consueuit esse schismatica: vt dicit glo. in c. 1. de sum. trini. in. 6. & probatur in di. c. ꝙ suspecti. Et forte hodie propter suum peccatum passa est iugum: & vtinam aliqñ reuertatur, & viuat cum romana in vnitate fidei.

¶ Ista tamen non potest cardinalis etiã legatus: vt ponit specu. in ti. de legato. §. nunc o-
B stẽdẽdum, versi. quod autẽ dixi. Quinimo nec presbyter cardinalis quantuncunq; sit episcopus non exercet pontificalia sine speciali mandato papæ, allegatur ostien. in ca. ex tunc in. §. penul. circa finem de cle. non resi. Sed ibi loquitur in depositione episcopi, quæ res est de specialiter reseruatis papæ. in. c. ꝙ translationem de officio legati. ¶ Quam autem iurisditionẽ habeat collegium cardinalium sede vacante, disputat paulinus in extrauagan. ad onus. et dico infra in. q. quid si papa est effectus furiosus & inutilis.

ET cum sint diuersa priuilegia concessa cardinalibus: quia non agimus de cardinalibus legatis de latere sed de sessione in concilio, licet legatorum de latere sint ampliora priuilegia & facultates q̃ non legatorũ (vt late patet in specu. in ti. de lega. per totum. & per archi. 2. q. 1. primates) tamen in cardinalibus simpliciter inter cætera est ꝙ creditur ei asserenti se esse legatum: vt in. c. nobilissimus. 97. di. & dicit gondisaluus in trac. de cardina. in. 13. quæsito. Quod est verũ præterq̃ si diceret specialem facultatem sibi commissam: quia non creditur sine literis, secundũ ostien. & ioan. an. in. c. 1. de offi. lega. in. 6.

¶ Licet aũt non credatur cardinali in iis quæ
C papæ sunt reseruata si dicat sibi datam facultatem sine literis (vt in. c. 1. de offi. legati in. 6 per doc.) tamen si publice fuisset vsus aliquibus facultatibus papæ reseruatis & pluries, præsumeretur habuisse mandatum ratione præsumptæ veritatis tanti viri: vt dicit bal. in. l. exemplo. C. de proba. & maxime quãdo talia reseruata essent de iis quæ cõsueuissent legatis cardinalibus concedi: vt in c. ꝙ translationẽ, versi. etsi quædam de offi. lega. Vide quod dico infra in quæstione an legatus de latere possit congregare concilium, de intellectu. d. c. ꝙ translationẽ. Et licet glo. & abb. in ca. cum olim el primo extendant. d. c. nobilissimus ad quemlibet notum & bonum virum, tamen communiter allegatur ad cardinales, & extrauagans bonifacii quæ incipit iniunctæ, licet loquatur in legato sedis apostolicæ ꝙ ei sine litteris non credatur, non tamen loquitur de legato de latere. ¶ Item ei creditur si asserit se delegatũ vel sibi aliquid commissum viuæ vocis oraculo, maxime cũ est ĩ curia: vt in ca. quod super his de fide instru. Et ibi anf. & abb. & in ca. cum iure, de offi. delega. & vtrobiq; per feli. & lap. allegatione. 33. ti. de hære. inno. in ca. cum olim el
D primo de priuile. Quod verum est nisi esset in præiudiciũ partis, & ideo si cardinalis producatur in iudicio in testẽ, debet iurare, alias non probat eius dictum: vt dicit glo. in. d. ca. cum olim de priuile. & ibi abb. & ponit feli. in ca. tuis, de testibus. Sed in commissis ei a papa creditur, sicut & dicto papæ. Potest tamen ei ad memoriam reduci si non recordatur, ponit bal. in. l. iurisiurandi. C. de testibus. ¶ Et ad prædicta adde ꝙ licet nõ stetur dicto cardinalis in præiudicium tertii, bene statur dicto papæ de iis quæ gessit in cardinalatu: vt in cap. querelam de elec. & in cle. 1. de reli. & vene. sanc. ponit iason in repe. l. ad monendi in. 21. charta. ff. de iureiuran. Et ꝙ in alterius præiudicium non credatur soli dicto cardinalis, angelus in cõsi. 182. Ad quod etiam facit glo. notabilis in. c. sicut, de senten. excom. quæ ita limitat. c. nobilissimus. 97. di. Facit quod dicitur in. d. c. quod super his, ꝙ nõ statur testimonio vnius cardinalis etiã cum iuramento in præiudicium tertii, nisi attestaretur de actis factis coram se. Quod intelligitur vt dicit feli. in. d. cap. quod super his, ex condecenti non de iuris rigore: ibi vide. Ad idem est quod dicitur in cap. cum a nobis, & in cap. licet ex quadam de testi.

Refert

A Refert ioan. an. in .c. conſtitutis de appel. & ſpecu. in ti. de teſte. §. 1. verſi. quid ſi aduocatus, ꝙ dicere ſolitus erat clemens papa in alterius præiudicium non credendũ cardinalibus. De quo late per doc. moder nos, maxime feli. in .d. c. quod ſuper his. Pro hoc bonus tex. in. l. 1. C. de ſuper indicto li. 10. vbi bar. dicit non credi cardinali aſſerenti ſe legatum. ſed intelligitur in reſeruatis. De quo vide etiam ludo. in. l. ſciendum. ff. de verb. obli. tex. & glo. in c. nobiliſſimus. 97. di. bal. in. d. l. iuris iu randi. C. de teſtibus. Et quando credatur eius verbo vel ſigillo & circa legationem ſine literis, vide vltra prędictos iaſonem in l. admonendi. 80. col. & corſetum in re pertorio ad abbatem, in verbo cardinalibus an ſit credendum. & feli. in. c. cum in iu re de offi. delega. & ibi etiam quid in delegato & aliis. Ibi ponit & corſettus mixtim & remiſſiue in cardinale etiam legato, in ver bo legatis cardinalibus. Et vtrum admittatur probatio in contrarium, vide late de vtroqꝫ per barbatium in prima & .2. q. ſcdi tractatus de preſtãtia cardinaliũ. & per gondiſaluum in. d. 13. quæſito. ¶ Aliud pri

B uilegiũ eſt ꝙ cardinales reſidẽtes in curia romana excuſantur a reſidentia in ſuis beneficiis facienda propter aſſiſtentiam papæ, qui omnium eccleſiarum gerit ſolicitudinem: vt in proœ ſexti & in. c. cum inſtantia, de cenſibus. Intelliguntur enim ex hoc ſeruire ſingulis eccleſiis: vt in. c. cum dilectus de cle. non reſi. Sunt enim cardinales cooperatores in gubernatione vniuerſalis eccleſiæ: vt. d. c. fundamenta. & papæ collaterales: vt in. c. penul. de offi. lega. in. 6. ¶ Non obſtat. c. 2. de cle. non reſi. vbi propter non reſidentiam fuit cardinalis priuatus: quia ille de quo ibi, non aſſiſtebat papæ nec reſidebat in ti. ſuo. Ita dicit ioan. an. in addi. ad ſpecu. in ti. de cle. non reſi. ad finem. Idem etiam cõſuluit oldra. cõſ. 48. incipit ius commune: & etiã hoc habent de iure communi ſicut & alii familiares: vt ibi per eum. De quo infra in quęſtione de vocatis ad concilium, ſi quandiu ibi reſidẽt percipiant fructus beneficiorũ. ¶ Itẽ aliud priuilegiũ, quia requiritur maior numerus teſtiũ in eorũ depoſitione: vt in. c. preſul. 2. q. 4. vt dictũ eſt ſupra: & latius infra dicẽ. de illius tex. intellectu. ¶ Item aliud priuilegium ꝙ ſi obuiant ei qui ducitur ad mortẽ per iuſtitiam, habent ex conſuetudine priuilegium ꝙ poſſint eum a morte liberare po C nendo pileum ſuum ſuper caput condemnati, dicit bal. in. l. addictos. C. de appel. & ſali. ibi. & aluarottus in. c. 1. epiſcopum vel abbatem. & idẽ albericus in. l. addictos. C. de epiſcopali audi. Et dicit ibi bal. & refert pau. de caſtro, ꝙ ita ſeruatur de facto. ¶ Quod forte etiam ſi eſſet verum dictum, non habebit locum in crimine læſæ maieſtatis: quia aduerſus eum a quo ſumit vires priuilegium, nõ habet locum priuilegium. ar. l. nemo. C. de epiſcopali audi. &. c. quia fruſtra de priui. & in. c. fi. de immu. ecc. &. c. tuarum de priui. & xi. q. 3. priuilegium cum ſimil. Et idem forte in damnato de hæreſi. ar. c. vergentis de hære. Et iſtos duos caſus exceptos poſuit gondiſaluus in ſuo tractatu de cardinalibus. Pro quibus vide angelum in diſputatione exorta guerra. vbi per generalem cancellationem bannitorum, non venit bannitus propter crimen commiſſum in rempublicam. Pro quo vide omnino quod dicit bal. in. l. quicumqꝫ. C. de epiſcopis & cle. Addit & tertium caſum, ſi geminatum eſſet delictũ. quem ponit ibi gondiſaluus per. d. l. ne

D mo. Idem etiam forte quando delictum eſt atrox valde, pro quo eſt quod dicit petrus de ancha. in. ca. ea quę in. 19. q. de regu. iu. in. 6. &. in. cap. 1. de homi. Propter horrendum. n. delictum interdum poteſt delinquenti denegari aduocatus: bal. in authẽ. ſed nouo iure. C. de ſeruis fugi. ꝓ hoc bonus tex. in. l. per oẽs. C. de defenſo. ciuitatũ. Sic etiam craſſatores puniuntur die feriata. l. prouinciarum. C. de feriis. Et in iſtis reperti in flagrãtibus & atrociſſimis delictis, poſſũt duci ad mortẽ imbauagliati ne loquãtur. ¶ Et dicit bar. ĩ. l. nõ tantũ. C. de appel. ꝙ ideo eos qui ducuntur ad ſupplicium facit iudex imbauagliare ne loquantur, & quilibet pro eis poſſit appellare: vt dicit bal. in. l. 1. in. 5. col. C. ne de ſtatu defunc. ¶ Similiter ꝓpter delictũ horrẽdũ quis dãnatur beſtiis dilaniãdus glo. in l. 2. ff. arbo. fur. cæſarũ. ad idẽ in. l. capitalium, in. §. famoſos. ff. de pœnis. Imo etiam in ſimilibus licitum eſt aliquando trãſgredi leges. ĩ. l. aut facta. §. fi. ff. đ pœnis. bal. ĩ authẽ. ſed nouo iure. C. đ ſeruis fug. ĩ. l. præſcriptione. C. ſi cõtra ius vel vtili. publ. inno. in. c. 1. de cõſti. Idẽ forte dicen. in crimine falſi, ꝑ l. lucius. ff. ad turpil. De hoc ẽt vide barbatiũ in noua baſilica qõne ſui tractatus. ¶ Sed ꝙ

A dictum sit in se verum de illo qui ducitur ad mortẽ obstat: quia si quis fugiat ad collũ sacerdotis portantis corpus dñi nři iesu christi nõ per hoc cõsequitur immunitatẽ nec liberatur a morte. 13.q.2.quęsitũ. ¶ Item & confugientes ad domos cardinaliũ consequunt immunitatẽ de iure, dicit ioan.an.in.c.usque de maio.& obe.qđ dictũ nõ repperi in meo. ¶ Aliud est priuilegiũ ꝙ si delegatur cã cardinali, subdelegat causam quo ad audientiã causæ, reseruata sibi sñia: vt est decisi. egidii 43. ¶ Item aliud priuilegium ꝙ licet alias si auditor intimat auditori esse cõmissionẽ sibi pñtatam, ante factã inhibitionẽ auditor possit procedere: secus si cardinalis intimauerit. ¶ Item cardinalibus intimantur cõmissiões ab auditoribus rotę, sed nõ inhibetur eis propter reuerentiã. decis. 25. de dolo & contu in antiquis. ¶ Item aliud, si cã fuit semel cõmissa cardinali & remissa vel alio quouismõ desinat esse iudex, non cõmittitur vlterius inferiori a cardinale sine speciali mandato papæ: vt est alia decis. egidii. 37. & milis in verbo appellatio. Item cardinalis nõ inhibet alteri cardinali, decis. vltima de dolo & cõtu. in antiquis, sed ista sunt magis de stylo ꝗ de iure. Ideo modicũ inferunt ad propositũ ista duo
B vltima priuilegia. ¶ Adde aliud ꝙ a sñia cardinalis cui est commissa causa appellatiõe remota, licet in aliis intelligatur de friuola (vt in.c. pastoralis de appel.) tñ a cardinale propter dignitatẽ cardinalatus nullo mõ licet appellare, ponit milis in verbo appellari non põt a sñia lata per cardinalem. & ponit pauinus in trac. de ptãte capituli sede vacã. in penul. charta. 3. col. in fi. & ita dicit bal. in.l.1. in 2. col. ff. de offi. præfec. præto. & ludo. in singulari in verbo appellatiõe remota in li. impressis. Sed alex. in. d.l.1. intelligit in legato cardinale. ibi vide. Item aliud priuilegium etiã si nõ sit episcopus, põt cardinalis facere solennẽ benedictiõẽ, doc. in.c. licet de elec. 23. di. c. in noĩe dñi. Et similiter põt conferre minores ordines, ostiẽ. & ioã. an. in.c.1. de supplen. negligẽtia prę̃la. & dicit lauden. in. 20. & 21. q. trac. de cardinalibus. ¶ Item põt cardinalis habere familiam armatam, dicit barbatius in trac. de prę̃stantia cardi. in penul. charta in vltima quęstione. Sed ibi loquitur in legato. & bal. in.l. nam salutem. ff. de offi. prę̃fec. vigilũ in. §. at enim, idem dicit de episcopo, licet abb. siculus dicat contrarium in c. significasti in fine de offi. delega. Sed cum baldo tenent moderniores ibi. in. d.c. significasti, & sic quo ad hoc idem dicendum in patriarchis. ¶ Aliud etiã priuilegium habent ꝙ eorum collegium facit senatum. 16.q.1. ecclesia. successerũt enim loco senatorum: ideo romana ecclesia dicitur habere senatũ. specu. in ti. de legato. §. sequitur, post principium. de quo vide quod dixi supra. Et licet ibi tex. in. d.c. ecclesia loquatur de presbyteris, intelligit de cardinalibus: quia tũc cardinales sub nomine presbyteri nominabantur: vt patet in registro gregorii li. 9. c. 22. & in. c. ꝗꝗ 2. q. 7. & dicit do. in. ca. cleros. 21. di. ¶ Item eorum collegium potest dispensare contra statutum per papam confirmatum. allegatur lanfrancus in. cap. constitutus de appel. & tex. & doc. in. cap. cum accessissent de consti. ostien. & ioan. an. in. cap. ad audientiam de cle. non resi. Sed ibi loquuntur simpliciter in omnibus collegiis & in factis concernentibus ipsum collegium. ¶ Item conuocat generale concilium. bal. in. cap. olim de rescrip. & dicetur infra in quęstione ad quem spectat congregare concilium. Item potest dare licentiam extrahendi aquam de flumine publico nauigabili subiecto romanæ ecclesiæ ad alium locum: quia hoc potest senatus: vt in. l. quo minus. ff. de fluminibus. ¶ Itẽ põt eõdere legẽ non cõtrariam iuri sicut senatus. l. nõ ambigitur ibi doc. post albericum. ff. de. ll. De hoc vide barbatiũ in. c. translato in fi. de consti. Item aliud priuilegiũ est (vt supra dictum est) ꝙ possunt restituere ad famam: vt bar. in. l. 1. in. §. de qua. ff. de postu. inno. in. c. cum te de re iudi. & arch. in. c. hinc colligitẽ 2. q. 3. & bar. i. l. i famẽ. ff. de publ. iudi. & late in. c. cũ te, per feli. de re iudi. probat tex. i. c. 1. de schisma. in. 6. De quo an sit simpliciter verum, vidẽdum in dictis locis per modernos, & latissime barbatius post cardi. in cle. 2. in §. irritum de elec. qui concludit ꝙ si infamia e causata ex cõstitutiõe cardin aliũ, eos tollere posse, aliter non. ¶ Itẽ a sentẽtia collegii ipsorum non appellatur, sicut nec a sñia senatus. l. 1. ff. a quibus appellare non licet. Et cõsensus collegii requiritur qñ papa vult deponere vel excõmunicare cardinalem. ostien. in. c. ex gestis de cle. non resi. Q đ veꝝ ẽ ex cõdecẽti & ordinata ptãte: secus de nuda & absoluta: vt abb. ibi qui sic intelligit. Sed ista omnia concernunt collegium cardinalium sed non personas singulares.

A ¶ Item sunt & plura alia priuilegia: quia nõ
iudicantur ab alio q̃ a papa. ioan. an. in. c. dile
cto el. 1. de præben. c. 2. de cle. nõ resi. c. 1. de
schisma. ¶ Item. vbi indigent habent emolu
méta a papa & camera apostolica, ponit glo.
pragmatice in ti. de cardinalibus. c. fundamẽ
ta, & probat tex. in. c. vbi periculum, de elec.
in. 6. & ibi domi. in. §. prohibitiõis, in primo
notabili. Et dicit etiam ostien. in. d. c. antiqua
q͏ debet papa diligere cardinales vt seipsum
& eis prouidere de necessariis: sic. n. erit vera
dilectio & vnum corpus. Idẽ etiã dicit mar-
tinus lauden. in illo suo tractatulo de cardi-
nalibus in. 2. col. & idem replicat in. 3. col. al
legat do. in. d. c. vbi periculum. Et idem etiã
tenet gondisaluus in suo tractatu de cardina
libus. ¶ Item in suis titulis habent quasi epi-
scopalem iurisdictionẽ: vt in. c. his quæ de ma
io. & obe. Dicit ioan. mo. ita respondisse sibi
papam in. c. 1. co. ti. Et qualiter sit prouiden-
dũ cardinalibus ponit extrauagans nicolai
quarti, quæ est inserta inter gesta cõcilii basi
lien. in aliquibus libris: quia in aliquibus li-
bris plura inseruntur de gestis in illo conci
lio. Item qui iniuriatur cardinali, dicitur in-
iuriari papæ & romanæ ecclesiæ. Et qd' plus
B est, ex sola verbali iniuria ei illata, debet qs
puniri pœna. c. fœlicis de pœnis in. 6. ita di
cit ioan. de ana. in. cap. 1. de maledicis in. 4.
col. Sed de hoc vltimo dicto vellẽ magis co-
gitare, tex. tñ in. d. c. fœlicis, loqtur etiã de in
sequẽtibus cardinalem. Et de eorum priuile
giis i specu. in ti. de legato in. §. sequitur, ver
si. fi. ostiẽ. in. d. c. antiqua, zenzelinus in extra
uagãti execrabilis in verbo sublimitas, archi.
22. di. c. sacrosancta, & in. c. vbi periculum &
in. c. fundamenta de elec. ¶ Aliud priuilegiũ
habẽt q͏ concedũt indulgentias centũ dierũ,
licet alii episcopi tantũ. 40. nisi in dedicatiõe
ecclesię, vbi tunc conceditur episcopis annus
vt in. c. cũ ex eo de pœni. & remis. Sed illud
magis cardinales habẽt ex cõsuetudine a põ
tificibus tolerata q̃ de iure cõi: videlicet con
cedere indulgẽtias. Alia priuilegia ponit pa-
uinus in extrauaganti ad onus. Item qñ lega
ti de latere trãseunt mare, vtuntur vestibus
rubeis, parafręno albo, fręno & calcaribus de
auratis. Item grauiores pœnæ infliguntur p
cutientibus & persequentibus cardinales: vt
in. c. fœlicis de pœnis in. 6.

¶ Item sunt aliqua priuilegia quæ ita conue
niunt episcopis & patriarchis sicut cardinali
bus: vt in. c. fi. de priuile. in. 6. & aliud in. c. qa
periculosum, de snĩa excõis co. li. & aliud. c.
quod nõnullis de priuile. & aliud. c. fi. de pœ C
ni. & remis. Et de iis quæ sũt episcopis cõces
sa, dubitatur vtrũ habeãt cardinales: vt vide
gondisaluum in questiõe. 13. in tractatu de
cardi. Sed legatus de latere bene põt: vt abb.
in. c. q͏ translatiõem de offi. lega. & glo. in. c.
nostro de pœni. & remis. ¶ Itẽ est aliud pri-
uilegium: quia cardinales sunt ĩ quasi posses
sione q͏ papa nõ possit ardua terminare sine
consilio cardinalium. & ideo per bonifaciũ
fuerunt omnia reuocata q̃ celestinus conces
serat (vt episcopatus & abbatias) sine consi-
lio cardinalium, & per benedictũ. 13. reuoca
ta similiter statuta per bonifaciũ octauũ con
cessa marchianis, dicit ioan. mo. in. c. sup eo
de hære. in. 6. Sed idem ioan. mo. variauit: vt
patet ex glo. pauini in extrauaganti vas ele-
ctionis: & alia q̃ incipit vnigenitus. Hoc tamẽ
magis cardinales hñt ex consuetudine: vt ibi
in. d. glo. ¶ Vnde licet ista sint magna & plu
ra dicãtur hr̃e priuilegia, non tamen videtur
maiora illis quæ habẽt patriarchæ: quia quo
ad insignia illud est ratiõe legationis de quo
ñ loquimur. De pœnis, & grauissimę pœnę
infligũtur cõtra persequẽtes & verberantes
episcopos: vt in cle. 1. de pœnis. ¶ Item cardi
nales nõ possunt deponere episcopos, sicut D
supra dictũ est de patriarcha cõstantinopoli
tano: vt in. d. extrauagãti ad onus p pauinũ.
De quo etiã ostiẽ. & doc. in. c. ex tuæ, de cle.
nõ resi. & ostien. in. c. cũ ex eo de pœni. & re
mis. & in. ca. 1. de schisma. in. 6. & in cle.
ne romani de elec. glo. in. c. nullus. 79. di. di-
cit paulinus in trac. ne sede vacan. in versi. prę
mitto sexto, etiã si sedes vacaret. Et qd' dr̃ q͏
papa nõ explicat ardua sine eorũ cõsilio, itel
ligitur de collegio cardinaliũ. Item cõis opi
nio est in cõtrariũ: videlicet q͏ nõ tenetur ni
si ex decenti. de quo vide qd' dico ĩfra in quę
stione vtrũ papa possit contrauenire capitu-
lis in cõclaui iuratis. ¶ Itẽ sede vacã, collegiũ
cardinaliũ nõ põt dare vicariũ: vt ponit paui
nus in. d. trac. in fine, quẽ vide. Quid autem
possint cardinales sede vacãte vel quasi vacã.
infra late dr̃ in qõne qñ papa efficeretur fu-
riosus, vel ĩutilis vel esset captus ab hostibus
vel infidelibus.

¶ Item vt supra dictũ est non possunt disce
dere de curia sine licentia papæ propter con
iunctionẽ quam habent cũ papa. Sed dic q͏
idẽ dicẽdũ ĩ episcopis cõsequẽter & de patri
archis, vt dicit bertachinus in prima parte. 4.
libri in trac. de episcopo. q. 2. ¶ Item cardi-
nales solum a papa iudicantur: & si deponun

A tur.sine spe restitutiõis deponũtur: vt in. c. 2.de cle.non resi.sicut dicitur de doctore.l.l. 2.C.de liberis & eorum liberis per bal.& de notario per eundem bal.in.l.2. C.de manu missis vindicta.Licet aliter factum fuerit in petro & iacobo,de columna de quibus in.c. 1.de schisma.in.6.& hodiernis temporibus in persona cardinalis sanctę crucis & cardina lis sancti seuerini. Et ideo acrius puniendi sunt,eum papæ assistant:sicut adam grauius peccauit,quãto deo proximior fuit,de peni. di.5.consideret.& exemplo luciferi de pœ ni.di.2.principium. Et de istis isaias, q sunt isti qui vt nubes volant? vbi ostenditur ꝙ de bent cardinales vt refulgeant in sua dignita te esse vt nubes ꝑpter deuotiõem.scdo vt co lumbę.propter simplicitatem & puritatem quam habere debent.tertio cãdidiores niue, quo ad optimos mores & vitæ mundiciam. q̃rto rubicũdiores ebore antiquo quo ad cha ritatem & domini nostri iesu christi memo riam. ¶ Caueant igitur ne sint nebulæ & nu bes sine aliqua deuotione.non capiantur su perbia,quę est mater omniũ vitiorũ:non va na gloria,quæ euacuat omnem virtutem:nõ amore pecuniæ,quæ tanq̃ venenum est fu gienda:nec amore parentum , ne eos in vita

B corrodant tanq̃ musca morientes & eos post mortem despiciant: dicentes bene fecit mi hi sed melius facere potuit,sed die noctuq; nõ cessent virtutibus studere. Ita dicit ostië. in summa de pœni.& remis.§.cui confiten dum versi,cui cardinales,refert martinus lau den.in suo trac.de cardi.& aluarus in.c.16. in fi.in.2.parte operis.& plene etiam ponit andreas siculus in trac. de cardi . in . 10 . q. principali:vbi ponit quales debent esse cardi nales vt promoueantur. ¶ Debet insuper in cardinalibus esse industria singularis.bal. in l.1.ff.de offi.præfecti præto.ad fi.Item cardi nalis debet esse prudens,non solum literarũ piria verum & secularium rerum dispensa tione:vt in. § . oportet. 36.di . in.summa. Quitex.licet loquatur in episcopis,idem ta men dicunt doc.in cardinalibus . & vide ibi glo.quę vult ꝙ clerici non solum debent ha bere peritiam sacrarum literarum,sed etiam secularium scientiarũ. Requiritur insuper ĩ cardinalibus fides explorata & morum maxi ma grauitas & sapiẽtia versans circa diuinas vt in.d.l.1.ff.de offi.pręfec.pręto.Quæ licet loquatur in præfecto,idẽ tamen est in cardi nalibus,qui illi æquiparãtur vt dicit ibi glo. sed non in retinendis cõcubinis:vt in.l.cum

qui.C.de episcopis & cle. Ad quæ vide etiã C aluarottum in.c.1 .episcopum vel abbatem. Item ibi dicit etiã ostien.vbi supra ꝙ debent confiteri papæ & sunt a papa tantum iudicã di:vt supra dictum est.

¶ Et de cardinaliũ statu & perfectiõe & gra du,& quales esse debent & vnde assumendi, vide oio archi.flo.in summa in . 3 . parte ti. 22.in principio & .c.1.&.2.§.1. & ibi etiã in.§.sequenti de eorum collegio:& in sequẽ tibus.§.de eis per totum ti.& ibi multa pul chra dicta in epistola bernardi ad eugenium. Et in.c.2.in.§.1.dicit ꝙ de alemania nõ cõ sueuit ecclesia cardinales assumere ne secreta ecclesiæ pandantur imperatoribus qui sunt ministri ecclesiæ.& licet d̃ omni natione pos sint assumi,tamen cõuenientius de terris pe culiaribus ecclesiæ assumunẽ:quia sunt libe riores in ferendis cõsiliis.Ibi vide archie. de titulis cardinaliũ.¶ Et de eorũ numero late barba.in cle.2.de elec.Et quot possint esse & de eorũ titulis,ponit etiã albericus in ru . de statu hominũ & martinus lauden.in trac.de cardi. Et quales debeant esse cardinales,vide satis bene per gondisaluũ in quinta quęstiõe principali in.7.charta in.8.q̃stio. vbi inserit illã pulchrã ep̃lam bernardi ad eugeniũ in

li.d̃ cõsideratiõe.¶ Et vide quot debẽt eẽ etiã D per aluarottũ ĩ.c.1 .episcopũ vel abbatẽ. Pra gmatica ĩ ti.de cardinalibus,dicit de.24.sed illa statuta fuerũt facta in cõcilio basilien. & nõ recepta p̃ papã eugeniũ nec successores. Bonum tamen esset ꝙ non excederent il lum numerũ:quia numerositate vilescit au thoritas.93.di.legimus.59.di.si.officia.nam & multitudo onerosa nihil habet honesti:vt in authen.de referẽdariis añ fi.Et licet hoc nõ fue rit recepta pragmatica,glosa tñ super illa est satis bona magistra.Et vide ẽt cardi.in cle.ne romani de elec.

¶ Et licet ex his videreẽ argui maioritas,tñ idẽ dicimus de patriarchis.quia similiter tñ a papa patriarchæ sunt iudicãdi: vt ponit idẽ ostie.in sũma de pœni.& remis.i.d.§.cui cõ fitendũ in versi.cui patriarcha in prin.& ĩ.2. col. Tales.n.grauius puniẽdi sunt q̃ inferio res:q2 tales tot mortibus digni sunt quot ad subditos suos ꝑditionis exẽpla trãsmittũt.xi. q. 3 .præcipue .in . cap . magnę de voto . §. 1. Ad idem tex. 2 .q.7.sicut el.2.vbi cõmitti tur inquisitio criminum contra primatem, ne si languor in capite curatus non fuerit, totum corpus quod absit morbus inuadat. Ad idem in.c.1.de transla.præla.vbi est tex.

A ꝙ punitur patriarcha quia transtulerat confirmatum in archiepiscopum ad sedem episcopalem: quia priuatur patriarcha potesta te confirmãdi archiepiscopos. Ad idem. 24. q. 1 .achatius. 9. q. 3. conquestus. 75. di. quod a patribus. & ibi omnia adducit ostien. Vnde ex hoc non censetur maior cardinalis ꝙ̃ patriarcha. ¶ Quod dicitur non appellari a sñia cardinalis qñcommittitur causa appel latiõe remota, idem dicimus in episcopo qui iudicat ex prorogatiõe iurisdictionis: vt est tex. ibi bal. in. l. episcopale. C. de episcopali audien. quia ab eius sñia non appellatur. & angelus in. l. 2. §. si quis in ius. ff. si quis ius di centi non obtemp. ¶ Quod dicitur ꝙ restitu untad famam intelligitur de collegio cardinaliũ simul: & magna est altercatio vtra opi nio sit verior. ¶ Item ꝙ papa appellet seu cõ numeret se inter cardinales sicut imperator inter senatores (l. ius senatorium. C. de digni. li. 12. & martinus lauden. vbi supra) idem di cimus de patriarchatu: quia papa connumeratse inter patriarchas in. c. cleros. 21. di. & 22. di. per totum, & dictũ est supra. Et ratio, ne perceptionis fructuum quia assistunt papæ, non plus habent ꝙ̃ familiares episcopi, q

B cum assistunt episcopo percipiunt fructus in absentia: vt in. c. de cetero. & in. c. ad audien tiam de cle. non resi. Et patriarcha & alii prælati in curia residentes & assistẽtes papæ, gau dẽt eadem prærogatiua: vt in. c. fi. de rescrip. in. 6. & in. c. cum dilectus de cle. non resi. ¶ Quod autẽ non possunt damnari nisi cũ maiori numero testium, illud priuilegium fuit concessum propter insolentias hæretico rum ad illos comprimendum: vt dicit ibi do minicus. vnde non tam est eorum priuilegi um ꝙ̃ in odium hæreticorum. Item ille tex. patitur alios intellectus: de quibus ibi per doc. Sed sanctus thomas secunda secundæ, q. 70. arti. 2. intelligit loqui simpliciter in cardinalibus: & adducit rationes bonas. Sed ĩtellectus dominici ad. d. c. presul tenetur, po nit specu. in ti. de testi. §. restat in prin. Alii intellectus dantur ibi. & per abbatem in. c. per tuas in fi. de maio. & obe. & per eundem post anto. in. c. licet, de testi. Nam cum papa possit dãnari cũ duobus testibus (vt dicit ibi glo. in. d. c. presul.) tanto magis cardinalis.

SIMILITER non credo ꝙ cardinalatus possit dici maior ratiõe prioritatis & originis, qua ratione quis præfertur secundum ostien. in summa in ti. de maio. & obe. §. quibus versi. penul. & probatur. ff. de albo scribendo. l. 1. & C. de cõsuli. & c. 1. in. § ve

C rum. 28. di. cum simil. quia cardinalatus est de iure positiuo: vt ponit barbarius in consilio primo in prima parte cõsiliorũ, reuocan do quod dixerat in suo trac. de præstantia cardinalium, tanꝙ̃ magis ex antiquitate instructus: de quo aliquid infra. Sed patriarcha tus sumpsit exordium ĩ veteri lege. legimus enim patriarchas noe, abraham, isaac, iacob & ioseph. Item & dauid prophetam & patri archam nominat petrus apostolus actuum. 2. Idem de ioan. baptista, qui fuit patriarcha & propheta: vt legitur lucæ. 1. Sic ergo patriarchatus fuit ante aduentum christi: & sic an te cardinalatũ, qui incœpit post. Quod etiã ostenditur. nam beatus petrus cum apostolis instituerunt & ordinauerunt presbyteros & episcopos curarum, 14. vt dicitur in histo riis. nam idem nomen erat vtrisque: vt ponit domi. in. c. cleros. 21. di. Et erat cura episco porum in magnis ciuitatibus: vt legitur ĩ re gistro romanorum pontificum. c. 1. Præter istos autem episcopos & presbyteros intendentes curis suis, habuit petrus alios adiutores assistentes ad iudicandum in causis fidei & ad morum instructionẽ. vnde facta collatione cum paulo & barnaba, misit petrus iu dam & barnabam & silam ad instruendum fratres: vt dicitur acti. 15. Et hi vocandi erant

D cardinales per rationem. c. sacrosancta. 22. di. cum dicit ꝙ sicut cardine regitur ostium, sic a sede apostolica vniuersus orbis: vt in. d. c. 1. folio. 1. in registro romanorum pontificum. & hoc probat tex. in. c. oportebat cum duobus sequentibus. 79. di. & dicetur aliqd infra. quæ iura sunt ex concilio stephani. ¶ Item petrus primo cathedrã antiochenam rexit septẽnio, ibique primo nomẽ christianorũ est exortũ: vt in. c. sacrosancta. 22. di. & in c. mutatiões. 7. q. 1. ĩ glo. primo enim fideles appellabanẽ discipuli vel fratres, vt dicit glo. in. d. c. sacrosancta. Deinde alio ibidẽ pmoto (scilicet ignatio) romam pfectus ẽ. 24. q. 1. rogamus. vbi annis. 25. mẽsibus. 7. diebus. 8. cathedrã regẽs, postea martyrio coronatus ẽ anno. 39. post passionẽ christi. 21. di. quãuis 2. q. 7. beati. 22. di. sacrosancta. & ponit aluarus ĩ primo li. c. 31. dicũt doc. in. c. renouãtes 22. di. ¶ Aliqui dicũt ꝙ cardinales videnẽ ha buisse originẽ tpe pontiani papæ: qui nõ po nitur in catalogo pontificũ. fuit autem anno 211. vt habetur in chronica. Item & marcellus (qui fuit anno. 304.) constituit. 25 cardinales in vrbe roma propter baptisma

A & sepulturas hominũ. Facit quod habetur 79.di.c.1.&.d.c.oportebat&.c.siquis ex ipsis &.c.siquis pecunia. Hoc dicit archi.in.c. vbi periculum, in prima col. de elec. & idem ad literam aluarus de planctu ecclesiæ in 2.li.ar.16.& cardi. zabarella in cle. ne roma ni.§.porro de elec. Idem etiam albericus de rosata in rub. C. de summa tri. qui dicit ꝙ tempore donationis constantini non erant adhuc cardinales: sed tempore generalis synodi per syluestrum iam erant cardinales.2.q.4.c.præsul.qđ est idem cum eo quod dicit oldra. infra. Idē quod archi. dicit martinus de laude in suo tractatu de cardi. & gōdisaluus in.1.c.& barba. in trac. de præstantia cardi. ꝩ Et hoc clare consuluit oldra.consi.63. incipit quo tempore. & sequitur ioan. de ana.in.c. ad liberãdam de iudæis. Sed si tenemus ꝙ cardinalatus fuerit ante ius pontificium, & ꝙ olim cardinales appellarentur presbyteri (vt i.c.ecclesia.16.q.1.& in.c.q̃q̃.2.q.7.& facit tex.in.c.2.de officio archipresbyteri. & do.in.d.c. cleros.21.di. quod & clare videtur velle gregorius in registro li.9.c.22.) tunc tex.in.c. oportebat.79.di. & duobus sequē. clare ostendit ꝙ cardinales fuerũt tpe petri & apostolorum. Et facit quod le B gitur in vita cleti papæ, qui dicitur ordinasse 25. presbyteros mãdato beati petri. Imo ille tex.i.c. oportebat.79.di. ꝓbat simpliciter cardinales fuisse tēpore beati petri. & ita ex illo tex. arguit eugenius.4. in literis scriptis ad archiepũm cantuarien. quæ infra inserũtur.

¶ Sed obuiat præmissis: quia si olim cardinales appellabantur presbyteri tanq̃ succedentes in locũ apostolorum qui omnes erant presbyteri, videtur ꝙ diaconi cardinales nō succedant loco apostolorum nec possit intelligi de eis ꝙ fuerint tempore beati petri. Ad hoc respondet petrus cardinalis cameracen. in trac. de potestate ecclesiastica & pontificali ꝙ etiam diaconi cardinales successerunt apostolis, etsi non in ordine presbyteratus, in ordine tamen diaconatus: & succedunt loco apostolorum quantum ad ordinem hierarchicum. Vnde ex laudabili consuetudine diaconi cardinales præferuntur episcopis, licet ordo episcopalis & presbyteralis sit dignior cardinalatu, sicut archidiaconus in suo archidiaconatu præfertur pluribus p̃sbyteris in ordine hierachico sibi subiectis. Vñ in historia damasi, de pluribus summis pontificibus dicit̃ ꝙ fecerũt tot ordinatiōes, tot presbyteros, tot diaconos, tot per diuersa loca episcopos. Ex quibus patet ꝙ presbyteri & C diaconi romani præferuntur episcopis. Ita dicit idem cardi. in.7. conclusiōe dicti tractatus. ꝩ Dicit tamen oldra. (vt supra tactũ est) ꝙ tempore donationis factæ per constantinum syluestro non erant cardinales. Quod potest probari per tex.in.d.c. constantinus: qui facit mentionem de clericis romanæ ecclesiæ & tamen nihil dicit de cardinalibus: qui si fuissent nominasset. Dicit tamen idem oldra. ꝙ cardinales incœperunt quando postea syluester fecit synodum generalem.2.q.4.c. præsul. Sed repugnat dicto oldradi ꝙ marcellus & pontianus fuerunt ante syluestrum: nisi dicamus ꝙ in actu donationis non fuerunt cardinales sed post in synodo. Vide feli.in.c. cum te de re iudi. facit quod dixi supra. Dicit etiam archi.in.d.c. vbi periculũ, in.4.col. ꝙ potentia cardinalium est a papa, & sic non ex lege veteri. Et quod dicitur in. cap. ecclesia.16.q.1. ꝙ ecclesia habet senatum intelligitur de iure positiuo. ex quo vt dicit ibi glo. sicut senatus restituit ad famã. Et ibi tex. dicit ꝙ sicut romani habebant senatum quorũ cõsilio oĩa agebant, sic & ecclesia habet senatum suum cœtum presbyterorum. ergo habet respectũ ad ius positiuum: & sic cœtus cardinalium est de iure D cõmuni. De quo vide concordantes supra al legatos: & barbatiũ hoc disputantem in suo tractatu & in.d.consi. primo.

¶ Et si bene consideretur, cardinalatus nō videt̃ ordo nec gradus ecclesiasticę hierarchię a christo īstitutę nec ordini aut gradui aplorũ succedēs, sicut epatus & sacerdotiũ. nam de statu hierarchico ecclesię nō sunt nisi duo gradus siue status prælatorũ. maiorũ, videlicet qui succedũt apostolis: vt sunt episcopi, archiepiscopi & sup̃iores. & minorũ. s. q̃ successores sunt.72. discipulorũ, q dicunt̃ prælati secũdi ordinis: quales sunt presbyteri curati. Probat tex.in summa.21.di.& in ca. in nouo ea.di. Et istis ex statuto & ordinario iure cõueniunt tres actus hierarchici primarie essentialiter & immediate a christo: qui sunt purgare, illuminare & ꝑficere per sacramētorũ ministrationem & prædicationē. Ad hoc facit tex.i.c. corepi.68.di. vbi dicit, non legimus amplius q̃ duos ordines inter discipulos dñi. i.12. apostolorũ &.72. discipulorũ. vnde iste tertius (loquēdo de corepis) procesferi rignoramus: qđ autē ratione caret, extirpare necesse est. Et in primitiua eccle. non erat cardinalatus: sed quisq; nomine sui ordi

nis erat contentus. Et olim idem erat episco
A pus qui & presbyter: vt dicit tex. in. c. legi-
mus. 93. di. & i. c. olim. 85. di. sed postq̃ vnus
quisq; eos quos baptizauerat suos esse dice
bat non christi, cum prius ecclesiæ cõmuni
presbyterorum consilio gubernarentur, de
cretũ est vt vnus de presbyteris præponerẽt
qui episcopus cognominaretur quasi super
intendens: vt dr̃ i dictis iuribus iuncto. c.
cleros. 21. di. Et hi pręponebantur nõ per ca
stella & vicos sed per ciuitates: vt in. c. episco
pi cum duobus sequen. 80. di. Postea aposto
li videntes prouincias longe ante christi ad-
uentum diuisas, in illis præposuerunt archi
episcopos primates & patriarchas: vt in ca.
prouinciæ. 99. di. & in ca. vrbes et ca. in illis
80. di. De cardinalibus vt dictum est nihil in
primitiua ecclesia habebat. Et episcopus q-
dem nomen est dignitatis, presbyter ætatis,
diaconus hospitalitatis: vt in. d. ca. legimus
93. di. & clemens dicit in sua epistola, trans-
sumptiue in. c. audire. 25. di. audire episcopũ
attentius oportet & ab ipso suscipere doctri
nam fidei: monita autem vitæ, a presbyteris
inquirere, a diaconis vero suscipere ordinẽ
disciplinæ. ¶ Post hæc crescens multitudo
presbyterorum & diaconorum ad vrbẽ con
B currentium, causam dedit vt vrbani presby
teri & diaconi ab eis distinguerentur nomi
ne cardinalis. Et hoc videtur verum, ni
si fortasse velimus ꝙ olim presbyteri & car-
dinales idem essent: sicq; ꝙ etiã tempore bea
ti petri essent cardinales per illum tex. in. d.
cap. oportebat. 79. di. verisimile enim est ꝙ
crescente numero presbyterorum tempore
beati petri distincti fuerint vrbani presbyte
ri ab aliis sub nomine cardinalatus: sicut in
simili dicuntur canonici cardinales in eccle
sia compostellan. & rauennaten. 7. q. 1. pasto
ralis. glo. in cle. dignum de celebra. mis. Et ꝙ
presbyteri in ecclesia dicerentur cardinales
vide tex. in. c. 2. de officio archipres. qui est
leonis: & sic longe post.

¶ Et posito ꝙ secundum aliquos dicãtur car
dinales habuisse ortum deute. 17. & ꝙ sa-
cerdotes leuitici generis fuerĩt cardinales (si
cut videtur velle tex. in. ca. per venerabilem
in. §. vt autem, qui filii sint legi. ostien. &
abb. in. c. ex gestis de cle. nõ resi. 6. q. 1. si quis
cum militibus. & specu. in ti. de legato. §. se
quitur, in prin. & dicit aluarus in loco supra
allegato fuisse præfiguratiue) nomen tamen
cardinalatus vt supra dictum est, vel fuit a
tempore pontia. (vt arguit eugenius in litte
ris ad archiepiscopum cantuarien. de quibus
infra vel a tempore syluestri. Item etiam si C
habuissent ortum tempore apostolorum vel
in veteri lege (licet contrarium expresse con
suluerit in primo consilio barbatius, reuocã
do quod dixerat in suo tractatu ꝙ cardinala
tus esset de iure diuino) non tamen essent o
rigine antiquiores. & tex. in. ca. cleros. 21. di.
per leuitas intelligit sacerdotes in versi. vnde
apud. ¶ Similiter si dicamus de cardinalibus
dictũ illud. 1. reg. c. 2. videlicet domini sunt
cardines terræ & posuit super eos orbem (se
cundum ꝙ voluit ostien. in ca. 2. de ele. non
resi. & archie. flo. ĩ tertia parte summę ti. 22.
ca. 1. & alexan. in. d. c. q̃q̃. quod tamen male
allegatur: cũ domini sit genitiui casus, quasi
dicat dominus est dominator orbis: ita dicit
glo. pragmatice in titulo de cardinalibus)
non erunt propterea origine antiquiores, vt
supra visum est: cum patriarchæ fuerint lon
ge ante. Dicit tamen petrus cardinalis came
racen. in suo tractatu de potestate ecclesiasti
ca & papali, ꝙ sanctus petrus primo fuerit
summus pontifex q̃ episcopus romanus. nã
per illa verba pasce oues meas, dominus cõ
stituit eum summum põtificem. Similiter &
eisdem verbis dedit ei potestatem eligẽdi se
dẽ vbicunq; vellet, & vt ibi esset particularis
episcopus. Vnde quattuor annis tenuit sedẽ D
ecclesiæ vniuersalis, nullam sibi particularẽ
ecclesiam eligendo, sed tanq̃ prælatus & ca
put omnium fidelium sedebat vbicunq; vo
lebat. Vnde licet in ierusalẽ iacobus statim
post passionem dñi a petro & apostolis fue-
rit ordinatus episcopus, & petrus licet omni
bus præfuerit, nõ tamen illam ecclesiam tan
q̃ sibi specialem elegit: sed post quattuor fe
re annos elegit sedem anthiochiæ, vbi sedit
annis septem & illam ecclesiam sibi appro
priauit. Deinde apparente ei christo & eidẽ
reuelante, sedem suam romã transtulit: &
ibi factus est romanus episcopus. & ita ex
tunc in petro & eius successoribus duo epi
scopatus cõcurrerunt (videlicet vniuersalis
eccl'ię & patriarchalis ecclesiæ romanæ) vtrũ
q; tamẽ episcopatũ a christo recipiendo. Et si
cut nomen papatus tempore petri & aliorũ
apostolorum nõ fuit in vsu ecclesiæ, ita nec
nomen cardinalis. sed postea crescente ec-
clesia, ex deuotione fidelium hæc nomina
(sicut & nomina patriarcharum, primatum
& archiepiscoporũ) in vsum venerunt: & a
sãctis patribus approbatis ecclesiasticæ prãtis
dictis nominibus papatus & cardinalatus: &

ex tūc in apoſtolis fuerūt, videlicet in petro
A dignitas papatus & in cæteris apoſtolis di-
gnitas cardialatus ſiue authoritas. Vnde diſ
currēdo per hiſtoriam actuum apoſtolorū,
& aliarum eccleſiaſticarū hiſtoriarum & ſan
ctorum patrum decreta, apparet ꝙ ante diui
ſionem apoſtolorum & anteq̃ per diuerſas
mundi partes diſperſi ſunt apoſtoli petro tan
q̃ ſpeciale officium gerenti aſſiſtebant tanq̃
cardinalatus officiū gerentes, ſicut nunc car
dinales aſſiſtunt papæ tanq̃ eius principales
aſſeſsores conſiliarii & cooperatores in regi
mine vniuerſalis eccleſiæ: ſed poſtq̃ apoſtoli
a petro ſeparati ſunt in opus prædicationis,
diuerſa loca perluſtrātes ſpeciales ſibi diœ-
ceſes ſortiti ſunt. Vnde apparet ꝙ apoſtoli
prius fuerūt cardinales q̃ epiſcopi, ſeu prius
cardinalatus officium q̃ epiſcoporū exercue
runt. & ſic prius cardinales orbis q̃ vrbis: ſi-
cut & prius petrus fuit papa orbis. i. vniuer
ſalis eccleſiæ anteq̃ fuerit epiſcopus romanæ
eccleſiæ, & apoſtoli prius cardinales vniuer-
ſalis eccleſiæ q̃ epiſcopi. Ita dicit ipſe petrus
cardinalis in dicto tractatu in. 4. &. 6. conclu
ſione. Sed quicquid ſit, ex his non probatur
ꝙ cardinalatus fuerit ante patriarchatum.

SI dicatur ꝙ ipſi cardinales eligunt pa-
B pam, & de eorum gremio eligitur (vt in. ca.
licet de elec. &. c. vbi periculū eo. ti. in. 6, & in
cle. ne romani eo. ti. & ca. in nomine domini
23. di. & bonus tex. in ca. oportebat. 79. di.)
iſta tamen exceptio ꝙ extra collegium ſit ele
ctus, hodie non opponitur contra papam: vt
in. d. c. licet. nec ex hoc deberēt cardinales di
ci digniores, tum quia etiam in electione ro
mani pontificis ante iſta tempora interue-
niebant patriarchæ & alii inferiores. & ſi-
militer etiam de inferioribus a cardinalibus
eligi poterāt: vt eſt tex. in. d. c. in nomine do
mini. 23. di.

¶ Itē ſi poneretur caſus ꝙ nullus ſupereſſet
cardinalis, tunc electio ſpectat ad clerum ro
manum: quia cardinales etiam appellantur
clerici romani. quibus cardinalibus clerici
romani ſuccedunt ſecūdum oſtien. & refert
cardi. in. c. licet de elec. clerus. n. romanus eſt
caput cleri totius mundi: vt dicit bal. in cap.
olim de reſcrip. Et ꝙ cardinales dicantur de
clero romano, ponit bal. in. ca. quia propter
de elec. Et ꝙ clerus romanus ſuccedat ponit
aluarus de planctu eccleſiæ in principio ope
ris in. 5. col. ℣ Vel ad canonicos lateranen.
ſecundū archiepiſcopum flo. i. 3. parte ſum.
ti. 22. cap. 2. §. 4. incipit quantum ad ſecun-
dum, cum enim ipſe papa ſit epiſcopus eccle
C ſiæ lateranen. & illa ſit eius propria parochia
merito videtur ſpectare ad eius canonicos.
℣ De hoc tamen vide in dictis locis & augu.
de ancona in tractatu de poteſtate papæ. q. 5.
ar. 2. Oſtien. autem in ca. licet de elec. quem
ſequitur anto. dicit ꝙ ſpectaret ad cleru ro-
manum. allegant. 23. di. in nomine domini,
& ca. ſi quis pecunia. 79. di. Vel ad conciliū
generale. 63. di. d. ca. 2. &. 3. Quod conuoca
bit clerus romanus. 65. di. ſi forte. Quod vl
timum dicit, licet ſit iuſtius, tamen primum
cōmodius & leuius propter periculum mo
ræ. allegat. c. ne pro defectu de elec. Egidi. ta
men de bella mera in. d. c. licet, primo dicit ꝙ
ad clerum romanum per. c. in nomine domi
ni. 23. di. &. 79. di. c. 1. &. c. ſi quis ex epiſco-
pis, &. c. ſi quis pecunia. Deinde dicit ꝙ de-
bet congregari cōcilium vniuerſale, ar. 63.
di. c. 1. & ca. 3. & per id quod legitur in. c. ſi
archiepiſcopus, de tēpo. ordi. in. 6. in. §. ſi. Et
ꝙ tūc clerus romanus cōgregabit conciliū,
ar. c. ſi forte. 65. di. Et iſtam vltimam ipſe te
net propter periculum diſcordiæ inter capi-
tulum ſancti petri & eccleſiæ lateranen. & re
liquum clerum. Sed hoc nihil eſt: quia ſimili
ter poſſet eſſe diſcordia in congregando cō-
D cilium: & ſi omnes eſſent concordes, ceſſat
eius ratio. Vide augu. vbi ſupra: qui dicit ꝙ
tutius eſſet propter ſcādalum quod poſſet ſe
qui (quia forte non reciperetur) ꝙ congrega
retur concilium. Sed verius eſt quod oſtien.
car. & anto. & abb. in. d. c. licet dicūt: quia fa
cilior eſſet primus modus propter diutinam
vacationem, iuxta cle. ne romani & cap. vbi
periculum in. 6. & ar. cap. ne pro defectu de
elec. & maxime ſi electus in papam recipere
tur. Pro quo facit ꝙ cardinales ex conſenſu
tacito cleri romani acquiſiuerunt ius eligēdi
papā: vt dicitur in. d. c. licet. Bal. in. l. non am
bigitur. ff. de legibus dicit ꝙ mortuis electo
ribus papæ, ptās & dignitas pontificalis eſt
in vniuerſali eccleſia. & ideo tacite videt̃ ſen-
tire ꝙ ad concilium, quod repræſentat eccle
ſiam vniuerſalem. Alexan. tamen in. c. in no
mine domini. 23. di. tenet contra oſtien. & di
cit ꝙ ille tex. non probat ſicut eum allegat o-
ſtiē. & allegat bal. in. l. vbi abſunt. ff. de tuto.
& cura. datis ab iis. qui dicit ꝙ tunc deuolue
retur ad patriarchas. Cuius opinio etiā ei nō
placet: nihil tamen quod ipſe teneat conclu-
dit. Sed tu tene quod dicit oſtien. cum quo
trāſit etiā abb. i. d. c. licet, & bene probat tex.
in. d. c. in nomine domini non impropriādo

A literam. Vnde ad propositũ si inferiores habent electionem, ex hoc videretur ꝙ deberẽt esse digniores & aliis præferri: & tamen ex hoc nullum priuilegium prælationis consequuntur.

¶ Vnde omnibus præmissis consideratis, nõ videtur ꝙ de iure cardinales sint præferendi patriarchis. Pro quo etiam facit ꝙ videmus patriarchas iudicare de metropolitanis siue archiepiscopis. quod idem importat: vt in auth. de monachis. §. fi. & de non alienandis §. nos igitur in glo. sunt enim synonyma archiepiscopus & metropolitanus & pro eodem ponuntur: nisi ꝙ archiepiscopus dicitur ab archos quod est princeps & episcopus, quasi princeps id est summus episcoporum. Tenet enim patriarcha vicem apostolicam, & præsidet tam metropolitanis q̃ cæteris episcopis: vt dicit tex. in ca. cleros 21. di. metropolitanus autẽ dicitur a metros quod est mẽsura, & polis quod est ciuitas, quia sub certa mensura. i. numero ciuitatũ constituitur. 6. q. 3. scitote. Qui habet etiam obedire primatibus: vt in. c. 1. 99. di. Et licet nulli archiepiscopi appellari debeant primates (vt dicit tex. in ca. nulli, 99. di.) tamen aliquãdo appellatione archiepiscopi comprehenditur

B primas: vt probat tex. in. d. c. cleros, cũ vult ꝙ archiepiscopus præsidet metropolitano: vt notat ibi alex. Vnde cum tex. ibi innuit ꝙ archiepiscopus præsidet metropolitanis, loquitur de archiepiscopo primate, & non de nudo archiepiscopo: qui pro eodẽ ponitur cum metropolitano, vt supra dictum est. Ad quod adde quæ dicuntur infra in versi. post primates sedebũt archiepiscopi. Non tamẽ est necesse ꝙ archiepiscopus habeat illũ numerum sub se, scilicet decem episcoporum: vt ibi dicitur in. d. ca. scitote. Et metropolitani iudicant de episcopis. Vnde si cardinales essent maiores, sic deberẽt ipsi posse iudicare de patriarchis, quod nullomodo possunt: vt patet late ex dictis ostien. in summa de pœni. & remiss. ¶ Quomodo autem patriarchæ iudicẽt de metropolitanis, & primates archiepiscopi & metropolitani de episcopis, vide in. c. accusatus 3. q. 6. & ibi cardi. de iure cre. & tex. iuncta glo. in ca. frater noster. 16. q. 1. &. 6. q. 3. denique. & in ca. quãuis & in cap. dudum. 3. q. 6. Et vide quomodo depositio episcoporum est reseruata papæ: vt in ca. inter corporalia de transla. præla. & in. c. sicut vnire de excessi. prælato. ibi glo. & glo. in cap. ꝙ translationem de offi. lega. & in hoc multa iura possunt adduci. Quãdo aũt archiepũs deponat episcopos vt dicit cardi. in. d. c. accusatus, vide quod supra dixi in ar. vtrum ad cardinalem legatum appelletur omisso medio. C

¶ Item facit ꝙ quantuncunque patriarcha habeat facultatem deferẽdi crucem ante se (vt in cap. 1. vt lite pendente. in glo. fi. &. d. ca. antiqua) si cardinalis esset maior non posset patriarcha ipso præsente vti insignibus superioritatis: & sic non deberet posse deferre crucẽ ante se cardinale præsente. & tamen hoc nõ est prohibitũ nisi quando cardinalis mittitur legatus de latere vltra mare, quia tunc repræsentat papam: vt in cap. volentes de offi. lega. & dicitur in ca. antiqua de priuile. & ideo tunc non potest deferre crucem ante se illo legato præsente, vt. d. c. antiqua. Quod ideo est, quia etiam tunc legatus vtitur insignibus põtificalibus, vt supra dictũ est. alioquin secus, quia etiam eo præsente vtitur. ¶ Item facit, ꝙ cardinalis nõ potest dare pallium archiepiscopo nisi de mandato papæ, & patriarcha potest dare pallium ex sua propria iurisditione: vt dicitur in. d. cap. antiqua. ponit martinus lauden. in suo trac. de cardi. & specu. in ti. de lega. §. nunc ostendendum versi. quod autem. & de hoc dictũ est supra inter priuilegia patriarcharum. ponit supplemẽtum in verbo patriarcha, versi. quot sunt. D

Dicit tamen abb. siculus in. c. significasti circa fi. de elec. ꝙ. dare pallium immediate depẽdet ab ecclesia ro. & ꝙ datio pallii quam faciunt patriarchæ archiepiscopis, non sit sine authoritate papæ. ¶ Item facit tex. in. c. in nomine domini. 23. di. vbi dicitur ꝙ cardinales fungũtur vice archiepiscopi: patriarcha aũt est maior archiepiscopo. ¶ Item facit quia arca noe repræsentat ecclesiam: vt dicit tex. extrauagan. boni. quæ incipit vnam sanctam. & glo. ordinaria ibi. & glo. gene. c. 6. exponit arcam. i. ecclesiam. Vide textum hiero. in ca. quoniã vetus. 24. q. 1. Et inde dicit isidorus. arcam construxit noe de lignis imputribilibus, & christus eclesiã de victuris in sempiternum hominibus, quæ sicut archa natat in fluctibus: archa de lignis quadratis est ecclesia de sanctis. Et grego. arca nanque ecclesiam significat. & idem dicit archi. in. c. a recta &. c. quoniam. 24. q. 1. &. 47. di. quantumlibet. Vnde hugo in li. de arca. c. 3. dicit. arca noe quam fecit securibus & dolabris ex materia lignorum & bitumine, ecclesiam quã christus fecit per prædicatores suos ex collectione populorum in vna fidei confessione

A designat. Idem augu. de ciui. dei li. 15. & cōtra faustum li. 1. Et hilarius de trini. li. 7. arca enim noe perquam designata est ecclesia, inundationibus concussa eleuata est in sublime: per noe autem christus designatur, secundum augu. contra faustū li. 12. & multitudo animalium bonorum & malorum repræsentat bonos & malos. Et de ista arca vide multum late pauinum in glo. extrauagantis bonifacii vnam sanctam: vbi singulariter inuenies singula in arca ecclesiam repræsentasse. Et vide glo. & ioá. an. & alios doc. in. c. firmiter de summa tri. & aug. in epistola. 99 ad euodiū circa mediū. Et tamē noe qui erat patriarcha fuit vocatus ad fabricádū arcā & præseruandum genus humanū vt præfiguraret romanū patriarchatū. Et ideo græca lingua dicit patriarcha, i. summus patrū, qa primū post apostolicum tenet locū in. c. cleros 21. di. Et guiliel. durāti in rationali di. offi. li. 2. c. 1. dicit ꝙ senatoria & patritiatus dignitas repræsentatur in ecclesia dei per patriarchas.

¶ Item videmus in festo omnium sanctorū in lectionibus & in letaniis ꝙ ecclesia præponit patriarchas apostolis. Vnde posito sicut aliqui voluerūt ꝙ per apostolos intelli-
B gātur cardinales (vt supradictum est) adhuc illis præponuntur patriarchæ. Item pro hoc facit quod ponit ioā. an. & refert ioan. de immo. in. c. 1. in fine de transla. præla. vbi dicit ꝙ durante suspensione patriarchæ ad quem alias spectat cōfirmatio archiepiscopi in sua primatia, recurritur tunc pro confirmatione obtinenda immediate ad papam. & sic legatus etiam de latere non videtur posse facere. Et ita etiam de episcopi confirmatione ꝙ abstineat, tenuit specu. in ti. de lega. in. §. nūc ostendendum, versi. sed nūquid poterit. Hodie tamen est textus ꝙ legatus de latere hoc possit facere, etiam de exemptis in. c. si abbatem in. 2. responso de elec. li. 6. sed satis est ꝙ simplex cardinalis non posset nisi ratione legationis: ex quo nō potest argui ꝙ sit maior patriarcha. ꝟ Nec obstat glo. in. c. 2. de offi. lega. in. 6. vbi legatos de latere appellat procōsules, cæteros præsides. vnde primas qui esset legatus natus, minor censeri videtur. l. 1. & 2. ff. de offi. procon. l. emancipari, ff. de adop. Respōdetur enim ꝙ tex. ibi loquitur simpliciter in quolibet legato, licet in suprascrip. verba dirigantur cardinalibus. Item nos nō loquimur in cardinale legato. Item præsidis nomen generale est, eo ꝙ etiam procōsules & legati cæsaris & omnes prouincias regentes præsides appellantur: vt in. l. 1. ff. de offi. præsidis. ꝟ Nec etiam obstat si dicatur ꝙ cardinales quando mittuntur in legationem appellantur legati de latere, quod nomen nulli alteri attribuitur: vt patet in. d. c. 2. & ibi glo. Respōdetur enim ꝙ istud idē est dicere ꝙ dicūtur collaterales: quia ꝙ legatus cardinalis appelletur a latere est (vt supra dictum est) quia cardinales assistūt ad latus papæ. sed patriarchæ dicuntur tenere vices papæ: vt in. c. 1. de offi. lega. & in. c. cleros. 21. di. Sūt ergo vicem gerentes, igitur repræsentant personā papæ. l. 2. versi. omnia. C. de veteri iure enu. Omnia ergo in eum transeunt quæ ad papā pertinent cuius personam gerit: vt per bar. in. l. 1. §. ii quibus. ff. de lega. 3. & in ru. per totum. C. de offi. eius qui vicem alterius gerit & bar. in. l. 1. ff. de tuto. & cura. datis ab iis, etiam dignitas: vt in ca. si. & in. c. a subdiacono, ibi glosa. 93. di. & bene bal. in authē. sed nouo iure. C. de ser. fugi. Item & patriarchæ & episcopi appellantur christi legati: vt in. c. accusatio in. h. 2. q. 7. & in clem. 1. de pœnis.

G

¶ De istis autem patriarchis & de eorum potestate vide per aluarottum in. c. 1. episcopū vel abbatem. & vide in specu. in ti. de dispensatione in. §. sunt quoq. & aduertas remissiones ibi factas per eum. Et vide eundem in ti. de lega. in. §. superest, versi. item patriarcha: vbi ponit ꝙ pr̄iarcha legatus reuocat ex causa indulgentias & priuilegia per papam vel eius prædecessores concessa. Ibi tamen vide ioan. an. in addi. qui dicit ꝙ fuit mandato papæ vel potius quædam temperatio q̄ reuocatio. ꝟ Item a maioritate rationis facit pro ista parte tex. in. c. cum apostolus de cēsi. vbi archiepiscopis habentibus visitare prouinciam permittitur ꝙ cū. 40. vel. 50. equitaturis incedāt, cardinali autem ꝙ cum. 25. Et est vltra inductionem factam supra in prin. ab ordine literæ, quia primo ibi nominatur episcopus & archiepiscopus q̄ cardinalis. l. 2. §. si prius. ff. de vulga. & pupil. & . c. ii qui de præben. in. 6. cum simil. ꝟ Item facit ꝙ quatuor patriarchæ succedunt siue repræsentant locū quatuor euāgelistarū: vt in. c. scriptum est, in parte decisa de elec. & ibi notat abbas siculus. Ipsi autem euangelistæ dicuntur mundi cardines: quia per euangelia quatuor incessabili tuba didicimus quod & per orbem terrarum illum instruentes prædicamus & agimus, dicit tex. in cap. huius. 76. di. Et per hoc etiā patet patriarchas dici posse ecclesiæ car-

D

A dines sicut & cardinales, vt supra dictum est.
Similiter apoca.4.c .patriarchæ designantur
per quattuor animalia plena oculis ante &
retro, quorum aliud habet faciẽ leonis, aliud
est vitulo simile, aliud habet faciem hominis
& quartum est simile, aquilæ volanti (vt de-
clarat ibi nicolaus del yra) quæ nõ leguntur
de cardinalibus. Item dicuntur etiam lux: vt
probat tex.in.c.hanc consuetudinẽ.x.q.1.ibi
hi qui modo sunt toto mundo euangelio co
ruscante lucidiores esse videntur. Ad idẽ tex.
in.c.graue circa fide prębẽ. vbi in materia cõ
cilii relaxatio suspensionis a collatione bene
ficiorũ tantum ro. pontifici & quattuor pa-
triarchis reseruatur: vt in hoc quoq; quattu
or patriarchales sedes specialiter honoren-
tur. Item patriarchæ etiam successerunt lo-
co apostolorũ & ad eos maiores causæ post
apostolicam sedem sunt referendæ: vt in ca.
2.80. di.

¶ Nõ obstat si arguatur ex.c.foelicis de poe
nis, vbi imponitur poena læsæ maiestatis cõ
tra verberantes vel persequentes cardinales,
quæ non videtur posita de patriarchis: quia
potest respõderi q; de illis tantũ fuit statutum
propter contingentiam casus in ipsos & nõ
in alios. ¶ Item videmus aliquando grauissi
B mas poenas infligi propter frequentiam sce-
leris quæ alias non infligerẽtur. Patet in poe-
na adulterii, quæ est maior q̃ poena incestus
& tñ adulteriũ vincit̃ ab incestu.32.q.7.adul
terii. Item fere similes poenæ sunt contra ca-
pientes episcopos: vt in cle.1.de poenis.

VNDE pro conclusione præsentis ar
ticuli (qui præferantur an alii cardina
les post cardinalem ostiensem an pa-
triarchæ) dicerem consideranda diuersa tem
pora: videlicet tempus ante legem, tẽpus sub
lege, & tempus gratiæ: iuxta illud quod dici
tur post glo.in ca.consuluisti de cele. miss. &
post glo.in ca.1.de summa trini. Si enim cõ
sideramus tẽpus ante legem, dico q; omnia
ambulabant in tenebris, & homines viuebãt
iure quodam naturali: in quo non dabatur
discretio inter personas, sed vtebãtur illo iu-
re quod tibi vis fieri mihi fac &c. vt dicit.d.
glo.in.d.c.1. Si cõsideramus tempus sub le
ge, quo regebantur decalogo moysi a deo da
dato (quod est dicere ante aduentum christi:
quo tẽpore regebãtur authoritate legum &
prophetarum & erat cognitio dignitatis &
præeminentiæ) tunc dico q; etiã si capimus
sacerdotes leuitici generis repręsentatiue fu-
isse cardinales patriarchæ fuerũt digniores:
vt legitur in libro gen. in pluribus ca. vbi ma C
ioris erant authoritatis & deo magis accepti
fuerũt patriarchæ. ¶ Si vero cõsideramus tẽ
pus gratiæ, tunc si consideramus principium
huius temporis & generaliter ante ascen-
sionem christi, dico q; omnes erant pares:
quia tunc apostoli & euangelistæ per quos
cardinales & patriarchæ repræsentantur, ante
ascensionem astiterũt christo pariter omnes:
nec petrus præerat aliis apostolis, sed omnes
erãt simplices sacerdotes de poeni.di.1.c.quis
aliquando in.§.ecõtra: & ca.quem poenitet,
dum dicit petrum & ioannẽ & cæteros apo-
stolos viuente domino sacerdotes. Fuerunt
enim ordinati sacerdotes a christo: vt poni-
tur in ver.pari in.c.in nouo.21.di. Christus
enim viuens inter homines solus præmissã
in ecclesia habuit potestatẽ: vt.24.q.1.in ca.
legatur. Similiter viuens inter homines pri-
mus sacerdotum fuit.23.q.8.cum a iudæis.
¶ Si tempus gratiæ consideramus post ascẽ-
sionem christi (quo tẽpore per apostolos re-
præsentabantur etiam cardinales. in quo qui
dẽ statu præerat petrus: vt in.c.in nouo. 21.
di.& in.c.sacrosancta.22.di.& in.c.dudum
3.q.6.de quo vide multum bene in disputa
tione abbatis quę incipit episcopus quidã in
6.col.) tunc aut cõsideramus cardinalatum D
respectu prioritatis nois. & sic præfereba-
tur patriarcha: quia nomẽ patriarchatus fue
rat ante, vt dictum est supra.& in.c. sacrosan
cta.22.di.dum loquitur de moyse qui etiam
fuit patriarcha: vt ponit archid. in.3. parte
sum.in ti.32.in.c.12.dũ loquitur de ioanne
baptista. in. 4. col. Sed cardinalatus nomen
nondum initiũ sumpserat: vt patet in.c.præ-
sul.2.q.5.& in.c.a subdiacono.93.di. Item
& petrus fuit patriarcha antiochenus: vt pa-
tet in dicto.c.sacrosancta, & in ca. rogamus
24.q.1 & in.c.mutationes.7.q.1. & papa ap
pellatur patriarcha romanus ca.cleros iun-
cta glo.21.di.& in suprascriptione ad.l. nos
reddẽtes.C.de summa trini. Tempore enim
syluestri reperitur originem habuisse nomẽ
cardinalis in ecclesia: quia tempore donatio-
nis constantini non erant cardinales: quia
tantum facit mentionem de clericis, vt di-
cit albericus in ru.de summa trini.& dictum
est supra. Quinimo si recte considerentur
illa iura, non videntur loqui de cardinalibus
prout sunt hodie coadiutores papæ. Imo
longe post appellati sunt consiliarii: vt pro-
bat tex.in.c.ecclesiasticis.12.q.2.& in.c. in
parochia.16.q.1.& in.c.cõuenientibus (pa-

rum ante medium illius tex.) 1.q.7. Ex qui-
A bus patet ꝙ illud quod dicit oldra. consi. 63.
nõ sit verum, nec quod dicit archi. in. c. vbi
periculum de elec. ꝙ habuerit ortum tẽpore
põtiani papę. Quos ex præmissis in duobus
videtur impugnare ludo. põtanus in vltimo
consilio (incipit vos estis lux mundi) in. 3.
col. quia vult ꝙ ante illa tẽpora fuerint etiã
cardinales, licet nondum nominarentur car
dinales. quod & videntur tenere communi-
ter magis doctores, distinguentes tria tem-
pora apostolorum per quos repræsentantur
cardinales. Et sic videntur velle omnes præ-
allegati in suis trac. de cardi. & aluarus de plã
ctu ecclesiæ in locis supra allegatis. item ꝙ
in nouo testamento priusq̃ sub nomine car
dinalis baptizati essent, nominarentur consi
liarii. Sed in hoc vltimo credo ꝙ male repræ
hẽdatur archi. & oldra. quia posito ꝙ appella
rẽt cardinales cõsiliarii, potuerũt etiã omisso
vocabulo cardinalis vocari cõsiliarii: nec p
hoc sequitur ꝙ ante nõ fuerint nominati car
dinales. Item potuit esse ꝙ erant cardinales
(hoc est officium cardinalatus) & non no-
minarentur cardinales. Et vide quæ supra
dicta sunt: & tex. in. cap. pastoralis. 7. q. 1.
vbi videtur ꝙ cardinales fuerint tẽpore gre-
B gorii: vt patet in suprascrip. & similiter tex.
in cap. relatio. 16. q. 1. Sed illa iura magis lo
quuntur de episcopis, & probant ꝙ aliquan-
do episcopi appellantur cardinales: vt supra
dixi. Sed ego credo per illũ tex. in ca. oporte
bat cum duobus sequen. 79. di. (dum refert
ita instituisse beatũ petrũ) ꝙ a tempore bea-
ti petri sunt nominati aliqñ cardinales &
aliquando presbyteri: vt dicit grego. in regi
stro li. 9. cap. 2.

¶ Aut consideramus respectu ordinis, & sic
etiam non est dubium ꝙ maior est patri-
archa q̃ cardinalis, qui potest esse etiam dia-
conus: iuxta supra allegata circa principium
huius articuli, & in ca. quanq̃. 2. q. 7. & in ca.
puto ea. cau. & q.

¶ Aut consideramus respectu officii & admi
nistrationis & dignitatis inde consurgentis:
quia cardinalatus est officium: vt ponit bal.
in. c. bonæ de postu. prela. & pauinus in extra
ua. ad onus in vlti. char. & legistæ in. l. 1. §. si
quis in appellatiõe. ff. de appella. cal. in cõsi.
1. de transla. præla. Et in clemen. ne romani
de elec. per car. qui dicit ꝙ est summus gra-
dus & summa dignitas in ecclesia dei post pa
pam. Et est officium cum dignitate: vt etiam
est tex. in. c. querelam de elec. & tex. in cle. 1.
ante fi. in versi. intelleximus de reliq. & vene. C
sanc. & in cap. tum ex literis in prin. de in in-
tegrum resti. ibi cum in minori essemus of-
ficio constituti. Ex quo dicit bar. in. l. 1. §. si
quis. ff. de appel. ꝙ licet cardinalatus non sit
maior dignitas q̃ episcopalis, est tamen ma-
ius officiũ. ¶ Vnde considerando cardinala-
tum respectu administrationis & officii, aut
cardinalis est missus legatus de latere. & sic
præfertur cardinalis: vt in ca. antiqua de pri-
ui. & in. c. volentes de offi. lega. Aut sumus
in simplici cardinale post cardinalem ostien.
& tunc aut loquimur in cõsistorio aut capel
la papæ & in loco de dominio temporali ec-
clesiæ, & præfero cardinalem ratione assistẽ-
tiæ & irradiationis pontificis: quia tunc est
idem corpus, vt in. c. fœlicis de pœnis in. 6.
& in. c. 1. de offi. lega. in. 6. cũ simil. l. quisqs
C. ad. l. iuliam maiestatis & l. 1. C. de præpo
sitis laborum li. 12. Vnde videmus in capel-
la ꝙ quando duo diaconi assistũt ad latus pa
pæ & sic etiam vnus presbyter in missa, plus
honorantur q̃ cæteri alii quantumcunq; etiã
episcopi cardinales ratione assistentiæ.

¶ Aut sumus quando cardinalis non residet
nec in ꝓuincia nec in ciuitate vbi residet pa
pa, sed est in loco patriarchatus illius de cu- D
ius præsidentia loquimur. & tunc dico patri-
archã præferri. Hoc pluribus rationibus te-
nuit etiam solennis doctor dominus anto-
nius de caphatellis in quibusdam suis alleg.
a fortiori in primate cantuarien. & in presby
tero cardinale, tum ratione loci iurisdictionis,
tum ratione separatiõis a præsentia papæ eũ
illustrãte. & ideo dicitur ꝙ cardinalis absens
a curia est sicut piscis extra aquã. Pro quo ẽ
quod dicit abb. in. c. sane. 2. col. de foro cõpe.
vbi dicit de episcopo qui est in diœcesi alte-
rius ꝙ censetur persona priuata. Ad idem fa-
cit quod dicit bal. in ca. quia propter de elec.
ꝙ cardinales recedentes etiam spõte ab vrbe
sunt sicut trãsfugæ. Ad idẽ est tex. ille in. l. 1.
C. de præpositis laborũ li. 12. ibi quos lateris
nostri comitatus illustrat: qui tex. ratione assi
stentiæ appellat illustres. Et per illũ tex. dicit
bal. in ru. ff. de offi. procon. ꝙ dignior est car-
dinalis qui assistit papæ in curia q̃ qui est ex-
tra curiã. Et similiter tex. in. d. l. quisquis. C.
ad. l. iul. maies. vnde cardinalis q fuerat quin
quẽnio absens, deponitur in. c. 2. de cleri. nõ
resi. Et tamen tex. in. c. 2. de officio lega. in. 6
quando mittuntur extra appellat proconsu-
les: qui dicũt spectabiles, vt dicitur in. l. 1. ff.
de officio eius cui man. est iuri. & etiã præsi-
des

A des q dicũtur clarissimi: vt in.d.l.1.& glo.ĩ.l.1.
ff.de officio p̃si. vbi ponit differẽtiã inter presidẽ
& pconsulẽ: de quo dicẽdũ vt dictũ est supra.
¶ Sic ergo qñ sunt ad latus papæ, sunt illustres
& qñ extra, tãtũ clarissimi vł spectabiles, qđ mi
nus est. Qđ ẽt declarat bal. in ru.ff.de offi.pcõ.
Vnde idẽ baldus in ru.de maio.& obe. dicit ꝙ
subditi desiderãt p̃sentiã regis, & multũ letãtur
in ipso: & ideo guascones dicũt ꝙ nõ subsunt
regi angliç nisi ipso rege p̃sente. allegat. l.1.ff.
de offi.presi. ¶ Aut loqmur in alio loco indiffe
rẽter extra p̃riarchatũ & extra assistẽtiã papç in
quo cardialis nullã hẽt officii administrationẽ
& similiter nec patriarcha. Et tũc aut sumus in
actu reqrẽte ordinẽ ep̃alem: & prçferã p̃riarchã
presbytero cardinali. imo & ep̃m ẽt ppter ordi
nẽ quo caret cardinalis: vt.2.q.7.c.q̃q̃.& ibi di
cta.& in.c.aqua de cõse.ecclesie vel alta.& in.c.
quanto de consue.& in.c.statuimus de maio.&
obe.cũ simil.& supra proxime: qa nõ habẽt ma
iorẽ dignitatẽ isto respectu q̃ ep̃i vt dicit bar. in
d.l.1.§.si qs de appel. Vnde per illũ tex.in.d.c.
q̃q̃ dicit bertachinus in tractatu de ep̃o ꝙ ep̃us
ẽt præferẽ p̃sbytero cardinali: ita ipse ĩ.4.libro
in prima pte.q.12.co.n.respectu dicunt ep̃i te
nere secũdum locũ in ecclesia: vt in.c.ante oia
B 40.di.ad idẽ.32.d.oĩm.habẽt.n.eũdem ordinẽ
cũ papa p̃riarcha & archiep̃o: vt in.c.cleros.21.
di. Et de papa traditur ĩ proœ li.6.& in proœ.
clemẽ. ¶ Aut sumus qñ est cũ ep̃o cardinale vel
qñ in alio actu nõ ratione ordinis.& tunc ratio
ne cõsuetudinis præferã cardinalẽ: vt supra in
prin. huius articuli est dictũ. potest.n. consuetu
do quã papa scit & tolerat, in talibus dare prçla
tionẽ, ponũt doctores post inno.in.c.statuimus
de maio.& obe. Ad qđ ẽt est decisio in nouis
430 (incipit itẽ fuit dubitatũ vtrũ præpositura)
quæ est.4.in ti.de elec. quæ dicit ꝙ in alemania
præpositurç sunt dignitates.& ꝙ attẽditur con
suetudo loci. Facit quoq; qđ dicit dñicus in.c.
ep̃us in fine.17.di. qui dicit ꝙ valet cõsuetudo
ro.cu. ꝙ diaconus cardinalis præferat presbyte
ris. allegat illã glo.in.c.legimus.93.di. quæ non
dicit hoc: sed ꝙ diaconi cardinales præferũtur
presbyteris exceptis presbyteris cardinalibus,
quibus ẽt nitũtur parificari. De quibus vide cõ
cordantes infra in trac.de ep̃is, in versi. deinde
post archiep̃os. Et facit in pposito qđ dicit egi
di.in.ca.si quis ex ep̃is.89.di. ꝙ licet cardinales
p̃sbyteri præferãtur diacõibus & sint digniores
fallit ĩ duob⁹ casibus. primo si deficiẽte ĩ nũero
diaconorũ assumatẽ p̃sbyter ad seruiẽdũ cũ dia
cono: quia diaconus præferet, & ad manũ dex
terã papæ (& sic honorabiliori loco) sedebit.

Sed hoc ideo credo esse non ꝙ diaconus sit dig C
nior: sed quia seruire & assistere papæ est pro
priũ officium diaconi, & nõ presbyteri qui assu
mitur in defectũ alterius ad seruiendũ. Vidi tñ
seruari quãdo in defectũ diaconi assumitur ad
seruiendũ presbyter cardinalis (qui debet esse
vltimus de præsentibus) ꝙ in præstando obedi
entiã præcedit presbyter, & prius præstat obedi
entiam q̃ diaconus: sed in recipiẽdo osculũ pa
cis p̃cedit diacon⁹. Qđ credo ĩ primo actu obe
dientiç fieri ne cõtingat diuisio ordinis collegia
lis intermediando diaconũ: & quia actus obedi
entiæ non est actus assistẽdç papæ qui illustrat
& facit ꝙ diaconi præferãtur presbyteris, sicut
est actus recipiẽdi osculum pacis. ¶ Secundo si
ppter multitudinẽ presbyterorũ cardinaliũ &
paucitatẽ diaconoꝝ vel breuitatẽ sediũ aliqs de
presbyteris cardinalibus sedeat cũ diaconis ĩ eo
rũ scãno: qa tunc primo sedebũt diaconi & po
stea presbyteri. similiter ẽt credo ꝙ illud fit ne se
gregẽtur ab ordine alioꝝ presbyterorũ cardina
liũ, sed nõ ex eo ꝙ diacõi dicãẽ ĩ digniori loco.
& ideo qñ cogũtur ipsi presbyteri cardinales ire
in locũ vbi sedẽt diaconi, debẽt stare aliqualiter
segregati a diaconis, ad ostẽdendum ꝙ cõtinua
tur numerus presbyterorũ & ꝙ nõ sunt vltimi
inter diaconos. Sed si diaconus accedat ad sedẽ D
dũ in scãno cũ presbyteris, sedebit vltimus. ita
dicit vbi supra egidius seruari in curia in diui
nis officiis corã papa. Ratio quia qlibet in offi
cio suo est dignior altero. ca.1. de offici.archi.
Ad propositũ est qđ dicit bal. in.c.cũ olim de
cõsue. q dicit ꝙ cõsuetudo designat loca sedẽdi.
¶ Aut sumus in terminis iuris circũscripta cõ
suetudine. Et adhuc cõsideratis doctorũ opinio
nib⁹ potiusq̃ textibus q de hoc loquũt (q hic in
de trahi possũt) p̃ferrẽ cardinalẽ p dicta docto
rũ ĩ illo tex.in.c.q̃q̃.2.q.7. ĩtelligẽdo ꝙ hierony
mus esset cardialis, qđ tenet aluarus ĩ suo trac.
de plãctu eccłie.& ioã.de ana.in.c.ad liberandã
de iudçis.& pbat clare ille tex.in.d.c.q̃q̃.2.q.7.
& ĩ.c.eccłia habet senatũ.16.q.1. iũcto eo qđ
scribiẽ in regrõ beati grego.li.9.c.22. qa licet
in dictis iuribus dicatẽ de presbyteris nec fiat mẽ
tio de cardinalibus, illud erat qa tũc cardinales
sub noĩe p̃sbyteri nũcupabãẽ. vnde ibi gregori⁹
noĩando pb̃ros tñ nulla facta mẽtiõe de noĩe
cardinalat⁹, designat ẽt singłariter titulos ipsoꝝ
q hodie sũt pb̃ri cardiales: vt titulũ sanctç susã
nç, titulũ sãctç marcelli & sic de singłis. De qb⁹
vide in specu.in ti.de libelli concep. §.nunc vi
dendũ, versi. si uero cardinales.& ibi ioan.an.in
addi. Et presbyteri dicuntur habere titulũ sed
diaconi non: vt in.c.rainutius de testa.& ca.cũ

venerabilis de cõsue.& cardi. in cle.ne romani
A de elec.de quo vide alberi.in ru.ff.de statu ho-
mi.¶ Et ꝙ cardinales præferãtur loquẽdo ĩ ter
minis iuris,oĩbus aliis qualitatibus hinc inde
circũscriptis,tenet ẽt barbatius in dicto trac.de
præstantia cardinalium in.7.charta,versi.8.per
tex.maxime,in.c.ecclesia.16.q.1.& ibi dicit ꝙ
ita cõiter tenetur.quod etiã ponit archi.in.d.c.
quãq̃.& ibi ẽt late alexan.& ludo.in vltimo cõ
si,vtuẽ.n. cardinales quibusdã singularibus in-
signibus specialitatẽ maioritatis denotantibus:
vt pileo rubeo.quo decorauit eos innocentius
quartus,vt legitur in eius vita:licet pauinus in
extrauag.ad onus dixerit de bonifacio octauo.
Per quẽ denotatur eos arctari vitã exponere ꝓ
christiãi nõis augẽdi posteritate:hoc.n.denotat
color purpureus siue sanguineus.De quo in.c.
fœminę.30.q.5.& dicit ludo.in dicto consilio.
quod & ostendunt verba papæ quãdo dat pile-
um cardinalibus : videlicet accipe pileũ &c.sic
& in vestibus purpureis.Facit quod dicitur ꝙ
clemẽs sex.per suam constitutionẽ declarauit
ꝙ in ecclesia dei nulla sit maior dignitas post
papam q̃ dignitas cardinalatus facit ẽt.7.q.1.
pastoralis.¶ Aut loquimur in concilio.Et tunc
credo sine dubio de iure pręferri patriarcham
cardinalibus post cardinalẽ ostien.qui præfer-
B tur oĩbus patriarchis vt supradictũ est,semp lo
quẽdo de quattuor principalioribus.de quo in
dicto.c.antiqua,&.c.renouãtes cũ pluribus ali
is.22.di,p dicta supra circa principiũ huius ar
ticuli.¶ Et ad hoc vltimũ moueor,tũ quia in cõ
cilio ita sunt cõsiliarii papæ p̃riarchę & cęteri si
cur cardinales:vt in.c.conuenientibus.1.q.7.
Tum ẽt quia nõ tñ sunt ibi cardinales vt præsi
dentes,sed vt de ipsis & papa votũ feratur & de
tur ab aliis:vt in.c.nũc aũt,21.di.& in.c. valen
tinian⁹.63.di,& in.§.hinc ẽt,17.di.& ĩ.c.futu
ram,12.q.1.Tum ẽt quia hoc bene probãt illa
iura.c.diffinimus,cũ præcedẽtibus.22.di.& in
c.cleros.21.di.& sum cũ opinione dñici ĩ.d.c.
epos.12.di.¶ Et p hęc remanet plene discussus
iste articulus:quẽ non reperies ab alio ita exa-
minatũ.licet credam ꝙ consuetudo aliter obser
uabit. Ad quod facit quod dicitur ĩ cerimonia
li,vbi ponũtur pro patriarchis sedes distinctę &
in trãsuersum ante faciẽ pontificis ad lineã cum
postergali & gradibus:ex quo videẽ denotari q̃
dĩ maior præeminẽtia.licet secũdum ordinem
ponẽdi sedes,primo fiat mẽtio de sedibus cardi
naliũ,deinde de patriarchis.Et vbi fit mẽtio in
li.(in versi.& nota) ꝙ p̃riarchę quattuor in mis
sis & aliis actibus siue sint parati siue nõ sedent
ante assistentes papæ,non contradicit supra di-
ctis:quia per illa verba magis demõstraẽ locus C
q̃ præeminentia vel maioritas vel hodierna
consuetudo.¶ Et pro cardinalibus facit:quia si
seruamus ordinẽ literæ secundũ ꝙ ponit albe-
ri.in ru.de statu hominũ,& arguit felinus ĩ ru.
de maio.& obe.de quo per eundẽ in.c.cũ dile-
cta de rescrip.præponunẽ cardinales oĩbus pa-
triarchis,& ponit de eis immediate post papã.
Sed nõ videtur bonũ argumẽtum ibi ab ordi-
ne literæ:quia alberi.ibi nõ intendit tradere or
dinẽ seruandum.Patet quia ẽt primo loquitur
de epĩs q̃ de archiepĩs, & nulli dubiũ ꝙ primo
sunt ponẽdi archiepĩ q̃ epĩ:vt infra late dico.

CVm expleta examinatiõe huius articuli
vererer ne si casus accideret aliter obser-
uareẽ & cardinales præponerẽt,repperi
postmodũ in q̃busdam meis reportatis lr̃as pa
pæ eugenii quarti directas sup ista materia ad
archiepm̃ cantuarien.de quo est facta mẽtio su
pra.pro quo consuluit.d.dñs antonius de ca-
pharellis.erat enim cõtrouersia inter archiepm̃
prædictũ(qui est legatus natus,vt patet in.c.1.
de offi.lega.& ibi notaẽ.& est metropolitanus
cãtuarien.prouincię & primas regni angliæ)&
inter cardinalẽ sanctæ balbinæ ĩ sedẽdo,in loco
& in voto & aliis in parlamẽtis regni angliæ.Et
licet nõ cẽseatur.d.archiepũs per oĩa eiusdẽ di- D
gnitatis cũ quattuor p̃riarchis(vt in.c.si duo &
ibi doc.de offi.ordi.& infra diciẽ)& propterea
nõ videatur per omnia eadẽ ratio inter huius-
modi quattuor p̃riarchas & presbyterorum cardina
lẽ,imo maior q̃ inter cardinalẽ & primatẽ qui
est inferior:tñ cõsideratis lr̃is ipsius eugenii ra
tiões eius vrgẽt ẽt contra istos quattuor p̃riar-
chas:& ꝓpterea hodie ex decisiõe põtificali ui-
denẽ preferẽdi oẽs cardinales ipsis p̃riarchis.fa
cit qđ supra diximus de deliberatiõe facta per
clemẽtem.6.Et ideo nõ attẽtis aliis ambiguita
tibus iuris supra deductis,primũ locũ ante oẽs
p̃riarchas habebũt cardinales.¶ Et qa dictę lr̃ę
assignãt suas rationes,ideo visum est illarum
tenorẽ hic ascribere:qui talis est.

EVGENIVS epũs seruus seruorum dei
venerabili viro magr̃o hẽrico archiepõ cãtua-
riẽ.&c.Nõ mediocri dolore afficimur cũ inter
fr̃es nr̃os epõs seu alios ecclesiasticos dissidii
aliqd exortũ eẽ percipimus:tũ ꝓpter malũ qđ
inde in ppl'is exẽplũ ꝓuenit:tũ qa cõtẽptus &
detractiõis ꝓbeẽ occasio.Proĩde nõ parum audis
se displicuit dissẽsionẽ illã quã cũ dilecto filio
nr̃o ioã.tt.sanctę balbinę presbytero cardinale
nup tua fr̃nitas habuit:cũ noua & insolita res
ipsa sit quæ nunc attentatur. In primis aũt ad
miramur satis cum per.14.annos & amplius

A cum dilecto filio nr̄o hērico ti. sancti eusebii presbytero cardinali in sedendo & ī ferendis votis sine altercatiōe vixeris & nullā secū super hoc prorsus habueris disceptationē, quid causæ sit ꝙ nūc ꝑmum ī cōtentiōem venias cū ipso ioā. cardinale eadem ꝑdito dignitate. Nec qdem gñis regii erga ipm̄ hēricum ratio pretendi pōt: qui & anteq cardinalatus ipsam foret dignitatē adeptus dūtaxat existens vintonien. epus, & voce & loco tibi cedebat: postea aūt q in cardinalē ꝑfe. re. martinū prędecessorē nr̄um assūptus est, iure tibi & aliis anpositus fuit & nūc anponitē. Q d̄ si sola cardinalatus dignitas hāc in alio ꝑlatiōnē opata est, cur in isto idem nō efficiet: cū tn̄ ipse archiepus, ille epalē obtineat dignitatē: & illius eccl'ia tuę sit suffraganea, istius vero nullo iure subiecta. Illud aūt de te nobis placuit ac laudamus quod ī tuę prestatiōis sine sub his verbis addidisti: ꝓ scilicet ꝓ præmissa aut aliqd ꝑ te factum aut dictū & habitū seu faciendū dicēdum vel habendū, nō intendis sacrosanctā romanā ecclesiā matrē nr̄ā seu iuramētū tuū eidē prestitū aut venerabilę cœtū eiusdē eccl'iæ cardinaliū aliquē ue eorꝫ in aliquo offēdere, aut eisdē aut alicui honori ꝓuilegio
B ꝓrogatiue seu dignitati ꝓeminētię aut alicui alteri iuri eorꝫ ī aliquo derogare seu iuramēto tuo ī aliquo cōtraire: sed ꝙ eādē sacrosanctā roma. eccl'iā cū honoribus suis oībus priuilegiis ꝓrogatiuis dignitatibus ꝓeminentiis gratiis & aliis iuribus suis qbuscūq; cū oī reuerētia māutenebis ac defēdes, & ab aliis manuteneri & defendi ꝓcurabis. Per hoc plane innuere videris si hoc sit romanæ ecclesiæ cardinaliū ius vt reliquos āncedāt eccl'iæ gradus ꝙ nolis ī lite mota ꝑsistere, imo apl'icę sedis stare iudicio: cuius īter alia ꝓuilegia quę manutenere & defendere ꝓstaris, hoc ēt est vt de quibuscūq; ambiguis quæstiōibus q̄ ī dei eccl'ia accidūt valeat iudicare & sua authoritate finē īponere: quā ꝗ̄ lōge fuisset decētius añ motā cōtrouersiā, sedē aplicam cōsulere. Quātum aūt hęc cardinalatus dignitas sit sublimis & aliis excellētior, & ita hactenus ī eccl'ia reputat: si eius officiū ac sanctorꝫ patrū statuta & consuetudinē tā apud hāc sedem q̄ gñalia cōcilia semp obseruatā scíueris diligēter scrutari, facile tibi innotescet. Quippe ēt si huius dignitatis nomen q̄ quodmō in vsu est ab initio primitiuę ecclesię nō ita expressum fuit, officium tamen ipm̄ a beato petro eiusq; successoribus institutū euidēter iuenies. Imo vt inqt Innocētius tertius ex veteri testamēto iussu dei traxit originē. asserit. n. id qd̄ deute.
C 17. dicit (vt ꝓ difficultate & ambiguitate iudicii accedatur ad sacerdotes leuitici generis & iudicē q fuerit illo tp̄e. & obediat̄ ipsorū iudicio q pręsunt loco quē dn̄s elegerit) de summo pōtifice intelligēdum esse & fratribus eius .i. sanctę romanę ecclesię cardinalibus, q ei iure leuitico in executiōe sacerdotalis officii coadiutores existūt. itaq; & ab exordio ecclesiæ sicut & hodie, summis pōtificibus in regēda gubernādaq; vniuersali ecclesia assistebat. Sic vt ex cōcilio stephani papæ colligit (dicentis oportebat vt hęc sacrosancta dñi. nr̄a to. ecclesia iuxta qd̄ a beato petro & eius successoribus institutū est, rite ordinarēt & in apostolatus culmine vnus de cardinalibus presbyteris aut diaconis cōsecraret̄) datur manifeste intelligi hos fr̄es nr̄os qui nūc cardinales locantur, tp̄e beati petri extitisse. In cōfinio aūt niceni cōcilii beatus sylucster (qui cœpit ecclesiā regere anno incarnationis dñicę ducentesimo trigēsimo vel circiter) in synodo generali cōgregatis præsidēs, hos coadiutores suos nūcupauit cardinales, & magno admodū priuilegio insigniuit quale nullus p̄triarcharꝫ archiepiscoporꝫ & epōrū in canonibus habe D re repit: vt videlicet sine plurima testiū multitudine dānari nō debeāt. Nec sine mysterio triplex ordo in fratrū nostrorꝫ collegio a sanctis nr̄is prædecessoribus īstitutus est. nā cū summus pōtifex vices dei gerat in terris, decuit quēadmodū moysi præceptum fuit vt oīa ad exēplum faceret sicut ei ostēsum erat in mōte, ꝙ ad instar illius cęlestis hierarchiæ in hac nr̄a ecclesia tres cōstituerēt ordines assistētium papæ qui purgātium illuminātium & ꝑficiētiū fungerent̄ officio: veluti sunt diaconi presbyteri & epi cardinales, decuit ēt cū summus pōtifex christi repręsentet ꝑsonam vt quēadmodū christo cōuersanti in terris assistebāt apostoli, ita ēt cardinaliū cœtus apl'icum repręsentās, corā papa assisteret. reliqui vero epi vbiq; diffusi, aplos repræsentant ad prædicandū per orbē missos. Ipsos præterea cardinales ꝓ honoris ac dignitatis eminētia, ꝑtem sui corporis sūmi pōtifices appellāt. Ex quo sine vlla dubitatiōe ostendit̄ post caput ecclesiæ quod est papa, contigua sui corporis mēbra qui sunt fratres eius cardinales prę ceteris ecclesiæ membris ac partibus honorari debere. adeo quidem vt sacris canonibus sancitum sit eos qui in cardinalem manus iniecerint violentas aut fugarint aut insequuti fuerint seu ad hoc dederint con-

siliũ vel fauorẽ criminis, læsæ maiestatis reos
A maximis & multiplicibus pœnis esse plectẽ
dos si ipsi appl'ici throni violauerit maiestatẽ
qđ in ipsos q̃ p̃triarchas archiep̃os vel ep̃os
offenderint, statutũ minime reperitur. vt euidẽ
ter hinc liqueat tãto ampliorẽ cẽseri digni ta
tẽ quãto plures seuerioresq; illã offendẽtibus
infligũt pœnæ. Sunt ẽt & in signũ preeminẽ
tiæ ipsis fratribus nr̃is pre aliis eccl'iæ prælatis,
& sil'r cũ legati de nostro latere destinãtur
pre aliis legatis multa ac magna p canones at
tributa priuilegia: q̃ tibi nota esse nõ dubitamus.
Hinc ẽt constat cura latere apl'ico nũti
cis solis & ñ aliis ap p̃priat legati. Sed & ille
notissimus cõstãtinus impator, aĩaduertens
ad q̃ magnũ ac publicũ vniuersalis eccl'iæ offi
ciũ ipsi fr̃es nr̃i vocati essent sic inquit. Volu
mus ẽtdeinde sui ordinis reuerẽdissimos cl'i
cos sanctæ romanæ ecclesiæ seruientes singu
los hr̃e illud sanctũ culmẽ potentiæ & excel
lẽtiæ cuius sanctissimus nr̃ senatus videt glo
ria adornari. i. p̃ritios cõsules fieri: quos certe
patritios cõsules secundum leges vt in summa
dignitate cõstitutos impator p̃res sibi ele
git, & loco patrũ a se honorari affirmat. Q ð
C uero hæc dignitas tãto honore p̃fulgeat, nec
tuæ fraternitati nec cuipiã alteri molestum es
B se debet, quoniam vt sancti attestãtur patres
oẽs patriarchales archiepiscopales ep̃ales cathedrales
aliasq; dignitates romana fundauit
ecclesia, sicutq; licuit vni ecclesiæ amplã alii
ampliorẽ & alii amplissimã prout expedire
iudicauit tradidit potestatem. oẽs enim tanq̃
vnius arboris rami ab vna eademq; radice &
vt diuersi aquarũ riuuli ab eodẽ fõte pdierũt
licet vnus alio copiosior atq; vberior. Itaq; si
iustis ex causis & sp̃ũsancti istinctu (quo hãc se
dẽ regi credendũ est) romana ecclesia venera
biliũ cardinaliũ cœtũ ad cœlestis hierarchiæ si
militudinẽ cõdidit & tanq̃ sui corporis ptẽ his
p̃uilegiis & honoribus illustrarĩ decreuit, nec
tua ecclesia cui p apl'icã sedẽ p̃fectus es, nec
quisq̃ alius eccl'iæ gradus ab eodẽ similiter apl'ico
throno originaliter istitutus (quæ oĩa
de ipsorũ fratrũ nrorum cõsilio acta sunt) vl
lã succẽsendi aut cõquerẽdi causã habet, ne il
lud adducamus euãgelicũ verbũ, amice nõ fa
cio tibi iniuriã, numqđ mihi nõ licet de meo
facere qđ volo? Et sicut tu vis vt p̃uilegiis ec
cl'iæ tuæ ab hac sede cõcessis aliæ deferãt infe
riores eccl'iæ, ita eadẽ rõne par est vt ab eadẽ
sede huic cœtui istituto tu similiter deferas &
reuerẽtiã prestes. Multũ etiã mouere te debet
diuturna p christianũ ppl'm vbiq; seruata cõ
suetudo: q̃ ẽt si cetera deessẽt, ex quo tã vetu C
sta ẽ vt eius initii mẽoria nõ extet in cõtrariũ
p cõstituto iure habẽda foret: p̃sertim qñ sci
ente & approbãte summo põtifice, nõ q̃dem
vno sed tot quot vnq̃ habuit eccl'ia id actũ es
se dignoscit. in oĩbus. n. natiõibus ac regnis
& in anglia vt memorauimus hactenus hu
iusmodi præeminentiæ cardinalibus delatus
est honor: q quidem non tã ipsis q̃ nobis (cũ
nostra sint mẽbra) attribui cẽsendus est. Nec
minus his eccl'iæ romanæ cõsuetudo (q̃ caput
mr̃ & magr̃a est reliquarũ eccl'iarũ) idipsm tibi
p̃suadeat: quia semp nullo vnq̃ cõtradicẽte, in
cũctis actibus q̃buscũq; prælatis p̃honorati
sunt. Idẽ in antiq̃s gñalibus cõciliis (p̃sertim
in duobus lugdunẽsibus, in vno presidẽte in
nocẽtio q̃rto, in altero gregorio decimo: quo
rũ adhuc extãt acta) vsitatũ fuit. Sic & ĩ his sy
nodis nr̃is nr̃a etate celebratis (de q̃bus etiã
apud regnũ angliæ nõ pauci adhuc supsunt
testes) obseruatũ ẽẽ palã est, abñtibus et sum
mis põtificibus. Idẽ & nũc nobis presidenti
bus ĩ hoc sacro icumenico seruat floren. cõ
cilio. His quoq; illud accedat q ĩ sõlis et decre
tis tã huius sanctæ sedis q̃ gñaliũ cõciliorũ cũ
de dignitatibus noĩatim fit mẽtio, illa clausu
la adiici solet nõ obstan. si cardinalatus p̃riar D
chali archiep̃ali ep̃ali seu alia quacunq; præ
fulgeat dignitate. p quod ex ordine noĩandi
quæ sit maior luculẽter apparet. Nec causet
quispiã q ordo ep̃alis presbyterio maior sit:
qñ in eiusmodi prælatiõibus officiũ ac dig
nitas siue iurisditio prepõderat ordini. Quẽ
ad modũ iure cautũ ẽ vt archidiacõus nõ pres
byter suæ iurisditiõis obtentu archipresbyte
ro præferatur. simili modo diaconus vel sub
diaconus aliusue cl'icus nr̃ aut alicuius me
tropolitani vicarius seu locũ tenẽs, in synodo
& alibi alios quocunq; ordine maiores etiã
ep̃os antecedit, pp̃ter illius iurisditionẽ quã
exercet & personã quã repñtat. Sic & electus
ad eccl'iam cathedralẽ & confirmatus quanq̃
nondũ cõsecratus rõne iurisditionis cunctis
ĩ sua diœcesi preminet. Quis ergo iã dubi
tarit eũ q talia iura & canones cõdidit, & ta
lẽ aliis tribuit ptãtẽ posse eãdẽ cũ vult & ma
iorẽ suis mẽbris tribuere? ¶ Si qs forte obie
cerit prioris dignitatis potius esse rationẽ ha
bendã q̃ cardinalatus de nouo collati, cũ ĩ re
giis tractatibus ac parlamẽtis q̃libet vt suæ ec
cl'iæ prælatus nõ vt cardinalis intersit. Huic
obiectiõi euidẽs respõdet ratio, nã quũ p̃sõe
sint ecclesiasticæ, sicut statuta ac p̃uilegia sua
rũ ecclesiarũ in his actibus seruãt, multo ma

A gis romanæ ecclesiæ cui vinculo obedientiæ astricti sunt priuilegia & statuta seruare tenētur. Quibus nec ipsę psonæ eccle. nec alii quicūq; tanq̄ inferiores derogare quomōlibet possūt. Cū igitur viri eccl'iastici ad actus publicos vel priuatos vocātur, cū suis qualitatibus ac prærogatiuis ab ecclesia institutis admitti debēt, nā & cōtra honestatē publicā & vniuersalis ecclesiæ politiā & in opprobrium ecclesiasticę disciplinæ vergeret, si in quouis actu diaconus presbyterū vel presbyter episcopū aut epus pr̄iarchā pręcederet. Pręterea in canonibus scriptū est vnūquenq; in collegio vel capitulo iuxta suæ receptionis tēpus honorādū esse: & q̄ si postea aliqs admittat̄ presbyter, cæteris tpe anterioribus præponatur q̄ presbyteri non sunt. Quod si in ordine maiori fit, hoc etiam multo amplius in dignitate seu iurisditiōe q̄ in his actibus maior est ordīe, seruādū ē: vt supra de archidiacono & archipresbytero dictū est. Quod si in post receptis locū habet, eadē rōne ī iis qui prius si qua de nouo eis obueniat dignitas. Hoc, n. rationi consentaneū est vt dignius minus dignū ad se trahat, & res a potentiori & nobiliori denominet̄. Qd' in ipsis cardinalibus euidēter seruat̄: qui licet certarū ecclesiarū dū ad

B cardinalatū assumūtur epi sint, nihilominus eos nō epos sed presbyteros sanctæ ro. ecle. cardinales sedes ap'lica appellat. Quinimo si eis suas p̄ores eccl'ias in titu, dimittat, nō amplius sub noīe ecclesiarū sed tituli cardinalatus scribit, quasi ad maiorē dignitatē & iurisditionē assūpserit: alioquin nō ascēdisse sed descēdisse, nō honorari sed dehonorari uiderētur. Quis ēt non videat cardinalatus dignitatē archiepiscopali esse maiorē dignitate: qa cū illa priuatę vnius pr̄ię pręsit vtilitati, ista publicę totius populi christiani: illa vnā dūtaxat regit ecclesiam, ista cū sede apostolica vniuersas. & cū a nemine nisi solo papa iudicent̄ cardinales, ipsi & pr̄iarchas archiepiscopos & reliquos ecclesię gradus cū sūmo pōtifice iudicāt. Quorū officio nomē ipsū cōsonat optime, nā sicut sup cardinē uoluit̄ ostiū dom⁹, ita sup hos sedes apostolica (totius ecclesiæ ostium) quiescit & sustentat̄. Nullū deniq; p tua intētione proponis ecclesię romanæ priuilegiū: qs, n. alius huic iuri positiuo & vniuersalis eccletię obseruātię atq; apostolicę cōcessioni (pręserti quę apostolici throni mēbrorūq; eius preeminētiā cōcernit) cōtrariū priuilegiū dandi vllā omnino habet facultatē? Neq; ēt cōsuetudine vlla tuā causam tueris. q̄q̄ si qua prætēderet̄, præter appostolicæ

C sedis cōsensum & ap pbatiōem, iefficax prorsus censenda esset (vt proxime de priuilegio dictū est) atq; irratiōabilis: qa per eā dignitas cōfunderet̄ supiorū magratuū, turbationēq; pareret in quolibet reipublicæ statu. Nā iuxta canones vniuersos nō posset alia ratione subsistere nisi eā huiusmodi magnus differētiæ ordo seruaret ecclesiasticus: quia confunderetur ordo, si cuiq; sua dignitas nō seruaretur. Quāuis (vt prędictū est) ex frequētibus actibus. 40. annorū spatio vsitatis, contraria potius in regno anglię cōsuetudo firmata sit. Hortamur itaq; te venerabilis frater & volumus vt prædictis rōnibus nr̄is ac nr̄orū prædecessorum ordinatiōi atq; ecclesię vniuersalis obseruātiæ penitus acquiescas: sicut p tua prudētia & deuotione quā ad romanā ecclesiam & nos semp habuisti, te facturum speramus. in reliquis vero siue tuā ecclesiā siue personā cōcernētibus quæ nec rōni aut honestati derogēt, p magna qua te oī tpe cōplexi sumus ac cōplectimur charitate nos semp ppitios experieris. Datum florentię &c.

¶ QVO autē habitu vtātur pr̄iarchæ, dic q̄ qn̄ celebrāt, semp vtūtur pallio & vbiq;: &

D si nō celebrāt, vtūtur chlamide rubea si nō sit regularis, & capello murello. & in hoc diuersificātur a cardinalibus, q vtūtur rubeo: & ex hoc designat̄ q̄ cardinalatus sit dignior. Itē cōtinuo faciūt deferri crucē ante se p totam christianitatē argenteā vel aureā, licet nō in pręsentia papę: archiepiscopi tn̄ faciunt tantū deferri crucem ante se in sua diœcesi. Ita dicit grassus in dicto. c. ex parte.

POst istos quattuor pr̄iarchas sequūtur cardinales de iure cōi, vt supra dictū est. sed cōsuetudo vt dictū est pręponit cardinales ipsis quattuor pr̄iarchis: quæ seruāda est. Et hoc mō ēt intelligo cerimoniale: maxime qa a modico tpe cōpositū est de nouo, & attenta declaratiōe eugenii. 4. de qua supra. ℣ Post prædictos (videlicet cardinales siue quattuor patriarchas vt sup) sequūt̄ alii patriarchæ in scānis aliis post cardinales hinc inde. Primū locum tn̄ ante eos habebit vicecamerarius, si erit prælatus paratus. Et ita seruatū legitur in cōcilio pisano præsidēte alexādro quinto, & in cōcilio cōstantien. pręsidēte ioāne. 23. secundū cerimoniale. Licet (vt supra dictū est) domi. in. c. epos. 17. di. & alexā. ibidē, & idē domi. in. 7. q. in trac. de concilio voluerint q̄ de iure cōmuni ēt isti vltimi pr̄iarchæ præferātur cardinalibus, & idē domi.

in.c.cleros.21.di.cũ loquitur indifferẽter &
A gñaliter de pr̃iarchis ĩ notabilibus. Sed cõsue
tudo curiç aliter habet: quç semp seruãda est
vt in.c.legimus.93.di. ¶ Et attẽde ꝙ cardina
les debent sedere scd̃m ordinẽ suũ: q̃a primo
ep̃s quos dicit bal.in.c.olim de rescrip.esse ꝑ
stantiores cæteris, & sic ẽt patriarchis. & sub-
dit, nulli dubiũ diaconũ cardinalẽ præponi
ep̃o florẽ. vel perusi. allegat.l.vnicã.c.de ꝑpo
sitis laborũ li.12 ¶ Post oẽs pr̃iarchas sequũt
archiep̃i.de q̃bus & eorũ ordine & quot qui
libet habeat suffraganeos (nc sim in hoc ꝓli
xus) vide alberi.de rosata ĩ ru.ff.de sta.homi.
vbi cõnumerat circiter cẽtũ sedes archiep̃a-
les: & late in prouinciali cancellariç apposito
licç. Et intelligo de archiep̃is nõ ponendo dif
ferẽtiã inter archiep̃os & primates, alioquin
si facimus duas distinctiones, primo ponam
primates ante archiep̃os: vt est tex.in.c.nulli
99.di, quia ab archiepiscopo appellat̃ ad pri
matẽ: vt ĩ.c.1.80.di. & ĩ.c.1.in summa.99.
di, quia dicit̃ primas quasi primus præsidẽs.
ergo non archiepiscopus nisi largo modo si-
cut quilibet ordinarius, dicit abb. siculus in
cap. sane de foro compe. Et fuerunt instituti
primates propter amplitudinem prouincia-
rum, & dicti primates quia primas sedes te-
B nent: vt.99.di, nulli, & ibi glo.in summa di-
cit ꝙ archiepiscopi debẽt eis reuerentiã. ¶ Li-
cet.n. vt supra dictũ est, idẽ sit pr̃iarcha & pri-
mas (vt.99.di.c.1.in fi.&.c.nulli, ibi patriar-
chas vel primates: & in.c.prouinciç, ibi pr̃iar
chas vel primates q̃ vnã formam tenent licet
diuersa sint nomina.ea.di.&.in.c.duo simul
de offi.ordi. & .9.q.3.c.per singulas. probat
tex.in.d.c.cleros.21.di. vbi tantũ facta distin
ctione de patriarchis, nõ facta aliter mẽtione
de primatibus descẽdit post patriarchas ad ar
chiepiscopos, quasi idẽ sit pr̃iarcha & primas.
qđ probat tex.in.c.cõquestus.9.q.3.vbi pro
eodẽ ponit primatẽ & patriarchã: imo ꝑmo
nominat primatẽ & postea patriarchã, qđ &
ponitur in.d.c.duo de offi.ordi.) sequẽdo tñ
opinionẽ ostiẽ.in.d.c.duo, dicendũ est ꝙ licet
sit idẽ officiũ, tñ maior est dignitas quattuor
pr̃iarchaliũ sediũ & eis maior debet̃ reueren
tia: vt in.c.graue de prçb.in.6.& in.d.c.reno
uãtes.22.di.&.c.antiqua đ priui. Vnde dicit
specu.in ti.de dispẽ.in.§.sunt quoq; ver. &
nota, illos quattuor principales proprie ap-
pellari pr̃iarchas: vt.22.di.ꝑ totũ, &.d.c.anti
qua: cçteros vero (videlicet aquileiẽ.gradẽ.to
letanẽ.cantuarien.bituricẽ.& similes) impro
prie appellari pr̃iarchas: q̃a ꝓprie dicunt̃ pri-

mates. Et idem dicit specu.in ti.de iuris.om. C
iudi.in versi.secundũ canones.vbi etiã dicit
ꝙ vere & proprie patriarchæ dicũtur super
illustres: quia sunt maioris dignitatis & iuris
ditionis q̃ primates, qui dicuntur illustres. Et
sic distinguendo, tunc primo ponam prima-
tes post quattuor patriarchas principales &
post cardinales. Vnde licet etiam alii appella
ti sint patriarchæ (vt aquileien. & gradẽ.tole-
tanen.cantuarien.bituricen.& similes de qui
bus supra diximus) illud tñ non est proprie
sed improprie & abusiuo quodam uocabu-
lo: quia potius dicuntur primates: vt dictum
est, & dicitur in.d.c.duo, & ponit aluarottus
in.c.1.episcopum vel abbatem.allegat.c.cle
ros.21.di.& rofre.in libello ordinis iudicia-
rii.& albericus in verbo patriarcha & primas
in suo dictionario, & ponit tex.glo.& archi.
in.c.1.in.§.fi. de statu mona.in.6. ¶ In locũ
autem patriarchæ gradensis per nicolaum
quintum surrogatus fuit patriarcha venetia
rum. Et quia olim aquileien. primatia fuit
diuisa in aquileien. & graden. remanserunt
ambæ desolatæ. igitur improprie vocantur
patriarchatus: vt dicit pauinus in tractatu ne
sede vacan.in. §.prçmitto sexto, versi. quar
ta sedes, allegat specu.in ti.de dispẽ.in.§.sunt D
quoq;. item in versi.vtrum aũt ad cardinalẽ.
Nec appellat̃ ad eos omisso medio, sicut ad
cõstãtinopolitanũ: vt in.c. si clericus.xi.q.1.
¶ Sunt etiam primates in italia archiepisco-
pus pisanus, in vngaria archiepiscopus strigo
niẽ.in alemania archiepiscopus magdebur-
gen.in hispania archiepiscopus toletanen.in
frãcia viennẽ. & bituricẽ.de quo habetur in
c.fi.de maio.& obe.& in.c.exposuit de dila.
item & lugdunen. appellat se primatẽ gal-
liarũ. in anglia archiepiscopus cãtuariẽ.in.c.
1.de offi.lega.& in.c.penul.de filiis presbyte
rorũ.& archiepiscopus eboracen.de quo in
c.1.de appel. ¶ Et istorũ aliqui sunt legati na
ti: vt cãtuarien.eboracen.& viennẽ.qui inun
git regẽ franciç, ad quos põt haberi recursus
per uiam querelç: vt in.c.1.de offi.lega.& in
c.pastoralis de offi.ordi.& in.c.1.eo.ti.in.6.
Vide pauinũ vbi supra dixi de istis primati-
bus. multa etiam iura allegat specu.in.d.§.
sunt quoq;, versi.& nota. Isti.n. inferiores nõ
proprie habent paria priuilegia cũ illis quat
tuor: de quibus patet in.d.c.antiqua. Non.n.
possunt deponere episcopos nisi de specia-
li commissione papæ: vt ponit archi. in
c.primates.2.q.1.sicut potest constantinopo
litanus, vt dictum est supra. Nec possunt ab

A soluere excōmunicatos nisi prout habetͬ in c.penul.de offi.lega. Vide decisi.egi.70.in or dine de isto archiepiscopo cantuarien.legato nato. An autem possit legatus deponere epi scopos, vide ibi archi.in dicto.c.primates: & doc.in.c.ex tunc de cle.non resi.& in.c.1.de trans.præla. Item non possunt dare pallium: nec possunt vbiq₃ facere deferri crucem ante se sicut illi quatuor (vt in.d.c.1.vt lite pē. &c. antiqua) sed tātū in loco sue primatię, & ita tenet ioan.graf. in.d.suo trac.de dignita.

¶ Et isti primates sedebunt ordine suo secundum dignitatem ecclesiarū. ad quod vide in dicto libro prouincialis: vbi reperiuntur annotatę omnes ecclesię otbis & ordines & religiones tam virorum q̄ mulierū, impe ratores, reges & electores imperatoris, & de intitulationibus religionū & subiectionibus quoruncunq₃.

¶ Et uide ioan.grassum in.d.cap.ex parte in sua repetitione. Qui dicit lugdunen.qui di citur galliarum primas, habere archiepiscopum grationopolitanum sub se: & quod est mirabile eum habere duas sedes lugduni (vi delicet primatialē & archiepiscopalē) & duos vicarios siue officiales, & ab officiali archiepi scopali appellatͬ ad officialē primatiæ: quod

B videtͬ cōtra.c.2.de cōsue.in.6. vnde denotatͬ ex his maioritas primatiæ ad archiepiscopatum. Vbi ponit q̄ si sunt plures primates qui concurrunt inter se, quis præcedet, & dicit q̄ ille qui erit dignior, vel per priuilegia, vt in c.p tuas in glo.de maio.& obe. Imo aliquan do vt supra dictū est primas dici pōt q̄libet ordinarius tenēs primū locū, late sūpto voca bulo, vt dicit abb.in ca.sane de fo.cōpe.cæte ris eni cōcurrētibus, ratio priuilegii est habē ff.quod cum eo qui in ali.est potes.l.3. alioquin q̄ recurrendum erit ad ea quæ dicūtur in.c.1.& in.c.statuimus de maio. & obe. videlicet q̄ primo ordinati & assumpti, licet posteriores sint meliores, vt dicit glo. in. c.fi. 75.di. Si autē contingeret q̄ essent simul ordinati, debet recurri ad principem pro decla ratione. quod etiam uidetur seruire inter plu res archiepiscopos & plures episcopos & alios æqualis dignitatis, de quo etiā infra proxime. Et ibi etiam ponit q̄ primas habet archiepiscopos sub se: & a subditis archiepisco porū ab archiepiscopis appellatur ad primatem, c.1.99.di. De quo etiā ponit aluarottus in.d.c.1.episcopū vel abbatē. & p hoc ē glo. in authen.clericus. C.de episcopis & cle. De quo etiam q̄ primates præferantur archiepi scopis, est tex.9.q.3.c.conquestus.21.di.c.1

C 17.di.multis. &. 65.di.de persona. ¶ Adde q̄ alias longa & magna fuit altercatio inter burdegalen.& bituricen. archiepiscopos super iure primatiæ quæ adhuc non dicitur finita. de qua in.c.fi.de maio.& obe.in.c.expo suit de dila.in.c.venerabilis de dolo. & cōtu. Et dicit brix. in suo repertorio in verbo primas, q̄ cū ipse esset legatus in regno frāciæ, vidit archiepiscopum bituricen. vti iure primatiæ in tota aquitania, vbi est sedes burdegalen ¶ Adde q̄ inter eodem tempore ordi natos, in dubio præfertur ordinatus a papa: vt in.c.per tuas de maio.& obe.& infra dico. Et itelligo de ordinatis ēt prius promotis ad dignitate: alioquin primo ordinatus presbyter, simpliciter loquēdo præferretur simplici clerico secundo loco ad episcopatū promoto. Vnde intellige cæteris paribus: quia est dare maioritatem in episcopo promoto non ordinato ratione administrationis: vt dicitur in.c.trāsmissam de elec.& in ca.statuimus de maio.& obe.

Post primates sedebunt archiepiscopi, qui regibus æquiparantur: sunt enim ad instar eorum. debent enim habere 10. vel. xi. ciuitates quibus præsint in spiri tualibus sicut rex in temporalibus: vt in.c.sci D tote. 6. q.3. Ideo proprie potestas archiepiscopalis & regalis conueniunt: vt dicit grassus in suo tractatu de digni. in repetitione.c. ex parte de ver.sig. Et ex hoc posset inferri q̄ maior est dignitas cardinalatus q̄ regalis: q̄a si rex est æqualis archiepiscopo, & archiepiscopus est iferior cardinale, igitͬ & rex ē inferior cardinale, per regulā.c.authoritate de cō ces. præben.in.6.& probat tex.in.c.solitæ de maio.& obe. quando vult reges assurgere episcopis & eis iuxta se venerabilē sedem assi gnare, qui sunt inferiores archiepiscopis. q̄d clarum videtur considerata spiritualitate. Et licet aliquando in archiepiscopis q̄ præsint 10. ciuitatibus de facto reperiatur contrariū (vt patet in archiepiscopo florētino, pisano, carātasien. qui non habent nisi duos episcopatus & ciuitates sub se, hoc fortassis erat olim, hodie tñ plures habent sub se. Et similiter in rege, quod patet in regno boemiæ: vbi non est nisi ciuitas pragensis. & ideo merito dicuntur habere similitudinē: vt, d.c. scitote. Hodie tamē potest inspici in prouinciali q̄ sunt multi archiepiscopatus nō habentes nisi vnā ciuitatē. Per.d.tex.c.scitote, dicit grassus vbi supra q̄ est vna differentia inter metro

politanũ & archiepiſcopum: qa archiepiſco
A pus poteſt habere ſub ſe plures q̃ decem vel
vndecim ciuitates & vſq; ad centum, ſed me
tropolitanus tantũ. 10. vel. xi. Sed ſi recte cõ
ſideretur ille tex. loquitur ſecundum initium
ſtatuendi prouincias, non ꝙ ſit differentia in
effectu inter archiepiſcopum & metropolita
num. Et iſta inuicem promiſcue confundun
tur: vt probat tex. in. c. nulli. 99. di. & patet ex
dictis per oſtien. in ſumma in ti. de offi. ordi.
in. §. quod pertinet, uerſi. ſunt autẽ. & in ſpe
cu. in ti. de diſpen. iu. §. ſunt quoq;. Ad quod
eſt quod dicit bar. in. l. 1. C. de metropoli be-
rito, ꝙ metropolitana ciuitas dicitur quæ ha
bet archiepiſcopum vel patriarchã. Pro quo
glo. in. l. ſi duas. §. decet. ff. de excu. tuto.
¶ Archi. tamen in. c. præſenti de offi. ordi. in
6. in prin. facit differẽtiam inter archiepiſco-
pum & metropolitanum: quia archiepiſco-
pus eſt maior. Et dicit colligi ex tex. de priui
legiis archiepiſcopi in prin. in authẽ. colla. 9.
ibi non ſolum metropolitanus is ſit ſed etiã
archiepiſcopus. quæ rubrica eſt ſituata poſt
titulum de ſanctiſſimis epiſcopis ſecundum
pauinum: quã nõ habeo. Qui etiam dicit ꝙ
opinio archi. eſt improbata per ioã. an. in. d.
c. præſenti in glo. 2. Ad quod adde quæ di-
B cta ſunt ſupra in quæſtione qui præferantur
in ſedendo, vtrum cardinales an patriarchæ,
poſt articulum ad quem ſpectat electio pa-
pę ſi deficerent omnes cardinales, in verſi. vn
de omnibus præmiſſis cõſideratis. Et iſti etiã
proprie dicuntur illuſtres qui habent plures
ciuitates ſub ſe: vt dicitur in. d. l. 1. de offi.
præfec. præto. & in. d. l. 1. de offi. eius cui
manda. eſt iuriſ. ¶ Sed dic ꝙ male dicit paui-
nus ꝙ repræhendatur archi. a ioan. an. quia
imo ioan. an. tantũ eum refert & cum eo tran
ſit ꝙ maior ſit archiepũs metropolitano.
& idem ibi tenet domi. Et eſt verum: quia ſi
vt ſupra dico archiepũs põt habere vltra vn
decim ciuitates ſub ſe & nõ metropolitanus
ſequitur ꝙ archiepiſcopus ſit maior. Et de o-
mnibus iſtis archiepiſcopis, vide in ru. ff. de
ſtatu homi. per alberi. de roſata, & in. d. pro
uinciali.
¶ Quando autem concurrerent inter ſe ip-
ſi archiepi. dicit idem paui. ꝙ præferentur
exempti: vt in glo. in ca. per tuas de maio. &
obe. Cuius contrariũ tenet ibi abbas, vt præ-
feratur primo promotus ſecundo promoto
quantuncunq; exempto. quod maxime pla-
cet in concilio in præſentia papæ, ar. c. volen
tes de officio lega. deinde ſubiecti patriarchę
conſtantinopolitano, deinde alexãdrino, po- C
ſtea antiocheno, demum ieroſolymitano: vt
ſic in æquali gradu dignitatis eccleſiæ puin-
ciarum ordinentur. ꝙ ſi vltra archiepiſcopa
tũ habet aliquis eorũ aliã dignitatẽ vt ſupra
diximus (vtpote primatiam vel quid ſimile)
pręferetur. Poſſumus dicere ponendo exem
plũ ſicut in archiepiſcopo colonienſi, qui eſt
cancellarius italiæ: & archiepiſcopo treuerẽ
ſi, qui eſt cancellarius galliæ: & archiepiſco-
po maguntinenſi, qui eſt cancellarius germa
niæ, qui habent eligere imperatorẽ cum mar
chione brandenburgen. comite palatino, du
ce ſaxonię, & rege boemiæ: vt ponit baldus
in margarita in ver. annu. & in ti. de pace cõ
ſtan. c. 1. §. in ciuitate. 3. colla. & oſtien. in. c.
venerabilem de elec. & vide glo. fi. in. c. ad a-
poſtolicæ de re iudi. in. 6. & alberi. in. l. bene
a zenone circa prin. C. de quadriennii prę
ſcrip. & aluarottum in. c. 1. quis dicatur dux
vel marchio in vſibus feu. & barbatiũ in cle.
1. de iureiuran. & per pauinum in extraua-
gan. ad onus in antepe. charta. & cardinalem
in cle. 1. in prin. de iureiuran. Vnde verſus.
maguntinenſis, treuerenſis, colonienſis: & pa
latinus dapifer, dux portitor enſis: marchio
præpoſitus cameræ, pincerna boemus: hi fa-
ciunt regem ſeruantes ordine legem. Et ſi- D
militer dico ꝙ archiepiſcopi qui non habent
ſupra ſe primatem alium, obtinent primũ lo
cum inter alios qui habent ſupra ſe primatẽ.
quod voluit gloſa in ca. per tuas de maio. &
obe. quæ licet loquatur in epiſcopo, ſatis ex
eius ratione idem colligitur de archiepiſco-
po. ¶ Item cæteris paribus etiam ille præfer
tur qui a maiori ſuperiore reperitur promo
tus ad dignitatem: vt in. d. c. per tuas: niſi or-
dinatus ab inferiore, eſſet in maiori digni-
tate vel dignior vel vtilior vel magis peritus
ſecundum ioan. an. & alios in. d. c. per tuas.
Quod inducit ibi abb. ad quæſtionem duo-
rum fratrum quorum vnus recepit a maiore
militiã, alius a minore: vt is præferatur & di
gnior iudicetur qui recepit militiã a maiore,
etiam ſi poſtea ab illo maiore alter militiam
aſſecutus fuerit: per ea quæ ponuntur in. l. ſi.
ff. de albo ſcriben. ¶ Si reperiatur promotus
ab eodem vel æquali & æqualiter, cæteris pa
ribus ille præferetur qui præcellit alium me
rito vitæ, nobilitate vel ſcientia. 16. di. cap.
ſexta. & notat archi. eadẽ di. c. quoniã &. 75.
di. c. ſi. etiam ſi alter fuerit prius promotus: vt
dic. domi. in ſuo trac. de concilio. in. 7. q. Sed
ſi ſunt æquales quantũ ad promotorem, tunc

A cæteris paribus ille præfertur qui primo ad
dignitatē fuit promotus: vt in ca. episcopus.
17.di.& in.c.1.de maio.& obe.etiam si secū
do promotus sit dignior facultatibus & ho-
nore secundū inno.i.c. statuimus (& ibi mo
derni) de maio.& obe.& dicit ioan.de immo
la in.c.fi.in.3.col.de consti. Alioquin si om
nes per omnia sint æquales, recurre ad ea quæ
sunt dicta & examinata supra de primatibus.
per quæ multa aperiuntur.

¶ Quid autem inter archiepiscopū medio-
lanen. & rauennen. (inter quos fuit anti-
qua controuersia: vt dicit glo.3.in.leg.decer
nimus.C.de sac.sanc.ecclesiis) tex.in.§.hinc
etiam.17.di.ostendit q archiepiscopus me-
diolanen. præfertur, & ex ordine scripturæ
& quia ibi prius subscripsit q̄ archiepisco-
pus rauennen. qui actus denotat maioritatē:
vt in.c.fi.& ibi doc.de offi.lega.in.6.& in.c.
dilecta de rescrip. c.mandato de præben.in
6.& in.c.penul.de elec.in.6. Similiter tex. in
c.bene quidem.96.di.cum glo.ibi. vbi prius
respōdit mediolanen. deinde rauēnen. Ratio
nem autem cur prius subscripserit & respon
derit mediolanen. reddit tex.in.c.episcopos.
17.di.vbi videtur dicere q hoc fuit quia attē
ditur tempus ordinationis cuiuslibet præla-
B ti ad considendum in consilio, & subscriben-
dum, sicut & in qualibet alia re. ¶ Archi.post
glosam & doc.in.c.bene quidem, argumen-
tatiue videnē velle q mediolanen. præferatē,
& clarius doc.in.§.hinc etiā.17.di. & idem
martinus lauden.in trac.de digni.versi.deci-
mo. Albericus de rosata in epistola inter cla
ras.C.de summa tri. dicit se vidisse alias ita
determinari q mediolanen. præponatur ra-
tione antiquitatis, & quia in antiquis scriptu
ris reperitur præponi. ¶ Sed si quis vellet te-
nere contrarium, facilis est responsio ad illa
iura quæ videntur vrgere: videlicet ad tex.in
c.bene quidem.96.di.& in.§.hinc etiā cum
sequen.in.17.di.dicendo q ibi loquunē ra-
tione prioritatis ordinis: quia ille laurentius
archiepiscopus mediolanen. erat primo ordi
natus q̄ archiepiscopus rauēnen. & ideo præ
positus fuit, quod ostendit vltimus.§.in.c.cō
cilia.17.di.&.18.d.cap.placuit. In eo autem
quod dicit ratione antiquitatis, & ciuitas ra-
uēnen. est antiquissima ciuitas italiæ: vt pro-
bat glo.i ru.infortiati. Et iuxta historias post
confusa hominū labia in babylone, vel vt alii
volunt post troiæ euersionem a thessalis con
dita est. cuius episcopus donatus est a valen-
tiniano imperatore pallio ex candida lana
quo non nisi imperator vtebatur, ex quo fa-
ctum est vt aliquando rauennen. episcopi C
cum romanis pontificibus contendere ausi
sint. Duodecim etiam ciuitates eidem episco
po subiecit: videlicet ariminū, cæsenā, forli-
uiū, forū pompilium, fauentiā, forum corne-
lium (quæ immola hodie dicitur) bricium,
bononiā, mutinam, regium, parmam, & pla-
centiam. vnde archiepiscopatus erigitur. Sed
mediolanum incœpisse habere archiepisco
pum videtur tempore beati bernardi: vt pa-
tet in eius epistola ad mediolanen.133. qui
fuit post valentinianum. Item rauenna ha-
bet canonicos cardinales: vt per ioan.an.in
c.bonæ el.1.de postula.præla.glo.in.ca.pu-
dor.32.q.2.glo.i cle.2.de cele.miss. & dicit ī
cle.ne romani de elec. Hoc tñ nihil facit: quia
idem est in ecclesia mediolanen. non tamen
ex hoc deberent præponi: quia sunt cardina-
les sine pileo rubeo & sine succo.

DEinde post archiepiscopos & metro-
politanos sequuntur episcopi cuius-
cunq sint gradus. qui oēs inter suos
collegas secundum gregorii papæ decretum
sedebunt secundum ordinem promotionis
eorum, & qui primo ordinatus est primo se
deat: vt in.c.placuit.18.di.glo.& doc.in.cap.
fi.75.di.& in.c.episcopos.17.di. Vel quādo D
per omnia sunt pares, ille qui plus elaborauit
p ecclesia: vt.d.c.episcopos ibi glo. & ponit
berta.in prima parte.4.lib.q.12.in trac.de e-
piscopo, de quo etiam in specu.in ti.de cita-
tione.§.iam de citatione versi.porro el.3.
Quod intellige nisi sint prælati assistentes pa
pæ: quia illi sedent super gradū thalami pō-
tificalis ad sinistram quādo papa est præsens
in cōcilio: alioquin sedebūt in loco suo. Et in
telligitur de primo ordinato quantumcunq
non prius electo vel assumpto siue prouiso:
quia qui primo est consecratus siue ordina-
tus, præfertur illi qui primo fuit promotus
ex quo non reperitur consecratus: vt dicit
alexan.in.c.episcoporum.18.di. Quod etiā
ponit bertach.in.d.trac.de episcopo ī prima
parte.4.lib.in.12.quæsito, quod ipse ostendit
exemplo iacobi maioris, qui ideo appellatus
est maior, quia primo adhæsit christo q̄ iaco
bus minor: & dictum est supra proxime.
Quod idem alexan.in.d.c.episcoporum di
cit esse verum in aliis locis q̄ in cōcilio, quo
interueniunt episcopi non consecrati & vbi
tractatur de actibus iurisditionalibus & non
ordinis: quos potest exercere electus confir-
matus non consecratus: vt in.c.transmissam

A de elec. & q ideo in concilio attenditur tem-
pus promotionis. & in. c. canones. 15. di. idem
replicat. Ad quod facit quod dicit cardinalis
in cle. quamuis. in. q. 5. de foro compe. de epi-
scopo cõfirmato & non cõsecrato, & qd' dicit
inno. & alii in. c. transmissam de elec. q episco
pus electus & confirmatus, ante consecratio
nẽ exercere ea quæ sunt iurisditionis & cõci-
lii congregare, ergo quo ad iurisditionalia in
cõcilio sufficit q sit confirmatus. Et hoc cæte
ris paribus: alioquin si vnus epus cũ dignita-
te põtificali habeat aliã præeminentiam siue
officium & administrationem præfertur ha
bens maiorem præeminentiam: vt. d. versi.
porro. & in. c. 1. de maio. & obe. Ad quod est
illud quod dicitur q diaconus cardinalis ra-
tione officii & administrationis præfertur e-
piscopo: vt ponit ostien. in. c. ecclesia el secun
do de elec. & abb. in ca. super his de fide in-
stru. ioan. mo. in ca. super eo de hære. in. 6. &
tex. & doc. in ca. per venerabilem in. §. ratio
nibus qui filii sint legi. glo. & doc. in. c. qu. iq
2. q. 7. & idem abb. in. d. c. ecclesia. & domi. in
c. 1. de. offi. lega. in. 6. & bar. & doc. i. d. l. . §.
si quis in appellatione. ff. de appel. Sic etiã ra
tione diuersi respectus aliqñ dicitur quis ma
ior: vt est videre ĩ archidiacono & archipres-
B byrero: quia præfertur ratione officii archi-
diaconus: vt in d. ca. 1. de offi. archi. optime
decis. 430. incipit item fuit dubitatum. quæ
dicit q in locum archidiaconi succedit præ-
positus, & in locum archipresbyteri decanus:
ad idem tex. per lectũ. 25. di. glo. fi. in. c. statui-
mus de maiori. & obe. Sic & abbas in mino
ribus, maior est presbytero in dignitate vel
officio, licet sit minor in ordine: vt in. ca. tuã
de æta. & quali. Et per hoc dicit domi. in cap.
episcopo. 17. di. q in diuinis archipresbyter
præcedet archidiaconũ: sed extra diuina (vt
in voce, loco & iurisditione) præcedet archi-
diaconus. Et sic intellige glo. & tex. in ca. pri.
de offi. archi. 13. q. 5. est ordo. 93. di. a sub-
diacono. & c. ad hæc de offi. archi. De
quo vide ostiẽsem in sũma in ti. de offi. archi.
§. 1. & idem etiam ioan. de ana. in. d. c. ad li-
berandam de iudæis. vbi dicit se vidisse dubi
tari bononiæ. Vnde ratione ordinis maior
est simplex episcopus etiam presbytero car-
dinale: vt in. d. c. q q. & ibi dicta. & vbiq vbi
tractatur iste articulus vter sit maior, episco-
pus an cardinalis. de quo aliquid dixi supra:
& late barba. ĩ trac. de præstã. cardi. in. 1. quæ
stione: & alexan. in dicto cap. quanq. Et ideo
ante tempora clementis quinti, simplex epi-
scopus non assumebatur ad cardinalatum C
tituli presbyteralis vel diaconalis: & nisi va-
casset titulus dari solius cardinali, nõ creab a
tur cardinalis, sed a tempore clementis præ-
dicti & successiue vsq nunc promouentur e
piscopi etiam ad cardinalatum tituli presby-
teralis. De quo vide ioan. an. & do. in. c. cum
aliquibus de rescrip. in. 6. & vide pauinum
in trac. visitationum in. 2. q. principali, in. 3.
col. De quo vide etiam dicta supra de quat-
tuor patriarchis & de dignitate & priuilegiis
episcoporum: & multa solennia vide in trac.
de episcopo per berta, & aliqua remissiue
per brix. in versi. quæ priuilegia sunt episco-
porum. in verbo episcopus. Et vide quæ su-
pra dicta sunt de bonifacio. 8. qui licet adin-
uenerit reseruationes, nesciuit tamen admue
tire promotionem episcoporum ad cardina
latum, in illo articulo vter præferatur cardi-
nalis an patriarcha.

1 ¶ N V N C de ipsa maioritate & prælatione
tione, dicimus q circa hãc maioritatem quæ
in ecclesia capitur quattuor modis, multa sũt
cõsiderãda. Aliqñ. n. habetur respectus tẽpo
ri. 17. di. §. hoc quoq & §. verum. 96. di. d.
c. bene quidem & de maioritate & obe. c. 1.
Aliquãdo personæ ordinãtis vel constituen- D
tis: vt in. l. quidam. ff. de re iudi. l. vlti. ff. de al
bo scribẽ. c. per tuas de maio. & obe. Sic ille
qui est receptus in canonicã authoritate pa-
pæ licet secundo loco, præfertur in assecutio
ne præbendæ recepto quantumcunq primo
loco authoritate inferioris: vt in. c. si qui de
præben. in. 6. & in. c. si pro te de rescrip. co. li.
& in. c. statuimus, ibi abb. de maio. & obe. Et
promotus a principe potius q ab inferiore:
vt in dicto versi. porro. & dicitur in. c. per tu-
as co. ti. de maio. & obe. & dictum est supra
in prælatione inter archiepiscopos in fi. illius
articuli. Quid quando ambo sunt recepti au
thoritate papæ, vide ostien. in summa de ma
io. & obe. §. 4. & dicitur in. c. tibi qui de re
scrip. in. 6. & in. d. c. statuimus, de maiori. &
obe. 2 Aliquando habetur ratio dignitatis,
seu maioritatis officii: vt supra dictũ est. Sic
& petrus fuit maior apostolis in dignitate
vel officio, sed in apostolatu seu ordine epi
scopali par fuit & æqualis. 2. q. 7. puto. 21.
di. in nouo. Et secũdum hoc intelligitur. 17.
di. multis sic: & 21. di. §. in his omnibus, cũ
sequen. ca. Et de istis quattuor modis vide o-
stien. in summa in. d. §. 1. de offi. archi. & ar-
chi. & domi. in. d. c. quanq. 2. q. 7. & ioan. de
san. ibidem. & ioan. de ana. in. d. c. ad libe-

randam.& barba.in.d.trac.in.8.char.& alua
A rum de planctu ecclesiæ circa finem primæ
partis. Vbi post archi.dicit ꝙ persona præest
personæ quinqꝫ modis: scilicet officio.21.di.
in nouo, vitę merito.2.q.7.beati, ordine, 93.
di.a subdiacono, administratione & dignita-
te: vt archipresbytero archidiaconus, de offi.
archi.c.1.& ibi glo.consecratione: vt episco-
pus omnibus.21.di.c.1. Ita dicit archi.in.c.
quis in.§.in his.21.di. Qui etiã dicit ꝙ hæc
prælatio consistit in tribus: in iudiciis.21.di.
inferior. in præceptis.21.di.nunc autem. in
sacramentis.21.di.deniqꝫ, secundum archi.
qui ibi hoc notat in prædicto. §. in his. 21.
di. ¶ Itẽ secundũ lau.in.d.c.in nouo & refert
ibi.archi. est dicendũ ꝙ maior potestas attẽ-
ditur qñqꝫ ex dignitate ordinis, qñqꝫ ex digni
tate consecratiõis qñqꝫ ex dignitate dispẽsati
õis siue administrationis. Petrus ãt ex proga
tiua consecrationis vel ordinis maiorẽ pote
statẽ apostolis nõ habebat, sed ratione admi
nistrationis. Idem & cardi.in.d.ca.statuimus
ĩn.5.q. Vbi cõnumerat maioritatem digni-
tatis.d.c.dudum de elec.de offi. delega.c.pa-
storalis.temporis de maio. & obe. c.1. sene-
ctutis.l.semper. ff.de iure immu. de transla.
præla.quanto. dispẽsationis siue prælationis,
de electione trãsmissam, de iudi. at si clerici.
B consecrationis: vt in.c.aqua de cõsecra.eccle-
siæ vel altaris. ordinantis: vt.d.c. per tuas. or-
dinatiõis: vt in.c.statuimus de maio.& obe.
Et ista ordinatioĩs præfertur maioritati tem-
poris, senectutis & ordinantis secundũ ostiẽ.
& car.& abb.in.d.c statuimus. Et idẽ in effe-
ctu (licet reducat ad quinqꝫ) brixiẽ. in verbo
maior, versi.in quibus. & vide ostien.in sum
ma de ma.& obe.§.1. ¶ Dominicus in.c.1.
de offi.lega.li.6.referẽdo ostien. ibi connu-
merat.xi.prærogatiuas honoris & præeminẽ
tiæ. Prima est prælatiõis, qua minor propter
iurisditionẽ præfertur maiori ĩ ordine: vt de
offi.archi.c.1. Secunda dignitatis: vt in.c.du-
dũ de elec.& in.c.pastoralis de offi.ordi. Ter
tia temporis, de maio.& obe.c.1. Quarta an
tiquitatis.ff.de iure immuni.l.semper.de trãs
la.præla.quanto. Quinta consecrationis, de
consecr. eccle vel al a.aqua.de ma.& obe. cũ
inferior. Sexta manus excellentis imposi-
tionis, de maio.& obe.cap.per tuas. Septima
maioris ordinis.de maiori.& obe.statuimus.
Octaua recognitionis feudi, qua laico tenẽ-
tur clerici deferre: vt in.c.solitæ.§.verum de
ma.& obe. Nona magisterii siue instructio
nis.35.q.9.veniam.ff.de dam.infec.l.si ædi-
bus.ff.de arbi.l.dicere. §. sed si de pluribus. C
Decima honestatis siue sanctitatis.40.di.mul
ti.de testi. in nostra. Vndecima honoris: vt
in ca.1.de offi. lega. in.6.
¶ De istis etiam aliqua connumerat abb. in
ca.statuimus in secundo notabili de maio.&
obe. Et vltra ponit prælationem ratione ad-
ministrationis, allegat.c. trãsmissam de elec.
Glo.in.c.lex.2.di.dicit maiores nobilitate, di
gnitate, antiquitate & scientia. Idem abb.po-
nit in.c. solitæ de maio.& obe. etiam aliquẽ
præferendum ratione maioris præeminẽtiæ
quia pręest dignioribus, argumento sumpto
ex illo tex. Ad quod glo.in verbo canonicis,
circa finem in.c. statutum in fi.de rescrip. in
6. Et alibi abb. notat tria quibus dicitur quis
cõsocium in ecclesia præcellere in.c.dudum
ĩ.4.&.5.notabili: videlicet dignitatẽ, ętatẽ &
tempus receptionis. Et de primo ponit exem
plum secundũ inno.& alios si canonicus ha-
bet dignitatem annexam præbendæ vel est
nobilior genere vel magis literatus. Et glo.2
di.in.c.lex, dicit ꝙ maiores natu dicũtur nobi
litate sciẽtia & ętate. Et illorũ vox dicitur põ
derosior in capitulo qui dignitate ætate & tẽ
pore in receptione præcedit secundum abb.
in.d.c.dudum. ¶ Similiter tex.& glo.in.c.su-
per eo el.2.de testi. dicit aliquẽ præferẽdum D
ratione potentiæ diuitiarum vel honoris &
nobilitatis.& ibi abb.& alii moderniores tra
hunt ad multa & ad doctoratũ. Et in.c sedes
post glo.de rescrip.dicunt doctore post ioã.
an.ꝙ ad considerandũ, qui dicantur maiores
in materia illius tex.non est dare certã doctri
nam: sed iudex arbitrabitur secũdum poten
tiã diuitias, dignitatem & meritum cuiusqꝫ.
De quo in specu.in ti.de rescrip.præsentatio-
ne, in.§.fi.versi. secũdum quæ sunt personæ.
Et vide quæ ponuntur in.l.1.& in rub.C.ne
liceat potentioribus. vbi agitur de cãcellariis,
notariis & similibus. Et vide omnino pe. de
ancha.in.c.1.in fi. de consti.& barbatium in
repeti.l. cum acutissimi col.68. C. de fidei
commis.& abb.& alios in.c.ex parte de alie.
iudi.mutã.cau.fac. Et vide omnino doms. in
cap. episcopos.17.di.vbi plura ponit de ista
prælatione. ¶ Decisio dominorum.430. (in
cipit item fuit dubitatum vtrum præpositu-
ra: quæ est quarta in ti.de elec.) arguit ex prę
eminentia quam habet decanus cuius deca-
natus est electiuus, habens curam animarũ
& iurisditionẽ in canonicos ipsum eligentes
& in clericos omnes ipsius ecclesiæ (licet nõ
super præpositũ) tenẽs etiam sigillũ capituli

ad causas, & claues ad priuilegia & librum
A statutorum beneficiorum & cõsuetudinum,
& stallum superiorem in sinistra parte cho-
ri, & regens chorum in diuinis & conuocãs
ad capitulum, ꝙ dicatur habere principalem
dignitatem etiam super præpositum qui se-
det supra decanũ in choro & in capitulo &
præcedit eum in processionibus & aliis, quę
vna cum administratione arguunt præemi-
nẽtiam, & hoc maxime propter iurisditionẽ
& curam quam habet decanus in cligentes
& clericos: quæ plus arguunt prælaturam &
maioritatẽ q̃ administratio temporalium vel
aliquid præmissorum quæ cõcurrunt in præ
posito. Et ibi etiam deducit dicta ioan. an. in
cap. deliberatione de offi. lega. in 6. in no-
uella: ꝙ quia sedebat præpositus immediate
post episcopum, & subscribebat, uocabat ad
capitulum, tenebat sigillum non vt minister
sed vt præsidens iubens literas sigillari, con-
seruabat iura & priuilegia capituli, & velut
maior in collationibus & institutionibus ad
capitulũ spectantibus erat primus: propter-
ea præpositus præfertur, quia ista arguũt prę
eminentiam & maioritatem. ℣ Similiter ma-
iorem aliquem appellamus quandoq; effica
cia, quandoq; propter rem subiectam, quan-
B doq; authoritate ministrantiũ, quandoq; per
significationẽ: vt in. c. ecce. 95. di.
¶ Et quia dictum est maioritatem considera
ri respectu senectutis, dicimus proinde iuue
nes ad cardinalatum non esse aptos: cum ca-
reant rerum experientia, vt inquit ari. 7. ethi.
dicit tex. in. l. fi. C. de testa. mili. indignum no
stris temporibus esse videtur eum qui stabi-
lem mentem nondum adeptus est sapictum
iura pertractare. Vnde ecclesiastici. 34. qui
nõ est expertus, pauca recognoscit. Inde etiã
aug. in sermone de iustitia dicit. regnũ enim
romanũ pacifice tandiu perseuerauit q̃diu sa
pientes regere permiserũt: sed dum iuuenes
& inexpertos regere p̃miserunt, tanq̃ iustitiã
ignorãtes acceptores personarum facti sunt:
& sic iustitiam perdentes, dominiũ orbis ter-
rarum perdiderũt. Iuuenes ergo impruden
tes, duces vel ecclesiarum pastores non cõsti
tuendi sunt, ne ipsi simul cũ populo pereant:
tales enim si præsunt, nõ solum præterita &
futura non cogitant, sed ne audiant quod bo
num est & verum aures suas obturant. taliter
etiam non solum iuuenes sed etiã antiquos
in diebus malis hoc facere frequenter, mini-
me dubitamus. Vita enim pastoris omnibus
prodesse debet, & quomodo hoc facere pote

rit si iustitiam ignorauerit, & regnare in ęter C
num crediderit: isti memorari nouissima nõ
possunt, quia in æternũ viuere credunt. Vn-
de dicit bal. in. c. 1. de renun. & in. l. senium
post prin. C. qui testa. fa. pos. & in. l. cum anti
quioribus. C. de iure delibe. & in. c. 1. de ma-
io. & obe. ꝙ plus valet vmbra senis q̃ arma
eloquentis iuuenis. vide iasonem in. l. gallus
in prin. ff. de libe. & posthu. Et dicit bal. in pe
nul. col. ꝙ expedit regi a seniori. allegat. l. cũ
pater. §. pater pluribus. ff. de lega. 2. quia væ
regno cui rex puer erit, ecclesiastici. 10. Et in-
de glo. i. in. c. statuimus. 61. di. dicit ꝙ senes
præferũtur in electione. Et ad idẽ glo. in. c. 1.
85. di. & in respõsione & subscriptiõe. Vnde
cicero de senectute, non viribus aut veloci-
tate corporis res magnæ geruntur: sed consi
lio authoritate & sententia. & rursus temeri-
tas est florentis ætatis, prudentia autem sene-
scentis. & iterũ decorus est sermo senis, quie
tus & tremulus. facitq; sæpe ipsa sibi audien-
tiam diserti senis compta & mitis oratio. Et
dicitur ecclesiastici. 32. & bal. refert in. d. c. 1.
loquere maior natu, decet. n. te primum ver-
bum, supple & potentissimum. Debet enim
prior loqui: vt est tex. in. c. 1. de cõtro. feu. in-
ter pares: qui est singularis secundum ludo. D
in verbo senex. & bal. in. l. obseruare in. §. cũ
vero ad fi. ff. de offi. procons. & in. c. 1. circa
prin. in. ti. de cõtrouersia inuesti. apud pares.
℣ Et dicit ioan. de platea ꝙ in vocibus anti-
quiores præferuntur: vt ipse dicit in. l. 1. C.
de consulibus, lib. 12. Quandoq; tamẽ pro-
pter facundiam iuniori cõceditur primus lo
cus in loquendo: vt legitur apud salustium
in iugur. ꝙ cum sylla & marius ad regẽ bo-
chum missi essent, sylla minor ætate propter
facundiam apud regẽ verba fecit. ℣ Iterũ in
inchoatione facienda, a senioribus inchoan-
dum est. tex. iuncta glo. in verbo a vetustiore
in. §. singulorum, insti. de rerum diui. & in. l.
1. ff. de acqui. rerum domi. ℣ Item in consen
su præstãdo: vt in electionibus, sententiis, de-
liberationibus & responsiõibus tex. in. l. 1. C.
de præfec. sac. cubi. li. 12. glo. in cap. statui-
mus. 61. di. Vnde si ex forma statuti requira
tur consensus agnatorũ vel cognatorum in
alienatione rerum mulieris vel minoris, pri-
mo debet requiri antiquior vt cõsensum ad-
hibeat. ℣ Item in electionibus vt senior pri-
us respodeat, loquatur, eligat & sua suffragia
præmittat. & hoc idem vult ioan. de platea in
d. l. 1. C. de consulibus li. 12. ℣ Item in lega
tionibus vt antiquior præcedat eundo loquẽ
do

A do stando vel sedendo, per.d.l.1.&.l.decernimus.C.de sacrosanc.eccle. Item senex præsumitur habere mentem sanam & perseuerantem in sanitate. l.senium.ibi bal.C.qui testa.fa.pos. Item & in sedendo senior debet antecedere: vt est tex.in.d.l.1.C.de præfec.sacri cubi.li.12.& inno.in.cap.1.de maio.& obe. Prærogatiua tamen ordinis præfertur senectuti: vt in.cap.a subdiacono.92.di.dicit abb.in.cap.statuimus de maio.& obe.& dixi supra. ¶ Item in senibus est grauitas. Vnde hiero.scribens augustino dicit ꝙ bos senior grauius figit pedem. Item senior est maturitate sensus præstantior.cap.nisi cum pridem versi.alia, de renun. Item experientia doctior 26.q.4.sciendum.&.d.cap.porro. Vnde consilium senum melius est q̄ iuuenum.c.ex multa de voto. vide iasonem in.l.gallus in.14.col.in prin.de libe.& posthu. Item verba senis sunt authoritatis.l.si chorus.§.1.ff.de lega.3.vbi allegatur rusticū senem dixisse peculium sine pecunia fragile esse. Inde bar.in trac.de tyranno.4.col.dicit ꝙ antiquior in domo habet quasi prærogatiuam congregandi alios de domo.&

B inno.& bal.in.d.cap.1.& alii. De quo vide latissimas remissiones per feli.in.ca.cum omnes de consti.videlicet ꝙ vbi non est prælatus, senior de capitulo congregat capitulum,& potest cogi ad congregandū, non tamen habet nisi vnam vocem: & non potest facere contractus nomine ecclesiæ nec agere in iudicio: quia non est prælatus. ¶ Ad idem bar.in.l.1.ff.de albo scriben.& tex.in.l.2.C.de præfec.prę.li.12.&.C.de offi.magistri offi.l.nemo.vbi dicit, is enim gradus cęteros antecedat quem labor prolixior & stipendia longiora fecerint anteire. Ad idem.C.de tyroni.l.fi.li.12. Hinc dicit tex. illum in locum decedentis quo ad dignitatem vel officium surrogandum esse qui antiquior reperitur.74.di.episcoporum.24.di.episcopus. Quod intellige nisi minor in collegio superiorem superet virtute & bonitate, tunc enim ille præferendus est antiquiori: vt in.§.ordinationem in authen.de monachis.&.d.cap.episcoporum. Ad quod facit quod dicit abbas in.cap.1.de maio.& obe.ꝙ quando agitur de promouendis non consideratur prioritas ordinationis,& consequenter nec senectutis (quę postponitur ordinationi, vt supra dixi) sed habetur respectus ad merita. Et hoc ꝙ iunior superet virtute seniorem, requirit probationem per testes.40.tex.est singularis in leg.vnicuiq;.C.de proxi.sacro.scri.li.12. De quo vide alex.in.l.cū quid.ff.si.cer.pe.& ibi aliqua quando iuuenis præfertur doctori antiquo. Regulariter autem doctor antiquior præfertur iuniori. de quo quando & qualiter procedat late decius in.cap.clerici de iudi. Et

C doctori antiquo & excellenti probanti stylum vel consuetudinem alicuius curiæ creditur secundum bar.in.l.de quibus ff.de.ll.de quo vide ibi iasonem. Sic quando aliquis habet citare capitulum, sufficit si det literas maiori de capitulo. archi.in c.comessatiões.44.di. ¶ Item cessante cōsuetudine antiquior dicitur maior in capitulo. abb.in.cap.audiris.2.col de elec.& in capitulo cum olim.5.col.de re iudi. Et abb.in.cap.in causis de elec.dicit ꝙ vbi non est prælatus, antiquior congregat capitulum,& allegat inno.in.c.2.de noui ope.nunti.& dixi supra. Sed inno. ibi circa finem videtur dicere ꝙ debent conuenire duę partes quę habent alios vocare.& idem videtur velle bar.

D in.l.omnes populi.in.6.col.ibi quæro secūdo principaliter.ff.de iusti.& iure.& idem sentit milis.f.ꝙ cessante consuetudine pertinet ad antiquiorem, in verbo vniuersitas, versi.xi. Sed prima opinio videtur verior in collegiis ecclesiasticis: videlicet ꝙ ad antiquiorem, in aliis posset seruari alia opinio. De quo vide petrum de ancha.in repeti.cap.canonum in.15.charta,& late feli.in cap.cum omnes de consti.in vltima charta. Et vbi non reperitur scripturę authoritas nec doctorum, senes sunt requirendi, & sententiæ eorum standum est.20.di.cap.de quibus: facilius nanq; inuenitur quod a pluribus senibus quęritur.& senior præsumitur sapientior.26.q.4.cap.sciendum. specu.in titu.de aduocato.§.nunc tractemus, versi.habito. nam & senes magis temperati sunt q̄ iuuenes.l.clarum C.de autho.præstanda.l.fi.§.filii.C.de bonis quæ liberis. vnde dicitur iob.12.cap.in antiquis est sapientia & in multo tempore prudentia. Item & in aduocando senior præfertur. specu.in ti.de aduocato §.iam nunc audiēdum, versi.iuniores. Et inter duos extraneos ad idē officiū eodē tpe, cęteris paribus præfert antiquior: vbi alius nō

A rum ante medium illius tex.) 1.q.7. Ex quibus patet ꝙ illud quod dicit oldra.consi. 63. nõ sit verum, nec quod dicit archi. in. c. vbi periculum de elec. ꝙ habuerit ortum tẽpore põtiani papę. Quos ex praemissis in duobus videtur impugnare ludo. põtanus in vltimo consilio (incipit vos estis lux mundi) in. 3. col. quia vult ꝑ ante illa tẽpora fuerint etiã cardinales, licet nondum nominarentur cardinales. quod & videntur tenere communiter magis doctores, distinguentes tria tempora apostolorum per quos repraesentantur cardinales. Et sic videntur velle omnes praeallegati in suis trac. de cardi. & aluarus de plãctu ecclesiae in locis supra allegatis. item ꝙ in nouo testamento priusq̃ sub nomine cardinalis baptizati essent, nominarentur consiliarii. Sed in hoc vltimo credo ꝙ male reprae hẽdatur archi. & oldra. quia posito ꝙ appellarẽt cardinales cõsiliarii, potuerũt etiã omisso vocabulo cardinalis vocari cõsiliarii: nec ꝑ hoc sequitur ꝙ ante nõ fuerint nominati cardinales. Item potuit esse ꝙ erant cardinales (hoc est officium cardinalatus) & non nominarentur cardinales. Et vide quae supra dicta sunt: & tex. in. cap. pastoralis. 7. q. 1. vbi videtur ꝙ cardinales fuerint tẽpore gre-
B gorii: vt patet in suprascrip. & similiter tex. in cap. relatio. 16. q. 1. Sed illa iura magis loquuntur de episcopis. & probant ꝙ aliquando episcopi appellantur cardinales: vt supra dixi. Sed ego credo per illũ tex. in ca. oportebat cum duobus sequen. 79. di. (dum refert ita instituisse beatũ petrũ) ꝑ a tempore beati petri sunt nominati aliqñ cardinales & aliquando presbyteri: vt dicit grego. in registro li. 9. cap. 2.

¶ Aut consideramus respectu ordinis. & sic etiam non est dubium ꝙ maior est patriarcha q̃ cardinalis, qui potest esse etiam diaconus: iuxta supra allegata circa principium huius articuli, & in ca. quanq̃. 2. q. 7. & in ca. puto ea. cau. & q.

¶ Aut consideramus respectu officii & administrationis & dignitatis inde consurgentis: quia cardinalatus est officium: vt ponit bal. in. c. bonae de postu. pręla. & pauinus in extraua. ad onus in vlti. char. & legistae in. l. 1. §. si quis in appellatiõe. ff. de appella. cal. in cõsi. 1. de transla. praela. Et in clemen. ne romani de elec. per car. qui dicit ꝙ est summus gradus & summa dignitas in ecclesia dei post papam. Et est officium cum dignitate: vt etiam est tex. in. c. querelam de elec. & tex. in cle. 1. ante fi. in versi. intelleximus de reliq. & vene. C
sanc. & in cap. tum ex literis in prin. de in integrum resti. ibi cum in minori essemus officio constituti. Ex quo dicit bar. in. l. 1. §. si quis. ff. de appel. ꝑ licet cardinalatus non sit maior dignitas q̃ episcopalis, est tamen maius officiũ. ¶ Vnde considerando cardinalatum respectu administrationis & officii, aut cardinalis est missus legatus de latere. & sic praefertur cardinalis: vt in ca. antiqua de priui. & in. c. volentes de offi. lega. Aut sumus in simplici cardinale post cardinalem ostien. & tunc aut loquimur in cõsistorio aut capella papae & in loco de dominio temporali ecclesiae, & praefero cardinalem ratione assistẽtiae & irradiationis pontificis: quia tunc est idem corpus, vt in. c. foelicis de poenis in. 6. & in. c. 1. de offi. lega. in. 6. cũ simil. l. quisquis C. ad. l. iuliam maiestatis & l. 1. C. de praepositis laborum li. 12. Vnde videmus in capella ꝙ quando duo diaconi assistũt ad latus papae & sic etiam vnus presbyter in missa, plus honorantur q̃ caeteri alii quantumcunq; etiã episcopi cardinales ratione assistentiae.

¶ Aut sumus quando cardinalis non residet nec in ꝓuincia nec in ciuitate vbi residet papa, sed est in loco patriarchatus illius de cu- D
ius praesidentia loquimur. & tunc dico patriarchã praeferri. Hoc pluribus rationibus tenuit etiam solennis doctor dominus antonius de caphatellis in quibusdam suis alleg. a fortiori in primate cantuarien. & in presbytero cardinale, tum ratione loci iurisdictionis, tum ratione separatiõis a praesentia papae eũ illustrãte. & ideo dicitur ꝙ cardinalis absens a curia est sicut piscis extra aquã. Pro quo ẽ quod dicit abb. in. c. sane. 2. col. de foro cõpe. vbi dicit de episcopo qui est in dioecesi alterius ꝑ censetur persona priuata. Ad idem facit quod dicit bal. in ca. quia propter de elec. ꝙ cardinales recedentes etiam spõte ab vrbe sunt sicut trãsfugae. Ad idẽ est tex. ille in. l. 1. C. de praepositis laborũ li. 12. ibi quos lateris nostri comitatus illustrat: qui tex. ratione assistentiae appellat illustres. Et per illũ tex. dicit bal. in ru. ff. de offi. procon. ꝙ dignior est cardinalis qui assistit papae in curia q̃ qui est extra curiã. Et similiter tex. in. d. l. quisquis. C. ad. l. iul. maies. vnde cardinalis q fuerat quinquẽnio absens, deponitur in. c. 2. de cleri. nõ resi. Et tamen tex. in. c. 2. de officio lega. in. 6. quando mittuntur extra appellat proconsules: qui dicũt spectabiles, vt dicitur in. l. 1. ff. de officio eius cui man. est iuri. & etiã praesi-

des

A des q dicūtur clarissimi: vt in.d.l.1.& glo.i.l.1.
ff.de officio psi. vbi ponit differētiā inter presidē
& pconsulē: de quo dicēdū vt dictū est supra.
¶ Sic ergo qñ sunt ad latus papæ, sunt illustres
& qñ extra, tātū clarissimi vł spectabiles, qđ mi
nus est. Qđ ēt declarat bal. in ru.ff.de offi.pcō.
Vnde idē baldus in ru.de maio.& obe. dicit ꝙ
subditi desiderāt psentiā regis, & multū letātur
in ipso: & ideo guascones dicūt ꝙ nō subsunt
regi angliç nisi ipso rege psente. allegat.l.1.ff.
de offi. presi. ¶ Aut loqmur in alio loco indiffe
rēter extra pīiarchatū & extra assistētiā papç in
quo cardīalis nullā hēt officii administrationē
& similiter nec patriarcha. Et tūc aut sumus in
actu reqrēte ordinē epalem: & preferā pīiarchā
presbytero cardinali. imo & epm ēt ppter ordi
nē quo caret cardinalis: vt.2.q.7.c.q̄q̄.& ibi di
cta.& in.c.aqua de cōse.ecclesię vel alta.& in.c.
quanto de consue.& in.c.statuimus de maio.&
obe.cū simil.& supra proxime: qa nō habēt ma
iorē dignitatē isto respectu q̄ epi: vt dicit bar. in
d.l.1.§.si qs de appel. Vnde per illū tex.in.d.c.
q̄q̄ dicit bertachinus in tractatu de epo ꝙ epus
ēt præferē psbytero cardinali: ita ipse i.4.libro
in prima pte.q.12.co.n. respectu dicunē epi te
nere secūdum locū in ecclesia: vt in.c.ante oia
B 40.di.ad idē.32.d.oim. habēt.n. eūdem ordinē
cū papa pīiarcha & archiepo: vt in.c.cleros.21.
di. Et de papa traditur i proœ li.6.& in proœ.
clemē. ¶ Aut sumus qñ est cū epo cardinale vel
qñ in alio actu nō ratione ordinis. & tunc ratio
ne cōsuetudinis præferā cardinalē: vt supra in
prin. huius articuli est dictū. potest.n. consuetu
do quā papa scit & tolerat, in talibus dare pręla
tionē, ponūt doctores post inno.in.c.statuimus
de maio.& obe. Ad qđ ēt est decisio in nouis
430 (incipit itē fuit dubitatū vtrū præpositura)
quæ est.4.in ti.de elec. quæ dicit ꝙ in alemania
præpositurę sunt dignitates. & ꝙ attēditur con
suetudo loci. Facit quoqꝫ qđ dicit dñicus in.c.
epus in fine.17.di. qui dicit ꝙ valet cōsuetudo
ro.cu. ꝙ diaconus cardinalis præferaē presbyte
ris. allegat illā glo.in.c.legimus.93.di. quæ non
dicit hoc: sed ꝙ diaconi cardinales præferūtur
presbyteris exceptis presbyteris cardinalibus,
quibus ēt nitūtur parificari. De quibus vide cō
cordantes infra in trac.de epis. in versi. deinde
post archiepos. Et facit in pposito qđ dicit egi
di.in.ca.si quis ex epis.89.di. ꝙ licet cardinales
psbyteri præferātur diacōibus & sint digniores
fallit i duob⁹ casibus. primo si deficiēte d nūero
diaconorū assumaē psbyter ad seruiēdū cū dia
cono: quia diaconus præfereē, & ad manū dex
terā papæ (& sic honorabiliori loco) sedebit.

Sed hoc ideo credo esse non ꝙ diaconus sit dig C
nior: sed quia seruire & assistere papæ est pro
priū officium diaconi, & nō presbyteri qui assu
mitur in defectū alterius ad seruiendū. Vidi tñ
seruari quādo in defectū diaconi assumitur ad
seruiendū presbyter cardinalis (qui debet esse
vltimus de præsentibus) ꝙ in præstando obedi
entiā præcedit presbyter, & prius præstat obedi
entiam q̄ diaconus: sed in recipiēdo osculū pa
cis pcedit diacon⁹. Qđ credo i primo actu obe
dientię fieri ne cōtingat diuisio ordinis collegia
lis intermediando diaconū: & quia actus obedi
entiæ non est actus assistētię papæ qui illustrat
& facit ꝙ diaconi præferātur presbyteris, sicut
est actus recipiēdi osculum pacis. ¶ Secundo si
ppter multitudinē presbyterorū cardinaliū &
paucitatē diaconoꝝ vel breuitatē sediū aliqs de
presbyteris cardinalibus sedeat cū diaconis i eo
rū scāno: qa tunc primo sedebūt diaconi & po
stea presbyteri. similiter ēt credo ꝙ illud fit ne se
gregētur ab ordine alioꝝ presbyterorū cardina
liū, sed nō ex eo ꝙ diacōi dicāē i digniori loco.
& ideo qñ cogūtur ipsi presbyteri cardinales ire
in locū vbi sedēt diaconi, debēt stare aliqualiter
segregati a diaconis, ad ostēdendum ꝙ cōtinua
tur numerus presbyterorū & ꝙ nō sunt vltimi
inter diaconos. Sed si diaconus accedat ad sedē D
dū in scāno cū presbyteris, sedebit vltimus. ita
dicit vbi supra egidius seruari in curia in diui
nis officiis corā papa. Ratio quia qlibet in offi
cio suo est dignior altero. ca.1. de offici. archi.
Ad propositū est qđ dicit bal. in.c.cū olim de
cōsue. q dicit ꝙ cōsuetudo designat loca sedēdi.
¶ Aut sumus in terminis iuris circūscripta cō
suetudine. Et adhuc cōsideratis doctorū opinio
nib⁹ potius q̄ textibus q de hoc loquūē (q hic in
de trahi possūt) pferrē cardinalē p dicta docto
rū i illo tex.in.c.q̄q̄.2.q.7. itelligēdo ꝙ hierony
mus esset cardīalis, qđ tenet aluarus i suo trac.
de plāctu eccłie.& ioā.de ana.in.c.ad liberandā
de iudęis. & pbat clare ille tex.in.d.c.q̄q̄.2.q.7.
& i.c.eccłia habet senatū.16.q.1. iūcto eo qđ
scribiē in regīo beati grego.li.9.c.22. qa licet
in dictis iuribus dicaē de presbyteris nec fiat mē
tio de cardinalibus, illud erat qa tūc cardinales
sub noīe psbyteri nūcupabāē. vnde ibi gregori⁹
noīando pbr̄os tm̄ nulla facta mētiōe de noīe
cardinalat⁹, designat ēt singłariter titulos ipsoꝝ
q hodie sūt pbr̄i cardīales: vt titulū sanctę susā
nę, titulū sāctę marcelli & sic de singłis. De qb⁹
vide in specu.in ti.de libelli concep. §. nunc vi
dendū, versi. si uero cardinales. & ibi ioan.an.in
addi. Et presbyteri dicuntur habere titulū sed
diaconi non: vt in.c.rainutius de testa.& ca.cū

A venerabilis de cōsue.& cardi.in cle.ne romani de elec.de quo vide alberi.in ru.ff.de statu homi.¶ Et ꝙ cardinales præferātur loquēdo i terminis iuris,oībus aliis qualitatibus hinc inde circūscriptis,tenet ēt barbatius in dicto trac.de præstantia cardinalium in.7.charta,versi.8.per tex.maxime,in.c.ecclesia.16.q.1.& ibi dicit ꝙ ita cōiter tenetur.quod etiā ponit archi.in.d.c.quāq̄.& ibi ēt late alexan.& ludo.in vltimo cōsi.vtūt.n.cardinales quibusdā singularibus insignibus specialitatē maioritatis denotantibus: vt pileo rubeo.quo decorauit eos innocentius quartus,vt legitur in eius vita:licet paulus in extrauag.ad onus dixerit de bonifacio octauo. Per quē denotatur eos arctari vitā exponere ꝓ christiāi nois augēdi posteritate:hoc.n.denotat color purpureus siue sanguineus.De quo in.c.fœminę.30.q.5.& dicit ludo.in dicto consilio.quod & ostendunt verba papæ quādo dat pileum cardinalibus : videlicet accipe pileū &c.sic & in vestibus purpureis.Facit quod dicitur ꝙ clemēs sex.per suam constitutionē declarauit ꝙ in ecclesia dei nulla sit maior dignitas post papam q̄ dignitas cardinalatus facit ēt.7.q.1.pastoralis.¶ Aut loquimur in concilio.Et tunc credo sine dubio de iure præferri patriarcham cardinalibus post cardinalē ostien.qui præfertur oibus patriarchis vt supradictū est,exemplo

B quēdo de quattuor principalioribus.de quo in dicto.c.antiqua,&.c.renouātes cū pluribus aliis.22.di.ꝑ dicta supra circa principiū huius articuli.¶ Et ad hoc vltimū moueor,tū quia in cōcilio ita sunt cōsiliarii papæ pñarchę & cæteri sicut cardinales:vt in.c.conuenientibus.1.q.7. Tum ēt quia nō tm̄ sunt ibi cardinales vt præsidentes,sed vt de ipsis & papa votū feratur & detur ab aliis:vt in.c.nūc aūt.21.di.& in.c.valentinian⁹.63.di.& in.§.hinc ēt.17.di.& i.c.futuram.12.q.1.Tum ēt quia hoc bene probāt illa iura.c.diffinimus,cū præcedētibus.22.di.& in.c.cleros.21.di.& sum cū opinione dn̄ici i.d.c.epos.12.di.¶ Et ꝑ hęc remanet plene discussus iste articulus:quē non reperies ab alio ita examinatū.licet credam ꝙ consuetudo aliter obseruabit. Ad quod facit quod dicitur i cerimoniali,vbi ponūtur pro patriarchis sedes distinctę & intrāsuersum ante faciē pontificis ad lineā cum postergali & gradibus:ex quo videt̄ denotari q̄dā maior præeminētia.licet secūdum ordinem ponēdi sedes,primo fiat mētio de sedibus cardinaliū,dein de patriarchis.Et vbi fit mētio in li.(in versi.& nota)ꝙ pñarchę quattuor in missis & aliis actibus siue sint parati siue nō sedent ante assistentes papæ,non contradicit supra dictis:quia per illa verba magis demōstrat̄ locus C q̄ præeminentia vel maioritas vel hodierna consuetudo.¶ Et pro cardinalibus facit:quia si seruamus ordinē literæ secundū ꝙ ponit alberi.in ru.de statu hominū,& arguit felinus i ru.de maio.& obe.de quo per eundē in.c.cū dilecta de rescrip.præponunt̄ cardinales oibus patriarchis,& ponit de eis immediate post papā. Sed nō videtur bonū argumētum ibi ab ordine literæ:quia alberi.ibi nō intendit tradere ordinē seruandum.Patet quia ēt primo loquitur de epis q̄ de archiepis, & nulli dubiū ꝙ primo sunt ponēdi archiepi q̄ epi:vt infra late dico.

CVm expleta examinatiōe huius articuli vererer ne si casus accideret aliter obseruarēt & cardinales præponerēt,repperi postmodū in qbusdam meis reportatis lras papæ eugenii quarti directas sup illa materia ad archiepm cantuarien.de quo est facta mētio supra,pro quo consuluit.d.dn̄s antonius de capharellis.erat enim cōtrouersia inter archiepm prædictū(qui est legatus natus,vt patet in.c.1.de offi.lega.& ibi notat̄.& est metropolitanus cātuarien.prouincię & primas regni angliæ)& inter cardinalē sanctæ balbinæ i sedēdo,in loco & in voto & aliis in parlamētis regni angliæ,Et licet nō cēseatur.d.archiepus per oia eiusdē dignitatis cū quattuor pñarchis(vt in.c.si duo & D ibi doc.de offi.ordi.& infra dicit̄)& propterea nō videatur per omnia eadē ratio inter huiusmodi quattuor pñarchas & presbytęr cardinalē,imo maior q̄ inter cardinalē & primatē qui est inferior:tn̄ cōsideratis lr̄is ipsius eugenii rationes eius vrgēt ēt contra istos quattuor pñarchas:& ꝑptera hodie ex decisiōe pōtificali videnē preferēdi oēs cardinales ipsis pñarchis.facit qd̄ supra diximus de deliberatiōe facta per clemētem,6.Et ideo nō attētis aliis ambiguitatibus iuris supra deductis,primū locū ante oēs pñarchas habebūt cardinales.¶ Et qa dictę lrę assignāt suas rationes,ideo visum est illarum tenorē hic ascribere:qui talis est.

EVGENIVS epus seruus seruoꝝ dei venerabili viro magro hērico archiepo cātuariē.&c.Nō mediocri dolore afficimur cū inter frēs nr̄os epos seu alios ecclesiasticos dissidii aliqd exortū eē percipimus:tū ꝑpter malū qd̄ inde in ppl'is exēplū ꝓuenit:tū qa cōtēptus & detractiōis pbet̄ occasio.Proīde nō parū audiuisse displicuit dissēsionē illā quā cū dilecto filio nr̄o ioā.tt.sanctę balbinę presbytero cardinale nup tua frn̄itas habuit:eū noua & insolita res ipsa sit quæ nunc attentatur. In primis aūt admiramur satis cum per.14.annos & amplius

A cum dilecto filio nro hērico ti. sancti eusebii
presbytero cardinali in sedendo & i ferendis
votis sine altercatiōe vixeris & nullā secū su
per hoc prorsus habueris disceptationē, quid
causæ sit q̄ nūc p̄mum i cōtentiōem venias
cū ipso ioā. cardinale eadem p̄dito dignitate.
Nec qdem gr̄is regii erga ipm hēricum ra
tio pretendi pōt: qm & anteq̄ cardinalatus ip
sam foret dignitatē adeptus dūtaxat existens
vintonien. epus, & voce & loco tibi cedebat:
postea aūt q̄ in cardinalē p fe. re. martinū prę
decessorē n̄rum assūptus est, iure tibi & aliis
anpositus fuit & nūc anponit. Q d si sola car
dinalatus dignitas hāc in alio p̄latione opata
est, cur in isto itidem nō efficiet: cū tū ipse ar
chiepus, ille epalē obtineat dignitatē: & illius
eccl'ia tuę sit suffraganea, istius vero nullo iu
re subiecta. ¶ Illud aūt de te nobis placuit ac
laudamus quod i tuę prestatiōis fine sub his
verbis addidisti: p scilicet p̄ præmissa aut ali
qd p te factum aut dictū & habitū seu facien
dū dicendum vel habendū, nō intendis sacro
sanctā romanā ecclesiā matrē tuā seu iuramē
tū tuū eidē prestitū aut venerabilē cœtū eius
dē eccl'iæ cardinaliū aliquēue eor in aliquo
offēdere, aut eisdē aut alicui honori p̄uilegio
B p̄rogatiue seu dignitati p̄eminētiæ aut alicui
alteri iuri eor i aliquo derogare seu iuramē
to tuo i aliquo cōtraire: sed q̄ eadē sacrosan
ctā roma. eccl'iā cū honoribus suis oibus pri
uilegiis p̄rogatiuis dignitatibus p̄eminentiis
gratiis & aliis iuribus suis qbuscūq cū oī re
uerētia manutenebis ac defēdes, & ab aliis ma
nuteneri & defendi procurabis. Per hoc plane
inuere videris si hoc sit romanæ ecclesiæ car
dinaliū ius vt reliquos antecedat ecl'iæ gradus
q̄ nolis i lite mota p̄sistere, imo apl'icę sedis
stare iudicio: cuius inter alia p̄uilegia quę ma
nutenere & defendere prestaris, hoc ēt est vt
de quibuscūq ambiguis quæstiōibus q̄ i dei
eccl'ia accidūt valeat iudicare & sua authori
tate finē iponere: quā q̄ lōge fuisset decētius
an̄ motā cōtrouersiā, sedē apl'icam cōsulere.
Q uātum aūt hęc cardinalatus dignitas sit su
blimis & aliis excellētior, & ita hactenus i ec
cl'ia reputata: si eius officiū ac sanctor patrū
statuta & consuetudinē tā apud hāc sedem q̄
gn̄alia cōcilia semp obseruatā scrutaris dilige
ter scrutari, facile tibi innotescet. Q uippe &
si huius dignitatis nomen quodmō in vsu est
ab initio primitiuę ecclesię nō ita expressum
fuit, officium tamen ipm a beato petro eiusq
successoribus institutū euidēter iuenies. Imo
vt inq̄t innocētius tertius ex veteri testamēto
iussu dei traxit originē. asserit. n. id qd̄ deute. C
17. dicit (vt p difficultate & ambiguitate iu A
dicii accedatur ad sacerdotes leuitici generis
& iudicē q fuerit illo tpe. & obediat̄ ipsor iu
dicio q̄ presunt loco quē dñs elegerit) de sum
mo pōtifice intelligēdum esse & fr̄ibus eius
.i. sanctę romanę ecclesię cardinalibus, q ei iu
re leuitico in executiōe sacerdotalis officii co
adiutores existūt. itaq & ab exordio ecclesiæ
sicut & hodie, summis pōtificibus in regēda
gubernādaq vniuersali ecclesia assistebāt. Et
vt ex cōcilio stephani papæ colligit (dicentis
oportebat vt hęc sacrosancta dñ. nr̄i Ie. ec
clesia iuxta qd̄ a beato petro & eius successo
ribus institutū est, rite ordinaretur & in aposto
latus culmine vnus de cardinalibus presbyte
ris aut diaconis cōsecraret) datur manifeste
intelligi hos fr̄es n̄ros qui nūc cardinales lo
cantur, tpe beati petri extitisse. In cōfinio aūt
niceni cōcilii beatus sylu̇ester (qui cœpit ec
clesiā regere anno incarnationis dñicę ducen
tesimo trigesimo vel circiter) in synodo gene
rali cōgregatis præsidēs, hos coadiutores su
os nūcupauit cardinales, & magno admodū
priuilegio insigniuit quale nullus p̄riarchar
archiepiscopor & epor̄ū in canonibus habe D
re repit: vt videlicet sine plurima testiū mul
titudine dānari nō debeāt. ¶ Nec sine myste
rio triplex ordo in fratrū nostror collegio, a
sanctis n̄ris prædecessoribus istitutus est. nā
cū summus pōtifex vices dei gerat in terris,
decuit quēadmodū moysi præceptum fuit vt
oīa ad exēplum faceret sicut ei ostēsum erat
in mōte, q̄ ad instar illius cęlestis hierarchiæ
in hac n̄ra ecclesia tres cōstituerētur ordines as
sistētium papæ qui purgātium illuminātium
& p̄ficiētiū fungerent̄ officio: veluti sunt dia
coni presbyteri & epi cardinales, decuit ēt cū
summus pōtifex christi repręsentet p̄sonam
vt quēadmodū christo cōuersanti in terris as
sistebāt apostoli, ita ēt cardinaliū cœtus apl'i
cum repręsentās, corā papa assisteret. reliqui
vero epi vbiq diffusi, aplos repræsentant ad
prædicandū per orbē missos. Ipsos præterea
cardinales p honoris ac dignitatis eminētia,
p̄tem sui corpis sūmi pōtifices appellāt. Ex
quo sine vlla dubitatiōe ostendit̄ post caput
ecclesiæ quod est papa, contigua sui corpo
ris mēbra qui sunt fratres eius cardinales pre
cęteris ecclesiæ membris ac partibus ho
norari debere. adeo quidem vt sacris cano
nibus sancitum sit eos qui in cardinalem ma
nus iniecerint violentas aut fugarint aut
insequuti fuerint seu ad hoc dederint con

siliũ vel fauorẽ criminis, læsæ maiestatis reos
A maximis & multiplicibus pœnis esse plectẽ
dos si ipsi apl'ici throni violauerit maiestatẽ
qđ in ipsos q patriarchas archiepos vel epos
offenderint, statutũ minime reperitur. vt euidẽ
ter hinc liqueat tãto ampliorẽ cęseri dignita-
tẽ quãto plures seueriores q illã offendẽtibus
infligũt pœnæ. Sunt ẽt & in signũ pręeminẽ
tiæ ipsis fratribus nr̃is prę aliis eccl'iæ prælã-
tis, & silr cũ legati de nostro latere destinatur
prę aliis legatis multa ac magna p canones at
tributa priuilegia: q̃ tibi nota esse nõ dubita-
mus. Hinc ẽt constat cura latere apl'ico mu-
neris solis & ñ aliis appropriatẽ legatis. Sed & ille
notissimus constãtinus imperator, aĩaduertens
ad q̃ magnũ ac publicũ vniuersalis eccl'ię offi
ciũ ipsi fres nr̃i vocati essent sic inquit. volu-
mus ẽt deinde sui ordinis reuerẽdissimos cl'i-
cos sanctę romanæ ecclesię seruientes singu
los hr̃e illud sanctũ culmẽ potentiæ & excel-
lẽtiæ cuius sanctissimus nr̃ senatus videt glo
ria adornari, i. patritios cõsules fieri. quos certe
patritios cõsules secundum leges vt in sum-
ma dignitate cõstitutos imperator pr̃es sibi ele
git, & loco patrũ a se honorari affirmat. Q đ
C vero hęc dignitas tãto honore pfulgeat, nec
tuæ fraternitati nec cuipiã alteri molestum es
B se debet, quoniam vt sancti attestãtur patres
oẽs patriarchales archiepiscopales epales ca-
thedrales aliasq dignitates romana fundauit
ecclesia, sicutq licuit vni ecclesiæ amplã alii
ampliorẽ & alii amplissimã prout expedire
iudicauit tradidit potestatem. oẽs enim tanq̃
vnius arboris rami ab vna eademq radice &
vt diuersi aquarũ riuuli ab eodẽ fõte pdierũt
licet vnus alio copiosior atq vberior. Itaq si
iustis ex causis & spũssãcti instictu (quo hãc se
dẽ regi credendũ est) romana ecclesia venera
biliũ cardinaliũ cœtũ ad cęlestis hierarchię si
militudinẽ cõditũ & tanq̃ sui corporis pę̃ his
priuilegiis & honoribus illustrarẽ decreuit, nec
tua ecclesia cui p apl'icã sedẽ pfectus es, nec
quisq̃ alius eccl'ię gradus ab eodẽ similiter a-
pl'ico throno originaliter institutus (quę oĩa
de ipsorũ fratrũ nr̃orum cõsilio acta sunt) vl
lã succẽsendi aut cõquerẽdi causã habet, ne il
lud adducamus euãgelicũ verbũ, amice nõ fa
cio tibi iniuriã, nunqđ mihi nõ licet de meo
facere qđ volo? Et sicut tu vis vt priuilegiis ec
cl'iæ tuæ ab hac sede cõcessis aliæ deferãt infe
riores eccl'iæ, ita eadẽ rõne par est vt ab eadẽ
sede huic cœtui instituto tu similiter deferas &
reuerẽtiã pręstes. Multũ etiã mouere te debet
diuturna p christianũ pplm vbiq seruata cõ

suetudo: q̃ ẽt si cętera deessẽt, ex quo tã vetu C
sta ẽ vt eius initii mẽoria nõ extet in cõtrariũ
p cõstituto iure habẽda foret: psertim qñ sci
ente & approbãte summo põtifice, nõ qdem
vno sed tot quot vnq̃ habuit eccl'ia id actũ es
se dignoscit. in oĩbus. n. natiõibus ac regnis
& in anglia vt memorauimus hactenus hu-
iusmodi præeminentię cardinalibus delatus
est honor: q quidem non tã ipsis q̃ nobis (cũ
nostra sint mẽbra) attribui cẽsendus est. Nec
minus his eccl'ię romanę cõsuetudo (q̃ caput
mr̃ & magr̃a est reliquarũ eccl'iarũ) idipsum tibi
psuadeat: quia semp nullo vnq̃ cõtradicẽte, in
cũctis actibus qbuscũq prælatis phonorati
sunt. Idẽ in antiqs gñalibus cõciliis (psertim
in duobus lugdunẽsibus, in vno pręsidẽte in
nocẽtio qrto, in altero gregorio decimo: quo
rũ adhuc extãt acta) vsitatũ fuit. Sic & ĩ his sy
nodis nr̃is nr̃a ętate celebratis (de qbus etiã
apud regnũ angliæ nõ pauci adhuc supsunt
testes) obseruatũ eẽ palã est, abñtibus ẽt sum
mis põtificibus. Idẽ & nũc nobis pręsidenti-
bus ĩ hoc sacro icumenico seruatẽ floren. cõ-
cilio. His quoq illud accedat q ĩ sõtis et decre
tis tã huius sanctę sedis q̃ gñaliũ cõciliorũ cũ
de dignitatibus noĩatim fit mẽtio, illa clausu
la adiici solet nõ obstan. si cardinalatus pr̃iar D
chali archiepali epali seu alia quacunq præ-
fulgeat dignitate, p quod ex ordine noĩandi
quę sit maior luculẽter apparet. Nec causetẽ
quispiã q ordo epalis presbyterio maior sit:
qm̃ in eiusmodi prælatiõibus officiũ ac dig-
nitas siue iurisditio prępõderat ordini. Quẽ
admodũ iure cautũ ẽ vt archidiacõus nõ prę̃s
byter suæ iurisditiõis obtentu archipresbyte
ro præferatur. simili modo diaconus vel sub
diaconus aliusue cl'icus nr̃ aut alicuius me-
tropolitani vicarius seu locũ tenẽs, in synodo
& alibi alios quocunq ordine maiores etiã
epos antecedit, pp̃ter illius iurisditionẽ quã
exercet & personã quã repñtat. Sic & electus
ad eccl'iam cathedralẽ & confirmatus quanq̃
nondũ cõsecratus rõne iurisditionis cunctis
ĩ sua diœcesi proeminet. Quis ergo iã dubi
tarit cũ q talia iura & canones cõdidit, & ta-
lẽ aliis tribuit ptãtẽ posse eadẽ cũ vult & ma
iorẽ suis mẽbris tribuere? Si qs forte obie-
cerit prioris dignitatis potius esse rationẽ ha
bendã q̃ cardinalatus de nouo collati, cũ ĩ re
giis tractatibus ac parlamẽtis qlibet vt suę ec
cl'iæ prælatus nõ vt cardinalis intersit. Huic
obiectiõi euidẽs respõdet ratio, nã qñ psõe
sint ecclesiasticę, sicut statuta ac priuilegia sua
rũ ecclesiarũ in his actibus seruãt, multo ma

A gis romanæ ecclesiæ cui vinculo obedientiæ astricti sunt priuilegia & statuta seruare tenẽtur. Quibus nec ipse psonæ eccle. nec alii quicũq tanq inferiores derogare quomolibet possũt. Cũ igitur viri eccl'iastici ad actus publicos vel priuatos vocãtur, cũ suis qualitatibus ac prærogatiuis ab ecclesia institutis ad mitti debẽt, nã & cõtra honestatẽ publicã & vniuersalis ecclesiæ politiã & in opprobrium ecclesiasticę disciplinæ vergeret, si in quouis actu diaconus presbyterũ vel presbyter episcopũ aut epus p̃riarchã præcederet. Preterea in canonibus scriptũ est vnũquenq in collegio vel capitulo iuxta suæ receptionis tẽpus honorãdũ esse: & q̃ sipostea aliqs admittaẽ presbyter, cæteris tpe anterioribus præponatur q presbyteri non sunt. Quod si in ordine maiori fit, hoc etiam multo amplius in dignitate seu iurisditiõe q̃ in his actibus maior est ordie, seruãdũ ẽ: vt supra de archidiacono & archipresbytero dictũ est. Quod si in post receptis locũ habet, eadẽ rõne i iis qui prius si qua de nouo eisobueniat dignitas. Hoc. n. rationi consentaneũ est vt dignius minus dignũ ad se trahat, & res a potetiori & nobilio ride nominet. Q d' in ipsis cardinalibus euidẽter seruat: qui licet certarũ ecclesiarũ dũ ad

B cardinalatũ assumũtur epi sint, nihilominus eos nõ epos sed presbyteros sanctæ ro. ecle. cardinales sedes ap'ica appellat. Quinimo si eis suas pores eccl'ias in titu, dimittat, nõ amplius sub noie ecclesiarũ sed tituli cardinalatus scribit, quasi ad maiorẽ dignitatẽ & iurisditionẽ assũpserit: alioquin nõ ascẽdisse sed descẽdisse, nõ honorari sed dehonorari uideretur. Quis ẽt non videat cardinalatus dignitatẽ archiepiscopali esse maiorẽ dignitate: qa cũ illa priuatę vnius p̃rię p̃sit vtilitati, ista publicę totius populi christiani: illa vnã dũtaxat regit ecclesiam, ista cũ sede apostolica vniuersas. & cũ a nemine nisi solo papa iudicenẽ cardinales, ipsi & p̃riarchas archiepiscopos & reliquos ecclesię gradus cũ sũmo põtifice iudicãt. Quorũ officio nomẽ ipsũ cõsonat optime, nã sicut sup cardinẽ uoluit ostiũ dom⁹, ita sup hos sedes apostolica (totius ecclesiæ ostium) quiescit & sustentaẽ. Nullũ deniq p tua intẽtione proponis ecclesię romanæ priuilegiũ: qs. n. alius huic iuri positiuo & vniuersalis ecclesię obseruãtiæ atq apostolicę cõcessioni (p̃ferri quę apostolici throni mẽbrorũq eius preeminẽtiã cõcernit) cõtrariũ priuilegiũ dandi vllã omnino habet facultatẽ? Neq ẽt cõsuetudine vlla tuã causam tueris. q̃ si qua prætẽderet, præter appostolicæ sedis cõsensum & appbatiõem, ineficax prorsus censenda esset (vt proxime de priuilegio dictũ est) atq irratiõabilis: qa per eã dignitas cõfunderet supiorũ magratuũ, turbatioq pareret in quolibet reipublicæ statu. Nã iuxta canones vniuersos nõ posset alia ratione subsistere nisi eã huiusmodi magnus differẽtiæ ordo seruaret ecclesiasticus: quia confunderetur ordo, si cuiq sua dignitas nõ seruaretur. Quãuis (vt prędictũ est) ex frequẽtibus actibus. 40. annorũ spatio vsitatis, contraria potius in regno anglię cõsuetudo firmata sit. Hortamur itaq te venerabilis frater & volumus vt prædictis rõnibus nr̃is ac nr̃orũ prædecessorum ordinatiõi atq ecclesię vniuersalis obseruãtiæ peninis acquiescas: sicut p tua prudẽtia & deuotione quã ad romanã ecclesiam & nos semp habuisti, te facturum speramus. in reliquis vero siue tuã ecclesiã siue personã cõcernẽtibus quæ nec rõni aut honestati derogẽt, p magna qua te oĩ tpe cõplexi sumus ac cõplectimur charitate nos semp ppitios experieris. Datum florentię &c.

C

¶ QVO ante habitu vtãtur p̃riarchæ, dic q̃ qñ celebrãt, semp vtũtur pallio & vbiq: & si nõ celebrãt, vtũtur chlamide rubea si nõ sit regularis, & capello murello. & in hoc diuersificãtur a cardinalibus, q vtũtur rubeo: & ex hoc designaẽ q̃ cardinalatus sit dignior. Itẽ cõtinuo faciũt deferri crucẽ ante se p totam christianitatẽ argenteã vel aureã, licet nõ in præsentia papę: archiepiscopi tñ faciunt tantũ deferri crucem ante se in sua diœcesi. Ita dicit grassus in dicto. c. ex parte.

D

POst istos quattuor p̃riarchas sequũtur cardinales de iure cõi, vt supra dictũ est. sed cõsuetudo vt dictũ est p̃ponit cardinales ipsis quattuor p̃riarchis: quæ seruãda est. Et hoc mõ ẽt intelligo cerimoniale: maxime qa a modico tpe cõpositũ est de nouo, & attenta declaratiõe eugenii. 4. de qua supra. ¶ Post prædictos (videlicet cardinales siue quattuor patriarchas vt sup) sequũẽ alii patriarchæ in scãnis aliis post cardinales hinc inde. Primũ locum tñ ante eos habebit vicecamerarius, si erit prælatus paratus. Et ita seruatũ legitur in cõcilio pisano præsidẽte alexãdro quinto, & in cõcilio cõstantien. p̃sidẽte ioãne. 23. secundũ cerimoniale. Licet (vt supra dictũ est) domi. in. c. epos. 17. di. & alexã. ibidẽ, & idẽ domi. in. 7. q. in trac. de concilio voluerint q̃ de iure cõmuni ẽt isti vltimi p̃riarchæ præferãtur cardinalibus, & idẽ domi.

A in.c.cleros.21.di.cũ loquitur indifferẽter & gñaliter de pñarchis ĩ notabilibus. Sed cõsuetudo curię aliter habet: quę semp seruãda est vt in.c.legimus.93.di. Et attẽde φ cardinales debent sedere scdm ordinẽ suũ: qa primo epĩs quos dicit bal.in.c.olim de rescrip.esse p̃stantiores cæteris,& sic ẽt patriarchis.& subdit,nulli dubiũ diaconũ cardinalẽ præponi epõ florẽ.vel perusi.allegat.l.vnicã.c.de p̃positis labor. li.12 ¶ Post oẽs pñarchas sequũt archiepĩ.de qbus & eorũ ordine & quot qui libet habeat suffraganeos (nec sim in hoc plixus) vide alberi.de rosata ĩ ru.ff.de sta.homi. vbi cõnumerat circiter cẽtũ sedes archiepales:& late in prouinciali cancellarię apposto licę. Et intelligo de archiepĩs nõ ponendo differẽtiã inter archiepõs & primates,alioquin si facimus duas distinctiones, primo ponam primates ante archiepõs: vt est tex.in.c.nulli 99.di.quia ab archiepiscopo appellaẽ ad primatẽ: vt ĩ.c.1.80.di. & ĩ.c.1.in summa. 99. di.quia dicit primas quasi primus præsidẽs. ergo non archiepiscopus nisi largo modo sicut quilibet ordinarius, dicit abb. siculus in cap.ſane de foro compe. Et fuerunt instituti primates propter amplitudinem prouinciarum, & dicti primates quia primas sedes tenent: vt.99. di.nulli.& ibi glo.in summa dicit φ archiepiscopi debẽt eis reuerentiã. Licet.n.vt supra dictũ est,idẽ sit pñarcha & primas (vt.99.di,c.1.in fi.&.c.nulli.ibi patriarchas vel primates: & in.c.prouincię.ibi pñarchas vel primates q vnã formam tenent licet diuersa sint nomina.ea. di.&.in.c. duo simul de offi.ordi. & .9.q.3.c.per singulas.probat tex.in.d.c.cleros.21.di.vbi tantũ facta distinctione de patriarchis,nõ facta aliter mẽtione de primatibus descẽdit post patriarchas ad archiepiscopos,quasi idẽ sit pñarcha & primas. qđ probat tex.in.c.cõquestus.9.q.3.vbi pro eodẽ ponit primatẽ & patriarchã:imo pmo nominat primatẽ & postea patriarchã,qđ & ponitur in.d.c.duo de offi.ordi.) sequẽdo tñ opinionẽ ostiẽ.in.d.c.duo,dicendũ est φlicet sit idẽ officiũ,tñ maior est dignitas quattuor pñarchaliũ sediũ & eis maior debet reuerentia: vt in.c.graue de preb.in.6.& in.d.c.renouãtes,22.di,&.c.antiqua đ priui. Vnde dicit specu.in ti.de dispẽ.in.§.sunt quoq; ver, & nota,illos quattuor principales proprie appellari pñarchas: vt.22.di.p totũ,&.d.c.antiqua: cęteros vero (videlicet aquileiẽ.gradẽ,toletanẽ.cantuarien.bituricẽ,& similes) improprie appellari pñarchas: qa ppriedicunẽ primates. Et idem dicit specu.in ti.dẽ iurisd. om. iudi.in versi.secundũ canones,vbi etiã dicit φ vere & proprie patriarchæ dicũtur super illustres: quia sunt maioris dignitatis & iurisditionis q̃ primates,qui dicuntur illustres. Et sic distinguendo,tunc primo ponam primates post quattuor patriarchas principales & post cardinales. Vnde licet etiam alii appellati sint patriarchæ (vt aquileien. & gradẽ.toletanen.cantuarien.bituricen.& similes de quibus supra diximus) illud tñ non est proprie sed improprie & abusiuo quodam uocabulo: quia potius dicuntur primates: vt dictum est,& dicitur in.d.c.duo,& ponit aluarottus in.c.1.episcopum vel abbatem.allegat.c.cleros.21.di.& rofre.in libello ordinis iudiciarii.& albericus in verbo patriarcha & primas in suo dictionario,& ponit tex.glo.& archi. in.c.1.in.§.fi. de statu mona.in.6. In locũ autem patriarchæ gradensis per nicolaum quintum surrogatus fuit patriarcha venetiarum. Et quia olim aquileien. primatia fuit diuisa in aquileien. & graden. remanserunt ambæ desolatæ. igitur improprie vocantur patriarchatus: vt dicit pauinus in tractatu ne sede vacan.in. §.premitto sexto,versi. quarta sedes,allegat specu.in ti.de dispẽ.in.§.sunt quoq;. item in versi.vtrum aũt ad cardinalẽ. Nec appellaẽ ad eos omisso medio, sicut ad cõstãtinopolitanũ: vt in.c. si clericus.xi.q.1. ¶ Sunt etiam primates in italia archiepiscopus pisanus,in vngaria archiepiscopus strigoniẽ.in alemania archiepiscopus magdeburgen.in hispania archiepiscopus toletanen.in frãcia viennẽ. & bituricẽ.de quo habetur in c.fi.de maio.& obe.& in.c. exposuit de dila. item & lugdunen. appellat se primatẽ galliarũ. in anglia archiepiscopus cãtuariẽ.in.c. 1.de offi.lega.& in.c.penul.de filiis presbyterorũ.& archiepiscopus eboracen.de quo in c.1.de appel. Et istorũ aliqui sunt legati nati: vt cãtuarien.eboracen.& viennẽ.qui inungit regẽ francię,ad quos põt haberi recursus per uiam querelę: vt in.c.1.de offi.lega.& in c.pastoralis de offi.ordi.& in.c.1.eo.ti.in.6. Vide pauinũ vbi supra dixi de istis primatibus.multa etiam iura allegat specu. in. d. §. sunt quoq;, versi.& nota. Isti.n.inferiores nõ proprie habent paria priuilegia cũ illis quattuor: de quibus patet in.d.c.antiqua. Non.n. possunt deponere episcopos nisi de speciali commissione papæ: vt ponit archi. in c.primates.2.q.1.sicut potest constantinopolitanus,vt dictum est supra. Nec possunt ab

A soluere excõmunicatos nisi prout habet̃ in c.penul.de offi.lega. Vide decisi.egi.70.in ordine de illo archiepiscopo cantuarien.legato nato. An autem possit legatus deponere episcopos, vide ibi archi.in dicto.c.primates: & doc.in.c.ex tunc de cle.non resi.& in.c.1.de transl.prała. Item non possunt dare pallium: nec possunt vbiq̃ facere deferri crucem ante se sicut illi quattuor (vt in.d.c.1.vt lite pẽ. &c. antiqua) sed tãtũ in loco sue primatie.& ita tenet ioan.gras. in.d.suo trac.de dignita.

¶ Et isti primates sedebunt ordine suo secundum dignitatem ecclesiarũ. ad quod vide in dicto libro prouincialis: vbi reperiuntur annotatę omnes ecclesię orbis & ordines & religiones tam virorum q̃ mulierũ, imperatores, reges & electores imperatoris, & de intitulationibus religionũ & subiectionibus quoruncunq̃.

¶ Et uide ioan.grassum in.d.cap.ex parte in sua repetitione. Qui dicit lugdunen.qui dicitur galliarum primas, habere archiepiscopum grationopolitanum sub se: & quod est mirabile eum habere duas sedes lugduni (videlicet primatialẽ & archiepiscopalẽ) & duos vicarios siue officiales, & ab officiali archiepiscopali appellar̃ ad officialẽ primatiæ: quod

B videt̃ cõtra.c.2.de cõsue.in.6. vnde denotat̃ ex his maioritas primatiæ ad archiepiscopatum. Vbi ponit q̃ si sunt plures primates qui concurrunt inter se, quis præcedet, & dicit q̃ ille qui erit dignior, vel per priuilegia, vt in c.p tuas in glo.de maio.& obe. Imo aliquando vt supra dictũ est primas dici põt q̃libet ordinarius tenẽs primũ locũ, late sũpto vocabulo, vt dicit abb.in ca.sane de fo.cõpe.cæteris enĩ cõcurrẽtibus, ratio priuilegii est habẽ ff.quod cum eo qui in ali.est potes.l.3. alioquin q̃ recurrendum erit ad ea quæ dicũtur in.c.1.& in.c.statuimus de maio. & obe. videlicet q̃ primo ordinati & assumpti. licet posteriores sint meliores, vt dicit glo. in. c.si. 75.di. Si autẽ contingeret q̃ essent simul ordinati, debet recurri ad principem pro declaratione. quod etiam uidetur seruire inter plures archiepiscopos & plures episcopos & alios æqualis dignitatis, de quo etiã infra proxime. Et ibi etiam ponit q̃ primas habet archiepiscopos sub se: & a subditis archiepiscoporũ ab archiepiscopis appellatur ad primatem, c.1.99.di. De quo etiã ponit aluarottus in.d.c.1.episcopũ vel abbatẽ. & p hoc ẽ glo. in authen.clericus. C.de episcopis & cle. De quo etiam q̃ primates præferantur archiepiscopis, est tex.9.q.3.c.conquestus.21.di.c.1 C 17.di.multis. &. 65.di.de persona. ℣ Adde q̃ alias longa & magna fuit altercatio inter burdegalen.& bituricen. archiepiscopos super iure primatiæ quæ adhuc non dicitur finita. de qua in.c.si.de maio.& obe.in.c.exposuit de dila.in.c.venerabilis de dolo. & cõtu. Et dicit brix. in suo repertorio in verbo primas, q̃ cũ ipse esset legatus in regno frãciæ, vidit archiepiscopum bituricen. vti iure primatiæ in tota aquitania, vbi est sede burdegalen ℣ Adde q̃ inter eodem tempore ordinatos, in dubio præfertur ordinatus a papa: vt in.c.per tuas de maio.& obe.& infra dico. Et itelligo de ordinatis ẽt prius promotis ad dignitatẽ: alioquin primo ordinatus presbyter, simpliciter loquẽdo præferretur simplici clerico secundo loco ad episcopatũ promoto. Vnde intellige cæteris paribus: quia est dare maioritatem in episcopo promoto non ordinato ratione administrationis: vt dicitur in.c.trãsmissam de elec.& in ca.statuimus de maio.& obe.

Post primates sedebunt archiepiscopi, qui regibus æquiparantur: sunt enim ad instar eorum. debent enim habere 10. vel, xi. ciuitates quibus præsint in spiri-

D tualibus sicut rex in temporalibus: vt in.c.scitote.6.q.3. Ideo proprie potestas archiepiscopalis & regalis conueniunt: vt dicit grassus in suo tractatu de digni. in repetitione.c. ex parte de ver.sig. Et ex hoc posset inferri q̃ maior est dignitas cardinalatus q̃ regalis: quia si rex est æqualis archiepiscopo, & archiepiscopus est iferior cardinale, igit̃ & rex ẽ inferior cardinale, per regulã.c.authoritate de cõ ces. præben.in.6.& probat tex.in.c.solitæ de maio.& obe. quando vult reges assurgere episcopis & eis iuxta se venerabilẽ sedem assignare, qui sunt inferiores archiepiscopis. q̃d clarum videtur considerata spiritualitate. Et licet aliquando in archiepiscopis q̃ præsint 10.ciuitatibus de facto reperiatur contrariũ (vt patet in archiepiscopo floretino, pisano, carãtasien. qui non habent nisi duos episcopatus & ciuitates sub se) hoc fortassis erat olim, hodie tñ plures habent sub se. Et similiter in rege. quod patet in regno boemiæ: vbi non est nisi ciuitas pragensis. & ideo merito dicuntur habere similitudinẽ: vt.d.c. scitote. Hodie tamẽ potest inspici in prouinciali q̃ sunt multi archiepiscopatus nõ habentes nisi vnã ciuitatẽ. Per.d.tex.c.scitote, dicit grassus vbi supra q̃ est vna differentia inter metro-

A politanū & archiepiſcopum: qa archiepiſco pus poteſt habere ſub ſe plures ꝗ decem vel vndecim ciuitates & vſq; ad centum, ſed metropolitanus tantū. 10. vel. xi. Sed ſi recte cōſideretur ille tex. loquitur ſecundum initium ſtatuendi prouincias, non ꝗ ſit differentia in effectu inter archiepiſcopum & metropolitanum. Et iſta inuicem promiſcue confunduntur: vt probat tex. in. c. nulli. 99. di. & patet ex dictis per oſtien. in ſumma in ti. de offi. ordi. in. §. quod pertinet, uerſi. ſunt autē. & in ſpecu. in ti. de diſpen. in. §. ſunt quoq;. Ad quod eſt quod dicit bar. in. l. 1. C. de metropoli beryto, ꝗ metropolitana ciuitas dicitur quæ habet archiepiſcopum vel patriarchā. Pro quo glo. in. l. ſi duas. §. decet. ff. de excu. tuto.

¶ Archi. tamen in. c. præſenti de offi. ordi. in 6. in prin. facit differētiam inter archiepiſcopum & metropolitanum: quia archiepiſcopus eſt maior. Et dicit colligi ex tex. de priuilegiis archiepiſcopi in prin. in authē. colla. 9. ibi non ſolum metropolitanus is ſit ſed etiā archiepiſcopus. quæ rubrica eſt ſituata poſt titulum de ſanctiſſimis epiſcopis ſecundum pauinum: quā nō habeo. Qui etiam dicit ꝗ opinio archi. eſt improbata per ioā. an. in. d. c. præſenti in glo. 2. Ad quod adde quæ dicta ſunt ſupra in quæſtione qui præferantur

B in ſedendo, vtrum cardinales an patriarchæ, poſt articulum ad quem ſpectat electio papę ſi deficerent omnes cardinales, in verſi. vnde omnibus præmiſſis cōſideratis. Et iſti etiā proprie dicuntur illuſtres qui habent plures ciuitates ſub ſe: vt dicitur in. d. l. 1. de offi. præfec. præto. & in. d. l. 1. de offi. eius cui manda. eſt iuriſ. ¶ Sed dic ꝗ male dicit pauinus ꝗ repræhendatur archi. a ioan. an. quia imo ioan. an. tantū eum refert & cum eo tranſit ꝗ maior ſit archiepūs metropolitano. & idem ibi tenet domi. Et eſt verum: quia ſi. vt ſupra dico archiepūs pōt habere vltra vndecim ciuitates ſub ſe & nō metropolitanus ſequitur ꝗ archiepiſcopus ſit maior. Et de omnibus iſtis archiepiſcopis. vide in ru. ff. de ſtatu homi. per alberi. de roſata, & in. d. prouinciali.

¶ Quando autem concurrerent inter ſe ipſi archiepī, dicit idem paui. ꝗ præferentur exempti: vt in glo. in ca. per tuas de maio. & obe. Cuius contrariū tenet ibi abbas, vt præferatur primo promotus ſecundo promoto quantuncunq; exempto. quod maxime placet in concilio in præſentia papæ, ar. c. volentes de officio lega. deinde ſubiecti patriarchę

C conſtantinopolitano, deinde alexādrino, poſtea antiocheno, demum ieroſolymitano: vt ſic in æquali gradu dignitatis eccleſiæ puinciarum ordinentur. ꝗ ſi vltra archiepiſcopatū habet aliquis eorū aliā dignitatē vt ſupra diximus (vtpote primatiam vel quid ſimile) præferetur. Poſſumus dicere ponendo exemplū ſicut in archiepiſcopo colonienſi, qui eſt cancellarius italiæ: & archiepiſcopo treuerēſi, qui eſt cancellarius galliæ: & archiepiſcopo maguntinenſi, qui eſt cancellarius germaniæ, qui habent eligere imperatorē cum marchione brandenburgen. comite palatino, duce ſaxonię, & rege boemiæ: vt ponit baldus in margarita in ver. annus. & in ti. de pace cōſtan. c. 1. §. in ciuitate. 3. colla. & oſtien. in. c. venerabilem de elec. & vide glo. ſi. in. c. ad apoſtolicæ de re iudi. in. 6. & alberi. in. l. bene a zenone circa prin. C. de quadriennii pręſcrip. & aluarottum in. c. 1. quis dicatur dux vel marchio in vſibus feu. & barbatiū in cle. 1. de iureiuran. & per pauinum in extrauagan. ad onus in antepe. charta. & cardinalem in cle. 1. in prin. de iureiuran. Vnde verſus. maguntinenſis, treuerenſis, colonienſis: & palatinus dapifer, dux portitor enſis: marchio præpoſitus cameræ, pincerna boemus: hi faciunt regem ſeruantes ordine legem. Et ſi-

D militer dico ꝗ archiepiſcopi qui non habent ſupra ſe primatem alium, obtinent primū locum inter alios qui habent ſupra ſe primatē. quod voluit gloſa in ca. per tuas de maio. & obe. quæ licet loquatur in epiſcopo, ſatis ex eius ratione idem colligitur de archiepiſcopo. ¶ Item cæteris paribus etiam ille præfertur qui a maiori ſuperiore reperitur promotus ad dignitatem: vt in. d. c. per tuas: niſi ordinatus ab inferiore, eſſet in maiori dignitate vel dignior vel vtilior vel magis peritus ſecundum ioan. an. & alios in. d. c. per tuas. Quod inducit ibi abb. ad quæſtionem duorum fratrum quorum vnus recepit a maiore militiā, alius a minore: vt is præferatur & dignior iudicetur qui recepit militiā a maiore, etiam ſi poſtea ab illo maiore alter militiam aſſecutus fuerit: per ea quæ ponuntur in. l. ſi. ff. de albo ſcriben. ¶ Si reperiatur promotus ab eodem vel æquali & æqualiter, cæteris paribus ille præferetur qui præcellit alium merito vitæ, nobilitate vel ſcientia. 16. di. cap. ſexta. & notat archi. eadē di. c. quoniā & 75. di. c. ſi, etiam ſi alter fuerit prius promotus: vt dic. domi. in ſuo trac. de concilio. in. 7. q. Sed ſi ſunt æquales quantū ad promotorem, tunc

A cæteris paribus ille præfertur qui primo ad dignitatē fuit promotus: vt in ca. episcopus 17.di.& in.c.1.de maio.& obe.etiam si secūdo promotus sit dignior facultatibus & honore secundū inno i.c. statuimus (& ibi moderni) de maio.& obe.& dicit ioan.de immola in.c.fi.in.3.col.dē consti. Alioquin si omnes per omnia sint ęquales, recurre ad ea quę sunt dicta & examinata supra de primatibus per quæ multa aperiuntur.

¶ Quid autem inter archiepiscopū mediolanen. & rauennen. (inter quos fuit antiqua controuersia: vt dicit glo.3.in.leg.decernimus.C.de sac.sanc.ecclesiis) tex.in.§.hinc etiam.17.di.ostendit q archiepiscopus mediolanen. præfertur, & ex ordine scripturę & quia ibi prius subscripsit q̄ archiepiscopus rauennen. qui actus denotat maioritatē: vt in.c.fi.& ibi doc.de offi.lega.in.6.& in.c. dilecta de rescrip. c.mandato de præben. in 6.& in.c.penul.de elec.in.6. Similiter tex. in c.bene quidem.96.di.cum glo.ibi.vbi prius respōdit mediolanen. deinde rauēnen. Rationem autem cur prius subscripserit & responderit mediolanen. reddit tex.in.c.episcopos.17.di.vbi videtur dicere q hoc fuit quia attēditur tempus ordinationis cuiuslibet prælati ad considendum in consilio & subscribendum, sicut & in qualibet alia re. ¶ Archi.post

B glosam & doc.in.c.bene quidem, argumentatiue videnť velle q mediolanen. præferať, & clarius doc.in.§.hinc etiā.17.di. & idem martinus lauden.in trac.de digni.versi.decimo. Albericus de rosata in epistola inter claras.C.de summa tri. dicit se vidisse alias ita determinari q mediolanen. præponatur ratione antiquitatis, & quia in antiquis scripturis reperitur præponi. ¶ Sed si quis vellet tenere contrarium, facilis est responsio ad illa iura quæ videntur vrgere: videlicet ad tex.in c.bene quidem.96.di.& in.§.hinc etiā cum sequen.in.17.di.dicendo q ibi loquunť ratione prioritatis ordinis: quia ille laurentius archiepiscopus mediolanen. erat primo ordinatus q̄ archiepiscopus rauēnen. & ideo præpositus fuit, quod ostendit vltimus.§.in.c.cōcilia.17.di.&.18.d.cap.placuit. In eo autem quod dicit ratione antiquitatis, & ciuitas rauēnen. est antiquissima ciuitas italiæ: vt probat glo.i tu.infortiati. Et iuxta historias post confusa hominū labia in babylone, vel vt alii volunt post troię euersionem a thessalis condita est, cuius episcopus donatus est a valentiniano imperatore pallio ex candida lana quo non nisi imperator vtebatur, ex quo factum est vt aliquando rauennen. episcopi

C cum romanis pontificibus contendere ausi sint. Duodecim etiam ciuitates eidem episcopo subiecit; videlicet ariminū, cæsenā, forliuiū, forū pompilium, fauentiā, forum cornelium (quæ immola hodie dicitur) bricium, bononiā, mutinam, regium, parmam, & placentiam. vnde archiepiscopatus erigitur. Sed mediolanum incæpisse habere archiepiscopum videtur tempore beati bernardi: vt patet in eius epistola ad mediolanen. 133. qui fuit post valentinianum. Item rauenna habet canonicos cardinales: vt per ioan. an. in c.bonæ el.1.de.postula.præla.glo.in.ca.pudor.32.q.2.glo.i cle.2.de cele.miss.& dicit i cle.ne romani de elec. Hoc tñ nihil facit: quia idem est in ecclesia mediolanen. non tamen ex hoc deberent præponi: quia sunt cardinales sine pileo rubeo & sine succo.

Deinde post archiepiscopos & metropolitanos sequuntur episcopi cuiuscunq sint gradus. qui oēs inter suos collegas secundum gregorii papę decretum sedebunt secundum ordinem promotionis eorum, & qui primo ordinatus est primo sedeat: vt in.c.placuit.18.di.glo.& doc.in.cap.

D fi.75.di.& in.c.episcopos.17.di. Vel quādo per omnia sunt pares, ille qui plus elaborauit p ecclesia: vt.d.c.episcopos ibi glo.& ponit berta.in prima parte.4.lib.q.12.in trac.de episcopo, de quo etiam in specu.in ti.de citatione, §. iam de citatione versi.porro el.3. Quod intellige nisi sint prelati assistentes papæ: quia illi sedent super gradū thalami pōtificalis ad sinistram quādo papa est præsens in cōcilio: alioquin sedebūt in loco suo. Et intelligitur de primo ordinato quantumcunq non prius electo vel assumpto siue prouiso: quia qui primo est consecratus siue ordinatus, præfertur illi qui primo fuit promotus ex quo non reperitur consecratus: vt dicit alexan.in.c.episcoporum.18.di. Quod etiā ponit beraach.in.d.trac.de episcopo i prima parte.4.lib.in.12.quæsito, quod ipse ostendit exemplo iacobi maioris, qui ideo appellatus est maior, quia primo adhæsit christo q̄ iacobus minor: & dictum est supra proxime. Quod idem alexan.in.d.c.episcoporum dicit esse verum in aliis locis q̄ in cōcilio, quo interueniunt episcopi non consecrati & vbi tractatur de actibus iurisditionalibus & non ordinis: quos potest exercere electus confirmatus non consecratus: vt in.c.transmissam

A de elec. & quod ideo in concilio attenditur tempus promotionis, & in.c. canones. 15. di. idem replicat. Ad quod facit quod dicit cardinalis in cle. quia is. in.q. 5. de foro compe. de episcopo cõfirmato & non cõsecrato, & qđ dicit inno. & alii in.c. trãsmissam de elec. quod episcopus electus & confirmatus, ante consecrationé exercere ea quæ sunt iurisdictionis & cõcilij congregare, ergo quoad iurisdictionalia in cõcilio sufficit quod sit confirmatus. Et hoc cæteris paribus, alioquin si vnus episcopus cũ dignitate pontificali habeat aliã præeminentiam siue officium & administrationem, præfertur habens maiorem præeminentiam: vt. d. versi. porro. & in.c.1. de maio. & obe. Ad quod est illud quod dicitur quod diaconus cardinalis ratione officii & administrationis præfertur episcopo: vt ponit ostien. in.c. ecclesia el secundo de elec. & abb. in ca. super his de side instru. ioan. mo. in ca. super eo de hære. in. 6. & tex. & doc. in ca. per venerabilem in. §. rationibus qui filii sint legi. glo. & doc. in.c. quãq̃. 2.q.7. & idem abb. in d.c. ecclesia. & dom. in c.1. de offi. lega. in. 6. & hir. & doc. i. d. l. §. si quis in appellatione. ff. de appel. Sic etiã ratione diuersi respectus aliquis dicitur quis maior: vt est videre in archidiacono & archipresbytero: quia præfertur ratione officii archidiaconus: vt in d. ca.1. de offi. archi. optime decis. 430. incipit item fuit dubitatum. que dicit quod in locum archidiaconi succedit præpositus, & in locum archipresbyteri decanus, ad idem tex. per lex. 25. di. glo. fi. in.c. statuimus de maiori. & obe. Sic & abbas in minoribus, maior est presbytero in dignitate vel officio, licet sit minor in ordine: vt in. ca. tuã de æta. & quali. Et per hoc dicit domi. in cap. episcopo. 17. di. quod in diuinis archipresbyter præcedet archidiaconũ: sed extra diuina (vt in voce, loco & iurisditione) præcedet archidiaconus. Et sic intellige glo. & tex. in ca. pri. de offi. archi. 33.q. 5. est ordo. 93. di. a subdiacono, & c. ad hæc de offi. archi. De quo vide ostiẽsem in sũma in ti. de offi. archi. §. 1. & idem etiam ioan. de ana. in. d.c. ad liberandam de iudæis. vbi dicit se vidisse dubitari bononiæ. Vnde ratione ordinis maior est simplex episcopus etiam presbytero cardinale: vt in. d.c. q̃q̃. & ibi dicta. & vbiq; vbi tractatur iste articulus vter sit maior, episcopus an cardinalis. de quo aliquid dixi supra: & late barba. i trac. de præstã. cardi. in. 1. quæstione: & alexan. in dicto cap. quanq̃. Et ideo ante tempora clementis quinti, simplex episcopus non assumebatur ad cardinalatum C tituli presbyteralis vel diaconalis: & nisi vacasset titulus dari solius cardinali, nõ creabatur cardinalis, sed a tempore clementis præ dicti & successiue vsq; nunc promouentur episcopi etiam ad cardinalatum tituli presbyteralis. De quo vide ioan. an. & do. in.c. cum aliquibus de rescrip. in. 6. & vide paulinum in trac. visitationum in. 2.q. principali, in. 3. col. De quo vide etiam dicta supra de quatuor patriarchis & de dignitate & priuilegiis episcoporum: & multa solennia vide in trac. de episcopo per berta. & aliqua remissiue per brix. in verbi. quæ priuilegia sunt episcoporum. in verbo episcopus. Et uide quæ supra dicta sunt de bonifacio. 8. qui licet ad innuendum reseruationes, nesciuit tamen admuenire promotionem episcoporum ad cardinalatum, in illo articulo vter præferatur cardinalis an patriarcha.

1 ¶ NVNC de ipsa maioritate & prælatione, dicimus quod circa hãc maioritatem quæ in ecclesia capitur quattuor modis, multa sũt cõsiderãda. Aliqñ. n. habetur respectus tẽporis. 17. di. §. hoc quoq; &. §. verum. 96. di. d. c. bene quidem & de maioritate & obe. c. 1. Aliquãdo personæ ordinatis vel constituentis: vt in. l. quidam. ff. de re iudi. l. vlti. ff. de al D bo scribẽ. c. per tuas de maio. & obe. Sic ille qui est receptus in canonicũ authoritate papæ licet secundo loco, præfertur in assecutione præbendæ recepto quantumcunq; primo loco authoritate inferioris: vt in. c. si qui de præben. in. 6. & in.c. si pro te de rescrip. co. li. & in.c. statuimus, ibi abb. de maio. & obe. Et promotus a principe potius q̃ ab inferiore: vt in dicto versi. porro. & dicitur in.c. per tuas co. ti. de maio. & obe. & dictum est supra in prælatione inter archiepiscopos in fi. illius articuli. Quid quando ambo sunt recepti authoritate papæ, vide ostien. in summa de maio. & obe. §. 1. & dicitur in.c. tibi qui de rescrip. in. 6. & in d.c. statuimus, de maiori. & obe. ¶ Aliquando habetur ratio dignitatis, seu maioritatis officii: vt supra dictũ est. Sic & petrus fuit maior apostolis in dignitate vel officio, sed in apostolatu seu ordine episcopali par fuit & æqualis. 2.q.7. puto. 21. di. in nouo. Et secũdum hoc intelligitur. 17. di. multis sic. & 21. di. §. in his omnibus, cũ sequen. ca. Et de istis quattuor modis vide ostien. in summa in d. §. 1. de offi. archi. & archi. & domi. in. d.c. quanq̃. 2.q. 7. & ioan. de fan. ibidem. & ioan. de ana. in. d. c. ad libe-

randam.& barba.in.d.trac.in.8.char.& alua
A rum de planctu ecclesiæ circa finem primæ partis. Vbi post archi.dicit φ persona præest personæ quinq; modis: scilicet officio.2 1.di. in nouo, vitæ merito.2.q.7.beati,ordine,93. di.a subdiacono,administratione & dignitate: vt archipresbytero archidiaconus,de offi. archi.c.1.& ibi glo.consecratione: vt episcopus omnibus.2 1.di.c.1.Ita dicit archi.in.c. quis in.§.in his.2 1.di. Qui etiā dicit φ hæc prælatio consistit in tribus: in iudiciis.2 1.di. inferior. in præceptis.2 1.di.nunc autem. in sacramentis.2 1.di.deniq;. secundum archi. qui ibi hoc notat in prædicto.§.in his.2 1. di.¶ Itē secundū lau.in.d.c.in nouo & refert ibi.archi. est dicendū φ maior potestas attēditur quãq; ex dignitate ordinis,quãq; ex dignitate consecrationis quãq; ex dignitate dispēsationis siue administrationis.Petrus āt ex progatiua consecrationis vel ordinis maiorē potestatē apostolis nō habebat,sed ratione administrationis.Idem & cardi.in.d.c.statuimus in.5.q.Vbi cōnumerat maioritatem dignitatis,d.c.dudum de elec.de offi. delega.c.pastoralis.temporis de maio. & obe.c.1.senectutis.l.semper. ff.de iure immu. de transla. præla.quanto.dispēsationis siue prælationis, de electione trāsmissam,de iudi. at si clerici.
B consecrationis: vt in.c.aqua de cōsecra.ecclesiæ vel altaris.ordinantis: vt.d.c. per tuas.ordinatiōis: vt in.c.statuimus de maio.& obe. Et ista ordinatiōis præfertur maioritati temporis,senectutis & ordinantis secundū ostiē. & car.& abb.in.d.c statuimus.Et idē in effectu(licet reducat ad quinq;)brixiē. in verbo maior,versi.in quibus. & vide ostien.in summa de ma.& obe.§.1. ¶ Dominicus in.c.1. de offi.lega.li.6.referēdo ostien. ibi connumerat.xi.prerogatiuas honoris & præeminētiæ.Prima est prælatiōis,qua minor propter iurisditionē prefertur maiori ī ordine: vt de offi.archi.c.1.Secunda dignitatis: vt in.c.dudū de elec.& in.c.pastoralis de offi.ordi.Tertia temporis,de maio.& obe.c.1.Quarta antiquitatis.ff.de iure immuni.l.semper.de trāsla.præla.quanto.Quinta consecrationis, de consecr. eccle vel al a.aqua,de ma.& obe. cū inferior. Sexta manus excellentis impositionis,de maio.& obe.cap.per tuas. Septima maioris ordinis,de maiori.& obe.statuimus. Octaua recognitionis feudi, qua laico tenētur clerici deferre: vt in.c.solitæ.§.verum de ma.& obe. Nona magisterii siue instructionis.3 5.q.9.veniam.ff.de dam.infec.l.si ædi-

bus.ff. de arbi.l.dicere. §. sed si de pluribus. Decima honestatis siue sanctitatis.40.di.multi.de testi. in nostra. Vndecima honoris: vt in ca. 1.de offi. lega. in.6. C
¶ De istis etiam aliqua connumerat abb. in ca.statuimus in secundo notabili de maio.& obe. Et vltra ponit prælationem ratione administrationis,allegat.c. trāsmissam de elec. Glo.in.c.lex.2 .di.dicit maiores nobilitate,dignitate,antiquitate & scientia.Idem abb.ponit in. c. solitæ de maio.& obe. etiam aliquē præferendum ratione maioris præeminētiæ quia prçest dignioribus,argumento sumpto ex illo tex.Ad quod glo.in verbo canonicis, circa finem in.c. statuimus in fi.de rescrip. in 6.Et alibi abb. notat tria quibus dicitur quis cōsocium in ecclesia præcellere in.c.dudum ī.4.& 5.notabili: videlicet dignitatē,ætatē & tempus receptionis.Et de primo ponit exemplum secundū inno.& alios si canonicus habet dignitatem annexam præbendæ vel est nobilior genere vel magis literatus.Et,glo.2 di.in.c.lex,dicit φ maiores natu dicūtur nobilitate sciētia & ætate. Et illorū vox dicitur pōderosior in capitulo qui dignitate ætate & tēpore in receptione præcedit secundum abb. in.d.c.dudum.¶ Similiter tex.& glo.in.c.super eo el.2.de testi. dicit aliquē præferēdum
D ratione potentiæ diuitiarum vel honoris & nobilitatis.& ibi abb.& alii moderniores trahunt ad multa & ad doctoratū.Et in.c. sedes post glo.de rescrip.dicunt doctore post ioā. an.φ ad considerandū,qui dicantur maiores in materia illius tex.non est dare certā doctrinam: sed iudex arbitrabitur secūdum potentiā diuitias, dignitatem & meritum cuiusq;. De quo in specu.in ti.de rescrip.præsentatione,in.§.fi.versi.secūdum quæ sunt personæ. Et vide quæ ponuntur in.l.1.& in rub.C.ne liceat potentioribus. vbi agiē de cācellariis, notariis & similibus. Et vide omnino pe. de ancha,in.c.1.in fi. de consti.& barbatium in repeti.l. cum acutissimi col.68. C. de fidei commis.& abb.& alios in.c.ex parte de alie. iudi.mutā.cau.fac.Et vide omnino domī. in cap. episcopos.17.di.vbi plura ponit de ista prælatione.¶ Decisio dominorum,430.(incipit item fuit dubitatum vtrum præpositura quæ est quarta in ti.de elec.)arguit ex prçeminentia quam habet decanus cuius decanatus est electiuus, habens curam animarū & iurisditionē in canonicos ipsum eligentes & in clericos omnes ipsius ecclesiæ (licet nō super præpositū)tenēs etiam sigillū capituli

A do ſtando vel ſedendo, per.d.l.1.&.l.decernimus.C.de ſacroſanc.eccle.Item ſenex præſumitur habere mentem ſanam & perſeuerantem in ſanitate.l.ſenium,ibi bal.C.qui teſta.fa.poſ.Item & in ſedendo ſenior debet antecedere: vt eſt tex.in.d.l.1.C.de præfec.ſacri cubi.li.12.& inno,in.cap.1.de maio.& obe. Prærogatiua tamen ordinis præfertur ſenectuti: vt in.cap.a ſubdiacono.92.di.dicit abb.in.cap,ſtatuimus de maio.& obe.& dixi ſupra. ¶ Item in ſenibus eſt grauitas. Vnde hiero.ſcribens auguſtino dicit ꝙ bos ſenior grauius figit pedem,Item ſenior eſt maturitate ſenſus præſtantior,cap.niſi cum pridem verſi.alia,de renun.Item experientia doctior 26.q.4.ſciendum.&.d.cap.porro. Vnde conſilium ſenum melius eſt q̄ iuuenum.c.ex multa de voto.vide iaſonem in.l.gallus in.14.col.in prin.de libe.& poſthu. Item verba ſenis ſunt authoritatis.l.ſi chorus.§.1.ff.de lega.3.vbi allegatur ruſticū ſenem dixiſſe peculium ſine pecunia fragile eſſe.Inde bar.in trac.de tyranno.4.col. dicit ꝙ antiquior in domo habet quaſi prærogatiuam congregandi alios de domo.&

B inno.& bal.in.d.cap.1.& alii. De quo vide latiſſimas remiſſiones per feli.in.ca.cum omnes de conſti.videlicet ꝙ vbi non eſt prælatus,ſenior de capitulo congregat capitulum,& poteſt cogi ad congregandū, non tamen habet niſi vnam vocem: & non poteſt facere contractus nomine eccleſiæ nec agere in iudicio: quia non eſt prælatus. ¶ Ad idem bar.in.l.1.ff.de albo ſcriben.& tex.in.l.2.C.de præfec.prę.li.12.&.C.de offi.magiſtri offi.l.nemo.vbi dicit,is enim gradus cæteros antecedat quem labor prolixior & ſtipendia longiora fecerint anteire.Ad idem.C.de tyroni.l.fi.li.12. Hinc dicit tex.illum in locum decedentis quo ad dignitatem vel officium ſurrogandum eſſe qui antiquior reperitur.74.di.epiſcoporum.24.di.epiſcopus. Quod intellige niſi minor in collegio ſuperiorem ſuperet virtute & bonitate,tunc enim ille præferendus eſt antiquiori: vt in.§.ordinationem in authen.de monachis.&.d.cap.epiſcoporum.Ad quod facit quod dicit abbas in.cap.1.de maio.& obe.ꝙ quando agitur de promouendis non conſideratur prioritas ordinationis,& conſequenter nec ſenectutis (quę poſtponiť ordinationi,vt ſupra dixi) ſed habetur reſpectus ad merita.Et hoc ꝙ iunior ſuperet virtute ſeniorem,requirit probationem per teſtes.40.tex.eſt ſingularis in leg.vnicuiq;.C.

C de proxi.ſacro.ſcri.li.12.De quo vide alex.in.l.cū quid.ff.ſi.cer.pe.& ibi aliqua quando iuuenis præfertur doctori antiquo.Regulariter autem doctor antiquior præfertur iuniori.de quo quando & qualiter procedat late decius in.cap.clerici de iudi. Et doctori antiquo & excellenti probanti ſtylum vel conſuetudinem alicuius curiæ creditur ſecundum bar.in.l.de quibus ff.de.ll.de quo vide ibi iaſonem. Sic quando aliquis habet citare capitulum,ſufficit ſi det literas maiori de capitulo.archi.in c.comeſſatiōes.44.di. ¶ Item ceſſantē cōſuetudine antiquior dicitur maior in capitulo. abb.in.cap.auditis.2.col de elec.& in capitulo cum olim.5.col.de re iudi.Et abb.in.cap. in cauſis de elec.dicit ꝙ vbi non eſt prælatus,antiquior congregat capitulum,& allegat inno.in.c.2.de noui ope.nunti.& dixi ſupra.Sed inno,ibi circa finem videtur dicere ꝙ debent conuenire duę partes quę habent alios vocare.& idem videtur velle bar.

D in.l.omnes populi.in.6.col.ibi quæro ſecūdo principaliter.ff.de iuſti.& iure.& idem ſentit milis.f.ꝙ ceſſante conſuetudine pertinet ad antiquiorem,in verbo vniuerſitas, verſi.xi.Sed prima opinio videtur verior in collegiis eccleſiaſticis: videlicet ꝙ ad antiquiorem.in aliis poſſet ſeruari alia opinio. De quo vide petrum de ancha.in repeti.cap.canonum in.15.charta,& late feli.in cap.cum omnes de conſti.in vltima charta. Et vbi non reperitur ſcripturę authoritas nec doctorum,ſenes ſunt requirendi, & ſententiæ eorum ſtandum eſt.20.di.cap.de quibus: facilius namq; inuenitur quod a pluribus ſenibus quęritur.& ſenior præſumitur ſapientior.26.q.4.cap.ſciendum.ſpecu.in titu.de aduocato.§.nunc tractemus,verſi.habito.nam & ſenes magis temperati ſunt ꝙ iuuenes.l.clarum C.de autho.præſtanda,l.fi.§.filii.C.de bonis quæ liberis.vnde dicitur iob.12.cap.in antiquis eſt ſapientia & in multo tempore prudentia. Item & in aduocando ſenior præfertur,ſpecu.in ti.de aduocato §.iam nunc audiēdum,verſi.iuniores.Et inter duos extraneos ad idē officiū eodē tpe,cęteris paribus præferť antiquior: vbi alius nō

fuisset pluries functus officiis & honoribus
A ciuitatis, vel functus maioribus officiis vel nisi filios haberet. l. in albo. & ibi bar. C. de decu. li. 10. Vide abb. in d. c. 1. de ma. & obe.
¶ Sed inter habentẽ filios & antiquiorẽ quis præferat, pro nũc non dico: puto quod attẽdatur subiecta materia. Tamen inter habẽtes filios præfertur cęteris paribus is qui plures habet filios. l. spurii. §. fi. ff. de decurio. ponit lucas de pęna. in d. l. in albo. Et inter antiquiorem & habentem filios multũ attẽdẽda esset subiecta materia in qua dubitaret quia aliqñ posset præferri antiquior, aliqñ habens filios: qa vbi esset paritas in ętate, & aliu shaberet filios alius nõ, tunc non est dubiũ præferri habentẽ filios. d. l. in albo. debetur. n. senibus obediẽtia & reuerẽtia. 23. di. his igr. l. semper. ff. de iure immu. vnde leui. 14. honora personam senis. Inde dicit bar. in. l. cum quid. ff. si cer. pe. quod testis senex in dubio præfertur iuueni. & idem bal. in. d. c. 1. de ma. & obe. Et senes præferunt minoribus. l. fi. ff. de proba. præsumitur. n. senex dicere verum, quia senectus ẽ propinqua morti: & ideo præsumitur ex senectute mortuus. l. si vt certo. §. nunc videndũ ff. commodati. l. mortis causa donare. & ibi
C glo. ff. de dona. cau. mor. & l. is. qui. ff. de fidei
B com. liber senectus. n. est vita occasus secũdũ senecam. Inde apostolus ad hebrę. c. 8. quod antiquatur & senescit prope interitum est. Item senectuti deferendum est. d. l. semper ff. de iu. immu. C. de postulando. l. prouidendum. C. de aduoca. diuer. iudi. l. binos. archi. 61. di. statuimus. in authen. de appel. §. illud col. 4. Inde leuitici. 19. coram cano capite cõsurge. Et philosophus. 7. poli. natura quidem humano generi dedit hos seniores hos iuniores: quorũ quidẽ primos principari, secũdos subiici decet. nec indignum debet iunior existimare propter ętatẽ maiori concedere: honestum est enim iuuẽibus ministrare & obedire senioribus. ¶ Itẽ senem minori dolore decedere cicero in li. de senectute testatur. inquit. n. senes sic mihi mori vidẽtur vt cũ sua sponte nulla adhibita vi consumptus ignis extinguit: & quasi poma ex arboribus si cruda sunt vi auellũt, si matura & cocta decidũt sic vitã adolescentibus vis aufert, senib⁹ maturitas. Item defertur seni vt suspitio contra eum remoueat. 34. di. fraternitatis. archi. 18. di. decernimus. notatur. i. l. si vt certo. §. custodiam. ff. cõmo. ibi dicit glo. quod facilius iuuenes fugiunt quam senes. Item præfertur in causis decidendis. 20. di. c. de quibus. archi. 18. q. 2. C
c. diffinimus. Item in arrengando in publico concilio. bal. in. l. obseruare in. §. ası vero. ff. de offi. procõ. & lega. Item prior præstat consensum. l. 1. ibi bar. C. de ẽpo. sacr. cubi. glo. in. c. statuimus in verbo noui. 61. di.
¶ Sunt. n. senibus plura priuilegia concessa. Nam citatus vt psonaliter cõpareat, nõ arctatur si quia debilis nõ valet equitare: vt deci. 18. als. 226. inti. de iudi. in nouis. & milis in verbo citatio personalis. facir. c. placuit. 18. di. & ibi domi. & in. c. tanta. 86. di. vbi remittitur onus comparendi propter senectutẽ in concilio. Item nõ potest sine venia vocari in ius a iuuene: vt in specu. in ti. de actore. i. versi. sed nunquid edictum. Item mitigatur pœna propter senectutem. l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de ĩfami &. 86. di. tãta nequitia. & ibi archi. & ibi glo. allegat concordantes. & bal. in. d. c. 1. de maio. & obe. l. in metallũ. ff. de pœnis. Vide albericum in dictionario in verbo antiquitas. & vide in. l. 2. ff. de termino moto. Sic & in impositione pœnę. 26. q. 7. c. tempora. & c. hoc fit. ¶ Item sexagita annorũ non tenetur ire ad bellum. l. fi. & ibi bar. C. qui profes. vel. ęta. lib. 10. flo. in. l. inuiti la prima. ff. de testibus. ¶ Item notarius senex negans scripturam propriam confectam tpe D
iuuentutis etiam cum iuramento, non incidit in pœnam falsi: quia propter factumde lõgissimo tempore potest ignorari: & quia tẽpore forma literę solet variari, angelus in authen. de trien. & semis. §. fin aũt. & in. §. illi quoq. & in authen. de instru. cau. & fide in prin. doctores in authen. contra qui propriam. C. de non nume. pecu. Item excusatur a collecta imposita per capita pro mittendo in exercitum. l. 1. & 2. C. qui ętare li. 10. modemni in. l. 4. §. actor. ff. de re iudi. Maiores. n. 55. annis ad munera personalia vocari non posse, manifesti iuris est. l. fi. C. qui ęta. se excu. li 10. l. 2. §. maiores in prin. ff. de decu. l. si vltra ibi glo. C. de decu. lib. 10. l. semper. §. 1. ff. de iure immuni. ¶ Item vbi agitur de delicto commisso, & est præsumptio ex qua deueniri oportet ad torturam contra plures inter quos sunt senes, inchoandum est a iunioribus: vt in. l. vnius in prin. ff. de quęstionibus. Et ideo a iuniori qa est a timidiori: vt ponit godofre. in trac. de quęstioib⁹. i. 3. q. Facit. l. ex libero. §. 1. & l. 1. in prin. & ibi nõt bar. ff. de quõnib⁹.
¶ Item vbi plures sunt hæredes instituti: si

A agitur de deponẽdis tabulis testamenti, licet
alias deponi debeãt penes illũ qui in plus re
peritur institutus vel apud æde sacram vel
sit in iudicis arbitrio(.l.cęterę.§.penul.& fi.
ff.famil. ercis.)fallit si inter ęqualiter institu
tos sit senex: quia penes illũ antiquiorẽ depo
nũtur.l.fin.ff.de fide.instru. Ad idem tex.in.l.
cum pr̃.§.pr̃ pluribus.ff.de lega.2.vbi inter
plures hæredes custodia clauium & anuli de
bet relinqui filio maiori natu.pro quo bal.in
l.procurator.C.de ęden. Vide glo.in.ca. licet
de proba.in versi.grauef.& glo.1.in fi.in.l.cũ
quid.ff.si cer.peta.ibi doc. Idem de custodia
clauium arcis vel fortalitii: quia debent tradi
antiquiori,bar.in.d.l.cũ pr̃.§.pr̃ pluribus.&
bal.in.d.l.procurator, & in consi. schismatis
C.si quis aliquem testa.prohi.de quo ẽt vide
per iasonẽ.in.d.l. cum quid.ff.si certũ pe.&
ibi ẽt aliqua ad propositum per eum. ¶ Item
antiquior ex duobus notariis ad cautelã vo
catis,tenebit originalia actorum.& idẽ de co
dicibus rationum mercatorum,ponit bal.in
c.qm̃ contra. 16. col.versi. quid si iudex,de
proba. ¶ Item si plures in accusatione institu
enda cõcurrunt,senior est præferẽdus: vt in
l.si plures.ff.de accusa.35.q.6.c.consangui
B neos. Item in optatione præbendaꝶ.c.si.de
consue.in.6.alberi.in.d.l.cum quid.ff.si cer.
pe.in vlti.char.circa pri.versi.denuo. ¶ Item
in prælatorum electione: quia senior est eli
gẽdus.61.di.c.statuimus.84.di.ca.porro.&
74.di.c.si.incipit cõsuluit,ibi maturiores ęta
te.& tex.in.c.dudũ de elec.&.24.di.c.quan
do ep̃s.ibi ętatem. Et vide glo.& alberi.in.d.
l. cũ quid,& innocẽ .in.c.1.de maio.& obe.
Item senibus defertur in consiliis sequẽdis.c.
dño sancto.50.di.&.33.q.2.hoc ipsum,in fi
ne.vnde ecclesiastici.25.q̃ speciosum cani
ciei iudiciũ. Item q̃ speciosa veteranis sapien
tia & gloriosus intellectus & consilium.item
corona senum in multa peritia,& gloria illo
rum timor dei. ¶ Item defertur in absolutio
ne ab excõmunicatione: quia vbi alias tene
retur venire ad sedẽ apostolicam ex iniectio
ne manuum in clericum,seni defertur & re
mittiẽ absoluendus ab ep̃o.c.quãuis de sen.
excõ. ¶ Item defertur seni: quia remittitur ei
onus eundi ad iudicem pro testimonio feren
do.c.si qui de testi.& ad domũ eorũ est mit
tendum. Et sic in senibus locum habet lex ad
egregias.ff.de iureiurã. secũdũ glo.ibi q̃ alle
gat de hęredi.& falci.§.hinc nobis in fi. col
la.1. ¶ Item deferẽ,quia inuiti non cogũtur
dicere testimonium: vt in.l.inuiti de testi.ca

nonizata in.§.item inuiti.4.q.3.specu.ti.de C
testi.§.de testiũ in prin. Quod est verum de
iure ciuili: sed de iure canonico videtur aliter
dicẽdũ.xi.q.3.quisq̃s.c.1.de crimine fal.glo.
& doc.i.d.c.i d.c.si q̃ testiũ de testi. Et ĩtelligũẽ
senes hoc casu q̃ sũt maiore.70.annis: vt i.C.
q̃ ęta.l.1.&.l.3.in prin.ff.de iure immu.ita di
cit glo.in.d.l.inuiti. Item in testimonii puri
tate siue in testificatione.35.q.6.c.consangui
neos,&.c.notificamus.& ideo testes seniores
præferũtur,vt dictum fuit supra: & est glo.1.
in fi.in.l.cũ quid.& ibi bar.ff.si cer.peta. ¶ Itẽ
senes maiores.70.annis excusantur a tutelis
& muneribus.l.maiores.ff.de iure immu.l.
excusantur.ff.de excu.tuto.l.non tantũ.ff.de
decuri. ĩsti.de excu.tu.§.item maior.70.glo.
in.l.fi.C.qui.ęta.li.10. Item & ab oĩbus mu
neribus personalibus.l.si vltra.C.de decu.li.
10. ¶ Item defertur in constantia, quia ma
ior est cõstantia in sene q̃ in iuuene: vt in.l.
ex libero.§.1.ff.de quęstionibus secundum
albericum de rosata: qui ita nõt in.l.cũ quid
ff.si cer.pe.in vltima char. Pro hoc.12.q.1.c.
1.& insti.de iusti.& iure.§.his igitur in glo.
in verbo euertit.glo.in.c.ex studiis de præ
sump. ¶ Item in malitia & astutia senex præ
ponitur: vt.l.pręcipiunt ędiles,ibi simplicio D
ra esse.ff.de ędili.edic.& ibi hoc nõt alberi
cus de rosata. Item in præstãtia: quia docto
res antiqui præsumuntur meliores q̃ noui,
vt dicit albericus de rosata.barto.& doc.in.d.
l.cum quid,per glo.ibi.ff.si cer.pe. Facit glo.
& q̃d ibi notaẽ in authen.de monachis.§.fi.
col.1.& probatur in.c.1.de renũ.& bal.in.l.
senium.C.qui testa.fa.pos. ¶ Item in serui
tiorum exhibitione: vt est tex.in.c.statuimus
in fi.& ibi glo.fi.de maio.& obe.&.93.
di.a subdiacono.& facit.c.1.in fi.hic finitur
lex.&c.in vsibus feudorũ. Item in consequen
dis priuilegiis.l.penul.ante finem.C.de con
sulibus li.12.l.at qui originem.§.fi.ff.de mu
ne.& hon. Item in consequendis honoribus
& dignitatibus: vt in.l.pręclaram.C.de pri
micerio ante fi.li.12.& in.d.l.penul.de
consulibus, cum concordantibus supra.
Item antiquiori dño exhibẽdum est seruitiũ
pluribus dñis seruitio indigẽtibus: vt in.c.1.
in fi.hic finitur lex cõradi. Item scripturis an
tiquis crediẽ ẽt in lapidibus sculptis. Item in
chronicis. vt vide alex.in.l.1.vbi hẽs plenissi
mas remissiões.ff.si cer.pet. Item in operib⁹
simul duobus locatis,cõuenit priori cõducto
ri añ satisfieri.l.in operis.ff.locati.ita limi
tatur lex hęc opere,§.si patroni.ff.de ope.

liber. ¶ Itē dicūt ambo cardinales (videlicet
A sancti sixti & alexā.)in.c.de qbus.20.di.de se
nib⁹ ibi dictū intelligi nō solū ętate sed sapiē
tia:allegant illud iob.in antiquis est sapien
tia & in multo tpe prudentia. & quia multa
viderūt,multa sciunt quia magis experti sūt.
Vnde illis deferē in prælatione.61.di.statui
mus.i eleemosynę largitiōe.86.di.c.nō satis
in pœnæ relaxatione.86.di.c.tanta.in verita
tis inquisitione.d.c.de quibus.in morū instru
ctione.12.q.1.c.1.Item seniores iubenē cō
gregari:vt si eorū industria negociū nō deci
datur,saltem fusis precibus ad deū,diuina re
uelatione detegatur secundū hugonē ibi.&
sicut magistratus honorādi sunt:vt ibi alexā.
tex.in.l.semper in priu.ff.de iure immu.
¶ Item vt supra tactū est defertur seni in re
motiōe suspitionis incontinentiæ.34.di.c.
fraternitatis.l.si vt certo.§.custodiam.ff.com
modati.17.q.2.c.diffinimus.in verbo vetu
la:ibi nōtarchi.Item in describēdis nomini
bus:vt in.l.2.§.q oia.C.de veteri iure enu.
ibi antiquitati habita est reuerentia. Item in
subscriptionibus debet senex præferri iuue
ni.17.di.c.cōcilia glo.in.c.statuimus de ma
io.& obe.61.di.c.statuimus.in.c.si.de cōsti.
Item & in regimine.bal.in.l.cum antiquiori
B bus.col.penul.C.de iure delibe.l.cum pater
pluribus.ff.de lega.2.sali.in.l.per hanc in
primo respon.C.de tempo.appel. vnde ari.
3.topi.nemo ī duces eligat iuuenes quos nō
constet esse sapientes. Et bal. ibi vę regno
cuius rex puer est in.d.l.per hanc.quod scri
bitur ecclesiastes.10.& dr̄ in.d.l.cū antiquio
ribus,& supra dictū est. ¶ Item in custodia:
quia nō ita custodiē senex sicut iuuenis,quia
cessat in eo suspitio fugę.l.si vt certo.§.custo
diam.ff.commodati.Item antiquitati deferē
circa statuta & constitutiones:vt in.c.contra
statuta.25.q.1.
¶Multa eorum in quibus deferri debet seni
bus ponit archi.in.c.dño sancto.50.di.videli
cet in liberis corrigendis.9.di.vt veterum.in
consuetudinibus sequendis.12.di.ridiculū.
in consiliis.33.q.2.hoc ipsum in fi.Vnde am
bro.in.1.li.hexamerō.senectus est in consi
liis vtilior.In consiliis quęrendis.20.di.c.de q
bus.vnde legitur.3.reg.12.q salomon se
niores habuit in consilio suo:quorū consiliū
quia non est secutus roboā eius filius sed cō
silium præsumptuosorum iuuenum,decem
partes regni amisit,vide tex.in.c.ecclesia.16.
q.1.Vnde seniores prouincię cōgrega & eos
interroga:facilius nāq; inueniē qd a pluribus

senioribus quęriē.d.c. de quibus.&.c.si quid C
vero.86.di.& archi.in.c.diffinimus.18.q.2.
¶ Valet.n.ętas ad præsumptionē suspitionis
tollendam,ad prælationis collationem,ad
morum informationē,ad iuris diffinitionē
secūdum archi.ibi.Item dicit apl̄us,seniorē
non increpaueris.nisi iuuenibus ad interitū
exemplum præbeat:quia tunc dicitur male
dictus puer centum annoꝝ.2.q.7.paulus.&
infra latius.In prælatis eligendis.62.di.sta
tuimus.in retinendo morem circa testamēta
C.de testa.l.testamēta.& in.c.quāta de trāla.
præla.Et alia sex connumerat,quę non repli
co quia sunt connumerata supra.& vide do
mi.in.d.c.dño sancto.50.di.Item in veritatis
perscrutatione:vt in.d.c.si quid vero,ibi sed
præsentibus ecclesiæ tuæ senioribus.Item in
liberis corrigendis:vt in.c.vt veterum & ibi
glo.9.di.Et ideo sapiētes seniores appellanē:
vt in.d.c.de quibus.20.di.ibi glo.in verbo se
niores.& tex.84.di.c.porro.Item in oneris
excusatione,cessatione a laboribus & militia:
vt in authē.de quęstore.§.si vero,versi.lęsos,
ibi aut canicie graues,& ibi glo.colla.6.
¶Item vt dictum est,in sene maior est sapiē
tia q̄ in iuuene.74.di.c.porro.Vnde cato ma
ior dicere solitus erat,externās & maximas D
respublicas ab adolescentibus labefactatas,a
senibus sustētatas & restauratas fuisse. Item
in temperantia:quia senes sunt magis tēpe
rati q̄ iuuenes:vt dicit philoso.secundo ethi.
adhoc.l.clarum.C.de autho.prestan.&.l.
si.§.filii aūt.C.de bonis quæ libe. Itē magis
graues sunt senes,leuiores iuuenes &.c.quo
rundam in prin.4.di.& d.§.filii autem.Item
maior castitas præsumiē in sene q̄ in iuuene
e.cū in iuuētute,de præsump.glo.in.c.frater
nitatis.34.di.Item maior vigor deuotiōis &
fidei in corpore senis & maior feruor spiri
tus præsumitur q̄ in iuuene.probatur in.ca.
1.de rennū.& de pœni.di.1.c.secūda.Intelli
ge tamē præmissa nō in illo seniore qui sola
ętate abūdat & nō prudentia.84.di.c.porro,
ibi dū appellat presbyteros.seniores propter
prudentiam non propter ętatem.Vnde gre
go.li.30.moralium.iuuenes dici solent qui
nulla consilii grauitate reprimuntur:senes
vero non eos sacra scriptura vocare consue
uit qui solo temporum quantitate sed qui
morum grauitate maturi sunt. Vnde in li.
sapien.senectus honorabilis est non diutur
na neq; annorum numero computata:ca
ni.n.sunt sensus hominis & eius senectus
vita immaculata. Et in sensu seniorū verbū

A dicit ecclesiastici.9.c.& corona dignitatis senectus quæ in viis iustitiæ reperiet̃ puer.c.16. Vnde glo.sup eccle.25.canũ caput decet habere sensũ & lõgeuã ætatẽ cognoscere cõsiliũ. Præsũptiue tñ senex iudicat̃ prudẽs vt ibi dicit tex.& puer.20.dr̃,gloria senũ est canicies.& ideo ait apostol°.1.ad timo.5.seniorẽ non increpaueris sed obsecra vt patrem.

¶ Adde multos casus de pmissis; & aliquos alios circiter.47.enumeratos p cepol.in tractatu de imperatore militũ deligẽdo. Idẽ tex.in c.paulus.2.q.7.vbi dicit.hæc regula tunc obseruãda est cũ culpa senioris suo exẽplo non trahit ad iteritũ corda iniquorũ;vbi ãt senior iuuenibus ad interitũ exemplũ præbet,ibi districta increpatiõe feriẽdus est.nã scriptũ est laqueus iuuenũ oẽs vos:quod est dicere ꝙ oẽs vos mali prælati estis laqueus iuuenũ malo exẽplo.& rursus maledictus puer cẽtũ annorũ. Vnde defert̃ senibus in morũ instructiõe.12.q.1.c.oĩs ætas.& ideo in corrigẽdis minoribus p qualitate delicti senioribus est attributa potestas.l.1.C.de emẽ.propin.nõt bal.in.l.si filius.C.de pr̃ia pote. ¶ Item pueriis senũ credẽdum est,& ex ipsis argumẽtũ sumere licet:vt pbatur in.l.si chorus.§.1.ff.

B de lega.3.nõt glo.2.in.c.cũ in iuuẽtute de psump. Et ideo dicit bar.in.d.l.si chorus.§.1. ꝙ ad pbãdum cõmunẽ vsum loqndi,sufficit dicere hoc fuisse dictũ a senibus,& idem in.l.labeo.ff.de supel.legata.vnde ecclesiastici.8. nõ te pteriat narratio seniorũ;& ipsi.n.didicerũt a pr̃ibus suis. ¶ Et ex his apparet ꝙ ẽt in cõcilio habẽda est ratio senectutis. licet aliq giurlones iuuenes paruipedẽtes senũ cõsilia ex abrupto assurgẽtes,temeritate ppria sæpius incidãt in foueã,ignorãtes quãtum ponderet senũ morositas. Vnde alibi dicitur,est eñi in sene pfectior de diuinis cognitio,de humanis melior determinatio. Vnde itez iob vbi supra,in iis qui multo sunt tẽpore est prudẽtia.& ecclesiastici.32.vbi sunt senes nõ multũ loquaris.& ecclesiastici.8.nõ spnas hoiem in sua senectute etenim ex nobis senescũt. Et quod dicitur sapien.4.ætas senectutis vita immaculata,intellige nisi esset inueteratus dierũ malorũ:sicut legit̃ de senibus qui accusarũt susannã,daniel.13. De defectibus aũt senectutis vide archie.flo.in libro primo siue prima parte summæ in ti.5.§.6.

¶ Adde ꝙ senectus est quadruplex.s.naturæ & hæc tendit ad defectũ.86.di.tanta.13.q.2.illud. Itẽ senect° gr̃æ.84.di.c.porro.vbi dicitur ꝙ canicies senũ prudentia est,& hæc senis

ducit ad perfectũ.20.di.de quibus.21.q.2. mallem. Item senectus culpæ,& hæc ducit ad interitũ.2.q.7.paulus. Item est senectus æternæ gloriæ.& hæc ducit ad æternũ præmiũ.de qua dr̃ cogitaui dies antiquos & annos æternos in mẽte habui. Et grauatus senio dr̃ qs vltra.70.annos.archi.in.c.1.de cler.ægro.ibi vide. Et glo.i proœ.clemẽ.qñ qs dr̃ senex.& in c.qm̃,in verbo senes,vt lite nõ contes. Valde aũt senex est octogenarius.2.reg.19.& tali seni nõ est sẽsus,vt ibi. vnde cato,nã in quocũq sene puerilis sẽsus. Sed grãdis natu dicit̃ qui annos quinquaginta natus est.l.2.§.fi.ff.de ori.iur. Vnde pter senectutẽ dat̃ alicui coadiutor:vt i.c.1.de cle.ægro. ¶ Adde his q̃ dicit ludo.i repe.l.si vero.§.de viro i penult.char.ff.solu.matri.& barthol.cepol.in trac.de imperatore militũ deligẽdo in prin. Et cæteris paribus in ecclesia ordinatus ad ordinẽ maiorem præfertur primo ordinato in minori.& ordinatus pfertur ẽt prius in ecclesia receptis,ẽt antiquioribus ætate nõ ordinatis:vt i.c.1.& in.c.statuimus de maio.& obẽ.& in.c.fi.de consti. Et primo receptus præfertur,nisi secundo receptus receperit dignitatem a principe.l.2.ff.de albo scriben.&.cap.per tuas de

D maio.& obe. Et nisi secũdo receptus sit receptus ad beneficiũ requirens certũ ordinẽ quẽ habet secũdo receptus,quia pfert̃ primo recepto.de quibus vide archi.in.c.fi.75.di.& vide dicta supra in materia epi in.§.deinde post archiepos. ¶ Adde ẽtiã ꝙ prerogatiua dignitatis nõ prefert̃ prerogatiuæ epis,dicit ioan.an.in.d.c.statuimus,& refert abb.in vlti.glo. Sed intellige illud in terminis in quibus loquitur: videlicet qñ quis est primo receptus ad præbendã authoritate papæ,ꝙ pfertur secũdo venienti quãtũcũq prius ordinato ppter ius quæsitũ primo recepto,& idẽ inno,anto.& imol.in d.c.statuimus. Cõsuetudo tñ in istis seruãda est.licet abb.i.d.c.statuimus dixerit i qrto notabili ꝙ nõ valeret consuetudo cõtra illũ tex,sed vide bal.in.c.cũ olim de cõsue.vbi dicit ꝙ consuetudo designat loca sedendi & nõ debet pposterari.& cõtra abb.tenet ostie.& immol.ibi in.d.c.statuimus.& idem bal.i l.obseruare in.§.anteq̃.ff.de offi procõ,& antiquiores clerici & doctores debẽt habere primũ locũ:vt nõt bal.in.d.c.cũ olim. Et de istis antiquioribus & senioribus vide plura dicta per ludo.in.d.l.si vero in.§.de viro in.53.fallentia.ff.solu.matri.

¶ Et adde ꝙ nõ ita itelligi debet antiqorẽ pferri vt iunior aliqñ nõ possit pferri & virtute &

aliis: vt vide glo. 1. in. d. c. statuimus. & ludo.
A in. d. §. de viro. & alberi. i. l. nemo. C. de offi.
magistri offi. & in. d. l. cũ quid. per alexã. Ad
quod vide pulchrã epistolam beati ignatii ꝑ
dama ẽpo magnesiano nõ contẽnendo pro-
pter iuuẽtutem, vbi allegat exemplum de da
niele, de samuele, de ieremia & salomõe, qui
12. erat annorum cũ protulit sñiam de qua
in. c. afferte de pręsump. Nonnunq̃ tamẽ di-
gniores postponũtur: sicut est in tuscia, vbi
fratres minores vadunt ante prædicatores q
sunt digniores, ideo quia illud est ibi de con
suetudine dicit bal. i. d. l. obseruare. Sed forte
illud ẽ i pcessiõibus & i funerib⁹, vbi q sunt
posteriores sunt magis proximi honorato &
digniori, ad hoc glo. in. §. aliã insti. de bono-
rum possess. in verbo altiore. & bal. ibi in. d. l.
obseruare, & immol. in. l. qui soluẽdo la secũ
da, ff. de hęredibus insti. & alexan. in. d. c. epi
scopos, 17. di. ad hoc tex. in. c. plectis. 25. di.
Aliud forte in sedẽdo: quia qui sedet primus
magis propinquus honorabiliori & in altio-
ri sede, est dignior: vt. d. §. aliã. 95. di. ẽpus.
ostien. i summa post prin. & dicitur post ioã.
an. in. c. deliberatione de offi. lega. in. 6. & de-
cisio. 4. in ti. de elec. supra allegata. Ideo qui
sedet ad manum dextram superioris dicitur
B magis honorari q̃ qui sedet ad sinistram. ale
xan. in. d. c. episcopos. 17. di. allegat bal. post
glo. 7. i. l. decernimus. C. de sacrosanc. eccle.
Et ibi in tertio notabili bal. dicit ꝙ primogẽi
tus regis sedet a dextris regis. ad hoc glo. 2.
in. c. q̃ periculosum. 7. q. 1. Vnde bal. in. c. 1.
§. marchio, tertia col. qui feu. da poss. dicit ꝙ
barones debent sedere penes regem ordine
consueto, & illis est honor, Ad hoc etiam est
tex. in. c. solitæ de maio. & obe. vbi papa re
prehendendo imperatorem dicit ꝙ non de-
bebat patriarcham honorabile membrum fa
cere sedere ad sinistram scabelli sui. Et ibi di-
cit immol. ꝙ episcopus debet sedere in eodẽ
loco cum imperatore & non sub eius pedi-
bus, & ibi etiam dicit ꝙ sedere in alto loco, si
gnificat superioritatem, & similiter qui sedet
ad dexteram, dicitur magis honorari. & sic
ẽt in ambulãdo, vt ibi dicit. Similiter in sub-
scribendo, in uotando & similibus: vt in. d. c.
episcopos, & in locis supra adductis.

¶ Et de istis inferioribus dignitatibus & ꝑe-
minentiis (de quibus singulariter nõ intẽdo
scribere sed tm̃ respectu principalium digni
tatũ & in concilio) vide late feli. in ru. de ma-
io. & obe. Vbi ẽt referẽdo doc. in. c. isidorus
16. di. ponit ꝙ ẽpus doctor ꝓfertur nõ docto
ri propter illã qualitatem: sicut & canonicus C
qui est maior altero nobilitate vita vel scien
tia, ꝓfertur ẽt prius recepto. allegat doc. in. c.
ẽpos. 17. di. Quod ego nõ intelligo ita sim-
pliciter sed iuxta materiã. d. c. statuimus. & ita
ẽt ponit alexã. in. d. c. ẽpos. Et de istis ẽt infe-
rioribus late alexã. & domi. in. d. c. ẽpos, vbi
ẽt plene de religiosis: de q̃bus aliq̃d per felinũ
in. d. c. statuimus: & late in tractatu canonico
rũ regulariũ. de fœminis religiosis (videlicet
canonissis) p eũdem in. c. dilecta, eo ti. de ma
io. & obe. Et d̃ doctore & militib⁹ vide i. c. cle
rici de iudi. maxime philippũ deciũ: & alex.
de immola in. l. cũ quid si cer. pe. Quomodo
aũt attẽdatur maioritas inter homines diuer
sis respectibus (videlicet iferioris ad superio
rẽ in honore & obsequio) vide remissiue albe
ri. de rosata in dictionario suo in verbo ma-
ioritas. vbi habes de ista prelatione in istis in
ferioribus an attendatur ordo scripturę, ordo
dãdi votũ, sedendi, ambulandi & sic de simili
bus Adde ẽt dicta doctorũ in. l. 2. in. §. si pri
us. ff. de vul. & pupil. & feli. in. c. cũ dilecta in
5. col. de rescrip. Adde ẽt de istis aliis inferio
ribus dignitatibus in. d. ca. cleros. & in specu.
in ti. de iuri. om. iudi. versi. secundũ canones.
& in titulis propriis. & in ru. de prębẽ. p ioã. D
an. in additionibus ad specu. & in. c. 1. de con
sue. in. 6. per doc. Et multa ĩ ꝓposito ꝑ marti
nũ lauden. in suo tractatulo de dignitate. vbi
ponit ꝙ si in eadẽ ꝑsona cõcurrit duplex qua
litas dignitatis (quia dux & comes in eadem
prouincia) attenditur maior dignitas, immo.
in. c. solitę de maio. & obe. bar. i. l. 1. §. si quis
ff. de appel. Facit quod notat specu. ĩ ti. de ap
pel. in. §. nũc tractemus. Item habens plures
dignitates vel gradus quorũ nullus ꝑ se suffi
cit ad precedẽdum alium, etiam nõ precedet
virtute oim ipsorũ, ita ludo. consi. 33. inci
pit quo ad primam. Item inter habentes eã-
dem dignitatẽ, ille debet præferri qui prius ẽ
dignitatẽ adeptus, ẽt si posterior eandẽ digni
tatem fuerit pluries cõsecutus. l. 1. C. de con
sul. li. 12. & vide iaco. rufum in. d. l. 1. & bonũ
tex. in. l. 2. C. vt digni. or. ser. li. 12. il. boup
¶ Similiter doctor & antiquior in dignitate,
est præferẽdus cęteris paribus. l. 1. & ibi bar.
ff. de obse. pa. prestan. & in. l. 1. & q̃d ibi nõt
bar. ff. de albo scribẽ. de quo plene decius in
c. clerici de iudi. & p alios i. d. l. 1. C. de cõsu.
Quẽ tex. dicit esse singularẽ angelus insti. de
actio. in. §. quędã, dicẽs ꝙ si ego fui licẽtiatus
1418. & doctoratus. 1422. sum ꝓferendus
omnibus illis doctoribus qui fuerunt docto

A nati & licentiati medio tempore illorũ quatuor annorum, licet priusq̃ ego fuerint doctorati, quod dicit memoriæ mãdandũ, & habuisse de facto. Sed pro nũc ego sublisto propter incõuenientia quæ possunt sequi, & quia aliud est posse esse aliud esse. nam qui hodie est diaconus, & potest fieri presbyter quãdo vult, qñ fit pſbyter deberet in ecclesia præferri oĩbus illis qui postea intrarũt & sunt ordinati successiue ad presbyteratũ: qđ nõ est de mẽte legentiũ in. c. 1. de maio. & obe. Sed in hoc videtur alia ratio: quia ordo presbyteratus est maior diaconatu: in licentiato autẽ nõ expectantur nisi insignia. Doctores simpliciter transeunt: & nihil dicunt moderniores: sed tamen nihil dicitur esse actũ cum aliquid restat agẽdum. l. penul. C. de iis quibus vt indignis. l. soluendo. ff. de verbo. sig. Facit q̃stio. 10. posita per bal. ĩ ru. C. de cõtra. emp. & ff. de. eden. l. 1. §. edere nõ videtur. Quod certo scio habere locũ in cardinalibus: quia nihil effectualiter habent creati cardinales sine insignibus propter bullã eugenii. Requisitus a reuerendissimo cardinale ascanio sfortia habui consulere p reuerendissimo cardinale sancti seuerini qui fuerat creatus cardinalis simul cum cardinale de medicis hodie leone decimo, sed nõ fuit admissus: qui

B non potuit consequi cardinalatum, sed mortuo innocẽtio. 8. intrauit conclaue cum aliis cardinalibus. ¶ Et adde q abb. consilio. 20. & 21. dicit improbatam consuetudinem iure diuino, naturali, canonico & ciuili per quam archidiaconus præfertur vicario episcopi: & q potius dicitur pestis q̃ consuetudo propter ambitionem vecordiam & stultitiam a qua dicitur processisse vt in. cap. legimus. 93. di. Quid inter militem & doctorem & de nobili vide in præallegatis locis, & nota præmissa: quia conferunt in genere ad discernendum quis debeat precedere: & si recte considerentur, dispellunt ab animo multas ambiguitates.

QVALIS autem debeat esse episcopus, pſequitur gratianus in. §. oportet. 36. di. vsq; ad finem. & latius in. c. qui ecclesiasticis in. §. eode ea. di. & in. §. oportet. 40. di. & vide in cap. sit rector 43. di. & ad ti. cap. 1. & primæ ad timo. 3. Et vide tex. nobilem in proposito super quibus examinantur episcopi quando ordinantur in ca. quia episcopus. 23. di. & vide nico. de lira super illud matthæi. 5: vos estis sal terræ. vbi plura prosequitur quæ in episcopo requiruntur. Et multa de eius præeminentia

C & qualis esse debeat, vide. s. hiero. in. 2. li. in ti. de septimo gradu ecclesiæ, q est ordo epalis. Et greg. i pastorali oñdẽs qualis debet esse epus, dicit sit epus in cogitatione mundus, in actione præcipuus, in silentio discretus, in verbo vtilis, in operatione singularis, in contemplatiõe suspẽsus, ætate antiquus, fide integer, pressura probatus, qui magis velit rerũ suarum proscriptionem q̃ ecclesiarum, aut subditos deserere. Multa etiam ponit doc. in. c. cum in cunctis de elec. anni triginta sacer ordo, pura voluntas, & morum grauitas sapiẽtia sponsa parentis concurrens fama, decus, hæc dant pontificale. In quo etiã debent concurrere illæ. 12. conditiones apostolicæ regulæ ad ti. 1. & 1. ad timo. 3. quæ tractantur a 25. di. vsq; ad. 50. & ab. 81. vsq; ad. 101. quæ vt dicit ostien. non de facili reperientur oẽs in eodem homine: sed esset talis a deo requirendus. Et de illis. 14. cõditionibus quas ponit apostolus primæ ad timo. 3. vide quod late ponit ostien. in summa de tempo. ordinã. in. §. & cui per totum: & vide cardinalẽ sancti sixti in. c. qui episcopus. 23. di. ¶ Adde q debet esse doctus. vnde pius papa secundus (vt refert platina in vita pontificum) dicebat indoctum episcopum asino comparã-

D dum: & glo. ioan. mo. in. c. cum ex eo de elec. in. 6. dicit ecclesiam indigere maxime viris literatis, & non asinis ferratis. Et glo. in. l. qui cum vno, in versi. temporarium in fi. ff. de re. mili. dicit q episcopus indigne promotus meretur decapitari, ita dicit fel. in. c. si quãdo de rescrip. Sed istud est periculosum dictum nec glo. de hoc aliquid dicit. Verũ tamen prudentem oportere esse episcopum non solum literarum peritia, sed etiam secularium negotiorũ dispensatione (ne sub nomine simplicitatis eius stultitia excuset) dicit tex. in. c. oportet. 36. di. considerent cuius locum teneant, sunt enim loco apostolorum cap. in nouo. 21. di. in. cap. quorum. 68. di. 35. di. ecclesiæ. 2. q. 7. acusatio, & infra clausu. Nec debet esse æqualis aliis: sed sicut dignitate alios præcellit ita bona vita & sanctitate debet esse præstantior. 8. q. 1. nec sufficere. Vide quæ ponit gondisal. in trac. de cardinalibus in. 5. q. principali in quinta char. versi. sed præmissis. ¶ Et de vita quam tenere debet episcopus, vide bertachinum in trac. de episcopo li. 4. c. 1. dicitur enim episcopus quasi superintendẽs & speculator (21. di. cleros 8. q. 1. qui episcopatum) ab epi. quod est

A super & scopin quod est intendere, quasi su-
per alios intendens. Vide azonem in summa
de episcopis & clericis & glo. in ru. eo. ti. &
authen. ibi posita. Et de etymologia episcopi
& eorum statu (& quales esse debeant) vide,
quod late psequitur archid. lib. in. 3. parte ti.
21. in prin. & latius i. c. 2. per omnes illos. §.
vs. ad. c. tertium eo. ti. & li. & in rationali di-
uinorum offi. in. 2. lib. in ti. de episcopo. Et
ideo ex institutione clementis locus & cathe
dra episcopi sunt in ecclesia altiores, vt su-
perintendat & populum custodiat.

¶ Dicitur etiam præsul, quia in cōcilio præsi
det: facit. c. q translationem de tempo. ordi.
Item antistes, quasi stans ante alios, vel ab an
ti quod est contra: quoniam hæreticis contra
dicit, inquit specu. in suo rationali in secūdo
li. in ti. de episcopo. Item dicitur summus pō
tifex, siue summus sacerdos: vt do. in. c. si epi-
scopus. 18. di. Est etiam præordinator in ciui
tate: vt in ca. perlectis. §. ad episcopum in fi.
25. di. Adde aluarottum in. c. 1. qui feu. dare
pos. & in. c. 1. episcopum vel abbatem. Et ali-
quando possunt dici cardinales. 21. q. 1. rela
tio. 7. q. 1. pastoralis. 71. di. c. fraternitatis in
fi. ita dicit archi. & domi. in. c. sacrosācta. 22.
di. Item dicuntur vicarii apostolorum: vt in
B c. 1. de sacra vncti. Itē aliquando dii, aliquan
do angeli appellantur: vt in. c. sacerdotibus
xi. q. 3. & in. c. futuram. 12. q. 1. Ad hoc illud
exo. 22. diis non detrahes. & psal. 46. qm dii
fortes terræ vehementer eleuati sunt. & psal.
81. ego dixi dii estis & filii excelsi omnes. Et
vide diony. de cælesti hierar. c. 12. Facit tex.
in. c. cum ex iniūcto de hære. qui licet loqua
tur in sacerdotibus, tanto magis in episcopis.
Et quomodo dicantur angeli, vide infra &. d.
c. 12. Et appellantur pupillæ oculi dei: vt sæ-
pius euaristus & anacletus in suis canoni-
bus allegāt illud, dominus ait qui vos tangit
pupillā oculi mei tāgit. & sæpius alex. in de-
creto de sacerdotibus idem replicat. Et in or-
dinatione clementis petrus vocat episcopos
doctores veritatis: quod & refert alex. vbi su
pra. ¶ Et cardinalis in prin. 3. notabilis in cle.
in plerisq; de elec. dicit q episcopi appellari
possunt sereuissimi. Vide domi. post alios in
ca. fi. de re iudi. vbi tex. dicit q sunt ad instar
illustriū. & ibi q dicuntur clarissimi. & in spe
cu. de iuris. om. iudi. q dicitur spectabiles in
§. sed cautiones. Imo & illustres: vt dicit bar.
in. l. omnes populi in. 4. q. primæ principalis
in fine, licet bal. in. l. ad similitudinē. C. de epi
scopis & clericis, sit contra. Vide quod dictū

est supra de cardinale & patriarcha. ¶ Itē ali- C
bi dicuntur sanctissimi christi legati, patres
& fratres & coepiscopi papæ & columnæ ec-
clesiæ. Ita dicit tex. in cle. 1. de pœnis, & vide
in. c. licet in fi. de accusa. & in ca. qualiter el se
cundo de accu. & in authē. de sanctissimis e-
piscopis colla. 9. & patres. 2. q. 7. qualis: & . 7.
q. 1. c. omnis. Et ad id q appellentur colum-
næ sanctæ dei est etiam tex. in. c. accusatio el
primo. 2. q. 7. & . 8. q. 1. c. moyses. & ignatius
in quadam epistola ad philadelphienses in fi
ne, inserta in li. de cælesti hierarchia. Item e-
piscopus dicitur speculator vitæ & morum
populorum, siue superintendens: vt in. c. cle-
ros. 21. di. Item & presbyter: vt. 93. di. c. le-
gimus, iūcta glo. Item episcopus dicitur ha-
bere apicem dignitatis: vt in. c. cum dilectus
de elec. & glo. in. c. 2. de præben. in. 6. dicit q
episcopatus est culmen dignitatū, idē dicitur
in. c. venerabilis de præben. Et tex. in ca. mira
mur. 61. di. dicit q episcopus est constitutus
super omnes gradus. Item episcopi dicuntur
claues cæli: vt dicitur in epistola clementis
ad iacobum fratrem domini in penul. charta,
ipsi enim inquit habent potestatem clauden-
di cælum & aperiendi portas eius, quia cla-
ues cæli facti sunt. Item dicūtur throni dei:
vt legitur inter decreta papæ syluestri. Item D
dicuntur canonum ministri & custodes: 23.
q. 3. c. cum quibus. 21. di. c. 1. & notatur in. c.
cupientes. §. cæterum de elec. in. 6. Item so-
la manu se purgant. 8. q. 3. c. talia, & ca. vlti.
Itē præsides ciuitatū. l. illicitas de offici. præ-
si. in. §. qui vniuersas. & bal. in. l. siue pars in
fi. C. de dilati. Itē dicuntur dñi sūmi sacerdo
tes vel pōtifices: q a pari cōsortio cōsecratiōis
& ordinis sunt cum apostolis prædici. 21. di.
in nouo. dicit domi. post hug. in. c. si episco-
pus. 18. di. Sunt enim vt supra tactum est lo
co apostolorum. d. ca. in nouo, & ca. eccle-
siæ. 35. di. & apostoli erant episcopi: vt patet
act. 1. ca. ibi episcopatum eius accipiat alter.
Dicunt autem pontifices, quia primi inter sa
cerdotes: vt leui. 21. pontifex. i. sacerdos ma
gnus. 12. q. 1. c. pontifices. Item angeli: iuxta
illud apoca. 2. & angelo ephesi vel pergami.
per quod intelligebat ioannes episcopum il-
lius ecclesiæ, quod probat augu. in homilia
secunda super apoca. Et dionysius in. 17.
ca. angelicæ hierar. dicit q summus sacerdos
angelus dei appellatur. Item appellātur prin
cipes: iuxta illud psal. 44. constitues eos prin
cipes super omnem terram. Vnde aug. super
eun. psal. cum dicitur pro patribus suis nati

A sunt filii exponit pro patribus apostolis, pro filiis episcopis: quia eorum loco successerūt. Ad hoc tex. 68. di. c. fi. 35. di. c. ecclesiæ prici pes. & de maio. & obe. c. 2. glo. in c. 1. de ba ptismo. Item & christi: iuxta illud psal. 104. nolite tangere christos meos. Item dicuntur nubes: quia verbis prædicationis pluunt & bonorum operum miraculis coruscant. Appellantur etiam astra cæli: vt de his duobus ponit beatus greg. in epistola. 92. in. 4. li. Et sacerdotes appellantur angeli: diony. in epistola ad theophilum monachum, & mala. c. 2. Item legati dei & præcones veritatis. 7. q. 1. sicut vir in fi. ad idem. 2. ad corin. cap. 5. ibi pro christo legatione fungimur. & ad ephe. 5. & in. c. accusatio el primo. 2. q. 7. in fi. & in decretis syluestri. Et ibi est tex. q qui eos tangit tāgit pupillā oculi dei. Item dicit specu. in ti. de lega. §. 1. versi. 89. q quilibet episcopus est quo ad quędam vicarius iesu christi: vt in c. vnico de sacra vnctio. & in. c. mulierē. 30. q. 5. & cle. 2. de pœnis. 2. q. 5. habet. 7. q. 5. sicut. Vide tex. 2. q. 7. accusatio: qui dicit q epi scopi a deo sunt iudicandi non ab humanis hominibus. & idē tex. in capitulo futurā. 12. q. 1. Quod autem dicantur vicarii dei, intelligitur in eorum diœcesibus: quia papa solus

B est vicarius christi: vt dicit albe. de rosata in ru. C. de episcopis & clericis.

¶ Item episcopus dicitur mediator dei & hominum, vnde ad hebr. 5. omnis pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur &c. Itē iudex: quia iudicat de peccatis: iuxta illud ioan. 20. accipite spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata &c. Item pater spiritualis: iuxta illud apostoli, filioli quos adhuc parturio &c. Facit. 32. q. 4. c. recurrat. Item predicator & doctor: iuxta illud mar. vlti. c. prædicate euangeliū omni creaturę. pro hoc. 93. di. c. suis. esse enim doctorē præcipuū est officium in ecclesia: vt in. c. cū ex iniuncto de hære. Item rector. 43. di. cap. sit rector. 7. q. 1. suggestum. Item pastor: iuxta illud. 1. pe. 5. pascite eum qui in vobis est dominicū gregem. 95. di. c. esto. Et ioan. vlti. pasce oues meas dictum est petro, quod con uenit papæ. & christus dixit ego sum pastor bonus &c. ioan. 10. Et de hoc nomine pastoris vide. 45. di. c. 1. & 8. q. 1. c. pastoralis. Et in multis iuribus appellantur pastores. 6. q. 1. ca. oues. 2. q. 7. c. oues & cap. præsumunt. §. opponitur, cum simil. Et dicitur religiosior quolibet abbate: vt in ca. nullus de elec. in. 6. Item dei minister: vt. 2. q. 5. habet. vnde pro pheta. psal. 86. cum dicit fundamenta eius in montibus sanctis, intelligit de apostolis: & C consequenter de episcopis qui eorum loco successerūt. Et psal. 44. ibi pro patribus tuis nati sunt tibi filii, glo hierony. de episcopis hoc exponens, inquit. fuerunt in ecclesia apo stoli patres tui, quia ipsi te genuerunt: nunc autem quia ipsi recesserunt a mundo, habes pro his episcopos qui a te creati sunt. sunt enim & hi patres tui, qa ab his regeneraris. & c. ecclesiæ principes in fi. 35. di. Ad quod vide bonū tex. in. c. finali. 69. di. Sunt ergo etiā fundamenta ecclesiæ: vt in. c. fundamenta de elec. in. 6. & aliquid dictum est supra. Item dicuntur oculi dei: vt est tex. in. c. oues. 6. q. 1. quia per eos deus contemplatur & speculatur & superintēdit custodiæ sui gregis. & ita dicit glo. nicolai super illud. 1. ad corin. 12. ibi & de membra de membro. Hieronymus in prologo in malachiam assignat bonam causam quare dicantur oculi dei. & vide plura remissiue infra in quæstione quis sit maior vtrum papa an concilium in. 10. motiuo. & de istis plura per doc. in. c. fi. de re iudi. & archi. 2. q. 1. c. habet. Hodie tamen non quo ad mores sed quo ad renuntiationem proprii & communē vitā, monachi gerunt vicē aposto lorū: presbyteri vero quo ad administratio D nē sacramētorū. glo. 12. q. 1. videntes: & glo. 16. q. 1. ex authoritate. Et de multis priuilegiis episcoporum vide in specu. & ioan. an. in additio. in ti. de dispensa. vbi post enumeratos multos casus in quibus episcopi dispēsant, in versi. ipsi quoq ponit in quibus sunt priuilegiati.

¶ Idem de sacerdotibus. & ipsi enim dicuntur omniū fidelium patres. 96. di. c. quis dubitet. & dicuntur habere magnam dignitatē & officiū. 86. di c. ecce ego. Et honorari debent & defendi a principibus mundi. 96. di. boni principes. & vide, xi. q. 1. sacerdotibus. 6. q. 1. sacerdotes & ca. seq. &. c. ex merito. & ca. deteriores. 12. q. 1. futuram. xi. q. 3. absit. de hære. cum ex iniuncto. Et ipsi dicuntur reges. 12. q. 1. duo sunt genera. 1. petri. 2. Et dicuntur nuntii dei, de pœni. d. 1. c. quē pœnitet. Et alibi dicuntur ministri. 1. q. 2. sacerdotes. alibi antistites, de pœni. di. 1. in actione. & alibi præpositi ea. di. c. multiplex. Et præce dunt milites. ioan. an in. c. eo libentius de ser uis non ordinan. Et præferuntur secundum aliquos abbatibus. 45. di. c. cū beatus. tex. tamen in. c. fi. §. 1. de offi. delega. in. 6. probat contrarium. & de honore eis exhibendo per

io.ã.an.in.c.ei cui de præben.in.6. Et dicitur sa A cerdos quasi sacrũdans.21.di. cleros. Et antiquitus idem erant presbyteri & episcopi.d.c.cleros.93.di.legimus:inno.in ca.1.&.2.de pecu.cleri. Et bene ponit hierony.in.2.li.in cap.de sexto gradu ecclesiæ qui sacerdotum ordo est, ibi & cõstituas per ciuitatem presbyteros quemadmodum ego tibi disposui. vbi inquit vides presbyterum episcopum dici. Et presbyter græce latine senior.d.c.cleros.& presbyter nomen est ætatis, episcopus dignitatis:vt.93.di.c.legimus. ¶ Si autem sacerdos malus est equiparatur coruo in nigredine, quia propter vitia niger efficitur. item in raucitate, scilicet vocis:in voracitate, scilicet oblationũ mortuorum: in fetore.s. spiritus, in garrulitate & in furto. vide glo. in ca. non omnis.2.q.7. Nec eorum stultitia debet sub nomine simplicitatis excusari.36.di.oportet. Et eorum ignorantia nec excusatione nec venia est digna.38.di.si in laicis.&.c.seq. & supra dictum est. Et de excellentia sacerdotum vide gabrielẽ biel in li.expositionis missæ lec.4.& in li.diuinorum offi.li.2. Quinimo & presbyteri aliquando episcopi nominantur:vt dicit tex.in.c.ecce ego.95.di. Et de sacerdotibus & de episcopis & eorum nomi B nibus, vide in trac.de episcopo in præludiis domini bertachini.

¶ Conclude ergo ꝙ non passim ad episcopatum sunt omnes promouendi sicut videmus hodie fieri: quorũ aliqui vix sunt digniores q̃ episcopi puerorum qui fiunt in festo innocentium, qui nullam habent dignitatẽ & qui modico tempore durant. sicut ad aliud propositum de cælestino dicit rofre.in ti.ne sede vacante in suo li.de ordi.iudi.qui durauit sicut ephimera, & interdictum de glande legẽda, quod durat triduo:vt in.l.vnica.ff.de glã. de legen. Vbi etiam recitat ꝙ ca. in nomine domini.23.di.fere habuit locum in electione innocentii quarti, qui prius fuerat sinibaldus presbyter cardinalis sancti laurẽtii in lucina, qui fuit electus anno domini.1243. mẽse iunii post mortem gregorii.9. qui decesserat anno.1241.mense iulii.& post mortem domini cælestini (qui fuit gofredus mediolanen.& episcopus sabinen.) qui durauit per quindecim dies.& sic vacauit ecclesia dei fere per biẽnium, quia cardinales electiones omnes impugnabant:ita vt mora fieret in derisum & contemptum toti mundo. Sed illa mora secundum scribentes historias & vitas pontificum, magis fuit quia cardinales decreuerant non eligere quempiam donec cardi C nales qui retinebantur carcerati a federico secundo, relaxarentur.

¶ Sed quid erit de episcopis nullatenentibus de qbus per bal.in.l.1.C.de nudo iure quiri. tollen.& aluarot.in.d.c.1.episcopum vel abba. Dic ꝙ isti retinent dignitatem episcopalem: vt in cle. in plerisq; de elec. Facit quod dicitur in cle.quamuis de foro compe. Et per illum tex. credo ꝙ aliud sit de episcopis expulsis q̃ de istis nullatenen.quia expulsi retinent iurisditionem quã exercere possunt extra diœcesim contra expulsores vt ibi: & in his attendi debet ordo sicut in aliis. Sicut in simili dicimus ꝙ ratione facultatum vel minoris populi ecclesia non dicitur minus digna:vt in ca.legimus.93.di. Et an isti nullatenen. habebunt vocem ex quo dare vocem est iurisditionis & non ordinis, dicetur infra in loco suo. Est in argumentum ꝙ non.tex. in.c.1.de ordi. ab episcopo qui resig. episco. & ponit cardinalis in cle. in plerisq; in tertio quæsito de elec.

POST episcopos autem videretur ꝙ deberẽt habere locum corepiscopi:vt patet ex ordine scripturæ.64.di.in sũma. sunt enim instar.72.discipulorum, & cõsecrationem recipiunt:vt dicit tex.in.c.quis D 68.di. & minores ordines & commẽdatitias & pacificas literas dabant:vt patet in.§.inter episcopos.68.di. Sed quia hodie sunt amoti ab ecclesia dei (vt in.§.hi vero & in.c.corepiscopi.68.di.) ideo de eis non est curandũ: quia vsurpare volebant officium episcoporum, & ideo quia nõ reperiuntur, nullam sedem habebunt.

¶ Et ideo post episcopos viderentur ponẽdi protonotarii numerarii siue hodie participãtes: quia isti succedũt loco euangelistarum. nam sicut euangelistæ præpositi fuerunt ad euangelizandũ & describendum opera christi (vt inquit hierony.in prologo euangeliorum) sic & isti censentur præpositi ad scribendũ acta & gesta papæ. assistunt enim ob hoc lateri papæ. Hoc vult brix.in verb. pronotarius: & grassus in illo suo trac.ad qđ est glo. in ru.C. de tabulariis li.10. Qui aliquando scribæ, aliquando scriptores, notarii, libellenses, memoriales, pragmaticales, epistolares, exceptores appellantur.l.præcipimus &.l.in offerendis.C.de appella. Curia autem eos appellat notarios in literis papæ.12.q.2.cũ redẽptor.& glo.in.c.cupientes in prin.de elec. Sunt enim in dignitate constituti: quia nota-

A rii principis.l.1.& ibi bar.C.de mãdatis principũ.l.eadem.§.hac.lege.ff.ad.l.iuliam repe. tex.in.l.1.&.2. C.de primi. & secũdicerio & nota.li.12.vbi in prin. l. 2.dicit. præclaram nobilemq; militiam spectabilium tribunorũ notariorum. Possent etiã vno modo dici illustres propter assistentiam papæ. & hoc satis ostendit glo.in.l.1.ff.de offi.quæsto.vbi glo. ponit tertium ordinem, quæstorum qui est candidatus siue cancellarius principis, prępositus libris & sententiis principalibus in senatu legendis siue recitandis.l.2.§.deinde.ff.de origi.iu. quod proprie conuenit protonotariis in consistorio apostolico. Et ob hoc olim præferebantur episcopis & archiepiscopis, vt dicit brix. vbi supra. & a modico tẽpore episcopi cœperunt istos præcedere propter eorum numerositatẽ: videlicet a tempore nicolai.4.vt dicit grassus in dicto trac. qui vult tãtum intelligi de quattuor protonotariis qui vice euangelistarum successerunt, imo protonotarii videntur præcessisse vsq; ad tempora pii. 2. qui postea fecit bullam φ episcopi præcederent. Iude dicit abb.in.c.1.de priui. φ dignitas referendariorum vilescit propter numerositatem.93.di.legimus.& in authen. de referendariis circa finem. Dicit tamẽ brix.
B φ licet isti præcedant archiepiscopos & episcopos, tamen contrarium vidit seruari in cõcilio generali. & multum debet attendi tenor literarum in quibus creantur protonotarii. Hodie tantum sunt septẽ participãtes & deferentes rochettum & pilcum more prælatorum. ¶ Suntqui dicũt protonotarios ortum habuisse siue institutos fuisse per clementem primum, ac deinde per fabianum pontifices: vt etiam dicit brix. Clemens enim diuisit regiones septem notariis qui diligenter martyrum res gestas conscriberent. & fabianus septem diaconibus regiones diuisit qui martyrum res gestas summa diligentia inuestigarent & scripto mandarent, ita legitur in eorũ vita. Quòd autẽ hi fuerint protonotarii, aliter non reperio: conuenit tamen vocabuli allusio: quia protonotarius idẽ sonat quod primus notarius. Vnde ratione officii & dignitatis & assistẽtiæ principis videtur φ illis cõueniat locus post episcopos.

¶ In cerimoniali tamen nihil de hoc dicitur. nec reperio hunc passum tactũ nisi per grassum in.d.c.ex parte, qui eos ponit post episcopos: & dicit φ tempore suo isti præcedebant episcopos. Et loquitur de quattuor principalioribus, alios vero dicit potius esse protonotarios honorarios, qui magis honoris causa dicuntur creati: sicut in simili dicitur de tutoribus administratoribus.l.quod si forte.ff.de solu. Et licet omnes sint in dignitate (maxime quia vt plurimum assumuntur de genere illustriũ: & ideo vocantur illustres & reuerendi. & in eis multum attẽditur communis stylus siue cõsuetudo: & primo receptus pręcedet nisi sit adiuncta illustris dignitas, quæ nõ perditur per ordines ecclesiasticos sed augetur: vt in authen. episcopalis dignitas. C. de episcopis & cleri.) quia tamen in cerimoniali dicitur φ prælati assistentes papæ sedebunt super gradus thalami pontificalis papæ ad sinistram partem & protonotarii apostolici & clerici camerę ad dexteram, forte nõ est facta mentio aliter de loco in cerimoniali an debent ante abbates vel immediate post episcopos locari. Nec reperio an tales sint vocãdi ad concilium, nec an habeant vocem deliberatiuam vel consultiuam: vt infra in propriis locis dicemus. Quod credo omissum eo φ sunt officiales papæ & assistentes in seruitio. Sicut & in simili dicitur de subdiaconis & auditoribus rotæ qui debent sedere in parte anteriori ad pedes papæ. & de decano rotę qui seruit de mitra cum secretario, si non est prælatus &; de duobus secretis cubiculariis D
φ sedebunt ad pedes papæ super planum. & hoc quia ipsi tanq̃ officiales concilii habent scrutari vota & gesta concilii scribere.

POST præmissos sedebunt abbates: vt in.c. ex ore. & ibi siculus in quarto notabili de priui. allegat.c.1.de æta. & quali. Et inter abbates erunt digniores qui vtuntur mitra. vt in cap. vt apostolicæ. & ibi doc. de priui. in.6. Et isti abbates quibus est cõcessum ex priuilegio vti mitra: si sunt exẽpti, in conciliis & synodis vti possunt mitra auri phrygiata, non tamen aureas vel argenteas laminas aut gemmas habente: quia abbatia reputatur inter inferiores dignitates & non inter excellentes: vt ponit abb. in c. per tuas el primo in glo. in verbo excellentioris de simo. De quo vide quod in cõtrarium dicitur in.c.2.de præben.in.6.& lap.allegatione.84.& tex.in cap.si quis deinceps.16.q.7. Non exẽpti simplici alba & plana vtũtur. In aliis autem locis exempti & non exempti vti possunt mitra, secũdum tenorem priuilegii. ita dicit specul. in ti.de priui. circa fi. allegat constitutionem clementis quarti quæ incipit exigit: quam hodie habemus in.6. de priui. c. vt apostolicæ secundũ ioan.an.in addi.ibi.

A Et intellige quod uti possint dictis mitris in cōciliis & synodis episcopalibus & inferioribus, nō in cōcilio generali in quo nec episcopi uti possūt mitris auriphrygiatis sed tantū planis & albis. Et illud quod est concessum abbatibus, est potius ad restringēdum eorum excessus per dictum, c. ut apostolicæ: ut dicit glo. ibi. Et debent ipsi abbates uti vestibus conuenientibus religioni cuius ordinem professi sunt, quod requiritur in abbate: ut in ca. nullus de elec. in. 6. Et requiritur expressa pfessio nec sufficit tacita, ut ibi dicitur. Et dicitur abbas pater monachorum. Et alias appellatur archimādrita, i. princeps siue prior monachorum: ut in authen. de monachis in. §. cōpetens autem lex, colla. 1. & ibi glo. Et possunt appellari magistri: ut in authen. de monachis in prin. Et possunt dici præsules: ut in authen. de sanctissimis episcopis. §. si quis autem, colla. 9.

¶ Et post abbates sedebunt generales magistri religiosorum. quibus etiam additi sunt omnes prælati: qui secundum formam iuramenti quod præstant cum ad dignitates promouentur ire ad synodum obligantur: ut dicitur in cerimoniali in ru. qui habeant vocē deliberatiuam in conciliis. Pro hoc est quod

B dicitur in. c. ego, N. de iureiuran.

¶ Quid autem de aliis abbatibus qui non vtūt mitra nec sunt patres abbates? De istis videretur dicendum quod debeant post poni canonicis cathedralis ecclesiæ: ut ponit domini cus in. c. quāuis el. 1. in. 6. §. q̄ q̄ de præben. in 6. Sed tu dic quod imo præponuntur: ut probat tex. in ca. fi. in prin. de offi. delega. in. 6. & tex. in. c. decernimus de iudi. per quem tex. bar. dicit abbates digniores & præponendos archidiaconis. Et quod abbas præponatur canonico ecclesiæ cathedralis, ponit bal. in. c. pastoralis de offi. delega. Et ibi moderni sequūtur dictum bal. distinguentes quod aut sumus extra ecclesiam cathedralem & extra actus processionales, & præfertur abbas. aut in processionalibus & si consuetudo habet quod præferatur abbas, debet præferri: si non est consuetudo, adhuc debet præferri per iura præallegata & authen. habita, quam bal. allegat. C. ne fi. pro pa. In hoc tamen vltimo fel. in. d. c. pastoralis impugnat modernos, sed rationes eius non quadrant: quia loquuntur magis respectu coniunctionis canonici cum episcopo q̄ de per se. Ad quod facit quod abbatia est dignitas: ut in ca. exposuisti in glo. fi. de corpore vitiatis. & glo. & domi. & alii cōmuniter in. c. 2. de præben. in. 6. & doc. magis com C muniter in. d. c. decernimus. Cuius contrariū in canonico ecclesiæ cathedralis probat tex. in. c. statutū. §. 1. de rescrip. in. 6. Et ita seruat curia. ¶ De istis tamen abbatibus & quando dicātur abbates (ante benedictionē vel post) & quando vacant eorū beneficia, et quando abbatia dicatur dignitas, & quid de præpositūris & prioratibus: vide late in trac. de beneficio in. 2. principali quæstione col. 15. ver si. decimumtertium.

¶ Sed quæro circa præmissa quid de legatis & oratoribus qui mittuntur ad conciliū? De istis dic quod considerabitur persona & dignitas mittētis, & iuxta mittētiū ordinē sedebūt: qa funguntur vice aliorum: ut in. c. sane, & in. c. pastoralis de offi. deleg. & ca. 2. de offi. lega. Et licet oratores tales siue legati habeantur pro personis quæ sanctam rem & communi ter pacē & concordiā prosequuntur (ut in. l. fi. ff. de lega. & habeāt multa priuilegia, ut in toto ti. de lega. & in. l. 2. §. legati, ff. de iudi.) tamen quo ad dignitatem & honorem considerātur persona mittentis. Ex quo dicit grassus in dicto. c. ex parte quod alias requisitus de præcedentia oratorum regis francorum vel regis apuliæ, dixit præferendum oratorem re D gis francorū, allegat. c. per venerabilem qui filii sint legi. vbi apparet de maioritate regis francorum. ¶ Hodie tamen isti oratores sæpius sunt solicitatores & perturbatores concordiarum, & quærunt impinguari a sede apostolica: & sæpius seminant zizaniam contra sedem apostolicam ut appareant diligentes in negociis suorum principum, & multa mala faciunt. ¶ Et si erunt oratores principū secularium prælati, sedebūt immediate post vicecamerariū (qui vicecamerarius hodie pro tempore est vrbis gubernator) secundum eorum ordinem. si erit orator regius, præcedet oratorem ducalem: & sic de singulis. Et post istos alii prælati: ut supra dictum est. Oratores autem laici siue clerici qui non sunt prælati, sedebūt in prima quadratura in sedibus humilioribus secundum dominorum suorū dignitatem: ita ut digniores sint propinquiores primis scamnis & papæ. & ita ponitur in cerimoniali in ru. de ordine sedendi in primis sessionibus. Et si adessent aliqui magni principes, sedebunt in scamno diaconorum cardinalium post omnes diaconos, ut ibidē dicitur.

¶ Vbi autem adesset imperator, non debet misceri inter cardinales vel prælatos, nec si

intererit

A intererit rex: quia secundũ quid in concilio
quo ad ordines & spiritualia quę in concilio
tractanť, pręlati sũt maiores: vt in.c.solitę de
maiori.& obe.& tex.in.c.si imperator.96.di.
cum seq.& in.c.quis dubitet, cum sequen. &
in.c.sicut,ea.di. Imo non debent de necessita
te interesse: vt in.c.satis euidenter.96.di. nisi
quando tractaretur de fide: vt in.c.vbinam le
gistis,& in.ca.nos ad fidem.96.di.& dicetur
infra in loco suo. Et hoc quia distincta est po
testas laicalis a sacerdotali: vt in.d.c.solitę. &
in.c.cum ad verũ.96.di.& in.ca.nouit,de iu
di. Vbi autem adessent, debent habere sedes
distinctas & seorsum de per se. propterea im
perator habere debet sedem iuxta sedem pa-
pæ sed non tantę latitudinis aut longitudinis
& a dextris papæ, propter stantes a sinistris. &
erit ornata cum panno aureo post tergũ sed
non supra caput, habebitq; scabellum paruũ
ad pedes de viridi colore pictũ. Qui locus
vbi sedebit imperator, non erit altior loco
vbi tenet pedes papa, & tunc diaconi cardina
les assistentes papæ qui consueuerunt sedere
hinc inde in paruis scabellis, ipsi tunc non se
debunt apud sedem papæ, sed antę ipsam se-
dem hinc inde in paruis scabellis, vt erat mos
B antiquus, et hoc ne diaconus a dextris videať
sedere medius inter papã & imperatorẽ. Ita
traditur in cerimoniali in ru.de ornando lo-
co concilii & in ru.de ordine sedendi. Qua-
liter autem eius persona esse debeat ornata,
ostendit tex.in.c.constantinus.96.di.

¶ Reges autem habebunt sedes cum poster-
gali vsq; ad spatulas: & erunt ornatę vt scãna
cardinalium. Habebunt tamẽ puluinaria ex
cramisino & scabellum viride sine gradibꝰ.
Et erunt situatę hinc inde non omnino ad li-
neam sedis papæ sed aliquantulum transuer C
sæ (vt possint interspicere ad faciem pontificis)
a dextris & a sinistris infra gradus sedis papa
lis: vt dicitur in dicto cerimoniali. Qualiter
autem eorum persona debeat esse ornata, di
cit baldus in.ca.solitæ de maio. & obe. ꝙ rex
debet esse indutus vestę purpurea: vt in. l.
nullus. C. nulli licere in frenis & equestribus
sellis.li.xi. Vbi glo. dicit chlamys militũ, pur-
pura regum, stola sacerdotum, toga aduoca
torum, bricus rusticorum, & cuculla mona-
chorum: vt in.l.1.& per totum. C.de vestibꝰ
oloberis.li.xi. Item reges habent solium, epi
scopi thronũ: vt in.c.innotuit de elec. Ado-
ratur princeps, salutantur alii, C.de silentia-
riis.l.1.li.12. ¶ Et per hæc sit expeditus iste
articulus de ordine sedẽdi: per quẽ etiam pu
to absolutum ordinem subscribendi. Bona
tamen fuit cautela in concilio basiliensi.tẽta,
ad tollendum discordias quæ in talibus solẽt
oriri. Ipsa.n.synodus in prima sessione decre
uit & declarauit ꝙ per quoscunq; actus no-
minationes intitulationes honoris exhibi-
tiones tam in sedendo q̃ in quibuscunq; di-
ctis aut factis dicendis aut faciẽdis per quos-
cunq; prælatos principes vniuersitates lega-
tos vel nuncios nullum ius acquiratur, nulli D
pręiudicium generetur, nulliusue ius in pro
prietate vel possessione lędatur, nec ius vel ti
tulus taliter vocem dandi vel concilio inter
essendi cuiq̃ acquiratur: sed vnũquemq; in
eodem statu post cõcilium remanere in quo
ante ipsius concilii celebrationem permane-
bat.

¶ Libri primi finis.

DOMINICI IACOBATII CARDINALIS SANCTI CLEMENTIS DE CONCILIO LIBER SECVNDVS

¶De loco concilii Articulus .1.

QVÆRITVR ꝑfiter vbi debeat teneri conciliũ. Et dic ꝙ in loco tuto: vt ẽ tex.& glo.in.c.ad apostolicę de re iu- di.in.6. Et facit cle. pastoralis eo.ti. Debet.n.eẽ in cõcilio libertas votãdi. alioquin si metu tyrãni quis non auderet libere votare, nõ teneret vocatus ad cõciliũ cõparere: vt dicit inno.in.c.super iis de accusa. ponit martinus laudẽ.in trac.de cõcilio.q.5.& legit in cõcilio agathõis in prima actiõe in fi.epistę intãtum: vt dicit tex.24.q.1.alien⁹.ꝙ nõ magis multitudini ꝙ̃ vnitati est attẽdẽdũ. Et i eodem cõcilio agatho scribit cõstantino, cõcedere libertã loquẽdi facultatẽ: vt ab oĩbus cognoscat ꝙ nullo terrore, nulla ptãte, nulla cõminatiõe vel auersiõe quisꝗ̃ pveritate loqui volẽs phibit⁹ aut repulsus est. Vide qđ dicit infra in quęstiõe vlterius quęro quid si vocatus ad conciliũ non audet cõparere. Et debet teneri conciliũ in ecclesia: vt.2.q.2.c. ꝑceptũ &.23.q.8.c.cõuenior. dicit cardi.& refert alexan.in.c.sexta.16.di.& idẽ alex. post glo.in.c. 1.15.di.& dixi supra in articulo a quo tempore habuerunt ortum concilia generalia.

¶De vocandis ad conci. Arti.2.

NVnc quęro q sint necessario vocandi ad conciliũ,& q habeant vocẽ in concilio, & qualẽ decisiuã an cõsultiuã. Et primo videt ꝙ tñ pñarchę primates archiepi & epi & maiores ꝑlati, hoc pbat tex.in.c.1.&.2.17.di.vbi conciliũ gñale appellat synod⁹ epoꝝ. Ad idẽ 15.di.c.1.et.c.sacta vbi dicit ꝙ añ tpa cõstãtini nõ erat data facultas cõcilia cõgregãdi siue in vnũ cõueniẽdi, & ibi enumerant quattuor cõcilia gñalia pricipalia q̃ sunt sequẽda sicut quattuor euãgelia, vt sup dictũ est: i qbus tantũ fit mẽtio iteruenisse epos sctõs pres ex vniuerso orbe. Ad idẽ i.c.sexta.16.di.vbi plura alia enumerãtur & tñ fit mẽtio de epis, & sũt enumerata circiter.24.cõcilia, & nõ fit mẽtio ꝙ interuenerĩt nisi tñ epi. Ad idẽ.c.oĩa.12. di.ibi nec in cõciliis epoꝝ.&.16.di.habeo librũ.& q̃s p totã illã & sequẽtem distinctionẽ. Et licet aliqñ iura vtãtur vocabulo sacerdotũ (vt.17.di.cõcilia) tñ noĩe sacerdotũ intelliguntur epi.& sĩr cũ vtãtur noĩe patrũ (vt in.d.c. in versi.sub hoc sancti pres) intelligũtur epi vt ĩ versi.hoꝝ prior. Ad idẽ ẽ diffinitio ipsi⁹ cõcilii quã ponit glo.in.d.c.1.17.di.& supra in diffinitiõe cõcilii diximus: videlicet ꝙ ẽ illud quod a papa vel eius legato cũ epis celebrat, ergo nõ cũ iferiorib⁹. Ad idẽ videt tex. in.c.satis euidẽter.96.di.ibi illicitũ nãq; ẽ cũ q nõ sit in ordine epoꝝ sanctissimoꝝ ecclia- sticis intermisceri tractatibus.& i.c.nos ad fidẽ,& in.c.vbinã legistis eadẽ di. vbi dicit phibitũ esse impatori interesse nisi agat cã fidei. Ad idẽ de epis in.c.bñ quidẽ.96.di.& facit.c. nõ oportet,&.ca.qm quędã cũ aliis pluribus 18.di.per argumentũ a parte ad totũ: vt in l. quę de tota.ff.de rei vendi. Ad idem tex. in cap.multorum in fi.35.q.6. Ad idem facit ꝙ illi videntur tantum necessario vocandi q coguntur iurare venire ad concilium: tales autem sunt episcopi: vt in.ca.ego.N.de iure iuran. quibus venire negligentibus imponitur pœna, vt in.cap.placuit.18.di.ergo ipsi tantum & non inferiores sunt vocandi. Facit etiam. cap.si episcopus &.cap.decernimus.18.di. vbi patet quòd abbates & alii inferiores prælati non tenentur ire ad concilium prouinciale nisi vocati & ex magna causa, tenetur tamen archiepiscopus & episcopus infra sex mẽses oĩbus abbatibus prouincię suę denũciare vt ea seruent quæ sunt statuta in concilio. ergo nec tenebuntur veni re nec sunt vocãdi ad conciliũ generale. Suadet ẽt ratio: qa si inferiores essent vocãdi, cũ sint plures numero ꝗ̃ sint epi & maiores prælati posset accidere ꝙ ex ipsorũ votis aliqua contra episcoporum vota venirent statuenda. hoc autem videretur valde inconueniens attenta propria episcoporum in conciliis authoritate. sunt enim proprie omnes episcopi de concilio generali: vt probat tex.in.cap.si quis diaconus.50.di. ergo videt ꝙ inferiores

A non debeant vocari. Item ad idem eſt tex. in
§. hinc etiam. 17. di. iuncto ſequen. verſi.
epiſcopi vero. vbi dicit ꝙ ſynodo congrega-
ta apud vrbem cum diſceptaretur an deberẽt
audiri accuſatores ſymmachi papæ, remiſſa
concilio deliberatione, epiſcopi congregati
in ſynodo reſpõderunt ſymmachum immu-
nem fore. & ſic tantum de epiſcopis fit men-
tio. Item ibidem dicitur ꝙ rex theodoricus
requiſitus reſpondit poteſtati pontificum re
mittendum ſymmachum in concilio. Ad
idem 10. quęſtione. 1. hanc conſuetudinem
21. di. cap. nunc autem. 2. q. 7. §. item
cum balaham in fi. iuncto. d. §. hinc etiã. 17.
di. 63. di. adrianus el primo. Et ſi aliquis non
epiſcopus interfuit, fuit reprǣſentatiue nõie
papæ quia ab eo miſſus: eſt enim proprium
epiſcoporum intereſſe conciliis gñalibus.
¶ Sunt ergo vocandi ad concilium omnes
maiores prælati poſt papam. Papa enim pre-
eſt in concilio tanq̃ caput: vt in. ca. ſignifica-
ſti, & in. cap. licet de elec. & patet. 17. di. per
totum. Item & cardinales, & eorum collegiũ
ſecundum oſtien. in. ca. antiqua de priui. ſunt
enim cardinales collaterales romani pontifi-
cis qui eſt eorum metropolitanus: vt aliquã-
B do ſupra dictum eſt. & optime facit tex, quẽ
adducit domi. in propoſito trac. videlicet ca.
ad apoſtolicę, verſi. nos itaq; de re iudi. Sicut
ergo metropolitanus eſt caput concilii & epi
ſcopi membra (vt in. cap. graue de pręben. &
in. cap. ſicut olim de accuſa.) ſic & collegiũ
cardinalium eſt ſpeciale membrum papæ:
vt ſatis ſupra dictũ eſt in pręcedenti rub. vbi
eſt tractatum de patriarchis. habent enim iu-
riſditionẽ epiſcopalem in ſuis titulis: vt in
cap. iis quæ de maio. & obe. Itẽ & patriarchæ
& primates. 16. di. habeo librum. 1. q. 7. con
uenientibus. Item & archiepiſcopi. 17. di. §.
hinc etiam. Item & epiſcopi. 15. 16. 17. di.
per totum. & in cap. ego. N. de iureiuran. Vn
de dicit bal. in cap. olim de reſcrip. ꝙ de neceſ
ſitate ad concilium generale non niſi epiſco-
pi ſunt vocandi. allegat inno. in. ca. graue de
præben. Ad idem eſt quod legitur in calcedo
nen. concilio ꝙ epiſcopi ibidem vidẽtes quoſ
dam egyptiacos non epiſcopos qui de alexã
dria cum dioſcoro hæretico calcedonẽ vene
rant tentantes intereſſe concilio, clamauerũt
omnes ꝙ concilium epiſcoporũ eſſet, & ꝙ a-
lii expelli deberent, & ideo leo papa appellat
concilium calcedonen. cõcilium epiſcopale.
¶ Sed imo videtur ꝙ non tantum prælati ſu
periores ſint vocandi ſed etiam inferiores.

Pro hoc videtur tex. in. ca. adrianus el. 2. 63. C
di. vbi dicit tex. celebratam ſynodum in patri
archio lateranen. cum. 153. epiſcopis religio
ſis & abbatibus. Ad idem. 1. q. 7. conuenien-
tibus, ibi religioſi monachi dixerunt, capien-
do monachos pro abbatibus: iuxta tex. in. c.
fi. de ſimo. &. cap. ex ore de priui. Et ita expo-
nit glo. ibi. & colligit ꝙ in ſynodo vniuerſa-
li debent interuenire abbates. quod & voluit
archi. in. cap. ſtatuimus in. §. ſed hoc. 1. q. 1.
& idem archi. & alex. in. d. c. conuenientibus
1. q. 7. Et ex hoc ꝙ in prin. illius tex. fit men-
tio de abbate qui pręfuit in concilio nomine
adriani papæ, non ſumitur ꝙ abbates debeãt
intereſſe & vocari ad concilium, ſed ex verſi.
ſupra allegato. Imo ex illo prin. colligitur ꝙ
qui interuenit in concilio ſiue presbyter ſiue
abbas non nomine ſuo ſed papæ interuenit.
patet, quia tales præferũtur patriarchis archie
piſcopis & epiſcopis & aliis pręlatis qui ſunt
in concilio: vt patet ex illo tex. & facit. ca. prę
cipimus. 93. di. & cap. ſtuduiſti de offi. lega.
& notat alexan. in. d. cap. conueniẽtibus. Vn-
de poteſt dici ideo tunc interfuiſſe abbates
quia gerebãt uicem papæ. ¶ Similiter pro ab
batibus ꝙ ſint vocandi, facit tex. in. cap. epi-
ſcopus non debet, & in. cap. decernimus. 18. D
di. Item tex. in. c. quod ſuper his de maio. &
obe. Item. c. fi. de cau. poſſeſ. & ꝓprie. &. c. ſi-
cut olim de accuſa. Et ad idẽ ſunt tria ca. 63.
di. videlicet adrianus el. 1. vno mõ inductũ
ſupra allegatũ. & adrianus el. 2. &. c. cũ adria-
nus. Item. c. anaſtaſius. 19. di. Ad idẽ ẽt facit
quod dicũt doctores in. c. quia ꝓpter de elec.
vbi dicunt ꝙ licet forma illis tex. habeat locũ
in eccleſiis ſiue prelaturis per quas dicitur ec
cleſia viduata, & nõ in aliis iferioribus digni
tatibus: tñ doctores cõmuniter volũt ꝙ ẽt ha
beat locũ in abbatibus qa & ipſi paſtores ap
pellanẽ: vt eſt tex. ĩ. c officii de elec. A pari vi
deẽ ꝙ iidẽ cõcilio ſicut epĩ debeãt intereſſe &
ad ipm vocari. Bal. in. c. 1. de iudi. 2. col. ĩ ver.
ſed nunqd lo. 1. dicit ꝙ a cõcilio poſſunt ab-
bates vocari, qa cõciliũ formatũ habet iuriſdi
tionẽ: ſed ad congregandũ nõ poſſunt trahi
inuiti, quia nõdũ formatum non habet iuriſ
ditionẽ. Ad quod vide quæ dicuntur infra in
articulo de iis qui poſſunt itereſſe in cõcilio.
¶ Adde tñ ꝙ imo videtur ꝙ non tñ abba-
tes ſed etiam clerici inferiores ſint vocandi:
vt. d. c. anaſtaſius & in. c. olim. 95. di. Ad idem
facit. c. 1. 15. di. in prin. vbi dicit ꝙ ſancti pa-
tres cõuenerũt: ſub quo vocabulo ẽt presby
teri poſſunt cõtineri, erãt. n. antiqtus idẽ preſ

A byteri & episcopi,d.c.olim &.2 1.di.c.cleros 93.di.legimus,c.1.&.2.de pecu.cleri,per in no.Ad idem est tex.& ibi doc.in.cap.fi.de iis quæ fiunt a prælato:vbi etiam capitula cathedraliū ecclesiarū sunt vocanda & requirēda. debēt.n.interesse ad hoc vt si viderint aliqua tractari contra se possint appellare. ca.super eo de offi.dele.& etiam contradicere:vt in.c. nicena.3 1.di.Ad idem tex.in.c.benequidem 96.di.vbi.in concilio leguntur fuisse presbyteri diaconi clerici & alii viri religiosi.Ad idē cap.anastasius.1 9.di.Item in gestis sextę synodi constantinopolitanæ interfuerunt presbyteri abbates & monachi:vt legitur in prima actione in prin.in.c.conuemente in fine cap.& per totum.Et similiter in calcedonen. concilio interfuerunt & monachi & presbyteri,imo & presbyteri tenentes locū episcoporum: sicut eusebius & constantius presbyteri tenētes locum anastasii episcopi nicecę & eusebius presbyter tenens locum macarii episcopi laodicię syrię.Imo & archidiaconi:vt porphyrius archidiaconus agens vices vranii episcopi emissę phoenicis libani.sic & octarius presbyter tenēs locum ioannis episcopi arcęę:& sic de multis similibus,vt ponitur in prima actione ipsius concilii calcedo
D nen.ad idem videt tex.in.ca.in noīe dñi.2 3. di.Itē & de gregorio.1 0.legimus eū vocasse beatū thomā ad concilium propter eius eminentē scientiā : vt dicit archie.flo .in.3 .par. summę ti.2 4.c.2. Item ad hoc videtur tex. in.c.ad sedem.3 5.q.5 . ibi in synodo habita in lateranen.consistorio conuocatis ad hoc opus epis & clericis atq; iudicibus diuersarum prouinciarum.Vnde iste tex.videtur plus pbare,q etiā laici sint vocandi si sunt iudices. pro quo ad idem est tex.in.c.ad apostolicę de re iudi.in.6.vbi papa dicit se vocaturum ad concilium reges , principes seculares & ecclesiasticas personas.

¶ Sed de imperatore q debeat ītéresse & vocari,vt tex.in.c.futurā.1 2.q.1.in.§.idē vero. vbi constantino imperatori in cōcilio præsidenti apud niceā cū quærele plures essent de ecclesiasticis propositę prelatis,respondit vos a nemīe diiudicari potestis quia dei solius iudicio reseruamini.et similis tex.est in.c.conti nua in.§.item cōstantinus:qui alias est prin. capituli.xi.q.1.Idem et refert in historia ecclesi.li.1 0.c.2.Idem etiam referūt chronicistę de constantino scribentes.Item de impatore ad idem tex.in.cap.sexta.1 6.di.ibi exequente piissimo principe cōstantino intra palatiū suum simul cum legatis sedis apostolice . & ibi in.§.quinta,vbi in cōstātinopoli celebrata fuit synodus sub iustiniano imperatore. Ad idem tex.in.c.habeo librū ea.di.Ad idē etiam tex.in.c.nos ad fidē.96.di.vbi imperator voluit interesse in synodo ad fidem confirmādam & sic iure proprio.Facit glo.in.cle.1 .de offi. uica.de importātia verbi volumus.Ad idem tex.i.c.sancta romana.1 5.di.vbi loqtur tex. de pluribus cōciliis celebratis mediātibus diuersis imparoribus.Ad idē bonus tex.in .c. nūc aūt.2 1.di.vbi valēntinianus impator interfuit cōcilio:qui assurgēs aduersus calūniatores in sixtū papā,in arbitrio eiusdē pontificis tribuit iudicare iudiciū suū.& tex.in.c.mādastis.2.q.4.Ad idē ēt tex i.c.satis euidēter.96. di.vbi etiā probatur q per aliū possit interesse.licet aliquomō ēt possit induci ī cōtrariū. Ad idē rursus tex.in.c.1.1 5.di.vbi fuit celebratū cōciliū mādāte cōstātino impatore.vnde plus pbat ille tex.q de mādato impatoris debet congregari conciliū: de quo latius in q.quis habeat congregare conciliū.Ad idē in c.valentinianus.63.di.vbi valētinianus congregauit epos in cōcilium.facit tex.in.c.quia sancta & in.§.verum.63.di.

¶ Item de regibus est tex.in.cap.adrianus el primo & lo secūdo.63.di.vbi carolus rex frācorum fuit author cōcilii celebrati in pāriarchio lateranen.vbi data fuit potestas impatori isti tuēdi platos.Ad idē tex.in.c in synodo ea.di. vbi ī synodo in eccl'ia saluatoris cōcessa fuit ottoni primo regi theutonicorum inuestitura eporum instar cōcessiōis carolo prius datæ.Ad idē.ēt tex.in.§.hinc ēt cū seq.1 7.di.vbi theodericus rex cōgregato cōcilio,respōdit synodalis eē arbitrii decernere q̄ aduersus symmachū papā obiicebātur.Ad idē ēt.2 9.q.2.ca.si quis ingenuus in suprascrip.vbi rex pipinus īterfuit cōcilio.facit ad id qd dicit d regib9.q ipsi inūgūtur vt in.c.1.de sacra vnc.& q ipsi susceperūt ecclesiā dei tuendā.de quo tenent reddere rōnem ī districto iudicio:vt in.c.principes.& in.c.regū.2 3.q.5.videtur igitur interesse eorum q sint in cōciliis.Ad idē tex.in.c.bñ quidem.96.di.ibi eminentissimus vir prefectus pretorio atq; patritius agens etiam vices precellētissimi regis odoacris.& sic ille tex.pbat q in cōcilio possunt reges interesse ēt p aliū. Et plus adhuc probat ex dictione etiam q prefecti pretorio & patritii debent interesse cōciliis.facit qd dicit de dictione etiā.in.l. ēt.C.si tutor vel pcurator.bar.in.l.supra iter, in fi.§.officium,ff.de aqua plu.arcenda.in.l.

A etiam.C.de fur.in.c.accusatus.§.quęstiōibus de hęrc.in.6.in cle.dispendiosam.in fi.de iu- di.l.quodcunq͂.§.si quis ita.ff.de verb. obli.per bar.& bal.in.l.1.C.qui admitti.Et areti.iu.cap.cum dilectus in glo.de accusa.& consilio.27.cū simil.Ad idem q͂ debent in- teresse reges,facit.31.q.1.illud insuprascrip. & hugo in.c.mādastis.2.q.4.Facit etiā quod legitur in gestis concilii agathonis in princi- pio cuiuslibet actionis:videlicet præsidenti- bus patritiis & consulibus aliquando,& ali- quando residentibus & sedentibus ex latere piissimi imperatoris constantini.& sic laici etiam inferiores regibus videntur debere in teresse.

¶ Et de his laicis inferioribus, etiam vi- detur tex.in.c.in nomine domini.23.di.ibi q͂ si quis contra hoc nostrum decretum syno dali sententia promulgatam:iuncto eo qđ supra dicitur sicq͂ reliquus clerus & populus. & tex.in.c.in synodo.63.di.ibi cum clero & populo romano &c.& in dicto.c.ad sedem 35.q.5.ibi in suprascriptione.& in.d.c.cōue nientibus.1.q.7.& in dicto.c.anastasius.19. di.& in.d.cap.ad apostolicę de re iudi.& glo. in.d.c.fi.de iis quę fiunt a prælato.& in.cap. adrianus el.2.63.di.Et p his facit ratio:q͂a cō

B cilium repręsentat ecclesiam vniuersalem, vt in.c.sicut in fi.15.di.sed ecclesia dicitur fi- delium collectio.de consecr.di.1.in ecclesia. ergo videtur q͂ quilibet fidelis debet admitti. Ad idem facit q͂a act.15.factum fuit conciliū cum apostolis presbyteris & aliis seniori- bus & honorabilibus viris.Facit ēt quia in conciliis agenda sunt quę omnes fideles tan- gunt vt in.c.in nomine domini.23.di.cum simil.ergo videtur q͂ omnes fideles sint vocā di:regula quod omnes cum simil in.6.Ad idē ēt facit q͂ oēs curati presbyteri sunt pręla ti.c.cum ab ecclesiarum de offi.ordi.& si cut eps gerit curā ī suo episcopatu,sic & pręs byter parochialis in sua parochia.in.ca.si epi scopus &.c.nullus,& in.ca.fi.de paroch.& in c.sicut.ibi archi.& domi.7.q.1.& in.c.cum sit,de ęta.& quali.cum simil.ergo videtur q͂ ipsi sint vocādi sicut maiores prælati.Pro quo est tex.in.d.c.concilia.17.di.vbi tex.appellat ea concilia sacerdotū.& in.§.hinc etiā.di.vbi in concilio imperator præcepit q͂ sacerdotes conuenirent.Similiter respectu ordinis car- dinales diaconi & presbyteri non dicuntur maiores prelati:vt in.c.q͂q͂.2.q.7.& supra dictum est in pcedenti rubrica:si.ergo ad cō ciliū tantū maiores prælati essent vocādi,nō

videretur q͂ diaconi cardinales essent vocan di:quod est falsum secūdū oēs doc.Ad idem A facit qđ ponitur in principio primæ actionis in cōcilio calcedonē.vbi interfuerūt plures cōsules,patritii,præfecti& magr̄atus.Et de p sonis ecclesiasticis ibi pbatur idē in.7.cogni tiōe:vbi in condēnatione euthicis subscripse runt plures presbyteri.ex quo videtur q͂ ha- buerint vocē.Item in concilio cōstantien.in senen.in pisano & in basilien.etiā oēs inferio res prælati fuerunt admissi:vt dicit abbas in allegatiōibus qm̄ veritas in fi.qui dicit q͂ post q͂ fuerunt admissi siue de iure siue de gra vo- cē habere debuerūt nec poterāt excludi nec fuerūt exclusi,& fuerunt cōstituti in quasi possessiōe vocis dandę.Et plus ibi dicit q͂ nō solum prælati & clerici inferiores sed q͂ etiā laici possunt ad cōcilium euocari,& eis po- test vox cōmunicari p dictum.c.adrianus el 2.& .c.in synodo.63.di.¶ Sed quo ad conci liū basiliense & alia quæ nō fuerunt canoni- ca,nō potuit quæri quasi possessio vocis dan dę:argumēto eorū quę ponūtur in.c.cum ec clesia sutrina de cā pos.& proprie.

¶ Sed contrariū (q͂ imo nec abbates dicant de numero cōcilii)probat tex.& nōt ibi do- mi.in.c.eps.18.di.Et licet loquatur de con D cilio synodali,videtur idem & lōge plus per argumētū a maiori de cōcilio generali.¶ Vi detur ergo ex varietate istorū iurium q͂ ma teria reddatur difficilis.Doc.tñ cōiter in.cap. graue de preben.(maxime ioā.de immo.)di cunt q͂ ad conciliū generale sunt vocādi epi totius orbis & alii superiores prælati,& in pro uinciali cōcilio epi tātum de necessitate.Ali qui addunt etiam & abbates in gñali.De quo domi.in dicto tractatu in.4.q.& idem domi. in.c.ad apl̄icę de re iudi.in notabilibus.Etar chie.flo.in.3.pte sum ti.24.c.2.& rosellus de ptāte papæ in ti.de cōciliis in.9.charta.& brixiē.in quodā suo tractatu de cōcilio.& ar chi.in.§.sed hoc intelligēdū est.1.q.1.in.ca. statuimus.Idem ēt archi.& alexā.in.c.cōue niētibus.1.q.7.& idē alex.in.c.canones.15. di.Idem ēt cardinalis de turre cre.in trac.de potestate papę.li.3.c.12.& in.c.gñalia.17. di.in.4.q.vbi concludit q͂ in voce decisiua & cōsultiua vocādi sunt soli epi:quia est eo- rum qui habent potestatē clauiū:matthęi.18. & matthęi.5.vos estis sal terrę.sed in consul tiua tm̄ possunt vocari ēt īferiores siue clerici siue laici:sicut fuit in constantien.& basilien. vbi dicit interfuisse inferiores episcopis.

¶ In ista materia quæ a paucis est posita (in

A qua & doc. transeunt sicut muscipula inter prunas: vt dicit abbas in dicto. c. graue in finalibus verbis) collectis aliquibus ex disputatione eiusdem abbatis quę incipit episcop⁹ dicerem sic. A ut quęrim⁹ qui possunt interesse vel sunt admittendi in cõcilio gñali: & iste erit articulus de per se, qui infra examinabitur, aut quęrimus qui sunt necessario vocandi ad cõcilium generale quando tractatur de rebus & psonis ecclesiasticis: vt puta de duobus contendentibus de papatu vel de depositione papæ vel similibus quæ cõcernerẽt statum ecclesię. & tũc sine dubio laici cuiuscũq gradus non sunt vocandi: quia ad eos non spectat tractare ecclesiastica: vt in. c. sacrosancta & in. c. massana de elec. 1 6. q. vl. laici. ca. si de rebus eccle. nõ alie. c. cãni quę de pscrip. & in. c. vbi nam. & in. c. bñ quidem & c. nos ad fidẽ. 86. di. & in. c. si per ordinationẽ cũ tribus sequentibus & pcedentibus. 63. di. & simil. ẽt si imperator & reges fuerint: vt dictis iuribus. 63. di. Potestas enim disponendi de ecclesiasticis data fuit clericis & nõ laicis: quia petro & apostolis & in personis eorum successoribus ipsorũ data fuit potestas de spiritualibus disponẽdi vt in. d. c. bñ quidẽ. & d. c. nouit & c. ca. ecclesia de constitu. & bene in. cap.
B principes. 23. q. 5. & est extrauagans bonifacii quę incipit debent. Vnde laicis in ecclesiasticis & aliis spiritualibus obsequẽdi manet necessitas non authoritas impandi: vt in. c. si. de rebus eccle. nõ alie. Et populus est docendus & nõ sequẽdus. 62. di. docendus. nisi essent eis cõcessa aliqua ex priuilegio vel de cõ cõsuetudine (vt patet de cõsensu præstando in electionibus ecclesiarũ cathedraliũ regni post vel ante electionẽ) & esset de hoc tractãdũ: vt in. c. cũ terra. & in. c. cum inter vniuersas, & in. c. qd sicut de elec. & in. c. de hoc de simo. Sicut ẽt dicitur de regibus franciæ & angliæ qui hñt priuilegiũ cõferendi certa beneficia in suis regnis: vt in specu. inti. de legato. §. nunc tractemus, versi. sed nunquid. & ioã. an. in addi. ibi. & in ti. de præbẽ. ad finem. & doc. post glo. in. c. 2. de præbẽ. in. 6. Et de impatore, cui olim presentabatur electio papæ: vt in. c. agatho. & c. sequenti. 63. di. & c. in synodo. & in. c. reatina cũ duobus sequen. ea. di. vbi de his similibus p totã distinctionẽ. De quo ẽt p alex. i. c. impium. 10. di. vbi etiã vtrũ possit acquiri ius cõferendi p regem lõgissima prescriptiõe. de quo ẽt in. c. dilectus vltimo de prebẽ. & in. d. c. 2. eo. ti. in. 6. Vnde si hoc haberent ex priuilegio & constaret, tunc essent vocandi.

C ¶ Fallit nisi tangeret alicuius interesse ppriũ quia tunc deberet vocari: nõ quia laicus possit interesse in concilio, sed quia non citatus nõ potest absens damnari nec de eo iudicari: vt in. l. de vnoquoq. ff. de re iudi. & in. l. consentaneũ. C. quomodo & quãdo iudex, cum simil. Et ita intelligitur quod dicit in. c. ad apostolicę de re iudi. & in. cap. propter ecclesias 18. di. omnes enim de quorum factis agitur sunt vocandi. Ita dicit immol. ioan. an. anto. & alii loquendo de concilio prouinciali in. d. ca. graue. Item & oẽs sunt citandi quos causa tangit: vt in. cap. abeuntibus. 63. di. est enim citatio de iure naturali, quę non potest omitti nec a concilio nec a principe. l. facultas. C. de iure fisci. li. 10. l. nam ita diuus. ff. de adop. & cle. pastoralis de re iudi. puta si tractaretur de deponẽdo imperatore: quę causa tangit etiam laicos. possunt enim laici interesse concilio & vocari ad concilium pro iusticia petenda vel defendenda: vt in. ca. nouit de iudi. dicit ioan. an. in. cap. si. de iis quæ fiunt a prela. Bonus est tex. in. c. 1. de spõsa.

¶ Fallit secũdo nisi papa vellet vt etiã laici citarẽtur pöt. n. papa etiam laicos facere capaces rerum ecclesiasticarum siue spiritualium
D maxime vocis dandę: vt in. d. c. adrianus el secundo, 63. di. 2. q. 4. mennam, 96. di. bene quidem. Potest enim laico dare potestatem excõmunicandi. 32. di. §. verum in glo. & ioan. an. in. c. 2. de præben. in. 6. facit quod dicitur post glo. in. c. decernimus de iudi. Item & ecclesiastica sacramenta ministrandi: vt in cap. quanto, post glo. de consue. per doc. dummodo non sint talia per quæ denigraretur status vniuersalis ecclesię: vt puta q conficeret corpus christi: quod presbyteris tantũ & aliis superioribus est concessum: vt in. ca. 1. de summa trini. ⁊ Item ex demandatione papæ posset laicus omnia facere quæ sibi essent demandata: & sic etiam confirmare & chrismare, secundum glo. in. c. manus de con secr. di. 5. de quo quid tenendum, dic vt per doc. in. d. c. quanto, & in. cap. peruenit. 95. di. Item potest etiã papa delegare laico cãs spirituales: vt in. c. 2. (ibi glo. & doc. cũ cõcordãtibus) de iudi. Et isto mõ possunt intelligi oĩa iura in quibus apparet laicos interfuisse cõcliis in quibus tractatũ fuit de rebus spiritualibus quia interfuerũt tanq inuitati, nõ autem tanq qui iure suo necessario fuerint vocãdi: vt in. c. ad sedẽ. 3. q. 5. & in. d. c. vbi nã. 86. di. cũ aliis supra allegatis. Et sic ista fallẽtia nõ

A proprie videtur cōuenire ad principale quęsitum quo quæritur qui sint necessario vocandi ad generale concilium.

DE personis autē ecclesiasticis quæ sint necessario vocandæ quando tractātur res spirituales, dicendum est φ aut loquimur in voce deliberatiua decisiua siue diffinitiua, & clarū est φ omnes episcopi & alii maiores prælati sunt necessario vocādi: quia ipsi proprie sunt de cōcilio generali: vt patet de omnibus supra, & in oībus iuribus supra in principio pro ista parte allegatis, & patet. 63. di. per totum. Et bene ostenditur actu. 15. quando apostoli celebrarunt conciliū, in cuius locum successerunt episcopi: vt in. c. ecclesiæ principes. 35. di. & dictum fuit in præcedēti rubrica. De quibus dicitur psal. 44. pro patribus tuis nati sunt tibi filii &c. Vbi glo. hiero. dicit exponendo. fuerunt in ecclesia apostoli patres tui, quoniam ipsi te genuerunt: nunc autem quia illi recesserunt a mundo, habes pro eis episcopos sunt. enim & hi patres tui, quia ab eis regeris: cum enim episcopi successerint iis quibus dominus ait matthæi. 5. vos estis sal terræ, vos estis lux mundi, & iterum matth. 18. quæcunq; ligaueritis super

B terram &c. siue loquamur in voce deliberatiua siue consultiua, de necessitate ipsi episcopi sunt vocandi. Ad quod etiā facit illud psal. 44. constitues eos principes super omnem terram: quod de episcopis dictum intelligimus. Et facit tex. i. c. placuit. 18. di. vbi puniūtur si negligunt ire ad concilium, quod & ponit abb. in. c. quod super his de maio. & obe. & in. c. Ego. N. de iureiuran. ¶ Et cum superioribus prælatis intelligo etiam cardinales quantumcunq; non sint episcopi cardinales, propter amplitudinem dignitatis & assistentiam papæ: vt in. d. c. antiqua, & in ca. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. & in. cle. pastoralis eo. ti. Quæ duo iura sunt ædita in concilio & de consilio fratrū (videlicet cardinalium) & sonant φ ipsi sunt necessario vocandi.

¶ Dubium tamen est de abbatibus & aliis inferioribus. Et quo ad abbates videtur φ non sint necessario vocandi per id quod dicit inno. in. c. graue de præben. vbi dicit φ in cōciliis prouincialibus non sunt necessario vocandi abbates: vt in. c. episcopus non debet 18. di. Ad idem reperio allegatum petrum & abbatem antiquum in. c. sicut olim in fine de accusa. Sed ibi abbas dicit φ non sunt cōpellendi, & ibi non loquitur præcise de abbatibus, sed & de omnibus inferioribus episcopis: & remittit se ad cap. fi. de iis quæ fiunt

C a prælatis vbi loquitur de capitulis cathedralium ecclesiarum, quę dicit non esse vocāda, allegat inno. in. c. graue de præben. & vincē. in. c. cum in veteri in glo. quæ incipit expectatum de elec. Antonius de butrio in dicto cap. graue dicit tantum vocandos de necessitate episcopos ad concilium prouinciale, per ca. quoniā quidem. di. 18. licet ad concilium synodale episcopi sint vocādi etiam abbates & sacerdotes & totus clerus diœcesis: vt in c. decernimus. ea. di. & in. c. quod super his de maio. & obe. vt dicit antonius & ioā. de imo. in. d. c. graue. Ergo videtur φ ad generale nō sint necessario abbates vocandi, sicut nec ad prouinciale. Et pro hoc videtur bonus tex. in cap. ex ore de priuile. qui posset etiam induci in cōtrarium: ex quo ibi quo ad abbatem sumit argumentum etiam quo ad conciliū generale, quasi velit φ abbates debent interesse in conciliis generalibus. ¶ Et idem in effectu (videlicet φ non sint necessario vocandi abbates) vult ioan. an. post innocen. & ostiē. in. d. cap graue. Allegat. c. quoniam quidem &. c. episcopus &. c. placuit. & cap. ppter. 18 di. Hoc idem probat tex in. c. satis euidenter 96. di. in fi. ibi illicitū nanq; est eum qui non

D sit in ordine sanctissimorum episcoporū ecclesiasticis immisceri tractatibus. Hinc etiā ostēditur clarum esse φ deliberare & statuere & reformare aliquid in cōcilio & in collegiis est iurisditionis: vt in. c. fi. de rebus eccle. c. qualiter & quādo de accusa. Sed hæc iurisditio remansit penes magnos prelatos. Olim enim ecclesia regebatur per omnes sacerdotes: vt in. c. olim. 96. di. ideo nō mirū si oēs seniores vocabantur ad cōciliū. Sed hodie est facultas cōgregādi libere: vt in. c. 1. 15. di. & distincta potestas episcopi a potestate inferiorum sacerdotum: vt patet per totum de offi. ordi. &. 6. q. 3 scitote. &. 9. q. 2. nullus. & cap. episcopi. &. q. 3. c. per singulas, cum simil. Ideo tantum ii vocandi sunt penes quos remansit ista iurisditio: & sic tantummodo episcopi. ¶ Bal. autem vt supra dictum est vult φ congregato concilio possint abbates ad concilium vocari, sed ad congregandum nō possint inferiores episcopis trahi inuiti. Sed si bene inspiciatur bal. potius videtur loqui in cōcilio prouinciali: quia si abbates sūt necessario vocādi ad cōciliū generale, frustra diceret φ non possunt trahi inuiti. ¶ Nec obstat φ episcopi vocant inferiores ad synodos: vt in. c. decernimus. 18. di. & dicitur in

A d.c.graue.quia illud verum est non vt statu- ant vel iudicent,sed vt eis facta in prouincia li concilio insinuetur:vt in.d.c. decernimus, & cap. sicut olim de accusa. Et pro ista parte sunt omnia iura & aliæ rationes,p episcopo supra in principio adducta. Et ꝓpterea istā opinionē (ꝙ non sint necessario vocādi inferiores episcopis vt habeant vocē decisiuā)tenuit domi.in.c.1. & in.c.regula.17.di.& tenuit rosellus in suo tractatu de potestate papæ.& tenuit etiā archie.flo. in dicta summa. & car.de turre cre. vbi supra: & abbas in sua disputatione episcopus. Nisi vt dicit abbas essent patres abbates:qa etiā essent necessario vocandi. Si autē vocarentur ad habendū vocem cōsultiuam,possent & alii inferiores vocari. ℣ Et pro ista opiniōe facit ratio,vt euitetur confusio:vt in.§. & ante quidē in proœ. digestorum.& vt euitetur contemptio: quia multitudo facit contemptibiles.93.di. legimus.&.23.di.tales,& vt cessent cōtentiones quæ plerunq; propter multitudinem oriuntur,facit quod dicit bal.in trac.de schisma. in ru. C.si quis aliquē testa. prohi. Et vt cessent discordiæ:vt in.c.nos ad fidem.96.di.sicut factum legitur in concilio basilien.vt legitur in cerimoniali.& idem dicit cardi. de turre cre.

D vbi supra. De quo videmus in concilio senēsi,vbi interfuerunt abbates & simplices canonici: vt patet in gestis cōcilii basilien.in principio primæ sessionis, vbi fuit inter cæteros pro natione italica dominicus de sancto geminiano,qui erat auditor cameræ:& nicola⁹ abbas sancti donati pro prælatis senen.domini, & pro gallicana abbas vrsicampi: & pro hispanica petrus alphonsi abbas sancti vincētii & canonicus toletan. pro germanica hartungus decretorū doctor & rotæ auditor, & frater theodoricus de andel monachus ordinis præmonstraten.in decretis licētiatus eiusdem ordinis procurator, & pro natione anglicana thomas de merdona canonicus ascolan.in sacra pagina baccalarius. cum aliis episcopis qui fuerunt in concilio senen. vna cum præsidentibus nomine papæ pro loco futuri concilii.qui factis pluribus altercationibus elegerunt ciuitatē basilien. in prouincia bisuntinen.pro idoneo loco.℣ Ex quo videtur ꝙ isti etsi non erant episcopi vel patres abbates habuerint vocem decisiuam in concilio senen. Ad quod potest respōderi ꝙ isti erāt procuratores nationū suarum, & tanq̄ procuratores actū fecerunt. Vel melius ꝙ illud fuit ad deliberandum pro loco concilii eligēdo. Item & ibi ea de causa generata est cōfusio. Item & patres abbates quantūcunq; dicantur habere quasi episcopalem iurisditionem, & abbas voluerit eos esse vocandos: tamen quia nō sunt de numero episcoporū, crederem non esse necessario vocādos: quia de eis hoc iure nō cauetur sicut de episcopis, nec habent episcopalem iurisditionem ratione dignitatis abbatialis vt infra dico.℣ Et ad omnia iura in cōtrariū adducta tenētes istā partem possent respondere. Ad cap.ergo.N. de iureiuran.ꝙ licet etiam abbates iurent vocati ire ad conciliū, nō sequitur propterea ꝙ necessario ipsi sint vocandi, sed si vocātur ꝙ tenentur ire. Item debet intelligi de concilio eis conuenienti,nō de generali.℣ Ad.c.adrianus & ca. in synodo, potest respōderi ꝙ licet ipsi abbates interfuerint concilio,non sequit̃ ꝙ necessario fuerint vocādi,sed ꝙ potuerint interesse:vel ꝙ iuerint nō vocati,vel ꝙ ex vrbanitate fuerint vocati. Et tales admittēdi sūt sicut de puīciali cōcilio dicit ioā. an.in.c.graue de præben.℣ Ad.c.cōuenientibus.1.q.7. dicit̃ ꝙ nō loquitur simpliciter de abbatibus, sed de monachis:sed glo.est quæ exponit de abbatibus.& potuit esse ꝙ concilium admiserit omnes volentes ire. Et quod dicitur in principio de abbate ꝙ interfuerit, responde- tur ꝙ interfuit vice & nomine adriani papæ: & ideo vt dixi supra eo casu præfertur etiam patriarchis,archiepiscopis & episcopis,vt ibi notatur.℣ Ad tex. in.c.episcopus non debet 18.di.respondetur ꝙ potius est contra:quia si nō potest cogi ire ad synodū,ergo non est necessario citandus. & ille tex. & quæ infra adducuntur non loquuntur in concilio generali sed in prouinciali & synodali episcoporū.℣ Et similiter ad.cap.decernimus.ibi.n. non vocantur vt statuant vel iudicent:sed vt eis insinuentur gesta in concilio prouinciali. ℣ Ad.c.si.de causa possess.& proprie.non dicitur ꝙ iuerit coactus ad conciliū abbas,& patriarcha ibi se fundat potius in possessorio. Ad.c.anastasius.19.di.licet loquatur de concilio generali,ibi nulla fit mētio de abbatib⁹, nec sequitur presbyteri tenentur ire ergo & abbates. Instātia tollit cōtrariū in.d.c.episcopus non debet.iuncto.c.decernimus.18.di. Vel & melius secundum mathesillanum cū ibi dicitur sine consilio episcoporum presbyterorum & clericorum,intelligitur de episcopis ꝙ debent adesse vt iudices:presbyteri vero & clerici (scilicet maiores, vt sunt cathedralium ecclesiarum canonici) dicuntur

A requiri vt consultores per.c.fi.de iis quæ fiũt a prælã. Q ui etiã respondet ad. c.vbinam le gistis.96.di.q ibi agitur de articulo fidei:vbi debent interesse laici: de quo infra dicetur. ¶ Ad capitulũ quod super his de maio.& o be. potest responderi q loquitur in concilio episcopi & quando abbas habet plebẽ secun dũ glo.ibi.& ca.nimis praua,de exces.prala. vt concordet eũ.d.c.episcopus. Et etiã in ab batibus exemptis:qui etsi alias non tenentur ire ad synodum(vt in.c.ex ore de priuile.)te nebuntur ratione capellarum & plebis si per se illas tenent & curam exercent:vt dicit abb. in dicto.c.quod super his. Q uibus adde qđ plene ponit do.in.d.c.episcopus.& quod di cit in.d.c.nimis praua in glo.1.de exces.præ la. ¶ Ad illa iura quæ innuunt inferiores epi scopis interfuisse in conciliis.respondetur q potuerunt interesse ex vrbanitate,vel vocati pro illorum interesse Nec valet consequen tia interfuerunt,ergo de necessitate debuerũt vocari,de hoc tamen dicetur infra in suo lo co. Adde etiam q licet abbates vocati non te neantur ire ad synodum prouincialem : ta men(vt dicit domi in.d.c. episcopus) expe dit eis ire propter statuta quæ frequenter ibi fiunt contra eos.quæ possunt impediri si sint

B præsentes. & idẽ refert feli. in.d.ca.quod su per his. Item & mendicantes & priuilegiati alias non tenentur ire:vt in.d.cap.nimis pra ua,de exces.prela. An autem & quando abba tes & alii inferiores prælati teneantur ire ad synodum prouincialem & quando ad syno dum episcopalem,vide ample domi.& alios in.d.ca.episcopus.18.di. & doc.in.d.c. quod super his,& archi.in.c.abbates.18.q.2. Et de episcopo an teneatur ire ad concilium pro uinciale,idem in. c.si episcopus eadẽ. 18.di. Et monachi si sint vocati,si sũt claustrales nõ tenentur ire:secus si habent plebes:vt in.d.c. episcopus,&.d.c.quod super his. Et cistertiẽ. non tenentur ire.archi.in.d.c. abbates. & vi de tex.in.c.fi.ea.causa &c.q. ad quem respon det archi.in præallegato.c.abbates. Et an con cilium prouinciale quod procedit ad corre ctionem morum & reformationem(vt in.c. sicut olim de accusa.) possit procedere cõtra archiepiscopum, & quid si in concilio supra archiepiscopum interest primas: doc. maxi me immol. in.c. graue de præben. Et an vo care ad synodum sit legis diocesanæ vel iuris dictionis:in.c.dilectus de offi.ordi.& vide fe li.in.d.c.quod super his.& ibi late vtrum epi scopus possit statuere in concilio contra ius canonum. Et quãdo & quomodo possint in feriora concilia statuere: domi. plene in sum ma. 18.di. & per totam illam distinctionem vide de materia inferiorum conciliorum. A

¶ De aliis presbyteris & clericis ĩferioribus ad iura supra allegata respõdet abb. in dicta dispu.ea sonare q fuerũt inuitati vt irent,nõ q necessario tenerentur ire. Et potest aliter responderi q illud fuit secundum priora tẽ pora cum non tantum creuerat multitudo fi delium. Item dic q vbi de generali concilio fit mentio,concilium presbyterorum expo ni debet.i.episcoporũ:vt vult glo.17.di.in.c. concilia.simile in.c. non potest de re iudi.& in.c.omnis oppressus.2.q.6. Nõ placet mihi opinio abbatis in.d. disputatione : videlicet q sint necessario vocãdi patres abbates:quia licet isti etiam videantur habere quasi episco palem iurisditionem(vt in cle.1.de rebus ec cle. non alie. in glo. in verbo proprii : & in c.abbates de priui.in.6.& in cle.1.de rescrip. ibi glo.& in ca.fi.de regularibus in glo.)non tamen habent episcopalẽ dignitatẽ nec suc cesserunt loco apostolorum sicut episcopi: vt in.c.in nouo,21.di. quibus dictũ est quæ cunq alligaueritis &c.math. 18. & dixi su perius. ¶ Hodie tamen inoleuit consuetudo D q etiam abbates & generales ministri ordi num religiosorũ & omnes qui cum promo uentur ad dignitatem,iurant venire ad syno dum(iuxta.d.c. ego.N.)sunt vocandi ad ge nerale concilium. Ita reperio factum in con cilio cõstantien.& basilien.& refert cardina lis de tur.cre.in ru.qui ad concilia generalia sunt vocandi. & idem brixien.in suo tracta tu.& dicitur in cerimoniali in ru.qui habent vocem deliberatiuã in cõciliis. Et sic per istã consuetudinẽ est approbata opinio archi. & dominici in.d.trac.& cardinalis alexan. vbi supra. De ministris tamen generalibus in cõ trariũ facit tex. in.d.c. nimis praua, de exces. præla.

¶ Aut loquimur in dando vocem consulti uam.& clarum est q etiam in rebus & perso nis ecclesiasticis possunt & debent de hone state vocari etiam inferiores clerici: maxi me viri doctissimi & prudentes. Q uinimo etiam laici per iura supra allegata possent vo cari:quæ vt dictum est intelliguntur q debẽt inuitari vt consulant,non necessario vt deci dant. Ad hoc bene facit forma in subscriptio nibus in cõcilio faciendis, vt consideretur di uersitas inter maiores & inferiores:quia si est episcopus,eius forma est laurẽtius episcopus

A mediolanen. iudicans subscripsi, alii presbyteri, titius presbyter vel archimādrita monasterii sancti ioannis subscripsi, & imperatores subscribunt non tanq̄ diffinientes, sed tanq̄ diffinita suscipientes: vt patet ex subscriptionibus imperatorū in. 8. synodo. Et sic arguitur bene ꝙ episcoporum proprie in cōciliis est decidere: vt dicit cardinalis de turre cre. vbi supra. ¶ An autem teneatur quis ire ad concilium quando clare constat ꝙ vocatur ex causa notorie iniusta: puta quia causa est inserta in citatione. Abbas tenet ꝙ non in. d. c. ꝙ super his de maio. & obe. vide ibi inno. & alios: qui multum ponderāt quando vocatus ex causa iniusta non auderet cōtradicere. Tamen ꝙ teneatur cōparere præferunt quæ dicuntur in. l. si quis ex aliena, de iudi. & in. c. cum ordinem de rescrip.

¶ Quid autem dicēdum de capitulis cathedralium ecclesiarum, an sint vocanda? Quo ad prouincialia cōcilia est tex. ꝙ sic, maxime quando tractanda ibi tangerēt capitula: vt in c. fi. de iis quę fiūt a præla. & ibi glo. loquitur quid de laicis. & iura quæ allegat, etiam habent locū in generali concilio: de quibus statim dicam. De istis autem capitulis cathedralibus an sint vocāda ad concilium generale,

B dic per omnia sicut dictū est de inferioribus abbatibus & ministris generalibus: videlicet ꝙ possint inuitata interesse vt consulant.

¶ Fallunt etiam omnia prędicta in illis duobus casibus de quibus supra diximus in laicis: videlicet nisi tractaretur eorum interesse, & nisi papa vellet eos citari. quia tūc propter ipsorum interesse deberent de necessitate citari: vt dicitur in. d. c. fi. & cap. graue per doc. Imo si viderent aliqua tractari quę cōcernerent eorum interesse & possent eis præiudicare, ipsi possent appellare: vt in. c. super eo de offi. dele. & in. c. nicena. 31. di. & ioan. an. in. d. c. fi. Adde etiā ꝙ quādo tractatur de interesse aliquarū prouinciarū particulariū, ꝙ etiā vocari debēt vt saltē mittant procuratores. Imo etiā eo casu illorū votū maxime est attendendum: vt in ca. cum longe. & ibi alex. 63. di. facit quod dicitur in cap. fi. de maio. & obe.

¶ Aut loquimur quando in concilio generali tractatur non solū de rebus & personis ecclesiasticis sed etiā de iis quę concernunt laicos: vtputa sicut fuit tempore gregorii. 10. vbi in concilio lugdunen. fuit tractatum de tollendo impedimentum publicę honestatis circa matrimonium: vt dicit ioan. an. in. c. nō debet de consan. & affi. sicut etiam in casibus C positis in ca. fi. in glo. fi. de iis quæ fiunt a præla. & similibus qui concernerent statum vniuersalem fidelium. Et tunc si loquimur de laicis, dicerē ꝙ aut non tractatur de eorū præiudicio, & tunc sine dubio dico non esse vocādos necessario vt decidant & diffiniant in cōcilio. Pro hoc est tex. in. c. principes. 23. q. 5. vbi dicitur ꝙ nec laici nec potestas secularis debet se intromittere necesse necessaria in ecclesia, nisi vt quod non prævalent sacerdotes efficere per doctrinæ sermonē, potestas hoc impetret per disciplinæ terrorē. Quod intelligo etiā si in concilio tractaret de causa quę esset æque communis laicis ac clericis in genere: quia sicut in concessione priuilegii vel rescripti nō est necesse citari etiam cum quē causa tangit (vt in. l. penul. ibi glo. quæ cōsue uit allegari singularis. ff. ex qbus cau. maio.) nec in æditione statutorum, per superiorem (vt in. l. omnes populi ibi. doc. ff. de iusti. & iure. l. cunctos populos. C. de summa trini. & in. c. cum olim de re iudi. & in. c. fi. de officio lega. & in dicto. c. quod super his de maio. & obe.) ita nec in proposito: quia laicis tractare de rebus ecclesiasticis nullo modo permittitur, vt supra dictum est. 96. di. in sum. & . 16.

D q. vlti. cap. laici, cum aliis concordantibus ibi allegatis.

¶ Aut loquimur in casu vbi ageretur de eorum præiudicio, & qui ita concernerent factum laicorum vt clericorum. Et tunc glo. in cap. fi. de iis quæ fiunt a præla. ponit tres casus in quibus necessario sunt vocādi. Primū vbi specialiter sunt inuitati: vt in. cap. adrianus. 63. di. cl. 2. & iste casus non facit ad propositum. Aliū casum quando tractaretur causa matrimonialis: vt in. d. ca. ad sedem. 35. q. 5. Et tertium quando tractaretur causa fidei per tex. in. c. vbinam legistis. 96. di. Ioan. an. in. d. c. fi. vult ꝙ etiam eo casu quo agitur causa fidei & matrimonialis, non possint interesse vt iudicent sed vt audiant: vt in. c. nullus 62. di. & idem ibi butrius eo, maxime quia possunt postea ordinarii eis publicare: vt in ca. decemimus. 63. di. & . c. sicut olim, etiam si essent excōmunicati: vt in. cre. sponso de sen. excom. & idem cardinalis floren. Et hoc nisi iudicialiter agerēt contra eos vel pro petēda vel defendenda eorum iustitia: quia tunc essent vocandi: vt in cap. nouit de iudi. & supra dictum est. & idem ioan. de immola in. d. c. fi. Pro hoc facit ꝙ causa fidei est mere spiritualis, & de ea laicus nō potest se intromittere

A nisi exequendo ad mandatũ iudicis ecclesia-
stici: vt in.c. vt inquisitiõis. §. prohibemus de
hęre. in. 6. Imo nõ possunt laici de fide dispu
tare: vt in.c. 2. §. inhibemus eo. ti. & li. & in. l.
3. C. de summa trini. Idem videtur dicendũ
de causa matrimoniali, quæ est mere ecclesia
stica: vt in.c. 1. de consan. & affi. & in cle. dis-
pendiosam cum simil. de iudi. ¶ Et hoc idem
videtur tenere abbas in sua disputatione epi-
scopus, & communiter doc. in omnibus lo-
cis: videlicet ꝙ etiam in istis non sint necessa
rio vocandi, sed ꝙ inuitati possint venire, &
etiam si ex se venerint non esse eiiciendos. Et
ita dicunt procedere. c. ad sedem. 35. q. 5. &
c. vbinam legistis. 96. di.

¶ Et certe licet doc. sic communiter transeãt:
tamen si recte consideretur ratio tex. d. c. vbi-
nam legistis, videtur ꝙ debet saltem impera
tor necessario vocari: dum dicit ꝙ causa fidei
est causa vniuersalis, & non solum clericos
sed etiã laicos concernit. Itẽ ille tex. loquitur
in conciliis prouincialibus: vbi videtur ma-
ior ratio quare imperator non debeat inter-
esse: quia quod in prouincialibus statuitur,
non affert præiudicium in vniuerso, sed tan-
tum in prouincia. Et si bene considerentur iu
B ra supra allegata pro imperatore, multũ strin
gunt: & maxime tex. in. c. 1. 15. di. ibi nicena
synodus sub constantino imperatore pera-
cta est. Nisi dicatur ꝙ ibi narratur factũ, non
ꝙ constantinus præstiterit authoritatem con
cilio & ꝙ fuerit necessario vocandus: vel ꝙ
fuit in illo principio in quo fuit data facul-
tas congregandi plebes. Pro hoc etiam est ra
tio: quia cum imperator sit dominus vniuer-
si (vt in. l. deprecatio. ff. ad. l. ro. de iac.) & lu-
minare minus (vt in. ca. solitæ de maio. & o-
be.) & princeps & caput laicorum (vt in ca.
in apibus. 7. q. 1. in glo. & glo. in. d. c. adria-
nus el. 2. 63. di.) cum in generali cõcilio sit
tractandum de omnibus etiam laicis in vni-
uerso, propter eorum præiudicium conue-
nit ꝙ saltem eorum superior vocetur. Item
interesse concilio & dare vocẽ, est magis iu-
risditionis ꝙ̃ ordinis. Et inde est ꝙ electus cõ
firmatus, qui habet ea quæ sunt iurisditionis
(vt in. c. transmissã de elec.) habebit vocẽ in
concilio: vt dicit alexan. in. d. c. canones. 15.
di. Sed imperator quo ad ea quę sunt iurisdi-
tionis inter laicos, est maior episcopo: vt pa-
tet in. c. solitę de maio. & obe. ergo videtur ꝙ
imperator debet vocari ad cõcilium, propter
omnimodam iurisditionẽ quam habet in lai
cos. Facit quod dicit cardi. in cap. licet. q. 35.

de elec. vbi dicit ꝙ imperator est pars conci-
lii, maxime vbi tractatur causa fidei: quia est C
aduocatus ecclesiæ, de elec. venerabilem. &
in cle. romani de iureiuran. Et in tãtum eius
interest ꝙ si papa est de hæresi suspectus, po-
test ab eo exigere vt indicet quid sentiat de fi
de. 2. 5. q. 1. satagendum: iuncto eo quod ibi
notat archi. Et hoc credo verum quando in
cõcilio tractaretur aliquid quod tangeret lai
cos quod posset de iure per imperatorem ex
pediri sine concilio: vtputa si tractaretur de
reformanda ecclesia vniuersali tam in cleri-
cis ꝙ̃ in laicis, & quo ad laicos posset per im-
peratorẽ reformari, & paratus esset se & illos
reformare: alioquin videretur confundi iu-
risditiones & vsurpari iurisditiones contra
not. in. c. nouit de iudi. & ca. venerabilem de
elec. & c. causam quæ el. 2. qui filii sint legi. &
quia neruus ecclesiasticę disciplinæ confun-
ditur si sua vnicuiq; iurisditio nõ seruatur: vt
xi. q. 1. ca. peruenit. ¶ Et idem quod dico de
imperatore, credo etiam de regibus & aliis
principibus. ad hoc dicta inno. in cap. fi. de fe
riis. & sentit abbas in. d. disputatione per prę-
dicta, & ad hoc potest esse ratio, quia tracta-
tur virtualiter de eorum interesse.

¶ Sed si causæ tractandę essent mere spiritua D
les, tunc dico vocari tantum vt audiat & tra-
ctet & consulat: & hoc in vno casu tantum,
scilicet in causa fidei: sicut vult abbas in dicta
disputatione episcopus parmen. & idẽ in esse
ctu cardi. vbi supra, & tunc ad fidem confir-
mandam, non ad potestatem ostendendam:
vt voluit abb. in certis allegationibus factis
in cõcilio basiliensi. ¶ In causis autem matri-
monialibus dicerem inuitandos laicos ad cõ
cilium tantum vt audiant & consulant: sicut
fuit in. d. c. cum ad sedem. 35. q. 5. In aliis au
tem causis mere spiritualibus dicam idem de
omnibus laicis per illum tex. in. c. vbinam le
gistis. 96. di. videlicet ꝙ non sint vocandi nisi
ageretur de alicuius interesse & in forma iu-
dicii, vt supra dictum est: vel papa vellet eos
vocari & habilitare ad dandum vocẽ etiam
decisiuam siue deliberatiuam. ¶ Et licet ma-
thesillanus in suis additionibus ad trac. d. an-
tonii de bu. dicat ꝙ quando agitur de articu-
lis fidei clerici & laici sunt vocandi, & ꝙ qui-
cunq; voluerit interesse potest exprimere
opinionem suam (quia agitur de communi
præiudicio omnium: & quia posset etiam be-
ne scire sacram scripturam vnus laicus vel
clericus & esse repletus spiritusancto quod
alios multos traheret ad suam sententiam

A 31.di.nicena,& vt innuit apostolus potest interdũ reuelari paruulo, quod ignorat vir magnus: vt in.c.esto, 95.di.) intelligo nõ φ necessario sint vocandi, sed bene inuitandi vt cõsulant vel dent suam opinionem: quia vt ipsemet dicit non dicitur ibi φ sint iudices laici & clerici, sed imo φ decisio, & determinatio spectat solum ad episcopos: & sic concordat cũ supradictis. Et sic potest intelligi quod reperitur factũ in subscriptiõe multorũ presbyterorum post episcopos in concilio calcedonẽ. in prima cognitione, ibi item septima cognitio in condemnatione cõtra euthicen presbyterum, vt patet in exemplis, ibi aunotheus episcopus andronopolitanæ ciuitatis iudicans subscripsi. itẽ genethlius epus argiuus iudicans subscripsi. Postea dicit andreas presbyter & archimandrita subscripsi in depositione euthicis per presbyterum timotheum. Item faustinus presbyter & archimãdrita subscripsi in depositione euthicis quondã p̄sbyteri & archimandritę. itẽ martinus presbyter & archimandrita monasterii dii subscripsi in depositione euthicis quõdã presbyteri & archimandritæ per fratrem philippũ. Itẽ petrus presbyter & archimandrita monasterii beati thalasii sub damnatione euthicis B presbyteri quondã & archimãdritæ per theodorũ monachum subscripsi. Item subsequuntur plures alii presbyteri per seipsos subscribentes. Item iacobus diaconus & archimandrita syrorũ subscripsi per locum monachũ meũ in depositione euthicis. Ex qbus omnibus patet φ abbates siue archimandritę subscripserunt, nõ tanq̃ iudicantes sed tanq̃ diffinita suscipientes & approbãtes: cum episcopi tantum vsi sint vocabulo iudicãs &c. q̃uis ageretur contra euthicen de causa fidei propter quam fuit depositus. In cæteris autẽ dic per omnia idem quod dictũ est supra de causis ecclesiasticis personas clericorum tantum tangentibus.

¶ An autem præmissa habeant locum in cõcilio facto in patriarchio lateranen. quod papa facit cũ clero & populo romano, vt in.c. in synodo, 63.di. Dic φ illud non est tam generale, sed est simile cõcilio prouinciali: quia sicut papa est vniuersalis ecclesiæ episcopus & specialiter patriarcha vrbis romæ (vt in d.ca. adrianus el. 2. 63.di.) potest vt patriarcha facere prouinciale cõciliũ. Et in isto concilio solũ necessario sunt vocãdi ep̄i sicut in cõciliis prouincialibus: vt.18.di.per totũ. alii vero inferiores possunt citari vt cõsulant secundum rosellum in suo trac. de potestate C papæ in ru. de conciliis. & abb. in dicta sua disputatione episcopus: in qua multa videtur hausisse ex supradicto rosello. Quod credo verum cum in suo patriarchio vellet tractare aliqua non concernentia vniuersalem statum ecclesiæ: alioquin tunc diceretur magis concilium generale, maxime si essent generaliter omnes vocati ad concilium: vt dico infra in secunda proxima quęstione. Et limita etiã omnia præmissa semper nisi papa vltra eos quos necessario vocare debet, velit alios vocare: quia ipse præest in concilio tanq̃ rector & moderator totius ecclesiæ & pastor dominici gregis & omniũ episcoporũ ep̄us: vt dicit in dicto cerimoniali. Ad hoc cap. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. 63. di. in synodo & dicitur in.d.c. 1.1 .di. per alex. Et ita fecit gregorius. 7. in cõcilio per eum indicto, scribens episcopis & abbatibus totius britãniæ vt vadant ad conciliũ: vt patet in li. 2. registri eius. c. 1. Et adde φ si papa velit statuere vel per viam legis disponere de causis ecclesiasticis etiam non citatis nec inuitatis nec auditis laicis (vt in causa fidei & matrimonii vt dictũ est) ipsi etiam inuiti tenentur acceptare. nisi essent de articulis iam per sanctos patres & D concilia decisis: quia tunc dicendum vt in ca. maiores de baptis. alioquin sacrilegium esset de facto pontificis dubitare. 19. di. in memoria. & in.c. nulli fas. & ioan. an. in.d.c. si. & rosellus vbi supra.

¶ Adde etiam prædictis φ prælati habentes vocem decisiuam possunt quando sunt omnes concordes & nullus contradicit papa absente in concilio generali admittere simplices clericos alias non habẽtes vocem. & hoc de consensu omnium: alias vno discrepante non possent eos admittere ad vocem decisiuam. sicut dicitur in electionibus, & in compromissariis eligendis: vt in.c. in causis & in c. quia propter de elec. Sicut etiam dicitur in electiõe romani põtificis φ nõ valeret etiã si maior pars statueret φ electus a maiori parte esset papa: quia requiritur φ sit electus a duabus partibus. vel quando esset amplectẽda via cõpromissi: vt dicit in. c. licet de elec. Sed ad vocẽ cõsultiuã posset maior pars admittere simplices clericos: vt dicit abbas in.c. scriptũ in. 1. notabili de elec. Quod si possũt prælati papa absente, tanto magis poterit ipse papa habilitare simplices clericos.

¶ SED quia diximus φ ep̄i sunt necessario vocãdi ad concilium: pone φ sit aliquis ep̄us titularis

A titularis tantũ & nullatenen. an debeat voca- ri sicut alii episcopi? Et primo videtur dicen dũ ꝙ sic quia iste retinet dignitatẽ epalem vt dictũ est supra in ru. de ordine sedẽdi. & dicit in cle. quiuis de foro cõpe. & i cle. in plerisq de elec. oia enim quę cohęrẽt psonę retinet. est. n. epus gñalis, licet nõ administratiõe tñ numero ordine & honore secũdum ostié. & refert cardi. in. c. iter corporalia de trãsla. pla. & sic oia poterit quę sunt ordinis & dignita- tis epalis: vt dicit. d. anto. in. c. 1. de ordinatis ab epo qui renun. episco. quia caret tñ loco, vt ibi.

¶ Sed cõtra videtur esse: quia dare vocẽ i cõ cilio, est non tñ ordinis, sed ẽt iurisditionis: vt abb. in allegata disputatione epus: & al ex. in. c. epos. 17. di. & in. c. canones. 15. di. & di- citur in. c. dilectus de offi. ordi. & in. c. nimis de excess. præla. Ipsi autẽ nullã epalem habẽt iurisditionẽ: vt i. d. c. 1. de ordi. ab epo q renũ. episco. sequit igr ꝙ cũ nõ possint dare vocẽ decisiuã, non sunt necessario vocandi ¶ Et si- militer idem videretur dicẽdũ de epis qui re- signassent epatui: vt in. d. c. 1. Ad hoc est qd dicitur in. c. venerabilis de censi. & quod dici tur in. c. post trãslationẽ de renuncia. Et idem

B de epis in vniuersali ecclesia qui habent ordi nẽ epalem & nullius ecclesię titulum.

¶ Et hĩc ie ptem repio tentã a quodã doctore i concilio constantien. & credo ꝙ sit tractatus ioan. de lignano, qui fuisset cardinalis si non fuisset bigamus: vt dicitur in. c. at si clerici de iudi. qui vult ꝙ eps titularis habeat vocẽ, ar- gu. cle. quãuis de foro cõpe. sed ꝙ alii qui resignarunt epatui & sunt epi in vniuersali ecclesia, non habeãt vocem. Ipse tñ ioan. de li gnano in. c. postulasti de rescrip. refert clemẽ tem quintũ dixisse sibi ꝙ si nõ habuisset vxo rẽ fecisset eum cardinalẽ Et ꝙ ipse respondit se nolle viuere de sanguine christi. & papa al legauit ei tex. vt determinatus sit numerus cle ricorũ ꝙ clerici possunt viuere de rebus ec- clesiæ ẽt si habe. it patrimoniũ. ille vero repli cauit hoc esse verum qñ seruirent ecclesiæ/ & nõ qñ luxuriãtur de bonis ecclesiæ/ quę erãt pauperũ. Dicit tñ anto. de butrio in. ca. sane de conuer. cõiuga. vrbanũ nõ ꝓmouisse ioã. de lignano qa nouella filia ioan. an. q erat ei⁹ vxor/ noluit ingredi religionem iuxta dictũ cap. sane & ca. vxoratus eo. ti. & hoc est veri similius Et de isto dicto ioan. de lignano vi- de feli. in cap. ad audientiam de prescrip. in 1. col. qui allegat eundem ioan. de lignano idem dicere in cap. episcopus de præben. Et

ibi etiam dicit pontifices pro cardinalatu C sæpius dare verba generalia ¶ Q uẽ me non petente dei beneficio gratis & sine labore a- deptus sum: pro quo diuinæ maiestati ha- beo gratias, cui honor laus & gloria in secu- la seculorum.

¶ Sed de prædicta conclusione ego dubito: quia si vt dictum est retinet dignitatem epi- scopalem, illa in concilio videtur magis attẽ denda: quia nullus episcoporum potest præ- tendere iurisditionem dãdi vocem in conci- lio generali plusq̃ alius episcopus, & ideo nõ dicitur esse specialis iurisditionis istius vel illius ecclesiæ, sed in vniuersali ecclesia epi- scopus & in concreto cum aliis episcopis re- præsentantibus ecclesiam: vt in cap. 1. 15. di. de quorum corpore est etiam iste episcopus quantũcunq; renunciauerit, vel aliter sit epi- scopus in vniuersali ecclesia. Hoc etiã vide- tur probari: quia doc. in. ca. episcopos. 17. di. maxime alex. volunt ꝙ electus in episcopũ confirmatus, quantũcunq; nondum cõsecra- tus, debet esse in concilio: quia potest admi- nistrare/ & exercere ea quę sunt iurisditionis: vt in. c. trãsmissam de elec. Facit quod dicit cardi. in cle. quãuis de episcopo non consc- crato in. 5. q. de foro compe. A pari videtur D ꝙ iste ex quo retinet ea quæ sunt principalio ra in episcopo vt supra dictũ est, similiter possit & debeat interesse concilio & vocari & habere vocem. Q uod intelligo de epi- scopo qui renunciauit loco tantum & non ordini dignitati & loco: vt in. d. cap. 1. & d. c. post translationem, Et ratio est: quia episco- pi existentes in concilio recipiunt iurisditio nem omnes in genere a papa & non ratione alicuius particularis ecclesiæ. ¶ Fatcor tamẽ ꝙ isti postponentur episcopis retinentibus locum & dignitatem: vt. d. ca. post translatio- nem. Et hoc bene probat ille tex. in. d. c. inter corporalia, cum parificat electum cõfirmatũ episcopo qui cessit oneri & non honori.

¶ Et idẽ dicerẽ de epis exitiis spoliatis epatu: quia isti possunt exercere iurisditionẽ cõtra spoliatores ẽt in aliena diœcesi. & propterea videtur tãto magis esse vocãdi: vt in cle. quã uis de foro cõpe. Et de epis quorum epatus occupãtur ab infidelibus: vt in. ca. 1. de paro. & in. c. 1. de præscrip. ¶ Et idẽ ẽt dicerẽ de cõ mẽdatariis cathedralium ecclesiarũ: quia pos sunt oia q electus cõfirmatus: vt in. c. is cui de elec. in sexto. ¶ Idem ẽt crederem dicendũ de protonotariis attento ꝙ præferũtur abbati- bus, vt supra dixim⁹ in. tu. de ordine sedendi.

H

A ¶ Et idem repio teneri de capitulis cathedra liũ ecclesiarũ vacãtium de maio.& obe.ca.iis quæ &.c.cũ olim.⁋ Sed de hoc dubito:qa ca pitulũ sede vacante,nõ exercet ea quæ sunt ordinis neq; per oĩa quæ sunt iurisdictiõis epi scopalis:vt dictis iuribus &.c.vnico ne sede vacan.in sexto. ⁋ Et idem puto de generali bus ordinum mendicantium ꝙ non habeãt vocẽ per notata in.d.c.nimis de exces.prxla. ⁋ Cardinales autẽ si sunt episcopi,sine dubio habent vocem saltem rõne epatus.& hoc pla nũ est.De aliis pſbyteris cardinalibus & dia conis,idẽ dico ꝙ habent vocẽ decisiuã qa sũt in dignitate maiores epis nõ cardinalibus:vt supra dictũ.est.Quod habeant vocẽ probat tex.in.c.ad apostolicę de re iudi.in.6.& ĩ cle. pastoralis co.ti.quæ iura sunt facta in cõcilio de consilio fratrum.

¶ Sed quid si aliquis habet plures ecclesias cathedrales inuicẽ annexas(vt in.c.1.ne sede vacan.)vtrũ habebit plures voces? Videtur dicendũ ꝑ sic:quia plures ecclesias repñtat de elec.c.scriptũ &.c.penul.§.porro,eo.ti.in.6. & de reiudi.c.cũ olim & quæ ibi scribit ioã. an.sup glo.1.in.c.quia intantum de præben. ⁋ In cõtrariũ facit ꝙ ambæ reputanť ꝓ vna & vnita assumit ptes illius cui vnitur:& idẽ

B dicitur epus vtriusq;:& sedes epalis est apud illã cui vnitur,vt dicitur post glo.in.d.c.1.ne sede vacãte.& ĩ.c.sicut vnire de exces.prxla. & in cle.si vna de rebus eccle.nõ alie.c.& epis qualitas.16.q.1.& benẽ in.c.recolẽtes de sta. mona.Et hoc qñ vna vnita esset alteri extin ctiue:sed qñ duę essent ęque pricipaliter vni tę & vnus epus retineret ambas,vel qñ vnus epus haberet duas ecclesias cathedrales vnã in titulũ & aliam in cõmendã,esset maius du biũ.Et licet ꝑ dicta ioan.an.videreť dicendũ talẽ epum habere plures voces rõne pluriũ ecclesiarũ,tñ in cõcilio generali nõ videť pro cedere sine dubio:quia vox prælatorũ habeť nõ rõne ecclesiarũ sed dignitatis epalis in ꝑ sona:& clarũ est ꝙ vnica tantum est in vna ꝑsona:& ideo pro vnica voce videtur recipiẽ da.Facit qđ dixi supra de epo in ecclesia vni uersali qui nõ habet neq; titulũ neq; locũ,& tñ habet vocẽ:ergo epi nõ habent vocẽ rõne ecclesiaꝶ,alioquin quilibet cardinalis epus haberet ẽt duas voces:vnam rõne epatus,& alterã rõne dignitatis cardinalatus.& si plu res haberet ecclesias cathedrales & monaste ria iurisdictionẽ epalẽ habẽtia,ꝑ singulis hrẽt singlas voces.& posset accidere ꝙ vnus habe ret quattuor aut quiq; voces.Facit tex.& qđ

ibi dicit̃ i.l.si plures.ff.de pac.& qđ dicit bar. C i.l.si cõsul.ð adop.qñ cõsideraẽ ꝑsõa vt ꝑsõat vt ẽ in ꝓposito,l.dẽ i illo q mittit ꝓcuratorẽ. ⁋ Et ista sũt cõsiderãda:qa nõ repio bene ex aminata a doctoribus. Attendendũ tñ est ꝙ in oĩbus prævalet cõsuetudo:qa in his maxi me attẽdẽda est:vt dictũ est supra in ru.de or dine sedẽdi,& dicitur in.d.ca.epos.17.di.vñ si aliter cõsuetudo disponat,illa attẽdi debet l.de quibus.ff.de.ll.cum simil.

AN AVTEM QVAN do celebrãdum est gñale cõci liũ debeant vocari epi de vni uerso mũdo,Tex.i.c.1.15.di. videtur velle ꝙ sic.pro quo fa cit ratio:qa si in gñali cõcilio tractãtur ea q in genere cõcernũt vniuersum orbẽ,cõueniẽs esse videtur ꝙ etiã oẽs epi de vniuerso vocẽtur.Pro hoc facit tex.& glo.in ca.exhibita de iudi.l.nã ita diuus.ff.de adop. l.si.ĩ.fi.C.de autho.prxstã.66.di.si archiepus &.8.q.1.licet.de tempo.ordi.ca.si archiepus, cũ cõcordãtibus.Ad idem facit tex.in.c.sicut 15.di.in fi.ibi quia dum vniuersali sunt con sensu constituta.Ad idẽ tex.in.c.habeo librũ 16.di.ibi oportebat enim vt synodus vniuer salis canones ecclesiasticos promulgaret.Ad idẽ tex.in.c.sancta octo vniuersalia,& in.c.se D xta.16.di.vbi sępius dicitur de vniuerso or be.& in.c.nec licuit.16.di.& plura similia re periuntur in quibus fit mẽtio de vniuersalita te conciliorũ.Ad hoc etiã facit quod legitur ex gestis in.8.synodo vbi dicitur.qui basi lius imperator architectos ecclesiastici taber naculi a finibus orbis cõuocauit:vt est tex.in ca.adrianus el primo.63.di.& in.c.cõueniẽ tibus.1.q.7.ibi & sanctis vniuersalibus sex synodis.Ad idem facit quia sicut in cõcilio ꝓuinciali debent omnes epi illius prouincię conuocari & cõgregari.c.cum longe.63.di. pariformiter in isto gñali argu.apte ad totũ l.quę de tota.ff.de rei vẽdi.In quo præest pa pa q dicitur ẽt patriarcha vrbis.c.in noĩe dñi 23.di.& in.ca.sacrosancta cum sequen.22. di.& in.l.nos reddentes.C.de summa trini. Vrbs autem est caput orbis:vt in.c.beati pe trus & paulus.2.q.7.&.d.cap.sacrosancta. Vnde totus orbis est eius prouincia.ideo ex toto orbe conuocare debet epos ad genera le concilium.Facit tex.in cap.anastasius.19. di.& in cap.nunc autem.21.di.Ad idem est diffinitio concilii posita per glo.17.di.cap. 1.ꝙ est illud quod papa vel eius legatus cum omnibus epis cõstituit.Ad idẽ facit ꝙ

A vniuersale cōcilium repñtat vniuersalē eccle
siam:vt in.ca.cōfidimus.25.q.1.& in.c.sicut
1 .di.ergo videt̄ ꝙ oēs prælati debeāt inter
uenire.Itē facit qa si epi teneut̄ ire ad cōciliū
& debēt itēresse(vt in.c.ego.N.de iureiurā.)
videt̄ ꝙ si quis nō vocat̄ posset agere de cō
tēptu:vt i.c.quod sicut de elec.¶ In cōtrariū
faciūt multa iura.1 .&.16.di.in qbus appa-
ret interuenisse certū numerū eporum in cō
cilio gñali&nō epos vniuersi orbis:sed aliqñ
318. aliqñ.150.aliqñ.200.aliqñ.600.
aliqñ.18.aliqñ.17.aliqñ.16.aliqñ.60.aliqñ
30.& sic de singulis:vt in.c.canones cū duo-
bus sequen.15.di.& in.c.sexta.16.di.p totū
illū tex.Itē facit rō difficultatis impossibilita
tis&citādi & cōgregādi.Itē ratio vnādę cōfu
siōis propter multitudinē:vt in.c.adrianus el
primo.63.di.& in.c.nos ad fidē.96.di.& tex.
in.§.hinc etiā.17.di.ibi conuocatis ex diuer
sis prouinciis.& sic non ex vniuerso orbe.

¶ BREVITER in hoc videtur dicen
dū ꝙ aliqñ papa celebrat cōciliū in suo pñar
chio cū clero & populo romano vocatis prę
latis aliquaꝝ ciuitatū:vt in.c.nūc autē.22.di.
& in.c.in synodo.63.di.Quo casu rōne prę
sidentię papæ & quia tractatur ēt de rebus cō
B cernētibus vniuersalē ecclesiā,ēt dicitur syno
dus siue conciliū gñale vt diximus supra in
diffinitiōe cōcilii.Et in isto nō requiritur cō
uocatio vniuersi orbis:vt i.c.guilisarius.23.
q.4.ibi cū epis quos ɔgregare potui.Ad idē
est quod legitur de hæresi nouatiana in cō-
cilio p cornelīū papā dānata:vbi nō vniuersi
epi interfuerunt.ad quod capitulū nouatia-
nus.7 q.1.¶ Aliqñ papa celebrat concilium
vniuersale de toto orbe:quod ppter eius dif-
ficultatē & laborē nō de facili fieri debet,sed
solū pro arduis & maximis rebus:vt qñ exor
tæ essent hereses quę magnos haberēt autho
res,& multitudo epoꝝ esset infecta:sicut di
citur de hæresi ariana,& aliis hæresibus dam
natis in quattuor pricipalioribus cōciliis,de
qbus supra dictū est:vt i.c.canones.15.di.&
i.c.sexta.16.di.Et tūc debēt vocari epi de vni
uerso orbe:vt i.d.c.canones.qa oēs tāgit rl'a
qd oēs eū cōcordā.i.6.d.c.exhibita cū mate-
ria d iudi.l.nā ita diu⁹.de ado.cū simil.¶ Hoc
autē credo intelligi oportere nō ita stricte ꝙ
singulariter oēs episcopi sint vocādi qa hoc
videtur impossibile.nunquam enim legitur
fuisse tale concilium in quo ne vnus quidem
episcopus remanserit non vocatus.Nec vi-
detur possibile omnes conuenire,semper.n.
aliqui erunt negociis impediti vel ęgroti:

Et ideo magis intelligo de vniuerso orbe vo C
candos distributiue,intelligendo per singu-
las regiones orbis christiani.Vbi igitur non
ageretur de hæresi & tam arduis & magnis
rebus vel de facto papæ,posset nume-
rus episcoporum cum quibus tenendum est
concilium relinqui arbitrio papæ vel haben
tis congregare concilium eius authoritate:
dummodo per singulas regiones ad genera-
le cōcilium sint vocati episcopi generaliter.
Et multum inspici debet de qua re vel pro-
pter quam causam papa vult congregare cō
cilium generale:quia si erit causa particularis
alicuius prouinciæ non concernens vniuer-
saliter omnes christianos,poterunt cōuocari
oēs de illa prouincia & aliis prouinciis pro-
pinquis & de illis quas negocium tangit.
Erit autem in arbitrio papæ quot & qui siue
de quibus prouinciis sint vocandi:vt in.d.
cap.guilisarius.Alios autem episcopos ca-
tholicos aliunde venientes & interesse vo-
lentes non crederem excludendos:vt patet
in illo articulo de iis qui possunt iteresse cō
cilio.Erit ergo hoc in arbitrio papæ quando
non tangeret personam propriam papæ:nec
causa esset grauis quæ cōcerneret vniuersos
christianos.Nam illud est concilium genera D
le quod papæ mādato congregatur ipso præ
sente vel alio eius nomine de ipsius specia-
li mandato:iuxta notata in.§.porro.3.di.&
in cap.1.&.2.17.di.& in summa.Nec vide-
tur curandum si numerus prælatorum sit mi
nor:exemplo apostolorum act.15.vbi cum
apostolis seniores tantum prouinciæ iudęæ
dicuntur conuenisse,nec alii absentes apo-
stoli fuerunt vocati.Imo quod plus est & in
materia fidei cum ageretur de cessatione le-
galium,solus beatus petrus & iacobus qui
erat episcopus ierosolymorum,& paulus &
barnabas(qui ierosolymam venerant ad de-
terminandam quæstionem)leguntur conue
nisse.Facit quod dicitur in cap.ad apostoli-
cę de re iudi.in.6.& in cap.quotiens & in
cap.hæc est fides.24.q.1.&.23.q.vlti.
conuenior.16.q.1.frater noster.¶ Et si di-
catur ꝙ vniuersale cōcilium repræsentat vni
uersalem ecclesiam:vt in cap.sicut.15.di.
cum simil.Respōdetur ꝙ etiam conciliū per
papam congregatum vbi non omnes de
vniuerso orbe congregati sunt,repræsen-
tat vniuersalem ecclesiam:quia papæ presen
tia & authoritas cum congregatis prælatis ad
celebrandū generale conciliū repñtat vniuer
salem ecclesiam:vt in.§.nunc autem.17.di.

& in.c.licet de elec.ibi sacro approbante con
A cilio &c.Papa eñi figuratiue ecclesiã repræ-
sentat: vt in.c.quodcũq.24.q.1.&.3.q.6.du
dũ.Et sic cõcordanẽ iura supra allegata.

TRVMAV
tẽ istud tale cõciliũ qđ
nõ est de vniuerso or-
be sit tantę authorita-
tis quantæ illud quod
de vniuerso orbe con
gregaẽ. Rosellus ĩ ti.
de conciliis in.4.q.in
1. col. videtur dicere
ꝙ si conciliũ generale de vniuerso orbe sit in
dictũ authoritate sedis apostolicę & eius au-
thoritate confirmatũ,tunc videtur esse maio-
ris authoritatis q̃ cõcilium quod faceret pa-
pa cũ aliquibus prælatis de aliquibus prouin
ciis conuocatis. Mouetur aũt quia statuta in
isto cõcilio quod nõ est de vniuerso orbe, si
essent cõtraria statutis in cõcilio de vniuerso
orbe alias ęditis,nõ haberent vim legis.alle-
gat glo.in.l.fi.C.de legi. Secus tamen esset
si generale conciliũ vniuersale nõ esset cõfir-
matum authoritate sedis apostolicę,& discre
paret a cõcilio quod facit papa cũ aliquibus
prælatis in suo patriarchio lateranẽ. quia tũc
esset maior sñia istius romani concilii. ☞ Ab
B bas tamen in sua disputatione epus, dicit ꝙ
vna synodus dicitur maior alia & maioris au
thoritatis ex numero & qualitate personarũ
quę interfuerũt in concilio: vt in.c sexta.16.
di. Inde est ꝙ iura appellant quędã concilia
vniuersalia: sicut legitur de octo vniuersali-
bus cõciliis in.c.sancta.&.c.seq.16.di.&.ca.
cõuenientibus.1.q.7.ad differẽtiã aliorũ quæ
nõ fuerunt ita vniuersalia.

¶ MIHI videtur ꝙ iste articulus indige-
ret maiori discussione. Abb.in.d.disputatiõe
verũ dicit ꝙ rõne maioris numeri & qualita
tis eorũ qui in cõcilio interfuerũt, diciẽ vna
synodus maioris authoritatis q̃ alia: sicut in si
mili dicit tex.iuncta glo.in.c.q̃uis.21.di.vbi
dicitur ꝙ petrus & paulus ro.ecclesiã sua pñ-
tia & martyrio oĩbus ecclesiis vniuersi orbis
prætulerũt, supplet glo .dignitate quia digni-
or cęteris: sed nõ prioritate,quia antiochena
præcessit eam in tẽpore: vt.24.q.1.rogamus.
☞ Quod autẽ dicit rosellus ꝙ cõciliũ qđ face
ret papa cũ aliquibus prælatis ẽt in maximo
numero si nõ essent ꝓlati de vniuerso orbe es
set minoris authoritatis q̃ cõciliũ vniuersale
totius orbis,& ꝙ statuta in vniuersali essent
maioris authoritatis, & ꝙ statuta ibi facta qñ
essent contra statuta alias facta in cõcilio vni C
uersali non haberent vim legis per illã glo.ĩ
d.li.fi.nõ credo ita simpliciter verum. Et glo.
parum videtur facere: quæ loquitur in sñia
principis & non in lege ędita a principe, &
maxime in concilio sicut est in proposito. &
maxima est differentia inter casum & casum.
Et alia consideratio esset si loqueremur de
quattuor generalibus conciliis principaliori
bus (quæ quia tangunt causam fidei,sunt ob
seruanda sicut quattuor dei euangelia: vt in
c.sicut.15.di.) q̃ si loquamur de aliis quantũ
cunq; vniuersalibus. & propterea pro nunc
nõ credo verum dictum roselli ita simplici-
ter. Ad quod facit ꝙ concilium romanæ ec-
clesiæ ibi dicitur esse vbi preest papa (qui dat
robur concilio, vt in.c.significasti de elec.) &
vbi sunt boni catholici.d.c.quãuis.21.di. &
in glo. Vnde videtur ꝙ cum tale concilium
factum per papam nõ de vniuerso orbe, sit
cõciliũ romanæ ecclⁱę sicut aliud vniuersale
vbi papa ꝓest, sit paris authoritatis: ex quo in
vtroq; pręest papa & illis dat parẽ authorita
tẽ,& sunt boni catholici in vtroq;. Similiter
statuta cõcilii vniuersalis cõfirmantur autho
ritate solius papę: vt ĩ.c.bene quidẽ versi.ꝙ si
96.di. Nec cõciliũ generale potest facere cõ
stitutionẽ contra cõstitutionẽ papæ: vt dicit D
glo.in cle.2.in verbo inferiorẽ de elec. & ibi
doc. Et facit qđ diciẽ in.c.significasti de elec.
9.q.3.cũcta p mũdũ. Vñ videẽ cũ vtriusq; cõ
cilii authoritas sit ab eodẽ, ꝙ sint paris autho
ritatis, & ita arctẽt statuta ĩ vno sicut ĩ alio: &
potius sit recurrẽdũ ad.l.sedet posteriores cũ
materia.ff.de legib⁹.papa.n.solus reuocat cõ
stitutionẽ conciliarẽ: vt dico ĩfra. Vnde nõ ẽ
bona illatio quia fuerũt a maiori numero sta
tuta cõciliaria ędita, ergo sunt maioris autho
ritatis, si est papa præsidens in cõcilio de mi-
nori numero. Eo autẽ respectu ꝙ rectius di-
citur iudiciũ qđ plurimoꝝ sñiis roboraẽ nõ
ꝑ hoc diciẽ maioris authoritatis: qa & sępius
ĩ minori numero est maior authoritas. Inde
est ꝙ in electionibus nõ sufficit solũ ꝙ sit ma
ior pars, sed oportet ẽt ꝙ sit sanior.c.dudũ &
in.c.ecclesia el secundo de elec.ponit bar.ĩ.l.
põponius (alias incipit si vni) ff.de re iudi.

¶ Sed quia ista quæstio pendet ab illis quæ
sententia sit magis attendenda vtrum conci-
lii an papæ,& quid quando contraria sunt
cõcilia (de quibus infra dicetur) ideo in illis
exactius discutietur.

¶ SED videtur prædictis obstare: quia
si papa cum aliquibus prouinciis (puta cum

A episcopis sex vel septē prouinciarū) exclusis
aliis catholicis epis posset celebrare vniuer-
sale concilium, tunc totus status vniuersalis
ecclesię qui consueuit disponi p concilia vni
uersalia resolueret ad voluntatē papę & pauco
rū episcoporū contra tex.& qd ibi dr̄ in.c.de
quibus.20.di. Non enim cā fidei vnius arbi
trio cōmittēda est, dicit archi.in.ca.anastasius
19.di. Et p ampliores hoīes pfectissima veri
tas reuelatur, dicit tex.in.l.fi.C.de fideicō. Vn
si papa cū paucis prouinciis posset facere cōci
liū vniuersale qd esset tātę authoritatis sicut
cōciliū de vniuerso orbe, frustra haberemus
cōcilia vniuersalia quę sunt ordinata cū tāta
maturitate: vt in.d.c.sicut.15.di.& in plurib⁹
aliis.16.di. Sed ad hoc respōdetur ꝙ nō se
quitur si papa facit cōciliū gñale cū epis ali-
quarū ciuitatū ꝙ p hoc tollatur vniuersale cō
ciliū: sicut patet a simili de cōciliis aliorū infe-
riorū in.d.c.graue de pben.&.c.sicut olim de
accusa. vbi licet aliqua ibi tractētur quæ ī ge-
nerali cōcilio, nō ppterea ē verū nō eē neces
saria cōcilia vniuersalia & gñalia propter alia
grauiora & cū maiori authoritate tractāda ī
qbus videtur requiri maius cōsiliū. ad hoc, §.
hinc ēt.17.di.&.c.nūc autē.21.di. Vt puta si
B esset cā fidei in qua esset error siue hæresis q̄
magnā ptem catholicorū infecisset (iuxta tex.
in.c.secādę.24.q.3.de hæresi ariana, vt dixi-
mus supra ī ru.quot sunt gña cōciliorū) tūc
erit magis vniuersale: vt ī.c.vbi nā.96.di.nō
tñ ex hoc seqtur cām fidei q̄ nō repiret alias
terminatā, nō posse in alio gñali cōcilio nō
vniuersali toti⁹ orbis tractari psertim vbi nō
esset tāta infectio.24.q.1.quotiēs,&.c.hęc ē
fides. Et sic videmus factū in cōcilio cōstātiē.
qd non fuit vniuersale de vniuerso orbe. vbi
fuit dānata hæresis ioānis huss de boemia: &
ioānis vvicleff de anglia. sicut ēt videmus ī.c.
cū christus de hære. vbi solus papa determi-
nat articulū fidei. Pro quo tex.in.c.nolite.xl.
di.& in.c.beati petrus & paulus.2.q.7.& ī.c.
basilicas, de cōsecra.di.1.& dicetur in illo ar
ticulo an papa possit facere & quomō nouos
articulos fidei. de quo in.c.canones.1 .di. &
d.c.cū christus. Et tāto magis qñ nō ageretur
de cā fidei vel cōcernēte papā: vt dictū est in
præcedēti dubio. Vnde nō cōuocātur gñalia
cōcilia de vniuerso orbe vt maior sit illorum
authoritas aut clauiū ptās, sed propter maio-
rem authoritatem reputatiōis, & nōnunq̄ ad
refrenādū exorbitantias quorundā pontificū
nō secundū regulas sanctorū patrū viuentiū.
Et per hæc sim expeditus de isto articulo qui

sint vocandi ad concilium. ¶ Vtrum autem C
vocati ad cōciliū habeāt ius reuocādi domū:
vide quod dico infra post quōnem vtrū cōci
lium cognoscat de oībus causis & habeat or-
dinariam vel delegatam iurisditionem.

¶ De forma citatiōis ad cōcilium arti. 3.

NVNC SEQVI
tur videre de for-
ma citationis ad
cōciliū & qualiter
debeat fieri voca
tio. Glo.in.c.si epi
scopus, et ibi ar-
chi.18.di. dicit ꝙ
sufficit vnica cita-
tio. & probatur.4.
q.5.quisquis. Et sic licet alias in iudicialibus
requirāt trina.24.q.3.de illicita.4.q.5.quis-
quis in summa.&.l.& post edictū.ff.de iudi.
& in.c.cū cā in glo.1.de offi.delega (de quo
an sit simpliciter verū, remitto ad doc.in.ca.
ad petitionē de accusa.&.l.si finita.§.iulianus
ff.de dam.ifec.&.c.cōsuluit de offi.delega.)
tñ in hac synodali vocatione, sufficit vnica: vt
ibi. Idem ioan.an.in.c.ego.N, in verbo voca
tus de iureiurā. Idem ēt glo.in cle.1.ī verbo
requisierint & ibi doctores de hære. & dicta D
glo.& archi.in.d.c.si epus.18.di. Facit quod
in simili idem ioan.an.voluit in.c.nō minus
in verbo cōmoniti de immu.eccle.& inno. ī
simili in materia electionis in.c.cū nobis, in
verbo reuocare de elec. vbi vult similes poti⁹
dici denunciationes & monitiōes q̄ citatiōes.
allegat.c.quod sicut eo.ti.§.si autē.&.c.bonæ
el secūdo de postu. præla. Ad idē est quod di
cit glo. de vnica protestatiōe & oblatiōe in.c.
cupientes.§.ꝙ si per viginti, in verbo propo
sita de elec. Facit quod ponūt legistę in.l.si cō
uenerit.ff.de pig.act.& in.l.qui romæ.§.co-
hæredes.&.§.scia, de verb.obli.& bar.in.l.de
pupillo.§.si quis ipsi.ff.de noui operis nun.
Et idem in oībus interpellatiōibus extraiudi
cialib⁹ ī quibus regulr̄ sufficit vnica. De quo
vide late alex.in.d.§.si qs ipsi prætori. & feli.
in.c.ex literis.de constitu. Sicut & in simili di-
citur de denunciationibus quæ fiunt vendito
ribus.ff.de euictio.l.si rē.§.vlti.& in.l.herēni
us.eo.titulo, licet plures fieri possint ex vrba
nitate: vt ī.c.plebs.63.di.&.18.di.epus. Et
p hoc non vnū: ꝙ cū quis ex iuris dispositio
ne tenetur interesse ad certum actum (pro-
ut in proposito: quia episcopi debent inter
esse in conciliis) etiam si actus explican-
dus alias esset iudicialis, sufficit tunc vnica

requisitio siue citatio.de quo p cardi.in.c.con
A suluit & in.c.cū cā de offi.delega.& ibi etiam doc.post glo.& dicit cardi.i.d.cle.1.de hære. in.18.q.Quinimo videtur φ vbi nō sumus in formali & iudiciali citatione,tunc sufficiat vnica.quod videtur contra tex.in.c.ex lrīs de constitu.& in.c.1.de supplen.negli.prælа.Imo & plus videtur colligi φ licet alias agatur ad incurrendam pœnā sicut est in proposito(quia non euntes ad conciliumpossūt puniri vt videbimus infra)sufficit vnica citatio.quod videtur contra tex.in.d.cap.1.&.d.c.ex lrīs & glo.in.c.1.in.§.fi.de pace iura.fir. Do.in.c.si epūs.18.di.absoluit se vnico verbo:videlicet φ siue sit citatio extraiudicialis siue iudicialis,semper sufficit vnica nisi ius exprimat φ debet esse trina. ¶ Sed tu de hoc vide late doc.in.d.c.cū cā,maxime & feli.i.d.c.ex literis.Quibus adde glo.in clemen.1.i verb.factam de deci.quæ plus vult φ etiam interdum vnica citatio facta p partem sufficit ad constituendum quē contumacem & incurrendum pœnā:de qua ēt sufficit quomodocunq cōstet.licet alias requisitio partis nō īducat contumaciā iudicialem vel pœnā,de sen.excō.in audientia &.c.contingit.& de rapto.ca.excōmunicationi.& in cle.1.de vita & honest.cle. Vide cardi.in.3.&.5.notabili.&
B ioan.de immo.in.d.cle.1.de deci. ¶ Tene tñ menti doctrinam bal.in.l.nā ita diuus.ff.de adop.vbi dicit φ quadruplex est citatio:vide licet legis iudicis ptis & collegii.& ibi qñ sufficit vnica:vt i citatiōe legis:qa citatio legis habet vim pemptorii.similiter in citatione ptis: vt in.l.si.ff.de eo per quē factum est.& iudicis vel trina vel vna peremptoria:& collegii vna vide ibi eum.& latius de isto vltimo in.d.ca.cum cā.Et vide latius infra quando sufficiat vna vel trina quando agitur ad pœnam.

¶ FORMA autem huius citationis erit vt præsidentes in conciliis & citantes siue requirentes,citent & requirant singulos metropolitanos vt ipsi moneant omnes episcopos prouinciales suos.18.di.c.propter ecclesiasticas.& hoc propter impossibilitatem vocādi oēs qui in conciliis de vniuerso orbe interesse possunt.& hoc voluit rosellus & ponit do. in.c.si episcopus.18.di.Et istum modum seruauit grego.7.in congregatione concilii lateranen.vt patet in eius registro in literis scriptis sicardo episcopo aquileien.Quod intellige quando tātum fit citatio vt intersint in cōciliis,non vt aliquis respondeat de aliquo crimine de quo accusaretur vel in aliqua pro-pria causa:quia tunc deberet personaliter citari,vel alias per edictum vbi eius copia haberi non posset.sicut in omnibus aliis causis obseruatur iuxta formam clē.cām de elec.& e.causam quæ de dolo.& contu.& in.ca.fi.de eo qui mittitur in pos.&.d.l.& post edictum de iudi.cum simil.Item intellige in citatione in qua omnes tam clerici q̄ laici venirent citandi:quia tunc metropolitanus intimat suffraganeis:vt omnes in suis diœcesibus faciāt pclamata generalia iuxta notata in.c.cum in tua qui matrimo.accusa.possunt:& in.l.si eo tempore.C.de remissione pig.& in anthen. si omnes.C.si vt se ab hæredi.absti.bene tex. in.c.decernimus.18.di.l.sed & si pupillus.§. præscribere cum simil.ff.de instito. Et istum ordinem citandi mandauit seruari gregorius 7.scribens sicardo aquileien.episcopo siue patriarchæ in concilio indicto in laterano,vt citaret & moneret suos suffraganeos vt irent ad concilium:vt patet in li.1.registri eius.c. 44. C

¶ Item attendendum est ad formam:quia si fit citatio per papam vel eius legatum habentem ad hoc speciale mandatum,tunc si voluerit citat per viam præcepti mandando patriarchis archiepiscopis & episcopis vt veniant ad concilium in tali loco & tali tempore D
initiādum.l.aut qui aliter.§.1.ff.quod vi aut clam.& præfiget tempus infra quod venire debeāt.Et si non apponeretur tempus infra quod deberent comparere:si tamen apponatur tempus initii ipsius concilii cum competenti dilatione ad veniendum,esset satis:quia tempus concilii tunc interpellaret:vt in.l.magnam.C.de contrahen.& committen.sti.ca. potuit de loca.quia ēt sine appositione tēporis citatio valet,vbi maxime aliunde citatus potest certificari.c.cum dilecti de dolo & cōtu.c.eos in fi.de sen.excom.in sexto. Ad hoc quod dicitur in.ca.cum parati de appel.& in specu.in ti.de citatiōe.in.§.sequitur,versi.qd si non præfixeris.inno.& ostien.in.ca.fi.qui matri.accusa.pos.& per doc.post bar.in.l.qui ante Kalen.& in.l.liber homo la secunda.§. decem.ff.de verb.obli.& in.ca.2.de testi.cogen.& cardi.in cle.1.de foro compe. Item debet talis citatio fieri per literas apostolicas quando fit a papa:vt.d.c.cū dilecti,versi. volētes.vel si alegato,p eius literas cū insertione tenoris facultatis ei concessæ:iuxta notata in.cap.præterea de dila.& in.c.cū in iure de officio delega. Et idem dico si fieret per collegium cardinalium concorditer,eo casu

A quo pertinet ad eos congregare concilium:
quia vt credo poterunt citare per viam præ-
cepti cum repræsentent ecclesiam vniuersalẽ
& papam: vt in cle. ne romani de elec & in
d.ca. vbi periculum. §. denique. ¶ Si autem fie-
ret ab aliquibus ex eis vel aliis inferioribus,
tunc non fieret per viam citationis vel præce
pti, sed per viam simplicis intimationis de-
nũciationis siue requisitionis. Et ita intelligo
quod dicit inno. in.d.ca. cum nobis de elec.
de quo dixi supra. Ad idem. l. denũciasse. §.
quid ergo. ff. de adulte. l. si fundum. C de rei
vendi. & quod ponunt doc. post bar. in. l. de
pupillo. §. si quis ipsi prætori. ff. de noui ope-
ris nunci. Et ratio huius est quia alii inferio-
res non habent eam superioritatem quã pa-
pa & omnes cardinales concorditer. & ideo
alii tanquã pares citant per modum requisi-
tionis: vt in simili de canonicis procedenti-
bus ad electionem citantibus concanonicos,
dicitur in.d.c. cum nobis, & de collega. in.d.
c. cum causa. de offi. delega. & ideo dicit bal.
in.c.1. de mili. vasal. qui contu. est, in. r. colla.
ꝙ quando inferior monet superiorem vel pa
rem, non est proprie imperium sed ordo iu-
ris. Debet ergo fieri talis intimatio per infe-
riorẽ sicut fit in cæteteris aliis causis. l. denun
B ciasse. §. quid ergo. ff. de adulte. l. si fundum
C. de rei vendi. Facit ele. causam in fine de
elec. l. fi. C. de iis qui metu iudi. non appel.
Et debet inseri causa quare requirit, vnde si
causa est notoria (vt quia duo cõtendunt de
papatu: quo casu necessariũ est conciliũ. 79.
di. si duo) tunc cõuocans debet hanc causam
intimationis allegare. Itẽ ꝙ is qui est in qua-
si possessione papatus requisitus vt cõgreget
concilium non vult vel fingit vel differt aut
vult cõgregare in loco non tuto: ideo ad tol-
lendum schisma intimat conciliũ in loco con
gruo, sufficit enim allegare eum esse notoriũ
schismaticum & quasi possessorem, absque eo
ꝙ aliter certiorentur: quia postea in concilio
probabitur. l. si adulterium cum incestu. §.
idem polioni. ff. de adulte. cle. appellanti de
appel. in glo. & doc. Et vide sali. in rub. C. de
proba. ¶ Si vero crimen nõ sit notorium (vt
quia hæreticus vel apostaticus) tunc ista cau
sa debet intimari: & debet requiri papa vt cõ
greget cõcilium, & si non facit vel negat, de-
bet etiam de hoc fieri instrumentum, & per
literas hoc intimari & etiam per literas alia-
rum honestarum personarum. Ita dicit ro-
sellus.

¶ ITEM posset etiam quando per papam
fit, fieri ista citatio generalis in palatio eius &
in audiẽtia publica & in cõtradictis & in can C
cellaria, papa ex certa sua scientia ita volente
& mandante, affigendo literas apostolicas in
valuis sancti petri & aliis ecclesiis cathedra-
libus. Et arctabit citatos: vt ponunt doc. in
ca. quoniam frequenter. §. porro post ioan.
an. vt lite non contes. vt in simili videmus fie-
ri de bulla cœnæ domini. Ita dicit rosellus in
suo tractatu de potestate papæ in ti. de con-
ciliis, in quarto dubio principali.

¶ Sed recte consideranti illud dictum in pro
posito nõ transit sine dubio. quia ioan. an. qui
in proposito allegatur, in.d.c. quoniã frequẽ-
ter in. §. porro. in glo. talis (alias in verbo im
pedit) nõ dicit ita simpliciter: sed ꝙ quãdo ad
locũ in quo est citãdus vel ad eius domiciliũ
non est tutus accessus, citatio facienda au-
thoritate apostolica fiat in palatio papali vel
in audientia literarum publicarũ ipso papa
specialiter & ex certa scientia hoc mandante
& postea affigatur valuis maioris ecclesiæ ip
sius loci vbi degit papa cum curia, & tunc
ita arctat citatum acsi ad ipsum personaliter
peruenisset etiã si fiat extra dies solennes qui
bus papa facere consueuit generales proces-
sus. Allegat extrauagantem bonifacii quę in- D
cipit rem non nouam, & ele. dudum de iudi.
quæ ele. præcise restringit dictam extrauagã
tem ad illos qui impediunt vel procurant ne
citatio ad eos possit peruenire vel ad quos
non patet tutus accessus. Et licet extrauagãs
etiam loqueretur cum dictione præsertim,
ibi glo. exponit præcisiue pro tantum. vnde
dum in extrauaganti dicebatur præsertim si
impediant vel faciant ne citationes ad ipsos
perueniant, glo. ibi exponit pro tantum: vt
in casu ibi posito & aliis similem æquitatem
habẽtibus. Et idem exponit glo. in verbo re-
stringimus in cle. 1. de iudi. Nam ꝙ citatio
facta voce præconia vel in albo prætoris cõ
tra anglum arctet eum, videtur durum: quia
non debet de facili ita esse credulus referen-
tibus se citatum. ff. de eo per quem factũ est.
l. dolum. Et videtur contra stylum curiæ, qui
nõ citatum a iure vel ab homine vult citari.
Ergo tanto magis in casu nostro in quo tra-
ctatur de inuitando & citando ad comparen
dum in concilio generali vbi cessant omnes
casus ibi positi in cle. ideo non videtur ꝙ de-
beret arctare similis citatio in albo prætoris:
& maxime cum iura quæ ad hoc allegantur,
non loquantur in proposito. Non enim su-
mus cõtra impedientes latitãtes vel ad quos

A non patet tutus accessus. Ad idem etiā facit ꝙ citatio per edictum est magis declarato ria præuiarum citationum & exaggeratio citationis iam factæ a iure vel ab homine fortiter: vt dicit landinus & refert cardi. in. 6. notabili. & in. 1. oppo. i cle. 1. de iudi. & decis. 8. in ti. de dolo. & contu. & vox præconis nō facile omnibus innotescit. authen. qui semel (& in corpore vnde sumitur) C. quomodo & quando iudex.

¶ Posset dici ꝙ si loquimur in processibus generalibus quos papa consueuit facere in die bus solennibus (puta in die iouis sancta) tūc talis citatio siue processus ligat indistincte sine alia præābula intimatione vel requisitione. Et hoc ratione inueteratæ consuetudinis, quæ est notoria per vniuersum orbem. c. euidentia de accusa. cap. ad nostram el secundo de iureiuran. c. fi. de cohabi. cle. & mulie. cum materia. Et hoc probat bene tex. in d. cle. 1. ibi extra dics solennes (iuncta glo. ibi quasi illum casum pro indubitato excipiat) ꝙ tales generales processus indifferenter ligant qui fiunt contra hæreticos & portantes arma sara cenis & merces prohibitas, & imponētes noua pedagia, & falsantes bullas apostolicas: vt est glo. in ver. generales in dicta cle. 1. ¶ Extra autē illos processus factos in solennibus

B diebus de quibus in glo. in ver. solēnes in d. cle. 1. dicerē ꝙ aut loquimur in inferiore a papa qui vocaret ad concilium. Et crederem ꝙ talis non posset ita generaliter citare per edictum in curia, tum quia illa constitutio est localis & specialis: vt dicit ibi petrus de ancha. in. d. cle. 1. tum etiam quia iste modus citandi per edictū instar albi prætoris est proprius ipsius papę: vt ibi per glo. & doc. in ver. papa. vel quibus papa cōcesserit: vt in cle. 1. de foro compe. & decis. 8. in ti. de dolo & cōtu. ¶ Et licet bar. in extrauaganti ad reprimendum, in ver. per edictum, & angelus, in. l. ad peremptorium. ff. de iudi. dixerint ꝙ citatio per edictum conuenit ordinariis & delegatis a principe & non aliis, etiā in minoribus causis (authen. qui semel. C. quomodo & quando iu. specu. in ti. de citatione. §. sequit. versi. & nota ꝙ vbertus. ioan. an. ibi & in. c. si quis contra clericū in glo. penul. de foro compe. & in. c. pastoralis & cap. gratum de offi. delega. l. sancimus. C. de iudi. & bar. in. l. 2. C. de iuri. omnium iudi. & bal. in l. 2. C. quomodo & quando iu. & in. d. l. sancimus. & doc. ibi. Nisi tales delegati inferiores hoc haberent in mandatis a superioribus vel cōsuetudo hoc

dictaret: vt dicit bal. in. d. l. 2. quia tunc facerent authoritate superioris) tamē idem bar. ibi in dicta extrauaganti vult tunc demū fieri quando non patet tutus accessus vel quando citandi procurant ꝙ citatio ad eos non perueniat, propter æquitatem cle. supra allegatæ. Quam iudices seruare tenentur: vt in authen. iusiurandum quod præstatur ab iis. §. 1. & ex quo possunt citare per nuncium vel epistolam, non est æquū ꝙ citent per edictū: & si secus faciant, grauant & infringitur processus per iudicem appellationis. Vnde videtur ꝙ quantūcunꝙ posset inferior citare per edictū, requiritur ꝙ concurrat alter ex illis casibus in. d. cle. quorū in proposito quando fit citatio cōuocandi ad conciliū vniuersale nullus interuenit: & ideo non poterit inferior citare per edictū in proposito. ¶ Et licet immo. in. l. 4. in. §. prætor ait. ff. de dāno infec. videatur impugnare in hoc bar. non satisfacit ratio eius, quæ est quia facit lege permittente non debet dici grauare, argu. l. iniuriarū. §. 1. ff. de iniuriis & l. gracch*. ff. de adulte. Quia respondetur ꝙ non sequitur iura dant facultatem citandi per edictum, ergo quis nō grauat si non seruata forma cle. causam de elec. incontinenti incipit a citatione per edictum: quia imo videtur peruertere ordinem. Item D quia primo citari oportet personaliter si copia haberi potest, deinde ad domum &c. vt in. d. cle. quę annullat aliter factum, de quo in c. de illicita. 24. q. 3. & l. ad peremptorium. ff. de iudi. Vbi etiā quæritur per doc. an requiratur trina citatio vel sufficiat vna. de quo aliquid supra dixim*. Vnde debet primo citari personaliter vel per literas anteꝙ deueniatur ad edictū: vt in. c. causam quæ de dolo & contu. & in. l. item ait. §. quod autē. & l. ergo. ff. ex quibus cau. maio. & l. 4. §. prætor ait cum aliis. ff. de damno infec. & ideo si quis peruertit ordinem grauat, & bene appellatur. c. exhibita de iudi. Et ideo bar. bene dicit ꝙ in casibus illius cle. ex equitate eius etiā iudices qui alias de iure ciuili possunt citare per edictū, tenentur seruare formam & ęquitatem illius cle. 1. de iudi. & hoc videtur de mente dictæ decis. 8. de dolo. & contu. dum vult in addi. ꝙ speciale sit in papa. Quia alias regulariter contra: nō enim valet nisi citatione prius facta ab homine vel a iure. Et forte idem immo, postea in. d. cle. in. 4. col. referendo eundem bar. transit cum eodem, non confisus ꝙ recte impugnauerit bar. imo idē immol. in. 5. col. in fi. eiusdē glo. in ver. albo, inquam

A tum dicit q esset æquum seruare de iure ciuili dictā cle. videtur expresse approbare opinionem bar. & arguendo per locum a speciali in cle. 1. de foro compe. Item intellige prædicta nisi citatio facienda esset inuitatoria & nō arctatoria: vt est quando nō est cōtradictor & citātur interesse putantes: quia potest fieri per edictum a quocunq: vt in ca. fi. de elec. & in authen. si omnes. C. si vt se ab he redi. absti. & in. l. fi. C. de edicto diui adria. tollen. & l. si eo tempore. C. de remis. pig. in authen. de hære. & falci. in. §. si vero adsunt. ff. si cui plusq per. l. falci. l. 1. §. cum dicitur. l. hoc autem. §. 1. ff. ex quibus cau. in poss. eatur. & ca. cum in tua. qui matrimoniū accusa. pos. Et vide cardi. cōsilio. 164. incipit in quæstione. & bene deci. penul. in ti. de dolo & contu.

¶ Aut loquimur in papa. & difficultas videtur insurgere ex supradictis: quia cle. videtur restringere dictam extrauagantē rem nō nouam ad casus positos in. d. cle. & sic non videtur q in aliis dispositio dictæ extrauagātis habeat locum. & ita in illis terminis loquitur ioan. an. Item ex varietate intellectuum ad illam cle. quorum aliquis est q sit speciale in papa: & sic q non inferiores. aliqui q specialitas sit ratione loci: quia in palatio apostoli-

B co solus papa. aliqui q specialitas in papa sit q post edictum nō intimat illud, alii autem inferiores tenentur intimare in loco vicinio ri. & alii q differentia sit inter ius ciuile & canonicum: vt vide immol. in. d. cle. in. 5. col. in glo. in ver. albo. ¶ Sed non discedo ab opinione quæ videtur magis communis q specialesit in papa vt vult. d. decis. 8. in. ti. de dolo. & cōtu. alias superflua essent verba ibi posita papa specialiter & ex certa scientia id mādante. Et est ista specialitas in papa in pluribus, primo quia tale edictum ab eo emanatum arctat vbicunq & vndecūq. & sic etiam extra prouinciā: quia est vicarius illius cuius est terra & plenitudo orbis terrarum, de elc. c. tua. 9. q. 3. cuncta per mundum: vt dicit glo. & abb. in. d. cle. Non sic in inferiori: vt dicit oldra. consi. 43. versi. ad quintam quæstionem. & bene paul. de castro, consilio. 487. col. incipit in causa. Item quia non tenetur aliter in propinquo loco intimare: vt immol. ibi. si fieret autem ab inferiori deberet in tali loco fieri vt verisimile sit posse ad citati notitiam peruenire. l. semper. §. hoc edictum. ff. quod vi aut clam. & oldra. in. d. consilio. 43. Item in palatio suo in curia: quia succedit loco albi prætoris. Item quia sine aliquali præambula sūmaria siue extraiudiciali cognitio-

C ne ad effectum eo modo citandi. quod secus videtur in inferioribus: vt bar. in. d. extrauaganti in verbo per edictū. Item & forte quia arctat plus: perinde est enim acsi quis esset personaliter citatus: & sic cōstituit quempiā contumacem, licet (vt dicit decisio. 16. in ti. de dolo & contu. dictum. Tamen non audiretur volens probare citationem ad se non peruenisse: quia papa vult habere hanc citationē vim personalis citationis: vt dicit paul. in. d. cle. 1. & cardi. in fine ibi, postq decreta est tanq contra impedientem velad quē non patet tutus accessus. Sed nō tantum arctat in inferiore: licet hoc nec in. d. cle. nec in. §. porro nec alibi quod viderim ponant doc. Ad quod inducor quia bal. in. l. properādum. §. & si quidē versi. tertio oppono (opponendo ad tex. ibi de. l. 1. §. itē ex edicto. ff. quæ sententiæ sine appellanone rescin.) respondendo ad oppositionē dicit q ibi prius nō fuerat citatus legitime personaliter siue ad domum, & ideo edictum ipsum ignorantem non arctabat ad sententiā: & si feratur nō valet sententia, vt ibi dicit. cuius cōtrariū videt de edicto in palatio apostolico: vt videt velle glo. in. d. cle. 1. in verbo personaliter. Et ideo edi

D ctum inferioris nō videtur paris effectus cū edicto papæ: quia in papa habetur pro personaliter citato etiam ad procedendum ad sententiam: vt vult dicta decisio. sed in inferiori secus si non fuit aliquando legitime citatus personaliter vel ad domū, vt ibi. Et hoc videtur sentire abb. in. d. cle. 1. in vltima col. si recte cōsideretur. Et quod dico q censeatur fictus contumax secundum bal. in. l. ea quæ in 2. col. C. quomodo & quando iudex: iuncto etiā eo quod dicit circa finē ibi de contumace apparenter & existenter. De quo vide decisi. penul. de dolo & contu. & bar. in. l. fi. ff. de in integ. resti.

¶ Sed contra prædicta facit: quia si considera mus casus positos in cle. non videtur differētia in citatione per edictum in inferiore & in papa: quia si loquimur in impediēte ne citatio perueniat ad eius notitiam, clarum est q habetur pro citato. d. c. quoniam frequenter. §. porro & in cle. 2. vt lite pen. & cle. causam de elec. & cle. vnica de renun. & cle. 1. de foro compe. & 5. q. 2. quidam. ff. de cuict. l. si dictum. §. si præsente. xi. q. 3. certum. de pœni. di. 4. in domo partis. l. iure ciuili. ff. de condi. & demō. ff. de regu. iur. l. ad ea. §. semper. etiā si hoc faciat latitando. l. item ait. §. hoc autē

A ff.ex quibus cau.maio.ſpecu.in ti.de cõtu.in prin.& in.l.fulcimus.§.quid ſit latitare.cum §.ſeq.& ſi.ff.ex quibus cau.in poſſ.eatur. Ad hoc.l.1.§.ſed & ariſto cũ concordan.in glo. ff.quod vi aut clam. Similiter vbi non patet tutus acceſſus etiam inferior citat per edictũ vt dicitur in.d.cle.& in.d. extrauaganti & in cle.1.de foro compe.&.d.c.accedens el.2.vt lite conteſt. ¶ Sed ad hoc reſpondet abb. in.d.§.porro in.3.col.in papa nõ requiri vt conſtet ꝙ malitioſe impediti: quia ſi conſtaret de impedimento non eſſet neceſſaria citatio etiam in inferioribus.allegat inno.in.c.ad petitionẽ.de accuſa. Et ſic erit alia ſpecialitas in papa in huiuſmodi citationibus per edictũ in terminis cle.videlicet in caſibus ſuis quòd etiam ſi non conſtet quòd malitioſe procurauerit ne ad eum perueniret, nihilominus decernitur citatio per edictũ. Et licet barbatius ibi conetur impugnare abbatem, non tamen bene: quia intelligo abb.quando papa in citatione per edictum in albo decernit tanq̃ contra talem, videlicet impedientẽ ne citatio perueniat ad eum, vel talem ad quem non patet tutus acceſſus. licet forte in veritate nõ præſtiterit alias impedimentum & pateret tutus acceſſus: quia valebit citatio per edictum. Po-

B terit tamen citatus oſtendere ꝙ pateret ad eũ tutus acceſſus, & ꝙ nõ procurauerit nec impediuerit quominus citatio ad eum perueniret: & dandus eſſet terminus ad purgandum contumaciam & probandum contrarium.l. 3.§.ſi ad diem.ff.de re mili. bal.in.l.ea quæ C.quomodo & quãdo iu.& ponit car.& immol. poſt glo.in.d.cle.1. quia non inſurgit præſumptio iuris & de iure ſed admittit probationem in contrariũ: vt dicitur in.d.cle. Et ideo dicit deciſi.16. in ti.de dolo & contu. ꝙ talis poterit appellare infra decẽ dies: quia eſt fictus contumax, & idem philippus in.c. bonæ de appel.niſi conſtaret de ipſius ſcientia: quia tunc non audiretur tanq̃ verus contumax.cle.ſi ante de dolo & contu.pe.de ancha.in cle.2.vt lite pen.& alex.in.l.properandum.§.ſin autem reus.C.de iudi.quia nõ eſt præſumptio iuris & de iure, vt dicit.d. deciſ. Imo etiam admitteretur ad appellãdum etiã ſi eſſet verus contumax ſecundum ſtylũ curiæ: vt dicitur in fine illius deciſi. De quo vide quod dicitur in.d.cle. ſi ante. Quinimo poterit probare ignorantiam edicti per iuramentum: vt voluit deciſi. vltima in ti.de dolo & contu.vel ſaltem ſecundum aliã opinionem quã ponit ibi deciſio ſi non poterit pro-

C bari per iuramentũ (eo ꝙ præſumetur perueniſſe ad notitiam eorum quos tangit, de cle.excom.miniſ. illud.16.q.1.quod dicitur & in.c.1.de poſtu.præ.) ſaltẽ excuſatur a dolo & lata culpa propter nimiam diſtantiã. ff. de decretis ab ordine facien. & ponitur in.c. cũ in tua, qui matri.accuſa.poſſ. maxime vbi poteſt eſſe veriſimilis ignorantia ex probabilibus coniecturis.c.vt animarũ, de conſti.in 6. Quia enim nõ eſt præſumptio iuris & de iure, ideo admittitur probatio in contrarium vel per iuramentum vel per alium modum ſecundum qualitatem coniecturarum: vt dicit deſi. vltima de conceſ. præben. & aliquando per vnum teſtem ad finem euitandi pœnam contumaciæ. vide domi.in.c. placuit.18.di.& glo.in.c.tãta.86.di.& in.c.quiſquis.4.q.5.cum concor. Et maxime erit iſta ſpecialitas in papa in caſu cle. videlicet quando non patet tutus acceſſus ad citandũ, quod poſſet eſſe ſine culpa citãdi. Quæ omnia nõ contingerent in inferiore: quia ſi non cõſtat ꝙ non patet tutus acceſſus non poterit citare per edictum, facit quod dicitur in cle. paſtoralis de re iu.& ſi conſtaret oportet decernere edictum in locis vicinis vbi veriſimiliter ad notitiam perueniat, vt dictum eſt ſupra. Sic

D ſi non conſtat ꝙ impediat debet citare ad locum vicinum & requirere alium iudicem: iuxta.c.romana.§.contrahentes, de foro cõpe. in.6.ſi non poteſt perſonaliter, etiam ſunt requirendi amici & conſanguinei: vt ponitur in.c.cauſam quæ de dolo & cõtuma.ibi abb. & dicit abb.in.d.cle.1.de iudi.l.4.§. prætor ait.ff.de damno infec.ibi doc. Ad idem quod dicit bar.in.d.extrauaganti ad reprimendum in ver.per edictum. Vbi autem conſtat vel ꝙ latitat malitioſe vel molitur ne citari poſſit, tunc in inferiore etiam non requiritur citatio ſed habetur pro citato: vt dictum eſt & dicit bal. in.d.l. ea quæ. C. quomodo & quando iudex.

¶ Addo etiam ꝙ licet.d.cle.reſtringat ipſam extrauagantem bonifacii ad illos caſus, tamẽ non per hoc tollitur quin ſi papa velit aliquo caſu citare per edictum in curia, arctet citatũ ſicut erat in vim dictæ extrauagantis rem nõ nouã. quia ſic intellecta tunc illa dictio præſertim in illa appoſita, non ſtaret reſtrictiue pro tantũ ſed ampliatiue & demõſtratiue. & hoc demonſtrat.d.cle.1.de iudi. ibi propter malitiam temporis tunc inſtãtis: & ibi nimis rigoroſum videtur. Vnde poſſet contingere caſus in quo illæ rationes ceſſarent: & papa

A vellet citari per edictum in curia & citatum arctari. Crederem tamen ꝙ tunc exprimi deberet i ipso edicto citatorio. Facit.c.dudū in verbo nosigit de præbē.in.6.iūcto eo quod dicitur in ca.1.de.postu.prela.in.c.pastoralis de fide instru.in cap.cognoscentes de cōsti. & sic erit alia specialitas in papa ad dictā ele. Et propterea in proposito apertius dico ꝙ papa quantumcunq non agatur contra impedientes ne citatio perueniat ad ipsos vel etiā vbi non constat ꝙ non patet tutus accessus, ex quo agitur de generali citatione & vocatione, poterit per generalem citationē in curia & affixionem citare ad conciliū: & arctabit citatos secundum formā positam per ioā. an.in.§.porro, quam supra retuli. Pro hoc facit quod dicitur in.c.eum in tua, qui matri.ac cusā.pos. & in.c. quia diuersitatem de cōces. præben.& post inno.in.c. si constiterit de accusa.& materia.l.nam ita diuus.ff.de adop.& c.ex tua de cleri.non resi.per angel.in.l.si vacantia.C.de bonis vacan.li.10.cum simil. Et maxime cum agatur de citando etiam personas de longinquo, ex quo potest deueniri ad generale edictū: vt dicit paul.de cast.in.d.cō si.48.incipiente in causa &c. ¶ Et per hoc habes expeditum istum articulum & intellectū

B dictæ.cle.1.de iudi.& forte non alibi ita bene. Vrbanius tamen & melius esset ꝙ papa nō vteretur ista specialitate sed ꝙ citaret per archiepiscopos prouinciales, ad minus vt supra dictum est.d.c.propter.18.di.

¶ An ad infligendam pœnam sufficiat vnica citatio. Arti. 4.

AN AUTEM si agatur ad pœnā imponendam (vt puta ratione cōtumaciæ) sufficeret vna citatio: ita ꝙ ad istā vnicam citationē non venientes sint puniēdi ꝓpter cōtumaciam. Rosellus videtur velle ꝙ requiratur trina. allegat idem velle glo.4.q.5.quisquis Pro quo etiam adducit.c.1.de pace iura.fir.in fi.& ca.1.de supplen. negli. præla.&.l.emilius.ff.de mino. Et ita dicit intelligendū quod notatur in.l.si conuenerit.ff.de pigno.act.&.l.in contractibus.§.penul.cum authen.hanc querelam.C.de non nume.pecu. Dicit tamē finaliter ꝙ pro leui pœna imponenda pro contumacia (puta suspensionis) sufficit vnica citatio: sed non excommunicaretur ex ista vnica citatione. Et per hoc videntur limitari omnia iura loquentia ꝙ in actibus extraiudicialibus sufficiat vnica citatio & interpellatio, vide quæ adducuntur in.d.c.ex literis de cōsti. & in.d.l.si cōuenerit.& i.d.l de pupillo.in.§. si quis ipsi prætori: vt videlicet intelligantur limitata nisi agatur ad imponēdam pœnam. Et erit ista vna alia fallentia ad illas quas ponunt doc.in dictis locis.

C

¶ DE isto articulo aliqd dixi supra in principio articuli de forma vocandi ad conciliū. Pono tamē primo vnū indubitabilē casum: ꝙ si qs citatus ad conciliū denegasset expresse velle venire, sine dubio non esset vlterius vocandus etiam si ageretur ad pœnam quando monitus fuisset sub pœna. Ad hoc inducor quia si in citationibus iudicialibus non requiritur ꝙ vlterius citetur (vt ponitur in specu. in ti.de citatione.§.viso, versi.item si cōstare. & in ti.de contumacia.§.1.versi.de sexto.& in.c.ad petitionē post inno.de accusa.& post glo.in.c.de illicita.24.q.3.& glo.in cle.si ante de dolo & contu.ponit bal.in.l.ea quæ in prin.C.quomodo & quando iudex.& glo. in.l.fi.ff.de in integrum resti.ti.generali.quę allegat.l.fulcimus.§.fi.ff.ex quibus cau.in poss.eatur.& in.l.cōsentaneū.& glo.in.l.tres denuntiationes.C.quomodo & quando iudex.&.l ex consensu ff.de appel.) idem videtur in extraiudicialibus. Facit ca. venerabilibus.§.secus de senten.excom.in.6 Et ꝙ in extraiudicialibus non sit vlterius requirendus, ponit anto.de butrio in.c.1.de supplen. negli præla.post ostien.& ponit cardi.ibi in primo notabili, qui dicunt ꝙ cautum esset facere instrumentum de denegatione.

D

¶ Sed bar.in.l.ex cōsensu circa fi.ff.de appel. dicit ꝙ citatus extraiudicialiter qui dixit se nolle venire, est iterum citandus nisi prima citatio fuerit peremptoria, allegat glo.hoc tenē.in.d.c.venerabilibus in.§.secus. Et idē in effectu videtur voluisse ioan.an.in addi.ad specu.in ti.de citatione in.§.1.in prin. cum nō sit credendum nuncio hoc dicēti.& idem videtur voluisse in glo.in cle.si ante de dolo & contu. Sed contrarium tenuit idem bar.in l.diuus post prin.& clarius in.l.fi.in.4.col.ff. de in integrum resti. Vbi etiam plus dixit: ꝙ etiam si nunquàm fuisset citatus & dixisset se nunquàm compariturum, nō est vlterius citandus: sicut dicitur de appellante ab interlocutoria in.c.2.de dolo & contu.in.6.& idē etiam voluit inno.in.d.c.ad petitionē. Et ista

A est communis sentẽtia legistarũ: φ siue in iu dicio siue extra dixerit nõ volo venire est ve rus contumax & non est vlterius citandus, etiam si in prima non fuisset citatus perem ptorie. & ita refert clarc angel. de arctio in d. l. ex consensu. & allegat. l. fulcimus in. §. fi. ff. ex quibus cau. maio. Abb. siculus in ca. cũ pa rati, concordando vult φ si in iudicio sit di ctum nolo venire sic constet de contumacia & non sit vlterius citandus. si autem extra iu dicium, tunc si in termino citationis non cõ paruerit, satis constet ex ista præsumptione veram fuisse relationem nuntii, & φ non sit vlterius citãdus. Et idem ibi philip. qui male refert bar. in d. l. ex consensu. ¶ Vnde in pro posito patet nõ esse vlterius citandum, quod & probat tex. in c. licet de accusa. vbi ad vnã responsionem φ nolebant accusare imponi tur silentium. Et hoc est clarum: quoniã ver ba sunt prolata in futurum: puta non veniã. quia hoc casu etiã in materia iudiciali est cla rum φ non debet vlterius citari: vt vide alex. in cõsilio. 8 . in. 4. volumine de requisitioni bus extraiudicialibus / φ similiter eo casu suf ficit vnica.

¶ Aut non respondit se non venturum vel nihil respondit, & tunc licet glo. in d. §. fi. de B pace iura. fir. videaẽ velle φ trina debeat esse citatio (quia in terminis illius textus incurrit pœnam priuationis feudi. & tex. & glo. in c. 1. de mili. vasal. qui contu. est) glo. tamen ibi videtur velle esse speciale in feudo: & bal. ibi in. 5. col. est enim speciale in materia feudali vt non possit vna fieri pro tribus: vt ibi per doc. Vel forte φ sufficeret trina vnico & eo dem cõtextu verborum: sicut dicitur de apo stolis qui petuntur instanter instantius & in stantissime vnico contextu: vt in cle. 1. de ap pella. ¶ Quod & voluit romanus in d. §. si quis ipsi prætori. Qui licet aliquo modo im pugnetur, tamen ad pœnam incurrendam si citatio fuisset missa vnico contextu verborũ cum competenti dilatione ad comparẽdum (vtputa duorum mensium pro prima / duo rũ pro secũda / & reliquorũ pro tertia & per emptoria) tunc sufficeret etiam ad incurren dam pœnam, pro hoc tex. in c. constitutionẽ de senten. excom. in. 6. maxime in proposito, propter difficultatẽ citandi episcopos de vni uerso orbe. Et videtur satis æquum, sicut quã do citantur absentes de longinquo: qui pos sunt citari vnica citatione ad totam causam, & in prima vice potest mitti peremptorium: nec esset necesse vt tẽpus diuideretur in tres terminos / sed satis posset vnus terminus in C confuso assignari: vt notat abb. in c. cum di lecti de dolo & contu. & in ca. 1. & fi. de dila. ¶ Et de ista citatione quæ fit vnico contextu verborum cum cõpetenti dilatione pro pri mo / secundo & tertio, & de eius forma & quando sufficiat ad incurrendam pœnã, vi de doc. post glo. in d. c. de illicita. & post glo. in c. constitutionem. de senten. excom. in. 6. & in cle. 1. post glo. de vita & honest. cle. in c. dilecto de senten. excom. in. 6. in c. reprahen sibilis de appella. in l. 2. ubi bal. C. quomodo & quando iudex. & in d. ca. ad petitionẽ post inno. & in cap. ex tuæ de cle. non residen. 5. q. 2. in summa. 4. q. 5. c. 1. cum simil. Vel si vni co verborum contextu vsφ ad talem diẽ pro primo secundo & tertio peremptorio, anto. in ca. consuluit de offi. dele. & in l. fi. C. de re qui reis. bal. in d. c. 1. de milite vasal. qui cõ tu. est. notaẽ in c. tum ex literis de in integrũ resti. in c. ab eo per doc. de appel. in. 6. specu. in ti. de citatione in. §. viso. versi. item perem ptorium potest. & ibi ioan. an. in addi. Et hoc maxime si cum comminatione: vt notat glo. in cle. 1. de excep. De quo vide omnino tex. & do. in c. tũ ex literis de integ. restitu. & doc. in l. si finita, in. §. iulianus. ff. de dam. infec. & D in l. si apparitor. C. de cohærta. li. 1 2. & bal. in l. ad peremptorium. ff. de iudi. & angel. in l. in peremptorio. ff. de iudi. & in repet. l. hæc stipulatio si cui plusφ per legem fal. de quo vide tex. & doc. in d. l. in peremptorio, & in cap. tum ex literis de integ. resti. & d. c. cũ di lecti. ¶ Vtrum autem peremptorium habeat vim comminationis vel econtra. notatur in c. causam de rescrip. & decis. 2 4 5. in ti. de cita. & sententia. & bar. in d. l. si finita. §. iulianus. & abb. in d. c. cum dilecti / de dolo & contu.

¶ VBI vero citatio fit non perẽptoria mo do præmisso vtrũ requiratur trina ad incur rendam pœnam, in hoc est difficultas. Et ro sellus quidem videtur velle φ ex quo agitur de extraiudiciali citatione ad incurrendã pœ nam requiratur trina. Sed cum reuerẽtia mi hi videtur φ sufficiat vnica etiam in hoc ca su, primo per regulam quia in extraiudicia libus regulariter sufficit vna: vt i. d. §. si quis ipsi prætori: & in d. glo. in c. si episcopus. 1 8. di. & glo. in cle. 1. de hære. & in cle. 1. de de ci. & bar. in. §. Cohæredes in l. qui romæ. ff. de verb. obli. & cum concordan. quę adducũ tur per modernos doc. in d. c. ex literis de cõ stitu. alioquin si vocati ad concilium per vnã vocationẽ siue edictum nõ possent mulctari

non

A non viderentur arctari ad veniendum in prima citatione: cuius contrariũ apparet in.d.c. si episcopus cũ aliis allegatis supra i loco suo qui sint vocandi necnõ ad conciliũ. Praeterea hoc videt̃ expresse tenere bal.in.d.§.si.de pace iuramento fir. vbi agitur ad priuationem feudi.et dicit ꝙ sufficit vna. Quinimo & plus voluit/ꝙ ẽt si fuerit per edictũ & p proclama generale sufficiat.allegat.l.si co tpe. C.de remis.pig.& in.c.humilis de maio.& obe. per inno.quia nõ citatur ad iudiciũ sed ad obsequiũ.sicut est ẽt in proposito. Facit.c.1.de noua forma fideli.ibi specialiter vel generaliter requisitus.& sic p edictum. Item pro hoc videt̃ tex.in.l.titia scio.§.vsuras.ff.de lega.2. vbi sufficit ꝙ vnica sit interpellatio & agitur ad incurrendã pœnã vsurarũ. ¶ Ad idem ẽt facit tex.in.l.mora in prin.ff.de vsuris. Itẽ facit tex.cũ illa glo.i cle.1.de deci. Et hoc ẽt videtur velle doc.in.c.penul.de foro cõpe.in il la quęstiõe de priore monito ne recedat a visitatore qui dicit velle cũ visitare: qa talis monitio equipollet citatiõi licet sit extraiudicialis,secundũ.d.anto.ibi.& vt dicũt ibi doc.sufficit vnica. Idem dicit.d.anto.qñ agitur nõ ad cõdemnationem sed ad expensas cõtumacię

B in.c.qm̃ cõtra.14.col.in fine de proba. Idem

C archi.ad ppetuandam iurisdictionẽ in.c.nõ ita 2.q.6. Et ad illũ tex.in cle.1.de deci.quẽ in principio allegaui,posset respõderi ꝙ ibi fit ex permissiõe iuris.i.illius tex. Et ꝙ sufficiat vnica facit glo.singularis in cle.1.de vita & ho.cle.quæ vult ꝙ vbi agitur ad pœnã & iura requirunt trinam monitionẽ/non sufficeret vnica: sed in proposito nullibi reperitur ꝙ requiratur trina: ergo &c. Quod dictum glo.ẽt replicat ioan.an.in.c.ex tuæ de cle.nõ resi.& ioã.de imol.in.l.si finita in.§.iulianus ff.de dam.infec.& ioan.an.in addi.ad specu. in ru.de cle.nõ resi.& anto.in.c.qm̃ frequenter.§.porro/vt lite nõ cõtest.imol.in.l.si vero §.de viro.ff.solu.matri.i.l.2.ff.de re iudi.idẽ abb.in.c.si.de vita & ho.cle. Pro hoc ẽt facit q̃d dicit bal.in.l.finali de iure deli.vbi vult ꝙ qñ citantur creditores interesse putãtes in cõfectiõe inuẽtarii/sufficit vnica citatio gñalis: qa ad quasi extraiudicialẽ actũ citant̃.q̃d etiã refert alexã.in.c.si ep̃us.18.di. Ad idẽ est q̃d dicit angel.in authẽ.de heredi.& falci.§.si qs autẽ,colla.1.ꝙ monitio facieda hęredi de implẽda volũtate defũcti sufficit vnica ad priuãdũ hæredẽ hæreditate.& dicit etiã pau.de castro in cõsilio.165. Et maxime videtur verũ in proposito: qa cũ quilibet prelatus teneatur ire ad cõciliũ(vt in.c.placuit.18.di.)videtur citatus iuris ministerio/ & vnica citatiõe cõtutus cõtumax a iure,maxime propter iuramẽtum quod præstat de eundo ad cõciliũ

C in sua pmotiõe: vt in.c.ego.N.de iureiuran. Et p hoc nõ credo verã opinionẽ roselli. Nõ obstat.c.1.de supplẽ.negli.pla.qa rñdet do. in.c.si cõtra vnũ de offi.dele.& põt respõdere ꝙ illa interpellatio fit supiori/iuxta.§.si quis ipsi prætori: & ideo requiritur trina: & ẽ vna de fallẽtiis ad tẽam a doc.datã in materia. Nõ obstat.l.emilius.ff.de mino.qa solũ narrat factũ. Non obstat.§.si.de pace iura.fir.qa non dicit aliquid de trina vocatiõe sed tm̃ de vocatiõe legitimã: quã dico vnicam sufficere & eẽ legitimã. Nec glo.in.d.c.quisquis.4.q.5.hoc dicit. ¶ Sed obstat huic cõclusioni tex.in.c.1. de mili.vasal.qui contu.est. vbi dicit ꝙ si dñs vocat vasallũ in curiã quem dicit perdidisse feudũ vt sit cõtumax & possit procedi ad sententiam debet ter eum vocare cũ cõpetẽti dilatione: & eo nõ cõparente in tertia vocatiõe feudũ amittat. Sed ad illud põt respõderi secundũ.d.glo.i.d.cle.ꝙ ibi est quia ius vult trinã & non sufficit vnica pemptoria: quod nõ est in casu nr̃o: quia nullibi reperitur ꝙ vocandi ad concilium debeant trina citatione voca D ri. Et bene est cõsideranda glo.illa: quia tunc vult non sufficere vnicã peremptoriam qñ agitur ad pœnam/videlicet qñ ius requirit trinam. Non ergo est verum qñ agitur ad pœnam ꝙ semper requiratur trina: vt est videre in.d.§.vsuras,& aliis supra allegatis. Posset & alio mõ respõderi ꝙ ibi agitur ad priuationem in forma iudicii: & in proposito agitur ad infligẽdam pœnam rõne contumacię: & satis est ꝙ eo modo sint contumaces quo iura constituunt quẽ cõtumacẽ puniendũ propter cõtumaciã. Et hanc solutiõem ponit bal. in.d.§.si de pace iura.fir.in penul.col.cũ dicit ꝙ in terminis illius.§.nõ citat̃ ad iudiciũ sed ad obsequiũ: quod & pprie cõuenit in pposito.allegat.l.mora.ff.de iudi. Vel põt dici ꝙ in illo casu ẽ speciale i feudo: qa cũ esset psona lis citatio,sufficere debebat vnica perẽptoria tm̃.l.cessante.C.quomõ & qñ iudex.in.c.cõsuluit per inno.de offi.delega.dicit bal.i.d.c. 1.de mili.vasal.qui contu.est in.4.col.

S EDPONE ꝙ in ista generali citatione comparendi ad concilium non sit adiectum tempus, vtrum tenebitur quis comparere? Ista quæstio ponitur per specu.in titulo de citatione in.§.sequitur

1

versi.quid si non præfixit, & concludit ꝙ sic
A Et intelligitur ꝙ debeat cōparere cū primū po terit cū cōpetēti tempore, l.ab hostibus, §.1. ff.ex quibus cau.maio, l.quod dicimus. ff. de solutio, l. peculium. §. ti. ff. de statu liber. Sicut dicimus de citato ad certum termi num ꝙ licet in termino non possit comparere, debet tamen omnino comparere: vt in cap. cum dilecti de dolo & contu. Ad hoc cap.eos. §.fi.de sen.excom. in sexto. & cle. 2. de appel.& infra in quæstione sed quid si aliquis non venerit in termino. Et hoc vt potius appareat obediens q̄ contemnens superiorem. 2. q. 5. cap.quanto.& de postu.præla.cap.quanto. Sed bar. in.l.liber homo la secunda.ff.de.verb.obli.& in. l. qui ante Kalen eo.ti.tenet contrarium per.l.aut qui aliter. §. 1. ff.quod vi aut clam. & tenent pe.& cy.in.l.fi.C.de feriis.& clarius petrus in l.ita stipulatus. ff. de verb. obli. Sed tu tene magis communem opinionem quam tenēt canonistæ in cap.cum parati de appel.videlicet ꝙ valet citatio/& ꝙ citatus debet comparere q̄ citissime potest/ cum temperamento quodā ꝙ nō censeatur astrictus ilico currere. l.quod dicimus.&. l. ratū.ff.de solu. vt dicit abb.siculus ibi in.d.c.cū parati. Quam ēt dicit magis verā aretinus in.l.liber homo la se-
B cunda. §.decem de verb.obli.

¶ Et licet angel. in .d.l. liber homo distinguat ꝙ aut ad effectū vt iudex possit mulctare/& valet: aut ad effectum procedēdi ad partis instantiā, & nō valet/& ita dicit seruare assessores: & idē dicit in.l.p interualla.ff.de iudi. tamen alibi idē angel.in.l. 1 .in. §.hæc stipulatio.ff.si cui plus q̄ p legē fal.distinguit aliter, ꝙ aut citatur quis ad vnū actū pticularē, & citatio sine termino nō valet: aut citat̄ gnālr & valet. Sed vtraq; distinctio cōfunditur per tex.in.d.c.cū dilecti. & .c.cū parati.quib⁹ nō potest rn̄deri secūdum aretin.in.d. §.decē. Et ista est veritas quicquid aliqui dixerint. Tutius tn̄ esset apponer̄ dies: sed si nō apponat̄ valebit. ¶ Istam tenet inno.i.c.fi.de feriis, & ca.fi.qui matri.accusa.possunt.ioā.an.in.c.cum parati.& anto.ioā.de immol.abb.philipp⁹ & alex.& car.in.d.c.cū parati. Et idem dicit de loco si nō apponat̄ locus, vt dicitur in.d.c.cū pati: qa intelligitur in loco soliti tribunalis.& ideo si a papa, debet venire romam, nisi loc⁹ cōcilii alias fuisset deputatus in præcedēti cōcilio: vt fuit i cōstantiē, electus loc⁹ i ciuitate papien. quia tūc ibi tenerētur compere, & censerentur ad illū locū vocati.l.si locus.ff. de iu

di.l.si cum dies. §.si arbiter.ff. de arbi.in argu C
mentum.l.si vt proponis la secunda. C.quo modo & qn̄ iudex.glo.in.c.6.& ibi doc.de rescrip.per inno.in.c. consuluit de offi.delega. Et licet dentur aliquæ distinctiones tam in primo quando non est apposita dies, q̄ in secūdo qn̄ nō est appositus locus, nō curo referre quia nō cōueniunt in casu nr̄o: & materia satis est sparsa in pluribus locis a doctorib⁹. Sed in proposito concludendum est vt dictum est: videlicet ꝙ in vtroq; casu valet citatio.

¶ Sed si apponitur tempus ad initiandum concilium & comparendum, quantum tempus debet assignari? Dic ꝙ debet esse cōpetens sic vt possint omnes venire, alias nō arctaret & etiam post terminū: vt ponit bar.in l.aut qui aliter.ff.quod vi aut clam.& abb. in c.cum dilecti penul.col.de dolo & contu. & specu.in ti.de citatione in. §. 1. versi. item ꝙ facta est.& ibi bal. Et vide tex.& ibi glo. in.l. qui neq;.ff.de verb.sig.& bal.in.ca. 1. de milite vasal.qui contu.est, in vsibus feudorum in. 3. col. ¶ Sed obstat: qa in registro gregorii 7.apparet ꝙ eodē anno bis fuit intimatum concilium, & in primo vix fuit datus terminus mensis cum dimidio ad comparen-
dum: vnde videtur impossibile ꝙ possent D
arctari existentes in partibus vltramontanis vlterioribus, maxime quia debent venire nō tanq̄ cursores: vt in. l. in itinere. ff. de verb. sig.& cap. cupientes de elec. in sexto. Et ad componendum sarcinulas debet esse tempus: vt in. l. ab hostibus. ff. ex quibus cau. maio. ¶ Sed dic ꝙ illud fuit quia primum concilium non fuit vniuersale totius orbis sed tantum prælatorum italię: vt patet in 45.ca. vbi tantum dirigit literas prælatis & suffraganeis mediolanen. vt patet ibi in primo li.registri.d.c. 45. &. 44. Quod patet: quia aliud secundo loco congregatum habuit tempus vltra sex menses ad comparendum: vt patet in secundo libro eiusdem registri.c. 1.

ED PONE ꝙ tempus ad concilium tenendum ē p rorogatū, vtrū requiratur noua citatio an duret prima? Et videtur prima facie ꝙ deberet fieri noua citatio: qa perēptoriū edi

A ctum videtur circunductum. l. & post edictum peremptorium. ff. de iudi. Item quando quis citatur ad aliquid & illud agitur aliter vel in qualitate vel in substantia q̃ fuerit specificatum in citatione, videtur factum parte non citata. l. aut qui aliter in prin. & ibi bar. ff. quod vi aut clam. &. l. qui ante Kalen. ff. de verb. obli. quod ponit. d. anto. in. c. 1. de iudi. ¶ Sed dic cōtra: quia citatio durat ad diē in quam facta est prorogatio. Ita dicit abb. in cap. consuluit in glo. secunda de offi. dele. ga. & cardi. flo. ibidem in. 4. q. quando quis est citatus ad totam causam: sicut in proposito. & ita communiter doc. in. d. ca. consuluit. Et videtur casus in cap. cum dilecti de dolo & contu. ibi diutius expectatus. vbi licet diutius expectatus / tamen fertur sententia sine alia citatione, de quo etiam abb. in. d. ca. cum dilecti. Et maxime in proposito: in quo concurrunt hæc, φ citatio est generalis / & est ad actum successiuum / & est de longinquo / & est a papa. quę omnia ibi considerantur in d. cap. cum dilecti. & non agitur de certa causa alicuius sed de vniuersali. Et per hæc patet responsio ad. l. & post edictum: quia loquitur in aliis terminis: videlicet in actore absente, qui fecit citare secundum inno. in. d. B cap. consuluit. Inquantum ibi dicit φ debet iterū citari, debet intelligi de honestate & nō de necessitate. Facit quod dicitur in. l. 3. ff. de pignori. ¶ Non obstat. l. aut qui aliter: quia non est aliter in qualitate nec in substantia: quia tempus prorogatum est idem cum primo. l. sed et si manēte. ff. de pręca. l. dies cautionis. ff. de dam. infec. & in. c. in causis de offi. dele. Item. d. l. aut qui aliter, loquitur in denunciatione noui operis facta a parte & non in citatione: vt in simili respondet immol. in cap. cum parati de appel. Facit quod dicit bal. in. l. consentaneū col. 1. C. quomodo & quando iudex: φ si decurso peremptorio iudex ordinarius delegat causam vel moritur delegatus siue successor non tenetur de nouo citare sed sufficit φ semel tantum eum citet vt sciat & certificetur pars de persona delegati vel successoris. vide archi. in ca. de illicita. 24. q. 3. quem ita dicit bal. intelligendum. & quod ponit inno. in cap. dudum el 1. de elec. in glo. penul. Non obstat quod ponit anto. & cardi. in. d. cap. consuluit. vbi ponderatur tex. in aliam diem, & sic quod si in longius tempus requireretur noua citatio: quia loquitur in citato ad certum actum iudicialem in quo tractatur de præiudicio partis: quod non est in proposito.

C

SED QVERO an vocati ad cōcilium possint cōparere per procuratorem? Et prima facie videtur dicendum φ sic: qa citatus ad iudicium si non est citatus vt personaliter comparear (vt in cap. 1 de iudi. in. 6.) potest comparere per procuratorem, ca. penul. & si. de iuramento calumniæ, cap. fi. de dila. & cap. cum dilecti de dolo & contu. & tex. in. c. cum parati in fi. & ibi hoc notant doc. post ioan. an. de appel. Ad hoc. 18. d. episcopus. Ad hoc et est quod dicit cy. & doc. in. l. fi. C. de procuratoribus. Et si nuncius moriatur in via, erit excusatus: vt dicit ibi. d. anto. in d. cap. cum parati. Adde. C. qui petant tuto. l. cum a matribus. cap. significante de pignori. Et sepius legitur in gestis conciliorum interfuisse vnum pro alio: vt patet in gestis sextæ synodi constantinopolitanæ sub constantino imperatore & agathone papa D celebratæ in prin. primæ actionis, ibi & petro deo amabili presbytero & monacho locum seruante sedis magnæ ciuitatis alexandriæ. & ibi ioanne episcopo portuen. abundantio episcopo ciuitatis pateruen. & ioanne episcopo ciuitatis regitanæ locum præsentantibus. 125. venerabilium episcoporum sancti concilii antiquæ romæ: qui & proprias per subscriptiones demonstrantur in suggestione ab eis facta ad piissimū imperatorem constantinum. & ibi theodoro religioso presbytero & locum agenti theodori deo amabilis archiepiscopi rauennæ. & ibi georgio presbytero & monacho & apocrisario theodori venerabilis vicarii sedis ierosolymorum. ¶ Imo plus videtur ex hoc probari, φ vnus possit comparere pro pluribus: sicut isti qui pro. 125. episcopis comparuerunt. Et hoc voluit abb. siculus in cap. scriptum in. 3. notabili de elec. vbi dicit φ vnus procurator poterit habere decem voces si sustinet vices totidem personarum ipsum constituentium in concilio. subdens φ in concilio generali & prouinciali ex causa possunt constitui procuratores pro absentibus.

A ¶ Incontrarium facit quod vocati ad concilium habent ibidem consulere: & sic videtur electa industria personæ, l. inter artifices, de solu. c. fi. §. is aūt. de offi. deleg. & c. is cui co. ti. in. 6. cū simil. ergo nō videt quod possit palium explicari. qd dicit abb. in. c. cōstitut⁹ de appel. & in. c. quia propter de elec. vbi dicit quod in actu electionis non impeditus non potest cōstituere procuratorem: quia in actu electionis censetur esse electa industria personæ, & ideo dicit immol. in. d. c. cū parati. quod vbi qualitas causę requirit personalem comparitionem, citatus simpliciter intelligitur citat⁹ vt personaliter compareat. Facit quod in simili dicit alex. in. d. l. fi. C. de procu. quod vbi in actu requiritur consensus alicuius tunc censetur vocatus vt personaliter cōpareat, allegat bal. in. l. 1. C. qui admitti. Ad hoc bene tex. in. ca. fi. de maio. & obe. & quod dicitur in. c. cū cōsuetudinis de consue. l. si quis mihi bona. §. iussum cum materia. ff. de acquiren. hæredi. vbi enim natura causæ requirit personalem comparitionem, non sufficit mittere procuratorē siqs non est impeditus. c. veniens de accusa. dicit car. in. c. querelam de procur. ¶ Et idem videtur dicendum si citatus quis fuerit vt se pñtet in concilio: quia videtur intelligēdum tanto magis quod personaliter: quia pprie

B præsentare se quis dicitur quando personaliter se præsentat: vt est glo. in cle. dudum de sepul. in verbo præsentari. pñsenim dicitur, qui præbetur sensibus corporeis. l. 1. in prin. ff. de verbo. obli. Sic dicitur de præsentando per patronos quod debet esse præsens si persona nō sit nota: vt ponit abb. in capitulo ea noscitur de iis quæ fiunt a prel. sine consen. ca. Et vide decis. 203. incipit item nō sufficit in nouis. & est tertia in ti. de iure patro. & calder. conci. 17. de iure patro. Ad idem quod dicitur per phi. post abb. siculum in. d. c. cum parati de statuto quod mulier non possit contrahere sine præsentia duorum propinquorum, quod debet intelligi de præsentia in propria persona & non per procuratorem: quia verba statuti intelligunntur in proprio significatu l. 3. §. hæc verba. ff. de nego gest. l. 1. §. is qui nauem. ff. de exer. c. in nostra de iniur. cum simil. De quo vide bal. in. l. 1. C. qui admitti. & vide consilium bar. quod incipit factum, tale est, ceccholus. & bene per phili. in. d. c. cū parati. & faciunt ad hoc omnia quæ ponuntur per doc. in. c. fi. in. §. is cui de officio delega. & §. seq. Facit glo. in verbo personaliter in cle. 1. de vita & ho. cleri. & in. c. mulieres de sententia excom. per cardi. & per eundem in cle. 1. de iureiuran. & vide eū in. d. §. is cui in fine quando censetur electa industria personę. Et quando quid debet fieri personaliter quod requirit præsentiam personalem & nō per alium, vide in cap. cupientes. §. quod si per viginti de elec. in sexto & in cap. dilectus de rescrip. l. sed et si pupillus. §. conditio. ff. de instito. In dubio tamen vocatus quis etiam a papa vt se præsentet, potest per procuratorem comparere nisi sit dictum quod personaliter se præsentet: vt not. abb. in cap. penul. de iuramento calum. & idem abb. i. c. penul. de postu. præla.

C ¶ V N D E in hac materia an vocatus ad concilium possit per procuratorem comparere vel non, dicerem sic, quod aut loquimur quando est citata aliqua vniuersitas capitulum vel ciuitas & similes. Et isto casu poterūt cōpere per procuratorē: vt in. c. fi. de iis q̄ fiunt a præla. & in. c. fi. de maio. & obe. & ibi glo. & car. in vlti. q. & l. sed si hæc. §. qui manumittitur. ff. de in ius vocan cap. 1. de syndico. Et hoc quia sic in dubio præsumitur citata, ne fraudentur ecclesiæ seruitio & propter rei impossibilitatem siue difficultatem d. cap. penul. de iura. calum. ibi glo. & in authen. de sanctissimis episcopis. §. si vero. & cap. in pertractandis de iura calū. Est. n. vniuersitas persona ficta. l. mortuo. ff. de fideiuss. & ideo non potest citari personaliter. ita bal. in. l. nam ita diuus. ff. de adop. Quod procedit etiam si esset vniuersitas citata a concilio in forma iudicii, etiam in causa in qua de sui natura nō potest interuenire procurator: vt dicunt ioan. an. & do. in. d. cap. 1. de iudi. in sexto. Facit quod dicitur in cap. dilectus el. 2. de simo. & in cap. romana. §. in vniuersitatem de sen. excom. in. 6.

¶ Aut citata est aliqua particularis psona. & tunc si est citata per papam vt personaliter compareat, non est dubium quod debet personaliter comparere. Nec excusatur si mittat procuratorem: quia licet aliud sit in inferiore, tamen secus est in papa qui potest quem citare vt personaliter compareat etiam in quibuscunque causis aliis q̄ a iure expressis. in inferiore secus: vt in. d. cap. 1. de iudi. & dicitur in. d. cap. fi. de maio. & obe. per cardi. in penul. q. Ad idem quod dicitur in cap. cum dilecti de dolo & contu. & in cap. fi. in glo. 2. de dila. & ibi doc. Aut est simpliciter citatus vt compareat. & si est citatus in concilio ad iudicium pro aliqua sua cau-

A sa, dic ꝙ nisi natura causæ sit ꝙ debeat comparere personaliter (vt in criminalibus in. ca. veniens de accusa.) potest comparere per procuratorē: vt in.c.querelam de procu.&.l.2.C.eodem.&.l.1.ff.eo.l.præsenti.§.cum aute.C.de iis qui ad ecclesias cōfugiunt.cle.pastoralis de re iudi.cū simil.ꝟ Aut est citatus vt vadat ad concilium. & si sit dictum personaliter, non est dubium: quia etiā inferior in extraiudicialibus potest compellere ad personaliter cōparendū.2.2.q.5.de forma.tex.iuncta glo.2.in.c.fi.de dila.&.ca.fi.de eta.& quali.c.vbi periculum.§.quia vero de elec.in.6.&.c.fi.de maio.& obe.& dicitur in d.c.1.de iudi.in.6. Licet doc.ibi nō videatur facere differentiā inter iudicialia & extraiudicialia, nisi quòd in extraiudicialibus plures sunt casus qui requirunt personalem cōparitionem.

¶ Si autem non fuit dictum vt personaliter compareat, tunc si sumus in persona quæ habet vocem decisiuam in concilio / tenetur personaliter comparere. Vnde archiepiscopi & episcopi vocati ad concilium tenentur ire personaliter, nec possunt mittere procuratorē si non sunt impediti legitimo impedimen-
B to: vt in.c.epus.& in.c.si episcopus.& in cap. placuit.18.di.& est tex.in ca.ego.N.(ibi ad synodū veniam nisi ꝑpeditus fuero canonica ꝑpeditione) & ibi doc.de iureiurā.vbi iurant vocati ire ad conciliū. Vnde si vocatus nō vadit/incidit in piurium: vt dicit abb.ī.d.c.ego N. An aūt qñ est impeditus teneaē oīno mittere procuratorē, infra late in alia quęstiōe. Et si epus esset pauper qui non haberet ad faciendum expensas, dicit martin⁹ de laude. q. 501. ꝙ poterit īponere charitatiuū subsidiū: allegat inno.in.c.1.de statu mona. Et ex hoc dicit cardi.i.d.ca.fi.de maio.& obe. post inno. ꝙ vocatus ad cōciliū sub pœna excōicatiōis si nō mittit aliquem excusatorē & excōicatē, renebit excōmunicatio.ꝟ Et ad ꝑmissa facit quod dicit abb in.c.cōstitutus de appel. & in c.quia propter de elec.ꝙ licet alias in actibus vniuersitatis possit quis constituere procuratorem vt intersit pro se, tamen secus est in actu electionis: quia nō impeditus nō potest procuratorem constituere, sed debet per se interesse: qa censetur electa industria psone, vt dictum est supra. sic & sic dicendū est in ꝓposito.ꝟ Sed contra præmissa facit quod legitur in gestis in concilio martini.c.2. vbi episcopus rauennē.ecclesiæ misit maurū episcopum cesenaten. presbyterū ad compendum in concilio pro eo vt oīa eius nomine adimpleret quæ in concilio peragerentur, datis literis exhortatoriis ꝙ cū esset paratus ad iter cōsultū fuit ei ab exercitu & plebe ciuitatis propter incertas gentiliū excursiones & absentiā exarchi ne iret ad cōciliū, licet fuisset vocatus ꝑ apocrisarios papæ: qui ꝓcuratores ꝑ papā & conciliū admissi fuerunt. Sed pōt respōderi ꝙ illud fuit ex grā. qđ patet in verbis epistolæ episcopi cum supplicat ꝙ eum non sicut absentē sed vt pñtem suscipere dignarentur: & propterea magis probat ꝙ alioquin ꝑsonaliter comparere debuisset. Item ēt ibi allegabatur legitimum impedimentū: & ideo fuit admissa eius excusatio. & ita pōt responderi ad supra deducta de gestis in sexta synodo constantinopolitana.

¶ At vt loquimur in inferioribus qui non habent vocem deliberatiuam. Et tales cum potius videātur inuitati / maxime laici, si nō cōpareant personaliter / non videntur incurrere aliquam pœnam: & poterunt cōparere per procuratorem. Ad hoc.d.c.querelam de procur.cū concordantibus supra allegatis. Et bñ probat tex.in.c.bene quidē.96.di.vbi præfectus prætorio loco regis theodati fuit in concilio. Ad idem tex.in.c.ad apostolicę de re iu- D
di.in sexto, ibi per se vel alios. Imo etiā si nec per se nec procuratorem cōparerent / non deberent de contumacia puniri: ex quo potius sunt inuitati. Et hoc nisi vel esset electa industria personæ (quia esset multū doctus & practicus) vel tangeret aliquo modo personā citati: quia tunc teneretur cōparere saltem ꝑ procuratorē vt.d.c.ad apostolicę, nisi esset dictum ꝙ personaliter compareret: vt supra dictum est.

¶ Adde tamen ꝙ licet alias quis teneatur personaliter in concilio comparere & non per procuratorem (vt dictum est) tamen si procuratorē constituat & illi de concilio velint procuratorē admittere, hoc poterunt ex gratia saltem ad euitādam pœnam cōtumaciæ: vt in simili dicit abb.in.d. cap. quia propter. in.§.illud de elec.& in.c.constitutus de appel. Generaliter autem in alia materia ꝙ quādo quis est citatus ad concilium si aliquis citatur vt personaliter compareat, sufficeret mittere procuratorem si alias natura causæ non requirit personalem comparitionem. & hoc nisi in citatione exprimatur iusta causa quare velit contra regulam, cap. 1. de iudi. in. 6. ꝙ personaliter compareat, & in citatorio appositum sit verbū personaliter: prout

A ponit notabiliter bal.in.l.1.§.vsus in fi.ff. de procura.refert feli.i.c.1.i.4.col.de re iudi.ali quid per eundē in.c.cum ordinē de rescrip.

ED QVIA dictū est ꝙ prælati tenētur personaliter comparere: quæro vtrū si episcopus nō est citatus teneatur ire ad concilium. Et do. in.c.non oportet 18.di.dicit ꝙ nō. & idem abb.per illum tex.in.c.ego.N.de iureiuran.& idem ioan.de immol.post ioā.an. ibidem.vbi dicit etiam si viderit alios episcopos ire ad cōcilium ipse non debet ire si non est vocatus. Quod videtur verum etiam si in præcedēti cōcilio esset præfixū tēpus: sicut patet in gestis cōcilii constantien.vbi fuerat statutum ꝙ de decēnio in decēnium fieret cōciliū.nō.n.ꝓpterea ex solo aduentu tpis epi & alii qui tenentur ire ad conciliū cōstituerētur in mora/maxime vt possēt puniri:qa possibile esset ꝙ tēpus decēnii esset prorogatum ipsis ignorātibus.& ꝓpterea tex.in.d.ca.ego N.requirit vocatiōem Pro hoc tex.in.c.1.in

B fi.de pace iura.fir.vbi vasallus nō priuat̄ feudo si nō defēdit dn̄m quē scit guerrā pati nisi postq̄ ter fuerit requisitus.& hoc videtur probare tex.in.c.qm̄.& melius in.ca.ꝓpter ecclesiasticas.18.di.vbi licet velit ꝙ bis ī anno certo tpe debeat fieri conciliū ꝓuinciale vel saltem semel secūdum.c.qm̄.tn̄ dicit epōs cōuocādos in.d.c.ꝓpter ecclesiasticas el primo & lo secūdo.Item qa posset qs etiā esse oblitus:quia decēnio inducitur obliuio:vt.l.peregre.ff.de acqui.pos.& ob hoc excusat̄. Facit quod dicit bar.i.l.si quis delegauerit.ff.de noua.& in.l.si cui in prin.ff.de lega.. dynus in regula imputari/in.6.Posset ēt esse mutata ꝑsona in epātu.& ideo iustā habere cām ignorantiæ.l.qui in alterius.ff.de regulis iuris.ca. cum quis eo.ti.in.6.cū cōcordan. Et hoc indubitanter est verū qn̄ tēpus est appositū pro cōcilio faciēdo:vt supra diximus factū & statutum in concilio constantien.

¶ Sed vbi esset præcise præfixus terminus ꝑsonis in concilio existētibus ad secō gregandū & cōparendū sub pœna certa die.tūc forte nō requireretur alia citatio:quia dies interpellat pro homine.l.magnā.C.de cōtrahen. & comit.stipu.c.potuit de locato.&.l.2.C.de iura emphite.l.traiectiue.§.de illo.ff.de act. & obli.c.2.de conces.præben.&.c.ne ꝑ defectu de elec.ad idem in.c.cū in cūctis de elec. &.c.licet canon eo.ti.in.6.cū aliis cōcordan. Et hoc tenet ale.ā.in.c.si eṕus.18.di.in prin. ꝑ notata in.c.cū inter vniuersas de elec.&.c. ecclesia nostra el secūdo co.ti.Quæ oia intellige qn̄ nullomō esset vocatus ad concilium nec p edictū gn̄alr: alioquin si esset appositū edictū.tunc dicendū vt supra late dictū est in quōne de forma citationis & sequētibus.

C

VID AVTEM stante aduentū diei aliquæ ex ꝑsonis q̄ in cōcilio interesse debent essent mortue:an tenerent̄ cōparere successores.& dies eos interpellet:vt ēt tanq̄ contumaces possint puniri si non compareant. Et videretur dicendū prima facie ꝙ sic: quia illa quæ sunt facta in generali concilio,videntur deducta in notorietat̄.ita ꝙ nō videntur excusari si maxime qui ire tenentur: ideo nō videt̄ necessaria alia citatio.Ad hoc.c.bonæ el primo de elec.& elc.pastoralis de re iudi.c.quanto de transla.præla.c.cum sit de appel.c.venerabilem de elec.cum simil.maxime si præfixa fuisset dies ad concilium ꝑ papam.Facit.d.clc.pastoralis.de re iudi.ca.1.de causa posēs.& propric.& ibi doc.c.cū olim (ibi inno.ioan.an.& anto.)de re iudi.

¶ Sed credo contrarium verius.tum quia dies præfixa & citatio facta prædecessori nō ligat successorem.c.quia.V.de iudi.& bal.in l.per diuersas.10.q.C.mandati.l.fi.§.& si prē fatam versi.tertio quæro circa finem.C.de iure delibe.Facit quod dicit̄ de rescripto re integrā.cuius vigore non conuenitur successor: vt in.ca.significauit de rescrip.& de instantia in.d.c.quia.V.& per argumētum a maiori si post contractam pœnam successor non tenetur.ergo nec ex prædecessoris vocatiōe īcurrit.Ad hoc quod dicitur in.l.prima.C.ne ex delic.defunc.per bar.in.l.1.ff.de priua.delic. & in.l.q opus.ff.de noui opis nunci.l.3.§.qd autem.ff.quod quisꝙ iuris.ꝯ Facit in proposito:quia sicut successor iudex debet de nouo citare saltem vnica citatione/quia mutata est persona(vt in.l.consentancum.ibi bar.& bal.C.quomodo & quando iudex) a pari & in persona citādi.ꝯ Nec obstat quod dicitur de notorio:quia & in notoriis requiritur citatio vbi potest cōpetere defensio.Abb.in.d.c.

A cum sit romana in fine in penul. notabili. de
appel. & idē in. c. 1. in. 2. col. de causa poss. &
proprie. & in. d. c. bonæ el primo in. 4. col. &
in. c. vestra ꝓpe fi. de cohabi. cle. & mu. & in
c. causam quæ in prima col. de rescrip. & la-
tius in cap. cum olim in. 6. col. de re iudi. &
in consi. 68. in secundo volu. incipit quanq̄.
Procedit ergo quod dictum est non requiri
in notorio citationem/ quando clare constat
nullā citato cōpetere posse defensionē, quod
secus est ī proposito, vbi potuit qui successit
ignorare & credere nō teneri: & ideo quan-
tumcūq; dicatur inductū notorium/ videtur
requiri citatio. De quo etiam vide glo. in ca.
ad nostram el tertio. & ibi ioan. an. butrius
& abb. de iureiuran. immol. in ca. cum olim
de re iudi. cap. porro de diuor. cap. fi. & ibi
doc. de elec. in sexto. & cardi. floren. in cle.
pastoralis. 13. notabili de re iudi. ad idem
qui matri. accusa. pos. c. cum in tua. Et ꝙ non
teneatur successor facit quod dicit archi. in. c.
dudum. 18. q. 2. ꝙ licet prædecessori sint da-
te tres dilationes/ nihilominus successor ha-
bebit quartam. sunt enim induciæ potius re-
medium causæ q̄ personę. Et hoc maxime in
proposito: cū simus in pœnalibus, in quibus
nō receditur a persona nec videtur tacite re-
B petitæ. Bal. in. l. 1. C. de his quæ pœnæ nomi
ne. angelus in authen. de hæredibus & fal. §.
si quis autem non implens. Facit glo. in cle.
1. de vita & hones. cle. in versi. 3. Sunt enim
pœnæ odiosæ. & ideo actus non debent pu-
niri nisi in casibus in iure expressis. l. & si quis
§. diuus. ff. de reli. & sump. fune. Bal. in. l. ne-
mo martyres. C. de sacrosanctis ecclesiis. Et
a pœna excusat quælibet iniusta causa. glo.
& doc. in. d. l. 1. §. fi. ff. si quis ius dicenti non
obtemp. l. 4. §. potest. ff. de liberali causa. glo.
in. l. plagii criminis. & ibi angelus. C. ad. l. iu
liam de plagiariis. l. 1. in fi. de abige. Ange-
lus in. l. prætor. §. hac actione. ff. de vi bono-
rum rap. & in. l. 1. ad finem prin. ff. de eo per
quem factū est/ cum simil. Et videtur ad pro-
positum satis tex. ibi in. d. §. fi. & tex. in. d. cap.
dudum. vbi post mortem prædecessoris etiā
successori de nouo fit mandatum. Item facit
ꝙ iste successor non reperitur vocatus ad cō
cilium. & ideo nō debet ire: vt in. d. c. ego. N.
& diximus supra. Et sic non obstat quod dici
tur de notorietate: quia non agitur vtrum in
notoriis requiratur alia citatio, sed vtrum suc
cessores sint astricti vigore præfixi termini.
quod non videtur, quia non reperitur cita-
tio. ¶ Et idem dicendū esset si citato aliquo
prelato & eo mortuo surrogaretur in locum C
eius alius ante inchoatū conciliū: nā ex illa
citatione nō arctaretur talis successor p̄ ꝓdicta.
¶ Sed quid si citatus esset in periculo vitæ (vel
propter inimicitias vel propter potentiā su-
perioris sui hoc prohibentis) an excusetur si
mittat aliū, & an de necessitate teneatur mit-
tere? Gregorius. 7. in. 3. li. sui registri scribens
sigisfredo maguntinen. archiepiscopo dicit in
hæc verba. quod autē dicis quosdam fratres
non posse ad concilium conuenire ob prin-
cipis inimicitiam, dicimus eis sufficere ꝙ de
suis clericis dirigāt qui pro eis valeant respō-
dere. De hoc tamen dic vt latius in sequenti
quæstione.

RVRSVS QVIA dictū est ꝙ citatus ad
concilium debet per-
sonaliter cōparere si
non sit impeditus: quid
si est impeditus ita ꝙ
non possit ire ad con
cilium, an teneatur
mittere procuratorē,
& si non mittat an censeatur contumax? Et
dic quod tenetur mittere procuratorem vel
nuntium ad eum excusandum: sicut quan-
do quis est citatus vt personaliter compareat D
si est impeditus tenetur mittere procurato-
rem: vt in. c. querelam. de procu. & ibi cardi.
in. 3. 8. & 10. quæstiōe. & bene tex. in. c. quia
ꝓpter de elec. debet enim in casu nostro mit
tere procuratorē ad allegādum impedimētū
& eum excusandū. Ad idem quod ponit idē
car. in. c. fi. in. 5. & 6. q. de accusa. Facit tex. &
dicit ibi do. in ca. ep̄us. 18. di. ꝙ debet mitte-
re substitutū. qui licet loquatur in prouincia
li concilio, idem videtur dicendum in gene-
rali. vnde videtur ꝙ iste procurator vel nun
tius sit admittendus etiam ad actus concilia-
res. de quo aliquid infra dicetur in proxima
quæstiōe. & vide tex. & glo. in. c. si ægrotās. 5.
q. 3. Quod etiā fieri poterit per literas: vt i. c.
placuit. 18. di. ¶ Imo poterit etiam probare
impedimētum per vnum testem: vt dicit ibi
glo. & glo. 86. di. tāta. & glo. fi. 4. q. 5. q̄squis.
& glo. in. c. ex literis, de in integrum resti. Et
hoc vt excusetur a pœna contumaciæ: vt di-
cit do. in. d. c. placuit. & sic respondet ad illum
tex. in. d. ca. ex literis: qui loquitur quando a-
gitur de probando impedimento ad retractā
dum sententiam. Quo casu sufficit ꝙ fiat fi-
des archiepiscopo non synodo: vt dicit. d. do-
mi. in. d. cap. placuit. ¶ Imo plus voluit inno.

A in.d.c.querelam(quem improbat alex.in.d.l.quæsitum) ꝙ absq; alia probatione tenetur credere iudex excusatoribus. Quod dictum inno. forte posset saluari & esse verum in casu nostro quando quis vocatus ad cõcilium mitteret duos excusatores allegantes impedimentũ: quia esset eis credendum. Et plus voluit glo.in.c. quisquis.4.q.5. ꝙ etiam per suũ iuramentum poterit probare impedimentũ suũ. pro quo videtur tex.in.c. quia ꝑpter de elec. de quo vide infra quæstione proxima. ☞ Cautius tñ est ꝙ mittat procuratorẽ: iuxta notata per cy. & doc.in.l.1.C.de in integrũ resti. Ad quod tex.in ca.cõstitutus de appel.& c.cũ dilecti de dolo & contu.&.c.cum parati de appel.in.c.tũ ex literis de in integrũ resti. ¶ Sed contra hoc videtur tex. & bal.in.c.cum parati de appel. vbi archiepiscopus citatur a legato: qui allegauit per excusatorem ꝙ fuerat in legatione regis, nec ꝑpterea excusatur a contumacia. Et sic licet quelibet iniusta causa excuset a dolo (vt in l.1.§.fi.ff.si quis ius dicenti non obtemperauerit.& in.l.igitur.§.1.ff.de liberali causa, facit glo.in verbo de cætero.in.c.1.de postu.præla.in.6.) nõ tamen excusat a cõtumacia. ☞ Sed tu dic ꝙ ille tex.nõ probat dictum bal. quia papa ibi fuit motus,
B quia obtentu appellationis conabatur declinare iudicium legati, & ideo non admisit excusatorem impedimenti/ quod non negabatur verum. Facit ad materiam quod dicitur in.d.c.cum dilecti de dolo & contu.& in.d.c. constitutus de appel. Et de materia per bal. in.l.1.ff.de diuer. & tẽpo.præscrip.l.penul. §.ad crimen de publi.iudi.c.veniens de accusa.& in.l.seruum quoq;.§.publice.ff.de procura. quando in causa criminali mittitur excusator. Quod & voluit bar. in extrauagãti ad reprimẽdũ in ver.neglexerit. quod reputar notabile immol.in dicto.§. ad crimen. Et glo.in.d.c.si ægrotans. vbi quando excusetur si mittat: & si nõ mittit quando excusetur: & quando sufficiat excusator & quando requiratur procurator. Et intellige ꝙ impedimentum sit legitimum. vnde simplex quartana siue febricula non excusat: vt in cap.placuit in glo.& do.18.di.& in.l. quæsitum de re iudi. Sed senectus excusat.96.di.tanta.& do.in.d. c.placuit. ☞ Quæ autem sint legitimæ causæ, per glo.& archi.in.c.peruenit. & in.d.ca. placuit.18.di.& glo. & doc.in.c. communis 23.di. vbi etiam dicitur legitimum impedimentum grauis infirmitas suorũ. & vide in d.c.querelam.&.d.l.quęsitũ per doc.& in.ca.

si qui de consecr.di.4.& glo.3.in.c.si quis iusto de elec.in.6.& l.2.ff. si quis cautionibus. & in.c.accedens el.2. vt lite non contes. glo. & doc.in.l.fi.ff.de in integ.resti.ti.generali.& in.c.ex ratione de appel. Et diligens inquisitor videat in locis in.d.l. quæsitum per doc. adductis. & post glo.in.c.quia ꝑpter de elec. & omnino tex.in.c.multum stupeo.3.q.6. ¶ Et prædicta procedũt in casu nostro: videlicet ad euitandum pœnam contumaciæ, in aliis autẽ casibus dic vt per doc. maxime immol.in.d.c.querelam.& moder.in.d.l.quæsitum.& in.d.l.1.post bar. ff. de diuer.& tẽpo. præscrip.& per angel.& immol. post glo. in l.si quis instituatur hæres.ff.de hære.insti.per bar.& alios in.l.2.ff.si quis cau.& archi.in.c. si ęgrotans.5.q.3.& plura vide remissiue per alex.in.d.l. quæsitum. ☞ Quibus adde materiam.c. ex transmissa de præscrip. & materiam.c.ex ratione cum cõcor.de appel.& vide latissimam distinctionem bal. quando ille qui nõ potest personaliter comparere teneatur mittere procuratorem vel non/ in.l.2 §. si quis in iudicio.ff.si quis cautionibus.& ibi quando est impeditus & quando culpa eius oritur impedimentum, ibi vide plene per eũ, & etiã vide ibi per moder.& per abb & alios in.d.c.cum dilecti, de dolo & contu. & in.d. c.si ægrotans.5.q.3. ☞ Adde tamẽ quod dicit do.in.d.c. si episcopus.18.di. ꝙ licet veniret aliquis iam cœpto concilio, excusatur: quia præsumitur ꝙ iuste fuerit impeditus ex quo nõ contẽpsit: argumento.l.diuus.ff.de in integrum resti. ex illo enim quod sequitur præsumitur id quod præcessit.22.q.2.quod ait. & in cap.peruenit. & vide glo.in.c. scribam de præsump.
¶ Qualiter autẽ debeat probari impedimentum, tex.in ca.quia propter.§.fi.de elec. videtur velle ꝙ probetur per iuramentum. & aliquid dictum est supra in principio, multum attendi debet qualitas psonę & causæ & subiecta materia. Tamen magis cõmunis conclusio est secundum quod refert alex. & immol.in.d.l.quæsitum ꝙ sit arbitrarium inspecta qualitate impedimẽti & personarũ. quod & tenet glo.2.in.c.si quis iusto. de elec. in.6. De quo vide bar.in.d.l.quæsitum & in.d.l.2. si quis cautionibus.& anto.& immol. in.d.c. querelam.& in locis adductis per alexan. in d.l.quæsitum. Est tamen in proposito aduertendum vt dictum est ꝙ non sufficit quodlibet impedimentum, sed debet esse grauis necessitas quæ eum impediat: vt in cap. episco.

A pus & in.c.peruenit.18.di.& in cap.si ægrotans.5.q.3.

SED QVID si eo casu quo tenetur mittere procuratorem, nō reperiat qui velit acceptare: cum inuitus nō possit quis compelli: vt insti. de mādato. §.mādatum el.1. Videtur dicendum φ non esset imputandum impedito, maxime si sit pauper impeditus. & hoc vult abb.in.d.cap.cum dilecti, in versi. sed dices de dolo & contu.post ostien.& ponunt alii ibi.

¶ Item quid si ille quē misit sit captus in via a latronibus, an episcopus qui eum misit poterit excommunicari tanq̄ cōtumax? Archi. referendo lau. videtur tenere φ sic in.c.episcopus.18.di.Sed do.contra & ita refert lau. & archi.videlicet φ non poterit excommunicari vt cōtumax.Et hanc credo fuisse opinionem lau.& archi.per tex.quem allegāt: videlicet in.l.cum a matribus.C.qui petant tu.& l.fi.C.de condi.infer. Et forte φ meus archi. B est corruptus.

¶ Item quid si fuerit detentus in via? Glo.in ca.quoniam.18.di.in verbo vis,& domi.videntur velle φ non excusatur, sed datur actio contra impedientem, allegan do.l.2.ff.si quis cautionibus,& glo.& doc.in.c. ex literis de in integ resti.Sed si non sit soluēdo impediens vel vis fuerit illata a magistratu, φ tūc detur exceptio aduersus tale impedimētum. Sed ego credo φ illud non habeat locum in vocato ad concilium: nisi dicatur factum ad obuiandum fraudibus quæ fieri possent fingendo. Vel dic φ datur restitutio in integrū secundum glo.in.d.c.quoniam.& vide in ca. ex literis: & in argumētū quæ dicuntur in.c. ex ratione de appel.

AT HIC quæro ex quo impeditus tenet mittere procuratorem vt euitet pœnam contumaciæ, vtrum debeat vel possit mittere procuratorē qui habeat vocem deliberatiuā & decisiuam: vt sunt archiepiscopi episcopi & similes de quibus supra diximus. Et videtur prima facie φ sic. nam & canonicus impeditus potest committere vocem alteri concanonico: vt in.c. quia propter de elec.& in ca.si quis iusto impedimēto eo.ti.in.6.Et pro hoc facit tex.in.c.episcopus. & ibi domi.18. di. qui dicit φ debet mittere legatū siue substitutum,& idem tex.in.c.si ægrotans.5.q.3. ibi do. Item dare vocem in cōcilio est actus iurisditionis principaliter, nō ordinis,& ideo vt supra diximus episcopus non consecratus habet vocem: vt in cap.episcopus.18.di. ergo videtur φ possit delegare.c.quod sedes in glo.1.& ca.pastoralis de officio ordi. Et per hoc videtur φ etiam posset mittere inferiorē episcopo, ex quo non attenditur ordo sed iurisditio: vt in cap.aqua de consecr. eccle. vel alta. ¶ Item facit φ quando illud quod est gerendum non est ex sui natura malum siue illicitum, tunc quod quis potest per se potest per alium.l.quæsitum.ff.de in ius vocan. Item & persona illustris litigat per procuratorem & nō per se.l.penul.C.de procura.Facit quia ad hunc effectum vsus procuratorū est inuectus, vt qui nō potest per se possit per procuratorem actum gerere: est enim edictum de procuratoribus prohibitorium, vt qui non sit prohibitus a iure censeatur admissus.cap.1.de procura.in.6. Ad hoc facit quod ponit ioan.an.in regula potest qs in.6. ¶ Nec videt obstare si dicatur φ dare vocē in concilio est proprium dignitatis episcopalis, & quod non videtur posse explicari per inferiorē: quia videmus simile in laico qui est incapax spiritualium: vt in.c. sacrosancta, & in.c.massana de elec.& in.c. causam quæ de præscrip.& tamen potest esse procurator in causis spiritualibus: vt in.c.1. de procura. in 6. Sic etiā non potest laicus tenere beneficiū ecclesiasticum nec potest ei conferri,& tamē nomine alieno potest acceptare & inuestiri: vt in.c.accedēs de prebē.Facit in simili φ videmus in concilio vnū subscribere pro alio: vt patet in subscriptione plurium episcoporum in concilio calcedonen. contra euthicē. Et similiter sæpius in gestis eiusdem concilii reperitur talis episcopus faciēs verba pro tali episcopo &c.

¶ In contrarium facit: quia videtur esse proprium episcoporum, & electa eorum industria ad dandum vocem decisiuā in concilio: vt in.c.vbinam legistis.96.di. & per omnia iura antiqua: vt patet.15.di.c.1. vbi tantum fit mētio de episcopis & appellantur patres:

A vt in.c.sancta romana.15.di.& in cap.habeo librum.16.di. & in illo articulo quidicatur habere vocem in cōcilio satis supra dictum est,ergo non videtur ꝙ possit alteri demādari,cap.fi.§.is autem cum materia de offi.dele. e.is cui eo.ti.in.6. Item videtur ꝙ hoc sit certum ministerium quod ei incumbit,ergo nō potest alteri demandari:vt in.d.c.fi.in.§. cæterum.

POSSET in ista quæstione cōcludi ꝙ si episcopus vocatus ad cōcilium impeditus mittit alium episcopum vel vocem suā committit alteri episcopo q similiter habet interesse concilio (licet non teneatur,quia ex quo est impeditus excusāt & sufficit mittere procuratorem ad excusandum:vt in.c. peruenit & in cap. placuit cum aliis ibidem.18. di. & dictum est supra,&.5.q.3.. si ægrotans.) non possit per supradicta.Et hoc nisi papa hoc ei mandasset vt procuratorem ad dandum vocem loco sui mitteret: iuxta notata in.d. cap. querelam de procura.Et poterit si velit demū consentientibus papa vel cōcilio:vel vbi papa non esset præsens/maiori parte repræsentantium concilium.& sic possumus inducere in proposito dictum. cap. quia propter,& cap.si quis iusto.& ibi ioā.an.Facit quod notat abb.in.c.constitutus de appel.& in.d.cap.
B quia propter in.§.illud. Et ita possumus intelligere quotiens legimus in gestis diuersorum conciliorū vnum dedisse vocem pro alio.Quod intelligo si accedat consensus papæ etiam si esset inferior episcopo & non de gremio concilii qui esset constitutus procurator:quia papa potest habilitare etiam laicū in concilio vt det vocem decisiuam: vt dictū fuit in ru. qui habeāt vocem in concilio. Ad hoc.63.di.adrian⁹,&.c.in synodo.Potest.n. papa cōmittere laico etiā tractare de spiritualibus:vt ponunt doc. post glo.in.c. decernimus de iudi. ⁋ Sic potest intelligi quod dixi supra in quæstione qui sunt necessario vocādi ad concilium/de illis qui in cōcilio senen. elegerunt basileam pro futuro cōcilio.Et sic etiam potest intelligi quod dictum est supra de episcopo rauennen. qui misit episcopum cesenatē,& deusdedit presbyterū,vel ibi erāt duo missi / vnus episcopus & alius presbyter:& propter episcopum tolerabatur presbyter procurator cum eo.Ad quod facit ꝙ principalis erat episcopus,vt patet ibi : quia ipse proposuit pro se & presbytero cōprocuratore.Item & ipsemet episcopus rauennatis ecclesiæ transmissis literis ad papam damnabat

hæresim propter quam congregata fuerat synodus: & profitebatur duas operationes & C duas voluntates in christo esse/& deū & hominem iesum christum per spiritum sanctū in vtero matris conceptum & natum in duabus naturis verū deum & hominem in vna persona,vtraq; operantem quę deitatis & humanitatis sunt. & sic non tantū per procuratores quātum per suas literas videtur dedisse vocem.In quo concilio fuerunt damnati cyrus alexādrinæ ecclesiæ episcopus/& sergius constantinopolitanæ ecclesiæ episcopus, & eius successores pyrrhus & paulus.

¶ Adde tamen ꝙ per literas non potest dari votum:vt est tex.in.d.cap.si quis iusto/in.§. absens.Sed ibi (in ipso concilio calcedonēsi) non fuerunt receptæ literæ pro voto:verum quia in illis cōstituebat.d.epūs suos procuratores & in illis confitebatur veritatem & impugnabat hæresim alias damnatam in persona cyri & sergii (quæ repullulabat ex scriptis pauli & pyrrhi successorū/qui postea in ista synodo martini fuerunt damnati) propterea fuerunt quidem receptæ, sed non pro voto: quia ad hoc faciendū erāt procuratores præsentes admissi ex gratia propter impedimentum vt dixi/qui erant daturi votum: quia nō D poterat dari votum ante discussionē & propositionem factam in concilio. Et fuit istud concilium martini primi qui est sanctus,cuius festum celebratur.12. nouēbris,qui fuit de ciuitate tuderti.In quo cōcilio secundum quod in gestis legitur ex propositione secretarii fuerunt episcopi.102.de aliis superuenientibus.105.& ita etiam legitur in legenda ipsius.

¶ AVT loquimur quando episcopus mittit procuratorem ad concilium non episcopum & sine alio mandato vel licētia papę vel concilii quando papa nō adesset.Et non potest:quia est proprium episcopi dare vocem decisiuam in concilio, & videtur in hoc electa industria personæ.l.inter artifices.ff.de solu.& sic procedunt iura secundo loco adducta.Non obstat.l.1.§.vsus,de procura,&.l. penul.C.eo.ti.quia illę loquuntur in actibus & causis quæ possunt per se & per alium nomine eius explicari,& in qbus nō est electa industria personæ & dignitatis. ⁋ Similiter non obstat quod dicitur de laico in cap.1.de procura,& ca. accedens de præben. quia illa loquuntur in iis quorum est capax laicus,sed dationis vocis in cōcilio non est capax:vt in .d.c.vbinam legistis.96.di.sicut nec in dando

A vocem in electione: vt in cap.sacrosancta & in.c.massana de elec.& in.c.bene quidem/& c.cum ad verum,&. c.satis euidenter, 96.di. cum simil. Et ratio huius est: quia dare vocẽ est mere spirituale: vt in dictis iuribus. Item quando datur vox est actus qui cõsistit in faciendo, & est authoritatis dantis vocem. In istis autẽ spiritualibus non potest laicus neq; suo neq; alieno nomine authoritatẽ præstare.ponit ioan.an.in regula quod alicui de regu.iu.in.6. Facit glo.in cap.ad apostolicæ & ibi doc.de excep.& ca.2.de ætate & quali. & doc.in.c.2.de iudi. ponit archi. in cap. laicis 16.q.7.& hoc vult paul.de liazariis in.c.1. de procura.in.6.& refert ibi do. Sicut enim omnis cõsensus qui requiritur ab aliquo ratione publici officii dicitur authoritas & nõ potest demandari (dicit bal. referendo inno. in.l.fi.in.§.necessitate in.7.col. C. de bonis quæ libe.) sic & consensus qui requiritur ab episcopo in cõcilio,non videtur ꝙ possit demandari. Et licet dare vocem in concilio sit iurisditionis,tamẽ exercetur adminiculo ordinis episcopalis: quia est proprium ipsorũ episcoporum: vt in.c. satis euidenter. 96.di. &.c.ego.N.de iureiu.& dicit ioan.an.in.d.regula quod alicui in mercu. & dictum est su-
B pra in ru.qui sint vocandi ad concilium. Vnde non potest cõmitti inferiori ab episcopo: vt in.d.c.aqua de consecr.ecclesiæ vel altaris. & in.d.ca.quod sedem in glo. de offi. ordi.& glo.in.c.peruenit,96.di.

¶ Posset tamen dici (eo casu quo data esset simpliciter facultas constituendi procuratorem) ꝙ si vnus episcopus impeditus constituisset suum procuratorem vnum clericum qui non sit episcopus & dedisset ei potestatẽ substituendi aliũ & ille substituisset vnũ episcopum,iste substitutus esset admittẽdus nõ minusq̃ si ab ipso principali fuisset substitutus,argumẽto.l. item eorum.§.1.ff.quod cuiusq; vniuer.nomine.& maxime si adsint illa verba constituo talem procuratorem & quẽcunq; substituendũ ab eo vel constituo talẽ procuratorẽ & committo vices meas illi quẽ ipse nominauerit. Quia tũc nominatus videtur facere tãq̃ fistula vel canalesicut dicit in cle.religiosus de pcura.post glo. ibi,& in c.post cessionẽ de proba.per anto. & alios, & bar.i.l.1.§.cęterũ.ff.de acqui.poss. Et hoc in proposito voluit mathesillanus in quibusdã additionibus per eum factis ad antonium de butrio i dicto tractatu de schismaticis.& sentit ioã.an.in.d, regula quod alicui in mercu.

¶ Et ex his infertur ꝙ qui est episcopus procurator alterius ad dandum vocẽ decisiuã in C
casibus prædictis,poterit habere duas voces: vnam nomine suo & aliam nomine alterius cuius vices gerit,per dicta in.d.c.quia ꝑpter &.d.c. si quis iusto. Facit quod dicitur in.l.si consul,ff.de adop. & in.c.a collatione de appel.in.6.& tex.iuncta glo. in.c. cum olim de re iudi.& ita tenet abb.in cap.scriptum,in.3. notabili de elec. Et ita legitur factum in concilio senen.& refertur in concilio basilien. vt patet in gestis ipsius concilii in prima sessione, vbi patet ꝙ in electione loci ciuitatis basilien. archiepiscopus toletanus hispaniarum primas dixit se habere duas voces: vnam vt præsidens nationis hispaniæ, secundum quã non posset consentire nisi requisita & cõsentiente sua prædicta natione,aliam vt archiepiscopus & primas hispaniarũ,secundum quã consensit in dicta electione loci ciuitatis basilien. Sed in contrarium facit tex.in.c.penul. §.porro de elec. in.6. & quod dicit ioan.an. in.c.quamuis de offi.delega. vbi dicitur ꝙ habens duas voces vel plures nõ potest illas in diuersas partes contrarias dare. Et idem dicit abb.in.c. cum olim de re iudi. ꝙ non potest quis dare vnam vocem tanq̃ procurator, & aliam contrariam nomine suo: quia non ha- D
bet nisi vnum dictamen rationis. vnde debet ambas dare in idem. ꝗ Fallit secundum abb. & alios in.d.c.cum olim quando fuisset data in mãdatis certa vox in specie: quia tunc illã dat vigore certi mandati, vtputa de eligendo talem. & sic potuit esse in casu archiepiscopi toletani. Et sic intellige quod dictum est ꝙ vnam potest dare suo nomine & aliam contrariam nomine alterius. Sic etiam & multo magis intellige quando quis haberet duas voces iure proprio: quia non poterit dare cõtrarias: vt dicit ioan.an.in.d.c. penul. & abb.in.d. c.cum olim. Et adde ad dicta in in illo articulo de eo qui habet plures ecclesias in uicem annexas vel separatas.

T TAMEN hic occurrit vna difficultas: quia si constitueret procurator vnus episcopus qui potest exercere & habere vocẽ in concilio, videt ꝙ hoc possit facere etiã non habita licẽtia a papa vel concilio,dummodo

A non contradicant. Hoc videtur probari per dictum.c.quia propter,& dictum.c.si quis iusto. vbi licet canonicus impeditus iusto impedimento non possit cōstituere extraneum in procuratorē qui habeat interesse electioni in capitulo celebrandæ,tamē bene potest cō canonicū etiā inuitis aliis concanonicis:quia ipsis volentibus etiam si non esset impeditus posset vt in ca.scriptū & ibi ioan.de immol. in.2.col.de elec.Quod dicunt ibi doc.habere locum etiā in aliis beneficiis inferioribus: vt domi.post immol.& phili.ibidem in.d.ca. si quis iusto.Facit quod dicitur in.l.si stipulatus fuero.ff.de verb.obli.& in.l.si sic.§.1.ff. de lega.1.Et de hoc videtur tex.& ibi doc. in ca.si episcopus. 18.di. qui dicit q episcopus impeditus debet mittere legatum,& do.ibi summat substitum,nec dicit ad allegandum impedimentum,vnde videtur q arctetur ad mittendum vnū pro se qui intersit & det votum in concilio.¶ Sed ad hoc posset responderi q est alia ratio in concilio generali.tum quia tractantur plura & maiora.tum quia videtur magis electa industria in cōsulendo & dando vocē decisiuam q̄ in istis inferioribus collegiis in quibus non est tantum periculū, & quorum electio expectat confirmationem

B & authoritatem superioris. ¶ Quod tñ possit etiā in concilio generali,aliqui dicūt tex. & glo.hoc probare in.c.conuenientibus.1.q. 7.Quod non video probari posse nisi per illius principium,dum loquitur in tenentibus locum papæ.Sed a paritate rationis facit ille tex.& do.in.d.cap.si episcopus,magis q̄ alius tex.

¶ Et si dicatur q posset contingere casus in quo episcopus constitueret procuratorem alium episcopum in dando vocē in certo actu & certo modo(quod videtur fieri posse:vt.d. c.si quis iusto & supradixi.& sic iste procurator erit tanq̄ pica vel organum vel fistula vel canale:sicut in simili dicitur in glo.in cle.religiosus de procura.& doc.in ca. post cessionē de prob.in excōmunicato procuratore dato ad substituendū habilem)quo casu cessaret ratio pluralitatis negociorum & arduitatis rerum quæ ibidem tractantur & consideratio industriæ personæ. potest responderi q per hoc non cessat periculum:quia ibi gerūtur ea quæ non expectant aliam confirmationem vel determinationē. Nec videtur satisfactum licet procurator habeat mandatum certo modo limitatum:quia posset esse q si episcopus impedit᷒ esset præsens traheretur ex rationibus aliorum in aliam sententiā. Facit quod dicitur in.c.2.in glo. in versi.ciuilis,de arbi. in.6.& quod dicit abb. in.c. in genesi in.4.col.de elec.& in ca.3.in.fi. de tutepa. & si sic fieri posset de facili,omnes detractarent & defugerent ire ad concilium.

¶ Fateor tamen si papa vel concilium absente papa sciret q daretur vox per procuratorē & tolleraret,q talis tolerantia & patientia tacite validaret actum. Ad hoc est quod dicitur post glo.in.l.quis indubitati.C.de adulte.& in.l.reos.C.de accusa.& post glo.in.c.1. de iudi.in.6.& bar.in.l.penul.in.§.ad crimē ff.de publi.iudi.in vltima.q.& in specu.in ti. de procura.§.1.versi.sed pone q in causa in qua non poterat procurator,interuenire admiserit, an processus subsistat. Et de materia missus qn per patientiam papa tacite videatur dispensare,vide quod dicitur in.c.cū iamdudum de preben &.c.penul.de supplen.negli. præla.& in.c.oīs.3.di.¶ Et sic saluarē opinionē do.dc.s.gemi.vbi supra & in quodam tractatulo de cōcilio,& rosellū: qui per dictum c. quia propter &.c.si qs iusto,videntur velle q possit episcopus committere vocem alteri episcopo vel existenti in concilio quando ipse est impeditus.quia intelligo papa vel concilio sciente & patiente.Quod crederem verum tantum in eo actu in quo esset toleratus nisi esset a principio simpliciter admissus pro illo principali.Facit quod dicitur in.l.barbarius.ff.de officio prætoris,& in.c.ad probandum de re iudi.& melius quæ notantur in.c. cum nuncius de testi. ¶ Et ad præmissa facit q episcopi sunt in concilio tanq̄ iudices siue assessores:vt dicit inno.in.c.graue de præbē. Facit.2.q.6.placuit.xi.q.3.si episcopus.de re iudi.ad apostolicæ.§.nos ita in.6.& in.c.pro humani de homi.co.li.Et ad præmissa etiam facit q quia in concilio requiritur præsentia & consilium,si impeditus præstare non potest præsentiam,nec consilium:quia consiliū vnius non est consilium alterius.& ideo non pōt alteri demādari.Facit quod dicit ioā.an. in.c.1.ne sede vacan.in.6.& anto. de butrio in.c.cum consuetudinis de consue.&.c.cū in veteri de elec.&.c. cum tempore de arbi. per doc.Et tanto minus crederē permissum quādo esset contentio inter duos de papatu: vt cesset fraus quę fieri posset multiplicādo voces. Si tamen episcopus qui vellet ire ad cōciliū esset impeditus,& certioraret de omnibus difficultatibus & rationibus per partes hincinde adductis,& requireret eius cōsiliū,

A forte hoc casu posset alteri cõmittere vocem suam certo mõ dandã: & similiter si esset danda vox tñ in aliquo actu nõ disputatiuo sed tñ dependenti a nuda voluntate habentium dare vocem quia tunc cessat ratio supra allegata. Et isto alio modo intelligo & restringo opinionẽ roselli & dominici supra adductas. & conuenit ad iura p eos allegata: videlicet c. quia propter &. c. penul. de elec. in. 6. secundũ quæ iura debet intelligi eorũ opinio. Pro quo et faciunt dicta in dicta regula qđ alicui.

VERITVR rursus an si epus ẽ impeditus, teneatur mittere procuratorem ad recipiẽdũ statuta concilii? Et respondetur q sic in. c. si epus. 18. di. & poterit quem cunq mittere procuratorem. Et ratio huius est: quia quilibet episcopus tenetur recipere gesta in concilio & illa insinuare & palam facere suo clero & populo: vt in. c. si. 18. di. Vnde beatus gregorius in registro li. 4. c. 96. dicit, mandamus vt

B nullus cõmuni cõgregationi iteresse postponat, nisi aut corporis infirmitas quẽpiam fortasse vetuerit/ aut cuiusdam eum causæ iusta excusatio minime venire permiserit: ii tamẽ qui prohibente aliqua necessitate nequeunt in synodum conuenire, loco suo presbyterũ aut diaconum dirigant: quatenus quæ a nro vicario/ deo auxiliante fuerint definita, ad eum qui absens est per ipsum quẽ miserit fida relatione perueniant: vt incõuulsa firmitate seruentur & nullus ea audeat occasiõi sexcusatione violare. ¶ Et idem si mitteret eps procuratorem ad tractãdũ suas proprias causas: quia tunc etiã laicus poterit mitti: vt in. d. c. 1. de procura. in. 6. & ioan. an. in. d. regula quod alicui in mercu. & in. c. fi. de iis quæ fi. a prę. Et hoc quando causa tractanda non esset spiritualis sed temporalis: vel si esset spiritualis, laicus in iudicio nihil spiritualitatis haberet exercere sed solum in iudicio disputare de effectu actus spiritualis: & non quando ipse haberet exercere ipsum actum spiritualem/ vel ipsum de esse ad non esse vel de non esse ad esse deducere. Et ita intelligit illum tex. in. d. c. 1. de procuratori. in. 6. paulus de liazariis ibi: & refert ibi domi. in prin. & dictum est supra. Et ideo ibi dicitur q laicus potest assumi cõsiliarius & assessor in causis spiritualibus: vt puta quando tractaretur de duabus electionibus in discordia celebratis. Et idem dicunt

C doc. maxime moderni in. c. decernimus de iudi. & bal. ibi: qui voluit q possit etiã pronunciare interlocutoriã, licet cautius fieret si sub nomine episcopi. Non tamen posset cõmitti causa spiritualis clerico & laico per episcopũ, licet alias possit de rebus spiritualibus compromitti in clericum & laicum: vt dicit abb. in. c. contigit in fi. de arbi.

¶ An autem in istis operetur consensus partium/ & quid si non fuit opposita exceptio: vide aretinum in. d. c. decernimus. Vnde si esset commissa de consensu ptium causa matrimonialis laico/ vel si nõ de expresso cõsensu tñ nõ opponeret exceptio, valeret: vt videtur velle ibi aretinus ĩ. d. c. decernimus. Sed causæ matrimoniales nõ debent cõmitti nisi epis: vt in. c. 1. de cõsan. & affi. & in. c. auditis de prescrip. & c. accedẽtibus/ de exces. prela. e. multorum, 35. q. 7. Quæ etiam causæ quã uis sint iurisditionis, non tamẽ possunt expediri siue adminiculo ordinis. Sicut et verberare clericum causa disciplinæ/ vt in. c. peruenit. 95. di. in glo. quod non debet fieri per laicum: vt in. c. vniuersitatis de sen. excom. nisi ratione incorrigibilitatis: vt dicit glo. 45. di.

D in summa. Nec videtur q etiam de consensu partium possint laico committi: & si committantur, quantumcunq non opponatur/ non tamen videtur q validus sit processus. Facit quod dicitur in. ca. sciscitatus de rescrip. nisi hoc fieret per papam ex certa eius scientia: vt dictum est supra de laico qui potest dare vocem papa mandante, & dicitur in. d. ca. decernimus post glo. ¶ Sed pro nunc non decido an sit verum quod dicit ibi aretinus. Pridie tamen in quadam causa messanen. diuortii omnes tenuimus contra q non valeat processus etiam de consensu, etiam si non opponatur exceptio. Vide in. d. c. decernimus moderniores. Et ibi an laicus possit esse notarius in causis spiritualibus, & an syndicus/ an operarius/ an vicarius episcopi. & quid in clerico coniugato. De quo etiam per ioan. an. in. ca. cum ioannes de clericis coniuga. & in. c. vnico eo. ti. in. 6. & an tanq assessor possit dictare sententiam in spiritualibus. & an possit clerico coniugato committi causa matrimonialis. Et de istis & multis aliis a quibus prohibentur laici in istis spiritualibus/ etiam vide ioan. de ana. in. c. sicut vno de here. in. 6. & per ioan. de immol. in. c. cõtingit/ de arbi.

¶ An aũt incidenter de cã matrimoniali vel

in possessorio sup matrimonio cognoscere
A possint: vide bal. in. c. tuã de ordine cogni. & ĩ l. omni innouatione. C. de sacrosanc. eccle.
¶ Et per hoc patet ꝙ nõ obstat qđ dicit ioã. an. in. d. r'la quod alicui: ꝙ qñ est mandatum datum de certa persona eligenda/ tunc potest quasi fistula vel canale interuenire procurator dando vocem quantũcunq; persona procuratoris sit inhabilis puta laicus, tum in proposito propter maius periculum, tum quia si sit laicus/ propter incapacitatem tractandi spiritualia, vt in iuribus supra allegatis. & quia non potest si non sita papa habilitatus nec debet interesse in concilio: vt in. c. vbinam legistis. 96. di. manet enim laicis obsequendi necessitas nõ authoritas imperandi in talibus: vt in. c. fi. de rebus eccle. non alie. Et si episcopus esset ille qui erit procurator, dico idem: quia non valebit constitutio/ nec poterit pro alio dare votum: quia episcopi qui vocantur ad concilium/ nõ vocantur pro vno actu tantum explicando. & ideo non videtur conueniens ꝙ ad vnũ actũ tm̃ procuratorẽ cõstituere possit. Item quia in concilio debet fieri disputatio rerũ gerẽdarum & tractatus & cõ
B sultationes plures in rebus gerẽdis / & de iis quæ concernunt statum vniuersalẽ ecclesiæ.
¶ Et propterea ex istis & aliis superioribus rationibus non credo ꝙ episcopus infirmus & impeditus possit iure proprio procuratorẽ eũm cõstituere (quantũcunq; per eum illi esset data etiam certa forma & de certa persõa) in huiusmodi generali cõcilio vbi est papa & collegium cardinaliũ & aliorũ prælatorũ totius orbis, quorum iudiciũ posset adducere absentẽ impeditum in contrariã sententiam dati mandati. Et propterea dicit bar. in. l. siqs C. quę res. li. xi. ꝙ omnis actus qui habet fieri in conspectu principis/ dicitur concernere industriam personę, & ideo nõ potest p aliũ explicari. d. l. inter artifices de solu. &. c. is cui de officio delega. in. 6. Et hoc nisi in casibus supra notatis, in quibus cessant istę rationes.
¶ Et ex his non erit vera opinio roselli, qui hoc casu simpl'r tenet cõtrariũ per dictã notã ioan. an. in. d. regula quod alicui. maxime vt dictum est quando est in actu præstandi cõsensus ratione publici officii: vt est propriũ episcopi in concilio/ per illud dictum bal. in d. §. necessitate. quod etiam replicat ioan. de Immol in. c. cum vos/ in. 4. col. de iis quæ fiũt a præla. & in. ca. cum consuetudinis de consue. & est glo. in. ca. dudũ de rebus eccle. non alie. in. 6. tunc enim non potest per alium ex
C plicari: vt ponunt doc. in. d. §. is autem in. c. fi. de offi. de'ega. & cardi. ibi in. 5. oppo. &. q. 1. Et ad hoc facit qđ dicit abb. in. c. fi. in glo. 2. in. 5. col. de dila. ꝙ vbi requiritur in aliquo actu præsentia alicuius/ non potest per aliũ explicari. de quo vide omnia quę fuerunt adducta in prin. in illa quæstiõe generaliter posita/ an vocatus ad concilium possit comparere per procuratorem. Et ad propositum est dictum bal. in. c. quanuis de offi. dele. vbi dicit ꝙ si ex quattuor consulibus debent interesse tres ad consulendum & pronunciandum / illi tres non possunt alium substituere. Adde etiam ꝙ sicut non potest episcopus dare vocem per procuratorem in concilio / ita nec etiam per literas, imo multo minus: vt. d. ca. siquis iusto. §. fi. de elec. in. 6. & supra dictum est.

ED QVID si aliquis non venerit in termino sed post conciliũ congregatũ / vtrũ debeat admitti? Et videtur dicendum ꝙ non. c. cum in tua/ qui matri. accusa. pos. quia ei est imputandum qui non fecit in tpe id ad quod tenebatur. Sed dic contra: quia quãdiu concilium non est absolutum / poterit morã purgare: vt in. ca. propter ecclesiasticas el. t. 18. di. & ibi glo. & do. in. c. si episcopus. 18. di. in primo quęsito. & dixi supra de illo qui vocatus venisset iam cœpto concilio ꝙ excusaretur tanq̃ impeditus. Et ita reperitur factũ in concilio martini de stephano epo dorensi qui petiit se in cõciliũ introduci post congregatã synodũ, ex quo cõstat ꝙ non põt se intromittere lapso termino sine licentia cõcilii.
¶ Et licet prima facie tex. in. d. c. ppter ecclesiasticas iuncta glo. videatur probare contrariũ/ qñ facit differentiã inter terminũ iuris & statutũ ab hoie (sicut videtur in proposito) tñ cõsiderãdũ est ꝙ nõ dicitur cõtracta mora añ absolutũ conciliũ. Est. n. duplex citatio: ꝙ compeat in termino/ & ad cõciliũ, quãdiu igitur cõciliũ nõ est absolutũ, satis cõpuit in tpe ad interessendũ in cõcilio licet nõ in termino ad principiũ cõgregãdi cõcilii. Incurret ergo pœnã cõtumacię/ quia nõ in tpe (vt i. l. & si post tres. & ibi bar. ff. si quis cautionibus) nõ

A tamen pœnam quia non interfuit concilio & quia non cōpuit. Facit quod dicitur in glo. in verbo diutius in.d. c.eum dilecti de do. lo & contu. Equitas enim suadet ꝙ moram vtriusq; actus per comparitionem ante actū expletum purgasse censeatur.c.consuluit/de offi.delega.& do.in.d.c.si eṗus.18.di. Et mora modici temporis non præiudicat.l.si in lege.§.colonus.tibi bar.ff.locati. Nec mora in toto censetur cōmissa ratione partis: bar. in l.in fideicommissi.ff.de vsuris. Sic & cōmissa in altera ex alternatiuis.l.stichum in prin. ibi doc.ff.de solu. Et quia ista materia est bro cardica & lōga, vide i locis propriis. in.l.mora.ff.de vsur.archi.in.d.c.propter ecclesiasticas.l.magnam de contrahen. & committen. stipu.regula mora/de regu.iu.in.6.l.mora & l.insulam.ff.de verb.obli.c.potuit de loca.cū aliis similibus. Et eo magis videt verū quod dixi, ꝙ potest dici mora commissa in præparatoriis.& ideo purgabilis.l.sancimus. C. de fideicōmis. Ad quod adde quæ dicta sunt supra in questione quando in citatione non est adiectum tempus.

B SED HIC VLterius quæro vtrū prælatus vocatus ad conciliū possit imponere on⁹ subiectis ecclesiis vt soluāt charitatiuū subsidium pro expensa itineris? In no. anto. & abb. tenēt ꝙ sic in.c.1.de statu mona. & idē abb. in.c.conquerēte de offi.ordi.& in. c.dilectus eo.ti.& belencinus in trac.de charitatiuo subsidio.q.21. Et idē qn̄ tenetur ire ad papā imperatorē vel regē:vt late idē belēcinus in.20.q.

¶ AN autem eo casu quo prælatus vocat ad concilium generale ad quod tenetur accedere(vt dictū est per tex.18.di.c.placuit)& ad concilium prouinciale(vt in.c.eṗus ad synodum ea.di.& quasi per totam illam distinctionem)possit exigere charitatiuū subsidiū a monasteriis. Abb.in.c.dilect⁹ de offi. ordi. dubitauit, & similiter in.ca.1.de statu mona. sed doc.cōiter, ioan.an.& anto.& ioan.de imol.tenent ꝙ non in.c.dilectus de offi. ordi. & bal.in.l.siquis ad declinādam.C.de eṗis & cle.& archi.& ioan.an.in.c.1.de præbē.in.6. Cardi.aūt in.d.c.dilectus de offi.ordi. & i.d.c.1.de statu mona.tenet contrariū,& ita dicit consuluisse:videlicet ꝙ teneātur,& ꝙ ita fertatur. Sed cōis opinio est ꝙ teneātur de quo vide belencinum late in.d.trac.q.28.

C ¶ De pœnis nō venientiū ad con.arti.5.

VIDIMVS QVI teneantur venire ad cōcilium, nunc videam⁹ qua pœna sint plectendi contemnentes siue nolētes venire ad ipsum. Et dic ꝙ sunt excōmunicandi:vt in c.non oportet/& in c.peruenit,& in.c.placuit.18.di. Et ista excōmunicatio prouē colligitur ex glo.& hug.ibi in.c.si quis.18.di.est potius quædam suspensio ꝙ separatio a communione fideliū & participatione sacramentorum:iuxta.c.a nobis de excep. Vnde non erunt tales prohibiti celebrare diuina officia/& recipere sacramenta ecclesiastica/& communicare cum ceteris episcopis & aliis: sed tantum erunt suspensi a communibus negociis cū aliis episcopis. Nec poterūt interesse scrutinio episcoporū nec consecrationi eorum & aliis communiter pertractādis eum metropolitano & episcopis secundum hug.& refert cardi.de turre cre. in trac. de potestate papæ in materia cōciliorum.c.20.& ponit do. in.c. propter & 2.eadē di. Sed idē do.in.d.c.siquis episcoporum/videtur velle ꝙ etiam poterunt excommunicari: & hoc erit in optione præsidentium in concilio.& idem dicit in.d.c.propter. Qui licet loquatur in conciliis prouincialibus,eadem imo & maior ratio videtur in concilio generali. Et vide eundem do. in c.placuit in §.qui notat ꝙ quandoq; quis dicitur excommunicatus qui non est exclusus a sacramentis & communione fidelium sed ab actibus vniuersitatis. allegat.c.ex literis de consti.& 18.di.c.siquis el.1.& ibi glo.cū sequenti. ¶ Vnde ex concilio aurelaten. secundo dicitur. si quis autem adesse neglexerit vel cœtum fratrum antequam concilium dissoluatur crediderit deserendum, alienatum se a fratrum communione cognoscat, nec eum recipe liceat nisi in sequenti synodo fuerit absolutus:vt in.d.c.siquis. Et idem in concilio agathen. & terraconen. in duobus ca.sequentibus. Interim autem si pœniteat de peccato,recipitur ad pœnitētiam sed non ad cōmunionē episcoporū/nisi sit lapsus annus. Vide do.in.d.c.siquis.qui tex. loquitur in concilio prouinciali & trahitur ad gn̄ale.

D

A Et si vocati sunt de illis qui iurauerunt secundum formam, c. ego. N. de iureiuran. quia sunt periuri/ possent deponi a suis dignitatibus: quia periurium inducit pœnam depositionis: vi in. ca. querelam, & i. c. tua nos de iureiuran, & in. c. 2. de rescrip. per moder. nos. Et ideo dico q siquis eorū venit ad concilium & discessit illicentiatus anteq̄ synodus solueretur, debet excōicari/ nec debet absolui vsq ad futurum cōcilium per iura prędicta. Facit. c. 1. de iudi. ¶ Vñ iste excōicatus a synodo/ nō pōt absolui p singulos prælatos synodi, sed ab ipsa synodo tantū in. c. graue de preben. & ponit archi. & do. 17. di. i. summa. & ide do. in. ca. si quis autem. 18. di. Et quia illicētiatus recessit/ hētur pro cōtumace. non. n. dicitur venisse qui nō stetit. vi in. d. c. 1. de iudi. & l. quæsitum. ff. de re iudi. non enim dicitur cōparuisse qui illicētiatus recessit. Vide quod dicit in. d. c. cōsuluit de offi. dele. & bar. in. l. si finita in. §. iulianus. ff. de dam. infec. xi. q. 3. certū. inno. in. c. calūniam/ de pœnis. Vñ do. in. d. c. si quis/ notat q ita dicitur cōtumax & ita punitur veniēs & ante tēpus/ discedens sicut cōtumax nullomodo veniēs. allegat. xi.

B q. 3. certis, & d. c. 1. de iudi. Imo plus punitur qui illicentiatus recessit q̄ qui tarde venit: vt dicit inno. in. d. c. calūniam. vide bal. in. l. nam ita diuus. ff. de adop.

¶ Limitant tñ doc. in terminis. c. 1. de iudi. nisi recessisset propter repētinum periculum: quia tunc nō dicetur cōtumax et si illicentiatus recesserit. Ita anto. ibi. in. d. c. 1. & ioā an. in. c. si postq̄ de elec. in. 6. Et si esset ad synodū citatus ad alicuius instātiā & non reperisset partē aduersam in termino, si illicentiatus discederet post terminū nō esset cōtumax, ita immol. in. d. c. 1. per tex. in. c. 1. de dolo & cō. tu. in. 6. Qui plus voluit reph̄endēdo dīm anto. ibi q isto casu iudex non poterit prorogare terminū in aliam diem secundū tex. in c. consuluit de offi. dele. quia ille tex. loquitur in reo qui potuit habere legitimā causam nō comparendi: sed secus in actore.

¶ Sed licet dictum ioannis de immo. sit in se verū eo modo quo loquitur, tamē nō credo verum q tex. in. d. c. cōsuluit habeat locū tm in reo. Vnde intelligendo dictū immol. prout loquitur (videlicet qn cōparet reus & nō reperit actorem, & accusata contumacia actoris discedit sine alia petita licētia) fateor ppter accusatam contumaciam actoris q si recedat reus non erit cōtumax: quia tūc etiā si iudex proroget terminū, propter accusatam contumaciā actoris nō venientis/ in die prorogata nō erit cōtumax reus/ si nō fuit de nouo citatus: quia actor qui videt cōparitionem rei & accusationem suæ contumaciæ per reum factam in actis redactam, debet de nouo citare vel intimare prorogationē ad cōstituendum reum contumacē. Et ita videntur loqui doc. in. d. c. consuluit, maxime cardi. ibi in. 9. q.

C ¶ Bar. tamen & doc. in. l. qui ante kalen. vidētur ét velle q debeat petere a iudice licentiam & scribere in actis: & q sic faciunt cauti procuratores. Licet tamen hoc sit cautū, si nō fecerit non erit cōtumax postq̄ accusauit cōtumaciam actoris/ & elapso termino discedit vt dicit immol. in. d. c. 1. de iudi. Et ideo i hoc nō meruit repræhendi anto. ab immol. quia ipse non loquitur quando reus comparens accusauit contumaciam actoris. Bal. tamen in. d. c. 1. de iudi. dicit q erit in arbitrio iudicis facere vt citatus expectet citantem sicut econtra.

¶ Ex dicto tamen. d. anto. in. d. c. 1. sequitur vnum: videlicet q capitulum consuluit de offi. dele. habeat locum ita in actore sicut in reo: quia ipse vult in versi. oppono tertio/ q si actus ad quē citatur est expeditus recedere potest, quia tacite videtur licentiatus. & ita dicit procedere. xi. 3. ca. certum: & c. 18. di. ca. quoniam/ & c. siquis autem. Sed si actus non est expeditus in termino propter factū partis citare facientis/ & sic actoris (qui non cōparuit) non debet reus rē deserere: quia iudex potest differre in aliam diem: & si recedit cōtumax est, allegat. c. consuluit de offi. dele. Ex quo apparet eum voluisse q. c. consuluit habeat locum tam in actore q̄ in reo. & sic contra ioannem de immol. in. d. c. 1. ex quo vult q reus non debet recedere non comparente actore, quia iudex potest differre. ¶ Sed pro certo in hoc dominus anto. est sibi contrarius: quia in. c. consuluit/ vult q ille tex. habeat locum in reo & non in actore: quia in actore non comparente circunducitur edictum, & debet iudex iterato facere reum citari, allegat archi. xi. q. 1. christianus. & ita respondet ad contrarium. l. & post edictum. ff. de iudi. & ideo requiritur noua citatio. Hoc idem ponit ibi ioan. an. & glo. 2. & refert vtrumq milis in ver. citatio est necessaria. Subiungens ipse q eo ipso q iudex distulit actum facere in diem sequentem/ præsumitur terminum prorogasse. allegat bal. in. l. & post edictum in prin. ff. de iudi. licet contrarium in hoc voluerit anto. in. c.

A cum dilecti/de dolo & contu.secund ũ eum. ¶ Sed tu vide de hoc angelũ & ioan. de imol. qui sunt contrarii in. l. de vnoquoq ff. de re iudi. Et ad primum propositum ioan. an. in. d. c. consuluit in verbo expectare, dicit φ siue sit actor siue reus nõ debet discedere illicẽtiatu: quia si altera pars postea venerit & allegauerit iustã cãm absentiæ, poterit petere expẽsas. Vnde & videtur velle φ tex. in. c. consuluit habeat locũ tem in actore q̃ in reo cuius cõtrarium videtur voluisse in glo. 2.

¶ Vnde dicerem φ si loquimur eo respectu quando circunducitur edictum, verum est dicere φ in. c. consuluit ideo nõ fuit edictum circunductum quia loquitur in reo in cuius persona proprie non circũducitur edictũ sed in persona actoris, sicut loquitur. l. & post edictum. Sed si loquimur respectu contumaciæ quia illicentiatus recedit, ita ille tex. habet locum in actore sicut in reo: quia si actor nõ cõparet & reus sic, si reus discessit illicẽtiatus & postea actor veniret & allegaret iustã cãm absentiæ, poterit petere cõdẽnari reũ in expensas: sicut ecõtra reus cõparens & petẽs circũduci edictũ, petita a iudice licentia põt

B petere actorẽ cõdẽnari in expensas, & tũc actus neq in illa neq in sequenti die fieri poterit sine noua citatione, sicut loquitur milis: alioquin ipso reo nõ petente licentiã nec petente circunduci edictũ nec accusante contumaciã actoris, esset cõtumax. Et ideo isto respectu nõ est verũ quod dicit immol. pdictũ c. cõsuluit hẽat locũ tm̃ in reo nõ cõparente in quo videt vt ipse dicit φ subsit maior æquitas: qa imo inno. ibi & alii volũt isto casu idẽ esse & in actore: quia si reus cõparet & nõ actor, ex quo põt iudex prorogare in aliã diẽ nõ debet reus illicẽtiatus recedere: alioquin puniretur ĩ expẽsis, sicut & ecõtra actor: vt in c. 1. de dolo & contu. in. 6. Et vide cardi. in. d. q. 9. & doc. in. d. l. nã ita dicitus, & in. d. §. iulianus, & in. d. c. cõsuluit, in qbus locis tm̃ loquũtur doc. ad finẽ puniẽdi in expẽsis rõne cõtumaciæ. ¶ Vide tñ plene de materia p ludo. q facit quattuor mẽbra in. l. qui ante Kalen. ff. de verb. obli. & in specu. in ti. de contumacia in. §. 1. & doc. in. l. scire oportet/in. §. sufficit. ff. de excusa. tu. & remissiue in locis per alex. in. d. l. qui ante Kalen. & per iasonem ibi adductis.

¶ Sed istud est in iudicio. in cõcilio aũt aliud est: quia si cõparet & illicentiatus recedit/punitũr pœna cõtumaciæ, nec ita circũducitur edictũ in citato ad cõciliũ sicut ad iudiciũ: vt

C dicit inno. in. d. c. cõsuluit. allegat dictũ. c. siqs 18. di. & c. certũ. xi. q. 3. Vnde si aliqs vocatus ad concilium expectasset per plures dies alios absentes & postea etiam in die prorogata illicẽtiatus recederet, puniretur tanq contumax non expectato fine concilii: vt ibi dicit. Et idẽ dicit in electiõibus faciendis.

¶ Adde tamen φ si post comparitionem ad concilium superuenisset aliquod legitimum impedimentum repentinum quod alias excusaret ipso iure a comparendo (iuxta notata in. l. quæsitũ. ff. de re iudi. & l. 2. §. si quis. ff. si quis cau.) tunc si discederet illicẽtiatus, nõ incurreret pœnam cõtumaciæ vt supra dictũ est: & impune tunc posset recedere, quia videretur ipso iure licẽtiatus. Deberet tñ eo casu dimittere procuratorem qui allegaret excusationẽ eius in concilio. Ita in simili in iudice dicit. d. anto. in. d. c. 1. in. 13. col. de iudi. sicut diximus qñ a principio impeditus teneretur mittere procuratorem ad excusandũ. Et si esset in cõcilio ad iudiciũ vocatus/ & in quo quis potest litigare p procuratorem, nõ solũ teneretur dimittere procuratorẽ qui eum excusaret in concilio/sed etiam qui defenderet cãm: vt dicit ibi. d. anto. in. d. c.

D ¶ Item si vocatus ad cõciliũ pro cã contra ipsum instituta vel instituẽda esset, contumax, tunc oĩa remedia quę sunt prodita cõtra cõtumaces haberent locum cõtra istum, de quibus vide in. c. tuæ & in. c. fi. vt lite nõ contest. & in specu. in ti. de primo decreto in. §. iam de effectu. versi. & nota. & l. finita/in. §. iulianus. ff. de dam. infec. cũ simil. Et in causis ĩ quibus proceditur summarie (vt in causa hæresis: vt in. c. fi. de hære.) posset procedi ad diffinitiuam etiam lite non contestata. & maxime in concilio: vbi etiam videtur φ in omni causa possit veniri ad sententiam lite non cõtestata quando sic statueret concilium, propter eius potestatem. De quo dicetur infra in quęstione qualis sit forma procedendi & sniandi in concilio.

ADDe etiam aliã pœnam non venientibus ad conciliũ vel ante finem recedentibus/ φ dicũtur incurrere pœnã dãnatiõis ęternę: vt pote cõtẽptores & subsannatores patris: hoc est papæ & vniuersalis ecclesię. Vnde dicitur prouer. 30. oculũ qui subsannat patrem & qui despicit partum matris suæ fodient corui de torrentibus, & comedent eum filii aquilæ. Vnde & theodosius

A imperator scribens dioscoro dicit.si quis vero tam necessariam & vere deo amicam synodum prætermiserit & nõ omni virtute secundum prædictum tempus ad præfinitum locum peruenerit,nullam excusationẽ neq; apud deum neq; apud nostram inueniet pietatem:sacerdotalem enim conuentum non nisi quis mala conscientia sauciatus omittit.

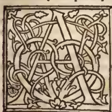
¶ Adde etiam q; si vocatus ad concilium negligit venire / & non mittit nec se excusat, non statim puniendus est tanq̃ contumax: sed prius debet admoneri & requiri / & tandem citari ad videndũ se declarari :vt est tex. in.c.ꝑpter ecclesiasticas el.1.in verbo admoneant.18.di.& ibi glo. Facit quod dicitur in.c.indigne.12.q.2.& in.c.si aduersarius ꝑ doc.de eo qui mittitur in poss.cã rei seruan. & anto.in.c.repræhensibile de appel.& de cis.52.aliis.49.incipit item si petitur.

B [S]ED QVIA supradiximus quãdoq; cõgregari cõcilium per pares &inferiores (quo casu vocatio ad cõcilium fit per modum requisitionis & nõ per modum authoritatiuę citationis) queritur vtrum ille cui fit talis intimatio / debeat credere tali intimanti? Et videtur q; non:quia licet quis teneatur credere nuncio rõne publici officii(vt in.c.cũ parati de appel.)tamen secus est in nuncio priuate assumpto:vt dicit inno.in.c.qm cõtra de proba.Item ex quo quis nõ est superior non est ei credendũ/maxime contra maiorem.xi. q.3.qui resistit.Facit quod dicitur in.c.at si clerici de iudi.& quod dicitur in.l.si quis ex aliena.ff.de iudi.C.si a non compe.iudi. per totum cum simil.

¶ Dic q; antiste qui vocat ad concilium allegat causam non efficacem vel nullam.Et nõ tenetur vocatus credere.l.vtrum.ff.de cõsti. pecu.l.si fideiussor creditori.ff.de fideiusso. Ad hoc quod dicitur in.c.cum in iure de off. & dele.& quod dicitur in.c.2.de dila.& quod dicit angel.& doc.in.l.si fideicõmissum.ff.de iudi.& in.l.1.§.quinunciat.ff.de noui operis nuncia.videlicet q; debet exprimi causa ĩ citatione.& quod dicit inno.in.c.prudentiã ĩ pri.de offi.dele. ꝟ Aut inseritur cã iusta & legitima sed non vera vel nõ verisimilis,vel ꝑsona quæ nunciat est suspecta & nõ authẽtica.Et similiter iuste sperni potest: argumẽto l.hæc autẽ ĩ prin.ff.si cui plusq̃ per legẽ falci. xi.q.3.iulianus.Facit quod dicitur in.c.ad aures/& in.c.dilect⁹ de tẽpo.ordi.Si autẽ dubitatur an sit vera vel verisimilis & ꝑsona q̃ mandat nũciari non est suspecta,tũc debet credi: vt.23.q.1.quod culpatur.& ponit glo.in.d. c.dilectus.Vel debet seruari quod dicitur i.c. si qñ de rescrip.vt rescribatur & certioretur.

¶ An autẽ ita debeat credi vt monitus arceat. dicerẽ in hoc q; si cõiter tenet verã esse causam quæ inseritur vel cõstat eam esse veram aut verisimilem,tũc debet credi maxime qñ ꝑsona quę mãdat nũciari ẽ grauis & authẽtica:quia ex quo talis intimatio fit ĩ defectũ iudicis siue papæ nõ facientis debitũ suũ in cõgregando cõcilium/& cã subest cõgregarñõis, nõ ẽ opus q; in insinuatiõẽ fiat probatio causæ/sed sufficit q; allegetur cã vera vel verisimilis. Ad hoc quod dicit in.c.si.de appel.& in.l.de pupillo.§.si quis ipsi.ff.de.de noui operis nun. ꝟ Nõ obstat tex.in.l.2.&.3.ff.qđ falso tuto.& acto.quia ibi intimatio nõ fiebat in defectũ iudicis.sed đ facto ptis/& nõ respiciebat principaliter ipsum intimãtẽ:vnde nõ tenebatur ei credere.Sed hic fit in defectũ iudicis.vnde sufficit allegare cãm verã vel verisimilẽ/quãtuncũq; illa non probetur.Facitq; đ dicit in materia electiõis per inno.in.c.cũ nobis in verbo reuocare de elec.& doc. in.ca. cũ inter vniuersas/&.c.corã/&.c.quia ꝑpter/ de elec.& quod dicit bal.post inno.& alios in c.1.de maio.& obe.q; antiquior congregat collegium.& abb.in.ca.in causis / de elec. ꝟ Et ex his patet responsio ad adducta in contrarium supra in principio.

[A]T PONE q; vocatus ad cõciliũ eodẽ tẽpore sit vocatus ab alio superiore,cui debet parere? Tex.ĩ ca. si episcopus 18.di.dicit q; potius regi q̃ archiepiscopo.& idem dicit glo.& glo.in.c.reprẽhẽsibile.23.q.8.Et ad idem tex.in.c.cũ parati de appel.vbi ꝓbatur q; magis regi q̃ legato papæ.Papæ tñ magis q̃ regi:vt dicit ibi glo.& glo.in.di.c.reprehensibile.Glo.tñ in.d.c.cũ parati,videtur velle q; magis legato q̃ regi:quia legatus repræsentat personã papæ,& ei obediendũ est

A tanq̄ papæ, facit. 93. di. c. si. & c. cōuenientibus 1. q. 7. & c. adrianus el. 1. 63. di. Sed hoc videtur contra tex. ibi. vbi fuisset excusatus ep̄us si fuisset in legatione regis vt allegabat, & ibi papa dicit ꝙ non debuit contemnere legatū obtētu appellationis, & ita dicit ibi abb. in. d. c. cum parati. Item dicit glo. & doc. ibi & do. in. c. si episcopus, illud esse verum ꝙ vocatus ab archiepiscopo & a rege debet parere potius regi quando habet feudum & regalia a rege, alioquin potius debet obtemperare mādato superioris: quia clericus vel sacerdos nō subiicitur in aliquo iudici seculari. c. cum nō ab homine de iudi. cum simil. Et per hoc dicit ibi inno. & ostien. ꝙ vocatus ad conciliū ab archiepiscopo & rege, tenetur parere regi potius si ab eo habet regalia: vt dicit ostiē. ibi. Quod dicit verum inno. nisi vellet archiepiscopus eum intermittere mandatum regis, & venire omnino ad concilium: quia tunc debet ire ad concilium & obedire archiepiscopo: quia obediendum magis est spiritui quàm carni, vt dicit ibi inno.

¶ Abb. ibi in. d. c. cum parati referēdo prædicta non acquiescit huic dicto etiam in papa: quia si prælatus est astrictus iuramento regi ratione feudi, non potest impediri etiam per

B papam quominus seruet iuramentum regi, cui est astrictus ratione feudi, nam nō potest papa tollere obligationē iuramentalem quæsitam laico. Adducit tex. in cle. pastoralis, de re iudi. & inno. in. c. cum inter. P. de renun. & dictum inno. in. c. inquisitioni de senten. excom. vbi dicit non esse obediendum papæ si ex eius mandato verisimiliter timetur scandalum vel aliquod malum futurum. Ad idē etiam est quod dicit inno. in. c. quanto de cōsue. ꝙ non est ei obediendum quando præciperet aliquid contra statutū vniuersalis ecclesiæ sine rationabili causa. Facit quod dicitur in. c. iulianus. xi. q. 3. & quod notat idē abb. in. c. ex multiplici in vltimo notabili, de deci. Et bonum. 216. consiliū pauli de castro, incipit præsupposito, facit etiam. l. 2. §. merito, & §. si quis a principe. ff. ne quid in loco publico. Et bene facit pro dicto abbatis tex. in. c. quæ in ecclesiarum, de consti. vbi prohibetur constitutio per laicos facta in præiudiciū feudi ecclesiastici: pariformiter nō videtur ꝙ papa possit in præiudiciū regis & feudatari eius aliquid mandare. Dicit tamē abb. in fine quæstionis, ꝙ in dubio citatus debet parere papæ: quia in dubio præsumendum est moueri cū causa. allegat dictum. c. quæ in ecclesiarum, & l. si. C. si cōtra ius vel vtili. publi. ¶ Dominus ioā. de immol. in. d. c. cum parati, vult ꝙ quantumcunq; non subsit aliqua iusta causa faciendi tale mandatum per superiorē ecclesiasticum, nihilominus si illud faciat potius obediendum est ei q̄ regi, licet male faciat superior ecclesiasticus mandando non obediri regi: argumento. c. inter corporalia de trāsla. præla. cum simil.

C

¶ Sed salua pace eorū videtur mihi ꝙ vterq; male dicat. Et primo abb. inquantum vult papæ non esse obediendū si mandet pro modica causa & velit non obediri regi sed sibi, & ꝙ tunc potius parendum est regi. Et similiter ioan. de immol. male loquitur inquantum vult ꝙ feudatarius vocatus a prælato inferiore a papa & a rege debet potius parere prælato quàm regi, quando a prælato fuit ei mandatum etiam sine iusta causa ne pareret regi. ¶ Et primo quo ad dictum abbatis inquantum loquitur de obligatione iurata, nihil ad propositā quæstionē: quia quantumcūq; papa nolit feudatarium clericum ire ad regem, non per hoc tollitur iuramentum regi præstitū. & venire ad papā potest sine metu periurii: quia cēsetur in quocūq; iuramento excepta authoritas superioris: vt in. c. venientes, & in. c. ea te de iureiu. potius enim dif-

D fertur tūc vel suspenditur iuramentum q̄ tollatur. Pro quo bene est quæstio quam ponit specu. in ru. de feudis in. §. quoniā, versi. 16. de barone & rege eodem tempore præcipiētibus subdito, vbi videt ꝙ magis sit parēdum regi: vt ibi per cū, quem vide satis ad propositum quæstionis nostræ. Et similiter non est ad propositū dictū inno. nec. in. c. inquisitiōi, nec. in. c. quāto: quia per tale mādatum nō fit contra statutum vniuersalis ecclesiæ, nec iuste potest sequi scandalum. & contra dictum abbatis tenet glo. in. d. c. cum parati, & in. c. repræhensibile de appel. & in. c. quo ausu, & in. c. si quis. 23. q. 8. Et in proposito est ratio: quia clericus tātum respectu rei est subditus regi & nō respectu personæ, & propterea nō cognosceret de delicto clerici ad priuandum eum feudo: vt ponunt doc. in. c. verū de foro cōpe. nec aliquam personalem executionē in eum facere posset: vt ibi. Et ideo cum plus iuris habeat papa in clericum quia ratione personæ & ecclesiarum (vt in. c. cuncta per mundum, & c. per principalē. 9. q. 3.) ideo ei etiā ex sola voluntate saltem rationabili præcipiēti (vt est in proposito cū vocat ad conciliū) est magis parendum q̄ regi, Facit etiam ꝙ

A omnis prælatus iurat papæ: vt in.c.ego.N. de iureiu. Et pro hoc adduco a fortiori decisi.e gidii.171.quę vult ꝙ citatus personaliter coram papa, de mandato vel iuramento fidelitatis quo imperatori astringitur se non bene excusat/ nec etiã per hoc ꝙ accessus per terram imperatoris non est tutus.& ibi assignat rationes.

¶ Quod autem dicit ioan. de immol. de archiepiscopo & alio inferiori prælato/ videtur contra tex.in.c.ex transmissa de foro compe. Licet ibi loquatur quando tractabatur causa feudalis quę est cognoscenda per dominum feudi: vt in.c.cæterum &.c. nouit/de iudi. & in casu proposito loquimur quando ratione feudi vocat⁹ esset a rege. Vnde si est indiscretum prælati præceptum, debet potius ire ad regem. Et hoc modo limito glo. in.d.c. cum parati, & doc. ibi. & doc. in. c. si. episcopus 18.di. quando volunt ꝙ quando archiepiscopus & prælatus prohiberet ire ad regē & vocaret ad se, obediendum est prælato & spiritui potius q̃ carni: quia intelligo quando mãdatũ superioris inferioris papa vel legati est discretum & cum causa: alioquin si sine causa & ex nuda indiscreta voluntate prohiberet episcopum subditum & feudatarium regis,

B obediendum esset potius regi vocanti ratione feudi & ex iusta & necessaria causa: Ad hoc tex.in.c.nouit/de iudi.&.c. causam quæ el tertio/qui filii sint legi. & specu.in. d. versi.16. Si autem nõ haberet feudum nec esset subditus nec haberet aliquid a rege, tunc non solũ debet obedire suo prælato sibi mandanti ꝙ non accedat, sed ipse non tenetur accedere si nolit. Et sic procedit tex. in.c. si quis episcopus. 18.q.vlt. secundum hug. & refert domi. in.d.c.si episcopus.18.di.

¶ Fateor tamen in proposito quãdo esset vocatus ad concilium episcopus ab archiepõ & eodem tẽpore a rege, & archiepiscopus vellet ꝙ episcopus intermitteret accedere ad regē & iret ad concilium, ꝙ deberet magis obedire archiepiscopo: vt dicit immol.in.d. c. cũ parati: quia tunc est cum iusta causa prohibitus. ✠ Non obstat tex.in.d.c.si episcopus. 18. di. qui videtur velle ꝙ primo debeat ire ad regem, quia respondetur vel ꝙ fuit ex eo ꝙ primo fuerat ab eo vocatus: vt vult glo.in.c.qui resistit.xi.q.3. Vel fuit quia voluit deferri regi: vt videtur velle ibi glo.in.d.c. si episcop⁹. facit tex. in. c. satis euidenter in. §. his itaque 96.di. Vel quia poterat vtrique satisfieri. vel secundum hug. & refert ibi. domi. fuit ad euitã dum scandalum. vel quia rex erat legatus papæ. Vel intelligitur quando non prohibet archiepiscopus ire ad regem qui primo vocauerat: quia non præsumitur prælatum tũc mãdasse in pręiudiciũ regis, nisi hoc expresse rit, argumẽto.c. super eo/de offi.dele. ✠ Et ad prædicta facit ꝙ potius videtur primo parendũ superiori naturali & proprio q̃ alteri. vnde in iis quæ sunt regularis obseruantiæ/ monachus debet potius obedire abbati q̃ episcopo: vt ponit inno.in.c. quanto de offi.ordi.& ponit glo.in.d.c.qui resistit.xi.q.3. & abb. in c. cæterum in.3.col. de iudi. & dicit archi.in d.c. qui resistit/ ꝙ magis est subditus monachus abbati quàm vxor viro. 33.q.5. noluit. Quod dicit esse verum in iis quæ spectant ad officium abbatię, secus in iis quæ versantur in figura iudicii: quia tunc plus obedire debet episcopo. xi q.1. de persona.&.c. in venditionibus. 17.q.4.& in.c. abbatibus. 12.q.2. ponit do. post hug. & lau. in.d.c. qui resistit.

✠ Vbi autem quis procurasset se vocari a rege vocatus ad conciliu m, nulli dubium ꝙ tenetur ire ad concilium: quia fraus non debet ei prodesse.c.2. de renun.& in.c. pastoralis. §. vltimo de offi.dele. vbi est tex. de hoc. ponit abb. in. c. proposuisti de foro compe. in illa quæstione quando est monitus prior a visitatore ne discedat quia vult ire ad visitandum/& eodem tempore est vocatus a generali, cui debet obedire/de qua ibi per eum. ✠ Scias tamē ꝙ si citatus a domino super feudo/eodem tempore super feudo esset citatus ab ordinario/ posito ꝙ ordinarius habeat facultatem cognoscendi etiam de feudo, debet comparere coram domino feudi. Ista est glo. singularis in.c.1. de inuestitura in maritum facta in vsibus feudorum. quam ibi bal. dicit non esse alibi. & idem cardi. in.c. super literis/de rescrip. Facit quod dicitur in.d.c.verũ/de foro cõpe. &. c. cæterũ de iudi. & in.c. solitæ de maio.& obe.&.c. nouit/ de iudi.

¶ In hac materia dicit inno. in.c. cum parati, ꝙ vocatus diligenter attendat quis maiori necessitate ducatur/& qui prius mandauerit/& cui prius fuerit obligatus/ & quis sit maior. ✠ Et idem inno.in.c. cum iandudum de præben. loquens in beneficiato in duabus ecclesiis cui vnus supior episcopus præcipit vt fiat sacerdos/alius vt remaneat in diaconatu: vel vnus præcipit vt negocia ecclesiæ suæ prosequatur in curia regis/alius vt negocia alterius ecclesiæ suæ prosequat in curia papæ: vel vnus vocat ad electionem faciendam/ alius

A mandat vt ſtet ad ſeruiẽdum eccleſiæ.ex quo
nõ poteſt duobus dominis ſeruire. 21. q. 1.
c. 1. dicit ꝙ in illis ꝑplexitatibus eſt prius o,
bediendũ primo: quia ſecũdus videtur eum
elegiſſe ſaluo iure primi/de iureiuran. c. tua.
de relig.domi.c.quia monaſterium.niſi for,
te in ſecunda eccleſia eſſent aliqua facienda
in quibus vocatus eſſet neceſſarius: & prima
nõ ſentiret incõmodũ vel ſi ſentiret modicũ
ſentiret. nam tunc agendum eſſet cum ſupe,
riore vt eum cogeret dare licentiam: & ſi mo
ra eſſet periculoſa/ipſemet poſſet venire con
tra mandatum. non enim eſt maliciis homi,
num indulgẽdum.c.ſedes de reſcrip.cum ſi,
mil. Quo ad illud aũt quod ipſe dicit quan,
do vnus prælatus præciperet tractari nego,
cia ſua in curia regis & alius in curia papæ,
videtur indiſtincte ꝙ non ſit obediendum
volenti vt litiget in curia regis: quia eſt con,
tra tex.xi.q.1.c.placuit.Facit.c.ſolitæ/de ma,
io.& obe.& quod dicitur in.c.2. de foro cõ,
pe.c.1.& per totum.xi.q.1.

SED pro pleniori declaratiõe iſtius diffi
cultatis cui ſit prius obediendum, dice,
rẽ ſic ponendo primo aliquos caſus cla,
ros. Primus eſt quando citatus a duobus eo,
dem tempore/poteſt vtriq; ſatisfacere & co,
B rã vtroq; comparere. & debebit corã vtroq;
comparere poſtquàm mandata ſunt com,
poſſibilia. Ita bar.in.l.2.§.qui exhibẽdi.ff.de
cuſto.reorum. Bonus tex. in.l.duorum.ff.de
operis liber.glo.in verbo a rege in.d.c.paſto
ralis.§.fi.& bonus tex.in.l.ſi quis in graui.§.
ſi cũ omnes.ff.ad ſillanianũ. Facit quod dici,
tur in.c.2.de maio.& obe. ¶ Secundus caſus
eſt quando mandatum continet peccatum ſi
exequatur. Et tunc non eſt parendũ ſine du,
bio: quia parendum eſt deo potius q̃ homini
bus.xi.q.3.ſi.dominus.c.qui reſiſtit. &.c.iu,
lianus. Potius enim debem' omnia mala pa
ti q̃ peccato conſentire: glo.in.c.ſi quis/de fur
tis.22.q.5.c.itane. Et vtilius ſcandalum na,
ſci permittitur q̃ veritas relinquatur: vt in.c.
ſane/de tempo.ordi.in glo.&.c.qui ſcandali,
zauerit de regu.iu. & bene inno.in.c. inqui,
ſitioni de ſenten.excom. ¶ Tertius caſus eſt
quando quis malicioſe procuraſſet ſe ab alte
ro vocari vt excuſaretur a comparitione alte
rius: quia tunc non excuſatur.& omnino te,
netur comparere: vt in.d.c.paſtoralis.§.fi.de
offi.dele.quia malicia non debet ei prodeſſe:
vt in.c.ſedes cum ſequen.de reſcrip. ¶ Quar
tus caſus erit quãdo quis citatur pro duabus
cauſis ſimul & ſemel/& altera ex dictis cauſis

emerſit ex facto eius poſt primam citationẽ. C
tunc enim tenetur in vtraq; reſpondere.l.ſed
& ſi quis.§.illud.ff.ſi quis cau. & ſibi impu,
tet, quia facto ſuo eſt poſitus in iſta perplexi
tate. Facit quod dicitur de inimicitia cõtracta
culpa propria qua quis incidit in metum/ in
l.ſi mulier.ff.quod metus cauſa.l.ſi merces.§.
culpæ/cum concor.in glo.ff.locati. Et quod
dicitur de eo qui culpa ſua aſtringiẽ ad pro,
bãdum negatiuã, cuius eſt impoſſibilis pro,
batio in.l.in illa ſtipulatione(alias hoc iure)
ff.de ver.obli.& in.c.bonæ el primo/ de elec.
& in.c.quoniam cõtra/de proba. ¶ Quintus
caſus ſit ꝙ quando epiſcopus vocatur ab ar,
chiepiſcopo & rege ſimul eodem tempore, li
cet debeat prius parere archiepiſcopo cæte,
ris paribus ſecundum innocẽ.& oſtien.in.d.
c.cum parati vt ſupra dixi, intellige verũ niſi
dubitaretur de ſcandalo ſi non iret ad regem
quia tunc debet potius parere regi. Ita do.
poſt hug.in.d.c.ſi epiſcopus.18.di.in vltima
col.& refert feli.in.c.nihil de præſcrip.,verſi.
27.quando &c.

HIS præſuppoſitis dic cõſiderandos
duos caſus: videlicet vtrum ſit voca,
tus ab eodem an a diuerſis. Primo ca
ſu ſi quis eſt vocatus eodem tempore ab eo, D
dem in diuerſis cauſis quarum vtraq; ante
emerſerat, debet in vtraq; reſpondere &
pro vtraq; comparere.l.qui de crimine.C.de
accuſa. quia eodem puncto poteſt in omni,
bus ſatisfacere.l.accipientis. ff.de authorita,
te tuto.& dicit angel.in.l. ſi quis ſeruus.§.fi.
ff.de cuſto.& exhi.reorum, quæ eſt dicta.l.2.
ſupra allegata. ¶ Et hoc quando vnus & idẽ
vocat ad ſe. Sed ſi eſſent duo mandata diuer,
ſa quæ ab eodẽ emanaſſent/ & eſſent vel ra,
tione rei vel loci vel temporis contraria (ſic
vt eſſet impoſſibile vtriq; parere) tunc dic ꝙ
aut vnũ ſit pro publica vtilitate & aliud pro
priuata.& parendum eſt illi quod ſit pro pu,
blica vtilitate: vt eſt tex.in.c.propoſuit de di,
la.& ponit ſpecu.in.d.§.quoniam/verſi.16.
in fi.in ti.de feudis præallegato. Aut vtrunq;
ſit pro publica vel pro priuata vtilitate.& tũc
parendum eſt mandato primo loco facto ſi,
ue emanato, niſi ſecundum reuocaret primũ
iuxta notata in.c.cæterum de reſcrip. Facit.d.
l.2.§.fi.&.l.quiq; litigandi in prin.ff.de in
ius vocan.

¶ Secundo caſu quãdo citatio ſiue præceptũ
emanat a diuerſis, tunc ſi loquimur in papa
vel inter clericos vel in materia nutritiua pec
cati inter laicos, ſine dubio mandato papę eſt

A parendum potius q̄ regi vel imperatori, d.c. placuit.xi.q.3.c.nouit de iudi.& dicitur in.d. c.cū parati/post glo.etiā si citatus esset subditus regi ratione regni vel feudi, & etiā si mandatum papæ esset pro faciliori & leui causa, per dicta post glo.in.d.c.cum parati. Et idem intelligo in legato papæ qui præcipit de mandato papæ:vt in.d.c. cum parati, & erit alius intellectus ad illum tex.vltra doc. ibi, intelligendo semper ita q mandatum papæ vel legati non esset ex obseruantia inductiuū peccati: vt supra dixi. ❡ Si autem loquimur in aliis superioribus, tunc si in legato & imperatore qui facit iure legationis/& vtriusq; mandatum est iustum, credo q legato parendum erit: & tanto magis si a legato & rege fuerit quis vocatus per prædicta. Si vero loquimur de vocato ab archiepiscopo vel episcopo ad concilium vel ad aliud & a rege/iuxta.c. si episcopus, dic vt supra conclusum est.

❡ Si autem de aliis superioribus, tunc aut eorū iurisditio est sub ordinata:quia vnus maior alius minor. & tunc si potest parere vtriq; dic vt supra. si autem nō potest vtriq; parere, tunc debet ire ad maius tribunal & ei parere:vt in.l.cōtra pupillum.§.qui ad maius.ff. de re iudi.& ibi bar. & in.d.l.2.§.si.ff. de custo.reorum. est enim regulare quando a duo

B bus emanant duo præcepta/ vt digniori obediatur: vt notat archi.in.c.per hoc/de hære.in 6. Ad hoc tex.in.d.c.qui resistit. xi.q.3. &.2. q 6.c.qui se scit. ❡ Fallit primo nisi quis esset vocatus pro diuersis horis : quia tunc debet vtriq; parere:vt vult glo.in.d.l.2.§.qui exhibendi.ff.de custo. reorum . ❡ Fallit secundo nisi posset vni obedire per aliū(puta per nuncium vel procuratorem)& alteri habet seruire personaliter: quia tunc debet præponere actum personalem etiā obediēdo minori, vt si a minori esset vocatus ad testificandum/& a maiori pro causa pecuniaria, tunc corā minori comparebit personaliter & coram maiori per procuratorem, & hoc quādo citatio est pro eadē hora. Pro hoc allegatur tex.in.l. 2.§.1.ff. si quis cau. qui parum facit iudicio meo. & iaco. de arena & guiliel.de cunio ibi. Dictū tamen est in se verū/ex quo nō est mādatum ab ambobus de personali cōparitione: quia potest vtriq; parere & diuersimode satisfacere. & hoc videtur velle ioan.an.in.d. c.cum parati:& in.c.fi.de rescrip.in verbo cōparuerit. ❡ Fallit tertio nisi iudex minor preoccupasset iurisditionē: quia vocatus postea a maiore excusabit se ratione præuentionis. Bal.in.l.senatus.C. qui accusa. non possunt. ❡ Fallit & quarto secundum ioan.de immol. in.d.§.si ad maius/nisi iudex maior non haberet immediatam iurisditionem in citatum sed mediatam. Exemplum in citato corā episcopo ab ipso episcopo & corā archiepiscopo ab ipso archiepiscopo:quia tunc tenetur citatus comparere coram episcopo, qui respectu sui subditi habet immediatam iurisditionem/vt dicit ibi immol. Faciunt quæ dicunt in.c.romana de foro cōpe.in.6.& in.c.romana de offi.ordi. eo.li.&.c. romana/ de appel. eo.li. Ad hoc etiā facit quod dicunt doc.in.c. pastoralis de offi. ordi. ❡ Et an quod dicitur de archiepiscopo & episcopo/ dicatur de episcopo & aliis inferioribus, cardi. ibi in.q.2.dicit q non:quia iurisditio inferiorum prælatorū respectu episcopi non venit exclusiue sed cumulatiue. & idem in.c.cum ab ecclesiarū in.12. &.14.q.de offi.ordi, vide late abb.in c.cum ab ecclesiarum/&.c.pastoralis de offi. ordi. & in. c. si quis contra clericum/& in.c. cum cōtingat/de foro cōpe. Et ratio est: quia archiepiscopus non habet iurisditionem in subditos suffraganeorum nisi in casibus expressis : vt in.d.c.pastoralis per glo.& doc. ❡ Fallit & quinto nisi iurisditio inferioris in citatum esset propria ipsius ratione correctionis: vt diximus supra de abbate & episcopo. quia tūc debet obedire monachus in iis quæ sunt regulæ potius abbati q̄ episcopo: vt dicit inno.in.c.quanto de offi.ordi,& abb.in al legato.c.cæterum de iudi,& notat idem abb. in.c.inter cetera de appel. De quo vide cardi. qui distinguit inter causas maiores & minores in.d.c.quanto/ de offi. ordi. de quo etiam in.c.qui resistit in glo.xi.q.3. & cardi.in.c.cū ab ecclesiarum in penul. col. de offi.ordi. & in cle. ne in agro/in.§. quia vero in. 8. q. de statu mona.& abb.in.c.cum cōtingat. xi.col. de foro cōmpe. Non enim episcopus tunc se intromittet nisi per viam negligentiæ abbatis:vt in.d.c.quāto.vbi episcopus supplet negligentiam abbatis nō reuocantis monachū vagabundum ad claustrum. Vide ibi.d.abbatem siculum, & vide abb.in.c.si quis cōtra clericum/&.c.cum contingat de foro compe.in 7.col.vbi refert ioan. de lignano in cle.1. de statu mona.

❡ Si autem superiores sunt pares in iurisditione/& sumus extra quattuor illos casus indubitatos supra positos, tunc cardi.in.d. c.cū parati dicit q si alter præuenit alterum in iurisditione super eo super quo citat/ corā illo

A primo debet comparere per iura allegata ibi in glo. alioquin dicit obediendum illi qui est in maiori necessitate. d. l. 2. §. si cum omnes. & sic transit cũ inno. ibi. Dicit etiam attẽdendas alias coniecturas de quibus in. d. §. si cũ omnes, & xi. q. 3. qui resistit. Ioan. de immol. in. d. c. cũ parati/ponit tres casus quibus prius obedire debet illi cui magis astringitur: argumento. c. cum in officiis de testa. & .d. §. si cum omnes. Vbi autem est æqualis necessitas/parendum est primo vocanti, argumento. c. cæterum de rescrip.

¶ Potest & aliter dici secundum bar. in. d. l. 2. §. 1. ꝙ si vna causa est tempore peritura & alia non, debet comparere in causa quæ indiget maiori celeritate: vt. d. l. 2. §. fi. si nulla est tempore peritura & vna est grauior altera, in illa tenebitur respondere. l. contumacia. ff. de re iudi. & specu. in. d. versi. 16. Si causæ sunt ęquales/& vn primo citauit, erit coram illo comparendũ: vt. 24. q. vltima. §. ecce. l. quiꝗ litigandi. ff. de in ius vocan. Sed si citant eodẽ tẽpore, in ista perplexitate dicit bal. in. c. expo suit de dila. ꝙ est locus gratificationi, vt eligat ipsemet coram quo velit comparere. adducit. l. si quis in graui. §. si cum omnes. ff. ad sillanianum. Et idem voluit iaco. butri. gu

B liel. bal. & omnes alii. in. d. l. 2. §. 1. ff. si quis cau. & bal. in. l. summa, versi. vicesimotertio quæritur. ff. de rerum diui. Non tamen intelligas ꝙ per hoc iste citatus a duobus coram vno comparuit/sit liberatus a comparẽdo coram alio ad aliam citationem cessante necessitate primæ citationis: vt in. d. l. 2. §. fi. & ibi glo. ff. de custo. re. & in. l. qui de crimine. C. eo. ti. Et istam distinctionẽ posuit bar. in. d. l. 2. §. fi. ⁊ Et intellige ꝑmissa nisi in vna causa posset cõparere per se & in alia ꝑ procuratorem: quia in vna tenebitur personaliter comparere per se/in alia per procuratorẽ. & tunc non erit locus electioni. ioã. an. in. d. c. cum parati & in. c. fi. de rescrip. Alioquin si in ista perplexitate coram aliquo non cõpareat, poterit per vtrunq superiorẽ mulctari. angel. in. d. §. qui ad maius: & ioã. de immol. ibidem.

¶ Adde tamẽ ꝙ si est vnus delegatus ad vniuersitatem causarum & alius ad vnam causam/& ambo eodem tempore citant, comparendum erit coram illo qui est specialiter delegatus in illa vna causa particulari/secundũ angelum in. d. §. qui ad maius. Pro hoc facit illa glo. & bal. in. d. c. 1. de inuesti. in maritũ facta: licet loquatur in duobus ordinariis. & tex. & doc. in. c. studuisti de offi. lega. Sed ioã. de immol. in. d. §. qui ad maius/ dicit ꝙ est lo C cus etiam hoc casu gratificatiõi: quia delegatus ad vniuersitatem causarum/respectu causæ expressæ in citatione habetur pro delegato speciali: argumẽto. c. pastoralis. §. fi. & qđ ibi notatur de rescrip. & in. c. ex tuæ cũ ibi notatis/de filiis presbyte. Et pro hac vltima opinione. c. ioan. de immo. facit tex. & quæ ibi ponuntur per doc. maxime abb. in. c. sane el. 2. de offi. deleg. Item facit ꝙ delegati ad vniuersitatem causarum dicũtur quasi ordinarii: vt vult. glo. in. c. cũ causã de appel. & in. d. l. fi. C. de iudi. & glo. & doc. in. l. si vni. ff. de re iudi. glo. in. c. statutũ. §. insuper in verbo moderatas de rescrip. in. 6. bal. in. l. si vt proponis. C. quomodo & quando iu. bar. & doc. in. l. more. ff. de iuri. omnium iudi.

¶ Sed quæ potest assignari ratio diuersitatis quare potius præferatur iudex specialis vnius causæ iudici generali in terminis illi⁹ glo. in. c. 1. de inuesti. in mari. fac. potius ꝗ in proposito? Posset assignari ratio propter specialitatem quã habet causa feudalis, quæ spectat ad dominũ naturaliter: vt in. c. cæterũ cũ simil. de iudi. Itẽ quia delegatus ad vniuersitatem causarũ nõ est proprie ordinarius/ licet respectu facultatis subdelegandi æquipare D tur ordinario: vt dicũt doc. in locis supra allegatis, maxime moderni in. d. l. more. Quod patet quia eius iurisditio expirat morte mandantis re integra: vt dicit bar. in. d. l. more. & abb. in. c. relatũ de offi. dele. & allegatur tex. in. c. fi. iii. §. vt officium de offi. delega. in. 6. & per locum a speciali in. c. ne aliqui de hære. co. li. quod non est in iurisditione ordinaria: vt in. d. l. more. & in. l. cum proponebatur ff. de iudi. Item quia potentius est illud ius quod immediate ꝑuenit a lege ꝗ illud quod prouenit ab homine ex permissione legis. facit. l. si ex pluribus. ff. de suis & legi.

¶ Et ex prædictis patet quid dicendum si quis vocetur corã ordinario & delegato / vel corã episcopo & eius vicario: quia debet comparere coram maiore. & maior dicitur ordinarius ꝗ delegatus & episcopus ꝗ vicarius in eadem iurisditione. l. iudicium soluitur. ff. de iudi. Et patet ex prædictis: & tenet barba. in d. c. pastoralis. in. §. fi. Qui idẽ dicit si citetur coram archidiacono & corã episcopo in eadem diœcesi/licet in diuersis territoriis: quia non attenditur maioritas respectu territorii, sed respectu personæ citantis: quia respectu territorii quilibet in suo reputatur maior iu

A dex, Glo. notabilis in. l. apud eum. ff. de manumiss. de quo vide dominū anto. in. c. cū ab ecclesiarum de offi. ordi. & supra aliquid dictum est. Et per prædicta etiā patet si rex habet guerrā cum barone & vterqꝫ requirit vassallos, cui debet obediri vt in specu. in. d. versi. 16. supra allegato. Idem de duobus regibus inter se habentibus bellū & duobus baronibus: & de habente feudum a duobus inuicem pugnantibus & eum requirentibus. De quibu in specu. in ti. de aduoca. in. §. 1. versi. sed pone. De quo vide omnino bal. in l. 1. in. §. ne aūt. C. de cadu. tollen. & ibi ꝙ aliter dicēdū est de vasallo legio. & idē bal. in. l. quærit. ff. de statu homi. & in. l. 1. 23. q. ff. de rerū diui. & ioan. an. in regula contractus/in mercuri. & bal in. l. in operibus. ff. locati. ¶ Et de captiuo a duobus armigeris & relaxato ad fidem redeundi/ambobus eum vocantibus eodem tēpore cui debet parere. De quo per bal. in. l. in adoptiōe. C. de adop. & angel. in. d. l. contra pupillum. §. qui ad maius. ff. de re iudi. Et de incola vel ciue in duobus locis & ab vtroqꝫ simul vocato ad munera, vide glo. in. l. ciues. C. de inco. li. 10.

¶ Adde tamen ꝙ eo casu quo a duobus quis est vocatus & est locus gratificationi, bene fa-

B cit gratificādo digniori vel superiori/vel illi qui est ei magis coiunctus. Ita dicit bal. in. l. summa rerum/in. 23. quæstione. ff. de rerum diui. in quæstione duorum fratrum requirētium vasallum. ¶ Et ex his potest etiam decidi quid quando quis est eodem tempore vocatus a concilio & a papa/cui sit potius parendum: quod maxime etiam dependet ab illo articulo quis sit maior vtrum papa an conciliū, & cui sit magis parendū: de quo infra dicetur. ¶ Et ad præmissa omnia adde bal. in. l. generali la. 2. C. de epi. & cleri & bal. & sali. in. l. qui senatus. C. qui accusa. non pos. & roma. in. l. 3. §. 1. ff. si quis cau. & anto. in. c. cum ab ecclesiarum/& in. c. pastoralis. §. fi. de offi. ordi. inno. in. c. in lateranēsi in fi. de præben. & anto. in. c. de monachis/co. ti.

¶ Adde quoqꝫ ꝙ contra. d. §. si cum omnes. l. si quis in graui. ff. ad silla. (per quem. §. dictū fuit ꝙ oibus paribus est locus gratificationi) facit ꝙ in fine ille tex. nō videtur hoc probare: quia vult ꝙ si vir & vxor habent seruum & prius succurrat vxori ꝗ viro, excusatur a pœna & e cōtra: sicut in precedēti versiculo in pluribus dominis si vni tantum opem tulit. & tamen videtur ꝙ prius deberet succurrere viro tanꝗ digniori quia est caput mulieris: vt in. c. hæc imago. 23. q. vl. Pro quo facit

C tex. in. c. 1. in fi. hic innitur lex conradi: vbi dicitur ꝙ antiquiori domino inter plures dnos seruitio indigentes est præstandum seruitiū. Nec in principio nec in fine illius. §. aliquid dicit tex. quando esset omnino paritas dominorū: imo finis. §. probat contrariū. & maxime facit ratio: quia in duob⁹ dominis aggressuram patientibus/non datur seruo in eodē momēto deliberādi facultas, ideo excusatur. ff. de exerci. l. 1. in prin. & in. c. ponderet. 50. di. Et ista videtur ratio illius tex. & bonus intellectus si bene ponderetur: & ostendunt illa verba ibi posita/aggressuram paterentur. Et si bene cōsideretur, per istum intellectum minus restringitur ille tex. quia in primo dicto inquantum vult ꝙ si potest debet ambobus subuenire, nimis restringeretur dicēdo ꝙ tantū habet locum quando domini essent æquales: quia etiā si non sunt pares & potest/debet ambobus succurrere. l. duorum. ff. de operis liber. & bar. in. d. l. 2. in. §. fi. ff. de custo. reorum. & diximus supra. Et non ꝙ tex. dicat seruum posse gratificari etiam quando domini nō sunt in discrimine & periculo vitæ: quia proprie ille gratificatur qui facit deliberate: vt in. c. duobus de rescrip. in. 6. & in. c. cum aūt de iurepatro. l. si C. de lega. de elec. c. ecclesia el. 2. in. glo. fi.

¶ Non obstant verba tex. ibi eligi alteri esse auxilio, electione crimē eum cōtraxisse &c. quia non sunt prolata a iureconsulto ad demonstrādum libertatē ei esse cui magis velit opē ferre: sed ad demonstrandū ꝙ pœnā euitauit si cum nō posset ambobus/opem alteri tantū tulerit in eo discrimine. Quasi lex habeat pro verisimili ꝙ elegerit subuenire cui melius potuit & viam meliorem, & maxime quia tex. ibi non ponit ꝙ esset seruus pluriū eodem tempore/& ꝙ domini essent pares. & ideo dicit tex. in. l. in operibus. ff. locati ꝙ in operibus simul locatis duobus/priori cōductori debet ante satisfieri. Et per illum tex. dicit specu. in ti. de feudo. §. 1. versi. 12. ꝙ inter duos bellantes tenet vasallus succurrere cui prius est obligatus. c. īperialē. §. illud de prohi. feudi alie. l. 2. C. q potiores in pig. habeantur. Itē habenda esset cōsideratio quis esset in maiori necessitate. item quis dignior. itē quis primo vocasset: vt patet ex supradictis. d. l. 2. §. fi. de custo. reorū. & vide andreā siculum in d. c. pastoralis. §. fi. Vnde si poneremus in illo textu ꝙ successiue fuisset seruus pluriū/prius debuisset subuenire primo. sicut dicimus in

duobus

A duobus dominis feudi.quis.n. diceret si dñi essent disparis conditionis/ & seruus potuisset cui voluisset opem ferre/ & habuisset tps matutis deliberandi,ꝙ non debuisset opem ferre digniori? nulli dubium ꝙ non posset tunc eligere,sed teneretur succurrere digniori:sicut supra diximus de vocatis a duobus: vt in.l.contra pupillū.§.cum ad maiustalias veniret plectendus, vt supra diximus. Communiter tamen ille. §.consueuit simpliciter allegari in materia gratificationis:vt ēt allegat glo.in.d.c.ecclesia,& in.c.cum autem de iure pa.& communiter doc. ita allegant in iuribus & quęstionibus supra adductis.Et similiter glo.ibi.quæ allegat.l.si.ff.de relig. & sump.fune.&.l.in naue.ff.locati &.l.paterfilium.ff.ad legem fal.Et angel.ibi in.d. §.si cū oēs,dum inducit ad duos dños habētes guerrā,& dicit ꝙ cōiter solet apponi in caplis ꝙ teneat iuuare illum q magis opprimit. quinimo idem erit de iure etiā si non aponatur in clausulis:nec poterit setu⁹ gratificari ex quo non est in actu aggressuræ,intelligendo tex. vt supra dixi.⁋ Et per hæc habes verum intellectū ad illū tex.quā ēt videtur tenere speculū.qñ in proposito eū allegat in.d.versi. 12.
B in ti.de feudo.§.1. Vnde ex his sequitur ꝙ tunc datur seruo libertas gratificandi inter duos dños:ēt si nō sint pares/ qñ patiunt aggressurā & sunt in facto:quia nō datur seruo commoditas maturius deliberandi. Et isto modo bene allegatur ille tex.in materia gratificationis.Sed quando datur paritas dñorū licet dictum doctorū sit in se verum ꝙ cęteris paribus locus sit gratificationi(vt in allegata.l.ciues in glo.&aliis sup allegatis)tñ nō conuenit ad illum tex.nec ad id debet allegari:quia non loquitur qñ sunt pares,imo potius innuunt cōtrarium eius verba in fi.vt supra dictū est.Et ista cōsidera qa:non repio ꝙ aliqs adhibuerit diligentiā istam ad declarandum intellectum illius tex.d.§.si cum omnes.

LTERIVS quæro quid si vocatus ad conciliū nō audet cōpete/quia non audet dare votū liberū? Dic ꝙ locus concilii debet esse tutus & liber omnibus ad votā dum:alioquin non tenebitur quis cōparere,Facit quod dicit inno. in.c.quod super his de accusa. & quod dicit martinus lauden.in trac.de concilio in. 5 .q. Pro hoc ēt sunt gesta conciliorū constantię. & basilien.cōtra impedientes ire ad conciliū. C
Facit ēt quod dicitur in. c.accedens el . 2 .vt lite non contesta.& in cle.pastoralis de re iu di.& in.c.ex parte de appel. Facit quod dicit feli.in.c.1.de iudi.in glo.dum limites.& allegat bal.in.l.1.C.si rector prouin.& in.d.c.1. cuius dictū non repperi in.d.c.1.Facit quoꝙ quod dicit anto.& alii in.d.c.1.ꝙ propter potentiā maiorū in concilio pōt totum recusari suspectum,& adde quod dictum est supra in quęstione vbi debeat teneri concilium.

SED verum cōtra episcopos venientes ad concilium posit opponi aliqua exceptio,vt puta excōis? Dicēdum est ꝙ sic: vt in.c.ad probandum de re iudi.& idē de aliis impedimentis/de quibus in.ca.sciscitatus de rescrip.Et ita reperio in quibusdam reportatis,quæ credo esse ioan.de lignano/incipiunt priusꝗ & dixi supra in illa quæstiōe qui sint repellendi a concilio.

¶Qui posint interesse concilio.Arti.6.

IXIMVS SVpra qui sint vocandi ad concilium, nūc successiue quęro qui posint interesse in concilio generali? et alii oēs venientes ēt nō vocati sint admittendi? Et videtur prima facie esse admittendos omnes fideles volentes interesse & neminem esse repellendum. Hoc primo probatur act. 1 vbi in cōcilio celebrato per apostolos super electione matthiæ interfuerunt & apostoli & laici & mulieres:apostoli enim faciebant cōcilium, vt est glo.22.di.in verbo christianorum/ ca. sacrosancta.Et idem ꝙ omnes fideles sint ad mittendi probatur secūdo ex ac.6.c.vbi fuit vocata multitudo discipulorum vt eligerēt aliquos ad peragendum ministerium dispēsationis quotidianæ.⁋ Ad idem faciunt omnia illa quę fuerūt inducta ꝓ pte affirmatiua pro laicis supra in articulo qui sint vocandi ad concilium.vbi de monachis & presbyteris & archidiaconis interuenisse diximus i cōstantinopolitano & calcedonen.conciliis.Et ita videtur fuisse seruatum in concilio: D

pisano/constantien.& basilien.vbi oẽs abba
A tes magri/doctores/licentiati/presbyteri/re
ligiosi & procuratores fuerũt admissi. ¶ Ad
quod tertio facit ꝙ illa quæ geruntur in vni
uersali concilio tangunt gñaliter oẽs fideles
cõmuniter:ergo videtur ꝙ quilibet possit in
teresse.& ratio est, quia quod omnes tangit
ab omnibus debet approbari.& rõne interes
se cuiuslibet singulariter.l.sępe.ff.de re iudi.
c.veniens de testi.&.c.cum super de re iudi.
cum simil. ¶ Quarto facit ꝙ cõcilium reprę
sentat vniuersalem ecclesiam/ vt sepius est di
ctũ:sed vniuersalis ecclesia est collectio om
nium fidelium:vt in.c. ecclesia de conse. di.
1.ergo videtur ꝙ ad hoc vt tale concilium
veraciter repræsentans vniuersalem ecclesiã
rite celebretur/ oẽs fideles aut saltẽ aliqui de
quolibet statu pro se &aliis debeãt interesse.
¶ In contrarium facit ꝙ multitudo reddit
nos contẽptibiles & parit discordiam: vt in
c.adrianus.63.di.&.c.nos ad fidem. 96.di.
Vnde beatus chrysostomus in com.sup ioã.
in prin.dicit.multitudo mater est seditionis
& contumaciæ, paucitas magra disciplinæ.
I ñ gregori.in registro &tex.i.c.2.de ꝑscrip.
dicit ꝙ nihil cũ scãdalo nihil cũ forali strepi
B tu diffiniendũ est. Abb.siculus in.c.graue de
præben.dicit ꝙ hoc non reperitur iure deci-
sum quod ipse viderit,nec glo.vel.doc. hũc
articulum attingunt. Credo aũt eũ non intel
ligere de necessario vocandis de ꝗbus dictũ
est supra:sed de iis qui necessario non sunt
vocandi & volunt interesse. Vnde in hoc di
cerem eos tantum admittendos qui necessa
rio ad concilium sunt vocandi/de quibus su
pra diximus:alios autem inferiores admittẽ
dos secundũ necessitatem & occurrentiam
rerum:quia interdum reuelatur paruulo qđ
ignorat magnus:vt innuitur ĩ.c.esto 95.di.
l.potioris.C.de offi.rec.prouin.& aug. dicit
senex a iuuene & episcopus tot annorum a
collega necdum anniculo paratus sum doce
ri:vt in.c.si habes.24.q.3. Vnde si continge
ret dubium iuris/possent etiam admitti infe
riores:sicut patet in.c.cum ad sedem. 35.q.
5. Et plus & minus erit in arbitrio papæ &
concilii:vt legimus factum in pluribus con
ciliis:vt patet in gestis sextæ synodi constan
tinopolitanę in prin.in.c.conuenientes. vbi
connumeratis pluribus epis dicit̃ theopha-
nio ꝑsbytero & abb. venerabilis monasterii
siciliæ quod dicit̃ baias:georgio ꝑsbytero &
monacho monasterii renati positi ĩ antiqua
roma: conone & stephano ꝑsbyteris & mo-
nachis monasterii quod cognominatur do- C
mus arsitia/positi similiter ĩ antiqua roma:
anastasio presbytero & monacho oratorio-
rum hic siti venerabilis patriarchii stephano
ꝑsbytero & monacho discipulo macarii:ve
nerabilis archiepiscopi theopoleos antio-
chiæ. Et patet ĩ pluribus aliis,vt supra dixi de
cõcilio calcedonẽ.& patet etiã in.§.hinc etiã
17.di.& in.c.nunc autem in fi.21.di.& in.c.
in synodo.63.di.& in.c.bene quidem.96.di.
&.1.q.7.conuenientibus.
¶ Et legimus secundum indigentiam & ne-
cessitatem admissos aliquando principes ꝑ
tuitione ecclesiæ:vt in.c.sexta.16.di. & in.c.
futuram.12.q.1. Aliquando etiam ad fidem
conseruandam:vt in.c.nos ad fidem. 96.di.
Aliquando potius adulationis causa:vt in.c.
satis euidenter in. §. his itaq /in fine.96.di.
Aliquando ratione euitandi strepitus: vt in
d.c.bene quidem. Aliquando ad maiorem iu
stificationẽ:vt ĩ.c. ad apostolicę de re iudi.in
6.vbi papa offert vocare ad concilium etiã
principes seculares. Aliquando ad maiorem
solennitatem: vt in.c.in synodo.63.di. Ali-
quando ad discernẽdum inter aliquos alter-
cantes super aliqua ardua quęstione. Vnde
in synodo celebrata coram cõstantino & he-
lena(quando fuit disputatum vtra lex iudęo D
rumne an christianorum esset præferenda)
ꝓpositi sunt duo iudices: crato philosophus
qui nihil terrenum habere volebat, & zenos
mo qui in consulatu nunq̃ munus ab aliquo
susceperat.
¶ In his & similibus secundum contingen-
tiam rerum & secundum ꝙ visum fuit papę
& concilio,laici & clerici inferiores reperiun
tur admissi ad consulendum & disputandũ.
Possunt tamen interesse laici cum armis pro
tuitione cõcilii:vt dicit bal.in.c.massana de
elec.& refert martinus lauden. q.19.in trac.
suo de concilio. ¶ Item possunt interesse lai
ci pro petẽda iusticia:vt dicit abb.in.d.dispu
tatiõe quę incipit episcopus/in tertio dubio
prĩcipali.& pe.de mõte in sua monarchia in
18.col.& ꝑ hoc adducit̃ tex. ĩ.c.1.de spõsal.
Et quando laici admittantur, vide post glo.
in ver.inuitatur in.c.adrianus el primo.63.
di.immol.in.c.graue de præben.domi. in.c.
decernimus.18.di.glo.& doc. in. ca. fi.
de iis quæ fiunt a præla. Alioquin non de-
bent interuenire nisi inuitati: vt in d. ca.
adrianus in fi. & in ca. mulier. 23. di.
& dictum fuit satis supra in ru. qui sunt
necessario vocandi ad concilium.& ibi pñ

A videri plura iura adducta in quibus laici & alii inferiores reperiuntur interfuisse cōciliis ex aliquibus causis. Et aliqñ solū ad prestandum suam praesentiam: vt in.c. satis euidēter 96.di. & in.d.c. futurā. Et ad praestandum reuerētiam: vt in.d.§.hinc etiā.17.di. ¶ In prouinciali autem quid dicendum, vide inno. & immol.in.c.graue de praeben. & domi.in.ca. decernimus.18.di. & dicetur ī loco suo si de hoc tractabimus: & aliquid dixi supra in illo articulo qui sunt necessario vocandi ad concilium.

¶ REPELLENDI tamen sunt a concilio & non admittendi haeretici: vt in.c.cum quibus.24.q.3. & glo. in ver.idem basilius in.c.conuenientibus.1.q.7. Nisi forte essent admissi vt conuincerentur de haeresi ad sedādam haeresim: vt fuit factum in concilio constantien. vbi duo haeresiarchę ioannes huss & hieronymus de praga combusti fuerunt. Et ī concilio florentin. vbi interfuit imperator graecorum & patriarcha cōstantinopolitan. cum multis aliis praelatis orientalis ecclesiae. In quo concilio florētino praesidēte eugenio.4. fuit facta vnio inter graecos & latinos & ibi reducti sunt graeci armeni & iacobini:

B vt patet in decretis super hoc ęditis/ incipiūt cantate domino. & sedata est hęresis eorum: cōfessiq; sunt spiritum sanctū a patre & filio procedere & non a patre tm̄/ vt ipsi credebāt. item q͡ christi corpus in azymo & triticeo pane consecrarent, ac purgatorii locum crederent, & roman. pontificem verum christi vicarium & beati petri successorem legitimū agnoscerent, vtpote qui primū in orbe terrarum locū tenere habet, & cui orientalis & occidētalis ecclesia merito parere debet. Quae vnio & concordia postea in partibus orientalibus non fuit acceptata: vt dicit cardi. de turre cre. in concilio basilien. vbi reducti sunt boemi & moraui, q cōmunionem sub vtraq; specie toti populo esse necessariā dicebant: & opinio de beata virgine sine peccato originali cōcepta/ approbata est in decreto quod incipit elucidantibus. Sed cardi. de turre cre. in.d. trac. in.9.c. tertii libri dicit sc fuisse pntē: & q͡ data fuit boemis licentia disputandi & dicendi quicquid vellēt in defensionē suorū errorū assignatis p synodū quattuor doctoribus catholicis/ qui in publica congregatione illis responderent: & factam fuisse longissimam cōcertationem: & q͡ q̄uis manifeste conuicti essent/ fuisset condescensum illis in multis gratia lucrifaciendi eos, nihilominus recesserūt peccatis eorum promerentibus ita sordidi sicut venerant. C

¶ ET idem dicerem de schismaticis (videlicet q͡ sint repellendi) qd̄ de haereticis: vt.24. q.3.c.cum quibus, quia cū his non est cōicandum: vt ca. cā & .q.c. clericis: & .ca. didicimus & .c. omnes/ ca. cā.q.1. Ad hoc tex.7.q.1. denique. & quod ponit osthen. in ti. de schisma. §. quae poena, versi. sed exemplo. Et hoc nisi qñ correcti quaererent vnitatem: vt in.c. maiores & ibi. glo. in. fi.24.q.1. Facit tex. in.c. pudēda ea. cā &.q. & in.c.1.24.q.7. ¶ Idem et dicerē de oībus aliis infidelibus: scilicet q͡ sint repellendi, & si constaret de declaratione, dicerem idē de notorie declaratis excōicatis/ cū sint priuati participatiōe sacramentorū & cōione fideliū: vt in.c. a nobis de excep. cū simil. maxime cū sunt incorrigibiles: iuxta notata ī.c. cū nō ab homīe de iudi. De quo ī.c. ad pbandū de re iudi. ¶ Idem dico de quibusdā aliis impedimētis de qbus in.c. sciscitatus de rescrip. & in.c. licet de elec. vt in impedimētis naturę. ¶ Et idem de mulieribus per dictū.ca. mulier 23.di. & .c. noua de poeni. & remis. & .c. in nono.21.di. ¶ Nec obstat quod dictum est supra ex. act.1. quia ibi nō dicit q͡ in cōcilio qñ petrus verba fecit interfuerint mulieres, sed D q͡ erat turba hominū fere.120. & est separata dispositio a praecedenti/ qñ dicit q͡ apostoli erant in oratione vnanimiter perseuerantes cum mulieribus & maria matre iesu: postea .n. (cum dicit in diebus illis) describitur aliꝰ actus separatus ēt in tēpore. Pręterea etsi interfuissent ibi mulieres, tunc non fuisset absonū: quia in ascensione dñi oēs fuerunt cōgregati/ expectantes spiritum sanctum & perseuerantes in oratione.

¶ Item ex hoc q͡.c.15. dñr conuenisse seniores cum apostolis/ non sequitur q͡ habuerint aliquam vocem saltem decisiuam. & potuerunt interesse admissi ex vrbanitate petri & aliorum apostolorū. Et maxime quia dubitatur vtrum illi seniores fuerint presbyterij an laici vel in aliquo ordine cōstituti: quia glo. exponit seniores ętate vel gradu. vnde possunt fuisse admissi ad cōsulendum super agēdis/ & decisio fuisse facta p petrū. Vñ hiero. in epistola ad augu. dicit petrus princeps fuit illius decreti & glo. super verbo tacuit omnis multitudo, supplet concordans cum petro. Nec obstat q͡ dicitur placuit spiritui sancto & nobis: quia ex hoc nō sequitur q͡ oēs decisiue votauerit/ & q͡ oēs habuerīt vocē decisiuā Nec obstat q͡ in persona omnium conscri-

pta fuit epistola ad fratres antiochiæ existen-
A tes: quia vt dicit glo. & hugo cardi. ibi factum
fuit ne aliqua dissensionis occasio relinquere
tur/ & ad ostendendum ꝙ oés consenserant
in illo decreto: non tamen ex hoc sequitur ꝙ
omnes habuerint voces decisiuas. Vnde si qñ
laici & alii inferiores religiosi & inferiores
prælati siue curati vel simplices clerici repe-
riuntur admissi, nõ ex hoc infertur ꝙ habue
rint vocem decisiuam: sed vel nullam vel tñ
consultiuam, vel si decisiuam, fuit de volunta
te papæ/ qui potuit hoc illis concedere & ad
illud habilitare: vt dixi supra in illo articulo
qui sunt necessario vocandi ad concilium. Et
de isto articulo ibi late: & per cardi. de turre
cre. in. c. generalia in. 4. quæsito. 17. di. in sum
ma. ¶ Et eodem modo respondetur ad illud
actuum. 6. vbi loquitur de multitudine disci
pulorum/ & non fit mentio de mulieribus.
Et quod dico de muliere, etiam modificarem
nisi ex aliqua magna causa aliter visum esset
papæ & cõcilio: vt quia esset vna magna do-
mina vel regina quæ haberet interesse ꝑ ali-
qua sua particulari causa. ¶ Facilius tñ viden
tur admittendi presbyteri & alii religiosi q̃
laici, & laici q̃ fœminæ. & de fœminis nõ ni
B si ex magna causa vt dictum est. Sicut vide-
mus in simili in capella papæ: quia mulieres
passim excluduntur, quantumcũq; prohibi-
tum sit laicis & mulieribus intra cãcellos alta
ris vbi psallitur sedere vel stare: vt in. c. 1. de
vita & honest. cle. & quod dicit bal. in. l. 2. C.
de sacrosanctis ecclesiis, & tñ laici in capella
papæ admittuntur intra cancellos. Et facili⁹
admitti deberent in concilio qñ non volunt
interuenire nisi ad videndum vt instruantur
(facit quod dicitur in. c. ad nostram de cõsue.
& quod dicitur ĩ. c. fi. de rebus eccle. nõ alie.)
& non tanq̃ cõsulentes. bene tex. in. c. docen-
dus. 62. di. & tñ non sunt admittendi nisi vt
supra dictum est.

ED PONE ꝙ aliqui q
non sunt de concilio admis
s si sunt ad conciliũ, vtrum ex
hoc poterunt allegare ꝙ sint
in quasi possessione interes-
sendi in concilio? Istam quęstioné mouet
anto. de butrio in. c. fi. in. 36. col. de cá posses.
& proprie. & concludit ꝙ non: dũmodo non
fuerint admissi ad particularia concilia / vt
ad dandum vocem. Vnde non poterunt alle
gare habere vel esse in quasi possessione iu-
ris interessendi vel ingrediendi conciliũ: q a
hæc tolerantia concilii non videtur esse vt il
lis competat ius. Allegat bar. in. l. 1. §. hoc in C
terdicto. ff. de itinere actuq; priua. & ibi po-
nit anto. de illis peregrinis q consueuerũt ire
ad. s. iacobũ & de illis qui cõsueuerũt ire ad
molendinũ alicuius/ ꝙ per hoc nõ possit alle
gari quæsita quasi possessio. Vide. cy. in. l. 2.
C. de seruitu. & aqua. & post inno. in. c. bonæ
de postu. præla. & flo. in. l. cum de in rem ver
so. ff. de vsuris. & pau. de castro in. l. qui de iu
re familiaritatis. ff. de acqui pos. & doc. cõiter
in. l. si certis annis. C. de pac. & in. ca. cum ec-
clesia sutrina/ de cá posses. & proprie. Alios
concordantes allegat feli. in. c. cum in/ in. 6.
col. & 7. de cõstitu. & cy. in. l. 2. C. quæ sit lon
ga consuetudo.

¶ Libri secundi finis.

D

DOMINI
CI IACOBATII CARDI
nalis sancti clementis de
de concilio liber
tertius.

¶ Ad quẽ spectet congregare cõci. Ar. 1.

OSTQVAM
dictũ est supra de vo-
candis ad concilium/
& iis qui possunt ei
interesse, quero con-
sequenter ad quem
spectet congregare cõ
cilium? Et vide-
tur ꝙ ad collegium
cardinalium, sicut videmus in electioni-
bus ꝙ maior pars capituli congregat ca-

A pitulum/vbi non est ad quem alias de consuetudine spectet: vt inno. in. ca. 1. de noui operis nun. ibi ioã. an. & abb. & doc. in. ca. cum nobis de elec. & in. ca. in causis eo. ti. & abb. in. c. cum omnes de consti. & post bar. in. l. omnes populi. ff. de insti. & iu. Et vbi sunt due partes tantum praesentes tunc ille conuocant aliam partem: & valet quod tunc per vniuersitatem fit. l. obseruare C. de decu. li. 10. ff. quod cuiusque vniuersitatis nomine. l. plane. ff. de tuto. & cura. da. ab his. l. in. glo. in. ca. licet de elec. archi. 63. di. quanto, cum simil. Imo etiã si est satis termini/ minor pars congregat: vt dicit abb. in. d. c. cũ omnes. de quo ibi plene per modernos, & in. c. 1. de maio. & obe.

¶ Ad idem facit quod cardinales sunt qui eligũt papam: vt in. c. in nomine domini. 23. di. & in c. licet de elec. & in. c. vbi periculum/ eo. ti. in 6. & cle. ne romani eo. ti. & succedunt sede vacante in iurisdictionalibus/ in iis videlicet quae sunt vtilitatis ecclesiae & necessitatis & indigent celeritate: vt dicitur post glo. in. c. 1. de schismatis. in. 6. per ostien. in. c. cum ex eo de poenit. & re. & in. d. c. vbi periculum/ in. §. ii. idem quoque. & plene etiã in. d. cle. ne romani. Vnde si eligunt, videtur consequenter quod ad eos spectet B disponere ea quae sunt electioni necessaria: argumento. l. vt proxime). de elec. c. cupientes. §. adhoc. & l. §. is vero eo. ti. in. 6. 63. di. c. si. in glo. Et bona est glo. in proposito quod succedant in. c. nullus. 79. di.

¶ Ad idem facit/ quod in concilio etiam iudicatur de factis papae: & papa facile si ad eum spectaret/ differet congregare. Facit quod dicitur in. c. nos si incompetenter. 2. q. 7. Item non est conueniens vt a potestate eius qui iudicandus est dependeat an iudicetur: vt. ff. de eo quod certo loco. l. nõ vtique. Vnde si papa habet praeesse in concilio per modum authoritatis, posset & authoritatem praestitere in facto proprio si iudicandum esset de facto. ei. ut. notatur. in. l. 1. §. 1. ff. de authoritate tuto. & l. de. si vna de rebus eccle. non alie. Item actio & passio eodem respectu multiplicare non conueniunt contra id quod dicitur in. c. fi. de insti. & in. ca. postulasti de cõces. praeben. Facit in simili quod dicitur. quod in processu super criminalibus habet episcopus requirere cõsensum capituli, & tamen si proceditur contra capitulum non habet requirere consensum eius, irrefragabili in glo. de offi. ordi. Et alioquin posset papa omnia dispergere/ dissipare & fidem peruertere/ nec ei dici posset cur hoc facis. 83. di. nemo. 8. q. 1. qualis. Quid enim si nollet cõgregare vel non posset/ vel si ostenderet se velle cogregare & dispergeret (quia impedimenta occulte C interponeret/ dubitãs de se propter sua demerita) quis diceret concilium ab alio tunc congregari nõ posse, nisi qui vellet ecclesiã ponere in manibus vnius qui fidem christianã & statum vniuersalis ecclesiae absque vllo remedio libere posset funditus perdere? Non sic in foliis intelligenda sunt iura quae dicunt papam concilium congregare debere/ non sic in cortice: sed temperanda sunt in radice rationis & ex illa regulanda. Non enim in verbis scripturarum est euangelium sed in sensu/ nõ in superficie sed in medulla. 1. q. 1. marchion. 16. q. 1. §. 2. 38. di. sedulo. 22. q. 5. de verb. sig. intelligentia, cum simil. Et si contrarium diceretur, frustra essent edita iura quae permittunt aliquo casu de papa iudicari. 40. di. si papa. & d. c. conuenientibus. Interest. n. vt male gesta quae tendunt in confusionem vniuersalis ecclesiae emendentur. 23. q. 4. nõ potest, & c. est iniusta. Igitur vt hoc fieri posset/ videtur decentius quod a collegio cardinalium fiat cõcilii congregatio quam a quibuscunque aliis.

H

D ¶ Ad idem facit exemplum apostolorũ, qui interdum vocabant seipsos sine capite: vt patet act. 6. ca. in prin. vbi conuocauerunt. 12. multitudinem discipulorum. Ad idem est quod vocationes quae fiunt ad concilium non sunt proprie citationes sed requisitiones, secundum inno. abb. ostien. cardi. & alios. in. c. cum nobis/ de elec. Tales enim requisitiones siue denunciationes fiunt per pares & minores in. c. 1. de sup. negli. prela. c. ex literis de consti. de offi. dele. cum causa. & diximus supra. Nec tales requisitiones requirunt solennitatem peremptorii: vt in. c. si episcopus in glo. 18. di. l. fi. C. de iure fisci. li. 10. archi. in. c. 3. de poenis li. 6. in verbo conuocat. Igitur necessitate magna imminente nõ solum per cardinales omnes sed etiam per minimum de vniuersitate fieri potest vocatio & congregatio concilii: & concilium debet vertere oculum plus ad causam conuocandi quam ad conuocantem.

¶ Ad idem etiam facit quod data impotentia vel inhabilitate papae ad congregandum concilium, potestas deuolui debet ad alios: vt in. c. si episcopus de sup. negli. prela. in. 6. Maiores autem post papam non sunt quam collegium cardinalium, qui papae assistunt, & sine quibus non potest ardua agere secundum

ioan.mo.in.c.super eo de hære.in.6.& in
A c.ad apostolicę de re iudi.eo.li.c.p venerabi-
lem.§.si rationibus/qui filii sint legi. Ergo vt
euitetur circuitus qui posset allegari & fieri
rōne inhabilitatis/impotētię/neglıgētię/& qa
forte cōciliū cōgregādū est cōtra eū,nec au-
thorizet in facto pprio ipse papa/cōuenientius
videt̃ q ad ipsos cardinales collegialiter spe-
ctet cōuocatio q̃ ad papā.ptās.n.deuolutiōis
congregandi(data saltem notoria negligen-
tia superioris)videtur q ad proximiores fieri
debeat:de censi.romana/versi.notoria ī.6.de
offi.ordi.pastoralis.de appel.solicitudinē.§.si
vero.glo.in cle.quia contingit/ de reli.domi.
in verbo negligentia. Nec enim est absonū
q in concernentibus statū ecclesiæ inferio-
res suppleant negligentiam superioris:vt in
c.1.de supplen.negli.prælа.& de elec.c.cū in
cunctis.ad fi. Et si sic est q data inhabilitate &
negligentia papæ superioris potestas deuol-
uitur ad cardinales,sequitur q semper colle-
gium cardinalium habeat facultate conciliū
congregandi. Ad idem facit q secundum
aliquos in causis electionis papæ & in factis
eius/iudices sunt episcopi cardinales:cū ipsi
B habeant consecrare papam.79.di.per totum.
Ad hęc gesta cōcilii aphricani.c.15.& boni
facii.c.2.§.deniq.& niceni.c.5.&.6.Facit.c.
in nomine domini.23.di.

¶ Ad idem etiam facit q reperitur pluries an
tiquitus non solum cōgregatum concilium
per cardinales sed per imperatorem.15.di.c.
1.&.c.sancta romana.&.16.di.c.sexta.21.di.
ca.nunc autem.qui non solum cardinalibus
sed episcopis se habet cognoscere inferiorē:
vt in.c.valentinianus.63.di.& in.c.bn̄ qui-
dem.96.di.de maio.& obę.solitę.& in.c.no-
uit de iudi. Ergo sequitur q hoc facere debēt
hodie cardinales,quia.n.olim nō erat episco
pis facultas congregandi plebes nec ecclesia
habebat potentiam compellendi nolentes ve
nire ad concilium/nec propter diuersitatē pa
rebant nec audebant cōgregari(vt.d.c.1.15.
di.&.c.sexta.16.di.)propterea implorabat
imperatorū & regum subsidium/& ipsi con-
gregabant:vt patet in prin.aphricani conci-
lii. Vnde cum statim ecclesia potuit/hoc cor-
rexit:& non p principes sed per se cōgregat:
aliquando per imperatores ipsa rogante vel
postea ratificante:vt patet.17.di.per totū, &
maxime in.§.hinc etiā:& in gestis symmachi
c.9.vbi extēse ponit.§.hinc et. Q nq cōsul-
tu imperatoris & præsentia:vt patet in prin-
cipio calcedonen.concilii,& in gestis antio-
cheni concilii.ca.1.& in gestis syluestri papæ
c.1. Cessante igitur illa necessitate videtur q
C spectet ad cardinales:qui sunt post papā ma-
iores/vt supra dictum est. Item ad idem facit
q actus conuocationis concilii non videtur
esse actus authoritatiuus sed puri facti. igit̃
competit eis de iure qui de facto congregare
possunt. Quod patet quia fieri potest etiam
ab inferiori:vt in.d.c.cum nobis, & ibi doc.
post inno.de elec. Ad idem facit quia sicut
vniuersitatem congregari a superiore non ē
de substantia(cum ipsamet possit se congre-
gare:vt si pres duę,vel tota vniuersitas a casu
congregaretur,valeret quod ageretur.l.obser
uare.C.de decuri.li.10.d.l.plane/ cum simil.
ff.quod cuiusq vniuersitatis nomine)sic vide
tur q a cardinalibus possit congregari nec
requiratur authoritas vel consensus supe-
rioris.i.papæ. Ad idem etiam facit quia ca-
su quo papa efficeretur hæreticus/non dubi-
um q tunc ad alium spectat conuocatio ge-
neralis concilii:vt patet ex tempore marcelli
ni papæ,q cū idolis thurificasset,ilico in cōci
lio congregati sunt episcopi vt discuterent
quid agendum:vt in.ca.nunc autem.21.di.
Igitur ad quem melius q̃ ad cardinales/ qui
sunt pars corporis papæ.6.q.1.§.verum.ca.
felicis/de pœnis in.6.Facit.c.per venerabilē
qui fi.sint legi.&.c.fundamenta de elec. Si-
mile potest poni exemplum de duobus con
tendentibus de papatu:vt in.c.si duo.69.di.
Similiter in cedente/ in furioso/ in amente
& similibus.

¶ Et istam opinionem q ad collegium car-
dinalium spectet quando sunt duo conten-
dentes de papatu,tenuit hugo in.d.c.si duo.
& refert barbatius in.ca.q translationem in
3.2.col.de offi.lega.& ibi dicit glo.hugo.fuis
se allegatum multum in concilio pisano, &
in concilio constantien. Et ibi dicit q iura vo
lentia deuolui electionem papæ ad collegiū
um cardinalium/ loquuntur quando per
mortē papæ vacat papatus: sed secus quan-
do sunt plures contendentes de papatu/ qui
quærūt scindere tunicam inconsutilem. quia
tunc stamus iuri antiquo quod deuoluebat
electionem ad concilium:vt in.c.si translā-
tus.79.di. Et sic fecerunt apostoli quando
elegerunt petrum caput suum:vt in.c.2.22.
di. Et in hoc successerunt episcopi(vt in.c.vi
dentes.12.q.1.)qui constituunt concilium.
Et hāc formā ab apostolis eis traditā seruare
tenent̃. Et hāc opinionē q ad cardinales &
nō ad imperatorem spectet cōuocatio ponit

A notabiliter bal.in.c.olim de rescrip.& in.c.qa propter/de elec.Et eandem partem tenuerũt multi clarissimi doctores/cõsulentes in casu quo fuerunt plures contendentes de papatu tempore concilii pisani,per quod non fuit sedatum schisma:qui voluerunt ꝙ tunc cardinales potuerint cõgregare illud concilium. Sed postea fuit concilium cõstantiæ/ in quo fuit sedatum schisma: quod ortum habuerat a tẽpore vrbani sexti:qui bartholomæus antea nominabat̃ & erat barẽ. archiepiscopus, patria vt aliqui dicũt neapolitanus,vt alii volunt pisanus:qui extra collegium propter discordiam cardinalium assumptus/ dicebatur electus per impressionẽ romanorũ. De quo est illud cõsiliũ bal.in ru.C.si quis aliquẽ testa.prohi. & de quo idem bal. postea facit mentionem in.c.quia propter de elec.¶ Et late egi.qui recitat factum in.c.1.de iniu.in.6. propter quod schisma ortum habuit. Quia post publicationẽ vrbani & postq̃ fuerat cõsecratus & adoratus & electio intimata principibus christianis,aliquot mensibus post aliqui cardinales fugiẽtes,ad ciuitatem fundensem elegerũt clementem septimũ,qui robertus de gebenna antea vocabatur: qui postea transtulit curiam auinionem: ad quem aliB qui cardinales de italia ad franciam accesserunt.quod schisma incepit anno dñi.1378. 27.martii,Clemẽti adhæsit rex frãciæ/hispania/cathalonia/scotia & insula trinacriæ.cætera pars christianitatis vrbano:videlicet rex boemiæ & tota alemania & anglia/hũgaria/italia.Et aliqui cardinales q causabãtur factã sibi impressionem adhæserunt clementi: exceptis tribus:videlicet cardinale portuen.qui dicebatur florentin.cardinale prenestino/qui dicebatur pictauien.& cardi.ambianen.

¶ Post obitum vrbani assumptus fuit bonifacius.9.petrus thomacellus nominatus,patria neapolitan.& post eum innocẽtius.7.& post eum gregorius.12.angelus corarius antea cognominatus/venet[9] cardinalis.s.marci,præfati omnes antea creati cardinales fuerant a parte vrbani. post mortem clementis/ ab illa parte assumptus fuit auinione in pontificem benedictus.13.petrus luna antea vocatus.Et inter hos duos fuit ãno.1410.schisma renouatũ:interim recedentibus cardinalibus ab vtraq; parte & conuenientibus pisas, vbi in concilio assumptus est alexãder quintus frater ordinis minorũ & archiepiscopus mediolanen.petrus antea vocatus: qui octauo pontificatus sui mense bononiæ decessit, cui suffectus fuit ioãnes.23.antea balthasar C cossa vocatus/patria neapolitan.cuius industria cum esset bononiæ legatus concilium pisanum congregatum est: in quo fuit creatus alexander eius prædecessor / vt dictũ est. Interim autem cum aliqui essent neutrales/ & aliqui ab vna obediẽtia ad aliam se transferrẽt(sicut leodiẽ.& genuẽses) passa est nauicula petri magnã concussionẽ.nam præsidentibus eodẽ tẽpore in ecclesia tribus pontificibus nõnulla enormia cõmissa sunt. quæ omnia tandem in dicto concilio constantien. sedata fuerunt,vbi creatus est martinus quintus oddo de columna nominatus(vt patet in gestis concilii constantien.)anno domini.1417.octaua mensis nouembris,& coronatus.21.eiusdem. In quo concilio sessione 39.fuit decretum vt electio ro.po.quæ in posterum fieret per impressionem nullius esset momenti,& vt non posset etiã metu cessante ratificari:ita tamen vt non liceret cardinalibus ad alterius electionem procedere/nisi ille per impressionem electus cessisset vel decessisset,donec per generale concilium de illius electione fuerit iudicatũ. De quibus omnibus etiam plene commemorat archi.florẽ. in sua summa in.2.parte ti.3.de superbia.c. xi.vbi loquit̃ de schismate, versi.sed quid cũ D duo.Et idẽ archie.in eadẽ summa i.3.par.ti. 24.de conciliis vniuersalibus,versi.de cõciliis circa fi.Et idẽ archie.in sua chronica in.3. par.ti.22.c.2.§.2.cũ pluribus sequẽtibus.

¶ Item si diceremus quòd sine papa non posset congregari concilium / sequeretur perplexitas. nam aut contra papam qui est in quasi possessione papatus obiicitur quòd ipse non est verus papa vel ꝙ perdidit dignitatẽ:aut est cõtentio inter duos concertantes de papatu.Primo casu ad illũ tantũ qui est in quasi possessiõe spectat exercere quæ ad papam spectant:vt in.c.cõsultationibus/de iure patro.& patet in.d.§.hinc etiam.17.di.2. q.4.mandastis.iurisdictionalia enim exerceri debent per existentem in quasi possessione: vt in.c.cũ olim de causa possess.& proprie. 3.q.6.c.hæc quippe,& ibi glo.in.c.2.de in integ.restitu.cum simil. Sed ꝙ ipse qui est in possessione papatus congreget non videtur verisimile:quia in cõcilio posset subcũbere.

¶ Secũdo casu cũ nullus de cõtendẽtibus de papatu est in quasi possessione, tunc videtur ꝙ nullus poterit congregare:quia nullus habebit potestatem exercendi iurisdictionalia quæ cõpetunt tantũ existenti in quasi posses-

A ſtone q̄uis alter eorum habeat proprietatē: vt in.d.c.cum olim/&.c.cum eccleſia ſutrina de cauſa poſſeſ.&.c.querelam de elec.&.c.nihil & in.c.dudū/eo. ti. Ad idē eſt quod dicitur in.l.ſi tibi.§.cum poſſeſſor.ff. de pac.cum ſimil. ¶ Nec ſuffragatur ſi dicatur ꝙ qui habet proprietatem/poterit propria authoritate recipere poſſeſſionem & adminiſtrare: vt in.c. ī nomine domini.23.di.& in.c.licet de elec. quia illud eſt verum quando non apparet legitimus cōtradictor, vt ponunt doc.in.c.trāſmiſſam de elec. Et ſi ponatur poſſeſſio vacā.,licet tunc valeāt geſta a proprietario (vt inno.in.d.c.2.de in integ.reſti.)illud eſt verū quando nō eſſet cōtentio inter duos de proprietate. Facit qđ dicič in.d.c.cōſultationibꝰ/ & ī.c.ex lr̄is de iurepatro. ¶ Si autē vterꝙ erit in quaſi poſſeſſione, tunc nulla pars obediet alteri: qa neceſſe eſt vt vnus ſit ſchiſmaticus ſiue apoſtaticus. & tunc tā ratione excōmunicationis q̄ defectus iuriſdićōis nō poterit cōgregare: qa ſuſpenſus: vt in.c. audiuimus.§. 1.24.q.1.& in.c.nouatianus.7.q.1.& in.c. anaſtaſius.19.di.c.ſi celebrat de cle.excōminiſ. Et quilibet dicet alium apoſtaticum: & ratione cōmuniōis alia pars efficieč ſchiſmatica: quia qui communicat ſchiſmaticis/
B non communicat vnitati.24.q.1.ſchiſma.& in.d.c.anaſtaſius. Et ſi quilibet cōgregaret in parte ſua, non eſſet cōcilium: vt patet ex eius diffinitione. nam ſpiritusſanctus tantum deſcendit inter congregatos in vnum.24.q.1. loquitur.&.d.c.ſchiſma. Et ſi ambo cōuenirent/quilibet vellet authoritatem interponere & male.7.q.1.factus eſt cornelius. Item prius determinaretur quis eſſet papa q̄ eſſet verum cōcilium ratione dubietatis in capite. & propterea videtur vt ceſſet omnis perplexitas ꝙ congregatio ſpectet ad cardinales.

¶ Addo etiam prædictis aliam rationē: quia hodie cōgregatio cōcilii fieri cōſueuit ex arduis cauſis per quas vel fides vel ſtatus vniuerſalis eccleſiæ turbatur. Hoc autē ſi cōtingat in inferioribus papa/ poſſunt omnes per papam puniri, & etiam ſi cardinalis eſſet deponi: iuxta poſita in.c.2.de ele.non reſi.& in c.1.de ſchiſ.in.6.& in.c.ꝙ tranſlationem/de offi.lega. ipſe enim papa ſuperior eſt omnibus.d.c.nouit/de iudi.& in.c.ſolitæ/de maio. & obe. Ipſe enim omnes iudicat etiā non recognoſcentes ſuperiorem:, dicitur in.c. licet ex ſuſcepto/de foro compe.glo.in.c. ex trāſmiſſa co.ti.lanfrancus in.c.ſi duobus/ de appel. Vnde ex quo inferiores poſſunt per papam puniri, non videtur quo ad eos neceſſariā eſſe concilii congregationem. ſequič igitur ꝙ ſit principalius neceſſaria contra papā: & ꝙ ſi papa aberrata fide vel tale quid cōmittit propter quod debeat concilium cōgregari/huiuſmodi concilii cōgregatio ſit ratione
C potestatis & præeminentiæ ſiue authoritatis etiam contra papam: quia concilium generale vniuerſalem eccleſiam repræſentat. vnde intitulatur ſacroſancta generalis ſynodus in ſpiritu ſancto legitime congregata vniuerſalem eccleſiam repræſentans. facit.c. maiores.24.q.1. Quæ non poteſt errare: quia chriſtus orauit pro ea ne deficeret: vt in.c.maiores/de bap.&.24.q.1.a recta/&.c.pudēda. Ergo videtur ꝙ principalius neceſſaria ſit eius congregatio contra papam/:quia nullo alio poteſt iudicari. Si ergo contra eum/ non videtur conueniens ꝙ ab eo fiat cōgregatio: vt in ru.C.ne quis in ſua cauſa/& dictum eſt ſupra circa pricipium: alioquin poſſet ſequi ꝙ ad notorium hæreticum ſpectaret concilii congregatio, & ſi papa eſſet notorie hæreticus vel antiquati ſchiſmatis fautor & incorrigibilis & hæreſum fomes & concilii congregatio ad eum ſpectaret, non tam cōcilii eſſet congregatio q̄ chriſtianę religionis diſſipatio. Et poſſet de facili ſequi maius inconueniens. non enim eſt veriſimile ꝙ ad congregandum concilium condeſcenderet niſi perſpiceret primo ſe tutum. & ſic notorie hæreticus eſſet concilii caput. poſſetꝙ eſſe author multorū malorum/ & foret error peiōr priore. quod eſt contra tex.& glo. in verbo item baſilicas.24.q.1.cum quibus. & tex.1.q.7. conuenientibus. Ergo vt iſta ceſſent/ dicamus ꝙ concilii conuocatio & cōgregatio ſpectat ad cardinales & eorum collegium.

¶ Et vltra ſupra recitatos/ iſtam partem etiā tenuit idem hugo in.c.ſi duo.78.di.ſecundū bal.in.d.c.olim de reſcrip. qui dicit ꝙ glo.bartholomæi brixien.eſt ibi truncata & eſt recurrendum ad glo.hugonis. Et intelligit de cardinalibus: hoc eſt de collegio & non de ſingularibus: quia cardinalium collegiū eſt epiſcopis & patriarchis maius. Et ſubiungit ꝙ imperator nō poteſt cōuocare conciliū generale, nec in vrbe (quæ hoc habet iure capitis l.cū in diuerſis.ff.de relig.& ſump.funerū) nec alibi. Sicut nec de iure nec de facto poteſt conuocare clerum romanum/ qui eſt caput cleri totius mundi: argumento.l.de quibus.ff.de lega. Nec clerum ieruſalem & ſiciliæ: vt in cle. paſtoralis/ de re iudi. Nec clerū

franciæ: quia illud regnum nullo iure subest
A imperatori: vt notatur in.c. q clerici/ de foro
compe.&.63.di.adrianus. Et idem in simili-
bus regnis. ¶ Dicit tamen q licet imperator
non possit congregare concilium, debet ni-
hilominus iuuare statum ecclesiæ tanq̄ ami-
cus/frater/patronus/debitorq ecclesię. Et di-
cit distinguenda tēpora vt concordentur scri
pturæ, nam primum quando ecclesia parum
militabat & parum poterat per se sola/ tunc
multa priuilegia cōcessit imperatoribus quę
postea sunt sublata: vt in.c.valentinianus/ &
in.c.ego ludouicus.63.di. Et ecclesia militās
plus incœpit posse q̄ imperium, tēporale/in
temporalibus triumphans: qui tamē impro-
prie est triumphus, & tunc incœpit imperiū
declinare & diuidi, & reges ei subtraxerunt
obedientiam. Et ideo bene dicit q secundum
nouam ecclesiam non potest congregare cō
cilium imperator sed collegiū cardinalium,
& vbi agitur de exauthoratione papæ/nō re
quiritur eius authoritas secūdum bal. quem
de verbo ad verbū refert andræas siculus ibi.
¶ Et istam opinionem etiam ponit idem an-
dræas in.c. q translationem. 32. col. de offi.
lega. vt dixi supra.

IN contrarium videtur quòd imo nō ad
B cardinales sed ad imperatorē spectat ista
congregatio: quia videmus q olim impe
rator congregabat concilium: vt. 15.di.c.1.
& dicit glo. in libro cōciliorum in principio
aphricani concilii. Item cōstantinus suo ius-
su & suis expensis congregauit concilium, &
sedit in medio concilii/ imperialibus decora-
tus in humili cathedra: vt dicit historia tri-
partita lib.1.c.fi.& li.2.c.9.&.c.13.& sequē-
ti li.10.c.2.&.3. ¶ Item de mandato & licen
tia imperatoris congregatum fuit concilium
calcedonen. vt patet in principio eiusdē con
cilii. & quod plus est interfuit ibi regina. Cu-
ius concilii verba sunt hæc. sancta & magna
& venerabilis synodus quæ secundum gra-
tiam dei decreto piissimorum imperatorum
cōgregata est in calcedonē. ciuitate metropo
li &c. Et parū post. dominus noster piissimū
& fidelissimū imperatorem erexit ad zelum fi
dei, q vndiq sacerdotū pōtifices conuocauit.
Et in fi.d.c. dicit̄ & loqtur īpator ex vniuersis
enim p̄uinciis religiosissimi sacerdotes calce-
doniam venerūt iuxta mādata nostra &c. Itē
alibi in historia tripar. li.5.c.14.& sequen. cō
uenerunt in italiam episcopi orientaliū non
multi & occidentaliū vltra trecentos vt præ-
cepto principis mediolani conciliū celebra-
retur. Et de hoc sunt multa iura. Similiter in
C gestis sextæ synodi cōstantinopolitanæ (præ
sidente constātino constantis filio & patre iu
stiniani imperatoris tēpore agathonis/ anno
salutis. 670.) legitur q secundū imperialem
sanctionē congregata est: vt sæpius in prin-
cipio singularum actionum replicatur, maxi
me primæ & quintæ. & de hoc etiā sunt plu-
res tex. vt patet in gestis antiocheni cōcilii in
c.1. in principio, & in gestis syluerii papæ. Et
sunt plura capitula in decretis: vt videmus
16.di. habeo librum cum sequēti. Ad idem
tex. in.c.1.15.di.& in.c. sexta in prin.16.di.
& in.c. futuram.12.q.1.& in.c. continua/ in
§. itē constantinus. xi. q.1. vbi patet concilia
celebrata præsidente cōstantino imperatore.
Similiter de iustiniano in.c. sexta/ in. §. quin-
ta in constantinopoli.16.di. Ad idem de va-
lentiniano imperatore in.c. nunc autem.21.
di.&.2.q.4. mandastis. & in.c. valentinianus
63.di. ¶ Ad idem de martiano imperatore
in.c. nos ad fidem.96.di. Ad idem in.c. si duo
iuncta suprascriptione, in qua loquitur ho-
norius imperator bonifacio papæ.79.di. Ad
idē.c. continua. xi.q.1. vbi constantinus præ-
fuit niceno concilio. Item carolus imperator
constituit conciliū cum adriano.63.di. adria
D nus el.2. Ad idē tex. in.c. sancta romana.15.
di. vbi legitur de multis imperatoribus qbus
mediantibus sunt cōgregata concilia. Et hoc
patet ex gestis in cōcilio calcedonen. vbi leo
papa cum lachrymis scribit imperatori vt cō
greget concilium: vt ponit anto. de butrio in
suo tractatu: licet illam epistolam inter gesta
non reppererim. Itē omnes libelli & petitio-
ne fiebant imperatori tanq̄ capiti: vt patet in
d.c. futuram. Item relatis gestis eiusdem cō-
cilii per literas ipsius concilii, imperatores cæ
sares flauius valentinianus & martianus ipsa
confirmantes/ pœnā adiecerunt cōtrauenien
tibus statutis in eodē concilio: vt patet in.16.
actione eiusdē cōcilii. ¶ Et idē de iustinianus
in.l. nos reddētes. C. de sūma trini. vbi fuit ce
lebratum concilium sine scitu papæ, & decre
tum eius mittitur ad papam confirmandum.
¶ Item videtur q non solum ad imperato-
rem sed ad reges: vt. d. §. hinc etiam. 17. di.
Quo casu ipsi non debent aliquid cognosce
re vel decernere/ sed ad iudicium concilii re-
mittere: vt patet factum in concilio calcedo-
nen. Et propterea egidius in.d. §. hinc etiam
reprehendit regem franciæ, qui tēpore schis-
matis omnia faciebat per se cōsultis tantum
episcopis regni sui & dominis temporalibus

A de genere & consilio:cum debuisset remittere concilio generali & episcopis ibi existentibus.

¶ Et istam opinionem ꝙ spectaret ad imperatorem & non ad cardinales/ & ꝙ in cõgregando præferatur imperator collegio cardinalium, tenet barbatius in.c.ꝙ translationẽ/. in.32.col. de offi. lega. ea ratione præsertim quia cum olim ipsis esset onus congregandi/ & postea fuerit statutũ ꝙ papa in posterum congregaret, sequitur ꝙ papa nolente congregare spectet ad imperatorẽ & non ad collegiũ. Vnde sentit ꝙ primo ad papã, postea ad imperatorẽ & non ad collegium cardinaliũ. Et ad hoc adducit glo.in.c.principes.23. q.5. Et cle.ne romani/ quæ vult ꝙ electio papæ spectet ad cardinales) restringit ꝙ loquitur quando tractatur de electione sede vacante per obitum:alioquin nõ ad cardinales sed ad concilium pertinebit. Sed de hoc dicã alibi. Sed ex eius dicto colligitur ꝙ quando est controuersia inter duos de papatu: tunc congregatio spectat ad imperatorem & non ad collegium cardinalium.

IN contrarium videtur ꝙ nec ad cardinales nec ad imperatorem pertineat sed ad papam. Et primo ex carentia potesta-
B tis: quia nullus inferior potest vsurpare quæ tantum sunt principi reseruata vt in ca. qui busdam. §. præterea de verbo. significa.l. vectigalia & .l. non solent.C. noua vecti.insti. non posse.c.huic soli.17.di. Istud autem est de reseruatis principi: vt in.c.ꝙ translationẽ de offi.lega.& in.c.sicut vnire/ de exces. prælat. in glo. Intantũ vt nec legato conueniat: quia quæ specialiter romano pontifici conceduntur, in generali mãdato nõ trãsferuntur: vt.d.c.ꝙ translationẽ. Ideo nec legatus ea potest: vt in. §.porro.3.di.notatur in.c. significasti/ de elec. ¶ Secũdo facit ꝙ regulariter a superiore collegii fit cõgregatio & a maiore ff.de albo scribendo.l.1.& de maio.& obe.c. 1.per inno. & latissimas remissiones ponit feli.in.c.cum omnes de consti. Papa autem est caput nõ solum collegii cardinalium sed omnium collegiorum: vt in cle. ne romani/ & quæ ibi dicuntur, de elec.c.fundamenta/ eo.ti.in.6.cõ simil.igitur. ¶ Item papa a nemine iudicatur nisi a deo: vt in.c.futurã. 12. q.1.nemo.9.q.3.& ibi glo.& in.c.facta/ & in c.cuncta per mundũ ea.causa & .q. Facit tex. in.c.aliorum/ea. causa & .q. vbi dicit. aliorũ hominum causas deus voluit per homines terminari, sed sedis istius præsulem suo sine quæstione reseruauit arbitrio. Pro hoc etiam
C facit tex.in.c.si papa.40.di.& tex.in.c. in scripturis/ & in.c.satis euidenter.96. di. & .d.ca. tũc aũt. 21.di.ipse.n. pater sicut ecclesia mater est omnium.2.q.6.ad romanam. ¶ Item ipse solus sine concilio potest deponere imperatorem: vt in.d.c.ad apostolicæ de re iudi. in.6.bar.& bal.in.l.fi.C.de.ll.& in.l. rescripta C. de precibus imperatori offeren. 96. di.si duo/ &.c. imperator. Facit quod dicitur in.c. venerabilem de elec.glo.in. c. alius. 16.q.6. Vnde ostien.in.c.quanto de transla.præla. dicit ꝙ papæ & christi idẽ est tribunal.nam ecclesia militans fundata est ad instar ecclesiæ triumphantis: vt in cle. ad nostram de hære. In illa est vna omnium & supra omnes potestas: ergo & in ista. Facit quod dicitur in.c. nisi cum pridem de renun. ¶ Item cõcilia omnia dependent ab authoritate papæ.21.di. per totum:& de elec.c.significasti. ¶ Itẽ papa regulariter in terris non recognoscit superiorem: vt in.c.licet de elec.in fi.& in.§.patet.3. q.1.&.9.q.3.per totum. Igitur nõ iudicatur a concilio/ nisi detur submissio tacita vel expressa.2.q.7.nos si incompetenter. Igitur ad hoc vt saltem tacita detur submissio/ exigitur conuocatio per papam.9.q.3.nemo &.c.aliorum/cum simil. ¶ Item papa est omniũ chri-
D stianorũ & ecclesiæ caput & pater:& omnes christiani ad ipsum vt ad caput & patrem debent habere recursum.17.di. nec licuit.9.q. 3.cuncta per mundum.24.q.1.rogamus. ergo ad eum vt ad caput spectat concilii cõgregatio: alioquin sine eo esset acephalum & sine capite, vt infra. Vnde videtur dicẽdum ꝙ cum requiratur vt concilia communiter cõstent ex capite & membris vt habeant suam formalitatem (vt in.c.graue de præben.& ibi notata: quod patet in conciliis synodalibus episcoporum & prouincialibus archiepiscoporum.18.di.per totum) vbi concilium reperiretur congregatum sine authoritate papæ/non esset formale: quia esset membrum absq; capitis authoritate, & sic monstrũ.c.cũ non liceat/cũ simil.de præscrip.co enim ipso ꝙ a synodo generali excluditur caput seu capitis authoritas/ dissoluitur capitis & mẽbrorum vnitas & causatur schisma. Nam in omni congregatione necesse est vnum regulare & regere secundum philosophum in politicis. ipse autem papa est caput concilii & orbis: vt supra dictum est, & dicitur in.c.regula/cum duobus sequen.17.di. sequitur igitur ꝙ sine eo non potest consistere concilium/ &

ꝙ ad eum spectat illius conuocatio.

A ¶ Et per hoc patet ꝙ nullo modo potest spectare congregatio ad cardinales tātum: quia non videntur vt collegium posse cōuocaret nec consequenter alios actus collegiales facere: & sic nec ad concilium vocare. nam viderentur in schisma incidere/ tanq̄ ab aposto lica sede diuisi. 23. q. 5. si nos &. c. non vos 24. q. 1. loquitur. 7. q. 1. nouatianus. tex. 17. di. i. c. multis. Schismatici autē ab omni actu iudiciario sunt suspensi ipso iure: vt in. c. audiuimus. §. si autem/ & in. c. didicimus. 24. q. 1. Et sic non habent ius conuocandi concilium: quia talis conuocatio est quædam citatio, vt dicit glo. in. §. hinc etiā. 17. di. quæ est actus iudiciarius. c. fi. de feriis. c. quoniam cōtra de probatio. ¶ Præterea omnis citatio ab illis debet emanare qui habent præeminentiam siue iurisditionem, supra illum qui vocatur. cle. pastoralis de re iudi. l. extra territoriū ff. de iuris. omnium iudi. c. vt animarū de cōsti. in. 6. ff. de iudi. si quis ex aliena. l. 2. ff. si qs in ius vocatus non ierit. c. super literis. & qđ ibi dicitur de rescrip. c. præterea de dila. cum simil. Hoc autem nō est in cardinalibus: qui non habent iurisditionem supra conciliū generale/ nec supra papam. Facit quod dicitur

B in. d. cle. ne romani in. §. nos inter cætera/ de elec. & in. c. vbi periculū. §. iidem quoq; eo. ti. in. 6. non enim reperitur iure cautum, nec inuenitur in canonibus vnq̄ concilium a cardinalibus congregatū. Imo tex. in. d. cle. probat clare contrariū: quia irritat quicquid per collegium cardinalium fit de iis quæ spectāt ad papam. sed congregare concilium est de reseruatis papæ: vt in. c. ꝙ translationem de offi. lega. igitur cum hoc sit exorbitans vt inferior præcipiat superiori, sufficit non inueniri concessum vt censeatur prohibitum: de transla. prela. c. inter corporalia. 31. q. 4. c. cōsuluisti. 31. q. 1. ꝙ si dormierit. l. illā. C. de colla. Cum igitur solus papa habeat imperium & iurisditionē supra omnes fideles (vt. d. c. cuncta per mundum. 9. q. 3.) nullus videtur posse congregare concilium nisi papa.

¶ Nec etiam imperator, qui non potest ius causatum dicere romæ, nec in regnis ierusalem/ siciliæ vel franciæ citare hodie: quia ei non obediunt. nam quoad obedientiam inspicitur possessio & non merum ius. C. de summa trini. l. 1. ita dicit bal. in. c. olim de rescrip. qui ex hoc infert ꝙ imperator non possit congregare concilium: quia nec clerū romanum nec clerum regni ierusalem & siciliæ, quia ei nō obediunt: nec clerum regni franciæ, quia illud regnū nullo iure subest ei.

C Vn̄ vult bal. in. d. c. olim/ ꝙ concilium formatū & essentiatū siue canonizatū a iure nō potest īperator facere nec ei præsidere: sed quandam congregationem facti, quæ potiꝰs dicitur conuenticulum. Et dicit ꝙ licet ioannes dicat quando ecclesiæ potestas deficit imperatorem supplere (vt. 24. q. 5. princeps) est intelligendum supplere id est patrocinari. Sed hoc dicit distinguendo tempora: quia considerato tempore moderno imperator non habet obedientiam. Sed istud non placet: quia etiam secundum antiqua tēpora quando cōgregabantur concilia per imperatores/ fiebat vel ad requisitionem papæ vel de eius voluntate/ vel postea papa confirmante. Vide quod dixi supra pro cardinalibus in fine.

QVOD autem ista conciliorū generaliū congregatio spectet ad papam/ sunt infinita iura: vt. 21. di. per totum. 17. di. per totum: maxime in. ca. regula. ibi, sine eius authoritate concilia fieri non debere: nec vllum ratum est aut erit vnq̄ concilium quod eius non fuerit authoritate fulcitum. Qui tex. colligitur ex epistola iulii papæ contra orientales episcopos pro athanasio. Vbi plura de hoc ꝙ nō licuerit eis

D sine authoritate papæ cōgregare conciliū/ latissime scribūtur & inserūtur decreta niceni concilii. Et tex. in. c. multis. 17. di. vbi ait esse conuenticulum & conciliabulum & non cōcilium quod fit sine authoritate papæ. Et aliis iuribus sequen. 63. di. adrianus cl. 1. et. 2. & in. c. quia sancta/ & in. c. in synodo/ & in. c. valentinianus. 96. di bene quidem. 3. q. 6. dudū & c. peregrina. 2. q. 4. mandastis. & q. 6. ideo & 3. di. §. porro. c. significasti de elec. de consecr. di. 1. ecclesia. & glo. in. c. ꝙ translationē/ de offi. lega. & in. c. 2. de transla. prela. cū multis similibus/ de excessi. prela. sicut vnire. Vnde papa p̄sidet gn̄ali cōcilio: vt in suprascrip. ca. primi de simo. 2. q. 7. cum pastoris/ in suprascrip. 25. q. 2. si quis dogmata. 23. di. in nomine domini. Et sine papa concilium dicitur corpus acephalum. c. submittitur. 21. di. glo. in. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. Nec cōciliū cū papa dicitur iudex sed consultor/ etiā in arduis. 9. q. 3. cuncta per mundum. inno. in. c. graue de præben. Item congregare concilium est proprie iurisditionis: vt supra dictum est, & ponit egidi. concilio. 99. incipit verū quia in. 4. parte. q. 19. ¶ Ista aūt præeminentia clauis iurisditionis data fuit petro/ &

A in petro successoribus: vt in.c. solitæ/de maio.& obe.notatur in.c.trãslato/ de cõsti. & in c.ad apostolicæ/de re iudi. in.6. & in cle.pastoralis circa fi.eo.ti. Et sunt infinita iura: vt in.c. ita dominus.19.di.& in.c. sacrosancta 22.di. & in.c. fundamenta/ in prin.de elec. in.6. Facit quod dico in illo articulo quam iurisditionem habeat concilium. & in illo/ vtrum papa sit maior concilio, vt in.c.significasti de elec. Igitur &c.

¶ Quod videtur verum etiam si concilium esset congregandum contra papam, vt quia accusaretur de hæresi: quia sicut in facto proprio imperator dat iudicem etiam contra se (vt.ff.de iis quæ in testa.delentur.l.proxime) & eligit procuratorem cæsaris (.l.nec quicq̃ ff.de offi.procon.) sic & papa potest dare cõtra se iudicẽ.de quo late per.inno.in.c.ex parte/de verb. signi. Et sic se submittere: vt in.c. nos si incõpetẽter. 2.q.7.& in.c. mãdastis/& in.c.auditum.2.q.4. De qua submissione infra latius dicam. Sic in criminali episcopus/ diaconus & presbyter eligit iudices.xi.q.1.iudices.15.q.7.si autẽ.3.q.6.peregrina. ¶ Imo papa potest esse iudex in causa propria. c. cũ venissent/de iudi.& inno.& alii in.d.c.ex pte de verb.signi.& dicitur in.c.1.de proba.&.c.

B nunc autem.21.di. Ipse enim tanq̃ superior non videtur ꝙ debeat ab aliis inferioribus iudicari. 21.di. inferior. Et ideo dicitur ꝙ nemo primã sedem audeat iudicare. Vnde nec ab augusto nec a regibus nec a populo iudex omnium iudicabitur. aliorum enim hominum causas deus voluit per homines terminari, sed sedis apostolicæ præsulem suo sine quæstione reseruauit arbitrio: vt dicitur in d.c.nemo/&.c.aliorum.9.q.3. cum tribus sequen.& supra dictũ est. Et sicut dicit ibi glo. concilium non iudicabit papam: & glo.in.c. mandastis.2.q.4.cum ipse sit maior ipso concilio: vt in.c.significasti/de elec. ¶ Quinimo etiam si totus mũdus sentiret contra papam in aliquo negocio, videtur ꝙ sententiæ papæ sit standum: vt notatur.24.q.1.c. hæc est fides. ¶ Et licet glo.in.d.c. nemo/ arguat cõtra (quia orbis maior est vrbe) tamen ibi ad argumentum respondet ioannes ꝙ licet orbis maior sit ambitu non tamen authoritate. Allegat quod concludit glo. in. c. legimus. 93. di.(quæ incipit & ideo) remittens ad ea quæ notantur.8.q.1.in istis.&.24.q.1.quodcũq. & dicam latius infra: Posset & magis accurate responderi ꝙ argumentum procederet si papa solũ vrbi & nõ orbi præesset sicut præest: vt in.c. cuncta per mundum/ & in.c.per principalem.9.q.3. C

¶ Et etiam si contra papam necessaria est cõgregatio & ad corrigendos eius excessus/ nõ videtur posse congregari sine eius licẽtia. Et ꝙ ad ipsum spectet/ probat tex.in.d. §. hinc etiã.17.di.& in.c.nunc aũt.21.di. iunctis.c. mandastis/&.c. auditum. 2.q.4. ¶ Imo etiã si esset schisma & duo cõtendentes de papatu (79.di.si duo) adhuc videtur idẽ. & probat ille tex.in.d. § hinc etiam.vbi dicitur ad symmachum papam spectare concilii congregationem/ licet tunc appareret ꝙ esset schisma: quia quidam clerici ab eo recesserant & fecerant schisma & adhæserant laurentio, qui cũ symmacho de papatu cõtendebat: vt legitur in chronicis & in gestis symmachi papæ. c. 8. ¶ Etsi dicatur ꝙ symmachus iam fuerat a concilio approbatus & reprobatus laurẽtius vt habetur in gestis symmachi.c.8.&.c.9. Respondetur ꝙ post decisionẽ factum fuit nouum schisma: quia aliqui ꝑpter crimina quæ symmacho impingebant/ ab eo recesserunt: & hoc fecerunt anteq̃ lata esset sententia super dictis criminibus: vt in.d. §. hinc etiã in fi.de quo etiam infra plenius dicetur.

¶ Vnde in proposito ꝙ ad papam spectet cõgregatio/ inquit isidorus in quodam.c. canonum. synodorum vero congregandorũ authoritas apostolicæ sedi commissa est: nec vllam synodum generalem ratã esse credimus siue legimus quæ eius non fuerit authoritate cõgregata vel fulcita: hoc authoritas testatur canonica: hoc historia ecclesiastica comprobat hoc sancti patres confirmant. ¶ Ad idem facit ꝙ eius videtur esse concilii congregatio cuius est superioritas: sed huiusmodi est solius papæ, cui oẽs de ecclesia & qui in cõcilio esse debẽt subsunt & obedire tenenẽ: vt in.c. obedientiam.93.di.&.24.q.1. rogamus. ergo ad eum qui est superior spectat congregatio. Facit quia similiter & in synodis episcoporum & in prouincialibus spectat ad primum siue superiorem omnium congregandorum: vt patet per plura iura.17.di. Ad idẽ tex.in.c.dudum.3.q.6.vbi dicitur non oportere præter sententiam romani pontificis concilia celebrare. ¶ Ad idẽ facit quod habetur 1.macca.4. vbi inter alia quæ simoni sacerdoti magno totius populi & omnium sacerdotũ consensu attributa sunt/ hoc est tanq̃ singulare summi põtificis priuilegiũ vt cõuentus nõ cõuocaretur in regione sine ipso. Cũ igitur sacerdotium veteris legis figura sit noui D

A noui testamenti secũdum apostolum, ad papam summũ sacerdotẽ noui testamenti spectat congregatio, secũdũ cardi. de turre cre. in. 3. li. de potes. papæ. c. 6. in prin. & versi. 5. vbi allegat similiter. 1. macca. ca. 30. sed corrupte: quia non est. c. 30. Item nec in primo li. c. 4. aliquid dicitur: sed tantum glo. 2. macca. c. 3. orditur telam pontificum, vbi ponit de simeone summo sacerdote filio oniæ. fueruntq; plures huius nominis. Et quod dicit cardi, vide: quia est. 1. macca. 14. Et vide alex. in. c. generalia. 17. di. & eundem. 17. di. c. synodum/ prima col. qui allegat ꝙ papa habet vniuersalem iurisdictionem. 2. q. 6. c. qui se scit. glo. in cle. ad nostram/ de hære.

¶ Item ꝙ ad papam spectet congregare cõcilium/ patet ex canonibus sacrorum conciliorum & in pluribus locis conciliorum. Vnde aymarus archiepiscopus remen. in libro de synodis ca. 18. & refert idem car. inquit. non mireris ꝙ ipsorum conciliorum authoritatem romano pontifici ascribamus: nã nulla concilia rata leguntur quæ apostolica authoritate fulcita non fuerint, vt damasus papa in decretis suis. c. 9. asserit: cui athanasius & iulius papa / nicenũ quoq; concilium & reliqui patres astipulantur. Vide tex. in. c. regula. 17. di.

B ¶ Nec obstat. §. hic etiam, vbi fuit authoritate regis congregatũ concilium generale: quia respondetur verum esse ꝙ non potest congregari cõcilium ab alio q̃ a papa nisi eo mortuo naturaliter vel ciuiliter: scilicet in casu hæresis. papa. n. si est hæreticus/ desinit esse papa. Quo casu videtur ꝙ potest congregari concilium per reges & principes & alios christianos: vt. d. §. hinc etiam. nam licet nullus possit papam arguere, fallit nisi sit hæreticus. 40. di. si papa. Quo casu videtur ꝙ iudex competens sit concilium generale: vt. 2. q. 7. §. item symmachus. & potest tunc a concilio generali damnari, secundum bal. in. d. c. olim de rescrip. de quo infra plenius dicam. ¶ Sed videtur adhuc contradicere tex. 9. q. 3. nemo. Sed ibi de papa catholico est sermo. ¶ Sed magis obstat. c. nunc autem. 21. di. vbi papa etiam ob hæresim non damnatur a concilio sed ei dicitur/ ore tuo teipsum iudica. Ad qđ responde ꝙ ibi est sermo de correcto & pœnitente. Vnde si hæretic⁹ papa pœniteat/ tũc non deponitur, sed sibimet ipse indicit pœnitentiam: sed si in hæresi perseuerat/ deponitur. Ita dicit egidius bellamera consi. 99. in fi. 16. q. in quarta parte ipsius consilii. Potest dari alia responsio/ vt dico infra in articulo qñ propter hæresim papa põt deponi.

C ¶ Vnde in concilio calcedonen. inter cętera quæ sunt obiecta dioscoro/ fuit ꝙ præsumpsit synodum facere sine authoritate sedis apostolicę, & ob id petitum fuit a paschasio & lucentio episcopis vicariis sedis apostolicę qui nomine leonis concilio interfuerunt vt eundem dioscorum eiicerent a concilio, nec aliquo modo intromitteretur vt sederet sed vt tantum ad audiẽdũ intromitteretur: vt legitur in prin. primæ actiõis/ in. c. & residẽtibus. ¶ Idem patet in gestis eiusdem concilii: vbi missis ad leonem papam literis a cõcilio pro confirmatione gestorum obtinenda, leo papa cõfirmauit pręterq̃ quo ad priuilegia quę vsurpauerat ecclesia constantinopolitana. Et licet ibi imperatores videantur confirmare, illud est potius cuiusdã edicti inter subditos q̃ præstatiõis authoritatis: vt patet in. 16. actione. ¶ Et breuiter oẽs sanctorũ patrũ authoritates nullã synodũ generalem ratam esse clamant quæ authoritate pontificis congregata vel suffulta non sit. ¶ Imo nec legatus de latere ius habet congregãdi concilium generale/ nisi sit ei specialiter a papa demandata conuocatio: vt in. d. §. porro. 3. di. & glo. 17. di. ĩ c. 1. & 2. q. 6. ideo huic el. 1. & 63. di. adrianus el primo. de quo latius infra dicetur.

D Vñ versus, restituit papa, solus deponit & ipse. dividit ac vnit, eximit atq; probat. articulos soluit, synodũq; facit generalẽ. transfert & mutat/ appellat nullus ab ipso. Ita dicit glo. in. c sicut vnire de exces. prla. & ĩ. c. 2. de trãsla. prla. de quo ẽt glo. in. c. ꝙ trãslationẽ de offi. lega.

¶ Adde tñ ꝙ licet sint patres cõcilii vocati a nõ habẽte ptãtẽ & cõgregati, nihilomin⁹ ex authoritate habẽtis cõgregare ꝓcedere poterũt: vt de hoc est tex. in. d. §. hinc ẽt. vbi apparet ꝙ ꝑlati ex vocatiõe imꝑatoris (ad quẽ nõ videtur ptinere) venerãt ad cõciliũ & ꝓcessẽrãt in cã. Facit quod dicit bal in. d. c. olim de rescrip. ꝙ siue ꝑ veros cardinales siue ꝑ falsos papa eligat ecclesia semp/ retinet possessionẽ: vt. l. quæsitũ. ff. quẽadmodũ seruitutes amit. qa nõ põt eccl'ia vniuersalis desinere possidere, qa nõ põt expelli. Et sic in ꝓposito licet cõgregatio repiatur facta ꝑ nõ habẽtẽ ptãtẽ, qa tamen per hoc nõ est abdicata q̃si possessio nec potestas ab ecclesia/ poterũt de facto congregati procedere ex authoritate habentis cõgregare. Tñ cõgregare conciliũ absolute loquẽdo est ꝓprium roma. pontificis & non alicuius alterius inferioris: vt dicit beatus

A thomas in secunda secundæ.q.1.ar.10.
¶ Quid dicendum in hac materia? Breui-
ter præsupposito φ simus ĩ casu in quo adsit
necessitas congregandi conciliũ(quod qñ sit
infra aliquid dicet) & psupposito φ secũdũ
iura antiqua & priora tpa in quibus nõ erat
pontificibus facultas cõgregandi cõciliũ ista
cõgregatio fiebat per impatorem(vt in.c.ha
beo librũ.16.di.& in.c.sexta ca.di.& in.c.cõ
tinua.xi.q.1.& 63.di.ca.adrianus,cũ aliis p
impatore supra allegatis)postea aũt cõstitu-
tum est φ ad solũ roman.põtificem (vt.17.
di.c.1.) spectet congregatio.respõdetur præ
supposito isto tpe quo de iure ista congrega-
tio spectat ad papã libere.φ sunt cõsiderandi
aliqui casus principales.Primus est qñ sum⁹
in casu in quo est vnus indubitatus papa. se
cundus est qñ sumus in casu in quo duo vel
plures cõtẽdunt de papatu,quia quilibet præ
tendit se papam.
¶ Primo casu qñ est vnus & indubitatus pa
pa,dicẽdum est φ indubitanter congregatio
ipsius concilii spectat ad papã.qui ẽt solus &
sine cõsilio cardinaliũ potest cõgregare con
cilium: vt dicit bal. in trac. de schisma. in
18.col.& .cardi.de turre cre.in.ca.8.li.3.de
ptãte papæ.Et idẽ dicit martinus laudẽ.in trac.
B de principib⁹.qui allegat tex.& glo.in.c.φ trã
slationem/de offi.lega.⁊ Notat do.in.c.ad a-
postolicæ.1.col.de re iudi.in.6.φ est verum
ẽt vbi esset aliqua dubietas de viribus electio
nis eius.φ ipse habebit cõgregare cõciliũ:qa
non est eo aliquis supior/ex quo repitur re-
ceptus:vt not.d.anto.in.c.licet in secũda col.
de elec.⁊ Et hoc(φ sine dubio tunc qñ est in
dubitatus papa ad eũ spectet) clare probant
oĩa illa iura supra pro papa allegata.ponit
alex.& archi.i.c.1.17.di.ĩ.c.mãdastis.2.q.4.
& car.de turre cre.in.d.c.8.&.17.di.p totũ:
vbi oẽs in hoc cõcordant. Intantũ vt aliqui
voluerint φ licet iura loquẽtia pro impato-
re supra adducta innuant φ spectet ad impa
torem,nihilominus nõ pbant φ eius autho
ritate: sed φ vel maudato papæ, vel φ im-
perator fuerit pñs nõ authoritatiue.vel si in
stinctu & requisitiõe impatoris,φ hoc fuerit
quia prælati compuerunt & interfuerunt qa
voluerunt:vel quia papa ratum habuit.Alio
quin nõ potuisset impator cogere prælatos:
vt in.c.vbinã legistis.96.di.Vel φ si impator
cõgregauit platos/determinata ĩ cõcilio po-
stea ad papã cõfirmãda remiserit vł firmãda
vt patet in exẽplo in.l.nos reddẽtes.C.de sũ-
ma trini.Vel φ impator ad requisitionẽ vel

iussum vel de licentia papæ & nomine papæ C
congregari fecerit. Vel φ si aliquando
aliter factũ est,eius gesta non valuerint nisi
quantũ papa approbauit. Vnde ex hoc non
potest argui φ quando est indubitatus papa
imperator potuerit contra voluntatem papæ
cõgregare valide ipo irreqsito.Spectat ergo
ad papã per iura supradicta pro rõne huius
ptis papæ allegata.Quæ sine dubio pcedũt
ẽt si agať cõtra papã de hæresi:vt in.§.hinc ẽt
17.di.& in.c.mandastis/& in.ca.auditum.2.
q.4.
¶ Et licet bal.velit φ qñ est congregandum
cõcilium cõtra papam qa tractatur de eius
exauthoratione/tunc nõ requiratur eius au-
thoritas(vt dicit ipse in.c.olim.in.4. col.de
rescrip.& idem car.alex.in.c.synodum.17.
di.in secunda col.& hoc quia ipse verisimili
ter nunq̃ congregaret & idem egi.in.cle.du
dum in.4.notabili de sepul.& videtur volu-
isse cataldinus in allegationibus pro euge-
nio in casu hæresis tantum,pro quo facit φ
quando in aliquo casu requiritur consensus
alicuius, si est contra eum agendum/tunc
non requiritur eius consensus: vt ponitur
de prælato in.c.edoceri de rescrip. glo. 2.q.
7.cum pastoris. l.cum non solum in glo.
magna.C.de bonis quæ liberis) tamen cõ-
trarium credo verum, ex quo semel repe-
ritur receptus & est indubitatus papa (nisi
requisitus maliciose differret detractaret vel
negaret velle congregare vt infra dicetur,
vel nisi in casu quo esset factus post noto-
rius hæreticus & requisitus vt congregaret
nollet) per iura prædicta.
¶ Et licet quando est data potestas concilio
iudicandi de papa / etiam videatur conse-
quenter data potestas congregandi concili-
um sine eo (vt refert & sequitur feli.in. ca.
super literis de rescrip.in. 21. col.) illud
intelligo verum quando papa requisitus
nollet vel differret seu detractaret congre-
gare, & sic faceret se alienum. Et hoc per
d.§.hinc etiam (vbi est tex. ad hoc).17.
di. &.d. c.mandastis.&. c. nos si incompe-
tenter.in.§.item symmachus.2.q.7. Et hoc
voluit anto. de butrio in suo trac. de schi-
sma. in. 4. charta. & probat ille tex.in. §.
hinc etiam / hoc modo quia ibi etiam sym-
macho opponebatur hæresis: vt dicit ibi
glo.in verbo immunis,& vult alex.in.d. c.si
papa/in fi.añ penul.col.& tñ eius authoritate
congregatũ fuit conciliũ:vt patet in tex.ibi ĩ
synodo cõgregata authoritate eiusdẽ symma

A chi. ꝑ Et si dicat̃ ꝙ imo ibi tex. ꝓbat conciliũ
congregatũ authoritate theodorici regis/ vt
patet in prin. illius tex. Respõdet̃ ꝙ potestas
theodorici fuit in faciẽdo cõgregari cõciliũ
ad iuuandũ papã: quia potestas secularis est
constituta pro auxilio spiritualis ptãtis: vt. c.
cũ ad verũ. 96. di. appellãtur enim principes
tpales defensores ecclesiæ: vt in cle. 1. de iu-
reiurã. & in. c. venerabilẽ de elec. & tex. no-
tabilis in. c. principes seculi, &. c. sequẽti. 23.
q. 5. Vñ et glo. ibi in verbo ꝓcepisset/ dicit ꝙ
prælati vocati ad requisitionẽ regis cõparue
rũt nõ ꝙ venire tenerẽtur sed vt cũ ab erro-
re reuocarẽt. Et de vtroq; (videlicet de noto
rio & de nõ notorio hæretico) ponit alex. in
c. nunc autem. 21. di.

❡ Et licet in notorio hæretico videãtur doc.
velle ꝙ absq; alia requisitiõe ip̃ius cõgrega-
ri possit, tñ cautius est vt eo requisito cõgre-
getur: vt infra dicetur. Si tñ conciliũ congre
garetur a seipso, tũc posset peti vt papa inter
poneret authoritatẽ: maxime qñ nõ consta-
ret ꝙ esset hæreticus notorie, vel qñ illud qđ
teneret & saperet hæresim non ptinaciter as
sereret. Et ita vnomodo intelligitur tex. in. c.
nũc aũt. 21. di. Et si maliciose denegaret, tũc
ipsi prælati iam cõgregati possent procede-
B re. Vide cardi. de turre cre. i trac. de cõci. c. 8.
& idem ẽt dicit anto. de butrio vbi supra. &
dicit rosellus in trac. de concilio in. §. charta.

❡ Et si bene consideretur, bal. in. d. c. olim lo-
quitur in casu schismatis: licet felinus in. c. su
per literis/ cũ simpliciter referat, quod patet
ex verbis eius in principio/ dum dicit in hac
cõgregatiõe &c. Et illud fuit schisma in quo
rex frãcorũ subtraxerat obedientiã / & erant
plures põtifices i ecclesia dei. Propterea ipse
dicit ꝙ in illo schismate erat primo vtendũ
verbis, vt i. c. nouit de iudi. secũdo herbis, ter
tio lapidibus. & vbi nõ sufficit ingenium ibi
valeat armorũ præsidium & tutela. Et supra
dixit ꝙ contra malos non est vtendũ malua
vel emplastris sed gladio. ff. de offi. pręsidis. l.
congruit. Et plura ibi dicit de bonifacio & be
nedicto inter quos erat schisma.

❡ Et immediate post dictũ suũ (ꝙ videlicet
qñ agr̃ de exauctoratiõe papæ non requirit̃
eius authoritas) subiungit mirabile dictũ hu
gonis in. d. c. si duo. 79. di. videlicet ꝙ propter
scandalũ vitandũ vterq; posset p conciliũ re
pelli (40. di. si papa) & tertius eligi qui nõ sit
eiusdẽ scãdali ꝑsecutor. Et ideo bal. loqtur qñ
nõ cõstabat qs esset verus papa: & sic erat du
biũ cuius authoritate erat cõuocandũ conci
liũ: & ideo nõ erat reqrenda authoritas alicu
C ius ex illis. Sed secus vr̃ in casu qñ est certus
papa qui dr̃ hæreticus & nondũ dãnatus est.
Et patet ꝙ bal. loquitur in casu quo dubium
est quis sit verus papa (cũ ipse dicit ꝙ schis-
maticus obstinatus/ hæreticus ẽ: & ꝙ qui nõ
habet partẽ cũ deo/ nõ habet partẽ cũ eccl'ia)
ꝓpter schisma qđ tunc vigebat. ꝑ Quod etiã
tenet cardi. floren. in. d. c. licet in. 35. q. q vult
ꝙ in papa hæretico debeat requiri & solicita
ri prius vt ipse cõgreget conciliũ: & si detra-
ctat, tunc succedũt cardinales vel imꝑator se
cũdum ordinẽ infra dicẽdum. Et hãc practi-
cã in hæretico ꝙ primo sit requirẽdus papa
vt velit cõgregare conciliũ, ponit cardi. de
turre cre. in. d. 3. li. c. 8. col. 3. est. n. speciale in
papa vt authoretur in facto ꝓprio: vt dr̃ i. c.
cũ venissent/ de iudi. & patet i. c. nũc aũt. 21.
di. vbi marcellinus seipsum iudicauit. ꝑ Nec
obstat ꝙ ibi nõ dr̃ cõgregatũ cõciliũ authori
tate ipsiusmet marcellini sed poti⁹ cõgregati
a seipsis epi: nã hoc fuit qa ibi ipse fuerat no
torius idolatra. & sic cõcordo doctores. Vel
est ibi supponẽdũ ꝙ eius authoritate: vel ꝙ
si conciliũ seipsum cõgregauit/ marcellinus
cõgregatiõem ratã habuit. quod patet ex ver
bis illius tex. in quo in seip̃m marcellinus
dicit sniam. Et hoc legr̃ i gestis põtificũ secũ
D dum egidium ibi.

❡ Sic est qđ iura dicũt ꝙ iudicare papã/ eius
relinqtur arbitrio: vt. d. c. nũc aũt in fine/ vbi
relinquit̃ ipsius sixti arbitrio iudiciũ ꝓpriũ.
& in. §. ad hęc. 17. di. Sic est ẽt quod dr̃/ ꝙ pa
pa solius dei arbitrio iudicatur: vt in. c. aliorũ
9. q. 3. & in. c. facta/ cũ duobus sequẽ. Sic & ꝙ
ip̃e in terris dei vicẽ tenet: vt in. d. c. fundamẽ
ta/ de elec. i. 6. & i. c. vt nr̃m/ vt eccl'iastica be
neficia, cũ simil. Nõ. n. habet supiorẽ ad quẽ
possit haberi recursus: vt i. c. licet i fi. de elec.
ipse. n. est q petri fidẽ & sedẽ tenet: vt dicit tex.
in. c. hæc est fides. 24. q. 1. Itẽ ip̃e põt dicer̃ qs
me iudicat: & excipere/ dñs est q me iudicat:
vt dicit glo. 79. d. si qs pecunia. Vñ dicit ostiẽ.
i. c. q̃to de trãsla. ꝓla. ꝙ papa & christus faciũt
idẽ cõsistoriũ: ita ꝙ excepto peccato põt pa-
pa fere oĩa facere q̃ põt deus: & nisi circa fidẽ
a nemine põt iudicari. idẽ abb. in. d. c. licet de
elec. Vide ioã. i. c. ad honorẽ de autho. & vsu
pal. & i. c. olim de resti. spol. Et sicut deo dici
non potest cur ita facis (vt iob. xi. ca.) ita
nec i iis quæ sunt iuris positiui papę põt dici
cur hoc facis. 83. di. nemo. glo. in. c. q̃to de
transla. præla. Ideo authoratur i facto ꝓprio
& ideo seipsum iudicat sicut supra diximus.

A ¶ Hoc ét contingit in imperatore, qui dat iudi
cé procuratoré suũ in cã ꝓpria: vt in.c.ex pte
de ver.sig.&.C.si aduersus fiscũ.l.1.&.2 & i
l.nec quicq̃.ff.de offi.procon.

ℭ Vnde ex quo papa vult vti sua potestate i
cõgregãdo cõcilium, q̃tumcũq; sit cõtra eũ
congregãdũ/ad cum spectat: vt.d.c.mãdasti
&.d.§.hinc ét/cũ aliis supra allegatis. ¶ Non
obstat ét ꝙ authoretur in facto proprio: qa
vltra iã ꝓxime dicta respõdetur ét ꝙ autho-
ritas ei⁹ finitur ꝑfecta cõgregatiõe/ i qua ni-
hil agit̃ de facto ei⁹: post cõgregationẽ autẽ
cõcilii confundit̃ authoritas in cõcilio & re
manet forma cõcilii. Patet in simili.iudex.n.
recusatus non põt iuste cognoscere: & tñ
si delegat alteri ante recusatiõnẽ / ille poterit
cognoscere authoritate recusati. Et ꝑ hoc re-
spondetur ad illud ꝙ actio & passio in eodẽ
sunt incõpossibiles: quia non est verũ ꝙ iudi
cans & iudicãdus reperiantur cõcurrere: cũ
authoritas papæ cõgregãtis finiatur facta cõ
gregatione, & cõciliũ postea est cognoscens
de facto ipsius/ex quo congregat̃ cõtra ipm
vt dictũ est. Facit quod dr̃ in.c.iudex de offi.
deleg.in.6.& in.c.cũ speciali de appel. Et ista
fuit respõsio dñi anto.de butrio in.d.trac.schi
smatis

B ℭ Egidius tñ in cle.dudũ in pri.in versi.quar
to nota de sepul.dicit ꝙ aut habemus vnum
indubitatũ papã/ & est talis cã de qua ipse iu-
dicare possit, & tunc cõcilium gñale nõ põt
cõgregari sine eo(vt.17.di.per totũ) nec cõ
gregatũ potest aliquid statuere vel iudicare
sed solum romanũ pontificẽ cõsulere & apd
eũ instare vt facta per ipsum ratificet & cõfir
met: vt in.d.cle.dudum. ¶ Aut non est
certus & indubitatus papa/sed potius est du
bium, & tunc istum casum conciliũ habet iu
dicare: vt in.c.si duo.79.di. ¶ Vel est notori⁹
hæreticus non possessor nec receptus: vt i.c.
si papa.40.di. Et tunc concilium poterit sine
eo congregari & cognoscere & iudicare: qa
non est verisimile ꝙ christus ascendẽs in cæ
lum/casum istũ reliquerit indecisum: vt in si
mili dicit inno.in.c.ad apostolice de re iudi.
in.fi.in.6.& glo.in.ca.1.de schisma.in.6. Et
idẽ dicit in papa qui dicitur nõ canonice cle
ctus vel qui renũciauit/& similibus ĩ quibus
dr̃ ꝙ desiit esse papa/& in oĩbus aliis simili-
bus casibus: alias vt dicit possent sequi hære
ses & schisma, quibus debet obuiari per vni
uersalem ecclesiam. Et his casibus dicit non
esse necessarium ꝙ conciliũ congregetur ꝑ
ipsum papã: cum his casibus conciliũ sit su-
pra eum/ vt ipse dicit. & sufficit ꝙ alio mo- C
do congregetur etiã si vnus solus fidelis ca-
tholicus illud deo iuuante procuraret con-
gregari: argumẽto.c.si quis præsbyterorum
de rebus eccle.non alie. quia licet coacta cõ-
gregatio sit actus iurisdictionalis, tamẽ de vo
luntaria secus. Vnde dicit non legi ꝙ ad mã
datum papæ illa quattuor generalia cõcilia
fuerint congregata(quæ sunt priora & tenẽ
da sicut quattuor euangelia/ vt pluries dictũ
est) licet nuncii papæ interfuerint in aliqui-
bus eorũdem. ¶ Nec obstat.17.di.per totũ:
quia quod ibi dicitur ꝙ generalia cõcilia nõ
celebrantur sine authoritate papæ & eius mã
dato, fallit in casibus præmissis. Et est rõ fallẽ
tię(vt ipse dicit) necessitas ineuitabilis cui
aliter non potest prouideri: de regulis iur.
quod non est licitum/cum simil. & quia iu-
dicium fertur in inuitum. l.inter stipulantẽ
§.1.de ver.obli. Et eodem modo respondet
ad.ca.licet in fi.de elec. quia fallit in concilio
generali in casibus præmissis.

ℭ Et istam opinionem etiã in vno papa de
quo dubitatur an sit verus papa(vt quia tem
pore electionis erat hæreticus) tenet ockam
in secunda parte sexti libri in.c.83.vbi vide-
tur plus velle/ꝙ non solum in pseudo papa
hæretico sed etiã in vero papa hæretico cõ- D
gregatio concilii fieri possit sine eius autho-
ritate. Vnde q̃tumcũq; quis fuerit in vera
possessiõe papatus & verus papa, si tamẽ po
stea inciderit in hæresim poterit conciliũ ge-
nerale congregari sine eius authoritate per
quoscũq; catholicos. Dicit tamen ꝙ primo
spectabit ad prælatos in lege diuina peritos/
secundo ad reges & principes & alias publi
cas potestates: tertio ad omnes catholicos vi
ros & ét ad mulieres. Sed quo ad hoc in ve-
ro & indubitato papa cui aliquid obiicitur,
placet magis quod supra dixi / ꝙ etiam ad
papam spectet congregatio: & seruetur pra-
ctica cardinalis/.ꝑ primo requiratur vt con-
greget conciliũ. nisi electio esset facta de no-
torio hæretico cui ĩ actu receptiõis hoc obii
ceret̃: vel nisi nõ esset electus a.2.ptibus vl'
esset notorius intrusus .de quibus infra di-
cetur.

ℭ Et aduertendum est ꝙ iura in hac mate-
ria diuersimode loquuntur. Quia aliquan-
do dicunt ꝙ non potest congregari syno-
dus absq; authoritate sedis apostolicę: vt in
c.multis/& in.c.1.17.di. Et aliqñ ꝙ non va-
let cõgregatio quia legatus apostolicę sedis
non interfuit: vt in.d.§.porro. Et in c.regu-

A la.17.di.& in.c.ideo.2.q.6.dicitur ꝙ soli pa
pæ reseruata sunt priuilegia de congregan,
dis cōciliis. Et in.c.regula in fi.dr̄ nec vllum
ratum est aut erit vnq̄ concilium quod eius
nō fuerit authoritate fulcitum. Et in.ca.man
dastis.2.q.4.dr̄ nostra authoritate congrega
ri iussit. ¶ Vnde ex ista varietate loquēdi ali
qui sūpserūt occasionē dicēdi nō esse neces,
sarium conuocationem concilii fieri per pa,
pam vel eius legatum/vel ꝙ ante conuoca,
tionem interueniat eius authoritas (vt vo,
luit.d.anto.de butrio in dicto suo trac.schi,
smatis/in.5 .char.& rosellus maxime ꝑ tex.
in.c.nunc aūt.21.di.ibi cuius rei gratia.col,
ligens ex illo tex.concilium fuisse congrega
tum sine authoritate papæ.& idē per.§.hinc
etiam:vbi fuit congregatum ad vocationem
theodorici)sed ꝙ sufficit vt postea confirme
tur vocatio & congregatio per papam, vel
ꝙ postea papa authorizet cōcilium vt subsi
stant gerenda in concilio.

¶ Vnde datur duplex practica in congregā
do cōciliū. Prima erit ꝙ papa indubitatus cō
ciliū cōuocet.& tunc conuocando censebit̃
præstare authoritatē:& tunc erit vocatio au
B thorizabilis vera & formalis. Alia erit practi
ca ꝙ requiratur prius papa vt congreget:&
si differt congregare per seipsum, poterit cō
ciliū congregari vel a seipso vel a quocunq;
habēte potestatē de facto:vt est impator. vbi
si obedietur de facto, papa cōgregato sic cō
cilio assentiat & authoritatē interponat.& si
non prætendat aliud interesse iuridicū diei
vel loci vel aliarū circūstantiarum/tenetur il
lud approbare:sicut fecit symmachus papa
in.d.§.hinc ēt.& ibi late doc.& legitur inter
gesta symmachi. c.9. Alias si sine cā renue,
ret approbare vel cōsentire, appareret de ei⁹
fuga/& ꝙ id fieret vel cā ꝓtrahēdi vel impe
diendi ne cōcilium fieret.& talis audiēdus
non est qui hoc agit vt noceat.l.in fando. ff.
de rei vendi. Et si dicat interest mea/ quia vo
lebam determinare diē & locū, non est iusta
quærela, ex quo nō allegatur aliquod inter,
esse diei vel loci. ff.de eo qd̄ certo loco ꝓto,
tum.& si quod diei vel loci interesse allegare
tur, concilii est cognitio quod est iudex prin
cipalis. ff.de ędilitio edic.l.ędiles la.1 .§.itē
sciēdū.l.si quis ex aliena.ff.de indi.C.de fruc.
& litiū expens.l.terminato.c.super lr̄is/&.c.
fi.& cle.1.de rescrip. Et bene dicit inno. ioā.
an.& alii in simili in.c.1.§.notoria de censi.
in.6.& ita dicit.d.anto.in.d.trac.vbi supra.
¶ De quo vltimo ꝙ cognitio pricipaliter fit

concilii/dubito, nisi in casu schismatis inue,
terati:in quo loquit̃ anto. De quo infra ī quæ C
stione quid qn̄ inter duos est cōtētio loci vł
tp̄is/vtrū possit sorte dirimi. & vide in q̄ōne
quā infra pono/vtrum concilium possit pro
nunciare se iudicem & cōstituere æcumenicū
concilium.

¶ Et nota istam cautelā ad congregandū cō
cilium sine sup̄ioris authoritate. Quā caute
lam admitto qn̄ ratione alicuius scandali ad
est necessitas/& papa requisitus differt: alias
esset ꝑiculosum, si papa postmodū nollet in
terponere authoritatē si nulla erat necessitas
& ante congregationē nō fuerat requisitus.
Et hoc bene probat.§.hinc ēt. vbi tex. dicit
ꝙ ep̄i suggesserunt ip̄m symmachū qui dice
batur impetitus debere synodū cōuocare:q̄a
cōciliorū cōgregandorū authoritas antistiti
sedis apostolicę nō minorū subiacebat iudi,
cio. Et quod dicitur ꝙ a seipso poterit cōgre
gari conciliū, procedit ꝑ prædicta secundum
d.anto, maxime qn̄ in exquirenda papæ vo,
luntate a principio ante congregationē præ
cessissent indicia & præsumptiones de dila,
tando negocio aut impediendo ne cōgrega
retur, aut qn̄ appareret verisimilis eius ipotē
tia cōgregādi, vel aliud quod dilatationem
indicat/negocio celeritatē desiderāte & alias D
diu dilatato. Ita præcise dicit.d.anto. in dicto
trac.schismatis.vbi refert verba symmachi ī
d.c.9.& ponit rosellus in trac. schismatis in
6.charta.& infra latius dico. Tunc.n.loquē,
do in casu dn̄i anto.in inueterato schismate.
tenebit cōgregatio ꝑ inferiores facta ēt papa
aliter prius non requisito. Et poterit oī hone
stiori modo cogi ad interponendū authori,
tatem, quā si interponere noluerit, tenebit cō
gregatio pro sedando schismate, ꝑ prædicta:
maxime qn̄ est contentio inter duos,& igno,
ratur quis sit verus papa ,& diu steterunt in
schismate differētes cōgregare cōciliū: vt in
terminis suis de hoc infra dicam.

¶ Itē in his & similibus casibus restringerē
dicta ista dn̄i anto. sicut supra dictū est qn̄ est
casus necessitatis cōgregādi conciliū: vtputa
quia agit̃ cōtra papā de cuius iure dubitatū
in actu electionis, vel quia nō est a duabus
partibus electus, vel quia hæreticus elect⁹
est cui ī actu electiōis obiiciebatur hæresis.
Et sic qn̄ ageretur causa papatus/& non fuis
set receptus licet forte esset de facto intrusus
tūc pōt cōgregari ꝑ aliū: vt dicit hugo in. c.
si duo.79.di.& bal.in.c.olim de rescrip.& di
cit ockam in.d.c.84. Facit tex.in.c.si quis pe

cunia.79.di.& dicit egi.in.d.cle. dudum de
A sepul.Vel a seipso concilium (vt dictũ est)
congregaretur.Et intelligo semper ꝙ vrba-
nius & cautius esset facta prius requisitione.
Sed qñ hæresis non est notoria & esset rece-
ptus & possessor,ipse congregat/ & nõ alius
qñ ipse vult: & eius authoritate debet cõgre
gari ne spolietur papatu. ℣ Et idem dicerem
qñ concilium non esset directe congregan-
dum contra papam,sed ex nolitione & dene
gatione vel detractatione cõgregandi papa
faceret se suspectũ & vrgeret maxima neces-
sitas tenendi concilii: videlicet ꝙ facta prius
requisitione cõciliũ posset per alios ad quos
deuoluitur potestas vel a seipso cõgregari.
¶ Et idem dicendum quando duo contẽde-
rent de papatu, s. ꝙ spectabit ad aliam tertiã
personam si ipsi detractant,vel a seipso con-
gregabitur conciliũ,vel per imperatorẽ vel
regem vel catholicum quẽmcũq;.de quo la
te vide infra in quæstione sed pone ꝙ inter
duos contẽdentes, Et facienda congregatio
tunc non spectabit ad cardinales qui sunt di
uisi in obedientia: quia cardinales sunt suspe-
cti/ dicit alex.in.c.synodum.17.di.in secũda
col. Alioqn cessãtibus,p̃missis/nõ nisi p cau
B sis arduis & statũ vniuersalis ecclesiæ tãgen
tibus(quæ habent terminari per sedem apo
stolicam & authoritate romani põtificis)de
bet concilium cõgregari.c.de iis.12.di.&.c.
multis.17.d.Ita dicit alex.in.d.ca.synodũ in
prima col.17.di.Alioquin in vno indubita-
to papa vbi nulla subesset necessitas,congre
gatio facta p inferiores papa sine eius autho
ritate/esset nulla,nec posset cogi ad præstan
dum authoritatem cõcilio cõgregato si nol-
let:vt in.c.regula cum aliis similibus.17.di.
Nec tex.in.ca.nunc autem/ per rosellum ad
ductus probat contrarium: quia non dicitur
ibi ꝙ fuerit concilium congregatum sine au
thoritate papæ,& ideo sine alia requisitiõe cõ
gregatio esse posset periculosa. ℣ Dicerẽ tñ
ꝙ in omni casu quo esset congregatum cõ-
cilium sine authoritate papæ,q̃tumcunq; sit
nullum si post papa ratificat & interponit au
thoritatem / gesta illius concilii propter pa-
pæ ratificationem valebunt:sicut fuit in ge-
stis concilii calcedonen. quæ fuerunt confir
mata per leonem: quia omnia nostra facim⁹
quibus nostram authoritatem impartimur:
vt in.l.1.C.de veteri iure enucle.&. c.si apo
stolicæ de preben.in.6.
¶ Et quod dixi ꝙ quia cardinales sunt suspe
cti eo casu alius congregabit concilium, in-
telligo nisi tunc omnes conuenirent in con-
C gregando: quia tunc possent ipsi congrega-
re saltem per modum requisitionis.vt fuit fa
ctum in concilio pisano tpe gregorii.12.&
benedicti. 13. In quo si cardinales vtriusq;
obedientiæ fuissent concordes, recte antipa
pas schismaticos deposuissent & alium creas-
sent: vt clare determinat anto.de butrio i suo
tractatu schismatis in secunda qõne.℣ Sed si
alius congregaret concilium non requisitis
cardinalibus qui sunt diuisi in obedientia(qa
vna pars obedit vni alia alteri)tũc bene sub
sisteret congregatio sine eis: quia sunt suspe-
cti,alioquin si conuenirent,bene possent ip-
si congregare: de quibus vide quãlatius in-
fra dico. Et intelligo causam papatus, siue di
catur papa male electus/ siue dicatur renuncias
se / siue dicatur ꝙ fuerit propria temeritate
intrusus , siue dicatur iudæus/ hæreticus/
schismaticus/inhabilis inhabilitate insurgen
te a natura quia fœmina,vel quia tẽpore ele
ctionis erat amens & furiosus aperte: vt di-
cit glo.i cle.ne romani,& cardi.de turre cre.
in trac.de conci.in.8.ca.& alex. in.c.synodũ
17.di.& feli.in.d.c.super literis.
¶ I istis & similibus casibus qui considerãtur
a doctoribus in.c.licet de elec.in materia nul
litatis electionis & nullitatis tituli papatus,
poterit congregari concilium sine papæ au-
thoritate. Et hoc qñ non est in possessiõe pa
patus: sed si est in possessione & non est sine
sensu(vt quia non est notorius furiosus vel
amens)& non est notorius hæreticus sed
alias electus/ & non de facto intrusus sed re
ceptus & admissus, q̃tumcũq; alias crimino
sus & hæreticus,debebit prius requiri vt ip
se congreget: & si detractabit poterit p alios
congregari. ℣ Et isto modo debet intelligi
quod dicit bal.in.c .olim de rescrip. Et licet
idem bal.in.c.quia propter de elec. videatur
velle ꝙ in materia schismatis ista potestas cõ
gregandi spectet ad cardinales, intelligo etiã
vt supra dictum est qñ esset schisma / et car-
dinales oẽs essent concordes vel vtriusq; par
tis maior pars inuicem concordarent. Intel-
ligo ẽtnisi esset inter duos contentio de pa-
patu exorta in ipsa electione/ & ipsimet car-
dinales electores ab vtraq; parte vellent con
gregare cõcilium pro submouẽda contẽtio
ne: quia tunc ex quo ambo electi contendũt
de papatu/ poterunt tunc cardinales congre
gare, & ad eos fiet deuolutio quasi sede vacã
te: vt infra dico. Et tanto magis quando ces
sat suspitio: quia nondum sunt diuisi in obe

A dientia. Et sufficietisto casu ꝙ maior pars cō
cordet secundum.d.anto.in.d.2. quęstione.
Licet barbatius in.c.ꝙ translationem/in.23.
col. velit contrarium(videilcet ꝙ tunc non
fiat deuolutio ad cardinales, quia ipsi fuerunt
causa contentionis) & alex.in.ca.synodum
17.di. Vbi autē esset sedes vacans/& necessi-
tas subesset cui aliter quàm per concilium
prouideri non posset, per cardinales posset
etiā concilium cōgregari: vt dicit domi. in.c.
propter/ in fi. 18. di. Et petrus de monte in
trac.de potestate papæ in.10.col. tenet ꝙ car
dinales sede vacante cōgregare possunt con
ciliū ad citius regulādum electionem papę.
de quo etiā infra in.2.casu, versi. sed pone. &
idem dicit cardi.in.d.ca. licet de elec.in tertia
quæstione in fine.

¶ Et ex his colligo vnum: ꝙ si sede vacante
cardinales existētes in conclaui non possent
esse concordes in electione/possent conuo-
care concilium. Et ad hoc facit illud quod di-
cit ostien.& alii in.c.licet de elec.(in illa quæ
stione quia quando nullus cardinalis super-
esset/ quia omnes essent mortui)ꝙ tunc ele-
ctio spectaret ad concilium vel ad clerum ro
manum, de quo infra dico. Et si tunc cardina
les non essent omnes concordes in conuocā
B do cōcilio iuxta.§.iidem quoq;.c.vbi pericu
lum, forte maior pars poterit. & si nec maior
pars, forte etiā minor pars posset constituere
aliam maiorem partem contumacem: vt in
simili dico infra in secundo casu secūdi prin-
cipalis membri. & dicit feli.in.c.super literis
de rescrip. Hoc tamen fieri non posset q̄diu
cardinales vel eorum maior pars est in con-
claui/ & sunt parati ad eligendum: vt in cle.
2.§.porro de elec.& ibi glo. quia volētes eli-
gere non possent priuari suo iure. Et quia cū
progressu temporis possent concordare/ &
possent assumere alium modum: vt per viā
compromissi. Item possent cogi ad concor-
dandum per inuocationem brachii secularis
(vt.17.di.c.nec licuit. &. 23. q. 5. de liguri-
bus) ponit ostien.in.d.ca. licet in penul. col.
Facit quod dicitur in.§.præterea in.c. vbi pe
riculum de elec. in. 6. ¶ Et intellige ꝙ non
semper pro quolibet crimine congregabitur
concilium contra verum papam: sed in casi-
bus quibus infra dicetur debere congregari
concilium. Quid enim si contra papam obii
ciatur adulterium quod non est notorium/
& requiratur papa vt congreget concilium
vel præstet authoritatem congregandi/ &
papa differat, eritne bene ex se vel per po-
tentiam alicuius laici congregatum tale con
cilium? non crederē: quia potius diceiur con C
uenticulum vel conciliabulum: vt dicit tex.
in.c.multis.17.di. Requiritur enim vt sit tale
quid quod papæ obiicitur vt scandalizet vni
uersalem ecclesiam: puta quia delictum est
notorium & papa incorrigibilis: vt vult illa
glo.in.c.si papa.40.di.de quo alibi plenius di
cetur. Vel ꝙ adsit alia necessitas: puta pericu
lū quod pateretur christianitas ꝓpter discor-
diam principum christianorum. Vel ꝙ ec-
clesia & status christianitatis esset ita prolap-
sus in aliquē grādem errorē(vel ex frequen
tia conuersandi cum iudæis & aliis infideli-
bus/ vel ex alia causa) ꝙ verisimiliter posset
dubitari populum christianū periclitari cir-
ca fidem.

¶ His & similibus casibus & non passim pro
quolibet delicto & ad cuiusq; instantiā(etiā
si contra papā & quidem requisitum agatur)
habebit congregari conciliū: quia posset esse
causa alicuius schismatis. Satis enim videreť
si tunc absq; alia cōcilii congregatione posset
sedari crimē quod ei obiicitur/vel causa pro
pter quam requiritur ꝙ cōgreget cessare. vel
si se purgaret: vt fuit in leone papa, qui habu
it.12.episcopos in sui purgatione: vt in.c. o-
mnibus.2.q.4. Quinimo idem leo ostendit D
ꝙ se ex propria voluntate voluerit purgare
non ex necessitate, subiiciens non per hoc ꝙ
sic se purgare voluit propterea similiter suc-
cessores teneri: vt est tex.in.c.auditū.2.q.4.
¶ Vbi enim non subest magna necessitas, est
in potestate eius congregare quando ei pla-
cet. Et hoc in effectu vult anto. de butrio in
d.c.licet, dum vult ꝙ quia papa non habet su
periorē, si aliquid ei obiicitur/ de hoc non co
gnoscit cōciliū nec aliquis viuens/etiā si esset
aliqua dubietas de viribus electionis. Quod
dicit contra illos notandū qui dicunt ꝙ tunc
debet congregari concilium: quia eius pecca
tum nullus iudicat/ sed solius dei iudicio re-
linquitur: vt in.c.aliorū.9.q.3. Et hoc videť
satis rationabile: maxime quia videmus ho-
die de facili quosdam principes quærere fe-
stucam in oculis pōtificum: & cum pōtifices
nolunt annuere eorum petitionibus, de faci-
li in pontifices excandescunt/& obedientiam
subtrahūt/ & libertatem ecclesiasticam depri
munt & ad spiritualia manum apponunt, ita
vt de beneficiis vacantibus & prælaturis non
nisi pro velle ipsorum pontifices prouidere
cogantur, & in spiritualibus ad angulum vt
ita dixerim pōtificatum restrixerint. Cum ta-

A men ad sacerdotes voluerit deus quæ in ecclesia disponenda sunt pertinere: vt in. c. si imperator. 96. di. & dominus noster iesus christus rex & iudex vsque ad diẽ passionis seruauit honorem pontificibus, quis illi nec dei timorẽ nec agnitionẽ christi seruassent. nam cum leprosum mundasset, dixit illi vade & ostende te sacerdotibus & offer donum: sacerdotem adhuc appellans quem sciebat esse sacrilegũ: vt. 93. di. dominus noster. Et propterea posset contingere alterius pontificis creatio & schisma oriri: a quo postquam deus tẽporibus istis nos liberauit, omni studio cauere oportet ne aliquod nouũ suscitetur. Quinimo quantumcunque illa glo. in. c. si papa voluerit quod pro quolibet crimine notorio possit papa accusari si est incorrigibilis / & licet abbas in. c. significasti de elec. dixerit illam glo. cõmuniter approbari: tamẽ petrus de palude & communiter theologi videntur illã improbare: vt ponit archie. floren. in sua summa in. 3. parte / ti. 23. c. 5. de potestate ecclesiastica signata per claues, versi. 6. incipit quæritur vtrum papa possit deponi. & eodem libri. 24. c. 2. versi. 7. Quod qualiter sit intelligẽdum / & an sit causa sufficiens ad congregandum concilium / & an ex hoc possit papa ac-

B cusari & deponi, alibi inferius dicetur. ¶ Et ideo non passim contra papam proclamari oportet ad concilium: sicut quotidie aliqui nõ verentur pro re minima: & si aliquid contra eos fiat pro tuitione & recuperatione rerum ecclesiasticarũ / & papa vtatur brachio ecclesiastico, proclamant ad futurum cõcilium: quia vt inquit carolus imperator in. c. in memoriã 19. di. loquens de papa. quis sedes apostolica durum et vix ferendum iugum imponat, tamen cum mansuetudine & humilitate pia deuotione est ferẽdum. Et beatus gregorius scribens archiepiscopo rauennen. inquit. contra morem ecclesiasticum est si non patiẽtissime toleratur etiam (quod a nobis absit) iniusta correctio: vt in. c. contra morem. 100. di. Quinimo etiam si papa aliquid præciperet quod esset contrariũ legi dei, quis in illo ei obediendum non esset (vt in. c. si dominus. xi. q. 3.) nihilominus etiam tunc antequam esset cõuictus de hæresi & repertus incorrigibilis / oporteret ei in cæteris obedire. xi. q. 3. qui resistit / cum duobus sequen. quod enim quantumcunque durum a papa præcipitur / seruari oportet quod non est contra catholicã fidẽ. Facit. 31. di. c. ante triennium.

¶ Vnde egidi. cõcilio. 99. in. 4. parte in fine 17. q. excusando benedictum. 13. quod non cõgregaret concilium, dicit quod ex congregatione concilii poterat sequi maius schisma in ecclesia. tum quia schismatici vocati qui tunc erant non iuissent ad concilium / nec catholici ad vocationem intrusi. nec simul cõuenissent, quia fuissent duo capita: nec principes seculares hoc potuissent sine papa. Et licet in

C casu eius (in quo tunc vigebat schisma) aliter videatur dicendum per prædicta & quæ infra dicuntur, tamen vbi nulla est causa hæresis & nullũ schisma nec scandalum aliquod in ecclesia, nullomodo conuenit conuocare concilium propter periculum contẽptus & inobedientiæ & inanem fatigationẽ prælatorum inveniendo ad concilium. ¶ Quinimo etiam quãdo esset tale quid quod macularet personam papæ tantum ex quo non turbaretur ecclesia, non debebit ita faciliter congregari concilium / maxime si papa vellet se purgaret vt in. c. auditum. 2. q. 4. Vnde est aliud remedium contra papam (etiam si se purgare noluerit, & sit ita malus quod aliquo modo destruit bona ecclesiæ / forte dando suis, & aliquod crimen committit) ad hoc vt non statim deueniatur ad congregationem concilii / si ex malis operibus eius nõ scãdalizatur ecclesia: quia forte committit talia quæ offendunt animam eius sed non sunt adeo notoria vel vniuersalia vt ex eis possit sequi scandalum si tolerantur. Erit tunc remedium quod resistatur & contradicatur & reprehendatur eum omni modestia & mãsuetudine qua fieri poterit: alioquin quod resistatur ad faciem per potentes exẽplo pauli apostoli, qui restitit ad faciẽ beato petro antiochię, quin e iudæos cõuersos nimis scandalizaret, cõdescẽdit eis in obseruatiõe legalium, propter quod inducebantur gẽtes ad iudaizandum: vt legitur ad gala. 2. c. & 2. q. 7. paulus. & ĩ. c. testes ĩ. §. itẽ paulus / ea. causa & q. Vel quod ecclesia oret pro eo deum vt eum corrigat: sicut orando vicit hilarius papam liberium qui fauebat hæreticis. Et citra concilii congregationem si aliter fieri poterit (ne ex cõcilii cõgregatione schisma oriatur) & citra eius impugnationem siue depositionẽ omnis recta via perquiratur per quã retrahatur: alioquin relinquatur deo cura ecclesiæ suæ. scit enim quid nobis expediat. datur. n. interdum princeps malus propter peccata populi. 8. q. 1. audacter. & vbi deus voluerit percutiet eũ: vt in. c. anastasius 19. di. Facit quod dicitur in. c. nouit / de iudi. quod illud dic ecclesiæ / in papa non hæretico intel

A ligitur.i.deo, orando scilicet vt ipsum inspi-
ret, & ecclesiæ triumphanti vt oret pro ipso
secundum ostien.in.c.proposuit de conces.
præben. Vbi autem contradicere & reprahē-
dere & resistere non sufficeret nec se purga-
re vellet/sicq͂ delictum deduceretur in noto-
rietatem & efficeretur scandalum in ecclesia,
tunc de remediis adhibendis quādo papa scā-
dalizat ecclesiam & est notorius criminosus
& monitus non desistit/dicendum vt dicitur
latius infra in illa quæstione ex quibus causis
potest papa accusari per concilium: & in illa
quæstione sed quid si papa accusatus esset o-
mnino incorrigibilis: & alia ex quibus causis
debet cōgregari concilium: & in illa ex qui-
bus causis potest papa deponi.

¶ Nec satisfacit quod dicit anto.in casu isto/
q͂ cōcilium erit principalis iudex si papa alle-
gat interesse rōne loci vel tpis.quasi cōciliū de-
beat decernere an sua sit iurisditio, secundum
q͂ videtur velle per iura quę allegat: vel qua-
si voluerit q͂ quia se cōgregauit & pręuenit
eius sit iurisditio, iuxta.l.vbi acceptum &.l.si
quis postea de iudi.l.cum quædam puella.ff.
de iuri.omnium iudi.&.c.proposuisti/ de fo-
ro compe.vel tanq̄ voluerit q͂ postq̄ reperi-
B tur congregatum, ex quo non reperitur ante
congregationem cōtradictum/ nequit dissol-
ui.vel quia igitur contra papam qui a conci-
lio debet iudicari, propterea dicit q͂ conciliū
sit principalis iudex: vt in glo.15.di.ca.sicut.
Quia facilis est responsio q͂ satis est q͂ non
fuerit sufficiens causa se congregandi/ & q͂
non potuerit congregari & sit irritum quod
per ipsum fit nisi reperiatur per papam ratifi-
catum: vt.d.c.1.&.c.multis/&.c.regula.17.
di.iuncto ca.dudum.3.q.6. ¶ Nec miror q͂
dominus anto.(qui erat multum iustus & re-
ctus) tunc ita indistincte loquutus sit: quia
zelo sedandi schismatis quod tunc vigebat &
a pontificibus nutriebatur/agebat vt conciliū
congregaretur & vt schisma tolleretur. Intelli-
go igitur eū in casu suo, quando est talis cau-
sa: videlicet fidei vel antiquati schismatis orti
in creatione pontificis (vt fuit statutum in cō-
cilio constantien.) vel notorię hæresis in ele-
ctione oppositæ, vel dum sunt duo contendē-
tes de papatu & facientes schisma qui forte
propter potentiam non possunt cogi: quia
tūc hoc casu etiā principes seculares possunt
apponere manum: vt vult glo.in.c.tua el.1.
de deci. Vbi dicit abbas q͂ illam glo.d.anto.
allegabat tempore suo contra illos qui con-
tendebant de papatu & faciebant schisma in
ecclesia dei nec poterāt corrigi per ecclesiam. C
& sentit q͂ tunc ex quo nolunt congregare
concilium domini temporales possunt ini-
cere manus in ipsos & eis inuitis facere sopi-
ri schisma & dubium determinari per eccle-
siam, allegat quod in simili dicitur in.c.vbi pe-
riculum de elec.in.6.

¶ Vnde nō pro qualibet causa & ad nutum
cuiusq͂ congregari debet cōcilium: sicut fuit
factum in concilio basilien. in quo disceden-
tibus aliquibus a papæ eugenii obediētia (li-
cet esset vnicus & indubitatus papa) congre-
gauerunt concilium: & eundem eugenium
priuarunt, & alium sibi delegerunt pontificē
quem felicem nominarūt prius sabaudię du-
cem dictum amadeum. qui ea omnia egerūt
propria ducti voluntate / ex quo postea effe-
ctum est conciliabulū: vt dicit archie. floren.
in lib.3.ti.24.c.2.versi.7. Qui felix ductus
cōscientia q̄ primū nicolaus quintus in pon-
tificem post obitum eugenii assumptus est/
pontificatui cessit vt schisma sedaretur, & vi-
tam heremiticā delegit qua antea vtebatur.
fuit enim vir magnæ sanctimoniæ: qui obtē-
perare deo se existimabat eo casu pontificatū
acceptando. Et licet concilium illud basiliē.
dictum fuerit conciliabulum/quia contra vo-
luntatem veri pontificis tentum: tamen nico- D
laus quintus (qui eugenio successit) pro se-
dando schismate in ecclesia, postq̄ felix cessit/
approbauit omnes prouisiōes de quibuscūq͂
beneficiis & prælaturis/& consecrationes &
dationes palliorum/ & voluit possessores re-
manere veros titulares: vt patet ex eius bulla
inserta/in fine gestorū concilii basiliensis.

¶ Eo igitur casu quo adest causa necessaria
concilii congregandi ratione imminentis pe-
riculi ecclesiæ (de quibus causis aliquid infra
dico in quæstione propria) si tunc papa detra-
ctaret cōgregare conciliū/tunc ad collegium
cardinaliū deuolueret cōgregatio per.c.vbi
periculū.§.iidē quoq͂ de elec.ponit bal.in.c.
pastoralis/de rescrip.& ponit cardinalis in.c.
licet de elec.in.3.quæsito. Et in casu necessita-
tis quando papa detractat & refugit congre-
gare/ vel est negligens, concilium seipsum
congregare posset, vt dixi supra: & dicit ro-
sellus in trac.concilii in.6.charta in.3.col. &
cardinalis de turrecre.in trac.de potestate pa-
pæ li.3.c.8.col.9.& car.flo.concilio.150.in-
cipit quęsitum in.3.dubio.& abbas in.c.licet
de elec.& archie.floren.in.3.parte summæ ti.
24.c.2.versi.7.& anto.vbi supra. Et hoc casu
quando papa nō vult congregare/quia detra

A ctat & confingit causas protrahendo (quia co gnoscit forte se irretitum talibus criminibus vt rimear a concilio & quærit subterfugia) & scandalum ex non cōgregatione concilii generatur in vniuersali ecclesia, tunc congrega to concilio per cardinales / poterūt petere vt præstet authoritatem concilio. Et secundum roscllum vbi supra poterunt eum cogere ad hoc: argumento. l. huiusmodi. §. si. ff. de lega. 1. Et si permitteret se decoriari potius q̃ authoritatem interponeret, tunc concilium supplebit eius vices / & pronunciabit se legitime cōgregatum / & suam esse iurisditionem, per id quod ponit feli. i. c. super literis de rescrip. imo secūdum roscllum hoc casu concilium pronunciabit papam suspectum de hæresi. ¶ Cardinalibus autem negligentibus imperator congregabit. Et ita in casu negligentiæ dicit cardi. in. d. c. licet in. 3. & . 4. quæstione: & pe. de monte in sua monarchia in. xi. col. & feli. in. c. querelam / de iureiu. Post quē prælati petita a papa licentia licet nō obtenta / poterūt congregare. vt vide feli. in. c. super literis / de rescrip. & infra latius dico. ¶ Et ista cōgregatio fiet per modum cuiusdam requisitionis & non authoritatis secundum inno. in

B ca. cum nobis de elec. & rosel. in. d. 6. charta col. 3. Et vide omnino quæ dico infra in vltimo mēbro huius quæstionis: videlicet quando est contētio de papatu inter duos, & vnus est in quasi possessione qui non vult congregare / & alius nullam habet possessionem. & ibi inuenies etiam authoritates aliorum doctorum quomodo fiat deuolutio de vno in alium in facultate congregandi concilium.

¶ Et ex præmissis apparet q̃ fatue faciūt qui ex abrupto intimant papæ concilium vel eū citant ad concilium: quia cum ipse sit omniū maior non potest ab aliquo citari: vt in cle. pastoralis / de re iudi. Nec potest quis incipere congregare sine voluntate papæ: quia conuocatio ad cōcilium est quędā citatio: vt glo. in. §. hinc etiā. 17. di. quæ est quidam actus iudiciarius. c. quoniam contra de proba. ideo ab aliquo inferiori a papa fieri nō potest. Debet ergo quia sine papa nullum est ratū concilium (vt in. c. regula. 17. di.) prius cum omni humilitate requiri q̃ ipse ad quem spectat cōgregare velit cōciliū, quia causa necessaria subest. Qui si requisitus detractaret, tūc per viā requisitiōis (vt dicit inno. in. d. c. cum nobis) poterunt congregari prælati & congregati, indicere concilium: & post congregationem prælatorum faciētium concilium / prius

concilium pronunciet se icumenicum concilium in spiritu sancto legitime cōgregatum C cui subesse debet quilibet cuiuscūq; status & dignitatis etiam si papalis existat, & sibi cōpetere omnem iurisditionē & postea intimare.

¶ Vnū tñ non est omittendū q̃ si quādo cōciliū cōgregaretur a seipso sine vlla vocatione (vt forte fuit in casu. c. nunc autem. 21. di. ibi cuius rei gratia) vel etiā ex vocatione minus legitima (vt fuit in casu. §. hinc etiā. 17. di.) licet tunc vt conciliū subsistat opus sit vt etiā ipse papa existens in quasi possessione papatus quantumcunq; accusatus authoritatē interponat vt concilium sit ratū (vt in. d. §. hinc etiā) tamē eo ipso q̃ papa patitur iudiciū fieri a concilio de causa sua, videtur ex hoc solo authorizari concilium / & valebit quicquid fiet per conciliū. Pro hoc tex. & quod ibi notatur in. l. cum pater. §. libertis. ff. de lega. 2. Ita dicit rosellus in. d. trac. de conciliis in quinta charta. Et hæc de primo casu quando sumus in vno indubitato papa.

SECVNDO casu quando sunt duo vel plures contendentes de papatu, hoc casu constitutio frequens in concilio constantien. ædita vult quòd a die quo insignia pōtificatus assumpserint infra annū censeatur indictum conciliū, & q̃ sine alia vocatione infra dictum tempus prælati debent se D congregare. ¶ Sed cessante dicta constitutione dic q̃ aut vnus primo fuit a tota ecclesia receptus: deinde post aliquod tempus recedentibus aliquibus ab eo / dicitur per impressionem fuisse electus vel aliquid aliud simile, & alius eligitur & recipitur: vt fuit in schismate exorto tēpore vrbani. 6. & in symmacho, vbi alium elegerunt. Et intelligo de recepto voluntarie / etiam si nulla forma sit in electione seruata: quia satis est q̃ facto appareat de voluntate cardinalium qui ipsum recipiūt in papam. sufficit enim qualitercūq; appareat de consensu cardinalium, quia sufficit q̃ singulariter accedant ad eum & adorēt siue obedientiam præstent: & sic sufficit etiā q̃ singulariter licet non capitulariter receperint. Et hoc voluit ostien. & refert. d. anto. in d. c. licet / de elec. in antepenul. colum. qui dicit q̃ per hoc illi cardinales qui erant a vnione / & imputabāt vrbano q̃ nō fuerat capitulariter electus, nō bene allegabāt. ¶ Aut duo inueniuntur electi & recepti / & vna pars adhæret vni & alium dicit hereticum vel schismaticū vel econtra / & quilibet habet partem obedientiæ.

A ¶Primo casu quando est schisma barbatius in.c.quod translationem de offi.lega.in.33.col. tenet simpliciter quod cogregatio concilii tunc non spectet ad cardinales sed ad imperatore: maxime illa ratione quia tale schisma videt nasci a cardinalibus qui duos elegerunt pontifices, ideo non est verisimile quod congregarēt concilium, cum concilium sit iudicaturum de iure illorum: & quia timebāt perdere idolum proprium quod elegerunt. Item quia a principio facultas congregandi concilia spectabat ad imperatores, & res de facili reuertitur ad naturam suam. 35.di. c. ab exordio. & l. si vnus. §. pactus ne peteret/ versi. quod in spem. ff. de pac. Item per glo. in.c. principes seculi. 23.q.5. quæ dicit quod vbi clerici faciunt schisma in ecclesia/ laici habēt iurisdictionem supra eos: ergo multo magis imperator. Sic etiam & patronus ecclesiæ potest agere contra rectorem ecclesiæ/ male conseruantem & dilapidantem bona ecclesiæ: vt est glo. in.c. venerabili/ de offi. delega. & in.c. ex parte de testi. Ipse tamen barbatius videtur etiam in casu schismatis simpliciter dicere quod conuocatio spectabit ad cardinales: vt ipse ponit referendo bal. in.c. olim de rescrip.

B ¶Sed imo in casu proposito nō obstantibus premissis dico quod ille qui primo est electus & receptus/ debet conuocare conciliū non obstante quod aliqua parte obedientiæ fuerit spoliatus, per illum tex. in. d. §. hinc etiam (vbi per symmachum fuit facta congregatio concilii/ vt supra dixi) & tamen symmachus contendebat cū laurentio de papatu: quia aliqui discesserant ab obedientia symmachi & adhæserant laurentio: vt patet in gestis symmachi. c. 8. & 9. ¶ Et si dicatur quod ideo ibi in. d. §. hinc etiā/ & in. d. c. 9. vbi ponuntur verba d. §. hinc etiā/ fuit congregatio facta per symmachum quia symmachus fuerat approbatus per concilium & laurentius reprobatus: & post approbationem aliqui recesserant ab eius obedientia, obiiciēdo ei aliqua crimina. & sic quod nō erat contentio de papatu inter ipsos symmachum & laurētium, sed agebatur de criminibus impositis symmacho licet ipse esset approbatus: & propterea ad eum spectauit cōgregare. Respondeo quod crimina fuerant obiecta ante latam sententiam/ & clerici aliqui recesserant ab eius obedientia: & tamē cum esset contentio de papatu cum laurētio & essent obiecta crimina symmacho, nihilominus symmachus congregauit concilium: vt patet in. d. §. hinc etiam, &. d. c. 9. & dictū fuit supra. Et vide tex. in. c. bene quidem. 96. di. vbi apparet quod etiā illi synodo præfuit symmachus. ¶ Sed videtur prædictis repugnare quod symmachus fuerat in concilio rauennen. confirmatus ante: vt patet in chronicis/ & in platina & supplemēto in vita symmachi. Sed dic quod bis fuit cōtrouersia de papatu inter eū & laurētiū, vna orta in ipsa electiōe, pro qua fuit habita synodus rauēnæ, secūda postq̄ fuerunt ei obiecta crimina/ & reuocato laurētio clerici ab eo discesserūt: & anteq̄ esset approbatus in ista secunda cōgregauit concilium. Et de ista secunda synodo loquitur. §. hinc etiam/ quæ fuit celebrata romæ: vt ibi patet. quia tūc ambobus eiectis altinus episcopus iussu regis præsidebat. C

¶Quinimo si papa primo electus spoliaretur papatu non seruato iuris ordine, deberet primo & ante omnia restitui per concilium etiam non seruato iuris ordine/ anteq̄ posset accusari/ & anteq̄ teneretur accusantibus respondere: vt est tex. singularis in. d. c. nos si incompetenter in. §. item symmachus. 2. q. 7. Facit quod dicitur in. c. 1. §. solet/ de testi. spolia. in. 6. Ipse enim symmachus fuerat habitus & tentus alias pro indubitato papa: vt patet. 16. q. 1. in. c. in canonibus. vbi in concilio gangrensi vniuersa synodus surgens acclamauit ad decreta symmachi/ vt ita fiat rogamus: & dictū est octies exaudi christe: symmacho papæ/ viue dictum est duodecies. & postea fuerat spoliatus/ vt dictum est. Et pro huius intelligentia vide. §. hinc etiam. 17. di. & d. §. item symmachus. Vbi colligit ioan. de fan. quod cardinales & alii prælati qui recesserunt ab obedientia vrbani. 6. ante latam sententiā super facto electionis eius, cōmiserunt schisma: & quod ipse vrbanus ante omnia debebat restitui. Quòd & videt voluisse archie. floren. in secūda parte summę, ti. 3. de superbia. c. xi. versi. sed quid cum duo. dum vult quod illa congregatio concilii pisani non fuerit bona sed potius conciliabulum. Istud tamē pro nunc nō disputo: quia illa electio secundum aliquos fuit per impressionem, a qua habuerat ortum dictum concilium. Sed sunt videndi doc. in. d. c. licet/ de elec. & in consi. bal. C. si quis aliquem testa. prohi. & in. d. c. in nomine domini. 23. di. & dicetur aliquando in loco congruo vtrum potuerint procedere ad aliam electionem prima non cassata: vt in. c. considerauimus/ & c. auditis de elec. D

¶Nec obstat tex. in. c. deus ergo/ in. §. patet 3. q. 1. vbi vult tex. quod spoliatus papatu nō sit

reſtituendus: quia loquitur in intruſo in pa A patum violenter de facto & de facto ſpoliato. qui ſpoliatus non debet reſtitui: quia uon eſt ſuperior qui poſſit deiicere : vt dicit ibi tex. Et ex hoc ſequitur ꝙ licet alias ſpoliatus ſit ante omnia reſtituẽdus (vt in.c.in literis/ & in cle.1.cũ ſimil.de reſti.ſpo.&.3.q.1.redintegranda/& per totum) fallit in papa violenter intruſo eiecto/qui non habet ſuperiorem qui eum poſſit via iuris deiicere. ponit martinus lauden. in trac. de principibus. q. 70. & probat tex.in.c.in nomine domini di.23. in verſi. ꝙ ſi quis/ & glo.ibi in verbo audientia. Et ita intelligit illum tex. archi. ibi poſt glo. quæ dicit eſſe ſpeciale in intruſo ꝙ non detur reſtitutio. Et addit ibi archi. ideo non datur reſtitutio in. §.patet, quia nõ eſt ſuperior coram quo petatur reſtitutio: ſecus autem in alio intruſo q̃ in papa. Et ad idem allegat ioan.de fan.ibi. Vbi credo eſſe errorẽ: quia ioan.de fan. fuit poſt archi. & ſemper illũ allegat in ſua lectura. Glo. tamẽ.3.q.1.in ſumma dicit eſſe ſpeciale in papa ꝙ ei nõ datur reſtitutio ſi opponitur ei exceptio alicuius criminis vel non canonice inſtitutionis per. §.patet.& ibi glo. cõnumerat caſus in quibus nõ datur reſtitutio.& glo.prææallegata in.d.c.in B nomine domini.

¶ Sed videtur ꝙ illa ratio illius tex. quã doc. ſequũtur ibi/non ſit bona: quia ſimiliter poſſet dici in eo qui non eſt notorie vel violenter intruſus/ ꝙ ſi eiiciatur de papatu, ex quo non habet ſuperiorem, non ſit reſtituendus, contra. d. §. item ſymmachus. ⁋ Sed dic ꝙ tex. cum ponderat ꝙ non habet ſuperiorem, intelligit qui ſit iudex ſuperior & qui via iudiciali poſſit intruſum deiicere. Facit tex. in c.licet/in fi.de elec. vbi dicit quiddã ſpecialiter ſtatutũ in eccleſia romana, quia nõ habet ſuperiorem ad quem poſſit haberi recurſus. Et quia loquitur de notorio intruſo/iuxta terminos.c.ſi qs pecunia.79. di. ideo ſi de facto ſpoliatur nõ debet reſtitui. ⁋ Et inde ſumpta occaſione dicunt ibi doc. ꝙ ſi aliquis non eſt capax poſſeſſionis iuris vel rei a qua deiicitur/nõ debet reſtitui. De quo.14.q.1.in glo. in ſumma,& in.c.ex parte de reſti. ſpolia. & ponit glo.i.c.quo iure.8.di. & abb.ſiculus in c.item cũ quis/de reſti.ſpolia.& idẽ in.c.licet in glo.in verbo exceptione de elec. Poſſidẽs aũt aliquo colorato titulo non poteſt amoueri ſine cauſæ cognitione: vt per inno.& oſtiẽ. de conceſ.preben.c.1.in.6.& in.c.licet e͞pus/. de præben.eo.li. Et ſimiliter ꝙ agẽs poſſeſſorio ĩ beneficialibus, debeat probare ſuã canonicã inſtitutionẽ & iuſtificare poſſeſſionẽ ex C titulo. De quo late poſt archi.ioan.de fan. in iſto. §.patet.& inno.in.c. conſtitutus de filiis presby.& in.c.1.de eo qui mit. in poſ.cauſa rei ſer.& in.d.c. in literis/&.c. ex parte de reſti. ſpoli. & ioan. an. in addi. ad ſpecu. in ti. de reſti. ſpoli. in ru.& glo.in. cle. cauſam/de cauſa poſſ. & proprie. & lapus allegatione 24.&.30.oldra.cõſilio.1.deciſi.antepenultima in antiquis in ti.de reſti.ſpoli.

¶ Sed adhuc videtur ꝙ illa ratio illius tex. ſit nimis generalis, eo ꝙ videtur militare in eiecto & ſpoliato nõ intruſo violenter: qa ſi verus papa ſpolietur & alius ſe intrudat, verus papa nõ habet ſuperiorẽ qui eũ reſtituat: nec intruſus habet ſuperiorẽ qui eũ eiiciat, & ſic videtur illa ratio cõtrariari multum illi. §. itẽ ſymmachus ⁋ Sed tu dic ꝙ quãdo eiicitur verus papa, tũc intruſus ſiue ſpoliator habet ſuperiorẽ ipſummet verũ papã, qui poterit congregare cõciliũ & dare authoritatẽ concilio/ & conciliũ poterit eum reſtituere: vt patet in d. §. hinc etiã.17.di.& ĩ.c.nũc aũt.21.di. Nõ ſic quando aliquis eſt intruſus in põtificatum de facto violenter/ & nõ eſt aliquis verus papa electus, tunc.n.non eſt ſuperior qui poſſit D eum deiicere. I ntantũ ꝙ dicit cardi.& hug.in d. §.patet,& refert alex. ibi ꝙ etiã cardinales nõ poterunt eſſe iudices intruſi: quia licet cardinales obtineant vices metropolitani in cõfirmatione & conſecratione papæ (vt in.c.in noĩe dñi.23.di.) nõ tñ in iudicii poteſtate.

¶ Sed videtur etiã ꝙ iſta ſolutio nõ ſit bona: quia congregare concilium ſpectat ad poſſeſſorẽ: vt in.c.hoc quippe.3.q.6.ibi ioã.de fan. & dicit in.c.cumana/& in.c.querelã de elec. &.c.conſultationibus/ de iurepatro. & infra latius dicetur. Vnde poteſt dari alia ſolutio quæ fuit egidii bellamera in.d.c.licet de elec. qui opponendo contra tex.ibi in fi.dum dicit ꝙ in romana eccleſia ideo ſpecialiter aliquid ſtatuitur quia non habet ſuperiorẽ ad quem poſſit haberi recurſus, de.d. §. patet dicit ꝙ gratianus habuit bonã mentẽ/ & ad intentionẽ intruſi ſe retulit ab intruſione deiecti: qui ſi adiret ſuperiorẽ, haberet prouocare & ſuſtinere partes actoris in iudicio reſtitutorio, nã ex parte actoris metimur iudicium.l.1.in prin.ff.ſi pars hæredi.pe. Vnde ſi ipſe peteret ſe reſtitui/diceret ſe papã: quia alias nõ deberet reſtitui, argumẽto eorum quæ notãtur in c.cum eccleſia/&.c.cum ſuper/&.c. dilectus de cauſa poſſeſ.& propri.& faciunt illa ſupra

allegata

allegata cũ dr̃ ꝙ debet iustificare possessionẽ
A ex titulo vt dicunt doc.in.d.§.patet. Vnde di
cẽdo se papã/ iam diceret superiorẽ adiri nõ
posse.9.q.3.aliorũ. Et sic si aliũ tanq̃ sup̱iorẽ
adiret pro restitutione obtinẽda, esset sibi cõ
trarius: quia cõfessio quę sumitur ex petitiõe
eius esset cõtraria desiderio eius, & ideo de
beret denegari ei restiutio ar. c. solicitudinẽ
de appel. Vñ habito respectu ad p̱sonam in
trusi, non inuenitur iudex cuius officio pos
sit per sententiam iudicari siuẽ restitui vel eii
ci a possessione.

¶ Sed si bene cõsideretur, ista non tollunt cõ
trariũ: quia omnia habent locũ in non intru
so, & tñ.§.item symmachus/ vult ꝙ añ om
nia fiat restitutio per cõcilium. Quod conci
liũ multo magis iudicat de intruso: vt in.c. si
quis pecunia.79.di. ibi clericis & laicis deũ
timẽtibus: intelligendo per illa verba signifi
cari concilium, quod constat ex clericis & lai
cis deum timẽtibus. Conciliũ.n. est iudex qñ
tractatur causa papatus: vt in.c. si duo.79.di.
¶ Vnde egidi⁹ in hac materia aliqualiter in
uolute loquens in declarãdo illa verba ꝙ ro
mana ecclesia nõ habet sup̱iorẽ/ ponit vnam
conclusionẽ quæ habet multas partes: videli
cet qñ electio & receptio papæ non apparet
B facta a duabus p̱tibus/ & dũ apparet electio
ẽt a duabus p̱tibus celebrata tñ cõstat paten
ter ex aliquo defectu notorio electionẽ esse
nullã/ & ẽt dũ electio & receptio a duabus p̱
tibus appareant factæ sed constat euidẽter de
defectu notorio nullã reddẽte electionẽ ip̱o
iure (si videlicet duę p̱tes in statu reclamãdi
existẽtes reclamãt propter defectũ huiusmo
di notorie apparẽtẽ/ & nihilominus electus
papatũ nitit̃ vsurpare) tũc sup̱ior est ille qui
añ electionẽ erat sup̱ior ipsius electi si ip̱e ele
ctus aliũ q̃ papã sup̱iorem habeat rõne ordi
nis vel domicilii vel delicti. & si ex priuilegio
alium superiorẽ nõ habeat etiã rõne delicti/
cessat priuilegiũ in casu isto: & illũ ordinari
um ĩ cuius diœcesi delictũ huius occupatio
nis seu vsurpatiõis exercebit vel morã trahet
aut repietur/ pro superiore habebit. sed si in
diœcesi seu speciali districtu vrbis romæ &
non alibi hoc delictũ cõmittit ac originẽ do
micilii & morã trahit, nullũ quo ad iudicia
lia cẽsetur sup̱iorẽ hr̃e: sed hoc nõ obstãte in
casu isto & quolibet casuũ p̱dictorũ quilibet
catholicus christian⁹ põt tali occupatori seu
vsurpatori bellũ indicere, ip̱m ab occupatiõe
& vsurpatione huiusmodi de facto & manu
militari expellẽdo. ¶ Vñ ad formã oppositio
nis respõdẽdo/ dicit ꝙ dictũ grãni in.d.§.pa
tet nõ debet referri ad casus in secũda parte C
cõclusiõis cõp̱rehẽsos, sed tãtũ debet referri
ad casus cõp̱rehẽsos in prima. licet.n. quo
ad petendũ restitutionẽ/ nõ possit eiectus ad
sup̱iorem recursum hr̃e, tñ quo ad puniẽdũ
notorie delinquẽtẽ/ põt q̱libet catholicus cõ
tra intrusum ad intrusi sup̱iorẽ hr̃e recursũ
in casibus primæ partis cõcluõis p̱libatæ.

¶ Credo eũ velle dicere (licet trũcate loqua
tur) ꝙ qñ nõ apparet ꝙ papa sit electus a dua
bus p̱tibus, tũc quia dr̃ vere intrusus/ nõ põt
ip̱e intrusus hr̃e recursũ ad sup̱iorẽ: q̱a sic es
set sibi cõtrarius/ fatẽdo se hr̃e superiorẽ/ &
sic se nõ esse papam: quia papa non habet su
periorẽ. Et sic intelligitur ꝙ tunc bene quili
bet catholicus potest petere eius eiectionẽ:
& ꝙ quomodocũq; eiiciatur non restituitur
quia nullus posset postea eũ eiicere. Sed se
cus qñ est electus a duabus partibus: quia
tũc non potest proprie dici intrusus, licet no
torie constet de aliquo defectu p̱ quẽ electio
redditur nulla. Et ideo põt ex hoc respõderi
ad.§.item symmachus/ ꝙ fuit restitutus
quia nõ erat intrusus: quia si fuisset intrusus
& de facto eiectus/ nõ fuisset restitutus p.d.
§.patet. ¶ Vñ idẽ egi. ponit aliã cõclusionẽ ĩ
d.c. licet: videlicet ꝙ dũ cõstat euidẽter de ele D
ctione duarum partiũ (licet non cõstet de re
ceptione in papã) nec cõstat euidẽter de ali
quo defectu notorio nullã reddẽte electionẽ
ipso iure/ & ẽt dũ constat euidẽter de electio
ne & receptiõe duarum partiũ nec est dare
partes in statu in quo de iure valeant recla
mare, quoscũq; defectus patiatur electus no
torios vel occultos/ nullus est sup̱ior qui adi
ri possit. Et sic ĩtelligit finẽ.d.c. licet.

¶ Sed istud non tollit mihi contrarium de
§.itẽ symmachus/ qui fuit restitutus. Et sic
rõ illa est nimis gñalis/ ꝙ nõ inuenit̃ sup̱ior
qui possit illũ apostaticũ eiicere. Nec video
si datur superior qui potest restituere nõ in
trusum, quare ẽt virtualiter nõ detur sup̱ior
qui eiiciat intrusum: maxime quia cũ dat̃
restitutio/ dat̃ alterius amotio. Facit quod di
cit tex.in.c. vñrabilẽ de elec. & tex.in.c. cũ ex
iniũcto/ de hęre. facit qđ dr̃ ĩ.c. inter corpora
lia/ de trãsla. p̱ræla. Vñ pro nũc nõ discederẽ
ab illa solutiõe abbatis in.d.c. licet, quã infra
referã in cõtrario ad.c. si quis pecunia: vt vi
delicet referatur ad difficultatẽ: quia non ita
de facili potest concilium congregari, quod
potest restituere/ sicut restituit symmachum.

¶ Sed adhuc videtur prædictis obstare tex.

A in.c.siquis pecunia.79.di.vbi si aliquis est in trusus in pontificatū, vult q̄ liceat cardinalibus & aliis clericis deum timētibus illum in uasorem anathematizare / & humano auxilio a sede apostolica illumexpellere. Nō reperio q̄ doctores tangant istam contrarietatem, & multum obstat iste tex. si quis pecunia, qui dat facultatem anathematizandi hoc est excommunicandi, eum solennitate. glo .xi .q. 3. si inimicus. Excommunicare enim est de lege iurisditiōis: vt in .c. dilectus de offi. ordi. c. q̄to / & ibi glo. de cō sue. & in.c. trāsmissā de elec. & ibi glo. & in.c. aqua de conse. ecc. vel alta, cum simil. Intantum q̄ requirit causæ cognitionē: vt dr̄ post glo. in.c. nouit de offi. lega. Sed ad illū tex. potest responderi q̄ non dicit cardinales esse iudices intrusi vel q̄ habeant iudiciariam cognitionem super iure intrusi: sed dat eis & quibuscunq̄ clericis deum timentibus & etiam laicis facultatem oī conatu eum eiiciendi & expellendi, ex quo non est formiter electus sed manu populari intrusus. Vnde possunt cardinales anathematizare tanq̄ priuati / idest habere illum intrusum p̄ anathematizato. Et hoc videtur velle cardi. in cle. 2. in. §. irritum de elec. & propterea tex.

B dat facultatem procedendi ad faciendum veram electionem. Facit tex. in. c. in nomine domini. 23. di. vbi si post factam electionem concordem bellica tempestas impediat verum papam inthronizari dat̄ ei facultas ad ministrandi / hoc non obstante. & si hominū prauorum peruersitate impediuntur cardinales quominus gratuita in vrbe fiat electio nihilominus poterunt etiam si numero pauciores fuerint procedere ad electionem.

¶ Vnde dicit ibi domi. & alexan. in. d. c. in nomine domini / respōdendo ad contrarium in d. §. patet, 3. q. 1. & archi. q̄ aut papa fuit spoliatus dicendo ipsum esse hæreticum, & tūc hæc exceptio ei obest. 8. di. quo iure. & de hac exceptione cognoscet concilium. 40. di. si papa. & cognito q̄ non sit hæreticus / eū restituet. & ita procedit versi. item symmachus. Quod videtur esse rationabile: quia opponitur exceptio notorii criminis / ipso iure priuatione digni: vt late examinat abb. in. c. item cum quisde resti. spolia. & latius in dispu. titius. ideo non datur restitutio nisi prius cognoscatur an sit hæreticus. Sed quo ad hoc adhuc obstat. §. item symmachus, qui vult q̄ non tenetur accusantibus respondere nisi prius restituat̄. Ad quod facit tex. & quod ibi dicitur in. c. 1. de resti. spo. in. 6. Et symmacho etiam opponebatur exceptio hæresis: vt in. §. hinc etiam, & ibi glo.

C 17. di. Et pro hoc etiam facit quod dicitur in fra / quando possit electo a duabus partibus obiici exceptio hæresis. Vnde nec ista videtur bona solutio. Aut opponitur papæ petenti restitutionem exceptio propter crimē intrusionis violentæ sine titulo. & hoc pendet ex articulo an agenti possessorio recuperādę / obstet exceptio nō cāonicę institutiōis vt teneatur iustificare possessionē ex titulo. De quo dicendū est vt in.c. in literis / &.c. ex p̄te de resti. spol. & iuribus supra allegatis in p̄posito. Vn̄ etsi papa debet restitui / habebit ostēdere se canonice electū ab habētibus facultatē: & sic iustificare possessionē ex titulo, sicut & cęteri alii inferiores / & in aliis b̄ñficialibus: alioquin nō esset restituēdus p̄ illum tex. de quo vide ēt ibi alex. Quod intelligit domi. ēt si a principio fuerit intrusus dūmodo subsecuta non fuerit cōcordia & ratificatio per. c. licet de elec.

¶ Sed hoc vltimū cōtradicit illi q̄d diximus statutū in cōcilio cōstantien: quia vr̄ limitandū per illud quod dr̄ in cōstitutiōe frequens in. 39. sessione in. §. qui vero: quæ disponit

D q̄ñ fuit electio meticulosa & electus intrusus / vt nō possit p̄ sequentē cōsensum ratificari, de quo dicemus in examine p̄prii articuli. Et sic ex præmissis adhuc videt̄ domi. confundere illā rōnem illius tex. qui dicit q̄ nō habet supiorem, inquantū vult q̄ concilium restituat: cū tñ & glo. ibi & glo. hic in verbo audiētia / & glo. ibi. 3. q. 1. i summa velit q̄ ad eū regl'r spectat destituere ad quē spectat instituere. c. 1. &. 2. de capel. mona. & in.c. cum ex iniūcto de hęre. c. cū et plātare. §. i eccl'iis de priuile. cū simil. Qui. n. pōt via iudiciali restituere / videt̄ posse ēt eiicere: & q pōt cōdēnare / pōt regl'r absoluere. c. inferior. 21. di. cū cōtrariorū eadē sit disciplina. l. 1. ff. de iisq sunt sui vel alie. iur. & insti. eo. ti. & in ti. de tutelis in prin. cū simil.

¶ Sed pōt dici q̄ ista sunt gñaliter vera, sed fallūt in aliqbus casibus vt patet in dictis iuribus. Sed si recte aduertat̄ solutio dñici & alexādrini præsupponit q̄ sit dare supiorē: ex quo vult q̄ cōciliū restituat, & ēt ex quo vult q̄ hēat iustificare possessionē ex titulo: & sic cōtrariū eius q̄d p̄suppōit. §. patet cū dicit q̄ nō habet superiorē. Itē præsuppōit aliud q̄ ita papa habet iustificare possessionē ex titulo sicut qlibet alius inferior: cū tñ papa nō liget̄

A iure cõi(imo qđ magis ẽ)colorare possessio-
nem ex titulo est magis de stylo & consue-
rudine curiæ romanæ q̄ de iure:vt oẽs(ma-
xime ioã.de fan.)dicũt in.d.§.patet,post de-
ci,679.de resti.spol.ĩ antiquis,& in locis su
pra allegatis.Et sic vult ꝙ stylus etiã liget pa
pam.
¶Vnde posset ẽt alr̃ responderi ꝙ nõ sequit̃
quis potest restituere papã eiectũ(vt in.§.itẽ
symmachus)ergo põt eiicere papã intrusũ
violẽter:quia posset esse intrusus qui nõ ha
bet superiorẽ qui eum eiiciat.Et ꝙ hoc pos-
set referri ad factum:quod vr̃ probare.§.pa
tet,qñ refert tex.in.d.c.siquis pecunia.79.di.
Vel põt referri ad difficultatẽ:quia nõ tã de
facili potest concilium congregari q̄ potest
restituere/sicut fuit in.§.symmachus.& hoc
ĩ simili ponit abb.in.c.licet de elec.supplẽdo
ad illũ tex.inquantũ dicit ꝙ non hẽt supio-
rem ad quem possit haberi recursus:supplet
s.commode.non enim dicimur posse quod
commode non possumus.l.nepos proculo.
ff.de verb.sig.& idem abb.in allegationibus
factis in concilio basilien.quæ incipiunt qñ
veritas in.10.rõne in fi.Et quia conciliũ nõ
semp sedet vt ibi,ideo spoliatus non restitui
tur.¶Et istã eandẽ solutionem sentit barba.
B in.c.ꝙ translationem in.33.col.de offi.lega.
& est vna de fallentiis quæ dantur ad regulã
ꝙ spoliatus debet ante oĩa restitui in.l.natu-
raliter.§.nihil cõc/de acqui.poss.l.si quis ad
se fundũ.C.ad.l.iul.de vi.c.1.de resti.spol.in
sexto.& in.c.in literis cũ seq.de resti.spol.&
d.§.patet/&.§.item symmachus supra ad-
ductis.
¶Sed ista solutio non satisfacit:quia licet nõ
commode congregetur concilium,non se-
quitur ꝙ non sit dare superiorẽ qui restituat
super quo se fundat ille tex.ex quo sequuta
congregatiõe poterit cõciliũ restituere.Nec
iura quæ dicunt aliquẽ spoliatũ restituendũ/
põderant difficultatẽ facti in restituendo/vt
ex hoc impediatur restitutio quominus fiat.
Videmus.n.ꝙ præbẽt iura authoritatẽ parti
ẽt post longum tẽpus recuperare rem ꝓpriã
qua qs est spoliatus vbi in recuperatione est
difficultas:vt patet in recuperatione alicui⁹
magni & fortis castri & fortalitii vel alicui⁹
ciuitatis etiã post decenniũ:vt dicunt doc.in
c.olĩ el primo de resti.spol.maxime ĩmol.&
angelus in.§.quadrupli.17.col.insti.de act.
bar.in.l.1.§.cũ igitur.ff.de vi & vi armata.
Ponit bal.in.l.fi.C.de iis qui a nõ dño manu
mittuntur.

¶Vnde posset & alr̃ responderi ꝙ imo tũc
videtur permitti eiectio oĩ conatu qñ nõ ha C
bet superiorem per.d.c.si quis pecunia.Vel
potest responderi ꝙ romana ecclesia non ha
bet aliquem superiorem singularem domi-
nũ ad quẽ in occurrentibus dubiis possit ha
beri recursus:& ideo multa specialia sunt in
troducta in electione romani pontificis.&
ꝙ intrusus ideo eiectus non restituitur/quia
non habet superiorẽ,sicut est in aliis inferio
ribus ecclesiis quæ habent supiorem.¶Nec
per hoc dicitur ꝙ cõciliũ(q̄uis nõ sit supius
papa vero & indubitato)si in electione pape
occurrat dubiũ non habeat cognitionẽ/pro
pter periculũ vniuersalis ecclesiæ.nec si hoc
casu quo de papa cognoscit diceretur supior
(de quo dicetur infra)propterea habetur in
cõsideratiõe/propter difficultatẽ cõgregãdi.
nec põt vere dici superior,quia nõ in oĩbus
simpliciter est supior.Et ꝑ dictũ.§.patet/vo
luit egi.(referendo ibi gratianũ)ꝙ licet alias
quilibet violentus & ꝑdo sit restituendus(vt
in.c.in literis cũ simil.de resti.spolia.)secus
est in intruso in sedẽ apostolicam,quia non
restituitur.Ita dicit ipse in.c.1.de iniu.in.6.
& pono infra in illa quæstione sed vltra præ
dicta pone ꝙ aliqui principes velint præfige
re terminũ papæ ad congregandum conci- D
lium &c.
¶Põt declarari ista solutio per verba magis
cõsona literę:ꝙ tunc demum datur facultas
cardinalibus & clericis & laicis anathemati-
zandi & humano auxilio a sede ap̃lica pellẽ
di intrusum qñ papatus & sedes apostolica
per violentiam occupatur.quo casu si spolia
tur quia non inuenitur superior cuius offi-
cio ille apostaticus spoliatus si restitueretur
postea posset excludi,ideo nõ restituitur.Et
hoc habet locũ siue referamus ad factũ eius
qui per potentiã violenter manu militari &
populari occupat,siue referamus ad ius:qa
ex quo sedes vacat saltem de facto(quia nul
lus est in possessione papatus qui sit verus
papa ad quem possit haberi recursus)ideo li
cet per cardinales talẽ anathematizare & hu
mano auxilio pellere.quod fit iuris authorita
te,& alias non liceret si non esset per violen-
tiam populari vel militari tumultu intrusus.
ideo iuris authoritate propter carentiã supio
ris/de facto eiectus non restituitur.
¶Sed obstat inquantum dicit si quis pecu-
nia:quia videtur ꝙ si papa per pecuniã ob-
tineret pontificatum/possit humano auxi-
lio per cardinales & alios pelli a sede apo-

A stolica & anathematizari &c. Sed dic ꝙ ille tex. debet intelligi qñ cum pecunia vel humana gratia vel populari tumultu interuenit etiam violentia intrusi: vt probat tex. in d. §. patet: & tex. in d. c. si quis pecunia/ ibi inuasorem illum &c.

¶ Ad. §. item symmachus, dicendum est ꝙ symmachus erat spoliatus/ & etiam impetebatur ꝙ responderet obiectis criminibus in concilio. ideo fuit decretum ꝙ non prius teneret respõdere q̃ restitueretur. Et forte ab actore spoliatus etiam non tenebatur respõdere. & si a tertio & criminaliter impetebat̃, erat de maiori parte substantiæ: quia de papatu. Vide in. d. c. 1. de resti. spolia. in. 6.

¶ De exceptione hæresis in papam.

ED QVID SI papa est electus a duabus ptibus iuxta formã. c. licet. vtrum poterit cõtra eũ opponi exceptio hæresis. Et glo. quinta in. d. c. licet. goff. philip-B pus & vin. (secundum ꝙ referunt egidius & ostien. ibidem) & ioannes. 21. di. §. nunc autem. & in. c. si papa. 40. di. & in. c. si quis pecunia. 79. di. & calde. in. d. c. licet. & bal. ibi (qui dicit ꝙ qui excipit de hæresi, non proprie excipit sed dicit nullũ esse) tenẽt ꝙ sic. ¶ Sed alanus/ vinc. (vt refert ioã. an.) & inno. cõpostel. ioã. an. anto. cardi. & abb. petrus de ancha. & ioan. de immol. videntur velle ꝙ post electionem factã formiter a duabus partibus & receptionem, non possit opponi exceptio hæresis/ sed bñ possit accusari per. c. si papa. 40. di. quod & refert domi. in. c. vbi periculũ in. §. ceterum in glo. in verbo idoneo/ de elec. in. 6. Et idẽ videtur velle cardi. in. cle. ne romani. §. penul. de elec. & henricus boich in. d. c. licet. Et hoc p rõnem illius tex. q gñaliter prohibet posse opponi aliquã exceptionẽ. Quo ad id qd̃ dr̃ de accusatiõe, vide doc. in. c. in fidei/ de hære. in. 6. Pro quo facit. 17. di. §. hinc ẽt, & §. serenissim⁹. & 2. q. 7. §. itẽ symmachus. Et in hoc dicũt cũ releuari: quia cũ debeat eligi papa a duabus ptibus vt ibi, releuat̃ primo/ quia ipse ẽt cõnumeratur in numero duarũ ptium: & secũdo quia cõtra eũ postq̃ est electus nõ põt opponi aliqua exceptio. ¶ Verũ

C aũt hoc sit verum simpliciter ꝙ ipse computetur in numero duarũ partium, vide ibi latius per doctores post glo. quia non procedit sine dubio: quia glo. tenet ibi contrariũ de quo vide ibi in. d. c. licet distinctionẽ bal. & cardi. in. 9. q. Et abbas ibi vult tũc demum cõputari vocẽ electi qñ prius fuit ab aliis electus/ & ipse postea cõsentit electioni de se factæ: quia tunc non põt dici ambitiosus. Et si ipse ante dedisset vocẽ suã alteri, põt recedere ab electiõe quã fecit & accedere ad electionẽ de se factã: quia admittitur variatio paccessum: vt ibi est tex. & dicũt doc. ¶ Adde ẽt ꝙ licet quis nõ possit eligere seipm̃ (vt in. c. fi. de insti.) tñ si electio papæ cõmitteretur a cardinalibus vni/ ille posset eligere seipm̃. & hoc casu nõ hẽt locũ. c. fi. Ita dicit archie. flo. in tertia parte historiæ suæ ti. 21. c. 4. Quod ideo dicit quia tunc vice oĩm aliorũ eligit. & dicit hoc euenisse in ioanne. 22. De quo dubito si non fuisset data ẽt facultas eligendi se ipsum. & contrariũ videtur velle ostien. in. d. c. licet.

¶ Sed contra opinionẽ inno. & relatorũ supra & aliorũ sequacium, facit ꝙ si põt accusari a fortiori videtur ꝙ possit cõtra eũ excipi: quia cui damus actionẽ multo magis exceptionẽ. l. 1. §. ait prætor. ff. de suspicibus. D & l. cui damus. ff. de regulis iu. c. qui ad agẽdum eo. ti. in. 6. ¶ Aliqui respondent ꝙ illa regula non habet locũ in possessoriis adipiscendæ possessionis: vt fuit ioã. an. in. d. c. licet, qui remittit se ad. d. c. qui ad agendum. Sed cardi. in. d. c. licet/ tenet ꝙ imo veritas est in contrarium. i. ꝙ illa regula non habet locũ in possessoriis recuperandæ in quibus nõ obstat exceptio dñii, tñ in possessoriis adipiscendæ & retinendæ sic in quibus obstat exceptio dominii: vt ponit dy. in. d. regula qui ad agendum.

¶ Cum opinione inno. tenet etiam ioan. de ligna. in. d. c. licet. Pro qua opinione facit secundum egidium bellamera ibi / ꝙ aut talis electus possidet. & tunc cessat exceptio, quia cessat actio. ff. vti possi. l. 1. §. interdictum autem. exceptio enim est actiõis exclusio. l. 2. in prin. ff. de excep. Aut possedit & est spoliatus. & tunc statim nulla exceptione audita restituendus est. c. item cũ quis. & c. i lrĩs de resti. spolia. & in papa spoliato tex. in. d. §. itẽ symmachus. 2. q. 7. Aut possessionem nũq̃ habuit. & tunc adhuc idem: quia cum talis electio vim confirmationis habeat (vt ibi & 23. di. in nomine dñi) nulla exce-

A prio debet eius executionē impedire. Ad hoc
q̄d legr̄ in.c.constitutus de appel.&in.c.acce
dens de accusa.& per egi.in.c.quod sicut de
elec. Et quia si esset aliud dicēdū ī aliis, secus
vr̄ dicēdū in hoc casu electiōis papæ/in quo
aliquid speciale quo ad hoc statuitur: vt.d.c.
licet in fi.& simile in.c.indēnitatibus.§.sane
&.§.verū eo.ti.in.6.ad regulā qui ad agēdū.
¶ Volendo tenere opinionē inno.pōt respō
deri ꝙ regula est vera qn̄ ad idē est agēdum
& excipiendum/& ad idem tēdit actio & ex
ceptio: vt dicit inno.in ista materia in.c.īter
dilectos de exces.prælа.quia actio siue accu-
satio tendit ad vindictam/& non ad persecu
tionem rei familiaris: sicut exceptio quæ pro
ponitur pro defensione iuris vel rei familia-
ris. Vn̄ in proposito qn̄ papa accusatur de
hæresi actio siue accusatio tendit ad pœnam:
quia tendit ad hoc vt priuetur & amoueatᷓ
a papatu.sed qn̄ excipitur ꝙ est hęreticus/nō
impedit: nec per talem exceptionem remo-
ueri pōt a papatu,nec per eā tollitur titulus
papatus. Et ideo quia exceptio & actio ten-
dūt ad diuersa,non habet locū reg̾la cui da-
m⁹ actionē & exceptiōem: imo tūc aliqn̄ datᷓ
actio & nō exceptio. Vn̄ in simili si periurus
B vel criminosus qui pōt priuari beneficio re-
cipit beneficiū & agit super illo cōtra tertiū,
reus non pōt excipere de crimine ad effectū
vt ipse repellatur ab agendo & petendo suū
beneficium/& tn̄ pōt contra eū agere vt pri-
uetᷓ: vt dicit cardi.in.c.cōstitutis ī fi.de appel.
Facit quod dr̄ ī.c.dilecti de excep.vbi dema
teria & in.c.sup iis &.c.accedēs de accusa.&
quod dr̄ in.c.1.de excep.&.c.2.de confes.

SVB isto articulo cōprahendendo plu
res casus,dic secundū egidiū bellame
ra ꝙ aut quęritᷓ vtrū electio facta de hę
retico & pertinaci ad papatū sit ipso iure nul
la. Et dicendū est ꝙ sic argumēto.c.quicūq;
§.hæretici autem de hære.in.6.& quod not.
a 9.di.anastasius in prima glo.&.2.q.7.sa-
cerdotes,cum ibi notatis per glo.& archi.&
q̄d notatᷓ.24.q.1.in summa.&.ca.cā &.q.c.
1.2.&.3. Facit dictum apostoli ad titū.c.3.
ad finē. Et facit ratio: quia in natura nō pōt
verū caput in totū a corpore seu mēbris se-
parari.nā sicut ep̄us est caput ecclesiæ suæ p-
ticularis (vt in.c.nouit/de iis quæ fiunt a præ
la.7.q.1.c.scire &.c.deniq;) sic & papa est ca
put vniuersalis ecclesiæ: vt in.c.significasti de
elec. Et sicut non potest separari ab episco-
po capitulū eccl̾ię (vt in.c.cum non liceat de
præscrip.) ita dicendum est in papa. Sed hæ-
retici & schismatici sunt diuisi & separati ab
ecclesia: vt in.c.firmissime de hęre.&.24.q.1. C
per totum.igitur papa hæreticus tanq̄ sepa-
ratus ab ecclesia non est papa: & electio de
eo facta erit nulla, & idem si non sit vir sed
mulier. ¶ Sed si sit vxoratus & vxor non po
test induci ad seruandum continentiam,co-
habitabit cum ea: vt dicitur post glo.in.c.si
quis pecunia.79.di.& dicit anto.& abb.in
c.licet.& dicit domi.in.c.vbi periculum.§.
cęterum de elec.in.6.¶ Vtrum autē eo casu
retinebit pontificatum,dicitur ibi in.d.c.si
quis pecunia ꝙ sic. Imo secundum ꝙ dicit
mathesillanus in addi.ad trac.anto.de bu-
trio,eo casu si papa non potest induci ad re
nuntiandum/ex quo vxor non vult seruare
continentiam posset propterea deponi: vt
refero infra in quæstione quando papa pas-
sim committit simoniam & est incorrigibi-
lis/ vtrum posit deponi. Quod dictum ma
thesillani an sit verum,vide in.d.c.si quis pe-
cunia: quia non videtur ꝙ papa posit post
electionem a papatu eiici nisi propter hære-
sim.& maxime quia ꝙ papa non posit reti-
nere vxorem, videtur esse de iure positiuo:
præsertim si cardinales fuissent conscii tem-
pore electionis ꝙ erat vxoratus.
¶ Et idem in infante.s.ꝙ sit nulla: quia non D
est capax ordinis secundum.d.anto.ibi. Et
idem si sit iudæus/paganus/non baptizatus
& fidei christianę inimicus: vt ponunt doc.
in.d.c.licet.maxime egi.in.5.quæsito, in ver
bo absq; vlla exceptione,in versi.sexto dico.
Et ibi etiam ponit idem si sit mulier. Et idem
videtur ioanni.an. in nouella dicendum de
monacho. Quod non est simpliciter verum
vt ibi notat abb. in quarto notabili.& ponit
cardi.in.28.quæstione,qui simpliciter tenet
contrarium in.d.c.licet,quod late exami-
nant doc.in.d.c.licet.
¶ Et idem si sit furiosus secundum anto.&
abb.in.d.c.licet. Qui abb.simpliciter intel-
ligit in omni exceptione per quam iure di-
uino vel naturali infertur ꝙ non posit es-
se papa: quia tales exceptiones non solum
inficiunt ius habendi sed etiam possidendi.
& dummodo furiositas fuerit ante & tp̄e
electiōis secūdū anto.ibi.¶ Idem si oppona
tur ꝙ fuerit electus adhuc viuēte papa cum
forte crederetur mortuus,vel ꝙ esset ita tem
pestate maris oppressus ꝙ euadere non pos
set: quia non valeret electio: quia viuus est
non solum qui viuere potest sed qui mori
potest/ notatur.ff.de manumis.testa.l.qui

concilium teneretur/ & contra electum & pos-
A sessorem obiiceret notoria hæresis, conciliū
posset per se cognoscere:quia sufficit ꝙ alle-
getur notoriū.& sicut potest opponi ꝙ nō est
electus a duab⁹ partibus, pariformiter & mul
to magis opponi potest ꝙ est notorius hære-
ticus. Et concilium procedet tanꝙ contra no
torium hæreticū sine alia accusatione: vt pa-
tet ex iis quæ ponit anto.in.c.vestra/in.3.col.
de cohabi.cle.& muli. Licet doc.post electio
nem (quia potest ilico se ingerere admini-
strationi)in hæretico ēt simpliciter dicant ꝙ
non possit excipi/sed ꝙ debeat accusari, non
aliter distinguendo. ¶ Et si recte inspiciatur,
ista mea opinio nō contrariatur dictis docto
rum in.d.c.licet: quia eorum dubietas est ꝙ
contra electum in papam a duabus partibus
& receptum nō potest obiici exceptio etiam
notoriæ hæresis quominus remaneat papa &
administret papatum: quia sola exceptio no
toriæ hæresis non suspendit eum ab admini-
stratione papatus: sed debet accusari / secun-
dum ꝙ dicunt in.c.infideli.de hære.in.6. Et in
casu nostro dicitur ꝙ postꝙ est cōgregatum
concilium/ ita potest procedi contra papam
hæreticum notorie per viam exceptionis si-
B cut per viam accusationis: quia cōcilium iu-
dicat de hæresi papæ,siue illud sit per viam ac
cusationis siue exceptionis / sine differentia.
Facit quod dicitur in.c.1.in fi.de excep.& in
c.super iis &.c.accedens/de accusa.

¶ VNDE concludendo ex præmissis di-
cendum est ꝙ si quærimus vtrū hæreticus ha
beat titulū papatus, dicēdum: est ꝙ non/ siue
fuerit hæreticus ante electionē siue sit factus
hæreticus post electionē: & siue fuerit & sit in
possessione pontificatus vel non: vt in.c.si pa
pa.40.di. Et de hæresi semper poterit accusa-
ri in concilio: vt in.d.c.si papa, & dicitur in.c.
super eo de hære. ¶ Si autē quærimus vtrum
possit excipi de hæresi ante electionem, clarū
est ꝙ sic: quia vulnerat titulum pontificatus
habēdi & possidēdi. Si vero quærimus postꝙ
est electus a duabus partibus / vtrum electio
sit nulla, dicendum est ꝙ sic/ ex quo tempore
electionis erat hæreticus. Si autem post ele-
ctionem fit hæreticus, desinit ipso iure esse
papa: vt de his duobus casibus supra dicitur.
¶ At si quærimus vtrū possit excipi postꝙ est
electus ad amouēdum eum a pontificatu, di-
cendum est ꝙ nō poterit si fuit receptus: tum
quia non est superior ad quem possit haberi
recursus, tum quia ex quo ipse receptus nihil
petit (cum iam possideat) cessat actio/ & con-

sequenter exceptio quæ est actionis exclusio:
C vt dicit abbas in.c.licet in glo.in verbo exce-
ptiōe. Et hoc siue sit hæreticus notorius siue
occultus: ex quo est electus receptus & paci
fice administrat, vt supra dictum est.
¶ Si autē nūꝙ fuit receptus nec admissus nec
administrauit, tunc aut hæresis est occulta.
& non potest excipi per.c.licet/ex quo est ele
ctus a duabus partibus, nec poterit impediri
quin administret: vt in.c.in nomine domini
23.di. quia virtualiter non requiritur aliqua
receptio nec admissio: quia ipso facto quōd a
duabus partibus reperitur formiter electus/
potest propria authoritate administrare. d.c.
in nomine domini secundum inno. & refert
cardi.in.14.quæstio in.c.licet de elec. Sed de
bet accusari secundū cōmuniorem opinionē
in.d.c.licet. Et hoc probat tex.in verbo redar
guere quod denotat accusationē in.d.c.si pa-
pa/secundum henricum in.d.c. licet. ¶ Aut
hæresis est notoria, & impeditur iste electus
qui nunꝙ possedit quia nō admittitur & sub
trahitur ei obedientia. Et isto modo exceptio
admittitur: quia talis inficit titulum & ius ha
bendi & possidēdi. Et hoc videtur velle abb.
post anto.in.d.c.licet: cum ipse abb. tantū cō
sideraret si fuit vel non fuit adeptus possessionē,
nec considerat an sit notorius hæreticus / sed
simpliciter loquitur in quocūꝗ hæretico. Et
hoc tenet egidius hic, cum vult hoc posse op
poni extraiudicialiter per glo.& archi, 24.q.
1.in summa. ¶ Non obstat quod dicit de vr-
bano ioan.de fan.in. §. item symmachus. 2.
q.7. tum quia vrbanus erat possessor papa-
tus/nec obiiciebatur ei exceptio hæresis, tum
quia erat dubium an metus esset iustus, & an
electio facta per metum esset nulla. Secundū
autem egi. ista exceptio notoriæ hæresis non
potest opponi iudicialiter: quia sufficit ꝙ sit
electus a duabus partibus ad hoc vt nulla ei
exceptio possit obiici: vt in.d.ca.licet. quin-
imo (quod plus est) sufficit quomodocunꝗ
fuerit nominatus in papam secundum ostiē.
& anto.in.d.c.licet.
¶ Et opinio egidii videtur comprobari com
muniter, nam inno. immol. compostel. ioan.
de ligna. henri. ioan. anto. car. simpliciter lo-
quentes, non distinguunt an iudicialiter vel
extraiudicialiter / an hæreticus notorius vel
occultus: sed simpliciter volunt ꝙ post ele-
ctionem a duabus partibus & acceptationē
subsecutam electi / nulla possit ei obiici
exceptio etiam hæresis, sed ꝙ debet accusari.
¶ Sed secundum opinionē abbatis siculi (qui

A considerat possessionem anteq̄ cœperit administrare) potest obiici de hæresi & aliis exceptionibus iuris naturalis & vulnerantibus titulum & ius possidendi. Pro quo videtur tex. in. d. c. licet: q ad hoc vt nulla possit obiici exceptio/ requirit ꝙ sit electus & receptus a duabus partibus. Et hoc dicit ostien. ibi in verbo receptus. Et hoc mihi placet. Licet eo respectu vt possit per seipsum administrare/ sufficiat etiam si non fuisset receptus secundum ioan. an. qui sic refert ostien. in hoc.

¶Si autem ista exceptio notoriæ hæresis opponitur post electionem/receptionē & administrationem, in hoc non reperio ꝙ doc. aliquid specifice dicant: sed ex quo simpliciter loquendo dicūt electo a duabus partibus recepto & admisso non posse obiici de hæresi non distinguendo de occulta vel notoria, videntur velle ꝙ non possit excipi sed accusari. Et istud clare ꝓsequit̄ egidius hic in eo qui est electus a duabus partibus & receptus & durat receptio/ vt supra dicitur. & rationes eorū quæ diuersæ sunt/ procedunt etiam in notoria hæresi.

¶Sed postq̄ esset cōgregatū cōciliū ad discutiendum de viribus tituli papatus, mihi videtur etiam si per viam exceptionis notoriæ B hæresis procedatur/ ꝙ talis exceptio esset admittenda: quia ad accusandum non sic de facili solet accedi, & esset causa fouendi hæreticū caput in sede apostolica, & in notoriis nō requiritur petitio neq̄ libellus neq̄ accusatio, maxime in materia peccati & tangēte publicam vtilitatem: vt dicitur in. c. vestra/ maxime per anto. in. 42. col. Et poterit conciliū procedere per viam inquisitionis secundum anto. ibidē col. 37. versi. venio ad quartū. Et notoriū sufficit ꝙ allegetur & proponatur: vt in cle. appellanti/ de appel. Et super notorio procedit̄ ad executionem sine sententia: vt in. l. ictus fustium/ ibi bar. ff. de infamibus.

¶Non obstat ꝙ. c. licet/ prohibet opponi omnem exceptionē: quia ad hoc respōdet ibi abb. Item illud intelligitur ꝙ per exceptionē non impediatur administrare: sed ꝙ nō possit per concilium amoueri ille qui non esset nec esse posset papa / non fuit sensus illius tex. nec ꝙ hæreticus remaneret papa. Et hic adde quæ dicentur infra in illo articulo an sit sufficiens causa congregandi concilium propter simoniā in versi. sed quæro vlterius.

¶ET ex his patet ad quem spectabit congregatio cōcilii in primo casu secūdi mēbri: quia si reperitur vnus electus a duabus partibus formiter/ & voluntarie receptus, si de electione constat nec tempore electionis constitit notorie de aliquo crimine ipso iure inficiente titulum papatus / vel si non constat de electione & receptione a duabus partibus tamen non est dare casum in quo partes valeant reclamare nec alius est intrusus, spectabit congregatio concilii ad talē possessorem excluso contradictore. Si autē est tale quid ꝙ inficit ipso iure titulum papatus/ & nondum ille receptus est/ & est casus in quo licite partes valent reclamare, tunc si nullus est in possessione/ congregatio spectabit ad cardinales ex quo habent iustam causam reclamandi, & nullus electus est verus papa: quia obstat tale quid ꝙ ipso iure inficit titulum papatus/ quod allegatur ante electionem vel in ipso actu electionis: alioquin semper cōgregatio spectabit ad eum. C

ALIVS & secundus casus secundi principalis membri erit quando sunt electi duo & recepti: & vna pars adhæret vni & alterum dicit hæreticum, vel e contra altera pars alterum dicit papam/ & alium schismaticum: & sic vtraq̄ pars habet partē suæ obedientiæ / & vterq̄ est in possessione partis suæ. Et tunc videtur ꝙ nullus ipsorum conuocabit, sed potius ecclesia dicetur quasi D vacare: vt dicitur in. c. 1. de schisma. in. 6. ex quo non constat nec de vero papa nec de vera alicuius quasi possessione papatus. & tunc vel cardinales vel habentes supplere per viā requisitionis congregabunt, & facta congregatione concilium sibiipsi authoritatem interponet. Ita dicit rosellus in. 4. q. in. 8. colū. allegat tex. in. c. si duo. 79. di. vbi duobus de papatu cōtendētibus cognoscit cōciliū, nec dicit tex. quis conuocabit conciliū. & allegat rosel. gesta bonifacii. ca. 2. Quod & videtur tenuisse pe. de ancha. in quadam sua responsione facta ad oratores regis franciæ in concilio pisano. & anto. de butrio in allegationibus pro concilio pisano. & do. in. ca. placuit 18. di. Et idem etiam dicit rosellus quando esset vnus notorie hæreticus/ per. c. si quis pecunia. 79. di.

¶Sed tu dic ꝙ isto casu vterq̄ propter possessionem suam conuocabit obedientiam propriam si voluerint effectualiter facere, & conuenient in vnum & erit concilium verum legitime congregatum. Et ad hoc facit quod ponit oldradus in consilio. 22. &. 23. de duobus electis ī imperatores & administrātibus iura imperii, & infra dicitur. Licet alexā. in. c

cunia.79.di.& dicit egi.in.d.clc. dudum de
A scpul. Vel a seipso concilium (vt dictū est) congregaretur. Et intelligo semper ꝙ vrbanius & cautius esset facta prius requisitione. Sed q̄n hæresis non est notoria & esset receptus & possessor, ipse congregat/ & nō alius q̄n ipse vult: & eius authoritate debet cōgregari ne spolietur papatu. ꝟ Et idem dicerem q̄n concilium non esset directe congregandum contra papam, sed ex nolitione & denegatione vel detractatione cōgregandi papa faceret se suspectū & vrgeret maxima necessitas tenendi concilii: videlicet ꝙ facta prius requisitione cōciliū posset per alios ad quos deuoluitur potestas vel a seipso cōgregari.

¶ Et idem dicendum quando duo contēderent de papatu. s. ꝙ spectabit ad aliam tertiā personam si ipsi detractant, vel a seipso congregabitur conciliū, vel per imperatorē vel regem vel catholicum quemcūq̄. de quo late vide infra in quęstione sed pone ꝙ inter duos contēdentes, Et facienda congregatio tunc non spectabit ad cardinales qui sunt diuisi in obediētia: quia cardinales sunt suspecti/ dicit alex. in. c. synodum. 17. di. in secūda col. Alioqn cessātibus p̄missis/ nō nisi ꝑ cau
B sis arduis & statū vniuersalis ecclesiæ tāgentibus (quæ habent terminari per sedem apostolicam & authoritate romani pōtificis) debet concilium cōgregari. c. de iis. 12. di. & c. multis. 17. d. Ita dicit alex. in. d. ca. synodū in prima col. 17. di. Alioquin in vno indubitato papa vbi nulla subesset necessitas, congregatio facta ꝑ inferiores papa sine eius authoritate/ esset nulla, nec posset cogi ad præstandum authoritatem cōcilio cōgregato si nollet: vt in. c. regula cum aliis similibus. 17. di. Nec tex. in. ca. nunc autem/ per rosellum adductus probat contrarium: quia non dicitur ibi ꝙ fuerit concilium congregatum sine authoritate papę. & ideo sine alia requisitiōe cōgregatio esse posset periculosa. ꝟ Dicerē tñ ꝙ in omni casu quo esset congregatum cōcilium sine authoritate papæ, q̄tumcunq̄ sit nullum si post papa ratificat & interponit authoritatem / gesta illius concilii propter papæ ratificationem valebunt: sicut fuit in gestis concilii calcedonen. quæ fuerunt confirmata per leonem: quia omnia nostra facim⁹ quibus nostram authoritatem impartimur: vt in. l. 1. C. de veteri iure enucle. &. c. si apostolicę de preben. in. 6.

¶ Et quod dixi ꝙ quia cardinales sunt suspecti eo casu alius congregabit concilium, intelligo nisi tunc omnes conuenirent in con-
C gregando: quia tunc possent ipsi congregare saltem per modum requisitionis. vt fuit factum in concilio pisano tꝑe gregorii. 12. & benedicti. 13. In quo si cardinales vtriusq̄ obedientiæ fuissent concordes, recte antipapas schismaticos deposuissent & alium creassent: vt clare determinat anto. de butrio i suo tractatu schismatis in secunda q̄one. ꝟ Sed si alius congregaret concilium non requisitis cardinalibus qui sunt diuisi in obediētia (quia vna pars obedit vni alia alteri) tūc bene subsisteret congregatio sine eis: quia sunt suspecti. alioquin si conuenirent, bene possent ipsi congregare: de quibus vide qualatius infra dico. Et intelligo causam papatus, siue dicatur papa male electus/ siue dicat renunciasse / siue dicatur ꝙ fuerit propria temeritate intrusus, siue dicatur iudæus/ hęreticus/ schismaticus/ inhabilis inhabilitate insurgente a natura quia fœmina, vel quia tēpore electionis erat amens & furiosus aperte: vt dicit glo. i cle. ne romani. & cardi. de turre cre. in trac. de conci. in. 8. ca. & alex. in. c. synodū 17. di. & feli. in. d. c. super literis.

¶ Istis & similibus casibus qui considerātur a doctoribus in. c. licet de elec. in materia nullitatis electionis & nullitatis tituli papatus, poterit congregari concilium sine papæ authoritate. Et hoc q̄n non est in possessiōe papatus: sed si est in possessione & non est sine sensu (vt quia non est notorius furiosus vel amens) & non est notorius hæreticus sed alias electus/ & non de facto intrusus sed receptus & admissus, q̄tumcūq̄ alias criminosus & hæreticus, debebit prius requiri vt ipse congreget: & si detractabit poterit ꝑ alios congregari. ꝟ Et isto modo debet intelligi quod dicit bal. in. c. olim de rescrip. Et licet idem bal. in. c. quia propter de elec. videatur velle ꝙ in materia schismatis ista potestas cōgregandi spectet ad cardinales, intelligo etiā vt supra dictum est q̄n esset schisma / et cardinales oēs essent concordes vel vtriusq̄ partis maior pars inuicem concordarent. Intelligo etiā si esset inter duos contentio de papatu exorta in ipsa electione/ & ipsimet cardinales electores ab vtraq̄ parte vellent congregare cōcilium pro submouēda contētione: quia tunc ex quo ambo electi contendūt de papatu/ poterunt tunc cardinales congregare, & ad eos fiet deuolutio quasi sede vacāte: vt infra dico. Et tanto magis quando cessat suspitio: quia nondum sunt diuisi in obe

dicentia. Et sufficietisto casu ꝙ maior pars cō A cordet secundum.d.anto.in.d.2. quęstione. Licet barbatius in.c.ꝙ translationem/in.23. col. velit contrarium(videilcet ꝙ tunc non fiat deuolutio ad cardinales, quia ipsi fuerunt causa contentionis.) & alex.in.ca. synodum 17.di. Vbi autē esset sedes vacans/& necessitas subesset cui aliter quàm per concilium prouideri non posset, per cardinales posset etiā concilium cōgregari: vt dicit domi. in.c. propter/in fi. 18.di. Et petrus de monte in trac. de potestate papæ in. 10.col. tenet ꝙ cardinales sede vacante cōgregare possunt conciliū ad citius regulādum electionem papę. de quo etiā infra in. 2. casu, versi. sed pone. & idem dicit cardi. in.d.ca. licet de elec. in tertia quæstione in fine.

¶ Et ex his colligo vnum: ꝙ si sede vacante cardinales existētes in conclaui non possent esse concordes in electione/possent conuocare concilium. Et ad hoc facit illud quod dicit ostien. & alii in.c. licet de elec. (in illa quæstione quid quando nullus cardinalis superesset/ quia omnes essent mortui) ꝙ tunc electio spectaret ad concilium vel ad clerum romanum, de quo infra dico. Et si tunc cardinales non essent omnes concordes in conuocā B do cōcilio iuxta. §. iidem quoq;. c. vbi periculum, forte maior pars poterit. & si nec maior pars, forte etiā minor pars posset constituere aliam maiorem partem contumacem: vt in simili dico infra in secundo casu secūdi principalis membri. & dicit feli. in.c. super literis de rescrip. Hoc tamen fieri non posset q̄diu cardinales vel eorum maior pars est in conclaui/ & sunt parati ad eligendum: vt in cle. 2. §. porro de elec. & ibi glo. quia volētes eligere non possent priuari suo iure. Et quia cū progressu temporis possent concordare/ & possent assumere alium modum: vt per viā compromissi. Item possent cogi ad concordandum per inuocationem brachii secularis (vt. 17.di.c. nec licuit. &. 23. q. 5. de liguribus) ponit ostien. in.d.ca. licet in penul. col. Facit quod dicitur in. §. præterea in.c. vbi periculum de elec. in. 6. ¶ Et intellige ꝙ non semper pro quolibet crimine congregabitur concilium contra verum papam: sed in casibus quibus infra dicetur debere congregari concilium. Quid enim si contra papam obiiciatur adulterium quod non est notorium/ & requiratur papa vt congreget concilium vel præstet authoritatem congregandi/ & papa differat, crime bene ex se vel per potentiam alicuius laici congregatum tale con C cilium, non crederē: quia potius dicetur conuenticulum vel conciliabulum: vt dicit tex. in.c. multis. 17.di. Requiritur enim vt sit tale quid quod papæ obiicitur vt scandalizet vniuersalem ecclesiam: puta quia delictum est notorium & papa incorrigibilis: vt vult illa glo. in.c. si papa. 40.di. de quo alibi plenius dicetur. Vel ꝙ adsit alia necessitas: puta periculū quod pateretur christianitas ꝑpter discordiam principum christianorum. Vel ꝙ ecclesia & status christianitatis esset ita prolapsus in aliquē grādem errorē(vel ex frequentia conuersandi cum iudæis & aliis infidelibus/ vel ex alia causa) ꝙ verisimiliter posset dubitari populum christianū periclitari circa fidem.

¶ His & similibus casibus & non passim pro quolibet delicto & ad cuiusq; instantiā (etiā si contra papā & quidem requisitum agatur) habebit congregari conciliū: quia posset esse causa alicuius schismatis. Satis enim videretur si tunc absq; alia cōcilii congregatione posset sedari crimē quod ei obiicitur/vel causa propter quam requiritur ꝙ cōgreget cessare. vel si se purgaret: vt fuit in leone papa, qui habuit. 12. episcopos in sui purgatione: vt in.c. omnibus. 2.q.4. Quinimo idem leo ostendit D ꝙ se ex propria voluntate voluerit purgare non ex necessitate, subiiciens non per hoc ꝙ sic se purgare voluit propterea similiter successores teneri: vt est tex. in.c. auditū. 2. q. 4. ¶ Vbi enim non subest magna necessitas, est in potestate eius congregare quando ei placet. Et hoc in effectu vult anto. de butrio in d.c. licet, dum vult ꝙ quia papa non habet superiorē, si aliquid ei obiicitur/ de hoc non cognoscit cōciliū nec aliquis viuens/etiā si esset aliqua dubietas de viribus electionis. Quod dicit contra illos notandū qui dicunt ꝙ tunc debet congregari concilium: quia eius peccatum nullus iudicat/ sed solius dei iudicio relinquitur: vt in.c. aliorū. 9.q.3. Et hoc videtur satis rationabile: maxime quia videmus hodie de facili quosdam principes quærere festucam in oculis pōtificum: & cum pōtifices nolunt annuere eorum petitionibus, de facili in pontifices excandescunt/& obedientiam subtrahūt/ & libertatem ecclesiasticam depriment & ad spiritualia manum apponunt, ita vt de beneficiis vacantibus & prælaturis non nisi pro velle ipsorum pontifices prouidere cogantur, & in spiritualibus ad angulum vt ita dixerim pōtificatum restrixerint. Cum ta

A men ad sacerdotes voluerit deus quæ in ecclesia disponenda sunt pertinere: vt in.c.si imperator.96.di,& dominus noster iesus christus rex & iudex vsq ad diē passionis seruauit honorem pontificibus, quis illi nec dei timorē nec agnitionē christi seruassent. nam cum leprosum mundasset, dixit illi vade & ostende te sacerdotibus & offer donum: sacerdotem adhuc appellans quem sciebat esse sacrilegū: vt.93.di.dominus noster. Et propterea posset contingere alterius pontificis creano & schisma oriri: a quo postq deus tēporibus istis nos liberauit, omni studio cauere oportet ne aliquod nouū suscitet. Quinimo quantumcunq illa glo.in.c.si papa voluerit φ pro quolibet crimine notorio posit papa accusari si est incorrigibilis / & licet abbas in.c.significasti de elec. dixerit illam glo. cōmuniter approbari: tamē petrus de palude & communiter theologi videntur illā improbare: vt ponit archie. floren. in sua summa in.3.parte / ti.23.c.5.de potestate ecclesiastica signata per claues, versi.6.incipit quæritur vtrum papa possit deponi. & eodem li. ti.24.c.2.versi.7. Quod qualiter sit intelligē dum/ & an sit causa sufficiens ad congregandum concilium / & an ex hoc possit papa ac

B cusari & deponi, alibi inferi⁹ dicet.v. Et ideo non passim contra papam proclamari oportet ad concilium: sicut quotidie aliqui nō verētur pro re minima: & si aliquid contra eos fiat pro tuitione & recuperatione rerum ecclesiasticarū/& papa vtatur brachio ecclesiastico, proclamant ad futurum cōcilium: quia vt inquit carolus imperator in.c.in memoriā 19.di.loquens de papa, quis sedes apostolica durum et vix ferendum iugum imponat, tamen cum mansuetudine & humilitate pia deuotione est ferēdum. Et beatus gregorius scribens archiepiscopo rauennen. inquit. contra morem ecclesiasticum est si non patientissime toleratur etiam (quod a nobis absit) iniusta correctio: vt in.c.contra morem. 100. di. Quinimo etiam si papa aliquid præciperet quod esset contrariū legi dei, quis in illo ei obediendum non esset (vt in.c. si dominus.xi. q.3.) nihilominus etiam tunc anteq esset cōuictus de hæresi & repertus incorrigibilis/ oporteret ei in cæteris obedire.xi.q.3.qui resistit/cum duobus sequen. quod enim quantumcunq durum a papa præcipitur/ seruari oportet quod non est contra catholicā fidē. Facit.31.di.c.ante triennium.

¶ Vnde egidi. cōcilio.99.in.4.parte in fine 17.q.excusando benedictum.13.φ non cōgregaret concilium, dicit φ ex congregatione concilii poterat sequi maius schisma in ecclesia. tum quia schismatici vocati qui tunc erant non iuissent ad concilium/nec catholici ad vocationem intrusi, nec simul cōuenissent, quia fuissent duo capita: nec principes seculares hoc potuissent sine papa. Et licet in casu eius (in quo tunc vigebat schisma) aliter videatur dicendum per prædicta & quæ infra dicuntur, tamen vbi nulla est causa hæresis & nullū schisma nec scandalum aliquod in ecclesia, nullomodo conuenit conuocare concilium propter periculum contēptus & inobedientiæ & inanem fatigationē prælatorum inueniendo ad concilium. ¶ Quinimo etiam quādo esset tale quid quod macularet personam papæ tantum ex quo non turbaretur ecclesia, non debebit ita faciliter congregari concilium/ maxime si papa vellet se purgare vt in.c.auditum.2.q.4. Vnde est aliud remedium contra papam (etiam si se purgare noluerit, & sit ita malus φ aliquo modo destruit bona ecclesiæ/ forte dando suis, & aliquod crimen committit) ad hoc vt non statim deueniatur ad congregationem concilii/ si ex malis operibus eius nō scādalizatur ecclesia: quia forte committit talia quæ offendunt animam eius sed non sunt adeo notoria vel vniuersalia vt ex eis possit sequi scandalum si tolerantur. Erit tunc remedium φ resistatur & contradicatur & reprehendatur eum omni modestia & māsuetudine qua fieri poterit: alioquin φ resistatur ad faciem per potentes exēplo pauli apostoli, qui restitit ad faciē beato petro antiochię, quia iudæos cōuersos nimis scandalizaret, cōdescēdit eis in obseruatiōe legalium, propter quod inducebantur gētes ad iudaizandum: vt legitur ad gala.2.c.&.2.q.7.paulus, & ī.c.testes ī.§.itē paulus/ea.causa &.q. Vel φ ecclesia oret pro eo deum vt eum corrigat: sicut orando vicit hilarius papam liberium qui fauebat hæreticis. Et citra concilii congregationem si aliter fieri poterit (ne ex cōcilii cōgregatione schisma oriatur) & citra eius impugnationem siue depositionē omnis recta via perquiratur per quā retrahatur: alioquin relinquatur deo cura ecclesiæ suæ. scit enim quid nobis expediat. datur. n. interdum princeps malus propter peccata populi. 8.q.1. audacter. & vbi deus voluerit percutiet eū: vt in.c. anastasius 19.di. Facit quod dicit in.c.nonne/de iudi. φ illud dic ecclesiæ/in papa non hæretico intel

A ligitur.i.deo, orando scilicet vt ipsum inspiret, & ecclesiæ triumphanti vt oret pro ipso secundum ostien.in.c. proposuit de concess. præben. Vbi autem contradicere & reprahēdere & resistere non sufficeret nec se purgare vellet/sicq; delictum deduceretur in notorietatem & efficeretur scandalum in ecclesia, tunc de remediis adhibendis quādo papa scādalizat ecclesiam & est notorius criminosus & monitus non desistit/dicendum vt dicitur latius infra in illa quæstione ex quibus causis potest papa accusari per concilium:& in illa quæstione sed quid si papa accusatus esset omnino incorrigibilis:& alia ex quibus causis debet cōgregari concilium:& in illa ex quibus causis potest papa deponi.

¶ Nec satisfacit quod dicit anto.in casu isto/ q̄ cōcilium erit principalis iudex si papa allegat iteresse rōnc loci vel tpis.quasi cōciliū debeat decernere an sua sit iurisditio,secundum q̄ videtur vel le per iura quę allegat:vel quasi voluerit q̄ quia se cōgregauit & pręuenit eius sit iurisditio,iuxta.l.vbi acceptum &.l.si quis postea de iudi.l.cum quædam puella.ff. de iuri.omnium iudi.&.c.proposuisti/ de foro compe.vel tanq̄ voluerit q̄ postq̄ reperi- B tur congregatum, ex quo non reperitur ante congregationem cōtradictum/ nequit dissolui.vel quia agitur contra papam qui a concilio debet iudicari.propterea dicit q̄ conciliū sit principalis iudex: vt in glo. 15.di.ca.sicut. Quia facilis est responsio q̄ satis est q̄ non fuerit sufficiens causa se congregandi/ & q̄ non potuerit congregari & sit irritum quod per ipsum fit nisi reperiatur per papam ratificatum:vt.d.c.1.&.c.multis/&.c. regula. 17. di.iuncto ca.dudum. 3.q.6. ¶ Nec miror q̄ dominus anto.(qui erat multum iustus & rectus) tunc ita indistincte loquutus sit: quia zelo sedandi schismatis quod tunc vigebat & a pontificibus nutriebatur/agebat vt conciliū congregaretur & vt schisma tolleretur.Itelligo igitur eū in casu suo,quando est talis causa:videlicet fidei vel antiquati schismatis orti in creatione pontificis(vt fuit statutum in cōcilio constantien.)vel notorię hæresis in electione oppositæ,vel dum sunt duo contendētes de papatu & facientes schisma qui forte propter potentiam non possunt cogi: quia tūc hoc casu etiā principes seculares possunt apponere manum:vt vult glo.in.c. tua el. 1. de deci. Vbi dicit abbas q̄ illam glo. d. anto. allegabat tempore suo contra illos qui contendebant de papatu & faciebant schisma in

ecclesia dei nec poterāt corrigi per ecclesiam. C & sentit q̄ tunc ex quo nolunt congregare concilium domini temporales possunt inicere manus in ipsos & eis inuitis facere sopiri schisma & dubium determinari per ecclesiam,allegat quod in simili dicitur in.c.vbi periculum de elec.in.6.

¶ Vnde nō pro qualibet causa & ad nutum cuiusq; congregari debet cōcilium:sicut fuit factum in concilio basilien.in quo discedentibus aliquibus a papæ eugenii obediētia(licet esset vnicus & indubitatus papa)congregauerunt concilium: & eundem eugenium priuarunt,& alium sibi delegerunt pontificē quem felicem nominarūt prius sabaudię ducem dictum amadeum, quia omnia egerūt propria ducti voluntate / ex quo postea effectum est conciliabulū:vt dicit archie. floren. in lib.3.ti.24.c.2.versi.7. Qui felix ductus cōscientia q̄ primū nicolaus quintus in pontificem post obitum eugenii assumptus est/ pontificatui cessit vt schisma sedaretur,& vitam heremiticā delegit qua antea vtebatur. fuit enim vir magnæ sanctimoniæ:qui obtēperare deo se existimabat eo casu pontificatū acceptando.Et licet concilium illud basiliē. dictum fuerit conciliabulum/quia contra voluntatem veri pontificis tentum: tamen nicolaus quintus (qui eugenio successit) pro se- D dando schismate in ecclesia,postq̄ felix cessit/ approbauit omnes prouisiões de quibuscūq; beneficiis & prælaturis/& consecrationes & dationes palliorum/ & voluit possessores remanere veros titulares:vt patet ex eius bulla inserta/in fine gestorū concilii basiliensis.

¶ Eo igitur casu quo adest causa necessaria concilii congregandi ratione imminentis periculi ecclesiæ(de quibus causis aliquid infra dico in quæstione propria)si tunc papa detractaret cōgregare conciliū/tunc ad collegium cardinaliū deuolueret cōgregatio per.c.vbi periculū.§.iidē quoq; de elec.ponit bal.in.c. pastoralis/de rescrip.& ponit cardinalis in.c. licet de elec.in.3.quæsito.Et in casu necessitatis quando papa detractat & refugit congregare/ vel est negligens ,concilium seipsum congregare posset,vt dixi supra:& dicit rosellus in trac.concilii in.6.charta in.3. col. & cardinalis de turre cre.in trac.de potestate papæ li.3.c.8.col.9.& car.flo.concilio.150.incipit quæsitum in.3.dubio.& abbas in.c.licet de elec.& archie.floren.in.3.parte summæ ti. 24.c.2.versi.7.& anto.vbi supra.Et hoc casu quando papa nō vult congregare/quia detra

A etat & confingit causas protrahendo (quia cognoscit forte se irretitum talibus criminibus vt timeat a concilio & quærit subterfugia) & scandalum ex non cōgregatione concilii generatur in vniuersali ecclesia, tunc congregato concilio per cardinales / poterūt petere vt præstet authoritatem concilio. Et secundum rosellum vbi supra poterunt eum cogere ad hoc: argumento. l. huiusmodi. §. si. ff. de lega. 1. Et si permitteret se decoriari potius q̄ authoritatem interponeret, tunc concilium supplebit eius vices / & pronunciabit se legitime cōgregatum / & suam esse iurisditionem, per id quod ponit feli. i. c. super literis de rescrip. imo secūdum rosellum hoc casu concilium pronunciabit papam suspectum de hæresi. ¶ Cardinalibus autem negligentibus imperator congregabit. Et ita in casu negligentiæ dicit cardi. in. d. c. licet in. 3. & 4. quæstione: & pe. de monte in sua monarchia in. xi. col. & feli. in. c. querelam / de iureiu. Post quē prælati petita a papa licentia licet nō obtenta / poterūt congregare. vt vide feli. in. c. super literis / de rescrip. & infra latius dico. ¶ Et ista cōgregatio fiet per modum cuiusdam requisitionis & non authoritatis secundum inno. in

B ca. cum nobis de elec. & rosel. in. d. 6. charta col. 3. Et vide omnino quæ dico infra in vltimo mēbro huius quæstionis: videlicet quando est contētio de papatu inter duos, & vnus est in quasi possessione qui non vult congregare / & alius nullam habet possessionem. & ibi inuenies etiam authoritates aliorum doctorum quomodo fiat deuolutio de vno in alium in facultate congregandi concilium. ¶ Et ex præmissis appatet q̄ fatue faciūt qui ex abrupto intimant papæ concilium vel cūcitant ad concilium: quia cum ipse sit omniū maior non potest ab aliquo citari: vt in cle. pastoralis / de re indi. Nec potest quis incipere congregare sine voluntate papæ: quia conuocatio ad cōcilium est quedā citatio: vt glo. in. §. hinc etiā. 17. di. quæ est quidam actus iudiciarius. e. quoniam contra de proba. ideo ab aliquo inferiori a papa fieri nō potest. Debet ergo quia sine papa nullum est ratū concilium (vt in. c. regula. 17. di.) prius cum omni humilitate requiri ꝙ ipse ad quem spectat cōgregare velit cōciliū, quia causa necessaria subest. Qui si requisitus detractaret, tūc per viā requisitiōis (vt dicit inno. in. d. c. cum nobis) poterunt congregari prælati & congregati indicere concilium: & post congregationem prælatorum faciētium concilium / prius concilium pronunciet se icumenicum concilium in spiritu sancto legitime cōgregatum C cui subesse debet quilibet euiuscūq; status & dignitatis etiam si papalis existat, & sibi cōpetere omnem iurisditionē & postea intimare. ¶ Vnū tñ non est omittendū ꝙ si quādo cōciliū cōgregaretur a seipso sine vlla vocatione (vt forte fuit in casu. c. nunc autem. 21. di. ibi cuius rei gratia) vel etiā ex vocatione minus legitima (vt fuit in casu. §. hinc etiā. 17. di.) licet tunc vt conciliū subsistat opus sit vt etiā ipse papa existens in quasi possessione papatus quantumcunq; accusatus authoritatē interponat vt concilium sit ratū (vt in. d. §. hinc etiā) tamē eo ipso ꝙ papa patitur iudiciū fieri a concilio de causa sua, videtur ex hoc solo authotizari concilium / & valebit quicquid fiet per conciliū. Pro hoc tex. & quod ibi notatur in. l. cum pater. §. libertis. ff. de lega. 2. Ita dicit rosellus in. d. trac. de conciliis in quinta charta. Et hæc de primo casu quando sumus in vno indubitato papa.

SECVNDO casu quando sunt duo vel plures contendentes de papatu, hoc casu constitutio frequens in concilio constantien. ædita vult quòd a die quo insignia pōtificatus assumpserint infra annū cessatur indictum conciliū, & ꝙ sine alia vocatione infra dictum tempus prælati debent se congregare. ¶ Sed cessante dicta constitutione dic ꝙ aut vnus primo fuit a tota ecclesia receptus: deinde post aliquod tempus recedentibus aliquibus ab eo / dicitur per impressionem fuisse electus vel aliquid aliud simile, & alius eligitur & recipitur: vt fuit in schismate exorto tēpore vrbani. 6. & in symmacho, vbi alium elegerunt. Et intelligo de recepto voluntarie / etiam si nulla forma sit in electione seruata: quia satis est ꝙ facto appareat de voluntate cardinalium qui ipsum recipiūt in papam, sufficit enim qualitercūq; appareat de consensu cardinalium, quia sufficit ꝙ singulariter accedant ad eum & adorēt siue obedientiam præstent: & sic sufficit etiā ꝙ singulariter licet non capitulariter receperint. Et hoc voluit ostien. & refert. d. anto. in d. c. licet / de elec. in antepenul. colum. qui dicit ꝙ per hoc illi cardinales qui erant a vnione / & imputabāt vrbano ꝙ nō fuerat capitulariter electus, nō bene allegabāt. ¶ Aut duo inueniuntur electi & recepti / & vna pars adhæret vni & alium dicit hereticum vel schismaticū vel econtra / & quilibet habet partem obedientiæ. D

A ¶ Primo caſu quando eſt ſchiſma barbatius in.c.ꝙ tranſlationem de offi.lega.in.33.col. tenet ſimpliciter ꝙ cõgregatio concilii tunc non ſpectet ad cardinales ſed ad imperatorẽ: maxime illa ratione quia tale ſchiſma videtᷓ naſci a cardinalibus qui duos elegerunt pontifices, ideo non eſt veriſimile ꝙ congregarẽt concilium, cum concilium ſit iudicaturum de iure illorum: & quia timebũt perdere idolum proprium quod elegerunt. Item quia a principio facultas congregandi concilia ſpectabat ad imperatores, & res de facili reuertitur ad naturam ſuam.35.di.c.ab exordio. & l. ſi vnus. §. pactus ne peteret/ verſi. quod in ſpem. ff. de pac. Item per glo.in.c.principes ſeculi.23.q.5.quæ dicit ꝙ vbi clerici faciunt ſchiſma in eccleſia/ laici habẽt iuriſditionem ſupra eos: ergo multo magis imperator. Sic etiam & patronus eccleſiæ poteſt agere contra rectorem eccleſiæ/ male conſeruantem & dilapidantem bona eccleſiæ: vt eſt glo. in.c. venerabili/ de offi.delega. & in.c. ex parte de teſti. Ipſe tamen barbatius videtur etiam in caſu ſchiſmatis ſimpliciter dicere ꝙ conuocatio ſpectabit ad cardinales: vt ipſe ponit referendo bal.in.c.olim de reſcrip.

B ¶ Sed imo in caſu propoſito nõ obſtantibus pręmiſſis dico ꝙ ille qui primo eſt electus & receptus/ debet conuocare conciliũ non obſtante ꝙ aliqua parte obedientiæ fuerit ſpoliatus, per illum tex.in.d. §. hinc etiam (vbi per ſymmachum fuit facta congregatio concilii/ vt ſupra dixi) & tamen ſymmachus contendebat cũ laurentio de papatu: quia aliqui diſceſſerant ab obedientia ſymmachi & adhæſerant laurentio: vt patet in geſtis ſymmachi.c.8.& 9. ¶ Et ſi dicatur ꝙ ideo ibi in.d. §. hinc etiã/ & in.d.c. 9. vbi ponuntur verba d. §. hinc etiã/ fuit congregatio facta per ſymmachum quia ſymmachus fuerat approbatus per concilium & laurentius reprobatus: & poſt approbationem aliqui receſſerant ab eius obedientia, obiiciẽdo ei aliqua crimina. & ſic ꝙ nõ erat contentio de papatu inter ipſos ſymmachum & laurẽtium, ſed agebatur de criminibus impoſitis ſymmacho licet ipſe eſſet approbatus: & propterea ad eum ſpectauit cõgregare. Reſpondeo ꝙ crimina fuerant obiecta ante latam ſententiam/ & clerici aliqui receſſerant ab eius obedientia: & tamẽ cum eſſet contentio de papatu cum laurẽtio & eſſent obiecta crimina ſymmacho, nihilominus ſymmachus congregauit concilium: vt patet in.d. §. hinc etiam, &. d.c.9. & dictũ fuit ſupra. Et vide tex.in.c.bene quidem.96. di. vbi apparet ꝙ etiã illi ſynodo præfuit ſymmachus. ¶ Sed videtur prædictis repugnare ꝙ ſymmachus fuerat in concilio rauennen. confirmatus ante: vt patet in chronicis/ & in platina & ſupplemẽto in vita ſymmachi. Sed dic ꝙ bis fuit cõtrouerſia de papatu inter cũ & laurẽtiũ. vna orta in ipſa electiõe, pro qua fuit habita ſynodus rauẽnæ, ſecũda poſtq̃ fuerunt ei obiecta crimina/ & reuocato laurẽtio clerici ab eo diſceſſerũt: & anteq̃ eſſet approbatus in iſta ſecunda cõgregauit concilium. Et de iſta ſecunda ſynodo loquitur. §. hinc etiam/ quæ fuit celebrata romæ: vt ibi patet. quia tũc ambobus eiectis altinus epiſcopus iuſſu regis præſidebat. C

¶ Quinimo ſi papa primo electus ſpoliaretur papatu non ſeruato iuris ordine, deberet primo & ante omnia reſtitui per concilium etiam non ſeruato iuris ordine/ anteq̃ poſſet accuſari/ & anteq̃ teneretur accuſantibus reſpondere: vt eſt tex. ſingularis in. d. c. nos ſi incompetenter in. §. item ſymmachus. 2.q.7. Facit quod dicitur in.c.1. §. ſolet/ de reſti. ſpolia.in.6. Ipſe enim ſymmachus fuerat habitus & tentus alias pro indubitato papa: vt patet.16.q.1.in.c.in canonibus. vbi in concilio gangrenſi vniuerſa ſynodus ſurgens acclamauit ad decreta ſymmachi/ vt ita fiat rogamus: & dictũ eſt octies exaudi chriſte: ſymmacho papæ/ viue dictum eſt duodecies. & poſtea fuerat ſpoliatus/ vt dictum eſt. Et pro D huius intelligentia vide. §. hinc etiam.17.di. &.d. §. item ſymmachus. Vbi colligit ioan. de fan. ꝙ cardinales & alii prælati qui receſſerunt ab obedientia vrbani.6. ante latam ſententiã ſuper facto electionis eius, cõmiſerunt ſchiſma: & ꝙ ipſe vrbanus ante omnia debebat reſtitui. Quòd & videtᷓ voluiſſe archie. floren. in ſecũda parte ſummę, ti.3. de ſuperbia.c.xi. verſi. ſed quid cum duo. dum vult ꝙ illa congregatio concilii piſani non fuerit bona ſed potius conciliabulum. Iſtud tamẽ pro nunc nõ diſputo: quia illa electio ſecundum aliquos fuit per impreſſionem, a qua habuerat ortum dictum concilium. Sed ſunt videndi doc.in.d.c.licet/ de elec. & in conſi.bal. C. ſi quis aliquem teſta.prohi. & in.d.c. in nomine domini.23.di. & dicetur aliquando in loco congruo vtrum potuerint procedere ad aliam electionem prima non caſſata: vt in.c. conſiderauimus/ &.c. auditis de elec.

¶ Nec obſtat tex. in.c.deus ergo/ in. §. patet 3.q.1. vbi vult tex. ꝙ ſpoliatus papatu nõ ſit

restituendus: quia loquitur in intruso in pa
A patum violenter de facto & de facto spolia
to. qui spoliatus non debet restitui: quia non est superior qui possit deiicere: vt dicit ibi tex. Et ex hoc sequitur ꝙ licet alias spoliatus sit ante omnia restituēdus (vt in. c. in literis/ & in cle. 1. cū simil. de resti. spo. &. 3. q. 1. redintegranda/ & per totum) fallit in papa violenter intruso eiecto/ qui non habet superiorem qui eum possit via iuris deiicere, ponit martinus lauden. in trac. de principibus. q. 70. & probat tex. in. c. in nomine domini di. 23. in versi. ꝙ si quis/ & glo. ibi in verbo audientia. Et ita intelligit illum tex. archi. ibi post glo. quæ dicit esse speciale in intruso ꝙ non detur restitutio. Et addit ibi archi. ideo non datur restitutio in. §. patet, quia nō est superior coram quo petatur restitutio: secus autem in alio intruso ꝗ in papa. Et ad idem allegat io. an. de fan. ibi. Vbi credo esse errorē: quia io. an. de fan. fuit post archi. & semper illū allegat in sua lectura. Glo. tamē. 3. q. 1. in summa dicit esse speciale in papa ꝙ ei nō datur restitutio si opponitur ei exceptio alicuius criminis vel non canonice institutionis per. §. patet. & ibi glo. eōnumerat casus in quibus nō datur restitutio. & glo. præallegata in. d. c. in
B nomine domini.

¶ Sed videtur ꝙ illa ratio illius tex. quā doc. sequūtur ibi/ non sit bona: quia similiter posset dici in eo qui non est notorie vel violenter intrusus/ ꝙ si eiiciatur de papatu, ex quo non habet superiorem, non sit restituendus, contra. d. §. item symmachus. ℣ Sed dic ꝙ tex. cum ponderat ꝙ non habet superiorem, intelligit qui sit iudex superior & qui via iudiciali possit intrusum deiicere. Facit tex. in c. licet/ in fi. de elec. vbi dicit quiddā specialiter statutū in ecclesia romana, quia nō habet superiorem ad quem possit haberi recursus. Et quia loquitur de notorio intruso/ iuxta terminos. c. si qs pecunia. 79. di. ideo si de facto spoliatur nō debet restitui. ℣ Et inde sumpta occasione dicunt ibi doc. ꝙ si aliquis non est capax possessionis iuris vel rei a qua deiicitur/ nō debet restitui. De quo. 14. q. 1. in glo. in summa, & in. c. ex parte de resti. spolia. & ponit glo. i. c. quo iure. 8. di. & abb. siculus in c. item cū quis/ de resti. spolia. & idē in. c. licet in glo. in verbo exceptione de elec. Possidēs aūt aliquo colorato titulo non potest amoueri sine causæ cognitione: vt per inno. & ostiē. de concess. preben. c. 1. in. 6. & in. c. licet epūs/. de præben. eo. li. Et similiter ꝙ agēs possessorio ī beneficialibus, debeat probare suā canonicā institutionē & iustificare possessionē ex C
titulo. De quo late post archi. ioan. de fan. in isto. §. patet. & inno. in. c. constitutus de filiis presby. & in. c. 1. de eo qui mit. in pos. causa rei ser. & in. d. c. in literis/ &. c. ex parte de resti. spoli. & ioan. an. in addi. ad specu. in ti. de resti. spoli. in ru. & glo. in. cle. causam/ de causa poss. & propric. & lapus allegatione 24. &. 30. oldra. cōsilio. 1. decisi. antepenultima in antiquis in ti. de resti. spoli.

¶ Sed adhuc videtur ꝙ illa ratio illius tex. sit nimis generalis, eo ꝙ videtur militare in eiecto & spoliato nō intruso violenter: qꝛ si verus papa spolietur & alius se intrudat, verus papa nō habet superiorē qui eū restituat: nec intrusus habet superiorē qui eū eiiciat, & sic videtur illa ratio cōtrariari multum illi. §. itē symmachus. ℣ Sed tu dic ꝙ quādo eiicitur verus papa, tūc intrusus siue spoliator habet superiorē ipsummet verū papā, qui poterit congregare cōciliū & dare authoritatē concilio/ & conciliū poterit eum restituere: vt patet in d. §. hinc etiā. 17. di. & i. c. nūc aūt. 21. di. Nō sic quando aliquis est intrusus in pōtificatum de facto violenter/ & nō est aliquis verus papa electus, tunc. n. non est superior qui possit eum deiicere. Intantū ꝙ dicit cardi. & hug. in D
d. §. patet. & refert alex. ibi ꝙ etiā cardinales nō poterunt esse iudices intrusi: quia licet cardinales obtineant vices metropolitani in cōfirmatione & consecratione papæ (vt in. c. in noīe dñi. 23. di.) nō tñ in iudicii potestate.

¶ Sed videtur etiā ꝙ ista solutio nō sit bona: quia congregare concilium spectat ad possessorē: vt in. c. hoc quippe. 3. q. 6. ibi ioā. de fan. & dicit in. c. cumana/ & in. c. querelā de elec. &. c. consultationibus/ de iurepatro. & infra latius dicetur. Vnde potest dari alia solutio quæ fuit egidii bellamera in. d. c. licet de elec. qui opponendo contra tex. ibi in fi. dum dicit ꝙ in romana ecclesia ideo specialiter aliquid statuitur quia non habet superiorē ad quem possit haberi recursus, de. d. §. patet dicit ꝙ gratianus habuit bonā mentē/ & ad intentionē intrusi se retulit ab intrusione deiecti qui si adiret superiorē, haberet prouocare & sustinere partes actoris in iudicio restitutorio, nā ex parte actoris metimur iudicium. l. 1. in prin. ff. si pars hæredi. pe. Vnde si ipse peteret se restitui/ diceret se papā: quia alias nō deberet restitui, argumēto eorum quæ notātur in c. cum ecclesia/ &. c. cum super/ &. c. dilectus de causa posses. & propri. & faciunt illa supra

allegata cũ dr̄ ꝙ debet iustificare possessionẽ
A ex titulo vt dicunt doc.in.d.§.patet. Vnde di
cẽdo se papã/ iam diceret superiorẽ adiri nõ
posse.9.q.3.aliorũ.Et sic si aliũ tanq̃ supiorẽ
adiret pro restitutione obtinẽda,esset sibi cõ
trarius:quia cõfessio quę sumitur ex petitiõe
eius esset cõtraria desiderio eius.& ideo de-
beret denegari ei restitutio ar.c.solicitudinẽ
de appel.Vñ habito respectu ad psonam in
trusi,non inuenitur iudex cuius officio pos-
sit per sententiam iudicari siuẽ restitui vel eii
ci a possessione.

¶ Sed si bene cõsideretur,ista non tollunt cõ
trariũ:quia omnia habent locũ in non intru
so,& tñ.§.item symmachus/vult ꝙ añ om-
nia fiat restitutio per cõcilium.Quod conci
liũ multo magis iudicat de intruso:vt in.c.si
quis pecunia.79.di,ibi clericis & laicis deũ
timẽtibus:intelligendo per illa verba signifi
cari concilium,quod constat ex clericis & lai
cis deum timẽtibus.Conciliũ.n.est iudex qñ
tractatur causa papatus:vt in.c.si duo.79.di.
¶ Vnde egidi⁹ in hac materia aliqualiter in-
uolute loquens in declarãdo illa verba ꝙ ro
mana ecclesia nõ habet supiorẽ/ponit vnam
conclusionẽ quæ habet multas partes:videli
cet qñ electio & receptio papæ non apparet
B facta a duabus ptibus/ & dũ apparet electio
ẽt a duabus ptibus celebrata tñ cõstat paten-
ter ex aliquo defectu notorio electionẽ esse
nullã/& ẽt dũ electio & receptio a duabus p
tibus apparent factæ sed constat euidẽter de
defectu notorio nullã reddẽte electionẽ ipo
iure(si videlicet duę ptes in statu reclamãdi
existẽtes reclamãt propter defectũ huiusmo
di notorie apparẽte/& nihilominus electus
papatũ nitit̃ vsurpare)tũc supior est ille qui
añ electionẽ erat supior ipsius electi si ipe ele
ctus aliũ q̃ papã supiorem habeat rõne ordi
nis vel domicilii vel delicti.& si ex priuilegio
alium superiorẽ nõ habeat etiã rõne delicti/
cessat priuilegiũ in casu isto: & illũ ordinari
um ĩ cuius diœcesi delictũ huius occupatio
nis seu vsurpatiõis exercebit vel morã trahet
aut sepietur/pro superiore habebit. sed si in
diœcesi seu speciali districtu vrbis romæ &
non alibi hoc delictũ cõmittit ac originẽ do
micilii & morã trahit,nullũ quo ad iudicia-
lia cẽsetur supiorẽ hr̃e:sed hoc nõ obstãte in
casu isto & quolibet casuũ pdictorũ quilibet
catholicus christian⁹ põt tali occupatori seu
vsurpatori bellũ indicere,ipm ab occupatiõe
& vsurpatione huiusmodi de facto & manu
militari expellẽdo.¶ Vñ ad formã oppositio
nis respõdẽdo/dicit ꝙ dictũ grãni in.d.§.pa
tet nõ debet referri ad casus in secũda parte C
cõclusiõis cõpręhẽsos,sed tãtũ debet referri
ad casus cõpræhẽsos in prima.licet.n.quo
ad petendũ restitutionẽ/nõ possit eiectus ad
supiorem recursum hr̃e,tñ quo ad puniẽdũ
notorie delinquẽtẽ/põt qlibet catholicus cõ
tra intrusum ad intrusi supiorẽ hr̃e recursũ
in casibus primæ partis cõcluõis prelibatæ.

¶ Credo eũ velle dicere(licet trũcate loqua
tur)ꝙ qñ nõ apparet ꝙ papa sit electus a dua
bus ptibus,tũc quia dr̃ vere intrusus/nõ põt
ipe intrusus hr̃e recursũ ad supiorẽ:qa sic es
set sibi cõtrarius/fatẽdo se hr̃e superiorẽ/ &
sic se nõ esse papam:quia papa non habet su
periorẽ.Et sic intelligitur ꝙ tunc bene quili
bet catholicus potest petere eius eiectionẽ:
& ꝙ quomodocũq; eiiciatur non restituitur
quia nullus posset postea eũ eiicere. Sed se-
cus qñ est electus a duabus partibus: quia
tũc non potest proprie dici intrusus,licet no
torie constet de aliquo defectu p quẽ electio
redditur nulla.Et ideo põt ex hoc respõderi
ad.§.item symmachus/ꝙ fuit restitutus
quia nõ erat intrusus:quia si fuisset intrusus
& de facto eiectus/nõ fuisset restitutus p.d.
§.patet.¶ Vñ idẽ egi.ponit aliã cõclusionẽ ĩ
d.c.licet:videlicet ꝙ dũ cõstat euidẽter de ele D
ctione duarum partiũ(licet non cõstet de re
ceptione in papã)nec cõstat euidẽter de ali-
quo defectu notorio nullã reddẽte electionẽ
ipso iure/& ẽt dũ constat euidẽter de electio
ne & receptiõe duarum partiũ nec est dare
partes in statu in quo de iure valeant recla-
mare,quoscũq; defectus patiatur electus no
torios vel occultos/nullus est supior qui adi
ri possit.Et sic ĩtelligit finẽ.d.c.licet.

¶ Sed istud non tollit mihi contrarium de
§.itẽ symmachus/qui fuit restitutus.Et sic
rõ illa est nimis gñalis/ꝙ nõ inuenit̃ supior
qui possit illũ apostaticũ eiicere.Nec video
si datur superior qui potest restituere nõ in-
trusum,quare ẽt virtualiter nõ detur supior
qui eiiciat intrusum: maxime quia cũ dat̃
restitutio/dat̃ alterius amotio.Facit quod di
cit tex.in.c.venerabilẽ de elec.& tex.in.c.cũ ex
iniũcto/de hęre.facit qd̃ dr̃ ĩ.c.inter corpora
lia/de trãsla.prælа.Vñ pro nũc nõ discederẽ
ab illa solutiõe abbatis in.d.c.licet,quã infra
referã in cõtrario ad.c.si quis pecunia:vt vi-
delicet referatur ad difficultatẽ:quia non ita
de facili potest concilium congregari,quod
potest restituere/sicut restituit symmachum.
¶ Sed adhuc videtur prædictis obstare tex.

A in.c.siquis pecunia.79.di.vbi si aliquis est in
trusus in pontificatũ,vult ꝙ liceat cardinali-
bus & aliis clericis deum timẽtibus illum in
uasorem anathematizare / & humano auxi-
lio a sede apostolica illum expellere.℣ Nõ re
perio ꝙ doctores tangant istam contrarieta-
tem.& multum obstat iste tex . si quis pecu-
nia,qui dat facultatem anathematizandi hoc
est excommunicandi , cum solennitate .
glo.xi.q.3.si inimicus . Excommunica-
re enim est de lege iurisditiõis:vt in .c.dile-
ctus de offi.ordi.c.q̃to / & ibi glo .de cõ
sue.& in.c.trãsmissã de elec.&ibi glo.& in.c.
aqua de conse.ecc.vel alta,cum simil. Intan-
tum ꝙ requirit causæ cognitionẽ:vt dr̃ post
glo.in.c.nouit de offi.lega.℣ Sed ad illũ tex.
potest responderi ꝙ non dicit cardinales esse
iudices intrusi vel ꝙ habeant iudiciariam co
gnitionem super iure intrusi :sed dat eis &
quibuscunq; clericis deum timentibus &
etiam laicis facultatem oĩ conatu eum eii-
ciendi & expellendi,ex quo non est formi-
ter electus sed manu populari intrusus.Vn-
de possunt cardinales anathematizare tanq̃
priuati /idest habere illum intrusum ꝓ ana
thematizato. Et hoc videtur velle cardi . in
cle.2.in.§.irritum de elec.& propterea tex.
B dat facultatem procedendi ad faciendum ve
ram electionem . Facit tex.in. c .in nomine
domini.23.di.vbi si post factam electionem
concordem bellicã tempestas impediat ve-
rum papam inthronizari daẽ ei facultas ad
ministrandi/hoc non obstante. & si hominũ
prauorum peruersitate impediuntur cardi-
nales quominus gratuita in vrbe fiat electio
nihilominus poterunt etiam si numero pau
ciores fuerint procedere ad electionem.

¶ Vnde dicit ibi domi.& alexan.in.d.c.in no
mine domini/respõdendo ad contrarium in
d.§.patet.3.q.1.& archi.ꝙ aut papa fuit spo
liatus dicendo ipsum esse hæreticum, & tũc
hæc exceptio ei obest . 8 . di.quo iure. & de
hac exceptione cognoscet concilium . 40.
di.si papa,& cognito ꝙ non sit hæreticus/ eũ
restituet,& ita procedit versi . item symma-
chus.Quod videtur esse rationabile : quia
opponitur exceptio notorii criminis/ipso iu
re priuatione digni : vt late examinat abb.
in . c.item cum quis de resti . spolia . & la-
tius in dispu.titius.ideo non datur restitutio
nisi prius cognoscatur an sit hæreticus. Sed
quo ad hoc adhuc obstat . § . item symma-
chus ,qui vult ꝙ non tenetur accusantibus
respondere nisi prius restituaẽ.Ad quod fa-
cit tex.& quod ibi dicitur in.c.1.de resti.spo. C
in.6.Et symmacho etiam opponebatur ex-
ceptio hæresis: vt in.§.hinc etiam,& ibi glo.
17.di.Et pro hoc etiam facit quod dicitur in
fra/quando possit electo a duabus partibus
obiici exceptio hæresis. Vnde nec ista vide-
tur bona solutio.℣ Aut opponitur papæ pe
tenti restitutionem exceptio propter crimẽ
intrusionis violentæ sine titulo . & hoc pen-
det ex articulo an agenti possessorio recupe
rãdę/obstet exceptio nõ cãonicę institutiõis
vt teneatur iustificare possessionẽ ex titulo.
De quo dicendũ est vt in.c.in literis/ &.c. ex
ꝑte de resti.spol.& iuribus supra allegatis in
ꝓposito. Vñ etsi papa debet restitui/ habebit
ostẽdere se canonice electũ ab habẽtibus fa-
cultatẽ: & sic iustificare possessionẽ ex titulo,
sicut & cęteri alii inferiores/ & in aliis bñficia
libus:alioquin nõ esset restituẽdus ꝑ illum
tex.de quo vide ẽt ibi alex . Quod intelligit
domi.ẽt si a principio fuerit intrusus dũmo-
do subsecuta non fuerit cõcordia & ratifica-
tio per.c.licet de elec.

¶ Sed hoc vltimũ cõtradicit illi qđ diximus
statutũ in cõcilio cõstantien:quia vr̃ limitan
dũ per illud quod dr̃ in cõstitutiõe frequens
in.39.sessione in.§.qui vero:quæ disponit
qñ fuit electio meticulosa & electus intru- D
sus/ vt nõ possit ꝑ sequentẽ cõsensum ratifica
ri,de quo dicemus in examine ꝓprii articuli.
℣ Et sic ex præmissis adhuc videẽ domi.con
fundere illã rõnem illius tex.qui dicit ꝙ nõ
habet supiorem,inquantũ vult ꝙ concilium
restituat:cũ tñ & glo.ibi & glo.hic in verbo
audiẽtia/ & glo.ibi.3.q.1.ĩ summa velit ꝙ ad
eũ regl'r spectat destituere ad quẽ spectat in
stituere.c.1.&.2.de capel.mona.& in.c.cum
ex iniũcto de hęre.c.cũ etplãtare.§.ĩ eccl'iis
de priuile.cũ simil. Qui.n.põt via iudiciali
restituere/videẽ posse ẽt eiicere:& q põt cõ-
dẽnare/põt regl'r absoluere.c.inferior.21.di.
eũ cõtrariorũ eadẽ sit disciplina.l.1.ff.de iis q
sunt sui vel alie . iur .& insti.eo.ti.& in ti.de
tutelis in prin.cum simil.

¶ Sed põt dici ꝙ ista sunt gñaliter vera, sed
fallũt in aliqbus casibus vt patet in dictis iuri
bus.℣ Sed si recte aduertaẽ solutio dñici & a
lexãdrini præsupponit ꝙ sit dare supiorẽ: ex
quo vult ꝙ cõciliũ restituat,&ẽt ex quo vult
ꝙ hẽat iustificare possessionẽ ex titulo: & sic
cõtrariũ eius qđ ꝑsuppõit.§.patet cũ dicit ꝙ
nõ habet superiorẽ . Itẽ præsuppõit aliud ꝙ
ita papa habet iustificare possessionẽ ex titulo
sicut quilibet alius inferior:cũ tñ papa nõ ligeẽ

A iure cõi(imo qđ magis ẽ)colorare possessionem ex titulo est magis de stylo & consuetudine curiæ romanæ q̃ de iure: vt oẽs(maxime ioã.de fan.)dicũt in.d.§.patet,post deci,679.de resti.spol.ĩ antiquis, & in locis supra allegatis.Et sic vult ꝙ stylus etiã liget papam.

Ɑ Vnde posset ẽt alr̃ responderi ꝙ nõ sequit̃ quis potest restituere papã eiectũ(vt in.§.itẽ symmachus)ergo põt eiicere papã intrusũ violẽter:quia posset esse intrusus qui nõ habet superiorẽ qui eum eiiciat.Et ꝙ hoc posset referri ad factum:quod vr̃ probare.§.patet,qñ refert tex.in.d.c.siquis pecunia.79.di. Vel põt referri ad difficultatẽ:quia nõ tã de facili potest concilium congregari q̃ potest restituere/sicut fuit in.§.symmachus.& hoc ĩ simili ponit abb.in.c.licet de elec.supplẽdo ad illũ tex. inquantũ dicit ꝙ non hẽt superiorem ad quem possit haberi recursus: supplet s.commode.non enim dicimur posse quod commode non possumus.l.nepos proculo.ff.de verb.sig.& idem abb.in allegationibus factis in concilio basilien.quæ incipiunt qm̃ veritas in.10.rõne in fi.Et quia conciliũ nõ semp sedet vt ibi,ideo spoliatus non restituitur.ꝟ Et istã eandẽ solutionem sentit barba.

B in.c.ꝙ translationem in.33.col.de offi.lega.& est vna de fallentiis quæ dantur ad regulã ꝙ spoliatus debet ante oĩa restitui in.l.naturaliter.§.nihil cõe/de acqui.poss.l.si quis ad se fundũ.C.ad.l.iul.de vi.c.1.de resti.spol.in sexto.& in.c.in literis cũ seq.de resti.spol.& d.§.patet/&.§.item symmachus supra adductis.

Ɑ Sed ista solutio non satisfacit:quia licet nõ commode congregetur concilium, non sequitur ꝙ non sit dare superiorẽ qui restituat super quo se fundat ille tex. ex quo sequuta congregatiõe poterit cõciliũ restituere.Nec iura quæ dicunt aliquẽ spoliatũ restituendũ/põderant difficultatẽ facti in restituendo/ vt ex hoc impediatur restitutio quominus fiat. Videmus.n.ꝙ præbẽt iura authoritatẽ parti ẽt post longum tẽpus recuperare rem ꝓpriã qua qs est spoliatus vbi in recuperatione est difficultas: vt patet in recuperatione alicuiꝰ magni & fortis castri & fortalitii vel alicuiꝰ ciuitatis etiã post decenniũ: vt dicunt doc.in c.olĩ el primo de resti.spol.maxime ĩmol.& angelus in.§.quadrupli.17.col.insti.de act. bar.in.l.1.§.eũ igitur.ff.de vi & vi armata. Ponit bal.in.l.fi.C.de iis qui a nõ dño manu mittuntur.

Ɑ Vnde posset & alr̃ responderi ꝙ imo tũc videtur permitti eiectio oĩ conatu qñ nõ habet superiorem per.d.c.si quis pecunia. Vel C
potest responderi ꝙ romana ecclesia non habet aliquem superiorem singularem dominũ ad quẽ in occurrentibus dubiis possit haberi recursus: & ideo multa specialia sunt introducta in electione romani pontificis. & ꝙ intrusus ideo eiectus non restituitur/quia non habet superiorẽ,sicut est in aliis inferioribus ecclesiis quæ habent supiorem.ꝟ Nec per hoc dicitur ꝙ cõciliũ(q̃uis nõ sit supius papa vero & indubitato)si in electione papę occurrat dubiũ non habeat cognitionẽ/ propter periculũ vniuersalis ecclesiæ.nec si hoc casu quo de papa cognoscit diceretur supior (de quo dicetur infra)propterea habetur in cõsideratiõe/propter difficultatẽ cõgregãdi. nec põt vere dici superior, quia nõ in oĩbus simpliciter est supior.Et ꝑ dictũ.§.patet/voluit egi.(referendo ibi granianũ)ꝙ licet alias quilibet violentus & ꝑdo sit restituendus(vt in.c.in literis cũ simil.de resti.spolia.)secus est in intruso in sedẽ apostolicam,quia non restituitur.Ita dicit ipse in.c.1.de iniu.in.6.& pono infra in illa quæstione sed vltra prædicta pone ꝙ aliqui principes velint præfigere terminũ papæ ad congregandum concilium &c. D

Ɑ Põt declarari ista solutio per verba magis cõsona literę: ꝙ tunc demum datur facultas cardinalibus & clericis & laicis anathematizandi & humano auxilio a sede apl̃ica pellẽdi intrusum qñ papatus & sedes apostolica per violentiam occupatur,quo casu si spoliatur quia non inuenitur superior cuius officio ille apostaticus spoliatus si restitueretur postea posset excludi,ideo nõ restituitur.Et hoc habet locũ siue referamus ad factũ eius qui per potentiã violenter manu militari & populari occupat,siue referamus ad ius: qa ex quo sedes vacat saltem de facto(quia nullus est in possessione papatus qui sit verus papa ad quem possit haberi recursus)ideo licet per cardinales talẽ anathematizare, & humano auxilio pellere,quod fit iurisauthoritate,& alias non liceret si non esset per violentiam populari vel militari tumultu intrusus. ideo iurisauthoritate propter carentiã supioris/de facto eiectus non restituitur.

Ɑ Sed obstat inquantum dicit si quis pecunia: quia videtur ꝙ si papa per pecuniã obtineret pontificatum/possit humano auxilio per cardinales & alios pelli a sede apo

A stolica & anathematizari &c. Sed dic quod ille tex. debet intelligi quando cum pecunia vel humana gratia vel populari tumultu interuenit etiam violentia intrusi: vt probat tex. in d. §. patet: & tex. in. d. c. si quis pecunia/ibi inuasorem illum &c.

¶ Ad. §. item symmachus, dicendum est quod symmachus erat spoliatus/& etiam impetebatur quod responderet obiectis criminibus in concilio, ideo fuit decretum quod non prius teneret respõdere quam restitueretur. Et forte ab actore spoliatus etiam non tenebatur respõdere. & si a tertio & criminaliter impetebat, erat de maiori parte substantiæ: quia de papatu. Vide in. d. c. 1. de resti. spolia. in. 6.

¶ De exceptione hæresis in papam.

ED QVID SI papa est electus a duabus ptibus iuxta formã. c. licet, vtrum poterit cõtra eũ opponi exceptio hæresis? Et glo. quinta in. d. c. licet. goff. philippus & vin. (secundum quod referunt egidius & ostien. ibidem) & ioannes. 21. di. §. nunc autem. & in. c. si papa. 40. di. & in. c. si quis pecunia. 79. di. & calde. in. d. c. licet. & bal. ibi (qui dicit quod qui excipit de hæresi, non proprie excipit sed dicit nullũ esse) tenẽt quod sic. ¶ Sed alanus/vinc. (vt refert ioã. an.) & inno. cõpostel. ioã. an. anto. cardi. & abb. petrus de ancha. & ioan. de immol. videntur velle quod post electionem factã formiter a duabus partibus & receptionem, non possit opponi exceptio hæresis/sed bñ possit accusari per. c. si papa. 40. di. quod & refert domi. in. c. vbi piculũ in. §. cęterum in glo. in verbo idoneo/de elec. in. 6. Et idẽ videtur velle cardi. in. cle. ne romani. §. penul. de elec. & henricus boich in. d. c. licet. Et hoc p rõnem illius tex. q gñaliter prohibet posse opponi aliquã exceptionẽ. Quo ad id qd d r de accusatiõe, vide doc. in. c. in fidei/de hære. in. 6. Pro quo facit. 17. di. §. hinc ẽt, & §. serenissim^9. &. 2. q. 7. §. itẽ symmachus. Et in hoc dicũt cũ releuari: quia cũ debeat eligi papa a duabus ptibus vt ibi, releuaẽ primo/ quia ipse ẽt cõnumeratur in numero duarũ ptium: & secũdo quia cõtra eũ postq est electus nõ põt opponi aliqua exceptio. ¶ Vtrũ aũt hoc sit verum simpliciter quod ipse computetur in numero duarũ partium, vide ibi latius per doctores post glo. quia non procedit sine dubio: quia glo. tenet ibi contrariũ de quo vide ibi in. d. c. licet distinctionẽ bal. & cardi. in. 9. q. Et abbas ibi vult tũc demum cõputari voce electi qñ prius fuit ab aliis electus/& ipse postea cõsentit electioni de se factæ: quia tunc non põt dici ambitiosus. Et si ipse ante dedisset vocẽ suã alteri, põt recedere ab electiõe quã fecit & accedere ad electionẽ de se factã: quia admittitur variatio pac cessum: vt ibi est tex. & dicũt doc. ¶ Adde ẽt quod licet quis nõ possit eligere seipm (vt in. c. fi. de insti.) tñ si electio papæ cõmitteretur a cardinalibus vni/ille posset eligere seipm. & hoc casu nõ hẽt locũ. c. fi. Ita dicit archie. flo. in tertia parte historię suæ ti. 21. c. 4. Quod ideo dicit quia tunc vice oĩm aliorũ eligit. & dicit hoc euenisse in ioanne. 22. De quo dubito si non fuisset data ẽt facultas eligendi se ipsum. & contrariũ videtur velle ostien. in. d. c. licet.

¶ Sed contra opinionẽ inno. & relatorũ supra & aliorũ sequacium, facit quod si põt accusari a fortiori videtur quod possit cõtra eũ excipi: quia cui damus actionẽ multo magis exceptionẽ. l. 1. §. ait prętor. ff. de suspiciebus. &. l. cui damus. ff. de regulis iu. e. qui ad agẽdum eo. ti. in. 6. ¶ Aliqui respondent quod illa regula non habet locũ in possessoriis adipiscendæ possessionis: vt fuit ioã. an. in. d. c. licet, qui remittit se ad. d. c. qui ad agendum. Sed cardi. in. d. c. licet/tenet quod imo veritas est in contrarium. i. quod illa regula non habet locũ in possessoriis recuperandæ in quibus nõ obstat exceptio dñii, tñ in possessoriis adipiscendæ & retinendæ sic in quibus obstat exceptio dominii: vt ponit dy. in. d. regula qui ad agendum.

¶ Cum opinione inno. tenet etiam ioan. de ligna. in. d. c. licet. Pro qua opinione facit secundum egidium bellamera ibi / quod aut talis electus possidet. & tunc cessat exceptio/ quia cessat actio. ff. vti possi. l. 1. §. interdictum autem, exceptio enim est actiõis exclusio. l. 2. in prin. ff. de excep. Aut possedit & est spoliatus, & tunc statim nulla exceptione audita restituendus est. c. item cũ quis, & c. i. lrís de resti. spolia. & in papa spoliato tex. in. d. §. itẽ symmachus. 2. q. 7. Aut possessionem nũq habuit. & tunc adhuc idem 1 quia cum talis electio vim confirmationis habeat (vt ibi &. 23. di. in nomine dñi) nulla exce

A prio debet eius executionē impedire. Ad hoc qđ legit in.c.constitutus de appel. & in.c.accedens de accusa. & per egi.in.c.quod sicut de elec. Et quia si esset aliud dicēdū i aliis, secus vī dicēdū in hoc casu electiōis papæ/in quo aliquid speciale quo ad hoc statuitur: vt.d.c. licet in fi.& simile in.c.indēnitatibus.§.sane &.§.verū eo.ti.in.6.ad regulā qui ad agēdū. ¶ Volendo tenere opinionē inno.pōt respōderi φ regula est vera qñ ad idē est agēdum & excipiendum/& ad idem tēdit actio & exceptio: vt dicit inno.in ista materia in.c.iter dilectos de excess.prælа.quia actio siue accusatio tendit ad vindictam/& non ad persecutionem rei familiaris: sicut exceptio quæ proponitur pro defensione iuris vel rei familiaris. Vñ in proposito qñ papa accusatur de hæresi actio siue accusatio tendit ad pœnam: quia tendit ad hoc vt priuetur & amoueaẽ a papatu.sed qñ excipitur φ est hęreticus/nō impedit: nec per talem exceptionem remoueri pōt a papatu,nec per eā tollitur titulus papatus. Et ideo quia exceptio & actio tendūt ad diuersa,non habet locū regła cui dam⁹ actionē & exceptiōem: imo tūc aliqñ daẽ actio & nō exceptio. Vñ in simili si periurus

B vel criminosus qui pōt priuari beneficio recipit beneficiū & agit super illo cōtra tertiū, reus non pōt excipere de crimine ad effectū vt ipse repellatur ab agendo & petendo suū beneficium/& tñ pōt contra eū agere vt priuet: vt dicit cardi.in.c.cōstitutus i fi.de appel. Facit quod dr̃ i:c.dilecti de excep.vbi de materia & in.c.sup iis &.c.accedēs de accusa.& quod dr̃ in.c.1.de excep.&.c.2.de confes.

SVB isto articulo cōpræhendendo plures casus, dic secundū egidiū bellamera φ aut queriẽ vtrū electio facta de heretico & pertinaci ad papatū sit ipso iure nulla. Et dicendū est φ sic argumēto.c.quicūφ §.hæretici autem de hære.in.6.& quod not. 19.di.anastasius in prima glo.&.2.q.7.sacerdotes,cum ibi notatis per glo.& archi.& qđ notaẽ.24.q.1.in summa.&.ca.cā &.q.c. 1.2.&.3. Facit dictum apostoli ad titū.c.3. ad finē. Et facit ratio: quia in natura nō pōt verū caput in totū a corpore seu mēbris separari,nā sicut epūs est caput ecclesiæ suæ particularis(vt in.c.nouit/de iis quæ fiunt a præla.7.q.1.c.scire &.c.deniφ)sic & papa est caput vniuersalis ecclesiæ: vt in.c.significasti de elec. Et sicut non potest separari ab episcopo capitulū ecclię(vt in.c.cum non liceat de præscrip.)ita dicendum est in papa. Sed hæretici & schismatici sunt diuisi & separati ab

C ecclesia: vt in.c.firmissime de hære.&.24.q.1. per totum, igitur papa hæreticus tanq̄ separatus ab ecclesia non est papa: & electio de eo facta erit nulla. & idem si non sit vir sed mulier. ¶ Sed si sit vxoratus & vxor non potest induci ad seruandum continentiam, cohabitabit cum ea: vt dicitur post glo. in.c.si quis pecunia.79.di.& dicit anto.& abb.in c.licet.& dicit domi.in.c.vbi periculum.§. ecterum de elec.in.6.¶ Vtrum autẽ eo casu retinebit pontificatum, dicitur ibi in.d.c.si quis pecunia φ sic. Imo secundum φ dicit madnesillanus in addi.ad trac.anto.de butrio,eo casu si papa non potest induci ad renuntiandum/ex quo vxor non vult seruare continentiam posset propterea deponi: vt refero infra in quæstione quando papa passim committit simoniam & est incorrigibilis/ vtrum possit deponi. Quod dictum madiesillani an sit verum, vide in.d.c.si quis pecunia: quia non videtur φ papa possit post electionem a papatu eiici nisi propter hæresim.& maxime quia φ papa non possit retinere vxorem, videtur esse de iure positiuo: præsertim si cardinales fuissent conscii tempore electionis φ erat vxoratus.

D ¶ Et idem in infante.s.φ sit nulla: quia non est capax ordinis secundum.d.anto.ibi. Et idem si sit iudæus/paganus/non baptizatus & fidei christianę inimicus: vt ponunt doc. in.d.c.licet. maxime egi.in.5.quæsito, in verbo absφ vlla exceptione, in versi.sexto dico. Et ibi etiam ponit idem si sit mulier. Et idem videtur ioanni.an.in nouella dicendum de monacho. Quod non est simpliciter verum vt ibi notat abb.in quarto notabili.& ponit cardi.in.28.quæstione, qui simpliciter tenet contrarium in.d.c.licet, quod late examinant doc.in.d.c.licet.

¶ Et idem si sit furiosus secundum anto.& abb.in.d.c.licet. Qui abb.simpliciter intelligit in omni exceptione per quam iure diuino vel naturali infertur φ non possit esse papa: quia tales exceptiones non solum inficiunt ius habendi sed etiam possidendi. & dummodo furiositas fuerit ante & tpe electiōis secūdū anto.ibi.¶ Idem si opponatur φ fuerit electus adhuc viuēte papa cum forte crederetur mortuus, vel φ esset ita tempestate maris oppressus φ euadere non posset: quia non valeret electio: quia viuus est non solum qui viuere potest sed qui mori potest/ notatur.ff.de manumis.testa.l.qui

conciliū teneretur/ & contra electum & pos A sessorem obiiceret notoria hæresis, conciliū posset per se cognoscere: quia sufficit q alle getur notoriū. & sicut potest opponi q nō est electus a duab⁹ partibus, pariformiter & multo magis opponi potest q est notorius hæreticus. Et concilium procedet tanq̄ contra notorium hæreticū sine alia accusatione: vt patet ex iis quæ ponit anto. in. c. vestra/ in. 3. col. de cohabi. cle. & muli. Licet doc. post electionem (quia potest ilico se ingerere administrationi) in hæretico et simpliciter dicant q non possit excipi/ sed q debeat accusari, non aliter distinguendo. ¶ Et si recte inspiciatur, ista mea opinio nō contrariatur dictis doctorum in. d. c. licet: quia eorum dubietas est q contra electum in papam a duabus partibus & receptum nō potest obiici exceptio etiam notoriæ hæresis quominus remaneat papa & administret papatum: quia sola exceptio notoriæ hæresis non suspendit eum ab administratione papatus: sed debet accusari / secundum q dicunt in. c. infideli de hære. in. 6. Et in casu nostro dicitur q postq̄ est cōgregatum concilium/ ita potest procedi contra papam hæreticum notorie per viam exceptionis sicut per viam accusationis: quia cōcilium iu B dicat de hæresi papæ, siue illud fit per viam accusationis siue exceptionis / sine differentia. Facit quod dicitur in. c. 1. in fi. de excep. & in c. super iis & c. accedens/ de accusa.

¶ VNDE concludendo ex præmissis dicendum est q si quærimus vtrū hæreticus habeat titulū papatus, dicēdum est q non/ siue fuerit hæreticus ante electionē siue sit factus hæreticus post electionē: & siue fuerit & sit in possessione pontificatus vel non: vt in. c. si papa. 40. di. Et de hæresi semper poterit accusari in concilio: vt in. d. c. si papa, & dicitur in. c. super eo de hære. ¶ Si autē quærimus vtrum possit excipi de hæresi ante electionem, clarū est q sic: quia vulnerat titulum pontificatus habēdi & possidēdi. Si vero quærimus postq̄ est electus a duabus partibus/ vtrum electio sit nulla, dicendum est q sic/ ex quo tempore electionis erat hæreticus. Si autem post electionem sit hæreticus, desinit ipso iure esse papa: vt de his duobus casibus supra dicitur. ¶ At si quærimus vtrū possit excipi postq̄ est electus ad amouendum eum a pontificatu, dicendum est q nō poterit si fuit receptus, tum quia non est superior ad quem possit haberi recursus, tum quia ex quo ipse receptus nihil petit (cum iam possideat) cessat actio/ & consequenter exceptio quæ est actionis exclusio: vt dicit abbas in. c. licet in glo. in verbo exce C ptiōe. Et hoc siue sit hæreticus notorius siue occultus: ex quo est electus receptus & pacifice administrat, vt supra dictum est.

¶ Si aūt nūq̄ fuit receptus nec admissus nec administrauit, tunc aut hæresis est occulta. & non potest excipi per. c. licet/ ex quo est electus a duabus partibus, nec poterit impediri quin administret: vt in. c. in nomine domini 23. di. quia virtualiter non requiritur aliqua receptio nec admissio: quia ipso facto quod a duabus partibus reperitur formiter electus/ potest propria authoritate administrare. d. c. in nomine domini secundum inno. & refert cardi. in. 14. quæsito in. c. licet de elec. Sed debet accusari secundū cōmuniorem opinionē in. d. c. licet. Et hoc probat tex. in verbo redarguere quod denotat accusationē in. d. c. si papa/ secundum henricum in. d. c. licet. ¶ Aut hæresis est notoria, & impeditur iste electus qui nunq̄ possedit quia nō admittitur & subtrahitur ei obedientia. Et isto modo exceptio admittitur: quia talis inficit titulum & ius habendi & possidēdi. Et hoc videtur velle abb. post anto. in. d. c. licet: cum ipse abb. tantū cō siderat si fuit vel non fuit adeptus possessionē, nec considerat an sit notorius hæreticus / sed simpliciter loquitur in quocūq hæretico. Et hoc tenet egidius hic, cum vult hoc posse opponi extraiudicialiter per glo. & archi. 24. q. 1. in summa. ¶ Non obstat quod dicit de vrbano ioan. de fan. in. §. item symmachus. 2. q. 7. tum quia vrbanus erat possessor papatus/ nec obiiciebatur ei exceptio hæresis, tum quia erat dubium an metus esset iustus, & an electio facta per metum esset nulla. Secundū autem egi. ista exceptio notoriæ hæresis non potest opponi iudicialiter: quia sufficit q sit electus a duabus partibus ad hoc vt nulla ei exceptio possi obiici: vt in. d. ca. licet. quinimo (quod plus est) sufficit quomodocunq fuerit nominatus in papam secundum ostie. & anto. in. d. c. licet.

¶ Et opinio egidii videtur comprobari communiter, nam inno. immol. compostel. ioan. de ligna. henri. ioan. anto. car. simpliciter loquentes, non distinguunt an iudicialiter vel extraiudicialiter / an hæreticus notorius vel occultus: sed simpliciter volunt q post electionem a duabus partibus & acceptationē subsecutam electi / nulla possit ei obiici exceptio etiam hæresis, sed q debet accusari. ¶ Sed secundum opinionē abbatis siculi (qui

A conſiderat poſſeſſiouem anteq̃ cœperit administrare)poteſt obiici de hæreſi & aliis exceptionibus iuris naturalis & vulnerantibus titulum & ius poſſidendi. Pro quo videtur tex.in.d.c.licet:q ad hoc vt nulla poſſit obiici exceptio/ requirit ꝙ ſit electus & receptus a duabus partibus. Et hoc dicit oſtien. ibi in verbo receptus. Et hoc mihi placet. Licet eo reſpectu vt poſſit per ſeipſum adminiſtrare/ ſufficiat etiam ſi non fuiſſet receptus ſecundum ioan.an. qui ſic refert oſtien.in hoc.

¶Si autem iſta exceptio notoriç hæreſis opponitur poſt electionem/receptionẽ & adminiſtrationem,in hoc non reperio ꝙ doc. aliquid ſpecifice dicant: ſed ex quo ſimpliciter loquendo dicũt electo a duabus partibus recepto & admiſſo non poſſe obiici de hæreſi non diſtinguendo de occulta vel notoria, videntur velle ꝙ non poſſit excipi ſed accuſari. Et iſtud clare pſequit̃ egidius hic in eo qui eſt electus a duabus partibus & receptus & durat receptio/ vt ſupra dicitur, & rationes eorũ quæ diuerſæ ſunt/ procedunt etiam in notoria hæreſi.

¶Sed poſt q̃ eſſet cõgregatũ cõciliũ ad diſcutiendum de viribus tituli papatus, mihi vi-
B detur etiam ſi per viam exceptionis notoriç hæreſis procedatur/ꝙ talis exceptio eſſet admittenda: quia ad accuſandum non ſic de facili ſolet accedi, & eſſet cauſa fouendi hæreticũ caput in ſede apoſtolica. & in notoriis nõ requiritur petitio neq̃ libellus neq̃ accuſatio, maxime in materia peccati & tangẽte publicam vtilitatem: vt dicitur in.c.veſtra/ maxime per anto.in.42.col. Et poterit conciliũ procedere per viam inquiſitionis ſecundum anto.ibidẽ col.37.verſi.venio ad quartũ. Et notoriũ ſufficit ꝙ allegetur & proponatur: vt in cle.appellanti/de appel. Et ſuper notorio procedit̃ ad executionem ſine ſententia: vt in.l.ictus fuſtium/ibi bar.ff.de infamibus.

Non obſtat ꝙ.c. licet/ prohibet opponi omnem exceptionẽ: quia ad hoc reſpõdet ibi abb. Item illud intelligitur ꝙ per exceptionẽ non impediatur adminiſtrare: ſed ꝙ nõ poſſit per concilium amoueri ille qui non eſſet nec eſſe poſſet papa / non fuit ſenſus illius tex. nec ꝙ hæreticus remaneret papa. Et hic adde quæ dicentur infra in illo articulo an ſit ſufficiens cauſa congregandi concilium, propter ſimoniã in verſi. ſed quæro vlterius.

¶ET ex his patet ad quem ſpectabit congregatio cõcilii in primo caſu ſecũdi mẽbri: quia ſi reperitur vnus electus a duabus partibus formiter/ & voluntarie receptus, ſi de e- C
lectione conſtat nec tempore electionis conſtitit notorie de aliquo crimine ipſo iure inficiente titulum papatus / vel ſi non conſtat de electione & receptione a duabus partibus tamen non eſt dare caſum in quo partes valeant reclamare nec alius eſt intruſus, ſpectabit congregatio concilii ad talẽ poſſeſſorem excluſo contradictore. Si autẽ eſt tale quid ꝙ inficit ipſo iure titulum papatus/& nondum ille receptus eſt/& eſt caſus in quo licite partes valent reclamare, tunc ſi nullus eſt in poſſeſſione/congregatio ſpectabit ad cardinales ex quo habent iuſtam cauſam reclamandi, & nullus electus eſt verus papa: quia obſtat tale quid ꝙ ipſo iure inficit titulum papatus/ quod allegatur ante electionem vel in ipſo actu electionis: alioquin ſemper cõgregatio ſpectabit ad eum.

ALIVS & ſecundus caſus ſecundi principalis membri erit quando ſunt electi duo & recepti: & vna pars adhæret vni & alterum dicit hæreticum, vel e contra altera pars alterum dicit papam/ & alium ſchiſmaticum: & ſic vtraq̃ pars habet partẽ ſuæ obedientiæ/ & vterq̃ eſt in poſſeſſione partis ſuæ. Et tunc videtur ꝙ nullus ipſorum conuocabit, ſed potius eccleſia dicetur quaſi D
vacare: vt dicitur in.c.1.de ſchiſma. in.6. ex quo non conſtat nec de vero papa nec de vera alicuius quaſi poſſeſſione papatus. & tunc vel cardinales vel habentes ſupplere per viã requiſitionis congregabunt, & facta congregatione concilium ſibiipſi authoritatem interponet. Ita dicit roſellus in.4. q.in.8. colũ. allegat tex.in.c.ſi duo.79.di. vbi duobus de papatu cõtendẽtibus cognoſcit cõciliũ. nec dicit tex. quis conuocabit conciliũ. & allegat roſel. geſta bonifacii.ca.2. Quod & videtur tenuiſſe pe.de ancha. in quadam ſua reſponſione facta ad oratores regis franciæ in concilio piſano. & anto.de butrio in allegationibus pro concilio piſano. & do. in.ca.placuit 18.di. Et idem etiam dicit roſellus quando eſſet vnus notorie hæreticus/per.c.ſiquis pecunia.79.di.

¶Sed tu dic ꝙ iſto caſu vterq̃ propter poſſeſſionem ſuam conuocabit obedientiam propriam ſi voluerint effectualiter facere, & conuenient in vnum & erit concilium verum legitime congregatum. Et ad hoc facit quod ponit oldradus in conſilio.22.&.23.de duobus electis ĩ imperatores & adminiſtrãtibus iura imperii, & infra dicitur. Licet alexã.in.c

cunia.79.di.& dicit egi,in,d.cle. dudum de
A sepul.Vel a seipso concilium (vt dictũ est) congregaretur.Et intelligo semper ꝙ vrbanius & cautius esset facta prius requisitione. Sed qñ hæresis non est notoria & esset receptus & possessor,ipse congregat/ & nõ alius qñ ipse vult: & eius authoritate debet cõgregari ne spolietur papatu. ꝟ Et idem dicerem qñ concilium non esset directe congregandum contra papam,sed ex nolitione & denegatione vel detractatione cõgregandi papa faceret se suspectũ & vrgeret maxima necessitas tenendi concilii: videlicet ꝙ facta prius requisitione cõciliũ posset per alios ad quos deuoluitur potestas vel a seipso cõgregari.

¶ Et idem dicendum quando duo contẽderent de papatu, s.ꝙ spectabit ad aliam tertiã personam si ipsi detractant,vel a seipso congregabitur conciliũ,vel per imperatorẽ vel regem vel catholicum quemcũq;. de quo late vide infra in quęstione sed pone ꝙ inter duos contẽdentes, Et facienda congregatio tunc non spectabit ad cardinales qui sunt diuisi in obediẽtia:quia cardinales sunt suspecti/ dicit alex.in,c.synodum,17.di,in secũda col. Alioqn cessãtibus,ꝑmissis/nõ nisi ꝑ cau
B sis arduis & statũ vniuersalis ecclesiæ tãgentibus(quæ habent terminari per sedem apostolicam & authoritate romani põtificis)debet concilium cõgregari,c.de iis.12.di.&.c. multis.17.d.Ita dicit alex.in.d.ca.synodũ in prima col,17.di.Alioquin in vno indubitato papa vbi nulla subesset necessitas,congregatio facta ꝑ inferiores papa sine eius authoritate/esset nulla,nec posset cogi ad præstandum authoritatem cõcilio cõgregato si nollet:vt in.c.regula cum aliis similibus.17.di. Nec tex.in.ca.nunc autem/ per rosellum adductus probat contrarium:quia non dicitur ibi ꝙ fuerit concilium congregatum sine authoritate papę,&ideo sine alia requisitiõe cõgregatio esse posset periculosa. ꝟ Dicerẽ tñ ꝙ in omni casu quo esset congregatum cõcilium sine authoritate papæ,q̃tumcunq; sit nullum si post papa ratificat & interponit authoritatem / gesta illius concilii propter papæ ratificationem valebunt:sicut fuit in gestis concilii calcedonen.quæ fuerunt confirmata per leonem:quia omnia nostra facim⁹ quibus nostram authoritatem impartimur: vt in.l.1.C.de veteri iure enucle.&. c.si apostolicę de preben.in.6.

¶ Et quod dixi ꝙ quia cardinales sunt suspecti eo casu alius congregabit concilium, intelligo nisi tunc omnes conuenirent in congregando:quia tunc possent ipsi congrega-
C re saltem per modum requisitionis.vt fuit factum in concilio pisano tpe gregorii.12.& benedicti. 13. In quo si cardinales vtriusq; obedientiæ fuissent concordes, recte antipapas schismaticos deposuissent & alium creassent:vt clare determinat anto,de butrio i suo tractatu schismatis in secunda qõne.ꝟ Sed si alius congregaret concilium non requisitis cardinalibus qui sunt diuisi in obediẽtia(qa vna pars obedit vni alia alteri)tũc bene sub sisteret congregatio sine eis:quia sunt suspecti,alioquin si conuenirent,bene possent ipsi congregate:de quibus vide quælatius infra dico. Et intelligo causam papatus, siue dicatur papa male electus/siue dicat renunciasse / siue dicatur ꝙ fuerit propria temeritate intrusus , siue dicatur iudæus/ hęreticus/ schismaticus/inhabilis inhabilitate insurgente a natura quia fœmina,vel quia tẽpore electionis erat amens & furiosus aperte : vt dicit glo.i cle.ne romani,& cardi,de turre cre. in trac,de conci.in.8.ca,& alex. in,c.synodũ 17.di.& feli,in.d.c.super literis.

¶ Istis & similibus casibus qui considerãtur a doctoribus in.c.licet de elec.in materia nullitatis electionis & nullitatis tituli papatus, poterit congregari concilium sine papæ authoritate.Et hoc qñ non est in possessiõe papatus:sed si est in possessione & non est sine sensu(vt quia non est notorius,furiosus vel amens) & non est notorius hæreticus sed alias electus/& non de facto intrusus sed receptus & admissus, q̃tumcũq; alias criminosus & hæreticus,debebit prius requiri vt ipse congreget:& si detractabit poterit ꝑ alios congregari. ꝟ Et isto modo debet intelligi quod dicit bal.in.c .olim de rescrip. Et licet idem bal.in.c.quia propter de elec. videatur velle ꝙ in materia schismatis ista potestas cõgregandi spectet ad cardinales, intelligo etiã vt supra dictum est qñ esset schisma / et cardinales oẽs essent concordes vel vtriusq; partis maior pars in uicem concordarent.Intelligo ẽt nisi esset inter duos contentio de papatu exorta in ipsa electione/& ipsimet cardinales electores ab vtraq; parte vellent congregare cõcilium pro submouẽda contẽtione:quia tunc ex quo ambo electi contendũt de papatu/ poterunt tunc cardinales congregare, & ad eos fiet deuolutio quasi sede vacãte:vt infra dico. Et tanto magis quando cessat suspitio:quia nondum sunt diuisi in obe

A dicentia. Et sufficietisto casu ꝙ maior pars cō cordet secundum.d.anto.in.d.2.quęstione. Licet barbatius in.c.ꝙ translationem/in.23. col. velit contrarium(videlicet ꝙ tunc non fiat deuolutio ad cardinales, quia ipsi fuerunt causa contentionis) & alex.in.ca.synodum 17.di. Vbi autē esset sedes vacans/ & necessitas subesset cui aliter quàm per concilium prouideri non posset, per cardinales posset etiā concilium cōgregari: vt dicit domi. in.c. propter / in fi. 18.di. Et petrus de monte in trac.de potestate papæ in.10.col. tenet ꝙ cardinales sede vacante cōgregare possunt conciliū ad citius regulādum electionem papę. de quo etiā infra in.2.casu, versi. sed pone. & idem dicit cardi.in.d.ca. licet de elec.in tertia quæstione in fine.

¶ Et ex his colligo vnum: ꝙ si sede vacante cardinales existētes in conclaui non possent esse concordes in electione/ possent conuocare concilium. Et ad hoc facit illud quod dicit ostien.& alii in.c.licet de elec.(in illa quæstione quid quando nullus cardinalis superesset/ quia omnes essent mortui) ꝙ tunc electio spectaret ad concilium vel ad clerum romanum, de quo infra dico. Et si tunc cardinales non essent omnes concordes in conuocā

D B do cōcilio iuxta.§.iidem quoq.c.vbi periculum, forte maior pars poterit. & si nec maior pars, forte etiā minor pars posset constituere aliam maiorem partem contumacem: vt in simili dico infra in secundo casu secūdi principalis membri.& dicit feli.in.c.super literis de rescrip. Hoc tamen fieri non posset q̄diu cardinales vel eorum maior pars est in conclaui/ & sunt parati ad eligendum: vt in cle.2.§.porro de elec.& ibi glo.quia volētes eligere non possent priuari suo iure. Et quia eū progressu temporis possent concordare/ & possent assumere alium modum: vt per viā compromissi. Item possent cogi ad concordandum per inuocationem brachii secularis (vt.17.di.c.nec licuit. &.23.q.5.de liguribus)ponit ostien.in.d.ca. licet in penul. col. Facit quod dicitur in.§.præterea in.c. vbi periculum de elec.in.6. ❡ Et intellige ꝙ non semper pro quolibet crimine congregabitur concilium contra verum papam: sed in casibus quibus infra dicetur debere congregari concilium. Quid enim si contra papam obiiciatur adulterium quod non est notorium/ & requiratur papa vt congreget concilium vel præstet authoritatem congregandi/ & papa differat, crime bene ex se vel per potentiam alicuius laici congregatum tale concilium, non credere: quia potius diceretur conuenticulum vel conciliabulum: vt dicit tex. in.c.multis.17.di. Requiritur enim vt sit tale C quid quod papæ obiicitur vt scandalizet vniuersalem ecclesiam: puta quia delictum est notorium & papa incorrigibilis: vt vult illa glo.in.c.si papa.40.di.de quo alibi plenius dicetur. Vel ꝙ adsit alia necessitas: puta periculū quod pateretur christianitas ꝑpter discordiam principum christianorum. Vel ꝙ ecclesia & status christianitatis esset ita prolapsus in aliquē grādem errorē(vel ex frequentia conuersandi cum iudæis & aliis infidelibus/ vel ex alia causa) ꝙ verisimiliter posset dubitari populum christianū periclitari circa fidem.

¶ His & similibus casibus & non passim pro quolibet delicto & ad cuiusꝙ instantiā(etiā si contra papā & quidem requisitum agatur) habebit congregari conciliū: quia posset esse causa alicuius schismatis. Satis enim videretur si tunc absꝙ alia cōcilii congregatione posset sedari crimē quod ei obiicitur/ vel causa propter quam requiritur ꝙ cōgreget cessare. vel si se purgaret: vt fuit in leone papa, qui habuit.12.episcopos in sui purgatione: vt in.c.omnibus.2.q.4. Quinimo idem leo ostendit D ꝙ se ex propria voluntate voluerit purgare non ex necessitate, subiiciens non per hoc ꝙ sic se purgare voluit propterea similiter successores teneri: vt est tex.in.c.auditū.2.q.4. ❡ Vbi enim non subest magna necessitas, est in potestate eius congregare quando ei placet. Et hoc in effectu vult anto. de butrio in d.c.licet, dum vult ꝙ quia papa non habet superiorē, si aliquid ei obiicitur/ de hoc non cognoscit cōciliū nec aliquis viuens/ etiā si esset aliqua dubietas de viribus electionis. Quod dicit contra illos notandū qui dicunt ꝙ tunc debet congregari concilium: quia eius peccatum nullus iudicat/ sed solius dei iudicio relinquitur: vt in.c.aliorū.9.q.3. Et hoc videtē satis rationabile: maxime quia videmus hodie de facili quosdam principes quærere festucam in oculis pōtificum: & cum pōtifices nolunt annuere eorum petitionibus, de facili in pontifices excandescunt/ & obedientiam subtrahūt/ & libertatem ecclesiasticam deprimunt & ad spiritualia manum apponunt, ita vt de beneficiis vacantibus & prælaturis non nisi pro velle ipsorum pontifices prouidere cogantur, & in spiritualibus ad angulum vt ita dixerim pōtificatum restrixerint. Cum ta

A men ad sacerdotes voluerit deus quæ in ecclesia disponenda sunt pertinere: vt in.c.si imperator.96.di.& dominus noster iesus christus rex & iudex vsq; ad diē passionis seruauit honorem pontificibus, q̄uis illi nec dei timorē nec agnitionē christi seruassent. nam cum leprosum mundasset, dixit illi vade & ostende te sacerdotibus & offer donum: sacerdotem adhuc appellans quem sciebat esse sacrilegū: vt.93.di.dominus noster. Et propterea posset contingere alterius pontificis creatio & schisma oriri: a quo postq deus tēporibus istis nos liberauit, omni studio cauere oportet ne aliquod nouū suscitet. Quinimo quantumcunq; illa glo.in.c.si papa voluerit ꝙ pro quolibet crimine notorio possit papa accusari si est incorrigibilis / & licet abbas in.c.significasti de elec. dixerit illam glo. cōmuniter approbari: tamē petrus de palude & communiter theologi videntur illā improbare: vt ponit archie. floren. in sua summa in.3.parte / ti.23.c.5.de potestate ecclesiastica signata per claues, versi.6.incipit quæritur vtrum papa possit deponi. & eodem li. ti.24.c.2.versi.7. Quod qualiter sit intelligēdum/ & an sit causa sufficiens ad congregandum concilium / & an ex hoc possit papa ac

B cusari & deponi, alibi inferi⁹ dicet.v. Et ideo non passim contra papam proclamari oportet ad concilium: sicut quotidie aliqui nō verētur pro re minima: & si aliquid contra eos fiat pro tuitione & recuperatione rerum ecclesiasticarū/& papa vtatur brachio ecclesiastico, proclamant ad futurum cōcilium: quia vt inquit carolus imperator in.c.in memoriā 19.di.loquens de papa. q̄uis sedes apostolica durum et vix ferendum iugum imponat, tamen cum mansuetudine & humilitate pia deuotione est ferēdum. Et beatus gregorius scribens archiepiscopo rauennen. inquit. contra morem ecclesiasticum est si non patiētissime toleratur etiam (quod a nobis absit) iniusta correctio: vt in.c.contra morem. 100. di. Quinimo etiam si papa aliquid præciperet quod esset contrariū legi dei, q̄uis in illo ei obediendum non esset (vt in.c. si dominus.xi. q.3.) nihilominus etiam tunc anteq̄ esset cōuictus de hæresi & repertus incorrigibilis/ oporteret ei in cæteris obedire.xi.q.3.qui resistit/cum duobus sequen. quod enim quantumcunq; durum a papa præcipitur/ seruari oportet quod non est contra catholicā fidē. Facit.31.di.c.ante triennium.

¶ Vnde egidi.cōcilio.99.in.4.parte in fine 17.q.excusando benedictum.13.ꝙ non cōgregaret concilium, dicit ꝙ ex congregatione concilii poterat sequi maius schisma in ecclesia. tum quia schismatici vocari qui tunc erant non iuissent ad concilium/nec catholici ad vocationem intrusi. nec simul cōuenissent, quia fuissent duo capita: nec principes seculares hoc potuissent sine papa. Et licet in casu eius (in quo tunc vigebat schisma) aliter videatur dicendum per prædicta & quæ infra dicuntur, tamen vbi nulla est causa hæresis & nullū schisma nec scandalum aliquod in ecclesia, nullomodo conuenit conuocare concilium propter periculum contēptus & inobedientiæ & inanem fatigationē prælatorum inveniendo ad concilium.v Quinimo etiam quādo esset tale quid quod macularet personam papæ tantum ex quo non turbaretur ecclesia, non debebit ita faciliter congregari concilium/maxime si papa vellet se purgare: vt in.c.auditum.2.q.4. Vnde est aliud remedium contra papam (etiam si se purgare noluerit, & sit ita malus ꝙ aliquo modo destruit bona ecclesiæ/forte dando suis, & aliquod crimen committit) ad hoc vt non statim deueniatur ad congregationem concilii/ si ex malis operibus eius nō scādalizatur ecclesia: quia forte committit talia quæ offendunt animam eius sed non sunt adeo notoria vel vniuersalia vt ex eis possit sequi scandalum si tolerantur. Erit tunc remedium ꝙ resistatur & contradicatur & reprehendatur cum omni modestia & māsuetudine qua fieri poterit: alioquin ꝙ resistatur ad faciem per potentes exēplo pauli apostoli, qui restitit ad faciē beato petro antiochię, quinę iudæos cōuersos nimis scandalizaret, eō descēdit eis in obseruatiōe legalium, propter quod inducebantur gētes ad iudaizandum: vt legitur ad gala.2.c.&.2.q.7.paulus.& ī.c.testes ī.§.itē paulus/ea.causa &.q. Vel ꝙ ecclesia oret pro eo deum vt eum corrigat: sicut orando vicit hilarius papam liberium qui fauebat hæreticis. Et citra concilii congregationem si aliter fieri poterit (ne ex cōcilii cōgregatione schisma oriatur) & citra eius impugnationem siue depositionē omnis recta via perquiratur per quā retrahatur: alioquin relinquatur deo cura ecclesiæ suæ. scit enim quid nobis expediat. datur. n. interdum princeps malus propter peccata populi. 8.q.1. audacter. & vbi deus voluerit percutiet eū: vt in.c. anastasius 19.di: Facit quod dicit in.c.nouit/de iudi. ꝙ illud dic ecclesiæ/in papa non hæretico intel

A ligitur.i.deo, orando scilicet vt ipsum inspi- ret, & ecclesiæ triumphanti vt oret pro ipso secundum ostien.in.c. proposuit de concess. præben. Vbi autem contradicere & reprahẽdere & resistere non sufficeret nec se purgare vellet/sicq delictum deduceretur in notorietatem & efficeretur scandalum in ecclesia, tunc de remediis adhibendis quãdo papa scãdalizat ecclesiam & est notorius criminosus & monitus non desistit/dicendum vt dicitur latius infra in illa quæstione ex quibus causis potest papa accusari per concilium: & in illa quæstione sed quid si papa accusatus esset omnino incorrigibilis: & alia ex quibus causis debet cõgregari concilium: & in illa ex quibus causis potest papa deponi.

¶ Nec satisfacit quod dicit anto. in casu isto/ ꝙ cõcilium erit principalis iudex si papa allegari iteresse rõne loci vel tpis. quasi cõciliũ debeat decernere an sua sit iurisditio, secundum ꝙ videtur vel le per iura quę allegat: vel quasi voluerit ꝙ quia se cõgregauit & pręuenit eius sit iurisditio, iuxta. l. vbi acceptum &. l. si quis postea de iudi. l. cum quædam puella. ff. de iuri. omnium iudi. &. c. proposuisti/ de foro compe. vel tanq̃ voluerit ꝙ postq̃ reperi-

B tur congregatum, ex quo non reperitur ante congregationem cõtradictum/ nequit dissolui. vel quia agitur contra papam qui a concilio debet iudicari, propterea dicit ꝙ conciliũ sit principalis iudex: vt in glo. 15. di. ca. sicut. Quia facilis est responsio ꝙ satis est ꝙ non fuerit sufficiens causa se congregandi/ & ꝙ non potuerit congregari & sit irritum quod per ipsum fit nisi reperiatur per papam ratificatum: vt. d. c. 1. & c. multis/ & c. regula. 17. di. iuncto ca. dudum. 3. q. 6. ꝩ Nec miror ꝙ dominus anto. (qui erat multum iustus & rectus) tunc ita indistincte loquutus sit: quia zelo sedandi schismatis quod tunc vigebat & a pontificibus nutriebatur/ agebat vt conciliũ congregaretur & vt schisma tolleretur. Intelligo igitur eũ in casu suo, quando est talis causa: videlicet fidei vel antiquari schismatis orti in creatione pontificis (vt fuit statutum in cõcilio constantien.) vel notorię hæresis in electione oppositæ, vel dum sunt duo contendẽtes de papatu & facientes schisma qui forte propter potentiam non possunt cogi: quia tũc hoc casu etiã principes seculares possunt apponere manum: vt vult glo. in. c. tua el. 1. de deci. Vbi dicit abbas ꝙ illam glo. d. anto. allegabat tempore suo contra illos qui contendebant de papatu & faciebant schisma in

ecclesia dei nec poterãt corrigi per ecclesiam. & sentit ꝙ tunc ex quo nolunt congregare C concilium domini temporales possunt inicere manus in ipsos & eis inuitis facere sopiri schisma & dubium determinari per ecclesiam, allegat quod in simili dicitur in. c. vbi periculum de elec. in. 6.

¶ Vnde nõ pro qualibet causa & ad nutum cuiusq congregari debet cõcilium: sicut fuit factum in concilio basilien. in quo discedentibus aliquibus a papæ eugenii obediẽtia (licet esset vnicus & indubitatus papa) congregauerunt concilium: & eundem eugenium priuarunt, & alium sibi delegerunt pontificẽ quem felicem nominarũt prius sabaudię ducem dictum amadeum, qui ea omnia egerũt propria ducti voluntate / ex quo postea effectum est conciliabulũ: vt dicit archie. floren. in lib. 3. ti. 24. c. 2. versi. 7. Qui felix ductus cõscientia q̃ primũ nicolaus quintus in pontificem post obitum eugenii assumptus est/ pontificatui cessit vt schisma sedaretur, & vitam hemeriticã delegit qua antea vtebatur. fuit enim vir magnæ sanctimoniæ: qui obtẽperare deo se existimabat eo casu pontificatũ acceptando. Et licet concilium illud basiliẽ. dictum fuerit conciliabulum/ quia contra voluntatem veri pontificis tentum: tamen nicolaus quintus (qui eugenio successit) pro sedando schismate in ecclesia, postq̃ felix cessit/ approbauit omnes prouisiões de quibuscũq beneficiis & prælaturis/ & consecrationes & dationes palliorum/ & voluit possessores remanere veros titulares: vt patet ex eius bulla inserta/ in fine gestorũ concilii basiliensis. D

¶ Eo igitur casu quo adest causa necessaria concilii congregandi ratione imminentis periculi ecclesiæ (de quibus causis aliquid infra dico in quæstione propria) si tunc papa detractaret cõgregare conciliũ/ tunc ad collegium cardinaliũ deuolueret cõgregatio per. c. vbi periculũ. §. iidẽ quoq de elec. ponit bal. in. c. pastoralis/ de rescrip. & ponit cardinalis in. c. licet de elec. in. 3. quæsito. Et in casu necessitatis quando papa detractat & refugit congregare/ vel est negligens, concilium seipsum congregare posset, vt dixi supra: & dicit rosellus in trac. concilii in. 6. charta in. 3. col. & cardinalis de turrecre. in trac. de potestate papæ li. 3. c. 8. col. 9. & car. flo. concilio. 150. incipit quęsitum in. 3. dubio. & abbas in. c. licet de elec. & archie. floren. in. 3. parte summæ ti. 24. c. 2. versi. 7. & anto. vbi supra. Et hoc casu quando papa nõ vult congregare/ quia detra

ctat & confingit causas protrahendo (quia co-
A gnoscit forte se irreticum talibus criminibus vt timeat a concilio & quęrit subterfugia) & scandalum ex non cōgregatione concilii generatur in vniuersali ecclesia, tunc congregato concilio per cardinales / poterūt petere vt præstet authoritatem concilio. Et secundum rosellum vbi supra poterunt cum cogere ad hoc: argumento. l. huiusmodi. §. fi. ff. de lega. 1. Et si permitteret se decoriari potius q̄ authoritatem interponeret, tunc concilium supplebit eius vices/ & pronunciabit se legitime cōgregatum/ & suam esse iurisdictionem, per id quod ponit feli. i. c. super literis de rescrip. imo secūdum rosellum hoc casu concilium pronunciabit papam suspectum de hæresi. ¶ Cardinalibus autem negligentibus imperator congregabit. Et ita in casu negligentiæ dicit cardi. in. d. c. licet in. 3. & . 4. quæstione: & pe. de monte in sua monarchia in. xi. col. & feli. in. c. querelam/ de iureiu. Post quē prælati petita a papa licentia licet nō obtenta/ poterūt congregare. vt vide feli. in. c. super literis/ de rescrip. & infra latius dico. ¶ Et ista cōgregatio fiet per modum cuiusdam requisitionis & non authoritatis secundum inno. in
B ca. cum nobis de elec. & rosel. in. d. 6. charta col. 3. Et vide omnino quæ dico infra in vltimo mēbro huius quæstionis: videlicet quando est contētio de papatu inter duos, & vnus est in quasi possessione qui non vult congregare/ & alius nullam habet possessionem. & ibi inuenies etiam authoritates aliorum doctorum quomodo fiat deuolutio de vno in alium in facultate congregandi concilium.

¶ Et ex præmissis apparet q̄ fatue faciūt qui ex abrupto intimant papæ concilium vel eū citant ad concilium: quia cum ipse sit omniū maior non potest ab aliquo citari: vt in cle. pastoralis/ de re iudi. Nec potest quis incipere congregare sine voluntate papæ: quia conuocatio ad cōcilium est quędā citatio: vt glo. in. §. hinc etiā. 17. di. quæ est quidam actus iudiciarius. c. quoniam contra de proba. ideo ab aliquo inferiori a papa fieri nō potest. Debet ergo quia sine papa nullum est ratū concilium (vt in. c. regula. 17. di.) prius cum omni humilitate requiri ꝙ ipse ad quem spectat cōgregare velit cōciliū, quia causa necessaria subest. Qui si requisitus detractaret, tūc per viā requisitiōis (vt dicit inno. in. d. c. cum nobis) poterunt congregari prælati & congregati, indicere concilium: & post congregationem prælatorum faciētium concilium/ prius concilium pronunciet se icumenicum concilium in spiritu sancto legitime cōgregatum C cui subesse debet quilibet cuiuscūq; status & dignitatis etiam si papalis existat, & sibi cōpetere omnem iurisditionē & postea intimare.

¶ Vnū tñ non est omittendū ꝙ si quādo cōciliū cōgregaretur a seipso sine vlla vocatione (vt forte fuit in casu. c. nunc autem. 21. di. ibi cuius rei gratia) vel etiā ex vocatione minus legitima (vt fuit in casu. §. hinc etiā. 17. di.) licet tunc vt conciliū subsistat opus sit vt etiā ipse papa existens in quasi possessione papatus quantumcunq; accusatus authoritatē interponat vt concilium sit ratū (vt in. d. §. hinc etiā) tamē eo ipso ꝙ papa patitur iudiciū fieri a concilio de causa sua, videtur ex hoc solo authorizari concilium/ & valebit quicquid fiet per conciliū. Pro hoc tex. & quod ibi notatur in. l. cum pater. §. libertis. ff. de lega. 2. Ita dicit rosellus in. d. trac. de conciliis in quinta charta. Et hæc de primo casu quando sumus in vno indubitato papa.

SECVNDO casu quando sunt duo vel plures contendentes de papatu, hoc casu constitutio frequens in concilio constantien. ædita vult quòd a die quo insignia pōtificatus assumpserint infra annū cen-
D seatur indictum conciliū, & ꝙ sine alia vocatione infra dictum tempus prælati debent se congregare. ¶ Sed cessante dicta constitutione dic ꝙ aut vnus primo fuit a tota ecclesia receptus: deinde post aliquod tempus recedentibus aliquibus ab eo / dicitur per impressionem fuisse electus vel aliquid aliud simile, & alius eligitur & recipitur: vt fuit in schismate exorto tēpore vrbani. 6. & in symmacho, vbi alium elegerunt. Et intelligo de recepto voluntarie/ etiam si nulla forma sit in electione seruata: quia satis est ꝙ facto appareat de voluntate cardinalium qui ipsum recipiūt in papam, sufficit enim qualitercūq; appareat de consensu cardinalium, quia sufficit ꝙ singulariter accedant ad eum & adorēt siue obedientiam præstent: & sic sufficit etiā ꝙ singulariter licet non capitulariter receperint. Et hoc voluit ostien. & refert. d. anto. in d. c. licet/ de elec. in antepenul. colum. qui dicit ꝙ per hoc illi cardinales qui erant auinione/ & imputabāt vrbano ꝙ nō fuerat capitulariter electus, nō bene allegabāt. ¶ Aut duo inueniuntur electi & recepti/ & vna pars adhæret vni & alium dicit hęreticum vel schismaticū vel econtra/ & quilibet habet partem obedientiæ.

A ¶Primo casu quando est schisma barbatius in.c.q translationem de offi.lega.in.33.col. tenet simpliciter q cógregatio concilii tunc non spectet ad cardinales sed ad imperatorẽ: maxime illa ratione quia tale schisma videt nasci a cardinalibus qui duos elegerunt pontifices, ideo non est verisimile q congregarẽt concilium, cum concilium sit iudicaturum de iure illorum: & quia timebũt perdere idolum proprium quod elegerunt. Item quia a principio facultas congregandi concilia spectabat ad imperatores, & res de facili reuertitur ad naturam suam. 35.di. c.ab exordio. & l. si vnus.§. pactus ne peteret/ versi. quod in spem. ff. de pac. Item per glo.in.c.principes seculi.23.q.5.quæ dicit q vbi clerici faciunt schisma in ecclesia/laici habẽt iurisditionem supra eos: ergo multo magis imperator. Sic etiam & patronus ecclesiæ potest agere contra rectorem ecclesiæ/male conseruantem & dilapidantem bona ecclesiæ: vt est glo. in.c. venerabili/de offi.delega. & in.c. ex parte de testi. Ipse tamen barbatius videtur etiam in casu schismatis simpliciter dicere q conuocatio spectabit ad cardinales: vt ipse ponit referendo bal.in.c.olim de rescrip.

B ¶Sed imo in casu proposito nõ obstantibus præmissis dico q ille qui primo est electus & receptus/ debet conuocare conciliũ non obstante q aliqua parte obedientiæ fuerit spoliatus, per illum tex.in.d.§. hinc etiam (vbi per symmachum fuit facta congregatio concilii/vt supra dixi) & tamen symmachus contendebat cũ laurentio de papatu: quia aliqui discesserant ab obedientia symmachi & adhæserant laurentio: vt patet in gestis symmachi.c.8.&.9. ¶ Et si dicatur q ideo ibi in.d. §.hinc etiã/& in.d.c. 9. vbi ponuntur verba d.§.hinc etiã/fuit congregatio facta per symmachum quia symmachus fuerat approbatus per concilium & laurentius reprobatus: & post approbationem aliqui recesserant ab eius obedientia, obiiciẽdo ei aliqua crimina. & sic q nõ erat contentio de papatu inter ipsos symmachum & laurẽtium, sed agebatur de criminibus impositis symmacho licet ipse esset approbatus: & propterea ad eum spectauit cõgregare. Respondeo q crimina fuerant obiecta ante latam sententiam/ & clerici aliqui recesserant ab eius obedientia: & tamẽ cum esset contentio de papatu cum laurẽtio & essent obiecta crimina symmacho, nihilominus symmachus congregauit concilium: vt patet in.d.§.hinc etiam, &.d.c.9. & dictũ fuit supra. Et vide tex.in.c.bene quidem.96. di. vbi apparet q etiã illi synodo præfuit symmachus. ¶ Sed videtur prædictis repugnare q symmachus fuerat in concilio rauennen. confirmatus ante: vt patet in chronicis/ & in platina & supplemẽto in vita symmachi. Sed dic q bis fuit cõtrouersia de papatu inter eũ & laurẽtiũ, vna orta in ipsa electiõe, pro qua fuit habita synodus rauẽnæ, secũda postq fuerunt ei obiecta crimina/ & reuocato laurẽtio clerici ab eo discesserũt & anteq esset approbatus in ista secunda cõgregauit concilium. Et de ista secunda synodo loquitur.§. hinc etiam/quæ fuit celebrata romæ: vt ibi patet. quia tũc ambobus eiectis altinus episcopus iussu regis præsidebat. C

¶Q uinimo si papa primo electus spoliaretur papatu non seruato iuris ordine, deberet primo & ante omnia restitui per concilium etiam non seruato iuris ordine/ anteq posset accusari/ & anteq teneretur accusantibus respondere: vt est tex.singularis in. d. c. nos si incompetenter in. §. item symmachus. 2.q. 7. Facit quod dicitur in.c.1.§.solet/ de testi. spolia.in.6. Ipse enim symmachus fuerat habitus & tentus alias pro indubitato papa: vt patet.16.q.1.in.c.in canonibus, vbi in concilio gangrensi vniuersa synodus surgens acclamauit ad decreta symmachi/ vt ita fiat rogamus: & dictũ est octies exaudi christe: symmacho papæ/ viue dictum est duodecies. & postea fuerat spoliatus/vt dictum est. Et pro huius intelligentia vide.§.hine etiam.17.di. & d.§.item symmachus. Vbi colligit ioan. de fan. q cardinales & alii prælati qui recesserunt ab obedientia vrbani.6.ante latam sententiã super facto electionis eius, cõmiserunt schisma: & q ipse vrbanus ante omnia debebat restitui. Q uòd & videt voluisse archie. floren.in secũda parte summę.ti.3.de superbia.c.xi.versi.sed quid cum duo.dum vult q illa congregatio concilii pisani non fuerit bona sed potius conciliabulum. Istud tamẽ pro nunc nõ disputo: quia illa electio secundum aliquos fuit per impressionem, a qua habuerat ortum dictum concilium. Sed sunt videndi doc.in.d.c.licet/de elec. & in consi.bal. C. si quis aliquem testa.prohi. & in.d.c.in nomine domini.23.di. & dicetur aliquando in loco congruo vtrum potuerint procedere ad aliam electionem prima non cassata: vt in.c. considerauimus/ &.c.auditis de elec. D

¶Nec obstat tex. in.c.deus ergo/ in.§. patet 3.q.1.vbi vult tex.q spoliatus papatu nõ sit

restituendus: quia loquitur in intruso in pa/
A patum violenter de facto & de facto spolia/
to. qui spoliatus non debet restitui: quia non
est superior qui possit deiicere: vt dicit ibi
tex. Et ex hoc sequitur q licet alias spoliatus
sit ante omnia restituẽdus (vt in.c. in literis/ &
in cle. 1. cũ simil. de resti. spo. &. 3. q. 1. redin/
tegranda/ & per totum) fallit in papa violen/
ter intruso eiecto/ qui non habet superiorem
qui eum possit via iuris deiicere. ponit marti
nus lauden. in trac. de principibus. q. 70. &
probat tex. in. c. in nomine domini di. 23. in
versi. q si quis/ & glo. ibi in verbo audientia.
Et ita intelligit illum tex. archi. ibi post glo.
quæ dicit esse speciale in intruso q non de/
tur restitutio. Et addit ibi archi. ideo non da/
tur restitutio in. §. patet. quia nõ est superior
coram quo petatur restitutio: secus autem in
alio intruso q̃ in papa. Et ad idem allegat io/
an. de fan. ibi. Vbi credo esse errorẽ: quia io/
an. de fan. fuit post archi. & semper illũ alle/
gat in sua lectura. Glo. tamẽ. 3. q. 1. in summa
dicit esse speciale in papa q ei nõ datur resti
tutio si opponitur ei exceptio alicuius crimi
nis vel non canonice institutionis per. §. pa
tet. & ibi glo. cõnumerat casus in quibus nõ
datur restitutio. & glo. prætallegata in. d. c. in
B nomine domini.

¶ Sed videtur q illa ratio illius tex. quã doc.
sequũtur ibi/ non sit bona: quia similiter pos/
set dici in eo qui non est notorie vel violen/
ter intrusus/ q si eiiciatur de papatu, ex quo
non habet superiorem, non sit restituendus,
contra. d. §. item symmachus. ¶ Sed dic q
tex. cum ponderat q non habet superiorem,
intelligit qui sit iudex superior & qui via iu
diciali possit intrusum deiicere. Facit tex. in
c. licet/ in fi. de elec. vbi dicit quiddã speciali/
ter statutũ in ecclesia romana, quia nõ habet
superiorem ad quem possit haberi recursus.
Et quia loquitur de notorio intruso/ iuxta ter
minos. c. si qs pecunia. 79. di. ideo si de facto
spoliatur nõ debet restitui. ¶ Et inde sumpta
occasione dicunt ibi doc. q si aliquis non est
capax possessionis iuris vel rei a qua deiici/
tur/ nõ debet restitui. De quo. 14. q. 1. in glo.
in summa. & in. c. ex parte de resti. spolia. &
ponit glo. i. c. quo iure. 8. di. & abb. siculus in
c. item cũ quis/ de resti. spolia. & idẽ in. c. licet
in glo. in verbo exceptione de elec. Possidẽs
aũt aliquo colorato titulo non potest amone
ri sine causæ cognitione: vt per inno. & ostiẽ.
de conces. preben. c. 1. in. 6. & in. c. licet epus/.
de præben. eo. li. Et similiter q agẽs possessio
rio i beneficialibus, debeat probare suã cano
C nicã institutionẽ & iustificare possessionẽ ex
titulo. De quo late post archi. ioan. de fan. in
isto. §. patet. & inno. in. c. constitutus de filiis
presby. & in. c. 1. de eo qui mit. in pos. causa
rei ser. & in. d. c. in literis/ & c. ex parte de re/
sti. spoli. & ioan. an. in addi. ad specu. in ti.
de resti. spoli. in ru. & glo. in. cle. causam/ de
causa poss. & propric. & lapus allegatione
24. & 30. oldra. cõsilio. 1. decisi. antepenulti/
ma in antiquis in ti. de resti. spoli.

¶ Sed adhuc videtur q illa ratio illius tex. sit
nimis generalis, eo q videtur militare in eie/
cto & spoliato nõ intruso violenter: qa si ve
rus papa spolietur & alius se intrudat, verus
papa nõ habet superiorẽ qui eũ restituat: nec
intrusus habet superiorẽ qui eũ eiiciat, & sic
videtur illa ratio cõtrariari multum illi. §. itẽ
symmachus. ¶ Sed tu dic q quãdo eiicitur ve
rus papa, tũc intrusus siue spoliator habet su
periorẽ ipsummet verũ papã, qui poterit con
gregare cociliũ & dare authoritatẽ concilio/
& conciliũ poterit eum restituere: vt patet in
d. §. hinc etiã. 17. di. & i. c. nũc aũt. 21. di. Nõ
sic quando aliquis est intrusus in põtificatum
de facto violenter/ & nõ est aliquis verus pa
pa electus. tunc. n. non est superior qui possit
eum deiicere. In tantũ q dicit cardi. & hug. in D
d. §. patet. & refert alex. ibi q etiã cardinales
nõ poterunt esse iudices intrusi: quia licet car
dinales obtineant vices metropolitani in cõ/
firmatione & consecratione papæ (vt in. c. in
noĩe dñi. 23. di.) nõ tñ in iudicii potestate.

¶ Sed videtur etiã q ista solutio nõ sit bona:
quia congregare concilium spectat ad posses
sorẽ: vt in. c. hoc quippe. 3. q. 6. ibi ioã. de fan.
& dicit in. c. cumana/ & in. c. querelã de elec.
& c. consultationibus/ de iure patro. & infra
latius dicetur. Vnde potest dari alia solutio
quæ fuit egidii bellamera in. d. c. licet de elec.
qui opponendo contra tex. ibi in fi. dum dicit
q in romana ecclesia ideo specialiter aliquid
statuitur quia non habet superiorẽ ad quem
possit haberi recursus, de. d. §. patet dicit q
gratianus habuit bonã mentẽ/ & ad intentio
nẽ intrusi se retulit ab intrusione deiecti: qui
si adiret superiorẽ, haberet prouocare & sus
tinere partes actoris in iudicio restitutorio,
nã ex parte actoris metimur iudicium. l. 1. in
prin. ff. si pars hæredi. pe. Vnde si ipse peteret
se restitui/ diceret se papã: quia alias nõ debe
ret restitui, argumẽto eorum quæ notãtur in
c. cum ecclesia/ & c. cum super/ & c. dilectus
de causa posses. & propri. & faciunt illa supra
allegata

allegata cũ dr̃ ꝙ debet iustificare possessionẽ
A ex ntulo vt dicunt doc.in.d.§.patet.Vnde di
cẽdo se papã/ iam diceret superiorẽ adiri nõ
posse.9.q.3.aliorũ.Et sic si aliũ tanq̃ supiorẽ
adiret pro restitutione obtinẽda,esset sibi cõ
trarius:quia cõfessio quę sumitur ex petitiõe
eius esset cõtraria desiderio eius,& ideo de-
beret denegari ei restiutio ar.c.solicitudinẽ
de appel.Vñ habito respectu ad ꝑsonam in
trusi,non inuenitur iudex cuius officio pos-
sit per sententiam iudicari siuẽ restitui vel eii
ci a possessione.

¶ Sed si bene cõsideretur,ista non tollunt cõ
trariũ:quia omnia habent locũ in non intru
so,& tñ.§.item symmachus/vult ꝙ añ om-
nia fiat restitutio per cõcilium.Quod conci
liũ multo magis iudicat de intruso:vt in.c.si
quis pecunia.79.di.ibi clericis & laicis deũ
timẽtibus:intelligendo per illa verba signifi
cari concilium,quod constat ex clericis & lai
cis deum timẽtibus.Conciliũ.n.est iudex qñ
tractatur causa papatus:vt in.c.si duo.79.di.
¶ Vnde egidi⁹ in hac materia aliqualiter in-
uolute loquens in declarãdo illa verba ꝙ ro
mana ecclesia nõ habet supiorẽ ponit vnam
conclusionẽ quæ habet multas partes:videli
cet qñ electio & receptio papæ non apparet
B facta a duabus ꝑtibus/ & dũ apparet electio
ẽt a duabus ꝑtibus celebrata tñ cõstat paten-
ter ex aliquo defectu notorio electionẽ esse
nullã/& ẽt dũ electio & receptio a duabus ꝑ
tibus apparent factæ sed constat euidẽter de
defectu notorio nullã reddẽte electionẽ ipso
iure(si videlicet duę ꝑtes in statu reclamãdi
existẽtes reclamãt propter defectũ huiusmo
di notorie apparẽte/& nihilominus electus
papatũ nitit̃ vsurpare)tũc supior est ille qui
añ electionẽ erat supior ipsius electi si ipse ele
ctus aliũ q̃ papã supiorem habeat rõne ordi
nis vel domicilii vel delicti.& si ex priuilegio
alium superiorẽ nõ habeat etiã rõne delicti/
cessat priuilegiũ in casu isto:& illũ ordinari
um ĩ cuius diœcesi delictũ huius occupatio
nis seu vsurpatiõis exercebit vel morã trahet
aut sepietur/pro superiore habebit.sed si in
diœcesi seu speciali districtu vrbis romæ &
non alibi hoc delictũ cõmittit ac originẽ do
miciliũ & morã trahit,nullũ quo ad iudicia-
lia cẽsetur supiorẽ hr̃e:sed hoc nõ obstãte in
casu isto & quolibet casuũ ꝑdictorũ quilibet
catholicus christian⁹ põt tali occupatori seu
vsurpatori bellũ indicere,ipsm ab occupatiõe
& vsurpatione huiusmodi de facto & manu
militari expellẽdo.¶ Vñ ad formã oppositio
nis respõdẽdo/dicit ꝙ dictũ grãni in.d.§.pa
tet nõ debet referri ad casus in secũda parte C
cõclusiõis cõprehẽsos,sed tãtũ debet referri
ad casus cõprehẽsos in prima.licet.n.quo
ad petendũ restitutionẽ/nõ possit eiectus ad
supiorem recursum hr̃e,tñ quo ad puniẽdũ
notorie delinquẽtẽ/põt qlibet catholicus cõ
tra intrusum ad intrusi supiorẽ hr̃e recursũ
in casibus primæ partis cõcluõis prelibatæ.

¶ Credo eũ velle dicere(licet trũcate loqua
tur)ꝙ qñ nõ apparet ꝙ papa sit electus a dua
bus ꝑtibus,tũc quia dr̃ vere intrusus/nõ põt
ipse intrusus hr̃e recursũ ad supiorẽ:qa sic es
set sibi cõtrarius/fatẽdo se hr̃e superiorẽ/&
sic se nõ esse papam:quia papa non habet su
periorẽ.Et sic intelligitur ꝙ tunc bene quili
bet catholicus potest petere eius eiectionẽ:
& ꝙ quomodocũq; eiiciatur non restituitur
quia nullus posset postea eũ eiicere.Sed se-
cus qñ est electus a duabus partibus:quia
tũc non potest proprie dici intrusus,licet no
torie constet de aliquo defectu ꝑ quẽ electio
redditur nulla.Et ideo põt ex hoc respõderi
ad.§.item symmachus/ꝙ fuit restitutus
quia nõ erat intrusus:quia si fuisset intrusus
& de facto eiectus/nõ fuisset restitutus p.d.
§.patet.¶ Vñ idẽ egi.ponit aliã cõclusionẽ ĩ
d.c.licet:videlicet ꝙ dũ cõstat euidẽter de ele D
ctione duarum partiũ(licet non cõstet de re
ceptione in papã)nec cõstat euidẽter de ali-
quo defectu notorio nullã reddẽte electionẽ
ipso iure/& ẽt dũ constat euidẽter de electio
ne & receptiõe duarum partiũ nec est dare
partes in statu in quo de iure valeant recla-
mare,quoscũq; defectus patiatur electus no
torios vel occultos/nullus est supior qui adi
ri possit.Et sic ĩtelligit̃ finẽ.d.c.licet.

¶ Sed istud non tollit mihi contrarium de
§.itẽ symmachus/qui fuit restitutus.Et sic
rõ illa est nimis gñalis/ꝙ nõ inuenit̃ supior
qui possit illũ apostaticũ eiicere.Nec video
si datur superior qui potest restituere nõ in-
trusum,quare ẽt virtualiter nõ detur supior
qui eiiciat intrusum:maxime quia cũ dat̃
restitutio/dat̃ alterius amotio.Facit quod di
cit tex.in.c.vñrabilẽ de elec.& tex.in.c.cũ ex
iniũcto/de hęre.facit qđ dr̃ ĩ.c.inter corpora
lia/de trãsla.prælа.Vñ pro nũc nõ discederẽ
ab illa solutiõe abbatis in.d.c.licet,quã infra
referã in cõtrario ad.c.si quis pecunia:vt vi-
delicet referatur ad difficultatẽ:quia non ita
de facili potest concilium congregari,quod
potest restituere/sicut restituit symmachum.
¶ Sed adhuc videtur prædictis obstare tex.

A in.c.siquis pecunia.79.di.vbi si aliquis est in trusus in pontificatū,vult ꝙ liceat cardinalibus & aliis clericis deum timētibus illum in uasorem anathematizare / & humano auxilio a sede apostolica illum expellere.¶ Nō reperio ꝙ doctores tangant istam contrarietatem.& multum obstat iste tex. si quis pecunia,qui dat facultatem anathematizandi hoc est excommunicandi , cum solennitate . glo.xi.q.3. si inimicus . Excommunicare enim est de lege iurisditiōis:vt in .c.dilectus de offi. ordi. c.q̃to / & ibi glo.de cō sue.& in.c.trāsmissā de elec.&ibi glo.& in.c. aqua de conse.ecc.vel alta.cum simil. Intantum ꝙ requirit causæ cognitionē:vt dr̄ post glo.in.c.nouit de offi.lega.¶ Sed ad illū tex. potest responderi ꝙ non dicit cardinales esse iudices intrusi vel ꝙ habeant iudiciariam cognitionem super iure intrusi:sed dat eis & quibuscunq; clericis deum timentibus & etiam laicis facultatem oī conatu eum eiiciendi & expellendi,ex quo non est formiter electus sed manu populari intrusus.Vnde possunt cardinales anathematizare tanq̃ priuati /idest habere illum intrusum ꝓ anathematizato. Et hoc videtur velle cardi. in cle.2.in.§.irritum de elec.& propterea tex.

B dat facultatem procedendi ad faciendum veram electionem. Facit tex.in.c.in nomine domini.23.di.vbi si post factam electionem concordem bellica tempestas impediat verum papam inthronizari dat ei facultas ad ministrandi/hoc non obstante.& si hominū prauorum peruersitate impediuntur cardinales quominus gratuita in vrbe fiat electio nihilominus poterunt etiam si numero paucio tes fuerint procedere ad electionem.

¶ Vnde dicit ibi domi.& alexan.in.d.c.in nomine domini/ respōdendo ad contrarium in d.§.patet.3.q.1.& archi.ꝙ aut papa fuit spoliatus dicendo ipsum esse hæreticum.& tūc hæc exceptio ei obest. 8.di.quo iure.& de hac exceptione cognoscet concilium.40. di.si papa.& cognito ꝙ non sit hæreticus/ eū restituet.& ita procedit versi. item symmachus.Quod videtur esse rationabile : quia opponitur exceptio notorii criminis/ipso iure priuatione digni : vt late examinat abb. in .c.item cum quis de resti. spolia. & latius in dispu.titius.ideo non datur restitutio nisi prius cognoscatur an sit hæreticus. Sed quo ad hoc adhuc obstat. §.item symmachus,qui vult ꝙ non tenetur accusantibus respondere nisi prius restituaᵉ. Ad quod facit tex.& quod ibi dicitur in.c.1.de resti.spo. C

in.6.Et symmacho etiam opponebatur exceptio hæresis:vt in.§.hinc etiam,& ibi glo. 17.di.Et pro hoc etiam facit quod dicitur in fra/quando possit electo a duabus partibus obiici exceptio hæresis.Vnde nec ista videtur bona solutio.¶ Aut opponitur papæ petenti restitutionem exceptio propter crimē intrusionis violentæ sine titulo . & hoc pendet ex articulo an agenti possessorio recuperādę/obstet exceptio nō cāonicę institutiōis vt teneatur iustificare possessionē ex titulo. De quo dicendū est vt in.c.in literis/&.c. ex pte de resti.spol.& iuribus supra allegatis in ꝓposito. Vn̄ etsi papa debet restitui/ habebit ostēdere se canonice electū ab habētibus facultatē:& sic iustificare possessionē ex titulo, sicut & cęteri alii inferiores/& in aliis bn̄ficia libus:alioquin nō esset restituēdus ꝑ illum tex.de quo vide ēt ibi alex. Quod intelligit domi.ēt si a principio fuerit intrusus dūmodo subsecuta non fuerit cōcordia & ratificatio per.c.licet de elec.

¶ Sed hoc vltimū cōtradicit illi qđ diximus statutū in cōcilio cōstantien:quia vī limitandū per illud quod dr̄ in cōstitutiōe frequens in.39.sessione in.§.qui vero:quæ disponit qn̄ fuit electio meticulosa & electus intrusus/ vt nō posset ꝑ sequentē cōsensum ratificari.de quo dicemus in examine ꝓprii articuli. D

¶ Et sic ex præmissis adhuc videt domi.confundere illā rōnem illius tex.qui dicit ꝙ nō habet supiorem,inquantū vult ꝙ concilium restituat:cū tn̄ & glo.ibi & glo.hic in verbo audiētia/& glo.ibi.3.q.1.i summa velit ꝙ ad eū regl'r spectat destituere ad quē spectat instituere.c.1.&.2.de capel.mona.& in.c.cum ex iniūcto de hęre.c.cū ex plātare.§.i eccl'iis de priuile.cū simil. Q uin.pōt via iudiciali restituere/ videt posse ēt eiicere:& q pōt cōdēnare/pōt regl'r absoluere.c.inferior.21.di. cū cōtrariorū eadē sit disciplina.l.1.ff.de iisq sunt sui vel alie. iur.& insti.eo.ti.& in ti.de tutelis in prin.cum simil.

¶ Sed pōt dici ꝙ ista sunt gn̄aliter vera, sed fallūt in aliqbus casibus vt patet in dictis iuribus.¶ Sed si recte aduertat solutio dn̄ici & alexādrini præsupponit ꝙ sit dare supiorē: ex quo vult ꝙ cōciliū restituat,&ēt ex quo vult ꝙ hēat iustificare possessionē ex titulo:& sic cōtrariū eius qđ ꝓsuppōit.§.patet cū dicit ꝙ nō habet superiorē. Itē præsuppōit aliud ꝙ ita papa habet iustificare possessionē ex titulo sicut quilibet alius inferior:cū tn̄ papa nō ligeᵉ

A iure cōi(imo qđ magis ē)colorare possessionem ex titulo est magis de stylo & consuetudine curiæ romanæ q̄ de iure: vt oēs(maxime ioā.de fan.)dicūt in.d.§.patet,post deci,679.de resti.spol.ī antiquis, & in locis supra allegatis. Et sic vult ꝙ stylus etiā liget papam.

¶Vnde posset ēt alr̄ responderi ꝙ nō sequit̄ quis potest restituere papā eiectū(vt in.§.itē symmachus)ergo pōt eiicere papā intrusū violēter: quia posset esse intrusus qui nō habet superiorē qui eum eiiciat. Et ꝙ hoc posset referri ad factum: quod vr̄ probare.§.patet,qñ refert tex.in.d.c.siquis pecunia.79.di. Vel pōt referri ad difficultatē: quia nō tā de facili potest concilium congregari q̄ potest restituere/sicut fuit in.§.symmachus. & hoc ī simili ponit abb.in.c.licet de elec.supplēdo ad illū tex. inquantū dicit ꝙ non hēt superiorem ad quem possit haberi recursus: supplet s.commode.non enim dicimur posse quod commode non possumus.l.nepos proculo.ff.de verb.sig.& idem abb.in allegationibus factis in concilio basilien.quæ incipiunt qm̄ veritas in.10.rōne in fi. Et quia conciliū nō semp sedet vt ibi,ideo spoliatus non restituitur.℣ Et istā eandē solutionem sentit barba.
B in.c.ꝙ translationem in.33.col.de offi.lega. & est vna de fallentiis quæ dantur ad regulā ꝙ spoliatus debet ante oīa restitui in.l.naturaliter.§.nihil cōe/de acqui.poss.l.si quis ad se fundū.C.ad.l.iul.de vi.c.1.de resti.spol.in sexto.& in.c.in literis cū seq.de resti.spol.& d.§.patet/ &.§.item symmachus supra adductis.

¶Sed ista solutio non satisfacit: quia licet nō commode congregetur concilium, non sequitur ꝙ non sit dare superiorē qui restituat super quo se fundat ille tex. ex quo sequuta congregatiōe poterit cōciliū restituere. Nec iura quæ dicunt aliquē spoliatū restituendū/ pōderant difficultatē facti in restituendo/ vt ex hoc impediatur restitutio quominus fiat. Videmus.n.ꝙ præbēt iura authoritatē parti ēt post longum tēpus recuperare rem ꝓpriā qua qs est spoliatus vbi in recuperatione est difficultas: vt patet in recuperatione alicuius magni & fortis castri & fortalitii vel alicuius ciuitatis etiā post decenniū: vt dicunt doc.in c.olī el primo de resti.spol,maxime īmol.& angelus in.§.quadrupli.17.col.insti.de act. bar.in.l.1.§.cū igitur.ff.de vi & vi armata. Ponit bal.in.l.fi.C.de iis qui a nō dn̄o manu mittuntur.

¶Vnde posset & alr̄ responderi ꝙ imo tūc videtur permitti eiectio oī conatu qñ nō habet superiorem per.d.c.siquis pecunia. Vel C potest responderi ꝙ romana ecclesia non habet aliquem superiorem singularem dominū ad quē in occurrentibus dubiis possit haberi recursus: & ideo multa specialia sunt introducta in electione romani pontificis. & ꝙ intrusus ideo eiectus non restituitur/quia non habet superiorē,sicut est in aliis inferioribus ecclesiis quæ habent supiorem.℣ Nec per hoc dicitur ꝙ cōciliū(q̄uis nō sit supius papa vero & indubitato)si in electione papæ occurrat dubiū non habeat cognitionē/ propter periculū vniuersalis ecclesiæ.nec si hoc casu quo de papa cognoscit diceretur supior (de quo dicetur infra)propterea habetur in cōsideratiōe/propter difficultatē cōgregādi. nec pōt vere dici superior, quia nō in oībus simpliciter est supior. Et ꝑ dictū.§.patet/voluit egi.(referendo ibi gratianū)ꝙ licet alias quilibet violentus & ꝑdo sit restituendus(vt in.c.in literis cū simil.de resti.spolia.)secus est in intruso in sedē apostolicam,quia non restituitur. Ita dicit ipse in.c.1.de iniu.in.6. & pono infra in illa quæstione sed vltra prædicta pone ꝙ aliqui principes velint præfigere terminū papæ ad congregandum concilium &c. D

¶Pōt declarari ista solutio per verba magis cōsona literæ: ꝙ tunc demum datur facultas cardinalibus & clericis & laicis anathematizandi & humano auxilio a sede ap̄lica pellēdi intrusum qñ papatus & sedes apostolica per violentiam occupatur.quo casu si spoliatur quia non inuenitur superior cuius officio ille apostaticus spoliatus si restitueretur postea posset excludi,ideo nō restituitur. Et hoc habet locū siue referamus ad factū eius qui per potentiā violenter manu militari & populari occupat,siue referamus ad ius: qa ex quo sedes vacat saltem de facto(quia nullus est in possessione papatus qui sit verus papa ad quem possit haberi recursus)ideo licet per cardinales talē anathematizare, & humano auxilio pellere,quod fit iuris authoritate,& alias non liceret si non esset per violentiam populari vel militari tumultu intrusus. ideo iuris authoritate propter carentiā supioris/de facto eiectus non restituitur.

¶ Sed obstat inquantum dicit si quis pecunia: quia videtur ꝙ si papa per pecuniā obtineret pontificatum/ possit humano auxilio per cardinales & alios pelli a sede apo-

A ſtolica & anathematizari &c. Sed dic ꝙ ille tex. debet intelligi qñ cum pecunia vel humana gratia vel populari tumultu interuenit etiam violentia intruſi: vt probat tex. in d. §. patet: & tex. in d. c. ſiquis pecunia/ibi inuaſorem illum &c.

¶ Ad. §. item ſymmachus, dicendum eſt ꝙ ſymmachus erat ſpoliatus/ & etiam impetebatur ꝙ reſponderet obiectis criminibus in concilio. ideo fuit decretum ꝙ non prius teneret̃ reſpõdere q̃ reſtitueretur. Et forte ab actore ſpoliatus etiam non tenebatur reſpõdere. & ſi a tertio & criminaliter impetebat̃, erat de maiori parte ſubſtantiæ: quia de papatu. Vide in. d. c. 1. de reſti. ſpolia. in. 6.

¶ De exceptione hęreſis in papam.

ED QVID SI papa eſt electus a duabus ꝑtibus iuxta formã. c. licet, vtrum poterit cõtra eũ opponi exceptio hæreſis? Et glo. quinta in. d. c. licet, goff. philippus & vin. (ſecun B dum ꝙ referunt egidius & oſtien. ibidem) & ioannes. 21. di. §. nunc autem. & in. c. ſi papa. 40. di. & in. c. ſiquis pecunia. 79. di. & calde. in. d. c. licet, & bal. ibi (qui dicit ꝙ qui excipit de hæreſi, non proprie excipit ſed dicit nullũ eſſe) tenẽt ꝙ ſic. ⁋ Sed alanus/ vinc. (vt refert ioã. an.) & inno. cõpoſtel. ioã. an. anto. cardi. & abb. petrus de ancha. & ioan. de immol. videntur velle ꝙ poſt electionem factã formiter a duabus partibus & receptionem, non poſſit opponi exceptio hæreſis/ ſed bñ poſſit accuſari per. c. ſi papa. 40. di. quod & refert domi. in. c. vbi ꝑiculũ in. §. ceterum in glo. in verbo idoneo/ de elec. in. 6. Et idẽ videtur velle cardi. in. cle. ne romani. §. penul. de elec. & henricus boich in. d. c. licet. Et hoc ꝑ rõnem illius tex. q̃ gñaliter prohibet poſſe opponi aliquã exceptionẽ. Quo ad id qd̃ dr̃ de accuſatiõe, vide doc. in. c. in fidei/ de hære. in. 6. Pro quo facit. 17. di. §. hinc ẽt, & §. ſereniſſim⁹. &. 2. q. 7. §. itẽ ſymmachus. Et in hoc dicũt eũ releuari: quia cũ debeat eligi papa a duabus ꝑtibus vt ibi, releuat̃ primo/ quia ipſe ẽt cõnumeratur in numero duarũ ꝑtium: & ſecũdo quia cõtra eũ poſtq̃ eſt electus nõ põt opponi aliqua exceptio. ⁋ Verũ

C aũt hoc ſit verum ſimpliciter ꝙ ipſe computetur in numero duarũ partium, vide ibi latius per doctores poſt glo. quia non procedit ſine dubio: quia glo. tenet ibi contrariũ de quo vide ibi in. d. c. licet diſtinctionẽ bal. & cardi. in. 9. q. Et abbas ibi vult tũc demum cõputari vocẽ electi qñ prius fuit ab aliis electus/ & ipſe poſtea cõſentit electioni de ſe factæ: quia tunc non põt dici ambitioſus. Et ſi ipſe ante dediſſet vocẽ ſuã alteri, põt recedere ab electiõe quã fecit & accedere ad electionẽ de ſe factã: quia admittitur variatio ꝑ acceſſum: vt ibi eſt tex. & dicũt doc. ⁋ Adde ẽt ꝙ licet quis nõ poſſit eligere ſeipm̃ (vt in. c. fi. de inſti.) tñ ſi electio papæ cõmitteretur a cardinalibus vni/ ille poſſet eligere ſeipm̃. & hoc caſu nõ hẽt locũ. c. fi. Ita dicit archie. flo. in tertia parte hiſtorię ſuæ ti. 21. c. 4. Quod ideo dicit quia tunc vice oĩm aliorũ eligit. & dicit hoc eueniſſe in ioanne. 22. De quo dubito ſi non fuiſſet data ẽt facultas eligendi ſe ipſum. & contrariũ videtur velle oſtien. in. d. c. licet.

¶ Sed contra opinionẽ inno. & relatorũ ſupra & aliorũ ſequacium, facit ꝙ ſi põt accuſari a fortiori videtur ꝙ poſſit cõtra eũ excipi: quia cui damus actionẽ multo magis ex- D ceptionẽ. l. 1. §. ait pretor. ff. de ſupficiebus. & l. cui damus. ff. de regulis iu. c. qui ad agẽdum eo. ti. in. 6. ⁋ Aliqui reſpondent ꝙ illa regula non habet locũ in poſſeſſoriis adipiſcendæ poſſeſſionis: vt fuit ioã. an. in. d. c. licet, qui remittit ſe ad. d. c. qui ad agendum. Sed cardi. in. d. c. licet/ tenet ꝙ imo veritas eſt in contrarium. i. ꝙ illa regula non habet locũ in poſſeſſoriis recuperandæ in quibus nõ obſtat exceptio dñii, tñ in poſſeſſoriis adipiſcendæ & retinendæ ſic in quibus obſtat exceptio dominii: vt ponit dy. in. d. regula qui ad agendum.

¶ Cum opinione inno. tenet etiam ioan. de ligna. in. d. c. licet. Pro qua opinione facit ſecundum egidium bellamera ibi / ꝙ aut talis electus poſſidet. & tunc ceſſat exceptio/ quia ceſſat actio. ff. vti poſſi. l. 1. §. interdictum autem. exceptio enim eſt actiõis excluſio. l. 2. in prin. ff. de excep. Aut poſſedit & eſt ſpoliatus. & tunc ſtatim nulla exceptione audita reſtituendus eſt. c. item cũ quis, & c. in lr̃is de reſti. ſpolia. & in papa ſpoliato tex. in. d. §. itẽ ſymmachus. 2. q. 7. Aut poſſeſſionem nũq̃ habuit. & tunc adhuc idem: quia cum talis electio vim confirmationis habeat (vt ibi &. 23. di. in nomine dñi) nulla exce-

A prio debet eius executionē impedire. Ad hoc qđ legr̄ in.c.constitutus de appel.&in.c.accedens de accusa.& per egi.in.c.quod sicut de elec. Et quia si esset aliud dicēdū ī aliis, secus vr̄ dicēdū in hoc casu electiōis papæ/in quo aliquid speciale quo ad hoc statuitur: vt.d.c. licet in fi.& simile in.c.indēnitatibus.§.sane &.§.verū eo.ti.in.6.ad regulā qui ad agēdū.

¶ Volendo tenere opinionē inno.pōt respōderi ꝙ regula est vera qñ ad idē est agēdum & excipiendum/& ad idem tēdit actio & exceptio: vt dicit inno.in ista materia in.c.īter dilectos de exces.prælа.quia actio siue accusatio tendit ad vindictam/& non ad persecutionem rei familiaris: sicut exceptio quæ proponitur pro defensione iuris vel rei familiaris. Vñ in proposito qñ papa accusatur de hæresi actio siue accusatio tendit ad pœnam: quia tendit ad hoc vt priuetur & amoueať a papatu.sed qñ excipitur ꝙ est hęreticus/nō impedit: nec per talem exceptionem remoueri pōt a papatu, nec per eā tollitur titulus papatus. Et ideo quia exceptio & actio tendūt ad diuersa, non habet locū regl'a cui damus actionē & exceptiōem: imo tūc aliqñ dať actio & nō exceptio. Vñ in simili si periurus vel criminosus qui pōt priuari beneficio re-

B cipit beneficiū & agit super illo cōtra tertiū, reus non pōt excipere de crimine ad effectū vt ipse repellatur ab agendo & petendo suū beneficium/& tñ pōt contra cū agere vt priueť: vt dicit cardi.in.c.cōstitutis ī fi.de appel. Facit quod dr̄ i.c.dilecti de excep.vbi de materia & in.c.sup iis &.c.accedēs de accusa.& quod dr̄ in.c.1.de excep.&.c.2.de confes.

SVB isto articulo cōprahendendo plures casus, dic secundū egidiū bellamera ꝙ aut quęriť vtrū electio facta de heretico & pertinaci ad papatū sit ipso iure nulla. Et dicendū est ꝙ sic argumēto.c. quicūꝙ §.hæretici autem de hære.in.6.& quod not.a 9.di.anastasius in prima glo.&.2.q.7.sacerdotes, cum ibi notatis per glo.& archi.& qđ notať.24.q.1.in summa.&.ca.cā &.q.c.a.2.&.3. Facit dictum apostoli ad titū.c.3. ad finē. Et facit ratio: quia in natura nō pōt verū caput in totū a corpore seu mēbris separari.nā sicut epus est caput ecclesiæ suæ particularis (vt in.c.nouit/de iis quæ fiunt a prælа.7.q.1.c.scire &.c.deniꝙ) sic & papa est caput vniuersalis ecclesiæ: vt in.c.significasti de elec. Et sicut non potest separari ab episcopo capitulū eccl'ię (vt in.c.cum non liceat de præscrip.) ita dicendum est in papa. Sed hæretici & schismatici sunt diuisi & separati ab ecclesia: vt in.c.firmissime de here.&.24.q.1. C per totum. igitur papa hæreticus tanq̄ separatus ab ecclesia non est papa: & electio de eo facta erit nulla, & idem si non sit vir sed mulier.

¶ Sed si sit vxoratus & vxor non potest induci ad seruandum continentiam, cohabitabit cum ea: vt dicitur post glo.in.c.si quis pecunia.79.di.& dicit anto.& abb.in c.licet.& dicit domi.in.c.vbi periculum.§.cęterum de elec.in.6.ꝟ Vtrum autē eo casu retinebit pontificatum, dicitur ibi in.d.c.si quis pecunia ꝙ sic. Imo secundum ꝙ dicit mathesillanus in addi.ad trac.anto.de butrio, eo casu si papa non potest induci ad renuntiandum/ex quo vxor non vult seruare continentiam posset propterea deponi: vt refero infra in quæstione quando papa passim committit simoniam & est incorrigibilis/vtrum possit deponi. Quod dictum mathesillani an sit verum, vide in.d.c.si quis pecunia: quia non videtur ꝙ papa possit post electionem a papatu eiici nisi propter hæresim, & maxime quia ꝙ papa non possit retinere vxorem, videtur esse de iure positiuo: præsertim si cardinales fuissent conscii tempore electionis ꝙ erat vxoratus.

¶ Et idem in infante.s.ꝙ sit nulla: quia non est capax ordinis secundum.d.anto.ibi. Et D idem si sit iudæus/paganus/non baptizatus & fidei christianę inimicus: vt ponunt doc.in.d.c.licet.maxime egi.in.5.quæsito, in verbo absꝙ vlla exceptione, in versi.sexto dico. Et ibi etiam ponit idem si sit mulier. Et idem videtur ioanni.an.in nouella dicendum de monacho. Quod non est simpliciter verum vt ibi notat abb.in quarto notabili, & ponit cardi.in.28.quæstione, qui simpliciter tenet contrarium in.d.c.licet, quod late examinant doc.in.d.c.licet.

¶ Et idem si sit furiosus secundum anto.& abb.in.d.c.licet. Qui abb.simpliciter intelligit in omni exceptione per quam iure diuino vel naturali infertur ꝙ non possit esse papa: quia tales exceptiones non solum inficiunt ius habendi sed etiam possidendi. & dummodo furiositas fuerit ante & tpe electiōis secūdū anto.ibi.ꝟ Idem si opponatur ꝙ fuerit electus adhuc viuēte papa cum forte crederetur mortuus, vel ꝙ esset ita tempestate maris oppressus ꝙ euadere non posset: quia non valeret electio: quia viuus est non solum qui viuere potest sed qui mori potest/notatur.ff.de manumis.testa.l.qui

A duos,vnde non dicitur mortuus cui de vlti mo vitæ spiritu aliquid superest/ notat glo. in.c.commissa de elec.li.6.Ita dicit bal.in.d. c.licet.

¶ Quid autem de corpore vitiato, Glo. in c.in nomine domini/in verbo gremio,dicit ꝙ non est idoneus. Sed dic contra:quia li cet non debeant eum cardinales eligere, ta men post electionem exceptio ꝙ sit corpore vitiatus/ eum non repellit secundum doc. ibi in.d.c.in nomine domini. maxime alex. ibi,qui etiam ponit ꝙ non poterit opponi ꝙ non sit de gremio cardinalium,& idem dicit abb.i.4.notabili,d.c.licet. Quãuis.n.cardia les alias peccent eligendo aliquẽ inhabilẽ in habilitate insurgente de iure positiuo,tamen post electionem non poterit cõtra eum ex cipi.

¶ De hermaphrodito muto & surdo dicit ibi bal.in.d.c.licet ꝙ non est quærendum: quia cardinales non facerent ita fatuam ele ctionem,& de ineptiis non est quærendum. Sed imo videt ꝙ posset cõtingere maxime in hermaphrodito/cuius vitium potest oc cultari.& forte in eius persona electio non retractaretur,si magis icalesceret sex⁹ mascu linus per tex.& dicta ibi in.l.quæritur. ff.de

B statu hominum.

¶ ADDO ad istud primum membrum distinctionis egidii inq̃tum ponit de hæreti co pertinaci, videri idem dicendum de quo cunꝗ hæretico siue notorio siue occulto, & siue pertinaci siue non pertinaci: scilicet ꝙ si constat eum tempore electionis fuisse hære ticũ/electio fuit nulla : ex quo tunc tpe ele ctionis erat in firmo proposito tenendi dam natam opinionem.Et q̃tumcunꝗ post factã electionem & detectam hæresim non esset pertinax,non sufficeret forte ad remanendũ in põtificatu; qa ex quo tẽpore electiõis nõ poterat eligi & electio fuit nulla,non cõua lesceret:& præsumeretur mutasse opinionẽ potius vt remaneret in pontificatu.Licet ali ter videretur dicẽdum si post factam electio nẽ factus fuerit hæreticus/& in illa hæresi nõ fuerit pertinax:quia tunc remanebit ponti fex,ex quo a principio vera & bona fuit & valida fuit electio. Rõ in primo casu est qa ex quo tempore electionis reperitur ipsum esse extra ecclesiam,non poterat esse caput ecclesię:vt dicũt doc.in.d.c.licet.& vide quæ dicuntur infra in illa quæstione de papa qui post congregatum concilium anteq̃ sit con uictus reuocat opinionem.& in alia ex qui bus causis possit papa deponi.

¶ AVT quæritur nunquid papa qui labi tur in hæresim post electionem & receptio nem & pertinax est,desinat ipso iure esse pa pa.Et dicit idẽ egidius ꝙ sic argumẽto.c.vt cõmissi post prin.de hære.in.6.accipiendo ibi verbum potius correctiue seu expositi ue,prout ibi accipit ioan.an.in nouella.& ar gumento.c.cum secundum eo.ti.& li.&.c. fœlicis.§.si quis vero de pœnis in.6.Et licet illa iura non videanẽ ligare papam(argumẽ to.c.proposuit de cõcess.præben.) vrgent al legata in proximo membro immediate añ. & quia dicitur de hæretico ptinaci in.c.dixit apostolus.24.q.3.&.d.c nũc aũt.Et intelligo egidium in pertinaci siue fuisset talis hæreti cus occultus & postea in hæresi depræhẽsus & conuictus/siue aliter factus notorius hæ reticus,ꝙ talis desinit esse papa:vt in.d.c.si papa.40.di.& dico in præallegatis quæstio nibus.

C

¶ Aut quæritur vtrum cõtra electum in pa pam/possit excipi de hæresi. Et tunc si huius modi hæresis est notoria & quærimus de iudiciali oppositione,non potest per tex.in d.c.licet in fi. Vult dicere ꝙ non possit exci pi iudicialiter:quia ex quo non habet supe riorem/non est coram quo possit ventilari tale iudicium. Sed hoc non haberet locum postq̃ esset congregatum concilium genera le,coram quo tractatur causa papæ sup hæ resi: vt dicitur in.c.si papa.40.di. Item tenẽ tes istam opinionem ꝙ non possit obiici etiã exceptio hæresis,mouentur per tex.qui vult ꝙ statim papa post electionem a duabus pti bus consequitur plenum ius,& prohibet ge neraliter obiectionem cuiusuis exceptio nis.In qua opinione fuit inno. ioan. an. ioannes de lignano & cardi floren. ostien. & compostel.Sed si est verum ꝙ possit obii ci omnis exceptio quæ vulnerat titulum pa patus ratione defectus insurgentis ex inhabi litate iuris naturalis vel diuini(vt vult anto. & abb. siculus in.d.c.licet)electio facta de hę retico est nulla:quia est præcisus ab ecclesia/ vt supra dictum est : & sicut potest opponi exceptio ꝙ est iudæus siue paganus/ eodem modo videtur dicendum de hæretico,loquẽ do de notorio hæretico & de nondum pos sessore pontificatus.Et isto modo potest in telligi glo. in.d.c.licet,& alanus & vincen tius:videlicet in notorio hæretico & ante su sceptam administrationem,sed postq̃ admi nistrauit,abbas vult ꝙ non possit excipi sed

A accusari de hæresi: & sic cum opinione innocen. Si autem quærimus de extraiudiciali oppositione(videlicet subtrahendo & denegando obedientiam huiusmodi hæretico notorio pertinaci/ vel eum non admittendo/ vel a papatu remouendo) potest fieri & opponi per notata per glo. & archi. 24.q.1. in summa. & quæ dicuntur in. c. vestra/ de cohabi. cle. & mulie. & de diuor. c. significasti per inno. & in. ca. constitutus/ de filiis presby. & tex. est planus secundũ ipsum egidium in d. §. patet. 3. q. 1.

¶ Aut hæresis non est notoria. Et talis exceptio non est admittẽda. imo hoc casu electus in papam admittendus est ad possessionem: & si est spoliatus/ est restituẽdus ante omnia non obstante prædicta exceptione. Et ita intelligit egi. §. itẽ symmachus. &c. §. hinc etiã ante fi. argumẽto. 3. q. 1. episcopis. 2. q. 4. omnibus &c. c. mandastis. &c. 8. q. 4. nonne. Et ita procedunt notata per archi. in. c. vbi periculum/ in. §. cæterum in fi. super verbo idoneo.

¶ Et sunt prædicta vera de electo a duabus partibus nõdum recepto. sed in electo a duabus partibus & recepto ab eis libere. ipsa libera receptione durante/ si de his patenter cõ-
B stat/ dicit idẽ egidius in. d. c. licet(quãdo examinat defectus reddentes electionem nullã in versi. secunda ergo conclusio) ꝙ nulla poterit opponi exceptio nec fieri contradictio iudicialis vel extraiudicialis, nec de hæresi aut alio crimine vel defectu notorio vel occulto eligentiũ vel electi/ nec de simonia vel impressione in electione cõmissa: & ꝙ absq; vlla tali exceptione ab vniuersali ecclesia talis pro romano pontifice est habendus. ꝟ Et ad hoc mouetur per generalitatem illius tex. in fi. quam ita effusam in materia tam periculosa nõ præsumit distinguere, maxime cum nec glo. nec doc. distinguant. & præsertim in electiõe facta per impressioñe, in qua etiã nihil ponũt speciale & ideo dicit tenendũ ꝙ non possit obiici. ꝟ Et ad. c. in nomine domini &c. c. si quis pecunia. respondet se fateri ꝙ electus & inthronizatus per impressionẽ nõ est apostolicus sed apostaticus: & ꝙ a cardinalibus & aliis clericis deum timentibus & laicis tanq̃ anathematizatus & inuasor a sede apostolica debet pelli. Sed secus dicit in proposito. ait enim ꝙ si talis per impressionem electus/ libere esset receptus in papam a duabus partibus & duraret talis receptio/ & de his manifeste appareret, tunc non posset de impressione excipi: sed deberet romanus pontifex ab ecclesia vniuersali haberi. & valebunt omnia quæ faciet quasi per prætoris tuitionem. l. 1. §. idem pomponius. ff. quod fal. tuto. Et hoc ideo quia receptio & obedientia libera dominorum cardinalium habet vim confirmationis secũdum ostien. ibi: & authoritate. d. c. licet(vt euitetur maius malum) nõ obstante quocunq; defectu/ dat ei facultatem administrandi papatum etiam si nõ sit papa, & arctat omnes christifideles ad ei obediendum tanq̃ papæ. Pro quo facit ille tex. in. c. in nomine domini. 23. di. qui vult ꝙ statim postq̃ est electus possit administrare. ꝟ Intellige tamen ꝙ in casu præmisso licet contra talem nõ possit obiici de hæresi/ tamen bene poterit accusari: & in hoc cõcordãt oẽs doc. in. d. c. licet. ꝟ Vide de ista materia quę recito post egidi. in illa quæstione qñ papa passim committit simoniam dando prælaturas pro pecuniis/ modicũ ante fi. & insertã bullã iulii in quæstione vtrum simonia inficiat ipso iure papalẽ electionẽ. & in secunda quæstione illam sequẽte: videlicet quando obiicitur aliquid contra papam per quod dicitur ꝙ nõ sit verus papa/ cum sequen. ꝟ De ista autem exceptione per impressionem alibi latius dicetur. & hodie est constitutio frequens ædita in concilio constantien. vltra ea quæ dicũtur in. c. licet de elec. & in. ca. in nomine domini 23. di. & quod dicit abb. in. c. abbas/ quod metus causa.

C

D

¶ De exceptione ꝙ sit hæreticus notorius, videtur dicẽdum vt supra dixi ꝙ quia talis exceptio vulnerat titulum papatus habendi & possidendi/ potest opponi: vt ponit abb. in. d. ca. licet/ in glo. 3. Quod intelligit etiã in electo a duabus partibus, sed ante possessionẽ. Et hoc videt sentire egi. in quocunq; delicto notorio reddẽte electionẽ nullam: quia non potest adiri superior. Ita ipse sentit in illo articulo vtrum electio illa vrbani fuerit nulla in cõsilio. 99. Quinimo si recte inspiciatur/ idem abbas loquitur in quocunq; hæretico etiã occulto ante tamen possessionem & administrationem(quod videtur esse contra illud quod dicit egidi. in vltimo membro supra) sed post possessionẽ vult ꝙ tantũ possit accusari & nõ excipi. Et sic patet ꝙ licet alias q̃primum est electus a duabus partibus/ talis possit ilico se ingerere administrationi, tamen si impediatur de facto(puta si obiiciatur hæresis) talis exceptio impediet administrationem ipsi sic a duabus partibus electo. Quinimo si tempore celebratæ electionis

conciliū teneretur/ & contra electum & pos
A sessorem obiiceret notoria hæresis, conciliū posset per se cognoscere: quia sufficit ꝙ allegetur notoriū. & sicut potest opponi ꝙ nō est electus a duab⁹ partibus, pariformiter & multo magis opponi potest ꝙ est notorius hæreticus. Et concilium procedet tanꝙ contra notorium hæreticū sine alia accusatione: vt patet ex iis quæ ponit anto. in. c. vestra/ in. 3. col. de cohabi. cle. & muli. Licet doc. post electionem (quia potest ilico se ingerere administrationi) in hæretico ēt simpliciter dicant ꝙ non possit excipi/ sed ꝙ debeat accusari, non aliter distinguendo. ☞ Et si recte inspiciatur, ista mea opinio nō contrariatur dictis doctorum in. d. c. licet: quia eorum dubietas est ꝙ contra electum in papam a duabus partibus & receptum nō potest obiici exceptio etiam notoriæ hæresis quominus remaneat papa & administret papatum: quia sola exceptio notoriæ hæresis non suspendit eum ab administratione papatus: sed debet accusari/ secundum ꝙ dicunt in. c. infideli de hære. in. 6. Et in casu nostro dicitur ꝙ postꝙ est cōgregatum concilium/ ita potest procedi contra papam hæreticum notorie per viam exceptionis sicut per viam accusationis: quia cōcilium iu
B dicat de hæresi papæ, siue illud fiat per viam accusationis siue exceptionis/ sine differentia. Facit quod dicitur in. c. 1. in fi. de excep. & in c. super iis & c. accedens/ de accusa.

¶ V N D E concludendo ex præmissis dicendum est ꝙ si quærimus vtrū hæreticus habeat titulū papatus, dicēdum est ꝙ non/ siue fuerit hæreticus ante electionē siue sit factus hæreticus post electionē: & siue fuerit & sit in possessione pontificatus vel non: vt in. c. si papa. 40. di. Et de hæresi semper poterit accusari in concilio: vt in. d. c. si papa, & dicitur in. c. super eo de hære. ☞ Si autē quærimus vtrum possit excipi de hæresi ante electionem, clarū est ꝙ sic: quia vulnerat titulum pontificatus habēdi & possidēdi. Si vero quærimus postꝙ est electus a duabus partibus/ vtrum electio sit nulla, dicendum est ꝙ sic/ ex quo tempore electionis erat hæreticus. Si autem post electionem fit hæreticus, desinit ipso iure esse papa: vt de his duobus casibus supra dicitur.

¶ At si quærimus vtrū possit excipi postꝙ est electus ad amouēdum eum a pontificatu, dicendum est ꝙ nō poterit si fuit receptus: tum quia non est superior ad quem possit haberi recursus, tum quia ex quo ipse receptus nihil petit (cum iam possideat) cessat actio/ & consecuter exceptio quæ est actionis exclusio: vt dicit abbas in. c. licet in glo. in verbo exceptiōe. Et hoc siue sit hæreticus notorius siue occultus: ex quo est electus receptus & pacifice administrat, vt supra dictum est. C

¶ Si aūt nūꝙ fuit receptus nec admissus nec administrauit, tunc aut heresis est occulta, & non potest excipi per. c. licet/ ex quo est electus a duabus partibus, nec poterit impediri quin administret: vt in. c. in nomine domini 23. di. quia virtualiter non requiritur aliqua receptio nec admissio: quia ipso facto quod a duabus partibus reperitur formiter electus/ potest propria authoritate administrare. d. c. in nomine domini secundum inno. & refert cardi. in. 14. quæsito in. c. licet de elec. Sed debet accusari secundū cōmuniorem opinionē in. d. c. licet. Et hoc probat tex. in verbo redarguere quod denotat accusationē in. d. c. si papa/ secundum henricum in. d. c. licet. ☞ Aut hæresis est notoria, & impeditur iste electus qui nunꝙ possedit quia nō admittitur & subtrahitur ei obedientia. Et isto modo exceptio admittitur: quia talis inficit titulum & ius habendi & possidēdi. Et hoc videtur velle abb. post anto. in. d. c. licet: cum ipse abb. tantū cōsiderat si fuit vel non fuit adeptus possessionē, nec considerat an sit notorius hæreticus/ sed simpliciter loquitur in quocūꝗ hæretico. Et D hoc tenet egidius hic, cum vult hoc posse opponi extraiudicialiter per glo. & archi. 24. q. 1. in summa. ☞ Non obstat quod dicit de vrbano ioan. de fan. in. §. item symmachus. 2. q. 7. tum quia vrbanus erat possessor papatus/ nec obiiciebatur ei exceptio hæresis, tum quia erat dubium an metus esset iustus, & an electio facta per metum esset nulla. Secundū autem egi. ista exceptio notoriæ hæresis non potest opponi iudicialiter: quia sufficit ꝙ sit electus a duabus partibus ad hoc vt nulla ei exceptio possit obiici: vt in. d. ca. licet, quinimo (quod plus est) sufficit quomodocunꝗ fuerit nominatus in papam secundum ostiē. & anto. in. d. c. licet.

¶ Et opinio egidii videtur comprobari communiter, nam inno. immol. compostel. ioan. de ligna. henri. ioan. anto. car. simpliciter loquentes, non distinguunt an iudicialiter vel extraiudicialiter/ an hæreticus notorius vel occultus: sed simpliciter volunt ꝙ post electionem a duabus partibus & acceptationē subsecutam electi/ nulla possit ei obiici exceptio etiam hæresis, sed ꝙ debet accusari. ☞ Sed secundum opinionē abbatis siculi (qui

A considerat possessionem anteq̃ cœperit administrare) potest obiici de hæresi & aliis exceptionibus iuris naturalis & vulnerantibus titulum & ius possidendi. Pro quo videtur tex. in. d. c. licet. q ad hoc vt nulla possit obiici exceptio/ requirit q̃ sit electus & receptus a duabus partibus. Et hoc dicit ostien. ibi in verbo receptus. Et hoc mihi placet. Licet eo respectu vt possit per seipsum administrare/ sufficiat etiam si non fuisset receptus secundum ioan. an. qui sic refert ostien. in hoc.

¶ Si autem ista exceptio notoriæ hæresis opponitur post electionem/ receptionẽ & administrationem, in hoc non reperio q̃ doc. aliquid specifice dicant: sed ex quo simpliciter loquendo dicũt electo a duabus partibus recepto & admisso non posse obiici de hæresi non distinguendo de occulta vel notoria, videntur velle q̃ non possit excipi sed accusari. Et istud clare ꝓsequit̃ egidius hic in eo qui est electus a duabus partibus & receptus & durat receptio/ vt supra dicitur, & rationes eorũ quæ diuersæ sunt/ procedunt etiam in notoria hæresi.

¶ Sed postq̃ esset cõgregatũ cõciliũ ad discutiendum de viribus tituli papatus, mihi videtur etiam si per viam exceptionis notoriæ hæresis procedatur/ q̃ talis exceptio esset admittenda: quia ad accusandum non sic de facili solet accedi, & esset causa fouendi hæreticũ caput in sede apostolica, & in notoriis nõ requiritur petitio neq̃ libellus neq̃ accusatio, maxime in materia peccati & tangẽte publicam vtilitatem: vt dicitur in. c. vestra/ maxime per anto. in. 42. col. Et poterit conciliũ procedere per viam inquisitionis secundum anto. ibidẽ col. 37. versi. venio ad quartũ. Et notoriũ sufficit q̃ allegetur & proponatur: vt in cle. appellanti/ de appel. Et super notorio procedit̃ ad executionem sine sententia: vt in. l. ictus fustium/ ibi bar. ff. de infamibus.

¶ Non obstat q̃. c. licet/ prohibet opponi omnem exceptionẽ: quia ad hoc respõdet ibi abb. Item illud intelligitur q̃ per exceptionẽ non impediatur administrare: sed q̃ nõ possit per concilium amoueri ille qui non esset nec esse posset papa / non fuit sensus illius tex. nec q̃ hæreticus remaneret papa. Et hic adde quæ dicentur infra in illo articulo an sit sufficiens causa congregandi concilium, propter simoniã in versi. sed quæro vlterius.

¶ ET ex his patet ad quem spectabit congregatio cõcilii in primo casu secũdi mẽbri: quia si reperitur vnus electus a duabus partibus formiter/ & voluntarie receptus, si de electione constat nec tempore electionis constitit notorie de aliquo crimine ipso iure inficiente titulum papatus / vel si non constat de electione & receptione a duabus partibus tamen non est dare casum in quo partes valeant reclamare nec alius est intrusus, spectabit congregatio concilii ad talẽ possessorem excluso contradictore. Si autẽ est tale quid q̃ inficit ipso iure titulum papatus/ & nondum ille receptus est/ & est casus in quo licite partes valent reclamare, tunc si nullus est in possessione/ congregatio spectabit ad cardinales ex quo habent iustam causam reclamandi, & nullus electus est verus papa: quia obstat tale quid q̃ ipso iure inficit titulum papatus/ quod allegatur ante electionem vel in ipso actu electionis: alioquin semper cõgregatio spectabit ad eum.

B

ALIVS & secundus casus secundi principalis membri erit quando sunt electi duo & recepti: & vna pars adhæret vni & alterum dicit hæreticum, vel e contra altera pars alterum dicit papam/ & alium schismaticum: & sic vtraq̃ pars habet partẽ suæ obedientiæ/ & vterq̃ est in possessione partis suæ. Et tunc videtur q̃ nullus ipsorum conuocabit, sed potius ecclesia dicetur quasi vacare: vt dicitur in. c. 1. de schisma. in. 6. ex quo non constat nec de vero papa nec de vera alicuius quasi possessione papatus. & tunc vel cardinales vel habentes supplere per viã requisitionis congregabunt, & facta congregatione concilium sibiipsi authoritatem interponet. Ita dicit rosellus in. 4. q. in. 8. colũ. allegat tex. in. c. si duo. 79. di. vbi duobus de papatu cõtendẽtibus cognoscit cõciliũ. nec dicit tex. quis conuocabit conciliũ. & allegat rosel. gesta bonifacii. ca. 2. Quod & videtur tenuisse pe. de ancha. in quadam sua responsione facta ad oratores regis franciæ in concilio pisano. & anto. de butrio in allegationibus pro concilio pisano. & do. in. ca. placuit 18. di. Et idem etiam dicit rosellus quando esset vnus notorie hæreticus/ per. c. si quis pecunia. 79. di.

C

D

¶ Sed tu dic q̃ isto casu vterq̃ propter possessionem suam conuocabit obedientiam propriam si voluerint effectualiter facere, & conuenient in vnum & erit concilium verum legitime congregatum. Et ad hoc facit quod ponit oldradus in consilio. 22. & 23. de duobus electis i imperatores & administrãtibus iura imperii, & infra dicitur. Licet alexã. in. c

1.17.di. voluerit ꝙ cardinales (ex quo nul-
A lus est verus papa) congregabunt. Sed cardi.
in.c.licet.in.2.q.de elec.vult ꝙ ad imperato-
rem spectet solicitate ꝙ concilium congre-
getur/ & ꝙ ipsi possessores papatus congre-
gent obedientias suas. Hugo tamen in.c. si
duo.79.di.(& refert abb.in.c.fraternitatis de
hære.dicit ꝙ hoc casu congregatio spectabit
ad cardinales. ¶ Sed quod vterq; si voluerit
possit, facit in argumētū.C.de testa.l.1.&.C.
ad macedo.l.3.&.l.si arbiter.C.de sententiis.
8.q.4.nonne.notat glo.& innocen.in.ca.ni-
hil de elec.& in.c.querelam.& de causa.pos.
& proprie.cum ecclesia &.c.cum olim.pont.
ostien.de resti.spoli.c.in literis.&.d.c.cū ec-
clesia. Ad idē de elec.cumana, de iurepatro.
consultationibus, cum simil. Et ita dicit etiā
cardi.in.c.licet in trac.schismatis.q.2.de elec.
videlicet ꝙ vterq; congregat obedientiā suā
de qua est in quasi possessione & in qua habe
tur pro vero papa. Et ita dicit intelligendum
§.hinc etiam.17.di.vbi symmachus qui con
tendebat de papatu cum laurentio / congre-
gauit concilium: quia intelligendum est ꝙ
symmachus erat in possessione papatus quo
ad ampliorem partem catholicorum. Quod
B intellige vt supra dictum est, ꝙ laurētius spo
liauerat symmachum de aliqua minori par-
te obedientiæ: & propterea fuit congregatio
facta per symmachum, alioquin non valuis-
set forte ipsa congregatio si ambo in ipsa ele
ctione fuissent statim possessores diuersæ o-
bedientiæ, nisi ambo conuenissent in vnū &
quilibet cum sua obedientia. Et istam opinio
nem ꝙ ipsi conuenientes in vnum congre-
gent cōciliū/ tenet cardi.de turre cre.in trac.
de potestate papæ li.3.c.8.col.6. Egidius ta-
men in cle.dudum de sepul. videtur velle ꝙ
spectet ad cardinales. & idem dicit in om-
nibus casibus in quibus est dubium de pa-
patu.

¶ Tu tene cum cardinale. Et hoc dicit esse
cautius anto.de butrio in trac. schismatis: vi-
delicet ꝙ ambo suæ quasi possessionis faciāt
congregationem in vnum: licet ratione in-
certitudinis videatur dicere ꝙ nō sit necesse.
¶ Et aduerte ꝙ quando allego anto. in trac.
schismatis/ est ille ad quem fecit suppletiones
dominus mathesillanus: sed quādo dico in al
legationibus suis, intelligo de certis aliis alle
gationibus quæ eo mortuo postea fuerūt re-
pertæ: quæ disputant vtrum valuerit congre-
gatio concilii pisani facta per cardinales sine
papa, & an cōtendentes sint primo restituē-
di. ¶ Nec obstat si dicatur ꝙ duo pōtifices eo
dē tpe esse nō possunt. Nā licet vtrūq; ipsorū C
esse papam (inquantum prætenderetur mul
tiplicatio papatus siue posse esse plures sum-
mos pontifices) sit contra articulum fidei (vi-
delicet vnam sanctam catholicam & aposto-
licam ecclesiam: vt in.c.factus/ & in.c.noua-
tianus cum.c.sequen.& in.c.non autē/ & ibi
notatur in.glo.7.q.1.& in.c.in apibus ea.cau
sa &.q.& in.c.si episcopus.23.di.&.1.ad cor.
1.& ad ephe.2.&.4.) tñ ex quo vterq; prætē
dit apud se papatū & nō apud alterū, vterq;
ex iusta causa potest habere coloratam pos-
sessionem/ qua possessione priuari non de-
bet ante causæ exitum: vt lite pen. per totum
c.2.cum materia de in integrum resti.& ideo
vterq; congregat suam obedientiam in eodē
loco/ & fit vnitas concilii.

¶ Vide quæ infra in alia quæstione latius di-
co propter dicta cardi.alexan.in.c.synodum
17.di.qui videtur velle ꝙ istud sit potius de
expedienti q̄ de iure. & tantum in vno casu
hoc admittit: scilicet qñ ex alio capite esset du
bium quis esset verus pontifex/ & non cōsta
ret ꝙ vnus eorum haberet duas partes: alio-
quin tenet simpliciter ꝙ pertineat ad cardina
les. quia vbi constaret ꝙ vnus ex eis in ele-
ctione habuisset duas partes cardinaliū, tunc D
quia ille esset verus papa / ad illum spectaret
congregare. ¶ Sed tu dic ꝙ cardinalis quē al-
legat (videlicet in.ca. licet de elec.) loquitur
quando duo sunt contendentes de papatu in
schismate inueterato, ita ꝙ nullo modo po-
test discerni qs sit verus papa: vt fuit in schis-
mate vrbani, & ideo dicit ꝙ tūc spectabit cō-
gregatio ad cardinales. & idē virtualiter sen-
tit alex. Et si essent ita potentes ꝙ nō possent
induci ad congregandum cōcilium/ & cardi
nales non possent, isto casu etiam principes
seculares possent apponere manus / & ipsos
cogere ad sedandū schisma etiā iniiciendo in
eos manus, & faciendo sopiri schisma & du-
biū declarari per cōcilium: vt dicit abb.in.c.
tua el.1.in glo.1.de deci. Et ꝙ vterq; possit cō
uenire & quilibet cū sua obediētia, etiā sentit
archie.flo.in secūda parte summæ in ti.3.de
superbia.c.xi.versi.sed quid cū duo. inq̄tum
vult ꝙ illa cōgregatio cōcilii pisani facta per
cardinales fuerit cōciliabulum contra volun
tatē vtriusq; gerentis se pro papa, ex quo nō
apparebat ꝙ per eos stetisset quominus schis
ma tolleretur. postea enim apparuit ex cessio-
ne facta per gregorium in concilio constan-
tien. ꝙ fuerat paratus cedere secundum con

A uentionem inter eum & benedictum factam
& reducere in ecclesiam vnionem. & inquan-
tum vult quod non licuerit concilio pisano pri-
uare ambos/& creare alexandrum.

V.I S autem tunc interpo-
net authoritatē cōcilio quan
do adhuc non cōstat quis sit
verus papa, dic quod nullus: qa
sufficit sola cōgregatio hinc
inde facta & in vnum colle-
cta: quia cōgregando satis videtur ad quem
spectat authorizasse: vt in.c. nunc aūt.21.di.
¶ Vel dicēdū est quod cū tūc ecclesia dicat̄ quasi
vacare (sicut dicimus qn̄ papa est hæreticus
vel schismaticus: vt in.c.1.de schisma.) pro-
pter istā scissurā quæ est ī ecclesia/ ipsummet
concilium sic cōgregatum per ambos & per
quemlibet de sua obedientia in vnum/ inter-
ponet authoritatem sibiipsi: vt probatur in.c.
si duo.79.di. vbi cōcilium cognoscit duobus
de papatu contendentibus/ nec dicit quis au-
thoritatē interposuerit: vt patet ex gestis bo-
nifacii.c.2. Et ratio huius quod nullus possit in-
terponere authoritatem anteq̄ sit discussum
& iudicatum quis sit verus papa, est quia ex
quo electio debet esse a duabus partibus &
B duo reperiuntur electi/ videtur verisimile
quod neuter habuerit duas partes collegii in ea-
dē electione: & consequēter quod neutra electio
ipsorū potuerit esse valida. & paria sunt non
esse & esse sed non apparere. l. duo sunt titii.
ff. de testa. tute. & .l. in lege. ff. de contrahen.
emp. cum simil. Et sic procedit quod dicit ro-
sellus vbi supra: videlicet quod facta congrega-
tione per vtrunq; de sua obedientia in eodē
loco (ex quo nullus denegat cōgregare obe-
dientiam suam) post congregationem ratio-
ne incertitudinis quis sit verus possessor &
papa. d. l. duo sunt titii. ff. de testa. tute. conci-
lium sic congregatum sibiipsi authoritatē in-
terponet. Quod fieri potest: vt infra dicitur
in quæstione illa vtrum papa possit cogi ad
præstandum authoritatem concilio. & hodie
videtur prouidere constitutio frequens ædi-
ta in concilio constantien.

¶ Nec obstat quod dictū est quod vna pars cō-
municabit schismatico & per cōmunicatio-
nem efficietur schismatica quia non com-
municat vnitati. 24.q.1. schisma. & facit tex.
in.c. nuper de senten. excom. Schismaticis. n.
non est communicandum. 24.q.3. clericus.
dicente domino ad moysen, separamini a ta-
bernaculis hominum istorum durissimorū
& nolite tangere de omnibus quę sunt eorū:
vt in.c. didicimus ea. causa.q.1. Et quod alibi C
dicitur. nolite eos in domum recipere/ nec
eis dixeritis aue, quia qui eis dicit aue com-
municat operibus eorum malis: vt in.c. om-
nis ea. etiam causa.q.1. Et quod ibi legitur de
sancto ioanne euangelista/ referēte beato po
licarpo: qui cum apud ephesum balneas in-
gressus fuisset/ & vidisset in eis cherintum
schismaticum, recessit nō lotus/ dicens fugia
mus hinc ne & balneæ nos corrūpant in qui
bus lauatur cherintus inimicus veritatis: vt
in. d.c. omnis. ¶ Albericus etiā in.l. iubemus
C. de sacrosan. eccle. 3. col. exemplo ioannis
qui aufugit e balneo propter cherintum/ re-
fert quod cum idem policarpus obuiasset mar-
tioni schismatico dicenti sibi agnoscisne me?
respondit agnosco primogenitum satanæ. d.
c. omnis. Et. 3. reg. 13. ostēditur. cū. n. decē tri
bus scissæ fuissent a tribu iuda & beniamin/
& relicto rege suo alium sibi foris constituis
sent/ & tandem iret ad eos quidam propheta
vt peccata ipsorum exprobraret eisdem & vl
tionem futuram prædiceret, panem apud il-
los edere & aquam bibere veritus est: quod
cum non custodisset/ statim diuina censura
percussus est: & inde regrediēs a leone in iti-
nere deuoratus. 7.q.1. deniq;. Quod & po-
nit ostien. in summa de schisma. in. §. quæ D
pœna/ versi. sed exēplo. ¶ Cum schismaticis
enim nō potest fieri concilium. 24.q.3. cum
quibus: iuxta illud psal. 25. non sedi cum cō
cilio vanitatis/ & cum iniqua gerentibus nō
introibo: odiui ecclesiam malignantium &
& cum impiis non sedebo.

¶ Hoc inquam in casu isto non obstat: quia
ad hoc respondetur quod ratione facti dubii &
intricati tunc participantes schismaticis eui-
tarent excommunicationem & peccatum. Et
ita dicit abb. siculus in ru. de schisma. in fi. &
ioan. de ana. ibidem. & ponit egidius bella-
mera in cle. dudum in prin. in versi. sed pone
de sepul. & late idem archie. floren. in secūda
parte summæ in ti. 3. de superbia. c. xi. versi.
sed quid cū duo. De quo etiā aliquid infra in
quæstione quando inter duos contendentes
agitur de congregando concilio: & in quæ-
stione vtrum papa possit accusari de schis-
mate. ¶ Item quia hæc participatio fit ad cō-
gregandum conciliū pro tollendo schisma-
te, tunc nō incurritur pœna: sicut in simili de
excommunicatis dicitur in.c. cum desideres
& .c. inter alia/ & .c. quod in dubiis post glo.
de senten. excom. vbi plures cōnumerantur
casus in quibus participans excommunicato

nõ incurrit excommunicationem. Pro quo
A etiam bonus tex. in proposito in.c.si uere de sententi.excom. Tempore enim necessitatis si ne peccato cõmunicatur schismatico & excommunicato: vt ibi. & nulla est maior necessitas q̃ causa sedãdi schismatis & contentionis papatus: vt. 12. d.c. omnia. Facit tex. in cle.ne romani in.§.cæterũ, & ibi glo. de elec. vbi dicitur q́ possunt cardinales quantumcunq; aliqui ex eis reperiantur excõmunicati procedere ad electionẽ romani pontificis: vt ibi dicit tex. Nec tunc cum excommunicatis participantes incurrunt excommunicationẽ vel pœnã aliquã: quia id fit lege permittẽte. 23.q.4.ĩfideles. Facit vulgata.l. gracchus C. de adulteriis, &. l. nec in ea cum sequenti ff.co.l. seruus.§. si quis riuum/ cum simil. ff. de riuis. Schismaticis autem non licet cõmunicare nisi quando correcti quærunt vnitatẽ: vt in.ca. maiores, & ibi glo. fi. 24.q. 1. Facit tex. in.c. 1. 23.q.7. & in ca. pudenda circa fi. 24.q.1. Non enim semper gesta per vniuersitatem redduntur nulla ex admixtione inhabilium cum habilibus: vt ponunt doc. in.c.fi. de procu. & in.c. nobis de simo. & bene in.c. cum vintonien. de elec. 74. di. quorundam.
B 3.q.9. pura. de offi.i.dele. cum super abbatia. de elec.c. illa, &.l. pedius. ff. de arbi. & in.l. 1. §. item quæritur. ff. de aqua quoti. & æstiua. de quo in regula vtile per inutile de regulis iuris in. 6. Et hoc maxime quãdo talis est mixtura vt non possit discerni quis sit verus papa. Ad hoc facit. §. generaliter. l. 3. ff. de dona. inter virum & vxo.l. 1. §. 1. ff. quod falso tuto.c. 1. de iurepatro. in. 6. Item ratione mixturæ diuersam & contrariam naturam habentiũ, vnde magis dignum trahit ad se minus dignum.c. quanto de indi.c. quod in dubiis/ de consecr. eccle. vel alta. congruũ enim est vt id quod reperitur vtilius & melius in alio/ participet reliquũ.c. 1. ne sede vacan.l. 1. C. de rei vxo. act.l. 2. C. communia de lega. l. 1. ibi bar. ff. de legatis. ¶ Item videmus q́ aliquando vnus participat de natura alterius & consequitur ex persona alterius quod nõ habet ex sua. l. filio præterito. ff. de iniusto rup. & irri testa. Et patet in vxore, quæ habet priuilegium ex persona viri. 32.q. 1. si quis. Et cognatio spiritualis contracta cum vno/ trahitur ad alios. 30.q. 3.c. post susceptũ. de cogna. spiri.c. 1. Sic propter pupillum non vtẽdo via/ tamen seruitutem viæ retineo.l. si cõmunem. ff. quemadmodum serui. amit. Sic dicimus de patronatu clerici & laici: vt in.c. 1. de iurepatro. in. 6. & abb. in.c. fi. eo. ti. & decis. 266. in antiquis de gratiis & iurepa. C
¶ Item nõ potest compromitti in laicum de re spirituali/ sed in clericum & laicum sic.c. cõtingit &.c. per tuas de arbi. Sic quando est dubium ex quo competat ius agendi fit mixtura & conuictio ex duobus senatusconsultis.l. 1. §. quid si hoc ipsum de libe. agnos.l. gallus. §. ille casus. ff. de libe. & posthu. Item pro defensione fidei licita est vnio cum paganis. nam & maccabæi qui erant viri sancti vniuerũt se cum romanis qui erant pagani: vt patet. 1. macca. 8. & canes enim ecclesiæ pro pace toleramus. 23.q.4. quidam. Et deus quandoq; per malos facit vindictam. 23.q.5. §. hinc notandum. Et in fauorem fidei etiam excõmunicati & tyrãni possunt requiri pro auxilio & admitti ad testimonium: vt in.c. in fidei/ &.c. præsidentes de hæreti. in. 6. Et propter dubium in quo territorio sit cõmissum delictum/ admittitur iudex vtriusq; simul.l. iurisperitos. §. cum omnium. ff. de excusa. tuto.c. illorum de senten. excom. ¶ Et ideo dicti existentes in quasi possessione partis suę, impune & sine aliquo metu alicuius censuræ (etiam si vnus eorum esset verus papa & alter esset schismaticus) possent hoc casu communicare cõgregando concilium & in vnũ D
conueniendo/ per prædicta ¶ Vbi autem isti existẽtes in quasi possessione diuersarum obedientiarum nollent congregare, tunc congregatio spectabit ad cardinales: vt dicit card. in clo. in. d.c. licet de elec. in. 3.q. tractatus de modis tenendis vt inter plures contendentes habeatur vnus verus papa.

ED PONE q́ inter duos contẽdentes de papatu vnus est in possessione qui non vult cõgregare/ & alius nullã habet possessionẽ, vel q́ ille q est solus papa est hæreticus & requisitus non vult congregare concilium: quid agendum? Et videretur prima facie dicẽdũ q́ ad cardinales spectet congregatio: quia quando est cõtentio inter duos/ & nullus est receptus/ nec constat q́ aliquis eorum fuerit electus a duabus partibus iuxta ca. licet de elec. non est curandum quis eorum sit in possessione: quia non potest haberi nisi iniusta possessio. Et hoc voluit alex. in. ca. synodum

A 17.di. Sed iudicio meo contrariũ est verius: vt patet ex dictis in præcedenti articulo in quo ratione quasi possessionis partis suæ obedientiæ quilibet congregat: & sic habetur respectus ad possessioné. Nec est verum ꝙ ex quo non cõstat quis sit verus papa/ de illorũ possessione non sit curandum tanq̃ de notorie iniusta: quia sic in omni casu & in omni causa posset dici non esse curandũ de possessione ex quo nõ constat de proprietate. quod est falsum p ea quæ dicuntur in.c.2.de in integ.resti. & in.c.in literis de resti. spolia.cũ simil. Itẽ cũ possit esse ꝙ ille qui est in possessione habeat bonum ius in papatũ/ nõ video quin hoc posit postea in cõcilio ostendere. Nisi dicamus ꝙ alexan. voluerit intelligere qñ constaret notorie ꝙ nullus eorum habuisset voces duarum partium. quo casu quilibet posset eiici per.c.si quis pecunia.79.di. Sed etiam isto casu ratio eius non fuisset bona: quia potuissent ex aliqua causa postea cardinales concordare ꝙ electus a maiori parte esset verus papa: vt.d.c.licet.

UNDE videtur dicendum ꝙ quando sunt duo de quorum electione a duabus partibus non constat/ & alter est in possessione. si
B ille qui est in possessione vult congregare/ ad eum spectat congregatio ratione possessionis eius: vt in iuribus supra allegatis. c.querelam/ & .c.cumana de elec. & .c.ex literis/ & c.consultationibus de iure pa. & .c.2.de in integ.resti. & .c. cum ecclesia sutrina de causa pos. & proprie. & .c.hoc quippe. 3.q.6. per ioan.de fan. Facit quod dicitur de intruso cõferente beneficia & administrante: vt in. c.nihil de elec. & de hæretico possessore ibidem. Et in.l.barbarius.ff.de offi.preto.per iasoné. Nec obstat ꝙ non constat possessorem fuisse electum a duabus partibus: quia satis est ꝙ nõ constet de contrario: argumẽto eorum quæ dicuntur per bar.in.l.apud trebatium.ff.de aqua plu.ar. & in.l.quidam in suo. ff.de condi.insti. & in.l.cum res.C.de proba. & quæ dicuntur per feli.in.c.illud de præsump. post alios & per anto. & immol. in.c. ex insinuatione / de procura. in regula.1 de regu. iu.in.6.in.c.licet heli/ de simo.cum simil.
Et si is qui est in quasi possessione papatus cui competeret ius congregandi per iura prędicta non vult congregare/ videretur ꝙ ille qui non est in possessione posit congregare concilium & illi authoritatem præstare, & sic tanq̃ proprietarius vti iure suo (vt dici- C tur in simili in.d.c. consultationibus) maxime quando agitur de actu celebrando ante litem motam super proprietate/ vt in dictis iuribus: ex quo ipse existens in possessione nõ vult conuocare. Item quia proprietas absorbet causam possessiõis: vt in.c.cum dilectus de causa poss. & proprie.
E contrario videtur ꝙ nullomodo posit. Primo quia non constat si alius sit verus papa: quia posset esse ꝙ possessor esset verus papa. Et quando dicitur ꝙ proprietarius potest vti iure suo & acquirere sibi possessioné, intelligitur de illo quem constat esse verum proprietarium, quod non est in proposito: in quo non constat aliquem esse a duabus partibus electum. Item debet intelligi quando acquirendo possessionem per actum facti/ non spoliat alium sua possessione, sicut esset in proposito: quia si non possessor congregaret concilium spoliaret quasi possessione verum possessorem ipsius papatus. quod non est dicendum: vt patet in dictis iuribus in.d.c.cumana/ & .c. consultationibus/ per doc. Sed & hæc haberent locum quando vterꝙ esset in discordia electus/ & ignoraretur quis esset verus papa.
D

VNDE in isto casu posset dici ꝙ aut ille qui est possessor est notorius intrusus & occupator fauore populari. Et tunc dic prout dictum est supra in secundo casu: & serua quod dicitur in.c.si quis pecunia.79.di. & in.c.in nomine domini.23.di. & in.§.patet.3.q.1.ꝙ debet fauore populari eiici omni conatu. Aut non est notorius intrusus & occupator, sed est notorius hæreticus quem ex veris probationibus constat esse notorie hæreticum. Et tunc si requisitus nõ vult, tũc poterit alter coelectus eum cardinalibus congregare / non iure authoritatis & tanq̃ verus papa sed vt cardinalis & quilibet catholicus: quia vera congregatio tunc proprie spectabit ad cardinales ratione incertitudinis pontificatus: & procedet dictum hugonis clare in hoc casu. nec coelectus dabit nec interponet authoritatem concilio. Et tunc nõ dicitur spoliare possessorem: sicut nec cardinales vel imperator vel alii prælati inferiores spoliarent verũ papam qui requisitus nõ voluit cõgregare imminente necessitate tenen-

A di concilium/ſi ipſi congregarent. Et licet coe
lectus cum cardinalibus congregando eti-
am ipſum ſpoliaret ſua quaſi poſſeſsione, te-
neret tamen congregatio: ex quo recuſat cõ
gregare , vel propter notoriam hæreſim in
qua eſt pertinax . Et ſic poteſt intelligi quod
dicit alex.in.c.ſynodum, 17.di.in prin.ſecun
dę col.quia non eſt veriſimile hoc ipſum fa-
cturum . & quia notorius hæreticus contra
quem fit congregatio non retinet ius haben-
di nec poſsidendi papatum / ideo per alios
fieri poteſt congregatio: & quia non conſtat
de eius canonica electione poterit fieri eti-
am ipſo non requiſito : quia ſi in notorio
hæretico recepto hoc aliqui ſentiunt (vt
ſupra dixi in primo membro) multo ma-
gis in iſto. Et ideo non poteſt dicere ſe ſpo-
liatum : quia notorie conſtat de iniuſta eius
poſſeſsione & ꝙ non eſt papa . ¶ Ad quod
facit ꝙ exceptio notorii defectus proprie-
tatis / obſtat ſpoliato petenti ſe reſtitui. c . ad
decimas de reſti . ſpol.in. 6 . & . c.ſignificaſti
de diuor.& . c . conſtitutus de filiis presby .
& deci.2 . in antiquis de reſti . ſpol . & deci-
ſi . 3 . co . ti . in nouis . Facit quod dicitur
iu.c.veſtra de coha.cle.& mu.vbi ſi aliquis ſe
ſubtrahit a notorio fornicatore / non datur
B reſtitutio rectori notorio fornicatori agenti
32 . di . præter hoc . Et vbi ex reſtitutione
nutritur peccatum/ non datur reſtitutio . c.
literas de reſti.ſpol.glo.3 .q.1 .in ſumma. Et
euidens iniuſta poſſeſsio / non cauſat poſ-
ſeſſorium: vt dicit inno . in . c . cum eccle-
ſia ſutrina, de cauſa poſſ . & proprie. De quo
vide omnino abb. in.c.ſi conſtiterit de accu-
ſa.2 . col . & in locis propriis. ¶ Et licet di-
catur ꝙ debeat de hæreſi accuſari non exci-
cipi : tamen quia nititur ad hoc vt non te-
neatur concilium / poterit hoc ad iſtum ſi-
tiem eo inuito per cardinales fieri.

¶ Aut poſſeſſor papatus non eſt notorie
intruſus / & eſt legitima cauſa quare de-
beat congregari concilium(vt quia dicitur
ꝙ papa eſt hæreticus / licet aliter notorie
non conſtet de hæreſi : vel quia tenet ali-
quam nouam opinionem hæreticam quæ
nondum reperitur damnata : vel ſi eſſet
ſchiſmaticus & in poſſeſsione pontifica-
tus: vel quia propter dubium exortum in
electione dicitur ꝙ non fuit receptus: vel
quia obiicitur ei quippiam quod vulne-
rat titulum papatus / & ſcandalizat vni-
uerſalem eccleſiam)| & nihilominus ip-
ſe detractat congregare / & alius qui præ- C
tendit ſe papam non poteſt , quid agen-
dum ? Et in hoc eſt aduertendum : quia
licet alias non poſsit congregari concili-
um ſine authoritate papæ / & in illius po-
teſtate & voluntate ſit illud congrega-
re / & validare & diſſoluere (vt dictum
eſt ſupra , & patet per totam illam di . 17 .)
tamen quando imminet neceſsitas con-
gregandi & ipſe detractat / poteſt per in-
directum compelli ad illud conuocandum.
Non enim poteſt papa facere legem ꝙ ſi
ipſe prolabitur in hæreſim, de ipſa non re-
darguatur : vt vult illa glo . in . c . ſi papa
40 . di . alias poſſet exponere periculo vni-
uerſam eccleſiam / contra dictum apoſto-
li . 2 . ad corin . 13 . dicentis ſecundum
poteſtatem quam dominus dedit mihi ad
ædificationem & non ad deſtructionem .
Vnde præceptum eſt in veteri lege deute-
ro . 13 . Si in vna ex ciuitatibus quas da-
bit tibi dominus audieris dicentes eamus
& ſeruiamus diis alienis , percuties habi-
tatores ciuitatis illius in ore gladii & ſuc-
cendes eam igni / & erit ſine habitaculo in
eternum . Et mathathias memor præce-
pti interfecit eum qui ad aram ſacrificatu- D
rus acceſſerat inquit tex . in . c . ſi audieris
23 . q . 5 . & habetur . i . macca . 2 . ¶ Et
ideo poſſunt catholici inſurgere aduerſus
papam hæreticum ex præcepto diuinę le-
gis , cui ipſe ſicut & cæteri ſubiectus eſt .
Facit quod dicitur in.c.quæ in eccleſiarum/
de conſti . & in . c . 1 . de proba . & . c . cum
veniſſent/ de iudi . & . 25 . q . 1 . ſunt qui-
dam . de pœni . di . 5 . conſideret , xi . q .
3 . excellentiſsimus . Facit in propoſito
quod dicunt doc . in . c . nouit de iudi .
ꝙ etiam papæ poteſt fieri monitio publi-
ca quando eſt hæreticus , etiam illa ꝙ ſi
te non audiuerit dic eccleſiæ . de quo per
oſtien . & ioan . an . in . c . propoſuit de
conceſſ . præben . & de hoc alibi latius di-
cetur . Licet in aliis criminibus ſit ſecus : vt
ibi . ¶ Et licet glo . in . c . ſi papa / videatur
dicere contrarium / quia via denuntiatio-
nis in papa videtur inutilis, illud eſt ve-
rum vt illa via amoueatur: poſſet tñ eſſe vti-
lis, quia ſeipſum poſſet emendare. & ſi nõ au
dit poſſunt catholici inſurgere & illi reſiſte-
re : quia papa non poteſt aliquid facere ver-
bo vel facto aut aliquid ſtatuere per quod

A turbetur vniuersalis status ecclesiæ & populus christianus ponatur in graui discrimine & periculo fidei, per hoc quod dicit inno. & doc. c. q̃to de consue. & in. c. inquisitioni/ de sen. excom. vbi dicit nō esse parendum papę qñ præciperet aliquid quod contineret hæresim. Et licet circa spiritualia habeat plenā potestatem/ & possit prohibere episcopis officium chrismandi, tamen si hoc faceret sine magna causa aliis nota/ non deberet sustineri, tanq̃ faciens contra generalem statum ecclesiæ. non enim debet sine causa vti plenitudine potestatis/ dicit inno. in. c. innotuit de elec. Imo ipse curare debet vt salus vniuersalis ecclesiæ semper salua sit. 24. q. 1. memor. & 25. q. 1. quæ ad perpetuam. & ea. causa. q. 2. si ea. debet enim esse constructor & conseruator non destructor & dissipator ecclesię. vide oīno glo. in. c. quæ ad perpetuam. 25. q. 1. Vnde vt dicit cardi. cōsilio. 150. (incipit quæsitū) non est obediendū præceptis papæ nutritiuis schismatis. Et de dictis inno. vide abb. in. c. ad hæc & in. c. si qñ de rescrip. & ibi modernos multa ad propositū cumulātes. & ī. c. quę ī ecclesiarū de cōsti. ¶ Inde ēt videm⁹ ꝙ licet dñoꝝ iura in seruos seruētur, tñ si dñs nimia in seruos seuitia vtatur cōtra ius natu-
B rale/ iure ciuili ꝓditum est ne auxiliū contra seuitiā vel famē vel intolerabilem iniuriam denegetur seruis q iuste deprecantur: vt insti. de iis qui sunt sui vel alie. iuris ī. §. sed & maior. & in. l. 2. ff. eo. ti. Sic & pater cogitur filiū emancipare qñ est nimis seuerus in filium, l. necauus. C. de emancipa. liberorum, & l. qui dum cum filium. ff. de verb. obli. cum materia 2. q. 7. c. quæritur. Sic & subditi possūt resistere superiori iniuste iniuriam vel violentiam inferre volenti, dicit in. l. vt vim. ff. de iustitia & iure. Nec debet subditus in malis præceptis obedire sed resistere. xi. q. 3. qui resistit. & in. c. imperatores & in. c. iulianus ea. causa & q.

¶ Nec est obediēdum præcepto papæ qñ ex hoc præsumitur vehementer turbandus status ecclesiæ vel alia mala ventura. Imo eo casu obediens peccat, cum debeat mala futura præcauere: vt dicit inno. in. c. inquisitioni de sen. excō. glo. fi. in. c. ne dei de simo. & cardi. in c. licet/ in. 6. quæsito de elec. & late alex. in. c. imperium. 6. di. ¶ Et ideo non debent subditi tolerare papam hæreticum & volentem facere legem ne de hæresi possit accusari vel cognosci. Ad hoc ille tex. in. c. si papa. 40. di. qui vult ꝙ licet papa a nemine possit iudicari, illud est verum nisi reperiatur a fide deuius. q
C tex. est ex gestis bonifacii martyris/ & nō simpliciter papalis dispositio. Si enim papa statueret vellet ꝙ non posset accusari vel redargui de hæresi, tolleret subditis defensionem/ quam princeps tollere nōn potest: vt in cle. pastoralis de re iudi. Cum. n. papa labitur in hæresim/ minor est omni catholico: quia iuri diuino contradicit: & ideo potest a fidelibus redargui. sicut paulus redarguit petrum: vt legitur ad gala. 2. & 2. q. 7. paulus. & in. c. testes. §. item paulus ea. causa & q. & diximus supra. ¶ Et etiam huius ratio est: quia quando papa labitur in hæresim/ tendit ad necem & damnationem subditorum. & ideo iuste possunt populi contra eius mandatum resistire: quia obedire oportet magis deo q̃ hominibus: vt in. c. iuratos. 15. q. 6. Vide quod dicitur in. c. anastasius maxime per egl. 19. di. ¶ Si igitur papa non potest facere legem ꝙ non possit redargui de hæresi (vt in. d. c. si papa) a pari videtur ꝙ non possit procrastinare & differre concilii congregationem quæ necessaria est in ecclesia dei: quia plus est facto vniuersalem ecclesiam & subditos scandalizare q̃ verbo, de appel. dilecti. 43. di. c. 1. 27. q. 2. si quis vxorem, ibi glo. & tex. in. c. si papa. 40. di. qui vt dixi non est simpliciter cō- D
stitutio papalis/ sed habetur ex gestis bonifacii martyris. Et ideo cessat ratio ꝙ prædecessor non potest ligare successorem / quia par in parem non habet imperium: vt in. c. innotuit de elec. 21. di. inferior/ cum simil. qa cessat in proposito / ex quo est constitutio martyris. Et si etiam esset solum constitutio papalis: quia cum papa dicitur hæreticus/ tūc etiam virtualiter dicitur ꝙ est minor quolibet catholico, etiam cessaret prædicta ratio / & ligaretur constitutione ædita per prædecessorem contra hæreticos: vt in. c. achatius & ibi glo. 24. q. 1. & c. anastasius. 19. di.

¶ Et idem eadem ratione dicere possumus quando tractatur probabile dubium de papa tu: quia tunc etiam tractatur de bono vniuersalis ecclesiæ. Et si non posset congregari cōcilium propter prohibitionem papæ / posset scandalizari tota ecclesia: & forte cogerentur obedire hæretico & ei qui non esset ver⁹ papa. Vnde vt dictum est potest induci ad congregandum concilium/ ad quod faciēdū ex debito obligatur. Et si non facit vel negligit vel differt requisitus, quia tunc notoria est eius negligentia (vt in. c. romana. §. notoria de censi. in. 6.) facit se suspectum de hæresi

& apostasia. Et si sine causa negat, facit se
A notorium schismaticum nolendo congrega-
re concilium: & per eum scandalizatur vni-
uersalis ecclesia, ex quo impetitur de hæresi
& requiritur vt congreget concilium/ & ipse
denegat vel subterfugit. Et tunc congrega-
bunt concilium cardinales: vel alius (puta
imperator) si ipsi negligerent: vt dictum est
supra. ¶ Et prædictæ rationes habent etiam
locū in vero papa recepto & possessore quā-
do subest causa congregandi concilium : vt
quia contra eum obiicitur ꝙ sint aliqui qui
volunt eum accusare ꝙ aberrauerit a fide &
factus sit hæreticus. Ergo multo magis in il-
lo qui non est receptus & contendit de papa
tu, vel de cuius formali electione duarum
partium non constat, vel qui est notorius hæ
reticus: vt dictum est supra in primo princi-
pali membro.

¶ Sed his videtur obstare ꝙ quando loqui-
mur in duobus inter quos est contentio de
papatu, quia tunc cardinales sunt suspecti
(quia de facto eorum erit iudicandū) videtur
ꝙ ad eos nullo modo spectet tunc conuoca-
tio: vt dicit alex. in. c. synodum in secūda col.
17. di. & dicit glo. in. c. si duo. 79. di. & barba-
tius, qui tenet ꝙ non spectet ad eos dicta ra-
B tione in. d. c. ꝙ translationem in. 33. col. de
offi. lega. sed ad imperatorem. ¶ Sed ad istud
dictum & consequenter ad glo. respondet
alex. in. d. c. synodum in. 3. col. verum esse ꝙ
isto casu quia cardinales sunt suspecti ad iu-
dicandum / non spectabit ad eos tale iudici-
um quis de duobus contendentibus sit papa:
sed ꝙ quia sunt cardines terræ. 22. di. c. sacro
sancta/ & quia ad eos deferuntur ardua (quia
sunt sacerdotes leuitici generis, vt in. c. per ve
nerabilem qui filii sint legi.) ad eos congruē-
tius primo post papam spectat congregatio
concilii, quod concilium iudicabit quis sit ve
rus papa. Et ibi etiam respōdet ad. § . hinc eti
am. 17. di. de quo etiam vide quod dixi su-
pra.

¶ Si vero loquimur in vno indubitato papa
contēnente congregare cui in faciē non obii
citur hæresis sed in absentia sic ꝙ posset in ec
clesia periculum afferre si non timet palam
obiiceretur, idem eo casu dicendum erit/ ꝙ
tunc posset per alios concilium congregari.
vel per cardinales/ secundum ꝙ dicit bal. in
c. pastoralis de rescrip. & dixi supra, vel per ip
summet concilium. vel per imperatorem si
cardinales non possent vel nollent secun-
dum bal. ibi. ¶ Et hoc habet etiam locum
quando esset vnus solus indubitatus papa
nolens congregare / etiam si esset alia causa C
necessaria congregandi quæ posset afferre
periculum in ecclesia q̄ hæresis. tunc enim
pertinebit ad cardinales, ipsis vero cardinali-
bus negligentibus vel nolentibus ad impera
torem: secundum quod dixi supra in primo
membro, & tenet barbatius in. d. c. ꝙ transla-
tionem, præterq̄ in casu schismatis orti culpa
cardinalium in electione discordantium:
quia tunc nec ad papam nec ad cardinales
spectabit congregatio, sed ad imperatorem
secundum eū. ¶ Sed ipsemet barbatius in. c.
cum olim de rescrip. referendo ibi dicta bal.
videtur dicere contrarium ꝙ imo ad cardina
les: sicut supra dictum est & dicit alex. in. d. c.
synodum/ vt supra retuli.

¶ Et de hoc ad quem spectet congregatio, vi
de cardi. in. c. licet in. 3. &. 4. quæstione de
elec. ¶ Et secundum cataldinum in allegatio
nibus ad confutandum monitorium per ba-
silienses decretum contra eugenium in. 23.
charta, quando est vnus indubitatus papa &
non vult congregare concilium vt tenetur
ob necessitatem ecclesiæ vniuersalis/ tunc cō
gregatio deuoluitur ad cardinales: sed si car-
dinales nollent vel essent negligentes/ deuol
uitur ad patriarchas: & postea ad imperato- D
rem. Et sic præponit patriarchas imperatori.
¶ Sed mihi plus placet ꝙ ad imperatorem an
te patriarchas: quia de patriarchis non reperi
tur iure cautum ꝙ ad eos spectet concilii cō-
gregatio plusq̄ ad alios prælatos, quibus se-
cundum doctores præponitur imperator. Et
hoc videntur tenere alex. & car. de turrecre.
vbi supra. ¶ Et omnibus prædictis negligen
tibus posset congregari per reges. 63. di. a-
drianus. &. d. §. hinc etiā. 17. di. vel per alios
principes. 23. q. 4. c. sicut el. 2. secundum ca-
taldinum. ¶ Item & per prælatos: qui petita
licentia licet non obtenta congregabunt con
cilium: vt dicit feli. in. c. super literis de re-
scrip. post pe. de monte. & alex. 15. di. c. si pa-
pa: quia ex quo sine iusta causa denegatur/
habetur ac si fuisset concessa. Allegat inno.
in. c. licet de regulari. & legistas in. l. 2. §. vo-
luntate solu. matri. ¶ Et si prælati essent negli
gētes ex quo causa est necessaria, posset vnus
solus & quilibet catholicus/ vt supra dixi.

¶ Et si simus in notorio hæretico, quan-
tumcunq; sit hæreticus (ex quo est solus & in
quasi possessione pontificatus) non per
hoc excludo eum a congregatione conci-
lii si velit illud congregare, nec dico quin

A primo debeat requiri vt congreget (vt dixi supra) ex quo est in quasi possessione. Et quod debeat requiri vt congreget / videtur etiam velle cardi. in . d . c . licet . in . 4 . q . circa fi . & imperatore solicitante : vt ipse dicit . Et ratio etiam esse posset : quia posset corrigi & reuocare suum errorem iuxta posita post glo. in. c. si papa. 40. di. Nec videtur negligens non requisitus. ¶ Et licet in notoriis non exigatur monitio ad conuincendum negligentiam dato temporis cursu in quo quis actum facere potuit quantumcunque non sit statutus terminus (vt in simili videmus in. c. 1 . in. §. notoria de censi. in. 6.) tamen adhuc videtur voluisse cardi. quod quis papa sit notorius hæreticus, si nullomodo monitus est vt se emendet nec requisitus non potest dici negligens nec hæreticus nec incorrigibilis nec potest deponi . 24 . q . 3 . dixit apostolus . 21 . di . nunc autem . & . d . c . si papa . 40 . di . Vbi autem esset hæresis & negligentia & fuisset requisitus , tunc aliud videretur dicendum. Et secundum cardi . de iure cre . in . 8 . c . trac . de conci . in versi . ad quintam / & in versi . ad quartam , datur notabilis practica / vt primo requiratur vt se emendet & reuocet errorem

B per bullas proprias : & vt si sit incorrigibilis / cardinales ab obedientia eius recedentes congregent concilium. vide ibi multum distincte. ¶ Sed quando est occultus , requiritur congregatio concilii ad discutiendum vtrum sit hæreticus : vt in. d. c. nunc aut. 21 . di. & in. §. hinc et. 17. di. & . §. itē symmach⁹. 2. q. 7. Et si recusat & differt, seipsum tacite condemnat non faciendo illud ad quod tenetur pro se dando scandalo vniuersalis ecclesiæ : sicut fecit marcellinus papa qui thurificauerat idolis : vt patet in . d . c . nunc autem . qui statim contra se concilium congregauit secundum aliquos : licet ibi videatur congregatum a seipso . Facit tex . in . l . item ait prætor. §. si. ff. ex quibus causis maio. & bene tex. in. c. si forte. 65. di.

¶ V N D E concludo quod siue sit vnus papa hæreticus siue sint plures contendentes de papatu , si ille qui est in quasi possessione non vult congregare eo casu quo necessaria est conuocatio concilii , cardinales (hoc est eorum collegium) poterunt concilium conuocare : vel ipsis negligentibus collegialiter , poterunt aliqui particulares de collegio conuocare per modum monitionis & requisitionis . quia in actibus capitularibus cum agitur de interesse alicuius ecclesiæ particularis , potestas agendi in primis incumbit prælato : & si prælatus negligens sit, potestas deuoluitur ad capitulum : & capitulo negligente potestas deuoluitur ad particulares ipsius ecclesiæ : vt not. abb. in. c. cum olim de testi . & idem cardi. anto. & immol . ibi. & in. c. dilecti de maio . & obe . & per lapum allegatione. 51. ¶ Et etiam si particulares facerent minorem partem totius collegii, negligentibus aliis possent vocare maiorem partē & data eorū cōtumacia posset minor pars pronunciare se constituere concilium generale & suam esse iurisditionem : vt dicit feli . in . c . super literis in . xi . col . de rescrip . & petrus de monte in sua monarchia in. 16. charta in versi . sexto quarto. ¶ Ipsis autem negligentibus posset congregare concilium etiam imperator. Et hoc voluit egi. di. in. c. si papa. 40. di. quia alias esset frustratoria prouisio. c. si papa. & frustra esset quod dicitur quod papa potest de heresi accusari. Et etiam bal. dicit idem. c. pastoralis / & . c . olim de rescrip. & etiam pe. de monte. C

¶ Huius ratio est : quia quando imminet necessitas ecclesiæ / & is ad quē spectat non vult prouidere, dicitur ecclesia quasi vacare. vnde potestas papæ remanet in ecclesia vniuersali. Item iurisditio deuoluitur ad cardinales D
omnes concordes , c . vbi periculum de elec. in. 6. in. §. iidem quoque . quia qui sunt potiores post papam / illi habent supplere. l. 1. ff. de albo. scribē. & sic cardinales. Facit quod dicitur de archidiacono , qui supplet defectum episcopi in. c. 1. de offi. archi. Et omnia quæ sunt consequentia ad electionem papæ , spectant ad cardinales , de elec . c . vt præterite / & . c . cupientes . §. ad hæc & . §. si vero de elec. li. 6. Facit. c. si forte post glo. in verbo neglexerit . 65. di . Facit quod dicitur in. c. 1. de renun . in . 6 . Ipsi enim in iis quæ concernunt electionem papæ repræsentant vniuersalem ecclesiam / & eius vice funguntur. glo . in . c . nullus ei secundo . 79 . di.

¶ Nec obstat. §. irritū in cle. ne romani supra allegatus : vbi irritantur omnia quæ fiunt per cardinales quæ spectāt ad papam. Quia respondetur quod licet congregatio concilii spectet ad papam vt dictum est / & cardinalibus ibi sit prohibitum ne se intromittant nisi de casibus ibi positis , tamen non prohibentur cardinalibus ea quæ concernunt electionem / sed alia extrinseca quæ

spectant ad papam. Vnde cum hoc casu con
A uocatio concilii sit necessaria vt perueniatur
ad habendum vnum romanum pontificem/
& per hoc prouideatur acceleratæ prouisioni
ecclesiæ romanæ, merito ad collegium cardi
nalium deuoluitur & pertinet tanq̃ quid an-
nexum electioni & prouisioni pontificatus.
Item ibi in. §. iidem quoq;/ excipitur nisi ali-
quod grande & euidens periculum immineret
cui ipsis videretur occurrendũ: igitur in pro
posito propter periculum satis dicuntur pos
se. ℣ Et istam considerationem habuit cardi-
nalis. S. eustachii in quodam trac. super facto
papatus. & ponit andreas siculus in cle. ne ro
mani referendo cardi. & dicit feli. in. c. super
literis de rescrip. & est glo. in. c. nullus. 79. di.
& idem andreas siculus in. d. c. q translationẽ
col. 30. Ad quod faciunt illa quæ dico in illa
quæstione quid quando papa esset effectus
inutilis/ demens vel furiosus. de quo etiam di
ctum est supra in primo membro huius di-
stinctionis.

¶ Et ista militant siue sedes vt dictum est su-
pra in primo principali membro vere vacet
siue quasi & ficte vacet. Et ideo ipsi poterũt cõ
uocare etiã forte per viam authoritatis citan
do quoscũq;/ ex quo sunt cõcordes oẽs (vt in
B d. §. iidem quoq;) & sedes vacat. Alioquin qñ
non essent concordes/ per viã requisitionis:
vt dicit inno. in. c. cum nobis de elec. & rosel
lus in loco alias supra allegato. Vel etiam p
viam authoritatis quo ad terras romanæ ec-
clesiæ subiectas, propter verbum terra eccle-
siæ in. d. § . iidẽ quoq; positum, in quibus ter
ris videtur eis data plena authoritas prouidẽ
di. Et si non essent omnes concordes, duę par
tes quæ essent præsentes possent alios consti
tuere in mora/ & per eos posset fieri congre-
gatio concilii per viam requisitionis siue mo
nitionis vel denunciationis: vt dicit inno. in
d. c. cum nobis olim, & dictum fuit supra. &
ponit bal. in. c. olim de rescrip. ℣ Et hoc pro-
batur per tex. in. c. 1. 17. di. vbi tex. dicit q cõ
cilium regulariter non potest congregari si-
ne authoritate papæ: ergo infertur q aliquã-
do possit: sed nullus potest esse iustior casus
in quo hoc possit fieri q̃ quando papa requisi
tus non vult vel detractat congregare/ & im
minet necessitas congregandi, igitur ista con
gregatio fiet per alios: & primo per cardina-
les.

¶ SED videtur q ipsi cardinales sint suspe
cti qñ sunt diuersę obedientiæ: quia vna pars
adhæret vni & altera alteri, vel quãdo ipsi in
eligendo fuissent discordes eligendo duos: q̃a
videtur tractari de eorum interesse: vt dicit C
barbatius in. d. c. q trãslationem de offi. lega.
& alex. in. d. c. synodũ. 17. di. Et maxime hoc
posset contingere qñ essent illi met cardinales
qui discordes eligissent duos & fuissent ĩ cul
pa/ & omnes viuerent. ℣ Sed dic q omni ca
su siue sint in diuersa obedientia assumpti de
nouo post causatum schisma etiam in uetera
tum/ siue fuerint in culpa per discordiam eli
gendo plures, si postea conueniunt ipsi
congregabunt concilium & ad ipsos fiet de-
uolutio. Et hæc videtur mens cardi. & petri
de monte, & aliorum supra relatorum. Et idẽ
si maior pars concordaret, de quo videndum
infra in illo articulo quid si cardinales essent
inter se discordes in congregando concilium
vel de modo vel de loco.

¶ Sed tunc obstat: quia videtur q cardinales
qui sunt inferiores citent superiorem in quẽ
non habent iurisditionẽ: vt in cle. pastoralis
cum simi. de re iudi. Respõde q illi quos di-
cimus hæreticos vel priuatos nõ possunt di-
ci superiores, quia titulum papatus amiserũt
vt. 24. q. 1. didicimus, &. c. 1. de schisma. Fa-
cit quod in simili ponit ioan. an. in. c. vt com-
missi de hære. in. 6. Quo ad alios detractãtes
conuocationem/ hoc fit lege permittente ra- D
tione deuolutionis: quia ex quo ĩminet neces
sitas & papa negligit, inferior supplet. c. pri-
mo de sup. negli. præla. &. c. si eps: &. c. 1. co.
ti. in. 6. l. vt perfectius. C. de annuali exceptio
ne. c. si forte. 65. di. cum simil.

¶ CARdinalibus aũt negligẽtibus vel nõ
volentibus & aliis ad quos fit deuolutio, tũc
ipsamet ecclesia poterit seipsam congregare:
sicut legitur de apostolis qui seipsos congre-
garunt act. 6. c. Et hoc voluit cardi. S. sixti &
cardi. alex. in. c. nunc autẽ. 21. di. vbi dicũt q
contra papã hæreticum põt etiã procedi via
denunciatiõis euangelicę: vt si non se corre-
xerit dicatur ecclesiæ. i. concilio. ad quod con
gregandũ poterit inuitari: & si noluerit/ pote
rũt prælati seipsos cõuocare & congregare:
vt ibi latius per eos. Q d & voluit egidi. in. c.
si papa/ versi. octauum dubiũ. 40. di. & dixi su
pra. Igitur ecclesia sic coadunata sibiipsi au-
thoritatem interponere poterit, ex quo in ea
residet potestas pontificalis: & poterit decer-
nere congregationem de se factam esse legi-
timam. ℣ Nec in casu isto erit necessaria cita
tio: quia præsens vtpote certus nõ indiget vt
certioretur: vt in regula eum qui in. 6. & po-
nit archi. 82. di. proposuisti. c. bonæ el. 1. de

A elec.c.i.de iudi. Et hoc quãdo papa nollet interponere authoritatem postq̃ est facta congregatio: alioquin si papa vellet interponere authoritatem etiam post congregationem minus legitime factã (quod potest) tunc concilium sumeret authoritatem a papa: vt in d. §. hinc etiam. 17. di.

¶ Nõ obstat si dicatur ergo iste occultus hæreticus spoliatur: & tamẽ quãdo quis nõ est notorius hæreticus nec per veras vel fictas concludentes probationes conuictus sed per solas præsumptiones vel coniecturas habetur hæreticus occultus, si petit se restitui non potest denegari restitutio: vt in. ca. porro/ & ibi doc. de diuor. & probat tex. in. §. itẽ symmachus. 2. q. 7. cui symmacho opponebatur hæresis: vt in glo. 17. d. §. hinc etiam, & supra dixi. Quia respõdetur φ tunc quoniam denegando vel detractando congregare cum imminet periculum ipse facit se magis suspectum, tunc ipse spoliatur lege per mittente/ & non datur ei restitutio: quia efficitur schismaticus notorius, nec pprie dicitur spolium: vt supra plene dictum est. ¶ Quod in simili probatur: quia si spoliasti me & incontinenti spolio te, hoc facio authoritate iuris

B & nõ datur restitutio: vt in. l. 3. §. cum igitur ff. de vi & vi armata. Et patet quia multi sunt casus in quibus spoliatus non restituitur: vt 3. q. 1. in glo. summæ. Sed in pposito ex quo iuris authoritate fit, non dicitur spolium nec potest petere restitutionem. l. iuste possidet cum materia. ff. de acqui. pos. & dictum est supra.

¶ Nec obstat quod dicit φ est iudex in causa propria. l. proxime. ff. de iis quę in testa. delentur. & prius ipsemet iudex declarat an sua sit iurisditio: vt in. ca. super literis de rescrip. Quia multipliciter quis repellitur ab actu propter suspitionem: vt patet in teste/ iudice prælato/ tutore & similibus. Et vbi suspitio in principali concludit ad præambulũ, quis excluditur a principali & præambulo: sicut si iudici opponatur suspitio, quia tẽdit ad principale & præambulum (& sic an sit sua iurisditio) repellitur ab vtroq;. c. cum speciali de appell. & c. suspitionis de offi. delega. Sic si dicitur infamis vel seruus, inno. in. c. cũ super de offi. delega. l. quidã. ff. de re iudi. Si igitur papa est suspectus in principali (vt quia est suspectus de hæresi) tunc cũ detractat cõgregare/ erit suspectus in declarando suã esse/ iurisditionem: & in vocatione vltra non expectatur/ nec requiritur eius consensus.

¶ ET si nec a papa nec per cardinales nec C a seipso conciliũ congregaretur & imminet necessitas cõgregandi (puta si esset dissentio de papatu/ vel papa esset hæreticus notorius) vt dictũ est posset fieri per imperatorẽ: quia eius etiam interest ne scandalizetur orbis propter dissensionem papatus vel hæresim, d. §. hinc etiam/ & c. si forte, 65. di. Satis enim censerẽtur cardinales negligentes quã do esset notoria hæresis/ vel apostaticus notorius/ vel schisma & dissensio notoria inter duos: vt in. d. c. romana in. §. notoria de censi. in. 6. Et minor pars collegii & quilibet christi fidelis ad expellẽdum notorium hæreticum in papatũ intrusum/ posset eo casu cõcilium congregare: vt in. d. c. si quis pecunia. 79. di. & d. c. si forte, & in. c. in nomine domini. 23. di. Et bene probat ille tex. in. d. c. si quis pecunia/ ibi cardinales & alii clerici & laici, qui omnes non sunt aliud q̃ concilium, vbi enim est notoria hęresis vel notoria apostasia/ possunt maiores per inferiores redargui. d. §. notoria. Et quilibet posset conuocare conciliũ (etsi nõ per viã authoritatis/ quia hoc est soli us papæ. d. iuribus. 17. di) saltẽ per viã requisitionis vel monitionis/ per dicta innocen. in d. c. cum nobis olim de elec. vt alias supra dictum est. D

¶ Potest igitur imperator congregare concilium suadentibus necessariis causis congregationem, & papa a caliis ad quos spectat negligentibus vt dictum est. Et isto modo procedunt iura adducta supra pro imperatore φ ad eum spectet concilii conuocatio: quia ipse est aduocatus & defensor ecclesiæ: vt in. ca. bene quidem, 96. di. In tantum vt dicat cardi. in. d. c. licet. q. 4. adeo interesse imperatoris fidẽ defendere, φ si papa est suspectus de hæresi/ potest ab eo exigere vt respondeat quomodo sentiat de fide. 25. q. 1. satagendũ, iuncto eo quod ibi notatur per lau. & archi. quod est notabile. Et ex his infert φ imperator dicitur esse pars concilii, quia ad eum spectat conseruare pacem & vnitatem ecclesiæ: vt in. §. hinc etiam. 17. di. ipse enim est brachium ecclesiæ, & eam tueri debet vbi videt eam in necessitate constitutã. 23. q. 5. c. principes. ¶ Cum ergo deficiunt papa & cardinales/ & est necessitas congregandi concilium, spectabit ad imperatorem. Ad quod facit φ negligente archiepiscopo conuocare vicinos episcopos/ populi congregant. 65. di. ca. si. Imperator aũt repræsentat populum christianum post papam. l. 2. §. cum enim loco

C.de veteri iure enucl.& allegat idem cardi. dicta per inno.in.c.1.de maio.& obe. ¶ Imo
A etiam primates& archiepiscopi hoc poterūt: vt dicit do.& cardi.de turre cre.in.c. propter el.1.in fi.18.di.& cataldinus in dictis allegationibus factis ad confutandū monitoriū factum per basilienses contra eugenium. Sed vt supra dixi credo ꝙ prius pertineat ad imperatorem q̄ ad patriarchas. verum si patriarchæ congregarent omisso imperatore/credo ꝙ concilium subsisteret: quia neuter cōgregat authoritatiue. ¶ Et si essent duo schismatici inter se discordes, idem erit.

¶ Et prædictorum est ratio, quia in schismaticos & apostaticos & hæreticos etiam laici principes dicuntur habere iurisditionem: vt est tex. iuncta glo.in.c.principes.23.q.5. vbi quando deficit potestas ecclesiæ, supplet potestas secularis. Et ideo cum sunt plures cōtendentes de papatu & scindentes tunicam incōsutilem (hoc est ecclesię vnitatem) si non potest fieri vnio/possunt insurgere principes seculares: vt.d.c.principes.& melior tex.in.ca. de liguribus ea.causa &.q. Et hoc vult glo. notabilis in.c.tua de deci. & ibi dicit abb. ꝙ eo casu in tales electos fouentes siue faciētes schisma in ecclesia dei/possent principes secu
B lares mittere manus & eis inuitis facere dubium sopiri & determinari per ecclesiam. Et adducit tex. in simili in.c. vbi periculum de elec.in.6. vbi laici habent iurisditionē in cardinales ad faciendum seruari statuta in.d.ca. vbi periculum vt ibi in.§. præterea. de quo etiam in cle. ne romani.§. porro de elec. Et ita fuit factum in congregatione concilii cōstantiensis. Faciunt in proposito quæ dicuntur in.c.cum non ab homine / de iudi. Et sic concordantur omnia adducta pro parte cardinalium/imperatoris & aliorum.

¶ Et quod dictum est ꝙ papa/cardinalibus/imperatore/patriarchis & aliis prælatis negligētibus, quilibet catholicus vbi imminet necessitas vniuersali ecclesiæ/ potest conuocare: non intelligas ꝙ decernere casum necessitatis congregandi spectet ad ipsum talem catholicum, quia sic quilibet posset facile turbare romanam ecclesiam, sed debet aliunde cōstare de causa necessaria congregationis faciendæ: vt si fuisset ante per papam & cardinales determinata causa necessaria congregationis: vel si esset patens & notoria hæresis quæ scandalizaret vniuersalem ecclesiam/cui aliter q̄ per concilium non posset prouideri secundum iudicium omniū catholicorum.

¶ Non obstat ꝙ eo casu quo non cōuocatur ad mandatū papę & vbi papa non interuenit C
nec authotizat, nō dicitur concilium sed cōciliabulum siue conciliū acephalum: vt.18. di.multis. Quia ipsa sancta synodus sic conuocata tanq̄ habens omnē potestatem pontificalem sede vacante siue quasi vacante, poterit sibiipsi authoritatem interponere. & in illa in casu prædicto residet omnis potestas, & eius caput tūc erit christus: vt ponit ostiē. & refert glo.in.c.1. de schisma.in.6. vt supra dictum est, & infra latius dicitur in quæstione an possit papa cogi authorizare conciliū. Et communiter omnes dicunt quando legitime est facta congregatio sine papa, ꝙ caput est christus. Et ita dicitur in concilio constantien. videlicet ꝙ conciliū generale habet immediate potestatem a christo: quod intelligitur vel papa non existente/ vel quando papa est hæreticus & nō vult obuiare periculo imminenti ecclesiæ.

¶ ET ex his patet (& erit alius casus) ꝙ si vnus solus esset electus & in papam receptus qui non administraret & dubitaretur aliquo modo an esset verus papa quia ei fieret contradictio super papatu/ & alius esset possessor possessiōe aliquo modo colorata (vt quia ante præsentem electionem gerebat se pro D
papa/ & prætendebat alias electionem antea de se factam esse validam) si possessor ad quē spectat congregatio cōcilii, vt supra dictum est nollet congregare concilium, eo requisito si cardinales non essent omnes cōcordes/ ex quo imminet necessitas congregandi concilium pro sedando huiusmodi schismate/ electus & receptus posset tunc ipsum congregare cum aliquibus cardinalibus/quantumcunq; esset tractandum de facto proprio per supra dicta: non tamen per viam authoritatis anteq̄ constaret de eius vel alterius vero titulo, sed tanq̄ quilibet catholicus.

¶ Ex præmissis etiam patet ꝙ cum sunt plures in discordia electi, si vnus reperitur habere duas partes vocum/ad illum spectat conuocatio concilii: quia statim potest administrare non obstante aliqua contradictione: vt in.c.in nomine domini.23.di. Nec potest ei obiici aliquid quominus administret & se gerat pro papa: vt in.d.c.licet de elec. ¶ Et si nullus haberet duas partes, tunc quia nullus est verus papa/nullus habebit authoritatē congregandi concilium: vt dicit alex.in.d.c.synodum, & in.c.si duo.79.di. De quo vide infra in proxima secunda quæstione.

A NON obstant supra adducta pro cardinalibus cõtra indubitatum papam: videlicet ꝙ ad eos & non ad papā spectare debet cõgregatio. Et primo ad id quod dicitur ꝙ maior pars collegii congregat collegium, respõdetur illud esse verum quando congregatio non spectat ad alium: vt in proposito, in quo spectat ad ipsum papā qui vult congregare: vt. d. c. ideo el. 1. 2. q. 6. &. 17. di. per totum. & sumus in casu in quo conuocat superior: in quo non loquuntur illa iura, sed quando vocantur ab inferioribus. ¶ Non obstat etiam quod dicitur ꝙ cardinales eligūt papam: quia ex hoc nō sequitur ꝙ ad eos debeat spectare concilii congregatio postq̃ est papa qui congregat. Nec obstat quod dicitur ꝙ nō est honestum vt dependeat a facto papæ qui est iudicandus: quia vt dictum est/ ipse potest authorizare in facto proprio ad cõgregandum concilium. sed iudicium de eo non dependet ab ipso sed a concilio: vt in. c. sicut. 15. di. ¶ Ad alia motiua facilis est respõsio: quia vt dictum est, si papa nō vult vel detractat congregare/ tunc poterunt cardinales congregare: vt in. d. c. si duo. &. c. si quis pecunia. 79. di. &. ca. in nomine domini. 23. di.

B ¶ Non obstat ꝙ apostoli seipsos cõgregarūt: quia ex hoc non sequitur ꝙ ad papā non spectet conuocatio concilii. Vnde quando ipse vult congregare cõcilium/ nec differt vel detractat congregare, requiritur ꝙ ipse congreget (vt hodie est statutum per plura iura supra allegata) etiam si contra eum esset cõgregandum: vt dictum est. d. §. hinc etiam. &. d. c. nunc autem. Item non negatur quin concilium seipsum possit congregare eo casu quo papa & alii ad quos successiue spectat differrent congregare: vt dictum est. Item in congregatione apostolorū erat etiam petrus/ qui erat caput & princeps. & ideo eius authoritate erat huiusmodi congregatio. Vnde beatus cyrillus in libro thesau. inquit ꝙ apostoli in euangeliis & epistolis & in omni doctrina affirmarunt petrum esse loco domini in eius ecclesia, eidem dantes locum in omni capitulo & congregatione electione & confirmatione. Et eo casu quo papa & cardinales simul vellent concilium congregare, non est dubium quin possint.

¶ Non obstant etiam iura adducta pro imperatore similiter contra indubitatum papā. Quia ad illa respondetur fatendo ꝙ pluries sunt congregata cõcilia per imperatores: sed aut de facto aut authoritate papæ vel papa postmodum ratum habente/ & non propria authoritate ipsorū imperatorū: & si propria authoritate non fuerunt valida: vt supra dixi in primo membro in principio. Aliquando enim iura dicunt exequente imperatore: vt. 16. d. ca. sexta synodus. aliquando dicunt sub tali imperatore: vt. d. c. habeo librum/ & c. quoniam: &. 16. d. c. 1. aliquando dicunt ꝙ imperator congregauit authoritate papæ. 2. q. 4. mādastis. ¶ Item quicquid fuerit de iure antiquo (quia nō erat facultas cõgregādi plebes: vt in. c. canones. 15. di.) hodie certū habemus ꝙ pertineat ad solum papam: vt. 17. di. per totum. ibi alex. in. c. synodum, & supra dictū est. ¶ Nec est verū ꝙ conuocatio concilii sit facti: quia est authoritatis: vt. 17. di. c. 1. &. c. nec licuit. 3. di. §. porro. 2. q. 6. ideo el primo. 2. q. 4. mandastis. Et si de facto fit congregatio/ non erit concilium sine authoritate papæ: vt clare probat tex. in. §. hinc etiā. 17. di. nisi vt dictum est quando detractat cõgregare vbi est necessitas. Et ista adde ad illa quę dicta fuerunt in primo membro istius principalis quæstionis quando loquimur de vno indubitato papa. Et ibi plura vide quæ hic non dicuntur: & hic dicuntur aliqua quæ ibi non dicuntur per diuersas doctorum authoritates.

D SED pone ꝙ nec papa nec cardinales nec imperator curat congregare concilium & imminet necessitas (vel propter schisma vel quia papa est hæreticus) quid agendum? Dic secundum alexā. post petrum de monte ꝙ prælati seipsos congregabunt. & si minor pars sit prælatorum congregatorum aliis recusantibus conuenire, poterunt constituere maiorem partem cõtumacem & facere concilium. facit quod dicitur in. c. cū nobis de elec. & dixi supra. Vel patriarchæ tanq̃ antiquiores & principaliores (vt in ca. antiqua de priuil.) congregabūt. Et volentes facere concilium/ possunt impetrare licentiā a papa: & si negat vel est periculum ab eo petere licētiam, habebitur perinde ac si esset eis data licentia/ argumēto eorum quę ponit car di. in cle. ne in agro de statu mona. & per archi. 8. q. 1. quia episcopi. Et etiā si papa prohiberet, ex quo imminet necessitas/ nihilominus etiā illa minor pars poterit pronūciare se facere cõciliū & iurisditionē esse ad se deuolutam: vt vide latius alex. in. d. c. synodum. 17. di. & vide quæ dicam infra in quæstione vlterius quæro quot debent esse præsentes in cõcilio, & plene supra dixi.

A SED quid si papa non vult congregare vel congregato non vult authoritatem interponere, an poterit ad hoc cogi ex quo subest causa legitima cõgregandi & celebrandi concilii: Dic addẽdo ad supradicta φ sic, licet nõ præcise: quia posset pati se potius decoriari, sicut dicitur de seruo nolente adire hæreditatem: vt in l. cum proponas. C. de hæredi. insti. & in l. cum nõ solum. §. necessitate. C. de bonis quę libe. Causatiue tamẽ cogi posset: quia si ipse qui tenetur noluerit, poterunt per alium suppleri eius vices: sicut aliquando iura volunt suppleri vices papæ in casu negligentię in rebus minus arduis: vt in c. statutum de præben. in 6. Facit quod dicit bal. in c. licet de elec. in 2. col. vbi ponit an cogi possint cardinales ad eligendum, & dicit φ sic indirecte vt propria voluntate concordent non autem vt cõcordent in eum quem vult populus/ puta in martinum vel tuschũ: quia hoc modo libertas vulneraretur vel arctaretur, quod fit quoties aliquid extraneũ adiicitur vel detrahitur. ff. qui & a quibus. l. si optio. ff. de condi. & demonstr. l. titio centum §. 1. Sic videmus in c. vbi periculum, φ cardinales indirecte coguntur per subtractionẽ victualium ad celeriter eligendum: & si exi-
B rent conclaue non facta electione/ cogi possunt etiã per seculares ad reintrandũ cõclaue donec cõcordauerint: vt in c. vbi periculum/ in §. præterea. & dicitur in cle. ne romani/ in §. porro de elec. Sic & populus supplet vicem episcopi negligentis conuocare alios episcopos ad ordinandum episcopum: vt in ca. si forte. 65. di. Sic & abbates supplent negligentiam episcopi: vt in c. 1. de supplen. negli. præla. Et maxime quãdo est causa in qua agitur de interesse omniũ: sicut in simili ponit glo. de congregatione concilii prouincialis in c. cum simus cum sequen. 9. q. 3. Sic & capitulum supplet vicem episcopi: vt in c. 1. ne sede vacante in 6. & ca. quia diuersitatem cum simil. de conces. præben. & bonus tex. in c. si episcopus de sup. negli. præla. in 6. & optimus tex. in cap. vnico de cleri. ægro. eo. li. 6. Vnde in proposito si cardinales voluerint/ poterunt supplere vices papæ in congregando vt dictum est, & concilium iam congregatum/ supplebit vices eiusdem: & papa suscipiet contra se iudicium etiam inuitus. l. inter stipulantem. §. 1. de verb. obli. Et datur tunc cautela φ concilium pronũciet papam nolentem authorizare concilium esse de hæresi suspectum: & loco eius concilium authoritatem interponat.

C ¶ Et si petatur quomodo authorizet in facto proprio. respondeo φ multi sunt casus in quibus quis authorizat in facto proprio, & legatus de latere authorizat sibiipsi cõtrahenti nomine papæ. glo. & doc. in l. si consul. ff. de adop. sic in proposito ex quo concilium repræsentat vniuersalem ecclesiam. Item quia venit supplendo ad negligẽtiam papæ, qui etiã poterat in facto proprio authorizare: vt. d. c. cum venissent de iudi. & cap. nos si incompetenter. 2. q. 7. Item si bene consideretur/ nõ censetur authorizare in facto proprio: cum concilium repræsentet vniuersalem ecclesiã cuius caput est christus, nec est factum proprium alicuius. & quia est periculum in statu ecclesiæ/ potest papa cogi præstare authoritatem: sicut dicimus in tutore qui cogitur authorizare in facto pupilli quando apparet de necessitate pupilli: vt dicit bar. in l. si tutor. ff. de authoritate tuto. Item est cautela φ concilium primo pronunciet se legitime cõgregatum, quod potest: sicut quis potest se pronunciare iudicem competentem: vt in c. super literis de rescrip. Et ita fuit factum in concilio constantien. vt patet in 1. ca. tertiæ sessionis.

D SED quia dictum est ad quos deuoluitur facultas cõgregandi papa non existente vel nolente: ponẽ φ sit discordia inter imperatorem & cardinales vel inter imperatorẽ & patriarchas (quia quilibet in loco suo vult cõgregare concilium) quid faciendũ: Dic vt dictum est φ primo pertinebit ad cardinales: ipsis aũt nolentibus vel negligẽtibus ad imperatorẽ. Vel secundum cardinalem primo ad patriarchas postea ad imperatorem: deinde ad primates/ postea ad archiepiscopos/ successiue ad alios episcopos qui seipsos congregabunt: alioquin postea ad reges & ad alios principes successiue vt consultatur ecclesiæ, vltimo ad quemq; catholicum potentem. Et licet tunc nullus congreget authoritatiue, tamen per quemcunq; contingat effectualiter congregari cõcilium, ipsum poterit subsistere pro vtilitate ecclesiæ.

¶ Sed si esset scissura quæ tẽderet ad noxam, nõ posset fieri discordia de loco si vacat ecclesia per mortẽ papę: quia tex. in cle. ne romani prouidet φ ĩ loco vbi sedes vacat fiat electio. Sed si esset incertitudo loci vacationis propter schisma inueteratum, tunc dicendũ est φ primo pertinebit ad cardinales qui possũt

A vocare prælatos, & non ad imperatorem qui
non habet poteſtatem ſuper eos: vt in.c.ſi im
perator.96.di.cum ſimil. ¶ Sed quo ad impe
ratorem & patriarchas, quia hodie forte pa-
triarchis nō obtemperaretur, dicerē ꝙ ad im-
peratorem primo/ vt ſupra ſæpius dixi: & vt
dictum eſt / via intimationis & fraternæ re-
quiſitionis. Facit ad hoc.c.ſolitæ de maiori.
& obedien.

DIXIMVS SV-
pra ꝙ duobus cōten
dentibus de papatu ſi
neuter vult conciliū
congregare pro ſedā
do ſchiſmate / cardi-
nales illud congrega
būt: quæro nūc quid
ſi duo electi eſſent in
quaſi poſſeſſione papatus & nollent congre-
gare? Dic ꝙ deuoluitur congregatio ad car-
dinales ſecūdum cardi.in.d.c.licet in.9.quæ-
ſtione/ & ſupra dictum eſt. Et ſi cardinales eſ
ſent diſcordes, dicit cardi.in.d.c. licet in.4.q.
trac. ꝙ imperator cōgregabit. allegat.c.ſi.65.
di. & bal. idem tenentē in.c. paſtoralis de re-
ſcrip. & ponit petrus de monte in ſua monar
B chia in ſexta charta in quæſtione ad quē ſpe-
ctet cōgregatio concilii. ¶ Ego fateor ꝙ quā-
do cardinales nollent congregare/ vel eſſent
diuiſi æqualiter in collegio /vel detractarent/
vel eſſent notorie negligētes, imperator poſ-
ſet congregare quando ſubeſt cauſa legitima
congregandi: vtputa quia papa eſt hæreti-
cus vel quia occurrit caſus fidei, vt dixi ſu-
pra in quæſtione ſed pone ꝙ inter duos: &
primo articulo ſiue membro quādo eſt vnus
indubitatus papa. Ad quod facit.d.ca. ſi quis
pecunia.79.di. &.c. nos ad fidem.96.di. &
§.hinc etiam.17.di.cū ſimil. iuribus in qui-
bus imperator reperitur congregare conci-
lium, maxime illis quæ loquūtur per verba
ſub tali imperatore: vt in.c. habeo librum. &
in.c. quoniam.16.di. & per verba præſidente
tali imperatore: vt in.c. ſexta cum ſimil. 16.
di. & voluit cardi. de turre cre.in.c.8.in verſi.
ad ſeptimam. ¶ Et tunc procedunt rationes
cardi.florē.in.d.c.licet ꝙ quantūcunq; impe
rator ſit laicus, tamē quando agitur de cauſa
fidei & de papatu permiſſa eſt laicis principi
bus poteſtas ſuper clericos: vt in.d.c. vbi pe-
riculum, & cle. ne romani.§. porro. maxime
imperatori, qui eſt aduocatus & defenſor ec-
cleſiæ: vt in.c. venerabilem de elec. & in cle.
1.de iureiurā. & do.in.c.eccleſiæ meę.96.di.
& in ca. tibi domino. & in. c. ego ludouicus C
63.di.cardi.in cle.1.§. dudū de iureiuran. &
inno. in.c. licet ex ſuſcepto/ de foro compe.
Et tenetur defendere vniuerſum clerum: vt
in.c. bene quidem.96.di. & maxime cum tra
ctatur cauſa fidei: vt in.c. vbinam legiſtis ea.
di. Quod & videtur voluiſſe bal. qui notabi
liter loquitur in materia in.c. olim de reſcrip.
dum finaliter dicit ꝙ ſi nolunt vti rationibus
compeſcentur armis/ per.l. nullus. C. de iu-
dæis. & latius in.c. paſtoralis eo.ti. Quaſi ve-
lit quando papa non vult congregare & ſub
eſt cauſa/ ꝙ principaliter ſpectat congregatio
ad cardinales: alioquin ad imperatorem.
¶ In caſu autem propoſito non credo ita ab-
ſolute ꝙ imperator habeat congregare. ſed
credo ꝙ primo inducēdi ſint cardinales ad cō
cordiam maxime vbi diſcordia eſſet tantum
de appēditiis (ſcilicet de loco & tempore) &
eſſent cōcordes ꝙ concilium cōgregaretur.
videmus enim in ſimili ꝙ ratione ſcandali &
publici intereſſe quis cōpellitur ad pacē: vt
in.l. congruit/ ibi bar.ff. de offi. præſi. & ca. cū
inter de elec. & in authen. de mādatis prin. in
§. deinde. & quod dicitur in ru. de treuga &
pace per abbatem. & per bar. in.l. furti.ff. de
iis qui notantur infa. & per albericum in.l.
æquiſſimū.ff. de vſufruc. cum ſimil. & in pro D
poſito ad hoc bonus tex.in.c. placuit.90. di.
etſi non directe/ ſaltem per indirectum. Ad
quod facit quod ipſemet cardi. dicit (quod in
ſimili notatur in.d.c. vbi periculum) ꝙ ſicut
cardinales cogūtur per indirectum per ſub-
tractionem victualium vt eligant papam, eo
dem modo poſſunt per indirectum cōpelli
vt ingrediantur conclaue: & ſi aliqui ſunt e-
greſſi ꝙ denuo ingrediantur, ne ſint melioris
conditionis nō parentes q̃ ſe offerentes. Pro
hoc adduco etiam in ſimili quod dicit domi.
in.c. propter el.1.18. di. in finalibus verbis.
vbi dicit argumēto illius tex. ꝙ ſi eccleſia ca-
ret paſtore/ poſſent archiepiſcopi & prima-
tes congregare conciliū. quod inducit ad cō-
cilium piſanum. Vnde non videtur velle ꝙ
incontinēti poſſit ſe intromittere imperator
in omni caſu. quod & videtur voluiſſe bal.
in.d.c. olim. ¶ Item eſſet prius habēda conſi
deratio an maior pars collegii voluerit con-
gregare: quia tunc tanq̃ factum prius a colle
gio fieri debet congregatio: vt in ti. de iis quę
fiunt a maiori parte. Vel ſi eſſent cardinales
diuiſi in obediētiis/ & maior pars vnius obe-
dientiæ adhæreret alteri integræ parti, tunc
cōgregatio facta per illam partem integram

iunctā cū maiori parte alterius obedientiæ an
A te imperatorē forte valeret si p hoc tolleretur schisma: vt quia sequeret vnio obedientiarū. ¶ Et forte idem esset dicendum quando cardinales essent negligentes: scilicet φ non in continenti se intromittet imperator, sed considerabitur causa propter quā protrahunt, & si est notabilis negligentia necne. Item quia secundum φ dicit cataldinus in allegationibus factis pro eugenio, post cardinales spectabit congregatio ad patriarcham constantinopolitanum, qui habet primam sedem post romanam: vt. 22. di. c. 2. cum duobus sequē. Et hoc forte melius secundum illa tempora/ quibus florebat illa ecclesia: vt videtur velint domi. in. d. c. propter eo. 1. in fi. 18. di. Sed hodie forte loco illius ad alios primates si vellēt pertinebit: ad quos rationabiliter prius deferretur q̄ ad laicos. ¶ Sed si bene aduertatur, doc. videntur præponere imperatorem primatibus: quod videtur rationabilius propter maiorem facilitatem, quod ostēdit alex. in. c. 1. 17. di. & cardi. de turre cre. in li. 3. de potestate papæ ca. 8. & dixi paulo ante supra in quæstione sed pone &c. pluries tenēdo istam partem φ primo pertineat ad imperatorem. Vno tamen casu posset esse vera opinio ca
B taldini, quando concilium esset congregandum super rebus concernentibus personas ecclesiasticas/ & super rebus spiritualibus & ecclesiasticis nihil tangentibus laicos: vt in simili dixi supra i illo articulo qui possunt interesse cōcilio: siue in illo qui sunt necessario vocādi ad cōciliū. Et ista adde ad illa quæ supradicta fuerūt in illo articulo de duobus cōtēdētibus de papatu/ in qōne sed pone φ inter duos cōtēdētes. Sed si nō fuisset seruatus iste ordo/ & imperator primo cōgregaret vel primates, nō credo φ propterea deberet cōcilium dissolui: quia & imperator supplet negligentiam ecclesiasticorum / & alii ecclesiastici habent supplere maiorum negligentiā: vt supra satis dictum est, de quo vide quę ibi supradicta fuerūt. Et ad præmissa facit quod ponit do. in. c. 1. in. 4. col. de sup. negli. prælat. in. 6. Et quod dicitur in. c. 1. de treuga. & pace, φ non pro omni negligentia prælatus deponitur (vt in. c. quicquid in glo. 1. q. 1.) sed solū pro graui & tali vt videatur deducta in delictum. Ad hoc quod dicit abb. in. c. ea quę de statu mo. & bal. in. l. mācipia in versi. quęro an officialis. C. de seruis fugi.
¶ Possent etiā induci cardinales vt deputarēt vnum vicarium siue administratorem / si eis videretur expediens: quia ex quo duo cōtendunt de papatu/ ecclesia dicitur quasi vacare: vt in. c. 1. de schisma in. 6. & in. c. si duo. 79.
C di. Ideo videtur φ possint deputare administratorem donec interim congregetur concilium & causa in eo expediatur: vt in simili vult inno. in. c. 1. ne sede vacante, & quod dicitur per archi. in. c. pontifices. 7. q. 1. & in. c. obitū/ & in. c. si. 61. di. & in. c. is cui de elec. in 6. Et vt facilius expedire possint quę veniunt facienda pro electione vnius veri pontificis, omnia quæ sunt cōsequutiua ad electionem videntur eis licere: vt dicit idem cardi. in. 3. q. dicti tractatus, quia vt ipse dicit non ita potest limitari collegium cardinalium sicut inferiora alia collegia quibus hoc prohibetur in. c. fi. de sup. negli. prela. in. 6. ¶ Quod etiā tenuit petrus de ancha. in quodam tractatu schismatis in. 6. q. vbi vult φ siue papa sit captus a schismaticis hæreticis vel paganis siue sit factus demens fatuus vel furiosus schismaticus vel hæreticus (quod intelligo notorie) iurisdictio deuoluitur ad collegium cardinalium, qui poterunt deputare vnum vicarium qui administret. Allegat in argumentum. c. si episcopus de sup. negli. præla. in. 6. dicens φ nec hoc casu habet locum prohibitio cle. ne romani. §. irritum: nec. §. iidem quoq. c. vbi
D periculum de elec. in. 6. Nam dicit φ in casibus prædictis cessat ratio illorum iurium/ quæ loquuntur quando verisimiliter vacatio est parum duratura: vt in fine. d. cle. sed in casibus prędictis (captiuitatis &c.) nō speratur liberatio de proximo. Si ergo habet locum d. §. iidem quoq; quando imminet necessitas defendendi terram ecclesiæ vel eius partem, multo magis quādo imminet vniuersalis ecclesiæ necessitas: quæ in proposito quia incertū est quanto tempore sit duratura, habetur pro perpetua. l. sufficit. ff. de condi. indebi. notat in cle. etsi principalis de rescrip. Quinimmo in d. q. videtur dictus petrus plus velle, φ in dictis casib⁹ succedat collegiū cardinaliū in administratiōe ēt in casib⁹ specialiter reseruatis papæ: ita vt possint etiā cognoscere de appellationibus deuolutis ad papā/ confirmare electiones prælatorum immediate subiectorum papæ/ & conferre beneficia reseruata. Super quibus vlterius in præsentia non me distundo: verū infra in loco suo aliquid dicā. ¶ Et aliqui allegant φ contrariū eius quod dicitur de furioso/ videtur velle calde. in. c. licet de elec. Sed ibi calde. non loquitur nisi de hæretico: & dicit quòd si ei obiicitur hæresis/ &
probabiliter

A probabiliter dubitatur an opinio quam tenet ut hæretica, interim debet admitti ad regimẽ: & multo fortius si fuit admissus perseuerabit, & administrabit omnia q̃ spectãt ad papatum, de quo ibi per eum: super quo vide ibi doc. Sed ad propositum dubium vide glo. in c. nullus. 79. di. & quod dico infra in quæstione ex quibus causis possit concilium congregari. & latius in illa quæstione quid si papa efficitur furiosus vel demens vel inutilis vel capitur ab hostibus.

¶ Ex quibus etiam sequitur notabilis limitatio ad. d. c. si. ꝙ licet/ alias ecclesiis cathedralibus non possit dari visitator siue administrator sede vacante (quia spectat ad papam) tamen vacante sede apostolica quod est maius poterit collegium cardinalium deputare visitatorem qui est idem quod administrator: vt notat do. ibi in. d. c. si. & notat in. c. is cui de elec. in. 6. Quod dictum licet sit notabile, tamen non credo verum/ maxime in casu schismatis seu hæresis papæ & similibus, prout inferius dicam. quia talis administrator posset esse causa vt diutius nutriretur schisma, & vt augeretur: q̃a si prius erãt duo contendentes de papatu/ viderentur postea

B esse tres. pro ut euenit tempore gregorii. 6. qui sibi substituit in spiritualibus vnum administratorem, cum quo & quodam alio fuit ei postmodum contentio de papatu.

¶ Possent etiam induci cardinales vt concorditer facerent vnam prouisionem siue ordinationem. vel statutum ꝙ quicquid faceret maior pars ipsorum comparatione minoris (quantumcunq; non esset maior pars vniuersitatis totius collegii) pro tollenda discordia valeret: quia tunc valeret votum maioris partis quantumcunq; non esset maior pars collegii. Ita dicit glo. in. c. si cui in verbo præter de elec. in. 6. ponit abb. in. c. constitutus de appel. & ibi lanfrancus, & idem abb. in. c. ecclesia el. 1. de elec. & ponit ostien. in summa de elec. in. §. qualiter, versi. & nota, alias quid si duobus. Sic enim dicunt doc. in. d. c. si cui. valebit quod fit ab vno ex canonicis si canonici prius statuant omnes simul congregati ꝙ omnes debeant comparere ad eligendum in certa die: & si vnus tantum canonicus venerit habeat vocem omnium aliorum & censeatur totum capitulum & electio facta per ipsum valeat, & valebit isto casu electio vnius tantum comparentis: ex quo nullus alius comparet. Et ita dicit lapus abbas obtinuisse, & refert ibi domi. Idem dicit inno. in. c. cum nobis de elec. si est periculum in mora/ & est res in vltimo momento præfixi termini, etiam sine alia deliberatione prius per canonicos facta: quia vniuersitas residet in vno. 65. di. c. si. l. sicut. ff. quod cuiusq; vniuersitatis nomine. Et sic licet non valeat factum a maiori parte capituli nisi sit sanior & maior pars totius capituli (vt in. c. 1. de iis quæ fi. a ma. par. cap. l. nulli. & l. plane/ ibi glo. ff. quod cuiusq; vniuer. no.) hoc est eorum qui intersunt in capitulo, quod capitulum constituitur ex præsentibus vt dictis iuribus & in. d. c. ecclesia: dummodo præsentes cõgregati sint duæ partes conuocandorum ipsius collegii vniuersitatis siue capituli. d. l. nulli & l. plane/ & glo. & doc. in. d. c. 1. & glo. & doc. in. c. cum inter vniuersas de elec. & in. l. 3. ff. de decretis ab ordi. faci. tamen in proposito factum a maiori parte præsentium (q̃uis non sit maior pars totius collegii) valebit propter huiusmodi ordinationem. Vnde licet in electione papæ requiratur ꝙ duæ partes collegii consentiant, possunt tamen cardinales statuere omnes simul ꝙ electus a minus q̃ duabus partibus sit papa. Et ita interdum seruatur: vt dicit compostel. in. c. licet de elec. & sequuntur ioan. an. anto. ioan. de immol. & abb. ibi. & refert glo. illa in. d. c. si

D cui. & glo. in verbo reprobamus, & doc. in cle. 2. de elec. ¶ Adde tamen quod in electione papæ voluit cardi. in cle. 2. de elec. ꝙ ex quo cardinales non tenentur aliter vocare absentes, licet per. d. c. vbi periculum/ teneantur per decem dies expectare eos nihilominus præsentes constituunt collegium solis quia in actibus etiam in quibus debent vocari absentes, non computantur in numero nisi ii tantum qui debent vocari: vt in. c. quia propter de elec. in verbo debent. & sic cum dicitur ꝙ de iure debent esse præsentes duæ partes totius collegii (vt. l. plane. ff. quod cuiusq; vniuer. no.) non intelligitur ꝙ sint in parte absentium computandi illi qui non debẽt vocari. Allegat inno. in. c. ecclesia el. 2. de elec. in verbo contemptum. Vnde multo magis in proposito videtur ꝙ possint statuere quod dictum est pro concilio congregando: & multo magis valebit, quia hoc tendit ad vtilitatem vniuersalis ecclesiæ/ vt cesset discordia inter cardinales. Ad quod facit per locum a minori ꝙ quando est statutum ab oĩbus de collegio ꝙ nõ valeat quod fit nisi oẽs consentiant/ non valebit vno postea discordante a toto collegio, & tamen si agatur

P

A de vtilitate ecclesiæ valebit non obstante statuto: vt dicit abb. in dictis locis. & bene faciunt quæ ipse ponit in allegationibus in concilio basilien. in responsione ad quartum casum. igitur in proposito propter periculum ecclesiæ & vtilitatem quæ sequitur valebit: quia imminet necessitas ecclesiæ, & quia sic tollitur discordia cardinalium. ¶ Vbi autem nollent hoc facere nec cōcordare/ & appareret φ facerent animo diffugiendi(vt in simili dicit bal. in. d. c. olim) tunc vt supra dictum est/ poterit imperator cum aliis prælatis concilium congregare.

¶ Aduerte tamen φ illud quod dico debere esse duas partes conuocandorum præsentes vt possit dici concilium, intelligendum est in casu proposito qn̄ ob defectū papæ alius cōgregat conciliū. Secus vero vbi concilium congregatur ad mandatum papæ: quia superior potest eos constituere contumaces. Vnde alii non venientes videntur se fecisse alienos, & sufficit si præsentes non sint duæ partes: vt in. c. cum nobis olim/ & quod ibi dicūt doc. de elec. ad hoc. 23. q. 4. guilisarius. Et sic intelligi debent omnia iura quæ exprimunt numerum episcoporum qui conciliis interfuerūt, in quibus apparet φ interdū fuerūt in paruo numero: vt in. c. sexta. 16. di. & nō fuerunt duę partes oīm de vniuerso orbe cōuocandorum; quia fuerūt vocati authoritate papæ, cuius vocatio est authoritatiua, alia vero quæ fit per inferiores/ est potius quædā requisitio siue denunciatio: vt sæpius dictū est per notata per inno. in. d. c. cum nobis. Et ideo nō proprie constituunt vocatos in contumacia sicut fit in vocatis a papa: sed potius dicuntur vocati seipsos facere cōtumaces, vt ipsis postpositis præsentes possint procedere. ¶ Si vero oēs cardinales essent cōcordes sede quasi vacante/ vel eo casu quo ad eos est deuoluta potestas congregandi, forte idem esset: cum tunc videatur φ possint vocare per viam citationis authoritatiue & per viam præcepti (vt dictū est supra in articulo de forma citandi) maxime in terris ecclesiæ. Et per hæc limita oīa illa iura quæ requirūt duas partes conuocandorū: vt non procedant in papa, sed in inferiori.

B

¶ Adde tamen quod in lucubrationibus ioā. milis aduocati cōsistorialis(cuius repertorio vtimur) repperi manu eius propria scriptū: scilicet φ illud quod dr̄ duas partes conuocādorū debere esse præsentes vt faciāt collegiū est verum in vniuersitatibus laicorū: secus autem in collegiis & capitulis ecclesiarū. allegat inno. in. c. cum nobis. Item dicit esse secus in conciliis generalibus, in quibus non reperitur φ duæ partes totius mundi conueniant, imo sufficit φ aliqui licet numero pauci sint præsentes: & aliis non venientibus in termino assignato, qui venerūt repn̄tant absentes. allegat. c. sexta. 16. di. vbi reperitur φ cōciliū generale fuit factum interdum cum. 96. episcopis, qui sunt parua admodū pars respectu epōrum totius mundi. Et sic ex his apparet φ non esset proprie limitatio ad illa iura & glosas quæ requirūt φ sint duę partes præsentes, si non habent locum in capitulis ecclesiarum sed tantum inter laicos: quia concilium generale non est collegium laicorum sed ecclesiasticorum. ¶ Tu in hoc considera quod dicit abb. in. c. cum omnes de consti. & feli. ibi, φ aut est maior de vniuersitate qui habet facultatem citandi & mulctandi. & tunc ad citationem illius non venientes constituunt se alienos: & præsentes etiam si non sint duæ partes possunt actum explicare, vel maior pars ipsorum: quia ipsi faciunt capitulum, & absentes constituunt se contumaces / & non computantur tunc in numero duarum partium, allegat glo. in cle. vt circa de elec. & ioā. an. in. c. in causis de elec. & idem dico in congregatione concilii generalis ratione impossibilitatis per dictum ioan. milis supra. Aut non est aliquis superior sed collegium vel vna pars vult aliam congregare. & tunc quia est quædam requisitio(vt. d. c. cum nobis) requiritur φ sint præsentes ad minus duæ partes congregandorum. Et hoc nisi instaret tēpus alias præfixum ad actum expediendum & periculū esset in mora vel actus postea vlterius expediri non posset: vt in. c. cum inter vniuersas. &. d. c. cum nobis de elec. &. d. c. cū omnes de consti. Et per hoc patet qn̄ valebit conuocatio ad concilium facta per cardinales eo casu quo est facta ad eos deuolutio/ prout. d. §. iidem quoq; & per supradicta. & vide quæ infra dicuntur in quæstione quot debeant esse præsentes in concilio vt constituant concilium.

C

D

VLTERIVS quæro pone φ duo sunt in discordia papatus & quilibet in possessione partis & cōueniūt cū cardinalib⁹ quilibet cū obediētia sua in vnū loco, vt qd decreuerit de cōuocādo cōcilio fiat

A utrum sufficiat maior pars omnium simul iunctorum / an requiratur maior pars utriusque obedientiæ de per se? Casum habes multum notabilem q sufficiat maior pars omnium cardinalium in unum iunctorum sicut erant prius/ & q non requiratur maior pars utriusque de per se, in c. 1. & ibi nōt an. to. de paroch. Et ad propositum huius quæstionis vide quæ dico infra in quæstione quā do vota darentur per nationes/ quomodo diceretur maior pars, de quo vide quæ dicuntur in cle. plures de iurepatro. & latius per feli. in c. pastoralis in fine de rescrip.

VLTERIUS quæro pone q duo sint in discordia papatus & nullus sit in possessione, quis tunc congregabit concilium? Dicerem q aut est clarum quisnam habeat bonum ius in papatum, & ille indubitanter congregabit concilium, ex quo notorie constat q est verus papa: & alius non poterit eum impedire. pro hoc tex. in c. in nomine domini. 23. di. Aut non constat quis sit verus papa / & est dubium quis habeat bonum ius in papatum. & iste videtur casus quem mouit glo. in c. si duo. 79. di. ubi dicit glo. concilium conuocandum ad cognoscendum quis eorum habeat ius: quis autem habeat congregare non B declarat.

¶ Sed dicerem q isto casu cardinales congregabunt: quia ex quo neuter ipsorum possidet aliquam partem / & per nullam partem reperitur aliquis ipsorum receptus, habetur ecclesia pro vacante: & ideo sicut electio spectat ad cardinales & rursus ex quo cardinales habent in arduis periculis prouidere ecclesia vacante (vt in c. ubi periculum in §. iidem quoque de elec. in 6.) ipsi cōgregabunt. Facit bene tex. in c. si episcopus de sup. negli. præla. eo. li. & in c. si cui de offi. dele. eo. li. Et cum ista sint consequentia ad electionem, nō censentur eis prohibita, ex quo sedes isto casu dicitur vacare: cum non possint aliter prouidere, & si alium eligerent nō sedaretur schisma. Et ad hoc faciunt omnia quæ dicta sunt supra in versi. sed pone q inter duos contendentes de papatu in responsionibus ad motiua adducta pro cardinalibus, & in responsione ad. §. irritum in cle. ne romani. ¶ Et hoc tenet etiam rosellus in secunda col. in 4. q. illa ratione: quia ius conuocandi non potest spectare ad illum qui non est in quasi possessione exercendi iurisditionem quantumcunque haberet bonum ius. per c. cum ecclesia &c. cum olim de causa posses. & propric. & C c. querelam de elec. & dicta in l. barbarius de offi. prætо. &c. nihil de elec. ¶ Sed ista ratio eius i proposito ita gnaliter posita inter duos contendentes / non satisfacit: quia posset esse casus in quo nulla subsistente quasi possessione inter duos contēdentes de papatu / posset quis exercere iurisditiōem: vt in primo casu qn̄ inter duos contendentes nullo existente in possessione constaret notorie quis esset verus papa: vt in primo membro dixi per tex. in d. c. in nomine domini. Imo tunc congregādo acquirit quasi possessionem: quod neri pōt / vt supra diximus, de quo in c. cōsultationibus de iure pa. cum simil. & infra proxime dicitur.

¶ Sed vr̄ præmissis & glo. in d. c. si duo / obstare quod not. anto. in c. licet de elec. qui dicit q cū papa non habeat superiorem, ubi est aliquod dubiū de viribus electionis eius / de hoc non cognoscit conciliū vel alius viuens: qđ dicit notandum cōtra illos qui dicūt congregandum conciliū. ¶ Sed ego intelligo antonium qn̄ contra vnū papam receptum aliquis vellet opponere de viribus electionis: & nō qn̄ est contentio inter duos de papatu / vt loquitur illa glo. in d. c. si duo. Quinimo plus D videtur voluisse cardi. alex. in c. synodum in 3. col. 17. di. q quando constat quis sit verus papa / ille conuocabit quantumcunque alius sit possessor: quia tunc ille omni conatu est eiiciendus. De quo cogitandum: quia dictū eius procedit quando alius est notorius intrusus: vt in c. si quis pecunia. 79. di. ¶ Nec in proposito responsio per rosellum data ad d. c. in nomine domini satisfacit: quia dicta responsio habet solum locum quādo est probabile dubium quis ex contendentibus sit papa: & conuenit ad istud secundum membrum (in quo tātum ipse loquitur) & nō ad primum quando constat q alter est verus papa.

¶ Et sic patet ex præmissis q quando est quæstio de papatu etiā inferior cōgregat cōciliū: vt dictum est supra, & ponit ioā. an. in c. licet / in verbo cardinalibus de elec. & ibi ét flo. & dr in c. 1. de renū. in 6. & in d. c. si duo. 79. di. & bal. in c. olim de rescrip. ¶ Notādum est tñ temperamentum datū per eundem rosellum ad dicta inno. in c. 2. de in integ. resti. & ad dicta doc. post inno. in c. cumana. Quod temperamentum utroque modo est notabile & menti tenendum. Primo quando vult

A ꝙ illud quod dicunt doc. in. c. cumana & in. c. transmissam de elec. & in. c. consultationibus de iurepatro. (ꝙ proprietarius potest actum exercere & adipisci possessionem & gerere quæ spectant ad eum nullo alio existente in possessione) sit verum quando nullus alius apparet contradictor. Secundo dum vult dictum innocen. in. d. capitulo. 2. de in integr. resti. (scilicet quòd quando vterq; contendit se possidere vel vterq; prætendit ius habere & neuter est possessor/ vel qñ est contentio inter eum qui prætendit se possessorem & inter proprietarium & est dubium tam de possessione quàm de proprietate, capitulum admittit vtrumq; ad vocem dandam cum protestatione ꝙ illius censeatur vox quem constabit esse verum possessorem vel proprietarium/ vt in. d. c. cumana. intelligendo semper ꝙ quasi possessor præfertur proprietario: vt in. d. c. consultationibus/ &. c. cum ecclesia de causa poss. & proprie.) non habere locum inter duos contendentes de papatu: quia nullus debet admitti ad administrandum. Facit ad hoc bona glo. in. c. non autem. 7. q. 1. Ergo vtroq; modo est notabilis limitatio in casu eius/ quando est dubium quis sit verus possessor vel titularis.

B Pro quo facit tex. & ibi dicta in. l. fi. C. de edic. diui adria. tollen. & inno. in. c. in præsentia de proba. Item facit quod ponit archi. in. c. eum qui de præben. in. 6. iunctis iis quæ ibi dicit ioan. an. videlicet ꝙ licet electus & confirmatus habeat administrationem, tamen si propria authoritate intret possessionem / incidit in pœnam illius tex. Quod intelligit ioã. an. interueniente violentia, & non aliter. de quo per cardi. in cle. vt ii qui. §. illi / de æta. & quali.

¶ Et hoc arguit ꝙ vera sit opinio illorum qui voluerunt ꝙ vbi est controuersia de possessione eligendi / tunc iudex debet prohibere vtrũq; eligere argumẽto. l. penultimæ. ff. de aqua quoti. & æsti. vt refert inno. in. fi. d. c. 2. de in integ. resti. Qui dicit illos male intelligere illam. l. quia erit vera opinio in casu isto quando sunt duo contendentes de papatu & est dubium quis sit verus papa: quia debent prohiberi ne aliquis ipsorum administret. Pro hoc tex. in. c. si duo. 79. di. & quod ibi dicit alex. & multum bene tex. iuncta glo. in. c. non autem. 7. q. 1. quam vide. Et sic temperatur. c. in nomine domini. 23. di. ¶ Quando autem constaret notorie ꝙ alter esset verus papa, non obstante contradictione alterius /

C tunc habebit locum. c. in nomine domini. quia non obstan. contradictoribus poterit verus papa administrare & concilium congregare. Faciunt quæ dicta sunt supra in quæstione de duobus contendentibus in versi. sed pone ꝙ inter duos &c. maxime per abb. in. c. si constiterit in vltima lectura ad illum tex. in secunda col. de accusa. Et hoc tenuit pe. de ancha. in trac. schismatis in. 9. col. vbi dicit ꝙ tunc est imputandum schisma illi qui esset minus canonice electus, & deberet eiici omni conatu. allegat. d. c. si quis pecunia. 79. di. Et hoc voluit cardi. de turre cre. in. 8. c. trac. de concilio, in versi. ad sextam rationem. qui dicit ꝙ tunc non est necessaria concilii congregatio ad inquirendum quis sit verus papa: sed ad eiiciendum intrusum / & ad mandandum quòd omnes fideles pareant & obediant vero papæ. Et ita dicit legi factum tempore damasi contra vrsinum: & tempore cornelii contra nouatianum. Et de tali contentione dicit non loquitur. c. si duo. 79. di. secundum gratianum ibi in. §. sequenti. Et ista in effectu fuit mens alex. in. c. synodum. 17. di. in. 3. col. qui loquitur quando clare constat ꝙ vnus fuit canonice electus per duas partes/ & alius non qui est intrusus.

D ¶ Et prædicta omnia limita nisi duo contendentes de papatu/ essent electi contra fas temeritate concertantium: vt in. d. c. si duo. 79. di. Quod intelligo non solum quando constat ꝙ neuter illorum est electus a duabus partibus cardinalium (vt videtur intelligere illum tex. ibi glo. & egidius bellamera, licet nondum emanasset. c. licet de elec. & alex. in d. c. si duo) sed etiam quando aliũde constat indubitanter & clare non solum ex nullitate electionis sed etiam ex alio capite ꝙ nullus ipsorum est papa: alioquin ille tex. nullam decideret difficultatem nec aliquam afferret vtilitatem: tex. autem ad eum sensum referri debet per quem pinguius & vtilius subuenit. l. 1. in fi. ff. ad municipal. ponit zenzelinus in cle. 1. de præben. Item secundum aliquos potest intelligi vt prouideat ille tex. quando factum esset tam antiquum & intricatum & contineret tot dubitationes hinc inde vt non possit declarari: sicut fuit tempore schismatis inter gregorium. 12. & benedictum. 13. Quod videntur innuere verba illa forte contra fas / ibi posita: quod verbum forte / dubitationem notat. ¶ Quinimo & per antiquos aliquos fuit intellectus ille tex. etiam vbi timeretur

A scandalum si alter eorum remaneret: & allegatur ibi q ita notauit dominus percivallus de mediolano, & tenet cardi. ibi secundum q notat alexan. in primo notabili ibi, & glo. in c. si forte. 63. di. in verbo nullus, quando allegat tex. in d. c. si duo, tunc enim dicit aliquid detrahendum seueritati, vt in ca. vt con stitueretur. 50. di. Quam glo. pro singulari allegat abb. in illis suis allegationibus pro defensione concilii basiliensis. Qui illam intelligit etiam si altera ex dictis electionibus teneat: secundum q eum referēdo facit magnum festum feli. in c. 2. in 3. colum. de praescrip. Quod est notandū ad illa quae ponuntur in c. sane de tempo. ordi. & in ca. qui scandalizauerit/ de regu. iur. Quinimo cardina. ibi intelligit etiam in casu quo est incertitudo de iure apud doctos & graues viros, vel quo est incertitudo ratione facti ita intricati q veritas nō posset elici. Alioquin nō deberet noua electio fieri: sed prius per concilium esset terminandum quae ambarum electionum valeret: vt videtur velle glo. in d. ca. si duo. & egi. & alexan. ibi per c. consideramus, &. c. auditis de elec.

¶QVID autem de duobus electis in imperatores qui dant priuilegia/ vtrum valeant? Vide oldra. consi. 22. &. 23. vbi vi-
B detur tenere quòd non, & q interdictus est vsus impetrantibus: quia pendet ex euentu, nisi priuilegium amborum in idem tenderet. Bal. tamē in proœ. decretalium videtur tenere cōtrarium: quia vsus possessionis non debet cuiq̄ ex duobus auferri nisi priuilegia essent contraria: quia ratione cōtrarietatis impediretur vsus/ & expectari deberet exitus, nisi etiam constaret de alterius intrusione vel notoria iniustitia: vt ibi per eum. de quo aliquid in summa. 24. q. 1. Dicit etiam idem bal. in d. proœ. q licet alias imperator debeat esse legitime electus (alioquin enim non esset ei obediendum: vt ponit archi. in. c. quid culpatur. 34. q. 1.) si tamen dubium est an sit intrusus/ nō tenetur cedere possessioni si est colorata possessio. Et si sit schisma, locus est gratificationi: & qui semel acceptauerunt eum/ non possunt ei subtrahere obedientiam. Item ponit de duobus cō tendentibus de papatu, q si ambo concedunt mihi vnum & idem castrum/ valebit concessio: quia ius meum in altero ex concedentibus de necessitate concluditur. & ita dicit tenere oldradum. Et ista faciunt ad dicta supra in praecedentibus quaestionibus. ¶ Et de istis duobus simul vtrum valeant priuilegia, vide
C ioan. an. in addi. ad specu. in ti. de rescrip. praesenta. §. fi. versi. item q obtentum/ circa medium. & late per albericum de rosata in. l. bene a zenone. C. de quadriennii praescrip. & ibi salice. Vbi etiam quid si super eadem materia ab ambobus sunt concessa priuilegia, an ambo vel alterum robur habeat vel pendeat ex futuro euentu. Et ibi de imperatore/ an ex sola electione ante confirmationem possit administrare. De quo in praeallegata addi. ioan. an. & aluarottus in. c. 1. quis dicatur dux. Vbi plura de concernentibus personam imperatoris. & vide post glo. in verbo reges doct. in cle. romani de iureiuran. & vide alexan. in ca. per venerabilem in. 14. col. qui filii sint legitimi.

ED PONE QVOD ambo contendentes de pontificatu sint in possessiōe partis suae obedientiae, & vnus deneget vel detractet congregare: concilium/ alius autem velit congregare: vtrum possit? Et videtur prima facie quòd nō: quia congregando conciliū icumenicum/ videretur spoliare alium secum contendentem saltem possessione partis suae: sicut dictum est supra de proprietario & possessore in cap. consultationibus de iurepatro. & in ca. cu- D mana de electione, & ca. cum ecclesia sutrina de causa poss. & proprie. Et ante congregationem deberet restitui: vt in. §. item symmachus. 2. q. 7. 5. q. 2. si primates: & supra dictum est. Ad idem facit q inter duos possessores eiusdem rei communiter potior est conditio prohibentis. l. sabinus. ff. de communi diui. regula in re communi/ cum simil. in. 6. ¶ Ad haec quia cum ista sit materia quae tantum tangit vnum ex duobus quantum alium, non debet vnus sine alio ei se immiscere. l. quod maior/ cum materia ad municipal. cap. cum omnes de consti. cum materia. Praeterea si vnus ex duobus possessoribus congregaret, posset esse ille qui nullum ius haberet in pontificatu: & sic ille qui haberet ius esset frustratus delusus & contemptus. ad quod est quod dicitur in. c. cum dilectus de causa poss. & proprie. ¶ Itē aut iste qui vult congregare concilium icumenicum/ vocat illos de obedientia alterius. Et tunc ex quo ille qui conuocat/ se praetendit papam, qui sunt sub alterius obedientia quo ad eum sunt schismatici & cū schismaticis non est communicandum/ vt supra

A dictum est: nec ad concilium sunt vocãdi, vt 24.q.1.didicimus. Item illi qui erant sub alterius obedientia, si comparebunt / subtrahẽt se ab obedientia superioris: hoc autem nulli licet propria authoritate anteq̃ constet superiorem damnatum de crimine. inno. & ioan. an. in. c. 1. de schisma. inno in. c. per tuas de simo. in. c. si de tempo. ordi. facit quod dicitur in. c. si papa. 40. di. post glo. Non enim decet a capite membra recedere. 12. di. non decet. c. non licet de præscrip. Aut non con uocat illos de obedientia alterius, & tũc non erit generale siue icumenicum & canonicum concilium: quia non erunt vocati de vniuerso orbe. 15. di. c. 1. 16. di. habeo librũ & in. c. sancta. & in. c. sexta, & in. c. non licu it/cum simil. ¶ Item accideret aliud inconueniens: quia cum tractatur de interesse alterius partis, non videtur procedendum contra eos ipsis non citatis. l. de vnoquoq;. ff. de re iudi. l. consentaneum. C. quomodo iudex. 24. q. 3. in. c. de illicita. l. nam ita diuus. ff. de adop. cum simil. ¶ Item potestas conuocandi & exercendi iurisditionem / competit ratio ne quasi possessionis & non proprietatis: qa exercitium iurisditionis est fructus qui competit possessori. c. cum ecclesia sutrina / & c. B cum olim de causa poss. c. querelam de elec. Cum igitur qui vult congregare non sit in aliqua possessione alterius partis nolentis congregare, videtur q; non possit congregare illo nolente. Et qui non vult, videtur de sistere a faciendo illud quod non potest. 2. q. 1. in primis. l. fi. C. si a non compe. iudi. c. at si clerici de iudi. c. ad audientiam de consue. cum simil. Posset enim obiici ei qui se immiscet rei ad ipsum non spectanti / regula nõ est sine culpa: cum simil. Similiter etiam posset obiici volenti / q; possesio eius non est vniuersalis: quia non habet possessionẽ alterius partis. ¶ Item inter remedia a iure prodita vbi plures prætendunt possidere & alter inquietat alium, datur interdictum vti possidetis / & nullus priuatur possessione sua: & iudex declarando qualitatem possessionis, pronunciat vti posidetis / & prohibet alteri per aliũ vĩ fieri in sua possessione / & cognoscit de proprietate: vt in. l. 1. & l. si duo & in. l. 1. ff. & C. vti possi. in. c. licet de pba. Et dantur hmõi remedia c̃t respectu possessiõis siue quasi possessionis iurisditiõis: vt. d. c. licet: quia hę quasi possessiones iurisditiões & superioritates possunt esse apud plures insolidũ. d. c. licet. l. inter tutores. ff. de adminis. tuto. l. 1. ff. de offi. consulis. per doc. in. l. põponius, & l. in summa. ff. de re iudi. Vel si timetur de scandalo, C sequestratur possessio: vt dicunt glo. bal. & alii in. d. l. 1. C. vti possi. Ad quod illud quod dicitur in. l. æquissimum. ff. de vsufruc. & c. in præsentia de proba. & l. fi. C. de edic. cum simil. Vel quando per omnia sunt pares, poterit pronunciare eos possessores pro dimidia insolidum, argumento. l. si finita. §. cum autem. ff. de dam. infec. & mandabit par tibus ne se inquietent: vt dicit bar. & sali. in d. l. 1. C. vti possi. & cognoscet iudex de proprietate interim. Vnde qui vult congregare, non debet impedire alium in sua parte possessionis antequàm sit diffinitum quis sit verus papa. ¶ Ad idem facit quòd potest diffiniri vnico momento quis sit papa per sortem. Nec videtur hoc iure prohibitum: quia vt legitur act. 1. sors cecidit super mathiam: vt. 21. di. cleros / in prin. in glo. & glo. in summa. 26. q. 2. & tex. ea. causa & quæstione / non exemplo. Et istud iudicium sortis non est improbatum a iure: vt patet in. c. fi. de sortile. post glo. fi. Sors enim non est aliquid mali: vt in cap. sors. 26. q. 2. Et forte multa dirimi iura permittunt. l. si duobus C. communia de lega. l. si qui sunt. ff. fa. mil. ercis. & l. sed eum ab eo. ff. de iudi. glo. D & ioan. an. in. d. c. licet causam de proba. Et sæpius in veteri lege committebatur aliquid iudicio sortis: vt patet numeri. 16. & 26. ibi glo. Et q; in causa papatus posit ad sedãdum schisma procedi per sortem, videtur voluisse cardi. in consi. 150. incipit quæsitum sæpe. de quo latius aliquid infra dicem⁹. Tũc enim sortes videntur prohibitæ, quando illis vtimur ad præscientiam & diuinationem futurorum, sic procedit. 26. q. 2. per totum.

¶ In contrarium (q; imo ex quo alius non vult procedere ad congregandum concilium iste posit) facit quod vbicunq; duo sunt eiusdẽ rei consortes / & res indiget refectione siue restauratione, si vnus nolit restaurare / alius consors poterit rem etiã inuito consorte restituere & restaurare. tex. est in. l. si vt proponis. C. de ædificiis priuatis. l. cum duobus §. idem respondit. ff. pro socio. Et si post restaurationem differt per quattuor menses, dominium totius rei transit in restaurantem etiam ipso iure: vt dicunt glo. & doc. in dictis locis. Et ibi bal. in. d. §. idem respondit / trahit ad habentes molendinum commune indigens refectione. ponit bartholomeus cepol. in trac. de vrba. serui. in ti. de refectione /

A in versi.4.quæro. Qui trahit præmissa nō so lum ad socios eiusdē rei sed etiā ad alios quo modocūq; existentes in cōmunione. De quo in extrauagāti federici quæ incipit sancimus de iure protimeseos / vbi late dicitur. Vnde ex quo ecclesia romana hoc casu indiget con gregatione concilii pro vnione & restauratione, quia vnus denegat cōgregare / videtur q alius qui vult possit etiam inuito illo qui denegat congregare. Et videtur plus probare: q si post congregationem nō vult se vnire / ipso iure perdiderit titulū papatus. ¶ Item vbicunq; actus ex sui natura indiget expeditione, tunc semper præfertur ille qui vult q actus expediatur. l. his consequenter. §. sed & cum monumentum, versi. item tamen. ff. famil. ercis. vbi præfertur volens cōstruere mo numētū / & cogitur cohæres. Facit etiā quod dicit albericus in. l. in tantū. ff. de rerum diui. de scholari qui vult aperire ostiū domus de mane bona hora & alius contradicit, q si est hora eundi ad lectionem / præfertur ille qui vult domum aperire. Sic in proposito præfe retur qui vult congregare, quia imminet necessitas congregandi.

PER hæc casus redditur dubius: nec iura reperio eum tactum. Rosellus inter duos contendentes possessores su-
B per pontificatu / simpliciter dicit q nullus po terit conuocare nec authoritatem præstare concilio: quia ecclesia dicitur tunc quasi vacare: vt in. c. 1. de schisma. sed tūc quilibet per viam intimationis poterit conuocare: & con cilium sic conuocatum sibiipsi præstabit authoritatem / vt dictum est supra. Allegat. c. si duo. 79. di. allegat etiam gesta concilii bonifacii. c. 2.

¶ Egi. in cle. dudum in prin. in versi. sed pone de sepul. ponit quæstionem inter duos cō corditer electos a cardinalibus, sed asserentibus primam electionem factam per impressionem notoriam / primo electo hoc negāte. & sic in casu quo constat alterum esse papam verum, sed dubium est quis ipsorū sit ille qui est verus papa: & quilibet habet sequaces, & vtraq; pars asserit suum esse verum papam & alium esse schismaticum cum sequacibus, ita q tota ecclesia est diuisa: cū vix reperiatur aliquis episcopus qui non sit pro vna parte: sicut fuit tēpore benedicti. 13. quia schisma tāto tēpore durauerat q vix cōtingebat quin ab vtraq; parte essent creati noui episcopi. Et ibi quærit qualiter istæ duæ partes (quarum vna est schismatica & alia catholica) simul possint coniungi ad constituendum totam ecclesiam & faciendum concilium generale. C
Et ibi arguendo primo / dicit videri impossibile: quia pars schismatica videtur esse extra ecclesiam, & maxime quando adeo est firmata & radicata: quia videtur trāsire in hæresim. Nam licet inter schisma & hæresim a principio possit notari aliqua differentia (vt ipse etiam late ponit in. c. in fidei de hære.) tamen schisma postq̄ est radicatum & post pertinacem adhæsionem / cēsetur etiam hæresis. 24. q. 3. iter schisma. Vnde si pars schismatica sit duplo maior (vt potest esse) dicetur ne q illa pars faciat concilium? Dicit videri durū hoc asserere, maxime si pars catholica minor reclamat & aliū approbat. Dicit tamen q quando non est schisma clarum & notorium alicuius partis, tunc sequētes vnam partem vel aliam / non possunt dici clare schismatici nec esse extra ecclesiam / ex quo schisma non est clarum & indubitatum. Et hoc etiam tenet archie. floren. in secunda parte summæ in ti. 3. de superbia. c. xi. versi. sed quid cum duo. & ioan. de ana. & abb. in ru. de schisma. Ex quo similiter videtur concludere q forte ratione dubii debēt omnes admitti ad congregandū cōcilium: & vt cesset mala suspicio / status omnium approbari & omnes iuramento con D
stringi. Dicit tamen q nec hoc sine scrupulo dubii transiret: & q prouideat deus / & saluis animabus fouētes schisma de medio tollat: quia aliter res videtur inextricabilis. Et sic remanet ambiguus & nihil decidit.

¶ Anto. de butrio in suo trac. de schismate / dicit q quando vna pars christianorum adhæret vni & altera alteri, tunc si consideretur quilibet de per se / neuter habet facultatē totam ecclesiam vniuersalem congregandi de facto nec de iure: quia neuter est in quasi possessione totius vniuersalis ecclesiæ: nec de facto alteri obediretur / repugnāte conscientia quæ non habet eum pro papa. Vnde dicit q sine aliqua ipsorum contendentium requisitione potuerunt cardinales congregare concilium pisanum. ¶ Idem videtur velle petrus de ancha. in certis suis allegationibus factis pro concilio pisano. Eius fundamentum est q iura quæ loquuntur de congregatione generalis concilii, præsupponūt necessario vnū esse quem pro papa vniuersalis ecclesia recognoscat / & vnam apostolicam sedē. Allegat. 17. di. per totū. & cū illi canones non possint adaptari in casu in quo est diuisio ecclesiæ & inter duos de papatu contendentes contro-

A uersia, non habebit locũ illorum iuriũ dispo, sitio, l. ita autem, ff. de administr. tuto. c. indem nitatibus in fi. de elec. in. 6. Et idem etiam te, nuit idem pe. de ancha. in responsionibus fa, ctis ad oratores regis romanorũ in eodẽ con cilio pisano. ¶ Pro his facit quod ponũt doc. post inno. maxime cardi. in. c. ad hæc in fi. de offi. archi. ꝙ vbi episcopus & archidiaconus qui habẽt instituere decanos rurales de iure nõ possunt concordare, non valet illud quod facit vnus sine reliquo / argumento. c. causam de offi. delega.

¶ MIHI videtur ꝙ articulus iste cõtineat in se aliquã difficultatem. Et si loquimur de duobus in controuersia assumptis ad pontifi catum, hodie prouidet constitutio frequens in concilio constantien. ædita: per quam pos sunt plures similes casus decidi / & tolli schis, mata. ¶ Sed adhuc illa circũscripta / dicit alex. in. c. synodum in. 2. col. circa fi. ꝙ ex quo sunt duo contendentes, ꝙ quilibet cõuocet simul vniendo obediendiam suam / istud magis est ex expedienti q̃ de iure: quia si nullus est ele, ctus a duabus partibus, nullus est papa & ni hil possunt. si vnus est electus a duabus parti bus, ille poterit / & alius debet eiici omni co, natu: vt in. c. si quis pecunia / &. c. si duo. alle,

B gat cardi. in trac. de potestate papæ / li. 3. c. 8. Et dicit ꝙ tunc concilium debebit congrega ri per cardinales / quando sunt duo electi in discordia: ex quo nullus habet duas partes. Nec videt hoc casu quomodo quilibet ex exi stentibus in controuersia / habeat cõgregare suã obedientiam: ex quo cõstat ꝙ nullus est papa: & tunc non est curandum de quasi pos sessione alterius. ¶ Et verũ dicit ex quo con, stat de vero papa / & ꝙ alius est intrusus: vt in. c. in nomine domini. 23. di. & in. c. si quis pecunia. 79. di. Sed nos loquimur quãdo est dubium aliunde de duobus quis ipsorum sit verus papa: prout contingit tẽpore schisma, tis quando ambo sunt electi ab vtraq; parte. Et tunc stabunt quæ dicta sunt in pluribus præcedentibus quæstionibus, ꝙ quilibet po, terit congregare in vnum obedientiam suã & facere concilium. & tenuit anto. de butrio, vt supra dixi in alia quæstione: quod ipse po nit in quodam suo tractatu de schismate. & cardi. flo. in. c. licet in. 2. q. de elec. & fatet etiã ipse alexan. in isto casu tantum in. d. ca. syno, dũ: videlicet quando duo contendentes sunt possessores, & ignoratur quis sit verus papa aliunde q̃ ex electione facta in controuersia vel a duabus partibus. ¶ Sed hoc videtur con tradicere ei quod ꝓxime supra retuli ex eodẽ anto. in suis allegationibus & pe. de ancha. qui dicunt ꝙ absq; aliqua requisitione cardi, nales congregabunt concilium. ¶ Sed dic ꝙ illud intelligitur quando illi cõtendentes sta, rent in quasi possessione / & nollent congre, gare concilium & schisma nutrirent, vel quan do vellet vterq; ipsorum authorizando con, gregare: quia non possunt ratione ambigui, tatis. Facit quod dicitur in. l. duo sunt titu. ff. de testa. tute. & dicit rosellus vbi supra. Alio, quin si ipsi vellent congregare & cum effectu facerent, valeret congregatio ab eis facta per modum requisitionis: vt pluries dictum est. Et hoc debet addi addicta supra in principio.

C

SED nunc redeundo ad principalem quæstionem / quando vnus denegat & alius vult & vterq; possidet, dic ꝙ si ve, rũ est quod supra diximus (ꝙ eum sunt duo contendentes / ambo possunt cõgregare obe dientias suas in vnum locum) & voluit car, di. & alii supra relati: & si ipsi cardinales pos, sunt seinuicem vnire & cõgregare conciliũ sine contendentibus / ex quo ipsi nolunt con, gregare (vt ipsemet anto. de butrio & pe. de ancha. voluerunt & dixi supra) etiam si non sunt omnes cardinales cõcordes, sequitur ꝙ ista conuocatio sicut ipsi volunt non erit au, thoritatiua siue per viam authoritatis / sed per viam cuiusdam intimationis & requisitionis: vt in. c. cum nobis olim de elec. & supra di, ctum est. Sequitur deinde ꝙ sicut hoc pote, rũt cardinales a seipsis / ita multo magis cum altero ex contendentibus de pontificatu. Vn de si ille qui cupit concilium conuocare / re, quisitis cardinalibus vtriusq; obediẽtiæ cum eis conueniret & conuocaret concilium, etiã inuito alio poterit fieri. Nec in hoc obstabit ꝙ vocentur illi cardinales qui quo ad eũ sunt schismatici: quia quãdo fit ad sedandũ schis, ma / poterunt interuenire: nec tunc cum eis participantes dicuntur incurrere aliquã pœ, nam / vt supra satis dictum est. ¶ Nec obstat si dicatur ꝙ spoliatur nolens congregare: quia inter alios casus in quibus non datur restitu, tio spoliato / est quando ex restitutione gene, ratur scandalum vel nutritur euidens pecca, tum, vt esset in proposito. 3. q. 1. in summa. & ca. literas de resti. spolia. Itẽ non videtur pro, prie spoliari, ex quo est quædam conuocatio per viam intimationis & requisitionis. D

¶ Et per hunc modum credo ꝙ volens con, gregare poterit alio inuito. Q uinimo etiam si cardinales alterius obedientiæ nollent con

A uenire cum eo, eodem modo per viam requisitionis poterit cũ imperatore & sua obedientia requirere alios alterius obedientiæ & congregare concilium. Et suppono φ duo contendentes & existentes in quasi possessione/ non sint electi contra fas 1 & sic sumus extra terminos. c. si duo. 79. di. Et quãdo recusans congregare/allegaret aliquid honestum (ratione loci vel temporis vel simile) non credo φ anto. de butrio & petrus de ancha. intellexerint dictum suum in isto casu: quia loquũtur in casu gregorii. 12. & benedicti. 13. qui diu detractauerant congregare concilium, & in casu antiquati schismatis.

¶Et idem credo quãdo imperator nollet vel negligeret conuocare requisitus: quia posset ipse cum sua obedientia & aliis prelatis neutralibus omnibus requisitis/ per modum requisitionis & intimationis conuocare & coadunare concilium. nam aliorum malicia & negligentia (quæ est causa nutriẽdi schisma/tis) non debet impedire volentes cõgregare concilium pro sedando schismate. Nam (vt legitur in gestis concilii martini in quinto secretario siue libro in. c. sancta synodus dixit) non est vtile bonũ cũ malo destruere, i. cum hæreticis orthodoxorũ patrum verba & do/

B gmata exurere: similiter nanq est inhonestũ malum amplecti & cũ eodem bonum indiscrete proiicere. Facit quod diximus supra in articulo quis congreget concilium: vide/licet φ imminente necessitate etiam per minimum de vniuersitate potest fieri congregatio, & concilium debet vertere oculum plus ad causam conuocandi q̃ ad conuocantem. Pro hoc est quod ponit feli. in. c. super literis in. 18. col. in versi. amplia secũdo/de rescrip. qui allegat in trac. de potestate papæ petrum de monte in. 16. col. versi. sexto quæro: qui vult φ minor pars concilii in congregatione potest citare maiorem partem: & data eorum contumacia/ potest minor pars pronunciare se constituere concilium generale & suã esse iurisditionem. Hodie tamen constitutio frequens videtur prouidere huic casui quando sunt duo cõtendentes de papatu/ & disponere quomodo tunc debeat fieri concilium 1 & per eam tolluntur multæ difficultates de præmissis. licet illa constitutio nõ fuerit recepta: vt alibi dico. ¶ Et ex his apparet φ ista eorum quasi possessione, licet alter deneget/ ex quo propter eorum discordiam imminet necessitas congregandi concilii/ non impeditur congregatio per alios (vel per cardinales si

sunt concordes/ vel per imperatorem vel patriarchas & alios prælatos) etiã cum altero ex dictis contendentibus quasi possessore partis suæ: licet alter solus in discordia nõ posset. Et sic intelligo rosellum vbi supra. C

E D pone φ ambo existentes in possessione cõtendentes de papatu, sunt contenti congregare concilium/ sed est differentia de loco vel tempore (& ille qui est iunior in ætate & fuerat iunior in collegio vel habet minorem partem obedientiæ, dicit nominem tria vel quattuor loca neutralia & ego eligam vnum/ & sic sedabitur schisma quia cõgregabitur concilium in illo loco: & alius replicat φ ipse nominet/ qa est iunior vel quia est in minori parte obediẽtię) quid agendũ.

f

¶Si attenderemus illud quod dicunt doc. canonistæ in. c. 1. de paroch. & legistæ in. l. 1. C. quando non peten. partes, & in. l. 1. C. de iis qui se defe. li. 10. & in. l. fi. C. cõia de lega. & in. §. quedã insti. de act. videreẽ φ maior & antiquior deberet nominare & infirmior eligere: sicut dicitur inter duos cõsortes vel fratres mercatores vel cohæredes: quia illa est magis communis opinio, quam tenent canonistæ in. d. c. 1. Licet abb. in. d. c. 1. & legistæ videantur magis inclinare in contrariã sententiam in locis præallegatis: vt late disputando ponit iason in dicto. §. quædam & ponit alex. de immol. in addi. ad bartolum in. l. 1. C. de petitione bonorum subla. Quam opinionem tenuit sanctus aug. in sermone de communi vita clericorum. § 3. ibi cum dicit ad ipsum sane qui maior est pertinet diuisio/ & ad fratrem eius electio. D

¶Sed contrarium videtur dicẽdum: quia in proposito illius quæstionis doc. loquuntur inter duos vel plures habentes diuidere, hic autem in habentibus se vnire: qui est casus penitus contrarius. Et istud credo verum: videlicet φ non cogantur seruare illum ordinem (φ maior nominet & minor eligat) non ista ratione solum quia iste videtur casus cõtrarius, sed quia non sunt concordes nec agitur de re quæ sit in dominio ipsorum: quia non possunt duo pontifices esse eodem tempore. glo. 7. q. 1. nõ aũt, & dicitur in. c. licet de elec. Et quia in casu proposito non est dare superiorem: vt in. c. deus/in. §. patet. 3. q. 1. & in. c. licet in fi. de elec. alioquin dicerẽ esse locum opinioni canonistarum. ¶ Et per hoc dico ad illum tex. in. d. c. 1. de paroch. φ habebit locũ siue agatur de re diuidẽda siue de vnione

A facienda: videlicet ꝙ antiquior eliget: & erit vna ampliatio ad illum tex.

¶ Et per hoc patet ꝙ licet alias quando est legata seruitus viæ vel itineris, ad sciẽdum cui pertinet electio sit inspiciẽdum in quem verba dirigantur (vt dicitur in. l. si via. ff. de serui. rusti. prædi. & in. l. si cui in prin. de serui. & in l. qui duos/ & in. l. legato generaliter. ff. de. ll. primo. & dy. in regula in alternatiuis: & bene bartholo. cepol. in trac. de serui. vrba. in ru. qualiter qs vti debeat seruitute post pri.) tamen si legatariis data esset electio/ & legatarii quibus legata est via vel iter vel alia seruitus simpliciter sine vlla determinatiõe sed sui per toto nõ essent cõcordes (qui possent per iudicẽ cõpelli ad cõcordandũ: vt ponit angelus in. l. itinere. ff. de serui. rusti. prædi.) iudex poterit eos cõpellere per istũ modũ/ cogẽdo maiorẽ facere partitũ iuniori de pluribus partibus fundi vt eligat vnũ pro itinere. ꝟ Et hoc addo ad distinctionẽ bar. in. l. huiusmodi in §. si. ff. de lega. 1. (qui voluit quãdo nõ cõcordant partes rem debere diuidi sorte) ꝙ tunc dispositio non sortitur effectum per. l. si. C. communia de lega. quia quando ii quorum est electio non concordant/ & potest fieri finis per modum prædictum, iudex ad id co-
B gere poterit: alioquin dispositio nõ sortietur effectum. Quod intelligo q̃diu non concordant: vt voluit angelus in. d. l. itinere.

¶ Vnde ad propositum videretur dicendum ꝙ contendentes deberent cogi ad sortiendũ. Sed quia nõ est dare superiorem qui eos ad hoc cogat (vt in. d. §. patet, 3. q. 1. & in. c. licet de elec.) poterunt cogi, secundum ꝙ dictum est supra in quæstione quando papa nõ vult concilium congregare an possit ad hoc cogi: videlicet ꝙ potest cogi non præcise sed causatiue. quia poterunt suppleri vices eius per cardinales/ qui eligent locum. Et si cardinales nollent/ nec maior pars eorum vtriusq; obedientiæ, tunc poterit suppleri per imperatorem/ & successiue per alios ad quos fit deuolutio congregationis cõcilii: de quo supra dictum est. Nam ex quo nolunt concordare de loco, perinde est ac si nolint ꝙ conciliũ teneatur: & sic faciunt se alienos tanq̃ fouẽtes schisma/ vt supra satis dictum est.

¶ Fateor tamen ꝙ si contendentes de papatu per seipsos concordarent modo prædicto de tempore & loco (hoc est ꝙ minor ad nominationem antiquioris eligeret locum & tempus) & sic ille qui diceretur habere eligere eligeret certum locum & determinatum tempus/ & sic cõuocaretur concilium, valeret cõuocatio: & locus & tempus electũ ex alternatiuis subsisteret, ex quo est pro sedendo schismate. Quia si hoc possunt separatim (quilibet congregando suam obedientiam in vnũ vt dictum est) multo magis poterit vnus cõgregare vtranq; obedientiã de voluntate alterius/ & eligere locum vel tempus ab alio nominatum, vt euitetur circuitus. ꝟ Non obstat ꝙ quando sunt duo contẽdentes/ nullus debet admitti ad administrandum (vt in. d. glo. 7. q. 1. non autem, & c. si duo. 79. di.) & ꝙ potestas deuoluitur ad cardinales per. §. iidem quoq;. ca. vbi periculum de elec. in. 6. Quia respondetur ꝙ cõgregando cõcilium vt cognoscat quis ipsorum sit papa, non dicitur eis concedi administratio ei: quia conciliũ iudicabit super papatu, & tunc deuoluitur potestas congregandi ad cardinales quãdo ipsi duo contendentes de papatu quærunt nutrire schisma: sed quando concordãt ꝙ schisma tollatur & cognoscatur de iure vtriusq; & congregant concilium (cuius de iure est cognitio ad quẽ de contẽdentib⁹ spectet papatus, vt vult glo. in. d. c. si duo) nõ datur negligentia ex qua sit deuolutio: & ideo concilium discutiet de iure vtriusq;. Et intelligo quando electio nõ est omnino notorie nulla & contra fas facta temeritate cõcertantiũ secũdũ. c. si duo. quo casu possunt cardinales procedere ad electionẽ alterius: quia constat clare ꝙ neutra electionum valet & ꝙ nullus ipsorum electorũ habet ius, & esset scandalum si alter remaneret: maxime ex quo nõ esset adhuc admissus vel receptus aliquis ex eis ad administrandum. Alioquin requireretur declaratoria super nullitate, per notata in ca. cum secundum de hære. in. 6. & c. ad apostolicæ de re iudi. & quod dicitur in. c. rodulfus de rescrip. Vel per modũ eorum quę ponuntur in. c. considerauimus de elec. & in. c. auditis eo. ti. quia quando dubitaretur quę ipsarum electionum valeret/ cognosceret concilium, nec cardinales deberẽt procedere ad electionem tertii: vt ponitur in. d. c. si duo.

C

D

ET adde etiam ꝙ quãdo inter duos cõtendentes de papatu esset controuersia in congregãdo per viam authoritatis, tunc neuter duorum contendentium posset præesse in cõcilio tanq̃ caput propter incertitudinem tituli, nec posset sumere authoritatem cõcilium ab eius persona: quia is quem non constat fuisse in quasi possessione solũ/

A vel de cuius bono iure notorie non constat vel est in controuersia, non potest vocare cõcilium vocatione authoritatiua/ ex quo contendit cum alio de papatu. sed tantum cardinales quãdo omnes sunt concordes: qui succedunt/ vt dictũ fuit supra in articulo de forma citationis. d. ca. vbi periculum. §. iidem quoq;, & cle. ne romani.

ADDE quoq; ꝙ quando duo vel plures se gererent pro pontifice, constitutio cap. frequens in concilio constancien. ædita/ statuit ꝙ quilibet ipsorum pro romano pontifice se gerentium teneatur infra mensem a die qua scientiam habere potuit alium vel alios assumpsisse papatus insignia vel in papatu administrasse/ sub pœna amissionis iuris si quod forte esset ei quæsitum in papatu & inhabilitatis ad quaslibet dignitates actiue & passiue ipso facto indicere cõcilium ad terminum anni proximi: quem statuit & abbreuiat dicta constitutio ipso facto ex dicta causa/ q̃tumcunq; terminus penderet vltra annum: vt quia forte esset in principio decennii alias a dicta constitutione statuti. & tenetur dictum conciliũ indicere & puplicare per suas literas competitori vel competitoribus/ prouocando ipsum vel ipsos ad causam in loco prius deputato per conciliũ: B qui semper debet deputari in quolibet concilio pro futuro concilio celebrando/ vt dicit dicta constitutio. Item debet cæteris prælatis & principibus intimare/ & se trãsferre personaliter ad dictum locũ, nec inde discedere donec per cõcilium causa schismatis fuerit terminata. Et interim nullus ipsorum contẽdentium de papatu/ præsidebit vt papa in ipso cõcilio. imo eosdem contendentes suspendit ipso iure ab administratione papatus postq̃ ipsum cõcilium incœptum fuerit: nec vult eis vel alicui eorum sub pœna fautoriæ schismatis a quoq̃ obediri.

SIMILITER dico ꝙ possent duo cõtendentes cõcordare de loco per viã sortis. Quod licet. vnde prouer. 16. sortes mittuntur in sinum, sed a domino temperantur. ¶ Et licet non admittatur iudiciũ sortis quando sunt omnia paria inter duos electos (vt notat ostien. in. c. fi. de sortile. & bal. in. l. si duobus. C. communia de lega. & doc. communiter, maxime archi. 25. q. 2. in summa. & ponit bal. in. l. finali in prin. C. communia de lega. quia non est de modis traditis in. c. quia propter de elec. intantũ ꝙ dicit card. in. c. fi. de sortile. ꝙ ĩ omni modo quo peruenitur ad titulum beneficii in quo requiritur canonica institutio, vt in. c. 1. de reg. iur. in. 6. nunq̃ admittitur iudiciũ sortis. & idem replicat in. c. licet in fi. de proba. quod intelligit verum in. d. c. fi. nisi hoc fieret authoritate papæ. Ex quo bal. in. l. meminimus. C. quando & quibus quarta pars debetur, dicit ꝙ nũquãm res dirimitur sorte nisi in casib⁹ a iure C permissis. & angelus in. l. sed cum ambo. ff. de iudi. dicit nihil dirimendum sorte reprobata: sed si nõ est improbata, vbi dubium est super facto nunq̃ recurritur ad sortem: quia factum debet plene probari per illum qui super facto fundat intentionem suam. l. actor cum simil. C. de proba.) si tamen dubium est in iure/ & non reperitur certa forma a iure tradita, si non tractatur de præiudicio tertii vel partes non discordant/ vel præiudicium non est graue, admittitur iudicium sortis/ & maxime vbi tractatur solum de præiudicio ipsorum discordantium iuxta. l. fi. C. cõmunia de lega. Et idem in effectu videntur sentire doc. in ca. fi. de sortile. & in ca. licet de proba. & bar. in. l. si duo. ff. vti possi. Vbi autẽ est concursus plurium ad eandem præbendã qui mutuo se impediũt in possessiõe, sine sorte capitulũ gratificatur/ dicit ioan. an. in. c. duob⁹ de rescrip. in. 6. & refert angelus. in. d. D l. sed cũ ambo: necest necessariũ iudiciũ sortis. Quãdo autẽ dicatur sors improbata/ late per totũ. 26. q. 2. Similiter etiã dicimus ꝙ per cõfessionẽ tituli beneficialis non potest adiudicari beneficiũ: vt decis. 16. in ti. de resti. spol.

¶ VTCVNQVE sit, nihilominus in proposito credo admittendũ iudiciũ sortis. tum quia non agitur de titulo papatus, tum quia ex quo agitur pro sedando schismate, licet alias in dubio a iudicio sortis videatur abstinendum (vt voluit abb. etiam in extraiudicialibus in. d. c. fi. in. fi. per. c. 1. eo. ti. & bal. & angelus vbi supra) tamen ex quo non agitur de præiudicio tertii nec de titulo papatus directe/ sed de loco & tempore tenendi cõcilii & de bono publico, satis videtur dicendum valere. Ad quod facit quod dicit abb. & ioã. de immol. & referunt moderniores in. c. licet de proba. quia licet alias iudicium sortis non admittatur vt illius vigore iudex habeat procedere ad adiudicationẽ rei, tamen bene admittitur vt per illud dirimatur quis sit actor vel reus. l. sed cum ambo. ff. de iudi. Ita videtur in proposito: cum tantum agatur ad dirimendam controuersiam de loco/ et non agatur de titulo papatus, Et ita aperte concludis

A abbas siculus in ca.1.ne sede vacante in secũ-
da col, limitando illum tex. in.c. fi. de sortile.
Facit in proposito quod legit luc.1.vbi patet
ꝙ per sortem eligebatur quis deberet inter sa-
cerdotes ponere incensum, dum dicit secun-
dum consuetudinem sacerdotii sorte exiit vt
poneret incensum in domo dei. Et de hoc e-
tiam. 1.parali.24. vbi sorte distributæ sunt
hebdomadæ quibus successiue.24. sacerdo-
tes ministrare debebant. Et sorte iubet do-
minus dirimi vter ex duobus hircis debeat
sacrificari/quod maius videtur: vt patet leui.
16. Et sorte diuisa est terra familiis & tribu-
bus hebræorum. & de ista assignatione cuili-
bet ex tribubus per sortem habetur in libro
iosuæ.13.c.cum pluribus sequentibus. Et.1.
reg. cap. 10.ibi & cecidit sors super tribum
beniamin. Et possent allegari infinita alia lo-
ca in veteri testamẽto: vt 1.parali.25.&.26.
& nehemiæ.9.&.10.& hester. 3.9.&.13. &
in psal.21.30.77.&.124.& prouerb.1.16.
&.18.& sapien. 2.3.&.4. & ecclesiastici. 6.
14.&.17.& isaiæ.34.& ieremiæ. 13.& da-
nielis. 12. & ioelis.3.& plurimis aliis locis.
Et de iona & matthia in.c.nõ exẽplo. 26.q.
2.& de iosue ibidem in summa. Et de aliis de
quibus ponit sanctus tho. in secũda secundæ.
B q.95.ar.8. Imo plus videtur velle ille tex.1.
parali.24.in fi. ꝙ etiam sacerdotium sorte di-
stribuebatur: vt ponit ibi glo. Facit quod di-
ctũ est supra de matthia act.1.& in ca.cleros
21.di.& in.d.c.non exemplo. 26.q.2. ¶ Pro
quo etiam facit quod supra dictum est ꝙ li-
cet ex confessione aduersarii non possit adiu-
dicari titulus beneficii (vt in.c.1. de eo qui
mittitur in poss.in.6.&.d.decis.) tamen quan-
do non ex toto vellet causare suum titulum
ex cõfessione/admittitur confessio: puta quã-
do aduersarius confiteretur obitũ vltimi pos-
sessoris (quo non probato non posset adiudi-
catio fieri) bene admittitur confessio/ex quo
nõ probatur per illam directe titulus aduer-
sarii. Similiter dicitur quando ex confessione
coadiuuatur ius partis quod erat dubiũ: vt di-
citur in.d.c.1.& in.c.duobus de rescrip. in.6.
per do. Similiter ad colorandum titulum in
possessorio: vt vult decisio supra allegata.
¶ Ad idem est quod voluit cardi. in.d. consi.
150.quod est vltimum in ordine.& est idem
quod ponitur in lectura in forma in.c. licet
de elec. vbi videtur velle ꝙ etiam per sortem
potuisset sedari schisma quod tunc vigebat
inter benedictũ.13.& gregorium. 12.quo d
& sequitur pe. de mõte in sua monarchia in
versi. septimus modus tollendi schisma. Qui C
limitat illud quod dicitur ꝙ sors est prohibi-
ta/ad casum quo agit & vtimur illis ad præ-
scientiam & diuinationem futurorum: sed se-
cus quando agitur ad tollendam controuer-
siam & discordiam. allegat idem petrus glo.
26.q.2.c.1.vbi pro tollenda dubitatione &
sedanda discordia licet procedere per sortes.
ad idem allegat etiam glo.in.c.cleros.21.di.
Et istam conclusionem refert etiam feli.in.c.
capitulũ ad fi. de rescrip. Pro quo facit quod
dicit aug. in lib. psalmorum / transumptiue
26.q.2.c.sors. ꝙ sors nõ est aliquid mali sed
res in humana dubietate diuinam indicans
voluntatem.
¶ ET licet non indifferenter liceat illis vti,
aliquando tamẽ etiam in spiritualibus serua-
to debito modo posset quis vti sortibus etiã
consultoriis: iuxta illud prouer. sortes mittũ-
tur in sinum sed a domino temperãtur. Cum
enim non superest humanum consilium, tũc
recurrimus ad diuinum. 22.q.2.c. quæritur
23.q.fi.si nulla. Et cum ignoramus quid age-
re debeamus, hoc solum habemus residuum
vt oculos ad te domine leuemus: vt dicitur
2.parali.20. Licet non debeamus capere in
exemplum quod aliquando in sanctis factũ
esse legimus. Pro quo etiam facit tex.in.c.nõ D
exemplo.26.q.2.quod & voluit glo.in.c.cle-
ros in prin.21.di. & idem dicit glo. in sum-
ma.26.q.2. quæ tenet etiam in electionibus
in casu necessitatis & dubio admitti iudiciũ
sortis. ¶ Et licet archi.in.vtroque loco reprobet
glo.per.c.fi.de sortile. & do. in.d.c.cleros/ &
clare dicunt omnes in.d.c.fi.de sortile, tamen
illud est quando tractatur ꝙ sorte dirimatur
quis electorum debeat remanere in dignita-
te. Sed eo respectu quo glo. summæ.26.q.2.
refert augustinũ scripsisse quibusdam cum
ciuitas esset obsessa & dubitaret clerus qui ip-
sorũ deberent fugere & qui remanere ꝙ sor-
te esset dirimendum/ non videtur improba-
ri: quia non tendit ad titulum alicuius bene-
ficii. Et ideo in proposito illa glo. satis osten-
dit sortis iudicium posse sustineri in propo-
sito in quo ageretur de eligendo locum & tẽ-
pus. Et similis glo. cum dubitatur & est alter-
catio tempore persecutionis quis debeat re-
manere in ciuitate & quis fugere/habetur in
ca. aduersitas. §.1.in.ver. hoc etiam.7.q.1.
¶ Tenendũ est igitur indubitãter sortes esse
illicitas per magicas incãtationes/ vel ad ex-
ercendas aliquas vanitates vel ad diuinatio-
nes vel ad inquirendum occulta & futura, &

A in oībus superstitionibus / in iis maxime in quibus consiliū requiritur a dæmonibus: vt in.c.ita nos.26.q.2. Sors autem diuisoria, si debito modo fiat (ita φ nō adsit aliqua super stitio / nec diuina oracula ad terrena negocia conuertantur / & veritas aliter haberi non possit / & fiat cum dei reuerentia & in rebus temporalibus) erit licita: sicut in proposito, in quo nō agitur de dādo titulo papatus nec de re aliqua spirituali. Et ideo videtur φ forte talis controuersia loci & tpis bene sopiri poterit / ex quo alr̃ tolli non pōt (maxime cum nō agatur de præiudicio magno nec de præiudicio tertii sed tm̄ ipsorū discordantiū) per supradicta.

¶ An possit aūt sustineri opinio glo. prædictarum & laurē. & cardi. (scilicet φ qñ agitur inter duos contēdētes de papatu / licet eis sortiri papatū inter se pro sedando schismate) φ nūc nō discutio: qa nō reperitur iure cautū φ papatus detur per sortes. Imo contrariū probatur ex supradictis: & not. alex. in. c. in nomine dñi 23. di. in prin. secundæ colum. Alioquin frustra essent prodita iura quæ prouident inter contendētes de papatu φ conciliū congregetur vt in glo. in. c. si duo. 79. di. ¶ Nec obstat qđ dicit cardi. in. d. c. licet. & in. d. consilio. quem ita simpliciter refert feli. in. d. c. licet de proba. B & in. d. c. capitulū: allegans idē tenere pe. de monte in sua monarchia in. 32. col. Quia loquitur in casu suo in illo schismate antiquato: in quo erat dubiū an fuerat vera impressio cardinaliū in electione vrbani / & improbabile de iis quæ inter eos euenerāt an metus eos apprǽhenderat sufficiēs / & dubiū ius & præiudiciale vniuersæ christianitati. Vnde non mirū si cardi. sic dixit de materia sortis. ¶ Et per hoc patet φ non erat necessaria limitatio feli ni nec vera, cum conatur saluare cardinalem a cōtrarietate in. d. c. capitulū in penul. colū. de eo qđ car. dixerat in. c. licet / φ in beneficialibus non sit locus iudicio sortis: & contrariū in. d. consilio. 150. & .d. c. licet de elec. φ iudicio sortis dirimitur causa tituli papatus inter duos contēdentes de papatu. Quia nō ē simpliciter verū φ titulus papatus inter duos cōtendentes sorte possit dirimi: nec fuit talis intentio cardinalis nisi in casu suo, vbi erat dubium ius / & afferebat præiudicium vniuersæ christianitati.

¶ Et si dicatur φ iudiciū sortis non habet locū in facto incerto (vt dr̄ in. l. 1. C. vti possi. & vult ioan. an. in. d. c. licet de proba.) respondetur φ in casu illo nō erat dubiū factū, sed vtrum ex tali facto cardinales poterant allegare iustū metū. ¶ Adde tñ φ ad iudiciū sortis nunφ deuenitur nisi partibus cōsentientibus, vel ad petitionē alterius de cuius præiudicio agitur d. l. si cū ambo. & .d. l. si duobus. cōia de lega. C Ita dicit abbas in. d. c. fi. & cardi. in. d. c. licet. Inter laicos tñ cū proceditur ad electionē ad aliquod officiū / & inter clericos vbi agitur de rebus tpalibus, non vr̃ prohibitū. & ita solet fieri per balottas & breuia. & ideo extractiones quę fiunt ad fortunam de bussula / valent. A quibus tñ ēt inter eos tutius esset abstinere / secundū φ not. abb. in. d. c. fi. quia militat eadē rō quæ in electionibus ad dignitates ecclesiasticas.

¶ VIDE vltra prædicta in materia sortis / ionæ ca. 1. vbi nautę miserunt sortes ad sciendū cuius cā esset orta tēpestas in mari: & cecidit sors sup ionam; propter quod missus est in mare, & cessauit tempestas. Et ibi dicit glo. φ matthias sorte eligitur & hic fugitiuus sorte deprǽhenditur, nō agit̃ virtute sortium sed voluntate dei / qui sortes regebat incertas. nō ergo hoc exēplo debemus credere vel vti sortibus: quia priuilegia singulorū non possunt legē facere cōem. voluntate dei pharao & nabuchodonosor iudicio somniorū futura cognoscunt, nō tñ ideo vbiφ somniis est credē D dū. ¶ Et vltra ēt de materia vide ananiā in. d. c. fi. & doc. in. l. 1. C. vti possi. & in. l. huiusmodi. §. fi. ff. de lega. 1. & in. l. 1. C. qñ nō petē. partes. & remissiue per feli. in. d. ca. licet causam de proba. & latius per eundē feli. in. c. capitulū de rescrip. vbi tenet idem quod cardi. in. d. consilio. Vbi omnino vide. & .26. q. 2. per totā quæstionē, & qñ sunt licitæ & quot sunt earū genera. & vide ananiā in. d. c. fi. & de materia late in. d. l. si duobus. C. cōia de lega. & angelū in. d. l. sed cū ambo: qui distinguit si agitur de præiudicio tertii, si cā est grauis vel lenis præiudicii / si agitur ad probandū factū vel ius. & vide plene angelū aretinū in. §. si ex testamēto. insti. qui satisda. cogantur.

¶ Et de isto iudicio sortis quare & qñ fuerit licitū in veteri lege / & quomō aliter accipitur sors in sacra scriptura & aliter in vsu hominū, vide oīno cardi. de turre cre. in. §. his ita respōdetur. 26. q. 2. & ibi allegat dionysiū: φ in mathia sors fuit quidā radius de cœlo descendēs ostēdens apostolis electionē matthiæ dei voluntate. ¶ Et de sorte & vbi & quæ & qñ sit permissa vel φhibita, in summa angelica in verbo sors, in versi. vtrum sit licitum. Et late cardi. de turre cre. 26. q. 2. in summa, vbi

Q

A ponit aliquas sortes esse diuisorias/alias con/sultorias/alias diuinatorias.& de singulis quę & quãdo sint licitæ vel illicitæ. ¶ Et vide sanctum tho.secundasecundæ.q.95.ar.8. Et ibi φ sors diuisoria est cũ agitur quid cui sit adhibẽdũ:siue sit res possessa.siue sit honor seu dignitas/siue pœna aut actio.consultoria est cũ inquiritur quid agere oporteat. diuinatoria est cum quæritur quid sit futurum. Ibi vide.&qualiter dicatur sors cecidisse super mathiam.

¶Quid aũt sit sors diuina,dicit stapulensis in scholiis eccle.hierar.diony .ĩ.3. pte quinti capitis φ est quoddã petitũ & diuinitus ostensũ signũ,diuinã voluntatem declarãs, & humanæ fragilitatis deo reuerẽter arbitriũ committẽtis ambiguitatem tollẽs . Et ibi ponit plura exẽpla ex veteri lege φ sors diuina nõ est secũdũ cõem vsum hominũ p breuia vel denarios. ¶ Et ad illud φ sors cecidit sup matthiã, respõde vno modo secũdum alex.iii. c.in nomine dñi,23.di.in prin.secũdę col.alio modo vt dicunt præfati in dictis locis allegantes bedam sup actus apostolorũ.alio mõ secũdum glo.& doc.in.d.c.si.de sortile.& alio mõ in sũma angelica in ver.sors.

B SIMILITER põt dici φ possent ad cõcordãdũ inter se de loco committere electionẽ loci vni vel duobus vel tribus quorũ iudicio stetur.l.si quis arbitratu / cum materia.ff.de ver.obli.l.dudũ.&.l.6.C.de cõtrahen.emp. Facit quod dr̃ in.c.cũ inter canonicos,&.c.cũ dilectus de elec.& .c. ex pte de arbi.cũ simil. Imo cardi.de turre cre.in. c. 8. de conci.in versi.ad sextã, vult etiã φ de ipso papatu quis ipsorũ contendentiũ sit bene electus/possit remitti iudicio alicuius sapientis: sicut fecit symmachus & laurentius,qui submiserũt se iudicio regis theodorici de quo supra feci mẽtionẽ. Facit ad propositũ id quod dicitur in.c.nisi essent de præben.

QVID autem si locus fuerit semel deputatus/& postea ex aliqua causa papa nolit accedere ad illũ locum (quia forte timeret impressionem) vtrum licite recuset? & vtrum possit tunc prohibere cardinalibus ne accedant ad illum locum? & an eo casu cardinales debeant parere, & quid agendum stãte schismate? Vide petrum de ancha.consilio.65.incipit pro declaratione.vbi in illo schismate tempore gregorii & benedicti, concludit φ omnino teneantur ire ad locũ saonæ alias per procuratores gregorii acceptatum/ & φ cardinales tenentur ire etiam contra prohibitionem papæ. C

SED quæro vlterius an contendentes de papatu/ debeãt in toto processu concilii esse præsentes? Et puto idẽ dicendũ de eis quod de aliis litigãtibus/eo casu quo cõciliũ habet iudicare de papatu vel de titulo ipsorũ: quia tali casu papa subiicitur cõcilio: vt notatur.15.di c.sicut sancti,& per archi. in. c.sup eo de hære.in.6. Sufficit.n.φ in allegationibus & in aliis defensionibus per se vel alios se defendãt:in consiliis vero & deliberationibus poterunt excludi/vt concilium sit magis liberum. Et ad hoc vt concilium non dicatur acephalum sufficicit φ sit legitime authoritate papæ vel alias conuocatũ/vel postmodum approbatum vt supra dictum est.

QVI autem habeant dirigere concliũ quando contendentes sunt expulsi,dic φ illi qui sunt maiores ibi puta cardinales:argumento eius quod not. inno. in. c. 1 . de maio.& obe. ¶ Et quando erunt præsentes dicti contendentes de papatu in concilio,poterunt semper vti insignibus põtificalibus donec causa terminetur:qa nõ debent interim priuari sua quasi possessione:vt per totum ti.vt lite pendente. D

ET si cõtingat ambas electiões declarari nullas/& procedi ad nouam electionem, vtrum poterit alter ex illis cõtendentibus de nouo eligi? Dic vt per abb.in.c. consideramus in vltimo notabili de elec. vbi vult φ in inferioribus si omnes electores cõsentiunt / poterit de nouo eligi:secus in contendentibus super papatu.ibi vide eum.

SED pone rursus φ sit differentia inter papam & cardinales de modo vel loco congregandi concilium (sicut fuit tempore eugenii, qui volebat concilium celebrari ferrariæ & transferri de basilea ferrariam vel bononiam: & tempore antiqui schismatis inter diuersas obedientias quando postea fuit congregatum constantiæ) quid agendum in huiusmodi discordia? Dic φ ad eum ad quẽ spectat congregatio concilii (de quo supra satis plæne dictũ est) spectat eligere locũ modũ & tẽpus:vt.d.c.mãdastis;2.q.4.&.d.§.hic ẽt. ¶ Fallit in tribus casibus . primo qñ locus qui deputaretur non esset tutus habentibus venire ad concilium : vt in clemen.

A pastoralis de re iudi.& per doc. maxime anto. in.c.ex parte de appel.& ponit cataldinus in allegationibus pro eugenio.& dr in. c.accedens cū materia sua/ vt lite non contesta.quia tunc non tenerentur cōparere, nec forte sub saluo conductu:vt dicitur in.d. c . accedens. ☞ Secundo fallit qñ locus fuisset bene deputatus per conciliū in præcedenti cōcilio & nō subesset legitima causa illū locū mutandi. Et ita fuit statutū in cōcilio cōstantiē.in. 39. sessione in constitutione quæ incipit frequēs. & ita voluit abb.in suis allegationibus factis in concilio basilien.(incipientibus qñ veritas verborū &c.)in.7.rōe/ad defensiōem ipsius concilii basilien.qui allegat dictā cōstitutionē frequens:quæ vult q̄ absq̄ euidenti necessitate non possit papa mutare locū. Et si forte esset necessitas (puta obsidionis/guerrarū pestis/& similis)tunc de cardinalium aut duarū ptium ipsorū consensu & subscriptiōe tm̄ deputare poterit locū viciniorē illi deputato per cōcilium,eiusdē tñ nationis:nisi idē impedimētum esset in tota natione. Si tñ hoc papa seruare nollet & nō maliciose hoc faceret ad turbandū cōciliū,forte posset aliū locū deputare/dūmodo tutū concilio & patribus in illo cōgregandis/& alias salubrē & conuenientē: quia locus cōstituitur ad voluntatē eius qui

B cōgregat cōcilium: vt in. c .ad apostolicæ de re iudi. ☞ Tertio fallit qñ papa vellet mutare locum maliciose vt impediret cōgregationē cōcilii/& detractaret & differret vt concilium nō cōgregaretur cōtra eū: quia tunc possent cardinales & alii vt supra dictū est ad quos spectat cōgregatio,locū deputare. Pro hoc.c. anastasius.19.di.& .d.c.si forte,& .d. §.hinc ēt. Maliciis enim hoīum nō est indulgēdum: vt in .c.plerūq̄ de rescrip.c.auaritiæ de elec.in.6. l.in fundo cū concor.ff.de rei ven. Et hoc casu qñ nō datur aliquod interesse ratione loci vel tpis ,dicit dominus anto.in suo tractatu vt supra retuli/q̄ non esset audiendus:vt.ff.de eo quod certo loco per totū.& maxime post cōgregatū cōcilium si esset schisma:quia cognitio mutādi loci & temporis esset concilii : vt ipse ibi dicit.

POSSENT etiā præmissis addi duo alii casus:videlicet quando iā esset cōgregatū conciliū de ipsius consensu & postea vellet aliū locū deputare sine causa,vl' qñ esset inchoatus processus cōtra papā:quia tūc nullo modo posset transferri sine consensu cōcilii iā congregati:quia post congregatum cōcilium & authoritatē per papam præstitam congregationi/ipse subiicitur iudicio concilii:vt voluit glo. 15.di.c.sicut.& iudiciū redditur in inuitū. l.inter stipulantem.§.sacrā.ff.de ver.obli. Et sic ēt postq̄ inchoatus est cōtra eū processus:vt voluit abb.in.8.& .10. ratiōe in supradictis allegatiōibus in defensionem ipsius cōcilii.& idem rosellus in.4. q.in 10.col.in fi.& loquitur dominus anto.vbi supra. C

¶ Sed ego credo q̄ isti duo casus debeant intelligi secūdū vltimā fallentiā/qñ animo dissoluendi & annihilādi conciliū fieret & nulla subesset causa legitia:& sic isti duo casus cōprahenduntur in secūda & vltima fallentia. Alioquin posset papa pro libito voluntatis ēt per indirectum dissoluere & impedire cōcilium/nec posset prohiberi.17.d.c.nec licuit. maxime in aliis causis vbi non tractatur causa fidei vel bonū vniuersalis ecclesiæ:vt ibi & rosellus in.4.q.in.10.col. De hoc tñ qñ possit dissoluere pro libito voluntatis/latius dicemus in ꝑpria questione. ☞ Adde tñ q̄ si data fuerit patribus de concilio potestas eligēdi locum pro futuro cōcilio/intelligit̄ de prima vice.et ideo nō poterunt vlterius eligere / nec facta electiōe variare. Ita dicit abb. siculus in.d.sermone habito in concilio basilien. qui incipit maximū,ponit & refert feli.in.c.innouamus de treuga & pace / ad intellectum . l. boues §.hoc sermone.ff.de verb.sig. D

SED pone papam renunciasse papatui sed postea penitentia ductum negare se renunciasse / & cardinales velle alium eligere : quis tunc cognoscet & quid agēdum? Io.an.in.c.1.de renun.in.6.remittit se ad dicta in.c.licet de elec . in verbo cardinales & ibi videtur velle q̄ debet stari determinationi concilii.

¶ TVNC quæro quis habebit congregare concilium? Dic q̄ pertinebit ad populum & clerum romanū. Ita dicit do. in. c. 1. de renū.in.6.ad hoc.65.di.c.si forte/secundū eum.& ponit.d.benedictus capra/& lanfrancus ac philip.ibidem. Ad quod adde quæ dicta fuerunt supra in quæstione quis haberet eligere papā si omnes cardinales essent mortui. ☞ Sed ego dicerem illud verum respectu romanæ ecclesiæ/& pro faciliori expeditiōe nouę electiōis vt congregaretur cōciliū multorū prælatorū:vtputa p̄riarchii papæ. Sed respectu cogniriōis an ille esset verus papa/& an cardinales possent procedere ad aliā electiōnē,crederem tenēdum ordinem supra da

A tũ.quia ex quo nõ pertinet ad papã q nõ recipitur pro papa & dr̃ resignasse, tunc ẽt non spectat ad cardinales:quia eis nõ creditur q hoc asserunt(.s.ipsum resignasse):& ipsi sunt in cã. Seruabitur ergo ordo præmissus.& cõgregabitur vel per patriarchas, vel eis negligentibus per impatorẽ vel reges vel aliquos magnos prælatos: & data vnius negligentia alius cõgregare habebit, vel seipsum concilium cõgregabit:vt supra dictũ est. Vel primo ptinebit ad impatorẽ, postea ad p̃riarchas primates & archiep̃os & ad alios successiue: vt supra dictũ est. De quo vide infra in quæstione de papa negante se cessisse/ qñ cardinales procedunt ad aliam electionem.

ED QVAERO EO casu quo imperator põt congregare conciliũ contra papã vtrũ poterit cogere prælatos vt vadãt ad concilium? Istam quęstionem mouet alex, post egi.in.§.hinc et, 17.di. Et ibi cõcludit ꝙ si p̃lati vocati/sua sponte voluerint ire ad conciliũ, poterunt:allegat quod dixit in.c.1.ea.di. Alioquin ꝙ non possint cogi nisi forte rõne feudi secularis:quia tunc ipsi ep̃i essent astricti obedire imperatori conuocanti conciliũ/

B p notata in.c.solitæ de maio.& obe.&in.c.romana.§.debet de appel.in.6. Non tñ contra libertatẽ vel statum ecclesiæ propter feudum quod ab imperatore haberent deberent imperatori obedire:vt in.c.iulian⁹,& in.c.si dominus.xi.q.3.& dicitur in.§.si.hic finitur lex conradi &c. Quinimo potius tunc deberẽt dimittere feudum:quia sic sunt astricti per iuramẽtum:vt in.c.ego.N.de iureiuran. Vnde dicit tex.ĩ.c.aduersitas ĩ.§.cũ vero.7.q.1.qñ totius ecclesię salus quæritur/& fides ĩpugnatur, necesse est vt ex aduerso prælati accedãt & in die belli seipsos murũ opponant p domo dei. ¶ Ad quod adde quæ diximus de episcopis vocatis a diuersis eodem tempore.

ED quid si papa tantum est electus et nondũ consecratus/vtrum
8 poterit cõgregare concilium? Dicẽdũ est ꝙsic, tũ quia simulatꝗ est electus, habetur pro confirmato nec indiget cõfirmatione/dicit bal.in.ca.1.in fine principii/qui feu.dare pos. Et statim põt administrare:vt in.c.in nomine dñi.23.di.dr̃ in.c.licet/& in ele.ne romani de elec. Tum quia ẽt episcopus confirmatus nõdum consecratus/põt congregare suũ concilium: vt dicit inno.& refert abbas siculus in.c.transmissam in glo.fi.de elec. Tum quia congregare conciliũ est iurisditionis: vt in.c.quod sicut C de elec.dicitur in.c.quod translationẽ de offi.lega.& in.c.aqua de consecra.eccle.vel alta.& in.d.c.trasmissam.& ea quæ sunt iurisditionis exerceri possunt per electũ confirmatum licet nõ cõsecratum:vt in.c.nosti &.d.c.transmissam de elec.

TRVM AVtem legatus sedis apostolicę de latere papæ possit congregate conciliũ? Videtur dicendum ꝙ sic:quia factum legati de latere & factu sedis apostolicę æquiparãtur vt in.c.si abbatẽ de elec.in.6. Item concilium generale dicitur illud quod a papa vel eius legato statuitur:vt in.c.regula.§.porro.3.di. Item hoc videtur tex.sentire in.c.regula.17.di. ibi nec romanæ ecclesiæ legatus interfuit.

¶ SED dic ꝙ contrarium est veritas/ꝙ legatus de latere non potest congregare conciliũ generale iure suę legationis nisi de speciali mandato papæ. Et ita tenẽt oẽs post glo.in D d.§.porro.& glo.17.di.in.c.regula.in ver.legatus, supplet ad hoc specialiter destinatus, & idẽ ibi domi.& glo.in sũma ea.di.& glo.et doc.in.d.§.porro.& glo.in.c.ideo.2.q.6.& doc.cõiter in.c.ꝙ translationẽ de offi.lega.& alex.in.c.generalia.17.di.post glo.quæ est glo.summæ. Ista enim quæ sunt specialiter reseruata papæ(vt est facere generalẽ synodũ)non possunt per legatũ sine papæ mandato speciali explicari:vt in.c.ꝙ translationẽ de offi.legati. Nec in generali mandato iurisditionis concessæ legato/cẽsentur venire huiusmodi specialiter reseruata principi:vt.d.c.ꝙ translationem.regula in generali in.6. Pro hoc tex.in.l.2.ff.de offi.eius cui mãda.ẽ iuri. vbi mãdata iurisditione gñali/nõ transit ptãs cõcilii faciẽdi. Et hoc idẽ tenuit hugo & lau.& cõiter oẽs in.d.§.porro.& ioã.de fãtutiis ĩ d.c.regula.17.di. I dẽ specu.& ioã.an.in ti.de legato.§.supest, versi.sed nũquid.& ostien.in sũma.§.3.versi.sed nũquid legatus. ¶ Ad idẽ facit quod ponit barbatius in.c.nisi spãlis/ de offi.lega. Vbi respondendo ad illud quod dicitur in glo.fi.ibi(videlicet ꝙ ĩ generali mãdato concesso legato non veniunt ea quæ sunt meri imperii & reseruata papæ)dicit ꝙ propterea vt ibi dicit bal.legatus cardinalis

A non potest concedere castra & iurisdictiones ecclesiæ sine speciali delegatione vel confirmatione papæ: vt in. l. prohibere. §. plane. ff. quod vi aut clam. quia nec ipse princeps talia concedit de facili. Et quod reputatur impossibile illud quod solus princeps facere potest per. l. apud iulianũ. §. si. ff. de lega. 1. Et ad idẽ quod dicit idẽ bal. in. l. 1. §. si initio. ff. de offi. præfec. vigil. quod legatus nõ põt cõcedere castra nisi habeat in mãdatis. Et ad idẽ quod censeatur impossibile quod dependet a voluntate principis, est tex. in. l. 4. ff. de fideicõ. liber secũdũ angelũ in. l. 1. ff. de inoffi. testa. ¶ Sed quod imo non reputetur impossibile/ allegat barba. l. in tercidit. ff. de eõdi. & demonstra. Et respõdet ad. l. apud iulianũ/ quod procedit in iis quæ non cõsueuit princeps facere (vt vẽdere plateas & similia) sed in iis quæ cõsueuit princeps facere, licet quippiã dependeat a potestate ipsius solius/ nõ cẽsetur impossibile sed cẽsetur venire in mãdato. Vide quæ dico infra ad intellectũ. c. quod translationẽ. ¶ Non obstat. c. si abbatẽ: quia et ille tex posset induci in cõtrariũ, inquãtũ ponit vt diuersa factũ papæ & factũ legati: & æquiparatio ibi facta/ est quo ad ibi specialiter inducta. ¶ Nõ obstat. §. porro/ nec tex. in. c. regula: quia qñ fit mẽtio de legato, in C telligitur de speciali & indiuiduali mãdato pa B pæ. Et ita probãt bene illa iura, & facit tex. in c. conuenientibus. 1. q. 7.

¶ Dicit tñ rosellus in. d. trac. in. 4. q. principali post prin. quod hoc ipso quod demandatũ est legato celebrare cõciliũ/ cẽsetur ei cõmissa potestas cõgregandi conciliũ per. c. 1. de iudi. in. 6. & per regulã qui vult cõsequẽs vult antecedẽs. l. ad rem mobilẽ & . l. ad legatũ de procu. Vnde si in bulla legationis est data facultas celebrandi conciliũ generale/ poterit postea legatus sine alio speciali mandato papæ congregare conciliũ: quod est menti tenendũ. ¶ Et hoc forte non procedit eo casu quo conciliũ iam esset cõgregatum authoritate papæ/ & data facultas legato de latere celebrãdi cõciliũ: quia tunc nõ intelligitur de nouo cõcilio congregando/ sed de iã congregato celebrando: quia in istis facultatibus cõcessis legatis de latere, licet contra cõcedentẽ videatur facienda larga interpretatio (vt in. c. olim de verb. sig. cũ simil.) illud forte est verũ in iis quæ consueuerunt demãdari faciliter: sed in iis quæ sunt reseruata principi & nõ consueta demandari, forte est stricta interpretatio facienda. Et ad hoc est ille tex. in. l. 2. ff. de offi. eius cui mãda. est iuri. Et hoc videtur probare ille tex. in. d. c. quod translationẽ. ibi sæpe fuere legatis indulta. Quẽ tex. ibi abb. dicit singlarẽ quod aliqua eorum quæ sunt reseruata principi, si diu conce C duntur legatis per principẽ/ videntur illa transire sine speciali concessione. Et licet in illo tex. dicat quod illa reseruata princip transiuerint in legatũ, illud intelligit nõ ex consuetudine illa cõcedendi legatis/ sed ex quadam approbatiõe romanæ ecclesiæ (& idem bal. ibi post in no.) vel qñ hoc esset factũ per tm tẽpus quod initii eius non esset memoria in contrariũ: quia tunc haberet vim priuilegii vt in. c. quod quibusdam de verb. sig. argumẽto eorũ quę dicũtur in. c. peruenit de censi. & . l. de in rem verso ff. de vsu. ¶ Sed recte intuenti ille tex. probat illud quod supra dico: videlicet quod in facultate concessa legato de latere/ licet ex consuetudine passim concedẽdi legatis iure legationis & ex quadam larga interpretatione veniant illa quę alias nõ cõpetunt iure legationis ipsi legato, tamen nõ veniunt illa quæ in signum priuilegii singularis sunt tm summo põtifici reseruata. Et pondero verba tex. ibi & si quædã/ quod in illis quæ sunt singularis priuilegii nõ possit plus se intromittere q̃ ei conceditur: & sic de his faciẽda est stricta interpretatio in literis facultatis. Mãda memoriæ, quia iste est verus intellectus ad illũ tex: quia plus est illud D quod papa sibi reseruauit in signũ singularis priuilegii põtificatus & vniuersalis dñii/ q̃ illud quod nõ in signũ singularis priuilegii sibi specialiter reseruat. Et istum intellectũ videtẽ sensisse glo. in. c. quæ de causa. 2. q. 5. in verbo quicquid, & glo. in verbo vices in. c. mandata de præsump. & . d. anto. in. d. c. quod trãslationem in secũdo notabili. ¶ Et licet sit inter doctores cõtrouersia vtrũ ex generali mãdato legationis possit legatus apponere manus ad specialiter reseruata papæ in. d. c. quod translationẽ, tñ in proposito qñ sunt facultates restringendæ vel ampliandæ/ vera videtur conclusio prædicta. Et ratio in primo casu quare veniant in generali facultate concessa legato illa quæ de facili consueuerunt demandari quantumcunque specialiter reseruata papæ (posito quod ex consuetudine concedendi aliis venirent) est quia ex consuetudine faciendi præsumitur mandatum. bal. in. c. cum olim in primo notabili de consue. allegat tex. in. l. titianus. ff. quod cum eo. Ratio autem secundi dicti (quare non veniant reseruata in signum singularis priuilegii quæ non sunt consueta concedi) est quia in generali mandato non veniunt insolita. l. sed

A & si quis. §.quæsitum/ibi bar.& alii.ff.si quis
cau.& l.fistulas.§.frumenta.ff.de contrahen.
emp.Per quem tex.dicit bal.in.d.c.cum olim
ꝙ insolita concedi episcopis/non censentur
cõcessa in gñali cõcessiõe.Et licet alias demã
data iurisditiõe censeãtur oĩa demandata sine
quibus iurisditio explicari non põt(vt in.c.
1.&.c.præterea de offi.dele.) ẽt si sint maiora
(vt i.l.quotiẽs.C.de iudi.)tñ illud intelligiẽdũ
modo illa sint eiusdẽ speciei: vt voluit bar. in
l.2.in.2.col.ff.de iuri.oĩm iudi.Et hoc astruit
in proposito ꝙ legato censeantur concessa il-
la quæ indifferẽter consueuerunt cõcedi aliis
legatis,& non illa quæ sunt diuersæ speciei &
reseruata in signũ singularis priuilegii.Et hoc
videtur voluisse abb.siculus in.c.dilectus de
filiis presby.qui respondendo ad.c.ꝙ transla-
tionẽ ad aliud ꝑpositũ,dicit ꝙ illud fuit ex spe
ciali cõsuetudine sedis apostolice & ex certa
scientia vt ille casus absolutionis ab excõmu
nicatiõe ex iniectione manus in clericos tran
seat ex generali legatione propter piculũ ani
marũ.& sic videtur restringere illũ tex.ad il-
lũ casum tm̃.¶ Quòd aũt congregatio cõci-
lii sit papæ reseruata in signũ singularis priui-
legii & vniuersalis præeminẽtiæ,probant oĩa
illa iura.17.di.per totũ.&.2.q.6.ideo. & po-
B nit glo.in.d.c.ꝙ translationẽ: & ibi de aliis ca
sibus reseruatis specialiter papæ.& in.c.sicut
vnire post glo.de exces.præla.de quo etiã per
ostien.in.d.§.quid pertinet.¶ Et in proposito
ꝙ non censeatur data facultas congregãdi sed
congregatũ celebrãdi,facit tex.& ibi dicta in
cle.literas.de rescrip.quia mandatũ intelligiẽ
de iis quæ erant in esse tpe mandati, nisi ver-
ba clare aliter demostrẽt. Ad idẽ cle.1.de cẽsi.
&.c.cũ capella de priuile.l.nomen. §.filio.ff.
de lega.3.l.fi.§.caio.ff.de libe.lega.cum simil.
¶ De conciliis autem prouincialibus an pos
sit legatus illa conuocare & celebrare sine li-
centia papæ:licet glo.in.d.§.porro videatur
dicere ꝙ non/& in hac opiniõe fuerit hugo
& landinus,tñ contrariũ ibi tenent cõmuni-
ter doc.& anto.de butrio,ioan.an.bal.cardi.
flo.& ioan.de immol.in.d.c.ꝙ translationem.
Et adducitur ad hoc.c.sicut olim de accusa.qa
patet ibi ꝙ inferiores possunt:ergo & legatꝰ
de latere.Quod & tenuit specu.in ti.de lega
to/in.§.supest/versi.sed nũquid legatus eccle
siæ romanæ.& ostiẽ.in summa in ti.de legato
in.§.qd pertinet/versi.sed nũquid legatus.Di
cit tñ.ioan.an.in addi.ad specu.in.d.versi.sed
nũquid legatus,ꝙ de stylo curiæ romanæ ꝑ-
pter dubiũ opinionũ qñꝗ hoc specialiter cõ

ceditur legatis vt possint congregare concili C
um prouinciale.Nõ obstat tex.in.d.l.2.ff.de
off.eius cui man.est iuri.qui vr̃ simpliciter di
cere ꝙ de mãdata iurisditiõe nõ veniat facul-
tas cõgregãdi conciliũ.qa ille tex.loquitur in
alio dissimili concilio: videlicet manumissio-
nis faciẽdæ.& ita dicit specu.ostien.& ioã.an.
vbi supra.de quo dicetur latius in loco suo.

VLTERIVS quæro:clarum
est ꝙ vbi in cõcilio papa ẽ præ
sens ipse habet supremã præsi-
dentiam in eo.(25.q.2.si quis
dogma/in suprascrip.35.q.9.
c.quod quis in suprascrip.de cõsecr.di.5.in su
prascrip.c.in die.quia ipse est caput ecclesiæ,
& consequenter concilii.24.q.1.rogamꝰ.ad
idẽ.c.1.in suprascrip.de simo.& in.c.in nomi
ne dñi.23.di.&.c.nullus.88.di.i suprascrip.&
2.q.7.cũ pastoris/in suprascrip.)quid si papa
non sit præsens,an debeat iteresse per cõmis
sarios/& quot poterũt præsidere noĩe papę.
¶ Et dicendum est ꝙ vt conciliũ valeat debet
esse authoritate papæ cõgregatũ: vt sepius di
ctum est.Ideo dicẽdũ est ꝙ erit in arbitrio pa
pæ quot velit habere præsidẽtes: quia in hoc
diuersitas reperitur.nam in cõcilio meldensi
præfuit noĩe papæ petrus archidiaconus/pe D
trus præsbyter/& abbas sanctæ sabinæ tenẽ-
tes locũ adriani papę.1.q.7.conuenientibus,
Item in concilio constantinopolitano in.5.
actione pro ioãne papa.8.præfuerunt petrus
præsbyter cardinalis/& paulus anconitanus
eṗus/& eugeniꝰ ostien.eṗus: vt.7.q.1.c.hoc
nequaq̃.Item in sardicen.cõcilio præfuit osiꝰ
corduben.eṗus/& vincẽtius capuanus eṗs/
& ianuarius beneuentan.& calepodius nea-
politanꝰ,sancte romanæ ecclesiæ legati: vt in
c.prima anotatio.§.quarta.16.di.Item adria
nus papa in.8.synodo misit ad præsidendum
in eadẽ donatum eṗm ostien.& stephanum
neophesinũ eṗm/& marinũ diaconũ sãctę ro
manę ecclesię: vt.63.di.c.adrianus cl.1.Itẽ in
carthaginen.concilio præfuit faustinus lega-
tus romanæ ecclesiæ.Item in calcedonen.si-
militer alii.¶ Ex quibus apparet papam posse
nuncios præsidentes mittere ad concilium tẽ
turos eius locum si ipsemet nolit interesse,
& quos & quot voluerit pro suo arbitrio.

¶ Tertii libri finis.

A DOMINICI IACO- C

BATII CARDINALIS SANCTI CLEMENTIS: DE CONCILIO LIBER QVARTVS.

¶ Quando congregandum sit concilium. Arti. 1.

IDIMVS QVIS congreget conciliũ: sequitur videre quãdo debeat cõcilium cõgregari. Et in hoc aduertendũ est: quia istud potest dupliciter capi: videlicet qñ debeat cõgregari cõcilium/id est quo tempore, vel quando id est ex quibus causis debeat congregari. ¶ Et quo ad primum quando debeat congregari: si loquimur in synodalibus episcoporum & prouincialibus conciliis, hoc planũ est per plura iura. 18.di. & notatur in. c. graue de praeben.& ibi tex.& in. c. sicut olim de accusa. & gregorius in registro li.3.c.9.

B ¶ De generali concilio non reperio determinatum a iure certum tempus: in concilio tamen constantien. fuit statutum in.39.sessione de anno domini.1417.die.9.mẽsis octobris in.c. frequens/ꝙ primum a fine illius cõcilii in quinquennium immediate sequens, secundum vero a fine illius immediate sequentis concilii in septennium, & deinceps de decennio in decennium perpetuo celebretur. Et hoc idem tempus fuit per approbationem.d.cap. frequens statutum in basilien.concilio.

¶ Et cum oratores henrici regis franciae & angliae missi ad martinum quintum de anno domini.1425.die.27. mẽsis nouembris/anno.8.pontificatus eius, propositis quibusdam coram eodem martino(qui fuerat creatus papa in concilio constantien.)inter caetera petissent abbreuiari tempus septennii ad congregandum concilium statutum in concilio constantien.ad annũ, & congregari basileae pro reformanda ecclesia in capite & in membris: respondit martinus oratoribus per verba infrascripta. Quoniã in sermõibus vestris dixistis de reformatione in capite & in mẽbris, certi reddimur ꝙ non intelligitis de capite christo: restat igitur vt de persona nostra loquuti fueritis. ad quod dicimus ꝙ licet sit rex vel princeps quantũcunq; magnus, ipsum tamẽ manet necessitas obsequendi non authoritas imperandi: quibus non obstantibus contenti sumus nedum ad postulationẽ tanti regis sed ad aduisationem cuiuslibet boni christiani quãtumcunq; parui/ in quo deformati sumus reformare nosipsos: & vos ambasiatores rogamus vt de reformationibus nostris si quas videtis/ nos aduisare velitis, vt de vobis reformationẽ debitam faciamus. scimus nos ex fragilitate humana posse peccare: sed confidimus in misericordia diuina ꝙ dolum & latam culpã semper a nobis abesse constabit. ¶ Item fuerunt in respõsione allegatę causae cur non erat expediens tũc concilium fieri. primo quia tempus concilii fuerat in concilio ordinatum: & si aliter fuisset statutum / potuisset praebere dissensionis occasionẽ. item propter diuersitates principũ. D item propter contemptum sedis apostolicae. Ex quibus & aliis causis videbatur ꝙ concilium tunc non erat sedaturum errores: imo verisimiliter nouum morbum & forsan incurabilem pariturum. Quibus non obstan. idem martinus conclusit se semper paratum & vacare debitae ac optatae reformationi ecclesiae/ & concilium tempore suo cõuocare. ¶ Simile fere responsum reperio factum per sixtum quartũ oratoribus regis franciae, missis contemplatione laurentii medices tempore belli inter ecclesiam romanam & florentinos.

¶ Ex quibus videtur ostendi ꝙ non sit determinatum tempus ad congregandum concilium generale a iure statutum. Quod etiam maxime ostenditur ex registro gregorii septimi. qui scribens sicardo aquileien. episcopo, narratis quibusdam excessibus tam principũ q̃ sacerdotum qui ecclesiam christi sponsam omni irreuerentia conculcantes quasi vilem ancillam opprimebant, proinde conciliũ.9. kal.februa. indictione.12. romae indixit congregandum in prima hebdomada quadragesimae sequentis/ vt tanto periculo occurreret: adhortans eum vt in termino cõcilii adesset

cum suis suffraganeis episcopis. Et sic postea
A eodem anno. 5. Kal. septemb. indictione. 12.
in principio secundi libri scribit vniuersis e-
scopis & abbatibus britanniæ monēs eos ad
conueniendum, vt cum frequentia aliorum
eiusdem ordinis quæ suæ dispensationis &
christianæ religionis ordo requireret exequi
valeret: narrans quomodo in maligno mun-
dus positus erat, & quomodo ad hoc mater
ecclesia inuitabat, cum plura tempora illa ad-
uersus eos diabolicæ fraudis arma demōstra
rent & bella prorupisse. quod concilium in-
dixit tenendū secunda hebdomada quadra-
gesimæ futuræ: & sic sex mensibus vel circa
assignatis ad interessendum. Ex quo etiā ap-
paret ꝙ eodem anno quo concilium tenue-
rat in laterano/ indixit aliud concilium tenen
dum in futuro anno romæ. Et sic apparet ꝙ
non erat certum tempus statutum ad con-
cilium tenendum: sed erat in arbitrio papæ/
prout necessitas exigebat. Et aduertēdum est
ꝙ causa cur fuerit in primo concilio præfixū
tam breue tempus ad comparendum, est vt
arbitror quia illud concilium non fuit gene-
rale ex toto orbe/ sed tantū cum prælatis ita-
liæ: vt patet ex alia eius epistola sequenti scri-
pta episcopis mediolanen. ecclesiæ suffraga-
neis: videlicet brixien, cremonen, bergamen.
B lauden. nouarien. hipporigien. taurinen.
alben. asten. aquen. terdonen. & cæteris qui-
busdam. In quo concilio inter cætera ibi ge-
sta/ excommunicauit & anathematizauit ro-
bertum giuscardum ducē apuliæ & calabriæ
atꝗ siciliæ/ cum omnibus fautoribus quousꝗ
resipiscerent.

¶ Sed certe si considerētur verba illius sequē
tis breuis directi supradictis episcopis, ibi o-
stenditur ꝙ erat præfixum tempus vnius an-
ni: & ꝙ de anno in annū debebat teneri. Cu-
ius verba sunt hæc. non incognitū vobis esse
credimus in romana ecclesia iandudum con
stitutum esse vt per singulos annos ad deco-
rem & vtilitatē sanctæ ecclesiæ generale con
cilium apud sedem apostolicam sit tenēdum.
Ex quibus verbis deprehenditur ꝙ singulis
annis debet teneri concilium generale. quod
patet, quia idē gregorius reperitur tenuisse
conciliū de anno in annum. ¶ Sed potest re-
sponderi ꝙ illa fuerunt concilia non de vni-
uerso orbe: sed vel de eius patriarchio (vt su
pra dictum est) vel de prælatis italiæ/ qui po-
terant singulis annis visitare limina aposto-
lorum. Alioquin fuisset impossibile vt præla
ti longe vltra montes constituti possent ve-
nire singulis annis & redire. & illa etiam con C
cilia quæ erant non de vniuerso orbe/ appel-
lantur generalia: vt supra dictū est. ¶ Sed ob-
stat: quia idem gregorius in eodem libro ad
eadem cōcilia aliquando inuitat etiam præla
tos vltra montes: vt patet in eodem libro re-
gistri in primo breui secundi libri, quod diri
gitur omnibus episcopis & abbatibus britā-
niæ. Ad quod potest responderi ꝙ licet ali-
quando inuitaret aliquos vltra montes, nō ta
men vniuersaliter omnes in singulis conci-
liis de anno in annum: sed aliquando vnius
patriæ aliquando alterius/ prout videbat ex-
pedire: ex quo non erant concilia in quibus
tractaretur de fide sed tantum de reformatio-
ne morum. vnde illos vocabat quos videbat
indigere reformatione. Et probatur potius
ꝙ arbitrarium est tempus ad tenendum con
cilium generale de vniuerso orbe: sed conci-
lium patriarchii papæ (siue non de vniuerso
orbe) debet teneri de anno in annum. Et di-
cendū est ꝙ illud fuit in illa feruentia boni:
postea non ita de anno in annum sed pro ar
bitrio papæ.

¶ Sed postea per dictam constitutionem fre
quens (in qua etiā dicitur liceat summo pon
tifici de fratrum suorum sanctæ romanæ ec-
clesiæ cardinalium consilio terminū ob emer D
gentes forte casus abbreuiare, sed nullatenus
prorogetur) fuit statutum tempus ad tenen-
dum concilium de decennio in decennium.
In qua etiam statuitur ob emergentes casus
licere pontifici locū pro concilio celebrando
assignatum de fratrum suorum consilio mu
tare. Et in. 44. sessione eiusdem constantien.
concilii pro loco proxime tunc futuri cōcilii
fuit deputata & assignata ciuitas papiensis. &
ibi ante lapsum quinquennium cœptum est
celebrari: deinde vero translatum est in ciui-
tatem senen. & in. d. ciuitate senensi vt volunt
pragmatici/ ciuitas basilien. fuit assignata &
electa pro concilio ineūdo post septennium:
allegantes hoc constare per publicum instru
mentū celebratū senis anno domini. 1424.
pontificatus martini quinti anno septimo/ &
die. 19. februa. de quo etiam patet in prima
sessione illius concilii basilien. Et ibi inseri-
tur tenor bullæ martini directæ petro archi-
episcopo cretensi/ & iacobo archiepiscopo
spoletano/ & petro abbati de rosatio/ & leo-
nardo de florentia generali prædicatorum,
quos mittebat papiam pro celebrando conci
lio iuxta ordinationem in concilio constan-
tien. factam. Quibus data fuit facultas illud

A transferendi prorogandi mutandi & dissoluendi: & in alia ciuitate ad quā transferri voluissent continuandi tenendi & celebrandi: & locum pro alio futuro concilio inde ad septennium celebrando nominandi deputandi & assignandi. Per quos præsidentes dicitur locus basilien. deputatus & per deputatos nationum (italicæ/gallicanæ/germanicæ & anglicanæ) confirmatus. ¶ Similiter inseritur alia bulla martini: in qua deputat iulianū cardinalem sancti angeli legatum sedis apostolicæ ad ciuitatem basilien. quā asserit deputatam pro concilio ineūdo antea in ciuitate senen. & ꝙ quia propter notoriā ægritudinem interesse non poterat/ eundem mittebat pro reformatione pace & sedandis hæresibus. Vbi idem cardinalis postea per literas eugenii (qui successerat interim in pontificatum) declarauit ibidem esse cōcilium celebrandū. ¶ Deinde ex basilea translatum est bononiā, deinde ferrariam, deinde ex ferraria florentiā per eugenium quartum/ vbi interfuit. quod colligitur ex dictis abbatis in suis allegationibus factis in dicto concilio contra eugenium. & legitur in gestis dicti concilii basilien. in tertia bulla eugenii inserta in gestis dicti concilii basilien.

B ¶ Quinimo quantum potest colligi/ etiam dicta constitutio frequens non fuit obseruata de tempore martini: quia licet fuerit infra quinquennium celebrari inchoatum concilium papię post finitum concilium constantiæ & deinde senis, protractum tamen fuit vltra quinquēniū: quia a. 1417. vsq; ad. 1424. Item supradicti oratores in sua petitione de abbreuiando tempus concilii/ & de congregando basileæ (qui petebant tempus septennii a concilio senensi in basilien. abbreuiari) non fuerunt exauditi: vt supra patet. Item tēpore eugenii similiter: quia cōcilium basileæ (quod magis fuit conciliabulum/ vt infra dico) non fuit dissolutum ante annum. 1438. de quo anno fuit in illo cōcilio priuatus eugenius nono Kalen. febru. Et sic nunq̄ reperiuntur obseruata interstitia temporum statuta in. d. c. frequens. ¶ Nec etiam a tempore eugenii citra: quia ab illo tempore non reperitur celebratum aliquod concilium. & sic videtur ꝙ dicta constitutio non fuerit vsu recepta circa tempus celebrandi concilium, & ꝙ abierit in desuetudinem. Facit tex. & quæ ibi dicuntur in. c. 1. de treuga & pa. & maxime quia non habet decretum irritans. Ad quod facit quod dicit archi. & alii in. c. cum de beneficio de præben. in. 6. & quæ dicuntur in. l. de quibus. ff. de. ll. Facit quod dicitur in. §. leges. 4. di. & domi. in summa. xi. di. C

¶ Sed obstat præmissis: quia constitutio illa vult ꝙ concilia hoc ordine celebrētur: videlicet primum a fine illius concilii constantien. in quinquenniū immediate sequens/ secūdū vero a fine illius immediate sequentis cōcilii in septēniū/ & deinceps de decēnio in decenniū perpetuo. ex quo videtur ꝙ illius vigore duo præcipiātur: celebrari cōciliū & celebrari certo tēpore. Vnde si non sit celebratum in tēpore, videtur ꝙ omnino debeat celebrari. l. celsus. ff. de arbi. c. cū dilecti de dolo & cōtu. quia authoritas constitutionis repræsentatur in vtroq; mandato. Vnde sequitur ꝙ siue cōcilium fuerit celebratum in tempore assignato siue post tempus antequam papa mutauerit voluntatem/ debet dici celebratum authoritate papæ & mandato eius si aliquando authoritas papæ intercessit de concilio celebrādo. d. c. cum dilecti. & in. c. quo iure. 8. di. & c. cum super de offi. delega. & c. vlti. de resti. spoli. ¶ Vnde dico ꝙ licet respectu temporis celebrandi cōcilii (videlicet inquantum vult ꝙ celebretur de decennio in decennium/ & quòd nequeat prorogari) possit dici abisse in desuetudinē/ vel ꝙ non fuerit recepta: tamen D ratione actus gerendi. i. concilium celebrandi/ non videtur sublata, nec circa alia: videlicet circa mutationem loci & abbreuiationē tēporis, vbi eueniret casus ꝙ hodie celebraret cōciliū & aliud subsequēter ante lapsum decennii per abbreuiationem factam per papā. Et ad hoc facit quod dicit vincētius & refertanto. de bu. in ca. ex parte de consti. ꝙ ex non obseruantia constitutionis non tollitur constitutio. ideo si vacat aliquo tempore beneficium/ & numerus canonicorū non impletur, per hoc non tollitur statutum de numero taxato. Et bar. in proœ. ff. §. & antea. vbi dicit ꝙ ex eo ꝙ nullus vtitur lege/ nō propterea lex tollitur. & idem bar. post cy. in l. fi. C. de iure do. impe. Idem ioan. an. in. c. ioannes de cle. coniuga. Et per non vsum præsentandi/ non perditur quasi possessio iurispatronatus. calde. consilio. 15. de iurepatro. & multa similia possunt adduci. Vnde ex his non videtur in totum sublata dicta constitutio frequens/ sed solum inquantum fuit contrauentum. Vnde videtur ꝙ nō recte eugenius impugnabat concilium basiliense, arguens ex lapsu septennii statuti in dicto ca. frequens/ ꝙ non debebat teneri cōcilium ba-

A silex, quia non videbatur sublata constitutio respectu concilii celebrandi/ licet nō esset in tempore congregatum: maxime ex quo prętendebatur causa pro sedāda hæresi/ & fuerat requisitus vt congregaret vel vt authorizaret. Nec etiam ratione deficientis authoritatis eius: quia vt allegabatur affuerat legatus de latere missus per martinum quintum / tēpore cuius concilium sumpserat initiū: qui legatus postea per eugeniū quartū licet post lapsum dicti termini fuerat confirmatus. cuius legati authoritate potuit concilium congregari: vt in. §. porro. 3. di. & per archi. 17. di. in summa. Et plura alia adducit abb. in illis suis reportatis pro iustificatione concilii basilien. & quia nimis subtiliter allegauerat, noluit eugenius vnquàm eum recipere in gratiam.

ED PRO INTELlectu illius cōstitutiōis quęro: vtrum cum ipsa vult ꝙ primū cōciliū in quinqueniū a fine constantiensis & secūdum in septennium & postera de decennio in decennium celebrentur (subiungens vt sic per quandam continuationem/ semper aut concilium vigeat aut per termini pendentiam expectetur) sensus eius B sit, quòd statim post concilium primum finitum possit secundum inchoari & finito secundo tertium, ita ꝙ semper concilium vigeat: vel ꝙ vno termino durante possit aliud concilium inchoari expediendum tempore sequenti.

¶ Et de vtroq; videtur dicendum ꝙ sic: quia ad rationem alternatiuæ sufficit alteram partem esse veram. l. si is qui ducenta. ff. de rebus dubiis. l. hæc verba ille. ff. de verb. sig. Sed sic est ꝙ in constitutione dicitur alternatiue per quandam continuationem semper aut concilium vigeat aut per termini pendentiam expectetur, vt sic sit sensus ꝙ satis sit vel ꝙ concilium vigeat vel ꝙ expectetur: quia natura alternatiuæ est ꝙ altero sublato ponit alterum d. l. hæc verba. Sed si post finitum primum inchoetur secundum, tunc per cōtinuationem semper conciliū viget, ergo videtur satisfactū cōstitutioni. c. frequēs. ¶ Et iste intellectus videtur cōuenire ad illud quod factū legimus in cōcilio calcedonensi. vbi apparet in procemio ipsius libri ꝙ vigente adhuc concilio in nicea / imperatores valentinianus & martianus adhortantur patres ire in calcedonen. ciuitatem, vt ea quæ de sancta & orthodoxa fide a sanctis patribus definita erant confirmarēt, ne diutius orthodoxorum multitudo diuersis modis errando seduceretur. C

¶ Sed inspicienti verba cōstitutionis/ iste nō videtur verus sensus eius: quia ex hoc sequeretur ꝙ de vno concilio ad aliud non esset distantia requisita a costitutione. quæ vult ꝙ a primo concilio in quinquennium celebrando sit septennium vsq; ad secundi celebrationem, & a secundo concilio in septennium celebrando sit decēniū vsq; ad tertii celebrationem. Sed si vno durante posset aliud inchoari/ non esset integra distantia data a constitutione: & ex hoc sequeretur quædam cōfusio & cumulatio plurium conciliorum seinuicē confundentium contra mentem constitutionis. Item similiter in proposito si immediate post finem quinquennii inciperet secundum concilium, non esset aliqua distantia de vno ad aliud/ sed esset continuatio cōcilii. ¶ Item ex hoc sequeretur aliud inconueniens: ꝙ prælati debentes celebrare concilium/ possent eligere partem alternatiuæ quam vellent, & semper concilium tenere vel semper concilium expectare. Et isto modo tenendo/ constitutio non posset dici abisse in desuetudinē vel non fuisse vsu recepta: quia sic vel concilium florentinum quod fuit vltimum/ adhuc duraret per continuationem, vel postq̄ fuit D absolutum adhuc duraret tempus cōciliū expectandi/ videlicet decennium: licet sint lapsi sexaginta anni & vltra ꝙ non fuit cōcilium generale celebratum, nisi istud nunc apud lateranum. quod est contra sensum constitutionis: quę vult plura concilia celebrari cum certi temporis distantia. ¶ Item sequeretur aliud inconueniens: ꝙ si post finitum quinquennium / in primo anno septennii celebraretur secundum concilium/ & tertium postea in fine decennii post septennium, tertium concilium non esset celebratum infra decennium a secundo cōcilio sed in. 16. anno post: quod est directe contra mentē constitutionis.

¶ POTEST dari alius intellectus ad dictam constitutionem/ vt non ante inchoetur cōcilium q̄ omnino completum sit tempus: & sic primum non possit inchoari nisi lapso integro quinquennio/ & secundum lapso integro septennio/ & tertium post lapsum decennium. Et tunc alternatiua posita in constitutione resoluitur in coniunctiuam. l. sæpe ff. de ver. sig. videlicet vt sit sensus ꝙ per continuationem semper concilium vigeat & per

termini pendentiã expectetur, succesſiue non
A eodem tempore. & ſic ꝙ prælati celebrent pri
mum concilium in quinquennium: & illo fi
nito expectetur ſecundũ vſq; ad ſeptenniũ:
& illo ſecundo finito expectetur tertium vſq;
ad decenniũ. Et ſic erit mens cõſtitutionis ꝙ
cõtinuatiue ſemper ſit alterũ ex duobus/ vnũ
tamen poſt reliquum: videlicet ꝙ concilium
actu vigeat vel ꝙ ad certum terminum expe
ctetur. vigebit quando celebrabitur: expe⸗
ctabitur quando illo celebrato & finito/ pen⸗
det tempus ad aliud celebrandum.

¶ Et iſtum intellectum reperio tenuiſſe ioã.
milis de brixia aduocatum conſiſtorialem in
quibuſdam reportatis poſt obitũ eius reper⸗
tis & manu ipſius propria ſcriptis: ea ratione
quia illud verbum in ſeptẽnium/ intelligitur
ſcilicet finitum: quia obligatus ad aliquid fa⸗
ciendum infra certum tempus/ non tenetur
illud facere niſi in fine illius tempóris. ff. de
condi. & demon. l. non putabam. & l. ſi in an⸗
nos, & notat bar. in. l. qui hoc anno. ff. de ver.
obli. & bal. in. l. 1. C. quãdo dies legati cedat.
Notat hoc ioan. an. in. c. in ſingulis/ de ſtatu
mona. vbi dicit ꝙ ſi concilium debet celebra
ri de triennio in triennium/ intelligitur ꝙ ſe⸗
cundum concilium diſtet a fine primi conci⸗
B lii per triennium; ita ꝙ ſecundum concilium
non poterit celebrari ante completum trien⸗
nium computandum a fine primi concilii. Et
ita allegat anto. de butrio in. d. ca. in ſingulis.
& hunc intellectum dicit fuiſſe approbatum
in concilio papien. ibi inchoato & finito ſe⸗
nis. quod inchoatum eſt poſt quinquẽnium
completum a fine concilii conſtantien. Ergo
talis intellectus eſt ſeruandus/ quem papa ap
probat: argumento. c. quod dilectio de con⸗
ſan. & affi. & ioã. an. & butrius ibi notãt. Vbi
ponunt alium caſum de ſtatuto paduano di⸗
ſponẽte ꝙ de male ablatis fieret conciliũ ſin⸗
gulis quattuor menſibus: quia de mente ſta⸗
tuentium eſt ꝙ poſt lapſum quattuor men⸗
ſiũ a fine primi cõcilii computandorũ & nõ
ante fiat concilium. Et hoc dicit milis demõ⸗
ſtrari per verba dicti. c. frequens, cum dicit ꝙ
ſic per quandam cõtinuationem ſemper aut
concilium vigeat aut per termini pendentiam
expectetur. per quæ verba dicit ꝙ in termi⸗
no aſſignato ad concilium celebrandum/ vo
luit concilium pendere & expectari debere:
non penderet autem nec expectaretur ſi illo
durante ſecundum cõcilium inchoaretur: er
go clare patet ꝙ ante ſeptennium completũ
a fine primi concilii nõ potuit concilium in⸗
choari. ¶ Pro iſto eius intellectu videt̃ facere
illud quod dixi ꝙ oratores petierunt abbre⸗ C
uiari tempus ſeptẽnii ad annum: quia ſi tunc
potuiſſet inchoari/ nõ petiiſſent abbreuiari:
ergo durãte ſeptẽnio vidẽtes ꝙ nihil poterãt/
hoc petierũt. Et ſimiliter etiã papa martinus
ſic interpretatus eſt, quãdo eis denegauit ab⸗
breuiationẽ/ & voluit expectari vſq; ad poſt
perfectum ſeptennium.

¶ Ex iſto intellectu ſequitur ꝙ nunq̃ cõciliũ
celebrabitur de decennio in decẽnium: quia
ſi poſt completum decẽnium debet inchoari
celebratio concilii/ & ſic in primo anno ſecũ⸗
di decẽnii, tunc erit annus vndecimus: & a⸗
liud concilium ſequẽs celebrabitur in anno
vigeſimoſecũdo, computato priori decẽnio.
¶ Item poſſet ſequi ꝙ cõcilium quod incho
aretur finito primo decennio / & ſic in anno
vndecimo vt dictum eſt, nõ perficeretur in⸗
fra annum/ ſed duraret biennio: & ſic incipe⸗
ret currere aliud decenniũ poſt annũ duode⸗
cimũ: & ſic anno. 13. qui inciperet currere a
fine concilii. Et ſic ſi in alio ſequenti decẽnio
debet expectari finis præcedentis decẽnii in⸗
choari in anno. 13. deberet expectari integer
annus. 23. & aliud concilium inchoandum
deberet incipi anno. 24. computando a prin
cipio decennii præcedẽtis, & ſi similiter iſtud D
ſequens concilium alterius decennii de anno
vigeſimoquarto/ duraret biennio, deberet in
cipi tertium tertii decennii anno. 37. & ſic de
ſingulis. Vnde non ſatisfieret conſtitutioni
volenti ꝙ quolibet decennio reperiatur cele⸗
bratum vnum concilium: quia ſic intelligen
do ſemper poſtponitur de tempore. & maxi⸗
me quia plerunq; cõcilia durant etiam in triẽ
nium & vltra anteq̃ diſſoluantur: vt patet in
cõcilio conſtantien. quod incœpit anno do⸗
mini. 1414. quinta nouembris, & finitũ eſt
anno domini. 1418. vigeſimaſecunda apri⸗
lis. & in conciliabulo baſileæ, quod durauit fe
re ſeptennio: inchoatũ eſt enim. 1431. ſepti⸗
ma decẽbris, & finitũ eſt. 1438. octauo Kal.
aprilis. ¶ Item ſequitur aliud ꝙ tempus decẽ
nii nunq̃ videretur aſſignatum ad cõcilium
celebrandũ: ſed eſſet aſſignatum ad expectã⸗
dum, ex quo ante lapſum integri decẽnii nõ
poteſt aliud inchoari. ¶ Item poſſet ſequi vt
experientia demonſtrat ꝙ non congrega⸗
retur in primo anno poſt lapſum primi de⸗
cennii/ quod totum cedit ad expectandum &
quieſcẽdum: quia oportet habere tempus ad
colligendas ſarcinulas. Ad hoc facit quod
dicitur in. c. põderet. 50. di. & in. c. cupiẽtes in

A reticus: vt in. c. si papa. 40. di. & glo. in ca. si quis pecunia. 79. di. & c. in fidei de hære. in 6. per doc. & anto. in. c. fraternitatis in primo notabili de hære. albericus in ru. C. de hære. vbi pouit plenas remissiones. 17. di. § . hinc etiam. & cardinalis cōsi. 150. in. 4. arti. innocē. in. c. ex parte de verbo. sig. Quod intelligit cardi. de turre cre. & cardinalis alexan. in. c. nunc autem. 21. di. etiam si non esset aperta hæresis sed esset tale crimen quod apparenter saperet hæresim: quia ex hoc poterit concilium congregari. De quo in. d. c. in fidei: & latius dico infra in articulo an possit papa accusari de hæresi.

¶ Item secundo ratione schismatis tollendi: sicut fuit concilium constantinopolitanum octauum. 300. episcoporum. vbi sublatum est schisma ignatii & fotii: & restituto ignatio fotius anathematizatus. Similiter vt legitur in historia ecclesiastica / in concilio romæ celebrato sedatum est schisma secundum inter vrsinum & damasum. vbi depulso vrsino & in episcopum neapolitanum promoto / confirmatus est in apostolica sede damasus. Similiter legitur de schismate quarto / inter symmachum papam & laurentium sublato prima vice per compro-

B missum factum in theodoricum regem gothorum: qui rauennæ residens auditis partium legatis / pro symmacho pronunciauit, & laurentius pronunciatus est nuceriæ episcopus. Postmodum exorto de nouo schismate inter eosdem & manu armata symmacho spoliato, & hoc sopitum est per concilium / restituto symmacho & laurētio eiecto: vt in. c. symmachus, alias. c. nos si incōpetenter / in. § . itē symmachus. 2. q. 7. & . i. § . hic ēt 17. di. & dixi supra in articulo ad quē spectet cōgregatio qñ inter duos est cōtentio de papatu. Similiter aliud septimum schisma sedatum est per concilium approbato zenone & reprobatis theodoro & petro cum eo contendentibus. Similiter in tertio schismate inter bonifacium papam primum & eulalium antipapam: approbatus est bonifacius & eiectus eulalius in nepesinum episcopum promotus per honorium imperatorem. Similiter in. 16. schismate inter benedictum papam nonum / & quendam ioannem vocatum syluestrum. 3. amotum & vi eiectum quia antipapa erat. Post hoc aliud schisma inter gregorium papam. 6. qui præfato benedicto surrogatus est / & inter quendam alium quem ipse gregorius in admini- C
strationem spiritualium sibi substituerat / & inter quēdam alium qui contra hos duos cōtendebat, sedatum est per henricum imperatorem secundum: qui congregato concilio & illis amotis clementem. 2. pontificem creari curauit. Et similiter factum est cum esset cōtentio inter leonē quintū & christophorū: & leone in carcere turpiter mortuo ac eiecto christophoro / elect⁹ fuit sergius. 2. vt ponit alex. in. d. c. si duo. 79. di. Simile legitur in gestis concilii constantien. vbi sedatum est schisma antiquatum inter tres contendentes vt dixi supra. & fuerunt priuati duo videlicet ioannes. 23. & benedictus. 13. & gregorius 12. cessit: & assumptus est martinus quintus. Et de istis schismatibus sedatis vide infra vbi connumerantur remedia ad tollendum schisma / post quæstionem ex quibus causis possit papa deponi. Et hoc voluit abbas in d. c. licet de elec. ꝙ conciliū propter schisma debet congregari: & latius egidius in. c. in fidei in. 42. char. cum refert conclusiones domini pampilonen. in. 9. conclusione de hære. in. 6. & petrus de ancha. in. 8. quæstione sui tractatus. Quamuis dñs anto. in dicto. c. licet videatur velle per illum tex. ꝙ non potest congregari conciliū propter schismate: D
vt refert abb. ibi in. 3. col. qui dicit ꝙ contrarium est verum. Pro quo dicit esse casum in c. si duo. 79. di. ad quod dicit sæpi⁹ pisis & cōstantiæ in conciliis fuisse illum tex. allegatū.

¶ Item tertio congregatur quando agitur causa papatus: quod potest contingere pluribus modis. vt si diceretur electio nulla: vt de elec. licet. Vel si papa diceretur intrusus / nūq̃ electus vel apostaticus: vt in. c. si quis pecunia. 79. di. Vel si essent duo electi: vt in. c. si duo. 79. di. & probatur. 2. q. 7. c. nos si incompetenter. § . item symmachus. Vel si electio non esset facta a duabus partibus: vt dicit ibi glo. & doc. post egidium bella mera: & quilibet gereret se pro papa. Ad quem casum trahunt doc. illum tex. q̄uis adhuc non esset tex. in. c. licet de elec. quod ponit ibi cardinalis in 3. col. 3. quæsiti. Vel si diceret electio facta per impressionem: sicut fuit tempore vrbani sexti: vt ponit bal. in. l. 1. C. si quis aliquē testa. prohi. & in. c. quia propter de elec. & in constitutione frequens / facta in concilio constātien. in. § . qui vero. Vel si renunciasset papatui / & cum cardinales vellent procedere ad alterius electionem vel alium elegissent

A negaret se renunciasse/ & forte quilibet habe-
ret sequelá,tûc esset causa congregãdi conci-
lium : vt do . post ioan.an.in.c.1 .de renun.
in.6.& in.c.licet per doc.de elec.&bona glo.
in.c.non autem.7.q.1. Et quid quando esset
notoria resignatio vtrum tunc cardinales
possent procedere ad electionem, vide rosel
lum in.3 .q.de conci.in.49.char.versi. fateor
tamen. & late doc.ibi in.d.c.1 . Vel si per po-
tentiam alicuius principis secularis fuisset as
secutus papatum: vt in.di.c . si quis pecunia
79.di.& in.c.in nomine domini.23 .di . po-
nit bal.in ru.C.si quis aliquem testa . prohi.
in. 9 . col. ¶ Item posset congregari concili-
um quando subesset aliqua necessitas eccle-
siæ cui verisimiliter prouideri non posset si-
ne concilio & sedes vacaret . Quòd enim
tunc cardinales possint concilium conuoca-
re/est glo.in cle.ne romani de elec . & ponit
alex.in.c.synodum.2.col.17.di.ibi in.d.c .1.
ponit petrus de monte in sua monarchia in
1.q.de concilio in.2.char.& abb.in.d.c.licet
de elec.in.3.colum.&feli.in.c.super literis in
21.col.de rescrip. ¶ Item congregari potest
concilium quando papa vellet se purgare de
aliquo crimine de quo esset infamatus: vt le-
gitur de beato damaso.2.q.7.nos circa si . Et
de sixto: vt in.c.mandastis.2.q.4 . & in.c.nûc
B autem circa si.21.di.Similiter de leone: vt in
c.audiuum / & in.c.omnibus circa si.2 . q.4.
Sed ista congregatio non intelligitur ad de-
ponendum papam,sed de eius voluntate: vt
in dictis iuribus.

¶ Item quarto cõgregari põt concilium qñ
papa committeret tale quid propter quod scã
dalizaretur vniuersalis status ecclesiæ & esset
incorrigibilis: quia erit sufficiens causa ad cõ
gregandum concilium. Ad hoc moueor qa
posito ꝙ non esset vera illorũ opinio qui vo-
luerũt ꝙ isto casu esset etiã sufficiẽs causa ad
eũ deponendum(vt voluit abb.in.c.significa
sti de elec.& in.c.quotiẽs de simo.&in allega
tionibus quæ incipiunt quoniã veritas , post
glo.in.c.si papa.40.di.& rosel.in sua monar-
chia: & petrus de ancha.in.4 .quæsito sui tra-
ctatus : & ludoui . in pluribus consiliis : de
quo dicam infra in quæstione ex quibus cau
sis papa possit in concilio accusari) tamen
non sequitur non est causa sufficiens ad de-
ponendum eum , ergo non est sufficiens ad
congregandum concilium . Patet quia vide-
mus ꝙ concilium cognoscit de causa ele-
ctionis papæ: vt in.c.si duo.79.di . & tamen

electio spectat ad cardinales.d.c .licet . & va- C
let sententia lata per cõciliũ contra papã quo
ad ecclesiam militãtem.Sic etiam dicimus in
matrimonio , nam licet homo non separet
quos deus coniunxit.33 .q.2.quos deus ,ec-
clesia tamen cognoscit quando dubium est
de matrimonio . & posset contingere ꝙ se-
pararet illos quos deus coniunxit/ idest qui
legitime erant copulati : & nihilominus va-
leret talis separatio quo ad ecclesiam militan-
tẽ.cognito tamen de errore / semper reuoca-
bitur talis sententia: quia non transit in rẽ iu-
dicatã: vt in.c.lator/&c.tenor &.c.cõsangui-
nei de re iudi . Sic in proposito posito ꝙ non
possit conciliũ priuare papã propter crimẽ
scandalizans ecclesiam vniuersalem , tñ non
sequitur ꝙ non sit causa sufficiens ad congre
gandum concilium . Et hunc eundem spiri-
tum habuit alex.in.c.synodum.17.di.in . 2.
col.

¶ E T si dicatur ista erit inutilis congrega-
tio: quia si papa non velit emendari & conci
lium non possit eum corrigere, erit frustrato
ria congregatio / & prælati de vniuerso fati-
gabuntur incassum . frustra enim expecta-
tur casus cuius euentus nihil sit operaturus.
dy . & ioã.an.in regula nullus pluribus/de re
gu.iur.in.6.Respondetur ꝙ non omnia pro D
quibus concilium congregatur / sortiuntur
effectum in concilio : vt videmus de gestis
concilii florentini vbi sedatum fuit schisma
ecclesiæ orientalis & facta vnio ambarum ec
clesiarum/romanæ videlicet & orientalis ec-
clesiæ: vt patet ex bulla eugenii & imperato-
ris paleologi scripta in græco. cuius origina
le in græco & latino cum subscriptionibus
papæ eugenii & cardinalium & imperatoris
& aliorum/habetur in archiuio nostro in ba
silica beati petri cum sigillo plũbeo papæ &
aureo imperatoris: & cuius tenorem hic in-
serere volui vt sequitur.

EVGENIVS episcopus seruus
seruorum dei ad perpetuam rei me-
moriam. Consentiente ad infrascripta
charissimo in christo filio nostro ioanne pa-
leologo romanorum imperatore illustri / &
locumtenentibus venerabilium fratrũ nro-
rum p̃riarcharum/ & ceteris orientalẽ ecclesi
am repræsentantibus, letentur coeli & exul-
tet terra. Sublatus est enim de medio paries q
occidentalem orientalemq; diuidebat eccle-
siam: & pax atq; cõcordia rediit, illo angulari
lapide christo q fecit vtraq; vnũ/ vinculo for-

A abbas siculus in ca.1.ne sede vacante in secũda col,limitando illum tex. in.c. fi. de sortile. Facit in proposito quod legit̃ luc.1.vbi patet ꝙ per sortem eligebatur quis deberet inter sacerdotes ponere incensum,dum dicit secundum consuetudinem sacerdotii sorte exiit vt poneret incensum in domo dei.Et de hoc etiam. 1.parali.24. vbi sorte distributæ sunt hebdomadæ quibus successiue.24. sacerdotes ministrare debebant. Et sorte iubet dominus dirimi vter ex duobus hircis debeat sacrificari/quod maius videtur: vt patet leui. 16. Et sorte diuisa est terra familiis & tribubus hebræorum. & de ista assignatione cuilibet ex tribubus per sortem habetur in libro iosuæ.13.c.cum pluribus sequentibus.Et.1. reg. cap. 10.ibi & cecidit sors super tribum beniamin. Et possent allegari infinita alia loca in veteri testamẽto: vt 1.parali.25.&.26. & nehemiæ.9.&.10.& hester. 3.9.&.13. & in psal.21.30.77.&.124.& prouerb.1.16. &.18.& sapien. 2.3. &.4. & ecclesiastici. 6. 14.&.17.& isaiæ.34.& ieremiæ. 13. & danielis. 12. & ioelis.3.& plurimis aliis locis. Et de iona & matthia in.c.nõ exẽplo. 26.q. 2.& de iosue ibidem in summa.Et de aliis de quibus ponit sanctus tho.in secũda secundæ.
B q.95.ar.8.Imo plus videtur velle ille tex.1. parali.24.in fi. ꝙ etiam sacerdotium sorte distribuebatur: vt ponit ibi glo. Facit quod dictũ est supra de matthia act.1.& in ca.cleros 21.di.& in.d.c.non exemplo. 26.q.2. ¶ Pro quo etiam facit quod supra dictum est ꝙ licet ex confessione aduersarii non possit adiudicari titulus beneficii (vt in. c. 1 . de eo qui mittitur in poss.in.6.&.d.decis.)tamen quando non ex toto vellet causare suum titulum ex cõfessione/admittitur confessio: puta quãdo aduersarius confiteretur obitũ vltimi possessoris (quo non probato non posset adiudicatio fieri)bene admittitur confessio/ex quo nõ probatur per illam directe titulus aduersarii. Similiter dicitur quando ex confessione coadiuuatur ius partis quod erat dubiũ: vt dicitur in.d.c.1.& in.c.duobus de rescrip. in.6. per do. Similiter ad colorandum titulum in possessorio: vt vult decisio supra allegata.

¶ Ad idem est quod voluit cardi.in.d. consi. 150.quod est vltimum in ordine.& est idem quod ponitur in lectura in forma in.c. licet de elec.vbi videtur velle ꝙ etiam per sortem potuisset sedari schisma quod tunc vigebat inter benedictũ.13.& gregorium. 12.quod & sequitur pe. de mõte in sua monarchia in versi.septimus modus tollendi schisma.Qui C limitat illud quod dicitur ꝙ sors est prohibita/ad casum quo agit̃ & vtimur illis ad præscientiam & diuinationem futurorum: sed secus quando agitur ad tollendam controuersiam & discordiam. allegat idem petrus glo. 26.q.2.c.1.vbi pro tollenda dubitatione & sedanda discordia licet procedere per sortes. ad idem allegat etiam glo.in.c.cleros.21.di. Et istam conclusionem refert etiam feli.in.c. capitulũ ad fi. de rescrip. Pro quo facit quod dicit aug. in lib. psalmorum / transumptiue 26.q.2.c.sors,ꝙ sors nõ est aliquid mali sed res in humana dubietate diuinam indicans voluntatem.

¶ ET licet non indifferenter liceat illis vti, aliquando tamẽ etiam in spiritualibus seruato debito modo posset quis vti sortibus etiã consultoriis: iuxta illud prouer. sortes mittũtur in sinum sed a domino temperãtur. Cum enim non superest humanum consilium, tunc recurrimus ad diuinum, 22.q.2.c. quæritur 23.q.fi.si nulla.Et cum ignoramus quid agere debeamus,hoc solum habemus residuum vt oculos ad te domine leuemus: vt dicitur 2.parali.20.Licet non debeamus capere in exemplum quod aliquando in sanctis factũ D esse legimus.Pro quo etiam facit tex.in.c.nõ exemplo.26.q.2.quod & voluit glo.in.c.cleros in prin.21.di. & idem dicit glo. in summa.26.q.2. quæ tenet etiam in electionibus in casu necessitatis & dubio admitti iudiciũ sortis. ¶ Et licet archi.in.vtroq; loco reprobet glo.per.c.fi.de sortile. & do. in.d.c.cleros/ & clare dicunt omnes in.d.c.fi.de sortile, tamen illud est quando tractatur ꝙ sorte dirimatur quis electorum debeat remanere in dignitate.Sed eo respectu quo glo.summæ.26.q.2. refert augustinũ scripsisse quibusdam cum ciuitas esset obsessa & dubitaret clerus qui ipsorũ deberent fugere & qui remanere ꝙ sorte esset dirimendum/ non videtur improbari: quia non tendit ad titulum alicuius beneficii.Et ideo in proposito illa glo.satis ostendit sortis iudicium posse sustineri in proposito in quo ageretur de eligendo locum & tẽpus.Et similis glo.cum dubitatur & est altercatio tempore persecutionis quis debeat remanere in ciuitate & quis fugere/ habetur in ca.aduersitas.§.1.in.ver.hoc etiam.7.q.1.

¶ Tenendũ est igitur indubitãter sortes esse illicitas per magicas incãtationes/ vel ad exercendas aliquas vanitates vel ad diuinationes vel ad inquirendum occulta & futura,&

in omnibus

A In oibus superstitionibus/ in iis maxime in quibus consiliũ requiritur a dæmonibus: vt in.c.ita nos.2 5.q.2. Sors autem diuisoria, si debito modo fiat(ita φ nõ adsit aliqua superstitio/ nec diuina oracula ad terrena negocia conuertantur/ & veritas aliter haberi non possit/ & fiat cum dei reuerentia & in rebus temporalibus) erit licita: sicut in proposito, in quo nõ agitur de dãdo titulo papatus nec de re aliqua spirituali. Et ideo videtur φ sorte talis controuersia loci & tpis bene sopiri poterit/ ex quo alr tolli non põt(maxime cum nõ agatur de præiudicio magno nec de præiudicio tertii sed tm ipsorũ discordantiũ) per supradicta.

¶ An possit aũt sustineri opinio glo. prędictarum & laurẽ. & cardi.(scilicet φ qñ agitur inter duos contẽdẽtes de papatu/ liceat eis sortiri papatũ inter se pro sedando schismate) nũc nõ discutio: qa nõ reperitur iure cautũ φ papatus detur per sortes. Imo contrariũ probat ex supradictis: & not. alex. in.c. in nomine dñi 2 3.di. in prin. secundæ colum. Alioquin frustra essent prodita iura quæ prouident inter contendẽtes de papatu φ conciliũ congreget vt in glo. in.c. si duo. 79. di. ¶ Nec obstat qđ dicit cardi. in.d.c. licet, & in.d. consilio, quem ita simpliciter refert feli. in.d.c. licet de proba.

B & in.d.c. capitulũ allegans idẽ tenere pe. de monte in sua monarchia in.3 2. col. Quia loquitur in casu suo in illo schismate antiquato: i quo erat dubiũ an fuerat vera impressio cardinaliũ in electione vrbani/ & improbabile de iis quæ inter eos euenerãt an metus eos apprahenderat sufficiẽs/ & dubiũ ius & præiudiciale vniuersæ christianitati. Vnde non mirũ si cardi. sic dixit de materia sortis. ¶ Et p hoc patet φ non erat necessaria limitatio feli ni nec vera, cum conatur saluare cardinalem a cõtrarietate in.d.c. capitulũ in penul. colũ. de eo qđ car. dixerat in.c. licet/ φ in beneficialibus non sit locus iudicio sortis: & contrariũ in.d. consilio. 1 5 o. &.d.c. licet de elec. φ iudicio sortis dirimitur causa tituli papanis inter duos contẽdentes de papatu. Quia nõ ẽ simpliciter verũ φ titulus papatus inter duos cõtendentes sorte possit dirimi: nec fuit talis intentio cardinalis nisi in casu suo, vbi erat dubium ius/ & afferebat præiudicium vniuersæ christianitati.

¶ Et si dicatur φ iudiciũ sortis non habet locũ in facto incerto(vt dr in.l. 1. C. vti possi. & vult ioan. an. in.d.c. licet de proba.) respondet φ in casu illo nõ erat dubiũ factũ, sed vtrum ex tali facto cardinales poterant allegare iustũ metũ. ¶ Adde tñ φ ad iudiciũ sortis nunq̃ deuenitur nisi partibus cõsentientibus, vel ad petitionẽ alterius de cuius præiudicio agitur d.l. si cũ ambo. &.d.l. si duobus cõia de lega. Ita dicit abbas in.d.c. fi. & cardi. in.d.c. licet. Inter laicos tñ cũ proceditur ad electionẽ ad aliquod officiũ/ & inter clericos vbi agitur de rebus tpalibus, non vr prohibitũ. & ita solet fieri per balotas & breuia. & ideo extractiones quę fiunt ad fortunam de bussula/ valent. A quibus tñ ẽt inter eos tutius esset abstinere/ secundũ φ not. abb. in.d.c. fi. quia militat eadẽ rõ quæ in electionibus ad dignitates ecclesiasticas.

C

¶ VIDE vltra prædicta in materia sortis/ ionæ ca. 1. vbi nautę miserunt sortes ad sciendũ cuius cã esset orta tẽpestas in mari: & cecidit sors sup ionam: propter quod missus est in mare, & cessauit tempestas. Et ibi dicit glo. φ matthias sorte eligitur & hic fugitiuus sorte deprahendit, nõ agit virtute sortium sed voluntate dei/ qui sortes regebat incertas. nõ ergo hoc exẽplo debemus credere vel vti sortibus: quia priuilegia singulorũ non possunt legẽ facere cõem. voluntate dei pharao & nabuchodonosor iudicio somniorũ futura cognoscunt, nõ tñ ideo vbiq; somniis est credẽ dũ. ¶ Et vltra ẽt de materia vide ananiã in.d.

D

c. fi. & doc. in.l. 1. C. vti possi. & in.l. huiusmodi. §. fi. ff. de lega. 1. & in.l. 1. C. qñ nõ petẽ. partes. & remissiue per feli. in.d. ca. licet causam de proba. & latius per eundẽ feli. in.c. capitulũ de rescrip. vbi tenet idem quod cardi. in.d. consilio. Vbi omnino vide, &.2 6.q.2. per totã quæstionẽ, & qñ sunt licitæ & quot sunt earũ genera, & vide ananiã in.d.c. fi. & de materia late in.d.l. si duobus. C. cõia de lega. & angelũ in.d.l. sed cũ ambo: qui distinguit si agitur de præiudicio tertii, si cã est grauis vel leuis præiudicii/ si agitur ad probandũ factũ vel ius. & vide plene angelũ aretinũ in.§. si ex testamẽto, insti. qui satisda. cogantur.

¶ Et de isto iudicio sortis quare & qñ fuerit licitũ in veteri lege/ & quomõ aliter accipitur sors in sacra scriptura & aliter in vsu hominũ, vide oĩno cardi. de turre cre. in.§. his ita respõdetur. 2 6.q.2. & ibi allegat dionysiũ/ φ in mathia sors fuit quidã radius de cœlo descendẽs ostẽdens apostolis electionẽ mathiæ dei voluntate. ¶ Et de sorte & vbi & quæ & qñ sit permissa vel phibita, in summa angelica in verbo sors, in versi. vtrum sit licitum. Et late cardi. de turre cre. 2 6.q.2. in summa, vbi

Q

A ponit aliquas sortes esse diuisorias/alias consultorias/alias diuinatorias,& de singulis quę & quādo sint licitæ vel illicitæ. ¶ Et vide sanctum tho. secunda secundæ.q.95.ar.8. Et ibi φ sors diuisoria est cū agitur quid cui sit adhibēdū:siue sit res possessa,siue sit honor seu dignitas/siue pœna aut actio. consultoria est cū inquiritur quid agere oporteat. diuinatoria est cum quæritur quid sit futurum. Ibi vide,& qualiter dicatur sors cecidisse super mathiam.

¶ Quid aūt sit sors diuina,dicit stapulensis in scholiis eccle.hierar.diony li.3. pte quinti capitis φ est quoddā petitū & diuinitus ostensū signū,diuinā voluntatem declarās, & humanæ fragilitatis deo reuerēter arbitriū committēs ambiguitatem tollēs. Et ibi ponit plura exēpla ex veteri lege φ sors diuina nō est secūdū cōem vsum hominū p breuia vel denarios. ¶ Et ad illud φ sors cecidit sup matthiā, respōdet vno modo secūdum alex.in. c.in nomine dñi.23.di.in prin.secūdę col.alio modo vt dicunt præfati in dictis locis allegantes bedam sup actus apostolorū.alio mō secūdum glo.& doc.in.d.c.fi.de sortile.& alio mō in sūma angelica in ver.sors.

B SIMILITER pōt dici φ possent ad cōcordādū inter se de loco committere electionē loci vni vel duobus vel tribus quorū iudicio stetur.l.si quis arbitratu / cum materia.ff.de ver.obli.l.dudū.&.l.6.C.de cōtrahen.emp. Facit quod dī in.c.cū inter canonicos,&.c.cū dilectus de elec.&.c.ex pte de arbi.cū simil. Imo cardi.de turre cre.in.c.8. de conci.in versi.ad sextā, vult etiā φ de ipso papatu quis ipsorū contendentiū sit bene electus/posit remitti iudicio alicuius sapientis: sicut fecit symmachus & laurentius,qui submiserūt se iudicio regis theodorici de quo supra feci mētionē. Facit ad propositū id quod dicitur in.c.nisi essent de præben.

QVID autem si locus fuerit semel deputatus/& postea ex aliqua causa papa nolit accedere ad illū locum (quia forte timeret impressionem) vtrum licite recuset? & vtrum possit tunc prohibere cardinalibus ne accedant ad illum locum? & an eo casu cardinales debeant parere, & quid agendum stāte schismate? Vide petrum de ancha.consilio.65.incipit pro declaratione.vbi in illo schismate tempore gregorii & benedicti, concludit φ omnino teneantur ire ad locū saonæ alias per procuratores gregorii acceptatum / & φ cardinales tenentur ire etiam contra prohibitionem papæ. C

SED quæro vlterius an contendentes de papatu / debeāt in toto processu concilii esse præsentes? Et puto idē dicendū de eis quod de aliis litigātibus/eo casu quo cōciliū habet iudicare de papatu vel de titulo ipsorūt quia tali casu papa subiicitur cōcilio: vt notatur.15.di c.sicut sancti,& per archi.in.c.sup eo de hære.in.6. Sufficit.n. φ in allegationibus & in aliis defensionibus per se vel alios se defendāt:in consiliis vero & deliberationibus poterunt excludi/vt concilium sit magis liberum. Et ad hoc vt concilium non dicatur acephalum sufficit φ sit legitime authoritate papæ vel alias conuocatū/vel postmodum approbatum vt supra dictum est.

QVI autem habeant dirigere conciliū quando contendentes sunt expulsi,dic φ illi qui sunt maiores ibi puta cardinales:argumento eius quod not. inno. in.c.1.de maio.& obe. ¶ Et quando erunt præsentes dicti contendentes de papatu in concilio,poterunt semper vti insignibus pōtificalibus donec causa terminetur:quia nō debent interim priuari sua quasi possessione:vt per totum ti.vt lite pendente. D

ET si cōtingat ambas electiōes declarari nullas/& procedi ad nouam electionem,vtrum poterit alter ex illis contēdentibus de nouo eligi? Dic vt per abb.in.c. consideramus in vltimo notabili de elec. vbi vult φ in inferioribus si omnes electores cōsentiunt / poterit de nouo eligi:secus in contendentibus super papatu.ibi vide eum.

SED pone rursus φ sit differentia inter papam & cardinales de modo vel loco congregandi concilium (sicut fuit tempore eugenii, qui volebat concilium celebrari ferrariæ & transferri de basilea ferrariam vel bononiam: & tempore antiqui schismatis inter diuersas obedientias quando postea fuit congregatum constantiæ) quid agendum in huiusmodi discordia? Dic φ ad eum ad quē spectat congregatio concilii (de quo supra satis plæne dictū est) spectat eligere locū modū & tēpus:vt.d.c.mādastis:2.q.4.&.d.§.hic ēt. ¶ Fallit in tribus casibus. primo qñ locus qui deputaretur non esset tutus habentibus venire ad concilium: vt in clemen.

A pastoralis de re iudi.& per doc.maxime anto. in.c.ex parte de appel.& ponit cataldinus in allegationibus pro eugenio.& dr in. c.accedens cũ materia sua/vt lite non contesta.quia tunc non tenerentur cõparere, nec forte sub saluo conductu: vt dicitur in.d. c. accedens. ¶ Secundo fallit qñ locus fuisset bene deputatus per concilium in præcedenti cõcilio & nõ subesset legitima causa illũ locũ mutandi. Et ita fuit statutũ in cõcilio cõstantiẽ.in. 39. sessione in constitutione quæ incipit frequẽs. & ita voluit abb.in suis allegationibus factis in concilio basilien.(incipientibus qm̃ veritas verborũ &c.)in.7.rõe/ad defensiõem ipsius concilii basilien.qui allegat dictã cõstitutionẽ frequen s quæ vult ꝙ absq; euidenti necessitate non possit papa mutare locũ. Et si forte esset necessitas(puta obsidionis/guerrarũ pestis/& similis)tunc de cardinalium aut duarũ ptium ipsorũ consensu & subscriptiõe tñ deputare poterit locũ viciniorẽ illi deputato per cõcilium,eiusdẽ tñ nationis: nisi idẽ impedimẽtum esset in tota natione. Si tñ hoc papa seruare nollet & nõ maliciose hoc faceret ad turbandũ cõciliũ,forte posset aliũ locũ deputare/dũmodo tutũ concilio & patribus in illo cõgregandis/& alias salubrẽ& conuenientẽ: quia locus cõstituitur ad voluntatẽ eius qui

B cõgregat cõcilium: vt in. c .ad apostolicæ de re iudi. ¶ Tertio fallit qñ papa vellet mutare locum maliciose vt impediret cõgregationẽ cõcilii/& detractaret & differret vt concilium nõ cõgregaretur cõtra eũ: quia tunc possent cardinales & alii vt supra dictũ est ad quos spectat cõgregatio,locũ deputare. Pro hoc.c. anastasius.19.di.& .d.c.si forte.& .d.§.hinc ẽt. Maliciis enim hoĩum nõ est indulgẽdum: vt in.c.plerũq; de rescrip.c.auaritiæ de elec.in.6. l.in fundo cũ concor.ff.de rei ven. Et hoc casu qñ nõ datur aliquod interesse rationẽ loci vel tpis ,dicit dominus anto.in suo tractatu vt supra retuli/ꝙ non esset audiendus: vt.ff.de eo quod certo loco per totũ.& maxime post cõgregatũ cõcilium si esset schisma: quia cognitio mutãdi loci & temporis esset concilii: vt ipse ibi dicit.

POSSENT etiã præmissis addi duo alii casus: videlicet quando iã esset cõgregatũ conciliũ de ipsius consensu & postea vellet aliũ locũ deputare sine causa,vl' qñ esset inchoatus processus cõtra papã: quia tũc nullo modo posset transferri sine consensu cõcilii iã congregati: quia post congregatum cõcilium & authoritatẽ per papam præstitam congregationi/ipse subiicitur iudicio

C concilii: vt voluit glo. 15 .di.c.sicut.& iudiciũ redditur in inuitũ. l.inter stipulantem. §. sacrã.ff.de ver.obli. Et sic ẽt postq̃ inchoatus est cõtra eũ processus: vt voluit abb.in.8.&.10. ratiõe in supradictis allegatiõibus in defẽsionem ipsius cõcilii.& idem rosellus in.4. q.in 10.col.in fi.& loquitur dominus anto.vbi supra.

¶ Sed ego credo ꝙ isti duo casus debeant intelligi secũdũ vltimã fallentiã/qñ animo dissoluendi & annihilãdi concilium fieret & nulla subesset causa legitia: & sic isti duo casus cõprehenduntur in secũda & vltima fallentia. Alioquin posset papa pro libito voluntatis ẽt per indirectum dissoluere & impedire cõcilium/nec posset prohiberi, 17.d.c.nec licuit. maxime in aliis causis vbi non tractatur causa fidei vel bonũ vniuersalis ecclesiæ: vt ibi & rosellus in.4.q.in.10.col. De hoc tñ qñ possit dissoluere pro libito voluntatis/latius dicem* in ꝑpria questione. ¶ Adde tñ ꝙ si data fuerit patribus de concilio potestas eligẽdi locum pro futuro cõcilio/intelligit de prima vice. et ideo nõ poterunt vlterius eligere / nec facta electiõe variare. Ita dicit abb. siculus in.d .sermone habito in concilio basilien. qui incipit

D maximũ,ponit & refert feli.in.c.innouamus de treuga & pace / ad intellectum ,l, boues §.hoc sermone.ff.de verb.sig.

s ED pone papam renunciasse papatui sed postea penitentia ductum negare se renunciasse / & cardinales velle alium eligere: quis tunc cognoscet & quid agẽdum? Io.an.in.c.1 .de renun.in.6 .remittit se ad dicta in.c.licet de elec . in verbo cardinales & ibi videtur velle ꝙ debet stari determinationi concilii.

¶ TVNC quæro quis habebit congregare concilium? Dic ꝙ pertinebit ad populum & clerum romanũ. Ita dicit do. in. c. 1. de renũ.in.6 .ad hoc.65 .di.c.si forte/secundũ eum.& ponit.d.benedictus capra/& lanfrancus ae philip.ibidem. Ad quod adde quæ dicta fuerunt supra in quæstione quis haberet eligere papã si omnes cardinales essent mortui. ¶ Sed ego dicerem illud verum respectu romanæ ecclesiæ/& pro faciliori expeditiõe nouç electiõis vt congregaretur cõciliũ multorũ prælatorũ: vt puta ꝑriarchii papæ. Sed respectu cognitiõis an ille esset verus papa/& an cardinales possent procedere ad aliã electiõnẽ,crederem tenẽdum ordinem supra da

A tũ.quia ex quo nõ pertinet ad papã q nõ recipitur pro papa & dr resignasse, tunc ẽt non spectat ad cardinales:quia eis nõ creditur q hoc asserunt(.s.ipsum resignasse)/& ipsi sunt in cã.Seruabitur ergo ordo præmissus,& cõgregabitur vel per patriarchas,vel eis negligentibus per imparorẽ vel reges vel aliquos magnos prælatos: & data vnius negligentia alius cõgregare habebit,vel seipsum concilium cõgregabit:vt supra dictũ est.Vel primo ptinebit ad imparorẽ,postea ad pñarchas primates & archiepos & ad alios successiue : vt supra dictũ est.De quo vide infra in quæstione de papa negante se cessisse/ qñ cardinales procedunt ad aliam electionem.

ED QVAERO EO casu quo imperator põt congregare conciliũ contra papã vtrũ poterit cogere prælatos vt vadãt ad concilium? Istam quæstionem mouet alex.post egl.in.§.hinc et.17.di.Et ibi cõcludit q si plati vocati/sua sponte voluerint ire ad conciliũ,poterunt:allegat quod dixit in.c.1.ea.di. Alioquin q non possint cogi nisi forte rõne feudi secularis:quia tunc ipsi epi essent astricti obedire imperatori conuocanti conciliũ/

B p notata in.c.solitæ de maio.& obe.&in.c.romana.§.debet de appel.in.6. Non tñ contra libertatẽ vel statum ecclesiæ propter feudum quod ab imperatore haberent deberent imperatori obedire:vt in.c.julian⁹.& in.c.si dominus.xi.q.3.& dicitur in.§.fi.hic finitur lex conradi &c.Quinimo potius tunc deberẽt dimittere feudum:quia sic sunt astricti per iuramẽtum:vt in.c.ego.N.de iureiuran.Vnde dicit tex.i.c.aduersitas ĩ.§.cũ vero.7.q.1.qñ totius ecclesie salus quæritur/& fides ĩpugnatur,necesse est vt ex aduerso prælati accedãt & in die belli seipsos murũ opponant p domo dei. ¶ Ad quod adde quæ diximus de episcopis vocatis a diuersis eodem tempore.

SED quid si papa tantum est electus et nondũ consecratus/vtrum
8 poterit cõgregare concilium? Dicẽdũ est q sic,tũ quia simulatq est electus, habetur pro confirmato nec indiget cõfirmatione/dicit bal.in.ca.1.in fine principii/qui feu.dare pos.Et statim põt administrare:vt in.c.in nomine dñi.23.di.dr in.c.licet/& in cle.ne romani de elec. Tum quia ẽt episcopus confirmatus nõdum consecratus/põt congregare suũ concilium: vt dicit inno.& refert abbas siculus in.c.transmissam in glo.fi.de elec.Tum quia congregare C
conciliũ est iurisdictionis: vt in.c.quod sicut de elec.dicitur in.c.quod translationẽ de offi.lega.& in.c.aqua de consecra.eccle.vel alta.& in.d.c.trasmissam.& ea quæ sunt iurisditionis exerceri possunt per electũ confirmatum licet nõ cõsecratum:vt in.c.nosti & d.c.transmissam de elec.

TRVM AVtem legatus sedis apostolicæ de latere papæ possit congregare conciliũ? Videtur dicendum q sic:quia factum legati de latere & factũ sedis apostolicæ æquiparãtur vt in.c.si abbatẽ de elec.in.6. Item concilium generale dicitur illud quod a papa vel eius legato statuitur:vt in.c.regula. §.porro.3.di. Item hoc videtur tex.sentire in.c.regula.17.di.ibi nec romanæ ecclesiæ legatus interfuit.

¶ SED dic q contrarium est veritas/q legatus de latere non potest congregare conciliũ generale iure suæ legationis nisi de speciali mandato papæ.Et ita tenẽt oẽs post glo.in d.§.porro.& glo.17.di.in.c.regula.in ver. D
legatus,supplet ad hoc specialiter destinatus.& idẽ ibi domi.& glo.in sũma ea.di.& glo.et doc.in.d.§.porro.& glo.in.c.ideo.2.q.6.& doc.cõiter in.c.q translationẽ de offi.lega.& alex.in.c.generalia.17.di.post glo.quæ est glo.summæ.Ista enim quæ sunt specialiter reseruata papæ(vt est facere generalẽ synodũ)non possunt per legatũ sine papæ mandato speciali explicari:vt in.c.q translationẽ de offi.legati.Nec in generali mandato iurisditionis concessæ legato/cẽsentur venire huiusmodi specialiter reseruata principi:vt.d.c.q translationem.regula in generali in.6.Pro hoc tex.in.l.2.ff.de offi.eius cui mãda.ẽ iuri.vbi mãdata iurisditione gñali/nõ transit pñs cõcilii faciẽdi.Et hoc idẽ tenuit hugo & lau.& cõiter oẽs in.d.§.porro.& ioã.de fãtutiis ĩ d.c.regula.17.di.Idẽ specu.& ioã.an.in ti.de legato.§.supest,versi.sed nũquid.& ostien.in sũma.§.3.versi.sed nũquid legatus. ¶ Ad idẽ facit quod ponit barbatius in.c.nisi spãlis/ de offi.lega. Vbi respondendo ad illud quod dicitur in glo.fi.ibi(videlicet q ĩ generali mãdato concesso legato non veniunt ea quæ sunt meri imperii & reseruata papæ)dicit q propterea vt ibi dicit bal.legatus cardinalis

A non poteſt concedere caſtra & iuriſdictio-
nes eccleſiæ ſine ſpeciali delegatione vel con
firmatione papæ: vt in. l. prohibere. §. pla
ne. ff. quod vi aut clam. quia nec ipſe princeps
talia concedit de facili. Et ꝙ reputatur impoſ
ſibile illud quod ſolus princeps facere poteſt
per. l. apud iulianũ. §. ſi. ff. de lega. 1. Et ad idẽ
quod dicit idẽ bal. in. l. 1. §. ſi initio. ff. de offi.
præfec. vigil. ꝙ legat⁹ nõ põt cõcedere caſtra
niſi habeat in mãdatis. Et ad idẽ ꝙ cenſeatur
impoſſibile quod dependet a voluntate prin
cipis, eſt tex. in. l. 4. ff. de fideicõ. liber ſecũdũ
angelũ in. l. 1. ff. de inoffi. teſta. ¶ Sed ꝙ imo
non reputetur impoſſibile / allegat barba. l. in
tercidit. ff. de cõdi. & demonſtra. Et reſpõdet
ad. l. apud iulianũ / ꝙ procedit in iis quæ non
cõſueuit princeps facere (vt vẽdere plateas &
ſimilia) ſed in iis quæ cõſueuit princeps face-
re, licet quippiã dependeat a poteſtate ipſius
ſolius / nõ cẽſetur impoſſibile ſed cẽſetur ve-
nire in mãdato. Vide quæ dico infra ad intel-
lectũ. c. ꝙ tranſlationẽ. ¶ Non obſtat. c. ſi abba
tẽ: quia ẽt ille tex poſſet induci in cõtrarium,
inquãtũ ponit vt diuerſa factũ papæ & factũ
legati: & æquiparatio ibi facta / eſt quo ad ibi
ſpecialiter inducta. ¶ Nõ obſtat. §. porro / nec
tex. in. c. regula: quia qñ fit mẽtio de legato, in
telligitur de ſpeciali & indiuiduali mãdato pa
B pæ. Et ita probãt bene illa iura, & facit tex. in
c. conuenientibus. 1. q. 7.

¶ Dicit tñ roſellus in. d. trac. in. 4. q. principali
poſt prin. ꝙ hoc ipſo ꝙ demandatũ eſt legato
celebrare cõciliũ / cẽſetur ei cõmiſſa poteſtas
cõgregandi conciliũ per. c. 1. de iudi. in. 6. &
per regulã qui vult cõſequẽs vult antecedẽs.
l. ad rem mobilẽ & l. ad legatũ de procu. Vn-
de ſi in bulla legationis eſt data facultas cele-
brandi conciliũ generale / poterit poſtea lega
tus ſine alio ſpeciali mandato papæ congrega
re conciliũ; quod eſt menti tenendũ. ¶ Et hoc
forte non procedit eo caſu quo conciliũ iam
eſſet cõgregatum authoritate papæ / & data fa
cultas legato de latere celebrãdi cõciliũ quia
tunc nõ intelligitur de nouo cõcilio congre-
gando / ſed de iã congregato celebrando: qa
in iſtis facultatibus cõceſſis legatis de latere,
licet contra cõcedentẽ videatur facienda lar-
ga interpretatio (vt in. c. olim de verb. ſig. cũ
ſimil.) illud forte eſt verũ in iis quæ conſueue
runt demãdari faciliter: ſed in iis quæ ſunt re
ſeruata principi & nõ conſueta demandari,
forte eſt ſtricta interpretatio facienda. Et ad
hoc eſt ille tex. in. l. 2. ff. de offi. eius cui mãda.
eſt iuri. Et hoc videtur probare ille tex. in. d.
c. ꝙ tranſlationẽ, ibi ſæpe fuere legatis indul-
ta. Quẽ tex. ibi abb. dicit ſinglarẽ ꝙ aliqua eo- C
rum quæ ſunt reſeruata principi, ſi diu conce
duntur legatis ꝑ principẽ / videntur illa tranſi
re ſine ſpeciali conceſſione. Et licet in illo tex.
dicat ꝙ illa reſeruata principi tranſiuerint in
legatũ, illud intelligit nõ ex conſuetudine il-
la cõcedendi legatis / ſed ex quadam approba
tiõe romanæ eccleſiæ (& idem bal. ibi poſt in
no.) vel qñ hoc eſſet factũ per tñ tẽpus ꝙ ini
tii eius non eſſet memoria in contrariũ: quia
tunc haberet vim priuilegii vt in. c. quod qui
buſdam de verb. ſig. argumẽto eorũ quę dicũ
tur in. c. peruenit de cenſi. & l. de in rem verſo
ff. de vſu. ¶ Sed recte intuenti ille tex. probat
illud quod ſupradico: videlicet ꝙ in faculta-
te conceſſa legato de latere / licet ex conſuetu
dine paſſim concedẽdi legatis iure legationis
& ex quadam larga interpretatione veniant
illa quę alias nõ cõpetunt iure legationis ipſi
legato, tamen nõ veniunt illa quæ in ſignum
priuilegii ſingularis ſunt tñ ſummo põtifici
reſeruata. Et pondero verba tex. ibi & ſi quæ
dã / ꝙ in illis quæ ſunt ſingularis priuilegii nõ
poſſit plus ſe intromittere q̃ ei conceditur: &
ſic de his faciẽda eſt ſtricta interpretatio in lite
ris facultatis. Mãda memoriæ, quia iſte eſt ve
rus intellectus ad illũ tex: quia plus eſt illud D
quod papa ſibi reſeruauit in ſignũ ſingularis
priuilegii põtificatus & vniuerſalis dñii / q̃ il-
lud quod nõ in ſignũ ſingularis priuilegii ſibi
ſpecialiter reſeruat. Et iſtum intellectũ videẽ
ſenſiſſe glo. in. c. quæ de cauſa. 2. q. 5. in verbo
quicquid. & glo. in verbo vices in. c. mandata
de præſump. & d. anto. in. d. c. ꝙ trãſlationem
in ſecũdo notabili. ¶ Et licet ſit inter doctores
cõtrouerſia vtrũ ex generali mãdato legatio-
nis poſſit legatus apponere manus ad ſpecia
liter reſeruata papæ in. d. c. ꝙ tranſlationẽ, tñ
in propoſito qñ ſunt facultates reſtringendæ
vel ampliandæ / vera videtur concluſio prædi
cta. Et ratio in primo caſu quare veniant in
generali facultate conceſſa legato illa quæ
de facili conſueuerunt demandari quantum-
cunq; ſpecialiter reſeruata papæ (poſito ꝙ
ex conſuetudine concedendi aliis venirent)
eſt quia ex conſuetudine faciendi præſumi-
tur mandatum. bal. in. c. cum olim in pri-
mo notabili de conſue. allegat tex. in. l.
titianus. ff. ꝙ cum eo. Ratio autem ſe-
cundi dicti (quare non veniant reſerua-
ta in ſignum ſingularis priuilegii quæ non
ſunt conſueta concedi) eſt quia in gene-
rali mandato non veniunt inſolita. l. ſed

A & si quis. §. quæsitum/ibi bar. & alii. ff. si quis
cau. & l. fistulas. §. frumenta. ff. de contrahen.
emp. Per quem tex. dicit bal. in. d. c. cum olim
ꝙ insolita concedi episcopis/non censentur
cõcessa in gñali cõcessiõe. Et licet alias demã
data iurisditiõe censeãtur oĩa demandata sine
quibus iurisditio explicari non põt (vt in. c.
1. & c. præterea de offi. dele.) ẽt si sint maiora
(vt ĩ. l. quotiẽs. C. de iudi.) tñ illud intelligiẽdũ
modo illa sint eiusdẽ speciei: vt voluit bar. in
l. 2. in. 2. col. ff. de iuri. oĩm iudi. Et hoc astruit
in proposito ꝙ legato censeantur concessa il-
la quæ indifferẽter consueuerunt cõcedi aliis
legatis, & non illa quæ sunt diuersæ speciei &
reseruata in signũ singularis priuilegii. Et hoc
videtur voluisse abb. siculus in. c. dilectus de
filiis presby. qui respondendo ad. c. ꝙ transla-
tionẽ ad aliud ꝓpositũ, dicit ꝙ illud fuit ex spe
ciali cõsuetudine sedis apostolice & ex certa
scientia vt ille casus absolutionis ab excõmu
nicatiõe ex iniectione manus in clericos tran
seat ex generali legatione propter piculũ ani
marũ. & sic videtur restringere illũ tex. ad il-
lũ casum tm̃. ¶ Quòd aũt congregatio cõci-
lii sit papæ reseruata in signũ singularis priui-
legii & vniuersalis præeminẽtiæ, probant oĩa
illa iura. 17. di. per totũ. & . 2. q. 6. ideo. & po-
B nit glo. in. d. c. ꝙ translationẽ: & ibi de aliis ca
sibus reseruatis specialiter papæ. & in. c. sicut
vnire post glo. de exces. præla. de quo etiã per
ostien. in. d. §. quid pertinet. ¶ Et in proposito
ꝙ non censeatur data facultas congregãdi sed
congregatũ celebrãdi, facit tex. & ibi dicta in
cle. literas de rescrip. quia mandatũ intelligiẽ
de iis quæ erant in esse tpe mandati, nisi ver-
ba clare aliter demostrẽt. Ad idẽ cle. 1. de cẽsi.
& c. cũ capella de priuile. l. nomen. §. filio. ff.
de lega. 3. l. fi. §. caio. ff. de libe. lega. cum simil.
¶ De conciliis autem prouincialibus an pos
sit legatus illa conuocare & celebrare sine li-
centia papæ: licet glo. in. d. §. porro videatur
dicere ꝙ non/& in hac opiniõe fuerit hugo
& landinus, tñ contrariũ ibi tenent cõmuni-
ter doc. & anto. de butrio, ioan. an. bal. cardi.
flo. & ioan. de immol. in. d. c. ꝙ translationem.
Et adducitur ad hoc. c. sicut olim de accusa. qa
patet ibi ꝙ inferiores possunt: ergo & legatꝰ
de latere. Quod & tenuit specu. in ti. de lega
to/in. §. supest/versi. sed nũquid legatus eccle
siæ romanæ. & ostiẽ. in summa in ti. de legato
in. §. qd pertinet/versi. sed nũquid legatus. Di
cit tñ. ioan. an. in addi. ad specu. in. d. versi. sed
nũquid legatus, ꝙ de stylo curiæ romanæ p-
pter dubiã opinionũ qñqꝫ hoc specialiter cõ
ceditur legatis vt possint congregare concili- C
um prouinciale. Nõ obstat tex. in. d. l. 2. ff. de
off. eius cui man. est iuri. qui vĩ simpliciter di
cere ꝙ demãdata iurisditiõe nõ veniat facul-
tas cõgregãdi conciliũ. qa ille tex. loquitur in
alio dissimili concilio: videlicet manumissio-
nis faciẽdæ. & ita dicit specu. ostien. & ioã. an.
vbi supra. de quo dicetur latius in loco suo.

VLTERIVS quæro: clarum
est ꝙ vbi in cõcilio papa ẽ præ
sens ipse habet supremã præsi-
dentiam in eo. (25. q. 2. si quis
dogma/in suprascrip. 35. q. 9.
c. quod quis in suprascrip. de cõsecr. di. 5. in su
prascrip. c. in die. quia ipse est caput ecclesiæ,
& consequenter concilii. 24. q. 1. rogamꝰ. ad
idẽ. c. 1. in suprascrip. de simo. & in. c. in nomi
ne dñi. 23. di. & c. nullus. 88. di. ĩ suprascrip. &
2. q. 7. cũ pastoris/in suprascrip.) quid si papa
non sit præsens, an debeat iteresse per cõmis
sarios/& quot poterũt præsidere noĩe papę.
¶ Et dicendum est ꝙ vt conciliũ valeat debet
esse authoritate papæ cõgregatũ: vt sępius di
ctum est. Ideo dicẽdũ est ꝙ erit in arbitrio pa
pæ quot velit habere præsidẽtes: quia in hoc
diuersitas reperitur. nam in cõcilio meldensi
præfuit noĩe papæ petrus archidiaconus/pe
trus præsbyter/& abbas sanctæ sabinæ tenẽ- D
tes locũ adriani papę. 1. q. 7. conuenientibus.
Item in concilio constantinopolitano in. 5.
actione pro ioãne papa. 8. præfuerunt petrus
præsbyter cardinalis/& paulus anconitanus
ep̃us/& eugeniꝰ ostien. ep̃us: vt. 7. q. 1. c. hoc
nequaq̃. Item in sardicen. cõcilio præfuit osiꝰ
corduben. ep̃us/& vincẽtius capuanus ep̃s/
& ianuarius beneuentan. & calepodius nea-
politanꝰ, sanctę romanæ ecclesiæ legati: vt in
c. prima anotatio. §. quarta. 16. di. Item adria
nus papa in. 8. synodo misit ad præsidendum
in eadẽ donatum ep̃m ostien. & stephanum
neophesinũ ep̃m/& marinũ diaconũ sãctę ro
manę ecclesię: vt. 63. di. c. adrianus el. 1. Itẽ in
carthaginen. concilio præfuit faustinus lega-
tus romanæ ecclesiæ. Item in calcedonen. si-
militer alii. ¶ Ex quibus apparet papam posse
nuncios præsidentes mittere ad concilium tẽ
turos eius locum si ipsemet nolit interesse,
& quos & quot voluerit pro suo arbitrio.

¶ Tertii libri finis.

A DOMINICI IACO- C
BATII CARDINALIS SANCTI CLEMENTIS: DE CONCILIO LIBER QVARTVS.

¶ Quando congregandum sit concilium. Arti. 1.

IDIMVS QVIS congreget concilium: sequitur videre quãdo debeat cõcilium cõgregari. Et in hoc aduertendũ est: quia istud potest dupliciter capi: videlicet qñ debeat cõgregari cõcilium/ id est quo tempore, vel quando id est ex quibus causis debeat congregari. ¶ Et quo ad primum quando debeat congregari: si loquimur in synodalibus episcoporum & prouincialibus conciliis, hoc planũ est per plura iura. 18. di. & notatur in. c. graue de præben. & ibi tex. & in. c. sicut olim de accusa. & gregorius in registro li. 3. c. 9.

B ¶ De generali concilio non reperio determinatum a iure certum tempus: in concilio tamen constantien. fuit statutum in. 39. sessione de anno domini. 1417. die. 9. mẽsis octobris in. c. frequens/ ꝙ primum a fine illius cõcilii in quinquennium immediate sequens, secundum vero a fine illius immediate sequentis concilii in septennium, & deinceps de decennio in decennium perpetuo celebretur. Et hoc idem tempus fuit per approbationem d. cap. frequens statutum in basilien. concilio.

¶ Et cum oratores henrici regis franciæ & angliæ missi ad martinum quintum de anno domini. 1425. die. 27. mẽsis nouembris/ anno. 8. pontificatus eius, propositis quibusdam coram eodem martino (qui fuerat creatus papa in concilio constantien.) inter cætera petissent abbreuiari tempus septennii ad congregandum concilium statutum in concilio constantien. ad annũ, & congregari basileæ pro reformanda ecclesia in capite & in membris: respondit martinus oratoribus per verba infrascripta. Quoniã in sermõibus vestris dixistis de reformatione in capite & in mẽbris, certi reddimur ꝙ non intelligitis de capite christo: restat igitur vt de persona nostra loquuti fueritis. ad quod dicimus ꝙ licet sit rex vel princeps quantũcunq; magnus, ipsum tamẽ manet necessitas obsequendi non authoritas imperandi: quibus non obstantibus contenti sumus nedum ad postulationẽ tanti regis sed ad aduisationem cuiuslibet boni christiani quãtumcunq; parui/ in quo deformati sumus reformare nosipsos: & vos ambasiatores rogamus vt de reformationibus nostris si quas videtis/ nos aduisare velitis, vt de vobis reformationẽ debitam faciamus. scimus nos ex fragilitate humana posse peccare: sed confidimus in misericordia diuina ꝙ dolum & latam culpã semper a nobis abesse constabit. ¶ Item fuerunt in respõsione allegatæ causæ cur non erat expediens tũc concilium fieri. primo quia tempus concilii fuerat in concilio ordinatum: & si aliter fuisset statutum / potuisset præbere dissensionis occasionẽ. item propter diuersitates principũ, D item propter contemptum sedis apostolicæ. Ex quibus & aliis causis videbatur ꝙ concilium tunc non erat sedaturum errores: imo verisimiliter nouum morbum & forsan incurabilem pariturum. Quibus non obstan. idem martinus conclusit se semper paratum & vacare debitæ ac optatæ reformationi ecclesiæ/ & concilium tempore suo cõuocare. ¶ Simile fere responsum reperio factum per sixtum quartũ oratoribus regis franciæ, missis contemplatione laurentii medices tempore belli inter eccclesiam romanam & florentinos.

¶ Ex quibus videtur ostendi ꝙ non sit determinatum tempus ad congregandum concilium generale a iure statutum. Quod etiam maxime ostenditur ex registro gregorii septimi, qui scribens sicardo aquileien. episcopo, narratis quibusdam excessibus tam principũ ꝙ sacerdotum qui ecclesiam christi sponsam omni irreuerentia conculcantes quasi vilem ancillam opprimebant, proinde conciliũ. 9. kal. februa. indictione. 12, romæ indixit congregandum in prima hebdomada quadragesimæ sequentis/ vt tanto periculo occurreret: adhortans eum vt in termino cõcilii adesset

A cum suis suffraganeis episcopis. Et sic postea eodem anno. 5. Kal. septemb. indictione. 12. In principio secundi libri scribit vniuersis episcopis & abbatibus britanniæ monēs eos ad conueniendum, vt cum frequentia aliorum eiusdem ordinis quę suæ dispensationis & christianæ religionis ordo requireret exequi valeret: narrans quomodo in maligno mundus positus erat, & quomodo ad hoc mater ecclesia inuitabat, cum plura tempora illa aduersus eos diabolicæ fraudis arma demōstrarent & bella prorupisse. quod concilium indixit tenendū secunda hebdomada quadragesimæ futuræ: & sic sex mensibus vel circa assignatis ad interessendum. Ex quo etiā apparet ꝙ eodem anno quo concilium tenuerat in laterano/ indixit aliud concilium tenendum in futuro anno romæ. Et sic apparet ꝙ non erat certum tempus statutum ad concilium tenendum: sed erat in arbitrio papæ/ prout necessitas exigebat. Et aduertēdum est ꝙ causa cur fuerit in primo concilio præfixū tam breue tempus ad comparendum, est vt arbitror quia illud concilium non fuit generale ex toto orbe/ sed tantū cum prælatis italię: vt patet ex alia eius epistola sequenti scripta episcopis mediolanen. ecclesiæ suffraganeis: videlicet brixien. cremonen. bergamen.
B lauden. nouarien. hipporigien. taurinen. alben. asten. aquen. terdonen. & cæteris quibusdam. In quo concilio inter cætera ibi gesta/ excommunicauit & anathematizauit robertum giuscardum ducē apuliæ & calabriæ atq; sicilię/ cum omnibus fautoribus quousq; resipiscerent.

¶ Sed certe si considerētur verba illius sequētis breuis directi supradictis episcopis, ibi ostenditur ꝙ erat præfixum tempus vnius anni: & ꝙ de anno in annū debebat teneri. Cuius verba sunt hæc. non incognitū vobis esse credimus in romana ecclesia iandudum constitutum esse vt per singulos annos ad decorem & vtilitatē sanctæ ecclesiæ generale concilium apud sedem apostolicam sit tenēdum. Ex quibus verbis depræhenditur ꝙ singulis annis debet teneri concilium generale. quod patet, quia idē gregorius reperitur tenuisse conciliū de anno in annum. ℣ Sed potest responderi ꝙ illa fuerunt concilia non de vniuerso orbe: sed vel de eius patriarchio (vt supra dictum est) vel de prælatis italiæ/ qui poterant singulis annis visitare limina apostolorum. Alioquin fuisset impossibile vt prælati longe vltra montes constituti possent venire singulis annis & redire. & illa etiam concilia quæ erant non de vniuerso orbe/ appellantur generalia: vt supra dictū est. ℣ Sed obstat: quia idem gregorius in eodem libro ad eadem cōcilia aliquando inuitat etiam prælatos vltra montes: vt patet in eodem libro registri in primo breui secundi libri, quod dirigitur omnibus episcopis & abbatibus brità- C
niæ. Ad quod potest responderi ꝙ licet aliquando inuitaret aliquos vltra montes, nō tamen vniuersaliter omnes in singulis conciliis de anno in annum: sed aliquando vnius patriæ aliquando alterius/ prout videbat expedire: ex quo non erant concilia in quibus tractaretur de fide sed tantum de reformatione morum. vnde illos vocabat quos videbat indigere reformatione. Et probatur potius ꝙ arbitrarium est tempus ad tenendum concilium generale de vniuerso orbe: sed concilium patriarchii papæ (siue non de vniuerso orbe) debet teneri de anno in annum. Et dicendū est ꝙ illud fuit in illa feruentia boni: postea non ita de anno in annum sed pro arbitrio papæ.

¶ Sed postea per dictam constitutionem frequens (in qua etiā dicitur liceat summo pontifici de fratrum suorum sanctæ romanæ ecclesię cardinalium consilio terminū ob emergentes forte casus abbreuiare, sed nullatenus prorogetur) fuit statutum tempus ad tenendum concilium de decennio in decennium. D
In qua etiam statuitur ob emergentes casus licere pontifici locū pro concilio celebrando assignatum de fratrum suorum consilio mutare. Et in. 44. sessione eiusdem constantien. concilii pro loco proxime tunc futuri cōcilii fuit deputata & assignata ciuitas papiensis. & ibi ante lapsum quinquennium cœptum est celebrari: deinde vero translatum est in ciuitatem senen. & in d. ciuitate senensi vt volunt pragmatici/ ciuitas basilien. fuit assignata & electa pro concilio ineūdo post septennium: allegantes hoc constare per publicum instrumentū celebratū senis anno domini. 1424. pontificatus martini quinti anno septimo/ & die. 19. februa. de quo etiam patet in prima sessione illius concilii basilien. Et ibi inseritur tenor bullæ martini directæ petro archiepiscopo cretensi/ & iacobo archiepiscopo spoletano/ & petro abbati de rosatio/ & leonardo de florentia generali prædicatorum, quos mittebat papiam pro celebrando concilio iuxta ordinationem in concilio constantien. factam. Quibus data fuit facultas illud

A transferendi prorogandi mutandi & dissol,
uendi:& in alia ciuitate ad quā transferri vo
luissent continuandi tenendi & celebrandi:
& locum pro alio futuro concilio inde ad se,
ptennium celebrando nominandi deputan,
di & assignandi. Per quos pręsidentes dicitur
locus basilien. deputatus & per deputatos na
tionum(italicæ/gallicanæ/germanicæ & an,
glicanæ)confirmatus. ¶ Similiter inseritur a,
lia bulla martini:in qua deputat iulianū car,
dinalem sancti angeli legatum sedis aposto,
licæ ad ciuitatem basilien. quā asserit deputa
tam pro concilio ineūdo antea in ciuitate se,
nen. & φ quia propter notoriā ægritudinem
interesse non poterat/ eundem mittebat pro
reformatione pace & sedandis hæresibus.
Vbi idem cardinalis postea per literas euge,
nii(qui successerat interim in pontificatum)
declarauit ibidem esse cōcilium celebrandū.
¶ Deinde ex basilea translatum est bononiā,
deinde ferrariam,deinde ex ferraria florentiā
per eugenium quartum/vbi interfuit. quod
colligitur ex dictis abbatis in suis allegatio,
nibus factis in dicto concilio contra eugeni,
um,& legitur in gestis dicti concilii basilien.
in tertia bulla eugenii inserta in gestis dicti
concilii basilien.

B ¶ Quinimo quantum potest colligi/ etiam
dicta constitutio frequens non fuit obserua,
ta de tempore martini: quia licet fuerit infra
quinquennium celebrari inchoatum conci,
lium papię post finitum concilium constan,
tiæ & deinde senis,protractum tamen fuit vl
tra quinquēniū:quia a.1417.vsq; ad.1424.
Item supradicti oratores in sua petitione de
abbreuiando tempus concilii/ & de congre,
gando basileæ(qui petebant tempus septen,
nii a concilio senensi in basilien. abbreuiari)
non fuerunt exauditi:vt supra patet. Item tē,
pore eugenii similiter: quia cōcilium basileæ
(quod magis fuit conciliabulum/vt infra di
co)non fuit dissolutum ante annum.1438.
de quo anno fuit in illo cōcilio priuatus eu,
genius nono Kalen.febru. Et sic nunq̄ repe,
riuntur obseruata interstitia temporum sta,
tuta in.d.c.frequens. ¶ Nec etiam a tempore
eugenii citra:quia ab illo tempore non repe
ritur celebratum aliquod concilium.& sic vi
detur φ dicta constitutio non fuerit vsu rece
pta circa tempus celebrandi concilium, & φ
abierit in desuetudinem. Facit tex. & quæ ibi
dicuntur in.c.1.de treuga & pa. & maxime
quia non habet decretum irritans. Ad quod
facit quod dicit archi. & alii in. c. cum de be,
neficio de præben.in.6.& quæ dicuntur in.l.
de quibus.ff.de.ll. Facit quod dicitur in.§. le C
ges.4.di.& domi.in summa.xi.di.
¶ Sed obstat præmissis: quia costitutio illa
vult φ concilia hoc ordine celebrētur: videli
cet primum a fine illius concilii constantien.
in quinquenniū immediate sequens/ secūdū
vero a fine illius immediate sequentis cōcilii
in septēniū/ & deinceps de decēnio in decen
niū perpetuo.ex quo videtur φ illius vigore
duo præcipiātur:celebrari cōciliū & celebra
ri certo tēpore. Vnde si non sit celebratum in
tēpore,videtur φ omnino debeat celebrari.l.
celsus.ff.de arbi.c. cū dilecti de dolo & cōtu.
quia authoritas constitutionis repræsentatur
in vtroq; mandato. Vnde sequitur φ siue cō,
cilium fuerit celebratum in tempore assigna
to siue post tempus antequam papa mutaue
rit voluntatem/debet dici celebratum autho
ritate papæ & mandato eius si aliquando au
thoritas papæ intercessit de concilio celebrā,
do.d.c.cum dilecti.& in.c.quo iure.8.di.&.c.
cum super de offi. delega. &.c. vlti. de resti.
spoli. ¶ Vnde dico φ licet respectu temporis
celebrandi cōcilii (videlicet inquantum vult
φ celebretur de decennio in decennium/ &
quòd nequeat prorogari)possit dici abisse,in D
desuetudinē/vel φ non fuerit recepta: tamen
ratione actus gerendi.1.concilium celebran,
di/non videtur sublata. nec circa alia: videli,
cet circa mutationem loci & abbreuiationē
tēporis,vbi eueniret casus φ hodie celebra,
ret cōciliū & aliud subsequēter ante lapsum
decennii per abbreuiationem factam per pa
pā. Et ad hoc facit quod dicit vincētius & re,
fertanto. de bu. in ca. ex parte de consti. φ
ex non obseruantia constitutionis non tol,
litur constitutio. ideo si vacat aliquo tempo,
re beneficium/ & numerus canonicorū non
impletur, per hoc non tollitur statutum de
numero taxato. Et bar. in proœ.ff.§. & an,
tea.vbi dicit φ ex eo φ nullus vtitur lege/nō
propterea lex tollitur. & idem bar. post cy. in
l.fi.C.de iure do. impe. Idem ioan. an.in. c.
ioannes de cle. coniuga. Et per non vsum
præsentandi/non perditur quasi possessio iu
rispatronatus. calde. consilio.15. de iurepa,
tro.& multa similia possunt adduci. Vnde ex
his non videtur in totum sublata dicta con,
stitutio frequens/sed solum inquantum fuit
contrauentum. Vnde videtur φ nō recte eu,
genius impugnabat concilium basiliense,ar,
guens ex lapsu septennii statuti in dicto ca.
frequens/φ non debebat teneri cōcilium ba,

A filex, quia non videbatur sublata constitutio respectu concilii celebrandi/ licet nõ esset in tempore congregatum: maxime ex quo prętendebatur causa pro sedãda hæresi/ & fuerat requisitus vt congregaret vel vt authorizaret, Nec etiam ratione deficientis authoritatis eius: quia vt allegabatur affuerat legatus de latere missus per martinum quintum / tẽpore cuius concilium sumpserat initiũ: qui legatus postea per eugeniũ quartũ licet post lapsum dicti termini fuerat confirmatus. cuius legati authoritate potuit concilium congregari: vt in. §. porro, 3. di. & per archi. 17. di. in summa. Et plura alia adducit abb. in illis suis reportatis pro iustificatione concilii basilien. & quia nimis subtiliter allegauerat, noluit eugenius vnquàm eum recipere in gratiam.

ED PRO INTELlectu illius cõstitutiõis quęro: vtrum cum ipsa vult ꝙ primũ cõciliũ in quinquenniũ a fine constantiensis & secũdum in septennium & postera de decennio in decennium celebrentur (subiungens vt sic per quandam continuationem/ semper aut concilium vigeat aut per termini pendentiam expectetur) sensus eius sit, quòd statim post concilium primum finitum B possit secundum inchoari & finito secundo tertium, ita ꝙ semper concilium vigeat: vel ꝙ vno termino durante possit aliud concilium inchoari expediendum tempore sequenti.

¶ Et de vtroꝗ videtur dicendum ꝙ sic: quia ad rationem alternatiuæ sufficit alteram partem esse veram. l. si is qui ducenta. ff. de rebus dubiis. l. hæc verba ille. ff. de verb. sig. Sed sic est ꝙ in constitutione dicitur alternatiue per quandam continuationem semper aut concilium vigeat aut per termini pendentiam expectetur, vt sic sit sensus ꝙ satis sit vel ꝙ concilium vigeat vel ꝙ expectetur: quia natura alternatiuæ est ꝙ altero sublato ponit alterum d. l. hæc verba. Sed si post finitum primum inchoetur secundum, tunc per cõtinuationem semper conciliũ viget, ergo videtur satisfactũ cõstitutioni. c. frequẽs. ¶ Et iste intellectus videtur cõuenire ad illud quod factũ legimus in cõcilio calcedonensi. vbi apparet in prooemio ipsius libri ꝙ vigente adhuc concilio in nicea / imperatores valentinianus & martianus adhortantur patres ire in calcedonen. ciuitatem, vt ea quæ de sancta & orthodoxa fide a sanctis patribus definita erant confirma C rẽt, ne diutius orthodoxorum multitudo diuersis modis errando seduceretur.

¶ Sed inspicienti verba cõstitutionis/ iste nõ videtur verus sensus eius: quia ex hoc sequeretur ꝙ de vno concilio ad aliud non esset distantia requisita a constitutione. quæ vult ꝙ a primo concilio in quinquennium celebrando sit septennium vsꝗ ad secundi celebrationem, & a secundo concilio in septennium celebrando sit decẽniũ vsꝗ ad tertii celebrationem. Sed si vno durante posset aliud inchoari/ non esset integra distantia data a constitutione: & ex hoc sequeretur quædam cõfusio & cumulatio plurium conciliorum seinuicẽ confundentium contra mentem constitutionis. Item similiter in proposito si immediate post finem quinquennii inciperet secundum concilium, non esset aliqua distantia de vno ad aliud/ sed esset continuatio cõcilii. ¶ Item ex hoc sequeretur aliud inconueniens: ꝙ prælati debentes celebrare concilium/ possent eligere partem alternatiuæ quam vellent, & semper concilium tenere vel semper concilium expectare. Et isto modo tenendo/ constitutio non posset dici abisse in desuetudinẽ vel non fuisse vsu recepta: quia sic vel concilium florentinum quod fuit vltimum/ adhuc D duraret per continuationem, vel postꝗ fuit absolutum adhuc duraret tempus cõcilii expectandi/ videlicet decennium: licet sint lapsi sexaginta anni & vltra ꝙ non fuit cõcilium generale celebratum, nisi istud nunc apud lateranum. quod est contra sensum constitutionis: quę vult plura concilia celebrari cum certi temporis distantia. ¶ Item sequeretur aliud inconueniens: ꝙ si post finitum quinquennium / in primo anno septennii celebraretur secundum concilium/ & tertium postea in fine decennii post septennium, tertium concilium non esset celebratum infra decennium a secundo cõcilio sed in. 16. anno post: quod est directe contra mentẽ constitutionis.

¶ POTEST dari alius intellectus ad dictam constitutionem/ vt non ante inchoetur cõcilium ꝗ̃ omnino completum sit tempus: & sic primum non possit inchoari nisi lapso integro quinquennio/ & secundum lapso integro septennio/ & tertium post lapsum decennium. Et tunc alternatiua posita in constitutione resoluitur in coniunctiuam. l. sæpe ff. de ver. sig. videlicet vt sit sensus ꝙ per continuationem semper concilium vigeat & per

termini pendentiā expectetur,succesſiue non
A eodem tempore.& ſic ꝙ prælati celebrent pri
mum concilium in quinquennium: & illo fi
nito expectetur ſecundū vſq; ad ſeptennīū:
& illo ſecundo finito expectetur tertium vſq;
ad decenniū. Et ſic erit mens cōſtitutionis ꝙ
cōtinuatiue ſemper ſit alterū ex duobus/vnū
tamen poſt reliquum:videlicet ꝙ concilium
actu vigeat vel ꝙ ad certum terminum expe
ctetur. vigebit quando celebrabitur: expe-
ctabitur quando illo celebrato & finito/pen-
det tempus ad aliud celebrandum.

¶Et iſtum intellectum reperio tenuiſſe ioā.
milis de brixia aduocatum conſiſtorialem in
quibuſdam reportatis poſt obitū eius reper-
tis & manu ipſius propria ſcriptis:ea ratione
quia illud verbum in ſeptēnium/ intelligitur
ſcilicet finitum: quia obligatus ad aliquid fa-
ciendum infra certum tempus/ non tenetur
illud facere niſi in fine illius tempóris. ff. de
condi.& demon.l.non putabam.&.l.ſi in an-
nos,& notat bar.in.l.qui hoc anno.ff. de ver.
obli.& bal.in.l.1. C.quādo dies legati cedat.
Notat hoc ioan. an. in.c. in ſingulis/de ſtatu
mona. vbi dicit ꝙ ſi concilium debet celebra
ri de triennio in triennium/intelligitur ꝙ ſe-
cundum concilium diſtet a fine primi conci-
B lii per triennium;ita ꝙ ſecundum concilium
non poterit celebrari ante completum trien-
nium computandum a fine primi concilii.Et
ita allegat anto.de butrio in.d.ca.in ſingulis.
& hunc intellectum dicit fuiſſe approbatum
in concilio papien . ibi inchoato & finito ſe-
nis.quod inchoatum eſt poſt quinquēnium
completum a fine concilii conſtantien.Ergo
talis intellectus eſt ſeruandus/quem papa ap
probat:argumento.c. quod dilectio de con-
ſan.& affi.& ioā.an.& butrius ibi notāt. Vbi
ponunt alium caſum de ſtatuto paduano di-
ſponēte ꝙ de male ablatis fieret conciliū ſin-
gulis quattuor menſibus: quia de mente ſta-
tuentium eſt ꝙ poſt lapſum quattuor men-
ſiū a fine primi cōcilii computandorū & nō
ante fiat concilium.Et hoc dicit milis demō-
ſtrari per verba dicti.c.frequens,cum dicit ꝙ
ſic per quandam cōtinuationem ſemper aut
concilium vigeat aut per termini pendentiam
expectetur. per quæ verba dicit ꝙ in termi-
no aſſignato ad concilium celebrandum/ vo
luit concilium pendere & expectari debere:
non penderet autem nec expectaretur ſi illo
durante ſecundum cōcilium inchoaretur: er
go clare patet ꝙ ante ſeptennium completū
a fine primi concilii nō potuit concilium in-
choari.⁋ Pro iſto eius intellectu videt̄ facere
illud quod dixi ꝙ oratores petierunt abbre- C
uiari tempus ſeptēnii ad annum:quia ſi tunc
potuiſſet inchoari/ nō petiiſſent abbreuiari:
ergo durāte ſeptēnio vidētes ꝙ nihil poterāt/
hoc petierūt. Et ſimiliter etiā papa martinus
ſic interpretatus eſt,quādo eis denegauit ab-
breuiationē/& voluit expectari vſq; ad poſt
perfectum ſeptennium.

¶Ex iſto intellectu ſequitur ꝙ nunq̄ cōciliū
celebrabitur de decennio in decēnium: quia
ſi poſt completum decēnium debet inchoari
celebratio concilii/& ſic in primo anno ſecū-
di decēnii, tunc erit annus vndecimus: & a-
liud concilium ſequēs celebrabitur in anno
vigeſimoſecūdo,computato priori decēnio.
⁋ Item poſſet ſequi ꝙ cōcilium quod incho
aretur finito primo decennio / & ſic in anno
vndecimo vt dictum eſt, nō perficeretur in-
fra annum/ſed duraret biennio:& ſic incipe-
ret currere aliud decenniū poſt annū duode-
cimū:& ſic anno.13.qui inciperet currere a
fine concilii. Et ſic ſi in alio ſequenti decēnio
debet expectari finis præcedentis decēnii in-
choati in anno.13.deberet expectari integer
annus.23. & aliud concilium inchoandum
deberet incipi anno.24.computando a prin
cipio decennii præcedētis,& ſi ſimiliter iſtud D
ſequens concilium alterius decennii de anno
vigeſimoquarto/duraret biennio, deberet in
cipi tertium tertii decennii anno.37.& ſic de
ſingulis. Vnde non ſatisfieret conſtitutioni
volenti ꝙ quolibet decennio reperiatur cele-
bratum vnum concilium:quia ſic intelligen
do ſemper poſtponitur de tempore.& maxi-
me quia plerunq; cōcilia durant etiam in triē
nium & vltra anteq̄ diſſoluantur: vt patet in
cōcilio conſtantien. quod incœpit anno do-
mini.1414.quinta nouembris, & finitū eſt
anno domini.1418. vigeſimaſecunda apri-
lis.& in conciliabulo baſileæ,quod durauit fe
re ſeptennio:inchoatū eſt enim.1431.ſepti-
ma decēbris,& finitū eſt.1438.octauo kal.
aprilis.⁋ Item ſequitur aliud ꝙ tempus decē
nii nunq̄ videretur aſſignatum ad cōcilium
celebrandū:ſed eſſet aſſignatum ad expectā-
dum,ex quo ante lapſum integri decēnii nō
poteſt aliud inchoari. ⁋ Item poſſet ſequi vt
experientia demonſtrat ꝙ non congrega-
retur in primo anno poſt lapſum primi de-
cennii/quod totum cedit ad expectandum &
quieſcēdum:quia oportet habere tempus ad
colligendas ſarcinulas. Ad hoc facit quod
dicitur in.c.pōderet.50.di.& in.c.cupiētes in

A prin.in verbo infra mēsem de elec.in.6.dicit tex.in.l.ab hostibus.ff.ex quibus causis ma- io. Et sic inter tempus congregandi cōcilii & tenendi concilii posset esse tāta dilatio ꝙ nō solum in decimo nō celebraretur sed nec in 15.anno/propter difficultates quę occurrūt, maxime prælatis longe distantibus. ¶ Et ex hoc sequeretur aliud ꝙ illud quod supra dixi de inobseruantia constitutionis frequēs tam in concilio senensi q̄ in conciliabulo basilien si/quo ad tempus non esset verum:quia secū dum istum intellectum satis videretur obser uata & recepta,quia adhuc penderet tempus ad celebrandum concilium.

¶ SED in contrarium videtur ꝙ sensus ip sius constitutionis sit ꝙ primum concilium post cōstantiense celebrari debeat intra illud quinquennium/ & secundum intra sequens septennium/ & tertium sequens intra decen- nium / & sic deinceps de decennio in decen- nium:ita ꝙ semper in quolibet decennio re- periatur concilium celebratum/ nec ad cele- brandum debeat expectari ꝙ totum decēniū labat. Ad hoc facit ꝙ ex natura illius dictio- nis in(quæ importat actum debere intra tē- pus expediri)hoc demonstrari videtur.l.si in annos.ff.de condi.& demonstra.l.1.§.in flu- mine.ff.de fluminibus &.l.1.§.deinde.ff.de

B cloacis.& vide ordra.consi.49.in.4.col. ¶ Et licet bar.in.l.gallus. §.ille casus/ voluerit ꝙ quando dictio in adiicitur tempori in accusa tiuo significet extra tēpus per.l.si cui legetur ff.de lega.1.tamē illud procedit eo respectu an in principio vel in fine temporis debeatur, in hoc autem non discordat siue in ablatiuo siue in accusatiuo adiiciatur ꝙ semper signifi cat intrinseceitatem/ vt illud quod disponitur comprehendatur in aliqua parte temporis & non post tempus: vt in. l. eum qui Kalendis ff.de verb.ob.voluit bal.in ru.ff.sol.matri.& areti.in.d.§.ille casus allegat dictā.l.si in an- nos.Quod est verū etiā si dictio in adiicetē præterito tēpori: vt voluit.alexan.in.d.§.ille casus, improbando ioan. de immola. Et li- cet innocen.in ca.propter sterilitatem de lo- ca.exponat.d.l.si in annos.10.id est post an- nos.10.tamen paul.de castro declarando illā l.dicit ꝙ vltima die debetur:& potest dici sa- tis post/ex quo lapsi sunt.10.anni. Et ꝙ infra tempus debeat actus expediri, tex.est elegās in.l.1.§.si intra.ff.de successorio edicto : qui parificat siue dicatur in cētesimum diem siue intra centesimū diem. ¶ Itē considero ꝙ ver ba constitutionis dicunt ꝙ generalia cōcilia debeant celebrari in quinquennium/septen- C nium &c.si autem labitur integrū quinquē- niū vel septēnium &c.non dicitur celebratū conciliū in septenniū:quia verbum celebrē- tur denotat perfectionē explicationis actus/ vt infra illud tempus sit perfectum conciliū. Et hoc etiam ostendunt illa verba vt sic per quādam continuationē semper aut concliū vigeat aut per termini pendentiam expecte- tur,quem terminum liceat summo pontifici abbreuiare sed nullatenus prorogetur.proro gari autem non dicitur aliquid post finitum tēpus/sed cum adhuc tēpus durat. l. sed & si manēte.ff.de preca.l.dies cautioni.ff.de dam. infec.¶ Item si intelligitur ꝙ post posset cele brari concilium,tempus satis diceretur pro- rogatum / cuius contrarium ostendit dictio nullatenus:quę nihil aliud importat q̄ ꝙ per nullū modū & per nullā viā.Facit glo.in ver bo nullatenus/in cle.vt ii qui de æta.& quali. ioā.de ana.in.c.ga frustra de vsu.& glo.in ver bo nullatenus in cle.1.de seq.poss.& fruc.

¶ Non obstat quod dicit ioau.an.in.c.cum singulis:cuius verba sunt. non putarem suffi cere in fine primi triennii facere vnum capi- tulum prouinciale & statim in principio se- cundi triennii facere aliud:quia id potius es- set facere capitula de sexto anno in sextū an- D num q̄ de triennio in triennium:& multo tē pore posset sic tardari ordinis reformatio. Vnde potius videtur facere pro eo quod di- co q̄ contra:quia apparet velle ꝙ in quolibet triennio reperiatur fieri vnum capitulum.Et sic etiam dico ꝙ non sufficit in fine vnius de- cenni fieri vnum concilium / & in principio alterius aliud : quia expectādo postea ad finē alterius sequentis decennii/esset facere conci lium de.20.annis in.20.annos : nec reperi- retur concilium celebratum infra decenniū/ vt est mens cōstitutionis.Quinimo si sic in- telligeretur,esset facere fraudē legi:quę non sine mysterio dicit de decennio in decenniū, sed ad ostendendum distantiam vnius conci lii ab alio.Et ita ex hoc impugno primū in- tellectum.¶ Non obstant iura quæ pro eo al legantur sonantia ꝙ obligatus ad aliquid fa- ciendum infra tempus certum / non tenetur illud facere nisi in fine temporis: quia fateor. Et hoc facit potius pro q̄ contra:quia si in fi- ne temporis,ergo intra tēpus decennii sed in fine decēnii:vt satis habitū est ex dictis.d.§. ille casus. Probant ergo iura quæ allegat ꝙ concilium debet celebrari in fine decēnii.Et hoc videt satis æquū,vt in principio decēnii expectetur

A expectetur concilium per tpis pendẽtiam/& in fine decẽnii intra tũ decenniũ inchoeť & celebretur & vigeat cõcilium. ꝟ Pro ista opinione vide omnino quod not.do. in proposito in.c.propter el primo. 18.di.vbi dicit ꝙ qñ est actus successiuus, nõ videtur a lege tẽpus assignatum ad finiendum sed inchoandum. allegat cle.sicut de appel.

¶ Et si vis tenere ꝙ lapso integro decemnio statim debeat inchoari & teneri conciliũ / & illo concilio absoluto incipiat currere aliud secundum decennium / & secundo decẽnio finito statim inchoetur aliud cõciliũ/quo absoluto similiter incipiat currere tertium decẽnium, ita ꝙ semper conciliũ vigeat vel expecteť: q̃uis verba videãtur repugnare(quæ volunt ꝙ ilico finito vno decẽnio in quo est celebratũ conciliũ debeat incipere aliud decẽnium ad expectandũ & celebrandũ concilium/per illa verba de decẽnio in decẽnium) tamen si vis impropriare literam, potes dicere ꝙ intelligitur de decẽnio finito in decennium finitum. l. si filiofa. §. si vir in quinquẽnium, ff. solu. matri. Nec peccabis in spiritum sanctum quẽcumꝙ intellectum teneas: quia quilibet intellectus tendit ad satisfaciendum constitutioni, cuius mens fuit ꝙ ordinato certo tpe concilium teneatur. Item concedi etiã
B posset ꝙ si tempus quo conciliũ viget protẽderetur vltra decẽnium(puta si concilium inceptum celebrari in vltimo anno præcedẽtis decẽnii duraret adhuc vltra biẽnium) tẽpus decẽnii inciperet currere post illud biẽnium quo vltra decẽnium finitum esset cõcilium: quia in constitutione nõ est præfinitũ tẽpus ad finiendum/siue post inchoatũ cõcilium quanto tempore debeant durare sessiones. Facit quod dicit do. vbi supra. ꝟ Et secũdum istos intellectus etiam cõcluditur ꝙ cõstitutio ipsa quo ad præfixum in ea tempus/ non fuit recepta & abiit in desuetudinẽ: vt supra dictum est.

ADDE tamen prædictis ꝙ vt cesset suprascripta difficultas/fuit declaratũ in concilio basiliensi in vndecima sessione / si tenenda est (non illius authoritate, sed quia opportune prouidisset vel propter concordiam subsecutam) ꝙ verbum illud in decennium in prædicta constitutione positum / intelligi debeat vt decennium totaliter compleatur / & eo integre completo extunc facultatem concilii generalis celebrandi incipere, & si casu aliquo contingat eos qui in conciliis generalibus interesse tenen- C tur in principio temporis non aduenire/ declarat non propterea dictam concilii celebrãdi facultatem expirare: sed vt q̃ primum cõmode fieri poterit celebretur. Ne autem diu differri possit, statuit vt per viginti dies ante prædictum decennii tempus completum / vel aliud si forsan ex causa per concilium præfigi contingat, romanus pontifex per se vel legatum aut legatos suos/necnon archiepiscopus in cuius prouincia vel diœcesi fuerit concilium celebrãdum/ & omnes prælati vicini loco celebrationis concilii per quattuor dictas vulgares, cessante impedimento canonico in propriis personis / vel eo obsistente per viros idoneos ad hoc vicarios constitutos adesse teneantur / vt de loci dispositione & aliis præparatoriis concilii valeant habere tractatum. Die autem inchoationis concilii generalis præfinita, ii qui ibidem fuerint/ missam de sancto spiritu solenniter celebrent: & concilium ex eo die stabilitum & inchoatum esse efficaciter censeatur. Verum propter multas necessitates quæ contingere possunt venientibus ad concilium, exhortatur dicta synodus eos qui tunc præsentes fuerint/ vt ad ardua negocia cõcludenda nisi decenti expectatione absentium moderata con D gruo interuallo temporis nõ procedant: sed sic diuino timore præuio procedaň in cũctis cũ debita grauitate/ sicut tãta magnitudo negociorũ vniuersalis eccl'iæ exigit & requirit.

¶ Ex qb⁹ causis cõgregãdũ sit cõci. Arti. 2.

VIDIMVS DE tempore tenendi concilii: videam⁹ nunc ex quibus causis concilium debeat congregari. Et in hoc dicendũ est ꝙ generalia concilia non pro leuibus sed grauissimis & arduis causis congreganda sunt: non enim de facili prælati a suis ecclesiis euocandi & fatigandi sunt, debent enim esse causæ quæ habeant dubium quod concernat vniuersalem & totam ecclesiam: vt aliquid dixi supra in illo articulo ad quem spectet congregare concilium, & infra latius dicam.

¶ Et in hoc crederem considerandum: quia aut concilium est congregandum contra papam. Et in hoc dico/ primo posse congregari in causa hæresis quando papa dicitur hæ-

A reticus: vt in. c. si papa. 40. di. & glo. in ca. si quis pecunia. 79. di. & c. in fidei de hære. in 6. per doc. & anto. in. c. fraternitatis in primo notabili de hære. albericus in ru. C. de hære. vbi ponit plenas remissiones. 17. di. §. hinc etiam. & cardinalis cōsi. 150. in. 4. arti. innocē. in. c. ex parte de verbo. sig. Quod intelligit cardi. de turre cre. & cardinalis alexan. in. c. nunc autem. 21. di. etiam si non esset aperta hæresis sed esset tale crimen quod apparenter saperet hæresim: quia ex hoc poterit concilium congregari. De quo in. d. c. in fidei: & latius dico infra in articulo an possit papa accusari de hæresi.

¶ Item secundo ratione schismatis tollendi: sicut fuit concilium constantinopolitanum octauum. 300. episcoporum. vbi sublatum est schisma ignatii & fotii: & restituto ignatio fotius anathematizatus. Similiter vt legitur in historia ecclesiastica / in concilio romæ celebrato sedatum est schisma secundum inter vrsinum & damasum. vbi depulso vrsino & in episcopum neapolitanum promoto / confirmatus est in apostolica sede damasus. Similiter legitur de schismate quarto / inter symmachum papam & laurentium sublato prima vice per compro-
B missum factum in theodoricum regem gothorum: qui rauennæ residens auditis partium legatis / pro symmacho pronunciauit, & laurentius pronunciatus est nuceriæ episcopus. Postmodum exorto de nouo schismate inter eosdem & manu armata symmacho spoliato, & hoc sopitum est per concilium / restituto symmacho & laurētio eiecto: vt in. c. symmachus, alias. c. nos si incōpetenter / in. §. itē symmachus. 2. q. 7. & in. §. hic ēt 17. di. & dixi supra in articulo ad quē spectet cōgregatio qñ inter duos est cōtentio de papatu. Similiter aliud septimum schisma sedatum est per concilium approbato zenone & reprobatis theodoro & petro cum eo contendentibus. Similiter in tertio schismate inter bonifacium papam primum & eulalium antipapam: approbatus est bonifacius & eiectus eulalius in nepesinum episcopum promotus per honorium imperatorem. Similiter in. 16. schismate inter benedictum papam nonum / & quendam ioannem vocatum syluestrum. 3. amotum & vi eiectum quia antipapa erat. Post hoc aliud schisma inter gregorium papam. 6. qui præfato benedicto surrogatus est / & inter quendam alium quem ipse gregorius in admini- C
strationē spiritualium sibi substituerat / & inter quēdam alium qui contra hos duos cōtendebat, sedatum est per henricum imperatorem secundum: qui congregato concilio & illis amotis clementem. 2. pontificem creari curauit. Et similiter factum est cum esset cōtentio inter leonē quintū & christophorū: & leone in carcere turpiter mortuo ac eiecto christophoro / elect[9] fuit sergius. 2. vt ponit alex. in. d. c. si duo. 79. di. Simile legitur in gestis concilii constantien. vbi sedatum est schisma antiquatum inter tres contendentes vt dixi supra. & fuerunt priuati duo videlicet ioannes. 23. & benedictus. 13. & gregorius 12. cessit: & assumptus est martinus quintus. Et de istis schismatibus sedatis vide infra vbi connumerantur remedia ad tollendum schisma / post quæstionem ex quibus causis possit papa deponi. Et hoc voluit abbas in d. c. licet de elec. ꝙ conciliū propter schisma debet congregari: & latius egidius in. c. in fidei in. 42. char. cum refert conclusiones domini pampilonen. in. 9. conclusione de hære. in. 6. & petrus de ancha. in. 8. quæstione sui tractatus. Quamuis dn̄s anto. in dicto. c. licet videatur velle per illum tex. ꝙ non po- D
test congregari conciliū propter schisma: vt refert abb. ibi in. 3. col. qui dicit ꝙ contrarium est verum. Pro quo dicit esse casum in c. si duo. 79. di. ad quod dicit sæpi[9] pisis & cōstantiæ in conciliis fuisse illum tex. allegatū.

¶ Item tertio congregatur quando agitur causa papatus: quod potest contingere pluribus modis, vt si diceretur electio nulla i vt de elec. licet. Vel si papa diceretur intrusus / nūꝗ̄ electus vel apostaticus: vt in. c. si quis pecunia. 79. di. Vel si essent duo electi: vt in. c. si duo. 79. di. & probatur. 2. q. 7. c. nos si incompetenter. §. item symmachus. Vel si electio non esset facta a duabus partibus: vt dicit ibi glo. & doc. post egidium bella mera: & quilibet gereret se pro papa. Ad quem casum trahunt doc. illum tex. ꝗuis adhuc non esset tex. in. c. licet de elec. quod ponit ibi cardinalis in 3. col. 3. quæsiti. Vel si diceret electio facta per impressionem: sicut fuit tempore vrbani sexti: vt ponit bal. in. l. 1. C. si quis aliquē testa. prohi. & in. c. quia propter de elec. & in constitutione frequens / facta in concilio constātien. in. §. qui vero. Vel si renunciasset papatui / & cum cardinales vellent procedere ad alterius electionem vel alium elegissent

A negaret se renunciasse/& forte quilibet haberet sequelá, túc esset causa congregãdi concilium : vt do . post ioan.an.in.c.1 .de renun. in.6.& in.c.licet per doc.de elec.& bona glo. in.c.non autem.7.q.1. Et quid quando esset notoria resigriatio vtrum tunc cardinales possent procedere ad electionem, vide rosellum in.3 .q.de conci.in.49.char.versi. fateor tamen. & late doc.ibi in.d.c.1 .Vel si per potentiam alicuius principis secularis fuisset assecutus paparum: vt in.di.c. si quis pecunia 79.di.& in.c.in nomine domini.23 .di. ponit bal.in ru.C.si quis aliquem testa. prohi. in.9 .col. ¶ Item posset congregari concilium quando subesset aliqua necessitas ecclesiæ cui verisimiliter prouideri non posset sine concilio & sedes vacaret. Q uòd enim tunc cardinales possint concilium conuocare/est glo.in cle.ne romani de elec. & ponit alex.in.c.synodum.2.col.17.di.ibi in.d.c.1. ponit petrus de monte in sua monarchia in 1.q.de concilio in.2.char.& abb.in.d.c.licet de elec.in.3 .colum.& feli.in.c.super literis in 21.col.de rescrip. ¶ Item congregari potest concilium quando papa vellet se purgare de aliquo crimine de quo esset infamatus: vt legitur de beato damaso.2.q.7.nos circa fi. Et de sixto: vt in.c.mandastis.2.q.4. & in.c.núc
B autem circa fi.21.di.Similiter de leone: vt in c.auditum/ & in.c.omnibus circa fi.2 .q.4. Sed ista congregatio non intelligitur ad deponendum papam, sed de eius voluntate: vt in dictis iuribus.

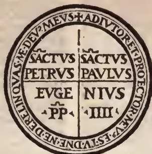
¶ Item quarto cõgregari põt concilium qñ papa committeret tale quid propter quod scãdalizaretur vniuersalis status ecclesiæ & esset incorrigibilis: quia erit sufficiens causa ad cõgregandum concilium. Ad hoc moueor qa posito ꝙ non esset vera illorũ opinio qui voluerũt ꝙ isto casu esset etiã sufficiẽs causa ad eũ deponendum(vt voluit abb.in.c.significasti de elec.& in.c.quotiẽs de simo.& in allegationibus quæ incipiunt quoniã veritas, post glo.in.c.si papa.40.di.& rosel.in sua monarchia: & petrus de ancha.in.4 .quæsito sui tractatus : & ludoui. in pluribus consiliis : de quo dicam infra in quæstione ex quibus causis papa possit in concilio accusari) tamen non sequitur non est causa sufficiens ad deponendum eum, ergo non est sufficiens ad congregandum concilium. Patet quia videmus ꝙ concilium cognoscit de causa electionis papæ: vt in.c.si duo.79.di. & tamen electio spectat ad cardinales.d.c.licet. & valet sententia lata per cõciliũ contra papã quo ad ecclesiam militãtem. Sic etiam dicimus in C matrimonio, nam licet homo non separet quos deus coniunxit.33.q.2.quos deus. ecclesia tamen cognoscit quando dubium est de matrimonio. & posset contingere ꝙ separaret illos quos deus coniunxit/ idest qui legitime erant copulati : & nihilominus valeret talis separatio quo ad ecclesiam militantẽ.cognito tamen de errore / semper reuocabitur talis sententia: quia non transit in rẽ iudicatã: vt in.c.lator/&c.tenor &.c.cõsanguinei de re iudi. Sic in proposito posito ꝙ non possit conciliũ ptiuare papã propter crimẽ scandalizans ecclesiam vniuersalem, tñ non sequitur ꝙ non sit causa sufficiens ad congregandum concilium. Et hunc eundem spiritum habuit alex.in.c.synodum.17.di.in.2. col.

¶ E T si dicatur ista erit inutilis congregatio: quia si papa non velit emendari & concilium non possit eum corrigere, erit frustratoria congregatio / & prælati de vniuerso fatigabuntur incassum. frustra enim expectatur casus cuius euentus nihil sit operaturus. dy. & ioã.an.in regula nullus pluribus/de regu.iur.in.6. Respondetur ꝙ non omnia pro D quibus concilium congregatur / sortiuntur effectum in concilio : vt videmus de gestis concilii florentini vbi sedatum fuit schisma ecclesiæ orientalis & facta vnio ambarum ecclesiarum/romanæ videlicet & orientalis ecclesiæ: vt patet ex bulla eugenii & imperatoris paleologi scripta in græco. cuius originale in græco & latino cum subscriptionibus papæ eugenii & cardinalium & imperatoris & aliorum/habetur in archiuio nostro in basilica beati petri cum sigillo plũbeo papæ & aureo imperatoris: & cuius tenorem hic inserere volui vt sequitur.

EVGENIVS episcopus seruus seruorum dei ad perpetuam rei memoriam. Consentiente ad infrascripta charissimo in christo filio nostro ioanne paleologo romanorum imperatore illustri / & locumtenentibus venerabilium fratrũ nr̃orum pr̃iarcharum/& ceteris orientalẽ ecclesiam repræsentantibus, letentur coeli & exultet terra. Sublatus est enim de medio paries q occidentalem orientalemq; diuidebat ecclesiam: & pax atq; cõcordia rediit, illo angulari lapide christo q fecit vtraq; vnũ/ vinculo for-

A tissimo charitatis & pacis vtrumqꝫ iungente
pariete & perpetuæ vnitatis fœdera copulā⸗
te ac cōtiente. postqꝫ longā mœroris nebulā/
& dissidiū diuturni atrā ingratamqꝫ caliginem
serenū omnib⁹ vnionis optatæ iubar illuxit.
Gaudeat mater ecclesia, quæ filios suos hacte
nus inuicem dissidentes iam videt in vnitatē
pacēqꝫ redisse: & q̄ antea in eorū separatione
amarissime flebat, ex ipsorū mō mira concor
dia cū ineffabili gaudio oīpotenti deo gratias
referat. Cuncti gratulētur fideles vbiqꝫ p or⸗
bē: & q christiano cēsent noīe matri catholi
cę ecclesiæ collætētur. ecce. n. occidētales oriē
talesqꝫ pattres post lōgissimū dissensionis atqꝫ
discordiæ tēpus/ se maris ac terre periculis ex
ponētes oībusqꝫ supatis laboribus, ad hoc sa
crū icumenicum cōcilium desiderio sacratissi
mæ vnionis & antiquæ charitatis redintegrā
dæ gratia/ læti alacresqꝫ cōuenerūt. & intētio⸗
ne sua nequaq̄ frustrati sunt. post lōgam. n.
laboriosamqꝫ indaginē/ tādem spiritussancti
clementia ipsam optatissimā & sanctissimam
vnionē cōsecuti sunt. Quis igitur dignas oī⸗
potētis dei beneficiis gratias referre sufficiat?
quis tantæ diuinę miseratiōis diuitias nō ob⸗
stupescat? cuius vel ferreū pectus tātæ super
næ pietatis magnitudo nō molliat? Sunt ista
B prorsus diuina opa non humanæ fragilitatis
inuēta: atqꝫ ideo eximia cū veneratiōe susci⸗
piēda/ & diuinis laudibus prosequenda. Tibi
laus, tibi gloria tibi, gratiarūactio christe fōs
miarum: qui tm̄ boni spōsæ tuę catholicę ec
clesiæ cōtulisti, atqꝫ in generatiōe nostra tuę
pietatis miracula demōstrasti/ vt enarrēt oēs
mirabilia tua. Magnum siquidē diuinūqꝫ mu
nus nobis deus largitus est: oculisqꝫ vidimus
quod ante nos multi cum valde cupierint as
picere nequiuerunt. Conuenientes enim la⸗
tini & gręci in hac sacrosancta icumenica sy
nodo, magno studio inuicem vsi sunt vt in⸗
ter alia etiam articulus ille de diuina spiri⸗
tussancti processione summa cum diligen⸗
tia & assidua inquisitionē discuteretur. Pro
latis vero testimōiis ex diuinis scripturis/ plu
rimisqꝫ authoritatibus sanctorū doctorū oriē
taliū & occidentalium: aliquibus quidem ex
patre & filio/ quibusdā vero ex patre per filiū
ꝓcedere dicētibus spiritumsanctū, & eandē
intelligentiam aspicientibus oībus sub diuer
sis vocabulis. græci quidem asseruerunt ꝙ id
quod dicunt spiritumsanctum ex patre pro
cedere, nōn hac mente proferunt vt excludāt
filium: sed quia eis videbatur vt aiunt latinos
asserere spiritumsanctū ex patre & filio pro⸗
cedere tanq̄ ex duobus principiis & duabus C
spirationibus, ideo abstinuerunt a dicendo
ꝙ spiritussanctus a patre procedat & filio. La
tini vero affirmauerunt non se hac mente di
cere spiritumsanctum ex patre filioqꝫ proce
dere vt excludant patrem quin sit fons atqꝫ
principium totius deitatis (filii scilicet ac spi⸗
ritussancti) aut ꝙ id ꝙ spiritussanctus pro⸗
cedit ex filio filius a patre non habeat/ siue ꝙ
duo ponant principia seu duas spirationes:
sed vt vnum tantum asserant esse principi⸗
um vnicamqꝫ spirationem spiritussancti/
prout hactenus asseruerunt. Et cum ex his
omnibus vnus & idem eliciatur veritatis sen
sus, tandē in infrascriptā sanctā & deo amabi
lem eodē sensu eadēqꝫ mēte vnionem vnani
miter concordarunt & consenserūt. ¶ In no⸗
mine igitur sanctæ trinitatis patris & filii &
spiritussancti hoc sacro vniuersali approban
te florentino concilio, diffinimus vt hæc fi⸗
dei veritas ab omnibus christianis credatur
& suscipiatur sicqꝫ omnes profiteantur ꝙ spi
ritussanctus ex patre & filio eternaliter est, &
essentiā suam suumqꝫ esse subsistēs habet ex
pr̄e simul & filio/ & ex vtroqꝫ eternaliter tāq̄
ab vno principio & vnica spiratione proce⸗
dit: declarantes ꝙ id quod sancti doc. & pr̄es
dicūt ex patre per filium procedere spiritum D
sanctū, ad hanc intelligentiam tendit vt ꝑ hoc
significetur filiū quoqꝫ esse secundum grecos
quidē cām/ secundū latinos vero principium
subsistentiæ spiritussancti sicut & patrem. Et
quoniam oīa quæ patris sunt/ pater ipse vni⸗
genito filio suo gignendo dedit præter esse
patrem, hoc ipsum ꝙ spiritussanct⁹ procedit
ex filio/ ipse filius a patre eternaliter habet, a
quo etiam eternaliter genitus est. ¶ Diffini⸗
mus insuper explicationē verborum illorū
filioqꝫ/ veritatis declarandæ gratia & imminē
te tunc necessitate licite ac rationabiliter sym
bolo fuisse appositam. Item in azymo siue fer
mētato pane triticeo corpus christi veraciter
confici: sacerdotesqꝫ in altero ipsum dn̄i cor⸗
pus conficere debere/ vnūquēqꝫ scilicet iuxta
suæ ecclesiæ siue occidētalis siue oriētalis cō⸗
suetudinē. ¶ Itē si vere pœnitētes in dei cha⸗
ritate decesserint anteq̄ dignis pœnitētię fru
ctibus de cōmissis satisfecerint & omissis, eo
rū animas pœnis purgatoriis post mortem
purgari: & vt a pœnis huiusmodi releuētur;
prodesse eis fidelium viuorum suffragia (mis
sarū scilicet sacrificia/ orōnes & eleemosynas
& alia pietatis officia) quę a fidelibus pro ali⸗
is fidelibus fieri consueuerunt secundum ec⸗

A clesiæ instituta. Illorūq; animas qui post baptisma susceptum nullam omnino peccati maculam incurrerunt/illas etiam quæ post contractam peccati maculam vel in suis corporibus vel eisdem exutæ corporibus prout superius dictum est sunt purgatæ, in cœlū mox recipi & intueri clare ipsum deum trinum & vnum sicuti est / pro meritorum tamen diuersitate aliam alia perfectius. Illorum autem animas qui in actuali mortali peccato vel solo originali decedunt, mox in infernum descendere pœnis tamen dispa ribus puniendas. ¶ Item diffinimus sanctam appostolicam sedem & romanum pontificem in vniuersum orbem tenere primatum & ipsum pontificem romanum successorem esse beati petri principis apostolorum, & verum christi vicarium/totiusq; ecclesiæ caput/ & omnium christianorum patrem ac docto rem existere, & ipsi in beato petro pascēdi regendi ac gubernandi vniuersalem ecclesiam a domino nostro iesu christo plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam in gestis icumenicorū conciliorum & in sacris canonibus continet. Renouantes insuper ordinem traditum in canonibus cæterorū venerabilium patriarcharum: vt patriarcha constantinopolitanus secundus sit post sanctissimum romanum pontificem, tertius vero alexādrinus, quartus autem antiochenus, & quintus ierosolymitanus: saluis videlicet omnibus priuilegiis & iuribus eorum. Datū florentiæ in sessione publica synodali/solenniter in ecclesia maiori celebrata anno incarnationis dominicę millesimo/quadringentesimo/trigesimonono/pridie nonas iulii, pontificatus nostri anno nono. C

B D

Ego eugenius catholicę ecclesiæ eps ita diffiniens subscripsi.

Ego antonius epus ostiensis cardinalis bononiensis: supradictas diffinitiones veras & catholicas esse affirmo & me illis subscripsi.

Ego branda episcopus portuensis/cardinalis placētinus: suprascriptas diffinitiōes veras & catholicas esse affirmo & me illis subscripsi.

Ego. N. tituli sanctę crucis presbyter cardinalis, suprascriptis diffinitionibus tanq̄ veris & catholicis me subscripsi.

Ego. F. tituli sancti clementis presbyter cardinalis, suprascriptis diffinitionibus tanq̄ veris me subscripsi.

Ego. A. tituli sancti marci presbyter cardinalis me subscripsi.

Ego iul. tituli sanctę sabinæ præsbyter cardinalis me subscripsi.

Ego prosper tituli sancti georgii ad vellus aureum diaconus cardinalis de columna, me subscripsi.

Ego dominicus sanctæ mariæ in via lata sanctæ romanæ ecclesiæ diaconus cardinalis me subscripsi.

¶ Quæ vnio etsi postmodum nō fuit obseruata nec in ptibus illis recepta vt supra dictū est, nō ppterea fuit inutile illud cōciliū: quia in eo fuit disputatū & cōclusum & græci cōuicti: & ex hoc sequitur bonū q; catholici firmiores in fide. Item posset contingere q; cōuict⁹ viso scandalo corrigeretur/vel saltem ecclesia eum toleraret cum maiori patientia expectādo & orādo pro eo. Facit quod dicit hugo in. c. cum ad verum. 96. di. qui dicit q; concilium potest audire causas ciuiles contra papam, sed non potest eum compellere nec executionem facere contra eum. Sic in proposito potest congregari conciliū/

A quantumcunque non possit deponi. Et intelligo quando debet congregari ratione criminis scandalizãtis vniuersale ecclesiam / q debet ante huiusmodi congregationẽ præcedere denunciatio vt se emendet & non sit incorrigibilis. Ita anto. de butrio in. c. 2. de accusa. & refert martinus de laude in trac. de principibus. q. 200. Vbi plus videtur velle q ratiõe incorrigibilitatis possit damnari. & ad hoc allegat ipse anto. de butrio in. d. c. 2. inducendo cõtra conciliũ quod vult procedere cõtra papã ante denũciationẽ factã / q non possit. Sed mihi videtur q an. nõ dicat q quia ad hoc vt papa possit accusari debet præcessisse denunciatio / propterea possit deponi. Quod autem possit cõgregari / sensit alexan. 15. di. in sũma in. 9. charta. & idẽ alex. in. c. nunc autẽ. 21. di. Vbi dicit hoc probari per illum tex. quia licet ibi marcellin⁹ thurificasset idolis inuitus, non tñ proprie poterat dici hæreticus, & tñ propter scandalũ vniuersalis ecclesiæ fuit ibi congregatũ conciliũ. Ad quod adde quod dicitur infra / in illa quæstione qñ principes volũt subtrahere obedientiã si denegatur congregatio cõcilii: & in illa. q. an papa possit accusari de heresi vel simonia. vbi late de hoc.

¶ REPERIO q quidam hispanus eṗus B gaddicensis in quodã suo tractatu de potestate papæ referendo antoniũ de butrio & mathesillanũ in trac. schismatis, ponit septem casus ex quibus potest congregari conciliũ cõtra papã. Primus est qñ est probabile dubiũ iuris vel facti vter ex duobus sit verus papa. allegat glo. in præallegato. c. si duo. 79. di. Secũd⁹ est in crimine hæresis: & generaliter quãdo est quæstio de articulis fidei / vel super eis connexis vel depẽdentibus. allegat glo. in. d. c. si papa. 40. di. & in. c. anastasi⁹. 19. di. Et hoc casu dicit q opinio generalis concilii præualet opinioni papæ. allegat tex. iũcta glo. in. c. sicut in fi. 15. di. ¶ De hoc tñ latius dicam in quæstione vter sit maior / papa an concilium: Adde nihilominus ad id quod hic dicitur de articulis fidei, q glo. in. c. q translationẽ de offi. lega. videtur velle q tunc non sit necessaria congregatio concilii. sed q solus papa possit determinare causam fidei: licet glo. i. c. anastasius. 19. di. videatur velle contrarium.

¶ Sed tu dic secũdum abb. siculũ in. c. maiores de baptis. q nõ obstat ille tex. in. c. anastasius: quia ideo ibi requirebatur conciliũ quia papa voluit decidere aliquid contra aliquod statutũ ecclesiæ. quod non poterat sine concilio: quia vbi in causa fidei constat de iudicio totius ecclesiæ, papa nõ potest aliquid decernere contra statutũ ecclesiæ. Et istud idem videtur sentire abb. in. c. q translationẽ de offi. lega. Et quod dicit q papa nõ potest aliquid decernere contra statutũ ecclesiæ, intellige in C proposito / hoc est in causa fidei: quia etiã papa põt statuta per ecclesiã (hoc est conciliũ) reformare: vt videbimus in illo articulo quæ sic maior / sententia papæ an cõcilii. ¶ Sed cõtra abb. de directo sentit andreas barbatius in d. c. q translationẽ. & adducit tex in. c. habeo librũ. 16. di. qui loquitur per verbũ oportet, quod importat necessitatẽ: vt in. c. cũ ab vno de re iudi. in. 6. Sed ille tex. hoc nõ ṗbat. ¶ Adducit ẽt. dictum. c. anastasius. ad quod satis respondet abb. Allegat & beatũ bernardũ. quẽ refert archi. i. c. nõ decet. 12. di. qui dicit q papa non est dñs eṗoporum sed est vnus ex eis. Adducit simile de dicto euãgelii matth. 19. q apostoli cũ christo sedebũt iudicaturi. 12. tribus israel. Adducit ẽt act. 15. &. 16. &. 20. Sed in dictis locis non colligitur q solus papa nõ possit decidere articulũ fidei absq alia cõgregatione concilii. Sed pro ista eius opinione multũ stringit tex. in. c. vbinã legitis 96. di. ibi in quibus de fide tractatũ est, quæ vniuersalis est / quæ omnium communis est &c. D

¶ Vnde in hac quæstione potest dici q aut quæritur vtrũ papa possit se intromittere sine cõcilio de causa fidei. Et sine dubio dicendũ est q sic: quia & inferior a papa potest se intromittere declarãdo rudib⁹: vt in. c. 2. 80. di. sic enim & capitula cathedraliũ ecclesiarũ sede vacante possunt procedere contra hæreticos: vt in. c. ad abolẽdum de hære. & declarare ipsos errare in fide. ¶ Aut quæritur vtrum papa solus circa dubiũ exortũ circa articulos fidei / possit sine cõcilio decidere / nec tenetur requirere nec cõgregare conciliũ. Et iste articulus depẽdet ab illo arduo dubio vtrũ papa possit facere nouos articulos fidei solus. De qua materia i. c. cũ christus de hære. & i. c. canões. 15. di. & in. c. hoc aũt. 19. di. Et vĩ q dicta dubia nõ decisa / sit ṗpria pẽas papæ decidere. 24. q. 1. hæc est fides. & c. quotiens. sed si alias per concilia & põtifices essent decisa nõ posset sine cõcilio: & ita ṗcedit. c. anastasius. & quod dicit in. c. sicut. 15. di. Et de isto articulo alias alibi latius dicetur. Credo tñ q tutius esset q non solus sine cardinalibus & aliis theologis decideret noua dubia: & tanto melius si cum concilio. ¶ Aut quæritur vtrũ cã articuli fidei nouiter emergens sit sufficiẽs

A ad congregandum concilium. Et dico φ sic. & isto modo pro maiori parte reperiũtur cõgregata cõcilia. An autem si ipse papa nollet congregare tunc cõcilium nec decidere dubium, possit per se conciliũ cõgregari: dicerẽ salua determinatione romanæ ecclesiæ φ si propter exortũ dubium fidei generatur scandalũ inter fideles (vt quia forte propter cõtrarias sententias exorirentur inimicitiæ & bella inter fideles) concilium posset congregari per eos ad quos spectat post papã/ & per modos supra dictos in illo articulo ad quem spectet congregare concilium. & hoc per dicta in sæpius allegato.c.si papa.40.di. Vtrum autem esset sufficiens causa tunc ad procedendum contra papam detractantem congregare cõcilium/quasi fecerit se suspectum φ voluisset nutrire huiusmodi discordias, crederẽ φ non: sed crederẽ φ essent seruanda illa quę dicuntur quando papa dicitur incorrigibilis criminosus.

¶ Tertius casus quem ponit idem episcopus est in materia nutriente schisma præsertim inueteratum / ne populus christianus sit in diuisione. allegat quæ habentur in capitulo vbi sana/&.c.schisma.24.q.1.& tex.in.c. teneamus.1.q.1. ¶ Quartus casus est quando

B notorie est graue crimen ex quo multũ scandalizatur ecclesia data incorrigibilitate ipsius papæ: propter quod dicit φ posset deponi, allegat glo.in.d.c.si papa. Quintus casus est in factis in quibus contingit turbari vniuersalẽ statum ecclesiæ & periclitari ecclesiam, quod est graue delictum etiam in papa. quod dicit non esse sustinendũ a clero: quia etiã si papa de hoc se nõ corrigeret/ dicit φ posset deponi a concilio. allegat dictum.c.si papa. Sextus casus est vbicũq; papa reperiret a fide deuius: vt in.d.c.si papa. Septimus casus est vbi indũceret nouus ritus prorsus diuersus a ritu antiquo in quo nutritus est populus christianus: quia vt dicit etiam isto casu debet cõgregari concilium generale, quod vt etiam dicit super hoc habet potestatẽ: quia est graue crimen & sapit hęresim. Nam super hoc paulus reprę hendit petrum: vt notatur in ca. paulus 2.q.7. Et ita refert tenere.d.anto.& madesillanum in.d.trac. Licet ego non reperiam in meo libro ita simpliciter positũ: nisi forte loqueretur in casu illius schismatis antiquati.

¶ Inducit tamẽ idem episcopus prædicta ad decretum concilii constantien. in principio ipsius. quod ponit tantum tres casus in quibus debet congregari concilium contra papam (videlicet in iis quæ pertinent ad fidem/ in spectãtibus ad extirpationẽ schismatis / & in spectantibus ad reformationem ecclesiæ in capite & membris) & dicit φ virtualiter omnes dicti septem casus includuntur implicite in illis tribus casibus, imo aliqui expresse: vt in iis quæ pertinent ad fidem: includitur secũdus casus supra positus/ & sextus & septimus. Itẽ secũdus casus positus per cõciliũ cõstantien. (videlicet in iis quæ pertinẽt ad extirpationẽ schismatis) ponit̃ in primo & tertio casu supra posito. & sic tres primi casus & duo vltimi manifeste includuntur in primis duobus casibus positis in ipso decreto concilii constantien. Quartus casus quando notorie est graue crimen ex quo multum scandalizatur ecclesia / & quintus casus (in factis in quibus cõtingit turbari vniuersalem statum ecclesiæ & periclitari ecclesiã) manifeste includuntur in tertio casu ipsius decreti concilii constantien. scilicet in iis quæ pertinent ad reformationem ipsius ecclesiæ in capite & in membris. nam quartus casus compræhenditur sub reformatione capitis/ & quintus sub reformatione membrorum: vt ipse dicit patere cuilibet intuenti. C

¶ Et si dicatur φ magis late & extensiue de hoc loquitur dictum decretum cõcilii in tertio suo casu reformationis in capite & in mẽbris: quia videtur compræhendere non solũ prædictum quartum & quintum casum/ sed etiam φ non data incorrigibilitate papæ possit concilium reformare caput. Respondet verum esse quòd potest reformare, sed non deponere nisi data incorrigibilitate. Et quantum ad dispositionem dicti decreti/ dicit φ præfati doctores (scilicet anto. & mathesillanus) dicunt φ debet dari incorrigibilitas vt ipsi præsupponunt in quarto casu. Itẽ ad illud etiam quod potest allegari per prædictum decretum constantien. generaliter & indistinctæ φ conciliũ habeat potestatem reformandi mẽbra etiã in casibus in quibus nõ contingit vniuersalẽ statũ ecclesię perturbari & ecclesiã periclitari. respondet φ secundum tẽpora ipsius decreti & ea quæ tunc occurrerunt propter illud schisma / indubitãter propter malã vitã illorũ qui erant in ecclesia pro maiori parte perturbabat̃ vniuersalis status ecclesiæ & periclitabatur ecclesiã, attẽtis infinitis guerris & infinitis aliis malis & scandalis quæ tunc vigebant maxime in viris ecclesiasticis: & per consequens reformatio membrorũ videbatur necessario facienda per toti D

cilium generale. Adducit.c.nemo. 83.di. &
A ca.qualis.8.q.1. Vnde infert concilium generale habere potestatem reformandi in capite & in membris iuxta decretum dicti concilii. ⁋ Vel aliter respondendo videtur fateri ꝙ concilium etiam cessante incorrigibilitate papæ possit congregari pro reformatione in capite & membris. & adducit cardinalem floren. in tractatu schismatis: cum dicit ꝙ illud quod dicitur ꝙ papa habet plenitudinē potestatis/debet intelligi nō solus sed tanq̄ caput vniuersalis ecclesiæ. ita ꝙ ipsa potestas est in ipsa ecclesia tanq̄ in fundamento, sed in papa tanq̄ in principali ministro per quē hæc potestas exerceatur: ita tamē ꝙ præcedat clauis discretionis, vt ponit inno.in.c.quāto de iureiurā. Et ꝙ potestas sit in ipsa ecclesia, adducit tex.in.c.legimus.93.di. vbi dicitur ꝙ orbis maior est vrbe, & tex.in.ca.ita dominus 19.di. Et ex his infert ꝙ potestatis plenitudo est in papa modo non erret: si tamen errat debet corrigi per conciliū generale, apud quod est plenitudo potestatis tanq̄ in fundamēto. Et secundum cardinalem vt ipse refert/ non potest papa per suas constitutiones alio modo facere resistentiam: quia hoc esset subuertere vniuersalem statum ecclesiæ, quod non
⁋ potest: vt in.c.proposuit de conces. præben.
B vbi notatur. Et hoc dicit cardinalis in dicto trac.in questione.4 ; .qui allegat etiam inno. in.c.quod super de voto. ⁋ Item ponit quod dicit cardinalis in alia quæstione: ꝙ potestas concilii est a deo, intantum ꝙ vniuersitas ecclesiæ non potest transferre potestatem in papam sic vt desinat esse penes ipsam: quia esset contra ius diuinum & exempla sanctorū patrum. Quod dicit cardinalis in dicto tractatu in.q.48. Vbi etiam dicit ꝙ concilium generale est super ius positiuū, cum habeat plenitudinem potestatis.

⁋ ET ex his dictus episcopus infert plures conclusiones. Prima est ꝙ plenitudo potestatis sit in ipsa ecclesia siue in vniuersali ecclesia tanq̄ in fundamento. secunda ꝙ potestas cōcilii est a deo, tertia ꝙ potestatis plenitudo est in ipso papa/ modo non erret: si tamen errat ꝙ huiusmodi errores corriget conciliū, quarta ꝙ congregatio concilii potest & debet iudicare difficilia, quinta ꝙ generale cōcilium non subiicitur iuri positiuo. ⁋ Et ex præmissis dicit probari & iustificari dictos tres casus qui sunt positi in cōcilio cōstantiēsi/ maxime de reformatiōe in capite & in membris: quia si concilium potest corrigere errores papæ/ ergo ipsum papam reformare: & si concilium iudicat difficilia / ergo potest reformare membra. Et subdit ꝙ aliqui docto- C
res (sicut petrus de ancharano/ & petrus pauli de ancona/ & quidam alii qui scripserunt tempore concilii constantiensis) tenent ꝙ in causa hæresis schismatis & in iis quæ concernunt vniuersalem reformationem ecclesiæ/ maior sit authoritas concilii q̄ papæ, & ꝙ in his sit potius obediendum deliberationi concilii q̄ papæ. ad quod allegant quod notatur 15.di.c.sicut, &.40.di.si papa, &.2.q.7.c.nos si incompetenter.§.item symmachus, &.19.di.anastasius, &.25.q.1.sunt quidam/ cū duobus sequentibus.

⁋ Sed ista sic simpliciter dicta per eum/ pronunc non firmo: sed dicam de hoc in illo articulo quis sit maior/ papa an concilium: & in illo ex quibus causis possit papa deponi. Et non teneo ꝙ plenitudo potestatis non sit in solo papa, sed in ecclesia tanq̄ in fundamento & in papa tanq̄ in principali ministro: vt dicit cardinalis in.d.tractatu schismatis, & alii qui eum sequuntur. ⁋ Sed in proposito nostro vnum est colligēdum quod sequitur ex suprascripta solutione prima: ꝙ si illud fuit dispositum in concilio constantiensi de reformatione in capite & in mēbris propter schis- D
mata quæ vigebant tempore illius concilii, infertur ꝙ illud decretum non erit vniuersale nec semper poterit congregari concilium ex illa causa, maxime si papa sit paratus per seipsum/ & se & membra corrigere. Et si recte inspiciatur, non dicit illud decretū ꝙ concilium simpliciter & semper debeat congregari pro reformatione in capite & in mēbris: sed ꝙ propter illud fuit congregata synodus constantien. & ad schisma & hæreses sedandum, cum tunc non esset qui vellet congregare: & ideo spectabat ad conciliū congregare & omnia reformare. Et ideo si papa esset paratus corrigi & corrigere/ reformari & reformare, forte ista sola nō esset sufficiēs causa congregandi conciliū eo nolēte & contradicente, ex quo nō est incorrigibilis nec hoc facere detractat: per notata in.d.ca.si papa. 40.di. &.17.di. in pluribus ca. Et vide omnino quod dico infra in illa quæstione quis sit maior/ papa an concilium: & vide quæ dicta sunt supra in.q. ad quem spectet congregare concilium/ in versi. sed pone ꝙ inter duos.

⁋ Egidi⁹ bellamera in cle. dudū i pri. in versi. quarto nota/ dicit ꝙ qn̄ habemus verū & indubitatū papam, ipse habebit congregare cō

A cilium & iudicare. 17. di. per totū: sed quādo est dubium quis sit papa/ vel quando dicitur factus notorius hæreticus/ vel qn̄ est talis causa de qua ipse iudicare non posit (puta causa propria in qua non posit sibi ius dicere: vt in ru. & l. 1. ne quis in sua causa ius sibi dicat) vel cum quæritur an sit papa/ vel an sit canonice electus in papā/ vel an propter hæresim vel renunciationē desierit esse papa (vt in. c. si duo. 79. di. & in. c. si papa. 40. di. & in. c. 1. de renun. in. 6. & idem dicit in omnibus similibus casibus) tunc erit sufficiens causa cōgregandi cōcilium, quod poterit cogregari/ procurante etiam quocunq; catholico/ etiam sine papæ voluntate: cum etiam quattuor generalia concilia non reperiantur congregata ad mandatum papæ, licet nuntii papæ interfuerint in aliquibus eorundem. Et sic dicit limitanda iura. 17. di. per totum, & tex. in. c. licet in fine de elec. De quo etiam vide supra post prin. huius articuli. ¶ Sed ista non sunt sic simppliciter vera, vt patet ex præmissis: q̄a vbi est papa/ ipse debet prius requiri vt congreget: vbi autem est dubium, dic vt plene dictum est in quæstionibus præmissis, & adde hic illa quæ ponuntur infra in illo articulo vtrum semper papa in causa fidei teneatur, cōgregare concilium: vbi ponuntur plures B casus propter quos reperiuntur cōgregata concilia. Et ad illud quod dicitur q̄ congregatur tunc concilium sine papa, vide in quæstione ad quem spectet congregare concilium quæ dicta sunt supra in pluribus articulis: & si debet prius requiri quando est tractandum de facto papæ si non detractat congregare.

¶ Item potest congregari concilium quādo cardinales non possent concordari in electione papæ: vt in cle. ne romani, & dixi supra in quæstione quis congregare habeat conciliū in primo & tertio mēbro. ¶ Et quod supra dicitur intelligitur quando potest congregari etiam contra voluntatem papæ: quia quando per papam & de eius voluntate congregandū est/ plures causæ recitantur infra in quæstione quando papa in causa fidei teneatur congregare concilium.

¶ Quandoq; enim cōgregantur concilia nō directe contra papam. & tunc congregabitur concilium propter sedandam hæresim. Vnde theodosius imperator mandato dato vt episcopi conuenirent ad congregandū concilium ephesinum/ inquit. quia leo papa cogitabam nō esse tutum absq; sancta synodo & vbiq; sanctarum ecclesiarum præsulibus huiusmodi quæstionē de fide enodare, necessa- C rium duximus vestrā conuenire fraternitatē. Et ex causa fidei quattuor principalia concilia reperiuntur congregata: vt in ea. canones 15. di. & in. c. sexta. 16. di. Et in concilio agathonis & cōcilio martini/ & fere in omnibus conciliis ad extirpandam hæresim reperitur facta synodalis congregatio. Et vide in. c. anastasius. 19. di. in glo. vbi dicitur q̄ vbi agitur de fide/ papa debet requirere consiliū episcoporum. Quod intellige quando quæstio fidei non fuisset per ecclesiam prius determinata & diffinita, & propter difficultatē non posset per eū & collegium cardinaliū diffiniri. Vide tex. de hoc in. c. de quibus causis. 28. di. & vide cardi. de turre cre. in trac. de potestate papæ in fi. vbi a. c. 24. vsq; in finem operis narrantur hæreses damnatæ per concilia.

¶ SED quæro vtrum semper papa in causa fidei teneatur congregare concilium generale? Videtur q̄ nō: quia vt dicit tex. in. c. maiores de bap. quæstiones maiores maxime fidei ad sedem petri sunt referēdæ. c. quotiens 24. q. 1. & sic ad papā. & romana ecclesia dicitur magistra fidei. 22. di. c. omnes. Facit capitulū hæc est fides. 24. q. 1. glo. in ca. in istis. 4. di. ca. ipsi & c. nemo. 9. q. 3. 24. q. 4. sicut. sanctus tho. in secunda secūdæ. q. 1. ar. 10. ¶ Sed D glo. in. c. anastasius. 19. di. videtur velle q̄ teneatur congregare concilium. Sed dic q̄ illa glo. intelligitur vt supra dixi quādo esset maximum dubium & tale q̄ non posset per papam & cardinales diffiniri: & ita dicit abb. in disputatione episcopus. vel vbi papa vellet aliquid decidere contra alias statuta per ecclesiam circa fidem: quia tunc tenetur congregare concilium, & procedit. d. glo. in. c. anastasius. Vide alex. in. c. sicut. 15. di. & in. d. c. anastasius, & ponit abb. in. d. ca. maiores de bap. Et de isto articulo vide quod late dico infra post quæstionem vtrum concilium posit tollere constitutionē papæ: & in alia quæstione propria vtrū papa in causa fidei teneatur semper congregare cōcilium/ in versi. etiam per hoc infertur.

ITEM reperiuntur congregata concilia p sedādis discordiis inter principes christianos/ & ad reducendum eos ad pacem: est enim officium dominorum cardinalium semper suadere domino nostro papæ vt ponat pacem & quietē inter principes christianos: vt notat in. c. nouit de iudi. ¶ Itē & pro reformatiōe ecclesiæ in capite & in membris & ad extirpādas hæreses errores & schismata.

A Ita legitur in gestis cōcilii cōstantiē. in prin.
&.10.&.15.sessione.& in gestis concilii ba⸗
silien.reperitur relatum in.c.sanc.Item in ge
stis eiusdem cōcilii basilien.in.c.sacrosancta
generalis synodus basilien. vltra causam hæ⸗
resum & extirpationem errorum & reforma
tionem ecclesiæ in capite & in membris / ad⸗
ditur regum & regnorum cæterorūq chri⸗
stianorum adinuicem authore discordiarū
procurante dissidentium pacificatio.Item le⸗
gi in quibusdam literis foe.re.sixti.4.respon⸗
siuis oratoribus regis franciæ(in fauorē lau⸗
rentii medices missis pro pace a papa impe⸗
tranda/& inter cætera etiam dicentibus con⸗
cilium debere congregari)q propter illa tria
concilia poterant peti cōgregari & debebāt.
& respondebat ad ipsorum petitionē q quo
ad hæreses & discordias/tunc non vigebant:
& quo ad reformationē/quando tempus ad⸗
esset procuraret cōciliū congregari vt posset
se & alios reformare.¶ Congregantur igitur
concilia etiam ad correctionem excessuum:
vt in ca.non oportet.18.di.notat do.in cap.
peruenit ca.di.& in.c.1.&.c.de eulogiis ea.
di.& in.c.sicut olim de accusa. vbi aretinus.
Et licet illa iura loquantur in inferioribus cō
ciliis,tamen ad eundem effectum ordinatur
¶ generale conciliū secundum inno.in.c.gra⸗
B ue de præben. Item in omnibus casibus in
quibus agitur de rebus arduis vniuersalē ec⸗
clesiā tangentibus:argumento.c.multis.17.
di.& in.l.humanum/& quæ ibi bal. C. de le⸗
gibus.

¶ Item reperiuntur concilia congregata vt
super tractandis & disponendis in vniuersali
ecclesia/maturius & sanius consilium habea
tur in emergentibus: quia rectum est consi⸗
lium quod plurimorum sentētiis roboratur.
ca.prudentiam post prin.de offi.delega. Vn⸗
de ecclesiastici.6.multitudo sapientium sani
tas est orbis terrarum.& prouer.xi.vbi mul⸗
ta cōsilia ibi salus. Vnde & beatus cyprianus
in epistola ad stephanum suo & concilii no⸗
mine inquit ad quædam disponenda & con⸗
silii communis examinatione limitanda/ne⸗
cesse habemus cōuenientibus in vnum plu⸗
rimis sacerdotibus cogere & celebrare con⸗
cilium.

¶ Item reperitur congregatū cōcilium cum
ecclesia habet magnos & potentes hostes ac
perturbatores. Hac de causa gregorius ter⸗
tius/leonem tertium imperatorem in con⸗
cilio anathematizauit, quia imagines christi
& gloriosę virginis mariæ & sanctorum de⸗
leri & incendi fecerat constantinopoli. Vnde C
gregorius cōgregato romæ cōcilio fere mil⸗
le episcoporum,romam & italiam totam ab
eius obedientia & potestate liberauit & ve⸗
ctigalia interdixit: vt legitur in chronicis in
eius vita. & vide de consecra.di.3.relatum.
¶ Sic & gregorius.7.contra henricum impe
ratorē.3.conciliū romæ congregauit.110.
episcoporum,quia scindere vnitatem eccle⸗
siæ moliebatur/& cupiditate pecuniarum e⸗
piscopatus & alia beneficia ecclesiastica per
simoniam committebat,eundemq excōmu⸗
nicauit & dignitate regia priuauit: vt in sup⸗
plemēto chronicarū legitur.¶ Sic & inno.4.
contra federicū secundū eidem insidias parā
tem / concilium congregauit lugduni anno
1249. in quo federicum omnium consen⸗
su imperio & regio titulo priuauit. vide in.c.
ad apostolicæ de re iudi.in.6.

¶ Item reperitur congregatum conciliū pro
pter necessitatem & persecutionem ecclesiæ
cum ipsa indiget christianorum principum
auxilio,& pro recuperādis ciuitatibus & do⸗
miniis ab infidelibus occupatis: vt legitur fe⸗
cisse vrbanum secundum,qui conuocato cō
cilio apud aluerniam expeditionem in sara⸗
cenos & infideles persuasit pro recuperanda
ierosolyma: ibiq trecenta hominū milia pro D
ea expeditione cruce signauit.

¶ Item pluries reperiuntur congregata con⸗
cilia ad condendos canones cum maiori con
silio. Nam licet papa sit supra ius/vt in.c.pro
posuit de conces. præben. & ad eum spectet
condere canones(vt.25.q.1.c.sunt quidam,
& in proœ.sexti & cle.& late in ru.de cōsti.)
tamen ad meliorem siue maturiorem refor⸗
mationem fidelium sæpius congregata sunt
concilia: vt est videre in infinitis decretalibus
in decretis & in decretalibus, in.6.& in cle.
Et hoc vt acceptabiles magis fierent canones
& maiori cum æquitate & patientia recipe⸗
rentur.

¶ Item reperiuntur etiam congregata conci
lia gratia supernæ reuelationis impetrandæ a
deo: vt legitur act.1.ca. Item leguntur cōgre
gata concilia ad confirmationem præterito⸗
rum conciliorum & canonum & maiorem fi
dei firmitatem. Patet quia in omnibus fere cō
ciliis semper confirmata sunt & approbata
gesta quattuor principalium cōciliorum: vt
patet in gestis concilii martini/agathonis/syl
uestri,& in multis similibus: vt in.c.quoniā
16.di. Et de pręmissis vide cardi.de turre cre.
qui ponit plures ex præcedentibus casibus.

A ¶Item vt voluit cardi. floren. in.c. solitæ de maio. & obe.deberet congregari concilium propter excessus pontificum qui de facili pro re minima faciunt & nutriunt bella. Allegat ostien.in.c.vnico in.§. in veteri de sacra vnctione.qui dicit φ spiritualis gladius etiã ex leui causa interdũ mouet guerras & nutrit: & φ non deficiet pestis ista donec quisφ suis terminis sit contentus. ¶ Itẽ dicit φ expediẽs esset congregare concilium ad regulandã potestatem papæ vt non absorberetur potestas aliorum prælatorum: & fierent canones conciliares qui non possent reuocari sine cõcilio ad hoc vt daretur occasio celebrãdi concilia. Credo φ non bene dicat cum loquitur de regulanda authoritate papæ per constitutiones conciliares:cum papæ potestas sit a deo & non restringibilis a quoquam / vt sæpius dictũ est:debet tamen esse ad cõstructionẽ.

¶Item quandocunφ videtur romano pontifici potest congregari concilium & ex quacunφ causa voluerit:quia istud est proprium romani pontificis:vt dicit beatus tho. in secunda secundæ.q.1.ar.10.&.17.di. per totum. Et causa quam princeps habet pro vera/ semper est legitima.& vbi non apparet causa/præsumitur in papa:vt in.c. quæ in ecclesiarum cum materia de consti. Vnde grego- B rius.7. cõgregauit concilium apud lateranũ ad reformandum mores sacerdotũ & principum,qui ecclesiam opprimere & confundere non verebantur propria ducti cupiditate: vt patet in registro eius in primo libro.c.44. scribens sicardo aquilcien.episcopo. Et iterũ aliud congregauit pro reformãdis moribus: vt in.2.li.c.1.

¶Item quia vt dictũ est concilia debent congregari ad correctionem excessuum (vt dicit do.in.c.peruenit/& alii: & in.c. non oportet 18.di.) ideo maxime aduertendum existimarem ad publicos concubinarios & præsertim clericos:quorum hodie ob impunitatem nimis excreuit numerus/nõ sine magno pusillorum scandalo & bonorum dolore. Cum enim per iura põtificia interdictus sit laicis cõcubinatus (vt in.c.dicat/&.c.nemo/&.c. meretrices/&.c.in eo.32.q.4.cum simil.) multo magis intelligitur & est clericis prohibit⁹. Dicit enim beatus thomas in.4.sentẽ.di.33. ar.3.φ habere concubinam est contra legem naturæ & peccatum mortale. & ioan. an. in regula sine culpa/in mercu.& abb.in.c.vt clericorum de vita & ho. cle. Quod si ita est in simplici concubinatu,quanto magis in sacrilegio? ¶ Et quãdo clericus est notorius concubinarius,est suspensus quo ad se & quo ad C alios:vt in. c. vestra de coha. cle. & mulie.& maxime vbi fornicatio est diuturna notoria & scandalosa:vt dicitur in cap.ῷ sit de exces. præla. De quo vide late per abb.in.c.at si clerici in prin.de iudi.Et a talibus iura prohibẽt missam audiri: vt in.c.nullus/ & in.c.præter hoc.32.di.Imo & tales prohibentur promoueri etiam ad minores ordines: vt.33.di.c.1. &.c. laici.&.d. regu. sine culpa. Fornicator enim & auarus vterφ est idolatra:vt in.c.idolatria.28.q.1.& apostolus ad ephe.5.hoc autem scitote φ omnis fornicator aut immundus aut auarus quod est idolorum seruitus/ non habebit hæreditatem in regno christi & dei. Igitur ratione scandali quod generatur in ecclesia (vt non deducat plebem ad infidelitatis errorem/cum videt contemptum religionis in clericis & prælatis) prouidendum esset. Et hæc pestis propter nimiam contagionem indiget ferro ignito. c.ecce.24.q.3. Scabiosa enim ouis a caulis est repellenda, ne tota domus/ massa corpus & pecora ardeant corrumpãtur putrescant & intereant: vt in.c. resecandæ ea.causa &.q. Et adeo abominabilis est clericus notorius concubinarius vt aliqui voluerint ipsum effici irregularem. De quo vide in ca.sicut/& ca. vestra de D coha.cle. & immol. in.c.1. de iudi.5.col. De his enim tex. inquit, ferro abscindenda sunt vulnera quę fomentorum non sentiunt medicinam: vt in.c.plurimos.82.di.& simile dictum vide in.c.in canonibus.16.q.1. Vnde synodus basilien.in.20.sessione,vult tales ipso facto priuatos esse triũ mensiũ spatio fructibus beneficiorum/cõuertendis in fabricã ecclesiæ:& si moniti non desistunt, vult tales priuari omnib⁹ beneficiis & dignitatibus & ad ea & eas inhabiles esse. Et intelligit publicũ concubinariũ nõ solum eum qui per sententiam & confessionem seu rei euidentiam est notorius,sed etiam qui suspectam & infamatam de incontinentia mulierẽ tenet,prohibens prælatis ne occasione pecuniarii quæstus aliquos tolerent,pœnã dupli ei imponẽdo qui pro pecunia eos tolerauerit. nec filios ex tali concubinatu procreatos apud patres habitare permittit.

¶Item causa vrgens est etiam ad extirpandam simoniam vt concilium per papam congregetur. Vnde dicit beatus grego. in registro li.9.ca.49.da operam vt synodus ad eradendam ipsam hæresim cõgregari possit, lo-

A quens de iis qui manus polluunt ex ordinationibus cupiditate auaritiæ ducti. Vbi etiã maxime detestatur auaritiã, quã diuino testimonio dicit esse idolorum seruitutem: subiungens, quis igitur post hoc locus contra auaritiam tutus esse præualeat, si illi a sacerdotibus aperitur ecclesia dei? quomodo ouium septa inuiolata custodiat qui intrare lupũ inuitat? proh nefas manus illicito munere polluit/ & alios se benedictione credit erigere: cũ ipse iam sit propria iniquitate substratus, & sua nihilominus ambitione captiuus. Et aurea verba cõtra emẽtes episcopatus vide in. l. si quenq̃. C. de episcopis & cle. ¶ Sic & cõtra vsurarios, contra plebiũ deuoratores/ nouas tallias & collectas imponẽtes/ libertatẽ ecclesiasticã opprimentes & ecclesiarũ bona occupantes/ baratos lusores & blasphemos: & propter alia crimina pro quibus papæ videbitur opportunum concilium congregare, vbi & quando voluerit pro reformandis moribus poterit ipsum cõgregare, vt supra dictũ est.

¶ Quid agendum cum papa efficitur inutilis &c. Arti. 3.

QVID AVTEM si papa efficeretur furiosus vel demens vel inutilis vel esset captus ab infidelibus: Videt̃ q̃ ista quæstio dependeat ab illo articulo an hoc casu deuoluat̃ iurisditio ad cardinales. Et de episcopo capto ab infidelibus hæreticis vel schismaticis/ q̃ capitulum succedat est tex. in cap. si episcopus de supp. negli. præla. in. 6. & hoc considerato videtur q̃ idẽ multo magis deberet esse in collegio cardinalium. Bar. in. l. vbi absunt. ff. de tuto. & curato. datis ab iis/ vult q̃ vacante papatu sicut episcopo capitulum sic succedãt cardinales in iurisditione. & ad hoc allegat inno. in c. iis quæ de maio. & obe. ad idem est glo. in c. nullus. 79. di. & ostien. in. c. cum ex eo de pœni. & re. & bal. in. d. l. vbi absunt.

¶ Breuiter dic q̃ opinio cõtraria est vera hodie per ca. vbi periculum. §. iidem quoq. & per cle. 1. §. irritum de elec. vbi glo. & doc. tenent contrarium/ q̃ collegium cardinalium tantum succedat in iurisditione in iis quæ tẽdunt ad celeriorem expeditionem electionis futuri pastoris & in iis in quibus esset necessitas vrgens vel aliquod grãde & imminẽs periculum: alioquin de aliis quæ sunt papæ reseruata/ sede vacãte non possunt se intromittere. Et ita glo. disputat in. c. 1. de schisma. in. 6. quæ multa adducit pro collegio cardinalium. Vnde de prouisionibus no se intromittunt vt dicit ibi glo. de aliis autem arduis & vbi imminet periculum & in necessariis & vtilibus reipub. christianæ satis habent iurisditionem, ita q̃ possunt etiam delinquentes anathematizare. 79. di. c. si quis pecunia: vt dicit ibi glo. quod & tenet bertachi. in tractatu de epo/ quarta parte. q. 1 9. Et vide alex. de immola in. d. l. vbi absunt: vbi bene ponit. & augu. de ancona in. 3. q. in. 8. & 9. articulo. C

¶ Et istud est clarum sede per renunciationẽ vacãte vel per obitũ. Sed in proposito est maior difficultas: q̃a sedes nõ dicitur vacare si papa efficiatur furiosus vel sit captus ab hæreticis vel schismaticis vel infidelibus. Verũ est q̃ glo. in. d. c. 1. de schisma. tenet esse idem siue ecclesia vacet siue dicatur quasi vacare ppta si papa esset schismaticus. & tex. in. d. c. si episcopus, videtur ista æq; parare: dum dicit ac si sedes per mortem vacaret, quem tex. dicit petrus de ancha. procedere etiam si sit captus ab hostibus vel a latronibus seu piratis. ¶ Ex quo videtur q̃ sit quædã similitudo siue ecclesia vacet per mortem siue dicatur quasi vacare eo q̃ superior est impeditus, & maxime quando esset inutilis: quia ecclesia dicitur viduata & vacare siue prælatus sit mortuus siue factus inutilis: vt in. c. inter corporalia de transl. præla. Et mulier ita dicitur vidua si habeat virũ inutilem sicut quando vir est mortuus: vt dicit glo. in. l. fi. C. de plagiariis. Et in similib. pulchra adducit iason in. l. fi. ff. de off. eius cui man. est iuris. Et æquiparãtur mortuus & inutilis: vt. d. c. inter corporalia. ¶ Ex quibus videret ex quo cardinales in iurisditionalibus nõ possunt se intromittere in administrando quæ sunt reseruata papæ, q̃ tũc deberet congregari concilium / vel q̃ cardinales deberent procedere ad alterius electionem, maxime quãdo est inutilis / quo casu ecclesia dicitur viduata & vacare, sed ad electionem procedere non possunt: quia altero viuente reperirẽtur duo capita in ecclesia contra. c. quoniam in plerisq; de offi. ordi. ideo videtur q̃ debeat congregari concilium. Et si possent procedere ad electionem/ deberent vacare acceleratæ electioni, & non succederent in administratione papatus: vt. d. §. iidẽ quoq. Nec aliquo modo videntur posse procedere ad electionẽ ex alia vacatione q̃ mortis vel D

A ctis vel renunciatiõis: vt dictũ est. Facit in pro
posito quod dicit abb. in. c. ad petitionẽ de ac
cusa. & in. c. licet de elec. & in disputatione e
piscopus: ꝙ licet cardinales habeãt eligere pa
pam quando papatus vacat per mortem vel
renunciatione, secus si per priuationẽ: quia in
hoc sunt seruanda iura antiqua: videlicet. c. si
duo. 79. di. quæ non reperiuntur reuocata: &
ideo sunt seruanda, vt in cle. ne romani in
prin. & sic ꝙ tunc pertineat ad concilium, ex
quo est congregatũ. Et ita dicit fuisse obiectũ
in cõcilio pisano: licet postea fuerit concorda
tũ ꝙ pro illa vice transferret potestatẽ in colle
giũ cardinaliũ, qui postmodũ elegerũt ꝓprio
& concilii noĩe, de quo quid iuris dicetur in
fra. Ex quo patet ꝙ licet qñ papa est omni
no inutilis / secũdum quid dicatur papatus va
care (vt in. d. c. inter corporalia) non tñ dicit
sic vacare vt per hoc cardinales possint proce
dere ad alterius electionẽ: ad quam solũ pos
sunt procedere qñ per cessionẽ vel mortẽ va
cat, & in illis terminis loquũtur iura. c. in. no
mine dñi &. c. vbi periculũ &. c. licet & cle. ne
romani. de electione loquẽtia. Vnde idem vi
detur dicẽdum in proposito (ex quo non su
mus in casu in quo cardinales succedant / nec
habeant procedere ad electionẽ alterius) ne
deficiat prouisio ꝙ consulatur & congregetũ
B cõcilium. Nec vr̃ in proposito vera glo. in. d.
c. 1. de schisma. qa vt dicit domi. i. c. si aposto
lica de ꝓbẽ. in. 6. in. 1. q. ille tex. qui loqtur qñ
vacat sedes / nõ habet locũ qñ est quasi vacãs:
puta quia papa est captus a schismaticis. Et li
cet ratio quæ ibi assignatur / quæ dr̃ fuisse ioã.
an. nõ videatur bona per. §. sane in cle. ne ro
mani de elec. & conclusio ostien. in. c. dura ibi
allegato / videatur ẽt concludere in cõtrariũ:
dictum tñ est in se verũ. Ex quo apparet ꝙ il
lud quod dicitur de sede vacante in. d. §. idẽ
quoq; & in cle. ne romani / nõ habet locũ nec
põt trahi ad sedẽ quasi vacantem. & sic multo
minus cardinales possunt procedere ad ele
ctionem qñ est ecclesia quasi vacãs: & minus
succedũt in iurisditione / præterq̃ in casu. d. c.
vbi piculum iu. §. idẽ quoq;. Facit ẽt in pro
posito quia captus & furiosus possunt redi
re ad priora, ex quo oĩa recuperarẽt. l. succur
ritur cum seq. &. l. ab hostibus. ff. ex quibus
causis ma. l. fi. C. sentẽtiã passis. Facit ẽt quod
dicitur in. c. si episcopus de paroch. &. c. 1. de
præscrip. 7. q. 1. c. pastoralis. & in. §. ab hosti
bus insti. quibus mo. ius pa. po. sol. & ff. de ca
pti. & postliminio reuer. per totum. 16. q. 3.
prima actione. 34. q. 2. cum per bellicam.

Vnde tam in omnino inutili q̃ in capto ab C
hostibus & in furioso nõ possunt cardinales
procedere ad aliam electionẽ: nec isto respe
ctu ecclesia dicitur proprie vacar̃. Et prò hoc
facit quæstio posita per bal. in. c. licet de elec.
cũ ponit de papa oppresso tẽpestate maris ita
ꝙ euadere non potest. vbi vult ꝙ interim car
dinales nõ possunt proceder̃ ad electionẽ. Et
de furioso vide quod dicit bar. in. l. ergo. ff. ex
quibus causis ma.

¶ Sed profecto si bene consideretur, videtur
potius dicendũ (& est prima quæstio) ꝙ car
dinales interim administrare habeant: ex quo
nõ possunt procedere ad eligendũ alium / &
cõcilium non põt in modico tpe congrega
ri: cũ interim non possit negari quin ecclesia
romana sit in periculo. Vnde non immerito
interim cardinales illo modico tpe quo con
gregabit̃ cõcilium / administrabunt: cũ conci
lium nõ possit statim congregari. Vnde appa
ret ꝙ nos nõ sumus in terminis. c. vbi pericu
lum / vel cle. ne romani, vbi cauetur ꝙ cardi
nales nõ possint aliquid administrare de iis
quæ pertinẽt ad papam eo viuo / ad hoc vt se
de vacante vacent accelerationi electionis &
ne cõtingat differri electio: qa in casibus præ
missis cardinales non possunt nec habẽt pro
cedere ad electionẽ, & sic cessat ratio prohibi D
tionis illorũ iurium. Et videtur ꝙ sit locus ali
is iuribus / & ꝙ collegiũ cardinaliũ succedat
in iurisditionalibus sicut alia capitula. d. c. si
eþus: &. c. iis quæ, &. c. cũ olim cum simil. de
maio. & obe. &. c. 1. eodẽ ti. in. 6. vbi in oĩbus
iurisditionalibus (in quibus maxime est vti
le vel necesse expediri id de quo agitur) capi
tulum succedit, ex quo nõ reperitur iure pro
hibitum: vt fuit de mente inno. & ostien. in. c.
ad liberandam de iudæis. & refert pauinus in
trac. de potestate capituli sede vacante in pri
ma parte / in quæstiõe an capitulũ sede vacan
te succedat in oĩ iurisditione. Imo ẽt ꝙ cẽsea
tur ordinaria eius iurisditio: vt ponit idem
pauinus in secunda. q. principali. ibidem, &
maxime est verum vt ipse dicit in dicta quæ
stione an capitulũ sede vacãte / si in proximo
successor nõ est futurus. Item facit ratio: qa
si cardinales nõ succedunt, interea ecclesia pa
teretur: maxime quia vt dictũ est non sic de
facili cõgregatur conciliũ / quod haberet pro
uidere: & videretur ꝙ ecclesia esset sine capi
te. Et licet glo. in. d. c. 1. de schisma. & docto
res dicãt quasi hæreticũ esse dicere ꝙ vacãte
papatu ecclesia sit sine capite / quia semper ca
put est christus: tamẽ in actu administrandi si

A vacat vel quaſi vacat papatus,ſi cardinales nõ
poſſunt adminiſtrare/ & alius nõ reperitur q
ſuccedat/ & ad electionẽ alterius non põt pro
cedi,eccleſia eſſet ſine adminiſtratore licet nõ
ſine capite.Et multũ pateretur:quia quod ig-
noraĩ quãto tpe ſit duraturũ/habetur pro per
petuo:vt in.l.ſufficit.ff.de condi.& demõ. &
dr̃ in cle.etſi principalis de reſcrip.Et perpetu
um dr̃ illud quod tolli põt per diuinũ miracu
lum:vt in.c.fraterninatis de frigi.& malefi.po
nit anto.in.c.conſultationibus in . 2 .quæſito
de cle.egrotan.
¶ Ad tollẽdum igitur hãc dubietatẽ ſuccedãt
in adminiſtrãdo cardinales q ſunt capitulum
vniuerſalis eccleſiæ: vt nõt oſtiẽ.in.c.ad libe-
randã de iudæis.& bal in.l.cũ multa.C.de bo
nis quæ libe.& probat tex.in cle . ne romani
de elec.ponit barba.in trac.de præſtantia car
dinaliũ in.2.quæſtiõe principali col.9.ponit
alex.in.c.in ſynodo.63.di.& dictũ eſt ſupra
in illo articulo q præferãtur in cõcilio quattu
or p̃riarchæ prĩcipales an cardinales. Et hoc
cõuenit diſpoſitiõi illius.§.iidẽ quoq̃:dũ di-
cit niſi occurreret neceſsitas & niſi aliqđ grã
de & euidẽs piculũ immineret &c. Nullũ.n.
põt eſſe maius piculum q̃ qñ cardinales eſſẽt
impediri pcedere ad elec. & nullus ĩterim ſuc
B cederet ad adminiſtrationẽ/ & nullus eſſet in
eccleſia q poſſet exercere iuriſditionẽ/ & eccle
ſia ſtaret ſine gubernatore: & poſſet forte ĩ flu
ctibus periclitari & agitari nimis,licet nõ poſ
ſit perire. Vnde obuiandũ eſt piculis. 42 .di.
quieſcamus,de ſimo.c.matthęus.c.vbi pericu
lũ de elec.in.6.1.q.1.ſi quis neq̃,cum ſimil.Et
clarius innuitur ex illo tex. q̃ cardinales ſuc-
cedãt,cũ ſubdit vt qa eos oporteret de aliqua
terra eccleſiæ prouidere vel aliqua eius parte.
Vnde ſi in parte ratiõe piculi,multo magis in
toto/ & ſic in piculo vniuerſali:argumẽto au
thẽ . multo magis.C.de ſacroſanc.eccleſiis.&
l.quæ de tota.ff.de rei vẽdica.Imo (qđ plus
eſt)ſede vacãte cardinales habẽt ſupplere de-
fectũ mortui papæ:vt probat tex.in.c .ſi quis
pecunia.79.di.quod tenuit hugo ea rõne qa
durat vniuerſitas.Et licet hoc forte nõ tenere
tur ſede oĩno vacãte(quia debent cardinales
vacare acceleratæ electioni)tñ qñ eccleſia nõ
vacat ſed paſtor impeditur,tunc videtur om
nino tenẽdũr maxime cũ etiam ſede vacante
omnino per mortẽ vel reſignationẽ,qñ opor
tet vacare acceleratæ electioni/vbi eſt neceſsi
tas poſsint iuriſditionẽ exercere:vt dicitur in
d.§.iidẽ quoq̃. Et ẽt tũc poſſent reuocare ex
cauſa legatũ de latere per papã & collegium
creatũ:vt ponit ioan.an.in.c.2.de offi.lega.in C
6.& oſtiẽ.in.c.tũ ex literis de in integ. reſti.
Qui ẽt vult q̃ officiũ legati de latere nõ expi
ret/ licet literas nõdũ expediuiſſet. Et q̃ col-
legiũ poſsit reuocare legatũ,etiã dicit archi.in
d.c.2.& dicit lapus abbas idẽ tenuiſſe ricardũ
cardinalẽ in.c.vt animarũ de cõſti.in.6.Imo
vt diciĩ poſt paul.& ioã.de immola in cle.ne
romani de elec.põt collegiũ pro aliquo peri-
culo imminẽti in terris eccleſiæ creare vnũ
legatum , & vbi ſubeſt neceſsitas etiã nolen-
tem ſecundum aliquos : vt ponit barba. in
d.cle.ne romani in . §.irritum . Et licet non
poſsit ſine cõcilio priuare cardinalatu nolen-
tem ire , tamen aliter mulctare poterit.Et vt
dicit pauinus in extrauagãti ad onus in quar-
ta col . ex quo collegium cardinalium ſeruat
opinionem oſtien. & ita ſunt interpretati.d.
cap.vbi periculũ & clem .ne romani , ab hu-
iuſmodi interpretatione non poteſt recedi/
q̃uis oſtien . non viderit dicta iura . Et ſi hoc
eſt verum ſede omnino vacante , multo ma-
gis qñ non vacat ſed eſt impeditus papa.
¶ Et ſi dicatur q̃.c.ſi quis pecunia (dũ dicit
liceat cardinalibus & clericis deũ timẽtibus
&c.)intelligitur de cõcilio / quod conſtat ex
cardinalibus & clericis & laicis &c.prout vo D
luit roſellus/ & diximus aliquãdo ad intelle-
ctum illius tex.Reſpondetur q̃ quia ille tex.
eſt pars capituli in nomĩe domini/ vbi appa-
ret q̃ illo tẽpore in electiõe papæ interuenie
bant etiã cũ cardinalibus clerus & populus,
intelligi põt de cardinalibus nõ conciliariter
cõgregatis vt poſsint expellere apoſtaticũ in
truſum ſine canonica cõcordi electiõe/ & il-
lum anathematizare: & ſic ſupplere vices pa-
pæ mortui.Et iſtũ intellectum ad illũ tex.ſen-
tit car.in.d.cle.ne romani/in.§.irritum/in.1.
oppo.de elec.licet reſpondẽdo ad illũ tex.te-
neat per illũ tex.nõ probari q̃ cardinales ſuc
cedãt in iuriſdictione tenẽdo vices papæ mor
tui.loqtur tñ qñ ſedes oĩno vacat & incũben-
dũ eſt acceleratæ electiõi . Et ex hoc ẽt põt
argui q̃ licet alias cardinales ſede oĩno vacã-
te nõ poſsint cõcedere indulgẽtias vltra con-
ceſſas eis ex cõſuetudiĩe(vt dicit brix.ĩ ſuo re
ptorio in verbo ĩdulgẽtia)forte hoc caſu quo
ceſſat rõ. §.iidẽ quoq̃/aliter videretur dicen
dũ:ex quo eccelſia nõ dicitur vacare ſed qua
ſi vacare:nec cardinales habent vacare acce-
leratæ electioni/ſed habent ſupplere vices pa
pę.Quod pro nunc relinquo diſcutiendum:
cum dare indulgentias maxime plenarias nõ
ſit de iis quę ſunt vrgentis neceſsitatis,vt vult

A d.§.iidem quoq;. De quo vide quæ dico īfra
in quæſtione de poteſtate concilii ſede vacan
te. Et pro nunc credo ꝙ non: quia ſolus papa
eſt aſſumptus in plenitudinem poteſtatis: vt
in.c.quodcunq;.24.q.1.de quo in.c.cum ex
eo/de pœni.& re.& ad eum tātum ſpectat da
re plenarias indulgentias.

¶ Et ad præmiſſa ꝙ cardinales ſuccedant/fa-
cit quod dixi ſupra il illo articulo ad quē ſpe-
ctet congregare concilium in tertio caſu ſe-
cundi membri, vbi dico ꝙ quando imminet
neceſſitas congregādi concilii & papa detra-
ctat/deuoluitur facultas ad cardinales: & ꝙ il
lo caſu non ſit locus.§.iidem quoq;/allegan-
do cardinalem ſancti euſtachii. Ad idem facit
tex.in.c.per venerabilem qui filii ſint legi.dū
ponit illud deutero.17.ꝙ ardua dubia debēt
per ſacerdotes leuitici generis, expediri: qua
les ſunt cardinales qui dicuntur ſacerdotes le
uitici generis vt dicit ibi tex. ¶ Ad idem facit
ꝙ qñ prelatus ſua culpa priuatur aut ſu-
ſpenditur vel eſt in mora aut in remotis &c.
tunc ille ſuccedit in iuriſditione cuius con-
ſilio debuit ipſe prælatus adminiſtrare: vt in
c.1.in.§.cum vero,&.§.vbi vero ne ſede va
cante in.6. Nulla aūt pōt dici maior mora q̄
quando captus eſt ab infidelibus/vel eſt furio
ſus demens vel inutilis factus. tales.n. repu-
B tantur quaſi mortui ciuiliter: vt in.d.c.ſi ep̄us
& ibi petrus de ancha. Conſtat autē ꝙ ardua
papa conſueuit expedire cum conſilio cardi-
nalium.6.q.1.ſi quis cum militibus. & dicit
ioan.mo.& alii poſt eum in.c.ſuper eo/de hę
re.in.6. Igitur cardinales ſuccedēt etſi non ꝑ
ſe adminiſtrantes, ſaltem dando coadiuto-
rem furioſo vel inutili &c. vt in.c.1.de cle.
egro.in.6. Qui tex. multum facit in propoſi-
to. nam vult ille tex. ꝙ licet alias cauſæ datio
nis coadiutoris epiſcopo vel ſuperiorib⁹ præ
latis ſint de cauſis maioribus & referendis ad
ſedem apoſtolicam, tamen quando ſunt in
remotis/ propter euitāda diſpendia ſuccedit
capitulum in dando coadiutorem. & ſic mul
to magis viderentur ſuccedere cardinales, ex
quo agitur de maiori diſpendio q̄ quando e-
piſcopi ſunt in remotis/ propter difficultatē
congregandi concilium: & quia nullum ma
ius diſpendium q̄ vbi caret vniuerſalis eccle
ſia adminiſtratore: & quia ſumus in caſu in
quo non eſt ſuperior ad quem poſſit haberi
recurſus: vt in.c.ſignificaſti/&.c.licet in fi.de
elec.& in.§.patet, verſi.ſed in hoc.3.q.1. Et
profecto ille tex.in.c.1.in ſua ratione multū

vrget. Facit tex.in.c.fi.de ſupplē.negli.præla. C
in.6.vbi ratione negligentiæ & ne detur diu
turna vacatio & propter periculum/deuolui
tur datio adminiſtratoris ad illum, ad quem
alias de iure non ſpectat. Facit etiam tex.in
c.venerabilem in verſi.nunquid de elec. Ad
idem facit quod diximus ſupra in.q.quando
cardinales ſunt diſcordes in congregando
concilium. vbi ſub dubio in caſu illo dico ꝙ
cardinales poſſunt deputare adminiſtratorē
interea. ¶ Vnde ſine dubio videtur dicēdum
in propoſito (in quo ſubeſt magna æquitas)
ꝙ iſto caſu vt euitetur circuitus cardinales
poſſent dare vel coadiutorem vel adminiſtra
torem vel vicarium: ſicut in ſimili dicit cardi.
in.c.licet in.3.q.trac.ſchiſmatis de elec. in ſe-
xto modo tollendi ſchiſma. quod refero in-
fra in illa quæſtione quando inter duos eſt
contentio de papatu, ſi verus papa nō curat
vt tollatur ſchiſma / an poterit ita deponi ſi-
cut ſchiſmaticus. Quod etiam dicit petrus
de ancha. in trac.conci.in.6.q. & ꝙ daretur
adminiſtrator vel decanus cardinalium vel
alius epiſcopus cardinalis, qui in habitu &
præeminentia viueret vt conſueuerat in car
dinalatu: & non aſſumeret quoquo modo ali
qua inſignia pontificatus/ne præſtaretur oc-
caſio ſchiſmatis: vt ibi dixi. D

¶ Et ſi dicatur ꝙ collegium cardinalium nō
poteſt deputare vicarium (vt voluit pauinus
licet ſub dubio/in trac. de poteſtate capituli
circa fi.) reſpondeo ꝙ ipſe loquitur quando
ſedes omnino vacat & eſt vacandum accele
ratæ electioni/& ſedes eſt paruo tempore va
catura: & non quando ſedes non vacat/ quia
papa viuit, ſed eſt quaſi vacans/quia papa eſt
omnino inutilis. Quinimo car.in.c.licet in
2.q.vult ꝙ collegium cardinalium ſede va-
cante poſſet deputare vicarium ſeu admini-
ſtratorem: quia non poteſt limitari collegiū
cardinalium ſicut alia inferiora collegia. ita
dicit in.d.c.licet de elec. Ad idem facit tex.&
quod ibi dicitur in.c.eos (in.§.clericis) de tē
po.ordi. vbi qñ prælatus eſt ſuſpenſus/ cleri
ci poſſunt recipere ordines a vicinis ꝑlatis.
Ad idem facit tex.in.c.fundamēta de elec. in
6. vbi cardinales dicuntur coadiutores pa-
pæ. ſi igitur in vita ſunt coadiutores eo caſu
quo eſt cōpos mētis & nō inutilis, multo ma
gis qñ eſt furioſus vel captus ab hoſtibus vel
effectus inutilis. Ad idē facit ꝙ cardinales in
facto papatus fungūtur vice metropolitanis
vt in.c.in noīe dñi.23.di. ſicut ergo metropo

A litanus est iudex in causa an episcopus sit ca-
nonice electus, & sicut ad eũ fit deuolutio qñ
negligit suffraganeus (vt in.c.ad reprimen-
dam de offi.ordi.&.9.q.3.c.cum simus. vide
glo.& doc.in.c.1.de supplen.negli.præla.in
6.& doc.in.c.2.&.c.quia diuersitatem de con
ces.præben.)& ipse dat coadiutorẽ suffraga
neo, vt in.c.penul.de clerico egro.pariformi
ter videtur dicendum in cardinalibus/qui in
facto papatus vt dictum est funguntur vice
metropolitani. Itẽ ex quo ad eos spectat ele-
ctio papæ, similiter videt̃ ꝙ ad eos spectare
debeat prouidere ecclesiæ quasi vacãti / dãdo
coadiutorẽ vel administratorẽ(quod est mi-
nus).d.authen.multo magis: maxime cũ de
proximo prouisio est necessaria propter pical
lũ romanæ ecclesiæ. ¶ Ad idem facit: quia in
oĩbus casibus in quibus ille penes quẽ est iu-
risditio ipso iure/suspenditur vel priuatur vl'
aliter in exercitio impedit̃, iurisditio eius de-
uoluitur ad alium ei magis propinquũ. Patet
per totum de supplẽ negli.præla.patet in sub
delegato.c.si is cui de offi.dele.in.6. Similiter
in defectũ vnius ordinarii habetur recursus
ad alium.l.vt perfectius. C.de annali excep.
Facit quod dicitur in cle.1.de foro compe. Et
est regulare ꝙ vbicumq; ille ad quẽ pertinet
B non põt actũ explicare/alius debet surrogari
a iure vel ab homine: vt in.l.si longius. ff.de
iudi.l.si cum dotem.ff.solu.matri.ca.is cui de
elec.in.6.c.si hæredes de testa. & autentica
hoc amplius. C.de fideicõ.& plura similia: &
quæ adducunt̃ per glo.in.c.1.de schisma. in
6.post ostien.in.c.cum ex eo de pœni. & re.
Ad idem facit qđ dicit archi.in.c.si papa. 40.
di.ꝙ licet alias si papa est negligens remissus
& insufficiens ecclesiæ/non possit deponi si-
ue amoueri (vt dicit glo.in verbo insuffici-
ens de renun. in. 6.) tamen secus esset in
imperatore si efficeretur omnino inutilis.
quod etiam ponit ibi do.in.d.c.si papa. quia
imperator poterit deponi/& etiam pro quo-
cunq; peccato de quo esset incorrigibilis: vt
dicit ibi glo. A pari idem videtur dicendum
in papa quando ex superuenienti ægritudine
esset effectus omnino inutilis(ita ꝙ esset om
nino stupidus & sine sensu)ꝙ tunc ne eccle-
sia patiatur, saltem cardinales darent vel co-
adiutorem vel ipsi administrarent vel vnum
deputarent qui administraret donec congre-
garetur concilium ad prouidendum indem
nitati ecclesiæ. ¶ Accedit ad præmissa quod
dicit petrus de ancha.consi.410.(incipit vi-
so & diligenter inspecto.& refert alex.in.c. C
per venerabilem in.§.ꝙ autem/in.27.char.
qui filii sint legi.)ꝙ vbi est schisma in eccle-
sia/ordinarii poterunt exercere illa quæ sunt
reseruata papæ.& idem dicit de cardinalibus
ꝙ possent administrare & omnimodam iu-
risditionem exercere in reseruatis papæ, ma-
xime in iis in quibus versaretur periculum
animarum ex dilatione: quia necessitas non
habet legem.c.quando de consue.cum si-
mil. ¶ Et licet dictum ostien.in.c.1.de schi-
sma.in.6.(videlicet ꝙ vbi deficit papa de
iure vel de facto, papalis iurisditio deuolui-
tur ad cardinales: qa nõ est verisimile ꝙ deus
voluerit gregem suum sine rectore relinque
re) improbetur in casu vacationis p mortẽ/
propter verisimilem breuem vacationem:
vt.d.c.1.in fi.& in cle.ne romani post glo. in
verbo non consonam. tamen sicut in schi-
smate inueterato dicitur ꝙ cessat ratio, sic di-
cendum videtur in proposito quando papa
est captus vel factus furiosus vel demens.
Pro quo faciunt plures casus in quibus vbi
iudex proprius deficit/ exercitium iurisditio
nis deuoluitur ad alium etiam alias incapa-
cem.l.ait prætor.§.si debitorem.ff.de iis quæ
in frau.cre.l.sed si alius.§.bellissime/ibi
bar.ff.quod vi aut clam.l.generali. C.de D
tabu.li.10.l.nullus/ibi glo. C.de iudeis.ca.
olim / ibi abb. de resti.spolia. Vnde multo
magis idem dicendum est in proposito. ¶ Ac
cedit præterea ꝙ cum etiam in proposito ces
set ratio.d.c.vbi periculũ & cle.ne romani(p
quam prohibẽtur cardinales vti aliqua iuri-
sditione, vt videlicet vacẽt acceleratæ electio
ni)poterũt cardinales prouidere rebus incũ-
bentibus vniuersali ecclesiæ.

¶ Nec dicatur ꝙ cardinales nullam habeant
iurisditionem per.c.vbi periculum.§.iidem
quoq; & cle.ne romani: quia illa iura lo-
quuntur in casu suo / quando oportet car-
dinales vacare acceleratæ electioni, quia
vacat pontificatus per mortem vel renun-
ciationem vel simili casu. & non quando
superest papa / licet inhabilis ad exercen-
dum incumbentia ecclesiæ vniuersali: quia
tunc non videtur dubitandum quin colle-
gium cardinalium habeat amplissimam &
maiorem iurisditionem cęteris aliis collegi-
is, ad quæ deuoluitur iurisditio in morte præ
lati: vt in.c.iis quæ/&.d.c.cum olim de ma-
io.& obe.cũ simil. sicut supra dictum est. Et
hoc bene probat.d.cle.ne romani, quando

A vult ꝙ possint prouidere de camerario & summo pœnitentiario / & in. §. irritum. Et hoc in effectu vult glo. in verbo sede vacante in. c. 1. de schisma. in. 6. & doc. ibidē. Et si bene aduertatur, hoc probat ille tex. quia si papa non prohibuisset collegio restitutionem illorum cardinalium, arguitur ꝙ alias potuissent. Et non dubium quin facultas prouidendi de camerariatu & pœnitentiaria (quę sunt de maioribus officiis in ecclesia dei) potest dici esse iurisditionis supremæ, propter ea q̄ incumbunt maiori pœnitētiario. Facit quod dicitur in. l. imperium. ff. de iuri. om. iudi. Item non potest negari quin collegium cardinalium dicatur senatus: vt dicit̄ in cle. 2. de elec. 16. q. 1. c. ecclesia habet senatum, ex quo videtur ꝙ maiorem habeat iurisditionem q̄ cętera alia collegia, ad istar senatus qui habebat facultatem legis cōdendæ: vt in. §. senatuscō sultum insti. de iure naturali. Facit quod dicit barba. in. c. translato circa fi. de consti. Barbatius tn̄ in cle. ne romani in. §. irritū / vult ꝙ ille tex. non intelligat̄ de collegio cardinaliū: videlicet. c. ecclesia. Dicit nihilominus ꝙ sede vacāte collegiū cardinaliū pōt restituere ad famā de quo dictū est supra in articulo de mō sedendi in concilio. Et sic ex præmissis vr̄ ꝙ collegium cardinaliū habeat succedere. Quinimo si recte consideretur. §. iidem quoq; / & B §. irritum, bene probant ꝙ collegiū cardinalium succedit in iurisditionalibus: ex quo prohibent vti aliqua iurisditione tm̄ in casu qn̄ habet vacare acceleratæ electioni, & ē illo casu si imminet aliqua necessitas, concedūt vti iurisditiōe. ergo clare probant ad cardinales spectare iurisditionē, sicut in cęteris collegiis dicitur.

NON pōt negari quin arti. iste sit dubius / propter rationes hinc inde vrgētes. nec reperio bene decisum a doctoribus. Et considero quòd casus positi in proposito (videlicet quādo captus est ab hostibus vel hæreticis vel schismatis / vel est factus demēs vel furiosus vel propter infirmitatē inutilis / & similes) nō sunt casus qui cōueniant in terminis dicti. §. iidem quoq; & cle. 2. de elec. que loquūtur qn̄ debet procedi ad electionē futuri pōtificis, & res est duratura modico tēpore, & papatus vacat vel per renūciationem vel per mortem / vt supra dictum est, quo casu non agitur de tanto periculo: quia agitur de dilatione puo tempore duratura, & qn̄ non imminet necessitas nec periculum, in proposito autē non inducitur vacatio aliqua per quam possit procedi ad electionē alterius: C quia papatus non vacat, Nec his casibus pōt papa amoueri, licet sit factus insufficiens ad pontificatum, vt dicit do. in. c. sedulo. 38. di. & in effectu doc. i. d. c. licet de elec. & ponit glo. & do. in. c. 1. de renū. in. 6. in verbo isufficiēs. Sicut in simili dicitur de episcopo grauato infirmitate incurabili ꝙ non debet amoueri ab episcopatu sed dandus est ei coaditutor: vt dicit tex. & glo. in verbo perpetuo / & doc. in. d. c. 1. in. §. 1. de cleri. egro. in. 6. Vnde non videtur ꝙ illa iura possint allegari in proposito nisi in argumentum. Glo. tamen in. d. c. 1. de schisma. loquitur sede vacante, & non ponit istū casū imo ex suis ratiōibus innuit in aliis casibus contrariū. multæ enim adducuntur rationes pro cardinalibus: quibus cum difficultate potest responderi, nec glo. respōdet. Tex. in. c. 1. ne sede vacā. in. 6. quo ad deuolutionē iurisdi. parificat ista duo si vacat p mortē vel p suspensionē. & sic in hoc pificat mortē ciuilē naturali: vt ibi domi. & doc. post glo. in. d. c. si episcopus, & in. c. placuit. 16. q. 1. el. 2. in glo. & similiter in. c. susceptum de rescrip. co. ti.

¶ Petrus de ancha. in trac. schismatis in. 6. q. tenet simpliciter ꝙ siue papa efficitur hæreticus vel schismaticus notorie / vel demens vel D furiosus / siue captus a schismaticis hæreticis vel paganis / vel mente captus, iurisditio deuoluitur ad cardinales: qui poterunt si voluerint / deputare vicarium qui administrabit iura romanæ ecclesiæ. Item in prouinciis poterunt constituere præsides & rectores. Itē ipsi poterunt cognoscere de appellationibus deuolutis ad papam, & confirmare electiones prælatorum immediate subiectorum papæ, & beneficia reseruata sedi apostolicæ cōferre & plura alia consimilia. Et licet non habeatur expressum in cardinalib9 de deuolutiōe iurisditiōis tn̄ postq̄ in inferioribus ecclesiis dictis casibus est expressum a iure / debēt dicta iura extēdi ad apostolicā sedē a maioritate rationis, nā maius est in ea periculum si careat defensore vel administratore q̄ in aliis ecclesiis: vt in. c. vbi periculum de elec; Ita dicit ipse petrus de ancha, & idem replicat in suis responsionibus factis in concilio pisano ad oratores regis franciæ. Et idem etiam replicat in. d. consilio. 410. dicens ꝙ licet opinio ostien. videatur bene reprobata per glo. in cap. 1. de schisma. in. 6. in modica vacatione paruo tempore duratura, tamen in duratura longo tēpore æqua videtur opinio ostien.

A & quod illud quod prouisum est in inferioribus ecclesiis / habeat locum multo magis in sede apostolica, vbi est maius periculum. Ergo in proposito cardinales succedūt in plena iurisditione.

¶ Sed dominus anto. rosellus in sua monar. in.3.q.prin. i trac.de conci.tenet φ in casibus præmissis(& similiter hæresis & schismatis) non deuoluatur iurisdictio ad cardinales/ sed ad concilium, quod debet congregari. & respondet ad contraria. Et primo ad dictum. c. vbi periculum. §. iidem quoq; (dum dicitur φ collegium cardinalium habet iurisditionē papæ in arduis occurrētibus) dicit φ ille tex. loquitur in aliis negociis non concernentibus papam vel eius personam. nam in illis/ tex. ibi dicit contrarium: quia dicit φ de alio negocio se nō intromittāt nisi aliquod grāde periculum occurrat. Ista enim generalitas & exceptio facta ab ista generalitate φ prouideant cardinales vbi est grande periculum, non se extendit ad prouisionem faciendam de papatu vel persona papæ: quia de illa fuit specialiter dictum vt procedant ad electionē argumēto. l. stipulationes cōmodissimum/ &. l. doli clausula. ff. de verborū obli. &. l. sanctio legū. ff. de pœnis. Vnde dicit φ cardinales

B non possunt cognoscere de hæresi papæ/ & declarare ipsum hæreticum & perdidisse dignitatem. nec possent cognoscere de eius electione an fuerit canonica/ nec inter duos cōtendentes de papatu/ vel de aliquo quem dicerent apostaticum: quia ista sunt reseruata conciliis: vt in. c. si papa. 40. di. &. 79. di. c. si qs pecunia. vbi potestas non datur tantum cardinalibus, sed & aliis clericis & laicis deum timentibus: & sic omnibus fidelibus / qui nihil aliud sunt q̄ concilium. Idem in. c. si duo ea. 79. di. &. c. in nomie domini. 23. di. Et subiungit esse bñ notandum tex. illum in. d. §. iidem quoq;: quia etiam si casus esset periculosus & non esset necessaria multa celeritas vel opportuna, tunc etiam non haberent talē iurisditionem. Nec est verum φ istæ disceptationes sint præambulæ ad electionem: licet foret possibile φ eis determinatis esset locus electioni. ¶ Nec obstat si dicatur φ dispositio. c. vbi periculum in. §. iidē quoq; / est derogatiua iuris communis/ nō correctiua siue abrogatiua: quia ipsamet lex quæ dicit φ cardinales nullam habeant potestatem vel iurisditionem pontificis sede vacante, excipit præterq̄ vbi imminet periculum grauissimū vel perditio terrarum ecclesiæ &c. & ideo cum

C sit derogatiua in illis duobus casibus, videtur posse extendi ad alios casus similes ex identitate rationis/ per dicta per bar. in. l. si constante in. 9. q. ff. soluto matri. & probatur per tex. in dicta cle. ne romani, cum loquitur quādo deficit camerarius vel pœnitētiarius/ & derogat. d. legi ratione magni periculi. Quia respondet φ. ll. derogatoriæ non possunt extendi ad casus similes qñ sunt taxatiuæ præsertim in materia odiosa. l. 2. C. de patribus qui fili. distrax. Et idem qñ non est materia mere fauorabilis nec mere odiosa/ vt est ista: quia tunc lex derogatoria taxatiua non extenditur ad alios casus/ ex quo taxatiue loquitur. l. iubemus in fi. C. ad trebel. Licet si esset materia omnino fauorabilis/ extensio fieret ad casum similem per. l. illud. C. de sacrosan. eccle. Vel fieret extensio per aliam legem: vt. l. ob ęs. C. de prædiis mino. & hunc dicit esse casum: d. clemen. ¶ Similiter respondet ad illud φ cardinales funguntur iure metropolitani. Nam illud est verum largo modo & improprie. & solum isto respectu φ eorum electio habet vim electionis & confirmationis. d. c. in noie domini. 23. di. &. c. licet de elec. ¶ Ad illud φ ardua debent expediri per sacerdotes leuitici generis: & sic per cardinales. d. c. per venerabilem, respondet φ illud procedit quando papa cum cardinalibus iudicat. Sed quando papa

D non potest(vt in causa papatus) tunc sacerdotes leuitici generis sunt omnes episcopi & concilium religiosorum clericorum: qui episcopi dicuntur sacerdotes leuitici generis, quia in ordine sunt pares cum papa / & dicuntur fratres papæ. c. q̄ graui/ de cri. fal.

¶ Ideo vult idem rosellus φ ad concilium deuoluatur cognitio in casibus propositis: quia ardua concernentia statum ecclesiæ vniuersalis & fidei / semper sunt terminata per concilia generalia. Allegat gesta act. 1. vi. 15. &. 21. c. & φ ad sedandas hæreses semper sunt congregata concilia: vt. 16. &. 17. di. per totum. Et ad iura quæ habent φ in collegiis vacante capite potestas deuoluitur ad capitulum vel maiores post caput, dicit φ fallit in cardinalibus per. d. §. iidem quoq;. & glo. in c. 1. de schisma. in sexto. Nec obstat φ ipsi cardinales creant papam: quia pontifex non est solū papa ex facto ipsorum cardinalium/ sed etiam ipsius electi in sui electionem cōsentientis. & ideo cardinales sine eius consensu non possunt eum deponere: vt in. c. si. 79. di. Nā postq̄ est electus potestas papæ est a deo/ licet cardinales determinent personā. Dante

A alia respõsio per guliel.in.c.nullus.79.di.quã refero in illa quæstione vtrum sede vacante possit collegium cardinalium creare aliũ cardinalẽ subsistẽte necessitate. Ad quod est tex. c.inter corporalia de trãs.præla.cũ ponit exẽplum de episcopis qui a metropolitanis consecrantur sed non deponuntur: & cum dicit ꝙ solus episcopus honorem dare potest sed non potest solus auferre. Vnde concludit ꝙ in casibus prædictis/hæresis schismatis/furiositatis/amẽtiæ/capturæ a piratis/& similibus) cognitio est concilii & non cardinalium: & ideo ꝙ debeat congregari cõcilium. & sic dicit recte contra petrum de ancha. Quam etiam opinionem videtur tenere cardi.de turre cre. in suo trac.de potestate papæ.c.8.in versi. ad octauam rationem.

❡Sed si bene aduertatur,rosellus & cardina. & eorũ rationes procedũt quãdo cardinales vellent iudicare directe de papa & de hæresi vel schismate & aliis male gestis per papam quæ directe concernerent personam papæ: & non quando papa non potest exercere cõcernentia statum põtificatus & imminent casus expediendi concernentes gubernium ipsius ecclesiæ.quo casu aliter videtur dicendũ. Et verius videtur quod dicit petrus de an-

B cha. Ad quod facit quod dicit anto.de butrio in.c. licet de elec. vbi vult ꝙ contra papam quantumcunq; electum a duabus partibus/ possit obiici exceptio furoris,quia per furorẽ etiam impeditur matrimonium carnale / & furiosus cõparatur bestiæ:argumẽto.l.sed & si quẽcũq.ff.ad.l.aquil. Quod intelligit quãdo esset furiosus tempore ipsius electionis/& de facili posset furor probari : vt euitetur illud quod posset esse ꝙ reduceretur ad sanã mentem. Vnde per hoc videretur dicendum quod in superuenienti furore aliter esset dicendum: videlicet ꝙ nõ posset obiici contra papam ad remouendũ eum a papatu per cardinales: quia in hoc non succedunt, ad quod tex. & quæ ibi dicũtur in.c.dilectus de sponsf. Et sic ex hoc etiam videtur dicendum ꝙ in furioso non deuoluatur iurisditio nec ad cardinales nec ad concilium quando furor superuenisset/anteq̃ esset sublata omnis spes redeundi ad sanam mentem. Vbi autem sublata esset omnis spes, tunc etiam non esset procedendum ad electionem alterius secundũ bal. in.d.c.licet de elec.& infra dicitur ad quẽ tũc deuoluitur iurisditio prouidendi in rebus occurrẽtibus ecclesiæ vniuersali. Et idem quod dominus antonius videtur tenere abb.ibi.

❡Ioannes gerson in tractatu de auferibilitate papę in.19.q.ponit plures casus in quibus concilium poterit procedere ad electionem noui pontificis. Inter quos primus est quãdo papa esset captus a saracenis & esset sublata omnis spes redeundi:vel quando fuisset probatum per testes ꝙ esset mortuus apud saracenos/licet forte non esset verum. quia tunc concilium poterit creare nouum papam : & primus hoc casu videbitur destitutus per cõcilium. Secundus casus est quando congregato concilio per papã, postea papa esset effectus omnino inutilis propter indispositionẽ corporalem vel propter carentiam vsus rationis. Et sic videtur velle ꝙ his casibus habeat prouidere concilium. Et ibi etiam ponit alios casus:videlicet vbi omnes cardinales essent mortui:vel vbi ipsi non possent facere fidem de electione per eos celebrata: vel vbi subditi non essent præstaturi obedientiam nisi alteri eligendo / ex quo contingeret sedari schisma: vel vbi iurasset & vouisset pro sedãdo schismate cedere & postea nollet, propter quod crearet scãdalũ in populis qui crederẽt non teneri aliquẽ ad obseruantiã iuramenti vel voti.¶ Istis casibus dicit procedẽdum ad electionem alterius pontificis. Quod est con-

D tra illud quod dictum est supra. d.c. sedulo/ &.d.c.licet,& in.c.1.de renun.in.6.quia istis casibus papatus non vacat:& non est verum simpliciter ꝙ concilium succedat ad prouidẽdum / vt infra dicitur. De quo vide omnino quæ dico infra in illa quæstione vtrum quando papa est exauthoratus vel depositus per concilium electio futuri pontificis spectet ad cardinales an ad concilium. Et ibi vide omnino:& in illa quæstione vtrũ sede vacante succedat concilium in reseruatis papæ:& in alia vtrũ possint sede vacante ex causa imminẽtis necessitatis cardinales creare aliquẽ cardinalem:& quid quo ad cõciliũ. Et in dictis quæstionibus reperiũtur multa quę faciũt ad propositum nostrũ. Et si electio papę a principio fuisset bona & fuisset receptus, q̃diu non constaret de eius morte (etiam si tempestate maris vel captiuitatis ita fuisset oppressus ꝙ nõ videretur habẽda spes de eo siue de conualescentia ad sanã mentem) si de alio fieret electio/electio esset nulla secũdum bal.d.c. licet de elec.in.1.q.¶ Vnde volendo tenere iurisditionẽ deuolui ad cardinales sicut dicitur de aliis collegiis/potest responderi ad primã rationem non esse verum ꝙ tunc tractetur de persona papæ vel de causa papatus / sed de

prouidendo indemnitati romanæ ecclesiæ.
A quod tex. ibi concedit posse fieri: quia in casi
bus propositis non loquimur de procedẽdo
ad alterius electionem & ad decisionem si pa
patus vacat. Nec est verũ ꝙ. §. iidem quoꝗ
sit lex derogatiua: sed tantũ ponit casum spe-
cialem.

BREVITER in isto articulo sic
concluderẽ, distinguẽdo casus. Et pri-
mo ꝙ interdum quærimus de perso-
na ipsius papæ si debet & per quem amoueri
a papatu/ vel procedi ad decernendum locũ
esse vel non esse deueniendi ad electionẽ al-
terius pontificis. Et tunc si loquimur in papa
hæretico vel apostatico vel schismatico amo
uendo, dicerem cognitionem esse cõcilii &
conciliũ esse conuocandũ hoc casu, per tex.
in. c. si duo iuncta glosa. 79. di. & d. c. si papa/
& d. c. si quis pecunia ea. di. vbi datur facul-
tas cardinalibus & clericis & laicis fidelibus
deum timentibus anathematizare. Quod se
cundum ꝙ dicit rosellus/ nihil aliud est q̃ cõ
cilium: quod constat ex cardinalibus & aliis
episcopis clericis & laicis, maxime considera
ta origine conciliorum, vbi etiam laici inter-
ueniebant. c. in nomine domini. 23. di. & pa-
tet in discursu plurimorum conciliorum. c.
1. 15. di. & . 63. di. c. adrianus el. 1. & in. c. ad
B sedem. 35. q. 5. & dixi in discursu quæstionis
qui sint vocandi ad cõcilium & qui possint
interesse concilio. Et ꝙ concilium sit iudex in
causa hæresis contra papam, tenet archi. 40.
di. si papa. & alberi. in ru. de hære. & remissi-
ue per eũ & doc. in. c. in fidei de hære. in. 6. &
in. c. proposuit de cõcess. præben. per ostien.
ioan. an. car. & alios. & in. c. sicut. 2. q. 7. & . 17.
di. §. hinc etiã. & . 15. di. sicut in glo. & . c. nunc
autem. 21. di. Et ratio est in his casibus quia
directe agitur causa papatus/ & directe signa
tur persona papæ an sit vel nõ sit papa. Et ad
congregandum concilium tunc succedit col
legiũ cardinaliũ ad quos deuoluitur iurisdi-
tio: quia illi qui sunt potiores post papam, illi
habent succedere. l. 1. ff. de albo scriben. sicut
archidiaconus supplet vices episcopi. c. 1. de
offi. archi. Et istam opinionem posuit cardi.
cameracensis in quodam tract. facto tempo-
re schismatis super facto papatus: tenens isto
casu deuolui ad cardinales iurisditionem cõ
gregandi cõcilium. & ponit barba. in clemẽ.
ne romani & in. c. ꝙ translationem de officio
lega. & glo. in. c. nullus. 79. di. & felinus in. c.
super literis de rescrip. & dixi supra in arti.
quando inter duos contendentes de papatu
nullus est receptus sed vnus est in possessio-
ne qui non vult cõgregare. Succedent igitur C
isto casu cardinales in iurisditione congregã
di cõcilii, & non in determinando casum hæ
resis vel schismatis: quia hoc spectabit ad cõ
cilium: vt in di. cap. si duo. 79. di. Sed si age-
retur de hæresi papæ mortui, tunc successor
esset iudex. Ita dicitur in. d. c. in fidei: & ponit
alberi. in. d. ru. Qui dicit ita fuisse seruatum
tempore clementis quinti: coram quo impu
gnabatur de hæresi memoria bonifacii octa-
ui/ procurante rege franciæ, existentibus ac-
cusatoribus dominis gulielmo de nogareno
& gulielmo plasiano. Et ibi vide alberi. qui
multum notabiliter ponit quæ fuerũt allega-
ta ꝙ concilium & non successor deberet iudi
care. & inter cætera allegabatur similitudo:
quia memoria nestorii fuerat damnata in cõ
cilio ephesino. vide eum. De quo vide quod
latius pono infra post quæstionem quando
papa possit deponi. & quod ponit barba. in
cle. ne romani in. 87. motiuo & quod dico in
quæstione vtrum & quando papa possit ac-
cusari.

¶ Et alia ratio quare cõciliũ est iudex in cau
sa qñ papa dicitur hæreticus vel schismati-
cus/ est quia tũc dicitur ecclesia quasi vacare
vt in. c. 1. de schisma. in. 6. & in. c. 1. de præ- D
scrip. Et agitur causa papatus: & ista cogni-
tio an sit hereticus est cognitio tituli papatus
quia si est hæreticus, perdidit titulum ipso iu
re: vt ponit ioan. an. in. c. vt commissi de hære
ti. in. 6. & patet. 19. di. anastasius, & in. d. ca. si
papa. 40. di. Cuius tituli decisio spectat ad cõ
cilium: vt in. d. c. si duo. Et esset procedẽdum
ad electionem alterius quãdo esset pertinax.
& ideo nõ potest deputari administrator: qa
sumus in terminis quando postq̃ est declara
tus hæreticus/ ecclesia nõ potest stare diu va-
cans, quia est procedendum ad aliam electio
nem. Et ideo quãdo agitur de titulo papatus/
dicitur ꝙ petenti restitutionẽ obstat exceptio
hæresis notoriæ: vt in. c. quo iure. 8. di. Facit
quod dicitur in. c. ad decimas de resti. spolia.
Cognoscere autem de titulo papatus est pro
prium ipsius cõcilii: vt in. c. si duo. 79. di. Igi-
tur cessat deuolutio ad cardinales cognitio-
nis huius articuli si papa sit hæreticus vel nõ:
quia etiã si papa esset hæreticus notorius, an-
te sententiam declaratoriã non possunt car-
dinales procedere ad alterius electionẽ/ etiã
si ad eos eo casu spectaret electio: vt in. c. cũ
secundum de hære. in. 6. Ad idem tex. in ca.
ad apostolicæ de re iudi. in. 6. De quo viden-

A dum in supradicta allegata quæstione quãdo papa est depositus/vtrum concilium vel cardinales habebunt eligere successorem in papatu:de qua quæstione vide infra. Igitur in hæretico iurisditio deuoluitur ad concilium quo ad cognoscendum de titulo papatus:sed quo ad congregandum concilium succedent cardinales: qui postq̃ papa erit declaratus & erit procedendum ad nouam electionem, succedent in eligendo, de quo habetur latius in supra allegata quæstione. Et ideo isto casu non erit locus deputandi administratorem. Et idem dicendum de schismate & apostasia/quæ sonant hæresim: quia congregato concilio per cardinales/erit procedẽdum ad declarandum & amouendum cum concilio, quo amoto erit per ipsos cardinales procedẽdum ad electionem alterius:vt disputatur in præallegata quæstione.

¶ SI vero loquimur in casu in quo nõ agitur causa cõcernẽs personã papæ & titulum papatus/sed succedẽdi in administrãdo(vt in capto ab hostibus vel piratis/vel ab infidelibus vel hæreticis vel schismaticis)in his casibus dicerem ius administrandi nec ad cardinales nec ad cõcilium deuolui. Sed si captus ab infidelibus vel schismaticis (a quo de faci-
B li posset inquiri eius voluntas) ipsemet vnũ de collegio cardinalium voluerit deputare in administratorem vel vicarium/hoc facere poterit: quia non amisit dignitatem pontificalem, d.c.pastoralis.7.q.1.&.c. prima actione.16.q.3. Ad hoc moueor p dicta doc. in.d.c.si episcopus, vbi volunt φ in casu illius.c.episcopus captus iniuste poterit deputare vicarium: ergo multo magis in casu isto, in quo non est ad quem possit haberi recursus:vt in.d.c.licet de elec.&.d.§.patet.3.q.1. Ipse enim est iudex in causa propria(vt dicitur in.c.cũ venissent de iudi.&.in.c.1.de proba.)quando sumus in vno indubitato papa, licet secus sit quando est dubium quis duorũ sit papa:vt voluit mathesil.in.d.tract.ad anto. de butrio:quia tunc erit iudex cõcilium. Interim tamẽ si non possit de facili haberi eius voluntas(vel propter distãtiam vel propter arctam custodiam) cardinales ministrabunt in iis quæ sunt necessitatis & in quibus dilatio afferret periculum in ecclesia:per dicta in §.iidem quoq;.& quę infra dicuntur. Sic etiã videmus φ captus a piratis siue latronibus habetur pro præsente/& potest constituere procuratorem:vt in.l.absentem.ff.de ver.sig.ibi glo. Sic & nomine capti ab hostibus datur curator bonis.l.ab hostibus.ff.ex quibus causis maio.& vide doc.in.c.accedens de procura. C
vbi detentus a tyranno vel a latronibus/constituit procuratorem. Igitur a pari ipse papa sic captus posset deputare vicarium siue administratorem. Et per hoc patet φ bonifacius octauus (qui fuit captus procurante rege frãcię per dictum gulielmum de nogareno/qui volebat iustificare capturam tanq̃ factam de persona hæretici)potuisset constituere administratorẽ & vicarium in papatu, ex quo nõ erat manifestus hæreticus & captura iniusta: vt late disputat idem alberi. in tub. de hære. Non enim statim quia captus debet papatu priuari. Ad quod facit φ quando petrus erat captus & seruabatur in carcere/oratio fiebat sine intermissione pro eo,& non fuit processum ad electionẽ alterius: vt legitur act. ca.12. Nec est addẽda afflictio afflicto: vt.c. ex parte de cleri.ægro.

¶ Sed si papa captus nollet vel non posset deputare vicarium vel administratorẽ, vel non esset spes liberationis eius nec via redẽptionis(ad quam ecclesia teneretur argu. eorum quæ ponit bar.in.l.quanuis in.3.notabili.ff. solu. matri. iuncto eo quod ponit specul. in ti.de iudi.§.vniuersalia/versi.illud,& quod dicitur in authen.contra eum.C.ad trebel.ita D
φ pro hac causa etiam sacra vasa possunt alienari:vt in.c.sacrorum.12.q.2.&.l.sancimus C.de sacrosan.eccle.ca.apostolicos &.c.aurũ ea.causa &.q.& immobilia secundum do. consi.14.)prima facie ex quo non est spes redemptionis nec liberationis & nollet deputare vicarium, istis casibus videretur dicẽdum φ esset congregandum concilium & φ vera sit opinio domini roselli/φ in hoc casu non deuoluatur iurisditio nec administratio ad cardinales nec ipsi possint administrare. ergo multo minus in coadiutorem alium deputare:quia nemo dat quod non habet.c.φ autẽ de iurepatro. Ad quod facit in argu.tex. in.c. 1.§.si autem de ele.ægro.in.6.vbi quãdo est discordia inter episcopum & capitulum super deputando coadiutore/debet denunciari sedi apostolicæ.

¶ Sed mihi videtur aduertendum φ aut agitur de decidendo vtrum per hoc sit procedẽdum ad electionem noui pontificis. & dico φ talis cognitio erit concilii. & ista iurisditio deuoluitur ad concilium, quia agitur tũc causa papatus/cuius cognitio(vt dictum est)est ipsius concilii:vt.d.c.si duo.79.di. Et ita possumus intelligere isto casu opinionẽ roselli

esse verã. Aut quærimus de deuolutione iu-
A risditionis circa gubernium ecclesiæ & admi
nistrationis rerum spiritualium & tempora-
lium, maxime earum quæ non expectant di-
lationem. Et tunc dicẽdum est ꝑ tutius sit te-
nere hoc casu ꝙ cardinales possint deputare
vnum administratorem donec cõcilium ge-
nerale congregetur. Et ita procedit quod di-
cit petrus de ancha.in.d.trac.& in responsio-
nibus per eum factis ad oratores regis fran-
ciæ. Vel ipsi interim administrẽt, quia in hoc
& similibus casibus succedunt in iurisditio-
nalibus, & hoc propter periculum dilatio-
nis: quia antequàm concilium congregetur,
ecclesia vniuersalis multum pateretur in iis
quæ quotidie occurrunt in administratione
papatus. Ratione enim imminentis necessi-
tatis multa conceduntur quæ alias non con-
cederentur: sicut videmus in.c.1.in fi. ne sede
vacan. in.6.ꝑ episcopo in remotis agente cu
ius consilium esset requirendum/ proceditur
ad prouidendum eo non expectato. idem in
ca.1. post prin. de cleri. ægro. in.6. Similiter
archiepiscopus dat administratorem propter
periculum (licet alias ad eum non spectet)
quando capitulum est negligens. c. fi. de sup-
plen. negli. prælа. in. 6. Facit quod dicitur in
ca. si diaconus. 81. di. de consе. di. 4. c. baptis-
B mi: de officio proconsu. l. aliquando. ad legẽ
corne. de sica. l. furem/ cum simil. Ad quod vi
de quod dico in quæstione illa vtrũ sede va-
cante cardinales & concilium possint exer-
cere reseruata papæ. & etiam vide quod di-
xi supra in illa quæstione quando ad cardi-
nales spectat congregatio concilii/ quid agen
dum quando cardinales essent discordes: in-
cipit diximus.

¶ Et tunc etiã crederẽ hoc casu ꝙ tantũ vnus
de collegio cardinaliũ deberet deputari, per
hoc quod dicitur de iconomo in. c. cũ simus
9.q.3.& in.c. qa in quibusdã. 89. di. & quod
dicit in.c.1. de syndico. Vel (sicut nuper fuit
factũ post electionẽ adriani sexti in hispania
existẽtis ante aduẽtum eius ad vrbẽ) possent
singulis mẽsibꝰ tres de collegio (vnꝰ de quo-
libet ordine) ministrare simul: videlicet vnus
episcopus/ vnus presbyter/ vnus diaconus.
Et hoc quãdo loquimur in papa capto ab ho
stibus/ infidelibus/ hæreticis/ vel a schismati-
cis vel piratis. Sed si papa esset effectus furio-
sus/ & esset deueniendum ad dandum ei cu-
ratorẽ (quantuncunq enim sit supra omnes,
tamen etiam videtur posse procedi ad dandũ
ei curatorem) deberet dari vnus de cardinali-
bus. Nam sicut dicit tex. licet lex erubescat fi-
lios esse castigatores parẽtum (vt in authen. C
de nuptiis. §. si vero expectetur. & glo. in. c. cũ
ex iniuncto de hęre. & dicit glo. in. c. 1. de cle
ri. ægro. in. 6.) tamen quando pater est furio-
sus/ lex dat filium in curatorem patri: vt in. l.
si pater. C. de curatore furio. & in. l. 2. ff. eo. ti.
Et similiter hoc casu (videlicet ꝙ cardinales
succedant) videtur dicendum: de quo infra
latius. Sed quo ad dandum curatorem papæ
qui non habet superiorem (vt in. d. c. licet) ali
ter videtur dicendum. & contrarium credo
verum ꝙ non possit dari curator, sed vel co-
adiutor vel administrator/ & non tam coadiu
tor q̃ administrator ecclesiæ romanæ, cuius
officium cessabit cessante furore vel papa in
furore mortuo: argumento. c. grandi de sup-
plen. negli. præla. in. 6. Et in isto casu etiã pro
cedit quod dicit petrus de ancha, vbi supra. &
cardi. in. 3. q. in. d. c. licet/ in trac. schismatis
dum voluit ꝙ cardinales possent deputare
administratorem.

¶ Et idem quod in isto casu dicerem quando
esset propter infirmitatem inutilis/ scilicet ꝙ
ipsemet posset sibi eligere coadiutorem: & si
nollet vel diceret se sufficientem, nunc dice-
rem omnino congregandum concilium ra-
tione discordiæ inter eos Et hoc probat in si- D
mili ille tex. in. c. 1. in. § si autẽ de cleri. ægro.
in. 6. quando dicit ꝙ consulatur sedes aposto
lica, quando est differentia inter episcopum
qui dicit se sufficientẽ & non egere coadiuto
re & capitulum/ contrarium dicens & præte-
dens. & in argu. est. d. c. si duo. 79. di. Et tunc
declarato ꝙ sit locus dãdi coadiutorẽ (quãdo
esset factus taliter inutilis ꝙ nõ posset per se
administrare) si ipse sibiipsi voluerit sufficien
tem dare coadiutorem/ poterit: alioquin car-
dinales deputabunt administratorẽ ecclesiæ
per prædicta.

¶ Et idem dicerem quando papa oppressus
esset vi tempestatis/ vel quando contingeret
aliquis casus in quo non posset de facili ex
quiri de voluntate eius ratione maximæ di-
stantiæ vel captiuitatis: scilicet ꝙ medio tem
pore collegium cardinalium succedat in ad-
ministrãdo, propter periculum ne ex dilatio-
ne ecclesia vniuersalis nimis patiatur. Hoc
tamẽ quod dicit pe. de ancha. in locis præal-
legatis de tẽpore schismatis inter duos cõten
dentes de papatu, non sic simpliciter admitte
rem vt cardinales deputarent administrato-
rem, propter periculum maioris schismatis/
ne contingeret ꝙ ille tertius procuraret sic si-

A bi vendicare pontificatum. Si tamen cardinales omnes essent concordes (sicut dicitur de via cōpromissi amplectēda .l.c. licet de elec.) & ipsi possent ipsis contendentibus auferre omnem administrationem vsq; ad tempus declarationis concilii, isto casu (subsistente maxime necessitate imminentis periculi) credo q; possent.

¶ In capto autem ab hostibus, do. in. d. c. si episcopus / considerari fi est in bello iusto vel iniusto (vel melius licito vel illicito) captus: iuxta dicta in. l. hostes. ff. de capti. Quali cōsideret an sit factus seruus. Sed hæc consideratio non videtur bona: quia superueniente tēpore gratiæ cessat ista seruitus, glo. di. 1. ius gentium, maxime inter christianos. 12. q. 2. cum redemptor. bal. in. l. 1. in prin. C. de cadu. tollen. de quo vide dicta. in. d. l. hostes. Et maxime in papa qui non habet superiorem nec ligatur legibus. l. princeps. ff. de legibus. & in papa. c. proposuit de conces. præben. cum simil. Et ideo non videtur bona consideratio dominici: dū vult q; episcopus captus ab infidelibus vel fidelibus quibus a papa est indictum bellum / non possit constituere vicariū: alias secus si a tyranno vel alio fideli esset captus. Sed quicquid sit, q; episcopus aliquando

B non possit dare vicarium si est captus / posset esse alia ratio: quia est ad quem potest haberi recursus vt prouideat de administratore: vt in. c. si. de supplen. negli. præla. in. 6. Secus in papa, in quo cessat ista ratio: quia non habet superiorem. & contra personam eius quādiu non aberrat a fide catholica / non potest dici licitū bellum: vt dicit alberi. in. d. ru. de hære. quando ponit quæstionem de bonifacio. 8. Et siue papa sit captus ab infidelibus siue a fidelibus / siue etiam ab iis quibus ipsemet papa bellum indixisset / siue a piratis siue a tyrānis, semper videtur eadem ratio vt ipse possit deputare administratorem & vicarium ecclesiæ romanæ: qui administrabit donec procuratur relaxatio. Ad quod facit quod ponit d. anto. in. c. consultationibus in. 2. q. de cle. ægro. q; capto ab hostibus fidei & exuli non datur coadiutor (& idem etiam dicit calderinus in verbo coadiutor) sed ipsemet per vicarium suū officium exercebit. Allegat cle. 1. de foro compe. & d. c. si. v Et si appareret nullā subesse spē liberationis & ipse nec vellet vel non posset deputare ecclesiæ administratorem, decernet concilium cum cardinalibus si est congregatum / esse vel non esse deueniendum ad deputandum administratorē,

& isto alio casu pcedit opinio roselli. Qua deliberatione facta, tunc ipsimet cardinales C deputabunt. Et si concilium non esset tunc in esse nec reperiretur congregatum nec tractaretur de eligendo alium in papam / & si esset etiam concilium congregatum & non ageretur directe causa papatus vel de persona papæ, etiam cardinales soli deputabunt: per dicta in illa quæstione quis succedat in electione quando papa esset depositus per concilium: quia cardinales succedunt & deputabunt. Et sic procedit opinio petri de ancha. & aliorū qui volunt q; cardinales deputēt.

¶ Quid autem vbi esset controuersia inter papam & collegium vel inter cardinales / vel vbi no posset sciri voluntas papæ, vtrum sit casus & locus deputandi administratorē vel coadiutorem vel non? Eo casu videtur q; tūc congregabitur conciliū, quod decernet deueniēdum ad dandum administratorem vel coadiutorem. qua declaratione facta cardinales procedēt ad deputandum administratorē ecclesiæ romanæ: qui deputabunt vnum qui administrabit donec saltem concilium cum cardinalibus prouiderit de liberatione ipsius papæ. qui deputatus omnia administrabit cū cardinalibus. qui deliberabunt etiam an esset cōgregandum conciliū. Et si viderent libera- D tionē papæ facilem, dicerem q; non ita repēte esset congregandum: quia quandiu esset spes relaxationis & liberationis / non crederē concilium congregari debere, ne propter lōgiorem moram relaxatio ipsius papæ redderetur difficilior. Vbi autem aliter fieri non posset, congregabitur cōcilium vt agatur de celeriori ipsius relaxatione. Et tūc si ipsemet papa deputasset administratorem, forte deberet congregari cōcilium per cardinales cum consensu etiam ipsius administratoris per eūdem papam deputati / ad quem alias spectaret cura gregis dominici. c. is cui / cum materia de elec. in. 6. Et hoc videtur velle cardi. in. c. licet in. 2. q. de elec. Qui administrator omnia habebit gerere cum consilio cardinaliū: argumento. c. 1. de schisma. in. 6. & c. ad apostolicæ de re iudi. eo. li. & argumento eorum quæ dicūtur de capitulo (q; sede vacante nō potest facere statutū contrarium ecclesiæ vel prælato) in. c. cum omnes de consti. & in. c. si cut de iureiuran.

¶ SI autem loquimur quādo papa est demens effectus vel mēte captus vel furiosus, tunc (quicquid dixerit alex. in. c. synodū. 17. di. & cardi. in tract. de potestate papæ li. 3. c.

8.qui voluerunt ꝙ cardinales congregabunt
A concilium vt deliberetur vel de illo amouen
do vel de dando illi coadiutorem)ego dicerẽ
ex quo ratione dementiæ vel furoris super-
uenientis non perdit dignitatem nec iurisdi-
tionem quam habebat (vt in.l. qui furere. ff.
de statu homi.l.1.§.q̃uis.ff.de.postu.de sup-
plẽ.negli.pręla.c.grãdi in.6.ff.de iis qui sunt
sui vel alic.iur.l.patre furioso) ꝙ imo non
posset amoueri. Quod & ponit dominus ca
tal.in quibusdam allegationibus factis in cõ
cilio.& tex.& ibi dicta in.c.si.15.q.1.& po-
nit gaspar de calderinis & abb.in.c.licet de e-
lec.qui vult ꝙ licet ante electionem posset
obiici similis exceptio / non posset post, sed
esset dandus coadiutor per.c.1.de cle.ægro.
in.6. Nam furioso & dementi datur etiã co-
adiutor: vt dicit anto.in.c.cõsultationibus in
6.q.de cle.ægro. ibi quia propter infirmitatẽ
senectutis & dementiæ nõ dicitur ecclesia va
care. Et est tex.in ca.1.in.§.si vero de cle.
ægro.in.6. Qui etiam probat per argumen-
tum de capitulo ecclesiæ inferioris ad capitu
lum ecclesiæ romanæ/ꝙ ad cardinales specta
bit dare coadiutorem papæ. & ideo tunc non
esset tractandum de illo amouendo, sed esset
per cardinales dandus illi coadiutor & admi-
nistrator ecclesiæ.

B ¶ Et istam opinionem (ꝙ hoc casu sit dan-
dus coadiutor)ponendo exemplum & quæ
stionem in imperatore qui est effectus men-
te captus vel inutilis/tenet bal.in.l. non am-
bigitur.ff.de.ll. Et idem in papa tenet mathe-
sil.in.d.trac.ad anto.de butrio in quinta char-
ta.vbi dicit ꝙ si papa efficitur demẽs aliquo
casu, vt prouideatur indemnitati ecclesiæ nõ
debet occidi nec papatu priuari: quia non est
addenda afflictio afflicto.l.deuius.ff.de offi.
præsi.ca.penul.de cle.ægro.7.q.1.q̃uis. Ad
quod facit quod ponit bal.in ti.de successio-
ne feudi in fine prin.cum dicit ꝙ si consuetu
do dictat ꝙ primogenitus succedat in regno
& primogenitus est a natura demens/secun-
do genitus erit rex: si autem ex accidenti effi-
citur demẽs/tunc dabitur ei curator, quia in
persona eius est iam radicatum ius regiæ po
testatis, allegat.c.grãdi de supplen.negli.pre-
la.in.6.& archi.2.q.5.§. item obiicitur, & de
elec.cum inter/in nouella. Ita videtur dicen-
dũ in proposito. Sicut etiã dicitur in.c.1.post
glo.in verbo insufficientem de renun. in.6.
ꝙ papa non potest deponi propter insufficiẽ
tiam, & ponit domi. & ipsemet alexã. in.c.se-
dulo.38.di. Item durum esset vt dicit ma-
thesil.ꝙ expectaretur mors naturalis eius: quia
posset sic viuere longo tempore: & esset ab- C
surdum ꝙ tũc nullus illo tempore posset ex
ercere spectantia ad solius papæ officium. Et
ideo dicit ꝙ potestas solius summi pontificis
deuoluetur tũc ad collegiũ cardinaliũ/ & ad
illum coadiutorem qui fuerit ab eis datus pa
pæ, & ꝙ hæc potestas expirabit superuenien
te sana mente: argu.l.cum aliis.ff.de cura.fu-
rio. &.c. cum cessante de appel. De hoc au-
tem vtrum ratione furoris possit opponi ex-
ceptio contra papã & remoueri a papatu, vi-
de omnino calde. in repertorio in verbo pa-
pa/ versi. an contra papam admittatur exce-
ptio tu es furiosus. vbi vide & in.d.c.licet. &
quod supra dixi post.d.anto.

¶ Et idem quod dicitur de demente/ videtur
dicẽdum de illo qui esset factus omnino inu
tilis. Quia aut erat omnino inutilis anteq̃ es-
set electus. & tunc poterit amoueri: quia ele-
ctio non valuerat secundum.d. anto. & doc.
in.d.c.licet de elec. Et hoc modo procedit o-
pinio archi.& domi.in.d.c.si papa in fi. cum
dicunt ꝙ quando est inutilis deponetur. Sed
tu dic ꝙ imo ibi archi.& domi. loquuntur in
imperatore: qui quando est inutilis siue ante
siue post electionem deponitur: vt.15.q.6.c.
alius.&.c.ad apostolicæ de re iudi.in.6. Si ve D
ro post electionẽ papa esset effectus omnino
inutilis, nõ poterit excipi contra eũ de insuffi
ciẽtia nec amoueri: vt dicit glo.in.c.1.in ver
bo insufficientẽ de renũ.in.6.quia nullo ca-
su potest deponi nisi propter hæresim: vt di-
cit ibi glo. Et eo casu tamen esset ei dandus
coadiutor, vt dicitur de demente. Et intelligo
non tantum de insufficienti & de inutili secũ
dum exemplum glo.ibi in.d.c.1.de renũ.in
6.(videlicet ex defectu literaturæ vel sene-
ctutis vel infirmitatis) sed etiam de reddito
inutili quocũq; alio modo post adeptum pa-
patum. cuius defectus cognitio erit conci-
lii: quia agitur causa de persona papæ. ¶ Di-
cerẽ etiã ꝙ si loquimur de deputando coad-
iutore donec aliter congregetur concilium/
hæc potestas deuolueretur ad cardinales per
supradicta. sed si loquimur de deputãdo per-
petuo administratore & coadiutore qui sem-
per vsq; ad mortem esset coadiutor & admi-
nistrator, tutius crederem concilium congre
gari ad cognoscendum causam ipsius defe-
ctus papæ. Et hoc modo dico veram opinio-
nem roselli & cardi.de turre cre. & alexan. &
credo verum quando cessaret omnis spes ꝙ
rediret ad sanã mentem / ꝙ non posset tunc
amoueri.

amoueri. Et idem si esset casus discordiæ inter cardinales vel cum papa / & ageretur de A deputando perpetuo administratore: quia non posset tunc amoueri per prædicta. Ad quod facit quod voluit. d. anto. in. d. c. licet. quia pœnitentia iniungitur furioso. Vnde licet ante electionem possit obiici de furore vt impediatur electio (vt. 33. di. c. maritum / & . c. communiter) tamen post electionem non poterit secundum abb. & . d. anto. ibi in. d. c. licet. Et ex quo nõ potest amoueri / videtur deueniendum ad dãdum coadiutorem: vt in. c. 1. de cle. egro. in. 6. Et quando videtur cessasse spes, concilium tunc non congregabitur vt deputet administratorem coadiutorem vel vicarium vsq; ad tempus sanæ mentis vel superuenientis mortis: sed vt decernat dubium an sit deueniendum ad dandum coadiutorem vel administratorem vel vicarium perpetuum / vel quid agendũ. Et tunc illius electio erit cardinalium: sicut dico in quæstione quando papa est amotus a papatu ad quem spectat electio alterius / ad concilium ne an ad cardinales.

¶ Et ex his possunt decidi plures quęstiones. Puta de anno. 1521. mortuo leone. 10. cardinales elegerunt adrianum presbyterũ cardinalem ti. sanctorum ioannis & pauli ab-B sentem in hispaniis: & anteq̃ innotesceret ei⁹ acceptatio ob difficultatẽ itineris & bella q̃ vigebant / vacauit sedes per plures menses. ideoq; collegium cardinalium mandauit auditoribus rotę & aliis vt ministrarent iustitiã. Item deputauerunt signaturam hoc modo, placet sacro collegio / suo & nominati in papam nomine. & dicitur nominati, quia anteq̃ constet de acceptatione / non potest dici electus sed potius nominatus: vt dicit ostiẽ. in. c. licet de elec. Fuit dubitatũ vtrũ hoc possent facere cardinales. ex præmissis aũt apparet ꝙ sic: quia ecclesia poterat dici quasi vacare: & non eramus in terminis. §. iidem quoq; / & cle. 2. quia electio erat celebrata, nec cardinales tenebantur vacare acceleratæ electioni. Item si bene consideretur, nec tex. d. §. iidem quoq; / nec tex. clemen. contrariatur: quia nulla est maior necessitas q̃ vt iustitia ministretur. & ideo etiam merito ad collegium appellabatur & causas committebar.

¶ Sed quid si papa absens esset infirmus & non acceptaret vel differret respondere / vel non posset administrare nec venire ad sedem suam? Ex præmissis videtur dicẽdum idẽ qđ dictum est de inhabili & capto. & idem dicẽ-C dum est de quocunq; modo impedito.

¶ Sed quid si papa acceptaret & differret sine procrastinaret aduentum / nec aliter prouideret de legato, an gesta valerent si signatura diceret suo & electi nomine? Videtur ꝙ non, quia collegium sine papa nõ videtur aliquid posse vt in simili per totũ de iis quę fiũt a prælato. Sed credo cõtrarium verius per dicta in l. barbarius de offi. prætoris, & . c. ad probandum de re iudi. quia alioquin multum curia pateretur.

¶ QVIS aũt in casibus præmissis congregabit cõciliũ, patet ex supradictis in arti proprio ꝙ papa circũscripta causa furoris & dementiæ, in qua in papa non reperitur consensus & æquiparatur infanti. l. humanitatis. C. de impu. & aliis substi. & in spe. ti. de primo & secundo decreto. §. 4. versi. pone ꝙ pupilli. Et non habet consensum: vt in. l. si a furioso / ibi bar. & doc. ff. si cer. pe. Et impeditur cõtrahere matrimõium carnale: vt in. c. dilectus de spon. In quibus casibus furoris & dementiæ congregabũt cardinales / vt supra dictum est. in aliis si sit factus inutilis & insufficiens, ipsemet papa: vel si non posset ipse (quia detentus ab hostibus) cardinales soli / vel cum administratore si fuisset deputatus: vt dicit car D di. vbi supra. Et intellige prædicta secundum d. anto. quãdo furor potest de facili probari: alias secus, vt ipse dicit in. d. c. licet. furiosus enim aliquãdo æquiparatur mortuo: vt dicit bal. in. d. l. humanitatis. 3. col. & bestiæ secundum. d. anto. in. d. c. licet, argumẽto. l. sed & si quęcũq;. ff. ad. leg. aquil. Et ideo isto casu congregabũt cardinales: in aliis autẽ casibus vbi est administrator vel coadiutor datus propter debilitatem corporis / vel datus administrator quia papa est in carceribus vel inutilis / & congregari debet concilium, tunc si potest haberi authoritas papæ eius authoritate debet congregari: vt. 17. di. per totum. alioquin requiritur authoritas siue cõsensus cardinalium & administratoris: vel si discordarent / solius administratoris si papa eum deputasset, vt dictum est: quia est actus iurisditionis, qui ad administratorem spectat: vt in. d. ca. is cui, alias ad cardinales qui non iure deuoluto / sed quia imminet necessitas poterunt concilium congregare propter publicam vtilitatem & ad tollendum scandalum quod posset oriri in ecclesia maxime quando papa est captus: quia tũc ecclesia est quasi vacans: vt. d. c. si episcopus quibus negligentibus poterunt cõgregare patriarchæ

A & quilibet alius ſecundum ordinem ſupra alias dictum (vt imperator & alii prælati) per modum intimationis & requiſitionis: vt in c. cum nobis olim de elec. poſt inno. & ſupra plene dixi.

¶ SED videtur prædictis obſtare: quia vbi ceſſat omnis ſpes redeundi ad ſanam mentem, videtur ꝙ debet congregari concilium pro deputando perpetuo adminiſtratore/ vel ꝙ imo hoc caſu debeant cardinales procedere ad electionem alterius, quia eſt mortuus ciuiliter: ſicut dicitur quando eſt depoſitus infra in quæſtione propria. Facit quod dicitur in c. ſuſceptum de reſcrip. in 6. æquiparatur enim mors ciuilis naturali. Sed ad hoc reſpõdetur ꝙ nihil eſt qđ poſſit papã a papatu deiicere niſi ceſſio vel hæreſis/ vt in allegato. c. ſi papa. vel his ſimilia quæ hæreſim ſapiant: vt eſt ſchiſma & apoſtaſia &c.

¶ Et ſi dicatur ꝙ in omni vacatione deuoluitur poteſtas creandi papam ad cardinales (vt in c. licet de elec.) & ꝙ iſto caſu vere vacat papatus, & ideo poterunt procedere ad electionem alterius: vt voluit gerſon in. d. trac. de auferibilitate papæ in. 19. q. Reſpondetur ꝙ q̃tumcunq̃ quo ad nos videatur ſublata ſpes redeundi ad ſanam mentem, tamẽ

B poſſibile eſſet ꝙ efficeretur poſtea ſanæ mentis: quia nihil impoſſibile apud deum: vt dicitur lucæ. 1. c. Et legitur iudith. 7. & 8. c. ꝙ cum ozias conſtituiſſet expectandam miſericordiam dei ad quintam diem ante deditionẽ ciuitatis oloferni, iudith. increpans oziam dixit ad presbyteros chambri & charmi. quod eſt hoc verbum in quod conſenſit ozias vt tradat ciuitatem aſſyriis ſi intra quinq̃ dies non venerit nobis adiutorium? & qui eſtis vos qui tentatis dominum? non eſt iſte ſermo qui miſericordiam prouocet/ ſed potius qui iram excitet & furorem accendat: poſuiſtis vos tempus miſerationis domini, & ad arbitrium veſtrum diem conſtituiſtis ei. ſed quia patiẽs eſt dominus/ in hoc ipſo pœniteamus &c. Vnde iſto caſu dicendum eſt ꝙ erit dandus per cardinales vicarius ſiue adminiſtrator ſiue coadiutor ad tempus donec concilio congregato decernatur de dando pꝑpetuo adminiſtratore/ hoc eſt ad vitam papæ: quem etiam cardinales eligent. Et ſi miraculoſe papa rediret perfecte ad ſanam mentem (ita ꝙ eſſet talis qui vellet & poſſet per ſe bene adminiſtrare) ceſſaret etiam officium coadiutoris ſiue adminiſtratoris: vt ſupra dictum eſt.

SED quid ſi papa efficitur inutilis, quia corpore vitiatus & tam deformis ꝙ generat ſcandalum/ & maxime ſi ſua culpa: vt quia fuiſſent abſciſſæ nares/ effoſſus oculus/ & manus abſciſſæ. Glo. in verbo de gremio in. c. in nomine domini. 23. di. dicit ꝙ non poterit eſſe papa: & ideo videtur ꝙ cardinales poterunt procedere ad electionem. Sed glo. & archi. in. c. ſi. 79. di. videntur velle ꝙ nulla exceptio poſſit ei opponi niſi tantum hæreſis: vt. 40. di. ſi papa, & dicitur in. c. licet de elec. ℣ Dic ſecundum domi. in d. c. in nomine domini/ verum eſſe ꝙ ille qui eſſet corpore vitiatus/ non deberet eligi per cardinales: ſed poſtq̃ eſt electus/ non poteſt de hoc contra eum excipi. & multo minus ſi ſuperueniat vitium. Et idem quod domi. ibi dicit alex. Et prædicta videntur habere locũ etiam in obſeſſo a dæmonibus: vt. 33. di. c. maritum/ cum duobus ſequen. De quo vide quæ dico infra in arti. an papa poſſit cogi ad cedendũ. & infra latius circa finem ſequentis articuli, in verſi. ſed vlteri⁹/ & in ſequẽtibus. C

SED an ſit ſufficiens cauſa ſi papa paſſim committat ſimoniam dando prælaturas pro pecuniis/ congregandi concilium? Aduertendum eſt ꝙ non quæro an ſit ſufficiens cauſa ad deponendum: quia de hoc dicetur infra in quæſtione ex quibus caſus poſt congregatum concilium poſſit papa deponi. Etſi quidem propter ſimoniam quæ committitur ſcandalizatur vniuerſalis eccleſia, quando eſt incorrigibilis videtur ꝙ eſt legitima cauſa ratione ſcandali congregandi concilium: vt in. c. ſi papa. 40. di. & abb. in. c. ſignificaſti de elec. & in allegationibus ſuis in duobus locis, de quo tamen latius infra dicemus. Si autem non eſt omnino notoric inuolutus ſimoniæ/ nec aliter apparet de ſcandalo vniuerſalis eccleſiæ, hoc dependet ab illo articulo vtrum papa committat ſimoniam & in eum cadat vel non/ & an poſſit accuſari de ſimonia. D

¶ Et in hoc articulo conſidero ꝙ crimen ſimoniæ eſt grauiſſimum: quia beatus petrus apoſtolus protulit ſententiã contra ſimonem magum pecunia tua tecum ſit in perditionẽ/ quoniam donũ dei exiſtimaſti pecunia poſſideri. quæ verba prolata fuerunt contra ſimonem magum qui tentauerat emere donum ſpiritusſancti: vt patet act. 8. Et inde beatus grego. in regiſtro li. 9. ca. 40. inquit. ſcimus nanq̃ quanta animaduerſione ſimoniam apoſtolorũ princeps inſequutus

A est, qui primam damnationis sententiam cõtra simonem protulit dicens / pecunia tua tecum sit in perditionem quia donum dei pecunia e istimasti possideri: vt in. c. saluator 1.q.3. Qui tex.declarat illam authoritatem intelligi de rebus ecclesiæ: dum dicit. Donum quippe dei est spiritussanctus / & donum dei est res ipsi ecclesiæ oblata. & si bene aduertis, simon magus (qui ad fidem ficte accessit) non spiritumsanctum quo ipse erat indignus sed donum eius emere voluit, vt ex venditione signorum quæ per eum fierẽt multiplicatam pecuniam lucraretur. nec apostolus emptionem spiritussancti (quam bene fieri non posse nouerat) sed ambitionem questus & auaritiam quæ est idolorum seruitus, in eodem simone exhorruit / & eũ maledictionis iaculo percussit. Et subiungit/ quisquis res ecclesiasticas &c. Vnde ibi tex. loquitur de ementibus res ecclesiasticas: & sic non tantum de prohibitis quia simoniacis.

¶ Similiter tex.in.c.patet. 1.q.7.dicit patere simoniacos primos & præcipuos hæreticos ab omnibus fidelibus esse respuendos. & subiungit / omnia enim alia crimina ad comparationem simoniacæ hæresis quasi pro nihilo reputantur. & idem habetur in.c.per tuas B de simo.ergo simonia est hæresis. Idem tex. in.c.præsbyter / ibi simoniacam hæresim. & cap.benedictio illi in maledictionem conuertitur qui ad hoc vt fiat hæreticus promouetur. 1.q.1.&.c.quisquis / &.c.cum liqueat ea. cau. & .q. & tex. in. ca. cauendum 1.q.7. ibi per simoniacam hæresim. Similiter. 1.q.6.ego autem.ibi si non per simoniacam hæresim.i.præmia quibusdam se eligentibus præbendo &c. ergo hæresim committit qui dat pecuniam vt eligatur ad beneficiũ. Ad idem tex.in.c.quanto.2.q.5.vbi dicit simoniam hæresim. Et bonus tex. in §. sed cum omnes. 6.q.1. vbi dicit simoniacos hæreticos / & similes iis qui committunt crimen læsæ maiestatis. Et vide in. §. sed licet. 6.q.1. & in cap.qui studet. 1.q.1. quid enim aliud est q̃ capitale crimen & simoniaca hæresis. ¶ Vnde & gregorius septimus li. 1. sui registri scribens cuidam henrico regi appellat simoniam hæresim. Et idem eo.li.scribens rodulfo duci sueuiæ dicit.in sacris canonibus prohibitum est vt illi qui per simoniacam hæresim (hoc est interuentu precii) ad aliquem sacrum ordinem gradum vel officium promoti sunt, nullum in sancta ecclesia vlterius ministrãdi locum habeant: nec qui in crimine fornicationis iacent / missas celebrare aut inferiores ordines in ecclesia exercere debent. Item vbiq; inuehendo contra simoniacos, nunq̃ aliter appellat simoniam q̃ hæresim: vt etiam infra dico/ post ea quæ refero de sancto gregorio. Et idẽ in li.1.scribens cabilonen. episcopo dicit ꝙ rex repudiato turpi simoniace hæresis mercimonio idoneas ad sacrũ regimen personas promoueri permittat. Et idem eodem li.scribens diensi comiti/inquit loquens de hugone episcopo. nos enim eum admonuimus vt contra simoniacam hæresim totis erigatur viribus. Et semper in infinitis locis (in omnibus libris vbi de simonia erat mentio) vocat simoniam hæresim. Et.1.q.1.erga: vbi dicit simoniacos deponendos. Et in.c.fertur.1.q.1.fertur simoniaca hæresis. Et subiungit. vulnerato itaq; pastore quis curandis ouibus adhibet medicinam: aut quomodo populum orationis clypeo tueatur qui iaculis hostiũ sese feriendum exponit. Ex quo arguitur damnabilior simonia in superiore q̃ in inferiore. Et ibi dicit tex.ꝙ simõia fuit prima hæresis quæ surrepsit cõtra ecclesiã dei. Similiter in.c.eos 1.q.1.vbi dicit ꝙ tolerabilior est hæresis macedonii & eorũ qui circa ipsum sunt sancti D spiritus impugnatorũ impia hæresis/q̃ simoniacorum. illi.n.creaturam & seruũ dei patris & filii spiritũsanctum delirando fatẽtur: isti vero eundem spiritũsanctum efficiunt suum seruũ. Ex quo patet ꝙ non minor est hæreticus simoniacus q̃ verus hæreticus: imo plus delinquit. Item tex.in.c.quotiens de simo.appellat simoniam hæresim. Ad idem tex. in.c. licet.el.2.de simo.vbi pificat crimen læsæ maiestatis & crimen simoniæ. Et vide bonũ tex. & glo.in.c.sane.15.q.3. & in.§.porro.&. §. seq.6.q.1. Et bona glo.in.c.si quis superstite 79.di.& ibi vide archi. ¶ Et simoniacus est infamis: vt in.c.si quis præbẽdas.1.q.3. Et episcopus deponitur si præbendas vel præposituras vendit: vt in.c.si quis episcopus / iuncta glo.1.q.3. Et pulcher tex. est in. l. si quenq̃. C. de episcopis & cle. vbi æquiparat simoniam crimini læsæ maiestatis: & dicit tales infames perpetuo & deponendos. ¶ Et si simonia sit cõmissa in ipsa electione papæ, tex. videtur clarus ꝙ debet eiici per concilium in cap. si quis pecunia. 79. di. vbi dicit quod si quis pecunia fuerit in apostolica sede inthronizatus/non apostolicus sed apostaticus habeatur, liceatq; car-

A dinalibus & aliis clericis deum timentibus & laicis inuasorem illum anathematizare. Cardinales autem clerici & laici deum timentes nihil aliud sunt q̄ concilium vt (sæpius replicat rosellus in monar. & maxime in trac. de conci. in. 3. q.) in proposito. d. c. si quis pecunia. Ergo concilium eiicit papam simoniacum: ergo propter simoniam potest congregari concilium. ¶ Et plus dicit tex. in. d. c. eos. 1. q. 1. hi detrahunt spiritui sancto, æqualiter peccantes cum iis qui blasphemauerunt dicentes christum in belzebub eiicere demonia: & iudæ comparantur qui iudæis occisoribus christum vendidit. Et subiungit. in eis non est gratia spiritussancti. i. sacerdotii sanctitas, quia quod non acceperunt non habent. ¶ Et ꝙ iudas commiserit simoniam christum vendendo / est tex. in. c. qui studet. 1. q. 1. & ibi archi. & vide in. c. abiit. xi. q. 3. Et alienus a sacerdotio in canonibus apostolorum pronunciatur qui ante vel post manus impositionem pecuniam dederit. Et in. §. ex illa. c. placuit 1. q. 1. dicit ꝙ simoniaci sicut & alii hæretici a fide exorbitant: & ideo consequenter de illis intelligitur quod de aliis decernitur. Et sunt verba gratiani inferentis ex authoritate

B ambrosii & gregorii (videlicet ex tex. c. petrus / &. c. cum omnis. 1. q. 1.) ꝙ simoniaci sunt hæretici, quia sicut & alii hæretici a fide deuiant. Et in. c. iudices / & ibi in glo. dicitur ꝙ propter simoniacos fuerit destructa ierusalē. ideo tex. dicit / propter vos sion quasi ager arabitur & ierusalem vt custodia pomarii erit. quod est michcæ. 3. ¶ Dicuntur etiam simoniaci lepra respersi sicut giezi. 1. q. 1. cito turpem. & legitur. 4. regum. ca. 5. quando nahaman syrus fuerat mundatus a lepra ab eliseo: & giezi recepit duo talēta & vestes mutatorias duas, ex quo ipse lepra percussus est. vnde tex. in. c. cum ordinaretur. 1. q. 1. dicit. qđ accepit / aurū fuit: quod dedit / lepra fuit. Vnde simoniacis lepra datur. Ad idem tex. in. c. qui studet ea. cau. &. q. & alibi dicitur ꝙ simoniaca pestis sui magnitudine alios morbos vincit: vt in ca. sicut el. 1. de simo. Ad idem cap. quicunq; &. c. sequen. vbi appellatur simonia hæresis. Et intantum ꝙ si ecclesia per simoniam sit consecrata / dicitur execrata: vt in cap. ecclesia 1. q. 4. nec potest in ea celebrari: vt dicit calde. in trac. de ecclesiastico interdicto in 2. char. Vnde & beatus grego. in registro li. 4. c. 95. (præpositis verbis ꝙ dominus cathedras vendentium columbas euertit) C inquit. & cum prima simoniaca hæresis sit contra sanctam ecclesiam exorta, cur non perpenditur / cur non videtur ꝙ eum quem quis cum premio ordinat / prouehendo agit vt hæreticus fiat. Et idem replicat li. 7. c. 108. ibi vulgatum est ꝙ in galliarum partibus sacri ordines per simoniacam hæresim conferantur. Et paulo post. vt cum liqueat hanc hæresim ante omnes radice pestifera surrepsisse (subiungens) cur non cauetur cur non perpenditur ꝙ benedictio illi in maledictionem conuertitur qui ad hoc vt fiat hæreticus promouetur. Et iterum eodem li. 7. c. 12. fertur autem simoniacam hæresim (quæ prima contra dei ecclesiam diabolica plantatione surrepsit / & in ipso ortu suo telo apostolicæ vltionis percussa atq; damnata est) in regni vestri finibus dominari. Similiter li. 4. c. 97. regi francorum scribens / ibi nunciatum nobis est ꝙ sacri ordines per simoniacam hæresim. i. accepto precio conferuntur. Et rursus li. 9. ca. 49. post detestatam auaritiam (quam diuinæ lectionis testimonio dicit esse idolorum seruitutē) inquit. da operam vt synodus ad eradendum ipsam hæresim congregari possit, de simo- D nia loquens. Rursus eodem li. 9. ca. 40. inquit. vestra fraternitas hanc primam oblationem omnipotenti deo offerat, vt a subiectis sibi ecclesiis errorem simoniacę hæreseos cōpescat. Idem etiam greg. 7. in. registro li. 1. cap. 70. scribens aquensi electo. vbi hortatur eum ad penitus simoniacam hæresim euacuandum. Et est grauius delictum homicidio, licet homicidium horribilius: vt dicit ibi glo. & doc. in. d. ca. sicut el. 1. de simo.

¶ Ex præmissis apparet quantum iura execrantur simoniam: quia vt plurimum dicunt eam hæresim. Licet stricto modo & proprie non sit hæresis: vt late ponunt doc. inno. ostien. ioan. an. anto. cardi. abb. & ioan. de anania in cap. quotiens de simo. Nisi crederet quis ꝙ gratia spiritussancti posset precio acquiri: quia tunc esset proprie hæreticus secundum inno. ostien. ioan. an. henricum boich / anto. cardi. flo. in. d. ca. quotiens. & refert abb. siculus / & ibi communiter doc. In aliis autem qui quærit per pecuniam ordines vel beneficiū acquirere, nō est proprie hæreticus / sed im pprie. Ita. n. appellatur propter detestationem criminis. ¶ Vnde dicit archi. in. c. nos sequētes in. §. sed licet post hug.

A quòd simoniacus non dicitur proprie hæreticus. i. male sentiens de articulis fidei, sed dicitur hæreticus. i. sacramentorum peruersor: quia peruertit formam & modum tribuendi sacramenta: quia sunt danda gratis ipse autẽ pcio ea tribuit vel accipit. e. cũ in ec clesiæ de simo. Facit quod in simili dicitur de excõmunicato φ dicitur hæretic⁹. 4. q. 1. c. φ autem, quia illud est verum large. Vnde percutiens clericum hæreticum non est excommunicatus (vt in. c. si vero de sen. excom.) sed percutiens clericum excommunicatum incurrit excommunicationem: vt dicit inno. in d. c. si vero. De quo vide cardi. in cle. ne romani. §. ceterum de elec. ¶ Vnde etiam beatus thomas in. 4. sen. di. 25. dicit φ simoniaci non sunt proprie & per se loquendo hæretici (cũ non habeant aliquam falsam opinionẽ) sed dicuntur hæretici propter similitudinem actus: quia ita operantur ac si existimarent donum spiritussancti pecunia possideri / quæ existimatio esset hæretica. Et idem in effectu dicit astesanus in summa in. 2. pte li. 6. ti. 55. c. 2. & domi. 6. q. 1. nos sequentes. §. sed licet. & archie. flo. in. 2. parte ti. 1. c. 5. in prin. Hæreticum autem proprie dicimus eũ qui male sentit de articulis fidei: vt patet in ti. de hære. continet tamen hæresis sub se plures spe-

B cies. de quo vide glo. & cardi. in. c. firmissime de hære. & glo. in. c. illi qui. §. quia vero. 24. q. 3. Improprie tamen multi dicuntur etiam hæretici: vt in proposito dicitur de simoniaco. Etiam proprie hæreticus dicitur qui male sentit de sacramentis ecclesiæ: vt in. c. ad abolendam eo. ti. de hære. & vide in glosis allegatis. ¶ Sed licet simoniacus non proprie dicatur hæreticus emẽdo spiritualia vel illis annexa, tñ vt dictũ est qñ qs crederet posse emi & pecunia acquiri gratiam spiritussancti / tunc talis simoniac⁹ esset proprie hæretic⁹: vt dicit inno. & alii in. c. quotiens de simo. vt credidit posse emi simon magus. 1. q. 1. c. qui studet, & c. saluator. 1. q. 3. Quod bene ponit ostiẽ. in summa in ti. de hære. in. §. 1. & doc. vbi supra allegati in. d. c. quotiens. & feli. in ru. de simo. & decius bene cõsi. 151. in. 1. col. incipit maximi.

¶ Et quare hoc crimen dicatur maius ceteris criminibus & quomodo, vide archi. 1. q. 7. cap fi. Et vide beatum grego. in registro, qui dicit, cum omnis auaritia sit idolorũ seruitus, quisquis hanc in ecclesiasticis dignitatibus dandis non præcauet / infidelitatis perditioni subiicitur etiam si fidem quam negligit tene-re videatur. 1. q. 1. cum omnis. Et gratianus fere per totam causam primam detestatur crimen simoniæ. & ipse in. d. §. sed cum omnes dicit simoniacum esse hæreticum. & dicit φ non quæritur, an quis sit hæreticus aliter sed an commiserit simoniam / & consequenter ipse hæresim. Et sic vult simoniacum / proprie esse hæreticum. & ita intelligit esse mentem gratiani domi. in. d. c. fi. §. hæc licet / versi. sed cum omnes supra allegato. Imo & tex. fuit statutum in concilio calcedonen. in. 14. actione (incipit si quis) vult φ nõ solum is qui ordinat alium pro pecunia sit priuandus & deponendus / & ordinato nihil proficiat ordinatio, sed φ etiam mediator si est clericus ipso facto a proprio gradu decidat, si vero laicus vel monachus anathematizetur. Vnde etiam ille tex. in. c. quæro (quod est. c. fi. 6. q. 1. & est aug.) dicit quæro ergo quis peccet grauius, an qui nesciẽs hæresim incurrerit / an q sciens ab auaritia. i. ab idolatria nõ recesserit. subiungẽs se nõ audere iudicare qs sit deterior: an hæreticus in cui⁹ vita præter id φ hæreticus est / non inueniunt homines qđ reprehendant, an catholicus pessimis moribus existen. quæ verba ponuntur continuatiue ad sequentia in crimine læsæ maiestatis & crimine simoniæ. Et vt dicit D tex. simoniacus est idolorum seruus: quia auaritia quæ in simonia continetur / est idolorum seruitus, in. c. saluator. 1. q. 3. nõ enim simon magus emere volebat spiritũsanctum, sed donum emere querebat vt lucrum faceret. Et quia ita est φ cultor idolorum est hæreticus, sequitur φ simoniaci qui nõ nisi propter auaritiam pecunias quærunt hæretici dicantur. Et de hoc vide tex. in. c. cum omnis auaritia. 1. q. 1. Et φ simoniacus sit hæreticus dicit inno. in cap. firmissime de hære. ¶ Ad do vnam rationem cui cum difficultate potest responderi. φ cum ex causa fornicationis liceat dimittere vxorem quo ad thorum (vt in cap. discretionem / cum simil. de eo. qui cogno. consan. vxo. suæ) & auaritia dicatur fornicatio & idolatria, propter auaritiam simoniacus potest separari ab ecclesia: quia etiam propter spiritualẽ fornicationẽ hoc est idolatriam fit separatio matrimonii quo ad thorum. Vide tex. qui hoc probat in cap. idolatria. 28. q. 1. Et tex. in. ca. cito turpem. 1. q. 1. ostenditφ grauius est crimen simoniæ q̃ auaritiæ. Et sic simoniacus dicitur idolatra, & consequenter hæreticus. Vnde etiam dicit tex. in. c. ex multis. 1. q. 3.

A nusq̃ reperitur in euangelio dñm nostrũ tanta seueritate/tam districta cẽsura iustitiæ peccantes corripuisse sicut qñ de templo eiecit ementes & vendentes (per quos simoniaci designantur) quia non solum eloquio increpauit, sed etiam facto flagello de funiculis verberans/ omnes eliminauit de templo. Et hi simoniaci dicuntur facere domum dei speluncam latronũ. Imo & clarius vult ibi tex. circa principium ꝙ de venditione beneficiorum est idem iudicium quod de prohibitis quia simoniacis. Vnde ibi calcedonen. concilium quod est vnum ex principalibus, simili pœna condemnat eos qui ecclesiasticum beneficium interuentu pecuniæ acquirunt / & eos qui sacram manus impositionem per quam spiritussanctus confertur mercari dignoscũtur. Ecce ꝑ ex parilitate vtriusq̃ criminis idẽ iudicatur. Ad idem. c. qui studet/ &. c. vendentes. 1. q. 1.

¶ Vnde infero ꝙ sicut memoria hæretici post mortem potest damnari (vt in. l. 4. C. de hære. 24. q. 2. c. sanc. sicut & eius q est reus criminis læsæ maiestatis: vt in. l. fi. C. ad. l. iul. maie. dicitur in. §. per contrarium insti. de hære. di. quæ ab intestato defe. & in. l. qui a latronibus. ff. de testa. & in. l. ex. iudiciorum/ ibi glo. B C. de accusa.) sic damnari potest memoria simoniaci per iura præallegata. Facit quod dicitur in. c. a nobis de sen. excom. Et hoc videtur velle ioan. de platea in. §. sunt præterea/ insti. de publi. iudi. iuncto eo quod dicit in. d. §. per contrarium. vnde & propter magnitudinem criminis iura appellant simoniam pestem quę sui magnitudine alios morbos vincit: vt in. c. sicut el. 1. de simo. Vnde & mediatores contra huius sceleris authores/ in detestationem criminis admittuntur in testes: vt in. c. 1. de testi. in. 6. Quinimo tanta est huius criminis labes ꝙ serui aduersus dños/ & quilibet criminosi admittuntur ad accusandum: vt in. c. tanta de simo. Imo & socius criminis ad accusandum admittitur: vt in. c. si quis superstite. 79. di. De quo dicendum vt in. c. licet el. 2. de simo. cum concordan. &. d. c. si quis. Ex his ergo patet quando simonia eus dicatur in genere seu improprie & quando proprie hæreticus.

¶ An simonia cadat in papam Arti. 4.

NVNC q̃ritur vtrũ simonia cadat in papã & illaqueetur hoc crimine. Doc. communiter videntur dicere ꝙ sic. Primo hoc dicit beat. tho. in. 4. sen. di. 25. q. 3. arti. 3. ad secũdũ arg. q dicit ꝙ illorũ opinio est erronea/ qui dicunt ꝙ in papã non cadit simonia. nam si papa pro aliquo spirituali muuus acciperet, ita simoniam committeret sicut & alius homo: quia est cõtra iustitiam/ legem diuinam & naturalem, quibus papa subditus est sicut & cęteri homines. Et idem ponit archie. flo. in. 2. parte ti. 1. c. 5. versi. est autem. ¶ Et hanc eandem opinionem ponit idem beatus tho. in secunda secundæ. q. 100. arti. 1. in responsione ad septimũ arg. & dicit ꝙ papa sicut quilibet alius incurreret simoniã/ si reciperet pro aliqua re spirituali pecuniã de redditibus ecclesiæ alicuius: & similiter recipiendo pecuniam ab aliquo laico non de bonis ecclesiæ. imo ꝙ in papa est grauius q̃ in aliis: quia peccatũ tanto grauius est in aliquo homine quanto maiorem obtinet locũ. Ad hoc. xi. q. 3. præcipue. 40. di. homo christianus. c. quãto de iureiuran. & cardi. in trac. de potestate papæ. q. 65. Hoc idem refert & tenet archi. 12. di. c. 1. & ponit ibidem do. q dicit ꝙ si papa vellet derogare respectu iuriũ patrimonialium clericorum vel detrahere ꝓprietati rei ecclesiæ / sine causa non posset: q non est dominus sed administrator bonorũ ecclesiæ. licet possit detrahere iuri tituli be- D neficii ipsorum clericorum: quia sunt positi vt custodes isti clerici: ideo potest illos remouere vt ei placet. Non tamen dicit ꝙ posset vendere titulum beneficii: imo innuit contrarium: inquantum opponendo ibi ad distinctionẽ doc. in. c. ex pte el. 1. de offi. delega. allegat. c. si quis &. c. saluator. 1. q. 3. Et idem in effectu (ꝙ papa illaqueatur crimine simoniæ) dicit astesanus in summa ti. 55. c. 2. & cardi. sixti in trac. de potestate papæ. q. 96. & pe. de palude in quarto sen. di. 25. q. 4. conclusione 3. Hoc intelligunt doc. nostri (licet pe. de palude vbi supra multa inducat contra talem distinctionem) in iis quæ sunt prohibita quia simoniaca. Ita glo. in cap. cum pridem de pac. anto. de butrio & ioan. de immola ibi. Idem domi. 12. di. ca. 1. & doc. post glo. in cap. ex parte. d. de offi. delega. Idem in supplemento / in verbo simoniacus primo/ versi. fi. Idem augu. de ancona. q. 74. ar. 4. Idẽ ostien. c. 1. ne prælati vices suas: secundum ꝙ refert abb. siculus in repeti. c. extirpandæ. ꝗ qui vero/ de prebẽ. & in. d. c. 1. de simo. Et idẽ ioã. an. qui refert ostiẽ. in. d. c. 1. de simo. dicit ꝙ nõ tollitur infamia. l. 3. C. de generali abolitione. Item est species mali: & sic vitanda cum ab omni. de vita & ho. cle. ¶ Et idẽ vid

A detur pe. de perusio in effectu velle in.d.c.1. de simo. Et idem etiã ibidem cardi. & in.c.cõstitutus de relig.do. Dicit tamen ꝙ potest papa vendere titulum beneficii, quia est de iure positiuo. Et sic videtur velle ꝙ sit de simoniacis quia prohibitis. Licet in.d.c.cõstitutus dicat ex causa tantũ licere prophanare huiusmodi spiritualia quæ sunt de iure positiuo.

¶ Idem in effectu videtur sentire inno. in.c. tua circa fi. de simo. anto. & ioan. de immol. in d.c. ex parte, q̃n loquũtur de simonia mẽtali: quia sentiũt ꝙ vẽdere spiritualia sit de prohibitis q̃ simoniacis. Idẽ aluarus de plãctu ecclesiæ in.2. parte ar.14. dicens ꝙ vẽdere prohibita quia simoniaca (vt sunt sacramenta) etiam prohibetur in veteri testamento.1.q.1. qui studet, & in his papa cõmitteret simoniã: secus in iis quæ sunt simoniaca quia prohibita ab ecclesia: vt vendere beneficia/ sepulturas & similia. Et sic sentit simpliciter etiam si beneficia haberent ordinis executionem, allegat.c.nõ satis/ &.c. cũ in ecclesiæ de simo. Ad idem pe. de ancha. in.d.c. ex parte, & ioan. de ligna. in.d.c.1. de simo. Et ratio huius est quia prohibita eo ꝙ simoniaca/ sunt prohibita iure naturali & diuino, cui papa est subditus: vt dicit idem aug. Sed in iis quæ dicuntur simoniaca quia prohibita a lege canonica, quia papa est supra legem (.l. digna vox. C. de. ll. ca. proposuit de concess. præben.) ipse non ligatur, & ideo in talibus non cadit simonia in papam. Ad idem bona glo. in.c. etsi christus in verbo mala/ de iureiuran.

¶ Per istam distinctionem glo. & doc. in dictis locis videntur velle ꝙ in iis quorum vẽditio erat prohibita in veteri testamento (vt sunt sacramenta & huiusmodi spiritualia.1.q.1. studet, & in.c. sicut eunuchus: & latius ponit exemplum anto. in.d.c. cum pridem in sacramentis ecclesiæ de quibus fit mẽtio in.c. veniens de renun. voluit allegare in.c. veniẽs in glo. de transac.) papa committit simoniam vendendo illa, quia illa sunt prohibita quia simoniaca. Secus autẽ in simoniacis quia prohibitis, quę sunt illa quę facta sunt simoniaca per constitutionẽ ecclesiæ: sicut in terminis d.c. ex parte secũdum glo. ibi: vt dare pastum post receptionem in canonicũ. item dare aliquid pro benedictionibus nubentium / pro baptismo / pro ponendis prælatis in sede. Et de his illa glo. in cap. etsi christus dicit plura exempla haberi in.c. cum in ecclesiæ/ & in ca. sicut pro certo / & in.c. ad apostolicam de simo. Alii ponũt exemplum si venderet vicariam/ castaldatum/ aduocaturam/ iconomatũ & similia: vt in.c. ad nostrã de simo. &.1.q.3. C saluator. Ita archie. flo. in loco præallegato. & vide ioã. an. in.c.1. ne præla. vices suas. Similiter si venderet hospitalia & alias administrationes temporales: vt dicit abb. in.d.c.1. & in.d. §. qui vero. Idem etiam goff. in summa, qui similiter dicit ponẽdo exemplum in vicaria/ castaldatu/ aduocatura & huiusmodi in versi. committitur aũt simonia. Et tex. in.d.c. saluator.1.q.3. iũctis duabus glo. (vna quæ incipit sicut: alia quæ incipit nonne) videtur quo ad emptionem facere istam differẽtiam inter officium præpositi/ iconomi vicedomini/ defẽsoris/ aduocati siue castaldi ac iudicis, & inter officium archipresbyteri/ archidiaconi/ canonici/ monachi/ & cuiuslibet ecclesiastico officio mancipati. Vide ibi glo.

¶ Theologi parisienses nõ admittunt istam distinctionem: vt dicit se vidisse brixien. in repertorio in verbo simonia/ in versi. quædã. Henricus boich in.c.1. ne præla. vices suas/ dicit distinctionem glo. posse sustineri: licet sanctus thomas & ioãnes in summa cõfessionis.q.67. velint papam ligari simonia simpliciter. Sed petrus de palude vbi supra multa adducit contra istã distinctionem, de quo vide alexã. in.c. latorẽ.1.q.1. vbi late examinat. D Et conclusio eius est ꝙ in simplicibus beneficiis papa non committat simoniam: secus in dignitatibus vel episcopatibus nisi aliquando ex causa necessaria. vide eum, quia multum arguit ad vtranq; partem. Archi. indistincte in.c.1.12.di. reprobat opinionem beati thomæ: & sic simpliciter videtur tenere ꝙ in papam non cadat simonia. bar. vero in.l.1.ff. ad l. iuliã de ambitu/ dicit ꝙ in curia romana nõ habet locũ simonia sicut nec in curia ĩperatoris.l. iulia de ambitu. Quod dicit verũ quo ad ipsum papam, secus quo ad curiales. Idẽ sentit henricus boich in.c.1. ne præla. vices suas, si fiat principe sciente vel authorizante/ alias secus. & distinguit vt dicit glo. in.d.ca. ex parte/ &.c. etsi christus. Et idem pe. de perusio in.c.1. de simo. Et idẽ bar. in.l. barbarius in 2. col. ff. de officio p̃to. Et sic sentit simpliciter ꝙ in papã non cadit simonia. Sali. in rub. C. ad.l. iul. de ambitu/ dicit ꝙ in curia cessat hodie ambitus, & idem glo. in.l.1.ff. & C. ad.l. iul. de ambi. & glo. in.c. presbyter.32.di. &.1.q.6.c.fi. & glo. in.l. barbarius. ff. de offi. præto. Idem angelus in.l.1.C. ad.l. iuliã de ambi. qui dicit ꝙ in curia romana venduntur omnia officia: & nõ mirum/ quia est effecta mo

narcha simoniæ. Quod dicit sali. intelligi si
A detur principi pro honore vel officio haben-
do: secus si stātibus ad latus papæ. Et sic sim-
pliciter sentit ꝙ in papam nō cadat simonia.
Ostiē. ioan. an. domi. & alii in. c. pro humani
iii. §. cū igitur/de homi. in. 6. dicūt ꝙ dans pe
cuniam pro papatu incidit in. l. iuliam de am
bitu. & ꝙ non obstat quod dicitur ꝙ in roma
na curia non habet locum lex iulia de ambi-
tu: quia illud intelligitur in principe postꝗ̃
est canonice electus. ℣ Petrus de palu. in. 4.
senten. di. 25. dicit ꝙ etsi peccatum non eui-
tat, pœnam tamen iuris positiui (cui nō sub-
est) semper euadit. Vnde nec suspensionem
nec huiusmodi pœnas iuris sui timet: sicut
nec etiam erit excommunicatus si percutiat
clericum. Dicit etiam idem petrus (& refert
archie. floren. vbi supra) ꝙ ille qui emeret be
neficium vel ordinē a papa/pœnas iuris non
incurreret: quia sicut papa potest dispensare
in pœnis iam incursis, ita etiam ꝙ non incur
rantur: sicut posset priuilegium alicui con-
cedere quòd percutiendo clericum non esset
excommunicatus, licet non libenter faceret.
quando autem dat pro pecunia/videtur di-
spensare ꝙ liceat retinere: sicut quando sci-
enter dat irregulari/eo ipso dispensat cum
eo. Vnde qui habuit beneficium per simo-
B niam in curia, si habet conscientiam ꝙ ema-
nauit de conscientia papæ conferentis, pœ-
nitēdo de peccato non tenetur resignare sed
potest retinere. ℣ Et sic videtur velle ꝙ vende
re ordinem vel beneficium sit de simoniacis
quia prohibitis: in quibus papa dispēsat. Vel
eius opinio simpliciter est ꝙ papa non illa-
queetur crimine simonię. Item concordat cū
cardi. flo. in. d. c. 1. ꝙ in istis beneficialibus nō
committitur simonia per papam: quia prohi
bitio venditionis eorū est ex ordinatione ec
clesiæ. Et idem videntur velle omnes glo. su-
pra allegatæ. & sic ꝙ papa vendendo benefi-
cium non committat simoniam. Et idem vi-
detur velle cy. in. l. 1. C. ad. l. iuliam de ambi.
℣ Bal. in. l. barbari⁹ in. 4. col. de offi. pto. dicit
ꝙ papa & imperator possunt vendere officia
secularia absq; simonia & prauitate aliqua,
quia hoc non est prohibitū iure diuino sed
ciuili. Si autem papa vendat episcopatus &
prelaturas, nō decidit aliter: sed remittit se ad
dicta in. c. agatho. 63. di. & c. cum pridem de
pac. & c. si quis pecunia. 79. di.
¶DOMINVS abb. siculus in. c. 1. de si-
mo. disputat istam quæstionem vtrum papa
vendendo beneficia committat simoniam/&

illaqueetur isto crimine. & dicit ꝙ non reppe
rit tactum nisi per cardi. ibi. Et idem abb. lati- C
us in repetitione. c. extirpandæ in. §. qui ve-
ro de præben. & in. c. cum pridem de pac. &
in. c. cum venissent in. 3. col. de iudi. vbi di
cit ꝙ pro hoc nō potest ab aliis damnari sed
seipsum condemnat. Et in omnibus locis cō
cludit si est beneficiū quod requirat sacri or-
dinis executionē/ꝙ ratione illius ordinis pa-
pa non possit vendere illud sine vitio simo-
niæ, & ꝙ ipse committeret simoniam. Et in-
quantum glo. in. d. c. cum pridem de pac. &
c. ex parte de offi. dele ga. & aliæ similes volūt
ꝙ in beneficialibus committatur simonia ex
ordinatione ecclesiæ & non ex dispositione
diuina, & ꝙ hæc beneficia non fuerunt ordi-
nata per deum/nec in se essentialiter sunt spi
ritualia sed ex ordinatione ecclesiæ accedunt
spiritualibus. dicit ipse ꝙ in contrarium est
tex. in. c. ex multis. 1. q. 3. & in. c. nouit: & ꝙ
quando beneficium habet annexam potesta
tem clauium, ex quo tūc pecunia accessorie
etiam datur pro illo ordine/papa illaqueetur
simonia. Et sic sentit abbas distinctionē illam
inter simoniaca quia prohibita & prohibita
quia simoniaca: sed ꝙ quādo in eodem subie
cto concurrit prohibitio veteris & noui testa
menti/tūc papa committat simoniam. Idem D
etiam tenuit abbas in illis suis allegationibus
factis in concilio basiliensi.
¶Pro ista opinione abb. est. tex. in. c. sicut eu-
nuchus. 1. q. 1. vbi patet ꝙ emere sacerdotiū
est prohibitum in veteri testamento. & patet
2. macca. c. 4. & . 1. Et intantum est prohibitū
ꝙ ignis sacrificii extinctus est antiocho iaso-
ni vendente sacerdotium, qui. 70. annis ste-
terat absconsus viuens sub aquis: vt dicit ibi
tex. & ponit vincentius historialis li. 5. c. 73.
referendo augu. Et glo. ibi in. d. c. sicut/colli-
git argumentum ꝙ vendere ordines est pro-
hibitum in lege veteris testamēti. Et per hoc
non videtur verum quòd dicit pe. de palude
vbi supra: qui vult ꝙ vendere ordines sit pro
hibitum a lege positiua. quia imo a lege ve-
teri. Pro quo facit tex. in. c. in nouo. 21. di.
& in. c. legimus. 93. di. ℣ Istam opinionem
abbatis sequitur summa angelica in verbo si
monia: vbi tenet cum panormitano. & addu
cit glo. in. c. licet de pœnis: quæ vult ꝙ cū or-
do sit sacramētum cui adhæret executio, qui
vnum vendit/vendit & reliquū. 1. q. 3. si quis
oblecerit, & c. saluator. & ideo simoniam cō
mittit. & tex. in. c. ex diligenti de simo. iuncta
glo. ibi & diuinis & humanis legibus. Et istas

A duas glo.allegat ipsemet abb. in.d. c.1. & in
§.qui vero.allegat etiam tex.in.c.altare. 1.q.
3.vbi altare & decimas per pecuniam dare
& vendere spiritumsanctū est simoniaca hæ
resis & glo. exponit altare id est quæ altari
offeruntur/vel in administratione altaris vel
in ecclesia. Et similis tex.est in.c. presbyter.1.
q.1.Sed hoc non probat ꝙ de iure veteris te-
stamenti sit ista prohibitio(& similiter tex. in
c.reperiuntur.1.q.1.)nisi per quādā æquatio
nem: quia æquiparatur vēdere episcopatum
vel ecclesiam & spiritumsanctum.

¶Dicit tamen abb.ꝙ quando beneficiū non
haberet ordinis executionē, licet papa nō il-
laqueetur cōstitutione iuris positiui/tamē cū
eo cōtrahentes bene ligantur. & sic ꝙ emen-
tes non possent sine peccato ministrare in be
neficio per simoniam cum papa commissam
recepto.allegat quod ponit ioan.an.in regu-
la cui licet/in.6.in mercu. Ad quod vide bal.
in.l. digna vox. C. de legibus. & quod dicit
cy. & bal.in authen.quibuscunq;.C.de sacro
sanc.eccle.& benedictus de plūbino in.l.lu-
cius.§.lucius.ff.de fideicō. liber.Bar.& ange
lus in.l.1.ff.quod quisq; iuris. & doc.in.c. vt
animarū de consti. Quod vltimum an sit ve-
rū,vide in.d.summa angelica in verbo simo-
B nia quinto/versi.vltimo: vltra id qđ relatū est
supra tenere pe.de palu. & ponūt alii moder
niores post abbatē in.d.c.1.de simo.& in.d.c.
ex parte de offi. delega. archi. & do.12.di.
c.1.vide & feli.in.c.de cætero de re iudi. Et
istud etiā quod tenet abb.videtur tenere ioā.
de ana. in.d.ca.1.in.6.col. cum dicit ꝙ pa-
pa in dubio non censetur dispensare: vt in.c.
2 de schisma. Et idem ioan.de ana.ponit exē-
plū de ecclesia sancti petronii, cui fuerat con
cessum ꝙ possent eligere duos vel tres sacer
dotes/quibus dabatur potestas commutandi
omnia vota sancti antonii & sancti iacobi &
alia/& conuertendi pecunias ad opus fabricę
sancti petronii: & dicit ꝙ illi cū quibus esset
dispensatum nulla subsistēte causa nisi tantū
occasione ruinæ dictæ ecclesiæ/nō essent tuti
quo ad deum. De hoc tamen vltimo quid te
nendum,vide moderniores in locis supra al
legatis.

¶Sed quo ad primum dictum abbatis, pro
eo facit quod dicit inno.& refert ioan.de ana.
in.c. per tuas el.2. de simo. ꝙ episcopus qui
emit episcopatum non potest licite ordinare
clericos: quia illa collatio procedit ex illa em
ptione beneficii: & ideo ꝙ omnes ordinati
ab eo non recipiunt ordinis executionem.

Quod intelligit anto.nisi fuisset toleratus.de
quo vide in.c.cū non liceat post abb. de præ- C
scrip. Sed quo ad primū dictum abbatis,in
contrarium videtur tenere ioan.de ana.in.d.
ca.1.de simo. Pro qua opinione allegat tex.
in.c. constitutus de relig.domi.vbi ille epi-
scopus concessit illi abbati de quo ibi omne
ius quod habebat tam in monasterio ꝗ in ec-
clesiis pertinētibus ad ipsum monasteriū con
stitutis in diœcesi ipsius episcopi / pro certa
annua pensione pecuniæ scilicet.8.denario-
rum. Et licet ibi allegaretur simoniaca praui-
tas(quia in illo iure quod concedebat episco
pus/erat connexitas spiritualitatis & tempo-
ralitatis) tamen ibi contractus non iudicatur
simoniacus. Quod ideo fuit, quia vt ipse di-
cit pecunia censebatur data pro temporali &
non pro spirituali: vt ibi declarāt doc. Et do.
anto.in versi.secundū dubium &c.sic dicit in
proposito ꝙ pecunia censetur data pro titu-
lo beneficii nō pro ordinis executione,vt res
valeat potius ꝗ pereat.c.abbate sancti de ver
bo.signi. Nec obstat ꝙ vendito vno ex con-
nexis/censetur & alterum venditum: vt in.c.
si quis obiecerit.1.q.1.quia dicit ꝙ ibi est ser
mo in talibus connexis quorum vnum sine
altero stare non potest / sicut nec anima sine
copore & corporaliter viuere. D

¶Et pro ista opinione facit tex. & quod ibi
dicunt doc.in.d.c.ex literis/de iurepatro.ꝙ li
cet alias non possit vendi iuspatronatus tan-
ꝗ quid spirituale vel spirituali annexum (vt
in.c.quia clerici/& in.c.de iure/de iurepatro.
facit quod dicitur in.c.quanto de iudi.)tamē
si venditur quid venale (vt villa vel castrū)
transit etiam iuspatronatus quod est in villa:
quia cōtractus videtur initus & pecunia da-
ta super iure temporali & non pro iurepatro
natus: sed iuspatronatus transit accessorie/vt
ibi dicitur. Et sic iuspatronatus quod est quid
annexum spiritualitati/ trāsit accessorie cum
temporalibus.l.in modicis/& quod ibi nota-
tur.ff.de contrahen.empt. & sic magis dignū
potest accedere minus digno: vt ibi notat
abb. Sic in proposito pecunia censetur data
pro titulo beneficii (videlicet pro fructibus
& redditibus qui capiuntur ex beneficio) &
non pro ordine: licet ordo videatur quid an-
nexum titulo beneficii/ & quid accessoriū ad
titulū. Facit quod dicit idem abb.in.d.§.qui
vero: videlicet ꝙ in ordinatione datur pote-
stas clauiū in habitu nō in actu,sed in insti-
tutione vel collatione beneficii datur execu-
tio illius potestatis: vt in.c.adiicimus in.§.et-

ce/cum.c.sequenti.16.q.1.Non enim potest
A quis quātūcūqꝫ sit presbyter,soluere vel liga
re alterius parochianum vel in alterius eccle
sia celebrare sine rectoris licentia,cle.1.de fo
ro compe. c. cum omnis de pœni. & remiss.
c.cunctis.16.q.1.9.q.2.fere per totū. & de
paroch.ca.vt dominicis/&.c.nullus cū simil.
Sic ordo siue illius executio non censetur vē
ditus in collatione beneficii: sed venit tanq̄
quid accessorium.Et si recte inspiciatur, cu-
iuslibet ementis mens est illa:quia non atten
dit ad illud quod est oneris,sed ad emolumē
ta prouenientia ex beneficio & ad valorem.
qui hodie tātum attēditur vt feteat:cum iam
non erubescant dicere ꝙ beneficia dantur ad
viginti pro centum / & officia ad decem pro
centum:quod audire abhorret natura.Et istā
opinionē tenet pe.de ancha.in.c.1.in.2.char
ta de consti.
¶Sed contrariam conclusionem & opinio-
nem ponit & sequitur andreas barba.in.d.c.
ex parte de offi. delega, licet remittat se de-
terminationi ecclesiæ. Et similiter dominus
ioan.carapha in quodā suo trac. de simonia/
nihil concludendo remittit se determinatio-
ni sanctæ romanæ ecclesiæ:quæ vt dicit vide
tur tenere ꝙ ista simonia nō cadit in papam.
¶Dominus feli.in.c.1.de simo.dicit opinio-
B nem abbatis esse communem:& eam ipse te
net. Sed idem feli. multum animose & sim-
pliciter in.d.ca.ex parte dicit quòd commu-
nis opinio est ꝙ papa in simoniacis quia pro
hibitis/non illaqueatur nec committit illa vē
dendo simoniam.Imo dicit ꝙ istę solutiones
ex diuturno vsu sunt factæ de spontaneis ne
cessariæ.allegat.c.ad apostolicā de simo.sub-
iungēs ꝙ illud quod datur papę/datur sacra-
rio petri:nec est proprium papæ,sed prodest
danti tanq̄ facienti opus piissimum. Ex quo
videtur velle ꝙ qui dat pecuniā papæ nō so-
lum non illaqueatur simonia, sed nec peccat
imo meretur. Itē adducit rationē aliam:quia
cessante tali redditu(qui vt dicit maximus
est)ecclesia contemneretur.& ex hoc conclu
dit ꝙ papa vendendo huiusmodi spiritualia
non illaqueetur crimine simoniæ. Vnde hęc
varietas teliue? maxime cum etiam ibi facias
mentionem de dictis per te in.d.c.1.de simo.
contra opinionem abbatis. Ex dictis eius
potest elici vna ratio contra eum. Nam qua
ratione ipse vult si papa vendit beneficium
quod non requirit ordinem,ꝙ licet ipse non
illaqueetur crimine simoniæ/ bene tamen sit
simoniacus & quo ad deum non sit tutus qui
cū eo contrahit(& sic ꝙ in correlatiuis sit di-
uersa dispositio p dictā mercurialē ioā. an.in C
regula cui licet,licet alias regulariter sit secus/
vt patet per domi.in.c.1.de tēpo.ordi.in.6.)
eadem ratione videretur dicendum ꝙ quan
tumcunqꝫ beneficium quod venditur habeat
siue requirat sacrum ordinem, non videatur
vendi ordo sacer/qui vendi non potest(vt in
ca.qui studet.1.q.1.cum simil.)sed beneficiū
siue titulus beneficii propter redditus ipsius.
& ꝙ sit separata dispositio ex eodē actu ven-
dendi: vt pro vno non censeatur data pecu-
nia sed pro alio/quantumcunqꝫ allegetur cō
nexitas ordinis cum beneficio. Licet sit secus
regulariter in connexis:vt in.c.si quis obiece
rit.1.q.1.& in.c.translato cum materia de cō
sti. Et fortius in isto casu q̄ in alio:quia re-
stringitur odium/& in præcedēti ampliatur.
Non enim præsumitur quis velle facere a-
ctum per quem illaqueetur & incidat in pœ
nam. l. item apud labeonem. §. si commu-
nem.ff.de iniu.l.si quis seruum in fi.ff.de ser
uo corrupro.Bar.post glo.in.l.non solum.§.
sed vt probari.ff.de noui operis nun. doc. in
ca.cum ex officii de præscrip. maxime anto.
de butrio.bal.in.ru.C.de fide instru.versi.iu-
xta hoc quæro.bar.in.l. is qui reus/ versi.sed
quæro in accusatione.ff.de publi.iudi. Non D
enim præsumitur animus nocendi.bar.in.l.
fluminum.§.fi.ff.de dam.infec.
¶Feli.autem in.c.ad audientiam el.2.in.5.
col.versi.tertia declaratio de rescrip.(cum po
nit quæstionem vtrum papa possit impone-
re pensionem super beneficiis sine causa/ &
an ii quibus assignatur pensio si hoc deduxe-
rant prius in pactū sint tuti in foro conscien
tiæ) videtur tenere cū glo.bernar. & ꝙ pos-
sit & ꝙ tales sint tuti. Et ibi allegat ꝙ si tales
non essent tuti in foro conscientiæ, pontifi-
ces ista non tolerassent & talibus formā de-
dissent per cōstitutiones suas:vt dicit de mar
tino.5.eugenio.4.& paulo.2. Vide ibi eum:
quia allegat sanctum thomam & alios plu-
res contra/& alios pro. Addit tamen ꝙ licet
alias vbi papa dispensat in prohibitis a solo
iure positiuo/sufficiat sola voluntas pro cau
sa etiam quo ad deum nedum in foro contē
tioso(per dicta inno. in.c. cum ad monaste-
rium circa medium de statu monach.& car.
in repetitione,c.perpēdimus in.9.col.de sen.
excom.cū allegatis ibi per eum)tamen quā-
do lex canonica esset fundata in aliqua ratio
ne descendente a iure diuino vel a ratione de
scendēte mere a dictamine rationis naturalis

A fine causa non valeret dispensatio, allegat abbatē in repetitione, c. per tuas in. xi. col. versi. nec obstat de arbi. Quo casu dicit et φ dispēsatio non valeret etiam in foro contentioso: vt est quando tolleret alicui actionem, quæ li cet sit a iure inuēta/ tamē descendit a iure naturali. Et idem dicit quādo lex canonica esset fundata super bono publico/ & dispensatio papæ præiudicaret illi bono publico, φ tunc talis nō esset tutus in foro conscientiæ, & idē dicit vbi papa dispensaret ex affectione carnali. Et ita intelligit abbatem in. c. de multa in 4. col. versi. ex prædictis infero. & in. c. per venerabilem post ioan. an. qui filii sint legi. & in d. §. qui vero in. 37. col. & in. c. cōstitutus de relig. domi. Vnde si recte perpenditur/ mens feli. videtur restringere glo. in. c. ex parte & in. c. cum pridem. nec per hoc declaratur si papa vendendo beneficium habens ordinē annexum/ incurrat simoniā. Et quod dicit quando dispensaret affectione carnali/ nō videtur tutum quod ipse dicit de. c. 1. vt eccle. benefi. & c. tuam de æta. & quali. quæ loquuntur in inferioribus papa.

EX PRÆMISSIS redditur valde ambiguum quid tenendum sit in quæstiōe abbatis. Pro cuius opinione
B ad iuco tex. iunctā glo. in. c. saluator circa fi. 1. q. 3 vbi tex. dicit φ vēdere archipræsbyteratū archidiaconatū vel præpositurā/ est vendere columbam id est spiritum sanctū quantum est in vendente. & allegat augustinum hoc dicentem, & glo. ibi in verbo in subiecto/ supplet quia ista habent curam animarū annexam. Et clarius glo. quæ incipit sicut in ecclesia bononien. quæ ostendit φ quando est annexus ordo vel tale officium quod requirit ordinem/ illud est de prohibitis quia simoniacis: & sic prohibitum in veteri testamēto & iure diuino.

¶ In ista materia posset sic dici φ si quærimus vtrum papa committat simoniam hoc est illaqueetur crimine simoniæ quo ad pœnam iuris positiui, clarum est φ non: quia cum sit supra ius (vt in. l. digna vox. C. de legibus) non ligatur a seipso: vt. l. penul. ff. de arbi. 4. q. 4. nullus. c. fi. cum materia de insti. & ioan. an. in. d. regula cui licet. & doc. in. c. vt anima rum de consti. in. 6. & in. c. 1. in glo. in verbo ab omnibus de costitu. & c. innotuit de elec. Conditori enim canonum licet contra suam constitutionē dispensare: vt in. c. cum ad monasterium/ ibi innocē. & doc. de statu mona. clc. 2. de elec. c. proposuit de concess. præben.

cum simil. Et intantum dico hoc verum φ etiam si hoc fieret in prohibitis quia simoniacis, quo ad pœnas a iure cōmuni additas talibus simoniacis/ papa nō ligatur. Et ideo C in quæstione abbatis dico φ papa vendendo beneficia habentia ordinem annexum/ nō dicitur illaqueari pœnis a iure communi inflictis contra tales: nec isto respectu potest dici simoniacus per iura prædicta. Credo tamen φ qui recipiunt talia beneficia ab eo per pecuniā/ ipsi bene subiiciantur pœnis iuris cōmunis. Nec eos excusat φ cū papa simoniam commiserint, tum quia papa in dubio non censetur dispensare nisi hoc dixerit: vt in. c. 1. ibi glo. & doc. de schisma. tum quia non potest negari quin tales peccent, & in materia concernente peccatū/ mixtura superioris vel papæ nō excusat: vt. 25. q. 1. omne. & c. nullus 36. q. 2. Et ideo si successor voluerit tales punire pœnis a iure communi contra simoniacos ementes beneficia inflictis, iuste poterit. Nec poterunt se excusare quia cum prædecessore contraxerunt: cum non ligauerit successorem. cle. ne romani in prin. cum simil. de elec. Et vtinam successores ita punirent: cum iam ex impunitate huius sceleris vsurarii mercatores/ literarum penitus ignari/ passim postpositis viris dignis promoueantur. D vnde impossibile videtur quin flagellum dei appropinquet: cum ista multipliciter offendant deum & non leue pariant scandalum in ecclesia: quia cum cæcus cæcum ducit/ ambo in foueam cadunt ca. cum sit de ætate & quali.

¶ Hoc tamen intelligerem verum nisi appareret de intentione papæ φ vellet dispensare & de eius certa scientia: per ea quæ ponūtur in. d. c. 2. de schisma. & in. c. veniens de filiis presby. & c. 51. di. qui in aliquo. & 54. di. si seruus. & oldra. consi. 325. cum septem consiliis sequen. quod dicitur in. l. quidam consulebat de re iudi. Hoc est φ sit certus de qualitatibus personæ cui per pecuniam prouidet/ & de illius intrinseca inhabilitate. Facit quod dicitur in. c. cōcertationi post glo. de appel. & alex. cō si. 114. incipit titius/ in primo volu. vt sciat si sit ignarus literarum / & persona cui propter malos mores rationabiliter nō esset prouidēdum. Vnde ioan. an. in. d. c. 2. & cardi. post eū dicunt φ quando præmittitur causæ cognitio, præsumitur dispensatio/ etiam si non dicat dispensamus. adducit. c. ad audientiā de appel. Non tamen requiro φ sit certioratus de pœnis a iure inflictis: quia papa habet sciē

A tiam iuris: vt in.c.1.de cõsti.in.6. Ad hoc est
quod dicit innocen.in.c.cum ad monasteriũ
de statu mona.& specu.in ti.de lega.in.§.bre
uiter circa fi. Si autẽ papa sciret omnes quali
tates & prouideret, tunc satis esset tutus in fo
ro conscientiȩ vt posset retinere beneficiũ/ &
nõ incurreret pœnas iuris positiui. Vnde nõ
teneretur resignare, sed posset retinere bene-
ficium salua cõscientia: quia in talibus papæ
authoritas supplet, tollendo tacite pœnas iu-
ris positiui. Et hoc tenet rosarius in summa/
in verbo simonia primo/ versi.2.& pe.de pa-
lu in.4.senten.di.25.in.4.q.& conclusione
3. Facit quod dicit angelus in.l.2.C.de crimi
ne sacrilegii/ ꝙ papa potest vnico verbo pro-
nunciare aliquem sacerdotem. & quod notat
inno.in.c.1.de sacra vnctione: qui dicit ꝙ si
non esset constitutio ecclesiæ/ sufficeret di-
cere sis presbyter absq; alia solennitate. Hinc
est etiam ꝙ papa solo verbo potest facere epi
scopum: vt dicit angelus in.l.1.per illum tex.
C.de sententiam passis. Et tales erunt veri e-
piscopi & presbyteri, licet alias sit omissa for
ma ab ecclesia introducta. Sic in proposito
quando papa scit omnia & vult, censetur ta-
cite dispensasse/ vt non dicatur simoniam in-
currerete qui dedit ei pecuniam pro benefi-
cio. quod est clarum in beneficio in quo non
B requiritur ordinis executio. Pontifices ta-
men sic prouidendo, male faciunt & debent
omnino abstinere: quia vt dicit cardi. in.d.c.
constitutus/ minoratur deuotio. & boni pon
tifices abstinent: vt ipse dicit in ca.1.de si-
mo. Hodie autem propter hoc perdita est o-
mnis deuotio: quia roma facta est frons me-
retricis.

¶ Sed vbi esset tale beneficium quod requirit
ordinis executionem, licet frater angelus in
summa angelica in verbo simonia quinto/ in
versi.finali, velit ꝙ sit idem/ & petrus de palu-
de vbi supra: tamen intelligerem eos quo ad
pœnas iuris positiui, id est ꝙ talis emens be-
neficium esset securus ꝙ nõ posset postea de
tali emptione puniri, sed quo ad retẽtionem
beneficii in foro cõscẽtiæ/ istud dependet a
quæstione abbatis: quia si tenemus ꝙ papa vẽ
dens beneficium requirens ordinis executio
nem illaqueetur crimine simoniæ (sicut vult
abbas in.d.§.qui vero, & in.d.c.1.&.c.cũ pri
dem/ & de quo infra dicetur. quasi videatur
vendere ordines: quod est prohibitum quia
simoniacum, quia etiam iure diuino prohibi
tum: vt in.d.c.sicut in glo.1.q.1.) tunc crede
rem ꝙ quantumcũq; papa habuisset certam
scientiã omnium, tamen ille qui emisset/ non
C esset tutus quo ad deum: nec posset salua cõ-
scientia retinere beneficium nisi aliter q̃ per
solam scientiam pape appareret ꝙ papa cum
eo ex causa dispensasset. Et sic intelligo quod
dicitur in.d.c.2.post glo.de schisma. Moue-
or ad hoc: quia quãtuncunq; papa in iis quæ
sunt iuris positiui ex sola volutate & sine ali-
qua causa dispẽset (vt vult inno.in.c.cum ad
monasterium de statu mona.& per abb.in.c.
at si clerici in.§.de adulteriis in.6.col.de iu-
di.& in.c.cum ex literis/ de in integ.resti.facit
tex.glo.& bar.in.l.relegati.ff.de pœnis) tamẽ
vbi lex positiua haberet in se rationem ex le-
ge diuina vel naturali, si papa dispensat sine
causa vel cum causa quæ non sit vera/ tunc
dispensatus quo ad deum non est tutus. Vi-
de abb in.c.de multa in.4.col.de præben.&
in.c.per venerabilem in.2.col.qui filii sint le
gi. Et ratio est quia dispensationes nõ debent
fieri propter particulare bonũ siue interesse,
sed propter bonum publicum: vt ibi dicitur
in.d.c.de multa, alioquin vbi non est causa ra
tionabilis dispensandi, non dicetur dispensa-
tio sed dissipatio. Vide ricardum in.4.senté.
di.38.q.8.articulo.1: dum allegat bernar-
dum de consideratione ad eugenium papam
D 14.c. Vnde glo.in.c.non est de voto/ dicit ꝙ
vbi papa dispensat sine causa vera in iis quæ
sunt de iure diuino, dispensatus nõ est tutus
quo ad deum. Et vide ioan.de immol.in.c.cũ
olim in.2.col.de cleri.coniug.& abb.in.c.cũ
venissent in.5.col.de iudi.& in.c.significasti
de elec. ¶ Crederẽ tamen quando immineret
aliqua necessitas sedi apostolicæ/ ꝙ illa esset
satis rationabilis causa dispensandi, quando
persona cui prouidetur est idonea & causa
est vera & non in literis conficta: per id quod
dicit cardi.in.d.c.constitutus de relig.dom.
Et isto casu ille cum quo esset dispensatum/
posset retinere beneficium salua conscientia:
dummodo nõ soluatur pecunia pro emptio
ne executionis ordinis specifice sed tantum
detur pecunia pro beneficio, nec geratur in
mente pecunia acquirere ordinem. Et isto
casu limitarem opinionem abbatis in.d.§.si
vero, & in.d.c.1.& aliis locis supra allegatis.

¶ QVID autem dicendum in quæstione
eius, iudicio meo dependet ab illo vtrum pe
cunia data pro beneficio requirente ordinem
sacrum in sui executione/ censeatur etiam
data pro ipso ordine: quia vt dicit tex.in.c.si
quis obiecerit.1.q.3.quisquis horum alterũ
vendidit, neutrum inuenditum dereliquit. Et

similiter

A similiter tex.in.c.saluator ea.cā.&.q.subiungit ac per hoc eū qui rem ecclesiæ vendit vel emit, simoniacus esse intelligitur/ex quo venditur vnum sine quo alterū non prouenit. Et præterea dicitur ꝙ emens vel vendens ecclesiam/dicitur emere vel vendere spiritumsanctū: vt in ꝑallegato.c.ꝑsbyter.1.q.1. Quē spiritū si papa emere vel vēdere voluerit/erit simoniacus: vt i.c.qsquis/& i.c.bñdictio.1.q.1. Imo hęreticus esset habēdus: vt diximus sup̄ ꝑ dicta inno. & aliorū inc. quotiēs de simo.

¶ Putarem posse dici ꝙ si papa venderet de per se episcopatum/qui est ordo(vt in.c.1.de testa.& in.c.quotiens de purga.cano.& in.c.cleros.21.di.&.88.ad hoc per doc.& do.in proœ.6.)tunc salua determinatione romanæ ecclesiæ posset dici ꝙ papa inuoluatur crimine simoniæ. Et idem esset si venderetur sacerdotium de per se vel alius ordo sine titulo beneficii vel specifice cum titulo beneficii: qa est de prohibitis quia simoniacis, quibus papa inuoluitur vt supra dictū est. Et olim erat prohibitum emere sacerdotiū in lege veteri: vt in.c.eos.1.q.1.vbi tex.allegat.29.canonem apostolorum & actus eorum & tertium & quartum librum regum: vbi alienū oīno a sacerdotio pronunciant eū qui aliquā do dederit vel acceperit pecuniam in aliquo
B tempore siue ante manus impositionem siue post. Et glo.ibi refert de ieroboā ꝙ quicunq; volebat implebat manū suam & fiebat sacerdos excelsorum: & propter hanc causam domus ieroboam euersa est & deleta de superficie terræ. Ex quo patet ꝙ prohibitio vēditionis sacerdotii fuit in veteri lege introducta, sed multo magis in episcopatibus: quia licet olim in primitiua ecclesia nō esset differentia inter episcopos & presbyteros(vt in.c.cleros 21.di.)postea tamen quia presbyteri ordinabant alios indiscrete, petrus cum aliis apostolis restrinxerunt potestatem conferendi charactris/& per prouincias creauerūt certos habentes illā ꝑtātem cōferēdi characteris quos vocarunt epōs, & ordinauerunt vt alii presbyteri nō possent conferre sacramenta q̄ hodie reseruātur episcopis: vt in.c.legimus/ibi glo.93.di.& dr̄ per doc.in.d.ca.cleros, & in proœ.6. Faciunt quæ dicuntur in.c.quanto de consue. Facit ꝙ in ordinibus ecclesiasticis confertur gratia spiritussancti/quę multum in ecclesiasticis ordinibus operatur, si autem non datur gratis non est gratia: vt dicit tex.in c.gratia.1.q.1. Et in.c.gratiā ea.cā.&.q.dicit ambrosius grām cū ordinareris nō accepisti/ quia gratuito eam non meruisti. Et in cap. C presbyter.1.q.1.cū dicit tex.ꝙ emere spiritū sanctum est simonia, supplet glo.i.ordinē & alia officia quæ dona sunt spūssancti. Et inde colligit glo.i.c.sicut eunuchus.1.q.1.q̄ incipit iste antiochus/ꝙ est argumētum ex illo tex.ꝙ in veteri testamēto simonia erat ordinē emere. Ergo vel ꝓ ordine sine bñficio vł ꝓ bñficio & ordīe specifice pecuniā recipiēdo qa est de ꝓhibitis qa simōiacis/ papa illaqueatur crimine simoniæ secūdū magis cōem opinionē. non tñ illaqueatur nec subiicitur pœnis additis contra tales simoniacos per ius positiuū: quia ipse est solutus legibus: vt.l.princeps.ff.de.ll.&.d.c.proposuit. ¶ Verum autē subiiceretur pœnis positis in decreto constātien.cōcilii contra simoniacos in.43.sessiōe, crederē ꝙ non: quia nō loquitur de papa, nec magis ligatur illa q̄ aliis cōstitutiōibus.& qa ipse non ligat decretis conciliaribus: quia est supra cōcilium: vt in.c.significasti de elec.& infra late disputatur.

¶ Si autē papa cōfert beneficiū requirēs ordinis executiōem nulla facta mētione de ordine, tunc si non gerat in mente vēdere ordinē non erit simoniacus: quia titulus beneficii secundum oēs glo.in.d.c.ex parte/&.c.etsi christus/est de iure positiuo, & ita sit vera opinio D cardi. et aliorum sequentiū vt supra. Et isto casu dicerem non videri pecuniā recipi pro ordine sed tm̄ pro beneficio & redditibus: qđ in papa potest admitti/vt possit separare ordinis executionē ab ipso beneficio. Nam vbi vult/liberat aliquē vt non teneatur ministrare in ordine requisito in bñficio quod habet: & potest facere ꝙ deseruiat per substitutum/ sicut quotidie videmus: vt in.d.c.exstirpandæ in.§.qui vero de præben. Licet de hoc alex. videatur dicere contrarium in.d.ca.latorem 1.q.1.quando beneficium habet annexum ordinem: vt quia non posset conferri nisi actualiter in sacerdotio constituto. ¶ Non obstat.c.si quis obiecerit/&.c.saluator.1.q.3. quia illa iura loquuntur in inferiore a papa: qui non potest separare ordinis executionem a titulo beneficii sicut papa, qui est dominus omnium beneficiorum & ei sunt omnia beneficia manualia: vt in cle.1.vt lite penden. ¶ Vnde ex his patet ꝙ non obstat quod dicit abb.si conferatur beneficium presbytero iam ordinato(qui tantum in habitu habet potestatem clauium/& cui executio ordinis demandatur in ipsa institutione vel collatione beneficii: vt in.§.ecce sufficienter/& in

A c.seq.16.q.1.) ꝙ cum executio ordinis sit cõnexa sacramento ipsius ordinis, vendendo executionem ordinis videtur vendere ipsum ordinem & donum dei: quia vt dictũ est nec executio ordinis videtur vendita si papa non vult.

¶ Debet tamẽ papa abstinere propter alios: quia licet quo ad se non incurrat simoniam, non tamen euitat peccatum, saltem mali exẽpli & scandali subditorum. In hoc enim subiectus est sicut & ceteri: vt in.c. nos si incompetenter.2.q.7. Imo grauius peccat: vt in.c.homo christianus.40.di. Non enim potest papa facere id per quod denigratur seu decoloratur status ecclesiæ.1.q.7.ca.etsi illa 25.q.1.sunt quidam. Quia cum ceteri debeant ab ipso sumere exemplum sanctitatis (argumẽto.c.in causis de re iudi.&.c.magnę de voto) licet sit supra ius/ debet tamen legibus viuere: vt in.l.ex imperfecto / ibi bal.C. de testa.&.l.digna vox.C.de.ll.&.l.4.C.ad.l.fal.& bal.vtrobiq;. Nam ex his minoratur in eis deuotio: & periculum est ne extinguatur, dum videtur tanta indignitas in summo põtifice vt pro pecunia tribuat quæ pro virtutibus conpensanda sunt: vt dicit cardi.in. d.ca. constitutus de relig.do. Ideo debet abstinere

B etiam eo casu quo nullam incurrit simoniã: vt dicit ostien.cardi.& abb.in.d.c.1.de simo. Facit quod ponit specu.in ti.de dispens.in.§. nunc breuiter/ versi.12.vbi ponit ꝙ papa nõ potest dispensare in iis per quæ decoloratur status ecclesię.1.q.7.& si illa.25.q.1.sunt quidam,&.c.quæ ad perpetuam. ꝟ Inuoluitur igitur eque crimine simoniæ sicut & quilibet alius in iis quæ sunt prohibita quia simoniaca. Et in hoc omnes doc. concordant tam in d.c.ex parte q̃ in.c.cum pridem,&.c.etsi christus,cum aliis supra allegatis.

¶ Idem (& clarum est) si emeret pontificatum: vt ponit ostien.& do.in.c.pro humani de homi.in.6. Et eo magis illaqueatur hoc casu, quia committitur eo tempore quo non est papa. Facit quod dicitur in.c.sicut de iureiuran.& quod ibi not.abb.de iuramento præstito ante promotionem,& quod in.c.de hoc de simo.de pecunia data in electione. Omnis enim potestas est a deo: vt.22.q.2. sicut etiam,&.23.q.1.quid culpatur circa fi. 2.q.4.quæsitum,& apostolus ad ro.13. non est potestas nisi a deo. Ideo non est acquirenda per pecuniam. ꝟ Et licet dicatur ꝙ lex iulia de ambitu non habeat locum in curia (vt in.l.1.ff. ad.l.iul.de ambitu / & supra est dictum) illud dicitur respectu principis qui electus est canonice, & est super omnes / & est solutus legibus: vt in.l.princeps legibus.ff.de ll.&.c.cuncta per mundum.9.q.3. vt dicunt doc.post ioan.an.in.d.ca.1.de homi.in.6. Et intelligo sicut supra dixi. Et ibi in.d.c.1.dicitur quid de imperatore qui emit imperium. C

Ante ergo q̃ sit electus, incidit in simoniam: imo & in pœnas a iure positiuo statutas contra simoniacos. Vnde videretur ꝙ & in pœnas.c.in nomine dñi.23.di. Inde dicunt glo. & doc.in.c.cũ non liceat de pręscrip. ꝙ põt a prælato recedi qñ est notorius simoniacus,& glo.in.c.sacerdos.2.q.7. Et vide in.c.p tuas el 2.de simo.& vide de pœna in epo tex.notabilẽ in.l.si quenq̃.C.de epis & cle. Vnde licet exceptio simoniæ commissæ in electione nõ possit obiici papæ postq̃ reperitur electus a duabus partibus cardinaliũ & receptus (vt in c.licet post glo.de elec.) tñ nõ dubitatur quin possit obiici cardinalibus qui per simoniã elegerunt: vt in.c.si transitus.79.di.& ponit ioã. an.in.d.c.licet in glo.in verbo exceptiõe, quæ incipit & sic.& idem ibi cardi.anto.ioan.de immo.& abb.

¶ Nec obstat ꝙ papa non ligatur iure positiuo/ vt in.c.proposuit: quia põt dici ꝙ cũ agitur ante papatũ adeptum de incurrenda pœna, supponitur ꝙ non sit papa/ & ita bene ligetur (quia nondum est papa) sicut quilibet alius. Ad quod facit quod dicitur ꝙ cõtra papam electum a duabus partibus cardinaliũ potest opponi omnis exceptio per quam infertur naturaliter hoc est de iure diuino ipsum non esse papam: vt dicunt doc. maxime abb.in.d.c.licet. Sed talis est ista: quia in iure diuino erat prohibitum emere pontificatum: vt in cap.eos.1.q.1.& dictum est supra. igitur. ꝟ Quinimo egi.bellamera in cap.in nomine domini.23.di. plus voluit: ꝙ etiam si simonia sit occulta/ quo ad deum & in foro conscientiæ electus incidit in pœnas illius cap. nec habebitur pro papa. Quod & videtur admittere alex. ibidẽ. Emere enim summum sacerdotium maxime abhorrebãt in veteri lege: vt patet in cap.sicut eunuchus.1.q.1.& vide glo.nicolai de lucę cap.1.cum dicit de caipha quòd emerat pontificatum. ꝟ Et ꝙ papa inuoluatur crimine simoniæ emendo vel dãdo pecuniam pro papatu, vide tex. glo.& doc.in.c.si quis pecunia.79.di. Et not.alex.in.c.in nomine dñi.23.di.ꝙ dare D

A pecuniam pro pontificatu sit species hæresis. Et q emendo pontificatũ incurratur simonia, tenet idem alex.in.d.c.latorem.

¶ VTRVM aũt papa possit accusari de simonia/ & si per simõiam est electus an possit amoueri/ & quid in cardinale, dicemus in loco proprio. Et inducitur ille tex.c.si quis pecunia (maxime intelligendo de electione facta a cardinalibus: quia est pars.c.in noĩe dñi 23.di.) ad ostẽdendũ q ista sola cã est legitima cã cõgregãdi conciliũ qñ per pecuniã aliquis est inthronizatus in papatu sine cõcordia cardinalium: quia non apostolicus sed apostaticus est censendus/ vt dicit ibi tex. qui etiã subdit liceat cardinalibus & aliis clericis & laicis deum timentibus inuasorem illũ anathematizare: qui non fuit aliud q̃ concilium. Et intelligitur de concilio quod constat ex cardinalibus & aliis clericis & laicis fidelibus: vt dicit rosellus vt supra retuli. Vnde & in veteri lege numeri. 16. legitur q core qui summũ sacerdotium ambiebat/ terra viuum deglutiuit cum dathan & abiron: vt referunt doc. in d.c.licet de elec.

¶ Et licet ille tex.in.c.si quis pecunia / intelligatur communiter q quando aliquis est simoniace electus non in concordia nec a duabus partibus cardinalium/ tunc debeat omni

B conatu eiici & tunc obstet simonia vt probat tex.in.§.patet.3.q 1.versi.sed hoc. tamẽ crederem qñ quis esset a duabus partibus cardinalium electus per simoniam, q̃tumcunq ex hac causa non possit amoueri q nihilominus est sufficiens causa congregandi conciliũ ex supradictis: ad prouidendum ne similis abusus in ecclesia dei pullulet, & vt in posterum saltem non fiant similes electiones. ℣ Quod intelligo esse clarum in papa electo & nondũ recepto nec administrante/ propter dicta in.c.licet de elec. & quæ infra proxime dico. Et in electo & recepto videretur q forte in foro conscientiæ electus per simoniam non est verus papa/ per rationes prædictas & per dicta egi. quę infra refero, quod videtur sequi alex.in.c.in nomine domini.23.di. Vnde ẽt in papa electo & recepto erit sufficiens causa ad congregandum concilium/ licet non ad deponendum, quod.n. dicitur non posse obiici exceptionẽ simoniacę electionis (vt.d.c.licet in glo. & in cle.ne romani) illud videtur intelligendum quominus possit administrare & habeatur pro vero papa: non tñ quin dicta de causa possit congregari cõcilium. & saltem vt supra dico erit sufficiens causa ad prouidendum futuris electionibus, & ad puniendum cardinales similes electiones facientes, & de ipsa simonia sic commissa eos accusandum: vt in.c.si quis pecunia. 79. di. dicit immol.in.d.c.licet. Ad quod facit illa glo. in d.c.si quis pecunia.

C

¶ Quibus addo vnam rõnem irrefragabilẽ vltra iam dicta: videlicet q tex.in.c.in nomĩe domini excommunicat electum per venalitatẽ, ex quo habeo q exceptio excõis quæ insurgit ex constitutione disponente de papali electione potest obiici contra papam/ & reddit electionem nullam: vt latius infra dico/ & fuit opinio inno. ostien & ioan.an.in.d.ca.licet. ergo per simoniã electus quia excommunicatus ex illa constitutiõe non videtur verus papa saltem in foro poli. Super quo bene cogitandum existimo. & pro nunc non decido: sed dicam in illa quæstione an papa possit accusari de simonia & deponi: ibi videbimus. & vide infra vbi refero per egi. dicta & rationes eius, quæ magis ampliant istam opinionem. Et si bene consideretur ille tex. in.c. in nomine domini (qui habet decretum irritans nec reperitur correctus) principaliter est factus propter simoniam: vt patet ibi in prin. per simoniacę hæresis trapezitas. ℣ Nec obstat q tex.in.d.c.licet/ vult non posse opponi

D aliquam exceptionem electo a duabus partibus (& sic nec excõmunicationis nec simoniæ) nec etiam contra cardinales/ vt in cle.ne romani. quia illud fuit statutum sic pro euitãda discordia & schismate, que vt plurimum propter similes exceptiones & contentiones contingebant: vt probat tex.in sui prin. non autem per hoc fit quin electus remanear excommunicatus & simoniacus: & quin debeat ex hoc posse congregari cõcilium vt cessent similes abusiones. ℣ Nec obstat tex.in.c.agatho.63.di. vbi dabatur certa quantitas pecuniæ imperatori pro consecratiõe papæ. quia vt ibi dicunt doc. non dabatur pro consecratione: sed tẽpore consecrationis qñ præsentabatur electio imperatori/ soluebatur antiquitus certũ quid pro recognitione multorũ beneficiorum receptorum ab imperatoribus: & illo tpe videbat cõuenĩctius q̃ alio. sicut hodie datur romanis in coronatione pecunia/ pro iucunda assumptione.

¶ Item facit alia ratio difficilis. in electione simoniaca papæ nihil aliud est nisi venalitas voti & iustitiæ in dando votum: vt probat.d.ca. in nomine dñi. Sed istud est de prohibitis q simoniacis: vt patet in veteri

A legeamos, c.2.ibi pro eo ꝙ vẽdiderit pro ar-
gento iustum.quod glo.exponit, i.iustitiam.
& sic ibi prohibetur vẽditio iustitiæ:quæ vir-
tualiter fit in papa cũ per simoniam eligit̃:cũ
ipse ratione papatus habeat ministrare iusti-
tiam & sit futurus vicarius christi. Facit quod
legitur de demetrio qui cõstituit alchimum
summũ sacerdotem pro pecunia:vt patet, 1.
macca.7.& de bachide, 1.macca,9.& de ia-
sone qui summũ sacerdotium emit ab antio-
cho, 2.maccabęorum.4.& quia fecit ritum
gentium, ideo simonia hæresis nuncupatur
quod refert frater antonius ampigollus in li-
bro introductorio qui aurea de biblia nuncu
patur/in.c.de prælatis & principibus malis.
Igitur ex quo papa illaqueatur huiusmodi
prohibitis quia simoniacis (vt supra satis di-
ctum est)ipse non poterit secum dispensare
post q̃ erit receptus. Confirmatur hoc per illũ
tex.in.d.c.in nomine domini:qui cũ loquat̃
de electione papæ/loquitur per verbum hæ
resis simoniacę.quasi velit ostendere ꝙ pro-
prio & stricte ista simonia in electione papæ
commissa dicatur hæresis. Et sicut hęresis pro
prie dicta reddit papæ electionẽ nullam (vt
dicitur in.c.licet de elec.)sic & simonia ista:qa
qui vendit votum/vendit gratiã sibi a deo da
B tam,ergo prohibitum quia simoniacũ:vt ĩ.c.
gratia.1.q.1. & emens vota a cardinalibus/
virtualiter emit vicariatũ christi: & sic facul-
tatem ligandi & soluendi & sacramẽta mini-
strandi.quod est de stricte prohibitis quia si-
moniacis:vt iuribus supra allegatis patet. Fa-
cit tex.in.d.c.sicut eunuchus.1.q.1.& quod
dictũ est de prohibitione emptionis sacerdo-
tii in veteri testamento. Item facit quod legi
tur gene.25.ca.& ibi glo.nicolai de lira vbi
quæritur vtrũ iacob qui emerat primogeni-
turã ab hesau cõmiserit simoniã,ex quo pri
mogenitura habebat annexum sacerdotium
qđ debebatur primogenito. Et ibi tantũ excu
sat eum ꝙ non cõmiserit simoniam/ quia di-
uina voluntate sacerdotiũ erat destinatum ia
cob:iuxta illud iacob dilexi hesau autẽ odio
habui. Et ita etiam ponit beatus tho.in secun
da secundæ.q.100.ar.4.ad tertiũ. Hesau autẽ
bene peccauit/vt ibi. Vnde ibi patet ꝙ etiam
in veteri testamento erat prohibitum emere
temporália quæ habebãt annexũ sacerdotiũ:
prout erat primogenitura,multo magis vide
tur in proposito in emptiõe pontificatus prin
cipaliter & votorum quæ creant pontificem,
ex quo videtur sibi quęrere titulum papatus.
Et pro hoc fortiter facit tex.in.c.cito turpem/

in sua ratione.1.q.1.vbi ponderat ꝙ maius C
crimen est simonia q̃ idolatria arguẽdo a gra
uitate poenæ,sed idolatra si eligatur / electio
est nulla: sicut dr̃ de hæretico in.d.c.licet. er-
go & electio simoniaca est nulla
¶ Nec obstat ꝙ ista ratio militat etiam in in-
ferioribus electionibus in quibus vẽdere vo-
tum non est proprie de prohibitis quia simo-
niacis/& in quibus papa dispensat vt satis su
pra dictum est. Quia respondetur ꝙ facultas
quę per talẽ electionem tribuitur romano põ
tifici/descendit immediate a deo per traditio-
nem clauium factã petro:vt patet math.16.
Sed in aliis inferioribus descensiue a petro:
& sic mediãte persona petri,& consequenter
papæ. Clarum est autẽ ꝙ plus attenditur cau
sa immediata q̃ mediata:vt in.l.si mulier.ff.re
rum amo.ca.de cętero de homi.& vbi causa
immediata est certa/mediata nõ curatur.16.
q.7.& hoc.28.q.1.idolatria.de consecr.di.4.
nemo tollit.1.q.1.vt euidenter.de ver sig ab-
bate in fi. Item facit quod dicit tex.in.c.salua-
tor.1.q.3.cum dicit simoniam cõmitti ambi
tione & spe lucri:& sic per auaritiam quæ est
idolorum seruitus.vnde dicit simoniacum es
se idolatram:& consequenter hæreticum.
¶ Item facit quod dicit pe.de palude in.4. D
sen.di.25.in.4.q.vbi probãdo quod papa il-
laqueatur vitio simoniæ,dicit omne peccatũ
est deuiatio ab aliqua lege/naturali vel diui-
na vel humana recte posita. vnde aug. dicit
ꝙ peccatum est dictum vel concupitum vel
factum contra legem æternam.quæcunq; au
tem lex loquitur,iis qui sub lege sunt loqui-
tur:vt dr̃ ad ro.3. Ex quo potest sic argui. oĩs
homo faciens contra legem cui subiectus est
peccat: sed omnis homo vendens spirituale
pro temporali peccat contra legem naturalẽ
diuinam / cui omnes subiecti sunt tam papa
q̃ alii:huiusmodi est emens votum pro adi-
piscendo pontificatu:ergo talis peccat &,non
nisi peccato simoniæ in eo quod est prohibi
tum quia simoniacũ.ideo &c. Sed ista ratio vi
detur gñalis/& non propria in proposito vbi
agitur de põtificatu:sed tñ infert ꝙ papa in-
uoluitur peccato simonię,sicut dicit beat9 tho
mas & dixi supra. Vnde ista rõ conuenit ibi
in illo articulo vtrum dando beneficia pro pe
cunia papa committat simoniam.
¶ Similiter pro hoc facit quod dicit egi.in.d.
c.licet/& in.d.c.in noĩe dñi,23.di, ꝙ ille tex.
ponit tria substantialia per quæ vult ele-
ctionem esse nullam & per quæ impo-
nitur poena illius tex. alia ait esse ad bene

esse. Primum ꝙ electio fiat per cardinales, A secundum ꝙ electio fiat sine venalitate: & sic quantum ad hoc pure & syncere atq; gratuite celebretur. Et sic intelliguntur verba in narratiua ibi posita/ ibi simoniacæ hæresis.& in. §. quapropter in prin.decreti siue canonis illius tex.ibi nimium præcauētes ne venalitatis morbus aliqua occasiōe surrepet.& in. §. ꝙ si prauorū/ibi pura syncera atq; gratuita. Ita ꝙ ille tex.pro maiori parte videtur factus propter simoniā. Tertium est ꝙ huiusmodi electio syncere & nō per seditionē ministretur.& hoc manifeste demōstrāt verba literę in.d. §. ꝙ si prauorū/ibi pura syncera atq; gratuita.quia illa quæ fiunt per seditionem & coactionē/ non dicūtur fieri pure & syncere.

¶ Et similiter facit.d.tex.in. §. ꝙ si quis.ibi p seditionē vel præsumptionē aut aliquod ingeniū.nam in qualibet coactione interuenit præsumptio.& in qualibet simonia interuenit prauum ingeniū. Et hoc videtur clare pbare tex. in.c.si quis pecunia.79.di.qui tex.est pars. c. in noie domini: & in aliquibus addit. Nec videtur verum quod dr̄ ꝙ ille tex. loquitur de electiōe facta p alios q̄ p cardinales.quod patet p illa verba sine concordi & canonica electiōe cardinalium:ergo loquitur de electiōe facta per cardinales. Sicut nec capitulū in no B mine dn̄i:quia verba eius ostendunt contrariū/ibi in primis cardinales epi diligentissimi sint simul de electione tractantes. & ibi mox christi clericos cardinales adhibeant.& in. d. § ꝙ si prauorū/ibi cardinales epi cū religiosis simis clericis,subaudiendo præsbyteris & diaconis cardinalibus. Item si sic intelligeretur c.si quis pecunia, illa verba pecunia vel gratia humana/superflua essent/vel saltē deberet subaudiri maxime,quod videtur absonū:& esset restringere mentem illius tex. Nec obstat quod dicitur/ꝙ contra electū per cardinales si habet consensum duarū partium non pōt opponi aliqua exceptio,vt in.d.c.licet.quia ille tex.tpe.c.in nomine dn̄i nōdum emanauerat:& qa ille tex.c.licet euacuaret ex toto,c.in noie domini,quod est cōtra volūtate doctorum. ¶ Et per hoc dicit egi.in.d.c.in noie domini/in versi.secundo quæritur,ꝙ tex.ibi debet intelligi in verbo electus/ gnāliter: hoc est siue per cardinales siue per alios fuerit facta electio:sed si per cardinales, tunc si celebrata fuerit per seditionem vel impressionē vel simoniam contra decretum ibi positum/ erit nulla ratione impressionis vel simoniæ.

sed si per alios q̄ per cardinales fuerit celebrata,tūc in oi casu erit nulla etiā si impressio & C simonia cessarēt. Et iste videtur verus sensus illius tex. qui loquitur generaliter de electio contra decretum ibi positū/ & nulliter si p impressionem vel simoniā: alias frustra totiens repetit de venalitate. Et inspiciēdo principiū ipsius tex. venalitas & simonia dedit causam illi edicto.in dubio aūt debet stari verbis edicti.ff.de exerci.l.1. §.si is .l.prospexit.ff.q & a quibus.&.l.non aliter.ff.de lega.tertio. ¶ Accedit ꝙ ex illo tex.cōtra elicitur ꝙ electio facta per impressionē est nulla,nec pōt assignari ratio diuersitatis quare similiter non sit nulla electio facta per simoniā: maxime cū magis ille tex.fundet se super simonia. & idē reputatur in.c.si qs pecunia. 79.di. Et iura idē volunt in electionibus aliorum inferiorum 1.q.1.p totū.de simo.cū in ecclesiis/&.c.mathæus.cum simil.&.c.penul.de elec.&.c.quis quis eo.ti.

¶ Et ad glo.in.d.c.si quis pecunia/respondetur ꝙ vel est opus illam intelligere in aliis inferioribus electionibus vel illā negare secundū egi. Sed hoc vltimū repugnat: quia dictū est ꝙ electio p simoniam est nulla: vt patet ex dictis doc.in.c.cū pdem de pac.& in.c.nisi de renun.& i iuribus supra allegatis.& ex extrauagāti martini inserta in gestis cōcilii cōstātiensis in.43.sessione. In dubio aūt vt dictū D est/melius est intelligere tex. secūdū propriū sensum q̄ trahere ad sensum subaudiēdo per dictionē maxime.l.1. §.si is qui nauē.ff.de exerci.cū simil. Item illa verba in tex.c si quis pecunia(videlicet sine concordi & canonica electione)sunt copulatiue coniuncta & cū qualitate:non debēt igitur diuisim & sine qualitate intelligi. Facit qd̄ dr̄ in glo. in cle. dudū de sepul.in verbo pacta. Item tex.non loquitur simpliciter de electione facta sine cardinalibus,sed cū qualitate sine cōcordi & canonica electione cardinaliū.nō.n.diceretur canonica electio quę per impressionem aut popularem tumultum vel per pecuniam fieret.

¶ Et si dicatur ergo sequitur ex tex. d. ca. si. quis pecunia/ꝙ si electio papæ fiat ex humana gratia erit nulla, quod videtur absonum: cūm & in inferioribus sit secus: vt in cap.tuam de æta.& quali.& in ca.si.de simo. Respondetur quod illud verbum humana gratia/ intelligitur de gratia humana ad actū deducta per dationem & receptionem seu per promissionem vel pactionem interuentu

A pecuniæ vel rei temporalis &c. quæ inducũt expressam simoniam. Et ꝙ ita intelligi debeat patet, quia cum iste tex. sit extractus ex corpore. c. in nomine domini/ illa verba humana gratia videntur addita per gratianum secundum egi. in. d. c. si quis pecunia in. 3. & . 5. col. quia non sunt in. c. in nomine domini. Et sic videtur egi. velle ꝙ electio facta a cardinalibus per simoniam sit nulla. quod & latius pono infra referendo dicta eius quæ posuit in. c. licet de elec. Et opinionem eius videtur clare probare tex. in. §. patet; 3. q. 1. q allegat illũ tex. in. d. c. si quis pecunia. ¶ Sed tu dic ꝙ communiter tenetur contrarium: ꝙ electio papę q̃tumcunq; a cardinalibus per simoniam facta / non est ipso iure nulla, & ꝙ talis sic simoniace electus est habendus pro papa ab vniuersali ecclesia. Et hoc etiam tenendo alex. in. d. c. si quis pecuniam/ respondet ad illum tex. ꝙ procedit quando est facta electio sine concordia quia non interuenerunt duæ partes cardinalium/ sumẽdo argumentum a contrario sensu illius literæ: vel ꝙ ibi loquitur in nuda inthronizatione sine aliqua electione. de quo ibi plenius ꝑ eum. Sed ille tex. in. d. §. patet ostendit directe contrarium, in versi. vel qui per simoniã B irrepserunt non sunt habendi inter episcopos. Adde quæ dico infra in quæstione vtrũ papa possit accusari de apostasia, vbi omnino vide, maxime in versi. sed hic consequenter. vbi ponitur de intellectu istius tex. Et vide archi. 12. di. c. 1. ¶ Et si dicatur in casu quo ꝑ simoniam est electus, ad quid proderit cõgregari concilium si ex causa simoniæ papa nõ potest deponi? Respondetur ꝙ saltem vt habentes eligere pũiantur/ & ne in posterũ attẽtent similem simoniacam electionẽ facere/ & vt papa de commissis pœniteat.

¶ EGI. bellamera in. c. licet/ examinat istũ passum vtrum electio simoniace facta de papa sit nulla & possit contra eum excipi ꝙ sit per simoniam electus: qui prolixe more suo illud. c. legit per. 35. char. & in diuersis locis de hoc facit mentionem. ¶ Ex dictis eius elicio ꝙ aut quærimus de illo qui est electus a duabus partibus cardinaliũ ius eligẽdi habẽtiũ & receptus ab eis libere q̃ libera receptio durat & de his patenter constat. & tunc non potest opponi non solũ exceptio ꝙ per simoniam sit electus sed nec hæresis vel alteri⁹ criminis vel defectus eligentiũ vel electi, cum ꝑ tex. illum qui prohibet aliquã exceptionẽ posse opponi: tũ quia receptio & libera obedientia cardinaliũ habet vim cõfirmatiõis. Addo C & aliã rõnem per eum tactam, quia ideo ius vult haberi pro põtifice etiam illũ qui in rei veritate nõ esset verus pon. quia nõ posset haberi recursus ad supiorem: ĩgã ex defectu superioris si aliud diceretur/ sequerent̃ schismata atq; scandala, quibus obuiari debet in vniuersali ecclesia maxime. Non tñ intelligitur ꝙ si talis sic electus & receptus sit hæreticus ꝑtinax/ nõ sit hæreticus: nec ꝑ hoc efficitur ꝙ sit verus papa. Vñ licet nõ possit excipi cõtra eũ de hæresi vel alio crimine / non negant ibi doc. quin possit accusari: vt ipse dicit. Et hoc casu qñ debet accusari/ cessat illa ratio tex. q̃a nõ hẽt superiorẽ: licet. n. non sit supior/ posset peti cõgregari cõciliũ/ vt supra sæpius dictũ est. Et ratio hui⁹ quare tũc nõ põt opponi exceptio cõtra electum/ est quia iura habent eũ pro vero q̃diu est in possessione sic a duab⁹ partibus electus & receptus: nec ꝑ hoc efficitur verus papa, sed iura habent pro vero ex cã. Facit quod dicitur in. l. barbarius. ff. de officio prætO. & in. c. ad probandũ de re iudi. Sic videmus in simili in. l. penul. ff. de iusti. & iure. & in. l. ingenuũ. ff. de statu hominũ. & de iis qui sunt sui vel alie. iur. l. filiũ diffinimus. & qñq; non admittitur probatio in contrarium: vt in. c. is qui de spon. cum concordan. D

¶ Aut loquimur in electo a duabus partib⁹ nondũ recepto. Et in hoc recitat opiniones. Prima est ꝙ possit opponi argumẽto. 1. q. 1. ordinatiões. & . 1. q. 3. ea quæ. & . 23. di. i noie dñi. & . 79. di. si quis pecunia. & . c. vbi periculũ. §. ceterũ de elec. in. 6. & quod ponit inno. in. c. quod sicut i glo. & sic cõtempti/ in versi. in alio autẽ casu de elec. Et in hac opinione fuit inno. in. d. c. licet. in glo. additionali ad finẽ/ in versi. itẽ quid si corrupti. & ostiẽ. & io. an. in nouella ibidẽ. Sed ego nõ habeo istam additionẽ ad innocẽtium in codicibus quos habeo. nec repio ꝙ hoc sentiat ostiẽ. nec io. an. sed bene dicũt ꝙ possit accusari sed nõ excipi. Et receptio in electo a duabus partibus modicũ opatur: quia statim post electionem concordem a duabus ptibus/ põt administrare: vt in. d. c. in noĩe dñi. 23. di. secũdum inno. ostiẽ. & alios in. d. ca. licet. De quo vide q̃ dixi supra in articulo ad quẽ pertinet cõgregare cõciliũ/ in secũdo mẽbro distinctionis/ in versi. sed quid si papa. Et ad glo. in. c. 1. & . c. si quis pecunia. 79. di. respondent istã tenentes ꝙ saluatur in simonia per eligentes vel electũ cõmissa extra talẽ electionem. Ad quod addu-

A cunt.d.capitulū in nomine domini / versi.ꝙ si prauorum.&.c.si quis pecunia,exponendo ibi humana gratia pro simonia cōmissa aliter ꝗ per pecuniam:vt in.c.si.de simo.

¶Alia & secūda opinio penitus contraria est ꝙ nō possit opponi exceptio simoniæ. Cuius opinionis fuit ioā.79.di.c.1.&.c.si duo &.c.si qs pecunia. Et ibi glo. ioan. intelligit illa iura in simonia in ipsa electione cōmissa. Faciunt quæ dixi supra in præallegato articulo quis habeat congregare conciliū/in versi. sed pone quòd inter duos. Et hanc vltimam opinionem ipse fundat. Nam quidā sunt defectus intrinseci: vtputa illi qui ab intra directe & de per se inficiunt naturalia electionis principia. vt defectus potestatis in eligētibus:quia facta per nō cardinales/ vel in possessione cardinalatus non existentes. Vel defectus numeri minorisq́ a duabus partibus. vel defectus rei:vt quia facta ad ecclesiā nō vacātē. vel defectus personæ electæ:vt qa hæreticus/iudæus vel paganus:vel quia dicitur renunciasse iuri suo/iuxta notata in.c.1.de renun.in.6. vel defectus formæ electionis:vt quia dicitur nō interuenisse consensum eligentiū.argumento.l.obligationū substantia.ff.de act.& obl. in fi.de verb.sig.intelligentia,&.c.in.iis. Vel defe

B ctus libertatis in consensu & similibus. Et de his dicit posse excipi contra papalem electionem/dummodo constet de illis notorie. Et ratio secundum eum est/quia ista reddunt electionem nullam:vt ponit inno. in.d.c. quod sicut,in glo.& sie cōtēpti. Et ratio rationis est/ quia defectus principiorū naturalium super quibus fundatur essentia rei ipsam essentiam tollit.ff.ad exhibendum.l.iulianus.§.sed & si quis.argumen.1.q.1.cū paulus.& de presby. non bap.veniens. ¶ Alii sunt defectus extrinseci:vtputa illi qui naturalibus principiis electionis de directo & de per se nō obuiāt, nec illa directe & de per se inficiunt/ sed ab extra veniunt per constitutiones positiuas: sicut excommunicatio vel suspensio in eligentibus/ aut defectus ordinis vel ætatis in electo / aut defectus solennitatis in forma concilii generalis.c. quia propter eo.ti. Et tales electum a duabus partibus nō repellunt. Et est ratio diuersitatis,quia naturalia difficilius immutantur:vt in.§.sed naturalia insti. de iure natura li.& quod ponit inno.in.c. quæ in ecclesiarū de consti.& in.c.quia plerīq; de immuni. ecclē. Vnde licet ius positiuū.c.licet/ tollat defectus extrinsecos/& respectu illorū papalem electionem separet ab aliis electionibus specialiter statuendo,tamē defectus intrinsecos non tollit sed sustinet:quia in naturalibus electionum principiis ista cum aliis electionibus participat / nec receditur ab antiquis iuribus nisi inquantum reperitur expressum. C Modo vitiū simoniæ in papali electione cōmissum non est defectus intrinsecus sed extrinsecus.nam licet notet & aggrauet personas simoniam committentes, tamen principiis naturalibus electionis directe & de per se non obuiat/nec illa directe & de per se inficit. Nam licet simonia aliqualiter captiuet affectum(intantum ꝙ aliquid de libertate animi videtur tolleret vt in.d.c. vbi periculū.§. cæterum in.6.de elec.)tamen de per se & directe non obuiat cōsensui naturali:cum eius corruptio ab illo immediate ꝓcedat:& tamē eadē causa cōtrariorū naturaliter esse nō potest.ff.de solu.l.q hominē in fi. Licet secus sit in metu:quia metus etsi ab extra causatur/ab intra consensum generat: & sic naturalibus electionis principiis directe cōtrariatur. Vel quo ad metū ratio est,quia metus spiritui sancto(qui concomitari & dirigere debet eligētium mentes)aduersatur:ideo iura volunt ꝙ inficiat ipso iure. Sed licet hoc in metu ordinauerint(vt in.d.§.cæterū. ꝑ quo vide abb. siculū in.c.abbas de iis quæ vi/&.d.c.licet & D quod infra late disputo)tamen quo ad papalem electionem de simonia hoc non ordinarunt:imo contrarium/ statuendo nullam exceptionem admitti. Adde in proposito quæ late pono in illo principali articulo ad quem spectet cōgregatio cōcilii/in quæstione quādo sunt duo contendentes de papatu discordes / in illa quæstione quid quando papa est electus a duabus partibus vtrum possit excipi contra eum de hæresi. & quod infra latius dico in secunda proxima quæstione quando obiicitur contra papam aliquis defectus per quem dicitur ꝙ non sit verus papa.

¶Sed pro alia parte (ꝙ simonia inficiat ipso iure papalē electionē in electo a duabus partibus nondum recepto/& ꝙ possit de illa excipi)arguit egi.primo quia imo vitium simoniæ est defectus intrinsecus/ mentem eligentium ab intra vulnerans atq; inficiens: quia qui pro aliquo explendo pecuniam vel promissionē recipit/ animū suum ab intra ligat: vt in.§.cæterum.& voluit inno.in.d.c. quod sicut de elec. ¶ Secundo quia rationes tactæ de metu(de quibus infra dico)vendicant sibi locum in simonia: & quia similiter iura de simonia sicut de metu quo ad annullandas ele

A ctiones inferiores statuerunt: & æque obuiat
simonia spirituisancto & naturalibus princi-
piis electionis, & æque ab intra animos eligē
gentiū captiuat simonia ac metus: quia neu-
trū tollit libertatē arbitrii, sed vtrunq ligat &
captiuat: metus ex intentione vitandi pericu
lum, simonia ex intentione consequendi lu-
crum. Et in metu electio papalis est nulla: vt
latius istum passum infra subiicio. ergo simi
liter videtur dicendum de simonia. ¶ Tertio
quia iura de metu & simonia in ista materia
electionis papæ vniformiter loquuntur cum
inhibitione & decreto: videlicet, c. in nomine
domini, 23. di. & ca. si quis pecúnia. 79. di.
Nec obstat q decretum ibi positum solū re-
spiciat defectum q electio ipsa non fuisset ce
lebrata a cardinalibus, vt voluit glo. 79. di. c.
1. & c. si duo/ & c. si quis pecunia, quia imo re
spicit & simoniam & impressionē: alioquin
impertinenter illa iura de simonia & impres-
sione contexuissent tantum phylacteriū. Itē
hoc esset contra intentionē nicolai papæ ibi:
qui propter seditionem & venalitatem quæ
in intrusione facta per cardinales immediate
ante eum interuenerant/ motus fuit ad con-
dendum illos textus: vt apparet ibi ex ordine
literæ, & ex chronicis illius temporis. Et pro-
uisio illorum iurium esset infructuosa, & cō
B tra communem intellectum qui colligitur/
q electio facta de papa per impressionem sit
nulla. Vnde dicit esse casum expressum in. d.
c. in nomine domin. §. q si quis contra/ q ele
ctio papæ facta per simoniam sit nulla: quia
clausula decreti ibi posita debet referri ad ver
ba dispositiua & principaliter intenta. Mo-
do attendendum est q ibi duo principaliter
disponuntur, primū est q electio fiat per car-
dinales: secundum est q fiat absq morbo ve
nalitatis pura syncera & gratuita. igitur aliter
facta quam per cardinales/ & nō pure simpli
citer & absq venalitate sed cum morbo ve-
nalitatis, est ipso iure nulla. ¶ Et si dicatur q
etiam. d. §. q si quis cōtra/ nō solum vitiat pa
palem electionem per venalitatem sed etiam
per gratiam hominum: & sic q simonia non
pactionalis redderet electionem papæ nullā/
contra notata in. c. fi. de simo. Respondet egi.
q illud debet intelligi secundum lecta & no
tata in. d. c. fi. vt iura cum iuribus cōcordent/
& vnum capitulum declaretur per aliud: vt
in. c. cū expediat de elec. in. 6. ¶ Quarto per
tex. d. c. licet. qui non determinat aliquid de
communibus defectibus alias electiones ip-
so iure inficiētibus: nec statuit illos defectus

non obstare electioni papali, saluo defectu
ea, quia propter, quē expresse tollit. Nec ob- C
stat q ibi dicitur in. d. c. licet/ contra electum
a duabus partibus nullam exceptionē admit
ti. quia intelligitur de exceptionibus quę per
sonæ electi indignitatem respiciunt, & ideo
de respicientibus eligentes necesse fuit face-
re nouam prouisionem in cle. ne romani. §.
penul. de elec. Nec potest tex. intelligi indiffe
renter de quacunq exceptione. Quod pro-
batur. cum enim exceptio sit actionis exclu-
sio (. ff. de excep. l. 2.) supponit actionem &
actionis propositionem iudicialem: quia ali-
ter non potest fieri eius exclusio, modo sup-
posita actione seu iure formato electi/ cessat
omnis exceptio: quia secundum hoc esset ve
rus papa/ qui a nemine iudicari posset. Vnde
siue sit papa siue non/ non potest interuenire
iudiciale certamen: quia non est superior: vt
dicit ibi tex. in fi. d. c. licet. Ergo si proprie de-
bet capi exceptio, oportet intelligi relatiue ad
exceptiones quæ concernunt indignitatem
personæ electi: alioquin non posset proprie
dici exceptio, quia deficeret actio. ¶ Quinto
quia intelligere q possit obiici exceptio si-
moniæ, non derogat aliis iuribus quæ volūt
contra electos posse opponi multiplices de-
fectus etiam alios q̄ personæ & formæ/ infi- D
cientes ipso iure: vt metum & similes.
¶ Et ex his concludit bellamera posse obiici
de simonia contra papam electum etiā a dua
bus partibus anteq̄ sit receptus, & electionē
papalem per simoniam factam esse nullam.
Et idem ponit in quodam suo tractatu, & idē
in. c. in nomine domini, 23. di. Et cum eo vi-
detur transire alex. in. d. c. in nomine domini.
Et idem sensit ipse egi. in cle. ne romani de e-
lec. & vbiq fuit eius opinio. ¶ Ex quibus eli-
citur q simonia commissa in electione pon-
tificis/ est sufficiens causa congregandi conci
lium. Intelligo tamen egidium quando no-
torie constat de simonia/ vel de facto vel aliis
per probationes in iudicio factas: & licet sit
electus non tamen est adhuc receptus in pa-
pam de facto/ quando opponitur exceptio.
Alioquin si esset dubium de simonia, tūc de-
beret admitti ad regimen & administrationē
papatus: quia si hoc fit in hæretico (vt ponit
calde. in. d. c. licet) multo magis in simoniaco.
Et quod dicit quando non est receptus/ intel-
ligo de facto: quia receptio in papa non est
necessaria, vt vult inno. & ostien. & alii in. d.
c. licet, quia simulatq est electus/ pōt propria
authoritate administrare: vt. d. ca. in noie dñi.

A ¶ Conclusionem autem egidii(quod electio facta de papa per simoniam sit nulla)pro nunc non affirmo: vt patet in praecedentibus, maxime quando simonia non fuisset commissa cum tot ex cardinalibus quin remansissent duae partes sine corruptione. quod vltimum concludit inno. & refert egi. 13. charta. ¶ Et contrarium quod electio quantumcunque simoniaca a cardinalibus facta (si alias rite facta sit) valeat nec possit cassari nec tolli quin sit verus papa quantumcunque criminosus & irregularis esset electus, etiam ponit archiepiscopus flo. in. 2. parte summae ti. 3. de superbia. c. xi. versi. sed quid cum duo. Quaestionem autem alibi vide infra in illo articulo an de simonia possit papa accusari & deponi. ¶ Hodie tamen est bulla edita per iulium papam secundum cotra aspirantes ad papatum simoniace. Quae imponit grauissimas poenas: & vult quod electio sit nulla/ & quod cardinales possint indicere concilium. Cuius tenor sequitur & est talis.

IVLIVS episcopus seruus seruorum dei ad perpetuam rei memoriam. Cum tam diuino quam humano iure in spiritualibus praecipue detestabiliter simoniae sit labes prohibita/ & longe magis in electione romani pontificis vicarii iesu christi domini nostri B abhominabilis sit & vniuersali ecclesiae perniciosa, nos qui regimini eiusdem vniuersalis ecclesiae meritis licet imparibus annuente domino praesidemus, cupientes quantum cum deo possumus in praemissis pro tantae rei necessitate ac periculi magnitudine vt tenemur in posterum salubriter prouidere: de fratrum nostrorum sanctae romanae ecclesiae cardinalium consilio & vnanimi consensu/ hac nostra perpetuo valitura constitutione apostolica auctoritate & de potestatis nostrae plenitudine statuimus ordinamus decernimus & diffinimus quod si(quod deus pro sua clementia & in omnes bonitate auertat) contigerit postquam nos vel successores nostros successiue ipse deus ab huiusmodi vniuersalis ecclesiae regimine absolueris(humani generis inimico pecuniae & ambitione vel cupiditate ad hoc inclinante seu impellente)electionem romani pontificis ab eo quem eligi contingat vel ab aliquo seu aliquibus de coetu cardinalium quomolibet votum dantibus per simoniacam haeresim in dando promittendo vel recipiendo pecunias bona cuiusque generis castra officia vel beneficia seu promissiones & obligationes commissam/ per se vel alium seu alios quomodocunque & qualitercunque etiam in duarum partium vel omnium cardinalium vnanimi concordia quomodolibet etiam per viam assumptionis vnanimiter nemine discrepante etiam C sine scrutinio factae celebrari vel fieri non solum huiusmodi electio vel assumptio eo ipso nulla existat / & nullam eidem sic electo vel assumpto administrandi in spiritualibus & temporalibus facultatem tribuat, sed etiam contra dictum sic electum vel assumptum de simoniaca labe a quocunque cardinale qui eidem electioni interfuerit opponi & excipi possit sicut de vera & indubitata haeresi/ ita quod a nullo pro ro. pontifice habeatur. Quinimo ipse sic electus a priori suo cardinalatus & alio quocunque honore ecclesiis cathedralibus etiam metropolitanis & patriarchalibus monasteriis dignitatibus & aliis quibuscunque beneficiis & pensionibus quae tunc obtinebat, in titulum vel in commendam aut alias quomodocunque/ eo ipso absque alia declaratione priuatus existat. & idem electus non apostolicus sed apostaticus & tanquam simoniacus & haeresiarcha & ad praedicta omnia & singula perpetuo inhabilis habeatur & sit: nec huiusmodi simoniaca electio per subsequentem ipsius inthronizationem seu temporis cursum aut etiam omnium cardinalium adorationem seu obedientiam vllo vnquam tempore conualescat. liceatque omnibus & singulis cardinalibus etiam illis qui huic simoniacae electioni D seu assumptioni consenserint etiam post inthronizationem & adorationem seu obedientiam/ ac etiam vniuerso clero & populo romano/ necnon subditis & sancti angeli de vrbe ac quarumuis aliarum romanae ecclesiae arcium praefectis castellanis capitaneis & aliis officialibus(quocunque homagio seu iuramento vel cautione praestitis non obstantibus) a talis electi etiam inthronizati obedientia & deuotione impune & quandocunque discedere/ ipsis fidei romanae ecclesiae & obedientiae futuri romani pontificis canonice intrantis nihilominus astrictis permanentibus: & eum vt magum ethnicum publicanum & haeresiarcham euitare. ¶ Ad cuius quoque confusionem possint cardinales qui praefatae electioni se opponere voluerint(si praesumpserit se regimini vniuersalis ecclesiae praetextu talis electionis ingerere) auxilium brachii secularis contra eum implorare: nec tales ab eius obedientia discedentes, tanquam tunicae domini scissores aliquarum propter dictum discessum poenarum seu censurarum vltioni subiaceant. ¶ Cardinales vero qui eum sic simoniace ele-

gerint,a suis ordinibus & etiam cardinalatus
A titulis & honore ac quibuscunq; patriarchali
bus/archiepiscopalibus/ episcopalibus & a,
liis prælaturis ac dignitatib⁹ & beneficiis quę
in titulum vel commendam tunc obtinebāt/
vel in quibus seu ad quæ ius tunc habebunt,
absq; alia declaratione priuati existant/ ni,
si ab illo penitus & cum effectu discesserint/
& reliquis cardinalibus qui huiusmodi simo
niæ non consenserint infra terminū octo die
rum postq̄ fuerint ab eis requisiti personali,
ter si fieri poterit(alias per edictum publicū)
se absq; fictione vel fraude vniuerint & con,
iunxerint. & tūc si præfatis aliis cardinalibus
se vniuerint & cōiunxerint,in pristinum sta,
tum & ad pristinos honores & dignitates etiā
cardinalatus ac ecclesias & beneficia quibus
prærerāt & quæ obtinebāt/ redintegrati reha,
bilitari ac restituti & repositi,ac ab huiusmo,
di simoniæ labe & censuris & pœnis ecclesia
sticis quibuscunq; absoluti eoipso existant.
¶ Mediatores vero proxenetæ trapezitæ tā cle
rici q̄ laici cuiuscunq; dignitatis qualitatis &
ordinis fuerīt ēt patriarchali archiepiscopali
siue episcopali vel alia seculari mūdana siue
ecclesiastica dignitate præditi etiam quorun,
cunq; regum & principum oratores vel nun
cii huius simoniacæ electionis participes/sint
B omnibus suis ecclesiis beneficiis prelaturis &
feudis ac aliis quibuscunq; honoribus & bo
nis eoipso priuati, & ad similia inhabiles/ac
etiam actiue & passiue intestabiles:& eorum
bona ipso facto ad instar reorum criminis læ
sæ maiestatis fisco apostolicæ sedis applicen,
tur, si prædicti delinquentes ecclesiastici fue,
rint vel alias romanæ ecclesiæ subditi: bona
vero & feuda taliter delinquentiū non subdi
torum secularium/fisco secularis principis in
cuius territorio bona sita fuerint ipso facto si
militer applicentur. Ita tamen q; si infra tres
menses a die quo notum fuerit illos simoniā
commisisse vel participasse/ principes dicta
bona fisco suo actualiter non applicauerint,
extunc illa fisco ecclesiæ romanæ applicata
censeantur & sint eoipso absq; aliqua simili,
ter declaratione. ¶ Promissiones quoq; & o,
bligationes siue sponsiones propterea quan,
docunq; etiam ante tempus dictæ electionis
etiam extra personas cardinalium per quos,
cunq; alios quomodocunq; ac cū quauis in,
excogitabili solennitate & forma/etiā iuratæ
conditionales siue euētuales & in forma ex,
commissorum ex quacunq; causa etiam de,
positi mutui cambii confessionis de receptis
donationis arrendamēti vel venditionis per,
mutationis vel alterius cuiuscunq; cōtractus C
etiam in ampliori forma cameræ apostolicæ
factæ, sint nullæ & inualidæ & ad agendum
inefficaces: nulusq; illarum vigore cogi vel
constringi possit in iudicio vel extra: liceatq;
omnibus ab illis impune absq; aliquo metu
sine periurii nota recedere. ¶ Et insuper lice,
at cardinalibus qui electioni prædictæ simo,
niacæ interfuerint & a præfato sic electo di,
scesserint,adhibitis secum aliis cardinalibus/
etiam illis qui huiusmodi simoniacæ electio,
ni cōsenserint & postea eisdem cardinalibus
in dicta simonia non complicibus se vniue,
rint,si se eū eisdem vnire voluerint(alioquin
sine eis)ad alterius nihilominus pōtificis ele,
ctionem non expectata alia sententia declara
toria simoniacæ electionis huiusmodi(eadem
tamen præsente nostra constitutione semper
in suo robore permanente)libere/alias tamē
canonice deuenire: & concilium etiam ge,
nerale indicere & conuocare in loco idoneo
prout eis videbitur expedire. Nō obstātibus
cōstitutionibus & ordinationib⁹ apostolicis
& præcipue fœlicis recordationis alexandri
papæ. 3. quæ incipit licet de euitanda discor,
dia/ & aliorum romanorum pōtificum præ,
decessorū nostrorum etiam in conciliis gene D
ralibus editis/cęterisq; contrariis quibuscūq;.
¶ Inhibentes postremo omnibus & singulis
sanctæ romanę ecclesiæ cardinalibus qui pro
tempore erunt & eorum sacro collegio/ne
apostolica sede vacante prædictis cōtraueni,
re vel cōtra præmissa vel aliqua præmissorū
statuere disponere ordinare vel aliquo mo,
do facere seu attentare præsumant quocunq;
exquisito colore vel causa/sub excōmunica,
tionis latæ sententiæ pœna:quā ipso facto in,
currant,& a qua non nisi per romanum pon
tificem canonice electum absolui possint nisi
si in mortis articulo. Decernētes ex nūc irri,
tū & inane si secus super his vel aliquo præ,
missorū a quoq̄ scienter vel ignoranter etiā
per nos cōtigerit attentari. ¶ Vt aūt pręsentis
constitutionis decreti statuti ordinationis ac
inhibitionis nostrę huiusmodi tenor ad oīm
notitiam deducatur: volumus præsentes lite
ras nostras in valuis basilicę principis aposto
lorum/necnō cancellarię ac in acie campiflo
ræ affigi:nec aliam earundem literarum pu,
blicationis solennitatem requiri aut expecta
ri debere,sed huiusmodi affixionem pro so,
lenni pupblicatione & perpetuo robore suffi
cere. Nulli ergo omnino hominū liceat hanc

A paginam nostrorũ constitutionis ordinatio, nis decreti statuti diffinitionis applicationis approbationis & inhibitionis infringere vel ei ausu temerario contraire: si quis autẽ hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis dei ac beatorũ petri & pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum romæ apud sanctum petrum anno incarnationis dominicæ, 1505. decimonono kalendas februarii, pontificatus nostri anno tertio.

N AUTEM IN proposito ratione simoniæ per papã commissæ quia vendit ordines & episcopatus & beneficia, sit sufficiens causa ad congregandum conciliũ, considerandũ est ꝙ aut est talis simonia quæ sonat in hæresim iam damnatam, & dicendum est idem quod supra dictum est in casu hæresis. Aut est simonia quę est prohibita in lege veteri & etiã in iure positiuo: vt de iis quæ sunt prohibita quia simoniaca, vt dictũ est. & tũc si monitus nõ desistit a venalitate istorũ spiritualiũ & beneficiorum, erit sufficiẽs causa congregandi B concilium. Ita videtur velle glo. in. d. c. si papa. 40. di. Et ita videtur sentire cardi. in. c. propofuit de conces. præben. qui dicit ꝙ licet papa habeat hanc potestatem vt quicquid agat vel dicat accusari non possit ab homine nisi de heresi, tamẽ potest moneri clam si mortaliter peccat in secreto, & palã si palã peccat. nã subiacet euangelio de monitione loquẽti. 2. q. 1. si peccauerit. &. c. nouit de iudi. & glo. in d. c. si papa. Tamen in eo quod dicitur dic ecclesiæ, non subiacet nisi in hæresi. Ideo si est impœnitens, dicẽdum est ecclesiæ, id est deo (orando vt eum conuertat) & ecclesiæ trium phãti vt oret pro ipso: sed nõ poterit a quoq̃ iudicari, etiam si imperator & totus clerus & totus populus conueniant. Attendat tamen animam suã esse in manibus suis, & ꝙ ei iudicium terribilius imminet & intolerabilior cruciatus. 9. q. 3. nemo. &. c. aliorũ. Ponit etiã egi. in. c. anastasius. 2. col. 19. di. dicit ostien. ioan. an. cardi. & alii in. c. propofuit de cõces. præben. & innocen. in. c. ex parte el. 1. de verbo. signi. Facit quod dixi supra in quæstione ad quem spectet conuocare conciliũ. Ex quo videtur ꝙ quando non committeret passim simoniã vẽdẽdo beneficia & ea quæ sunt prohibita quia simoniaca, per modum præmissum esset procedendum & non ad congregandum statim conciliũ. Subiungit tamen idem C cardi. ꝙ quando perlisteret impœnitẽs, posset haberi pro male sentiente in fide, de pœnis. c. graue. & glo. in. d. c. si papa. & propterea posset deueniri ad congregationem conciliũ, & ita dicit abb. in. d. c. proposuit. Et glo. in. d. c. si papa, dicit ꝙ propter incorrigibilitatem quia est cõtumax dicitur hæreticus, quia cõtumacia est heresis: vt in. c. si qui presbyteri. 81. di. & cõtumax dicitur infidelis. Quod est verum (secundum quod dicit domi. in. d. c. si papa) quando cum rebellione & obstinatione viuit, in delictis perseuerando & recusando bona agere & nolendo corrigere seipsum. Ad quod facit quod notabiliter ponit abb. in. c. quæsiuit de diuor. vbi vult ꝙ licet alias excepta causa fornicatiõis spiritualis vel carnalis non sit licitum dimittere vxorem, nihilominus si vir conatur ducere vxorem ad aliud delictum nec potest compesci, tunc poterit fieri separatio: quia est præsumptio infidelitatis. Et per illud dixi aliquãdo ꝙ si vir conatur ducere vxorẽ ad cõcumbendum cum alio nec desistit, vxor poterit petere separari quo ad thorum. Et similiter quando cõtumacia induceret schisma in ecclesia. Quæ induxit domi. ad ea quæ fuerunt in concilio pisano gesta in. d. c. si papa. Sic enim fuit conciliũ D congregatum ad deponendum ioan. 22. nõ propter hæresim, sed propter incorrigibilitatem, quia erat venator & lubricus: vt refert dominus cataldinus de boncõpagnis in quibusdam allegationibus factis in concilio pisano, directis ioã. 23. Incorrigibilitas igitur erit causa sufficiens congregandi concilium. & ad hoc est bonus tex. in. c. quorundã. 34. di. ponit henricus boich in. c. licet de elec. An autem ad papam deponendum, infra late dico. Et intellige ꝙ non incontinenti habeat locum illa admonitio dic ecclesiæ: sed demum quando delictum factum est publicum, tunc habet locum, illud dic ecclesiæ id est cõcilio. Ita dicit abb. in. d. c. ꝑposuit. & videtur velle alexan. in. c. in nomine domini. 23. di. Ratio est, quia secundum abb. vbi supra vix potest accidere ꝙ ex peccato publico papæ non scãdalizetur ecclesia: iuxta illud propheticum si is qui est vnctus peccauerit, faciet populũ delinquere, propter malũ exemplum: vt in. c. magnę de voto. Facit tex. in. d. c. si papa, ibi nihilominus innumerabiles populos cateruatim secum ducit primo mãcipio gehennæ, cũ ipso plagis multis in æternum vapulaturus.

& dicit abb. ibi in. d. c. proposuit. De quo vide (A) quod latius dico infra post materiã depositionis in quæstione quando dicatur scandalizari ecclesia. Et idem dico quando esset notorie simoniace electus in papam: sed si negaretur ꝙ simoniace/ adhuc iudicium est concilii: vt dicit alex. in. d. c. in nomine domini. Si igit̃ simonia esset occulte cõmissa (quia duo tres vel quattuor tãtũ hoc sciunt) tũc posset moneri occulte & habere locum prima pars denunciationis euangelicæ: & si monitus nõ desisteret, q̃uis non esset publicum posset tamẽ dici ecclesiæ id est deo (hoc est orari deus pro eo: sicut dicit ibi ostien. nam ipsemet papa est ecclesia: vt dicit egi. in. c. si. papa. 40. di.) sed non posset quo ad vltimam partẽ dici ecclesiæ, id est concilio/ ex quo non est publicum: nec esset legitima causa congregandi concilium contra papã: licet alias in se delictũ simonię sit grauissimũ/ vt supra dictũ est.

ED QVAERO VLterius/ pone ꝙ obiicitur contra papã aliquis defectus ratione cuius dicitur ꝙ non sit verus papa quantũcunꝙ reperiat̃ electus a duabus partibus cardinalium (vt exẽpli gratia si dicatur iudæus/ non baptizatus/ paganus/ inimicus (B) vel persecutor fidei nostræ/ vel mulier/ vel alia exceptio quæ iure diuino vel naturali infert eum nõ esse nec posse esse papam & per quã inficitur ius habendi & possidendi) vtrũ ex hoc debebit congregari concilium? Et videtur prima facie dicendum si non negatur electus a duabus partibus cardinalium & est receptus/ ꝙ nõ possit opponi talis exceptio, ex quo est in administratione: vt ponit inno. & ioan. an. & cõpostel. in. c. licet de elec. quia tex. ibi in cle. ne romani. §. cęterum/ prohibet aliquam exceptionem opponi: & dictum est aliquid supra. Quinimo nec exceptio hæresis: vt in. c. si papa. 40. di. ibi redarguere: quod verbum denotat accusationẽ secundum ala. vin. inno. ostien. compostel. ioan. an. & henri cũ in. d. c. licet, & archi. in. d. ca. si papa & in. c. vbi periculum eo. ti. Imo etiã nec potest accusari de crimine hæresis nisi quæ probari possit: vt in. d. c. si papa. aut de crimine notorio ecclesiã scandalizãte/ & de quo est incorrigibilis: quia cõtumacia dicitur hęresis. 81. di. si qui presbyteri. & contumax dicitur infidelis. 38. di. nullus &. d. c. si papa secũdũ egi. bellamera: qui hoc notat in. d. ca. licet. De quo aliquid alibi supra diximus in illo articulo ad quem spectet congregare concilium, in quæstione quando sunt duo vel plures contẽdentes de papatu/ versi. quid si papa est electus a duabus partibus &c. (C)

¶ Vtrum autem crimen notorium scandalizans de quo est incorrigibilis possit obiici etiam ad deponendum, alibi in loco proprio infra latius dicetur: quia nõ procedit sine dubio. Subdit etiam idem egi. ꝙ tunc erit iudex competens concilium generale/ secundum archi. in. c. in fidei de hære. in. 6. & ioan. an. in nouella: ar. 17. di. §. hinc etiam. 2. q. 7. nos si incompetenter. §. his ita in fi. & abb. in ca. fraternitatis de hære. ¶ Et idẽ dicit quando sunt duo qui sunt in discordia electi/ & nescitur qs sit verus papa. allegat hugonem in. c. si duo 79. di. Quod dicunt verum doc. in. d. c. in fidei/ papa viuo: quia eo mortuo successor est iudex secundum ioan. lauren. henri. & notatur. 24. q. 1. c. 1. secundũ eundem egi. Quod & tenet archi. ioã. an. & domi. in. c. in fidei de hære. in. 6. & infra latius dicetur in loco suo & diximus aliquid supra in illo articulo quid si papa efficiatur furiosus vel demens &c. Ex quo videtur ꝙ non possit ex prædictis causis & exceptionibus congregari concilium: de quo aliquid dixi supra in quæstione illa ad quem spectet congregare concilium/ in versi. sed quid si papa est electus. (D)

CIRCA istam difficultatem posset fieri huiusmodi distinctio ex dictis doctorum in. d. c. licet. ꝙ interdum papa non est electus a cardinalibus/ sed est merus intrusus & occupator papatus per impressionẽ. interdum licet sit electus a cardinalibus, non tamen est electus a duabus partibus cardinalium/ vel non apparet ꝙ sit electus a duabus partibus. interdum constat ꝙ est electus a duabus partibus, tñ de facto nõ est recept' in papã quia obiiciũtur aliqua ratione quorũ dicit̃ nõ esse bona electio & non recipitur in papã. interdũ cõstat ꝙ est electus & receptus a duabus partibus, sed obiiciunt̃ aliquę exceptiones cõtra eũ. interdũ non excipitur cõtra eũ sed accusatur. interdũ & vltimo constat ꝙ est electus a duab' partibus & receptus a cardinalibus, sed per metũ & impressionem.

¶ IN primo casu (quando non est electus a duabus partibus sed est merus intrusus) nõ solum potest contra eum excipi sed debet omni conatu eiici a pontificatu inthronizatus apostaticus, & ob hoc poterit congregari cõcilium: vt in. d. c. si quis pecunia. 79. di.

¶ Secundo casu (quando est electus sed non

a duabus

A a duabus partibus / vel si a duabus partibus non constat / vel secundū abb. siculū in.d.c.li cet q̄ñ electores non sunt cardinales, & forte cardinales processerūt ad alterius electionē) similiter poterit contra eū obiici q̄ sit iudæus paganus/ & sic de aliis de quibus supra: quia tunc virtualiter agitur causa papatus: quia ne gatur papa, ex quo nō cōstat electum esse a duabus partibus nec est recept⁹ & cardinales processerunt ad electionem & admissionem alterius, Et tunc causa est discutienda in con cilio. & ideo debebit congregari conciliū per c.si duo.79.di.

¶ Tertio casu(quando est electus a duabus partibus/ & tamen nōdum receptus nec administrans) dicendum est q̄ poterunt obiici exceptiones quæ iure diuino vel naturali inferunt ipsum non esse papā vel non posse esse papam/ & per quas inficitur ius habendi & posidēdi: quales sunt illæ q̄ sit iudæus/ paganus & c. Et similiter si negantur aliqui ex electoribus fuisse cardinales/ secundum abb. in.d.c.licet in antepenul.col. Et erit sufficiēs cā ad congregandum cōcilium. Non tamen obstabit ei q̄ non sit de numero cardinaliū/ secundum eundē abb. in notabilibus: sed bene obstabit si dicatur q̄ est infans/ mulier vel furiosus & c. sed intellige de furioso tempo-

B re electionis, & non de eo qui postea effectus esset furiosus: vt dicit dominus anto. in.d.ca, licet. Istæ & similes bene possunt obiici: exce ptiones autem inferentes inhabilitatem iuris positiui(vt q̄ sit coniugatus/ vel q̄ sit monachus/ vel q̄ sit laicus) non possunt obiici. Et de bigamo quidem hoc dicit anto. in. d.c. licet. Et q̄ exceptio q̄ sit vxoratus non possit opponi/ facit: quia in ecclesia orientali etiā sunt vxoratu: vt in.c.cum olim de cleri.cōiuga.3 1.di.c.nicena. De infante dicunt ostien. anto. & alii q̄ possit obiici nisi spiritusancto esset facta electio, quia non est capax ordinis. non tamen pōt opponi de nullitate actus ex persona agentium secundū.d.anto. ibi in vl ti.col. & cardi.in.2 5.q. & glo. 1 .in fi. & in. §. ceterum in cle.ne romani. Quod intelligo de exceptiōe act⁹ nulliter gesti ex inhabilitate personæ actum gerētis: vtpūta quia erat ex cōicatus, vel aliquid tale. Sed secus si diceretur q̄ non essent aliqui ex duabus partibus eligentium cardinales/ vel q̄ aliquis eorū esset furiosus tpe electiōis/ & sic de similibus in habilitatibus a natura. Non tñ obstat si excipiē q̄ sit facta in loco interdicto electio/ secūdū cardi.in.c.1.in.6.quæstiōe de postul.pla. & doc.in.c.vbi periculū de elec.in.6.& doc. in.c.cū inter eo.ti.cū simil. De interdicto personæ vide in.§.ceterum in glo. & immol.ibi vbi de rōne diuersitatis inter interdictū loci & personæ. & do.in.§.porro/ in glo.c.vbi periculū. ¶ Et ita dicunt cōiter doc.in.d.c.licet. & dixi aliquid supra vbi actū est de exceptione hæresis in papam / in pagi.149. ¶ Et clarius procederent tales exceptiones q̄ñ essent notoriæ: quia possunt obiici vt ex dictis causis congregari debeat concilium: quia istis casibus virtualiter agitatur cā inualiditatis tituli ipsius papatus. Et quod dictū est de cardinale eligente furioso/ intellige de cuius furore apte constaret: alias secus secundū.d.anto.in.d. c.licet. Item intellige nisi sine eius persona remaneret numerus duarū partiū cardinalium eligentium: quia talis exceptio non obstaret q̄tumcūq̄ electus nōdū esset recept⁹ nec administraret. Et de istis vide quæ late dicta sūt supra in quæstione ad quē spectat congregare concilia in secundo casu principali / versi. sed quid si papa est electus a duabus partibus & c.

C

¶ VTRVM aūt hoc casu posset obiici q̄ sit notorie excōicatus & declaratus: licet tex.in cle.ne romani velit prætextu similis ex ceptionis non posse retardari quominus fiat electio/ & .c.licet tollat oēm exceptionē/ & licet supra simpliciter ponēdo exēplum tenuerim q̄ non in eligēte, in electo tñ iste articul⁹ nō procedit sine dubio: eū ostiē. inno. ioā.an. in nouella videantur velle q̄ talis electus sic notorie excōicatus nō sit papa. Vnde ponentes quęstionē/ nūero de electo a minori q̄ duabus partibus cardinaliū qui pro electo se gerit & cui cardinales electores obediūt, ex quorū ipse q̄ obediētes sunt ipso facto excōicati (vt vult tex.in.d.c.licet) si postea superuenit maior cōcordia cardinaliū ita q̄ habeat duas ptes/ nūquid erit papa, dicunt q̄ non: quia in excōicato nequeūt cardinales accedentes cōsentire, cū & ipsi sint ligati eadē sentētia cū ipso. Quod intellige verū secūdum ioan.an.in d.c.licet, nisi pri⁹ esset recōciliatus illis dissentiētibus/ & postea oēs & dissentiētes de nouo consentirēt & eligerēt. Et ita vidētur sentire oēs in.d.c.licet: & q̄ anteq̄ sit reconciliatus & absolutus/ non erit papa. Et pro hoc facit: q̄ si aliter diceretur, ex eadē constitutione ligarētur & cōmodū sentirent/ cōtra notata in.c. quia frustra de vsur.cū simil.

D

¶ Non obstat. §.ceterum in.d.cle.ne romani quia ibi tm̄ loquitur de eligentibus quibus

A nõ vult poſſe obiici de excommunicatione. Imo ille. §. poſſet induci pro: quia ſi tantum eſt prouiſum de excommunicatione ꝙ non obſtet electoribus, ergo quo ad electum remanet in diſpoſitione iuris, & datur intelligi (ex quo etiam de electo facile ſimiliter diſponi potuiſſet) non prouidendo ꝙ in perſona electi ius commune vendicet ſibi locum in cõtrarium. l. 1. in fi. ff. ad municipales. & ſi remaneret in diſpoſitione iuris, electio facta de excommunicato eſt nulla. c. ad apoſtolicæ, & c. fi. de cle. excõ. miniſ. c. cum inter. R. de elec. & in. c. cum dilectus de cõſue. Facit quod dicitur in prin. dictæ cle. inquantum vult remanere iura antiqua incorrecta. Sed certe hoc parum facit: quia tex. §. cæterum loquitur de quacunq; excõmunicatione ſuſpenſione vel interdicto inſurgente aliunde q̃ ex ipſamet conſtitutione. Secus in propoſito quãdo minor pars cardinaliũ elegiſſet. quo caſu tã electus q̃ eligẽtes ſunt excõicati: vt in. d. c. licet.

¶ Non obſtat tex. d. c. licet in fi. inquantũ vult non poſſe opponi aliquã exceptionem: quia debet intelligi pręterq̃ de exceptione inſurgẽte ex ipſamet cõſtitutione. Bar. in. l. 1. ff. quod vi aut clam bal. in. l. 1. 5. col. C. de cõdi. indebiti. ſalice. in. l. ita pudor. C. de adul. butrius
B in. c. item cum quis de reſti. ſpolia. ioã. de imol. in. c. ex parte de offi. delega. & idem butrius in. d. c. licet. Inde dicitur ꝙ perſona loquens ſemper cenſetur excepta. l. inquiſitio/ ibi bal. C. de ſolu. glo. & bar. in. l. 1. ff. de ſena. & bar. in. l. ſi mercedem. §. ſi habitatoribus. ff. de actione empti.

¶ Item facit ꝙ vbi a iure vel ſtatuto tollũtur exceptiones/ nõ cenſetur ſublata exceptio inhabilitatis perſonæ agentis. Et ideo admittitur exceptio nullitatis ſententiæ ex defectu perſonæ iudicantis (puta ꝙ non ſit iudex) licet a iure dicatur ꝙ nulla exceptio admittatur contra ſententiam: vt eſt glo. in cle. 1. de ſequeſ. poſſ. & fruc. Reſtringit tamen iſtud dictum butrius in. d. c. licet in vltima colum. quando non ſubeſt perſona cum qua poſſit iudiciũ nullitatis agitari: vt eſt in papa. Quę reſtrictio non placet: quia eſt contra dictam glo. & doc. ibi & abb. hic, qui ſimpliciter loquuntur. Et vbi a ſtatuto tollitur omnis exceptio/ non cenſetur ſublata exceptio inhabilitatis agentis: quia (vt dicit butrius in. d. c. licet) actus electionis papæ non ſubiicitur ex toto iuri poſitiuo, ſed procedit magis ſecundum merum ius naturæ, & ideo admittitur exceptio ꝙ non eſt electus a cardinalibus: item exceptio ꝙ cardinales nõ conſenſerũt/ & ꝙ q elegerunt nõ ſunt cardinales. Et
C ſi a ſtatuto tollitur omnis exceptio contra inſtrumentum/ non erit ſublata exceptio ꝙ inſtrumentũ/ non eſt publicum: vt dicit bar. in d. l. 1. ff. quod vi aut clam: & refert etiam abb. in. d. c. licet. Vbi ergo detrahitur qualitati ſuper quam ius ſe fundat quod tollit exceptiones, ſemp talis exceptio poterit opponi: vt in exceptione ꝙ non eſt electus a duabus partibus cardinalium: vt ibi dicit abbas, & in. c. itẽ cũ quis de reſti. ſpolia. Et propter ſimiles exceptiones quãtũcunq; fuiſſet admiſſus & receptus ab illis eum eligẽtibus (quia nulliter) per concilium poterit agi ne adminiſtret & ne admittatur & recipiatur per alios cardinales, & ſi eſſet conciliũ congregatum, poſſet per cõciliũ eiici & amoueri a pontificatu.

¶ Et cum doctores in. c. licet dicunt ꝙ non poteſt excipi ſed debet accuſari, mens eorum eſt ꝙ illis caſibus non debet impediri in adminiſtratione ſine concilio: quia accuſari nõ poteſt niſi in concilio. d. c. ſi papa. 40. di. & c. in fidei de hære. in. 6. Et ideo vbicunq; concilium eſſet congregatũ, exceptiones quæ alias opponi nõ poſſent ſine cõcilio (vt eſſet poſtq̃ eſſet electus a duabus partibus formiter
D & receptus) tunc in concilio opponi poſſent & cõcilium procederet ſine alia accuſatione: quia non ob aliud doctores in. d. c. licet voluit ꝙ non poſſint obiici illæ exceptiones ſed debeat accuſari niſi ad hoc vt cõgreget cõciliũ & per conciliũ declaretur ſi obſtãt vel nõ obſtãt exceptiones illæ: nõ ꝙ ſine accuſatione p conciliũ iudicari nõ poſſit. Et hãc credo eſſe indubitatam mentem doctorũ in. d. c. licet.

¶ Item ſi loqueremur de excommunicatione contra electũ aliunde q̃ ex ipſa conſtitutione inſurgente, poſſumus dicere ꝙ non eſſet bona conſequentia: contra electum a duabus partibus non poteſt de ipſius excommunicatione excipi/ ergo ipſius excõmunicatio eius electionẽ nullam non reddit. Patet inſtantia quia cõtra electũ confirmatũ/ de crimine nõ notorio nõ poteſt excipi (vt in c. conſtitutis de appel. de cõceſ. præben. poſt electionẽ. §. fi. de accuſa. c. accedens) & tñ illud crimẽ licet occultũ electionẽ nullã reddit: vt in. c. cum in cunctis. §. fi. de elec. Ad idẽ eſt quod ſupra diximus, ꝙ contra electũ a duabus partibus de hæreſi non poteſt obiici ſiue excipi, & tamen electio facta de hæretico eſt nulla & poteſt accuſari ſecundum inno. compoſtel. ioan. an. & alios ſupra adductos in. d. c. licet.

A ¶ Ex quo patet ꝙ contra electum de excõica tione insurgente ex dispositione.d.c.licet sine dubio potest opponi:quia virtualiter dicitur electiõem fuisse nullam. Si vero opponatur de alia excõicatione,tunc super isto articulo egi,in.d.c.licet/prius videtur tenere cõtra in, no.ostien.& ioan.an.quia licet in inferiorib⁹ electionibus a papali electio facta de excõi, cato sit nulla(per.d.c.cũ dilectus,& per.c.illa &.d.c.cũ inter de elec,)tñ secus dicit videri di cendũ in electo ad papatũ/per tex.in.fi.d.c.li cet: qui prohibet omnem exceptionẽ. Item quia licet excõicatus quo ad cętera videatur positus extra ecclesiam,tñ(dicit ipse) reuera adhuc est intra ecclesiam.& ideo si sit occul, tus,facit oĩa quæ rõne publici officii ad eũ in ecclesia pertinent:vt in.c.ad probandũ de re iudi.cum ibi notatis.Imo & excõicare po test:vt not,inno.in.c.si vere de sen,excom,ar gumẽto.24.q.1.In sũma. Et ideo dicit ꝙ ex, cõmunicatio non adimit titulũ beneficii ex, cõicato, licet suspẽdat eum ab officio & per ceptiõe fructuũ vt in.c.veritatis de do,& cõ tu,notat.in.c.postulasti in.1.glo,de cle. ex, cõ,mini,& in.c.cũ bonæ de æta.& quali,in glo.fi,Imo valet collatio per ordinariũ facta excõmunicato:vt not,guiliel,de mõte laudu no in cle,auditor in glo.fi,de rescrip.& in cle,
B 1,de relig,domi,super verbo fortius. de quo in.c.ad apostolicę de ele.excom,minis.post glo.& cardi.consilio,40,Facit ẽt in proposito quod dr in.d.c.si vere de sen,excõ,ꝙ iniciẽs manus violẽtas in clericũ excõmunicatum/ incidit in pœnã canonis si quis suadẽte.17. q.4.si aũt esset extra ecclesiam percussus/per cutiens non esset excõicatus: vt videmus in clerico hæretico,4.q.1.c.ꝙ auiẽ. Adducit ẽt ꝙ sicut actus ciuiles sunt interdicti excõicato actiue ita & passiue:vt iuribus supra allega, tis,igitur sicut excõicati ẽt publice non sunt actiue prohibiti sed permissi hanc electionẽ de papa celebrare(vt in.d.§.cęterum/cle,ne romani)ita nec passiue quominus eligi vale ant,Et adducit ꝙ bñ faciunt dicta per eõpo stel,quæ ponit glo.1.in.d.§.cęterũ. Et ex his in principio videtur velle ꝙ non posset obii ci contra electum in papã a duabus partibus non receptum/ꝙ sit notorius excõicatus.Re fert tñ ostiensem & ioan. an.dicere ꝙ si talis excõmunicationis vitium est occultũ eccle, sia de hoc non iudicabit: vt in.c.sicut de si, mo,sed cauere debet sic electus ne ędificet ad gehennam:vt in.c.per tuas de simo,nam ig, norantia probabilis excusat,non autẽ crassa

vt in.c.ad apostolicę de cle.excom,minis. C
¶ Ex qbus sic collectis inferri videtur ꝙ ele, ctio facta de papa excommunicato non desi cit in suis naturalibus,& ꝙ per cõsequens vi detur valere:quia exceptiões a iure positiuo ortum trahẽtes non videntur inferiores ele, ctiones inficere secundũ eum. Qui finaliter resider in contraria opinione(& sic cum in, no,ostien,& ioan.an.)ea potissimum ratione quia secundũ iura antiqua ille qui iniuste & scienter dignitatem occupat absq; canonico titulo/reddit se ipso iure inhabilẽ ad eandem sic ꝙ electio facta de eo amodo (maxime in illa vacatione) ad huiusmodi dignitatem est nulla:vt legitur & notatur in.c.dudum de elec,&.c.cõmissa.§.1.de elec.in.6.& ita ob, seruat cancellaria secundũ eum.ergo p cõsen sum illicitum & occupationẽ iniustã papatus a minus canonice electo factã sic electus con sentiens & occupans factus est saltẽ pro illa vice inhabilis & ineligibilis ad papatũ:cum prædicta iura antiqua non reperiãtur corre, cta.Si enim ad aliqua iura specialia inhabili, tat excõmunicatio ipsum excõicatum,quod est maius/quod dignius quod potẽtius/quod spiritualius/quod periculosius ius in hoc sę, culo q̃ papatus. item quid flagitiosius/qd dã nabilius/ quid maiori pœna dignũ, q̃ crimẽ D quod directe contra deum/contra totã eccle, siam/contra totum populũ christianũ & fidẽ ipsam cõmittitur in occupatione papatus,ex qua schisma vniuersale & infinita animarũ picula oriunẽ. ¶ Non obstat ꝙ iura positiua papã non ligent:quia dũ agitur de ista pœna cõtrahẽda supponit ꝙ nõ est papa:& dr plus ꝙ ipsa pœna cõtracta/papa amodo in illa va catiõe esse nõ põt,ex qbus dicit opinionẽ ino. ostiẽ.& ioã.an.verã.Ex quo seqtur ꝙ sicut qñ obiicit ꝙ est notorie iudæus/nõ baptizat⁹ & simile/ex dictis causis debet cõgregari conci, liũ,sic et si obiiciatur ꝙ est notorie excõicat⁹. Quæ conclusio mihi videtur dubia: & non minus periculosa q̃ alia de simonia quam su pra retuli,& credo ꝙ deceperit egidium au, thoritas inno,ostien,& ioan.an. supra relata. ¶ Sed cum reuerentia / casus & quæstio ip, sorum est longe diuersus:quia ipsi loquun, tur in excommunicatione causata ex ipsamet cõstitutione cap,licet: & ideo non est mi, rum si tunc electio facta de eo sic excom, municato / sit nulla & possit contra eum excipi de tali excommunicatione. & hoc etiam tenet ibi,d,anto,in,d,c,licet/ in penul. colũ,ibi admittetur etiam exceptio permissa

A ex capite istius statuti. Et maxime ꝓcedit eorũ conclusio: quia, c. licet/ nõ solũ excõmunicat talem electũ a minori parte, sed etiã eũ recipientes. Vnde etiã quia contra formã illius capituli erat primo electus/ & electio reperiebatur nulla, nõ potest per accessum validari: quia & accedentes tanq̄ cõmunicantes & recipientes excõmunicantur per eandem cõstitutionẽ. c. licet. Ideo non mirũ si potest cõtra talem sic se gerentẽ pro papa/ excipi ꝙ sit excõmunicatus: quia virtualiter opponitur cõtra eum ꝙ non est canonice electus/ sed contra formã ipsius constitutionis in cuius pœnam incidit, & ipsum non esse papam. Et ideo non mirum etiam si ad cognitionẽ ipsius exceptionis dicitur debere congregari cõcilium, cuius est cognitio cũ agitur causa papatus: vt in. c. si duo. 79. di. ¶ Sed non sic simpliciter loquendo est vera ista conclusio in qualibet exceptione excõmunicationis aliũde insurgente. Et ideo non credo ꝙ post electionem formiter factam a duabus partibus/ posset obiici contra papam ꝙ sit notorie excõmunicatus: siue ꝙ propterea electio sit nulla quia facta de excõmunicato. Et credo ꝙ. §. cæterũ in cle. ne romani (qui prouidet circa electores) in sua ratione virtualiter imo mul-

B to magis prouideat in persona electi ꝙ non possit obiici de excõmunicatione. Patet ratio eius quod dicit. d. anto. in. d. ca. licet de electo per simoniã, cui non potest opponi ꝙ sit electus per simoniã (per glo. in. c. si quis pecunia) & tamen cardinales possent accusari de simonia: vt in. c. si transitus. 79. di. & d. glo. in d. c. si quis pecunia: & dicit anto. & immol. in d. c. licet, & dictũ est supra. & hoc propter maius periculum quod est in persona electi q̄ eligentiũ. Ideo secũdũ quod dicit illa glo. etiã si probata esset simonia contra cardinales, licet possent ipsi puniri/ non propterea posset papa deponi. de quo alias latius dicetur.

¶ QVARTO casu (quando est electus a duabus partibus & receptus) etiam si obiiciantur aliquę exceptiones iuris naturalis vel diuini (vtputa ꝙ sit mulier vel furiosus) q̄uis istæ inficiant ius possidendi, non poterũt opponi sed bene poterit accusari/ ex quo est receptus & possessor. Licet dominus anto. simpliciter dicat ꝙ posset opponi similes exceptiones/ nec aliquid dicat quid si sit possessor, tamen ita cõmuniter dicunt doc. in. d. ca. licet: vt plene ibi per abbatem. In casibus tamẽ pręmissis crederem (vt supra proxime dico) & etiã si esset notorius hæreticus/ & tene-

C retur concilium/ & concilium a se procederet, ꝙ posset de illis excipi quantũcunq; esset receptus/ ex quo est præcisus ab ecclesia: quia nullo tempore potest esse papa. & sufficit ꝙ notoriũ allegetur: vt alias supra dixi per cle. appellanti. Nõ vt ex sola oppositiõe exceptionis statim amoueat: sed vt cõciliũ cognoscẽdo decidat. Et vide quę dicta sunt supra in articulo quis congregat concilium circa finẽ.

¶ DE quinto casu (quando per viam accusationis proceditur) dicetur infra in propria quæstione.

¶ SEXTVS & vltimus casus (videlicet quando est electus a duabus partibus & receptus sed per impressionem) depẽdet ex hoc ꝙ si electio per impressionem & metum facta tenet, non videtur requirenda conciliũ congregatio nisi ad cognoscendum de qualitate metus, & an veniat rescindẽda vel purgandus metus, quia est verus papa: si nõ tenet, videtur requiri congregatio saltem ad iudicandum super nullitate electionis. & tunc videtur tractari causa papatus, iuxta. c. si duo 79. di. de quo articulo infra late dicetur. ¶ Est tamen aduertendum ꝙ licet post electionem nõ possint opponi exceptiones inhabilitatis insurgentis ex iure positiuo, tamen ante ele-

D ctionem celebratam bene potest obiici cõtra illũ quẽ cardinales vellent eligere in papã exceptio inhabilitatis insurgẽtis ex iure positiuo: vt homicidii/ vel ꝙ sit bastardus siue nothus seu mãser/ vel exceptio adulterii vel fornicationis notorię, iuxta. c. vestra de coha. de. & muli. vel similes, iuxta. c. accedẽs de accusa. & c. inter dilectos de exces. præla. ¶ Istã conclusionẽ ponit hugo & refert alex. in. c. si quis pecunia in glo. 1. in prima cõclusione. 79. di. Et ratio potest assignari quia facilius impeditur promouẽdus q̄ deiiciatur iã ꝓmotus. 15. q. 1. §. vl. c. ex tenore/ ibi glo. de tempo. ordi. Tamẽ in contrarium facit tex. in. §. cæterum in cle. 2. de elec. vide quod dico supra proxima quæstione/ incipit vtrũ aũt hoc casu.

NVNC ad principale dubiũ (vtrũ electio papæ facta per impressionẽ sit nulla vel nõ) procedendo per cõtraria primo videtur ꝙ electio teneat: qa gesta per metũ tenẽt, sed veniunt rescindẽda per actionẽ quod metus causa. ff. & C. quod me. cau. c. abbas & c. ad audientiã eo. ti. 15. q. 6. authoritatẽ. ff. de dolo. l. eleganter. C. de inutilibus stipulationibus. l. dolo per cy. quod si est in inferioribus electiõibus ꝙ tenẽt, eo magis in papali ꝓpter periculũ. ¶ Secũdo facit ꝙ electio papalis est

A exempta ab omnibus formulis nec astringitur ad aliquas formas. Vnde dicit tex. in.c. licet in fi. ꝙ in electione facienda de romano pontifice statuitur aliquid speciale plusq̃ in aliis electionibus. intantum ꝙ sufficit ꝙ valeat iure naturali licet non valeret alias de iure positiuo secundum inno. in ca. quod sicut de elec. Cum ergo in alis electiōibus gesta per metum teneant (vt dicit cardi. in. d. ca. abb.) sequitur ꝙ tanto magis in electione papæ debeat tenere nec debeat dari in ea rescissio. item quia deest superior ad quem possit haberi recursus: vt in. d. c. licet in. fi. Metus autem non tollit naturalem consensum. l. mulier. §. penul. ff. quod metus causa. l. si cū exceptione. §. qui vim intulit. ff. eo. ti. C. de inutilibus stipulationibus. l. dolo, iuncta. l. obligationum substātia in fi. ff. de act. & obli. & de baptismo. c. maiores. §. sed obiicitur. 23. q. 4. displicet. &. 15. q. 1. merito. &. c. sacris / quod metus causa, cum simil. ¶ Tertio facit tex. in c. licet de elec. qui tantū requirit electionē fieri a duabus partibus, & vult non posse opponi aliquam exceptionem: ergo nec exceptionem ꝙ per metum elegerint. & cū tantum requirat consensum duarū partium, etiā si metus interuenit est satisfactū verbis: quia metus non tollit cōsensum, d. l. mulier. §. penul. ff. qđ metus cā. &. d. c. maiores de baptismo.

B ¶ Quarto facit ꝙ sufficit substantialia interuenire in actu vt actus teneat. ff. de confir. tuto. l. naturali. §. si quæratur. vnde aditio & repudiatio quæ a solo consensu dependent, licet per metum fiant tenēt. d. l. si mulier. §. metu / &. §. si coactus, quod metus causa. Sic ergo cū tantum requiratur consensus duarū partium in electiōe papæ, sufficit alterius speciem (videlicet vel liberi vel coacti) interuenire: argumento notatorū p bar. in. l. 1. ff. de verb. obli. vel saltem casus erit omissus & remanebit in dispositione iuris. l. commodissime. ff. de lib. & posthu. Igitur si non dixit tex. c. licet ꝙ esset nulla si consensus fuisset coactus, standum erit sicut in aliis actibus / in quibus gesta per metū regulariter tenent de iure d. c. abbas. c. 1. & ibi glo. per locum a speciali / quod metus causa in. 6. ¶ Quinto inducuntur pro hac parte iura in materia electionis papæ loquentia. Et primo tex. in. c. si quis pecunia. 79. di. vbi sub vna determinatione pecunia humana gratia & tumultus proferuntur. l. iam hoc iure. ff. de vulg. & pupil. Eodē modo. c. in nomine domini. 23. di. in. §. si qs cōtra. Ad idē. c. vbi periculū in. §. præterea, vbi licet arctet & inhibeat & pœnā adiiciat, tamen vltra non progreditur annullando: argumento notatorū. l. non dubiū. C. de. ll. Itē eo. ca. §. cæterum: quia ibi loquitur de arctatione iuris & hominis, quæ tamen electionem nullam non reddit. Facit ꝙ ita aduersatur libertati necessitas iuris sicut & hominis l. libertas in prin. ff. de statu hominum. ¶ Itē facit ꝙ in electione papæ multa sunt specialia introducta / inter quæ non est ꝙ electio facta per metum sit nulla: ergo stabit sicut in cæteris electionibus. 2. q. 5. consueuisti. &. c. inter corporalia de trāsla. prælat. Ergo valebit electio. c. quod sicut / ibi inno. de elec. c. abbas ibi cardi. quod metus causa. C

¶ IN contrarium facit: quia verior videtur opinio ꝙ metus & impressio in electionibus prælatorum vitiant electiones ipso iure. quod probatur per. c. osius / &. c. bonæ el 1. &. c. quisquis / &. c. quod sicut de elec. & per notata per inno. ostien. compostel. ioā. an. & alios in dictis iuribus. & per notata. 6. q. 1. si quis per glo. & archi. & in. c. insinuante q cle. vel. vo. per glo. & doc. &. 79. di. c. 1. per hug. & archi. Item facit quod dicit inno. in. d. c. licet in glo. 1. in versi. si tamen interuenisset impressio in addi. ¶ Induci etiam potest pro ista parte tex. in. c. in nomīe domini. 23. di. in. §. ꝙ si prauorū. &. §. ꝙ si qs / ibi populari tumultu / & ibi cōcordia canonica. canonica. n. non est quę fit contra canones, cuiusmodi est quā do interuenit metus & coactio. 6. q. 1. si quis. D

¶ Ad idem etiam facit ꝙ electio si fit per metum & impressionem / dicitur facta contra libertatem ecclesiasticam: quia affert impedimentum personis ecclesiasticis. Facit tex. in d. c. quisquis de elec.

¶ Ad idem facit ratio tertia quā adducit pe. flandrinēsis / cardi. sancti eustachii in qbusdā allegationibus de electione vrbani. 6. factis. qui dicit ꝙ actus qui a solo libero cōsensu totale suum esse recipit / per superadditam violentiam vel impressionem ipso iure redditur nullus: sed electio papæ a solo cardinalium arbitrio & libero consensu recipit totaliter & perfecte suum esse completum: ergo per violentiam & impressionem ipso iure redditur nulla. Maior propositio declaratur, nam licet regulariter contractus & similes actus si per vim vel impressionem fiant valeant sed debeant retractari per superiorē (vt per totū. ff. &. C. quod metus causa & declarat glo. in. d. cap. abbas / quod metus causa) hoc vt ipse dicit contingit propter duas causas.

A Prima est quia contractus huiusmodi non
recipiunt perfectionem ex solo libero arbi-
trio: sed ad promissionem quidem necessa-
ria est executio / quæ est promissi obserua-
tio: ad vendicionem autem donationem &
similes contractus traditio rei. ff. quod metus
causa. l. metum. §. quod licet/ &. §. volēti. eo.
ti. c. ad audientiam. de renun. c. quidam. de cō
sue. ex literis. de rei vendi. l. quotiens. Et de
hoc notatur de spōsa duorum. c. tuas in glo.
prima. ¶ Secunda ratio est quia in istis adiri
potest superior qui de metu cognoscat. l. 1.
ff. quod metus causa. in illis autem qui ex so-
lo libero cōsensu recipiunt totale & cōpletū
suū esse/hoc non vēdicat sibi locum. illi enim
actus si in eis interueniat vis vel metus/sunt
ipso iure irriti. Et ratio est: quia cōsensus nō
est/si est vulneratus & infectus per adiūctio-
nē violentiæ, & suū nō potest producere effe-
ctum in esse. ¶ Adducit etiā simile in excom-
municatione, quæ trahit secū totalem suū ef-
fectum, & ideo non suspenditur per superue-
nientem appellationem: quia vel statim tra-
hit secum executionem, vel statim est nulla:
de appel. pastoralis. de sen. excom. cum non
ab homine. &. c. venerabilibus eo. ti. in glo. &
post diffinitiuam in. 6. Secus in aliis quæ nō
B statim habent suum effectum seu suum cō-
pletū esse / sed necessaria est executio. Et ista
licet teneant/tamen suspenditur eorum exe-
cutio & ipsorum effectus per appellationē.
Et si iusta reperitur, cassatur eorum effectus:
vt. ff. ad turpilianum. l. 1. de offi. delega. pasto
ralis. & de appel. per totū. ¶ Item simile: quia
actus qui per se sortiuntur totalem effectum
suum (ita ꝙ non est necessarium superioris
ministerium) non impediuntur per iuramē-
tum de non agendo. Alii vero actus qui ad
consecutionem sui effectus ministerio supe
rioris indigent, per iuramentum de non agē
do vel faciendo/effectualiter impediūtur: vt
notat plene ioan. an. in. c. dilecto de præben.
& de regu. iur. quod semel/in nouel. in. 6. E-
lectio aūt papæ ex solo libero consensu cardi
naliū eligentium & electi producit effectum
completum, nec expectatur superioris confir
matio: quia non est superior ad quem posit
haberi recursus in. d. c. in nomine domini/ &
d. c. licet. Et ex quo cardinales non possunt
quærere de meritis personæ electæ (vt. d. c. li-
cet) nec de electionis forma (vt in. c. cum no
bis de elec.) nec de meritis personarū eligē-
tium (vt in. d. cle. ne romani) debēt saltem de
efficacia & veritate electionis quærere. glo.

magna. 8. q. 1. si ergo. & inno. in. c. quod sicut C
de elec.
¶ Ad idem facit quod in pluribus similibus
casibus videmus/ in quibus non sufficit solus
consensus naturalis nisi cum qualitate liber-
tatis. patet in matrimonio carnali de sponsa.
cum locum/ &. c. veniens/ &. c. requisiuit. &. c.
gemma eo. ti. 27. q. 2. sufficiat. ff. de ritu nup.
l. non cogitur. C. de sponsa. l. fi. Et procedit
argumentum de matrimonio carnali ad spi-
rituale: vt in. c. inter corporalia de trāsla. præ-
la. ¶ Simile etiam videmus in dote/ ꝙ requiri
tur cōsensus liber. ff. quod metus causa. l. mu
lier. §. si duos. Simile in ingressu religionis/
& sic in matrimonio spirituali. 34. q. 2. nō sa
tis. & quod metus causa. c. 1. Itē in voto. 32.
q. 1. integritas. 15. q. 1. nō est. de voto. c. licet.
Item in testamento: vt. C. si quis aliquem te-
sta. prohi. l. 1. ff. de testa. l. testamentum in. fi.
argu. C. de sacrosanc. eccle. l. 1. Item in aliena
tione rerum ecclesiasticarum. 16. q. 1. in ca-
nonibus. de iureiuran. peruenit el. 1. Item in
manumissione. ff. qui & a quibus. l. 3. &. l. si
priuatus. Itē in confessione. 15. q. 6. c. 1. 31.
q. 2. lotharius. ff. de quæstiōibus. l. 1. §. diuus.
& de confes. c. fi. post prin. primę glo. Item in
datione iurisditionis: vt. ff. de iudi. l. 2. §. 1. & D
ff. de appel. l. constat. Et in multis aliis simili-
bus casibus qui possunt colligi ex doctori-
bus in. d. ca. abbas quod metus causa, maxi-
me moderniotibus.
¶ Item pro ista parte facit ꝙ gesta per metū
nō valent ipso iure quādo iura nō prouident
de beneficio retractādi: vt. ff. quibus ad liber.
procla. non licet. Simile est in electione pa-
pæ: quia deficit superior ad quem posit habe
ri recursus: vt. d. c. licet. ¶ Et pro ista in effe-
ctu cōcludit etiam pe. flandrinen. cardi. sancti
eustachii in quodam suo tractatu facto occa
sione schismatis exorti tempore vrbani ex ra
tionibus pręmissis. Qui etiam adducit ꝙ in-
ter actus humanos papæ electio est ex libero
cardinaliū eligentiū & electi cōsensu, & inde
suum esse completū recipit. Et ratio est quia
licet cardinales sint in eligēdo ministri, tamē
in instanti quo consensus canonice eligentiū
& electi inuicem coniunguntur, deus dat ef-
fecto suum locum & plenariam regiminis po
testatē in mundo: vt patet ioan. vlti. & math.
16. & de elec. significasti. de maio. & obe. so-
litæ. Et propterea alibi dicit tex. ꝙ eius pote
stas non est ex homine/ sed a deo, de iudi. no
uit. de transla. præla. c. 1. qui filii sint legi. per
venerabilē. Et licet a deo sit omnis potestas,

A tamen hæc ſola eſt quæ immediate ab eo pro
ceſſit: vt notatur in.c.1.de tranſla.præla.c.2.
in glo.1.& per inno. de foro compe.ca. licet
el.1.& paul.in cle.præſenti de cen. Nefas au
tem eſſet dicere ꝙ deus(qui eſt ſumma veri-
tas/ſumma puritas/ſumma ſimplicitas)actui
per vim extorto ac a iure diuino & poſitiuo
damnato ſuam poteſtatem daret in mundo
cum qua habet concurrere gratia ſpiritusſan
cti: vt ſatis probat̃.1.q.1.gratia/&.c.ordine/
&.c.ſicut, & fere per totam illam quæſtionẽ.
57.di.ſi quis in ægritudine: de cõſecra. di.4.
ſolet.de baptiſ.c.maiores. Adducit etiam pro
ſingulari tex.in.d.c.in nomine domini: pon-
derans & deducens effectũ ſingulorum ver-
borum, ex quibus dicit apparere ibi tex.ꝙ ele
ctio eſt ipſo iure nulla.

¶ Ad quod facit quod ponit bal.in.l.1.§.ſed
& q domini.C.de latina liber.tollen.vbi col-
ligendo vnum notabile (videlicet ꝙ nõ licet
illudere populo)inducit contra cardinales
qui dicunt coronaſſe papam fictitie, dicentes
per metum feciſſe/quia interdum eſt licitum
fingere.l.1.§.fuit.ff. de dolo. Et ibi videtur
velle ꝙ non valeat electio per metũ.& ſi non
valet electio/non valet coronatio: quia non
poteſt quis intrare ad apoſtolatũ niſi ſors ele
B ctiua cadat ſuper eum ſicut in electione mat
thiæ. Quia enim ibi requiritur voluntas / ſi
quis per totam vrbem portaretur a populo
& clero coronatus tanq̃ papa, non tamen eſ-
ſet papa: quia electio papæ eſt potius diuina
q̃ humana,& ideo alias niſi per iſtud oſtium
intretur/impoſſibile eſt ad papatum perueni
ri: vt ipſe dicit. Licet idem bal.cenſuerit ele-
ctionem vrbani.6.validam/& nõ adeo meti
culoſam vt inficeretur, in ru.ſi quis aliquẽ te-
ſta.prohi. Sic etiam dicit bal. in.l.cum te per
illũ tex.C.de pignori.ꝙ ſi papa alias fuit ele-
ctus ſpõte a cardinalibus ſed poſtea per me-
tum coronatus/non propterea vitiatur præ-
ambula electio: quia licet alias actus ſubſe-
quens voluntarius purget metum(vt in.l.2.
C.quod metus cauſa)tamen ſubſequens me
ticuloſus non inficit actum principalem præ
cedentem ſpontaneum. Quod etiam tenet
& ſequitur alex.de immol.in.d.l.2.qui indu
cit ad quæſtionem e conuerſo ꝙ ſi electio-
fuit nulla quia per impreſſionem facta & co
ronatio ſpontanea/per coronationem purga
tur metus. Quod an ſit ſimpliciter verum, vi
de quod dico infra in.6.ſequenti charta / in
quæſtione quæ incipit, item alia quæſtio ſup
poſito &c.

¶ EX his articulus redditur dubius vtrum
electio dicatur nulla vel non. Et ſi quis vellet C
replere chartas in hac materia, multę reperiũ
tur allegationes clariſſimorũ virorũ quæ fa-
ctę fuerunt tempore ſchiſmatis vrbani ſexti,
quæ ſunt inter ſe contrariæ: de quibus facit
mentionẽ abb.in.c.licet in glo, in verbo exce
ptione de elec.

¶ Pro nũc tantum referam ſuccincte aliquas
concluſiones egidii. Prima eſt ꝙ ſicut in aliis
electionibus leuis metus vitiat electionẽ(vt
notatur poſt glo.& oſtien.in.c. inſinuãte qui
cle.vel vo.& in.c.ſi quis.1.q.6.ibi archi.& in
c.quiſquis de elec.)idem erit & in papali ele
ctione propter maius periculum: vt in.c.vbi
periculum de elec. in.6.& in.c.fundamenta
in.§.decet eo.ti.& li. & quia plus aduerſatur
metus in hac electione papali eccleſiaſticæ li-
bertati/& maior eſt offenſa & culpa inferen-
tium metum: vt patet in ratione.c. quiſquis.
Ex quo ſequitur ꝙ quęcunq; minę laicorum
& quicunq; metus quorũ terror turbaret ſeu
impediret eccleſiaſticã libertatem quã in ele-
ctione iura requirũt ſiue in tractando ſiue in
deliberando ſiue in eligendo, vitiarent papa-
lem electionem. Ita egi. in.d.c.quiſquis/ver-
ſi.cum igitur in.7.quæſito/iuncto.14.quæ-
ſito. Quod intellige dummodo non eſſent D
minæ omnino vanæ ſiue metus omnino va-
nus qui diceretur mouiſſe animũ eligentiũ.
l.ſi quis ab alio.ff. de re iudi. ibi vani timoris
nulla eſt ęſtimatio. Nam tunc vix crederetur
eligentibus dicentibus ſe timuiſſe vel liberta
tem in tractando deliberãdo vel eligendo nõ
habuiſſe vel perdidiſſe/niſi haberẽt alias præ
ſumptiões pro ſe. Sic ergo medius timor qui
in aliis non ſufficeret, ſufficit in electionibus
& etiam in papali. Ex quo videtur ꝙ verior
ſit opinio illorum qui dicunt etiã in inferiori
bus electionibus ꝙ electio per metum facta
ſit nulla. Et ita ponitur in.d.c.quiſquis. & idẽ
glo.in.c.abbas quod metus cauſa.& in.c.bo-
næ el.1.de ele. Facit tex.in.c.dilectiſſimi.8.q.
2.& in.c. in nomine domini.23.di. & in.c.
vbi periculum in.§.cæterum de elec.in.6.&
tenet anto.in.d.c.abbas. Et eſt ratio quia ſunt
aliqua in quibus exigitur libera voluntas, &
ſic non ſimplex ſed cum qualitate libertatis.
& tunc licet coacta voluntas ſit voluntas/ta-
men non eſt libera: ideo inficit caſus in qui-
bus exigitur libera voluntas. Huiuſmodi e-
nim eſt actus electionis: vt in.d.ca. quiſquis/
&.c.vbi periculum. Sicut in ſimili dicitur de
ingreſſu religionis: vt in.c.1.q̃d metus cauſa.

& in matrimonio: vt in.c.cum locum despõsa.cum simil. A Igitur electio per metum facta erit ipso iure nulla. Facit quod notat glo.23.q.5.notificasti/ibi directa voluntas id est libera. Et ita ponit.d.anto.in.d.c.abbas: quicquid dixerit cardi.ibi & in.c.licet de elec. Et cũ anto. sentit abb.siculus cum modificatione in d.c.licet,& in.d.c.quisquis,&.d.ca.abbas. Et facit decisio.358.incipit item fuit dubitatum de illo/in ti.de renun.allegat.c.in nomine domini.23.di.&.77.di.c.1.inno.& ostien.in.c.quod sicut de elec. Licet inno.fuerit sibi contrarius: quia in.c.quisquis tenet ꝙ electio sit nulla,in.c.quod sicut dixit contrarium ꝙ nõ sit ipso iure nulla: vt refert abb.siculus in.d.c.quisquis in glo. ¶ Quæ conclusio in papali electione procedit clare quando metus est illatus electoribus de eligendo certum: quia tunc est cõtra propriam rationem vocabuli. nam eligere est vnum de pluribus voluntarie capere. Vnde non est electio vbi non est voluntas libera.23.q.5.ad fidem,&.d.c.vbi periculum.§.caeterũ. vbi dicitur ꝙ cessat electio vbi amittitur libertas eligendi. Et hoc dicit abb.in.d.c.licet/& in.d.c.abbas.& adducit ad electionem factam de rectore per ciuitatẽ compulsam a tyranno,de quo per bar.in trac.de tyranno.

B ¶ Et hanc conclusionem (ꝙ electio papæ per metum facta sit nulla) tenet idem egi.in consi.97.(incipit quæstiones) sequendo opinionem illorum qui hoc concluserant in concilio auinione celebrato per cardinales tẽpore schismatis. tum quia iura quæ generaliter dicũt ꝙ electiones per metum factæ sint nullæ/debent habere locum in electione romani pontificis: quia nõ reperitur tex.qui ab illa generalitate excipiat hũc casum. tum quia actus de se irretractabilis/per metũ citius redditur infectus q̃ ille qui est retractabilis: vt patet ex glo.& tex.in.l.generaliter.§.fi.ff.qui & a quibus.tum quia ratio libertatis animorum eligẽtium obquam aliæ electiones per impressionem redduntur nullæ, multo magis militat in electione papæ.tum quia illa iura reperiũtur cõfirmata in electione romani põtificis per.c.in nomine domini.23.di.quę iura non sunt sublata per.c.licet de elec.tum quia tex.ipse in prin.aperit se addi ad alia iura.tum quia ostien.& cæteri doc.dicunt alia iura non esse sublata. Et inde sumpta occasione ponit idem egi.plures intellectus ad verba illius tex.c.licet ibi absq; vlla exceptione, quos etiam ponit in dicto.c.licet: cõcludens illa verba referri ad omnes exceptiones quæ de necessitate requirũt aditum superioris,nõ ad alias. C Vnde omnes exceptiones per quas electio venit irritanda/item omnes exceptiones reddentes electionem ipso iure nullam quæ tamen dubiæ & non claræ seu notoriæ existunt quia expectant aditum superioris, sunt sublatæ etiam si sint dubiæ in iure & si concernant personas eligentium vel electi: sed si sint exceptiones concernentes personas eligentium vel electi quæ sint claræ in iure & in facto, poterit excipi. Vnde quando notorie est electio facta per impressionem vel per simoniam,hic non est necessarius aditus superioris: sed authoritate canonis licet etiam laicis talem expellere,d.c.in nomine domini. igitur tales obstabunt. In aliis autem exceptionibusq̃ impressionis alias tamen reddentibus electionem nullam/ in facto notoriis & in iure claris, vtrum sit necessarius aditus superioris & sit locus prohibitioni exceptionum: licet sit dubium/ibi tamen cõcludit ꝙ est idem, maxime si sit talis notorietas in qua non debet adiri iudex.& hoc per.c.in nomine dñi. Cuius ratio fundatur in naturali ratione ꝙ notorio intruso cui cõstat nulli ius cõpetere/non debet obediri ne participetur in crimine criminoso. D Quę ratio tex.militat in omnibus casibus similibus casui impressionis & simoniæ in electiõe: quos casus tex.ille æquiparat exceptioni hæresis notoriæ in qua sit pertinax & non velit corrigi. Et idẽ de aliis exceptionibus concernẽtibus personas eligẽtium vel electi: quia si certum est ꝙ reddunt electionem nullã notorie/poterunt opponi: secus si sit aliqua dubietas in facto vel in iure. ¶ Ita concludit ipse egi.in.d.consi.in quo ad longum disputat de quæstionibus cõtingentibus in electione vrbani,& ibi verum debuerit credi cardinalibus asserẽtibus eum non electum nec receptum voluntarie: & an potuerint recedere & alium eligere. Et plura alia dubia ponit in consilio.99.contingentia post obitum clementis.7.quando cardinales intrantes conclaue iurarunt etiam pro sedando schismate ꝙ electus cederet si aliter prouideri non posset.

¶ Et eandem materiam de electione per impressionem facta ꝙ sit nulla/ prosequitur idẽ egi.per multas chartas in cle.ne romani de elec.& ibi seriose narrat totum factum schismatis cum subscriptione cardinalium. Et ibi etiam quærit vtrum tunc via concilii fuisset expediẽs in illa electione vrbani per impres-

A sionem facta. & concludit illam electionem nullam/ nec per quoscunq; actus consecutiuos potuisse ei aliquod ius quęri, & electionẽ factam ab illis discedentibus ab vrbano de clemente validam, & in simili casu non expedire viam concilii propter incõuenientia plura quæ ad longum deducit, & in primis ne sequatur maius schisma: maxime si concilium vellet iudicare neutri competere ius in pontificatum & tertium pontificem eligeret.

¶ Plures alias persuasiuas rationes adducit. & inter cætera ꝙ licet papa possit in sua causa ius dicere (sicut dicitur de principe. l. 1. &. 2. C. si aduersus fiscum) illud dicit procedere quando non agitur super eius principatu: quia tunc vt priuatus interuenit in causa. ad quod nihil allegat. Item ratione impossibilitatis: quia cum congregari non possit sine authoritate papæ/ principes hoc facere non poterunt. Sed ad ista satis videtur responsum in quæstione quis congregat concilium. Et ad præmissa etiam facit quod ponit idem egi. in ca. 1. de. renun. in. 6. vbi ponit vtrũ papa possit cogi ad renunciandũ. & concludit ꝙ non/ etiam per cõcilium generale. Quod facit ad illud quod quæsitum fuit tempore schismatis vrbani/ an illi qui se gerebant pro põtificibus

B poterant cogi ad cedendum. de quo aliquid dicetur infra. Vbi etiam dicit ꝙ etiam si papa se submiserit determinationi concilii/ nihilominus poterit ante sententiam resilire etiam iam completa inquisitione. nec poterit inuitus iudicari, sed dicendum erit ei vt seipsum iudicet: vt in. c. nunc autem. 21. di. quantumcunq; inuentus fuerit insufficiẽs vel inutilis. de quo ibi per eum in versi. quarto quęritur.

¶ Et de via cessionis pro sedando schismate inter duos contendentes de papatu, vtrũ expediat vide eundẽ egi. per plures chartas. vbi prosequitur etiam alios modos pro sedando schismate per plures etiam tractatus diuersorũ doctorũ in. c. in fidei de hære. in. 6. Quos summatim adduco infra in illa quæstione qñ est contẽtio inter duos de papatu & vnus est verus papa & differunt sedare schisma/ vtrũ etiam papa verus possit deponi.

¶ SECVNDA conclusio erit quãdo electores compelluntur eligere aliquem de certo genere personarum vel de certa natione. Et in hac cõclusiõe licet abb. siculus in dictis locis voluerit ꝙ talis electio valeat/ quia non adimitur omnino libertas eligẽdi sed restringitur (sicut videmus in consuetudine quę potest restringere libertatem eligẽdi ad certum genus personarum/ vt notatur in. c. corã per ioan. an. de elec. iuncto. c. cum dilectus de cõ- C sue. &. c. abbate de verb. signifi.) tamen contrarium tenet præfatus cardi. in dictis allegationibus & egi. in. d. c. licet. Tum quia non est proprie dare rationẽ diuersitatis quare magis in vno casu q̃ in alio: qa iura quæ volunt electiones factas per metũ esse nullas/ ita militãt qñ in specie est facta impressio sicut quando in genere: quia verba & ratio ęque conueniunt quando est facta impressio de eligendo aliquem de certo genere personarum, ergo idem quod quãdo impressio est indefinita. l. illud cum vulgaribus. ff. ad. l. aquil. ff. de pac. l. quod dictum. c. translato &. c. nam concupiscentiam de consti. Ratio enim quare dicitur electio nulla, est quia per metum aufertur libertas eligendi: quæ ita conuenit in isto sicut in illo casu. Item quia generaliter iura loquũtur & indistincte. 19. di. si romanorũ. l. 3. ff. de offi. præsi. Itẽ quia maior videtur ratio prohibitionis quando in specie fit impressio de certo genere personarũ q̃ quando in genere/ vtpote quę est periculosior: ar. 63. di. ca. vota, 8. q. 1. nec nouum, de consecr. d. 4. sicut. Item quia compellere aliquẽ ad eligendum de certo genere personarum/ perinde est ac cogere ad eligẽdum petrum vel ioannem: quia vbi- D cũq; genus in aliqua dispositione positum/ ex natura rei de qua agitur arctatur ad vnã speciem, perinde est postq̃ ad vnam speciem est descensum ac si a principio species esset in dispositione expressa. Vnde si mandatur prouideri tibi de beneficio quod duxeris acceptandum, si cum aliquod vacat illud acceptas, genus expressum in dispositione/ coarctatũ est ad istam speciem & est perinde ac si a principio istud beneficiũ fuisset expressum in impetratione de conces. præben. quia cunctis in. 6. & ele. cum ei quem de conces. præben. ca. cum in multis de rescrip. in. 6. Facit. c. si pluribus de præben. eo. li. Sic ergo si coactio fit de eligendo de certo genere personarum & qui eligitur est de illo genere, perinde est ac si ad eligendum illum nominatim & specifice coactio facta fuisset. Sed coactio facta de eligendo certam personam/ reddit electionem nullam: vt in præcedenti conclusione. Igitur eodem modo dicendum est de ista / quando fit coactio de eligendo de certo genere personarum secundum cardi. ¶ Et ad contrarium abbatis respõdet ipsemet cardi. in dictis allegationibus (licet fuerit anteq̃ fuisset abbas) fatendo ꝙ consuetudo potest inducere vt ele-

(A) ctio fiat de certo genere personarū vel vt eligatur vnus ex incertis: sed hoc nō est proprie compellere vel impressionē facere, sed magis inefficacem dispositionē seruare, ad quod ratio coarctat quemlibet & astringit. xi.q.3. illa propositorum.de consti.c.canonū.1.di.c.consuetudo. Nec sequitur quicquid potest lex vel consuetudo potest princeps / ergo & populus: quia intelligitur habere locum in illis & quo ad ea quæ sunt iurisdictionis eius & infra terminos potestatis ipsius, cuiusmodi non est electio: quia in electionibus vanæ voces populi non sunt audiendæ, & magis populus est docendus q̄ sequendus. c.ad nostrā de consue. Ad hoc tex. in.c.legimus.93.di. de consti.ecclesia.96.di.bene quidem. de rebus eccle.non alie.c.si.cum simil. Iunctis.c.in nomine domini.23.di.&.c.si quis pecunia.79.di. Et hoc corroborat quod dicit bal.in.d.ca.licet de elec.in.2.col.in fi.cum vult q̄ licet cardinales indirecte cogi possint vt eligant & concordent, non tamen possunt cogi vt concordent in eum quem vult populus/puta in martinum vel tuschum: quia hoc modo libertas vulneratur.

¶ Tertia cōclusio erit q̄ etiā si metus inferat sub alternatione (puta vt eligāt talis vel talis ex tali natiōe) similiter electio erit nulla: quia (B) ita per talem subalternam impressionem aufertur libertas arbitrii in eligendo sicut in simplici impressione: quia licet impressio subalterna distinguat inter genus quod optat, non tamen in proposito extenuat metū, nec differūt impressio subalterna & impressio in genere/nisi in hoc q̄ subalterna videtur denotare maiorem affectionem ad illum quem prius nominat. ff.de vsufruc.l.quotiens. non tamē per hoc restringitur facultas ad illum solum. ¶ Nec obstat. ff.de lega.3.l.cū pater.§.penul. &.l.peto.§.fratre.& ad trebel.l.hæredes mei.§.fi.& qđ notat bar.in.l.si cognatis.ff.de rebus dubiis, quia illa non ex verbis sed ex mēte disponentis in re propria & in habente ordinem affectionis ordinate procedunt: quæ cessant in isto casu. & ideo standum est verbis. ff.de exerci.l.1.§.in re igitur dubia. Nec obstat. ff.de lega.2.l.si ita relictum.§.penul. & de verb.ob.l.si ita stipulatus fuero decem aut quindecim.&.l.inter stipulantē.§.2.quia loquuntur in disiunctione summarū, nos autem loquimur in disiunctione rerum: vbi secus. ff.de cōsti.pecu.l.illud. ¶ Vnde ex his patet q̄ electio papæ facta per impressionē est nulla. Et quia tunc agitur causa papatus, erit legitima causa congregandi concilium: vt in d.c.si duo.79.di.& ponit cardi.in.d.c.licet in 31.questione.& licet eius opinio sit q̄ valeat electio facta per metum, tamen vult q̄ cognitio huius quæstionis sit concilii. Et q̄ electio sit nulla/voluit etiam ioan.de immol. contra cardi.in.d.c.licet, illa ratione quia sicut matrimonium carnale contractum per metum est ipso iure nullum (vt in.c.cum locū de sponsa.) ita & spirituale. Et idem etiam tenet philippus francus in.c.vbi periculum in.§.prætera de elec.in.6.per tex. & glo.ibi in verbo electio, Ad quod etiam adducit glo. singularem.23.q.5.c.notificasti: subiungens q̄ inductum metus reddit electionem nullam q̄ si electio fuit meticulosa a principio/nō possent postea cardinales cōsentire vel ratificare. Adducit bal.in.c. quisquis de elec. & in consilio posito in.l.1.C.si quis aliquem testari prohi. & sic cōcordat cum dictis supra. Et q̄ electio papæ per metum facta sit nulla / ponit idem bal.in.l.fi.§.1.ī vi.col.versi extra quæritur & sequenti.C.communia de lega. Remittit tamen se finaliter ad dicta per eū in.d.l.1. Et ibi considerat quid si metus fuit causa finalis & quid quando fuit in circunstantiis/in.d.versi.extra quæritur. Et q̄ sit nulla/vult hodie cōstitutio frequens/ ædita in concilio constan- (D) tien.in.39.sessione/sæpius replicata in gestis cōcilii basiliēsis. Et quod dicitur de electione q̄ sit nulla, secus esset si fuisset libera / sed inthronizatio & receptio siue coronatio esset meticulosa: quia per hoc non viciaretur electio quæ fuit concorditer & sine metu celebrata: vt dicit bal.in.l.cum te. C.de pignoribus,& supra dixi.

¶ RESTAT respondere ad cōtraria/quæ volūt & inferunt electionē valere. Et ad primū respōde q̄ licet regulariter gesta p metū valeant, tamen sunt aliqui casus excepti/inter quos erit iste q̄ electio per metum facta sit nulla: vt patet ex adductis pro parte contraria,& dicit in.d.c.abbas/ quod metus causa. innocen.in.c.quod sicut/in glo.magna de elec. Quinimo licet in aliis requiratur metus qui cadat in constantem/tamen in electionibus sufficit leuis metus: vt ponit archi.in c.primo.1.q.6.& ponunt doc.in.c.insinuāte post glo.q cle.vel vo.& egi.in.d.c.quisquis.

¶ Ad secundum responde concedendo in electione papæ non astringi cardinales ad aliquam formam: sed hoc non concernit formam q̄ electio sit libera/sed concernit substantiam. ¶ Quod dicitur quòd sufficit naturalis

A consensus,& ꝙ metus illum non tollit conce ditur: sed requiritur ꝙ sit liber. ¶ Quod dici tur ꝙ non est superior ad quem possit haberi recursus/facit magis pro q̄ contra: vt patet ex adductis pro parte contraria: quia si non po test adiri superior/nō potest fieri rescissio,& propterea erit ratio specialitatis ꝙ sit nulla. Quod dicitur de inferioribus electionibus/ contraria opinio est vera: quia etiam sunt nul læ: vt in.c.osius,& in.c.cum terra,&.c.sacro sancta,&.c.quisquis de elec, & dictum est in contrariis pro alia parte. ¶ Ad tertiū quod di cit ꝙ sufficit consensus duarum partium/re spōde verū esse dūmodo sit liber. ¶ Quod di citur ꝙ remouetur omnis exceptio/ergo & ista 19.di.si romanorū: quia qui omne dicit nihil excludit.c.quia circa de priuile. cum simil. Di co verū/ dummodo alias electio sit canoni ca: vt dicit hugo.91.di.c.1. Et tūc cōtra per sonam electi & formam electionis quādo est canonica/nihil potest opponi: sed an electio sit nulla vel minus canonice celebrata / bene debet quæri: vt ponit ostien.& ioan.an.& alii in.d.c.licet. ¶ Ad quartū ꝙ sufficiat substātia lia interuenire in actu, respōdetur ꝙ istud est vnum de substantialibus: quia requiritur ꝙ sit liber consensus in electionibus: & sic cum qualitate libertatis/ vt dictū est in contrariis. Vnde iura de repudiatione & aditione loque tia,tantum requirunt consensum sicut in cæ teris in quibus datur rescissio per actionem quod metus causa. ¶ Quod dicitur de omis sione casus/facit pro: quia tunc nulla per iu ra alias inducta.c.osius,c,quisquis de elec,ca. in nomine domini.23.di.&.c.si quis pecunia 79.di. Quinimo non est omissus si bene ad uertatur/cum dicit ꝙ nō est superior ad quē possit haberi recursus: quia hoc nō est aliud dicere q̄ ꝙ deficit executor ad rescindēdum. ergo aliud in electione papali, quia erit nul la etiam si aliæ inferiores valerent: quia pos sent rescindi.d.c.abbas quod metus causa, & ibi dicta.

¶ Ad quintum respondetur ꝙ licet quidam dicant.c.si quis pecunia non probare de per se (quia non loquitur expresse de electio ne, sed de inthronizatione facta per pecuni am gratiam vel tumultum absq; canonica & concordi electione cardinalium,vel de ele ctione non facta a cardinalibus secundū car di.floren.in.d.c.licet.in.31.quæstione,& vult ca.1.79.di.) tamen egi.in.d.c. licet/dicit.d.c. si quis pecunia &.c.in nomine domini loqui de electione facta a cardinalibus. Et colligi tur ex facto notato,in.c.in nomine domini in glo.3.super quo facto fundantur ambo capi tula: quia,c.in nomine domini a quo depen det. c. si quis pecunia, loquitur de electione benedicti intrusi/ quæ facta fuit a cardinali bus post mortem stephani: vt patet in chroni cis damasi & in libro aureo historiali, quæ al legare licet.20.di.de quibus,& de elec.c. ve nerabilē. Facit ꝙ alias doctores antiqui ine pte allegassent ad hoc dicta capitula. & quia nisi. c. in nomine domini loqueretur de ele ctione cardinaliū nullum dubium haberet, & frustra alias de violētia & tumultu tam ac curate loqueretur: cum sit certum electionē factam ad papatū per alios q̄ per cardinales esse nullā,nec requirerentur tot qualitates adie ctæ in illis iuribus: concordi/ canonica, sine violentia/tumultu/pecunia &c. quia quando non esset facta a cardinalibus, etiam sine illis qualitatibus esset nulla: vt in.c. licet de elec. C Et ꝙ electio papæ facta per seditiones & cō spirationēs sit nulla, bonus est tex. in.c. victor 97.di. ¶ Nunc ad.c.si quis pecunia, respōdet ꝙ illa regula (quando sub vna determinatio ne plura ponuntur / debent æqualiter deter minari) nō procedit quādo in vno casu sub est ratio libertatis quæ non subest in alio: vt dicunt doc. moderni in.d.l. iam hoc iure. Vn D de licet pecunia/gratia humana & popularis vel militaris tumultus æqualiter ibi determi nentur, non tamē subest eadem ratio in vno ex dictis casibus quæ in alio: quia quando e lectio fit per tumultum adimitur libertas eli gendi: quod est directe cōtra illum tex. cum dicit sine concordi & canonica electione. ca nonica enim nō potest dici electio in qua de ficit naturale principium ipsius electionis/ vi delicet libertas & puritas consensus: vt dicit inno.in.d.c.quod sicut de elec. Præterea si be ne consideretur tex.in.d.c.si quis pecunia/nō potest induci in oppositum nisi per argumē tū a contrario sensu: videlicet ꝙ sicut est nul la electio quando pecunia gratia vel popula ri tumultu sine concordi cardinaliū consensu est facta, ita a cōtrario sensu sequtur ꝙ quādo fit cum concordi consensu / sit aliqua. Vnde sicut secundum magis communem opinio nem ibi/est valida quando per pecuniam vel humanā gratiam est facta/ modo sit facta con corditer a duabus partibus cardinaliū, ita & si per metū (vt etiā tumultus & metus æqua liter determinentur) per argumentum a con trario sensu. Quod argumentum a cōtrario nō procedit qn̄ resultat contrarietas iurium:

A vt patet in.l.1.§.huius rei de offi.eius cui mā
da.est iuri.& in.c.publicato de elec.& in.c.si
gnificasti de foro compe.¶ Item illa regula
(ꝙ æqualiter sub vna determinatione posita
debent æqualiter determinari) procedit nisi
sit diuersa ratio in altero determinabilium se
cundū angelum in.§.hinc nobis/in authen.
de hæredi.& fal.& ponit immol. in. l. gaius
in.3.col.ff.solu. matri. Quod clare procedit
in dispositione legis: vt dicit alex.& moderni
in.d.l. iam hoc iure.¶ Ad.c.in nomine domi
ni/dicitur ꝙ non probat ꝙ valeat electio fa
cta per metum: imo potius probat cōtrariū.
Ad.§.præterea respondetur ꝙ licet non an
nullet electionem aliter factam/ tamen sup
pleri debet per rationes & alia iura. nec ille
tex. intendit determinare an electio papæ fa
cta per metū sit nulla. Ad.§. cæterum in cle.
ne romani/dicitur ꝙ potest induci pro: quia
loquitur in exceptionibus contra personas
cardinalium,& subdit iuribus circa eandem
electionem alias æditis in suo robore permā
suris: ergo aliæ inficientes libertatem eligendi
poterunt opponi. Et licet excōmunicatio &
interdictum sit arctatio iuris,tamen non vul
nerat directe cōsensum (qui debet esse liber
in electione) sicut facit metus.¶ Ad vltimū
ꝙ sunt multa specialia/responde ꝙ licet hoc
B non sit expresse positū de electione papæ,in
cluditur tamen a maioritate rationis propter
defectum superioris. Item includitur quia si
est speciale in electionibus inferioribus & in
matrimonio carnali,ergo & in isto casu/ qui
virtualiter includitur in illis ex quo non re
peritur contrariū statutum in isto. Ad quod
facit.c.1.quod metus causa; arguēdo de per
sona electi ad eligētes. Et ex his apparet quid
fuerit dicendum de electione vrbani: super
quo bal.in ru.C.si quis aliquē testa. prohi.&
cardi.cameracen. egidi.& alii plures tantum
laborarunt.

SED pone in proposito ꝙ cardinales e
rant in concordia eligendi sed populus
nō cōtentabatur,cui suasum est vt face
ret rumorem/& sic præsumeretur electio im
pressiua: cardinales autem dicunt se sponte
elegisse. Clarum est ꝙ hoc casu credetur car
dinalibus pro validitate electionis existenti
bus,ex quo sunt concordes & hoc asserunt
sine aliquo metu: & potius stūc præsumetur ꝙ
malitiose populus tumultuatus sit.

SED quid si econtra cardinales dicūt ꝙ
per impressionem & displicenter elege
runt? Si attendimus quod diximus su
pra post archi.1.q.6.c.1.& quod dicunt doc.
in.c.insinuante qui cle.vel vo. (ꝙ in electio C
nibus ad annullandum sufficit leuis metus/
nec requiritur ꝙ sit talis qui cadat in virū cō
stantem) videtur dicendum ꝙ electio esset
nulla & ꝙ esset credēdum cardinalibus si cū
eorum assertione in veritate cōcurrat tumul
tus popularis/ qui verisimiliter causauit me
tum. Bal.in.d.c. licet mouet quæstionem: &
vult ꝙ non credatur cardinalibus nisi appa
reāt alia signa verisimilia & probabilia & ma
xime notoria: quia contra factum proprium
non licet venire nisi factum sit metus causa.
per vim facta autem dici non potest: quia vis
absoluta non cadit in acto verbi sed factiue
ponit ioan.an.in. c.sacris quod metus causa.
& vis conditionalis est quædam plica volun
tatis ad non amatum vel desideratum, & est
idem quod metus.¶ Ego dubitarem de dicto
bal.si essemus anteq̄ papa fuisset receptus &
adoratus/nisi constaret de malitiosa suasione
& tumulenatione populari. Ad quæ diffinien
da forte requireretur cōcilii congregatio/ cū
ipsius electi potestate: qui etiam posset admi
nistrare p.c.in nomine domini.23.di.& vide
quod dico infra in secūda & tertia chara.

SED PONE CARDI
nales intrare cōclaue pro ele D
ctione facienda/. & propter
practicas forte factas ante in
gressum non clauso concla
ui statim pcedere ad electio
nem/ nulloq; facto scrutinio aut alio tractatu
vel modo in eligendo adhibito duas partes
conuenire in vnum & eligere: an erit vali
da talis electio? Et videtur quòd non: quia
non fuit seruata forma ca. vbi periculum.
itē quia pendente scrutinio vota emissa non
reperiuntur. Contrariū tamen concludit egi.
in.d.c.licet.in.16.char. quia nec scrutinium
nec scrutinii pendentia est de substantia vel
de forma huius electionis: quia in electione
romani pontificis cardinales non arctantur
ad certam formam/nec.c. quia propter nec
ad aliam formā q̄ ipsi velint: vt dicunt doc.in
d.c.licet.& ideo si conuenit inter eos vt pro
cedatur ad expediendum non aliter seruatis
interstitiis temporum.c.vbi periculum,pote
runt procedere ad electionem. Quod etiam
sentit.d.anto.in.d.c.licet: qui vult ꝙ qualiter
cunq; constet de eorum voluntate/ sufficit.
Et inducit hoc contra illos de auinione qui
allegabant contra vrbanum ꝙ non fuerat ca
pitulariter electus,& dicit ꝙ male allegabāt.

A Facit quod diximus supra per id quod ponit glo.& doc.in.c.si cui de elec.in. 6. Ad quod vide quod dicit cardi.in cle.ne romani in. 7. q.de elec.& refert alex. in. ca .si quis pecunia 79.di.Q uod dicit egi.procedere et si cardinales ordinassent inter se procedere per viam scrutinii:quia omnino valeret electio secundum eum.Et sic ista non erit sufficiens causa congregandi concilium,etiam si talis electio non reperitur facta per inspiratioẽm sed per ingenium secundum quod dicit tex.in. d. c. in nomine domini:dũmodo non fuerit celebrata in omnibus contra dispositionem illius tex. ¶ Si tamen isto casu electio ab aliquibus qui facerẽt duas partes esset simoniaca & per ingenium facta,multo magis secundũ egidi. non valeret/per ea quæ dicta sunt in precedẽti articulo: & in illo an simonia per papam commissa sit sufficiens causa cõgregandi cõcilium: & per ea quæ in sequenti qone dñr. Pro quo facit rõ propter duo specialia quæ in hac electione concurrunt:& etiã atg. l. 1. C.de dotis promis. Et licet casus in puncto iuris essent dubius,tñ hodie sine dubio/propter bullam iulii quæ declarat electionem de papa simoniace factam esse nullam esset nulla. Et licet eius electio præstiterit causam edicto,non ideo minus bene fecit prouidendo

B vulneri cui cognouit medelam adhibẽdam. Et ideo isto casu esset sufficiens causa cõgregandi cõciliũ. Q uod verum intelligo hodie siue anteq̃ esset receptus & adoratus siue post etiam ad amouendum eũ a pontificatu.Et licet prouisio bullæ sit bona,tamẽ propter malignantes vereor ne sit multũ periculosa. Sed quia supra dictum est quando papa est simoniace a cardinalibus electus/ est sufficiẽs cã congregandi concilium:ex quo talis exceptio q̃ est electus per simoniam non potest papæ opponi / ad quid proderit congregare concilium?dic vt saltem cardinales puniantur. ¶ An autem ex hoc tales committentes simoniam poterunt priuari cardinalatu ,tex. in. §.cęterũ in cle.ne romani videtur velle q̃ non:quia vult non posse illis obiici aliquam exceptionem. Sed ille tex.non obstat:quia loquitur ad finem q̃ non repellantur ab eligendo,sed non prohibet ne puniantur de tali simoniaca electione. Imo q̃ possint puniri ponit anto.& immola in.d.c.licet,per glo. in. c. si transitus / & in.d.ca .si quis pecunia.79.di. qui volunt q̃ de tali simonia possint puniri. Et pœna contra simoniacos est depositionis: vt in.c.de hoc/& in.c.insinuatum de simo. in c.cum clerici/ibi glo.& doc.de pac. Et hodie

C bulla iulii declarat ipsos ipso iure priuatos. & vtinã seruaretur:quia tales sunt causa ruinæ sedis apostolicę.

ED quid si cardinales oẽs extra conclaue existẽtes/in suis domibus dant vota corã notario & consentiunt in eundem,an erit papa ex quo cõcurrunt vota duarum partium? Egi.in.16.char.in.d.c.licet,dicit vtinam casus non occurrat quia esset occasio magni schismatis: quia verba scribentium ibi sonãt in negatiuam/sed tex.in affirmatiuam:nec reperitur expressum per aliquem tex.q̃ sit necessaria cõmunis congregatio nisi prout legitur in.c.vbi periculum/& in cle .ne romani. Postea dicit q̃.c.licet/procedit vbi non est factum conclaue,vel si est factum nullus est ingressus. Concludit tamẽ salua determinatione ecclesiæ , q̃ talis non erit papa per . §.statuimus in.d.c.licet/ibi plena cõcordia/ & ibi nisi maior concordia intercesserit.& per iura in.6.& cle.quæ sunt noua. & quia vnus posset alios trahere ad votũ suum ratiõe aliqua/ iuxta.l.si in tres.ff.de arbi. & pp̃ter periculũ & consuetudinem cõiter seruatam. Sentit tñ q̃ hoc casu deberet congregari concilium vt

D saltem declararetur vtrũ valeret talis electio. ¶ Cardi.tñ in cle . ne romani in prin. in.7.q. vult q̃ si omnes cardinales ante ingressum conclauis per inspirationem essent cõcordes/ & eligerent etiam non expectatis absentibus infra.10.dies,teneret electio . & idem dicit si non omnes sed duæ partes elegissent. Et q̃ teneat electio non expectatis.10.diebus/ tenẽt glo.& doc.in.c.vbi periculum de elec. in .6. sed q̃ ante ingressum conclauis glo . non dicit .sed bene cardi.in cle . ne romani in. d.7. quæsitõ in fi.& sequitur alex.in.c.si quis pecunia.79.di.

ET ad materiam electionis papæ per impressionem factæ vide plures quæstiones quas examinat idem egi .in.d. ca.licet, concernentes schisma exortum tempore vrbani sexti:videlicet quæ & quales m? nefaciant iustum metum in electione papę. de quo per eum in cap .quisquis de elec.

¶ I tem posito q̃ acclamatio popularis comminatoria inducat iustum metum/& q̃ talis acclamatio ante ingressum conclauis romæ cõstituti & cardinalibus pro duabus partib9 gallicanis exñtibus facta fuerit:prius de romano vel italico sed in fine in puncto electio

A nis celebrandæ facta fuerit de romano/ & tamen non fuerit electus romanus sed italicus: an censenda sit nihilominus electio impressiua? Et concludit ꝙ sic: dicit tamē finaliter esse dubium & cogitandum.

¶ Item alia quæstio. vtrum subsistente iusta causa timoris, de iure præsumi debeat electores quibus inferebatur metus/ passos & secutos fuisse illum metū? Et licet aliqui dicant ꝙ sic si protestati fuerint in actu vel ante actū & non aliter (argu. de offi. delega. pastoralis: qđ metus causa. c. 1. de appel. si iustus) ipse tamē concludit contrarium: quia vt protestatio sit necessaria/ oportet ꝙ sit expresse cautū in iure: quia casus in quibus iura requirunt protestationem sunt speciales: & quia negligentia protestandi debet obesse negligenti & non alijs. Quòd autē in electione papæ nulla fiat impressio/ non tantum respicit cardinales sed totam christianitatem: quia est fauor publicus. l. 1. §. fi. ff. de iusti. & iure. & ideo culpa priuatorum non obest. 1. di. ius publicum. de arbi. c. cum tempore. de foro compe. si diligēti, cum simil.

¶ Item alia quæstio. supposito ꝙ cardinales ante metus illationem fuissent deliberati ad non eligendum italicum, & postea metu de
B italico eligendo vrgēte mutassent voluntatē & italicum elegissent / cum animo tamen & intentione quòd electus verus papa esset/ id tamen non facturi metu huiusmodi non illato: nunquid nihilominus erit talis electio impressiua/ & sic ipso iure nulla? Et cōcludit ꝙ sic, & dicit pro hoc esse casum in. d. c. quisquis de elec. Ex quo videretur ꝙ etiam isto casu esset congregandum concilium/ ex quo agitur causa papatus: iuxta. d. c. si duo. 79. di. & omni casu quo præsupponitur electio nulla/ & in hoc est discordia.

¶ Item alia quæstio. pone ꝙ cardinales facta electione per impressionem, eadem die prandio solum intermedio & eadem impressione durante ac in eodem conclaui adhuc clauso/ instantibus aliquibus eorum qui erant de natione electi & inferentium metum ipsam electionem renouarunt: nūquid hoc iuuare potest aut ad nouā electionem inducendam aut ad præcedentis electionis purgationē faciendam? Et concludit ꝙ non iuuabit quominus electio omnino sit nulla / per notata in ca. 1. quod metus causa: & in. l. 2. C. eo. per cy. & bar. Et adducit in proposito pulchrū tex. in l. 1. ad fi. C. de rap. virg. & in. l. 3. §. si quis volentem. ff. de libero homine exhi. argu. de rescrip. statutum. §. si quid autem. de censi. exigit/ ad fi. in. 6. & cle. nolentes. §. ꝙ si secus de hære. Per quæ iura concludit ꝙ secunda electio videtur ascribenda præcedenti timori: C quia contra eorum voluntatem & libertatem facta videtur & præsumitur. pro hoc. C. de procu. l. quicunq; & authen. ibi posita & quę ibi per cy.

¶ Item alia quæstio. supposito ꝙ post electionem impressiuam cardinales electum receperint & installauerint & coronauerint ac eidem vt papæ obediuerint/ in loco tamen impressionis & durante potestate laicali impressionē causante/ & sic durāte causa impressionis eiusdem: vtrum per præmissa purgatum fuerit vitium in electione cōmissum? Et concludit ꝙ prædicta quattuor (videlicet receptio/ installatio/ coronatio & obedientia) tanquam eidē metui subiacentia nec operātur prædictis electionis confirmationē/ nec etiā inducūt nouā electionē nec nouæ electionis effectum, per notata præsertim per cy. & bar. in l. 2. C. quod metus causa. Et istam dicit esse opinionem ioan. de ligna. in. 3. tractatu edito in materia illius schismatis. Licet aliqui pro intruso scripserint, inter quos est bal. in ru. C. si quis aliquem testari prohi. de quo etiam ponit bal. in. l. fi. §. 1. cōmunia de lega. qui aliter D videtē sentire in. l. 1. §. sed & qui domini. C. de lati. liber. tollē. si ponimus ꝙ ibi loquat de eadē electiōe vrbani. Martinus de laude in trac. de cardinalibus. q. 88. referēdo bal. in. c. quisquis de elec. dicit ꝙ si cardinales per metum elegerint aliquem in papam/ non possent postea cōsentire in talem per metum electum, nec possent cardinales in hoc dispensare. & hoc vt tollatur omnis occasio violādæ libertatis. Et istud est verius. Alexan. de immol. in. l. 2. C. quod metus causa/ ponens quæstionem transit cum bal. in. d. rub. 14. col. videlicet ꝙ metus impressionis in electione/ purgatur per spontaneam coronationem. Sed hoc intelligitur in spontanea coronatione & non quando electio receptio installatio & coronatio facta fuit in eodem loco impressionis & durante eadem causa & potentia metus / sicut ponitur quæstio. Quæ conclusio non videtur vera si est verum quod bal. dicit in. d. ca. quisquis / ꝙ cardinales qui per metum elegissent non possent postea in ipsum consentire nec in hoc possent dispensare vt tollatur occasio violandæ libertatis, quod etiam concluditur infra in proxima sequenti quæstiōe. Adde quæ dicta sunt supra in prin

A cipali articulo an electio facta per impressionem sit nulla.

¶ ITEM alia quæstio. Quid si prædicta quattuor (videlicet receptio installatio coronatio & ꝙ præstita fuerit obedientia) libere emanassent? Et concludit ꝙ sit idem: quia electio requirit saltem consensum & voluntaté eligentium secumdum omnes: sed ex prædictis actibus voluntas huiusmodi non infertur. nam non nouam electionem facere sed iam factam exequi intendebant. Adducit notata de acqui. posses. l. 3. in prin. in glo. 3. in fi. & argumentum. ff. de condi. ob causam. l. 3. §. subtilius. &. ff. de acqui. hæredi. l. is qui putat. Et quia in requirentibus examinationem & deliberationem / consequentis dispositio antecedentis dispositionem non inducit: vt notat stephanus in cle. summus de sen. excõ. & not. glo. & bar. ff. de procura. l. si quis cum procuratorio nomine. §. fi. Et patientia seu approbatio tacita in inferioribus a papa/non datius in beneficio, licet secus sit in papa: vt notat henricus de præben. dilecto. Et præsertim cum ingressus fuit vitiosus: vt notatur per ostien. ioan. an. & henricum in. c. ex ore/ de iis quæ fiunt a ma. parte ca. Et pro hoc facit quod dicit bal. in. l. fi. in prin. C. cõmunia de lega. ꝙ si in electione pontificis est de**B**fectus in materia substãtiali vel forma essentiali in origine/ & effectus & consensus tacitus in obseruatione, non conualescit propter nullitatem. Allegat. c. innotuit de elec. Et ibi respondet ad. l. 1. C. de supel. lega. De quo & per eum in consilio schismatis in. 14. col.

¶ Ista conclusio videtur mihi difficilis: & libẽter voluissem eũdẽ egidi. videre in suo nouo tractatu in. 34. q. principali: quo se remittit/ dicẽs ꝙ ibi plenius examinat istã quæstionem. Et contrarium concluditur supra cum allego alex. de immol. in. l. 2. C. quod metus causa/ post bal. in. d. ru. C. si quis aliquem testari prohi. eum vult metum purgari per spontaneam coronationem. Quæ conclusio videtur securior pro sedando siue euitando schismate. licet contraria forte de iure videatur verior: quam communiter tenent doc. in. d. l. 2. vt refert martinus in electione vrbani ibi: quia si electio a pricipio fuerit nulla propter impressionem, licet per installationem & coronationem spontaneam purgetur metus vt ex nunc/ non tamen videtur validare præambulam electionem nullam: quia per installationem & coronationem non fit noua electio/ quæ videtur requiri in proposito post **C** metum purgatum, maxime cum in papa nõ requiratur post electionem aliqua confirmatio nec installatio de necessitate: vt in. c. in nomine domini. 23. di. & dicitur in. c. licet de elec. Et hoc videtur bal. velle in. d. l. 1. C. de la. liber. tollen. d. §. sed & qui domini. Et istam cõclusionem videtur tenere clarius in. 1. l. 2. C. de iis qui propter metum iudicis non appellauerunt. Et ex hoc infertur vnũ quod dicunt doc. in. d. l. 2. C. quod metus causa: ꝙ licet alias sit verum ꝙ actus accessorius siue cõsecutiuus ad principale qui est spontaneus purget præambulũ metum in principali, tñ illud intelligitur qa illud principale erat rescindendum per actionem quod metus causa quæ censetur sublata per spontaneum subsequentem consensum: sed secus erit quando illud principale fuisset nullum: vt in proposito/ & in casibus specialibus in quibus gesta per metum non tenent ipso iure. de quibus in. c. abbas/ quod me. cau. per regulam nõ firmatur in sexto. & ideo non purgatur retro, sed vt ex nunc, quod nota.

¶ Item alia quæstio. vtrum post electionem receptionem installationem coronationẽ & obedientiam impressiuas, cardinales egressi de loco meticuloso & constituti in loco libe**D**ro/ possint propria authoritate & absq; causæ cognitione ab obedientia intrusi se subtrahere? Et concludit ꝙ sic. & reputat pro casu clarum tex. in. c. in nomine domini. §. si quis cõtra. 23. di. & clarioré in præallegato. c. si quis pecunia. 79. di. & clarissimum. 3. q. 1. §. patet/ versi. vnde supra. & maxime si impressio & intrusio sint notoriæ: & sic non obstet quod opponi posset de. §. item balaham. 2. q. 7. ¶ Verũ in ista conclusione existimo cogitandum: ex quo ante declarationem nullitatis electionis non videtur ꝙ rationabiliter possit recedi ab obedientia. Facit quod dicitur in. c. constitutus de appel. &. c. cum non liceat de ꝑscrip. Et considerandũ maxime esse si non omnes cardinales essent concordes. de hoc tamen latius alibi dicendum. ¶ Et prædictæ conclusiones pro maiori parte videntur extractæ ex conclusionibus factis in allegationibus cardi. sancti eustachii tempore illius schismatis. Nec mirandum est: quia ambo secuti sunt partes domini clementis: cum ambo essent vltramontani / & egidius esset auinionen. archiepiscopus.

¶ Item alia quæstio. Supposito eo quod in vacatione gregorii. xi. contigit (videlicet

A ꝙ anno a natiuitate domini. 1378. die. 17.
mensis martii obiit in vrbe dominus grego-
rius papa. xi. relictis. 23. cardinalibus super-
stitibus: quorum. 16. erant tunc præsentes
in vrbe: videlicet. 12. non italici / duo italici
& duo romani. &. 7. erant absentes: quorum
sex auinione commorabantur, septimus au-
tem videlicet dominus ambianen. erat in tu-
scia illuc missus per gregorium modicū an-
te eius obitum. dicti autem. 16. pręsentes die
septima mensis aprilis tūc proxime sequētis
cōclaue intrarūt, & die proxime sequēti cau-
sante metu mortis per populū romanū illato
bartho. baren. archiepū elegerūt: & postea
simulatq; cōmode potuerūt reduxerunt se ad
locū liberū videlicet ad ciuitatē fundanā. 12.
de electoribus antedictis vna cū prædicto do
mino cardinale ambianen. oēs videlicet non
italici: & præsentibus tribus de aliis cardinali
bus electoribus scilicet duob⁹ italicis & vno
romano & audientibus / & intelligētibus sed
nō cōsentientibus, absentibus tn̄ & irrequi-
sitis aliis septem cardinalibus scilicet vno ro-
mano de electoribus qui erat cardinalis san-
cti petri & remāserat in vrbe ægrotus / & prę
dictis sex aliis cardinalibus qui auinione mo
rabantur: dominū clementē papam. 7. elege-
B runt) quæritur vtrum ex contemptu prædi-
ctorum cardinaliū absentiū talis electio ruat.
Et concludit ꝙ non: quia licuit cardinalibus
præsentibus de loco impressiuo ad locū libe
rū pro eligendo transire, in præallegato. §. ꝙ
si prauorū. Nec enim ex huiusmodi transitu
puniri aut grauari debuerunt. ff. de riuis. l. ser
uius. §. si quis riuū. C. de adul. l. gracchus. 23.
q. 4. qui peccat. 27. q. 1. de viduis. de dona. per
tuas. Et dicit casum decisum esse per. d. §. ꝙ
si prauorū, iuncto. c. vbi periculum. §. 1. de
elec. in. 6. Nō enim ius iam formatū & quæ-
situm alicui ex facto alterius iniurioso alicui
auferri debet / de regu. iur. indultum, & regu-
la factū legitime in. 6. ff. de itinere actuq; pri-
uato. l. 1. in. fi. & vtrobiq; concordant. C. de
inoffi. testa. l. si quis in suo. Nec contemptus
cardinalis sancti petri obfuerit: quia venire
non poterat. c. quia propter. §. 1. de elec. &
quia contemptus vnius non nocet in ista ele
ctione. Nec nocere potuit nō consensus seu
dissensus vel contradictio trium præsentiū:
quia consentientes faciebant duas partes de
16. electoribus, maxime quia dominus am-
bianen. superueniens numerum auxit: vt
d. ca. vbi periculum. §. sane / versi. si vero. Et
hoc videntur tenere doc. in. d. ca. vbi pericu-

lum. §. 1. in glo. 10. diebus. de quo etiam vi- C
de infra in quæstione quot debeant esse præ-
sentes in concilio vt possit dici concilium.
¶ Et vtrum sit credendum cardinalibus asse-
rentibus se per metum electionem fecisse, re
mittit se ad suū nouum tractatum, q. 8. & ad
dicta in. d. c. vbi periculum in. 6. De quo vide
bal. in ru. C. si quis aliquem testa. prohi. & in
ca. licet de elec & quod supra diximus.
¶ Item alia quæstio & conclusio ꝙ si electus
a duabus partibus minus canonice / fuerit
receptus a duabus partibus per violentiam
& impressionem / & tale vitium adhuc duret
vel cardinales suæ libertati dederit & simul
atq; potuerunt reclamarint / & de prædictis
appareat euidenter, ei potest per christifide-
les contradici: imo potest talis per cardinales
& alios christifideles clericos & laicos a pa-
patu repelli per. d. c. in nomine domini. §. ꝙ
si quis. &. §. quisquis: &. d. c. si quis pecunia /
versi. liceatq; cardinalibus. Quæ iura loquū
tur etiam de inthronizato. ¶ Sed ista conclu-
sio non procedit sine dubio anteq̄ sit declara-
tum electionē & receptionem a duabus par-
tibus per impressionem esse factam: quia. c.
si quis pecunia & . c . in nomine domini lo-
quuntur de inthronizato populari vel mili- D
tari tumultu, & non de inthronizato a cardi-
nalibus & maxime a duabus partibus: maxi-
me quia potest dubitari de impressione quā-
do tertia pars non consensit. Erit tamen isto
casu congregandum concilium.
¶ Item alia quæstio. quid si electus a dua-
bus partibus pure & alias rite atq; canonice
in possessionem papatus per violentiam se
intrudit vel cardinales ad se recipiendum &
sibi obediendum per impressionem inducit,
cum forte vellent spiritu diabolico ducti ab
eius canonica electione per pœnitentiam re-
silire: vtrum ex tali violentia vel impressione
perdiderit ius quod per electionem acquisi-
uerat / & propterea minus ei debeat obediri.
Et concludit ꝙ non: videlicet ꝙ nō perdidit
ius quod per electionē acquisiuerat: quia per
electionē fuit verus papa & nullis cōstitutio
nib⁹ positiuis ligari potuit. c. significasti / & c.
innotuit de elec. & . c. proposuit de cōcess. præ
bē. l. princeps legibus, ff. de. ll. Et quia cōstitu
tiones quę puniūt illos qui sibi ius dicūt, sunt
mere iuris positiui. l. extat. ff. quod metus
causa. C. de iudi. l. nullus. C. vnde vi / si quis
in tantam, & . l. vltima. de præben. cum qui in
6. Et quia edictum quod metus causa / refer-
tur solum ad metum aduersus bonos mores

illatum, non ad aillum metum quē magistra
A tus recte intulit:vt in.l.3.ff.quod metus cau-
sa.Et ex his & aliis etiā concludit ꝙ non pro-
pterea est ei minus obediendum
¶ Item alia quæstio. quid si cardinales elegis-
sent hæreticum vel per impressionem/ & cre
dentes ꝓpter iuris ignorantiā electionē cano
nicam omnes vel saltem duæ partes sic electū
ad papatum spōte recepissent & forte ei per
annum sponte obedissent tanꝗ papæ,postea
ad cor reducti reuolutis libris & consultis pe
ritis repperissent electionem nullam/ & pro-
pterea inter se constituissent ab eius obedien
tia recedere & alium in papam elegissent &
illi obedirent tanꝗ papæ: vtrum primus sic a
cardinalibus derelictus hoc non obstante
sit habendus pro papa ab vniuersali ecclesia?
Et concludit ꝙ sic:quia iuris ignorantia non
excusat cardinales:vt i.c.ignorātia de reg.iu.
in.6.& qa propriā turpitudinē allegarent.&
quia proprium factum impugnarent.&quia
tex.in.c.licet/electum & receptum absq; vlla
exceptione mandat haberi pro romano pō-
tifice:contra quē tex.cardinales non possunt
dispensare,cum illo ligentur:vt in cle.ne ro-
mani.¶ Item quia iura habēt ꝙ electus & cō
firmatus in pacifica possessione cōstitutus,añ
examinationē suæ causæ et diffinitionē nō de
B bet eiici a sua possessione.8.q.4.nonne,cum
concordan. A quibus iuribus licet reperia-
tur recessum quo ad electum in papam /dū
eius inthronizatio extitit vitiose attentata(vt
per violentiam & impressionem)& dum car
dinales qui obediunt non constituunt duas
partes(vt dicit intelligendum.d.c.in nomine
domini/&.c.si quis pecunia/&.§.patet:ne cō
trarientur concilio generali in.d.c.licet)non
tñ reperitur recessum in casu in quo inthro-
nizatus & receptus est a duabus partibus pu
re & libere.& ideo non dicit extendendū ad
istum casum iura prædicta.¶ Et istam cōclu
sionem ponit salua determinatione sedis apo
stolicæ & romanæ ecclesiæ ne facultas detur
malis cardinalibus calumniandi & generan-
di schisma & scandala in ecclesia dei.Saluo tñ
secundum quosdā nisi incontinenti(hoc est
post modicum tempus)pœnituissent & va-
riassent/& factum esset notorium eis:argu-
men.de pœni.d.1.diuortium.&.ff.de diuor.
l.si.pœnituerit.Modicum autem tempus ar-
bitratur illud infra quod possēt deliberari su
per facto & super iure. quod dicit posse esse
quandoq; vnius quandoq; duorum quan-
doq; trium mensium secundum qualitatem
facti & casus contingentis & secundum arbi C
trium boni viri:argumento.c.de causis de of
fi.delega. Nihil enim fieri vel deliberari pōt
nisi cum tempore.50.di.pōderet.de testi.præ
terea.& de elec.commissa in.6. Licet enim
forte causa non sit sufficiens ad hoc vt per re
ceptionem & obedientiam videatur causari
noua electio vel purgari vitium precedens,
tamen posset esse casus.c.licet: quia præsu-
mitur cessare vitium ex libera receptione &
obedientia dominorum cardinalium. Cum
enim præsumptio tollatur fortiori præsum-
ptione(.ff.de in integrū restitu.l.diuus.ponit
inno.in.c.innotuit de eo qui fur. or. recepit)
si domini cardinales statim fecerint diligen-
tiam de veritate inquirenda/ & statim ea re-
perta ab eo tanꝗ intruso recesserunt,apparet
ꝙ non existimarunt purgatum vitium: sed si
diu cum eo remanserunt / colligitur quo ad
eos omnes præsumptio bona propter longā
moram.& ideo damnatur variatio & incon-
stantia in eis:& præsumitur ꝙ totum a malo
fonte procedat. Relinquit tamen hoc vlti-
mum indecisum/sicut & præmissam princi-
palem quæstionem.Ponitq; idem esse de ele
cto per simoniam ,retinendo vt credo suam
opinionē:quæ est ꝙ electio papæ facta per si-
moniam sit nulla/vt supra retuli.Ex supradi- D
ctis videtur & per.§.ite symmachus.2.q.7.
ꝙ anteꝗ sit cognitum per concilium de hære
si,non erit spoliandus sua obedientia nec
amouendus a papatu. De quo vide quæ di-
cuntur in.c.licet de elec.& supra de exceptio
nibus quæ possunt obiici contra papam.

NVNC redeundo ad prose-
quendum principalem quæ-
stionem ex quibus causis de-
beat congregari conciliū: po-
ne ꝙ imminet necessitas refor
mandi ecclesiam in capite & in mēbris pro-
pter varios excessus qui continuo committū
tur/& papa non curat congregare concilium
requisitus q; detractat & negligit, quid facien
dum? Dic vt supra dictū est quando est con
trouersia inter duos de papatu , ꝙ ex quo re-
quisitus non vult vel negligit/alii (vt cardi-
nales & successiue ad quos deuoluitur) con-
gregabunt:quia hoc ipso ꝙ ipse non vult vel
contemnit/ facit se participem & suspectum
ex quo ecclesia indiget reformatione. Quia
vt dicit tex.in.c.error.83.di.error cui non re
sistitur approbatur.& negligere arguere per-
uersos cum possis / nihil aliud est ꝗ fouere.
nec caret scrupulo societatis occultæ qui ma-

A nifesto facinori desinit obuiare, & tex. in ca. quid prodest/ & in.c.consentire ea,di,& in.c. qui consentit. xi. q. 3. non potest suo errore non pollui qui alieno consentit. Vnde quan tumcunq; papa bene viuat, si negligit corrigere ecclesiam indigentem reformatione requisitus vel fingit vel detractat/ & propterea requisitus q congreget concilium contemnit, alii congregabunt: vt supra dictum est. Quia hocipso q contemnit/ facit se suspectum de fide, nã pertinacia in delicto non caret scrupulo hæreticæ prauitatis: vt dicit tex. in,c,graue de pœnis. Ad idem est quod dicitur in.c.si papa in glo. 40. di,& doc.in.c.proposuit de concess. præben. Et facit quod dicit abb.in.c.quæsiuit de diuor. q si vir nõ desistit ab insolentia inducendi vxorem ad peccandum/ est sufficiens causa separandi quo ad thorum:quia est suspicio cuiusdam infidelitatis/ ratione cuius fit regulariter separatio. allegat.c.idolatria. 28.q. 1. An autem hodie (cum nihil boni videmus & ad superos astræa recessit) indigeremus concilio pro reformatione nihil dico:deus scit.

¶Et intellige quando esset requisitus ex causa necessaria/ & non malitiose ad pessundandam ecclesiam: vt principes facere conãB tur qui nullam reuerentiam habent ecclesiæ romanæ nisi ad emungendum ab ea ius decimãdi & priuilegia & iurapatronatus & pragmaticas & monarchias & nominationes.& C vtinam quiescerent/ & non continue amplia rent:ita vt iá ipsis videantur data & non ecclesiasticis bona ecclesiastica, quæ vsurpant pro arbitrio/ & dant in prędã militibus suis.

SED ADDENDO ad ea quæ in fine tertii libri dicta sunt, quero an possit cõgregari concilium per commissarios papæ. Dic q sic si est ad hoc datum mãdatum 1.q.7.c. conuenientibus. & in.c.hoc nequaq̃ in suprascrip. 7.q. 1. 63. di.adrianus.& in ca. septuaginta. 16.di, & ca.2. 17.di. & ibi glo.& in ca. q translationem de offi. lega. in glo.&.c.in ea synodo. 100. di. Et patet in gestis concilii basilien. vbi inseritur tenor bullæ martini quinti: qui misit quattuor commissarios ad congregandum concilium senis, quibus dedit facultatem congregandi celebrandi transferendi & dissoluendi, & quoscunq; prælatos ad concilium conuocandi.

Libri quarti finis. D

A # DOMINICI IACO- C

BATII CARDINALIS SANCTI CLEMENTIS: DE CONCILIO LIBER QVINTVS.

¶ Quales debeant esse intersuturi concilio. Arti. 1.

IDIMUS EX quibus causis possit & debeat cōgregari conciliū: nunc videamus quales debēt esse personæ in concilio congregandæ. Et primo dic q debent esse iusti & sapiētes, vnde os iusti meditabitur sapientiam, & lingua eius loquetur iudicium. Os enim sumitur hic non pro ore corporis (quia eius actus non est meditari) sed pro ore animæ, quod est intellectus eius/accipiēs ab ore veritatis & per meditationem traliciens in memoriam. Meditatur igitur os, id est intellectus iusti sapientiā, & exinde lingua eius loquitur iudicium: hoc

B est rectitudinem iudicii: quod ex sapentia sumit. Vnde inquit iacobus apostolus in. 3. ca. suæ epistolæ. hæc est pudica/pacifica/modesta/suasibilis/bonis consentiens/plena misericordia/iudicās sine simulatione, de quorū expositione beatus tho. in secūda secūdæ. q. 45. ar. 6. ad tertiū. Inde cōstātinus imperator agathoni papæ scribēs pro concilio celebrādo dicit, hortamur vestrā paternā beatitudinē per præsentem nostram piam sacram/dirigere viros vtiles & modestos notitiam habentes totius a deo inspiratæ doctrinæ/ & peritiā irreprænhensibilem habentes dogmatum/ induētes personam vestræ apostolicæ sedis: vt legitur in prin. gestorum in concilio agathonis. Et vide in. c. conuenientibus. 1. q. 7. vbi dicit. non oportet nos qui episcopi sumus indigere doctrina, sed aliorum esse doctores: malorum doctorum mala est doctrina, ecclesia de malis doctoribus sacerdotes non recipit.

¶ Et ideo debent esse sapiētes quia vt inquit aristo. duo sunt opera sapientis: quorū vnum est non mentiri de quibus nouit, alterum vero mentiētem manifestare posse. Et prouer. 1. c. sapientia foris prædicat, in plateis dat vocem suam: in capite turbarum clamitat/& in foribus portarū vrbis profert verba sua &c. Vnde & beatus ambro. in epistola ad simplicianum de sapiente dicit. Sapiens non metu frangitur/non potestate mutatur: non attollitur prosperis/non tristibus mergitur. vbi enim sapientia ibi virtus animi/ibi constantia & fortitudo. sapiens semper idem est animo: non minuitur non augetur rerum mutationibus: nec vt paruulus fluctuat vt circunferatur omni vēto doctrinæ, sed manet perfectus in christo/ fundatus charitate/ radicatus fide. sapiens igitur defectus rerum ignorat/& varium animum nescit: sed fulget sicut sol iusti tiæ/qui in regno patris sui fulget. Ideo autem debent esse iusti, quia lux oritur iusto & rectis corde letitia. psal. 96. Et ambro. in lib. officiorum inquit. talis debet esse cōsiliarius qui nihil nebulosū habeat/ nihil fallax/nihil fabulosum/ nihil simulatum, quod vitā eius & mores refellat: nihil improbum aut maliuolum quod auertat consulentes. Quia omnis qui nocet non est sapiens: vt. 6. q. 1. sapiens. Vnde & ecclesiastici. 25. q speciosum caniciei iudiciū, & presbyteris cognoscere consilium. q speciosa veteranis sapientia, & gloriosus intellectus & cōsilium, corona senum multa peritia, & gloria illorū timor dei. Vbi glo. inquit, audiant presbyteri & ecclesiarum præpositi, quia nō licet eis ignorare legis sciētiam & sapientiam. D

¶ Et ideo etiam aliud est quod requiritur/ q sint tales qui habeāt rerum experientiā: quia quandoq experientia supplet illiteraturā. vt dicit specu. in ti. de iudice delegato. §. 8. versi. item q est illiteratus. Vnde in promouendo non sufficit scientia nisi quis habeat experientiam. C. de. agentibus in rebus. l. penul. li. 12. & de elec. cum in cunctis. de suppl. negli. præla. ca. 2. li. 6. 39. di. ca. petrus. Sic & experto dicitur esse credendum. c. fi. de frigi. & malefi. l. 1. ff. de ventre inspi. l. certi. C. de iu di. &. ff. si messor falsum modum dixerit. l. 1. & per totum, &. c. proposuisti de proba. Ideo experientiam habere debent, quia ipsa est rerum magistra. l. 2. §. nouissime. ff. de ori. iu. l. legatis. §. ornatricibus de lega. 3. c. vbi periculum cum simil. de elec. in. 6. Sic intelligo

A ex capite istius statuti. Et maxime pcedit eo,
rū conclusio: quia, c. licet/ nō solū excōmuni,
cat talem electū a minori parte, sed etiā eū re
cipientes. Vnde etiā quia contra formā illius
capituli erat primo electus/ & electio reperie
batur nulla, nō potest per accessum validari:
quia & accedentes tanq̄ cōmunicantes & re,
cipientes excōmunicantur per eandem cōsti
tutionē. c. licet. Ideo non mirū si potest cōtra
talem sic se gerentē pro papa/ excipi ꝙ sit ex,
cōmunicatus: quia virtualiter opponitur cō
tra eum ꝙ non est canonice electus/ sed con
tra formā ipsius constitutionis in cuius poe,
nam incidit, & ipsum non esse papam. Et
ideo non mirum etiam si ad cognitionē ipsi,
us exceptionis dicitur debere congregari cō
cilium, cuius est cognitio cū agitur causa pa,
patus: vt in. c. si duo. 79. di. ¶ Sed non sic sim,
pliciter loquendo est vera ista conclusio in
qualibet exceptione excōmunicationis aliū,
de insurgente. Et ideo non credo ꝙ post ele,
ctionem formiter factam a duabus partibus/
posset obiici contra papam ꝙ sit notorie ex,
cōmunicatus: siue ꝙ propterea electio sit nul
la quia facta de excōmunicato. Et credo ꝙ. §.
cæterū in cle. ne romani (qui prouidet circa
electores) in sua ratione virtualiter imo mul
B to magis prouideat in persona electi ꝙ non
posit obiici de excōmunicatione. Patet ratio
eius quod dicit. d. anto. in. d. ca. licet de electo
per simoniā, cui non potest opponi ꝙ sit ele,
ctus per simoniā (per glo. in. c. si quis pecu,
nia) & tamen cardinales possent accusari de
simonia: vt in. c. si transitus. 79. di. & d. glo. in
d. c. si quis pecunia: & dicit anto. & immol. in
d. c. licet, & dictū est supra. & hoc propter ma
ius periculum quod est in persona electi q̄ e,
ligentiū. Ideo secūdū quod dicit illa glo. etiā
si probata esset simonia contra cardinales, li,
cet possent ipsi puniri/ non propterea posset
papa deponi, de quo alias latius dicetur.
¶QVARTO casu (quando est electus
a duabus partibus & receptus) etiam si obii,
ciantur aliquę exceptiones iuris naturalis vel
diuini (vtputa ꝙ sit mulier vel furiosus) q̄,
uis istæ inficiant ius posidendi, non poterūt
opponi sed bene poterit accusari/ ex quo est
receptus & possessor. Licet dominus anto.
simpliciter dicat ꝙ posset opponi similes ex,
ceptiones/ nec aliquid dicat quid si sit posses,
sor, tamen ita cōmuniter dicunt doc. in. d. ca.
licet: vt plene ibi per abbatem. In casibus ta,
mē pręmissis crederem (vt supra proxime di
co) & etiā si esset notorius hæreticus/ & tene,
retur concilium/ & concilium a se procede, C
ret, ꝙ posset de illis excipi quantūcunq; esset
receptus/ ex quo est præcisus ab ecclesia: quia
nullo tempore potest esse papa. & sufficit ꝙ
notoriū allegetur: vt alias supra dixi per cle.
appellanti. Nō vt ex sola oppositiōe exceptio
nis statim amoueaẗ: sed vt cōciliū cognoscē
do decidat. Et vide quę dicta sunt supra in ar
ticulo quis congregat concilium circa finē.
¶DE quinto casu (quando per viam accu,
sationis proceditur) dicetur infra in propria
quæstione.
¶SEXTVS & vltimus casus (videlicet
quando est electus a duabus partibus & rece
ptus sed per impressionem) depēdet ex hoc
ꝙ si electio per impressionem & metum fa,
cta tenet, non videtur requirenda concilii
congregatio nisi ad cognoscendum de qua,
litate metus, & an veniat rescindēda vel pur,
gandus metus, quia est verus papa: si nō te,
net, videtur requiri congregatio saltem ad iu
dicandum super nullitate electionis. & tunc
videtur tractari causa papatus, iuxta. c. si duo
79. di. de quo articulo infra late dicetur. ¶ Est
tamen aduertendum ꝙ licet post electionem
nō posint opponi exceptiones inhabilitatis
insurgentis ex iure positiuo, tamen ante ele, D
ctionem celebratam bene potest obiici cōtra
illū quē cardinales vellent eligere in papā ex,
ceptio inhabilitatis insurgētis ex iure positi,
uo: vt homicidii/ vel ꝙ sit bastardus siue no,
thus seu māser/ vel exceptio adulterii vel for
nicationis notorię, iuxta. c. vestra de coha. cle.
& muli. vel similes, iuxta. c. accedēs de accusa.
& c. inter dilectos de exces. præla. ¶ Istā con
clusionē ponit hugo & refert alex. in. c. si quis
pecunia in glo. 1. in prima cōclusione. 79. di.
Et ratio potest asignari quia facilius impe,
diẗ promouēdus q̄ deiiciatur iā pmotus. 15.
q. 1. §. vl. c. ex tenore/ ibi glo. de tempo. ordi.
Tamē in contrarium facit tex. in. §. cęterum
in cle. 2. de elec. vide quod dico supra pro,
xima quæstione/ incipit vtrū aūt hoc casu.

NVNC ad principale dubiū (vtrū ele
ctio papæ facta per impressionē sit nul
la vel nō) procedendo per cōtraria pri
mo videẗ ꝙ electio teneat: qa gesta per metū
tenēt, sed veniunt rescindēda per actionē qd
metus causa. ff. & C. quod me. cau. c. abbas &
c. ad audientiā eo. ti. 15. q. 6. authoritatē. ff. de
dolo. l. eleganter. C. de inutilibus stipulatio,
nibus. l. dolo per cy. quod si est in inferiorib⁹
electiōibus ꝙ tenēt, eo magis in papali ppter
periculū. ¶ Secūdo facit ꝙ electio papalis est

exempta ab omnibus formulis nec astrin𝄒gitur ad aliquas formas. Vnde dicit tex. in c. licet in fi. q in electione facienda de romano pontifice statuitur aliquid speciale plusq in aliis electionibus. intantum q sufficit q valeat iure naturali licet non valeret alias de iure positiuo secundum inno. in ea. quod si𝄒cut de elec. Cum ergo in alis electiōibus ge𝄒sta per metum teneant (vt dicit cardi. in. d. ca. abb.) sequitur q tanto magis in electione pa pæ debeat tenere nec debeat dari in ea rescis sio. item quia deest superior ad quem posfit haberi recursus: vt in. d. c. licet in. fi. Metus au tem non tollit naturalem consensum. l. mu𝄒lier. §. penul. ff. quod metus causa. l. si cū exce ptione. §. qui vim intulit. ff. eo. ti. C. de inuti𝄒libus stipulationibus. l. dolo. iuncta. l. obliga𝄒tionum substātia in fi. ff. de act. & obli. & de baptismo. c. maiores. §. sed obiicitur. 23. q. 4. displicet. &. 15. q. 1. merito. &. c. sacris / quod metus causa. cum simil. ¶ Tertio facit tex. in c. licet de elec. qui tantū requirit electionē fie ria duabus partibus. & vult non posse oppo ni aliquam exceptionem: ergo nec exceptio𝄒nem q per metum elegerint. & cū tantum re quirat consensum duarū partium. etiā si me𝄒tus interuenit est satisfactū verbis: quia me𝄒tus non tollit cōsensum. d. l. mulier. §. penul. ff. qd metus cā. &. d. c. maiores de baptismo. ¶ Quarto facit q sufficit substantialia inter𝄒uenire in actu vt actus teneat. ff. de confir. tu𝄒to. l. naturali. §. si quæratur. vnde aditio & re𝄒pudiatio quæ a solo consensu dependent, li𝄒cet per metum fiant tenēt. d. l. si mulier. §. me tu / &. §. si coactus. quod metus causa. Sic ergo cū tantum requiratur consensus duarū partium in electiōe papæ, sufficit alterius spe ciem (videlicet vel liberi vel coacti) interue𝄒nire: argumento notatorū p bar. in. l. 1. ff. de verb. obli. vel saltem casus erit omissus & re𝄒manebit in dispositione iuris. l. commodissi𝄒me. ff. de lib. & posthu. Igitur si non dixit tex. c. licet q esset nulla si consensus fuisset coa𝄒ctus, standum erit sicut in aliis actibus / in qui bus gesta per metū regulariter tenent de iure d. c. abbas. c. 1. & ibi glo. per locum a speciali / quod metus causa in. 6. ¶ Quinto inducun𝄒tur pro hac parte iura in materia electionis papæ loquentia. Et primo tex. in. c. si quis pe𝄒cunia. 79. di. vbi sub vna determinatione pe𝄒cunia humana gratia & tumultus proferun𝄒tur. l. iam hoc iure. ff. de vulg. & pupil. Eodē modo. c. in nomine domini. 23. di. in. §. si qs cōtra. Ad idē. c. vbi periculū in. §. preterea, vbi licet arctet & inhibeat & pœnā adiiciat, tamen vltra non progreditur annullando: ar gumento notatorū. l. non dubiū. C. de. ll. Itē eo. ca. §. ceterum: quia ibi loquitur de arcta tione iuris & hominis, quæ tamen electio𝄒nem nullam non reddit. Facit q ita aduersa𝄒tur libertati necessitas iuris sicut & hominis l. libertas in prin. ff. de statu hominum. ¶ Itē facit q in electione papæ multa sunt specia𝄒lia introducta / inter quæ non est q electio facta per metum sit nulla: ergo stabit sicut in ceteris electionibus. 2. q. 5. consueuisti. &. c. inter corporalia de trāsla. prela. Ergo valebit electio. c. quod sicut / ibi inno. de elec. c. abbas ibi cardi. quod metus causa.

¶ IN contrarium facit: quia verior vide𝄒tur opinio q metus & impressio in electio𝄒nibus prælatorum vitiant electiones ipso iu𝄒re. quod probatur per. c. osius / &. c. bonæ el 1. &. c. quisquis / &. c. quod sicut de elec. & per notata per inno. ostien. compostel. ioā. an. & alios in dictis iuribus. & per notata. 6. q. 1. si quis per glo. & archi. & in. c. insinuante q cle. vel. vo. per glo. & doc. &. 79. di. c. 1. per hug. & archi. Item facit quod dicit inno. in. d. c. li𝄒cet in glo. 1. in versi. si tamen interuenisset im pressio in addi. ¶ Induci etiam potest pro ista parte tex. in. c. in nomie domini. 23. di. in. §. q si prauorū. &. §. q si qs / ibi populari tumul tu / & ibi cōcordia canonica. canonica. n. non est quę fit contra canones, cuiusmodi est quā do interuenit metus & coactio. 6. q. 1. si quis. ¶ Ad idem etiam facit q electio si fit per me𝄒tum & impressionem / dicitur facta contra li bertatem ecclesiasticam: quia affert impedi𝄒mentum personis ecclesiasticis. Facit tex. in d. c. quisquis de elec.

¶ Ad idem facit ratio tertia quā adducit pe. flandrinēsis / cardi. sancti eustachii in qbusdā allegationibus de electione vrbani. 6. factis. qui dicit q actus qui a solo libero cōsensu to tale suum esse recipit / per superadditam vio𝄒lentiam vel impressionem ipso iure redditur nullus: sed electio papæ a solo cardinalium arbitrio & libero consensu recipit totaliter & perfecte suum esse completum: ergo per vio lentiam & impressionem ipso iure redditur nulla. Maior propositio declaratur. nam licet regulariter contractus & similes actus si per vim vel impressionem fiant valeant sed de𝄒beant retractari per superiorē (vt per totū. ff. &. C. quod metus causa: & declarat glo. ind. cap. abbas / quod metus causa) hoc vt ipse dicit contingit propter duas causas,

A Prima est quia contractus huiusmodi non
recipiunt perfectionem ex solo libero arbi-
trio: sed ad promissionem quidem necessa-
ria est executio / quæ est promissi obserua-
tio : ad venditionem autem donationem &
similes contractus traditio rei.ff.quod metus
causa.l.metum.§.quod licet/&.§. volēti.co.
ti.c.ad audientiam.de renun.c.quidam.de cō
sue. ex literis.de rei vendi. l. quotiens. Et de
hoc notatur de spōsa duorum.c.tuas in glo.
prima . ¶ Secunda ratio est quia in istis adiri
potest superior qui de metu cognoscat. l.1.
.ff.quod metus causa.in illis autem qui ex so-
lo libero cōsensu recipiunt totale & cōpletū
suū esse/hoc non vēdicat sibi locum.illi enim
actus si in eis interueniat vis vel metus/ sunt
ipso iure irriti. Et ratio est: quia cōsensus nō
est/si est vulneratus & infectus per adiūctio-
nē violentiæ,& suū nō potest producere effe
ctum in esse. ¶ Adducit etiā simile in excom-
municatione,quæ trahit secū totalem suū ef-
fectum.& ideo non suspenditur per superue
nientem appellationem: quia vel statim tra-
hit secum executionem, vel statim est nulla:
de appel.pastoralis.de sen.excom. cum non
ab homine.&.c.venerabilibus eo.ti.in glo.&
post diffinitiuam in.6. Secus in aliis quæ nō
B statim habent suum effectum seu suum cō-
pletū esse / sed necessaria est executio. Et ista
licet teneant/tamen suspenditur eorum exe-
cutio & ipsorum effectus per appellationē.
Et si iusta reperitur,cassatur eorum effectus:
vt.ff.ad turpilianum.l.1.de offi.delega.pasto
ralis.& de appel.per totū. ¶ Item simile:quia
actus qui per se sortiuntur totalem effectum
suum (ita ꝙ non est necessarium superioris
ministerium)non impediuntur per iuramē-
tum de non agendo . Alii vero actus qui ad
consecutionem sui effectus ministerio supe
rioris indigent,per iuramentum de non agē
do vel faciendo/effectualiter impediūtur: vt
notat plene ioan.an. in.c. dilecto de præben.
& de regu.iur.quod semel/in nouel.in.6. E-
lectio aūt papæ ex solo libero consensu cardi
naliū eligentium & electi producit effectum
completum,nec expectatur superioris confir
matio:quia non est superior ad quem possit
haberi recursus in.d.c.in nomine domini/&
d. c. licet . Et ex quo cardinales non possunt
quærere de meritis personæ electæ(vt.d.c.li-
cet)nec de electionis forma(vt in.c. cum no
bis de elec.)nec de meritis personarū eligē-
tium(vt in.d.cle.ne romani) debēt saltem de
efficacia & veritate electionis quærere . glo.
magna.8.q.1.si ergo.& inno.in.c.quod sicut C
de elec.
¶ Ad idem facit quod in pluribus similibus
casibus videmus/in quibus non sufficit solus
consensus naturalis nisi cum qualitate liber-
tatis.patet in matrimonio carnali de sponsa.
cum locum/&.c.veniens/&.c.requisiuit/&.c.
gemma eo.ti.27.q.2.sufficiat.ff. de ritu nup.
l. non cogitur. C.de sponsa.l.fi. Et procedit
argumentum de matrimonio carnali ad spi-
rituale: vt in.c.inter corporalia de trāsla.pre-
la. ¶ Simile etiam videmus in dote/ꝙ requiri
tur cōsensus liber.ff.quod metus causa.l.mu
lier.§.si duos. Simile in ingressu religionis/
& sic in matrimonio spirituali.34.q.2.nō sa
tis.& quod metus causa.c.1. Itē in voto.32.
q.1.integritas.15.q.1.nō est.de voto.c. licet.
Item in testamento: vt.C.si quis aliquem te-
sta.prohi.l.1.ff. de testa.l. testamentum in.fi.
argu.C.de sacrosanc.eccle.l.1. Item in aliena
tione rerum ecclesiasticarum.16.q.1.in ca-
nonibus.de iureiuran.peruenit el.1. Item in
manumissione.ff. qui & a quibus.l.3.&.l.si
priuatus. Itē in confessione.15.q.6.c.1.31.
q.2.lotharius.ff.de quæstiōibus.l.1.§.diuus.
& de confes.c.si.post prin.primę glo. Item in
datione iurisditionis: vt.ff.de iudi.l.2.§.1.&
ff.de appel.l.constāt. Et in multis aliis simili- D
bus casibus qui possunt colligi ex doctori-
bus in.d.ca.abbas quod metus causa, maxi-
me moderníoribus.
¶ Item pro ista parte facit ꝙ gesta per metū
nō valent ipso iure quādo iura nō prouident
de beneficio retractādi: vt.ff. quibus ad liber.
procla . non licet. Simile est in electione pa-
pæ:quia deficit superior ad quem possit habe
ri recursus: vt. d.c. licet. ¶ Et pro ista in effe-
ctu cōcludit etiam pe.flandrinen.cardi.sancti
eustachii in quodam suo tractatu facto occa
sione schismatis exorti tempore vrbani ex ra
tionibus pręmissis. Qui etiam adducit ꝙ in-
ter actus humanos papæ electio est ex libero
cardinaliū eligentiū & electi cōsensu,& inde
suum esse completū recipit. Et ratio est quia
licet cardinales sint in eligēdo ministri,tamē
in instanti quo consensus canonice eligentiū
& electi inuicem coniunguntur,deus dat ele
cto suum locum & plenariam regiminis po
testatē in mundo: vt patet ioan.vlti.& math.
16.& de elec.significasti.de maio. & obe. so-
litæ. Et propterea alibi dicit tex . ꝙ eius pote
stas non est ex homine/ sed a deo. de iudi.no
uit.de transla.prælа.c.1.qui filii sint legi. per
venerabilē. Et licet a deo sit omnis potestas,

A tamen hæc sola est quæ immediate ab eo pro cessit: vt notatur in.c.1.de transla.prxla.c.2. in glo.1.& per inno. de foro compe.ca. licet el.1.& paul.in cle.præsenti de cen. Nefas autem esset dicere φ deus (qui est summa veritas/summa puritas/summa simplicitas) actui per vim extorto ac a iure diuino & positiuo damnato suam potestatem daret in mundo cum qua habet concurrere gratia spiritussancti: vt satis probat.1.q.1.gratia/&.c.ordine/&.c.sicut, & fere per totam illam quæstionē. 57.di.si quis in ægritudine: de cōsecra. di.4. solet.de baptis.c.maiores. Adducit etiam pro singulari tex.in.d.c.in nomine domini: ponderans & deducens effectū singulorum verborum, ex quibus dicit apparere ibi tex.φ electio est ipso iure nulla.

¶ Ad quod facit quod ponit bal.in.l.1.§.sed & q domini.C.de latina liber.tollen. vbi colligendo vnum notabile (videlicet φ nō licet illudere populo) inducit contra cardinales qui dicunt coronasse papam fictitie, dicentes per metum fecisse/quia interdum est licitum fingere.l.1.§.fuit.ff. de dolo. Et ibi videtur velle φ non valeat electio per metū.& si non valet electio/non valet coronatio: quia non potest quis intrare ad apostolatū nisi sors electiua cadat super eum sicut in electione mat-
B thiæ. Quia enim ibi requiritur voluntas / si quis per totam vrbem portaretur a populo & clero coronatus tanq̄ papa, non tamen esset papa: quia electio papæ est potius diuina q̄ humana.& ideo alias nisi per istud ostium intretur/impossibile est ad papatum peruenire: vt ipse dicit. Licet idem bal. censuerit electionem vrbani.6.validam/& nō adeo meticulosam vt inficeretur.in ru.si quis aliquē testa.prohi. Sic etiam dicit bal. in.l.cum te per illū tex.C.de pignori. φ si papa alias fuit electus spōte a cardinalibus sed postea per metum coronatus/non propterea vitiatur præambula electio: quia licet alias actus subsequens voluntarius purget metum (vt in.l.2. C.quod metus causa) tamen subsequens meticulosus non inficit actum principalem præcedentem spontaneum. ¶ Quod etiam tenet & sequitur alex.de immol.in.d.l.2.qui inducit ad quæstionem e conuerso φ si electio fuit nulla quia per impressionem facta & coronatio spontanea/per coronationem purgatur metus. Quod an sit simpliciter verum, vide quod dico infra in.6.sequenti charta / in quæstione quæ incipit, item alia quæstio supposito &c.

¶ EX his articulus redditur dubius vtrum electio dicatur nulla vel non. Et si quis vellet C replere chartas in hac materia, multę reperiūtur allegationes clarissimorū virorū quæ factę fuerunt tempore schismatis vrbani sexti, quæ sunt inter se contrariæ: de quibus facit mentionē abb.in.c.licet in glo.in verbo exceptionē de elec.

¶ Pro nūc tantum referam succincte aliquas conclusiones egidii. Prima est φ sicut in aliis electionibus leuis metus vitiat electionē (vt notatur post glo.& ostien.in.c. insinuāte qui cle.vel vo.& in.c.si quis.1.q.6.ibi archi.& in c.quisquis de elec.) idem erit & in papali electione propter maius periculum: vt in.c.vbi periculum de elec. in.6. & in.c.fundamenta in.§.decet eo.ti.& li. & quia plus aduersatur metus in hac electione papali ecclesiasticæ libertati/& maior est offensa & culpa inferentium metum: vt patet in ratione.c. quisquis. Ex quo sequitur φ quęcunq; minę laicorum & quicunq; metus quorū terror turbaret seu impediret ecclesiasticā libertatem quā in electione iura requirūt siue in tractando siue in deliberando siue in eligendo, vitiarent papalem electionem. Ita egi. in.d.c.quisquis/versi.cum igitur in.7. quæsito/iuncto.14.quæsito. Quod intellige dummodo non essent D minæ omnino vanæ siue metus omnino vanus qui diceretur mouisse animū eligentiū. l.si quis ab alio.ff. de re iudi. ibi vani timoris nulla est ęstimatio. Nam tunc vix crederetur eligentibus dicentibus se timuisse vel libertatem in tractando deliberādo vel eligendo nō habuisse vel perdidisse/nisi haberēt alias præsumptiōes pro se. Sic ergo medius timor qui in aliis non sufficeret, sufficit in electionibus & etiam in papali. Ex quo videtur φ verior sit opinio illorum qui dicunt etiā in inferioribus electionibus φ electio per metum facta sit nulla. Et ita ponitur in.d.c.quisquis. & idē glo.in.c.abbas quod metus causa.& in.c.bonæ el.1.de ele. Facit tex.in.c.dilectissimi.8.q.2.& in.c.in nomine domini.23.di. & in.c. vbi periculum in.§.cæterum de elec.in.6.& tenet anto.in.d.c.abbas. Et est ratio quia sunt aliqua in quibus exigitur libera voluntas, & sic non simplex sed cum qualitate libertatis. & tunc licet coacta voluntas sit voluntas/tamen non est libera: ideo inficit casus in quibus exigitur libera voluntas. Huiusmodi enim est actus electionis: vt in.d.ca. quisquis/&.c.vbi periculum. Sicut in simili dicitur de ingressu religionis: vt in.c.1.qd metus causa.

& in matrimonio: vt in.c.cum locum despō-
A sa.cum simil. Igitur electio per metum facta
erit ipso iure nulla. Facit quod notat glo.23.
q.5.notificasti/ibi directa voluntas id est libe-
ra. Et ita ponit.d.anto.in.d.c.abbas: quicquid
dixerit cardi.ibi & in.c.licet de elec. Et cū an-
to. sentit abb.siculus cum modificatione in
d.c.licet, & in.d.c.quisquis, & .d.ca. abbas. Et
facit decisio.358.incipit item fuit dubitatum
de illo/in ti.de renun.allegat.c.in nomine do
mini.23.di.&.77.di.c.1.inno.& ostien.in.c.
quod sicut de elec. Licet inno.fuerit sibi con-
trarius: quia in.c. quisquis tenet ꝙ electio sit
nulla,in.c.quod sicut dixit contrarium ꝙ nō
sit ipso iure nulla: vt refert abb.siculus in.d.c.
quisquis in glo. ¶ Quæ conclusio in papali
electione procedit clare quando metus est il-
latus electoribus de eligendo certum: quia
tunc est cōtra propriam rationem vocabuli.
nam eligere est vnum de pluribus volunta-
rie capere. Vnde non est electio vbi non est
voluntas libera.23.q.5.ad fidem,&.d.c.vbi
periculum.§.cæterū. vbi dicitur ꝙ cessat ele
ctio vbi amittitur libertas eligendi. Et hoc di
cit abb.in.d.c.licet/ & in.d.c.abbas.& adducit
ad electionem factam de rectore per ciuita-
tē compulsam a tyranno. de quo per bar. in
trac.de tyranno.

B ¶ Et hanc conclusionem (ꝙ electio papæ per
metum facta sit nulla) tenet idem egi. in con
si.97.(incipit quæstiones) sequendo opinio-
nem illorum qui hoc concluserant in conci-
lio auinione celebrato per cardinales tēpo-
re schismatis. tum quia iura quæ generaliter
dicūt ꝙ electiones per metum factæ sint nul-
læ/debent habere locum in electione roma-
ni pontificis: quia nō reperitur tex.qui ab illa
generalitate excipiat hūc casum. tum quia a-
ctus de se irretractabilis/per metū citius red-
ditur infectus q̄ ille qui est retractabilis: vt
patet ex glo.& tex.in.l.generaliter.§.fi.ff. qui
& a quibus.tum quia ratio libertatis animo-
rum eligētium obquam aliæ electiones per
impressionem redduntur nullæ, multo ma-
gis militat in electione papæ.tum quia illa iu
ra reperiūtur cōfirmata in electione romani
pōtificis per.c.in nomine domini.23.di.quę
iura non sunt sublata per.c.licet de elec.tum
quia tex.ipse in prin.aperit se addi ad alia iu-
ra.tum quia ostien.& cæteri doc. dicunt alia
iura non esse sublata. Et inde sumpta occasio
ne ponit idem egi.plures intellectus ad ver-
ba illius tex.c.licet ibi absq; vlla exceptione.
quos etiam ponit in dicto.c.licet: cōcludens
illa verba referri ad omnes exceptiones quæ
de necessitate requirūt aditum superioris,nō C
ad alias. Vnde omnes exceptiones per quas
electio venit irritanda/item omnes exceptio
nes reddentes electionem ipso iure nullam
quæ tamen dubiæ & non claræ seu notoriæ
existunt quia expectant aditum superioris,
sunt sublatæ etiam si sint dubiæ in iure & si
concernant personas eligentium vel electi:
sed si sint exceptiones concernentes personas
eligentium vel electi quæ sint claræ in iure &
in facto, poterit excipi. Vnde quando noto-
rie est electio facta per impressionem vel per
simoniam,hic non est necessarius aditus su-
perioris: sed authoritate canonis licet etiam
laicis talem expellere,d.c. in nomine domi-
ni. igitur tales obstabunt. In aliis autem ex-
ceptionibus q̄ impressionis alias tamen red-
dentibus electionem nullam/ in facto noto-
riis & in iure claris, vtrum sit necessarius a-
ditus superioris & sit locus prohibitioni ex-
ceptionum: licet sit dubium/ibi tamen cōclu
dit ꝙ est idem, maxime si sit talis notorietas
in qua non debet adiri iudex.& hoc per.c. in
nomine dñi. Cuius ratio fundatur in natura-
li ratione ꝙ notorio intruso cui cōstat nulli
ius cōpetere/non debet obediri ne participe-
tur in crimine criminoso. Quę ratio tex.mili D
tat in omnibus casibus similib⁹ casui impres-
sionis & simoniæ in electiōe: quos casus tex.
ille æquiparat exceptioni hæresis notoriæ in
qua sit pertinax & non velit corrigi. Et idē de
aliis exceptionibus concernētibus personas
eligētium vel electi: quia si certum est ꝙ red-
dunt electionem nullā notorie/poterunt op-
poni: secus si sit aliqua dubietas in facto vel
in iure. ¶ Ita concludit ipse egi.in.d.consi.in
quo ad longum disputat de quæstionibus cō
tingentibus in electione vrbani,& ibi verum
debuerit credi cardinalibus asserētibus eum
non electum nec receptum voluntarie: & an
potuerint recedere & alium eligere. Et plura
alia dubia ponit in consilio.99.contingentia
post obitum clementis.7.quando cardinales
intrantes conclaue iurarunt etiam pro sedan
do schismate ꝙ electus cederet si aliter proui
deri non posset.

¶ Et eandem materiam de electione per im-
pressionem facta ꝙ sit nulla/ prosequitur idē
egi. per multas chartas in cle. ne romani de
elec.& ibi seriose narrat totum factum schis-
matis cum subscriptione cardinalium. Et ibi
etiam quærit vtrum tunc via concilii fuisset
expediēs in illa electione vrbani per impres-

A fionem facta. & concludit illam electionem
nullam/ nec per quoscunq; actus consecuti-
uos potuisse ei aliquod ius queri, & electioné
factam ab illis discedentibus ab vrbano de
clemente validam, & in simili casu non expe
dire viam concilii propter incõuenientia plu
ra quæ ad longum deducit, & in primis ne se
quatur maius schisma: maxime si concilium
vellet iudicare neutri competere ius in ponti
ficatum & tertium potificem eligeret.
¶ Plures alias persuasiuas rationes addu-
cit. & inter cætera q licet papa possit in sua
causa ius dicere (sicut dicitur de principe. l. 1.
&. 2. C. si aduersus fiscum) illud dicit procede
re quando non agitur super eius principatu:
quia tunc vt priuatus interuenit in causa. ad
quod nihil allegat. Item ratione impossibilita
tis: quia cum congregari non possit sine au-
thoritate papæ/ principes hoc facere non po-
terunt. Sed ad ista satis videtur responsum in
quæstione quis congregat concilium. Et ad
præmissa etiam facit quod ponit idem egi. in
ca. 1. de. renun. in. 6. vbi ponit vtrũ papa pos-
sit cogi ad renunciandũ. & concludit q non/
etiam per cõcilium generale. Quod facit ad
illud quod quæsitum fuit tempore schismatis
vrbani/ an illi qui se gerebant pro põtificibus
B poterant cogi ad cedendum. de quo aliquid
dicetur infra. Vbi etiam dicit q etiam si papa
se submiserit determinationi concilii/ nihilo-
minus poterit ante sententiam resilire etiam
iam completa inquisitione. nec poterit inui-
tus iudicari, sed dicendum erit ei vt seipsum
iudicet: vt in. c. nunc autem. 21. di. quantum-
cunq; inuentus fuerit insufficiẽs vel inutilis.
de quo ibi per eum in versi. quarto quęritur.
¶ Et de via cessionis pro sedando schismate
inter duos contendentes de papatu, vtrũ ex-
pediat vide eundẽ egi. per plures chartas. vbi
prosequitur etiam alios modos pro sedando
schismate per plures etiam tractatus diuerso-
rũ doctorũ in. c. in fidei de hære. in. 6. Quos
summatim adduco infra in illa quæstione qñ
est contẽtio inter duos de papatu & vnus est
verus papa & differunt sedare schisma/ vtrũ
etiam papa verus possit deponi.
¶ SECVNDA conclusio erit quãdo ele-
ctores compelluntur eligere aliquem de cer-
to genere personarum vel de certa natione.
Et in hac cõclusiõe licet abb. siculus in dictis
locis voluerit q talis electio valeat/ quia non
adimitur omnino libertas eligẽdi sed restrin-
gitur (sicut videmus in consuetudine quę po
test restringere libertatem eligẽdi ad certum
genus personarum/ vt notatur in. c. corã per
ioan. an. de elec. iuncto. c. cum dilectus de cõ C
sue. & c. abbate de verb. signifi.) tamen con-
trarium tenet præfatus cardi. in dictis allega-
tionibus & egi. in. d. c. licet. Tum quia non est
proprie dare rationẽ diuersitatis quare magis
in vno casu q̃ in alio: ergo iura quæ volunt ele-
ctiones factas per metũ esse nullas/ ita militãt
qñ in specie est facta impressio sicut quando
in genere: quia verba & ratio ęque conueni-
unt quando est facta impressio de eligendo
aliquem de certo genere personarum, ergo
idem quod quãdo impressio est indefinita. l.
illud cum vulgaribus. ff. ad. l. aquil. ff. de pac.
l. quod dictum. c. translato &. c. nam concupi
scentiam de consti. Ratio enim quare dicitur
electio nulla, est quia per metum aufertur li-
bertas eligendi: quæ ita conuenit in isto sicut
in illo casu. Item quia generaliter iura loquũ
tur & indistincte. 19. di. si romanorũ. l. 3. ff. de
offi. præsi. Itẽ quia maior videtur ratio pro-
hibitionis quando in specie fit impressio de
certo genere personarũ q̃ quando in genere/
vtpote quę est periculosior: ar. 63. di. ca. vota.
8. q. 1. nec nouum. de consecr. d. 4. sicut. Item
quia compellere aliquẽ ad eligendum de cer
to genere personarum/ perinde est ac cogere
ad eligẽdum petrum vel ioannem: quia vbi- D
cũq; genus in aliqua dispositione positum/ ex
natura rei de qua agitur arctatur ad vnã spe-
ciem, perinde est postq̃ ad vnam speciem est
descensum ac si a principio species esset in di
spositione expressa. Vnde si mandatur proui
deri tibi de beneficio quod duxeris acceptan-
dum, si cum aliquod vacat illud acceptas, ge-
nus expressum in dispositione/ coarctatũ est
ad istam speciem & est perinde ac si a princi-
pio istud beneficiũ fuisset expressum in im-
petratione de conces. præben. quia cunctis in
6. & cle. cum ei quem de conces. præben. ca.
cum in multis de rescrip. in. 6. Facit. c. si pluri
bus de præben. eo. li. Sic ergo si coactio fit de
eligendo de certo genere personarum & qui
eligitur est de illo genere, perinde est ac si ad
eligendum illum nominatim & specifice coa
ctio facta fuisset. Sed coactio facta de eligen-
do certam personam/ reddit electionem nul-
lam: vt in præcedenti conclusione. Igitur eo-
dem modo dicendum est de ista/ quando fit
coactio de eligendo de certo genere persona
rum secundum cardi. ¶ Et ad contrarium ab-
batis respõdet ipsemet cardi. in dictis allega-
tionibus (licet fuerit anteq̃ fuisset abbas) fa-
tendo q consuetudo potest inducere vt ele-

ctio fiat de certo genere personarũ vel vt eli-
A gatur vnus ex incertis: sed hoc nõ est proprie
compellere vel impressionẽ facere, sed ma-
gis inefficacem dispositionẽ seruare, ad quod
ratio coarctat quemlibet & astringit. xi.q.3.
illa propositorum. de consti.c. canonũ. 1. di.
c. consuetudo. Nec sequitur quicquid potest
lex vel consuetudo potest princeps / ergo &
populus: quia intelligitur habere locum in il
lis & quo ad ea quæ sunt iurisditionis eius &
infra terminos potestatis ipsius, cuiusmodi
non est electio: quia in electionibus vanę vo
ces populi non sunt audiendæ. & magis po-
pulus est docendus q̃ sequendus. c. ad nostrã
de consue. Ad hoc tex. in. c. legimus. 93. di.
de consti. ecclesia. 96. di. bene quidem. de re-
bus eccle. non alie. c. fi. cum simil. Iunctis. c. in
nomine domini. 23. di. & c. si quis pecunia.
79. di. Et hoc corroborat quod dicit bal. in. d.
ca. licet de elec. in. 2. col. in fi. cum vult ꝙ licet
cardinales indirecte cogi possint vt eligant
& concordent, non tamen possunt cogi vt
concordent in eum quem vult populus / pu-
ta in martinum vel tuschum: quia hoc mo-
do libertas vulneratur.

¶ Tertia cõclusio erit ꝙ etiã si metus inferat
sub alternatione (puta vt eligat talis vel talis
ex tali natiõe) similiter electio erit nulla: quia
B ita per talem subalternam impressionem au-
fertur libertas arbitrii in eligendo sicut in sim
plici impressione: quia licet impressio subal-
terna distinguat inter genus quod optat, non
tamen in proposito extenuat metũ. nec diffe-
rũt impressio subalterna & impressio in gene
re / nisi in hoc ꝙ subalterna videtur denotare
maiorem affectionem ad illum quem prius
nominat. ff. de vsufruc. l. quotiens. non tamẽ
per hoc restringitur facultas ad illum solum.
¶ Nec obstat. ff. de lega. 3. l. cũ pater. §. penul.
&. l. peto. §. fratre. & ad trebel. l. hæredes mei.
§. fi. & qd̃ notat bar. in. l. si cognatis. ff. de re-
bus dubiis, quia illa non ex verbis sed ex mẽ
te disponentis in re propria & in habente or
dinem affectionis ordinate procedunt: quæ
cessant in isto casu. & ideo standum est ver-
bis. ff. de excerci. l. 1. §. in re igitur dubia. Nec
obstat. ff. de lega. 2. l. si ita relictum. §. penul.
& de verb. ob. l. si ita stipulatus fuero decem
aut quindecim. &. l. inter stipulantẽ. §. 2. quia
loquuntur in disiunctione summarũ, nos au
tem loquimur in disiunctione rerum: vbi se-
cus. ff. de cõsti. pecu. l. illud. ¶ Vnde ex his pa
tet ꝙ electio papæ facta per impressionẽ est
nulla. Et quia tunc agitur causa papatus, erit
legitima causa congregandi concilium: vt in C
d. c. si duo. 79. di. & ponit cardi. in. d. c. licet in
31. questione. & licet eius opinio sit ꝙ valeat
electio facta per metum, tamen vult ꝙ cogni
tio huius quæstionis sit concilii. Et ꝙ electio
sit nulla / voluit etiam ioan. de immol. contra
cardi. in. d. c. licet, illa ratione quia sicut matri
monium carnale contractum per metum est
ipso iure nullum (vt in. c. cum locũ de spon-
sa.) ita & spirituale. Et idem etiam tenet phi-
lippus francus in. c. vbi periculum in. §. præ-
terea de elec. in. 6. per tex. & glo. ibi in verbo
electio, Ad quod etiam adducit glo. singula-
rem. 23. q. 5. c. notificasti: subiungens ꝙ inci-
tum metus reddit electionem nullam ꝙ si e-
lectio fuit meticulosa a principio / nõ possent
postea cardinales cõsentire vel ratificare. Ad-
ducit bal. in. c. quisquis de elec. & in consilio
posito in. l. 1. C. si quis aliquem testari prohi.
& sic cõcordat cum dictis supra. Et ꝙ electio
papæ per metum facta sit nulla / ponit idem
bal. in. l. fi. §. t. ĩ vl. col. versi extra quæritur &
sequenti. C. communia de lega. Remittit ta-
men se finaliter ad dicta per eũ in. d. l. 1. Et ibi
considerat quid si metus fuit causa finalis &
quid quando fuit in circunstantiis / in. d. ver-
si. extra quæritur. Et ꝙ sit nulla / vult hodie cõ
stitutio frequens / ædita in concilio constan- D
tien. in. 39. sessione / sæpius replicata in gestis
cõcilii basiliẽsis. Et quod dicitur de electione
ꝙ sit nulla, secus esset si fuisset libera / sed in-
thronizatio & receptio siue coronatio esset
meticulosa: quia per hoc non vitiaretur ele-
ctio quæ fuit concorditer & sine metu cele-
brata: vt dicit bal. in. l. cum te. C. de pignori-
bus, & supra dixi,

¶ RESTAT respondere ad cõtraria / quæ
volũt & inferunt electionẽ valere. Et ad pri-
mũ respõde ꝙ licet regulariter gesta p̃ metũ
valeant, tamen sunt aliqui casus excepti / in-
ter quos erit iste ꝙ electio per metum facta
sit nulla: vt patet ex adductis pro parte con-
traria, & dicit in. d. c. abbas / quod metus cau-
sa. innocen. in. c. quod sicut / in glo. magna de
elec. Quinimo licet in aliis requiratur me-
tus qui cadat in constantem / tamen in electio
nibus sufficit leuis metus: vt ponit archi. in
c. primo. 1. q. 6. & ponunt doc. in. c. infirmitate
post glo. q cle. vel vo. & egi. in. d. c. quisquis.

¶ Ad secundum responde concedendo in e-
lectione papæ non astringi cardinales ad ali-
quam formam: sed hoc non concernit for
mam ꝙ electio sit libera / sed concernit substã
tiam. ¶ Quod dicitur quòd sufficit naturalis

consensus, & quod metus illum non tollit conce ditur: sed requiritur quod sit liber. ¶ Quod dicitur quod non est superior ad quem possit haberi recursus/facit magis pro quam contra: vt patet ex adductis pro parte contraria: quia si non potest adiri superior/non potest fieri rescisio, & propterea erit ratio specialitatis quod sit nulla. Quod dicitur de inferioribus electionibus/ contraria opinio est vera: quia etiam sunt nullae: vt in. c. osius, & in. c. cum terra, & c. sacrosancta, & c. quisquis de elec, & dictum est in contrariis pro alia parte. ¶ Ad tertium quod dicit quod sufficit consensus duarum partium/respondet verum esse dummodo sit liber. ¶ Quod dicitur quod remouetur omnis exceptio/ergo & ista 19. di. si romanorum: quia qui omne dicit nihil excludit. c. quia circa de priuile. cum simil. Dico verum/ dummodo alias electio sit canonica: vt dicit hugo. 91. di. c. 1. Et tunc contra personam electi & formam electionis quando est canonica/nihil potest opponi: sed an electio sit nulla vel minus canonice celebrata / bene debet quaeri: vt ponit ostien, & ioan. an. & alii in. d. c. licet. ¶ Ad quartum quod sufficiat substantialia interuenire in actu, respondetur quod istud est vnum de substantialibus: quia requiritur quod sit liber consensus in electionibus: & sic cum qualitate libertatis/ vt dictum est in contrariis. Vnde iura de repudiatione & aditione loquentia, tantum requirunt consensum sicut in caeteris in quibus datur rescisio per actionem quod metus causa. ¶ Quod dicitur de omissione casus/facit pro: quia tunc nulla per iura alias inducta. c. osius. c. quisquis de elec. ca. in nomine domini. 23. di. & c. si quis pecunia 79. di. Quinimo non est omissus si bene aduertatur/cum dicit quod non est superior ad quem possit haberi recursus: quia hoc non est aliud dicere quam quod deficit executor ad rescindendum. ergo aliud in electione papali, quia erit nulla etiam si aliae inferiores valerent: quia possent rescindi. d. c. abbas quod metus causa, & ibi dicta.

¶ Ad quintum respondetur quod licet quidam dicant. c. si quis pecunia non probare de per se (quia non loquitur expresse de electione, sed de inthronizatione facta per pecuniam gratiam vel tumultum absque canonica & concordi electione cardinalium, vel de electione non facta a cardinalibus secundum card. floren. in. d. c. licet in. 31. quaestione, & vult ca. 1. 79. di.) tamen ego in. d. c. licet/dicit. d. c. si quis pecunia & c. in nomine domini loqui de electione facta a cardinalibus. Et colligitur ex facto notato. in. c. in nomine domini in glo. 3. super quo facto fundantur ambo capitula: quia. c. in nomine domini a quo dependet. c. si quis pecunia, loquitur de electione benedicti intrusi / quae facta fuit a cardinalibus post mortem stephani: vt patet in chronicis damasi & in libro aureo historiali, quae allegare licet. 20. di. de quibus, & de elec. c. venerabilem. Facit quod alias doctores antiqui inepte allegassent ad hoc dicta capitula. & quia nisi. c. in nomine domini loqueretur de electione cardinalium nullum dubium haberet, & frustra alias de violentia & tumultu tam accurate loqueretur: cum sit certum electionem factam ad papatum per alios quam per cardinales esse nullam, nec requirerentur tot qualitates adiectae in illis iuribus: concordi/ canonica, sine violentia/tumultu/pecunia & c. quia quando non esset facta a cardinalibus, etiam sine illis qualitatibus esset nulla: vt in. c. licet de elec. Et quod electio papae facta per seditiones & conspirationes sit nulla, bonus est tex. in. c. victor 97. di. ¶ Nunc ad. c. si quis pecunia, respondet quod illa regula (quando sub vna determinatione plura ponuntur / debent aequaliter determinari) non procedit quando in vno casu subest ratio libertatis quae non subest in alio: vt dicunt doc. moderni in. d. l. iam hoc iure. Vnde licet pecunia/gratia humana & popularis vel militaris tumultus aequaliter ibi determinentur, non tamen subest eadem ratio in vno ex dictis casibus quae in alio: quia quando electio fit per tumultum adimitur libertas eligendi: quod est directe contra illum tex. cum dicit sine concordi & canonica electione. canonica enim non potest dici electio in qua deficit naturale principium ipsius electionis/ videlicet libertas & puritas consensus: vt dicit inno. in. d. c. quod sicut de elec. Praeterea si bene consideretur tex. in. d. c. si quis pecunia/non potest induci in oppositum nisi per argumentum a contrario sensu: videlicet quod sicut est nulla electio quando pecunia gratia vel populari tumultu sine concordi cardinalium consensu est facta, ita a contrario sensu sequitur quod quando fit cum concordi consensu / sit aliqua. Vnde sicut secundum magis communem opinionem ibi/est valida quando per pecuniam vel humanam gratiam est facta/modo sit facta concorditer a duabus partibus cardinalium, ita & si per metum (vt etiam tumultus & metus aequaliter determinentur) per argumentum a contrario sensu. Quod argumentum a contrario non procedit quando resultat contrarietas iurium:

vt patet in.l.1.§.huius rei de offi.eius cui mā-
A da.est iuri.& in.c.publicato de elec.& in.c.si-
gnificasti de foro compe. ¶ Item illa regula
(ꝙ æqualiter sub vna determinatione posita
debent æqualiter determinari) procedit nisi
sit diuersa ratio in altero determinabilium se-
cundū angelum in.§.hinc nobis/in authen.
de hæredi.& fal.& ponit immol. in. l. gaius
in.3.col.ff.solu. matri. Quod clare procedit
in dispositione legis: vt dicit alex.& moderni
in.d.l. iam hoc iure. ¶ Ad.c.in nomine domi-
ni/dicitur ꝙ non probat ꝙ valeat electio fa-
cta per metum: imo potius probat cōtrariū.
Ad.§.præterea respondetur ꝙ licet non an-
nullet electionem aliter factam/ tamen sup-
pleri debet per rationes & alia iura. nec ille
tex.intendit determinare an electio papæ fa-
cta per metū sit nulla. Ad.§. cæterum in cle.
ne romani/dicitur ꝙ potest induci pro: quia
loquitur in exceptionibus contra personas
cardinalium,& subdit iuribus circa eandem
electionem alias æditis in suo robore permā-
suris: ergo alie inficientes libertatem eligendi
poterunt opponi. Et licet excōmunicatio &
interdictum sit arctatio iuris,tamen non vul-
nerat directe cōsensum(qui debet esse liber
in electione) sicut facit metus. ¶ Ad vltimū
ꝙ sunt multa specialia/responde ꝙ licet hoc
B non sit expresse positū de electione papæ,in-
cluditur tamen a maioritate rationis propter
defectum superioris. Item includitur quia si
est speciale in electionibus inferioribus & in
matrimonio carnali,ergo & in isto casu/ qui
virtualiter includitur in illis ex quo non re-
peritur contrariū statutum in isto. Ad quod
facit.c.1.quod metus causa; arguēdo de per-
sona electi ad eligētes. Et ex his apparet quid
fuerit dicendum de electione vrbani: super
quo bal.in ru.C.si quis aliquē testa, prohi.&
cardi.cameracen. egidi.& alii plures tantum
laborarunt.

SED pone in proposito ꝙ cardinales e-
rant in concordia eligendi sed populus
nō cōtentabatur,cui suasum est vt face-
ret rumorem/& sic præsumeretur electio im-
pressiua: cardinales autem dicunt se sponte
elegisse. Clarum est ꝙ hoc casu credetur car-
dinalibus pro validitate electionis existenti-
bus,ex quo sunt concordes & hoc asserunt
sine aliquo metu: & potius tūc præsumetur ꝙ
malitiose populus tumultuatus sit.

SED quid si econtra cardinales dicūt ꝙ
per impressionem & displicenter elege-
runt? Si attendimus quod diximus su-
pra post archi.1.q.6.c.1.& quod dicunt doc.
in.c.insinuante qui cle.vel vo. (ꝙ in electio- C
nibus ad annullandum sufficit leuis metus/
nec requiritur ꝙ sit talis qui cadat in virū cō-
stantem) videtur dicendum ꝙ electio esset
nulla & ꝙ esset credēdum cardinalibus si cū
eorum assertione in veritate cōcurrat tumul-
tus popularis/ qui verisimiliter causauit me-
tum. Bal.in.d.c. licet mouet quæstionem: &
vult ꝙ non credatur cardinalibus nisi appa-
reāt alia signa verisimilia & probabilia & ma-
xime notoria: quia contra factum proprium
non licet venire nisi factum sit metus causa,
per vim facta autem dici non potest: quia vis
absoluta non cadit in acto verbi sed facti: vt
ponit ioan.an.in. c. sacris quod metus causa.
& vis conditionalis est quædam plica volun-
tatis ad non amatum vel desideratum, & est
idem quod metus. ¶ Ego dubitarem de dicto
bal. si essemus anteq̄ papa fuisset receptus &
adoratus/nisi constaret de malitiosa suasione
& tumultuatione populari. Ad quæ diffinie-
da forte requireretur cōcilii congregatio/ cū
ipsius electi potestate: qui etiam posset admi-
nistrare p.c.in nomine domini.23.di.& vide
quod dico infra in secūda & tertia chara.

SED PONE CARDI-
nales intrare cōclaue pro ele- D
ctione facienda/. & propter
practicas forte factas ante in-
gressum non clauso concla-
ui statim pcedere ad electio-
nem/ nulloq̄ facto scrutinio aut alio tractatu
vel modo in eligendo adhibito duas partes
conuenire in vnum & eligere: an erit vali-
da talis electio? Et videtur quòd non: quia
non fuit seruata forma ca. vbi periculum.
itē quia pendente scrutinio vota emissa non
reperiuntur. Contrariū tamen concludit egi.
in.d.c.licet.in.16. char. quia nec scrutinium
nec scrutinii pendentia est de substantia vel
de forma huius electionis: quia in electione
romani pontificis cardinales non arctantur
ad certam formam / nec. c. quia propter nec
ad aliam formā q̄ ipsi velint: vt dicunt doc.in
d.c.licet.& ideo si conuenit inter eos vt pro-
cedatur ad expediendum non aliter seruatis
interstitiis temporum.c.vbi periculum, pote-
runt procedere ad electionem. Quod etiam
sentit.d.anto.in.d.c.licet: qui vult ꝙ qualiter-
cunq̄ constet de eorum voluntate / sufficit.
Et inducit hoc contra illos de auinione qui
allegabant contra vrbanum ꝙ non fuerat ca-
pitulariter electus,& dicit ꝙ male allegabāt.

A Facit quod diximus supra per id quod ponit glo. & doc. in. c. si cui de elec. in. 6. Ad quod vide quod dicit cardi. in cle. ne romani in. 7. q. de elec. & refert alex. in. ca. si quis pecunia 79. di. Quod dicit egi. procedere et si cardinales ordinassent inter se procedere per viam scrutinii: quia omnino valeret electio secundum eum. Et sic ista non erit sufficiens causa congregandi concilium, etiam si talis electio non reperitur facta per inspirationem sed per ingenium secundum quod dicit tex. in. d. c. in nomine domini: dummodo non fuerit celebrata in omnibus contra dispositionem illius tex. ¶ Si tamen isto casu electio ab aliquibus qui facerent duas partes esset simoniaca & per ingenium facta, multo magis secundum egidi. non valeret/ per ea quae dicta sunt in precedenti articulo 3 & in illo an simonia per papam commissa sit sufficiens causa congregandi concilium: & per ea quae in sequenti questione dicentur. Pro quo facit ratio propter duo specialia quae in hac electione concurrunt & etiam arg. l. 1. C. de dotis promiss. Et licet casus in puncto iuris essent dubius, tamen hodie sine dubio (propter bullam iulii quae declarat electionem de papa simoniace factam esse nullam esset nulla. Et licet eius electio praestiterit causam edicto, non ideo minus bene fecit prouidendo vulneri cui cognouit medelam adhibendam. B Et ideo isto casu esset sufficiens causa congregandi concilium. Quod verum intelligo hodie siue antequam esset receptus & adoratus siue post etiam ad amouendum eum a pontificatu. Et licet prouisio bullae sit bona, tamen propter malignantes vereor ne sit multum periculosa. Sed quia supra dictum est quod quando papa est simoniace a cardinalibus electus/ est sufficiens causa congregandi concilium: ex quo talis exceptio quod est electus per simoniam non potest papae opponi/ ad quid proderit congregare concilium? dic vt saltem cardinales puniantur. ¶ An autem ex hoc tales committentes simoniam poterunt priuari cardinalatu, tex. in. §. ceterum in cle. ne romani videtur velle quod non: quia vult non posse illis obiici aliquam exceptionem. Sed ille tex. non obstat: quia loquitur ad finem quod non repellantur ab eligendo, sed non prohibet ne puniantur de tali simoniaca electione. Immo quod possint puniri ponit anto. & immola in. d. c. licet, per glo. in. c. si transitus/ & in. d. ca. si quis pecunia. 79. di. qui volunt quod de tali simonia possint puniri. Et poena contra simoniacos est depositionis: vt in. c. de hoc/ & in. c. insinuatum de simo. in c. cum clerici/ ibi glo. & doc. de pac. Et hodie C bulla iulii declarat ipsos ipso iure priuatos. & vtinam seruaretur: quia tales sunt causa ruinae sedis apostolicae.

SED quid si cardinales omnes extra conclaue existentes/ in suis domibus dant vota coram notario & consentiunt in eundem, an erit papa ex quo concurrunt vota duarum partium? Egi. in. 16. char. in. d. c. licet, dicit vtinam casus non occurrat quia esset occasio magni schismatis: quia verba scribentium ibi sonant in negatiuam/ sed tex. in affirmatiuam: nec reperitur expressum per aliquem tex. quod sit necessaria communis congregatio nisi prout legitur in. c. vbi periculum/ & in cle. ne romani. Postea dicit quod. c. licet/ procedit vbi non est factum conclaue, vel si est factum nullus est ingressus. Concludit tamen salua determinatione ecclesiae, quod talis non erit papa per. §. statuimus in. d. c. licet/ ibi plena concordia/ & ibi nisi maior concordia intercesserit. & per iura in. 6. & cle. quae sunt noua. & quia vnus posset alios trahere ad votum suum ratione aliqua/ iuxta. l. si in tres. ff. de arbi. & propter periculum & consuetudinem communiter seruatam. Sentit tamen quod hoc casu deberet congregari concilium vt D saltem declararetur vtrum valeret talis electio. ¶ Cardi. tamen in cle. ne romani in prin. in. 7. q. vult quod si omnes cardinales ante ingressum conclauis per inspirationem essent concordes/ & eligerent etiam non expectatis absentibus infra. 10. dies, teneret electio. & idem dicit si non omnes sed duae partes elegissent. Et quod teneat electio non expectatis. 10. diebus/ tenent glo. & doc. in. c. vbi periculum de elec. in. 6. sed quod ante ingressum conclauis glo. non dicit. sed bene cardi. in cle. ne romani in. d. 7. quaesito in fi. & sequitur alex. in. c. si quis pecunia. 79. di.

ET ad materiam electionis papae per impressionem factae vide plures quaestiones quas examinat idem egi. in. d. ca. licet, concernentes schisma exortum tempore vrbani sexti: videlicet quae & quales minae faciant iustum metum in electione papae. de quo per eum in cap. quisquis de elec. ¶ Item posito quod acclamatio popularis comminatoria inducat iustum metum/ & quod talis acclamatio ante ingressum conclauis romae constituti & cardinalibus pro duabus partibus gallicanis existentibus facta fuerit prius de romano vel italico sed in fine in puncto electio

A nis celebrandæ facta fuerit de romano/ & ta-
men non fuerit electus romanus sed italicus:
an censenda sit nihilominus electio impressi
ua? Et concludit ꝙ sic: dicit tamẽ finaliter esse
dubium & cogitandum.
¶ Item alia quæstio, vtrum subsistente iusta
causa timoris, de iure præsumi debeat electo
res quibus inferebatur metus/ passos & secu-
tos fuisse illum metũ? Et licet aliqui dicant ꝙ
sic si protestati fuerint in actu vel ante actũ &
non aliter (argu. de offi. delega. pastoralis: q̃d
metus causa. c. 1. de appel. si iustus) ipse tamẽ
concludit contrarium: quia vt protestatio sit
necessaria/ oportet ꝙ sit expresse cautũ in iu-
re: quia casus in quibus iura requirunt prote
stationem sunt speciales: & quia negligentia
protestandi debet obesse negligenti & non a-
liis. Quòd autẽ in electione papæ nulla fiat
impressio/ non tantum respicit cardinales sed
totam christianitatem: quia est fauor publi-
cus. l. 1. §. fi. ff. de iusti. & iure. & ideo culpa
priuatorum non obest. 1. di. ius publicum. de
arbi. c. cum tempore. de foro compe. si diligẽ
ti, cum simil.
¶ Item alia quæstio, supposito ꝙ cardinales
ante metus illationem fuissent deliberati ad
non eligendum italicum, & postea metu de
B italico eligendo vrgẽte mutassent voluntatẽ
& italicum elegissent/ cum animo tamen &
intentione quòd electus verus papa esset/ id
tamen non facturi metu huiusmodi non illa-
to: nunquid nihilominus erit talis electio im
pressiua/ & sic ipso iure nulla? Et cõcludit ꝙ
sic, & dicit pro hoc esse casum in. d. c. quisquis
de elec. Ex quo videretur ꝙ etiam isto casu
esset congregandum concilium/ ex quo agi-
tur causa papatus: iuxta. d. c. si duo. 79. di. &
omni casu quo præsupponitur electio nulla/
& in hoc est discordia.
¶ Item alia quæstio, pone ꝙ cardinales facta
electione per impressionem, eadem die pran
dio solum intermedio & eadem impressione
durante ac in eodem conclaui adhuc clauso/
instantibus aliquibus eorum qui erant de na
tione electi & inferentium metum ipsam ele
ctionem renouarunt: nũquid hoc iuuare po
test aut ad nouã electionem inducendam aut
ad præcedentis electionis purgationẽ facien
dam? Et concludit ꝙ non iuuabit quominus
electio omnino sit nulla/ per notata in ca. 1.
quod metus causa: & in. l. 2. C. eo. per cy. &
bar. Et adducit in proposito pulchrũ tex. in
l. 1. ad fi. C. de rap. virg. & in. l. 3. §. si quis vo
lentem. ff. de libero homine exhi. argu. de re-
scrip. statutum. §. si quid autem. de censi. exi- C
git/ ad fi. in. 6. & cle. nolentes. §. ꝙ si secus de
hære. Per quæ iura concludit ꝙ secunda ele-
ctio videtur ascribenda præcedenti timori:
quia contra eorum voluntatem & libertatem
facta videtur & præsumitur. pro hoc. C. de
procu. l. quicunq; & authen. ibi posita: & quæ
ibi per cy.
¶ Item alia quæstio, supposito ꝙ post electio
nem impressiuam cardinales electum rece-
perint & installauerint & coronauerint ac ei-
dem vt papæ obediuerint/ in loco tamen im
pressionis & durante potestate laicali impres
sionẽ causante/ & sic durãte causa impressio-
nis eiusdem: vtrum per præmissa purgatum
fuerit vitium in electione cõmissum? Et con
cludit ꝙ prædicta quattuor (videlicet rece-
ptio/ installatio/ coronatio & obedientia) tan
q̃ eidẽ metui subiacentia nec operãtur præce
dẽtis electionis confirmationẽ/ nec etiã indu-
cũt nouã electionẽ nec nouæ electionis effe-
ctum, per notata præsertim per cy. & bar. in
l. 2. C. quod metus causa. Et istam dicit esse
opinionem ioan. de ligna. in. 3. tractatu edi-
to in materia illius schismatis. Licet aliqui p
intruso scripserint, inter quos est bal. in ru. C.
si quis aliquem testari prohi. de quo etiam po
nit bal. in. l. fi. §. 1. cõmunia de lega. qui aliter D
videt̃ sentire in. l. 1. §. sed & qui domini. C. de
lati. liber. tollẽ. si ponimus ꝙ ibi loquat̃ de ea-
dẽ electiõe vrbani. Martinus de laude in trac.
de cardinalibus. q. 88. referẽdo bal. in. c. quis-
quis de elec. dicit ꝙ si cardinales per metum
elegerint aliquem in papam/ non possent po
stea cõsentire in talem per metum electum,
nec possent cardinales in hoc dispensare. &
hoc vt tollatur omnis occasio violãdæ liber-
tatis. Et istud est verius. Alexan. de immol.
in. l. 2. C. quod metus causa/ ponens quæstio
nem transit cum bal. in. d. rub. 14. col. videli-
cet ꝙ metus impressionis in electione/ pur-
gatur per spontaneam coronationem. Sed
hoc intelligitur in spontanea coronatione: &
non quando electio receptio installatio & co
ronatio facta fuit in eodem loco impressio-
nis & durante eadem causa & potentia me-
tus/ sicut ponitur quæstio. Quæ conclusio
non videtur vera si est verum quod bal. dicit
in. d. ca. quisquis/ ꝙ cardinales qui per me-
tum elegissent non possent postea in ipsum
consentire nec in hoc possent dispensare vt
tollatur occasio violandæ libertatis, quod e-
tiam concluditur infra in proxima sequenti
quæstiõe. Adde quæ dicta sunt supra in prin

cipali articulo an electio facta per impres-
A sionem sit nulla.
¶ ITEM alia quæstio. Quid si prædicta
quattuor (videlicet receptio installario coro-
natio & ꝙ præstita fuerit obedientia) libere
emanassent? Et concludit ꝙ sit idem: quia ele
ctio requirit saltem consensum & voluntatẽ
eligentium secundum omnes: sed ex prædi-
ctis actibus voluntas huiusmodi non infer-
tur. nam non nouam electionem facere sed
iam factam exequi intendebant. Adducit no
tata de acqui. possess. l. 3. in prin. in glo. 3. in fi.
& argumentum. ff. de condi. ob causam. l. 3.
§. subtilius. &. ff. de acqui. hæredi. l. is qui pu-
tat. Et quia in requirentibus examinationem
& deliberationem / consequentis dispositio
antecedentis dispositionem non inducit: vt
notat stephanus in cle. summus de sen. excõ.
& not. glo. & bar. ff. de procura. l. si quis cum
procuratorio nomine. §. fi. Et patientia seu
approbatio tacita in inferioribus a papa / non
dat ius in beneficio, licet secus sit in papa: vt
notat henricus de præben. dilecto. Et præser
tim cum ingressus fuit vitiosus: vt notatur
per ostien. ioan. an. & henricum in. c. ex ore /
de iis quæ fiunt a ma. parte ca. Et pro hoc fa-
cit quod dicit bal. in. l. fi. in prin. C. cõmunia
de lega. ꝙ si in electione pontificis est de-
B fectus in materia substãtiali vel forma essen-
tiali in origine / & effectus & consensus taci-
tus in obseruatione, non conualescit propter
nullitatem. Allegat. c. innotuit de elec. Et ibi
respondet ad. l. 1. C. de supel. lega. De quo
& per eum in consilio schismatis in. 14.
col.
¶ Ista conclusio videtur mihi difficilis: & li-
bẽter voluissem eũdẽ egidi. videre in suo no
uo tractatu in. 34. q. principali: quo se remit
tit / dicẽs ꝙ ibi plenius examinat istã quæstio
nem. Et contrarium concluditur supra cum
allego alex. de immol. in. l. 2. C. quod metus
causa / post bal. in. d. ru. C. si quis aliquem testa
ri prohi. cum vult metum purgari per spon-
taneam coronationem. Quæ conclusio vide
tur securior pro sedando siue euitando schi-
smate. licet contraria forte de iure videatur
verior: quam communiter tenent doc. in. d.
l. 2. vt refert martinus in electione vrbani ibi
quia si electio a pricipio fuerit nulla propter
impressionem, licet per installationem & co-
ronationem spontaneam purgetur metus
vt ex nunc / non tamen videtur validare pre-
ambulam electionem nullam: quia per in-
stallationem & coronationem non fit noua
electio / quæ videtur requiri in proposito post C
metum purgatum, maxime cum in papa nõ
requiratur post electionem aliqua confirma
tio nec installatio de necessitate: vt in. c. in no
mine domini. 23. di. & dicitur in. c. licet de e-
lec. Et hoc videtur bal. velle in. d. l. 1. C. de la.
liber. tollen. d. §. sed & qui domini. Et istam
cõclusionem videtur tenere clarius in. 1. l. 2.
C. de iis qui propter metum iudicis non ap-
pellauerunt. Et ex hoc infertur vnũ quod di-
cunt doc. in. d. l. 2. C. quod metus causa ꝙ li
cet alias sit verum ꝙ actus accessorius siue cõ
secutiuus ad principale qui est spontaneus
purget præambulũ metum in principali, tñ
illud intelligitur qa illud principale erat res-
cindendum per actionem quod metus causa
quæ censetur sublata per spontaneum subse
quentem consensum: sed secus erit quando
illud principale fuisset nullum: vt in proposi
to / & in casibus specialibus in quibus gesta
per metum non tenent ipso iure. de quibus
in. c. abbas / quod me. cau. per regulam nõ fir
matur in sexto. & ideo non purgatur retro,
sed vt ex nunc, quod nota.
¶ Item alia quæstio. vtrum post electionem
receptionem installationem coronationẽ &
obedientiam impressiuas, cardinales egressi
de loco meticuloso & constituti in loco libe- D
ro / possint propria authoritate & absq; causæ
cognitione ab obedientia intrusi se subtrahe-
re? Et concludit ꝙ sic. & reputat pro casu cla-
rum tex. in. c. in nomine domini. §. si quis cõ
tra. 23. di. & clariorẽ in præallegato. c. si quis
pecunia. 79. di. & clarissimum. 3. q. 1. §. pa-
tet / versi. vnde supra. & maxime si impressio
& intrusio sint notoriæ: & sic non obstet
quod opponi posset de. §. item balaham. 2.
q. 7. ¶ Verũ in ista conclusione existimo co-
gitandum; ex quo ante declarationem nulli-
tatis electionis non videtur ꝙ rationabiliter
possit recedi ab obedientia. Facit quod dici-
tur in. c. constitutus de appel. & c. cum non li
ceat de ꝑscrip. Et considerandũ maxime esse
si non omnes cardinales essent concordes.
de hoc tamen latius alibi dicendum. ¶ Et
prædictæ conclusiones pro maiori parte vi-
dentur extractæ ex conclusionibus factis in
allegationibus cardi. sancti eustachii tempo-
re illius schismatis. Nec mirandum est: quia
ambo secuti sunt partes domini clementis:
cum ambo essent vltramontani / & egidius
esset auinionen. archiepiscopus.
¶ Item alia quæstio. Supposito eo quod in
vacatione gregorii. xi. contigit (videlicet

A ꝙ anno a natiuitate domini. 1378. die. 17. mensis martii obiit in vrbe dominus gregorius papa. xi. relictis. 23. cardinalibus superstitibus: quorum. 16. erant tunc præsentes in vrbe: videlicet. 12. non italici/duo italici & duo romani. &. 7. erant absentes: quorum sex auinione commorabantur, septimus autem videlicet dominus ambianen. erat in tuscia illuc missus per gregorium modicū ante eius obitum. dicti autem. 16. pręsentes die septima mensis aprilis tūc proxime sequētis cōclaue intrarūt, & die proxime sequēti causante metu mortis per populū romanū illato bartho. baren. archiepōpū elegerūt: & postea simulatq; cō mode potuerūt reduxerunt se ad locū liberū videlicet ad ciuitatē fundanā. 12. de electoribus antedictis vna cū prædicto domino cardinale ambianen. oēs videlicet non italici: & præsentibus tribus de aliis cardinalibus electoribus scilicet duob⁹ italicis & vno romano & audientibus/ & intelligētibus sed nō cōsentientibus, absentibus tñ & irrequisitis aliis septem cardinalibus scilicet vno romano de electoribus qui erat cardinalis sancti petri & remāserat in vrbe ægrotus/ & prędictis sex aliis cardinalibus qui auinione morabantur: dominū clementē papam. 7. elegerunt)

B quæritur vtrum ex contemptu prædictorum cardinaliū absentiū talis electio ruat. Et concludit ꝙ non: quia licuit cardinalibus præsentibus de loco impressiuo ad locū liberū pro eligendo transire, in præallegato. §. ꝙ si prauorū. Nec enim ex huiusmodi transitu puniri aut grauari debuerunt. ff. de riuis. l. seruius. §. si quis riuū. C. de adul. l. gracchus. 23. q. 4. qui peccat. 27. q. 1. de viduis. de dona. per tuas. Et dicit casum decisum esse per. d. §. ꝙ si prauorū. iuncto. c. vbi periculum. §. 1. de elec. in. 6. Nō enim ius iam formatū & quæsitum alicui ex facto alterius iniurioso alicui auferri debet/ de regu. iur. indultum, & regula factū legitime in. 6. ff. de itinere actuq; priuato. l. 1. in. fi. & vtrobiq; concordant. C. de inoffi. testa. l. si quis in suo. Nec contemptus cardinalis sancti petri obfuerit: quia venire non poterat. c. quia propter. §. 1. de elec. & quia contemptus vnius non nocet in ista electione. Nec nocere potuit nō consensus seu dissensus vel contradictio trium præsentiū: quia consentientes faciebant duas partes de 16. electoribus, maximeque quia dominus ambianen. superueniens numerum auxit: vt d. ca. vbi periculum. §. fane/ versi. si vero. Et hoc videntur tenere doc. in. d. ca. vbi periculum. §. 1. in glo. 10. diebus. de quo etiam vide infra in quæstione quot debeant esse præsentes in concilio vt possit dici concilium. C

¶ Et vtrum sit credendum cardinalibus asserentibus se per metum electionem fecisse, remittit se ad suū nouum tractatum. q. 8. & ad dicta in. d. c. vbi periculum in. 6. De quo vide bal. in ru. C. si quis aliquem testa. prohi. & in ca. licet de elec & quod supra diximus.

¶ Item alia quæstio & conclusio: ꝙ si electus a duabus partibus minus canonice / fuerit receptus a duabus partibus per violentiam & impressionem/ & tale vitium adhuc duret vel cardinales suæ libertati dederit & simul atq; potuerunt reclamarint / & de prædictis appareat euidenter, ei potest per christifideles contradici: imo potest talis per cardinales & alios christifideles clericos & laicos a papatu repelli per. d. c. in nomine domini. §. ꝙ si quis. &. §. quisquis: &. d. c. si quis pecunia/ versi. liceatq; cardinalibus. Quæ iura loquūtur etiam de inthronizato. ℣ Sed ista conclusio non procedit sine dubio anteq̄ sit declaratum electionē & receptionem a duabus partibus per impressionem esse factam: quia. c. si quis pecunia & . c. in nomine domini loquuntur de inthronizato populari vel militari tumultu, & non de inthronizato a cardinalibus & maxime a duabus partibus, maxime quia potest dubitari de impressione quādo tertia pars non consensit. Erit tamen isto casu congregandum concilium. D

¶ Item alia quæstio. quid si electus a duabus partibus pure & alias rite atq; canonice/ in possessionem papatus per violentiam se intrudit vel cardinales ad se recipiendum & sibi obediendum per impressionem induci, cum forte vellent spiritu diabolico ducti ab eius canonica electione per pœnitentiam resilire: vtrum ex tali violentia vel impressione perdiderit ius quod per electionem acquisiuerat/ & propterea minus ei debeat obediri. Et concludit ꝙ non: videlicet ꝙ nō perdidit ius quod per electionē acquisiuerat: quia per electionē fuit verus papa & nullis cōstitutionib⁹ positiuis ligari potuit. c. significasti/ &. c. innotuit de elec. &. c. proposuit de cōcess. præbē. l. princeps legibus. ff. de. ll. Et quia cōstitutiones quę puniūt illos qui sibi ius dicūt, sunt mere iuris positiui. l. extat. ff. quod metus causa. C. de iudi. l. nullus. C. vnde vi/ si quis in tantam, & l. vltima. de præben. eum qui in 6. Et quia edictum quod metus causa/ refertur solum ad metum aduersus bonos mores

illatum, non ad aillum metum quẽ magistra
A tus recte intulit: vt in.l.3.ff.quod metus causa. Et ex his & aliis etiã concludit φ non propterea est ei minus obediendum

¶ Item alia quæstio. quid si cardinales elegissent hæreticum vel per impressionem/ & credentes ppter iuris ignorantiã electionẽ canonicam omnes vel saltem duę partes sic electũ ad paparum spõte recepissent & forte ei per annum sponte obedissent tanq̃ papæ, postea ad cor reducti reuolutis libris & consultis peritis repperissent electionem nullam/ & propterea inter se constituissent ab eius obedientia recedere & aliumin papam elegissent & illi obedirent tanq̃ papæ: vtrum primus sic a cardinalibus derelictus hoc non obstante sit habendus pro papa ab vniuersali ecclesia? Et concludit φ sic: quia iuris ignorantia non excusat cardinales: vt i.c.ignorãtiade reg.iu. in.6.& qa propriã turpitudinẽ allegarent.& quia proprium factum impugnarent.& quia tex.in.c.licet/electum & receptum absq̃ vlla exceptione mandat haberi pro romano põtifice: contra quẽ tex. cardinales non possunt dispensare, cum illo ligentur: vt in cle. ne romani. ¶ Item quia iura habẽt φ electus & cõfirmatus in pacifica possessione cõstitutus, añ examinationẽ suę causę et diffinitionẽ nõ de
B bet eiicia sua possessione. 8.q.4. nonne, cum concordan. A quibus iuribus licet reperiatur recessum quo ad electum in papam / dũ eius inthronizatio extitit vitiose attentata(vt per violentiam & impressionem)& dum cardinales qui obediunt non constituunt duas partes(vt dicit intelligendum.d.c.in nomine domini/&.c.si quis pecunia/&.§.patet: ne cõtrarientur concilio generali in.d.c.licet)non tñ reperitur recessum in casu in quo inthronizatus & receptus est a duabus partibus pure & libere.& ideo non dicit extendendũ ad istum casum iura prædicta. ¶ Et istam cõclusionem ponit salua determinatione sedis apostolicę & romanæ ecclesiæ ne facultas detur malis cardinalibus calumniandi & generandi schisma & scandala in ecclesia dei. Saluo tñ secundum quosdã nisi incontinenti(hoc est post modicum tempus)pœnituissent & variassent/ & factum esset notorium eis: argumen.de pœni.d.1.diuortium.&.ff.de diuor. l.si. pœnituerit. Modicum autem tempus arbitratur illud infra quod possẽt deliberari super facto & super iure. quod dicit posse esse quandoq; vnius quandoq; duorum quandoq; trium mensium secundum qualitatem

facti & casus contingentis & secundum arbitrium boni viri: argumento.c.de causis de officio delega. Nihil enim fieri vel deliberari põt nisi cum tempore. f o.di.põderet.de testi.pręterea.& de elec. commissa in.6. Licet enim forte causa non sit sufficiens ad hoc vt per receptionem & obedientiam videatur causari noua electio vel purgari vitium precedens, tamen posset esse casus.c.licet: quia præsumitur cessare vitium ex libera receptione & obedientia dominorum cardinalium. Cum enim præsumptio tollatur fortiori præsumptione(.ff.de in integrũ restitu.l.diuus.ponit inno.in.c.innotuitde eo qui fur. or receptis) si domini cardinales statim fecerint diligentiam de veritate inquirenda / & statim ea reperta ab eo tanq̃ intruso recesserunt, apparet φ non existimarunt purgatum vitium: sed si diu cum eo remanserunt / colligitur quo ad eos omnes præsumptio bona propter longã moram. & ideo damnatur variatio & inconstantia in eis: & præsumitur φ totum a malo fonte procedat. Relinquit tamen hoc vltimum indecisum/ sicut & præmissam principalem quæstionem. Ponitq; idem esse de electo per simoniam, redeundo vt credo suam opinionẽ: quæ est φ electio papę facta per simoniam sit nulla/ vt supra retuli. Ex supradictis videtur & per.§.ite symmachus.2.q.7. D
φ anteq̃ sit cognitum per concilium de hæresi, non erit spoliandus sua obedientia nec amouendus a papatu. De quo vide quæ dicuntur in.c.licet de elec.& supra de exceptionibus quæ possunt obiici contra papam.

NVNC redeundo ad prosequendum principalem quæstionem ex quibus causis debeat congregari conciliũ: pone φ imminet necessitas reformandi ecclesiam in capite & in mẽbris propter varios excessus qui continuo committũtur/ & papa non curat congregare concilium requisitus: q; detractat & negligit, quid faciendum? Dic vt supra dictũ est quando est controuersia inter duos de papatu, φ ex quo requisitus non vult vel negligit/alii (vt cardinales & successiue ad quos deuoluitur) congregabunt: quia hoc ipso φ ipse non vult vel contemnit / facit se participem & suspectum ex quo ecclesia indiget reformatione. Quia vt dicit tex.in.c.error.83.di. error cui non resistitur approbatur.& negligere arguere peruersos cum possis / nihil aliud est q̃ fouere. nec caret scrupulo societatis occultæ qui ma

A nifesto facinori desinit obuiare, & tex. in ca. quid prodest/ & in.c.consentire ea.di.& in.c. qui consentit. xi. q. 3. non potest suo errore non pollui qui alieno consentit. Vnde quantumcunque papa bene viuat, si negligit corrigere ecclesiam indigentem reformatione requisitus vel fingit vel detractat / & propterea requisitus quod congreget concilium contemnit, alii congregabunt: vt supra dictum est. Quia hocipso quod contemnit / facit se suspectum de fide, nā pertinacia in delicto non caret scrupulo haereticae prauitatis: vt dicit tex. in.c.grauē de poenis. Ad idem est quod dicitur in.c.si papa in glo. 40. di.& doc.in.c.proposuit de conces. praeben. Et facit quod dicit abb.in.c.quaesiuit de diuor. quod si vir nō desistit ab insolentia inducendi vxorem ad peccandum / est sufficiens causa separandi quo ad thorum: quia est suspicio cuiusdam infidelitatis/ ratione cuius fit regulariter separatio. allegat.c.idolatria. 28. q. 1. An autem hodie (cum nihil boni videmus & ad superos astraea recessit) indigeremus concilio pro reformatione nihil dico: deus scit.

Et intellige quando esset requisitus ex causa necessaria / & non malitiose ad pessundandam ecclesiam: vt principes facere conātur qui nullam reuerentiam habent ecclesiae B romanae nisi ad emungendum ab ea ius decimādi & priuilegia & iurapatronatus & pragmaticas & monarchias & nominationes.& C vtinam quiescerent/ & non continue ampliarent: ita vt iā ipsis videantur data & non ecclesiasticis bona ecclesiastica, quae vsurpant pro arbitrio/ & dant in praedā militibus suis.

ED ADDENDO ad ea quae in fine tertii libri dicta sunt, quaero an possit cōgregari concilium per commissarios papae. Dic quod sic si est ad hoc datum mādatum 1.q.7.c. conuenientibus. & in.c.hoc nequaquam in suprascrip. 7.q. 1. 63. di.adrianus.& in ca. septuaginta. 16.di. & ca.2. 17.di. & ibi glo.& in ca.quod translationem de offi. lega. in glo.& c.in ea synodo. 100. di. Et patet in gestis concilii basilien. vbi inseritur tenor bullae martini quinti: qui misit quatuor commissarios ad congregandum concilium senis, quibus dedit facultatem congregandi celebrandi transferendi & dissoluendi, & quoscunque praelatos ad concilium conuocandi.

Libri quarti finis. D

A # DOMINICI IACO- C

BATII CARDINALIS SANCTI CLEMENTIS: DE CONCILIO LIBER QVINTVS.

¶ Quales debeant esse interfuturi concilio. Arti. 1.

IDIMVS EX quibus causis possit & debeat cōgregari concilium: nunc videamus quales debēt esse personæ in concilio congregandæ. Et primo dic quod debent esse iusti & sapiētes, vnde os iusti meditabitur sapientiam, & lingua eius loquetur iudicium. Os enim sumitur hie non pro ore corporis (quia eius actus non est meditari) sed pro ore animæ, quod est intellectus eius, accipiēs ab ore veritatis & per meditationem traiiciens in memoriam. Meditatur igitur os, id est intellectus iusti sapientiā, & exinde lingua eius loquitur iudicium: hoc

B est rectitudinem iudicii, quod ex sapientia sumit. Vnde inquit iacobus apostolus in. 3. ca. suæ epistolæ. hæc est pudica/pacifica/modesta/suasibilis/bonis consentiens/plena misericordia/iudicās sine simulatione, de quorū expositione beatus tho. in secūda secūdæ. q. 45. ar. 6. ad tertiū. Inde cōstātinus imperator agathoni papæ scribēs pro concilio celebrādo dicit, hortamur vestrā paternā beatitudinē per præsentem nostram piam sacram/dirigere viros vtiles & modestos notitiam habentes totius sacra deo inspiratæ doctrinæ/ & peritiā irrepræhensibilem habentes dogmatum/ induētes personam vestræ apostolicæ sedis: vt legitur in prin. gestorum in concilio agathonis. Et vide in. c. conuenientibus. 1. q. 7. vbi dicit. non oportet nos qui episcopi sumus indigere doctrina, sed aliorum esse doctores: malorum doctorum mala est doctrina, ecclesia de malis doctoribus sacerdotes non recipit.

¶ Et ideo debent esse sapiētes quia vt inquit aristo. duo sunt opera sapientis: quorū vnum est non mentiri de quibus nouit, alterum vero mentiētem manifestare posse. Et prouer. 1. c. sapientia foris prædicat, in plateis dat vocem suam: in capite turbarum clamitat/ & in foribus portarū vrbis profert verba sua &c. Vnde & beatus ambro. in epistola ad simplicianum de sapiente dicit. Sapiens non metu frangitur/non potestate mutatur: non attollitur prosperis/non tristibus mergitur. vbi enim sapientia ibi virtus animi/ibi constantia & fortitudo. sapiens semper idem est animo: non minuitur non augetur rerum mutationibus: nec vt paruulus fluctuat vt circunferatur omni vēto doctrinæ, sed manet perfectus in christo/ fundatus charitate/ radicatus fide. sapiens igitur defectus rerum ignorat/ & varium animum nescit: sed fulget sicut sol iustitiæ/qui in regno patris sui fulget. ¶ Ideo autem debent esse iusti, quia lux oritur iusto & rectis corde letitia, psal. 96. Et ambro. in lib. officiorum inquit. talis debet esse cōsiliarius qui nihil nebulosū habeat/ nihil fallax/nihil fabulosum/ nihil simulatum, quod vitā eius & mores refellat: nihil improbum aut maliuolum quod auertat consulentes. Quia om- D nis qui nocet non est sapiens: vt. 6. q. 1. sapiens. Vnde & ecclesiastici. 25. q̄ speciosum canicici iudiciū, & presbyteris cognoscere consilium. q̄ speciosa veteranis sapientia, & gloriosus intellectus & cōsilium, corona senum multa peritia, & gloria illorū timor dei. Vbi glo. inquit, audiant presbyteri & ecclesiarum præpositi, quia nō licet eis ignorare legis sciētiam & sapientiam.

¶ Et ideo etiam aliud est quod requiritur/ quod sint tales qui habeāt rerum experientiā: quia quandoque experientia supplet illiteraturā. vt dicit specu. in ti. de iudice delegato. §. 8. versi. item quod est illiteratus. Vnde in promouendo non sufficit scientia nisi quis habeat experientiam. C. de. agentibus in rebus. l. penul. li. 12. & de elec. cum in cunctis. de suppl. negli. præla. ca. 2. li. 6. 39. di. ca. petrus. Sic & experto dicitur esse credendum. c. si. de frigi. & malefi. l. 1. ff. de ventre inspi. l. certi. C. de iudi. & ff. si mensor falsum modum dixerit. l. 1. & per totum, &. c. proposuisti de proba. Ideo experientiam habere debent, quia ipsa est rerum magistra. l. 2. §. nouissime. ff. de ori. iur. l. legatis. §. ornatricibus de lega. 3. c. vbi periculum cum simil. de elec. in. 6. Sic intelligo

A quod dicitur ꝙ creditur bono doctori asserẽ-
ti in certa curia esse in causis certam consue-
tudinẽ: vt dicitur in.l.1.C.si mulier secundo
nup.& in.l.de quibus/maxime ꝑ modernos
papienses.ff.de.ll. quia intelligo in docto &
experto in eadẽ curia doctore / propter eius
practicam & experientiam illius curiæ: tunc
enim non tam dicitur probari consuetudo
per expertum & famosum doctorem q̃ pro-
bari quidam stylus. Quo casu non est abso-
num stare dicto experti & excellẽtissimi do-
ctoris. Facit quod dicit collectarius in.c.1.de
sponsa. Vnde & ecclesiastici.34. vir in mul-
tis expertus cogitabit multa: & qui multa di-
dicit enarrabit intellectum, & qui nõ est ex-
pertus/pauca cognoscit.
¶ Requiritur etiam ꝙ sint docti: iuxta illud
quod supra dictum est de cõstantino ad aga-
thonẽ pro sexta synodo congreganda. Inde
& aug.in.4.li.de doctrina christiana.debet di
uinarum scripturarum tractator & doctor /
defensor veræ fidei ac debellator erroris / &
bona docere & mala dedocere: atq; in hoc o-
pere sermonis cõciliare auersos/ remissos eri
gere/nescientibus quid agitur quid expecta-
re debeãt intimare. Vnde & beda de templo
salomonis loquens dicit. frustra sibi officium
doctoris vsurpat/ qui dilectionem catholicæ
B fidei ignorat: neq; sanctuarium domino sed
ruinã sibi ædificant qui docere alios regulam
quam ipsi non didicere conantur. Sic & cice-
ro.li.2.rheto. peritia dicendi in tribus consi-
stit natura/doctrina & vsu. natura ingenio/
doctrina scientia/ vsu assiduitate, hæc sunt e-
nim quæ non solum in oratore sed in vno-
quoq; homine artifice expetuntur vt aliquid
efficiat.
¶ Et adde ꝙ cũ doctrina requirit̃ bonitas &
vitę sanctimõia. Vnde ambro.li.2 officiorũ.
qs in cœno fontẽ requirat? qs e turbida aqua
potũ petat? itaq; vbi luxuria est vbi intẽperã-
tia/vbi vitiorũ cõfusio, quis inde sibi aliquid
hauriẽdum existimet? quis non despiciat mo
rum colluuionem? quis vtilem alienæ causæ
iudicet/quem videt inutilem vitæ suæ. Et ite
rum quomodo eum potes iudicare consilio
superiorem/quem vides moribus inferiorẽ?
supra me debet esse / cui me cõmittere paro.
an vero idoneũ cũ putabo q mihi det cõsiliũ
qui non dat sibi: & mihi eum vacare credam
qui non vacat sibi? Et iterum. in acquirendis
consiliis plurimum adiungit vitæ probitas/
virtutũ prærogatiua/ beniuolentiæ vsus/fru-
galitatis gratia. Vnde seneca epistola.45.qđ
sentimus loquamur / quod loquimur sen- C
tiamus, concordet sermo cum vita: ille enim
promissum suum impleuit qui cũ videas illũ
& cũ audias, idem est. Sic & aug. super ioan-
nẽ. doctrina per malos est palmes in sępe, bo
trus inter spinas: caute lege ne dũ quęris fru-
ctum laceres manum: & cum audis bona di
centem ne imiteris mala facientem. Sic & am
bro. super psal. beati immaculati. ante vita q̃
doctrina quęrenda est: vita bona sine doctri-
na gratiam habet, doctrina sine vita integri-
tatem non habet. Et ioan. chryso. in li. de com
pũctione cordis. docere & nõ facere non so-
lum lucri nihil sed & damni plurimũ affert:
grandis enim condemnatio est componenti
quidem sermonem suum / vitam vero suam
atq; opera negligenti. Et iterum idem chry-
so. super illud matthæi quæcunq; dixerint
vobis facite/inquit, doctrinã accipiamus non
mores: apibus herbæ non sunt necessariæ
sed flores: sic & vos flores doctrinę colligite/
& conuersationes relinquite.
¶ Et generaliter quę sint requisita in personis
habentibus in concilio dare vocem, vide bea
tum grego. in.15. capitulo sui pastoralis: &
transumptiue gratianum in.c. sic rector. 43.
di. & vide eund. grego. in. registro li.1.c.24.
& vide in.c. oportet. 8. q.1. & in. §. oportet. D
36.di. vsq; ad finẽ illius distinctionis. Et ad-
de quod supra dictum est de episcopis in illo
articulo quomodo debeant sedere existentes
in concilio. Item requiritur ꝙ habeãt zelum
religionis christianæ: iuxta illud psal.68. ze-
lus domus tuæ comedit me. Debẽt igitur ha
bere zelum ad reformationem ecclesię. Vn-
de vide in proposito quod dicitur in.c. dudũ/
& in.c. ecclesia el.2. de elec. & ioan. an. in.c. in
genesi eo. ti. Adde ẽt quod dicit bal. ibidẽ in
c.1. in.3. col. versi. sed contra primũ/ ꝙ conci-
lium est congregatio multorum & maximo
rum virorum, nõ tamen debet aliquis loqui
nisi prius cõcessa licentia. Ita dicit ipse ibi cir-
ca fi. in versi. vltimo nota.

¶ De exordio concilii. Arti. 1.

IDIMVS DE
qualitatibus persona-
rũ in concilio congre
gandarũ: nunc viden
dum est quod debeat
esse exordium tenen-
dum in ingressu con-
cilii. Et dicẽdum est ꝙ
primo præmissa solẽ-
ni processione omniũ prælatorũ debet cele-

A brari missa de spiritusancto: qa si hoc est seruandum per inferiora capitula quãdo se congregant pro electione prçlati (vt ponit inno. & alii. in. c. cũ nobis olim de elec. & in, c. cũ ecclesia sutrina de causa posses. & propric. & in. c. cum terra de elec. & ioan. de lignano in c. quia propter eo. ti.) multo magis in cõcilio generali vbi maius est periculum: exemplo saluatoris / dicentis cum venerit ille spiritus veritatis ille docebit vos omnem veritatẽ: vt patet ioan. 16. Ita dicit do. in suo tractatulo de conci. q. 5. & petrus de monte in suo tractatu de concilio. q. 4. ¶ Ad quod facit / ꝙ duo potissime necessaria sunt ad rite & bene celebrandum concilium: videlicet primum illuminatio veritatis in diffiniendis & agendis in concilio: secundum est vnanimitas patrum congregatorum in synodo in concludendis, vt omnium sit vna mens & vna sententia & vnus sensus. Vtrunq; istorũ attribuitur spiritui sancto, de primo patet per illud ioan. 14. spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo, ille vos docebit omnia & suggeret vobis omnia quæcunq; dixero vobis. De secundo patet ex illo ad ro. 8. ipse. n. spiritus testimonium reddit spiritui nostro ꝙ simus filii dei. vbi glo. spiritus sanctus cõmunis est

B patri & filio amborũq; vnio, per quã fit societas & vnitas / qua efficimur vnũ corpus vniti filii dei: vnitas enim nos cõpaginat quam fecit charitas quæ non est nisi a spiritusancto. ¶ Item debet cantari hymnus veni creator spiritus / exemplo apostolorum qui orando accipere meruerunt spiritumsanctum: vt patet act. 1. & 2. c. & 24. q. 1. audiuimus: & ibi notatur. ¶ Item debent ante diẽ quo inchoandum est cõciliũ indici rogationes in ciuitate vbi concilium celebratur: & in omnibus collegiatis ecclesiis eiusdem ciuitatis debet saltẽ semel in hebdomada collegialiter missa de spiritu sancto celebrari, in qua tam celebranti ꝙ interessentibus & audientibus vere pœnitentibus & confessis datur certa indulgentia: videlicet sacerdotibus missas celebrantibus annus, & interessentibus. 40. dies de indulgentia. sicut reperitur factum in gestis in concilio constantien. Debentq; prælati & omnes alii christifideles vacare feruentius orationibus ieiuniis eleemosynis & aliis piis operibus pro imploranda diuina gratia: vt quæ in concilio gerẽda erunt / fœlicem exitũ cõsequi mereantur. ¶ Item leguntur letaniæ & antiphonæ & aliæ deuotæ orationes. Item per vnum ex patribus de concilio debet fieri sermo conueniens gerendis in concilio. Et

C post missam spiritussancti solenniter celebratam in loco concilii debet haberi per aliquẽ prælatum aliquis sermo conueniens celebrationi ipsius concilii: sicut factum fuit in basilien. concilio, licet non fuerit ratum, vbi celebrata missa per philibertum episcopum constantien. habitus fuit sermo per iulianum cardinalẽ sancti angeli (qui erat in concilio prçsidens in põtificalibus sedens super cathedrã ad hoc deputatam, astantibus prælatis in põtificali habitu cum mitris planis in capitibus suis) assumpto per eum themate mundamini qui fertis vasa domini isa. 52. c. Et in concilio constantien. celebrata missa per iordanum episcopum albanen. cardinalem de vrsinis / cantatis letaniis & aliis deuotis orationibus porrectis ad deum, habitus est sermo per papã ioan. 23. qui assumpsit pro themate veritatem diligite zachariæ. 8. c. Exemplum huius habemus a saluatore nostro iesu christo, qui congregatis discipulis semper prædicabat: vt patet matth. 5. c. & aperiens os suũ docebat eos dicens. Itẽ & a beato petro act. 15. Item ab apostolo paulo qui prædicauit maioribus natu ecclesiæ ephesinæ: vt patet act. 20. ca.

D ¶ Et adde ꝙ anteꝗ prima sessio celebretur, indicitur omnibus conciliariis triduanum ieiuniũ, ad quod tenẽtur ex prçcepto / & solui nõ debet: vt dicit gulielmus in rationali diui. offi. in rub. de aliis ieiuniis / in versi. generalis quoq;. Facit tex. in. c. quoniã. 18. di. ibi dum synodus agitur super canonicis & euangelicis negotiis oportet congregatos episcopos in meditatiõe & solicitudine fieri custodiẽdorum diuinorum & viuificorum domini mãdatorum. ¶ Item quando papa cum prælatis debet intrare concilium, debet associari cum sacra pompa & clero ad locum concilii. Et missa ista solẽnis nõ solet semp. in omnibus sessionibus cantari sicut ĩ prima: sed papa audita missa priuata vadit ad concilium cũ pluuiali rubeo & mitra preciosa. Et facta oratione per eum ante altare ascendit ad sedem: & facta reuerentia per cardinales cum cappis laneis, duo seniores diaconi cardinales accipiũt dalmaticas / & vnus eorũ stolam & manipulũ quia est cantaturus euãgeliũ: & subdiaconus etiam paratur, deinde accedũt ad pontificem & imponunt illi sandalia, & dicuntur psalmi ꝗ dilecta &c. & interim alii prælati accipiunt paramenta sibi conuenientia omnes rubei coloris. Et facto aliquãto silentio, diaconus car

dinalis a dextris surgens / alta voce præfatur
A orate. & mox tam pontifex super faldistoriũ
sibi paratum q̃ alii sine mitra in terra genu-
flexi orant versi ad altare. Surgens deinde põ
tifex solus/aliis prostratis permanentibus, ab
solute dicit hanc orationẽ in competẽti tono.
Adsumus domine sancte spiritus / adsumus
peccati quidem immanitate detenti sed in no
mine tuo specialiter congregati: veni ad nos
& esto nobiscum / & dignare illabi cordibus
nostris: doce nos quid agamus/quo gradia-
mur, & ostende quid efficere debeamus: vt te
auxiliãte/tibi in omnibus placere valeamus.
esto solus suggestor & effector iudiciorum
nostrorum qui solus cum deo patre & eius fi
lio nomen possides gloriosum. non nos pa-
tiaris perturbatores esse iustitiæ/ qui summã
diligis æquitatem: non in sinistrum nos igno
rantia trahat/ nõ fauor inflectat/non acceptio
munerum vel personæ corrumpat: sed iun-
ge nos tibi efficaciter solito tuæ gratię dono,
vt simus in te vnum & in nullo deuiemus a
vero: quatenus in nomine tuo specialiter col
lecti/sic in cũctis teneamus cum moderami-
ne pietatis iustitiã vt hic a te in nullo dissen-
tiat sententia nostra, & in futuro pro bene ge
stis consequamur præmia sempiterna. Et est
oratio qua in singulis congregationibus vtũ
B tur auditores & referendarii. Qua finita om
nes respondent amen. Et deinde diaconus a
sinistris surgens / dicit erigite vos. Et omnes
surgunt deinde cantores cantant antiphonã
exaudi nos domine: quoniã benigna est mi-
sericordia tua/ secundum multitudinem mi-
serationum tuarum respice nos domine. Et
postea iterũ diaconus a dextris versus ad pa-
tres dicit orate. & similiter omnes procum-
bũt, & aliquantulũ orant secrete. Deinde sur
gens diaconus a sinistris / dicit erigite vos. &
omnes surgunt: & pontifex omnibus stanti-
bus detecto capite dicit hãc orationẽ absolu-
te, mẽtes nostras quęsumus domine paracle-
tus qui a te procedit illuminet / & inducat in
omnẽ sicut tuus promisit filius veritatem: qui
tecũ viuit & regnat in vnitate eiusdẽ spiritus-
sancti deus per omnia secula seculorũ/ amẽ.
Qua finita / iterum omnes genuflectunt. &
tũc fit litania: quæ per duos ex cãtoribus pro-
nunciatur & omnes respondent. Et post ver-
sum illum vt donnum apostolicũ &c. surgẽs
pontifex cum mitra benedicit synodum, di-
cens (faciendo crucem) vt hanc synodum &
omnes gradus ecclesiasticos bene ✠ dicere di
gneris. & omnes respondent te rogamus au-
di nos. Iterũ Dicit/ vt hanc synodum & om-
nes gradus ecclesiasticos bene ✠ dicere & re C
gere digneris. & omnes respondent te roga-
mus audi nos. Iterum tertio vt hanc synodũ
& omnes gradus ecclesiasticos benedi ✠ cere
regere & cõseruare digneris. & respondent
te rogamus audi nos. Et procumbente iterũ
põtifice litania perficitur. Deinde surgunt o-
mnes: & pontifex sine mitra versus ad altare/
dicit oremus. & diaconus a dextris flectamus
genua: & diaconus a sinistris leuate. & ponti-
fex da quæsumus ecclesiæ tuæ misericors de-
us, vt sancto spiritu cõgregata / hostili nulla-
tenus incursione turbetur: per dominum no
strum iesum christum filium tuum/ qui tecũ
viuit & regnat in vnitate eiusdem spiritussan
cti deus per omnia secula seculorum/amen.
¶ Tunc diaconus petit benedictionem pro
euangelio. & imponitur incensum a pontifi-
ce more solito: & cantatur euangelium com
petens rei de qua agitur / cum luminarib[us] &
cerimoniis consuetis. Et in fine pontifex oscu
latur librum & incensatur more consueto, &
presbyter cardinalis paratus cum pluuiali ser
uit papæ de libro & nauicula incensi/ acsi põ
tifex celebraret. Finito euangelio omnes se-
dent. & pontifex patres hortatur verbis con-
uenientibus ad faciendũ decreta / assignans D
rationes cur ita sit faciendum. Deinde surgẽs
sine mitra/ incipit hymnum veni creator spi
ritus. & omnes genuflectunt: & ipse etiam
postq̃ inceperit genuflectit/ procumbens su
per faldistorium quousq; primus versus per-
ficiatur. Deinde omnes surgũt capitibus dete
ctis: cãtoresq; (& patres si volunt) prosequũ-
tur hymnũ. In fine pontifex dicit emitte spiri
tum tuum & creabuntur. & omnes respon-
dent & renouabis faciem terræ. Et pontifex/
oremus. deus qui corda fideliũ sancti spiritus
illustratione docuisti: da nobis in eodem spi
ritu recta sapere/ & de eius semper consola-
tione gaudere: per dominũ nostrum iesum
christum filium tuum/qui tecum viuit & re-
gnat in vnitate eiusdẽ spiritussancti deus per
omnia secula seculorũ/amẽ. Et demũ duo cã
tores dicũt benedicam[us] domino: & alii respõ
dent deo gratias. ¶ Quibus finitis/ diaconus
legit decreta facienda: & rogat patres an pla-
ceant. qui incipiendo a summo pontifice/ re-
spodent placent vel non placent. Et protono
tarii apostolici & clerici camere atq; tabellio-
nes alii rogati/ decreta notant & in publicam
formam redigunt: de quibus fit bulla sigillo
apostolico munita. ¶ Ita repperi ordinatũ in

A libro cerimoniali: vbi dicit ita fuisse seruatũ
in cõcilio cõstãtien.& basiliẽ. Etsi in basilien.
propter multitudinem defuit in sanctos epi-
scopos reuerentia, & superabundauit teme-
ritas atq; arrogantia: cũ non pluris fieret opti
mi cuiusq; antistitis sententia q̃ minimi cano
nici: vt ibi dicitur.
¶ In prædictis cerimoniis non esset inconue
niens si præponeretur edictum q nullus ad-
mitteretur in concilio ad dandum vocem ni
si esset confessus: & si esset episcopus vel
presbyter nisi antea celebrasset: si esset diaco-
nus vel alius, nisi de manu presbyteri rece-
pisset deuote eucharistiæ sacramentum, præ-
terq̃ si esset de personis quæ inuitæ essent tra
ctæ ad concilium, ne de male gestis reciperẽt
cõmodum. Pro hoc facit q & in inferioribus
collegiis (maxime apd' regulares) ita fieri cõ
sueuit: ergo multo magis in isto. & in cõsilio
basiliẽ. in. 12. sessione in. c. quẽadmodũ/ fuit
statutũ vt hoc etiam seruaretur & vt iurare-
tur in electionibus prælatorũ. vnde quia est
consuetudo laudabilis, seruanda est. c. fi. de
consue. Forma autem iuramenti est. iuro eũ
eligere quem vtiliorem credam/ nec illi dare
vocem quem sciuero vt eligatur procurasse.
Item facit tex. in. c. audiuimus. 24. q. 1. quia
B cum non habitet in cordibus eorum qui se-
metipsos a compage corporis christi se ab-
rumpunt/ non descendit in tales gratia spiri-
tussancti: qui non nisi super congregatos in
vnum descendit/ vt ibi. & glo. in. c. cum eccle
sia de causa posses. & proprie. Et propterea
abiiciuntur excommunicati & hæretici a cõ
ciliis: vt ibi dicitur & dictum est supra. Et si
indicitur triduanum ieiunium, tacite indici-
tur confessio: quia primum ieiunium est ab-
stinere a peccatis: vt dicitur in ru. de obser-
ua. ieiuni. Debent igitur primo se mundare
a peccatis, ita dicit tex. & ibi doc. in. c. habea-
tur. 18. di. Per sacramentum enim euchari-
stiæ sumptum/ quis efficitur vnum corpus
cum christo, de consecra. di. 2. c. in christo pa-
ter. Et hoc sacramentum pietatis est & signũ
vnitatis & vinculũ charitatis. de consecra. di.
2. c. hoc est sacramentum/ & c. quia passus. &
23. q. 4. ipsa pietas.
¶ Alium ordinẽ per omnia fere similem vi-
de positũ in vltimo capitulo in gestorũ con-
cilii cõstantien. De ordine autem tenendo in
conciliis prouincialibus, vide omnino grego
rium in suo pastorali. & de ordine tenẽdo in
concilio synodali vide pauinum in tractatu
visitationum in. 2. parte. q. 1.

¶ Quomodo existentes in concilio
se gerere debeant. Arti. 3. C

LTERIVS
quarto quomodo se
gerere debeant prala
ti existentes in conci-
lio/ & a quibus debe-
ant cauere: Dic q de
bet inter eos cessare
omnis simultas & o-
mne odiũ: vt in. c. ha-
beatur. 18. di. Item debent cessare indiscretæ
voces/ strepitus & tumultus fabulæ vanæ &
risus ac obstinate disceptãtiũ tumultuosæ vo
ces: ne obstrepentium turba confundat iudi-
ciorum silentia/ & ne contentiosæ voces sen-
sus audientium perturbent. Ita dicit tex. tole-
tani cõcilii in. c. in loco. 5. q. 4. & inseritur in
gestis concilii constantien. & basilien. & est
primum. c. vndecimi toletani concilii/ sic in-
quiens. In loco benedictionis cõsidentes do-
mini sacerdotes, nullis debent aut indiscretis
vocibus perstrepere aut quibuslibet tumulti-
bus perturbari/ nullis etiam vanis fabulis vel
risibus agi/ & quod deterius est obstinatis di-
sceptatiõibus tumultuosas voces effundere.
si quis enim (vt apostolus ait) putat se religio
sum esse non refrænans linguam suam sed D
seducens cor suum, huius vana est religio.
cultum enim suum iustitia perdit quando
silentium perit/ & iudicium obstrepentium
turba confundit: dicẽte propheta erit cultus
iustitiæ silentiũ. debet ergo quicquid aut con
sidentium consultationibus agitur aut ab ac-
cusantiũ parte proponitur sic mitissima ver-
borum relatione proferri, vt nec contentiosis
vocibus sensus audientium turbent/ nec iu-
dicum vigorem tumultu eneruẽt. quicunq;
ergo in conuentu cõcilii hæc quæ præmissa
sunt violanda crediderit & contra hæc inter-
dicta aut tumultu aut cõtumeliis vel risibus
concilium conturbauerit, iuxta diuinæ legis
edictum (quo præcipitur eiice derisorem/ &
exibit cum eo iurgium) cum omni dedecore
de concessione abstractus a communi cœtu
secedat/ & triũ dierum excõmunicationis
sententiam perferat. Vnde dicit tex. in. c. irre
ligiosa de consecra. di. 3. irreligiosa est cõsue-
tudo per quã qui debent diuina officia atten-
dere, saltationibus turpibus inuigilant/ & can
tica mala canentes religiosorum officia per-
turbant. Et vide pulchrum tex. qui conue-
nit in proposito/ in ca. decet de immu. eccle.
in. 6. qui est tex. gregorii. xi. in cõcilio lugdu-

ctio fiat de certo genere personarū vel vt eli-
A gatur vnus ex incertis: sed hoc nō est proprie
compellere vel impressionē facere, sed ma-
gis inefficacem dispositionē seruare, ad quod
ratio coarctat quemlibet & astringit. xi.q.3.
illa propositorum. de consti.c.canonū.1.di.
c.consuetudo. Nec sequitur quicquid potest
lex vel consuetudo potest princeps / ergo &
populus: quia intelligitur habere locum in il
lis & quo ad ea quæ sunt iurisditionis eius &
infra terminos potestatis ipsius. cuiusmodi
non est electio: quia in electionibus vanę vo
ces populi non sunt audiendæ. & magis po-
pulus est docendus q̄ sequendus. c.ad nostrā
de consue. Ad hoc tex. in.c. legimus. 93.di.
de consti.ecclesia.96.di.bene quidem. de re-
bus eccle.non alie.c.fi.cum simil. Iunctis.c.in
nomine domini. 23.di.&.c. si quis pecunia.
79.di. Et hoc corroborat quod dicit bal.in.d.
ca.licet de elec.in.2.col.in fi.cum vult ꝙ licet
cardinales indirecte cogi possint vt eligant
& concordent, non tamen possunt cogi vt
concordent in eum quem vult populus / pu-
ta in martinum vel tuschum: quia hoc mo-
do libertas vulneratur.

¶ Tertia cōclusio erit ꝙ etiā si metus inferatᷣ
sub alternatione (puta vt eligatᷣ talis vel talis
C ex tali natiōe) similiter electio erit nulla: quia
B ita per talem subalternam impressionem au-
fertur libertas arbitrii in eligendo sicut in sim
plici impressione: quia licet impressio subal-
terna distinguat inter genus quod optat, non
tamen in proposito extenuat metū. nec diffe-
rūt impressio subalterna & impressio in gene
re / nisi in hoc ꝙ subalterna videtur denotare
maiorem affectionem ad illum quem prius
nominat. ff. de vsufruc.l.quotiens. non tamē
per hoc restringitur facultas ad illum solum.
¶ Nec obstat. ff. de lega.3.l.cū pater.§.penul.
&.l.peto.§.fratre, & ad trebel.l.hæredes mei.
§.fi.& qd̄ notat bar.in.l. si cognatis. ff. de re-
bus dubiis, quia illa non ex verbis sed ex mē
te disponentis in re propria & in habente or
dinem affectionis ordinate procedunt: quæ
cessant in isto casu. & ideo standum est ver-
bis. ff. de exerci.l.1.§.in re igitur dubia. Nec
obstat. ff. de lega.2.l. si ita relictum. §. penul.
& de verb.ob.l. si ita stipulatus fuero decem
aut quindecim, &.l.inter stipulantē.§.2.quia
loquuntur in disiunctione summarū, nos au
tem loquimur in disiunctione rerum: vbi se-
cus. ff. de cōsti.pecu.l.illud. ¶ Vnde ex his pa
tet ꝙ electio papæ facta per impressionē est
nulla. Et quia tunc agitur causa papatus, erit

legitima causa congregandi concilium: vt in C
d.c.si duo.79.di.& ponit cardi.in.d.c.licet in
31.questione. & licet eius opinio sit ꝙ valeat
electio facta per metum, tamen vult ꝙ cogni
tio huius quæstionis sit concilii. Et ꝙ electio
sit nulla / voluit etiam ioan.de immol. contra
cardi.in.d.c.licet, illa ratione quia sicut matri
monium carnale contractum per metum est
ipso iure nullum (vt in.c.cum locū de spon-
sa.) ita & spirituale. Et idem etiam tenet phi-
lippus francus in.c.vbi periculum in.§.præ-
terea de elec.in.6.per tex. & glo.ibi in verbo
electio. Ad quod etiam adducit glo. singula-
rem.23.q.5.c.notificasti: subiungens ꝙ intā-
tum metus reddit electionem nullam ꝙ si e-
lectio fuit meticulosa a principio / nō possent
postea cardinales cōsentire vel ratificare. Ad-
ducit bal.in.c. quisquis de elec. & in consilio
posito in.l.1.C. si quis aliquem testari prohi.
& sic cōcordat cum dictis supra. Et ꝙ electio
papæ per metum facta sit nulla / ponit idem
bal.in.l.fi.§.1.ī vl.col.versi extra quæritur &
sequenti. C. communia de lega. Remittit ta-
men se finaliter ad dicta per eū in.d.l.1. Et ibi
considerat quid si metus fuit causa finalis &
quid quando fuit in circunstantiis / in.d. ver-
si. extra quæritur. Et ꝙ sit nulla / vult hodie cō
stitutio frequens / ædita in concilio constan- D
tien.in.39.sessione / sæpius replicata in gestis
cōcilii basiliēsis. Et quod dicitur de electione
ꝙ sit nulla, secus esset si fuisset libera / sed in-
thronizatio & receptio siue coronatio esset
meticulosa: quia per hoc non vitiaretur ele-
ctio quæ fuit concorditer & sine metu cele-
brata: vt dicit bal.in.l.cum te. C. de pignori-
bus, & supra dixi.

¶ RESTAT respondere ad cōtraria / quæ
volūt & inferunt electionē valere. Et ad pri-
mū respōde ꝙ licet regulariter gesta p metū
valeant, tamen sunt aliqui casus excepti / in-
ter quos erit iste ꝙ electio per metum facta
sit nulla: vt patet ex adductis pro parte con-
traria, & dicitᷣ in.d.c.abbas / quod metus cau-
sa. innocen.in.c.quod sicut / in glo.magna de
elec. Quinimo licet in aliis requiratur me-
tus qui cadat in constantem / tamen in electio
nibus sufficit leuis metus: vt ponit archi.in
c.primo.1.q.6.& ponunt doc.in.c.insinuāte
post glo.q cle.vel vo.& egi.in.d.c.quisquis.

¶ Ad secundum responde concedendo in e-
lectione papæ non astringi cardinales ad ali-
quam formam: sed hoc non concernit for-
mam ꝙ electio sit libera / sed concernit substā
tiam. ¶ Quod dicitur quòd sufficit naturalis

consensus, & ꝙ metus illum non tollit conceditur: sed requiritur ꝙ sit liber. ¶ Quod dicitur ꝙ non est superior ad quem possit haberi recursus/ facit magis pro q̄ contra: vt patet ex adductis pro parte contraria: quia si non potest adiri superior/ nō potest fieri rescissio, & propterea erit ratio specialitatis ꝙ sit nulla. Quod dicitur de inferioribus electionibus/ contraria opinio est vera: quia etiam sunt nullæ: vt in.c.osius, & in.c.cum terra, &.c.sacrosancta, &.c.quisquis de elec. & dictum est in contrariis pro alia parte. ¶ Ad tertiū quod dicit ꝙ sufficit consensus duarum partium/ respōde verū esse dūmodo sit liber. ¶ Quod dicitur ꝙ remouet omnis exceptio/ ergo & ista 79.di.si romanorū: quia qui omne dicit nihil excludit.c.quia circa de priuile.cum simil. Dico verū/ dummodo alias electio sit canonica: vt dicit hugo.91.di.c.1. Et tūc cōtra personam electi & formam electionis quādo est canonica/ nihil potest opponi: sed an electio sit nulla vel minus canonice celebrata / bene debet quæri: vt ponit ostien.& ioan.an.& alii in.d.c.licet. ¶ Ad quartū ꝙ sufficiat substātialia interuenire in actu, respōdetur ꝙ istud est vnum de substantialibus: quia requiritur ꝙ sit liber consensus in electionibus: & sic cum qualitate libertatis/ vt dictū est in contrariis. Vnde iura de repudiatione & aditione loquētia, tantum requirunt consensum sicut in cæteris in quibus datur rescissio per actionem quod metus causa. ¶ Quod dicitur de omissione casus/ facit pro: quia tunc nulla per iura alias inducta.c.osius,c.quisquis de elec,ca. in nomine domini.23.di.&.c.si quis pecunia 79.di. Quinimo non est omissus si bene aduertatur/ cum dicit ꝙ nō est superior ad quē possit haberi recursus: quia hoc nō est aliud dicere q̄ ꝙ deficit executor ad rescindēdum. ergo aliud in electione papali, quia erit nulla etiam si aliæ inferiores valerent: quia possent rescindi.d.c.abbas quod metus causa, & ibi dicta.

¶ Ad quintum respondetur ꝙ licet quidam dicant.c.si quis pecunia non probare de per se (quia non loquitur expresse de electione, sed de inthronizatione facta per pecuniam gratiam vel tumultum absq; canonica & concordi electione cardinalium, vel de electione non facta a cardinalibus secundū card. floren.in.d.c.licet in.31.quæstione, & vult ca.1.79.di.) tamen egi.in.d.c.licet/ dicit.d.c. si quis pecunia &.c.in nomine domini loqui de electione facta a cardinalibus. Et colligitur ex facto notato.in.c.in nomine domini in glo.3. super quo facto fundantur ambo capitula: quia.c.in nomine domini a quo dependet.c. si quis pecunia, loquitur de electione benedicti intrusi / quæ facta fuit a cardinalibus post mortem stephani: vt patet in chronicis damasi & in libro aureo historiali, quæ allegare licet.20.di.de quibus.& de elec.c.venerabilē. Facit ꝙ alias doctores antiqui inepte allegassent ad hoc dicta capitula. & quia nisi.c.in nomine domini loqueretur de electione cardinaliū nullum dubium haberet, & frustra alias de violētia & tumultu tam accurate loqueretur: cum sit certum electionē factam ad papatū per alios q̄ per cardinales esse nullā, nec requirerent tot qualitates adiectæ in illis iuribus: concordi/ canonica, sine violentia/ tumultu/ pecunia &c. quia quando non esset facta a cardinalibus, etiam sine illis qualitatibus esset nulla: vt in.c. licet de elec. Et ꝙ electio papæ facta per seditiones & cōspirationes sit nulla, bonus est tex.in.c. victor 97.di. ¶ Nunc ad.c.si quis pecunia, respōdet ꝙ illa regula (quando sub vna determinatione plura ponuntur / debent æqualiter determinari) nō procedit quādo in vno casu subest ratio libertatis quæ non subest in alio: vt dicunt doc. moderni in.d.l. iam hoc iure. Vnde licet pecunia/ gratia humana & popularis vel militaris tumultus æqualiter ibi determinentur, non tamē subest eadem ratio in vno ex dictis casibus quæ in alio: quia quando electio fit per tumultum adimitur libertas eligendi: quod est directe cōtra illum tex. cum dicit sine concordi & canonica electione. canonica enim nō potest dici electio in qua deficit naturale principium ipsius electionis/ videlicet libertas & puritas consensus: vt dicit inno.in.d.c.quod sicut de elec. Præterea si bene consideretur tex.in.d.c.si quis pecunia/ nō potest induci in oppositum nisi per argumētū a contrario sensu: videlicet ꝙ sicut est nulla electio quando pecunia gratia vel populari tumultu sine concordi cardinaliū consensu est facta, ita a cōtrario sensu sequitur ꝙ quādo fit cum concordi consensu / sit aliqua. Vnde sicut secundum magis communem opinionem ibi/ est valida quando per pecuniam vel humanā gratiam est facta/ modo sit facta concorditer a duabus partibus cardinaliū, ita & si per metū (vt etiā tumultus & metus æqualiter determinentur) per argumentum a contrario sensu. Quod argumentum a cōtrario nō procedit qn̄ resultat contrarietas iurium:

vt patet in.l.1.§.huius rei de offi.eius cui mã A da.est iuri.& in.c.publicato de elec.& in.c.significasti de foro compe. ¶ Item illa regula (ꝙ æqualiter sub vna determinatione posita debent æqualiter determinari) procedit nisi sit diuersa ratio in altero determinabilium secundũ angelum in.§.hinc nobis/in authen. de hæredi.& fal.& ponit immol. in. l. gaius in.3.col.ff.solu. matri. Quod clare procedit in dispositione legis: vt dicit alex.& moderni in.d.l. iam hoc iure. ¶ Ad.c.in nomine domini/dicitur ꝙ non probat ꝙ valeat electio facta per metum: imo potius probat cõtrariũ. Ad.§.præterea respondetur ꝙ licet non annullet electionem aliter factam/ tamen suppleri debet per rationes & alia iura, nec ille tex.intendit determinare an electio papæ facta per metũ sit nulla. Ad.§. cæterum in cle. ne romani/dicitur ꝙ potest induci pro: quia loquitur in exceptionibus contra personas cardinalium,& subdit iuribus circa eandem electionem alias æditis in suo robore permãsuris: ergo aliæ inficientes libertatem eligendi poterunt opponi. Et licet excõmunicatio & interdictum sit arctatio iuris,tamen non vulnerat directe cõsensum(qui debet esse liber in electione) sicut facit metus. ¶ Ad vltimũ ꝙ sunt multa specialia/ responde ꝙ licet hoc B non sit expresse positũ de electione papæ,includitur tamen a maioritate rationis propter defectum superioris. Item includitur quia si est speciale in electionibus inferioribus & in matrimonio carnali,ergo & in isto casu/ qui virtualiter includitur in illis ex quo non reperitur contrariũ statutum in isto. Ad quod facit.c.1.quod metus causa; arguẽdo de persona electi ad eligẽtes. Et ex his apparet quid fuerit dicendum de electione vrbani: super quo bal.in ru.C.si quis aliquẽ testa. prohi.& cardi.cameracen. egidi.& alii plures tantum laborarunt.

SED pone in proposito ꝙ cardinales errant in concordia eligendi sed populus nõ cõtentabatur,cui suasum est vt faceret rumorem/& sic præsumeretur electio impressiua: cardinales autem dicunt se sponte elegisse. Clarum est ꝙ hoc casu credetur cardinalibus pro validitate electionis existentibus,ex quo sunt concordes & hoc asserunt sine aliquo metu: & potius tũc præsumetur ꝙ maliciose populus tumultuatus sit.

SED quid si econtra cardinales dicũt ꝙ per impressionem & displicenter elegerunt? Si attendimus quod diximus supra post archi. 1.q.6.c.1.& quod dicunt doc. in.c.insinuante qui ele.vel vo. (ꝙ in electionibus ad annullandum sufficit leuis metus/ nec requiritur ꝙ sit talis qui cadat in virũ cõstantem) videtur dicendum ꝙ electio esset nulla & ꝙ esset credẽdum cardinalibus si cũ eorum assertione in veritate cõcurrat tumultus popularis/ qui verisimiliter causauit metum. Bal.in.d.c. licet mouet quæstionem: & vult ꝙ non credatur cardinalibus nisi appareãt alia signa verisimilia & probabilia & maxime notoria: quia contra factum proprium non licet venire nisi factum sit metus causa, per vim facta autem dici non potest: quia vis absoluta non cadit in acto verbi sed factiue ponit ioan.an.in. c.sacris quod metus causa. & vis conditionalis est quædam plica voluntatis ad non amatum vel desideratum, & est idem quod metus. ¶ Ego dubitarem de dicto bal.si essemus anteq̃ papa fuisset receptus & adoratus/nisi constaret de maliciosa suasione & tumultuatione populari. Ad quæ diffiniẽda forte requireretur cõcilii congregatio/ cũ ipsius electi potestate: qui etiam posset administrare p.c.in nomine domini.23.di.& vide quod dico infra in secũda & tertia chara.

SED PONE CARDInales intrare cõclaue pro electione facienda/ & propter practicas forte factas ante ingressum non clauso conclaui statim pcedere ad electionem/ nulloq; facto scrutinio aut alio tractatu vel modo in eligendo adhibito duas partes conuenire in vnum & eligere: an erit valida talis electio? Et videtur quòd non: quia non fuit seruata forma ca. vbi periculum. itẽ quia pendente scrutinio vota emissa non reperiuntur. Contrariũ tamen concludit egi. in.d.c.licet,in.16.char. quia nec scrutinium nec scrutinii pendentia est de substantia vel de forma huius electionis: quia in electione romani pontificis cardinales non arctantur ad certam formam/nec.c. quia propter nec ad aliam formã q̃ ipsi velint: vt dicunt doc.in d.c.licet.& ideo si conuenit inter eos vt procedatur ad expediendum non aliter seruatis interstitiis temporum.c.vbi periculum,poterunt procedere ad electionem. Quod etiam sentit.d.anto.in.d.c.licet: qui vult ꝙ qualitercunq; constet de eorum voluntate/ sufficit. Et inducit hoc contra illos de auinione qui allegabant contra vrbanum ꝙ non fuerat capitulariter electus,& dicit ꝙ male allegabãt.

Facit

A Facit quod diximus supra per id quod ponit glo. & doc. in. c. si cui de elec. in. 6. Ad quod vide quod dicit cardi, in cle. ne romani in. 7. q. de elec. & refert alex. in. ca. si quis pecunia 79. di. Quod dicit egi. procedere et si cardinales ordinassent inter se procedere per viam scrutinii: quia omnino valeret electio secundum eum. Et sic ista non erit sufficiens causa congregandi concilium, etiam si talis electio non reperitur facta per inspiratiõem sed per ingenium secundum quod dicit tex. in. d. c. in nomine domini: dũmodo non fuerit celebrata in omnibus contra dispositionem illius tex. ❡ Si tamen isto casu electio ab aliquibus qui facerẽt duas partes esset simoniaca & per ingenium facta, multo magis secundũ egidi. non valeret/ per ea quæ dicta sunt in pręcedẽti articulo: & in illo an simonia per papam commissa sit sufficiens causa cõgregandi cõcilium: & per ea quæ in sequenti qone dñr. Pro quo facit rõ propter duo specialia quæ in hac electione concurrunt: & etiã arg. l. 1. C. de dotis promis. Et licet casus in puncto iuris essent dubius, tñ hodie sine dubio (propter bullam iulii quæ declarat electionem de papa simoniace factam esse nullam esset nulla. Et licet eius electio præstiterit causam edicto, non ideo minus bene fecit prouidendo

B vulneri cui cognouit medelam adhibẽdam. Et ideo isto casu esset sufficiens causa cõgregandi cõciliũ. Quod verum intelligo hodie siue ante ę esset receptus & adoratus siue post etiam ad amouendum eũ a pontificatu. Et licet prouisio bullæ sit bona, tamẽ propter malignantes vereor ne sit multũ periculosa. Sed quia supra dictum est ꝙ quando papa est simoniace a cardinalibus electus / est sufficiẽs cã congregandi concilium: ex quo talis exceptio ꝙ est electus per simoniam non potest papæ opponi / ad quid proderit congregare concilium? dic vt saltem cardinales puniantur. ❡ An autem ex hoc tales committentes simoniam poterunt priuari cardinalatu, tex. in. §. cęterũ in cle. ne romani videtur velle ꝙ non: quia vult non posse illis obiici aliquam exceptionem. Sed ille tex. non obstat: quia loquitur ad finem ꝙ non repellantur ab eligendo, sed non prohibet ne puniantur de tali simoniaca electione. Imo ꝙ possint puniri ponit anto. & immola in, d. c. licet, per glo. in. c. si transitus / & in. d. ca. si quis pecunia. 79. di. qui volunt ꝙ de tali simonia possint puniri. Et pœna contra simoniacos est depositionis: vt in. c. de hoc / & in. c. insinuatum de simo. in

c. cum clerici / ibi glo. & doc. de pac. Et hodie C bulla iulii declarat ipsos ipso iure priuatos. & vtinã seruaretur: quia tales sunt causa ruinæ sedis apostolicę.

ED quid si cardinales oẽs extra conclaue existẽtes / in suis domibus dant vota corã notario & consentiunt in eundem, an erit papa ex quo cõcurrunt vota duarum partium? Egi. in. 16. char. in. d. c. licet, dicit vtinam casus non occurrat quia esset occasio magni schismatis: quia verba scribentium ibi sonãt in negatiuam / sed tex. in affirmatiuam: nec reperitur expressum per aliquem tex. ꝙ sit necessaria cõmunis congregatio nisi prout legitur in. c. vbi periculum / & in cle. ne romani. Postea dicit ꝙ. c. licet / procedit vbi non est factum conclaue, vel si est factum nullus est ingressus. Concludit tamẽ salua determinatione ecclesiæ, ꝙ talis non erit papa per. §. statuimus in. d. c. licet / ibi plena cõcordia / & ibi nisi maior concordia intercesserit. & per iura in. 6. & cle. quæ sunt noua. & quia vnus posset alios trahere ad votũ suum ratiõe aliqua / iuxta. l. si in tres. ff. de arbi. & ꝑpter periculũ & consuetudinem cõiter seruatam. Sentit tñ ꝙ hoc casu deberet congregari concilium vt D saltem declararetur vtrũ valeret talis electio. ❡ Cardi. tñ in cle. ne romani in prin. in. 7. q. vult ꝙ si omnes cardinales ante ingressum conclauis per inspirationem essent cõcordes / & eligerent etiam non expectatis absentibus infra. 10. dies, teneret electio. & idem dicit si non omnes sed duæ partes elegissent. Et ꝙ teneat electio non expectatis. 10. diebus / tenẽt glo. & doc. in. c. vbi periculum de elec. in. 6. sed ꝙ ante ingressum conclauis glo. non dicit, sed bene cardi. in cle. ne romani in. d. 7. quæsitõ in fi. & sequitur alex. in. c. si quis pecunia. 79. di.

ET ad materiam electionis papæ per impressionem factæ vide plures quæstiones quas examinat idem egi. in. d. ca. licet, concernentes schisma exortum tempore vrbani sexti: videlicet quæ & quales minę faciant iustum metum in electione papę. de quo per eum in cap. quisquis de elec.

❡ Item posito ꝙ acclamatio popularis cominatoria inducat iustum metum / & ꝙ talis acclamatio ante ingressum conclauis romæ cõstituti & cardinalibus pro duabus partibus gallicanis exñtibus facta fuerit prius de romano vel italico sed in fine in puncto electio

A nis celebrandæ facta fuerit de romano/ & ta,
men non fuerit electus romanus sed italicus:
an censenda sit nihilominus electio impressi
ua? Et concludit q sic: dicit tamẽ finaliter esse
dubium & cogitandum.
¶ Item alia quæstio. vtrum subsistente iusta
causa timoris, de iure præsumi debeat electo
res quibus inferebatur metus/ passos & secu,
tos fuisse illum metũ? Et licet aliqui dicant q
sic si protestati fuerint in actu vel ante actũ &
non aliter (argu. de offi. delega. pastoralis: qđ
metus causa. c. 1. de appel. si iustus) ipse tamẽ
concludit contrarium: quia vt protestatio sit
necessaria/ oportet q sit expresse cautũ in iu,
re: quia casus in quibus iura requirunt prote
stationem sunt speciales: & quia negligentia
protestandi debet obesse negligenti & non a,
liis. Quòd autẽ in electione papæ nulla fiat
impressio/ non tantum respicit cardinales sed
totam christianitatem: quia est fauor publi,
cus. l. 1. §. fi. ff. de iusti. & iure. & ideo culpa
priuatorum non obest. 1. di. ius publicum. de
arbi. c. cum tempore. de foro compe. si diligẽ
ti, cum simil.
¶ Item alia quæstio. supposito q cardinales
ante metus illationem fuissent deliberati ad
non eligendum italicum, & postea metu de
B italico eligendo vrgẽte mutassent voluntatẽ
& italicum elegissent/ cum animo tamen &
intentione quòd electus verus papa esset/ id
tamen non facturi metu huiusmodi non illa,
to: nunquid nihilominus erit talis electio im
pressiua/ & sic ipso iure nulla? Et cõcludit q
sic. & dicit pro hoc esse casum in. d. c. quisquis
de elec. Ex quo videretur q etiam isto casu
esset congregandum concilium/ ex quo agi,
tur causa papatus: iuxta. d. c. si duo. 79. di. &
omni casu quo præsupponitur electio nulla/
& in hoc est discordia.
¶ Item alia quæstio. pone q cardinales facta
electione per impressionem, eadem die pran
dio solum intermedio & eadem impressione
durante ac in eodem conclaui adhuc clauso/
instantibus aliquibus eorum qui erant de na
tione electi & inferentium metum ipsam ele
ctionem renouarunt: nũquid hoc iuuare po
test aut ad nouã electionem inducendam aut
ad præcedentis electionis purgationẽ facien
dam? Et concludit q non iuuabit quominus
electio omnino sit nulla/ per notata in ca. 1.
quod metus causa: & in. l. 2. C. eo. per cy. &
bar. Et adducit in proposito pulchrũ tex. in
l. 1. ad fi. C. de rap. virg. & in. l. 3. §. si quis vo
lentem. ff. de libero homine exhi. argu. de re,
scrip. statutum. §. si quid autem. de censi. exi, C
git/ ad fi. in. 6. & cle. nolentes. §. q si secus de
hære. Per quæ iura concludit q secunda ele,
ctio videtur ascribenda præcedenti timori:
quia contra eorum voluntatem & libertatem
facta videtur & præsumitur. pro hoc. C. de
procu. l. quicunq: & authen. ibi posita: & quę
ibi per cy.
¶ Item alia quæstio. supposito q post electio
nem impressiuam cardinales electum rece,
perint & installauerint & coronauerint ac ei,
dem vt papæ obediuerint/ in loco tamen im
pressionis & durante potestate laicali impres
sionẽ causante/ & sic durãte causa impressio,
nis eiusdem: vtrum per præmissa purgatum
fuerit vitium in electione cõmissum? Et con
cludit q prædicta quattuor (videlicet rece,
ptio/ installatio/ coronatio & obedientia) tan
q eidẽ metui subiacentia nec operãtur præce
dẽtis electionis confirmationẽ/ nec etiã indu,
cũt nouã electionẽ nec nouæ electionis effe,
ctum, per notata præsertim per cy. & bar. in
l. 2. C. quod metus causa. Et istam dicit esse
opinionem ioan. de ligna. in. 3. tractatu edi,
to in materia illius schismatis. Licet aliqui p
intruso scripserint. inter quos est bal. in ru. C.
si quis aliquem testari prohi. de quo etiam po D
nit bal. in. l. fi. §. 1. cõmunia de lega. qui aliter
videt sentire in. l. 1. §. sed & qui domini. C. de
lati. liber. tollẽ. si ponimus q ibi loquat de ca,
dẽ electiõe vrbani. Martinus de laude in trac.
de cardinalibus. q. 88. referẽdo bal. in. c. quis,
quis de elec. dicit q si cardinales per metum
elegerint aliquem in papam/ non possent po
stea cõsentire in talem per metum electum,
nec possent cardinales in hoc dispensare. &
hoc vt tollatur omnis occasio violãdæ liber,
tatis. Et istud est verius. Alexan. de immol.
in. l. 2. C. quod metus causa/ ponens quæstio
nem transit cum bal. in. d. rub. 14. col. videli,
cet q metus impressionis in electione/ pur,
gatur per spontaneam coronationem. Sed
hoc intelligitur in spontanea coronatione: &
non quando electio receptio installatio & co
ronatio facta fuit in eodem loco impressio,
nis & durante eadem causa & potentia me,
tus/ sicut ponitur quæstio. Quæ conclusio
non videtur vera si est verum quod bal. dicit
in. d. ca. quisquis/ q cardinales qui per me,
tum elegissent non possent postea in ipsum
consentire nec in hoc possent dispensare vt
tollatur occasio violandæ libertatis, quod e,
tiam concluditur infra in proxima sequenti
quæstiõe. Adde quæ dicta sunt supra in prin

A cipali articulo an electio facta per impressionem sit nulla.

¶ ITEM alia quæstio. Quid si prædicta quattuor (videlicet receptio installatio coronatio & q præstita fuerit obedientia) libere emanassent? Et concludit q sit idem: quia electio requirit saltem consensum & voluntaté eligentium secundum omnes: sed ex prædictis actibus voluntas huiusmodi non infertur. nam non nouam electionem facere sed iam factam exequi intendebant. Adducit no. tata de acqui. poss. l. 3. in prin. in glo. 3. in fi. & argumentum. ff. de condi. ob causam. l. 3. §. subtilius. &. ff. de acqui. hæredi. l. is qui putat. Et quia in requirentibus examinationem & deliberationem / consequentis dispositio antecedentis dispositionem non inducit: vt notat stephanus in cle. summus de sen. excõ. & not. glo. & bar. ff. de procura. l. si quis cum procuratorio nomine. §. fi. Et patientia seu approbatio tacita in inferioribus a papa/non darius in beneficio, licet secus sit in papa: vt notat henricus de præben. dilecto. Et præser tim cum ingressus fuit viciosus: vt notatur per ostien. ioan. an. & henricum in. c. ex ore/ de iis quæ fiunt a ma. parte ca. Et pro hoc facit quod dicit bal. in. l. fi. in prin. C. cõmunia de lega. q si in electione pontificis est de-

B fectus in materia substãtiali vel forma essentiali in origine/ & effectus & consensus tacitus in obseruatione, non conualescit propter nullitatem. Allegat. c. innotuit de elec. Et ibi respondet ad. l. 1. C. de supel. lega. De quo & per eum in consilio schismatis in. 14. col.

¶ Ista conclusio videtur mihi difficilis: & libéter voluissem eũdẽ egidi. videre in suo nouo tractatu in. 34. q. principali: quo se remittit/ dicẽs q ibi plenius examinatã istã quæstionem. Et contrarium concluditur supra cum allego alex. de immol. in. l. 2. C. quod metus causa/ post bal. in. d. ru. C. si quis aliquem testari prohi. cum vult metum purgari per spontaneam coronationem. Quæ conclusio videtur securior pro sedando siue euitando schismate. licet contraria forte de iure videatur verior: quam communiter tenent doc. in. d. l. 2. vt refert martinus in electione vrbani ibi quia si electio a pricipio fuerit nulla propter impressionem, licet per installationem & coronationem spontaneam purgetur metus vt ex nunc/non tamen videtur validare præambulam electionem nullam: quia per installationem & coronationem non fit noua electio/quæ videtur requiri in proposito post metum purgatum, maxime cum in papa nõ requiratur post electionem aliqua confirmatio nec installatio de necessitate: vt in. c. in nomine domini. 23. di. & dicitur in. c. licet de elec. Et hoc videtur bal. velle in. d. l. 1. C. de liber. tollen. d. §. sed & qui domini. Et istam

C cõclusionem videtur tenere clarius in. 1. l. 2. C. de iis qui propter metum iudicis non appellauerunt. Et ex hoc infertur vnũ quod dicunt doc. in. d. l. 2. C. quod metus causa: q licet alias sit verum q actus accessorius siue cõsecutiuus ad principale qui est spontaneus purget præambulũ metum in principali, tñ illud intelligitur qa illud principale erat rescindendum per actionem quod metus causa quæ censetur sublata per spontaneum subsequentem consensum: sed secus erit quando illud principale fuisset nullum: vt in proposito/ & in casibus specialibus in quibus gesta per metum non tenent ipso iure. de quibus in. c. abbas/ quod me. cau. per regulam nõ firmatur in sexto. & ideo non purgatur retro, sed vt ex nunc. quod nota.

¶ Item alia quæstio. vtrum post electionem receptionem installationem coronationẽ & obedientiam impressiuas, cardinales egressi

D de loco meticuloso & constituti in loco libero/ possint propria authoritate & absq causæ cognitione ab obedientia intrusi se subtrahere? Et concludit q sic. & reputat pro casu clarum tex. in. c. in nomine domini. §. si quis cõtra. 23. di. & clariorẽ in præallegato. c. si quis pecunia. 79. di. & clarissimum. 3. q. 1. §. patet/ versi. vnde supra. & maxime si impressio & intrusio sint notoriæ: & sic non obstet quod opponi posset de. §. item balaham. 2. q. 7. ¶ Verũ in ista conclusione existimo cogitandum: ex quo ante declarationem nullitatis electionis non videtur q rationabiliter possit recedi ab obedientia. Facit quod dicitur in. c. constitutus de appel. &. c. cum non liceat de pscrip. Et considerandũ maxime esse si non omnes cardinales essent concordes. de hoc tamen latius alibi dicendum. ¶ Et prædictæ conclusiones pro maiori parte videntur extractæ ex conclusionibus factis in allegationibus cardi. sancti eustachii tempore illius schismatis. Nec mirandum est: quia ambo secuti sunt partes domini clementis: cum ambo essent vltramontani / & egidius esset auinionen. archiepiscopus.

¶ Item alia quæstio. Supposito eo quod in vacatione gregorii. xi. contigit (videlicet

Y 2

A ꝙ anno a natiuitate domini. 1378. die. 17.
mensis martii obiit in vrbe dominus grego-
rius papa. xi. relictis. 23. cardinalibus super-
stitibus: quorum. 16. erant tunc præsentes
in vrbe: videlicet. 12. non italici/duo italici
& duo romani. &. 7. erant absentes: quorum
sex auinione commorabantur, septimus au-
tem videlicet dominus ambianen. erat in tu-
scia illuc missus per gregorium modicũ an-
te eius obitum. dicti autem. 16. pręsentes die
septima mensis aprilis tũc proxime sequẽtis
cõclaue intrarũt, & die proxime sequẽti cau-
sante metu mortis per populũ romanũ illato
bartho. baren. archiepõpũ elegerũt: & postea
simulatq; cõmode potuerũt reduxerunt se ad
locũ liberũ videlicet ad ciuitatẽ fundanã. 12.
de electoribus antedictis vna cũ prædicto do
mino cardinale ambianen. oẽs videlicet non
italici: & præsentibus tribus de aliis cardinali
bus electoribus scilicet duob⁹ italicis & vno
romano & audientibus/ & intelligẽtibus sed
nõ cõsentientibus, absentibus tñ & irrequi-
sitis aliis septem cardinalibus scilicet vno ro-
mano de electoribus qui erat cardinalis san-
cti petri & remãserat in vrbe ægrotus/ & prę
dictis sex aliis cardinalibus qui auinione mo
rabantur: dominũ clementẽ papam. 7. elege-
B runt) quæritur vtrum ex contemptu prædi-
ctorum cardinaliũ absentiũ talis electio ruat.
Et concludit ꝙ non: quia licuit cardinalibus
præsentibus de loco impressiuo ad locũ libe
rũ pro eligendo transire, in præallegato. §. ꝙ
si prauorũ. Nec enim ex huiusmodi transitu
puniri aut grauari debuerunt. ff. de riuis. l. ser
uius. §. si quis riuũ. C. de adul. l. gracchus. 23.
q. 4. qui peccat. 27. q. 1. de viduis. de dona. per
tuas. Et dicit casum decisum esse per. d. §. ꝙ
si prauorũ, iuncto. c. vbi periculum. §. 1. de
elec. in. 6. Nõ enim ius iam formatũ & quæ-
situm alicui ex facto alterius iniurioso alicui
auferri debet/ de regu. iur. indultum, & regu-
la factũ legitime in. 6. ff. de itinere actuq; pri-
uato. l. 1. in. fi, & vtrobiq; concordant. C. de
inoffi. testa. l. si quis in suo. Nec contemptus
cardinalis sancti petri obfuerit: quia venire
non poterat. c. quia propter. §. 1. de elec. &
quia contemptus vnius non nocet in ista ele
ctione. Nec nocere potuit nõ consensus seu
dissensus vel contradictio trium præsentiũ:
quia consentientes faciebant duas partes de
16. electoribus, maxime quia dominus am-
bianen. superueniens numerum auxit: vt
d. ca. vbi periculum. §. sane/ versi. si vero. Et
hoc videntur tenere doc. in. d. ca. vbi pericu-
lum. §. 1. in glo. 10. diebus. de quo etiam vi- C
de infra in quæstione quot debeant esse præ-
sentes in concilio vt possit dici concilium.

¶ Et vtrum sit credendum cardinalibus asse-
rentibus se per metum electionem fecisse, re
mittit se ad suũ nouum tractatum. q. 8. & ad
dicta in. d. c. vbi periculum in. 6. De quo vide
bal. in ru. C. si quis aliquem testa. prohi. & in
ca. licet de elec & quod supra diximus.

¶ Item alia quæstio & conclusio: ꝙ si electus
a duabus partibus minus canonice / fuerit
receptus a duabus partibus per violentiam
& impressionem/ & tale vitium adhuc duret
vel cardinales suæ libertati dederit & simul
atq; potuerunt reclamarint / & de prædictis
appareat euidenter, ei potest per christifide-
les contradici: imo potest talis per cardinales
& alios christifideles clericos & laicos a pa-
patu repelli per. d. c. in nomine domini. §. ꝙ
si quis. &. §. quisquis & d. c. si quis pecunia/
versi. liceatq; cardinalibus. Quæ iura loquũ
tur etiam de inthronizato. ☞ Sed ista conclu-
sio non procedit sine dubio anteq̃ sit declara-
tum electionẽ & receptionem a duabus par-
tibus per impressionem esse factam: quia. c.
si quis pecunia & . c . in nomine domini lo-
quuntur de inthronizato populari vel mili- D
tari tumultu, & non de inthronizato a cardi-
nalibus & maxime a duabus partibus, maxi-
me quia potest dubitari de impressione quã-
do tertia pars non consensit. Erit tamen isto
casu congregandum concilium.

¶ Item alia quæstio. quid si electus a dua-
bus partibus pure & alias rite atq; canonice/
in possessionem papatus per violentiam se
intrudit vel cardinales ad se recipiendum &
sibi obediendum per impressionem induci,
cum forte vellent spiritu diabolico duci ab
eius canonica electione per pœnitẽtiam re-
silire: vtrum ex tali violentia vel impressione
perdiderit ius quod per electionem acquisi-
uerat/ & propterea minus ei debeat obediri.
Et concludit ꝙ non: videlicet ꝙ nõ perdidit
ius quod per electionẽ acquisiuerat: quia per
electionẽ fuit verus papa & nullis cõstitutio
nib⁹ positiuis ligari potuit. c. significasti/ & c.
innotuit de elec. & c. proposuit de cõcess. præ
bẽ. l. princeps legibus. ff. de. ll. Et quia cõstitu
tiones quę puniũt illos qui sibi ius dicũt, sunt
mere iuris positiui. l. extat. ff. quod metus
causa. C. de iudi. l. nullus. C. vnde vi/ si quis
in tantam, & l. vltima. de præben. eum qui in
6. Et quia edictum quod metus causa/ refer-
tur solum ad metum aduersus bonos mores

A illatum, non ad aillum metum quē magistratus recte intulit: vt in.l.3.ff.quod metus causa. Et ex his & aliis etiā concludit ꝙ non propterea est ei minus obediendum

¶ Item alia quæstio. quid si cardinales elegissent hæreticum vel per impressionem/ & credentes ꝑpter iuris ignorantiā electionē canonicam omnes vel saltem duę partes sic electū ad papatum spōte recepissent & forte ei per annum sponte obedissent tanꝗ papæ, postea ad cor reducti reuolutis libris & consultis peritis repperissent electionem nullam/ & propterea inter se constituissent ab eius obedientia recedere & alium in papam elegissent & illi obedirent tanꝗ papæ: vtrum primus sic a cardinalibus derelictus hoc non obstante sit habendus pro papa ab vniuersali ecclesia? Et concludit ꝙ sic: quia iuris ignorantia non excusat cardinales: vt.i.c.ignorātia de reg.iu. in.6.& qa propriā turpitudinē allegarent, & quia proprium factum impugnarent. & quia tex.in.c.licet/electum & receptum absq; vlla exceptione mandat haberi pro romano pōtifice: contra quē tex. cardinales non possunt dispensare, cum illo ligentur: vt in cle. ne romani. ¶ Item quia iura habēt ꝙ electus & cōfirmatus in pacifica possessione cōstitutus, añ examinationē suę causę et diffinitionē nō debet eiici a sua possessione. 8.q.4.nonne, cum

B concordan. A quibus iuribus licet reperiatur recessum quo ad electum in papam / dū eius inthronizatio extitit vitiose attentata (vt per violentiam & impressionem) & dum cardinales qui obediunt non constituunt duas partes (vt dicit intelligendum, d.c.in nomine domini/ &.c.si quis pecunia/ &.§.patet: ne cōtrarientur concilio generali in.d.c.licet) non tñ reperitur recessum in casu in quo inthronizatus & receptus est a duabus partibus pure & libere. & ideo non dicit extendendū ad istum casum iura prædicta. ¶ Et istam cōclusionem ponit salua determinatione sedis apostolicę & romanæ ecclesiæ ne facultas detur malis cardinalibus calumniandi & generandi schisma & scandala in ecclesia dei. Saluo tñ secundum quosdā nisi incontinenti (hoc est post modicum tempus) pœnituissent & variassent/ & factum esset notorium eis: argumen. de pœni.d.1.diuortium. &.ff.de diuor. l.si.pœnituerit. Modicum autem tempus arbitratur illud infra quod possēt deliberari super facto & super iure. quod dicit posse esse quandoq; vnius quandoq; duorum quandoq; trium mensium secundum qualitatem

facti & casus contingentis & secundum arbitrium boni viri: argumento.c.de causis de officio delega. Nihil enim fieri vel deliberari pōt nisi cum tempore. 50.di. pōderet. de testi. prȩterea. & de elec. commissa in.6. Licet enim forte causa non sit sufficiens ad hoc vt per receptionem & obedientiam videatur causari noua electio vel purgari vitium precedens, tamen posset esse casus.c.licet: quia præsumitur cessare vitium ex libera receptione & obedientia dominorum cardinalium. Cum enim præsumptio tollatur fortiori præsumptione (.ff.de in integrū restitu.l.diuus. ponit inno.in.c.innotuit de eo qui fur. or. recepit) si domini cardinales statim fecerint diligentiam de veritate inquirenda/ & statim ea reperta ab eo tanꝗ intruso recesserunt, apparet ꝙ non existimarunt purgatum vitium: sed si diu cum eo remanserunt / colligitur quo ad eos omnes præsumptio bona propter longā moram. & ideo damnatur variatio & inconstantia in eis: & præsumitur ꝙ totum a malo fonte procedat. Relinquit tamen hoc vltimum indecisum/ sicut & præmissam principalem quæstionem. Ponitq; idem esse de electo per simoniam, retinendo vt credo suam opinionē: quæ est ꝙ electio papę facta per simoniam sit nulla/ vt supra retuli. Ex supradictis videtur & per.§.itē symmachus.2.q.7. ꝙ anteꝗ sit cognitum per concilium de hæresi, non erit spoliandus sua obedientia nec amouendus a papatu. De quo vide quæ dicuntur in.c.licet de elec. & supra de exceptionibus quæ possunt obiici contra papam. D

NVNC redeundo ad prosequendum principalem quæstionem ex quibus causis debeat congregari conciliū: pone ꝙ imminet necessitas reformandi ecclesiam in capite & in mēbris propter varios excessus qui continuo committūtur/ & papa non curat congregare concilium requisitus: q; detractat & negligit, quid faciendum? Dic vt supra dictū est quando est controuersia inter duos de papatu, ꝙ ex quo requisitus non vult vel negligit/ alii (vt cardinales & successiue ad quos deuoluitur) congregabunt: quia hoc ipso ꝙ ipse non vult vel contemnit/ facit se participem & suspectum ex quo ecclesia indiget reformatione. Quia vt dicit tex.in.c.error.83.di. error cui non resistitur approbatur, & negligere arguere peruersos cum possis / nihil aliud est ꝗ fouere, nec caret scrupulo societatis occultæ qui ma-

A # DOMINICI IACO- C

BATII CARDINALIS SANCTI CLEMENTIS: DE CONCILIO LIBER QVINTVS.

¶ Quales debeant esse interfuturi concilio. Arti. 1.

IDIMUS EX quibus causis possit & debeat cōgregari concilium: nunc videamus quales debēt esse personæ in concilio congregandæ. Et primo dic ꝙ debent esse iusti & sapiētes, unde os iusti meditabitur sapientiam, & lingua eius loquetur iudicium. Os enim sumitur hic non pro ore corporis (quia eius actus non est meditari) sed pro ore animæ, quod est intellectus eius/accipiēs ab ore veritatis & per meditationem traiiciens in memoriam. Meditatur igitur os, id est intellectus iusti sapientiā, & exinde lingua eius loquitur iudicium: hoc
B est rectitudinem iudicii: quod ex sapentia sumit. Unde inquit iacobus apostolus in. 3. ca. suæ epistolæ. hæc est pudica/pacifica/modesta/suasibilis/bonis consentiens/plena misericordia/iudicās sine simulatione, de quorū expositione beatus tho. in secūda secūdæ. q. 45. ar. 6. ad tertiū. Inde cōstātinus imperator agathoni papæ scribēs pro concilio celebrādo dicit, hortamur vestrā paternā beatitudinē per præsentem nostram piam sacram/dirigere viros utiles & modestos notitiam habentes totius a deo inspiratæ doctrinæ/ & peritiā irrepræhensibilem habentes dogmatum/ induētes personam vestræ apostolicæ sedis: vt legitur in prin. gestorum in concilio agathonis. Et vide in. c. conuenientibus, 1. q. 7. vbi dicit, non oportet nos qui episcopi sumus indigere doctrina, sed aliorum esse doctores: malorum doctorum mala est doctrina, ecclesia de malis doctoribus sacerdotes non recipit.

¶ Et ideo debent esse sapiētes quia vt inquit aristo. duo sunt opera sapientis: quorū vnum est non mentiri de quibus nouit, alterum vero mentiētem manifestare posse. Et prouer. 1. c. sapientia foris prædicat, in plateis dat vocem suam: in capite turbarum clamitat/& in foribus portarū vrbis profert verba sua &c. Unde & beatus ambro. in epistola ad simplicianum de sapiente dicit. Sapiens non metu frangitur/non potestate mutatur: non attollitur prosperis/non tristibus mergitur. vbi enim sapientia ibi virtus animi/ibi constantia & fortitudo, sapiens semper idem est animo: non minuitur non augetur rerum mutationibus: nec vt paruulus fluctuat vt circunferatur omni vēto doctrinæ, sed manet perfectus in christo/ fundatus charitate/ radicatus fide. sapiens igitur defectus rerum ignorat/ & varium animum nescit: sed fulget sicut sol iustitiæ/qui in regno patris sui fulget. ¶ Ideo autem debent esse iusti, quia lux oritur iusto & rectis corde letitia, psal. 96. Et ambro. in lib. officiorum inquit. talis debet esse cōsiliarius qui nihil nebulosū habeat/ nihil fallax/nihil fabulosum/ nihil simulatum, quod vitā eius & mores refellat: nihil improbum aut maliuolum quod auertat consulentes. Quia omnis qui nocet non est sapiens: vt. 6. q. 1. sapiens. Unde & ecclesiastici. 25. ꝙ speciosum canicici iudiciū, & presbyteris cognoscere consilium. ꝙ speciosa veteranis sapientia, & gloriosus intellectus & cōsilium, corona senum multa peritia, & gloria illorū timor dei. Vbi glo. inquit, audiant presbyteri & ecclesiarum præpositi, quia nō licet eis ignorare legis sciētiam & sapientiam. D

¶ Et ideo etiam aliud est quod requiritur/ ꝙ sint tales qui habeāt rerum experientiā: quia quandoqꝫ experientia supplet illiteraturā. vt dicit specu. in ti. de iudice delegato. §. 8. ver. si. item ꝙ est illiteratus. Unde in promouendo non sufficit scientia nisi quis habeat experientiam. C. de. agentibus in rebus. l. penul. li. 12. & de elec. cum in cunctis, de suppl. negli. prala. ca. 2. li. 6. 39. di. ca. petrus. Sic & experto dicitur esse credendum. c. fi. de frigi. & malefi. l. 1. ff. de ventre inspi. l. certi. C. de iudi. & ff. si messor falsum modum dixerit. l. 1. & per totum, & c. proposuisti de proba. Ideo experientiam habere debent, quia ipsa est rerum magistra. l. 2. §. nouissime. ff. de ori. iu. l. legatis. §. ornatricibus de lega. 3. c. vbi periculum cum simil. de elec. in. 6. Sic intelligo

A quod dicitur ꝙ creditur bono doctori asserē-
ti in certa curia esse in causis certam consue-
tudinē: vt dicitur in.l.1.C.si mulier secundo
nup.& in.l.de quibus/maxime p modernos
papienses.ff.de.ll. quia intelligo in docto &
experto in eadē curia doctore / propter eius
practicam & experientiam illius curiæ: tunc
enim non tam dicitur probari consuetudo
per expertum & famosum doctorem q̄ pro-
bari quidam stylus. Quo casu non est abso-
num stare dicto experti & excellētissimi do-
ctoris. Facit quod dicit collectarius in.c.1.de
sponsa. Vnde & ecclesiastici.34. vir in mul-
tis expertus cogitabit multa: & qui multa di-
dicit enarrabit intellectum, & qui nō est ex-
pertus/pauca cognoscit.
¶Requiritur etiam ꝙ sint docti: iuxta illud
quod supra dictum est de cōstantino ad aga-
thonē pro sexta synodo congreganda. Inde
& aug.in.4.li.de doctrina christiana, debet di
uinarum scripturarum tractator & doctor /
defensor veræ fidei ac debellator erroris / &
bona docere & mala dedocere: atq; in hoc o-
pere sermonis cōciliare auersos/ remissos eri
gere/nescientibus quid agitur quid expecta-
re debeāt intimare. Vnde & beda de templo
salomonis loquens dicit. frustra sibi officium
doctoris vsurpat/ qui dilectionem catholicæ
B fidei ignorat: neq; sanctuarium domino sed
ruinā sibi ædificant qui docere alios regulam
quam ipsi non didicere conantur. Sic & cice-
ro.li.2. rheto. peritia dicendi in tribus consi-
stit: natura/doctrina & vsu. natura ingenio/
doctrina scientia/ vsu assiduitate. hæc sunt e-
nim quæ non solum in oratore sed in vno-
quoq; homine artifice expetuntur vt aliquid
efficiat.
¶Et adde ꝙ cū doctrina requirit̄ bonitas &
vitę sanctimōia. Vnde ambro.li.2 officiorū.
qs in cœno fontē requirat? qs e turbida aqua
potū petat? itaq; vbi luxuria est vbi intēperā-
tia/vbi vitiorū cōfusio, quis inde sibi aliquid
hauriēdum existimet? quis non despiciat mo
rum colluuionem? quis vtilem alienæ causæ
iudicet/quem videt inutilem vitæ suæ. Et ite
rum quomodo eum potes iudicare consilio
superiorem/quem vides moribus inferiorē?
supra me debet esse / cui me cōmittere paro.
an vero idoneū cū putabo q mihi det cōsiliū
qui non dat sibi: & mihi eum vacare credam
qui non vacat sibi? Et iterum. in acquirendis
consiliis plurimum adiungit vitæ probitas/
virtutū prærogatiua/beniuolentiæ vsus/fru-
galitatis gratia. Vnde seneca epistola.45.qđ

sentimus loquamur / quod loquimur sen- C
tiamus, concordet sermo cum vita: ille enim
promissum suum impleuit qui cū videas illū
& cū audias, idem est. Sic & aug. super ioan-
nē. doctrina per malos est palmes in sepe, bo
trus inter spinas: caute lege ne dū queris fru-
ctum laceres manum: & cum audis bona di
centem ne imiteris mala facientem. Sic & am
bro. super psal. beati immaculati. ante vita q̄
doctrina querenda est: vita bona sine doctri-
na gratiam habet, doctrina sine vita integri-
tatem non habet. Et ioan. chryso. in li. de com
pūctione cordis. docere & nō facere non so-
lum lucri nihil sed & damni plurimū affert:
grandis enim condemnatio est componenti
quidem sermonem suum / vitam vero suam
atq; opera negligenti. Et iterum idem chry-
so. super illud matthæi quæcunq; dixerint
vobis facite/inquit, doctrinā accipiamus non
mores: apibus herbæ non sunt necessariæ
sed flores: sic & vos flores doctrinę colligite/
& conuersationes relinquite.
¶Et generaliter quę sint requisita in personis
habentibus in concilio dare vocem, vide bea
tum grego. in.15. capitulo sui pastoralis: &
transumptiue gratianum in.c. sic rector. 43.
di. & vide eund. grego. in. registro li.1.c.24.
& vide in.c. oportet. 8. q.1. & in. §. oportet, D
36. di. vsq; ad finē illius distinctionis. Et ad-
de quod supra dictum est de episcopis in illo
articulo quomodo debeant sedere existentes
in concilio. Item requiritur ꝙ habeāt zelum
religionis christianæ: iuxta illud psal.68. ze-
lus domus tuæ comedit me. Debēt igitur ha
bere zelum ad reformationem ecclesiæ. Vn-
de vide in proposito quod dicitur in.c. dudū/
& in.c. ecclesia el.2. de elec. & ioan. an. in.c. in
genesi eo. ti. Adde ēt quod dicit bal. ibidē in
c.1. in.3. col. versi. sed contra primū/ꝙ conci-
lium est congregatio multorum & maximo
rum virorum, nō tamen debet aliquis loqui
nisi prius cōcessa licentia. Ita dicit ipse ibi cir-
ca fi. in versi. vltimo nota.

¶ De exordio concilii. Arti. 2.

IDIMUS DE
qualitatibus persona-
rū in concilio congre
gandarū: nunc viden
dum est quod debeat
esse exordium tenen-
dum in ingressu con-
cilii. Et dicēdum est q
primo præmissa sole-
ni processione omniū prælatorū debet cele-

A brari missa de spiritusancto: qa si hoc est seruandum per inferiora capitula quādo se congregant pro electione prælati (vt ponit inno. & alii. in. c. cū nobis olim de elec. & in. c. cū ecclesia sutrina de causa posses. & proprie. & in. c. cum terra de elec. & ioan. de lignano in c. quia propter eo. ti.) multo magis in cōcilio generali vbi maius est periculum: exemplo saluatoris / dicentis cum venerit ille spiritus veritatis ille docebit vos omnem veritatē: vt patet ioan. 16. Ita dicit do. in suo tractatulo de conci. q. 5. & petrus de monte in suo tractatu de concilio. q. 4. ¶ Ad quod facit / q̃ duo potissime necessaria sunt ad rite & bene celebrandum concilium: videlicet primum illuminatio veritatis in diffiniendis & agendis in concilio: secundum est vnanimitas patrum congregatorum in synodo in concludendis, vt omnium sit vna mens & vna sententia & vnus sensus. Vtrunq; istorū attribuitur spiritui sancto, de primo patet per illud ioan. 14. spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo, ille vos docebit omnia & suggeret vobis omnia quæcunq; dixero vobis. De secundo patet, ex illo ad ro. 8. ipse. n. spiritus testimonium reddit spiritui nostro q̃ sumus filii dei. vbi glo. spiritus sanctus cōmunis est

B patri & filio amborūq; vnio, per quā fit societas & vnitas / qua efficimur vnū corpus vnici filii dei: vnitas enim nos cōpaginat quam fecit charitas quæ non est nisi a spiritusancto. ¶ Item debet cantari hymnus veni creator spiritus / exemplo apostolorum qui orando accipere meruerunt spiritum sanctum: vt patet act. 1. & . 2. c. & . 24. q. 1. audiuimus: & ibi notatur. ¶ Item debent ante diē quo inchoandum est cōciliū indici rogationes in ciuitate vbi concilium celebratur: & in omnibus collegiatis ecclesiis eiusdem ciuitatis debet saltē semel in hebdomada collegialiter missa de spiritu sancto celebrari, in qua tam celebranti q̃ interessentibus & audientibus vere pœnitentibus & confessis datur certa indulgentia: videlicet sacerdotibus missas celebrantibus annus, & interessentibus. 40. dies de indulgentia. sicut reperitur factum in gestis in concilio constantien. Debentq; prælati & omnes alii christifideles vacare feruentius orationibus ieiuniis eleemosynis & aliis piis operibus pro imploranda diuina gratia: vt quæ in concilio gerēda erunt / fœlicem exitū cōsequi mereantur. ¶ Item leguntur letaniæ & antiphonæ & aliæ deuotæ orationes. Item per vnum ex patribus de concilio debet fieri sermo conueniens gerendis in concilio. Et post missam spiritussancti solenniter celebratam in loco concilii debet haberi per aliquē prælatum aliquis sermo conueniens celebrationi ipsius concilii: sicut factum fuit in basilien. concilio, licet non fuerit ratum, vbi celebrata missa per philibertum episcopum constantien. habitus fuit sermo per iulianum cardinalē sancti angeli (qui erat in concilio præsidens in pōtificalibus sedens super cathedrā ad hoc deputatam, astantibus prælatis in pōtificali habitu cum mitris planis in capitibus suis) assumpto per eum themate mundamini qui fertis vasa domini isa. 52. c. Et in concilio constantien. celebrata missa per iordanum episcopum albanen. cardinalem de vrsinis / cantatis letaniis & aliis deuotis orationibus porrectis ad deum, habitus est sermo per papā ioan. 23. qui assumpsit pro themate veritatem diligite zachariæ. 8. c. Exemplum huius habemus a saluatore nostro iesu christo, qui congregatis discipulis semper prædicabat: vt patet matth. 5. c. & aperiens os suū docebat eos dicens. Itē & a beato petro act. 15. Item ab apostolo paulo qui prædicauit maioribus natu ecclesiæ ephesinæ: vt patet act. 20. ca.

D ¶ Et adde q̃ anteq̃ prima sessio celebretur, indicitur omnibus conciliariis triduanum ieiuniū, ad quod tenētur ex præcepto / & solui nō debet: vt dicit gulielmus in rationali diui. of. li. in rub. de aliis ieiuniis / in versi. generalis quoq;. Facit tex. in. c. quoniā. 18. di. ibi dum synodus agitur super canonicis & euangelicis negotiis oportet congregatos episcopos in meditatiōe & solicitudine fieri custodiēdorum diuinorum & viuificorum domini mādatorum. ¶ Item quando papa cum prælatis debet intrare concilium, debet associari cum sacra pompa & clero ad locum concilii. Et missa ista solēnis nō solet semp. in omnibus sessionibus cantari sicut ī prima: sed papa audita missa priuata vadit ad concilium cū pluuiali rubeo & mitra preciosa. Et facta oratione per eum ante altare ascendit ad sedem: & facta reuerentia per cardinales cum cappis laneis, duo seniores diaconi cardinales accipiūt dalmaticas / & vnus eorū stolam & manipulū quia est cantaturus euāgeliū: & subdiaconus etiam paratur, deinde accedūt ad pontificem & imponunt illi sandalia, & dicuntur psalmi q̃ dilecta &c. & interim alii prælati accipiunt paramenta sibi conuenientia omnes rubei coloris. Et facto aliquāto silentio, diaconus car-

dinalis a dextris surgens / alta voce præfatur
A orate.& mox tam pontifex super faldistoriũ
sibi paratum q̃ alii sine mitra in terra genu,
flexi orant versi ad altare. Surgens deinde põ
tifex solus/aliis prostratis permanentibus,ab
solute dicit hanc orationẽ in competẽti tono.
Adsumus domine sancte spiritus / adsumus
peccati quidem immanitate detenti sed in no
mine tuo specialiter congregati: veni ad nos
& esto nobiscum / & dignare illabi cordibus
nostris : doce nos quid agamus/quo gradia,
mur,& ostende quid efficere debeamus: vt te
auxiliãte/tibi in omnibus placere valeamus.
esto solus suggestor & effector iudiciorum
nostrorum qui solus cum deo patre & eius fi
lio nomen possides gloriosum. non nos pa,
tiaris perturbatores esse iustitiæ/ qui summã
diligis æquitatem: non in sinistrum nos igno
rantia trahat/ nõ fauor inflectat/non acceptio
munerum vel personæ corrumpat: sed iun,
ge nos tibi efficaciter solito tuæ gratiç dono,
vt simus in te vnum & in nullo deuiemus a
vero: quatenus in nomine tuo specialiter col
lecti/sic in cũctis teneamus cum moderami,
ne pietatis iustitiã vt hic a te in nullo dissen,
tiat sententia nostra,& in futuro pro bene ge
stis consequamur præmia sempiterna. Et est
oratio qua in singulis congregationibus vtũ
B tur auditores & referendarii. Qua finita om.
nes respondent amen. Et deinde diaconus a
sinistris surgens / dicit erigite vos. Et omnes
surgunt deinde cantores cantant antiphoná
exaudi nos domine: quoniá benigna est mi,
sericordia tua/ secundum multitudinem mi,
serationum tuarum respice nos domine. Et
postea iterũ diaconus a dextris versus ad pa,
tres dicit orate, & similiter omnes procum,
bũt,& aliquantulũ orant secrete. Deinde sur
gens diaconus a sinistris / dicit erigite vos. &
omnes surgunt: & pontifex omnibus stanti,
bus detecto capite dicit hãc orationẽ absolu,
te, mẽtes nostras quçsumus domine paracle,
tus qui a te procedit illuminet / & inducat in
omnẽ sicut tuus promisit filius veritatem: qui
tecũ viuit & regnat in vnitate eiusdẽ spiritus,
sancti deus per omnia secula seculorũ/ amẽ.
Qua finita / iterum omnes genuflectunt. &
tũc fit litania: quæ per duos ex cãtoribus pro,
nunciatur & omnes respondent. Et post ver,
sum illum vt donnum apostolicũ &c.surgẽs
pontifex cum mitra benedicit synodum, di,
cens (faciendo crucem) vt hanc synodum &
omnes gradus ecclesiasticos bene ✠ dicere di
gneris. & omnes respondent te rogamus au,
di nos. Iterũ Dicit/ vt hanc synodum & om,
nes gradus ecclesiasticos bene ✠ dicere & re C
gere digneris. & omnes respondent te roga,
mus audi nos. Iterum tertio vt hanc synodũ
& omnes gradus ecclesiasticos benedi ✠ cere
regere & cõseruare digneris. & respondetur
te rogamus audi nos. Et procumbente iterũ
põtifice litania perficitur. Deinde surgunt o,
mnes: & pontifex sine mitra versus ad altare/
dicit oremus. & diaconus a dextris flectamus
genua: & diaconus a sinistris leuate. & ponti,
fex da quæsumus ecclesiæ tuæ misericors de,
us, vt sancto spiritu cõgregata / hostili nulla,
tenus incursione turbetur: per dominum no
strum iesum christum filium tuum/ qui tecũ
viuit & regnat in vnitate eiusdem spiritussan
cti deus per omnia secula seculorum/amen.
¶ Tunc diaconus petit benedictionem pro
euangelio. & imponitur incensum a pontifi,
ce more solito: & cantatur euangelium com
petens rei de qua agitur / cum luminarib⁹ &
cerimoniis consuetis. Et in fine pontifex oscu
latur librum & incensatur more consueto. &
presbyter cardinalis paratus cum pluuiali ser
uit papæ de libro & nauicula incensi/ ac si põ
tifex celebraret. Finito euangelio omnes se,
dent. & pontifex patres hortatur verbis con,
uenientibus ad faciendũ decreta / assignans D
rationes cur ita sit faciendum. Deinde surgẽs
sine mitra/ incipit hymnum veni creator spi
ritus. & omnes genuflectunt : & ipse etiam
postq̃ incœperit genuflectit/procumbens su
per faldistorium quousq; primus versus per,
ficiatur. Deinde omnes surgũt capitibus dete
ctis: cãtoresq; (& patres si volunt) prosequũ,
tur hymnũ. In fine pontifex dicit emitte spiri
tum tuum & creabuntur. & omnes respon,
dent & renouabis faciem terræ. Et pontifex/
oremus. deus qui corda fideliũ sancti spiritus
illustratione docuisti: da nobis in eodem spi
ritu recta sapere/ & de eius semper consola,
tione gaudere : per dominũ nostrum iesum
christum filium tuum/qui tecum viuit & re,
gnat in vnitate eiusdẽ spiritussancti deus per
omnia secula seculorũ/amẽ. Et demũ duo cã,
tores dicũt benedicam⁹ domino: & alii respõ
dent deo gratias. ¶ Quibus finitis/ diaconus
legit decreta facienda: & rogat patres an pla,
ceant. qui incipiendo a summo pontifice/ re,
spodent placent vel non placent. Et protono
tarii apostolici & clerici camere atq; tabellio,
nes alii rogati/decreta notant & in publicam
formam redigunt: de quibus fit bulla sigillo
apostolico munita. ¶ Ita reppéri ordinatũ in

libro cerimoniali: vbi dicit̃ ita fuisse seruatũ A in cõcilio cõstãtien. & basiliẽ. Etsi in basilien. propter multitudinem defuit in sanctos episcopos reuerentia, & superabundauit temeritas atq; arrogantia: cũ non pluris fieret optimi cuiusq; antistitis sententia q̃ minimi canonici: vt ibi dicitur.

¶ In prædictis cerimoniis non esset inconueniens si præponeretur edictum q nullus admitteretur in concilio ad dandum vocem nisi esset confessus: & si esset episcopus vel presbyter nisi antea celebrasset: si esset diaconus vel alius, nisi de manu presbyteri recepisset deuote eucharistiæ sacramentum, prçterq̃ si esset de personis quæ inuitæ essent tractç ad concilium, ne de male gestis reciperẽt cõmodum. Pro hoc facit q & in inferioribus collegiis (maxime apd' regulares) ita fieri cõsueuit: ergo multo magis in isto. & in cõsilio basiliẽ. in. 12. sessione in. c. quẽadmodũ/ fuit statutũ vt hoc etiam seruaretur & vt iuraretur in electionibus prælatorũ. vnde quia est consuetudo laudabilis, seruanda est. c. fi. de consue. Forma autem iuramenti est. iuro eũ eligere quem vtiliorem credam/ nec illi dare vocem quem sciuero vt eligatur procurasse. Item facit tex. in. c. audiuimus. 24. q. 1. quia B cum non habitet in cordibus eorum qui semetipsos a compage corporis christi se abrumpunt/ non descendit in tales gratia spiritussancti: qui non nisi super congregatos in vnum descendit/ vt ibi. & glo. in. c. cum ecclesia de causa posses. & proprie. Et propterea abiiciuntur excommunicati & hæretici a cõciliis: vt ibi dicitur & dictum est supra. Et si indicitur triduanum ieiunium, tacite indicitur confessio: quia primum ieiunium est abstinere a peccatis: vt dicitur in ru. de obseruа. ieiuni. Debent igitur primo se mundare a peccatis. ita dicit tex. & ibi doc. in. c. habeatur. 18. di. Per sacramentum enim eucharistiæ sumptum / quis efficitur vnum corpus cum christo. de consecra. di. 2. c. in christo pater. Et hoc sacramentum pietatis est & signũ vnitatis & vinculũ charitatis. de consecra. di. 2. c. hoc est sacramentum/ & c. quia passus. & 23. q. 4. ipsa pietas.

¶ Alium ordinẽ per omnia fere similem vide positũ in vltimo capitulo in gestorũ concilii cõstantien. De ordine autem tenendo in conciliis prouincialibus, vide omnino gregorium in suo pastorali. & de ordine tenẽdo in concilio synodali vide pauinum in tractatu visitationum in. 2. parte. q. 1.

¶ Quomodo existentes in concilio se gerere debeant. Arti. 3. C

VLTERIVS quæro quomodo se gerere debeant prælati existentes in concilio/ & a quibus debeant cauere: Dic q debet inter eos cessare omnis simultas & omne odiũ: vt in. c. habeatur. 18. di. Item debent cessare indiscretæ voces/ strepitus & tumultus fabulæ vanæ & risus ac obstinate disceptãtiũ tumultuosæ voces: ne obstrepentium turba confundat iudiciorum silentia/ & ne contentiosæ voces sensus audientium perturbent. Ita dicit tex. toletani cõcilii in. c. in loco. 5. q. 4. & inseritur in gestis concilii constantien. & basilien. & est primum. c. vndecimi toletani concilii/ sic inquiens. In loco benedictionis cõsidentes domini sacerdotes, nullis debent aut indiscretis vocibus perstrepere aut quibuslibet tumultibus perturbari/ nullis etiam vanis fabulis vel risibus agi/ & quod deterius est obstinatis disceptatiõibus tumultuosas voces effundere. si quis enim (vt apostolus ait) putat se religiosum esse non refrænans linguam suam sed D seducens cor suum, huius vana est religio. cultum enim suum iustitia perdit quando silentium perit/ & iudicium obstrepentium turba confundit: dicẽte propheta erit cultus iustitiæ silentiũ. debet ergo quicquid aut considentium consultationibus agitur aut ab accusantiũ parte proponitur sic mitissima verborum relatione proferri, vt nec contentiosis vocibus sensus audientium turbent/ nec iudicum vigorem tumultu eneruẽt. quicunq; ergo in conuentu cõcilii hæc quæ præmissa sunt violanda crediderit & contra hæc interdicta aut tumultu aut cõtumeliis vel risibus concilium conturbauerit, iuxta diuinæ legis edictum (quo præcipitur eiice derisorem/ & exibit cum eo iurgium) cum omni dedecore de concessione abstractus a communi cœtu secedat/ & triũm dierum excõmunicationis sententiam perferat. Vnde dicit tex. in. c. irreligiosa de consecra. di. 3. irreligiosa est cõsuetudo per quã qui debent diuina officia attendere, saltationibus turpibus inuigilant/ & cantica mala canentes religiosorum officia perturbant. Et vide pulchrum tex. qui conuenit in proposito/ in ca. decet de immu. eccle. in. 6. qui est tex. gregorii. xi. in cõcilio lugdu-

A nen.vbi plura cõnumerãtur quibus instrui-
mur qualiter debeamus nos gerere in eccle-
siis. Sicut dicitur ꝙ turbans officium diuinũ
de iure ciuili punitur pœna capitis: vt in.l. si
quis in hoc genus/& authen.ibi posita, de e-
piscopis & cle. sed de iure canonico debet
eiici de ecclesia.glo. & doc. in ca. dilectis de
appel. Sic etiam in.d. concilio toletano.di-
citur ꝙ ne iudicum vigorem tumultu ener-
uent debent eiici extra concilium. Imo(vt di
cunt ibi archi.& alii) si talis tumultuosus nõ
vult exire,debet per vim eiici forast argu.ca.
veniens de senten.excom.& c.cum volunta-
te.§.si qui vero.
¶Debet etiam in conciliis cessare omnis ma
litia & prauitas & affectio. Vnde basilius in
principio.8. synodi inquit. cõmonemus vos
fratres vt cũ multo pudore & reuerentia con
ueniatis ad hanc sanctam synodum, nullam
vitiosam motionem vel affectũ ferentes/nec
ad cõtentiosam voluntatẽ respicientes. Adde
tex.in.c.si quis a vero.3.q.4. & vide tex.in.c.
iudicet.3.q.7. Vnde isti contentiosi & inquie
ti eiiciuntur de concilio: vt in.d.c.in loco, &
dicitur in glo.fi.per doc.in.c. ex tenore de tẽ-
po.ordi. Sic iura socium rixosum compellũt
ad dissoluendum societatem. l. si conuenerit
ff. pro socio. Sic & verbosus aduocatus po-
B test aduocatura priuari. glo. singularis in.l.
ex ea.ff.de postu. & ludo. in singularibus in
verbo aduocatus. Et ꝙ contentiosus mona-
chus arbitrio superioris sit puniendus, vide
tex.in.c.si quis monachus.90.di. Et propter
rixas & contentiones alimenta alias in domo
præstanda præstantur extra domum, dicitur
in.l.sicut.ff.de operis liber.authen.cui relictũ
C.de indicta viduitate.bal.in.l.1.C.de lega.l.
penulti. ff. vbi pupil.educari debeat. l. gaio.
§.1.ff.de alimen. & ciba. lega. ibi bar.cum
concor. Tales enim contumeliosi & con-
tentiosi puniuntur per præsidentem: vt in
cap. dilectus de pœnis. Imo & sunt expel-
lendi a communitate: vt in.l.omne.§.si.& ibi
notaẽ.ff. de re mili. Facit tex.in.l.fi.ff.de offi.
procura.cæsaris. Et ideo constitutio dicti con
cilii toletani in.d.ca. in loco.5.q.4. dicit tales
eiiciendos cum dedecore a concilio & cœtu
aliorum: & vltra etiam excõmunicantur tri-
bus diebus. Et simile in.c. neminem. 45. di.
& in.c.ex literis de consti.vbi quis ad tempus
cõmunione priuatur. Vnde & veritas matth.
5.præcipit nihil per cõtentionem agere. 16.
q.6.c.consuetudo. Vnde beatus grego. dicit
nihil agendum cum forali strepitu in.c.2.de
præscrip. Vnde præsumitur contra illum qui
per clamorem est electus,nec tenet huiusmo C
di electio. ita fuit statutum in concilio sardi-
cen.vt in.c.osius de elec. Quandiu enim ali-
quis in cõtẽtionibus & perturbationibus est/
non recte iudicat: vt in.c. illa præpositorum/
cum seq.xi.q. 3. Et contra similes irrisores &
detractores vide tex.in.c.ex merito.6.q.1.
¶Item existentes in concilio non debent cõ
spirare ad destructionem sicut legitur factũ
per iudæos contra apostolos act. 5.c, sed ad
dignitatem & authoritatem apostolicam cõ-
seruandam: nõ ad inquietationem & pertur-
bationẽ bonorum operũ (sicut legitur cõgre
gatũ cõci.act.6.ca.contra beatum stephanũ)
sed ad pacẽ & quietem fidelium. ¶ Item de-
bent dicere veritatem postposito omni timo
re: quia qui non libere veritatem pronunciat
proditor est veritatis.xi.q.3.nolite. nec debet
quis timere magis hominem q̃ deum: vt in
c.quisq̃s.xi.q.3. Non tñ ad gloriam & osten-
tationem: iuxta illud prophetæ. nõ sedi cum
cõcilio vanitatis/ & cũ iniqua gerentibus nõ
introibo. Nihil etiã vendicet odium nihil fa-
uor vsurpet/nihil præmium euertat: vt in.c.
cum æterni de re iudi.in.6. & in.c. quatuor
xi.q.3. Inde tex.in.c.habeatur.18.di. vbi ꝙ
debeant cessare simultates. Et inde etiam bea D
tus greg.in registro li.1.c.1. inquit. a quo cõ
cilio procul absint odia/facinorũ nutrimẽta:
atq; inuidia interna tabescat, & nimis execra-
bilis animorũ discordiat sacerdotes suos cõ-
cordia deo placita & charitas recognoscat.
hæc igitur omnia cũ maturitate & tranquilli
tate gerite/vt dignissime possit episcopale cõ
cilium approbari. ¶ Et rursus idem gregori-
us in.c.2.eo.li.ad iustinum prætorem siciliæ.
vnde per omnipotentem dominum rogo in
cuius tremendo iudicio nostrorum actuum
posituri rationes sumus vt eius respectũ sem
per gloria vestra ante oculos habeat: & nun-
q̃ quomodolibet ex quo inter vos vel parua
dissensio proueniat/admittat. nulla vos lucra
ad iniustitiam pertrahant: nullius vel minæ
vel amicitiæ a rectitudinis itinere deflectãt.
¶Ab existentibus igitur in concilio q̃ lon-
gissime abesse debet pusillanimitas & timor.
Vnde cassiodorus super illud psalmistę dul-
cis & rectus dominus/ inquit. cum audis ꝙ
dominus tuus dulcis est / attende quid dili-
gas: cum audis ꝙ rectus/attende quid time-
as: vt amore & timore dei excitatus/legẽ eius
custodias. Inde ait lactantius in li.1. diuinarũ
institutionum/timiditas in sapiente esse non
debet.

A debet,& ioan.chryso.in sermone de ioan.baptista/facile deuiat a iustitia qui in causis non deum sed hominē pertimescit.Et vide in proposito tex.in.c.graue satis/& in.c.quicunq;/& in.c.nemo/&.c.quisquis.xi.q.3. ¶ Contra aute istos qui se substrahunt ab operibus bonis quæ possunt vel debēt facere/clamat psalmista. deum non inuocauerunt,illic trepidauerunt timore vbi nō erat timor. Trepidauerunt igitur non posse opera spiritualia perficere,ideo offenderunt: trepidauerunt corporalia bona posse amittere,ideo pdiderunt: trepidauerunt corpora mortalia posse amittere/ideo aberrauerunt.

¶ Debent ētiis studere quæ pertinēt ad honorem & decorem domus dei/pacis & vnitatis fidei christianæ. Tales sunt de quibus isaias c.60.omnes isti congregati sunt tibi: hoc est ad ea quæ pro te agenda sunt in concilio.

¶ Non debēt esse desides siue negligentes:qa vt inquit salustius in cateli. vbi socordiæ aut ignauiæ te tradideris,nequaq̄ deos implores irati enim infestiq; sunt.Et cicero in.2.li.offi. contēnuntur ii qui nec sibi nec alteri prosunt vt dicitur, in quibus nullus labor / nulla industria nulla cura est. ¶ Debet in eis esse sollicitudo & solertia cōis boni & publicæ non priuatæ vtilitatis.vnde.2.macca.4.commu-

B nem vtilitatem apud te cōsidera. Et cicero in lib.de ami.mihi autem non minori curæ est qualis respublica post mortem meam futura sit q̄ qualis hodie sit. Sic leo pa.ad theodosiū imperatorē inquit. vnde error secūdæ ephesinæ synodi originem traxit:dum priuatæ causæ religionis exercentur obtentu, cōmissum est impietate paucorum quod vniuersam ecclesiam vulnerat.Vnde tex.in.l.de pupillo.§. si quis riuos.ff.de noui operis nun.cum concordan.in glo.dicit q; vtilitas publica est præferenda priuatæ.& in.c.bonæ de postula.præla.&.7.q.1.c.scias. vbi tex.dicit/nam plurimorum vtilitas vnius vtilitati vel voluntati præferenda est.Et subdit.non ergo bene intelligunt ecclesiasticas regulas qui hoc negāt causa vtilitatis vel necessitatis fieri posse/quotiens communis necessitas aut vtilitas persuaserit. Et tex.in.c.gaudemus qui filii sint legi. dicit q; publica vtilitas est q; aliquis cōuertatur ad fidem christi.vnde tex.8.q.1.in scripturis/dicit q; qui plus intendit vtilitati propriæ q̄ communi non amat christum.

¶ Nec vt in fi.præcedentis arti.dictum est/debet quis loqui nisi prius obtēta licentia.Qua impetrata debent insuper cum maturitate proponere/non præcipitanter & leuiter. Vnde seneca li.de beneficiis/ velox consilium sequitur pœnitentia.Et laertius diogenes de vita & moribus philo. consilio maxime dicebat bias contraria sunt festinantia & ira. Et idem seneca in prouer. sunt enim duo contraria consilio : festinatio & ira. Et vide tex. ambrosii in.c.ira eum seq.& gregorii in.c. summopere.xi.q.3. ¶ Nulla tristitia aut delectatione moueri eos oportet. Vnde cōmentator.6.ethi.duo sunt consiliarii insipientes/delectatio & tristitia:& multos præcipitant.Idē aug.homilia.1.corda sequentium delectationem indebitam & fugientium tristitiam debitam sæpius sedueuntur.

C

Congregato concilio quæ est prima causa quæ propōi debeat?Dic q; olim in concilio toletan.17.in.3.ca.fuit statutum q; in primis tribus diebus in initio cōcilii non ageretur nisi tantum de fide ac demum de aliis rebus spiritualibus nullo secularium interposito.Verba autem illius concilii sunt ista.trium dierum spatiis percurrente ieiunio,de ministerio sanctæ trinitatis vel aliis spiritualibus rebus siue pro moribus sacerdotum corrigendis nullo secularium assistēte in synodo habeantur collationes:ita nempe vt dū de scripturis sacris cū diuino timore per triduum habita fuerit altercatio, eiusdē sanctæ trinitatis iuuamine cętera negocia peragantur. D

¶ Quomodo sit procedendum in concilio. Arti. 3.

ISO QVALIter existentes in concilio se debeant habere, videamus qualiter sit procedendum in conciliis/& qualiter scrutanda vota. Et videtur dicendū q; sint scrutanda vota singulorum:& q; singulariter debeant dare votū & singulariter respondere. Ad hoc facit tex.in.c.osius de elec.&.17.di.§.hinc etiam.96.di.in.c.bene quidem.1.q.7.conuenientibus.de pac.c.1.22.q.4.c.actio quarta.26.q.6.si iubet.&.c.aurelius.24.q.2.sane præfertur,&.c.sequenti.35.q.9.quod quis commisit:vbi bonus tex.Et idem sæpius videtur factum in pluribus antiquis conciliis. Et ita olim procedebatur per vota & subscriptiones singulorum : vt.dic.§.hinc etiam,&.d.cap.quod quis.& patet in prima & aliis subsequentibus actionibus concilii

A calcedonen.vbi episcopi subscripserunt dam
nationi euthicis.& aliquando vnus pro alio.
Et potest etiam pro omnibus simul synodus
respondere: vt factum nouissime videtur in
concilio constantien.in prima cessione/versi.
quia vero.vbi ad schedulã officialiũ deputato
rũ in concilio cardinalis alta voce interrogãs
sciscitatus est vtrum omnia & singula in su-
pradicta schedula cõtenta ipsi synodo place-
rent.omnesq; & singuli prælati in synodo exi
stẽtes(concordes nemine discrepante)respõ
derunt placent. Et similiter in concilio basi-
lien.ad instar constantien.vbi episcopus con
stãtien.alta & intelligibili voce sciscitatus est
si placerent quæ erant lecta.cardinalisq; præ-
sidens(videlicet iulianus diaconus cardinalis
sancti angeli)primo/deinde cæteri omnes &
singuli prælati nullo discrepante responde-
runt vna voce placent.

¶Et istum ordinem ponit anto.de butrio in
ca.1.de pac.qui dicit q vnus nomine omniũ
interrogat quãdo ius vel cõstitutio fit ab vni
uersitate vel populo/facta propositione vtrũ
ei placeat:& populus respondet placet.& tũc
erit lex.Et ait q debet fieri propositio per ma
iorem de vniuersitate/vel per alium ad hoc
B electum.Allegat.l.1.ff.de legibus: vbi dicit
ad literam dari hãc formã/&.c.osius de elec.
& ibi doc.ponunt istum ordinem.¶Dicit ta-
mẽ cardinalis in.d.c.osius & ioan.de immol.
ibidem q sufficit q facto fiat responsio: puta
per positionem partiti ad balottas albas vel
nigras.allegat bar.in.l.omnes populi.ff.de iu
sti.& iure.Sed ibi ioan.de ligna.vult q non
sufficiat respondere facto/sed q requirantur
verba:sicut fuit factum in illo.c.osius.Ipse ta
men cardi.& immol.ibi tenent contrarium/
q etiã sufficiat q facto respondeatur sine ver
bis.Quinimo plus voluit cardi.i.c.1.de obli
ga.ad ratioci.q etiã sufficit si taceant:quia cẽ-
sentur cõsentire:quia vbicunq; nõ requiritur
expressus consensus/tunc taciturnitas habe-
tur pro consensu, maxime in re concupisci-
bili & meritoria.Et idem ipse replicat in.c.in
genesi/in.4.q.de elec.Idem etiã vult abb.in
d.c.osius in primo notabili.vbi dicit q in cõ-
cilio generali vnus ex prælatis proponit totã
materiam constitutionis faciendæ & interro
gat conciliũ vtrum velit sic statuere.& si con
cilium acquiescat/habetur illud pro statuto.
& idem dicit seruari in vniuersitatibus secula
ribus.Qui etiam post bar.in.d.l.omnes po-
puli/dat aliam practicam,vt proponatur ma-
teria in confuso: hoc est vt vnus proponat C
placeat prouidere super tali materia.postmo
dum assurgant consultores/dantes super illa
materia varia consilia statuendi.& illud consi
liũ quod obtinebitur in vniuersitate/ erit lex
siue statutum vniuersitatis.
¶Primus tamen modus(q vno proponente
factũ/synodus respondeat)placet.Et iste mo
dus seruatus est in concilio lateranen.præsen
ti,& scrutata sunt etiam vota omnium post-
ea singulariter.Et etiam antiquitus sic aliquã-
do fuit obseruatum,& pluries sic reperitur fa
ctum in concilio martini: vt legitur in gestis
ipsius concilii.& eodẽ modo in concilio tar-
dicen.in.c.2.de elec.& in cõcilio aphricano:
vt in.c.1.de pac.& sæpius in concilio calce-
donen.vt patet in secunda cognitione in ca.
credimus.vbi in fine dicitur reuerẽdi episco-
pi clamauerunt hæc catholica fides/hanc o-
mnes credimus/in hac baptizati sumus/in
hac baptizamus &c.Et in eadem secunda co
gnitione post epistolã leonis diciẽ q post le-
ctionẽ epistolæ leonis reuerẽdi episcopi cla-
mauerunt.hęc patrum fides/hæc apostolorũ
fides &c.omnes ita credimus/orthodoxi ita
credimus &c.Et sæpissime legitur in dicto
concilio calcedonen.& in communi pro om D
nib' respõsum/& sępius in particulari quisq;
dando per se votum suum.Et de hoc etiã vi-
detur tex.in.d.c.actione.22.q.4.Item vide-
tur tex.in.c.vnico de obliga.ad ratio.Et simi-
liter tex.in.c.bene quidem/potest intelligi q
omnes simul responderint,& potest intelligi
q singulariter.Similiter omnia fere iura supe
rius allegata(dum dicunt sancta synodus di-
xit/vel vniuersi dixerunt)possunt intelligi
q omnes simul vel omnes separatim dixe-
runt.Et pro hoc facit quod ponunt doc.in.c.
quia propter de elec.vbi post factum scruti-
niũ interrogatur si placet q publicentur vo-
ta: & omnes simul respondent q sic.Item
possunt etiam duo respondere nomine om-
nium: vt est tex.in cap.petimus.xi.q.1.Et
similiter vnus pro omnibus: vt ponit hugo
in ca.bene quidem.96.di.Et sic etiam vi-
demus quod publicatis votis & facta colla-
tione votorum/vnus eligit prælatum no-
mine omnium in.d.ca.quia propter de elec.
ibi glo.& doc.& in.ca.causam quæ eo.ti.
Et hoc conuenientius videtur,vt euitetur tu-
multus & res recipiat faciliorem exitum.l.
item si vnus.ff.de arbi.& bene tex.in ca.cum
ab vno de re iudi.in.6.
¶Sed forte etiã post interrogationẽ q qui-

libet subscriberet (sicut olim fiebat) esset
A conuenientissimus ordo : quia in subscri-
bendo quis magis accurate procedit, & verisi
militer vult intelligere quid subscribat. Facit
quod dicitur in. l. etiam/ in glo. C. quod cũ eo.
& in. c. si quis presbyterorum post glo. de re-
bus eccle. non alienan. & in. l. si ita stipulatus
§. grisogonus. ff. de verb. ob. & in. l. diuus. §.
item senatus. ff. de falsis. & . c. inter dilectos
de fide instru. & in. l. emptor. § . lucius. ff. de
pac. & in. l. fi. C. plus valere quod agitur, cum
simil. Et ita pro maiori parte in oĩbus actioni
bus in quattuor principalioribus cõciliis fuit
processum subscribendo determinationibus
in concilio factis per ipsos episcopos. aliqñ
scribendo nomine proprio sub illa forma ba
silius ep̃us seleuciæ isauriæ iudicans subscri-
psi, aliquando iuuenalis episcopus ierosoly
morum diffiniens subscripsi. Et aliqñ tanq̃ al
terius locumtenẽdo: vt quintilius ep̃s eracleę
tenens locum anastasii sanctissimi ep̃i thessa-
lonicen. diffiniens subscripsi. Aliquando ma
letius episcopus larisanæ secundæ ecclesiæ fa
ciens sermonẽ tam pro dorino episcopo apa
meorũ q̃ pro me diffiniens subscripsi. Aliqñ
syluanus ep̃s corduben. subscripsi, & ego her
clius ep̃s pro eo subscripsi quia erat infirmus.
Aliqñ ego venantius ep̃s hierapolitanæ ciui
B tatis subscripsi: subscripsi vero per notarium
meum theodosium. Et aliqñ (vt repperi in cal
cedonen. cõcilio in fine primæ actionis) elias
episcopus adrianopolita. diffiniẽs per roma-
nũ episcopũ meroensem (eo q͏ nesciam lite-
ras) subscripsi. & ibidem iterum cauinas ep̃s
ciuitatis phaunæ diffiniẽs subscripsi per epi
scopũ dionysiũ / propterea q͏ literas ignorẽ.
Sed isti forte ignorabãt literas latinas. q͏. n. es
sent penitus literarũ ignari, nõ est verisimile:
cũ sit cõtra iura / q̃ volũt ep̃m esse literatũ: vt i
c. cũ in cũctis & in. c. cõgregato de elec. cũ si-
mil. 36. di. q ecclesiasticis / &. §. ecce i fi. &. 51.
di. c. fi. cum simil. Aliqñ ibidem eulogius pbr̃
hortatu vranii episcopi ciuitatis hymeriorũ
syrię diffiniens subscripsi. Item calositius epi
scopus arsconitę per eliam primum diaconẽ
meum subscripsi. Aliquando longinus agẽs
vices dorothei episcopi neocesarię diffiniens
subscripsi. Item aliquando atticus episcopus
nicopolis quæ est in metropoli veteris epiri /
decernens cum sanctis patribus ac diffiniens
subscripsi. Aliquando simpliciter aurelius e-
piscopus ciuitatis. N. his gestis subscripsi / nõ
adiiciendo iudicans. Similiter inferiores epi-
scopis non reperiuntur adiicere verbum iu-
dicans vel diffiniẽns : sed tantum dicere ego C
talis presbyter archimandrita vel monachus
subscripsi. ¶ In gestis autem octaui concilii
legati papæ vsi sunt hac subscriptione: videli
cet ego donatus dei gratia episcopus sanctæ
ostien. ecclesiæ / locum obtinens domini mei
adriani summi pontificis & vniuersalis papę
omnia quæ superius leguntur (huic sanctæ
& vniuersali synodo præsidens vsq͏ ad vo-
luntatem eiusdem eximii præsulis) promul-
gaui & manu propria subscripsi. Eadem for-
ma vsi sunt secundus & tertius legatus : vi-
delicet stephanus nepesinæ ecclesiæ episco-
pus &c. marinus romanæ ecclesiæ diaconus
&c. Eadem item forma in calcedonen. syno-
do quando depositus est dioscorus consentiẽ
tibus omnibus de cõcilio, vsus est paschasius
legatus papæ cũ dixit in eũ sententiã: narrãs
quomodo leo papa ipsum deposuisset & dã-
nasset, & subiungens / sancta hæc synod9 quæ
placent canonicis regulis super memorato
dioscoro decernere non moretur. Et tunc a-
natholius episcopus constantino. & quilibet
de concilio sententiam dedit, dicendo eum a-
lienũ iudico omnis sacerdotalis siue espico-
palis ministerii. Idẽ reperitur in subscriptiõe
martini papæ : sic videlicet, martinus sanctæ
catholicę & apostolicę ecclesię vrbis romę e- D
piscopus huic diffinitiõi cõfirmatiõis ortho-
doxæ fidei & damnationi sergii / constantini /
pyrrhi & pauli statuens subscripsi. Et sic ma-
ximus sanctæ aquileien. ecclesiæ præsul, cõ
firmãdo dãnãdo & statuẽdo vna cũ 103. ep̃is
se subscripsit / qlibet in eadẽ forma. Simili mõ
legimus factas subscriptiões in concilio cui
gregorius papa iunior circa tp̃a leonis & cõ-
stãtini iunioris imp̃atoris romæ præsedit: vi-
delicet gregorius sanctę catholicę & apostoli
cę eccle. vrbis romę ep̃us huic cõstituto a vo
bis p̃mulgato subscripsi: angelus ep̃us ferenti
nen. huic cõstituto a vobis promulgato sub-
scripsi. & similiter subscripserũt ep̃i. 21. præs
byteri. 24. diaconi. 4. Similiter in synodo sym
machi papæ tp̃e theodorici regis in. 6. actio-
ne. 218. episcopis in concilio existentibus
præsidente symmacho subscriptũ est. symma
cus ep̃us sanctæ catholicæ ecclesiæ vrbis ro-
mę huic cõstituto a vobis inspirãte dño pacto
subscripsi. eulalius ep̃s syracusanæ &c. simil'r
oẽs subscripserũt. Similiter in cõcilio papiæ
celebrato per bonifaciũ papã contra clericos
cõcubinarios fuerũt factę similes subscriptio
nes. Idẽ legr̃ i. 6. c. aphricani cõcilii vbi gẽna
dius dixit, q̃ a vobis sunt dicta / p̃pria debem9

A subscriptione roborare, & ab omnibus episcopis dictū est fiat fiat. Sic etiā vicarii epi senioris romæ in conclusione octauæ vniuersalis concilii dixerunt, quoniam prouidentia dei in prosperum finem omnia deuenerunt negocia ecclesiæ, oportet nos in scriptis manu propria hæc roborare secundum synodicam consequentiam.

¶De pœnis impedientium concilium. Arti. 5.

ED quæro qualiter puniri debent impedientes congregare conciliū vel impedientes euntes ad conciliū? Tex. in ca. placuit el. 2. in fine de consecra. di. 3. nullam imponit pœnam, sed tātum prohibet impediri diē concilii. Vnde glo. ibi remittit ad. c. quoniam quidem, 18. di. vbi do. dicit ꝙ est pœna arbitraria ex quo a iure non exprimitur. c. de causis de offi. delega. & ita dicit tenere ioan. de deo. Sed hugo & archi. dicunt inponendam pœnam. c. placuit & ca. si episcopus. 18. di. quia ibi sunt statutę canonicæ pœnæ sicut loquitur tex. in. d. c. quoniam.

¶Sed mihi videtur ꝙ nō bene referatur archi. nec bene consideretur tex. in. d. c. quoniā

B per do. quia ille tex. habet duas partes. prima est qualiter puniātur principes seculares impedičtes: & dicit ꝙ cōmunione priuētur. alia pars est ꝙ si quis archiepiscopus hoc neglexerit agere absq; necessitate vel vi, canonicis pœnis subiaceat. Vnde loquitur de archiepiscopis negligentibus. Ipse tamen archidia. habet relationem ad pœnas canonicas. Quod patet dum allegat. c. sicut olim de accusa. in fi. vbi est imposita pœna suspensionis cōtra negligentes, & similiter tex. in. c. si quis episcoporum, 18. di. dicit communione priuetur. & loquitur in negligentibus ire ad conciliū. Vnde archi. non loquitur de impedientibus congregare conciliū vel impedientibus euntes ad conciliū ne vadāt. Et si habeaē cōsideratio ad illa verba vel vi posita in tex. c. quoniā, quasi velit ꝙ metropolitanus per vim impediat cōgregari conciliū / & ꝙ in metropolitano & p̄sonis ecclesiasticis sit alia pœna ꝗ in principibus secularibus (& sic saluetur quod refert do. & alex. ibi post eum) dico ꝙ nō loquitur ille tex. de archiepiscopo impediente per vim concilium: sed imo cum dicit si quis metropolitan⁹ hoc neglexerit agere absq; necessitate vel vi, intelligo tex. de vi illata ipsi archiepiscopo vt excusetur / alias nō. Quod ostendunt verba sequētia. s. seu aliqua rationabili occasione / subiaceat canonicis pœnis. C

Et in metropolitano quidem negligēte proprie est pœna suspēsionis ab executione officii: vt vult ille tex. & doc. omnes ibi in. d. c. sicut olim. In impedientibus autē si sunt principes seculares, est ibi tex. in. d. c. quoniam / ꝙ cōmunione priuantur. Vbi glo. supplet principes posse excommunicari etiam a sacerdotibus. 96. di. duo sunt. xi. q. 3. c. si aūt vobis. In talibus. n. subsunt principes episis vt in. c. oēs de maio. & obe. In aliis aūt si sunt notoria / & talis princeps seu imperator post monitionē canonicā se non emēdauerit, excommunicabitur. 63. di. valentinianus. Et vbi esset nimis seuerus & iniuriosus, tūc papa vicarius summi regis cognosceet etiam de nō notoriis / etiā si sine infamia inquireret. & si sit accusator, admittet accusationem secundū inno. in. c. 1. de offi. ordi. Et licet ille tex. in. d. c. quoniam / videatur loqui in cōciliis prouincialibus, idē tamē multo magis erit in generalibus conciliis. Vnde cardi. ibi dicit ꝙ tales impedientes concilia sunt habendi pro hostibus publicis: & si sunt personæ priuatę / tenentur lege iulia de vi publica, quasi impedientes legatos oratores vel comites. Sicut qui impedit venientes pro suis causis romam / tenetur lege iulia de vi publica: vt. ff. ad. l. iuliā de vi publi. l. lege iulia de vi publica cauetur, etiam si impediens sit in magistratu / vt ibi. Et tales possunt puniri a papa: quia in eum peccāt / qui venientibus ad concilia securitatem promittit. & ideo impedientes efficiuntur de foro ecclesię c. cum sit de foro cōpe. c. nō minus cum seq. de immuni. eccle. Imo tales dicuntur cōmittere crimen læsę maiestatis secundum rosellum, allegat. l. 1. ff. ad. l. iul. maiesta. Et quia tales impedientes concilia peccant aduersus rempublicam, ideo tenentur læsæ maiestatis: vt. d. l. 1. Quinimo tales videntur subiici illis pœnis quibus subiiciuntur impedientes omnia illa bona opera propter quæ concilium congregaretur. & ideo si conciliū pro sedanda hæresi congregaretur, tenebuntur tanquàm fautores hæresis sicut. ca. si aduersus / & ca. excōmunicamus de hære. Similiter si pro tollendo schismate, habendi essent schismatici. Et si pro reformatione ecclesiæ in capite vel in membris, mererentur pœnas eorum qui fouerēt similia delicta pro quibus concilium congregari deberet. 23. q. 3. qui potest 83. di. error. D

¶Item adde ꝙ licet sint prædictæ pœnæ in

A positæ & quæ infra dicuntur, nō propter hoc credo φ euitent alias pœnas a iure proditas. Et ideo si vocatus ad concilium impediatur per tertium, ille tenebitur vocato ad interesse actione in factum ex edicto. ff. de eo per quē factum est, &. ff. ne quis eum qui in ius vocatus est vi eximat. Et maxime tenentur crimine læsæ maiestatis quando impediunt conuocando homines ad seditionem: vt. d. l. 1. cum enim tunc lædant maiestatem papæ, tenentur pœna legis iuliæ maiestatis. l. eadem ff. eo. ti. Facit quod dicitur in. l. quisquis. C. ad. l. iul. maiest. & i. c. ad apostolicę de re iudi. in. 6. vbi probatur φ etiam tales sacrilegium committunt. Et ideo etiā si esset imperator, si monitus a talibus turbationibus non desisteret/ posset imperio priuari: vt. d. c. ad apostolicæ & dicit rosellus in sua monarchia in trac. cō. cilii in fine. 13. principalis quæstionis/ versi. quæro quid de impedientibus.

¶ Sed tu adde φ tales impedientes tenentur ēt pœna imposita in bulla cœnæ domini de impedientibus venientes ad sedem apostolicam pro suis causis & negotiis. Ita dicitur in concilio cōstantien. in. 15. sessione in. c. quod incipit sacrosancta synodus. vbi per conciliū etiam excōicantur & anathematizantur oēs huiusmodi impedientes cuiuscunq; dignitatis status gradusue fuerint, etiam si pontifica- B li imperiali regali vel alia quacunq; ecclesiastica vel mundana præfulgeant dignitate. Itē terrę ipsorum sic impedientium dummodo non vltra vnam diœcesim contineant, similiter ciuitates villæ castra oppida & quælibet alia loca in quibus patratores huiusmodi excessuum seu eorum receptatores vel ipsis cō sentientes fauentes aut dantes auxilium consilium vel fauorem publice morantur, & loca in quibus personæ huiusmodi detinuerentur ne venire possent ad concilium, oīa supponuntur ecclesiastico interdicto. Et tales impedientes omnibus diebus festiuis mandantur pulsatis campanis & candelis accensis denunciari. nec possunt absolui ab aliis q̄ a romano pontifice preterq̄ in mortis articulo: nec tunc nisi prius præstita per eos sufficienti cautione de parendo mādatis ecclesię. Quibus pœnis etiam subiiciuntur illi qui auderent vel præsumerent talibus vel eorum alicui impendere beneficium absolutionis: quibus interdicitur officium prædicationis / lectionis / administrationis sacramentorum & audientiæ confessionū. Et idem ēt repilogat statuitur & ponitur in cōcilio basilien. in prima sessione: & in. 2. sessione eiusdem basiliē. C cōcilii. vbi ēt vltra statuitur φ nullus in concilio existens vel ad ipsum accedens possit a quoq̄ (ēt si papali dignitate fulgeat) directe vel indirecte in lesionem vel perturbationē cōcilii citari seu euocari ad alium locū ēt to curiā, aut ne ad conciliū veniat quolibet impediri. decernendo quoscunq; processus continētes cēsuras priuationes inhabilitationes translatiōes prælatorū & quascunq; alias pœnas cōtra præmissos cōciliares fulminatas vel in posterū fulminandas/ irritas & inanes. Et idem ēt statuit in quarta sessione conciliū cōstantien. ¶ Vnde ex his patet φ istas pœnas incurreret etiam papa cū suis fautoribus ne teneretur cōcilium (etiam si illi essent reges vel imperator) q̄n illud per inferiores a papa legitime cōgregaretur ex causis legitimis cōcernentibus fidē & bonū vniuersalis ecclesię. Sed de papa esset melius cogitandum.

¶ An existentes in concilio percipiant fructus suorum beneficiorum Arti. 6.

ITEM QVAEro vtrū vocati ad cōciliū quandiu sunt in cōcilio/ debeāt gaudere priuilegio de percipiē dis fructib⁹ in absentia? Et videtur φ sic. D Nam pcipiunt fruct⁹ qui sunt in seruitio episcopi: vt in. c. de cętero/ &. c. dilectus de cle. non resi. & dantur existentibus in studio: vt in. c. licet de pręben. Et similiter de existentib⁹ in seruitio papæ vel legati de latere: vt in. d. c. dilectus, sicut etiam debent percipere cardinales existentes in curia: vt dicit oldra. consi. 48. incipit ius cōe. & dixi supra in quæstiōe quis præferatur/ vtrum cardinalis an patriarcha in concilio. Sicut ēt residētes in studio curiæ romane: vt in. c. cū de diuersis de priuil. in 6. Et studētes in studio vrbis romæ: vt in extrauagāti bōifacii. 8. sup qua cōsuluit oldra. cōsi. 117. vbi consuluit deberi fructus etiā si nō fuisset facta mētio de statuto φ tenebatur primo facere primā psonalē residentiā. Et idē sup indulgētia cōsuluit cōsi. 322. de quo per doc. in. c. fi. de rescrip. 6. Et absens rōne eccl'ię pticularis debet pcipere fruct⁹: vt dr̄ in. c. ex parte el. 2. & in. c. ad audiētiam de cle. nō resi. ioā. an. & do. in. c. fi. de cōsue. in. 6. Ergo multo magis existētes in cōcilio: cū sint ibi p vtilitate ecclesiæ vniuersalis. Et hoc fuit statutū in cōcilio constan. in. 19. sessiōe/ & in cōcilio

A basilien. in prima sessione.c.penul.sub ru.de fructibus beneficiorum percipiẽdis, vbi fuit statutum ꝙ a die quo iter arripuerint ad eundum ad concilium/ & quandiu ibi permanserint/ & postꝗ recesserint per tantum tempus quo ad domicilium suum possint reuerti, habeant percipere fructus suorum beneficiorũ cum ea integritate qua eos perciperent si in ipsis beneficiis residerent. Et similiter alii curiales beneficiati qui de suis beneficiis ad præfatum concilium non accessetunt/alias tamẽ præsentes in curia in eodem concilio laborauerunt, etiam si primam non fecissent personalem residentiam consuetam. Hoc verum nisi quis propter sua demerita tractus fuisset ad concilium: quia de male gestis non debet reportari præmiũ.c.sedescum seq.de rescrip. c.postulastis de concess.præben.cum simil.

¶ Quid dicẽdum de distributionibus quotidianis? Attẽta ratione tex.in.c.vnico de ele. non resi.in.6.& quæ dicuntur ibi/ & in.c. licet de præben.credo ꝙ debeantur: quia eo acti & pro publica vtilitate vocantur ad concilium.sicut etiam videmus in exitiiiis: vt ponit calde.consi.17.in titulo de concess.præbẽ. & doc.in.d.c.vnico, intelligendo si erant ante consueti seruire & diuinis interesse: vt ibi

B dicitur.

¶ Quot debent esse præsentes ad constituendum concilium. Arti.7.

VLTERIVS quæro quot debeant esse præsentes in concilio vt possit dici cõcilium? Et videtur dicendum ꝙ ad minus debeant esse præsentes duæ partes vocandorum episcoporum de vniuerso orbe (videlicet eorum qui volũt & debẽt & possunt interesse) per notata per doc.in.l. nulli/ & in.l. plane.ff. quod cuiusꝗ vniuer.nomine.& in.l.nominationum.C.de decu.li.10.& quod dicitur post glo.in.c. bonæ de postu.prꝗla.& ca.1.de iis quæ fiunt a maio.parte ca.per ioan.an.Et ꝙ tunc sit verũ valere quod fit a maiori parte illarum duarũ partium præsentium l. quod maior/ ibi bar. ff.ad municipales.& est tex.secundum bar.in l.omnes populi/ in.2.quæstione principali ff.de iusti.& iure.Licet (vt ipse dicit) glo. ibi alter dicat: videlicet in.l. fi.C. de prædiis decu.li.10. ibi nec ex tabella decretum recitari sed curialium vel maioris partis curiæ &c.

C Quasi dicat ꝙ non sufficiat solum esse vocatos nisi veniant: & ꝙ debeant esse duæ partes vocandorum præsentes secundum ꝙ refert abb.siculus in.c.in causis in.4.colum.de elec. Qui videtur velle finaliter ꝙ tunc requirantur duæ partes quãdo vniuersitas seipsam cõgregat: alias si ad vocationẽ superioris/ sufficiat maior pars citatorũ.Pro hoc glo.in.l.aliud.§.refertur.ff de regu.iu.& inno.in.c.2.de noui operis nunci.Ad idẽ.l.2.ff. de decre.ab ordi.facien.& in.l.nominationum.C.de decu.li.10. Item glo.magna & archi.in.c.quanto.63.di.& glo.in.c.fi.de arbi.in.6.& inno.in ca.ecclesia el.2.de elec.Pro quo tex.in.c.quia propter de elec.anto.abb. & ioan. de immol. in.c.cum inter vniuersas de elec.& glo.ioan. an. butrius & abb.in ca. 1. de iis quæ fiunt a maio.par.ca.& idem anto.& abb.in ca.bonæ el.2.de postu . prꝗla.& idem abb. in.c.cum omnes de consti.& abb.& immol.in ca.cum nobis de elec.& domi.in.c.vnico in.§.si vero de cle.ægro.in.6.& glo.& anto. in.c. licet de elec.& glo.penul.ibidem in.d.c.licet.& idem decisio egi.275.& glo.in.c.quanto.3.q.1.Et istam dicit esse communem ioan. de immol. in.c.humilis de maio.& obe.& abb.in.d.c.cum omnes.& immol.in.c.1.de iis quæ fiũt a maio. D par.ca.Quod & refert ibi feli.qui ponit alios concordãtes in.d.c.cum omnes in.33.&.34. col.in.prin.de consti.

¶ Et hoc est regulariter simpliciter verum in vniuersitatibus & collegiis: ꝙ ad hoc vt dicatur collegium posse aliquid facere/debent ad minus duæ partes ipsius collegii esse congregatæ, cõputatis etiam absentibus qui fuissent vocandi: per iura prædicta secundum anto. in.d.c.cum inter vniuersas.Et intelligit ioan. an.in.d.c.1.de iis quę fiũt a maio.par.ca.car. & alii post eũ in locis ꝑtꝗallegatis/ de duabus partib⁹ vocãdorũ.& nõ ꝙ necessario debeat esse præsentes duæ partes totius collegii. Et licet immol.in.d.ca.fi. in hoc discrepet a ioan.an.abb. tamen in. d. ca. cum inter vniuersas dicit ꝙ maior pars deseruientium sufficit (allegat tex.in.c.hoc ius.10.q.2.) sed ꝙ requiritur ad hoc vt actus non possit impugnari vt omnes deseruiẽtes sint vocati ad capitulum. quod dicit verum non solum in actibus electionum sed aliis quibuscunꝗ actibus capitularibus. Item ꝙ ad hoc vt actus valeat requiritur vt duæ partes residentium sint præsentes: quia potentiæ capitulares resident in duabus partibus, sufficit tamen maior pars illarum duarũ partium residentium. Et sic dicit

A iura reducenda ad concordiam quæ videtur
contraria in.c.in causis,& sic seruari in tuscia
in vniuersitatibus ciuitatum,Et qui sint vocā
di & de quo loco & quando/& si consuetudo
in hoc sit attendenda/ & quando nominatim
vel generaliter, traditur post glo. in.d. cap.
cum omnes.vbi omnino vide bal.in versi.itē
opponitur:& in.d.c.cum inter vniuersas: &
d.c.cum nobis/& ca.corā de elec.& in.c.hoc
ius,10.q.2.in versi.ibidem deseruientium.&
l.2.C.de decu.li.10.&.l.fi.ff.de decre.decu.&
glo.in.c.præsentium/de testi.in.6.& in.c.fi.de
maio.& obe.& in.c.cum in ecclesiis de præ-
ben.in.6.& in.c.q̄uis de offi. ordi. in.6.& in
ca.bonæ el.2.& in.c.quia propter/& in ca.in
genesi de elec.& per feli.plene.in.d.c.cum o-
mnes/in.22.col.cum seq.

¶ Et hoc intelligere oportet in actibus vni-
uersitatum collegialiter expediendis secun-
dum deci.egi.supra adductam,secus in expe
diendis a singularibus qui sunt per modum
vniuersitatis cōgregati: quia tunc sufficit qđ
facit maior pars, & habet locū quod dicitur
in.d.l.quod maior.ff.ad municipal.Et hoc te
ne menti ad idquod dicitur ꝙ valet factum a
maio.parte.Facit quod dicitur in.d.c.cum o-
mnes/quando sufficiat ꝙ ratificentur vel den
B tur vota separatim & non omnibus vniuersa
liter simul congregatis.de quo ibi vide feli.
Quinimo quando agitur de spectantibus
ad singulos iure tamen collegii,tunc nō suf-
ficit maior pars si minor cōtradicat. vnde ma
ior pars collegii nō posset facere gratiam ali-
cui de redditibus qui proueniunt ad singulos
iure collegii contradicente minori parte: vt
dicit abb.in.c.fi.de iis quæ fiūt a maio.par.ca.
Vnde licet sufficiat maior pars capitularium
congregatorum ad cōstituendum capitulū,
tamen ad explicandum actum validum non
sufficit maior pars congregatorum contradi
cente minori parte cū tractatur de bonis spe-
ctantibus ad singulos iure collegii distrahen-
dis, per prædicta per abb. adducta in.d.ca.fi.

¶ Generaliter aūt in actibus collegii nō suffi
cit illos de collegio separatim consentire,sed
oportet ꝙ sint tanq̄ collegium congregati: vt
post glo.dicitur in.d.c.cum omnes: quia ma
turius fit deliberatio per cōgregatos.De quo
etiam in.c.in genesi de elec. & bar. in.l.om-
nes populi in.7.col.de iusti. & io.butrius in
ca.quoniam de iurepatro.abbas in.c. cum ec
clesia de causa posses.& proprie. & in. c. gra-
tum de postu.præla.bal.& angelus in.l.non
ambigitur.ff.de.ll.Vnde dicit bal.i.l.fi.C.qui
bo.cedere pos.ꝙ vbi nō est capitulum totum
vel maior pars/ non potest ibi esse actus ca- C
pitularis, & ideo non potest procedi contra
capitulum ꝙ aliquid fecerit/ nisi probetur ꝙ
capitulariter deliberato cōsilio hoc fecerint:
vt consuluit angelus consi. 243.(incipit vi-
sis)per glo.in.l.si ex dolo in.§.an municeps
ff.de dolo,& in.l.aliud.§.refertur.ff.de regu.
iur.& in.l.metū.§.animaduertendū.ff.quod
metus causa. Et ideo non imputatur delictū
vniuersitati tanq̄ factū ab vniuersitate/si non
præcedente tractatu & communicato con-
silio factum est/ dicit abb.in.c.dilectus el.2.
de simo.Imo bar.in.l.aut facta in.§.fi.dicit
ꝙ etiam si leuato vexillo & pulsata campana
iuerint homines ad aliquid faciendum/ non
propter hoc dicitur ꝙ vniuersitas deliquerit.
Quod verū intellige in delicto & actu mo-
mentaneo/vt est homicidiū: quia in actu con
tinuato & successiuo(vt exemplum in rebel
lione & bello) quē a suis patitur ciuitas per-
petrari/videtur vere delictum ciuitatis.Ita di
cit pe.de ancha.consi.153.incipit ex narratis.
& ioan.de anania in.d.c.dilectus.

¶ Et quod dicitur actum collegii debere col-
legialiter & non separatim expediri,limita
nisi sit præstandus consensus in actu qui po-
test per singulos irritari. Vnde actus qui ra- D
tione contemptus potest per contemptos ir-
ritari, potest etiam & per singulos separatim
vitium purgari/dicit bal.in.d.c.cum omnes
in.6.colū.de consti.Item intellige ꝙ proce-
dit quando actus qui debet per collegiū ex-
pediri,consistit in iure & per ipsum agitur de
iure efficaciter creando: sed vbi actus consi-
stit in facto ad executionem iuris iam cau-
sati/sufficit consensus non collegialiter præ-
stitus.Ita singulariter dicit inno.in.c.bonæ el
2.de postu.præla.Vnde si papa mandat capi-
tulo vt aliquem eligat,debet fieri collegiali-
ter:si aūt papa alicui præbēdā cōferat & man
det capitulo vt illū recipiat,poterit si collegiū
nō cōgregetur/per particulares etiā nō colle
gialiter expediri,quod etiam ponit bal. in.l.si
cut.ff. quod cuiusq; vniuersi.nomine.& doc.
in.c.eam te de rescrip. Item procedūt præ-
missa quando fit mentio de collegio per ver-
ba denotātia communionē: vt cum scribitur
capitulo.secus si per verba denotantia singu-
laritatem: vt si scribatur canonicis: quia tunc
sufficit consensus singulorum non collegia-
liter secundū anto.in.d.c.cum omnes: & spe-
cu.in ti. de syndi. versi. porto. & oldra consi.
100. incipit in executione,ponit petrus ra-

A uennas(cuius sunt præmissa relata)in suo al
phabeto aureo/ in verbo collegium. Quod
est verum secundum eundem specu. vbi su-
pra/ nisi fuisset dictum omnes canonici: quia
intelligeretur collegialiter. Immol. tamen in
ca. quanto de iis quæ fiunt a prela. & abbas in
ca. 2. de cõiug. leprosorũ/ & domi. in. c. ad de
cimas de resti. spolia. in. 6. & in. c. si canonici
de offi. ordi. in. 6. & bar. in. l. rescriptum. ff. de
pac. volunt(vt refert idem petrus)ꝙ vbi in-
definite sit mentio de canonicis/ videatur scri
ptum capitulariter. Sed tu omnino vide bal.
in. d. c. cum omnes/ in. 5. col. vbi bene distin-
guit quomodo cognoscatur quando cõmis-
sio censeatur facta vt collegio vel singulari-
ter. Et de ista materia vide plura ad saturitatẽ
per feli. in. d. c. cũ omnes in. 14. col. cum sex
aliis sequentibus &. 24. cum seq.

¶ Vnde in proposito cum agatur de icume-
nico hoc est totius orbis concilio/ & sint vo-
candi omnes episcopi vniuersi orbis ad con-
cilium vniuersale vt dictum est supra in illo
articulo qui sint vocandi ad concilium, vide-
tur ꝙ duæ partes episcoporũ totius orbis ad
minus debeant esse præsentes in concilio vt
icumenicum concilium dici possit. Et tunc
quod facit maior pars illarum duarum par-
tium præualebit in concilio/ ea ratione. nam
B duæ partes repræsentant totam vniuersitatẽ:
tex. in. l. nulli. ff. quod cuiusq; vniuer. no. &
d. l. nominationum. ergo maior pars istarum
duarum partium est maior pars totius vni-
uersitatis. Et si essent præsentes in cõcilio plu
res q̃ duæ partes vniuersitatis siue episcopo-
rum vniuersi orbis, tunc nõ sufficeret maior
pars duarum partium ad validitatem actus
sed requireretur maior pars ipsorum præsen-
tium: vt dicit abb. & alii in. d. ca. cum omnes
vbi etiam dicit ꝙ in isto numero duarũ par-
tium non essent numerandi illi qui non habe
rent vocem: vt in cle. quodcirca de elec. & ibi
cardi. in. 12. charta. Vnde abbates inferiores
& alii presbyteri & clerici qui dicuntur non
habere vocem decisiuam in concilio (vt di-
ctum est supra in illo articulo qui dant vocẽ
in concilio) non computarentur in numero
duarũ partium. Et in aliis collegiis nõ essent
vocandi illi qui nõ cõsueuissent residere nisi
esset tractãdum aliquid arduũ & insolitum:
vt dicũt doc. in. d. c. cum omnes: & anto. in. d.
c. 1. in fine de iis quæ fiunt a ma. par. ca. Imo
& vocati a superiore, si comparere nolunt/ fa-
ciunt se alienos(ita vt non sint computãdi in
numero capituli siue vniuersitatis seu colle-
gii/ nec in numero absentium nec in nume-
ro duarum partium) secundum quod notat C
abb. in. c. cum nobis in. 3. & sequen. notabili
de elec.

¶ E diuerso videtur ꝙ etiam si non sint duæ
partes episcoporum totius orbis(dummodo
sit maior pars)sufficiat ad hoc vt possit dici
concilium icumenicũ. Quod videntur velle
multæ glosæ: vt glo. in. d. c. cũ omnes/ & glo.
in. c. quia propter de elec. & glo. in. c. si. de ma
io. & obe. & tex. in. d. c. 1. de iis quę fiũt a ma.
parte cap. in collegiis & aliis vniuersitatibus.
& idem glo. in. c. cum nobis de elec. idẽ glo.
in. c. cum inter vniuersas de elec. idem abb. in
ca. in causis de elec. videtur tex. in. c. hoc ius.
10. q. 2. ¶ Nec obstant supra adducta de dua
bus partibus: quia secundum guliel. & alanũ
loquuntur in decurionibus/ de quibus non
est facienda comparatio ad clericos. Spurii
enim possunt esse decuriones(. ff. de decurio
nibus. l. spurii) sed non clerici: vt in. c. 1. de fi.
presby. & ita refert cardi. post ioan. an. in. d. c.
1. de iis quæ fiunt a ma. par. ca. Quinimo io-
an. de immol. in. d. c. si. & in. d. c. 1. dicit ꝙ cõ-
munis opinio nõ videt̃ iure ꝓbari ꝙ in col-
legiis ecclesiasticis requirant̃ duę partes pręs-
sentes vocandorũ, sed ꝙ sufficiat maior pars.
& respondet ad. c. si. & ad ca. hoc ius. 10. q. 1. D
& c. obeuntibus. 63. d. & ad. l. quotiens. C. de
lega. li. 10. Licet finaliter videatur sentire idẽ
esse in collegiis ecclesiasticis quod in secula-
ribus: & ꝙ in practica seruaretur opinio io-
an. an. licet de rigore iuris posset defensari ꝙ
sufficiat maior pars. quod etiã simpliciter vo-
luit compostel. in. c. quia propter de elec. se-
cundum archi. in. d. c. quanto.

¶ Sed imo videtur ꝙ ad effectũ subsistentię
concilii generalis non requirantur nec duæ
partes nec maior pars omniũ episcoporum
totius orbis. Patet quia cum infinita concilia
reperiantur celebrata, nunq̃ reperitur ꝙ fue-
rit cõgregata maior pars episcoporum: quia
cum in toto orbe sint vltra tria milia episco-
porum(de quibus vide pro magna parte nu
meratos per albericum de rosata in ru. ff. de
statu ho. & potest inspici in prouinciali) num
q̃ tamen reperitur factum aliquod cõcilium
quod excesserit numerũ episcoporum. 630.
vt fuit in calcedonen. vt patet in. c. adrianus
el. 2. 63. di. de concilio congregato tempore
caroli magni cum. 153. episcopis tantum. &
17. di. in. §. hinc etiam: vbi. 77. episcopi tan-
tum subscripserunt. & patet in. c. sexta syno-
dus. 16. di. vbi enumerãtur multa concilia in

A quibus etiam fuerunt episcopi longe minoris numeri. Et tamē nullus diceret ꝙ illa non fuerint vera ecumenica concilia, & maxime illa quattuor (nicenum/cōstantinopolitanū/ ephesinum & calcedonen.) quæ vt inquit sāctus greg. in registro suo/ & est tex. in. c. sicut 15. di. sunt seruāda sicut quattuor euāgelia: vt diximus supra in principio huius tractatus.

In ista materia potest sic concludi ꝙ aliquando collegium siue concilium est cōgregatum authoritate superioris. Et tunc non veniētes vocati ad capitulum siue ad cōciliū/videntur se constituere alienos & cōtumaces: vt in. c. cū nobis de elec. & ibi doc. 23. q. 4. c. guilisarius. Et tunc tā in collegiis inferioribus q̄ in concilio generali, collegium siue concilium remanet in comparentibus & præsentibus q̄uis non sint duæ partes & q̄uis non sit maior pars habentiū interesse. Ita inno. in ca. 2. de noui operis nun. & clarius ibi ioan. an. allegat. c. quod sicut/ & dicta in. c. cū nobis de elec. Et clarius abb. in. c. in causis in 4. col. de elec. referēdo doc. canonistas idem tenere in. c. 1. de maio. & obe. & i. d. c. 2. de noui operis nunci. Et idem abb. in. c. cum inter vniuersas in penul. colum. de elec. allegat. c. quod circa de elec. in cle. & idem videtur dicere in. c. cum nobis in. 6. col. de elec. dum se

B remittit ad. c. in causis. & idem abb. in. c. cum omnes de cōsti. Et vtrobiq; tam in. d. c. in causis/ q̄ in. c. cum omnes, refert contrariū teneri per legistas: vt etiam isto casu quando fit vocatio per superiorem / requiratur ꝙ sint duæ partes præsentes. Et plus dicit idem abb. hoc esse verum ꝙ vocati præsentes etiam si non sint maior pars/ possunt actū explicare, si modo non veniētes fuerint vocati per superiorem/ alioquin secus in non vocatis: quia in talibus plus operatur contemptus vnius q̄ contradictio plurium: vt in. c. bonæ el. 2. de elec. Vnde possent agere non vocati de contēptu/ & possent facere actum retractari. allegat. c. sicut de elec.

¶ Sed hoc vltimum licet sit verū in aliis vniuersitatibus & collegiis, tamen non credo verum in vocatione facta ad concilium generale per papam, tum ex eo ꝙ citatio fit generaliter & omnes arctati vt dictū est supra in quæstione quæ sit forma citationis ad conciliium, tum etiam quia papa potest facere concilium cum prælatis aliquarum prouinciarū sicut ei videtur, & erit concilium generale & icumenicum: vt etiam dixi supra de concilio quod papa cōgregare voluerit in suo patriarchio/ in illa quæstione an ad cōcilium sint vo-

C candi episcopi omnes de vniuerso orbe, tum etiam propter quandam impossibilitatē vocādi singulariter & personaliter prælatos vniuersi orbis. Item nec erit verum in electione romani pontificis: in qua secundum ostien. in. c. licet de elec. (& refert ibidem egi. in. 12. char. versi. primo principaliter quæritur) etiam si aliqui contempti forent iniuste (vt quia videntes impressionem instare timentes ne fieret impressio aufugissent/ aut alias propter periculum ad electionem non venissent) etiam si propter hoc appellassent ne sine se celebraretur electio, nihilominus electus a duabus partibus esset verus papa/ non obstante contemptu illorum absentium & appellantium: quia contemptus non reddit electionem nullam sed annullandam, & in proposito nōn est superior qui possit eam annullare/ vt. d. c. licet. De quo aliquid supra in quæstione an electio papæ per impressionem dicatur nulla/ inter conclusiones elicitas ex egidio, & est glosa ordinaria & ibi doc. in. c. vbi periculum in verbo. 10. dierum de elec. in. 6. Et intellige secundum eundem egi. ibi in. d. c. licet in versi. dixi primo in fi. dummodo cōtempti non sint in tanto numero ꝙ eligentes non faciant duas partes. Et respondet ad. l. si

D in tres. ff. de arbi. ꝙ ibi secus ꝑpter formā datam compromissariis. ¶ Et idem quod inno. & abb. tenuit anto. in. d. c. cum nobis: & cardi. in. d. c. in causis/ in quæstione illa disputata per bononien. Licet idem cardi. in. d. c. cū nobis voluerit contrarium/ ꝙ vocatione etiā facta a superiore debeant esse præsentes duæ partes. Sed idem cardi. in. c. ecclesia el. 2. in 14. q. voluit ꝙ vocati non venientes fecerūt se alienos/ & ꝙ capitulum remāsit in præsentibus q̄uis non sint duæ partes. Licet postea se non firmet: cum primo dicat aliud esse in collegiis secularibus q̄ in ecclesiasticis, & vltimo dicat idē esse in vtrisq;: sed habendā esse considerationem an constat ꝙ absentes nolint venire / vt tunc præsentes q̄uis non sint maior pars faciant collegium: sed si nō cōstat ꝙ nolint venire/ secus. Et in fine remanet ambiguus: dicens ꝙ tutius esset curare vt interessent duæ partes/ vt vitentur opiniones.

¶ Sed pro concordia posset dici ꝙ aut quærimus ad finē ꝙ non venientes quibus est præfixus & restrictus terminus iuris ad actū explicandum, fecerint se alienos & sint constituti in contumacia/ taliter ꝙ postea valeat actus factus in termino restricto per superio-

tem aliter nõ expectato termino iuris. Et tūc
A non sufficit ꝙ maior pars sit præsens, sed re-
quiruntur duæ partes: quia virtus collegii & potētię capitulares cōsistunt in duabus parti-
bus, quando agitur de cōgregando collegiū: vt.d.l.nulli/ &.l.plane/ &.d.l.nominationum, & inno.in.d.c.2.de noui operis nunci. Et cū terminus ad actum explicādum sit inductus in fauorem collegii, potest collegium restrin-
gere causa subsistente: vt quādo forte est pro-
cedendum ad electionem, secundum ꝙ vo-
luit ostien. & refert abb. in.d.ca. cum nobis. Quod (scilicet restringere terminū) nō pos-
set fieri per superiorem/ secundum inno.in.c. ecclesia.el.2.de elec. Licet cōtrarium videatur velle & male in.d.c.cum nobis/ secundum.d. anto.& abb.in.d.c.cum nobis: quia etsi con-
suetudo dat ei facultatem congregandi, non tamen restringendi terminum/ qui est indu-
ctus in fauore collegii: vt in.c.si diligenti (cū vulgaribus) de foro compe. ¶ Aut ad finem expediendi actum non in termino restricto, sed in termino iuris vel in termino consueto vel alias deliberato & formiter a capitulo assi
gnato. Et tunc non est necesse ꝙ sint præsen-
tes duę partes vt actus valeat, sed sufficit ma-
ior pars: quia constituit non venientes contu
maces, non vt possit eos punire tanꝗ contu-
B maces/ sed quo ad hoc vt potestas capituli re-
maneat penes comparentes & præsentes: vt voluit inno.in.d.c.2.& in.c.1.de maio.& o-
be.& ioan.an.in ca. in causis de elec. & dicit abb.in.d.c.cum nobis in.6.col. Quod intel-
ligo etiam si venientes & pręsentes nō essent maior pars capituli: vt voluit inno.in.d.c.1. de maio.& obe.& in.c.2.de noui operis nun
ci. Cum quo transeunt communiter canoni-
stæ: vt refert & sequitur abb. in.d.c. in causis de elec.& in.c.cum omnes de consti. Qui in vtroꝗ loco refert legistas tenere contrarium, allegat bar. in.l.omnes populi. ff.de iusti.& iure.& ponit bal.in.l.magnā.2.col.C.de con
trahen.& commit.stipu. Et hęc procedunt in inferioribus collegiis: sed in concilio genera
li quando vocatio ad cōcilium fit authoritate papæ (qui potest terminū etiam iuris abbre-
uiare vt ei placet: vt in.c.proposuit de cōces. præben.) constituuntur non venientes con-
tumaces/ & actus a paucis veniētibus potest explicari: & facit vt potentia concilii resideat in venientibus/ & vt non venientes possint mulctari. Facit in proposito constitutio fre-
quens in concilio constantien.ædita: & quæ dicta sunt supra de authoritate concilii quod papa per se facit cum aliquibus de certis pro-
uinciis/ non citatis omnibus de vniuerso or C
be.& quod dicitur in.c.significasti de elec. & in.l.fi.C.de.ll.

AD quem autem spectet conuocatio in concilio generali, satis plene dictū est supra ꝙ ad papā.17.di.per totum. In aliis collegiis dic (vt dicitur in.c.1.de maio. & obe.& in ca.2.de noui operis nunci.& in ca.irrefragabili.§.caeterum de offi.ordi.) ꝙ aut non est superior per quem congregetur. Et tunc refert an simus in aliis collegiis/ an in concilio generali. Primo casu dic ꝙ ad cōgre
gandum collegium & monendum (& maxi-
me restringēdo terminum) requiritur ꝙ sint duæ partes totius collegii ad minus præsen-
tes.& procedunt iura primo loco allegata.l. nulli &.l.plane.ff.quod cuiusꝗ vniuer.no.& l.nominationū cum aliis supra allegatis.C. de decu.li.10. Ita dicit ostien.& refert abb.in d.c.cum nobis: & bene anto.de butrio in.c.li
cet in penul.col.de elec.quia potentiæ capitu
lares consistunt in collegio: & collegium cō
sistit in duabus partibus/ dum est in congre-
gando & in essentia. & valet quod tunc fit a maiori parte ipsarum duarum partiū (vt di-
ctum est) etiam restringēdo terminū. Quod est intelligēdū verū nisi instaret finis termini D
quia tunc etiam si non essent duæ partes nec maior pars, ea ratione possent præsentes & minor pars procedere ad perficiendum actū: & etiam minor pars posset conuocare maio-
rem partem, & constituere eam cōtumacem si non veniret. Ita abb.& refert feli. in.d.c.cū omnes de cōsti.& dicitur in.d.c.cum nobis/ & in.c.in causis de elec. Et idem quando esset periculum in mora, vel si actus tunc non ex-
pediretur non posset vlterius expediri: vt in dictis iuribus & in.c.cum inter vniuersis de elec.vel alia necessitas reipublicæ. quia tunc etiam decuriones & priores ciuitatis possent transgredi statuta ciuitatis & leges: vt ponit bar.in.l.cum nauarchorum.C.de nauicula-
riis li.xi. Facit quod dicitur in.c.fi.45.di.& 66.di.c.fi.

¶Secundo casu quando sumus in concilio generali, sufficit non solum maior pars/ sed quicunꝗ de vocatis comparuerint & fuerint præsentes facient & constituent concilium/ licet absentes sint longe maioris numeri: quia præsentes venientes repræsentāt absen-
tes, qui vocati fecerunt se alienos a concilio non veniendo: vt in.d.c.cum nobis.& tex.in ca.guilisarius.23.q.4.ponit rosellus in.13.

A char.in quæstione an vt possit dici esse concilium/sit opus ꝙ adminus sint præsentes duæ partes(incipit videamus)in versi.igitur dico. Et idē reperio tenuisse milis in qbusdā suis allegationibus: videlicet ꝙ regula ꝙ debeant esse duæ partes vel maior pars præsentes in collegiis,non habet locum in conciliis generalibus/per tex.in.c.sexta.16.di.vbi nunꝗ in conciliis reperitur ꝙ fuerit maior pars episcoporum. Imo aliquando solum reperiuntur interfuisse.150.episcopi: vt patet ibi in.d.ca. sexta.& per alia.iura idem demonstrantia in ca.adrianus el.2.63.di.& in.§.hinc etiā.17. di.Et idē in effectu domi.in suo trac.de schismate in.q.8.& mathesil.in additionib⁹ ad tractatum inchoatum per anto.de butrio in.6. capitulo principali in.3.quæsito.¶Et hoc intelligo quando per papam vel eius authoritate congregatum esset cōcilium.Si vero ob defectum papæ alius conuocat,tunc reperio ꝙ quidam doctor qui scripsit contra conciliū pisanum(quem credo fuisse ioan.de ligna.) dicit ꝙ isto vltimo casu necessario debet esse præsentes duæ partes vocandorū.Sed hoc videt impossibile in cōcilio generali,ad quod vocantur omnes episcopi de vniuerso orbe. & ideo dico ꝙ est idē quod supra dixi: & ne-

B scio considerare vnde insurrexerit ista differentia quando per papam vel per aliū/dummodo legitime congregetur.Vnde quod supra dictum est quando ab alio ꝗ a papa congregatur,intelligo quando conciliū seipsum congregat formiter & in casibus a iure permissis(vt supra retuli in quæstione quis congregat concilium quando forte papa detractaret cōgregare/& subest causa hæresis propter quam necessario requiritur cogregatio conciliū)vel quando præfixus esset terminus ad concilium celebrandum per supradicta. Alioquin esset conciliabulum: vt in.c.multis.17.di.

¶Et per hæc patet ꝙ non est vera opinio abbatis antiqui quam refert anto.de bu.& opinio petri quam refert abb.siculus in.d.ca.cū nobis/in conciliis generalibus: qui voluerūt ꝙ nunꝗ potestas maioris partis deuoluitur ad minorem nisi in casu delicti: vt in.c.gratū de postu.præla.Nec erit vera eo casu quo instaret dies quæ constituit alios in mora.c.potuit de loca.l.magnam.C.de contrahen.& cō mit.stipulatione.vel aliter immineret periculum/prout communiter imminet in conciliis generalibus: quæ non congregantur nisi propter imminentes necessitates & graues causas hæresis schismatis vel papatus & similes.c.1.15.di.c.si duo/&.c.si qs pecunia.79. C di.Istis enim casibus minor pars dicit maior & sanior.debet enim attendi quod obiicit minor pars quando est iustius & vtilius: vt dicitur in.c.1.de iis quæ fiunt a maio.par.ca. Cū enim alii sint contumaces/ & minor pars curet occurrere periculis & cōpareat & sit præsens,ipsa constituet concilium generale per iura prædicta.Facit quod dicit ioan.an.in ca. irrefragabili de offi.ordi.ꝙ si archiepiscopi vocant subditos ad concilium/& ipsi non veniunt in termino eis assignato,con uincuntur de negligentia & potestas deuoluitur ad accedentes etiam numero pauciores.Ius enim vniuersitatis residet in vno: vt.i.c.gratū de postu.præla.& in.c.1.in glo.de elec.non debet enim nocere diligentibus malitia & negligētia aliorum.Et hoc in proposito multum notabiliter per plures rationes consuluit ludo. ro.consi.366.incipit quæritur nūquid.quod ponitur de verbo ad verbum in quibusdam libris inter gesta concilii basilien.post medium.26.sessionis ante literas boemorum ad papam.

¶Dicit tamē in proposito rosellus vbi supra vnum notabile verbum: ꝙ licet alias in casibus supra propositis remaneret concilium D etiam in duobus(per dicta in.d.c.cū nobis) tamen de honestate deberent constringi tot ad comparendū & interessendū in concilio ꝙ possent audire causas criminales episcoporū,& sic ꝙ ad minus essent duodecim.15. q.7.fœlix,&.2.q.5.presbyter.inno.plene in ca.graue de præben.¶Et hoc quando in concilio nec esset papa nec aliquis habens authoritatem ab eo cum speciali mandato.nā si papa esset præsens,ipse solus cum vno episcopo adueniente tempore statuto faceret concilium/aliorū absentia non obstante: quia ipse est caput concilii & supra concilium: vt in.c. significasti de elec.Et ipse solus potest audire causas criminales episcoporum/ & vni soli delegare: vt in.c.veritatis de dolo & cōtuma. & in.c.cum dilectus de accusa.sic in proposito.Facit quod dicit illa glo.in.§.refertur in.d. l.aliud: videlicet ꝙ illud quod facit maior pars eorum qui præsunt vniuersitati & deputati loco totius ciuitatis,valet: vt.d.l nulli/& l.municeps.ff.ad munici.&.d.l.quod maior. quia enim illi præsunt & sunt deputati loco totius ciuitatis,repræsentant totam vniuersitatem: sicut quando duæ vocatorum partes repræsentant vniuersitatem.Vnde a fortiori

multo magis in papa, qui solus præest vni-
A vniuersali ecclesiæ & est caput fideliũ.d.c.propo
suit de concess. præben.c.sacrosancta.22.di.
c.cum diuersis de priuile.in.6. ponit aug. de
ancona.q.19.ar.2.&.q.20. per totam quæ-
stionem. Vnde magister aluarus de planctu
ecclesiæ in prima parte ar.23. dicit ꝙ qui nõ
vult habere papam pro capite, nec christum
caput habet nec erit membrum de corpore
eius mystico scilicet catholicæ militantis ec-
clesiæ. Vnde constitutionem factam a papa/
dicimus factam ab vniuersali ecclesia: vt in
ca.pia de excep.in.6. In ipso enim repręsen-
tatur tota ecclesia. & ideo ipse dicitur ecclesia
corporalis.1.q.3.si quis obiecerit.7.q.1.scire
debes. Ad idem est quod ponit ostien. in.c.
postulastis de concess. præben.& in.c. scriptũ
de elec.& refert fede.de senis consi.1.& ioan.
an.in.c.1.ne sede vacan.in.6.& in.c. a colla-
tione de appel.eo.li.ꝙ si epũs vt epũs in capi
tulo vnũ vel duos canonicos habeat in sentẽ
tia sua eiusdem voluntatis, obtinebit etiam si
totum residuum capituli sit contra: quia tan-
tum habet episcopus vt episcopus quantum
totum capitulum: igitur vno vel duobus ad
partem episcopi accedentibus/ibidem dici-
tur esse maior pars. Ita & fortius dicendum
in papa. ¶ Vtrum autem dictum ostien. sit iu
B se verum/pro nunc nihil dico: quia ioan. an.
& domi.in.d.c.a collatione examinãt ad lon-
gum/& illud reprobãt. Sed in proposito suffi
ciat allegasse in argu. dictum illud ostien. in
d.ca.postulastis/& tanti viri iudicium, quod
confert ad propositum nostrum.

¶ Et sic ex prẽmissis patẽt plures limitationes
ad regulam.l.nulli/&.l.plane, quę vult ꝙ de-
beant esse præsentes duæ partes. Vt primo
non procedat in conciliis generalibus. secun
do vt nõ habeat locum de iure canonico quã
do vocatio fit per superiorem. tertio secundũ
aliquos(puta cardi.in.d.c.ecclesia supra alle-
gato: & milis in quibusdam allegationibus
suis/qui allegat inno.in.d.c.cũ nobis)vt non
habeat locum in collegiis ecclesiasticis sed lai
corum. quarto vt non procedat quando est
periculum in mora. quinto similiter qñ non
posset vlterius actus explicari/qa esset in mo
mẽto expediendus. sexto qñ subesset aliqua
necessitas si actus differretur. septimo vt non
computentur ii qui non habent vocem. cle.
vt ii qui/de ætate & quali. Et similiter qui nõ
sunt vocandi. & similiter ii qui vocati recusa-
rũt cõparere: vel si cõstaret ꝙ nec venire nec
interesse possent nec curarent excusari, quia
si peruenit vocatio ad eorum notitiam, eorũ
contumacia repręsentat eos absentes & in eo C
actu extraneos a collegio. Facit quod dicitur
in.l.properandum.§.cum autem.C.de iudi.
in.c.prout de dolo & cõtu.ostien.& ioan.an.
in.c.ecclesia el.2. in verbo ad cõtemptum de
elec.& ponit mathesil. in dictis additionibus
in.d.c.1.in.3.q. Et cum omnes præmissæ li-
mitationes conueniant in concilio generali
(quia congregatio ecclesiasticorum/quia pe
riculum in mora/quia necessitas/& alia supra
allegata)constat etiam quare minor pars cõ-
stituat generale concilium per supradicta.
¶ Adde etiã prædictis ꝙ licet postq̃ duæ par
tes collegii sunt congregatæ dicantur consti
tuere collegiũ & capitulum & valeat quod
fit a maiori parte ipsarum duarum partium,
hoc fallit nisi agat̃ de eligendo papã: quia tũc
nõ sufficeret maior pars præsentiũ in capitu-
lo, sed requiritur ꝙ electio sit facta a duabus
partib⁹: vt est tex.in.d.c.licet de elec.ibi anto.
& alii. Et sufficit ꝙ sint duæ partes præsentiũ
in conclaui/dummodo absentes fuerint ex-
pectati congruo tẽpore: de quo in.c.vbi peri
culum de elec.in.6. Ita dicit abb.in.d.c.licet.
In inferioribus autẽ electionibus in quibus
casibus sint vocandi absentes, vide anto.in.d.
c.licet 1 & doc.in.d.ca. cum omnes de consti. D
¶ Post congregatum autem concilium quia
generale concilium est quædam vniuersitas
(ibi enim nõ vt singuli sed vt vniuersitas ha
bent disponere: quia repræsentat vniuersalẽ
ecclesiam/de consecra.d.1.ecclesia) ideo ibi-
dem standum erit iudicio plurimorum.65.
di.c.1.dicit abb.in.c.1.in.3. notabili de pac.
¶ Item adde ꝙ vbi agitur de eligendo nouũ
locum pro concilio inter ipsos episcopos in
concilio existentes, tunc non sufficeret ma-
ior pars: imo etiam vno tantum contradicẽte
non valeret electio noui loci sine causa, ex
quo semel cõcilium determinauerat locum.
Ita notabiliter per plures rationes cõsuluit lu-
do.cõsi.352.incipit quæritur primo. De quo
vide quod latius dico in illa quæstione vtrũ
papa possit pro libito voluntatis dissoluere
vel transferre concilium: & melius in quæ-
stione quando patres in concilio sunt discor
des/quorum sententia debeat pręualere: Dic
vt dixi ibi item vlteri⁹: vbi omnino vide etiã
pręmissa & in quæstione illã sequẽti. ¶ Adde
prædictis ꝙ præsidentes in concilio generali
loco papæ/debent in actu gerendo omnes si-
mul concorditer consentire: alias contradi-
ctio vnius inficit totũ, licet alias contradictio
minoris

A minoris partis collegii vel concilii non inficiat actum, quia standũ est sententiæ plurimorum. Ita dicit abb. siculus in.c.penul. de statu monach. in. 2. col. & ita dicit debere intelligi tex. 65. d.c. 1.

¶ De iurisditione concilii. Arti. 8.

ED hic est videndum quã iurisditionem habeat concilium: & vtrum concilium cognoscat de litib⁹ & causis quę occurrunt tractandæ. Et videtur φ sic. patet ex multis iuribus, vbi apparet in conciliis causas ciuiles & criminales esse diffinitas. patet in.c. 1. de pac. in.c. 1. de iudi. in.c. 1. de libel. obla. in. ca. 1. & ibi abb. de sponsa. in.c. ad sedem, 35. q. 5. idẽ abb. in.c. licet de elec. inno. & alii in.c. graue de præben. & de causis criminalibus. 21. di. c. si. 4. q. 5. c. 1. 21. q. 5. c. si quis a proprio. & in.c. diacõi. 12. q. 2. & in.c. si quis clericorũ xi. q. 1. Ad idem facit tex. iuncta glo. in.c. primates. 2. q. 1. vbi glo. dicit φ synodus authoritate romani pontificis congregata põt priuare seu damnare episcopos. Et ad idem tex. in.c. nullus. 5. q. 4. & idem tex. in.c. inter ceteras. 10. q. vlti. Et ad idẽ. c. si clerici. xi. q. 1. ad idẽ c. præsbyteros/ &. c. ioannes chryso. 50. di.
B ad idem. c. si quis episcopus/ &. c. certum/ &. c. episcopos/ &. c. irritam. xi. q. 3. & in.c. 1. de pac. &. c. 1. de iudi. &. c. si quis/ &. c. sicut de hęre. cum simil. Facit etiam ratio: quia si papa congregat concilium, videtur dare ei omnẽ potestatem cognoscendi de causis argu. c. pręterea de offi. delega. Item synodus vniuersalis habet authoritatem supremã a christo immediate: vt patet in gestis concilii constantien. Similiter idem videmus in concilio apostolorum act. 1. vbi vacante apostolatu elegerunt duos ex omnibus/ barnabam & mathiam.

¶ Vnde patet ex dictis iuribus φ concilium potest iudicare de omnibus causis. nã & cardinalem deposuit: vt in cap. 2. de cle. non resi. Item decernit censuras: vt in.c. si quis episcopus/ & in.c. sicut de hære. cũ simil. Quod clare probat tex. in.c. omnibus. 24. q. 1. iuncto cap. notandum. 24. q. 3. quia tex. in. c. omnibus vult φ si quis contempserit domum dei (.i. ecclesiam & episcopos insimul conciliariter cõgregatos) sit illis sicut ethnicus & publicanus. quod est dicere φ debeant illum talem excõmunicare: vt probat tex. in. d.c. notandum. Et φ concilium generale decernat censuras & excommunicare possit etiam vacante papatu, ponit abb. in.c. 1. in. 5. notabili de iudi. & in allegationibus quoniam veritas. Et licet dicatur φ concilium prouinciale possit excommunicare & decernere censuras (vt ponit anto. in.c. 1. de iudi. in. 5. oppo. allegat archi. 34. di. quorundam: & tex. 3. q. 3. si quis episcopus. & 12. di. de iis in si. & 18. di. per totum) illud est verum in concilio cum superiore/ hoc est archiepiscopo: sed nos loquimur in concilio generali de per se sine papa. nam vbi præsidet papa non dubitamus. Et ita intelligo tex. in.c. aduersus de immu. eccle. & alia similia iura.

¶ Et φ concilium possit iudicare de omnibus causis, videtur argui etiam ex practica vniuersalium antiquorum cõciliorum: quæ videntur exercuisse reseruata papæ. Et ita sæpius comperimus factum in calcedonen. cõcilio/ maxime in. 10. actione, vbi audita propositione & querela basiani episcopi ephesi φ esset passus violentiam & eiectionem ab episcopatu & spoliatus omnibus bonis per stephanum episcopũ, qui opponebat eũ non ordinatum sed sede ephesina vacante/ collecta seditiosorum turba in episcopatum intrusum fuisse: basianus e contra replicauit se D inthronizatum per clerum & populum & confirmatum per imperatorem & se pacificũ possessorem quattuor annorum/ & plures ordinasse episcopos & cum aliis tanꝗ ephesi episcopũ communicasse. Et interrogante sancto concilio stephanum si confiteretur ipsum fuisse episcopum pacificum possessorem quadriennio. respondit non vt episcopus sed vt tyrannus: & eum eiectum fuisse a sanctis patribus/ & a sanctissimo regiæ ciuitatis romæ leone & a flauiano constantinopolitanæ vrbis & ab alexandrino & antiocheno patriarchis. Et allegatis hinc inde pluribus violentiis & exceptionibus, tandem synodus calcedonen. relectis canonibus iudicauit vtrumφ indignum episcopatu, & præcepit ambobus cessare ab administratiõe episcopatus donec prouideretur de alio: interim autem ambos remanere in ordine episcopatus & a sanctissima ecclesia pascendos, quibus decreti sunt annis singulis ducenti solidi. & pronuntiauit bona siue a stephano siue quocunφ alio/ basiano direpta, post iudicia les probationes ab iis qui abstulerant vel causa læsionis fuerant restitui debere. Quæ sententia est actio vndecima eiusdem cõcilii.

A Quare autem dicatur prima/ secunda/ tertia
actio & sic deinceps, ponit glo. 16. q. 3. c. pri-
ma actione. ꝟ Idem etiam patet in. 13. actio-
ne d: contentione inter athanasium episcopũ
parenorum/ & clericos qui eum propria au-
thoritate expulerãt ab episcopatu, qui ter vo-
catus vt responderet criminibus quæ ei obii
ciebantur & se purgaret/ tandem vt contu-
max epatu priuatus est nisi infra octo mẽses
coram antiochiæ episcopo & eius consilio se
purgaret: & eius loco suffectus est sauianus.
ꝟ Similiter in. 7. actione eiusdem calcedonẽ.
concilii. vbi confirmatur concordia inita in-
ter maximum antiochiæ episcopum & iuue-
nalẽ ierosolymorũ episcopũ: & vbi post mul
tam contentionem determinatum fuit ꝙ se-
des antiochẽsium habeat duas phœnicias &
arabiam: sedes autem ierosolymorũ habeat
tres palestinas. Idem etiã in fine nonæ actio-
nis: vbi restituit ibas ad episcopatũ quo fue-
rat priuatus tanq̃ male de fide sensisset, cogni
ta eius innocẽtia/ ꝙ esset verus orthodoxus.
Ad idem est tex. in. c. habeo librum. 16. di. ibi
oportebat enim vt synodus vniuersalis cano
nes ecclesiasticos promulgaret. & sic etiam vl
tra id ad quod est principaliter cõgregata sta
tuit. Et ibi loquitur de sexta synodo sub con-
B stantino & postea sub iustiniano congrega-
ta contra hæreticos qui dicebant vnam ope-
rationem & vnam volũtatem esse in christo:
vbi anathematizati sunt illi hæretici. Nisi di-
cas ꝙ ille tex. loquitur de canonibus concer-
nentibus fidem: & sic circa illud ad quod erat
congregatum concilium. ꝟ Huc accedit ꝙ
videmus in cõciliis prouincialibus cognosci
de causis prælatorũ, & ea posse suspẽdere præ
latos & capitula quæ deliquerunt: vt dicitur
in. c. graue ibi pe. de ancha. in. sexto notabili
de præben. Imo secundum ꝙ ipse ibi dicit e-
tiam solus metropolitanus sine concilio pro-
uinciali potest corrigere excessus prælato-
rum: vt in. c. 3. de æta. & quali. & ideo multo
magis potest concilium generale. Quinimo
(vt dicit ibi idem petrus de ancha. in nono
notabili) solus archiepiscopus potest absol-
uere a sententia excommunicationis lata per
synodum, igitur multo magis concilium ge-
nerale.
¶ Imo & corã concilio accusantur crimina-
liter vel ciuiliter prælati & alii clerici infe-
riores: vt est ibi tex. licet cõtra prælatos diffi-
nitio prohibeatᷣ. Et ibi dicitur post inno. ioã.
an. & alios vtrum in ventilatione causæ con-
tra episcopos & alios inferiores requiratᷣ nu
merus taxatus. 12. episcoporum, de quo. 3. C
q. 8. c. suggero, &. 15. q. 7. in summa, & per
abb. in. c. non potest de re iudi & ibi feli. & an
to. in. c. 1. de iudi. Et in dictis locis an conci-
lium condemnat/ & an condemnatum absol
uit: & an quãdo delegatus cognoscit causam
contra personam episcopi/ requiratur nume
rus. 12. episcoporum, de quo pe. de ancha. in
dicto. c. graue in vlti. q. & ibi etiã ioan. de im-
mol. in. d. c. graue in. 9. col.
¶ Vnde ex his patet in cõcilio examinari etiã
causas ciuiles & criminales: & sic non causas
fidei schismatis & reformationis ecclesiæ tan
tum. ꝟ Quinimo videtur ꝙ etiam de causis
laicorum cognoscat: vt est tex. iuncta glo. 1.
in. c. de conciliis. 18. di. vbi est regula ꝙ con-
cilium iudicat de omnibus querelis quæ in-
ter diuersos ecclesiæ ordines oriri solent. lai-
ci enim etiam de ordine ecclesiæ esse dicun-
tur: vt in. c. duo sunt genera. 12. q. 1. Et licet
tex. loquatur in conciliis prouincialibus, for
tius potest extendi ad generale concilium: cũ
eadem sit ratio. item tex. in. c. multis. 17. di. &
in. c. habeatᷣ, & in. c. propter ecclesiasticas. 18.
di. vbi dicitur ꝙ omnes controuersiæ debent
in concilio sopiri vt ieiunium offeratur, ad
quod etiam laici tenentur: vt in. c. 1. de obser D
ua. ieiu. Item tex. in. c. non oportet. 7. q. 1. itẽ
tex. in. c. scitote. 6. q. 3. Facit ꝙ cõcilia sunt in-
uenta secundũ ritum gentilium. nam roma-
ni in gentilitate omnia in conciliis determi-
nabant: vt in cap. 1. §. synodus. 15. di.
¶ E DIVERSO videtur quòd conci-
lium non possit de omnibus causis vniuersa
liter cognoscere/ sed tantũ de causis pro qui-
bus est congregatum. Quod probatur pri-
mo ex authoritate leonis papæ: qui scribens
anatholio episcopo cõstantinopolitano, cum
repræhendit ꝙ induxisset calcedonen. syno-
dum ad decernendum sedẽ cõstantinopoli-
tanam esse primã post romanam/ cum prius
esset alexandrina, dicens. quibus auditis &
nunquàm antea tentatis ita præueneris ex-
cessibus vt sanctam synodum ad extinguen-
dam solum hæresim & ad confirmationem fi
dei catholicæ studio christianissimi principis
congregatã/ in occasionẽ ambitus tui trahas.
Et iterum. in totius ecclesiæ perturbationem
superba hæc tẽdit elatio: quæ ita abuti voluit
concilio synodali vt fratres in fidei tantũmo-
do negocium conuocatos/ ad consentiendũ
sibi aut deprauando traduceret aut terrendo
compelleret. ꝟ Ad idem nicolaus papa in. 1.
epistola quam scribit michaeli imperatoris

A quæ fuit lecta in.4.actione concilii calcedonensis/vt refert cardi.de turre cre.licet illā nō reppererim in dicta .4.actione insertā. Qui inquit,Quòd vero strenuum virum ignatiū patriarcham vestro speciali depossuistis arbitrio/& fotium de laicali agmie vobis improuide in eius loco surrogastis episcopū,æqua nimiter ferre non possumus: maxime cū horum duorum negociū inuestigari & nobis renunciari non diffinire mandauerimus. Vnde apparet ꝙ tantum de causis fidei debet cōcilium se intromittere 1 & non de aliis nisi sit per papam ei specialiter concessum. ℣ Item respectu laicorū facit ꝙ nō est maior authoritas concilii ꝗ papæ/imo exceptis aliquibus casib⁹ est inferior: vt in.c.significasti de elec. 4.di.c.in istis.3 5.q.9.c.veniam:& dicetur in sua quæstione propria. Sed papa extra terras ecclesiæ non iudicat de causis mere secularibus inter laicos nisi in certis causis: vt in.c.licet ex suscepto/&.c.fi.de foro compe.& in.c. nouit de iudi.& in.c.cum sit generale de foro compe.qui filii sint legi.c.tanta/&.c.lator.ergo multo minus generale cōcilium. ℣ Item facit ratio: quia si generale concilium posset audire omnes causas/duraret perpetuo: quia semper sunt litigantes,nec causæ in breui tempore instrui nec consequenter expediri possunt,l.properādum cum materia. C.de iudi.

B Non enim ante debet recedere quis a concilio ꝗ sint expeditæ causæ propter quas congregatum est concilium : vt in.c.certum.xi. q.3.& tamen si debet per costitutionem frequens de decennio in decennium teneri cōcilium , oportet absolui concilium in breui/ saltem vt infra dictum tempus decēnii sit aliquanta vacatio & intermissio: sicut vidimus in concilio constantien. quod durauit annis tribus,ab anno.1 4 1 4.vsq; ad annum.1417. ℣ Item facit quia iudicare de vniuersis causis est propriū sedis apostolicę.9.q.3 .episcop⁹. & in.c.cuncta per mundum,& in.c. per principalem ea.cau.&.q.Sed si concilium hoc faceret/esset ponere diuisionem inter papam & concilium/ & essent duo suprema tribunalia:& concilium exercendo reseruata papæ causaret schisma,contra tex.in. ca .in apibus.7.q. 1 .Facit quod dicit bal.de regno in authen.hoc amplius. C.de fideicom.in versi.quæro an filii.& in.l.penul. C.de condi.in ser. & in.l.si viua matre. C. de bonis maternis.℣ Item generalia concilia sumunt authoritatem a papa: vt.1 7.di.per totū, &.c.significasti de elec.ergo tantum & tantam authoritatem habent quantum & quantam demandatur a papa. Facit quod legitur de leone papa,qui tantum approbauit gesta concilii calcedonen.in concernentibus fidem: vt in fine ipsius concilii apparet , vbi approbantur gesta concilii præterꝗ quo ad priuilegia per constantinopolitanam ecclesiam vsurpata. ℣ Item patet ab exemplo ex gestis cōcilii basilien.quia multa quæ facta reperiuntur contra voluntatem papæ, propter contradictionem eugenii nullam vim habuerunt/ nisi ꝗtum postea per eum & successores fuerunt expresse approbata. Vnde tantam vim & iurisditionem recipit concilium quanta tribuitur a papa. Et licet aliqua in eodem concilio basilien , gesta receperit regnum franciæ in sua pragmatica ,id facit potius de facto ꝗ de iure,& inde estꝙ nunꝗ papa pro tempore in concessionibus quarumcunq; gratiarum aliquid vult concedere per quod videatur approbari illa pragmatica. Quapropter vt existimo deberent magis aduertere quomodo soli inter christianos contradicant sedi apostolicæ ne incidant in laqueum. c .deniq; & quod ibi archi.dicit.7.q.1.Propter quod dicit etiā cardi.de turre cre.(in.3 .li.in.c.40.i trac. de po.papæ/in fi.illius. c .)ꝙ omnia aut sunt falsa aut fuerunt irrita quæ gesta fuerunt in D dicto concilio basilien . Item pro hoc facit quod dicit glo. 1 .in.c.ad apostolicę de re iudi.in.6 .ꝙ concilium in actu iurisditionis siue exercitio non est iudex cum papa,sed consultor. Et idem videtur sentire inno.in.d. ca. graue de præben.vbi dicit ꝙ episcopi in concilio non sunt iudices sed assessores. Facit quod dicitur in.c.si episcopus.xi.q.3.& in.c. placuit.2.q.6 .Sic ergo videtur ꝙ concilium non habeat vniuersalem iurisditionem cognoscendi de omnibus causis/ stante in sede apostolica vero & indubitato pontifice : sed tantum possit se intromittere de iis ad quorum determinationem & diffinitionem extitit congregatum de voluntate papæ. Et istam opinionem ponit & sequitur cardi . de turre cre . in dicto trac. de po . pa . in . 3 . li . cap. 38.

PRO huius quæstionis decisione/duxi prius referre quædam dicta egidii de bellamera in proposito fere ad verbum : quia pauci illa habent , & sunt pulchra in ista materia aliquibus additis. Vnde cum quæritur vtrum penes concilium generale sit clauis iurisditionis præsertim papa viuente & præsidēte : egi.consi.9 9.in. 1 6.q.

A dicit ꝙ si sumas cõcilium seorsum a papa & seclusa causa hæresis in papa/clauis iurisditio⸗ nis non est penes concilium nisi inquantum archiepiscopi & episcopi sibi iurisditiones & territoria inuicem cõmunicarent: quia nõ fa ciunt aliquod corpus iuris/ nec tanq̃ facietes tale corpus aliquã iurisditionẽ acquirunt, & presertim in papã excepto casu hæresis: vt in ca. si papa. 40. di. & in. c. nemo. xi. q. 3. Imo papa dat authoritatem conciliis: vt in. c. signi ficasti de elec. 17. di. per totum. Et propterea beatus tho. in secunda secundæ. q. xi. ar. 2. in solutione vltimi argu. dicit ꝙ authoritas vni uersalis ecclesiæ residet in romano pontifice principaliter. Et idem tho. in. 4. senten. di. 20. ar. 4. q. 3. in cor. arti. dicit ꝙ papa habet ple⸗ nitudinem potestatis sicut rex in regno: sed episcopi assumuntur in partem solicitudi⸗ nis/ tanq̃ iudices singulis ciuitatibus præpo⸗ siti. & eo. li. di. 18. q. 2. arti. 2. quæstiuncula. 1. ad primum argu. dicit ꝙ deus contulit pe⸗ tro clauem ordinis & iurisditionis, & ab eo in alios descendit qui vtranq; habent. Vnde math. 16. leguntur claues promissæ petro/ & eidem ioan. vlti. exhibitæ. ergo dum papa præest concilio, ipse est ille qui habet pleni⸗ tudinem potestatis. ꝟ Confirmatur. Certum

B est christum dei vnigenitum/ regem regum & dominum dominantium fuisse vnicum to tius orbis caput & dominum, qui vnicum re liquit vicarium/ videlicet petrum. inter bea⸗ tos enim apostolos fuit discretio potestatis: & licet omnes essent apostoli, petro tamen a domino cõcessum est (& ipsi inter se volue⸗ runt idipsum) vt reliquis omnibus præesset apostolis & principatũ teneret apostolatus: qui etiam eãdem formam suis successoribus & reliquis episcopis tenendam tradiderunt, dicit tex. in. c. sacrosancta. 22. di. Ex quo pa⸗ tet petrum & eius successores esse caput to⸗ tius christianitatis & ecclesiæ vniuersalis vel saltem vicarium capitis/ scilicet christi. Igitur clauis iurisditionis & superioritatis totius or bis est penes papam & non in concilio tan⸗ quàm a papa separato: licèt non possit dici concilium generale in quo nõ præsidet sum mus pontifex vel alius loco ipsius, vt supra dictum est.

¶ Pro his etiam faciunt omnia illa iura quæ habent potestatem summi pontificis nõ fuis⸗ se ab homine sed a deo / de transla. prælato. c. penul. & vlti. 21. di. quanuis. 22. di. omnes. ꝟ Item pro hoc facit quod dicitur in. c. nouit de iudi. Et patet p̃ ista verba pasce oues meas prolata per christũ. quæ soli petro dicta fue⸗ runt tanq̃ capiti & pastori: vt patet ioan. vlti. de elec. significasti. §. 1. de maio. & obe. soluæ §. nobis olim. & in petro successorib⁹: vt ibi, & notatur. 16. di. quæcũq; ligaueris. 24. q. 1. ca. quodcũq;. & plene probat tex. in. d. c. soluæ §. nos autẽ/ ibi nobis enim in beato petro cõ missæ sunt oues. & iterũ in. d. §. ibi quod do⸗ minus dixit ad petrũ/ & in petro dixit ad suc⸗ cessores ipsius quodcũq; ligaueris &c. Idem dicit inno. 4. sacro approbante concilio in. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. in. §. nos itaq;/ ibi cum iesu christi vices teneamus in terris nobisq; in beati petri persona sit dictũ quod⸗ cunq; ligaueris &c. Ad idem est cle. pastora⸗ lis in. §. nos tam eo. ti. ꝟ Et per hoc dicit egi. concludendum ꝙ per prædicta verba (vide⸗ licet pasce oues meas) in petrum sunt transla tę claues: alias si diceremus eas esse æqualiter penes alium, quomodo essent penes petrũ? Imo sequeretur christum non reliquisse vni cum vicarium sed plures: & per consequens non vnum caput sed plura, quod esset mon⸗ struosum. de offi. ordi. quoniã. C. de posthu. hęredibus insti. l. 3. & esset cõtra. c. quodcũq; 24. q. 1. & omnia iura tã diuina q̃ humana po nẽtia vnitatẽ capitis. ꝟ Clauis autẽ iurisditio⸗

D nis seu eius effectus cõsistit in discernẽdo & diffiniendo. in discernendo videlicet inter le⸗ pram & lepram / sanguinem & sanguinem: per quæ denotantur crimina vtriusq; fori sin gula singulis referendo. inter causam & cau sam: quod forum vtrũq; concernit, vt vide⸗ tur quid iuris: vt in. c. per venerabilem. §. rę nulti. qui filii sint legi. & est cognitio veritatis iustitiæ partem tangentis. Igitur ista clauis non est penes cõcilium generale: alias opor⸗ teret dicere ꝙ nõ esset penes pontificẽ. quod dicere esset hæreticum: cum illa verba pasce oues meas dicta fuerint in singulari, & simili ter illa quodcunq; ligaueris &c. Et ideo dato ꝙ apostoli parem acceperint potestatem, nõ tamẽ potest negari quin beatus petrus illam principaliter receperit, de quo latius dicemus in illo articulo de superioritate papæ ad con cilium. ad quod notata per innocen. in cap. quod super his de voto: & de foro cõpe. licet ex suscepto: & in extrauagãti vnã sanctam.

¶ Itẽ facit quod dicitur in. c. in nouo. 21. di. per archi. vbi licet alias disputet an apostoli fuerint epi, tñ certũ est ꝙ fuerũt presbyteri se cũdũ cõem opinionẽ per illa verba hæc quo⸗ tiẽscũq; feceritis &c. quę sunt in canone mis⸗ sæ: vt notat de cõsecr. di. 2. c. in christo semel

A & per archi.75.di.in.c.q dic. Episcopi autem successerũt loco apostolorũ.21.di.in nouo: & in.c.ecclesiæ.35.di. Vnde licet quo ad ordinem beatus paulus & alii apostoli fuerint æquales beato petro, non tñ quo ad iurisditionem nec quo ad pleuitudinem administrationis.c. beati petrus.2.q.7.notat.glo.in d.c.in nouo.21.di.& ibi archi. post lau. Igitur sicut apostoli fuerunt subiecti beato petro tanq capiti non autem æquales in iurisditione, ita concilium est papa inferius: vt in.c. significasti de elec. Præsidentes autem in concilio non possunt dici maiores apostolis. Igitur cum clauis iurisditiõis debeat esse in maiori & in capite, non poterit dici q sic in concilio generali vt a papa separato: in quo sunt episcopi, qui sine papa repræsentent apostolos sine petro qui erat caput. Cum ergo concilium non sit caput, iurisditio nulla põt esse in concilio sed in papa tantum qui est caput.

¶ Facit in proposito quod dicitur q beatus petrus ante passionem fuit vna cum aliis apostolis creat[9] apostolus (vt in.d.c.in nouo) post passionem autem & resurrectionẽ fuit creatus pastor per illa verba pasce oues meas &c, de elec. significasti. Et sic debet intelligi 50.di.c.considerandum/&.c.fidelior. Quod patet: quia in authoritatibus adductis in.d.c. B in nouo.21.di.vtebatur verbis futuri tẽporis / scilicet dabo tibi &c. & post passionem dicit pasce &c. Et hæc verba pasce &c. fuerũt dicta beato petro, non autem aliis apostolis: quia dixisset pascite in plurali. Per illa autem verba dedit ei clauesivt in.d.c.significasti de elec.& in.c.solitæ.§.nobis de maio.& obe. Et per illa verba non recepit ordinem / quia iam fuerat ordinatus cum aliis apostolis pari cõsortio in cœna domini ante passionem/ vt dictum est. Ergo clare patet clauem iurisditionis sic translatam in petrum/& de petro in successores, q nõ in apostolos & sic successores.i.episcopos: & consequenter nec in cõcilium generale. Ad idem facit q christus ante resurrectionem elegit petrum apostolorum principem sed distulit confirmationem vsq post resurrectionem, vt discipuli quibus præesse debuit præberet assensum in typum electionis faciendæ: vt dicit archi.in.d.c.in nouo. cũ nullis inuitis detur eps, argu. c. nullus 61.di. Sic ergo aut ista clauis iurisditiõis fuerat a christo translata in petrum: & sumus in claro, aut volumus dicere q nõ: quod esset nefas dicere. & tũc habebit eã ex electiõe apostolorũ, argu.c.cũ ab ecclesiarũ de offi.or.

di. per inno.& per eũdem in.c.cũ satis de offi.archi. Vnde dato q clauis iurisditionis fuisset penes apostolos aliquo tpe, tamen electo beato petro in principem per alios apostolos/dicta clauis quæ tunc fuit in ipsum trãslata nõ potuit remanere penes apostolos: sicut in simili dicitur in.§.sed quod principi insti. de iure natu. gen.& ciuili.& in.l.2.§.nouissime &.§.post originẽ.ff.de origi. iuris. C

¶ Item vlterius facit q vnum est caput nostrum christus vna fides/ vnum baptisma de excel. præla. frequens.§.fi.in cle. & sic christi vicarius vnus est caput in terris tã temporalium q spiritualium: quia christi cuius est vicarius est terra & plenitudo ei[9]/de deci.c.tua. & omnia commisit beato petro: alias non dimisisset vicarium perfectum, qui tamen op[9] imperfectum non nouit de baptis.c.maiores §.sed adhuc. Igitur istam clauem concessit beato petro & successoribus eius/& non concilio. Ipse enim beatus petrus princeps apostolorum a dño constitutus est, vt ab ipso velut a quodam capite in membra dona dei difunderentur / & velut a fonte in riuos spiritualis vigor descenderet, 19.di.c. ita dominus. Si igitur iurisditio ab eo vt vero capite & successorib[9] eius deriuatur, necesse est cõcludere in eo clauem existete iurisditionis D & successoribus eius: alias ab eo in alios deriuari non posset argu.1.q.7.daibertum: & de iurepatro. quod autem cũ simil. Sed clarum est q romanus pontifex/aliorum tam epõrũ q quorumcũq aliorũ ecclesiasticorum iurisditionem & potestatem restringit & ampliat: quam restrictionẽ facere potest ex eo q minores prælati omnes potestatem habent ab eo/& ipse a solo deo.21.di.q̃uis. Et hoc potest ratione principatus & iurisditionis quam habet super omnes: vt per inno.in.c.cum ex eo de pœni.& remis.& ostien.& ioan.an. ibi. Et hoc etiam tenuit guiliel.de mon.in sacramentali.in ti.de claue ordinis: dicens q clauem iurisditionis solus & insolidũ & immediate & plenissime petrus a deo habuit & eius successores apostolici, cæteri vero apostoli & prælati mediate & particulariter siue descensiue a petro.21.di.in nouo, 19.di.ita dominus.&.24.q.1.loquitur. Idem etiam tenet in ti.de claue iurisditionis/in versi. nono quis habet: dicens q claues habet christus (.xi.q.3.nemo) el.1.& tota trinitas, qa inseparabilia sunt eius opera ad extra / de consecra.di.4.ca.fi. Et consequenter solus papa diuina & ordinaria christi institutione

A d.c.loquitur/&.c.ita dominus.Ipse enim solus papa habet plenitudinem potestatis:vt in ca.ad honorem/de autho.& vsu pallii.Sed ipse postea cōmittit cuilibet partem suam certam:videlicet episcopis & aliis/secundum ꝙ in corpore ecclesiæ multa sunt membra. 86. di.in singulis.in quæ ab ipso tanq̄ a capite ordinaria iurisditio deriuatur:vt.d.c. ita dominus. Ex quibus patet ꝙ clauis iurisditionis non potest esse penes concilium.

¶Nec obstat si dicatur ꝙ illa verba quodcūq; ligaueris super terrā &c.(de quibus matth. 16.)dicta fuerint a christo petro & aliis apostolis,qui pari consortio potestatem acceperunt cū petro:vt in.c. in nouo.21.di.& in. c. loquitur.24.q.1.Et ex quo episcopi successerunt loco apostolorū(vt.d.c.in nouo,&.35. di.ecclesię,& de sacra vnctione.c.vnico.§.penul.) & concilium non est aliud q̄ quædam congregatio generalis episcoporum & superiorum & inferiorum prælatorum in vnū cōgregatorum:si apostoli & consequenter episcopi parem potestatē acceperunt cum petro & consequenter cum papa,videtur ꝙ similiter clauis iurisditionis sit penes concilium generale in quo sunt episcopi qui in parte constituunt generale conciliū,quod nō est aliud
B q̄ quoddam corpus imaginarium quod cōprehendit omnia sua membra .ff. de fideius. l.mortuo.de regu.iur.l.hæreditas.c. romana §.in vniuersitatem de senten.excom.in.6.& de rescrip.ca. eam te.¶Quia respondetur ꝙ cæteri apostoli pari consortio potestatem acceperunt quo ad clauem ordinis/non quo ad clauem iurisditionis.& ita dicit glo.& archi. & communiter doc.in.d.c.in nouo,&.24.q. 1.quodcūq;,&.2.q.7.c.puto.& guliel.de claue iurisditionis in prin.Nam etiam sacerdotes potestatem ligandi & soluendi habent ratione ordinis/si alias habēt debitam materiā: vt in ca.1.de summa trini. qui successerunt loco.72.discipulorum ab apostolis electorum:vt.d.c. in nouo in fi. Et ista clauis ordinis proprie concernit forum conscientiæ inter deum & hominem: & principaliter collata est petro per illa verba quodcunq; ligaueris &c. 24.q.2. ca. legatur. Quinimo licet per clauem iurisditionis romanus pontifex non posset tā episcopis q̄ presbyteris auferre clauem ordinis, potest tamen exercitiū suspēdere materiamq; subtrahere vt ea non vtantur:non tamen propter defectum clauis sed propter defectum debitæ materiæ in quā valeant ipsam excercere.de ordi.ab episcopo

qui renū.epis. c.1.cum ibi notatis:de renūci. ad supplicationem.& per notata per inno.in ca.1.de schisma. & per guliel. in ti.de charactere cum simil.in sacramētali:& per modernos in cle.in plerisq; de elec. Et pro diffinitione si dubium inter leprā & lepram/causam & causam/sanguinem & sanguinē fuerit exortum,ad sedem apostolicā in qua clauis iurisditionis existit debet haberi recursus: cuius sententiam qui superbiens contempserit obseruare/mori præcipitur: vt in.c.per venerabilē.§.si.qui filii sint legi. Facit quod ponit beatus tho.in.4.sen.di.18. Vnde in proposito concilium vt certum corpus separatū a papa vel saltē in eodem concilio præsidente/etsi haberet clauem ordinis,nō tamē materiam in quam illam exerceat nisi inquātum prælatis est per papam concessa.Quod intellige non de potestate conficiendi / quæ concernit corpus christi verum. Sed loquor quo ad subditos in quos est clauis huiusmodi exercenda, quos habēt prælati qui sunt ex concilio ex concessione papæ.& clauis iurisditionis omnino a papa vt capite est in aliis quoscunq; ecclesiasticam potestatem habentes deriuata , ergo nec clauis iurisditionis est penes concilium nec exercitium clauis ordinis quo ad materiam/ nisi inquantū est a papa eis materia concessa . Ita dicit egidi. in.d. consi.99. C D

¶Nec etiam obstat quod scribit augu. super ioan.videlicet ꝙ quando ecclesia excommunicat/ligatur excōmunicatus in cœlo: & cū reconciliat ecclesia/& in cœlo soluitur recōciliatus:si ergo hoc in ecclesia fit,petrus quando claues accepit ecclesiam sanctam significauit.Verba sunt tex.24.q.1.c. quodcunq;. Ex quibus probabiliter videtur argui ꝙ claues fuerūt datæ ecclesiæ:& ꝙ ipsa ecclesia sancta ligat & soluit. Cum autem ecclesia sit vna & indiuisibilis(.24.q.1.c.loquitur)quæ est domini incōsutilis tunica desuper contexta(vt in.c.quoniam vetus ca.cau.&.q.) vnicaq; columba scribitur in canticis(vt in extrauag. bonifacii.8. vnam sanctam in prin. &.24.q. 1.d.c.loquitur. qui est tex.notabilis in proposito)videtur ꝙ in concilio generali per quod repræsentatur ecclesia sit clauis iurisditionis etiam seorsum a papa. imo & authoritate cōciliorum videtur sedes apostolica supremam habere potestatem.17.di.§.hinc etiā/ibi deinde conciliorum venerandorum authoritas singularem in ecclesia tradidit potestatem. ¶Quia respondetur concedendo ꝙ quando

A papa excommunicat ecclesia ligat/quãdo facit claue non errante: nã ecclesia militans potius declarat talem ligatum vel absolutũ penes ecclesiam triumphantem/de sen. excom. a nobis el. 2. cũ enim sit spiritualis potestas qua ecclesiasticus iudex dignos recipere & indignos excludere debet a regno (vt scribitur in extrauaganti ioan. 22. quæ incipit quia quorundam: & per guliel. in ti. de claue ordinis post prin.) papa excommunicando reputat illum indignum, & eodem modo reputatur apud ecclesiam triumphantem/ & censetur a regno exclusus. Faciunt quæ dicuntur in. c. fundamenta in prin. de elec. in. 6. & in. d. c. quodcũq;/archi. intelligit per ecclesiam authoritatem. Vnde cum ille iam ante ligatus esset apud ecclesiam triumphantem, circa illũ nihil operatur clauis/ cum iam ante ligatus esset. 1. q. 1. vt euidenter notatur. 20. di. §. 2. & per glo. in. d. c. quodcunq;. Et quem ecclesia militans absoluit/ penes triumphãtem ita esse declarat. non enim presbyter aut papa dimittit peccata sed christus, de poeni. di. 1. c. verbũ, & de consecra. di. 4. c. nemo. & hoc expresse dicit tex. in. d. c. quodcũq;. 24. q. 1. nũc ergo ꝙ petrus ecclesiam significauit quando fuerunt ei dicta illa verba a saluatore nostro
B quodcũq; ligaueris &c. fuit vt vnitas denotaretur. Et pro hoc facit extrauagans bonifacii. 8. vnam sanctam. & exponit archi. ibi verbũ significauit. i. sub signo & nomine ecclesiæ recepit. Non tamen loquitur ibi de claue iurisditionis: quia illa fuit principaliter in in petro & successoribus vt in capite & principe. ¶ Et si dicatur quia fuit in petro & est ac fuit in successoribus, bene est in ecclesia (tanꝙ christi vicarius sit in ecclesia/ & ecclesia sit in ipso eui est matrimonialiter copulata. 7. q. 1. c. scire: de testa. requisisti. §. si vero) non ex hoc sequitur clauem iurisditionis esse in ecclesia & in papa separatim: cum ibi non sit separatio sed vnitas. 24. q. 1. c. loquitur: de sum ma tri. c. 1. §. vna, sed est penes roman. pontificem ecclesiæ sanctæ caput seu vicariũ iesu christi capitis. Imo intantum est clauis iurisditionis in papa ꝙ animæ sunt ei subiectæ: vt notat inno. de sacra. non iteran. c. 1. in prin.

¶ Nec est verum ꝙ papa habeat potestatem a cõcilio: quia habuit a deo immediate, vt supra sępius dictum est. Nec obstat. §. hinc etiã supra in contrariũ adductus: quia beatus petrus habuerat ante & principaliter iurisditionem a deo: vt dicit ibi glo. in verbo iussione. vel exponitur ibi tradidit id est traditam esse ostendit secundum ioan. de san. & archi. ibi. & archi. post ioannem de sancto. in. ca. in
C nouo in glo. in. 21. di. Et propterea henricus boich in cap. tanta de excess. prælat. dicit quòd clauis non est aliud quàm authoritas siue potestas pascendi regendi & disponendi gregẽ domini diuersimode. quæ primo fuit promissa/ vt ibi tibi dabo claues: secundo fuit data & tradita/ vt ibi pasce oues meas: tertio fuit realis executio demandata, vt ibi accipite spiritum sanctum/ euntes in vniuersum orbem &c. prout ista deducuntur per compostel. & alios doctores in. c. translato de consti. Et in huiusmodi clauibus collatis petro a christo notatur scientia & potestas/ dicitur in summa. 20. di. §. 2. Et huius promissio & datio fuit directa petro & in persona eius successoribus ipsius, & ita vniuersali ecclesiæ. Nam christus dixit vobiscũ sum vsq; ad consummationem seculi: & tamen bene sciebat christus ꝙ petrus non duraret in carne vsq; ad finem seculi. Data est igitur hæc potestas petro vni primo vt capiti ecclesiæ, & vt vnitas denotaretur: prout ista patent. 24. q. 1. loquitur cum simil. Et de ista materia vide quę dico infra in illo articulo/ vtrum sede vacante possit concilium exercere reseruata papæ: & in alio vtrũ sede vacante possit creare car-
D dinales: & in illo q̃ sententia debeat præualere/ papæ an cõcilii: & latius in illo quis sit maior/ papa an concilium. Et ideo dicit guliel. in suo sacramẽtali ꝙ clauis est apud trinitatem authoratiue/ & essentialiter apud christum ex merito passionis eius, & apud papã actualiter seu instrumentaliter.

¶ Et aliqui dubitant vtrum sit vna: vt ibi tanta est clauis petri, d. c. tanta de excess. pręla. vel plures: vt ibi tibi dabo claues &c. Vnde dicitur ꝙ est vna essentialiter sed plures effectualiter. Sicut & in simili dubitatur in. l. 3. §. ex contrario. ff. de acqui. possess. vtrum sit vnũ vel plura dominia. De quo etiam in. l. 1. &. 2. ff. si ager vectig. & in. l. domini prædiorum C. de fundis patri. li. xi. & in. l. licet. C. de acquiren. possess. ¶ Alii dicunt ꝙ sunt duæ: videlicet vna potestatis/ alia discretionis. De quo vide per henricum in. d. c. tãta, & guliel. in suo sacramentali. Et hoc ponit hugo super illud matth. 16. dum dicit per claues designari potentiam & scientiam, & idem ioan. 20. & ibi etiam idem glo. interlinearis. Et vide late doc. in. d. c. tanta, &. 24. q. 1. c. manet. & bonam glo. in verbo claues. 20. di. §. 2. & inno. in. c. quãto de consue. Et vide sanctum

tho.in.4.sen.di.18.q.1.ar.1.& di.19.q.1.ar.
A 2.& do.in.c.vt constitueretur.51.di.& anto.
in.c.1.§.vna/versi.nota ex litera ,de summa
tri.& doc.in.c.noua quædam de pœni. & re-
mis. Et in dictis locis competies ꝙ aliqui di-
cunt plures esse claues,quarum altera est sciē
tia discernendi inter peccata seu inter lepram
& lepram,alia ligandi & soluendi: vt. 20.di.
§.2.& de pœni.& remis.c.noua/ibi claues in
plurali,& de sum. tri.in.c.firmiter.§.vna ve-
ro.Et secundum hoc vnus haberet vnam cla
uē sine altera: videlicet scientiam sine potesta
te/ vel potestatem sine scientia.
¶Item alii dicūt ꝙ vna est clauis spiritualiū/
alia temporalium,per.c. per venerabilem.§.
penul.qui filii sint legi. Alii ꝙ vna est clauis
examinandi diffiniendi & censuras decernē-
di/alia confessionem audiendi & reconciliā-
di,de quo per ostien.in summa ti.de pœni.&
remis. & hoc in parte prosequitur ioan. 22.
in extrauaganti quia quorūdam. Alii & forte
verius dicunt ꝙ est vna clauis.& pro hoc ille
tex.in.c.tanta est clauis. Et licet postea dicat
claues/ intelligitur dici ꝑpter diuersos effe-
ctus:scilicet claudendi & aperiēdi.Et hæc est
clauis ligandi & soluendi. & sic claudit ostiū
regni cœlestis indigno (non tamen erran-
do) & aperit digno. Alius effectus est super
B hoc discernere & discutere:quod est sciētiæ.
quæ nō sufficeret sine potestate:vt.d.§.2.20.
di. & tenet guliel.de mōte laudu. in ti. de cla-
ue iurisditionis.Et sic cum quis possit habere
clauem sine scientia & scientiā sine claue,cla-
re patet,scientiam discernendi nō esse clauē:
quia non sufficit scientia ad diffiniendum si-
ne claue,vt. d.§.2.20.di.Ex quo patet ꝙ ad
doctores vel magistros alicuiꝰ studii vel vni
uersitatis nō pertinet declarare papam schis-
maticum vel hæreticum : quia licet habeant
scientiam non tamen habent clauem. Scien-
tia igitur nō est clauis:sed bene dirigit haben
tem clauem vt discrete vtatur claue. Vnde si-
cut in clauigero clauis materialis requiritur
discretio ostiū claudendi & aperiendi, sic sciē
tia est opportuna ad dirigendum clauigerū
clauis spiritualis: quia qui bene discernit in-
ter lepram & lepram/ bene ligat & bene sol-
uit.Et ꝙ sit clauis sine scientia, patet quia in
ordinatione est clauis ordinis: vt in.d.c.firmi
ter.§. vna de summa tri. & clauis iurisditio-
nis in cōfirmatiōe vel alias in canonica pro-
motione de elec.c.nosti/ &.c.transmissam/ &
c.dudum el.2.§.tandem.Et per hanc confir-
mationem electionem vel aliam promotio-
nem vel ordinis collationem non confertur
scientia: vt de æta. & quali. cum sit.39.di.ca. C
petrus, de renun. c.nisi. §.pro defectu.Non
enim acquiritur scientia nisi cum labore : in
authen. de quæstore.§.hæc omnia : de ædili.
edic.l.præcipiunt.16.q.1.c.sic viue.
¶Et ex his patet ꝙ sit vna clauis. & sic ꝙ non
obstat quod dicitur ꝙ vna clauis potest esse
penes papam/alia penes concilium, sicut pe-
nes eundem possunt esse diuersæ iurisditio-
nes diuersis respectibus: vt patet in episcopo
qui habet ordinariam & delegatam in nego-
cio heresis: vt in.c.ad abolendam.§.penul.de
hære.& aliquando eadem persona potest du
plici iurisditione vti: vt in.c.cum ex officii de
prescrip.& ibi doc.Ergo multo fortius diuer
sæ claues possunt esse penes diuersos. nā vbi
duo iura cōcurrunt in eadem persona , idem
est ac si concurrerent in diuersis personis.l.
cum quidam.C.de admini.tutorum.notatur
in.l.rescriptū.§.fi.& in.l.si plures.ff.de pac.fa
cit quod dicitur in.c.a collatione de appel. in
6.Vt separatorum separata sit ratio,argu.l.in
commodato.§.penul. ff. cōmodati. sicut etiā
vna iurisditio potest esse penes vnum & alia
ordinaria penes alium: vt in.c. sane el.2.de
offi.delega.
¶Sed tamen adhuc idem videtur dicendum D
etiam si sit vna iurisditio clauis. Nam eadem
ordinaria iurisditio potest esse penes diuer-
sos.ff.de offi.consul.l.vna: quia iura incorpo
ralia possunt esse penes diuersos insolidum
l.loci corpus.§.competit.ff. si seruitus vendi
cetur.l.1.§.fi.&.l.eadem.§.cato/&.l.stipula-
tiones non diuiduntur.ff. de verb. obli. non
mirū igitur si iurisditio quæ est quid incorpo
rale. Facit quod dicit inno. in.c.cū nostris de
conces.præben. Vnde nō mirum si ista iuris-
ditio sit penes papam & conciliū,& sic penes
duos insolidum. Item quandoꝗ in diuersis
personis permanent duæ iurisditiones/ vna
maior altera minor: vt patet in delegata & or
dinaria.d.c.sane. & quandoꝗ etiam æquales:
vt patet in ordinariis & inquisitoribus in ne-
gocio hæresis procedentibus: vt in.c. vt offi-
ciū/ &.c.per hoc de hære.in.6.Et eadē iuris-
ditio æqualis est penes diuersos: vt patet in di
uersis delegatis.de offi.delega.prudētiam.§.
1.& eo.ti.c.cū plures in.6.& in.l.1.§.si plu-
res.ff.de exerci.& ibi per bar. Vnde videtur
ꝙ siue sint duæ claues (vna superior alia in-
ferior/ vel ambę omnino ęquales)siue sit vna
non videtur absurdū dicere vnam penes pa-
pam & aliam penes concilium æqualem vel

A minorem/superiorem aut inferiorē, aut eandem esse penes vtrunque: videlicet papam & concilium. Sed ad hoc respondetur ꝙ præmissa non habent locum in claue supremæ iurisditionis: quia suprema iurisditio est penes vnum solum & vnicū caput. clauis enim iurisditionis supremæ data fuit a deo in petro etiam successoribus (vt dictum est) tanq̄ vicariis iesu christi. Ideo romanus pontifex non est beati petri vicarius sed successor & christi vicarius, de iureiuran. cle. romani in princi. Et licet alibi nominetur vicarius petri (vt. 63. di. ego ludouicus. 1. q. 1. c. non quales, &. 1. q. 7. c. quotiens) illud est ex impropria loquutione, vel expone id est vicariā gerens quā gessit beatus petrus: quia vicarius nō dat vicarium: vt in. c. cleros de offi. vicarii, & ita dicit glo. in. d. cle. romani super verbo vicarium.

¶ Sed quid dicendum quādo papa est lapsus in hæresim damnatā & est pertinax: quia tūc desinit esse vicarius christi ex quo est hæreticus & incorrigibilis (vt dicitur in. c. in fidei de hære. in. 6. & in. d. c. si papa. 40. di.) penes quē erit tunc clauis iurisditionis, an forsan penes concilium/quod agit ad depositionem papę? Egi. in. d. consi. 99. dicit ꝙ erit apud conciliū B ex ordinatione prædecessorum concilio assistente: & ꝙ non videtur hoc absonum ꝙ (attenta sanctitate patrum maxime in primitiua ecclesia) dei interposita ordinatione hoc fuerit factum. ad hoc adducit. c. canones/ & &. c. sicut/ cum multis simil. 15. di. &. c. si ille 50. di. &. c. cum marthæ de celebr. mis. Sic enim prædecessor in casu hæresis damnat successorem. & successor etiam in casu hæresis est iudex prædecessoris: vt in. c. achatius/ &. c. maiores. 24. q. 1. Pro hoc est quod notat archi. in. c. anastasius. 19. di. nam visum est in iis quæ sunt fidei/ potius concilio q̄ vni personæ se committere. Et sic videtur hęc potestas descendisse a potestate vicariatus petri/ ꝙ concilium in casu hæresis repræhendat & damnet papā: & sic non immediate a deo sicut est clauis petri. Et hoc videtur etiam de mente iurium & glo. videlicet tex. in. d. c. si papa, & in §. hinc etiam. 17. di. &. c. nunc autem. 21. di. & in. c. significasti (& ibi remissiue per ioan. an.) de elec. Et sic videt̄ ꝙ clauis iurisditionis proprie sit apud papam & non apud conciliū nisi in casu hæresis, & tunc permissiue. Et ex his videtur ꝙ non possit concilium se intromittere de aliquibus aliis causis ab hæresi nisi inquantum esset ei a papa data authoritas. Et hoc tenet egi. in cle. dudum in. 4. notabili de sepul. & videtur esse mens glo. & inno. in. c. C ex gestis de cle. non resi. Ad præmissa vide omnino quod late dicitur infra in illo arti. vter sit maior/ papa an concilium.

¶ Nunc ad principalem quæstionem gundisal. episcopus gaddicen. in quodam suo paruo tractatu, præsupponendo primo plenitudinē potestatis esse in ecclesia vniuersali vt in quodam principali fundamento & consequenter in concilio/ sequendo opinionē cardi. zabarella in repe. c. licet de elec. (quā dicit tenere theologos/ maxime alex. de ales in. 4. senten. & aug. de ancona in trac. de potestate ecclesiæ/ & franciscū de maırone in. 4. senten. di. 20.) finaliter remanet dubius, dicēs ꝙ aut papa cōgregat concilium & præest concilio, & tunc ipse solus habet iurisditionem ordinariam/ & prælati in cōcilio sunt assessores: sed cū mortuo papa vel deiecto vel contra papā hæreticum vel propter schisma cōcilium est congregatum, tunc concilium dicitur habere iurisditionem ordinariam: primo quia nō est ibi principalis præsidens: secundo quia istis casibus videtur esse plena potestas penes concilium. Dicit tamen ꝙ q̄diu papa præest concilio etiā congregato contra eum in causa hæresis vel schismatis, anteq̄ sit declaratus/ D concilium dicitur habere iuriditionem delegatam quantum ad illam causam: si autē ponimus papam depositum, concilium dicitur habere ordinariā. Et sic ista eius opinio vult ꝙ iurisditio concilii fundetur ex sentētia ipsius concilii: quod videtur absonum.

QVID dicendum? Ego dicerem ꝙ iste articulus depēdet ab alio: videlicet quam iurisditionem habeat concilium/ an ordinariam vel delegatam. & isto articulo examinato habetur respōsio ad principalem quæstionem, vtrum cōcilium possit cognoscere de omnibus causis & quomodo. Et in isto articulo primo potest cōsiderari cōcilium de per se sine authoritate vel præsentia pepæ. Et in casu in quo subsistit sine præsentia & authoritate papæ (vel quia papa recusauit requisit9 cōgregare/ quia debebat forte congregari contra eum. vel quia est causa fidei & contra papam notorium hæreticum: vt in. c. si papa. 40. di. &. c. in fidei per doc. de hære. in. 6. cū simil. vel quia agitur causa papatus eo ꝙ est dubium quis sit verus papa: vt in. c. 1. de renun. in. 6. per doc. & quod dicitur in. c. licet de elec. vel quia secundum rosel. tractandū est de bono vniuersalis ecclesiæ: vt in

c.1.ibi glo.15.di. quæ causa si omitteretur nec
A determinaretur / scandalizaretur ecclesia iuxta glo. in.d.c.si papa, & papa nõ vult vt fiat cõciliũ.& generaliter in omnibus casibus in quibus cõcilium potest iudicare de papa: de quibus dicemus infra) dico φ concilium habet ordinariam iurisditionem: quia illam habet hoc casu a lege vel principe. d.ca. si papa 40.di.&.c.si quis pecunia.79.di.cum supra allegatis.quia his casibus nõ potest quicq̃ papa disponere sine concilio, & cõtraria sententia concilii istis casibus prævalet voluntati papæ:vt dictis iuribus:& dicam in illa quæstione quæ sententia prævalcat / vtrum papæ an concilii quando sunt contrariæ.

¶Nec obstat secũdum rosel. si dicatur φ ille tantum dicitur habere iurisditionem ordinariam qui illam habet a lege vel a principe cũ territorio:vt voluit iaco. buttiga. & bal.in.l. more maiorum,& in.l. & quia. ff. de iurisditione omnium iudi.vnde quia concilium nõ habet territorium cohæres iurisditioni.l. pupillus.§.territorium.ff.de verb.sig.consequenter non dicitur habere iuriditionẽ ordinariã, quia secundũ rosel. in sua monarchia in trac. de conci. quæstione quam potestatem habet concilium/char.14.conclusio bal.non est vera.Nam episcopus de iure codicis erat ordinarius iudex,& tamen codẽ iure codicis non
B habebat territorium,allegat. l. episcopale. C. de epis.audien.licet hodie habeat territoriũ: vt in.c.cum contingat de foro compe.Et licet glo.in.l.si qui ex consensu/& bal.ibi & in d.l.episcopale/referant quosdam hoc dixisse, tamen illud non sequuntur ibi paulus de castro & sali. Sed videtur quod ibi dicitur per rosel.esse cõtra tex.in.c.scitote.6.q.3.vbi diu ante.c.cum contingat habebant episcopi territoria.Tamen quod ipse dicit φ ad esse iurisditionis ordinariæ nõ requiratur cõnexio territorii,patet per plura excpla quæ ponit glo. in.d.c.cum cõtingat:videlicet in domino super familiam / in magistro super discipulos. C.ne fi.pro pa.authen.habita.vbi glo. dicit φ doctor potest delegare , ergo ordinarius. l.a iudice.C.de iudi.& iudices chartularii habẽt iurisditionem non restrictam ad certas personas,& nõ habent territoriũ/& sunt iudices ordinarii.l.si.C.vbi & apud quem.Et sic non saluatur quod dixit bal.φ quando est iurisditio ordinaria & vniuersalis requiritur territoriũ: vt dixit in.d.l. & quia. Et ideo de essentia iurisditiõis ordinariæ nõ est φ cohæreat territorio:vt vult bar.& alii in.l.1.ff.de iurisditione omniũ iudi. Sed si cõmittatur cũ territorio, bene est ordinaria.l.1. §. cum vrbem. ff. de C
offi.præfec.vrbis.l.si.C.vbi & apud quẽ. Sed secundum eum si sine territorio indeterminate non respectu certi territorii vel certarum personarum committatur,talis indefinita iurisditio data a lege vel principe/ etiam erit ordinaria.l.1.ff. de iudi.&. d.l.si. Allegat quod dicitur de archidiacono in. d. c. cum contingat. & quod dicitur de vicariis generalibus episcoporum / qui faciunt idem tribunal cũ episcopo:vt in.c.1.de offi.vica.in.6.& in.c. 2.de consue.co.li.&. c.romana de appel.co. li. & quod dicitur de arbitris qui eligũtur ad cognoscendum de causa suspitionis: vt in.c. cum speciali de appel.& in.c.legitima co.ti.in 6.& in.c.iudex de offi.delega.co.li.l.si.C.de iuri.omnium iudi.& in.l.si.C.de cõsti.pecu. Igitur cum concilium habeat iurisditionem a lege mortua, 40. di. si papa/ vel a papa qui dat ordinariam(cum sit lex animata in terris: vt in authen.de consuli.in.fi.) dicitur habere iurisditionem ordinariam,cum habeat iurisditionem in omnes indefinite.

¶Sed certe si bene consideretur,male reprehẽdit bal. qa nõ dixit aliud q̃ ipse rosel.vel**:
quia licet dicat φ iurisditio ordinaria dicatur illa cui cohęret territoriũ,non tamen dixit φ D
non sit dare ordinariam iurisditionẽ sine territorio. De quo etiam vide bal. in.c. pastoralis de rescrip.in fi. primæ col.vbi vult φ licet aliqui voluerint iurisditionẽ delegatorũ sibi mutuo deferẽtiũ & habentiũ cognoscere cuius sit iurisditio esse iurisditionem ordinariã, ipse tamen ibi dicit tales iudices esse analogos / & magis accedere ad naturam delegatorum.

¶Et quando dicatur quis habere iurisditionem ordinariam vel delegatam , licet in hoc ipse rosellus multum se extendat/ pro nunc remitto ad dicta doctorum in.d.l.si.C.vbi & apud quẽ:& in.d.l.more/&.l.& quia.ff.de iurisditione omnium iudi.& in specu. de iurisditione omnium iudi.in prin.& per bal.in.c. 1.§.fi.in.3.col.de pace iura.fir.vbi dicit φ iurisditio ordinaria est supra territorium sicut nebula supra paludem ex qua generatur per actiuam potentiã solis.& per eundem bal.in l.si plures/in.6.col.C. de cõdi.insertis. & per lapũ allegatione. 88. Et quomodo capiatur & dicatur territorium , vide feli. in. c. rodulphus in.18.colũ. de rescrip.¶ Et vtrum potestas & authoritas fori pœnitentialis sit limitata ad territoriũ sicut fori contentiosi, card.in

A cle.dudum.§.statuimus de sepul.in.4.&.5. q.ostien.in summa de pœni.& re.§.cui cōsi tendum.glo.16.q.1.c.1. dicitur in.c. omnis de pœni.& remis.¶ Et vbi dicit̄ ꝙ datur per legem principem vel statutum,hoc est intelligendum vt per bal.in.l.1.ff.de offi.consul. in.4.col.& est deci.361. incipit item fuit dubitatum,quæ est in d.de offi.vica.vbi dicitur ꝙ nullus potest dare iurisditionem ordinariam nisi princeps vel lex vel vniuersitas vel consuetudo. Vnde saltem isto respectu quia ab vniuersitate episcoporum concilium recipit iurisditionem (ex quo cum adest causa necessario congregandi concilium / & papa detractat & omnes ad quos fit deuolutio sunt negligentes,concilium potest a seipso cōgregari/ vt diximus supra in quæstione quis congreget concilium) illa vniuersitas simul iuncta ipsorum episcoporum dicenda est habere ordinariam iurisditionem: vt in.c.nunc autem.21.di.& in.§.itē symmachus.2.q.7.Et isto vno casu habebūt locū iura primo loco adducta.quantūcunꝙ & tunc visibiliter concilium dicatur corpus acephalum id est sine capite:vt in.c.submittitur.21.di.licet omnis vniuersitas debeat habere caput: vt per inno. in.c.cum non ignores de cle. non resi.& do.

B in.d.c. submittitur.quia tunc & verius caput dicitur christus: vt in.c.vnico de sacra vnc.& in.c.1.de schisma.in.6.Et de ordinaria iurisditione vide late per canonistas post inno.& ostiē.maxime per dominum anto.de butrio & alios moderniores in.c. cū causam de appel. per lanfrancum & ostien.in summa de offi.ordi.

¶Sed hic incidit vna difficultas:si concilium haberet iudicare de papa,quomodo posset dici ꝙ habeat ordinariam iurisditionem velut sibi a principe lege vel consuetudine datam? maxime tenendo vt supra diximus post egidium in consi.99.ꝙ clauis iurisditionis non est penes concilium immediate a deo sed mediate/ & permissiue a romanis pōtificibus:& sic ꝙ ipsemet papa dedit ordinariam iurisditionem concilio iudicandi de se & ꝙ submisit papalem dignitatē inferioribus/ videlicet episcopis in cōcilio existentibus.¶ Potest dici ꝙ quantumcunꝙ concilium iudicet de papa vt de priuata persona,non tamen iudicat de potestate & dignitate pontificali: quia si papa est hæreticus/ non est papa sed persona priuata: quia ilico amisit dignitatem pontificalem. & si dubitatur vter duorum sit verus papa, non iudicatur de persona papæ: quia

ignoratur quis sit verus papa/ sed discernitur vter illorum sit papa,& anteq̄ decernatur neuter potest dici papa,sed sunt & vterꝙ ipsorū est vt priuata persona: quia etiam posset cōtingere ꝙ neuter esset papa. Et sic non obstāt iura dicentia papam nō habere superiorem: vt in.c. licet de elec.& ꝙ solius dei iudicio papa iudicatur: vt in.c.nemo/ & in.c.aliorū.9.q.3.quia illa iura loquuntur in vero & indubitato papa:& ad hoc faciunt illa quæ dicuntur in illa quæstione an papa possit se submittere iudicio alicuius.¶ Sed adhuc obstat quia videtur ꝙ istis casibus non possit dici concilium habere iurisditionem ordinariam: argu.eorū quæ dicuntur in.c.statutum de hære.in.6.& c.cum causam de appel.cum simil.Sed dic ꝙ eo casu quo est congregatum legitime concilium contra papam hæreticum vel super causa papatus, etiam cognoscet vniuersaliter de aliis causis inferiorum vniuersaliter pendēte concilio occurrentibus. C

¶SECVNDO potest considerari concilium cum authoritate papæ ipso absente/ seu cum legato eius qui præest concilio. Et tunc tantam authoritatem habebit conciliū quanta erit demandata a papa ipsi legato cum concilio:& habebit delegatā. Et hoc videtur voluisse ioan.de immol.in.c.graue in.4.quæsito in materia conciliorum extra glo.de præben.Et hoc intelligit in persona ipsius legati. sed de aliis/ dicit idem quod dicitur de prouinciali concilio: vt infra dicetur.¶ Nec obstat si dicatur ꝙ sedis apostolicæ legatus dicitur habere ordinariam iurisditionem: vt in.c.2.de offi.lega.in.6.cum simil. quia illud intelligitur in legatis ad certam prouinciam, & non ad certum actum vt hic. illi enim habent ordinariam/ ratione territorii. d.c.2.&.c.fi.eo.ti.in antiquis:& c.1.de loca.vbi patet ꝙ possunt ædere statuta: vt in.c.fi.de offi.lega.& feli.in.c.super literis in.22.colum.in prin.de rescrip.Allegat martinū de laude in trac.conciliorum.& ad eum se remittit in.24.q.incipit quæro an congregati in concilio: quam quæstionem non habeo in meo libro.¶ Sed ꝙ videatur habere delegatam, bene faciunt quæ leguntur in actionibus concilii calcedonen. vbi præfuerunt legati nomine papæ, & illa tantum fuerunt approbata quæ concernebant fidem. D

¶Anto.de butrio in.d.c.graue/ videtur velle ꝙ in cognoscendo episcopi existentes in cōcilio sint ordinarii,sed in diffiniēdo sint assessores.Finaliter tamen de opinionibus primo

recitatis dicit/ tene quam vis, nec se firmat.

A ¶ Domi.in consi.65.incipit discutiam/ in.4. colum.dicit ꝙ licet concilium dicatur habere iurisditionē ordinariā iuxta notata per inno. in.c.graue,tamen illud est ex accidenti id est quando coadunatur cōciliū:sicut dicimus in legato ꝙ habet ordinariam de offi.lega.ca.1. li.6. & est ex accidenti quādo creatur a papa, de offi.lega.c.1. ¶ Abbas ibi in.d.c.graue dicit ꝙ in ista materia inno.& cæteri ibi in.d.c. graue transierunt sicut muscipula inter prunas. ¶ Rosellus vbi supra dicit ꝙ conciliū integraliter consideratum & concretum cū persona papæ vel eius legati/dicitur habere iurisditionem ordinariā: quia illam habet a lege vel a papa. ¶ Et istam etiam tenet ioan.de immol.in.d.c.graue/extra glo. in.3. quæstione quæ possunt expediri in concilio.& dicit ꝙ si aliu. loco papæ præest in concilio,tunc idem est dicendū quod dicitur de concilio prouinciali / quod potest cognoscere de causis quæ vertuntur inter episcopos & clericos. 2.q.6. placuit.xi.q.3.si episcopus/ forte cū.4.seqūē. Item poterit cognoscere de omnibus causis clericorum:dummodo factum sit notorium, vel si res non patitur dilationem/vel in breui potest liquidari. Ipse tamen archiepiscopus qui præest concilio vel qui habet potestatem diffiniendi, debebit hoc facere de consilio &

B assensu aliorum de concilio vel maioris partis/de tempo.ordi.si archiepiscopus,& de accusa.c.sicut olim.De causis autē archiepiscoporum non cognoscet prouinciale conciliū diffiniendo, sed superioris iudicio reseruantur: vt in.d.ca.graue in verbo metropolitani &.c. Et ista dicit vera in causis ciuilib⁹: sed in criminalibus potest concilium audire causas inferiorū episcopis & diffinire.16.q.7.c.1.& 2.Et isto secundo alio modo possunt intelligi iura primo loco adducta. ¶ Quod intelligo quando cōcilium reperitur simpliciter cōgregatum & non ob causam fidei tantū:quia tunc procederēt iura secundo loco adducta. Sed causas criminales episcoporū poterit cōcilium prouinciale audire / sed non diffinire sine licentia papæ.3.q.6.quis liceat/&.c.multum stupeo/&.c.dudum/&.c.accusatus.&.3. q.8.ca.1.& de iudi.ca.1.Et est ratio/ quia ista causa est de reseruatis principi:vt in.c.ꝙ trāslationem de offi.lega.in glo.& in.c.inter corporalia de transla.prælato. Facit tex.& quod ibi dicitur in.c.si abbatē de elec.in.6.Et hoc quod dicit immo.de concilio prouinciali/ est idem in effectu cum eo quod dicit ioan.an. in.d.c.graue.Imo inno.ibi etiam vult ꝙ epi- C scopi in cōcilio prouinciali de per se sine cōcilio sunt vt iudices ordinarii in omnib⁹ causis clericorum quæ ad concilium referuntur 6.q.3.scitote.18.di.c.1.&.2. ¶ Mihi placet opinio illorum qui volunt ꝙ tunc cōcilium in cognoscendo habeat ordinariā sed in diffiniendo delegatam/argu.eorum quæ ponuntur in cle.auditor de rescrip. & quod dixi supra de gestis in concilio calcedonen.& procedūt tertio modo iura primo loco adducta/ꝙ papa habuerit rata gesta & diffinita per conciliū:alioquin secus/per iura secundo loco adducta.

¶ ALIQVANDO consideratur concilium vt cui præest papa. Et dico ꝙ papa est ordinarius cūctorum & totius orbis: vt in.c. cūcta per mundum/ &.c.per principalem.9. q.3. Et isto modo cōsiderato concilio/dicitur habere ordinariam ratione ipsius papæ, qui est caput concilii & habet potestatem a deo/ in authen.quomodo opor.episcopos in principi. Et ita intelligo rosellum vbi supra.& illo modo concilium habebit cognitionem omnium causarum.Sed cōsiderando alios prælatos in concilio existētes simul cum papa/ separatim a papa,tunc dico concilium nullam habere iurisditionem,sed prælati tunc potius D dicuntur consultores:quia solus papa est qui habet plenitudinem potestatis.c.proposuit de conces.præben.Et hoc voluit immol.in.d. ca.graue:& inno.ibi.& glo.in.c.ad apostolicæ de re iudi.in.6.cum aliis supra allegatis & ponit martinus lauden.in trac.concilii.q.4. Et sic procedunt secundo modo iura secundo loco adducta.Et ex hoc patet ꝙ non erit vera opinio abb.in.c.consensus de rebus ecclesiæ non alie.(qui voluit ꝙ conlium habet iurisditionem) si intellexit quando concilium est sine papa vel eius legato/nec agitur cōtra papam hæreticum vel de causa papatus.

AN AVTEM concilium possit deponere episcopos/& quot personæ requirātur in depositione episcopi & an omnes debeant esse concordes,& quot requirantur in depositione presbyteri & quot in depositione diaconi & subdiaconi (loquēdo de concilio prouinciali)& vtrum sint assessores episcopi ibi existentes vel iudices ordinarii, & vtrum metropolitanus possit deponere & remouere episcopum ab episcopatu & in monasterium detrudere vel pronunciare amouendum:de omnibus vide late per abbatē & alios in.c.2.incipit non potest/ de re iudi.doc.

A (& ibi cõmuniter doc.) de foro compe.maxime anto.& ipsemet abb.ibi, & bar.in.l.prescriptione.C.si contra ius vel vti.pu.ideo nõ mirum quando dubitatur an papa sit hæreticus/ si cognoscat concilium: non tanq̃ habẽs iurisditionem supra papam, sed tanq̃ præparans fundamẽtum iurisditiõis quam sibi prætendit competere/ cognoscit an papa sit hæreticus vel non. Et in hoc secundum eum fuit deceptus abbas in suo fundamento.

¶Facit etiã quod dicitur post inno.per ioan. an.& alios in.d.c.romana, §.notoria supra al legato de cẽsi.in.6. φ vbi data est aliquo casu potestas iudici procedẽdi sup notorus, si dubitetur vtrũ quippiam sit notoriũ/ ipsemet iudex hoc cognoscet. Et de hoc vide bonã glo. in.c.1.de offi.delega.in.6.quæ dicit de conseruatoribus φ si sit dubium vtrum excessus sit notorius & consequenter an sit eorum iurisditio, cognitio erit ipsorummet conseruatorum/ qui summarie examinabunt. Et illam glo.cõmendat etiam abb.in.c.si clericus laicum/ in.6.col.de foro compe.

¶Et hoc in fi.intelligit feli.dummodo cõstet prius de negligentia cardinalium in congregatione concilii: per id quod dicit cardi.in.c. licet de elec.& in consi.150.incipit sæpe quæsitum. quia ista congregatio concilii spectat ad cardinales, & ipsis negligentibus ad imperatorem: & eo negligente prælati conuenium petendo licentiam ab asserto papa: & et etiã non obtenta discedere poterunt secundũ petrum de monte/ vt ipse dicit. ¶ Sed ista restrictio non conuenit ad quæstionem: quia nos non quærimus quomodo sit congregandum concilium: sed postq̃ est legitime congregatum, an possit pronuntiare se competentem judicem & iudicare φ crimen obiectum papæ est tale φ eius cognitio spectat ad cõciliũ. Tamen pro ista conclusione (φ conciliũ hoc cognoscere habeat) tenet egi.i.c.licet de elec. vbi vult φ si capiatur ille qui dicitur papa in pertinacem hæresim lapsus, an fuerit pertinax/ erit cognitio ipsius concilii: similiter quã do est dubium vtrũ quod papæ impingitur sit vera hæresis quia non reperitur damnatum ante iudicium contra papam/ concilium met habebit cognoscere vtrum illud tale sit hæreticum. Et de hoc supra dixi in arti.an papa possit accusari de hęresi vel simonia.

B

C

¶Articulus decimus.

N AVTEM CONcilii generale possit recusari vt suspectũ, doc. post glo.in.c.1.de iudi. dicunt φ non. & maxime vt dicit ibi abb. quãdo ibi præest papa, qui est ordinarius ordinariorum.9.q.3.cuncta per mũdum, & in.c.per principalem, & idẽ anto. de butrio ibi.qa papa nulli suspectus est/ nisi sit causa eius propria: vt notatur in.c.cũ venissent de iudi. Idem etiam cardi. flo.ibi, quia tota ecclesia non potest errare.24.q.1.a recta. Et idem ibi ioan.de immo.quia in papã veri similiter non cadit suspitio. Idem etiam dicit lanfrancus in.c.postremo in.8.q.de appel. ¶ Prouinciale tamen bene potest recusari vt dicũt doc.in.c.licet ex suscepto de foro compe.& glo.& doc.in.c.in singulis de statu mona.& lanfran.in.d.c.postremo.

¶Et ex his infero ex quo doc.ibi loquuntur de concilio cui papa præest, φ quantũcunq; abb.ibi loquatur per dictionẽ maxime (quæ est implicatiua: vt in.l.etiam.C.de eo qui pro tutore) nihilominus si consideramus concilium sine papa ipsum poterit recusari vt suspectum: sicut dicitur de cõcilio prouinciali ibidem in.d.c.1.& in.c.in singulis de statu mona. Et hoc voluit catal. in allegatiõibus factis ad confutandum monitoriũ decretum per basilienses contra eugenium in.18.char. ¶ Et ex hoc etiam apparet φ glo.in.d.ca.1.relata ad tex.ibi (qui loquitur in synodo non generali secundum.d.abb.ibi) non sit vera: & ita communiter reprobatur a doctoribus ibi. Licet saluari possit dicendo φ loquuta fuerit de concilio generali: vt ibi dicit abbas, & in.ca. licet ex suscepto in.3.notabili de foro compe. In inferioribus conciliis igitur non est vera glo.quia imo tota vniuersitas potest recusari: vt in.c.licet in fi.de foro compe.& in cle. pastoralis in.§.notorium/ ibi pisanaq; ciuitas.de re iudi.3.q.5.quia suspecti.& in specu.ti.de requisitione consilii.4.col. vbi dicit φ quis potest recusare suspectos omnes doctores ciuitatis. & alb.in.2.parte statutorum.q.100.& abbas in.d.ca.licet. Et intelligo verum quando ex iusta causa fit recusatio: alias præsumeretur fieri in fraudem: vt dicit bal.in.l.hoc modo, ff.de condi.

D

multo magis in papa, qui solus præest vniuersali ecclesiæ & est caput fideliũ.d.c.proposuit de conceſ. præben.c.sacrosancta.22.di.c.cum diuersis de priuile.in.6. ponit aug. de ancona.q.19.ar.2.&.q.20. per totam quæstionem. Vnde magister aluarus de planctu ecclesiæ in prima parte ar.23. dicit ꝙ qui nõ vult habere papam pro capite, nec christum caput habet nec erit membrum de corpore eius mystico scilicet catholicæ militantis ecclesiæ. Vnde constitutionem factam a papa/ dicimus factam ab vniuersali ecclesia: vt in ca.pia de excep.in.6. In ipso enim repræsentatur tota ecclesia. & ideo ipse dicitur ecclesia corporalis.1.q.3.si quis obiecerit.7.q.1.scire debes. Ad idem est quod ponit ostien. in.c. postulastis de conceſ.præben.& in.c.scriptũ de elec.& refert fede.de senis consi.1.& ioan. an.in.c.1.ne sede vacan.in.6.& in.c.a collatione de appel.eo.li.ꝙ si eṗus vt eṗus in capitulo vnũ vel duos canonicos habeat in sentẽtia sua eiusdem voluntatis, obtinebit etiam si totum residuum capituli sit contra: quia tantum habet episcopus vt episcopus quantum totum capitulum: igitur vno vel duobus ad partem episcopi accedentibus/ ibidem dicitur esse maior pars. Ita & fortius dicendum in papa. ꝟ Vtrum autem dictum ostien.sit in se verum/ pro nunc nihil dico: quia ioan. an. & domi.in.d.c.a collatione examinãt ad longum/ & illud reprobãt. Sed in proposito sufficiat allegasse in argu. dictum illud ostien. in d.ca.postulastis/ & tanti viri iudicium, quod confert ad propositum nostrum.

A (margin, top of left column) B (margin, beside "se verum/pro nunc nihil dico")

¶ Et sic ex præmissis patẽt plures limitationes ad regulam.l.nulli/ &.l.plane, quæ vult ꝙ debeant esse præsentes duæ partes. Vt primo non procedat in conciliis generalibus, secundo vt nõ habeat locum de iure canonico quãdo vocatio fit per superiorem, tertio secundũ aliquos (puta cardi.in.d.c.ecclesia supra allegato: & milis in quibusdam allegationibus suis/ qui allegat inno.in.d.c.cũ nobis) vt non habeat locum in collegiis ecclesiasticis sed laicorum. quarto vt non procedat quando est periculum in mora. quinto similiter qñ non posset vlterius actus explicari/ qa esset in momẽto expediendus. sexto qñ subesset aliqua necessitas si actus differretur. septimo vt non computentur ii qui non habent vocem.cle. vt ii qui/ de ætate & quali. Et similiter qui nõ sunt vocandi. & similiter ii qui vocati recusarũt cõparere: vel si cõstaret ꝙ nec venire nec interesse possent nec curarent excusari, quia si peruenit vocatio ad eorum notitiam, eorũ contumacia repræsentat eos absentes & in eo actu extraneos a collegio. Facit quod dicitur in.l.properandum.§.cum autem.C.de iudi. in.c.prout de dolo & cõtu.ostien.& ioan.an. in.c.ecclesia el.2. in verbo ad cõtemptum de elec.& ponit mathesil. in dictis additionibus in.d.c.1.in.3.q. Et cum omnes præmissæ limitationes conueniant in concilio generali (quia congregatio ecclesiasticorum/ quia periculum in mora/ quia necessitas/ & alia supra allegata) constat etiam quare minor pars cõstituat generale concilium per supradicta.

C (margin, top of right column)

¶ Adde etiã prædictis ꝙ licet postq̃ duæ partes collegii sunt congregatæ dicantur constituere collegiũ & capitulum & valeat quod fit a maiori parte ipsarum duarum partium, hoc fallit nisi agaĩ de eligendo papã: quia tũc nõ sufficeret maior pars præsentiũ in capitulo, sed requiritur ꝙ electio sit facta a duabus partib⁹: vt est tex.in.d.c.licet de elec.ibi anto. & alii. Et sufficit ꝙ sint duæ partes præsentiũ in conclaui/ dummodo absentes fuerint expectati congruo tẽpore: de quo in.c.vbi periculum de elec.in.6. Ita dicit abb.in.d.c.licet. In inferioribus autẽ electionibus in quibus casibus sint vocandi absentes, vide anto.in.d. c.licet: & doc.in.d.ca.cum omnes de consti. D

ꝟ Post congregatum autem concilium quia generale concilium est quædam vniuersitas (ibi enim nõ vt singuli sed vt vniuersitas habent disponere: quia repræsentat vniuersalẽ ecclesiam/ de consecra.d.1.ecclesia) ideo ibidem standum erit iudicio plurimorum.65. di.c.1.dicit abb.in.c.1.in.3. notabili de pac. ꝟ Item adde ꝙ vbi agitur de eligendo nouũ locum pro concilio inter ipsos episcopos in concilio existentes, tunc non sufficeret maior pars: imo etiam vno tantum contradicẽte non valeret electio noui loci sine causa, ex quo semel cõcilium determinauerat locum. Ita notabiliter per plures rationes cõsuluit lando.cõsi.352.incipit quæritur primo. De quo vide quod latius dico in illa quæstione vtrũ papa possit pro libito voluntatis dissoluere vel transferre concilium? & melius in quæstione quando patres in concilio sunt discordes/ quorum sententia debeat præualere? Dic vt dixi ibi item vlteri⁹: vbi omnino vide etiã præmissa & in quæstione illã sequẽti. ꝟ Adde prædictis ꝙ præsidentes in concilio generali loco papæ/ debent in actu gerendo omnes simul concorditer consentire: alias contradictio vnius inficit totũ, licet alias contradictio

A minoris partis collegii vel concilii non infi- ciat actum, quia standũ est sententiæ plurimorum. Ita dicit abb. siculus in c. penul. de statu monach. in. 2. col. & ita dicit debere intelligi tex. 65. d. c. 1.

¶ De iurisditione concilii. Arti. 8.

SED hic est videndum quã iurisditionem habeat concilium: & vtrum concilium cognoscat de litib⁹ & causis quę occurrunt tractandæ. Et videtur φ sic, patet ex multis iuribus, vbi apparet in conciliis causas ciuiles & criminales esse diffinitas. patet in. c. 1. de pac. in. c. 1. de iudi. in. c. 1. de libel. obla. in. ca. 1. & ibi abb. de sponsa. in. c. ad sedem. 35. q. 5. idẽ abb. in. c. licet de elec. inno. & alii in. c. graue de præben. & de causis criminalibus. 21. di. c. si. 4. q. 5. c. 1. 21. q. 5. c. si quis a proprio. & in. c. diacõi. 12. q. 2. & in. c. si quis clericorũ xi. q. 1. Ad idem facit tex. iuncta glo. in. c. primates. 2. q. 1. vbi glo. dicit φ synodus authoritate romani pontificis congregata põt priuare seu damnare episcopos. Et ad idem tex. in. c. nullus. 5. q. 4. & idem tex. in. c. inter ceteta. 10. q. vlti. Et ad idẽ. c. si clerici. xi. q. 1. ad idẽ c. præsbyteros / &. c. ioannes chryso. 50. di. B ad idem. c. si quis episcopus / &. c. certum / &. c. episcopos / &. c. irritam. xi. q. 3. & in. c. 1. de pac. &. c. 1. de iudi. &. c. si quis / &. c. sicut de hęre. cum simil. Facit etiam ratio: quia si papa congregat concilium, videtur dare ei omnẽ potestatem cognoscendi de causis argu. c. prę terea de offi. delega. Item synodus vniuersalis habet authoritatem supremã a christo immediate: vt patet in gestis concilii constantien. Similiter idem videmus in concilio apostolorum act. 1. vbi vacante apostolatu elegerunt duos ex omnibus / barnabam & mathiam.

¶ Vnde patet ex dictis iuribus φ concilium potest iudicare de omnibus causis. nã & cardinalem deposuit: vt in cap. 2. de cle. non resi. Item decernit censuras: vt in. c. si quis episcopus / & in. c. sicut de hære. cũ simil. Quod clare probat tex. in. c. omnibus. 24. q. 1. iuncto cap. notandum. 24. q. 3. quia tex. in. c. omnibus vult φ si quis contempserit domum dei (. i. ecclesiam & episcopos insimul conciliariter cõgregatos) sit illis sicut ethnicus & publicanus, quod est dicere φ debeant illum talem excõmunicare: vt probat tex. in. d. c. notandum. Et φ concilium generale decernat censuras & excommunicare possit etiam vacante papatu, ponit abb. in. c. 1. in. 5. notabili de iudi. & in allegationibus quoniam veritas. Et licet dicatur φ concilium prouinciale possit excommunicare & decernere censuras (vt ponit anto. in. c. 1. de iudi. in. 5. oppo. allegat archi. 34. di. quorundam: & tex. 3. q. 3. si quis episcopus. & . 12. di. de iis in si. & 18. di. per totum) illud est verum in concilio cum superiore / hoc est archiepiscopo: sed nos loquimur in concilio generali de per se sine papa. nam vbi præsidet papa non dubitamus. Et ita intelligo tex. in. c. aduersus de im mu. eccle. & alia similia iura. C

¶ Et φ concilium possit iudicare de omnibus causis, videtur argui etiam ex practica vniuersalium antiquorum cõciliorum: quæ videntur exercuisse reseruata papæ. Et ita sæpius comperimus factum in calcedonen. cõcilio / maxime in. 10. actione, vbi audita propositione & querela basiani episcopi ephesi φ esset passus violentiam & eiectionem ab episcopatu & spoliatus omnibus bonis per stephanum episcopũ, qui opponebat eũ non ordinatum sed sede ephesina vacante / collecta seditiosorum turba in episcopatum intrusum fuisse: basianus e contra replicauit se inthronizatum per clerum & populum & confirmatum per imperatorem & se pacificũ possessorem quattuor annorum / & plures ordinasse episcopos & cum aliis tanφ ephesi episcopũ communicasse. Et interrogante sancto concilio stephanum si confiteretur ipsum fuisse episcopum pacificum possessorem quadriennio. respondit non vt episcopus sed vt tyrannus: & eum eiectum fuisse a sanctis patribus / & a sanctissimo regiæ ciuitatis romæ leone & a flauiano constantinopolitanæ vrbis & ab alexandrino & antiocheno patriarchis. Et allegatis hinc inde pluribus violentiis & exceptionibus, tandem synodus calcedonen. relectis canonibus iudicauit vtrumφ indignum episcopatu, & præcepit ambobus cessare ab administratiõe episcopatus donec prouideretur de alio interim autem ambos remanere in ordine episcopatus & a sanctissima ecclesia pascendos, quibus decreti sunt annis singulis ducenti solidi. & pronuntiauit bona siue a stephano siue quocunφ alio / basiano direpta, post iudiciales probationes ab iis qui abstulerant vel causa læsionis fuerant restitui debere. Quæ sententia est actio vndecima eiusdem cõcilii. D

A Quare autem dicatur prima/ secunda/ tertia actio & sic deinceps, ponit glo. 16. q. 3. c. prima actione. ℣ Idem etiam patet in. 13. actione d: contentione inter athanasium episcopū parenorum/ & clericos qui eum propria authoritate expulerāt ab episcopatu, qui ter vocatus vt responderet criminibus quæ ei obiiciebantur & se purgaret/ tandem vt contumax epatu priuatus est nisi infra octo mēses coram antiochiæ episcopo & eius consilio se purgaret: & eius loco suffectus est sauianus. ℣ Similiter in. 7. actione eiusdem calcedonē. concilii. vbi confirmatur concordia inita inter maximum antiochiæ episcopum & iuuenalē ierosolymorū episcopū: & vbi post multam contentionem determinatum fuit ꝙ sedes antiochēsium habeat duas phœnicias & arabiam: sedes autem ierosolymorū habeat tres palestinas. Idem etiā in fine nonæ actionis: vbi restituit ibas ad episcopatū quo fuerat priuatus tanꝗ male de fide sensisset, cognita eius innocētia/ ꝙ esset verus orthodoxus. Ad idem est tex. in. c. habeo librum. 16. di. ibi oportebat enim vt synodus vniuersalis canones ecclesiasticos promulgaret. & sic etiam vltra id ad quod est principaliter cōgregata statuit. Et ibi loquitur de sexta synodo sub con-

B stantino & postea sub iustiniano congregata contra hæreticos qui dicebant vnam operationem & vnam volūtatem esse in christo: vbi anathematizati sunt illi hæretici. Nisi dicas ꝙ ille tex. loquitur de canonibus concernentibus fidem: & sic circa illud ad quod erat congregatum concilium. ℣ Huc accedit ꝙ videmus in cōciliis prouincialibus cognosci de causis prçlatorū, & ea posse suspēdere prçlatos & capitula quæ deliquerunt: vt dicitur in. c. graue ibi pe. de ancha. in. sexto notabili de præben. Imo secundum ꝙ ipse ibi dicit etiam solus metropolitanus sine concilio prouinciali potest corrigere excessus prælatorum: vt in. c. 3. de æta. & quali. & ideo multo magis potest concilium generale. Quinimo (vt dicit ibi idem petrus de ancha. in nono notabili) solus archiepiscopus potest absoluere a sententia excommunicationis lata per synodum, igitur multo magis concilium generale.

¶ Imo & corā concilio accusantur criminaliter vel ciuiliter prælati & alii clerici inferiores: vt est ibi tex. licet cōtra prælatos diffinitio prohibeat. Et ibi dicitur post inno. ioā. an. & alios vtrum in ventilatione causæ contra episcopos & alios inferiores requirat numerus taxatus. 12. episcoporum. de quo. 3. q. 8. c. suggero. &. 15. q. 7. in summa. & per abb. in. c. non potest de re iudi. & ibi feli. & anto. in. c. 1. de iudi. Et in dictis locis an concilium condemnat/ & an condemnatum absoluit: & an quādo delegatus cognoscit causam contra personam episcopi/ requiratur numerus. 12. episcoporum. de quo pe. de ancha. in dicto. c. graue in vlti. q. & ibi etiā ioan. de imol. in. d. c. graue in. 9. col.

C

¶ Vnde ex his patet in cōcilio examinari etiā causas ciuiles & criminales: & sic non causas fidei schismatis & reformationis ecclesiæ tantum. ℣ Quinimo videtur ꝙ etiam de causis laicorum cognoscat vt est tex. iuncta glo. 2. in. c. de conciliis. 18. di. vbi est regula ꝙ concilium iudicat de omnibus querelis quæ inter diuersos ecclesiæ ordines oriri solent. laici enim etiam de ordine ecclesiæ esse dicuntur: vt in. c. duo sunt genera. 12. q. 1. Et licet tex. loquatur in conciliis prouincialibus, fortius potest extendi ad generale concilium: cū eadem sit ratio. item tex. in. c. multis. 17. di. & in. c. habeat, & in. c. propter ecclesiasticas. 18. di. vbi dicitur ꝙ omnes controuersiæ debent in concilio sopiri vt ieiunium offeratur, ad quod etiam laici tenentur: vt in. c. 2. de obseruа. ieiu. Item tex. in. c. non oportet. 7. q. 1. itē tex. in. c. scitote. 6. q. 3. Facit ꝙ cōcilia sunt inuenta secundū ritum gentilium. nam romani in gentilitate omnia in conciliis determinabant: vt in cap. 1. §. synodus. 15. di.

D

¶ E DIVERSO videtur quòd concilium non possit de omnibus causis vniuersaliter cognoscere/ sed tantū de causis pro quibus est congregatum. Quod probatur primo ex authoritate leonis papæ: qui scribens anatholio episcopo cōstantinopolitano, cum repræhendit ꝙ induxisset calcedonen. synodum ad decernendum sedē cōstantinopolitanam esse primā post romanam/ cum prius esset alexandrina, dicens. quibus auditis & nunquàm antea tentatis ita præueneris excessibus vt sanctam synodum ad extinguendam solum hæresim & ad confirmationem fidei catholicæ studio christianissimi principis congregatā/ in occasionē ambitus tui trahas. Et iterum, in totius ecclesiæ perturbationem superba hæc tēdit elatio: quæ ita abuti voluit concilio synodali vt fratres in fidei tantūmodo negocium conuocatos/ ad consentiendū sibi aut deprauando traduceret aut terrendo compelleret. ℣ Ad idem nicolaus papa in. 2. epistola quam scribit michaeli imperatoris

A quæ fuit lecta in.4.actione concilii calcedonensis/vt refert cardi.de turre cre.licet illā nō reppererim in dicta.4.actione insertā. Qui inquit.Quod vero strenuum virum ignatiū patriarcham vestro speciali deposuistis arbitrio/& fotium de laicali agmie vobis improuide in eius loco surrogastis episcopū,æqua nimiter ferre non possumus: maxime cū horum duorum negociū inuestigari & nobis renunciari non diffinire mandauerimus. Vnde apparet ꝙ tantum de causis fidei debet concilium se intromittere: & non de aliis nisi sit per papam ei specialiter concessum. ¶ Item respectu laicorū facit ꝙ nō est maior authoritas concilii q̄ papæ/imo exceptis aliquibus casib⁹ est inferior: vt in.c.significasti de elec. 4.di.c.in istis.35.q.9.c.veniam:& dicetur iu sua quæstione propria. Sed papa extra terras ecclesiæ non iudicat de causis mere secularibus inter laicos nisi in certis causis: vt in.c.licet ex suscepto/&.c.fi.de foro compe.& in.c. nouit de iudi.&in.c.cum sit generale de foro compe.qui filii sint legi.c.tanta/&.c.lator.ergo multo minus generale cōcilium. ¶ Item facit ratio: quia si generale concilium posset audire omnes causas/duraret perpetuo: quia semper sunt litigantes,nec causæ in breui tēpore instrui nec consequenter expediri possunt.l.properādum cum materia. C.de iudi.

B Non enim ante debet recedere quis a concilio q̄ sint expeditæ causæ propter quas congregatum est concilium: vt in.c.certum.xi. q.3.& tamen si debet per constitutionem frequens de decennio in decennium teneri cōcilium, oportet absolui concilium in breui/saltem vt infra dictum tempus decēnii sit aliqua vacatio & intermissio: sicut vidimus in concilio constantien. quod durauit annis tribus,ab anno.1414.vsq; ad annum.1417. ¶ Item facit quia iudicare de vniuersis causis est propriū sedis apostolicę.9.q.3.episcop⁹, & in.c.cuncta per mundum,& in.c.per principalem ea.cau.&.q.Sed si concilium hoc faceret/esset ponere diuisionem inter papam & concilium/& essent duo suprema tribunalia:& concilium exercendo reseruata papæ causaret schisma,contra tex.in.ca.in apibus.7.q.1.Facit quod dicit bal.de regno in authen.hoc amplius. C.de fideicom.in versi.quæro an filii.&in.l.penul. C.de condi.in fer.& in.l.si viua matre. C.de bonis maternis. ¶ Item generalia concilia sumunt authoritatem a papa: vt.17.di.per totū,&.c.significasti de elec.ergo tantum & tantam authoritatem habent quantum & quantam demandatur a papa. Facit quod legitur de leone papa,qui tantum approbauit gesta concilii calcedonen.in concernentibus fidem: vt in fine ipsius concilii apparet, vbi approbantur gesta concilii præterq̄ quo ad priuilegia per constantinopolitanam ecclesiam vsurpata. C

¶ Item patet ab exemplo ex gestis cōcilii basilien.quia multa quæ facta reperiuntur contra voluntatem papæ, propter contradictionem eugenii nullam vim habuerunt/nisi q̄tum postea per eum & successores fuerunt expresse approbata. Vnde tantam vim & iurisditionem recipit concilium quanta tribuitur a papa. Et licet aliqua in eodem concilio basilien. gesta receperit regnum franciæ in sua pragmatica, id facit potius de facto q̄ de iure,& inde est ꝙ nunq̄ papa pro tempore in concessionibus quarumcunq; gratiarum aliquid vult concedere per quod videatur approbari illa pragmatica. Quapropter vt existimo deberent magis aduertere quomodo soli inter christianos contradicant sedi apostolicæ ne incidant in laqueum. c.denìq; & quod ibi archi.dicit.7.q.1.Propter quod dicit etiā cardi.de turre cre.(in.3.li.in.c.40.in trac. de po.papæ/in fi.illius. c.)ꝙ omnia aut sunt falsa aut fuerunt irrita quæ gesta fuerunt in dicto concilio basilien. Item pro hoc facit quod dicit glo.1.in.c.ad apostolicę de re iudi.in.6.ꝙ concilium in actu iurisditionis siue exercitio non est iudex cum papa,sed consultor. Et idem videtur sentire inno.in.d.ca. graue de præben.vbi dicit ꝙ episcopi in concilio non sunt iudices sed assessores. Facit quod dicitur in.c.si episcopus.xi.q.3.& in.c. placuit.2.q.6.Sic ergo videtur ꝙ concilium non habeat vniuersalem iurisditionem cognoscendi de omnibus causis/stante in sede apostolica vero & indubitato pontifice: sed tantum possit se intromittere de iis ad quorum determinationem & diffinitionem existit congregatum de voluntate papæ. Et istam opinionem ponit & sequitur cardi.de turre cre, in dicto trac. de po.pa. in.3.li.cap. 38. D

PRO huius quæstionis decisione/duxi prius referre quædam dicta egidii de bellamera in proposito fere ad verbum: quia pauci illa habent, & sunt pulchra in ista materia aliquibus additis. Vnde cum quæritur vtrum penes concilium generale sit clauis iurisditionis præsertim papa viuente & præsidēte: egi.consi.99.in.16.q.

A dicit ꝙ si sumas cõcilium seorsum a papa & seclusa causa hæresis in papa/clauis iurisditionis non est penes concilium nisi inquantum archiepiscopi & episcopi sibi iurisditiones & territoria inuicem cõmunicarent: quia nõ faciunt aliquod corpus iuris/ nec tanq̃ faciẽtes tale corpus aliquã iurisditionẽ acquirunt, & prę̄sertim in papã excepto casu hæresis: vt in ca. si papa. 40. di. & in. c. nemo. xi. q. 3. Imo papa dat authoritatem conciliis: vt in. c. significasti de elec. 17. di. per totum. Et propterea beatus tho. in secundasecundæ. q. xi. ar. 2. in solutione vltimi argu. dicit ꝙ authoritas vniuersalis ecclesiæ residet in romano pontifice principaliter. Et idem tho. in. 4. senten. di. 20. ar. 4. q. 3. in cor. arti. dicit ꝙ papa habet plenitudinem potestatis sicut rex in regno: sed episcopi assumuntur in partem solicitudinis/ tanq̃ iudices singulis ciuitatibus præpositi. & eo. li. di. 18. q. 2. arti. 2. quæstiuncula. 1. ad primum argu. dicit ꝙ deus contulit petro clauem ordinis & iurisditionis, & ab eo in alios descendit qui vtranq; habent. Vnde math. 16. leguntur claues promissæ petro/ & eidem ioan. vlti. exhibitæ. ergo dum papa præest concilio, ipse est ille qui habet plenitudinem potestatis. ¶ Confirmatur. Certum

B est christum dei vnigenitum/ regem regum & dominum dominantium fuisse vnicum totius orbis caput & dominum, qui vnicum reliquit vicarium/ videlicet petrum. inter beatos enim apostolos fuit discretio potestatis: & licet omnes essent apostoli, petro tamen a domino cõcessum est (& ipsi inter se voluerunt idipsum) vt reliquis omnibus præesset apostolis & principatũ teneret apostolatus: qui etiam eãdem formam suis successoribus & reliquis episcopis tenendam tradiderunt, dicit tex. in. c. sacrosancta. 22. di. Ex quo patet petrum & eius successores esse caput totius christianitatis & ecclesiæ vniuersalis vel saltem vicarium capitis/ scilicet christi. Igitur clauis iurisditionis & superioritatis totius orbis est penes papam & non in concilio tanquàm a papa separato: licèt non possit dici concilium generale in quo nõ præsidet summus pontifex vel alius loco ipsius, vt supra dictum est.

¶ Pro his etiam faciunt omnia illa iura quæ habent potestatem summi pontificis nõ fuisse ab homine sed a deo/ de transla. prælato. c. penul. & vlti. 21. di. quanuis. 22. di. omnes. ¶ Item pro hoc facit quod dicitur in. c. nouit de iudi. Et patet ꝑ ista verba pasce oues meas prolata per christũ. quæ soli petro dicta fuerunt tanq̃ capiti & pastori: vt patet ioan. vlti. de elec. significasti. §. 1. de maio. & obe. solitæ §. nobis olim. & in petro successorib⁹: vt ibi,

C & notatur. 16. di. quæcũq; ligaueris. 24. q. 1. ca. quodcũq;. & plene probat tex. in. d. c. solitæ §. nos autẽ/ ibi nobis enim in beato petro cõmissæ sunt oues. & iterũ in. d. §. ibi quod dominus dixit ad petrũ/ & in petro dixit ad successores ipsius quodcũq; ligaueris &c. Idem dicit inno. 4. sacro approbante concilio in. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. in. §. nos itaq;/ ibi cum iesu christi vices teneamus in terris nobisq; in beati petri persona sit dictũ quodcunq; ligaueris &c. Ad idem est cle. pastoralis in. §. nos tam eo. ti. ¶ Et per hoc dicit egi. concludendum ꝙ per prædicta verba (videlicet pasce oues meas) in petrum sunt translatę claues: alias si diceremus eas esse æqualiter penes alium, quomodo essent penes petrũ? Imo sequeretur christum non reliquisse vnicum vicarium sed plures: & per consequens non vnum caput sed plura, quod esset monstruosum, de offi. ordi. quoniã. C. de posthu. hę̄redibus insti. l. 3. & esset cõtra. c. quodcũq; 24. q. 1. & omnia iura tã diuina q̃ humana ponẽtia vnitatẽ capitis. ¶ Clauis autẽ iurisditio-

D nis seu eius effectus cõsistit in discernẽdo & diffiniendo. in discernendo videlicet inter lepram & lepram/ sanguinem & sanguinem: per quæ denotantur crimina vtriusq; fori/ singula singulis referendo. inter causam & causam: quod forum vtrũq; concernit, vt videatur quid iuris: vt in. c. per venerabilem. §. penuln. qui filii sint legi. & est cognitio veritatis iustitiæ partem tangentis. Igitur ista clauis non est penes cõcilium generale: alias oporteret dicere ꝙ nõ esset penes pontificẽ, quod dicere esset hæreticum: cum illa verba pasce oues meas dicta fuerint in singulari, & similiter illa quodcunq; ligaueris &c. Et ideo dato ꝙ apostoli parem acceperint potestatem, nõ tamẽ potest negari quin beatus petrus illam principaliter receperit, de quo latius dicemus in illo articulo de superioritate papæ ad concilium, ad quod notata per innocen. in cap. quod super his de voto: & de foro cõpe. licet ex suscepto: & in extrauagãti vnã sanctam.

¶ Itẽ facit quod dicitur in. c. in nouo. 21. di. per archi. vbi licet alias disputetẽ an apostoli fuerint epi, tñ certũ est ꝙ fuerũt presbyteri secũdũ cõem opinionẽ per illa verba hæc quotiẽscũq; feceritis &c. quę sunt in canone missæ: vt notatẽ de cõsecr. di. 2. c. in christo semel

& per archi.75.di.in.c.q dic.Episcopi autem
A successerūt loco apostolorū.21.di.in nouo: & in.c.ecclesiæ.35.di.Vnde licet quo ad ordinem beatus paulus & alii apostoli fuerint æquales beato petro, non tñ quo ad iurisditionem nec quo ad pleuitudinem administrationis.c. beati petrus.2.q.7.notat.glo.in d.c.in nouo.21.di.& ibi archi. post lau. Igitur sicut apostoli fuerunt subiecti beato petro tanq̃ capiti non autem æquales in iurisditione, ita concilium est papa ulterius: vt in.c. significasti de elec. Præsidentes autem in concilio non possunt dici maiores apostolis. Igitur cum clauis iurisditiōis debeat esse in maiori & in capite, non poterit dici q sic in concilio generali vt a papa separato in quo sunt episcopi, qui sine papa repræsentent apostolos sine petro qui erat caput. Cum ergo concilium non sit caput, iurisditio nulla pōt esse in concilio sed in papa tantum qui est caput.
Facit in proposito quod dicitur q beatus petrus ante passionem fuit vna cum aliis apostolis creat⁹ apostolus (vt in.d.c.in nouo) post passionem autem & resurrectionē fuit creatus pastor per illa verba pasce oues meas &c.de elec.significasti. Et sic debet intelligi 50.di.c.considerandum/ &.c.fidelior. Quod patet: quia in authoritatibus adductis in.d.c.
B in nouo.21.di.vtebatur verbis futuri tēporis / scilicet dabo tibi &c. & post passionem dicit pasce &c. Et hæc verba pasce &c. fuerūt dicta beato petro, non autem aliis apostolis: quia dixisset pascite in plurali. Per illa autem verba dedit ei claues: vt in.d.c.significasti de elec.& in.c.solitæ.§.nobis de maio.& obe. Et per illa verba non recepit ordinem / quia iam fuerat ordinatus cum aliis apostolis pari cōsortio in cœna domini ante passionem/ vt dictum est. Ergo clare patet clauem iurisditionis sic translatam in petrum/ & de petro in successores, q nō in apostolos & sic successores, i. episcopos: & consequenter nec in cōcilium generale. Ad idem facit q christus ante resurrectionem elegit petrum apostolorum principem sed distulit confirmationem vsq post resurrectionem, vt discipuli quibus pręesse debuit præberēt assensum in typum electionis faciendæ: vt dicit archi.in.d.c.in nouo.cū nullis inuitis detur eps, argu.c.nullus 61.di. Sic ergo aut ista clauis iurisditiōis fuerat a christo translata in petrum: & sumus in claro, aut volumus dicere q nō: quod esset nefas dicere. & tūc habebit eā ex electiōe apostolorū, argu.c.cū ab ecclesiarū de offi.ordi. per inno. & per eūdem in.c.cū satis de offi.archi. Vnde dato q clauis iurisditionis fuisset penes apostolos aliquo tpe, tamen electo beato petro in principem per alios apostolos/ dicta clauis quæ tunc fuit in ipsum trāslata nō potuit remanere penes apostolos: sicut in simili dicitur in.§.sed quod principi insti. de iure natu.gen.& ciuili: & in.l.2.§.nouissime &.§.post originē.ff.de origi.iuris. C
Item vlterius facit q vnum est caput nostrum christus vna fides/ vnum baptisma de exces.præla.frequens.§.fi.in cle. & sic christi vicarius vnus est caput in terris tā temporalium q̃ spiritualium: quia christi cuius est vicarius est terra & plenitudo ei⁹/ de deci.c.tua. & omnia commisit beato petro: alias non dimisisset vicarium perfectum, qui tamen op⁹ imperfectum non nouit de baptis.c.maiores §.sed adhuc. Igitur istam clauem concessit beato petro & successoribus eius/ & non concilio. Ipse enim beatus petrus princeps apostolorum a dño constitutus est, vt ab ipso velut a quodam capite in membra dona dei diffunderentur / & velut a fonte in riuos spiritualis vigor descenderet.19.di.c.ita dominus. Si igitur iurisditio ab eo vt vero capite & successorib⁹ eius deriuatur, necesse est cōcludere in eo clauem existere iurisditionis D & successoribus eius: alias ab eo in alios deriuari non posset argu.1.q.7.daibertum: & de iurepatro. quod autem cū simil. Sed clarum est q romanus pontifex/ aliorum tam epōrū q̃ quorumcūq aliorū ecclesiasticorum iurisditionem & potestatem restringit & ampliat: quam restrictionē facere potest ex eo q minores prælati omnes potestatem habent ab eo/ & ipse a solo deo.21.di.q̄uis. Et hoc potest ratione principatus & iurisditionis quam habet super omnes: vt per inno.in.c.cum ex eo de pœni. & remis. & ostien. & ioan. an. ibi. Et hoc etiam tenuit guiliel.de mon.in sacramentali.in ti.de claue ordinis: dicens q clauem iurisditionis solus & insolidū & immediate & plenissime petrus a deo habuit & eius successores apostolici, cæteri vero apostoli & prælati mediate & particulariter siue descensiue a petro.21.di.in nouo.19.di.ita dominus.&.24.q.1.loquitur. Idem etiam tenet in ti.de claue iurisditionis/ in versi. nono quis habet: dicens q claues habet christus (.xi.q.3.nemo) el.1.& tota trinitas, qa inseparabilia sunt eius opera ad extra / de consecra.di.4.ca.fi. Et consequenter solus papa diuina & ordinaria christi institutione

A d.c.loquitur/&c.ita dominus.Ipse enim solus papa habet plenitudinem potestatis:vt in ca.ad honorem/de autho.& vsu pallii.Sed ipse postea cōmittit cuilibet partem suam certam:videlicet episcopis & aliis secundum ꝙ in corpore ecclesiæ multa sunt membra.86.di.in singulis.in quæ ab ipso tanꝗ a capite ordinaria iurisditio deriuatur:vt.d.c.ita dominus.Ex quibus patet ꝙ clauis iurisditionis non potest esse penes concilium.

¶Nec obstat si dicatur ꝙ illa verba quodcūꝗ ligaueris super terrā &c.(de quibus matth.16.)dicta fuerint a christo petro & aliis apostolis,qui pari consortio potestatem acceperunt cū petro:vt in.c.in nouo.21.di.& in.c.loquitur.24.q.1.Et ex quo episcopi successerunt loco apostolorū(vt.d.c.in nouo,&.35.di.ecclesię,& de sacra vnctione.c.vnico.§.penul.)& concilium non est aliud ꝗ quædam congregatio generalis episcoporum & superiorum & inferiorum prælatorum in vnū cōgregatorum:si apostoli & consequenter episcopi parem potestatē acceperunt cum petro & consequenter cum papa,videtur ꝙ similiter clauis iurisditionis sit penes concilium generale in quo sunt episcopi qui in parte constituunt generale conciliū,quod nō est aliud

B ꝗ quoddam corpus imaginarium quod cōprehendit omnia sua membra.ff.de fideiuss.l.mortuo.de regu.iur.l.hæreditas.c.romana §.in vniuersitatem de senten.excom.in.6.& de rescrip.ca.eam te.¶Quia respondetur ꝙ cæteri apostoli pari consortio potestatem acceperunt quo ad clauem ordinis/non quo ad clauem iurisditionis.& ita dicit glo.& archi.& communiter doc.in.d.c.in nouo,&.24.q.1.quodcūq.&.2.q.7.c.puto.& guliel.de claue iurisditionis in prin.Nam etiam sacerdotes potestatem ligandi & soluendi habent ratione ordinis/si alias habēt debitam materiā:vt in ca.1.de summa trini.qui successerunt loco.72.discipulorum ab apostolis electorum:vt.d.c.in nouo in fi.Et ista clauis ordinis proprie concernit forum conscientiæ inter deum & hominem:& principaliter collata est petro per illa verba quodcunꝗ ligaueris &c.24.q.2.ca.legatur.Quinimo licet per clauem iurisditionis romanus pontifex non posset tā episcopis ꝗ presbyteris auferre clauem ordinis,potest tamen exercitiū suspēdere materiamꝗ subtrahere vt ea non vtantur:non tamen propter defectum clauis sed propter defectum debitæ materiæ in quā valeant ipsam excercere.de ordi.ab episcopo qui renū.epis.c.1.cum ibi notatis:de renūci.

C ad supplicationem.& per notata per inno.in ca.1.de schisma.& per guliel.in ti.de charactere cum simil.in sacramētali:& per modernos in cle.in plerisꝗ de elec.Et pro diffinitione si dubium inter leprā & lepram/causam & causam/sanguinem & sanguinē fuerit exortum.ad sedem apostolicā in qua clauis iurisditionis existit debet haberi recursus:cuius sententiam qui superbiens contempserit obseruare/mori præcipitur:vt in.c.per venerabilē.§.fi.qui filii sint legi.Facit quod ponit beatus tho.in.4.sen.di.18.Vnde in proposito concilium vt certum corpus separatū a papa vel saltē in eodem concilio præsidente/etsi haberet clauem ordinis,nō tamē materiam in quam illam exerceat nisi inquātum prælatis est per papam concessa.Quod intellige non de potestate conficiendi/quæ concernit corpus christi verum.Sed loquor quo ad subditos in quos est clauis huiusmodi exercenda,quos habēt prælati qui sunt ex concilio ex concessione papæ.& clauis iurisditionis omnino a papa vt capite est in alios quoscunꝗ ecclesiasticam potestatem habentes deriuata.ergo nec clauis iurisditionis est penes concilium nec exercitium clauis ordinis quo ad materiam/nisi inquantū est a papa eis materia concessa.Ita dicit egidi.in.d.consi.99. D

¶Nec etiam obstat quod scribit augu.super ioan.videlicet ꝙ quando ecclesia excommunicat/ligatur excōmunicatus in cœlo:& cū reconciliat ecclesia/& in cœlo soluitur recōciliatus:si ergo hoc in ecclesia fit,petrus quando claues accepit ecclesiam sanctam significauit.Verba sunt tex.24.q.1.c.quodcunꝗ.Ex quibus probabiliter videtur argui ꝙ claues fuerūt datæ ecclesiæ:& ꝙ ipsa ecclesia sancta ligat & soluit.Cum autem ecclesia sit vna & indiuisibilis(.24.q.1.c.loquitur)quæ est domini incōsutilis tunica desuper contexta(vt in.e.quoniam vetus ca.cau.&.q.)vnicaꝗ columba scribitur in canticis(vt in extrauagādi bonifacii.8.vnam sanctam in prin.&.24.q.1.d.c.loquitur.qui est tex.notabilis in proposito)videtur ꝙ in concilio generali per quod repræsentatur ecclesia sit clauis iurisditionis etiam seorsum a papa.imo & authoritate cōciliorum videtur sedes apostolica supremam habere potestatem.17.di.§.hinc etiā/ibi deinde conciliorum venerandorum authoritas singularem in ecclesia tradidit potestatem.

¶Quia respondetur concedendo ꝙ quando

A papa excommunicat ecclesia ligat/quādo facit claue non errante: nā ecclesia militans ponitus declarat talem ligatum vel absolutū penes ecclesiam triumphantem/de sen. excom. a nobis el. 2. cū enim sit spiritualis potestas qua ecclesiasticus iudex dignos recipere & indignos excludere debet a regno (vt scribitur in extrauaganti ioan. 22. quæ incipit quia quorundam: & per gulicl. in ti. de claue ordinis post prin.) papa excommunicando reputat illum indignum, & eodem modo reputatur apud ecclesiam triumphantem/ & censetur a regno exclusus. Faciunt quæ dicuntur in. c. fundamenta in prin. de elec. in. 6. & in. d. c. quodcūq;/archi. intelligit per ecclesiam authoritatem. Vnde cum ille iam ante ligatus esset apud ecclesiam triumphantem, circa illū nihil operatur clauis/ cum iam ante ligatus esset. 1. q. 1. vt euidenter notatur. 20. di. §. 2. & per glo. in. d. c. quodcunq;. Et quem ecclesia militans absoluit/ penes triumphātem ita esse declarat: non enim presbyter aut papa dimittit peccata sed christus, de pœni. di. 1. c. verbū. & de consecra. di. 4. c. nemo. & hoc expresse dicit tex. in. d. c. quodcūq;. 24. q. 1. nūc ergo ꝙ petrus ecclesiam significauit quando fuerunt ei dicta illa verba a saluatore nostro B quodcūq; ligaueris &c. fuit vt vnitas denotaretur. Et pro hoc facit extrauagans bonifacii. 8. vnam sanctam. & exponit archi. ibi verbū significauit. i. sub signo & nomine ecclesiæ recepit. Non tamen loquitur ibi de claue iurisditionis: quia illa fuit principaliter in in petro & successoribus vt in capite & principe. ¶ Et si dicatur quia fuit in petro & est ac fuit in successoribus, bene est in ecclesia (tanꝙ christi vicarius sit in ecclesia/ & ecclesia sit in ipso cui est matrimonialiter copulata. 7. q. 1. c. scire: de testa. requisisti. §. si vero) non ex hoc sequitur clauem iurisditionis esse in ecclesia & in papa separatim: cum ibi non sit separatio sed vnitas. 24. q. 1. c. loquitur: de summa tri. c. 1. §. vna. sed est penes roman. pontificem ecclesiæ sanctæ caput seu vicariū iesu christi capitis. Imo intantum est clauis iurisditionis in papa ꝙ animæ sunt ei subiectæ: vt notat inno. de sacra. non iteran. c. 1. in prin.

¶ Nec est verum ꝙ papa habeat potestatem a cōcilio: quia habuit a deo immediate, vt supra sępius dictum est. Nec obstat. §. hinc etiā supra in contrariū adductus: quia beatus petrus habuerat ante & principaliter iurisditionem a deo: vt dicit ibi glo. in verbo iussione. vel exponitur ibi tradidit id est traditam esse ostendit secundum ioan. de fan. & archi. ibi. & archi. post ioannem de fantu. in. ca. in C nouo in glo. in. 21. di. Et propterea henricus boich in cap. tanta de excef. prælа. dicit quòd clauis non est aliud quàm authoritas siue potestas pascendi regendi & disponendi gregē domini diuersimode. quæ primo fuit promissa/vt ibi tibi dabo claues: secundo fuit data & tradita/vt ibi pasce oues meas: tertio fuit realis executio demandata, vt ibi accipite spiritum sanctum/ euntes in vniuersum orbem &c. prout ista deducuntur per compostel. & alios doctores in. c. translato de consti. Et in huiusmodi clauibus collatis petro a christo notatur scientia & potestas/ dicitur in summa. 20. di. §. 2. Et huius promissio & datio fuit directa petro & in persona eius successoribus ipsius, & ita vniuersali ecclesiæ. Nam christus dixit vobiscū sum vsq; ad consummationem seculi: & tamen bene sciebat christus ꝙ petrus non duraret in carne vsq; ad finem seculi. Data est igitur hæc potestas petro vni primo vt capiti ecclesiæ, & vt vnitas denotaretur: prout ista patent. 24. q. 1. loquitur cum simil. Et de ista materia vide quę dico infra in illo articulo/vtrum sede vacante possit concilium exercere reseruata papæ: & in alio vtrū sede vacante possit creare car- D dinales: & in illo q. sententia debeat præualere/papæ an cōcilii: & latius in illo quis sit maior/papa an concilium. Et ideo dicit gulicl. in suo sacramētali ꝙ clauis est apud trinitatem authoratiue/ & essentialiter apud christum ex merito passionis eius, & apud papā actualiter seu instrumentaliter.

¶ Et aliqui dubitant vtrum sit vna: vt ibi tanta est clauis petri. d. c. tanta de excef. pręla. vel plures: vt ibi tibi dabo claues &c. Vnde dicitur ꝙ est vna essentialiter sed plures effectualiter. Sicut & in simili dubitatur in. l. 3. §. ex contrario. ff. de acqui. possef. vtrum sit vnū vel plura dominia. De quo etiam in. l. 1. & 2. ff. si ager vectig. & in. l. domini prædiorum C. de fundis patri. li. xi. & in. l. licet. C. de acquiren. possef. ¶ Alii dicunt ꝙ sunt duæ: videlicet vna potestatis/ alia discretionis. De quo vide per henricum in. d. c. tāta, & guliel. in suo sacramentali. Et hoc ponit hugo super illud matth. 16. dum dicit per claues designari potentiam & scientiam. & idem ioan. 20. & ibi etiam idem glo. interlinearis. Et vide late doc. in. d. c. tanta, &. 24. q. 1. c. manet. & bonam glo. in verbo claues. 20. di. §. 2. & inno. in. c. quāto de consue. Et vide sanctum

A tho.in.4.sen.di.18.q.1.ar.1.& di.19.q.1.ar.2.& do.in.c.vt constitueretur.51.di.& anto.in.c.1.§.vna/versi.nota ex litera ,de summa tri.& doc.in.c.noua quædam de pœni. & remis. Et in dictis locis comperies φ aliqui dicunt plures esse claues,quarum altera est sciētia discernendi inter peccata seu inter lepram & lepram,alia ligandi & soluendi: vt. 20.di.§.2.& de pœni.& remis.c.noua/ibi claues in plurali,& de sum. tri.in.c.firmiter.§.vna vero.Et secundum hoc vnus haberet vnam claue sine altera:videlicet scientiam sine potestate/ vel potestatem sine scientia.

¶Item alii dicūt φ vna est clauis spiritualiū/ alia temporalium,per.c. per venerabilem.§. penul.qui filii sint legi. Alii φ vna est clauis examinandi diffiniendi & censuras decernēdi/alia confessionem audiendi & reconciliādi,de quo per ostien.in summa ti.de pœni.& remis. & hoc in parte prosequitur ioan.22. in extrauaganti quia quorūdam. Alii & forte verius dicunt φ est vna clauis.& pro hoc ille tex.in.c.tanta est clauis. Et licet postea dicat claues/ intelligitur dici ppter diuersos effectus:scilicet claudendi & aperiēdi.Et hæc est clauis ligandi & soluendi. & sic claudit ostiū regni cœlestis indigno (non tamen errando) & aperit digno. Alius effectus est super B hoc discernere & discutere:quod est sciētiæ. quæ nō sufficeret sine potestate:vt.d.§.2.20. di.& tenet guliel.de mōte laudu.in ti.de claue iurisditionis.Et sic cum quis possit habere clauem sine scientia & sciētiā sine claue,clare patet φ scientiam discernendi nō esse clauē: quia non sufficit scientia ad diffiniendum sine claue,vt. d.§.2.20.di.Ex quo patet φ ad doctores vel magistros alicui⁹ studii vel vniuersitatis nō pertinet declarare papam schismaticum vel hæreticum : quia licet habeant scientiam non tamen habent clauem. Scientia igitur nō est clauis:sed bene dirigit habentem clauem vt discrete vtatur claue.Vnde sicut in clauigero clauis materialis requiritur discretio ostiū claudendi & aperiendi,sic sciētia est opportuna ad dirigendum clauigerū clauis spiritualis:quia qui bene discernit inter lepram & lepram/ bene ligat & bene soluit.Et φ sit clauis sine scientia , patet quia in ordinatione est clauis ordinis:vt in.d.c.firmiter.§. vna de summa tri. & clauis iurisditionis in cōfirmatiōe vel alias in canonica promotione de elec.c.nosti/&.c.transmissam/ & c.dudum el.2.§.tandem.Et per hanc confirmationem electionem vel aliam promotionem vel ordinis collationem non confertur scientia:vt de æta. & quali. cum sit.39.di.ca. C petrus,de renun. c.nisi. §.pro defectu.Non enim acquiritur scientia nisi cum labore : in authen.de quæstore.§.hæc omnia : de edili. edic.l.præcipiunt.16.q.1.c.sic viue.

¶Et ex his patet φ sit vna clauis. & sic φ non obstat quod dicitur φ vna clauis potest esse penes papam/alia penes concilium. sicut penes eundem possunt esse diuersæ iurisditiones diuersis respectibus:vt patet in episcopo qui habet ordinariam & delegatam in negocio heresis:vt in.c.ad abolendam.§.penul.de hære.& aliquando eadem persona potest duplici iurisditione vti:vt in.c.cum ex officii de præscrip.& ibi doc.Ergo multo fortius diuersæ claues possunt esse penes diuersos. nā vbi duo iura cōcurrunt in eadem persona , idem est ac si concurrerent in diuersis personis.l. cum quidam,C.de admini.tutorum.notatur in.l.rescriptū.§.fi.& in.l.si plures.ff.de pac.facit quod dicitur in.c.a collatione de appel. in 6.Vt separatorum separata sit ratio,argu.l.in commodato.§.penul.ff. cōmodati. sicut etiā vna iurisditio potest esse penes vnum & alia ordinaria penes alium: vt in.c. sane el.2.de offi.delega.

¶Sed tamen adhuc idem videtur dicendum D etiam si sit vna iurisditio clauis. Nam eadem ordinaria iurisditio potest esse penes diuersos.ff.de offi.consul.l.vna:quia iura incorporalia possunt esse penes diuersos insolidum l.loci corpus.§.competit.ff. si seruitus vendicetur.l.1.§.fi.&.l.eadem.§.cato/&.l. stipulationes non diuiduntur.ff. de verb. obli. non mirū igitur si iurisditio quæ est quid incorporale. Facit quod dicit inno. in.c. cū nostris de concess.præben.Vnde nō mirum si ista iurisditio sit penes papam & conciliū.& sic penes duos insolidum. Item quandoφ in diuersis personis permanent duæ iurisditiones/ vna maior altera minor:vt patet in delegata & ordinaria.d.c.sane.& quandoφ etiam æquales: vt patet in ordinariis & inquisitoribus in negocio hæresis procedentibus:vt in.c. vt officiū/&.c.per hoc de hære.in.6.Et eadē iurisditio æqualis est penes diuersos:vt patet in diuersis delegatis.de offi.delega.prudētiam.§.1.& eo.ti.c.cū plures in.6.& in.l.1.§. si plures.ff.de exerci.& ibi per bar. Vnde videtur φ siue sint duæ claues (vna superior alia inferior/vel ambæ omnino æquales) siue sit vna non videtur absurdū dicere vnam penes papam & aliam penes concilium æqualem vel

A minorem/superiorem aut inferiorē,aut eandem esse penes vtrunq; : videlicet papam & concilium.¶ Sed ad hoc respondetur ꝙ præmissa non habent locum in claue supremæ iurisditionis: quia suprema iurisditio est penes vnum solum & vnicū caput.clauis enim iurisditionis supremæ data fuit a deo in petro etiam successoribus(vt dictum est) tanq̄ vicariis iesu christi. Ideo romanus pontifex non est beati petri vicarius sed successor & christi vicarius,de iureiuran.cle, romani in princi. Et licet alibi nominetur vicarius petri(vt.63.di.ego ludouicus.1.q.1.c.non quales,&.1.q.7.c. quotiens) illud est ex impropria loquutione,vel expone id est vicariā gerens quā gessit beatus petrus: quia vicarius nō dat vicarium:vt in.c.cleros de offi.vicarii. & ita dicit glo.in.d. cle. romani super verbo vicarium.

¶ Sed quid dicendum quādo papa est lapsus in hæresim damnatā & est pertinax: quia tūc definit esse vicarius christi ex quo est hæreticus & incorrigibilis(vt dicitur in.c.in fidei de hære.in.6.& in.d.c.si papa.40.di.)penes quē erit nunc clauis iurisditionis,an forsan penes concilium/quod agit ad depositionem papę? Egi.in.d.consi.99.dicit ꝙ erit apud conciliū

B ex ordinatione prædecessorum concilio assistente:& ꝙ non videtur hoc absonum ꝙ(attenta sanctitate patrum maxime in primitiua ecclesia)dei interposita ordinatione hoc fuerit factum. ad hoc adducit. c. canones/ & &.c.sicut/ cum multis simil. 15.di.&.c.si ille 50.di.&.c.eum marthæ de celebr. mis. Sic enim prædecessor in casu hæresis damnat successorem. & successor etiam in casu hæresis est iudex prædecessoris:vt in.c.achatius/&.c. maiores.24.q.1. Pro hoc est quod notat archi.in.c.anastasius.19.di.nam visum est in iis quæ sunt fidei/potius concilio q̄ vni personæ se committere. Et sic videtur hęc potestas descendisse a potestate vicariatus petri/ꝙ concilium in casu hæresis reprahendat & damnet papā:& sic non immediate a deo sicut est clauis petri. Et hoc videtur etiam de mente iurium & glo.videlicet tex.in.d.c. si papa, & in §.hinc etiam.17.di.&.c.nunc autem. 21.di. & in.c.significasti(& ibi remissiue per ioan. an.)de elec. Et sic videt̄ ꝙ clauis iurisditionis proprie sit apud papam & non apud conciliū nisi in casu hæresis, & tunc permissiue. Et ex his videtur ꝙ non possit concilium se intromittere de aliquibus aliis causis ab hæresi nisi inquantum esset ei a papa data authoritas. Et hoc tenet egi.in cle.dudum in.4. notabili de sepul.& videtur esse mens glo. & inno. in.c. C
ex gestis de cle.non resi. Ad præmissa vide omnino quod late dicitur intra in illo arti. vter sit maior/papa an concilium.

¶ Nunc ad principalem quæstionem gundisal. episcopus gaddicen. in quodam suo paruo tractatu, præsupponendo primo plenitudinē potestatis esse in ecclesia vniuersali vt in quodam principali fundamento & consequenter in concilio/ sequendo opinionē card.zabarella in repe.c.licet de elec.(quā dicit tenere theologos/maxime alex.de ales in.4. senten.& aug.de ancona in trac. de potestate ecclesiæ/& franciscū de maironę in.4.senten. di.20.)finaliter remanet dubius, dicēs ꝙ aut papa cōgregat concilium & præest concilio, & tunc ipse solus habet iurisditionem ordinariam/& prælati in cōcilio sunt assessores: sed cū mortuo papa vel deiecto vel contra papā hæreticum vel propter schisma cōcilium est congregatum, tunc concilium dicitur habere iurisditionem ordinariam:primo quia nō est ibi principalis præsidens: secundo quia istis casibus videtur esse plena potestas penes concilium. Dicit tamen ꝙ q̄diu papa præest concilio etiā congregato contra eum in causa hæresis vel schismatis, anteq̄ sit declaratus/ D
concilium dicitur habere iuriditionem delegatam quantum ad illam causam:si autē ponimus papam depositum,concilium dicitur habere ordinariā. Et sic ista eius opinio vult ꝙ iurisditio concilii fundetur ex sententia ipsius concilii:quod videtur absonum.

QVID dicendum? Ego dicerem ꝙ iste articulus depēdet ab alio: videlicet quam iurisditionem habeat concilium/an ordinariam vel delegatam. & isto articulo examinato habetur respōsio ad principalem quæstionem, vtrum cōcilium possit cognoscere de omnibus causis & quomodo. Et in isto articulo primo potest cōsiderari cōcilium de per se sine authoritate vel præsentia pepæ. Et in casu in quo subsistit sine præsentia & authoritate papæ (vel quia papa recusauit requisit⁹ cōgregare/ quia debebat forte congregari contra eum, vel quia est causa fidei & contra papam notorium hæreticum: vt in.c.si papa.40 di.&.c.in fidei per doc.de hære.in.6.cū simil. vel quia agitur causa papatus eo ꝙ est dubium quis sit verus papa: vt in.c.1.de renun.in.6.per doc.& quod dicitur in.c.licet de elec.vel quia secundum rosel.tractandū est de bono vniuersalis ecclesiæ: vt in

c.1.ibi glo.1 5.di. quæ causa si omitteretur nec
A determinaretur / scandalizaretur ecclesia iuxta glo. in.d.c.si papa, & papa nō vult vt fiat cōciliū,& generaliter in omnibus casibus in quibus cōcilium potest iudicare de papa: de quibus dicemus infra) dico q̃ concilium habet ordinariam iurisditionem: quia illam habet hoc casu a lege vel principe. d.ca. si papa 40.di.&.c.si quis pecunia.79.di.cum supra allegatis.quia his casibus nō potest quicq̃ papa disponere sine concilio,& cōtraria sententia concilii istis casibus prævalet voluntati papæ:vt dictis iuribus:& dicam in illa quæstione quæ sententia prævaleat / vtrum papæ an concilii quando sunt contrariæ.

¶Nec obstat secūdum rosel. si dicatur q̃ ille tantum dicitur habere iurisditionem ordinariam qui illam habeat a lege vel a principe cū territorio:vt voluit iaco. butriga. & bal.in.l. more maiorum,& in.l.& quia. ff. de iurisditione omnium iudi. vnde quia concilium nō habet territorium cohærēs iurisditioni.l. pupillus. §.territorium.ff.de verb.sig.consequēter non dicitur habere iuriditionē ordinariā, quia secundū rosel. in sua monarchia in trac. de conci. quæstione quam potestatem habet concilium/char.1 4.conclusio bal.non est vera. Nam episcopus de iure codicis erat ordinarius iudex,& tamen codē iure codicis non
B habebat territorium.allegat. l. episcopale.C. de episc.audien.licet hodie habeat territoriū: vt in.c.cum contingat de foro compe. Et licet glo.in.l.si qui ex consensu/& bal.ibi & in d.l.episcopale/referant quosdam hoc dixisse, tamen illud non sequuntur ibi paulus de castro & sali. Sed videtur quod ibi dicitur per rosel.esse cōtra tex.in.c.scitote.6.q.3.vbi diu ante.c.cum contingat habebant episcopi territoria. Tamen quod ipse dicit q̃ ad esse iurisditionis ordinariæ nō requiratur cōnexio territorii,patet per plura exēpla quæ ponit glo. in.d.c.cum cōtingat:videlicet in domino super familiam / in magistro super discipulos. C.ne fi.pro pa.authen.habita.vbi glo. dicit q̃ doctor potest delegare, ergo ordinarius. l.a iudice.C.de iudi.& iudices chartularii habēt iurisditionem non restrictam ad certas personas,& nō habent territoriū/& sunt iudices ordinarii.l.fi.C.vbi & apud quem. Et sic non saluatur quod dixit bal.q̃ quando est iurisditio ordinaria & vniuersalis requiritur territoriū: vt dixit in.d.l.& quia. Et ideo de essentia iurisditiōis ordinariæ nō est q̃ cohæreat territorio vt vult bar.& alii in.l.3.ff.de iurisditione omniū iudi. Sed si cōmittatur cū territorio,
C bene est ordinaria.l.1. §. cum vrbem. ff. de offi.præfec.vrbis.l.fi.C.vbi & apud quē. Sed secundum eum si fine territorio indeterminate non respectu certi territorii vel certarum personarum committatur,talis indefinita iurisditio data a lege vel principe/ etiam erit ordinaria.l.1.ff.de iudi.&. d.l.fi. Allegat quod dicitur de archidiacono in. d. c. cum contingat. & quod dicitur de vicariis generalibus episcoporum / qui faciunt idem tribunal cū episcopo:vt in.c.1.de offi.vica.in.6.& in.c. 2.de consue.eo.li.&. c.romana de appel.eo. li. & quod dicitur de arbitris qui eligūtur ad cognoscendum de causa suspicionis: vt in.c. cum speciali de appel.& in.c.legitima eo.ti.in 6.& in.c.iudex de offi.delega.eo. li.l. fi.C. de iuri.omnium iudi.& in.l.fi.C.de cōsti.pecu. Igitur cum concilium habeat iurisditionem a lege mortua, 40. di. si papa/ vel a papa qui dat ordinariam(cum sit lex animata in terris: vt in authen.de consuli.in.fi.) dicitur habere iurisditionem ordinariam,cum habeat iurisditionem in omnes indefinite.

¶Sed certe si bene consideretur,male repræhēdit bal. qa nō dixit aliud q̃ ipse rosel. velit quia licet dicat q̃ iurisditio ordinaria dicatur illa cui cohęret territoriū,non tamen dixit q̃ D
non sit dare ordinariam iurisditionē sine territorio. De quo etiam vide bal. in.c. pastoralis de rescrip.in fi. primæ col.vbi vult q̃ licet aliqui voluerint iurisditionē delegatorū sibi mutuo deferētiū & habentiū cognoscere cuius sit iurisditio esse iurisditionem ordinariā, ipse tamen ibi dicit tales iudices esse analogos / & magis accedere ad naturam delegatorum.

¶Et quando dicatur quis habere iurisditionem ordinariam vel delegatam , licet in hoc ipse rosellus multum se extendat/ pro nunc remitto ad dicta doctorum in.d.l.fi.C.vbi & apud quē:& in.d.l.more/&.l.& quia.ff. de iurisditione omnium iudi.& in specu. de iurisditione omnium iudi.in prin.& per bal.in.c. 1.§.fi.in.3.col.de pace iura.fir.vbi dicit q̃ iurisditio ordinaria est supra territorium sicut nebula supra paludem ex qua generatur per actiuam potentiā solis.& per eundem bal.in l.si plures/in.6.col.C. de cōdi.insertis. & per lapū allegatione. 88. Et quomodo capiatur & dicatur territorium , vide feli. in. c. rodulphus in.1 8.colū. de rescrip.¶ Et vtrum potestas & authoritas fori pœnitentialis sit limitata ad territoriū sicut fori contentiosi, cardi.in

A cle.,dudum.§.statuimus de sepul. in.4.&.5. q.ostien.in summa de pœni.& re.§.cui cōsi teudum.glo.16.q.1.c.1. dicitur in.c. omnis de pœni.& remis. ¶ Et vbi dicit̄ ꝙ datur per legem principem vel statutum,hoc est intelligendum vt per bal.in.l.1.ff.de offi.consul. in.4.col.& est deci.361. incipit item fuit du bitatum,quæ est in ti.de offi.vica.vbi dicitur ꝙ nullus potest dare iurisditionem ordinarium nisi princeps vel lex vel vniuersitas vel consuetudo. Vnde saltem isto respectu quia ab vniuersitate episcoporum concilium recipit iurisditionem (ex quo cum adest causa necessario congregandi concilium/ & papa detractat & omnes ad quos fit deuolutio sunt negligentes,concilium potest a seipso cōgregari/ vt diximus supra in quæstione quis congreget concilium) illa vniuersitas simul iuncta ipsorum episcoporum dicenda est habere ordinariam iurisditionem: vt in.c.nunc autem,21.di.& in. §. itē symmachus.2.q.7. Et isto vno casu habebūt locū iura primo loco adducta.quantūcunq; & tunc visibiliter concilium dicatur corpus acephalum id est sine capite: vt in.c.submittitur.21.di.licet omnis vniuersitas debeat habere caput: vt per inno. in.c.cum non ignores de cle. nou resi.& do.

B in.d.c. submittitur.quia tunc & verius caput dicitur christus: vt in.c.vnico de sacra vnc. & in.c.1.de schisma.in.6. Et de ordinaria iurisditione vide late per canonistas post inno. & ostiē.maxime per dominum anto. de butrio & alios moderniores in. c. cū causam de appel. per lanfrancum & ostien. in summa de offi.ordi.

¶ Sed hic incidit vna difficultas: si concilium haberet iudicare de papa,quomodo posset dici ꝙ habeat ordinariam iurisditionem velut sibi a principe lege vel consuetudine datam? maxime tenendo vt supra diximus post egidium in consi.99.ꝙ clauis iurisditionis non est penes concilium immediate a deo sed mediate/& permissiue a romanis pōtificibus: & sic ꝙ ipsemet papa dedit ordinariam iurisditionem concilio iudicandi de se & ꝙ submisit papalem dignitatē inferioribus/ videlicet episcopis in cōcilio existentibus. ¶ Potest dici ꝙ quantumcunq; concilium iudicet de papa vt de priuata persona,non tamen iudicat de potestate & dignitate pontificali: quia si papa est hæreticus/ non est papa sed persona priuata: quia ilico amisit dignitatem pontificalem. & si dubitatur vter duorum sit verus papa, non iudicatur de persona papæ: quia ignoratur quis sit verus papa/ sed discernitur vter illorum sit papa,& anteq̄ decernatur neutter potest dici papa,sed sunt & vterq; ipsorū est vt priuata persona: quia etiam posset cōtingere ꝙ neuter esset papa. Et sic non obstāt iura dicentia papam nō habere superiorem: vt in.c. licet de elec.& ꝙ solius dei iudicio papa iudicatur: vt in.c.nemo/& in.c.aliorū.9.q.3.quia illa iura loquuntur in vero & indubitato papa: & ad hoc faciunt illa quæ dicuntur in illa quæstione an papa possit se submittere iudicio alicuius. ¶ Sed adhuc obstat quia videtur ꝙ istis casibus non possit dici conciliū habere iurisditionem ordinariam: argu.eorū quæ dicuntur in.c.statutum de hære. in.6. & c.cum causam de appel.cum simil. Sed dic ꝙ eo casu quo est congregatum legitime concilium contra papam hæreticum vel super causa papatus, etiam cognoscet vniuersaliter de aliis causis inferiorum vniuersaliter pendēte concilio occurrentibus.

C ¶ SECVNDO potest considerari concilium cum authoritate papæ ipso absente/ seu cum legato eius qui præest concilio. Et tunc tantam authoritatem habebit conciliū quanta erit demandata a papa ipsi legato cum concilio: & habebit delegatā. Et hoc videtur voluisse ioan.de immol.in.c.graue in.4.quæsito in materia conciliorum extra glo.de præben. Et hoc intelligit in persona ipsius legati. sed de aliis/ dicit idem quod dicitur de prouinciali concilio: vt infra dicetur. ¶ Nec obstat si dicatur ꝙ sedis apostolicæ legatus dicitur habere ordinariam iurisditionem: vt in.c.2. de offi.lega.in.6.cum simil. quia illud intelligitur in legatis ad certam prouinciam, & non ad certum actum vt hic. illi enim habent ordinariam/ ratione territorii. d.c.2.&.c.fi. eo. ti.in antiquis: & c.1.de loca.vbi patet ꝙ possunt ædere statuta: vt in.c.fi.de offi.lega. & feli.in.c.super literis in.22.colum. in prin. de rescrip. Allegat martinū de laude in trac.conciliorum.& ad eum se remittit in.24.q. incipit quæro an congregati in concilio: quam quæstionem non habeo in meo libro. ¶ Sed ꝙ videatur habere delegatam, bene faciunt quæ leguntur in actionibus concilii calcedonen. vbi præfuerunt legati nomine papæ, & illa tantum fuerunt approbata quæ concernebant fidem.

D ¶ Anto.de butrio in.d.c.graue/ videtur velle ꝙ in cognoscendo episcopi existentes in cōcilio sint ordinarii,sed in diffiniēdo sint assessores. Finaliter tamen de opinionibus primo

(& ibi cõmuniter doc.) de foro compe. ma-
A xime anto. & ipsemet abb. ibi; & bar. in. l. pre
scriptione. C. si contra ius vel vti. pu. Ideo nõ
mirum quando dubitatur an papa sit hæreti-
cus/ si cognoscat concilium non tanq̃ habẽs
iurisdictionem supra papam, sed tanq̃ præpa-
rans fundamẽtum iurisdictiõis quam sibi præ
tendit competere/ cognoscit an papa sit hære
ticus vel non. Et in hoc secundum eum fuit
deceptus abbas in suo fundamento.

¶ Facit etiã quod dicitur post inno. per ioan.
an. & alios in. d. c. romana. §. notoria supra al
legato de cẽsi. in. 6. ꝙ vbi data est aliquo casu
potestas iudici procedẽdi sup notorus, si du-
bitetur vtrũ quippiam sit notoriũ/ ipsemet iu
dex hoc cognoscet. Et de hoc vide bonã glo.
in. c. 1. de offi. delega. in. 6. quæ dicit de coser
uatoribus ꝙ si sit dubium vtrum excessus sit
notorius & consequenter an sit eorum iuris-
dictio, cognitio erit ipsorummet conserua-
torum/ qui summarie examinabunt. Et illam
glo. cõmendat etiam abb. in. c. si clericus lai-
cum/ in. 6. col. de foro compe.

¶ Et hoc in fi. intelligit feli. dummodo cõstet
prius de negligentia cardinalium in congre-
gatione concilii: per id quod dicit cardi. in. c.
licet de elec. & in consi. 150. incipit sæpe quę
situm. quia ista congregatio concilii spectat
B ad cardinales, & ipsis negligentibus ad impa
torem: & eo negligente prælati conueniunt
petendo licentiam ab asserto papa: & ea etiã
non obtenta discedere poterunt secundũ pe-
trum de monte/ vt ipse dicit. ¶ Sed ista restri-
ctio non conuenit ad quæstionem: quia nos
non quærimus quomodo sit congregandum
concilium: sed postq̃ est legitime congrega-
tum, an possit pronuntiare se competentem
iudicem & iudicare ꝙ crimen obiectum pa-
pæ est tale ꝙ eius cognitio spectat ad cõciliũ.
Tamen pro ista conclusione (ꝙ conciliũ hoc
cognoscere habeat) tenet egi. i. c. licet de elec.
vbi vult ꝙ si capiatur ille qui dicitur papa in
pertinacem hæresim lapsus, an fuerit perti-
nax/ erit cognitio ipsius concilii: similiter quã
do est dubium vtrũ quod papæ impingitur
sit vera hæresis quia non reperitur damna-
tum ante iudicium contra papam/ concilium
met habebit cognoscere vtrum illud tale sit
hæreticum. Et de hoc supra dixi in arti. an pa
pa possit accusari de hęresi vel simonia.

¶ Articulus decimus.

C

N AVTEM CON
cilium generale possit re-
cusari vt suspectũ, doc.
post glo. in. c. 1. de iudi.
dicunt ꝙ non. & maxi-
me vt dicit ibi abb. quã-
do ibi præest papa, qui
est ordinarius ordinari-
orum. 9. q. 3. cuncta per
mũdum, & in. c. per principalem. & idẽ anto.
de butrio ibi. qa papa nulli suspectus est/ nisi
sit causa eius propria: vt notatur in. c. cũ venis
sent de iudi. Idem etiam cardi. flo. ibi, quia
tota ecclesia non potest errare. 24. q. 1. a recta.
Et idem ibi ioan. de immo. quia in papã veri
similiter non cadit suspitio. Idem etiam dicit
lanfrancus in. c. postremo in. 8. q. de appel.
¶ Prouinciale tamen bene potest recusari: vt
dicũt doc. in. c. licet ex suscepto de foro com-
pe. & glo. & doc. in. c. in singulis de statu mo-
na. & lanfran. in. d. c. postremo.

¶ Et ex his infero ex quo doc. ibi loquuntur
de concilio cui papa præest, ꝙ quantũcunq;
abb. ibi loquatur per dictionẽ maxime (quæ
D est implicatiua: vt in. l. etiam. C. de eo qui pro
tutore) nihilominus si consideramus conci-
lium sine papa ipsum poterit recusari vt suspe
ctum: sicut dicitur de cõcilio prouinciali ibi-
dem in. d. c. 1. & in. c. in singulis de statu mo-
na. Et hoc voluit catal. in allegatiõibus factis
ad confutandum monitoriũ decretum per
basilienses contra eugenium in. 18. char. ¶ Et
ex hoc etiam apparet ꝙ glo. in. d. ca. 1. relata
ad tex. ibi (qui loquitur in synodo non gene-
rali secundum. d. abb. ibi) non sit vera: & ita
communiter reprobatur a doctoribus ibi. Li
cet saluari possit dicendo ꝙ loquuta fuerit de
concilio generali: vt ibi dicit abbas, & in. ca.
licet ex suscepto in. 3. notabili de foro com-
pe. In inferioribus conciliis igitur non est ve
ra glo. quia imo tota vniuersitas potest recu-
sari: vt in. c. licet in fi. de foro compe. & in cle.
pastoralis in. §. notorium/ ibi pisanaq; ciui-
tas, de re iudi. 3. q. 5. quia suspecti. & in spe-
cu. ti. de requisitione consilii. 4. col. vbi dicit
ꝙ quis potest recusare suspectos omnes do-
ctores ciuitatis. & alb. in. 2. parte statuto-
rum. q. 100. & abbas in. d. ca. licet. Et in-
telligo verum quando ex iusta causa fit re-
cusatio: alias præsumeretur fieri in fraudem:
vt dicit bal. in. l. hoc modo. ff. de condi.

A & demonstr. & ad idem est quod dicit calde. cōsi. 6. in ti. de appel. Eo ipso. n. ꝙ caput synodi est suspectū/ & tota synodus est suspecta, dicit bal. in. l. 1. in. 2. col. C. si rector prouinciæ. & quando maiores de concilio sunt suspecti vel etiam caput vel metropolitanus, est suspecta synodus siue cōcilium totum. 3. q. 5. quia suspecti: & de procu. c. consului secundū vincen. & ostien. & refert anto. in. d. c. 1. Qui dicit ꝙ si principale caput (vt metropolitan⁹) non est suspectum/ forent tamen alii maiores suspecti, esset relinquendum arbitrio iudicis vt ponderaretur qualitas psonæ an esset multum constans caput/ quod de facili non moueretur ad dicta aliorum: vt per hoc non posset recusari, alias sic. Quod intelligit. d. abb. in. d. c. 1. secus quando remotis suspectis remaneret synodus in perfecto numero qui requiritur secundum qualitatem causæ: quia propter suspitionem quorundam non poterit tota synodus recusari, argu. c. fi. de procu. & c. dilecto de testi. & regu. vtile i. 6. & quod notatur in. c. gratum de postul. præla. & in. l. sicut. ff. quod cuiusꝗ vniuersi. no. cum ius aliorum recusatorum remaneat in nō recusatis: vt in dictis iuribus. ᵳ Quod ēt dicit. d. anto. in. d. c. 1. procedere quando teneremus ꝙ assistentes capiti in concilio essent simplices cōsultores: quia tunc habenda esset ratio vtrum
B caput esset multum constans. Sed quia in cōcilio prouinciali sunt assessores vel coniudices/ sine quorum cōsensu non iudicat archiepiscopus (iuxta notata per inno. de præben. graue/ &. 15. q. 7. episcopus: & glo. in. ca. licet de offi. ordi. & per ostien. de libel. obla. c. 1.) ista de causa poterit archiepiscopus alias non suspectus recusari propter suspitionem aliorum de concilio: quod est notabile. & inducit ad quæstionem an quando ordinarius arctatur ad pronunciandum secundum consiliū assessoris, si assessor est suspectus/ possit ipse ordinarius allegari suspectus de quo per eū & abb. siculum ibi.

¶ Et per hoc patet ꝙ non sit vera opinio illorum qui simpliciter voluerunt ꝙ synodus nō possit recusari, illa ratione quia ex quo ex diuersis diœcesibus confluunt episcopi/ videtur impossibile ꝙ omnes sint concordes: sed secus in ciuitate quæ est corpus mixtum. d. c. licet/ &. §. notorium. respondendo ad. c. quia suspecti. 3. q. 5. ꝙ illud cōcilium fuit ibi principaliter contra ioan. chryso. Quia imo tantum adducitur ibi in exemplum: & bene probat ille tex. ꝙ synodus potest recusari cum

loquitur de athanasio episcopo patenorum, C
qui vocatus ad synodum recusauerat ire eo ꝙ inimicus esset qui iudicabat: quam excusationem admisit calcedonen. synodus. Quinimo dicit bal. in. l. 1. C. si rector prouinciæ/ ꝙ propter caput suspectum potest totum collegium recusari. Quod vltimum est intelligendum quando vniuersitas subesset ei (per notata per ioan. an. in addi. specu. in titulo de iudice delegato. §. fi. versi. item ꝙ ex pluribus quem omnino vide) & quando illud caput esset ita potens ꝙ illi vniuersitas non auderet contradicere secundum bal. in. [illegible]. ca. 1. de iudi. & refert ibi feli. Sic etiam si vnum de vniuersitate habeo suspectum, potero petere illum remoueri q̄uis alii possint ferre iustam sententiam/ secundum abb. in. c. causam quæ de offi. delega. quod inducit ad scholarem debentem intrare examen & habētem aliquem ex doctoribus suspectum: & dicit se credere ꝙ potest petere ipsum remoueri. quod & ponit lanfrancus in. c. cum speciali in. 8. quæsito in prin. de appel. Et sic limito quod idē abb. dixit in. d. c. 1. & retuli supra: vt videlicet quādo remotis suspectis remanet concilium perfectum/ tunc non possit recusari: debent tamen illi qui essent suspecti si petatur remoueri q̄diu examinabitur causa illius qui habet iustam causam suspitionis/ per prædicta. D

¶ Et ex his infertur ꝙ etiam concilium generale in quo papa nō est psens/ poterit recusari suspectū sicut alia concilia puincialia. Et facit ratio quia habetur ad quē tunc possit haberi recursus/ scilicet ad papam: loquendo quādo est vnus indubitatus papa. Sed secus erit quando in illo præest papa, ex quo tunc non est dare superiorem ad quem possit haberi recursus: vt in. c. licet de elec. & in. §. patet. 3. q. 1. & ex quo tunc episcopi in concilio existentes sunt tanq̄ assistentes & consiliarii/ de præben. graue per inno. & quia papa non potest recusari suspectus: vt dicit abb. post ostiē. & alios in. c. querelam in glo. 1. de elec. Ideo tunc concilium non potest recusari. Et hoc credo verum: licet doc. in. d. c. 1. transeāt sub silentio in concilio generali in quo papa non præest. ᵳ Et credo ꝙ glo. ibi male reprehēdatur/ quæ dicit ꝙ conciliū non pōt recusari: q̄a proprie eius intentio fuit loqui de concilio gñali papa præsente: quia ille tex. est ex concilio aphricano. Item patet quia in tex. ibi videbatur agi de episcopatu per illa verba/ nam adimi ei episcopatum &c. quem adimere non poterat concilium prouincia

A provinciale: quod licet possit cognoscere de causis criminalibus episcopi, non tamen põt illas diffinire: vt. 3. q. 6. q̃uis, & dicitur in. d. c. graue de præben. Et multo minus vbi agitur de adimendo episcopatum: vt ibi, & in. c. inter corporalia de transla. præla. & c. q̃ translationem de offi. lega. in glo. de quo latissime per butrium in. d. c. 1. de iudi. in. 5. oppositione.

¶ Limito etiã prædicta nisi concilium esset legitime congregatum contra papam quia esset hæreticus/vel quia ageretur de causa papatus: quia tunc non poterit concilium recusari. tum quia concilium non põt errare: quia ecclesia non errat, quæ nihil aliud est q̃ concilium: quia christus orauit pro ecclesia sua: vt in. c. maiores de bap. 24. q. 1. a recta/ & c. pudenda. Tum etiam quia si tunc posset recusari, esset aperire viam impeditiuam concilii cõtra papã/ saltem protractiue: quia ilico recusaretur concilium suspectum, argu. c. nõnulli de rescrip. & c. ex tenore eo. ti. & l. properandum. C. de iudi. cum simil. tum etiã quia tunc concilium est supra papã: vt per abbatem & alios post eũ in. c. significasti de elec. & in allegationibus quoniam veritas. & nullum tunc habet superiorem nisi deũ/ a quo immediate dicitur habere potestatem: vt in gestis conci- B lii constantien. in. 4. sessione, & dicetur infra in illo arti. quis sit maior vtrum cõcilium an papa. Tum etiam quia tunc non est superior ad quem possit haberi recursus. Et sic restringo doc. in. d. c. 1. de iudi. qui volunt q̃ concilium generale non possit recusari: quia intelligo quando in illo præest papa/ vel quando est legitime congregatum contra papam.

¶ Et si dicatur q̃ concilium non est propria ecclesia nisi repræsentatiue: quia ecclesia vniuersalis constituitur ex collectione omnium fidelium, vt in. c. ecclesia de consecr. di. 1. Et q̃ de illa vniuersali dicitur q̃ non potest errare quia põt fides remanere in vno: sicut fuit in beata virgine in passione dñi: & sicut collegiũ remanet in vno, vt in. c. osius de elec. & in. ca. gratum de postu. præla. Et q̃ isto modo intelligitur q̃ ecclesia non potest errare quia christus orauit pro ea, & non de concilio generali. quod põt errare: vt. 36. q. 2. c. placuit/ & ibi glo. ca. cau. & q. de puellis. & ca. cau. & q. c. 1. ĩicto. c. si. pcederis. q. scilicet. c. de raptoribus. glo. & ibi archi. 20. di. c. 1. & patet in concilio ariminen. quod est perpetuo damnatum. 15. di. c. sancta in prin. & 24. q. 1. aduocauit, vbi imperator cassauit gesta concilii: & late prose- C quitur abb. in. c. significasti de elec. ¶ Respondetur q̃ ex quo quando cõcilium iudicat cõtra papam iudicat super concernente hæresim, non videtur q̃ possit errare tam faciliter q̃ in aliis non notoriis. & si põt errare/ non sequitur q̃ propterea possit recusari vt suspectum: vt in simili patet in matrimonio in. c. tenor/ & c. lator/ & c. cõsanguinei de re iudi. cum simil. Item quando agitur causa contra papam hæreticum per concilium, tunc clauis iurisditionis est solum penes concilium: vt voluit egi. consi. 99. & dixi supra/ cum referendo in illo arti. an clauis iurisditionis sit penes concilium. & ideo merito non debet posse recusari & per alias rationes supra tactas/ & quia tunc non habet superiorem/ nec hoc casu reperiuntur iura disponentia q̃ sit procedendum ad electionem arbitrorum: vt in. c. cum speciali de appel. & c. legitima eo. ti. in. 6. cum concordan. ¶ Crederem tamẽ si papa aliquos de concilio iuste haberet suspectos/ q̃ illi possent & deberent q̃diu eius causa tractaretur remoueri, per dicta supra cum retuli abb. in. c. causam quæ de offi. delega. quia hoc non esset recusare concilium, ex quo remanet subsistentia concilii/ per ea quæ ponit abb. in. d. c. 1. de iudi. & supra retuli. D

¶ Adde tamen prædictis q̃ licet concilium non possit recusari vt suspectum, tamen præsidentes in concilio bene possunt recusari vt suspecti: vt ponit abb. siculus in. c. penul. in glo. super verbo & appellatione de sta. mona. Quod intellige quando in concilio non præsidet papa: qui non potest recusari/ vt dictum est supra. De aliis autem inferioribus vtrum & quando possint recusari & quomodo, vide doc. in. c. cum speciali de appel. in. l. apertissimi. C. de iudi. & ibi in prin. vide remissiue alberi. & in. d. c. quia suspecti. 3. q. 5. & summistas in ti. de appel. & ca. secundo requiris eo. ti. & in. c. legitima eo. ti. in. 6. & c. iudex de offi. delega. eo. li. cum simil.

¶ Arti. xi.

LTERIVS hic quæro vtrum cõciliũ possit adiri per viam querelæ? Non reperio istum articulum tactum a doctoribus: sed tantum brixien. in verbo cõcilium/ dicit q̃ sic, pro quo dicit esse tex. in. c. generalis in fi. 54.

A di. Sed ille tex. hoc non probat: quia est tex. gelasii, & verba diriguntur in eum cum dicit si super hac re cuius q verax nos querela pul sauerit. vnde nihil loquitur de cōcilio. Quin imo prima facie videtur dicendum ꝙ non ficut videmus in metropolitano/ qui non potest adiri per viam querelæ: vt in. c. pastoralis de offi. ordi. & 9. q. 3. quasi per totum, & c. romana de foro compe. in. 6. Domi. in. c. de cōciliis. 18. di. loquendo in concilio prouinciali/ dicit ꝙ pōt adiri per viam querelæ: & ibi est tex. de hoc. Vnde idem videtur dicendum de cōcilio generali, quod si præsupponamus in eo papam præsidere / nulli dubium est. ca. grauis de resti. spolia. c. cum ex literis (cū vulgaribus) de resti. in integ. 9. q. 3. conquestus de foro cōpe. cōquestus: de feriis cōquestus, cum infinitis similibus. Si ibidem nō præest papa sed legatus nomine papæ, videtur idem per. c. 1. de offi. lega. vbi legatus potest adiri per viam querelæ. & maxime si tenemus cō cilium cui præest legatus habere eandem iurisditionem quam habet concilium prouinciale: vt in. c. graue & ibi ioan. de immo. de præben. & diximus supra. Sicut ergo pōt adiri per viam querelæ concilium prouinciale, pariformiter & multo magis concilium gene

B rale. ¶ Si autem loquimur eo casu quo potest esse & est concilium sine papa/ quia forte contra eum fuit legitime congregatum, eodē modo videtur dicendum: cum tunc repræsentet vniuersalem ecclesiam: vt supra diximus in illo arti. quam iurisditionem habeat concilium.

¶ Arti. 12.

ED quæro quomodo gesta concilii quæ mandantur literis / intitulantur: vtrum sufficiat ponere gesta in tali generali concilio, an sit necesse ꝙ exprimatur locus in quo celebratur concilium: Cardi. in proœ. cle. in. 3. col. dicitur sentire ꝙ non. Et idem tenet feli. in. c. 1. in. 4. col. de sponsa. pro quo allegat glo. in. c. vbi periculū de elec. in. 6. ¶ Sed certe si bene inspiciatur, nec car. nec glo. hoc dicit: sed ꝙ debet exprimi ꝙ gesta sint in concilio generali/ quia papa celebrat generale concilium. 17. di. per totum. Et ideo quando ibi dicitur in eo quod dicit in viennen. concilio/ congruentius fuisset dictum in generali concilio: non per hoc dicitur ꝙ non debeat poni locus. Quinimo ostendit car. contrarium/ cum sumit argumentum ꝙ locus debet exprimi in instrumento. & clarius probat glo. in. d. cap. vbi periculum: vbi ad verbum concilio / addit scilicet generali & edicto lugdunen. Et hoc dico verum quia opus est scire vbi fuerit editum generale concilium: sicut videmus in concilio generali vieunen. &c. ¶ Non tamen credo ꝙ sit opus exprimere locum loci: sed quo ad lateranen. propter notorietatē episcopatus papæ sufficit expressio loci generalis: in aliis autē antiquis inuenitur expressus & locus pticularis: vtpote in quibus interdū vltra hoc ꝙ est positus locus ciuitatis/ ē reperitur positus loc⁹ ecclesiæ in qua fuit celebratū gñale cocinlium.

¶ Arti. 13.

ED HIC quæro qualiter debeat edi cōstitutio in concilio, vtrum sub nomine papæ qui ibi præest / an sub nomine concilii, & sub cuius nomine dictari debeant acta concilii:

In hoc iura varie reperiuntur loqui: quia aliqñ editur nomine papæ & cōcilii, nam aliquando dicitur sacro approbante concilio: vt in. c. sacro de sen. excom. & in suprascrip. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. & in cle. ad nostrū de hære. in cle. 1. de magis. in. cle. 1. de vsur. in cle. attēdētes de sta. mona. & de elec. li. 6. in. c. vbi periculū in versi. hoc sacro, vbi hoc not. domi. ꝙ in edenda constitutione cōciliari papa est ille qui principaliter statuit/ & concilium se habet approbatiue. Dicit etiam ostien. in. c. qualiter de elec. & refert feli. in cap. 1. in. 3. ampliatione de consti. & in. c. 1. in fi. de treu. & pa. & in. c. 1. in fi. prin. de pac. ¶ Item dicitur aliquando sacri concilii approbatiōe statuimus: vt in. c. pro humani. de homi. in. 6. & in cle. 1. de hære. Aliqñ hoc sacro concilio attestante: vt in cle. quia contingit de religi. domi. Aliquando sicut statuimus in concilio: vt in. c. cum tu de vsur. Aliquando cum sancto concilio delibefatione prehabita: vt in. c. ad apostolicæ de re iudi. in 6. Aliqñ suadente concilio: vt in. c. fi. de bap. Aliquando de consilio fratrum nostrorum & sacri approbatione concilii: vt patet in. c. licet de elec. Aliquando sacri authoritate concilii prohibemus: vt. c. nimis de iureiur. aliquando decernente nobiscum sancta synodo: vt in. c. scelus. 2. q. 1. Aliquando de consi

lio conciliivt in.d.c.ad apostolicæ de re iudi. in.6.

¶Aliquando apparet constitutio edita nomine concilii tantum : vt in exemplis infra positis. Nam aliquando dicitur commune totius concilii anathema prolatum est: vt in.c. de laicis. 12. q. 2. Aliquando placuit sancto concilio:vt in.c.de lis/ & in ca.placuit. 12.di. Aliquando sancta synodus dixit/ vel sancta synodus respondit:vt in.c.bene quidem.96. di. Aliquando placuit huic sancto concilio: vt in.c.si.30.di.& in.c.qq.23.di. Vel ab vniuersis episcopis dictum est satis placet/ea.di. ca.illud.aliquãdo statuit hęc sancta synodus: vt in.c.quidam monachi.16.q.1. Vel placuit omnibus residentibus in sancta synodo: vt in ca.1.ea.cau.&.q.& in.c.1.de.iudi. Aliquãdo vniuersi de synodo dixerũt:vt in.c.1. de pac. Aliquando ad interrogationem si omnibus placet statuite/synodus respõdit placet: vt in ca.osius de elec.&.d.c.bene quidem. Et sic de multis similibus/ vbi in persona concilii gesta loquuntur:vt in.c.quoniam/& in.c.interdixit.32.di.& in.c.diffinit.17.q.4.45.di.c.de iudæis.47.di.c.quoniam multi.vbi dicitur in fte censuit sancta & magna synodus. Ad idẽ ca.3.de rebus eccle.non alie.& in.c.1.de obliga.ad ratioci.de offi.custo.c.fi.de successionibus ab intesta.c.2.22.q.5.decreuit.12.q.2. apostolicos.21.q.2.si quis iam translatus & 21.q.3.c.vnio, cum multis similibus.

¶Aliquando sub nomine papæ tantum : vt patet pro maiori parte in omnibus iuribus editis in concilio generali: vt in.c.nõnulli de rescrip.in.c.ne pro defectu cum duobus seq. de elec.in.c.cum sit de æta.& quali.in.c.quoniam contra de proba.in.c.vt debitus/cũ duobus seq.de appel.in.c. nulla. de conces. præben.c.de multa de præben.cũ seq.in.c.in aliquibus cum duobus sequen.de deci.in.c.sed nec/&.c.sententiam sanguinis/ne clerici vel mona.& in.c.non debet de consan.& affi. Et in multis aliis similibus in.6. vt in.c.1. &.c. vbi periculũ cum multis aliis sequẽ.de elec. &.c.1.de re iudi.& aliis pluribus. & idem in clementinis. ¶ Aliquando apparet edita constitutio nomine papæ per approbationẽ papæ ad constitutionem concilii: vt in. c. in lateranensi de præben.in.c.aduersus de immu. eccle.iuncto.c.non minus eo. ti. Aliquando per relationem constitutionis conciliaris & noui iuris editionem nominẽ papæ & approbationem cõciliivt est tex.16.q.1.c.in canonibus iuncta suprascrip. vbi symmachus papa statuit ex authoritate gangrensis concilii & synodus approbauit:vt patet ibi in fine illius tex.ibi vniuersa synodus surgens acclamauit/ vt ita fiat rogamus : dictum est octies exaudi christe/symmacho papæ vita sit dictũ est duodecies. Sicut reperitur aliquando acclamatum imperatoribus in concilio martini & in calcedonen. & agathonis. C

QVID dicendum? petrus cardi. cameracen. in trac. de po.eccle. & pa. videtur velle ꝙ sub nomine papæ/ a quo omnis virtus & authoritas cõcilii procedit: & ꝙ poterit addi sacro approbante concilio/ sicut in aliis conciliis antiquitus obseruabatur.allegat.c. damnamus de summa tri. in.§.nos autem.& in.c. vnico de summa tri. ni.in.6.& in cle.1.eo.ti.& cle.ad nostrum de hære.& cle.1.de vsur. Vnde simpliciter dicẽdum videtur prima facie ꝙ omnis constitutio quæcunq; sit facta in concilio debeat edi nomine papæ:quia cõstitutio sumit robur a cõfirmante/non a cõcedente. Ad hoc tex. in ca.si apostolicæ de præben.in.6.omnia enim nostra facimus quibus nostram authoritatẽ impartimur dicit imperator in.l.1.C.de veteri iure enucle. Ad idem facit quod dicit bal. in.l.ex placito.3.colũ. C. de rerum permu.ꝙ statuta spoletana confirmata per papã/ dicuntur statuta papalia. Facit quod dicitur in.l.mo re(maxime per iasonem).ff.de iuri.omnium iudi.in glo.vbi ponitur materia quando confirmans dicatur dare.& in.l.si cæterarum.§.fi. ff.de testa.mili. Facit glo.in.c.ex frequẽtibus de insti.quę vult ꝙ excommunicatio lata per inferiorem approbata a papa/ dicitur papalis excommunicatio quo ad absolutionem. Vide quod dicitur in specu.in.ti.de sententiis in. §.vt autem in.8.col.versi.quid si papa. Facit quod dicit inno.& alii in.c.1.de cõfir.vti.vel inuti.& tex.in.c.si apostolicæ sedis legatus de præben.in.6.& glo.8.q.2.in summa. Sic tutor datus filio emancipato a patre in testamẽto & a prætore confirmatus/nõ dicitur testamentarius sed datiuus.dicit glo.in.§.fi. insti. de tutelis. Et optime facit illud quod ponunt doc.in.c.ad audiẽtiam/& in.c.porrecta/& in ca.examinatã de confir.vti.vel inutil.& feli.in ca.per tuas de maio.& obe. & milis in verbo beneficium manuale.& remissiue idem feli in.c.constitutus de rescrip.ꝙ si papa cõfirmat beneficium manuale datũ monacho / & hoc ex certa scientia.non poterit amoueri ad nutum abbatis : quia sumit vires a potestate & authoritate confirmantis/ qui ex certa sciẽtia D

A potest & facit ipsum perpetuum & eius naturam mutat. Vnde cum concilia sumãt omne robur a papa (vt in c. significasti de elec.) nec possint haberi aliqua concilia rata sine papæ authoritate (vt patet. 17. di. per totũ) & statuta cõcilii cõfirmentur authoritate & cõstitutione papę (vt in. c. bene quidem. 96. di. in versi. ꝙ si) & canones editi ab aliis pontificibus nõ cõfirmentur per conciliũ sed per papam (vt in. c. qualiter & quando el. 2. de accusa. quia inferior non cõfirmat gesta superioris: vt in ca. 1. &. 2. de confirma. vtili vel inutili) & solus papa præsente concilio deponat imperatorem (vt in. c. ad apostolicæ de re iudi. notat aretinus in. d. c. qualiter & quãdo) videtur ꝙ omnia edita in concilio debeant denominari a papa. Ad idẽ facit ꝙ res denominatur a digniori. glo. in. c. 1. in verbo fratribus de renũ. in. 6. & in. c. 1. de offi. lega. in. 6. Facit quod dicitur in. c. ꝙ in dubiis de cõsecr. ecclesiæ vel altaris. & in. c. vnico eo. ti. in. 6. & in. c. si is cui de præben. in. 6.

¶ Abbas in. c. osius in. 3. notabili de elec. & in. c. 1. de pac. in vlti. notabili/ dicit ꝙ debet lex vel constitutio edi sub nomine concilii & non nomine papæ tantũ: quia ibi tex. nullam facit mentionem de papa qui ibi præsidebat. Dicit tamen ꝙ quando materia legis ori- B ginatur a papa, licet concilium approbet/ tamẽ lex edenda est nomine papæ a quo sumpsit vigorem & originem. nam & sine concilio papa potest legem condere. c. cuncta per mundum. 9. q. 3. glo. in. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. Quando autẽ materia legis a concilio originatur, tunc nomine concilii est lex edenda. nam in concilio interest papa vt caput. pro hoc. c. osius de elec. &. 1. q. 7. conuenientibus. Quinimo dicit ꝙ maioris roboris est constitutio totius ecclesiæ ꝗ solius papæ tantum. allegat. c. cum dilecti de elec. & quod notat archi. 18. di. in summa. Sed de hoc infra latius dicetur in loco suo. Idem etiam replicat abb. in. c. consensus de rebus eccle. nõ alie. & idem in. c. 1. de sponsa. Idem ibi alexã. qui dicit ꝙ vbi aliquid statuit papa ad motũ seu suasionem concilii/ illud ascribitur concilio & non papæ: secus si papa sit principalis promotor, quia tunc ascribitur papæ & non concilio: vt in. c. licet de elec. & in. c. aduersus de immuni. eccle. & in. d. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. iunctis suprascrip.

¶ Sed si recte aduertatur/ ista distinctio nihil est: quia semper papa vel alius præest concilio & a capite debet regulari & ei attribui qđ fit per concilium, argu. §. religiosum insti. de rerum diui. &. l. cum in diuersis/ ibi bar. ff. de relig. & sump. fu. 13. q. 2. in ecclesiastico ibi glo. & vt dictum est supra res denominatur C a digniori. Bal. tamen in. l. 2. C. de manumis. vindicta/ dicit ꝙ non est vis vtrum pronunciantes sententiam in concilio/ dicant nos cõcilium vel nos archiepiscopus de consensu concilii nostræ ecclesiæ, & allegat archi. 17. di. c. generalia. Et loquitur in concilio prouinciali: dicens ꝙ a tali constitutione siue sentẽtia poterit solus archiepiscopus sine concilio absoluere & eius suffraganeus suum subditum quia est sentẽtia iuris, per. c. nuper de sentẽ. excõ. vbi idem domi. & late alex. in si. Immol. tamẽ in. c. 1. de pac. vult ꝙ cõstitutio edita in concilio ita attribuitur etiam concilio per quandam communicationem sicut & papæ: quia papa cõmunicat concilio authoritatem. Et idem notat ibi anto. de butrio: qui dicit ꝙ licet papa ibi sit sicut caput, tamen potestas legis condendæ non dependet ab ipso solo sed etiam a concilio.

¶ Et hoc videtur probari ex gestis plurimorum conciliorum, in quibus apparet ꝙ sub communi nomine papę & concilii sunt edita & gesta. Patet ex gestis calcedonen. concilii in depositiõe dioscori: quia postꝗ dioscorus D tertio monitus noluit cõparere, tunc paschasius legatus leonis papæ ad synodũ dixit/ volumus ediscere a vestra sanctitate quã pena dignus sit: synodus dixit/ quæ placita sunt canonibus fiãt. paschasius dixit iubet reuerẽtia vestra vt vltione canonica cõtra eũ vtamur, cõsentitis an aliud placet. sancta synodus dixit etiam cõsentimus, nullus dissentit/ totius synodi volũtas est. Vnde iulianus episcopus hipponẽ. dixit ad legatos leonis, petimus vestram sanctitatem (in eo ꝙ magis inter cæteros eminetis/ habentes locum sanctissimi papæ leonis) iustam in contumacem promulgate vindictam/ ac regulis insitam cõtra eum ferre sententiam: omnes enim nos & sancta synodus concors efficitur sententiæ vestræ sanctitatis. Paschasius dixit/ quod placet beatitudini vestræ vnanimiter proferatur. & maximus antiochenus episcopus dixit quod videtur sanctitati vestræ censendum/ in hoc concordes efficimur simul. Et post hoc legati apostolici pronunciauerunt sententiam in dioscorũ. & postea anatholius episcopus constantinopoli. & omnes de concilio sententiã dederunt/ dicendo eum alienũ iudico sacerdotalis siue episcopalis dignitatis. ¶ Ex his ap

A pateт ꝙ legati apoſtolici in concilio qui pri-
mo loco exiſtunt primo proferunt ſententiã
ſi ſynodus iubet/ & poſt illos omnes alii ſecũ
dum ordinem: & ex vnitate voluntatis & cõ
cordia dependet vigor ſententiæ. & ſic ita cõ
ſtitutio & decretatio tribuitur concilio ſicut
legatis papæ/ & ſub nomine omnium cõcor-
diter edutur.
¶Nec obſtat quod legitur act. 15.c.vbi iaco
bus qui erat epiſcopus ieroſolymitanus etiã
præſente petro protulit ſententiã/dicens ego
iudico non inquietari eos &c.& epiſtola ibi-
dem ſcripta ſumit exordium ab apoſtolis &
cõcilio/dicens apoſtoli & ſeniores fratres iis
qui ſunt antiochię &c.& iterũ placuit nobis ſi
mul collectis in vnum eligere &c. & iterum
ſequitur viſum eſt ſpiritui ſancto & nobis ni
hil vltra imponere.& nihil dicitur ſub nomi-
ne petri qui erat pręſens.? Quia reſpõdetur
ꝙ ita fuit ibi nõ contradicẽte ſed volente pe-
tro/& quia actus originabaẽ ab ipſo cõcilio.
vel & aliter ꝙ ibi non fuit aliqua conſtitutio
edita / ſed quædam ordinatio facta pro tunc
per omnes apoſtolos: & ideo ab illis ſub no-
mine omnium aliis intimata. Vel poteſt ali-
ter reſpõderi vt infra in fine huius articuli di-
ceẽ. Vnde poteſt dici ꝙ quãdo papa eſt præ-
B ſens/tunc acta concilii debent dictari ſub no
mine papæ qui eſt caput cõcilii: vt in c. oſius
&.c.ſignificaſti de elec. 1.q.7.conuenientibus.
ipſe enim eſt vniuerſalis concilii præſidẽs: vt
patet in ſupraſcrip.in.c. ſi quis. 35.q.2.&.2.
q.7.cum paſtoris.25.q.vlti.c.ſi quis dogma.
35.q.9.c.quod quis.c.1.in ſupraſcrip. de ſi-
mo.c.in nomine domini. 23.di. Quinimo
concilium petit a papa vt conſtitutionem fa-
ciat.12.q.2.c.eccleſiarum ſeruos. Et conciliũ
debet conſentire iuſtis ſtatutis: vt eſt tex. 12.
q.2.ſi epiſcopus. Et vbi papa eſt pręſens/con
ciliũ nihil poteſt ſtatuere ſine authoritate pa-
pæ: vt eſt tex.in.c. bene quidem in verſi. ꝙ ſi
cuiuſlibet. 96.di. Vnde dicit ſanctus tho.con
tra impugnantes religionem in.4.c. in ante-
penul.col. ꝙ ſancti patres in concilio congre
gati nihil ſtatuere poſſunt ſine authoritate pa
pę. Et vbi papa eſt præſens/ei aſcribuntur a-
cta cõcilii: argu.c.ſi qui de præbẽ.in.6.quod
ponit alex.in.c.anaſtaſius circa fi. 19.di. Ha-
bito autẽ conſenſu concilii/ dicitur ſacro ap-
probante concilio: vt oſtendunt iura ſupra
primo loco allegata.
¶Et iſtam concluſionẽ poſtea poſitã reppe-
ri per pe.cardi.cameracẽ.in trac.de põ.eccle.
& pa.in.2.q.tertiæ partis/verſi.ſecundo quę-
ritur. & bene probat tex. iuncta glo. in.c. ex
geſtis de ele.nõ reſi.? Niſi papa aliter fieri vo C
luerit videlicet ꝙ ſub nomine vtriuſq; (vi-
delicet ſuo & concilii)decretum edatur. Ad
quod facit geſtũ in concilio martini, vbi ſub-
ſcribendo damnationi ſergii/ conſtãtini/ pyr-
rhi & pauli proceſſit per viã ſubſcriptionis:
ſubſcribendo videlicet martinus ſanctæ ca-
tholicæ & apoſtolicæ eccleſiæ vrbis romæ e-
piſcopus huic diffinitioni confirmationis or-
thodoxæ fidei & damnationi ſergii conſtan-
tini/pyrrhi & pauli ſtatuens ſubſcripſi. & ſic
etiam maximus ſanctæ aquileien.eccleſiæ e-
piſcopus/confirmando/damnando & ſtatuẽ-
do vna cum.3.epiſcopis ſe ſubſcripſit, quili-
bet in eadem forma. Sic in concilio cui præ-
fuit gregorius iunior tempore conſtantini iu
nioris imperatoris romę: videlicet gregorius
ſanctæ catholicæ & apoſtolicæ eccleſiæ vrbis
romæ epiſcopus huic cõſtituto a nobis pro-
mulgato ſupſcripſi. & oẽs pariformiter ſub-
ſcripſerũt. Et idem in ſymmacho qui tempo-
re theodorici regis in ſynodo per eum habi-
ta cum.218.epiſcopis præſidens in.6.actio-
ne dixit/ſanctorum patrum ſtatuta firmantes
expreſſis ſententiis ſancimus &c. & ſymma-
chus epiſcopus eccleſiæ catholicæ dixit, ꝙ ſi
aliqui hæc tranſgreſſi fuerint & talia pręſum D
pſerint/quod ſuper his vobis videẽ pari adiu
ratione manifeſtate. Cumq; ſurrexiſſent &
paulo poſt iterũ conſediſſent dixerũt, ſi quis
hæc hodie in hac ſynodo prohibita infringe
re præſumpſerit, ſi clericus fuerit gradu pro-
prio careat/ ſi monachus vel laicus commu-
nione priuetur. Et infra dum reſediſſent fa-
cto ſilentio vniuerſa ſynodus dixit. quiſquis
clericorum aut monachorum vel laicorum
tam maioris ordinis q̃ inferioris poſt hãc for
mam a nobis prolatam his decretis contraire
præſumpſerit/ ſtatutis canonicis velut ſchiſ-
maticus percellatur. & ſupſcripſerunt ſym-
machus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ catholicæ
vrbis romæ huic conſtituto a nobis inſpiran
te domino peracto ſubſcripſi. Similiter epi-
ſcopus mediolanen.& alii ſub eadem forma
ſubſcripſerunt. Et iterum in eadem.6.actio-
ne quãdo dicit aliqua ſtatuta renouãda/ſub-
ſcripſit: & alii omnes pariformiter ſubſcripſe
runt. Similiter in concilio aphricano. c.6. &
in concilio papiæ habito per bonifaciũ & his
ſimilibus fuit, quia ita voluerunt illi pontifi-
ces ex humilitate procedere.
¶SED vbi papa non eſſet præſens in con-
cilio, tunc acta dictabuntur ſub nomine con

mitatiue/interdũ dispensatiue & interdũ tol-
A lendo penitus cõstitutiones conciliares, iura procedunt. ¶ Vnde ꝙ papa possit tollere cõstitutionem cõciliarẽ sine alio concilio/ tenẽt cõiter doc.in.c.significasti de elec.vbi ioã.an. & alii post eum volunt ꝙ possit illas immutare sine consensu cõcilii,& tollere & limitare. & idẽ doc.in.d.c.vbi periculũ eo.ti.in. 6.maxime domi.in glo.super verbo cõcilio. ¶ Similiter dicitur ꝙ solus papa confirmat cõstitutiões concilii non e contra cõciliũ constitutiõem papæ: quia cõfirmatio est actus supioritatis:vt dicit cardi.in.c.significasti in. 1 o.cõtrario de elec.ponit feli.in.c. t.in fi.de treu. & pa.& in.ca.1.in.3.ampliatione de consti.bal. in.l.1.C.de.ll. Vnde concilium non confirmat sed tantum approbat constitutionem papæ:vt ibi dicitur. Et ꝙ possit tollere statuta concilii præterꝗ in concernentibus fidem ponit feli.in.d.3.ampliatione. Pro hoc facit quia (quod plus est) non solũ tollit & limitat constitutiones conciliares sed damnat cõcilia: vt patet in conciliio ariminen. in quo (vt dicit hiero.in dialogo aduersus luciferianos)sub noĩe vnitatis & fidei infidelitas scripta est.quæ oĩa per damasum papam eõdẽna to liberio annullata sunt. Vnde aug. vocat illud conciliũ latrociniũ. De cuius cõcilii dam
B natiõe est tex.in.c.sancta in.§.in primis. 1 5. di.Sic est ẽt de cõcilio ephesino secũdo:quod annullauit leo papa in calcedonẽ.cõcilio.Sic videm° de cõcilio aquisgranẽ.vt in.c.placuit 3 6.q.2.quod a hiero.improbaẽ in.c.tria ea. cã & .q.Sic & de concilio cõstantinopolitano 3 3 0.epõrum tpe constantini de imaginibus dei & sanctorũ tollendis: qđ postea stephanus papa romæ reprobauit.qđ ponit vincẽtius historialis li.2 4.c.1 7 4.vbi etiã de aliis similibus cõciliis reprobatis in eodẽ li. diffuse ponit.de quibus ẽt ponit diffuse cardi.de turre.cre.in trac.de ptãte papæ li.1.c.6 2. ¶ Licet ad ista posset respõderi ꝙ illa cõcilia sic reprobata/fuerunt cõcilia sine sedis apostolicæ authoritate congregata.

ET pro conclusiõe huius quæstiõis dic ꝙ i statutis cõciliorũ dupliciter aliqua continẽtur.quia quędã sunt quæ cõcernũt ius diuinũ circa fidem: sicut in nicena synodo cõtra arium statutum fuit ꝙ filius esset æqualis & cõsubstantialis patri. & sicut in cõcilio cõstãtinopolitano determinatũ est spiritũ sanctum esse verũ deum/ & sic de aliis:vt patet. 1 5.di.ca. 1. Et talia sic determinata non põt papa tollere vel cõtrariũ statuere:quia nõ põt tollere statuta cõcilii in iis quæ pertinent
C ad articulos fidei.Et sic intelligitur quod dictũ est ꝙ debent statuta quattuor cõciliorũ seruari sicut quattuor euãgelia,& ꝙ papa nõ dispẽsat cõtra quattuor cõcilia principalia:vt in.d. c.sicut.1 5.di.ibi glo. Et ita intelligitur qđ dr̃ ꝙ papa debet requirere & statuere cũ consilio epõrum:vt in.c.anastasius.1 9.di.ibi glo. Quod qualiter intelligatur/ vide quod latius dico infra proxima quæstione. Et hoc vult sanctus tho. in secũda secũdæ.q.1.arti.vlti.& idẽ sanct.° in quolibeto.4.arti.1 3. Et sic intelligitur quod dr̃ ꝙ papa non dispensat contra quattuor cõcilia/nec cõtra dictũ apostoli nec contra quattuor euãgelia:vt est glo.in.c.proposuit de conces.præben.& in.c.post translatiõem de renũ.in glo.& glo.in.c.literas de resti.spolia.& glo.in.c.quæ ad perpetuã/& glo. in.ca.sunt quidam.2 5.q.1.& glo.in.c.cum ad monasteriũ de statu regula.& glo.in.c.ex multis.1.q.3.ponit ostien.in summa in ti.de dispensa.in.§.1.versi.alicuius.quod etiã ponit abb.in.c.ꝙ trãslatiõnẽ de offi.lega. Et in.c. maiores de baptis.& in.d.c.post translationẽ est casus ꝙ etiam cõtra vnũ ex quattuor conciliis principalioribus disponit interpretãdo. Sic videmus ẽt interpretari cõtra verba euãgelii: vt ꝙ in ore duorũ vel trium stet omne
D verbum,vt in.c.in omni de testi. & tñ in depositione cardinalis requirit maiorẽ numerũ: vt.2.q.5.c.1.& .2. Et si contra euangeliũ/ eodem mõ cõtra illa quattuor cõcilia quæ sunt seruãda sicut quattuor libri euangelii. Quod intelligendũ est præterꝗ in iis quæ sunt de articulis fidei:quia in præmissis casibus non disponitur de articulis fidei. Et ita dicunt doc.in d.c.post translatiõnẽ:quia in aliis ꝗ in articulis fidei dicit ibi ioan. an.& refert pe. de ancha.est supra omnia concilia per.d.ca.significasti:& in illis aia eius manica eius. Et quia ista quattuor concilia repræsentant omnes fideles (vt dicit alex.in.c.in nomine domini 2 3.di.in.2.col.) vtrum etiam in iis quæ cõcernunt articulos fidei possit papa interpretari & modificare sine concilio generali, vide quod late pono infra in quæstione vtrum papa in causa fidei teneatur semper cõgregare concilium.

¶ QVAEDAM vero continentur in ipsis statutis conciliorum tanꝗ instituta iuris positiui: puta de ætate & qualitate ordinandorum: vt ex. 6. synodo in cap. subdiaconis. 77. di. ex carthaginen. concilio

A in.c.placuit ea.di.ex agathen.concilio.in.c.episcopus ea di.ex concilio toletano in.ca.in veteri ea.di.quæ oĩa sunt sublata per clementem in cle.generalẽ de ætã.& quali. Et de gradibus impedientibus matrimonium & his similia concernentia reformationem morum/correctionem & punitionem criminum. Et ista proprie dicuntur statuta conciliorũ: quia quo ad illa quæ sunt fidei/potius conciliũ declarat illa quæ implicite erant in sacra scriptura q̃ de nouo aliquid instituat. ¶ Et isto secundo modo intelligitur quod cõiter dicunt doctores: videlicet ꝙ papa potest tollere statuta concilii. Ad hoc quod dicitur in.c.in istis 4.di.34.di.c.fraternitatis.82.di.ca.præsbyter 9.q.3.aliorum ibi glo. Pro quo vide quod dico infra in proxima quęstione: & dicit domi.in.c.in istis circa finem.4.di.& in.c.sicut in fi.15.di. ¶ Sic dicitur ꝙ papa potest restituere quos concilium damnauit: vt in.c.conueniẽtibus.1.q.7.quia a papa concilia capiunt robur: vt.d.c.significasti.& non possunt congregari sine papa.17.di.per totum.& post cõgregationem confirmat statuta & diffinita in cõcilio: vt in.d.c.bene quidem.96.di.& in.c.1.25.q.1. Et ponit sanctus tho.in quæstiõibus de potentia.q.10.ar.4.vel & melius materia

B 10.q.4.in respon.ad.13.argu. vbi dicit ꝙ sicut posterior synodus potestatem habet interpretandi symbolum a priori synodo conditũ ac ponendi aliqua ad eius explanationem, ita & romanus pontifex hoc sua authoritate potest: a quo sententia synodi confirmatur & ad ipsum a synodo appellatur. Ex quo innuitur ꝙ ad papam etiam pertinet in iis quæ sunt in quattuor conciliis statuta circa fidem/declarare dubia quæ emergere contingeret, dummodo declaratio siue interpretatio siue explanatio non contineat aliam fidem sed eandem magis expositam. Et ita voluit idem sanctus in secũda secunde.q.1.ar.10.in respõ.ad secundũ argu.& hoc ideo quia romani põtificis authoritate congregantur & in eis statuta cõfirmantur. ¶ Quod & patet ex gestis calcedonen.concilii, vbi nuncii apostolici ad subscriptionem & confirmationem requirebantur. Vnde in.6.actione dr̃.in oĩbus synodis apocrisarii apostolici decreti sentẽtias/ primo propter summam authoritatẽ eiusdem sedis confirmabãt, quia alias nullũ robur habebãt.25.q.1.ca.1.& ibi glo.cũ dicit ꝙ verbũ oportet/importat honestatẽ & non necessitatẽ ibi: quia statuta concilii concernentia ea quæ sunt iuris positiui/nõ ex necessitate sed de honesta

te papa tenetur seruare. C

¶ Et hanc distinctionẽ ponit domi.in.d.c.sicut.15.di. Hanc ẽt distinctionem etiã posuit sanctus tho.in tractatu cõtra impugnãtes religionẽ in.c.4.i.penul.col. Vbi ẽt inquit. nec tñ papa qñ aliquid aliter facit q̃ a sanctis patribus statutũ sit/contra eorũ statuta facit: qa seruatur intẽtio statuẽtium etiam si nõ seruãtur verba statutorũ: quæ non possunt in omnibus casibus & in oĩbus tẽporibus obseruari seruata intẽtione statuẽtium/quæ est vtilitas ecclesiæ: sicut & in oĩ iure positiuo accidit. ¶ Et idẽ sanctus in quolibeto.4.ar.13.dicit ꝙ est vnũ genus canonũ qui instituti sunt iure diuino: sicut ptinentes ad articulos fidei ad substãtiam sacramentorũ/aut manifestã habẽtes cõnexionem ad legem diuinã siue naturalẽ.& in talibus papa dispensare non põt: quia isti habẽt efficaciam ex institutiõe diuina. Secũdum genus canonũ est eorũ quos instituerũt patres de iure positiuo, licet.n.canones a sanctis patribus vnanimiter instituti/dicãtur cõditi a spiritu sancto, non tñ oẽs dicuntur pertinere ad legẽ nature vel legem diuinã/sed ad ius hũanum siue positiuũ.& in hoc genere canonũ romanus pontifex põt dispẽsare, a quo cunq; sint conditi etiã si ab apostolis. Ita.n.re

D fert cardi.in.3.li.cap.54. licet verba doctoris.s.nõ ita per oĩa habeãt. Et hoc vidẽtur sentire oẽs illæ glosæ supra allegatæ, maxĩe glo.in verbo durũ in.d.c.post translationẽ.& abb.& alii in.d.c.pposuit/& in.d.ca.significasti de elec. Et hoc ẽt ponit domi.in cõsi.44.incipit dñs noster papa. vbi voluit ꝙ martinus papa quintus potuerit de nouo cõcedere exẽptiones cõcessas p gregorium.12.quæ fuerãt in cõcilio reuocatæ. Et pallegatam distinctionẽ posuit ẽt aug.de ancona in trac.de po.papæ q.10.arti.8. Et hoc est clarũ ꝙ in iis quæ concernũt mores correctiõem & punitiõem criminum/papa potest tollere statuta concilii.

¶ Verum qa sunt aliqua quæ licet nõ sint de iure positiuo sed de iure diuino/ tñ non concernunt directe articulos fidei, vtrũ in talibus possit papa tollere statuta cõcilii? Et ĩ istis est cõsiderãdum secũdũ casuũ exigẽtiam/vtrum in totũ tollat vel limitet vel declaret vel dispẽset,& vtrũ cã subsistẽte vel nuda volũtate. Exemplũ in decimis: vt traditur in.c.a nobis de deci.in monacho ꝙ possit hr̃e pprium: vt in d.c.cũ ad monasteriũ de sta.mona. Et in matrimonio in gradib⁹ diuina lege phibitis: vt ĩ c.lr̃as de resti.spolia.post glo. Et ꝙ quis possit habere duas vxores: vt in.c.vl.de transac. vt.

A fuit in aliquibus patriarchis tempore veteris legis dicitur in.c.gaudemus de diuor. Item in matrimonio non consummato: vt in.c.ex publico de conuer.coniuga. Super bigamia: vt in.c.lector.34.di.& in.c.2.post glo. de bigamis. Et in iuramento & voto: vt in.c.quanto post glo.de iureiuran.& in.ca.1.de voto. Cõtra apostolum/in.c.sunt quidam.25.q.1. Cõtra vniuersalem statum ecclesiæ/in.c.quæ ad perpetuam in glo.ea.causa &.q.&.d.glo. in.c.proposuit de concess.preben.& glo.in.d. c.literas. Item ex aliqua magna causa ꝙ monialis vel monachus contrahat matrimoniũ: vt.d.c.cum ad monasterium. Et aliquos simi les casus vide per specu.in ti.de dispẽsa.in.§. nũc breuiter/versi.penul. Et sic de aliis simili bus, in quibus potest interdum aliquomodo vti potestate papali maxime interpretando & declarando: vt in.ca.licet ex quadam de testi. 34.di.c.lector.77.di.c.placuit/&.c.subdiaconus.c.nec licuit.17.di.ibi glo.& in.ca.sancta 15.di.cum simil.etiam vbi res concernit vniuersalem ecclesiam: vt in terminis.c.non debet de consan.& affini. Et circa hæc non insisto: quia sicut poterit circa ea dispensare, ita circa disposita de illis poterit modificare vel declarare statuta conciliaria. ¶ Et propterea cõsiderari potest vna generalis doctrina quã

B ponit sanctus tho.in.d.arti.13.quolibeti.4. vbi dicit ꝙ papa habet plenitudinem potestatis in ecclesia, ita ꝙ circa omnia quæ sunt instituta per ecclesiam vel ecclesiæ prælatos papa dispensat/quia hæc dicuntur esse iuris positiui: circa ea vero quæ sunt iuris diuini vel naturalis non dispensat, quia habent efficaciã ex institutione diuina. Et vltra inferius dicit ꝙ in iis solis quæ sunt de lege naturæ(.i.præceptis moralibus)& articulis fidei & sacramẽtis nouæ legis non dispensat/quia hoc non esset posse pro veritate sed contra veritatem. Et idẽ in effectu sentit petrus de pal. in trac. de po.eccle.ar.5.

¶ Et circa præcepta moralia considerare oportet ꝙ illa manserunt integra: iuxta illud math.5.non veni soluere legem sed adimplere. nõ sic de iudicialibus & cerimõialibus: vt in.c.trãslato de cõsti.& ĩ epistola ad gala.fere per totum. Et circa sacramenta attẽdere oportet ꝙ essentialia sacramentorũ(sicut est materia & forma)sunt de iure diuino: sed accidentalia(vt sunt ritus & cerimoniæ)sunt de iure positiuo, sicut & alia quę adhibentur circa sacramenta vel vsum eorum: sicut vasa/vestes/ tempora & similia de quibus de consecra.di.

1.per totum. Et sic attendendum est quomodo dicatur ꝙ non dispensat contra præcepta moralia nec contra sacramenta nouæ legis. C Dicit tamen hug.& lau.& refert archi.in.ca. porro.66.di.ꝙ papa potest immutare formam traditam ab apostolis circa ordinationem episcoporum: vt videlicet possit vnus vel cum socio alio consecrare episcopum licet ad minus ex ordinatione apostolorũ non a paucioribus ꝗ tribus debeat episcopus ordinari. Et idem dicit archi. posse concilium sede vacante, quod pro nunc de cõcilio/sede vacante non ita simpliciter affirmo. Et vlterius dicunt ꝙ ecclesia potest omnem formam immutare præter panis & vini in missa & baptismi, de consecra.di.2.c.liquido.

¶ Sed in ista materia episcopus brixien.antea torcellanus in trac.quando papa possit dispẽsare contra ius diuinum: dicit in respon. ad 14.argu. ꝙ essentialia sacramentorum sunt de iure diuino(vt est materia & forma/ & in aliquibus minister)& circa ista papa non dispensat nec immutat: accidẽtalia autem sunt de iure positiuo(vt sunt ritus & cerimoniæ) & circa ista certo modo dispensat & mutat. Vnde dicit idem episcopus & idem pe.de pa. vbi supra(quicquid dixerit archi.in.d.c.porro.)ꝙ quicquid est de substantia sacramento D rum/est de iure diuino & immutabile per papam, & ꝙ in hoc conueniunt doctores, allegat henricum in.5.quolibeto.q.36. ¶ Idem tamen quod archi.tenet doml.in.d.c.porro. Et idem videtur tenere inno.ioan.an.& anto. de butrio in.c.fi.de sacra.non reiterandis, vbi dicunt ꝙ de ritu apostolorum reperitur in epistola ad titum ꝙ tantum imponebant manus ordinandis & orationem fundebant nec erat alia forma: sed ab ecclesia postea statutæ sunt aliæ formæ quæ sunt de necessitate seruandæ. & ideo papa & ecclesia in talibus formis potest statuere & cõstitutiones facere nõ contrarias constitutionibus dei.

¶ Possent concordari dicendo ꝙ quando episcopus improbat archi.in.d.c.porro.intelligit de formis sacramentorum inuentis a lege dei: & tales formæ tanꝗ de substantia sacramenti sunt immutabiles a papa. & quod dixit archi.(ꝙ papa potest mutare formas sacramẽtorum præter baptismi & eucharistię) intellexit de formis ab ecclesia inuẽtis, & hęc conueniunt ad id quod dicunt doc.in.d.ca.fi. ¶ Aduertendum tamen est ꝙ archi.ibi dicit de forma data ab apostolis in consecratione episcopi/ quod debent adesse ad minus

A tres episcopi:& tamen dicit ꝙ papa vel concilium sede vacante posset illam formam immutare. & sic loquitur de forma data a lege & iure diuino. per quod videtur ꝙ cōcordia supra data non quadret. Vnde augu. de ancona,q.58.ar.3.dicit ꝙ in formis sacramentorum non cadit dispensatio:sed illis debet vti ecclesia quibus ipse christus immediate vsus est vel apostoli qui ab ipso acceperūt. vnde videtur esse contra archi. Dicit tamen in eadem.q.ar.5. ꝙ bene potest dispensari in ritu sacramentorum. Vnde in formis sacramentorum videtur varietas inter theologos & canonistas:sed de hoc dic vt dico in fine sequentis quæstionis,quæ adde hic.

¶Non obstat,c.sacrosancta.15.di.ibi sed & si qua sunt concilia a sanctis patribus instituta post illorum quattuor authoritatem custodienda decernimus,quia intelligitur vbi concilia cōcernerent articulos fidei:vel si accipitur dictū de aliis in quibus papa dispensat/intelligitur de inferioribus ꝙ ipsi debent ea custodire. Item & circa quattuor concilia dicit aug.de ancona in trac.de po.pa.q.60.ar.8.ꝙ licet papa contra illa non dispenset in iis quæ spectant ad explicationem fidei,tñ in iis quæ spectant ad ordinationem & dispensationē B status fidelium pro illo tempore currentis bñ dispensat. Et ibi respondet ad.c.cōtra statuta/ ꝙ vel loquitur de humilitate:quia sicut christus sacramenta quæ ecclesiæ mandauit seruanda primū suscepit,idem dicendum in papa/non necessitate obsequendi sed humilitate & authoritate imperandi,vel secundo respondet vt infra proxime dico. Sic ca.contra statuta.25.q.1.cum dicit nec huius sedis potest authoritas/intelligitur de statutis pr̄m cōcernentibus ea quæ sunt fidei. Ad hoc bene tex.in.c.si is qui præest.16.q.3.

¶Ad illud quod dicitur de concilio constantien.& basilien.respondetur ꝙ illud non fuit factum in generali concilio: nondum enim erātex tribus obedientiis omnes in eadē sententia.Imo patres aliarū obedientiarū reclamauerunt quādo illud statutū fuit per patres obedientiæ ioannis.23.& ideo stante dubio casu schismatis non potuit poni pro authentico decreto. Ita dicit cardi. de turre cre. in trac.de po.pa.li.2.c.99.in prin. & reperio ꝙ eum refert supradictus episcopus brixien. in quodam suo trac.in quæstione vtrum papa possit dispensare contra ius diuinum/ in respon.ad primū & vsq ad quartū argu. ¶ Et si dicat de martino quinto & eugenio ꝙ steterunt illi decreto. C Respondet episcopus prædictus ꝙ si hoc fecerunt ex sua humilitate/ nō potuerunt præiudicare successoribus,allegat 2.q.7.nos si incompetenter: & quod fecit symmachus in.§.huic etiam.17.di. & sixtus 2.q.4.mandastis.pro quo est tex.in.ca.innotuit de elec. De quo vide quod dico infra in illo arti.vtrum papa possit trāsferre & dissoluere concilium pro libito voluntatis:vbi teneo contra rosellum,ibi vide rationes contra dictam constitutionem frequens: quæ adde hic. ¶ Et plus dixit idem episcopus (quasi præscius eorum quæ nunc occurrunt) ꝙ nisi illa decreta verbis vel clara intelligentia moderentur aut vt melius loquar prout iacent reuocentur, in futuro poterunt scandalum generare. Quod hodie videmus,& propterea excitentur qui aures habent vt sicut innouarunt bullam pii per quam declarantur hæretici appellantes ad futurum concilium, ita quod pluris refert procurent declarari non validum dictum decretum/ & tanꝙ de facto factum reuocari & annullari. Repugnat enim decretum illud dictis multorum sanctorum patrum, qui ponunt papam vniuersalis ecclesiæ caput & principē. repugnat quia videtur tollere monarchiam ecclesiæ quæ est D in vno capite:de qua diximus in illa quæstione vtrum papa possit cardinales creare sine consensu cardinalium. Illud decretum in aliquibus vult papam tenere principatum: deinde vult eum subesse concilio,quantūcunq iura & sancti patres & antiqua concilia velint papam dare authoritatem & robur conciliis. Illud decretum deponit papam a papatu & sua superioritate & præeminentia / etiā si cōcilium non sit congregatū contra eū. Ex quo videtur patere ꝙ solūmodo fuit editum vt haberet locum in illo concilio constantiensi ad tollendum schisma:quia tunc in ecclesia non erat vnus indubitatus papa,sed tres quorum quilibet gerebat se pro papa: cum nullus remanserit nec iudicatus fuerit verus papa. propterea magis fuit locale & particulare illius concilii constantiensis ad sedandum schisma q̄ vniuersale. Verba sunt dubia: quæ præstant occasionem congregandi conciliabula & generandi schisma. Quid magis scandalosum in ecclesia, anꝙ admittatur & toleretur appellatio ad futurum concilium / quod intelligitur in quo præest papa vel alius eius nomine (quod facere fuit & recte interdictum ad comprimendum temerarios) an tolerare statutum

ꝙ papa teneatur obedire concilio etiam circa reformationē ecclesiæ.audebit quiuis fraterculus congregare conciliabulum/ & asserere papam et subesse. Et ꝙ decretū illud fuerit tantum locale, ostendit verbum in ipsius decreti principio cū dr̄ ꝙ ipsi synodo in spiritu sancto cōgregatæ qlibet ēt si papalis dignitatis existat obedire tenetur. ergo de illa tātū synodo constantien.loquitur. Idem etiā ostēdit confirmatio facta per martinum,cum instantia & protestationibus petita ab oratoribus regis poloniæ & ducis lituaniæ ante dissolutionem siue in ipsa dissolutione concilii in.45.sessione. vbi papa decreta in materiis fidei conciliariter facta / approbat & ratificat & non aliter nec aliomodo:fecitq; illud itera to dici per fiscalem aduocatum consistorii. Ex quo ostendit ꝙ noluit ratificare illud decretum quod tantum erat factum per partē obedientiæ ioānis.23.& non per alios: & sic non conciliariter, & non erat de materia fidei. Multa possent adduci quare illud decretum non liget papam. vnde vide infra in dicta quæstione vtrum papa possit dissoluere concilium sua nuda voluntate. ¶ Et per hæc patet responsio ad consilium ludo. 380. qui fuerat basilien.ꝙ concilium non fuit receptū siue eius decreta nō fuerunt recepta plusq̃ reperiebātur statuta. Vide tñ cardi.de turre cre. in dicto trac.in li.2.c.99.&.c.sequen.vbi ponuntur improbationes illius decreti, tam in concilio constantien.q̃ postea in concilio basilien.repilogati. Deleatur igitur de libro illud decretum(vt dixit dictus episcopus) ne parua scintilla serpendo si non statim opprimatur incendat totum orbem. c. resecandæ 24.q.3.

¶ Adde tamen prædictis ꝙ licet papa dispenset contra statuta per concilium, tamen hoc facit non ita de facili / sed cum magna difficultate & causa subsistēte: vt est tex.in.c.post translationem circa fi.de renun. & dico aliqd in illa quæstione vtrū sufficiant clausulæ generales ad tollendum statuta concilii. ¶ Vtrū autem dicatur constitutio cōciliaris ex eo solo ꝙ in ea dicitur facto approbante concilio, domi.in.d.consi. 44.dicit ꝙ sic: quia omnia nostra facimus quibus authoritatem impartimur: vt in.l.1.C.de veteri iure enucle.&.c.si apostolicæ de præben.in.6. Quod intelligo per quandam communicationem(vt dicit anto.& immo.in.c.1.de pac.) & non ꝙ magis proprie & principaliter attribuatur authoritati & potestati conciliari q̃ papæ: vt supra dixi in quæstione qualiter debeat ædi constitutio in concilio / & in proxima supra quæstione. C

¶ Arti. 16.

VLTERIVS quæro vtrum conciliū possit tollere constitutionem papæ? Glo.& ibi doc.in cle.2. in verbo īferior de elec.dicūt ꝙ non / nec directe nec indirecte: vt in.c.venientes de iureiuran.secundū pe.de ancha.in.d.cle.ne romani. Et ratio est quia ptās concilii recipit vigorē a potestate papæ: vt in.c.significasti de elec.& imo.c.cūcta per mūdum.9.q.3. Aliqñ enim potestas a superiore nō recipitur/sed est inferior quis per quandā subordinationem: vt ꝙ ab inferiore appelletur ad superiorem: puta ab epo ad archiepiscopū/qui habent iurisdictiones distinctas.quia licet epus sit inferior, non tñ recipit potestatē ab archiepo: vt in.c.pastoralis in prin.de offi.ordi.& dicit cardi.in.d.cle.2. Sed concilium non solum dicitur inferius papa iure ipsius subordinationis, sed etiā quia recipit potestatē a papa.& ideo non pōt tollere legem papæ,quinimo nec pōt confirmare constitutionē papæ: vt dicit ostien.in.c.a.qualiter de elec.quia cōfirmatio est actus superioritatis: vt dicit bal.in.l.fi.versi.vlterius nota. C. de.ll.ponit feli.in.c.1.in fi.de treu.& pa.& in c.1.in.3.amplitione de cōsti. Et ad hoc & ad præcedētem quæstionē faciūt ea quæ ponuntur in illa quæstiōe vtrū papa sit maior concilio. ¶ Dicit tñ archi.in.c.porro.66.di.ꝙ cōciliū gñale sede vacāte pōt disponere cōtra iura positiua & illa tollere. Et idē ponit do.de sancto gemi.in consi.65.incipit discutiā, vbi dicit ꝙ licet sede apostolica repleta conciliū generale sit inferius papa præterq̃ in causa hæresis.40.di.si papa,tñ quando sedes apostolica vacat/conciliū generale habet potestatem disponēdi sicut papa ēt contra ius commune editū a papa,allegat archi.in.d.c.porro. & ibi consuluit ꝙ valuerit cōfirmatio facta per conciliū de concessione facta per benedictū papā chartusiensibus. Itē ꝙ conciliū possit disponere cōtra legem papæ/ponūt inno.ioan.an. & anto.in.c.fi.de sacra.nō reiteran. vbi idem dicere videntur. Facit in simili: quia sicut capitulum sede vacan. reuocat constitutionem episcopi(vt ponit fede.de senis consi.16.)pariformiter videretur dicendum de concilio ad papam. licet secus sit in cardinalibus/ qui recipiunt facultatem condendi legem D

A a papa: vt dicitur in.d.cle.ne romani. ¶ Quin imo archi. plus videtur velle ꝙ sede vacante vniuersalis ecclesia siue concilium pōt mutare formā traditam in consecrandis episcopis ab apostolis: videlicet ꝙ vbi ordinauerūt apostoli neminem consecrandum in epm nisi ad minus cū tribus episcopis (exemplo iacobi qui fuit ordinatus a petro iacobo & ioanne) ecclesia & concilium posset istam formā mutare, & statuere ꝙ vnus aut duo episcopi possent ordinare episcopū: quia vt ipse dicit/ pōt ecclesia vniuersalis mutare omnē formā sacramentalem praeter formā panis & vini & baptismi. Et cū.c.porro sit tex. anacleti papæ, videtur ꝙ conciliū possit tollere statutū apostolorum cōfirmatum authoritate papæ. Et tñ vult idem archi. ꝙ papa si hodie vellet ordinare epm, nō posset solus nec cū vno epo consecrare illa forma durāte. Et sic videtur ꝙ maior sit potestas concilii q̄ papæ. Et idem refert & sequitur ibi do.in.d.c.porro. Vnde videtur ꝙ conciliū possit tollere cōstitutionem papę & apostolorū. Et fuit ista originalis opinio lau.ibi. ¶ Item ꝙ non nisi cum tribus episcopis fiat consecratio / est tex. concilii toletani in.ca.episcopus.23.di. Ad idem tex. lucii papæ in.c.si archiepiscopus de tempo. or B di. Et sic concilium tollit constitutionem apostolorum per concilium & plures romanos pontifices comprobatam. Ad idem tex.in.c. episcopi/ qui est niceni concilii, & tex. in.ca. cōprouinciales (qui est tex. anitii papæ).64. di. De isto articulo vide etiam quæ dicta sunt supra in proxima quæstione: de quo etiam infra.

¶ Tex. tñ probat contrarium (ꝙ concilium sede vacan. non possit tollere cōstitutionem papæ) in.c.1.de libel.obla. vbi concilium ad hoc vt posset reclamanti canonice respondere/ petiit vt ipse seruaret legem canonicā. Et ille tex. facit pro glo. illa in verbo inferior in d.cle.ne romani; quæ idem vult: videlicet ꝙ concilium non possit etiam sede vacan. tollere constitutionem papæ. Et hoc mihi placet: quia concilium debet seruare canones antiquos: vt in.c.in nona.16.q.7. Imo potest ad obseruandum cogi per papam: vt probatur ex tex.c.si quis.25.q.2. Item concilium tenetur consentire iustis statutis: vt in.c.si episcopus in fi.12.q.2. Et istam opinionē disputādo per plures chartas tenuit barbatius in cle. ne romani de elec.

¶ Istud tñ limita vt pono infra in illa quæstione vtrum conciliū sede vacante possit disponere contra iura positiua. ¶ Et quod dicitur C in.c.porro, intelligo ꝙ illud quod immutat sede vacan. approbetur tacite vel expresse postmodum per papā cum cōcilio: quia semper in iis quæ statuuntur in conciliis intelligitur excepta authoritas papæ: vt in.c.significasti de elec. & dicit aug. de anco. in trac. de po. pa.q.60.ar.8.in respon. ad secundum argu. ¶ Ad consilium dominici pōt responderi ꝙ ipse ibi loquitur in confirmatione facta per concilium, & non de tollenda cōstitutione papæ. Et quod dicit ꝙ possit contra ius cōmune, intelligo similiter quia illud est postea expresse vel tacite approbatum per papam, confirmare autem quod est concessum a papa non iure superioritatis sed per modū executionis/ fieri potest etiam per inferiorem.

¶ Et pro ista opinione facit quod dicit glo.in c.in istis.4.di. & glo.in.c.nemo.9.q.3. vbi dr̄ ꝙ potius standum est sententiæ papæ q̄ concilii si contrariantur. & in glo.in.c.quodcūq 24.q.1. De qua quæstione dicemus infra latius. ¶ Non enim potest concilium restringere voluntatem papæ sine eius consensu, ioā. an.in.c.nouit de iudi. Imo nec eo consentiēte: vt dicit idem ioan.an.in.c.ecclesia de cōsti. & notat.21.di.in.§.nunc autē. quia eius potestas est a deo: vt in.§.hinc etiam.17.di. & D in.c.sacrosancta.22.di. Et ideo dicitur ꝙ non potest præscribi contra eius supremā potestatem: quia esset præscribere contra deū/ nō recognoscendo vicarium eius in superiorē: vt dicitur in.c.ꝙ trāslationem de offi.lega.in.ca. bonæ de postul.præla.bal.in.l.1.C.de emancipa.libe.& in.l.2.C.de serui.& aqua. Et idem intelligo non solum si concilium expresse abrogare vellet constitutionem papæ, sed etiam si non abrogando expresse/ facere vellet cōstitutionem contrariam cōstitutioni papæ/ non posset: vt probat illa glo.in.d.cle.2. Et est verum vbi nō tractatur de causa fidei. quia causam fidei papa debet determinare cum consilio cōcilii: vt dicit glo.ī.c.anastasius, & ponit ibi domi.19.di. & idem domi.in.c.sicut.15. di. Et sic intelligo glo.96.di.in.c.legimus.

¶ De cardinalibus autem vtrum sede vacante possint dispensare contra cōstitutiones papæ vel addere aut minuere, dic ꝙ non. Et hoc ponit archie.flo.ī.3.pte ti.22.c.2.§.collegiū cardinalium/ post aug. de anco. Et ibi quam iurisditionem habent cardinales sede vacante.

¶ Ad illud quod dicitur de capitulo ꝙ reuocat constitutionem episcopi, respondetur ꝙ

A Ideo est quia capitulum est successor episco-
pi: vt in.c.3.de supplē.negli.præla.in.6.& ita
respondet barbatius in.d.cle.ne romani in.6.
col.in notabilibus. ¶ Non obstat quod dicit
archi.in.d.c.porro: quia eius opinio est repro-
bata per cardi.& per alexan.ibi, in quantū vo-
luit ꝙ papa non posset consecrare episcopū
solus vel cum vno episcopo forma illa durā-
te: quia imo contrarium est veritas, quia vt di-
cit cardi.ibi/illa forma non est meri iuris di-
uini: & cum papa consecrat solus vel cum
vno/ tacite dispensat: vt dicitur in.c. diuersis
fallaciis de cleri.coniuga.& in.c.veniens de fi-
liis presby.cū simil. Et istam opinionē sequi-
tur alexan.in.c.archiepiscopus.66.di.dicens
ꝙ per illa verba formam dantibus (posita ibi
in tex.c.porro) hoc inductum est pro forma:
quia si non esset, c. porro non haberetur pro
forma. Et ꝙ non sit de forma ꝙ adsint tres epi
scopi sed potius ex quadam reuerentia ipsius
sacramēti, probat multis rationibus cardi. in
d.c.porro, quē postea refert alex.in.d.c.archi
episcopus. Illud aūt quod traditum est nobis
ab apostolis/ est potius quidā ritus quàm de
forma vel substantia. Et idem dicunt inno.
ioan.an.& anto.in.c.fi.de sacra.nō reite.quo
ad ordinem presbyteratus: dicentes formas
B adinuentas per ecclesiam. quia ab apostolis
tantum habemus ꝙ manus imponebant &
orationem fundebant super eos: vt in episto
la ad titum. vnde si non fuissent aliæ formæ
ab ecclesia statutæ/ sufficeret dicere sis presby
ter. ¶ Sed egidi. bellamera in.c.presbyteri
68.di. dicit ꝙ regulariter omnia illa de qui-
bus non constat vtrum sint de substantia vel
non / inuenitur tamen in iure ꝙ debent fie-
ri, talia dicuntur esse de substantia nisi inue-
niatur in iure expressum quòd non sint de
substantia. Notat tay. in summa titu. de æta-
te ordi.§.quid si aliqua.& roffre.eo.ti.§.vn-
ctionem autem.& ostien. in summa de sacra
vnctione.§.a quo/versi.consimiliū. Ad quod
vide quæ dicta sunt supra in proxime præce-
denti arti.

¶ Sed quicquid sit (siue hoc sit de forma &
substantia siue nō) omnes doc. volunt & ip-
semet archi. in.d.c.porro/ ꝙ papa potest im-
mutare istam formā ꝙ adsint tres episcopi.
& idem de aliis formis in presbyteratu dicūt
doc.in.d.c.de sacra.nō reite. Dispēsat ergo pa
pa in istis sacramentalibus præterq̄ in forma
sacramenti panis & vini & baptismi: vt dicit
ibi archi. Sed qcquid sit, ex dicto archi. sequi-
tur (siue sit ex forma ecclesiæ & cōstitutionū
summorum pontificum siue ab apostolis) ꝙ
C conciliū potest reuocare tales constitutiones
sede vacāte. ¶ Sed ad dictum archi. respōdeo
(vt supra dixi) ꝙ si concilium sede vacāte ali
quid immutat ex aliqua causa de constitutio
nibus pontificalibus, in illa immutatione in-
telligitur excepta authoritas successoris in pa
patu: & sic dependet ex voluntate papæ an
sit rata vel non. Vnde quod facit concilium/
est potius reuocatio per modū consilii q̄ ali-
cuius authoritatis. Si tamen contingeret ca-
sus ineuitabilis necessitatis ecclesiæ cui aliter
non posset prouideri (puta quia non reperi-
rentur episcopi) dicerem eo casu posse conci
lium reuocare cōstitutionē papalem. de quo
dic vt infra proxima.q.

ET per hoc transitur ad aliam quæstio-
nem/ vtrū papa in causa fidei teneatur
semper congregare conciliū episcopo
rū: Tex.in.c.maiores de bap. probat ꝙ non.
vbi dicitur maiores causæ vt causę fidei refe-
rūtur ad sedē petri. Idē dicit tex.in.c.quotiens
24.q.1.& tex.in.c.omnes.22.di.vbi dicit tex.
ꝙ romana ecclesia dicitur magistra fidei. &
ad eā recurrit hieronymus in.c. hæc est fides
24.q.1. Facit tex.in.c. nec licuit.17.di.&.c.
sicut.23.q.4.& ponit sanctus tho.in secunda
D secundæ.q.1.ar.10. Vnde dominus noster
iesus christus lucæ.22. dixit ego pro te ro-
gaui petre vt non deficiat fides tua, & tu a-
liquando conuersus confirma fratres tuos.
Vna enim debet esse fides totius ecclesię: iuxta
apostolum primæ ad cor.1.& tex.in.c.loqui
tur.24.q.1. Constat autē quod dicitur de se-
de apostolica/ idem intelligi de papa: quia id
quod facit papa/ dicitur facere sedes apostoli
ca & e contra: vt ponit ioan.an.in.c. si abbatē
de elec.in.6.& cardi.in cle.quia contingit de
religi.domi.in.5.quæsito. ¶ Et ꝙ hoc possit
papa sine concilio/ voluit glo.in.c.ꝙ transla-
tionē de offi.lega. Et bene prosequitur & te-
net aug.de anco. in trac. de po.pa.q.10.ar.1.
&.2. vbi ponit ꝙ ad papam spectat determi-
nare quid est hæresis, & in.3. ꝙ ad papam spe
ctat aliquid addere vel diminuere ad ea quæ
sunt fidei.

¶ Sed in contrarium facit tex. in. c. habeo li-
brū.16.di.& tex.in.c.sicut.15.di.&.d.c. ana-
stasius.19.di.& act.15. vbi in cōtentione an
conuersi deberent circūcidi, vocati sunt apo-
stoli & cōgregatum conciliū: & non fuit de-
lata quæstio petro nec conclusa per eum tan-
tum / sed per ipsum cum aliis. ¶ Ad hoc est
etiam quod dicit archi. 12. di. ca. non decet.

A vbi referendo beatū bernar, dicit ꝙ papa non est dominus episcoporum sed vnus de episcopis. ergo ipse cū episcopis hoc facere debet. ¶ Ad quod facit ꝙ quattuor cōcilia principaliora quæ concernunt fidē & sunt seruanda sicut euangelium (vt in.c.sicut. 15.di.) repræsentant omnes fideles: vt dicit alex.in.c.in nomine domini.23.di.in.2.col. Vnde videtur ꝙ sine concilio papa de fide determinare non possit. Et hanc opinionem ꝙ papa sine concilio non possit) simpliciter tenuit barba. in.d.c.ꝙ translationem. Et respōdet ad.c.hæc est fides.24.q.1.& ad.c.in istis.4.di. & ad ca. aliorū.9.q.3.ꝙ illa iura non loquuntur quādo papa vellet decidere articulum fidei. & ad ca.maiores/ ꝙ causa fidei referenda est papæ scilicet tanq̄ capiti & nō vt per ipsum solum decidenda. ¶ Pro eo facit quia quod non est a papa inuentum/ non debet ad eum spectare determinare: sed illa quę sunt fidei nō sunt a papa inuenta: vt patet.1.petri.1.ꝙ nō voluntate humanā allata est aliquando prophetia/ sed spiritusancto inspirati locuti sunt sancti dei homines: ergo. ¶ Item facit illud.1.ethi. vnusquisq; bene iudicat de iis quæ nouit/ & horum est bonus iudex: sed plures sunt in ecB clesia magistri & doctores qui melius sciunt illa quæ sunt fidei q̄ papa: ergo ad eos magis spectat, & sic ad cōcilium. Itē fides est cōmunis omnibus fidelibus: & cum agitur de fide/ causa vniuscuiusq; fidelis agitur: ergo ad omnes fideles spectat determinare quæ sunt fidei. Adhoc tex.in.c.vbinam legistis.96.di.

¶ CIRCA hoc dicendum est ꝙ interdū potest occurrere dubium maximū circa fidē. & tunc debet congregari conciliū: quia (vt dicit domi.in.d.c.anastasius) committere fidem nostrā iudicio vnius/ est valde periculosum. Quod maxime est verum quando dubium esset maximū apud papam cū cardinalibus. Et hoc voluit abb. in disputatione sua quæ incipit episcopus.& ponit alex.in.d.c.anastasius.&.15.di.in prin. Quod etiam intelligit quando papa vellet statuere circa fidem contra illud quod esset alias statutum in cōciliis: quia tunc deberet conuocare cōcilium, vt dixi supra in præcedenti quæstione: & idē alex. ponit.15.di.c.sicut.& abb.siculus in.d.c.maiores de bap. quod & sentit aug. de ancona in trac.de po.pa.q.60.ar.8. Alioquin quādo nō occurreret maximum dubium/ etiam causas fidei potest solus papa vel cum cardinalibus decidere: vt est tex.in.d.c.maiores. Deus enim non permittit papam errare in decisione eorum quæ ad fidē pertinent: vt legitur in chronicis de leone papa. Pro hoc glo.24.q.1.ca. C quodcunq;.tex.24.q.1.in sede,&.c.hæc est fides,&.c.quoniam vetus.

¶ Et licet glo.in.c.a recta.24.q.1. videatur innuere contrarium, intelligit sanctus tho.in quoli.9.ar.vlti.(secundū ꝙ refert brixien.in quibusdā responsionibus factis cōtra panor. in illa parte ibi vlterius idem reuerēdissimus &c.circa fi.) ꝙ intelligitur considerata persona ipsius papæ secundum se: sed considerata prouidētia dei qui ecclesiā suā spiritusancto dirigit vt nō erret (sicut dominus promisit ioā.16.ꝙ spiritus adueniēs doceret omnē veritatem) certū est ꝙ iudiciū papæ in iis quæ ad fidem pertinent errare nō potest. Vnde & caiphas q̄uis nequam tamen quia pontifex legitur prophetasse. Et ibi infert ex dicto sancti thomæ ꝙ magna est differentia inter opinionem papæ & sententiam papæ: quia opinio quæ est de iis quę pertinent ad personā papæ potest errare: sed in iis quæ pertinēt ad sententiā papæ (quod est ratione officii publici) nō permittiē assistente spiritusancto errare: quia potius operabitur ꝙ sententiam feret contra illud quod opinabaē: sicut euenit in caipha, qui nō intelligebat ꝙ ex morte christi deberet saluari genus humanū. Sicut legitur etiā D de liberio papa: qui deprauatus arianorū perfidia (quibus fauebat in gratiam constantii imperatoris) progressus in conciliū ca intentione vt pro arianis sentētiam ferret, subito a deo percussus graui dysēteria expirauit/ sicut beatus hilarius ei prædixerat: & sic nō permisit spūs sanctus ꝙ veritati fidei cōtradiceret. Facit quod dicitur ioan.xi. hoc nō dixit a semetipso, sed ex suo officio cū esset pontifex anni illius. Et probatur hoc ex illo tex.c.hęc est fides/ ibi si apostolatus tui iudicio comprobatur. ¶ Vnde voluit idem brix. ꝙ si cōtrariatur sententia papæ sententiæ concilii / potius sit standum sententię concilii: pro hoc glo.in.c. in istis.4.di.& glo.in.c. quodcunq;.24.q.1. Quid de hoc sentiam dicam postea: quia illæ glo. concludunt contrarium: sed glo.in.c. legimus.93.di.& glo.in.c.nemo.9.q.3 bene dicunt ꝙ sit standū potius sententiæ concilii.

¶ Et quia ista cōclusio videtur/ directe cōtraria textui.& iis quę ibi dicūtur ī.c.si papa.40. di. (vbi quando papa est hæreticus/ potest accusari & declarari depositus: quod si in his staretur sententiæ eius potius q̄ totius concilii/ fieri nō posset, quia semper se tueretur ex sua sentētia) ideo domi.in.d.ca.in istis.4.di.

dicit q si papa vellet aliquid statuere cõtra fi-
A dem quod certitudinaliter appareret contra
fidẽ, tunc staretur sententiæ concilii: quia isto
casu cõcilium habet iurisditionem in papã.
allegat.d.c.si papa. Quinimo hoc casu quo
certitudinaliter esset contra fidẽ, etiam si vel-
let statuere cum consensu episcoporũ de con
cilio/ non posset: vt in.c.quæ ad perpetuam
25.q.1.& dicit alexan.in.d.c.in istis. Et idem
dicit q prævaleret sententia concilii quando
vellet aliquid statuere cõtra vniuersalem sta-
tum ecclesiæ: iuxta notata in.c.nulli de senté.
excõ.& per anto.in.c.quanto de consue. Vn-
de non posset tollere contra omnes clericos
canonem si quis suadente.17.q.4.quia esset
statuere contra vniuersalem statum ecclesiæ.
Sed de hoc (quia est mere de iure positiuo)
esset melius cogitandum. sed secus de priuile
gio fori: quia illud bene est de iure diuino: vt
est glo.in.c.si imperator.96.di. & ponit car-
di.in repeti.c.perpẽdimus: & refert alex.in.d.
c.in istis. Et idẽ dicit si vellet statuere q pos
sit eligere sibi successorem: quia præferretur
sententia cõcilii: vt in.§.his omnibus.8.q.1.
in glo. vel si vellet deponere omnes episco-
pos de mundo: vt dicit glo.in.c. per principa
lem.9.q.3.
B ¶Si vero vellet aliud statuere, tunc etiam si
non conueniret consuetudini regionis/ con-
cilium posset contradicere: sicut patet de con
tinentia in ecclesia oriẽtali non recepta ab epi
scopis. quia non peccant matrimonium con-
trahendo: vt in.c.cum olim de cle. coniuga.
31.di.c. nicena. Sed istud intelligo simplici-
ter in casu illo.c.nicena: in quo noluerunt illi
de ecclesia orientali renunciare iuri suo cum
ageretur de ipsorum præiudicio. nam etiam
si contra consuetudinẽ regionis papa ex cau-
sa statueret, dicerem præferendam sententiã
papæ sententiæ concilii/ per.c.ad nostram de
cõsue.& ea quæ ponuntur in.c.si.de sponsa
duorum. Dicit tamen domi. q si papa resiste-
ret expresse contradicendo/ deberet seruari
sententia papæ etiam eo casu quo esset con
tra consuetudinem regionis: quia lex princi-
pis quantũcunq dura/ seruanda est.l. prospe-
xit.ff.qui & a quibus.&.c.in memoria.19.di.
& maxime statuendo in iis quæ pro animad-
uersione criminum sunt edita: quia in his re-
uocat statuta cõcilii, vt dictum est supra. nisi
reuocando statueret quod esset irrationabile
omnino vel impossibile.4.di.c.erit autem. Et
vltra dictã glo.in.d.c.in istis.4.di. (quæ vult
sentẽtiã papæ præferri sentẽtiæ totius cõcilii)
adde aliã glo.in.c.quodcũq.24.q.1.& aliam
in.c.nemo.9.q.3. In contrariũ vide glo.in.c. C
legimus.93.di. Sed de ista quæstione alibi la-
tius dicam.
¶Sed ad quæstionem vtrum debeat cum cõ
cilio in prædictis statuere, adde quod dicit ar
chi.domi.& alex.in.c.canones.15.di.& ioan.
an.& anto.de butrio/ & ioan.de ana.post ala-
num/ & vincen.in.c.cum christus de hære. in
illo arti. an papa possit facere nouos articulos
fidei. vbi dicunt q articuli fidei sumuntur stri
cte/ large & largissime. Articuli stricte sum-
pti sunt omnes qui continentur in symbolo
credo in deum &c. quos fideles explicite sci-
re tenentur, & circa hos papa nihil potest
disponere vel ordinare. Largo autem modo
sumitur articulus cum vltra contenta in sym
bolo comprænhendit diffiniriones factas per
romanos pontifices vel per cõcilia: quale est
tres personas esse æquales/ & alia plura: vt
15.di.c.1.2.&.3. Et quo ad hos articulos cre
ditur sufficere q laici eos implicite credant:
sed a clericis habẽtibus curã animarum (qui
habent alios docere) & a prælatis debent sci-
ri explicite. Et in istis papa disponere non po
test quatenus respiciũt fidem sine cõcilio, ex
quo sunt iam determinata per cõcilia.15.di.
c.sicut.19.di.§.hoc autem. Largissime vero D
sumitur articulus secundum q respicit om-
nem veram sententiam circa fidem nondum
diffinitam/ & de qua ante diffinitionem licet
dubitare sicut licuit ante diffinitionẽ de iam
diffinitis.24.q.3. dixit apostolus. Quæ spe-
cu.in ti.de legato.§.nũc breuiter/ versi.2. vo-
cat articularia fidei. & refert anto. in.d.c. cum
christus. Et in istis procedit potestas papæ, &
ad ipsum spectat talia determinare: vt in.d.c.
maiores de bap.& in.c.hæc est fides.24.q.1.
Et hoc figuratũ fuit in moyse, qui fuit rector
hebræorum sicut papa rector christianorũ, &
cui reseruabãtur quæstiones emergẽtes de le
ge determinandæ: iuxta illud exodi.18. esto
tu populo in iis quæ ad deum pertinent, vt
ostẽdas eis cerimonias & ritũ colendi. Vnde
aug. ego non crederem euangelio si non cre
derem ecclesiæ. Et cyrillus in li. thesau. vt
membra maneamus in capite, in nostro a-
postolico throno romanorum pontificum
maneamus, a quo nostrum est quærere quid
credere & quid tenere debeamus. Vnde au-
gu.de anconain trac.de potestate papæ.q.10.
arti.3.referendo beatum augu. in li.de vera
religione.c.16.dicit q in iis quæ sunt fidei ta
lis regula est seruanda, q falsa & dãnata sem-

A per sunt respuenda / vera vero & approbata semper sunt tenenda: dubia autē tandiu sunt credenda q̄diu aliud doceat ratio vel contrarium præcipiat sanctæ matris ecclesiæ authoritas. Vnde dicit ꝙ papam posse addere supra illa quæ sunt fidei / dupliciter potest cōtingere: vel quantum ad dubiorum determinationem & interpretationem / vel quantum ad occultorum & implicitorum explicationē. & vtroq; modo papa potest aliquid addere supra illa quæ sunt fidei. Adducit ex. 24.q.1.c. quotiens / &. 14.di.c.sicut quædam.

¶ Et hoc modo intelligo quod dicitur ꝙ papa potest solus facere nouos articulos fidei: videlicet ꝙ est verū secundū vnam acceptionē articuli id est de tali quod credi oportet cū prius hoc nō oporteret. Sed secus si accipiatē stricte / vt dictū est: quia quod hoc modo est articulus / semper fuit articulus. & ideo cōstitutio de illo disponēs / semper trahitur ad præterita: vt dicitur in.d.c.cum christus / & in ca. cum tu de vsur. Et sic intelligo etiam sanctū thomā in secunda secundæ.q.1.ar.10. Et eundem s. in quæstionibus de potētia dei.q.10. arti.10. vel & melius materia.10.q.4. in responsōad.13.arg. videlicet ꝙ papa possit solus

B nouos articulos facere declarādo vel addendo, sed secus tollēdo aliquid de articulis iā firmatis. ¶ Et si dicat ꝙ etiā athanasius cōposuit symbolum / & tamen non erat papa: ergo videtur ꝙ possit multo magis hoc fieri per papam. Respondet idem sanctus ꝙ athana. nō fecit hoc per modū symboli, sed potius per modum cuiusdam doctrinæ: quæ quia integram fidei veritatem continebat / authoritate pontificum est recepta vt quasi regula fidei habeatur.

¶ Non obstat quod dicitur ꝙ non debet spectare ad papā quia nō est a papa inuentum. quia respondetur ꝙ sicut per homines deo ordinante sunt nobis data diuina eloquia, ita & per homines dubia ipsius fidei declarantur. ¶ Ad illud quod dicitur ꝙ vnusquisq; bene iudicat quæ bene nouit: dicēdum est sicut dicitur. 20.di.c.decretales, ꝙ aliud est causis terminum imponere / aliud scripturas sacras diligenter exponere. Vnde in quæstionibus insurgētibus circa fidem / nō solū est necessaria sciētia sed etiā potestas: iuxta illud / tibi dabo claues regni cœlorū. in altera dans ei sciētiā discernendi inter lepram & lepram: in altera dans potestatē eiiciēdi aliquos ab ecclesia vel in eam recipiendi. Ideo cōueniens est vt per papā cum aliquibus doctoribus & magistris ei adiunctis / dubia circa fidē decidātur. ¶ Ad illud de.c.vbinam legistis, dicitur ꝙ aliud est scire tātummodo quid homo credere debeat ad adipiscendam vitam beatam quæ non est nisi æterna, aliud est scire quemadmodum hoc ipsum & piis opituletur & cōtra impios defendatur: quia primum pertinet communiter ad omnes fideles, secūdum vero ad summum pōtificem & alios maiores de ecclesia. Et ita respondet aug. de ancona: qui hoc posuit in dicto trac. de po.pa.q.10.ar.1. C

¶ Sed videtur etiam obstare ꝙ papa potest etiam vni laico committere causam fidei: vt in.c.in synodo (ibi bellamera post glo.) 63. di. Sed dic ꝙ aut est causa fidei in qua non reuocatur in dubium an sit hæresis / sed potius dubitatur de facto q̄ de iure: videlicet an per istum sit commissa hæresis. Et talem causam potest papa committere laico, facit glo. in. §. verū, 32. di. Aut dubitatur de iure, videlicet an sit hæresis vel non. & non debet papa committere laico: quia scādalizaret ecclesiā, quod ei non permittitur. Vide alexan. in.d.cap. in synodo.

VTRVM autem concilium possit facere constitutionem ꝙ papa possit sibi eligere successorem, vide in illa quæstione vtrū conciliū possit sede vacante dispo- D nere cōtra iura positiua: & post quæstionem vtrum concilium possit immutare constitutionem papæ. Et ad istam quæstionem adde quæ dicta fuerūt supra in illo arti. ex quibus causis debet congregari concilium.

¶ Articulus. 17.

SED HIC QVAERO vtrum statuta concilii dicantur statuta hominum? Abb. siculus in.c. licet ex quadam in penul. notabili de testi. ex illo tex. dicit ꝙ statuta concilii dicuntur statuta hominum non dei. & sic quantūcunq; dicantur a deo promulgari per ora principū (vt in.c.quo iure. 8.di.) & spiritus sanctus præsumatur loqui per os eorum qui sunt in cōcilio generali (vt in.c.si ille, 50. di. & tex. in.c. violatores. 25.q.1.) non propterea dicuntur ius diuinum sed humanum. Pro hoc bonus tex. in.c. nō debet de consan. & affi. ius enim editum a præsidentibus in ecclesia militanti / non dicitur diuinum sed humanum, tex. 1. di. in prin. Ius tamē diuinum magis stringit q̄ humanum: vt in.c. literas de resti. spolia. quia præcepta dei sunt præcepta iuris naturalis quæ sunt de necessitate salutis:

sed statuta humana sunt de iis quæ non sunt per se de necessitate salutis/sed solum ex institutione humana: & ideo possunt esse aliqua impedimenta propter quæ aliqui ad obseruādum huiusmodi statuta non teneantur: vt dicit archi. post.s.tho.in ca.vtinam.76.di.de quo per doc.in.c.nam concupiscentiam de consti. Idem tamen abb.in.c.1.de iura.calum.dicit legem canonicā in parte dici diuinam & in parte positiuā.allegat.c.qualiter el.2.de accusa.& ca.nimis de iureiurā.qa habito respectu ad causā efficiētē immediatā/dicit humana: sed respectu causæ efficiētis quia diuinit⁹ per ora principū promulgata.dicitur diuina.d.c.quo iure.8.di.l.fi.C.de præscrip.lōgi tēporis.

¶ Dicerem ꝙ si constitutio conciliaris dispo nit circa concernentia legem diuinam(vt circa articulos fidei)tūc dicitur ius diuinū: vt in c.sicut.15.di.si circa concernētia moralē philosophiā/dicitur ius humanū. Ad hoc quod dicit calde.in proœ.gregoriano,potest etiam dici humana respectu causæ efficientis, licet etiam contineat in se aliquid concernens legem diuinam,& sic probat tex.in prælegato.c.non debet de consan.& affi.& ad hoc faciunt ea quæ dicta sunt in illo arti. vtrum papa tollat statuta concilii. Quando autem lex humana ex cōtrauentione non liget ad peccatum mortale,vide feli.in.c.quoniam cōtra de proba.in vlti.notabili.

¶ Articulus .18.

LTERIVS quia dictū est ꝙ papa tollit statuta cōcilii & cōtra illa dispēsat(vt in ca.1.& ibi doc.de cōstitu.in.6.vbi ex sola editione secundę cōstitutiōis vel legis re uocatur prima, quia papa censetur scire iura & habere ea in scrinio pectoris sui)quid si prima constitutio est conciliaris,vtrū sufficiant clausulæ generales ad tollendum statuta concilii? Archi.in ca.1.de consti.in.6.dicit ꝙ non: quia quando aliquid impetratur contra conciliū generale vel concilium lateranense/debet de eo fieri mentio aliter q̄ per clausulas generales. & p hoc est tex.in.c.ex parte/& in ca.fi. de capel. mona.& in.c.eam te de æta.& quali.& in.c.nonnulli de rescrip. Et ratio assignatur/quia constitutio conciliaris cēsetur habere tacitā clausulam derogatoriam ad postea concedenda. Facit tex. in.c. vnico de excef. præla.in.6.& quod dicitur in.l.si quis in principio testamē.ti.ff.de lega.3.& in.l.fi.C.si cōtra ius vel vtili. pu. Et de isto dicto archi.facit mentionē ioā.an.in.d.c.vnico de excef.præla.in.6.Ad idem facit etiam de eo mentionem bal.in.l.humanum.C.de legibus.Idem etiā ludo.in.l.si vero.§.de vero in.23.fallentia.ff.solu.matri. & ioan.de ana.in.c.cum in diœcesi in vl.col. de vsur.& aluarottus in.c.1.post prin.in ti.cōstitutiones feudales.& oldra.consi.326.incipit ꝙ articuli dati,& consi.328.ad idem primo. Et ludo.consi.436.in.7.col.ibi sexta princi palis ratio.& vitalis in clausulis suis fol.5. & benedictus consi.157.fuit dispensatum. De quibus etiam meminit feli.in.d.c.nōnulli.6.col.vbi assignat rationem quia fit multorum authoritate. & fuit ratio ludo.in.d.consi. Ad quod.l.dubium.C.de repu.&.c.prudentiam de offi.delega. ¶ Item illa ratio quæ assignatur ꝙ constitutio conciliaris habet tacitā clausulam derogatoriam ad postea cōcedenda vt dictum est,virtualiter est inno.& ostien.in.c.penul.de capel.mona.secundum iura quæ in fine allegat inno. Et licet ante videatur dicere ꝙ non sit differentia inter constitutionē conciliarem & alias non conciliares,expresse tamen feli.in.d.c.nōnulli/videtur aliquo modo impugnare dictum archi.primo propter inno.in.d.c.penul.qui dixit ꝙ quantum ad faciendam mentionem/non est differentia inter constitutiones concilii & alias alterius iuris.secūdo quia archi.nō videtur sentire illud ad quod allegatur. tertio quia iure non probatur.quarto quia si hoc esset verum/non oportuisset in.d.c.nonnulli ponere clausulam derogatoriam ad rescripta, per quod dicit ꝙ etsi specialiter hoc fuit factum ibi in.d.c.nonnulli & in certis aliis iurib⁹.secus tamē est in aliis constitutionibus cōcilii. Dicit nihilominus finaliter ꝙ non esset tutum discedere a dicto archi.

QVID dicendū? Dico aduertendū ꝙ ista est materia multum sparsa in iure: qa aliquādo agitur qn̄ secūdū rescriptum tollat primum habens clausulam derogatoriā ad postea cōcedenda per clausulas generales: & est materia.c.1.de rescrip. Et de rescripto ad lites est materia.c.cęterum/& ca.pastoralis eo.ti. De literis ad beneficia in.c.eam te &.c.capitulum de rescrip.in.c.tibi qui eo.ti.in.6.& i.c.si propter/&.c.duobus eo.ti.& li.c.ex parte el.1.de offi.delega.&.c.ei cui & in.c.quodam de præben.in.6.cum simil. ¶ Aliquādo agitur quando priuilegium ha

A bens clausulā derogatoriam tollatur a rescripto: vt in.c.cum ordinem de rescrip. & in.c.1.co.ti.&.25.q.2.in summa. Aliquado in vltimis voluntatibus: vt in.d.l.si quis in principio testamenti.ioan.an. in regula quod semel/in mercuria.& ange.consi.313.& generaliter in cōtractibus & vltimis voluntatibus domi.in.d.c.1.de consti.in.6. Aliquando de rescripto ad ius cōmune: vt.d.c. nonnulli/ & in.c.1.de consti.in.6.&.l.fi.C. si cōtra ius vel vti.pu. Aliquando de rescripto ad indulgentiam.de quo per archi.in summa.25.q.2. Aliquando de cōstitutione ad ius cōmune: vt in c.cū dilectus/ & in.c.cū ad hoc de cle.non resi.& in.c.1.de exces.prala.in.6. Aliquādo de iure ad ius: vt in.c.1.de consti.in.6.&.l.sed & posteriores.ff.de.ll.&.l.non dubium.C.co.ti. Aliquando de priuilegio ad ius commune. & vide multa quæ allegat ioan.an.in ru. de priui.& post cum doc.in.c.1.de exces.prala.in.6.& in specu.de instru.edi.§.nunc autem versi.& scias.& in ti.de rescrip.præsentatione §.ratione/versi.item quod est contra. Aliquādo de priuilegio ad priuilegium: vt in.c. veniēs de præscrip.& in cle.1.de sepul. Et multa alia consilia de similibus: vt calde.cōsi.2.de

B priuile.cardi.cōsi.52.federi.consi.234.& cardi.consi.142.paul.de castro consi.53.& consi.312.& cardi.consi.137.ludo. consi.327.&.436.cardi.consi.104.& fede.consi.47.

¶ISTIS omissis, solum tangēdo casum/ vtrum per clausulas generales tollatur constitutio concilii generalis? Credo considerandum per quē modum papa procedat: quia si procedit per viam constitutionis vel legis, satis erit generalis clausula non obstante quacunq; constitutione in contrarium faciente, sicut in tollendo alia iura quæ non essent cōciliaria. Et hoc per id quod dicit bal. in.l. humanū.C.de legibus. & quod dicit abb.in.d.c.nōnulli.& domi.in.c.vt officium/in.§.deniq; de hære.in.6.& immol.in.cle.1.in vlti. notabili de sepul.& dicit glo.in verbo noscatur in.c.1.de consti.in.6.& paulus de castro in.l.fi.C.si contra ius vel vti.pu. Nec archi.loquitur quādo constitutio conciliaris tollatur per secundam constitutionē, sed quando aliquid impetratur contra constitutionem concilii generalis. Et isto vno modo potest intelligi dictū inno.in.d.c.ex parte: cū vult φ non sit differentia in faciendo mentionē inter constitutionem conciliarem & aliud ius scriptū. Et hoc etiam limito vt procedat secūdum φ ponit paulus de castro in.d.l.fi.nisi lex præcedens haberet clausulam derogatoriam ad sequentem: quia tunc non valeret lex sequens nisi faceret specialem mētionem illius seruata certa forma: vt ponit bal.& alii in.l. humanum.C.de.ll. Secundo etiam limito nisi prima constitutio esset facta in priuilegium alicuius personæ.l.2.§.legaris. ff. de iudi. quia istis duobus casibus deberet fieri specialis mētio. Ad hoc est quod dicitur post glo.in.c.graue de offi.ordi.& in.§.si qua vero.C. de iustiniano.C.confir. C

¶Si autem procedit per viam priuilegii vel rescripti, in hoc videtur differentia ex dicto archi. quia si ius cōmune non habet clausulam derogatoriam ad sequētia/ tollitur per clausulas generales.l.fi.C.si cōtra ius vel vtili.pu.c. si apostolica de præben.in.6. Sed secus, videtur in cōstitutione cōciliari: quia ex quo est edita a pluribus videtur facta cum maiori maturitate/ & propterea videtur habere clausulā derogatoriā ad sequentia & nō tolli per clausulam generalem non obstantiarum per dictum archi. sicut non tollerentur iura quæ specifice haberēt clausulam derogatoriam ad sequentia: vt in.d.c.1.de exces.prala.in.6.in d.c.cum dilectus/ & in.c.cum ad hoc de cle. nō resi. Vnde archi.in hoc videtur facere differentiam inter constitutionem conciliarem & ius commune: quia nisi ius commune habeat clausulam derogatoriam ad sequētia/ & in eo id specialiter caueatur (vt in exemplo d.c.1.&.c.cum dilectus &.c.cum ad hoc) nō habet eundem effectum quem habet constitutio conciliaris: quæ licet non habeat aliter clausulam derogatoriam/ nec specifice id in ea caueatur, continet tacite in se clausulā derogatoriam. & ideo simpliciter posita cōtinet maius robur: quia difficilius ei derogatur, & non sufficit clausula generalis non obstante quacunq; lege in contrarium faciente. ¶ Sed certe si recte inspiciamus iura quæ allegātur pro constitutione conciliari, non probant φ constitutiones conciliares videantur habere maiorem efficaciam vel maius robur q̄ alia iura: quia quælibet lex vel canon cēsetur habere clausulam derogatoriā: vt in.l.nec damnosa/ & in.l.rescripta.C.de precibus impera. offe.& in.l.fi. C. si contra ius vel vti.pu. Et quo ad id quod dicitur in.d.c.ex parte & aliis iuribus φ quia non est facta mentio de constitutione conciliari/ rescriptum censetur surreptitiū: non dicitur φ contrarium sit in aliis iuribus non conciliaribus. D

A REVERA difficile est iudicatu
quidnam sit tenendum. Et ideo con-
siderando dictum archi. & iura/ dice-
rem sic. Et primo quo ad dictum archi. dico
contra felinum ꝙ imo archi. hoc clare sentit
ꝙ ad derogandũ constitutioni cõciliari in re-
scripto vel priuilegio / non sufficit generalis
mẽtio per clausulã non obstante &c. dicit e-
nim archi. ꝙ certi sunt casus in quibus nõ va
let rescriptum nisi fiat mentio de iure contra
quod impetratur: vt in. c. nõnulli de rescrip.
in ca. cam te de æta. & quali. in cap. cum dile-
ctus & in cap. cum ad hoc. de ele. non resi.
Quod specialiter intelligi potest quãdo im-
petratur contra concilium generale: vt de re-
scrip. nonnulli. vel lateranense: vt in ca. pe-
nul. & vlt. de capel. monacho. Et subiungit
idem dicẽdum de quolibet iure in quo illud
specialiter continetur. & idem quando iuris
ordo peruertitur: vt in. c. causam quæ de re-
scrip. Et per eadem verba replicat illud di-
ctum domi. in. c. 1. in. 7. opinione de exces.
præla. in. 6. Nunc ergo in proposito ex di-
cto archi. satis colligitur mens eius ꝙ quan-
do rescriptũ vult tollere constitutionem con
ciliarem etiam non habentem clausulam de-
rogatoriam ad postea concedenda, requiri-
tur quòd faciat mentionem de constitutione
B conciliari / & non sufficiunt clausulæ gene-
rales. & æquiparat constitutionem concilia-
rem in hoc aliis iuribus habentibus clausu-
lam insertam ꝙ de eis debeat fieri mentio,
quæ est clausula derogatoria ad postea con-
cedenda. Et sic dictum archi. est satis cla-
rum in se. & si hoc non sentiret, non fuisset
ad hoc allegatus a tot doctoribus quos supra
retuli. In hoc tamen fateor ꝙ aliqua iurium
quæ allegat possunt in aliquo retorqueri con
tra eum: vt ca. nonnulli de rescrip. quod est
constitutio conciliaris: & ibi dicitur ꝙ non
valeat rescriptum contra illum tex. nisi in eo
fuerit facta expressa mentio de illo iure con-
ciliari. In hoc nulla resultat maior speciali-
tas in constitutione conciliari quàm in aliis
iuribus: quia vbi in aliis iuribus est apposita
clausula ꝙ non valeat rescriptum vel priuile
gium nisi fecerit expressam mẽtionem de il-
lo iure, non valebit rescriptum contrarium
habens tantũ clausulam generalem non ob-
stante: vt in hoc potest poni exemplum in. d.
c. 1. de exces. præla. in. 6. Ad idẽ. l. 1. C. si nu-
ptiæ ex rescripto petantur. & in. l. ratas. C. de
rescindenda vẽdi. Et in. l. 1. C. de naturalibus
liberis. & satis bene tex. in. l. humanum in fi.
C. de. ll. & in. l. 2. C. de summa tri. In quibus
exemplis idem est quod in constitutione con C
ciliari: quia non sufficeret clausula generalis
non obstãte aliqua cõstitutione in contrariũ
faciẽte, sicut nec in terminis. d. c. nonnulli.
NVNC ergo ad conclusionẽ quæstionis
dico ꝙ interdum constitutio concilii genera
lis habet clausulam derogatoriam ad postea
concedenda vel decretum irritans/ vel formã
ad futura cõcedenda. & isto casu non solum
non sufficit clausula generalis non obstante
aliqua lege/ sed nec sufficit specialis (puta di-
cendo non obstãte aliqua lege conciliari) sed
requiritur indiuidua mentio: vt in. d. c. nõnul
li: quia debet dici non obstante cõstitutione
in concilio generali edita ne quis possit trahi
vltra duas dietas. Et in hoc non facio differen
tiã inter constitutionem conciliarem & pon-
tificalẽ. Et ita seruat stylus curiæ cum in lite-
ris apponit clausulam non obstantibus con-
stitutionibus de vna vel duabus dietis dum-
modo non vltra tres in cõcilio generali (. d. c.
nõnulli) & per bonifacium (. c. statutum eo.
ti.) editis. Vnde consuetudo ostendit ꝙ ita sit
necessaria indiuidualis mentio de cõstitutio-
ne bonifacii sicut de cõstitutione concilii ge-
neralis. Et idem seruatur de constitutione ge
nerali in concilio viennen. in cle. 1. de regula D
ribus/ & de extrauaganti martini quinti idem
disponentis: quia indiuidualiter vtriq; dero-
gatur. habet enim. d. cle. decretũ irritãs/ quod
sapit clausulam derogatoriam ad postea con
cedenda. c. si eo tempore de elec. in. 6. cum si-
mil. Item etiam derogatur in indiuiduo con
cilio viennen. in cle. quia contingit de religi.
domi. quia habet certam formam committẽ-
di hospitalia. Et hoc etiam modo potest intel
ligi dictum inno. in. d. c. ex parte de capel. mo
na. cum vult ꝙ non sit differentia inter ius cõ
mune & cõstitutionem conciliarẽ quo ad fa
ciendam mentionem.
Aliquando cõstitutio conciliaris nõ habet
aliquã clausulam derogatoriã ad postea con-
cedenda. Et tunc dico etiam nõ sufficere fieri
mentionẽ ad derogandũ per generales clau-
sulas (videlicet nõ obstantibus constitutioni
bus & ordinationibus apostolicis in contra-
riũ &c. vel non obstante aliqua lege in cõtra
riũ faciente) sed debet fieri specialis mẽtio de
concilio generali: ita ꝙ dicatur non obstante
aliqua lege vel cõstitutione etiã in cõcilio ge
nerali edita in contrariũ disponente. Nec re-
quiro ꝙ faciat nominatim indiuidualẽ men-
tionem de cõtinentia vel de canone (sicut in

A præcedenti casu vbi dicitur de vna vel dua-
bus dictis &c. fit mentio de concilio generali
& cõcilio viennen. in indiuiduo) sed sufficit
specialis: scilicet non obstãte aliqua cõstitu-
tione conciliari in contrarium edita. Ita in-
telligo. c. ex parte/ &. c. fi. de capel. mona. &
ca. eam te de æta. & quali. Et ita intelligo di-
ctũ archi. in. d. c. 1. de consti. in. 6. Et ita videt̃
velle ioan. an. in. c. 1. de exces. præla. in. 6. in
distinctione: dũ dicit in primo mẽbro distin-
ctionis aut non nominatim sed per æquipol
lentiam nominis. quasi dicat ꝙ æquipollet di
cere non obstante tali lege vel non obstante
aliqua lege cõciliari: quia ex quo exprimitur
ꝙ constitutio est conciliaris, satis videtur spe
cialis mentio facta de illa, maxime cum idem
Ioan. an. referat verba archi. in vltima opinio
ne (videlicet de constitutione conciliari) ex-
tẽdendo. c. ex parte &. c. fi. ad omnem casum
quo impetraretur contra concilium genera-
le. Et bene probant illa iura. d. c. eam te &. d.
c. penul. & fi. vbi ostenditur ꝙ nulla mentio
erat facta de constitutione conciliari. c. 2. de
statu mona. Vnde nec generaliter: & sic nul-
lo modo poterat papa instrui. & ideo tanq̃
surreptitie impetratum non valebat: quod se
cus fuisset/ si potuisset papa instrui per gene-
B ralem clausulam non obstante constitutione
concilii generalis in contrarium edita. tunc
enim tanq̃ eo certificato per æquipollẽtia ver
ba/ cessasset surreptio. Et idem videtur sentire
domi. in effectu, cum refert distinctionẽ ioã.
an. in. d. c. 1. de exces. præla. in. 6. & idem pau
lus de castro in. d. l. fi. C. si contra ius vel vti.
pu. in. 3. col. cum allegat ioan. an. Pro hoc fa-
cit ꝙ quãdo fit testamentũ inter liberos, illud
tacite dicitur continere clausulã derogatoriã
ad alia subsequentia: vt in authen. hoc inter li
beros. C. de testa. Ita ꝙ per subsequens testa-
mentũ non cẽsetur reuocatum primũ nisi in
secũdo fiat specialis mẽtio de primo: vt ponit
paulus de castro & cornius in. d. authen. hoc
inter liberos. & socinus in. l. si mihi & tibi. §.
in legatis de lega. 1. & clarius in. cõsi. 163. in
7. col. nec sufficit clausula generalis cassans &
reuocans omne aliud testamentũ &c. Parifor
miter dicendũ videtur in constitutione cõci-
liari (quæ vt dictũ est habet in se tacitã clausu
lam derogatoriam ad sequentia rescripta) ꝙ
nõ sufficiat clausula generalis nõ obstãtibus
legibus & cõstitutionibus apostolicis, nisi di
catur nõ obstante aliqua lege etiã si sit conci-
liaris. Licet quod dicitur de testamento sit di-
uersa materia: de qua in. l. si quis in principio

testamẽti. ff. de lega. 3. & in regula mercuriali C
quod semel/ vt supra dixi. Et ista clausula nõ
obstan. quãdo fit mentio in ea de concilio vir
tualiter, quia nõ est omnino generalis & va-
ga sed derogatiua constitutionis cõciliaris cõ
trariũ disponẽtis/ videtur includere in se po-
tius specialem mẽtionem q̃ generalẽ. Et ideo
archi. in dicto suo & eum sequentes/ dicunt
esse idẽ in constitutione conciliari quod in iu
re in quo specialiter id cauetur ꝙ debeat illi
derogari vt tollatur (iuxta. d. c. 1. de exces. prę
lato. &. d. l. 1. C. si nuptiæ ex rescripto pe. &
d. l. ratas. C. de rescin. ven. cum aliis supra alle
gatis) æquiparando istos duos casus, & in eis
similiter ponendo clausulã generalẽ deroga-
toriã legi: dicendo specialiter non obstante. l.
1. si nuptiæ ex rescripto petantur. vel & me-
lius (quia illa mentio esset plus q̃ specialis
& quasi indiuidua secundum bar. in. d. l. fi.)
dicendo non obstãte lege theodosiana in cõ-
trarium disponente.

¶ Videtur alio modo posse intelligi dictum
innocen. in. d. c. ex parte ꝙ non sit differentia
in faciendo mentionẽ constitutionis concilia
ris vel alterius iuris: quia ita debet fieri men-
tio specialis alterius iuris habentis clausulam
derogatoriam sicut cõstitutionis conciliaris. D
& ista per æquipollentia verba erit specialis
mẽtio & non generalis: quia per illam potest
princeps instrui qui concedit rescriptum. Et
isto modo intelligo etiã bal. in. d. l. fi. C. si con
tra ius vel vti. pu. & hoc clare ponit paulus
de castro in. d. l. fi. in. 3. colum. & idem pau-
lus in consi. 53. in princi. Nec credo quòd
sit necesse vt expresse nominetur lex/ vt di-
xi in primo exemplo: quia illa videtur quæ-
dam specialissima & indiuidua mentio, quæ
non requiritur secundum paulum de castro.
¶ Verum est ꝙ salice. in. d. l. fi. dat alium in-
tellectum ad. d. c. ex parte, vt intelligatur &
habeat locum non tantum in constitutione
conciliari sed in quocunq; iure: quia intelli-
git illum tex. quando illud contra quod re-
scribitur foret statutum pro salute eorum ad
quorum petitionem nunc rescribitur contra
rium: quia requiritur tunc specialis deroga-
tio ad hoc ꝙ illud ius tollatur. & ita erit in a-
lio iure communi sicut in constitutione con
ciliari. ¶ Similiter anto. de butrio dat alium
intellectum in. d. ca. ex parte/ non ponendo
differentiam inter constitutionem concilia-
rem & alia iura: videlicet ꝙ ius cõmune quã
tum ad tollendum vitium præsumptæ falsi-
tatis & obreptionis semper censetur habere

clauſulam derogatoriã ad reſcripta. Vnde dicit ꝙ vt excuſentur literę a vitio falſi vel obreptionis/neceſſe eſt facere mẽtionem de iure in reſcripto emanãte cõtra ius:ſed vt excuſentur a vitio ſurreptiõis non. Et ita intelligit illum tex.i.d.c.ex parte,allegat inno.in.c.cu dilecta de reſcrip.☞ Sed inno.& cardi.in.d.c.ex parte dãtalium intellectũ:ꝙ ibi papa nõ ponit pro conſtãti,ſed loquitur dubitatiue per verbum credimus.Quicquid dicat̃,ille tex.& alia iura conciliaria probãt bene intellectũ archi.in d.c.1.de cõſti.in.6.Et de intellectu ẽt illi⁹ tex. vide eundem feli.in.d.c.nõnulli in.6.char.in verſi.ſed cõtra,& in.8.char.2.col.Et per hoc patet qñ gratia cenſeatur ſurreptitia cũ nõ facit ſpecialẽ mẽtionem de conſtitutiõe cõcilia ri.de quo etiã vide milis in verbo gratia: vbi licet a principio dicat gratiam ſimpliciter ſurreptitiã,poſtea videtur concludere contrariũ cum allegat innocentium in.d.c.ex parte:& ioan.an.in.d.c.nonnulli,&,anto.in.d.cap.ex parte.Sed ad concordandum dic vt ſupra dictum eſt.

¶ Aliquando ponitur gñalis clauſula nõ obſtan.Et in hoc bar.in.d.l.ſi.ponit triplicẽ modũ derogandi legi:quia aliqñ dicitur aliquo in contrarium nõ obſtante/vel non obſtã.aliqua lege.Quod in his caſibus nõ ſufficit:qa
B eſt nimis vaga.ſed opus eſt ꝙ dicatur nõ obſtante quacunq; lege quæ in contrariũ loqueretur.Nec eſſet neceſſe ſpecificare ſiue exprimere legẽ:quia illa eſſet indiuidualis.Sed paulus de caſtro dicit idẽ ſi dicatur non obſtante quacũq; lege:quia ſubintelligit̃ ſcilicet cõtrariũ diſponente.Vnde p iſtam clauſulam non obſtãte quacũq; lege in contrariũ diſponente vel per illam non obſtante quacũq; lege/tollitur lex cõtraria:& ſatis eſt facta mẽtio ad illã tollendã,quantũcunq; quælibet lex dicat̃ hr̃e clauſulã derogatoriã gñaliter ſecundũ.l.nec dãnoſa.C.de precibus impa.offe.☞ Et ideo bene bal.in.d.l.ſi.dicit ꝙ aliqñ lex ꝓhibet impetrari in ſpecie aliquod reſcriptum in cõtrarium:& requiritur ſpecialis mentio ſiue ſpecialis clauſula non obſtante,q̃ habet vim ſpecialis expreſſionis:vt in exẽplis proxĩe ſupra poſitis.Aliqñ prohibetur reſcriptũ gñaliter p viam regulæ,l.nec damnoſa,& tunc ſufficit generalis derogatio ſiue gñalis clauſula non obſtante/ſiue generalis mentio.Quod intelligo modo non ſit multum incerta & vaga:vt in primo exẽplo bar.videlicet non obſtante aliquo in contrarium faciente/nulla facta mentione de lege.Ex his caſibus quando clauſula eſt generalis non obſtante aliqua lege,
C nunq̃ cenſetur derogatum conſtitutioni conciliari/licet bene cenſeatur derogatum aliis legibus non habẽtibus clauſulam derogatoriã ad poſtea concedẽda.& in hoc eſt differentia inter alia iura & conſtitutiones cõciliares. Et hoc mõ non põt habere locũ dictũ inno.in.d.c.ex parte:quia imo eſt differentia inter alia iura & iura cõciliaria in faciẽdo mentionẽ:quia iſta vltima mẽtio per clauſulas generales ſufficit quo ad alia iura,quæ nõ ſufficit quo ad ius conciliare.Et hoc probãt iura ibi in.d.c.ex parte p inno.in fine adducta:videlicet.c.cam te de ęta.& quali.&.c.nonnulli de reſcrip.Et ſic intelligitur archi.& qui eũ referunt in.d.c.1.de conſti.in.6.

¶ Iſtud tamẽ poſſet limitari(ſecundũ aretinũ in.c.at ſi clerici in.§.de adulteriis de iudi.& refert feli.ibi)niſi cõſtitutio conciliaris imperſonaliter permitteret facultatem diſpẽſandi:quia tunc ſufficeret clauſula generalis ſicut in aliis iuribus abſq; expreſſione concilii:& ſic reſtringitur dictum archi.Et ratio eſt:quia ex quo a cõcilio permittitur facultas diſpenſandi/papa redditur facilior ad diſpenſandũ contra cõcilium,& facilius eliditur per clauſulas generales conſtitutio concilii:quæ licet in dubio dicatur habere clauſulam derogatoriam
D ad concedenda,ceſſat tñ tunc hæc ratio quia ipſa conſtitutio dat facultatẽ diſpẽſandi:& tollere videtur clauſulam derogatoriã ad concedenda/ex quo ex ſe habilitat ad concedenda. faciunt quæ dicuntur in.c.cognoſcẽtes & in ca.ſi.de conſti.Et ideo iſto caſu ſufficeret clauſula generalis non obſtante quacunq; cõtraria conſtitutione vel lege/abſq; eo ꝙ adderetur conciliari:quia ſicut tollerentur aliæ leges contrariæ ita & conciliaris.Et hoc alio modo poſſet intelligi verum dictum inno. in.d.c.ex parte.Et iſtã limitationem exiſtimo veram in propoſito & notandam.

¶ Et per hæc ſit expeditus iſte articulus vtrũ concilium tollatur per clauſulas generales. & vide quo ad iſtam vltimam limitationem quod dico infra in.2.proxĩa quæſtione.Item adde prædictis ꝙ non obſtat quod dicitur ꝙ diſpoſitio habens tacitã clauſulã derogatoriã tollitur p clauſulas gñales(per dicta bal.in.l. hũanum in ſecũdo q̃ſito/in verſi.aduertatis. & bar.in.l.ſi.ĩprin.ff.de lega.2.quos refert feli.in.d.c.nõnulli/in.16.col.in.3.fallentia)q̃a non loquuntur in derogatione conſtitutionis per reſcriptum,ſed in derogatione conſti

A tutionis per aliam conſtitutionem ſiue ſtatu-
ti vel reformationis per ſtatutum vel refor-
mationem: ad quod vt dictum eſt ſufficit ge-
neralis derogatio, vt dicit ibi bal. & nõ eſt dif
ferẽtia eo caſu inter conſtitutionem concilia
rem & ius commune / vt dictum eſt. Quod
autem dicit bar. in. d. l. ſi. ibi non fuit nec taci-
ta nec expreſſa volũtas teſtatoris: vt ipſe dicit
in. l. ſi quis in principio teſtamẽti de lega. 3. &
refert feli. in. d. 3. fallen. Item ibi bar. loquitur
in priuata diſpoſitione priuati hominis, qui
debet apertius legẽ dicere: vt in. l. veterib⁹. ff.
de pac. & dicit bal. in. d. l. humanum.

SED pone ꝙ papa ſacro approbante cõ
cilio reuocet omnes exemptiones cõceſ
ſas a prædeceſſore/ addendo ꝙ non intẽ
dit nouas cõcedere ſine certa forma: vtrum ſi
papa poſtea illas concedat ſine illa forma/ di-
catur facere contra conſtitutionem concilii?
Iſtam quæſtionem determinat dominicus
conſi. 44. incipit dominus noſter papa. & ibi
concludit ꝙ non dicitur facere contra conſti
tutionem concilii: quia licet quo ad eam par
tem in qua reuocantur exemptiones dicatur
conſtitutio conciliaris, non tamen quo ad il-
lam in qua dat formam poſtea concedendis:
quia clauſula ſacro approbãte concilio in pri
B ma parte poſita/ non debet referri ad ſequen-
tem dantem formam concedendis: quia alio
quin videretur papa ſe ſubiicere concilio, qđ
non præſumitur: quia eccleſia romana non
priuilegiat aliquem contra ſe: vt in. c. cum in-
ſtantia de cenſi.

¶ VTRVM autem ſi in reſcripto appo-
natur clauſula motus proprii & ex certa ſciẽ
tia & plenitudine poteſtatis/ iuncta cum clau
ſula non obſtan. dicatur derogatum conſtitu
tioni conciliari non habenti clauſulam dero
gatoriam ad poſtea concedenda: dicerẽ ꝙ ſic,
maxime addita clauſula (quæ cõiter apponi-
tur) nõ obſtantibus cõſtitutionibus per quas
gratia poſſet impediri vel differri, per ea quæ
ponuntur per doc. poſt lapum in ca. ĝuis de
reſcrip. in. 6. & ponit milis in verbo motus ꝓ
prius. quod & ſentit feli. in. d. c. nonnulli in. 4.
fallentia primæ regulæ. & . 4. fallentia ſecun-
dæ regulæ.

¶ Arti. 19.

SED vtrum epũs vel legatus
vel alius inferior ipſo papa/
diſpenſat contra conciliũ ge
nerale? Iſta ẽ materia de qua
in. c. at ſi clerici in. §. de adul
teriis de iudi. per glo. quæ te-

net ꝙ non. & doc. in ca. dilectus el. 1. de præ- C
ben. & idẽ glo. & doc. in. c. cũ dilectus de elec.
& in cle. 1. in verbo eligatur de elec. de tẽpo.
ordi. c. dilectus/ ibi inno. de fili. presby. c. ſi. &
in. c. 1. eo. ti. ioan. de ana. in. c. cum in dioeceſi.
de vſu. archi. 15. di. ſicut. 27. q. 1. virgines. 56.
di. in ſumma. ꝑ ludo. remiſſiue in cõſi. 325. in
cipit quo ad primũ. late per ioan. an. in. c. 1. in
glo. penul. de ſupplen. negli. prœla. in. 6. in no
uella. & per ſpecu. in ti. de diſpẽſatione in. §.
nũc de epũorum/ verſi. verũ vt tanta opinionũ
varietas. Et vbi ſimpl'r ponit regulã in qbus
epũs diſpẽſat & in qbus nõ, poſtq̃ poſuit infi
nitos caſus in qbus põt & in qbus non/ dat re
gulã ꝙ in adulterio & in iis q̃ ſũt illo minora
põt epũs diſpẽſare niſi repiatur ꝓhibitũ, i ma
ioribus adulterio nũq̃ põt diſpẽſare niſi inue-
niatur expreſſe cõceſſum. Sed iſta eſt regula
gñalis: in propoſito aũt nr̃o vtrum diſpenſet
cõtra conſtitutiõem conciliarẽ videndũ eſt.
Et breuiter procedẽdo per concluſiões, in. §.
de adulteriis anto. de butrio dicit ꝙ epũs non
diſpẽſat cõtra conſtitutiõem conciliarẽ: quod
maxĩe videtur ꝓcedere ſi cõſtitutio contineat
canonẽ latæ ſententiæ vel inhabilitatẽ vel ali
quã pœnam. Et idẽ tenet. d. anto. de butrio in
c. nõnulli de reſcrip. videlicet ꝙ in illo ca. epũs D
nõ diſpenſat per dictã glo. in. d. c. dilecti de e-
lec. & idẽ dicit in. c. de multa de ꝑben. ꝙ in il-
lo nõ diſpenſat quia eſt cõſtitutio cõciliaris.
Pro quo vide tex. in cle. 2. iũcta ſupraſcrip. de
elec. & idẽ ioã. an. in. c. ſi. de offi. primice. poſt
oſtien. Vnde non poſſet legatus vel epũs ſta
tuere ꝙ minor. 30. annis poſſit eligi in epũm/
vel ꝙ quis poſſit habere duo beneficia curata
cõtra cõcilium gñale. Et idem tenet abb. in. c.
dilectus de filiis presby. ẽt in legato de latere:
ſcilicet ꝙ non diſpẽſet cõtra cõciliũ nec cõtra
canonẽ cõcilii. Vnde nõ diſpenſat cõtra cõci
liũ pictauien. cũ filiis ſacerdotũ ꝙ poſſint pro
moueri vt ſuccedãt in eccleſia paterna imme
diate/ ſiue ſint filii ſacerdotis in ſacerdotio ge
niti ſiue añ ſacerdotiũ: vt dicit abbas in. d. c. di
lectus/ & in. c. ſi. de filiis presby. & late domi.
poſt archi. 56. di. in ſumma. ẽt ſi ſit legatus &
adſint merita perſonæ cum qua petitur di-
ſpenſari, niſi alias ſubeſſet neceſſitas ſiue vti-
litas eccleſiæ: vt dicit domi. ibi in ſumma,
& abb. poſt alios in. d. cap. ſi. & . d. cap. dile-
ctus.

¶ SED contra ioan. an. & anto. de butrio
tenet abb. in. d. §. de adulteriis: qui dicit
quòd vbicumq; conſtitutio conciliaris con-
cedit facultatem diſpenſandi / epiſcopus

semper poterit contra illam dispensare arti, A cap. nuper de senten. excom. nisi fuerit dictum q tantum per papam possit dispensari. & ratio est quia cum in constitutione cōciliari semper intelligatur excepta authoritas papæ (vt in. c. significasti de elec.) oportet intelligere q videatur concessa inferiori a papa. ¶ Adducit etiam q dispensando non dicitur episcopus facere contra concilium, sed potius exequi voluntatē concilii. Facit quod dicit glo. in verbo tolli in cle. ne romani de elec. q bene potest adiuuari constitutio per nam adiiciendo. & idem ponit ioan. an. in. d. cap. fi. de filiis presbytero. quod sensit glo. in ca. quisquis de elec. & glo. in ca. postulasti de cle. excom. minis. & in. c. in quibusdam de pœnis. & abbas siculus in omnibus dictis locis: qui allegat ad hoc innocen. in. ca. dilectus de temporibus ordi. ¶ Item q dispensatio respectu personæ dispensantis est fauorabilis, quia sæpius est necessaria: vt in. c. vt cōstitueretur/ & in. c. domino sancto. 50. di. &. 1. q. 7. exigunt/ & ca. dispensationes. Secus tamen si concilium non indulgeret facultatem dispensandi sed generaliter statueret: tunc enim episcopus non posset. Et ita dicit loqui iura per. d. anto. allegata. & intelligit prædicta etiam si constitutio concilii contineret canonem latæ sententiæ, ex quo ipsa B met cōstitutio indulget dispensationem. Sed hoc est poti⁹ limitare & declarare opinionē ioan. an. & anto. de butrio q̄ contrariari.

¶ Et hoc idem ponit abbas in ca. quisquis in glo. fiat. quam recitat pro vltima de elec. Et intelligit etiam si constitutio conciliaris concedens dispensationem/ non dixit per quem: quia cum de papa non dubitetur, oportet intelligere inferioribus a papa concedi. Vide dictam glo. in. d. ca. quisquis. quæ ex alio mouetur quare in casu illo episcopus etiam dispenset/ quia erat casus inferior adulterio. Ex quo infertur vnum: q quantumcunq constitutio conciliaris non daret facultatem dispensandi, ex quo non vetat/ si delictum est inferius adulterio/ episcopus dispensabit etiam contra talem constitutionem conciliarem, vt infra dicetur. ¶ Illud tamen quod dicit abbas (q quando constitutio conciliaris impersonaliter loquitur de facultate dispensandi/ episcopus potest dispensare) prima facie videtur durum quia in omni cōstitutione prohibitiua videtur reseruata facultas dispēsandi q̄uis in illa nihil dicatur de dispēsatione: quia intelligitur scilicet per eū qui habet alias facultatē dispensandi: quia semper videtur reseruata potestas superioris, & exceptū C istud ius speciale, c. venientes cū concordan. in glo. adductis de iureiuran. cap. dudum de præben. in. 6. cum simil. Sed de hoc dicendū est vt latius infra dico referendo opinionem aretini & opinionem felini contrariam aretino.

¶ Aliquando tamen constitutio concilii loquitur generaliter/ nec permittendo nec vetando dispensationem. Et tunc dicit abbas in d. §. de adulteriis q in adulterio & aliis inferioribus criminibus dispēsabit episcopus nisi reperiatur ei prohibitum: in aliis autē maioribus criminibus regulariter non poterit dispensare nisi expresse videatur ei indulta facultas dispensandi. Et ita intelligit archi. 15. di. sicut: & dicit communiter hoc teneri. adducit tex. in ca. dilectus de tempo. ordi. Et ratio huius est quia dispensatio vulnerat ius superioris & illud tollit. 23. q. 4. ca. displicet. 1. q. 7. §. nisi rigor in glo. contra notata in cle. 2. de elec. & ca. cum inferior de maio. & obedien. Quod non procedit sine dubio: vt supra dixi & infra dicetur. Quod etiam limita verum excepta excommunicatione: in qua quanuis sit conciliaris constitutio quæ nec vetat nec permittit/ poterit episcopus dispensare, dicit milis in verbo dispensare non potest episcopus/ referendo anto. de butrio in dicto. §. de adulteriis/ in penul. colum. in versi. conclude &c. Posset forte addi alia limitatio nisi ex consuetudine præscripta aliter per episcopum factum reperiretur: vt in ca. fi. de consue. quia consuetudo facit dispensationē valere quæ alias non valeret ar. de cele. mis. ca. pernitiosus, dicit specu. in ti. de dispensatione. §. nunc de episcoporum/ versi. verū vt tanta &c. Quæ autem dicantur maiora crimina adulterio, vide doc. ibi in. d. §. de adulteriis post glo. D

¶ Vbi autem esset constitutio conciliaris nō disponens circa crimina & nec permitteret nec vetaret dispensationem, per istam distinctionem non deciditur. Vnde sequendo opinionem anto. & ioan. de lignano in dicto. §. de adulteriis, etiam dico quòd non poterit dispensare contra concilium generale. & hoc ponunt domini de rota in deci. 5. incipit item in religioso/ de iurepa. Et idem videtur sentire innocen. in. c. dilectus de tempo. ordi. qui tantum dat ei facultatem dispensandi in casibus a iure permissis. & ibi ponit omnes casus permissos & prohibitos

A episcopo. De quo in specu. in ti. de dispensatione / in. §. nūc de episcoporum per totum. Et idem ꝙ non possit dispensare / tenet cardi. in cle. 1. de elec. qui dicit ꝙ nec legatus de latere poterit dispensare contra illā cle. quæ est constitutio conciliaris. Et idem quod domini de rota tenet immol. & abb. in. d. cle. 1. & videtur idē tenere glo. ibi in verbo eligat. Quinimo nec per viam vnionis eṗus poterit contra illam constitutionem dispensare: vt sentit petrus de ancha. post paulū de liazariis ibi in. d. cle. Et tenet etiam andreas siculus ibi idē quod domini de rota supra, licet alias episcopus ex causa posset facere constitutionem contra ius canonicum, allegat bal. in. l. omnes populi. ff. de iustitia & iure: & dominos de rota deci. 255. & abb. in. c. at si clerici in. §. de adulteriis de iudi. Et ꝙ nec legatus de latere dispenset / tenet immol. in ca. officii de elec. refert & sequitur lanfrācus in. c. nullus de elec. in. 6. Et ibi vide vtrum saltem cum tacite professo dispenset episcopus ad prælaturam sui ordinis subsistente causa: quia. c. nullus requirit expressam professionem vt quis possit electus: ibi vide Et idē tenet abb. in. c. dilectus de filiis præsby. Vnde non dispensat ꝙ filius succedat immediate patri in ecclesia eius nisi ex

B aliqua causa concernente vtilitatem ipsius ecclesię (vt dicit ibi ipse post ostien.) & nisi talis sit filius qui ex legitimo matrimōio sit natus: alias secus. De quo dic vt plene per eum in. c. fi. de filiis præsby. & vt supra dictum est.

¶ Aretinus tamen in. d. §. de adulteriis / sequēdo opinionem. d. anto. dicit corroborando illam ꝙ verba enunciata impersonaliter in dubio referūtur ad eum ad quem illud factum spectat de iure: vt in. l. si seruus la. 3. §. q margaritam / & ibi notatur. ff. de lega. 1. & in auth. si quando. C. de consti. pecu. Et quod fumitur ex regula in. c. 1. de rescrip. videlicet ꝙ verba priuilegii vel legis si possunt aliqd operari, debent reduci ad ius cōmune inquantū fieri potest: vt in ca. cum dilectus de consue. Vnde dicit ꝙ hoc casu qñ constitutio conciliaris concedit facultatem dispensandi, operabitur duos effectus. primo ꝙ licet nō sufficiat clausula generalis ad tollendū cōstitutiōem conciliarem (vt dicit archi. in. ca. 1. de consti. in. 6. & bal. in. l. humanum, C. de ll. & dixi supra proxima. 2. quæstione) isto casu sufficiet generalis. & alius effectus erit ꝙ papa erit facilior ad derogandum & dispensandū contra constitutionem cōciliarem. vide quod dixi supra dicta proxima quæstione. ¶ Sed dñs feli. in. d. §. de adulteriis / sequendo opinionē abbatis impugnat quod dicit aretinus, primo per tex. in. c. in quibusdam de pœnis / ibi nisi cum eis fuerit dispensatum: & dicit glo. ibi p episcopum: & tamen illa constitutio est constitutio conciliaris. & per tex. in. ca. quisquis de elec. ibi nisi cum ipso fuerit dispensatum: & glo. dicit ibi. s. per eṗum. & dicit ibi abb. nota ꝙ episcopus dispensat contra constitutionem cōcilii. Item quia dictum archi. in. d. c. 1. & bal. in. d. l. humanum, ipse non habet

C pro vero.

¶ Sed ego dico ꝙ illud est verissimum: vt dico supra in penul. præcedenti. q. Et ex ibi dictis patet responsio ad. c. non nulli de rescrip. p quod ipse arguit hic a speciali ad impugnā dum dictum archi. quia vt supra colligitur ex dictis meis / non potest argui a speciali ex illo tex. & aliis similibus iuribus: quia illa nō solum requirunt mentionem generalem sed specialem & quasi indiuiduam. Et ideo remanet conclusio archi. vera ꝙ in omnibus cōstitutionibus conciliaribus non sufficit ad illas tollēdas clausula gñalis non obstan. sicut in aliis iuribus: quia constitutio conciliaris tacite continet in se clausulā derogatoriam ad cōcedenda. Et licet non placeat ista vltima ratio

D eius, tamen per tex. & glo. quas allegat cōtra aretinum pro opinione abb. placet mihi eius opinio ꝙ quantūcunq; impersonaliter constitutio conciliaris det facultatem dispensandi / nihilominus etiam episcopus poterit dispensare. & hoc per notata in ca. nuper de sen. excom. ibi glo. quia censetur concessa facultas dispensandi inferiori a statuente. l. dies cautioni. §. duas. ff. de dam. infec. & d. cap. nuper. & hoc expresse dicit glo. in. ca. quisquis de elec. in verbo fiat. ¶ Item placet mihi simpliciter quod dicit aretinus: ꝙ vbi ex constitutione conciliari est permissa aliis dispensatio, si papa dispensat contra illam / sufficit clausula generalis ad tollendum illam. vnde satis erit si dicatur non obstan. aliqua lege in contrariū disponente. nec erit necesse facere mentionē de conciliari: quia ex quo concilium habet clausulam permissiuam dispensandi, cessat tunc ratio dicendi ꝙ constitutio conciliaris continet clausulam derogatoriam ad postea concedenda / ex quo habet clausulam permissiuam ad dispensationes faciendas. Vnde eo casu non potest dici habere clausulam derogatoriam / sed magis permissiuam. Et hanc limitationem ad dictum archi. in. c. 1. de cōsti. in. 6. pono in supradicta proxima quæstio-

ne circa finem.

¶ Contra opinionem abbatis quam sequitur feli. in . d. §. de adulteriis / & eum opinione aretini simpliciter transit decius in.d. §. de adulteriis. Et respondet ad.c. in quibusdam de pœnis/ &.c. quisquis (iura allegata in contrarium) non sunt conciliaria, nam licet dicatur talis in concilio/ vel talis approbante concilio, non propterea dicitur constitutio conciliaris vt declarat abb. in ca. 1. de sponsa. in. 5. notabili, & in.c. 1. de pac. in vltimo notabili. & remittit se ad dicta per eum in.c. 1. de iudi. ¶ Sed hæc responsio nō placet: quia nec abb. hoc dicit in dictis locis, &.d.c. in quibusdam &.c. quisquis/ sunt conciliaria: vt patet in suprascrip. & patet in pluribus iuribus conciliaribus contrarium eius quod ipse dicit.

¶ Sed contra opinionem abbatis & rationē supra assignatam dum allegatur per me ca. nuper de sen. excom. (ꝙ ex quo non est reseruata per concilium potestas dispensandi/ censetur concessa inferiori & sic episcopo, quandocunque impersonaliter concilium loquatur) facit quod dicit cardi. in.c. dilectus de tēpo. ordi. vbi dicit ꝙ tex. in.d. ca. nuper de sen. excom. (dum vult ꝙ quando conditor canonis non reseruat sibi absolutionem / videtur aliis concedere facultatem relaxandi) loquitur in absolutione ab excommunicatione / & non habet locū in dispensatione: quia dispensatio est iuris communis relaxatio: vt in glo. §. nisi rigor. 1. q. 7. & in specu. ti. 2. §. dispensatio in prin. & anto. in.c. per venerabilem qui filii sint legi. idem & cardi. in.d.c. dilectus in. 2. q. & ponit ludo. in con. 325. incipit quo ad primum. Et ideo semper intelligitur prohibita nisi reperiatur permissa. absolutio autē ab excōmunicatione / sit secundum iustideo intelligitur permissa nisi reperiatur prohibita. Pro quo etiam facit glo. in.c. cupientes in. §. cæterum / in verbo suspensos de elec. in. 6. vbi non vult ꝙ.c. nuper habeat locum in dispensatione, sed tantum in excōmunicatione. De quo tamen vltimo ibi plenius per do. & doc. in cle. 1. de hære. post glo. & per abb. in ca. 2. de solu. & in.c. tam literis de testi. Vnde dicit archi. in.c. licet canon super verbo carere / ꝙ superstitiosa & inutilis est obiectio de.c. nup. quia non loquitur in dispensatione / quæ vulnerat ius cōmune. Et ibi referendo opinionē inno. cum illo transit ꝙ episcopi non possunt dispensare nisi vbi est a iure concessa dispensatio: & ꝙ non possunt dispensare etiam contra iura condita a papa. Et ibi plus dicit / ꝙ nec episcopi possunt dispensare contra iura per ipsosmet condita nec contra approbatas consuetudines, licet illa possint alias tollere vel limitare: de quo ibi latius per eum. ¶ Sed ad hoc respondetur ꝙ dictum cardi. & archi. intelligitur quando constitutio non concedit dispensationem, cuius contrarium est in proposito: quia quando constitutio cōciliaris cōcedit dispensationem, ita habebit locū in dispensatione illud quod dicitur in. ca. nuper sicut in absolutione ab excommunicatione. & ita voluit inno. & refert idem cardi. in.d.c. dilectus de tempo. ordi. Item contra illud quod dicit cardi. tenet specu. in ti. de dispē. versi. 23. & refert ioan. de immol. in ca. post translationem de renun. secundū ꝙ ponit andreas barbatius in.c. ꝙ translationem de offi. lega. qui pro hoc adducit glo. in.c. postulasti de cle. excom. minis. quæ extendit.c. nuper ad dispensationem: & glo. in ca. præterea de vsur. & in ca. at si clerici in. §. de adulteriis de iudi. & in c. de simoniacæ de simo. & idem glo. in.d. ca. nuper. & glo. & inno. in.d.c. dilectus. & idem glo. in.d.c. ꝙ translationem de offi. lega.

¶ Et per hoc infertur ꝙ legatus de latere possit dispensare contra concilium. quod & voluit glo. secundum eum in.c. quæ de causa. 2. q. 5. & in.c. mādata de præsump. Sed illæ glo. non dicunt aliquid de constitutione conciliis sed quod ipse dicit intelligo simpliciter verū quando concilium concedit dispensatiōem: quia si poterit episcopus / multo magis legatus de latere. Sed vbi conciliū non concedit neque prohibet expresse dispensatiōem etiam legato de latere. glo. cōmuniter tenent ꝙ non possit dispensare contra conciliarem constitutionem. Hoc voluit glo. in cap. dilectus el. 1. de præben. iuncto.c. 2. de cōces. præben. & glo. in.c. penul. de filiis præsby. & glo. in.c. cū dilecti de elec. & glo. in cle. 1. de elec. Quod & tenet abb. in.d.c. cum dilecti de elec. qui allegat tex. in.c. post translationem de renun. vbi papa reddit se difficilem in dispensando cōtra concilium. Et idem abb. in.c. dilectus de filiis præsby. & domi. in summa. 56. di. Ad idē etiam ipse abb. in.d.c. post translationem. allegat specu. in ti. de legato & in ti. de dispēsatione in. §. & consequenter / versi. & generaliter. & idem specu. in eo. ti. de legato. §. nunc tractemus / versi. de illo. Et hoc etiam est potius declarare & limitare opiniōem ioā. an. in d.c. si. & anto. in.d. §. de adulteriis / quàm contrariari.

¶ Adde etiam quod dicit bal. in trac. schismas

A tis in ru.si quis aliquem testa.prohi.ꝙ cardinales non possunt dispensare nec suspẽdere cõstitutiones concilii: quia non habent iurisditionem talem & tantam per quam si haberẽt possent perturbare vniuersalem statum ecclesiæ. vnde nõ possunt dissoluere illud quod pro totius mundi vtilitate sancitum est & sacro concilio illudere.allegat tex.in cle.ne romani.Et idem refert andreas siculus in.c.trãslato in penul.col.de consti. ¶ Et ex hoc colligitur vnũ notabile/ꝙ quo ad hoc minus põt collegium cardinalium q̃ episcopus.ratio q̃a si mortuo papa debent vacate acceleratæ electioni futuri pontificis(vt in.d.cle.ne romani)si loquimur viuente papa siue eo, nõ erit collegium perfectum. & sic vnus cardinalis episcopus plus poterit in episcopatu suo q̃ collegium cardinalium: & poterit solus plus q̃ cum collegio. Sed ista illatio non videtur bona: quia collegium est etiam anteq̃ intrent conclaue / & collegium cardinalium dicitur etiam sine papa: quia est collegium siue capitulum vniuersalis ecclesiæ: vt dicit bal.in.l.penul.C.de bonis q̃ liberis/circa mediũ. Vide qđ dicit alex.in.c.in synodo.13.di.Et ideo bona est ratio quam assignat bal.in.d.ru.C.si qs

B aliquem testari prohibuerit. ¶ Adde tñ præmissis multa bona dicta ioannis milis circa facultatem episcopi in dispensando,quæ ponit in verbo dispensatio in versi. dispensare non potest legatus/cũ.22.versiculis sequentibus: quorum maior pars concernit casus contra constitutiones conciliares.

LImita tñ prædicta in legato de latere nisi hoc faceret de expresso & speciali mandato papæ: quia tunc valeret eiꝰ constitutio etiam si esset cõtra conciliũ: quia (vt dicit.d.anto.in.d.c.penul.de filiis præsby.in.6.)illud quod facit legatus de latere ex speciali commissione papæ/non tam factum legati q̃ papæ dicitur.secus si ex generali. Allegat glo.in.c.literis de rescrip.facit tex.in ca.si apostolicę de præben.in.6.& dicunt doc.in c.ꝙ translationem de officio legati.

¶LIMITA etiam secundo omnia prædicta ꝙ illud quod dicitur ꝙ eṗus vel legatus non potest dispensare contra concilium, est verũ nisi ex magna causa necessitatis vel vtilitatis. Ita limitat abb.siculus in.d.§.de adulteriis.& idem abb.in.c.cum dilectus de elec.qui allegat ad hoc deci.rotæ.255.alias 253.incipit item in religioso.& est in ti.de iurepa.quinta. Allegat.1.q.7.c.tali/&.c.exigunt,& ca.exposuisti de præben.& ioan.de ligna.qui dicit ita seruari. Et idem abb.in.d.

C c.dilectus/&.c.si.de filiis præsby.& ibi cęteri doc.qui dicunt vt tactum est ꝙ licet alias episcopus non dispenset ꝙ filius sacerdotis succedat in ecclesia paterna, illud est verum nisi vbi subesset necessitas vel vtilitas ecclesiæ. & sic ex aliqua magna causa necessaria poterit dispensare. ¶ Eandem limitationem posuit ẽt bal.in.l.omnes populi.ff.de iustitia & iure: qui vult ꝙ ex magna causa episcopus possit statuere contra canones. ¶ Quam etiam limitationem ponit milis in verbo dispensare potest episcopus.allegat.d.decisiõem: ad quã etiam se remittit ad cognoscẽdum quæ sunt magnæ causæ. ¶ Eandem etiam limitationẽ ponit specu.in ti.de dispensatione in.§.nunc de episcoporum / versi.verum autem cũ illegitimis. vbi dicit ꝙ licet alias episcopus non possit dispensare cum illegitimis, tñ ex magna causa poterit dispensare vt promoueãtur ad ordines sacros & ad beneficia minora simplicia. ¶ Eandem etiam limitationem post dictam deci.posuit ludo.consi.325.incipit quo ad primum/in.3.col. Qui intelligit hoc vbi oriretur aliqua vrgens causa de nouo & incognita verisimiliter cõcilio tempore æditæ cõstitutionis/argumẽ.l.si hominem.ff.mandati. Per quod dicit abb. multũ limitari prędicta, D adducit in simili quod notat inno.in ca.quod super iis de voto. ¶ Et istam limitationem ponit põtanus in singulari suo quod incipit sed an possit episcopus: & feli.in.c.1.in.7.fallentia de consti.& in.d.§.de adulteriis. Quam limitationem intelligit veram vbi de facili superior consuli non posset / alias secus per.l.diui fratres.ff.de pœnis: & per.l.diuus pius claudio.ff.de falsis.vbi enim superior non potest adiri de facili/ & imminet magna necessitas ineuitabilis/& periculum est in mora,põt etiam propria authoritate quis venire contra iuramentum proprium: vt dicit inno.in.c.venerabilem de elec.& bal.in.l.non dubium.C.de legibus.Pro quo facit tex.in ca.1.de clerico egro.in.6, vbi ratione distantiæ locorum conceditur episcopo indigenti coadiutore/sibi assumere vnum vel duos de consensu & consilio sui capituli vel maioris partis / absq; hoc ꝙ veniat ad sedem apostolicam,ad quã alias venire teneretur / vt ibi dicit tex.& hoc propter dispendia & necessitates. Et ad idem tex.in.c.1.in fi.ne sede vacan.in.6.vbi si eṗus esset in remotis,non expectatur eius consiliũ quod alias requiritur & expectatur. ¶ Hanc etiam conclusionem (ꝙ episcopus dispenset

A quando de facili non potest adiri superiot &
periculum est in mora) sentit aretinus in.d.
§.de adulteriis in.4.col.allegat in argumen,
tum quæ habentur in.c.nihil de elec. & quæ
ponunt doc.post inno.in.c.licet ex suscepto
de foro compe.

¶ Sed contra istam limitationem adduco io,
an.an.& petrus de ancha.in cap.1.de ætate &
quali.in.6.& domi.ibi: qui impugnantes ar,
chi.ibi &in.c.licet canō de elec.in.6.volūt ꝙ
episcopus etiam ex magna necessaria & vtili
causa & etiam cum causæ cognitione non di
spensat cum patiente defectū ætatis in digni,
tatibus curatis propter cōcilium generale.c.
cum in cūctis in.§.inferiora de elec. ℣ Cum
qua opinione etiam transit ibi philippus: &
cum ioan.an.ibi(vt refert ipsemet archi.in di
ctis locis) dicit referendo ostien.pro opinio,
ne sua, ꝙ licet idem quod ipse sentiat ostien.
in.c.cum dilectus de elec.tamen dicit ꝙ in cō
trariū est curia romana / & ꝙ sic pronūciauit
bonifacius papa in facto electionis episcopi
eduen. ℣ Sed licet pro opinione archi. mul,
ta possent adduci quæ ipse ponit in.d.c.licet
canon & cum eo sit ostien.in.d.cap.cum di,
lectus & benedictus capra in.d.ca.1.de æta
te & quali.in.6.tamen contra archi.est com,
munis opinio: vt dicit domi.in.d.cap.licet in
glo.in verbo carere.quę etiam est contra ar,
chi.contra quem est etiam ioan.mo.in.c.cu,
pientes in.§.deniꝗ eo.ti.& li.de elec. & etiā
benedictus in.d.c.licet canō transit contra eū,
& dicit oppositam opinionem esse cōmunē.
& cum ista sunt communiter doc.in.d.ca.cū
dilectus. Vnde ista opinio aperte destruit istā
limitationem, nisi dicamus ꝙ aliud sit quādo
imminet magna & ineuitabilis necessitas &
periculum est in mora/& ad istum casum re
stringatur ista secunda limitatio: quod est di,
recte contra opinionem aliorum supra alle,
gatorum/vt constat per eorū exempla. Vnde
posset dici ꝙ ideo in casu archi. non concedi
tur dispensatio etiam ex magna necessaria &
vtili causa/quia concilium generale prohibet
episcopis & punit contrafaciētes: vt patet cir,
ca finem.d.c.cum in cunctis de elec. & ideo
non conuenit huic limitationi, quæ est qñ
concilium vel permittit dispensare vel quan
do loquitur impersonaliter nec vetando nec
permittendo dispensationem nec imponen,
do aliquam poenam: quia vbi imponit poe,
nam restringuntur dictæ limitationes, vt pa,
tet infra proxima restrictione.

¶ L I M I T A etiā & tertio nisi canō con,
cilii esset canon poenitētialis: quia cum poe,
nitentiæ sint arbitrarię(vt in cap.deus qui de C
poeni.& remis.& in.c.mensuram/ & ibi glo.
de poeni.di.1.)poterit episcopus in tali cano
ne dispensare: vt in.c.quem poenitet de poe,
ni.di.1.& dicunt doc.post glo.in.d.§.de
adulteriis. Quod intelligo nisi casus de se es,
set reseruatus papæ, per notata in.c.ꝙ transla
tionem de offi.lega.& in.d.§.de adulteriis. Et
qui sint isti casus poenitentiales reseruati pa,
pæ, habetur in.c.2.de poeni.& remis.in.6.&
per ostien.in sūma de poeni.& remis.in.§.2.

¶ A L I A M & quartam limitationem vi,
detur ponere feli.in.c.1.de sponsa.nisi consti
tutio conciliaris non originaretur principali
ter a concilio sed a papa approbante cōcilio:
quia tūc episcopus poterit dispensare: vt sunt
illæ quæ in suprascriptione haberent nomen
papæ. quia dicit ꝙ maioris ponderis & matu
ritatis sunt illæ quæ originātur a concilio: vt
sunt illæ in quibus dicitur ex concilio tali &
his similia. & hoc propter concursum multa
rum opinionum in idem, allegat.l.3.C.de fi,
dei com.&.c.de quibus.20.di.&.c.prudentiā
de offi.delega. Quia in propositis per vnum
de concilio/ datur cuilibet libera facultas cō,
tradicēdi.31.di.c.nicena.quod secus videtur
in propositis per papam in præsentia cōcilii, D
in quibus non videtur affuisse tanta maturi
tas, tum propter reuerentiā papæ / cui cęteri
pro parte assistunt; iuxta.c.1.in verbo huma
ni moris est.16.q.2.& quod notant inno.&
bal.in.c.ꝙ super iis de maio.& obedi. tū quia
data discrepantia inter papam & alios/præua
let papæ sententia vbi de fide non agitur secū
dum glo.in.c.in istis.4.di.&.c.ex multis.4.q.
3.glo.24.q.1.c.quodcūꝗ.15.di.sicut. ℣ Sed
istæ rationes videntur ridiculæ, quia vel præ
supponunt existentes in concilio papa præ,
sente nō habere libera vota/vel ꝙ sint tot be,
stiæ quot episcopi. Item contrariantur etiam
dispositioni multorum iurium & glosarum
de quibus feci mentionem in illa.q.qualiter
debeant edi constitutiones in cōcilio: in qui,
bus apparet ꝙ eduntur approbante conci,
lio, & tamen episcopus in illis non dispen,
sat. Et ideo ipse non firmat pedem: & in con,
trariū allegat glo. & quod ibi notat abbas in
cle.1.in verbo eligatur de elec.

¶ A L I A S insuper duas limitationes col,
lige supra in secundo membro distinctionis.
Restringe tamen dictas limitationes nisi ca,
non concilii poenam indiceret quæ non pos,
set imponi nisi per papam. exemplum in de,

A positione episcopi,3.q.6.c.quis,& in.c.multum/&.c.dudum,tunc enim sicut solus papa potest deponere,ita videtur conueniens q solus papa possit dispensare. Ita dicit ostien.& declarat anto.de butrio in vltima col.in.c.2.de bigamis.quod & ponit aretinus in.d.§.de adulteriis in.3.col. Quod videtur verum qñ quis non potest imponere pœnam ex defectu potestatis,secus si ex priuilegio personæ: quia tunc videtur q possit dispensare ob cessantem rationem anto.de butrio:quia tali casu qui non potest condemnare potest absoluere:vt est tex.bar.& bal.in.l.fi.C.vbi senatores vel clarissimi.ne illud quod inductum est in fauorem/retorqueatur in odium. Ita dicit decius in.d.§.de adulteriis in.4.col.

¶Restringe etiam similiter dictas limitationes nisi essemus in casibus papæ tantũ reseruatis:iuxta notata in.c.q translationem de off.lega.& in cap.sicut vnire de exces.prœla.& in specu.in ti.de dispen.in.§.nunc breuiter.quia in his se nõ intromittit alius inferior nisi ex speciali commissione papæ:vt.d.c.q translationem,& per dicta in.3.limitatione.quod & ponit ioan.an.in.d.ca.1.de supplen.negli.prœla.in.6.& specu.in.d.versi.verum vt circa

B &c. ¶ Amplia omnia supradicta habere locũ in constitutione concilii facta etiã papa proponente:vt vult illa glo.in verbo eligatur in cle.1.iũcta suprascrip.de elec.& in cle.ne romani iuncta suprascrip.eo ti.

¶An autem episcopus possit facere aliquam constitutionem synodalem declaratiuam circa probationes vel numerum testium præter modum inductum a constitutione conciliari(vt puta q per vnum testẽ de visu & duos de auditu vel fama/vel per.4.testes singulares/vel per confessionem extraiudicialem coram quocunq presbytero,possit conuinci quis de prauitate vsuraria)vel circa cautionẽ præstandam tollendo vel mutando/de qua fit mentio in cõcilio lugdunen.in.c.qq de vsu.in.6.vel dando certam formam(vt q restitutio vsurarum non possit fieri nisi per manus episcopi)& his similia,vide quæ ponit ioan.de ana.in.c.cum in diœcesi de vsuris.& vide bal.in.l.eos.C.de vsuris.

¶Et ex præmissis elici potest vna conclusio/q in casu in quo consuetudo potest introduci contra ius scriptum(vt traditur in.c.fi.de consue.& in ca.consuetudinis.xi.di.& in.l.de quibus.ff.de.ll.& in.l.2.C.quæ sit longa consuetudo.& in cap.consuetudo.1.di.& in cap.leges.4.di.cum simil.)non ita de facili poterit introduci contra ius concillare,quantumcunq esset consuetudo in se rationabilis:quia si esset irrationabilis nullo mõ

C valeret,vt dicitur in locis supra allegatis.nec valeret contra concilium generale de quo in c.quia in omnibus de vsur.& in terminis cle.1.de vsur.quod dicit bal.in ti.de pace cõstan.in.§.nos romanorũ in.8.col.versi.vnde non valet,nec etiam de vsuris minimis:vt in.l.eos ibi.doc.C.de vsuris.Et hoc est gñale q nunq valet consuetudo quando est nutritiua peccati/nedum quando est contra concilium:vt in ca.ex parte de consue.Et ideo forte non valeret consuetudo cõtra concilium generale de quo in.c.2.de cõces.præben. ¶ Sicut dudum querebatur in rota vtrum esset bona materia quæ deducebatur per fratrẽ ierosolymitanũ/q in præceptoriis & prioratibus illius religionis ex cõsuetudine erat introductũ q nõ haberet locum cõcilium generale de quo in.c.2.de conces.præben.Et videbatur dicendum q non:quia q in beneficiis non habeat locũ deuolutio contra concilium generale/nõ posset introduci consuetudo: quia conciliũ habet clausulam derogatoriam ad postea concedenda,& videtur continere tacitum decretũ irritans/ex quo videtur prohiberi consuetu-

D do:iuxta dictum archi.in.c.cum de beneficio de præben.in.6.& quia talis consuetudo videtur irrationabilis: quia illud decretum est factum ad obuiandũ vacationibus beneficiorum & contra negligẽtes:sicut & in.c.ne pro defectu de elec.Et ideo vt ibi dicit in.d.ca.2.verũ est q in casu pposito bona videbat materia ex alio capite:videlicet quia in hospitalibus non habet locũ.c.2.de conces.præben.vt voluit calde.in consi.1.de supplen.negli.prœla.& feli.in.c.de quarta de prẽscrip.& isti appellantur hospitalarii:& eorum præceptoriẽ/balliuatus/prioratus & beneficia sunt quędam administrationes.Vnde ista saltem ratione in istis posset introduci consuetudo cõtra concilium generale: quia proprie non sunt beneficia vt loquitur concilium/& sunt manualia.Sed hoc non tollit deuolutionem: vt in cle.1.de supplen.negli.prœla. ¶ Adde prædictis q ioan.an.in.c.cum laicis/& in.c.nonnulli de rebus eccle.nõ alie.& bal.in ti.de pace constan.in.4.col.in verbo nos romanorũ/volunt simpliciter q nihil valet consuetudo aliquid inducens contra concilia gñalia summorum pontificum.Et idem refert & sequitur iason in.l.de quibus in.18.col.ff.de legibus.

A ¶Arti. 20.

ED vlterius quæro vtrum possit concilium limitare cõstitutionem papæ? Tex. videtur sentire ꝙ sic in.c.presbyter, 82.di. vbi modificat canones apostolorum de quibus in cap.presbyter.81.di. ergo a pari & papæ. Probat tex.in.c.de libellis.20.di. vbi primo ponit canones conciliares/postea põtificum/postea sanctorum patrum. Sed de hoc dic vt dixi supra tertia proxima quæstiõe. Non obstant ista iura: quia intelliguntur de constitutionibus editis in cõciliis in quibus papa præfuit/vel quas papa approbauit. vnde dic vt ibi dixi.

VTrum autem vnum concilium possit confirmare vel limitare vel in totũ reuocare constitutionem alterius concilii, tex. & doc.in.c.qm̃ quidẽ.18.di. dicunt ꝙ sic. Et in dubio dicit ibi glo. ꝙnisi de primo decreto siue prima cõstitutione primi cõcilii sit facta mentio in secundo/statur primo, dũmodo sit solennis & potioris authoritatis. Quin imo plus voluit glo.25.q.2. in summa/ ꝙ ẽt simpliciter in dubio videtur standũ primo. B Sed glo.in.c.domino sancto.50.di. & glo. in ca.in canonicis.19.di. dicunt illud procedere qñ illa decreta essent particularia, secus autẽ si generalia: quia tunc standũ est posteriori. Quod declarãs ibi alex.in.d.c.qm̃/dicit ꝙ si sũt decreta particularia (vtpote edita in conciliis prouincialibus quę sunt incorporata in volumine decretorũ) tunc eligere debemus quod est potioris authoritatis / & illi standum est: si autem sunt generalia concilia, cum illa sint æqualis authoritatis / standum est vltimo. De quo vide quæ latius dicuntur in illa.q. qñ est diuersitas inter diuersa concilia vel inter patres/ cui sit standũ. Et vtrum & qñ vna constitutio reuocet aliam & an debeat fieri mentio de prima in secũda/ & quid in statutis & quid in rescriptis & quid in priuilegiis & testamentis, vide post glo.in.d.ca. C quoniam/& doc.in.c.1.de consti.in.6.

¶Arti. 21.

VLterius quæro vtrum cõcilium possit statuere ꝙ papa possit sibi eligere successorẽ? Videtur ꝙ sic: quia petrus elegit clementem sibi successorem: vt.8.q.1.si petrus. Dic cõtra: vt ponit bal.in.c.licet in vltima.q.de elec. & tenet glo.in.§.his omnibus 8.q.1. quæ loquitur in papa. & archi.79.di.si trãsitus. & abbas in.c.accepimus de pac. Licet brix. teneat contra in verbo an papa. De eo quod dicitur de beato petro/dic vt per alex.in.d.c.si petrus. Et hoc adde infra in quæstione vtrum concilium sede vacante possit disponere contra iura positiua/ versi. vtrũ autem. Et pro opinione bal. bene facit quod ponit alex.in.c.in nomine dñi.23.di.in.2.col. in prin.in notabili in quo tradit ꝙ conueniẽtius per electionem proceditur ad creãdum papã q̃ per successiõem vel per sortes/vide omni gẽte possit esse vnus papa & ab omni gente approbari. Et ibi respondet ad factum moysi & aharon circa sacerdotium/& ad electiõem matthiæ. de quo supra in q̃one an duobus cõtendentibus de papatu/ admittatur iudicium sortis. ¶ Tractare tamen bene potest papa cũ D cardinalibus de electione futuri successoris, non autem eligere. Vide doc.in.d.c.si trãsitus 79.di. Et vtrum conuenientius per prædecessores daretur successor q̃ per electionem cardinalium/ & an per sortem sicut in electione matthiæ, vide quod multum ample per plures quæstiones dicit cardi. sancti sixti in ca.in nomine domini.23.di. Et vtrum papa posset statuere ꝙ liceat sibi & aliis pontificibus eligere successorẽ, vide doc.in.c.licet / & in cle.2.de elec.

¶Libri quinti finis.

¶ Arti. 1.

LTERIVS quæro vtrũ papa habeat authoritatem a cõciliis generalibus? Tex. in. §. hinc etiam 17. di. videtur innuere ꝙ sic, cũ dicit conciliorũ venerandorum authoritas singularẽ in ecclesiis tradidit potestatem. Ad idem videtur tex. in ca. dudum. 3. q. 6. ibi quoniam sanctam romanã ecclesiam primam omnium ecclesiarum esse voluerunt, & tex. in. c. in nouo 21. di. ibi ipsumq; principem suum esse voluerũt. vbi videtur ꝙ ab apostolis data fuerit petro potestas.

¶ Sed in contrarium facit tex. in. ca. sacrosancta. 22. di. vbi dicitur ꝙ romana ecclesia non
B ab apostolis sed a christo saluatore nr̃o primatũ obtinuit. & tex. in. c. q̃uis. 21. di. vbi dicitur ꝙ nullis synodicis constitutis romana ecclesia cęteris ecclesiis est prælata. Ad idẽ tex. in. c. omnes. 22. di. vbi dicitur ꝙ christus solus fundauit romanã ecclesiam. Ad idem in c. aliorum. 9. q. 3. vbi dicitur ꝙ ecclesiæ romanæ omnes subiiciuntur. Et dicit glo. in. d. c. dudum/ & in. d. §. hinc etiam ꝙ principaliter ecclesia romana sumpsit robur & habuit authoritatem a christo sed secundario a conciliis. Quod & videtur voluisse ioan. an. in. c. significasti super glo. in verbo authoritas de elec. & in. c. nouit de iudi. Nec est verũ ꝙ ab apostolis petrus primatũ acceperit sed a deo: vt sępius dictũ est. & est tex. in. c. rogamus. 24. q. 1. & tex. in. c. decretis circa fi. 21. di. Quæ iura probant petrum electũ a domino in summum sacerdotem supra alios apostolos. vnde dicit chryso. super illud ioannis vlti. pasce oues meas. prætericns autem dominus alios/ petro loquitur: eximius. n. apostolorum erat petrus & os discipulorũ & vertex collegii. Et ideo videtur ꝙ præallegata iura non sint inter se contraria: vt dicit archi. in. d. §. hinc etiã. & exponit tradidit. i. traditã esse ostendit, quasi velit ꝙ concilia declarauerunt a christo ecclesiæ datam authoritatem, & ita allegat tenere ioan. de fan. ibi. quod & tenet cardi. in. d. §. hinc etiam. Quinimo secundum eundem archi. tex. ibi probat (ex eo ꝙ dicit iussione domini) ꝙ iussio domini primo dedit authoritatem ecclesiæ. & sic sentit idem quod glo. in. d. §. hinc etiam, & glo. in. d. ca. dudum. ✓ Sed ꝙ potestas papæ sit a deo simpliciter non a conciliis, notat domi. in. d. c. q̃uis. 21. di. & abb. in c. 1. de transla. præla. & idem anto. de butrio & cardi. floren. ibidem. Qui respondet ad illud quod dicitur ad ro. 13. ꝙ omnis potestas est a deo (& refert ibi ostien.) ꝙ intelligitur largo modo. & hoc mõ dicitur potestas imperatoris esse a deo: sed non immediate sicut potestas papæ. De quo videndum quod dicitur in. c. nouit de iudi. & in. c. per venerabilem qui filii sint legi. Glo. tamẽ in. d. c. 1. dicit ꝙ imperator habet potestatem a populo. & est tex. insti. de iu. na. in. §. sed quod principi/ allegato in glo. ✓ Et ista potestas data fuit papæ secundũ inno. ibi in. d. c. 1. per illa verba tu es petrus &c. & tibi dabo claues regni D
cœlorũ matth. 16. Et per hoc data fuit petro potestas ligandi & soluendi. 21. di. ca. in nouo/ & c. q̃uis. Aliqui tamen dicunt datam potestatem per illa verba ioan. vlti. pasce oues meas. Tancredus in. c. significasti de elec. & refert ibi ioan. an. dicit ꝙ per illa verba tibi dabo claues fuit electus/ & per illa pasce oues meas fuit confirmatus. De hoc dic vt dicitur in. c. translato de consti. & de ista materia alibi ad plenum dicetur in illa quæstione vtrũ papa sit maior concilio.

SED quo ad principalem quæstionem vtrum potestas papæ sit data a conciliis an sit a deo immediate, placet mihi opinio ꝙ sit a deo immediate (& hoc videtur clarum per dicta iura supra allegata. & vbi reperitur ꝙ concilia aliquid disponant in fauorẽ authoritatis papæ, illud est magis per viã cuiusdam declarationis / siue demonstrationis & replicationis/ siue commemorationis & executiõis potestatis a deo datæ per supradicta verba) & ideo ꝙ nullam papa a conciliis receperit potestatem. Et placet expositio ioan. de fan. in. d. §. hinc etiam: dum dicit tradidit. i. traditam esse ostendit, secundũ quod refert ibi archi. Et hoc ostendit nicolaus papa qui

A qui scribens michaeli impatori dicit,ista,ergo priuilegia huic sanctæ ecclesiæ a christo sunt donata:a synodis nō sunt donata sed solūmo do celebrata & venerata: per quæ non tam honor q̄ onus nobis incūbit.Ite in eadē epistola dicit.proinde aduertendū est φ nō nice na nō deniq; vlla synodus quodq̄ romanę ecclesiæ contulit priuilegiū, quæ in petro nouerat eā totius iura potestatis plenius meruisse/ & cunctarū christi ouium regimē accepisse: sicut beatus præsul bonifacius attestatur/vniuersis episcopis per thessaliam cōstitutis scribens. ¶ Vnde ex his dicendū est φ concilia effectiue siue causaliter non dicuntur dare authoritatem sedi apostolicæ,sed tantum executiue & declaratiue. executiue quidem per actus qui sonant potius in pati q̄ in agere/ ex quibus nulla vis dispositiua resultat. Vnde agatho papa in suggestione quā sextæ synodo misit/ita scripsit.beati petri authoritatē vtpote apostolorū omniū principis semper omnis catholica christi ecclesia & vniuersales synodi fideliter amplectētes in cūctis sequutę sunt. Declaratiue vero dicūtur dedisse/qa maxime per vniuersalia concilia declaratum est, christiano populo quanta sit eminentia apostolicę sedis.vñ in concilio cōstantinopolitano scribit̄ veneramur secūdum scripturas & canonū diffiniriones sanctissimū antiquæ romæ episcopum/ primum esse & maximum episcoporū. Q uinimo nec ab vniuersali ecclesia hæc papalis potestas pendere dici potest/quia absōnū est potestatem qua quis absoluitur vel ligatur in anima in foro poli/dependere immediate ab illo vel illis qui eadem potestate ligantur vel soluūtur:cum ergo papalis potestas petro & successoribus eius data extendat se ad soluendū & ligandum omnes de militanti ecclesia, impossibile est ab aliquibus de ecclesia imo nec a tota ecclesia potestatem clauiū petro collatam causaliter dependere. Et ex hoc infertur secundum eundē ioā.de fan.in.d.c.dudū/φ cōcilia nō possunt restringere potestatē papę.ex quo a conciliis illā nō habuit, quod & sequit̄ alex.in.d.c.dudū.Q uinimo nec cū cōsensu papæ possunt concilia restringere eius potestatē:vt dicit̄ in c.nūc aūt.2 1.di.& ponit ioan.an.in.c.ecclesia. de cōsti.quia eius potestas est a deo immediate.dicit brix. in suo reper.in verbo conciliū nō potest. Facit.c.nouit de iudi. ibi quia potestas nostra non est ex homine sed ex deo. & tex.in.c.per venerabilem/qui filii sint legi.ibi constitutus a deo iudex viuorū & mortuorū.

Et faciunt quæ dicuntur in illo arti. de promissione facta in conclaui de non creandis cardinalibus. & quod dicitur infra./an papa possit se submittere alterius iurisditioni. Et si bene consideretur,de hoc φ papa non recepit authoritatem aliquam a conciliis/ videtur tex.in.d.cap.significasti de elec. cum dicit φ in omnibus conciliis censetur excepta authoritas papæ.& ibi cum omnia concilia per ecclesię romanæ authoritatē & facta sint & robur acceperint,& bene tex.in c.bene quidem circa fi.96.di. C

¶ Articulus .2.

ONSEQVENter quæro quæ sententia debeat præferri:vtrū papæ an cōcilii, si inuicē cōtrariātur? Et videtur prima facie φ stetur sentētiæ cōcilii. Primo quia recti⁹ est iudicium quod pluri morum sententiis roboratur.c.prudentiā de offi.dele.&.6 4.di,c.extra conscientiā.& dicit tex.in.l.vltima ad finē.C. de fideicom. φ per ampliores hoīes perfectissima veritas reuelatur.& ari.in politicis.dicit φ plus vidēt oculi q̄ oculus.& tex.in.c.de quibus.2 0.di,dicit seniores prouinciæ cōgregate & eos interroga te:facilius nanq; inuenit̄ quod a pluribus senioribus quæritur. Accedit maxime cōsideratio cōditionis personarū quę interueniunt in concilio:quia interueniunt epi/qui tenent vicē apostolorū.c.in nouo.2 1.di.itē multi prędicatores qui habēt cōsuetudinē euangelizādi populo.similiter excellentes doctores/qui occulta sacræ scripturæ mysteria elucidāt instar prophetarū.& alii viri excellentiores totius orbis: quibus verisimiliter cōuenit illud apostoli.1 .ad corin.1 2.vnicuiq; datur manifestatio spiritus ad vtilitatē:alii quidē per spiritū datur sermo sapiētiæ: alii vero sciētiæ secundū eundē spiritū:alteri fides in eodē spiritu.Et hi spiritusancto ducūtur:vt in.c.violatores.2 5.q.1.ex quo dicit apostolus.1.ad corin.1 4.spiritus aūt est qui loquitur mysteria. ¶ Accedit quod dicit aristo.in politicis φ vbi sunt homines liberi pollētes ingenio & virtute, melius est regi cōmunitatē a pluribus sapientibus virtuosis q̄ ab vno. tum quia in tali regimine iudiciū est magis liberum a passionibus timoris/cōcupiscentiæ/inuidiæ/amoris vel odii.tum quia in iudicio plurium me- D

Et

A lius cognoscitur quid sit iustum aut iniustū/ bonū aut malum. & propterea regimen aristocraticum (hoc est plurium sapientum) est naturale: intantum vt fere concurrat cum regimine monarchico/ hoc est vnius, cum impossibile sit ꝙ vnus per se omnia videat ordinet diffiniat & exequatur. Quinimo vt dicit idem philosophus regimen aristocraticū tūc corrumpitur & desinit esse rectum / quando sapientes ex successu temporis continua administratione reipublicæ diuites effecti/ voluptatibus & solatiis vacantes peruertunt sæpe iudicium & pauperes opprimunt. Hoc autē cum non possit contingere in concilio generali, eo magis videtur excellentius hoc conciliare aristocraticum regimen & consequenter præferri monarchico. ¶ Accedit quod dicit sanctus bernardus/ ꝙ lepra proprii cōsilii eo pernitiosior est quo magis occulta: & q̄to magis ea quis abundat tanto sibi sanior esse videtur. Hæc illorum est qui zelum dei habent sed non secundū scientiam, sequētes errorē suum, & sic obstinati in eo vt nullis velint cōsiliis acquiescere. hi sunt vnitatis diuisores/ inimici pacis/ charitatis expertes/ vnitatē timentes/ placentes sibi & magni in oculis suis, quæ maior superbia q̄ vt vnus homo B toti cōgregationi iudiciū suum præferat tanq̄ ipse solus habeat iudiciū dei, idolatriæ scelus est nolle acquiescere & quasi peccatum idolatrandi.

¶ Secūdo pro hoc est tex. iuncta glo. in. c. legimus. 93. di. vbi dicit ꝙ orbis maior est vrbe. & ibi glo. infert ꝙ sententia & statutum concilii præfertur sententiæ papæ. Ad idem glo. in. c. nemo/ in verbo ab omni clero. 9. q. 3. & glo. in. c. sicut, 15. di.

¶ Tertio probatur a simili in epō & capitulo: quia sicut se habet capitulū cum epō sic se habet conciliū cum papa, qui est caput concilii: vt sæpius dictū est. c. ita dñs. 19. di. &. c. rogamus. 24. q. 1. sicut epus est caput capituli, vt in. c. nouit de iis quę fiunt a pręla. sine con. ca. Sed sic est ꝙ sententia epi non est maior sententia capituli etiā si habeat secū aliquos de capitulo/ dummodo non faciant maiorem partem: vt notatur in cap. postulastis de concess. præben. & in. c. a collatione & ibi ioan. an. de appel. in. 6. ergo & a pari discordante concilio, sententia papæ non debet præualere sed concilii.

¶ Quarto pro ista parte facit illud act. 15. cum orta est contentio vtrum adhuc oporteret vti circūcisione, vbi apostoli cum petro & C senioribus ad tollendam seditionem cōgregati in concilio loquutus est petrus, ac deinde iacobus: ex cuius sententia postea dicitur tunc placuit apostolis & senioribus cum omni ecclesia eligere viros ex eis &c, ac demum fratribus antiochiæ syriæ & ciliciæ scribentes de iis quæ statuerant/ dixerunt visum est spiritui sancto & nobis &c. Ex quibus apparent duo. primum ꝙ non ex sententia petri sed potius iacobi conciliū statuit: & sic sententia concilii non sub nomine petri præualuit. Quinimo iacobus protulit determinationē dubii & non petrus, & licet in sententia non essent discordes petrus & iacobus, tamen magis determinatio dubii processit a iacobo q̄ a petro. & conclusio fuit a concilio & non a petro. vnde fuit magis sententia concilii & ex voluntate concilii q̄ petri quantumcunq; esset caput: & si concilium contradixisset, forte non fuisset sententia petri obseruata. Vnde videtur illorum exemplo ꝙ sententia concilii debeat præferri sententiæ papæ. ¶ Item infertur secundo ex illo ꝙ quicquid fit per cōcilium dicitur fieri per spiritū sanctum, cum dicitur visum est spiritui sancto &c. Ex quo sequitur ꝙ concilium nō potest errare: quia vbi est spiritus sanctus/ ibi veritas. Et fides D ecclesię non est in sapiētia hominū sed in virtute dei: vt dicitur. 1. ad corin. c. 2. Papa autem ex quo quotidie errat, sequitur ꝙ concilii sentētia spiritusancto munita debeat præferri.

¶ Quinto demōstratur quadam naturali ratione. Nam quemadmodum naturalis capitis operationes nullæ sunt solutis aut separatis vel resilientibus siue impeditis omnibus aliis membris (vt in. c. cum nō liceat de præscrip.) sic in mystico corpore ecclesiæ non debet posse papa caput ecclesiæ disponere membris aliis omnibus resiliētibus, sicut nec e contra: quia vt dicit tex. in cap. illi offerunt 1. q. 1 frustra truncato capite fidei/ quis cætera membra habere se iactat. concilium autem vt vnum corpus mysticum (quod repræsentat ecclesiam) comprehendit papam qui est caput, & etiam comprehendit membra/ hoc est prælatos & alios. ergo videtur maior authoritas concilii/ caput & totum corpus repræsentātis, quām partis scilicet capitis repræsentati: quia partes per se non habēt plus authoritatis suo toto integrali vel maiori parte integrali, argumento. l. quod maior. ff. ad municipales. Inde dicit tex. in ca. quæ contra. 8. di. & in. c. fi. de sponsa. duorum / quòd

A turpis est pars quæ suo non congruit vniuerso.

¶ Sexto facit ꝙ christus videtur ecclesiam constituisse non in solo petro (quem apostoli videntur constituisse principem. 21. di. c. in nouo) sed in omnibus apostolis: iuxta illud psal. 86. fundamēta eius in mōtibus sanctis, per montes significans apostolos & prædicatores/ quibus tota huius ecclesiæ cura commissa videtur: vt in. c. fundamenta de elec. in 6. & in. c. ita dominus. 19. di. & in. c. 1. de reliquiis & vene. sanc. eo. li. Pro hoc est quod dicitur ioan. 20. ca. ibi, accipite spiritūsanctum: quorum remiseritis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta sunt. Quæ verba omnibus simul congregatis dicta fuerunt, vt ostenderet ꝙ parem omnibus tribueret potestatem: vt dicit tex. in. c. loquitur. 24. q. 1. Ad idem tex. in. c. in nouo. 21. di. ibi cæteri vero apostoli cum eodem / pari consortio honorem & potestatem acceperunt. Ergo ecclesia non est in solo petro. Et ꝙ ecclesia non sit in solo petro sed etiam in aliis apostolis / & quòd claues datæ sint petro pro omnibus/ & ꝙ pares fuerint in potestate, late examinat abb. in allegationibus in concilio basilien: quæ incipiunt quoniam veritas B &c. in decima ratiōe. Quia ergo ecclesia fuit constituta nō in solo petro (quia christus fundauit ecclesiam super petrum non tanq̄ in se vnum sed in persona petri nomine totius ecclesiæ, vt in ipso vno significatiue & figuratiue vna significaretur ecclesia. 24. q. 1. c. quodcunq: & sic ex hoc denotaretur vna ecclesia non plures. 24. q. 1. c. loquitur) potius dicendum est ipsam in omnibus apostolis constitutam fuisse, licet in petro vt in vno figuratiue / quæ erat tamen in omnibus apostolis principaliter substantialiter & effectiue: iuxta illud aug. super ioannem homilia. 50. petrus quando claues accepit ecclesiā sanctam significauit. Ex quo videtur ꝙ substātialiter & effectiue potestas clauium principaliter sit in ecclesia/ & in petro significatiue. Vnde sequitur ꝙ maior est sententia concilii q̄ papæ.

¶ Septimo facit tex. in. c. sicut sancti. 15 di. cū dicit de conciliis generalibus, dum v'i sunt constituta consensu / se & non illa destruit quisquis præsumit absoluere quos ligant aut religare quos absoluunt. Et pro hoc facit quod statutum fuit in concilio aphricano: videlicet vt in omni periculo ecclesiæ deberet C conuocari concilium: & non dimisit ista pericula decidenda summo pontifici soli. vt probatur in concilio calcedonen. in. 62. ca. dum dicit in hoc enim & aliis fidem tangentibus statutum est vt ad concilium recurratur. Vnde sequitur ꝙ maior est sententia concilii: quia de causa fidei tanq̄ grauissima iudicat & non solus papa. & in causa hæresis & schismatis recurrendum est ad concilium. 15. di. cap. sicut. 19. di. anastasius, ibi archi. qui dicit ꝙ periculosum est causam fidei vnius hominis iudicio committere. ¶ Ad quod facit ꝙ papa solus qui est homo potest peccare in cap. achatius. 24. q. 1. & 21. di. cap. nunc autem, & . d. cap. anastasius. Sed concilium (. i. ecclesia & collectio fidelium) non potest errare. 24. q. 1. a recta, & de bap. cap. maiores, & in cap. quodcunq. 24. q. 1. quia christus redemptor noster orauit pro ecclesia ne deficeret fides eius. 21. di. cap. 1. in fi. dum dixit ego pro te oraui petre ne deficiat fides tua. Quæ authoritas debet intelligi non de fide personali ipsius petri: quia aliquando errauit, tum quando christum negauit, tum quando paulus restitit ei ad faciem: vt in §. item paulus. 2. q. 7. & in cap. paulus D ea. cau. & . q. Vnde illa authoritas debet intelligi de fide ecclesiæ pro qua christus orauit: vt dicit glo. in cap. a recta. 24. q. 1. fides enim ecclesiæ non est in sapientia hominum sed in virtute dei: vt. 1. ad corin. cap. 2. Et ꝙ concilium errare non possit, tenet ioan. an. post ostien. in ca. a nobis de sen. excom. ¶ Nec obstat quod dicitur ꝙ & apostoli omnes errarunt/ & fides remansit tantum in beata virgine: & ideo ꝙ concilium errare potest. Quia respondetur ꝙ quando apostoli errauerunt / non erant conciliariter congregati: vnde non erat concilium. & si fuissent congregati cōciliariter, posset probabiliter argui ꝙ fides non in sola beata virgine remanserit. quod dicere forte non esset alienum a fide: cum christus rogauerit pro discipulis vt seruarentur a malo: vt patet ioan. 17. quomodo autem fuissent seruati a malo si fidem perdidissent: quam qui perdit/ non habet vltra quod perdat. Similiter lucæ. 22. cum dicit simon ecce satanas expetiuit vos vt cribaret sicut triticum: ego autem rogaui pro te vt non deficiat fides tua, &

A tu aliquando cõuersus cõfirma fratres tuos.
Ex qua authoritate elicitur ꝙ licet petrus
negauerit tunc christum tamen quia ilico
pœnituit & foras exiuit flendo amare, ex
tunc fidem retinuit. Ad quod facit quod di-
cit tex. ambro. 50. di. in cap. fidelior, ꝙ petrus
post negationem factus est fidelior: & quia fi
dem se perdidisse defleuit ideo maiorem gra-
tiam repperit q̃ amisit: & ideo committitur
ei cõfirmare fratres suos. Ex quo patet ꝙ nec
fratres eius coapostoli fidem omnino ami-
serunt: quia cõfirmatio præsuppon it perma-
nentiam in fide: vt in. c. 1. ante ti. de sacra vn-
ctione. & ideo nõ dixit conuerte fratres tuos
sed confirma: quia persistebant in fide, sed nõ
ita constantes sicut petrus post negationem.
Quod patet quia postq̃ christus respexit pe-
trum, recordatus est petrus verbi iesu & exi-
uit & fleuit amare/ firmiorẽ fidem per cõuer-
sionem retinens. ¶ Et si dicatur ꝙ si erant du-
bii in fide/ satis dicebantur infideles: vt in. c. 1.
de hære. Respondetur ꝙ non erant inconstã
tes & dubii per quãdam pertinaciam, sed per
quãdam cogitationem & dubitationẽ ex pri-
mis motibus forte propter eius mortẽ: pro-
pter quod nõ defecerant a fide. & hoc modo
dubius in fide non dicitur infidelis/ secundũ
B ioã. an. & alios in. d. c. 1. Idẽ patet ex eo ꝙ chri
stus cõmendauit matrẽ suam beato ioãni euã
gelistæ in cruce: vt patet ioan. 19. videreẽ aũt
temerariũ dicere ꝙ christus cõmẽdauerit ma
trẽ fidelissimã homini infideli. Imo cõtrariũ
ostẽditur, cũ euãgelista dicit cũ vidisset iesus
discipulũ stãtem quẽ diligebat, qũo diligebat
si erat infidelis? quod verbũ vt in pluribus qñ
loquitur scriptura de ioãne/ repetitur. Itẽ cõ-
muniter asseritur de sancto ioãne ꝙ perseue
rauerit semp in innocẽtia absq; culpa morta-
li: cõstat aũt ꝙ nõ permãsisset innocẽs si in so
la beata virgine remãsisset fides: quia nõ põt
dici innocẽs is cui deficit fides: quia impossi-
bile est sine fide placere deo, vt dicit apostol⁹
ad hebræ. xi. Item patet quia post resurrectio
nem cũ nunciatum fuisset apostolis ꝙ dñs re
surrexisset cucurrerũt ad sepulchrum: qũo si
non credidissent ita cucurrissent? Similiter
matth. 28. cum apparuisset mariæ magdale-
ne & alteri mariæ dixit. nolite timere, ite &
nunciate fratribus meis vt eant in galileã/ ibi
me videbunt. & similiter ioan. 20. vade ad fra
tres meos & dic eis ascendo ad patrẽ meum
&c. Si fuissent infideles, quomõ vocasset eos
fratres suos? ¶ Et si dicatur ꝙ mar. 16. dicitur
ꝙ cum maria magdalene nũciasset apostolis
de resurrectiõe christi & ꝙ eum vidisset/ illi C
non crediderũt, imo vt dicitur lucæ. 24. verba
mulierũ visa sunt sicut deliramẽta añ aposto-
los & non crediderũt illis. Facilis est respon-
sio ꝙ non tenebantur credere mulieribus in
re tam ardua: nõ ꝙ nõ haberẽt fidem ꝙ domi
nus esset resurrecturus. bene autẽ credide-
runt petro: cui credere tenebantur/ & ad quẽ
ex officio pertinebat docere. Vnde lucæ. 24.
dicit ꝙ duo ex discipulis cũ redirẽt de emaus
inuenerunt congregatos. xi. & eos qui cũ ipsis
erant/ dicentes ꝙ surrexit dñus vere & appa-
ruit simoni. Vnde cũ non credidissent mulie-
ribus/ confirmauit eos petrus: & recte verifi-
catum est verbũ christi & tu aliqñ conuersus
confirma fratres tuos. Item cum multi alii es
sent qui crediderant in christum qui fuerant
ab eo sanati (vt de samaritana ioan. 4. de cẽtu
rione matth. 8. de chananæa matth. 15. de re-
gulo ioan. 4. de cęco illuminato mar. 10. &
lucę. 18. & ioan. 9. & de aliis pluribus matth.
14. & ioan. xi.) quorum aliqui absentes non
habuerunt infra illud triduũ notitiam passio
nis christi, dicemusne illos perdidisse fidem?
quomõ etiam cẽturio alius dixit in passione
vere homo iste filius dei erat/ confitendo hu-
manitatẽ & diuinitatem in vnitate eiusdẽ per D
sonę? ¶ Sed quia vt plurimũ dicitur ꝙ in sola
beata virgine in passione christi remãsit fides
(vt dicit sanctus tho. in. 3. sen. di. 3. q. 1. ar. 2.
quæstiuncula. 2. ad primũ argu. & ponit gu-
liel. durandi in rationali diuinorum officiorũ
in quinta feria hebdomadæ palmarum: & ar-
chie. floren. qui hoc ponit multũ assertiue in
4. parte summæ ti. 15. c. 41. in. § . 1.) posset
concordari/ dicendo ꝙ in beata virgine sem-
per mansit firmissima fides sine aliqua dubita
tione, quæ sonat infirmitatem fidei: sed tãtum
fuit in ea dubitatio admirationis dum consi-
derabat eum quẽ tã digne genuerat sic igno
miniose tractari: & ꝙ in apostolis fuerit ali-
qualis titillatio & primus motus dubitationis
cui non assentiebat ratio, in qua verificatur
quod christus dixerat ꝙ satan cribaret eos.
¶ Similiter non obstat quod habetur. 36. q.
fi. cum dicitur ꝙ rapta non possit contrahere
matrimonium cum raptore: quæ fuit consti-
tutio conciliaris, & tamen contrarium vo-
luit hiero. in. c. tria, & ambro. in cap. deniq; ca.
cã & q. Quia respondetur ꝙ illi statuto fuit
derogatum: vt in ca. accedens de rap. & idem
erat de iure ciuili quod erat statutũ i cõcilio:
vt in. l. 1. C. de raptu virgi. Ex hoc aũt ꝙ fuit
illi statuto derogatũ, non propterea sequitur

A ꝙ dicatur cōcilium errare. nam statuta interdum variātur secundū qualitatē temporum: vt in.c.non debet de cōsan.& affi. Et interdū reuocatur ab vno concilio ex aliqua causa quod statutum fuit in alio concilio: vt patet in.c.vbi periculū de elec.in.6.nec per hoc cō uincitur errare.sicut & papa variat, & reuocat constitutionē prædecessorū & aliqū suā.

¶ Octauo faciunt pro ista parte omnia illa quæ adducūtur pro parte cōcilii in illa quæstione (quam petrus de monte appellat mare magnum & procellosum.) vtrum conciliū sit supra papam: quam infra amplissime pono.& de qua latissime per alexan.15.di.in summa.& tex.in.d.c.sicut.15.di. vbi vult sta tuta cōcilii seruari sicut quattuor euangelia.& tex.in.c.sancta romana ea.di.qui dicit con cilia alia si qua sint vltra illa principaliora/ etiā recipienda & custodienda: ergo & a papa: ergo sententia concilii præferenda est sentētiæ papæ. Ad idem tex.in.c.contra statuta.25.q.1.qui dicit nec huius sedis authoritas potest immutare decreta patrū: ergo maior est sententia patrū q̄ papę. Similiter tex.in.c.manet/ &.c.memor.24.q.1.& in.c.sunt quidā/ & ca; quæ ad perpetuā.25.q.1. In quibus iuribus videtur probari ꝙ cōtra vniuersalem statum ecclesiæ papa non potest aliquid facere: sicut

B in simili dicitur ꝙ non posset tollere priuilegium canonis si quis suadente.17.q.4.vt dicit ioan.an.& doc.in.c.nulli de sentē.excom.& cardi.in repeti.c.perpendimus eo.ti.& anto.de butrio in.c.quanto de consue. (Sed de priuilegio canonis si quis suadente potest du bitari/ vt alias dictum est: quia illud clerici ha buerūt ab ecclesia: vt vide pulchre inno. qui connumerat priuilegia cōcessa ecclesiæ in.c. nouerint de senten.excom. Sed de priuilegio fori ꝙ non possit tollere/ dicitur in.d.c. nulli. & est glo.in.c.si imperator.96.di.& dicit alex.in.c.in istis.4.di.de quo vide etiā infra.) Nec deponere omnes episcopos: vt in glo.9.q.1.ea.per principalem: Nec subiicere clericos iurisditioni iudiciis secularis: vt ponit abb.in.c.2.de maio.& obe. Allegatur glo. in c.si imperator.96.di.ponunt legistæ maxime moderni in.l.est receptum.ff.de iuri.omniū iudi. Et facit bene tex.iuncta glo.in.c.quanquàm de censi.in.6. Et de ista quæstione an possit deponere oēs epos/ & an possit deponere vnum solum episcopū sine causa, vide quod latissime examinat barbatius per plures chartas in.c.ꝙ translationē de offi.lega. post abbatem in sua disputatione episcopus.

& multa his similia quæ contra vniuersalem C statū ecclesiæ papa non potest facere: vt in.c. proposuisti ibi doc post glo.de cōces.præbē. Ergo videtur ꝙ omniū episcoporū sententia præferatur sententiæ papæ: maxime cum iu dicent de papa, vt in vulgari.c.si papa.

¶ Nono facit ad hoc argu.de cōcilio prouinciali ad archiepiscopū. Qua ratiōe.n.iudicat concilium prouinciale de archiepiscopo/ & præualet prouincialis concilii sententia sententiæ archiepiscopi (vt in.c.sicut post glo.2.q.7.& in.c.multis.17.di.& in.c.si quis clericus.xi.q.1.) eadē ratione sententia generalis concilii dicenda est maior & præferenda sententiæ papæ.

¶ Decimo pro hoc facit exēplum apostolorū act.8.& de sacra vnctione.c.1.cū dicitur cū audissent apostoli qui erant ierosolymis quòd recepit samaria verbū dei/ miserunt ad eos petrū & ioānnem. Ex quo videtur ꝙ apostoli qui repræsentabant ecclesiā & mittebant petrum/ erant maiores petro & eorū sententia præualebat: ergo & sententia ecclesiæ id est concilii in quo repræsentatur ecclesia / debet præferri sententiæ papæ solius.

¶ Vndecimo facit quia hoc videtur decisum in concilio constantien. in quinta sessione & in concilio basilien.in secūda sessione: vbi di D citur ꝙ concilium habet potestatē a deo immediate cui qlibet ēt papalis dignitatis tenēt obedire. Si ergo papa tenēt obedire concilio, sentētia concilii præualet sentētiæ papæ.

¶ Duodecimo facit qa vt legiē in chronicis beatorū clemētis lini & cleti, petrus elegerat clemētē in suū successorē ī papatu: sed postea conciliū gnāle cōsiderans hoc non cōuenire vt quis possit sibi eligere successorē, spreta electione facta per petrū/ elegit linū/ postea cletū, & deinde iterū assumptus fuit clemēs. Ex quo constat ꝙ sentētia cōcilii præfuit sentētię beati petri. Et sic videtꝙ sentētia cōciliū debet preferri sentētię papę. Facit qd dicit in glo. in c.si petrus.8.q.1.& 1.§.his oībus ea.cau.& q.& in.c.si trāsitus.79.di.& abb.in.c.accepim⁹ de pac.& in cle.ne romani de elec.per doc.& legiē in ep̄la eiusdē clemētis ad iacobū ap̄l'm.

¶ Decimotertio facit quia si concilium generale potest resistere papæ turbanti statum vniuersalis ecclesiæ (vt dicit anto.de butrio in.c. quanto de cōsue.dū vult ꝙ requirat consiliū cleri/ & ꝙ sine concilio nō possit papa tollere dictū canonē si quis suadente, supplēdo ad dicta inno. ibi.) videtur ex hoc ꝙ si concilium sentiat vnum (puta si dicat ꝙ ex eo quod facit

A papa turbatur ſtatus vniuerſalis eccleſiæ) & papa dicat contrarium, præferenda ſit ſententia cõcilii: ex quo poteſt papæ reſiſtere. 25. q. 1. c. quæ ad perpetuam, maxime cum concilium repræſentet eccleſiam vniuerſalem: vt dicunt doc. in c. ſignificaſti de elec. & vide boná glo. in. §. niſi rigor. 1. q. 7. Quæ plus voluit: ꝙ non ſolum quando turbatur ſtatus vniuerſalis eccleſiæ non poteſt per papam diſpenſari, ſed etiam ſi in aliquo decoloratur ſtatus eccleſiæ non poterit per eum diſpenſari. quod & poſuit archi. in. c. ſunt quidá. 25. q. 1. Igitur ſententia concilii ſentientis cõtra papam & dicentis decolorari vel turbari ſtatum eccleſiæ/ ſemper debebit præferri, ex quo tunc poteſt illi reſiſtere. Et maxime hoc videretur verum/ quando cum ſententia concilii concurreret aliquod capitulũ alterius papæ prædeceſſoris: quia contrarium fuiſſet alias ſtatutum eius quod hodie papa ſentiret, & ſic tũc concurreret cum ſententia concilii etiam ſententia papæ: & poſſet dici ſententia vniuerſalis eccleſiæ / ſcilicet capitis & membrorum.

¶ Decimoquarto pro iſta parte facit quia clarum eſt ꝙ caput eccleſiæ eſt chriſtus: vt patet ad colo. c. 1. ibi oĩa per ipſum & in ipſo creata
B ſunt, & ipſe eſt caput corpis eccleſię. Et ibi ſupplet glo. interlinearis quia vnita eſt chriſto gratia & natura vt capiti. Et dicit ibi aug. caput eccleſiæ. i. corporis, quia ita ſe habet ad eccleſiam ſicut caput ad corpus. ¶ Et iterum apoſtolus in eodem. 1. c. adimpleo ea quę deſunt paſſionũ chriſti in carne mea pro corpore eius quod eſt eccleſia. Ecce appellat eccleſiam corpus chriſti/ ſaltem myſticum: & ſi eccleſia corpus chriſti myſticum eſt/ oportet ꝙ chriſtus ſit eius caput. ¶ Et idem apoſtolus ad ephe. 4. veritatem autem facientes in charitate creſcamus in illo per omnia qui eſt caput chriſtus: ex quo totum corpus compactũ & connexum per omnem iuncturam ſubminiſtrationis &c. Et ibi ſupplet glo. corpus. i. eccleſia, cum de illa loqueretur apoſtolus, quod patet ex præcedentibus cum dicit & ipſe dedit quoſdam quidem apoſtolos/ quoſdam autem prophetas/ alios vero euangeliſtas/ alios autem paſtores & doctores ad conſummationem ſanctorum in opus miniſterii/ in ædificationem corporis chriſti donec occurramus omnes in vnitatẽ fidei &c. Et ibi ſupplet glo. nicolai in ædificationem corporis chriſti/ ſcilicet myſtici quod eſt eccleſia. ¶ Et iterum ad ephe. ca. 1. clarius idem apoſtolus dicit, & oĩa ſubiecit ſub pedibus eius, & ipſum dedit caput ſuper omnem eccleſiam quæ eſt corpus ipſius. ¶ Ad idem apoſtolus. 1. ad corin. 12. C
ibi ſicut enim corpus vnum eſt & mẽbra habet multa, omnia autem mẽbra corporis cũ ſint multa/ vnum tñ corpus ſunt: ita & chriſtus. Vbi glo. exponit ita & chriſtus caput & corpus dicitur propter ineffabilem vnitatem capitis & membrorum. Eſt ergo caput eccleſiæ/ & erit vſq; ad conſummationẽ ſeculi: vt patet matth. vlti. ca. ecce ego vobiſcũ ſum omnibus diebus vſq; ad conſummationem ſeculi. Quod eſt verũ, quia ſi ſolus papa eſſet immediatum caput eccleſiæ, mortuo papa eccleſia remaneret ſine capite. quod dicere non eſt longum ab hæreſi: vt dicit glo. in. c. 1. de ſchiſma. in. 6. in verbo ſede vacãte, allegat. ca. 1. & 2. 22. di. ¶ Et ꝙ chriſtus etiam ſit caput eccleſiæ ſecundum ꝙ homo, ponit ſanctus tho. in 3. par. q. 8. ar. 1. & in tertio ſen. di. 13. q. 2. ar. 1. & 2. & tex. in c. 1. de voto li. 6. & extrauagans bonifacii/ incipit vnam ſanctam, & apoſtolus ad ephe. 5. c. quoniá vir caput eſt mulieris/ ſicut chriſtus caput eſt eccleſiæ. Et rurſus ſed ſicut eccleſia ſubiecta eſt deo in chriſto/ ita & mulieres viris &c. Et iterũ ſicut chriſtus fouet eccleſiam: quia mẽbra ſumus corporis eius/ de carne eius & de oſſibus eius. D
¶ Si ergo chriſtus eſt caput eccleſiæ/ & ſic cõcilii (quod repreſentatiue dicitur eccleſia) ſequitur ꝙ iudicium cõcilii eſt iudiciũ infallibilis veritatis: quia vbi chriſtus ibi veritas: iuxta illud ioan. 14. ego ſum via veritas & vita. Et conſequẽter videtur ꝙ iudicium & ſententia concilii debeat præferri iudicio & ſententię papæ/ tanq̃ iudicium veritatis, cum papa poſſit errare. Quòd autem conciliũ dicatur eccleſia/ probatur act. 15. vbi dicitur placuit apoſtolis & ſenioribus & omni eccleſiæ: & tamen ibi non erat tota omnino eccleſia. & ponunt doc. in ca. ſignificaſti de elec.

¶ Decimoquinto pro iſta pte facit illud math. 18. cum chriſtus volens ſoluere apoſtolis quæſtionem de ſuperioritate dixit. ſi peccauerit in te frater tuus, vade & corripe eum inter te & ipſum ſolum: ſi te audiuerit/ lucratus eris fratrem ſuum: ſi autem te non audiuerit, adhibe tecum adhuc vnum vel duos &c. ꝙ ſi non audiuerit eos dic eccleſiæ: ſi aũt eccleſiá non audiuerit/ ſit tibi ſicut ethnicus & publicanus. Et non dixit dic petro: & vltimũ iudicium reſeruat eccleſiæ tanq̃ iudicium ſupremũ: ergo maius eſt iudicium eccleſiæ q̃ papæ. Quod maxime patet: quia illa verba dirigebantur

A petro: si ergo voluit petrum recurrere ad iudi
cium ecclesię in eo quod dixit dic ecclesiæ, se
quitur ꝙ iudiciū ecclesiæ sit superius. Quod
& clarius patet: quia illi authoritati etiā perso
na papæ est supposita: vt dicitur in ca. si papa
40. di. & in. c. nouit de iudi. Ergo quo ad eum
intelligere oportet dicta verba dic ecclesiæ. s.
vniuersali: quæ cum non possit tota congre
gari/ oportet intelligere de ecclesia repræsen
tatiue: & sic de concilio. Et sic patet ꝙ exposi
tio glo. nicolai ibi cum exponit dic ecclesię. i.
prælato/ nō potest verificari in persona papę,
qui est superior omnibus & non habet præla
tum superiorem: vt in. c. licet de elec. Vnde
necessario oportet intelligere de ecclesia. i. de
concilio. Et consequenter sententia siue iu
dicium concilii debet præferri iudicio pa
pæ.

¶ Decimosexto facit ꝙ concilium aliqñ iudi
cat papam: vt in. c. si. papa. 40. di. ca. anastasius
19. di. cum concor. ergo maius est iudicium
cōcilii, & debet præferri sniæ & iudicio papę
¶ Nec obstat tex. ibi dum dicit ꝙ nullus mor
talium eum iudicat: quia respōdetur ꝙ loqui
tur singulariter/ hoc est ꝙ nulla singularis per
sona potest eum iudicare: & non loquitur de
cōcilio. Et similiter dicitur ad. c. nemo & . c. fa
B cta. 9. q. 3. ¶ Confirmatur hoc naturali ratio
ne. Papa. n. dicitur caput concilii: in corpore
autem humano caput est ordinatum ad dire
ctionem & gubernationem membrorū/ nec
debent membra recedere a capite. i. ab obediē
tia capitis: & tamen si caput in corpore huma
no efficiatur languidum seu infirmū, licitum
est membris illud ligare & cauterizare/ ne to
tum corpus languor inuadat si non fuerit in
capite curatus. c. ecce autem. 24. q. 3. ita etiam
si papa efficeretur furiosus/ & habens ensem
in manu exiret palatium/ & quos sibi obui
am reperiret/ occideret, vtiꝙ liceret subditis
inferioribus eū capere & ligare. Si igitur pa
pa sentiret aliquid quod non conueniret ho
nesto, quare concilii sententia non deberet
præferri iudicio papæ/ q̄uis concilium sit infe
rius papa? ¶ Nō obstat quod dicitur summus
pontifex: quia vt dicit bernardus in libro de
consideratione ad eugeniū, papa est summus
non consummatiue sed cōparatiue/ nō com
paratione meritorum sed ministrorū: est. n.
summus inter ministros/ & summus ponti
fex respectu aliorum pontificum.

¶ Decimoseptimo facit quod legitur act. 15.
iuncto eo quod dicitur ad gala. 2. Nam in cō
cilio tertio habito cum apostolis in. d. ca. 15.
cum exorta esset quæstio de obseruatione le
galium & an gentiles tenerentur ad obseruā C
dum circuncisionem, paulo & barnaba asserē
tibus ꝙ non/ fuit determinatum gentiles non
teneri ad obseruationem legaliū: sed ꝙ absti
nerent a contaminationibus simulachrorum
& fornicatiōe & suffocatis & sanguine. Et ita
fuit determinatum in illo cōcilio: vt patet ibi
tunc placuit &c. Et in. d. c. 2. ad gala. paulus re
stitit petro ad faciē, quia dabat occasionem vt
alii fideles non obseruarent decretū dicti con
cilii tertii de quo in. d. c. 15. act. reddens cau
sam resistentiæ/ quia reprachensibilis erat co
ꝙ non ambularet ad veritatem euangelii. ex
quo habetur ꝙ decretum cōcilii debet serua
ri sicut euangeliū, & ꝙ debet præferri autho
ritati & sententiæ papæ. Quod patet quia nō
reperiebatur saltē expresse contineri in euan
gelio id super quo paulus reprehendebat pe
trum. Facit quod dicitur in. c. sicut. 15. di. vbi
dicitur ꝙ illa quattuor concilia debent vene
rari vt quattuor euangelia. Et forte ꝙ illud di
ctum gregorii posset dici sumptū ex illo ver
bo apostoli in. d. c. 2. nisi essent verba quę se
quuntur in. d. c. sicut: illa videlicet quia in his
velut in quadrato lapide fidei structura cōsur
git. Patet igitur potius seruandum quod est
in concilio decretum q̄ quod per papam in D
contrarium attentaretur/ & sententiam conci
lii præferendam esse sententiæ papæ.

¶ Decimoctauo facit quod legitur actuum
10. & . xi. c. vbi apparet ꝙ tempore apostolo
rum in tanta veneratione erat conciliū & cō
gregatio apostolorum & seniorū/ ꝙ putaba
tur non licere etiam ipsi petro quicq̄ ardui fa
cere absꝗ aliorum apostolorū & seniorū de
liberatiōe. Et propterea cum petrus baptizas
set cornelium qui erat gentilis (vt legitur act.
10.) quia cū eo comederat, quando fuit reuer
sus vbi erat congregatio apostolorum/ obie
cerunt ei ꝙ introisset ad viros præputiū habē
tes & manducasset cū illis: & petrus fuit coa
ctus se coram illis excusare/ & ostendere ꝙ il
lud fecerat ex reuelatione diuina. Ex quo pa
tet ꝙ concilium iudicabat de petro, & ꝙ pe
trus tenebatur ad obseruationem decretorū
per concilium, & sic ꝙ maior est sententia cō
cilii & præferenda sententiæ papæ.

¶ Decimonono facit quia si præferimus sen
tentiam papæ sententiæ concilii, cum conci
lium repræsentet ecclesiam vniuersalem/ se
queretur ꝙ ecclesia vniuersalis posset errare:
cum tamen christus orauerit pro ea ꝙ nō de
ficeret fides eius. nec potest errare: vt in cap. a

recta.24.q.1.ibi glo. Et sic sequeretur q arti A culus & vnam sanctam catholicam ecclesiam/non esset verus: quia si errat/non est sancta. ¶ Et q iudicium ecclesiæ præferatur iudicio papæ: ostendit epistola directa per concilium aphricanum papæ celestino. vbi inter alia dicit. Deprecamur vt deinceps ad vestras aures hinc venientes non facile admittatis, nec a nobis excommunicatos in cõmunionẽ vltra velitis recipere: quia hoc etiam in niceno concilio diffinitum esse facile animaduertet venerabilitas tua. Nam si de inferioribus clericis vel laicis videtur ibi præcaueri, quanto magis hoc de episcopis voluit obseruari/ ne in sua prouincia communione suspensi a tua sanctitate temere vel festinato præpropere vel indebite videantur cõmunioni restituti. Presbyterorum quoq & sequentium clericorum improba refugia sicut te dignũ est repellat sanctitas tua: quia & nulla patrũ diffinitiõe hoc ecclesiæ derogatum est aphricanæ, & decreta nicena siue inferioris gradus clericos siue episcopos ipsos suis metropolitanis episcopis apertissime commiserunt. Prudentissime. n. iustissimeq viderunt quæcunq negocia in suis locis vbi orta sunt finienda: nec prudentiæ alicuius gratiã spiritussancti defuturã B qua æquitas a christi sacerdotibus & prudenter videatur & constantissime teneatur. Maxime q vnicuiq concessum est si iudicio offensus fuerit cognitorum/ad concilia suæ prouinciæ, vel etiam vniuersale prouocare: nisi forte quisq̃ est qui credat vnicuilibet posse deum nostrum examinis inspirare iustitiã & innumerabilibus congregatis in nicenum concilium sacerdotibus denegasse. Nam vt aliqui tanq̃ a tuæ sanctitatis latere mittantur/ in nulla inuenimus patrum synodo institutũ: quia illud quod pridem per eũdem coepiscopum nostrum faustinũ tanq̃ ex parte niceni concilii exinde transmisistis, in conciliis verioribus quæ accipiuntur nicęe/a sancto cyrillo coepo nostro alexandrinæ ecclesiæ & a venerabili attico cõstantinopolitano episcopo ex authentico missis(quæ etiam antehac per innocentium presbyterũ & marcellinum subdiaconũ per quos ad nos ab eis directa sunt/ venerabilis memoriæ bonifacio epõ prædecessori vestro a nobis transmissa sunt)tale aliquid non potuimus reperire. Executores etiã clericos vestros quibusq petentibus nolite mittere/nolite concedere, ne fumosum typũ seculi in ecclesiam christi quæ lucem simplicitatis & humilitatis diem domini videre cu-

pientientibus præfert/videamur inducere. Fi C nis epistolæ, & alia manu/dñs noster sanctitatem vestram æuo longiore orantem pro nobis custodiat domine frater &c. ¶ Ex huius epistolæ serie patet q iudicium ecclesiæ siue concilii præfertur iudicio papæ: quia non est credibile q vnicuilibet deus inspiret examinis iustitiam/& deneget innumerabilibus sacerdotibus in concilio congregatis, & frustra ecclesia & concilia congregarentur, si papæ iudiciũ deberet præferri/& concilia ei in sententiis subderentur.

¶ Et istam partem q stetur sentẽtiæ concilii/ non papæ quãdo cum papa concurrit tãtum minor pars, tenuit abb. siculus in allegationibus quoniam veritas/in tertio casu principaliter a potissimum ratione quia raro in cõgregatione omnes concordant/& semper papa etiam si esset hæreticus habebit aliquod votũ pro se, nam & arius in voto suo habuit.17. episcopos. & sic papa posset exponere periculo ecclesiam. ¶ Item quia vt aliquid dicatur factum ab episcopo & capitulo/requiritur q maior pars capituli concurrat cum episcopo: vt de iis quæ fiunt a maio. parte ca. per totum: sic vt aliquid dicatur factum a papa & concilio/debet interuẽire maior pars cõcilii: alias parum vel nihil esset de authoritate conciliorum. Et hoc videtur sentire glo. in. c. nemo. 9. D q.3. Et pro ista parte videt tex. in. ca. puto. 2. q.7. vbi dicitur q vnius epi vel vnius prouinciæ authoritas non potest tollere quod p vniuersæ ecclesiæ statutum firmatum est. & paulo ante dicitur q petrus a paulo fuerit repræhensus. Ita q tex. ille loquitur de quocunq episcopo ẽt romanæ ecclesiæ: & sic de papa. Et sic sententia concilii maior est q̃ papæ.

¶ IN CONTRARIVM facit q si cõcilia sumũt robur a papa(vt in. c. significasti de elec. & in. c. bene quidẽ. 96. di. & dicit sanctus tho. in secunda secundæ. q.1. ar.10. & probant omnia illa iura.16. &.17. di.)sequitur q omne iudiciũ concilii descendit ex authoritate papæ: ergo standum est potius sententiæ papæ(cui⁹ est principalior authoritas) q̃ concilii/quod ab eo authoritatem recipit. Facit. c. volentes de offi. lega. c. super quæstionũ. §. porro. de offi. delega. c. si a subdelegato eo. ti. in.6. cum cõcordan. in regula accessorium in.6. ¶ Item q præferatur sententia papæ/facit illud deutero.17. quod habetur in c. per venerabilem qui filii sint legi. cum dicit dominus, si difficile & ambiguũ apud te iudiciũ esse perspexeris inter causam & causam/

sanguinē & sanguinē &c. vade ad locū quem elegerit dominus: venies& ad sacerdotes leuitici generis & ad iudicem qui fuerit in illo tēpore: quæres& ab eis: qui indicabunt tibi iudicii veritatem, & facies quicquid tibi dixerint: qui autem superbierit nolens obedire sacerdotis imperio/ ex decreto iudicis morietur homo ille. Quam authoritatē exponendo tex. in. d. c. per venerabilem/ dicit locum esse romā: & sacerdotes leuitici generis esse cardinales. Iudex vero & sacerdos super eos est papa: qui ostendit per dictam authoritatem habere supremū iudicium quando discordant sacerdotes. & sic ꝙ statur iudicio papæ discordantibus patribus ab eius iudicio. ¶ Nec obstat responsio quam facit abb. in dictis allegationibus: videlicet ꝙ illa authoritas loquitur quando difficultas oritur ex iudicio minorū iudicum / a quibus recurritur ad maiores sacerdotes leuitici generis. item ꝙ loquitur qñ sententia sacerdotum concurrit cum sententia iudicis summi sacerdotis: & non quando discordat/ vt in proposito. Quia respondetur satis esse ꝙ ex illo tex. innuitur ꝙ sit suprem⁹ sacerdos ad quem etiam discordantibus sacerdotibus leuitici generis(& sic prælatis cardinalibus) debet haberi recursus, cuius iudicio stari debet. Et ad hoc facit illud quod dictum fuit moysi vt constitueret iudices in populo, qui quicquid magni esset referrent ad moysen. ¶ Ad idem tex. iuncta glo. in cap. nemo. 9. q. 3. vbi dicitur nemo iudicabit primam sedem: neq enim ab augusto/ neq ab omni clero/ neq a regibus / neq a populo iudex iudicabitur. Et ibi glo. dicit ꝙ si totus mūdus in aliquo negocio sentiret cōtra papam, standum esset potius sententiæ papę. 24. q. 1. ca. hæc est fides. Ad idem faciunt omnia illa motiua & rationes quæ inducuntur pro papa in illo arti. vter sit maior vtrum papa an concilium. Et hoc tenet glo. in. c. in istis. 4. di. & videtur sentire glo. in. c. quodcunq. 24. q. 1. Facit c. enimuero. 19. di. & de summa trini. c. 1. in fi. & de bap. c. maiores.

¶ Et hanc eandem opiniōem tenet alex. in. d. c. in istis. Quā ēt tenet ioan. an. in. c. significasti(& refert ibi abb. siculus) de elec. Et eandē tenet ibi abb. quando papa moueretur melioribus rationibus & authoritatibus q̃ conciliū. Quia conciliū potest errare, sicut dicitur errasse super matrimonio contrahendo inter raptorem & raptam. vnde dictum hieronymi fuit prælatum statuto concilii. 36. q. 2. ca. tria. iuncto. c. placuit. ¶ Et pro ista parte do bonum tex. in. c. dudum. 31. q. 6. vbi apostoli constituerunt supremam potestatem esse in papa, nec quicq̄ præter scientiam romani pontificis decerni debere ēt circa concilia. Ex quo sequitur ꝙ apostoli qui constituebant concilium(vt patet act. 6. & 15.) voluerunt romani pontificis sententiam præferri sententiæ cōcilii. Et hoc firmat tex. in. c. ñ. 10. di. vbi factū papę præualet facto omnium episcoporum. ¶ Et istam videtur tenere ioā. an. in. c. licet de consti. in. 6. Et eandē ponit milis in verbo papa est maior concilio. Idem & ostien. in. c. proposuit de conces. præben. & glo. in. c. contra morem. 100. di. 8. q. 3. c. nonne. xi. di. c. nolite. Facit tex. in. c. non decet. 12. di. ¶ Hanc etiam dicit cōiter teneri a doctoribus do. de sancto gemi. in. d. c. in istis: videlicet potius standum sententiæ papæ q̃ concilii. Et hanc partem tenuit archi. flo. in. 2. parte summæ/ in ti. 3. de superbia/ in. c. xi. versi. schisma autem. Hanc etiā tenet feli. in. c. 1. de pac. C

QVID dicendum in ista materia? Doctores cōsiderant aliquos casus. Primum si sumus in causa fidei / & papa vult aliquid statuere contra fidē, standū est potius sententiæ concilii. Quod & ponit archi. vbi supra. & omnes in. d. c. proposuit. & cardi. in ca. significasti in. 10. contrario de elec. & feli. in. c. 1. de pac. & in. c. 1. in. 3. ampliatione de consti. & spec. in ti. de dispensa. §. 1. versi. alicuius etiam. & glo. in. c. ex multis. 1. q. 3. & in. c. quodcūq. 24. q. 1. Quia papa non dispensat contra quattuor principalia concilia/ quæ continent normam fidei: vt in. c. sicut. 15. di. & ibi glo. & archi. & in. c. post translationē de renun. & in. c. anastasius. 19. di. Imo etiam omnibus episcopis consentientibus non posset papa contra articulos fidei statuere: vt in. c. quæ ad perpetuam. 25. q. 1. ¶ Et ꝙ non dispenset contra quattuor concilia, vide glo. in. §. nisi rigor. 1. q. 7. & glo. in. c. proposuit de conces. præben. Nec contra dictum apostoli. 25. q. 1. sunt quidam. & glo. in §. his omnibus. 8. q. 1. Quod intelligit glo. in d. ca. proposuit/ in iis quæ concernunt fidem. pro hoc. xi. q. 3. c. si is qui præest. & tenet abb. ibi in. d. cap. proposuit. In istis qñ papa vult hoc facere, debet prævalere sententia concilii sententiæ papæ. D

¶ Alius casus est qñ papa sentiret vnum per qd̄ turbaretur stat⁹ vniuersalis ecclesiæ/ & cōciliū cōtradiceret ne turbaret ecclesia vniuersalis. Et standū esset etiā isto casu potius sententiæ concilii q̃ papæ. Allegant. c. sunt qui-

dam.25.q.1. Et dicit rosellus in sua monar-
A chia quo ad dictum inno.in.c.quanto de con
sue.& in.c.inquisitionis de sen.excom.(φ qñ
papa perturbat bonum vniuersalis ecclesiæ
non est ei permittendum)quo ad id quod di
cit non esse ei permittendum non posse intel
ligi melius q̃ a concilio. Non enim debet ei
pareri quando ex eius mandato multa mala
oriri possunt: vt notat inno.in.d.c.inquisitio-
nis. Quia ipse papa summe curare debet vt
sal⁹ vniuersalis ecclesiæ salua sit.25.q.1.quæ
ad perpetuam,&.c.contra statuta / & ca.si ea.
25.q.2. ¶ Et ista est cã quare papa nõ potest
deponere omnes episcopos.9.q.3.c.per prin
cipalem. Nec tollere priuilegium canonis si
quis suadente.17.q.4.vt dicit domi.in.d.c.in
istis: & doc.in.c.nulli de sen.excõ. Sed quoad
hoc priuilegiũ(vt supra dictum est) dubitat
alexã.quia est mere iuris positiui,licet dicat a
liud de priuilegio fori, quod est concessum
clericis de iure diuino: vt dicit glo.in.c.si im-
perator.96.di.& declarat cardi.in.c.perpendi
mus in repe.de sen.excom. Et in hoc põt po-
ni aliud exemplum,de quo vide abb.siculum
in.c.2.de maio.& obe. ¶ Similiter qñ vellet
statuere φ possit sibi eligere successorẽ: quia
B nõ valeret.8.q.1.§.his omnibus. Quia istud
esset mutare statum vniuersalis ecclesiæ secũ
dum domi.ibi in.c.in istis. ¶ Similiter quan-
do decoloraret statum vniuersalis ecclesiæ, qa
preualeret sententia cõcilii sententię papę/qñ
papa tale quid sentiret.glo.in.§.nisi rigor.1.
q.7.quæ allegat.c.& si illa ea.cau.&.q.
¶ Similiter quando papa vellet aliquid quod
esset contra ius diuinum vel naturale/vel vel
let tale quid quod esset peccatum lege natura
li vel diuina,tunc sententia concilii contrariũ
sentientis præferretur sententiæ papę: vt no-
rant doc.in.d.c.proposuit de conces.præben.
Et hoc quia papa non dicitur posse statuere
quæ inducerent peccatum,& ideo non posset
statuere φ liceret adulterari: quia est contra
præceptum legis diuinæ exo.20. non mœ
chaberis &c. ad hoc tex.in.c.etsi christus
de iureiuran. Posset tñ aliquando vt euitetur
maius malum permitti aliquid quod est pro
hibitum lege diuina vel naturali: puta lege di
uina prohibitum est homicidium (vt patet
exo.eodem.20.c.ibi nõ occides) & tñ lex po
sitiua pluries permittit & mandat hominẽ oc
cidi: vt in.c.cũ homo / & in.c.si homicidium
23.q.5. Et ratio est tunc quia lex est & nõ ho
mo qui occidit/quando mandatur occidi qui
dignus est morte.l.palam.ff.de ritu nup.&.c.

homicidas ea.cau.&.q. Et tunc non est pro-
prie homicidiũ: vt.d.c.si homicidiũ.c.qui ma
los ea.cau.&.q. Secus si non esset dignus mor C
te: quia non valeret tunc mandatum.C.vt ne-
mo priuatus.l.2.&.C.de iis qui ad ecclesias
confu.l.si seruus. Sic etiam si lex vel papa ve-
taret sine causa ne filio præstarentur alimen
ta/non valeret mandatum, sed cum causa sic:
vt si esset hostis ciuitatis.l.minime.ff.de religi.
& sump.fu. ¶ Si vero illud quod præcipitur
esset tale quid quod esset peccatum lege posi
tiua,tunc semper præferretur sententia papę/
q̃ est supra ius & non ligatur legibus iuris po
sitiui.d.c.proposuit.l.digna vox/&.l.princeps
legibus.C.&.ff.de.ll. cũ simil.& dicit archie.
in.d.versi.schisma autẽ. Si vero esset tale quid
φ esset dubium an esset contra fidem/ vel es-
set peccatum lege dei vel naturæ / & sentẽtia
concilii aduersaretur sententiæ papæ, tunc si
esset solus papa in sua sententia & concilium
generale in alia/adhuc præferretur sententia
concilii sententiæ papæ. Sed secus si cum pa-
pa concurreret sententia concilii patriarchii
eius(videlicet concilii prouincialis romani)
& sedes apostolica siue romana ecclesia (hoc
est papa cum cardinalibus & suo prouin-
ciali concilio) sentiret contrarium eius quod
sentiret concilium generale: quia tunc præfer
retur sententia papæ, ex quo papa non est so-
lus siue cum paucis in sua sententia sed cum D
sententia romanæ ecclesiæ.24.q.1.c.quoniã
vetus.
¶ Et hoc tenet rosellus in loco supraallegato
in antepenul.colum.dictæ quæstionis: qa ma
iores quæstiones deferuntur ad sedem apo-
stolicam: vt in.c.maiores de bap.& quia chri
stus rogauit pro petro vt non deficeret fides
eius.21.di.c.1. Quod debet intelligi de fide
eius.i.ecclesiæ ei specialiter commissæ.c.hæc
est fides.24.q.1.&.cap.a recta ea.cau.&.q. Et
pro hac cõclusione allegat glo.in.c.quodcũq
24.q.1. Nam quando aliæ ecclesiæ dissentiũt
ab ecclesia romana, tunc dicitur schisma,& ec
clesia nullo modo potest dici ecclesia in qua
est schisma.c.pudenda in fine.24.q.1. Sed cũ
oporteat semper esse ecclesiam(quia non defi
cit eius fides: vt in.d.c.a recta) sequitur φ illa
erit vera ecclesia in qua apostolicæ sedis sen-
tentia sit: quæ hominum malicia extingui nõ
potest.d.ca.pudenda/ &.c.omnes in fi.21.di.
Quia ex quo est dissensio in vniuersali/rema
net veritas in ecclesia specialiter petro cõmis-
sa, videlicet in ecclesia romana.d.c.pudẽda/&
c.omnes,& de hoc sanctus tho.in secunda se-

A cidæ.q.1.ar.10. ¶ Ex quibus elicit cõclusio, nem q̃ si iudicandus est vnus episcopus, illũ papa iudicat non synodus prouincialis .7.q.1.ca. quis. item si est dissensio inter archiepiscopos vel in ecclesia de causis fidei/sedes apostolica iudicat. & si est dissensio inter vniuersalem & romanam ecclesiam in qua præest papa, attenditur iudicium sedis apostolicæ & romanæ ecclesiæ/nisi vniuersalis ecclesia siue generale concilium habuisset aliquando iudicium sedis apostolicæ a quo nunc ipsa sedes apostolica discreparet: quia tunc præferretur sententia ecclesiæ vniuersalis siue cõcilii generalis quod habuit alias decisionem vna cum papa & sede apostolica. item si esset contentio inter episcopos vel concilium & illuc conuenientes, tunc sententia sedis apostolicæ attenderetur & illorũ qui cum ea sentirent/& non aliorum qui ab ea discreparent. Et finaliter concludit q̃ in tribus tantum casibus subiicitur iudicium & sententia papæ iudicio & sententiæ concilii: videlicet in casu hæresis/schismatis/ & vbi agit de bono vniuersalis ecclesiæ principaliter & non secũdario, & ita dicit fuisse statutum tempore suo in concilio constantiensi.

B ¶ Sed si bene aduertatur, ista doctrina roselli videtur aliqualiter diminuta, tũ quia posset occurrere casus q̃ cõcerneret bonũ vniuersalis ecclesię, & ex cõtraria illius decisiõe nõ turbaret statum vniuersalis eccl'ię: vt exẽplũ in.c. nicena, 31.di. vbi sol' pafnuti⁹ cõtradixit in cenæ synodo volenti statuere q̃ epi/pbri/diaconi & subdiaconi cũ vxoribus quas ante consecrationem duxerant non dormirent, & præualuit eius sententia. Et ibi glo. sumit argumentum q̃ vnus potest contradicere toti vniuersitati si allegat ratiõabilem causam: vt in.c.1.de iis quæ fi.a ma.par.ca. ¶ Tum quia posset esse casus in quo esset dubium vtrum concerneret bonũ vniuersalis ecclesiæ (quod posset dependere ex futuro euentu) & nõ turbaretur status vniuersalis ecclesiæ ex illius decisione: vt exemplũ si papa vellet alienare aliquod dominium tẽporale ecclesiæ per quod diminueretur multũ dominium ecclesię forte ad habendũ pecunias pro sustinendo bello cuius euentus est dubius/& dubium vtrũ sit iustum bellũ vel iniustũ. certe ex huiusmo di alienatione posset sequi bonum & malum ecclesiæ romanæ, non tñ sequeretur scandalũ in vniuersali ecclesia.

¶ VNDE potest addi prædictis q̃ aut loquimur in iudicio discretiuo aut in iudicio voluntatis iuncto cum plenitudine potestatis ipsius papæ. Si loquimur de iudicio discretiuo, tunc si sumus in causa fidei alias per concilia diffinita/dicendum est vt dictum fuit supra q̃ illius sententia præponitur quæ innititur decisioni alias factæ in illis quattuor cõciliis principalioribus, quæ sunt tenenda vt quattuor euangelia: vt in.c. sicut, 15.di. Et si papa solus inniteretur decisioni alias factæ, licet totum concilium teneret contrarium/ sequẽda esset sententia papæ: vt.24.q.1.ca. hęc fides. Et in hunc sensum intelligenda est glo. in cap. nemo.9.q.3. quæ vult q̃ si totus orbis sentiret contra papam/standum esset sententiæ papæ. Et pro hoc facit q̃ principatus dat⁹ fuit petro, cui terreni simul & cœlestis imperii iura deus commisit: vt in.c. omnes, 22.di. Et bon⁹ tex.21.di.in.c.1. in fi. &.7.q.1.c. mutatiões. 80.di.c. in illis in fi. &.22.di.§. prima et go sedes.2.q.7. puto.21.di.c. in nouo.c. considerandum.50.di. cap. sacrosancta.22.di. Et chryso. super illud lucæ.22. ego pro te rogaui petre &c. dicit/ omissis aliis venit ad petrũ ceteris prælatũ. Item aug. super illud petrus ambulabat super aquas ait/ dicit primo apostolo, i. petro in ordine apostolorum firmo & præcipuo. Idem tex. in.c. fundamẽta in prin. de elec. li.6. archi.22.di.c. sacrosancta, & tex. in.c. cum beatissimus.24.q.1. Et bonus tex. in ca. ita dominus.19.di. ibi vt in beatissimo petro apostolorum omnium summo principaliter collocaret, vt ab ipso quasi quodã capite dona sua velut in corpus om̃e diffũderet. Et sicut in superioribus est vnus deus (vt in c.1. &.c. damnamus de summa trini.) ita & in terris debet esse vnus dei vicarius cui alii omnes inferiores pateãt, sicut & in cœlis diuersi angelorum ordines patẽt.89.di.c. ad hoc. Et ideo deus vnam ecclesiam constituit nõ plures.c. loquitur.24.q.1. vt vnus esset dei vicarius & ecclesiæ sponsus & non plures, quia ecclesia militans similis est triumphanti, teste ioãne in apoca.c.21. & dicit glo. in cle. ad nostram de hære. Item vnus solus priuatus qui moueretur melioribus rationibus & authoritatibus noui & veteris testamẽti, deberet præferri omnibus aliis etiam sententiæ papæ: vt dicit abb. siculus in.c. significasti in.2. colũ. de elec. & maxime vbi illius iudicium confirmatum reperitur per alia concilia. Nam & possibile esset q̃ fides christi remaneret in vno solo/sicut & ius vniuersitatis in vno solo remanet: vt in.c. gratum de postula. præla. sicut & remansit fides post passionem christi tantum

C

D

in beata virgine:nam omnes alii scãdalizati
A sunt. & tamen quia christus ante passionem
orauerat pro petro vt nõ deficeret fides eius,
non dicitur defecisse si remansit in vno solo/
nec dicitur errare si veritas remanet in vno so
lo. Vnde dicit glo.in.c.~quis.21.di.ꝙ vbi sunt
boni ibi est ecclesia romana. & ita dicit abb.
in.d.c.significasti in.2.&.3.col. & in disputa-
tiõe episcopus in.3.char. Si ergo hoc cõtinge
re potest in vna priuata persona, q̃to magis
in papa: qui est caput ecclesię/ christi vicari9/
& qui habet potestatis plenitudinem: & cui
verisimiliter magis assistit spiritus sanctus/ ex
quo assumpsit eum in vicarium. Quòd si in
priuato & in papa solo potest hoc contingere
vt sententia eius præferatur sententiæ con-
cilii propter meliores rationes & authorita-
tes noui & veteris testamenti, quanto magis
quando papa & eius sententia concordat cũ
conciliis generalibus: cum tunc non sit tantũ
sententia papæ sed etiam concilii, maxime lo
quendo de conciliis principalioribus concer-
nentibus fidem. & multo magis esset ve-
rum/ si papa ita vellet de plenitudine potesta-
tis.

¶ Si autem sentẽtia concilii in causa fidei con
B curreret cum eo quod alias fuisset determina-
C tum in conciliis(maxime in quattuor princi
palioribus conciliis)& esset approbatum iam
per sedem apostolicam, tunc præferretur sen-
tentia concilii sententiæ papæ/ q̃tumcunq̧ pa
pa etiam ex plenitudine potestatis vellet con
trarium: quia in iis quæ sunt fidei iam semel
approbata/ papa subiicitur iudicio concilii: vt
in.c.anastasius.19.di.& in.c.si papa.40.di, &
c.sicut & ca.sancta.15.di.cũ simil. Licet enim
papa habeat plenitudinem potestatis, tamen
illam debet sic commensurare vt clauis non
aberret: vt dicit inno.in.c.quanto de consue.
& in.c.cum ad monasterium de statu mona.
& in.c.ad apostolicæ de re iudi.in.6. ¶ Quin
imo ex quo aliqua pertinentium ad fidẽ sunt
in conciliis determinata, si contrarium vellet
papa determinare/ non potest. Imo posset ac-
cusari tanq̃ hæretic9 si contrariũ ꝑtinaciter as-
sereret.40.di.c.si papa. Quinimo do.in.c.ha-
beo librũ.16.di.dicit propter verbũ oportet
ibi positũ(q̃d importat necessitatẽ: vt in.c.cũ
ab vno de re iudi.i.6.) ꝙ papa sine cõcilio nõ
ꝓmulgat canones fidei, & multo minus reuo-
cat statuta cõcilii gñalis disponẽtis circa fidẽ:
vt dicit idẽ domi.post hugo.in.c.sancta octo
16.di. Et dicit ibi esse casum pro glo.in.c.si-
cut.15.di.ꝙ papa non reuocat statuta conci-
lii circa fidem sine consensu concilii. De quo C
vltimo dic vt dictũ est supra in loco suo pro
prio/ in illo arti. vtrũ in causis fidei papa sem-
per teneatur congregare concilium.

¶ Si vero loquimur in causa fidei super arti-
culo emergẽti nondũ diffinito/ & loquimur
in iudicio discretiuo, in dubio videretur regu
lariter potius standum iudicio vniuersalis cõ
cilii contra papam solum contrarium sentiẽ
tem. Quod videtur velle glo.in.d.c.anastasi9.
Pro hoc tex.in.c.sicut in fi.15.di.c.contra sta
tuta/ &.c.sunt quidam.25.q.1. Vnde dicit ar-
chi.in.d.c.anastasius/ ꝙ periculosum esset fidẽ
nostram committere arbitrio vnius hominis,
& idem dicit & sequitur domi.ibi in.d.c.ana
stasius. Quia in iis quæ concernunt fidem
papa debet stare iudicio concilii: vt in.d.cap.
sicut.15.di. Hinc sumpta occasiõe dominus
cardi.& alex.in.d.c.anastasius, dicunt ꝙ licet
alias causæ fidei nondũ decisæ referantur ad
sedem apostolicam.24.q.1.c.quotiens.& sic
ad papam(vt in.c.sacrosancta.22.di.& in ca.
maiores de bap.& in.c.hæc est fides.24.q.1.
vbi papa solus corrigit errores circa fidem) ta
men vbi esset maximum dubium circa fidẽ
ita ꝙ papa cum cardinalibus dubitaret, tunc
non deberet papa sine concilio decidere/ sed
conuocare cõcilium vniuersale episcoporũ. D
Et ita tenet abb.siculus in disputatione episco
pus/ in.3.char. & ita dicit intelligi glo.in.d.c.
anastasius. Similiter quando papa vellet alias
statuere vel decidere contra alias statuta per
ecclesiam circa fidem, tunc debet conuoca-
re concilium, quod & ponit idem abb.in.d.
c.maiores. Et isto modo potest intelligi ꝙ sen
tentia concilii præfertur sententiæ papæ. Et
in simili casu dubio facta fuit congregatio in
ierusalẽ sup circuncisione: vt legitur act.15.
Nec per hoc innuitur ꝙ concilium sit supra
papam/ vel ꝙ minuatur potestas papæ: quia
tunc eius potestas includitur in cõcilio: quia
tota ptãs est apud ecclesiã, sed papa est caput
toti9 corporis ecclesię. ¶ Alioquin si dubiũ
circa fidem non esset magnum, papa posset
illud decidere sine concilio, & cum nusq̃ repe
riatur nec in veteri nec in nouo testamento
ꝙ concilium sit supra papam non errantem
etiam in causa fidei/ vel ꝙ concilium necessa
rio sit vocandum/ vel ꝙ papa teneatur sequi
eius iudicium, si papa etiam in factis fidei mo
ueretur melioribus rationibus & authoritati
bus & diffinitionibus q̃ concilium/ standũ es
set sententiæ papæ: vt dicit abb.in.d.disputa
tione, & in.c.significasti de elec. Quia conci-
lium

fium poteſt errare: vt patet in concilio arimi-
A nẽſi & epheſino ſecũdo. Patet etiam in aphri-
cana ſynodo celebrata tempore cypriani, de
qua facit mentionem augu. in li. 7. de vnico
baptiſmo. Et in aliis multis: vt in concilio a-
quileien. quod recuſauit recipere fidem in
concilio conſtantinopolitano canonice tra-
ditam: vt dicit vincentius in hiſtoriali. c. 21.
& cap. 26. & in concilio aquiſgranen. in ca.
placuit. 36. q. 2. iuncto ca. tria/ eadem cauſa
& q. & ibi glo. & tenet glo. & archi. in cap. 1.
20. di. in verbo illorum.

¶ Nec obſtat ſi dicatur ꝙ eccleſia non poteſt
errare, vt in. c. a recta. 24. q. 1. quia intelligi-
tur de eccleſia vniuerſali: vt de conſecra. di.
1. eccleſia. Sed concilium repræſentatiue di-
citur eccleſia, in concilio enim vere non eſt
vniuerſalis eccleſia: vt dicit abb. in dictis lo-
cis. Vel poſſet dici quòd concilium non po-
teſt errare quando eius geſta alias per vniuer
ſalem eccleſiam vel ſaltem per romanam ec-
cleſiam aliquando fuiſſent recepta. ¶ Con-
ceditur tamen ꝙ in dubio concilium & ec-
cleſia ſpecialis non præſumitur errare: vt di-
cit ioan. an. in ca. a nobis in verbo eccleſiæ de
ſenten. excom. & ꝙ ſit neceſſario probandus
error, maxime de eccleſia romana, quo erro-
B re probato reuocatur eius ſententia: vt in. c.
cũ olim de do. & contu. vt dicit idẽ ioan. an.
in. d. c. a nobis. de quo in. c. tũ ex literis de in
integ. reſti. Tamen illud quod dicitur ꝙ ec-
cleſia non poteſt errare/ intelligitur de eccle-
ſia vniuerſali & generali: quæ ſimul congre-
gata non poteſt errare: vt in. d. ca. a recta. &
dicit ioan. an. in. d. ca. a nobis. & abb. in di-
ſputatione epiſcopus, & in. ca. ſignificaſti de
elec.

¶ Si vero cum papa concurreret ſententia
ſiue iudicium ſedis apoſtolicæ/ hoc eſt cardi-
nalium & concilii prouincialis ipſius papæ;
tunc etiam ſi dubium circa fidem emergens
eſſet arduum & maximum/ præferretur ſen-
tentia papæ: ſecundum quod dicit roſellus/
vt ſupra retuli. ¶ Vbi autem dubium non
eſſet arduum & maximum/ & totum conci-
lium ſentiret contra papã/ nec appareret quis
fundaretur melioribus authoritatibus, tunc
licet ſententia concilii videretur præferenda
per dictum archi. in. d. c. anaſtaſius (quia iu-
dicium diſcretionis præſumitur eminentius
& veriùs in pluribus quàm in vno: vt in ca.
prudentiam cum concor. de offi. delega. cum
non magis præſumatur vnus habere ſpiritũ
veritatis q̃ omnes alii ſimul in dei nomine cõ- C
gregati & in vnum iudicium concurrentes)
tamen ſi papa nollet aſſentire deciſioni ipſius
concilii, concilium non poſſet ſtatuere cõtra
voluntatem & ſententiã papæ: quia deficeret
poteſtas in concilio/ quod ſumit robur a pa-
pa. Et ideo de plenitudine poteſtatis papa
poſſet impedire concilium ne ſtatutum deſu-
per promulgaret. Et hoc videtur ſentire car-
di. de turre cre. in. 3. li. c. 64. in ſecunda colũ.
¶ Quid autem tunc eſſet faciendum & ob-
ſeruandum circa dictum dubium emergens,
hoc nõ reperio deciſum, ſed crederem ꝙ qui
teneret & obſeruaret vnam vel aliam partem
non propterea eſſet dãnatus ſi in ea obſerua-
tione & opinione moreretur, anteq̃ deciſio
eſſet firmata per eccleſiam cum papa: per id
quod in ſimili ponit abb. in ru. de ſchiſma.
in fi. & archie. flo. in ſecunda parte ſummæ/
in ti. 3. de ſuperbia/ in. c. xi. verſi. ſed quid cũ
duo. vbi diſputando dicit ꝙ tempore ſchiſ-
matis vrbani & clementis non erant in pecca
to qui adhærebant vni vel alteri parti propter
dubium quis eſſet verus papa. Ad hoc facit
in argu. l. regula/ & . l. 2. ff. de iuris & facti
igno. & . c. ad apoſtolicæ de cle. excom. vel in-
terdic. minis. & . cap. vt animarum de conſti.
in. 6. D

¶ Barbatius tamen in. c. ꝙ tranſlationem in
xi. colum. dicit ꝙ licet etiam inferiori a papa
ſe intromittere ſuper articulis fidei/ declaran
do rudibus: vt in. c. 1. 86. di. Sicut & capitu-
la eccleſiarum ſede vacãte procedere poſſunt
contra hæreticos & declarare eos erraſſe in fi
de & illos punire: vt in ca. ad abolendam de
hære. Tamen ſi oriretur aliqua difficultas ſu-
per articulis fidei non deciſis, licet glo. in. d.
ca. ꝙ tranſlationem/ ſimpliciter dicat ꝙ talis
cauſa ſit referenda ad papam qui ſolus poteſt
nouos articulos non deciſos facere/ & nihil
dicat de concilio, tamen ipſe dicit ꝙ ſolus pa-
pa ſine concilio non poteſt decidere cauſam
fidei: & ideo oporteret congregare conci-
lium. ¶ Primo hoc probat per tex. in ca. ha-
beo librum. 16. di. vbi tex. vtitur verbo o-
portet/ quod importat neceſſitatem: vt in
ca. cum ab vno de re iudi. in. 6. Item per tex.
in ca. ſicut. 15. di. Item quia videtur abſur-
dum & periculoſum committere cauſam fi-
dei arbitrio illius quem eccleſia poteſt iudi-
care hæreticum: vt in. c. ſi papa. 40. di. Et
quia orbis maior eſt vrbe: vt in cap. legi-
mus. 93. di. Et per glo. quæ dicit hoc forma-
liter in. d. cap. anaſtaſius. 19. di. Et dicit quòd

A illud quod dicitur in euangelio dic ecclesiæ
(vt in cap. nouit de iudi.) fortius erit dicen-
dum ecclesiæ, i. papæ & concilio quando agi-
tur causa fidei: quia papa & concilium repræ-
sentant ecclesiam vniuersalem / quæ errare
non potest: vt dicit. glo. in cap. maiores de
bap. Nec per hoc diminuitur potestas pa-
pæ: nam & ipse includitur in concilio tanq̃
princeps & caput. ¶ Item ad idem est quod
dicit beatus bernardus (quem refert archi.
in cap. non decet. 12. di.) ꝙ papa non est
dominus episcoporum sed est vnus ex epi-
scopis. ergo papa cum episcopis debet deci-
dere causam fidei: & sic cum concilio ge-
nerali. Ad hoc cap. mulier el. 2. 33. q.
5. vbi episcopus dicitur vicarius dei. quod
est intelligendum in parte / non in totum, si-
cut dicitur in sacerdote: vt dicit ibi glo. &
probatur in. c. inter de pœni. di. 3. ideo epi-
scopi habent interesse cum papa in causa fi-
dei. Adducit authoritatem euangelii ꝙ vos
qui sequuti estis me sedebitis iudicãtes duo-
decim tribus israel. sicut ergo christus iudi-
cabit cum discipulis, ita & papa cum epi-
scopis qui successerunt eorum loco: vt in
cap. in nouo. 21. di. Adducit etiã ꝙ dixit dñs
petro & super hanc petram ædificabo eccle-
B siam meam, & portæ inferi non præualebũt
aduersus eum. designans ꝙ potestas sit in ec-
clesia: & consequenter ꝙ ecclesia sit illa quæ
habeat decidere causas fidei vna cum papa
ecclesiæ capite. Item adducit illud act. 15.
vbi in illo concilio petrus primo locutus est
tanq̃ principalis, ac post iacobus, qui vsus
est verbo judico: & placuit cæteris ꝙ non fie-
ret circuncisio: & scripserunt ad eos qui e-
rant antiochiæ sub ista conceptione verbo-
rum / placuit nobis collectis in vnum &c. Ex
quo elicit ꝙ si solus petrus potuisset illum ar-
ticulum fidei decidere, apostoli qui erãt ple-
ni spiritusancto nullatenus se intromisis-
sent. Ad idem est ꝙ paulus præcipiebat serua-
ri præcepta apostolorum & seniorum. ver-
bum autem præcepta sonat in iurisditio-
nem contentiosam cap. eam te de rescrip.
Et similiter act. 16. cum paulus & timotheus
transirent per ciuitates / monebant conuer-
sos vt custodirent dogmata quæ erant decre-
ta ab apostolis & senioribus qui erant ieroso-
lymis. verbũ aũt decreta importat iurisditio-
nẽ contentiosam. l. 1. §. 1. in verb. vel cogno-
scens decreuit. ff. de consti. prin. di. 4. in fi. §.
hæc etsi legibus / versi. decretum vero ne-
cessitatem facit. Ergo vt iudices apostoli &
seniores iudicarunt causam fidei. ¶ Ad idem C
adducit quod legitur act. 20. vbi paulus
dixit maioribus natu ephesiorum. attendite
vobis & vniuerso gregi in quo vos spiritus-
sanctus posuit episcopos regere ecclesiam
dei quam acquisiuit sanguine suo. Vn-
de non ad solum papam sed ad eum cum
concilio spectat decisio causæ fidei. Non
obstat ca. maiores de bap. vbi dicitur ꝙ cau-
sa fidei referenda est papæ: quia intelligitur
vt capiti. Non obstat cap. hæc est fides. 24.
q. 1. & quod voluit glo. in cap. in istis. 4. di.
& cap. aliorum. 9. q. 3. vbi dicitur ꝙ so-
lus papa potest confutare errores fidei. quia
non loquuntur qñ papa vellet decidere arti-
culum fidei secundum eum.
¶ Sed ista modicum obstant: quia ad primũ
respondet glo. in. d. cap. cum ab vno / ꝙ
verbum oportet non semper importat neces-
sitatem sed aliquando honestatem. 25. q.
1. cap. primo. Ad cap. sicut / dicitur ꝙ loqui-
tur de articulis fidei iam decisis. Ad alias au-
thoritates (quæ innuunt ꝙ cum concilio pa-
pa debeat hoc facere) respondetur ꝙ non
negant quin solus papa hoc possit, maxime
cum collegio cardinalium: in quibus repræ-
sentatur specialis ecclesia / videlicet ecclesia
D romana: vt supra aliquando dictum est. Et
ipsemet in fine non videtur negare quin pa-
pa cum cardinalibus hoc possit. Et ideo pa-
pa solus poterit etiam articulum fidei non
decisum de nouo facere: vt late dicitur
in cap. 1. 15. di. per alexan. & dixi su-
pra.
¶ AVT agitur non de causa fidei / sed de
dubio an aliq̃d esset peccatũ lege dei vel con-
tra ius naturale. & tunc illius sententia præ-
fertur quæ conformatur legi diuinæ & le-
gi naturali. Et quando papa vel alius supe-
rior mandat aliquid quod est peccatum,
vtrum sit illi obediendum / materia est in
cap. ad aures de tempo. ordi. & in ca. non
semper cum tribus sequen. & in ca. qui re-
sistit. xi. q. 3. & in cap. non decet. 12. di.
& per ostien. in summa de maio. & obe.
in. §. & ad quid ad fi. versi. ad huius. &
in cap. literas per doc. de resti. spolia. Et in
proposito loquendo quando papa præcipe-
ret aliquid extraiudicialiter quod de se eui-
denter esset peccatum, dicendũ est ꝙ obediẽ-
dum est deo magis q̃ ei. & vide bonas rationes
quare tunc non sit obediendum papæ per a-
lex. in cap. si dominus. xi. q. 3. ¶ Sed si es-
set dubium an quod præcipitur sit peccatum

vel non, dicendum est quòd si is cui præci- A pitur habet conscientiam quòd sit peccatum & iniustum quod præcipitur/ debet deponere conscientiam, alioquin si non potest illam deponere nec se cōformare cum conscientia papæ, debet sequi conscientiam suam propriam (vt in. c. per tuas de simo.) & tolerare patienter si papa eum puniat: vt in. d. c. literas & in. c inquisitioni de senten. excom Quando autem illud quod præcipitur est de se iustum licet cui precipitur videatur iniustum/: & quando aliquid præcipitur per viam iudicii & sententiæ quid dicendum, dic vt per singulum in. d. c. ad aures, & doc. in locis supra allegatis.

¶ Et ex his apparet quando hoc casu præfertur sententia concilii: quia quando præcipitur aliquid euidenter iniustum per papam,; præfertur sententia concilii iustum sentientis. sed si esset dubium vtrum esset iustum vel non, præfertur sententia papæ: quæ etiam præfertur omni casu quo concilium vellet aliquid apparenter iniustū/ & papa illud quod esset iustum. Et similiter vbi cum sententia papæ concurrit sententia patriarchii eius siue prouincialis concilii: vt dictum est supra. Et vbi appareret ꝙ papa melius sentiret cæteris omnibus/ præfertur sententia papæ: sicut in simili fuit in. c. nicena. 31. di. in pafnucio confessore, qui contradixit vniuerso concilio & præualuit eius sententia.

¶ AVT agitur de materia in qua est differentia inter papam & patres concilii/ quæ est iuris positiui. Et tunc aut est differentia super cōdendo ius nouum. & tunc si lex quam papa vult edere non habet qualitates legis de quibus in cap erit autem lex. 4. di, nec conuenit religioni nec disciplinæ nec consuetudini patriæ nec loco & tēpori, præfertur sententia concilii contradicentis editioni talis legis. & possunt episcopi in concilio existentes contradicere: quia non conuenit lex consuetudini regionis/ nec habet suas qualitates. Ita vult glo. & domi. ibi in. d. c. in istis. 4. di. sicut fuit factum in ecclesia orientali/ quæ non recepit legem de continentia seruanda. ex quo non peccant episcopi & alii in sacris constituti qui matrimonio vtuntur: vt in cap. cum olim de cle. coniuga. & in. d. ca. nicena. Quod est verum quando papa non contradiceret sed taceret: quia si expresse contradiceret episcopis, seruanda esset sententia papæ/ ex quo sumus in iis quæ sunt iuris positiui: quia lex principis quantumcunq; sit C dura/ seruanda est. l. prospexit. ff. qui & a quibus. 19. di. ca. in memoria. & maxime si vellet statuere in iis quæ tendunt in animaduersionem criminum: cum in iis papa possit venire etiam contra iam statuta per concilium: vt dicit archi. in ca. sicut. 15. di. in princi. & ita dicit domi. in. d. ca. in istis, & cardina. alexan. ibi in fi. ¶ Si autem lex siue constitutio habet qualitates legis (quia honesta/ iusta/ rationabilis/ iuxta naturam & consuetudinem patriæ/ loco & tempori conueniens/ vtilis & necessaria) tunc præfertur sententia papæ: quia præeminet vniuersis vt prælatus magister & princeps, & potestatis habet plenitudinem. 2. q. 6. ca. decreto: & de authoritate & vsu pallii cap. ad honorem. Et quia lex habet suas qualitates, ab omnibus custodienda est. 12. di. cap. 2. Et hoc tenet hugo & archi. in. d. cap. in istis. Et vbi subditi nollent acceptare rationabilem constitutionem, posset eos ad hoc compellere. & ita dicit factum archi. in cap. de liguribus. 23. q. 5. & refert. cardi. de turre crema. in. d. ca. 64. Quinimo etiam si constitutio non haberet suas qualitates (quia non conueniret consuetudini regionis & esset dura) si papa de plenitudine potestatis vellet eam seruari, possent subditi D compelli ad obseruandum: vt dictum est. d. l. prospexit.

¶ AVT AGITVR de iure antiquo tollendo. Et tunc si concilium vult quòd lex tollatur & papa contradicit, standum est sententiæ papæ. dicto capitulo in istis. 8. q. 2. ca. illud/ & c. dilectissimi, glo. in ca. veniam. 35. q. 9. & 24. q. 1. hæc est fides. ¶ Sed si papa vellet tollere constitutionem factam a concilio (quod posset/ vt dictum fuit supra in articulo proprio) si concilium contradiceret quia quod papa vellet facere esset irrationabile vel impossibile/ & lex edenda per eum non haberet qualitates requisitas, standum esset sententiæ siue contradictioni ipsius concilii. Ita dicit domi. in dicto ca. in istis in fi. Quod intelligo verum quando esset omnino impossibilis: quia impossibilium nulla est obligatio. Sed si non esset impossibilis sed alias dura/ & papa vellet omnino tollere antiquam constitutionem a cōcilio editam & nouā edere (forte sibi fauorabilem & romanis pontificibus pro tēpore) & de nuda voluntate & potestatis plenitudine ista statueret, crederē seruandam esse sententiam papæ. Et ita vult expresse glo. quā doctores sequūtur in. c.

A vbi periculum / in verbo concilio generali de elec. in. 6. Facit tex. in. c. conuenientibus. 1. q. 7. vbi papa restituit quos conciliũ damnauit. Et ex hoc apparet ꝙ posset poni exẽplũ ꝙ si papa vellet, solus posset tollere constitutionẽ frequens in concilio constantien. editã. ¶ Aliqñ (& tertio) papa aliquid vult de plenitudine potestatis & procedit dispensando / & conciliũ cõtradicit. Et hoc casu præfertur sententia papæ in iis in quibus põt dispensare, nã non potest concilium restringere potestatẽ papæ sine eius cõsensu: vt dicit ioan. an. in. ca. nouit de iudi. Imo nec cũ eius consensu: qa potestas eius est a deo: vt in. §. hinc etiã. 17. di. & in. c. sacrosancta. 22. di. Ita dicit ioã. an. in. c. ecclesia de consti. Et ideo in dispensando præfertur sententia papæ. Facit tex. in. c. veniam. 35. q. 9. & vide quæ dicta fuerunt in illo arti. vtrum papa reuocet constitutiones cõciliares. ¶ Et prædicta procedunt qñ concurrit diuersitas iudicii inter concilium & illum qui est verus & catholicus papa: quia si esset hæreticus vel non habitus pro vero papa & in controuersia papatus, tunc sine dubio sententia concilii semper præferretur: vt in. c. si duo. 79. di. & in. d. c. si papa. 40. di.

B RESTAT respondere ad cõtraria: ad quæ ex prædicta distinctiõe apparet respõsio. Ad primũ ꝙ rectius est consilium quod plurimorum sententiis roboratur, respõdetur illud esse verum nisi aliquis probabilioribus & melioribus rationibus moueretur in contrariũ: quia tunc illius solius sententia & non pluriũ præferretur: vt dictũ est supra. Pro hoc tex. in. l. 1. in versi. sed neq. C. de veteri iure enucle. & tex. in. c. 1. de iis q̃ fiunt a maio. par. ca. & in ca. nicena. 31. di. Sepe. n. deus reuelat aliqua paruulis quæ abscondit sapientibus: vt in. c. esto subiectus. 95. di. Et ita respondet abb. siculus in. c. 1. de consti. in vltima col. ¶ Ad illud quod dicitur de aristocratia & regimine plurium ꝙ sit melius / negatur hoc: quia finis regiminis est pax: pax autem & vnitas subditorum melius conseruaẽ per vnum q̃ per multos. Ita dicit. s. tho. in opus. 20. scilicet de regimine principum / a. c. 2. vsq ad. 8. & 1. contra gen. ca. 42. Item philosophus. 12. metaphy. dicit ꝙ multitudo principatuum est mala. & refert abb. siculus in. c. nouit in. 3. col. de iudi. Et idem sanctus thomas in quarto sen. di. 20. ar. 4. quæstiuncula. 3. vbi agit de indulgentiis / dicit ꝙ papa in ecclesia habet plenitudinem potestatis sicut rex in regno, penes quem tota potestas residet. Et ꝙ ista potestatis plenitudo melius resideat in psona vnius q̃ plurium / probat tex. in. c. legimus. 93. di. vbi ponitur quare fuit institutũ ꝙ vnus præesset omnibus. ¶ Ad id quod dicitur ꝙ papa potest errare / respondetur ꝙ non est verisimile ꝙ deus hoc permittat. Pro hoc glo. in cap. quodcunq. 24. q. 1. & in. c. in sede ea. cau. & q. Et licet glo. in. c. a recta ea. cau. & q. dicat papam posse errare / intelligitur secũdum se & considerata ipsius persona, & non tanq̃ vicarius dei cui dat scientiam intellectus iuxta illud sapien. 10. iustum deduxit dominus per vias rectas / & dedit illi scientiam sanctorum. Et ita respondet brixien. in quibusdam suis allegationibus confutantibus allegatiões abbatis factas in concilio basilien. Item etiam concilium potest errare: vt dictum est supra de concilio ariminẽsi & aliis. ¶ Et ad id quod dicitur ꝙ ecclesia non potest errare (vt in. c. a recta. 24. q. 1.) respondetur (vt sæpius supra in proposito dictum est) illud esse verum de ecclesia vniuersali / hoc est de collectione omnium fidelium, de cõsecra. di. 1. c. ecclesia: qa deus non permitteret ꝙ omnes fideles errarent in fide. Nam & remansit fides in beata D virgine aliis deficientibus post passionem, vt ostenderetur ꝙ non posset deficere fides pro qua christus orauit cum dixit petro & ego pro te rogaui vt non deficiat fides tua: vt dicit glo. in d. c. a recta, & 21. di. c. 1. Et non intelligitur de ecclesia repræsentatiue: sicut est concilium quod repræsentat ecclesiam vniuersalem, non ꝙ in eo sit vniuersalis ecclesia: quia impossibile est omnes simul fideles congregari. Ita dicit abb. in. d. disputatione episcopus / in. 3. col. & in. d. c. significasti de elec. & dicit ioan. an. in. c. a nobis / in verbo ecclesia de sent. excom. Qui dicit ꝙ etiam pro ecclesia speciali præsumitur ꝙ non erret nisi error probetur, allegat de frigidis. c. fraternitatis. & maxime loquẽdo de ecclesia speciali hoc est de romana ecclesia: pro qua in dubio semper præsumitur / de reli. & vene. sanc. ca. 1. Facta tamen fide de errore, bene eius sententia reuocatur: vt in ca. cum olim de dolo & contu. secundum ioan. an. ibi. ad hoc cap. cum ex literis de in integ. resti. Item & si dicatur ꝙ ecclesia non potest errare in iis quæ sunt fidei, non sequitur ꝙ sententia concilii generaliter in omnibus debeat præferri sniẽ papæ maxime in iis q̃ sunt iuris positiui: quæstio aũt de qua agitur est absolute posita quæ sententi

A præferatur/vtrū papæ an cōcilii. vnde posito φ in articulis fidei præferatur sententia cōcilii/ non ita erit in aliis: vt patet ex supradictis.

¶ Ad secundū(φ orbis maior est vrbe)dicitur φ non obstat: quia papa præest orbi & vrbi, orbi generaliter/vrbi specialiter. Ita domi.in c.nemo.9.q.3. ¶ Ad dictum sancti bernardi respondetur φ non præsupponimus sententiam papæ superbā & irrationabilem/ sed ratione fulcitam.

¶ Ad tertiū de epō & capitulo/respōdetur φ similitudo non est bona: quia capitulū habet authoritatē a iure cōmuni, & non sumit robur ab authoritate episcopi / sicut concilium sumit robur ab authoritate papæ: vt in.d.c.significasti de elec. itē episcopus non potest solus actū exercere sine capitulo, sicut papa potest solus sine concilio.

¶ Ad quartū ex act. 15. respondetur φ licet præualuerit sententia iacobi/ & illā concilium sequutū sit, non tamen petrus contradixit sententiæ iacobi/ sed illā potius approbauit. ex quo apparet φ nō potest induci in proposito quęstionis nostrę quādo sententia papæ cōtradicit sententiæ cōcilii. ¶ Et quod dicitur φ sententia cōcilii tanquam munita spiritusancto debeat pręferri, respōdetur illud verum quādo cum cōcilio papa & omnes sunt concordes/ sicut ibi fuit:

B quia vbi sunt plures cōcordes congregati in nomine domini/ dominus in medio eorū est, matth. 18. Sed vbi sententia pape discordat a sententia concilii, nō dicitur φ sententia cōcilii, sit sententia spiritussancti.

¶ Ad quintū respōdetur φ licet sub noīe concilii cōprehendatur caput, nō sequitur φ sine capite dignior sit sententia cōcilii. & cōueniens est φ mēbra nō dissentiāt a capite ꝗ e cōtra: vt in.c.cū non liceat de præscrip. & .c. nō decet. 12.di. Et dignius est caput ꝗ residuū corporis sine capite: quia locu sefficit religiosus vbi caput est humatū licet mēbra sint alibi sepulta: vt in.l.cū in diuersis. ff. de reli. & sump. fune. isti. de rerū diuisi. § religiosum. ibi. glo. ¶ Ad illud quod dicitur φ debet totū præualere parti/ & sic cōciliū totū papæ qui est pars cōcilii, respōdetur φ illud debet intelligi quādo illud totū est vnitū ipsi parti: sed vbi discrepat caput. i. papa a cōcilio, tunc nō est cōcursus totalis, cū ptās papæ nō sit a concilio sed a deo: vt in.c. nouit de iudi. sed bene potestas & volūtas cōcilii depēdet a papa: vt.17.di. per totum: qua cessante/concilium nihil potest.

¶ Ad sextū respondetur φ potestas principaliter data fuit petro nō solū significatiue vel figuratiue, sed vere principaliter & fundamentaliter. christus.n. constituit vnā ecclesiā/ vnū voluit esse caput & principē. 24.q.1. loquitur, & .21.di.c.1. vbi probatur φ christus petrū ecclesiæ præfecit/ vt conseruaret vnitatem. Et sicut apud apostolū vnū est corpus/ vnus spiritus & vna spes vocatiōis nostræ: & vnus dominus/ vna fides/ vnū baptisma &c. (vt est tex. 24.q.1 d.c. loquitur) ita vnus est dei vicarius in terris & vna ecclesia & vnū corpus mysticū 3.q.4. engeltrudam. Et vt christus vnitatē manifestaret, vnitatis eiusdē originē ab vno incipiente sua authoritate disposuit. Et licet apostolis omnibus post resurrectionē suā parem potestatē tribuat dicēs sicut misit me pater & ego mitto vos, tamen ad vnum loquutus/ super vnū ædificat ecclesiam: vt dicit tex. in.d.c. loquitur. Ideo quia ecclesia vna, vnum & nō plura capita debet habere/ quod est papa. 9.q.3. aliorum, & ideo petrus solus designatus est caput ecclesię: vt in.c. rogamus. 24.q.1. Et ideo petrus dictus est cephas quod interpretatur petrus (hoc est lapis) vt legitur ioā.c.1. ¶ Est igitur christus principale ecclesiæ fundamentū: qui eandem primo fundauit in petro/ & de petro in successoribus. Et φ fundamentū ecclesiæ fuerit in petro probatur: quia si ecclesia non fuisset fundata in petro solum D sed super totam ecclesiā vniuersalem, sequeretur φ ipsa ecclesia esset fundamentū suiipsius quod dicere est absonum. Quod autem christus sit principale fundamentum, demonstrat apostolus, 1. ad corin. 3. & .1.q.1.c.cum paulus, ibi fundamentum aliud nemo potest ponere præter id quod positum est quod est christus iesus, c. veniens de presby. nō bapti. & .c. fundamenta de elec. in.6. Quod autem christus primo & principaliter fundauerit ecclesiam in petro & successoribus, probat tex. in cap. 1. de homi. in.6. & aliis iuribus infra proxime adducendis. & in cap. cum beatissimus. 24.q.1. vbi dicitur φ petrus a domino principatum accepit. Quod autem post petrum in apostolis & succesiue in aliis episcopis, dicit tex. 21.di.ca.1. ibi simpliciter vero maiorum & minorum sacerdotum in nouo testamento discretio ab ipso christo sumpsit exordium: qui. 12. apostolos tanquam maiores sacerdotes/ & .72. discipulos quasi minores sacerdotes instituit, petrum vero quasi in summum sacerdotē elegit, dum ei præ omnibus & pro omnibus claues regni cœlorū tribuit & a se petra ei petri nomen imposuit atque pro eius fide se specialiter rogasse testatus

A est, & vt ipse cęteros confirmaret / subiunxit dicens ego pro te rogaui petre vt nō deficiat fides tua & tu aliqñ conuersus cōfirma fratres tuos. ¶ Et ꝙ pricipaliter in christo / & de christo primū in petro & successoribus / deinde in apostolis & successiue ac consequenter in episcopis qui succedunt loco apostolorum (vt in.c.ecclesiæ pricipes.35.di.) probat tex.in.c. ita dominus.19.di.ibi sed huius muneris sacramentum ita dominus ad omnium apostolorum officium pertinere voluit, vt in beatissimo petro apostolorum omnium summo principaliter collocaret / & ab ipso quasi quodam capite dona sua velut in corpus omne diffunderet. Appellat ergo petrum caput & apostolos corpus. Et ibi. hunc enim in consortium indiuiduæ vnitatis assumptum / id quod ipse erat dominus voluit nominari dicendo tu es petrus &c. vt eterni templi ędificatio mirabili munere gratiæ dei in petri soliditate consisteret. ¶ Ad idem per omnia tex. in.c.fundamenta in prin.de elec.in.6.

¶ Et si dicatur ꝙ tex.ibi referendo psalmum. 86. (scilicet fundamenta eius in montibus. sanctis) dicit per montes apostolos & prædicatores ecclesiæ insinuari quibus tota huius ædificii fabrica confidenter innititur. sicꝗ videtur inferri ꝙ non in vna persona petri fun-
B damentum collocatum sit sed in omnibus apostolis & prædicatoribus / & sic in ecclesia vniuersali: cum psalmus iuxta vulgatam editionē dicat fundamēta eius & non fundamētū, & in mōtibus sanctis & non in mōte sancto sicut & alibi dicit leuaui oculos meos ad montes vnde veniet auxilium mihi, ad montes.s.spirituales.i.ad sanctos dicit glo. & archi. in ca.sacrosancta.22.di. Dic dicendū ꝙ non obstat: quia illud intelligitur secundario post petrum.i.ꝙ apostoli post petrum fuerunt secundarii fundamenta. Et ideo petrus dicitur primus q ordinatus fuit sacerdos. & primus conuertit populum ad fidem, & alii oēs ab eo habuerunt confirmationem & potestatē prædicandi & conuertendi populum: vt dicit domi.in.d.c.in nouo. Quinimo tanta fuit differentia inter petrum & alios apostolos quāta est hodie inter papam & alios episcopos: vt dicit domi.in.c.sacrosancta.22.di.

¶ Ad id quod adducitur ex.2.ca.ad ephe. (scilicet dum dicit superædificati super fundamētum apostolorum & prophetarum) similiter respondetur vt supra: videlicet ꝙ intelligitur secundario. Quod ostendunt verba sequentia / ipso summo angulari lapide christo iesu in quo omnis ædificatio constructa crescit. C vbi dicit aug.nc apostoli vel prophetæ in quibus fundata est ciuitas se tenerēt in se, in christo totum innititur primo fundamēto: quod fundamentum in summo est & non in imo / vt in corporali fabrica. Igitur fundata est ecclesia primo in christo / & postea in apostolis cum petro: sed principaliter in petro, & ideo fundamenta eius in montibus sanctis: videlicet in apostolis / prędicatoribus & doctoribus ecclesiæ, inter quos ē primus petrus / cui datus fuit principatus. Et ideo in christo principaliori fundamento: & post christum in petro principaliter eiusdē christi vicario & successore, vt ab ipso capite electo dona sua in corpus omne (videlicet aliorum apostolorū / prędicatorum & doctorum) diffunderet: vt in.d. c.fundamenta de elec.in.6. Papa enim qui vices dei tenet in terris (vt in.c.1.vt ecclesiastica beneficia, & in cap.ad apostolicæ de re iudi in sexto) a deo potestatem sumpsit: vt in.c.nouit de iudi. quia christus potestatē dimisit petro vicario suo & per ipsum successoribus eius: vt in cap.quanto de transla.præla.& in.c.licet eo.ti.&.c.solitæ de maio.& obe. Et consequēter cum petrus & successores idem tribunal habeāt cum christo / & sic eandem iurisdictio- D nem (quia omnia possunt quę christus claue non errante: vt dicit ostien.in.d.ca.quanto de trans.præla.& inno.in.c.quanto de iureiura. & refert abb.in.c.proposuit de conces.præben.) merito principaliter in petro ecclesiæ fundamentum a christo constitutum est. Sic & vicarii episcopi candem iurisdictionem & tribunal habere dicitur cum episcopo, & in iurisdictiōe maxime cęteris aliis præponit: vt in.c.1.de offi.vica.in.6. Fuerunt ergo apostoli æquales in ordine / non tamen in iurisdictione cum petro / in quo principaliter ecclesia in oībus a christo fundata est. Sic papa etsi in ordine parem habet potestatem cum episcopis, solus tamen habet iurisdictionem in omnes / & a nemine iudicatur: vt in.c.nemo.9. q.3.cum seq. & solus cęteris aliis in omnibus præpositus est. & ei tantum dominus verba dirigit & caput designat, d.c.loquitur.24.q.1. & in extrauaganti vnam sanctam / ibi glo.pa uini. Et hoc bene probat ille tex.in.d.c.fundamenta, & tex.in.d.ca.sacrosancta. vbi dicitur ꝙ non ab apostolis sed a saluatore christo petrus primatum obtinuit. Quod ostendunt verba domini ioan.vlt. simon ioannis amas me? & cum petrus respondisset, ter dixit illi pasce oues meas, quæ verba ad petrum tantū

A dicta sunt. Et quod christus dixit ad petrum,
in petro dixit ad successores ipsius / dicit tex.
in.c.solitæ de maio.& obe. Et petro tantũ di-
ctum fuit tu es petrus & super hanc petram
ædificabo ecclesiam meam matth. 16. Petra
autem erat christus, & ita exponit glo. nico-
lai. Et sic primum fundamentum est christus
1.q.1.cum paulus. qui & ecclesiã postea fun
dauit in petro principaliter vt dictum est, re-
linquens in petro ecclesiæ fundamentũ. Vn-
de dicit tex.22.di.c.1.ꝙ omnes dignitates ec
clesiæ a romana ecclesia instituuntur: illã ve-
ro solus dominus ipse fundauit/ & super pe-
trã fidei mox nascentis erexit, q petro æternæ
vitæ clauigero/ terreni simul & cœlestis im-
perii iura commisit. Ad idẽ bonus tex. in ex-
trauaganti vnam sanctam.

¶ Non obstat quod dicitur in.c.in nouo.21.
di.& in.c.sacrosancta.22.di.ꝙ cęteri aposto-
li pari consortio cum petro honorem & po-
testatem acceperunt.& in.c.loquitur.24.q.
1.ibi hoc erant vtiq; cęteri apostoli quod pe-
trus fuit pari consortio præditi potestatis &
honoris. Quia debet intelligi in ordine non
in administratione & iurisditione. Vel potest
dici ꝙ ante passiõem discipuli erant sub chri-
sto & non sub petro (& ideo cum petro erãt
tunc in pari consortio) sed post passionẽ fue-
runt sub petro/ & ei deferebant. Vnde in pen
tecoste primum sermonem fecit petrus: vt
legitur act.2. Et hoc vult glo. archi.& domi.
in.d.c.in nouo.

¶ Non obstat quod dicitur in.c.in nouo / &
apostoli ipsum in principem habere volue-
runt quasi nõ a christo sed ab apostolis prin-
cipatum acceperit. Quia respondetur ꝙ simi
liter intelligitur secũdario: quia primo a chri
sto principatum acceperat: vt dicit archi.in.c.
sacrosancta.22.di.& dicit ibi clare tex. ℣ Si-
militer dicitur ꝙ a synodis romana ecclesia ac
cepit potestatem.17.di.§.hinc etiam / versi.
deinde. Quia debet intelligi secundario/ non
principaliter: vt dicit ibi.glo.in verbo potesta
tem/ & archi.in.d.c.in nouo in prin.& ibi io-
an.de fan. Vel debet intelligi declaratiue nõ
collatiue 3.q.6.c.dudum. Petrus enim in ad-
ministratione & iuriditione fuit maior om-
nibus apostolis.80.di.c.in illis, quod probat
tex.24.q.1.c.est aliud. Vbi beatus ambro.di-
cit ꝙ est aliud piscandi genus/ quo genere so
lum petrũ dñs piscari iubet dicens mitte ha-
mum & eum piscem qui primo ascendet tol-
le. Intelligens per hamum iurisditionem in
qua petrus præfuit aliis apostolis: quia hamo
i.ferro putridæ carnes abscinduntur. Ita dicit
ibi glo.&.82.di.c.plurimos. Item soli petro C
lu.5.dicitur ꝙ ducat in altum, cum aliis dictũ
fuerit ꝙ laxent retia: quia ipse solus petrus de
bet ducere in altũ.s.disputationum: vt.24.q.
1.c.non turbatur, quia ei soli reseruantur ma
iores causæ/ de bap.maiores,&.17.di.c.mul-
tis.24.q.1.c.quotiẽs. ℣ Sic moyses & aharon
fuerunt pares in consecratione, sed in admini
stratione moyses fuit maior.22.di.c.sacrosan
cta. Vnde cum dicitur ꝙ potestas fuit conces
sa toti ecclesiæ/ debet intelligi sub petro, & nõ
principaliter etiam ecclesiæ: quia est vna po-
testas & non duæ/ & est insolidum in papa.
sed in aliis tanq̃ vocatis in partem solicitudi-
nis, nisi quando papa esset hæreticus: cum
tunc perdat dignitatẽ ipso iure/ & nõ sit papa.
Et potestas ista tunc in hoc casu cõtra eum re
manet in ecclesia: vt in.c.si papa.40.di.& in
c.in fidei/ ibi doc.de hære.in.6. Quòd enim
extra ecclesiam non possint haberi claues ec-
clesiæ, est bonus tex.in.c.audiuimus.24.q.1.
Alioquin ista potestas tota non est in eccle-
sia vniuersali/ papa existente catholico & sede
petri non vacante: alias duo insolidum istam
potestatem possiderent, quod est impossibile.
& esset ponere in ecclesia duo prĩcipia, quod
similiter est incõueniẽs: vt.24.q.vlti.c.quidã D
.§.cerdoniani.

¶ Non obstat quod dicitur ꝙ ecclesia haberet
plura fundamẽta: quia respondetur ꝙ tantũ
vnicum est fundamentum in ecclesia.s.chri-
stus, quod christi fundamentum idẽ est quod
petri ex demãdatione christi: qui ascensurus
ad patrem, ne ecclesiã sine pastore desereret/
petro curam ecclesiæ cõmisit, vt suę stabilita-
te fidei cęteros in christiana religione firma-
ret: vt dicit tex.in.d.c.1.de homi.in.6. Idem
tex.in.c.1.22.di.ibi, illam vero solus ipse fun
dauit & super petram fidei mox nascentis ere
xit, qui beato petro eternæ vitæ clauigero ter
reni simul & cęlestis iura imperii cõmisit. Idẽ
tex.in.c.ita dominus.19.di.ibi hunc enim in
consortium indiuiduæ vnitatis assumptũ id
quod ipse erat dominus voluit nominari, di-
cendo tu es petrus & super hanc petram ædi
ficabo ecclesiam meam: vt eterni templi ædifi
catio mirabili munere gratiæ dei in petri soli
ditate consisteret. Nec per hoc dicuntur plu-
ra principia vel plura capita: vt clare ostendit
extrauagans bonifacii vnam sanctam/ ibi, igi
tur ecclesiæ vnius & vnicę vnum corpus/ vnũ
caput, non duo capita quasi monstrum: chri-
stus videlicet & christi vicarius petrus petriq;

A successor / dicente dño ipsi petro pasce oues meas &c. Et ibi per. 5. argumenta ostendit vnitatem præsidentis. Ad quod vide quod dico infra in quæstione quis sit maior vtrum papa an conciliũ in. 5. motiuo pro parte papæ. vbi late vtrum sit vnum vel plura fundamenta. Et bene in proposito tex. in. c. loquitur 24. q. 1. ¶ Præterea si diceres summam potestatem datam ecclesiæ vniuersali & non petro tanq̃ capiti / & eam esse apud concilium ipsam repræsentans, sequeretur ꝙ dissoluto cõcilio (quod etiam raro teneri consueuit) cessaret totius fidei & ecclesiæ fundamentum. & cum ardua quotidie dirimẽda occurrant / nõ esset qui diffinire posset, cum ad totam ecclesiam vniuersalem aditus sit impossibilis: quia impossibilis est congregatio omnium fideliũ orbis: & ecclesiæ collectio per concilium nõ est facilis. Ideo dicendũ est ꝙ potestas omnimoda etiã maiorum causarum sit in petro: & consequenter in papa & sede apostolica. d. c. maiores / &. d. c. multis.

¶ Ad authoritatem ex ioan. 20. respondetur sicut supra dictum est ꝙ illa authoritas respicit dignitatem ordinis / in qua omnes apostoli cum petro fuerunt pares: vt dictum est. d. ca. in nouo. Et ideo ad illũ tex. in. c. audiuimus B 24. q. 1. cum tex. ibi dicit ꝙ petrus pro omnibus & prę omnibus accepit ptãtem, dicit glo. pro oĩbus dictũ ad denotandum vnitatem: quia vna est ecclesia / & est illa quæ capiti est vnita: vt in. c. loquitur. 24. q. 1. præ omnibus dicit glo. dictum ad denotandum prælationem & præeminentiã. Et bene etiam ostẽdit ibi tex. ꝑ quo ad ea quæ erant ordinis dederit parem authoritatem apostolis: cum dicit vnde cum omnibus discipulis parẽ ligandi atq; soluendi potestatẽ dominus daret / petro pro omnibus & præ omnibus &c. Vnde hæc paritas tm̃ est in potestate absoluendi & ligãdi, & in illa etiam præeminentia quædam petro data est (& idem videtur sentire glo. in. c. rogamus ea. cau. &. q. & hoc etiam dicit abb. in disputatione episcopus in. 4. q. & diximus aliquando supra) & non in iuriditione & administratione / vt dictum est: quia illa tantũ petro conuenit, cui ambæ claues datæ sunt / & ordinis & coertionis siue administrationis.

¶ Non obstant verba homiliæ sancti aug. cũ dicit ꝙ petrus quando claues accepit ecclesiã sanctam significauit cap. quodcunq;. 24. q. 1. Quia verũ est ꝙ significauit ecclesiã in vnitate. ideo. n. dabantur vni / quia vna est ecclesia: vt. d. c. loquitur. 24. q. 1. Non tamen figuratiue & significatiue / sed quia pro omnibus C & præ omnibus verba ad eum dicta sunt (vt d. ca. audiuimus. 24. q. 1.) significauit ecclesiã propter quam dabatur ei potestas clauium: quia si non significasset ecclesiam in quã potestatem clauiũ exercere debebat, frustratoria fuisset potestas ei data nisi fuissent in quos deberet potestas exerceri. Et ideo intelligiĩ passiue / argu. eorum quæ ponuntur in. l. 1. ff. de iuri. omnium iudi. &. l. 2. §. post originẽ versi. post hæc. ff. de origine iuris. de qua authoritate latius dicetur infra in illo arti. quis sit maior vtrum papa an concilium. Item intelligitur ꝙ datæ fuerunt claues petro non vt ipse solus illam potestatem haberet: quia si petro tantum datæ fuissent claues, iam non esset in ecclesia qui absoluere posset / nec aliqua recõciliatio hodie fieret in ecclesia. Ideo datæ fuerunt in eo omnibus prælatis & futuris successoribus in ecclesia per deriuationem ab eo in eos. Ideo dicit ambro. ꝙ in beato petro omnes nos sacerdotes claues accepimus. Et hoc ipsum est petrum cum claues accepit ecclesiã sanctam significasse: vt. d. c. quodcunq;. 24. q. 1. Vnde dicit ibi archi. si hoc tantum petro dictum est vt eius personã non transgrediatur, nõ facit hoc ecclesia. i. eius authoritas. Et ideo D pro omnibus apostolis, quia omnes apostoli receperunt potestatem ordinis sicut & petrus & parem petro: vt. d. c. audiuimus / & in. c. loquitur ea. cau. &. q. &. d. c. in nouo. Et pro hoc est illud ioan. 20. & cũ hæc dixisset insufflauit & dixit eis. accipite spiritum sanctum: quorũ remiseritis peccata remittuntur eis / & quorũ retinueritis retenta sunt &c. Et illud math. 18. amen dico vobis quæcunq; alligaueritis super terrã erũt ligata & in cœlo, & quæcũq; solueritis super terram erunt soluta & in cœlo. Ideo pro omnibus apostolis / quia & pro aliis prælatis & cęteris episcopis qui succedũt loco apostolorũ: vt in. c. ecclesiæ principes 35. di. & in. c. videntes. 12. q. 1. Et pro sacerdotibus vniuersalis ecclesię: vt in. c. 1. de summa trini. & in. c. absit. xi. q. 3. quia etiam sacerdotes succedunt loco apostolorum quo ad sacramẽtorum dispensationem: vt vide glo. & cõcordantes in. d. c. videntes. Ideo etiam datæ sunt ei claues præ omnibus / quia præpositus est in administratiõe & iurisditiõe. Ista igitur potestas iurisditionalis data est ei vni, quia vnũ voluit christus pastorem & vicarium qui ei9 vices teneret in terris: vt in. c. 1. cum concordan. de homi. in. 6. Et istam solutiõem sentit

ioan.an.in.c.ad liberandam in.6.col.de iudę.

A ℣ Et per hoc solutum est sextum argumentum. Cui solutioni adde quæ dico in illo arti: vtrum concilium possit cognoscere de omnibus litibus & controuersiis occurrentibus in concilio sine papa/ & quam iurisditionem habet concilium. & latissime vide ad plenũ omnia examinata in illo arti. quis sit maior vtrũ papa an cõciliũ. ℣ Et non obstat illud ioã.20.q.& in.c.audiuimus.24.q.1. nec nota inno. in.d.c.nouerit:quia loquitur de potestate ordinis: vt patet ex verbis ipsiusmet inno. qui connumerat priuilegia concessa ecclesiæ.

ℭ A D septimũ de.c.sicut sancti/ respondeẽ ꝙ loqtur in causa fidei. Item illa authoritas loquitur de conciliis cum authoritate papæ. & sic non est ad propositum in quo loquimur quando contrariatur sententia concilii sententiæ papæ. Item interdum solus papa reuocat etiam constitutiones conciliares: vt diximus supra in quæstione propria. ℣ Similiter ad illud de concilio aphricano ꝙ in omni periculo ecclesiæ debeat cõuocari concilium, respõdetur ꝙ non sequitur ergo sententia concilii debet pręualere sententiæ papæ / nec ꝙ papa non possit diffinire quæ in concilio diffiniuntur præter causas fidei: vt supra dictum est. Et licet concilium iudicet de causa fidei/ & papa etiam iudicat de causis fidei: vt in.d.c.maiores de bap. & supra dictũ est. ℣ Ad illud ꝙ papa potest errare/ & ꝙ periculosum est committere causam fidei iudicio vnius/ patet responsio ex distinctione supra data: quia interdum reuelaẽ minori quod maior nescit: vt in. c. esto 95.di. & in.c.si habes.24.q.3. Et papa si moueatur melioribus rationibus etiam in causa fidei quæ nõ reperitur decisa/ debet pferri: vt supra dictũ est. ℣ Et quod dicitur ecclesiã nõ posse errare/ dictum est supra illud intelligi de ecclesia vniuersali: cum concilia sæpius reperiantur errasse.16.q.1.c.tria/ iuncto.c.placuit. Et licet illi.c. fuerit derogatũ, non sequitur ꝙ concilium non errauerit. Et plura alia concilia reperiuntur errasse: vt supra dictum est. Item hoc magis fortificat responsionem: quia.c.accedens de rap. est constitutio papalis/ &.c.placuit fuit constitutio conciliaris: ergo solus papa reuocauit constitutionem conciliarem. & sic præfertur sententia papæ sententiæ concilii.

ℭ Ad octauum respondetur ꝙ illa iura non probant ꝙ quando sententia papæ cõtrariatur sententiæ concilii/ debeat præferri sententia concilii: quia in illis iuribus & statutis cõciliaribus interuenit etiam sententia papæ: quæ

C edita sunt per concilia cũ authoritate papæ: & sic ibi concurrit sententia papæ cum sententia concilii iam terminata. & ideo nõ possunt per solum papam tolli nisi cum distinctione supra posita.

ℭ Ad nonum respondetur ꝙ non est bona similitudo: quia archiepiscopus si iudicatur a concilio prouinciali/ potest habere recursum ad superiorem, videlicet legatum vel papam. quod non est in papa/ qui non habet superiorem; vt in.c.licet de elec.cũ simil. Facit quod dicimus in arti.submissionis.c.nos si incompetenter.2.q.7.& in.l.est receptum. ff.de iurisditione omnium iudi.

ℭ Ad decimũ ex act.8. respondetur ꝙ non sequitur, apostoli miserunt petrum & ioannẽ ergo erant maiores petro. Quia enim tunc incipiebat publicari fides / & gentes opere & exemplo inducebãtur ad credendum, miserunt ioannem & petrum propter vitæ sanctitatem & miraculorum potestatẽ. nam ad petri vmbram sanabãtur infirmi: vt legitur act.5.& petrus exemplo christi se humiliauit vt induceret illos ad fidem. ℣ Vel aliter respondetur ꝙ vna est missio quæ fit per authoritatem: sicut quando papa mittit legatum/ & rex balliuũ. Alia quæ fit consulendo & suadẽdo. D & ista potest fieri ab inferiore de superiore. & talis fuit illa missio petri: sicut si de consilio consiliariorum regis mitteretur rex aliquo pro salute populi. Et isto modo respondet archie.flo. in illo arti. quis sit maior vtrum papa an concilium: Imo in illo articulo de potestate iurisditionis in ecclesia/ in.3.li.ti.23.c.3.§.7.

ℭ Ad vndecimum respondetur ꝙ illa ordinatio illorum conciliorũ non reperitur approbata nisi in iis quæ concernunt fidem: & concilium basilien. non fuit verum concilium, vt sæpius dictum est. Et ideo non potuerunt statuere tale quid per quod restringeretur potestas papæ penes quem est plenitudo potestatis: vt in.c.cũ ex eo de pœni.& re.& in.c.proposuit de conces.præben. Vel debet intelligi ꝙ quilibet etiam pontificalis dignitatis tenetur obedire in iis quæ concernunt articulos fidei iam per ecclesiam & concilia declaratos: vt in.c.sicut.15.di.

ℭ Ad duodecimum respondetur ꝙ oĩa fuerunt facta de voluntate petri/ & clemens renuntiauit pontificatui. ergo si non renuntiasset (vt dicit ibi glo.in.c.petrus.8.q.1.) seqtur ꝙ sententia petri præualuisset, & sic illud non

fuit factum per concilium, sed quia sic voluit
A clemens. Item illud potest dici habitum fuis,
se pro bono & receptum ad tollendum ma,
lum exemplum ne quis eligeret sibi ex testa,
mento successorem, non ad impugnandum
sententiam petri.

¶ Ad tertiumdecimū respondetur ꝙ ex resi,
stentia nō denotatur maioritas nisi de facto:
ex resistentia autem facti quis non dicitur ma
ior de iure, imo potius innuitur contrarium:
quia resistentia proprie est inferioris contra
superiorem: vt in.c.qui resistit.xi.q.3.& glo.
in verbo obedientiā in.c.ad aures de tempo.
ordi. Sicut cum quis resistit iudici volenti eū
de facto spoliare: vt dicitur in.l. iuste possidet
ff.de acqui.posses.C.vnde vi.l.1.in fi. & glo.
penul.in cap.ex literis de offi.delega.cum si,
mil.

¶ Ad quartumdecimum respondetur ꝙ licet
christus sit caput ecclesiæ & consequenter cō
cilii, non sequitur ꝙ sententia concilii dissen
tiētis a papa sit præponenda: quia non est cō,
cilium nisi authoritate papæ congregatū: vt
dicunt iura.17.di.per totum. tunc ergo est
concilium quando papa est cum concilio, &
christus est caput. ¶ Item quando dicitur ꝙ
B christus est caput ecclesiæ/ intelligitur de ec,
clesia vniuersali. Et licet etiam sit caput conci
lii, non tamen sequitur ꝙ concilium habeat
immediate authoritatem a christo & ꝙ sentē,
tia concilii sit infallibilis & præponenda sen,
tentiæ papæ sicut sententia christi, sed imo cō
cilia sumunt robur a papa: vt in.d.c.significa,
sti, & in.d.17.di.per totum. Imo & cōfirmā,
tur a papa vt ab aliis custodiantur.25.q.1.c.
1. Et semper in conciliis excipitur authori,
tas romanæ ecclesiæ: vt in.c.ideo permittēte
25.q.1. Et licet christus dicatur caput eccle,
siæ vniuersalis, non sequitur ergo iudicium
concilii est iudicium infallibilis veritatis: q̄a
vt supra dictum est/ concilia sępe errauerunt.
Et illa authoritas ꝙ ecclesia non potest erra,
re, intelligitur de ecclesia vniuersali/ & non
de repręsentante: vt dicitur in.d.cap.signifi,
casti per siculum/ & dicta disputatione epus.
Et illa authoritas ex act.15. intelligit̄ de eccle
sia repræsentata per apostolos & seniores &
alios ibi congregatos, & non de vniuersali.
Nec sequitur si etiam sub nomine ecclesię ve
niat concilium/ ꝙ iudicium concilii debeat
præponi iudicio papæ, tum quia vbi est dis,
sensio cum capite/ concilium non repræsen,
tat ecclesiam/ quādo caput est catholicū: quia
non est concilium sine capite: vt in.c.multis
cum concordan.17.di. Tum quia ibi act.15.
petrus fuit in concordia cum aliis apostolis C
& senioribus. & ideo non potest inferri ꝙ si,
cut ibi sententia concilii fuit approbata simi,
liter debeat præponi sententia concilii sentē,
tiæ papæ discordantis a concilio: quia si
petrus discordasset & non assensisset senten,
tiæ concilii, non præualuisset ibi sententia cō
cilii.

¶ Ad quintumdecimū ex matth.18. respon,
detur ꝙ illa authoritas dic ecclesiæ/ intelligi,
tur de prælato vbi agitur de inferiori a papa.
& ita omnes exponunt vbiq; & in.c.nouit de
iudi. Et conceditur ꝙ quando papa non est
hæreticus/ illa authoritas non conuenit per,
sonæ papæ nec pōt in eo habere locū vt sæ,
pius dictum est, & dicit ostiē. & alii in.c.pro,
posuit de conces.præben. Quod ideo est q̄a
papa est superior ipsa ecclesia repręsentata. &
ideo per illud potius probatur ꝙ sententia pa
pæ debet præferri sententiæ concilii. Et de in
tellectu illius authoritatis/ late in illo arti,
culo quis sit maior vtrum papa an conci,
lium.

¶ Ad sextumdecimū dicendum ꝙ loquitur
in causa fidei quando papa est hæreticus & a,
misit dignitatem pontificalem. ¶ Ad illud ꝙ
quando caput est languidum & discrepat a D
mēbris licet illud cauterizare, respondetur ꝙ
modicum facit ad propositum: quia illud in,
telligi debet quando indigeret cauterizatiōe,
& esset talis ęgritudo per quam totum corp⁹
destrueretur si illud non fieret, hoc autem nō
contingit in papa nisi tantum in casu hæresis:
licet enim alias committat tale quid per quod
scandalizatur ecclesia, non est tale delictū in
papa propter quod possit deponi/ nec tale q̄d
propter quod possit ab eo recedi (vt supra di
ctum est) sed magis esset ei resistendum de fa
cto. Et quando sententia papæ non est funda
ta in aliqua ratione, dictū est in supradicta di
stinctione/ in iis quæ sunt fidei præferendam
esse sententiam concilii iudicio discretiuo, at
nos non loquimur quando papa est hæreti,
cus vel scandalosus vniuersali ecclesiæ: sed
quando est catholicus/ & eius sentētia differt
a sententia concilii.

¶ Ad decimūseptimum de controuersia sup
obseruatione legalium ex act.15. & ad gal.
2. respōdetur ꝙ in eo in quo paulus reprę̄hē
debat petrum/ bene dicitur ꝙ petrus nō ambu
labat ad veritatem euangelii virtualiter: quia
discrepabat a nouo testamento, licet expres,
se illud non contineret euangelium, & ideo

A ex illo non infertur ꝙ debeat præferri sententia concilii sententiæ papę: sed magis ꝙ sit resistendum sententiæ papæ scandalizantis ecclesiam.

¶ Ad decimumoctauũ respondetur ꝙ petrus sæpe ex humilitate consentiebat & permittebat aliqua fieri per concilium: sicut quando fuit missus a concilio/ vt legitur act.c.8.& in c.vnico de sacra vnctiõe/ & dictum est supra in respon.ad.10.contrarium. Sępe enim petrus communicabat cęteris apostolis quod potuisset solus facere: vt patet act.c.3.⁊ Item respondetur ꝙ licet petrus propria voluntate voluerit se purgare, non per hoc notatur ꝙ maior sit sententia concilii: sicut patet in leone papa: vt est tex. in cap. auditum.2.q.4.

¶ Ad decimũnonum respondetur ꝙ si loquimur in iudicio authoritatis siue potestatis iurisditionis, ex quo isto iudicio nullum reperitur maius (vt in.c.patet.8.q.3.) papa præferẽdo se in authoritate huius iudicii omnibus aliis fidelibus (qui siue sint congregati siue nõ/ eius sunt oues: quia in illa potestate data petro pasce oues meas/ non est distinctum inter has vel illas: vt in extrauaganti vnam sanctã/ & in.c.solitæ de maio.& obe.) non per hoc præfert se vniuersali ecclesiæ/ quæ est corpus cum capite suo: sed bene præfert se vniuersali ecclesiæ prout vniuersalis ecclesia nominat corpus vniuersitatis fidelium subditorum ipsi christi vicario. Tum quia si loquimur de iudicio discretionis, si etiam papa in aliquo casu vel aliqua materia præfert iudicium suũ iudicio aliorum existentium in concilio/ nõ per hoc existimat vniuersalẽ ecclesiam posse dãnabiliter errare. Tum quia quando papa catholicus discrepat a cõcilio, nõ dicitur cõciliũ repræsentatẽ vniuersalem ecclesiã: ex quo nõ est perfectum concilium sine capite, vt.17.di.multis. Tum etiam quia licet vniuersalis ecclesia non possit errare (vt in.c.pudenda/ & in.c.a recta.24.q.1.) nõ sic est in concilio, qđ reperitur pluries errasse: vt de ephesino.2.& ariminẽsi supra dictũ est. Tum et quia nõ omnis error est dãnabilis aut obuius sanctitati: cum ecclesia in multis fallat & fallatur (vt in c.a nobis.el.2.de sen.excom.) & tñ hoc nõ derogat sanctitati militantis ecclesiæ. & sic nõ peccat in articulum fidei & vnam sanctam catholicam ecclesiam.

¶ Ad epistolam concilii aphricani respondetur ꝙ potius illa innuit contrarium (ꝙ sententia papæ præferatur) cũ concilium supplicans papæ. Et cum infertur ꝙ non est verisimile ꝙ deus magis vnicuilibet inspiret iustitiã ꝗ omnibus sacerdotibus in concilio congregatis, satis respõsum est supra in solutione ad primum contrarium &c. C

¶ Ad.c.puto.2.q.7.respondetur ꝙ per argu. a contrario concludit contrarium in aliis ꝗ in articulo fidei. Nam cum arguit ꝙ petrus qui tenebat principatum apostolatus fuit reprehensus a paulo / & ꝙ sententia pauli fuit prælata: & sic ꝙ petri (quia erat vnus etsi summus) sententia fuit correcta: sicq; multo minus vnius episcopi vel prouincialis concilii sententia debet præferri iudicio concilii vniuersalis. respondetur ꝙ correctio petri facta per paulum/ fuit super articulo fidei: quia agebatur de obseruatione legalium. & ideo etiã in hoc potuisset sẽtẽtia cõcilii vniuersalis præferri sentẽtiæ ipsius petri, vt supra actũ est. in aliis autem quæ non sunt fidei secus: quia petrus habebat principatum. Et sic argumentum illud aug. ab exemplo pauli qui repræhendit petrum, conuenit tantum in articulo fidei: in quo vel vnius episcopi (etiã si romanæ ecclesiæ) vel vnius prouincialis cõcilii iudicium non erit præferendũ iudicio vniuersalis concilii: nec posset cõtra illud quod iam per vniuersale concilium statutum & firmatum esset contrarium disponere, & maxime D quia tex. loquitur in articulo iam firmato per concilium vniuersale. In aliis autem cũ exẽplum de petro & paulo non conueniat (videlicet in iis quæ non essent de articulis fidei) cũ tex. dicit vel vnius episcopi authoritati / non potest intelligi de episcopo romanę ecclesiæ/ & sic de papa: sed de aliis inferioribus episcopis. Et hæc expositio conuenit rubro ibi posito per gratianum.

¶ Sed pone ꝙ papa in fraudem facit aliquos episcopos titulares ad hoc vt vel stetur sentẽtiæ suæ / vel eo casu quo esset propter hæresim abiiciendus vt impẽdiat concilium. Dic ꝙ isti tales episcopi poterunt per conciliũ excludi: argu.ff.de eo qđ certo loco.l.nõ vtiq. & glo.40.di.si papa. Et idem esset si de nouo erigeret plures ecclesias cathedrales: quas eo casu quo tractaretur de hæresi papæ/ forte nõ posset erigere ante absolutam quæstionem: argu.l.de statu.ff.de testa.& glo.in.§.si.insti. quibus est permis.facere testamentum.l.1.in prin.ff.de lega.3. Faciunt quæ dicuntur in.c. inter dilectos de exces.præla.& in.c.accedens de accusa.

A ¶Arti. 3.

LTERIUS quæro si est contrarietas inter diuersa concilia/ vel patres in cōcilio existentes sunt discordes inter se, cui partisit adhærēdum? Et videtur ꝙ stādum erit maiori parti: qa existentes in cōcilio sunt ibi vt vniuersitas, ideo præualet quod fit a maiori parte: vt in.c. primo de iis quæ fiunt a maio.par.ca.l.quod maior.ff.ad muni.l.aliud.§.refertur.ff.de regu.iuris.65.di.ca.1.2.&.3.Ita dicit abb. sicul.in.c.1.in.3.notabili de pac.

Artius potest dici ꝙ interdum sententiæ sunt contrariæ in diuersis conciliis generalibus, & tunc illius cōcilii debet teneri sentētia/ cuius antiquior & potior extat authoritas, 50.di.c.domino sancto in fi. Et intelligo potiorem dignitate & authoritate, & non ꝙ tantum sit antiquior tempore: quia tunc sententia recentioris concilii esset seruanda secundum hugonem ibi: & refert ibi etiam domi. Facit quod in simili dicit tex. in

B c.in canonicis.19.di.vbi dicitur ꝙ in canonibus illa sententia & ille canon tenendus est quem sedes apostolica approbauit.& si aliqui canones sint qui sunt recepti ab omnibus ecclesiis, preponantur illis quos quidam non receperunt: eis vero qui ab omnibus non recipiunt, pponas eos quos plures grauioresq recipiunt. Quod intellige dūmodo æquali rationi innitantur: alias autem standum fore illis qui meliori & efficaciori rationi inhærerent/ etiam si essent minoris authoritatis vel a paucioribus recepti secundum hugo.in.d. c.in canonicis.l.i.§.sed quia.C.de veteri iure enu.l.eic.1.de iis quæ fiunt a ma.par.ca. Facit quod dicitur ꝙ in electionibus non tantū maioritas numeri requiritur sed & sanioritas: vt in.c.quia ꝓpter cum simil.de elec. Vnde fit ꝙ grauitas personarum æquipollet ampliori numero ex aduerso consistenti. Vnde dicit hugo in.d.c.in canonicis, ꝙ si papa statuit contra statuta alicuius concilii vel papæ vel augustini vel alterius, præualet eius constitutio/ argu.1.8.di.quoniam quidē. præterꝗ si statueret contra articulos fidei vel contra præceptum alterutrius testamētorum vel cōtra generalem statum ecclesiæ, contra quæ papa statuere non potest nisi declarando: vt in ca.sunt quidam.25.q.1. Diximus supra quā

do papa posit tollere constitutiones cōcilia, C resti sibi vide vtrum declarando. Vnde leo papa ostendens in similibus non attendendam tantum numerositatem sed potius authoritatem scribens anatholio episcopo dicit, nulla sibimet de multiplicatione congregatiōis synodalia concilia blandiantur, neqꝫ trecentis illis &.18.episcopis quantūlibet copiosior numerus sacerdotum vel comparare se audeat vel præferre: cum tanto diuinitus priuilegio nicena sit synodus cōsecrata, vt siue p paucio res siue p plures ecclesiastica iudicia celebrētur/ omni penitus authoritate sit vacuū quicquid ab illorum fuerit constitutione diuersum. Vnde patet ꝙ non sufficit ꝙ sit maior numerus, nisi sit potior & dignior authoritate & melioribus innitatur rationibus. Etidē sentit idem leo scribens episcopis in calcedonē synodo congregatis. Idem etiam nicolaus papa in epistola ad michaelem imperatorē: vt habetur in. 8.synodo contra fotium & suos qui arguebant depositionem ignatii factam cum tot episcopis quot fuissent in niceno concilio. Respondet enim, nos quidē non numerosum tantum sanctorum episcoporum collegium niceni vel calcedonēsis concilii/ ceterorumq sanctorum patrum synodicas constitutiones sequimur: sed eorum liberales vene- D ramur iustas & diuinitus inspiratas sententias: & non tantum pro suorum multitudine obseruantur a nobis quia tetera multi in personis fuere, sed in validissimis sententiis eos perpendimus plures.

¶VNDE sequendo dicta cardi. & alex. post eum in.d.c.domino sancto/ quæ in effectu eadē sunt(quæ ponit idem cardi. in trac. de po.pa.li.3.c.63.& idem ipse cardi.in. d.c. domino sancto)dicendum est ꝙ aut loquimur in conciliis vniuersalibus aut in particularibus siue prouincialibus. Si de vniuersalibus, tunc aut inter se, & cōsiderandum est an discordia inter illa sit in materia fidei an in aliis statutis positiuis pertinentibus ad bonum regimen ecclesiæ & ecclesiasticam disciplinā. Primo casu in materia fidei si discordia inueniretur inter concilia vniuersalia (quod nō credimus) standum esset sententiæ antiquioris siue prioris concilii: dum tamen fuerit vniuersale/ plenarium & romani pontificis approbatione fulcitum & roboratum. Cū tale concilium in fide/ stante diuina assistentia errare non possit: quia christus orauit pro ecclesia/ vt supra dictū est ex lu.22.c.& .c.a recta & .c.pudenda.24.q.1.iuxta illud saluatoris

A ris quodcuncunq; petieritis patrem &c. cui
præmittit si duo ex vobis cõsenserint super
terram &c. & iterũ vbicunq; duo vel tres con
gregati fuerint in nomine meo, ibi ego sum
in medio eorum: vt in.c.audiuimus ea.causa
&.q.& iuxta illud math. vlti. ego autem vo-
biscum sum vsq; ad consummationem se-
culi. Et cum fides sit simplex & incommuta-
bilis (vt ait augu. & leo papa) non potest se-
quens concilium priori in veritate aduersari/
nisi alterum ipsorum a veritate fidei deuiaret
quia a vero non nisi falsum dissonat. Aut er-
go controuersia vera non est (quod magis
credendum est) aut aliquod illorum catho-
licũ non est: quod magis de posteriori præ-
sumẽdum esset, ex quo primum totius eccle-
siæ acceptatione approbatum esset. q; si in eo
statuta vera nõ fuissent, nullatenus deus per-
misisset approbari: quia vniuersalis ecclesia
non potest errare, vt dictum est: quia a spi-
ritusancto fulciri & moueri ad postulandum
cẽsetur: iuxta illud apostoli spiritus postulat
id est postulare facit, & spiritus impetrat: vt
d.ca. audiuimus. & tex.in. c. violatores. 25.
q. 1. ibi & a sancto spiritu instinctu cuius ac
dono dictati sunt &c. Ad quod patet exem-
plum de cõcilio ephesino primo/ in quo ne-
storii impietas est reprobata: cuius concilii
B gesta approbata fuerunt: vt in capitulo si-
cut. 15. di. & in. cap. sancta octo 16. di. &
de ephesino secundo, quod diffiniuit contra-
ria & fuit reprobatũ per concilium calcedo-
nen. Vnde sanctus tho. in. 4. contra gen. ca.
25. dicit q; cum dicitur in calcedonen. con-
cilio quòd patres apud cõstantinopolim con
gregati doctrinam nicenæ synodi roboraue-
runt, non est intelligendum per modum ad-
ditionis/ quasi aliquid minus esset inferentes:
sed per modum declarationis, ea quæ de spi-
ritu sancto dicta sunt/ contra eos qui eum do
minum respuere tentauerunt scripturarum
testimoniis roborantes. Vnde & beatus hila-
rius li. 5. de synodis in defensione synodi cal-
cedonensis, contra quosdam criminantes ean
dem synodum quia aliqua videbatur addi-
disse quæ non erant in niceno concilio/ ita
dicit. nescientes regulam & consuetudinem
conciliorum sic noua posterioribus conciliis
prout necessitas emergẽtium hæresum exe-
git sanxisse decreta, vt tamen illæsa perma-
neant quæ dudum antiquioribus conciliis
contra veteres hæreticos fuerunt promulga-
ta. nam si post niceni concilii statuta nihil
amplius liceret recipere, qua authoritate spi-
ritum sanctum vnius gloriæ cum patre aude- C
remus asserere: quod ibi constat omnino ta-
citum fuisse.

¶ Si vero concilia reperiuntur dissonantia &
contraria circa ea quæ sunt iuris positiui/ cir
ca regimen humanæ vitæ aut disciplinam ec
clesiasticam, magis standum videtur poste-
rioribus. l. non est nouum. ff. de legibus. c.
1. de cogna. spiri. quia eorum materia est
variabilis. c. non debet de consan. & affi. Sæ-
pe enim priora supplẽtur moderãtur & cor-
riguntur. Vnde aug. in li. 2. de baptis. contra
donatistas dicit. sæpe priora a posterioribus
emendantur (cum aliquo rerum experimen
to aperitur quod clausum erat, & cognosci-
tur quod latebat) sine vllo typo sacrilegæ su-
perbiæ/ sine vlla inflata ceruice arrogantiæ/
sine vlla contẽtione liuidæ inuidiæ: sed cum
sancta humilitate/ cum pace catholica/ cum
charitate christiana. In talibus ergo nõ habet
locum antiquitas: quoniam aliqua superio-
ribus temporibus erant conuenientia/ quæ
nostris valde inconuenientia forent & dispẽ-
diosa. Sicut patet in canonibus apostolorum
circa dispositionẽ de clerico fornicario: cu-
ius pœna erat depositionis, hodie autem est
mitigata per gangren. conciliũ: vt. 82. di. ca.
presbyter. Similiter de concilio niceno, vbi D
sedes alexandrina habebat primũ locũ post
romanã ecclesiã: & per concilium constanti-
nopolitanũ sextũ sedes constantinopolitana
est præposita alexandrinæ: vt in. c. renouan-
tes. 22. di. dicitur, & in. c. antiqua de priuile.

¶ Si vero loquimur de vniuersalibus conci-
liis in comparatione ad prouincialia siue par-
ticularia, tunc si discordia est inter generale
concilium & prouinciale/ & est discordia in
materia fidei, semper præferẽda est sententia
concilii generalis/ siue illud sit prius siue po-
sterius: vt in cap. summittitur. 21. di. & po-
nit sanctus augustinus in libro secundo de
bapti. contra donatistas/ ibi: & ipsa conci-
lia quæ per singulas regiones vel prouinci-
as fiunt/ plenariorum conciliorum authori-
tati quæ fiunt ex vniuerso orbe christiano,
sine vllis ambagibus cedere. Et infra loquen
do de cypriano inquit, si autem concilium
eius attenditur, huic est vniuersæ ecclesiæ
posterius concilium præponendum/ cuius
se membrum esse gaudebat, nam & conci-
lia posteriora prioribus apud posteros sunt
præponenda: & vniuersum partibus sem-
per optimo iure præponitur. ¶ Si vero dis-
cordia inter generale concilium & prouin-

A ciale sit in alia materia q̃ fidei (vt quia in iis
quæ spectant ad disciplinam ecclesiasticam)
dicendum est ꝙ in loco suo standum est sen
tentiæ siue statutis concilii prouincialis si sit
antiquius q̃ illud concilium generale , nisi
in canonibus concilii generalis posterioris
contineatur clausula derogatoria prioribus
localibus : dum tamen statuta prouincialia
sint rationabilia. Et ratio est quia canon gene
ralis non extenditur ad res vel loca in quibus
specialiter est prouisum. l. sanctio legum. ff.
de pœnis. c. 1. de consti. in. 6. Si tamē statuta
concilii prouincialis fierent post concilium
generale, nō valent quatenus sunt contraria
statutis in concilio generali: per id quod ha-
betur in. c. quod super iis de maio. & obe. &
c. cum omnes de consti.

¶ SI VERO loquimur de conciliis pro-
uincialibus siue particularibus inter se , tunc
aut loquimur de celebratis in diuersis pro-
uinciis aut de celebratis in eadem prouincia
successiue. Et primo casu in materia fidei il-
lud est præferendum quod authoritati sacræ
scripturæ aut sanctorum patrum innititur.
Probatur ex. c. placuit cum glo. 36. q. 2. vbi
statur determinationi concilii melden. dicen
tis ꝙ raptor potest post peractam pœnitentiā
B sibi matrimonialiter copulare puellam ra-
ptam: & non concilii aquisgranen. dicentis
contrarium. Et hoc quia sententia concilii
melden. conformis est sententiæ diuinæ le-
gis: vt patet in. c. tria ea. causa & q. vbi senten
tia hiero. ideo præfertur/ quia roboratur au-
thoritate diuinæ legis & authoritate mel-
den. concilii: vt dicit ibi glo. in c. si autem/ ea.
cau. & q. secundum alexan. in. d. cap. domino
sancto. ¶ Sed ista iura modicum faciunt in
proposito nostro: quia loquimur in conciliis
prouincialibus & particularibus, concilia au
tem illa fuerunt generalia circa concernentia
disciplinam ecclesiasticam. quo casu illud
concilium debet præferri quod iuuatur au-
thoritate veteris vel noui testamenti: vt in. c.
de libellis/ ibi glo. 20. di. quæ allegat. d. cap.
tria/ & cap. placuit. 36. q. 2. Et quòd illa fue-
rint concilia generalia , apparet quia quādo
doctores dicunt ꝙ generalia concilia aliquā-
do errauerunt/ adducunt iura prædicta: vt in
disputatione abbatis quæ incipit episcopus:
& in cap. significasti de elec. per eundem.
Præterea causas fidei nullus potest diffinire
nisi sedes apostolica , aliquando sine / ali-
quando cum conciliis generalibus quando
dubium esset maximum: vt in cap. maiores
de bap. & 24. q. 1. quotiens, nam istud est de C
reseruatis principi: vt vide glo. & doc. in cap.
ꝙ translationem de offi. lega. Et ideo non vi-
detur ista bona distinctio quando inter con-
cilia particularia est discordia in articulis fi-
dei: sed probant illa iura potius ꝙ quando
est discordia inter generalia & agitur de iis
quæ concernunt ecclesiasticam disciplinam,
illius sententia præfertur quæ innititur deci-
sioni sacræ scripturæ. quod & voluit illa glo.
in. d. cap. de libellis. 20. di. Et istam conclusio-
nem ipsemet alex. ponit in sequenti mem-
bro/ cum dicit. si vero discordia sententiarum
sit circa alia (puta regimen vitæ & disciplinæ
ecclesiasticæ) sit ista cōclusio sexta: ꝙ vtriusq;
cōcilii sentētia habebit vigorem in loco siue
prouincia sua licet sint contrariæ / dum ta-
men non sint contra ius naturale aut diui-
num: & sic illius erit tenenda sententia quæ
innititur authoritati iuris diuini & sacra-
rum scripturarum, allegat cap. illud. 12.
di.

¶ Si autem sententiæ sint conciliorum eius-
dem prouinciæ , tunc sententiæ posterioris
concilii est standum : quia secunda constitu-
tio tollit primam cap. 1. de consti. in. 6. l. sed
& posteriores. ff. de legibus: & in. c. cum in/ D
& in cap. cum omnes de consti. ponit bar. in
extrauaganti ad reprimendum in verbo non
obstantibus. Si aūt nō apparet quod sit prius
vel posterius aut præstantioris authoritatis,
illa sententia erit sequenda quæ est maioris
pietatis & misericordiæ. 9. di. cap. sana/ secun-
dum eundem alex. Posset addi & alius casus
quando sententiæ sunt contrariæ/ & vna reci
pitur a pluribus & alia a grauioribus. Et tunc
dicit tex. in. c. in canonicis/ æqualis tamen au
thoritatis eas habendas puta: de pluribus legi
bus & constitutionibus contrariis loquens.
Et quando secunda tollat primam & quan-
do limitet/ & quid qñ prima est generalis se-
cunda vero specialis vel econtra, vide bar. in
extrauaganti ad reprimendum/ in verbo non
obstantibus. & doc. maxime domi. in. c. 1. de
consti. in. 6. Et ibi quid de extrauagāti ad ius/
& quid qñ sunt a diuersis vel ab eodē/ & quid
qñ adsunt clausulæ derogatoriæ vel nō: & in
c. 1. de exces. præla. in. 6. in. l. fi. C. si contra ius
vel vtili. pu. Et quid quo ad statuta contraria/
ibi domi. & de statutis bar. in. l. oēs populi. ff.
de iusti. & iu. & domi. ibi in. d. c. 1. Cy. in. l. 1.
C. de testa tute. bar. in. l gallus. in. §. quidā re-
cte/ in fi. ff. de lib. & posthu. & domi. in. c. 1. de
iureiu. in. 6. & in pluribus aliis locis.

¶ INTERDVM sentētiæ sunt diuersæ inter patres in concilio existentes. Et tunc dicendum est quòd aut materia super qua est controuersia inter patres/habet concomitantiam vel affinitatem cum alias diffinitis in sacra pagina. & illorum sententia est præferenda quæ innititur authoritati sacrarum scripturarum & canonum/quantumcunq; alia pars esset maior numero: quia non est sanior, nec semper in conciliis generalibus attendi debet maioritas numeri. Et hoc probat ille tex. in. d. cap. domino sancto / per argu. a minori. 50. di. Facit quod dicitur in cap. 1. de iis quæ fiunt a maio. par. ca. & cap. quia propter, & in cap. ecclesia el secundo de elec. & bonus tex. in proposito in ca. nicena. 31. di. Et patet exemplum de ariminen. concilio, vbi cum inter patres numero. 830. fuisset dissensio/ & maior pars esset in errore (vt patet ex historiis) non fuisset consultum stare decisioni maioris partis. Vnde & damasus papa scribens episcopis per illyricum cōstitutis dicit. nec enim præiudicium aliquod fieri potuit per numerum arimini cogregatum: quando constat nec romanum episcopum (cuius ante omnia decebat expectare decretum) nec vincentium (qui tantis annis episcopatū inuiolabiliter custodiuit) nec alios talibus præbuisse assensum. Et idem patet in concilio ephesino secundo/ & pluribus aliis conciliis quæ errauerunt, in quibus maior pars declinabat a vero.

¶ Et per hoc patet quòd in actibus conciliaribus attenditur maioritas numeri, quando cum maioritate numeri concurrit sanioritas. esset enim valde absonum ꝙ vbi appareret euidens ratio veritatis / staretur multitudini contrarium asserenti. nec semper arguēdum est a multitudine. & ideo ioannes chrysosto. arguens iudæos qui conuenerant vt multitudine vincerent quem ratione superare non poterant, ait, a veritate se nudos professi sunt qui se multitudine armauerant. Et ideo vbi non esset nisi solus numerus, si ex contrario appareret de euidenti ratione veritatis / illa attenderetur. Et licet ioan. an. in. d. cap. ecclesia el secundo in materia electionis voluerit ꝙ requiratur maioritas & sanioritas/ quicquid dixerit glo. in. d. cap. in canonicis (quæ voluit ꝙ in electionibus semper numerus præiudicet / licet maior sit dignitas & maius meritum ex parte altera) tamen sola sanioritas non sufficit sine maioritate numeri in electione secundum ioan. an. Et sic erit differentia in hoc quo ad concilia. G

¶ Archi. in cap. nicena. 31. di. allegat pro & contra. & quòd sufficiat solum maioritas numeri / allegat cap. 1. 2. & 3. di. 65. Sed ꝙ non semper stetur maiori parti / allegat. d. c. nicena/ & cap. ecclesia el secundo de elec. Et soluit dicendo ꝙ licet regulariter stetur maiori parti in omni dispositione vel ordinatione vniuersitatis/ in authoritatibus sanctorū/ in datione tutoris / in remissione facienda a creditoribus & similibus (intelligendo maiorem partem eam quæ maiori ratione & pietate ducitur: vt. 19. di. sana, & 40. di. multi in fi.) tamen in dubio præsumitur pro pluribus (.61. di. nullus) nisi specialiter probetur contrarium / in cap. dudum & c. congregato de elec. Et sic videtur velle ꝙ illa dicatur maior pars quę maiori ratione & pietate ducitur. & hanc dicit fuisse opinionem tancredi & philippi in capitulo primo de iis quæ fi. a maio. parte ca.

¶ Et hanc opinionem tenet compostel. in. d. cap. ecclesia/ secundum quod refert domi. in d. cap. nicena. Qui finaliter dicit quòd si agitur non de gerendo actu sed de impediendo ne actus fiat per vniuersitatem, tunc quantum ad impediendum sufficit cōtradictio minoris partis (imo vnius solius) magis rationabilem causam assignantis quàm assignet maior pars / vt dicit esse casum in. d. ca. nicena/ & in. d. ca. 1. de iis quæ fiunt a maio. par. ca. D Si autem agitur de actu gerendo ad finem vt valeat, tunc sequendo glo. in cap. cum omnes de cōsti. distinguit ꝙ aut spectat ad plures vt singulos: & tunc requiritur omnium consensus. ff. de serui. rusti. prædi. l. profundum. Aut spectat ad plures non tamē vt collegium/ sicut contingit in pluribus patronis vnius ecclesiæ. & tunc requiritur maior pars. Et dicitur hoc casu maior pars non respectu omnium habentium ius/ sed respectu aliarum partium quæ essent minores: vt notant doc. in. c. quoniam de iurepatro. & in cap. ecclesia de elec. Aut spectat ad plures vt collegium. & tunc requiritur maior & sanior pars: vt patet in. d. ca. ecclesia el secundo. Fallit in electione papæ, vbi duæ partes requiruntur: vt in. c. licet de elec.

¶ Sed si recte consideretur, istud quod dicit domi. (quòd quando agitur nō de gerendo actu /tunc contradictio vnius cum ratione sufficit) nihil est: quia nunquàm est dare contradictionem in tractandis in collegio quin agatur de gerendo aliquo actu. &

A propterea doc. in cap. cum olim de cle. coniuga; dant alios intellectus ad cap. nicena, quod ad istud propositum allegat ipse. Et inter cętera dicunt quòd ideo papa etiam cum maiori parte concilii non potuit indicere cõtinentiam ecclesiæ orientali ipsa reluctãte, q̃a continentia est res quæ potest suaderi / imperari autem non, 32. q. 1. c. integritas. Nam erat inducere vitam valde arctiorem & strictioré ipsis clericis promotis: contra notata in. c. gesta, 74. di. & regula quod omnes tangit / in. 6. de regu. iu. Et ideo bene dicit tex. in. d. c. cum olim / q̀ ecclesia orientalis non admisit votum continentiæ: quia noluerunt renuntiare iuri suo / nec se obligare illi voto / neq; expresse neq; tacite approbare legem illã niceni concilii de qua in. d. cap. nicena / & c. aliter. 31. di. Pro hoc facit quod dicit domi. in. c. ab exordio. 35. di. q̀ licet clericis iam promotis non possit superior indicere asperiorem vitã eis inuitis (vt habetur in. c. proposuisti. 82. di. & regula quod omnes) tamen si indicit statũ asperiorem redeundo ad statum antiquum a quo erant collapsi, non requiritur consensus omnium. Vnde sequitur q̀ in. c. nicena vbi non erat redire ad statum antiquum, ex quo volebant indicere vitam asperiorem re-
B quirebatur cõsensus oĩum. Et vide in proposito quod notat per inno. in. c. super eo de regularibus. & d. anto. ioan. de immo. & abb. siculo. post ostien. in. c. cum dilecti quod metus causa. & archi. in. c. gesta. 74. di. & lapum allegatione. 85. in. 1. col.

¶ Et ideo vbicũq; vniuersitas vult facere statutum derogans iuri singularũ personarum, reqritur cõsensus oĩum & nõ sufficit cõsensus maioris partis. Et ita cõsuluit ange. in cõsi. 270. incipit visis & examinatis. de quo dicetur infra. Et facit ad quæstionem vtrũ maior ps vniuersitatis possit per impositiõem oneris grauare singulos de vniuersitate. de quo p̃ bar. immol. & ludo. in. l. 4. § actor. ff. de re iudi. & glo. in. l. aliud. § referetur. ff. de reg. iur. & bal. in. l. 2. C. quæ sit lon. con. & in. l. etiam. C. de execu. rei iudi. Et videtur concludi si sit ex cã necessaria / q̀ possit: secus si ex causa voluntaria. de quo vide feli. in. c. cum dilecta in 43. col. de rescrip. Similiter quando fieret actus in fauorem personarum non imminente necessitate sed ex sola voluntate: secundũ ioan. an. in. c. vnico de rerum permu. in. 6. & glo. inno. ostien. ioan. an. anto. & ioan. de immol. in. c. cum omnes de consti. & idem ioan. an. in regula quod omnes in. 6. ¶ Ex quo infert. d. anto. in. d. cap. cum omnes / q̀ contradictio vnius impedit relaxationẽ banni vel pœnæ: quia tales & similes actus non sunt necessitatis. Inde etiam inno. in. c. humilis / in. 2. col. de maio. & obe. dicit q̀ non valet transactio capituli nisi omnes consentiant (cum sit actus voluntarius) nisi euidenter tenderet in vtilitatem ecclesiæ. Inde etiam compostel. (quem refert & sequitur ibi abb. siculus) in. 2. col. in cap. cum vintoniensis de elec. dicit quòd vbi agitur de admittendo ad vocem in capitulo vnum extraneum / vnus solus impedit voluntatem aliorum. Item cõtradictio vnius tunc impedit quando est cum contemptu: quia tunc plus operatur contradictio illius contempti q̃ prouisio plurium 1. vt in cap. bonæ el. 2. de elec. Nam contemptus potest agere de contemptu ad retractandum actum: vt in. c. quod sicut de elec. ponit ioan. de immol. in. c. 1. in primo notabili de iis quæ fiunt a ma. par. ca.

¶ Fateor tamen q̀ vbicunq; minor pars in actibus collegialibus fundaretur ratione, posset impedire decretum maioris partis. Et hoc not. anto. in. d. cap. 1. & idem ioan. de immola ponendo exceptionem ad regulam quando factum a maiori parte valeat: quia facilius D actus gerendus impeditur a minori parte q̃ efficiatur vt aliquid statuatur. Et ideo quando minor pars allegat rationabilem causam cur aliquid non debeat fieri / impedi necesse actus fiat: vt dicũt doc. in. d. c. 1. vnde dicit bal. in. c. fi. de præsump. quòd vnus cum iustitia potest impedire vniuersos. allegat archi. in. c. episcopum. 61. di. Et idem quod dicit archi. dicit & domi. in. d. ca. nicena. ¶ Et quod dicitur q̀ factum a maiori parte valet / intellige quando agitur de actu gerendo nouiter, sed secus si agatur de actu gesto refirmãdo: puta si forte semel concilium elegisset aliquem in certum casum / & eo deficiente electio expirasset / & postea iterum vellet eundem eligere: quia tunc non posset etiam vno tantũ de concilio contradicente. Ita notabiliter posuit ludo. consi. 352. incipit quæritur in. 3. col. Sicut dicitur q̀ in refirmando officialem requiritur omnium consensus, & vno de vniuersitate cõtradicente impeditur actus: vt in authen. de defenso. ciui. ad fi. & ponit abb. & lanfrancus in cap. constitutus de appel. & iason in. l. iuris gentium. § fi. ff. de pac. post angelum & ludo. in ru. de arbitris. Sic erit in proposito q̀ si semel concilium elegisset & decretasset, in faciendo contrarium requi-

reretur concursus voluntaris omniũ/& vnus
A contradicens actum impediret:vt dicit ludo.
in.d.consi.352. De quo etiam per feli.in.ca.
.cum omnes de consti. & ibi vide fallentias
ad dictam regulam ꝙ factum a maiori par-
te valeat.

¶Sed huic vltimæ cõclusioni videtur obsta-
re quod ponit abbas in sermone habito in cõ
cilio basiliensi/qui incipit maximũ & insup-
portabile onus,vbi vult ꝙ ẽt si agatur ad de-
structionẽ eius qđ fecit vniuersitas,valet qđ
fit a maiori parte:vt ibi in.13.char.in respõ-
sione ad sextam particulam. Vbi etiam dicit
ꝙ iura quę allegantur quando de eo quod fa
ctum est concorditer nemine discrepante di-
citur ꝙ non posfit contrarium statui nisi pa-
riter omnes cõsentiant,nullomodo probant
id ad quod allegantur/aut ꝙ loquuntur in ca
sibus specialibus.Et idem sentit abbas in alio
sermone qui incipit quoniam veritas/in.18.
char.in versi.ad quartum:dum dicit ꝙ tex.in
præallegato authentico continet casum spe-
cialem.

¶Et licet abb.& ludo.fuerint eiusdem volun
tatis cõtra eugenium , tamen in hoc fuerunt
directe contrarii:quia abbas vult ꝙ maior
pars cõcilii potuerit reeligere locum in aui-
nione/non obstante ꝙ auinionẽses cessassent
B in solutione septuaginta millium aureorum
promissorum pro galeis,ex quo ex causa di-
stulerant/ vt decretaret concilium de decima
eis danda pro securitate recuperationis dicto
rum,70.millium, & quia non longa fuerat
eorũ contumacia,Sed ludouicus vult ꝙ nul-
lo modo maior pars concilii nec omnes vno
tantum contradicente/potuerit reeligere eun
dem locũ in auinione:sed ꝙ debuisset proce
di ad electionẽ alterius loci/ sicut fuerat com
minatum in decreto prius facto in euentum
cessationis in solutione dictorum septuagin-
ta millium, Imo ꝙ minor pars potuisset eli-
gere alium locum etiam contradicente maio
ri parte:quia fecisset se alienam,& ius fuisset
deuolutum ad minorem partem (imo etiam
ad vnum contradictorem) vt posset alium lo
cum eligere.

¶Quid dicendum in casu ipsorũ? Mihi pla-
cet opinio ludouici non obstantibus allega-
tionibus abbatis:quia credo ꝙ concilium in
illo casu nõ potuisset procedere iterũ ad reeli
gendũ locum pro cõcilio in auinione/cõtra-
dicente minori parte ipsius concilii: cui erat
ius quæsitũ eligendi alium locum simul atꝙ
cessatũ fuit in solutione virtute ipsius decreti,
Et ad dictũ inno.in.c.in nostra de iniuriis re- C
spõdet ipsemet ludouicus ꝙ intelligitur quã-
do minor pars nõ contradicit cũ maior pars
contrariũ statuit,ff. Ad.e.1.de iis quæ fiunt a
maio.par.ca.dicitur ꝙ verus est sensus quem
ponit abbas: videlicet ꝙ quantumcunꝙ ali-
quid sit factum vel statutum vniuersaliter ab
omnibus de vniuersitate concorditer,nihilo-
minus si maior pars vniuersitatis postea sta-
tuat contrariũ/valet: quia refertur ad omnes
quod fit a maiori parte:vt in.l.aliud,§.refer-
tur.ff.de regu.iur. Quæ regula etiã vendicat
sibi locum in conciliis vniuersalibus/ vt va-
leat quicquid fit a maiori parte: vt dicit ipse
abb.in.d.sermone.& probatur ex statuto ni-
ceni concilii in.c.sane.65.di.etiam si tẽdat ad
præiudiciũ aliquorum in quorũ fauorẽ erat
in prima vnanimi ordinatiõe.Et in hoc sit vt
ipse dicit maledicta illa glo.credo eũ hoc di-
cere de glo.in verbo constitutũ in.d.c.1.quę
videtur velle contrariũ.Sed pro illa glo.alle-
gat ludo.bal.in.l.veterẽ.C.de autho.pręstan.
qui tenet contrarium.Sed ipsemet abb.in.d.
glo.in verbo constitutũ/dicit ꝙ illa glo. non
loquitur ita generaliter sicut solet allegari;
sed restringit se ad casum quo statutum con-
cernit præiudiciũ absentium. Et in hoc dicit
eam notandam ꝙ in præiudicium absentiũ D
non possunt præsentes aliquid statuere, licet
duę partes essent pręsentes.Et sic ipsemet sen
tit ꝙ maior pars in præiudiciũ aliorũ nõ suffi
cit,nã & vocare absentes esset superfluũ/ nisi
eorũ præsentia posset impedire statutũ in cõ
trariũ.Et in hoc(videlicet in iure quæsito mi
nori parti/& in pręiudicio ipsi⁹/ & in vtilitate
vniuersalis ecclesiæ) fundat se ludouicus; &
etiã quia agitur de reeligendo locũ quem nõ
poterãt reeligere per illũ tex.in authẽ.de de-
fenso.ciui.§.fi.Itẽ & quia schedula quæ fue-
rat cõfecta cum auinionensibus in concilio/
fuit ad concordandũ patres dissidentes, quo-
rum aliqui nolebãt venire ad decretationem
loci/ & aliqui cõtra.& propterea in schedula
dictum est ꝙ nisi auinionenses infra certum
tempus soluissent pro galeis mittendis in grę
ciam dicta.70.millia concilium deberet pro-
cedere ad nouã electionẽ loci/ ex quo fuerat
quæsitũ ius illis qui volebant eligere nouum
locũ.Quinimo ipse idẽ abb.in dicto sermo-
ne in principio illi⁹ particulæ in.4.char.inter
cætera fundans se super iure quæsito auinio-
nensibus(quibus fuerat intimatum ꝙ conci-
lium elegerat locum in auinione: & auinio-
nenses acceptauerant/& ad multa se paraue-

A rant) vult ꝙ propterea non poterat cōcilium
illam loci electionem reuocare, seu illos ad
tam angustum tempus astringere ad soluen
dum tantam quantitatem pecuniarum sine
quacunq; competenti cautela, allegat bar. in
l. qui absenti. ff. de acqui. posses. & doc. in. c. 1.
de conces. præben. Et propterea verior vide-
tur opinio ludo. in illo casu, quam etiam repi
logat petrus de monte in responsionibus fa-
ctis per eum ad dictum sermonem abbatis/
in. 20. char. in versi. sexto multum deuote
&c.

SED quicquid sit, ex his possunt colligi
plures limitationes ad regulam ꝙ factū
a maiori parte teneat. Et primo quando
agitur de iure finito renouādo in alterius prę
iudicium. d. §. fi. Item quando agitur de ne-
gociis multum arduis: quia non sufficerent
duæ partes præsentes in præiudicium alteri-
us partis absentis: vt dicunt omnes in. d. ca. 1.
Item si agatur de compromittendo in aliquē
potestatem eligendi: quia nō possunt reliqui
de collegio etiam vno tantum contradicēte:
quia non possunt ius singulorum deteriora-
re eis inuitis/ dicit abbas in. c. cum vintonien-
sis/ in primo notabili circa fi. de elec. & dicitur
in. c. licet eo. ti. ¶ Item quādo aliquid concor-
B. diter nemine discrepante est statutum nō re-
uocatur ad alicuius præiudicium: nisi vel om
nibus præsentibus/ vel causa subsistēte si hoc
fit a maiori parte: vt in. d. c. 1. Et innuit abb. in
d. sermone: quando vult ꝙ si omnes deberēt
esse præsentes & concordes, sequeretur incō
ueniens ꝙ si subesset aliqua vrgentissima cā/
non posset ob contradictionem vnius solius
aliquid statui: & per indirectum auferretur
potestas statuendi: cum tamen quotidie statu
ta varientur humana: vt in. c. nō debet de cō
san. & affi. ¶ Item fallit quādo ageretur de po
nendo supernumerarium pœnitentiariū per
cardinales sede vacante: quia tunc requiritur
ꝙ fiat nemine discrepante: vt in cle. ne roma-
ni. §. eo tamen / iuncta glo. de elec. in verbo
cœtus. Et ibi vide doc. quid si papa mandat e-
lectionē celebrari concorditer/ & vnus cōtra-
dicit, an sit satisfactum mandato? Et ibi vide
barbatium in primo notabili quando dicatur
quid factum cōcorditer. Item si electo vltra-
montano vnus contradicat/ non poterit admi
nistrare vt electus in concordia: vt in. c. nihil
de elec. & glo. in. c. cupiētes. §. ad hæc/ in ver
bo concordem eo. ti. in. 6. Vide cardinalem
& barbatium ibi in. d. cle. ne romani in. §. eo
tamen de elec. ¶ Itē restringitur dicta regula
vbi subest necessitas vel vtilitas stā remedialio C
quin cessante necessitate vel vtilitate/ oportet
ꝙ omnes consentiant: vt voluit glo. inno. &
abb. in. d. c. cum omnes de consti. & abb. in. d.
c. cum vintoniensis. & vno contradicente isto
casu non potest collegiū nuda voluntate ali-
quid statuere: vt. d. c. cum omnes. Idem quā-
do vniuersitas vellet aliquid statuere contra-
rium iuri communi: vt dicit bal. in. d. l. veterē
C. de autho. præstan. & dicitur in. c. humilis
secundum vnum intellectū de maio. & obe.
& ponit ludo. in. d. cōsi. 352. Idem etiam quā
do vellet statuere ad reuocationē eius quod
erat ordinatum in honorem & vtilitatem ec-
clesiæ: quia tunc maior pars non potest con-
tradicente minori: vt ponit inno. in. c. accedē
tibus de priuile. dicitur in. d. c. cum omnes. &
ludo. in. d. cōsi. 352. ¶ Item fallit dicta regula
quando requiritur iudicium plurium per viā
consiliū: quia cum requirens non teneatur il-
lud sequi (vt in. c. cū in veteri de elec. & bar.
in. l. 1. §. si plures. ff. de exercitoria) potest mi-
norem partem præferre maiori nec actus vi-
tiatur, ponunt doc. post ioan. an. in. c. nec epi-
scopi de tempo. ordi. & angelus & immo. in
l. ad principem. ff. de appel. & angelus in. l. ma
iorem. ff. de pac. & ioan. an. in regula nullus D
ex consilio/ de reg. iu. in. 6. & bal. in. l. 1. in. 6.
q. ff. de offi. consu. refert feli. in. xi. fallentia in
d. c. cum oēs. Ex qua fallentia infertur vnum:
ꝙ cum existentes in concilio sint consultores
respectu papæ (vt dicitur in. c. graue de præ-
ben.) quicquid faciat papa etiam cum mino-
ri parte illorum/ præualebit maiori parti alio
rum. De quo vide quod dictū est in illa quæ-
stione quæ sententia præualeat/ vtrum papæ
an concilii.

¶ Alias fallentias ad dictam regulā vide per
feli. d. c. cum omnes: quæ non ita conueniūt
ad casum concilii. ¶ Item adde ꝙ quādo age
retur de actu gerendo in concilio per præsi-
dentes loco papæ/ tūc nō sufficeret ꝙ fieret a
maiori parte præsidentium. quinimo hoc ca-
su contradictio vnius ex præsidentibus inficit
totum: licet alias sit secus in contradictione
minoris partis totius concilii siue capituli, in
quibus standum est dispositioni plurimorū.
Ita dicit abb. in. c. in singulis/ in glo. in verbo
in istis de statu regularium. allegat ita intelli-
gi tex. 65. di. c. 1. ¶ Item dictam regulam in-
tellige veram esse nisi maior pars esset priua-
ta propter delictum suum: quia tūc potestas
totius vniuersitatis residet in non delinquen-
tibus. c. bone. & c. cū nobis/ cum simil. eo. ti. &

A c.gratum de postul.præla.dicit abb.siculus in
d.c.1.in glo.in verbo ratiõabiliter/de iis quæ
fiunt a maio.par.ca. ℣ Et ad præmissa faciunt
quæ dicta fuerunt in illo articulo quot perso
næ debeant esse præsentes vt faciant concili-
um:ibi vide.

QVod autem in electionibus non so
lum sit considerandus numerus sed
et habenda sit cõsideratio ad autho-
ritatẽ(videlicet ꝙ sit sanior pars) tenet glo.
in.c.ecclesia el.2.de elec. Imo ꝙ sola saniori-
tas præponderet numero nisi in numero es-
set magnus excessus/ & ꝙ sufficiat sanioritas
sola in electionibus etiã si non sit maior pars,
tenet compostel.in.d.c.ecclesia : & inno.in.c.
scriptum/ & in.c.quia propter de elec. Sed cõ
trarium(ꝙ requiratur ad validitatem electio
nis/concursus maioris & sanioris partis capi
tuli) tenent pe.abb.antiquus/egidi.ostien.&
ioan.an.in.d.c.ecclesia . Vnde si vna pars sit
maior respectu numeri & alia sit maior re-
spectu sanioritatis/& iter istas duas discordes
electiones non detur excessus sed quædam
æqualitas(ita ꝙ vna pars eligentium nõ ex-
cedat in duplo alteram partem iuxta.c.si quã
do de elec.in.6.& sanioritas non sit tanta ꝙ
appareat excedere numerum)tunc neutra il-
B larum debebit confirmari secundũ glo.& ab
batem siculum in.d.c.ecclesia el.2.de elec. Et
fuit opinio ostien . ibi & vincentii/ vt refert
ioan.an.

¶ Sed bene considerando glo.in.d.ca.ecclesia
non ponit istum casum/licet ad hoc eam alle
get abb.siculus ibi:quia non loquitur quan-
do ex vna parte est numerus & ex alia sanio-
ritas:sed quando numerus & sanioritas simul
hincinde sunt æquales/& in vtraq; concurrit
idem numerus & eadem sanioritas.quo casu
clarum est ꝙ propter concursum neutra po-
terit confirmari.l.duo sunt titii.ff.de testa.tu-
te.ff.de vsufru.l.quotiẽs. Assignat glo.ratio
nem/quia nulla dicitur facta a maiori parte
vt in.c.cumana/& in.c.ecclesia el.1.& in.c.in
genesi de elec. Sed vincentius & ostien.sim-
pliciter dicunt ꝙ quando ab vna parte est so-
lum numerus ab alia sanioritas, neutra pote
rit confirmari,non prima / quia non est facta
a saniori:non secũda quia non est facta a ma
iori parte. In dubio aũt illa pars quæ est ma-
ior numero præsumitur sanior:vt in.c.de qui
bus.20.di.& in.c.dudum el.1.de elec. ponit
d.anto.in.c.ea noscitur/de iis quæ fiunt a p̃la.
& albe.in.l.1.versi.sed neq;.C.de veteri iure
enucle. Et ex his sequitur vnum : ꝙ dictum

archi.& domi.in.d.c.nicena / & doctorum in
d.c.1.& bal.in.d.c.si.de præsump.(videlicet C
vbi volunt ꝙ quando minor pars allegat ra-
tionabilem causam etiam vnus solus impe-
dit expeditionem actus)non habebit locum
in electionibus:quia in illis sufficit ꝙ sit ma-
ior pars,& contradictio minoris non sufficit
si maior pars excedat in nũero in duplo q̃uis
minor sit sanior:vt dicit tex.in.d.c.si quando
de elec.in.6. Quia intantum iura præsumũt
pro excessu in magno numero ꝙ non admit
tunt probationem in contrarium , nisi veli-
mus saniorem partem intelligi non respectu
sanioris iudicii sed tantum dignitatis zeli &
meriti personarum : vt notat abb.in.c.dudũ
in.3.notabili de elec.tunc.n.sic capiendo etiã
in electionibus esset vera opinio prædictorũ
in.d.ca.nicena / & bal.& aliorum in.d.cap.si.
℣ Item sequitur aliud ex proxime dictis/ ꝙ
q̃tumcunq; minor pars sit sanior & excedat
in sanioritate (vt quia in maiori parte nulla
datur sanioritas) non propterea poterit con-
firmari electio minoris partis:quia non con-
currunt duo/videlicet excessus in numero &
sanioritas,quæ duo requiruntur in electioni
bus copulatiue. & sic sanioritas nihil opera-
tur vbi non est maior pars/ nisi ad impedien-
dum confirmationem electionis factã a ma- D
iori parte.

¶ Vnde conclusiue dicendum est prout di-
cunt doc.in.d.c.ecclesia el.2.ꝙ aut numerus
multum excedit.& tũc sufficit numerus/ nec
habetur respectus zeli & meriti & authorita-
tis:vt in.d.c.si quando. Aut numerus non in-
tantum excedit, & tunc si authoritas & meri-
tum alterius partis non multum excedunt/de
bet præferri numerus: quia ille modicus ex-
cessus non sufficit ad hoc vt nũerus confute
tur /argu.c.etsi quæstiones de simo. Aut au
thoritas & meritum multum excedunt,& tũc
electio maioris partis non debet confirmari/
nec etiam electio sanioris partis:quia nõ con
currunt illa duo copulatiue secundum quod
communiter volunt doc.in.d.c.ecclesia. In e-
lectione autem papæ non requiritur ista sa-
nioritas:quia nec in.c.licet nec in.c.vbi peri-
culum in.6.nec in cle.ne romani de elec.ali-
quid dicitur de sanioritate . Imo inquantum
illa iura volunt ꝙ non possit eligentibus op
poni aliqua exceptio excommunicationis su
spensionis vel interdicti (secundum ꝙ dicit
illa cle.circa fi.)contrarium innuitur . Et hoc
clarius ostẽdit tex.in.d.c.licet/in versi . ex hoc
tamen adum dicit ꝙ non vult præiudicare ex

A hoc aliis ecclesiis in quibus maior & sanior numerus requiritur. Et ratio potest esse in electiōe papæ/qa debet fieri a duab⁹ partibus: vt in.d. ca. licet. vnde propter excessum numeri non habetur respectus ad sanioritatem.

¶ VTRVM autem in aliis actibus capitularibus q̄ in electionibus requirantur ista duo copulatiue. glo. in. l. vbi absunt. ff. de tuto. & cura. datis ab iis/tenet q̄ nontimo q̄ dignitas & authoritas præferatur numero. & idem bar. in. l. pomponius. ff. de re iudi. In cōtrarium faciunt omnia illa iura quæ volūt q̄ in actibus collegialibus factum a maiori parte valeat: vt in. l. nulli. ff. quod cuiusq̄ vni. no. l. quod maior ad munici. & l. nominatiōum C. de decuri. li. 10. Immol. in. c. 1. de iis quæ fiunt a maio. par. ca. vult q̄ non sufficiat maioritas numeri/ sed etiam debeat concurrere authoritas & sanioritas. & idem immol. in. l. pomponius/ in. 4. col. ff. de re iudi. & damnat consuetudines & statuta quæ contrarium disponunt etiam si sint iuramēto firmata. Et idē indistincte voluit abb. siculus in oībus vniuersitatibus in. c. ecclesia el. 1. de elec. dicens esse casum in. d. ca. 1. de iis quæ fiunt a maio.
B par. ca. ¶ Et ex hoc videtur dicendū q̄ in quibuscunq̄ vniuersitatibus ecclesiasticis debeāt illa duo copulatiue interuenire (videlicet maior numerus & sanioritas) in quibuscunq̄ actibus capitularib⁹ vel vniuersitatis/ p. d. c. 1. Et ita intelligitur glo. in. §. nūc quæritur. 63. di. & in. d. c. ea noscitur: & ibi doc. & abb. sicu lus in. c. quia propter de elec. Et in vniuersitatibus secularibus idem dicendum videtur si sumus in terris ecclesię per. d. c. 1. sed in terris imperii sufficit maioritas numeri sine sanioritate per notata in. d. l. nominationum/ & aliis iuribus supraallegatis. Albe. tamen in authē. hoc ius porrectum. C. de sacrosanc. eccle. dicit vidisse obseruari q̄ attenditur maioritas numeri sine sanioritate. & loquitur in vniuersitate ecclesiastica. Sed contra illud est tex. in c. præsentium post prin. de testi. in. 6. & tex. in d. c. 1.

¶ Et si dicatur q̄ idem videretur dicendū de iure ciuili: quia vbi de'ccit ius ciuile sup sanioritate/ suppleuit ius canonicū, & propterea debet seruari in vtroq̄ foro: vt in. c. si in adiutoriū. 10. di. & in. c. 1. de noui operis nū. Respondetur q̄ illud procederet vbi in illa specie ius ciuile nihil disponeret: secus in proposito vbi specifice in casu reperitur dispositio iuris ciuilis. Pro quo est tex. in. c. 1. & ibi inno. de rebus ecclesiæ non alie. in. 6. licet loquatur in casu conuerso/ in quo ius ciuile re- C quirit maiorem solennitatem dicendo q̄ authen. hoc ius porrectum non seruatur quo ad maiorem solennitatem in alienatione rei ecclesiasticę. ¶ Vnum tamen scias circa locū eligendum q̄ quando patribus data est potestas eligendi locum pro futuro concilio/ intelligitur de prima electione. nec poterūt variare vlterius. Pro quo est tex. in. l. boues. §. hoc sermone. ff. de verbo. signi. ponit abb. in. d. sermone qui incipit maximū & insupportabile onus/ in. 24. col. refert feli. in. c. innouamus de treu. & pa. Et omnia præmissa adde ad ea quæ dicta fuerunt in quæstione quot debeant esse præsentes in concilio. & quæ dicuntur in quæstione vtrum vnū conciliū possit cōfirmare vel limitare vel reuocare constitutionem alterius.

SED hic pone q̄ actus explicandus sit per corpora nationum vel officiorum vel collegiorum (vt fuit in concilio basilien. vbi procedebatur per nationes & non p capita) vtrum dicetur maior & sanior pars ill la in qua reperientur plures voces non habito respectu nisi ad capita nationum coniunctim / an erit habendus respectus ad maiorē partem cuiuslibet nationis vt dicatur haberi D vox illius nationis: ita q̄ si sunt decem collegia vel nationes / sex dicantur facere maiorē partem: & ab illis sex collegiis sint vota maioris partis cuiuslibet collegii, & non coniūgātur vota minoris partis alicuius collegii cum votis maioris partis alterius collegii vel nationis.

¶ Istam quæstionē mouet & examinat abb. sicul. in. c. scriptum in. 8. notabili de elec. Et dicit q̄ licet alias vbi diuersa corpora coniungūtur in vnum ad aliquem actū explicandū non vt diuersæ vniuersitates sed vt faciant vnum corpus, computentur voces per capita & non secundum corpora (vt ibi in. d. cap. scriptum) secus tamen est quādo diuersa corpora conuenirent ad aliquem actum explicādum tanq̄ corpora diuersa non vt faciāt vnū corpus: quia tūc ad validitatem actus nō sufficit maior pars singulorū, sed oportet vt conueniat maior pars ipsorum corporum: vt si sunt tria corpora/ conueniat saltē maior pars duorū corporū. allegat ad hoc tex. iūcta glo. in. c. pastoralis in primo respōsō de rescrip. Et ideo ioan. an. ibi dicit q̄ si electio spectaret ad certum prælatum pro tertia parte & ad capitulum pro alia tertia parte & ad clerum ci-

A uitatis pro alia tertia parte, non sufficit ad va-
liditatem electionis q̄ electus habeat totum
clerum & minorem partem capituli/ licet ipsi
sint plures numero: quia tunc non concurrit
nisi vna vox: quia clerus totus non habet nisi
vnam vocem, capitulum vero aliam, sed non
potest dici capitulum vbi nō est maior pars:
vt in allegato .c. 1. de iis quæ fi. a maio. par. ca.
Item si prælatus & maior pars capituli elige-
rent vnū/ & clerus cū reliqua pte capituli eli-
gerēt alium, valeret electio facta a plato & a
maiori parte capituli/ licet in numero perso-
narum ipsi essent pauciores aliis: quia vt di-
ctum est tunc habetur respectus ad corpora
& non ad capita personarum. Et dicit idem
abb. sic fuisse factum in concilio basilien. in
quo procedebatur per nationes: videlicet q̄
ad validitatem actus oportebat q̄ concurre-
ret maior pars nationum/ licet forte in maio-
ri parte nationum essent pauciores numero:
vt quia forte aliæ nationes dissentientes erāt
plures in numero personarum. ¶ Adde eun-
dem abbatem in .d. c. pastoralis de rescrip. in
fi. prin. Et pro his vide .d. anto. in .d. c. scriptū/
in .5. col. & ioan. de immola in secunda col.
& eundem anto. in .c. 1. de paroch. & eūdem
B abbatem in cap. postulasti de concess. præ-
ben.

¶ Cardi. autem alexan. 15. di. ca. 1. circa finē/
non admittit quod dicit abbas: quia in conci-
lio non congregantur nationes ex christianis
tanq̄ diuersa corpora nationum, sed congre-
gantur omnes tanq̄ oues vnius pastoris chri-
sti/ apud quem non est distinctio græci & lati-
ni, ideo debet attendi maior pars respectu to-
tius, & singuli a pastore suo & patrefamilias
videntur in consideratione habendi. allegat
in simili quod dicunt legistæ in .l. fi. C. de im-
pube. & aliis substi. per .l. lucius. §. titius testa-
mento de lega. 2. Dicit tamen q̄ si esset con-
suetudo explicandi vota in conciliis per na-
tiones (vt in constantien. & pisano & aliis fa-
ctum est) tunc opinio abb. esset vera. Et addu-
cit glo. in cap. vnico ne sede vacante in. 6.
& falice. in .l. quoniam. C. de appel.

¶ Tu adde quod ad propositum dicit bal. in
l. si ad scribatum ad fi. C. de appel. q̄ quando
actus debet expediri a duobus collegiis, non
sufficit vnum collegium cū minori parte alte-
rius/ sed requiritur maior pas vtriusq;: & mi-
nor pars non reputatur membrum collegii:
ergo actus expeditus ab vno collegio & mi-
nori parte alterius / non censetur factus ab
vtroq; collegio. Allegat notata in .c. a colla-
tione de appel. in. 6. per ioan. an. cum repro-
bat opinionē ostien. in .d. c. postulasti de con- C
cess. præben. quod & ponit federi. in consi. 1.
Ad idem similiter abbas siculus in consi. 57.
(incipit ex infrascriptis literis) in primo vo-
lu. in. 8. col. dicit q̄ si papa mandat episcopo
senensi vt aliquid expediat cum consulibus,
non sufficit q̄ episcopus cum consulibus fa-
ciat maiorem partē: sed requiritur ipse & ma-
ior pars consulum/ per illum tex. in .d. c. pasto-
ralis de rescrip. Ad quod etiam vide feli. in .c.
cum omnes in. 19. col. de consti. vbi dicit q̄
ex variis coniecturis discernetur & ex subie-
cta materia qñ conueniant vt diuersa corpo-
ra & qñ vt vnum corpus. & idem abb. in .d. c.
scriptum. Et pro hoc facit glo. & ioan. an. in
c. 1. ne sede vacan. in. 6. & in .c. a collatione de
appel. in. 6. vbi dicitur q̄ si episcopus & capi-
tulum habent aliquid agere, non valet actus
nisi cum episcopo concurrat maior pars capi-
tuli sine episcopo, quia veniunt vt duo cor-
pora separata. Et in hoc reprobatur opinio
ostien. in .d. c. postulasti de conces. præben. Et
idem dicit abb. siculus in .d. c. postulasti. & sen-
tit ioan. an. & doc. in .c. statutum de elec. in. 6.
vbi limitat præmissa nisi vbi conuenirēt duo
corpora in vnum vt facerent in illo actu vnū
corpus: q̄a tunc statetur iudicio maioris par- D
tis personarum. Et hoc sentit bar. in .l. fi. ff. de
collegiis illicitis. Et de ista materia potest in-
spici quod dicitur in trac. de beneficio ioā. de
sylua in. 2. par. q. 17. vbi adducuntur aliqua
similia. & quæ ponit feli. in .d. ca. pastoralis in
fi. versi. vbi duo corpora.

¶ Et dudum in quadam causa papien. capel-
laniæ vbi erant patroni descendentes a diuer-
sis/ & ab vna parte tres ab alia quattuor: q̄tū-
cunq; vnus vltra illos tres qui faciebant me-
dietatem haberet vnum ex illis quattuor (ex
quo alii tres remanentes non consenserāt in
eundem ab aliis præsentatum/ sed in alium)
dñi non habuerūt respectum ad illū vnum/
ex quo non fuerat maior pars illorum quat-
tuor concurrens cum illis tribus alterius par-
tis: sed canonizarūt gratificatiōem p̄sentati a
tribus ex quattuor. Et inter alia etiā allegaba-
tur cardi. in cle. plures de iurepa. & rochus in
trac. de iurepa. in. 2. q. ad fi. in versi. ipse vel is
a quo &c. Verū est q̄ licet cā fuerit sic votata,
non tamen fuit pronuntiatū propter alia quę
in causa occurrerunt.

¶ Sed si bene aduertatur, conclusio domino-
rum non transit sine dubio quando iuspatro-
natus originaretur ab vna persona: quia tunc

A ex quo agitur de vna voce originaliter quæ
propter plures a diuersis filiis descendētes di-
uiditur in plures, illi plures non videntur cō-
uenire vi plura corpora sed confunduntur in
vnum. Et quod allegat rochus in versi. ipse
vel is a quo/ ꝙ hoc dicat cardi. in cle. plures
de iurepa. male videtur allegare: quia cardi.
loquitur quando iuspa. originatur a pluribus
& non ab vno tantum. Et si bene aduertatur,
cum cardinalis ponit exēplū de decē habenti
bus vnam vocem & duobus habentibus aliā/
sentit ꝙ præsentatio facta a minori parte do
decem cum vno ex illis duobus/ non valeat.
Et considerandum est ꝙ quia sumus in patro
nis laicis qui præsentant vt singuli/ valet præ
sentatio facta a maiori parte cōparatione mi-
norum: vt in. c. quoniam/ de iurepa. & in. c. ec
clesia de elec. alioquin si requireretur maior
pars ab vtroq; latere, tunc non diceretur facta
præsentatio a maiori parte sed ab vtraq; par-
te: & sic habere ambas voces & non maiorē
partem. Et hoc videtur sentire ioan. de sylua
in. d. 17. q. in fi. & videtur feder. consi. 1 . (cū
respondet ad contraria) approbare quæstio-
nem sine exemplum positum in iurepatro-
natus.

B QVomodo autem cognoscatur quan
do conueniant vt facientes vnū cor
pus vel diuersa corpora, dicit abb. in
d. c. scriptum ꝙ ex variis circunstātiis poterit
deprehendi. Nam si dantur voces in vnū, nō
potest dici ꝙ conueniant nisi tanq̄ in vnum
corpus. & idem abb. in. d. c. pastoralis. Itē dis-
cernitur ex verbis statuti & materię subiectę:
vt ponit idē abb. in. d. c. pastoralis. ¶ Sed de-
cius ibi videtur impugnare abbatem cū vult
ꝙ quando duo corpora cōueniunt vt separa
ta/ requiritur maior pars amborum: sed quā-
do vt faciant vnū corpus/ sufficit maior pars
omnium simul iūctorū. quia vt ipse dicit idē
videtur in vna conclusione quod in alia ꝑ ra-
tionem abbatis/ volentis ꝙ a maiori parte to
tum corpus repræsentetur. Sed iudicio meo
ipse non bene concepit mentem & rationem
abb. quæ fuit ꝙ illud quod fit a maiori nūero
personarum vtriusq; collegii simul / nō dici-
tur factum a duobus collegiis separatis (quia
non est maior pars numeri vtriusq; collegii
de per se) sed ab vno ex confusione & vniōe
amborū: sicut patet ad sensum / vt ipse abbas
dicit. Et ex his patet quomodo numerāda sint
vota in conciliis.

¶ Vbi autē materia super qua est controuer-
sia non esset clara & euidens (vt oppositū per
rationem & authoritatem sacræ scripturæ &
sanctorum patrum diffinitionem manifeste C
ostendatur falsum) sed habet probabilē ratio
nem ad vtranq; partem, tunc regulariter sta-
tur maiori parti. quæ in dubio ꝓsumitur sa-
nior: vt dictum est/ & dicitur in. d. ca. scriptū.
vbi enim est maior pars/ ibi præsumitur esse
ecclesia: vt. 56. di. c. apostolica. Et ideo in tole
tano concilio dicitur ordinatum ꝙ cum quæ
libet synodus agitur/ aut pacifice inter ponti-
fices quicq̄ diffinitur, si pauciores per nescien
tiam vel contentionem forte dissentiunt/ aut
commoniti plurium sententiæ cedant/ aut ab
eorum cœtu cum dedecore & cōfusione ab-
scedant/ aut excōmunicationis annuæ luant
pœnam.

SED quid si contingeret difficultas ꝙ vo
ta essent in plures & varias partes diui-
sa/ & non posset dari maioritas numeri
in vna plusq̄ in alia nec rationis nec authori-
tatis? Tunc dicerem attendendam esse distin
ctionem quā ponunt doc. maxime ioā. de im
mol. in cle. ne romani in. 2. col. de elec. & ma-
thesil. in suo tractatu quando sunt variæ opi-
niones doctorum/ quæ sit tenenda. Ex qua di
stinctione possunt elici aliquæ conclusiones
in proposito. ¶ Sed vt cessaret ista varietas, vo
luerunt & obseruarūt antiqui patres vt veri- D
tas dilucidaretur in conciliis / in intimatione
concilii exprimere materiam super qua foret
disceptandum: mandando vt episcopi prius
in suis prouincialibus conciliis deliberarent,
& quid fuisset visum patribus in prouinciali
bus conciliis congregatis/ per nuncios ad vni
uersale conciliū mittendos explicarēt. Quod
patet ex authoritate aug. contra donatis. qui
dicit, non enim potuit res ista tot altercatiōū
nebulis inuoluta ad plenarii concilii illustra
tionem confirmationemq; deduci, nisi prius
diutius per orbis terrarum regiones multis
hinc atq; hinc disputationibus & collationi-
bus episcoporum pertractata esset.

¶ Et hoc vltimum posset contingere quan-
do papa non esset præsens in concilio/ q̄uis
eius authoritate fuisset congregatum: sed si
papa sit pręsens/ videtur impossibile ꝙ iste ca
sus occurrat, nisi esset casus de articulo fidei
nondum deciso: in aliis autem non videtur
ꝙ possit occurrere. Et ratio est quia episcopi
in concilio vbi præest papa/ sunt sicut cōsul-
tores: vt dicitur in. c. graue de præben. & glo.
in. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. & diximus
supra. Et quando requiritur iudicium pluriū
per viam consilii, tunc requirens consilium

A non tenetur illud sequi: vt in.c.cũ in veteri/ ibi doc.de elec.& in.c.cum olim de arbi.bar. plene in.l.1.§.si plures.ff.de exerci. cum con cor. Nam potest minorem partem præferre maiori,nec actus viriatur secũdum ioan. an. & alios in.c.nec episcopi de tempo.ordi.post inno. Quem etiam sequuntur immola & angelus in.l.ad principem.ff.de appel. & angelus in.l.maiorẽ.ff.de pac.& ioan.an.in.c.nullus ex consilio.ff.de reg.iu.in.6.& bal.in.l.1.in.6.q.ff.de officio consu.γ Et hoc verum est nisi requirens teneretur sequi consiliũ ex statuto vel consuetudine:quia tunc non sufficeret minor pars/sed requireretur necessario ꝙ haberet maiorem partem:vt dicitur in dictis locis. Sed hoc non reperitur statutum in iure ꝙ papa teneatur de necessitate sequi vocem maioris partis episcoporum in concilio consulentium/ si votum eius concurreret cũ alia parte minori. Propterea videtur ꝙ vbi præest papa, contingentibus istis diuersitatibus & difficultatibus (quia vota essent diuisa in plures partes) illa pars esset tenenda quã papa vellet.

B SED si nõ essent diuisa vota nisi in duas partes/& res esset secundum vtranq; partem dubia/& papa esset cum minori pte vtrũ deberet præualere pars minor propter authoritatẽ papæ: quasi minor pars tũc dicatᵉ sanior,& quia papa requirens vota habet episcopos in concilio tanꝗ consultores. In hoc existimo si nõ ageretur de causa fidei neq; de causa contra papam,ꝙ illa pars prȩualeret in quam papa inclinaret:quia si hoc est quando solus papa vult vnum & totum concilium aliud(ꝙ papa præfertur secundum dicta supra in proxima quæstione) multo magis qñ cum aliqua parte concilii papa sentiret, debet præferri eius voluntas siue iudicium. Et ad hoc facit quod voluit ostiẽ.in.c.postulasti de conces.præben. ꝙ quando episcopus in actu explicando cum cõsilio capituli habet interesse vt episcopus/tantam vocem habet ipse solus ꝗtam vniuersum capitulum:& ꝙ si cũ episcopo est vnus solus canonicus/ eius sentẽtia debet præualere. Et licet eius opinio ibi communiter reprobetur,tamen esset vera in persona papæ respectu concilii:hoc est ꝙ nõ solum tanta est vox papæ sed ꝙ etiam prępõderat voci vniuersalis cõcilii/ nisi vt supra dictum est in causis fidei. & de hoc dictum est supra in quæstione quæ sententia prȩferatur vtrum papȩ an concilii.

¶ Non obstat si dicatur ꝙ episcopi qui sunt in cõcilio sunt tanꝗ participes officii:ex quo videtur ꝙ tunc quando actus est explicandus cum eo qui est particeps officii,si dicitur ꝙ cũ illius consilio fiat/tunc consilium capitur pro consensu: vt in.c.venerabili subiectã glo.de offi.delega.& ideo ꝙ de necessitate papa teneatur sequi vota maioris partis episcoporũ existentium in concilio. Quia respondetur ꝙ episcopi existentes in concilio non sunt participes authoritatis/ sed vt dictũ est tanꝗ consultores: quia omnis authoritas concilii dependet ab authoritate papæ,& a papa eius gesta confirmantur: vt.17.di.per totum,&.c. significasti de elec.& dictum est supra. C

¶ Arti. 4.

SED PONE ꝙ congregato cõcilio vacet sedes apostolica,vtrũ cõcilium possit omnia facere quæ poterat papa/vel quã potestatẽ habeat. Et videtur ꝙ omnia quæ papa poterat possit concilium.nam concilium generale repræsentat vniuersalem ecclesiam: vt in.c. sicut in si.15.di.ponit abb.in disputatione e- D piscopus/& in.c. significasti de elec.& in concilio constantien.in pluribus principiis plurium sessionum,& alex.in.c.·.15.di. Sed vniuersali ecclesiæ data est potestas clauium cũ data est petro: vt in.c.quodcunq;.24.q.1.vbi dicitur ꝙ quando petrus accepit claues/ecclesiam sanctã significauit. Ergo videtur ꝙ ecclesia vniuersalis sic synodaliter congregata/possit sede vacante omnia administrare ad quæ potestas clauium se extendit:quia cum potestas data petro & per petrũ consequenter ecclesiæ / per papam exerceatur & explicetur,vacante sede videtur penitus residere tale exercitium in ecclesia/ quæ poterit istũ habitum potestatis reducere in exercitium & in operationem.

¶ Secundo ecclesia vniuersalis repræsentatᵉ per concilium, & mortuo papa non dicitur remanere ecclesia sine capite:quia caput eius est christus. Si ergo christus ascẽsurus in cœlum dimisit pastorem quem sciebat moriturum, non est verisimile ꝙ voluerit ecclesiam sine potestate exercendi necessaria & contingentia in ecclesia dimittere,cum autem nõ dixerit ad quem possit haberi recursus in reseruatis papæ mortuo papa, videtur necessa-

rio dicendum ꝙ dicta potestas remaneat in
A vniuersali ecclesia/ & consequenter in concilio. Pro quo facit glo. in. c. 1. de schisma. in 6. in verbo vacante. & bene tex. in. c. si gratiose de rescrip. in. 6. vbi licet papa moriatur, tñ sedes apostolica non moritur/ per quam designatur dignitas pontificalis secundum lapū ibi. Si ergo dignitas non moritur, necessariū est penes aliquem illius executionem existere: & in nullo conuenientius q̄ penes concilium. Sicut in simili de episcopo ht deuolutio administrationis ad capitulum. c. his quę/ &. c. cum olim de maio. & obe. glo. in. c. 2. ne prę la. vices suas/ cum simil.

¶ Tertio facit ꝙ ita videmus obseruatum in aliquibus conciliis. cōstantien. enim conciliū sede vacan. confirmauit archiepiscopum lugdunēsem: dedit etiam indulgentias & dispensauit super irregularitate: & sic exercuit reseruata papæ: vt in. c. ꝙ translationem de offi. legati. Et idem dicendum de concilio senensi, quod dedit indulgētias. & de cōcilio basiliēsi. Quod & refert gerson in. xi. consideratione in trac. de po. eccle.

¶ Quarto facit ꝙ cardi. in trac. vnionis in. 1. q. dicit ꝙ penes vniuersalem ecclesiam vacan
B te papatu consistit vniuersale regimen, eo ꝙ est congregatio fidelium: vt in. c. ecclesia de cōsecra. di. 1. c. debitum de biga. c. fundamenta de elec. in. 6. Dicit etiam bal. in. l. non ambigitur. ff. de legibus ꝙ mortuis electoribus papæ pontificalis authoritas residet in congregatione fideliū/ quia catholica ecclesia est ipsa fidelium collectio. & ibi in præcedenti quæstione vult ꝑ mortuo imperatore succederet populus romanus si non esset papa. Si igit penes ecclesiam vniuersalem/ ergo & penes concilium: quia ecclesia vniuersalis repræsentatur per generale concilium, quo congregato consistit potestas penes ipsius concilii potiorem partem. ergo concilium succedit in regimine & administratione vniuersalis ecclesiæ. Quod videtur velle pauinus in trac. ne sede vacan. in præludiis/ in versi. præmitto sexto in. 2. col. Sed ꝙ vacante imperio succedat papa/ est extrauagans ioan. 22. quæ incipit si fratrum & coepiscoporum. quæ fuit solenniter glosata per egidium bellamera post zenzelinum.

¶ Quinto facit ꝙ concilium generale habet potestatem immediate a christo: vt patet in concilio constantien. in quinta sessione. & ꝙ concilium repræsentat vniuersalem ecclesiā: quod intelligitur sede vacante vel quasi/ secūdum rosellum in sua monar. in. 43. char. in 3. col. Quæ sic coadunata/ tanq̄ habens om- C
nem pontificalem dignitatē potest sibi ipsi authoritatem interponere: quia tunc apud eam residet omnis potestas papæ. nec dicetur tūc acephala siue concilium acephalum: cū eius caput sit christus ex quo sedes vacat. Ergo si pontificalis potestas est tunc in cōcilio, sequitur ꝙ omnia poterunt per concilium expediri quæ per papam possent si sedes non vacaret. alioquin sequeretur ꝙ mortuo papa ecclesia remaneret sine pastore aliquo in terris: quod non est præsumendum/ vt dixi supra. Et possent contingere multa grauissima in quibus oporteret vti plenitudine potestatis/ & de papa non posset ita de proximo prouideri, quod non est dicendū: quia christus oia bene disposuit tanq̄ bonus paterfamilias secundum inno. in cap. pro humani de homi. in. 6.

¶ Sexto facit ꝙ ista quæ fiunt a conciliis/ dicuntur fieri suggestione & instinctu spiritussancti: vt in. c. si quis diaconus in prin. &. c. si ille. 50. di. & tex. in. c. violatores. 25. q. 1. Et dicit bal. in trac. schismatis in prin. ꝙ spiritussanctus loquitur per ora eorū qui sunt in cōcilio/ per. d. c. si ille. 50. di. & probatur act. 15. ibi visū est spiritui sancto & nobis. & in pluri D
bus sessionibus in concilio constantien. & basilien. dicitur sancta synodus in spiritusancto legitime congregata. Præsumitur enim ibi interuenire spiritussanctus: iuxta illud/ vbi duo vel tres congregati fuerint &c. c. audiuimus 24. q. 1. dicit alex. in. c. illa. 12. di. ⁊ Ex quibus paret ꝙ si recipit potestatem a spiritusancto & a christo qui est tunc caput ipsius concilii/ & sic est ꝙ vbi inhabitat spiritussanctus & christus ibi est omnis potestas (iuxta illud matth. 28. data est mihi oīs potestas in cœlo & in terra: quia omnis potestas est a deo. 13. q. 1. c. quid culpatur. & apostolus ad ro. 13.) sequitur ꝙ vacante sede omnis potestas remanet in concilio, cuius caput est christus/ & in quo concilio habitat spiritussanctus.

¶ Septimo adducitur tex. in. c. si quis pecunia 79. di. vbi patet ꝙ mortuo papa/ cardinales & alii clerici & laici deum timentes (q̄ vt supra sæpius dictum est/ nihil aliud sunt q̄ concilium, quod ex cardinalibus & aliis prælatis ac clericis deum timentibus constat) excommunicant inuasorem & intrusum in papatū. & sic collectio clericorum hoc est conciliū exercet iurisditionem vacante sede romana. Et

A maior pœna non est in ecclesia q̃ anathematizatio: vt in.c. corripiantur. 24.q.3. ergo cũ possint maiora/ possunt & minora: de deci. ex parte el. 3. Item facit tex. in cle. ne romani, vbi cardinales prohibentur vacante papatu aliquid exercere de spectantibus ad papã/ & de concilio nihil dicitur: ergo conciliũ poterit sede vacante omnia exercere, argu. l. cũ prætor. ff. de iudi. & c. nõ ne de præsump.

¶ Octauo adducitur authoritas christi apud matth. 18. si peccauerit in te frater tuus &c. & si non audierit eos dic ecclesiæ, de qua in.c. nouit de iudi. & in.c. si peccauerit. 2.q.1. In qua authoritate designatur data potestas ecclesiæ exercẽdi iurisditionẽ: q̃ frustra diceretur ecclesiæ si ecclesia nõ reciperet iurisditionẽ & coertionẽ. Et si restringeret̃ ista authoritas exponẽdo dic ecclesiæ, i. plato (vt in.c. nouit de iudi.) & sic restringẽdo ad platũ tantũ: sequeret̃ q̃ vbi nõ esset platus cui diceretur/ nõ esset loc⁹ illi authoritati, & sic fuisset christus diminute loquutus/ & nõ prouidisset in oĩ casu: quod dicere est hæreticũ. Itẽ sequeretur q̃ in papa (qui nõ habet superiorem) authoritas illa esset frustratoria: cuius cõtrariũ dicunt doc. post glo. in.c. si papa. 40. di. & ostiẽ. in.c. proposuit de cõcess. præbẽ. qui dicit q̃ in papa illa authoritas intelligit̃. dic ecclesiæ hoc est oret ecclesia deũ pro eo. Ergo

B vere intelligit̃ illa authoritas de ecclesia vniuersali: & cõsequẽter de cõcilio repræsentãte ecclesiã vniuersalẽ. ☞ Itẽ cũ christus loqueret̃ petro, nõ est verisimile q̃ voluerit vt diceret sibiipsi, nisi saluãdo vellem⁹ dicere q̃ qñ dicebat si peccauerit in te/ loqueret̃ tanq̃ petro & nõ tãq̃ plato: & cũ diceret dic ecclesiæ tũc etiã loqueret̃ ei tanq̃ plato & superiori, cũ non sit absurdũ q̃ quis fungatur duplici iure: iuxta notata in.l. si consul. ff. de adop. Sed per hoc nõ efficeretur quin sequeretur q̃ illa authoritas in papa (q nõ habet superiorẽ) esset superflua. Quinimo rectius videt̃ intelligẽda proprie de cõcilio/ ppter difficultatẽ & impossibilitatẽ cõgregãdi ecclesiã vniuersalẽ. Si igit̃ pprie itelligit̃ de cõcilio, seq̃t̃ q̃ cõciliũ possit exercere etiã ea quæ sunt põtificalis dignitatis: q̃ posset illa authoritas exerceri contra epos/ archiepos & alios maiores, quorũ depositio spectat ad solũ papã: vt in.c. q̃ trãslationẽ de offi. lega. & in.c. 1. de transla. præla. ☞ Et si dicat̃ q̃ tũc illud dic ecclesiæ/ intelligeret̃ de ecclesia simul cũ papa q est ppositus ecclesiæ (vt in.c. ita dñs. 19. di. & in.c. sacrosancta. 22. di.) & cuius est authoritas & potestas

C deponẽdi epos, sequeret̃ q̃ tũc mortuo papa ista authoritas nõ haberet locum neq̃ posset exerceri respectu totius vniuersalis ecclesiæ/ q̃tũcũq̃ immineret casus & periculũ esset in mora si expectaret̃ creatio noui põtificis. qd̃ dicere est absurdũ, cle. cũ sit de magistris, c. ex ore de priui. & l. 3. cũ simil. C. de condi. inser.

¶ Nono adducũt̃ iura, primo, tex. in.c. ex gestis de cle. nõ resi. vbi cõciliũ deposuit cardinalẽ, qd̃ est ppriũ papæ: vt in.c. 1. de schismat. Itẽ conciliũ põt deponere epos & excõicare 10.q.1.c. fi. incipit si qs eps. 9.q.2.c. nulli in fi. cũ seq. xi.q.3.c. si qs epus/ & c. certũ. & 18. di.c. si qs aũt. Itẽ epus qui recusat iudiciũ cõcilii generalis & recusat ibi rñdere/ ipso facto est depositus: vt in.c. quisquis. 4.q.5. Itẽ papa existens in concilio generali sentẽtiam prius a toto concilio latã promulgat & exequitur. 12.q.2. de laicis. Itẽ conciliũ etiã episcopos depositos in synodo/ restituit: vt in.c. certum/ & c. irritã/ & c. epus. xi.q.3. Et tamẽ ista sunt de reseruatis papæ: vt in.c. 1. & 2. de transla. præla. & c. q̃ translationẽ ibi glo. de offi. lega. & c. sicut vnire ibi glo. de exces. præla. & c. maiores de bap. Itẽ tex. ã x. si duo. 79. di. vbi quando est dubiũ quis sit papa/ tũc iudiciũ est cõcilii: vt dicit ibi glo. & sic conciliũ

D est iudex in casu dubio, ergo multo magis quando nullus est papa, potest exercere iudiciũ & est iudex in rebus cõcernentibus pontificalẽ dignitatẽ & potestatẽ eius. Imo & põt induci etiã a minori/ quia si iudicat de eius dignitate (hoc est de papatu) iudicãdo quis sit papa, multo magis de iis quæ ad papam spectãt. Itẽ pro hoc tex. in.c. si trãsitus. 79. di. vbi olim conciliũ eligebat papam & prouidebat de papatu. multo magis ergo de spectãtibus ad papam se poterit intromittere.

¶ Item facit quod legitur act. 1. vbi patet q̃ vacante episcopatu iudæ proditoris/ omnes apostoli & discipuli simul tractauerũt de successore: & elegerũt duos ex omnibus (scilicet barnabam & matthiã) & cecidit sors super matthiam. Si ergo petrus qui erat plenus spiritusancto passus est vt omnes prouiderẽt in cõmuni, præsumendũ est q̃ hæc potestas erat penes conciliũ apostolorũ. Et licet tunc non essent epatus sicut hodie distincti (vt in c. olim. 95. di. & dicitur in.c. cum causam de proba.) bene tñ habebãt epat⁹ in cura. 1.q.1. christus. vnde dicitur act. 1. de iuda/ & episcopatum eius accipiat alter. ☞ Item facit q̃ apostoli euntes per mundũ ordinabant presbyteros per singulas ecclesias act. 14. prope fi.

A Et per presbyteros vniuersalis ecclesia guber
nabatur:vt.d.c.olim.95.di. Et per ecclesiam
fuit ordinatum vt ex presbyteris eligerentur
qui essent supra alios:& appellarentur episco
pi:vt.d.c.olim/&.c.legimus.93.di.Ergo etiã
sine papa ecclesia sola vtebatur ista potestate
promouendi episcopos.igitur dicendum est
ꝙ sede vacante possit ista & his similia / licet
alias papæ reseruata.

¶ Vlterius pro ista parte adducitur tex.in.c.
vnico de schisma.in.6.vbi sede vacante pro-
hibetur collegio sedis apostolicę admittere il
los cardinales per bonifa.8.priuatos ad futu
ram electionem:ergo si hoc non fuisset pro-
hibitum/collegium potuisset.& nullus dubi
tat ꝙ illud erat de arduis,iuxta.c.2.de cle.non
resi.¶ Ad idem facit ꝙ mortuo papa collegiũ
potest quicquid potest papa viuens:quia ec-
clesia est nomen iurisditionis.Sed ecclesia nõ
perdit iurisditionem suam per mortem papę
c.si gratiose de rescrip.in.6.ergo quicquid iu
risditiõis erat in papa viuẽte erit in collegio:
& multo magis in concilio/in quo sunt ẽt car
dinales.Imo vt dicit andreas siculus in.c.trã-
slato i penul.col.de cõsti.collegiũ poterit ẽt fa
cere legem vniuersalem/per tex.16.q.1.c.ec
clesia habet senatum / iuncto.c.constantinus
B 96.di.vbi patet ꝙ ecclesia habet senatum:sed
senatus habebat facultatem condendi legem
vniuersalẽ:vt in.§.senatusconsultũ insti.de
iure naturali/gentium & ciuili.ergo & sena-
tus apostolicus/hoc est collegium cardinaliũ.
igitur a pari & fortiori ipsum conciliũ.Sed
andreas non firmat pedem in eo quod dicit
de lege vniuersali,& nõ est sine dubio.& pro
nunc de collegio sine papa non videtur verũ.
Sed si est dubium de cardinalibus tantum,nõ
videtur dubitandum in cõcilio/vbi sunt car-
dinales & episcopi.

¶ Item facit ꝙ papa non potest sibi successo-
rẽ eligere.8.q.1.c.si petrus/&.c.moyses.sed
collegium cardinalium potest papam elige-
re:ergo saltem quantum ad hoc potest aliqd
quod non potest papa viuens.Item mortuo
papa collegium cardinalium fungitur vice
metropolitani:vt in.c.in noĩe dñi.23.di.qđ
debet exponi.i.vice papæ:qui ẽt dr̃ metropo
litanus:vt in.c.suã de offi.vica.nec alius tunc
põt esse metropolitanus romanæ ecclesię.Itẽ
facit ꝙ si iurisditio legati de latere nõ expirat
mortuo papa(vt in.c.2.de offi.lega.in.6.)mi
nus in collegio cardinaliũ,qđ non minorẽ iu
risditionẽ habet ꝙ̃ legatus:qa non duraret iu
risditio legati si collegiũ apostolicũ non esse-

retur,& si hæc dicũtur in collegio cardinaliũ, C
multo magis in concilio gñali tũc congrega-
to/in quo cardinales interueniũt & sunt eius
pars.l.ꝙ̃ de tota.ff.de rei vendi.Et ꝙ mortuo
papa cardinales succedãt in iurisditiõe/ tenet
bar.in.l.vbi absunt.ff.de tuto.& cura.datis ab
his,de quo vidẽdum in illo arti.qñ papa efficiẽ
inutilis vel est captus vel demẽs &c.Et si car-
dinales/multo magis cõciliũ.¶ Accedit ꝙ vbi
est schisma in ecclesia & cõtentio inter duos
de papatu,tũc dicitur sedes quasi vacare:vt
dr̃ in.c.vnico de schisma.in.6.Et si co tpe or-
dinarii exercẽt reseruata papæ,licite faciũt &
valẽt gesta.Hoc expresse cõsuluit petrus de
ancha.in cõsi.410.incipit viso & diligẽter in-
specto.& idẽ petrus ponit in trac.schismatis
circa fi.Igiẽ si hoc faciũt valide ordinarii,mul
to magis cõciliũ/in quo residẽt oẽs ordinarii:
ita ꝙ põt dici ordinarius ordinariorũ.Et istã
ptem vr̃ velle felinus in.c.querelã circa fi.de
iureiu.cũ allegat pe.de monte in sua monar-
chia/ꝙ cõciliũ licite põt se intromittere de spe
ctãtibus ad papã si in expectãda successiõe no
ui põtificis imminet magna necessitas.

SED ꝙ conciliũ non hẽat facultatẽ exer
cẽdi ea ꝙ̃ spectant ad papã sede vacãte,fa
cit ꝙ mortuo papa dr̃ sedes vacare:vt in D
cle.ne romani de elec.cũ simil.de quo videꝗ̃
infra ponũtur in ppria qõne.& si vacat/sequi
tur ꝙ non possit qs exercere papalẽ ptãtẽ,ex
quo nõ reperitur statutũ ꝙ sede vacãte ad ali
quẽ deuoluatur ista ptãs põtificalis.Et accedit
dispositio illius cle.quæ vult ꝙ ad cardinales
nõ deuoluitẽ:& habet ꝙ officia cõquiescũt &
plures iurisditiões suspẽdunt.Itẽ phoc facit
illud ioã.15.sine me nihil potestis facere.qđ
adducitur p aug.de ancona in trac.de po.pa.
q.3.arti.9.¶ Item patet qa exerciciũ istius po
testatis fuit cõmissum petro tanꝙ̃ capiti a quo
hæc potestas in alios diffunderetur:vt in.c.in
dñs.19.di.& in.c.loquitur.24.q.1.& in.c.fũ
damẽta de elec.in.6.Ex quo patet ꝙ oẽs admi
nistrantes debẽt a petro & sic a papa eius suc
cessore deriuari.cum vero ecclesia vniuersa-
lis mortuo papa remaneat vt corpus sine ca-
pite a quo habet procedere eius authoritas &
a quo debet diffundi ista potestas,sequitur ꝙ
illo mortuo penes cõciliũ nulla remanet iu-
risditio siue potestas administrãdi ea quæ nõ
reperiuntur cõmissa nec demandata:& maxi
me quæ sunt reseruata in signum priuilegii
singularis ipsi romano põtifici.¶ Item quia
omne robur concilii deriuatur a papa:vt in
c.significasti de elec.quo mortuo videtur ꝙ

A remanere concilium sine robore: vt ibi iuncta dicta cle. ne romani.

¶ Et istam partem (ꝙ concilium sede vacante non possit exercere reseruata papæ) nec succedat in eius vicariatu/ ponit abb. siculus in cle. ne romani super glo. in verbo nō consonam de elec. ❡ Non obstat quod dicitur ꝙ petro fuerunt datæ claues figuratiue: quia ecclesiam significauit/ vt in. c. quodcunq. 24. q. 1. Quia (vt supra dictum est in illo articu. cuius sententiæ sit standum vtrum papæ an concilii: & plenius dicetur in illo articulo quis sit maior vtrum papa an concilium) nō tantum figuratiue sed vere principaliter & fundamentaliter datæ fuerunt claues petro. Et cum dicitur ꝙ cum petrus claues accepit ecclesiam sanctam significauit/ intelligitur ꝙ non accepit pro persona sua tantum sed etiā successorū & pro omnibus aliis prælatis futuris per deriuationem ab eo in eos. Et ideo dicit glo. super illud matth. 16. quodcūq ligaueris, ꝙ habet claues oīs ecclesia in episcopis & presbyteris, & hoc dicit ioan. an. in ca. ad liberandam/ in. 6. colum. de iudæis.

¶ Sed obstat tex. in ca. omnibus. 24. q. 1. qui dicit ꝙ ista domus dei per quam designatur ecclesia/ etiam accepit claues: ergo non tantum pro successoribus sed vniuersaliter pro
B omnibus. Non reperio aliquem qui illum tex. alleget in hoc, nec aliquid de hoc ibi dicit archi. Sed potest responderi ꝙ petrus recepit claues pro se & successoribus & etiam pro vniuersali ecclesia descēsiue ab eo/ vt ab ipso quasi quodam capite deus dona sua velut in corpus omne diffunderet: vt dicit tex. in cap. ita dominus. 19. di. & in cap. fundamenta de elec. in. 6. Et sic ꝙ potestas quæ est in ecclesia sit descensiue in prælatis ecclesiæ a petro. & sic intelligitur ecclesia recepisse claues eo ꝙ episcopi & alii prælati vniuersalis ecclesiæ & consequenter concilium illam potestatem recipiant a papa: & non ꝙ omnimoda potestas sit in ecclesia sicut in papa/ & non ꝙ principaliter & authoritatiue sicut petro claues ei datæ cēseātur. Ad quod facit ille tex. in. c. in nouo: dum dicit qui autem spernit eos/ eum a quo missi sunt & cuius funguntur legatione spernit, & ipse indubitanter spernetur a domino. ❡ Secundo potest intelligi ꝙ ecclesia receperit claues ex illo ioā. 20. sicut misit me pater & ego mitto vos: hæc cū dixisset insufflauit & dixit eis accipite spiritū sanctū, quorū remiseritis peccata remittūtur eis, & quorū retinueritis retēta sunt: vt in. c. audiuimus/ & in cap. loquitur. C
24. q. 1. Et illa verba sunt respectu ordinis, in quo apostoli & consequenter alii episcopi fuerunt pares petro: vt. d. c. loquitur: & dicitur in. d. c. in nouo. 21. di. ❡ Vel tertio dicēdū est prout dico infra in proxima quæstiōe circa finē: & latius in quæstione illa q̄s sit maior vtrū papa an cōciliū. vbi disputatur vtrū conciliū habeat iurisditionē coerciuiuam: & etiā declaratur illa authoritas augustini.

¶ Non obstat si dicatur ꝙ successores pōtifices & futuri prælati & sacerdotes nō soli repræsentant vniuersalē ecclesiā: vt est tex. in. c. ecclesia de cōsecra. di. 1. qa ecclesia cōsistit in vniuersitate omniū fideliū. & ideo nō verificat dictū aug. in. d. c. quodcūq. qui dicit ꝙ ecclesiā significauit. Quia respōdetur ꝙ ppter vnitatē ipsorū membrorū in ipso corpore ecclesiæ/ ipsum corpus ecclesię dicitur sæpe recipere habere & exercere siue operari quę officialia eius mēbra vel aliquod etiā vnū membrorū recipit habet aut operatᷓ, licet illud tale cōuenire nō possit toti vniuersitati mēbrorū/ nec veraciter dici possit de ea nisi per figurā synecdochen denominādo totum a parte. Vnde in simili est illud apostoli primæ ad corin. 10. sedit populus manducare, quod exponit glo. i. quidā de populo, totū pro parte po- D
nendo. Vnde dicendum est ꝙ vniuersali ecclesiæ datæ sunt claues non in omnibus mēbris eius sed in aliquibus mēbris eius tantū: & plenitudo potestatis data est illi in vno mēbro tantū (scilicet principali) quod est caput in corpore/ quod est romanus pontifex. Vnde ambro. in li. de pœnitētia dicit ꝙ ius ligandi & soluendi solis sacerdotibus est permissum: quod & dicit tex. in ca. 1. in. §. vna vero de summa tri. & fi. catho. & facit tex. in. c. noua de pœni. & remis. Et idē ambro. vbi sup. ius ligandi & soluendi habet ecclesia quæ veros habet sacerdotes. Vnde archi. in cap. ecclesiæ charitas de consecra. distinc. 4. dicit, ecclesia dicitur facere quod eius ministri faciūt secundum instituta: puta paruulos baptismo offerre/ baptizare & peccata dimittere. Pro hoc facit glo. psal. decimiseptimi quæ est augu. quæ dicit. attende regulam vnitatis capitis & corporis, quasi enim vna persona est caput & corpus. ideoq vna voce vtitur caput cum membris, licet ea quæ dicuntur ad diuersa referantur: quædam enim soli capiti conueniunt/ quædam solis membris/ quædam capiti & membris. item quæ mēbris conueniunt, quędā præteritis/ quædā

A præsentibus quædam futuris/quædam perfe
ctis quædam imperfectis conueniunt: & tñ
in tanta diuersitate vna vox est/ & quasi vna
persona loqui videtur.
¶ Vnde respondendo ad primum motiuum
in contrarium/dicitur ꝙ claues datæ sunt soli
petro & in eo successoribus eius. Vnde dicit
beatus cyril. christus plenissimam potestatē
petro & eius successoribus commisit: & nul-
li alii q̄ petro quod suum est plenum sed ei
soli dedit. alii enim in partē solicitudinis sunt
vocati: vt in.c.decreto.2.q.6.&.c.ad honorē
de autho.& vsu pal. Et hoc quomodo claues
datæ sint petro, latius q̄ alibi examinabo in il
la.q.quis sit maior vtrum papa an concili-
um.
¶ Et ꝙ concilium non succedat in reseruatis
papæ/facit quod dicit cardi. in cle. ne romani
§. irritum/in versi. quarto quæro. vbi dicit ꝙ
licet mortuo papa potestas dandi indulgen-
tias remaneat penes romanā ecclesiam(quæ
mori non potest / nec vnq̄ potest esse nulla:
vt in.c.pudenda.24.q.1.)non tamen in exer
citio. Vnde infert cardi. ibi ꝙ exercitium talis
potestatis interim dormitat, seu ꝙ est sine exe
cutione. Sicut dicitur in simili ꝙ ecclesia ha-
bet vtrumq; gladium sed temporalem nō in
B exercitio: vt infra in propria q̄one dicetur. Ex
quo sequitur ꝙ nec etiam cardinales sede va
cante possunt dare indulgentias: vt in.d.cle.
ne romani, ponit brix. in repertorio in verbo
indulgentia. Quod intelligo vltra indulgen
tias centum dierum eis ex consuetudine con
cessas: quia sede vacante non credo eos pri-
uatos priuilegiis illis competentibus alias ex
tolerantia pontificum vel alias de iure com-
muni ratione dignitatis cardinalatus, sed quā
do vellent concedere maiores vel plenarias.
& de hoc vide infra in solutione ad tertium
contrarium/& in vltimo motiuo contra con
cilium infra cum refero ioannē gerson. Vn-
de patet ꝙ dato ꝙ ista potestas remaneret pe
nes concilium tanq̄ repræsentans romanam
& vniuersalem ecclesiam in habitu, tamen nō
in exercitio. Pro quo facit ꝙ cum ecclesia mi
litans habeat vnum caput instar ecclesiæ triū
phantis(vt dicit illa glo. in.c.ad nostrā de hę-
re.& in.c.ad hoc.99.di.)quæ habet vnum ca
put.i.deum qui omnia gubernat & omnia ad
ministrat, sic & ecclesia militās habet vnū ca-
put scilicet papam/qui omnia administrat &
sine quo potestas papalis exerceri non debet.
Præterea ouile debet esse distinctum a pasto
re, ecclesia autem est loco ouilis: & papa loco
veri pastoris scilicet christi/cuius locum te- C
net in terris: vt in.c.vnico vt eccle. bene.& .c.
q̄to de transla. præla.&.c.ad apostolicæ de re
iudi. in.6.&.c.pro humani de homi. in.6. Nō
ergo debet ouile pascere sed pasci/nec occu
pare officium pastoris. Pro hoc.c. in sancta.2.
q.7. Pro hoc etiam facit ꝙ vicariatus fuit da-
tus solū petro,& successoribus: vt supra glo.
in verbo consonam in cle, ne romani de elec.
Ad hoc.c.licet de transla. præla.& in.c.vbi pe
riculum. §.cæterum de elec. in.6.&.c.funda
menta in.§.ipsa quoq;/de elec. eodem li. Si se
cus diceremus, sequeretur absurdum ꝙ non
esset necesse eligere papā: ex quo penes om-
nes alios(& sic concilium)resideret petri po-
testas.& ita in simili dicit glo. de collegio car
dinalium in.d.cle.ne romani: & immol. ibi
post alios.
¶ PRO solutione huius dubii dicit cardi.
de turre cre. in trac. de po. pa. in.3.li. in.41.c.
ꝙ concilium vniuersale congregatum sede
apostolica vacante/ante creationem romani
pontificis possit & valeat exequi omnia quæ
necessario occurrerent pro regimine & tui-
tione ecclesiæ vbi per dispositionem iuris nō
posset prouideri/ & quæ sine magno dispen-
dio prorogari non possent vsq; ad creationē D
futuri pontificis. Abb. in cle. ne romani di-
cit ꝙ sede vacante vicarii christi potestas
non transit in concilium. Postea arguit ex.c.
quodcunq;.24.q.1. Ait tamen glo. ibi face-
re pro prima opinione.& de hoc esse cogitā-
dum. Tamen idem quod cardinalis cōcludit
abb. siculus in sua dispu. episcopus in.4.
dubio: qui dicit se nō vidisse alicuius authori
tatem super isto dubio.& vult ꝙ isto casu se-
de vacante concilium erit administrator ne-
cessarius non voluntarius. Pro quo facit ꝙ
sicut in necessitate vnum membrum vtitur
officio alterius & non aliter(vt in.c.ad hæc/
&.c.singula.89.di.).ita & totum corpus hoc
est concilium necessitate instante debet fun-
gi officio capitis quod est papa: vt in.c.roga-
mus.24.q.1.& in.c.sacrosancta.22.di.& in
c.ita dominus.19.di. Ita videmus in capitu-
lo ꝙ in casu necessitatis fungitur vice episco
pi q est caput: vt i.c.nouit/&.c.q̄to de iis quæ
fiunt a præla. ad idem in.c.si.de supplen. ne-
gli. præla. in.6.
¶ Et istam conclusionē ēt sequitur pe. de mō
te in monar. in.q.an in aliquo casu conciliū
sit supra papam/ in.6.conclusione,& po-
nit feli. in.d.cap. querelam de iureiuran. Et
pro ista parte facit tex. in.c.vbi periculum in

A §.iidem quoq; de elec. in.6.vbi licet cardinales nihil possint sede vacante exercere de reseruatis principi (vt in. §. irritum in cle. ne romani) tamē vbi subesset necessitas pro defensione terrarū ecclesiæ vel vbi aliquod grande & imminens periculum occurreret, tunc possent se intromittere si omnes essent concordes/ per verbum ibi omnibus & singulis, & ita dicit ibi glo. Ex quo idem videretur dicendum in concilio φ si omnes de concilio essent concordes quando imminet necessitas pro regimine ecclesie/possent se intromittere. Et pro ista parte facit quod multum ample per plura motiua ponit pe. de ancha. in allegationibus factis pro concilio pisano in 6.q.vbi quærit vtrum cardinales vacante sede propter hæresim papæ vel schisma inuenté ratum possint exercere reseruata papæ. Et ibi dicit φ licet non sit ista materia clare decisa per textus, tamen ipse sentit φ iurisdictio deuoluatur ad cardinales cum duabus limitationibus: videlicet in casu quo subest necessitas & vtilitas ecclesiæ, secundo quando cardinales adhibent omnem curam ad extirpandum hæreses & schisma. Et ad. c. vbi periculum/ & cle. ne romani, respondet φ ibi est sermo ī casu quo vacatio sedis est modico tēpore duratura: sed in extirpādo schismate & hæ-
B resi (quæ non ita de facili extirpantur) diu sedes vacat. & ideo succedunt cardinales in administrādo reseruata papæ cum illis duabus restrictionibus. Et ibi ponit φ possunt constituere vnum vicarium generalem in temporalibus & spiritualibus, item cōstituere rectores & præsides in terris ecclesiæ, item confirmare electionem prælatorum & conferre beneficia reseruata papæ.

¶ Q ne omnia non habeo ita simpliciter pro veris: vt dixi supra/ & infra in pluribus sequētibus quæstionibus, & maxime supra in illo arti. quid quando papa efficitur furiosus vel inutilis. Et cum. d. clemē. velit quòd quando imminet periculum grande tunc possint se intromittere dummodo omnes sint concordes, videtur dicendum idem requiri in concilio/ vt dictum est. Vnde primo anteq̄ concilium apponeret manum ad ea quę sunt reseruata papæ/ prius esset facienda discussio an casus imminēs indigeret propter periculum celeri remedio & an in hoc omnes essent cōcordes. postea autem quando discuteretur de modo prouidendi illi necessitati, forte non esset necesse quòd omnes concordarent/ sed sufficeret maior pars: sicut in aliis actibus,

Et hoc esset satis conueniens propter difficultatem concordandi omnes in concilio existentes. Et ex hoc colligerentur duo, primo intellectus illius tex. in. §. iidem quoq; quòd non requireretur quòd cardinales omnes essent concordes in deliberatione de modo prouidendi sed sufficeret maior pars, & quòd tex. ille cum dicit vel nisi aliquid tam grande & tam euidens periculum immineret φ omnibus & singulis cardinalibus præsentibus concorditer videretur illi celeriter occurrendum / intelligatur φ omnes & singuli haberent esse concordes quòd illi casui occurrenti propter imminens periculum esset necessariū prouidere non expectata creatione futuri pontificis propter periculum in mora: & φ nō requireretur φ essent concordes in modo prouidendi, sed satis esset φ fieret per maiorem partem. Et hoc conuenit rationi illius tex. qui prouidet acceleratæ prouisioni futuri pontificis: quia in modo prouidendi posset esse discordia. sicut in simili dicit glo. in verbo non consonam in fi. cum al. legat. c. quia diuersitatem/ in cle. ne romani. de elec. ob qua discordiā non posset prouideri imminenti periculo & esset causa dilationis futuræ electionis: & facilius possunt cardinales cōcordari in isto articulo φ casus imminens sit periculosus & indigens acceleratia prouisione quàm in modo prouidendi. Et hoc credo verum, cum etiam conueniat verbis illius tex. quæ videntur sonare φ vnanimis concordia sit in deliberando si casus imminens sit talis cui sit celeriter prouidendum ante electionem futuri pontificis. Et similiter dico in casu cle. ne romani. §. irritum/ cum datur facultas eligendi siue surrogandi pœnitentiarios sede vacante: quia sufficeret maior pars in eligendo personam pœnitentiarii postquàm esset deliberatum prius concorditer necessariam esse surrogationem nullo discrepante. Et idem videtur dicere cardi. in. §. irritum in. 8. quæsito. Et notandum est hoc: quia ibi doctores nihil enucleant nec hoc tangunt. Et si illud est determinatum in cardinalibus sede vacante quando non est concilium congregatum, idem videtur dicendum in concilio congregato/ ad quod spectat prouidere in occurrentibus tempore vacationis sedis: quod videtur succedere in locum cardinalium in prouidendo necessitatibus imminētibus ecclesiæ sede vacāte. Et ex hoc sequit aliud φ ille tex. in. d. §. iidē quoq; non habet locum q̄n congregatū reperiretur

A concilium tempore vacationis sedis. Quinimo eo casu posset satisfieri vtriq; casui: ꝙ cardinales se non intromitterent nisi accelerate electioni futuri pontificis/ & cõciliũ prouideret imminenti necessitati ecclesiæ. Licet in hoc vltimo sit plus dubietatis: quia cardinales sunt pars concilii cum quibus videtur prouidendum imminenti necessitati ecclesię. Et hoc considera: quia nihil dicunt ibi doctores de concilio, nec etiam cardinalis nec abbas in locis præallegatis: sed tantum ꝙ concilium põt se impedire si necessitas magna vrget nec aliter potest prouideri/ nec potest expectari creatio futuri pontificis. Nec dicunt si in hoc omnes de concilio habeant esse concordes, vt vult ille tex. in cardinalibus in. d. §. sidem quoq;. Et ideo idem videtur dicendum in concilio quod in cardinalibus: cum non sit dare rationem diuersitatis bonam.

¶ Ioannes gerson cancellarius parisien. in trac. de potestate eccle. in. xi. consideratione dicit. cum quærimus vtrum papa mortuo vel eiecto posit concilium exercere omnia quæ potest papa, primo dico ꝙ potest constituere sibi papam vnum modo solito per electionẽ cardinalium, vel alio modo per compromis-
B sum vel per viam spiritus sancti. item dico ꝙ põt multa alia, sicut practicatũ est in concilio constantien. in diuersis sententiis & decretis respicientibus iurisditionem coactiuam: vt in vocatione & depositione papæ. Sed quo ad hoc potest respõderi ꝙ illud fuit propter schisma inueteratũ quod sapiebat hæresim. Idem dicit practicatum in excommunicando interdicendo & absoluendo & relaxationibus interdicti: vt fuit in causa tridentina & argentina. ¶ Dicit tamen ꝙ circa gerẽda sunt aliqua quæ non possunt exerceri nisi per suppositũ determinatum. Vnde distinguendo dicit ꝙ aut illa sunt talia qualia nullus potest exercere nisi sit papa nec per commissionem nec aliter, vel sunt talia quæ cõmitti possunt per aliquẽ vel aliquos per quos hæc exerceri non possent sed alius capax est. Ponit exemplum de curato non sacerdote: qui potest committere simplici sacerdoti non habenti plebẽ aliquamꝙ in cura sua celebret missam/ audiat confessiones/ absoluat & ministret eucharistiam: & sic de reliquis spectantibus ad sacerdotium. poterit igitur similiter concilium committere sacerdotibus vt agant talia/ quæ nec concilium per se nec illi sacerdotes sine commissione vel licentia concilii possent exequi

C saltem licite. Quo autem ad primum membrum an sint talia quæ nullus posit exercere nisi sit papa, dicit ex communiori doctorum sententia ꝙ quo ad ea quæ sunt ordinis/ nulla sunt talia: q̃a potestas ordinis est æqualis omnibus sacerdotibus/ compræhendendo more apostoli episcopatum sub sacerdotio: non. n. videtur inquit ꝙ sit aliq̃s actus ordinis in quẽ posit papalis authoritas/ quin in illum posit de facto potestas episcopalis. Circa illa autẽ quæ sunt iurisditionis / dicit ꝙ concilium in defectum papę posit illa exercere: vt in subiiciendo episcopo tales populos quales voluerit pro sacramẽtorũ licita & rata ministratiõe. Et ita dicit practicatum in eodem concilio circa samaritas legatos eis dãdo qui licite possent oia q̃ sunt ordinis & spiritualis iurisditiõis. Et subiũgit quo ad idulgẽtias: ꝙ cũ hęc potestas respiciat claues quo ad forum pœnitentiæ, si hæc potestas non fuerit per superiorem quo ad vsum limitata/ cum cõueniat cuilibet episcopo/ poterit etiam dare indulgentias: & cum concilium habeat curam communitatis ecclesiæ/ ei cõuenit sicut papæ. De quo dic vt supra cõclusum est & infra dicet.

Restat respondere ad cõtraria. Ad primum satis dictum est supra. ¶ Ad se- D
cundũ dicitur fatendo ꝙ ex ista conclusione satis est prouisum ecclesiæ. Et cũ dicitur ꝙ mortuo episcopo fit deuolutio administrationis ad capitulum, respondetur negãdo assumptum in iis in quibus est administratio solius episcopi: q̃a fructus reseruãtur successori: vt in. c. quia sæpe de elec. in. 6. Et si beneficiorum collatio spectat ad solum episcopum sine capitulo/ mortuo episcopo capitulum se non intromittit: vt in. c. 1. ne sede vacan. in. 6. Item regula affirmatiua ꝙ succedat capitulum in administratiõe tanq̃ legitimus & necessarius administrator, intelligitur salua in prohibitis ratihabitiõe successoris eligẽdi & promouendi/ ac in necessitate ineuitabili & euidenti vtilitate ecclesiæ & bonorũ eius attenta etiam distantia locorum & diuturnitatis vacationis vel quasi/ vere vel ficte, & aliis pensatis quæ in dispensationibus & aliis similibus attendi consueuere: saluis quoq; priuilegiis consuetudine vel præscriptiõe: & nisi sedes apostolica aut prælatus impeditus aliter duceret prouidendum. Sunt enim multæ fallentiæ ad dictam regulam: vt vide in trac. de sede vacante per pauinum. Et ideo ex illa regula non potest formari contrarium: quia sicut conciliũ dicitur necessarius administra-

tor & non voluntarius, ita & capitulũ respe,
ctu episcopis & ideo non potest allegari pro
contrario. Et ad id quod dicitur ꝙ non est ve
risimile ꝙ christus dimiserit ecclesiam sine ad
ministratore, etiam respõdeo per omnia sicut
dicit illa glo. in verbo non consonam in cle.
ne romani de elec.

¶ Ad tertium (ꝙ ita fuerit seruatum in aliqui
bus conciliis) respondetur. Et primo quo ad
concilium cõstantiense dicitur ꝙ id quod fa,
ctum fuit tunc/ cum factum fuerit tantũ per
vnam obedientiam (scilicet ioan. 23. q̃ apud
alias duas obedientias. s. gregorii & benedicti
non credebatur facere concilium vl'e siue ec
clesiam catholicã repræsentare) non est mul,
tum curandum: sicut nec alia multa decreta
quæ ibi facta fuerunt. Et ideo quando marti,
nus quintus approbauit gesta illius concilii,
tantum approbauit in iis quæ concernebant
fidem. ▾ Item & datur quo ad indulgentias
alia responsio ꝙ indulgentiæ concessæ in illo
concilio non fuerunt plenariæ, quæ reseruã,
tur romano pontifici: vt in. c. cũ ex eo de pœ,
ni. & remis. & glo. in cle. 2. eo. ti. in verbo pœ,
na. probatur in. c. ad liberandam de iudæ. &
oldra. consi. 271. incipit quæstio talis est. & di
citur in. d. c. ꝙ translationem de offi. lega. po,
nit. s. tho. in. 4. sen. di. 20. ar. 4. quæstiuncula
3. Concilium autem bene potest dare suffra,
gia orationum & indulgentias sicut alii præ,
lati: vt in. c. quod autem/ & in. c. cum ex eo de.
pœni. & remis. Quinimo abb. siculus in suis
allegationibus in sermone habito in concilio
basilien. (incipit maximũ) in. 30. charta/ versi.
& si dicatur, dicit ꝙ concilium generale põt
etiam dare indulgentias plenarias per dicta
inno. in. c. quod autem de pœni. & remis. Et
idẽ dicit. d. abb. in cle. 2. de pœni. & remis. &
feli. in sermone de indulgentia plenaria sim,
pliciter trãsit cum abbate siculo. Sed eius opi
nio non videtur vera: & contrariũ sentit car.
de turrecre. in trac. de po. pa. in. 3. li. in. c. 43.
& ioan. an. in. c. ad liberandam de iudæ. in. 6.
col. Et ꝙ non sit vera opinio abbatis/ apparet
ex iis q̃ dixi in illa q̃one vtrũ cõciliũ habeat
iurisditionem cognoscendi de litibus & cau,
sis. & de hoc forte infra latius dicã. Et ista opi
nio placet (videlicet ꝙ concilium non possit
dare plenarias indulgentias) nõ obstante opi
niõe ioã. gerson & abb. felini & paulni. quos
saluo tantum in aliis indulgentiis non plena,
riis iuxta. c. cũ ex eo de pœni. & remis. ▾ Ad
id quod dicitur de concilio basilien. respõde,
tur ꝙ in illo cõcilio multa præsumptuose in
totius ecclesiæ perturbationẽ facta sunt. ▾ Ad
illud de concilio senensi (super quo se fundat C
etiam abb. in. d. sermone maximum) respon,
detur ꝙ illud fuit de mente & voluntate mar
tini papæ & sub bulla eiusdẽ. & ita refert car,
di. in. d. c. 43. in fi. se etiã audiuisse sępius basi,
leæ ex bonę memoriæ domino paduano/ qui
fuerat vnus de præsidentibus in dicto senensi
concilio.

¶ Ad quartum negatur assumptum. & quod
dicit bal. in. d. l. non ambigit/ intelligitur quo
ad electionem de papa mortuis electoribus.
& est quæstio quã supra examinauimus vtrũ
electio deuoluatur ad concilium an ad clerũ
romanum: vide ibi dicta.

¶ Ad quintum respondetur ꝙ ex hoc ꝙ con
cilium potest aliquo casu sibi ipsi authoritatẽ
interponere forte contra papam hæreticum/
non sequitur ꝙ omnis pontificalis potestas
remaneat in concilio nisi respectu cognitiõis
causæ hæresis contra papam: vt in. c. si papa
40. di. c. fraternitatis de hære. & l. c. in fidei co.
ti. in. 6. ▾ Ad illud ꝙ possent contingere va,
cante papatu aliqua grauissima &c. respõde,
tur ꝙ est prouisum per supradictam conclu,
sionem: quia concilium tunc est necessarius
administrator, vt supra dictum est.

¶ Ad sextum respondetur ꝙ motiuũ nõ con D
cludit: quia dato ꝙ inhabitet spiritussanctus
cõciliũ/ non sequitur ꝙ aliam potestatem re
cipiat q̃ a spiritusancto datam non reperitur
aũt ꝙ data sit potestas pontificalis cõcilio se,
de vacãte. Item authoritas mathæi. 28. loqui
tur in christo: ideo non sequitur ꝙ eadem po
testas sit in cõcilio. Sicut dicimus de papa ad
concilium: quia maior est authoritas papę q̃
concilii: & quantumcunq; papa præsit, non
tamen concilium recipit ipsius potestatẽ om
nimodam. Item & concilia sæpius errarunt:
vt supra alias dictum fuit.

¶ Ad septimum de. c. si quis pecunia/ respon
detur ꝙ si illo casu quo aliquis est notorius in
trusus in papatum conceditur concilio eie,
ctio illius, non sequitur ꝙ vacante sede om,
nis pontificalis potestas sit in concilio: quia
non fit extensio de vno casu ad alios in mate,
ria iurisditionali. l. magistratibus. l. eum qui/
&. l. fi. ff. de iuri. omnium iudi. Vel responde,
tur ꝙ illud fit illo casu ex vi facultatis conces
sæ ex illo textu. Et istam vltimam solutionem
ponit cardi. in cle. ne romani in. § irritum in
2. oppo. Sed prima plus placet. ▾ Ad cle. ne
romani respondetur de regula brocardica ꝙ
casus omissus habetur pro omisso. l. cõmo,

dissime de libe. & posthu.

A ¶ Ad octauum de authoritate. matthęi. 18. respondetur ꝙ ex illa nō sequitur ꝙ potestas pontificalis remanet in concilio. Item mortuo papa etiam illa authoritas potest ꝑ prælatos in ecclesia vniuersali existentes exerceri: & quo ad episcopos & archiepiscopos quando esset periculum in mora & casus non reciperet temporis dilatiōem/est satis prouisum per suprascriptam conclusionem.

¶ Ad nonum, & primo ad.c.2.de cle.nō resi. respondetur ꝙ illud fuit factū a concilio præsidente papa. Et ad iura ibidē allegata/ dicitur ꝙ loquuntur de concilio cū papa vel de eius mandato voluntate vel ratificatione. ¶ Ad.c. si duo/dicitur ꝙ si habet cognitionem in aliquo casu/non sequitur ergo omnem potestatis plenitudinem. patet in cardinalibus in.c. licet de elec.qui eligunt papam, tamen sede vacante non possunt se intromittere de spectātibus ad papam,d.cle.ne romani. ¶ Ad illud quod legitur act.1.respondetur ꝙ in illo concilio fuit etiam petrus, & ipse tanꝗ principalis proposuit negociū: & fecit hoc ad maiorem firmitatem & propter ecclesiæ nouitatem. Nam & postea ipse solus prouidet de e-

B piscopatibus: vt in.c.in illis.17.di. & apostoli receperunt prædicandi potestatē ab eo vt eū in superiorem recognoscerent/ licet dn̄s misisset omnes: vt dicit archi.in.c.ita dn̄s.19.di. Potest enim papa exercere aliqua maxime ardua cum concilio: vt.d.ca.ex gestis, & in.c.ad apostolicæ de re iudi.in.6.cum simil. ¶ Ad illud ex act.14.c.ꝙ apostoli eūtes per mundū ordinabāt presbyteros per quos vniuersalis ecclesia gubernabatur/ & ꝙ per ecclesiā fuit ordinatum vt ex presbyteris eligerentur qui essent supra alios & episcopi appellarentur vt in allegato.c.olim.95.di. Respondetur ꝙ totum fiebat authoritate petri, & ideo non sequitur ꝙ vacante sede/ sola ecclesia possit illud facere. ¶ Ad.c.si transitus/datur responsio ꝙ loquitur secundum illa tempora secundū quę interueniebat vniuersus clerus in electione papæ: vt in.c.in nomine domini.23.di. & c.obeūtibus/ cū pluribus similibus ibidē. 63. di. Vel ꝙ illi religiosi vocabātur ad cōsensum ꝑstādū electioni factæ & nō faciēdę: vt sic concordet cum.d.c.in nomine domini. Item ex hoc non sequitur ꝙ conciliū succedat in omnibus casibus papæ reseruatis sede vacante. ¶ Ad illud ex.c.1.de schisma.in.6. & ad plura motiua quę sequuntur, dic vt ꝑ glo. & doc. ibi in verbo vacante. ¶ Ad illud ꝙ ecclesia est nomen iurisditionis/ & ꝙ ipsa non perdit iurisditionem mortuo papa, conceditur ꝙ non

C perdit omnimodam iurisditionem, sed differtur exercitium administrationis vsq; ad creationem alterius futuri pōtificis. ¶ Ad illud ꝙ collegium cardinalium habet facultatem cōdendi legem vniuersalē (quod dixit andræas siculus) dic ꝙ opinio contraria est verior/ quā ponit ibidem, d.anto.in.d.c.trāslato. Nec obstat ꝙ ecclesia dicitur habere senatum: quia hoc sonat ꝙ cardinales cum papa faciunt senatum, & papa solus in foro canonico potest facere legem vniuersalem: quia ipse solus in hoc habuit potestatem a deo de transla.pręla. c.1. & ꝗ filii sint legi.c.per venerabilē. Quo autē ad laicos principes / senatus & populus romanus, l.non ambigitur.ff.de.li.secundum d.anto.in.d.c.translato/ & decium ibidē. ¶ Ad illud ꝙ collegium eligit papā quod non pōt papa viuens. respōdetur ꝙ illud qđ facit collegiū/ facit non sua propria authoritate sed papæ & cōcilii. vt in.c.licet de elec. & .c.vbi periculum eo.ti.in.6. & cle.ne romani eo.ti. & .c. in nomine dni.23.di. Et ita his vltimis motiuis respondet augustinus de ancona. q.3.ar. 9.in trac.de po.pa. ¶ Ad opinionem bar.in.l. vbi absunt/ respondetur ꝙ illa est reprobata: vt ibi dicit alex.de immola.

D ¶ Non omitto ꝙ illud quod dicit petrus de ancha.consi.410.incipit viso ꝙ, sequitur alexandrinus in.c.per venerabilem/in.§.ꝙ autem/qui filii sint legi.in.21. & .27.char. videlicet ꝙ vbi est schisma in ecclesia ordinarii possunt exercere omnia quæ sunt papæ reseruata. Et idem dicit de cardinalibus/ maxime in iis quæ concernunt bonum animæ. & sic ꝙ sede vacāte & cardinales & alii ordinarii hoc possunt, ex quo videretur idem dicendum de concilio. Sed dic ꝙ illud dictū forte non procedit ita simpliciter & sine dubio / sed in casu qui cōcerneret periculum animæ: & ꝙ idem est de concilio. Et eorum dictum intellige vt supra dixi quando imminet necessitas & res non recipit temporis dilationem. Et ibi dispēsans astringebat dispensatos ad petendam cōfirmationem a papa vero cessante schismate. Item ibi alexander papa confirmauit omnia illa, igitur si non confirmasset forte nō valuissent nisi ad illos excusandum a pœna. l.furti §.qui iussu.ff.de infamibus in glo.ff.de aqua plu.arcen.l.ꝗꝗ in prin.de rebus eorum. l.sed si pecunia.§.1.ff.quod falso tuto. & acto. l. interdum.l. & generaliter.ff.de noxalibus. bonus tex.in.l.fi.C.de magistratibus conueni-

A dis / iuncta glo.tex.cum glo.in.c.1.27.di.& ca.diaconi.28.di.Accedu ꝙ videmus in iſtis reſeruatis principi nec ciuitatem nec aliquē inferiorem poſſe manum apponere.l.1.§.de qua.ff.de poſtulando.ponitur in.c.cum te de re iudi.poſt inno.l.fi.C.de iis qui veniam impetrauerunt.in authen.quibus mo.natu.effi.legi.§.quoniam.de quo per doc.in.c.ꝙ.tranſlationem de offi.lega. Nec talia principi reſeruata poſſunt quæri conſuetudine.c.bonæ el.2.de poſtu.præla.per doc.de præſcrip.c.cū nobis poſt glo.& poſt bar.in.l.teſtamenti factio.ff.de teſta.& in authen.ſed hodie. C. de natalibus reſti.Et ſi ſic eſt/ergo non obſtat cōſilium petri de ancha.

¶Arti. 5.

VÆRO CONſequenter vtrum conciliū poſſit abſoluere diſpenſare & alia facere quæ ad ſolum papam pertinent/ ſimpliciter loquendo etiā ſede non vacante? Et videtur dicendum ꝙ ſic.Et de hoc videtur tex.in.c.epiſco-
B pus de loco.7.q.1.vbi epiſcopus de licentia concilii poteſt transferri de eccleſia ad eccleſiam.Et tamen tranſlatio epiſcoporum eſt de reſeruatis papæ: vt in.c.ꝙ tranſlationem de offi.lega.& in.c.1.&.c.quanto de tranſla.prę la.Ad idem videtur tex.in.c.presbyter.82.di.vbi imponitur pœna depoſitionis presbytero fornicario.¶ Item deponit cardinalem: vt in.c.2.de cle.non reſi. Item depoſuit patriarcham alexandrinum/qui fuit auſus excōmunicare leonem papam.Item plures reperiuntur epiſcopi depoſiti & reſtituti a concilio: vt in capitulo ioānes.50.di.&.c.ſi qs epiſcopus xi.q.3.c.nullus epiſcopus.5.q.4.&.2.q.2.ca.ſcelus.Item facit ſtatuta generalia de electione papæ & de ſalute animarum.c.in nomine domini.23.di.&.cap.ex multis.1.q.3.&.c.virgines.20.q.4.c.viſis.16.q.2.Item dedit primatum eccleſiæ romanæ.17.d.§.hinc etiam.c.dudum.3.q.6.cap.aliorum.9.q.3. ¶ Transfert quoq; in papam iuriſditionē etiā priuatiue ad alios epiſcopos.d.ca.dudum/& c.q̄uis.3.q.6.c.ſacroſancta.22.di.de pœni.& remiſ.c.cū ex eo.Et.cognoſcit de depoſitione papæ: vt in.c.nunc autem.21.di.&.c.ſi papa 40.di.Item concilium decernit cenſuras: vt in.c.ſi quis epiſcopus / &.ca.ſicut de hære.Et multa his ſimilia reperiuntur per cōcilia geſta quæ ſunt papæ reſeruata.de quibus etiam C
vide ſupra proxima quæſtione in nono contrario.

¶Et hoc tenet ioan.gerſon cancellarius pariſien.in trac.de po.eccle.in.xi.conſideratione.qui dicit ꝙ ſæpius fuit practicatum in concilio conſtan.de diuerſis ſententiis & decretis reſpicientibus exercitium iuriſditionis coercitiuæ: ſicut in vocatione & depoſitione papæ/ſicut in excommunicatione & interdicto relaxatione & abſolutione factum fuit in cā tridentina & argentina. in quibus omnibus introducitur ſancta ſynodus loquens decernens & diffiniens, ſicut inuenitur in primis conciliis tempore apoſtolorum & aliorū ꝙ concilium loquebatur & non papa etiam dū viuebat: vt legitur act.15.&.c.6.Ita dicit ipſe in dicta.xi.conſideratione.¶ Et iſta concluſio etiam videtur approbari per tex.in.c.ſuper quibuſdam de verb.ſig.ibi vel lateranen.concilii largitione conceſſa. Quem in hoc dicit eſſe ſingularem abb.ſiculus ibi.vbi patet ꝙ concilium generale concedit pedagia guidagia & ſalinaria, quæ non niſi a principibus conceduntur: vt ibi & in cap.innouamus de cenſi.

SED tu tene ꝙ contrarium eſt veritas: D
quia non poteſt concilium viuēte papa ſe intromittere de reſeruatis papę. Et ꝑ hoc eſt glo.ab omnibus approbata/ quam allegat pro ſingulari petrus de mōte in vltima quæſtione & vltima concluſione ſuæ monarchiæ papæ: quæ eſt in.c.2.de cle.excō.mini. ¶ Non obſtat tex.in.d.ca.epiſcopus de loco: quia ſecundum hugonem ibi debet intelligi de ſynodo congregata authoritate papæ. Et ibi refert domi.poſt archi.& ioan.de fan.ꝙ illud debet intelligi factum cum authoritate papæ,& ꝙ concilium a ſe non poſſet.¶ Et ita debet intelligi.c.mutationes.7.q.1.vbi ſi interuenit concilium/interuenit cum authoritate ſedis apoſtolicæ. Et de hoc eſt tex.ꝙ ſi debet fieri per concilium / tunc debet fieri cum authoritate papæ,in.c.ſicut alterius circa fi.ea.cau.&.q.¶ Et ita etiam poteſt intelligi tex.in.c.ex geſtis de cle.non reſi.vbi in concilio fuit priuatus cardinalis: quia illud fuit factū authoritate papæ,qui qñ vult poteſt exercere ardua cum concilio: vt dicit ibi inno.& tex.in.c.ad apoſtolicę de re iudi.in.6.¶ Et eo mō poteſt reſponderi ad.c.ioannes in prin.& in §.aſclepius.50.di.& in.§.penul.& fi.q tex.eſt palea.Ad alia autem iura ſupra allegata & ad

illud ꝙ concilium dedit primatū ecclesiæ ro-
A manæ/dictum est in quæstione vtrum papa
& romana ecclesia sumpsit robur a conci-
liis. Et ꝙ cognoscat de causa papę, supra & in
fra dicitur quando/videlicet in causa hæresis:
vt.d.cap. si papa/ & in cap. in fidei de hære.
in.6.

¶ Et ista opinio illius glo.in.c.clerici de cleri
co.excom.mi, probatur ratione: quia si conci
lium posset exercere reseruata principi/ iam
esset ponere duo principia siue duo capita in
ecclesia, quod est directe contra multa iura:
vt in.c.loquitur.c.audiuimus.c.alienus.c.om
nibus.24.q.1.cap.quoniam de offi.ordi. Pro
quo facit ꝙ duo insolidum eandem rem pos
sidere non possunt.l.3.§.si duobus vehiculū
ff.commodati, Sed papa verus & vnicus est
insolidum in quasi possessione exercendi &
concedendi ista similia in signum superiori-
tatis reseruata.d.c.ꝙ trāslationē de offi. lega.
in glo. &.d.c.1.de transla.præla.cū simil. ergo
non potest esse penes concilium eodem tem
pore.

¶ Accedit ꝙ papa dicitur sponsus ecclesiæ
97.di.c.ecclesiæ meæ: &.c.quoniam de im-
mu.eccle.in.6. Et sicut vir caput est mulieris
(vt in.c.cum caput.33.q.5.) & sicut vxor est
B subdita viro (vt in.c.hæc imago/ & in.c.mu-
lier ea.cau.&.q.) sic & ecclesiæ caput est papa:
vt in.c.aliorum.9.q.3. Sicut & petrus datus
fuit caput ecclesiæ: vt in.c.rogamus.24.q.1.
Ipsi enim datus est principatus: vt in.c.ita do
minus.19.di.cum simil. & in eo successori-
bus: vt.d.ca.ita dñs/ & in.c.fundamenta de e-
lec.in.6.& in.c.sacrosancta.22.di. Et sicut spō
sus pest sponsæ (vt.d.c.mulier/ &.c.hæc ima-
go) ita papa præest ecclesiæ vniuersali: vt in
c.significasti de elec. Et sponsus eodem tem-
pore non potest esse nisi vnicus, & spōsa chri
sti ecclesia incorrupta est & pudica/ vnā do-
mum nouit/ vnius cubiculi sanctitatē in ca-
sto pudore custodit: vt dicit tex.in.c.loquitur
24.q.1. Et solus papa vocatus est in plenitu-
dinem potestatis, cæteri alii in ecclesia prę lati
vocati sunt in partem solicitudinis: vt in.c.de
creto/ &.c.seq.2.q.6.& in.c.ad honorē de au
tho.& vsu pal. Et quomodo papa dicatur ha-
bere plenitudinem potestatis/ & episcopi as-
sumpti in partem solicitudinis quasi iudices
singulis ciuitatibus ꝓpositi (propter quod soli
fratres ab eo appellatur) vide.s.tho.in.4.sen.
di.20.ar.4.quæstiuncula.3. ℣ Item sicut vir
administrat bona vxoris & gubernat vxorē
(vt in.l.si ego.ff.de iure dotium.c.per vestras
de dona.inter virum & vxo.l.doce ancillam C
C.de rei vendi, cum simil.) sic papa gubernat
vniuersalem ecclesiam & gregem dominicū:
quia petro & successoribus in eius persona
dictum est pasce oues meas/ non distinguen-
do inter has & illas: vt patet ioan.vlt.ca.& in
c.solitæ de maio.& obe.& in extraua. vnam
sanctam. Ipse enim est vicarius christi/ succes
sor petri/ rector ecclesiæ vniuersalis & domi-
nici gregis director: vt dicit tex.in.c.vbi peri
culum in.§.cęterum de elec.in.6. Et multa
his similia vide infra in quæstione vtrū papa
ligetur voto suo & iuramento: & alia quæ-
stione quis sit maior vtrum papa an concili-
um. Non ergo potest esse eadem potestas eo
dem tempore penes superiorem ac guberna
torē & gubernatum: alioquin esset dare con
fusionem/ & dicere ecclesiam militantē non
esse ad instar triūphantis quæ habet vnum ca
put quod oīa gubernat: vt glo.& ibi doc.in
cle.ad nostrum de hære.

¶ Et si eadem esset in ecclesia vniuersali siue
in concilio potestas, iam non esset in papa po
testatis plenitudo nec esset superior concilio
(sicut videbimus in quæstione propria) con-
tra tex.in.d.cap.significasti. Nec esset ecclesiæ
vnum caput & monarcha, contra illud quod
dicit.s.tho.in prima parte.q.103.arti.3.& D
multitudo principum mala est, & principa-
tus optimus est vbi vnus principatur: vt dicit
philosophus.2.poli.& refert abb.siculus in.c.
nouit de iudi. Et contra tex.in.c.in apibus.7.
q.1.&.c.quoniam de offi.ordi.& in.c.loqui-
tur.24.q.1. ℣ Item non esset tam necessaria
& acceleranda electio pontificis si concilium
posset omnia administrare: sicut in simili de
collegio cardinalium dicit glo.& doc. in
cle.ne romani in verbo consonam de e-
lec.

¶ Et si dicatur ꝙ papa non est sponsus eccle-
siæ sed christus (vt est tex.ī.d.c.loquitur in fi.
24.q.1.) dicendū est secundū.s.tho.ī trac.cō
tra impug.relig.ꝙ sponsus ecclesiæ ꝓprie chri
stus est, de quo dicitur ioā.c.3.qui habet spō
sam sponsus est. ipse enim de ecclesia suo no
mine filios generat: alii autem dicuntur spon
si sicut ministri sponsi/ exterius cooperantes
prædicationis verbo aut dispensatione sacra-
mentorum ad generatiōem filiorum spiritua
lium: quos quidem non sibi sed christo gene
rant. Qui quidem ministri intantum sponsi
dicuntur inquantum vicem veri sponsi in to-
ta ecclesia gerunt, qui vniuersalis ecclesiæ spō
sus dicitur. Sic & rector dicitur sponsus suę

ecclesiæ/& ecclesia vxor rectoris: vt in.c.sicut
21.q.2. Et tota ciuitas & diœcesis dicit vxor
episcopi: vt in.c.sicut alterius.7.q.1. Vnde di
tit ostien.in.c.ad apostolicæ de deci. in prin.
φ tota ciuitas & diœcesis censetur vna paro
chia episcopi,& quilibet potest ab eo sacramē
ta recipere sicut a parochiano & speciali re-
ctore: vt i.c.officium de offi.archipres.&.c.10.
di.c.in capite. Et ipse dicitur sponsus,& in sig
num desponsationis portat anulum/& eccle-
sia eo mortuo dicitur viduata: vt in.c.ne pro
defectu/& in.c.quia propter de elec. Et vide
domi.& cardi.& alex.post eos in.d.c.sicut al-
terius.7.q.1. Et vide aug. de ancona in trac.
de po.pa.q.19.arti.1.qui idem dicit quod s.
tho. vbi supra, & feli. in cap. 1. de con-
stitu. [illegible] nul.

¶ Et ad tex.in.c.super quibusdam & abbatē
ibi respōde φ intelligitur quando conciliū
fuit legitime congregatum authoritate papę/
vel cui præfuit papa. Et ita notat ibi abbas φ
si ipse papa qui habet iura suprema sibi reser
uata concedit illa solus,multo magis eo exi-
stente in concilio concedet cū concilio/quod
sumit robur ab authoritate ipsius papæ. d.ca.
significasti de elec. Ad quod facit φ ibi in.d.
c.super quibusdam est sermo de concilio late
ranen. in quo præfuit alexander secundum
glo.fi.in cle.vnica de immu.eccle.& idē si fuit
innocentius tertius vt ibi dicitur. Vbi autem
non præesset papa nec ei⁹ authoritate essent
concessa pedagia, non credo φ posset solum
concilium illa concedere,tum quia non repe
ritur iure cautum,tum quia vt dicit. s.tho.in
trac.contra impug.relig. & refert & sequi-
tur car.sancti sixti in trac.de po.pa.q.56.exi
stentes in concilio non possunt aliquid sta-
tuere sine authoritate papæ.quod & pōderat
feli.in.c.1.in.4.col.de sponsa. Authoritas aūt
debet præcedere actum: in.l.obligari in. §.
tutor.ff.de autho.tutorum.& bar. in.l.si quis
mihi in. § .iussum.ff.de acqui.hæredi. in-
no. & alii in. c. cum consuetudinis de con-
sue.

¶ Sed videtur obstare tex.in.c.omnibus.24.
q.1.vbi dicit tex.φ ecclesia etiam claues acce
pit: ergo videtur φ pariformiter possit vti ple
nitudine potestatis sicut petrus. Sed ad hoc re
spondetur per id quod subiicit idem tex. vide
licet ac potestatem ligandi & soluendi, quod
soluit contrarium: hoc enim est dicere in iis
quæ sunt ordinis/in quibus apostoli fuerunt
pares petro: vt in.c.in nouo.21.di.& sæpi⁹ su
pra dictum est. Sicut etiā dictum fuit respon-
dendo ad authoritatem aug. cum dicit φ quā-
do petrus claues accepit ecclesiā significauit C
(vt in capitulo quodcūq.24.q.1.) φ intelli
gitur eū accepisse pro se & successoribus &
aliis futuris prælatis: quia alias sede vacante
non esset qui posset absoluere & expirasset
potestas cum petro. de quo late videndum in
quæstione quis sit maior/vtrum papa an cō-
cilium. Posset etiam dari alia solutio. Si. n.
volumus tenere φ omnis potestas sit data ec
clesiæ etiam respectu potestatis iurisditiona-
lis, posset dici φ talis potestas data censetur
ecclesiæ in habitu: sed φ quo ad actum & exer
citium ipsius viuente papa indubitato sit tan
tum penes papam/qui solus tunc dicitur ha-
bere plenitudinem potestatis. Facit quod dici
tur in.c.causam quæ qui filii sint legi. & in. c.
nouit de iudi. vbi patet φ licet papa habeat iu
risditionem tēporalem in habitu, tamē exer-
citium ipsius iurisditionis est translatum per
ecclesiam in imperatorem. ideo non pōt papa
imperatore viuente exire in actum iurisditio
nis temporalis/& quod habet in habitu dedu
cere in exercitium: quia christus dixit petro
qui exemerat gladiū & percusserat malchū/
vt gladium mitteret in vaginam: vt legitur
Ioan.18.c. Nisi casualiter ex aliqua magna cā
& ardua: quia tunc bene poterit eam in exer- D
citium deducere ex authoritate dei: vt in.c. p.
humani de homi.in.6.& tex.(ibiq; notatur)
in.c.per venerabilem qui filii sint legi. Posset
enim ex aliqua magna causa priuare aliquē
principem secularē: sicut est tex. de rege frā-
ciæ in.c.alius.15.q.6. Item & mortuo impe-
ratore ecclesia bene poterit deducere ad actū
huiusmodi iurisditionem quam habet in ha-
bitu: vt in.c.licet ex suscepto de foro compe.
Et intellige sane in terris imperii: quia in ter-
ris ecclesiæ semper potest exercere tempora-
lem iurisditionem: vt in.c.si duobus de appel.
& ibi notatur. De hoc tamen vtrum ecclesia
habeat vtrunq; gladium & exercitium eius
quando vult, vide infra in proprio loco in pe
nul.q. Et ex hoc patet φ viuente papa eccle
sia nō potest exercere quę sunt papæ reserua
ta, sed bene mortuo papa & necessitate sub-
sistente: vt dictum est in quæstione præceden
ti. Et pro hoc facit bene tex.in.c.per venerabi
lem qui filii sint legi. ibi is vero super eos sa-
cerdos siue iudex existit cui dominus inquit
in petro quodcunq; ligaueris super terrā erit
ligatum in cœlis: et eius vicari⁹ qui est sacerdos
in æternum secūdum ordinem melchisedech/
cōstitutus a deo iudex viuorum & mortuo-

A rum, vbi apparet ꝙ papa est iudex super oẽs alios prælatos & cardinales, quos dicit sacerdotes seuitici generis.

¶ Vnde patet ex præmissis ꝙ viuente indubitato papa non poterit concilium de reseruatis papæ se intromittere: quia illud exercitiũ iurisditionis est solum in papa: vt in terminis canonis si quis suadente. 17.q.4. Nec dispensare in secundo & tertio gradu consanguinitatis nec cum irregularibus: vt vult illa glo. in.d.c. clerici de cle excom. minis. Nec potest pallium dare archiepiscopis quod sumitur de corpore beati petri, in.c. significasti de elec. & sic de similibus reseruatis papæ. Et sic non potest se intromittere de creandis cardinalibus: quia est de arduis: vt dicitur in.c. super eo/ post ioan. mo. de hære. in.6. & in.d.c. ex gestis. quia etiam creare cardinales est potestatis papæ. Sunt enim in papa aliqua per modũ potestatis & aliqua per modum iurisditionis: vt dicit immol. in cle. ne romani in prin. de elec. Idem videmus in collegio cardinalium, ꝙ licet habeat facultatem eligendi & creandi papam: tñ non potest nec sede vacante creare cardinales: vt est glo. & ibi omnes doc. in d.cle. ne romani in verbo potestatis de elec. licet sit minus q̃ creare papam.

B ¶ Et hanc conclusionẽ ponit simpliciter aug. de ancona in.q.3. arti.9. in trac. de po. pa. Et ibi respondet ad aliqua contraria: maxime ad illud ꝙ ecclesia est nomen iurisditionis: sed ecclesia nunq̃ perdit iurisditionem per mortem papæ: ergo quicquid iurisditionis erat in papa/ eo mortuo est in ecclesia. Quia respondet ꝙ ecclesia non perdit iurisdictionem, sed bene perdit ad tempus dictæ iurisditionis actualem administrationem: quia actualis administratio non fit nisi per papã: mortuo igitur papa cessat illa actualis administratio vsq; ad creationem alterius. Et pro hoc facit quod ponit alex. 15.di. in summa, q.3 5. vbi ponit minus præiudicii esse ꝙ exercitium iurisditionis differatur vsq; ad creationem noui pontificis q̃ ꝙ eius suprema potestas ad aliquem deuoluatur. ¶ Et pro ista conclusione idem aug. adducit illud ioan. 15. cum christus dixit apostolis suis sine me nihil potestis facere. & vide quæ dico latius infra in proxima quæstione. Et hæc adde ad dicta in illa quæstione de quibus causis & litibus possit cognoscere concilium. vbi inter cætera dicitur ꝙ ex quo concilium sumit authoritatem a papa, tantũ potest quantum fuerit ei concessum a papa/ quando est vnus indubitatus verus papa in ecclesia qui præest vel cuius authoritate cõmissarius in ipso concilio præest. C

¶ Et si dicatur ergo ad quid proderit congregatio concilii quando est indubitatus papa? frustratoria enim videtur determinatio.c. illa 12.di. (vbi dicitur ꝙ saluberrima est cõmẽdata authoritas conciliorum in ecclesia) si oia dependent a voluntate papæ? Est dicendum ꝙ est saluberrima authoritas conciliorum, quia cum maiori maturitate censentur edita eius statuta: quia rectum est iudicium quod plurimorum sententiis roboratur. Item ideo saluberrima quia concorditer cum papa indubitato/ & sic interueniẽte spiritu sancto statuuntur conciliorum decreta: vt in.c. si quis diaconus/ & in.c. si ille. 50.di. & act. 15. ibi vi sum est spirituisancto, & iuxta illud si duo vel tres congregati fuerint in nomine meo &c. vt in.c. audiuimus. 14.q.1. Item est saluberrima conciliorum cõgregatio: quia si papa vellet aliquid minus honestum, posset per concilium prouideri per illa remedia quæ dicta sunt supra quando est incorrigibilis videlicet resistendo & alia faciendo ibi dicta. Item est saluberrima quia iudicium multorum potest trahere sententiam papæ male sentientis ad veritatem a multis aperiendam, argu. notatorũ in.c. quoniam de iurepatro. ¶ Non obstat si dicatur ꝙ concilium reuocat sede vacante ea quæ sunt iuris positiui: vt vult archi. in.c. porro. 66.di. Quia respondetur vt dictum est in illa.q. vtrum concilium possit reuocare constitutionem papalem, dic vt ibi: quia declaratur dictum archi. ibi. & vide quod statim sequitur. ¶ Non obstat tex. in ca. sicut excellentiam. 23.q.4. vbi concilium promouet aliquem ad episcopatum: quia ibi illud fuit factum authoritate papæ. D

¶ Arti. 6.

DIXIMVS ꝙ concilium sede vacante non se intromittit de reseruatis papæ: quæro vtrum concilium sede vacante possit disponere cõtra iura positiua & illa tollere? Istam quæstionem examinaui in illo arti. vtrum concilium possit tollere constitutionem papæ. dic vt ibi dixi. Quibus adde quod notat abb. siculus in.d.cle. ne romani. qui notat illam glo. pro singulari in verbo inferiorem: ad hoc videlicet

cet ꝙ nō posſit conciliū ſede vacante nec tol
A lere nec contradicere vel aliter violare conſtitutionem papæ. Quod limitat niſi in iis in quibus concilium eſſet ſupra papam: quia tunc habet poteſtatem a deo. quod quando ſit/allegat. 19. di. anaſtaſius. & d. cap. ſi papa 40. di. Adde etiam ꝙ poſſet bene adiuuare legem papæ adiiciēdo pœnam: vt dicit glo. in d. clemen. in verbo tolli. & ponit ioan. an. in cap. fi. de offi. archipresbyteri. Item adde ꝙ illud quod ponit glo. in verbo inferiorem (ꝙ concilium non poſſit ſede vacante violare conſtitutionem papalem) limitatem niſi eſſet aliqua magna & vrgens cauſa quæ non reciperet aliquam temporis dilationem / ita ꝙ non poſſet expectari creatio noui pontificis: quia tunc poſſet concilium venire contra conſtitutionem papæ. Hanc limitationē colligo ex iis quæ dixi in immediate præcedēti quæſtione, & quæ dixi in illa quæſtione vtrum legatus & epiſcopus diſpenſent contra concilium generale. vbi multa ad propoſitum allegata/ vide.

VTRVM autem concilium poſſet facere conſtitutionem quòd papa poſſet ſibi eligere ſucceſſorem. ꝙ non ponit bal. in cap. licet de elec & refert bar
B batius in clemen. ne romani de elec. & ibi quid de cardinalibus etiam cum papa. ibi vide eum in princi. 9. colum. Et vide iſtam quæſtionem latius infra. 3. ſequēti. q. incipit ſed hic vlterius quæro. de quo etiam ſupra poſt quæſtionem vtrum vnum concilium poſſit limitare & tollere conſtitutionem alterius concilii. Rex tamen poteſt determinare in regno ſuo in vita ſua quis erit rex poſt mortem ſuam: vt dicit bal. in proœmio gregoriano. & refert barbatius in. d. clemen. ne romani in. 9. colum. Vide omnino ſupra poſt illam quæſtionem vtrum vnum concilium poſſit confirmare vel limitare alterius conſtitutionem.

¶ ET ISTA faciunt ad quæſtionem vtrum concilium poſſit conferre beneficia: & concluditur ꝙ non niſi præſidente papa. de qua quæſtione vide per plura modia & columnas in trac. de beneficio domini ioan. de ſyluagalli in ſecunda parte & in. 2. q. & vide quæ dicta ſunt in quæſtione vtrum cōcilium poſſit exercere reſeruata papæ. ¶ Vnde ſi loquimur papa vero in eccleſia exiſtēte, clarum eſt ꝙ hæc poteſtas conferendi maiores dignitates (vt epiſcopatus abbatias & ſimiles) pertinet ad ſolum papā: vt dicitur poſt glo. in ca. quanq̄ de elec. in. 6. & in. c. in illis C
80. di. vbi patet ꝙ ſolus petrus prouidebat de maioribus dignitatibus, ad idem. 22. di. c. 1. De aliis inferioribus beneficiis poteſtas prouidēdi fuit data epiſcopis: vt in. c. omnes baſilicæ. 16. q. 7. & 10. q. 1. c. regenda. Si loquimur ſede vacante, ſicut capitulum quod repræſentat eccleſiam cathedralem (vt in ca. relatum de teſta. el. 2.) non ſuccedit in poteſtate conferendi beneficia ſpectantia ad collationem ſolius epiſcopi (vt in. c. vnico ne ſede vacante in. 6. & dicitur in. c. cum olim de maio. & obe.) & ſicut vacante ſede non intromittunt ſe cardinales nec ipſorum collegium de epiſcopatibus & aliis quæ ſunt reſeruata papæ (vt in cle. ne romani de elec. & in. c. vbi periculum eo. ti. in. 6.) ita nec concilium quod repræſentat eccleſiam/ ſede vacante ſe intromittit de epiſcopatibus & aliis dignitatibus.

¶ Et iſtam concluſionem poſuit abb. ſiculus in ſua diſputatione quæ incipit epiſcopus/ in 4. quæſito. qui dicit ꝙ non poteſt dici plenum concilium nec plena eccleſia ſine papa. 17. di. cap. multis & c. ſignificaſti de elec. quia non poteſt concilium ſine papa infringere antiquas ordinationes nec iura & præeminentias papæ violare. c. quæ ad perpetuā/ D
& c. nulli. 25. q. 1. glo. in verbo inferiorem in. d. cle. ne romani. dixi ſupra in quæſtione vtrum concilium poſſit tollere conſtitutionem papalē. & aliquid ſupra proxima quæſtione. Faciunt quæ dicuntur in. c. per venerabilem qui filii ſint legi. & in. c. licet de elec. Et eſt generaliter verum in omnibus quæ voluntarie geruntur per cōcilium, quòd ſede vacante & ſine vero papa non poteſt ſicut nec capitulum ſede vacante ſine epiſcopo: vt dicitur in. c. vnico de maiori. & obe. in. 6. & in cle. 1. de hære. Ita dicit abb. in. d. q. epiſcopus. de quo etiā latius in. d. trac. de beneficio/ in. d. 2. quæſtione ſecundæ partis.

¶ Articulus. 7.

ED PONE quòd ſede vacante immineat magna & ardua neceſſitas (quæ forte fert ſecū ineuitabile periculū & non recipit negocium temporis dilationem) cui cōcilium nō poteſt prouidere niſi per creatio

nem vnius vel duorum cardinalium mit-
A tendorum ad aliquas partes longinquas: vel
pone quòd concilium est congregatum con
tra voluntatem papæ (quia erat necessitas cō
gregandi & ipse detractabat) & concilium
indiget aliquibus cardinalibus: vtrum his
casibus concilium poterit creare cardina-
les?

¶ Istam quæstionem non reperio ab aliquo
positam. Bene habemus vt supra dixi ꝙ se-
de vacante non possunt cardinales creare ali
quem cardinalem: vt notat glo. in verbo po-
testatis/ & doc. ibi in cle. ne romani, q̄ impro-
bat opinionem hugonis in. c. nullus. 79. di.
quam refert ostien. in cap. licet de elec. quod
etiam ponit collectarius & ioan. de ligna. in
d. cap. licet de elec. Et andreas sicu. in ca. tran-
slato in penul. col. de consti. vbi improbat di-
cta bar. in. l. vbi absunt. ff. de tuto. & cura. da-
tis ab iis/ inq̄tum voluit ꝙ sede vacante ap-
pelletur ad collegium cardinalium. & simili-
ter etiam improbat opinionem hug. in. d. ca.
nullus ibidem / videlicet in. d. cap. translato
de consti. & vide glo. in verbo vacante de
schisma. in. 6. Et ad rationem per quam hugo
mouebatur (quòd ex quo possunt papam
eligere / multo magis cardinales) respon-
B det guliel. qui tenuit contra hugonem / ꝙ
datur instantia: quia capitulum sede vacante
eligit episcopum / & non confert beneficia
ad solius episcopi collationem spectantia:
cap. illa/ ne sede vacante. & cap. vnico eo. ti.
in. 6. Vnde licet vacet sedes/ non dicitur pro-
pterea ecclesia acephala: quia vt sæpius di-
ctum est christus est caput. Nec tenēt locum
capitis ipsi cardinales (vt voluit ibi glo. in. d.
cap. nullus/ & in. d. ca. vnico de schisma. in. 6.
& in cle. 2. in verbo non consonam de elec.)
sed tantum vicem curiæ. l. nominationum. C.
de decurio. secundum lau. & archi. & domi.
ibi. Nec succedunt nisi in iis quæ tendunt ad
accelerandā papæ electionem. Nam ꝙ sedes
vacet/ & interim nullus sit qui possit exerce-
re quæ sunt supremæ iuriditionis, non incō-
uenit: quia facilius & citius potest papa creari
q̄ concilium cōgregari: vt in simili dicit alex.
15. di. in. 35. q. Et omnis potestas suprema
fuit in petro & successoribus tantum/ nec le-
gitur alteri data: vt. d. c. ita dominus / &. ca. in
nouo sæpius allegatis.

¶ Et licet contingat casus quòd concilium
reperiatur congregatum, lex non debet esse
posita vt tantum adaptetur ad vnum casum
sed debet esse gñalis. l. iura/ &. l. ex iis. ff. de le-
gibus. Vnde si concilium non succedit papæ C
mortuo generaliter in suprema potestate, si-
militer nec in creatione cardinalium/ quæ est
de supremis: vt dicitur in. d. cle. ne romani/
& in cap. ex gestis de cle. non resi. & in cap.
super eo de hære. in. 6. Et si non succedit
concilium in quo etiam intersunt cardinales
suo iure, minus videtur ꝙ succedat in casu
particulari quando est congregatum sine pa-
pa & quando dicitur casus necessitatis instan
tis: quia est defectus in potestate. 1. q. 7.
daibertum.

¶ Accedit ꝙ si sede vacante collegium cardi-
nalium pro necessitate ecclesiæ vellet crea-
re aliquem cardinalem vel creare aliquem
iam cardinalem legatum & cogere vt iret
in legationem, non posset eo inuito: quia
hoc (scilicet cogere cardinalem) est de
pertinentibus ad papam quæ non possunt
exerceri nisi per papam, qui habet potesta-
tem super cardinales: vt dicit paulus & car-
di. & alii in. d. cle ne romani. licet bene pos-
sent cardinales creare legatum volentem: vt
ibi dicitur. De quo supra dixi in illo arti. quid
si papa esset factus inutilis & furiosus &c. &
ibi vide opiniones de hoc. Similiter videmus
ꝙ collegium cardinalium non posset reuo- D
care legatum a papa creatum (vt dicit ioan.
an. in addi. ad specu. in ti. de legato/ in. §. fini-
tur/ versi. sed nunquid) nisi ex magna causa:
vt dicit ostien. in cap. tum ex literis in prin.
de resti. in integ. De quo vide in. d. cle. ne ro-
mani per doc. & dixi in eadem quæstione
quid quando papa esset effectus inutilis
demens vel furiosus &c. A pari vide-
tur idem dicendum in concilio: quia eadem
ratio militat in eo, quia sunt reseruata pa-
pæ.

¶ Sed in casu proposito videretur dicēdū pro
pter necessitatem imminentem & periculo-
sam ecclesiæ quæ non reciperet dilationem
& cui aliter prouideri non posset, ꝙ imo con
cilium hoc posset facere: quia necessitas
non habet legem/ de consecra. di. 1. cap. sicut
non alii. 48. di. cap. quoniam, de consue.
cap. q̄to: &. 1. q. 1. remissionem. in authen.
vt ii qui se perhibent habere res mino. §. si
vero tantum / ibi glo. cap. quod non est
licitum de regu. iu. cap. 3. de furtis, cap.
pastoralis ibi glo. de offi. ordi. & bo-
nus tex. in cap. etsi illa, 1. q. 7. cum mul-
tis concordan. Cessat enim lex vbi necessitas
imminet. ff. de excusa. tuto. l. non so-
lum. §. fi. ff. de offi. proconsu. l. aliquādo. ff.

ex quibus causis maio. l, sed & si per prætorem. §.fi.ff. de offi.eius cui mandata est iuri. l.1. C. de operis liber. l. 1. ibi glo. in verbo consul. C. de testamen. l. cum antiquitas. ff. de manu. in testa. l. qui potuerunt. l. 2. §. quod diximus. ff. si quis cau. cum similibus. Necessitatis enim causa iuris dispositio omittitur siue suspenditur. l. casus ibi bal. C. de testa. Et ratione necessitatis fit dispensatio/ ait inno. in. c. eam te de ætа. & quali. glo. in ca. exposuisti de præben. & ibi ostien. qui vult ꝙ episcopus dispensat contra concilium generale ex causa necessitatis. Et ad hoc in proposito possent infinita adduci. ℣ Itẽ facit ad hoc ꝙ si potest anathematizare intrusum in papatũ in. c. si quis pecunia. 79. di. (quod & ponit lau. & cardi. in. d. cle. ne romani de elec.) quæ pœna est maior pœna quam habet ecclesia (vt in ca. corripiantur. 24. q. 3.) & hoc propter necessitatẽ quia non est tunc papa ad quem possit haberi recursus (vt in §. patet. 3. q. 1.) poterit a simili in necessitate creare cardinalem vnum vel duos. ℣ Item dicimus quando est schisma & contentio inter duos de pontificatu/ quòd concilium cognoscit cuius sit pontificatus, & hoc propter necessitatem quia non est alius superior: vt in ca. si duo. 79. di. Sed hoc est de maioribus causis & supremis: vt dicitur in ca. vbi periculum de elec. in. 6. Ergo & ex vrgenti & aliter ineuitabili necessitate poterit creare cardinalem.

℃ Ad idem adduco gundisal. de villa diego in trac. de potestate cardinalium. in. 6. q. versi. vlterius: qui in illa quæstione vtrum sede vacante collegium cardinalium possit aliquẽ cardinalem creare legatum & compellere, dicit quòd licet alias pars negatiua sit vera quam ponunt paul. & cardina. in. d. cle. ne romani, tamen vbi occurreret casus instantis necessitatis de occurrendo rebus romanæ ecclesiæ qui differri non posset & consuli nõ posset negocio commode per alium quàm per cardinalem/ tunc posset compelli. ℣ Ad idem adduco. §. iidem quoq; in. d. c. vbi periculum, &. §. irritum in. d. clemen. ne romani, vbi propter imminens periculum conceditur cardinalibus exercere reseruata papæ. ℣ Ad idem etiam adduco conclusionem suprapositam/ in illa quæstione vtrum sede vacante concilium possit exercere reseruata papæ. vbi similiter est conclusio abbatis siculi/ & petri de monte/ & cardi. de turre cre. ꝙ propter instantem necessitatem illud concedatur concilio quod alias non posset cessante necessitate. Pro quo ille tex. in c. etsi illa. 1. q. 7. ℣ Ad idem adduco ostien. in cap. cum ex literis de in integrum resti. & specu. in titu. de legato. §. finitur/ versi. sed nunquid. vbi concludunt quòd ex magna & euidenti causa collegiũ cardinalium possit reuocare legatum de latere missum per papam de consilio eorum: quia sæpius etiam minor reuocat factum superioris: vt in ca. accedẽs. 50. di. & hoc ex magna & euidenti causa. ℣. Et licet ioan. an. in addi. ibi videatur dicere quòd hodie sit secus propter. d. cle. ne romani/ non videtur verum: quia imo clementina in casu necessitatis permittit aliqua cardinalibus sede vacãte/ quæ prohibuit alias simpliciter: sicut & in. §. iidem quoq; ca. vbi periculum de elec. in. 6. Et licet pe. de ancha. restringat. §. iidem quoq; ibi dicendo quòd habet locum in casu suo (videlicet in necessitate pro defensione ecclesiæ) tamen ille tex. in versi. vel nisi aliquid tam grande/ videtur ampliare præcedens dictum (videlicet si esset necessitas pro defensione ecclesiæ) ad aliud grande & imminens periculum. Præterea. §. iidem quoq; loquitur in cardinalibus tantum sede vacante/ & non in cardinalibus cum cõcilio vt in quæstione proposita.

C

D

℃ Ad idem adduco consilium petri de ancha. 310. incipit viso & diligenter. qui dicit quòd vbi est schisma in ecclesia/ in iis maxime quæ concernunt bonum animæ possunt ordinarii & collegium cardinalium exercere reseruata papæ & hoc propter necessitatem & periculum animarum. quod dictum refert & sequitur alexandrinus in cap. per venerabilem in. §. quòd autem in. 27. charta/ qui filii sint legi. ℣ Ad idem est quod dicit idem pe. de ancha. in tract. schismatis pro concilio pisano in sexta quæstione in fine. vbi concedit ratione schismatis/ cardinales posse deputare administratorem siue vicarium in papatu qui exerceat reseruata papæ. Et si ista sunt vera in cardinalibus, multo magis in concilio/ quod est maius: cum ibi etiam intersint cardinales. & aliquando iudicat de papa: nec in. d. ca. vbi periculum, nec in dicta clemen. ne romani/ aliquid reperitur sede vacante prohibitum concilio. ℣ Ad idem in simili adduco quòd videmus sacerdotem qui habet limitatam iurisdictionem tam quo ad personas (quia non potest absoluere aliquem nisi sit parochianus eius:

A vt in.c.omnis vtriusq sexus de pœni. & re-
mis. §.ecce.16.q.1.&.c. placuit de pœni.di.
6.)q̄ etiam quo ad casus (quoniam multi
sunt casus reseruati a quibus ipse regulariter
absoluere non potest)in articulo necessitatis
posse absoluere omnes homines & ab omni-
bus peccatis & ab omnibus sententiis: vt dici
tur in.c.a nobis/ & in.c.sacris de sen.excom.
& in.c.prudentiā in.§.sexta de offi. delega.&
in.c.pastoralis.§.pterea de offi.ordi. Quin
imo secundum glo.in.d.c.a nobis eo casu po
terit & laicus absoluere/ & tamen non habet
claues: vt in.c.1.de summa tri.& in.c.noua
de pœni.& remis.cum simil. Et vide glo.no-
tabilem & doc.in.d.§.præterea.vbi habetur
q laicus potest illum de quo ibi in confessio
ne audire/non tamen absoluere. Sed de hoc
vide doc. in dictis locis: satis est q necessitas
facit vt liceat cōfiteri laico. Sic dicimus in ba-
ptismo q in mortis articulo a quocunq etiā
muliere dari potest: vt in.d.c.1.de summa tri
ni.1.q.1.c.quod quidam.de consecra.di.4.a
quodam/&.c.romanus:&.24.q.1.c.subdia-
conus.§.sed istud. Et vide plures casus con-
cessos laico tempore necessitatis in.c.quanto
de consue.

¶ Sic videtur dicendum in proposito q pro-
B pter instātem necessitatem ecclesiæ cui aliter
prouideri non potest & negocium dilationē
non recipit/sede vacan.cōcilium possit crea-
re cardinalē vnum vel duos secundū necessi
tatem: & maxime si ad tollēdum omnem du
bietatem postea illorum creatio confirmare-
tur per futurum papā. Sed quando est super-
stes indubitatus papa, q̄tumcunq ipse retra-
xerit se a congregatione concilii/ & propterea
pro necessitate ecclesiæ fuerit concilium con
gregatum, forte isto casu(etiam si alias in ca-
su necessitatis liceret)nullo modo liceret cō
cilio creare cardinalem: quia tacite videretur
spoliare papam potestate sua/argu.corū quę
ponuntur in.c.querelam de elec.& in.c.con-
sultationibus de iurepatro,& in.c.2.de in in-
teg.resti.cum simil. Facit quod dicitur in.c.si
diligenti de præscrip.

¶ Si tamen esset causa tam grauis q̄ illa pro-
pter quam esset congregatum concilium cō
tra papam qui detractabat ipsum congrega-
re(vtputa si forte papa suspectus esset de hæ
resi/& posset si celeriter non prouideretur in
ficere totum orbem tali hæresi)& non posset
aliter prouideri q̄ per promotionem alicuius
in cardinalem qui posset sua authoritate/ po-
tentia & scientia extinguere talem hæresim/
& huic promotioni papa nollet aliquo pacto C
assentire & res non reciperet temporis dila-
tionem: forte posset concilium isto casu(ex
quo iam esset congregatum / & papa detra-
ctando faceret se suspectum / & causa esset
tam grauis)quantumcunq viueret papa in-
dubitatus/ procedere ad creationem vnius
vel duorum cardinalium pro ratione necessi
tatis in ecclesia, tunc enim concilium supple-
ret potius vices papæ q̄ papam spoliaret: ex
quo immineret ecclesiæ periculum & res
esset tempore peritura/argu.tex.in.c.si episco
pus de supplen.negli. præla.in.6. Sic etiam
cardinales non dicuntur spoliare papam con
gregando concilium ex quo ipse detractat/ li
cet congregatio concilii sit de reseruatis papę
vt in.c.post translationem in glo.de offi.le-
ga.&.17.di.per totum, & supra dixi. Idem
etiam dicerem quando esset contentio inter
duos de papatu/nec appareret quis esset ve-
rus papa: vt in.d.cap.si duo.79.di.tunc enim
concilium si necessitas occurit (vt supra di-
ctum est) etiā poterit creare cardinales his &
similibus casibus: quia vltima necessitas facit
alias licitum quod de se non est licitum.26.
q.6.c.vl.de consecra.di.1.sicut non aliūde of
fi.consu.l.1.glo.in.l.1.C.de operis lib.ff.de D
offi.proconsu.l.aliquando.ff.ad legem cor.
de sica.l.furem.81.di.c.si diaconus.de conse-
cra.di.4.ii qui/ &.ca.baptismi: cum multis si-
mil.supra allegatis. Deberet tamen expectari
postea confirmatio per futurum verum pon-
tificem. Sic videmus q necessitas cogit epi-
scopum transferri: vt in.c.nisi cum pridem
de renun.& in.c.mutationes.7.q.1. Item est
iusta causa dispensandi/de præben. exposui-
sti.inno.de æta.& quali.eam te.10.q.3.vnic.
Et dauid comedit panes propositionis ex ne-
cessitate, quod non licebat nisi sacerdotibus.
& apostolos per sata spicas vellentes sabba-
tho contra legem, christus innocentes voca-
uit.25.q.1.§.his ita.de consecra.di.5.disci-
pulos. Contingentia tamen casus sede va-
cante videtur impossibilis, in tam modico,
tempore vacationis sedis imminere non po-
test tanta necessitas cui per celerem electio-
nem papæ non posset prouideri / vel per a-
lium modum q̄ per creationem noui car-
dinalis. Et conclusio in se præterea vide-
tur periculosa: quia multa possent con-
fingi alicuius magni contemplatione/ qui
posset exponere ecclesiam periculo ideo nō
vr̄ bona. Et vr̄ obstare: quia si est verū q cla
ues fuerunt datæ petro tantū respectu admi-

A nistrationis & iurisditionis & non omnibus apostolis / & consequenter nec ecclesiæ vniuersali (vt supra dictū est) videtur ꝙ ob deficiētem iurisditionem concilium nihil posset etiam subsistente quacūq; necessitate, ad hoc quod dicitur in. l. vltima. C. si a non compe. iudi. & in. c. at si clerici in prin. de iudi. & ca. ad audientiam de consue. & . 2. q. 1. in primis cum simil. quia deficiente claue non potest aliquid.

¶ Non obstat quod supra dicitur de presbytero qui absoluit in casibus reseruatis subsistēte necessitate per dicta in. c. a nobis & . c. sacris supra allegatis: quia aliud est quādo quis habet potestatem limitatā / aliud quando nullam. Nam presbyteris data est potestas ministrandi sacramenta / audiendi confessiones / absoluendi & similia: vt in. c. 1. de sum. trini. & . c. omnis / & . c. noua cū simil. de pœni. & remis. Sed quidā casus sunt qui reseruantur papæ in prerogatiuā superioritatis ex īstitutione ecclesiæ & pontificū, non ꝙ sit defectus in persona ipsius presbyteri. imo antiquitus idē erat presbyter quod epūs. 21. di. cleros. 93. di. legimus. doc. post inno. in. c. 1. & . 2. de peculio cle. 95. di. olim / cū simil. & petrus apostolus dicit se presbyterū in. d. c. legimus. 93. di. Igitur non est mirū ex quo presbyter habet
B executionē ordinis licet in aliquibus solū in habitu, si postea subsistente necessitate deducat ad actū. Sic in simili dicitur ꝙ vnus epūs demandat & cōmittit alteri episcopo ea quæ sunt ordinis episcopalis: quia per talem commissionē nihil ei de nouo tribuit: quoniā epūs cui cōmittitur / ante talē cōmissionē habebat omnia quę ministeriū cōsecrationis desiderat, sed nō poterat ea exercere in aliena diœcesi: qa nō licet mittere falcē ī messem alienā. 6. q. 3. scriptū. c. venerabilē de elec. Ita dicit glo. in. ca. aqua in fi. de consecra. eccle. vel alta. & glo. in. c. quāto de consue. Facit quod dicitur in. c. nouit de offi. lega. post glo. & in cle. 1. de foro compe. ¶ Sed secus vbi est omnimodus defectus in persona: sicut videmus ī laico qui in casu necessitatis licet possit audire cōfessionē, tamē propter defectū clauis ordinis nō potest absoluere: vt dicitur in. d. c. pastoralis §. præterea post glo. de offi. ordi. & vide glo. in. c. placuit el. 1. 16. q. 1.

¶ Sic videtur dicēdum in proposito ex quo clauis iurisditionis tātū dicit data petro / & in hoc apostoli nō fuerūt pares petro sed tantū in ordine (vt dicit in. c. in nouo. 21. di.) ꝙ cōsequēter clauis ista iurisditiōis nō sit in ecclesia & consequēter nec in concilio. & si nullo C modo ecclesia habet istius iurisditionis administrationē, videtur ꝙ mortuo papa etiā subsistente necessitate quacūq; nō potest exercere istā iurisditionē nec cōsequēter creare cardinales: quod est iurisditionis volūtariæ. d. c. quo / & . c. aqua / & . c. nouit, & . l. 2. ff. de offi. procōsu. ¶ Et hoc videtur voluisse aug. de ancona q. 20. ar. 5. in respon. ad quæsitū / cū dicit, vnde christus eligēdo petrū pastorē ecclesiæ / dedit ei singularē potestatē clauiū vt dicit iurisditionē quando dixit tibi dabo claues: sed potestatē clauium vt importat ordinis consecrationem tradidit ei simul cum aliis / quādo dixit accipite spiritū sanctum. Dixi aliqua referēdo dicta egi. in illa quæstione vtrū concilium possit cognoscere de omnibus litibus. & aliquid in alia quęstione quę sentētia debeat præualere / vtrū papæ an concilii: & dicetur infra in. q. quis sit maior vtrum papa an concilium.

¶ Sed ad hoc potest responderi ꝙ imo & clauis iurisditionis etiam fuit data apostolis sed mediāte persona petri: quia principaliter petro & successoribus, & descensiue per petrū apostolis & per successores aliis archiepiscopis episcopis & prælatis ecclesiæ. Et hoc voluit archie. floren. in summa sua / in. 3. par. D in ti. 23. c. 5. §. 3. incipit septima / in. 4. col. & cardi. de turre cre. in. 2. li. ca. 54. & pluribus sequen. Alioquin sequeretur ꝙ hodie episcopi qui successerunt loco apostolorum (vt in cap. in nouo. 21. di.) nullam haberent iurisditionem: cuius contrarium apparet in. c. cum episcopus, & per totum de offi. ordi. in. 6. ¶ Item si diceremus ꝙ conciliū & ecclesia non habet clauem iurisditionis, concilium non posset iudicare de papa: cuius cōtrarium apparet in. d. c. si duo & . c. si quis pecunia. 79. di. Sic legimus concilium deposuisse cardinalem: vt in. c. ex gestis de cle. nō resi. & si potest deponere poterit creare: quia eius est instituere cuius est destituere: vt in cap. cum ex iniuncto de hære. Similiter concilium deposuit patriarcham alexandrinum / quia præsumpserat excommunicare papam leonem. Multos similiter legimus episcopos depositos & restitutos per concilium: vt in. c. ioānes. 50. di. xi. q. 3. c. si quis episcopus. 5. q. 4. c. nullus episcopus. Item cōciliū excōmunicat / & sic exercet censurā ecclesiasticā: vt in c. si quis epūs & in c. sicut de hęre. Et tex. in. c. sicut. 15. di. dicit ꝙ se & non cōcilia destruit qui præsumpserit absoluere quos cōcilium

A ligauit vel ligare quos absoluit. & apostoli e,
legerunt mathiam in episcopum post domi
ni resurrectionem: vt legitur act. 1. & in. c. cle
ros in prin. 21. di. Et ꝙ mathias fuerit elect⁹
in episcopum/ patet ex authoritate scripturæ
& e patum eius accipiat alter: vt dicit̃ in psal,
108. loquendo de iuda. Et sic de multis his si,
milibus. De quo etiam vide plura adducta in
illo articulo vtrum concilium cognoscat de
omnibus causis & litibus.

¶ His accedit ꝙ apostoli receperunt potesta,
tem immediate a deo ex authoritate math,
18. quodcunq̈ alligaueritis super terram erit
ligatum & in coelis, vbi glo. interlinearis sup
plendo dicit vinculo anathematis, Et glo.
beati hiero. ibi dicit. potestatem tribuit apo,
stolis/ vt sciant cum a talibus condemnantur
humanam sententiam diuina sententia robo
rari. Quod videtur probari ratione: nã nulli
dubium est ꝙ apostoli & alii christi discipuli
omnem potestatem iurisditiõis quam habue
runt non receperunt immediate a petro: sed
a christo: quia christus est qui loquitur apo,
stolis, d. c. 18. & ioan. 20. & lucæ. 6. vbi beatus
ambro. dicit ꝙ ad propagandum salutis hu,
manæ auxilium per terrarum orbem satores
fidei misit. Et simile habetur lucæ. 10. de. 70.
B discipulis: quia apparent immediate missi a
christo. & lucæ. c. 9. Silr̃ matth. 16. cum dñs
loquitur ad petrum dicens & tibi dabo claues
regni coelorum & quodcũq̈ ligaueris super
terram &c. dicit ibi glo. ordinaria super ver,
bo quodcunq̈/ habent quidem eandem iudi
ciariam potestatem apostoli quibus post re,
surrectionem ait accipite spiritũsanctũ quo,
rum remiseritis &c. Et sic declarat illud ioan.
20. intelligi etiam de iudiciaria potestate. Et
bene etiam probatur matth. vlti. cum dicit. da
ta est mihi omnis potestas in coelo & in terra:
euntes ergo docete omnes gentes baptizan,
tes eos in nomine patris & filii & spiritussan,
cti/ docentes eos seruare oĩa quæcunq̈ man,
daui vobis: ecce ego vobiscũ sum omnibus
diebus vsq̈ ad consummationem seculi. Et
inter cætera mandata erat illud quod dictum
fuerat matth. 18. si peccauerit in te frater tuus
&c. & si ecclesiam non audiuerit sit tibi sicut
ethnicus, & sequitur incontinenti/ amen di,
co vobis quæcunq̈ alligaueritis &c. Vnde
beatus cyril. super illud lucæ. 10. rogate &c.
dicit postq̃ dixit rogate dominum messis/
hoc fecit per seipsum. Ita ꝙ per seipsum mi,
sit eos: sed ipsa missio vt videtur fuit collatio
potestatis: ergo.

¶ Et multum videtur facere tex. in. d. c. in no, C
uo. 21. di. vbi postq̃ dixit ꝙ petro datæ sunt
claues, subiungit cæteri vero apostoli cum
eodem pari consortio honorem & potesta,
tem acceperunt. Noto illa duo verba hono,
rem & potestatem/ quæ videntur innuere iu,
risdictionem, & ex quo continuatiue postq̃ di
xit de verbis dictis petro/ refert de apostolis,
videtur loqui de eadem potestate quæ da,
ta fuerat petro: sed petro data est vtraq̈ cla,
uis ordinis & iurisditionis: ergo & apostolis.
℣ Idem tex. in. c. loquitur. 24. q. 1. vbi postq̃
dixit hoc erant vtiq̈ cæteri apostoli quod pe,
trus fuit/ subdit pari consortio prędıti & ho,
noris & potestatis. Noto primo quod dicit ꝙ
apostoli idem fuerunt quod petrus in autho
ritate. si idem/ ergo habuerunt vtranq̈ clauẽ
ordinis & iurisditionis. Quòd autem pote,
stas idem sit quod iurisditio/ probatur in. l. 1.
ff. de offi. proconsu. & lega. & in. l. 1. iuncta
glo. ff. de tutelis, licet aliquando possit esse po
testas sine iurisditionẽ: vt notat cardi. in cle.
ne romani in. §. irritum in primo notabili de
elec. Quòd autem honor importet exercitiũ
iurisditionis/ est tex. & ibi ponunt inno. &
ioan. an. & petrus sanson (secundum quod re
fert albericus de rosata in verbo honor in
suo dictionario) in cap. licet causam de D
proba. Quod videtur denotari: quia sicut e,
piscopi qui successerunt loco apostolorum
habent ordinariam iurisditionẽ in suis dioe,
cesibus (vt per totum de offi. ordi.) ita vide,
tur ꝙ etiam apostoli habuerint iurisditionẽ
coercitiuam: & sic non solum claues ordinis
sed etiam iurisditionis. Et licet glo. in. d. c. lo,
quitur/ & in. d. c. in nouo dicat ꝙ omnes apo,
stoli fuerunt pares in ordine sed secus in ad,
ministrationis plenitudine, non dicit tamen
ꝙ petrus solus habuerit administrationem/
sed ꝙ petrus fuit prælatus in exercitio admi,
nistrationis. Facit tex. in cap. q̃uis. 21. di. &
tex. in. c. ita dominus. 19. di. & in. c. fundamẽ
ta de elec. in. 6. & optimus tex. in cap. in illis
80. di.

¶ Et hanc opinionem tenuit abb. in allega,
tionibus in concilio basilien. in. 10. ratione
in. 10. char. & idem abb. in disputatione epi,
scopus/ in. 4. q. circa fi. Item non reperitur
ꝙ petrus dederit potestatem apostolis sed
christus: vt dicit tex. in. c. noua de poeni. & re
miss. Ex quo sequitur ꝙ omnis potestas con,
cilii censetur haberi a christo immediate &
non a papa. ℣ Et istam opinionẽ tenuit cardi.
flo. in trac. schismatis in. 45. q. per notata per

A Inno.in.c.quanto de iureiu.&.c.quod super his de voto. Quam refert & sequitur abb.sicu lus in præfatis allegationibus quoniam veritas in concilio basilien. factis / in.13.char.in vltima ratione: videlicet q ista potestas iurisditiōis sit in ecclesia, & data fuerit petro tanq principali pro ecclesia:& sic q sit in ecclesia plenitudo potestatis. ex quo sequitur q sine dubio posset in casu proposito creare cardinales.

¶ Sed ad hoc potest sic responderi secundum s. tho.in primo sen.di.12.q cum dicitur aliquis habere potestatem immediate ab aliquo alio/potest intelligi duplici modo: vel q̄tum ad immediationem virtutis / vel quantū ad immediationē suppositorum agentium a quibus habetur talis potestas. Primo modo dicitur q omnis virtus authoritas potestas & iurisditio quæ est in papa siue in alio quocunq prelato est a christo immediate.hoc patet:quoniam a nullo alio potest talis potestas conferri nisi per potestatē existentem in christo.sic collatam a christo:sicut nulla causa secunda potest agere nisi per virtutē causæ primæ. Si loquimur scd̄o mō de immediatione quæ est ex parte suppositorū agentiū siue

B potestatem conferentium (quomodo tunc quis dicitur a christo immediate potestatem aliquam suscipere:qn̄ inter accipientē ptātem & ipsum christum conferentem non est aliquod medium / scilicet suppositum suscipiēs a christo & conferens ipsam potestatem alteri) dicimus q solus petrus immediate a christo potestatem iurisditionis accepit: cui soli dictum est pasce oues meas/ & tibi dabo claues regni cœlorum. Et sic cæteri apostoli mediante petro a christo potestatem acceperunt & non immediate a christo. Vnde beatus leo in sermone tertio dicit,magnum & mirabile dilectissimi huic viro consortium potentiæ suæ tribuit diuina dignatio vt si quid commune cum eo voluit cæteris esse principibus (videlicet apostolis) nunquid nisi per ipsum dedit.s.petrum quicquid aliis non negauit. Sed primo modo (videlicet quantum ad immediationem virtutis) omnes apostoli possunt dici habuisse potestatem iurisditionis a christo:quia ab eo proficiscitur omnis potestas ecclesiæ. Et hoc modo potest etiam dici omnibus prælatis ecclesiæ immediate data potestas iurisditionis a christo. Pro hoc cap.1.§. vna vero de summa trini.quia omnis potestas est a deo: vt in ca. quid culpatur.23. q.1.

¶ Sed ista responsio per istam distinctionem sic generaliter/non satisfacit: quia non tollit contraria,per quæ apparet q etiam loquēdo de immediatione quæ est ex parte suppositorum agentium/non probatur q a petro cæteri apostoli potestatem receperint sed potius contrarium q imo immediate a christo. Vnde posito q eo modo loquendo de immediatione suppositi agentis/sit verum dicere petro principaliter datā esse clauē iurisditiōis (quia inter christum & petrum nullo medio potestas data reperitur) non tamen probatur q postea potestas data fuerit apostolis mediāte petro,& q a petro postea apostoli receperint potestatem iurisditionis. Nec respōdetur ad authoritates supra in contrarium adductas: per quas apparet contrarium/q imo potestas iurisditionis videatur data immediate a christo apostolis sicut & petro. Et probatur hoc a simili,ex hoc enim q data est potestas clauiū petro/non sequitur q successores in papatu dicantur recepisse potestatem a petro siue a deo mediante petro:quia imo potestas papæ est immediate a deo/vt in.c.nouit de iudi. qa data est dignitati,executio aūt psonæ. Quod patet: quia papa nō dicitur vicarius petri sed dei:vt in.c.1.vt eccle.bene. & bonus tex.in c.1.de homi.in.6.

D ¶ Vnde magis firmiter & particulariter respondetur. Et primo ad authoritatem math. 18.dicitur q videtur proprie loqui de potestate iurisditionali ex contextura verborum: cum prius dicat dic ecclesiæ/& deinde si ecclesiam non audierit sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Quæ authoritas loquitur de potestate iurisditionali:quia vt dicit ibi glo. nicolai super dic ecclesiæ/tunc sunt inducendi testes ad facti probationem. & ibi sit tibi sicut ethnicus & publicanus/dicit etiam glo.nicolai.i.separetur ab aliis fidelibus per excōmunicationem & censuras. & post dicta verba ethnicus & publicanus/ subiungit immediate amen dico vobis quæcunq alligaueritis &c. Vnde apparet q de eadem potestate iurisditionali loquitur de qua prius loquutus est. ¶ Vnde ad prædictam authoritatem math. 18.respondetur q per dictam authoritatem non habetur q sit tunc data actu aliqua iurisditio,sed bene promissa vel insinuata danda infuturum eis & successoribus:quia ante passionem christus non dedit aliquam potestatem discipulis:quia tunc christus per se regebat. Sicut nec fuit tunc data petro/ sed tantum promissa math. 16. videlicet tibi dabo

clanes &c.& quodcunq ligaueris &c. Et ita
A dicit archic.flo.in summa in.3.li.in.23.ti.in
c.5.versi.quantum ad quintam. Et ad authori
tatem beati hiero.ibi cum dicit q ptātē tribuit
apostolis/ rñdetur q exponi debet.i.tribuere
promisit,loquutus est.n.hiero. more scriptu-
ræ de potestate promissa ac si data fuisset.
¶ Sed istud nō soluit contrarium: quia illud
ioan.20.accipite spiritum sanctum quorum
remiseritis peccata remittuntur eis &c. fuit
post passionem. Et glo.ordinaria matth.16.
super verbo quodcūq,dicit per illa verba da-
tam apostolis potestatem iudiciariam: vt su-
pra dixi.& est ex authoritate hiero. cuius ver
ba sunt ista: videlicet habent quidem candē
iudiciariam potestatem alii apostoli quibus
post resurrectiōem ait dominus accipite spi-
ritum sanctum quorum remiseritis &c. quæ
sunt verba ioan.20.quę fuerunt prolata post
resurrectionem. Et subiungit glo. habet etiā
omnis ecclesia in presbyteris & episcopis:sed
ideo petrus specialiter accipit vt omnes intel-
ligant q quicunq ab vnitate fidei & societate
eius se separauerit/nec a peccato solui nec
cœlum potest ingredi.
¶ Videtur difficile contrarium: & non repe-
B rio aliquem qui de illa glo.faciat mentiōem.
Sed ego responderem q cū glo. dicit q apo-
stoli habent eandem iudiciariam potestatem
quā dñs promisit petro in illo tex. matth.16.
per illa verba & tibi dabo claues &c.& quod-
cunq ligaueris &c.tantum intelligitur de iu-
diciaria potestate discernendi inter lepram &
lepram.i.discernendi inter peccata: & sic de
potestate ordinis & non de iudiciaria fori cō-
tentiosi,tum quia illa authoritas matth.16.lo
quitur de potestate ligandi & soluendi a pec
catis. Tum etiam quia glo. vlterius postea se
magis declarat/cum dicit homo cum recon-
ciliatur ecclesiæ per iudiciū sacerdotis. Et ite-
rum infra,vt enim in homine post febris pur
gationem debilitas quædam remanet quę fe-
bris non est a qua nō cito purgatur, sic in ho
mine post criminum remissionem pro qua
iudicium ecclesiæ subiit/ipsius peccati debili-
tas remanet. Et sic apparet q loquitur de iudi
ciaria ptāte discernēdi inter peccata. Facit qđ
dicitur in.c.per venerabilem qui filii sint legi.
Et ideo.s.tho.respondens ad illam authorita-
tem ioā.20.dicit in.4.sen.di.19.ar.3. Ad ab-
solutiōem peccatorū requiritur duplex pote-
stas:scilicet ordinis & iurisdictiōis.prima qui-
dam potestas est in omnibus sacerdotibus
æqualiter,non autem secūda, & ideo dictum
domini ioan.20.quo dedit apostolis commu
niter potestatem dimittendi peccata/intelli- C
gitur de potestate quæ sequitur ordinem. Vn
de & sacerdotibus quando ordinātur illa ver
ba dicuntur. ¶ Et si dicatur q non possit intel
ligi de potestate ordinis/ quia illam habuerāt
in cœna domini cum facti sunt sacerdotes,
respondet.s.tho.in quarto di.24.q.2.arti.3.q
dominus dedit discipulis suis sacerdotalē po
testatem quantum ad principalem actum añ
passionem quando dixit accipite & manduca
te:vnde subiungit hoc facite in mei comme-
morationem. sed post resurrectionem dedit
eis potestatem sacerdotalem q̄tum ad actum
secundarium qui est ligare & soluere. ¶ Po-
test etiam intelligi dictum domini quantum
ad ostensionem seu vsum dictæ potestatis: se
cundum illum modum loquendi scripturæ
quo cōsueuit dicere rem fieri cum innotescit
secundum pe.de palude:& refert archie.flo.
in summa in.3.par.in ti.23.c.5.in.§.2. Sed
expositio sancti thomæ videtur magis con-
sona dictis sanctorum secundum.d.ar-
chie.
¶ Ad alias authoritates ex lucæ.6.9.&.10.
respondetur q non dicitur cum christus mi-
sit discipulos q dederit eis aliquam potestatē
iurisditionis:sed ea de quibus loquebatur(vt D
prædicare & infirmos curare) erāt potius ad
bonum animæ & ratione ordinis q̄ conten-
tiosæ iurisditionis/ & missio erat ad euangeli
zandum & instruendum in fide: iuxta illud
ioannis.20.sicut misit me pater & ego mitto
vos, vbi glo.nicolai supplet misit me.s.ad ve-
ritatem fidei docendum in iudęa,& ego mit-
to vos ad hanc veritatem publicandam per
totum mūdum. Quinimo nec legitur q.70.
discipuli etiam a christo missi(vt patet lucæ
10.)fuerint facti sacerdotes per christum si-
cut apostoli:qui in cœna vltima cū dixit hoc
facite in mei commemorationem fecit eos sa
cerdotes:vt patet lucæ.22.& dicit archie.vbi
supra. Et licet tex.in.c.in nouo.21.di.dicat q
70.discipuli teneant locum sacerdotum,nō
sequitur ex hoc q fuerint facti sacerdotes a
christo nisi in figuram:vt sicut discipuli illi e-
rant sub apostolis,ita presbyteri sub episco-
pis.
¶ Ad tex.in.c.in nouo respondetur q licet
glo.ibi & in.c.loquitur.24.q.1.respondeat
q est sermo de paritate quo ad ordinem. &
archie.flo.vbi supra in.2.§.dicat q q̄uis eā-
dem potestatem & æqualem in conficiendo
habuerint omnes apostoli & episcopi & sa-

cerdotes,tamen q̃tum ad potestatem ligandi
A & soluendi/plenitudinem habuit petrus po
testatis & iurisditionis,& dicat sic intelligi.c.
in nouo,& idem in.§.3.dicat quod aitanacle
tus,21.di.in nouo(videlicet ꝙ cęteri aposto
li cum eodé petro paricõsortio honoté & ptá
tem acceperũt)intelligẽdũ quantum ad pote
statem consecrationis non q̃tum ad admini
strationem seu iurisditionem: nihilominus
secundum inductionem supra factam pon
derando verba honorem & potestaté & intel
ligendo ea importare iurisditionem & exerci
tium iurisditionis,non est bona respõsio glo
sarum. Vnde potest dari alia respõsio ꝙ apo
stoli fuerint pares in consortio in honore &
potestate/ qa sicut petrus recepit claues ordi
nis & iurisditionis sic & apostolis datæ fuerũt
claues ordinis & iurisditionis: sed apostolis
iurisditionis discernendi inter lepram & le
pram in foro animæ:& in hoc dicũtur pares.
verum aliter fuerunt in petro & aliter in apo
stolis: quia in petro immediate a christo qui
recepit tanq̃ caput plenitudinem potestatis:
apostoli vero mediante petro receperunt po
testaté iurisditiõis,tanq̃ in parté solicitudinis
asciti:vt in.c.decreto.2.q.7.& in c.ad honoté
de autho.& vsu pal.Et per hoc erit responsio
ꝙ sicut hodie episcopi habent iurisditionem,
ordinariam qui sunt loco apostolorum(vt in
c.ecclesiæ.35.di.& d.c.in nouo)sic intelligẽ
dum est de apostolis ꝙ ipsi eo modo habue
runt potestatem iurisditionis respectu petri
quo nunc episcopi respectu papæ:quia papa
habet potestatis plenitudinem/episcopi vero
sunt in parté solicitudinis vocati. ¶ Vnde ar
chie.flo.in sua summa in.3.par.in ti.23.c.5.
§.1.dicit ꝙ principatus seu potestas data a
postolis est septuplex.primo potestas baptizã
di,secundo potestas prædicandi & tempora
lia accipiendi.tertio potestas sacerdotalis con
ficiendi soluendi & ligandi. quarto potestas
pontificalis confirmandi & ordinandi,quinto
potestas miracula operandi,sexto potestas re
cte conuersandi. septimo potestas iurisditio
nis sententiandi,Vnde psal.138.dicitur de a
postolis/nimis honorati sunt amici tui deus,
nimis confortatus est principatus eorũ.vnde
ioan.15.vos dixi amicos.& apostolus ad ro,
8.dicit ꝙ primitias spiritus acceperunt.& si
cut fuerũt priores tpe dicit glo.ita potiores co
pia gratiæ.Nimis auté.i.valde honorati sunt
a christo & ecclesia constituti iudices seculi/
lumina mundi/ pastores primi ecclesiarum:
nimis etiam.i.valde confortatus.i.roboratus
& firmatus est principatus eorum.i.potestas.
excedit enim omnem principatum terrenũ. C
¶ Et circa septimam potestatem iurisditionis
notandum est ꝙ apostoli facti episcopi habe
bant potestatem excõmunicandi fideles ma
nifeste peccantes, quod faciẽtes tradebãt eos
satanæ vexandos corporaliter: vt fecit paul.
apostolus erga illum corinthium qui nouer
ca abutebatur.1.ad cor.5.Istã tamen potesta
tem quæ ad iurisditionem pertinet recognos
cebant apostoli se habere sub petro. Ideo di
cit archie.vbi supra in.7.potestate in.d.ti.23.
in.§.3.in prin.ꝙ potestatem iurisditionis iu
dicandi & sententiandi in foro pœnitentiæ &
foro contentioso etsi apostoli omnes habue
runt a christo,ita tamen vt essent sub petro:
ipse autem petrus immediate a christo acce
pit omnem plenitudinem iurisditionis.Et sic
omnis eius successor.i.papa plenitudiné po
testatis habet a christo.c.nouit de iudi.alii aũt
episcopi & prælati in parte habent & omnes
a papa.Vnde ambrosius dicit,est aliud piscan
di genus quo genere solum petrum dominꝰ
piscari iubet dicens mitte hamum & eum pis
cem qui primum ascenderit tolle eum.24.q.
1.est & aliud.vbi glo.dicit per hamum intel
gimus iurisditiõem/ quia petrus pręfuit aliis:
quia hamo.i.ferro resecantur carnes putri D
dæ.82.di.c.plurimos.& ideo solus petrus pis
catur hoc piscandi genere: ipse enim potesta
tem ligandi atq; soluendi præ aliis habet. De
his plenius dicam in illo articulo quis sit ma
ior / vtrum papa an concilium. vbi omni
no videndum est latius: quia ibi inserun
tur plures alię pulchræ difficultates.
¶ Ad illud quod dicitur ꝙ concilium reperi
tur deposuisse cardinalem & patriarcham &
episcopos,dicendum est illud fuisse vel quia
interfuit papa & deposuit cum consilio con
cilii/ vel fuit factum authoritate papæ: vide
quod dixi in illo articulo vtrum concilium
cognoscat de omnibus causis & litibus.¶ Sed
adhuc posset dari alia solutio ad hęc:videli
cet ꝙ q̃uis nullã apostoli recepissent iurisdi
tionem & consequenter nec cõciliũ nec alius
q̃ petrus,tamen in proposito ista iurisditio &
authoritas illo casu imminẽtis necessitatis da
ta fuit per papam per.d.§.iidem quoq;.& cõ
sequenter ratione instantis necessitatis cui ali
ter prouideri non potest/collegium sede va
cante poterit creare vnum vel duos cardina
les.Et ita posset restringi opinio hugonis in
c.nullus.79.di.Sed vt dictum est conclusio
hugonis videtur periculosa,& magis tenen

dum est contrarium: quia stantibus aliis car A dinalibus satis posset per illos prouideri: & non videtur possibile ꝙ sit dare casum cui non posit aliter prouideri, propterea conclusio & dubium/de impossibili videtur.

¶Arti. 8.

ED HIC VLterius quæro vtrū cōcilium posit statuere ꝙ papa possit sibi eligere successorem? Bal. in ca. licet in vlt. q. arguit primo ꝙ non. allegat glo. 8. q. 1. ꝟ. his oibus. Sed illa glo. loquitur de papa. Postea allegat alios contra/per. c. adrianus. 63. di. Tandem concludit ꝙ si concilium vellet facere statutum generale de quocunq; papa/nō posset. Et idē videtur velle si papa vna cum cardinalibus hoc vellet facere ꝙ non posset: quia ius eligēdi non est apertum eis ante obitum. sicut nec electores imperii vna cum imperatore possunt mutare formā pro statu imperii generaliter constitutam. ꝟ Doc. communiter in cle. B ne romani de elec. dicunt ꝙ licet papa cū cardinalibus posit edere constitutionem circa formam eligendi futurum pontificem (vt ibi & in. c. vbi periculum de elec.) tamē non pōt papa facere constitutionem generalem ꝙ liceat papæ eligere sibi successorem: quia nec moyses hoc fecit: vt in. c. moyses. 8. q. 1. Et ratio huius est quia aliud est potestatem cardinalium restringere circa electionem/aliud sibi in posterum rescribere & per constitutionem sibi reseruare. quod non licet: quia aliqñ aliis indulgere possumus quæ nobis reseruare non licet/cle. si vna de rebus eccle. non alie. secundum pe. in. d. cle. Et abbas in. c. accepimus de pac. dicit ꝙ licet papa posit potestatē dare alteri eligendi sibi successorem (. 7. q. 1. petisti) tamen non pōt ipse facere generalem constitutionem de eligendo per seipsum sibi successorē. ꝟ Quòd aūt de eligendo sibi successorē cū authoritate cōcilii statuere posit, faciūt in argumentum omnia illa iura quę loquuntur de forma eligendi romanum pontificem quæ sunt edita approbante cōcilio. Sic videretur in proposito, maxime cum ecclesia etiam circa sacramentalia (quod plus est) posit aliquid immutare siue addere: vt dicitur in c. vnico de sacra vnc. & dictum est supra. ¶ Propter inconueniens placet qd̄ dicit bal.

nec debet trahi in exemplum quod facit petrus. 8. q. 1. si petrus/dicit cardi. in. d. cle. ne ro C mani. Vide in. d. c. accepimus de pac. & supra in penul. quæstione præcedenti, vbi vide omnino.

¶Arti. 9.

LTERIVS quæro si in concilio congregato contra papam reperitur papa exauctorat⁹ & depositus per concilium & debet fieri electio noui pontificis, ad quem spectabit electio/vtrū ad concilium an ad cardinales? Abbas siculus mouet quæstionem in. c. licet in. 4. col. de elec. & ibi tenet ꝙ ad concilium. Rationem assignat: quia iura quæ dicunt electionem spectare ad cardinales/loquuntur quando vacat papatus vel per mortem vel per renuntiationem. Sed quando vacat per priuationem vel quia concilium decreuit in discordia duorū nullum esse papam, tunc spectat ad concilium: quia hoc videntur velle iura antiqua in. c. si duo. 79. di. quæ iura in hoc casu non reperiūtur correcta. Dicit tamen fuisse super hoc disceptatum in concilio constantien. & pisano: D & ꝙ ad euitandā discordiam fuit obtentū pro illa vice ꝙ cōcilium transferret ptātem suam in collegium cardinalium, & ita cardinales elegerunt ex authoritate propria & concilii.

¶Petrus car. cameracen. in trac. de po. eccle. & ponti. mouet quæstionem in. 12. propositione. Et ibi videtur concludere ꝙ licet alias regulariter spectet ad cardinales electio papę sede vacante, tamen attento statu schismatis tunc currentis tempore vrbani/concilium interuenire debebat in electione papæ: & ꝙ collegium cardinalium non debebat totaliter excludi ab huiusmodi electione propter dubiū quod poterat oriri. tū quia nō est clarū ꝙ per concilium possent illo iure eis concesso priuari. tum quia si aliquo casu cardinales essent priuati iure eligendi/remanet dubiū ad quos deuolueretur ius eligendi: quia aliqui magni doctores tenerent ꝙ rediret ad romanos tanq̄ ad eos qui hanc potestatem eligendi in electores papæ transtulissent: vt ipse ponit in 9, 10. xi, &. 12, conclusione. Concludit tamē ad sedandum scandala ꝙ concilium deberet concordare cum cardinalibus/ne daretur facultas malignandi & alia schismata generādi

A Et sic car. cameracen. habuit spiritum prophe ticum: quia ita secutum est.

¶ Sed idem abbas mouet quęstiõem in. c. ad petitionem in. 3. notabili de accusa. Et ibi nihil determinat: sed motiuum eius tendit ad hoc q spectet ad collegium cardinalium per illum textum. vbi in inferioribus collegiis si aliquis priuatur/ electio reuertitur ad collegium & non ad priuantem. Et ibi ponit q si aliquis prælatus vel abbas priuaretur in curia romana/ beneficium vacaret in curia. allegat glo. quæ est in verbo mori in cle. 1. vt lite penden. Sed tu vide in hoc decisiõem, 33. in antiquis in ti. de præben. ¶ Verum idem abbas in disputatione episcopus in. 5. dubio arguit ad vtranq partem. Primo pro parte cõcilii/ q valeat electio facta per concilium. allegat. c. susceptum de rescrip. in. 6. vbi prouisio facta in casu mortis non includit aliũ casum vacationis/ maxime quando venit correctiue ad ius antiquum: quia non debet extendi iuris correctio ex similitudine ratiõis. bar. in authen. quas actiones. C. de sacrosan. ecclesiis. regula quæ contra cum simil. in. 6. Vnde quia iura antiqua non prouiderũt huic casui, remanebit electio apud concilium/ secundũ q iura antiqua voluerunt potestatem eligendi consistere penes concilium generale: vt in c. si transitus. 79. di. & in. c. sacrosancta. 22. di. vbi tex. notat q apostoli de nouo elegerunt petrum in pontificem & in suũ caput: & hanc formam suis successoribus & reliquis episcopis tenendã tradiderunt. Vnde epi qui succedunt loco apostolorũ (vt in. c. ecclesiæ. 35. di. & c. 12. q. 1. videntes/ &. 93. di. legimus, & i. c. ĩ nouo. 21. di.) habebũt eligere papã ex ordinatiõe apostolorũ. nã conciliũ consistit ex ipsis epis: vt supra dictũ est in quæstione qui debeant interesse in concilio. Quod. n. non reperitur innouatum/ quare stare prohibetur. l. præcipimus. C. de appel. ¶ Item adducit tex. in. d. c. si duo. 79. di. & ca. si quis pecunia ea. di. in quibus iura vtuntur verbis conuenientibus concilio. Item probat quia vacãte sede potestas eligendi residet in habitu & in actu penes concilium: ergo potest concilium eligere etiam in casu cardinalibus concesso. & maxime quia casus iste non fuit præuisus per papam cum dedit cardinalibus potestatem eligendi: non enim cogitauit papa de casu quo concilium esset congregatum tempore electionis/ & iura non trahuntur ad casum non cogitatum. l. si hominem. ff. mandati: & c. olim de re iudi. ¶ Concludit tamen pro parte cardinalium/ & sic q electio spectet ad cardinales per tex. in cle. ne romani/ iuncta glo. in verbo moriente de elec. & quia illa dispositio fuit inducta ad celerem prouisionem futuri pontificis. quæ ratio militat isto casu: quia difficilior foret prouisio per concilium ratione multitudinis quæ parit discordiã: vt in. c. nos ad fidem. 96. di. & in. c. adrianus el. 1. 63. di. Itẽ per theoricã dyni in. l. ex ea. §. insulã. ff. de verbo. obli. (quã refert bal. in. l. deo nobis. C. de epis. & cleri.) q vbi mors ciuilis operatur omnem modũ quem mors naturalis. dispositum in morte naturali habet locum in ciuili quæ est per priuationem. Pro hoc. d. l. deo nobis de epis. & cle. &. l. in tercidit. ff. de condi. & demon. & in. l. actione §. publicationem. ff. pro socio. De quo per ioan. an. in. c. cum sis de cõuersi. coniuga. qui licet non approbet dictam theoricam, tamen illam dicit idem abbas probari per. d. cle. ne romani in glo. ioan. an. ibi. Et pro hoc tex. in c. in nomine domini. 23. di. qui non fundat se in vacatione per mortem, sed tantum narratiue prosequitur illum modum vacationis. Ad idẽ arguit ex iuribus volentibus ex identitate rationis fieri extensionem etiam in pœnalibus. l. 2. ff. ad turpil. ca. si postq̃ de elec. in 6. Vide domi. in. c. 1. de tempo. ordi. in. 6. & doc. in cle. 1. de elec. Item ex ratione: quia inferiora collegia eligunt in omni casu vacationis (vt. d. c. ad petitionem) ergo idem in proposito. Et cum hac vltima opinione per rationes proxime dictas transit & concordat cum opinione sua quam tenuit in. c. ad petitionem de accusa. Et sic videtis q abbas in hoc fuit sibi ipsi contrarius. C

D

¶ Cancellarius parisien. ioannes gerson in tractatu de po. eccle. in. xi. consideratiõe dicit (vt supra tactum est) q mortuo papa vel electo/ concilium poterit sibi constituere vnum papam modo solito per electionem cardinalium vel alio modo per compromissum vel per viam spiritus sancti (si probabiliter speraretur ita posse fieri q omnes concordarent in vnum) vel forte per expectationem diuini miraculi, sicut fuit in matthia. Et concludit non esse dubium quin mortuo vel electo papa concilium possit sibi facere vnum caput.

¶ Istam tamen vltimam opinionem abbatis (q electio spectet ad cardinales) tenet aretinus in. d. c. ad petitionem de accusa, ex theorica supra allegata/ quæ traditur in. l. ex ea pte §. insulam. ff. de verbo. obliga. & bal. in. l. deo

illud ꝙ concilium dedit primatũ ecclesiæ ro-
A manæ/dictum est in quæstione vtrum papa
& romana ecclesia sumpsit robur a conci-
liis. Et ꝙ cognoscat de causa papę, supra & in
fra dicitur quando/videlicet in causa hæresis:
vt.d.cap. si papa/ & in cap. in fidei de hære.
in.6.

¶ Et ista opinio illius glo.in.c.clerici de cleri
co.excom.mi.probatur ratione: quia si conci
lium posset exercere reseruata principi / iam
esset ponere duo principia siue duo capita in
ecclesia, quod est directe contra multa iura:
vt in.c.loquitur.c.audiuimus.c.alienus.c.om
nibus.24.q.1.cap.quoniam de offi.ordi. Pro
quo facit ꝙ duo insolidum eandem rem pos
sidere non possunt.l.3.§.si duobus vehiculũ
ff.commodati. Sed papa verus & vnicus est
insolidum in quasi possessione exercendi &
concedendi ista similia in signum superiori-
tatis reseruata.d.c.ꝙ trãslationẽ de offi.lega.
in glo.&.d.c.1.de transla.præla.cũ simil. ergo
non potest esse penes concilium eodem tem
pore.

¶ Accedit ꝙ papa dicitur sponsus ecclesiæ
97.di.c.ecclesiæ meæ: &.c.quoniam de im-
mu.eccle.in.6. Et sicut vir caput est mulieris
(vt in.c.cum caput.33.q.5.) & sicut vxor est
B subdita viro (vt in.c. hæc imago/ & in.c.mu-
lier ea.cau.&.q.) sic & ecclesiæ caput est papa:
vt in.c.aliorum.9.q.3. Sicut & petrus datus
fuit caput ecclesiæ: vt in.c.rogamus.24.q.1.
Ipsi enim datus est principatus: vt in.c.ita do
minus.19.di.cum simil. & in eo successori-
bus: vt.d.ca.ita dñs/ & in.c.fundamenta de e-
lec.in.6.& in.c.sacrosancta.22.di. Et sicut spõ
sus ꝑest sponsæ (vt.d.c.mulier/ &.c.hæc ima-
go) ita papa præest ecclesiæ vniuersali: vt in
c.significasti de elec. Et sponsus eodem tem-
pore non potest esse nisi vnicus, & spõsa chri
sti ecclesia incorrupta est & pudica / vnã do-
mum nouit / vnius cubiculi sanctitatẽ in ca-
sto pudore custodit: vt dicit tex.in.c.loquitur
24.q.1. Et solus papa vocatus est in plenitu-
dinem potestatis, cæteri alii in ecclesia prȩlati
vocati sunt in partem solicitudinis: vt in.c.de-
creto/ &.c.seq.2.q.6.& in.c.ad honorẽ de au
tho.& vsu pal. Et quomodo papa dicatur ha-
bere plenitudinem potestatis/ & episcopi as-
sumpti in partem solicitudinis quasi iudices
singulis ciuitatibus ꝓpositi (propter quod soli
fratres ab eo appellantur) vide.s.tho.in.4.sen.
di.20.ar.4.quæstiuncula.3. ¶ Item sicut vir
administrat bona vxoris & gubernat vxorẽ
(vt in.l.si ego.ff.de iure dotium.c.per. vestras
de dona.inter virum & vxo.l.doce ancillam C
C.de rei vendi.cum simil.) sic papa gubernat
vniuersalem ecclesiam & gregem dominicũ:
quia petro & successoribus in eius persona
dictum est pasce oues meas/non distinguen-
do inter has & illas: vt patet ioan.vlt.ca.& in
c.solitæ de maio.& obe.& in extraua.vnam
sanctam. Ipse enim est vicarius christi/ succes
sor petri/ rector ecclesiæ vniuersalis & domi-
nici gregis director: vt dicit tex.in.c.vbi peri
culum in.§.cęterum de elec.in.6. Et multa
his similia vide infra in quæstione vtrũ papa
ligetur voto suo & iuramento: & alia quæ-
stione quis sit maior vtrum papa an concili-
um. Non ergo potest esse eadem potestas eo
dem tempore penes superiorem ac guberna
torẽ & gubernatum: alioquin esset dare con
fusionem / & dicere ecclesiam militantẽ non
esse ad instar triũphantis quæ habet vnum ca
put quod oĩa gubernat: vt glo.& ibi doc.in
cle.ad nostrum de hære.

¶ Et si eadem esset in ecclesia vniuersali siue
in concilio potestas, iam non esset in papa po
testatis plenitudo nec esset superior concilio
(sicut videbimus in quæstione propria) con-
tra tex.in.d.cap.significasti. Nec esset ecclesiæ
vnum caput & monarcha, contra illud quod
dicit.s.tho.in prima parte.q.103.arti.3.& D
multitudo principum mala est, & principa-
tus optimus est vbi vnus principatur: vt dicit
philosophus.2.poli.& refert abb.siculus in.c.
nouit de iudi. Et contra tex.in.c.in apibus.7.
q.1.&.c.quoniam de offi.ordi.& in.c.loqui-
tur.24.q.1. ¶ Item non esset tam necessaria
& acceleranda electio pontificis si concilium
posset omnia administrare: sicut in simili de
collegio cardinalium dicit glo.& doc.in
cle.ne romani in verbo consonam de e-
lec.

¶ Et si dicatur ꝙ papa non est sponsus eccle-
siæ sed christus (vt est tex.ĩ.d.c.loquitur in fi.
24.q.1.) dicendũ est secundũ.s.tho.ĩ trac.cõ
tra impug.relig.ꝙ sponsus ecclesiæ ꝓprie chri
stus est, de quo dicitur ioã.c.3.qui habet spõ
sam sponsus est. ipse enim de ecclesia suo no
mine filios generat: alii autem dicuntur spon
si sicut ministri sponsi / exterius cooperantes
prædicationis verbo aut dispensatione sacra-
mentorum ad generatiõem filiorum spiritua
lium: quos quidem non sibi sed christo gene
rant. Qui quidem ministri intantum sponsi
dicuntur inquantum vicem veri sponsi in to-
ta ecclesia gerunt, qui vniuersalis ecclesiæ spõ
sus dicitur. Sic & rector dicitur sponsus suę

A ecclesiæ/& ecclesia vxor rectoris:vt in.c.sicut
21.q.2. Et tota ciuitas & diœcesis dicit̃ vxor
episcopi:vt in.c.sicut alterius.7.q.1. Vnde di
cit ostien.in.c.ad apostolicæ de deci. in prin.
ꝙ tota ciuitas & diœcesis censetur vna paro
chia episcopi, & quilibet potest ab eo sacramẽ
ta recipere sicut a parochiano & speciali re-
ctore:vt i.c.officium de offi.archipres.&.50.
di.c.in capite. Et ipse dicitur sponsus, & in sig
num desponsationis portat anulum/& eccle-
sia eo mortuo dicitur viduata: vt in.c.ne pro
defectu/& in.c.quia propter de elec. Et vide
domi.& cardi.& alex.post eos in.d.c.sicut al-
terius.7.q.1. Et vide aug. de ancona in trac.
de po.pa.q.19.arti.1.qui idem dicit quod .s.
tho. vbi supra, & feli. in cap. 1. de con-
stit. [illegible]

¶ Et ad tex.in.c.super quibusdam & abbatẽ
ibi respõde ꝙ intelligitur quando conciliũ
fuit legitime congregatum authoritate papę/
vel cui præfuit papa. Et ita notat ibi abbas ꝙ
si ipse papa qui habet iura suprema sibi reser
uata concedit illa solus, multo magis eo exi-
stente in concilio concedet cũ concilio/quod
sumit robur ab authoritate ipsius papæ. d.ca.
significasti de elec. Ad quod facit ꝙ ibi in.d.
c.super quibusdam est sermo de concilio latę
ranen. in quo præfuit alexander secundum
glo.fi.in cle.vnica de im mu.eccle.& idẽ si fuit
innocentius tertius vt ibi dicitur. Vbi autem
non præesset papa nec ei⁹ authoritate essent
concessa pedagia, non credo ꝙ posset solum
concilium illa concedere, tum quia non repe
ritur iure cautum, tum quia vt dicit. s. tho. in
trac.contra impug. relig. & refert & sequi-
tur car. sancti sixti in trac.de po.pa.q.56. exi
stentes in concilio non possunt aliquid sta-
tuere sine authoritate papæ, quod & põderat
feli.in.c.1.in.4.col.de sponsa. Authoritas aũt
debet præcedere actum: in.l.obligari in. §.
tutor.ff.de autho.tutorum.& bar. in.l.si quis
mihi in. § iussum. ff. de acqui. hæredi. in-
no. & alii in. c. cum consuetudinis de con-
sue.

¶ Sed videtur obstare tex.in.c.omnibus.24.
q.1. vbi dicit tex. ꝙ ecclesia etiam claues acce
pit: ergo videtur ꝙ pariformiter possit vti ple
nitudine potestatis sicut petrus. Sed ad hoc re
spondetur per id quod subiicit idem tex. vide
licet ac potestatem ligandi & soluendi, quod
soluit contrarium: hoc enim est dicere in iis
quæ sunt ordinis/in quibus apostoli fuerunt
pares petro: vt in.c.in nouo.21.di.& sæpi⁹ su
pra dictum est. Sicut etiã dictum fuit respon-
dendo ad authoritatem aug. cum dicit ꝙ quã
do petrus claues accepit ecclesiã significauit C
(vt in capitulo quodcũq.24.q.1.) ꝙ intelli
gitur eũ accepisse pro se & successoribus &
aliis futuris prælatis: quia alias sede vacante
non esset qui posset absoluere & expirasset
potestas cum petro, de quo late videndum in
quæstione quis sit maior/vtrum papa an cõ-
cilium. ¶ Posset etiam dari alia solutio. Si n.
volumus tenere ꝙ omnis potestas sit data ec
clesiæ etiam respectu potestatis iurisditiona-
lis, posset dici ꝙ talis potestas data censetur
ecclesiæ in habitu: sed ꝙ quo ad actum & exer
citium ipsius viuente papa indubitato sit tan
tum penes papam/qui solus tunc dicitur ha-
bere plenitudinem potestatis. Facit quod dici
tur in.c.causam quæ qui filii sint legi. & in.c.
nouit de iudi. vbi patet ꝙ licet papa habeat iu
risditionem tẽporalem in habitu, tamẽ exer-
citium ipsius iurisditionis est translatum per
ecclesiam in imperatorem, ideo non põt papa
imperatore viuente exire in actum iurisditio
nis temporalis/& quod habet in habitu dedu
cere in exercitium: quia christus dixit petro
qui exemerat gladiũ & percusserat malchũ/
vt gladium mitteret in vaginam: vt legitur
ioan.18.c. Nisi casualiter ex aliqua magna cã
& ardua: quia tunc bene poterit eam in exer- D
citium deducere ex authoritate dei: vt in.c.p
humani de homi.in.6.& tex.(ibiq; notatur)
in.c.per venerabilem qui filii sint legi. Posset
enim ex aliqua magna causa priuare aliquẽ
principem secularẽ: sicut est tex. de rege frã-
ciæ in.c.alius.15.q.6. Item & mortuo impe-
ratore ecclesia bene poterit deducere ad actũ
huiusmodi iurisditionem quam habet in ha-
bitu: vt in.c.licet ex suscepto de foro compe.
Et intellige sane in terris imperii: quia in ter-
ris ecclesiæ semper potest exercere tempora-
lem iurisditionem: vt in.c.si duobus de appel.
& ibi notatur. De hoc tamen vtrum ecclesia
habeat vtrunq; gladium & exercitium eius
quando vult, vide infra in proprio loco in pe
nul.q. ¶ Et ex hoc patet ꝙ viuente papa eccle
sia nõ potest exercere quę sunt papæ reserua
ta, sed bene mortuo papa & necessitate sub-
sistente: vt dictum est in quæstione præceden
ti. Et pro hoc facit bene tex.in.c.per venerabi
lem qui filii sint legi. ibi is vero super eos sa-
cerdos siue iudex existit cui dominus inquit
in petro quodcunq; ligaueris super terrã erit
ligatum in cœlis: et eius vicari⁹ qui est sacerdos
in æternum secũdum ordinem melchisedech/
cõstitutus a deo iudex viuorum & mortuo-

rum, vbi apparet ꝙ papa est iudex super oẽs A alios prælatos & cardinales/ quos dicit sacerdotes sicut ciuici generis.

ℭ Vnde patet ex præmissis ꝙ viuente indubitato papa non poterit concilium de reseruatis papæ se intromittere: quia illud exercitiũ iurisditionis est solum in papa: vt in terminis canonis si quis suadente. 17. q. 4. Nec dispensare in secundo & tertio gradu consanguinitatis nec cum irregularibus: vt vult illa glo. in. d. c. clerici de cle. excom. minis. Nec poterit pallium dare archiepiscopis quod sumitur de corpore beati petri, in. c. significasti de elec. & sic de similibus reseruatis papæ. Et sic non poterit se intromittere de creandis cardinalibus: quia est de arduis: vt dicitur in. c. super eo/ post ioan. mo. de hære. in. 6. & in. d. c. ex gestis. quia etiam creare cardinales est potestatis papæ. Sunt enim in papa aliqua per modũ potestatis & aliqua per modum iurisditionis: vt dicit immol. in cle. ne romani in prin. de elec. Idem videmus in collegio cardinalium, ꝙ licet habeat facultatem eligendi & creandi papam tñ non potest nec sede vacante creare cardinales: vt est glo. & ibi omnes doc. in d. cle. ne romani in verbo potestatis de elec. B licet sit minus q̃ creare papam.

ℭ Et hanc conclusionẽ ponit simpliciter aug. de ancona in. q. 3. arti. 9. in trac. de po. pa. Et ibi respondet ad aliqua contraria: maxime ad illud ꝙ ecclesia est nomen iurisditionis: sed ecclesia nunq̃ perdit iurisditionem per mortem papæ: ergo quicquid iurisditionis erat in papa/ eo mortuo est in ecclesia. Quia respondet ꝙ ecclesia non perdit iurisditionem, sed bene perdit ad tempus dictæ iurisditionis actualem administrationem: quia actualis administratio non fit nisi per papã: mortuo igitur papa cessat illa actualis administratio vsq; ad creationem alterius. Et pro hoc facit quod ponit alex. 15. di. in summa. q. 35. vbi ponit minus præiudicii esse ꝙ exercitium iurisditionis differatur vsq; ad creationem noui põtificis q̃ ꝙ eius suprema potestas ad aliquem deuoluatur. ¶ Et pro ista conclusione idem aug. adducit illud ioan. 15. cum christus dixit apostolis suis sine me nihil potestis facere. & vide quæ dico latius infra in proxima quæstione. Et hæc adde ad dicta in illa quæstione de quibus causis & litibus possit cognoscere concilium. vbi inter cætera dicitur ꝙ ex quo concilium sumit authoritatem a papa, tantũ potest quantum fuerit ei concessum a papa/ quando est vnus indubitatus verus papa in ecclesia qui præest vel eius authoritate cõmissarius in ipso concilio præest. C

ℭ Et si dicatur ergo ad quid proderit congregatio concilii quando est indubitatus papa? frustratoria enim videtur determinatio. c. illa 12. di. (vbi dicitur ꝙ saluberrima est commẽdata authoritas conciliorum in ecclesia) si oĩa dependent a voluntate papæ? Est dicendum ꝙ est saluberrima authoritas conciliorum/ quia cum maiori maturitate censentur edita eius statuta: quia rectum est iudicium quod plurimorum sententiis roboratur. Item ideo saluberrima quia concorditer cum papa indubitato/ & sic interueniẽte spiritu sancto statuuntur conciliorum decreta: vt in. c. si quis diaconus/ & in. c. si ille. 50. di. & act. 15. ibi visum est spiritui sancto. & iuxta illud si duo vel tres congregati fuerint in nomine meo &c. vt in. c. audiuimus. 14. q. 1. Item est saluberrima conciliorum cõgregatio: quia si papa vellet aliquid minus honestum, posset per concilium prouideri per illa remedia quæ dicta sunt supra quando est incorrigibilis videlicet resistendo & alia faciendo ibi dicta. Item est saluberrima quia iudicium multorum potest trahere sententiam papæ male sentientis ad veritatem a multis aperiendam, argu. notatorũ in. c. quoniam de iurepatro. ¶ Non obstat si D dicatur ꝙ concilium reuocat sede vacante ea quæ sunt iuris positiui: vt vult archi. in. c. porro. 66. di. Quia respondetur vt dictum est in illa. q. vtrum concilium possit reuocare constitutionem papalem. dic vt ibi: quia declaratur dictum archi. ibi; & vide quod statim sequitur. ¶ Non obstat tex. in ca. sicut excellentiam. 23. q. 4. vbi concilium promouet aliquem ad episcopatum: quia ibi illud fuit factum authoritate papæ.

ℭ Arti. 6.

IXIMVS ꝙ concilium sede vacante non se intromittit de reseruatis papæ: quæro vtrum concilium sede vacante possit disponere cõtra iura positiua & illa tollere? Istam quæstionem examinaui in illo arti, vtrum concilium possit tollere constitutionem papæ. dic vt ibi dixi. Quibus adde quod notat abb. siculus in. d. cle. ne romani, qui notat illam glo. pro singulari in verbo inferiorem ad hoc videlicet

A cet ꝙ nō posfit conciliū sede vacante nec tol lere nec contradicere vel aliter violare constitutionem papæ. Quod limitat nisi in iis in quibus concilium esset supra papam: quia tunc habet potestatem a deo, quod quando sit/allegat. 19. di. anastasius, & .d. cap. si papa 40. di. Adde etiam ꝙ posset bene adiuuare legem papæ adiiciedo pœnam: vt dicit glo. in.d. clemen. in verbo tolli. & ponit ioan. an. in cap. fi. de offi. archipresbyteri. Item adde ꝙ illud quod ponit glo. in verbo inferiorem (ꝙ concilium non possit sede vacante violare constitutionem papalem) limitarem nisi esset aliqua magna & vrgens causa quæ non reciperet aliquam temporis dilationem / ita ꝙ non posset expectari creatio noui pontificis: quia tunc posset concilium venire contra constitutionem papæ. Hanc limitationē colligo ex iis quæ dixi in immediate præcedēti quæstione, & quæ dixi in illa quæstione vtrum legatus & episcopus dispensent contra concilium generale, vbi multa ad propositum allegata / vide.

VTRVM autem concilium posset facere constitutionem quòd papa posset sibi eligere successorem, ꝙ non ponit bal. in cap. licet de elec & refert barB batius in clemen. ne romani de elec. & ibi quid de cardinalibus etiam cum papa, ibi vide eum in princi. 9. colum. Et vide istam quæstionem latius infra, 3. sequēti, q. incipit sed hic vlterius quæro. de quo etiam supra post quæstionem vtrum vnum concilium posset limitare & tollere constitutionem alterius concilii. Rex tamen potest determinare in regno suo in vita sua quis erit rex post mortem suam: vt dicit bal. in procemio gregoriano, & refert barbatius in. d. clemen. ne romani in. 9. colum. Vide omnino supra post illam quæstionem vtrum vnum concilium posset confirmare vel limitare alterius constitutionem.

¶ET ISTA faciunt ad quæstionem vtrum concilium posset conferre beneficia. & concluditur ꝙ non nisi præsidente papa. de qua quæstione vide per plura modua & columnas in trac. de beneficio domini ioan. de syluagalli in secunda parte & in. 2. q. & vide quæ dicta sunt in quæstione vtrum cōcilii posset exercere reseruata papæ. ¶ Vnde si loquimur papa vero in ecclesia existēte, clarum est ꝙ hæc potestas conferendi maiores dignitates (vt episcopatus abbatias & similes) pertinet ad solum papā: vt dicitur post glo. in ca. quanq̄ de elec. in. 6. & in. c. in illis 80. di. vbi patet ꝙ solus petrus prouidebat C de maioribus dignitatibus, ad idem. 22. di. c. 1. De aliis inferioribus beneficiis potestas prouidēdi fuit data episcopis: vt in. c. omnes basilicæ. 16. q. 7. & . 10. q. 1. c. regenda. Si loquimur sede vacante, sicut capitulum quod repræsentat ecclesiam cathedralem (vt in ca. relatum de testa. el. 2.) non succedit in potestate conferendi beneficia spectantia ad collationem solius episcopi (vt in. c. vnico ne sede vacante in. 6. & dicitur in. c. cum olim de maio. & obe.) & sicut vacante sede non intromittunt se cardinales nec ipsorum collegium de episcopatibus & aliis quæ sunt reseruata papæ (vt in cle. ne romani de elec. & in. c. vbi periculum eo. ti. in. 6.) ita nec concilium quod repræsentat ecclesiam / sede vacante se intromittit de episcopatibus & aliis dignitatibus.

¶Et istam conclusionem posuit abb. siculus in sua disputatione quæ incipit episcopus / in 4. quæsito. qui dicit ꝙ non potest dici plenum concilium nec plena ecclesia sine papa, 17. di. cap. multis & c. significasti de elec. quia non potest concilium sine papa infringere antiquas ordinationes nec iura & præeminentias papæ violare, c. quæ ad perpetuā / D & c. nulli. 25. q. 1. glo. in verbo inferiorem in. d. cle. ne romani. dixi supra in quæstione vtrum concilium posset tollere constitutionem papalē. & aliquid supra proxima quæstione. Faciunt quæ dicuntur in. c. per venerabilem qui filiū sint legi. & in. c. licet de elec. Et est generaliter verum in omnibus quæ voluntarie geruntur per cōcilium, quòd sede vacante & sine vero papa non potest sicut nec capitulum sede vacante sine episcopo: vt dicitur in. c. vnico de maiori. & obe. in. 6. & in cle. 1. de hære. Ita dicit abb. in. d. q. episcopus. de quo etiā latius in. d. trac. de benefi cio / in. d. 2. quæstione secundæ partis.

¶Articulus. 7.

SED PONE quòd sede vacante immineat magna & ardua necessitas (quæ forte fert secū ineuitabile periculū & non recipit negocium temporis dilationem) cui cōcilium nō potest prouidere nisi per creatio-

A nem vnius vel duorum cardinalium mittendorum ad aliquas partes longinquas: vel pone quòd concilium est congregatum contra voluntatem papæ (quia erat necessitas cõgregandi & ipse detractabat) & concilium indiget aliquibus cardinalibus: vtrum his casibus concilium poterit creare cardinales?

¶ Istam quæstionem non reperio ab aliquo positam. Bene habemus vt supra dixi ꝙ sede vacante non possunt cardinales creare aliquem cardinalem: vt notat glo. in verbo potestatis/ & doc. ibi in cle. ne romani. q̃ improbat opinionem hugonis in. c. nullus. 79. di. quam refert ostien. in cap. licet de elec. quod etiam ponit collectarius & ioan. de ligna. in d. cap. licet de elec. Et andreas sicu. in ca. translato in penul. col. de consti. vbi improbat dicta bar. in. l. vbi absunt. ff. de tuto. & cura. datis ab iis/ inquantum voluit ꝙ sede vacante appelletur ad collegium cardinalium. & similiter etiam improbat opinionem hug. in. d. ca. nullus ibidem / videlicet in. d. cap. translato de consti. & vide glo. in verbo vacante de schisma. in. 6. Et ad rationem per quam hugo mouebatur (quòd ex quo possunt papam eligere / multo magis cardinales) respon-

B det guliel. qui tenuit contra hugonem / ꝙ datur instantia: quia capitulum sede vacante eligit episcopum / & non confert beneficia ad solius episcopi collationem spectantia: cap. illa / ne sede vacante. & cap. vnico eo. ti. in. 6. Vnde licet vacet sedes / non dicitur propterea ecclesia acephala: quia vt sæpius dictum est christus est caput. Nec tenent locum capitulis ipsi cardinales (vt voluit ibi glo. in. d. cap. nullus / & in. d. ca. vnico de schisma. in. 6. & in cle. 2. in verbo non consonam de elec.) sed tantum vicem curiæ. l. nominationum. C. de decurio. secundum lau. & archi. & domi. ibi. Nec succedunt nisi in iis quæ tendunt ad accelerandã papæ electionem. Nam ꝙ sedes vacet / & interim nullus sit qui possit exercere quæ sunt supremæ iuriditionis, non incõuenit: quia facilius & citius potest papa creari q̃ concilium cõgregari: vt in simili dicit alex. 15. di. in. 35. q. Et omnis potestas suprema fuit in petro & successoribus tantum / nec legitur alteri data: vt. d. c. ita dominus / & ca. in nouo sæpius allegatis.

¶ Et licet contingat casus quòd concilium reperiatur congregatum, lex non debet esse posita vt tantum adaptetur ad vnum casum sed debet esse gñalis. l. iura / & l. ex iis. ff. de legibus. Vnde si concilium non succedit papæ C mortuo generaliter in suprema potestate, similiter nec in creatione cardinalium / quæ est de supremis: vt dicitur in. d. cle. ne romani / & in cap. ex gestis de cle. non resi. & in cap. super eo de hære. in. 6. Et si non succedit concilium in quo etiam intersunt cardinales suo iure, minus videtur ꝙ succedat in casu particulari quando est congregatum sine papa & quando dicitur casus necessitatis instantis: quia est defectus in potestate. 1. q. 7. daibertum.

¶ Accedit ꝙ si sede vacante collegium cardinalium pro necessitate ecclesiæ vellet creare aliquem cardinalem vel creare aliquem iam cardinalem legatum & cogere vt iret in legationem, non posset eo inuito: quia hoc (scilicet cogere cardinalem) est de pertinentibus ad papam quæ non possunt exerceri nisi per papam, qui habet potestatem super cardinales: vt dicit paulus & car. di. & alii in. d. cle ne romani. licet bene possent cardinales creare legatum volentem: vt ibi dicitur. De quo supra dixi in illo arti. quid si papa esset factus inutilis & furiosus &c. & ibi vide opiniones de hoc. Similiter videmus ꝙ collegium cardinalium non posset reuocare legatum a papa creatum (vt dicit ioan. D an. in addi. ad specu. in ti. de legato / in. §. finitur / versi. sed nunquid) nisi ex magna causa: vt dicit ostien. in cap. tum ex literis in prin. de resti. in integ. De quo vide in. d. cle. ne romani per doc. & dixi in eadem quæstione quid quando papa esset effectus inutilis demens vel furiosus &c. A pari videtur idem dicendum in concilio: quia eadem ratio militat in eo, quia sunt reseruata papæ.

¶ Sed in casu proposito videretur dicẽdũ propter necessitatem imminentem & periculosam ecclesiæ quæ non reciperet dilationem & cui aliter prouideri non posset, ꝙ imo concilium hoc posset facere: quia necessitas non habet legem / de consecra. di. 1. cap. sicut non alii. 48. di. cap. quoniam, de consue. cap. q̃to: & 1. q. 1. remissionem. in authen. vt ii qui se perhibent habere res mino. §. si vero tantum / ibi glo. cap. quod non est licitum de regu. iu. cap. 3. de furtis. cap. pastoralis ibi glo. de offi. ordi. & bonus tex. in cap. etsi illa. 1. q. 7. cum multis concordan. Cessat enim lex vbi necessitas imminet. ff. de excusa. tuto. l. non solum. §. fi. ff. de offi. proconsu. l. aliquãdo. ff.

ex quibus causis maio. l. sed & si per praeto-
A rem. §. si. ff. de offi. eius cui mandata est iuri. l. 1. C. de operis liber. l. 1. ibi glo. in verbo consul. C. de testamen. l. cum antiquitas. ff. de manu. in testa. l. qui potuerunt. l. 2. §. quod diximus. ff. si quis cau. cum similibus. Necessitatis enim causa iuris dispositio omittitur siue suspenditur. l. casus ibi bal. C. de testa. Et ratione necessitatis fit dispensatio/ ait inno. in. c. eam te de aeta. & quasi. glo. in ca. exposuisti de praeben. & ibi ostien. qui vult quod episcopus dispensat contra concilium generale ex causa necessitatis. Et ad hoc in proposito possent infinita adduci. ¶ Itē facit ad hoc quod si potest anathematizare intrusum in papatū in. c. si quis pecunia. 79. di. (quod & ponit lau. & cardi. in. d. cle. ne romani de elec.) quae poena est maior poena quam habet ecclesia (vt in ca. corripiantur. 24. q. 3.) & hoc propter necessitatē quia non est tunc papa ad quem possit haberi recursus (vt in §. patet. 3. q. 1.) poterit a simili in necessitate creare cardinalem vnum vel duos. ¶ Item dicimus quando est schisma & contentio inter duos de pontificatu/ quòd concilium cognoscit cuius sit pontificatus, & hoc propter necessitatem quia non est alius superior: vt in ca. si duo. 79. di. Sed hoc est de maioribus
B causis & supremis: vt dicitur in ca. vbi periculum de elec. in. 6. Ergo & ex vrgenti & aliter ineuitabili necessitate poterit creare cardinalem.

¶ Ad idem adduco gundisal. de villa diego in trac. de potestate cardinalium. in. 6. q. versi. vlterius: qui in illa quaestione vtrum sede vacante collegium cardinalium possit aliquē cardinalem creare legatum & compellere, dicit quòd licet alias pars negatiua sit vera quam ponunt paul. & cardina. in. d. cle. ne romani, tamen vbi occurreret casus instantis necessitatis de occurrendo rebus romanae ecclesiae qui differri non posset & consuli nō posset negocio commode per alium quàm per cardinalem/ tunc posset compelli. ¶ Ad idem adduco, §. iidem quoque in. d. c. vbi periculum, &. §. irritum in. d. clemen. ne romani. vbi propter imminens periculum conceditur cardinalibus exercere reseruata papae. ¶ Ad idem etiam adduco conclusionem suprapositam/ in illa quaestione vtrum sede vacante concilium possit exercere reseruata papae. vbi similiter est conclusio abbatis siculi/ & petri de monte/ & cardi. de turre cre. quod propter instantem necessitatem illud concedatur concilio quod alias non posset cessante necessitate. Pro quo ille tex. in
C c. etsi illa. 1. q. 7. ¶ Ad idem adduco ostien. in cap. tum ex literis de in integrum resti. & specu. in titu. de legato. §. finitur/ versi. sed nunquid. vbi concludunt quòd ex magna & euidenti causa collegiū cardinalium possit reuocare legatum de latere missum per papam de consilio eorum: quia saepius etiam minor reuocat factum superioris: vt in ca. accedēs. 50. di. & hoc ex magna & euidenti causa. ¶ Et licet ioan. an. in addi. ibi videatur dicere quòd hodie sit secus propter. d. cle. ne romani/ non videtur verum: quia imo clementina in casu necessitatis permittit aliqua cardinalibus sede vacāte/ quae prohibuit alias simpliciter: sicut & in. §. iidem quoque ca. vbi periculum de elec. in. 6. Et licet pe. de ancha. restringat. §. iidem quoque ibi dicendo quòd habet locum in casu suo (videlicet in necessitate pro defensione ecclesiae) tamen ille tex. in versi. vel nisi aliquid tam grande/ videtur ampliare praecedens dictum (videlicet si esset necessitas pro defensione ecclesiae) ad aliud grande & imminens periculum. Praeterea. §. iidem quoque loquitur in cardinalibus tantum sede vacante/ & non in cardinalibus cum cōcilio vt in quae- D
stione proposita.

¶ Ad idem adduco consilium petri de ancha. 310. incipit viso & diligenter. qui dicit quòd vbi est schisma in ecclesia/ in iis maxime quae concernunt bonum animae possunt ordinarii & collegium cardinalium exercere reseruata papae & hoc propter necessitatem & periculum animarum. quod dictum refert & sequitur alexandrinus in cap. per venerabilem in. §. quòd autem in. 27. charta/ qui filii sint legi. ¶ Ad idem est quod dicit idem pe. de ancha. in tract. schismatis pro concilio pisano in sexta quaestione in fine. vbi concedit ratione schismatis/ cardinales posse deputare administratorem siue vicarium in papatu qui exerceat reseruata papae. Et si ista sunt vera in cardinalibus, multo magis in concilio/ quod est maius: cum ibi etiam intersint cardinales. & aliquando iudicat de papa: nec in. d. ca. vbi periculum, nec in dicta clemen. ne romani/ aliquid reperitur sede vacante prohibitum concilio. ¶ Ad idem in simili adduco quòd videmus sacerdotem qui habet limitatam iurisdictionem tam quo ad personas (quia non potest absoluere aliquem nisi sit parochianus eius:

A vt in.c.omnis vtriusq; sexus de poeni. & remis. §.ecce. 16.q.1.&.c. placuit de poeni.di. 6.) q̄ etiam quo ad casus (quoniam multi sunt casus reseruati a quibus ipse regulariter absoluere non potest) in articulo necessitatis posse absoluere omnes homines & ab omnibus peccatis & ab omnibus sententiis: vt dicitur in.c.a nobis/ & in.c.sacris de sen.excom. & in.c.prudentiã in.§.sexta de offi. delega.& in.c.pastoralis.§.p̄terea de offi.ordi. ¶ Quin i:no secundum glo.in.d.c.a nobis eo casu poterit & laicus absoluere/ & tamen non habet claues: vt in.c.1.de summa tri.& in.c.noua de poeni.& remis.cum simil. Et vide glo.notabilem & doc.in.d.§.præterea.vbi habetur φ laicus potest illum de quo ibi in confessione audire/non tamen absoluere. Sed de hoc vide doc. in dictis locis: satis est φ necessitas facit vt liceat cõfiteri laico. Sic dicimus in baptismo φ in mortis articulo a quocunq; etiã muliere dari potest: vt in.d.c.1.de summa trini.1.q.1.c.quod quidam.de consecra. di. 4.a quodam/ &.c.romanus: &.24.q.1.c.subdiaconus.§.sed istud. Et vide plures casus concessos laico tempore necessitatis in.c.quanto de consue.

¶ Sic videtur dicendum in proposito φ pro-
B pter instãtem necessitatem ecclesiæ cui aliter prouideri non potest & negocium dilationẽ non recipit/sede vacan.cõcilium possit creare cardinalẽ vnum vel duos secundũ necessitatem: & maxime si ad tollẽdum omnem dubietatem postea illorum creatio confirmaretur per futurum papã. Sed quando est superstes indubitatus papa, q̄tumcunq; ipse retraxerit se a congregatione concilii/ & propterea pro necessitate ecclesiæ fuerit concilium congregatum, forte isto casu (etiam si alias in casu necessitatis liceret) nullo modo liceret cõcilio creare cardinalem: quia tacite videretur spoliare papam potestate sua/ argu.eorũ quę ponuntur in.c.querelam de elec.& in.c.consultationibus de iurepatro.& in.c.2.de in integ.resti.cum simil. Facit quod dicitur in.c.si diligenti de præscrip.

¶ Si tamen esset causa tam grauis q̄ illa propter quam esset congregatum concilium cõtra papam qui detractabat ipsum congregare (vt puta si forte papa suspectus esset de hæresi/ & posset si celeriter non prouideretur inficere totum orbem tali hæresi) & non posset aliter prouideri q̄ per promotionem alicuius in cardinalem qui posset sua authoritate/ potentia & scientia extinguere talem hæresim/ & huic promotioni papa nollet aliquo pacto assentire & res non reciperet temporis dila- C tionem: forte posset concilium isto casu (ex quo iam esset congregatum / & papa detractando faceret se suspectum / & causa esset tam grauis) quantumcunq; viueret papa indubitatus/ procedere ad creationem vnius vel duorum cardinalium pro ratione necessitatis in ecclesia. tunc enim concilium suppleret potius vices papæ q̄ papam spoliaret: ex quo immineret ecclesiæ periculum & res esset tempore peritura/ argu.tex.in.c.si episcopus de supplen.negli. præla.in.6. Sic etiam cardinales non dicuntur spoliare papam congregando concilium ex quo ipse detractat/ licet congregatio concilii sit de reseruatis papę vt in.c.post translationem in glo.de offi.lega.&.17.di.per totum, & supra dixi. Idem etiam dicerem quando esset contentio inter duos de papatu/nec appareret quis esset verus papa: vt in.d.cap.si duo.79.di. tunc enim concilium si necessitas occurit (vt supra dictum est) etiã poterit creare cardinales his & similibus casibus: quia vltima necessitas facit alias licitum quod de se non est licitum. 26. q.6.c.vl.de consecra.di.1.sicut non alii: de offi.consu.l.1.glo.in.l.1.C.de operis lib.ff.de
D offi.proconsu.l.aliquando.ff.ad legem cornel.de sica.l.furem.81.di.c.si diaconus.de consecra.di.4.ii qui/ &.ca.baptismi: cum multis simil.supra allegatis. Deberet tamen expectari postea confirmatio per futurum verum pontificem. ¶ Sic videmus φ necessitas cogit episcopum transferri: vt in.c.nisi cum pridem de renun.& in.c.mutationes.7.q.1. Item est iusta causa dispensandi/ de præben.exposuisti.inno.de æta.& quali.eam te.10.q.3.vnio. Et dauid comedit panes propositionis ex necessitate, quod non licebat nisi sacerdotibus. & apostolos per sata spicas vellentes sabbatho contra legem, christus innocentes vocauit.25.q.1.§.his ita.de consecra.di.5.discipulos. ¶ Contingentia tamen casus sede vacante videtur impossibilis, in tam modico, n. tempore vacationis sedis imminere non potest tanta necessitas cui per celerem electionem papæ non posset prouideri/ vel per alium modum q̄ per creationem noui cardinalis. Et conclusio in se præterea videtur periculosa: quia multa possent confingi alicuius magni contemplatione/ qui posset exponere ecclesiam periculo. ideo nõ vr̄ bona. Et vr̄ obstare: quia si est verũ φ claues fuerunt datæ petro tantũ respectu admi-

nistrationis & iurisditionis & non omnibus
A apostolis / & consequenter nec ecclesiæ vni-
uersali(vt supra dictũ est)videtur ꝙ ob defi-
ciẽtem iurisditionem concilium nihil posset
etiam subsistente quacũq; necessitate.ad hoc
quod dicitur in.l. vltima.C. si a non compe.
iudi. & in.c.at si clerici in prin. de iudi.& ca.
ad audientiam de consue. &. 2. q. 1. in pri-
mis cum simil.quia deficiente claue non po-
test aliquid.

¶ Non obstat quod supra dicitur de presby-
tero qui absoluit in casibus reseruatis subsistẽ
te necessitate per dicta in. c. a nobis &.c. sa-
cris supra allegatis:quia aliud est quãdo quis
habet potestatem limitatã/aliud quando nul
lam. Nam presbyteris data est potestas mini
strandi sacramenta/ audiendi confessiones/
absoluendi & similia:vt in.c. 1. de sum.trini.
&.c.omnis/&.c.noua cũ simil.de pœni.& re
mis. Sed quidã casus sunt qui reseruantur pa
pæ in prerogatiuã superioritatis ex istitutio-
ne ecclesiæ & pontificũ,non ꝙ sit defectus in
persona ipsius presbyteri. imo antiquit⁹ idẽ
erat presbyter quod epũs. 21.di. cleros.93.
di.legimus.doc.post inno.in.c.1.&.2.de pe-
culio cle.95.di.olim/cũ simil.& petrus apo-
stolus dicit se presbyterũ in.d.c.legimus.93.
di. Igit̃ non est mirũ ex quo presbyter habet
B executionẽ ordinis licet in aliquibus solũ in
habitu.si postea subsistente necessitate dedu-
cat̃ ad actũ. Sic in simili dicitur ꝙ vnus epũs
demandat & cõmittit alteri episcopo ea quæ
sunt ordinis episcopalis:quia per talem com
missionẽ nihil ei de nouo tribuit:quoniã epũs
cui cõmittitur/ ante talẽ cõmissionẽ habebat
omnia quę ministeriũ cõsecratiõis desiderat,
sed nõ poterat ea exercere in aliena diœcesi:
qa nõ licet mittere falcẽ i messem alienã.6.q.
3.scriptũ.c.venerabilẽ de elec. Ita dicit glo.
in ca.aqua in fi.de consecra. eccle. vel alta.&
glo.in.c.quãto de consue. Facit quod dicitur
in.c.nouit de offi.lega.post glo.& in cle.1.de
foro compe. Sed secus vbi est omnimodus
defectus in persona:sicut videmus ĩ laico qui
in casu necessitatis licet possit audire cõfes-
sionẽ,tamẽ propter defectũ clauis ordinis nõ
potest absoluere:vt dicitur in.d. c. pastoralis
§.præterea/post glo.de offi.ordi.& vide glo.
in.c.placuit cl.1.16.q.1.

¶ Sic videtur dicẽdum in proposito ex quo
clauis iurisditionis tãtũ dicit̃ data petro/& in
hoc apostoli nõ fuerũt pares petro sed tantũ
in ordine(vt dicit̃ in.c.in nouo.21.di.) ꝙ cõ
sequẽter clauis ista iurisditiõis nõ sit in eccle
sia & consequẽter nec in concilio. & si nullo C
modo ecclesia habet istius iurisditionis admi
nistrationẽ,videtur ꝙ mortuo papa etiã sub-
sistente necessitate quacũq; nõ potest exerce-
re istã iurisditionẽ nec cõsequẽter creare car
dinales:quod est iurisditionis volũtariæ.d.c.
qto/&.c.aqua/&.c.nouit.&.l.2.ff.de offi.pro
cõsu. Et hoc videtur voluisse aug. de anco
na q.20.ar.5. in respon. ad quæsitũ/cũ dicit,
vnde christus eligẽdo petrũ pastorẽ ecclesiæ/
dedit ei singularẽ potestatẽ clauiũ vt dicit iu-
risditionẽ quando dixit tibi dabo claues: sed
potestatẽ clauium vt importat ordinis conse
crationem tradidit ei simul cum aliis/quãdo
dixit accipite spiritũ sanctum. Dixi aliqua re-
ferẽdo dicta egi. in illa quæstione vtrũ conci
liũ possit cognoscere de omnibus litibus.&
aliquid in alia quęstione quę sentẽtia debeat
præualere/ vtrũ papæ an concilii: & dicetur
infra in.q.quis sit maior vtrum papa an con-
cilium.

¶ Sed ad hoc potest responderi ꝙ imo & cla
uis iurisditionis etiam fuit data apostolis sed
mediãte persona petri:quia principaliter pe-
tro & successoribus, & descensiue per petrũ
apostolis & per successores aliis archiepisco-
pis episcopis & prælatis ecclesiæ. Et hoc vo-
luit archie. floren. in summa sua / in. 3. par. D
in ti.23.c.5.§.3. incipit septima/ in. 4. col.
& car.li.de turre cre. in. 2.li.ca.54. & pluri-
bus sequen. Alioquin sequeretur ꝙ hodie e-
piscopi qui successerunt loco apostolorum
(vt in cap. in nouo. 21. di.) nullam habe-
rent iurisditionem: cuius contrarium appa-
ret in.c. cum episcopus,& per totum de offi.
ordi.in.6. Item si diceremus ꝙ conciliũ &
ecclesia non habet clauem iurisditionis, con
cilium non posset iudicare de papa:cuius cõ
trarium apparet in.d.c.si duo &. c. si quis pe-
cunia.79.di. Sic legimus concilium depo-
suisse cardinalem: vt in.c. ex gestis de cle.nõ
resi.& si potest deponere poterit creare:quia
eius est instituere cuius est destituere: vt in
cap.cum ex iniuncto de hære. Similiter con-
cilium deposuit patriarcham alexandrinum/
quia præsumpserat excommunicare papam
leonem. Multos similiter legimus episcopos
depositos & restitutos per concilium:vt in.c.
ioãnes.50.di.xi.q.3.c.si quis episcopus. 5.q.
4.c.nullus episcopus. Item cõciliũ excõmu-
nicat/& sic exercet censurã ecclesiasticã:vt in
c.si quis epũs & in c.sicut de hęre. Et tex.in.c.
sicut.15.di.dicit ꝙ se & non cõcilia destruit
qui præsumpserit absoluere quos cõcilium

ligauit vel ligare quos absoluit.& apostoli e-
A legerunt mathiam in episcopum post domi
ni resurrectionem:vt legitur act.1.& in.c.cle
ros in prin.21.di.Et q mathias fuerit elect⁹
in episcopum/patet ex authoritate scripturæ
& epatum eius accipiat alter: vt dicit in psal.
108.loquendo de iuda.Et sic de multis his si-
milibus.De quo etiam vide plura adducta in
illo articulo vtrum concilium cognoscat de
omnibus causis & litibus.

¶ His accedit q apostoli receperunt potesta-
tem immediate a deo ex authoritate math.
18.quodcunq alligaueritis super terram erit
ligatum & in cœlis.vbi glo.interlinearis sup
plendo dicit vinculo anathematis. Et glo.
beati hiero. ibi dicit. potestatem tribuit apo-
stolis/vt sciant cum a talibus condemnantur
humanam sententiam diuina sententia robo
rari.Quod videtur probari ratione:nã nulli
dubium est q apostoli & alii christi discipuli
omnem potestatem iurisdictiõis quam habue
runt non receperunt immediate a petro.sed
a christo:quia christus est qui loquitur apo-
stolis.d.c.18.& ioan.20.& lucæ.6.vbi beatus
ambro. dicit q ad propagandum salutis hu-
manæ auxilium per terrarum orbem satores
fidei misit. Et simile habetur lucæ.10.de.70.
B discipulis: quia apparent immediate missi a
christo.& lucæ.c.9.Silr math.16.cum dñs
loquitur ad petrum dicens & tibi dabo claues
regni cœlorum & quodcũq ligaueris super
terram &c.dicit ibi glo.ordinaria super ver-
bo quodcunq/ habent quidem eandem iudi
ciariam potestatem apostoli quibus post re-
surrectionem ait accipite spiritũsanctũ quo-
rum remiseritis &c.Et sic declarat illud ioan.
20.intelligi etiam de iudiciaria potestate. Et
bene etiam probatur math.vlti.cum dicit.da
ta est mihi omnis potestas in cœlo & in terra:
euntes ergo docete omnes gentes baptizan-
tes eos in nomine patris & filii & spiritussan-
cti/docentes eos seruare oĩa quæcunq man-
daui vobis: ecce ego vobiscũ sum omnibus
diebus vsq ad consummationem seculi. Et
inter cætera mandata erat illud quod dictum
fuerat math.18.si peccauerit in te frater tuus
&c.& si ecclesiam non audiuerit sit tibi sicut
ethnicus.& sequitur incontinenti/amen di-
co vobis quæcunq alligaueritis &c. Vnde
beatus cyril.super illud lucæ.10.rogate &c.
dicit postq̃ dixit rogate dominum messis/
hoc fecit per seipsum. Ita q per seipsum mi-
sit eos: sed ipsa missio vt videtur fuit collatio
potestatis:ergo.

¶ Et multum videtur facere tex.in.d.c.in no- C
uo.21.di.vbi postq̃ dixit q petro datæ sunt
claues, subiungit cæteri vero apostoli cum
eodem pari consortio honorem & potesta-
tem acceperunt. Noto illa duo verba hono-
rem.& potestatem/quæ videntur innuere iu-
risdictionem. & ex quo continuatiue postq̃ di
xit de verbis dictis petro/ refert de apostolis,
videtur loqui de eadem potestate quæ da-
ta fuerat petro: sed petro data est vtraq cla-
uis ordinis & iurisdictionis:ergo & apostolis.
¶ Idem tex.in.c.loquitur.24.q.1. vbi postq̃
dixit hoc erant vtiq cęteri apostoli quod pe-
trus fuit/subdit pari consortio prędıti & ho-
noris & potestatis.Noto primo quod dicit q
apostoli idem fuerunt quod petrus in autho
ritate.si idem/ergo habuerunt vtranq clauẽ
ordinis & iurisdictionis. Quòd autem pote-
stas idem sit quod iurisdictio/probatur in.l.1.
ff.de offi.proconsu.& lega.& in.§.1.iuncta
glo.ff.de tutelis.licet aliquando possit esse po
testas sine iurisdictionẽ: vt notat cardi. in cle.
ne romani in.§.irritum in primo notabili de
elec.Quòd autem honor importet exercitiũ
iurisdictionis/est tex. & ibi ponunt inno. &
ioan.an.& petrus sanson(secundum quod re
fert albericus de rosata in verbo honor in D
suo dictionario) in cap. licet causam de
proba.Quod videtur denotari: quia sicut e-
piscopi qui successerunt loco apostolorum
habent ordinariam iurisdictionẽ in suis dioe-
cesibus(vt per totum de offi.ordi.) ita vide-
tur q etiam apostoli habuerint iurisdictionẽ
exercitiuam:& sic non solum claues ordinis
sed etiam iurisdictionis. Et licet glo.in.d.c.lo-
quitur/& in.d.c.in nouo dicat q omnes apo-
stoli fuerunt pares in ordine sed secus in ad-
ministrationis plenitudine, non dicit tamen
q petrus solus habuerit administrationem/
sed q petrus fuit prælatus in exercitio admi-
nistrationis.Facit tex.in cap.q̃uis.21.di. &
tex.in.c.ita dominus.19.di.& in.c.fundamẽ
ta de elec.in.6. & optimus tex.in cap.in illis
80.di.

¶ Et hanc opinionem tenuit abb. in allega-
tionibus in concilio basilien. in.10.ratione
in.10.char.& idem abb. in disputatione epi-
scopus/in.4.q. circa fi. Item non reperitur
q petrus dederit potestatem apostolis sed
christus:vt dicit tex.in.c.noua de pœni. & re
mis. Ex quo sequitur q omnis potestas con-
cilii censetur haberi a christo immediate &
non a papa. ¶ Et istam opinionẽ tenuit cardi.
flo.in trac.schismatis in.45.q.per notata per

A inno.in.c.quanto de iureiu.&.c.quod super
fis de voto. Quam refert & sequitur abb.sicu
lus in præfatis allegationibus quoniam veri,
tas in concilio basilien. factis/in.13.char.in
vltima ratione:videlicet ꝙ ista potestas iuris,
ditiōis sit in ecclesia, & data fuerit petro tanq̄
principali pro ecclesia:& sic ꝙ sit in ecclesia
plenitudo potestatis. ex quo sequitur ꝙ sine
dubio posset in casu proposito creare cardi,
nales.

¶ Sed ad hoc potest sic responderi secundum
s.tho.in primo sen.di.12.ꝙ cum dicitur ali,
quis habere potestatem immediate ab aliquo
alio/potest intelligi duplici modo: vel q̄tum
ad immediationem virtutis/vel quantū ad
immediationē suppositorum agentium a qui
bus habetur talis potestas. Primo modo dici,
tur ꝙ omnis virtus authoritas potestas & iu,
risditio quæ est in papa siue in alio quo,
cunq prælato est a christo immediate.hoc pa
tet:quoniam a nullo alio potest talis potestas
conferri nisi per potestatē existentem in chri,
sto siue collatam a christo:sicut nulla causa se
cunda potest agere nisi per virtuē causę pri,
mæ. Si loquimur secūdo mō de immediatio,
ne quæ est ex parte suppositorū agentiū siue
B potestatem conferentium (quomodo tunc
quis dicitur a christo immediate potestatem
aliquam suscipere qn̄ inter accipientē ptātem
& ipsum christum conferentem non est ali,
quod medium/scilicet suppositum suscipiēs
a christo & conferens ipsam potestatem alte
ri) dicimus q solus petrus immediate a chri,
sto potestatem iurisditionis accepit: cui soli
dictum est pasce oues meas/ & tibi dabo cla,
ues regni coelorum. Et sic cęteri apostoli me
diante petro a christo potestatem acceperunt
& non immediate a christó. Vnde beatus leo
in sermone tertio dicit.magnum & mirabile
dilectissimi huic viro consortium potentiæ
suæ tribuit diuina dignatio vt si quid commu
ne cum eo voluit cęteris esse principibus (vi
delicet apostolis) nunquid nisi per ipsum de,
dit.s.petrum quicquid aliis non negauit. Sed
primo modo (videlicet quantum ad imme,
diationem virtutis) omnes apostoli possunt
dici habuisse potestatem iurisditionis a chri,
sto:quia ab eo proficiscitur omnis potestas ec
clesiæ. Et hoc modo potest etiam dici omni,
bus prælatis ecclesiæ immediate data pote,
stas iurisditionis a christo. Pro hoc cap.1.§.
vna vero de summa trini.quia omnis po,
testas est a deo: vt in ca. quid culpatur.23.
q.1.

¶ Sed ista responsio per istam distinctionem
sic generaliter/non satisfacit: quia non tollit C
contraria, per quæ apparet ꝙ etiam loquēdo
de immediatione quæ est ex parte supposito,
rum agentium/non probatur ꝙ a petro cęte,
ri apostoli potestatem receperint sed potius
contrarium ꝙ imo immediate a christo. Vn,
de posito ꝙ eo modo loquendo de immedia,
tione suppositi agentis/sit verum dicere petro
principaliter datā esse clauē iurisditiōis (quia
inter christum & petrum nullo medio pote,
stas data reperitur) non tamen probatur ꝙ
postea potestas data fuerit apostolis mediāte
petro, & ꝙ a petro postea apostoli receperint
potestatem iurisditionis. Nec respōdetur ad
authoritates supra in contrarium adductas:
per quas apparet contrarium/ꝙ imo potestas
iurisditionis videatur data immediate a chri,
sto apostolis sicut & petro. Et probatur hoc a
simili.ex hoc enim ꝙ data est potestas clauiū
petro/non sequitur ꝙ successores in papatu
dicantur recepisse potestatem a petro siue a
deo mediante petro:quia imo potestas papæ
est immediate a deo/vt in.c.nouit de iudi. qa
data est dignitati, executio aūt psonæ. Quod
patet: quia papa nō dicitur vicarius petri sed
dei:vt in.c.1.vt eccle.bene. & bonus tex.in
c.1.de homi.in.6.

D ¶ Vnde magis firmiter & particulariter re,
spondetur. Et primo ad authoritatem matth.
18.dicitur ꝙ videtur proprie loqui de pote,
state iurisditionali ex contextura verborum:
cum prius dicat dic ecclesiæ/& deinde si eccle
siam non audierit sit tibi sicut ethnicus & pu
blicanus. Quæ authoritas loquitur de pote,
state iurisditionali:quia vt dicit ibi glo.nico,
lai super dic ecclesiæ/tunc sunt inducendi te,
stes ad facti probationem. & ibi sit tibi sicut
ethnicus & publicanus/dicit etiam glo.nico,
lai.i.separetur ab aliis fidelibus per excōmu,
nicationem & censuras. & post dicta verba
ethnicus & publicanus/subiungit immedia
te amen dico vobis quæcunq alligaueritis
&c. Vnde apparet ꝙ de eadem potestate iuris
ditionali loquitur de qua prius loquutus est.
¶ Vnde ad prædictam authoritatem matth.
18.respondetur ꝙ per dictam authoritatem
non habetur ꝙ sit tunc data actu aliqua iuris,
ditio, sed bene promissa vel insinuata dan,
da infuturum eis & successoribus:quia ante
passionem christus non dedit aliquam pote,
statem discipulis:quia tunc christus per se re,
gebat. Sicut nec fuit tunc data petro/sed tan,
tum promissa math.16.videlicet tibi dabo

claues &c.& quodcunq ligaueris &c. Et ita
A dicit archie.flo.in summa ni.3.li.in.23.ti.in
c.5.versi.quantum ad quintam. Et ad authori
tatem beati hiero.ibi cum dicit ꝙ ptātē tribuit
apostolis/ rñdetur ꝙ exponi debet.i.tribuere
promisit.loquutus est.n.hiero. more scriptu-
ræ de potestate promissa ac si data fuisset.
¶ Sed istud nō soluit contrarium: quia illud
ioan.20.accipite spiritum sanctum quorum
remiseritis peccata remittuntur eis &c. fuit
post passionem. Et glo.ordinaria matth.16.
super verbo quodcūq.dicit per illa verba da-
tam apostolis potestatem iudiciariam: vt su-
pra dixi.& est ex authoritate hiero. cuius ver
ba sunt ista: videlicet habent quidem candē
iudiciariam potestatem alii apostoli quibus
post resurrectiōem ait dominus accipite spi-
ritum sanctum quorum remiseritis &c. quæ
sunt verba ioan.20.quę fuerunt prolata post
resurrectionem. Et subiungit glo.habet etiā
omnis ecclesia in presbyteris & episcopis: sed
ideo petrus specialiter accipit vt omnes intel-
ligant ꝙ quicunq ab vnitate fidei & societate
eius se separauerit/nec a peccato solui nec
cœlum potest ingredi.

¶ Videtur difficile contrarium: & non repe-
B rio aliquem qui de illa glo.faciat mentiōem.
Sed ego responderem ꝙ cū glo.dicit ꝙ apo-
stoli habent eandem iudiciariam potestatem
quā dn̄s promisit petro in illo tex matth.16.
per illa verba & tibi dabo claues &c.& quod-
cunq ligaueris &c.tantum intelligitur de iu-
diciaria potestate discernendi inter lepram &
lepram.i.discernendi inter peccata: & sic de
potestate ordinis & non de iudiciaria fori cō-
tentiosi.tum quia illa authoritas matth.16.lo
quitur de potestate ligandi & soluendi a pec
catis. Tum etiam quia glo.vlterius postea se
magis declarat/cum dicit homo cum recon-
ciliatur ecclesiæ per iudiciū sacerdotis. Et ite-
rum infra.vt enim in homine post febris pur
gationem debilitas quædam remanet quę fe-
bris non est a qua nō cito purgatur, sic in ho
mine post criminum remissionem pro qua
iudicium ecclesiæ subiit/ipsius peccati debili-
tas remanet. Et sic apparet ꝙ loquitur de iudi
ciaria ptāte discernēdi inter peccata. Facit qd
dicitur in.c.per venerabilem qui filii sint legi.
Et ideo.s.tho.respondens ad illam authorita-
tem ioā.20.dicit in.4.sen.di.19.ar.3. Ad ab-
solutiōem peccatorū requiritur duplex pote-
stas: scilicet ordinis & iurisdictiōis.prima qui-
dam potestas est in omnibus sacerdotibus
æqualiter, non autem secūda. & ideo dictum

domini ioan.20.quo dedit apostolis commu C
niter potestatem dimittendi peccata/intelli-
gitur de potestate quæ sequitur ordinem. Vn
de & sacerdotibus quando ordinātur illa ver
ba dicuntur. ¶ Et si dicatur ꝙ non possit intel
ligi de potestate ordinis/ quia illam habuerāt
in cœna domini cum facti sunt sacerdotes.
respondet.s.tho.in quarto di.24.q.2.arti.3.ꝙ
dominus dedit discipulis suis sacerdotalē po
testatem quantum ad principalem actum añ
passionem quando dixit accipite & manduca
te: vnde subiungit hoc facite in mei comme-
morationem. sed post resurrectionem dedit
eis potestatem sacerdotalem q̄tum ad actum
secundarium qui est ligare & soluere. ¶ Po-
test etiam intelligi dictum domini quantum
ad ostensionem seu vsum dictæ potestatis: se
cundum illum modum loquendi scripturæ
quo cōsueuit dicere rem fieri cum innotescit
secundum pe.de palude: & refert archie.flo.
in summa in.3.par.in ti.23.c.5.in.§.2. Sed
expositio sancti thomæ videtur magis con-
sona dictis sanctorum secundum.d.ar-
chie.

¶ Ad alias authoritates ex lucæ.6.9.&.10.
respondetur ꝙ non dicitur cum christus mi-
sit discipulos ꝙ dederit eis aliquam potestatē
iurisdictionis: sed ea de quibus loquebatur (vt D
prædicare & infirmos curare) etiā potius ad
bonum animæ & ratione ordinis q̄ conten-
tiosæ iurisdictionis/ & missio erat ad euangeli
zandum & instruendum in fide: iuxta illud
ioannis.20.sicut misit me pater & ego mitto
vos.vbi glo.nicolai supplet misit me.s.ad ve-
ritatem fidei docendum in iudæa, & ego mit-
to vos ad hanc veritatem publicandam per
totum mūdum. Quinimo nec legitur ꝙ.70.
discipuli etiam a christo missi (vt patet lucæ
10.) fuerint facti sacerdotes per christum si-
cut apostoli: qui in cœna vltima cū dixit hoc
facite in mei commemorationem fecit eos sa
cerdotes: vt patet lucæ.22.& dicit archie.vbi
supra. Et licet tex.in.c.in nouo.21.di.dicat ꝙ
70.discipuli teneant locum sacerdotum, nō
sequitur ex hoc ꝙ fuerint facti sacerdotes a
christo nisi in figuram: vt sicut discipuli illi e-
rant sub apostolis, ita presbyteri sub episco-
pis.

¶ Ad tex.in.c.in nouo respondetur ꝙ licet
glo.ibi & in.c.loquitur.24.q.1.respondeat
ꝙ est sermo de paritate quo ad ordinem. &
archie.flo.vbi supra in.2.§.dicat ꝙ q̄uis eā-
dem potestatem & æqualem in conficiendo
habuerint omnes apostoli & episcopi & si-

cerdotes,tamen q̄tum ad potestatem ligandi
& soluendi/plenitudinem habuit petrus po-
testatis & iurisditionis,& dicat sic intelligi.c.
in nouo,& idem in.§.3.dicat quod ait anacle
tus.21.di.in nouo(videlicet ꝙ cęteri aposto
li cum eodē petro pari cōsortio honorē & ptā
tem acceperūt)intelligēdū quantum ad pote
statem consecrationis non q̄tum ad admini-
strationem seu iurisditionem: nihilominus
secundum inductionem supra factam pon-
derando verba honorem & potestatē & intel
ligendo ea importare iurisditionem & exerci
tium iurisditionis,non est bona respōsio glo
sarum. Vnde potest dari alia respōsio ꝙ apo-
stoli fuerint pares in consortio in honore &
potestate/ qa sicut petrus recepit claues ordi-
nis & iurisditionis sic & apostolis datæ fuerūt
claues ordinis & iurisditionis: sed apostolis
iurisditionis discernendi inter lepram & le-
pram in foro animæ:& in hoc dicūtur pares.
verum aliter fuerunt in petro & aliter in apo
stolis: quia in petro immediate a christo qui
recepit tanq̄ caput plenitudinem potestatis:
apostoli vero mediante petro receperunt po
testatē iurisditiōis,tanq̄ in partē solicitudinis
asciti: vt in.c.decreto.2.q.7.& in c.ad honorē
de autho.& vsu pal.Et per hoc erit responsio
ꝙ sicut hodie episcopi habent iurisditionem
ordinariam qui sunt loco apostolorum(vt in
c.ecclesiæ.35.di.&.d.c.in nouo)sic intelligē-
dum est de apostolis ꝙ ipsi eo modo habue-
runt potestatem iurisditionis respectu petri
quo nunc episcopi respectu papæ:quia papa
habet potestatis plenitudinem/episcopi vero
sunt in partē solicitudinis vocati. ¶ Vnde ar-
chie.flo.in sua summa in.3.par.in ti.23.c.5.
§.1.dicit ꝙ principatus seu potestas data a-
postolis est septuplex,primo potestas baptizā
di,secundo potestas prædicandi & tempora-
lia accipiendi.tertio potestas sacerdotalis con
ficiendi soluendi & ligandi. quarto potestas
pontificalis confirmandi & ordinandi,quinto
potestas miracula operandi,sexto potestas re
cte conuersandi. septimo potestas iurisditio-
nis sententiandi,Vnde psal.138.dicitur de a-
postolis/nimis honorati sunt amici tui deus,
nimis confortatus est principatus eorū.vnde
ioan.15.vos dixi amicos.& apostolus ad ro.
8.dicit ꝙ primitias spiritus acceperunt,& si-
cut fuerūt priores tpe dicit glo.ita potiores co
pia gratiæ.Nimis autē.i.valde honorati sunt
a christo & ecclesia constituti iudices seculi/
lumina mundi/ pastores primi ecclesiarum:
nimis etiam.i.valde confortatus.i.roboratus
& firmatus est principatus eorum.i.potestas.
excedit enim omnem principatum terrenū. C
¶ Et circa septimam potestatem iurisditionis
notandum est ꝙ apostoli facti episcopi habe
bant potestatem excōmunicandi fideles ma-
nifeste peccantes, quod faciētes tradebāt eos
satanæ vexandos corporaliter: vt fecit paul.
apostolus erga illum corinthium qui nouer
ca abutebatur.1.ad cor.5.Istā tamen potesta
tem quæ ad iurisditionem pertinet recognos
cebant apostoli se habere sub petro. Ideo di-
cit archie.vbi supra in.7.potestate in.d.ti.23.
in.§.3.in prin.ꝙ potestatem iurisditionis iu
dicandi & sententiandi in foro pœnitentiæ &
foro contentioso etsi apostoli omnes habue-
runt a christo,ita tamen vt essent sub petro:
ipse autem petrus immediate a christo acce-
pit omnem plenitudinem iurisditionis.Et sic
omnis eius successor.i.papa plenitudinē po-
testatis habet a christo.c.nouit de iudi.alii aūt
episcopi & prælati in parte habent & omnes
a papa.Vnde ambrosius dicit,est aliud piscan
di genus quo genere solum petrum domin⁹
piscari iubet dicens mitte hamum & eum pis
cem qui primum ascenderit tolle eum.24.q.
1.est & aliud.vbi glo.dicit per hamum intel
gimus iurisditiōem/ quia petrus pręfuit aliis:
quia hamo.i.ferro resecantur carnes putri- D
dæ.82.di.c.plurimos.& ideo solus petrus pis
catur hoc piscandi genere: ipse enim potesta
tem ligandi atq; soluendi præ aliis habet. De
his plenius dicam in illo articulo quis sit ma-
ior / vtrum papa an concilium. vbi omni-
no videndum est latius: quia ibi inserun-
tur plures alię pulchræ difficultates.
¶ Ad illud quod dicitur ꝙ concilium reperi-
tur deposuisse cardinalem & patriarcham &
episcopos,dicendum est illud fuisse vel quia
interfuit papa & deposuit eum consilio con-
cilii/vel fuit factum authoritate papæ: vide
quod dixi in illo articulo vtrum concilium
cognoscat de omnibus causis & litibus. ¶ Sed
adhuc posset dari alia solutio ad hęc:videli-
cet ꝙ q̄uis nullā apostoli recepissent iurisdi
tionem & consequenter nec cōciliū nec alius
q̄ petrus,tamen in proposito ista iurisditio &
authoritas illo casu imminētis necessitatis da
ta fuit per papam per.d.§.iidem quoq;.& cō-
sequenter ratione instantis necessitatis cui ali
ter prouideri non potest/collegium sede va-
cante poterit creare vnum vel duos cardina-
les.Et ita posset restringi opinio hugonis in
c.nullus.79.di.Sed vt dictum est conclusio
hugonis videtur periculosa,& magis tenen-

dum est contrarium: quia stantibus aliis car=
A dinalibus satis posset per illos prouideri: &
non videtur possibile q sit dare casum cui
non posit aliter prouideri, propterea con=
clusio & dubium/de impossibili videtur.

¶Arti. 8.

ED HIC VL= terius quæro vtrũ cõcilium posit statuere q papa posit sibi eligere successorem: Bal. in ca. licet in vlt. q. ar= guit primo q non. allegat glo. 8. q. 1. §. his omnibus. Sed illa glo. loquitur de papa. Postea allegat alios contra/per. c. adrianus. 63. di. Tandem con= cludit q si concilium vellet facere statutum generale de quocunq papa/nõ posset. Et idẽ videtur velle si papa vna cum cardinalibus hoc vellet facere q non posset: quia ius eligẽ di non est apertum eis ante obitum. sicut nec electores imperii vna cum imperatore pos= sunt mutare formã pro statu imperii genera liter constitutam. ¶ Doc. communiter in cle.
B ne romani de elec. dicunt q licet papa cũ car dinalibus posit edere constitutionem circa formam eligendi futurum pontificem (vt ibi & in. c. vbi periculum de elec.) tamẽ non põt papa facere constitutionem generalem q li= ceat papæ eligere sibi successorem: quia nec moyses hoc fecit: vt in. c. moyses. 8. q. 1. Et ra tio huius est quia aliud est potestatem cardi nalium restringere circa electionem/aliud si bi in posterum rescribere & per constitutio= nem sibi reseruare. quod non licet: quia aliqñ aliis indulgere possumus quæ nobis reserua re non licet/cle. si vna de rebus eccle. non alie. secundum pe. in. d. cle. Et abbas in. c. accepi mus de pac. dicit q licet papa posit potestatẽ dare alteri eligendi sibi successorem (. 7. q. 1. petisti) tamen non põt ipse facere generalem constitutionem de eligendo per seipsum sibi successorẽ. ¶ Quòd aũt de eligendo sibi suc cessorẽ cũ authoritate cõcilii statuere posit, faciũt in argumentum omnia illa iura quæ lo quuntur de forma eligendi romanum ponti ficem quæ sunt edita approbante cõcilio. Sic videretur in proposito, maxime cum ecclesia etiam circa sacramentalia (quod plus est) pos sit aliquid immutare siue addere: vt dicitur in c. vnico de sacra vnc. & dictum est supra.
¶ Propter inconueniens placet qd' dicit bal.

nec debet trahi in exemplum quod facit pe= C trus. 8. q. 1. si petrus/dicit cardi. in. d. cle. ne ro mani. Vide in. d. c. accepimus de pac. & supra in penul. quæstione præcedenti, vbi vide om nino.

¶Arti. 9.

LTERIVS quæro si in concilio congregato contra papam reperitur papa exauctorat^9 & deposi tus per concilium & debet fieri electio no= ui pontificis, ad quem spectabit electio/vtrũ ad concilium an ad cardinales: Abbas siculus mouet quæstionem in. c. licet in. 4. col. de e= lec. & ibi tenet q ad concilium. Rationem as signat: quia iura quæ dicunt electionem spe ctare ad cardinales/loquuntur quando vacat papatus vel per mortem vel per renuntiatio nem. Sed quando vacat per priuationem vel quia concilium decreuit in discordia duorũ nullum esse papam, tunc spectat ad concili: quia hoc videntur velle iura antiqua in. c. si duo. 79. di. quæ iura in hoc casu non reperiũ tur correcta. Dicit tamen fuisse super hoc dis ceptatum in concilio constantien. & pisanos D & q ad euitandã discordiam fuit obtentũ prõ illa vice q cõcilium transferret ptãtem suam in collegium cardinalium, & ita cardina= les elegerunt ex authoritate propria & con= cilii.
¶ Petrus car. cameracen. in trac. de po. eccle. & ponti. mouet quæstionem in. 12. proposi= tione. Et ibi videtur concludere q licet alias regulariter spectet ad cardinales electio papæ sede vacante, tamen attento statu schismatis tunc currentis tempore vrbani/concilium in teruenire debebat in electione papæ: & q col legium cardinalium non debebat totaliter ex cludi ab huiusmodi electione propter dubiũ quod poterat oriri. tũ quia nõ est clarũ q per concilium possent illo iure eis concesso pri= uari. tum quia si aliquo casu cardinales essent priuati iure eligendi/remanet dubiũ ad quos deuolueretur ius eligendi: quia aliqui magni doctores tenerent q rediret ad romanos tanq ad eos qui hanc potestatem eligendi in electores papæ transtulissent: vt ipse ponit in 9, 10. xl. & 12. conclusione. Concludit tamẽ ad sedandum scandala q concilium deberet concordare cum cardinalibus/ne daretur fa= cultas malignandi & alia schismata generãdi

ear.cameracen.habuit spiritum prophe
aquia ita secutum est.
Id idem abbas mouet questiõem in.c.ad
ionem in.3.notabili de accusa. Et ibi ni
determinat sed motiuum eius tendit ad
ꝙ spectet ad collegium cardinalium
illum textum. vbi in inferioribus col
iis si aliquis priuatur / electio reuertitur
collegium & non ad priuantem. Et ibi po
ꝙ si aliquis prælatus vel abbas priuaretur
curia romana/beneficium vacaret in curia.
legat glo.quæ est in verbo mori in cle.1.vt
c penden. Sed tu vide in hoc decisiõem.33.
n antiquis in ti.de præben. ¶ Verum idem
bbas in disputatione episcopus in.5.dubio
rguit ad vtranq; partem. Primo pro parte cõ
ilii/ ꝙ valeat electio facta per concilium.al
legat.c.susceptum de rescrip.in.6.vbi proui
sio facta in casu mortis non includit aliũ ca
sum vacationis/ maxime quando venit corre
ctiue ad ius antiquum: quia non debet exten
di iuris correctio ex similitudine ratiõis. bar
in authen.quas actiones. C. de sacrosan.ec
de.regula quæ contra cum simil.in.6. Vnde
quia iura antiqua non prouiderũt huic casui,
remanebit electio apud concilium/ secundũ
ꝙ iura antiqua voluerunt potestatem eligen
di consistere penes concilium generale: vt in
c.si transitus.79.di.& in.c.sacrosancta.22.di.
vbi tex.notat ꝙ apostoli de nouo elegerunt
petrum in pontificem & in suũ caput: & hanc
formam suis successoribus & reliquis episco
pis tenendã tradiderunt. Vnde epi qui succe
dunt loco apostolorũ (vt in.c.ecclesiæ.35.di.
&.12.q.1.videntes/ &.93.di.legimus.& ĩ.c.
ĩ nouo.21.di.) habebũt eligere papã ex ordi
natiõe apostolorũ. nã conciliũ consistit ex ip
sis e pis: vt supra dictũ est in quæstione qui
debeant interesse in concilio. Quod.n.non
reperitur innouatum / quare stare prohibe
tur.l.præcipimus.C.de appel. ¶ Item addu
cit tex.in.d.c.si duo.79.di.&.ca.si quis pecu
nia ea.di.in quibus iura vtuntur verbis con
uenientibus concilio. Item probat quia vacã
te sede potestas eligendi residet in habitu &
in actu penes concilium: ergo potest conci
lium eligere etiam in casu cardinalibus con
cesso.& maxime quia casus iste non fuit præ
uisus per papam cum dedit cardinalibus po
testatem eligendi: non enim cogitauit papa
de casu quo concilium esset congregatum
tempore electionis/ & iura non trahuntur ad
casum non cogitatum.l.si hominem.ff.man
dati: &.c.olim de re iudi. ¶ Concludit tamen
pro parte cardinalium/ & sic ꝙ electio spectet
ad cardinales per tex.in cle.ne romani / iun C
cta glo.in verbo moriente de elec.& quia illa
dispositio fuit inducta ad celerem prouisio
nem futuri pontificis. quæ ratio militat isto
casu: quia difficilior foret prouisio per conci
lium ratione multitudinis quæ parit discor
diã: vt in.c.nos ad fidem.96.di.& in.c.adria
nus el.1.63.di. Itẽ per theoricã dyni in.l.ex
ea.§.insulã.ff.de verbo.obli.(quã refert bal.
in.l.deo nobis.C.de epis.& cleri.) ꝙ vbi mors
ciuilis operatur omnem modũ quem mors
naturalis, dispositum in morte naturali habet
locum in ciuili quæ est per priuationem.
Pro hoc.d.l.deo nobis de epis.& cle.&.l.in
tercidit.ff.de condi.& demon.& in.l.actione
§.publicationem.ff.pro socio. De quo per
ioan.an.in.c.cum sis de cõuersi.coniuga. qui
licet non approbet dictam theoricam, tamen
illam dicit idem abbas probari per.d.cle.ne
romani in glo.ioan.an.ibi. Et pro hoc tex.in
c.in nomine domini.23.di.qui non fundat
se in vacatione per mortem, sed tantum nar
ratiue prosequitur illum modum vacationis.
Ad idẽ arguit ex iuribus volentibus ex iden
titate rationis fieri extensionem etiam in pœ
nalibus.l.2.ff.ad turpil.ca.si postq̃ de elec.in
6. Vide domi.in.c.1.de tempo.ordi.in.6.& D
doc.in cle.1.de elec. Item ex ratione: quia in
feriora collegia eligunt in omni casu vacatio
nis (vt.d.c.ad petitionem) ergo idem in pro
posito. Et cum hac vltima opinione per ratio
nes proxime dictas transit & concordat cum
opiniõe sua quam tenuit in.c.ad petitionem
de accusa. Et sic videtis ꝙ abbas in hoc fuit si
bi ipsi contrarius.

¶ Cancellarius parisien. ioannes gerson in
tractatu de po.eccle.in.xi.consideratiõe dicit
(vt supra tactum est) ꝙ mortuo papa vel eie
cto/concilium poterit sibi constituere vnum
papam modo solito per electionem cardina
lium vel alio modo per compromissum vel
per viam spiritus sancti (si probabiliter spera
retur ita posse fieri ꝙ omnes concordarent
in vnum) vel forte per expectationem diuini
miraculi, sicut fuit in matthia. Et concludit
non esse dubium quin mortuo vel eiecto
papa concilium possit sibi facere vnum ca
put.

¶ Istam tamen vltimam opinionem abbatis
(ꝙ electio spectet ad cardinales) tenet areti
nus in.d.c.ad petitionem de accusa. ex theo
rica supra allegata/ quæ traditur in.l.ex ea pte
§.insulam.ff.de verbo.obliga.& bal.in.l.deo

nobis.C.de epis.& cle. ꝑ Et hanc opinionem
A etiam sequitur dominus gūdisal.de villa die,
go in trac.de cardi.in.5.quæsito principali in
6.col.per illam glo. in verbo moriente in.d.
cle ne romani.Et respondet ad.c.si duo,ꝙ in,
quantum dicit vniuersitatis consensus / non
loquitur de concilio generali sed de collegio
cardinalium:alias cū tex.ille fundet se in ele,
ctione facta in discordia,sequeretur ꝙ cardi,
nales haberēt debilius ius in electiōe papę q̄
alii inferiores in eligendo prælatum suum:
quia cardinales propter electionem factam
in discordia essent priuati iure eligendi/ & in
feriora collegia non.cum tamen in electione
papæ multa sint specialia inducta in fauorem
eligentium & electionis:vt patet in.d.ca.licet
de elec.& in.d.cle.ne romani.
¶Dn̄s ioan.de immo.i.d.c.licet / videtur taci
te sentire ꝙ electio spectet ad concilium : dū
in vltimo notabili improbando opinionem
d.antonii(qui voluit ꝙ ex eo ꝙ papa non ha
bet superiorem / etiam non habebit supe,
riorem qui cognoscat de viribus electio,
nis) & innitendo opinioni cardinalis , te,
net contrarium/ꝙ imo ad concilium spectat
cognitio & debebit super hoc congregari cō
cilium per.d.c.si duo.& ita dicit practicatum
B in concilio in facto schismatico. Nisi salue,
mus immol.dicendo ꝙ eius dictum solū lo,
quatur respectu congregationis concilii &
iudicii faciendi super discordi electione : &
non ꝙ ad concilium spectet electio in euen,
tum annullationis vtriusq̄ electionis.Et pro,
fecto in illo casu videtur vera opinio ioan.de
immo.quia ratio quæ assignatur per antoniū
non est sufficiens:videlicet quia papa non ha
bet superiorem.quia illud vendicat sibi locū
in indubitato papa:sed quando sunt duo qui
se gerūt pro papa,quia vterq̄ posset esse ma,
le electus/& sic posset esse ꝙ neuter haberet
ius,tunc non habet locum ꝙ non habeant su
periorem:quia vterq̄ habet superiorem con
cilium in articulo illo. Et ideo tūc cognoscit
concilium:vt alias dictum est per.d.c.si duo
79.di.
¶Pro prima opinione in fauorem cardinaliū
contra concilium/aliqui adducunt glo.in ca.
1.in verbo prædecessor de renun.in.6 . quæ
dicit ꝙ celestinus dicitur prædecessisse/ & tn̄
renuntiauerat.vnde quo ad effectum ita dici
tur mortuus qui est depositus respectu digni
tatis amissæ sicut ille q̄ in rei veritate est mor
tuus naturaliter.Ad idem glo.in.c.si propter
tua debita de rescrip.in.6.in verbo vacarent.

ꝑ Et in ista opinione fuit ioan.de ana . & feli. C
in.d.c.ad petitionem.qui dicunt ꝙ illa glo.in
verbo prędecessor decidit casum pro cardina
libus. Et ꝙ sub verbo vacationis includatur
omnis modus/est glo.in verbo vacationibus
in.c.cupientes in prin.de elec.in.6.& in.c.qa
sæpe de prębēn.eo.li.Sed tex.in.c.susceptum
de rescrip.in.6.in verbo mortis/probat ꝙ in
iis in quibus est faciēda stricta interpretatio,
priuatus cedens & similes non venirent sub
verbo decedentis vel morientis:vt declarat
glo.in.c.q̄uis el.2.de præben.in.6.In aliis ve
ro fauorabilibus forte veniret sub nomine
decedentis priuatus & cedens/per ea quæ ha
bētur in.l.sed si mors in prin.ff.de dona.inter
vi.& vxo.licet glo.sentiat contrariū in loco
allegato:allegans.16.q.1.c.placuit el.2.secū
dum aretinum in.d.c.ad petitionem.
¶Facit pro cōcilio deci.46.fastoli.quę vult
ꝙ si mandatur prouideri de præbenda ceden
te vel decedente tali/non veniat modus pri,
uationis . & refert feli.in.c.in nr̄a in.37.co,
rolario.Sed illud limita nisi etiam esset clausu
la siue alio quouis modo : quia veniret etiam
modus priuationis,vt dicit lapus allegatione
.77.in.4.q.Et ratio quare non veniat quando
non est adiūcta clausula siue alio quouis mo
do / est quia nunq̄ mors ciuilis æquiparatur D
naturali nisi vbi a iure exprimitur : vt dicit
glo.in.d.c.placuit/& ioan.an.in.d.c.susceptū.
Ad idem facit ꝙ si aliquis deliquit in alterius
diœcesi ,potest puniri ratione delicti ibi com
missi per illum in cuius diœcesi deliquit:vt
in.c.fi.cum simil.de foro compe. & dicit glo.
in . c.placuit el.1.16.q.1.quæ vult ꝙ vterq̄
iudex poterit illum punire. Ergo a pari si cō,
ciliū est quod illum deponit , satis videtur ꝙ
in eius manibus vacet:quia ratiōe delicti est
effectus superior . Item facit ꝙ si concilium
habet facultatem priuandi & destituendi/eius
dem cōcilii debet esse facultas instituēdi.c.1.
&.2.de capel.mona.c.cūm ex iniūcto de hę,
re.Item ratio ad obuiandum periculo diutur
næ vacationis(vt in.d.c.vbi periculum/ & in
d.cle.ne romani) quando concilium reperi,
tur congregatum/ videtur cessare : quia non
expectat temporis dilationem. & ideo ex illa
ratione non plus conuenit ꝙ cardinales eli,
gant q̄ concilium.
¶Istam opinionem pro concilio / tenet bar,
batius in.c.ꝙ translationem in.32.col.de of,
fi.lega.& in.33.col.quia de iure antiquo ele,
ctio papæ spectabat ad concilium/per.c.si trā
situs.79.di.& quia apostoli elegerunt petrū
in pontificem

pontificem & suum caput. 22.di.ca.2.&
nia hanc formam tradiderūt successoribus
nēdam. Et sic episcopi qui sunt apostolorū
uccessores (vt in.c.videntes.12.q.1.& in.c.
n nouo.21.di.& in.c.ecclesię.35.di.& in.c.
legimus.93.di.) habēt eligere papā ex ordi
natione apostolorum: quia ex ipsis cōstitui-
tur conciliū. Et dicit esse casum in.d.c.si duo
79.di.vbi duobus contendentibus de papa-
tu/ illis depositis electio spectat ad cōciliū &
cardinales: & sic non ad solos cardinales.
¶ Sed ista ratio eius est nimis generalis: quia
ita habet locum quādo papatus vacaret per
mortem vel resignatione sicut quando vaca-
ret per depositionē priuationē siue exautho-
rationem. Mouetur etiam per illam authori
tatem euangelii si peccauerit in te frater tuus
&c., dic ecclesiæ: non dixit dic collegio car-
dinalium. & sic ecclesia est illa quæ habet eli-
gere papa deposito vel renunciante/ vt ipse
dicit. Et sic vult plus φ concilium habeat eli-
gere etiā quando papatus vacaret per renun
ciationem: & sic φ cardinales habeant eligere
tantum in casu mortis sicut loquitur cle. ne
romani, cuius casum dicit nō trahendum ad
alios casus & sic mortis ciuilis. & φ glo. ibi
C in verbo moriente non bene loquitur quan
B do vult extendere casum mortis naturalis ad
cessionem & sic ad mortē ciuilem: & in effe-
ctu omnia sunt fundamenta abbatis in.d.di-
sputatione episcopus. ¶ Idem tamen barba-
tius in cle. ne romani in.§.eo aūt/examinās
hūc articulum & arguens ad partes per plu-
res colūnas, videtur tenere φ electio spectet
ad cardinales/ & respondet ad motiua in cō-
trarium adducta: licet in fine dicat adhæreo
tamen decisioni sanctę romanæ ecclesiæ. Vi-
de eum quia multa adducit quæ confirmant
opinionem pro cardinalibus.
¶ Glo. tamen in.d.c.si duo super verbo con-
tra fas, ad terminos illius tex. expresse dicit φ
qñ vtriusq; electio est damnata/ nō propter-
ea cardinales erūt priuati iure eligendi. & sic
expresse vult φ etiam eo casu quo vacat pa-
patus cassatione electionis/ ad cardinales spe
ctet electio alterius pontificis. Quātumcūq;
eadem glo. voluerit φ iudicare vtrū electio
vnius vel alterius sit bona/ non spectet ad car
dinales (quia essent iudices in causa propria)
sed ad concilium. Et sic licet concilium casset
vtranq; electionē, tamen electio futuri pon-
tificis spectabit ad cardinales & non ad con-
cilium secundum glo. ibi.
¶ Abbas qui concludit pro cardinalibus re-
spondet ad contraria per eū primo loco ad- C
ducta. Et primo ad materiam. c. susceptum/
dicit φ procedat in ambitiosis & odiosis: sed
concessio facta cardinalibus de eligendo pa-
pam est fauorabilis/ licet afferat præiudiciū
concilio: quia attenditur ad id quod princi-
paliter intendit vt iudicetur constitutio fauo
rabilis vel odiosa, allegat notata in.l.exceptio
nem.ff.de condi.indebiti: & glo. in.c. sciant
& in ca. statutum/ & in cap. si. de elec. in.6.
Adde bal. in.l. illud. C. de sacrosanc. eccle.
qui notat post glo. quòd quantumcunq; lex
prohibeat extensionem, tamen vbi subest ea
dem ratio debet fieri extensio/ non obstante
prohibitione legis nisi per aliam legem esset
determinatū contrarium in casu illo, assignat
rationem/ quia tunc non tam dicitur extēsio
q̄ inclusio in iure. allegat glo. in.c.1. de tem-
po. ordi. in.6. Et vide eundem in.l. iis solis. C.
de reuocandis dona. Et idem dicit abb. ibi in
d. disputa. allegat bar. in.l. si constante. ff. so-
lu. matri. Vbi aūt lex apponeret pœnā/ sem-
per diceretur constitutio pœnalis: vt ibi per
bal. Et quo ad materiam. c. susceptum/ φ sit
odiosa/ vide domi. ibi & feli. in.c. in nostra in
37. corola. & bal. in ca. cum accessissent de
consti. Et non obstat secundum abbatem φ
inducatur legum correctio: quia ius abroga- D
tiuum non debet extendi ad correctionem
alterius iuris per identitatem rationis, sed ius
derogatiuum bene extenditur: quia vt ipse
dicit potius declaratur mens constituētis ex
identitate rationis/ per.d.glo. in.d.c.1. Bal. ta-
men in.d.l. illud/ dicit φ nō obstat tex. in.l. 2.
C. de patribus qui filios distraxerūt. vbi casus
cassatos nō possumus extēdere nec amplia-
re ad alios casus: quia aut agimus de fauore/
& fiet extēsio, secus si de odio: vt ibi per eum.
Vide tamē plene de ista materia extensionis
per domi. in.d.ca.1. ¶ Item respondet ad.c. si
duo: quia debet intelligi φ aut loquatur an-
teq̄ potestas esset translata in cardinales/ aut
φ loquatur de collegio cardinaliū. nā & ipsi
faciunt vniuersitatē vel collegiū: vt in.d. cle.
ne romani. ¶ Ad illud φ vacante sede pote-
stas residet in habitu & actu in cōcilio, respō
det φ concilium non debet se impedire de
pertinētibus ad papam nisi vbi necessitas vr-
get. Item non potest tollere constitutionem
papalem: vt dicitur in ca. significasti de elec.
¶ Ad.c. si transitus/ respondet φ religiosi vo-
cantur ad consensum electionis factæ & nō
faciendæ. Vnde debet reduci ad terminos.c.
in nomine domini. 23. di.

A ¶ Mihi videtur ꝙ ista quæstio nõ meruit ita disputari: & ꝙ illi patres in illo cõcilio quæsiuerunt nodum in scirpo. nã præsupposito etiã ꝙ. c. si duo loqueretur in electione discordi facta per cardinales, nõ reperio iure cautũ ꝙ electio tunc debeat deuolui ad cõcilium. Licet enim glo. ibi velit ꝙ eo casu quo agitur de electione quæ dicitur facta contra fas/ iudex erit concilium, non tamẽ cardinales essent priuati iure eligendi vt dicit ibi glo. Et si essent priuati, non reperio ꝙ ad conciliũ heret deuolutio: quia potius electio deberet fieri secundum ordinem datum in. c. in nomine dni. 23. di. Facit quod diximus in illa quæstione supra/ quando essent mortui omnes cardinales ad quem tunc deuolueretur electio papæ: quia conuenientius ad clerum romanum/ vt ibi dictum est. Imo recte intuenti sensus illius tex. in. d. ca. si duo/ est ꝙ duo erant de facto intrusi temeritate concertantiũ: nõ enim dicitur ꝙ duo seruato ordine in eligendo fuerint in discordia electi sed intrusi temeritate concertantium, & ideo subiungit tex. nullũ ex eis futurũ sacerdotem permittimus. Et ideo non dicit ꝙ debeat congregari concilium ad iudicandũ vel ad eligẽdum futurum sacerdotẽ: sed tex. considerat intrusio-

B nem & temeritatẽ amborum. ideoq; decernit neutrum ex intrusis habendũ pro papa/ sed alium eligendum. Vnde subiungit tex. sed illum solũ in sede apostolica permansurũ censemus, quẽ ex numero clericorum noua ordinatione diuinũ iudiciũ & vniuersitatis consensus elegerit. Et sic est sensus ꝙ nullus qui fuerit temeritate cõcertantiũ intrusus habeatur pro papa, sed qui erit electus formiter: quod denotant illa verba quẽ diuinũ iudiciũ & vniuersitatis consensus elegerit. & sic ꝙ ex electione acquiratur papatus & nõ ex intrusione tumultuaria. Et bene ostendunt verba gratiani ibi quæ immediate sequuntur: dum declarat ꝙ ille tex. non debet intelligi de apostatico per apostasiã ordinato a cardinalibus & religiosis clericis & inthronizato.

¶ Nec reperitur aliquis tex. in iure qui velit ꝙ ad cõcilium spectet electio papæ. Quinimo tex. in. c. in nomine domini. 23. di. secundum illa tempora (secundum quæ admittebãtur etiam abbates & alii religiosi) dicit ꝙ electio spectet ad cardinales, qui habent vocare vocandos ad electionem. & sic nihil de concilio. Et similiter nec in cap. si transitus 79. di. aliquid dicitur de cõcilio, sed tantum de electione quæ fieret per ecclesiastici ordinis personas. quod intelligitur de iis ad quos

C alias spectat. Et vbi vult religiosos vocari ad consensum præstandum in electione/ intelligitur de iam facta, & nõ ꝙ præstent cõsensum electioni faciendæ. & sic reducitur ad terminos. cap. in nomine domini. 23. di. ¶ Et iura quæ adducuntur ꝙ loquantur in casu mortis vel cessionis/ male adducuntur: quia tex. in cap. vbi periculum & cle. ne romani/ non disponunt ad quem spectet electio, sed tantum prouident de modo electionis & occurrentibus sede vacante, & præsupponunt illa iura ꝙ ad cardinales ante spectabat electio quomodocũq; sede vacãte. Et ideo male allegantur illa iura ꝙ loquãtur tantum in casu quo per cessum vel decessum spectat electio ad cardinales. Quinimo tex. in. c. licet de elec. nullum modum vacationis ponit: & disponit quomodo vacãte ecclesia cardinales habeant procedere ad electionem. & tex. in. c. in nomine domini 23. di. narrat factum: non quòd disponat vt tantum quando sedes vacat per obitum debeat procedi ad electionem. Quod patet: quia si aliter interpretaremur illũ tex. sequeretur vnũ ꝙ quomodocunq; aliter contingeret vacatio sedis (etiam si per resignationẽ vel alio quocunq;

D modo) non prouidisset ꝙ procedi deberet ad aliquam electionem. & sic fuisset prouisum ecclesiæ vt tantũ ageret de eligendo papam quando per obitum sedes vacaret: & si aliomodo vacaret non posset procedi ad aliquam electionem. & sic sedes deberet remanere perpetuo vacans: cum tamen intentio conditoris illius capituli fuerit prouidere omni casu sedi vacãti. ¶ Similiter tex. in. c. si 79. di. qui prouidet de electione papæ faciẽda per cardinales/ nõ ponit aliquẽ modũ vacationis: sicut nec. c. licet. Ergo videtur prouisum in quacunq; vacatione sedis & quomodocunq; vacet papatus: quia vbi nullus modus vacationis exprimitur, tunc omnis modus compræhenditur secundum lapum allegatione. 6. in secunda colum. decis. 1. in titu. de rescrip. & glo. in verbo vocationibus in cap. cupientes in prin. de elec. in. 6. & domi. in. d. ca. susceptum in penul. colum. & ponit feli. in. d. ca. in nostra in. 32. & 37. corolario.

¶ Posset tamen attentari secundum vnam expositionem quam pluries supra feci ad c. si quis pecunia. 79. di. quòd per illud probetur quòd vbi non est facta concors electio & cardinales sunt taliter discordes vt nõ

fit inter eos conuenire/ succedit conciliũ electione papæ: quia vt alias exponendo illa verba illius tex. (liceat cardinalibus alijs clericis & laicis deum timentibus eii re inuaforem) exponi possunt id est con lio, quod cõstat ex cardinalibus & aliis cle cis & laicis deum timentibus. Q ui tex. sic ntellectus aperte probat quòd concilium o casu quo aliquis papa pellitur a papatu/ debet postea eligere alium papam per illa verba / extra vrbem congregati in loco in quo eis placuerit electionem faciant. ¶ Sed ad illum tex. est responsio quòd eum tex. di cit quòd si intra vrbem nequeunt electionẽ perficere in loco extra vrbem congregati in quo eis placuerit electionem perficiant/ in telligitur de iis quorum est electio, videli cet de cardinalibus & aliis clericis: quia ius eligendi non potest cadere in laicum. c. sa crosancta/ & cap. massana de elec. Vnde ap paret quòd verus est intellectus glo. datus ad illum tex. liceat clericis & laicis eum ana thematizare & expellere: videlicet quòd de beat referri singula singulis: videlicet cardi nalibus & clericis anathematizare: quia est proprium ecclesiasticorum qui habent cla ues: vt in cap. quanto de consuetu. & laicis

B expellere humano auxilio a sede apostolica. Et per hoc apparet quòd non est vera opi nio alexan. ibi circa fi. qui voluit quòd eti am laicus anathematizet authoritate illius ca nonis. quia laicus non habet claues neq; ip sarum executionem: vt in ca. 1. de summa trini. & dictum est supra. & dicitur in cap. noua de pœni. & remis. & in. c. sicut de hæ re. cum similibus. 96. di. ca. bene quidem. Et dicit glo. in verbo mortis in cap. pastoralis de offi. ordi. quòd licet in casu necessitatis laicus possit audire confessionem / non ta men poterit absoluere quia non habet cla ues.

¶ Vno tamen casu vult constitutio frequens quòd concilium possit prouidere de papa quando electio fuit alias celebrata per me tum & cardinales denuo ad electionẽ pro cessissent: quia tunc datur ibi facultas con cilio prouidendi de papa. Q uod forte non seruaretur: quia constitutio illa non fuit per martinum confirmata (vt alibi dico) & non seruatur maxime in fine sui. sed de hoc a libi latius dicitur. Et ad prædicta omnino vide quæstionem quam supra pono / quid si papa efficiatur furiosus vel demens vel in utilis vtrum & per quem debeat prouideri de coadiutore vtrum per cardinales an per concilium. C

¶ Nec obstat quòd in concilio constantien. si fuerit electio celebrata de martino quin to non solum per cardinales sed etiam per prælatos nationum: quia respondetur quòd ideo ita fuit illa electio celebrata quia sic fue rat ordinatum in eodẽ concilio in. 40. sessio ne. Et ibi assignatur ratio propter illud schis ma quod ita fuerat antiquatum & tunc ex tinctum/ & quia omnes qui gesserant se pro pontificibus fuerant in eodem concilio pri uati: vt patet ex verbis ipsius cõcilii ibi cum dicitur, & ne attento statu ecclesiæ in poste rum super dicta electione vlla retractio vl. lusue scrupulus in mentibus hominum re sideat/ sed ex illa sequatur vnio certa & per fecta fidelium, de expresso consensu & vo luntate concordi cardinalium statuit quòd hac vice duntaxat ad eligendum summum ponti. vna cum cardinalibus sex prælati de qualibet natione adiungantur. Et sic ibi po tius innuitur cõntrarium / cum dicit pro ea vice duntaxat. quod bis replicat / scilicet in principio & in fine: quia alioquin spectabat ad cardinales. Et ratio potuit esse quia tem pore schismatis multi erant creati cardina les de vnaquaq; obedientia. D

¶ Et quòd non spectet ad concilium / tenuit rosellus in illa quæstione quando est schis ma vtrum etiam verus papa possit cogi ad cedendum. quem ibidem infra refero in ea dem quæstione. ¶ Et hanc opinionem (q; non pertineat ad concilium sed ad cardina les) repperi tenere ioannem de syluâgalli in trac. de beneficio in secunda parte. q. 22. Et istam dico verissimam.

¶ Articulus. 10.

SED PONE q; papa vult face re aliquid arduũ (puta depõere re gẽ vel cardinales vel imperatorem) vtrũ de necessitate tenebitur congre gare conciliũ. Di cendum est q; nõ. In rege tex. 15. q. 6. alius. in cardinalibus in c. 1. de schisma. in. 6. In impatore tex. in. c. ad apostolicæ de re iudi. i. 6. bar. & bal. in. l. fi. C. de legibus/ & in. l. rescripta. C. de precibus im pe. offe. & tex. in. c. duo sunt quippe. 96. di.

A Et in patriarcha cõstantinopolitano tex.in.c. qua traditione.22.di.¶ Et ex hoc patet ꝙ licet conciliũ debeat cõgregari propter grauia & magna occurrentia in ecclesia vniuersali vt diximus supra, tñ vbi non tractatur cã fidei quæ nõ posit decidi per eum / potest si vult etiam illa ardua expedire non congregato concilio.

¶Sed cõtra præmissa est quod dicit milis in verbo papa non potest impatorem, vbi dicit ꝙ papa non põt deponere imperatorẽ / licet posit deponẽtibus cõsentire.allegat glo. 15. q.6.alius.Et idem dicit de rege franciæ, allegat archi.ibi in.d.c.alius. Quinimo plus ibi vult milis/ꝙ impator posit bene deponere papam si papa ad hoc se illi subiiciat de consensu cardinalium.Sed de hoc die vt dico infra in q̃õne an papa posit se subiicere alicuius iudicio.Inno.ioan.an.& alii in.c.ad apostolicæ de re iudi.in.6.cõiter tenẽt ꝙ papa ẽt sine concilio põt deponere imperatorẽ:debet tñ deponi ex magna & ardua & non leui causa.Et videtur velle bal.in.l.nõ ambigitur.ff. de.ll.& doc.post glo.ĩ.c.1.si de inuesti. feudi inter dominũ & vasallũ lis oriatur.Et bal.ĩ.l. fi.C.de.ll.dicit ꝙ oportet ꝙ cã sit grauis & notoria ex qua turbaretur vniuersalis status

B christianitatis vel ecclesiæ.

SED vtrũ papa posit transferre vnum epm inuitũ? Dicit barbatius in.c.ꝙ trãslationẽm de offi.lega.ꝙ ipse vidit cõstitutionẽ editã in concilio cõstanciẽ.ꝙ papa nõ posit epm inuitũ transferre sine cõsensu maioris partis cardinaliũ.de quo ibi vide:& in.c.nisi de renũ.&.c.1.&.2.de trãsla.ꝑla. Et ibi etiã late per eũ an papa posset deponere oẽs epos vel vnum ẽt sine causa.de quo ibi late per eũ: &per abb.in.c.fi.de cõfir.vti.vel inuti.& in disputatione sua quæ incipit eps.& per eundẽ barba.in trac.de præstantia cardinalium, de quo etiam vide late deciũ in.d.c.fi. Et cõmunis videtur opinio ꝙ sine causa nõ posit inuitum transferre per ioan.an.in regu.quod ob gratiã in mercu.& abb.in.c.fi.de postu. præla.vbi dicit ita fuisse statutum in concilio pisano præsidente alexandro.& idem abb.in disputa.episcopus & in.c.constitutus de religi.domi.dicit ꝙ idem fuis statutum in concilio constantien. Et idem tenet & sequitur ludouicus in consi.345.incipit circa primum. qui refert ita statutũ in concilio constantien. & in concilio pisano. Et idem dicit brixien.in repertorio suo in verbo papa an posit.& idẽ feli.in.c.quæ in ecclesiarũ in.27.col.de cõsti.

C ¶Bal.tñ in.l.rescripta de precibus impera. offe.voluit contrarium/quia beneficia sunt manualia papæ. Et pro eo facit ꝙ in eo semper præsumitur causa:vt.d.c.quæ in ecclesiarum.& glo.in.c.per principalem.9.q.3.quæ vult ꝙ posit papa sine causa vnum episcopum priuare sed non omnes, quia turbaretur status ecclesiæ. Sed si bene consideretur, illa glo.non dicit ꝙ sine causa secundum cardi. imo etiam in beneficiis quiequid papa facit debet facere cum iustitia.1 cardi.consilio 142. Materia est multum examinata in diuersis locis:vide remissiones in locis præallegatis. Si non obstarent statuta in dictis conciliis, forte aliter esset tenendum in translatione q̃ in priuatione:quia per primã non ex toto separatur ab ecclesia. Vide milis in verbo prælatus non transfertur, qui aliud dicit de iure aliud de æquitate.

¶Arti. xi.

LTERIUS quia diximus ꝙ sede vacan.concilium non exercet reseruata papæ,quæro mortuo papa penes quem remanet potestas? & si apud ecclesiam vniuersalem quæ nunq̃ moritur (vt in.c.turbat.1.q.4.iuxta illud math. 28.ego vobiscum sum vsq; ad consummationem sæculi) quare penes concilium non sit exercitiũ plenitudinis potestatis, cum nõ posit perpetuo esse penes papam qui moritur/& concilium representet ecclesiam vniuersalem vt sæpius dictum est? Ad quod dicendum ꝙ plenitudo potestatis manet in ecclesia vniuersali multipliciter.& primo considerato pastore & capite principali.s. christo qui eã fundauit vt in.c.1.&.2.di.22.c.fundamenta cum simil.de elec.in.6.cle. romani de iureiuran. Ipse enim est summus sacerdos & caput principale ecclesiæ quæ est corpus eius & plenitudo eius qui omnia in omnibus adimplet vt dicitur ad ephe.1.ca.vbi glo.dicit ideo dicitur omnia in omnibus q: omnia ab ipso sunt:quia membra nihil conferunt sed ipse omnia membris,quia eius virtute sunt quod sunt. Licet enim deficiat vicarius, non deficit principalis de cuius potestate dicitur danielis.7.potestas eius potestas æterna quæ non auferetur, & regnum eius quod non corrumpetur.& dauid psal.

D

,tu es facerdos in æternū fecundum or, dinem melchifedech.qui panē & vinū obtu lit ut patet genefis.14.Sic & chriftus in facri ficio euchariftiæ panem & vinum in corpus & fanguinem fuum confecrauit/cuius fimi, litudinem præmifit melchifedech.¶ Item di citur poteftas papalis mortuo papa manere in ordinatione diuina: ficut dicitur φ digni, tas epifcopalis manet in aliqua ecclefia etiam mortuo epifcopo.Pro hoc.c.quoniam abbas de offi.delega. quod intelligitur donec fedes apoftolica quæ inftituit epifcopatum in tali ecclefia/ vult φ talis dignitas maneat in illa ecclefia: alioquin fi fedes apoftolica reuoca, ret difpofitionem illam/iam dignitas epifco, palis nō diceretur effe vlterius in præfata ec clefia. ficut patet de ciuitate quæ priuata eft dignitate epifcopali: vt in.c.ita nos.25.q.2. Et facit quod dicitur in.c.1.de priuile. & in cle.1.de pœnis.¶ Item dicitur φ poteftas pa palis etiā mortuo papa manet in fede apofto lica: vt in.c.fi gratiofe de refcrip.in.6.vbi di, citur quia fedes apoftolica nūq morit. Vnde dicit ibi archi.& ioā.mo.φ licet habēs papa, tū vel dignitatē imperialē fit corruptibilis,ta men impetium & dignitas papatus femper funt vt in authen.quomodo opor. epifco, pos.§.licentiam colum.9.&.d.ca.fi gratio, fe. Vnde mortuo papa non dicitur extincta plenitudo poteftatis nec exiftere,fed vacare fiue adminiftratore iuris vel facti carere / de concef.præben.ca.cum noftris.Vnde bea, tus leo in fermone confecrationis fuæ dicit φ in fede petri viuit poteftas & excellit au, thoritas.¶ Item dicitur manere poteftas pa, palis etiam papa mortuo in ecclefia habitua liter & in potētia:quia in ecclefia femper ma net poteftas ad eligendum perfonā quæ fuc cedit in tali dignitate, & exercetur aliquibus cafibus in quibus neceffitas aftringit ad illa exercenda: vt vifum eft fupra in quæftione vtrum fede vacante concilium poffit aliqua de referuatis papæ excrcere.Ad hoc.c.fi duo 79.di.¶ Dicitur etiā manere fuprema pote, ftas quo ad actualē eius adminiftrationē. Et tunc videtur dicendū φ quo ad plenā admi, niftrationē plenitudinis poteftatis/papa mor tuo tale exercitiū non manet in ecclefia: vt in ca.1.de fchifma.in.6.& in cle.ne romani de elec.& diximus fupra. vnde dicitur tunc fe, des vacare id eft carere adminiftratore.

B

¶ Nec ppter hoc φ nullus fuccedit papæ in plenitudine adminiftrationis poteftatis eius fequitur φ nō fit fufficienter prouifum eccle fiæ:quoniā nullum detrimentū patitur eccle fia fi per paucos dies vacet adminiftratio ple nitudinis illius poteftatis, maxime cum per cardinales & alios prælatos & epifcopos vni uerfalis ecclefiæ qui funt vocati in partē foli, citudinis in aliis neceffariis/prouideri poffit ecclefiæ in iis quæ non expectant temporis dilationē maxime animam concernentibus. Nec fi diceremus φ fede vacante plenitudo poteftatis manet in ecclefia vniuerfali/ magis effet prouifum.q̄ dicēdo φ remanet referuā da futuro fucceffori:quia vbi conciliū nō re, reperiretur congregatū/deberet expectari eius cōgregatio,quæ effet longior & periculofior expectatio q̄ electio fuccefforis modico tpe duratura: vt in.c.vbi periculū/de elec.in.6.

C

¶ Et fi dicatur φ poffet remanere in collegio cardinaliū quod eft collegiū apoftolicū.Re, fpondetur φ nec fic effet melius prouifum: quia cardinales fede vacāte debent incūbere accelerate prouifiōi fuccefforis: vt.d.c.vbi pe riculū/& d.cle.ne romani.nec tunc poffunt vacare expeditioni eorum quę funt papæ re, feruata. Item poffet effe caufa inducendi ad malignandum & differendum futuram ele, ctionem.Item hoc dictis de caufis eis eft pro hibitū: vt.d.cle.ne romani.& in.§.iidē quoq d.c.vbi periculum.

D

¶ Et fi dicatur a fimili fecundū arift.3.poli.c. 8.φ regimen ciuitatis debet cōfiftere fecun, dū ordinatā politiam apud valentiorem par tem ipfius ciuitatis. Refpondetur φ hic non agitur de regimine vnius ciuitatis, fed vni, uerfalis ecclefiæ & omnium catholicorum. ideo non eft bona fimilitudo & argumētatio a parte ad totum:quia ratio diuerfa:quia po teftas ciuilis oritur a ciuibus & a populo.po, teftas aūt papæ eft a deo: vt in.c.nouit de iu, di.ad hoc glo.in.c.i.de trāfla.præla.Itē cōmu nitas ciuitatis bene eft capax ptātis & regimi nis ciuilis:fed vniuerfalis ecclefia nō eft in oī bus fuis mēbris capax ptātis ecclefiafticæ:ut aliqui reges/aliq impatores & principes/ali, qui cardinales & aliqui patriarchę &c.quorū aliqui non funt capaces adminiftrationis di, ctæ poteftatis.

¶ Vnde cardinalis de turre cre.in trac.de po. pa.li.1.c.72.dicit φ aliqñ diuerfitas fideliū in corpore ecclefiæ accipit per refpectū ad per, fectionem (quæ maxime attēditur fecūdum charitatem:iuxta illud apoftoli ad colo.c.3. fuper omnia charitatem habete quæ eft vin, culū perfectionis)prout quidā aliis funt per, fectiores. Aliquādo per refpectū ad actionēs

A & hæc est distinctio officiorum. nam officiũ ab efficiendo(vna mutata litera) dicitur se cundum isidorum in li.etymo,efficere autem a quo sumitur nomen officii/ importat actio nem tendentem in aliud. & ideo officia pro prie dicuntur actus qui referuntur ad alios. vnde in diuersis officiis esse dicuntur qui ad diuersas actiones deputati sunt. Aliquando accipitur per respectum pulchritudinis ec clesiæ.& secundum hoc accipitur differentia graduum: prout scilicet in eodem statu vel officio vnus est alio superior in officio. vnde apostolus primæ ad corin.12. dicit diuisiões gratiarum sunt.glo.gratias hic appellat gra dus & ordines q̃ sunt in officio ecclesiæ. Ista autem diuersitas non reperitur in ciuitate:igi tur. ¶ Etsi dicatur ergo mortuo papa ec clesia perdit iurisditionem. dic q̃ licet ad tem pus perdat actualem administrationem iuris ditionis,non tamẽ extinguitur quia est penes christũ:vt dicitur in.c.1.de schisma.& dicit ar chic.flo.in.3.par.sum.ti.22.c.2.§.3.Adde q̃ dico infra in.3.sequenti quæstione vbi poni tur vtrum concilium habeat iura reseruata principi,& supra in quæstione vtrũ sede va cante possit omnia quæ poterat facere papa, cum duabus aliis sequen.

B ¶Arti. 12.

ED pone q̃ sede vacante re mittitur aliquid determinan dum iudicio vel voluntati ip sius concilii quod ante deter minationem dissoluitur,vtrũ poterit vlterius per conciliũ determinari vel declarari? Domi.in cõsi.65. in.4.col.(incipit dissentiam)dicit q̃ nõ:quia arbitrium determinandi remissum concilio extinguitur,sicut per mortem & extinctionẽ arbitrorũ extinguitũ potestas arbitralis de offi. delega.c.vno delegatorum.l.item si vnus.§. item si plures.ff.de arbi. Et idem esset si refer tur ad concilium tanq̃ iudicem:qa mor tuo vel reuocato iudice ordinario accidentali (sicut est legatus)re integra expirat eius iu risdictio:vt in.c.3.& fi.de offi.lega.in.6.Ita & concilio dissoluto expirat eius iurisditio & of ficium.Quod mihi placet quo ad hoc q̃ non possit causam diffinire: & actitata tñ corã con cilio facerent fidem coram aliis iudicibus, & non dicerentur extincta sicut actitata coram aliis iudicibus:iuxta.l.2.C.de edendo, & ca. quoniam contra de proba.&.c.si eo.ti.& l. cum lite &.l.cum apud.ff.iudicatum solui:& in cle.sæpe de verbo.signi.&.c.causam quæ

de testi.&.c.inter dilectos cum simil.de fide instru. C

¶Arti. 13.

ED hic quæro pone q̃ cõ cilium cognouit de causa pa pæ & absoluit ipsum,vtrum poterit condemnare eos qui indebite eum vexarunt? Et intellige eo casu quo conci liũ potuit cognoscere de causa papæ vel quã do papa permisit ex humanitate/ vt supra di ctum est,alioquin nullus iudicat de papa:vt 17.di.§.hinc etiam,&.21.di.c.nunc autem, &.40.di.c.si papa:&.9.q.3.nemo cum pluri bus capitulis sequen.

¶Tex.in.§.hinc etiam,17.di.inquantum re fert concilium restituisse calumniantes siue accusantes symmachum/ probat q̃ sic,imo plus q̃ non solum possit illos iudicare/ sed il los restituere. Ad idẽ est quod legitur de da maso:qui accusatus de adulterio & facta sy nodo purgatus est a.44.episcopis,qui etiam damnarunt concordium & calixtum diaco nes accusatores eius/ & proiecerunt eos de ecclesia.

¶Dic secundum alex.ibi in.d.§.hinc etiã,q̃ tales poterit concilium condemnare ratione cõnexitatis causæ per tex.in.l.1.C.de calum niatoribus. Et idem dicit de testibus falsum deponentibus,c.ad aures de pœnis. Dicit tñ hoc fieri debere in eadem sententia in qua ab soluitur papa, vt ipso officio mercenario iu dicis.i.concilii condemnentur.facit quod di citur in.c.præterea de offi.delega. Alias autẽ si non in eadem sententia sed ex interuallo, non concilium sed papa solus vel cum con cilio vel alius eorum iudex competens pote rit eos punire/ per ea quæ dicit glo.quã doc. sequuntur in.d.l.1.C.de calum.¶Quod au tem dicitur de restitutione & recuperatione prioris dignitatis/ illud fuit ex misericordia: vt dicit ibi tex. quia schismaticus rediens ad vnionem priorem/non recuperat priorem di gnitatẽ:vt notat ibi domi.& dicitur in.c.quia diligentia de elec. Et illud fuit ex quadam concordia & de voluntate papæ. vnde non tam fuerunt restituti per concilium q̃ per pa pam. Et ideo ibi egidius dicit q̃ quando ali qui calumniose discedunt ab obedientia pa pæ facientes schisma, vt postea concordetur negocium & restituatur obedientia papæ/ pro pace ecclesiæ in melius reformanda ex pedit q̃ dispensatiue & misericorditer resti tuantur. Vbi dicit alex. q̃ multo magis illud D

A expediret fieri dum ageretur de pace ecclesiae in facto contendentiũ de papatu. Facit quod dicitur in.c.in nostra de iniuriis: & in.l. venia C.de in ius vocando: & in.c.q̃to de iureiurã. cum simil.de bonis hinc inde restituendis facta pace.

¶Arti. 14.

ED HIC q̃ro vtrũ papa possit se submittere iudicio concilii vel imperatoris aut alterius? Et ꝙ papa possit se subiicere quãdo agitur de titulo papatus, videtur ꝙ sic per.l.est receptũ ff.de iuri.omnium iudi. & notata in.c.in synodo.63.di.&.c.nos si incompetenter.2.q.7.& in.c.mandastis.2.q.4. Ad hoc.c.sane el.2 .de offi.delega.&.c. magnae de voto,&.c. omnis de poeni.& remis.per glo.in.c.innotuit de elec.&.c.cũ inferior de maio.& obe. Pro hoc. est glo.in.c.venio.3.q.9.& glo.in verbo apostolicam in.c.in synodo.63.di.

¶Secundo facit quia q̃uis sit quaestio de vicariatu christi an sit apud vnum vel alium, nõ per hoc subiicitur dignitas vicariatus sed persona. Nec enim est quaestio de vicariatu christi absolute an sit vel talis potestas relicta seu commissa fuerit, sed an apud talem personam existat. Facit quod notat ioan.an.in.c. 1.de renun.in.6.vbi dicit ꝙ plenitudo potestatis absolute considerata est a deo, sed est in hoc vel illo per cooperationem humanam, s. per consensum eligentium & electi. Vnde potest renũtiare papatui ex iusta causa / & in vtilitatem reipublicae & pro exoneratione cõscientiae suae. Quare ergo occurrente eadem causa vel maiori non poterit se subiicere nõ dico simpliciter hominibus sed veritati vt videatur veritas an apud eum existat papatus: & maxime si ageretur ad sedandum schisma 24.q.1.in summa/& in.c.didicimus ea.cau. &.q.per glo.

¶Nec obstat si quis diceret ꝙ plenitudo potestatis non potest subiici vt in.c.bonae el.2. per inno.de postula.prela.& in.c.cum nobis de praescrip.per ber.&doc.facit quod habetur in.c.volumus.16.q.4. Quia respondetur ꝙ sic subiiciendo se veritati/ non subiicitur per modum iurisditionis. Facit quod notat ioan. an.in.c.1.de renun.in.6.in quaestione quid si sit quaestio ꝙ cardinales referunt papam renũtiasse/& ipse contendit de contrario. Et ibi dicit illo casu papam esse iudicẽ & habere cognitionem per modum iurisditionis. Vnde C oportet dicere hanc submissionem non esse per modum iurisditionis/sed quadam natura li obligatione, qua etiã astringitur romanus pontifex,di.1.ius naturale,&.c.ius gentium, &.c.si homo.27.q.1.&.19.q.2. duae sunt, facit quod dicit in.c.1.de proba. Et ꝙ talis submissio non possit fieri per modum iurisditionis/constat: quia aut ista iurisditio dicitur ordinaria,& est ei subalternata. c. decreto.2.q. 6.c.ad honorem de autho.& vsu pal. aut delegata,& est eadem/licet aliter apud delegatũ aliter apud delegantem. Primum probatur in.c.dudum de praeben.in.6.secundũ in.l.more.ff.de iuri.omnium iudi. Non enim potest papa retinendo vicariatum/a se abdicare potestatem vicariatus, facit quod in simili ponit inno.in.c.in causis de elec.& in.c.cum super de offi.delega.tex.in.l.legatus.ff.de offi. praesi.

¶Et si dicatur si sumus in simplici submissione quodam iure naturali / tunc videtur frustratoria: quia non poterit sibi legem imponere a qua nõ liceat recedere.l.penul.ff.de pac. imo nec sibi imperare, vt in.l.penul.ff.de arbi. Potest responderi illud verum esse in nuda dispositione, sed vbi transit in conuentio- D nẽ tenetur seruare.l.sicut.ff.de act. & obliga. facit.l.si.C.de pac.inter empto.& vendi.& q̃d notatur per ioan.an.in. c.ex literis de consti. & quod dicitur in.c.1.de proba. Ad idem.c. noli.23.q.1.vbi hosti fides est seruanda. imo graue est fidem fallere dicit tex.in.l.1. ff. de consti.pecu.& in.c.ea te de iureiu.facit tex.in c.ignorantes.22.q.4.&.c.venerabilem de elec. Et maxime quando conuentiones sunt publicae/eo magis sunt seruandae, de pac.l.cõuentiõum. Papa enim subiicitur legi naturae. faciunt quae ponuntur.25.q.1.c.quae ad perpetuam/&.c.quidam / cũ pluribus similibus capitulis illius quaestionis: quia & lege & exẽplo tenetur subiectos in illa dirigere.24.q.1. c.manet &.c.officii. Sequitur ergo ꝙ si volũtarie se subiecit/tenet implere. Ad hoc quod notatur in.l.digna vox.C.de.ll.& bal.in.l.qui se patris. C.vnde liberi. & quod notat glo.in c.non liceat.12.q.2. Probatur.63.di.ca.inter nos.vbi ponitur de facto papae & imperatoris quae debent mutuo seruari. Quod maxime videtur minus dubitabile si iurasset se vel le stare iudicio alicui⁹/ vel si casus aliter esset irreparabilis: puta propter schisma. de quo

iuramento alibi latius attingemus. Et facit
A quod dicit antonius de butrio in cap. 1. de
consti.

¶ Sed adhuc videtur obstare: quia si recusat seruare postq̃ se submisit/ nullum videtur remediũ quia q̃tumcunq; ex hoc peccet, nisi simus in casu hæresis nullus poterit esse executor siue correctot siue superior. 40. di. si papa. 9. q. 3. aliorum. c. proposuit de concess. præben. Ad hoc respondetur ꝙ non esset verisimile ꝙ vellet ecclesiæ vniuersali illudere. Quód si cessaret perseuerantia huiusmodi voluntatis, licet non sit dare superiorem / nõ propterea cessaret obligatio iuris naturalis qua se astrinxit & debitor existit seruare. d. c. 1. de proba. Facit quod dicitur in. c. cum ad monasteriũ de sta. regula. & in. c. quæ in ecclesiarum de cõsti. &. c. quia pleriq; de immuni. eccle. & . c. per venerabilem qui filii sint legi. & in. c. 1. de schisma.

¶ Et si dicatur ꝙ potest reuocare obligationem: vt in. l. qui fundos. C. de omni agro deserto cum simil. Respondetur ꝙ ibi est sermo de priuilegio concesso subditis, quod potest reuocare: vt ponit̃ in. c. nouit de iudi. Et hoc verum ex iusta causa: vt in. c. suggestum de deci. cum simil. secus si ex iniusta & volunta-
B ria causa. Et hoc quando per modum donationis: quia donationem non debet reuocare sine iusta causa. c. non enim. 22. q. 2. secus si per modum commissionis: vt notat bal. in. l. qui se patris. C. vnde liberi.

¶ Et si dicatur ꝙ ex quo agitur de honore sedis apostolicæ/ videtur necessarius consensus cardinalium, qui cum eo participant in honore: vt in. c. fundamenta de elec. in. 6. quia sunt fratres & pars corporis: vt in. c. per venerabilem in. §. verum qui filii sint legi. Similiter si dicatur ꝙ ex quo agitur de præiudicio subditorum/ requiritur etiam eorum consensus: sicut in simili dicit inno. in. c. auditis de p̃scrip. vbi dicit ꝙ interest subditorum ne mutent dominos. Et idẽ inno. in. c. quanto de iureiu. vbi quando tractatur de præiudicio populi, requirendus est ipsius consensus vel maioris partis regni ab ipso rege. Facit quod dicitur in. c. si. de rescrip. & in. c. dilecti de maio. & obe. &. 96. di. constantinus/ & in. c. intellecto de iureiu. & in consi. pauli de castro. 72. incipit quia frustra. Respondetur ꝙ præmissa arguunt ꝙ non de necessitate sed ex quadã decẽtia interueniat illorum consensus vel consilium. Facit quod ponit inno. in. c. si. de maio. & obe. vbi in via voluntaria requiri debet consensus vniuersitatis, secus in via necessa-
C ria. Ad hoc. c. edoceri de rescrip. facit quod dicitur in. c. 1. ne sede vacan. in. 6. Itẽ responde tur ꝙ illa procedunt in illis qui sunt astricti iure positiuo. sed romanus pontifex est solutus legibus: vt in. c. proposuit de concess. p̃bẽ. Item non reperitur aliqua cõstitutio iuris diuini quæ astringat romanum pontificẽ ad requirendum consensum cardinaliũ 1 igitur videtur data libera facultas. 2. q. 6. consuluisti & de trãsla. præla. c. inter corporalia. Facit quod dicit archi. in. c. vbi periculũ de elec. in 6. vbi dicit ꝙ si quam potestatem habent cardinales habent ab homine nõ a deo. si igitur a iure positiuo requiratur consensus vel consilium, hoc non dependet a maiori q̃ sit romanus pontifex, qui nõ ligatur iure positiuo: vt in. d. c. proposuit.

¶ Item contrarium videtur verum: quia in agendis per romanum pontificem nec cõsensus nec consilium cardinalium de necessitate requiritur: vt ponitur in. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. vbi glo. inno. & doc. & archi. in c. quis de offi. ordi. super verbo consilio eo. li. Et probatur per. c. significasti de elec. vbi dispositiones papæ non alligantur hominum consensu, imò nec concilii generalis: quia si sententia concilii generalis contrarietur sen-
tentiæ papæ/ sententia papæ est p̃ferenda: vt ibi dicit ioã. an. de quo latius dicitur supra in loco ꝓprio. Vnde vt dicit bellamera in. c. in synodo. 63. di, consensus cardinalium non requiritur de necessitate nisi quando tractatur de eorum præiudicio: quia non sunt proprie sicut canonici cum episcopo suo. & idẽ dicit in. c. nullus cl. 2. in. fi. 79. di. q̃ respectu ecclesiæ particularis romanæ canonici sancti petri & ecclesiæ lateranen. sunt proprie canonici, respectu autem vniuersalis ecclesiæ concilium generale est capitulum papæ. Dicit ꝙ cardinales sunt assumpti consultores ipsius papæ: non tamen ꝙ faciant vnum collegium cum papa respectu vniuersalis ecclesiæ, nec respectu particularis romanæ ecclesiæ dicuntur cardinales collegium, & idem refert alex. in. d. c. in synodo. Item titulus papatus sic inhæret papæ ꝙ nullus alius in hoc participat: vt in. c. factus est cornelius. 7. q. 1. Et nomine suo & non nomine ecclesiæ dicitur habere papatum: vt plene constat in. c. ex parte de arbi. &. c. cum super de causa posses. & propri. notat archi. in. c. vbi periculũ/ in glo. magna de elec. in. 6. & ioã. an. in cle. ne romani eo. ti. Nec in hoc titulo aliquis ex subditis põt sibi

A vendicare aliquid iuris, cum sit vnicus qui habet plenitudinem potestatis: vt in.c.decreto 2.q.6.&.c.ad honorem de autho.& vsu pal.

¶ Item si papa se submittit pro veritate manifestanda an ipse sit verus papa/ nullum fit pręiudicium vicariatui christi sed personæ submittentis: quia non quęritur de vicariatu/ sed an sit apud talē: & sic de pręiudicio ipsius personæ & non dignitatis. Ad hoc.c.penul.de re iudi.& quod notat inno.in.c.dilectus el.2.de præben. vbi ponitur ꝙ si inferatur quæstio instituto vel confirmato super beneficio/ nō vocatur conferens confirmans siue instituēs, quia est translatum plenum ius in institutum c.penul.de præben.&.c.si.de conces.præben. Sed electio papæ non expectat aliam confirmationem: vt in.c.in nomine domini.23.di.&.c.licet de elec. igitur non debet requiri aliꝰ consensus cardinalium. ꝟ Similiter defensio tituli spectat ad electum siue prouisum/ non ad eligentes vel prouidentes.c.cum inter de elec. Et frequenter tales prouisi se submittunt iudicio alicuius.c.nisi essent de præben. cap. constitutus &.c.sup eo de transac. Facit quod notat inno.in.c.dilecti de maio.& obe. cum ponit distinctionem quando agitur de re vel de persona. & quod notat idem inno.in.c.cū ęcclesiasticę de excep. quando ponit de interesse communi vel priuato. & in.c.cum ex officii de præscrip. Et si agatur de quasi cōi / cū sit popularis defensio (vt in.c.dudū el.2.de elec.&.c.super iis de accusa.) adhuc non oēs subditi contradicentes admittuntur.

¶ ET ꝙ papa cum agitur de papatu possit se subiicere/ facit vltra adducta tex.in.c.ex parte de verbo.sig.&.c.nos si incompetenter.§.item cum balaham &.§.item symmachus.2.q.7.&.c.nunc autem.21.di. Cum enim cardinales tantum præstent consilium in gerēdis per papam (vt in.c.fundamēta de elec.in.6.) graue est ꝙ astringatur papa ad illorum consensum. ꝟ Nec obstat.96.di.ca.vbinam legistis: quia ibi non dicit requiri consensum imperatoris, item ibi loquitur de fide.

¶ Item facit alia ratio: quia qñ est dubiū quis sit verus papa, ad comperiendam veritatem nulla melior via q̄ via iustitię/ cui omnis creatura est subiecta.l.iustitia.§.iuris præcepta ff.de iustitia & iure. Hæc aūt via pōt practicari per viam submissionis & est facilior: igitur illa amplectēda, cle.1.de summa tri.C.de appel.l.ampliorem.ff.de auro & argen.lega.l.pediculis.§.labeo.

¶ Præterea ꝙ admittatur submissio in eo qui non recognoscit superiorē/ est tex.ibi in verbo subiicere potuit in.c.per venerabilem qui filii sint legi. Et per illam literam dicit ostien. ꝙ licet nec laicus possit se subiicere alterius iurisditioni sine consensu proprii iudicis, illud est verum in feudalibus: vt notat in summa de arbi.in.§.de qua re/ sub.§.impeditur/ versi.sed nunquid vasallus. secus in aliis per illum tex. Ad hoc facit quod dicitur in.c.1.de iudi.& in.c.penul.de foro compe. C

¶ Et istam partem affirmatiuam tenuit glo.in.c.in synodo in verbo apostolicam.63.di.& glo.in.c.nemo.9.q.3.& hugo & ioan.de fan.& do.in.c.nos si incompetenter. Et respōdent ꝙ ioan.an.male soluit in.c.ecclesia de consti, quia eius solutio non conuenit verbis illius tex.in verbo terminentur / & in verbo diffinitum. Et eandem ēt sentit glo.in procœ. sexti in verbo seruus. Et ibi do.in.7.col.dicit ꝙ papa potest in se prorogare iurisditionem iudicis secularis/ potius tamen ex humilitate q̄ ex debito. & idem archi.in.c.si quis sup his 2.q.7.idem ostien.ioan.an.& ioan.de ana.in c.cum ex iniuncto de hære. Et istam videtur tenere alex.in.d.c.in synodo.63.di.licet tandem remaneat dubius vtrum possit se submittere alicuius laici iudicio: & se remittit ad dicta in.c.inferior.21.di. Et ibi videtur simpliciter transire in partem negatiuam, ꝙ nō possit se alteri subiicere nisi in casu conscientiæ. D Et in.d.c.in synodo/ dicit ꝙ longe minus videtur ꝙ possit se subiicere imperatori quādo agitur de causa hæresis: quia tūc habetur pro priuato & non pro papa/ vt dicitur in.c.si papa.40.di.& sicut priuatus clericus non potest se subiicere laico (vt in.c.si diligenti/ &.c.significasti de foro compe.) ita nec tali casu papa, in quo habetur pro priuato. Dicit tamen ꝙ si tractaretur de hæresi papæ & esset paratus corrigi/ tunc posset hoc committere imperatori & sic laico: & etiam posset permittere vt caperet informationes de hæresi sua. allegat ad hoc ibi bellamerā in.6.&.7.col.

¶ Item pro ista parte affirmatiua facit tex.in d.c.si quis super his.2.q.7.& tex.in.d.c.cū ex iniuncto, cum allegat exemplum de christo qui se submisit iudicio iudęorum cum dixit quis ex vobis arguet me de peccato? Et idem pe.de perusio ibi in.d.c.cum ex iniuncto. vbi dicit ꝙ ex quo papa habet plenitudinem potestatis/ potest se submittere iudicio alterius quod non potest clericus in iudicialibus sine licentia sui prælati: vt in.c.significasti de fo.

compe. ¶ Et facit etiam pro ista parte tex. in. c.
A ad apostolicæ de re iudi. in. 6. ibi parati eramus vocare reges prælatos & principes tam ecclesiasticos q̃ seculares. Et tex. in. c. 1. de renun. in. 6. quia si potest renũciare/ multo magis se submittere.

SED in contrarium (ꝙ papa non possit se submittere iudicio nec cõcilii nec aliorum/ nec constituere aliquem iudicẽ supra se qui iudicialiter & authoritatiue possit personam ipsius iudicare siue per modũ commissionis siue submissionis) facit primo ꝙ eiectio summorum pontificũ deo est reseruata. 79. di. c. electione. ¶ Secundo quia in terris non est superior qui papam eiiciat, vt in. c. licet de elec. in fi. ¶ Tertio quia potestas papæ est a deo & non ab homine/ de iudi. c. nouit. ¶ Quarto quia per talem declarationem nõ potest constitui titulus in papatu: quia licet in inferioribus beneficiis prouideri possit officio superioris, in papatu tamen nullo modo d. c. licet in fi. de elec. ¶ Quinto quia per istã viam papa videretur sibi eligere successorẽ/ patiendo alteri dari papatum: quod esse non potest. 8. q. 1. §. his omnibus cum glo. &. 79. di. si transitus. ¶ Sexto quia non posset pa-
B pa cum bona conscientia cõsentire ꝙ papatus daretur alteri non vero papæ, quod posset euenire. & tale peccatum non esset cõmittendum etiam pro sedatione schismatis. 13. di. fere per totum. ¶ Septimo quia etiã se submittendo/ ab alio iudicari non potest. 21. di. d. c. nũc autem. vbi fuit necesse ꝙ papa ferret sententiam in seipsum. ¶ Octauo quia de iure communi est clarum ꝙ papa non potest se submittere/ nec ab aliquo iudice iudicari quacunq; authoritate fungatur. 9. q. 3. ca. nemo/ & c. aliorum. ¶ Nono quia quædã sunt quæ impediunt submissionem: vt in. c. si diligenti/ & c. significasti de foro compe. quæ ad hunc casum singulariter adaptari possunt. ¶ Decimo facit exemplũ alexandri tertii/ qui expresse refutauit talẽ submissionem: & postea edidit tex. in. c. licet de elec. in concilio lateranen. vbi diffinit ꝙ circa dubia electionis papæ non habetur superior.

¶ Non obstat. d. c. nos si incõpetenter/ & alia iura concordantia supraallegata: quia ibi est sermo de quadam decentia non autem de necessitate, iuxta notata in. l. digna vox. C. de legibus. Et ideo ibi archi. post vincentium exponit iudicio. i. discretione. Et addendo ad glo. dicit ꝙ quidam dicunt per. l. est receptum ff. de iuri. oĩum iudi. ꝙ ille qui est supra omne forum (vt est papa) potest se subiicere iudici seculari, quia ipse potest destruere forum/ cõdere & diminuere, quod dicit vincentius non tenendum in. c. ecclesia de consti. & ꝙ (vt supra dictum est) tex. in. c. nos si incompetẽter debet exponi iudicio. i. discretione. Et ita ipse transit: plus etiam dicens post vincentium ꝙ legatus de latere nõ potest se subiicere alicui infra papam nisi in iudicio animæ, quod est exceptum: vt in. c. ne pro dilatione de pœni. & remis. & hoc ponit vincentius in. c. volentes de offi. lega. Et cum istis trãsit egidius bellamera. ¶ Hanc autem conclusionem etiã posuit martinus de laude in trac. concilii in. 3. q. & remittit se ad dicta per eum in trac. de principibus in. q. 368. Hanc etiam cõclusionem tenuit ioan. an. in. c. ecclesia de consti. & abb. eum refert & sequitur in. c. significasti in. 5. col. de foro compe. Et respondet ad. c. nos si incompetenter. 2. q. 7. &. c. mandastis &. c. auditum. 2. q. 4. ꝙ loquuntur de submissiõe ex humilitate: vt ostendunt verba. d. ca. auditum in. fi. dum dicit, hoc autem facientes non legem præscribo cęteris qua id facere cogantur. Et idem ponit aluarus de planctu ecclesiæ li. 1. ar. 32. Et abb. pro ista parte assignat rationem, quia cum non agatur de bono papæ sed dei/ ex hoc irrogaretur iniuria deo si D vicarius eius iudicaretur a laico ptita imperatore, & ait ꝙ non potest renunciare illi priuilegio: & ꝙ in. c. nos si incompetenter sumitur iudicium pro discretione. & ꝙ illud. c. narrat factum sed de iure fieri non potest.

¶ Et eandem opinionem tenent anto. abb. immol. & domi. in. d. ca. ecclesia, & ioan. an. in. c. ad nostram de consue. & cardi. in. c. significasti in. 2. oppo. de foro compe. Et ad. c. nos si incompetenter, vltra supra dicta illis tribus modis (videlicet ꝙ factum narrat/ & ꝙ iudicium sumitur pro discretione/ & ꝙ ex nimia humilitate papa subiecit se iudicio imperatoris) respondet ipse ꝙ papa subiecit se sponte volens recipere correctionem tanq̃ monitionem/ non ꝙ fecerit illum suum iudicem. Et idem tenet archi. in. d. c. nos si incompetẽter. & idem tenent anto. immol. & domi. in. d. ca. significasti. Et idẽ abb. in. c. at si clerici in. 13. col. de iudi. qui dicit hoc notandum contra illos qui ruditer allegant illũ tex. in. c. nos si incompetenter. & idem ipse tenet in. c. P. &. G. penul. col. de offi. delega.

¶ Et ad. l. est receptum/ respondet immol. in d. c. ecclesia/ ꝙ ibi poterat superior prorogare iurisditionem inferioris: quod nõ est in casu

A isto in quo clericus non potest prorogare iurisdictionem laici. Sed melius potest responderi ꝙ.d.l.est receptum/loquitur in magistratibus qui quantumcunꝗ sint de superioribus tamen ipsi habent superiorem a quo possunt iudicari, sed papa nullum habet superiorem nisi deum: vt in.c,nemo.9.q.3.& in.c,licet in si.de elec. Pro hoc facit quod dicit beatus tho. in quarto sen.di,19.q,1.ar,3.quæstiũcula,3. ad tertiũ.vbi probat ꝙ qs non pōt dare alicui potestatem ꝙ eum excōicet. Et eũ refert cardi.de turre cre,in suo trac,de po,pa,q,25. Et latius idem cardi. ponendo quæstionem refert in.c,104.in,2.li.vbi per.xi.motiua probat papam nō posse se submittere iudicio alicuius. Et respondet secundum vincen. & archi.ad.c,nos si incompetenter/ꝙ iudicium sumitur pro discretione: ita ꝙ ad discretionem illorum dicebat papa se velle omnia illa emẽdare, non autem dixit ꝙ iurisditione illorum emendaret, item licet dicat ꝙ imperator mittat nuncios qui inquirant & examinent quæ iudicata erant, non tamen dicit ꝙ illorum authoritate reuocarentur. Ipse tamen respōdet ꝙ aut se submittit inq̄tum homo ex sua humilitate/non ꝙ constituat sibi superiorem: & potest. & hoc voluit etiam aluarus in trac. B de planctu ecclesiæ. Aut se submittit alicui vt possit iudicare de persona & dignitate eius & eum deponere: & non potest. bene tamẽ posset in aliquibus causis in quibus haberet cũ aliquo controuersiam super aliquibus iurib⁹ ad eum vt personam priuatam pertinentibus, ad tollendum controuersiam se ex benignitate submittere secundum eum.

¶ Ad.c,adrianus cum.c.sequẽti.63.di.respōdetur ꝙ q̄tumcunꝗ papa dederit potestatem carolo in electione romani pontificis & leo ottoni, non per hoc sequitur ꝙ se subiecerit iudicio imperatoris: sicut nec hodie subiicitur cardinalibus licet ipsi habeant potestatem eligendi papam: vt in.d.ca,vbi periculum cũ simil,de elec.in.6. Et ex ista ratione (quia cardinales habent ius eligendi) etiam respondetur ꝙ satis ex tali submissione dicitur tractari de cardinalium præiudicio, & ꝙ ideo requiri deberet ipsorum consensus. & quia sunt pars corporis papæ: vt in.c,1.de offi,lega,in.6. & quia faciunt collegium cum papa: quia in administratione rerum vniuersalis ecclesiæ congregantur vt papæ consulant & eum in gerẽdis dirigant, licet forte respectu particularis ecclesiæ romanæ non dicantur facere collegium secundum alex.in.d.c.in synodo. Sunt enim cardinales inhęrentes sedi apostolicę sicut stellæ in firmamento cœli dicit bal.in.l.cũ C multa,C.de bonis quæ libe. Et (vt supra etiã relatum est) plus dicit idem bal.in.c.bonæ el 1.de postu. præla, ꝙ cardinales residentes in curia æquiparantur stellis fixis, quæ non mouentur nisi motu orbis sicut & cardinales nō mouentur nisi motu papæ: & cardinales legati æquiparantur constellationibus siue planetis, qui mouentur motu proprio nutu dei sicut & legati nutu papæ. Et quicquid faciunt præsumũtur facere nutu papæ: vt in.c.1.de postu,præla. Ideo dicuntur facere collegium cum papa: & appellatur sacrum collegium/vt dicit alex.in.d,c.in synodo. Facit quod dicit ioan.de ana.post ostien.in.c.ad liberandã de iudæis.& in cle,ne romani de elec.& in.c.1.in verbo sede vacante in glo.de schisma.in 6. Et hoc respectu dicitur supremum collegium ecclesiæ romanæ. Et collegium reueren. dominorum cardinalium potest dici senatus papæ, licet non per omnia habeant potestatẽ antiquorum senatorum: vt ponit abb.in.c,cũ te de re iudi.& dicitur in.c.ecclesia.16.q.1. Imo in aliquibus longe plus habent q̄ antiqui senatores romani: quia eligunt papam: vt in.c,in nomine domini,23.di, senatores autẽ D non eligebant imperatorem: quia eligebatur ab exercitu/& populus obediendo admittebat: vt in.c,legimus,93.di, Vnde ex his non videtur ꝙ papa sine consilio cardinalium possit se subiicere alicui.

¶ Innocentius tamen in.c,ex parte de verbo. sig.dicit ꝙ quando agitur cum papa de rebus vel iuribus/tunc sic est procedendum: quia si papa contra alium vel alius contra eum mouet quæstionẽ super aliquibus rebus vel iuribus/eligendi sunt arbitri pro vtroꝗ/vt iudicium procedat sine suspitione, argu, xi.q.1.si clericus.3.q.5.quia suspecti. Et licet hoc sit honestum, tamen non negat quin alicui posset causam delegare: sicut imperator facit causas suas & imperii sui tractari per procuratores suos qui ab eo sunt dati iudices/licet sint iudices ordinarii. C.vbi causę fisca, per totum C.si aduersus fiscum.l,1.&,2. Et ita dicit seruari de consuetudine: quia papa similes suas causas delegat aliis. Pro quo bene facit rex. in c.ad apostolicæ de re iudi,in,6. Si autem papæ aliquis vellet crimen obiicere, tũc dicit ꝙ de hoc nullus pōt cognoscere.9.q.3.c.facta. nisi de hæresi: vt in.c,si papa.40.di. Item qñ de potestate vel de sententiis eius agitur nullus nisi ipse solus cognoscit,9.q.3.ca,ista

sunt.c.nemo &.c.seq. Et sic videtur q̄ cardi.
A de turrecre.habuerit eundem spiritum in ef,
fectu cum inno. Et idem sentit angelus in. l.
est receptum.ff.de iuri.omnium iudi.& idem
bal.& paulus de castro ibi.

¶ Et idem quod dicitur de papa videtur dicē
dum de imperatore: qui licet sint iudices in
causa propria/ & possint de causa propria per
seipsos iudicare: vt in.l.& hoc tiberius.ff. de
heredi.insti.& in.l.proxime.ff.de iis quę in te
stamento delentur. & doc.in.l.1. C.ne quis
in sua causa & in.c.cum venissent de iudi. Et
idem videtur in ciuitatibus non recognoscē
tibus superiorem: vt per bal.in.l.3.ad fi.C.de
sententiis quæ sine cer.quantita.& bar.in.l.si
alius.§.bellissime.ff.quod vi aut clam. Et est
tex.in.c.nouit de iudi.vbi rex francorum qui
non recognoscit superiorem iudicat de causa
propria. quod est verum secundum siculum
ibi inter subditos)nihilominus etiā tales non
recognoscentes superiorem/ poterunt se sub
mittere iurisditioni & iudicio alicuius tacite
vel expresse: vt dicunt doc.in.d.l.est receptū.
Quod vt dicit ibi bal. fecit imperator tempo
re quo fuit facta pax constantiæ. Allegat ad
idem cy.& odofredum: dicens q̄ nō propter,
B ea præiudicauit successori per.l.prouidendū
C.de decu.li.10.

¶ Et hæc submissio fieri poterit vel per viam
compromissi vel per viam prorogationis/vel
expressi cōsensus in aliquem vel et taciti con
sensus. Vnde vt dicit ibi angelus in.d.l.est re,
ceptum / si sunt duo domini vnius castri qui
habeant insolidum iurisditionem, si vnus de,
linquat/tacite videtur se submittere iurisditio
ni alterius condomini. Cuius opinio in hoc
non est vera: quia par in parem non habet
imperium secundum paul.de castro ibi.& cō
trarium tenent bar.& bal.in.l.fi. ff.de re.diui,
& bar.in.l.inter tutores.ff.de admi.tuto. & re
fert alex.de immol.in.d.l.est receptum. ¶ Et
ex hoc patet q̄ etiam alii superiores iudices
possunt se submittere iurisditioni inferioris.
Vnde archiepiscopus posset se submittere iu
risditioni sui suffraganei. Facit bene quod di,
citur post glo.penul.in.c.cū inferior de maio,
& obe.& qō.quam ibi ponunt doc. vbi ali,
quo respectu archiepiscopus potest subesse
archidiano.

¶ Quę submissio si bene consideretur secun
dum albericum in.d.l.est receptum/est nul,
lius momenti & parui effectus: quia si contin
geret appellari a sententia/ oīno causa reuer,
teretur ad manus superioris. Quę considera,
tio est vera in papa: sed in aliis habentibus su
periores/ forte non procedit: quia per talem C
submissionem ipse superior efficitur inferior
illius, & non appellaretur ad eum sed ad alios
superiores, & sic in illa causa si appellaretur/
non appellaretur ab episcopo suffraganeo ad
archiepiscopum sed ad patriarcham vel ad le
gatum vel ad papam. Et ratio est quia nullus
appellat ad seipsum: vt patet in diffinitione
appellationis: vt probatur in rubri.de appel.
& in specu.de appel. Et ideo non videtur bo
na consideratio alberici, qui voluit restringe,
re tex.in.d.l.est receptum/ dicendo q̄ loqua,
tur quando maior submittit se iurisditioni mi,
noris qui non sit eius subditus: quia ille tex.
debet intelligi indistincte in inferiori a papa.
In papa autem non potest habere effectum:
quia non habet superiorem nisi deum: vt in
d.c.aliorū.9.q.3. Et ideo si nollet seruare sen
tentiam/est verum q̄ submissio eius esset nul
lius effectus. & hoc probat tex.in.c.mādastis/
&.c.auditum.2.q.4.

¶ VNDE in papa aūt loquimur de sub,
missione in foro pœnitentiali. & dicendum
est q̄ talis submissio fieri poterit: vt est glo.in
c.nemo.9.q.3.& glo.in.c.sane de offi.delega.
& dicunt doc.in.c.omnis de pœni. & remis.
Et ratio est quia tunc confessor tenet locum D
dei: & non a subdito iudicatur eius causa sed
a deo, item vt dicitur infra in.13.conclusiōe
tunc papa non subiicitur inq̄tum papa sed vt
priuata persona. ¶ Aut loquimur in foro iu,
diciali seculari. & nullo modo poterit se subii
cere: quia faceret iniuriam deo/ vt supra dictū
est: icū nō solū non posit seipsum sed nec cle
ricos subiicere iudicibus secularibus/ sic q̄ lai
ci iudicarēt omnes clericos generaliter: quia
clerici hoc priuilegium habent a deo/ & tur,
baretur vniuersalis status ecclesiæ: vt notatur
per cardi.in.c.perpendimus de sen.excom.&
abb.in.c.2.de maio.& obe.& in.c.proposuit
de cōces.preben.& in.c.literas de resti.spolia.
& in.d.c.ecclesia de cōsti. & in.d.c.at si clerici
14.col.de iudi.inno.i.d.c.2.ludo.in.l.si vero
in.§.de viro.ff.solu.matrimo. Quia ea quæ
sunt de iure diuino / papa non potest tollere
25.q.1.c.sunt quædam bona.glo.in.c.si im,
perator.96.di.& in.c.q̄q̄.de censi.in.6. Cau,
sam autem spiritualem potest bene commit,
tere laico/maxime si committat tanq̄ executo
ri: vt vide in.c.decernimus de iudi. ¶ Nō ob,
stat.c.nos si incompetenter: quia responsum
est supra q̄ ibi papa non submisit se iudicio
imperatoris: sed sensit si quid minus bene re,
periretur

perietur per eum in subditos gestum q̃ facta inquisitione diligenti per missos ab imperatore/ipse esset paratus illa per se emẽdare: & non q̃ imperator iudicaret de rebus gestis per papam, & est potius quædam spontanea oblatio/ ad demonstrandum q̃ nihil reperietur quod male gestum per eum dici posset. Et eodem modo est tex. in. d. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. Et hanc conclusionem etiam ponit ioan. de ligna. in. d. cap. ecclesia: dicens quòd cum papa sit vicarius dei / non potest diminuere potestatem sibi a deo traditam.

A

¶ Aut loquimur in foro ecclesiastico. Et tũc aut de persona papæ iudicanda. & similiter non potest se submittere alicuius iurisdictioni: quia extra casum hæresis non potest ab aliquo iudicari: vt in. d. ca. si papa. 40. di. dicit innocen. in. d. ca. ex parte. & doc. in. c. in fi. de de hære. in. 6. Et est conclusio sancti thomæ in. 4. senten. di. 19. & alberti magni & bonauenturæ & ricardi de media villa: vt refert alexan. in. d. ca. nos si incompetenter. vbi probat hanc conclusionem pluribus rationibus. ꝟ Fallit nisi papa se subiicere vellet alicuius iudicio ex quadam humilitate: vt de hoc est tex. quem ita intelligit domi. ibi & archi. post hugonem in ca. si quis. 2. q. 7. & est tex. beati grego. qui ex sua humanitate vt plurimum de se loquendo loquebatur in singulari: vt patet in cap. nihil de præscrip. Vel intelligo illum tex. non quòd subiecerit se iudicio alicuius qui eum haberet iudicare (cum non posset vt supra victum est) sed suæ propriæ correctioni & emendationi. Quod concipio ex verbis illius tex. cum dicit veniat ad sedem apostolicam: cum tamen ipse esset caput sedis apostolicæ. & ibi ante confessionẽ beati petri/ & ibi sententiam suã, quasi dicat sententiã beati petri & sic iudicium dei, cuius iudicio tantum papa est suppositus: vt in cap. aliorum/ cum præcedenti & seq. 9. q. 3. Et sic proprie loquitur tex. in. d. ca. ad apostolicæ: quia ibi papa dixit se paratum congregare principes, & q̃ si in aliquo rex fuerat læsus per ecclesiam / ecclesia parata erat de consilio concilii ei satisfacere. Non dicit quòd concilium vel principes iudicare deberent, sed ipsamet ecclesia. ꝟ Item fallit nisi vellet se purgare ad conuincendum maliciã æmulorum, & ad ostendendam ex superabundanti sua humanitate se innocentem: non tamen quòd subiiceret se alicuius iudicio. & ita procedit cap. mandastis/ & cap. auditum

B

2. q. 4. ꝟ Item fallit vbi esset contentio inter duos de titulo papatus/ vel vbi esset schisma tale q̃ non posset discerni quis esset verus papa: quia forte ita antiquatum quòd sapere: hæresim contra fouentes: sicut fuit tempore gregorii. 12. & benedicti. 13. & ioannis. 23. vel quando ageretur de titulo papatus contra illum qui nunquàm fuisset receptus pro papa: vel quando in actu electionis insurrexisset dubium quis esset verus papa. Quia his & similibus casibus quando agitur contra dubitatum papam (quibus casibus est iudicium concilii: vt in cap. si duo. 79. di.) tunc poterit fieri submissio concilio generali: quia non est proprie submissio papæ nec papalis dignitatis. Facit quod dicitur per doc. in ca. cum super de causa possess. & proprie. & quod dico infra ponendo modos quibus tollitur schisma. & quod ponit cardi. in ca. licet de elec. & in consi. 105. incipit quæsitum.

C

¶ Aut loquimur quando tractatur non de persona papæ sed de aliquibus iuribus concernentibus interesse alicuius particularis ecclesię vel alterius personæ vel bonorum eius & sic de simil. Et tũc poterit se submittere iudicio concilii: vt est tex. in. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. intelligendo alio modo q̃ principes & conciliũ congregandi deberent esse iudices. Item in similibus casibus poterit causam alteri delegare: vt dicit glo. & ibi doc. in. c. nullã. 2. q. 4. in. l. bene a zenone (quæ loquitur in imperatore). C. de quadrien. præscrip. & glo. in. c. cum dilecta in verbo procuratricem circa fi. de confirma. vtili vel inutili. & abbas in ca. si quis contra clericum de foro compe. & ludo. consi. 509. incipit circa propositam. & innocen. in. d. c. ex parte de verbo. signifi. facit quod dicitur in. c. cũ venissent de iudi.

D

¶ ET AD PRAEDICTA (quòd papa non possit se subiicere alteri) faciunt illa quæ dicuntur infra in illo articulo an papa ligetur capitulis conclauis iuratis & votatis. Nec videtur sufficienter responsum ad capitulum nos si incompetenter / dicendo quòd sumitur iudicium pro discretione/ vel quòd narrat factum ex humanitate: quia verba tex. ibi legitimo terminentur examine/ & ibi indiscussum vel indefinitum remaneat, ostendunt quòd tex. loquatur de vero iudicio. & ita ibi domi. ponderat illum tex. & videntur dicere moderni in dicto ca. ecclesia. & in. d. l. est receptum. Sed adhuc

A datur responsio ꝙ illa verba non respiciunt
iudicium imperatoris cui papa ibi/se subii-
cit: sed referuntur ad illum qui pro informa-
tione trāsmittitur, qui debet diligenter rē exa
minare vt vera possit fieri relatio. ℣ Similiter
c. 1. de renunci. non obstat: quia per renuncia
tionem papa remanet sine papatu. & ideo tūc
non agitur de præiudicando dignitati ponti-
ficatus/ sicut ex submissiōe papæ. ℣ Vnde pro
confirmatione prædictorum bal. in. d. l. est re
ceptum dicit allegando tex. ad hoc in cap.
per venerabilem qui filii sint legi. & . l. apud
consilium (& quod vtrobiq; habetur). C.
de manu. vindic. ꝙ ideo imperator siue pa-
pa non potest se subiicere inferiori nisi in fo-
ro pœnitentiæ, quia cum possit in propria
causa iudicare/ submittendo se derogaret suæ
iurisditioni, quod non potest facere/ argu. l.
sed et si in seruum. §. si quis iudex. ff. de arbi.
quia ex quo per seipsum potest actum expli-
care, non potest salua dignitate & honestate
sui imperii alteri se submittere/ argu. l. quia
ratio. ff. de condi. institu. Allegat inno. odo.
fre. cy. & tho. de for. Ad quod facit ꝙ pote-
stas papæ non est ab homine sed a deo: vt in
cap. nouit de iudi. & ideo cum tractatur de
eius iurisditione persona vel dignitate, meri-
B to non debet dici posse se subiicere: quia eius
eiectionem & iudicium deus sibi reseruauit:
vt in. c. aliorum. 9. q. 3. & c. facta/ ea. cau. & q.
& in. c. eiectionem. 79. di.

¶ Sed milis in verbo papa non potest impe-
ratorem in fi. videtur velle simpliciter si papa
subiiciat se imperatori de consensu cardinali-
um/ ꝙ possit per imperatorem deponi. allegat
ad hoc glo. in. c. in synodo. 63. di. Sed postea
se non firmat/ cum remittit se ad archi. in. d.
cap. nos si incompetenter post glo. primam
ibi.

¶ Quidam doctor q edidit repertoriū ad fe-
linū/ dicit ꝙ papa potest bene se subiicere cō
cilio generali per illam glo. in cap. nemo. 9. q.
3. & glo. in. d. cap. nos si incompetenter. quas
dicit ita intelligendas, cum dicunt ꝙ papa po
test se subiicere/ intelligitur. s. generali conci-
lio. Ad quod etiam allegat glo. in. c. anastasius
19. di. quæ cum dicit ꝙ concilium generale
est maius papa, dicit ꝙ debet intelligi quan-
do papa se submisit concilio generali & non
aliter. Sed istius opinio est diuinatiua ad illas
glosas: ideo tene cum distinctione supra po-
sita. ℣ Hinc sumpta occasione virtualiter re-
spondendo ad adducta in contrarium, decius
in. d. c. ecclesia de consti. dicit ꝙ verior opinio C
in puncto iuris est ꝙ papa possit se submitte-
re/ sed opinio communis est in contrarium.
Sed tu dic in omnibus vt supra dictum est: &
responde ad motiua eius quæ supra sunt po
sita prout etiam supra est responsum.

¶ Egidius autem bellamera in cap. in fidei de
hære. in. 6. dicit ꝙ papa non potest supra se
aliquem iudicem constituere qui iudicialiter
seu authoritatiue possit personam ipsius iudi
care: & hoc siue per modum commissionis
siue per modum submissiōis hoc facere velit.
quia stante potestate papali & vicariatu chri
sti penes eum, si diceremus eum habere supe
riorem/ implicaret contradictionem: quia si
verus papa est christi vicarius, de necessitate
infertur ergo supra omnes & etiam supra
concilium cap. significasti de elec. Facit cap.
nemo iudicabit/ & cap. quicunq; cum seq. 9.
q. 3. Sic ergo superior qui personam eius iudi
care habeat/ esse non potest: quia sic esset illi
inferior: & sic esset contradictio. Item iudi-
cium fertur in inuitum. l. inter stipulantem
§. 1. de verbo. obli. Et in iudicio quasi contra
hitur. l. 3. §. idem scribit. ff. de peculio. & ex
isto contractu nascitur obligatio. l. omnem
ff. de iudi. quæ de necessitate astringit, insti.
de obli. in prin. Sed sub hac conditione si ve- D
lit nulla contrahitur obligatio. ff. de act. &
obli. l. sub hac. Et ideo sententia debet habe-
re necessariam executionem ne sit delusoria
ff. de mino. l. minorem. 25. annis cui fidei
commissum: & . ff. de iudi. l. si prætor: & de
rei vendi. l. qui restituere. & ne vis fiat ei. l. 3.
in prin. Sed papa non posset aliquam com-
missionem vel submissionem facere quin
eam reuocare posset. ff. de iudi. l. iudicium
soluitur. ff. de lega. 3. l. si quis in prin. testa.
quia sibi ipsi imperare non posset. ff. de ar-
bi. l. penul. Item nec huiusmodi commis-
sarius siue compromissarius posset in vi
commissionis vel submissionis papam inui-
tum coarctare vel cōtra eum sententiam exe
cutioni demandare: quia nullus homo po-
test verum christi vicarium (solius dei iudi-
cio reseruatum) iudicare. d. cap. nemo/ & c.
aliorum. 9. q. 3. & ca. nunc autem. 21. di. Ad
hoc facit ꝙ hoc priuilegium sedis apostoli-
cæ non est inductum solum in fauorem per-
sonæ sed in fauorem etiam ecclesiæ & prin-
cipaliter. & sic per papam renunciari non
potest. d. cap. si diligenti/ & cap. signi-
ficasti de foro compe. 12. q. 2. cap. non
liceat.

A ¶ Et quod papa non possit se submittere iudicio alterius/ tenet ioánes de ligna. post vin. in. d. c. ecclesia de consti. vt supra dictum est exponendo tex. vt supra, videlicet iudicio idest discretione, Ad quod inducit quia cum sit dominus omniũ a nullo potest iudicari (. 9. q. 3. ca. cuncta per mundum) nisi in foro pœnitentiæ cũ tunc sacerdos fungatur vice dei. Ita dicit ioan. de ligna, in. d. cap. ecclesia. Si enim in se iurisditionem non habet/ non potest in alium transferre: regula nemo potest. ℣ Nec obstat quod dicitur quod iudex vnus potest se submittere iurisditioni & iudicio alterius: vt in. l. ille a quo. §. tempestiuum. ff. ad trebellianum, & in. l. est receptum de iuri. omnium iudi. Quia illa submissio fit authoritate legis in inferiore a principe authoritatem publicam approbantis: quæ legis authoritas non potest habere locum in papa/ quia est supra omnem legem, cap. proposuit cum similibus. de conces. preben. nec per legem suam vel prædecessoris eius vel alicuius alterius astringi potest. c. si. de rescrip. l. nõ potest. ff. de. ll.

¶ Et licet iaco. butri. & bal. in d. l. est receptũ/ dicant quòd imperator in causa propria potest se submittere, non loquuntur de submis-
B sione iudiciali quo ad personam ipsius imperatoris. Quod patet: quia ipsimet volunt quod submissio quam fecit imperator tempore quo facta fuit pax constantiæ/ non præiudicat successori. l. prouidendum. C. de decu. li. 10. Facit quod dicitur in. c. per venerabilem. §. verum/ qui filii sint legi. ℣ Similiter non obstat quòd imperator dat iudicem in causa quã habet cũ subdito/ & deputat procuratorem fisci & procuratorem cæsaris qui cognoscunt de causis quæ vertũtur inter fiscum vel cæsarem & subditos ipsius imperatoris. quia licet ex ordinatione imperatoris tales sententiæ contra cameram fiscalem vel cæsaris mandentur executioni sicut mandarentur contra priuatum, tamen personam imperatoris personaliter nõ astringunt: quia sicut imperator non potest astringere se per seipsum/ ita nec per alium. ℣ Item non obstat quod contractus initus per principem cum priuato de iure tenet & principem astringit/ vt dicitur in. d. l. digna vox. C. de. legibus, & in. c. 1. de proba. Quia superioritas non arguitur ex contractu: quia ita potest maior sicut minor contrahere: cum contractus sint iuris gentium/ vt in. l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iure.

¶ Nec poterit se submittere si agatur de titulo papatus inter duos: quia hæc iurisditio cognoscendi de causa papatus non est penes papam. C. ne quis in sua causa in rubro & nigro. sed est penes concilium generale: vt patet ex iis quæ dicuntur in cap. si papa. 40. di. & in cap. licet de elec. & 79. di. c. si duo. C
Igitur non poterit istam iurisditionem in alium transferre: argu. d. ca. significasti de foro compe. ℣ Et licet ista ratio non militet in papa qui potest cognoscere de causa propria (vt in cap. cum venissent de iudi. & d. l. 1. C. ne quis in causa propria. & C. si aduersus fiscum. l. 1. & 2. sicut dicimus & de episcopo in causa suæ ecclesiæ secundũ bar. in. d. l. 1.) tamen videtur vera vbi ageretur de causa hæresis contra papam: quia propter hæresim si sit pertinax, habetur tanquàm priuatus/ & perdidit ius papatus: vt sæpius dictum est, & dicetur in illo articulo an papa possit accusari de hæresi & an possit deponi per concilium. Si tamen esset contentio inter duos de papatu, posset etiam verus papa consentientibus illis quorum interest pro maiori scandalo vitando & pro pace procuranda ac vnione facienda se submittere discretioni aliquarum personarum iuratarum: dummodo & alius competitor idem facere- D
ret. Et sic potest intelligi alio modo ca. nos si incompetenter secũda quæstione septima, secundum egi. in. d. cap. in fidei. Quod intelligo non quòd tales haberent exercere aliquam iurisditionem vel superioritatem in verum papam per ea quæ dicta sunt supra: sed quod tractarent vnionem & intrusum inducerent ad præstandum obedientiam vero papæ. Facit quod dicitur in cap. nisi essent de præben. in. c. cum pridem de pac. & in. c. dilectus el. 2. de simo.

ET EX ISTIS dominus cardinalis pampilonen. posuit adhuc. 13. conclusiones infrascriptas, quas refert egi. in. d. ca. in fidei. Quarum aliquæ licet videãtur præsupponere aliqua cõtraria præmissis (vt patet de secunda & septima) tamẽ illas intelligere oportet secundũ præmissam distinctionem.

¶ Prima igitur conclusio est quòd contentio de titulo papatus non est principaliter contentio romanæ ecclesiæ vel sedis apostolicæ, sed propria & personalis ipsius qui contendit & dicit se papam. Probatur per l. papinianus. §. si ex causa. ff. de inoffi. testamen. & per. l. si hæres. ff. ad legem falcid.

A ¶ Mihi videtur ꝙ ista quæstio nõ meruit ita disputari: & ꝙ illi patres in illo cõcilio quæsiuerunt nodum in scirpo. nã præsupposito etiã ꝙ.c.si duo loqueretur in electione discordi facta per cardinales, nõ reperio iure cautũ ꝙ electio tunc debeat deuolui ad cõcilium. Licet enim glo. ibi velit ꝙ eo casu quo agitur de electione quæ dicitur facta contra fas/ iudex erit concilium, non tamẽ cardinales essent priuati iure eligendi vt dicit ibi glo. Et si essent priuati, non reperio ꝙ ad conciliũ heret deuolutio: quia potius electio deberet fieri secundum ordinem datum in.c. in nomine dni. 23. di. Facit quod diximus in illa quæstione supra/ quando essent mortui omnes cardinales ad quem tunc deuolueretur electio papæ: quia conuenientius ad clerum romanum vt ibi dictum est. Imo recte intuenti sensus illius tex. in. d. ca. si duo/ est ꝙ duo erant de facto intrusi temeritate concertantiũ: nõ enim dicitur ꝙ duo seruato ordine in eligendo fuerint in discordia electi sed intrusi temeritate concertantium, & ideo subiungit tex. nullũ ex eis futurũ sacerdotem permittimus. Et ideo non dicit ꝙ debeat congregari concilium ad iudicandũ vel ad eligẽdum futurum sacerdotẽ: sed tex. considerat intrusionem & temeritatẽ amborum. ideoq; decernit

B neutrum ex intrusis habendũ pro papa / sed alium eligendum. Vnde subiungit tex. sed illum solũ in sede apostolica permansurũ censemus, quẽ ex numero clericorum noua ordinatione diuinũ iudiciũ & vniuersitatis consensus elegerit. Et sic est sensus ꝙ nullus qui fuerit temeritate cõcertantiũ intrusus habeatur pro papa, sed qui erit electus formiter: quod denotant illa verba quẽ diuinũ iudiciũ & vniuersitatis consensus elegerit. & sic ꝙ ex electione acquiratur papatus & nõ ex intrusione tumultuaria. Et bene ostendunt verba gratiani ibi quæ immediate sequuntur: dum declarat ꝙ ille tex. non debet intelligi de apostatico per apostasiã ordinato a cardinalibus & religiosis clericis & inthronizato.

¶ Nec reperitur aliquis tex. in iure qui velit ꝙ ad cõcilium spectet electio papæ. Quinimo tex. in. c. in nomine domini. 23. di. secundum illa tempora (secundum quæ admittebãtur etiam abbates & alii religiosi) dicit ꝙ electio spectet ad cardinales, qui habent vocare vocandos ad electionem, & sic nihil de concilio. Et similiter nec in cap. si transitus 79. di. aliquid dicitur de cõcilio, sed tantum de electione quæ fieret per ecclesiastici ordinis personas. quod intelligitur de iis ad quos

C alias spectat. Et vbi vult religiosos vocari ad consensum præstandum in electione/ intelligitur de iam facta, & nõ ꝙ præstent cõsensum electioni faciendæ: & sic reducitur ad terminos, cap. in nomine domini, 23. di. ¶ Et iura quæ adducuntur ꝙ loquantur in casu mortis vel cessionis/ male adducuntur: quia tex. in cap. vbi periculum & cle. ne romani/ non disponunt ad quem spectet electio, sed tantum prouident de modo electionis & occurrentibus sede vacante, & præsupponunt illa iura ꝙ ad cardinales ante spectabat electio quomodocũq; sede vacãte. Et ideo male allegantur illa iura ꝙ loquãtur tantum in casu quo per cessum vel decessum spectat electio ad cardinales. Quinimo tex. in. c. licet de elec. nullum modum vacationis ponit: & disponit quomodo vacãte ecclesia cardinales habeant procedere ad electionem. & tex. in. c. in nomine domini 23. di. narrat factum: non quòd disponat vt tantum quando sedes vacat per obitum debeat procedi ad electionem. Quod patet: quia si aliter interpretaremur illũ tex. sequeretur vnũ ꝙ quomodocunq; aliter contingeret vacatio sedis (etiam si per resignationẽ vel alio quocunq;

D modo) non prouidisset ꝙ procedi deberet ad aliquam electionem. & sic fuisset prouisum ecclesiæ vt tantũ ageret de eligendo papam quando per obitum sedes vacaret: & si aliomodo vacaret non posset procedi ad aliquam electionem. & sic sedes deberet remanere perpetuo vacans: cum tamen intentio conditoris illius capituli fuerit prouidere omni casu sedi vacãti. ¶ Similiter tex. in. c. 1. 79. di. qui prouidet de electione papæ faciẽda per cardinales/ nõ ponit aliquẽ modũ vacationis: sicut nec. c. licet. Ergo videtur prouisum in quacunq; vacatione sedis & quomodocunq; vacet papatus: quia vbi nullus modus vacationis exprimitur, tunc omnis modus comprehenditur secundum lapum allegatione. 6. in secunda colum. decis. 1. in titu. de rescrip. & glo. in verbo vocationibus in cap. cupientes in prin. de elec. in. 6. & domi. in. d. ca. susceptum in penul. colum. & ponit feli. in. d. ca. in nostra in. 32. & 37. corolario.

¶ Posset tamen attentari secundum vnam expositionem quam pluries supra feci ad ca. si quis pecunia. 79. di. quòd per illud probetur quòd vbi non est facta concors electio & cardinales sunt taliter discordes vt nõ

fit inter eos conuenire/ succedit conciliũ
electione papæ: quia vt alias exponendo
ri illa verba illius tex, (liceat cardinalibus
aliis clericis & laicis deum timentibus eiũ-
ne inuasorem) exponi possunt id est con-
lio, quod cõstat ex cardinalibus & aliis cle-
icis & laicis deum timentibus. Qui tex. sic
ntellectus aperte probat quòd concilium
to casu quo aliquis papa pellitur a papatu/
debet postea eligere alium papam per illa
verba / extra vrbem congregati in loco in
quo eis placuerit electionem faciant. ¶ Sed
ad illum tex. est responsio quòd cum tex. di-
cit quòd si intra vrbem nequeunt electionẽ
perficere in loco extra vrbem congregati in
quo eis placuerit electionem perficiant / in-
telligitur de iis quorum est electio, videli-
cet de cardinalibus & aliis clericis: quia ius
eligendi non potest cadere in laicum. c. sa-
crosancta/ & cap. massana de elec. Vnde ap-
paret quòd verus est intellectus glo. datus
ad illum tex. liceat clericis & laicis eum ana-
thematizare & expellere: videlicet quòd de-
bent referri singula singulis: videlicet cardi-
nalibus & clericis anathematizare: quia est
proprium ecclesiasticorum qui habent cla-
ues: vt in cap. quanto de consuetu. & laicis
B expellere humano auxilio a sede apostolica.
Et per hoc apparet quòd non est vera opi-
nio alexan. ibi circa fi. qui voluit quòd eti-
am laicus anathematizet authoritate illius ca
nonis. quia laicus non habet claues neq; ip-
sarum executionem: vt in ca. 1. de summa
trini. & dictum est supra, & dicitur in cap.
noua de pœni. & remis. & in. c. sicut de hæ-
re. cum similibus. 96. di. ca. bene quidem. Et
dicit glo. in verbo mortis in cap. pastoralis
de offi. ordi. quòd licet in casu necessitatis
laicus possit audire confessionem / non ta-
men poterit absoluere quia non habet cla-
ues.
¶ Vno tamen casu vult constitutio frequens
quòd concilium possit prouidere de papa
quando electio fuit alias celebrata per me-
tum & cardinales denuo ad electionẽ pro-
cessissent: quia tunc datur ibi facultas con-
cilio prouidendi de papa. Quod forte non
seruaretur: quia constitutio illa non fuit per
martinum confirmata (vt alibi dico) & non
seruatur maxime in fine sui. sed de hoc a-
libi latius dicitur. Et ad prædicta omnino
vide quæstionem quam supra pono / quid si
papa efficiatur furiosus vel demens vel in-
utilis vtrum & per quem debeat prouideri

de coadiutore vtrum per cardinales an per C
concilium.
¶ Nec obstat quòd in concilio constantien-
si fuerit electio celebrata de martino quin-
to non solum per cardinales sed etiam per
prælatos nationum: quia respondetur quòd
ideo ita fuit illa electio celebrata quia sic fue
rat ordinatum in eodẽ concilio in. 40. sessio-
ne. Et ibi assignatur ratio propter illud schis-
ma quod ita fuerat antiquatum & tunc ex-
tinctum/ & quia omnes qui gesserant se pro
pontificibus fuerant in eodem concilio pri-
uati: vt patet ex verbis ipsius cõcilii ibi cum
dicitur, & ne attento statu ecclesiæ in poste-
rum super dicta electione vlla retractio vl-
lusue scrupulus in mentibus hominum re-
sideat/ sed ex illa sequatur vnio certa & per-
fecta fidelium, de expresso consensu & vo-
luntate concordi cardinalium statuit quòd
hac vice duntaxat ad eligendum summum
ponti. vna cum cardinalibus sex prælati de
qualibet natione adiungantur. Et sic ibi po-
tius innuitur contrarium / cum dicit pro ea
vice duntaxat. quod bis replicat / scilicet in
principio & in fine: quia alioquin spectabat
ad cardinales. Et ratio potuit esse quia tem-
pore schismatis multi erant creati cardina-
les de vnaquaq; obedientia. D
¶ Et quòd non spectet ad concilium / tenuit
rosellus in illa quæstione quando est schis-
ma vtrum etiam verus papa possit cogi ad
cedendum, quem ibidem infra refero in ea-
dem quæstione. ¶ Et hanc opinionem (ꝙ
non pertineat ad concilium sed ad cardina-
les) repperi tenere ioannem de syluâgalli in
trac. de beneficio in secunda parte. q. 22. Et
istam dico verissimam.

¶ Articulus. 10.

ED PONE
ꝙ papa vult face-
re aliquid arduũ
(puta depõere re
gẽ vel cardinales
vel imperatorem)
vtrũ de necessitate
tenebitur congre-
gare conciliũ. Di-
cendum est ꝙ nõ.
In rege tex. 15. q. 6. alius. in cardinalibus in
c. 1. de schisma. in. 6. In impatore tex. in. c. ad
apostolicæ de re iudi. i. 6. bar. & bal. in. l. fi. C.
de legibus/ & in. l. rescripta. C. de precibus im
pe. offe. & tex. in. c. duo sunt quippe. 96. di.

A Et in patriarcha cōstantinopolitano tex.in.c. qua traditione.22.di.ꝑ Et ex hoc patet ꝙ licet conciliū debeat cōgregari propter grauia & magna occurrentia in ecclesia vniuersali vt diximus supra, tñ vbi non tractatur cā fidei quæ nō possit decidi per eum / potest si vult etiam illa ardua expedire non congregato concilio.

¶Sed cōtra præmissa est quod dicit milis in verbo papa non potest deponere impatorem, vbi dicit ꝙ papa non pōt deponere imperatorē / licet possit deponētibus cōsentire.allegat glo. 15. q.6.alius.Et idem dicit de rege franciæ, allegat archi.ibi in.d.c.alius. Quinimo plus ibi vult milis/ꝙ impator possit bene deponere papam si papa ad hoc se illi subiiciat de consensu cardinalium.Sed de hoc dic vt dico infra in qōne an papa possit se subiicere alicuius iudicio.Inno.ioan.an.& alii in.c.ad apostolicæ de re iudi.in.6.cōiter tenēt ꝙ papa ēt sine concilio pōt deponere imperatorē:debet tñ deponi ex magna & ardua & non leui causa.Et videtur velle bal.in.l.nō ambigitur.ff. de.ll.& doc.post glo.i.c.1.si de inuesti.feudi inter dominū & vasallū lis oriatur.Et bal.i.l. fi.C.de.ll.dicit ꝙ oportet ꝙ cā sit grauis & notoria ex qua turbaretur vniuersalis status

B christianitatis vel ecclesiæ.

SED vtrū papa possit transferre vnum epm inuitū: Dicit barbatius in.c.ꝙ trāslationem de offi.lega.ꝙ ipse vidit cōstitutionē editā in concilio cōstantiē.ꝙ papa nō possit epm inuitū transferre sine cōsensu maioris partis cardinaliū.de quo ibi vide:& in.c.nisi de renū.&.c.1.&.2.de trāsla.pla.Et ibi etiā late per eū an papa posset deponere oēs epos vel vnum ēt sine causa.de quo ibi late per eū: & per abb.in.c.fi.de cōfir.vti.vel inuti.& in disputatione sua quæ incipit eps.& per eundē barba.in trac.de præstantia cardinalium, de quo etiam vide late deciū in.d.c.fi. Et cōmunis videtur opinio ꝙ sine causa nō possit inuitum transferre per ioan.an.in regu. quod ob gratiā in mercu. & abb.in.c.fi.de postu. præla.vbi dicit ita fuisse statutum in concilio pisano præsidente alexandro.& idem abb.in dispu.episcopus & in.c.constitutus de reli. gi.domi.dicit ꝙ idem fuit statutum in concilio constantien.Et idem tenet & sequitur ludouicus in consi.345.incipit circa primum. qui refert ita statutū in concilio constantien. & in concilio pisano.Et idem dicit brixien.in repertorio suo in verbo papa an possit.& idē feli.in.c.quæ in ecclesiarū in.27.col.de cōsti.

¶Bal.tñ in.l.rescripta de precibus impera. C offe.voluit contrarium/quia beneficia sunt manualia papæ.Et pro eo facit ꝙ in eo semper præsumitur causa:vt.d.c.quæ in ecclesiarum.& glo.in.c.per principalem.9.q.3.quæ vult ꝙ possit papa sine causa vnum episcopum priuare sed non omnes, quia turbaretur status ecclesiæ. Sed si bene consideretur, illa glo.non dicit ꝙ sine causa secundum cardi. imo etiam in beneficiis quicquid papa facit debet facere cum iustitia: cardi. consilio 142. Materia est multum examinata in diuersis locis: vide remissiones in locis præallegatis. Si non obstarent statuta in dictis conciliis, forte aliter esset tenendum in translatione q̃ in priuatione: quia per primā non ex toto separatur ab ecclesia. Vide milis in verbo prælatus non transfertur, qui aliud dicit de iure aliud de æquitate.

¶Arti. xi.

LTERIUS quia diximus ꝙ sede vacan.concilium non exercet reseruata papæ, quæro mortuo papa penes quem remanet potestas: & si apud ecclesiam vniuersalem quæ nunq̃ moritur(vt in.c.turbat.z.q.4.iuxta illud math. 28.ego vobiscum sum vsq; ad consummationem sæculi) quare penes concilium non D sit exercitiū plenitudinis potestatis, cum nō possit perpetuo esse penes papam qui moritur/& concilium representet ecclesiam vniuersalem vt sæpius dictum est: Ad quod dicendum ꝙ plenitudo potestatis manet in ecclesia vniuersali multipliciter.& primo considerato pastore & capite principali. s. christo qui eā fundauit:vt in.c.c.1.&.2.di.22.c.fundamenta cum simil.de elec.in.6.cle. romani de iureiuran. Ipse enim est summus sacerdos & caput principale ecclesiæ quæ est corpus eius & plenitudo eius qui omnia in omnibus adimplet:vt dicitur ad ephe.1.ca.vbi glo. dicit ideo dicitur omnia in omnibus qz omnia ab ipso sunt:quia membra nihil conferunt sed ipse omnia membris,quia eius virtute sunt quod sunt. Licet enim deficiat vicarius, non deficit principalis de cuius potestate dicitur danielis.7. potestas eius potestas æterna quæ non auferetur, & regnum eius quod non corrumpetur. & dauid psal.

.tu es sacerdos in æternū secundum ordinem melchisedech. qui panē & vinū obtulit vt patet genesis. 14. Sic & christus in sacrificio eucharistiæ panem & vinum in corpus & sanguinem suum consecrauit/ cuius similitudinem præmisit melchisedech. ¶ Item dicitur potestas papalis mortuo papa manere in ordinatione diuina: sicut dicitur ꝙ dignitas episcopalis manet in aliqua ecclesia etiam mortuo episcopo. Pro hoc. c. quoniam abbas de offi. delega. quod intelligitur donec sedes apostolica quæ instituit episcopatum in tali ecclesia / vult ꝙ talis dignitas maneat in illa ecclesia: alioquin si sedes apostolica reuocaret dispositionem illam/ iam dignitas episcopalis nō diceretur esse vlterius in præfata ecclesia. sicut patet de ciuitate quæ priuata est dignitate episcopali vt in. c. ita nos. 25. q. 2. Et facit quod dicitur in. c. 1. de priuile. & in cle. 1. de pœnis. ¶ Item dicitur ꝙ potestas papalis etiā mortuo papa manet in sede apostolica: vt in. c. si gratiose de rescrip. in. 6. vbi dicitur quia sedes apostolica nūq̄ morit. Vnde dicit ibi archi. & ioā. mo. ꝙ licet habēs papatū vel dignitatē imperialē sit corruptibilis, tamen imperium & dignitas papatus semper sunt vt in authen. quomodo opor. episco.
B §. pos. §. licentiam colum. 9. & d. ca. si gratiose. Vnde mortuo papa non dicitur extincta plenitudo potestatis nec existere, sed vacare siue administratore iuris vel facti carere / de concess. præben. ca. cum nostris. Vnde beatus leo in sermone consecrationis suæ dicit ꝙ in sede petri viuit potestas & excellit authoritas. ¶ Item dicitur manere potestas papalis etiam papa mortuo in ecclesia habitualiter & in potētia: quia in ecclesia semper manet potestas ad eligendum personā quæ succedit in tali dignitate, & exercetur aliquibus casibus in quibus necessitas astringit ad illa exercenda: vt visum est supra in quæstione vtrum sede vacante concilium possit aliqua de reseruatis papæ exercere. Ad hoc. c. si duo 79. di. ¶ Dicitur etiā manere suprema potestas quo ad actualē eius administrationē. Et tunc videtur dicendū ꝙ quo ad plenā administrationē plenitudinis potestatis/ papa mortuo tale exercitiū non manet in ecclesia: vt in ca. 1. de schisma. in. 6. & in cle. ne romani de elec. & diximus supra. vnde dicitur tunc sedes vacare id est carere administratore.

¶ Nec ꝓpter hoc ꝙ nullus succedit papæ in plenitudine administrationis potestatis eius sequitur ꝙ nō sit sufficienter prouisum ecclesiæ: quoniā nullum detrimentū patitur ecclesia si per paucos dies vacet administratio plenitudinis illius potestatis. maxime cum per cardinales & alios prælatos & episcopos vniuersalis ecclesiæ qui sunt vocati in partē solicitudinis in aliis necessariis/ prouideri possit ecclesiæ in iis quæ non expectant temporis dilationē maxime animam concernentibus. C Nec si diceremus ꝙ sede vacante plenitudo potestatis manet in ecclesia vniuersali/ magis esset prouisum. q̄ dicēdo ꝙ remanet reseruāda futuro successori: quia vbi conciliū nō reperiret congregatū/ deberet expectari eius cōgregatio, quæ esset longior & periculosior expectatio q̄ electio successoris modico tpe duratura: vt in. c. vbi periculū/ de elec. in. 6.

¶ Et si dicatur ꝙ posset remanere in collegio cardinaliū quod est collegiū apostolicū. Respondetur ꝙ nec sic esset melius prouisum: quia cardinales sede vacāte debent incūbere accelerate prouisiōi successoris: vt. d. c. vbi periculū/ & d. cle. ne romani. nec tunc possunt vacare expeditioni eorum quæ sunt papæ reseruata. Item posset esse causa inducendi ad malignandum & differendum futuram electionem. Item hoc dictis de causis eis est prohibitū: vt. d. cle. ne romani. & in. §. iidē quoq d. c. vbi periculum. D

¶ Et si dicatur a simili secundū arist. 3. poli. c. 8. ꝙ regimen ciuitatis debet cōsistere secundū ordinatā politiam apud valentiorem partem ipsius ciuitatis. Respondetur ꝙ hic non agitur de regimine vnius ciuitatis, sed vniuersalis ecclesiæ & omnium catholicorum. ideo non est bona similitudo & argumētatio a parte ad totum: quia ratio diuersa: quia potestas ciuilis oritur a ciuibus & a populo, potestas aūt papæ est a deo: vt in. c. nouit de iudi. ad hoc glo. in. c. 1. de trāsla. præla. Itē cōmunitas ciuitatis bene est capax ptātis & regiminis ciuilis: sed vniuersalis ecclesia nō est in oibus suis mēbris capax ptātis ecclesiasticæ: quia aliqui reges/ aliq imperatores & principes/ aliqui cardinales & aliqui patriarchæ &c. quorū aliqui non sunt capaces administrationis dictæ potestatis.

¶ Vnde cardinalis de turre cre. in trac. de po. pa. li. 1. c. 72. dicit ꝙ aliqū diuersitas fideliū in corpore ecclesiæ accipit per respectū ad perfectionem (quæ maxime attēditur secūdum charitatem: iuxta illud apostoli ad colo. c. 3. super omnia charitatem habete quæ est vinculū perfectionis) prout quidā aliis sunt perfectiores. Aliquādo per respectū ad actionēs

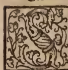
A & hæc est distinctio officiorum. nam officiũ ab efficiendo(vna mutata litera) dicitur secundum isidorum in li.etymo.efficere autem a quo sumitur nomen officii/ importat actionem tendentem in aliud, & ideo officia proprie dicuntur actus qui referuntur ad alios. vnde in diuersis officiis esse dicuntur qui ad diuersas actiones deputati sunt. Aliquando accipitur per respectum pulchritudinis ecclesiæ, & secundum hoc accipitur differentia graduum: prout scilicet in eodem statu vel officio vnus est alio superior in officio. vnde apostolus prima ad corin.12.dicit diuisiões gratiarum sunt. glo.gratias hic appellat gradus & ordines q sunt in officio ecclesiæ. Ista autem diuersitas non reperitur in ciuitate:igitur. ¶ Et si dicatur ergo mortuo papa ecclesia perdit iurisditionem. dic φ licet ad tempus perdat actualem administrationem iurisditionis, non tamẽ extinguitur quia est penes christũ: vt dicitur in.c.1.de schisma.& dicit archie.flo.in.3.par.sum.ti.22.c.2.§.3. Adde q̃ dico infra in.3.sequenti quæstione: vbi ponitur vtrum concilium habeat iura reseruata principi, & supra in quæstione vtrũ sede vacante possit omnia quæ poterat facere papa, cum duabus aliis sequen.

B ¶Arti. 12.

ED pone φ sede vacante remittitur aliquid determinandum iudicio vel voluntati ipsius concilii quod ante determinationem dissoluitur, vtrũ poterit vlterius per conciliũ determinari vel declarari? Domi.in cõsi.65.in.4.col.(incipit discutiam)dicit φ nõ: quia arbitrium determinandi remissum concilio extinguitur, sicut per mortem & extinctionẽ arbitrorũ extinguitũ potestas arbitralis de offi.delega.c.vno delegatorum.l.item si vnus.§.item si plures.ff.de arbi. Et idem esset si refertur ad concilium tanq̃ iudicem: qa mortuo vel reuocato iudice ordinario accidentali (sicut est legatus) re integra expirat eius iurisditio: vt in.c.3.& fi.de offi.lega.in.6. Ita & concilio dissoluto expirat eius iurisditio & officium. Quod mihi placet quo ad hoc φ non possit causam diffinire: acti tata tñ corã concilio facerent fidem coram aliis iudicibus, & non dicerentur extincta sicut actitata coram aliis iudicibus: iuxta.l.2.C.de edendo, & ca. quoniam contra de proba.&.c.si eo.ti.& l.cum lite &.l.cum apud.ff.iudicatum solui: & in cle. sæpe de verbo.signi.&.c.causam quæ de testi.&.c.inter dilectos cum simil.de fide instru. C

¶Arti. 13.

ED hic quæro pone φ cõcilium cognouit de causa papæ & absoluit ipsum, vtrum poterit condemnare eos qui indebite eum vexarunt? Et intellige eo casu quo concilium potuit cognoscere de causa papæ vel quãdo papa permisit ex humanitate/ vt supra dictum est, alioquin nullus iudicat de papa: vt 17.di.§.hinc etiam,&.21.di.c.nunc autem,&.40.di.c.si papa:&.9.q.3.nemo cum pluribus capitulis sequen.

¶Tex.in.§.hinc etiam.17.di.inquantum refert concilium restituisse calumniantes siue accusantes symmachum/ probat φ sic.imo plus φ non solum possit illos iudicare/ sed illos restituere. Ad idẽ est quod legitur de damaso: qui accusatus de adulterio & facta synodo purgatus est a.44.episcopis, qui etiam damnarunt concordium & calixtum diacones accusatores eius/ & proiecerunt eos de ecclesia.

¶Dic secundum alex. ibi in.d.§.hinc etiã,φ tales poterit concilium condemnare ratione cõnexitatis causæ per tex.in.l.1.C.de calumniatoribus. Et idem dicit de testibus falsum deponentibus,c.ad aures de pœnis. Dicit tñ hoc fieri debere in eadem sententia in qua absoluitur papa, vt ipso officio mercenario iudicis.i.concilii condemnentur.facit quod dicitur in.c.præterea de offi.delega. Alias autẽ si non in eadem sententia sed ex interuallo, non concilium sed papa solus vel cum concilio vel alius eorum iudex competens poterit eos punire/ per ea quæ dicit glo.quã doc. sequuntur in.d.l.1.C.de calum. ¶ Quod autem dicitur de restitutione & recuperatione prioris dignitatis/ illud fuit ex misericordia: vt dicit ibi tex. quia schismaticus rediens ad vnionem priorem/ non recuperat priorem dignitatẽ: vt notat ibi domi.& dicitur in.c.quia diligentia de elec. Et illud fuit ex quadam concordia & de voluntate papæ. vnde non tam fuerunt restituti per concilium q̃ per papam. Et ideo ibi egidius dicit φ quando alíqui calumniose discedunt ab obedientia papæ facientes schisma, vt postea concordetur negocium & restituatur obedientia papæ/ pro pace ecclesiæ in melius reformanda expedit φ dispensatiue & misericorditer restituantur. Vbi dicit alex. φ multo magis illud D

...licet fieri dum ageretur de pace ecclesiæ ...cto contendentiũ de papatu. Facit quod ...ur in.c.in nostra de iniurijs:& in.l.venia ...e in ius vocando:& in.c.q̃to de iureiurã. ...simil.de bonis hinc inde restituendis fa- pace.

¶ Arti. 14.

ED HIC q̃ro vtrũ papa pos- sit se submittere iu dicio concilij vel impatoris aut alte- rius. Et φ papa pos sit se subijcere quã- do agitur de titulo papatus, videtur φ sic per.l.est receptũ ff.de iuri.omnium iudi.& notata in.c.in syno do.63.di.&.c.nos si incompetenter.2.q.7.& in.c.mandastis.2.q.4.Ad hoc.c.sane el.2.de offi.delega.&.c.magnæ de voto,&.c.omnis de pœni.& remis.per glo.in.c.innotuit de e- lec.&.c.cũ inferior de maio.& obe. Pro hoc. est glo.in.c.venio.3.q.9.& glo.in verbo apo stolicam in.c.in synodo.63.di.

¶ Secundo facit quia q̃uis sit quæstio de vica riatu christi an sit apud vnum vel alium, nõ per hoc subijcitur dignitas vicariatus sed per sona. Nec enim est quæstio de vicariatu christi absolute an sit vel talis potestas relicta seu commissa fuerit, sed an apud talem per- sonam existat. Facit quod notat ioan.an.in.c. 1.de renun.in.6.vbi dicit φ plenitudo pote- statis absolute considerata est a deo, sed est in hoc vel illo per cooperationem humanam.s. per consensum eligentium & electi. Vnde potest renũtiare papatui ex iusta causa / & in vtilitatem reipublicæ & pro exoneratione cõ scientiæ suæ. Quare ergo occurrente eadem causa vel maiori non poterit se subijcere nõ dico simpliciter hominibus sed veritati vt vi- deatur veritas an apud eum existat papatus: & maxime si ageretur ad sedandum schisma 24.q.1.in summa/& in.c.didicimus ea.cau. &.q.per glo.

¶ Nec obstat si quis diceret φ plenitudo po- testatis non potest subijci vt in.c.bonæ el.2. per inno.de postula.præla.& in.c.cum nobis de præscrip.per ber.&doc.facit quod habetur in.c.volumus.16.q.4. Quia respondetur φ sic subijciendo se veritati/ non subijcitur per modum iurisditionis. Facit quod notat ioan. an.in.c.1.de renun.in.6.in quæstione quid si sit quæstio φ cardinales referunt papam renũ

tiasse/& ipse contendit de contrario. Et ibi di cit illo casu papam esse iudicẽ & habere co- gnitionem per modum iurisditionis. Vnde oportet dicere hanc submissionem non esse per modum iurisditionis/ sed quadam natura li obligatione, qua etiã astringitur romanus pontifex.di.1.ius naturale.&.c.ius gentium, &.c.si homo.27.q.1.&.19.q.2.duæ sunt.fa- cit quod dicit̃ in.c.1.de proba. Et φ talis sub- missio non possit fieri per modum iurisditio- nis/ constat: quia aut ista iurisditio dicitur or- dinaria, & est ei subalternata.c.decreto.2.q. 6.c.ad honorem de autho.& vsu pal. aut de- legata, & est eadem/ licet aliter apud delegatũ aliter apud delegantem. Primum probatur in.c.dudum de præben.in.6.secundũ in.l.mo re.ff.de iuri.omnium iudi. Non enim potest papa retinendo vicariatum/ a se abdicare po- testatem vicariatus. facit quod in simili ponit inno.in.c.in causis de elec.& in.c.cum super de offi.delega.tex.in.l.legatus.ff.de offi. præsi.

¶ Et si dicatur si sumus in simplici submissio ne quodam iure naturali / tunc videtur fru- stratoria: quia non poterit sibi legem impone re a qua nõ liceat recedere.l.penul.ff.de pac. imo nec sibi imperare, vt in.l.penul.ff.de ar- bi. Potest responderi illud verum esse in nu- da dispositione, sed vbi transit in conuentio- nẽ tenetur seruare.l.sicut.ff.de act.& obliga. facit.l.si.C.de pac.inter empto.& vendi.& qd notatur per ioan.an.in.c.ex literis de consti. & quod dicitur in.c.1.de proba. Ad idem.c. noli.23.q.1.vbi hosti fides est seruanda. imo graue est fidem fallere dicit tex.in.l.1.ff.de consti.pecu.& in.c.ea te de iureiu.facit tex.in c.ignorantes.22.q.4.&.c.venerabilem de e- lec. Et maxime quando conuentiones sunt publicæ/ eo magis sunt seruandæ.de pac.l.cõ uentiõum. Papa enim subijcitur legi naturę. faciunt quæ ponuntur.25.q.1.c.quæ ad per- petuam/&.c.quidam / cũ pluribus similibus capitulis illius quæstionis: quia & lege & exẽ plo tenetur subiectos in illa dirigere.24.q.1. c.manet &.c.officij. Sequitur ergo φ si volũ- tarie se subiecit/ teneť implere. Ad hoc quod notatur in.l.digna vox.C.de.ll.& bal.in.l.qui se patris. C.vnde liberi.& quod notat glo.in c.non liceat.12.q.2. Probatur.63.di.ca.inter nos. vbi ponitur de facto papæ & imperato- ris quæ debent mutuo seruari. Quod maxi- me videtur minus dubitabile si iurasset se vel le stare iudicio alicui⁹/ vel si casus aliter esset irreparabilis: puta propter schisma. de quo

iuramento alibi latius attingemus. Et facit
A quod dicit antonius de butrio in cap. 1. de consti.

¶ Sed adhuc videtur obstare: quia si recusat seruare postquam se submisit, nullum videtur remedium: quia quantumcunque ex hoc peccet, nisi simus in casu hæresis nullus poterit esse executor siue correctot siue superior. 40. di. si papa. 9. q. 3. aliorum. c. proposuit de conces. præben. Ad hoc respondetur quod non esset verisimile quod vellet ecclesiæ vniuersali illudere. Quòd si cessaret perseuerantia huiusmodi voluntatis, licet non sit dare superiorem, nõ propterea cessaret obligatio iuris naturalis qua se astrinxit & debitor existit seruare. d. c. 1. de proba. Facit quod dicitur in. c. cum ad monasteriũ de sta. regula. & in. c. quæ in ecclesiarum de cõsti. &. c. quia plerique de immuni. eccle. & . c. per venerabilem qui filii sint legi. & in. c. 1. de schisma.

¶ Et si dicatur quod potest reuocare obligationem: vt in. l. qui fundos. C. de omni agro deserto cum simil. Respondetur quod ibi est sermo de priuilegio concesso subditis, quod potest reuocare: vt ponit in. c. nouit de iudi. Et hoc verum ex iusta causa: vt in. c. suggestum de deci. cum simil. secus si ex iniusta & volunta-
B ria causa. Et hoc quando per modum donationis: quia donationem non debet reuocare sine iusta causa. c. non enim. 22. q. 2. secus si per modum commissionis: vt notat bal. in. l. qui se patris. C. vnde liberi.

¶ Et si dicatur quod ex quo agitur de honore sedis apostolicæ, videtur necessarius consensus cardinalium, qui cum eo participant in honore: vt in. c. fundamenta de elec. in. 6. quia sunt fratres & pars corporis: vt in. c. per venerabilem in. §. verum qui filii sint legi. Similiter si dicatur quod ex quo agitur de præiudicio subditorum, requiritur etiam eorum consensus sicut in simili dicit inno. in. c. auditis de pscrip. vbi dicit quod interest subditorum ne mutent dominos. Et idẽ inno. in. c. quanto de iureiu. vbi quando tractatur de præiudicio populi, requirendus est ipsius consensus vel maioris partis regni ab ipso rege. Facit quod dicitur in. c. si. de rescrip. & in. c. dilecti de maio. & obe. &. 96. di. constantinus, & in. c. intellecto de iureiu. & in consi. pauli de castro. 72. incipit quia frustra. Respondetur quod præmissa arguunt quod non de necessitate sed ex quadã decẽtia interueniat illorum consensus vel consilium. Facit quod ponit inno. in. c. si. de maio. & obe. vbi in via voluntaria requiri debet consensus vniuersitatis, secus in via necessa-
C ria. Ad hoc. c. edoceri de rescrip. facit quod dicitur in. c. 1. ne sede vacan. in. 6. Itẽ respondetur quod illa procedunt in illis qui sunt astricti iure positiuo. sed romanus pontifex est solutus legibus: vt in. c. proposuit de conces. præben. Item non reperitur aliqua cõstitutio iuris diuini quæ astringat romanum pontificẽ ad requirendum consensum cardinaliũ. igitur videtur data libera facultas. 2. q. 6. consuluisti & de trãsla. præla. c. inter corporalia. Facit quod dicit archi. in. c. vbi piculũ de elec. in 6. vbi dicit quod si quam potestatem habent cardinales habent ab homine nõ a deo. si igitur a iure positiuo requiratur consensus vel consilium, hoc non dependet a maiori quam sit romanus pontifex, qui nõ ligatur iure positiuo: vt in. d. c. proposuit.

¶ Item contrarium videtur verum: quia in agendis per romanum pontificem nec cõsensus nec consilium cardinalium de necessitate requiritur: vt ponitur in. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. vbi glo. inno. & doc. & archi. in c. quis de offi. ordi. super verbo consilio eo. li. Et probatur per. c. significasti de elec. vbi dispositiones papæ non alligantur hominum consensu, imò nec concilii generalis: quia si sententia concilii generalis contrarietur sen-
D tentiæ papæ, sententia papæ est pferenda: vt ibi dicit ioã. an. de quo latius dicitur supra in loco pprio. Vnde vt dicit bellamera in. c. in synodo. 63. di. consensus cardinalium non requiritur de necessitate nisi quando tractatur de eorum præiudicio: quia non sunt proprie sicut canonici cum episcopo suo, & idẽ dicit in. c. nullus cl. 2. in. si. 79. di. quia respectu ecclesiæ particularis romanæ canonici sancti petri & ecclesiæ lateranen. sunt proprie canonici, respectu autem vniuersalis ecclesiæ concilium generale est capitulum papæ. Dicit etiam quod cardinales sunt assumpti consultores ipsius papæ: non tamen quod faciant vnum collegium cum papa respectu vniuersalis ecclesiæ, nec respectu particularis romanæ ecclesiæ dicuntur cardinales collegium, & idem refert alex. in. d. c. in synodo. Item titulus papatus sic inheret papæ quod nullus alius in hoc participat: vt in. c. factus est cornelius. 7. q. 1. Et nomine suo & non nomine ecclesiæ dicitur habere papatum: vt plene constat in. c. ex parte de arbi. &. c. cum super de causa posses. & propri. notat archi. in. c. vbi periculũ, in glo. magna de elec. in. 6. & ioã. an. in cle. ne romani eo. d. Nec in hoc titulo aliquis ex subditis põt sibi

A vendicare aliquid iuris, cum sit vnicus qui habet plenitudinem potestatis: vt in. c. decreto 2. q. 6. & c. ad honorem de autho. & vsu pal.

¶ Item si papa se submittit pro veritate manifestanda an ipse sit verus papa/ nullum fit prȩiudicium vicariatui christi sed personæ submittentis: quia non quȩritur de vicariatu/ sed an sit apud talē: & sic de prȩiudicio ipsius personæ & non dignitatis. Ad hoc. c. penul. de re iudi. & quod notat inno. in. c. dilectus el. 2. de præben. vbi ponitur ꝙ si inferatur quæstio instituto vel confirmato super beneficio/ nō vocatur conferens confirmans siue instituēs, quia est translatum plenum ius in institutum c. penul. de præben. & c. fi. de conces. præben. Sed electio papæ non expectat aliam confirmationem: vt in. c. in nomine domini. 23. di. & c. licet de elec. igitur non debet requiri aliꝰ consensus cardinalium. ¶ Similiter defensio tituli spectat ad electum siue prouisum/ non ad eligentes vel prouidentes. c. cum inter de elec. Et frequenter tales prouisi se submittunt iudicio alicuius. c. nisi essent de præben. cap. constitutus & c. sup eo de transac. Facit quod notat inno. in. c. dilecti de maio. & obe. cum ponit distinctionem quando agitur de re vel de persona. & quod notat idem inno. in. c. cū ȩcclesiasticȩ de excep. quando ponit de interesse communi vel priuato. & in. c. cum ex officii de præscrip. Et si agatur de quasi cōi/. cū sit popularis defensio (vt in. c. dudū el. 2. de elec. & c. super iis de accusa.) adhuc non oēs subditi contradicentes admittuntur.

¶ ET ꝙ papa cum agitur de papatu possit se subiicere/ facit vltra adducta tex. in. c. ex parte de verbo. sig. & c. nos si incompetenter. §. item cum balaham &. §. item symmachus. 2. q. 7. & c. nunc autem. 21. di. Cum enim cardinales tantum præstent consilium in gerēdis per papam (vt in. c. fundamēta de elec. in. 6.) graue est ꝙ astringatur papa ad illorum consensum. ¶ Nec obstat. 96. di. ca. vbinam legistis: quia ibi non dicit requiri consensum imperatoris. item ibi loquitur de fide.

¶ Item facit alia ratio: quia qn̄ est dubiū quis sit verus papa, ad comperiendam veritatem nulla melior via q̄ via iustitiȩ/ cui omnis creatura est subiecta. l. iustitia. §. iuris præcepta ff. de iustitia & iure. Hæc aūt via pōt practicari per viam submissionis & est facilior: igitur illa amplectēda, cle. 1. de summa tri. C. de appel. l. ampliorem. ff. de auro & argen. lega. l. pediculis. §. labeo.

¶ Præterea ꝙ admittatur submissio in eo qui non recognoscit superiorē/ est tex. ibi in verbo subiicere potuit in. c. per venerabilem qui filii sint legi. Et per illam literam dicit ostien. ꝙ licet nec laicus possit se subiicere alterius iurisditioni sine consensu proprii iudicis, illud est verum in feudalibus: vt notat in summa de arbi. in. §. de qua re/ sub. §. impeditur/ versi. sed nunquid vasallus. secus in aliis per illum tex. Ad hoc facit quod dicitur in. c. 1. de iudi. & in. c. penul. de foro compe. C

¶ Et istam partem affirmatiuam tenuit glo. in. c. in synodo in verbo apostolicam. 63. di. & glo. in. c. nemo. 9. q. 3. & hugo & ioan. de fan. & do. in. c. nos si incompetenter. Et respōdent ꝙ ioan. an. male soluit in. c. ecclesia de consti. quia eius solutio non conuenit verbis illius tex. in verbo terminentur/ & in verbo diffinitum. Et eandem ēt sentit glo. in proœ. sexti in verbo seruus. Et ibi do. in. 7. col. dicit ꝙ papa potest in se prorogare iurisditionem iudicis secularis/ potius tamen ex humilitate q̄ ex debito. & idem archi. in. c. si quis sup his 2. q. 7. idem ostien. ioan. an. & ioan. de ana. in c. cum ex iniuncto de hære. Et istam videtur tenere alex. in. d. c. in synodo. 63. di. licet tandem remaneat dubius vtrum possit se submittere alicuius laici iudicio: & se remittit ad dicta in. c. inferior. 21. di. Et ibi videtur simpliciter transire in partem negatiuam, ꝙ nō possit se alteri subiicere nisi in casu conscientiæ. D Et in. d. c. in synodo/ dicit ꝙ longe minus videtur ꝙ possit se subiicere imperatori quādo agitur de causa hæresis: quia tūc habetur pro priuato & non pro papa/ vt dicitur in. c. si papa. 40. di. & sicut priuatus clericus non potest se subiicere laico (vt in. c. si diligenti/ & c. significasti de foro compe.) ita nec tali casu papa, in quo habetur pro priuato. Dicit tamen ꝙ si tractaretur de hæresi papæ & esset paratus corrigi/ tunc posset hoc committere imperatori & sic laico: & etiam posset permittere vt caperet informationes de hæresi sua. allegat ad hoc ibi bellamerā in. 6. & 7. col.

¶ Item pro ista parte affirmatiua facit tex. in d. c. si quis super his. 2. q. 7. & tex. in. d. c. cū ex iniuncto, cum allegat exemplum de christo qui se submisit iudicio iudȩorum cum dixit quis ex vobis arguet me de peccato? Et idem pe. de perusio ibi in. d. c. cum ex iniuncto. vbi dicit ꝙ ex quo papa habet plenitudinem potestatis/ potest se submittere iudicio alterius quod non potest clericus in iudicialibus sine licentia sui prælati: vt in. c. significasti de fo.

compe. Et facit etiam pro ista parte tex.in.c.
A ad apostolicæ de re iudi.in. 6. ibi parati era-
mus vocare reges prælatos & principes tam
ecclesiasticos q̃ seculares. Et tex.in.c. 1. de re-
nun.in.6. quia si potest renũciare/multo ma-
gis se submittere.

SED in contrarium(ꝙ papa non possit
se submittere iudicio nec cōcilii nec alio
rum/nec constituere aliquem iudicē su-
pra se qui iudicialiter & authoritatiue possit
personam ipsius iudicare siue per modũ com
missionis siue submissionis)facit primo ꝙ e-
lectio summorum pontificũ deo est reserua-
ta.79.di.c.electione. Secundo quia in terris
non est superior qui papam eiiciat, vt in.c.li-
cet de elec.in fi. Tertio quia potestas papæ
est a deo & non ab homine/de iudi. c. nouit.
Quarto quia per talem declarationem nõ
potest constitui titulus in papatu: quia licet
in inferioribus beneficiis prouideri possit offi
cio superioris, in papatu tamen nullo modo
d.c.licet in fi.de elec. Quinto quia per istã
viam papa videretur sibi eligere successorē/
patiendo alteri dari papatum: quod esse non
potest.8.q.1.§.his omnibus cum glo.&.79.
di. si transitus. Sexto quia non posset pa-
B pa cum bona conscientia cōsentire ꝙ papa-
tus daretur alteri non vero papæ, quod pos-
set euenire.& tale peccatum non esset cōmit
tendum etiam pro sedatione schismatis.13.
di.fere per totum. Septimo quia etiã se sub
mittendo/ab alio iudicari non potest.21. di.
d.c.nũc autem. vbi fuit necesse ꝙ papa ferret
sententiam in seipsum. Octauo quia de iu-
re communi est clarum ꝙ papa non potest
se submittere / nec ab aliquo iudice iudicari
quacunq; authoritate fungatur.9.q.3.ca.ne-
mo/&.c.aliorum. Nono quia quædã sunt
quæ impediunt submissionem: vt in.c.si dili-
genti/&.c.significasti de foro compe. quæ ad
hunc casum singulariter adaptari possunt.
Decimo facit exemplũ alexandri tertii/ qui
expresse refutauit talē submissionem: & po-
stea edidit tex.in.c.licet de elec.in concilio la-
teranen. vbi diffinit ꝙ circa dubia electionis
papæ non habetur superior.

¶ Non obstat.d.c.nos si incōpetenter/& alia
iura concordantia supraallegata: quia ibi est
sermo de quadam decentia non autem de
necessitate, iuxta notata in. l.digna vox. C.
de legibus. Et ideo ibi archi.post vincentium
exponit iudicio.i.discretione. Et addendo ad
glo.dicit ꝙ quidam dicunt per.l.est receptum
ff.de iuri.oĩum iudi.ꝙ ille qui est supra omne
forum(vt est papa) potest se subiicere iudici C
seculari, quia ipse potest destruere forum/cō-
dere & diminuere, quod dicit vincentius non
tenendum in.c.ecclesia de consti.& ꝙ(vt su-
pra dictum est)tex.in.c. nos si incompetēter
debet exponi iudicio.i.discretione. Et ita ipse
transit: plus etiam dicens post vincentium ꝙ
legatus de latere nõ potest se subiicere alicui
infra papam nisi in iudicio animæ, quod est
exceptum: vt in.c.ne pro dilatione de pœni.
& remis.& hoc ponit vincentius in.c. volen
tes de offi.lega. Et cum istis trãsit egidius bel-
lamera. Hanc autem conclusionem etiã po
suit martinus de laude in trac.concilii in. 3.q.
& remittit se ad dicta per eum in trac.de prin
cipibus in.q. 368. Hanc etiam cōclusionem
tenuit ioan.an.in.c.ecclesia de consti. & abb.
eum refert & sequitur in. c. significasti in.5.
col.de foro compe. Et respondet ad.c. nos si
incompetenter.2.q.7.&.c.mandastis &. c.au
ditum.2.q.4. ꝙ loquuntur de submissiõe ex
humilitate: vt ostendunt verba.d.ca.auditum
in.fi.dum dicit, hoc autem facientes non le-
gem præscribo ceteris qua id facere cogan-
tur. Et idem ponit aluarus de planctu eccle-
siæ li.1.ar.32. Et abb. pro ista parte assignat
rationem, quia cum non agatur de bono pa-
pæ sed dei/ ex hoc irrogaretur iniuria deo si D
vicarius eius iudicaretur a laico ptita impera
tore,& ait ꝙ non potest renunciare illi priuile
gio: & ꝙ in. c.nos si incompetenter sumitur
iudicium pro discretione.& ꝙ illud.c.narrat
factum sed de iure fieri non potest.

¶ Et eandem opinionem tenent anto.abb.im
mol.& domi.in.d.ca.ecclesia, & ioan.an.in.c.
ad nostram de consue.& cardi.in.c. significa-
sti in.2.oppo.de foro compe. Et ad.c.nos si in
competenter, vltra supra dicta illis tribus
modis(videlicet ꝙ factum narrat / & ꝙ iudi-
cium sumitur pro discretione/ & ꝙ ex nimia
humilitate papa subiecit se iudicio imperato
ris)respondet ipse ꝙ papa subiecit se sponte
volens recipere correctionem tanq̃ monitio
nem / non ꝙ fecerit illum suum iudicem. Et
idem tenet archi.in.d.c.nos si incompetēter.
& idem tenent anto.immol.& domi.in. d.ca.
significasti. Et idē abb.in. c. at si clerici in.13.
col.de iudi. qui dicit hoc notandum contra il
los qui ruditer allegant illũ tex.in.c. nos si in-
competenter.& idem ipse tenet in.c.P.&. G.
penul.col.de offi.delega.

¶ Et ad.l.est receptum / respondet immol.in
d.c.ecclesia/ꝙ ibi poterat superior prorogare
iurisdictionem inferioris: quod nõ est in casu

A isto in quo clericus non potest prorogare iurisditionem laici. ꝟ Sed melius potest responderi ꝙ.d.l.est receptum/loquitur in magistratibus qui quantumcunq; sint de superioribus tamen ipsi habent superiorem a quo possunt iudicari, sed papa nullum habet superiorem nisi deum: vt in.c.nemo.9.q.3.& in.c.licet in fi.de elec. Pro hoc facit quod dicit beatus tho. in quarto sen.di.19.q.1.ar.3.quæstiũcula.3. ad tertiũ.vbi probat ꝙ qs non põt dare alicui potestatem ꝙ eum excõicet. Et eũ refert cardi.de turre cre.in suo trac.de po.pa.q.25. Et latius idem cardi. ponendo quæstionem refert in.c.104.in.2.li.vbi per.xl.motiua probat papam nõ posse se submittere iudicio alicuius. Et respondet secundum vincen. & archi.ad.c.nos si incompetenter/ꝙ iudicium sumitur pro discretione: ita ꝙ ad discretionem illorum dicebat papa se velle omnia illa emẽdare, non autem dixit ꝙ iurisditione illorum emendaret. item licet dicat ꝙ imperator mittat nuncios qui inquirant & examinent quæ iudicata erant, non tamen dicit ꝙ illorum authoritate reuocarentur. Ipse tamen respõdet ꝙ aut se submittit inqtum homo ex sua humilitate/non ꝙ constituat sibi superiorem: & potest. & hoc voluit etiam aluarus in trac.

B de planctu ecclesiæ. Aut se submittit alicui vt posit iudicare de persona & dignitate eius & eum deponere: & non potest. bene tamẽ posset in aliquibus causis in quibus haberet cũ aliquo controuersiam super aliquibus iurib9 ad eum vt personam priuatam pertinentibus, ad tollendum controuersiam se ex benignitate submittere secundum eum.

℄ Ad.c.adrianus cum.c.sequẽti.63.di.respõdetur ꝙ qtumcunq; papa dederit potestatem carolo in electione romani pontificis & leo ottoni, non per hoc sequitur ꝙ se subiecerit iudicio imperatoris: sicut nec hodie subiicitur cardinalibus licet ipsi habeant potestatem eligendi papam: vt in.d.ca.vbi periculum cũ simil.de elec.in.6. Et ex ista ratione(quia cardinales habent ius eligendi)etiam respondetur ꝙ satis ex tali submissione dicitur tractari de cardinalium præiudicio, & ꝙ ideo requiri deberet ipsorum consensus. & quia sunt partes corporis papæ: vt in.c.1.de offi.lega.in.6. & quia faciunt collegium cum papa: quia in administratione rerum vniuersalis ecclesiæ congregantur vt papæ consulant & eum in gerẽdis dirigant. licet forte respectu particularis ecclesiæ romanæ non dicantur facere collegium secundum alex.in.d.c.in synodo. Sunt enim cardinales inhærentes sedi apostolicæ sicut stellæ in firmamento cœli dicit bal.in.l.cũ C multa.C.de bonis quæ libe. Et(vt supra etiã relatum est)plus dicit idem bal.in.c.bonæ el 1.de postu. præla. ꝙ cardinales residentes in curia æquiparantur stellis fixis, quæ non mouentur nisi motu orbis sicut & cardinales nõ mouentur nisi motu papæ: & cardinales legati æquiparantur constellationibus siue planetis, qui mouentur motu proprio nutu dei sicut & legati nutu papæ. Et quicquid faciunt præsumũtur facere nutu papæ: vt in.c.1.de postu.præla. Ideo dicuntur facere collegium cum papa: & appellatur sacrum collegium/ vt dicit alex.in.d.c.in synodo. Facit quod dicit ioan.de ana.post ostien.in.c.ad liberandã de iudæis. & in cle.ne romani de elec. & in.c.1.in verbo sede vacante in glo.de schisma.in 6. Et hoc respectu dicitur supremum collegium ecclesiæ romanæ. Et collegium reueren. dominorum cardinalium potest dici senatus papæ, licet non per omnia habeant potestatẽ antiquorum senatorum: vt ponit abb.in.c.cũ te de re iudi. & dicitur in.c.ecclesia.16.q.1. Imo in aliquibus longe plus habent q antiqui senatores romani: quia eligunt papam: vt in.c.in nomine domini.23.di. senatores autẽ non eligebant imperatorem: quia eligebatur D ab exercitu/ & populus obediendo admittebat: vt in.c.legimus.93.di. Vnde ex his non videtur ꝙ papa sine consilio cardinalium possit se subiicere alicui.

℄ Innocentius tamen in.c.ex parte de verbo. sig.dicit ꝙ quando agitur cum papa de rebus vel iuribus/tunc sic est procedendum: quia si papa contra alium vel alius contra eum mouet quæstionẽ super aliquibus rebus vel iuribus/eligendi sunt arbitri pro vtroq;/ vt iudicium procedat sine suspitione. argu.xi.q.1.si clericus.3.q.5.quia suspecti. Et licet hoc sit honestum, tamen non negat quin alicui posset causam delegare: sicut imperator facit causas suas & imperii sui tractari per procuratores suos qui ab eo sunt dati iudices/ licet sint iudices ordinarii. C.vbi causæ fiscæ.per totum C.si aduersus fiscum.l.1.&.2. Et ita dicit seruari de consuetudine: quia papa similes suas causas delegat aliis. Pro quo bene facit tex.in c.ad apostolicæ de re iudi.in.6. Si autem papæ aliquis vellet crimen obiicere, tũc dicit ꝙ de hoc nullus põt cognoscere.9.q.3.c.facta nisi de hæresi: vt in.c.si papa.40.di. Item qñ de potestate vel de sententiis eius agitur nullus nisi ipse solus cognoscit.9.q.3.ca.ista

sunt.c.nemo &.c.seq. Et sic videtur q̄ cardi. A de turrecre. habuerit eundem spiritum in effectu cum inno. Et idem sentit angelus in. l. est receptum.ff.de iuri.omnium iudi. & idem bal. & paulus de castro ibi.

¶ Et idem quod dicitur de papa videtur dicendum de imperatore: qui licet sint iudices in causa propria/ & possint de causa propria per seipsos iudicare(vt in.l. & hoc tiberius.ff. de heredi.insti. & in.l.proxime.ff.de iis quę in testamento delentur. & doc.in.l.1. C.ne quis in sua causa: & in.c.cum venissent de iudi. Et idem videtur in ciuitatibus non recognoscentibus superiorem: vt per bal.in.l.1.ad fi.C.de sententiis quæ sine cer.quantita. & bar.in.l.si alius.§.bellissime.ff.quod vi aut clam. Et est tex.in.c.nouit de iudi.vbi rex francorum qui non recognoscit superiorem iudicat de causa propria. quod est verum secundum siculum ibi inter subditos)nihilominus etiā tales non recognoscentes superiorem/ poterunt se submittere iurisditioni & iudicio alicuius tacite vel expresse: vt dicunt doc.in.d.l.est receptū. Quod vt dicit ibi bal. fecit imperator tempore quo fuit facta pax constantiæ. Allegat ad idem cy. & odofredum: dicens q̄ nō propterea præiudicauit successori per. l. prouidendū B C.de decu.li.10.

¶ Et hæc submissio fieri poterit vel per viam compromissi vel per viam prorogationis/ vel expressi cōsensus in aliquem vel et taciti consensus. Vnde vt dicit ibi angelus in.d.l.est receptum / si sunt duo domini vnius castri qui habeant insolidum iurisditionem/ si vnus delinquat/ tacite videtur se submittere iurisditioni alterius condomini. Cuius opinio in hoc non est vera: quia par in parem non habet imperium secundum paul.de castro ibi. & cōtrarium tenent bar. & bal.in.l.fi.ff.de re.diui. & bar.in.l.inter tutores.ff.de admi.tuto. & refert alex.de immol.in.d.l.est receptum. ℣ Et ex hoc patet q̄ etiam alii superiores iudices possunt se submittere iurisditioni inferioris: Vnde archiepiscopus posset se submittere iurisditioni sui suffraganei. Facit bene quod dicitur post glo.penul.in.c.cū inferior de maio. & obe. & q̄ō quam ibi ponunt doc. vbi aliquo respectu archiepiscopus potest subesse archidiano.

¶ Quę submissio si bene consideretur secundum albericum in.d.l.est receptum/ est nullius momenti & parui effectus: quia si contingeret appellari a sententia/ omnino causa reuertetur ad manus superioris. Quę consideratio est vera in papa: sed in aliis habentibus C superiores/ forte non procedit: quia per talem submissionem ipse superior efficitur inferior illius, & non appellaretur ad eum sed ad alios superiores. & sic in illa causa si appellaretur/ non appellaretur ab episcopo suffraganeo ad archiepiscopum sed ad patriarcham vel ad legatum vel ad papam. Et ratio est quia nullus appellat ad seipsum: vt patet in diffinitione appellationis: vt probatur in rubri.de appel. & in specu.de appel. Et ideo non videtur bona consideratio alberici, qui voluit restringere tex.in.d.l.est receptum/ dicendo q̄ loquatur quando maior submittit se iurisditioni minoris qui non sit eius subditus: quia ille tex. debet intelligi indistincte in inferiori a papa. In papa autem non potest habere effectum: quia non habet superiorem nisi deum: vt in d.c.aliorū.9.q.3. Et ideo si nollet seruare sententiam/ est verum q̄ submissio eius esset nullius effectus. & hoc probat tex.in.c.mādastis/ &.c.auditum.2.q.4.

¶ VNDE in papa aut loquimur de submissione in foro pœnitentiali. & dicendum est q̄ talis submissio fieri poterit: vt est glo.in c.nemo.9.q.3. & glo.in.c.sane de offi.delega. & dicunt doc.in.c.omnis de pœni. & remis. Et ratio est quia tunc confessor tenet locum D dei: & non a subdito iudicatur eius causa sed a deo. item vt dicitur infra in.13.conclusiōe tunc papa non subiicitur inq̄tum papa sed vt priuata persona. ℣ Aut loquimur in foro iudiciali seculari. & nullo modo poterit se subiiceret quia faceret iniuriam deo/ vt supra dictū est: cū nō solū non possit seipsum sed nec clericos subiicere iudicibus secularibus/ sic q̄ lai ci iudicarēt omnes clericos generaliter: quia clerici hoc priuilegium habent a deo/ & turbaretur vniuersalis status ecclesiæ: vt notatur per cardi.in.c.perpendimus de sen.excom. & abb.in.c.2.de maio. & obe. & in.c.proposuit de cōcess.prębē. & in.c.literas de resti.spolia. & in.d.c.ecclesia de cōsti. & in.d.c.at si clerici 14.col.de iudi.inno.i.d.c.2.ludo.in.l.si vero in.§.de viro.ff.solu.matrimo. Quia ea quæ sunt de iure diuino/ papa non potest tollere 25.q.1.c.sunt quædam bona.glo.in.c.si imperator.96.di. & in.c.q̄q̄.de censi.in.6. Causam autem spiritualem potest bene committere laico/ maxime si committat tanq̄ executori: vt vide in.c.decernimus de iudi. ℣ Nō obstat.c.nos si incompetenter: quia responsum est supra q̄ ibi papa non submisit se iudicio imperatoris: sed sensit si quid minus bene reperiretur

periretur per eum in subditos gestum ꝙ fa-
A cta inquisitione diligenti per missos ab impe
ratore/ipse esset paratus illa per se emẽdare:
& non ꝙ imperator iudicaret de rebus gestis
per papam,& est potius quædam spontanea
oblatio/ ad demonstrandum ꝙ nihil reperi-
retur quod male gestum per eum dici pos-
set. Et eodem modo est tex. in.d. c. ad aposto
licæ de re iudi. in. 6. Et hanc conclusionem
etiam ponit ioan. de ligna. in. d. cap. ecclesiæ:
dicens quòd cum papa sit vicarius dei / non
potest diminuere potestatem sibi a deo tra-
ditam.

¶ Aut loquimur in foro ecclesiastico. Et tũc
aut de persona papæ iudicanda. & similiter
non potest se submittere alicuius iurisditio-
ni: quia extra casum hæresis non potest ab a-
liquo iudicari: vt in.d.ca.si papa.40. di. dicit
innocen. in.d. ca. ex parte, & doc. in.c. in fi-
dei de hære. in. 6. Et est conclusio sancti tho-
mæ in.4. senten. di. 19. & alberti magni & bo
nauentura: & ricardi de media villa vt refert
alexan. in. d. ca. nos si incompetenter. vbi pro
bat hanc conclusionem pluribus rationibus.
¶ Fallit nisi papa se subiicere vellet alicuius
iudicio ex quadam humilitate: vt de hoc est
tex. quem ita intelligit domi. ibi & archi. post
hugonem in ca. si quis. 2. q. 7. & est tex. bea-
B ti grego. qui ex sua humanitate vt plurimum
de se loquendo loquebatur in singulari: vt
patet in cap. nihil de præscrip. Vel intelligo
illum tex. non quòd subiecerit se iudicio a-
licuius qui eum haberet iudicare (cum non
posset vt supra victum est) sed suæ propriæ
correctioni & emendationi. Quod conci-
pio ex verbis illius tex. cum dicit veniat ad
sedem apostolicam: cum tamen ipse esset ca
put sedis apostolicæ. & ibi ante confesionẽ
beati petri/ & ibi sententiam suã. quasi dicat
sententiã beati petri & sic iudicium dei, cu-
ius iudicio tantum papa est suppositus: vt in
cap. aliorum/ cum præcedenti & seq. 9. q. 3.
Et sic proprie loquitur tex. in. d. ca. ad aposto
licæ: quia ibi papa dixit se paratum congre-
gare principes, & ꝙ si in aliquo rex fuerat læ
sus per ecclesiam / ecclesia parata erat de con
silio concilii ei satisfacere. Non dicit quòd
concilium vel principes iudicare deberent,
sed ipsamet ecclesia. ¶ Item fallit nisi vellet
se purgare ad conuincendum maliciã æmu-
lorum, & ad ostendendam ex superabun-
danti sua humanitate se innocentem: non
tamen quòd subiiceret se alicuius iudicio. &
ita procedit cap. mandastis/ & cap. auditum
2. q. 4. ¶ Item fallit vbi esset contentio inter C
duos de titulo papatus/ vel vbi esset schisma
tale ꝙ non posset discerni quis esset verus
papa: quia forte ita antiquatum quòd sape-
ret hæresim contra fouentes: sicut fuit tem-
pore gregorii. 12. & benedicti. 13. & io-
annis. 23. vel quando ageretur de titulo pa-
patus contra illum qui nunquàm fuisset re-
ceptus pro papa: vel quando in actu electio
nis insurrexisset dubium quis esset verus pa
pa. Quia his & similibus casibus quando
agitur contra dubitatum papam (quibus ca
sibus est iudicium concilii: vt in cap. si duo.
79. di.) tunc poterit fieri submissio conci-
lio generali: quia non est proprie submissio
papæ nec papalis dignitatis. Facit quod di-
citur per doc. in ca. cum super de causa pos
ses. & proprie. & quod dico infra ponendo
modos quibus tollitur schisma. & quod po
nit cardi. in ca. licet de elec. & in consi. 105.
incipit quæsitum.

¶ Aut loquimur quando tractatur non de
persona papæ sed de aliquibus iuribus con-
cernentibus interesse alicuius particularis ec
clesię vel alterius personæ vel bonorum eius
& sic de simil. Et tũc poterit se submittere iu
dicio concilii: vt est tex. in. c. ad apostolicæ de
re iudi. in. 6. intelligendo alio modo ꝙ prin- D
cipes & conciliũ congregandi deberent esse
iudices. Item in similibus casibus poterit cau
sam alteri delegare: vt dicit glo. & ibi doc.
in. c. nullã. 2. q. 4. in. l. bene a zenone (quæ lo
quitur in imperatore). C. de quadrien. præ-
scrip. & glo. in. c. cum dilecta in verbo pro-
curatricem circa fi. de confirma. vtili vel in-
utili. & abbas in ca. si quis contra clericum
de foro compe. & ludo. consi. 509. incipit
circa propositam. & innocen. in. d. c. ex par-
te de verbo. signifi. facit quod dicitur in. c. cũ
venissent de iudi.

¶ ET AD PRAEDICTA (quòd
papa non possit se subiicere alteri) faciunt
illa quæ dicuntur infra in illo articulo an pa
pa ligetur capitulis conclauis iuratis & vo-
tatis. Nec videtur sufficienter responsum
ad capitulum nos si incompetenter / dicen-
do quòd sumitur iudicium pro discretione/
vel quòd narrat factum ex humanitate: quia
verba tex. ibi legitimo terminentur exami-
ne / & ibi indiscussum vel indefinitum re-
maneat, ostendunt quòd tex. loquatur de
vero iudicio. & ita ibi domi. ponderat illum
tex. & videntur dicere moderni in dicto ca.
ecclesia, & in. d. l. est receptum. Sed adhuc

A ¶ Et ꝙ papa non posſit ſe ſubmittere iudicio
alterius/ tenet ioãnes de ligna. poſt vin. in. d.
c. eccleſia de conſti. vt ſupra dictum eſt ex-
ponendo tex. vt ſupra, videlicet iudicio id eſt
diſcretione. Ad quod inducit quia cum ſit do
minus omniũ a nullo poteſt iudicari (. 9. q.
3. ca. cuncta per mundum) niſi in foro pœ-
nitentiæ cũ tunc ſacerdos fungatur vice dei.
Ita dicit ioan. de ligna. in. d. cap. eccleſia. Si
enim in ſe iuriſditionem non habet/ non po
teſt in alium transferre: regula nemo poteſt.
¶ Nec obſtat quod dicitur ꝙ iudex vnus po
teſt ſe ſubmittere iuriſditioni & iudicio alte-
rius: vt in. l. ille a quo. §. tempeſtiuum. ff. ad
trebellianum, & in. l. eſt receptum de iuri. o-
mnium iudi. Quia illa ſubmiſſio fit autho-
ritate legis in inferiore a principe authorita-
tem publicam approbantis: quæ legis au-
thoritas non poteſt habere locum in papa/
quia eſt ſupra omnem legem, cap. propoſuit
cum ſimilibus. de conceſ. pręben. nec per le-
gem ſuam vel prædeceſſoris eius vel alicu-
ius alterius aſtringi poteſt. c. ſi. de reſcrip. l. nõ
poteſt. ff. de. ll.
¶ Et licet iaco. butri. & bal. in d. l. eſt receptũ/
dicant quòd imperator in cauſa propria po-
teſt ſe ſubmittere, non loquuntur de ſubmiſ
B ſione iudiciali quo ad perſonam ipſius im-
peratoris. Quod patet: quia ipſimet volunt
ꝙ ſubmiſſio quam fecit imperator tempore
quo facta fuit pax conſtantiæ/ non præiudi-
cat ſucceſſori. l. prouidendum. C. de decu.
li. 10. Facit quod dicitur in. c. per venerabi-
lem. §. verum/ qui filii ſint legi. ¶ Similiter
non obſtat quòd imperator dat iudicem in
cauſa quã habet cũ ſubdito/ & deputat pro-
curatorem fiſci & procuratorem cæſaris qui
cognoſcunt de cauſis quæ vertũtur inter fiſ-
cum vel cæſarem & ſubditos ipſius impera-
toris. quia licet ex ordinatione imperatoris
tales ſententiæ contra cameram fiſcalem vel
cæſaris mandentur executioni ſicut manda-
rentur contra priuatum, tamen perſonam
imperatoris perſonaliter nõ aſtringunt: quia
ſicut imperator non poteſt aſtringere ſe per
ſeipſum/ ita nec per alium. ¶ Item non ob-
ſtat ꝙ contractus initus per principem cum
priuato de iure tenet & principem aſtringit/
vt dicitur in. d. l. digna vox. C. de. legibus, &
in. c. 1. de proba. Quia ſuperioritas non ar-
guitur ex contractu: quia ita poteſt maior ſi-
cut minor contrahere: cum contractus ſint
iuris gentium/ vt in. l. ex hoc iure. ff. de iuſti.
& iure.

¶ Nec poterit ſe ſubmittere ſi agatur de titu- C
lo papatus inter duos: quia hæc iuriſditio co
gnoſcendi de cauſa papatus non eſt penes
papam. C. ne quis in ſua cauſa in rubro &
nigro. ſed eſt penes concilium generale: vt
patet ex iis quæ dicuntur in cap. ſi papa. 40.
di. & in cap. licet de elec. &. 79. di. c. ſi duo.
Igitur non poterit iſtam iuriſditionem in a-
lium transferre: argu. d. ca. ſignificaſti de fo
ro compe. ¶ Et licet iſta ratio non militet in
papa qui poteſt cognoſcere de cauſa pro-
pria (vt in cap. cum veniſſent de iudi. &. d.
l. 1. C. ne quis in cauſa propria. &. C. ſi ad-
uerſus fiſcum. l. 1. &. 2. ſicut dicimus & de
epiſcopo in cauſa ſuæ eccleſiæ ſecundũ bar.
in. d. l. 1.) tamen videtur vera vbi ageretur
de cauſa hæreſis contra papam: quia pro-
pter hæreſim ſi ſit pertinax, habetur tanquàm
priuatus/ & perdidit ius papatus: vt ſæpius
dictum eſt, & dicetur in illo articulo an pa-
pa poſſit accuſari de hæreſi & an poſſit depo
ni per concilium. Si tamen eſſet contentio
inter duos de papatu, poſſet etiam verus pa-
pa conſentientibus illis quorum intereſt pro
maiori ſcandalo vitando & pro pace procu-
randa ac vnione facienda ſe ſubmittere diſ-
cretioni aliquarum perſonarum iuratarum:
dummodo & alius competitor idem face- D
ret. Et ſic poteſt intelligi alio modo ca. nos
ſi incompetenter ſecũda quæſtione ſeptima,
ſecundum egi. in. d. cap. in fidei. Quod in-
telligo non quòd tales haberent exercere a-
liquam iuriſditionem vel ſuperioritatem in
verum papam per ea quæ dicta ſunt ſupra:
ſed ꝙ tractarent vnionem & intruſum in-
ducerent ad præſtandum obedientiam vero
papæ. Facit quod dicitur in cap. niſi eſſent de
præben. in. c. cum pridem de pac. & in. c. dile
ctus el. 2. de ſimo.

ET EX ISTIS dominus cardi-
nalis pampilonen. poſuit adhuc. 13.
concluſiones infraſcriptas, quas refert
egi. in. d. ca. in fidei. Quarum aliquæ licet
videãtur præſupponere aliqua cõtraria præ-
miſſis (vt patet de ſecunda & ſeptima) tamẽ
illas intelligere oportet ſecundũ præmiſſam
diſtinctionem.

¶ Prima igitur concluſio eſt quòd conten-
tio de titulo papatus non eſt principaliter
contentio romanæ eccleſiæ vel ſedis apo-
ſtolicæ, ſed propria & perſonalis ipſius qui
contendit & dicit ſe papam. Probatur per
l. papinianus. §. ſi ex cauſa. ff. de inoffi. te-
ſtamen. & per. l. ſi hæres. ff. ad legem falci

A &.l.ratio.C.de hæredi, vel a&.vendi.per notata per innocen.& ostien.in cap.cum super de causa possess.& propric.& cap.in literis de restitu.spolia.& cap.dilectus el 2.de preben.&.ca.ex literis de proba.ca.ex parte de arbi.c.quia.V.de iudi.c.si gratiose de rescrip.in.6.

¶ Secunda conclusio est φ contentio super falsitate vel veritate criminum impositorum papæ indubitato/non est romanæ ecclesiæ vel sedis apostolicæ sed propria & personalis ipsius papæ.Probatur in.c.nos si incompetenter.2.q.7.&.§.item hieronymus &.§.item symmachus ea.cau.&.q.& in.c.mandastis.2.q.4.

¶ Tertia conclusio est φ sententia declaratoria lata contra eum qui dicit se papam & de papatus titulo contendit, non cedit in infamiam vel dispendium romanæ ecclesiæ vel sedis apostolicæ: sed sententia declaratoria lata contra papam indubitatum cedit in infamiam romanæ ecclesiæ vel sedis apostolicæ propter iacturam eiusdem. Primum probatur quia non fuerat contractum vinculum spirituale inter eum qui succubuit & romanam ecclesiam. Secundum probatur quia tūc fuerat contractum vinculum spirituale inter B eum qui succubuit & romanam ecclesiam: vt in cap.inter corporalia de transla.præla. Nam status eius non reuocabatur in dubium & ignominia sponsi transit ad sponsam & econtra. Non autem quando vinculum non fuit cōtractum propter carentiam tituli canonici: sicut apparet ex sententia declaratoria super statu lata/quæ facit ius quo ad omnes: vt in.l.ingenuum.ff.de statu homi.& vt ibi dicitur ab omnibus habetur pro veritate. Probatur quod dixi de ignominia in.l.1.ff.rerum amo.&.l.1.in fi.ff.de iniu.& in.l.aduersus.ff.de crimi.expila.hære.

¶ Quarta conclusio est φ interest romanæ ecclesiæ tam pro honore q̄ pro vtilitate & libertate ipsius ecclesiæ φ feratur sententia declaratoria super statu contendentis de titulo papatus (videlicet vt maneat in possessione pacifica si canonice est electus/vel vt ab omni possessione eiiciatur si sit intrusus.probatur per cap.in nomine domini.23.di.) & quod econtra interest romanæ ecclesiæ tam pro honore q̄ pro libertate ipsius ecclesiæ ne sententia declaratoria feratur contra papam super criminibus ei impositis nisi esset hæresis per cap.anastasius.19.di.iuncto.d.cap.mandastis.2.q.4. Probatur etiam quia C primo casu sententia ferretur contra eum qui esset intrusus & non papa, secundo casu manifeste ferretur contra papam verum & indubitatum, qui etiam post sententiam maneret papa licet diffamatus.

¶ Quinta conclusio est quòd ad officium papæ non pertinet contendere de titulo papatus: sed ad personam ipsius papæ cui mouetur quæstio de titulo papatus/pertinet contendere de papatu non nomine papatus vel romanæ ecclesiæ sed nomine proprio ipsius se papam esse contendentis.item quòd ad officium papæ pertinet contendere de iuribus papatus & iura papalia tueri. Vtrunque autem est necessitatis. Probatur in.l.qui fundum.§.si tutor.ff.pro empto.& in l.interdum.§.qui tutelam.ff.de fur.iuncta l.fi.ff.quod falso tutore autho.

¶ Sexta conclusio est quòd vbi duo contendunt de titulo papatus & vnus est verus papa alter falsus/sed non potest discerni verus a falso ꝑpter magnos errores intercedentes argu.l.1.ff.de eo qui pro tuto.in prin.(prout fuit tempore schismatis benedicti ioannis & gregorii) ex necessitate salutis & vinculo iuris humani atque positiui debent se D submittere inquisitioni veritatis & declarationi finaliter in vim iustitiæ vt cognoscatur & discernatur verus a falso. Et hanc submissionē auidius cuperedebet qui de iure suo cōfidentius agit: exemplo illius quod legitur.3.reg.3.& dicitur in.c.afferte de præsump.de illa muliere quæ feruentius petebat superstitem infantem consociæ dari. item pastor debet eripere oues de manibus luporum.

¶ Septima conclusio est φ sicut papa indubitatus tenetur ex debito salutis & ex bono iustitiæ ne ledatur vel iacturam subeat inferior se veritati & iustitiæ ministrandæ submittere (ca.cum venissent de iudi.cap.cum nobis de præscrip.& ca.cum ad audientiam.& de confirma.vtili vel inutili ca.cum dilecta.l.bene a zenone circa medium & ibi glo.C.de quadrien.præscrip.&.l.est receptum & ibi glo.ff.de iuri.omnium iudi.) ita papa dubitatus & is qui dicit se papam & de titulo papatus cōtendit/ex debito salutis & iustitiæ ac vnionis se submittit iustitiæ. Probatur ex æquiparatione quæ fit articulorum fidei & status vniuersalis ecclesiæ: vt notat archi.in cap.sicut sancti.15.di. Constat au

A tem quòd vbi est quæstio de articulis fidei/ papa indubitatus subiicitur iustitiæ: vt in.c. anastasius. 19. distinctione. Ergo & vbi est quæstio de totali statu vniuersalis ecclesiæ/ subiicitur iustitiæ papa dubitatus: cum etiam si esset papa indubitatus necessario subiiceretur. ne sit melioris conditionis dubitatus quàm indubitatus: argu. l. continuus. §. cum ita. ff. de verbo. obli.

¶ Octaua cõclusio est quòd papa dubitatus & is qui dicit se papam, quando de papatu contendunt subiiciuntur iustitiæ vt priuatæ personæ: & vt seruetur æqualitas in exhibitione iustitiæ & discussione veritatis, nullus reputatur papa tempore examinationis ipsius veritatis a totali ecclesia. licet etiam tunc temporis nihil innouaretur super eo quod diceretur quòd ante adhæserunt cardinales vni quàm alteri/ argu. ca. 1. vt lite pendente. Sed quando papa dubitatus vel indubitatus contendit super iuribus papalibus vel iuribus priuatis cum sibi subditis non referentibus ei quæstionẽ status, tunc subiicitur iustitiæ vt papa: & sic non vt priuata persona sed vt publica & principalis persona & caput ecclesiæ: vt. d. cap. eum venissent cum simil. Pro quo est quod notat innocen. & ostien. in

B cap. in literis de resti. spolia. vbi quæritur de subditis in beneficio quod per intrusionem possidetur non referentibus quæstionem dominii super titulo. pro quo. l. 1. & per totum ff. quod cum falso tuto. autho.

¶ Nona conclusio est ꝙ concilium generale in negocio schismatis quando de titulo papatus inter duos contenditur/ est iudex competens, vt discernat præcedente debita inquisitione verum papam a falso: vt notat. glo. in. c. si duo. 79. di. quam sequitur archi. argu. ca. si quis episcopus el. 1. 6. q. 4. quod intelligit q̃n non est suspectum. Quod probatur per. d. c. si quis episcopus. nã quando synodus prouincialis est suspecta propter diuisionem episcoporũ in condemnatione vel absolutione vnius ex episcopis illius prouinciæ/ tunc habetur recursus ad metropolitanum alterius prouinciæ & aliquos ex suffraganeis, vt pariter residẽtes causam huius episcopi diffiniat. Suspectũ ergo merito dicitur quãdo omnes episcopi orbis essent adhærentes duobus cõtendentibus de papatu. nam sicut vnũ caput ex duobus esset suspectum ad causam decidendum (quia in propria causa iudicaret) ita & omnes episcopi ei adhærentes & pro papa eum reputãtes sunt suspecti. c. insinuante (& ibi notatur) de offi. dele ga. c. accedẽs el. 2. vt lite non contesta. l. vnica. C. si quacũq; prædi. po. ibi eum sua suorumq; domo iurisdictionẽ eius euitare. C

¶ Decima conclusio est ꝙ vbi concilium generale propter adhæsionẽ est suspectũ vtriq; parti, non propterea deberet veritas manere occulta & iniustitia nõ iustitia ministrari. Nã licet non sit dare superiorem qui ad oculum mõstrari possit (vt in. c. licet de elec.) & licet concilium generale sit suspectum, non propterea bonum iustitiæ est supprimẽdum, ex quo posset aliquo modo iustitia ministrari: sicut esset si ex consensu ambarum partium certi numero pari deputarentur: vt in ca. iudices. xi. q. 1. Tunc enim verum esset dicere quòd verus papa eos deputasset, ex quo ipsi ambo quorum vnus est verus & alius falsus/ eos deputassent. & sic valeret. l. 1. §. verbis edicti. ff. quod falso tuto. autho. Vel si ex consensu amborum quorum principaliter interest essent electi iudices cõpetentes propter necessitatẽ imminentem, quæ legi non subiicitur. l. 2. in principio. ff. ad legem corneliam de iac. Nam propter hoc dubium & obstaculum quod vertitur in contentione duorum de titulo papatus contendentium tollendum per tramitem rectitudinis, eligenda est via quæ tamen non sit præceptis euangelicis contraria nec decretis sanctorum patrum aduersa: vt in cap. sicut quondam. 14. di. D

¶ Vndecima conclusio est ꝙ iudices deputati per papam indubitatũ vel etiam dubitatũ qui in vim iustitiæ se submisit, non procedũt aliqua sua propria authoritate & iurisditione etiam si per se haberent iurisdictionem ordinariam: sed solum procedunt ex authoritate ipsius papæ deputantis eos. & sic non erunt superiores papa nec papa eis inferior: vt in. l. etsi præter. ff. de offi. eius cui mãda. est iurisdi. & glo. sentit in. d. l. bene a zenone dum allegat dictam. l. etsi præter. Et sic non obstat. 9. q. 3. nemo. &. c. aliorum. Imo & ipse papa censetur sententiare per seipsum quod sententiatur per tales authoritate eius deputatos: argu men. l. item. §. si decuriones. ff. quod cuiusq; vni. no. &. l. vna in fi. ff. de offi. præfec. præto. ꝟ Nec obstat. c. nunc autẽ. 21. di. quia vel ibi non fuit facta submissio, vel si facta fuit ipsi iudices noluerunt vti ipsa submissione qua poterant, nec vti sua authoritate ordinaria/ qua non poterant per dictum capitulum nemo.

A ¶ Duodecima conclusio est ꝙ duobus contẽdentibus de titulo papatus quorum quilibet suos habet adhærentes, submissio quæ fieret non esset propter adhærentes submittenti sed propter competitorem & eius adhærentes qui dicunt eum non papam sed intrusum. Vnde vterqꝫ eorum reputatur ab altero persona priuata & occupatrix sedis apostolicæ. & hac consideratione vterqꝫ eorum reputat submissionem factam per competitorem esse factam per intrusum: & sic per priuatam personam iustitiæ suppositam, quæ potest se subiicere iurisditioni alterius. l. 1. ff. de iudi. l. si qui ex consensu. C. de epis. audien.

¶ Decimatertia conclusio est quòd papa dubitatus qui de titulo papatus contendit, submittendo se iudicio humano/ censetur se submittere quemadmodum se submittit papa indubitatus confessori suo in foro pœnitentiali. Nam tenetur parere & ligabit cum sententia illius: vt notatur in. d. cap. nemo 9. q. 3. Nam licet papa se submittat, effectus tamen submissionis concernit papam C non vt papam sed vt hominem priuatum: quia papa vt papa non habet superiorem sed vt homo: argu. cap. si gratiose de rescrip. in. 6. Et sic submissio ista fit per papam: attamen effectus submissionis concernit papam non vt papam sed vt personam priuatam dicentem apud se esse papatum. Eodẽ modo quando papa alicui concedit vt ipsi concedenti det indulgentiam plenariam, nam concessio est papalis, sed executio concessionis terminatur in eum vt hominem priuatum secundum cardinalem pampilonen.

¶ Libri sexti finis.

A # DOMINICI IACOBATII CARDINALIS. S. CLEMENTIS: DE CONCILIO LI. 7. C

¶ Arti. 1.

SED QVIA diximus supra qd sede vacãte conciliũ possiupone, aliq cardinales discesserũt a papa in dubitato & adhæserunt regi frãciæ qui tunc defendebat quendam inimicum & rebellem papæ cui papa mouerat bellum: & asserentes papam esse contumeliosum & intolerabilem cardinalibus/sęuum & tyrannum, iuxta cõsilium ludouici, s 23. concilium congregari curauerunt: asserentes ꝙ papa in capitulis conclauis promiserat cardinalibus infra biennium post assumptionem suam congregare concilium & elapsum erat fere septennium, & ꝙ ideo ipse vna cum aliis cardinalibus qui cum eo erant fuerat negligens & contumax: cum præsertim adesset necessitas congregandi pro ineunda pace inter christianos principes/ & pro reformatiõe ecclesiæ in capite & in membris propter aliqua notoria crimina scandalizantia ecclesiã: deinde ipsi citarunt papam ad cõcilium. Ipse autem papa vt ostenderet se non detractare concilium obtulit se paratum ad illud congregandum / & statim illud indixit per vniuersum orbem. Pręfati autem cardinales vocati ad concilium congregatum per papam/ recusauerunt venire, quinimo moniti & iussi vt desisterent a congregatiõe concilii per eos nulliter congregati non destiterunt, allegantes non esse sibi tutum accessum ad conciliũ congregatum per papam / & concilium esse a se recte congregatũ eo ꝙ ex negligẽtia papæ congregatio ad eos deuoluta fuerat. Papa his auditis processit contra illos & declarauit eos schismaticos/ & concilium per eos cõgregatum esse conciliabulum: & processit ad creandum nouos cardinales sine requisitione patrum qui erant in concilio. Rebus sic se habentibus moritur papa: veniuntq; cardinales schismatici & petunt se admitti ad electionem futuri pontificis. Cardinales qui erant in concilio papæ dicũt ꝙ non possunt eos recipere nec debent, nec etiam possunt illos restituere. declarati schismatici econtra allegant processum factum per papam contra ipsos/ esse nullum: cum ipsi nihil vnq̃ cõmisissent nec machinati fuissent contra papam. item ꝙ cum voluissent comparere/ non patuit eis tutus accessus. quinimo cum parati essent ad iter vt comparerent / & nihil aliud expectarent q̃ saluũconductum, nullo dato eis respõso/ statim ex abrupto fuerat processum cõtra illos ad declarationem. quod aiebant potius factum ex odio quia quæsierant reformationem in ecclesia q̃ iuridice: subiungentes ꝙ stante congregatione duplicati concilii papa non poterat creare nouos cardinales sine requisitione consilii concilii: & ꝙ imo sic creati cardinales non erant admittendi in conclaue.

¶ Modo ex his de multis dubitatur. Primo vtrum isti cardinales potuerint sic conuocare concilium. Secundo vtrum potuerint legitime recedere ab obedientia papæ, maxime cũ D allegarẽt metum eo ꝙ papa consueuit incarcerare cardinales: & si non / tertio vtrum dicendi sint schismatici. Quarto posito ꝙ processus factus per papam contra illos fundatus fuerit super notoria subtractione obediẽtiæ & congregatione conciliabuli, vtrum possit dici nulliter & iniuste processum per papã stantibus præmissis/ ꝙ nullo iuris ordine seruato fuerunt excommunicati & declarati schismatici: & quia non fuerunt personaliter citati / & quia causæ & notorietas narratæ in processu negantur. Quinto quis de his cognoscere debeat: an concilium per papam congregatum/ an alterum per d. cardinales congregatum/ an ambo simul adunata(maxime cum dicti cardi. si non admittuntur / procedere velint ad electionem cum suo concilio: quod si fieret / apertum esset schisma quia in vtroq; concilio assumeretur a diuersis cardinalibus vnus in pontificem)an sit expectandus futurus papa. Sexto vtrum præfati cardinales schismatici debeant admitti in cõclaue in creatione futuri pontificis ne oriatur schisma de nouo. Septimo vtrũ cardinales creati per papam durante concilio dicantur veri cardinales & sint admittendi in cõclaue: ma-

A ximeeo ꝙ creati fuerūt ſine requiſitione cō-cilii & in diſcordia aliquorum. cardinalium.

ET quo ad primū vis dependet ab illo vtrum papa & alii cardinales fuerint in tali negligentia ꝙ fuerit deuoluta iſta poteſtas ad eos: quia vt ſupra dictum eſt in il lo articulo ad quē ſpectet cōgregatio concilii qū ſumus in vno indubitato papa / tunc clarum eſt ꝙ ſine eo non poteſt congregari cōcilium: alias eſt conciliabulum & acephalum / & conuenticulum non concilium: vt 17. di. per totum, maxime in. c. nullus. & hoc quando ipſe vellet. Sed ſi nollet & differret malicioſe / cum tamen eſſet neceſſaria cauſa congregandi, tunc ſuccedunt cardinales oēs vel maior pars ſi omnes non concordant, & ſi maior pars negligit / poteſt minor pars collegii: vt in. c. ſi quis pecunia. 79. di. & c. in nomine domini. 23. di. & diximus ſupra in quæſtiōe propria. Et maxime vbi eſt præfixus terminus ad actum explicādum: ſicut eſt in propoſito in quo fuit datum biennium, & ſic alii videntur ſe feciſſe alienos, vnde actus poterit explicari per minorem partem collegii præſentem. & minor pars poterit conuocare maiorem: vt dicitur in. c. in cauſis / & in. c. cum

B nobis de elec. & dicit abb. in. c. cum omnes de conſti. Et maxime loquendo in generali concilio, in quo etiam minor pars congregat maiorem: vt dixi in illo arti. quot debet eſſe præſentes in concilio. Imo & quilibet catholicus quando omnes eſſent in negligentia: vt ibi dictum fuit, & in illa quæſtione ad quem ſpectet congregare concilium. Et ꝙ omnes fuerint in negligentia (videlicet papa & alii cardinales) eſt quod ipſi allegant, quia dies interpellat pro homine: vt in. l. magnam. C. de cōtrahē. & cōmitten. ſtipu. l. traiectitię. §. de illo ff. de act. & obliga. l. 2. C. de iure emphiteo. cap. potuit de locato. l. & poſt tres. ff. ſi quis cautio. & in. l. celſus. ff. de ſtipu. ſeruo. & l. inſulam. ff. de verbo. obliga. cum ſimil. Cum ergo non ſolum biennium ſed ſeptennium reperiatur lapſum, conſtat de notabili negligentia cap. 1. §. notoria de cenſi. in. 6. ex quo apparet ꝙ per adiectionem diei non requirebatur alia requiſitio papæ vt ipſe cōgregaret ſi volebat, vt ipſo recuſante & ſimiliter aliis cardinalibus ipſi ſuccederent per dicta iura. Et maxime cum eſſet promiſſio iurata quæ non admittit moræ purgationem, ponit ſpecu. in ti. de aduocato. §. 1. verſi. ſed nunquid is qui iurauit, & anto. in. c. breui de iureiu. facit quod dicitur in. l. nam & poſtea. §. ſi is. ff.

eo. ti. Et multum bene ange. in repeti. l. inſulā ff. de verbo. obliga. in. 6. col. in verſi. ſexto fal- C lit / aſſignat rōnem quia facta eſt executio irretractabilis: vt. l. ſi quis maior. C. de tranſac. Et eadem ad literā ſunt verba bal. in. d. l. magnam in eo. verſi. ſexto fallit. C. de contrahen. & commit. ſtipu. Et latius ioan. de immol. in l. inſulam in. 7. char. ff. de verbo. obli. quia iuramentum habet vim clauſulę rato manente pacto, & vim alterius clauſulæ ſi non valet quod ago vt ago: vt ibi late per eum. Et alexan. de immo. in. d. l. inſulam in. 20. col. verſi. duodecimo fallit. Nec poterat ſecum ſuper tali iuramento vel voto diſpenſare vel ſe abſoluere: vt ponit. d. anto. in. c. 1. de conſti. de quo dicetur latius infra. Quod videtur indubitanter verum quando iuramentum eſt directum ad vtilitatem tertii cum quo contraxit. facit quod dicunt doc. in. c. 1. de proba. ꝙ papa ligatur ex contractu ſuo inito cum alio l. digna vox. C. de. ll. & l. cæſar. ff. de publica. Itē facit ꝙ omnino papa ad hoc erat obligatus ex dictamine cōſtitutionis frequens editæ in concilio conſtantien. & ſæpius replicatæ in concilio baſilien. & ex promiſſione iurata ante & poſt aſſumptionem. Facit quod dicitur poſt glo. in verbo pacta in cle. dudū de ſepul. & in. c. conſtitutus de reſcrip. & ꝙ funiculus duplex &c. c. 1. de treu. & pa. & materia. c. cum acceſſiſſent de conſti. D

¶ Nec ſatisfit ſi dicatꝰ ꝙ licet lapſum eſſet bienniū / non tamen ſublata erat facultas congregandi: quia etiam poſt biennium poterat papa congregare cōcilium: cum eſſet ad duo obligatus / ſcilicet ad congregandum concilium & infra bienniū. ſi aūt non fecit infra bienniū nō erat ſublatum quin omnino poſt bienniū teneretur: argu. c. cum dilecti de do. & contu. & c. bonæ de elec. & c. conſtitutus de appel. & in. l. celſus. §. ſed ipſe. ff. de arbi. & c. ad apoſtolicę de re iudi. in. 6. Et ſi adhuc poterat, nō videtur taliter contracta negligentia ꝙ priuatiue eſſet deuoluta poteſtas ad alios cardinales: quin ſi ipſe hodie velit / congregare poſſit & moram purgare ſi velit: cum quādo vult poſſit cōcilia congregare transferre mutare & diſſoluere pro libito voluntatis: vt in c. nec licuit & in. c. nullus. 17. di. dicit roſel. in trac. conci. in. 5. char. & diximus ſupra. Vnde cū papa poſſit diſpoſitus nūc habita opportunitate ad congregandum / videtur ꝙ hoc facere poſſit. ⁊ Quia reſpondetur ꝙ ex quo facta deuolutione deducta eſt res ad actum intimationis / non videtur ꝙ poſſit ſe de cōgre-

gatione noua intromittere: sed bene ꝙ teneatur intimato & congregato authoritatem A interponere, sicut fecit symmach⁹: vt in. §. hinc etiam. 17. di. & patet in gestis symmachi. c. 9. & dicit anto. in. d. trac. schismatis. Item facit quod dicitur in. c. 2. de conces. præben. & in c. 1. de supplen. negli. præla. in. 6. & c. 1. ne se de vacan. eo. li. vbi postq̃ est deuoluta potestas ad alium / non est facultas negligenti se vlterius intromittendi. Item obstat constitutio frequens, quæ prohibet loci mutationem sine causa. Item si sic posset postq̃ est ei intimatum concilium / illud dissoluere vel alibi conuocare, frustra fieret conciliorum conuocatio quando fieret per inferiores contra papam: quia nunq̃ posset romanus pontifex etiam hæreticus cōdemnari: quia citatus per concilium / confugeret ad flebile dissolutiōis remedium: vt pulchre dicit abbas in allegationibus factis in concilio basilien. quæ incipiunt quoniam veritas / prope fi. cum ponit causas ex quibus eugeni⁹ poterat deponi. & latius faciunt ad hoc decem notabiles rationes quæ allegantur per abbatem in eisdem allegationibus / quare eugenius non potuerit transferre concilium in ferrariam. ℣ Et ex his quo ad primū / videt̃ ꝙ. d. cardi. potuerint indicere & intimare congregationem concilii: B & ꝙ post talem intimationē non licuerit papæ postq̃ fuit præuentus / se intromittere nisi in præstando authoritatem. l. si quis postea / & l. vbi acceptum. ff. de iudi. l. penul. ff. de iuris. om. iudi.

¶ Non obstat etiam si dicatur ꝙ ex quo papa ipse volebat congregare concilium & iam citauerat oēs, ipsi debebāt abstinere / eo ꝙ papa apposuerat manum: argumento eorū quæ dicuntur in. c. vt nostrum de appel. & quod dicitur in. l. secunda. C. de rela. maxime cum tenere concilia generalia sit capitis / hoc est romani pontificis: vt habetur di. 17. per totum. Quia responderi potest ꝙ hoc bene staret nisi præcessisset requisitio ex parte ipsorum cardinalium: per preuentionem aūt fit vt nō possit vlterius mutari cōcilium / iuxta dictam cōstitu. frequens. Et in hoc an erat mutandum / debebat esse iudex conciliū congregatū: vt dicit. d. anto. in. d. trac. schisma. & supra retuli. Et præsumitur ex quo concilium congregabatur contra eum / ꝙ aliud intimauerit ipse animo protrahendi & diffugiendi. Facit quod dicit bal. in. c. olim in. 4. char. de rescrip. vbi videtur velle ꝙ isto casu quando concilium cōgregatur contra papam / non requiritur eius authoritas: quia nō est verisimile ꝙ effectualiter teneret concilium. Item possunt etiā dicere cardinales ꝙ locus per papam deputatus non est eis tutus: qui non solum debet C esse tutus eis sed etiam eorum procuratoribus & aduocatis. nec sufficit si sit tutus procuratoribus nisi sit tutus etiam ipsis cardinalibus: vt ponunt doc. maxime anto. & alii moderni in c. ex parte de appel. ad hoc tex. & ibi dicta in cle. pastoralis de re iudi. ℣ Pro præmissis facit quod voluit milis in quibusdam allegationibus suis ad intellectum. c. frequens contra eugeniū ꝙ non potuerit mutare vel transferre cōcilium propter tria: quia in concilio erat proposita causa hæresis & reformatiōis ecclesiæ in capite & in membris & pacificationis principum christianorum: quæ omnia sunt in isto edicto.

¶ Sed quo ad istud primū dubium credo cōtrarium verū. & præsuppono ꝙ nos sumus in vno indubitato papa & pacifico possessore papatus: qui secundum ꝙ iura volunt / cōgregat concilia & cōgregata disiungit & disiuncta congregat. 25. q. 2. §. si ergo. dicit catal. in allegationibus factis contra monitorium basilien. decretum contra eugenium. Et rosel. in tractatu conciliorū dicit ꝙ papa cōuocat conciliū / ipsum tenet & absoluit prout ei videtur. allegat tex. in. c. nec licuit eū rubrica sua D 17. di. Ipse est qui potest resoluere & absoluere quod concilium male damnauit. 8. q. 3. c. cuncta per mūdum. Et facta papę excusantur q̃uis videantur iniusta. 16. di. c. 1. Et licet papa faciat quod nobis videtur iniustum, nihilominus est iustū. 23. q. 4. §. de tyriis. ℣ Itē considero ꝙ sumus in casu in quo non est cōgregatum concilium sed tantum indictum sine scitu & authoritate papæ. Et in quo post indictionem concilii factam q̃primum papa cognouit illos cardinales affectare cōcilium, ante aduentum diei concilii per cardinales indicti ipse tanq̃ caput & ad quem spectabat verum concilium congregare / publicauit ipsum tenendum in laterano & principibus catholicis intimauit.

¶ His sic præsuppositis dico ꝙ non licuit cardinalibus indicere cōcilium & multo minus indictum prosequi postq̃ papa apposuerat manū. tum quia nullibi in iure reperitur ꝙ cōgregatio conciliū facta vnq̃ fuerit a cardinalibus: cum hoc sit de reseruatis principi: vt in c. ꝙ translationem de offi. lega. ibi glo. Et cardinales prohibentur etiam sede vacante exercere aliqua de reseruatis principi: vt in cle. ne

romani. §. irritum de elec. Et q̄uis possint ea
A quæ ad celerem pontificis prouisionem ten-
dunt(vt in. c. vbi periculum. §. iidem quoq;
de elec. in. 6. sicut supplent communiter doc.
ad paragraphum irritum. & ponit car. in. c. li-
cet de elec.)hoc nō conuenit in proposito: qa
hi domini non ideo intimauerunt concilium
vt posset celerius romanæ ecclesiæ prouideri
de pontifice: quia extabat indubitatus ponti-
fex, nullaq; ineuitabilis necessitas hoc fieri ex
abrupto cogebat. Tum quia ipsi non consti-
tuebant collegium cardinalium: quia non so
lum erant sine capite sed nec erāt duæ partes
totius collegii: imo nec dimidia sed minima
pars collegii: nec fuerunt collegialiter cōgre
gati/ quia aliqui eorum erant absentes. Vnde
dicit bal. in. c. olim ex literis de rescrip. ꝙ car-
dinales non possunt vt singuli congregare
concilium. & idem refert martinus lauden.
in. 2. suo trac. de cardinalibus. ✓ Nullius etiā
termini præfixi collegio cardinalium ad expli
candum actum qui alio tempore expediri nō
posset instabat finis: nō ibi collegii locus: nul
la aliorum de collegio ad concilium congre
gandum requisitio, nullum erat mora pericu
lum vniuersali ecclesiæ allatura: non maior
B tunc q̄ prius romanæ ecclesiæ necessitas erat.
Vnde vt studeā breuitati, pro his hic censean
tur adducta omnia illa iura quæ adducuntur
in illo articulo quot personæ requiruntur ad
cōstituendum conciliū vniuersale. Item vbi
doctores volunt facultatem congregandi cō
cilium deuolui ad cardinales ob negligentiā
vel denegationem vel detractationem papæ,
nunq̄ dicunt deuolutionem fieri ad singula-
res de collegio cardinalium. Nec etiam de
episcopis vel presbyteris vel diaconis cardina
libus sed tantum de collegio loquuntur: vt la
te oīa applicata sunt in illo articulo ad quem
spectet congregare concilium: quæ similiter
breuitatis causa quatenus ad propositum fa-
ciunt hic censeantur repetita. Nulli ibi aderāt
authoritate papæ ad celebrandum concilium
suffulti: contra ea quæ habētur. 17. di. per to.
& in. §. porro. 3. di. Nulla facta est scrutatio
votorum collegarum: cum tamen in his plus
sit contemptus vnius q̄ contradictio pluriū
c. bonæ el. 2. de elec.

¶ Nec quispiam obiiciat aliquādo factum in
antiquis conciliis: vt quando a seipsis patres
congregati contra marcellinū papam/ de ip-
sius causa consultarunt. 21. di. c. nunc autem.
Nec ꝙ ita factum fuit in constantien. & basi-
lien. conciliis: & ꝙ sine papæ authoritate ali-
quando per cardinales aliquando per patriar C
chas vel imperatorem vel prælatos vel reges
seu principes & per quemlibet catholicum
datur facultas concilii congregandi, vbi eccle
siæ vrget necessitas: sicut in cardinalium edi-
cto allegatur. Quia facilis est responsio ꝙ
contra notorium idolatram(sicut fuerat mar
cellinus)q̄uis papam vnicum & pacificū pos
sessorem, etiam sine ipsius authoritate congre
gari potuit concilium per alios si fuit in negli
gentia congregandi intra tempus intra quod
potuisset congregare. Facit quod dicitur in
c. romana. §. notoria de censi. in. 6. & quod di
cit bal. in. l. 1. in. 7. q. C. qui admitti. & ad aliud
propositum idem bal. in. l. emancipata. C. qui
admitti. quia cōtra hæreticum notorium qui
non est papa & qui non habet facultatem au
thorandi/ cōgregatio requiritur solū ad eū de
clarandum: vt dictum fuit in illo arti. ad quē
spectet cōgregatio concilii in versi. sed pone.
& latius infra in. q. vtrum papa deponatur
propter hæresim. Et sic intelligo doc. volentes
ꝙ quando congregandum est concilium cō
tra papā/ si agitur ad eum exauthorandū nō
requiritur eius authoritas in congregando:
vt vult bal. in. c. olim de rescrip. & egi. in cle.
dudum de sepul. & alex. 17. di. c. synodum. &
rosel. & catal. in quibusdā allegationibus pro D
eugenio contra monitorium per basilienses
decretū. Quia intelligo in papa notorie hæ-
retico: in quo secundum aliquos concurrere
debet ēt negligentia, quam incurrit simulatq;
incidit in hæresim & non congregat: vt dicit
rosel. in trac. concilii in. 6. char. in prin. 1. col.
Sed in proposito non obiicitur papæ no-
toria hæresis. Quinimo aliqui voluerunt etiā
in notorio hæretico ꝙ nisi sit prius requisitus
non dicatur negligere: & ꝙ non dicatur ne-
gligens in congregando anteq̄ sciamus an
velit corrigere se & reuocare errorem suum.
Et ideo in casu nostro nulla commissa est
negligentia. Vnde non videtur conuenieter
dici eū nō esse requirendū: quod videtur vo
luisse alex. in. c. si papa. 40. di. & car. de turre
cre. in. c. 8. de conci. Et sic intelligo & respon-
deo ad. c. nunc autem. quia marcellinus publi
ce thurificauerat idolis: & sic erat idolatra no
torius. & propterea illi sine eius requisitione
seipsos congregauerant. Et secundum illos
qui volunt ꝙ concurrat negligentia/ forte ꝙ
marcellinus fuerat requisitus & negligens: &
non procurauerat congregari concilium in-
tra tempus intra quod potuisset congregari
c. 1. §. notoria/ ibi doc. de censi. in. 6. licet hoc

A vltimũ fit diuinare ad illum tex. Item intelligitur ille tex. ꝙ post congregatum conciliũ ibi papa interposuit authoritatẽ suã: quã censetur interponere simulatq; scit causam suã agitari & tacet. l. cum pater. §. libertis. ff. de lega. 2. & ponit rosel. in trac. conci. in. 5. char. in. 2. col. in fi. & dixi supra in. q. quis congreget concilium, maxime cum fuerit ibi presens.

¶ Nec obstat quod dicit de concilio cõstantien. tum quia illud fuit congregatum authoritate ioã. 23. a principio. tũ quia erat schisma, & aliq detractauerant congregare cõcilium: & sic poterat congregari per alios: vt dictum fuit alias per. c. si duo. 79. di. Quod intelligitur in pluribus cõtendentibus de papatu quorum nullus est possessor saltem integræ obedientiæ: quia sic secundo modo possunt intelligi prædicti doctores volentes non requiri authoritatem papæ quando agitur contra eũ ad eum ex authorandũ. quod voluit rosellus in trac. conci. in. 4. q. quæ loquitur qñ vterq; erat possessor alicuius partis. & voluit pe. de ancha. in responsionibus factis in concilio pisano ad oratores regis franciæ. Vnde multo magis quando sunt a principio duo contendentes de papatu & neuter eorum possessor: vt proprie loquitur. d. c. si duo. Et sic non est bona allegatio de concilio constantien. vbi fuerat schisma inueteratum. & plures contendentes de papatu/& negligentes in concordãdo circa congregationem concilii: vt satis dictum fuit in illo arti. ad quem spectet concilii conuocatio.

¶ Et per hoc patet non obstare quod in edicto intimationis & requisitionis allegatur, ꝙ quando agitur de congregando concilio pro reformatione capitis non pertinet concilii cõgregatio ad papam. Quia ex premissis appar et hoc esse notorie falsum & contra tex. in. d. §. hinc etiam. & contra dicta doctorum, quæ pro maiori parte loquuntur in casu notoriæ hæresis, qui non est casus noster in quo q̃uis in edicto imperatoris vel regis allegetur causa hæresis, illa allegatur quo ad alios in diuersis mundi partibus. & tunc omnino ad papã esset recurrendum & requirendum vt cõgregaret concilium: vt in. c. vbinam legistis/& in c. nos ad fidem. 96. di. & patet in gestis conciliorum, & in. c. adriannus el. 1. cum simil. 63. di. & omnes dicunt. Quinimo etiam si esset congregandum in casu hæresis non notoriæ contra papam, similiter esset requirendum vt congregaret. & ad eum pertinet, vt dicit doc.

& dixi supra in arti. ad quem spectet congregatio concilii: vbi etiam in notorio hæretico secundum aliquos dixi ꝙ omnino debet fieri requisitio. Et in illo cui simpliciter obiiciebatur hæresis/est tex. in. §. hinc etiam. 17. di. & in. §. item symmachus. 2. q. 7. nam & symmacho fuit obiecta hæresis secundum quod dicit burrius in suo tractatu schismatis, & dicũt doc. in. d. §. hinc etiam. C

¶ Et si dicatur ꝙ satis fuit requisitus/quia dies interpellat pro homine vt ipsi allegant, respõdeo vt infra. Et si præsupponimus in. d. §. hic etiã concilium congregatum a seipso & interpositam authoritatem a papa, idem est effectus ꝙ etiam vbi agitur de hæresi occulta, requiritur in concilio vt subsistere possit ꝙ papæ authoritas interueniat.

¶ Minus etiam est bona allegatio concilii basilien. quia illud cœpit exordium ab authoritate papæ, & postea post obitum martini eugenius illi adhæsit: vt patet in gestis illius cõcilii. Quinimo allegare illud concilium est contra cardinales: quia postq̃ papa eugenius illud quæsiuit dissoluere & illud trãstulit/fuit effectum cõciliabulum: vt sæpius dixi supra referendo cardinalem de turre cre. & archie. flo. hoc dicẽtes. Et ponit catal. in dictis allegationibus. ¶ Et licet multi tunc scripserint cõtrariũ (maxime abbas in dictis allegatiõibus quoniam veritas) tamen moti sunt eo ꝙ concilium erat congregatũ, & iam eugenius citatus & processus inchoatus contra eum: & sic erat fundata iurisditio concilii. & super istas rationes se fundant: quod non est in casu nostro/in quo nondũ est congregatum aliquod concilium. Et postq̃ papa indicit concilium, illud quod cardinales egerunt fit irritum: cũ ad eos non spectet vbi papa ipse vult congregare: quia ipse est caput, & nullus potest ei dicere cur ita facis. 83. di. nemo. Et in eo semp præsumitur causa. c. quæ in ecclesiarum de cõsti. Et eius potestas est a deo. 21. di. q̃uis. 22. di. omnes & in. c. nouit de iudi. D

¶ Nec similiter nituntur bono fundamento cum allegant constitutionem frequens editam in concilio constantien. quia ipsi sciunt vel scire debent ꝙ papa non ligatur illa constitutione conciliari: quia vt videbimus in loco proprio ipse est supra concilium. c. significasti de elec. ipse tollit mutat & reformat constitutiones conciliares: vt ibi dicit & diximus supra in proprio loco. Nec potuit illud concilium imponere legem papæ: vt. d. §. hinc etiam. nec illa constitutio reperitur edita cum

papa nec aliquando confirmata, ideo non li-
A gatur illa. ¶ Et si poneremus concilium sine papa (quia tūc erat sedes vacans vel quasi vacans propter schismata) & diceremus tunc cōcilium habuisse potestatem a christo (qui solus proprie dicitur & nullus alius caput ecclesiæ: ad ephe. c. 1. 24. q. 1. c. loquitur. glo. in. c. vnico de schisma. in. v. & 1. q. 1. cum paulus) adhuc non potuisset edere constitutionē per quam papa ligaretur: quia par in parem non habet imperium: vt in. c. innotuit de elec. Ipse enim est dei vicarius. 79. di. si quis. & a deo habet plenitudinem potestatis. 82. di. ca. proposuisti. Et vt dicit bal. in. l. rescripta. C. de precibus impera. offe. maior est papæ potestas q̄ sanctorum: vt in. c. de libellis. 20. di. Et si velit concilium dissoluere vel mutare vel transferre, si sit catholicus non prohibetur: vt fuit cōclusum per clarissimos iuris interpretes de translatione facta per eugenium de concilio basilien. ¶ Item dicta constitutio in nullo cōuenit in casu nostro: quia non prohibet ne papa mutet locum & transferat concilium / si bene ponderentur illius verba quæ solum loquuntur de loco alias ante in præcedenti concilio assignato pro futuro concilio celebrando: & iste non est casus noster. ¶ Item dicta
B constitutio dat papæ facultatem mutandi locum de consensu duarum partium cardinalium: quod seruatum fuit, quia de consensu fratrū indixit papa cōciliū. & nullibi in dicta constitutione est data facultas inferiori a papa indicere concilium. Et maxīe debet cōsiderari in proposito q̄ nec in casu negligentiæ vt quis possit supplere & concilium indicere statuitur aliquid: quia constitutio considerauit q̄ si quando est vnus indubitatus papa daretur facultas inferiori indicendi concilium / id esset causa creandi schismatis: cum tñ mens constitutionis fuerit tollere schisma: vt in. d. §. si vero. Et bene est ponderandū q̄ cum cōstitutio velit concilium teneri de decennio in decennium & locū assignari in concilio, nihil tamen statuit quid si in dicto tpe papa nollet tenere vel non teneret concilium. & hoc ideo quia noluit apponere manus ad fortia / & ad ligandum samsonem, in quo papæ potestas repræsentabatur secundum isidorū iudi. 13. vel secundum greg. & verius iudicum. 16. Quia vbi est vnus indubitatus papa, eius potestatem restringere vel per viam deuolutionis in alium transferre / non poterat. c. significasti cum materia de elec. Et cum dicit nullatenus prorogetur, cum impersonaliter loquatur / cōpræhendit ipsum met concilium: & nisi gis est consiliū q̄ præcepti. nec vltra procedit deuoluēdo in aliū ius cōgregādi. Facit quod C
dicit s. tho. in secunda secundæ. q. 186. arti. 9. quem allegāt abbas & alii moderni in. c. nam concupiscentiam de consti. vbi discutiunt q̄ constitutio vel lex sit consiliū vel præcepti. Et quod sequitur in. §. si vero in. d. constitutione totū concernit casum quo est schisma & quæstio inter plures de papatu. quo casu ē iudiciū concilii: vt in. c. si duo. 79. di. sæpius allegato. Et in hoc ita reperio responsum oratoribus regis franciæ a deputatis in concilio florentino cum oratores peterent dari tertium locū pro tertio concilio celebrando, fundantes se super constitutionem frequens in. §. si vero. Et similiter non est casus noster: quia illa cōstitutio loquitur de concilio congregato non mutando. At in casu nostro nullum est congregatum concilium: sed tantummodo hinc inde indictum, & per papam authoritatiue: vt 17. di. per totum, quod a cardinalibus fieri nō poterat: etiam si papa denegasset congregare concilium: ex quo non omnes erant concordes & maior pars imo fere oēs erant cum papa. & si aliter fuisset, etiam nō potuissent nisi per viam denunciationis & monitionis: vt diximus in arti de mō citandi ad conciliū: quia D
non agitur in casu schismatis vel contra papā notorie hæreticum. ¶ Et sic patet q̄ nihilis in præmissis non contrariatur: quia loquens in concilio iam congregato ex illis tribus causis & cū authoritate papæ / dicit q̄ pp̄ter scandalū non potest mutari. Et per hoc etiā patet q̄ nō obstat quod dicitur q̄ concilium habet cognoscere an sua sit iurisdictio: vt feli. ponit in. c. super literis de arbi. sicut iudex eligit arbitros ad cognoscendum de causa suspicionis: vt in cap. cum speciali de appel. quia adhuc nō est concilium.

¶ Quod autem dicitur in intimatione q̄ dies interpellat pro homine / & q̄ dicitur negligēs quādo in die præfixa non congregauit: vt est glo. in verbo negligētiā in cle. quia cōtingit de religi. domi. Dico esse verum / sed nō liberat hominem ab obligatione: vt in. l. si mādato. §. paulus & ibi bar. ff. mandati. vnde dato q̄ cesserit dies biennii / non liberabatur ab obligatiōe concilii cōgregandi, ad quod congregādum tenebatur vigore capitulorum & per constitutionem frequens. & quod non fecerat infra biennium / poterat facere etiā post biennium: nec erat subtracta ei facultas. Et quia ipsi etiam fuerūt negligentes / compensanda

sanda est hincinde negligentia.l.si ambo ibi doc.ff.de cõpensa.Facit quod dicit bar.in.l.si duo.§.si.ff.de cõsti.pe. & dominus mathesil. in notabilib⁹ suis/nota.5 1.& pau.de castro/ alex.de imo,& refert iason in.8.notabili in l.si quis maior. C.de transac.Et ideo congregare remansit papæ.c.in pari de reg.iu.in.6. facit quod dicitur in.c.cum ecclesiasticæ &.c. dilecti de excep. Ipsi enim prætendentes ad se factam deuolutionem congregandi/non plus temporis habere poterant q̃ eis papa statuerat cle. 1. (ibi doctores) de supplen.negli.prælа. Facit quod dicitur in.c.2.de cõcess. præben.& in.c.statutũ de præbẽ.in.6.&ioã. an.in regula contra eũ in mercu.de reg.iu.in 6.& in.c. ne pro defectu de elec. Vnde cũ iã præterisset tempus duplicatũ,nõ minus ipsi, ad quos deuolutio facta fuisset fuissent negligentes q̃ papa. Et licet dies interpellet pro homine ad actum expediendum, nõ reperio q̃ propterea causet deuolutionẽ expediendi actum in alios in stipulatione non comprahensos. Et si causaret(vt dixi) vtrisq; ista mora ita per ipsos fuisset cõtracta/qui tanto tẽpore tacuissent/sicut per papã:nec potuissent procedere ad cõgregandũ conciliũ nisi prius requisito papa vt congregaret, & nisi de nouo papã morosum reddidissent. Facit quod ponit bar.in.l.itẽ illa/in versi.quæro quid erit.ff. de cõsti.pecu.Et quod dicitur in.c. significãte de pigno. Et vbi nõ interest alicuius particulariter/ in extraiudicialib⁹ semper admittitur purgatio moræ,ex quo nõ fit ius alterius deterius:vt dicit immo,in.l.insulã.ff.de verbo.obliga.Item in obligationibus in quibus post morã nõ succedit obligatio ad aliud/ semper admittitur purgatio moræ.l.si seruus.§.sequitur.l.interdũ.§.si.ff.de verbo.obliga.Ita bartholomeus de sali.in.l.semel mora in.4.char. ff.solu.matri.Itẽ vbicũq; dies est variabilis ad voluntatẽ promittentis/semper admittit̃ purgatio moræ:quia q̃diu variare potest nõ dicitur sic in mora vt purgari nõ possit. Ergo in proposito licet papa promisisset infra bienniũ cõgregare conciliũ/cũ esset in potestate eius diem ex causa differre (quia ista sunt de eius suprema potestate:vt in.d.c. q̃ trãslationem) sine interpellatione non dicitur mora cõtracta.l.ita stipulatus/ versi. q̃ si ab initio.ff. de verbo.obli.ponit immol.in.d.l.insulam.ff.de verbo.oblig. Et q̃ dies esset variabilis,dicitur in.q.vtrum papa possit cõtrauenire suæ promissioni,& in illa vtrũ possit cõcilium transferre.Itẽ quo ad alios cardinales quibus nulla reperitur præfixa dies/non potest dici q̃ sine requisitione dicantur fuisse negligẽtes: cum dies non constituat eos in mora. Item nunq̃ dicitur quis in mora quantumcũq; dies eum interpellauerit, quando est difficultas in expeditione actus.l.si vehenda.§.penul.ff.ad le. rho.de iac. l.1.§.frater.ff. de colla.bonorum l.mora ibi glo.& flo.ff.de vsuris.& in.l.quod te.ff.si cer.peta. Impedimenta enim excusant cap.ex ratione de appellationibus.&.c. commissa de elec.in.6.cum similibus. An autem fuerint domino nostro impedimẽta & difficultates (qui fuit semper occupatus in recuperandis bonis ecclesiæ) notorium est.

C

¶ Similiter non obstat q̃ obligatio fuit facta cardinalibus/ & sic tertio/ & sic obligatur ex contractu suo: vt in.c.1.de proba. Quia hic non est aliqua stipulatio per quam quæratur aliquid cuiquàm singulariter, sed quædam capitulatio quæ non arctat papam nisi ex cõdecenti pro bono regiminis ecclesiæ. Et si esset singulariter quæsita actio, faceret contra eos: quia non potuissent deuenire ad agendum & consequenter ad concilium congregandum sine aliis cardinalibus, qui non fuerunt in negligẽtia & nisi petita venia, vult glo. approbata in. l. bñ a zenone.C. de quadriennii præscrip. Facit quod dicitur in glo. in.l. 4. C.de obsequiis patro. præstan. quòd subditus non potest superiori litem mouere nisi prius illo requisito. Item ad excusandum a mala fide & a peccato dies apposita non impedit purgationem moræ: & ad causandum malam fidem & peccatum dies non interpellat pro homine, ponit ostien. in summa de præscrip. & refert abbas in capitulo finali de præscrip. ponunt legistæ in. l. si ex legati causa.ff. de verborũ obliga. Ad idem facit quòd vbi lex mandat aliquid fieri/ intelligitur si fuerit petitum: vt dicit paulus de castro in. l. vniuersa. C. de precibus imperato. offe. Et quis non incurrit pœnam etiam si sit adiectũ tempus si nõ fuit requisitus: vt ponit pau.de castro in consi.166.incipit videtur.& ibi dicit q̃ non dicitur in mora. Item facit q̃ in capitulis factis tẽpore gregorii.12.erat appositus mensis,& tamen doc. scribentes contra cum fundantes se in mora/ dicunt q̃ fuit requisitus,vide pe.de ancha. consi.282.Item semper admittitur purgatio moræ ex æquitate canonica in foro conscientiali: vt in. l. si seruum. §. sequitur. ff. de verb. obliga. ponit bal.in consi.14.in.si.in.5.vol.incipit super primo puncto. Quinimo recte intuen-

D

A ti hic non conuenit quærere vtrum admitta-
tur purgatio moræ, sed potius vtrum papa
ex non congregatione concilii in tempore in
ciderit in periurium, & si sic, vtrum simulatq;
postea indixit / censeatur se absoluisse vel se-
cum dispensasse.

¶ ET profecto articulus in se non videtur
magnæ difficultatis: q̃a si fuit iusta causa pro-
pter quam distulit / excusatur a periurio: vt in
c. peruenit de iureiu. In iuramento. n. multæ
subintelliguntur conditiones: videlicet re in
eodẽ statu manente / item facultas / item com-
moditas & aliæ his similes, de quo in. c. quem
admodũ de iureiu. Ad hoc quod dicitur per
bal. in. l. fi. C. de non nume. pecu. & . d. l. si vehẽ
da. §. 1. versi. idem iuris. ff. ad. l. rho. de iac. ca.
querelam de iureiu. ca. significante de pigno.
& inno. in. c. super iis de accu. de eo qui iura-
uit soluere & non potuit. ℣ Etsi in inferiore
statur iuramento eius si dicat se fuisse impedi
tum (vt vult deci. 303. in anti. multo magis
in papa. in quo semper præsumitur iusta
causa ex quo ita distulit: vt in. d. ca. quæ in ec
clesiarum cum materia de consti. & cy. & alii
in. l. rescripta. C. de preci. impe. offe. & maxĩe
quia quælibet leuis & minima causa excusat
a dolo. l. igitur. §. potest. ff. de libe. cau. l. pla-
B gii la. 2. C. ad le. fauiã de plagi. & in dubio nõ
debet præsumi ꝙ voluerit incurrere periuri-
um. Et posito ꝙ nulla subesset causa, dico ꝙ
sicut in iuramento præstito in conuentione
& pacto ab inferiore intelligitur excepta au-
thoritas superioris (videlicet nisi superior ali
ter duxerit faciendum: vt in. c. venietes & ibi
doc. de iureiu. & in. l. imperatores in prin. ff.
ad municipa. glo. & doc. in. c. constitutus de
rescrip. glo. in ca. de forma. 22. q. vi.) & sicut
iussus iudicis excusat a mora / vt notatur in. l.
fi. ff. de lege commis. secũdum bal. in. c. fi. de se.
ques. posses. & fruc. & consequẽter excusat a
periurio (quia quicquid excusat a mora excu
sat a periurio: vt in. c. breui de iureiu. bar. &
doc. in. l. quod te. ff. si cer. pe. & in. l. labeo in fi.
ff. de iureiu. ꝙ aũt iussus iudicis excuset a per
iurio / ponit ostien. in summa in ti. de iureiu.
§. quot species / versi. itẽ si iuro) ita multo ma
gis videtur in proposito ꝙ papa nõ sit periu-
rus ex quo ipsemet põt arbitrari an infra di-
ctum tẽpus fuerit tenendum vel non: quia p
hoc non fiebat ꝙ non deberet cõgregare nec
capitula auferebantur sed in hoc differeban-
tur. Facit quod dicitur in. l. quotiẽs. de preci.
impera. offe. & in. c. ex parte tua de offi. dele-
ga. quia princeps tollendo exceptionem dila
toriam / non dicitur tollere ius. C

¶ Pro hoc facit ꝙ licet iuramentum auferat
facultatem purgandi moram (vt allegata. l. si
quis maior. C. de transac. & dixi supra) nõ est
verum in foro pœnitentiali: quia non effici-
tur periurus qui iurauit soluere ad tempus &
soluit post. glo. in. c. apud misericordem. 32.
q. 1. ludo. in singularibus in verbo iuramẽtũ.
Vnde licet nõ possit papa tollere iuramentũ
per quod alteri aliqui quæreretur, tamen quã
do non tollit vim iuramenti / sed dilationem
aliquam cõcedit super ipsius obseruantia, po
test: quia differens non dicitur transgressor.
hoc expresse ponit domi. in. c. 2. de renun. &
refert feli. in. c. constitutus in. 14. col. in versi.
generaliter de rescrip. Multo magis ergo in
proposito, ex quo est iuratum in materia in
qua nihil quæritur alteri & in qua agitur de
iis quę sunt principi reseruata. quo casu ex
quo sumus in materia in qua est excepta pa-
pæ authoritas, semper poterit dispensare etiã
sine cã: vt dicit domi. in. d. c. 2. de renũ. allegat
ioan. an. in. c. q̃to de iureiu. & dicit feli. in. d.
c. cõstitutus. vbi supra, & ĩ. 13. col. versi. limita
secũdo. Et si hoc ĩ persona alterius, multo ma
gis videtur voluisse in persona sua ne incur
rat periurium. Facit etiã quod dicitur ꝙ prin
ceps potest tollere bona quæ sunt quęsita ex D
temporis cursu / hoc est ex præscriptione: q̃a
iste modus acquirendi est iure ciuili inductus:
vt insti. de vsucap. in prin. & ideo princeps
potest illa tollere etiã sine causa: vt dicit an-
gelus in. l. lucius. ff. de euic. & bal. in. l. fi. C. sen
tentiam rescindi non posse. & dicit feli. in ca.
quæ in ecclesiarum / in versi. quarta declaratio
de consti. Sic ex dilatione istius congregatio-
nis ex quo nullum præiudiciũ est generatũ
congregationi concilii, non dicitur incurrisse
periurium: quia credendum est ꝙ noluerit
incurrere & ꝙ secum tacite dispensauerit.

¶ Nec dicat aliquis ex quo agitur de facto
eius proprio ꝙ non possit vti sua authoritate
pontificali in seipsum: quia istud esset dimi-
nuere authoritatem papæ qua dicitur esse su
pra ius in iis quæ concernũt personam eius:
vt notatur in. c. proposuit de concess. præben.
Et hoc ostendit aperte tex. in cap. 1. de re-
nun. in sexto. nam licet alias non valeat re-
nuntiatio nisi sit admissa per superiorem (vt
in cap. admonet / & cap. quod in dubiis de
renun. tamen ualet renuntiatio papę, & ip-
semet illam admittit: quia non est alius su
perior vt in. c. licet de elect. Si autem esset ve
rum ꝙ non posset in personam suam exer-

cere authoritatem in concernentibus perso, nam eius non valeret resignatio. Quinimo ipse solus est qui seipsum iudicat & qui au, torizatur in facto proprio: vt in. §. hinc etiam. 17. di. & in. c. nunc autem. 21. di. & in. c. cum venissent (vbi de hoc) de iudi. & dicitur in. l. 1. ff. de offi. procu. cæsa. ¶ Quin, imo non solum papa sed quilibet alius qui non habet superiorem, si aliquid iurauit in materia dispensabili pōt seipsum absoluere & secum dispensare: vt ponit pe. de ancha. in. c. venerabilem de elec. & dicit feli. in. c. 1. 17. col. de consti. de quo latius dictum est in artı. proprio. Et dispensare videtur hoc ip, so φ habet notitiam iuramenti & certam sci, entiam actus (vt dicitur in. d. c. constitutus & in. l. quidam consulebat. ff. de re iudi.) quā do actum contrarium facit. Pro quo sunt duo vltima consilia oldradi cum rationibus eius. & dicitur in. c. 2. de schisma. & in. c. diuer sis fallaciis de ele. coniuga.

¶ Non obstat quod dicitur φ vbi est iuratū non admittitur purgatio moræ quia est fa, cta executio a lege. quod & ponit bar. in. l. qui ob rem. ff. de condi. inde. & clarius in. l. si insulam. ff. de verbo. obli. in versi. vlti. in ma teria. Quia licet sit verum φ quando est facta executio a lege vel homine non admittitur purgatio moræ, non tamen est illa ratio quā do interuenit iuramentum φ non admittitur quia est facta executio a lege: quia cum ho, die in quocunq contractu simpliciter appo, natur iuramentū, sequeretur φ in terminis. c. potuit de loca. post biennium non admitte, retur purgatio: quod est falsum. Et ideo di, co φ non admittitur purgatio moræ, non ex vi executionis factæ a lege (vt voluit ange, lus in. d. l. si insulam) sed ex vi ipsius iura, menti quod importat validitatē actus omni melioni modo: prout in. l. cū pater in. §. filius matrem. ff. de lega. 2. Vnde pro executiōe o, bligationis iuramentū quod operatur execu tionē actus omni meliori modo quo potest/ purgationē moræ impedit: cum sit perinde ac si ille qui se obligauit/ se astrinxisset φ mo ra esset impurgabilis: iuxta. l. sancim⁹ ibi in si pacti. C. de fideius. Et hoc cessat ex æquitate canonica in foro pœnitētiali, in quo semper admittitur purgatio moræ: vt latæ ponit alex. de immol. in. d. l. si insulā in. 20. col. in versi. 22. fallit. ponit bal. in. l. qui crimē. xi. q. C. qui accusa. nō pos. & moderni in. l. si quis maior C. de trāsac. Sicut in simili etiā dicimus de pœ na in foro pœnitētiali: quæ non potest exigi/ vt dicit abb. in. c. suā de pœnis. Et ratio ratio, nis est quia correcto & pœnitenti nunq̄ de, negatur venia. de pœni. di. 1. in prin. & p to, tū. dicitur in regula peccati venia de regu. iu. in. 6. Et ecclesia nunq̄ claudit gremiū redeun ti: vt in. c. super eo de hære. C

¶ Nec est verum φ per lapsum diei in cōtra, ctu vbi est appositū iuramentū dicatur facta executio a lege, nec respectu facti siue obli, gationis nec respectu pœnæ in contractu sti pulatæ: quia licet quis incurreret periuriū ex lapsu diei, non tamen sequitur φ sit facta exe cutio obligationis vel pœnæ si esset adiecta. Et hoc esse verū ostendit expresse bar. in. d. l. si insulā in versi. vlti. in materia. vbi distinguē do primo ponit φ aut est facta executio a le, ge vel ab homine: & non admittitur purga, tio moræ. aut non est facta executio: & tunc aut est appositū iuramentum, & non admitti tur purgatio &c. Ex quo apparet φ diuersum est quando est facta executio a lege & quan, do est appositum iuramentum. ergo non est vera ratio φ vbi est iuramentum/ per lapsum diei dicatur facta executio a lege. nisi intelli, gatur angelus respectu incursi periurii. quod vt dictū est nō videtur voluisse incurrere ex li dilatione. Pro facto. n. papæ semper præsu mitur: vt in. c. non nos. 40. di. & dicit bal. in D l. rescripta. C. de preci. impera. offe. Accedit etiam quod dicit angelus / bal. & immol. in d. l. si insulam, quòd etiam post executionem legis admittitur purgatio moræ quando mo ra non tendit ad damnum alicuius nec ius stipulantis factum est deterius: vt in. l. man, cipiorum. ff. de optione lega. sicut est in pro, posito.

¶ Et si dicatur φ post requisitionem non ad, mittitur moræ purgatio. c. si. de loca. c. cū ber, toldus de re iudi. & c. ex tuæ de cle. nō resi. & sic propter præuentionē in intimando quæ fa pit & habet vim requisitionis papa nō potuit vlterius indicere cōcilium: quia ista facultas deuoluta fuerat ad cardinales priuatiue: iux, ta. c. nulla de cōces. præbē. & quod notat car. in cle. si de beneficio de prębē. & quod dicitur in cle. 1. de supplen. negli. prœla. & in. c. licet eo. ti. & in. c. ne pro defectu de elec. cū simil. Respōdeo) quāuis quo ad hoc satis sit supra responsum) φ ista deuolutio etiam si fuisset facta non esset facta priuatiue: cū simus in re seruatis principi in signum supremæ potesta tis. in quibus nullibi reperitur iure cautum φ habeat locum deuolutio maxime priuatiue. Facit quod dicitur in ca. quòd translationem

A de offi.lega. Item in vim capitulorum non est cautum ꝙ lapso biennio potestas deuoluatur ad cardinales. Vnde non pōt causari prætensa deuolutio per negligentiam nisi vel per cōstitutionem frequens (quæ non obstat vt supra deductum est) vel quia essemus in casu necessariæ congregationis & papa detractaret congregare, quod nō est in proposito: quia simulatꝙ fuerat per eos sine authoritate papæ indictum (quod facere non pręmissa aliqua alia humili requisitione non poterant iuxta notata in.c.1.de supplen.negli.præla.& doc.in.c.propter.18.di.) papa ipse indixit reuocando indictū per eos. Quod potuit, quia istud est proprie authoritatis papæ: quia nullum est ratum concilium sine eius authoritate, vt patet per totam, 17.di.& maxime vbi est indubitatus papa vna cum collegio cardinalium. Ideo valde mirum est cur ista attententur contra religionem. Et quis dubitat postq̄ papa nunq̄ ante fuerat requisitus & nunc q̄primum facta est ei intimatio statim ipse concilium indixit, ꝙ ei nulla mora ascribi potest/ & ꝙ satis ostendit habuisse semper animum tenendi concilium habita opportunitate?

¶ Et positio ꝙ fuisset per dominum nostrum
B contracta mora, ex quo poterat super obligatione in conclaui facta etiā cū iuramento secum dispensare & facere se absolui/ maxime subsistente aliqua causa saltem in prorogatione termini (vt istā quæstionem alibi ad plenum examinauimus: quæ est multum diffusa, & in qua etiam reuocatur in dubium vtrū ipsæ promissiones in conclaui factæ ligent) ipso irrequisito & in contumacia non aliter q̄ per eorum interpellationem non constituto, non poterant ita ex abrupto ad proponendum edictum statuendo diem & locum concilii procedere. & stante dicto impedimento non currebat tempus biennii, c. dilecto de verb.sig.&.c.quia diuersitatem de concess.pręben. Nec poterat dici morosus: vt in.d.l.si vehenda.§.idem iuris.ff.ad le.rho.de iac.cum aliis supra allegatis.

¶ Et vtrum dicatur legittime impeditus & negligens/ est relinquendum arbitrio ipsiusmet papæ, qui potest dicere ius in causa propria: vt in.c.cum venisset de iudi. Cum.n. arbitrium esset boni viri (vt in.l. continuus ff.de verb.obli.§.cum ita.& cardi.in cle.1.in §.si.in.3.q.de conces.præben. & glo.in.c.si clericus de præben.in.6.) quia non est superior qui habeat arbitrari/ vt in.c.licet de elec. vtrum impedimentum fuerit iustum vel nō/ C erit etiam arbitrii eius: cum iudex & bonus vir arbitretur vtrum sit impedimentum legitimum: vt in cap.quia propter.§.illud de elec.per doc.& glo.in cap.penul.dę elec.in.6. in glo.2. In cuius locum ipsemet succedit vt bonus est tex.in cap.nunc autem in fi.21. di.& facit.§.hinc etiam.17.di. Et maxime in proposito in quo sunt causæ notoriæ bellorum & recuperationis ciuitatum ecclesiæ vt fecit.

¶ Et pro nunc respondetur ad id quod dicit anto.in.d.cap.1.de consti.ꝙ ipse loquitur in alio casu: videlicet in iuramento præstito pro sedando schismate, quo casu posset illud tolerari: quia tunc non seruans iuramentum est nutritor schismatis, & absolutio esset quædam destructio quæ tunc non est impendenda: vt in cap.legatur.24.q.2. facit quod ponit inno.in cap.romana de sen.excom.in.6. Item non loquitur quando absolutio fit ex causa/ vel non ad finem penitus liberandi sed tantum diem protelandi: quæ omnia in absolutione in casu proposito sunt maxime consideranda. Item in casu antonii de butrio ignorabatur vtrum gregorius.12. an benedictus.13. an ioannes.23. esset verus pa- D pa.& ideo non poterant se absoluere.24.q.1.c.quicunꝙ. Nos autem sumus in vno indubitato papa & possessore. de quo in loco proprio alibi latius diximus. Et parcant mihi prędicti patres: in ista intimatione non ostendunt zelum bonum, ita ex abrupto absꝙ aliqua reuerentia. s. domini nostri & aliorum patrum & sine aliqua requisitione statim a se ipsis statuendo locum (& forte non tutum s. domino nostro & aliis patribus) & tempus acsi pontificatus esset ad eos deuolutus.

¶ Sed posito ꝙ ista facultas congregandi esset ad eos deuoluta per lapsum termini, non per hoc erat sublata papæ facultas congregandi: & propterea si ante congregationem actualiter factam ipse indixit conciliū & seruat quod promisit licet non in tempore, debent cardinales conquiescere ab vlteriori cōcilii prosecutione. Primum probatur ex iis quæ notant doc.in.c.statutum de præben.in.6. vbi licet per illum tex. post mensem esset deuoluta facultas ad ordinarios conferendi beneficia in romana curia vacantia, si tñ papa post mensem cōferret vel executores vigore literarū p quas grauatur ordinarius cōferrent/ teneret collatio: quia per talē deuolutionem

A non est adempta papæ facultas cōferendi, & valebit eius collatio si præuenerit ordinariū: vt ibi. Et ad idē facit quod notat anto. i. c. 2. de concess. præben. vbi dicit ꝙ nullus supplet negligentiā papę nisi in casu. d. c. statutū. Et cum hæc deuolutio fieri non possit nisi eius vel legis authoritate, nulli dubium ꝙ penes eum eadē vel maior remāsit potestas: vt in. c. dudū de præben. in. 6. ¶ Secundū probatur ex notatis per doc. in. c. inter dilectos de excess. prælā, & per id quod dicitur in. c. vt nostrum de appel. & quod dicit ludo. in consi. 335. incipit circa primum/ & pe. de ancha. consi. 54. videlicet ꝙ per appositionē manus papæ censetur taliter ad eum aduocatum negociū ꝙ quicquid fit per aliū est nullum. & maxime quando appositio manus papæ fit ante perfectum negocium: quia tunc quicquid sequitur/ est omnino nullū, maxime vbi est decretum irritans: vt est tex. in. c. si eo tempore de elec. in. 6. & est bona deci. 394. incipit item si lite pendente, & est. 10. in ti. vt lite penden. & alia fastoli. 4. co. ti.

¶ Nec obstat si dicatur ꝙ ex negligentia dicitur perdidisse facultatē congregādi, maxime quia fuit multū notabilis per lapsum tanti tēporis: argu. tex. in. c. tibi qui de rescrip. in. 6.
B &. c. si clericus de præben. eo. li. & in. c. capitulum de rescrip. Quia respondetur ꝙ illa iura loquuntur in formulis datis in gratiis quibus est pręfixus terminus. Et nihilominus secundum opinionem glo. in dicto ca. si clericus, quandiu præbenda non est alteri collata/ negligens potest illam petere/ argumen. c. si tibi absenti. Sic videtur in proposito quòd antequàm sit congregatum concilium/ papa etiā si fuisset negligens potuerit ipse indicere conciliū: quia adhuc res erat integra, licet tēpus quod sibi pręfixerat esset elapsum. ¶ Potest dari alia solutio ꝙ quādocunq; ex tēporis lapsu inducitur quædā tacita renūciatio, tunc lapsus termini inducit priuationem/ & causat ius deuolutiuū in alium: vt in gratia in qua assignatur tempus mensis ad acceptandum (vt in cle. 1. de concess. præben. & dicit domi. d. c. tibi qui) inducitur priuatio & deuolutio. ¶ Itē exemplū in tempore dato ad petēdum bonorum possessionem: cuius elapsus inducit priuationem vlterius petendi & operatur ius deuolutiuum: vt ponit bal. in. l. 1. C. qui admitti in septima quæstione/ versicu. si vis saluare. & idem in iure conferendi iuxta ca. nulla/ & ca. quia diuersitatē de concess. præben. Secus vbi tempus non inducit tacitam renunciationem: vt in. l. 1. & ibi bal. C. de restitu. in integrum. & l. si ego. ff. de nego. gestis. C

¶ SED OBSTAT quòd per solam citationem dicitur iurisditio præuenta: vt in. l. si quis postea (ibi angelus) ff. de iudi. & in capitulo penultimo de foro competenti. &. l. vbi acceptum. ff. de iudi. Facit quod dicitur in capitulo relatum & cap. gratum de offi. delega. & quæ dicuntur in capitulo ex tenore de rescriptis. Cum ergo ipsi præuenerint in intimando concilium, videtur quòd intimatio postea per papam facta non possit eos impedire quominus possint in loco & tempore per eos statuto concilium tenere. Quinimo videtur quòd ista secunda intimatio facta per papam/ sit facta ad diffugiendum concilium, tum quia indictum est per papam in loco eis non tuto vt dicunt, tum ex longitudine temporis statuti ad illud tenendum: cum in dubio dilationes sint abbreuiandæ. l. 1. C. de dila. capitulo significauerunt de testi. cap. frequens de restitu. spolia. in. sexto. ¶ Sed respondetur quòd tunc præuentio per citationem fundat iurisditionem cum citatio est valida, secus si est nulla: vt dicit archi. in cap. non ita secunda quæstione sexta. sed cum non potuerint D
intimare nisi prius facta requisitione (vt supra dictum est) eorum intimatio non fundat iurisditionem. Item præuentio habet locum in pari iurisditiōe: vt in. l. si pluribus. ff. de lega. 1. & in. l. 1. ff. de offi. consu. sed iurisditio papæ non habet parem, tertia quæstione prima. §. pater &. d. cap. licet. Igitur cum isti soli sine requisitione aliorum collegarum nullam habuerint facultatem intimandi (vt dictum est) nullam iurisditionem fundauit prædicta eorū pręuentio. Item etiam tūc demum habet locum præuentio quando alius non fuit impeditus quominus præueniret in exercitio iurisditionis: vt bar. notabiliter in. l. si maritus. ff. de adul. & ludo. in singularibus in verbo iurisditio/ incipit vbi sunt duo. Item vbi princeps vult actum explicare/ nō habet locum præuentio inter eum & inferiorem: quia apponendo manus aduocat ad se omne negocium. d. ca. vt nostrum de appel. maxime re existente integra: quia nondū est concilium congregatum.

¶ Ad id quod dicitur assignationē longioris temporis facere præsumi factū ad diffugiendum, respondetur ꝙ si consideratur assignatio breuis per cardinales facta (videlicet duo

A rum mensium) apparebit ꝙ non erat suffi-
ciens ad tenendum generale concilium vni-
uersi orbis: quia intra duos menses non pote
rat deduci ad noticiam omnium suffraganeo
rum per prouincias existentium. & ipsi non
habebant authoritatem patrum ad congregã
dum concilium, etiam si ad eos fuisset deuo-
luta facultas: eo ꝙ volebant reformare caput
totius ecclesiæ, cuius rei iudicium est toti-
us ecclesiæ: vt in cap. nemo. 9. q. 3. iuncto. c.
si papa. 40. di. Et ideo tempus statutũ per pa-
pam fuit conueniens ad cõcilium vniuersale
congregãdum. in quem effectum misit mul-
tos egregios viros ad omnes principes chri-
stianos & prelatos ecclesiæ vt interessent. Quod
non fecerunt ipsi: qui tantum edictum posue
runt, cum eorũ non esset potestas citandi tan
tum per edictum ad concilium: vt late dictũ
est supra in forma citationis seruanda. maxĩe
quia vocatio eorum erat quædam requisitio
& non citatio, cum non sint superiores: vt in
c. cũ nobis ibi doc. de elec. & supra dictũ est.
¶ Ad id autem quod dicitur locum non esse
tutum, non oportet aliter respondere: quia lo
cus concilii debet esse tutus/ & debet conue-
niri de loco tuto: iuxta notata in cle. pastora-
lis in. §. notorium de re iudi. & in. c. accedẽs
B el. 2. vt li. nõ contes. Et si qa non assignatur lo
cus tutus/ appelletur, omnis processus postea
factus erit nullus: vt dicit. d. anto. in. c. licet de
elec. in. 6. col. & facit cle. pastoralis de re iudi.
vbi videt̃ tex. Quod nota pro monitorio fa-
cto cardinalibus vt debeant personaliter cõ-
parere/ ipsis petẽtibus sibi assignari locum tu-
tũ & ob non assignationẽ appellantibus. Sed
his respondetur ꝙ oblatus est saluuscondu-
ctus iuxta. d. c. accedens vt li. non contes. &
vt non possint allegare ꝙ non teneantur se
credere saluo cõductui (vt. d. c. accedẽs) obla
ta est fideiussio regum. Item cum ipsi fuerint
in causa vt solitæ eorum residentiæ locus nõ
sit eis tutus/ ipsis est imputandum. l. si mulier
ff. quod metus cau. & dicetur infra in quæstio-
ne an valuerit processus contra eos factus.
Itẽ interim nõ debent ipsi se intromittere de
tenendo concilio donec fuerit deliberatum
de loco.
¶ ITEM ad illud quod dicitur ꝙ ex lap-
su temporis facta est deuolutio ad cardina-
les priuatiue / quia post lapsum termini pa-
pa fuit priuatus facultate vlterius congregã-
di, respondeo ꝙ illa iura quæ allegantur in
sua materia loquuntur in iure positiuo / quo
papa non astringitur: sicut in simili dicis fe-
li. de ca. fi. de insti. & de. c. per vestras de iure C
patro. ꝙ illa regula est data a iure positiuo cui
papa non subiicitur. ita dicit in cap. 1. in. 17.
colũ. de consti. Sic in proposito illa iura quæ
allegantur causare deuolutionem/ sunt de iu
re positiuo: videlicet ꝙ si collatio non fiat in-
fra sex menses sit ille priuatus & deuoluatur
ad proximum superiorem in. d. cap. nulla de
conces. præben. ideo papa non subiicitur il-
lis. Quod & tenet ibi anto. dum dicit ꝙ nul-
lus supplet negligentiam papæ.
¶ Itẽ datur alia solutio cõtra quam nõ potest
replicari: videlicet ꝙ nullibi reperitur iure
cautum si papa non congregat concilium/ ꝙ
propter eius negligẽtiã deuoluatur facultas
cõgregandi ad cardinales, nec ad hoc tendũt
doc. in hac materia loquentes. quia si hoc es-
set, iam transierunt tot tempora ꝙ non fuit
tentum aliquod concilium ꝙ ad quemlibet
catholicum esset facta deuolutio concilii cõ
gregandi, nec esset opus facere vim in obli-
gatione facta per papam de congregando in
fra biennium. Et hoc ostendunt omnia iura
in materia loquentia circa congregationem
concilii, maxime. 17. di. in quibus nunquàm
dicitur ꝙ ob negligentiam papæ alius possit
congregare concilium. Sed doc. qui volue- D
runt deuolutionem fieri ad cardinales quan-
do non congregat papa, loquuntur quando
papa hoc facere detractat malitiose/ & requi-
situs non vult congregare / & est necessitas
congregandi: non ꝙ causetur ad eos deuo-
lutio ex papæ negligentia quæ deprahenda-
tur ex decursu alicuius temporis: sed po-
tius ex papæ malitia & dolo / quæ arguun-
tur ex indiciis, cum post factas debitas re-
quisitiones ipse cessat vel non vult congre-
gare. Et licet dolus probetur ex perspicuis
indiciis. l. dolum, C. de dolo, tamen qui il-
lum allegat debet ipsum probare: quia in du
bio nõ præsumitur quis dolosus: vt in. l. quo-
tiẽs. §. qui dolo. ff. de dolo. dicitur in. c. 2. post
glo. de renũ. in. 6. Et cõiecturæ per quas pro-
batur debent esse indubitatæ, ita ꝙ animũ iu-
dicis reddant certum secundum specu. in. ti.
de expẽsis. §. fi. versi. tu aũt. Et quælibet etiam
leuis causa excusat a dolo: vt in. l. plagii la. 2.
C. de plagiariis. ℣ Si dicatur ꝙ cõstitutio fre-
quens considerat negligentiam, responde vt
supra dictum est.

2. AD secundum dubium an licite reces-
serint ab obedientia papæ præfati car-
dinales ostẽdit metus qui iuste causæ
absentiam & fugam, exemplo christi qui

fugit a facie herodis, & pauli qui a fratribus per murum demissus est in sporta. 7. q. 1. aduersitas/ &. c. si iustus de appel. &. ff. &. C. qd metus cā per to. &. l. interpositas. C. de trāsac. Et excusat si est metus carceris. l. qui in carcere. ff. quod metus cau. qui allegatur in edicto eorum. Vbi enim probatur potētia alicuius & mala eius consuetudo, est probatus metus. bar. in. l. 1. ff. quod vi aut clam. l. de pupillo. §. ipsi pretori. ff. de noui operis nun. vñ recte quis fugit a facie venturæ iræ. Quod maxime eos excusat, quia quærebant vt concilium contra caput congregaretur. 7. q. 1. aduersitas. ¶ Item quando prælatus est simoniacus/ notorius fornicator vel non seruat canones, potest ab eo recedi & ei obedientia subtrahi. c. nulli. 19. di. &. 16. q. vlti. sane. 24. di. nullus. 32. di. nullus. 81. di. c. si qui el. 1. & in papa est tex. 19. di. anastasius. Si ergo papa est schismaticus vel hæreticus/ nullus debet ei reuerentiam exhibere: quia in exemplum culpa vehementer extenditur quando pro reuerentia ordinis peccator honoratur. 83. di. nemo. Ergo similiter in notorio criminoso incorrigibili & per quem scādalizatur ecclesia. ad id est exemplum de ioanne. 12. a quo cardinales non quia hæreticus sed quia lubricus & venator & incorrigibilis erat recesserunt/ & ipsum mediante ottone imperatore deposuerunt & leonem ei surrogauerunt. ¶ Item potest resiliri ab obedientia eius qui cōfingit schisma vel hæresim absq; eo q illa prædicet 24. q. 1. c. 2. in glo. quia cum excommunicatis & similibus nec verbo vel salutatione vel in cibo est participandum. 24. q. 1. omnis. & c. miramur. xi. q. 3. excōmunicatos. de excep. c. ab excommunicato. de sen. excom. quod in dubiis cum simil. Vnde dicitur numeri. 16. recedite a tabernaculis hominum impiorum & nolite tangere quæ ad eos pertinent ne inuoluamini in peccatis ipsorum. 30. q. 1. omnes. 1. q. 1. si quis.

¶ Sic etiam reperitur factum in symmacho a quo oēs clerici hoc est cardinales recesserūt propter crimina ei obiecta: vt in. § hinc etiā 17. di. ¶ Nec obstare videtur q illi recedentes/ ex misericordia fuerūt ad sua officia & beneficia restituti. Quia potest responderi q illud fuit eo q illud quod symmacho obiecerant erat falsum, & de facto symmachum papatu spoliauerant: vt in. §. item symmachus 2. q. 7. Idem legimus de liberio, a quo tanq̄ ab hæretico cardinales se separarunt. facit. 6. q. vlti. sane.

¶ Et q a prælato criminoso & hæretico sit recedendum/ patet per multa iura. 1. q. 1. si quis C
24. q. 1. omnis & cap. quæ dignior. 24. q. 2. sane. de elec. c. quia diligentia. de hære. c. excommunicamus. §. credentes. &. 24. q. 3. clericis. &. q. 1. c. 1. &. 1. q. 1. non oportet &. c. non liceat. Et qui. n. peccat & q peccanti cōsentit/ vterq; damnatur. 24. q. 3. qui aliorū xi. q. 3. ita corporis. &. c. qui consentit. 83. di. quid enim. Vnde glo. 2. q. 1. notā/ vult q tribus modis quis cōsentit. s. cooperando/ nō corrigendo/ non defendendo. Et quo ad simoniacos in ordine notorie & notorios fornicatores, q ab eis sit recedēdum patet in. §. verum. 32. di. & in. c. si quis a simoniacis. 1. q. 1. Et a prælato notorie criminoso crimine inducente suspensiōem ipso iure quo ad se & quo ad alios, q possit recedi ponit anto. i. c. vr̄a de coha. cle. & mu. & domi. in. c. sicut sacerdotes 2. q. 7. & idem innocē. in dicto cap. vestra, & ostien. & ioan. an. in. c. per tuas el. 2. de simo. & in. c. 1. de schisma. abb. & moderni in. c. cū non liceat de prescrip. & ibi glo. Et glo. in. d. c. sicut sacerdotes. 2. q. 7. ponit. 5. casus qbus pōt recedi a p̄latis an̄ sn̄iam: videlicet si sunt hæretici vel exōicati/ vel nō seruātes canones vel simoniaci vel notorii fornicatores. ad qd D
facit quod replicant doc. in. c. ex tenore & in cap. si. de tempo. ordi. & in. c. sciscitatus (maxime per abb.) de rescrip. Et idem quod glo. in. c. nonne. 8. q. 4. refert glo. in. d. c. non liceat & glo. in. c. nullus. 32. di. & glo. in summa. 8. q. 4. Et bene facit illud quod examinat. s. tho. in secunda secundæ. q. 12. arti. 2. vbi ponit q propter apostasiam principis licite ab eo recedunt subditi: & respondet ad plura exempla in contrarium adducta. ¶ Sic & a prælato nō seruante canones licitum est subditis eius recedere, quando facit illud ex contemptu vel quia non credit illis canonibus: vt dicitur in d. cap. non liceat. & idem abb. in. c. ego. N. de iureiu. Et posset deponi: vt ponit im mol. in cle. 1. de æta. & quali. de quo per archi. in cap. quicunq. 81. di. Ad quod adde im mol. in. c. 1. de consti. in fi. ibi verum tutio requiratur monitio. & vide alex. in. l. ita stipulatus. ff. de verbo. obli. in. 5. col. ¶ Similiter & prelatus qui amisit gratiam papæ/ potest euitari a suis subditis secundum abb. in. c. veniens de præscrip. & ibi ponit alios casus in quibus licet subditis recedere ab obedientia prælati. Et vide eum in. d. cap. ego. N. de iureiu. vbi ponit q ex solo contemptu deponitur. 4. di. §. hæc etsi legibus. glo. in. c. generali de elec.

in.6.Si crederet aūt ꝙ papa nō haberet ptātē
A condendi canones/esset hæreticus:vt ibi.
¶ Ex his videtur ꝙ si propter crimen noto-
riū(videlicet vltra hæresim schisma vel apo-
stasiā)licet recedere ab obedientia papæ,mul
to magis hoc licebit in crimine in quo repe-
ritur incorrigibilis & per quod scandalizatur
ecclesia : quod parum differret ab hæresi pro
pter cōtumaciam,vt dicit illa glo.in.d.c.si pa-
pa.quæ crimina notoria & scandalizantia al-
legantur in cardinalium edicto. ¶ Ad quod
facit ꝙ prælatus remouetur propter scanda-
lum ab ecclesia : vt in.c.nisi cū pridem de re-
nun.archi.7.q.1.c.suggestum.abb.in.c.1.de
elec.

¶ SED in contrarium(ꝙ non sit receden-
dum a prælato criminoso ante sententiam in
eum latam)facit tex.in.c.nonne & ibi bona
glo.in summa.8.q.3.15.q.vlti.sciscitantibus
.q.2.si tantum/&.c.placuit.& maxime ratio
ne scandali vitandi. Vnde& dominus noster
iesus christus iudæ corpus suum tradidit/ de
consecr.di.2.c.non prohibeat &.c.sequen.ne
generaretur scandalum contra iudam. Item
facit ꝙ omnia illa iura quæ sonant licite rece
di a prælato in certis casibus de quibus in iu-
ribus supraallegatis/loquuntur in inferiori-
B bus prælatis a papa,in quibus est alia ratio.nā
ab illis receditur quando sunt criminosi in
omnibus criminibus inducentibus ipso iure
suspensionem quo ad se & quo ad alios: vt di
citur in.d.c.vestra de coha.cle.& muli.&.c.1.
de schisma.& in.c.cum non liceat de præs-
crip.& do.2.q.7.sacerdotes.Hoc autem nul-
lo modo accidit in papa, qui ex nullo crimi-
ne est suspensus ipso iure a papatu nisi in ca-
su hæresis:vt in.d.cap.si papa sæpius allegato
40.di.

¶ QVID dicendum?Dic ꝙ a papa nō est
recedendum nec ei obedientia subtrahenda
nisi in casu quo incidisset notorie in hæresim
iam damnatam (vt in terminis.c.1.de sum.
tri.& in simil.) & monitus nō resipisceret quia
tunc non expectatur alia sententia nisi decla-
ratoria:vt in.c.cum secundum de hære.in.6.
Et ideo quia est priuatus ipso iure pontifica-
tu/est minor quolibet catholico: vt dicit glo.
in.c.achatius.el.1.24.q.1.& tunc potest &
debet discedi ab eius obedientia quia non est
papa,Ita glo.1.in.c.anastasius.19.di.quam
omnes sequuntur,archi.dominicus / egidius
& alex.ibi.& feli.in.c.si quando de rescrip.
¶ Non obstat quod dicit abb.in.c.inquisitio-
ni de sen.excom.vbi defendit cardinales qui
discesserant ab obedientia gregorii & benedi C
cti:& dicit ꝙ reuocati non tenebantur com-
parere quia turbatus fuisset status ecclesiæ,&
præsumebantur mala futura & ꝙ impedire-
tur cōcilium.Quod & posuit egi.consi.97.
& in cle.ne romani,& refero supra in quæstio
ne principali an simonia per papam commis
sa sit sufficiens causa congregandi concilium
in arti. an possit obiici contra electionem pa-
pæ ꝙ sit meticulose facta.Et de illo schismate
inueterato & electione loci ciuitatis saonę fa
cit mentionem anto.de bu.in.c.quod ad con
sultationem de re iudi.qui fuit vnus de mis-
sis ad concordandum de loco.cuius loci ele-
ctionem prius approbauit gregorius/postea
autem penituit vt ibi dicitur.Hoc autem ꝙ
turbaretur status ecclesiæ & præsumātur ma-
la futura & impeditum iri concilium,non est
in casu nostro:in quo ex eorū comparitione
non imminet aliquod periculum / nec mala
futura timeri possunt (sed potius ex eorum
absentia / per quam fit schisma) & quia pa-
pa indixit concilium nec ab eis adhuc est cō-
gregatum.Inde etiam dicit ioan.de fan.in.§.
itē symmachus.2.q.7.ꝙ cardinales qui disces
serūt ante sniam ab obediētia papę vrbani.6.
fuerūt schismatici.Et idem dicit domi.in.d.c.
anastasius/etiam de cardinalibus qui discesse D
runt ab obedientia gregorii.12.s.ꝙ cardina-
les qui ante sententiam dicesserunt fuerunt
schismatici.Et idem replicat ioan.de ana.in
ru.de schisma.qui dicit illos fuisse puniēdos
tanq̄ schismaticos.allegat tex.17.di.§.hinc
etiam.& subiungit referendo domi.ibi/ꝙ ver
bum ante tempus ibi positum potest referri
non ad tempus sententiæ depositionis,sed
ꝙ intelligitur ante tēpus.s.a iure permissum.
Et sic ꝙ vbi non expectatur aliqua sententia
condēnatoria(vt est quando est notorius hæ
reticus de hæresi iam damnata)liceat recede-
re non expectata sententia:sicut quis potest a
superiore recedere quando est a iure notorie
suspensus:iuxta ea quæ plene notantur per
omnes in.c.tua & in.c.vestra de coha.cle.&
mulie.secundum ioan.de ana.& supra satis
dixi.
¶ Sed quo ad greg.12.fuit alius casus:quia
fuerat tunc schisma inueteratum & promis-
sio iurata.& ideo pe.de ancha.in consi.65.
(incipit pro declaratione)& idem pe.de an-
cha.in responsione facta ad oratores regis frā
cię in.5.char.in versi.per prædicta videtur re
sponsum / multum defendit illos cardinales.
Sed in cardinalibus q discesserunt ab vrbano

videtur verum quod dicit Ioan. de fan. ꝙ non potuerint discedere/ex quo nondum erat declaratum vtrum illa electio fuisset nulla, super qua multæ fuerunt doctorum opiniones. & ideo stante dubietate non poterant recedere ab eius obedientia/& committere schisma eligendo clementem. 2. q. 7. sicut sacerdotes &. 8. q. 4. nonne. vbi de hoc. Quinimo idem domi. in. §. hinc etiam. 17. di. dicit inducēdo illum tex. ꝙ cardinales qui recesserunt a ciuitate lucana anteꝗ̃ gregorius. 12. fuisset depositus a cōcilio pisano (qđ fuit anno. 1408.) fuerunt schismatici: quia nō licet recedere ab obedientia ante tempus etiam si papa dicatur hæreticus.

¶ Egi. in. §. hinc etiam. 17. di. dicit ꝙ cardinales discedentes ante sententiam ab obedientia papæ sunt schismatici. & ponit duos casus in quibus licet discedere: videlicet in casu hæresis (quæ impingebatur symmacho) & in casu scandali, quando propter crimen scandalizaretur ecclesia. Sed in hoc vltimo dicit advertendum: quia in alio casu ꝗ̃ hæresis non potest ferri sententia per quemcunqꝫ de mūdo contra papam. 9. q. 3. c. nemo/&. 40. di. ca. si papa. Et ideo ipse exemplificat ibi de hæresi. dicat enim papa quicquid vult quod non placeat, non tamen poterit accusari nec damnari de aliquo nisi inciderit in hæresim: vt in. c. si papa. 40. di. poterit tamen cum eo seruari forma tradita ab ostien. in. c. proposuit de cōcessione præben. Ita dicit egi. in. d. ca. anastasius, & dicunt doc. in. d. c. proposuit.

¶ Et oportet intelligere ꝙ hæresis quæ symmacho obiiciebāt erat occulta, & ideo ipsi recedentes fuerunt schismatici: quia symmachus fuit absolutus, sed clerici (hoc est cardinales) ex gratia fuerunt restituti. Et ideo dicit idem egi. in. d. ca. anastasius (& refert alex.) ꝙ quando hæresis esset occulta/non esset recedendum a papa nec ei subtrahenda obedientia, & similiter in quocunqꝫ alio crimine quantūcunqꝫ graui & notorio: sed tunc potius debebit moneri papa per concilium. Et assignat egi. rationem in. c. anastasius/ propter inconueniens quod sequeretur: quia alias semper esset in posse subditorum contra prælatum confingere hæresim & dicere eum incidisse in hæresim iam damnatam: quod esset scandalosum. de quo est tex. in. §. hinc etiam. 17. di. Congregato tamen cōcilio bene posset accusari de hæresi occulta iam damnata ꝗ̃ posset probari: vt voluit archi. ioan. an. & alii in d. c. in fidei de hære. in. 6. & dixi supra. & illa probata tunc poterit subtrahi obedientia ab eo, imo & dānari de tali hæresi si conuincit & pertinaciter persistit in suo errore: vt in cap. si papa. 40. di. &. c. dixit. 24. q. 3. & diximus supra. C

¶ Et isto modo possunt defendi cardinales qui discesserant a ciuitate lucana subtrahendo obediētiam gregorio. 12. ante depositionem: quia cōstabat eis ꝙ gregorius erat schismaticus & confingebat multas causas vt nō congregaretur concilium & schisma tolleretur. Vnde quantūcunqꝫ ante nō esset lata sententia (quia forte videbant ꝙ concilio iā constabat de eius malitia) potuerunt licite recedere, sicut dico quando iam probata est hæresis occulta: quia simulatqꝫ est conuictus/ res est effecta tam clara vt propter notorietatem hæresis appareat ꝙ desiit esse papa. ∇ Et hoc videtur etiam velle do. in. d. §. hinc etiam. vbi saluando cardinales dicit posse responderi ad illum tex. in. d. §. hinc etiam/ꝙ tempus ibi positum non refertur ad sententiam sed intelligitur ante tempus a iure permissum, & ius permittit discedere si superior est notorie a iure suspensus. allegat cap. tua de coha. cle. & mulie. & quod ipse dixit in cap. nerui. 13. di.

¶ Vbi autem confiteretur suum errorem & paratus esset corrigi, tunc non deponeretur: vt dicitur in cap. nunc autem. 21. di. & ponit egi. in. c. electionem. 79. di. & aluarus de planctu ecclesiæ in li. 1. arti. 5. & dicitur in. c. in fidei de hære. in. 6. & alex. in. d. c. si papa in prima oppositiōe. Ad quod facit quod dicit bal. in. l. rescripta. C. de preci. impe. offe. vbi dicit ꝙ papa a nemine cogitur etiam si dicatur hæreticus. allegat capitulum qua traditiōe. 22. di. ∇ Quinimo plus vult egi. in. d. c. anastasi⁹, ꝙ in duobus schismaticis gerentibus se pro papa nō debere is subtrahi obedientia. & ponit exemplum in schismate tempore gregorii. 12. & benedicti. 13. qui vt tolleretur schisma in ecclesia recusabat viam cessionis, & omni conatu firmabat potestatē suam in papatu & per omnem viam qua poterat impediebat viam cessionis: propter quod clerus & populus & cardinales obedientiæ eius & reges franciæ & castellæ cum prælatis & populis suorum regnorum subtraxerunt se ab eius obedientia & tenuerunt eum inclusum in suo auinionen. palatio. Dicit tamen finaliter esse cogitandum per id quod ipse dixit in c. vnico de iniu. in. 6. & remittit se ad dicta in ca. in fidei de hære. in. 6. & ad consilium. 99. D

In quibus locis vt supra retuli videtur voluisse contrarium/ & q non posset cogi ad viam cessionis: contra id quod supra retuli de concilio pe. de ancha. 65. contra gregorii. 12. qui vult q cardinales potuerunt ei subtrahere obedientiam & ire ad locum saonæ. Quod etiam posuit cataldinus in suis allegationibus factis pro ioan. 23. contra gregorium. 12. in 20. char. versi. sed hic occurrit.

¶ Et idem etiã (videlicet q cardinales potuerunt illis subtrahere obedientiam) ponit car. in suo trac. posito in. c. licet de elec. in versi. aliud & octauum modum. Et pe. de ancha. in responsione ad oratores regis fran. vult q ex quo ioannes / gregorius & benedictus erant schismatici, erant declarati per sententiam sacrorum canonum nec requirebatur alia sententia hominis etiam declaratoria. Et respondet ad ca. cum secundum de hære. in. 6. q debet intelligi cum in bonis est facienda executio: secus cum in pœnã afficit personã. nam tunc debeo a persona simulatq lata est snia recedere: quia non requiritur executio facti sicut in bonis. Et dicit q hoc voluit tex. in. c. didicimus &. c. omnis &. c. quæ dignior 24. q. 1. quia q̃primum probatum fuerit eos esse schismaticos, talibus denegatur omnis audientia. c. in nomine domini. 23. di. Et ista faciunt ad ea quæ in papa hæretico infra dicetur in. q. vtrum possit per concilium deponi. Et ad prædicta adde abb. in. c. cum non ab homine de iudi. in. 7. col. & doc. in. c. peruenit de appel & feli. in. c. rodulphus de rescrip. dum dicunt q quando delictum est notorium/ nõ requiritur declaratoria. & ibi vide do. in. d. c. cum secundum.

¶ Et ex præmissis patet si tenemus opinionẽ petri de ancha. & catal. & cardi. q etiam a papa schismatico licet recedere & illi obedientiam subtrahere/ non solum quando est notorie schismaticus sed etiam quando est dubiũ quis duorum sit verus papa & per eos nutritur schisma/ propter scandalum in fide. quia tunc schisma quod nutritur antiquatum trãsit in hæresim: vt supra diximus. Et hoc etiam ad longum posuit pe. de ancha. in trac. de schismate in. 7. q. vbi probat q mixtura cardinalium creatorum a non vero papa non facit quominus possint se retrahere & se inuicem coniungere ad congregandum concilium vt compellantur ad sedandum schisma.

¶ NVNC ergo redeundo ad propositum, vtrum licuerit ipsis cardinalibus discedere & se subtrahere ab obedientia papæ, ex quo nõ erat casus notoriæ hæresis vel schismatis vt supra: Et dicendum est q non. Ad quod facit illud iudæ apostoli. hi sunt qui segregant semetipsos/ animales/ spiritum non habentes. Inde & bernar. sic est inquit oĩs qui ab vnitate recedit / nec dubites quin ab eo recesserit spiritus vitæ. Ad hoc tex. in. c. quemadmodũ 23. q. 7. cardinales enim sunt pars corporis papæ: vt in. c. si quis cũ militibus. 6. q. 1. & l. quisquis. C. ad. l. iul. maiest. glo. in. c. penul. de offi. lega. & i. c. fœlicis de pœ. ibi archi. & ioã. an. Ideo non debent a capite discedere, quia omnia membra caput sequuntur: zachariæ. 13. de consecra. di. 3. celebritatem. Facit authen. de eccle. ti. in prin. de prescrip. cum non liceat. de iis quæ fiunt a præla. nouit. 12. di. nõ decet. Et qui non habet papam pro capite nõ est vnum membrum de corpore mystico ecclesiæ nec christum qui est caput habet pro capite. Et a discessu nullus excusatur ignorãtia vel timore. 20. di. c. si decreta. 12. q. 2. quia & humanis. vbi de hoc notatur. &. 16. di. quod dicitis. Nec quisq̃ a papæ obedientia recedẽs excusatur propter multitudinem etiam si totus mundus discederet: vt in. c. multi in fi. 2. q. 1. ibi non minus ardebunt qui cum multis ardebunt. Ita dicit aluarus de planctu eccle. 26. ar. primi libri. Vñ patet q a papę obediẽtia nullo modo est recedendum, & maxime vbi est vnicus indubitatus papa vt in proposito: quia ante sententiam non est ab eo recedendum etiam si esset hæreticus occulte: vt est tex. in. d. §. hinc etiam. vbi clerici qui recesserant ante sententiam ab obedientia symmachi restituuntur ex misericordia ad officia ecclesiastica. Et hoc idem probatur per glo. in summa. 24. q. 1. & in cap. acharius ea. cau. &. q. &. xi. q. 3. c. cui & de elec. c. nihil.

¶ Sed vtrum isti cardinales dicantur obediẽtiam subtraxisse (ex quo hucvsq tantum recesserunt & concilium intimarunt papæ, & vt dicunt cum reuerentia vt superiori) si non procedunt aliter ad vlteriora, in hoc est vis. Existimo distinguendũ q aut recesserunt timore ducti non animo subtrahendi obediẽtiam papæ, & clarum est q tunc excusantur per iura primo loco allegata, & licite ac sine pœna potuissent recedere a curia: quia qui ex timore facit non dicitur facere. 23. q. 6. §. ex his. 57. di. cap. 1. de pœni. di. 7. nullus. ff. de regu. iu. qui ex timore. Non obstat quod dictum est q nullus excusatur ignorantia vel timore: quia ibi est sermo de discedentibus ab vnitate ecclesiæ delinquendo & commit-

tendo in canones. Similiter non iudicarem eos posse dici subtraxisse obedientiam si dissensissent ad indicendum concilii congregationem: tum quia excusarentur propter promissionem eis in conclaui factam, tum etiam quia illi qui coniurant de re licita vel vt sint magis securi, non dicuntur subtrahære obedientiam. Ita inno. in. c. 1. de schisma. & refert ioã. de ana. in ru. eo. ti. Et sic limito quod dicit in. l. fi. ff. de collegiis illicitis: videlicet ꝙ subditi non possunt inter se inire fœdus. Dicit tamen inno. ꝙ in dubio semper præsumitur cõtra coniurantes. xi. q. 1. c. si qui clerici. Faciunt quæ dicuntur in. c. coniurationũ. xi. q. 1. cum sequen. ca. v Et etiam eos excusarem quantumcunqꝫ ad eos nõ spectaret conuocare cõcilium, si modo id credebant sibi licere ratiõe negligentiæ vt ostendunt in suo edicto. quia quantumcunqꝫ teneantur scire canones & ignorantia eos non excuset (vt late doc. in. c. cũ in cũctis de elec. & in cle. 1. de æta. & quali.) licet per hoc peccassent (quia ex officio suo tenentur scire canones: vt. 38. di. c. nulli/&. c. quæ ipsis/&. c. omnes. & dicitur per car. maxime in. d. cle. 1. nam & quilibet tenetur indagare quæ ad eius spectant officium: vt dicitur in. c. innotuit de elec. & in cle. 1. de consan. & affi. per car. & maxime in arduis/ vt ibi dicitur quia præsumitur sciens nec excusat ignorantia) non tamen dicerentur subtraxisse obediẽtiam: quia ille dicitur subtrahere obedientiã qui facit signa subtractiõis obedientiæ/ necessario inferentia subtractionem obedientiæ: vt in. c. quęcũqꝫ ibi domi. 30. di. v Sed aduertendum est ꝙ discretio est mater virtutũ: vt in. c. 1. de offi. custo. & ratio est anima legis. l. cum ratio. ff. de bonis damna. c. ex eo de elec. in. 6. Vnde bene considerando isti non renuũt velle papã pro superiore. Quapropter non proprie dicuntur inobedientes: vt patet in. c. grauem de excess. præla. Facit quod plene dicit domi. post glo. 4. q. 1. in sum. Item etiã facit quod ponit bar. in. l. hostes in penul. q. ff. de capti. Et ꝙ si quis petant cõcilium congregari & dicant papã reformandũ, nõ ob hoc subtrahitur obedientia: quia & superior per inferiorem aliquando arguitur: vt patet in. §. item cum balaham. 2. q. 7. & in. c. cum petrus/&. c. petrus ea. cau. &. q. Item paulus repræhendit petrum: vt in. c. testes. §. item paulus, & in ca. paulus/ & in. c. puto. ea. cau. &. q.

¶ Sed multum facit contra cardinales ꝙ si timore ducti diuertebant & bono zelo ducebantur, non debebant confugere ad regem franciæ/ qui tunc erat apertus hostis papæ, ex quo videntur incidisse in extrauagantem qui sint rebelles: vbi non solum sunt rebelles qui resistunt principi (vt in. l. 2. C. de desertoribus li. 12. & in. l. amissione. §. qui deficiũt. ff. de capi. dimi.) sed etiam qui quomodocũqꝫ aliquid machinantur contra honorem principis. Similiter siquis non obediat principi in concernentibus prosperitatem imperii etiam si sit rebellio contra personam ipsius principis & non contra imperium, omni casu dicitur rebellis: vt est tex. in. d. extrauaganti q sint rebelles/ ibi contra nostrum honoiẽ aliquid machinantur, & ibi bar. Vel saltem erunt trãsfugæ: quia qui mutando locum recedit de terris subiectis principi & vadit ad hostes rebellando/ vocatur transfuga: vt. ff. de pœnis. l. si quis aliquid. §. transfugæ. & de captiuis & postlimi. reuer. l. postlimini. §. transfuga. & de re mili. l. proditores. & ponit bar. in verb. tenore in. d. extrauaganti qui sint rebelles. Et rebellis largo modo dicitur omnis inobediens: siue sit in nõ obediendo quo ad causam/ siue impediendo delegati iurisditionem. c. si quando &. c. significasti de offi. delega. siue impediendo exequentes eius mandata iniuste & violenter. c. ex literis eo. ti. Vnde domi. cap. si. 38. di. dicit ꝙ ille dicitur rebelliter viuere qui scienter & contumaciter recusat facere id ad quod de iure arctatur. quod inducit ad statuta. Bar. tamen in. d. extrauaganti vult cõpræhendi omnes qui cum essent subditi expresse rebellant principi/ transfugiendo & cõuertendo se ad hostes. per. l. proditores. ff. de re mili. Et in verbo rebellando dicit. quod dicitur de officialibus/ intelligitur de iis qui principaliter & directe sunt pro principe: vt legati & vicarii principis, non aũt reges vel ciuitates quæ ab eo habent iurisditionem. Et si est rebellio contra rectores per romanam ecclesiam positos in italia/ erit locus constitutioni extrauagantis. vnde ipsi qui contra terras ecclesiæ se armarunt/ satis compræhenduntur. Et sic erit rebellis etiam ille qui non paret iudici ipsius principis: vt dicitur in. d. c. sane de offi. delega. & in. d. extrauaganti qui sint rebelles. Et bene faciũt dicta cypriani ad rogatianum/ quæ refero in sequenti quæsito. Et ꝙ rebellis dicatur ille etiam qui non paret iudici bonus est tex. in. c. ea quę in. §. 1. de statu mona. ibi cõtumaces & rebelles, & in. c. 2. de noui operis nun. nam rebelles dicuntur illi omnes qui sunt in proteruia & notoria inobediẽtia: vt notat angelus in. l. 2. § si. ff. de iudi. alle-

gat glo.in.l.si certarũ.§.fi.in glo.fi.ff.de testa.
A militis.quæ modicum facit:loquitur enim in
legato qui reseruauit sibi primam vacaturam
& excommunicauit rebelles.vnde non decla
rat glo.quis dicatur rebellis:sed potius ibi po
nit rebelles pro contradictoribus. Vnde be-
ne bal.in.l.si vero in.§. quid ergo (vbi legit
eandem glo.in.d.l.si certarum) dicit ꝙ ver-
bum rebellis est vocabulũ generale pro quo
libet subdito contradicente facto & authori-
tati superioris:ille autem qui nõ est subditus
dicitur proditor, allegat cle. pastoralis de re
iudi. Attenta tamẽ vocabuli etymologia pro
prie ille videtur dici rebellis qui post factam
pacem iterum redit ad bellum. dicitur enim
rebellio secundum decium in.d.c.sane cl. 2.
de offi.delega.quasi belli iteratio.Sed ista allu
sio vocabuli non proprie conuenit secũdum
ꝙ capitur communiter a bar.& aliis:qui vo-
lunt hoc ipso ꝙ subditus est infidelis principi
& adhæret hosti dicitur rebellis. & verbũ re-
bellãdo exponit ibi bar.i.resistendo & nõ obe
diendo.Et isto vocabulo nunq̃ vtebantur an
tiqui legum conditores secũdum quod dicit
bar.in.d.extrauagãti in verbo rebellis,sed est
nouum vocabulum. Vnde potius videtur
dicendũ ꝙ rebellis dicatur quasi reus belli &
B quasi causa belli & contra quem moueri de-
bet bellum.cuius appellatione non compræ
hendũtur exititii vt dicit bal.consi. 67.in.2.
volu.incipit dominus papa. Nec dicitur re-
bellis nisi fuerit condemnatus, nec sufficeret
sola confessio delicti: vt dicit paul.de castro
cõsi.30.incipit omisso ordine in fi.verbis. Et
ꝙ rebellio nõ dicatur quasi iteratio belli/ pro
bant plura iura.tex.in.c.fi.de ꝓben. & in cle.
1.in verbo rebelli. & in verbo inobedientes
& rebelles,de iureiu.& tex.38.di.c.vl.& tex.
in.c.vbi periculum.§.porro de elec.in.6.De
quo in clausula cõtradictores & rebelles/per
albericum in.l.fi.C.de edicto diui adri.tollẽ.
versi.si autem aliquis contradictor.

¶Aduertendum est ꝙ clarum esset si cardina
les confugissent ad regem vt facerent circa
bellum conditionem papæ deteriorem / tunc
eorum inobedientia cum adhęsione facta re-
gi/fecisset eos rebelles:quia essent inobediẽ-
tes papæ in concernẽtibus prosperitatem pa-
pæ,& essent schismatici licet non strictissime.
Facit quod dicit bar.in.l.2.§.occisorum.ff.
ad silla. vbi sola scientia de machinationibus
factis contra principem vel rempubicam cui
quis subest / facit eum teneri de maleficio. l.
quisqs. C.ad.l.iuliã maies. Sed si cõfugissent
ad terras regis vt essent magis tuti, tunc non
dicerẽ eos rebelles: quia magna est dr̃a inter C
inobedientes & rebelles. quod ponit tex. &
ibi doc.in.c.intra quattuor de maio.& obe.&
probat tex.in.d.cle.1.ibi inobedientes & re-
belles/quæ ponit vt diuersa,ponit feli.in ca.si
quis in.4.col.de maio.& obe.quia inobedien
tia non concernit statum principis:ideo non
est proprie rebellio.Et ideo statutum loquẽs
de rebellione/ nõ habet locum in inobedicte
secundum anto.& abb.in.c.sane.cl.2.de offi.
delega.secundũ ꝙ refert feli.in.d.c.si quis.Et
abb.in.d.c.sane & anto.ponunt differentiam
inter contumacem & rebellem:quia rebellio
est cum aliquali resistentia,quod non requiri
tur in inobediente:vt dicitur ibidem in.d.ca.
sane cl.2.de offi.delega.per moder.& in.d.c.
intra quattuor.Vnde considerans circumstan
tiis posset probabiliter dici ipsos non subtra-
xisse obedientiam. quod maxime videntur
ostendere in suo edicto, vbi omnia referunt
ad.s.d.n.Non enim confugiens ad locũ tu-
tum põt dici rebellis.l.pręsenti. C. de iis qui
ad ecclesias cõfugiũt.c.inter alia de immuni.
eccle.Vnde ex sola fuga nisi aliud appareret,
ex quo minæ præcesserant & timor iustus
inerat/non iudicarem eos subtraxisse obediẽ
tiã. Et hoc tenet aug.de anco.in li.de.po.pa. D
q.25.ar.1.in responsione ad secundũ argu.
vbi dicit ꝙ multi resistunt præceptis dei & vi
carii eius vel ex amore male inflãmante vt a-
liquod temporale commodum cõsequãtur/
vel ex timore male humiliante ne super eos
aliqua pericula & incõmoda inducantur.qui
tamen schismatici non dicuntur:quia nec ab
vnitate membrorum ecclesiæ nec ab vnitate
capitis se diuidere ex animo intendunt.& ista
diuisio satis habet per aug. in li.de quæstio-
nibus euangeliorum. ¶ Si tamen verum est
ꝙ aliqui ex eis etiã armati post conflictũ ra-
uennę cũ exercitu gallorũ progressi sunt ad
occupandum ciuitates ecclesiæ & ꝙ moue-
runt bellum contra rectores in dictis ciuitati
bus & castellanos per romanam ecclesiã ibi-
dem positos,tunc per dicta bar.in.d.verbo re
bellãdo/videntur nõ posse excusari ab aper
ta rebelliõe. Quñ aũt hæc subtractio obediẽ-
tię fiat/vide qđ late dico infra in proprio arti.

ET ex his respondetur ad tertium du-
bium ꝙ non videntur dicendi schisma
tici: quia nullam scissuram in ecclesia
fecerunt.Vnde aug.contra faustum ponẽdo
differentiam inter schisma & hæresim dicit.
schisma est eadem opinantem atq; eodẽ ritu
colentem

colentem quo cæteri solo congregationis de
A lectari dissidio. inde isidorus in libro etymo-
logiarum dicit nomen schismatis a scissura
animorum dictum esse. Scissio autem vnita-
ti opponitur. vnde peccatum schismatis di-
citur quod directe & per se opponitur vnita-
ti/dicit beatus thomas in secundasecundæ.q.
39. articu. 1. Idem etiam dicit glo. in cap.
quia diligentia de elec. est enim vocabulum
græcum: vt ibi, & dicit tex. in cap. schisma
vicesimaquarta quæstione. 1. Schisma si qui-
dem ipsum quod nomen græcum est scissu-
ram sonat: sed in vnitate scissura esse non
potest. non ergo vnitati communicat qui
schismaticis cõmunicat: partes sibi fecerunt
& ab eo quod vnum est semetipsos segregã-
tes spiritũ nõ habent. Cũ ergo per discessum
ipsorum cardinalium adhuc nulla reperia-
tur illicita diuisio per inobedientiam ab vni-
tate ecclesiæ, sequitur quòd adhuc prædi-
cti cardinales non possunt dici schisma-
tici.

¶ Aduertendũ tamen est quòd quando quis
se principaliter scindit a papa & ab ecclesiæ
vnitate nihil aliud contra fidei articulos asse-
uerans, tunc talis licet possit dici schismati-
cus etiam stricte sumpto nomine schisma-
B tis/tamen a principio hæreticus non dicetur:
quia ex eo solo quòd ab ecclesia vel a ponti-
fice se separat non videtur aliquid contra fi-
dei articulos dicere vel assereret vt in hæresim
prolabatur. potest enim velle esse diuisus &
tamen ecclesiam vnicam confiteri. Et in hoc
est differentia inter schisma & hæresim: quia
hæresis est quæ dicit peruersum dogma: sed
qui se ab vnitate scindit adhuc peruersum
dogma non tenet: quia non obstante disces-
su esse potest quòd credat vnicam apostoli-
cam ecclesiam. Vnde bal. in cap. licet de ele-
ctione dicit quòd hæreticus non credit in ec-
clesia triumphanti, schismaticus vero nõ cre-
dit in ecclesia militanti: sed qui credit & ta-
men per superbiam intumescit vt tyrannus
vel per ignauiam vt asinus vel per maliciam
vt vulpes, hic non est hæreticus. allegat ca.
generali de elect. Posset tamen aliquomodo
dici schismaticus. Vnde prouerbiorũ. 6. per
hominem apostatam glosa interlinearis in-
telligit schismaticum. ibi homo apostata,
vir inutilis/ graditur ore peruerso/ annuit o-
culis/ terit pede/ digito loquitur/ prauo corde
machinatur malum & omni tempore iurgia
seminat. huic extemplo veniet perditio sua,
& subito conteretur nec habebit vltra medi-
cinam sex sunt quæ odit dominus, & septi- C
mum detestatur anima eius: oculos subli-
mes/ linguam mendacem/ manus effunden-
tes sanguinem innoxium/ cor machinans
cogitationes pessimas/ pedes veloces ad cur-
rendum in malum/ proferentem mendacia/
testem fallacem/ & eum qui seminat inter fra-
tres discordiam.

¶ Sed aduertendum est quòd quia schisma-
tici sui schismatis verbis aut perseuerãtia cau-
sas quærunt/ quæ nullæ esse possunt nisi pro-
phanæ & ab ecclesia cõdemnatæ, ideo postea
temporis spatio schisma in propriam & ve-
ram hæresim labitur: quia non potest suam
scissuram verbis aut factis defendere nisi di-
cat vel quòd salus extra ecclesiam possit esse
(quæ conclusio ab ecclesia est pro hæretica
iam damnata. 24. q. 1. cap. quoniam vetus
circa fi.) vel quòd possunt esse duæ vni-
uersales ecclesiæ/ contra articulum & vnam
sanctam catholicam ecclesiam. Ita dicit ro-
sellus in monarchia, in quæstione an digni-
tas papatus semel quæsita possit perdi in. 6.
charta. qui dicit quòd ita intelligit glo. 2. ad
fi. 7. q. 1. cap. non autem. Vnde vereor si post
intimatum concilium per. s. dominum no-
strum (ad quem hoc spectat) se non subie- D
cerint voluntati eius/ & a suis cœptis non
destiterint volendo a seipsis concilium tene-
re & antipapam erigere, quòd tunc erunt
vere & proprie schismatici: quia tunc quic-
quid fecerunt/ ambitiose factum esse osten-
derent. Vnde apostolus ad colocenses secun-
do inquit. inflatus sensu carnis suæ & non
tenens caput ex quo totum corpus per ne-
xus & coniunctiones subministratum & cõ-
structum crescit in augmentum dei. Hoc au-
tem caput est ipse christus, cuius vicem in
ecclesia gerit summus pontifex. & ideo schis-
matici dicuntur qui subesse renuunt sum-
mo pontifici & qui membris ecclesiæ ei sub-
iectis communicare recusant. Ita beatus tho-
mas in secundasecundæ. q. 39. arti. 1. in cor-
pore articuli. Et qui non habet papam pro
capite non habet christum pro capite: vt in
capitulo nolite. xi. di. &. 12. di. quis nesciat.
vicesimaquarta quæstione. 1. quicunque. 93.
distinc. qui cathedram. 1. q. 1. in ecclesia.
de pœniten. di. 3. si quis autem. de spon. duo-
rum cap. vl. dicit aluarus de planctu eccle. in
li. 1. ar. 24.

¶ Quinimo licet ostien. in ru. de schisma. di-
xerit illos qui se diuiserũt a capite si aliud ca-

A put sibi non constituant potius dici acepha-
los & malos quàm schismaticos (18.q.2.
abbatibus, & referunt alii doc.in.ru.& in.c.
1.eo.ti.) tamen cardi.ibi dicit ꝙ imo ex quo
nullum supra se agnoscunt / & consequen-
ter a romana ecclesia dicuntur diuisi, tales di-
cuntur schismatici. ꝟ Et licet ioan.de ana.vo-
luerit saluare ostien. in eo qui non recogno-
scit caput episcopi sed caput ecclesiæ roma-
næ, in proposito non tuetur cardinales: quia
ipsi separaut se a papa qui repræsentat eccle-
siam, & consequenter sunt schismatici. Vnde
augus.de anco. in li. de po.pa.q.25.ar.1.in
fi. dicit ꝙ schismaticus is est qui sponte & ex
animo per manifestam rebellionem se sub-
trahit ab vnitate ecclesiæ tam capitis q̄ mēbro
rum. Et idem aug.in.26.q.ar.1.in fi.dicit ꝙ
non sufficit in ecclesia seruare congregatio-
nem vel vnitatem membrorum sine vnitate
capitis: imo hoc ipso ꝙ tyranni vniunt sibi
membra ecclesiæ & diuidunt ipsa ab vnitate
& obedientia capitis cui simul cum eis debe
rent subiici / schismatici censendi sunt. Vnde
cyprianus in epistola ad papam cornelium
dicit, neq; aliūde hæreses obortæ sunt aut na-
ta sunt schismata, nisi inde ꝙ sacerdoti dei nō
obtemperatur / nec vnus in ecclesia ad tēpus
B sacerdos & ad tempus iudex vice christi co-
gitatur.

¶ Et si agerent ad creandum antipapam, tūc
essent strictissime schismatici cum admixta
hæresi: quia ex quo niterentur sibi constitue-
re aliud caput in ecclesia / peccarent in illum
articulum fidei & vnam sanctam catholicam
& apostolicam ecclesiam: quia illam scindere
quærerent: vt vide ioan.an.& abb.post eum
in.c.at si clerici in.15.col.in prin.de iudi. Ve-
stis.n.domini quæ fuit inconsutilis remansit
indiuisa vt per eam designaretur vnitas eccle
siæ.16.q.vl.c.sicut domini vestimentum. po
nit glo.in.d.cap.quia diligentia, & dicit idem
aug.in præallegata.25.q.in prin.& ideo non
fuit scissa sed sorte data: vt patet ioan.19. Et
hoc est quod dicit tex.in.c.inter hæresim.24.
q.3.dum dicit ꝙ a principio schisma diuer-
sum ab hæresi esse potest, cæterum nullum
schisma est nisi sibi aliquam hæresim confin-
gat vt recte ab ecclesia recessisse videatur.
Vnde cyprianus in epistola ad rogatia-
num inquit, hæc sunt initia hæreticorum &
ortus atq; conatus schismaticorum male co-
gitantium vt sibi placeant / præpositum su-
perbo tumore contemnant: sic de ecclesia re-
ceditur / sic altare prophanum foris colloca-
tur / sic contra pacem christi & ordinationem C
atq; vnitatem rebellatur.

¶ Et quòd illi qui renuunt subesse romano
pontifici (qui caput est vniuersalis ecclesiæ)
dicantur schismatici / est tex.in.c.non vos.23.
q.5.&.24.q.1.hæc est fides, & cap.quoniam
vetus.12.di.præceptis. Inde etiam cum.10.
tribus relicto rege suo a tribu iuda & benia-
min scissæ sunt alium sibi regem constituen
tes, dn̄s dedit illas in perditionem: vt legitur
in.3.regum, & est tex.in.c.deniq;.7.q.1. Et
cū vir quidā dei ad eos missus esset qui futu-
ram punitionem prædiceret / panem apud il-
los edere prohibitus est: quod cum non cu-
stodisset / diuina sententia inde rediens a leo-
ne deuoratus est.1.q.1.cap.si quis inquit.7.
q.1.deniq;. Inde etiam core dathan & abi-
ron cum complicibus quia moysi duci isra-
el & aharon summo sacerdoti obedire nolue
rūt tanq̄ schismaticos terra viuos deglutiuit
legitur numeri.16.& in.c.licet de elec.& ca.
non afferamus.24.q.1. De quo vide episto-
lam cypriani ad magnum, vnde transumpti-
ue est.d.cap.deniq;. ꝟ Nec obstat tex.in.d.ca.
deniq;.7.q.1.in fi. vbi dicit core dathan & abi
ron non cōmisisse schisma. Quia in vtroq;
loco supplet: videlicet tale quale nouatiani D
qui nouam ecclesiam constituerant.

¶ Et non solum schismatici censentur qui a
subiectione romani pontificis faciunt se alie-
nos & subesse recusant, sed & qui membris
ecclesiæ romano pontifici subiectis commu-
nicare recusant.24.q.1.schisma. Quod pa-
tet ex diffinitione posita per ioan.de ana.in
ru.de schisma, cum schisma nihil sit aliud q̄
illicita discessio eorum inter quos vnitas esse
debet / seu illicitus ab vnitate vel vniuersita-
te discessus. Et hanc etiam diffinitionem po-
suit raymundus in summa in ti.de schisma.
Vel breuiꝰ est illicitus ab vniuersitate vel vni
tate discessus. Datur & alia diffinitio. (quæ
fuit ostien.) quòd est illicita diuisio per ino-
bedientiam ab vnitate ecclesiæ facta.24.
q.1.aduocauit. Et ista vltima conuenit re-
spectu inobedientiæ & diuisionis a capite.

¶ Vnde patet ex præmissis quòd nisi præfati
cardinales acquiescāt indictioni cōcilii factæ
per papam vna cum collegio reueren.cardi.
ipsi ostendent velle apostatare ab ecclesia ro-
mana seq; diuidere ab ipsius vnitate. Et si re-
cte consideretur tex.in ca.vnico de schisma.
in.6.fuit longe minor reatus & culpa in pe-

tro & iacobo de columna (qui nihilóminus fuerunt declarati ſchiſmatici) quàm ipſorum eccleſiam impugnantium, ſi ipſi non deſiſterent & niterentur create antipapam. nam in propoſito omnia quæ circa conuocationem concilii nunc fiunt per papam/ fiunt cum ſacro collegio cardinalium. & ideo bene aduertant ne quicquam contra attentando / faciant ſe alienos & ſchiſmaticos: cum ex his appareat nullam apud eos eſſe tenendi concilii ſine capite vero authoritatem: ſicq; ſeipſos vniuerſalis eccleſiæ hoſtes (non tenentes ipſius vnitatem) ſe conſtituerent. 24. q. 1. alienus. Imo & barbaris peiores forent. 1. q. 1. nonne. 24. q. 1. non afferamus. ¶ Ipſi enim ſciunt romanã eccleſiam a domino ipſo primatũ obtinuiſſe. 22. di. ca. ſacroſancta. Ad quam petri ſedes ex antiochia iubente domino tranſlata eſt. 24. q. 1. rogamus. Quæ caput eſt omnium eccleſiarum, l. 4. &. 5. C. de ſumma trini. Quæ principatum obtinet nationum. 2. q. 7. beati petrus. & bonus tex. in. c. quis. 21. di. Quam principes apoſtolorum omnibus aliis vrbibus in vniuerſo mundo tam ſua præſentia quàm venerãdo triumpho prætulerunt: eamq; glorioſo ſanguine martyrii chriſto domino conſecrarunt: vna B die paſſi vt pro merito ad chriſtũ pariter peruenirent, in vno loco ne pro gloria alteri roma deeſſet, ſub vno perſecutore vt pro pari virtute æqualis crudelitas vtrunque perſtringeret viceſimaſecunda diſtinctione cap. ſacroſancta. ca. fundamenta de electione in ſexto &. d. cap. beati. Quam in hanc gloriam prouexerunt vt ſit gens ſancta/ populus electus/ ciuitas ſacerdotalis & regia, per ſacram beati petri ſedem caput totius orbis effectat vt in dicto cap. fundamenta de electione in ſexto. Cur autem muneris eccleſiaſtici ſacramentum dominus in beato petro apoſtolorum omnium ſummo principaliter collocauit niſi vt ab ipſo quaſi quodam capite dona ſua velut in corpus omne diffunderet? d. ca. fundamenta/ &. d. c. ſacroſancta. & ne quiſquam ab ipſius petri & pauli ſocietatis vnitate ſeipſum ſeparare auderet, 24. q. 1. quicunq;. ¶ Poſtquàm igitur papa cũ ſacro cardinaliũ cœtu in hac ſacratiſſima ciuitate concilium indixit, ſi quid vltra attentauerint, d. cardinales / euidenter oſtendent ſe velle ponere ſedem ad aquilonẽ & fieri ſimiles altiſſimo: eritq; eorum conuentus non concilium ſed conciliabulum & ſatanæ conuenticulum, & ipſi veri ſchiſmatici, decimaſeptima diſtincti-

one ca. multis. Et iſtis adde illa quę dicuntur C infra in illo articulo vtrum papa poſſit accuſari q; ſit ſchiſmaticus.

NVNC QVOAD quartum videtur (cum ſimus in vno indubitato papa & proceſſus ſit fundatus ſuper notorietate delicti) quòd ſine aliqua obſeruatione terminorum papa potuerit procedere ad declarandum eos ſchiſmaticos. ¶ Et primo quia in proceſſu qui fit per papam non eſt opus ſeruare ordinẽ iuris. tex. & ibi doc. in cap. in cauſis de re iudi. item tex. in. l. 1. in verbo deſtruit & in verbo de plano. ff. de cõſtitu. princi. Præterea in proceſſu principis non requiritur citatio dummodo iuſta cauſa ſubſit/ dicit bal. in. l. 2. in prin. C. quomodo & quando iu. per notata in. l. is qui reip. cauſa abeſt poſt glo. ff. ex qui. cau. maio. Et valet ſententia principis parte non citata/ dicit bal. in. l. ne cauſas. C. de appel. Et maxime vbi papa procederet de plenitudine poteſtatis vt voluit innocen. oſtien. & immol. in cap. in noſtra de procurato. quia valebit proceſſus parte abſente.

¶ Secundo quia in facto notorio (vt voluit calde. in repe. cap. veſtra de coha. cleri. & D muli. in. 8. char. referendo innocentium: & oſtien. in cap. tua co. ti.) licet non conſtet iudici vt iudici de notorio. ſi alias factum eſt notorium, tenet eius ſententia irreuocabiliter quanuis non ſint factæ probationes ſuper notorio. cum igitur in propoſito agatur de facto notorio, multo minus requiritur citatio. Item dicit bal. in rub. qui feudum dare poſ. & in proœmio in vſibus feu. q; papa debet fauore vniuerſalis eccleſiæ id eſt romanę ferre ſententiam contra tenentes bona romanæ eccleſiæ ipſis nõ citatis de plenitudine poteſtatis. quod ponunt doc. in. c. olim de re iudi. & videmus in die iouis ſancta quando legitur bulla cœnę domini, vbi omnes excommunicantur.

¶ Et quòd ſine citatione & aliqua probatione ſuper notorio poſſit procedi / tex. eſt clarus in cap. bonæ el primo de elec. & ibi abbas in tertio & quinto notabili. Et de ordine iuris ſuper notorio eſt tex. in. c. ad noſtram el. 3. de iureiu. vbi etiam ſi aliquis iurauit ſeruare in omnibus cauſis ordinẽ iudiciarium/ nõ tenetur ſeruare in notoriis. Ad idẽ glo. in l. ictus fuſtium. ff. de iis qui notan. infa. & glo.

A in.l.1.C.qui & aduersus quos.Specu.in ti.de expensis.§.fi.in fi.oldra.consi.18.versi.ad quartum .secunda quæstione .1. manifesta, ibi domi.& glo.in.c.cum olim de re iudi. & bal.in.l.cum fratrem.C.ad silla. & idem in.l. postq̃ liti in.4.col.C.de pac.Ioan.an.in.c.1. de litis contesta.in.6. & tex.cum glo.c.super eo de testi.cogen.Et inno.in.c.cũ in tua / qui matri.accusa.pos.& post inno.doc.communiter in.c.vestra de coha.cleri.& muli.Inno.in c.ex parte de verb.sig.car.in.c.veniens in.4. oppo.de fi.presby.do.in.c.fi.de re iudi.in.6. cum simil.

¶ Notorium enim non indiget probatione, sed sufficit allegare & proponere illud: vt in cle.appellanti in glo.de appel.ca.2 .ibi ioan. an.vt lite non contes.bal.in.d.l.1.C.qui & aduersus quos.l.si vero. §.qui pro rei qualitate ff.qui satisda.cogan.l.emptorem.ff.de actio. empti.lapus allegatione.1 . Notoriũ siqdem est illud quod ante oculos situm est: vel est veritas in mentibus hominum ita radicata ꝙ euelli vel eradicari non potest/ & in reliquiis permanet. Item eius termini / conscientiam iudicis non fallunt nec fallere possunt, dicit bal.in.l.ciues.C.de appel. Et vbi est notorium ibi non est disputare sed disputatum esse B dicit bal.in.l.1.C.quomo.& quan.iu. Et ideo sufficit illud allegare nec est necesse excipere vel pbare: vt ibi dicit, & in.d.l.ciues post glo. & in authen.qui semel. C.quomo. & quan. iu. Et maxime in proposito vbi ipsemet papa dicit & affirmat sibi constare de notorio. Ex quo abbas in.d.cap.ad nostram dat iudici pro cautela vt pronũciet crimem notorium: quia etiam si non esset notorium valebit processus ordine non seruato, ex quo procedit tanq̃ super notorio, allegat cle. pastoralis, & ibi etiam hoc ponit in primo nota.de re iudi. & glo.in verbo declarato/ibi. Facit quod notat inno.in.c.tua de coha.cle.& muli.

¶ De citatione ꝙ non requiratur/ habetur in c.cũ olim de re iudi.& in.c.bonæ el.1.(ibiq; notat abb.)de elec.& in.l.2.§.ꝙ si de frumẽtaria.ff.de administra.re.ad ciui. pertinen. & in.d.l.ictus fustium. & vtrobiq; per bar. Et inno.in.c.quanto de transla.præla.& in cap. cum sit romana in.§.fi.de appel. Et apostolus excommunicauit corinthium absentem & non citatum: vt dicit tex.in.d.cap.cum sit romana de appella. Et vbi constat absenti nullam competere defensionẽ/in notorio nõ requiritur citatio, quod dicunt doc.in locis prę alegatis, & car.in.d.c.cum olim/& in.c.proposuit de appel. & in cap. reprahensibilis in C prin.& in glo.3.eo.ti. Et sic procedit quod dixit inno.in.d.c.quanto, & idem inno. in ca. ex insinuatione de appel, & archi.in cap.quæ lotharius.2.q.1.& tex.in cap.venerabilem de elec.& in.c.bonæ el.1.eo.ti.vt dicit abbas sicu.in.d.cap.cum olim.in.7.col.de re iudi. & doc.omnes maxime car.in.d.cap.vestra.

¶ SED ad hoc respondent.d.cardinales declarati ꝙ licet alias papa & imperator etiam in delictis grauioribus possint ferre sententiam in absentem (vt ponit ange.in.l.reos.C. de accusa.)tamen non possunt ferre sententiam contra omnino non citatum vel contra citatum ad locum notorie non tutum / dicit angelus in.l.si accusatoribus. C.de accusa.& idem ange.in l.princeps legibus.ff.de.ll. Dicuntq; non esse verum quod dicit bal.in.l. nec causas.C.de appel.quinimo ipsemet bal. dicit contrarium in.l.fi. C.de.ll.& ange.in.d. l.princeps legibus.& legistæ communiter in l.si quis arbitratu.ff.de verbo.obli.per modernos.& canonistæ in.c.1.de causa posses. & propri.& tex.& glo.in.l.is qui reipublicæ causa abest / loquitur in priuilegio & non in sententia: vt dicitur in.d.l.si quis arbitratu. D

¶ Item dicunt dicti declarati schismatici & excommunicati quòd quo ad censuras non potest omitti citatio etiam in notorio: vt not.ange.in.d.cap.vestra in.38.col.& duabus seq.& doc.cõmuniter maxime abb.in.7. col.in.c.cũ sit romana de appel.&idẽ abb.in consi.33.incipit iudex in.1.volu.& idem abb.in.d.c.cum sit in fi.de appel. Et saltem videtur debere præcedere vna monitio seu citatio ad audiendum sententiam: vt sic limitetur tex.in cap.sacro (qui requirit trinam) de sen.excom.vt dicit do.in cap.1.in.4. col.de offi.delega.in.6. & dicitur in cap.1. de iudi.maxime per feli.& abb.in.20.col. ibi. Et ratio huius est/ quia excommunicatio fertur etiam propter contumaciam.xi. q.3.episcopi'.ponit alexan.in.d.cap.cum sit. Et quod dicitur quòd apostolus excommunicauit corinthium absentem & irrequisitum, supplet glo.anto.& doc.ibi quòd non fuit requisitus per edictum peremptorium (quia non requiritur edictũ peremptorium necessario) sed bene antea fuerat admonitus. Vel dicendum est eum tunc non fuisse requisitum / sed antea sic per apollinarem apostoli discipulum.

¶ Item etiam generaliter in notorio non de-

bet omitti citatio: quia nullum est malefici-
A um tam notorium vt non possit habere excu
sationes siue circũstantiãs occultas excusan-
tes secundum ioan.an,& anto.in.c.2.de dila.
& glo. in ca. bonæ el.1.de elec. & in.c. cum
dilectis de purga.cano. & dicit inno. in.d. ca.
vestra/ & in ca. tua de coha. cle. & mulie. &
milis multum notabiliter in verbo notoriũ
an excuset. Ad idẽ est quod dicitur in.c.por-
ro/ de diuor. in glo.& in ca. 1. de causa pos-
sess.& proprie. & in dicto cap.ad nostram. &
glo.in.l.fi. ibi bal. C.de legibus.& tex. in cle-
men.pastoralis de re iudicata: vbi annullatur
processus ex defectu citationis quantumcũ-
que processum esset tanquàm super notorio.
Quinimo plus probat ille tex. quòd quan-
tumcunque imperator interlocutus fuisset
esse notoria super quibus procedebat, nihi-
lominus annullatus fuit processus ex defe-
ctu citationis. Et sic contra dictum abbatis in
dicto capitulo ad nostram/de quo supra. Ni-
hil enim est tam indubitatum quin recipiat
quandam solicitam dubitationem: vt in au-
then. de tabellionibus circa medium consti-
tutiõis. Et deus omnipotẽs noluit punire pec
cata sodomorum quæ erant manifesta & no
toria sine citatione. dixit enim descendam &
videbo vtrum clamorem qui venit ad me o-
pere compleuerint: vt in capitulo deus om-
nipotens. 2. q. 1. & in cap. qualiter & quan-
do/ de accusa. & gene. 18. vbi notat nico. hoc
dici non quia deus indigeat tali inuestigatio-
ne, sed vt doceantur per hoc iudices non sen
tentiare donec diligenter veritatem inquisi-
uerint.

¶ Et hoc replicat glo. magna in extrauaganti
rem non nouam: quæ vult quòd licet in no-
toriis non sit iuris ordo vsquequaq; seruan-
dus, tamen in citando & sententiando omit-
ti non potest. allegat dictũ capitulũ ad no-
stram de iureiurã. &. 2. q. 1. in primis. & de di
uor. c. porro. Et per istud genesis. 18. vbi di-
cit quòd factum erat notorium: & tamen de-
us prius voluit probare quàm iudicare. Pro-
bat etiam a simili, confitens præsens (qui ha-
betur pro citato) per confessionem facit fa-
ctum notorium, cap. fi. de cohabi. cleri. & mu
lie. & tamen remanent in eum partes iudicis
in sententiando vel præceptum dando licet
non in cognoscendo. ff. ad le. aquil. proin-
de. ff. de iudi. l. si debitori. ¶ Et illa glosa la-
te disputat in illa extrauaganti an papa possit
procedere contra aliquem sine citatione. &
subtili disputatione concludit quòd non. Ad

idem adducit illud gene. 4. vox sanguinis C
fratris tui clamat ad me de terra. Quod &
ponit archi. secunda quæstione prima, capi-
lo quæ lotharius, vbi vult quòd quando pro-
ceditur contra certam personam semper in
notoriis requiritur citatio: & ita dicit seruare
curiam.

¶ Et idem sensit calde. in. d. cap. vestra in no-
na charta. vbi ait quòd quando proceditur
contra certam personam etiam in notoriis
requiritur citatio, licet forte secus quãdo pro-
ceditur contra aliquam vniuersitatem: tunc
enim vt ait tenet sententia in notoriis etiã si-
ne citatione propter periculum, & ita sæpius
seruat curia. ¶ Et de hoc latius doc. in capitu
lo cum olim de re iudi. & bar. in. l. ictus fu-
stiũ. ff. de infami. & in dicto capitulo vestra/
maxime cardinalis. Qui respondet ad capi-
tulum cum olim/ & ad dictum cap. quanto
de translatio. prælato. quòd ibi constabat iu-
dici nullam defensionem posse competere.
quo casu etiam abbas in dicto capitulo bonę
el primo in quinto notabili vult non requi-
ri citationem. Et de his in consilio aretini
165. & sparsim in pluribus locis per doc.
¶ Ad idem est quod similiter legitur de adam
genesis tertio: cuius peccatum antequam de-
us puniret vocauit eũ & audiuit defensionẽ D
eius. Pro hoc etiam facit quòd ex quo istud
allegatũ notorium erat excusabile/ non pote
rat in eo procedi sine citatione ipsorum car-
dinalium. hoc aperte ponit areti. in. d. consi.
165. in. 3. arti. 2. dubiũ: ponit car. in. d. c. vestra
in. 12. quæsito. quod etiam intelligit aretinus
non solum in sententia dispositiua sed etiam
in sententia declaratoria: de quo dicetur in-
fra.

¶ Quinimo etiam si fuissent citati/ non tene
bantur comparere propter locum eis noto-
rie non tutum: quia vt dicit ipsemet papa in
cle. pastoralis de re iudi. desiperet qui saperet
huiusmodi citationes arctare citatum. & ibi
hoc bene ponit glo. in verbo notorio. & car.
& immol. & doc. in. c. ex parte el. 1. de appel.
Nolentes enim accedere ad ecclesiam timen
tes ibi impressionẽ in actu electionis/ possunt
petere a capitulo vt statuatur locus tutus &
idoneus in quo timeri non possit: & si secus
fiat/ potest appellari. & erit casus in quo etiam
extra ciuitatem & extra ecclesiam celebrari
poterit electio: & in quo maior pars tenetur
ire ad minorem vel saltem in loco tuto dictũ
præfigere. Ita dicit abbas in. c. bone el. 1. in. 2.
notabili de elec. Et satis est ad iustificandam

Nn 3

A appellationem si probetur ꝙ verisimiliter ti-
mebatur impressio, nec oportet ꝙ probetur
impressionem fuisse sequutam: vt dicit ibidē
abb. post glo. in. d. c. bonę. Vnde cum esset in
proposito impressiōis timor realis circa actus
conciliares gerendos contra papam & perso
nalis, non potest dici ꝙ tenerentur mittere
procuratorem iuxta tex. & dicta in. c. qa pro-
pter de elec. & dicit glo. in verbo metuebant
& abbas ibidem in. d. ca. bonæ. quod & ponit
alia glosa ibi in verbo secure. Locus enim iu
dicii debet esse tutus. c. cum dilecta de confir
ma. vti. vel inuti. c. venerabilibus. §. secus de
sen. excom. in. 6. ca. accepimus de fide instru.
c. cum personæ de priui. in. 6. glo. in. c. horta-
mur. 3. q. 9. glo. penul. in cle. appellanti de ap
pel. & ludo. in. l. si vero. §. de viro. xi. fallē. ff. so
lu. matrimo. anto. in. c. vestra. 38. col. de coha.
cle. & mulie.

¶ Et vt dicit car. ibi in. d. c. ex parte/ quia quā-
do quis est citatus & locus non est tutus pro-
pter guerras, statim poterit appellare coram
honestis viris (& ita intelligit ostien. ibi) etiā
absq; eo ꝙ aliter excipiat vel de nullitate agat
ob locum non tutum. Et est vtilius: quia faci
lius iustificatur appellatio q̄ deducatur nulli-
tas principaliter & q̄ probetur exceptio. ℣ Et
B dicit ibi inno. anto. car. & immol. in verbo li-
bere/ supple. i. prius nō opposita exceptione.
Et dicit immol. curiam de stylo ita seruare vt
concedat literas in causa appellationis inter-
positæ propter locum non tutum etiam si de
exceptione opposita non appareat, quasi non
sit necesse exceptionem opponere anteq̄ ap-
pelletur. & ita tenet ioan. mo. in. c. concerta-
tioni de appella. in. 6. Quinimo ex quo quis
citatur ad locum manifeste nō tutum/ etiam
absq; eo ꝙ appelletur vel excipiatur citatio
est ipso iure nulla: vt. d. cle. pastoralis in. §. no
torium. bar. & immol. in. l. de ætate. ff. ad tre-
bel. & anto. in. d. c. vestra. 18. col. Sicut & cita
tio notorie nulla non arctat citatum/ in. c. que
relam de procu. in. l. quæsitum. ff. de re iudi. &
dicit inno. in. c. præterea de dila. Et ꝙ non sit
necessaria exceptio/ ponit etiā bar. in. l. fi. in. 3.
col. ff. de in integ. resti. allegat. l. sciendū. ff. de
lega. 1. q̄ nihil facit. & oldra. in cōsi. 43. incipit
q̄ritur. & abbas & alii. c. 2. de dila. & glo. in ver
bo notorio in. d. cle. pastoralis in. §. notoriū.

¶ Et dicitur locus non tutus non solum habi
ta consideratione ad locum in quo proce-
ditur sed etiam ad locum per quem debet
accessus haberi/ puta guerrarum: vt dicit an-
to. de bu. in. c. accedens el. 2. vt lite non cōtes.

Et idem ratione personę ad quam debet iri: C
vt dicunt doc. in. c. si iustus de appel. ponit im
mol. in. d. cle. pastoralis in notabilibus. ponit
exemplum bar. in. d. l. fi. de crudelitate tyran-
ni/ de seditiōibus ciuitatum/ de seductoribus.
Nec sufficit ꝙ sit tutꝰ procuratori si causa est
grauis vel si quis citatus est vt p̄sonaliter cō-
pareat. Nec etiam sufficit si sit tutus ei & non
procuratoribus/ si causa non est talis naturæ
vt in ea cogatur interesse personaliter: quia
nullus tenetur interesse personaliter si nolit:
vt in. l. fi. de procura. & in. c. 1. de iudi. in. 6. &
dicit ostien. bal. immol. & abbas in. d. c. ex par
te. & refert ibi alex. Idem immol. & alex. in. d.
l. de ætate. ff. ad trebel. & bene glo. in verbo
fautoribus in cle. 1. de foro compe.

¶ Quinimo plus probat ille tex. i. d. cle. in. §.
notorium/ ꝙ ex hoc solo ꝙ citans habet odio
citatum/ dicitur citatus non tutus: & si nec ex-
cipiat nec appellet citatio erit nulla. Similiter
si ciuitas ad quam citatur prosequitur odio ci
tatum. Similiter si citās habet grandem exer-
citum qui potest offendere citatum/ dicitur ta
lis citatus ad locum non tutum: vt in. d. §. no
torium. & glo. ibi. quæ allegat specu. de cita-
tione. §. 1. versi. item ꝙ citatio. Quis enim in
proposito dixisset eis vt comparerent, si locus D
nō tutus/ si persona terribilis/ si magnus exer-
citus? nonne quēlibet etiam cōstantem hæc
terrerent? certe plusq̄ iustus est metus. d. ca. si
iustus. Vnde dicit bal. in. c. 1. q feu. dare pos.
in. 7. col. ꝙ metus est infirmitas voluntatis/ cō
silii vulnus/ animæ tristitia/ volūtarii & inuo-
luntarii permixtio/ & res libertati contraria.
Imo etiam si offeratur saluusconductus non
tenetur quis se committere sub saluocondu-
ctu: vt dicit ibidē ioan. de immo. in. d. cle. pa
storalis. & tex. & doc. in. d. ca. accedens. & glo.
in verbo secure in. c. statutum. §. cum vero de
rescrip. in. 6. & glo. in. d. c. ex parte/ & ibi doc.
& immol. in. l. nam quod. §. non omnis. ff. ad
trebel. maxime vbi agitur causa capitalis: vt
d. §. non omnis. Angelus in. l. 2. §. quod di-
ximus. ff. si quis cau. & de materia latissime p
angelum in disputatione bononien. & sali. in
l. reos. C. de accusa. & in. l. cum indulgētia. C.
de sententiam pas. & doc. post bar. in. l. is qui
reus. ff. de publi. iudi. & alberi. in. 4. parte sta-
tutorum. q. 39. incipit quæro etiam aliā quę-
stionem. & in addi. ad maleficia angeli in ver
bo fama publica. Vnde gibellinus etiam cū
saluoconductu nō erit tutus vbi regunt gue
phi vel e contra/ dicit glo. in verbo non au-
dens in. d. c. statutum/ in. §. cum vero. Imo et

si culpa citati sit effectum vt locus non sit ei A tutus / non propter hoc tenetur comparere: quia magis inspicitur iustitia vel veritas q̃ de linquentis fauor. de excep. c. cum inter. ff. de mino. l. papinianus exul: de cõces. preben. c. quia diuersitatem. Ita dicit archi. & ioan. an. & domi. in. d. §. cum vero. Et vbi oportet appellare, quia non datur accessus tutus ad iudicem / admittitur appellatio in absentia. d. c. si iustus. Et extra locum actus exercetur q̃n in loco non est tutum: vt in cle. q̃uis de fo. compe. & in. c. statuimus de offi. delega. in. 6. Et ideo papa approbauit coronationem factam de henrico imperatore extra vrbẽ propter timorẽ regis roberti/ dicit paulus de liazariis in. d. c. statuimus.

¶ Et ꝙ non tenerentur comparere facit ad propositum consilium bellamerę. 16. incipit factum est tale. vbi consuluit ꝙ episcopus auinionen. citatus a papa vt sequeretur eũ genuam, non tenebatur ire/ quia nõ erat illi tutum. Quinimo quando citatio est nulla siue notorie iniusta, licet alias notorium regulariter non releuet ab ordine saltem illud proponendi (vt. d. glo. in. d. cle. appellanti. l. si adulterium cum incestu. §. idem pollioni. ff. de adul.) tamen releuat hoc casu propter noto- B riam iniustitiam vel nullitatẽ citationis/ etiã resultantem quia facta est ad locum non tutum. Ita dicit butrius & immol. in. c. 2. de dila. & idem bu. in. d. c. vestra in vl. col. de coha. cle. & mulie. Et bene feli. in. c. cum ordinem in. 16. colũ. de rescrip. vbi respõdet ad diuersitatem notoriæ suspitionis iudicis & citationis ad locum non tutum, ad quam diuersitatem respondet etiam alex. in. d. c. ex parte.

¶ Et si dicatur ꝙ citatio arctabat ipsos schismaticos etiam ad locum non tutum propter eorum demerita & notoriam subtractionem obedientiæ: quia illa regula ꝙ citatio ad locum non tutum non arctat citatum/ non habet locum quando locus non est alicui tutus ratione delicti ipsius citati, ne delicta remaneant impunita secũdum bal. in. l. omnes in vl. col. C. de epis. & cle. Respondẽt præfati declarati schismatici ꝙ nõdum ipsi erant declarati delinquentes / nec ante cognitionem delicti debebant citari ad locum non tutum: quia eorum delictum non erat notorium per sententiam vel confessionem vel facti euidentiam: vt dicit glo. in. c. ex parte el. 1. de verb. sig. & ponit immol. in. d. cle. pastoralis in prin. in quinto notabili: qui vult ꝙ iudex vt possit procedere super notorio debet ante oĩa per sententiam interlocutoriã declarare illud esse C notorium. Non enim fuerãt reperti in flagrãti crimine notorii facinoris vt posset contra eos absentes non legitime citatos procedi ad sententiam: vt dicitur in. c. quanto de transla. ꝑla. & ponit inno. in. c. cũ olim de re iudi. & ostien. in. c. statuimus de offi. delega. in. 6. & refert immol. in. d. cle. pastoralis in. §. cęterũ in. 2. oppositione. Vbi autem non est certum ꝙ in facto notorio non competat defensio absenti/ semper debet fieri citatio: vt dicit abb. & felinus in. 10. col. in. c. cum olim de re iudi. & idem abb. in consi. 68. incipit q̃q̃.

¶ Quinimo licet papa se fundauerit sup notorio eorum delicto, non per hoc quod non erat notorium fuit factum notorium. Et ideo quando superior in sententia fundat se super notorio & non est notorium, eius sententia retractatur: vt dicit specu. in ti. de notorio. §. 1. post prin. ponit paul. car. & immol. ĩ. d. cle. pastoralis, vbi videtur tex. de hoc. ꝑ Et vt præiudicet sentẽtia interlocutoria super notorio a qua non est appellatũ tanq̃ contra ius litigatoris, oportet declarari qualiter sit notorium (an iuris vel pręsumptionis vel facti, an actꝰ continui an transeuntis an interpollati) cũ aliter procedatur in vno q̃ alio: vt in. c. vestra & in. c. tua de coha. cle. per inno. & ostien. & D in specu. in ti. de notorio. §. 1. & fi. Ita dicunt ꝑfati doctores in. d. cle. pastoralis. Iuxta quod etiã dicit anto. in. d. c. vestra in. 48. col. ꝙ quãdo procedit iudex tanq̃ super notorio aliter non seruato iuris ordine, si illud in rei veritate non est notorium processus erit nullus.

¶ Quinimo glo. illa notabilis in. d. extrauaganti rem non nouam / mouet quæstionem in versi. item quæro secundo, aliquis per papam est citatus / & subest causa depositionis sed de ea non constat confessiõe vel alia probatione, deponitur: an depositus possit de iure petere rescindi dictam sententiã. & ibi per plures notabiles rationes cõcludit ꝙ talis sententia debet rescindi. Et ibi etiam respondet ad id quod posset obiici ꝙ papæ potuisset cõstare secreto/ ꝙ non sufficit.

¶ Praeterea non est credendum verbis narratiuis papæ volentis aliquem priuare iure suo quem priuare non posset nisi probata culpa: vt dicit abb. sicu. in cle. 1. in fi. de proba. ꝑ tex. in ca. 1. de feudo sine culpa non amittendo. vbi dicit. bal. ꝙ quando agitur contra aliquẽ qui ratione culpæ venit priuandus, semper necessaria est declaratio culpæ. Nec dicendi sunt declarati schismatici esse notorie culpa-

biles & notorie subtraxisse obedientiam : cū A enim a principio se receperint florētiam/ambiguum erat an vellēt subtrahere obediētiam necne. Quando autem factum super quo dicitur resultare notorium est dubium/ semper debent sup illo recipi testes.ff.qui satisda cogan.l.si vero.§.qui pro rei.ponit inno. & ostien.in.d.c.tua de coha. cle. & muli. refert calde.in repe.c.vestra.&domi.in.c.manifesta in fi.2.q.1.& dicitur in.c.si peccauerit.§.fi.& c.deus omnipotens.§.si qñ.2.q.1. ¶ Quinimo etiā si parte absente proceditur tanq̄ sup notorio/debet probari factum notorium: vt voluit anto.in.d.ca.vestra in versi.vbi autem proceditur in absentē.& probat tex.in.l. hæc autem.§.1.ff.ex quibus causis maio.Si enim nō cōstat iudici vt iudici de notorio vel si ipe ignorat notorium,processus erit nullus non facta prius probatione super notorio: vt ponit petrus & cy.bal.& angelus in.l.ea quidē C.de accusa.&angelus in repe.l.si vacātia. C. de bonis vacan.

¶ Et licet anto.in.d.ca.vestra in fi.voluerit qñ iudex procedit per inquisitionem ex officio/ ꝙ credatur iudici asserenti notorium factum (per ea quæ dicuntur in.c.qualiter & quādo de accusa.) tamen contraria sentētia videtur B verior, quam ponit sali.in.d.l.ea quidē in.5.q.per glo.in.c.ad nostram de iureiu.quæ vult ꝙ siue iudex ignoret notorium siue sciat notorium in alio loco q̄ in sua prouincia vel loco sui iudicii,non præsumitur cognitum iudici vt iudici/&ideo semp debet probari. ponit bal.in authen.qui semel. C. quomodo & quando iudex.&areti.cōsi.165. ¶ Quis aūt sciebat vtrum cardinales recepissent se florētiam magis timore ducti/q̄ vt aliquid contra papam machinarentur? Hoc enim erat in eorum animo.& ideo probatur iuramēto proprio: vt in.c.si vero de sen.excō.& in.c.statutū.§.cum vero de rescrip.in.6.& i.c.vt circa de elec.eo.li.cum concordan.in glo. d. cap.si vero.

¶ Accedit ꝙ vbi papa attestatur vel narrat aliquid non a se vel coram se gestum, tunc illud attestatur de quo recepit fidem ab alio/ quæ non videtur sufficiens ad probandum aliquid gestum in præiudicium alterius. probatio enim in præiudiciū partis non potest recipi contra partem nisi ipsa citata: vt in.c.2. de testi.Ideo non plene standum videtur tali assertioni : quia talem defensionem non potest tollere papa: vt in cle. pastoralis de re iudi.Ita dicunt moderniores in.c.cum a nobis de testi.& fuit opinio calde.&.d.anto.in cap. C post cessionem de proba.& in.c.fi.de succes. ab intesta.ponit ioan.an.in regula non licet in mercu. ¶ Quinimo abbas in.d.c.cū a nobis/ videtur voluisse ꝙ nisi simus in iis in quibus papa habet supremam potestatem (vt in beneficialibus & spiritualibus: vt in cle.1. vt lite pen.) in præiudicium alterius non creditur assertioni papæ / per ea quæ ponuntur in.c.deus omnipotens.2.q.1.& quæ dicuntur in.c.in oī negocio de testi. ¶ Quicquid sit,illud nō negatur a doctoribus ꝙ in iis quę sunt in præiudicium tertii/non creditur papę ad plenam probationem si narrat factum super quo se non fundat nec a se vel coram se factū attestatur: vt late dicunt glo.&doc.in.d. cle.1.de proba.& car.consi.98.incipit papa vniuit.& abbas in.c.dudū circa medi.de priui. q̄uis enim ex illa attestatione pręsumptio resultet, non tamen plena probatio : cum in illo facto decipi ab alio potuerit.

¶ Et licet si papa dicat sibi constitisse de certo crimine alicuius/& propterea illum ipso iure priuatum beneficio quod mandat alteri cōferri/non possit probari contrarium(ꝙ videlicet de iure non inducitur priuatio ipso iure quia non reperitur a iure expressum : vt voluit pe.de ancha.in consi.338.incipiente vltra alia) quasi tunc papa declarauerit factum D dubium iuris,bene tñ admittetur qs ad probandum contrarium factum: videlicet crimē non per illū sed per aliū fuisse cōmissum: vt dicitur in.d.cle.&in.d.c.cū a nobis.& abb.in d.c.dudum de priuile.& in.d.cle.1.Vnde pręfari declarati dicunt se velle ostēdere causam discessus & timoris/ & ꝙ a iure non denegatur eis.

¶ Et quantumcunq; papa asserat esse notorium quod nulla possit tergiuersatione celari,& doctores(maxime inno.in.d.c.vestra/& bal.in.d.l.ea quidem/& ange.in.d.l.si vacantia/& car.& abb.in.d.c.cum olim de re iudi.) voluerint quādo notorium nō potest inficiatione fieri dubium(puta quia est notum omnibus)ꝙ tunc ferri possit sententia parte non citata.c.euidentia de accusa.tamen vt ipsimet volunt si eo casu pars non citata velit probare se habere excusationem legitimam/debet admitti,& probata excusatione sententia erit nulla.

¶ Et plus voluit notabiliter milis in verbo notorium.i.ipsa qualitas notorii,ꝙ licet ipsa qualitas notorii possit probari pte absente(vt voluit.d.anto.in.d.cap.vestra in.2.col. etiam

ipsa non citata secũdum eundem anto. ibi.in
46. col. versi. nunquid in notoriis:quia talis
probatio est modici præiudicii, quia fit ad fi-
nem vt iudex possit tanq̃ in notorio procede
re ordine non seruato) tamen probatio ipsi⁹
facti quod notorium dicitur nõ potest ad fi-
nem condemnandi diffinitiue fieri non voca
ta parte:quia vt ipse milis dicit,hoc nullo iu-
re cauetur nec aliquis doctor hoc dicit. & si-
qui dicerent / male dicerent: quia diaboli-
cum esset dicere ꝙ vbi necessaria est proba-
tio,illa possit fieri parte non vocata etiam ad
pœnam capitalem:quia hoc esset tollere de-
fensionem,quæ non potest per legem huma
nam auferri per. d. cle. pastoralis de re iudi.
quod etiam replicat idem milis in verbo no-
torium quotiẽscunq;. Semper enim vbi põt
competere defensio etiam in notoriis necessa
ria est citatio: vt in.c. cum sit romana in fi.de
appel.& ibi abb.in penul.notabili.& idẽ abb.
in.c.1.in.2.col.de causa posses.& proprie. &
in.c.bonæ el.1.in.4.col.de elec. & in ca.cum
olim in.6.& sequen.col.de re iudi.& in cap.
causam quę ĩ.1.col.ad fi.de rescrip.& in cõsi.
68.incipit q̃q̃ in.2.vol.& in.d.ca.vestra ppe
fi.de coha.cle.& mulie.Et probatio ꝙ factum
sit notorium/requiritur: vt late dicit car.in.d.
c.vestra in.2.quæsito.glo.&doc.in.c.bonę el
1.de elec.

¶ Nec refragatur ꝙ papa narret ꝙ eorum de
lictum ita erat notorium ꝙ nulla poterat in-
ficiatione celari,& ꝙ propterea nulla require
batur probatio nec citatio: vt in. c. euidentia
de accusa.&in.c.cum dilectis de purga.cano.
& in.c.de manifesta.2.q.1.c.fi.de coha.cle.&
mulie.c.ad apostolicæ.§.& vt ad p̃sens de re
iudi.in.6.&dixi supra proxime.Quia quan-
tumcunq; sit talis notorietas quæ non possit
tergiuersatione celari/omnino secundum ali
quos citatio requiritur: vt dicit glo.in.d.ca.cũ
dilectis.allegat.24.q.3.de illicita. & anto.ibi.
Tamen sine dubio illud est verũ postq̃ con-
stat esse notorium quod tergiuersatione non
potest celari.at hic de notorietate tantũ ex as-
sertione constat:de qua quia aliter non cõstat
requiritur probatio,vt supra dictum est.

¶ Nec similiter refragatur ꝙ papa loquatur
de plenitudine potestatis & suppleat defect⁹:
quia tex.in.d.cle.pastoralis in.§.cęterũ / vult
ꝙ nõ sufficiat ista suppletio de potestatis ple
nitudine contra eum qui non fuerat citatus/
vel citatus ad locum non tutum/ vel cui po-
terat competere defensio & non fuit auditus.
Nam clausula ex certa scientia & de potesta-
tis plenitudine non tollit defectus naturales:
vt bal.in.l.2.C.de serui.&in.c.intra quatuor C
de maio.& obe.Et generaliter in iis quæ non
dependent a potestate papæ/nõ suppleri clau
sula ex certa scientia vel de potestatis plenitu
dine: vt in pluribus locis replicat abb. vt in.c.
quæ in ecclesiarum de consti.vl.col.&in.c.cũ
a nobis.2.col.de testi. & in cle.1.de proba.
& in.c.cum inter de excep.Et licet deci. 230.
(incipit papa, quæ est in ti.de confir. vti. vel
inuti.) velit ꝙ papa ex certa scientia confirmã
do gesta per legatum & supplendo oẽs defe-
ctus/videatur suppleuisse omnem solennita
tem(videlicet partis vocationem & alia solen
nia)necnon substantialia(videlicet potestatẽ
legati & veritatem causarum) non contraria
tur prædictis:quia licet suppleat defectum ci
tationis illo casu/est ga illud dependet a mera
potestate papæ:quia loquitur in vnione facta
per legatum de ecclesia sine dismembratiõe:
quia beneficia sunt ei manualia, & vnit & dis
membrat etiam parte nõ vocata: vt in cle.1.
vt li.penden.iuncto.c.illa ne sede vacan.& in
c.sicut de exces. præla. Facit quod dicitur in
d.c.cum olim de re iudi, quando rescriptum
est gratiosum : in quo non requiritur voca-
tio partis/vt ibi dicitur.Et quod dicitur ex cer
ta scientia/idem est quod de plenitudine po- D
testatis,æquipollet.n.clausula ex certa scien-
tia & clausula de plenitudine potestatis: vt di
cit abb.in.c.cum inter de excep.& in ca. cum
olim de re iudi.& bal.in.l.eos. C. de appel.
glo.in.c.ad hæc de rescrip.Sic ergo dicta clau
sula non potuit auferre defensiõem dictis de-
claratis.Nec processus papæ ex certa scientia
& de plenitudine potestatis valet contra non
citatum etiam subditum: vt dicit abb.in.d.ca.
cum olim,& in.c.1.in.2.col.de causa posses.
& ppri.per.d.cle.pastoralis.& bal.in.l.fi. C.
de.ll.& in procemio feudorũ.12.col. Quod
& ponit aretinus in.d. consi. 165. quod est
notabile consilium in simili materia,cui sub-
scripserunt multi clarissimi doc. vt dicit feli.
in.d.c.cum olim in.12.col.quod semper alle
gatur in materia: & vidi postea ad illud consi
lium haberi recursum per dominum ioannẽ
de campegio & dominum iasonem in qua-
dam simili causa illorum de ballionibus de
perusio. Quod verũ est etiãsi procedat tanq̃
super notorio:quia vt dicit abb.in.d.cõsi.68.
in fi.& in consi.33.in.1.volu.per.c.consuluit
de appel.multa dicuntur notoria quæ in veri
tate non sunt notoria.

¶ Nec obstat quod dicit egi.in deci.411.ꝙ

denunciatio non requirit partis citationem
A per cap. venerabilem in. versi. obiectio, ni ergo de elec. Quem tex. refert. allegatum per gregorium.xi. indutum pontificalibus in capella / iacobo de cena aduocato suo fiscali, ad corroborationem processuum tunc per eũ publice factorum in die veneris sancta cõtra florentinos, excommunicando personas / ac ciuitates & loca supponendo interdicto ecclesiastico. Qui ẽt vidicit egi. allegabat aliud: videlicet ꝙ sup notorio pcedebat. & aliud allegat egi. ꝙ causa suberat. per. c. romana. § .per nul. &. c. dilecto de sen. excom. in. 6. Et in conclusiõe dicit, coadiuuare potest plenitudo potestatis ẽt sine iniustitia cum vera notorietas supponitur. ¶ Ex quo apparet ꝙ loquitur nõ in sola notorietate asserta sed in vera notorietate & causa iusta de quibus constabat, & sic in casu vbi erat notorium inexcusabile. Et sic intelligit illam decisionem felinus in. d. ca. cũ olim in. 12. col. Et sic intelligitur. d. anto. in. d. c. vestra: dum vult ꝙ in declaratoria cum proceditur super notorio / non requiratur citatio. qui allegat cap. repræhensibilis de appel. vbi ostien. & ioan. an. dicunt ꝙ in sententia declaratoria super censuris non requiritur citatio: quia debet intelligi quando est notorium in-
B excusabile. Et ita procedit tex. in. c. venerabilem de elec. & ita intelligit abb. qui hoc dicit in. c. peruenit de appel. cum remittit se ad limitationem quã ipse ponit in. d. c. vestra circa fi. Vnde qñ notoriũ est excusabile, siue simus in cẽsuris siue nõ / siue in condẽnatoria siue in declaratoria / requirit semper citatio. Et ita ẽt concludit aretinus in. d. consi. 165. in. xi. col. & felinus in. c. rodulphus circa fi. in versi. intellige secundo de rescrip. allegat abbatem in simili in. c. accepta de resti. spolia. Et ita dicit intelligi cardi. in. c. extirpandæ in. 7. col. de præben. & immol. post guliel. in cle. pręsenti de censi. Inexcusabile autem factũ dicitur blasphemia / transitus sine papæ licentia ad aliam ecclesiam / & his similia: post quorum notoriã perpetrationem non conuenit excusatio / vt dicitur i. d. c. tua. Quod nõ erat in proposito: qa non erat notoriũ cur dicti declarati se continuissent florẽtię. Item in casu illo potest responderi ad decisionem illam / ꝙ procedebatur contra ciues occupantes vel detinentes iniuste res & bona romanæ ecclesiæ & qui procurauerãt ciuitates ecclesiæ ab ea deficere / & iniustum bellum contra ecclesiam mouerãt. quo casu (vt dicit ostien. in. d. c. cum olim & refert abb. ibi in penul. col.) põt ferri in absentem sententia non dato libello nec lite contestata. Et ꝙ ea de causa fuerint interdicti flore- C ntini, testat platina in vita ipsius gregorii. Sic etiã spoletani qui de facto occupabant certã terram / fuerunt excommunicati ab vrbano, quod & sequitur bal. in proœ. feudorum in 12. col. & ludo. in singulari. 678. & in. l. 1. C. de hæredi. insti. & marianus sozzinus in ru. de dila.

¶ SED ad præmissa replicant præfati noviter electi cardinales ꝙ bene & formiter fuerunt declarati: quia prius moniti & lapso termino non resipiscentes declarati, vt constat p bullas monitoriales & declaratorias, atq; vera fuisse omnia quę in illis narrantur / & falsum esse quod allegant se non fuisse citatos: cum ex sequẽtibus ea vera fuisse / clarissime demõstretur. ex sequẽtibus enim etiam præterita declarantur: vt in. c. per bellicam, 34. q. 2. 33. q. 1. requisisti. l. si qui. C. de adul. ca. scribã ibi glo. de pręsump. Nam origo rebellionis contra dominum nostrum ex nulla processit probabili causa, sed ex nuda ipsorum voluntate. cum enim debuissent eum cũ aliis cardinalibus sequi bononiã proficiscentem ad comprimendos hostes ecclesiæ / ipsi florentiæ se continuerunt: quo tempore nulla adhuc suberat causa suspitionis aut timoris, q̃d non ad aliud fecerunt q̃ ad papam inuoluen- D dum tunc in mortis articulo constitutum & retrahendũ eũ ab inceptο. & vt rem illi difficiliorem facerent / discedentes de florentia secuti sunt partes inimicorum eius, & concilium ex abrupto intimarunt / nullo mõ prius ipso vt illud congregaret requisito. illudq; ipsis postmodum tenere tentarunt, monẽdo & citãdo sanctitatẽ eius / & pertinaciter asserẽdo illud esse verũ conciliũ q̃uis sine volũtate papæ & collegii cardinaliũ fuisset congregatũ. ¶ Ex quibus liquido ostenditur notoria subtractio obedientiæ: sicut & ex perseuerantia in tenendo concilio / & procedendo contra papam vsq; in pręsentem diẽ. vnde apparet illud esse notorium facti continui. Nam vt dicit specu. & calde. (& refert anto. in. c. vestra & sequitur car. ibi) notorium facti continui est eum quis persequitur dominum suum cui promiserat fidelitatem: vt in. c. venerabilem de elec. & c. grauem de excesi. prela.

¶ Et licet anto. in. d. c. vestra videatur impugnare hoc exemplum (quia actus iuramenti non est continuus / & factum persequutiõis non semper potest esse nisi in aptitudine) tñ in proposito cum adhuc stet concilium / non

poteſt eſſe quin dicatur notorium facti conti nui: quia quis factum perſequutionis non ſemper ſit in eſſe actuali, tamen in propoſito cum vſq; ad finem vitæ ipſius papæ durauerit ipſa perſecutio & tenuerint conciliabulum/ & adhuc non ceſſent pertinaciter aſſere re ipſum eſſe verum concilium & legitime cõgregatum, eſt notorium facti continui nõ ſolum aptitudine ſed in actu continuo. Eſt enim iſtud aliud genus perſequutionis q̃ armorum tantum, quæ nõ ſemper ſunt in actu ſicut hoc. Accedit quod dicit bal. in l. cum fratrem. C. de iis quibus vt indignis /quòd bene poteſt eſſe notoriũ permanens licet actus alias in ſe nõ ſit permanẽs. Pro hoc eſt quod dicit ioan. an. & refert anto. in penul. char. in d. c. veſtra. ꝟ Et ſi hoc non eſſet notorium facti continui, poſſet etiam obiici exẽplo quod ponit anto. ꝙ turris aſinellorum ſeu porta rauẽnati, quod ipſe dicit eſſe notorium facti continui: & tamen non ſemper erit porta rauennas nec turris aſinellorum, etſi conti nuo ſtat turris & porta/ & tale notorium per ſeipſum conſeruatur. Sic & perſequutio continuo ſtetit/ & ſtat conciliabulum: & licet non ſit perpetuo manſurum nec ſingulis horis fiant ſeſſiones, tamen per ſeipſum conſeruatur. & ita poteſt dici actus continuus perſequutio iſta continuata: quæ non tãtum eſt in mente ſubdiri continuo a perſequutione non deſiſtentis ſed etiam eſt in actu locus cõcilii/ ſicut eſt turris aſinellorum. Facit præterea ꝙ illud etiam dicitur continuũ quod non ſemper ſe exhibet oculis hominum: vt in. l. ſi quis ita legauerit & ibi bar. ff. de condi. & demon. l. ex facto. §. terum. ff. de hæredi. inſti. l. 1. §. quotidiana. ff. de aqua quoti. & æſtiua. ꝟ Similiter poſſet obiici exemplo communiter poſito a doctoribus in. d. ca. veſtra: videlicet ꝙ clericus detinetur in carceribus(vt in. c. dilectis de appel.) quando carceres publice ſe exhibent oculis omnium: vel ꝙ clericus in aliqua eccleſia facit reſidentiam, licet enim non ſemper in eccleſia moretur/ tamẽ eſt notorium facti continui ſecundum dominum anto. ibi in. d. c. veſtra. Et ſic papa in ſuo monitorio atteſtatur delictum eorum fuiſſe notorium facti permanẽtis quod nulla poterat tergiuerſatiõe celari. Ex quo patet ꝙ papa potuerit iudicare de eo quod erat ei notum vt notorium/ licet notorium non fuerit aliter in actis probatum & allegatum: vt eſt tex. & ibi notat abbas in. 4. notabili in. c. dudum el. 1. de elec. cum tale notorium facti permanentis non indigeat probatione ſed ſufficit ꝙ allegetur. ſolum enim iſtud eſt illud quod releuat ab onere probandi. ſed ſecus in notorio iuris vel notorio actus tranſeuntis, quæ requirunt probationes: vt dicitur in. d. c. manifeſta. 2. q. 1. & d. c. ſicut de re iudi. & dicit abb. in. d. cap. dudum. C

¶ Item allegãt ꝙ paulo ante cum morarentur florentiæ nec adhuc aperuiſſent animum ſuum, papa benigne interpellauit eos vt con ferrent ſe bononiam propter ea quę occurrebant cũ ipſorum & aliorũ collegarum conſilio agenda. Vnde etiam ſi alia non fuiſſet facta monitio, poterat contra eos procedi tanq̃ ſuper notorio ſine alia citatione: ſicut fecit paulus qui excommunicauit corinthium/ vt ſupra dictum eſt in. d. 1. cum ſit romana in fi. & ibi glo. de appel. Et præterea poſtq̃ ex florẽtia diſceſſerunt & ad inimicos papæ ſe contulerunt fuit contra eos iuridice proceſſum per plura monitoria & nuncios & breuia/ competenti termino ad comparendum eis aſſignato. in quibus promiſſa eſt illis ſub fide pontificia & ſecuritas & venia ſi rediſſent. Ex quo non ſolum tanq̃ ſuper notorio ſed ſuper occulto proceſſus factus/ dici poſſet validus, tanq̃ ſeruata omni via recta & valida: maxime cũ papa in ordine iudiciario non ſubiicia tur regulis donati/ vt dicitur in. c. in cauſis de re iudi. D

¶ Et ſi dicatur ꝙ monitoria affixa fuerunt tãtum in vrbe per edictum/ & ꝙ quia agebatur ad cẽſuras debuiſſent perſonaliter citari(per notata per inno. in. c. ſi aduerſarius de eo qui mit. in poſ. cauſa rei ſeruan. & in. c. ad petitionem de accuſa. & deci. 1. in ti. de feriis. & deci. 13. de ſen. excõ. in antiquis, & deci. 7. de ſen. excom. in nouis etiam in facto notorio, & in c. cũ ſit romana in fi. ibi abb. de appel. & abb. in conſi. 33. in. 1. volu.) Reſpondetur primo ꝙ factum erat notorium & inexcuſabile/ & nulla poterat tergiuerſatione celari. & conſtabat nullam poſſe competere defenſionẽ: quia poſt requiſitionem factam per datarium/ arripuerant fugam ad regem franciæ & papã ad conciliabulum citauerant. in tali autem caſu valet citatio per edictum: vt dicit abbas met in. d. con. 33. in finalibus verbis: & dicitur in d. c. cum ſit romana. Imo videtur ꝙ eo caſu non fuiſſet neceſſaria citatio/ per id quod dicit abb. in. c. cum olim de re iudi. & in. c. 2. de cauſa poſ. & proprie. & in cap. 1. & cap. ad noſtram el. 3. de iureiu. & in. c. cauſam quæ de reſcrip.

¶ Et si dicatur ꝙ in excommunicatione (vt
A supra dictum est) omnino requiritur perso-
nalis citatio / etiam si constet non competere
defensionẽ: vt patet in simili per illud gene.
18.&.3.&.4.c. Respondetur ꝙ ex quo con-
stat nullam competere defensionem/ & factū
est tam notorium vt non possit aliquo modo
negari/ sufficit citatio per edictum, & non re-
quiritur hoc casu personalis/ q̄uis agatur ad
censuras sicut non requiritur in declaratoria
iuris excōmunicationis incursę: vt dicit abb.
in.c. peruenit el.1.& in.c. repræhensibilis de
appel.& felinus in.c. cum olim in.8.col.& di
ctum est supra. Et hoc vult illa deci.cgi.411.
& maxime in proposito est clarum: quia prę
cessit monitio quantumcunque simpliciter
ad comparẽdum: vt vult abb.in.c.1.de iudi.
in.20.col. Vnde sufficit monitoriū per edi-
ctum vt comparerēt/ ad declarādum, ex quo
antea fuerant requisiti per datarium vt veni-
rent bononiam ad papam vbi erant alii colle
gæ. Item allegatur notitia monitorii ante ful-
minationem censurarū: quod sufficit ad sen-
tentiam etiam si citatio sit per edictum postea
secuta. Ita dicit deci.xl.in ti.de dolo & contu.
incipit item si de speciali. & alia.16. circa fi.
eo.ti. Item etiam dicitur ꝙ fuerunt citati in
B loco vbi tenebantur residere, iuxta notata in
c. ex tuæ de cle. non resi. Item allegatur ꝙ nō
erat locus tutus nūcio ad citandū mediolani
propter inimicitias & potētiam ipsorum ibi
& inimicorum papæ. propter quod tales cita-
tiones per edictum papæ arctant perinde ac
si personaliter fuissent citati: vt vult extraua-
gans rem non nouam, & dicitur in cle.1.de
iudi. Et maxime quia ipsi fuerunt in causa ꝙ
citatio non potuit peruenire ad eos/ per hoc
ꝙ iuerunt mediolanum, vnde haberi debebā-
tur pro citatis: vt dicitur in cle.2. vt lite pen-
den. Item maxime in papa citatio per edictū
arctat citatum: vt dicitur in.d.cle.1.de iudi.
moderni in.c. quoniam frequenter.§. porro/
vt lite non contes.

¶ Ad illud quod asserunt ꝙ non tenebantur
comparere ad locum non tutum, replicant
electi cardinales ꝙ cū a principio fuerint re-
quisiti nulla suberat excusatio loci non tuti,
ipsi enim debebant bononiæ comparere / &
non diuertere ad regem franciæ. & si postea
citantur romæ quæ est communis patria
(vt in.l. roma ad municipa.) & quæ est refu-
gium omnium oppressorum (vt in.c. ad ro-
manam el.2.2.q.6.) non iuste allegant locū
non tutum. ipsi enim fuerunt qui fecerūt sibi
locum non tutum romæ rebellando contra
papam. ideo non possunt allegare locum nō C
tutum. bal.in.l. omnes la.2.C. de epis. & cle.
Facit quod dicunt doc.in.l. si mulier ff. quod
metus cau.& in.l. si fundum.§. si imperator
ff. locati. ¶ Non obstat quod dictū est supra
aliquem non esse citandum ad locum non
tutum/ quantumcūꝙ locus non sit tutus cul-
pa eius: vt dicit archi. ioan. an.& do.in.d.§. cū
vero/ in.c. statutum de rescrip.in.6. Quia ad
hoc respondet bal.in.d.l. omnes/ ꝙ intelligi-
tur de culpa aliunde proueniēte q̄ ex delicto
de quo inquiritur: vt puta ratione partialita-
tis. Alioquin si citatio fieri non posset & pos-
set allegari locus nō tutus, sic etiā potuissent
allegare iacobus & petrus de columna in ca.
vnico de schisma.in.6. & iniuste fuissent dā-
nati cuius contrarium ibi patet. Sic & de fe-
derico quo ad processum contra eum fa-
ctum, de quo in ca. ad apostolice de re iudi.
in.6.

¶ Quod autem dicitur ꝙ non sic creditur
verbis narratiuis papæ ad faciendum aliquē
criminosum/ vt non possit probari contrari-
um. Respōdent electi cardinales ꝙ quicquid
per papam narratū est / est de gestis cum eo
& contra eum & quæ sunt notoria. Vnde nō
oportet considerare an standū sit verbis nar- D
ratiuis de iis quæ notoria sunt ex se per facti
euidentiam.d.c. euidentia &.c. de manifesta.
Item in huiusmodi eorum priuatione papa
processit potius tanq̄ iudex instigante procu
ratore fiscali. ideo non est impugnanda ex
verbis narratiuis bulla priuationis, cum ab
eius sententia non appelletur: vt in.c. cuncta
per mundum.9.q.3. Et in eo quod ipse pro-
nunciauit/ ipse solus adiri potest: vt in.c. cum
ex literis & ibi doc. de i integ. resti. Ipse enim
est iudex etiam in causa propria: vt dicitur in
c. cum venissent de iudi. Et ab eo non nisi ad
ipsummet habetur recursus: vt dicitur in.c. si
quando de rescrip.& in disputatione abbatis
(incipit episcopus) sæpius allegata: & dictū
est in illo arti. verum possit appellari a papa
ad cōcilium. Et vbi est aliquid factum ex cer-
ta scientia & de plenitudine potestatis, potest
aliter non præcedente causæ cognitione pri-
uare aliquē iure suo: maxime in iis quæ sunt
in plena potestate eius & contra personas ei
subditas. Ideo merito licet propter scandalū
vniuersalis ecclesiæ non posset simul omnes
episcopos priuare (vt in ca. per principalē.9.
q.3.) tamen vnum vel duos vel tres sicut est
in proposito priuare potest nulla causa alle-
gata

A gata: vt ponitur in. c. quòd translationem per barba. de offi. lega. & per abb. in. d. disputatione episcopus: quia semper in principe (etiam si non appareat) præsumitur causa subesse: vt dicitur in cap. quæ in ecclesiarum de consti. de quo dictum est aliquid supra in quæstione propria. Vnde pius. 2. in. epistola. 5. quia priuauerat deiterum maguntinum episcopum sine citatione / excusat & tuetur suum processum per multa exēpla, & per causas tunc in priuatione non allegatas: vt refert feli. in. d. ca. cum olim.

¶ Ad illud quod allegatur ꝙ papa erat contumeliosus & intolerabilis, respōdetur ꝙ hoc non excusat eorum rebellionē & contumaciam. tum quia non plus erat eis intolerabilis quàm cæteris aliis cardinalibus / & tamen cæteri alii cardinales etiā antiqui sequuti sunt eum. Ex quo non parua præsumptio est contra eos quòd voluerint ponere sedem ad aquilonem & fieri similes ei: contra tex. in ca. quoniā vetus. 34. q. 1. fatiscat inuidia romani culminis / recedat ambitio cum successore piscatoris. Vnde petrus ra. super illud apostoli. 1. ad corin. 13. charitas non est ambitiosa / dicit quòd ambitio est simia charitatis. charitas enim patiens est pro æternis / ambitio

B autem patitur omnia pro caducis: charitas benigna est pauperibus / ambitio diuitibus: charitas omnia suffert pro veritate / ambitio pro vanitate. Ita dicit ioan. an. in vlti. quæstione in mercu. qui refert plinium secundum ad vespasianum cōmendando catonem dicere quòd cato erat ambitionis hostis. & vale. lib. secundo ca. vlti. de catone dicit ꝙ eius domus erat ambitioni clausa. ¶ Oris. n. gladio facta pastoris ferienda non sunt. 2. q. 7. oues. Et persecutionis tempore patientia necessaria est, septima quæstione. 1. suggestum. non enim militem militiæ desertorem fieri oportet. l. desertorem. ff. de re mili. Et domino auxilium familia ferre debet & armis & manu & clamoribus & corporis obiectu. l. cum dominus. ff. ad silla. Item petrus & andreas relictis retibus sequuti sunt dominum: vt patet marci. 1.

¶ Sed ad hoc respōdent dicti declarati quòd ipsi nulla cupiditate vel ambitione ducti præmissa fecerunt: sed vt aliquando in tot annorum curriculis fieret vt par erat concilium / ita reformarentur mores in curia prolapsi vt aliquando discerneretur lolium a tritico / vt laxata malorum fræna comprimerentur / tot manifesti ausus in posterum exularent / status ecclesiasticus in dei honore & timore cō- C

tineretur. Ad hoc allegant quòd sæpius dudum antequàm ipsi discederent petitum fuit vt concilium congregaretur: & quòd cum vidissent rem negligi & esse in omnibus pro ratione voluntatem, ipsi concilium captata oportunitate indixerunt / ad quos erat vt verisimiliter credebant facta deuolutio congregandi: locumq; elegerunt in italia satis commodum & vbi alia concilia tenta fuerunt videlicet pisas. Et licet papa postea apud lateranum concilium congregari procurasset, eis non erat tutum illo venire: & propter exercitum papæ & eius potentiam non poterat esse libera facultas pro veritate loquendi: & quòd non potest dici concilium vbi non est omnimoda libertas, & quòd ideo continuauerant indictum a se concilium & distulerant adhærere lateranensi. Allegant etiam arte acceleratam contra se setentiā, sic vt cum venirent ad comparendum / præuenti fuerint in cōdemnatione. Allegant certa breuia ex quibus aperte constat de iusto metu. Allegant appellationem interpositam: & ꝙ non fuerat assignatus locus tutus. Allegant capitulum conclauis: & quòd postquàm cessauit metus cupiunt & petunt discuti quorum causa sit melior (electorumne an declarato- D

rum cardinalium) & quod fuerit verum & quod adulterinum concilium.

¶ Econtra electi cardinales replicant causam ipsorum apparuisse notorie iniustam: quia si ad bonum finē vt prætendunt hoc faciebant non debebant adhærere inimicis papæ / & cum armis eorum proficisci contra terras ecclesiæ vt fecerunt: & quòd ciuitas pisana erat sub ditione florentinorum qui tunc adhærebant inimicis papæ. & quòd post indictum concilium a papa nunquàm petierunt decerni locum pro concilio omnibus tutum: nec obtulerunt dissoluere illud quod ipsi indixerant, sed semper processerunt in suo conciliabulo ad faciendum decreta / ad imponendum decimas & alia diuersa onera clericis / ad sequestrandum & occupandum beneficia curialium & maxime cardinalium sequentiū partes papæ, procurando in totū auferri obediētiā a papa quod nō cōuenit iis qui bono zelo ducuntur. & ꝙ hoc non erat reformare sed deformare & schisma in ecclesia procurare. quod maxime ostēderunt cū papā nulla causa allegata ab administratione pōtificatus suspendere sunt ausi: cū tamen ex sola causa

A hæresis hoc tantum in concilio legitime congregato licitum fuisset. Quæ oĩa ex sola passione se fecisse ostenderunt, vt papa nõ fieret compos voti sui & opprimeretur a suis inimicis/ quibus ipsi adhæserunt. & ideo ꝙ ipsi legitime sunt declarati schismatici: & ꝙ conuentus per eos habitus fuit conciliabulum. Quæstio facti est/ detegatur veritas & soluat apollo: hoc vnum certum est, ꝙ non habent excusationẽ continuando etiam hodie conciliabulum & se de reseruatis papæ intromittendo.

Quinti dubii solutio depẽdet ex duobus. Primo vtrum conciliũ congregatũ per cardinales declaratos schismaticos fuerit verũ concilium, & de hoc ad plenum dictũ est supra vbi dictum est ꝓ non præmissa papæ requisitione non potuerunt congregare concilium: & postq̃ papa concilium indixerat/ debebãt cessare ab vlteriori prosequutione concilii. Quod maxime apparet, quia iam papa declarauerat illud esse conuenticulum satanæ & non conciliũ. Et cautius fecissent præfati declarati, si postq̃ papa post eorum intimationem concilium indixerat/ procurassent vniri concilium authoritate papæ/ & petiissent locum tutum pro concilio: &

B non fuisset schisma.

¶ Secundo vtrũ ex quo sedes apostolica vacat, sit concilii iudicare an cardinales declarati sint bene declarati & an electi sint bene electi. Et quo ad hoc videtur prima facie dicendum ꝙ sic. Primo quia concilium est iudex inter duos de papatu contendentes, quo casu dicitur ecclesia quasi vacare: vt dicitur in ca. si duo, 79. di. Et si est iudex inter duos contendentes de papatu/ multo magis inter cardinales contendentes de electione futuri pontificis & inter se diffidentes.

¶ Secundo quia ex quo sedes vacat/ supremum iudicium est ipsius concilii: quia non datur maius q̃ in vniuersali ecclesia/ quæ per concilium repræsentatur: vt dicitur in. c. significasti de elec. & supra sęplus dictum est. Cũ ergo agatur de re graui inter personas graues & ecclesiasticas & de re spirituali/ cuius iudiciũ non potest esse iudicis temporalis ẽt supremi (vt in cap. cum ad verum/ & in cap. bene quidem/ & cap. satis euidenter/ & cap. duo sunt genera/ & cap. si imperator/ & fere per totam distinctionem, 96. di.) sequitur necessario ꝙ non sit iudicium alterius q̃ concilii generalis.

¶ Tertio facit ꝙ sicut dixi in præcedentibus/ secundum aliquos concilium subsistente aliqua necessaria causa posset creare vnum vel C duos cardinales. ergo potest etiam iudicare inter cardinales contendentes de suo statu: quia cuius est instituere est & destituere. c. cum ex iniuncto de hæreti. cap. cum & plantare. §. in ecclesiis de priuil. cap. 1. & 2. de capel. mona. cum simil. Et concilium deposuit cardinalem: vt in vulgari ca. ex gestis de cle. non resi.

¶ Quarto facit ꝙ istud concilium lateranense fuit principaliter congregatum propter. d. cardinales declaratos qui concilium indixerant, & hoc authoritate papę/ cuius etiam authoritate de consilio concilii seu eo approbãte fuit sententia lata contra tales tanq̃ schismaticos. ex quo sequitur ꝙ mortuo papa omnis potestas cognoscendi de dicta causa sit eiusdem concilii: sicut si cardinales comparuissent viuente papa & petiissent discuti iterum de huiusmodi gestis per sanctitatem eius, papa cum concilio hoc facere potuisset: sicut sæpius fuit cognitum in niceno constantinopolitano & calcedonensi conciliis de ario & dioscoro. Quòd autem post congregatum concilium sit eius potestas cognoscendi, videtur innuere. d. anto. in. d. trac. schismatis: dum dicit ꝙ loci & temporis vbi congregari debeat D concilium cognitio/ est ipsius concilii postq̃ est congregatum, allegat. l. ædiles. ff. de ędili. edic. & l. si quis ex aliena. ff. de iudi. &. l. termi nato. C. de fruc. & li. expen. ꝯ Idem dicit goffre. de monte abbas sancti honorati in suo opusculo quod morte pręuentus reliquit imperfectum: vbi vult ꝙ post congregatum cõcilium/ caput concilii est christus. Et ideo ꝙ concilium ex se sine papa subsistit/ etiam si cõtingat papam mori morte ciuili vel naturali, allegat ioã. an. in cle. ne romani in glo. in verbo nòn consonam.

¶ Ad idem facit ꝙ concilium est iudex in causa schismatis in ecclesia: vt patet in pluribus electionibus factis in concilio de schismaticis põtificibus: & vltimate de tribus pontificibus in constantien. cõcilio depositis. Ad idem quoq; facit ꝙ bulla indictionis concilii sonat quòd proceditur ad congregandum concilium pro totali extirpatione schismatum & hæresum, sequitur ergo quòd concilium ad hoc congregatum/ habeat facultatem cognoscendi an veniant admittendi pro sedando schismate.

¶ E DIVERSO videtur ꝙ concilium

A non possit se intromittere. Tum quia istud
est de reseruatis papæ quæ sunt prohibita cõ
cilio sede vacante: vt diximus supra in quæ,
stione propria. Tũ quia quod iã fuerat decla
ratũ per papã cũ concilio/nõ potest conciliũ
sine papa reuocare: vt diximus supra in quæ
stione vtrũ conciliũ possit reuocare constitu,
tionem papæ. Sed in cõcilio lateranen. papa
cũ concilio declarauit.d.cardinales schismati
cos & cũ electis cardinalibus omnia gessit/
declarãdo conciliũ pisanũ esse conciliabulũ.
quod pisis indixerant cardinales declarati &
tenere curarunt: postea vero mediolanum &
deinde lugdunũ transtulerunt. ¶ Igitur si lo,
quimur de concilio lateranen. per papam ten
to, non potest esse iudex: quia non potest so,
lum reuocare quod cum papa decreuerat. Fa
cit quod dicitur in cle. ne romani / in verbo
inferior de elec. & in. c. venientes de iureiu.
& quod in simili dicitur de pluribus iudici,
bus in ca. prudentiam de offi. delega. & cap.
cum causa eo. ti. & in. l. sicuti. ff. de arbi. facit
etiam. c. si episcopus. 12. q. 2. in fi. Et semel cõ
cilium lateranen. functum est officio iudicã,
di contra schismaticos. l. iudex postq̃. ff. de re
iudi. & c. in literis de offi. delega. Et vbi deest
iurisditio quis non iudicat. l. fi. C. si a nõ com,
B pe. iudi. c. at si clerici cum simil. de iudi.
¶ Minus autem habebit facultatem iudican,
di concilium declaratorum, quod fuit iudica,
tum conciliabulum & satanæ conuenticu,
lum: vt in ca. audiuimus. 24. q. 1. Item nec
vnum nec alterum: quia vtrunq; esset iudex
in causa propria. C. ne quis in sua causa ius
dicat/in rubro & nigro. Nec simul iuncta ista
duo concilia: quia vtrunq; tueretur partem
suam. Item si verũ concilium procedat cum
conciliabulo/ nulliter procedit. cap. cum su,
per abbatia de offi. delega. Pro hoc est quod
dicitur in. c. fi. de procu. & c. nobis de simo. c.
super quæstionum. §. si vero de offi. delega.
Et dũ scienter admittitur aliquis inhabilis ad
exercendum actum ad quẽ admittentes non
possunt habilitare, actus fit nullus. d. cap. fi.
& in ca. massana / & in. c. illa de elec. Et pro,
pter vnum animal morbosum rescinditur
venditio plurium. l. cum eiusdem generis. ff.
de edili. edic. Et multa similia possunt addu,
ci de quibus per regulam vtile per inutile nõ
vitiatur. Et sic videtur quòd nec ista duo con,
cilia simul iuncta possint de his iudicare.
¶ Accedit quòd cum sint declarati schisma,
tici & hæretici, tales abiiciendi & non admit
tendi sunt in conciliũ: vt in capitulo didici,
mus, vicesimaquarta quæstione. 1. & dictum C
est supra in loco suo. Et cum talibus non est
communicandum: vt in. c. aduocauit/ & cap.
omnis ea. cau. & q.
¶ QVID TENENDVM: Videtur
prima facie dicendum sicut diximus supra
quando est contentio inter duos de pontifi,
catu & vterq; est in quasi possessione obedi,
entiæ partis suæ/ quòd vterq; potest congre,
gare obedientiam suam in vno loco & insi,
mul se vnire & concilium celebrare pro tol,
lendo schismate: de quo late dixi in illa quæ,
stione ad quem spectet congregatio conci,
lii. Et ibi respondetur ad illud quomodo nõ
obstat quod dicitur quòd non est participan
dum cum schismaticis. ¶ Sed credo contra,
rium verum: quia ille casus est diuersus ab
isto: quia ille est casus inter duos qui gere,
bant se pro pontificibus & ignorabatur vter
esset verus papa, nos autem loquimur in cõ
trouersia quæ est inter cardinales quorũ tan,
tum vna pars est declarata schismatica: item
inter concilium per indubitatum papam in,
dictum & concilium quod per verum pa,
pam fuit declaratum conciliabulum. Vnde
ex præmissis videtur concludendum quòd
concilium non poterit esse iudex / sed debe,
bit expectari creatio futuri pontificis. Facit D
quod in simili dicitur post archi. in cap. in fi,
dei de hære. in sexto, q; de hæresi papæ mor,
tui cognoscit successor. Sic in proposito de
iis quæ gessit prædecessor / sit iudex succes,
sor. de quo etiam per albericum in. l. 1. C. de
sacrosanc. eccle. Ad hoc etiam tex. & ibi di,
cta in capitulo tum ex literis de in integ. re,
sti. Et pro hoc videtur tex. in capitulo primo
de schisma. in. 6. vbi papa requirit de gestis
per se contra schismaticos q; habeatur con,
sensus romani pontificis, & sic successoris.
¶ Et ad contraria est facilis responsio. & bul,
la intimationis concilii non dat facultatẽ co,
gnoscendi de schismaticis damnatis per pa,
pam, nec illos redintegrandi. & ille tex. in. d. c.
1. de schisma. in. 6. videtur factus pro isto &
sequenti dubio.

VNDE INTRANDO sextum
dubium videtur q; isti declarati non
sint admittendi in cõclaue. Primo per
illum tex. in. d. cap. 1. de schisma. in. 6. vbi
iacobus & petrus de columna propter verba
schismatica ac blasphema & maledica in pa,
pam/ fuerunt declarati schismatici. & ibi pa,
pa excommunicauit omnes personas etiam
si essent cardinales qui eosdem iacobũ & pe,

A trum pro cardinalibus tenerent/aut ad cardinalatum seu ad dandum vocem in electione futuri pontificis admitterent/vel eis in hoc fauorem præstarent, a qua excommunicatione voluit tales non posse absolui sine expressa licentia romani pontificis, nec ẽt per collegium cardinalium sede vacan. Ex quibus patet ꝙ tales declarati ad nullum actum possunt admitti, & admittentes sunt excommunicati.

¶ Nisi diceremus illum tex. continere particularem decisionem contra illos tantum / & non facere ius: quasi si papa in illo casu non declarasset illos schismaticos non admittendos/potuissent sede vacante admitti, pro quo facit quod notat ibi domi. qui dicit / nota argumentum ꝙ collegium cardinalium sede vacan. potest restituere depositum per papã. ☞ Sed hoc videtur contra id quod dicitur in procemio gregoriano/ & quod dicĩ in. c. 1. de consti. ex quo illa constitutio est inserta in corpore iuris. Nam non debet intelligi tex. ꝙ contineat ius speciale & particulare: quia non pro priuato commodo sed pro communi vtilitate fit lex, vt in cap. erit autem. 4. di. Et non fuisset inserta in volumine sexti si non ligaret vniuersaliter: vt infra latius dico. Et do.
B ibi non firmat notabile, sed remittit se ad cle. 2. de elec. vbi doc. dicunt contrarium. ☞ Vnde posito ꝙ sit verior opinio inno. de qua in ca. cum te de re iudi. (videlicet ꝙ collegium cardinalium restituit famæ: de quo in. d. cle. ne romani/ & in. l. 1. in. §. de qua cum concordan. ff. de postulando) tamen isto casu non posset restituere cardinales declaratos schismaticos: vt in. d. cap. 1. de schisma. in. 6. Tum quia hoc tunc non cõpetit eis iure proprio viuente etiam papa. ergo nõ poterit collegiũ sede vacante restituere: vt voluit anto. & refert immol. in. d. cle. ne romani: & idem immol. in. d. c. cum te. Ergo minus poterit tanq̃ iure deuoluto sede vacante: quia non succedunt in iurisditionalibus papæ. vt. d. cle. 2. Tum etiam quia sumus in infamia inflicta per sententiam papæ, quam inferior non potest relaxare: quia inferior &c. vt in. d. cle. ne romani in prin. Tum etiam quia hoc est prohibitũ per. d. c. 1. de schisma. in. 6. & quia non succedunt sede vacante in iis quæ sunt reseruata papæ, etiã si tex. ibi in. d. c. 1. de schisma. non prohibuisset illos schismaticos recipi & ad electionem futuri pontificis admitti / omnino non successissent in exercitio administrationis papalis / nec potuisset ipsorum

cardinalium collegium illos declaratos schismaticos restituere: vt dicit glo. in verbo sede vacante in. d. c. 1. C

¶ Et per illum tex. in. d. c. 1. videtur absoluta sexta quæstio: videlicet ꝓdicti cardinales nõ sunt admittendi in conclaue etiam cum protestatione / propter prohibitionem illius tex. ☞ Et quia non est communicandũ cum schismaticis: vt dicit tex. in. c. quæ dignior. 24. q. 1. & dixit dominus per moysen / separamini a tabernaculis hominum impiorum, & nolite tangere quæ ad eos pertinent ne inuoluamini in peccatis eorum. Deinde qui se a core dathan & abiron non separarunt, pœnas statim pro impia conuersatione persoluerunt/ dicit tex. in. c. didicimus ea. cau. & q. Et tex. in c. omnis ea. cau. & q. dicit ꝙ q dixerit eis aue/ cõicat operibus eorũ malis. Et ibi legitur de ioanne ꝙ fugit balnea in quibus cherintus se lauerat/referente beato policarpo. Excutiendusq́ est pedum puluis, ne fatiscentibus perfidiæ sterilis siccitatibus tanq̃ humi aridæ arenosæq́/ mentis vestigiũ polluatur. d. c. quæ dignior. Et homo dei (qui secundum glo. ordi. 3. regum. 13. fuit gad propheta) iussus ne panem ederet & vinum biberet apud schismaticos, quia non seruauit sed apud eos pransus D est/statim diuina censura percussus est: quia inde rediens morsu leonis in itinere necatus est. 7. q. 1. cap. denique. & . 1. q. 1. si quis inquit. ☞ Præterea q̃a declaratis hæreticis & schismaticis obstat exceptio notoriæ hæresis in electione pontificis: quicquid dixerit cardi. in. d. cle. ne romani in. §. cæterũ. qui allegat lau. & zenzeli. idem tenere. & dicit ꝙ cum talis exceptio non obstet electo (videlicet papæ/qui de hæresi tantum põt accusari: vt. d. c. si papa, & nõ contra eũ de ea excipi/vt vult inno. in. c. licet de elec.) similiter nõ obstabit electoribus. & idẽ immol. ibi. 3. col. Et idẽ refert alex. in. c. si duo. 79. di. qui allegat ioã. an. in. c. vbi periculum in prin. de elec. Et pro eis facit glo. in verbo cæterum: quæ dicit ꝙ per illũ tex. in. d. cle. §. cæterũ/approbatur opinio cõpostel. in c. licet, & ioãnis in. c. si quis apostolicæ. 78. di. etiam quo ad actum electionis faciendæ: videlicet ꝙ non possit obiici aliqua exceptio electoribus.

¶ Sed mihi vr̃ ꝙ cardi. in hoc multũ erret/cũ dicit de papa ꝙ cõtra eum non põt excipi de hæresi vt ab electione repellatur. Et inno. quẽ allegat hoc non dicit: sed loquens in terminis illius tex. in. c. licet, dicit ꝙ postq̃ papa est electus a duabus partibus non obstat ex

A ceptio hæresis sed magis debet accusari per
d.ca.si papa. Et ideo idem cardinalis cautius
est loqutus in.d.c.licet.vbi loquitur de exce-
ptione opponẽda postq̃ est electus. sed ante
electione ꝙ possit opponi de heresi ad hoc vt
nõ eligatur quia hæreticus/nõ videtur docto
ribus dubitãdũ in.d.c.licet quin obiectu ex-
ceptionis heresis repellatur ab electioue pas-
siua. Sed dubiũ est an postq̃ est electus possit
cõtra eũ excipi de heresi. & in isto casu etiã vi
detur verior opinio ꝙ obstet exceptio hære-
sis (maxime si sit notoria) ad effectũ vt impe-
diatur receptio. Et de hoc latissime dico in il-
lo arti. ad quẽ spectet congregare coucilium/
in versi. sed quid si papa est electus a duabus
partibus. dic vt ibi. Et ad glo. in verbo cæte-
rum/respondetur ꝙ nõ loquitur in exceptio-
ne hæresis, sed in terminis illius cle. videlicet
excõmunicationis suspẽsionis vel interdicti.
Et bene loquitur bal. in.d.c.licet: dũ dicit ꝙ
cũ obiicitur de hæresi/ proprie non est exce-
ptio sed nullũ esse. Et ideo eũ glo. ibi ad tex.
nulla exceptione/ supplet nisi de hæresi, non
bene ponit casum exceptionis: quia oppone
re de hæresi non est excipere sed nullum esse
secũdum bal. ibi. quasi dicat ꝙ hæreticus ele-
ctus in papã non est papa.

B ¶ Præterea ex alio capite non est bona ratio
cardi. in.d.§.cæterũ: quia nõ est verum dice-
re ꝙ si exceptio non obstat electo non obsta-
bit electoribus: quia cle. quo ad personas eli-
gentium loquitur de exceptione excõmuni-
cationis vel suspensionis vel interdicti, videli
cet ꝙ illius prætextu non repellãtur ab eligẽ-
do papã. & ita loquitur glo. ibi in.d.§.cæterũ
in fi. supra allegata. Et vt dicit ibi cardi. excõ-
municatus proprie non dicitur hæreticus: qa
iniiciens manus violentas in clericũ excõmu
nicatũ est excõmunicatus, sed iniiciẽs manus
in clericum hæreticũ non est excommunica
tus: vt dicitur in.c.si vere per inno. de sen. ex-
com. Sed tex. in.d.c. licet quando dicit electũ
a duabus partibus cardinalium concorditer
esse verum papã absq; vlla exceptione/loqui
tur simpliciter non restringẽdo se ad casus ali
quos exceptionis. Et ideo non videtur bona
ratio cardinalis/ꝙ si exceptio non obstat ele-
cto nec electoribus: quia aliter loquuntur iu
ra in excipiendo quo ad electũ/aliter excipiẽ
do quo ad eligẽtes. Et multę possunt esse ex-
ceptiones si recte consideretur obstantes e-
ligentibus quæ non obstabunt electo: sicut
in exemplo electori posset obiici exceptio ꝙ
non habet vocem/ quia priuatus est cardina-
latu iuxta ca.1.de schisma.in.6. vel quia non
potest se gerere pro cardinali, eo quòd non C
fuit publicatus nec admissus ad illum ordi-
nẽ iuxta bullam eugenii: & sic de similibus,
quæ non possunt obiici electo in papam. Si-
cut & in aliis inferioribus electionibus po-
test obiici electoribus exceptio quòd non ha
bent vocem in capitulo quia non sunt in sa-
cris iuxta cle. vt ii qui de æta. & quali. electo
autem quòd nõ sit in sacris exceptio non ob-
stabit ad impugnandum electionem de per-
sona eius factam: quia sufficit quòd faciat se
promoueri infra annum a die receptionis, vt
dicitur in.d.cle. vt ii qui. ¶ Item pro hoc facit
quia posito quòd nulla possit obiici exceptio
contra electores, tamẽ non negant iura quin
exceptio consurgẽs ex ipsa constitutione ob-
iici possit: vt est tex. & ibi doc. de elec. in ca.
licet. Et ideo poterit contra eos obiici exce-
ptio excommunicationis & schismatis insur
gentis ex dispositione ipsius ca.1.de schisma.
in.6. Sicut dicitur in.d.cap.licet/de exceptio-
ne excõmunicationis insurgentis ex illo tex.
ꝙ potest obiici papæ contra formã illius tex.
electo & eum recipientibus, licet ibi tex. pro-
hibeat obiici posse exceptionem aliquam ali
cuius defectus notorii (puta excommunica-
tionis suspensionis/interdicti & similes) con- D
tra electum in papam.

¶ Et si dicatur quòd istud esset verum si ille
tex. in dicto cap.1. faceret ius, ad hoc est re-
sponsum supra quòd tex. in dicto.ca.1. facit
ius: quia non debet intelligi continere ius
speciale sed vniuersale. Et pro hoc facit quòd
sententia principis habetur pro lege/ vt in. c.
in causis de re iudi. intantum ꝙ (vt dicit ange
lus in.l.1.ff. de feriis/ & in.l. item veniunt. §.
cæterũ. ff. de peti. hæredi.) imperator rescribẽ
do seniẽtiando vel epistolã trãsmittẽdo intel
ligitur ius cõdere, quod licet limitẽt moderni
in.c.pastoralis de fide instru. dicendo ꝙ facit
ius sicut aliæ extrauagãtes, & idem ibi cardi.
tamen illud est verum nisi illa sententia sit in
corpore iuris clausa: quia tunc facit ius sicut
aliæ leges. Ita dicit bar. & doc. in.l. cum pro-
latis. ff. de re iudi. Ex quo sequitur ꝙ licet sen
tentia sit contra aliquem, facit tamen ius quo
ad omnes. Quinimo quantumcunq; senten-
tia concernat certas personas, nihilominus si
est inserta in corpore iuris/ inducit legem ge-
neralem & ligat omnes. Ita dicit ostien. in.c.
cum super de sepul. & sequitur ioan. an. &
anto. ibi. & refert & sequitur feli. post domi.
in.ca.1.in.7. colũ. de consti. Quinimo plus

A dico/ ꝙ si recte inspiciantur & considerentur
verba illius tex. clare ex illo tex. colligitur ꝙ
papa voluit in posterum generaliter omnes
ligare: ita vt decreto quod particulariter fecit
contra petrum & iacobum / in similibus in
posterum ligarẽtur omnes. Patet per tex. ibi
in fi. dum dicit ibi vt dictorum malitia non
inueniat successorem. & ibi & punitæ trans-
gressionis exemplar retrahat alios ab offensa.
& ibi statuimus & decernimus vt ipsa inuio-
labiliter obseruentur / & ꝙ similes excessus
& culpę pœnis similibus in posterum puni-
antur. Quæ omnia arguunt papam voluis-
se facere de dicta sentẽtia legem generalem.
quod colligitur ex iis quæ dicit glo. in verbo
perpetuo in ca. vt circa de elec. in. 6. & ibi do.
& bal. in. l. 3. ff. de. ll.

¶ Item ille tex. in. d. ca. 1. videtur decidere ꝙ
per concilium nihil fieri posit sede vacante
circa restitutionem ipsorum cardinalium vel
absolutionẽ receptatorum seu fautorum ip-
sorum. Quod patet ex tex. ibi/ absq; expressa
licentia romani pontificis non possit absol-
ui. Et cum ille textus loquatur de electione
futuri pontificis, intelligitur sede vacante. er-
go cum vult non posse absolui sine expres-
sa licentia romani pontificis/ intelligit de suc-
B cessore in pontificatu. Ergo videtur decidere
ille tex. ꝙ circa tales declaratos schismaticos
sede vacante nihil possit fieri, sed debeat expe-
ctari electio futuri pontificis. ¶ Et sic in pro-
posito videtur dicendum ꝙ sede vacante con-
cilium non debet facere iudicium de præfa-
tis cardinalibus declaratis, & ꝙ non debent
admitti in conclaue ad electionẽ futuri pon-
tificis: sed debet expectari electio futuri pon-
tificis, qui vel solus vel cum consilio concilii
deliberet super tollẽdo dicto schismate & de
cardinalibus declaratis.

¶ Sed videtur quòd contra illum tex. posset
obiici quòd ideo nõ potuerunt dicti petrus
& iacobus admitti in conclaue in electione
pontificis / quia illud fuerat prohibitum per
papam. Vnde si non prohibuisset expresse
(sicut non fuit prohibitum in sententia con-
tra istos lata) videtur quòd debuissent admit-
ti per argu. a contrario. l. 1. §. huius rei. ff. de
iuri. omnium iudi. ergo videtur ꝙ & isti de-
beãt admitti. Sed ad hoc patet responsio ex iis
quæ supra dixi ꝙ ille tex. continet ius. ¶ Item
ex argumento sumpto ex illa glo. ibi in ver-
bo sede vacante, quæ facit simile argumen-
tum in cardinalibus: videlicet quòd si ibi nõ
fuissent prohibiti/ potuissent petrum & iaco-
bum declaratos schismaticos admittere. Et ta- C
men ibi glo. concludit contrarium contra hu-
go. ioan. & ostien. in locis ibi allegatis. quos
etiam reprobat in cle. 2. in verbo non conso-
nam/ & in verbo potestatis de elec. cum qua
transeunt ibi doc.

¶ Et aduertendum est quòd cardinales decla-
rati ibi (scilicet petrus & iacobus) etiam alle-
gabant sæuitiam bonifacii. 8. qui fuit perse-
cutor columnensium & gibellinorum/ & ꝙ
nullibi erat eis locus tutus (ita vt sarra colũ-
nensis cum diu in nemoribus latuisset/ & in-
de in manus piratarũ incidisset, remigio ad-
motus multas calamitates perpessus sit, quã-
quàm sic exilium pati mallet q̃ sæuitiam bo-
nifacii experiri: vt legitur in platina in vita ip-
sius bonifacii) & tamen præfati petrus & ia-
cobus cardinales nunquam fuerunt admissi
in conclaue/ nec inter cardinales recepti sede
vacan. nec postea assumpto benedicto. xi. ad
pontificatum. Qui licet receperit eos in gra-
tiam & restituerit eis bona, non tamen cardi-
nalatum: vt communiter tenent doc. per ex-
traua. eiusdem benedicti incipiẽtem dudum
bonę memorię: quanuis nonnulli per eandẽ
extraua. velint ipsos fuisse ab eo. benedicto e-
tiam ad cardinalatum restitutos. D

¶ Vnde ex præmissis patet ꝙ nec concilium
lateranen. nec cõciliabulum poterit de his co-
gnoscere: nec aliquis ex dictis cardinalibus
declaratis deberet admitti in conclaue in ele-
ctione futuri pontificis, sed deberet expecta-
ri creatio futuri põtificis, cuius erit cum con-
silio fratrum vel concilii discutere quid fieri
expediat.

¶ SED obstat præmissis ꝙ clemens in illo-
rum cardinaliũ restitutione prohibuit illum
tex. allegari: & mandauit deleri de li. 6. infra
mensem sub pœna excõmunicationis latæ
sententiæ. Cuius extrauagãtis tenor est vt in-
fra sequitur. CLEMENS epus seruus ser-
uorũ dei ad perpetuã rei memoriã. In supre-
mæ dignitatis specula diuina prouidente cle-
mentia constituti: attẽdentes nobis incũbere
ęquum ab iniquo ac iustum ab iniusto discer-
nere / corrigenda corrigere ac deformata in
melius reformare/ & quæcũq; sunt deuia iu-
xta traditam nobis desuper potestatẽ & gra-
tiam ad viam reducere veritatis, curis conti-
nuis angimur & sedulis vigiliis excitamur
ad ea semper inspicere & efficacem operam
adhibere per quæ sibiinuicem misericordia
& veritas obuient/ iustitia & pax amplexen-
tur se, honorq; dei / cultus iustitiæ / æquitatis

debitā/ reformatio ecclesiæ & tranquillitas fidelium subsequantur, a domo domini eun- A ctis iniquitatibus & iniustitiis procul pulsis. Ex certis igitur iustis/ veris/ legitimis ac rationabilibus causis (quas ex certa scientia ad honorem ecclesiæ respectum habentes non duximus præsentibus exprimendas sed sub silentio præterimus) constitutionē illam quæ incipit ad succidendos redactā in corpus canonis li. 6. sub ti. de schismaticis, omnemq; aliam constitutionem decretalem vel canonem sententiā vel processum similes sententias articulos vel materias seu substantiā cū prædicta constitutione ad succidendos continentes, omnēq; ipsarum constitutionum/ decretaliū aut canonum sententiarū & processuum quorumcunq; (verbo vel literis/ in scriptus & sine scriptis/ in vita vel in morte/ secrete vel publice/ quomodocunq; qualitercūq; qñcunq; vbicunq; & ex quibuscunq; causis coloribus vel titulis editorū) effectū vel efficaciam/ omniaq; subsecuta quomodolibet ex eisdē seu post ipsos & dictorum subsecutorū omnē efficaciā & effectum de apostolicæ potestatis plenitudine ex certa scientia tollimus reuocamus cassamus annullamus & viribus vacuamus/ ac nullius omnino fore vel fuisse decernimus roboris vel momēti. Decernen- B tes constitutiones decretales canones sententias & processus prædictos & quemlibet seu quālibet eorūdē/ omniaq; subsecuta quomodolibet ex ipsis & post ipsos & prædictorum subsecutorum quomodocunq; omnē efficaciā & effectum pro reuocatis cassatis annullatis & vacuatis ac nullis haberi & nullius esse vel fuisse roboris vel momenti. Et quicquid illis contra quos dictus canon cōstitutio vel decretalis est edita supradicta vel quæuis alia constitutio sententia processus vel canon eisdem cum dicta constitutione substantiæ formæ tenoris vel sensus/ eosdēq; vel similes articulos continens cum eadem abstulit vel ademit inhibuit vel interdixit, ipsis plenissime reddimus damus/ concedimus largimur & relaxamus ac in integrū restituimus ex certa scientia in omnibus & singulis eorundem, quos omnes articulos pro expresse nominatis & nominatim & singulariter ac specialiter expressis haberi volumus, tanq̄ nobis notis plenarie/ ac singulariter & sigillatim cognitis, de eiusdē plenitudine potestatis interdicentes expresse omnibus christifidelibus ne constitutione prædicta vel decretali seu quauis alia sententia processu vel canone similis substātiæ/ sensus/ articulorum/ materiæ atq; formæ vti audeant quomodolibet in iudicio vel in scholis, idq; expresse sub excōicationis pœna præcipimus, quā contrarium facientes incurrere volumus ipsofacto. Mādamus quoq; constitutionem prædictā ad succidendos/ & omnem aliā constitutionem decretalem sententiā vel processum aut canonem sub quacunq; forma verborum existant, eorundem cum dicta constitutione ad succidēdos substantiæ tenoris sensus articulorum & formæ, de libris & voluminibus infra vnius mensis spatium post præsentis constitutionis notitiam penitus aboleri/ nec conscribi vlterius in eisdem: ac perinde habeātur quo ad omnia ac si nunq̄ eædem constitutiones decretales sententiæ processus & canones huiusmodi editi promulgati seu conscripti fuissent. Omnes autem cuiuscunq; dignitatis conditionis & ordinis præeminentiæ aut status existant (ecclesiastici vel mundani) qui contra supradicta vel ipsorum aliquod quomodolibet agere vel omittere seu venire præsumpserint, excōicationis sententia authoritate præsentium esse decernimus innodatos: a qua nullatenus nisi per sedem apostolicā absoluātur. Nulli ergo oino hominū liceat hāc paginā nostræ reuocatiōis/ cassationis annullationis/ vacuatiōis/ cōstitutiōis/ redditionis/ datiōis/ cōcessionis/ largitiōis/ relaxatiōis/ restitutionis/ interdicti & mādati infringere. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis dei ac beatorum petri & pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum lugduni tertio nonas februarii/ pontificatus nostri anno primo. C D

¶ Vnde per hoc videtur q ille tex. nō possit ad hoc allegari, nisi diceremus q illa constitutio clementis in ea parte qua mādauit illū tex. ca. ad succidendos non allegari & aboleri de corpore iuris/ non fuit recepta: cum vt videmus adhuc hodie reperiatur in volumine sexti. & militat eius ratio, quæ adhuc pōt allegari. c. nouit de iudi. Quinimo si bene inspiciatur, ista extrauagās clementis satis aperte probat q. d. c. 1. facit ius.

¶ Quid dicendum? Dico q omnino non essent admittendi per alias rationes supra allegatas, & quia illa reuocatoria non est nota/ sed fuit ad partem concessa illis de domo, & non reperitur inserta in corpore iuris nec q fuerit recepta: cum nondum dictum. c. ad succidendos reperiatur deletum de volumine sexti/ & continue allegetur & commentetur a

doctoribus. Et martinus papa qui ſucceſſit li
A cet nō immediate poſt in papatū(qui fuit ex
eadem domo de columna) noluit illum tex.
de libris deleri. Et decretalis benedicti quæ
euacuat illū tex.c.ad ſuccidendos(quæ eſt in
ſerta inter alias extrauagantes)corrigit ſolū
illum tex.inquantum concernit perſonas il-
las contra quas fuerat editus. inquātum autē
concernit vniuerſitatem / deciſio eius ligat
omnes, & allegari poteſt ſicut ratio iuris cor-
recti allegari poteſt: vt dicitur poſt glo.in.ca.
nouit de iudi. Vnde licet habuerint gratiam
dātes cauſam edicto, non per hoc erit reuoca
tum edictum quo ad deciſionem quo ad alios
Et doc. maxime dominicus & philippus di-
cunt tex.d.c.1.in parte reuocatū: ſed poſito ꝙ
eſſet reuocatus & in totum correctus / tamē
recte allegatur deciſionis ratio: vt.d.c.nouit,
glo.in.c.fuerunt.7.di.l.1.C.de latina liber.tol
len.glo.in prima conſti.codi.glo.& bar.in.l.
1.ff.de coniungen.cum emanci.libe.& in.l.
2.C.de veteri iure enucle.

¶ Ad vitandum autem ſchiſma ſi declarati
nollent acquieſcere creationi noui pontifi-
cis priuſq̄ reſtituerentur, poſſent alii cardina
les eis promittere & vouere ꝙ quicunq̄ ex
eis erit papa ipſos reſtituet. Quod fieri poſſet
B pro euitando tanto malo : quia ex cauſa iura
aliquando inuitum & non petentem abſol-
uunt ab excommunicatione : vt dicitur per
abb.in.c.ab excōmunicato de reſcrip. & quia
multa tolerantur ad euitandum ſcandalum,
vt ſupra diximus, de quo per feli.in cap.2.de
præſcrip.tex.& glo.in.c.lator de cle.excom.
miniſ.& in.c.2.de tempo.ordi.facit quod di-
co in arti.quando eſt ſchiſma inter duos con
tendentes de pontificatu/qui ſunt modi tollē
di ſchiſma. ¶ An autem ſi nec ſic contentaren
tur/poſſent alii cardinales eos admittere & re
ſtituere(quaſi ex imminenti & euidenti neceſ
ſitate hoc eis liceat/ iuxta. §.iidem quoq; in.c.
vbi periculum de elec.in.6.)ſaltem cum cō-
ſilio concilii, credo ꝙ non per rationem.d.c.
1.quod hoc eis prohibet/quæ ratio poteſt al-
legari. Tum etiam quia ſicut cardinales non
poſſunt creare alios cardinales ſede vacante
(vt in glo.in verbo poteſtatis in cle.2.de e-
lec.)ita a pari nec depoſitum reſtituere: vt ibi
dicitur. Tum quia non ſumus in terminis. §.
iidem quoq;. qui loquitur tantum in caſu ſuo
in defenſione eccleſiæ, & cum imminet gran
de periculum ſecundum pe.de ancha.ibi, &
cum etiam requiritur conſenſus omnium ne
mine diſcrepante/ vt vult glo.ibi.

¶ Sed adhuc poſſet inſtari : quia in terminis
d.c.1.nō erat periculum ne oriretur ſchiſma C
ob pontificatum ſicut in propoſito: quia cum
per ſchiſmaticos in eorum conciliabulo ſit pa
pa ſuſpenſus ab adminiſtratione, niſi admit-
tantur & vniantur cum aliis / ipſi procedent
ad electionem pontificis cum.d.ſuo concilia
bulo: & ſic reperientur in eccleſia duo electi:
& ſic apertum ſchiſma/de quo nō poterat du
bitari in terminis illius.c.1. Item poſſet alle-
gari bulla per quam indictum eſt cōcilium:
quæ dicit ꝙ papa congregare intendit conci
lium etiam pro ſedando ſchiſmate. ſi ergo cō
cilium lateranenſe ad hoc eſt congregatum,
poterit ante creationem futuri pontificis de-
terminare an iſti fuerint male declarati/ & an
ſint in electionē admittendi necne, maxime
cum allegent ſuam quaſi poſſeſſionem, qua
ſpoliarentur ſi prius non diſcuteretur de eo-
rum iure.3.q.1.per totum. ¶ Sed facilis eſt
ad præmiſſa reſponſio: quia ſi in caſu illo vbi
non adeo illi cardinales deliquerant/tex. ille
prohibuit ne admitterentur ad electionem
futuri pontificis, multo magis videntur ex-
cludendi in caſu noſtro. Et ſic videtur ꝙ ille
tex. magis militet in propoſito a maioritate ra
tionis, authen. multo magis cum ſimil. C.de
ſacroſanc. eccle. ¶ Nec ratio euitandi futuri D
ſchiſmatis & antiqui ſedandi debet eſſe cau-
ſa admiſſionis ad electionem. Tum quia ibi
in tex.d.c.1.hoc non diſponitur, cum idē ca-
ſus contingere poterat in terminis illis: quia
ex non admiſſiōe illorum potuiſſet oriri ma
ius ſchiſma & antiquum non ſedari. & nihi-
lominus ſtatutum fuit ne admitterentur ad
electionem. Tum etiam quia ſi aliter dicere-
mus, reportarent ſchiſmatici commodum de
ſua malitia/contra iura vulgaria.c.ſedes.c.ex
tenore.c.pleruműq; cū ſimil. de reſcrip. ¶ Non
obſtat ꝙ pro ſedando ſchiſmate multa repe-
riuntur aliquando tolerata & iura permittūt
quia illud fuit vt plurimum inter contenden
tes de papatu vel ratione fidei, & non in ſepa
rantibus ſe ab obedientia papæ vt in propo-
ſito. Item iſta ratio ſedandi ſchiſmatis non vi
detur militare in propoſito : nam eorum ad-
miſſio in cōclaue etiam poſſet eſſe cauſa ma
ioris ſchiſmatis: quia quilibet vellet illum eli
gere qui eſſet magis accommodus parti eius.
¶ Ad illud quod dicitur ꝙ ſpoliarentur quaſi
poſſeſſione, reſpondetur ꝙ per ſententiam in
eos latam tanq̄ ſchiſmaticos dicuntur omni
iure priuati, & ſic nullam retinuerunt poſſeſ
ſionem, & eſt de caſibus in quibus ſpoliatis

A non datur restitutio. 3. q. 1. in glo. sum ma.

¶ Sed remanet adhuc ambiguum quodnam erit remedium apertu schismati ex nō admissione dictorum declaratorum in conclaue: eo φ eligerent sibi pontificem nitentes potētia regis franciæ, qui etiam subtraheret obedientiam romanę ecclesiæ. Dicerem si ex hoc sequeretur concordia/ φ forte cum protestatione isto casu tātum possent admitti. ad hoc est quod dicunt doc. in. c. cum dilectus de cō sue. & in. c. illa de elec. & in. c. cum ecclesia sutrina de causa posses. & proprie. Et ita ī simili in schismate ioan. 23. & benedicti & gregorii reperio tentum ab aliquibus doctoribus. ¶ Et si sic nollent acquiescere, dicerem ipsos coercendos per principes seculares: quibus hoc casu data est potestas ab ecclesia, vt quod non valent sacerdotes efficere per doctrinæ sermonem, hoc potestas impetret per disciplinæ terrorem: & qui intra ecclesiam positi contra fidem & disciplinam agunt/ principum rigore conterantur: ipsamq; disciplinam quam ecclesiæ authoritas exercere nō prævalet/ ceruicibus superborum potestas principalis imponat: vt dicit tex. qui ad hoc est notabilis in c. principes. 23. q. 5. Et ad hoc bñ facit quod

B dicit alberi. in. l. 1. C. de hęre. vbi auxilio principū secularium sunt sedata multa schismata. & glo. cū doc. in. §. porro in verbo cōpellāt ī. d. cle. ne romani de elec. & in. d. ca. vbi periculū §. præterea. vbi per laicos compelluntur cardinales. Et si non possent sic coerceri, forte φ facta protestatione occulte coram notario & testibus & nō aliter possent admitti: iuxta notata in. c. cum. M. de cōsti. & l. non solum. §. morte. ff. de no. ope. nun. & in. l. pacta nouissima post bal. C. de pac.

AD septimum dubium videtur prima facie dicendum prętactos cardinales creatos congregato concilio non esse veros cardinales ex pluribus. Primo q͂a pendente concilio ita debet fieri iudicium de persona papæ sicut de aliis, ex quo agitur de reformatione in capite & in membris/ quæ est vna de causis ob quas congregantur concilia: vt diximus supra in quæstione ex quibus causis congregantur concilia, & patet in gestis concilii constantien. ergo pendente iudicio non potest procedere ad creationem cardinalium. Facit quod dicitur in. c. ex literis de iurepa. & in. c. cumana de elec. & in. c. 2. de in integ. resti. vbi pendente lite q̄uis non potest procedere ad electionem / vel saltem aliqui non possunt eligi. Pro hoc est quod dicit spe

C cu. in ti. de inquisitiōe in. §. nunc videndum/ versi. quid si inquisitio. vbi vult φ quando est facta commissio inquisitionis in capite & in membris/ interea non potest aliquis de illo collegio promoueri. 81. di. c. tantis daniel. de accusa. c. omnipotens. de testi. c. si. de simo. ca. accusatum cum simil. Vnde etsi pendente iudicio non potest quis priuari vsu iuris sui (vt in. c. sæpe de appel.) nec illius exercitio (vt ibi & in. l. 1. §. integer. ff. nihil debet innouari pen. appel. cum simil.) tamen saltem respectu promouendorum videtur aliter dicendum/ maxime in proposito: quia est congregatum concilium ad generaliter reformādum in capite & in membris. Vnde merito videtur φ caput tunc non possit membra promouere: quia iste est alius casus q̄ in quo loquuntur doc. in dictis locis. Et hoc maxime in proposito. tū quia exitus iudicii cōcilii posset esse cōtrarius huic creationi factæ per papam (præsertim sine consilio vel consensu cardinaliū) secundum notata in. c. super eo de hære. per ioan. mo. Tum etiam quia si posset creare cardinales pendente iudicio concilii, posset facere iudicium concilii frustratorium: quia crearet forte tot cardinales φ cum eis posset omnia pro voluntate sua expedire. Ad idem fa

D cit φ videmus pendente iudicio suspitionis contra iudicem/ ipsum supersedere in cognitione causæ principalis: vt in. l. apertissimi. C. de iudi. in. c. cum speciali de appel. in. c. iudex de offi. delega. in. 6. ¶ Ad idē quoq; facit (vltra hoc φ iudiciū redditur in inuitū. l. inter stipulātem. §. sacrum. ff. de verbo obli. cum simil. & φ conciliummet congregatū habet cognitionem etiam de capitulis in conclaui inter cardinales celebratis/ inter quæ erat illud φ vsq; ad certum numerum & de consensu ipsorum cardinalium crearētur) φ faceret contra promissionem per eum factam/ contra ea quæ ponuntur in. c. 1. de proba. & in. l. cæsar ff. de publica. ¶ Item si papa posset congregato concilio cardinales creare, illuderetur iudicio concilii & frustratoria esset cōgregatio, & fieret contra. l. est receptum. ff. de iuri. omniū iudi. & c. nos si incompetenter. 2. q. 7. Sicut enim inter instituentem & institutum / inter dantem & recipientem debet esse differentia (vt in. c. fi. de insti. vnde prætor seipsum tuto rem dare non potest. l. prætor. ff. de tuto. & cu ra. datis ab iis) sic & inter iudicandum & iudicantem, ex tali enim tacita submissione videtur papa sibi interdixisse creationem

cardinalium concilio durante. Facit quod dicitur in.c.fi.de matri. contracto contra inter. A eccle.& in.c.2.de in integ.resti. Et ꝙ non possit durante concilio creare cardinales/fuit expresse statutum in concilio basilien.in.4 sessione.vbi creatio cardinalium concilio durante facta irritatur:& tunc creati pro cardinalibus se gerentes/priuantur dignitatibus habitis & ad futuras inhabilitantur.

¶ Et licet inferius dicam⁹ ꝙ papa potest creare cardinales non obstante iuramento per eū in conclaui præstito,non obstat: quia non intelligitur post congregatum concilium pro reformatione in capite & in membris. Ad quod facit illud quod alias dictum est post.d. anto.ꝙ licet alias concilium sine papæ authoritate non subsistat(vt.17.di.per to.)tamen postq̄ est congregatum eius authoritate/recipit in se omnem iurisditionem. Pro hoc est quod dicit feli.in.c.super literis de rescrip. ꝙ concilium postq̄ est congregatum/recipit iurisditionem cognoscendi an crimen quod obiicitur papæ sit tale propter quod sit contra eum procedendum:quia iudex causæ præparantis est iudex causæ præparatæ.l.ordinarii C.de rei vendi.

¶ ISTE articulus est mihi valde difficilis. Et B si quærimus quid conueniat,nō dubito ꝙ laudabile fuisset non creare: vt in simili ponit oldra.in consi.62.incipit & circa hæc. Sed si voluit/non attento quid decuerit, videtur ꝙ potuerit ex plenitudine ptātis suę/ quæ non est subiecta regulis iuris: vt in sæpius allegato.c. proposuit,&.c.1.vt eccle.bene.&cle.1.vt lite pen.cum simil. Item quia diximus ꝙ posset concilium transferre & dissoluere,& ꝙ existētes in concilio dicūtur consultores siue assessores: vt dicitur in.c.graue de præben. Item ꝙ potest tollere cōcilii statuta & decreta quæ concernunt bonos mores. Item quia modus creandi cardinales non est de iure diuino.

¶ Contra ex alio capite videtur ꝙ non potuerit:quia licet eius potestatis plenitudo non sit subiecta nexibus iuris, debet tamen esse regulata ne generet scādalum in ecclesia. quod contingeret in proposito: quia si illuderetur concilio per quod repræsentatur vniuersalis ecclesia,nulli dubium ꝙ omnes patres & alii catholici scandalizarentur/expectantes reformationem & videntes dissolutionem honesti. Et contra statum vniuersalis ecclesiæ papa non dispensat.c.sunt quidam.25.q.1.d.c. proposuit in glo. Et maxime si ista fuit vna de causis propter quas congregatum est concilium, quia tentabat creare cardinales vltra numerum & contra modum factæ promis- C sionis: & anteq̄ esset de ista causa in concilio cognitum/non expectato iudicio concilii creauit istos nouos cardinales. Et si papa tale quid facit per quod scandalizatur vniuersalis ecclesia/congregatur concilium contra eum & potest ei resistit: vt supra diximus/& dicitur in sæpius allegato.c.si papa.40.di. Facit quod dicitur post inno.in cap.inquisitionis de sen. excom.& in.c.quanto de consue.

¶ Et si dicatur ꝙ tēpore exorti schismatis vrbani ac deinde gregorii/benedicti & ioannis fuerunt hincinde plures creati anticardinales qui remanserūt cardinales/& sic ecclesia quasi vacante (vt dicitur in.c.1.de schisma in.6.) ergo multo magis in proposito, vbi habetur vnus indubitatus papa & ecclesia non vacat. Respōdetur illud fuisse propter omniū quasi possessionem pontificatus in sua obedientia, & ad sedandum schisma eos toleratos fuisse. Item illi fuerant creati ante indictum & congregatum constantien.concilium. & non reperitur ꝙ durāte concilio aliqui fuerint spreto concilio creati cardinales. & ideo non sine causa fuit postea hoc statutum in.4.sessione concilii basilien.vt supra dixi. Item etiamdato ꝙ patres in concilio existentes dicantur cō- D sultores,si tamen in electione non fuit requisitum eorum cōsilium/electio siue promotio ipsorum non debuit valere: vt est tex.& ibi dicitur materia in.c.cum in veteri de elec.& bar.in.l.1.§.si plures.ff.de exerci.& in.c.cum olim de arbi.

¶ IN isto arti. crederem sic dicēdum ꝙ aut concilium directe congregatum est cōtra papam cui obiicitur tale quid propter quod nō est papa/& de facto venit a papatu amouendus tanq̄ intrusus: vt quia dicitur ꝙ est hæreticus & schismaticus vel tale quid quod infert eum non esse papam, iuxta ea quæ ponūtur in.c.licet de elec. Et tunc crederem ꝙ nō posset creare cardinales sine consilio concilii & aliorū cardinalium,& ratio est/quia his casibus vulneratur eius potestas. Facit quod dicitur in.d.ca.si papa: & quia hoc ipso ꝙ desiit esse papa cessauit potestas pontificatus. Et licet illud tale quid fuerit forte occultū/& pendente iudicio non videretur quis spoliandus sua quasi possessione (iuxta notata in.c.2.de in integ.resti.& in.c.consultationibus de iurepa.&.c.cumana de elec.l.lite ordinata.C.de libera.cau.& vt lite pen.per to.)tamē ex quo concilium reperitur principaliter congre-

A tum propter illud quod impedit papam vti plenitudine suæ potestatis/ & ex quo creatio cardinalium debet fieri cum cõsilio aliorum cardinalium(vt dictum est supra / & dicitur in.c.super eo de hære.in.6.post ioan.mo.)& quia quando papa creat cardinales sine volũtate aliorum cardinaliũ illud facit ex suæ potestatis plenitudine (vt dicetur infra in quæstione de iuramento præstito in conclaui de non creando vltra certum numerum cardinales)merito dicetur non valere creatio nouorum cardinalium sine voto aliorum & ipsis inconsultis:quia tunc proprie (vt dicit in simili bal.in.c.olim de rescrip.)est intrusus/& de facto amouendus & extrudendus. Et ita in simili videntur concludere doc.in.d.c.licet de elec.quando contra papæ electionem obiicitur exceptio hæresis vel iuris naturalis: puta ꝙ sit fœmina vel furiosus/& similia. Et ad hoc etiam facit quod dicit oldra in consi. 22. &.23.de duobus imperatoribus electis eodẽ tempore & administrantibus, ꝙ non valent priuilegia per eos concessa diuersis personis/ secus si eidẽ:quia omnino vnus ex eis remansurus est verus imperator.De quo etiam per bal.in ru.decretalium. & ibi etiã quid de duobus contendentibus de papatu & concedentibus mihi vnum & idem castrum. ¶ Et ideo non obstant dicta ꝙ lite pendente quis non debet priuari sua quasi possessione: quia hoc ipso ꝙ effectus est hæreticus/ priuauit seipsm sua quasi possessione.& si fuit mulier/ nunꝗ habuit veram quasi possessionem: vt in.c.noua de pœni,& remis.& qui facit aliquid lege permittẽte nõ spoliat:vt diximus supra in illo arti.quis congregat concilium in versi.sed pone ꝙ inter duos in.3 .char. ibi non obstat &c.

¶ Aut opponitur tale quid quod nõ directe vulnerat plenitudinem potestatis eius: vt qa dicitur ꝙ est ebriosus/intolerabilis/ vendens episcopatus/fornicator/& his similia.Et tunc si quæritur quid decet,dico ꝙ nõ deberet creare cardinales sine consensu cardinaliũ & consilio concilii propter turbationem ipsius concilii repræsentantis statum vniuersalis ecclesiæ:quod quia est congregatum pro reformatione etiam capitis, videns sibi adimi potestatem & illudi siue contemni & creari cardinales ipso spreto/turbaretur . propter quod põt de facto obuiari potestati papæ propter scandalum:vt fuit dictum in quæstione an quãdo papa est incorrigibilis possit deponi,&de remediis contra papam incorrigibilem.Nam & papæ venienti contra vniuersalem statum ecclesiæ potest resisti/ꝗtumcunꝗ non agat alias contra fidem:vt dicit abbas post innoc. in c.quanto de consue. C

¶ Aut sumus in casu in quo papa de facto creauit cardinales sine consilio concilii.Et tũc si concilium principaliter est congregatum per papã propter aliquod grande factũ quod imminet in ecclesia,valebit creatio cardinaliũ sine concilio.Ratio est quia papa non est subditus concilio,imo ab eo concilium sumit robur:vt sæpius allegato ca .significasti de elec. nec per congregationem concilii est diminuta eius pontificalis potestas sed potius aucta. Facit quod dicitur in.c.dudũ in glo.3.q.6.& in glo.in.§.hinc etiam. 17.di. ¶ Nec obstat dictum statutũ concilii basilien.quia illud loquitur specialiter durante illo concilio & nõ generaliter, Item si illud conciliũ non fuit receptum,multo minus obstabit. Item ẽt quia papa non ligatur statutis conciliaribus:vt supra sæpius dictum est. Item illud statutũ potius probat contrarium:quia si nõ fuisset specialiter ita statutum in illo concilio/arguitur ꝙ eugenius illud potuisset facere etiam sine concilio.

¶ Aut est principaliter congregatum contra papam ob causas prędictas:videlicet quia vẽdit episcopatus aut propter quippiam simile. D Et tunc si creasset cardinales pro pecunia ab eis recepta & sic per simoniã,quia concilium est congregatum ad extirpandam simoniam & ad sedandum scandalum vniuersalis ecclesiæ & cauendum ne similes promotiones fiãt/ forte ꝙ isto casu non valeret creatio ipsorum per simoniam facta . non quidem ex defectu potestatis sed ex defectu modi & subiecti:qa modus est simoniacus/& subiectum(hoc est persona)est simoniacum.iura autem volunt ꝙ simoniacus per simoniam receptus/efficiatur inhabilis & nõ recipiat titulum dignitatis siue beneficii. Quòd enim efficiatur inhabilis,notat compostel,ioan,an.& anto.in.c.penul.de elec.& abb.in cap.de simoniacæ de simo.Et ꝙ nõ acquirat titulum/dicitur in glo. in.c.nisi essent de renun.& anto . ibi in prin. d.c.nisi.& doc.in.c.cum pridẽ de pac.& ioan. an.in.c.per tuas de simo.& dicitur in.c.veniens & in.c.matthęus de simo. & in ca.super hoc de renun.&.1.q.1.c.ordinationes.& cõstitutio martini in cõcilio constantien.in.43. sessione,quę vltra hoc ꝙ vult ex talibus electionibus confirmationibus siue prouisionibus simoniacis non quæri aliquod ius,excõ

A municaret etiam dantes & recipiētes quoscūq; etiam si essent cardinales. Vnde posito φ illa constitutio non ligetsuccessores (vt in.c.innotuit de elec.& in cle.ne romani in prin.) tamen bene ligantur cardinales. Faciunt etiam ad præmissa illa quæ ponit abb. in sua repeti. c.extirpandæ in.§.qui vero/de præben. cum vult φ papa vendendo episcopatus illaqueetur crimine simoniç/&non valeat promotio. De quibus feci mentionem in illo arti. an ex hoc φ papa passim committit simoniam / habeatur sufficiens causa congregandi concilium. vbi etiam dico φ congregatio concilii erit facienda ad finem saltem puniendi cardinales qui simoniacas electiones faciunt. Sic in proposito etiam dato φ papa non illaquearetur, non tamen cardinales euitabunt pœnā saltem quominus concilium quod ad hoc est congregatum illos amoueat ab officio & dignitate cardinalatus. Facit quod dicit abb. in sermone quoniā veritas post medium in.55. char. versi. descendamus ad aliud membrum. vbi vult φ concilium possit priuare cardinales. Et licet ego dixerim contrarium quando cum concilio non concurrit voluntas papæ, tamen in proposito illa opinio erit vera simpliciter/φ concilium etiam contra voluntatē

B papæ priuabit istos tales cardinales sic per simoniam assumptos ad cardinalatū, tum quia isto casu iudicium papæ est suspectum, quia agitur de reuocando creationem per eum simoniace factam. tum quia concilium quod est congregatum pro reformatiōe/in hoc est iudex. Item etiam quia huiusmodi simoniaca creatio durante concilio sine concilii ad extirpandam simoniam congregati consilio facta non nisi per concilium retractari potest: quia non est dare alium superiorem. & si papa cō cilio existente in esse posset omnia pro libito volūtatis/frustra fieret discussio an possit trāsferre vel dissoluere concilium. Item frustra diceretur papam non posse facere legem φ ipse non ligetur peccato: & frustra diceretur φ possit resisti papæ aliquid facienti propter quod scandalizatur ecclesia / vt dictum est.

¶ Aut creatio cardinalium non fuit simoniaca. Et tunc si non est scandalosa vniuersali ecclesiæ (vtputa in tam excessiuo numero φ dignitas cardinalatus fieret ludibrio, argu.c.legimus.93.di. quia forte excederet numerum 72. iuxta illud lucæ.10.ca.designauit & alios 72. per quos repræsentantur presbyteri, vt dicit ibi glo.) credo φ valeret talis promotio quanuis reperiretur facta sine consilio concilii vel reclamante concilio: quia creare cardi-

C nales est potestatis pontificalis & non concilii: vt dictum est in illa.q. vtrum sede vacan. concilii possit creare cardinales. Nec per cōgregationem concilii suspensa siue diminuta est potestas papæ: vt in ca. nunc autem.21. di.& in.§.hinc etiam.17.di.& quod dictum est in illa.q.quę sententia prçualeat/papæ ne an concilii.

¶ Arti. 2.

ED PONE φ cardinales schismatici restituūtur, vtrum recuperabunt etiam beneficia & dignitates & bona in alios translata? Videtur dicendum φ nō per tex.& dicta in.l.si.C.de sententiam pas.& in.c.q̄uis de rescrip. in.6.ioan.an. in regula sine culpa in mercu. ostien.& alii in.c.ex tuæ post glo.de cle. non resi. Quia vt dicit domi.in.§.hinc etiam.17. di. cardinales schismatici redeuntes ad vnionem non recuperāt dignitatem priorem nisi de misericordia. remittit se ad.c.quia diligen-

D tia de elec. Et ad hoc faciunt multa bona dicta feli.in.c.super eo de offi.delega. vbi nunq̄ in dispositione censetur tolli ius tertii nec ei derogari. Sed ibi in multis dictis ius tertii nō erat acquisitum ex priuatione restituti ad gratiam, quo casu nō habet locum quod dicitur in.c.q̄uis de rescrip.in.6.& in.l.gallus.§.& quid si tantum.ff.de libe.& posthu. vt ponit petrus de ancha.in consi.209.incipit probata tanti viri. Quia quando est ius quæsitum tertio ex condemnatione, ibi restitutio facilius derogat iuri tertii q̄ quando restitutio est gratiosa: vt sentit ibi pe.de ancha. Sed bene facit quod per dicta iura, c.q̄uis de rescrip.in.6.& c.ex multiplici de deci.cum simil. dixit dominus anto.in.c.at si clerici in.§.de adulteriis in 4.col. post ioan.de ligna.de iudi. φ si sit dispēsatum cum aliquo cuius beneficia fuerāt per priuationem impetrata/ non valet dispēsatio in præiudicium impetrātis cui saltem fuerat quæsitum ius ad rem, per.c.dudum de elec. (& ibi ponit hoc ioan.an.) &.c.vt constitueretur.50.di. Et quod dixit cardi.in.d.c.quia diligentia (videlicet φ restitutus ex banno ad bona/non recuperat bona per fiscū alienata) sentit abb.in.c.ex tuæ circa fi.de cle. nō resi.& in

c.intra

A c. intra quattuor de maio. & obedien. & in. c. 1. de paro. doc. in. l. si. C. de sententiam pas. & in. d. §. & quid si tantum. Sic & bar. in. l. 2. ff. de in ius vocan. post glo. dicit quòd princeps remittendo pœnam, in dubio non videtur remittere pœnam parti debitam. & refert feli. in. d. cap. super eo. de offi. delega. vbi allegat plures concordan. in quibus non censetur princeps tollere ius tertii. Et sic videtur ex his quòd dicti schismatici non recuperarent beneficia in alios translata.

¶ Sed videtur esse dicendum quòd si eorum restitutio non sit per viam dispensationis sed per viam restitutionis / & si translatio & ius aliis quæsitum trahit originẽ & causam simpliciter a condemnatione ipsorum tantum & non a nouo pacto vel cõtractu inito cum fisco, tunc per talem restitutionem recuperabunt etiam bona in alios translata ac si omnia eorum bona in alios translata adhuc essent penes fiscum. Ita bal. in. l. gallus in. §. & quid si tantum de libe. & posthu. & ibi moderniores. & petrus de ancha. in dicto capitu lo quanuis in secunda columna / versi. & concludit ex prædictis. & consilio. 409. incipit probata tanti viri sæuitia. & bal. in. l. si pater ff. de adop. & egi. deci. 743. & 744. & refert feli. in capitulo intra quattuor de maioritate & obedientia, & in capitulo super eo in secunda columna de offi. delega. Et sic videretur quòd dicti cardinales recuperarent officia & beneficia etiam in alios translata.

¶ Sed dic contrarium: quia præcedens dictum non intelligitur de bonis & beneficiis in alium translatis facto hominis / & sic ex collatione facta per papam: sed quando sunt in alios translata vigore ipsius sententiæ condemnatoriæ, puta si sint bona quæ ipso facto quòd aliquis est condemnatus / deberent alteri applicari: vt in exemplo statuti quòd bona homicidæ applicentur parti, quo casu facta condemnatione bona sunt effecta statim ipsius partis ex actu ipsius sententiæ. ponit angelus in. l. pater filium. ff. de adop. & alexan. in dicto. §. & quid si tantum. Licet etiam hoc casu contrarium tenuerit idem alexan. in consilio. 313. (incipit nec arguendi) in sexta columna in secundo volumine. & bal. in dicto. §. & quid si tantum in penultima columna, & refert iason ibi in secunda limitatione in sextadecima columna. Quod videtur intelligendum nisi quando ratio condemnationis concerneret non solum papam sed etiam alium immediatũ dominum, vtputa vicarium aliquem ecclesiæ: quia si subditi rebellassent a domino mediato & immediato (vtputa si in papam commisissent crimen læsæ maiestatis & contra suum dominum etiam rebellassent) & papa postea restitueret tales subditos & rebelles, non per hoc restitutio extenderetur ad iura concernentia ipsum vicarium qui in illos habebat superioritatem & iurisditionem omnimodam post papam. Ita notabiliter cõsuluit pe. de ancha. consilio. 161. vbi etiam concludit quòd per talem restitutionem si aliqui erant mortui & sunt restituti quo ad honores statum famam & bona in casu quo esset eis vtilis talis restitutio vel necessaria, non propterea conualidarentur illorum testamenta, sed illis succederent venientes ab intestato propter defectum extremi a quo: vt. l. qui ex liberis. ff. de secundum tabul. facit. l. bonorum ff. rem ratam haberi.

C

¶ Vnde videtur dicendum quòd præfati cardinales non recuperabunt beneficia. ponit abb. in capitulo quia diligentia in fi. de electione. & omnes in dicto. §. & quid si tantum, & in. d. l. fi. & dicto capitulo quanuis. Nisi vbi restitutio esset plenissima: puta si per principem restituerentur in integrum non obstante aliqua condemnatione quam vellet haberi pro non facta & de ea non posse obiici / cum inhibitione & decreto annullatiuo: vt fuit in restitutione facta a clemente dominis columnensibus petro & iacobo. quia tunc omnia recuperarent etiam in alios translata. Ita dicunt moderni in dicto. § & quid si tantum, & egi, & cardi. floren. in. d. c. quia diligẽtia in tertia quæstione. Qui videtur intelligere quòd per hoc non aufertur ius tertio / sed tantum de facto denegabitur iustitia propter inhibitionẽ aliter iudicandi, sed non de iure. Vnde licet talis restitutio directe nõ valeat, valebit tamen per indirectum quia a magistratibus non reddetur ius secundum sozinum in. d. §. & quid si tantum in glo. in 2. limitatione. allegat in simili bar. in consi. 187. (incipit domini priores) & abbatem in. c. ecclesia sanctæ mariæ de cõsti. in repeti. Isto ergo casu si bona fuissent in aliũ translata titulo oneroso, posset ipse tertius habere regressum contra fiscum per. l. 1. & 2. C. de quadrien. præscrip. secundũ ioã. de imol. in d. cap. quia diligentia de elec. ponit feli. in. c. fi. de consti. Et q plenissima restitutio sufficiat, innuit ioan. an. & domi. in. d. ca. quanuis. vbi

D

A dicunt quòd licet restitutio illius qui fuit pri-
uatus beneficio & degradatus non trahatur
ad beneficia / illud verum est nisi esset plene
restitutus. Multo magis in proposito quando
esset plenissima restitutio. Pro hoc est consi-
lium abbatis. 192. incipit in quæstione hære
dum, qui vult ꝙ restitutus per papam etiam
ad bona cõfiscata / recuperabit res emphyteo-
ticas etiam alteri concessas, & idem egi. in. d.
deci. 743. & 744.

¶ Ad obuiandum autem omnibus dubieta-
tibus posset fieri restitutio etiam ad omnia in
alios translata. Quod princeps ex causa face
re potest secundum bar. in. l. quæcunque. C. de
fide instru. li. 10. & ponit feli. in. d. c. intra quat
tuor, & bal. in ti. de pace constan. in. 12. col. in
verbo priuilegia omnia. Quia ratione pacis
potest princeps auferre bona vnius & dare al
teri: vt in. l. lucius. ff. de euic. & in. l. item si ver
berauim. §. 1. ff. de rei vendi. & dicitur in cap.
quæ in ecclesiarum de consti. & bal. & ange-
lus in. l. bene a zenone. C. de quadri. præscrip.
vbi pro pace habenda potest donare res pri-
uatorũ. ⁋ Item princeps ratione pacis & pro-
pter publicam vtilitatem potest remittere in-
iurias & dãna illata priuatis: vt late dicitur ma
xime p modernos in. l. venia. C. de in ius vo-
B can. & canonistæ in. c. in nostra de iniu. & in
c. quanto de iureiu. & bal. angelus & moder-
ni in. l. conuentionum. ff. de pac. & per francis
cum de platea in trac. restitutionum in ru. de
restitutione bellantium in. §. 74. & remissiue
per balencinum in. d. c. quanto. vnde ratione
publicæ vtilitatis princeps poterit restituere
etiam quo ad bona in alios translata. Ita dicit
abb. in. c. 1. ĩ primo nota. de paroch. põit areti.
in. d. §. & quid si tantum. allegat extrauag. de
pace constan. in verbo priuilegia. refert & se-
quitur ibidem sozzinus cum modificatione
quãdo aliter pax haberi nõ potuisset. de quo
plene per modernos in. d. l. venia. Ad hoc fa-
cit quod dicit alex. consi. 94. in. 5. vol. incipit
visis & sæpius recensitis: videlicet ꝙ princeps
pro habenda pace sui territorii potest castrũ
subditi dare alteri.

¶ Et ex præmissis apparet vtrum prædicti car
dinales recuperabũt locum in collegio: quia
licet alias bar. in. l. 2. ff. de decu. in prin. & in. l.
1. C. de iis qui in exilium dati li. 10. dicat ꝙ
non / & ꝙ fuit practicatum tempore romei de
pepulis in quibusdam doctoribus expulsis:
qui postea licet fuerint restituti per legatum
non tamen recuperarunt locum in collegio

ab aliis occupatum (quod ponit etiam feli. in C
d. cap. super eo de offi. delega. qui videtur e-
tiam velle quòd locus non recuperetur eti-
am si restitutio fuerit plenissima, quasi locus
fuerit acquisitus doctori ex condemnatione
& sententia) tñ si recte consideretur ratio in-
nuit contrarium ad consi. petri de ancha.
409. quod ipse allegat, quia quando acquisi-
tum est ex condemnatione, facilius restitutio
derogat iuri tertio quæsito ex sententia / & re-
stitutus quis censetur etiam ad bona in alium
translata, & ideo etiam quo ad locum debet
illud intelligi nisi sit per principem facta ple-
nissima restitutio vt dictum est. & maxime si
posita esset etiam clausula quòd redintegra-
ret eos perinde ac si nunq̃ in crimen schisma-
tis incidissent, quod potest papa fingere: vt in
cle. 1. in glo. de immu. eccle. ad quod bonum
est consi. calde. 12. in ti. de rescrip. & abbatis
84. in. 1. vol. in. 4. col. & 3. Sed quo ad istam
clausulam tantum calde. vult ꝙ licet persona
habilitetur vt ex tunc, non tamen præiudicat
iuri tertio quæsito, & idem videtur sentire cat.
ana. & areti. in. c. ad petitionem de accusa. qui
non loquuntur in casu plenissimæ restitutio-
nis. Et eodem modo intelligo bal. in. c. consti
tutus in. 2. col. de rescrip. & abb. in. c. ex tux
ad fi. de cle. non resi. cum volunt ꝙ clericus D
depositus & restitutus ad pristinum statum /
non recuperet beneficia in alium collata:
quia intelligitur nisi esset plenissima restitu-
tio.

¶ Dominus ioan. de ligna. in. d. cap. quia di-
ligentia loquendo in hæretico reuerso dicit
secundum ioan. & vin. ꝙ recuperat iurapa-
tronatus, nisi prius contra ipsum lata fuisset
sententia secũdum bar. per tex. 1. q. 7. c. ma-
ximum. Quod improbat ibi ioan. de ligna.
quia in hæretico non est opus sententia cum
sit priuatus a lege: vt in cap. cum secundum
de hære. Vnde dicit ꝙ aut bona sunt alii con
cessa, & tunc dato ꝙ redeat / illa non recupe-
rat. c. q̃uis de rescrip. in. 6. Si non sunt aliis
concessa, tunc debet ponderari modus resti-
tutionis: quia si solum reconciliatur, nihil de
bonis recuperat: sed si reconciliatur & resti-
tuitur plene, tunc recuperat bona. ⁋ Vtrum
autem hoc casu efficiatur habilis ad bene-
ficia, est considerandum per quem restitui-
tur: quia remanet infamis infamia iuris, quæ
non tollitur nisi per principem, vnde si ab in
feriore restituitur, erit inhabilis. Si a princi
pe, aut solum reconciliatur: & idem, aut ple
ne restituitur. et tunc secus: quia si p principẽ

A plene restituitur,tūc quo ad omnia per principem potestatē habentem restitutus intelligitur considerata forma gratiæ/ q sit plenissima & quo ad bona & personam restitui: vt supra dictum est.

¶ Et adde q quantūcunq aliquis fuerit restitutus per principē, nullo tamen casu de mundo recuperabit fructus pceptos ab alio. Tex. est in authen. idem de nestorianis. C. de hære. quē tex. ad hoc reputāt singularē angelus im mol. raphael/alex. & areti. in. d. §. & quid si tātum, & bal. in. c. domino guerrā ti. hic finitur lex in vsibus feu. & in. l. 1. C. de hæredi. insti. & in. l. nam ad ea. C. de. ll. & in. l. fi. in. 9. colū. C. de sententiā pas. & angelus in authen. vt cum de appella. cognoscitur/ in. §. si quis de patentibus. bal. consi. 359. in fi. incipit proponitur in. 1. volu. Et est communis opinio secundum iasonem in. d. §. & quid si tantum. vbi ad hoc allegat plures concordantes: licet ipse fuerit in contraria opinione post nellum de sancto geminiano in trac. bannitorum in prima parte tertii temporis. q. 7. per plures rationes per eū assignatas ibi in. d. §. & quid si tantum. Cuius opinionem credo veram in casu quo restitutio fieret per viā iustitiæ (iuxta. l. 1. §. fi. ff. de quæstio.) & non per viam gratiæ: quia tunc non solum talis restitutio tolleret iura alteri quæsita & in alium translata ex illo actu aduersus quem concederetur restitutio (vt in. l. q si minor. §. sceuola. ff. de mino. & dicit raphael in. d. §. & quid si tantū. & ponit nellus in. d. trac. bannitorū in prima parte tertii temporis in. xi. q. in fi. & est bonus tex. in. l. si ex causa in prin. ff. de mino. & melior tex. in. l. in causæ la. 1. in. §. interdum. ff. eo. ti.) sed etiam isto casu fieret restitutio fructuum medio tempore perceptorum: quia ei qui restituitur per viā iustitiæ/ pinguius succurritur a iure: vt in. d. §. sceuola. & restitutio per viā iustitiæ/ tantū restituit quantū abstulit id aduersus quod petitur restitutio: vt in. l. qui proprio. §. itē quæritur. ff. de procura. Et de hoc est bonus tex. in. l. q si minor in. §. restitutio. ff. de mino. quem adde ad tex. in. l. videamus la. 2. in. §. in fauiana. ff. de vsur. super quo se fundat iason cum tenet contrariū in. d. §. & quid si tantum. Et de hoc est bona glo. in. c. super causa in verbo beneficia. 2. q. 4. & alia in. c. clericus victum. 91. di. & glo. fi. in. c. pastoralis de appella. quæ omnes allegāt tex. in. l. penul. ff. de re milit. & volunt quando quis restituitur per viam iustitiæ q recuperet omnes fructus medii temporis. Et hoc voluit alexan. de immol. in consi. 142. incipit C viso processu/ in vltima columna in quinto volumine.

¶ Et si dicatur quòd bona fides debet excusare cum in quē bona sunt translata & qui fructus percepit bona fide ab illo qui iniuste fuerat damnatus/ sicut illum qui consecutus est ex persona illius qui iuste fuerat condemnatus iuxta. l. certum. C. de rei vendi. & cap. grauis de resti. spolia. cum simil. Respondetur q licet bona fides ita illum excuset in vno casu sicut in alio, tamen fiscus qui iniuste in alium transtulit non debet excusari: & in defectum fisci is in quem res translata reperitur quanuis fuerit ignorans/ non excusatur. Casus est multum notabilis in. d. l. in causæ la. 1. in §. interdum/ versi. pomponius quoq. ff. de mino. iuncta. l. quòd si minor. §. restitutio. ff. eo. ti. Et huius ratio potest assignari quia talis restitutio quæ innititur iustitiæ fit a lege licet iudicis ministerio, quæ non sinit aliquem sine sua culpa priuari vel deiici a gradu suo: vt in. c. satis peruersum. 56. di. cum simil. Et is in quem bona reperiuntur translata per fiscum, poterit agere contra fiscum si titulo onetoso in eum trāslata reperiatur per fiscum: iuxta. l. 1. & 2. C. de quadri. præscrip. ponit D ioan. de immol. in. d. ca. quia diligentia, & refert feli. in. d. c. intra quatuor.

¶ Articulus 3.

AN AVTEM tales cardinales sic ex gratia restitui teneantur abiurare schisma, abbas in. d. c. quia diligētia dicit q sic/ sicut & hereticus: iuxta ca. si qui voluerint 1. q. 7. & in. c. ego berengarius de consecra. di. 2. & in. cap. conuenientibus prima quæstione. 7. & quod dicitur in capitulo ad abolendam de hære. & c. super eo & cap. accusatus eo. titu. in. 6. Imo dicit abb. ibi quòd non debent recipi ad vnitatem ecclesiæ nisi prius abiurato schismate. & de forma abiurationis ponitur in. d. c. ego berengarius & d. cap. conuenientibus, & ca. si qui voluerint, & in ca. quotiens eadem causa. 1. & quæstione. 7. qui tex. etiam loquitur in schismatico. Quinimo illa iura requirunt quòd per propriam scripturam fiat huiusmodi abiuratio & quòd manu propria subscribatur.

A ¶ Et amplius si ex schismate vel hæresi eius q abiurat schisma vel hæresim fuissent multæ ecclesiæ scandalizatæ/ deberet copia illius abiurationis ad oẽs illas transmitti, vt quę male fuissent ædificatæ de peruerso/ gauderent & ædificarentur de cõuerso: vt dicit tex. in. d. ca. ego berengarius in fi. & ponit gundisal. de villa diego in trac. de hære. in. 24. q. Et debet fieri talis abiuratio non in occulto sed in publico: quia notoria crimina & orbem scandalizantia publica pœnitentia tolli debent: vt in c. in capite. 50. di. & i. c. si. 26. q. 6. & glo. ibi in sum. Et ita fecit berẽgarius, qui coram. 113. episcopis hæresim romæ abiurauit: vt patet in. d. c. ego berengarius in fi. Imo & tex. iuncta glo. in. d. c. si qui voluerint/ exigit cautionem de parendo mãdatis ecclesiæ & eius statuta obseruando. Facit quod dicitur de absolutione danda excommunicatis, a quibus recipitur cautio de parendo mandatis ecclesiæ: vt in. c. ex tenore/ & in. c. cum desideres/ & in c. nuper/ &. c. per tuas de sen. excom.

¶ An autem talis absolutio posit per procuratorem peti, dicitur in. d. c. cum desideres per doc. Et in proposito si considerentur iura superius allegata, videtur ꝙ hoc personaliter facere deberent. & maxime per tex. in. d. c. in capite. 50. di.
B In excõicato tamẽ curia seruat cõtrarium: quia absoluit per procuratorem habentem ad hoc mandatum: vt est deci. 24. in ti. de sen. excom. in anti. Et de solennitate seruanda quãdo recipitur ad vnitatem schismaticus, vide plene in pontificali in. 4. li. in ti. de ordine recipiendi hæreticũ vel schismaticũ.

¶ Arti. 4.

EDANSI schismatici volũt redire ad vnitatẽ/ sint restituẽdi ad priora? Tex. ĩ. §. hic ẽt. 17. di. ostẽdit ꝙ sicut cum dicit ꝙ cũ schismaticis qui discesserãt a symmacho papa est misericorditer agendum, & eos esse restituendos ex misericordia ad officia ecclesiastica. Quod est clarum vbi agitur pro pace ecclesiæ: qa vt tollatur schisma & scissura ecclesię/ debet restitui. & ita dicit ibi alex. & tex. in. §. illud de clericis ea. di. Et aliqñ schismaticus põt cogi ad vnionẽ: vt. 23. q. 6. c. schismatici. Vnde aug. de anco. in trac. de po. pa. dicit ꝙ licet alias hæreticus relapsus nõ debeat recipi ab ecclesia, tñ schismatici redeũtes ad vnitatem semp sunt recipiendi. C ¶ Et diuus aug. in epistola. 50. ad bonifaciũ comitẽ in penul. chat. inquit. Verũ in huiusmodi causis vbi p graues dissensionũ scissuras nõ huius aut illius hõis est periculũ sed populorũ strages iacent, detrahendũ est aliquid seueritati vt maioribus malis sanãdis charitas sincera subueniat. habeãt ergo isti de præterito detestabili errore sicut petrus habuit de mendaci timore amarũ dolorẽ, & veniant ad ecclesiam christi verã hoc est matrẽ catholicã: sint in illa clerici/ sint epi vtiliter qui cõtra illam fuerũt hostiliter. non inuidemus, imo amplectimur/ optamus/ hortamur, & quos in viis aut sepibus inuenimus intrare cogimus, etsi nõdum quibusdã persuademus, ꝙ nõ res eorũ sed ipsos quærimus. Apostolus petrus qñ saluatorẽ negauit & fleuit & apostolus mansit, nondũ acceperat promissum spiritũ sanctũ. sed multo magis isti eũ non acceperũt: quia a corpis cõpage diuisi (quod solum corpus viuificat spiritus sanctus) extra ecclesiã & cõtra ecclesiã ecclesiæ sacramẽta tenuerũt, & tanq̃ ciuili bello nostris cõtra nos erectis signis armisq; pugnauerũt. Veniant/ fiat pax in virtute ierusalẽ, quæ virtus charitas est: cui sanctæ ciuitati dictũ est fiat pax in virtute tua & abundãtia in turribus tuis, nõ se extollãt aduersus maternã solicitudinẽ, quã pro ipsis & pro tãtis populis quos decipiũt vel decipiebãt colligẽdis/ & habuit & habet. non superbiant ꝙ sic eos suscepit, nõ referant ad elatiõis suę malũ quod facit ipsa propter pacis bonum. sic multitudinibus per schismata & hæreses pereũtibus subuenire consueuit. D

¶ Sic ergo ex his colligitur ꝙ pro pace ecclesiæ sunt restituendi. alias aũt cessante cã non sunt restituẽdi: qa incidens semel in schisma/ nõ põt amplius promoueri: vt in. c. non consuetudinẽ. 12. di. &. 1. q. 7. c. cõuenientibus/ cũ sequẽ. notat abbas in. c. quia diligẽtia de elec. Nec tuetur eũ ꝙ paratus sit abiurare schisma: qa postq̃ semel incidit in notoriũ schisma/ nõ põt amplius administrare sacramẽta: vt in. c. dilectus &. c. fi. de tẽpo. ordi. Potest tñ semper ex gratia cũ eis per solũ papam dispensari qñ schisma est contractũ quia discesserũt ab obedictia veri papæ, & non per aliũ inferiorẽ: vt dr̃ in. d. c. qa diligẽtia in prima oppõne p abb.

¶ Non obstat quod dicit aug. de anco. ꝙ schismatici semp sunt recipiendi qñ sunt parati abiurare schisma: quia intelligo quantũ ad vnitatẽ cum ecclesia & superiore, & nõ ꝙ

A sint restituendi semper ad priores dignitates honores & loca. Ad quod facit quod dicit idē abb.in.d.oppo.referendo ostiē.ibi ꝙ illud qđ dicitur ꝙ postꝗ quis est paratus redire post peractā pœnitētiā efficit nouus homo (vt in c.ferrū.50.di.) debet intelligi ꝙ quo ad deū pœnitēs non despicitur: vt in.c.quemadmodum de iureiu.sed secus quo ad ecclesiam militantē: quia ex quo semel efficitur inhabilis, non recipitur ab ea vlterius sine dispensatione ad administrādum/per tex.ibi in.d.c.quia diligentia & cap.quia circa de biga.&.d.cap. dilectus & cap. fi. & ca. post translationem de renun.

¶Articulus .5.

QVAERO DEinde vtrū papa qui iurauit aliqua in cōclaui & vouit quæ nō seruauit, possit dici periurus/& taliter ꝙ nō possit se absoluere & ꝙ possit cōpelli ad seruādū iuramentū (exēplū si iurasset & vouisset ꝙ teneret cōcilium intra biennium/& ꝙ nō crearet cardinales si
B ne consensu omniū donec esset reductus numerus ad.24. cum commemoratione constitutionis frequēs in concilio cōstantien. editæ & constitutionis basilien.quę incipit cū summo pōtifici) & si nolit an possit ei subtrahi obedientia?

¶Egi. in.c. 1.de iniu.in.6.videtur tenere ꝙ teneatur ad obseruationē & ꝙ cōpelli possit. & exēplificando de iuramento præstito in cōclaui per benedictū.13.dicit ꝙ ipse erat notorie periurus & per consequens infamis. allegat.l.si quis maior.C.de trāsac.Adducit guliel.de monte lau.& bar. ff. de iis qui no.infa.l.lucius.& iaco.butri.in.d.l.si quis maior. Licet petrus de bellapertica & bal. remissius locuti fuerint secundum eum: & hoc secundum.ll.Sed secundū canones goffre. in sum. de iureiu. §.quæritur an periurus, versi.sed hæc omnia/tenet periurum simpliciter esse infamem.Sed ioan.& archi.in hoc variant,6. q.1.quicꝗ. De quo per henricum boich in c.cum dilectus in.3.distinctione de ordi.cognic.vbi dicit ꝙ talis infamia est infamia facti quæ deletur per pœnitentiam.sed in infamia iuris ipse henricus aliter distinguit.

¶Egidius tamen in.d.c.1.ex notatis in diuersis locis colligit conclusionem infrascriptam: ꝙ si iuramētum fuit solenniter præstitum &
C erat de futuro eiusꝙ violatio cedit in graue præiudicium tertii, tunc talis violatio reddit ipsum periurum infamē. & hoc maxime verū est si violatio est notoria & ex ea magnum scandalum oritur: quia notorietas & scandalum augent peccatū & pœnam peccati: vt patet ex iis quæ notantur in.l.si quis aliquid.§. qui abortiōis/&.l.aut facta in fi.ff.de pœnis. de tempo.ordi. ca.quæsitū, & de præscrip.c. nihil. Infames autem/a dignitatibus exclusi sunt.l.2.C.de digni.li.12.& regula infamibus in.6.& notata per inno.in.c.per inquisitionem de elec. & quod notatur de fideiusso. peruenit.& de iureiu.sicut nostris.Deierans enim dicitur belua.22.q.2.c.homines.

¶Et si dicas talem nō esse ipso iure priuatū sed priuandum (iuxta ea quæ dicuntur in.c. querelā de iureiu.) egi.dicit hoc esse verū in inferiore/qui habet superiorem qui eum priuare potest,sed in principe superiore carente cessat illud suffragium iuris positiui. & ideo oportet ꝙ semper remaneat impunit⁹ (quod est absurdū) vel ꝙ de facto habeatur pro priuato.Et eodē modo videtur ꝙ posset respon deri ad.c. nonne.9.q.4. Fatetur tamen idem egi.ꝙ ista non sunt secura nec credit ea vera.
D Argumētatiue autē dicit posse induci ꝙ magis debeat puniri papa in pari delicto ꝗ alius. super quo se remittit ad.c.cum quidam de iureiu.Ad idem est quod dicitur per glo.in.ca. præsul,2.q.5.& in.c.alius.9.q.3.Item inducit illud quod solet dici/ꝙ in mortali peccato cōstituti non debent (saltem dum in peccato perseuerant) promoueri ad ecclesiasticas dignitates.imo etiā tunc promoti/ab eis repelli debēt.Facit quod dicit in.c.sicut nostris de iureiu.& de cle.excom.minis.c.si celebrat.Vide tamen inno.& doc.in.c.inter dilectos de excess.prœla.& in.c.accedens de accusa. & in ca. ex tenore &.c.quæsitum de tempo.ordi.

¶ISTAM opinionē ꝙ papa obligetur ad obseruandū iuramentū/tenet anto.de butrio in.c.1.de consti. qui voluit etiā ꝙ non possit creare cardinales cōtra iuramentū & votum propriū/ea ratione quia papa astringitur suo voto & iuramento nec ab illis pōt se absoluere.notatur.15.q.6.authoritatē.de voto.c.non est.notat glo.in.c.ꝗto de iureiu.& ibi doc & inno.in.c. cū inter de renun. Et anto.in.d.c. 1.dicit cōtra gregorium.12.(qui in conclaui ante papatū iurauerat & vouerat renunciare papatui pro sedando schismate quod durauerat.30.annis/& hoc publicauerat per vniuers

A ſum orbem) ꝙ erat aſtrictus ad obſeruationē
iuramenti & voti, & etiam quia iurauerat &
vouerat non creare cardinales, & tamen con
tra iuramentum & votū creauerat quattuor
cardinales: inter quos vnus fuit gabriel de
condelmariis/qui poſtea fuit eugenius quar-
tus.

¶ Et idem (ꝙ nō poſſit ſeipſum abſoluere)
ponit abb. ſiculus i.d.c.1. Ad hoc facit quod
dicunt doc. poſt. archi. & ioā. an. in. c. ſi. de. pœ
ni. & remiſ. in. 6. vbi volunt ꝙ non poteſt pa
pa vel epiſcopus ſibi remittere pœnitentiam
ei iniunctam a ſacerdote. Ad idem eſt quod
ponit ioan. de immol. in. d. c. 1. qui dicit ꝙ li-
cet princeps & papa non ligentur ſuis legi-
bus poſitiuis (vt in. l. princeps legibus. ff. de
ll. & notatur in. c. nō dubium de ſen. excom.)
tamen ligantur lege diuina & naturali. c. quę
contra mores. 8. di. 25. q. 1. c. ſunt quidam. &
c. non licet. 10. di. Quòd autem ſeruare iura
mentum ſit de iure diuino, ponitur matth. 5.
& in. c. etſi chriſtus de iureiu. redde deo iura-
mēta tua. Tenemur enim iuramēta ſeruare,
quia hoc concernit religionem & diuini cul-
tus reuerentiam, & eorum tranſgreſſio mor-
tale peccatum inducit. 22. q. 2. c. primum / &
c. animaduertendum. Vnde dicitur leui. 19.
B non periurabis in nomine meo. Et eſt de prę
ceptis primę tabulæ, quæ ſunt indiſpēſabilia
22. q. 4. c. neceſſe. & infra dicitur: & declarat
ſanctus tho. in prima ſecundæ. q. 100. ar. 8.
Et eſt vt præceptum: vt in. c. etſi chriſtus de
iureiu.

¶ Nec tuetur authoritas iurantis: vt patet in
c. ſi is qui. xi. q. 3. Et maxime quia hoc iuramē
tum habet illos tres comites, veritatem iudi-
ciū & iuſticiam: vt in. c. animaduertendū. 22.
q. 2. vnde debet illud ſeruare, quia obligatur
lege diuina.

¶ Et idem in voto: vt patet pſal. 75. vouete &
reddite dño deo veſtro. & nume. 30. ſi quis vi
rorum votum domino vouerit aut ſe cōſtrin
xerit iuramento, non faciet irritum verbum
ſuum: & per totum. c. Et hoc maxime ponde
randum eſt quando concurrunt iuramentū
& votum: quia licet iuramentum præſtetur
aliquando principaliter parti / & tunc poſſit
remitti per partem ita ꝙ non indiget qui iu-
rauit alia abſolutione (ꝗuis iurans principali
ter obligetur deo: vt dicitur in. c. 1. de iureiu.
& bar. in. l. labeo. ff. de iureiu.) votum tamen
ſemper principaliter præſtatur deo: vt dicit
ſanctus tho. in ſecunda ſecundę. q. 88. arti. 5.
imo ſoli deo, vt ibi dicitur.

¶ Nec obſtat ſi dicatur ꝙ eſt maius bonum C
creare cardinales propter vrgentes eccleſiæ
neceſſitates: quia ex quo iurauit tenetur ſer-
uare iuramentum: nam poteſt cum minori
bono ſaluari, & iuramentum ſeruari pōt ſine
diſpēdio ſalutis eternæ. c. debitores de iureiu.
Sicut dicimus in illo qui iurauit non aſſume
re epiſcopatum. 85. di. c. florētinum. ¶ Item
facit ꝙ generatur ſcandalum ex non obſerua
tione iuramenti apud chriſtianos. Vnde (ſe-
cundum quod ſupra diximus) ab aliquibus
tentum eſt ꝙ ex hoc poteſt deponi per illam
glo. in. c. ſi papa. 40. di. videretur enim effici
infamis, ſi alias nō eſſet legibus ſolutus quia
papa. 6. q. 1. infamis. 22. q. 5. ſi quis. Et tales
non poſſunt eccleſias regere: regula infami
bus in. 6. c. querelam de iureiu. ¶ Et ex quo
quis eſt pertinax in piurio, videtur male ſen-
tire de fide. 38. di. c. ſi. Et hoc fuit dictum con
tra gregorium. 12. & benedictum. 13. qui nō
ſeruabant iuramentum. Imo quia fama erat
gregorium dixiſſe ſe non aſtringi ad obſeruā
dum illud iuramētum, dicebatur ꝙ propter-
ea poterat contra eum procedi tanꝗ contra
hæreticum: quia dicebat permiſſum quod le
ge diuina erat prohibitum. 24. q. 3. ca. hæreſis
&. c. quidam. & quod habetur in cle. 1. §. ſa-
ne de vſur. & cle. ad noſtrum de hære. &. 30. D
di. per to. ¶ Item facit ꝙ tenetur illud ſeruare
propter conſtitutionem frequens/& conſtitu
tionem cū ſummo pontifici, ſupra allegatas:
quæ iura quia non repugnant canonibus &
ſunt per patres in concilio edita, ſeruan-
da videntur. 25. q. 1. c. confidimus / &. c. quæ
ad perpetuam/ &. c. ſunt quidam/ &. c. contra.
Facit. c. ſancta octo. 16. di. Quinimo in eo-
dem concilio baſilien. in. 23. ſeſſiōe fuit inter
cætera ſtatutum illud de. 24. cardinalibus in
d. c. cum ſummo pontifici. & etiam ꝙ papa iu
ret ante receptionem ꝙ proſequetur celebra-
re generalia concilia iuxta dictam cōſtitutio
nem frequens.

¶ Nec obſtat ſi dicatur ꝙ illa iura intelligun-
tur quo ad ea quæ ſunt fidei: vt dicit glo. in. d.
c. quæ ad perpetuam. Quia concernit deco-
rem vniuerſalis eccleſiæ. poſſet enim defor-
mari collegium cardinalium per promotio-
nem imperitorum & adoleſcentulorū / ſi pro
libito papa poſſet promouere contra volūta-
tem cardinalium: vt vidimus noſtris tempo-
ribus. quia qui dignitatem quā habet nō cog
noſcit/ illā dehoneſtare non reformidat. Ideo
ſenes aſſumi debent. Ad quod facit tex. in. c.
ſi. 84. di. & tex. in. c. 1. de renun. Secus autem

A facere videtur contra tex. & ibi dicta. 1. q. 7. c. etsi illa. 24. q. 1. memor. Facit quod dicit inno. in. c. q̄to de consue. & quod dicit specu. in ti. de dispensa. §. nunc breuiter/ versi. 12. vbi status. ¶ Vnde ostien. in. c. 2. de cle. non resi. voluit ꝙ solus papa sine consilio cardinaliũ non possit deponere cardinalem, de quo per ioan. an. in. c. 1. de supplē. negli. prælа. & in. c. clerici de vita & ho. cle. p doc. & marti. de laude in trac. cardi. versi. 33. & doc. ibi in. d. ca. 2. Ergo pariformiter nec reuocare constitutionem quæ tangit oēs cardinales quo ad creatiōem ipsorum. Facit quod dicitur in. c. inquisitioni de sen. excom. & in. c. cum ad monasterium de statu regu. & quod infra latius dicetur. & quod dicit aug. ad ianuarium, saluberrimá esse authoritatem decretorum conciliarium reformationem ecclesiæ in capite & in membris cōcernentium, ad quod archi. in. c. porro. 68. di. & glo. in. c. per principalem. 9. q. 3.

¶ Item facit ꝙ constitutio frequens & similiter alia de creandis cardinalibus ad certũ numerum/ fuit edita in concilio constantien. & postea repilogata in basilien. & nunc in capitulis iterum replicata & iurata. Ex quo videtꝰ ꝙ sit maioris authoritatis: iuxta glo. in cle. dudum in verbo pacta de sepul. & quod dicitur in simili in. c. licet de iureiu. in. 6. post glo. Funiculus enim triplex difficilius rumpitur: vt in. c. 1. de treu. & pa. & in authen. itaq. C. cōmunia de succes. ¶ Facit etiam quod dicitur in. c. cum non deceat de elec. eo. li. vbi dicitur ꝙ constitutio iurata non censetur sublata. & in. c. q̄uis de pac. eo. li. Ideo videtur ꝙ nō possint de facili tolli/ & ꝙ non debeat illis sine graui causa derogari. Quod fortius apparet: qa in eodem concilio constantien. fuit diffinitũ ꝙ ipsa synodus habet immediate authoritatē a christo, & ꝙ ei quilibet cuiuscũq status (ēt si papalis authoritatis & dignitatis sit) tenetur obedire in iis quæ pertinent ad reformationem ecclesiæ in capite & in membris: vt patet in. 4. sessione. & sic papa tenetur obedire & stare determinationi illius concilii/ tam circa modum celebrandi concilii q̄ circa modum creandi cardinales: & maxime quia gesta illius concilii fuerunt per martinũ quintum in cōcilio illo approbata. Vnde tenetur illa sequi. Ad hoc tex. & ibi dicta ī. c. sicut. 15. di. & in. c. anastasius. 19. di. & tex. in. c. sancta octo. 16. di.

¶ Et si dicatur ꝙ illa iura sonantia ꝙ papa tenetur venerari & obseruare concilia/ intelliguntur de conciliis circa fidem, & quòd martinus quintus in sua confirmatione tantum confirmauit gesta concilii constantien. in materia fidei & nō in aliis: vt patet in. 45. & vlti. sessione illius concilii. Respondetur ꝙ illud decretum dicti concilii tangit fidem ꝙ potestas illius concilii fuit immediate a deo & ꝙ quilibet etiã si sit papalis dignitatis tenetur illi obedire circa reformationem &c. & circa reformatiōnē in capite est decretũ de non creandis cardinalibus & constitutio frequēs. sequitur igitur ꝙ papa teneatur illis obedire quasi sint a deo disposita: quia quicquid est causa causę est causa causati. l. manumissiones. ff. de iusti. & iu. Et maxime eo ꝙ per iuramentum & votum se obligauit deo & cardinalibus: quia lege diuina & naturali ipse ligatur: vt supra dictum est & infra latius dicetur. Et si contrauenirет/ grauius aliis peccaret, cum sit in maiori dignitate: vt in. c. cum quidam de iureiu. Facit quod notatur per ioan. an. in. c. magnæ post prin. de voto. Et ideo in futuro iudicio plus cæteris puniretur. Vnde glo. in. c. præsul. 2. q. 5. dicit ꝙ sicut papa super omnes præeminet sine comparatione, ita si male se habet sine comparatiōe tanq̄ diabolus damnabitur secundum ioan. de immol. in. d. c. 1. de consti. & glo. in. c. aliorum. 9. q. 3. Qui ioan. de immol. adducit de pœni. di. 1. post prin.

¶ Inde etiam dicitur ꝙ papa & imperator ligantur suo cōtractu: vt in. c. 1. de proba. quia ligantur iure naturali. d. c. 1. & l. cæsar de publica. & l. digna vox. C. de. ll. Et licet deus subiecerit leges principi, non tamen subiecit contractus nec conuentiones/ dicit bal. in. c. 1. de natura feudi. & dicitur in. d. c. 1. de proba. Et licet non sit subiectus regulis arctatiuis (vt dicit bal. in. l. 2. in. xi. col. C. de serui. & aqua) tamen bene subiectus est obligationibus cōuentionibus & pactis: vt probat idem tex. & ibi bal. in. c. 1. de natura feudi. Et ibi ipse inducit ad comitem papiæ ꝙ non posset per imperatorem priuari sine ipsius culpa. Inde etiam bal. in. l. qui se patris. C. vnde liberi/ voluit si imperator concedit alicui feudum recepta pecunia/ & vtitur verbo indulgemus, quòd non sit donatio sed venditio: & ideo quòd non possit reuocari. Et idem dicit paulus de castro in. l. digna vox. C. de. ll. & in. l. 1. §. si qua vero. C. de iustini. C. confir. Imo plus, paulus de castro in. d. l. digna vox/ vult ꝙ intantum ligatur princeps ex contractu vt nec etiã de plenitudine C D

A potestatis possit contrauenire. quid enim ma
gis contrarium fidei humanæ q̃ ea quæ inter
eos placuerint nõ seruare: vt in.l.1.ff. de pac.
vbi bal.refert aristotelẽ admonuisse alexãdrũ
vt promissa obseruaret: & φ alias malus finis
sequeretur. ¶ Quinimo cynus in.d.l.digna
vox(& refert bal.& moderni in.d.l.1.) dixit
quod etiam deus obligatur ex sua promissio
ne. Ad quod vide bar.in.l.1.§.non fuit in fi.
ff.de dolo.pacta enim sunt de iure gentium/
quod est immutabile.l.ex hoc iure.ff.de iu-
sti.& iu.&.§.sed naturalia insti.de iure natu.
gen.& ci.Princeps enim licet sit solutus lege
positiua,non tamẽ est solutus a dictamine le-
gis naturalis nec a lege naturæ: quia est ani-
mal rationale politicum dicit bal.in.l.2.C.de
serui.& aqua.¶ Imo & capitula facta per im-
peratorẽ cum subditis,debent seruari & non
debent infringi etiam per successores: vt dicit
bal.in.d.l.digna vox &.d.ca.1. Et pacta inita
per federicum imperatorem & ciuitates lom
bardiæ sunt seruanda per successores: vt in.c.
1.de pace constan.ibi bal.& in.d.ca.1. Tales
enim contractus qui fiunt cum principe ha-
bent naturam bonæ fidei contra dominũ, di-
cit bal.in.c.2.§.si quis vero de pace constan.
B Et dicit bal.in.c.1.in.§.fi.qui feu.da.pos.φ
C rationes & naturales constitutiones ligant e-
tiam principem: quia potentius est ius natu-
rale q̃ principatus.

¶ Et hoc facit ad id quod dixit egi.in consi.
12.& refert feli.in.c.ad audientiam de præ-
scrip.φ papa ligatur iure positiuo prohiben-
te alienationẽ bonorum ecclesię(vt in.c.non
liceat papæ.12.q.2.)& in iis quæ concernũt
substantiã cõtractus propter rationẽ natura-
lem. De quo vide in.c.sine exceptione.12.q.
2.per lauren.de rodulphis in.31.q. quia in il
lo casu ratio egidii non multum placet: quia
est nimis larga, cum omnis lex ratione consi-
stat.1.di.ca.consuetudo &.l.cum ratio.ff.de
bonis dam.

¶ Et quamuis princeps non ligetur lege le-
gis ligatur tamẽ lege conuentionis & contra-
ctus/dicit bal.in.l.1.ff.de consti.princi. Inde
etiam cardi.in.d.ca.1.de proba.dicit φ pacta
inita per imperatorẽ cum subditis suis, sunt
seruãda per successores imperii nec possunt
reuocari. Ita dicit ipse in.2.notabili: & dicit
esse ad hoc singularẽ tex.in.d.c.1.de proba.
Et idem dicit in alio habente potestatem le-
gis condendæ: vt in papa, allegãt quod dicit
bar.in.l.ciuitas.ff.si certum pe.& in.l.cæsar.ff.
de publica.& tex.in.l.penul.C.de dona.inter
vi.& vxo. Si autem non obligaretur ex suo
contractu,tunc non esset contractus vltro ci C
troq; obligatorius: & per indirectum interdi
ceretur principi cõmertium hominum: quia
nullus vellet cum eo contrahere/vt dicit bal.
in.l.princeps legibus.ff.de.ll.& late dicitur in
d.c.1.de proba. Habet enim subsistentiam a
iure naturali / quod per principem reuocari
non potest: vt in.l.fi.C.si cõtra ius vel vti.pu.
& inno.in.c.quæ in ecclesiarũ de consti. Idẽ
ponit cy.in.l.digna vox.C.de.ll.& clari^s bal.
in consi.271.in.1.volu.incipit casus,& in.d.
l.digna vox. Ad idem etiã sunt notabilissima
cõsilia baldi in.1.volu.(videlicet.456.cum
duobus sequen.& maxime in sequentibus)
vbi dicit φ imperator non potest mutare sta
tum nec minuere honorem veterum vasallo
rum nec supprimere dignitatem non vacan-
tem quæ non est in abstracto sed est in substã
tia/sine causa.quia ius quæsitum alteri nõ po
test supprimere, sed de iure sibi aperto bene
potest disponere pro libito voluntatis: vt in
ca.1.qui successores teneantur.colla.10. Et
princeps licet de perpetuo possit facere cor-
ruptibile,nõ tamen in præiudicium alterius
licet sit dominus mũdi: vt ipse dicit in imme-
diate sequen.consi. ¶ Ad quæ quando prin-
ceps obligetur,adde quę pulchre ponit iason D
in.l.ex imperfecto.C.de testa.& bal.in.c.1.
de natura feudi. Et bene facit cõsi.cardi.147.
vbi licet papa reuocet omnes cõcessiones de
rebus ecclesiasticis, tamẽ non intelligitur re-
uocasse contractum censualem ab eo cõces-
sum: quia non vt papa sed tanq̃ priuatus cen
setur gessisse.

¶ Et dicit idem ioan.de immol.in.d.c.1.de
cõsti.φ intãtum papa astringitur suo voto &
iuramento φ non potest seipsum absoluere
propter id quod notatur.15.q.6.authorita-
tem &.c.fi.de insti.quia inter absoluentem &
absolutum debet esse distinctio personarum.
Ad hoc facit quod dicitur in.d.c.fi.de institu.
& in.c.per nostras de iure pa. Nemo enim im
perare sibi neq; se prohibere potest: vt dici-
tur in.l.penul.ff.de arbi. Facit quod notatur
in.c.sane de offi.delega.& in.c.non est de vo
to,vbi sine causa dispensatus super voto dici-
tur non tutus quo ad deum: quia ibi iudica-
bitur eo teste quo iudice, vt dicit ibi glo.alle-
gat.9.q.1.aliorum. Vnde secundum do.an-
to.subiectus erit papa determinationi.c.om-
nis vtriusq; sexus de pœni.& remis. quia li-
cet non astringatur lege positiua, astringitur
tamen mente legis & naturali æquitate dem

minante aliquid circa peccatum, allegat ad
A hoc ioan.an.in.c.significasti in verbo iurisdi-
tiōi de fo.compe. Qui hoc ibi aperte dicit/ ꝙ
cum sit homo qui peccare potest habet se sub
mittere pœnitentiario: quia cum non habeat
superiorem ad quem possit recurrere/ habet
se per seipsum alteri submittere: quia secun-
dum legis diuinæ veritatem cui est subie-
ctus necesse habet pœnitere, ideo astringi-
tur ad obseruationem mentis dicti. c. omnis
quo ad deum. Quod & ponit & sequitur an
to.de butrio & domi.in.c.1.de consti. vnde
nō poterit nec se per seipsum absoluere/ nec
per alium facere se absolui.

¶ Dicit tamen ioan.de Immol.in.d.c.1. ꝙ li-
cet male faciat non seruando in sua persona
id quod habetur in.d.c.omnis vtriusꝙ sexus
forte per hoc non habebit locū contra eum
pœna ibi inserta: cum ipse non sit subiectus
iuri positiuo: vt in.c.proposuit de conces.pre
ben. & sic ꝙ non astringatur lege canonica
sed lege diuia & naturali: & ideo ꝙ male faci
at propter naturalem & diuinā legem quā in
se continet.d.cap.omnis. Quod clarius tenet
& prosequitur andreas sicu.in.d.c.1.de cōsti.
illa potissimum ratione quia siue confessio
fuerit instituta in paradiso(cum dixit domi-
nus adæ/ adam vbi es? & fecit eum confiteri
peccatum suum)& papa ligatur lege diuina,
siue fuerit introducta per traditionem eccle-
siæ vniuersalis(vt vult glo.singularis de pœ-
ni.di.5.in summa)& papa ligabitur constitu
tione tāgente statū vniuersalis ecclesiæ. Inde
abb.in.d.c.significasti in.7.col. dicit ꝙ consti
tutio papæ fundata super ius diuinum/astrin
git papam quo ad mentem licet non quo ad
verba & pœnas quæ adduntur vltra ius diui
num. Et astexanus in sum.li.5.ti.10.ar.5. di-
cit ꝙ papa tenetur confiteri sed ꝙ non tene-
tur seruare constitutionem. c.omnis.

¶ Dicit tamen domi.in.c.iniustum.10.di. ꝙ
papa peccat non seruando illum canonem.
& hoc ex quadam naturali ratione/ quæ ita a-
stringit papam sicut alios. Quod intelligit do
minus anto.in.d.c.omnis in.1.q. ex quadam
decētia æquitatis & nō ex necessitate. Quod
intelligo respectu temporis & pœnarum &
aliorum in.d.c.inductorum per conciliū ge-
nerale ibi, & non respectu confessionis: quia
tenebitur confiteri & pœnitere de cōmissis.
Vnde licet papa possit dispensare ꝙ aliquis
diutius differat cōfessionem q̄ ab ecclesia in-
stitutum sit, non tn̄ poterit dispensare ꝙ quis
saluetur sine confessione: vt dicit.s.tho.in.4.

sen.di.17.q.3.ar.1.questiuncula.5.refert &
sequitur cardi.sancti sixti in trac.de po.pa.q. C
46. Et dominus abb.in.c.q̄to in.3.col.de iu-
reiu.dicit ꝙ papa non potest sine causa remit
tere obligationem deo quæsitam per iuramē
tū: vt.24.q.1.manet.23.q.4.si is qui. Ex quo
infert ꝙ si papa non pōt absoluere aliū a iura
mento in honorē dei facto/ multo fortius nec
seipsum: argu.c.fi.de insti.&.c.per nostras de
iurepa.& quod notat ioan.an.in.c.significasti
de fo.compe. Facit in simili ꝙ nec episcopus
potest seipsum absoluere a iuramento: vt in
c.at si clerici i.§.de adulteriis de iudi. De quo
per archi.& ioan.an.in.c.2.de consti.in.6. &
in regula cui licet in mercu. & ioan.calde.in
c.de illis in.7.q.de sponsa.per cy.& bal.in au
then.quibuscunꝙ modis.C.de sacrosanc.ec-
cle. & in.l.cum ipse.C.de cōtrahē.emp.& bal.
in.l.digna vox.C.de.ll.& petrus de ancha. in
repeti.c.canonum in.12.q.de consti.& in.d.
c.2.eo.ti.in.6.

¶ Et ex eorum dictis(maxime abbatis)sequi
tur si loquimur in iure naturali insurgēte ex
lege, ꝙ licet ex condecenti teneatur papa ad
obseruationem / tamen non arctatur pœnis
illius legis: sed si in iure naturali insurgente
ex promissione propria ipsius papæ/ tenetur
de necessitate ad obseruationem. Facit quod D
dicitur in.d.c.1.de proba. Et sic etiam quia li-
garetur proprio voto quo ad deū, ideo ita ipse
teneretur obseruare sicut quilibet alius catho
licus. facit quod dicitur in.c.magnæ de voto.
Pro hoc etiam facit glo in.c.quanto in verbo
absolui circa fi.de iureiu. quæ vult ꝙ quando
votum & iuramentum honeste & licite ser-
uari possunt/ papa sine causa commutare nō
pōt. Facit quod dicitur in cap. etsi christus de
iureiu.& quod dicitur in.c.2.de sponsa. & in
specu.in ti.de lega.in.§.nunc ostēdendū / ver
si.hoc quoꝙ.& dicit abb.in.c.cum inter de re
nun. Quod intelligitur nisi esset iuramentū
ad vtilitatem alicuius priuati. tunc enim tale
iuramentum videtur habere implicitam con
ditiōem/ nisi per illum priuatum remittatur:
& ex quo agitur de illius vtilitate tantum/ po
test per illum priuatum remitti. facit quod di
citur maxime per anto.in cap. sicut de spon-
sa.

¶ Istam etiam conclusionem ꝙ papa tenea-
tur obseruare votum & iuramētum nec pos-
sit seipsum absoluere, tenet abb.in.c.quanto/
de iureiu. quia si non pōt alium sine causa ab
soluere/ fortius nec seipsum. Dicit tamē ꝙ in
dubio præsumitur causa quo ad ecclesiā mi-

litantem: vt in.c.non est de voto. & per legi-
A stas in.l.fi.(.si contra ius vel vti.pu. Ad idem
est quod dicitur in.c.quæ in ecclesiarũ de cõ-
sti.& idem replicat abb.referendo ad idem.d.
anto.in.c.eum inter de renun. ¶ Idem etiam
(ꝙ non possit se absoluere) tenet abb.in dis-
putatione episcopus in.4.col.in fi. Idem vi-
detur tenere petrus de ancha.(sed in casu gre
gorii.12.tantum) in regula accessorium in
82.col.de regu.iu. Et idẽ petrus de ancha.in
cõsi.65.incipit pro declaratiõe. vbi refert de
regulo qui rediit carthaginem ne iusiuran-
dum violaret: ostendendo etiam apud infide
les iuramentum esse seruandum.
¶ Et idem (ꝙ non possit seipsum absoluere)
posuit idẽ abb.in.c.proposuit de conces.prę-
ben. Facit quod in simili dicitur de episcopo
& aliis inferioribus a papa qui in votis a se
emissis nõ possũt se absoluere: vt ponit abb.
in.c.magnæ de voto. quia non potest quis au-
thorizari in facto proprio.l.1.ff.de autho.
tuto.& in cle.2.de rebus eccle.non alie.& idẽ
abb.in.c.at si clerici.in.§.de adulteriis in.4.
col.de iudi. vbi dicit ꝙ si episcopus fecisset cõ
stitutionem iuratam non posset ea stante cõ-
tra ipsam dispensare: cum nõ possit seipsum
a iuramento absoluere: quia inter iudicantẽ
B & iudicatum debet esse differentia.4.q.4.ca.
nullus. Episcopus enim ligatur suis constitu
tiõibus: ponit bal.in authẽ.quibuscũq. C.de
sacrosanc.eccle.& in locis supra allegatis. Vñ
si receptat furem incidit in excommunicatio
nem vigore constitutionis suæ hoc dispone-
tis: vt ponit bal.in.§.ad hæc in.5.col.de pace
iura.fir. De hoc (quãdo episcopus ligetur sua
constitutiõe) vltra allegata plene in.d.c.2.de
consti.in.6.post archi. dicitur late per berta-
chinum in trac.de episcopo in.2.parte li.4.q.
16.& bal.in.d.§.ad hæc. Et deus seruat vo-
rum: vt patet psal.21. vota mea reddã in con-
spectu timentium eum.
¶ Facit pro ista parte quod dicit bal.in.l.1.in
prin.ff.de pac. dum allegat magistrum sen.ꝙ
etiam ipse deus obligatur ex promissione &
ex pacto. Pro quo facit quod legitur gene.9.
ibi: ecce ego statuam pactum meũ vobiscũ,
& neq vltra interficietur omnis caro aquis di
luuii: arcumq meũ ponam in nubibus, & erit
signum fœderis inter me & inter terram. Ad
idẽ facit quod legitur gene.17. & exodi.34.
inibo pactum videntibus cunctis: & leuitici
26.& numeri.18.& .25.& deute.7.& .2.reg.
23.& .2.parali.6. Et isaiæ.55. feriam vobiscũ
pactum sempiternum. Et iere.31. feriam do-
mui israel & domui iuda fœdus nouũ non se
C cundũ pactũ quod pepigi cũ patribus eorũ.
& iterum.33. si irritũ fieri potest pactũ meũ
cum die & pactum meum cum nocte vt nõ
sit dies neq nox, & pactum meum irritũ esse
poterit cum seruo meo dauid. Et ezechi.16.
iuraui tibi & ingressus sum pactũ tecum ait
dominus deus.& iterum.34. faciam cum eis
pactum pacis & cessare faciam bestias pessi-
mas de terra. Et malachiæ.2. misi ad vos man
datũ istud vt esset pactum meũ cum leui di-
cit dominus exercituũ: pactum fuit cum eo
vitæ & pacis.
¶ Et de iuramento legitur gene.22. per me-
metipsum iuraui. Et exo.33. vade in terram
quam iuraui abraham isaac & iacob. Et deu-
te.29. sicut iurauit patribus tuis.& .31. intro-
duces eos in terram quam daturum se patri-
bus eorum iurauit dominus.& .1.regum.3.
iurauit domui heli ꝙ non expietur iniquitas.
Et psal.88. semel iuraui in sancto meo.& ibi
dem sicut iurasti dauid in veritate tua.& .94.
quibus iuraui in ira mea.& .109. iurauit do-
minus & non pœnitebit eum.& .131. iura-
uit dominus dauid veritatem. Et isaiæ.45. in
memetipso iuraui.& iterũ.54.& .62. Et iere.
22.& .44.& .51.& lu.1.
¶ Pro hoc etiam facit ꝙ si papa non põt sine
D causa absoluere a iuramento nec a voto de
per se (vt de iuramento in.c.𝔊ro de iureiu.&
de voto in.c.non est. &.c.magnę de vo.) mul
to fortius quando concurrunt votum & iura
mentum debet teneri ad obseruandum: quia
sicut dictum est triplex funiculus difficilius
rumpitur.c.1.de treu.& pa.l.si adulterium
cum incestu.ff.de adul.cum simil. Quinimo
vbi ex causa fit absolutio, hoc fieri debet cau-
sa cognita & parte vocata; vt ponit inno.in.c.
ad aures quod metus causa.& abb.in.c.1.pe
nul.col.de iureiu. specu.in.ti.de legato.§.nũc
ostendendum. versi.24.& sequẽt. Quod si-
ne dubio est verum in inferiore a papa: sed
in papa forte sufficeit ꝙ sciat causam: quia for
te poterit absoluere absq alia discussione ip-
sius causæ: per ea quæ ponuntur in.c.veniẽs
de filiis presby.& in.l.quidam consulebat.ff.
de re iudi. & maxime cum in papa semper
præsumatur causa: vt.d.c.quę in ecclesiarum:
& supra dictum est.
¶ Si tamen votum & iuramentum essent in
fauorem tertii & sic esset quæsitum ius ter-
tio, tunc etiam in papa videretur requiri &
causæ cognitio super iustitia causæ & citatio
partis, per ea quæ ponuntur in.c.1.de causa

posses.&.c.Intra quatuor de maio.&obe.& in cle.pastoralis de re iudi.&.l.de vnoquoq; ff.de re iudi.cum simil. Quando enim iuramentum est licitum & obligatorium alteri, non debet relaxari nisi vocata parte: vt dicitur in.d.c.1.de iureiu.& oldra consi.186.& 120.&pe.de ancha.cōsi.199.incipit pdictis subtiliter.&pau.de cas.cōsi.216.incipit psup posito. Et si per contrauentionē incidit in periurium non datur absolutio: vt ponit fede.in consi.30.inci.factum tale est.& ludo.consi.326.incipit in præsenti consultatione, anto.& immol.in.c.debitores de iureiu.bal.in.l.1.C.si aduersus rem iudi.& in authē.quod.eis.C.de nuptiis. Imo isto casu quando contemnit tertium, etiam eo citato si ex causa petitur absolutio/tunc eo casu potest dari absolutio quando iuramētum est illicitum/metu vel dolo extortum/vel de soluēdis vsuris vel quippiam simile: vt dicit car.in cle.romani.§.si q.16.&.17.de iureiu.&pau.de castro in præallegato consi.216. Vnde si iuramētum est licitum & honestum (sicut videtur esse in proposito) tunc non potest peti absolutio: vt ponit archi.ioan.an.&do.in.c.q̄uis de pac.in.6.&idem paul.de castro in.d.cōsi.216.& angelus i.l.si quis pro eo in prin.ff.de fideiusso.& ludo.consi.437.incipit in casu proposito/in versi.quo ad tertium.& idem paulus in auth.sacramenta puberum.C.si aduersus vendi.

¶Item facit ꝙ obligatio de non creandis cardinalibus sine consilio aliorum cardinalium nec vltra numerum/videtur habere dispositionem & originem a iure diuino, licet postea consuetudine & humana constitutiōe videatur confirmata: vt per bonifacium.8.& plures alios postea in principio assumptionum eorum. Quod autem habuerit ortum a iure diuino, probatur exēplo veteris legis: quia sic fuit regimem synagogæ.quod mixtum videbatur ex monarchia siue regno in persona moysi/& aristocratia siue consultoria aliquorum optimatum in septuaginta senioribus: & in spiritualibus erat aharon summus sacerdos, & postea alii sacerdotes leuitici generis coadiutores: vt legiē deute.17.c. Qui ordo sequendus proponitur in ecclesia in.c.per venerabilem qui filii sint legi.per quem tex.etiam abb.ibi & in.d.disputatione episcopus/dicit de iure posse defendi ꝙ papa non possit facere ardua sine consilio cardinalium: quia ista eorum quasi possessio ꝙ debeat haberi eorum consilium/est de iure diuino.de quo infra latius dicetur, & late feli.in rubri.de constitutionibus. C

¶Confirmatur hoc: quia christus ecclesiam suam tanq̄ sibi dilectissimā instituit optimo regimine gubernandam, nā de synagoga (de qua minus videtur) dixit quid est quod debui vltra facere vineæ meæ & non feci ei/isa.c.5. In cuius figura in regina saba cum vidisset sapientiam salomonis & ordinem domus & ministrorum eius/non remansit spiritus præ admiratiōe. Clarum autem est (vt inquit ari.3.poli.) ꝙ melius est illud regimen quod est mixtum & cum consiliis optimatum & procerum (quod aristocraticum appellatur) q̄ illud qđ est in monarchia & principatu vnius, quod potest faciliter declinare in tyrannidē. de quo vide archi.in.c.ius naturale.1.di. Est enim monarchia vnius principatus, dicta a monos quod est vnus/& archos quod est princeps, quasi vnus princeps: vt dicit glo.in c.fundamenta de elec.in.6. Et licet beatus tho.in prima parte.q.103.ar.3.velit ꝙ ex sui natura principatus vnius sit melior: tamen saltem consideratis circunstantiis (quia euitatur tyrannis & quia rectum est iudiciū quod plurimorum sententiis roboratur.c.prudentiam de offi.delega. quia in vno solo non reperitur tanta prudentia sicut in pluribus/vt dicitur.3.poli.& quia euitatur seditio/dū optimates de principatu participant: & quia in veteri lege sic reperitur institutum/vt supra dictū est) videtur ꝙ ex his papa debeat exercere ardua cum consilio cardinalium. ergo multo magis vbi est iuratum & votatum quòd sine eorum consilio non creabit cardinales. D

¶Facit in simili quod legitur act.6.vbi non solius petri sed nomine omnium apostolorum in ordinatione diaconorum dictum est constituamus viros boni testimonii &c.& non dixit petrus constituā. Sic & iacobus nō a solo petro sed cum apostolis ordinatus est episcopus ierosolymitanę ecclesię: vt.c.1.§.de episcopis.46.di. Et in electione matthiæ dicitur/statuerunt duos: & non dicitur statuit petrus. Quæ omnia ostendunt papam eorū exemplo debere requirere consilium cardinalium: maxime in proposito stante promissione/iuramēto & voto. Ad quod facit quod ponit bal.& notat iason in.l.placet per illū tex.C.de sacrosanc.eccle.ꝙ princeps debet omnia ponderosa facere non de per se sed cum consilio procerum suorum & senatorum.alle legat.l.humanum.C.de.ll. Sicut e contra ad

uocari & etiam consiliarii dominorum debét
de arduo dubio consulere principem: vt dicit
A fal.in.l.fi. C. de pac. Ex quo iason in.d.l.pla
cet inducit ꝙ eodem modo papa non debet
explicare ardua sine contilio cardinalium. &
ad hoc adducit.c.per venerabilem qui filiisint
legi.in versi.rationibus igitur. quod adducit
abbas in.c.ex gestis de cle.non resi. quod &
ponit paul.de castro in rege poloniæ in con
si.72.

¶ Accedit ꝙ ecclesia militans fundata est ad
instar triūphantis: vt dicit glo.in cle.ad nostrū
de hære. in hierarchia autem triūphantis ec
clesiæ aliqui sunt superiores assistentes & ali
qui inferiores ministrantes/iuxta dictum da
nielis.7. Sic igitur in ecclesia militante a chri
sto institutus est status papalis in petro per il
lud pasce oues meas.c.solitæ de ma.& obe.&
status cardinalium loco apostolorum (vt in
c.in nouo.21.di.& cap.sacrosancta.22.di.&
probat tex.in.c.oportebat cū seq.79.di.iun
cto.c.senatus.16.q.1.&.cap.q̄q̄.2.q.7.) qui
sunt assistētes. Postea sunt episcopi/ministrā
tes papæ. ¶ Vnde legitur ad ephe.4.&.1.ad
corin.12.ꝙ vnicuiq; nostrum data est gratia
secundum mensuram donatiōis christi: pro
pter quod ascendens in altum/dedit dona ho
B minibus: & ipse dedit quosdam quidem apo
stolos/alios euangelistas/alios pastores & do
ctores &c. Ex quo constat a christo factā esse
statuum distinctionem & non per institutio
nem ipsius ecclesiæ vel alicuius puri homi
nis. ideo nec per hominē tolli potest aut con
fundi.25.q.1.sunt quidam. Vnde sequitur ꝙ
si papa non seruat officia istorum statuum a
christo institutorum (scilicet ꝙ cum assisten
tia cardinalium distribuat dignitates officia
& creet alios cardinales) dicitur confundere
ordinem hierarchicum ecclesiæ.xi.q.1.c.per
uenit. & abutitur potestate sua: quia exercet
eam ad destructionem & non ad ædificatio
nem: vt dicitur ibi ad ephe.4.&.2.ad corin.
10.&.13. ¶ Ad quod etiam facit ꝙ vt dicit
car.flo.in.c.licet de elec.in.18.col.in versi.op
ponitur ad hoc/aliud est papa aliud ecclesia
romana: quia ecclesia romana non est in solo
papa, sed in papa cum cardinalibus qui sunt
pars corporis papæ siue ecclesiæ quæ consti
tuitur ex papa tanq̄ ex capite & ex cardinali
bus tanq̄ ex membris, argu.6.q.6.§.verum
versi.quisquis, & de pœnis.c.fœlicis in.6.vbi
colligitur ꝙ ecclesia subiicitur periculis cum
fit iniuria alicui cardinali. E.. ꝙ cardinales sint
pars corporis papæ / no ... dinus & cardi.
in cle.vlti.de celebra.mis. Inde etiā car.in.d.
c.licet/colligit ex prædictis ꝙ plenitudo po
testatis non est in solo papa sed in papa & ro.
ecclesia vel in papa cum cardinalibus. Aliud C
enim est sedes apostolica/aliud qui sedet in
ea hoc est papa. Facit.c.si gratiose de rescrip.
ad quod bonus tex.in.c.si quis super his.2.q.
7.iuncta suprascrip.&.2.q.6.decreto.& ibi
etiam dicitur ꝙ plenitudo potestatis est in ec
clesia.

¶ Vnde dispensare contra statuta conciliorū
& proprium iuramentum / non videtur esse
proprium ipsius papæ solius, sed cū toto col
legio cardinaliū: & sil'r discernere an sit legiti
ma cā dispensandi. nam vt dicit bernar. lepra
proprii consilii eo pernitiosior est quo magis
occulta. alioquin non tam dispensatio q̄ dissi
patio vocari poterit.1.q.7.ca.dispensationes.
¶ Ad quod etiam facit ꝙ eligere papam est
proprium vniuersalis ecclesiæ: vt patet osee
1.congregabuntur filii iuda & filii israel pari
ter & ponent sibimet caput vnum. in quorū
locum propter difficultatem cōgregandi vni
uersalē ecclesiam successerūt cardinales per
constitutiones conciliares: vt in.c.in nomine
domini.23.di.&.79.di.per to.de elec.licet.&
cle.2.eo.ti.&.c.vbi periculū eo.ti.in.6. ¶ Pa
riformiter videtur ꝙ cum eorum consensu D
debeant creari cardinales, stante decreto con
cilii constantien. ac promissione iuramento
& voto, alioquin videretur per indirectū au
ferre eis potestatem eligendi creando contra
voluntatem eorum quoscunq; vellet. & pos
set eligere sibi successorem contra cap.1.8.
q.1.

¶ Item ꝙ teneatur ad obseruādum/arguitur
ex eo quod dicit glo.in.c.2.§.si.qui feu.da.
pos. quæ dicit ꝙ princeps non potest disuesti
re vasallū feudo sine culpa, quod ideo est (vt
dicit bal.ibi) quia bonæ & naturales consue
tudines ligant principem: quia potentius est
ius naturale q̄ principatus. Sicut etiā dicit bal.
in.c.cum venissent in fi. de iudi. quòd prin
cipis priuilegium non rumpit testamen
tum: quia potentius est & fauorabilibus testa
mentum q̄ priuilegium. allegat archi.88.di.
c.episcopus. Ad quod etiam facit quod dicit
tex.in.l.1.in versi.huius edicti æquitas natu
ralis est.ff.de pac.vbi. videtur velle ꝙ seruare
pacta sit de iure naturali. i. gētium. Item quia
in ore principum firmior debet esse veritas:
iuxta illud quæ procedunt ex labiis meis nō
faciam irrita, vt dicitur psal.88. Et idem dixit
bal. quod glo. præallegata in.l. qui se patris in
10.col.

A 10.colum.C.vnde liberi: videlicet ꝙ non potest princeps reuocare feudum subdito concessum ex conuentione (nisi secundum naturã rei vel precario fuerit cõcessum) sine subditi culpa. Et idem replicat bal.in.c.1.de noua forma fidelitatis. vbi dicit ꝙ papa non potest auferre feudum vasallo sine culpa, cũ in eo habeat vtile dominium. Inde cy. in. l. digna vox. C. de.ll. dicit quòd princeps potest contrahere cum subditis, & tenetur illis de iure gẽtium & ciuili: quia naturalis ratio cooperatur. l. bona fides. ff. depositi. Immol. tamen in. c. 1. de proba, dicit ꝙ princeps non obligatur ex contractu ciuiliter subdito, de quo latius ibi per doc.

¶ Ad idem facit quod dicit bal.in.l.ex imperfecto.C.de testamẽ. vbi dicit quòd aut actus dirigitur in principem ab alio, vt quia alius instituit eum hæredem, & tunc vtitur iure cõmuni nec est solutus legibus. Aut actus confertur a principe in alium: & tunc solutus est iure communi & vtitur iure proprio. l. penul. C. de dona. inter virum & vxo. & hoc quo ad principis potentiam, quia quo ad honestatem est secus: quia vtitur iure communi: vt.l. digna. vox. Aut recipit perfectionem ab alio, vt est contractus. & tunc vtitur iure B cõmuni & non iure proprio. l. cæsar. ff. de publica. Ex quo patet ꝙ tenebitur semper ad obseruationẽ promissorũ, nec poterit illa reuocare de sua potentia. c. 1. de proba. Et ita etiã concludit angelus in. d. l. digna vox. Inde dicit bal. in. d. l. digna vox / ꝙ capitula facta per imperatorem cum subditis nõ debent infringi per successorem nisi ex parte subditorum interuenisset dol⁹. Ad hoc adducit glo. in authen. de defen. ciui. §. nulla. & ibi infert ad pacta facta inter imperatorẽ & regem francorũ. Et idẽ in. c. 1. de proba. ad pacta facta inter regẽ francorum & regẽ angliæ: & ad pacta inita inter imperatorẽ federicũ & ciuitates lombardiæ, quæ cõtinentur in ti. de pace cõstan. Et idẽ bal. in. l. fi. in. fi. C. de trãsac. ad pacta inita inter papã & imperatorẽ cum ciuitatibus ꝙ sunt seruãda nisi interuenerit dolus. Et idẽ bal. in. c. 1. de natura feu. dicit ꝙ licet de⁹ subegerit papæ canones & imperatori leges, nõ tamen subegit eis obligationes & cõtractus: vnde obligantur sicut priuati homines. Et arguit contra celestinum qui de mane vni faciebat gratiã, & de sero auferebat & alteri cõferebat. Et idẽ bal. in conclusionibus iuris canonici dicit ꝙ licet imperator sit dominus legũ non tamẽ est dominus morũ. idẽ dicendũ in papa. Et idẽ bal. in. l. 2. C. de seruil. dicit ꝙ licet C princeps sit legibus solutus nõ tamen est solutus dictamine rationis: quia est animal rationale politicũ, & nulla authoritas nec principis nec senatus potest facere ꝙ princeps nõ sit animal rationale mortale / nec eũ absoluere a lege naturæ vel a dictamine ratiõis vel a lege æterna. Hinc etiam dicit bal. in. l. & in legatis. C. ad leg. fal. ꝙ deus princeps & ecclesia vtuntur iure cõmuni in casibus a iure expresis.

¶ Ad idem est quod dicit cardi. in cõsi. 147. quod incipit dominus noster. vbi etiam sunt plura ad propositũ, maxime quod dixit inno. in. c. nouit de iudi. vbi dicit ꝙ licet imperator reuocet leges per quas concessum est priuilegium ecclesiis, tamen priuilegia durant. Et est ratio secundum cardi. in. d. consi. quia dispositio legis cõcedens priuilegiũ non subdito, non tenet tanq̃ lex (. l. fi. de iuri. omniũ iudi. c. ecclesia de consti. &. c. fi. eo. ti. in. 6.) sed tenet tanq̃ contractus vel quasi, & talis est irreuocabilis. c. 1. de proba. Ad idẽ est quod dicit bal. in ti. de pace cõstan. in. §. omnes: videlicet ꝙ omnes contractus qui fiunt cum principe habent naturã bonę fidei. Et in. §. patronos eo. ti. dicit ꝙ cõtractus celebratus cum principe habet vim legis quando vitio caret. D Facit quod voluit idẽ bal. in. l. 2. C. de libertis & eorũ libe. Et idem bal. c. 1. de natura feu. dicit ꝙ federicus primus qui fecit cõmune papiæ comitẽ in certis castris / non potest reuocare, vt dictũ est supra. Et idẽ bal. in. c. 1. §. ad hæc in. 7. col. de pace iura. fir. per glo. ibi dicit ꝙ si venditus est lacus perusinus ad quinquẽniũ, non potest auferri de plenitudine potestatis quin emptores possint agere ad interesse contra commune.

¶ Vnde licet papa sit supra ius positiuũ, non tamẽ est supra ius naturale gentiũ. & sicut nõ potest constitutio disponere ꝙ non fiat iustitia, eodem modo nõ posset papa venire cõtra cõuẽtiones initas cum eo: quia veniret cõtra iustitiã & contra rationẽ naturalẽ, & cõtra ius prætoriũ quod vult pacta seruari. quæ verba vt dicit bal. in. ru. de consti. fuerunt posita in ore prætoris a deo. Facit quod dicit inno. de administratore qui iurauit seruare iustitiã: in c. 1. de consti. Leges. n. sunt diuinitus per ora principũ promulgatæ. 16. q. 3. c. nemo. 8. di. c. quo iure. xi. q. 3. c. imperatores. l. fi. in fi. C. de prescrip. lõgi tẽpo. dicit archi. in. c. 2. de prescrip. in. 6. Vnde dicit bal. in. l. antiochensium ff. de priuile. credi. ꝙ princeps debet seruare

conuentiones factas cum subditis: & supra A dictum est. Et plus dicit idem bal. in. c. 1. de natura feu. quod imperator vel papa cum tota potestate sua/non potest sine causa priuare regem vel ducem vel marchionem feudatarium, nisi forte infeudatio tenderet ad euersionem imperii vel papatus: vt dicit idem bal. in authen. omnes peregrini. C. cōmunia de succes. & ponit lauden. in trac. de principibus/versi. 367. & in. d. cap. 1. de natura feu. Pacta enim etiam per principem sunt seruanda, & illis astringitur, d. c. 1. de proba. & c. 1. de pac.

¶ Et deus ipse ligatꝰ ex pacto: vt patet gene. cap. 9. ibi ecce ego statuam pactum vobiscū &c. neq; erit deinceps diluuium super terrā. & ibi arcum meum ponam in nubibus, & erit signū foederis inter me & terram &c. cū concordantibus supra allegatis. Et si deus astringitur pacto, multo magis papa qui iurauit aliquid quod est honestum & licitum in sua assumptione, & maxime quando fuisset geminata obligatio & promissio ante pōtificatum & post: argu. eorum quæ ponuntur in. l. fi. C. ad leg. fal. l. antiquæ. C. ad velleia. & authen. siue a me eo. ti. & insti. de act. §. de constituta. c. etsi christus de iureiuran. B Et quod dicit bar. in. l. cum sciamus. C. de agricolis & censitis li. xi. & roma. in. l. nuda. ff. de dona. bal. & pau. de cas. in. l. publia. ff. de posi. doc. in. c. si cautio de fide instru. cū simil. Inde etiam delicta recipiunt augmētum per reiterationem secundum inno. & bal. in cap. nouit de iudiciis, cum similibus.

¶ Et si dicatur quòd aliud est quando per papam aliquid deducitur in pactum & conuentionem cum alio: quia posset cōcedi ipsum alteri naturaliter obligari & teneri ad obseruandum: vt in. d. cap. 1. de proba. & in ca. 1. de natura feu. sed in proposito non est celebratus aliquis contractus, sed sunt quædam capitula in conclaui inter cardinales inita & postea per papam approbata in vim cuiusdam ordinationis siue constitutionis & legis inter eos, quæ est reuocabilis ad nutum introducētis. l. omni innouatione. C. de sacrosanc. eccle. l. sancimus. C. de testa. l. si quis in principio de lega. 3. cap. cum olim de re iudi. Vnde posito quòd papa teneatur ex condecenti illa seruare, tamen potest illa reuocare ex quo est lex & ordinatio quædam. sicut etiam lex mutatur ratione temporis, capitulo non debet cum simil. de consangui. & affi.

Ad hoc respondetur quòd potentius est ius & potentior prohibitio quæ causatur per viam constitutionis: vt ponit innocen. in ca. C quanto de consue. & bal. in. l. 1. ff. de consti. principū. Facit quod dicit cy. in. l. in vrbe ff. de statu homi. & ibi bal. & tex. in. l. 1. ff. ad municipa. & ibi bar. Et vide quod dicit alexan. in. l. ciuitas circa fi. ff. si cer. pe. de contractu inito cum ciuitate/quòd habet vim legis quo ad ciues. Vnde licet pactum vel contractus vel conuentio facta per papam obtineat vim legis (vt. l. penultima. C. de donа. inter virum & vxorem) tamen est fortius quàm lex: quia illud seruare tenetur, & ex quo consensu duorum perficitur/non potest dissensu vnius tolli: vt ponit cy. bar. & bal. in. l. digna vox. C. de legibus, & d. anto. in dicto capitulo primo de consti. Imo potest legem condendo seipsum ligare/ponit ioan. mo. in cap. 1. de consti. in. 6. & bal. in. l. 2. C. de sententiis ex peri. reci. Vnde videtur q; fortius sit vinculum capitulorum istorum q̄ pacti & conuentionis, ex quo per viam cuiusdam constitutionis facta sunt.

¶ Item potest responderi quòd ista ordinatio facta cum cardinalibus trāsiuit in vim cuiusdam quasi contractus inter papam & cardinales, vnde efficitur irreuocabilis: vt voluit innocen. in cap. in nostra de iniu. & in. c. no- D uit de iudi. & in. c. dilectus de tempo. ordi. & cap. quæ in ecclesiarum de consti. & specu. in titu. de censi. §. nunc dicendum. & de instru. edi. §. nunc vero. & d. anto. in capitulo primo de consti. Nam priuilegium concessum subdito transiens in vim contractus non potest reuocari. bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. & iu. & in. l. eos qui de excusa. munerū. in 10. li. C. & in. l. quod semel. ff. de decre. ab ordi. facien. & in. l. priuilegia. C. de sacrosan. eccle. anto. in cap. cū. M. de constitu. v. Facit quod dicitur in capitulo ad apostolicam/de simo. & quod dicit bal. in. l. qui se patris. C. vnde liberi. & in. l. si cum mihi. ff. de dolo. & in. l. nuptæ. ff. de sena. & quod dicitur in. d. cap. nouit de iudi. pau. de castro in. l. digna vox. C. de legibus. glo. pe- nul. in. c. ad apostolicæ de re iudi.

¶ Et abb. in. d. c. nouit post inno. & alios ibi, dicit q; si princeps facit priuilegiū vel statutū in non subditum/ videtur facere contractum siue conuentionē cū eo. & ideo si reuocat nō nocet illi, sicut nō noceret reuocatio cōtractꝰ. sed cum subdito cōuentio nō potest reuocari nisi secundum ipsius naturā. l. fundi. C. de fundis patri. li. 10. dicit bal. in. d. l. qui se patris.

A Vnde posito ꝙ capitula emanarint per viam ordinationis, transierunt in contractum & sunt irreuocabilia: maxime quo ad iuramentum de tenendo concilium infra biennium quod est licitum & honestum pro reformatione ecclesiæ.

¶ Ad quod ea quæ dicuntur in.d.ca. quanuis de pac. in. 6. & alexan. consi. 42. in penulti. colum.in. 1. volu. videlicet quòd a tali iuramento non potest peti absolutio, maxime cũ tale iuramentum sit appositum super eo ad quod tenebatur virtute cõstitutionis frequẽs in concilio constantien. editæ, ad quam erat astrictus ex quo videtur illã approbasse: quia omnia nostra facimus quibus authoritatem impartimur. l. 1. C. de veteri iure enucle. cap. si apostolicæ de præben. in. 6. & ita consuluit bal. in consilio. 86. in tertia parte. Ex quo videtur quòd non possit illã tollere sine concilio. l. omnis res. ff. de regu. iur. Facit quod dicit archi. in cap. sicut. 15. di. post glo. ibi/ quòd papa non potest reuocare statuta concilii contra salutem & statum vniuersalis ecclesiæ. & quod dicit innocen. in capitulo inquisitioni de sententia excommunicationis & in. c. quanto de consue.

B ¶ Et maxime ex quo vellet venire contra vt se absolueret a iuramento & voto: & sic ex propria sua voluntate sine aliqua causa. Et sic non sumus in casu in quo agitur de iis quæ concernunt mere ius positiuum, & in iis quę dependent plene a potestate eius: sed vbi est non solum obligatio in vim legis (videlicet constitutionis conciliaris frequens per eum approbatæ) sed obligatio naturalis virtute iuramẽti per quod obligatur parti, & obligatio facta deo virtute voti: & sic iuris diuini. Et sic sunt plura vincula, primo ipsa constitutio frequens quæ habet conformitatem cum antiquis canonibus sanctorum patrum / qui pluries statuerunt tenenda concilia: vt 17. & 18. di. per totum, & fuit pluries confirmata: vt in cõsilio basilič. & per ipsummet deinde: secundo promissio ante & post assumptionem replicata: tertio iuramentum/ quarto votum/ maxime appositum ad obseruantiam dictæ constitutionis.

¶ Vnde si doctores in altero tantum dubitant (vt supra diximus de iuramẽto quod est præstitum parti: vt in cap. quanto de iureiu. post glo. & in voto in cap. non est de voto) videtur quòd non dubitarent doctores vbi omnia concurrunt quòd nõ possit se absoluere. Facit quod dicunt quòd si alicui est concessa facultas dispensandi cum nato de adulterio, non poterit dispensare si erit natus ex duplicato adulterio: vt ponit ioan. an. in addi. ad specul. in ti. qui filii sint legi. in ru. in. versi. quęro si natus, & versi. huic quęstioni, & oldra cõsilio. 247. factum tale est/ quidam rex. & ludo. in. l. si vero. §. de viro. ff. solu. matri. & consilio. 326. ad fi. ibi quarto probatur. & abbas in. c. per venerabilem. 8. colum. ibi his præsuppositis / qui filii sint legi. ¶ Similiter quod dicit bal. in. l. eam quam C. de fideicommiss. in. 12. colum. vbi vult quòd si est dispensatum cum filio spurio non narratis qualitatibus ꝙ erat spurius natus ex adulterio & incestu / non valet legitimatio. quod pulche examinat alexan. de immol. in consi. 62. incipit nobilis vir in. 1. volu. ¶ Et similiter de excõmunicato pluribus excõmunicationibus: vt dicitur post glo. in. c. ex parte de offi. ordi. Et de pluribus iuramentis: vt in glo. c. licet de iureiu. in. 6. Et de reiterata promissione in authen. siue a me. C. ad velleia. Et de pluribus cõfirmatiõibus: vt in glo. in verbo pacta in cle. dudum de sepulturis. ¶ Sic etiam si alicui data est facultas dispensandi cum adultero & cum incestuoso, non poterit dispensare cum adultero & incestuoso simul vbi agitur de præiudicio tertii. De D quo est disputatio calde. incipit papa. & ponunt doc. in capitulo at si clerici in. §. de adulteriis de iudi. & in. l. secunda. ff. de verbo. obliga. & angelus aretinus institu. de act. in. §. omnium. & gundisaluus de villa diego in trac de lega. in. 14. quæstione. & io. an. in addi. ad specu. in versi. huic quæstioni. de quo vide plura in. l. 2. ff. de verbo. obliga. in illo articulo quando sub simplici continetur mixtum. ¶ Vnde sicut quando agitur de præiudicio partis/ non dicitur posse tollere ius & dominium rei meæ a me sine causa (vt in. l. item si verberatum. ff. de rei vendi. & in capitulo quæ in ecclesiarũ de constitu. per doc. & in. l. lucius. ff. de euic. & notabiliter archi. in. c. per principalem in prin. 9. q. 3. quod pulchre ponit cardi. consi. 147. in vlti. colum. ponens quæ dicit innocẽ. in. c. quæ in ecclesiarũ de consti. & in. c. debitores de iureiu. & in. c. quia plerique de immu. ecclesie. vbi dicit ꝙ si princeps sine causa facit constitutionem contra ius naturale per quã dominia de vno transferãtur in aliũ, non est seruanda etiã in foro iudiciali: de quo vide felin. late in. d. c. quæ in ecclesiarũ) eodem modo videtur dicendum ꝙ non possit cõtrauenire

A pro arbitrio promissioni factę de tenẽdo concilium: maxime quia φ fiat concilium videtur cõcernere bonũ vniuersalis ecclesię. Vnde nõ videtur φ papa possit disponere cõtra statutũ cõcilii si p talẽ dispẽsationẽ vel reuocationẽ decoloraretur vniuersalis ecclesię stat^9: vt. 1. q. 7. etsi illa. specu. in. ti. de dispẽsatiõe in §. nunc breuiter/ versi. 12. vbi status. & quod dixi supra. & quod ponit archi. in. c. sicut. 15. di. Sic intelligũtur glo. quæ dicũt φ papa nõ potest dispẽsare contra vniuersalẽ statũ ecclesiæ: vt notaẽ in. c. literas de resti. spolia. Ita dicit abb. in. c. significasti de elec. in. 3. colũ. facit quod dicitur in. c. sunt quidam. 25. q. 1.

¶ Itẽ vbi dicitur φ papa absoluit a iuramẽto, semper intelligiẽ claue discretiõis pręcedẽte: vt dicit glo. in. d. c. q̃to. Cũ ergo in proposito nulla sit discretio nec causa dispẽsandi contra dicta capitula/ imo cũ sit maxima necessitas tenẽdi cõcilii, nõ debet posse secũ sine cã dispẽsare nec tollere pmissa honesta. Itẽ φ debeat illa seruare nec possit se absoluere, facit φ capitula cõtinẽt illa quæ sunt in se licita & pertinẽtia ad bonũ vniuersalis ecclesię: puta cõgregare conciliũ, & φ nõ possit creare cardinales vltra numerũ. 24. iuxta cõstitutionẽ cõciliarẽ, nec infeudare res ecclesiæ & similia. Cũ er-

B go secundũ aliquos papa nõ possit ardua expedire sine cardinalibus vt dictũ est supra (sicut de principe sine cõsilio procerũ argu. c. intellecto de iureiu. dicit pau. de cas. in cõsi. 72. in. 6. col.) videẽ φ nec creare cardinales. qđ ponit bal. in. c. 1. de natura feu. & poniẽ post ioã. mo. in. c. super eo de hęre. i. 6. vbi dicit φ gesta p papã quę erãt ardua/ retractata fuerũt quia gesta sine cõsilio cardinaliũ. Idẽ archi. in c. sunt quidã. 25. q. 1. in pri. ostiẽ. & ioã. an. in c. antiqua de priui. cardi. & immol. in. c. ex gestis de cle. non resi. Et ex hoc dixit bal. in. l. fi. C. de diuer. rescrip. φ papa vrbanus respondendo oratoribus perusinis quærentibus expeditionem pro factis ciuitatis/ dixit φ negociũ erat arduũ & φ nõ poterat in camera expediri sed erat expediendũ in consistorio cũ cardinalibus. & φ idem respondit carolus in in ciuitate pisana.

¶ Et idẽ (φ nõ possit expedire ardua sine cardinalibus nec deponere nec excõicare cardinales sine cõsilio cardinaliũ) tenet abb. in. c. 2. de cle. non resi. Ad quod tex. in. c. per venerabilẽ qui filii sint legi. & ibi abb. quẽ tex. etiã ad hoc allegat abb. ibi in. d. c. 2. & tex. in. d. c. fundamẽta de elec. in. 6. & iura quæ dicũt de fratrũ nostrorũ cõsilio: vt in. d. c. super eo/ & c. 1. de renũ. in. 6. & in. c. ad apostolicę de re iudi. in. 6. & i. c. 1. de schisma. eo. li. cũ simil. Et bal. in. l. cũ multa. C. de bonis quæ liberis. vbi dicit φ in infeudatione rerũ preciosarum debet interuenire consensus cardinaliũ. Idẽ ioã. de C

fan. archi. & domi. in. c. cũ redẽptor. 12. q. 2. Idẽ car. alex. in. c. nõ liceat papæ in fi. 12. q. 2. licet in. d. c. cũ redẽptor ea. cau. & q. aliter dixerit. ¶ Ad quod etiã faciunt quæ dicit abb. in c. constitutus de religi. domi. vbi vult φ sine peccato nõ possit alienare de bonis ecclesiasticis vt dicit in. d. c. non liceat. & plus etiã dicit/ φ nõ posset priuare aliquẽ beneficio maxime e patu vel dignitate sine causa. de quo infra late in locis remissiue allegatis. ¶ Et φ nõ possit alienare res ecclesiæ romanæ sine cõsilio cardinaliũ, ponit archi. in. d. c. nõ liceat. 12. q. 2. & in. c. adrianus el. 2. 63. di. & late feli. in c. ad audientiã de pręscrip. & per abb. in. c. dudũ el. 2. de elec. & i cõsi. 41. in. 1. volu. & aliqđ infra in solutiõe post adducta in cõtrariũ.

¶ Ad quod multũ bene quod ponit hẽricus boich in. c. magnæ de voto. vbi super illo ar. quæ liceãt/ deceãt & expediãt papæ, dicit φ licet ostiẽ. dixerit oĩa licere papæ quæ nõ sunt cõtra fidẽ, tamẽ intelligi debet dũmodo nõ offendant deũ per peccatũ mortale, allegat quę dicũtur. 40. di. c. si papa: qa in hoc nulla ptãs D

nulla dignitas nullũ priuilegiũ posset peccatorẽ excusare. allegat. 12. q. 2. non liceat. nulli n. christiano licet peccatũ mortale cõmittere c. fi. de pscrip. In his tñ (scilicet in quib^9 papa peccat mortaliter sicut & qlibet ali^9) aut quęriẽ quo ad trãsgressionẽ decalogi & oĩa alia quorũ commissio vel omissio ex lege diuina veteris aut noui testamẽti iudicaẽ peccatum mortale: & eo casu sunt pmissa vera. aut quęriẽ de iis quę ex lege canonica mortalia sunt: & in his oĩbus licet ei quicquid libet (vt in. c. proposuit de conces. præben. & c. fi. de simo.) tamen sine sufficienti causa non decet. xi. q. 1. peruenit. l. digna vox. C. de. legibus. Quæ causa debet sumi ex qualitate negocii/ personæ/ loci & temporis. 19. di. ca. 1. & 2. Iustitiã autem ministrare semper expedit. c. 1. de re iudi. in. 6. Cessante ergo causa non potest papa contrauenire capitulis iuratis. vide card. 12. q. 2. d. c. non liceat.

¶ Inde dicit ostien. & ioã. an. in. c. antiqua de priui. φ papa parũ vel nihil facere debet sine consilio cardinalium, cum sint vnum corpus cum eo. & quando mittit cardinalem legatũ vocatur legatus de latere papæ. Et ideo non iurant fidelitatem papæ sicut alii episco-

pit vt dicitur in.d.c.antiqua, & maxime stan- te antiquata consuetudine hoc faciendi cum cardinalibus, quæ consuetudo dat iurisditio- nem: vt.9.q.3. conquestus, de foro compe. cum contingat cum simil. Vnde dicit ioan. mo. (vt supra dictum est) in.d.ca. super eo/ multas collationes de episcopatibus & abba- tiis per celestinum sine cõsensu cardinalium factas fuisse cassatas per bonifaciũ successo- rem, & similiter φ per benedictum.xi. fuerũt suspensa statuta quæ bonifacius eius prædes- cessor cõcesserat marchianis sine cõsilio car- dinalium/ eo φ tangebant ardua, licet aliqua essent iusta. Quę omnia refert ioan.an.in.d. ca. super eo de hære. in.6. & vide martinum de lande in trac. de cardinalibus/ versi. 2. Et secundum quod dicit idem ioan.mo. & refert cardi.in.d.c.2. non præsumitur φ faciat cum bona cõscientia si illa faciat sine consilio car- dinalium, & debent per successores reuoca- ri. Et non valet cõsuetudo φ papa possit ex- plicare ardua sine cõsilio cardinaliũ secundũ abba.in.d.c.2. de quo per feli.in ru.de cõsti.

¶ Et posito φ papa possit explicare etiã ardua sine cardinalibus & creare cardinales (de quo arti. late in locis supra allegatis per doc. & al- beri.in ru. C. de. ll. & in locis late etiã positis per feli.in ru.de consti. vbi ponit an consue- tudo vel lex possit hoc introducere. & per ia- sonẽ in.l.placet. C. de sacrosan.eccle.) tamen nullus negat quin ex quadã honestate & cõ- decentia debeat ardua explicare cũ cardinali bus: cũ dicantur pars papatus. vnde læso car- dinale dicitur læsus papa: vt dicit ioan.an. in c.fœlicis de penis in.6. Et dicuntur inuisce- rati papæ. ostien.in.c.antiqua de priui. Et car- dines terræ ioan.de fan.in.c.sacrosancta. 22. di. ostien.ca.2. de cle.non resi. Item dicuntur coadiutores papæ in officio papatus: vt in.d. c.per venerabilẽ. §. rationibus qui filii sint le- gi. & in.c.fundamẽta de elec.in.6. Et fratres: vt in.c.q̃ graui de crimi.falsi. & in.c.ad aposto licę de re iudi. Et vocati in partẽ soliciiudinis: vt in.c.ad honorẽ de autho. & vsu pal. Et di- cũtur collaterales: vt in.c.1. & .2. de offi. lega. in.6. Et pars corporis.6.q.1.§.verũ. De qui- bus plura dicta sunt in arti. de ordine sedẽdi in cõcilio/ q preferãtur cardinales ne an quat tuor patriarchæ. vide cardi.in.c. licet de elec.

¶ Et princeps licet sit legibus solutus, tñ pro fitẽ se legibus viuere: vt insti. qbus mo. testa. infir.in fi. & .C. de.ll.l.digna vox/ & .C. de testa. l.hac cõsultissima. §. ex imperfecto, bal. de bo nis quę libe.l.cũ multa, & .ff. de lega.3.l.ex im perfecto. & .8. di. quę cõtra. & .c.in singulis de sta.mo. & in.c.peruenit.xi.q.1. Papalis.n.ptãs C debet esse auctrix & custrix honestatis & iusti tię: vt in.c.1. §. sed diuersum in 11. de aliena. feu. siue sint leges ab eo siue ab alio cõditę: vt in.l. nã magistratus. ff. de arbi. ¶ Inde dicit φ licet papa sit dñs beneficiorũ & in illis habeat plenitudinẽ ptãtis (vt in.c.2. de pben.in.6.) & dicantur omnia beneficia esse ei manualia (vt in cle.1. vt lite penden.) ita vt dicatur φ possit aliquẽ priuare beneficio sine causa (vt ibi notatur, & in.c.per principalẽ. 9.q.3.) tñ illud debet intelligi modo per hoc non faciat iniustitiã: vt dicit car.in cõsi.142. incipit vi- deẽ. Imo abb.in.c.cõstitutus de religi.domi. vult φ sine causa nõ possit. de quo in.d.c.per principalẽ.9.q.3. & in disputatione eius quæ incipit eps. & in.c.si. de confir.vti.vel inuti. & ibi decius. & barbatius in.c.φ translationẽ de offi.lega. Vnde bal.in.c.1. in.§. adhæc de pa ce iura.fir. dicit φ si papa de plenitudine ptã- tis auferat alicui bñficiũ/ debet eidẽ prouidere de alio æqualẽti. refert feli.in.d.c.1. de pba.

¶ Et si hoc est φ debet explicare ardua cũ car dinalibus stante maxime antiquata cõsuetu- dine/ & sic vbi nulla interuenit obligatio vel promissio vel pactũ, multo magis in proposi to videtur φ debeat teneri etiã de necessitate D ex quo interuenit promissio cũ iuramento & voto. ¶ Itẽ φ teneatur seruare votũ facit φ vo uẽdo quis promittit deo: vt in.c.nõ est de vo to. Et vouere est de iure diuino & iuxta illud psal.75. vouete & reddite dño deo vestro, vt dictũ est supra. & in.c.magnæ de voto. & ec- clesiastæ.5. siquid vouisti deo/ ne moreris red dere: displicet.n.ei infidelis & stulta pmissio. sed qdcũq; voueris redde: multoq; melius est nõ vouere q̃ post votũ pmissa nõ reddere. Si ergo est de iure diuino/ & cõtra ius diuinum nõ põt papa dispẽsare cũ alio (vt i.c. sunt qdã 25.q.1. & .d.c. q̃ in ecclesiarũ de cõsti. & .c. etsi chrs & .c. q̃io in glo. de iureiu. & .d.c. nõ est de voto) multo minus cũ seipso poterit: ar.d.c. si. de insti. iũcto.c.per nostras de iurepa. In iis enim quę sunt de lege naturę & in pręceptis diuinis non potest per hominẽ dispensari, & præsertim in præceptis primæ tabulæ q̃ ordi nanẽ directe ad dilectionẽ dei: vt dicit.s.tho. in secunda secũdæ.q.88.ar.10. Accedit quod ex inobseruantia voti dicitur quis incurrere infidelitatem: quia non obseruare votum est frangere fidem deo: vt dicit.s.tho. in secunda secundæ.q.88. ar.3. & .10. & .q.89. argu.8. Sed de infidelitate papa arguitur & accusatur

A & deponitur a papatu: vt in.c.si papa. 40. di.
ergo ex non obseruantia voti poterit deponi
maxime concurrente periurio. Facit quod di
cit.s.tho.in secunda secundæ.q.89.ar.8.de
obligatione iuramenti & voti.
¶ Item facit ad hoc ꝙ licet papa dicatur ha
bere plenitudinem potestatis, tamen debet in
telligi modo reguletur per consilium cardi
naliũ: quia vt dicit car.i.c.licet de elec.& in re
pe.c.perpendimus de sen.excom. non debẽt
assentatores papæ volentes illi complacere/
illi suadere ꝙ omnia possit pro libito, quasi
etiam possit illicita/ & sic plusq̃ deus: quia ex
hoc sequũtur multi errores & pericula in ec
clesia. Hinc dicit archi.referẽdo lau.in.c.sunt
quidam.25.q.1.ꝙ papa non potest facere le
gem generalem super vniuersali statu eccle
siæ sine cõsilio cardinalium, quod & sequitur
cardinalis in.d.repe.c.perpendimus.& abb.si
culus in disputatiõe episcopus i.5.col. Hinc
dicit etiam cardi.ibi in.d.ca, perpendimus ꝙ
non posset tollere.c.si quis suadente sine con
silio cardinaliũ. ¶ Vnde propter arduitatem
huius facti quod est creare cardinales (vt in
quit bernar.in.4.li.de consideratiõe ad euge.
quia iudicant totum orbem) multo magis va
luit obligatio & promissio & tenet̃ obserua
B re. Ad quod facit q̃d dicit ostiẽ.in.c.1.de cle.
non resi.ꝙ licet dicatur ꝙ solus papa sine cõ
silio cardinalium possit priuare episcopum
(vt.2.q.6.c.ideo,&.9.q.3.c.cuncta) non sic
simpliciter dicitur de cardinale, sed maxime
fuit reuocatum in dubium vtrum hoc pos
sit sine consilio cardinaliũ vel concilii facere.
¶ Item si debet intelligi plenitudo potestatis
cum claue discretionis (vt.d.c.q̃to/ & supra
dictũ est) videtur ꝙ capitula sic inita per car
dinales quantũcunq; existant regulatiua po
testatis papæ/ sint propter bonum publicum
seruanda. Patet in simili: quia ius ciuile non
potest tollere ius naturale nec ius diuinum
in.§.naturalia/ insti.de iure na.gen.& ci.& in
c.sunt quidam.25.q.1.& dictum est supra.
Tamen bene potest illud modificare & inter
pretari causa suadẽte: vt patet in.l.si vnus.C.
de testa.& in.c.cum esses eo.ti.& in.l.fi.C.de
fideius.& in.c.relatum (& ibi doc.) de testa.
Facit quod dicit bar.in.l.oẽs populi/ de iusti.
& iu.& in.c.cum contingat de iureiu.& in.c.
a nobis post glo.de deci. ¶ Nec per hoc dici
tur tolli plenitudo potestatis, sed ad tempus
suspẽdi donec sit numerus.24.sicut dicimus
ꝙ papa non videtur tollere ius tertii sine cau
sa/ cum ad tempus tollit: vt dicitur in.l.quo

tiens.C.de precibus impera.offe. Sic ergo di C
camus in proposito ꝙ ex causa propter licen
tiam summorum pontificum licuerit cardi
nalibus facere dicta capitula in conclaui: &
multo magis postq̃ sunt per papam compro
bata. Facit quod dicit tex.in.c.2.de præben.
in.6.ꝙ licet papa in bñficialibus habeat pleni
tudinem potestatis, tamen in aliquibus hoc
speciali ius ei contulit consuetudo.
¶ Item licet dicatur ꝙ papa possit tollere
contractus qui sunt iuris ciuilis (.s. ipsam
actionem: vt in.l.2.ff.de origi.iu.& dicitur in
l.ex hoc iure.ff.de iusti.& iu.) non tamen po
test facere quin iustitia reddatur mihi: vt po
suit inno.& abb.& feli.in.36.col.in.c.quæ in
ecclesiarum de consti. Similiter licet possit va
lidare contractum nullum (vt in.c.1.de trã
sac.) illud est verum quando agit tanq̃ sum
mus pontifex, sed quando se obligat & con
trahit tũc obligatur tanq̃ priuatus & tenetur
obseruare: vt dicit car.in consi.147.in.2.col.
per.c.1.de proba.& ideo non poterit promis
sionem reuocare. Et inducit ad illud quod di
xit bal.in authen.de defenso.ciui.de promis
sione facta per federicum lombardis/ ꝙ tene
tur obseruare.& in similibus obligationibus
non pręsumitur causa in principe: quia alias
de facili posset reuocare contractus omnes D
cum eo factos. quod ponit abb.& feli.post
eum in.40.col.in.c.quæ in ecclesiarum de
consti.& idem feli.in.c.ad audientiã de præ
scrip. Quod iducit ad illud quod dicit bal.in
c.1.de na.feu.de comitatu papiæ ꝙ non pos
sit per federicum reuocari: de quo supra. Et
non sine mysterio hoc fuit statutum in conci
lio basilien.in.23.sessione: scilicet quòd ha
beant assumpti ad pontificatum capitula ista
iurare.
¶ Item videtur per locũ a minori ꝙ nõ pos
sit reuocare: quia si papa potest renũciare pa
patui (vt in.c.1.de renũ.in.6.) multo magis
potest se astringere ad certo modo admini
strandum põtificatum.authen.multo magis
C.de sacrosan.eccle. Item si est vera opinio
supra relata ꝙ papa possit cogi ad renuncian
dum papatui pro sedando schismate (de qua
late infra) eodem modo videtur ꝙ pro pace
& vnione redimẽda inter papam & cardina
les & bono regimine ecclesiæ/ possit cogi ad
obseruandum capitula iurata & votata quæ
sunt rationabilia.
¶ Et pro ista parte quòd teneatur obseruare
quod ante iurauerat/ possent adduci in argu
mentũ.c.cum adeo.de rescrip.l.si quis posset

ff. de iudi. l. cum quædam puella. ff. de iuri. o. mnium iudi. 16. q. 1. c. 3. cle. 1. de renun. itē de diuor. c. gaudemus ad fi. 51. di. c. designa. ta. & c. ex antiquis. 54. di. vt saltē vitetur scan dalum quod in subditis & in ecclesia genera ri posset ex inobseruantia voti & fractione fi dei, ratione cuius scandali potest procedi cō tra papam & accusari in concilio (maxime quando est incorrigibilis) iuxta glo. in. c. si pa pa. 40. di. & quæ dico infra in quæstione pro pria. Et licet abbas in. c. cū venissent de iudi. loquendo in papa alienante terras ecclesię & scandalizante ecclesiam dixerit ꝙ præsumi. tur causa in papa, tamē ipsemet contrarium posuit in. c. quæ in ecclesiarum de consti. de quo vide feli. in cap. ad audientiam de præ. scrip.

IN CONTRARIVM (ꝙ papa non ligetur illis capitulis & ꝙ possit seip. sum absoluere a iuramento & voto) pri. mo facit ꝙ prælatus nō conuenitur post trāſ. lationem de eo quod ante translationem fe. cit vt in. cap. si quis iam translatus. 21. q. 2. quia aliud fingitur hodie q̄ fuerit heri. 50. di. c. ferrum, ꝓprie enim assimilatur ferro quia sicut ferrū de terra tollitur & purgatur & ad meliorem vsum conuertitur, ita & papa per electionem & assumptionem ad papatū san ctificatur: vt in ca. non nos. 40. di. Ideo post q̄ translatus est non requiritur de gestis ab eo ante adeptum pontificatum.

¶ Secundo facit ꝙ sicut seruus qui tempore seruitutis poterat cōueniri actione negotio. rum gestorum, post manumissionē minime cōuenitur propter status mutationem (vt in l. cum actum, ff. de nego. gesto. & in. l. 1. C. an seruus ex suo facto, facit. l. is cui cum glo. ff. de alimen. & ciba. lega.) sic videtur dicēdum in papa ꝙ de eo quod in conclaui promisit dum erat cardinalis factus papa nō possit in. quietari sed soli deo habeat de voto & iura. mento reddere rationem. c. etsi christus de iu. reiu. Sic dicimus ꝙ per mutationem personę mutatur status rei: vt in. l. vnica. C. de impo. lucra. descrip. lib. 10. & ponit specu. in ti. de cle. coniuga. in versi. ad huius autē. Et ex mu. tatione officii vel dignitatis dicitur aliquid a. licui esse illicitum quod alias erat licitum, c. lex continētiæ. 31. di. Et mutatione cōditio. nis & status variatur dispositio. l. cū quis & l. si eum cornelius. ff. de solu. c. quemadmodū de iureiu. Et mutatione status ciuitatis tolli. tur effectus sententię prius latę. bal. in. l. cum ex oratione in notabili. 3. ff. de excusa. tuto.

¶ Tertio facit ꝙ sicut per ingressum religio. nis quis absoluitur a iuramento & voto (vt C in. c. scripturæ de voto. & per inno. in. c. debi. tores de iureiu.) ita videtur dicendum in pa pa ꝙ per adeptionē summi pontificatus cēn. setur absolutus a iuramento & voto: cū om nis religio consistat in pōtificatu, & in melius videtur commutatio. Facit quod dicit bal. in d. c. debitores. & quod infra dico de commu. tatione in melius, ꝙ non dicitur esse trans. gressio.

¶ Quarto facit ꝙ in iuramento semper in. telligitur excepta authoritas superioris. 25. q. 1. §. his ita. & de iureiu. c. venientes. & doc. late in. c. cōstitutus de rescrip. & ioā. an. & an. to in. c. non est de voto. Igitur in tali iuramē to. in cōclaui emisso potest assumptus in pa. pam (cuius authoritas censebatur excepta) ex vi iuramenti contrauenire & dispensare.

¶ Et ista inferunt de iuramento præstito an. te pontificatum. ¶ Ad quod etiam quinto fa. cit ꝙ inquantū reperiuntur sede vacante fa. cta, videntur nulla: quia ab illis celebrata qui nullam habēt iurisditionem. Et hoc per tex. in cle. ne romani. §. irritum de elec. vbi sede vacante cardinales nullam recipiunt iurisdi. tionē sed tātum possunt illa explicare quæ fa ciunt ad celerē electionem futuri pontificis. D Idē voluit glo. in. c. vbi periculum in. §. idē quoq; de elec. in. 6. & glo. in. c. 1. de schisma. in. 6. & tex. in. §. cæterū. d. c. vbi periculū. qui expresse disponit ꝙ similes ordinationes etiā si sint iuratæ non valeant. Et si dicatur ꝙ mi. nora collegia succedunt in iurisditionalibus vacante sede episcopali (vt in. c. iis quæ & c. cum olim de maio. & obedien. & in. c. ad abo lendam de hære.) nō refert: quia præclusa est via cardinalibus se immiscendi in iurisditio. ne pontificali ad hoc vt vacent acceleratæ ele ctioni faciendæ propter imminens periculū ex tarditate: vt. d. §. irritum. facit quod in si. mili dicitur in glo. in. c. accusatus in. §. sane de hære. in. 6. ¶ Itē posset esse alia ratio, quia claues datæ sunt petro tantum & successori. bus immediate a christo: vt in cap. in nouo 21. di. Et ipse est q̄ tenet vices christi: vt in. c. ad apostolicę de re iudi. & in capitulo pro hu mani de homi. in. 6. Vnde dicit specu. in ti. de lega. in. §. nunc ostendendum, versicu. 89. quod papa est petri successor & vicarius iesu christi, vicem non puri hominis sed veri dei gerens in terris. & in. c. 1. & 2. de transla. præla. & vide tex. in. c. vnico vt eccle. benef. & in cle. 1. in prin. de iureiu. & in. c. vbi peri.

culum. §. cęterum circa medium de elec.in
A 6. Igitur non potest talis potestas esse in col-
legio: quia si in collegium transiret ista pote-
stas papæ, sequeretur ꝙ christus plures suc-
cessiue constituisset vicarios. ita ꝙ papa mor
tuo transiret vicaria in collegiũ/ & papa crea
to extingueretur potestas in collegio, & iterũ
mortuo papa collegium potestatem resume
ret, quod videtur absonum, argu. l. qui res. §.
aream de solu. cum concordan. Ideo in eos
non transit aliqua iurisditio. & vt cesset om-
nis occasio vsurpãdi supremam potestatem
quæ est in papa tantum (vt in. c. ꝙ translatio-
nem de offi. lega. & vide bal. in. l. rescripta. C.
de precibus impera. offe.) cardinales sede va
can. in nullo succedunt in iurisditione papæ.
Vnde non possunt facere constitutiones vel
ordinatiões: vt. d. §. irritum &. d. §. cęterum.
quia facere constitutiones est iurisditiõis: vt
voluit glo. in. l. 1. ff. de iuri. omnium iudi. &
inno. in. c. cum accessissent de consti. & in. c.
ecclesia sanctæ marię eo. ti. Probatur in. l. nul
li. C. de sententiis & interlo. omniũ iudi. bar.
in. l. omnes populi. ff. de iusti. & iu. &. c. vt ani
marum de consti. in. 6. Et per hoc patet ꝙ nõ
videtur vera opinio bar. in. l. vbi absunt. ff. de
B tuto. & cura. datis ab iis, qui voluit ꝙ vacante
sede papali appellatur ad collegium cardina
lium sicut appellaretur ad papam si viueret,
ex quo mortuo papa cardinales nõ succedũt
in iurisditione papæ: vt ibi est tex. & glo. quæ
ibi hoc voluit in. d. §. irrium/ ponendo diffe
rentiam inter collegium cardinalium & alia
inferiora collegia. Et hoc voluit alex. de im-
mol. in. d. l. vbi absunt. qui reprehendit illam
glo. c. nullus. 79. di. quæ voluit ꝙ vacan. sede
cœtus cardinalium tenet locum papæ. quia
imo ecclesia vacan. eius caput & sponsus est
christus: vt voluit glo. in. d. cle. & in cap. 1. de
schisma. in. 6. Et ꝙ non habeant iurisditionẽ
cardinales/ adducit bal. hoc tenentem in trac.
schismatis. i. 2. col. versi. suppono. & vide car.
in. c. licet. in. 1. q. de elec. Et maxime hoc pro-
cedit quo ad ea quæ sunt principi reseruata:
& quo ad creationem cardinalium, quos nõ
possunt ipsi cardinales creare sede vacan. vt
late dicitur in. d. cle. 2. de elec. post glo. in ver-
bo potestatis. & in. c. nullus. 79. di. & dictum
est supra in quæstione propria. Alioquin si
diceremus ꝙ succederent, sequeretur absur-
dum ꝙ non esset necessarium papam eligi/
ex quo cœtus cardinalium christi vicariatũ
haberet, nec esset expediens propter contra-
rietatem quæ posset inter eos exoriri. Ita di-
cit glo. in verbo non cõsonam in. d. cle. 2. Et
maxime in ordinationibus ipsorum in qui- C
bus ipsi nullam habent potestatem & cõcer-
nunt plenitudinem potestatis papæ, de qua
nõ possunt ipsi tractare sine papa. facit quod
dicitur in. c. 1. de transla. prela. & in. c. ꝙ tran-
slationem de offi. lega. Et hoc est clarum quã
do sedes vacat/ & imminet fieri electionem:
vt est in quæstione proposita. in aliis autẽ casi
bus vide quæ dico supra in quęstione quid si
papa est effectus inutilis vel furiosus.
¶ Sexto facit quod dicit petrus de ancha. in. c.
venerabilem de elec. vbi dicit ꝙ si ille qui iu-
rauit in materia dispensabili non habet supe
riorem/ potest ipsemet secũ dispẽsare. Quod
si admittitur in inferiore a papa nõ recognos
cente superiorem/ multo magis admittendũ
est in papa. & maxime quando ex causa secũ
dispensat vt dicit abb. in. d. cap. 1. de consti. &
feli. in. c. constitutus in. 8. col. de rescrip. vbi
dicit ꝙ papa potest seipsum absoluere. Et idẽ
vult bal. in. l. non dubium in antepenul. col.
allegando inno. C. de. ll. quod dicit esse nota-
tu dignum. Et idem refert feli. in. d. c. 1. 17.
col. versi. sexta declaratio. qui respondet ad re
gulã. c. si. de insti. &. ca. per nostras de iurepa.
Primo ꝙ in hoc potest prouideri quia põt
committi alteri absolutio iuxta glo. in. c. sane D
el. 2. de offi. delega. & in. c. nemo. 9. q. 3. i glo.
& quod dicitur in. c. oĩs de pœni. & remis. Ad
quod facit quod in simili dicitur ꝙ deficiente
superiore potest quis sibi ipsi ius dicere: vt di
citur post inno. i. c. olim el. 1. de resti. spolia.
& bene tex. in. c. vnico de mili. vasal. qui con-
tumax est in feu. Secundo ꝙ illa est regula iu
ris positiui, cui papa nõ subiicitur. d. c. propo-
suit de conces. præben. Facit quod in simili di
citur ꝙ quis absoluitur a voto per ingressum
religionis: vt in. c. scripturę de voto. & a iura-
mento in melius commutãdo: vt dicit inno.
in. c. debitores in fi de iureiu. & glo. in. c. ma
nos de iureiu. vbi de hoc, & supra dictum
est.
¶ Septimo ad idem facit ꝙ iuramentum de-
bet habere suos comites/ veritatem iudicium
& iustitiam: vt in. c. animaduertendum. 22.
q. 2. &. q. 1. c. & iurabũt. & de iureiu. c. etsi chri
stus. Vnde debet habere discretionis iudiciũ
& authoritatem. l. 2. ff. de iureiu. Cum ergo
cardinales nullam habeant iurisditionem in
papam, non possunt recipere ab eo iuramen
tum nec potest illis obligari: quia deficit au-
thoritas & discretionis iudicium. sicut in simi
li dicit bal. in proœ. grego. ꝙ clerici non te-

A nentur iurare rectori laico de obediendo ei/ quia non possunt se illi obligare,c.significasti de foro compe.&.c.at si clerici,de iudi. cum simil.ponit archi.in.c.placita.15.q.4.

¶OCTAVO facit φ ardua potest papa solus facere sine cardinalibus i vt puta creare cardinales secundum magis cōmunem opinionem in.d.c.super eo de hære.in.6.& ioā. de ligna.in.c.2.de cle.non resi.& late in locis infra remissiue positis in respōsiōibus ad cōtraria,& in locis supra adductis pro alia pte, & abbas & moderniores ibi in.d.c.2.post car. qui dicit φ licet ostien. ibi sub dubio dixerit φ papa non possit facere ardua sine consensu cardinalium, tamen pōtifices hoc non admittunt.nec quod ipse ostiē.dixit iure probatur. Imo & glo.ibi voluit φ solus papa possit deponere cardinalē sine aliorum cōsensu.quod & tenuit ibidem idem abb. & in disputatiōe episcopus.& ioan.de immol.in.c.dilectus el 1.col.1.de preben. Vnde glo.1.in.c.ad apostolicę de re iudi.in.6.dicit φ papa solus pōt deponere imperatorem / reges & quoscunq alios.& de rege franciæ est tex.in.c.alius.15. q.6.& de imperatore ponitur in.c.in istis.4. di.& in.c.venerabilem de elec.Et φ aliquando reperitur factum cum cōcilio hoc fuit de

B honestate: vt dicit ibi glo. vel si interuenit cōcilium/ interuenit approbando non authorizando, secūdum glo.& inno.in.d.c.2.Quia papa est qui habet plenitudinē potestatis.2. q.6.decreto.& non subiicitur canonibus nec ab eis authoritatem habet, sed potius e contra: vt in.c.significasti de elec.Et ipse oēs iudicat & nullus ipsum,22.di.omnes.9.q.3.nemo.Ratio prædictorum est quia essent restrictiua potestatis papę, contra dicta inno. in.c.2.de transla.præla. Vnde dicit.s.tho.in 4.sen.di.24.q.3.ar.3.ad.8. argu.φ papa non vtitur baculo sicut alii episcopi quia nō habet coarctatam potestatem, quę designatur per curuitatem baculi.

¶Similiter facere legem generalem quod connumeratur inter ardua(vt in.l.humanū C.de.ll.&authen.habita.C.ne filius pro pa.) potest papa solus sine cardinalibus.ponit alberi.in ru.C.de.ll.facit quod ponit archi.in c.quę ad perpetuam & in.c.sunt quidam.25. q.1.& in.c.quis de offi.ordi.in.6. Ad idem facit.l.fi.C.de.ll. vbi imperator facit legem generalem sine proceribus suis. ergo multo magis hoc poterit papa sine cardinalibus. Et propterea alberi.in.d.ru.dicit φ illa clausula quæ consueuit apponi in bullis de fratrum nostrorum consilio magis emanat de honestate q̄ de necessitate. & idem alberi.in.d.l.

C humanā. Et licet ille tex.velit φ si quid in publica priuataue eā emerserit necessariū quod nouam formam generalem expostcat/ id debere discuti ab omnibus proceribus & patribus conscriptis, & eum omnes consenserint tunc demum in consistorio principis recitari vt vniuersorum consensus authoritate principis firmetur &c. debet intelligi de honesta te & non de necessitate secundum bar.bal. & alios ibi.quod ostendit in sui principio ille tex.dum dicit humanum esse probamus &c. Et idem dicitur in authentica habita.C.ne filii pro pa.ibi habita deliberatione abbatum, videlicet non de necessitate sed de honestate. & ponit domi.in.d.cap.super eo de hære. in.6.

¶Pro hoc facit quod dicit glo.in.c.fundamē ta de elec.in.6.in.§.decet/ in versi.contigerit quæ dicit φ papa non cogitur petere consilium cardinalium.quod ostendit ibi tex. qui loquitur euētualiter, videlicet in quibuscūq contigerit eorum consilia peti. Ad idem facit tex.in.c.saluo.9.q.3.vbi dicit φ saluo in omnibus romanæ ecclesiæ priuilegio nullus metropolitanus potest sine consilio prouincialiū episcoporum causas tractare. Ergo romana

D ecclesia quæ repręsentatur in papa(secundū bal.in authen.quas actiones.C.de sacrosanc. eccle.& archi.in.c.1.de prescrip.in.6.& in.c. fundamenta de elec.eo.li.)non tenetur requirere consilium aliorum, ergo nec cardinalium.

¶Item cum sit maior potestas concilii q̄ cardinalium(vt in.c.si papa.40.di.)& quæcunq ardua citra pertinentia ad fidem possit sine cōcilio explicare. 9.q.3.cuncta/ multo magis poterit sine cardinalibus. Præterea papa solus est qui habet vniuersalem iurisdictionem,& ipse est summus qui omnia potest: vt dicit glo.in cle.ad nostrū de hære.vnde paulus.1.ad corin.6.dicit nescitis φ angelos iudicabimus/ q̄to magis secularia? vt in.c.per venerabilem qui filii sint legi. Et vide glo.in d.cle.ad nostrū.quę dicit ecclesiam istam militantem exemplatam esse diuinitus a triumphante,allegat illud exodi.25.in fi.vbi fuit dictum.moysi φ omnia faceret sicut fuerat ei monstratū in monte.& illud apocalyp.21. vidi ierusalem sanctam descendentem de coelo.Sicut ergo in ecclesia triumphāti vnus est solus princeps deus cui omnia obediunt & qui omnia administrat, ita in istā militanti

ca.omnis anima & in.c.cum instantia.2.col.
A de censi.Et tanta est eius potestas ꝙ pōt quic
quid vult: vt dicit anto.in.c.cum venissent de
iudi. Et solum deum habet superiorem & iu
dicem: vt in.c.aliorum.9.q.3.&.ca.facta ca.
cau.&.q.
¶Et generaliter dicit ostien. ponendo regu,
lam(& refert ioan.an.in.d.c.proposuit)ꝙ pa
pa tantam habet potestatem ꝙ quicquid di,
cat vel agat/accusari vel damnari non potest
ab homine nisi de hæresi.40.di.si papa.ponit
specu.in ti.de accusato/versi.2.&.3.
Nec potest ei dici cur ita facis? glo.in cap.ad
apostolicæ de re iudi.in.6.9.q.3.ca.cuncta
per mundum &.c.aliorum/cum duobus
sequen. Et ipse est pater patrum & con,
currit in iurisditiōe cum quolibet ordinario,
dicit ioā.mo.in.c.si eo tempore de elec.in.6.
& bal.in.c.1.qui feu.dare pos.in.1.col. ¶Et
de eius potestatis plenitudine potes videre al
uarottum in.c.1.episcopum vel abbatem.2.
char.post bal.in.d.l.rescripta.& in specu.in ti.
de legato/in.§.nunc ostendendum: & in.§.
nunc breuiter in ti.de dispensa. & aliqua per
feli.in.c.quæ in ecclesiarum de consti. & ali,
qua in.c.2.& aliqua in.c.fi.de maio.& obe.&
B aliqua in.c.si quando de rescrip. & aliqua in
c.nonnulli eo.ti.& in.c.1.de consti. ibi bal.
Vide abb.in.c.ad hæc de rescrip. & ioan.an.
in.c.ex publico de conuer.coniuga.& in ca.
vbi periculum de elec.in.6.& late per andre,
am siculum in.c.fi.in prin.de consti. ¶Dicit
tamen inno.in.c.innotuit de elec.ꝙ papa nō
debet vti ista plenitudine potestatis sine cau,
sa.& contra vniuersalem statum ecclesiæ nō
debet vti sine causa magna & aliis manifesta:
vt ponit idem inno.in.c.quāto de consue. &
bal.in.l.fi.C.senten.rescin.non pos. ¶Et dicit
bal.ꝙ non est disputādum cum principe de
potentia sed de scientia sic,ita dicit in.l.1.ff.de
consti.prin. Et de ista plenitudine potestatis
dicitur si libet licet,dicit bal.in.c.1.de con,
sti.& vide abb.in.c.1.vt eccle.bene. Ista.n.
potestatis plenitudo est supra debitum pasto
ralis officii: vt ibi dicitur,de qua etiā vide in
d.cle.1.vt lite pen.in.c.proposuit de conces.
præben.c.per venerabilem.§.rationibus qui
filii sint legi.ioā.an.in.c.1.de cōsti.in.6.tex.
in cle.pastoralis in fi.de re iudi.2.q.6.c.decre
to.bal.in.ca.1.de consti.& in.l.2.in.43.q.C.
de serui.& aqua. Est enim ista plenitudo po,
testatis plenitudo arbitrii nullis iuris positiui
subiecta regulis: vt ibi. Et an indifferēter pos
sit illa vti, abb.in cap.illa quotidiana de elec.

¶Et an in dubio per clausulas generales nō C
obstan.censeatur velle illa vti,bal.in.l.si testa
mentum.C.de testa.anto.& immol.in.c.quæ
in ecclesiarum de consti.alex.de immol.in.l.
quanq̄.C.de testa.mili.& in.l.quidam consu
lebat.ff.de re iudi.pau.de castro in cōsi.280.
incipit in facto pſenti. Et in casu dubio vtrū
censeatur velle illa vti, abb.in.c.fi.de matri.
contracto contra inter.eccle.
¶Vnde ex his patet ꝙ potestas papæ quę est
sine cardinalibus, non potest coarctari nec
per cardinales nec per aliquem alium nec
per ipsummet nisi a solo deo a quo illam ha,
bet vt supra dictum est. Et sicut alii clerici nō
possunt etiam paciscendo renuntiare priuile
gio ꝙ non conueniantur coram non suo iu,
dice sine licentia sui episcopi(vt in.c.si diligē
ti &.c.significasti de foro compe.)nec priui,
legio canonis si quis suadente(vt in.c.contin
git de sen.excom.)eodem modo non potest
papa renuntiare suæ potestati nec alium sibi
parem vel superiorem constituere sine volū
tate dei cuius iudicio est suppositus: vt.d.ca.
aliorum. Nec eius potestas potest ab aliquo
nec a concilio restringi: vt dicit ioan.de fan.
in.c.dudum.3.q.6.& alex.ibi. Nec etiam eo
consentiente: vt dicitur in cap. nunc autem.
21.di.& ponit ioan.an.in.c.ecclesia de cōsti. D
quia eius potestas est immediate a deo: vt in
c.sacrosancta.22.di.&in.c.q̄uis.21.di.¶Ip,
se siquidem dicitur leo. Vnde rabanus li.8.c.
1.dicit,leo quidem fortissimus bestiarum ad
nullius pauebit occursum: & in amos leo ru
giet,quis non timebit? leo quidem præpo,
situs ecclesiæ intelligitur. Ita rabanus. Vnde
papa dicitur summa potestas nullis capitulis
siue limitationibus subiecta secundum bal.
in proœ.ff.vnde nec potest se submittere iu,
risditioni alicuius: quia tenderet in opprobri
um papalis status & sedis. Sicut in simili dicit
abb.in.c.ecclesia de consti. ꝙ papa nō posset
subiicere omnes clericos iudicio seculari,ꝗ
hoc priuilegium fori habent clerici a deo: vt
notat inno.in.c.2.de maio.& obe.& glo.in.c.
si imperator.96.di.& glo.in cap.q̄q̄ de
censi.
¶Nec obstat tex.in.c.nos si incompetenter
2.q.7.& in.c.mandastis &.c.auditum.1.q.4.
Quia respondet ioā.an.in.d.c.significasti de
foro compe.ꝙ ibi narratur factum ex huma
nitate,& nō ꝙ ex necessitate papa se subiece
rit,quod ostendunt verba in fi.d.c.auditum,
ibi hoc autem faciens non legem præscribo
cæteris qua id facere cogantur. Et ex quo nō
habet

A habet superiorem(vt in.c.licet de elec.)ipse-
met voluit se submittere. nec fuit submissio
derogatiua põtificalis ptãtis, sed ex quadã vr-
banitate ppria ad ostẽdendũ ꝙ erat insons il
lorũ criminũ quæ ei obiiciebãtur. quod & di
cit alua.de plãctu eccle.li.1.ar.32. Et vt dicit
abb.in.d.c.significasti/ibi in.d.iuribus narrat
factũ & nõ ius: quia de iure hoc fieri nõ põt,
cũ redũdet in opprobriũ dei cuius est vicari⁹.
allegat eũdẽ ioan.an.in.c.ecclesia de cõsti. &
archi.in.d.c.nos si incõpetẽter. & de hoc lati⁹
diximus in alio loco. Et de eius ptãte vide bo
nã glo.in verbo priuamus in.c.ad apostolicę
de re iudi.& specu.in loco vbi supra in ti. de
accusato/in versi.item papa. ¶ Ipse.n.nõ ligat
aliqua lege positiua.c.ad petitionẽ de accusa.
cũ simil. Et põt facere ꝙ facta habeãtur p in-
fectis: vt in cle.1.in glo.de immu.eccle. Et nõ
solũ ipse nõ ligatur sua lege/sed nec quilibet
inferior ligat propria lege secũdum archi. &
refert ioã.an.in.c.2.de consti.in.6. De quo vi
de ibi.& bal.l.§.ad hæc de pace iura.fir.& ber
tachi.in trac.de epo parte.2.li.4.q.16. & idẽ
bal.in.l.1.§.similiq; modo.C.de latina liber.
tollẽ. Ipse.n.promissiões factas subditis põt
pro libito reuocare secũdum inno.in.c.in no
stra de iniu. Et cõtractum cũ eo initum siue
B concessionẽ per eum factam reuocare potest
secundũ bal.in.l.1.ff.de consti.prin. quia de
plenitudine potestatis omnia ei licent / etiã si
videãtur iniusta secundũ inno.in.c.q̃to de iu
reiu.& bal.in.l.cum te.spõsæ.C.de dona.an-
te nup. Et quod erat validum põt annullare
a 6.q.1.c.de his.& de iis quæ fiunt a pręla.ca.
cũ apostolica. Et de nihil facit aliquid & de ali
quo nihil,de cõsecra.di.2.c.reuera.l.1.C.de
rei vxo.act.in prin. Et ꝙ viuat legibus nõ est
de necessitate sed de verbo honestatis, dicit
bal.in.l.digna vox.C.de.ll. Et disputare de eo
quẽ princeps elegit vtrum sit dignus/est sacri
legiũ.17.q.4.c.sacrilegium in glo. Et in eo so
lo est sedes libertatis/ & põt præferre minus
ęquũ magis æquo,secũdum bal.in.l.2.C.de
serui.& aqua. Est.n.idẽ consistorium siue tri-
bunal papæ & dei: vt i.c.q̃to(ibi inno. & ioã.
an.)de transla.præla.& supra dictũ est. Vnde
dicit bal. ꝙ qñ est iuramẽtum quod sapit mo
nopolium vel cõtra publicum bonũ(vt sunt
statuta artis quæ sunt iurata & sapiunt mono
poliũ)nõ est seruãdum. ita dicit ipse in.l.si ad
excludẽdã.C.de iureiu. Similiter qñ iuramen
tum tẽdit in peiorẽ exitũ. vt est in proposito si
bene cõsideretur: quia vno contradicẽte(etiã
vbi esset necessitas ecclesiæ) nihil posset,&

tale iuramentum videtur in seipso naturali-
ter malum , & ideo non seruandum. l.iuris C
gẽtium.§.naturaliter ibi bal.ff.de pac.& glo.
in.d.c.vbi periculum in.§.cęterum,in verbo
humana lex.

¶ NONO facit quia si diceremus quòd
papa teneretur ad obseruãtiam capitulorum
& non posset se absoluere , sequeretur quæ-
dã cõtradictio: scilicet ꝙ haberet plenitudinẽ
potestatis restrictam & esset papa. Ista autem
sunt repugnantia/ꝙ sit papa & non habeat li
berã potestatis plenitudinem.l.vbi repugnã-
tia.ff.de regu.iu. Non enim potest quis face-
re etiam paciscendo ꝙ tollat sibiipsi libertatẽ
rei propriæ re propria existẽte: vt in.l.nemo
ff.de pac. Et vbi aufertur domino libera po-
testas disponendi de re sua / fit contra bonos
mores: vt in.l.in re mandata.C.mandati.& in
l.nemo exterus.C.de iudæ. & in.l.sed si lege
§.consuluit.ff.de peti.hære. Facit quod dici-
tur in cap.fi.de condi.appo. quòd conditio-
nes quæ sunt contra substantiam actus viti-
ant actum & non tenet conuentio: sicut in
proposito quòd non possit creare cardinales
vltra certum numerum nec sine consensu/
est contra substantiam plenitudinis potesta-
tis põtificalis ,quæ debet esse plena & libera:
vt in.d.cle.1.vt lite pen. Ad idem facit quod D
dicit Ioan.an.in cap.cum instantia de censi.&
referunt moder.in.c.cum nobis de præscrip.
vbi dicit quòd papa non potest aliquem pri-
uilegiare contra seipsum,facit tex.in.l.com-
petit.C.de præscrip.30.annorum. Et ideo
non poterit aliquam particularem personam
vel religionem priuilegiare quòd non pos-
sit eum excommunicare / vel quòd vocati
non teneantur ad eum ire. Et est ratio secun-
dum abb.sicu.ibi quia papa qui tenet locum
dei in terris(vt in cap.q̃to de transla.præla.
&.cap.1.vt eccle.bene.)non potest aliquem
eximere a sua potestate: cum per hoc exime-
retur a potestate dei. Vnde contra summam
potestatem papæ non valet præscriptio: vt
ponit inno.in cap.2.de postula.præla. De
quo vide late modernos in cap.cum nobis
de præscrip. & quod ponit bal. in authen.
quas actiones in fi.de sacrosanc.eccle. Et ꝙ
eximat aliqua a sua potestate continet repu-
gnãtiam ad plenitudinem potestatis eius: si-
cut in simili dicimus quòd deus non potest
facere ꝙ facta non sint facta , quia continet
repugnantiam & contrarietatem in eodem:
quia hoc nihil aliud est dicere quàm ꝙ faciat
falsa. Vnde aug.contra faustũ ait.quisquis ita

Rr

litantem: vt in.c.non est de voto. & per legi-
A stas in.l.si.C.si contra ius vel vti.pu. Ad idem
est quod dicitur in.c.quæ in ecclesiarũ de cõ-
sti.& idem replicat abb.referendo ad idem.d.
anto.in.c.cum inter de renun. Idem etiam
(ꝙ non possit se absoluere) tenet abb.in dis-
putatione episcopus in.4.col.in fi. Idem vi-
detur tenere petrus de ancha.(sed in casu gre
gorii.12.tantum) in regula accessorium in
82.col.de regu.iu. Et idẽ petrus de ancha.in
cõsi.65.incipit pro declaratiõe. vbi refert de
regulo qui rediit carthaginem ne iusiuran-
dum violatet: ostendendo etiam apud infide
les iuramentum esse seruandum.

¶ Et idem (ꝙ non possit seipsum absoluere)
posuit idẽ abb.in.c.proposuit de conces.præ-
ben. Facit quod in simili dicitur de episcopo
& aliis inferioribus a papa qui in votis a se
emissis nõ possũt se absoluere: vt ponit abb.
in.c.magnæ de voto. quia non potest quis au-
thorizari in facto proprio. l. 1 .ff.de autho.
tuto.& in cle.2.de rebus eccle.non alie.& idẽ
abb.in.c. at si clerici.in.§.de adulteriis in.4.
col.de iudi.vbi dicit ꝙ si episcopus fecisset cõ
stitutionem iuratam non posset ea stante cõ-
tra ipsam dispensare cum nõ possit seipsum
a iuramento absoluere: quia inter iudicantẽ
B & iudicatum debet esse differentia.4.q.4.ca.
nullus. Episcopus enim ligatur suis constitu
tiõibus/ ponit bal.in authé.quibuscũq;. C.de
sacrosanc.eccle.& in locis supraallegatis. Vñ
si receptat furem incidit in excommunicatio
nem vigore constitutionis suæ hoc disponẽ-
tis: vt ponit bal.in.§.ad hæc in.5.col.de pace
iura.fir. De hoc (quãdo episcopus ligetur sua
constitutiõe) vltra allegata plene in.d.c.2.de
consti.in.6.post archi.dicitur late per berta-
chinum in trac.de episcopo in.2.parte li.4.q.
26.& bal.in.d.§.ad hæc. Et deus seruat vo-
tum: vt patet psal.21.vota mea reddã in con-
spectu timentium eum.

¶ Facit pro ista parte quod dicit bal.in.l.1.in
prin.ff.de pac.dum allegat magistrum sen.ꝙ
etiam ipse deus obligatur ex promissione &
ex pacto. Pro quo facit quod legitur gene.9.
ibi/ ecce ego statuam pactum meũ vobiscũ,
& neq; vltra interficietur omnis caro aquis di
luuii arcumq; meũ ponam in nubibus,& erit
signum fœderis inter me & inter terram. Ad
idẽ facit quod legitur gene.17; & exodi.34.
inibo pactum videntibus cunctis. & leuitici
26.& numeri.18.&.25.& deute.7.&.2.reg.
23.&.2.parali.6. Et isaiæ.55.feriam vobiscũ
pactum sempiternum. Et iere.31.feriam do-
mui israel & domui iuda fœdus nouũ non se
cundũ pactũ quod pepigi cũ patribus eorũ. C
& iterum.33.si irritũ fieri potest pactũ meũ
cum die & pactum meum cum nocte vt nõ
sit dies neq; nox,& pactum meum irritũ esse
poterit cum seruo meo dauid. Et ezechi.16.
iuraui tibi & ingressus sum pactũ tecum ait
dominus deus.& iterum.34.faciam cum eis
pactum pacis & cessare faciam bestias pessi-
mas de terra. Et malachiæ.2.misi ad vos man
datũ istud vt esset pactum meũ cum leui di-
cit dominus exercituũ: pactum fuit cum eo
vitæ & pacis.

¶ Et de iuramento legitur gene.22.per me-
metipsum iuraui. Et exo.33. vade in terram
quam iuraui abraham isaac & iacob. Et deu-
te.29.sicut iurauit patribus tuis.&.31.intro-
duces eos in terram quam daturum se patri-
bus eorum iurauit dominus.&.1.regum.3.
iurauit domui heli ꝙ non expietur iniquitas.
Et psal.88.semel iuraui in sancto meo,& ibi
dẽm sicut iurasti dauid in veritate tua.&.94.
quibus iuraui in ira mea.&.109.iurauit do-
minus & non pœnitebit eum.&.131.iura-
uit dominus dauid veritatem. Et isaiæ.45.in
memetipso iuraui.& iterũ.54.&.62. Et iere.
22.&.44.&.51.& lu.1.

¶ Pro hoc etiam facit ꝙ si papa non põt sine
D causa absoluere a iuramento nec a voto de
per se (vt de iuramento in.c.grõ de iureiu.&
de voto in.c.non est/&.c.magnę de vo.) mul
to fortius quando concurrunt votum & iura
mentum debet teneri ad obseruandum: quia
sicut dictum est triplex funiculus difficilius
rumpitur.c.1.de treu.& pa.l.si adulterium
cum incestu.ff.de adul.cum simil. Quinimo
vbi ex causa fit absolutio, hoc fieri debet cau-
sa cognita & parte vocata: vt ponit inno.in.c.
ad aures quod metus causa,& abb.in.c.1.pe
nul.col.de iureiu.specu.in.ti.de legato.§.nũc
ostendendum/ versi.24.& sequẽt. Quod si-
ne dubio est verum in inferiore a papa: sed
in papa forte sufficit ꝙ sciat causam: quia for
te poterit absoluere absq; alia discussione ip-
sius causæ/ per ea quæ ponuntur in.c.veniẽs
de filiis presby.& in.l.quidam consulebat.ff.
de re iudi.& maxime cum in papa semper
præsumatur causa: vt.d.c.quę in ecclesiarum/
& supra dictum est.

¶ Si tamen votum & iuramentum essent in
fauorem tertii & sic esset quæsitum ius ter-
tio, tunc etiam in papa videretur requiri &
causæ cognitio super iustitia causæ & citatio
partis, per ea quæ ponuntur in.c.1.de causa

A possef.&.c.intra quatuor de maio.& obe.& in cle.pastoralis de re iudi.&.l. de vnoquoq; ff.de re iudi.cum simil. Quando enim iuramentum est licitum & obligatorium alteri, non debet relaxari nisi vocata parte: vt dicitur in.d.c.1.de iureiu.& oldra consi.186.& 120.& pe.de ancha.cõsi.199.incipit pdictis subtiliter.& pau.de cas.cõsi.216.incipit psup posito.Et si per contrauentionẽ incidit in periurium non datur absolutio: vt ponit fede.in consi.30.inci. factum tale est: & ludo.consi.326.incipit in præsenti consultatione.anto.& immol.in.c.debitores de iureiu.bal.in.l.1.ad fi.C.si aduersus rem iudi.& in authẽ.quod eis.C.de nuptiis.Imo isto casu quando concernit tertium, etiam eo citato si ex causa petitur absolutio/tunc eo casu potest dari absolutio quando iuramẽtum est illicitum/metu vel dolo extortum/ vel de soluẽdis vsuris vel quippiam simile: vt dicit car. in cle.romani.§.fi.q.16.&.17.de iureiu.&pau.de castro in præallegato consi.216. Vnde si iuramẽtum est licitum & honestum(sicut videtur esse in proposito)tunc non potest peti absolutio: vt ponit archi.ioan.an.& do.in.c.quis de pac.in.6.& idem paul.de castro in.d.cõsi.216.& angelus i.l.si quis pro eo in prin.ff.de fideiusso.& ludo.consi.437.incipit in casu proposito/in versi.quo ad tertium.& idem paulus in authen.sacramenta puberum.C.si aduersus vendi.

¶Item facit q obligatio de non creandis cardinalibus sine consilio aliorum cardinalium nec vltra numerum/videtur habere dispositionem & originem a iure diuino, licet postea consuetudine & humana constitutiõe videatur confirmata: vt per bonifacium.8.& plures alios postea in principio assumptionum eorum. Quòd autem habuerit ortum a iure diuino, probatur exẽplo veteris legis: quia sic fuit regimen synagogæ.quod mixtum videbatur ex monarchia siue regno in persona moysi/& aristocratia siue consultoria aliquorum optimatum in septuaginta senioribus: & in spiritualibus erat aharon summus sacerdos, & postea alii sacerdotes leuitici generis coadiutores: vt legit deute.17.c. Qui ordo sequendus proponitur in ecclesia in.c.per venerabilem qui filii sint legi. per quem tex.etiam abb.ibi & in.d.disputatione episcopus/dicit de iure posse defendi q papa non possit facere ardua sine consilio cardinalium: quia ista eorum quasi possessio q debeat haberi eorum consilium/est de iure diuino. de quo infra latius dicetur, & late feli. in rubri. de constitutionibus. C

¶Confirmatur hoc: quia christus ecclesiam suam tanq sibi dilectissimã instituit optimo regimine gubernandam, nã de synagoga(de qua minus videtur)dixit quid est quod debui vltra facere vineæ meæ & non feci ei/isa.c.5. In cuius figura in regina saba cum vidisset sapientiam salomonis & ordinem domus & ministrorum eius/non remansit spiritus præ admiratiõe. Clarum autem est(vt inquit ari.3.poli. q melius est illud regimen quod est mixtum & cum consiliis optimatum & procerum(quod aristocraticum appellatur)q illud qđ est in monarchia & principatu vnius, quod potest faciliter declinare in tyrannidẽ. de quo vide archi.in.c.ius naturale.1.di. Est enim monarchia vnius principatus, dicta a monos quod est vnus/ & archos quod est princeps, quasi vnus princeps: vt dicit glo.in.c.fundamenta de elec.in.6. Et licet beatus tho.in prima parte.q.103.ar.3.velit q ex sui natura principatus vnius sit melior: tamen saltem consideratis circunstantiis(quia euitatur tyrannis & quia rectum est iudiciũ quod plurimorum sententiis roboratur.c.prudentiam de offi.delega. quia in vno solo non reperitur tanta prudentia sicut in pluribus/ vt dicitur.3.poli.& quia euitatur seditio/dũ optimates de principatu participant: & quia in veteri lege sic reperitur institutum/ vt supra dictũ est) videtur q ex his papa debeat exercere ardua cum consilio cardinalium, ergo multo magis vbi est iuratum & votatum quòd sine eorum consilio non creabit cardinales. D

¶Facit in simili quod legitur act.6.vbi non solius petri sed nomine omnium apostolorum in ordinatione diaconorum dictum est constituamus viros boni testimonii &c. & non dixit petrus constituã. Sic & iacobus nõ a solo petro sed cum apostolis ordinatus est episcopus ierosolymitanę ecclesię: vt.c.1.§.de episcopis.46.di. Et in electione matthiæ dicitur/statuerunt duos: & non dicitur statuit petrus. Quæ omnia ostendunt papam eorũ exemplo debere requirere consilium cardinalium: maxime in proposito stante promissione/iuramẽto & voto. Ad quod facit quod ponit bal.& notat iason in.l.placet per illũ tex.C.de sacrosanc.eccle. q princeps debet omnia ponderosa facere non de per se sed cum consilio procerum suorum & senatorum.allegat.l.humanum.C.de.ll.Sicut e contra ad

uocati & etiam consiliarii dominorum debēt
A de arduo dubio consulere principem: vt dicit
sili.in.l.fi. C. de pac. Ex quo iason in.d.l.pla,
cet inducit ꝙ eodem modo papa non debet
explicare ardua sine consilio cardinalium. &
ad hoc adducit.c.per venerabilem qui filii sint
legi.in versi.rationibus igitur. quod adducit
abbas in.c.ex gestis de cle.non resi. quod &
ponit paul.de castro in rege poloniæ in con,
si.72.

¶ Accedit ꝙ ecclesia militans fundata est ad
instar triūphantis: vt dicit glo.in cle.ad nostrū
de hære. in hierarchia autem triūphantis ec,
clesiæ aliqui sunt superiores assistentes & ali
qui inferiores ministrantes/ iuxta dictum da,
nielis.7. Sic igitur in ecclesia militante a chri,
sto institutus est status papalis in petro per il
lud pasce oues meas.c.solitæ de ma.& obe.&
status cardinalium loco apostolorum (vt in
c.in nouo.21.di.& cap.sacrosancta.22.di.&
probat tex.in.c.oportebat cū seq.79.di.iun,
cto.c.senatus.16.q.1.& cap.ꝗꝗ.2.q.7.) qui
sunt assistētes. Postea sunt episcopi/ ministrā,
tes papæ. ¶ Vnde legitur ad ephe.4.& 1. ad
corin.12. ꝙ vnicuiq; nostrum data est gratia
secundum mensuram donatiōis christi: pro
pter quod ascendens in altum/ dedit dona ho
B minibus: & ipse dedit quosdam quidem apo,
stolos/ alios euangelistas/ alios pastores & do
ctores &c. Ex quo constat a christo factā esse
statuum distinctionem & non per institutio
nem ipsius ecclesiæ vel alicuius puri homi,
nis. ideo nec per hominē tolli potest aut con
fundi.25.q.1.sunt quidam. Vnde sequitur ꝙ
si papa non seruat officia istorum statuum a
christo institutorum (scilicet ꝙ cum assisten,
tia cardinalium distribuat dignitates officia
& creet alios cardinales) dicitur confundere
ordinem hierarchicum ecclesiæ.xi.q.1.c.per
uenit. & abutitur potestate sua: quia exercet
eam ad destructionem & non ad ædificatio,
nem: vt dicitur ibi ad ephe.4.& 2. ad corin.
10.& 13. ¶ Ad quod etiam facit ꝙ vt dicit
car.flo.in.c.licet de elec.in.18.col.in versi.op
ponitur ad hoc/ aliud est papa aliud ecclesia
romana: quia ecclesia romana non est in solo
papa, sed in papa cum cardinalibus qui sunt
pars corporis papæ siue ecclesiæ quæ consti,
tuitur ex papa tanꝗ ex capite & ex cardinali,
bus tanꝗ ex membris.argu.6.q.6.§.verum
versi.quisquis.& de pœnis.c.fœlicis in.6.vbi
colligitur ꝙ ecclesia subiicitur periculis cum
fit iniuria alicui cardinali. Ergo ꝙ cardinales sint
pars corporis papæ/ no atla .dinus & cardi.

in cle.vlt.de celebra.mis. Inde etiā car.in.d.
c.licet/ colligit ex prædictis ꝙ plenitudo po, C
testatis non est in solo papa sed in papa & ro.
ecclesia vel in papa cum cardinalibus. Aliud
enim est sedes apostolica / aliud qui sedet in
ea hoc est papa. Facit.c.si gratiose de rescrip.
ad quod bonus tex.in.c.si quis super his.2.q.
7.iuncta suprascrip.& 2.q.6.decreto.& ibi
etiam dicitur ꝙ plenitudo potestatis est in ec
clesia.

¶ Vnde dispensare contra statuta conciliorū
& proprium iuramentum / non videtur esse
proprium ipsius papæ solius, sed cū toto col,
legio cardinaliū: & sil'r discernere an sit legiti
ma cā dispensandi. nam vt dicit bernat. lepra
proprii consilii eo perniciosior est quo magis
occulta. alioquin non tam dispensatio ꝗ dissi,
patio vocari poterit.1.q.7.ca.dispensationes.
¶ Ad quod etiam facit ꝙ eligere papam est
proprium vniuersalis ecclesiæ: vt patet osee
1.congregabuntur filii iuda & filii israel pari
ter & ponent sibimet caput vnum. in quorū
locum propter difficultatem cōgregandi vni
uersalē ecclesiam successerūt cardinales per
constitutiones conciliares: vt in.c.in nomine
domini.23.di.& 79.di.per to.de elec.licet.&
cle.2.eo.ti.& c.vbi periculū eo.ti.in.6. ¶ Pa,
riformiter videtur ꝙ cum eorum consensu D
debeant creari cardinales, stante decreto con
cilii constantien. ac promissione iuramento
& voto. alioquin videretur per indirectū au,
ferre eis potestatem eligendi creando contra
voluntatem eorum quoscunq; vellet. & pos,
set eligere sibi successorem contra cap.1.8.
q.1.

¶ Item ꝙ teneatur ad obseruādum/ arguitur
ex eo quod dicit glo.in.c.1.§.si.qui feu.da.
pos.quæ dicit ꝙ princeps non potest disuesti
re vasallū feudo sine culpa. quod ideo est (vt
dicit bal.ibi) quia bonæ & naturales consue,
tudines ligant principem: quia potentius est
ius naturale ꝗ principatus. Sicut etiā dicit bal.
in.c.cum venissent in fi. de iudi. quod prin,
cipis priuilegium non rumpit testamen,
tum: quia potentius est & fauorabilibus testa
mentum ꝗ priuilegium. allegat archi.88.di.
c.episcopus. Ad quod etiam facit quod dicit
tex.in.l.1.in versi.huius edicti æquitas natu,
ralis est.ff.de pac.vbi videtur velle ꝙ seruare
pacta sit de iure naturali.i.gētium. Item quia
in ore principum firmior debet esse veritas
iuxta illud quæ procedunt ex labiis meis nō
faciam irrita. vt dicitur psal.88. Et idem dicit
bal.quod glo.præallegata in.l.qui se patris in
10.col.

10.colum.C.vnde liberi:videlicet ꝙ non potest princeps reuocare feudum subdito concessum ex conuentione(nisi secundum naturã rei vel precario fuerit cõcessum)sine subditi culpa.Et idem replicat bal.in.c. 1.de noua forma fidelitatis. vbi dicit ꝙ papa non potest auferre feudum vasallo sine culpa, cũ in eo habeat vtile dominium. Inde cy. in. l. digna vox.C.de.ll.dicit quod princeps potest contrahere cum subditis, & tenetur illis de iure gẽtium & ciuili:quia naturalis ratio cooperatur.l.bona fides.ff.depositi. Immol. tamen in. c. 1. de proba. dicit ꝙ princeps non obligatur ex contractu ciuiliter subdito. de quo latius ibi per doc.

¶Ad idem facit quod dicit bal.in.l.ex imperfecto.C.de testamẽ. vbi dicit quod aut actus dirigitur in principem ab alio, vt quia alius instituit eum hæredem,& tunc vtitur iure cõmuni nec est solutus legibus. Aut actus confertur a principe in alium:& tunc solutus est iure communi & vtitur iure proprio. l. penul. C. de dona. inter virum & vxo. & hoc quo ad principis potentiam, quia quo ad honestatem est secus: quia vtitur iure communi:vt.l.digna.vox. Aut recipit perfectionem ab alio, vt est contractus. & tunc vtitur iure cõmuni & non iure proprio.l.cæsar.ff.de publica.Ex quo patet ꝙ tenebitur semper ad obseruationẽ promissorũ, nec poterit illa reuocare de sua potentia.c.1.de proba. Et ita etiã concludit angelus in.d.l.digna vox. Inde dicit bal.in.d.l.digna vox / ꝙ capitula facta per imperatorem cum subditis nõ debent infringi per successorem nisi ex parte subditorum interuenisset dolꝰ. Ad hoc adducit glo. in authen.de defen.ciui.§.nulla.& ibi infert ad pacta facta inter imperatorẽ & regem francorũ. Et idẽ in.c.1.de proba.ad pacta facta inter regẽ francorum & regẽ angliæ:& ad pacta inita inter imperatorẽ federicũ & ciuitates lombardiæ, quæ cõtinentur in ti.de pace cõstan. Et idẽ bal.in.l.fi.in.fi.C.de trãsac.ad pacta inita inter papã & imperatorẽ cum ciuitatibus ꝙ sunt seruãda nisi interuenerit dolus.Et idẽ bal.in.c.1.de natura feu.dicit ꝙ licet deꝰ subegerit papæ canones & imperatori leges, nõ tamen subegit eis obligationes & cõtractus. vnde obligantur sicut priuati homines. Et arguit contra celestinum qui de mane vni faciebat gratiã, & de sero auferebat & alteri cõferebat. Et idẽ bal.in conclusionibus iuris canonici dicit ꝙ licet imperator sit dominus legũ non tamẽ est dominus morũ.idẽ dicendũ in papa. Et idẽ bal.in.l.2.C.de serul.dicit ꝙ licet princeps sit legibus solutus nõ tamen est solutus dictamine rationis: quia est animal rationale politicũ,& nulla authoritas nec principis nec senatus potest facere ꝙ princeps nõ sit animal rationale mortale/ nec eũ absoluere a lege naturæ vel a dictamine ratiõis vel a lege æterna. Hinc etiam dicit bal. in. l. & in legatis.C.ad leg.fal.ꝙ deus princeps & ecclesia vtuntur iure cõmuni in casibus a iure expresis. C

¶Ad idem est quod dicit cardi.in cõsi. 147. quod incipit dominus noster. vbi etiam sunt plura ad propositũ, maxime quod dixit inno. in.c.nouit de iudi. vbi dicit ꝙ licet imperator reuocet leges per quas concessum est priuilegium ecclesiis, tamen priuilegia durant. Et est ratio secundum cardi.in.d. consi. quia dispositio legis cõcedens priuilegiũ non subdito,non tenet tanꝗ lex(.l.fi.de iuri. omniũ iudi.c.ecclesia de consti.&. c.fi.eo. ti. in. 6.) sed tenet tanꝗ contractus vel quasi, & talis est irreuocabilis.c.1.de proba. Ad idẽ est quod dicit bal. in ti.de pace cõstan.in. §.omnes: videlicet ꝙ omnes contractus qui fiunt cum principe habent naturã bonæ fidei. Et in. §.patronos eo. ti. dicit ꝙ cõtractus celebratus cum principe habet vim legis quando vitio caret. D Facit quod voluit idẽ bal.in.l.2.C. de libertis & eorũ libe. Et idem bal.c.1.de natura feu. dicit ꝙ federicus primus qui fecit cõmune paciæ comitẽ in certis castris/ non potest reuocare, vt dictũ est supra. Et idẽ bal.in.c.1.§.ad hæc in.7.col.de pace iura.fir.per glo. ibi dicit ꝙ si venditus est lacus perusinus ad quinquẽniũ, non potest auferri de plenitudine potestatis quin emptores possint agere ad interesse contra commune.

¶Vnde licet papa sit supra ius positiuũ, non tamẽ est supra ius naturale gentiũ.& sicut nõ potest constitutio disponere ꝙ non fiat iustitia, eodem modo nõ posset papa venire cõtra cõuẽtiones initas cum eo:quia veniret cõtra iustitiã & contra rationẽ naturalẽ,& cõtra ius prætoriũ quod vult pacta seruari. quæ verba vt dicit bal. in ru. de consti. fuerunt posita in ore prætoris a deo. Facit quod dicit inno. de administratore qui iurauit seruare iustitiã: in c.1.de consti. Leges.n. sunt diuinitus per ora principũ promulgatæ. 16.q.3.c. nemo. 8. di. c.quo iure.xi.q.3.c.imperatores.l.fi.infi.C.de præscrip.lõgi tẽpo.dicit archi.in.c.2.de præscrip.in.6.Vnde dicit bal.in.l.antiochensium ff.de priuile. credi. ꝙ princeps debet seruare

A conuentiones factas cum subditis: & supra dictum est. Et plus dicit idem bal. in. c. 1. de natura feu. quòd imperator vel papa cum tota potestate sua/non potest sine causa priuare regem vel ducem vel marchionem feudatarium, nisi forte infeudatio tēderet ad euersionem imperii vel papatus: vt dicit idem bal. in authen. omnes peregrini. C. cōmunia de succes. & ponit lauden. in trac. de principibus/versi. 367. & in. d. cap. 1. de natura feu. Pacta enim etiam per principem sunt seruanda, & illis astringitur. d. c. 1. de proba. &. c. 1. de pac.

¶ Et deus ipse ligatꝰ ex pacto: vt patet gene. cap. 9. ibi ecce ego statuam pactum vobiscū &c. neq; erit deinceps diluuium super terrā. & ibi arcum meum ponam in nubibus, & erit signū foederis inter me & terram &c. cū concordantibus supra allegatis. Et si deus astringitur pacto, multo magis papa qui iurauit aliquid quod est honestum & licitum in sua assumptione, & maxime quando fuisset geminata obligatio & promissio ante pōtificatum & post: argu. eorum quæ ponuntur in. l. fi. C. ad leg. fal. l. antiquæ. C. ad velleia. & authen. siue a me eo. ti. & insti. de act. §. de constituta. c. etsi christus de iureiuran.

B Et quod dicit bar. in. l. cum sciamus. C. de agricolis & censitis li. xi. & roma. in. l. nuda. ff. de dona. bal. & pau. de cas. in. l. publia. ff. depositi. doc. in. c. si cautio de fide instru. cū simil. Inde etiam delicta recipiunt augmētum per reiterationem secundum inno. & bal. in cap. nouit de iudiciis, cum similibus.

¶ Et si dicatur quòd aliud est quando per papam aliquid deducitur in pactum & conuentionem cum alio: quia posset cōcedi ipsum alteri naturaliter obligari & teneri ad obseruandum: vt in. d. cap. 1. de proba. & in ca. 1. de natura feu. sed in proposito non est celebratus aliquis contractus, sed sunt quædam capitula in conclaui inter cardinales inita & postea per papam approbata in vim cuiusdam ordinationis siue constitutionis & legis inter eos, quæ est reuocabilis ad nutum introducētis. l. omni innouatione. C. de sacrosanc. eccle. l. sancimus. C. de testa. l. si quis in principio de lega. 3. cap. cum olim de re iudi. Vnde posito quòd papa teneatur ex condecenti illa seruare, tamen potest illa reuocare ex quo est lex & ordinatio quædam. sicut etiam lex mutatur ratione temporis, capitulo non debet cum simil. de consangui. & affi. ¶ Ad hoc respondetur quòd potentius est

C ius & potentior prohibitio quæ causatur per viam constitutionis: vt ponit innocen. in ca. quanto de consue. & bal. in. l. 1. ff. de consti. principū. Facit quod dicit cy. in. l. in vrbe ff. de statu homi. & ibi bal. & tex. in. l. 1. ff. ad municipa. & ibi bar. Et vide quod dicit alexan. in. l. ciuitas circa fi. ff. si cer. pe. de contractu inito cum ciuitate/quòd habet vim legis quo ad ciues. Vnde licet pactum vel contractus vel conuentio facta per papam obtineat vim legis (vt. l. penultima. C. de dona. inter virum & vxorem) tamen est fortius quàm lex: quia illud seruare tenetur, & ex quo consensu duorum perficitur/ non potest dissensu vnius tolli: vt ponit cy. bar. & bal. in. l. digna vox. C. de legibus. &. d. anto. in dicto capitulo primo de consti. Imo potest legem condendo seipsum ligare/ ponit ioan. mo. in cap. 1. de consti. in. 6. & bal. in. l. 2. C. de sententiis ex peri. reci. Vnde videtur ꝙ fortius sit vinculum capitulorum istorum q̄ pacti & conuentionis, ex quo per viam cuiusdam constitutionis facta sunt.

¶ Item potest responderi quòd ista ordinatio facta cum cardinalibus trāsiuit in vim cuiusdam quasi contractus inter papam & cardinales, vnde efficitur irreuocabilis: vt voluit
D innocen. in cap. in nostra de iniu. & in. c. nouit de iudi. & in. c. dilectus de tempo. ordi. & cap. quæ in ecclesiarum de consti. & specu. in titu. de censi. §. nunc dicendum. & de instru. edi. §. nunc vero. &. d. anto. in capitulo primo de consti. Nam priuilegium concessum subdito transiens in vim contractus non potest reuocari. bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. & iu. & in. l. eos qui de excusa. munerū. in 10. li. C. & in. l. quod semel. ff. de decre. ab ordi. facien. & in. l. priuilegia. C. de sacrosan. eccle. anto. in cap. cū. M. de constitu. 7. Facit quod dicitur in capitulo ad apostolicam/ de simo. & quod dicit bal. in. l. qui se patris. C. vnde liberi. & in. l. si cum mihi. ff. de dolo. & in. l. nuptæ. ff. de sena. & quod dicitur in. d. cap. nouit de iudi. pau. de castro in. l. digna vox. C. de legibus. glo. penul. in. c. ad apostolicæ de re iudi.

¶ Et abb. in. d. c. nouit post inno. & alios ibi, dicit ꝙ si princeps facit priuilegiū vel statutū in non subditum/ videtur facere contractum siue conuentionē cū eo. & ideo si reuocat nō nocet illi, sicut nō noceret reuocatio cōtractꝰ. sed cum subdito cōuentio nō potest reuocari nisi secundum ipsius naturā. l. fundi. C. de fundis patri. li. 10. dicit bal. in. d. l. qui se patris.

A Vnde posito ꝙ capitula emanarint per viam ordinationis, transierunt in contractum & sunt irreuocabilia: maxime quo ad iuramentum de tenendo concilium infra biennium quod est licitum & honestum pro reformatione ecclesiæ.

¶ Ad quod ea quæ dicuntur in. d. ca. quamuis de pac. in. 6. & alexan. consi. 42. in penulti. colum. in. 1. volu. videlicet quòd a tali iuramento non potest peti absolutio, maxime cũ tale iuramentum sit appositum super eo ad quod tenebatur virtute cõstitutionis frequẽs in concilio constantien. editæ, ad quam erat astrictus ex quo videtur illã approbasse: quia omnia nostra facimus quibus authoritatem impartimur. l. 1. C. de veteri iure enucle. cap. si apostolicæ de præben. in. 6. & ita consuluit bal. in consilio. 86. in tertia parte. Ex quo videtur quòd non possit illã tollere sine concilio. l. omnis res. ff. de regu. iur. Facit quod dicit archi. in cap. sicut. 15. di. post glo. ibi/ quòd papa non potest reuocare statuta concilii contra salutem & statum vniuersalis ecclesiæ. & quod dicit innocen. in capitulo inquisitioni de sententia excommunicationis & in. c. quanto de consue.

¶ Et maxime ex quo vellet venire contra vt B se absolueret a iuramento & voto: & sic ex propria sua voluntate sine aliqua causa. Et sic non sumus in casu in quo agitur de iis quæ concernunt mere ius positiuum, & in iis quę dependent plene a potestate eius: sed vbi est non solum obligatio in vim legis (videlicet constitutionis conciliaris frequens per eum approbatæ) sed obligatio naturalis virtute iuramẽti per quod obligatur parti, & obligatio facta deo virtute voti: & sic iuris diuini. Et sic sunt plura vincula, primo ipsa constitutio frequens: quæ habet conformitatem cum antiquis canonibus sanctorum patrum / qui pluries statuerunt tenenda concilia: vt 17. & 18. di. per totum, & fuit pluries confirmata: vt in cõsilio basilię, & per ipsummet deinde, secundo promissio ante & post assumptionem replicata: tertio iuramentum / quarto votum / maxime appositum ad obseruantiam dictæ constitutionis.

¶ Vnde si doctores in altero tantum dubitant (vt supra diximus de iuramẽto quod est præstitum parti: vt in cap. quanto de iureiu. post glo. & in voto in cap. non est de voto) videtur quòd non dubitarent doctores vbi omnia concurrunt quòd nõ possit se absoluere. Facit quod dicunt quòd si alicui est concessa facultas dispensandi cum nato de C adulterio, non poterit dispensare si erit natus ex duplicato adulterio: vt ponit ioan. an. in addi. ad specul. in ti. qui filii sint legi. in ru. in. versi. quęro si natus, & versi. huic quęstioni, & oldra cõsilio. 247. factum tale est/ quidam rex. & ludo. in. l. si vero. §. de viro. ff. solu. matri. & consilio. 326. ad fi. ibi quarto probatur. & abbas in. c. per venerabilem. 8. colum. ibi his præsuppositis / qui filii sint legi. ¶ Similiter quod dicit bal. in. l. eam quam C. de fideicommis. in. 12. colum. vbi vult quòd si est dispensatum cum filio spurio non narratis qualitatibus ꝙ erat spurius natus ex adulterio & incestu / non valet legitimatio. quod pulche examinat alexan. de immol. in consi. 62. incipit nobilis vir in. 1. volu. ¶ Et similiter de excõmunicato pluribus excõmunicationibus: vt dicitur post glo. in. c. ex parte de offi. ordi. Et de pluribus iuramentis: vt in glo. c. licet de iureiu. in. 6. Et de reiterata promissione in authen. siue a me. C. ad velleia. Et de pluribus cõfirmatiõibus: vt in glo. in verbo pacta in cle. dudum de sepulturis. ¶ Sicut etiam si alicui data est facultas dispensandi cum adultero & cum incestuoso, non poterit dispensare cum adultero & incestuoso simul vbi agitur de præiudicio tertii. De D quo est disputatio calde. incipit papa. & ponunt doc. in capitulo at si clerici in. §. de adulteriis de iudi. & in. l. secunda. ff. de verbo. obliga. & angelus aretinus instiru. de act. in. §. omnium. & gundisaluus de villa diego in trac de lega. in. 14. quæstione. & ioan. an. in addi. ad specu. in versi. huic quæstioni. de quo vide plura in. l. 2. ff. de verbo. obliga. in illo articulo quando sub simplici continetur mixtum. ¶ Vnde sicut quando agitur de præiudicio partis / non dicitur posse tollere ius & dominium rei meæ a me sine causa (vt in. l. item si verberatum. ff. de rei vendi. & in capitulo quæ in ecclesiarũ de constitu. per doc. & in. l. lucius. ff. de euic. & notabiliter archi. in. c. per principalem in prin. 9. q. 3. quod pulchre ponit cardi. consi. 147. in vlti. colum. ponens quæ dicit innocẽ. in. c. quæ in ecclesiarũ de consti. & in. c. debitores de iureiu. & in. c. quia plerique de immu. ecclę. vbi dicit ꝙ si princeps sine causa facit constitutionem contra ius naturale per quã dominia de vno transferãtur in aliũ, non est seruanda etiã in foro iudiciali: de quo vide feli. late in. d. c. quæ in ecclesiarũ) eodem modo videtur dicendum ꝙ non possit cõtrauenire

pro arbitrio promissioni factę de tenēdo con
A cilium: maxime quia ꝙ fiat concilium vide,
tur cōcernere bonū vniuersalis ecclesię. Vn,
de nō videtur ꝙ papa possit disponere cōtra
statutū cōcilii si ꝑ talē dispēsationē vel reuoca
tionē decoloraretur vniuersalis ecclesię stat⁹:
vt. 1.q.7.etsi illa. specu.in.ti.de dispēsatiōe in
§.nunc breuiter/ versi.12.vbi status.& quod
dixi supra.& quod ponit archi.in.c.sicut.15.
di.Sic intelligūtur glo.quæ dicūt ꝙ papa nō
potest dispēsare contra vniuersalē statū eccle
siæ: vt notat in.c.literas de resti.spolia. Ita di,
cit abb.in.c.significasti de elec.in.3.colū.facit
quod dicitur in.c.sunt quidam.25.q.1.

¶ Itē vbi dicitur ꝙ papa absoluit a iuramēto,
semper intelligit clauē discretiōis pręcedēte:
vt dicit glo.in.d.c. q̄to. Cū ergo in proposito
nulla sit discretio nec causa dispēsandi contra
dicta capitula/imo cū sit maxima necessitas te
nēdi cōcilii, nō debet posse secū sine cā dispē
sare nec tollere ꝓmissa honesta. Itē ꝙ debeat
illa seruare nec possit se absoluere, facit ꝙ ca
pitula cōtinēt illa quæ sunt in se licita & perti
nētia ad bonū vniuersalis ecclesię: puta cōgre
gare conciliū, & ꝙ nō possit creare cardinales
vltra numerū.24. iuxta cōstitutionē cōcilia,
rē, nec infeudare res ecclesiæ & similia. Cū er
B go secundū aliquos papa nō possit ardua ex,
pedire sine cardinalibus vt dictū est supra (si,
cut de principe sine cōsilio procerū argu.c.in
tellecto de iureiu. dicit pau.de cas.in cōsi.72.
in.6.col.) videt ꝙ nec creare cardinales. qd'
ponit bal.in.c.1.de natura feu. & ponit post
ioā.mo.in.c.super eo de hęre.i.6.vbi dicit ꝙ
gesta ꝑ papā quę erāt ardua/retractata fuerūt
quia gesta sine cōsilio cardinaliū. Idē archi.in
c.sunt quidā.25.q.1.in pri.ostiē.& ioā.an.in
c.antiqua de priui.cardi.& immol.in.c.ex ge
stis de cle.non resi. Et ex hoc dixit bal.in.l.fi.
C.de diuer.rescrip. ꝙ papa vrbanus respon,
dendo oratoribus perusinis quærentibus ex,
peditionem pro factis ciuitatis/dixit ꝙ nego
ciū erat arduū & ꝙ nō poterat in camera ex,
pediri sed erat expediendū in consistorio cū
cardinalibus. & ꝙ idem respondit carolus in
in ciuitate pisana.

¶ Et idē (ꝙ nō possit expedire ardua sine car,
dinalibus nec deponere nec excōicare cardi,
nales sine cōsilio cardinaliū) tenet abb.in.c.2.
de cle.non resi. Ad quod tex.in.c. per venera
bilē qui filii sint legi.& ibi abb. quē tex. etiā ad
hoc allegat abb.ibi in.d.c.2.& tex.in.d.c.fun,
damēta de elec.in.6.& iura quæ dicūt de fra,
trū nostrorū cōsilio: vt in.d.c.super eo/&.c.1.
de renū.in.6.& in.c.ad apostolicę de re iudi. C
in.6.& i.c.1.de schisma.eo.li.cū simil. Et bal.
in.l.cū multa.C.de bonis quæ liberis. vbi di,
cit ꝙ in infeudatione rerū preciosarum debet
interuenire consensus cardinaliū. Idē ioā.de
fan.archi.& domi.in.c.cū redēptor.12.q.2.
Idē car.alex.in.c.nō liceat papæ in fi.12.q.
2.licet in.d.c.cū redēptor ea.cau.&.q.aliter di
xerit. ¶ Ad quod etiā faciunt quæ dicit abb.in
c.constitutus de religi.domi. vbi vult ꝙ sine
peccato nō possit alienare de bonis ecclesiasti
cis vt dicit in.d.c.non liceat.& plus etiā dicit/
ꝙ nō posset priuare aliquē beneficio maxi,
me eꝑatu vel dignitate sine causa. de quo in,
fra late in locis remissiue allegatis. ¶ Et ꝙ nō
possit alienare res ecclesiæ romanæ sine cōsi,
lio cardinaliū, ponit archi.in.d.c.nō liceat.12.
q.2.& in.c.adrianus el.2.63.di.& late feli.in
c.ad audientiā de prescrip.& per abb.in.c.du
dū el.2.de elec.& i cōsi.41.in.1.volu.& aliqd
infra in solutiōe post adducta in cōtrariū.

¶ Ad quod multū bene quod ponit hēricus
boich in.c.magnæ de voto. vbi super illo ar.
quæ liceāt/deceāt & expediāt papæ, dicit ꝙ li
cet ostiē. dixerit oīa licere papæ quæ nō sunt
cōtra fidē, tamē intelligi debet dūmodo nō of
fendant deū per peccatū mortale. allegat quę D
dicūtur.40.di.c.si papa: qa in hoc nulla pōas
nulla dignitas nullū priuilegiū posset pecca,
torē excusare. allegat.12.q.2.non liceat. nulli
n. christiano licet peccatū mortale cōmittere
c.fi.de ꝑscrip. In his tñ (scilicet in quib⁹ papa
peccat mortaliter sicut & qlibet ali⁹) aut quę,
rit quo ad trāsgressionē decalogi & oīa alia
quorū commissio vel omissio ex lege diuina
veteris aut noui testamēti iudicat peccatum
mortale: & eo casu sunt ꝓmissa vera. aut quę,
rit de iis quę ex lege canonica mortalia sunt
& in his oībus licet ei quicquid libet (vt in.c.
proposuit de conces.pæben.&.c.fi.de simo.)
tamen sine sufficienti causa non decet. xi.q.
1.peruenit.l.digna vox.C.de.legibus. Quæ
causa debet sumi ex qualitate negocii/ perso,
næ/loci & temporis.19.di.ca.1.&.2. Iustitiā
autem ministrare semper expedit.c.1.de re
iudi.in.6. Cessante ergo causa non potest pa,
pa contrauenire capitulis iuratis. vide cardi.
12.q.2.d.c.non liceat.

¶ Inde dicit ostien.& ioā.an.in.c. antiqua de
priui. ꝙ papa parū vel nihil facere debet si,
ne consilio cardinalium, cum sint vnum cor,
pus cum eo.& quando mittit cardinalem le,
gatū vocatur legatus de latere papæ. Et ideo
non iurant fidelitatem papæ sicut alii episco,

A pi: vt dicitur in.d.c.antiqua, & maxime stante antiquata consuetudine hoc faciendi cum cardinalibus, quæ consuetudo dat iurisdictionem: vt.9.q.3. conquestus, de foro compe. cum contingat cum simil. Vnde dicit ioan. mo.(vt supra dictum est) in.d. ca. super eo/ multas collationes de episcopatibus & abbatiis per celestinum sine cōsensu cardinalium factas fuisse cassatas per bonifaciũ successorem, & similiter ꝙ per benedictum.xi. fuerũt suspensa statuta quæ bonifacius eius prædecessor cōcesserat marchianis sine cōsilio cardinalium/eo ꝙ tangebant ardua, licet aliqua essent iusta. Quę omnia refert ioan.an.in.d. ca.super eo de hære. in.6. & vide martinum de laude in trac. de cardinalibus/ versi. 2. Et secundum quod dicit idem ioan.mo.& refert cardi.in.d.c.2.non præsumitur ꝙ faciat cum bona coſcientia si illa faciat sine consilio cardinalium, & debent per successores reuocari. Et non valet cōsuetudo ꝙ papa possit explicare ardua sine cōsilio cardinaliũ secundũ abba.in.d.c.2.de quo per feli.in ru.de cōsti.

¶ Et posito ꝙ papa possit explicare etiã ardua sine cardinalibus & creare cardinales (de quo arti.late in locis supra allegatis per doc.& alberi.in ru. C. de. ll. & in locis late etiã positis
B per feli.in ru.de consti. vbi ponit an consuetudo vel lex possit hoc introducere. & per iasonẽ in.l.placet. C.de sacrosan.eccle.) tamen nullus negat quin ex quadã honestate & cōdecentia debeat ardua explicare cũ cardinalibus: cũ dicantur pars papatus. vnde læso cardinale dicitur læsus papa: vt dicit ioan.an. in c.fœlicis de penis in.6. Et dicuntur inuiscerati papæ. ostien.in.c.antiqua de priui. Et cardines terræ ioan.de fan.in.c.sacrosancta. 22. di. ostien.ca.2.de cle.non resi. Item dicuntur coadiutores papæ in officio papatus: vt in.d. c.per venerabilẽ. §.rationibus qui filii sint legi. & in.c.fundamẽta de elec.in.6. Et fratres: vt in.c.q̃ graui de crimi.falsi. & in.c.ad apostolicę de re iudi. Et vocati in partẽ solicitudinis: vt in.c.ad honorẽ de autho.& vsu pal. Et dicũtur collaterales: vt in.c.1.&.2.de offi. lega. in.6. Et pars corporis.6.q.1.§.verũ. De quibus plura dicta sunt in arti. de ordine sedẽdi in cōcilio/ q preferãtur cardinalesne an quatuor patriarchæ. vide cardi. in.c. licet de elec. ꝩ Et princeps licet sit legibus solutus, tñ profiterẽ se legibus viuere: vt insti. qbus mo. testa. infir.in fi.&.C.de.ll.l.digna vox/&.C.de testa. l.hac cōsultissima.§.ex imperfecto. bal.de bonis quę libe.l.cũ multa, & ff.de lega.3.l.ex imperfecto.&.8.di.quę cōtra.&.c.in singulis de C
sta.mo.& in.c.peruenit.xi.q.1. Papalis.n.ptãs debet esse auctrix & cultrix honestatis & iustitię: vt in.c.1.§.sed diuersum in ti.de aliena. feu. siue sint leges ab eo siue ab alio cōditę: vt in.l.nã magistratus.ff.de arbi. ꝩ Inde dicit ꝙ licet papa sit dñs beneficiorũ & in illis habeat plenitudinẽ ptãtis (vt in.c.2.de pben.in.6.) & dicantur omnia beneficia esse ei manualia (vt in cle.1.vt lite penden.) ita vt dicatur ꝙ possit aliquẽ priuare beneficio sine causa (vt ibi notatur, & in.c.per principalẽ.9.q.3.) tñ illud debet intelligi modo per hoc non faciat iniustitiã: vt dicit car.in cōsi.142. incipit videt. Imo abb.in.c.cōstitutus de religi.domi. vult ꝙ sine causa nō possit. de quo in.d.c.per principalẽ.9.q.3.& in disputatione eius quæ incipit eps.& in.c.fi.de confir. vti. vel inuti. & ibi decius. & barbatius in.c.ꝙ translationẽ de offi.lega. Vnde bal.in.c.1.in.§.adhæc de pace iura. fir. dicit ꝙ si papa de plenitudine ptãtis auferat alicui bñficiũ/debet eidẽ prouidere de alio æqualẽti. refert feli.in.d.c.1.de pba.

¶ Et si hoc est ꝙ debet explicare ardua cũ cardinalibus stante maxime antiquata cōsuetudine/ & sic vbi nulla interuenit obligatio vel promissio vel pactũ, multo magis in proposito videtur ꝙ debeat teneri etiã de necessitate D
ex quo interuenit promissio cũ iuramento & voto. ꝩ Itẽ ꝙ teneatur seruare votũ facit ꝙ vouẽdo quis promittit deo: vt in.c.nō est de voto. Et vouere est de iure diuino: iuxta illud psal.75.vouete & reddite dño deo vestro, vt dictũ est supra.& in.c.magnæ de voto.& ecclesiastæ.5.siquid vouisti deo/ne moreris reddere: displicet.n.ei infidelis & stulta pmissio. sed qdcũq voueris redde: multoq melius est nō vouere q̃ post votũ pmissa nō reddere. Si ergo est de iure diuino/& cōtra ius diuinum nō pōt papa dispẽsare cũ alio (vt i.c.sunt qdã 25.q.1.&.d.c.q̃ in ecclesiarũ de cōsti.&.c.etsi chrs &.c.q̃to in glo.de iureiu.&.d.c.nō est de voto) multo minus cũ seipso poterit: ar.d.c. fi.de insti.iũcto.c.per nostras de iurepa. In iis enim quę sunt de lege naturę & in pręceptis diuinis non potest per hominẽ dispensari, & præsertim in præceptis primæ tabulæ q̃ ordinant directe ad dilectionẽ dei: vt dicit.s.tho. in secunda secũdæ.q.88.ar.10. Accedit quòd ex inobseruantia voti dicitur quis incurrere infidelitatem: quia non obseruare votum est frangere fidem deo: vt dicit.s.tho.in secunda secundæ.q.88.ar.3.&.10.&.q.89.argu.8. Sed de infidelitate papa arguitur & accusatur

A & deponitur a papatu: vt in.c.si papa. 40. di.
ergo ex non obseruantia voti poterit deponi
maxime concurrente periurio. Facit quod di
cit.s.tho.in secunda secundæ.q.89.ar.8.de
obligatione iuramenti & voti.
¶ Item facit ad hoc ꝙ licet papa dicatur ha,
bere plenitudinem potestatis, tamen debet in
telligi modo reguletur per consilium cardi,
naliū: quia vt dicit car.i.c.licet de elec.&in re
pe.c.perpendimus de sen.excom. non debēt
assentatores papæ volentes illi complacere/
illi suadere ꝙ omnia possit pro libito, quasi
etiam possit illicita/ & sic plusq̄ deus: quia ex
hoc sequūtur multi errores & pericula in ec
clesia. Hinc dicit archi.referēdo lau.in.c.sunt
quidam.25.q.1.ꝙ papa non potest facere le,
gem generalem super vniuersali statu eccle,
siæ sine cōsilio cardinalium. quod & sequitur
cardinalis in.d.repe.c.perpendimus.& abb.si
culus in disputatiōe episcopus i.5.col. Hinc
dicit etiam cardi.ibi in.d.ca, perpendimus ꝙ
non posset tollere.c.si quis suadente sine con
silio cardinaliū. ¶ Vnde propter arduitatem
huius facti quod est creare cardinales (vt in,
quit bernar.in.4.li.de consideratiōe ad euge.
quia iudicant totum orbem) multo magis va
luit obligatio & promissio & tenet obserua,
B re. Ad quod facit qđ dicit ostiē.in.c.1.de cle.
non resi.ꝙ licet dicatur ꝙ solus papa sine cō,
silio cardinalium possit priuare episcopum
(vt.2.q.6.c.ideo,&.9.q.3.c.cuncta) non sic
simpliciter dicitur de cardinale, sed maxime
fuit reuocatum in dubium vtrum hoc pos,
sit sine consilio cardinaliū vel concilii facere.
¶ Item si debet intelligi plenitudo potestatis
cum claue discretionis (vt.d.c.q̄rto/ & supra
dictū est) videtur ꝙ capitula sic inita per car,
dinales quantūcunq; existant regulatiua po,
testatis papæ/ sint propter bonum publicum
seruanda. Patet in simili: quia ius ciuile non
potest tollere ius naturale nec ius diuinum
in.§.naturalia/ insti.de iure na.gen.&ci.& in
c.sunt quidam.25.q.1.& dictum est supra.
Tamen bene potest illud modificare & inter
pretari causa suadēte: vt patet in.l.si vnus.C.
de testa.& in.c.cum esses eo.ti.& in.l.fi.C.de
fideius.& in.c.relatum (& ibi doc.) de testa.
Facit quod dicit bar.in.l.oēs populi/ de iusti.
& iu.& in.c.cum contingat de iureiu.& in.c.
a nobis post glo.de deci. ¶ Nec per hoc dici,
tur tolli plenitudo potestatis, sed ad tempus
suspēdi donec sit numerus.24.sicut dicimus
ꝙ papa non videtur tollere ius tertii sine cau
sa/ cum ad tempus tollit: vt dicitur in.l.quo,
tiens.C.de precibus impera.offe. Sic ergo di C
camus in proposito ꝙ ex causa propter licen
tiam summorum pontificum licuerit cardi,
nalibus facere dicta capitula in conclaui: &
multo magis postq̄ sunt per papam compro
bata. Facit quod dicit tex.in.c.2.de præben.
in.6.ꝙ licet papa in bñficialibus habeat pleni
tudinem potestatis, tamen in aliquibus hoc
specialius ei contulit consuetudo.
¶ Item licet dicatur ꝙ papa possit tollere
contractus qui sunt iuris ciuilis (.s.ipsam
actionem: vt in.l.2.ff.de origi.iu.& dicitur in
l.ex hoc iure.ff.de iusti.& iu.) non tamen po
test facere quin iustitia reddatur mihi: vt po,
suit inno.& abb.& feli.in.36.col.in.c.quæ in
ecclesiarum de consti. Similiter licet possit va
lidare contractum nullum (vt in.c.1.de trā
sac.) illud est verum quando agit tanq̄ sum,
mus pontifex, sed quando se obligat & con,
trahit tūc obligatur tanq̄ priuatus & tenetur
obseruare: vt dicit car.in consi.147.in.2.col.
per.c.1.de proba.& ideo non poterit promis
sionem reuocare. Et inducit ad illud quod di,
xit bal.in authen.de defenso.ciui.de promis,
sione facta per federicum lombardis/ ꝙ tene,
tur obseruare.& in similibus obligationibus
non pręsumitur causa in principe: quia alias
de facili posset reuocare contractus omnes D
cum eo factos. quod ponit abb.& feli.post
eum in.40.col.in.c.quæ in ecclesiarum de
consti.& idem feli.in.c.ad audientiā de præ,
scrip. Quod īducit ad illud quod dicit bal.in
c.1.de na.feu.de comitatu papiæ ꝙ non pos,
sit per federicum reuocari: de quo supra. Et
non sine mysterio hoc fuit statutum in conci
lio basilien.in.23.sessione 1 scilicet quòd ha,
beant assumpti ad pontificatum capitula ista
iurare.
¶ Item videtur per locū a minori ꝙ nō pos,
sit reuocare: quia si papa potest renūciare pa,
patui (vt in.c.1.de renū.in.6.) multo magis
potest se astringere ad certo modo admini,
strandum pōtificatum.authen. multo magis
C.de sacrosan.eccle. Item si est vera opinio
supra relata ꝙ papa possit cogi ad renuncian
dum papatui pro sedando schismate (de quo
late infra) eodem modo videtur ꝙ pro pace
& vnione rediměda inter papam & cardina,
les & bono regimine ecclesiæ/ possit cogi ad
obseruandum capitula iurata & votata quæ
sunt rationabilia.
¶ Et pro ista parte quòd teneatur obseruare
quod ante iurauerat/ possent adduci in argu,
mentū.c.cum adeo.de rescrip.&.l.si quis post

ff.de iudi.l.cum quædam puella.ff.de iuri.omnium iudi.16.q.1.c.3.cle.1.de renun.itẽ de diuor.c.gaudemus ad fi.51.di.c.designati.&.c.ex antiquis.54.di.vt saltẽ vitetur scandalum quod in subditis & in ecclesia generari posset ex inobseruantia voti & fractione fidei, ratione cuius scandali potest procedi cõtra papam & accusari in concilio (maxime quando est incorrigibilis) iuxta glo.in.c.si papa.40.di.& quæ dico infra in quæstione propria. Et licet abbas in.c.cũ venissent de iudi. loquendo in papa alienante terras ecclesię & scandalizante ecclesiam dixerit ꝙ præsumitur causa in papa, tamẽ ipsemet contrarium posuit in.c. quæ in ecclesiarum de consti. de quo vide feli. in cap. ad audientiam de præscrip.

IN CONTRARIVM (ꝙ papa non ligetur illis capitulis & ꝙ possit seipsum absoluere a iuramento & voto) primo facit ꝙ prælatus nõ conuenitur post trãslationem de eo quod ante translationem fecit: vt in. cap. si quis iam translatus. 21.q.2. quia aliud fingitur hodie q̃ fuerit heri.50.di.c.ferrum, proprie enim assimilatur ferro quia sicut ferrũ de terra tollitur & purgatur & ad meliorem vsum conuertitur, ita & papa per electionem & assumptionem ad papatũ sanctificatur: vt in ca.non nos.40.di. Ideo postq̃ translatus est non requiritur de gestis ab eo ante adeptum pontificatum.

¶ Secundo facit ꝙ sicut seruus qui tempore seruitutis poterat cõueniri actione negotiorum gestorum, post manumissionẽ minime cõuenitur propter status mutationem (vt in l.eum actum.ff.de nego.gesto.& in.l.1.C.an seruus ex suo facto. facit.l.is cui cum glo. ff. de alimen.& ciba.lega.) sic videtur dicẽdum in papa ꝙ de eo quod in conclaui promisit dum erat cardinalis factus papa nõ possit inquietari sed soli deo habeat de voto & iuramento reddere rationem.c.etsi christus de iureiu. Sic dicimus ꝙ per mutationem personę mutatur status rei: vt in.l. vnica. C. de impo. lucra.describ.lib. 10. & ponit specu. in ti. de cle.coniuga.in versi.ad huius autẽ. Et ex mutatione officii vel dignitatis dicitur aliquid alicui esse illicitum quod alias erat licitum, c. lex continẽtiæ.31.di. Et mutatione cõditionis & status variatur dispositio.l.cũ quis &.l. si cum cornelius.ff. de solu. c. quemadmodũ de iureiu. Et mutatione status ciuitatis tollitur effectus sententiæ prius latę. bal.in.l.cum ex oratione in notabili.3.ff.de excusa. tuto.

¶ Tertio facit ꝙ sicut per ingressum religionis quis absoluitur a iuramento & voto (vt C in.c.scripturæ de voto.& per inno.in.c.debitores de iureiu.) ita videtur dicendum in papa ꝙ per adeptionẽ summi pontificatus censetur absolutus a iuramento & voto: cũ omnis religio consistat in põtificatu/ & in melius videtur commutatio. Facit quod dicit bal. in d.c.debitores.& quod infra dico de commutatione in melius/ ꝙ non dicitur esse transgressio.

¶ Quarto facit ꝙ in iuramento semper intelligitur excepta authoritas superioris.25.q.1.§.his ita.& de iureiu.c.venientes.& doc. late in.c.cõstitutus de rescrip.& ioã.an.& anto in.c.non est de voto. Igitur in tali iuramẽto.in cõclaui emisso potest assumptus in papam (cuius authoritas censebatur excepta) ex vi iuramenti contrauenire & dispensare.

¶ Et ista inferunt de iuramento præstito ante pontificatum. ¶ Ad quod etiam quinto facit ꝙ inquantũ reperiuntur sede vacante facta/ videntur nulla: quia ab illis celebrata qui nullam habẽt iurisditionem. Et hoc per tex. in cle.ne romani.§.irritum de elec. vbi sede vacante cardinales nullam recipiunt iurisditionẽ sed tãtum possunt illa explicare quæ faciunt ad celerẽ electionem futuri pontificis. D Idẽ voluit glo.in.c.vbi periculum in.§.iidẽ quoq; de elec.in.6.& glo.in.c.1.de schisma. in.6.& tex. in.§.cæterũ.d.c.vbi periculũ. qui expresse disponit ꝙ similes ordinationes etiã si sint iuratæ non valeant. Et si dicatur ꝙ minora collegia succedunt in iurisditionalibus vacante sede episcopali (vt in.c. iis quæ &. c. cum olim de maio.& obedien.& in.c.ad abolendam de hære.) nõ refert: quia præclusa est via cardinalibus se immiscendi in iurisditione pontificali ad hoc vt vacent acceleratæ electioni faciendæ propter imminens periculũ ex tarditate: vt. d.§.irritum. facit quod in simili dicitur in glo.in. c. accusatus in. §. sane de hære.in.6. ¶ Itẽ posset esse alia ratio, quia claues datæ sunt petro tantum & successoribus immediate a christo: vt in cap. in nouo 21.di. Et ipse est q tenet vices christi: vt in.c. ad apostolicę de re iudi.& in capitulo pro humani de homi.in.6. Vnde dicit specu. in ti. de lega. in. §. nunc ostendendum/ versicu. 89. quòd papa est petri successor & vicarius iesu christi/ vicem non puri hominis sed veri dei gerens in terris. & in.c.1.&.2. de transla. præla.& vide tex.in.c. vnico vt eccle.benefi.& in cle.1.in prin.de iureiu.& in.c.vbi peri-

culum. §. cęterum circa medium de elec. in
A 6. Igitur non potest talis potestas esse in col-
legio: quia si in collegium transiret ista pote-
stas papæ, sequeretur ꝙ christus plures suc-
cessiue constituisset vicarios. ita ꝙ papa mor
tuo transiret vicaria in collegiū/ & papa crea
to extingueretur potestas in collegio, & iterū
mortuo papa collegium potestatem resume
ret, quod videtur absonum, argu. l. qui res. §.
arcam de solu. cum concordan. Ideo in eos
non transit aliqua iurisditio. & vt cesset om-
nis occasio vsurpādi supremam potestatem
quæ est in papa tantum (vt in. c. ꝙ translatio-
nem de offi. lega. & vide bal. in. l. rescripta. C.
de precibus impera. offe.) cardinales sede va
can. in nullo succedunt in iurisditione papæ.
Vnde non possunt facere constitutiones vel
ordinatiões: vt. d. §. irritum &. d. §. cęterum.
quia facere constitutiones est iurisditiōis: vt
voluit glo. in. l. 1. ff. de iuri. omnium iudi. &
inno. in. c. cum accessissent de consti. & in. c.
ecclesia sanctæ marię eo. ti. Probatur in. l. nul
li. C. de sententiis & interlo. omniū iudi. bar.
in. l. omnes populi. ff. de iusti. & iu. &. c. vt ani
marum de consti. in. 6. Et per hoc patet ꝙ nō
videtur vera opinio bar. in. l. vbi absunt. ff. de
tuto. & cura. datis ab iis. qui voluit ꝙ vacante
B sede papali appellatur ad collegium cardina
lium sicut appellaretur ad papam si viueret,
ex quo mortuo papa cardinales nō succedūt
in iurisditione papæ: vt ibi est tex. & glo. quæ
ibi hoc voluit in. d. §. irritum/ ponendo diffe
rentiam inter collegium cardinalium & alia
inferiora collegia. Et hoc voluit alex. de im-
mol. in. d. l. vbi absunt. qui repræhendit illam
glo. c. nullus. 79. di. quæ voluit ꝙ vacan. sede
cœtus cardinalium tenet locum papæ. quia
imo ecclesia vacan. eius caput & sponsus est
christus: vt voluit glo. in. d. cle. & in cap. 1. de
schisma. in. 6. Et ꝙ non habeant iurisditionē
cardinales/ adducit bal. hoc tenentem in trac.
schismatis ī. 2. col. versi. suppono. & vide car.
in. c. licet. in. 1. q. de elec. Et maxime hoc pro-
cedit quo ad ea quæ sunt principi reseruata:
& quo ad creationem cardinalium, quos nō
possunt ipsi cardinales creare sede vacan. vt
late dicitur in. d. cle. 2. de elec. post glo. in ver-
bo potestatis. & in. c. nullus. 79. di. & dictum
est supra in quæstione propria. Alioquin si
diceremus ꝙ succederent, sequeretur absur-
dum ꝙ non esset necessarium papam eligi/
ex quo cœtus cardinalium christi vicariatū
haberet, nec esset expediens propter contra-
rietatem quæ posset inter eos exoriri. Ita di-
cit glo. in verbo non cōsonam in. d. cle. 2. Et
maxime in ordinationibus ipsorum in qui- C
bus ipsi nullam habent potestatem & cōcer-
nunt plenitudinem potestatis papæ, de qua
nō possunt ipsi tractare sine papa. facit quod
dicitur in. c. 1. de transla. pręla. & in. c. ꝙ tran-
slationem de offi. lega. Et hoc est clarum quā
do sedes vacat/ & imminet fieri electionem
vt est in quæstione proposita. in aliis autē casi
bus vide quæ dico supra in quęstione quid si
papa est effectus inutilis vel furiosus.
¶ Sexto facit quod dicit petrus de ancha. in. c.
venerabilem de elec. vbi dicit ꝙ si ille qui iu-
rauit in materia dispensabili non habet supe
riorem/ potest ipsemet secū dispēsare. Quod
si admittitur in inferiore a papa nō recognos
cente superiorem/ multo magis admittendū
est in papa. & maxime quando ex causa secū
dispensat vt dicit abb. in. d. cap. 1. de consti. &
feli. in. c. constitutus in. 8. col. de rescrip. vbi
dicit ꝙ papa potest seipsum absoluere. Et idē
vult bal. in. l. non dubium in antepenul. col.
allegando inno. C. de. ll. quod dicit esse nota-
tu dignum. Et idem refert feli. in. d. c. 1. 17.
col. versi. sexta declaratio. qui respondet ad re
gulā. c. si. de insti. &. ca. per nostras de iurepa.
Primo ꝙ in hoc potest prouideri quia pōt
committi alteri absolutio iuxta glo. in. c. sane D
el. 2. de offi. delega. & in. c. nemo. 9. q. 3. i glo.
& quod dicitur in. c. oīs de pœni. & remis. Ad
quod facit quod in simili dicitur ꝙ deficiente
superiore potest quis sibilpsi ius dicere: vt di
citur post inno. i. c. olim el. 1. de resti. spolia.
& bene tex. in. c. vnico de mili. vasal. qui con-
tumax est in feu. Secundo ꝙ illa est regula iu
ris positiui, cui papa nō subiicitur. d. c. propo-
suit de concess. præben. Facit quod in simili di
citur ꝙ quis absoluitur a voto per ingressum
religionis: vt in. c. scripturę de voto. & a iura-
mento in melius commutādo: vt dicit inno.
in. c. debitores in fi de iureiu. & glo. in. c. ma
nos de iureiu. vbi de hoc, & supra dictum
est.
¶ Septimo ad idem facit ꝙ iuramentum de-
bet habere suos comites/ veritatem iudicium
& iustitiam: vt in. c. animaduertendum. 22.
q. 2. &. q. 1. c. & iurabūt. & de iureiu. c. etsi chri
stus. Vnde debet habere discretionis iudiciū
& authoritatem. l. 2. ff. de iureiu. Cum ergo
cardinales nullam habeant iurisditionem in
papam, non possunt recipere ab eo iuramen
tum nec potest illis obligari: quia deficit au-
thoritas & discretionis iudicium. sicut in simi
li dicit bal. in proce. grego. ꝙ clerici non te-

neatur iurare rectori laico de obediendo ei/ quia non possunt se illi obligare.c.significasti de foro compe.&.c.at si clerici.de iudi. cum simil.ponit archi.in.c.placita.15.q.4.

¶OCTAVO facit q̄ ardua potest papa solus facere sine cardinalibus: vtputa creare cardinales secundum magis cōmunem opinionem in.d.c.super eo de haere.in.6.& ioā. de ligna.in.c.2.de cle.non resi.& late in locis infra remissiue positis in respōsiōibus ad cōtraria.& in locis supra adductis pro alia pte. & abbas & moderniores ibi in.d.c.2.post car. qui dicit q̄ licet ostien. ibi sub dubio dixerit q̄ papa non possit facere ardua sine consensu cardinalium, tamen pōtifices hoc non admit tunt.nec quod ipse ostiē.dixit iure probatur. Imo & glo.ibi voluit q̄ solus papa possit de ponere cardinalē sine aliorum cōsensu.quod & tenuit ibidem idem abb. & in disputatiōe episcopus.& ioan.de immol.in.c.dilectus el 1.col.1.de preben. Vnde glo.1.in.c.ad apostolicę de re iudi.in.6.dicit q̄ papa solus pōt deponere imperatorem / reges & quoscunq̄ alios.& de rege franciæ est tex.in.c.alius.15. q.6.& de imperatore ponitur in.c.in illis.4. di.& in.c.venerabilem de elec.Et q̄ aliquando reperitur factum cum cōcilio hoc fuit de honestate: vt dicit ibi glo.vel si interuenit cōcilium/interuenit approbando non authorizando, secūdum glo.& inno.in.d.c.2.Quia papa est qui habet plenitudinē potestatis.2. q.6.decreto.& non subiicitur canonibus nec ab eis authoritatem habet, sed potius e contra: vt in.c.significasti de elec.Et ipse oēs iudi cat & nullus ipsum.22.di.omnes.9.q.3.nemo.Ratio prædictorum est quia essent restrictiua potestatis papę, contra dicta inno. in.c.2.de transla.præla. Vnde dicit.s.tho.in 4.sen.di.24.q.3.ar.3.ad.8. argu.q̄ papa non vtitur baculo sicut alii episcopi quia nō habet coarctatam potestatem, quę designatur per curuitatem baculi.

¶Similiter facere legem generalem quod connumeratur inter ardua(vt in.l.humanū C.de.ll.&authen.habita.C.ne filius pro pa.) potest papa solus sine cardinalibus, ponit alberi.in ru.C.de.ll. facit quod ponit archi.in c.quę ad perpetuam & in.c.sunt quidam.25. q.1.& in.c.quis de offi.ordi.in.6. Ad idem facit.l.fi.C.de.ll.vbi imperator facit legem generalem sine proceribus suis.ergo multo magis hoc poterit papa sine cardinalibus. Et propterea alberi.in.d.ru.dicit q̄ illa clausula quæ consueuit apponi in bullis de fratrum nostrorum consilio magis emanat de honestate q̄ de necessitate.& idem alberi.in.d.l. C humanū.Et licet ille tex.velit q̄ si quid in publica priuataue cā emerserit necessariū quod nouam formam generalem exposcat/ id debere discuti ab omnibus proceribus & patribus conscriptis, & eum omnes consenserint tunc demum in consistorio principis recitari vt vniuersorum consensus authoritate principis firmetur &c. debet intelligi de honesta te & non de necessitate secundum bar.bal. & alios ibi.quod ostendit in sui principio ille tex.dum dicit humanum esse probamus &c. Et idem dicitur in authentica habita.C.ne filii pro pa.ibi habita deliberatione abbatum, videlicet non de necessitate sed de honestate. & ponit domi.in.d.cap.super eo de hære. in.6.

¶Pro hoc facit quod dicit glo.in.c.fundamēta de elec.in.6.in.§.decet/in versi.contigerit quæ dicit q̄ papa non cogitur petere consilium cardinalium.quod ostendit ibi tex. qui loquitur euētualiter, videlicet in quibuscūq̄ contigerit eorum consilia peti. Ad idem facit tex.in.c.saluo.9.q.3.vbi dicit q̄ saluo in omnibus romanæ ecclesiæ priuilegio nullus metropolitanus potest sine consilio prouincialiū episcoporum causas tractare. Ergo romana D ecclesia quæ repræsentatur in papa(secundū bal.in authen.quas actiones.C.de sacrosanc. eccle.& archi.in.c.1.de prescrip.in.6.& in.c. fundamenta de elec.eo.li.)non tenetur requirere consilium aliorum, ergo nec cardinalium.

¶Item cum sit maior potestas concilii q̄ cardinalium(vt in.c.si papa.40.di.)& quæcunq̄ ardua citra pertinentia ad fidem possit sine cōcilio explicare.9.q.3.cuncta / multo magis poterit sine cardinalibus. Præterea papa solus est qui habet vniuersalem iurisditionem,& ipse est summus qui omnia potest: vt dicit glo.in cle.ad nostrū de hære.vnde paulus.1.ad corin.6.dicit,nescitis q̄ angelos iudicabimus / q̄to magis secularia? vt in.c.per venerabilem qui filii sint legi. Et vide glo.in d.cle.ad nostrū.quę dicit ecclesiam istam militantem exemplatam esse diuinitus a triumphante,allegat illud exodi.25.in fi.vbi fuit dictum moysi q̄ omnia faceret sicut fuerat ei monstratū in monte, & illud apocalyp.21. vidi ierusalem sanctam descendentem de coelo.Sicut ergo in ecclesia triumphāti vnus est solus princeps deus cui omnia obediunt & qui omnia administrat, ita in ista militanti

debet esse vnus qui præsit omnibus (scilicet
A papa) cui omnes obediát & qui omnia admi-
nistret. Ad quod illud. 12. metaphy. multitu-
do principatuum mala (ponit abb. in. c. nouit
de iudi. in. 3. col.) ergo vnus debet esse prin-
ceps. facit tex. in. c. in apibus. 7. q. 1. Ergo pa-
pa solus sine cardinalibus, nam potestas data
fuit petro & successoribus principaliter (vt
in. c. in nouo. 21. di. & c. 1. de transla. præla. &
in. c. solitæ de maio. & obe.) & non cum car-
dinalibus.

¶ Ipsi enim petro æternæ vitæ clauigero ter-
reni simul & cœlestis ĩperii iura cõmisit dñs/
dicit tex. in. c. 1. 22. di. quia petro fuit dictum
pasce oues meas: vt. d. c. solitæ. & ei data pote
stas ligandi & soluendi. 24. q. 1. quodcunq;.
&. d. c. solitæ/ & c. ad apostolicæ de re iudi. in
6. & c. per venerabilẽ qui filii sint legi. & ipse
habet discernere inter leprã & leprã. Ergo nõ
habet regrere consiliũ cardinaliũ de necessita
te. r Et ipse est q solus tenet locũ dei in terris:
vt in. c. q̃to de transla. præla. & c. 1. vt eccle. be
ne. Et est vicarius iesu chr̃i: vt in. c. fi. de trãsla.
pla. & in. c. inter corpalia eo. ti. & in. c. ad apo-
stolicæ de re iudi. in. 6. & in. c. 1. de homi. &
in. c. vbi periculum in. §. cæterum. de elec. eo.
li. Et factum ab eo dicitur factum a deo: vt. d.
B c. q̃to. Nec disputandum est de eius potestate
ne lingua transiens super terram ponat os in
cœlum. 21. di. c. intantum. & ioan. an. in re-
gula actus legitimi de regu. iu. Et nõ solũ cir
ca cœlestia terrestia & infernalia ipse gerit vi
ces dei/ sed etiam super angelos bonos & ma
los, quibus maior est iurisditio ne/ sacramen-
torũ administratione/ cognitione & præmio.
Ita disputando dicit archie. flo. in. 3. par. sum.
ti. 23. ca. 6. & ad idem ibi refert augustinum
de anco. in trac. de po. pa. Qui allegant chry
sostomum dicere q homini mortali omniũ
quæ in cœlo & quæ in terra sunt potestatem
commisit deus, & validiorem cœlo ecclesiam
esse monstrauit. Quod & refert feli. in. c. 1.
in. 3. col. de consti. qui post. s. tho. in trac. con-
tra errores græcorum. c. 66. dicit q papa est
primus & maximus omnium prælatorũ. &
allegat eundem tho. in. dicto trac. c. 71. dicẽ-
tem q papa in totam ecclesiam christi vniuer
salem prælationem habet. Et chrysostomum
homilia. 85. dicẽtem q iacobum localiter in
loco terminauit, petrum autem totius orbis
magistrum & doctorem ordinauit. Et eundẽ
super act. apos. dicẽtem q petrus a filio super
omnes qui filii sunt accepit potestatẽ non vt
moyses in vna gẽte sed in vniuerso orbe. Et
q dicere papam non habere vniuersalis ec-
clesiæ primatum est error similis errori dicen C
tium spiritũsanctum a filio non procedere.
nam ipse christus dei filius ecclesiam suã con
secrat & sibi cõsignat spiritusancto quasi suo
charactere & sigillo: & similiter christi vica-
rius suo primatu & prouidentia vniuersalẽ
ecclesiam tanq̃ fidelis minister christo subie-
ctam conseruat. Ita beatus tho. in dicto trac.
c. 66.

¶ Et refert feli. quòd idem tho. in trac. contra
impug. religi. dicit q sponsus ecclesiæ pro-
prie loquendo est christus, alii autem dicun-
tur sponsi sicut ministri spõsi exterius coope
rantes ad generationem spiritualium filiorũ,
quos quidem non sibi sed christo generant:
qui quidem ministri intantum sponsi dicun
tur inquantum vicem veri sponsi obtinẽt. &
ideo papa qui obtinet vicẽ veri sponsi in tota
ecclesia vniuersali/ ecclesiæ spõsus dicitur. Et
q̃uis epus sue diœcesis sponsus sit & presby
ter suæ ecclesiæ, non per hoc sequitur q sint
plures sponsi vnius ecclesiæ. Et ratio est quia
sacerdos suo ministerio cooperatur episcopo
tanq̃ principali, & similiter episcopi papæ, &
papa christo. Vnde christus papa episcopus
& sacerdos non cõputantur nisi vt vnus spõ-
sus ecclesię: vt per eundem tho. in. 4. di. 24. q. D
3. ar. 2. quæstiun. 1. ad tertium argu. & 38.
q. 1. ar. 2. & dixi supra in quæstione vtrũ con
cilium possit illa facere quæ potest papa. Et
scotus in quarto in trac. de perfectione statu-
um in. 9. q. dicit q papa est vicarius christi nõ
solum inquantum christus fuit ecclesiæ præ
latus sed inquantũ fuit totius mundi domi-
nus, & q iuste de statu & bonis fidelium põt
ordinare. Vnde & beatus tho. in trac. de regi
mine prin. dicit q omnes reges & principes
christiani & omnes fideles tenentur esse sub-
diti romano pontifici. Et inno. in. c. 1. de offi.
ordi. dicit q papa est vicarius summi regis &
præest regibus & imperatori: & q si quis eo-
rum esset nimis seuerus vel iniuriosus, pa-
pa cognosceret etiam de non notoriis/ & in-
quireret si adesset infamia vel si accusaretur.
Et idem domi. in. c. certum, 10. di. Et dicit in-
no. in. c. cum dilectus de foro compe. q papa
est ordinarius omnium. & in. c. cum oporteat
in glo. magna de accusa. q vniuersi subsunt
papæ. Et car. in. c. ad hæc de offi. archi. dicit q
papa dicitur cardo oĩum ecclesiarum. Et tho.
de erroribus græcorũ. c. 72. dicit q est de ne-
cessitate salutis subesse romano põtifici, quod
etiam dicit extrauagans bonifacii vnam san-

ctam,& glo.in.c.ad nostram de hære. in cle. Ergo patet φ ei soli est data suprema potestas nullis vinculis alligata.

¶Vnde de eius potestate multa pulchra dicta ponit grego.7.in.2.libro registri in dictatu suo. & inter cætera φ romanus pontifex iure dicitur vniuersalis, φ solus pôt deponere episcopos vel reconciliare, φ illi soli licet pro temporis necessitate nouas leges cõdere ac nouas plebes congregare, φ solus potest vti imperialibus insignibus: φ solius papæ pedes omnes principes deosculantur, φ illius solius nomen in ecclesiis recitatur/ φ hoc nomen est vnicum in mundo, φ illi licet imperatores deponere, φ illi licet de sede ad sedem necessitate cogente episcopos trãsmutare, φ nulla synodus absφ præcepto eius debet generalis vocari, φ nullum capitulum nullusφ liber canonicus habetur absφ illius authoritate, φ sententia illius a nullo debet retractari/ & ipse omnium solus retractare pôt, φ ipse a nemine iudicari debet: φ romanus pontifex si canonice fuerit ordinatus meritis beati petri indubitanter efficitur sanctus (testante sancto euodio papien. episcopo & multis sanctis patribus astipulantibus: sicut in decretis beati symmachi papæ continetur) φ catholicus non habetur qui non concordat cũ romana ecclesia, φ a fidelitate iniquorũ subiectos potest absoluere.

¶Ipse enim est qui tenet monarchiam mundi & habet vtrunφ gladiũ: vt dicit deci. vnica in ti. qui filii sint legi. Nam & moyses cuius successor est papa/ habuit vtrunφ gladium 33.q.2. admonere. Et dominus noster iesus christus vtroφ gladio vsus est: vt in.c. nouit de iudi. & ibi plene per doc. & in extrauagan ti vnam sanctam. & ponit aluarottus in.c.1. episcopum vel abb. in vsibus feu. & pono infra late in quæstione propria. Et tanta est eius potestas φ ipse dispẽsat in omnibus præterq̃ in articulis fidei. abbas post alios in.c. proposuit de cõcessi. præben. Ipse enim solus est rector vniuersalis ecclesiæ: vt dicit ibi tex. & i.c. vbi periculum. §. cæterũ de elec. in.6. & sanctus tho. in.2. opusc. ca.65. & .66. Et eius ptãs est a deo, vt ibi. Et a deo habet ipsius potestatis plenitudinem, ponit bal. in.l. rescripta. C. de precibus impera. offe. Ipse est qui dispensat contra apostolum, 34.di.c. lector. & cõtra canones aposto. 82.di. presbyter. & cõtra vetus testamentum in decimis non dandis, de deci. ex parte/ & .c. seq. dicit glo. in.d.c. propo suit & ibi doc. Ipse cõtra ius diuinum dispo-

nit in particulari: vt in.c. si quis in feli. col.2. de maio. & obe. Interpretatur & limitat ius diuinum: vt in.c.a nobis de deci. ibi glo. & feli. in.c. quæ in ecclesiarum col.6. versi. secunda conclusio de consti. alias est in.10. col. Et ibi adducit multas authoritates & multa cumulat quæ potest papa, quibus adde petrum de ancha. in.c. licet de feriis, & in.c. nulli de sen. excom. & multum bene in.c. rursus qui cle. vel vouen. Et φ solus a deo habeat plenitudinem potestatis, vide tex. in cle. pastoralis in fi. de re iudi. & .2.q.6.c. qui se scit. Et sicut ecclesia vniuersalis est vnum corpus, ita & vnum caput tantum habet qui est papa: vt dicit glo. in.c. causam quæ el.2. qui filii sint legi. Est. n. maior sanctis. 20.di. de libellis. nam pontificatus aut sanctum suscipit aut sanctum facit: vt in.c. non nos. 40.di. & multum notabiliter dicit grego.7. in registro in.2. li. in dicta tu suo: vbi sanctum euodium & symmachũ hoc dicentes allegat, vt dixi supra. C

¶Item est maior apostolo in potestate: vt in c. sacrosancta.22.di. & dicit deci.1. in ti. de bi ga. de quo in.c. sunt quidam.25.q.1. & abb. in.d.c. proposuit. Imo dispensat aliquando & immutat vniuersalem statum ecclesiæ: vt in c. non debet de consan. & affi. & .31.di. ca.1. & .68.di. ca. corepiscopi. licet glo. in.c. literas de resti. spolia. & in.d.c. proposuit dixerit cõtrarium secundum ioan. an. & alios ibi in.d. c. proposuit. Et in effectu dispensat in omnibus non concernẽtibus fidem secundũ abb. ibi, qui etiam vult φ possit liberare aliquem a voto absφ aliqua cõmutatione quemadmodum posset ipse deus. Et generaliter potest facere omnia quæ potest ipse deus claue nõ errante: vt dicit ostien. in.c. q̃to de transla. prælat. & inno. in.c. quanto de iureiu. cum idẽ sit consistorium dei & vicarii eius secundũ eos, & refert abb. in.d.c. proposuit. Et dicitur legatus petri: vt in.c. in sancta.2.q.7. Et eius potestas & potestatis plenitudo est libera: vt in cle.1. vt lite penden. Et quando vult quod facit/ non propria sua sed diuina authoritate facit: vt in.c. q̃to de transla. præla. & in.c. inter corporalia post prin. eo. ti. Et intantum φ dicit. d. anto. in.c. si.25. col. de cau. possess. φ illa plenitudo potestatis quam habet papa non pôt ab alio possideri, qa illã habet a domino. & ideo nõ potest ab inferiore possideri: quia est incapax, & idem doc. in.ca. cum nobis de prescrip. Et ideo est imprææscriptibilis, abb. in ca. bonæ memoriæ el.2. de postu. præla. post inno. & in.c. cum nõn liceat de præscrip. & in D

A ca.omnis anima & in.c.cum instantia.2.col.
de censi.Et tanta est eius potestas ꝙ pōt quic
quid vult:vt dicit anto.in.c.cum venissent de
iudi. Et solum deum habet superiorem & iu
dicem: vt in.c.aliorum.9.q.3.&.ca.facta ea.
cau.&.q.

¶Et generaliter dicit ostien. ponendo regu-
lam(& refert ioan.an.in.d.c.proposuit)ꝙ pa
pa tantam habet potestatem ꝙ quicquid di-
cat vel agat/accusari vel damnari non potest
ab homine nisi de hæresi.40.di.si papa.ponit
specu.in ti.de accusato/versi.2.&.3.
Nec potest ei dici cur ita facis? glo.in cap.ad
apostolicæ de re iudi.in.6.9.q.3.ca.cuncta
per mundum &.c.aliorum/cum duobus
sequen. Et ipse est pater patrum & con-
currit in iurisdictiōe cum quolibet ordinario,
dicit ioā.mo.in.c.si eo tempore de elec.in.6.
& bal.in.c.1.qui feu.dare pos.in.1.col. ℣ Et
de eius potestatis plenitudine potes videre al
uarottum in.c.1.episcopum vel abbatem.2.
char.post bal.in.d.l.rescripta.& in specu.in ti.
de legato/in.§.nunc ostendendum: & in.§.
nunc breuiter in ti.de dispensa. & aliqua per
feli.in.c.quæ in ecclesiarum de consti. & ali-
qua in.c.2.& aliqua in.c.fi.de maio.& obe.&
B aliqua in.c.si quando de rescrip. & aliqua in
c.nonnulli eo.ti.& in.c.1.de consti. ibi bal.
Vide abb.in.c.ad hæc de rescrip. & ioan.an.
in.c.ex publico de conuer.coniuga. & in ca.
vbi periculum de elec.in.6.& late per andre-
am siculum in.c.fi.in prin. de consti. ℣ Dicit
tamen inno.in.c.innotuit de elec.ꝙ papa nō
debet vti ista plenitudine potestatis sine cau-
sa, & contra vniuersalem statum ecclesiæ nō
debet vti sine causa magna & aliis manifesta:
vt ponit idem inno.in.c.quāto de consue. &
bal.in.l.fi.C.senten.rescin.non pos. ℣ Et dicit
bal.ꝙ non est disputādum cum principe de
potentia sed de scientia sic.ita dicit in.l.1.ff.de
consti.prin. Et de ista plenitudine potestatis
dicitur si libet licet,dicit bal.in.c.1.de con-
sti. & vide abb.in.c.1.vt eccle.bene. Ista.n.
potestatis plenitudo est supra debitum pasto
ralis officii:vt ibi dicitur, de qua etiā vide in
d.cle.1.vt lite pen.in.c.proposuit de conces.
præben.c.per venerabilem.§.rationibus qui
filii sint legi.ioā.an.in.c.1.de cōsti.in.6.tex.
in cle.pastoralis in fi.de re iudi.2.q.6.c.decre
to.bal.in.ca.1.de consti.& in.l.2.in.43.q.C.
de serui.& aqua. Est enim ista plenitudo po-
testatis plenitudo arbitrii nullis iuris positiui
subiecta regulis:vt ibi. Et an indifferēter pos
sit illa vti, abb.in cap.illa quotidiana de elec.

℣ Et an in dubio per clausulas generales nō C
obstan.censeatur velle illa vti,bal.in.l.si testa
mentum.C.de testa.anto.& immol.in.c.quæ
in ecclesiarum de consti.alex.de immol.in.l.
quanq̄.C.de testa.mili.& in.l.quidam consu
lebat.ff.de re iudi.pau.de castro in cōsi.280.
incipit in facto ꝑsenti. Et in casu dubio vtrū
censeatur velle illa vti, abb.in.c.fi.de matri.
contracto contra inter.eccle.

¶Vnde ex his patet ꝙ potestas papæ quę est
sine cardinalibus, non potest coarctari nec
per cardinales nec per aliquem alium nec
per ipsummet nisi a solo deo a quo illam ha-
bet vt supra dictum est. Et sicut alii clerici nō
possunt etiam paciscendo renuntiare priuile
gio ꝙ non conueniantur coram non suo iu-
dice sine licentia sui episcopi(vt in.c.si dilig
ti &.c.significasti de foro compe.)nec priui-
legio canonis si quis suadente(vt in.c.contin
git de sen.excom.)eodem modo non potest
papa renuntiare suæ potestati nec alium sibi
parem vel superiorem constituere sine volū
tate dei cuius iudicio est suppositus: vt.d.ca.
aliorum. Nec eius potestas potest ab aliquo
nec a concilio restringi:vt dicit ioan.de fan.
in.c.dudum.3.q.6.& alex.ibi. Nec etiam eo
consentiente: vt dicitur in cap. nunc autem.
21.di.& ponit ioan.an.in.c.ecclesia de cōsti. D
quia eius potestas est immediate a deo: vt in
c.sacrosancta.22.di.&in.c.q̄uis.21.di. ℣ Ip-
se siquidem dicitur leo. Vnde rabanus li.8.c.
1.dicit,leo quidem fortissimus bestiarum ad
nullius pauebit occursum:& in amos leo ru
giet,quis non timebit? leo quidem prępo-
situs ecclesiæ intelligitur. Ita rabanus. Vnde
papa dicitur summa potestas nullis capitulis
siue limitationibus subiecta secundum bal.
in proœ.ff.vnde nec potest se submittere iu-
risdictioni alicuius:quia tenderet in opprobri
um papalis status & sedis. Sicut in simili dicit
abb.in.c.ecclesia de consti. ꝙ papa nō posset
subiicere omnes clericos iudicio seculari, quia
hoc priuilegium fori habent clerici a deo: vt
notat inno.in.c.2.de maio.& obe.& glo.in.c.
si imperator.96.di.& glo.in cap.q̄q̄ de
censi.

¶Nec obstat tex.in.c.nos si incompetenter
2.q.7.& in.c.mandastis &.c.auditum.1.q.4.
Quia respondet ioā.an.in.d.c.significasti de
foro compe.ꝙ ibi narratur factum ex huma
nitate,& nō ꝙ ex necessitate papa se subiece
rit,quod ostendunt verba in fi.d.c.auditum,
ibi hoc autem faciens non legem prescribo
cæteris qua id facere cogantur. Et ex quo nō
habet

A habet superiorem (vt in.c.licet de elec.) ipsemet voluit se submittere. nec fuit submissio derogatiua pôtificalis ptâtis, sed ex quadã vrbanitate pptia ad ostêdendũ ꝙ erat insons illorũ criminũ quæ ei obiiciebãtur. quod & dicit alua. de plãctu eccle.li.1.ar.32. Et vt dicit abb.in.d.c.significasti/ibi in.d. iuribus narrãt factũ & nõ ius: quia de iure hoc fieri nõ põt, cũ redũdet in opprobriũ dei cuius est vicari⁹. allegat eũdẽ ioan.an.in.c.ecclesia de cõsti. & archi.in.d.c.nos si incõpetẽter. & de hoc lati⁹ diximus in alio loco. Et de eius ptãte vide bonã glo.in verbo priuamus in.c.ad apostolicę de re iudi.& specu.in loco vbi supra in ti. de accusato/in versi.item papa. ¶ Ipse.n.nõ ligãt aliqua lege positiua.c.ad petitionẽ de accusa. cũ simil. Et põt facere ꝙ facta habeãtur p infectis: vt in cle.1.in glo.de immu.eccle. Et nõ solũ ipse nõ ligatur sua lege/sed nec quilibet inferior ligãt propria lege secũdum archi. & refert ioã.an.in.c.2.de consti.in.6. De quo vide ibi.& bal.i.§.ad hæc de pace iura.fir.& bertachi.in trac.de epõ parte.2.li.4.q.16. & idẽ bal.in.l.1.§.similiꝙ modo.C.de latina liber. tollẽ. Ipse.n.promissiões factas subditis põt pro libito reuocare secũdum inno.in.c.in nostra de iniu. Et cõtractum cũ eo initum siue

B concessionẽ per eum factam reuocare potest secundũ bal.in.l.1.ff.de consti.prin. quia de plenitudine potestatis omnia ei licent/ etiã si videãtur iniusta secundũ inno.in.c.q̃to de iureiu.& bal.in.l.cum te spõse.C.de dona.ante nup. Et quod erat validum põt annullare 16.q.1.c.de his.& de iis quæ fiunt a prela.ca. cũ apostolica. Et de nihil facit aliquid & de aliquo nihil.de cõsecra.di.2.c.reuera.l.1.C.de rei vxo.act.in prin. Et ꝙ viuat legibus nõ est de necessitate sed de verbo honestatis; dicit bal.in.l.digna vox.C.de.li. Et disputare de eo quẽ princeps elegit vtrum sit dignus/est sacrilegiũ.17.q.4.c.sacrilegium in glo. Et in eo solo est sedes libertatis/ & põt præferre minus equũ magis æquo, secũdum bal.in.l.2.C.de serui.& aqua. Est.n.idẽ consistorium siue tribunal papæ & dei: vt i.c.q̃to (ibi inno. & ioã. an.) de transla.præla.& supra dictũ est. Vnde dicit bal. ꝙ q̃n est iuramẽtum quod sapit monopolium vel cõtra publicum bonũ (vt sunt statuta artis quæ sunt iurata & sapiunt monopoliũ) nõ est seruãdum, ita dicit ipse in.l.si ad excludẽdã.C.de iureju. Similiterq̃ si iuramentum tẽdit in peiorẽ exitũ. vt est in proposito si bene cõsideretur: quia vno contradicẽte (etiã vbi esset necessitas ecclesiæ) nihil posset, & tale iuramentum videtur in seipso naturaliter malum, & ideo non seruandum. l.iuris C gẽtium.§.naturaliter ibi bal.ff.de pac.& glo. in.d.c.vbi periculum in.§.ceterum, in verbo humana lex.

¶ NONO facit quia si diceremus quòd papa teneretur ad obseruãtiam capitulorum & non posset se absoluere, sequeretur quædã cõtradictio: scilicet ꝙ haberet plenitudinẽ potestatis restrictam & esset papa. Ista autem sunt repugnantia/ꝙ sit papa & non habeat liberã potestatis plenitudinem.l.vbi repugnãtia.ff.de regu.iu. Non enim potest quis facere etiam paciscendo ꝙ tollat sibiipsi libertatẽ rei propriæ re propria existẽte: vt in.l.nemo ff.de pac. Et vbi aufertur domino libera potestas disponendi de re sua/ fit contra bonos mores: vt in.l.in re mandata.C.mandati.& in l.nemo exterus.C.de iudæ. & in.l.sed si lege §.consuluit.ff.de peti.hære. Facit quod dicitur in cap.si.de condi.appo. quòd conditiones quæ sunt contra substantiam actus vitiant actum & non tenet conuentio: sicut in proposito quòd non possit creare cardinales vltra certum numerum nec sine consensu/ est contra substantiam plenitudinis potestatis põtificalis, quæ debet esse plena & libera: vt in.d.cle.1.vt lite pen. Ad idem facit quod D dicit ioan.an.in cap.cum instantia de censi.& referunt moder.in.c.cum nobis de præscrip. vbi dicit quòd papa non potest aliquem priuilegiare contra seipsum. facit tex.in.l.competit.C.de præscrip.30.annorum. Et ideo non poterit aliquam particularem personam vel religionem priuilegiare quòd non possit eum excommunicare/ vel quòd vocati non teneantur ad eum ire. Et est ratio secundum abb.sicu.ibi quia papa qui tenet locum dei in terris (vt in cap. q̃to de transla. præla. &.cap.1.vt eccle.bene.) non potest aliquem eximere a sua potestate: cum per hoc eximeretur a potestate dei. Vnde contra summam potestatem papæ non valet præscriptio: vt ponit inno.in cap.2.de postula. præla. De quo vide late modernos in cap. cum nobis de præscrip. & quod ponit bal. in authen. quas actiones in fi.de sacrosanc. eccle. Et ꝙ eximat aliqua a sua potestate continet repugnãtiam ad plenitudinem potestatis eius: sicut in simili dicimus quòd deus non potest facere ꝙ facta non sint facta, quia continet repugnantiam & contrarietatem in eodem: quia hoc nihil aliud est dicere quàm ꝙ faciat falsa. Vnde aug.contra faustũ ait. quisquis ita

A dicit si omnipotens est deus faciat vt quæ fa-
cta sunt nõ fuerint, non videt hoc se dicere si
omnipotẽs est faciat vt ea quæ sunt vera fal
sa sint. Sicut.n. non potest fieri ꝙ facta in veri-
tate non sint facta (vt in.l.in bello. §. factæ
ff.de capti.) sic in simili impossibile est ꝙ pa-
pa habeat potestatis plenitudinem & illã nõ
habeat quia seipsum illa priuauerit.

¶ Et si dicat̃ ꝙ papa quo ad ea quæ sunt iuris
positiui põt facere vtq̃ facta sunt hẽantur ꝑ
infectis (vt in cle. 1. ĩ glo. de immu. eccle.) dic
hoc nõ esse verũ quo ad veritatẽ, sed quo ad
effectũ: vt dicit car. ibi in. d. cle. 1. Facit quod
dicit s. tho. ĩ trac. cõtra errores græcorũ. c. 68.
&. 73. dũ loqtur de plenitudine ptãtis datæ ꝑ
verba quodcũq; ligaueris &c. Vñ si est a deo
nõ põt ab inferiore minui. c. cum inferior de
maio. & obe. vñ dr̃ actuũ. c. 5. si opus dei est
nõ poteritis dissoluere illud. Igitur si est ve-
rus papa, non poterit eius ptãtis plenitudo a
quoq̃ nec ab ipsomet minui. Ita dicit aluar⁹
de plãctu eccle. in. 1. li. arti. 32. quia.n. nõ ha-
bet supiorẽ, non põt per parẽ vel inferiorẽ iu
dicari: qa eius ptãs est a deo: vt supra dictũ ẽ.
Et istã conclusionẽ ponit aug. de anco. q. 61.
ar. 4. vbi dicit ꝙ si papa eximeret aliquos a se-
ipso negaret se dei vicariũ & incideret in er-
B rorẽ manicheorũ ponẽtium ab alio pricipio
spiritualia & ab alio tpalia eẽ producta. seipm
aũt negare nõ põt: sicut in simili dicit aposto
lus. 2. ad timo. 2. deus fidelis ꝑmanet/ seipsum
negare nõ põt, quod & ponit ioan. an. in. c. cũ
istãtia de cẽsi. Quod clarũ est quo ad spiritua
lia: vt vide feli. in. c. cũ non liceat de præscrip.
in fi. Sic vr̃ dicendũ in proposito ꝙ cũ ꝑ ista
capitula tollatur plenitudo ptãtis põtificalis/
nõ potuerit se obligare. Et ex hoc vr̃ ꝙ vel iu
ramentũ istud ꝓstitum nõ liget vel ꝙ debeat
relaxari. faciũt q̃ dicunt in. l. si quis pro eo. ff.
de fideiusso. & calde. cõsi. 8. &. 9. de iureiu. &
bal. in. l. fi. §. fi. post glo. C. de bonis quæ libe.
& tex & ibi doc. ĩ. c. sicut el. 1. de iureiu. Et ibi
expsse abb. siculus ponit qõnem. & concludit
quo ad ista capitula quæ faciũt cardinales in
conclaui & iurant seruare/ ꝙ iuramẽtum nõ
ligat, tanq̃ fuerit iuratũ in preiudiciũ dignita
tis pontificalis. Et hoc vr̃ clare pcedere inquã-
tũ illa capitula sunt restrictiua põtificalis au-
thoritatis: vt est ꝙ nõ possit creare cardinales
vltra nũerum. Quod ẽt posuit calde. cõsi. 3.
vbi ẽt voluit ꝙ nõ liget iuramẽtum ꝓstitum
post assumptionẽ incõtinenti: qa ea quæ in
cõtinẽti fiũt videntur inesse. l. lecta. ff. si cer. pe.
& facit in proposito quod dr̃ in. c. 1. & c. arta-

dus. 8. q. 3. Istam ẽt conclusionẽ posuit pe. de C
ancha. tã in regula accessoriũ de regu. iu. ĩ. 6.
q̃ in cõsi. suo. 282. in fi. incipit in auxiliũ veri
tatis: videlicet ꝙ licet rõne schismatis tollẽdi
inter duos contẽdentes de papatu possint fie-
ri capitula & iuramẽta & vota quibus ligaren
tur, nõ sic in vno indubitato papa. Et hãc etiã
conclusionẽ tenuit feli. in. c. 1. de proba. in. 4.
col. & alex. 8. q. 3. in summa, & latius barba.
ꝑ istas & alias rationes in cõsi. 1. in. 1. volu. Et
idẽ reperio quẽdam epm scripsisse: qui refert
ꝙ sede vacan. ꝑ obitũ eugenii ex voto cardi-
nalis bononiẽ. fuit cessatũ a simili capitulatiõe
tanq̃ nulla. Et idẽ vr̃ sentire eps brixien. in q-
busdã allegatiõibus: in qbus vult ꝙ papa pos
sit creare cardinales nõ obstan. voto & iura-
mẽto ꝓstitis ĩ cõclaui. Et idẽ in effectu voluit
martinus de laude in trac. de cardinalibus. q.
33. vbi dicit ꝙ si papa ante electionẽ iurasset
in manib⁹ cardinaliũ se renũciaturũ papatui
ad beneplacitũ ipsorũ, tale iuramẽtum tanq̃
ꝓstitũ cõtra libertatẽ vicarii dñi nr̃i iesu chri-
sti nõ valeret. Quod intelligo nisi esset ꝓsti-
tum ꝓ sedãdo antiquato schismate ꝑ cõsi. pe-
tri de ancha. supraallegatũ. quod & voluit ro
fel. quẽ refero in illa. q. vtrũ qñ papa ẽ incorri
gibilis & scãdalizat ecclesiam / possit deponi. D
¶ Accedit ẽt ad ꝑpositũ ꝙ nõ posset cardi-
nalis in electiõe dñi nr̃i papæ renũciare voci
suæ dãdæ in pñtia aliorum cardinaliũ: vt no-
tat ostiẽ. & ioã. an. in. c. nisi cũ pridẽ de renũ. &
ponit idẽ laudẽ. in qõne sequenti. qa illud est
publicũ authoritate & vtilitate cui renũciari
nõ põt. l. ius publicũ. ff. de pac. Ergo multo mi
nus poterit papa renunciare creationi incerti
nũeri cardinaliũ, quod esset directe cõtra ei⁹
ptãtem/ & est publicũ authoritate & vtilitate,
imo & necessariũ & inseꝑabile ab eius ptãte
l. 1. &. 3. ff. pro socio. l. quis ergo casus. ff. de
peculio. Et pro hoc facit bene in ꝓposito tex.
in. c. 1. de iis q̃ fiũt a maio. parte ca. vbi dicit ꝙ
iuramẽta q̃ sunt ꝓstita ꝑ cõsuetudine seruan
da, qñ sunt cõtra sanctorũ patrũ instituta non
tam iuramẽta q̃ periuria sunt censenda.
¶ Ex quo arguit̃ ꝓ non iuuãtur cardinales ꝑ
textu cõsuetudinis faciẽdi capitula sicut dicõ
suetũ a tpe bõifacii citra/ & hoc roborari statu
to cõcilii basiliẽ. qa de iure nõ tenẽt iuramẽta
sup eis ꝓstita sed potius dicẽda sunt periuria.
Et ita expsse dicit tex. in. d. c. sicut nr̃is de iure-
iu. & pro hoc tex. in. c. 1. de iureiu. in. 6. Et
maxime non videntur valere quãdo est ap-
positum ꝙ vno dissentiente etiã si maior pars
consentiat nõ possit illos creare: cum tamen

ēt si illorū consensus de necessitate esset requirendus, sufficeret cōsensus maioris partis: vt in l. quod maior. ff. ad municipa. Illud. n. dr̄ factum ab oībus de capitulo quod fit a maiori parte: vt dicit glo. in. c. nō pōt de re iudi. Et qđ fit a maiori pte, dr̄ factum cōcorditer: vt dicit glo. fi. in. c. ε. de maio. & obe. & glo. in. c. vbi piculū. §. iidē quoq; de elec. l. 6. Facit glo. i. c. in singulis de statu mona. de quo ēt doc. in di ctis locis. & quæ dicūtur in. c. cū oēs de cōsti. Cū ergo in gerēdis p collegiū cardinaliū sufficiat maior pars (vt probat ille tex. i. d. §. iidē quoq;) p argumētum a spāli astringere papā φ debeant haberi vota oim nihil est aliud q̄ tollere ei plenitudinē ptātis, quę coarctari nō pōt: vt dicit petrus de ancha. in. d. consi. 282. in fi. quia est a deo: vt. d. c. ad apostolicę de re iudi. in. 6. & d. c. nouit de iudi. Est. n. potestas papæ indiminuibilis eo existēte papa: vt dicitur in trac. de ecclesia qui attribuitur. s. tho. & incipit quæ est ista quæ processit.

¶ Et si bene cōsideret allegare consuetudinē faciēdi similia capitula a tpe bonifacii facit cōtra cardinales, ex quo nunq̄ repetiūtur obseruata. c. ε. cū materia de treu. & pa. Item qa nō est a iure p̄fixus certus numerus cardinaliū, sed est in arbitrio papę. l mo albe. de rosata in ru. ff. de statu homi. dicit φ decēs esset φ essēt 72. vt iudicēt oēs natiōes. I mo tex. in cle. ne romani. §. porro. innuit φ cardinales debēt esse plures numero licet nō sit p̄fixus certus numerus. Et plures dixerūt idē quod albericus φ ad minus debērēt esse. 72. & tot dicit esse titulos in vrbe quēadmodū tot fuerūt discipuli dñi nr̄i iesu christi, & qa tot fuerūt linguæ. Reperitur ēt φ tpe pontiani papæ qui nō ponitur in catalogo fuerūt. 236. cardinales: vt habetur in chronicis & refert martinus de laude in trac. de cardinalibus in. q. 2. quod etiam ponit cardi. flo. in. d. §. porro. in. 3. notabili. Erit ergo in arbitrio papæ: vt dicit martinus/ argu. ca. de causis de offi. deleg. & l. 1. §. fi. ff. de iure delibe. & dicit albericus in. d. ru.

¶ Ad idē facit φ cardinales sunt subiecti papę sicut & ceteri oīm nationū: vt in. c. cūcta p mūdum. 9. q. 3. Sed inferior non pōt apponere onus suo futuro dño per quod grauetur eius libera ptās: vt dr̄. 8. q. 3. artaldus. & ponitur in. c. significasti de elec. l. 1. §. quæ honorādæ. ff. quarū rerū actio non datur. & glo. 8. q. 3. in sum. & dicit petrus de ancha. in. d. consi. 282. Ergo cardinales nō possunt facere capitula nec onerare futurū papā. Q uinimo secūdū opinionē illorū qui volūt φ cardinales sint de iure positiuo, papa qui est supra ius pōt C set extinguere dignitatē cardinalatus vbi nō esset scandalum in vniuersali ecclesia: vt vide quod disputat barbatius in trac. de præstantia cardinalium in prima quæstione principali.

¶ Et quantūcunq; iuramētum fuerit p̄stitum post assumptionē/non obest: qa in talibus cōtractibus decretis & cōstitutiōibus spectatur iniuium: vt dicit glo. notabilis in. c. dudū el. 1. de elec. l. 3. §. scio illud. ff. de mino. cū cōcordan. Et iuramētum recipit interpretationē secūdum intentionē iurantis: vt dicit glo. in. c. breui de iureiu. & probat tex. in. c. 1. co. ti. l. 6. Et maxime in foro conscientiæ: vt dicit inno. in. c. veniēs de iureiu. & ponit philippus in. d. c. ε. Q uinimo hoc vr̄ facere rem magis suspectā: cū magis propter continuitatē arguat esse idē actus: vt in. l. duos. §. duo rei ibi glo. & bar. ff. de. duobus reis. & quod bene dicit doc. in. l. 2. C. quod metus cā. quia nō præsumitur nec est verisimile φ papa spōtanee voluerit se obligare: sicut non est verisimile φ ille qui habet iustā defensiōem velit soluere. & ideo ista præstatio iuramenti arguitur magis inuoluntaria q̄ volūtaria. Nec iuramentū supplet veritatē consensus: vt dicit bal. in. l. si pecuniā. ff. si cer. pe. Nec operatur vltra intētionem consensum. l. fi. & ibi bal. C. de non numerata pecu. Nec addit vinculum religionis vltra consensum secūdum bar. in. l. titia. §. imperator ad fi. ff. de lega. 2. & oldra. consi. 120. D
Er φ non præsumatur cōsensisse voluntarie, facit quod ponūt doc. de metu/quādo eodem tpe quis per metū se obligat & postea incontinēti soluit: aiunt. n. quia durat eadē cā metus φ non dr̄ purgatus p solutionē: vt dr̄ in. d. l. 2. Vnde in proposito quis diceret φ voluntarie se obligauerit, ex quo ilico post assumptionem iurauit: cū tunc adhuc vix haberetur pro papa, & verisimiliter poterat suspicari φ turbaret eius promotio. Facit quod dr̄ in. c. verū de iureiu. Et q̄q; metus status vel honoris est iustus metus: vt videbō glo. in. c. cū dilectus quod metus cā. quis. n. in tanta status mutatiōe & in p̄sentia tantorū patrū p̄sumeret adesse liberū cōsensum? Facit quod dr̄ in. l. ε. §. q̄ honorādę. ff. quarū rerū actio nō dat. & glo. notabilis. 20. q. 3. c. p̄sens clericus. q̄ incipit argumētū & 22. q. 4. c. vnusquisq; glo. vbi ea quę promittuntur ob reuerentiā non tenent. Ad quod bonus tex. in. l. fi. penul. ff. de fur. presumitur enim mēs cōcussa ob magnam reuerentiam. glo. 22. q. 4. §. exhis & non libera, vt ibi. Facit quod dicitur post

A inno.in.c.1.quod metus cã. & quod dr̃ in.c.
cãm matrimonii de offi.delega.& glo.8.q.1.
c.si ergo.& tex.in.c.licet ea.cau.&.q.

¶ Et maxime considerandum est ꝙ cum agi-
tur de materia subiecta contractui quæ sit in
nr̃o cõmertio & quæ per stipulatiõem acqui
ratur, si dr̃ cõtractus vltrocitroq; obligatori-
us/non præsumitur meticulosus nec inuolũ
tarius quia aliquid datur propter illud quod
excontractu acquiritur.vnde si quis det pecu
niam vel aliud vt assequatur fundum, præsu
mitur de facili ꝙ voluntarie voluerit soluere
& dare vel obligari/ quia acquirit illud quod
est in cõmertio nostro vt de cõtrahen.emp.
per to.Sed in proposito cum papatus non de
tur nec acquiratur aliquo dato sed ex electio
ne,non fit verisimile ꝙ quis voluerit se obli-
gare sine cã.l.cũ de indebito.§.fi.ff.de proba.
c.si cautio de fide instru,maxĩe in iis quæ de-
pendebant a mera voluntate & arbitrio eius.
Vnde vel oportet dicere ꝙ coactus & timẽs
illud fecerit post pontificatum vel inconside-
rate.& cũ agatur de obligatiõe facta deo(vi-
delicet iuramẽto & voto)stari debet dicto &
conscientiæ eius an intenderit se obligare:qa
nõ præsumitur immemor suę salutis.1.q.7.
sancimus.c.significasti ibi glo.de homi. Facit
B quod dicitur in.c.si vero de sen.excõ.el.2.&
in.c.vt circa de elec.in.6.& in.c.vltra tertiam
de testi.cum simil.videlicet ꝙ ea quæ depen-
dent ex animo/ probãtur medio iuramento.
Nec debet pręsumi hoc promisisse vt acqui-
reret pontificatũ/ne pręsumamus delictũ & si
moniã,quod in dubio non p̃sumitur:vt in.l.
merito ibi doc.ff.pro socio.l.si post motã. C.
de peti.hære.& bar.in.l.nõ solũ.§.sed repro-
bari.ff.de noui ope.nunci.

¶ Item ratiõe magni gaudii mens p̃sumitur
alterata:vt dicit glo. insti.de libertinis in.§.
serui. Et facit bene tex. in.c.cum apud.xi.q.
3.vbi vult in similibus actibus tumultuosis
differri executionẽ sñię principis ad.30.dies.
Et sic r̃ndetur ad id quod dicit do.i.c.1.de iu
reiu.in.6.qa intelligit qñ est iuratũ nõ incon
tinẽti post.Et ex celeritate actus p̃sumit fra9
dicit tex.in.l.si venteri.§.fi.ff.de priuile.credi.
bal.in.l.eã quã.C.de fideicõ.in antepe.col.&
in.l.post cõtractũ.ff.de dona.c.2.de renũ.i.6.
Facit tex.cũ glo.5.q.5.§.itẽ labiũ.vbi testis
qui nõdum lecto sibi articulo deponit ita esse
p̃sumitur falsarius.Facit quod dr̃ de iudice q
de mane habet poessũ & in vesperis iudicat:
vt in.l.prolatã.C.de sententiis.& in.c.ponde-
ret.50.di.qa non præsumitur vidisse acta. Et

cõsilium sapiẽtis p̃cipitatũ non valet: vt dicit C
anto.in.c.si p debilitate de offi.delega.Et pro
pter festinantiã non p̃sumitur quis deliberas
se:vt in.c.tũ ex literis de in integ.resti.Et sicut
approbatio capitulorũ adeo celeriter facta p̃-
sumit indeliberata,ita & iuramẽtũ & votũ de
sup factũ.glo.in.l.cũ patronus.§.si patronũ.
ff.si qd in frau.patro.& pro eodẽ actu reputa
tur.glo.in.l.si cõuenerit.ff.de pigno.act.bal.
in.1.cõsti.codi.Et sicut non valet votũ indeli
beratũ(vt voluit glo.in.c.dudũ de cõuer.cõ-
iuga.)sic nec iuramẽtũ indeliberatũ.l.2.C.ad
leg.iul.maies.& quod habet in.c.sicut el.1.de
iureiu.Et insolita cautela inducit suspitionẽ.
glo.in.l.si quis sub conditiõe.ff.de cõdi.insti.
Et indeliberata cõfessio nõ nocet.c.ex literis
de diuor. ¶ Et quis non p̃sumitur velle dimi
nuere suam dignitatẽ/sicut non p̃sumitur re-
nũciare beneficiũ multis laborib9 acquisitũ.
ca.super hoc de renun.l.cũ de indebito.ff.de
proba.sicut nõ p̃sumitur ꝙ aliquis sibiipsi mẽ
brũ absciderit.55.di.c.si.& ibi notat. Quod
maxime arguitur ex sequẽtibus:quia statim
qñ potuit contrauenit.ex sequentibus.n.præ
sumimus animũ de præterito.l.si ii qui adul-
terii.C.ad.l.iul.de adul.in authen.vt nulli iu-
di.§.si quis vero.34.q.2.cũ per bellicã.c.scri D
bam ibi glo.de præsump.

¶ ET ex his apparet ꝙ tale iuramẽtum vel
nõ ligat tanq̃ cõtra bonos mores(vt in.c.nõ
est obligatoriũ)vel est de facili relaxandũ.Fa
ciunt quæ dicũtur in.c.cũ cõtingat de iureiu.
& in.d.l.si qs pro eo post bar.ff.de fideiusso.
Et ꝙ tale iuramẽtum quod tendit in præiudi
cium dignitatis in inferiore a papa/ potius di
cat periuriũ,est tex.in.d.c.sicut nostris de iu-
reiu.qñ iuramentũ est præstitũ ante promo-
tionem quia videtur cõtinere simoniã: vt in
summa.8.q.3.ibi glo.& domi.qui allegat hu-
go.dicentẽ ꝙ super hoc est quoddã conciliũ
romanum.& idem dicit in.c.1.de iureiu.in
6. Sed qñ est præstitũ ante & post, est tex.in
ca.artaldus.8.q.3. Et ad hoc facit quod dicit
domi.in.d.ca.1.de iureiu.in.6. ꝙ si minister
prouincialis ordi.minorũ iurauit renunciare
infra triẽnniũ in manibus capituli prouincia
lis,cũ ex cõstitutionibus ordinis debeat renũ
ciare in manibus generalis vel capituli gene
ralis/tale iuramentum eum non ligat per il-
lum tex.in.d.c.1.

¶ Ad idem facit ꝙ vbicunq; causa prohibi
tiõis est de iustitia positiua & mutabili, tunc
iuramentum super ea appositum est seruan-
dũ/sed potest per papã super ea materia dispẽ

farì: si vero causa prohibitionis est de iustitia nõ positiua sed immutabili,tũc iuramẽtũ su per illa appositũ est nullũ,verba sunt bal.in.l. non dubiũ in antepenul.col.C.de.ll.Cum er go potestas dignitatis pontificalis sit de iure diuino introducta(vt in.c.nouit de iudi.)iura mentũ appositũ super capitulis restringentibus & alterãtibus in aliquo dignitatẽ & potestatẽ pontificalẽ/erit nullũ, tanq̃ appositũ super prohibitione iustitię immutabilis: cũ ius diuinũ sit immutabile.c.a nobis de decimis. &.§. sed naturalia insti.de iu.natu.gen.& ci. ¶ Et per hoc patet ꝙ non obstat.c. debitores cũ simil.de iureiu.quia illa iuramẽta sunt po sita super prohibitiõe de iustitia positiua,quæ est mutabilis:vt in.c.nõ debet de cõsan.& af fi.Et cũ ep̃us nõ ligetur suo statuto prohibiti uo/multo magis nec papa,ponit bal.in.l.di gna vox,C.de.ll.referendo archi.& ioan.an. in.c.1.de cõsti.in.6.

¶ Et ideo cũ in omni iuramento intelligatur excludi omne quod non est licitum(vt in.c. veniens/& in.c.q̃to de iureiu.& ibi anto.& bar.in.l.societatẽ/in.§.arbitrorũ.ff.pro socio. & bal.in.l.alias.ff.de iureiu.& in.l.si procura tor.ff.de eõdi.iudebiti)nõ extẽditur nisi ad ea quæ legitime fiunt:vt dicit glo.3.in.c.2.de ar bi.quia non debet esse iniquitatis vinculũ:vt in.c.quanto de iureiu.& 22.q.4.c.inter ce tera. Vnde eum iniquum sit restringere pon tificalis dignitatis potestatem , consequenter dicendum est ipsum non ligari tali iuramen to tanq̃ cõtinente quid illicitũ. ¶ Ad idẽ facit quod ponit.s.tho.in secũda secundæ.q.89.ar. 9.in respõsioue ad tertiũ argu. vbi dicit ꝙ qñ sub iuramento promittitur aliquid quod est dubiũ vtrũ sit licitũ vel illicitũ vel simpliciter vel in aliquo casu,tunc ep̃us potest dispẽsare super tali iuramẽto.qñ autẽ sub iuramẽto p mittitur aliquid quod est manifeste licitũ & vtile,tunc nõ videtur habere locũ dispẽsatio vel cõmutatio nisi aliquid meli⁹ occurrat ad cõmunẽ vtilitatẽ faciendũ:quod maxime vi detur pertinere ad potestatẽ papæ/qui habet curã vniuersalis ecclesię.vel etiã absoluta re laxatio:quę etiã ad papã pertinet in omnibus generaliter quæ ad dispensationẽ rerũ eccle siasticarũ pertinent, super quas habet pleni tudinem potestatis.

¶ Nũc in ꝓposito ẽt si esset dubiũ vtrũ sit bo nũ ꝙ papa se obligauerit prædictis capitulis, posset forte illis non obstantibus expedire ec clesiæ vniuersali noua creatio cardinaliũ:si er go in dubiis ep̃us dispẽsat multo magis dispẽ sabit papa.Silr̃ põt dici in cõmutatione iura mẽti:quia q cõmutat nõ dicit fractor iuramẽ ti:vt in.c.peruenit el.2.de iureiu. C Q uia si sit eã necessaria mittẽdi legatũ/& adsit vir doctis simus & expertus & tali legationi accommo dus,qs diceret ꝙ nõ posset papa eũ creare car dinalẽ etiã reclamãtib⁹ cardinalibus? cũ sem per in iuramẽto subintelligat clausula te in eodẽ statu manẽte.22.q.2.ne quis.&.c.quẽ admodũ de iureiu.Et põt ex causa deseri iura mẽtũ:vt.d.c.quẽadmodũ.&.l.si.ff.qui satisda. cogã.Et videt esse præsumptio iuris & de iu re(cõtra quã nõ admittitur ꝓbatio in cõtra riũ)pro eo quod facit papa:vt in.c.quę in ec clesiarũ de cõsti.Et iniquũ est nõ rũpere legẽ vbi ęquitas suggerit:vt dicit tex.iũcta glo.in authẽ.vt sine prohibitione matres colla.7.

¶ Vnde si loquimur de iuramẽto facto in cõ claui eũ erat cardinalis,nõ ligat p iura supra adducta.Et ex quõ nũc est alia psona/ posset seipsum absoluere:vt supra dixim⁹ allegãdo petrũ de ancha.in.c.venerabilẽ de elec.i casu quo nõ est alteratus status ipsius persone.facit quod dicitur in.c.sicut de iureiu.ergo mul to magis postq̃ est mutatus puta si sit factus papa:qa tunc est superior cardinalibus.¶ Vñ nõ obstat quod dicit archi.in.c.nõ est.22.q. 1.ꝙ quis nõ põt seipsum absoluere.& refert D abb.in.c.dilecto circa fi.de præben.qa loquit in inferiore & qñ non est mutata persona & qñ iuramẽtũ habet suos comites.Pro hoc fa cit tex.& quod ibi dicũt doc.in.l.si cõsul.ff.de adop.& q̃ dicũt in.c.eũ ex officii de pscrip.& in.c.licet de offi.ordi.ff.de autho.tuto.l.aedi piẽtis.de ritu nup.l.3.de cõtrahẽ.emp.l.sistu las.§.1.& de offi.præsi.l.1.In iis.n.quæ sunt voluntariæ iurisdictionis/bene põt quis iudi care in facto proprio:vt dicit glo.in.d.l.si cõ sul.De quo late vide in.c.per venerabilem in §.videbat in glo.super verbo tanq̃ princeps & ibi doc.q filii sint legi.vbi ponit vtrũ prin ceps possit legitimare propriũ filiũ,& quãdo possit authorizare in facto proprio.

¶ Et idẽ etiã dicendũ vbi non est alteratus sta tus psonæ:vt quando postq̃ est papa iurauit, quia si iuramẽtũ præstitit vt homo/debet pos se se absoluere tanq̃ is q tenet vicẽ dei:vt in d.c.1.vt eccle.bene.eũ semper in iuramento cẽseat excepta papalis authoritas:vt.d.c.veni entes de iureiu.Itẽ facit ꝙ nõ præsumit quis iurare vel vouere cõtra seipsum.vnde si pro mitto te iuuare cõtra quascũq̧ psonas vel ar mare currũ meũ cõtra quãcũq̧ personã p te, nõ intelligit ista promissio cõtra meipsum:

vt dicit cy.in.l.inquisitio.C.de solu. Ideo nõ
A præsumitur ꝙ papa iurãdo voluerit per tale
iuramentum derogare in aliquo suæ pontifi
cali dignitati,ad hoc.l.1.ff.de sena.& in.l.ad-
ministratores.§.fi.ff.de excusa.tuto.&.l.fra-
ter a fratre.ff.de condi.indebi. Item vbi illud
quod promittitur incipit esse iniquum vel in
melius explicabile,semper illa promissio de-
bet rescindi:vt in.l.ex facto de vulga.& pu-
pil.&.c.suggestum de deci. ¶ Nec hic debent
capi promissiones vt contineant sensum cap
tiosum.l.cum aquiliana.ff.de transac.vel vt
ius cõcedentis lædant.l.si domus.ff.de.serui.
vrba.prædi.

¶ Item posito ꝙ iurauerit & vouerit capitu-
la & ꝙ teneatur ad obseruandum,tamen per
huiusmodi capitula non est ei adempta facul
tas illa reuocandi quando ex aliqua causa ali
ter ei videbitur. Pro quo facit quod in simili
dicitur in.l.si quis in principio testamenti.ff.
de lega.3. & quod ponit ioan. an.in regula
quod semel de regu.iu. & quod dicitur per
glo.in.c.vltima voluntas.13.q.2.& bar.in.l.
cum duobus.§.idem respondit.ff.pro socio.
Et idem ioan.an.in.c.dilecto de præben.de il
lo qui iurauit non reuocare testamentum,&
ꝙ si nihilominus reuocat valebit testamẽtũ:
B quia non potest quis sibi legẽ adiicere a qua
non liceat recedere,et si adest causa/poterit
sine metu periurii:quia potest dici temerariũ
iuramentum,quasi iurauerit non facere me-
lius.nec enim datum est homini tam bene fa
cere quin possit facere melius:vt in c.cum
marthæ de cele.mis.Et si hoc in inferiore,q̃to
magis in papa? Pro hoc bonus tex.in.c.si.de
rescrip.in.6.vbi tex.iuncta glo.penul.ꝙ quã-
tumcunq papa profiteatur reuocando indul
gentias de percipiendis fructibus in absẽtia
ꝙ in posterum non concedet illas,tamen si
contra illam protestationem de nouo illas cõ
cesserit/tenet concessio:quia vt dicit glo.nõ
potuit legem sibi imponere a qua non licue-
rit ei recedere.l.si quis in principio.ff.de lega.
3.Facit quod dicitur de clausula derogatoria
in aliqua constitutione posita,quę per legem
contrariam cum alia clausula illi derogato-
ria reuocatur.& quod dicitur similiter de pri
uilegio alicui concesso/ꝙ reuocatur q̃tum-
cunq talis reuocatio sit in pręiudicium illius
cui concessum est:vt patet in materia.c.i.
de exces.præla.in.6.& in cap.1.de consti.eo.
li.

¶ Et in contractibus sæpius videmus quòd
actus factus contra iuramentum valet:vt in
c.dilecto cum materia de præben. Et si dica- C
tur ꝙ ex contrauentione efficitur periu-
rus,ibi respondent doc.ꝙ ante actum con-
trauentionis non est periurus sed postq̃ con
trauenit:a quo periurio sicut potest inferior
absolui/ita & papa.& maxime quia ex con-
trauentione ipsorum capitulorum si bene cõ
sideretur non aufertur ius alicuius nec præiu
dicium fit alicui:quia non sunt hinc inde obli
gatoria sed tantum restrictiua potestatis pa-
pæ,ex quo tolerabilior est contrauentio q̃ in
d.c.si. ¶ Nec obstat ꝙ non habet superiorem
qui eum absoluat:vt in.c.licet de elec. Quia
tanto magis videtur ꝙ possit seipsum absol-
uere. sicut videmus ꝙ renunciat papatui in
suismet manibus(vt in.c.1.de renũ.in.6.)&
tenet renunciatio:licet alii episcopi non pos
sint renunciare sine eius licentia:vt in.c.nisi
cum pridem in si.de renun.& in.c.inter cor-
poralia de transla.pla.&.c.1.eo.ti.&.c.quod
translationem ibi glo.de offi.lega.

¶ Ad idem (ꝙ non teneatur ad obseruantiã
capitulorum) facit ꝙ omnis christi actio no-
stra est instructio.sed cum christus dedit cla-
ues petro/dedit illi absolute potestatem ligã-
di & soluendi absq aliqua restrictione:& di
cendo quodcunq nihil excepit,vt dicitur. D
in.d.c.solitæ. Imo interrogatus quotiens di-
mitteretur peccatori,respondit est ei non so
lum septies sed septuagiessepties/ponendo
finitum pro infinito:vt in.c.quemadmodum
de iureiu.Ergo quod non fuit factũ per chri
stum nõ potest fieri per inferiorem,& sic per
cardinales. ¶ Accedit ꝙ cardinales debent eli
gere idoneum qui habeat & possit prodesse
oĩbus fidelibus:sed si papa vno ex cardina-
libus contradicente non posset venire cõtra
aliquod ex dictis capitulis non esset electus
idoneus/ex quo ligata esset eius ptãs.quod
etiã cederet in exemplum aliarũ ecclesiarũ,
contra id quod dicitur in.l.si quis aliquid.§.
qui abortionis/ibi res pessimi exempli.ff.de
pœnis.&.l.1.ff.ad macedo.l.diuus.ff.de re
iudi.&.xi.q.3.c.præcipue. Non enim potest
papa facere q̃diu est papa ꝙ ipse nõ sit iudex
omnium solus:vt in.c.cuncta per mundum
9.q.3. Nec potest a se abiicere suã potestatẽ
& iurisditionem per ea quæ notantur in.c.
cum venerabilis in glo.hic patet de censi.&
in.c.pastoralis in glo.si ita de dona.& dictum
est supra. ¶ Nec obstat si dicatur ꝙ cardinales
verentur ne papa faciat aliquid minus bene
quia debent eligere bonum,nec est verisimi-
le ꝙ papa velit aliquem grauare vel facere

contra iustitiam: quia pro eo & eius sanctitate præsumendum est. 40. di. ca. 1. xi. q. 3. absit 8. q. 1. lugdunensis. 37. di. qui de mensa. 7. q. 1. omnis. 24. q. 1. c. cū beatissimus. Nec præsumitur ꝙ aliud faciat q̄ christus cuius est vicarius vel petrus cuius est successor. 28. q. 1. c. sic enim.

¶ Ad idem facit quia si cardinales non possunt disponere de redditibus cameræ apostolicæ (vt in. c. vbi periculum. §. prouisiōis/ inversi. per eum dispositiōi futuri pōtificis reseruāda de elec. in. 6.) quod est minus, multo magis non possunt disponere de potestate ipsius papæ & minus illam diminuere, quæ est maioris importātiæ q̄ ipsi redditus. Et maxime quia ille tex. in. §. iidem quoq;/ mandat ꝙ tantum vacent acceleratæ electioni: nec vult ꝙ possint intendere aliis nisi immineret aliqua vrgens necessitas. Et est tex. in. §. cæterum: qui vult ꝙ pactiones obligationes condicta & intendimenta omnia siue iuramēti siue alterius cuiuslibet fuerint vinculo firmitatis innexa/ sint cassa & irrita: & ꝙ nullus quomodolibet teneatur ad illa obseruāda, & ꝙ nullus ex eorum trangressione notam vereatur fidei nō seruatæ. ⁊ Ex quo apparet nō potuisse illa capitula per cardinales ordinari/ & neminē ad ea obseruandum teneri: & sic minus papam obligari, nec per viam constitutionis nec per viam pacti nec per viā obligationis nec per viam iuramenti/ vel cuiuslibet alterius vinculi per quāuis dictionē significari. Hoc autē idem est dicere quod nullo modo secundum archi. ioan. an. & domi. in. c. indēnitatibus. §. si qua vero de elec. in. 6. glo. in cle. grauis de sen. excom. & in. c. pastoralis. §. penul. de cle. egro. & de sepul. ca. 1. ad fi. & de hære. c. vt officium. §. compescendi. Et similiter cum ibi dicitur siue cuiuslibet alterius fuerint firmitatis vinculo innexa: tanta abundantia & pinguedo verborum ponitur ad maiorem expressionem. glo. in cle. 1. in verbo alia quæuis de iudi. & glo. in cle. ne romani de elec. Et consequenter nec per viā voti: q̄uis votum & iuramentum æquiparentur: vt in. c. 1. de voto. Quinimo non solum non obligatur tali voto vel iuramento, sed etiam meretur non obseruando: propter verba in. d. §. cæterum posita. s. sed non indignæ laudis titulum mereatur: cum lex etiam humana testetur deo magis transgressiones huiusmodi q̄ iurisiurādi obseruatiōes acceptas. Facit. l. si quis inquilinos. ff. de lega. 1. l. iuris gentium. §. & generaliter. ff. de pac.

¶ Et considerandum est ꝙ ille tex. prohibet actum & iuramentum, vnde iuramentū non C
dat robur actui: iuxta posita per bal. in. l. non dubium in antepenul. col. C. de. ll. & per bar. in. l. si quis pro eo. ff. de fideiusso. & l. cum lex eo. ti. & l. is cui bonis. ff. de ver. ob. & l. cū pater. §. filius matrem. ff. de lega. 2. Vnde ibi in d. §. cæterum/ est tex. clarus ꝙ huiusmodi capitula q̄tumcunq; iurata non arctant. & maxime cum cardinales sede vacan. nihil possint ordinare vel statuere nisi ad accelerandā papæ electionem: vt in. d. §. iidē quoq;. ⁊ Ad quod facit ꝙ & lex mortua sæpius annullat iuramentum (vt in regula non est obligatorium/ cum simil. de regu. iu. & in. l. si. si quis cau. & in. l. adigere in 6. ff. de iurepa. quo casu vt dicit ibi glo. lex obtinet vicem apostolici) ergo multo magis & lex viua. l. 1. ff. de consti. prin. Quod maxime etiā procedit in proposito: quia lex canonica est quæ prohibet iuramentum, ne dicatur non posse prohiberi per laicos iuramentum. c. 1. de iureiu. in. 6. c. ecclesia de cōsti. c. si. de foro compe. in. 6. Vñ patet ꝙ papa non tenet̄ seruare tale iuramentum, nec potest dici periurus nec requiritur absolutio. Et certe licet ille tex. videatur loqui de conuentionibus circa concernentia actū
electionis vt libera non ex affectione vel si- D
moniaca sint, tamen ex quo tam generaliter loquitur/ videtur etiam voluisse ꝙ non possint cardinales facere similes ordinationes: cū etiam virtualiter sint impeditiuæ electionis liberæ. Imo & in quolibet iuramento intelligitur clausula saluo honore meo: vt in. c. ego N. ibi glo. de iureiu. Si autē in inferiore hoc verum est (ꝙ non arctetur ad obseruandum iuramentum contra honorem suum vel ecclesiæ suæ) multo magis erit verum in papa: cui quicquid detrahitur/ detrahitur sanctæ sedi apostolicæ.

¶ Non obstat si quis dicat ꝙ licet potestas papæ non possit diminui, tamen eius vsus pōt arctari & restringi siue limitari. sicut in simili dicitur ꝙ princeps non potest tollere ea quæ sunt iuris naturalis (vt i. §. sed naturalia insti. de iure natu. gen. & ci. & in. §. fi. insti. de legi. agna. tute. & in. §. minus insti. de hæredi. quę ab intes. deferun. & in. c. sunt quidam. 25. q. 1. & voluit cardi. in repeti. c. perpēdimus de sen. excom.) tamen bene potest limitare illud quod est iuris naturalis, insti. de libertinis in prin. & c. non debet de consan. & affi. & in. l. manumissiones. ff. de insti. & iu. pōnit inno. & abb. in. c. quæ in ecclesiarum de consti. bar.

in prooe.ff.col.3.bal.in.l.2.in.fi.C.de preci.
A impera.offe.& in authen.ad hæc.C.de vsu.albericus in.1. par.statutorū.q. 7. potest enim ex causa aliquādo dispensare cōtra illud. Et ideo non obstat ꝙ ipse sibiipsi potest limitare & coarctare suā potestatē,cum quilibet possit renūtiare iuri suo,c.ad apostolicā de regula. Quia respondetur ꝙ in casu nostro non potest limitari ista eius potestas ratione perplexitatis & contradictionis resultantis:quia potestas de qua agimus est principium agendi, sicut colligitur ex philosopho. 9. metaphysi. vbi agit de potētia actiua. Vnde implicat cōtradictionem ꝙ habeat potestatem plenā & nō possit exire in actū si adsit debita materia: quia tunc posset & nō posset.sicut in eodem tempore quis non potest esse sanctus & peccator.1.q.1.c.sicut christus.vel dignus & indignus.74.di.c.2. vel legitimus & illegitimus/de clandest.despon. c. fi. liber & seruus ff.de libe.cau.l.duobus.& dicit lex,ridiculum esse eandem fœminam vt nuptā & non nuptam admitti.ff.de condi.& demon.l.filia. Et maxime quia ista plenitudo potestatis in papa est potestas iurisditionis: quia secundum potestatē ordinis æqualis est aliis episcopis: vt in.c.in nouo.21.di.ibi glo. & in.c. loqui-
B tur.24.q.1.Dispensare autem in iuramentis & creare cardinales est iurisditionis. Si ergo non potest illam in exercitium deducere sine alterius consensu/non erit plena: quia nō esset libera.Bar.in.l.inter bonorum.ff.de adminis.tuto.&.l. creditor. §. lucius in fi.ff. mandati.

¶ Vnde dicit bal. in.l.2.C.de serui.& aqua in.6.col.in versi.item nota ꝙ si papa,ꝙ plenitudo ptātis est arbitrii plenitudo nulli necessitati subiecta/nullisq; iuris publici regulis limitata.Et trib⁹ modis dicitur aliquid liberū. primo quod non cogitur.ff.de arbi.l.3.§.1. Secundo modo quod non corrigitur.ff.de lega.3.l. fideicommissa.§.q̄q̄.Tertio modo qd æqua lege libertatis fertur.ff. de arbi.l. item si vnus.§. si in duos &. §. principaliter, &.l. penul.&.ff.mādati.l.creditor.§.lucius.Et subiungit ꝙ in principe est sedes libertatis:& potest præferre magis æquo minus æquum/ & magis bono minus bonum. Inde dicit idem bal.in.c.1.qui feu.dare pos.in.1.col.ꝙ habens liberam administrationem non tenetur alterius consilium ruminare.

¶ Item pro hac parte facit ꝙ papa nō potest a se abdicare paparū pro parte: quia est quid indiuisibile.l.imperator.la.2.ff.de statu homi.

Et ista est vna de rationibus allegatis per ange.in.authen.de monachis.§.fi.in illo an tiau C donatio facta per constantinum valuerit. Et ad idem est quod ponit bal. in præludiis feudorum in.3.char.in illa quæstione vtrum donatio per imperatorem facta de castro imperii valeat,dum improbat opiniōem illorum qui dixerūt ꝙ potest imperator minuere imperium per res & non per quotas:quia est falsum:quia imperium est ad similitudinē corporis humani,a quo si abscinditur membrū/ iam non est vlterius corpus.& idem ipse bal. in.l.2.C.de nouo codice compo. Vnde dicit domi.in.c.1.de renun.in.6.ꝙ papa nō potest facere statutū per quod ipse ligetur: quia nemo potest sibiipsi imperare.l.penultima.ff.de arbi.ponit bal.in.l.digna vox. C. de.ll. & refert & ponit bertachinus in trac.de epo in.2. parte li.4. in.16.q.qui allegat concordantes. Ideo non poterit a se abdicare papalem potestatem,contra officii sui debitum minuēs honorem papalis maiestatis submittendo se capitulis:argu.eorum quæ habentur in authē. de hæredi.& fal.§.1.ponit bal.in.l.digna vox C.de.ll.Facit etiam quod dicit bar.in.l.prohibere.§.plane.ff.quod vi aut clam.& bal. in.l. 1.in.4.col.ff.de offi.præfec.vrb.& ea quæ ponit bal.in.l.1.C.de nouo.C.cōponē.& quod D dicitur in.c.intellecto de iureiu. & in præludiis feudorum, quando dicitur ꝙ imperator non potest minuere imperium. Et quod dicitur post bar. in prooe. ff. de donatione constantini.& feli.in.c.ad audiētiam de præscrip. & paul. de cas.consi.72.ꝙ papa non potest suam supremā potestatem alicui prælato cōcedere abdicando illam a se. Facit tex.in.c.dudum de præben.in.6.ibi penes nos maior vel eadem remansit potestas &c. Cum igitur capitula ista pro parte abdicent potestatem papæ, non valent.

¶ Facit etiam in proposito quod ponit bal.in c.licet in.fi.de elec. vbi vult ꝙ sicut electores imperii nō possunt mutare formam electionis futuri imperatoris/ita non possunt cardinales mutare formam electionis futuri pontificis.a pari igitur non potuerunt facere ista capitula restrictiua & ligantia futurum pontificem. Vnde dicit bal.ꝙ omnes ecclesiæ mūdi & omnes clerici non possunt auferre papatum papæ.allegat archi.in.c.lex.2.di. Inde dicit bal.in ti.de pace constan. in verbo amplius/ꝙ non potest princeps cōcedere alicui regalia in præiudicium successorum. Imo secundum ꝙ voluit pau. de castro consi.72.

incipit quia frustra in. 9.col.versi.circa tertiũ,
ipsemet princeps potest per seipsum reuoca,
re male gesta per eũ. sicut in simili dicitur in
c.si quis presbyterorũ de rebus eccle. nõ alie.
& dictum bal.approbat feli.& decius in.d. c.
1. de proba. Vnde si papa teneretur seruare
votum & iuramentum,sequeretur ꝙ pro par
te esset subiectus cardinalibus & eorũ ordi,
nationi:quod est contra id quod in simili dici
tur in.l.si pater & in.l.si duob⁹.ff.de libe.cau.
vbi non potest quis esse pro parte seruus &
pro parte liber. Ad idem.l.ideoq̃ &.l.libertas
ff. de manumis. testa. Ad idem glo. in.c.fi.de
clan.despon. vbi nõ potest quis esse pro par
te legitimus, vt supra dictũ est. Ad idem est
quod ponit ioan.an.in addi.ad specu.in ti.de
natis ex libero vẽtre.vbi dicit ꝙ si pater emã,
cipat filium hoc pacto vt habeat vsumfructũ
in bonis quærendis, valebit emancipatio sed
non talis reseruatio vsusfructus. Sic dicendũ
est in proposito, reiiciantur capitula & tene,
bit electio/ & recipiet liberã potestatis pleni,
tudinẽ.d.c.fi.de condi.appo.debet enim papa
cum sit vnicus & indubitatus habere plenam
& liberam potestatem vt petrus & alii succes
sores: debet siquidẽ esse papa nomine & re.
Ita dicit bal.in trac.schismatis in ti.si quis ali,
quem testa.prohi.

¶ Item pro ista parte facit ꝙ si papa in agen,
dis teneretur habere cõsensum cardinalium/
sequeretur inconueniens maximum. nam di
cit bal.in.l.fi.in. §.necessitate.C.de bonis quę
libe.ꝙ vbicũq̃ consensus præstatur ab eo qui
habet officium a publico/ talis consensus di,
citur authoritas.huiusmodi autem sunt cardi
nales vt in.c.per venerabilẽ qui filii sint legi:
sequitur igitur ꝙ si eorũ consensus haberet
vim authoritatis & diceretur præstare autho
ritatem;essent duo authorizantes & duo ca,
pita in eodem corpore/ & quoddam monstrũ
contra.c.in plerisq̃. §.prohibemus de offi.or
di.& cõtra articulum fidei: & vnam sanctam
catholicam ecclesiam. Ad hoc. 7.q.1.factus:
& bona glo.in verbo succederet in.c. non au
tem ea.cau.&.q. ¶ Ad idẽ facit quod dicit.d.
anto.in.c.trãslato in vlti.col. de consti.ꝙ ptãs
cõdendi legẽ vniuersalem spectat ad solũ pa
pã in foro ecclesiastico, quia solus habet hãc
potestatem a deo: vt in.c.1. de transla. præla.
& in.c.per venerabilẽ qui filii sint legi. Et car,
dinales nullo modo hoc possunt etiam sede
vacante: vt in cle.ne romani. §.1.de elec. er,
go multo minus facere possunt capitula &
ordinationes quæ concernunt vniuersalem
statũ ecclesiæ. ¶ Ad idem facit ꝙ iuramẽtum
quod est maioris boni impeditiuum non est C
obligatorium.declarat pe.de palude in.3.sen.
di.39.q.1.arti.3. Quia iuramentum nõ de,
bet esse vinculum iniquitatis: vt in.c. quanto
de iureiu. Istud autem potest esse maioris bo
ni impeditiuũ: quia posset esse maius bonũ
creare cardinales q̃ non creare vltra numerũ
iuratum: quia forte fieret creatio de viris qui
essent ecclesiæ vtilissimi & necessarii. Ergo
vel hoc iuramento non ligetur vel secum di
spenset. ¶ Ad idem facit quod dicitur in.c.3.
de iureiu.& in.c.1.& in.c.magnæ de voto: vi
delicet ꝙ licet votum & iuramentum etiam
iustum commutare in melius.

¶ Ad præmissa etiam facit ꝙ istud iuramen,
tum est in foro conscientiæ: quia in foro iudi
ciali non habet superiorem qui eum iudicet:
vt in.c.licet de elec.& in. §.patet.3.q.1. Iutã,
tum ꝙ dicit hugo de sacramentis in.2.par.ꝙ
potestas summi pontificis cum deuiat/ a solo
deo iudicari potest a quo instituta est. facit.c.
si papa.40.di.&.c.nũc aũt.21.di.&. §.verum
17.di.& plura sunt iura sæpius allegata.9.q.
3. Sed pro papa præsumendum est in dubio
xi.q.3.c.absit. Ergo si in foro cõsciẽtiæ nõ ser
uat iuramentũ,præsumendum est ꝙ ex cau,
sa rationabili illud faciat.ad hoc quod dicitur D
in.c.quæ in ecclesiarum de consti. Ergo a no
bis non est iudicandus aut arguendus.

EX ISTIS redditur quæstio nõ pa
rum difficilis. Prima facie autem vide,
retur distinguendum inter capitula: &
dicendum ꝙ loquendo ex quadam condecẽ,
tia, si non subest aliqua apparẽs legitima cau
sa non seruandi/ & sunt capitula quę non tẽ,
dunt in diminutionem põtificalis dignitatis,
tenetur ea obseruare: vtputa quia iurauit te,
nere concilium infra biennium (& similia)
tenetur ex quadam condecentia id facere/ nõ
de necessitate: quia de tempore tenendi con,
cilii non reperitur a iure diuino statutum, &
constitutio frequens non ligat eum (vt alibi
latius dico, & ad hoc facit illud quod dictum
est supra per henricum boich in.c.magnæ de
voto) sicut nec ius commune. Sed si iurasset
illa ad quæ tenetur & obligatur ex sua pon,
tificali dignitate & per constitutiones conci,
liares & per quæ contrarium faciendo offen,
deret creatorem (vtputa ꝙ nõ infeudaret &
alienaret maiorem partem rerum & ciuitatũ
ecclesiæ romanæ/ & ꝙ non venderet episco,
patus & alias dignitates, nec faceret illa per
quæ scandalizaretur ecclesia & similia) tunc

videtur dicendum ꝙ ad ista obseruanda te-
A netetur de necessitate, maxime in prohibitis
iure diuino. 15.q.9.c. quod quis. &.12.q.2.
c.non liceat. ¶ Quanuis etiam quo ad hoc ꝙ
nõ possit infeudare terras ecclesiæ/ contrariũ
tenuerit alex.de immol.in consi. 224. incipit
in re in.6.volu.

¶ Vnde in iis quæ sunt legis canonicæ saltẽ
ex decentia sed in concernentibus legem di-
uinã ex necessitate obligatur. Vnde dicit bal.
in.l.penul.C.de bonis quæ libe. ꝙ papa non
potest concedere magna feuda sine consensu
cardinalium, de quo etiam bal.in.proœ. feu-
dorum. & aluarottus in.c.1. episcopum vel
abbatem. Facit quod dicit archi.& do.in.d.c.
non liceat/ ꝙ papa non potest alienare bona
ecclesiæ sine causa: & si secus facit / peccat &
reuocanda est alienatio. Et idem archi.& do.
in.c.1.12.di.allegantes sanctũ bernar. ad eu-
ge. ꝙ papa est administrator & non dñs re-
rum ecclesiæ, dicunt ꝙ non potest sine causa
detrahere proprietatem rei ecclesiæ / nec pro
libito volũtatis alienare bona ecclesiastica. Et
ita intelligit glo.in.c. cum venissent de iudi.
quæ dicit ꝙ res ecclesię romanę sunt proprię
papę, scilicet ad rationabiliter dispensandum
& non ad dissipandum pro libito voluntatis.
B Pro quo vide quæ ponit feli.in. c. ad audien-
tiam de præscrip. & quæ ponit pau. de castro
in consi.72. incipit quia frustra/ ꝙ non potest
rex alienare iura regni sine consensu proce-
rum: & si alienaret/ posset ipsemet alienatio-
nem reuocare per. c. si quis presbyterorũ de
rebus eccle.non alie. &.l.iubemus. §.sane.C.
de sacrosanc.eccle. ¶ Imo secũdum felinum
in.d.c. ad audientiam si non cessaret alienare
res ecclesiæ in suos & scãdalizaret ecclesiam,
ex hoc posset congregari concilium & depo-
ni. Et licet alias in principe præsumatur cau-
sa (vt in.c.quæ in ecclesiarum de consti.) etiã
in casu alienationis rerum romanæ ecclesiæ
(secundum ꝙ dicit abb. in.c. cum venissent,
de iudi.) tamen ipse contrarium dicit esse ve-
rum prout ipsemet abbas dixit in.d.c.quæ in
ecclesiarum/ ꝙ eo casu non præsumitur cau-
sa. & quod dixit ꝙ præsumatur causa in. d.c.
cum venissent/ credit dixisse causa blandiẽdi
papæ. Ad quod faciunt quæ dicta sunt supra
pro prima parte.

¶ Quinimo nec potest auferre iura & bona
vnius ecclesiæ sine causa etiam dando alteri:
vt dicit glo.22.di.c.1.& glo.& ibi late domi.
10.di.c.1. Vnde licet possit priuare vnũ prę-
latum episcopatu & dare alteri/ & auferre ti-
tulum & totum corpus vnius ecclesiæ & da- C
re alteri/ & vnire vnam ecclesiam alteri/ & cõ
cedere priuilegia vnius alteri, non tamen au
ferre bona vnius & dare alteri nec partẽ epi-
scopatus vnius diuidere sine causa & dare al-
teri vt dicit ibi domi. Ex causa tamen potest:
vt in.c.præcipimus.16.q.1.& glo.in.d.c.1.10.
di.& glo.in.c.1.22.di.cum concordan. Facit
quod in simili dicitur de statuto vel constitu-
tione continente idem quod ius commune
edito ab habente potestatem legis condendę/
ꝙ non tollitur ita faciliter nec censetur subla-
tum per legem cõtrariam: vt dicitur late per
alex.de immol.in.l.1.ff.ad leg.falci. & anto.
in.c.1.de rescrip.& domi.in.c.1.de consti.in
6. propter aliud vinculum adiectum, licet a-
lias sit secus: quia frustra precibus implora-
tur &c.l.1.C.de thesauris li.10.&.l.1.ff.ad
municipa. Similiter facit ad illud quãdo quis
promittit iurat vel vouet id ad qd alias tene-
tur: vt ponit.d.abb.in.c. clericus in vlti.q.de
iureiu.& quod dicitur in.c.licet &.c.per tuas
de voto. Similiter quod dicitur in.c.vt super
de rebus eccle. de eo qui iurat non alienare
bona mensæ.

¶ SI autem sunt capitula quæ tendunt in
diminutionem status pontificalis (vt ꝙ non
possit creare cardinales vltra numerũ vigin- D
tiquatuor sine cõsensu omnium cardinaliũ)
non obligant tanq̃ diminutiua pontificalis di-
gnitatis/ vt supra dictum est, nec sunt seruan-
da, cum periuria & temeraria censeantur: vt
dicit glo.in.c.intellecto de iureiu. ¶ Ad idem
est quod dicit bal.in.l.prohibere.§.plane.ff.
quod vi aut clam. vbi dicit ꝙ iurisditiones su-
premæ sunt sacrum sacrorum, & ideo non
sunt in marsupio principis. Et quod dicit idẽ
bal.in.c.1.quæ sunt regalia, iuncto eo quod
idem dicit in ti.de pace constan.in versi. am-
plius/ ꝙ princeps nõ concedit regalia in prę-
iudicium successorum. & ponit feli.in.c.1.in
versi.quarto declara de proba.& idem ibi de-
cius. Per quod reprobatur quod dicit raphael
cumanus in consi.142. qui consuluit pro il-
lis de malatesta de arimino ꝙ per concessio-
nem vicariatus acquisiuerant facultatem fa-
bricandi sal sicut & alia regalia.

¶ Et si papa non potest subiicere clericos lai-
cis & disponere ꝙ laici iudicent clericos cum
clerici habeãt hoc priuilegium a deo & quia
turbaretur vniuersalis status ecclesię (vt dicit
abb.in.c.2.de maio.& obe.& in.c.proposuit
in.4.col.de conces.præben. & in.c.literas in
5.colum.de resti.spolia.& ludo.in.l.si vero

in.§.de viro.ff.solu.matri.& i singulari.414. & referunt moderni in.l.est receptum.ff.de iuri.omniũ iudi.pro quo allegatur glo.in ca. si imperator in verbo discuti.96.di.ad quod facit quod dicit pe.de ancha.post alios in.c. nulli de senten.excom.de priuilegio canonis si quis suadente/ꝙ a clericis tolli non potest) multo minus poterit seipsum & suam potestatem a se abdicare.Facit quod dicitur in.c. ecclesia de cõsti,&.d.l.est receptũ,& quod dico in illo arti.an papa possit se subiicere iurisditioni alterius.Et nunq̃ valet donatio principis quãdo est expropriatiua dignitatis & supremæ iurisditionis eius: vt in.d.l.1.per bal. C.de nouo.C.compo.& in.d.consi.pau.de castro.72.

¶VNDE videretur in proposito dicendũ ꝙ aliqua teneretur obseruare aliqua nõ. Sed præmissis non obstantibus credo simpliciter ꝙ quæcunq; sint capitula & quantũcunq; honesta & licita, prætextu talis iuramenti & voti præstiti ante assumptionem & post incõtinenti/nõ ligatur illis. Et hoc quia quantumcunq; quod iurat sit de se licitum, tamen modus iurandi est prohibitus.Et ideo non astringitur virtute iuramenti.Ad hoc est quod notabiliter dicit ioã.an.in.c.ad nostram el.3.de iureiu.vbi vult ꝙ quantumcunq; illud quod alteri iuratur sit de se licitum & ad illud quis teneatur,tamen si per vim extorquetur si iurans non seruaret non incurreret periurium. Et idẽ voluit ludo.in singularibus suis in verbo iuramentum/incipit iurat aliquis.qui assignat rationem quia infertur iniuria illi a quo extorquetur.c.legebatur de maio.& obe.& quia debet superior quantum potest auferre occasionem periurii.l.1.C.de indic.vidui.l. 3.cum simil.C.si aduersus vendi.vel saltem debet a tali iuramento absolui secundũ doc. in.d.c.ad nostram.Quod procedit quãdo iuramentum non est præcise per metum extortum/sed contra consilium & desiderium iurãtis.Et est simile in iuramento quod fuit extortũ ab archiepiscopo neapolitano in promotiõe eius per capitulum:vt ibi dicit anto.post ioã.an. Et bene facit ad propositum.84.consilium do.de.s.gemi.quod est notabile consilium vbi agitur de similibus iuramẽtis.quod consilium incipit in nomine indiuiduę trinitatis quia istud dubium &c.

¶Sed obstat quod dicit archi.in.c.nõ est insi. 22.q.1.vbi dicit ꝙ cũ aliquid iuratur in casu non licito,si tamen quod iuratur est licitum/ seruãdum est.allegat tex.22.q.4.c.si aliquid

Sed potest responderi ꝙ ipse loquitur in iuramento absolute voluntario:sed in proposito loquimur in iuramento inuolũtario & extorto propter reuerentiam & quasi per metũ & extorto tempore illicito timore perdendi pontificatũ & in turbatione promotionis siue factæ siue faciendæ. C

¶Sed ista responsio non videtur bona:quia omne iuramẽtum dolo vel vi præstitũ quod potest seruari sine interitu salutis æternæ est seruandum:vt dicitur in.c.si vero de iureiu. & ponit deci.401.incipit item si agenti.& est deci.16.in ti.de resti.spolia.Sed ad hoc respõdetur ꝙ vbi iuramentũ est per vim vel metũ vel dolũ vel fraudẽ extortũ, quia turpiter est receptũ ecclesia absoluit ex se/nec est necesse ꝙ aliter moneatur ille cui fuit præstitum ad relaxandũ.Item contrauenięs tali iuramẽto/ in quo non fuit animus obligãdi non peccat mortaliter:vt ponit abb.in.d.c.si vero.nec peccat petẽdo absolutionem,quia facit iure permittente:vt voluit oldra.consi.320.& refert milis in verbo iuramẽtum semper.Alioquin iuramenta dolo vel fraude præstita essent seruanda contra authen.sacramenta puberũ.C. si aduersus vendi.&.c.cum contingat de iureiu.Et daretur materia committendi fraudẽ, contra.l.cum ii.§.si cum his.ff.de transac.& c.plerũq; cum simil.de rescrip.Verum est ꝙ ecclesia quæ non iudicat de occultis(vt in.c. 1.vt eccle.bene.)in foro iudiciali vult tale iuramentum seruari/ne det materiam deierandi.Sed quia in dubio talia iuramenta promissoria per vim vel metũ extorta nõ præsumũtur voluntaria(vt dicitur in.d.ca.si vero in fi. per abb.& in.c.verum eo.ti.)propterea ex se ecclesia a tali iuramento absoluit.In foro autem conscientiæ si tempore iuramenti præstiti in rei veritate non fuit animus obligandi, quia deus interrogat cor & non manum(vt in.c.si quid inuenisti.14.q.5.)& respicit voluntatem & non opus,sed lex econtra(vt in c.si quis non iratus.15.q.1.)ideo quoad deũ tunc non ligatur iuramẽto nec indiget absolutione:quia deus recipit iuramentum prout ex corde procedit:vt in.c.humanę aures.22. q.5.dicit abb.sicu.in.d.c.si vero circa fi. D

¶Nunc ergo in proposito quia non est verisimile ꝙ papa qui habet liberã potestatis plenitudinem voluerit seipsum ligare/maxime considerato tempore præstiti iuramenti(scilicet ilico post ipsam promotionem in tanta status mutatione:in qua temporis angustia nõ fuit facultas maturius deliberandi:vt in.l.

1.ff.de exerci.in prin.& in.c. põderet.50.di.) A non possumus nisi inuoluntarium iudicare iuramentum & minushoneste extortum, & cum papa non sit subiectus iudicio alicuius (vt in.c.aliorum/ & in.c.facta.9.q.3.)merito stari debet eius conscientię: & excusari debet si capitula non seruat,tanq̃ iuramẽtum & votum fuerit indeliberate factum. ¶ Accedit ꝙ quia capitula sunt in genere iurata, nõ arctãt ad illa quæ sunt contra libertatem ecclesiasticam: vt in.c.1.de iureiu.in.6.ergo nec ad ista quæ sunt contra potestatem papæ. Item etiã si non essent contra libertatem,videtur ꝙ cõtrauen iendo non incidat in periuriũ/ & sufficit ꝙ faciat se absolui in foro conscientiæ a suo confessore: cui se submittere potest,iuxta c.omnis de pœni.& remis. Et pro hoc adducto deci.primam in ti. de iureiu, quæ vult ꝙ vbi quis iurat in genere seruare consuetudines & statuta ecclesiæ/non obstante iuramento poterit sine metu periurii cum causa & sine causa supplicare papæ contra ea:quia nõ est verisimile ꝙ voluerit se intantum arctare ꝙ nunq̃ contra illa statuta impetraret: iuramenta aũt huiusmodi sunt interpretanda secundum intentionem iurantis,allegat.d.c.humanæ aures.22.q.5. Et quod dicitur de iura B mẽto,dicendum est & de voto: quia paribus passibus ambulant: vt notatur in.c.1.& in.c.debitores de iureiu.& in cap.licet & in.c.magnæ de voto.& dicit abb.in.d.c.si vero in.2.col. facit quod dicit petrus de ancha.in.c. rursus qui cleri.vel vouẽ. Imo tãto minus astringit votũ quãto etiam in foro iudiciali votum per metum extortum non ligat: vt in cap.1. quod metus causa. & ponit in fi. verbis abb. in.d.c.si vero.

¶ Et maxime posset venire contra capitula quãdo subesset aliqua necessitas vel spiritualis vtilitas.quo casu quilibet etiã inferior potest venire contra proprium iuramentum: vt dicit inno. in cap. venerabilem de elec.dicitur in.c.2.& c.quanto de iureiu. & philippus in.c.1.de iureiu.in.6. ¶ Et si loquimur de iuramẽto prestito ante assumptionẽ,nõ est dubitandũ: quia quod fecit vt cardinalis/ potest vt papa reuocare: sicut qui fecit aliquid tanq̃ canonicus potest reuocare factus episcopus, vt dicit bal.ꝙ est tex.in.d.c.sicut nostris de iureiu. Et ideo talia capitula iurata in cardinalatu/ non astringunt postea in papam assumptum: vt dicit ibi abb.& calde.in consi.3.de iureiu.& ponit feli.in.c.1.de proba, & dictũ est supra. Facit quod dicitur in.c.a collatione de appel. in.6.& quod dicitur in.l.si is qui.§.fi.ff.de excep.rei iudi. Sicut & translatus non C conuenitur de eo quod fecit ante translationem,21.q.2.c.si quis iam translatus. Item & quia non valuerunt huiusmodi capitula ratione defectus potestatis cardinalium qui ea ordinarunt: quia ipsi non succedunt in potestate pontificali/ nec possunt talibus intẽdere quia debent vacare acceleratæ electioni: prout diximus supra per.c.vbi periculum.§.cæterum de elec.in.6.& cle.ne romani eo.ti. & per alias rationes supra in hoc adductas. Et quia sede vacãte nihil innouari debet in præiudicium ecclesiæ,quia non est qui ius pontificalis dignitatis tueatur: vt dicitur in tex.in c.1.ne sede vacan.12.q.2.si qua de rebus. Facit tex.& ibi dicta in.c.cum omnes/ de consti. & per alias rationes supra adductas,ne bis idem replicetur.

¶ Si vero loquimur post assumptionem,censetur etiam turpiter exactum ratione proximitatis assumptionis & cuiusdam contiguitatis: vt dicit calde.in.d.consi.3.& non voluntariæ præstitum. Ad hoc est bonus tex.in.c.cũ venissent de insti.in versi.ipse vero timens,& glo.ibi in verbo abiurasse. Facit quod dicitur post glo.in.c.dudum de conuer. coniuga. & in iuramẽto tex.& ibi dicta in.d.c.sicut de iu- D reiu. Et facit etiam quod dicitur in.c.literaturam de voto: quia videtur promissio indeliberata, vt supra dictum est. Et facit quod dicunt doc.in.l.2.C.quod metus cau.ꝙ eadem causa metus præsumitur durare in solutione quæ fuit in promissione quando incontinenti fit solutio. Item quia tale iuramentum videtur inualidum ratione ambitionis & turpitudinis: vt in simili dicit domi in.d.consi.84. circa princi. Et maxime ostenditur iuramentum inualidum & inuoluntarium,quia descẽdit ab actu ex sua origine nullo defectu potestatis statuẽtium & a iure reprobato, & ideo non ligat: vt bene consuluit calde.in consi.9. in titu.de iureiu. Et maxime quia reprobatus est ratione publicæ vtilitatis: vt patet in.d.§.cæterum. pro quo etiam glo.& bal. in.l.fi.§.fi.C.de bonis quæ libe. Et ex aliis rationibus supra pro ista parte adductis.

¶ Quibus adde ꝙ tale iuramentum non solum videtur continere diminutionem potestatis pontificalis sed diminutionem status totius ecclesiæ,qui magis decoratur ex assumptione plurium dignissimorum virorum, & magis a pluribus defenditur & potentior efficitur ecclesia,ex quo videt̃ ꝙ talis promissio

magis sit damnosa q̃ vtilis ecclesię vniuersali. Et ideo tale iuramentū non sit seruandū per supradicta. Ad quod facit glo. & quod ibi dicunt doc. in .c. 1 .de in integ. resti. in. 6 .de prælato qui iurauit non contrauenire cōtractui, ꝙ ratiōe damni pōt oīno petere restitutionē in integrum aduersus contractū non obstante iuramēto. Et simile est quod dr̄ in .c. si quis presbyterorum &.c. vt nostrū de rebus eccle. non alie. Et ratio adducta per abb. in .d .ca. cū venissent, in prælato qui anteq̃ sit administrator ecclesiæ non pōt per suum iuramentum vinculare se & obligare ad non administrandum: quia quēadmodum nō pōt sponte a se abdicare titulū prælaturæ (.c. quod in dubiis &.ca. veniens de renun. l. legatus. ff. de offi. presi.) ita non pōt titulo remanente obligare se ad fideliter non administrādum iura ecclesiæ. Facit tex. in .c. peruenit el. 1 .de iureiu. vbi iuramentum nō potest astringere prælatum quominus possit repetere bona ecclesiæ. Et iuramentum quod contra libertatē ecclesiasticam est præstitum / non tenet. ita summant illum tex. doc. in .d .c. sicut nostris de iureiu. Et hoc maxime esset verū vbi proprie non contrauenire iuramēto sed differret: puta si illud ꝙ promiserat infra biennium tenere concilium / distulisset ad aliud tēpus, quia non dicitur voti transgressor qui aliquo modo distulit implere si postea implet: vt in .c. non est de voto. de quo dixi supra in quęstione de cardinalibus vtrum licite discesserint & sint schismatici. ¶ Et istam opinionem ꝙ papa non ligetur istis capitulis conclauis / tenet alex. de immol. in consi. 224. incipit in re tam graui, sequendo opinionem barbatii in suo consilio primo in susbscriptione ad illud consiliū primum, & est consilium alex. in. 6 .vol. consiliorum eius.

REstat nunc respondere ad contraria. Et primo ad illud egi. ꝙ incurrat periuriū & infamia & ꝙ deierās dicatur bestia. responde ꝙ illud est verum qn̄ iuramētum habet suos comites: videlicet veritatē iudicium & iustitiā: vt in .c. animaduertendum 22 .q. 2 .& ea. cau. q. 1 .c. & iurabūt. & de iureiu. c. etsi christus. In isto aūt iuramento deficiunt duo vltima: videlicet iudiciū. i. discretio secūdum glo. in .d .c. etsi christus. quā intelligo necessariā tam ex parte recipientis q̃ iurātis: quæ .n. discretio suadet vt in assumptione exigatur tale iuramētum & incontinēti quasi indeliberate & inuoluntarie. Et iustitia: quia non cōuenit ꝙ ptās pontificalis sit coarctata nuda voluntate inferioris. cle. ne romani in prin. de elec. &.c. cū inferior de maio. & obe. C ¶ Similiter autem & votum debet habere tres comites (vt dicit .s. tho. in. 4. sen. di. 38. q. 1 .ar. 1 .quæstiuncula. 1 .in corpore. & in secunda secūdæ. q. 88. ar. 1. & referūt doctores nostri in .c. literaturā de vo.) videlicet deliberationē propositū & promissionē. Quomō vero pōt dici cū deliberatiōe & ex proposito factū, qd̄ in actu assumptiōis (vbi nō fuit maturius deliberādi facultas) factū est, & qd̄ vt verisimile est ab inuito extorquet̄. Faciunt q̃ dicūtur in c. pōderet, 50 .di. & in .l. si. C. de iure delibe. & authē. offeratur. C. de litis cōtes. & .d .l. 1 .ff. de exerci. Et non pōt negari quin exactio talis iuramenti sit præter omnem honestatem ratione exigentium & temporis & actus, & quin sapiat quandā cupiditatem ambitionē & inciuilitatē, & quin sit turpiter exactum.

¶ Et sic respondetur ad secundum quo dicitur ꝙ iuramentum est de iure diuino quo papa ligatur / & ꝙ est de præceptis primæ tabulæ quæ sunt indispensabilia. Quia respondetur ꝙ non sequitur ꝙ debeat propterea iuramentum seruari in omni casu. alioquin ille qui iurat quod est illicitum, teneretur obseruare de iure diuino / contra ea quæ ponuntur 22 .q. 4. in malis. & fere per totam quæstionem illam, & in regula in malis de regu. iu. in 6. D Nec posset papa absoluere a iuramento fidelitatis subditos principis, cōtra tex. in .c. nos sanctorum. 15 .q. 6 .& in .c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. ¶ Et si dicatur ꝙ iuramentum & votum præstanē deo, & ideo nullus potest dispensare, respondetur quòd ad fidelitatem deo debitam non pertinet ꝙ homo faciat id quod est malum vel inutile vel maioris boni impeditiuum, & ideo cum dispensatur super tali voto vel iuramento, talis dispensatio non impedit fidelitatem deo debitam. Quod probatur ex tex. in .c. non est de voto. & glo. in .d. cap. tua nos de iureiu. quia non dicitur voti vel iuramenti transgressor / qui illud in melius commutat. Nec dicitur iuramenti transgressor qui ex iusta causa illud deserit. l. si. ff. qui satisda. cogā. Et vbi melius est quod eligitur quàm illud quod iuratur, si deseritur iuramentum superioris authoritate / non dicitur quis transgressor, dicit pe. de palu. in. 4. sen. di. 39. q. 3 .ar. 4. Et idem .s. tho. in secunda secundæ. q. 89. ar. 9. dicit ꝙ dispēsatio quæ fit in iuramento non se extendit ad hoc ꝙ aliquid contra iuramētum fiat (quia hoc est impossibile: cū obseruantia iuramenti cadat sub

A diuino pręcepto/quod est indispensabile)sed
dispensatio ad hoc tendit vt id quod sub iura
mento cadebat non cadat sub iuraměto/tanq̄
non existens debita materia iuramenti. Et idě
dicendũ in voto: vt ponit.d.tho.in secundase
cundæ.q.88.ar.10.in solutione secundi ar-
gumenti.
¶ Ad illud de scandalo respondetur ꝙ cum
papa deserit iuramentũ ex causa/ tale scanda-
lum passiuum non est curãdum, ex quo non
oritur ex male gestis papę: vt dicit.s.tho.in se
cundasecundæ.q.43.ar.7.&.8.quia tunc vi-
detur esse ex malicia sicut scãdalum pharisęo
rum de quibus matth.15.vtilius aũt scanda-
lum nasci permittitur q̄ veritas relinquatur:
vt dicit tex.in.c.qui scandalizauerit de regu.
iu. Et per ꝓmissa patet respõsio ad illud quod
vltimo loco dicitur/ꝙ ratione scandali potest
accusari in concilio.quia non est scandalum:
imo scandalũ magis oritur ex astrictione pa
pæ quæ surgit ex dictis capitulis. & est scãda
lum passiuum/de quo non est curandum: vt
supra dictum est. ¶ Ad id quod dr̃ de grego-
rio & bñdicto, respondetur ꝙ ipsi iurarunt il
lud quod erat licitum & non impeditiuũ ma
ioris boni/qa tendebat ad sedandũ schisma.
¶ NON obstat constitutio frequens: quia
B respondetur ꝙ papa non ligatur constitutio
ne conciliari, quia est supra conciliũ: vt in.c.
significasti de elec. & examinabił in proprio
loco. Quod maxime patet: quia ipse est qui
tribuit authoritatem & robur conciliis, vt di-
cit ibi tex. Et cũ potestas statuendi dependeat
a iurisditione(vt in.l.omnes populi de iusti.
& iu.in.c.cum omnes de cõsti.)& minor nõ
habeat iurisditioně in maiorem.l.nam magi
stratus de arbi.nec par in parem/vt in.c.inno
tuit de elec. nec minoris nec paris decretum
maiorem aut parem ligat. Cũ ergo conciliũ
tantum in materia fidei & non in materia re-
formationis iurisditionem aut superiorita-
tem habeat in papam, ipse non tenetur ad ob
seruantiam nec constitutionis frequens nec
alterius de non creandis cardinalibus. Hoc
probatur per.§.hinc ẽt.17.di.vbi cũ symma
chus accusaret, conciliũ cognouit de cã fidei,
de aliis vero criminibus totã eius causam dei
iudicio reseruauit. Ad idẽ tex.in.§.patet.3.q.
1.& in.c.licet de elec.in fi. vbi dicitur ꝙ ipse
non habet superiorẽ. Et multa sunt iura quæ
volunt ꝙ excepta causa fidei papa a nemine
iudicatur: vt in.c.si papa.40.di.&.9.q.3.per
to. Imo standum est sententiæ papæ/si papa
contradicat concilio: vt supra dictũ est & dice

mus latius alibi. Vñ.s.tho.in trac.cõtra ipug.
reli. & in q̃onibus de po.dei.q.10.ar.4.ad
13.argu. dicit ex gestis calcedonen. concilii C
haberi ꝙ gesta concilii debent cõfirmari a ro
mano põtifice. ergo a romano põtifice sumũt
robur. Pro quo facit tex.in.c.cũ in cunctis iũ-
cto.c.innotuit de elec. vbi probatur ꝙ papa
etiam cum concilio non põt legem impone-
re successori. Nam decretũ.c.cum in cunctis
fuit factũ in concilio lateranen. & quod plus
est concernit decorem ecclesiæ, & tñ papa ar
guit in.d.c.innotuit ꝙ ad eius obseruantiam
non arctatur, ad idẽ est.c.2.de concef.prębẽ.
iuncto.c.proposuit eo.ti.&.c.2.eo.ti.in.6. Et
c.nõnulli de rescrip. factum in concilio reuo
catur per.c.statutũ eo.ti.in.6. & a solo papa.
Et dicit ioã.an.in.c.vbi periculum de elec. in
6.in glo.super verbo concilio/ꝙ quia consti
tutio illa tam vtilis approbatione tanti conci
lii fuerat edita non fuit æquũ absq; requisitio
ne cõcilii reuocare, de plenitudine tñ potesta
tis papa illud potuit. ¶ Et sic patet ꝙ glo.in.c.
legimus.93.di.super verbo maior/ cũ voluit
ꝙ statuta concilii ꝓiudicãt statuto papæ si cõ
tradicant, male loquitur: quia potius est e cõ-
uerso ꝙ statutum papæ pręiudicat statutis cõ
cilii qñ sunt cõtraria.glo.24.q.1.c.quodcũq;
super verbo ecclesiam.25.q.1.ca.sunt quidã
in fi.glo. Imo si recte inspiciatur.d.glo.in.c.le D
gimus(quæ tãtum dicit ibi haberi argumen
tũ ꝙ statuta concilii pręualent)potius sentit
contrariũ/cum se remittit ad id quod dixit in
c.nemo.9.q.3.vbi dicit ꝙ nemo iudicat pa-
pam: & si totus mũdus esset contra papã/stan
dum esset magis sententiæ papę. Ad quod fa
cit tex.in.c.cuncta per mundũ.9.q.3.vbi a
sñia cõcilii appellatur ad papã. ergo papa est
superior concilio in iurisditione.l.1.ff.quis &
a quo appel.&.ff.de appel.l.imperatores. Pro
hoc etiam tex.in.c.constitutionem(quod est
gregorii.9.)iuncto.c.statuimus de sen.excõ.
in.6.quod restringitur per.d.c. cõstitutioně.
¶ Non obstat tex.in.c.sicut.15.di.vbi.s.gre-
go.papa dicit se venerari concilia sicut qua-
tuor euangelia. Quia respondetur ꝙ loquił
de quattuor conciliis principalioribus: videli
cet niceno constantinopolitano ephesino &
calcedonen. quæ pro fide christi defensanda
celebrata fuerunt & de fide tractant & dispo-
nũt: qa in cã fidei papa debet concilii sententiã
sequi: vt ibi notatur, & in.c.anastasius.19.di.
Quod patet dũ in ratione eius tex.dicit quia
in his velut in quadrato lapide sanctæ fidei
structura consurgit. Et q̄q̄ idem tex. subdit

& cuiuslibet vitæ cõmunis atq; actionis nor
ma consistit, non propterea sequitur ꝙ om,
nia decreta in quibus consistit simpliciter nor
ma vitæ & actionis edita per concilium / se,
qui debeat papa: sed illa tantum in quibus cõ
sistit fidei structura & consistit norma cõmu,
nis vitæ & actionis. Cum enim lex duo co,
pulatiue ad effectum alicuius dispositionis
exigit, ibi vt dispositio locum habeat requiri,
tur copulatorum veritas & cõcursus. ff. de di
nor. l. quod ait. §. ait lex. l. si hæredi plures. ff.
de condi. insti. Vnde vt papa teneatur sequi
& venerari concilium/ requiritur ꝙ illud di,
sponat de fide & de norma communis actio
nis & vitæ: quia in omni statuto & decreto
fidei consistit communis actionis & vitæ nor
ma, & illud fuit dictum ad ostendendum dig
nitatem & excellentiam illorum quattuor cõ
ciliorum. Similiter dum tex. subdit cum vni,
uersali sint consensu constituta, non intendit
ꝙ in omni materia decretum quodlibet vni,
uersali consensu constitutum / sit papæ ve,
nerandum & sequendum: sed ꝙ in causis fi,
dei sint veneranda quia sunt vniuersali cõsen
su constituta. Et ratio rationis est/ quia faci,
lius potest errare vnus solus etiam papa in
causa fidei(vt in. c. achatius. 24. q. 1. & in. c.
anastasius. 19. di.) q̄ vbi est vniuersalis eccle,
sia: vt in. c. a recta. 24. q. 1. ¶ Nec obstat q̄d di
cit tex. di. 15. c. sancta romana/ ibi sed & si qua
sunt concilia a sanctis patribus instituta post
istorum quattuor authoritatem etiam custo,
dienda & recipienda decernimus: quia illud
verbum cõcilia intelligitur scilicet similia ex
pressis videlicet prædictis quattuor / quæ de
fide loquuntur. Facit quod dicitur in. l. ita pu
dor. C. de adul. & in. l. ob es. C. de prædiis mi,
no. Item ille tex. si bene inspiciatur, cum man
dat recipere & custodire/ videtur probare ꝙ
ad hoc vt decreta in concilio edita seruentur
& recipiantur/ debet interuenire papæ autho
ritas. Nec contrariatur tex. in. d. c. sicut in fi. dũ
dicit se & non illa destruit quisquis præsump
serit absoluere quos ligant aut ligare quos ab
soluunt, vt sic sit argumentum ꝙ papa non
possit destruere statuta concilii. quia respon,
det glo. ibi ꝙ illud intelligitur in articulis fi,
dei: quia in aliis concilium non potest papæ
legẽ imponere. 35. q. 9. veniã. 17. di. §. hinc
etiam. & c. significasti de elec.

¶ Ad iura adducta in contrariũ(videlicet. c.
confidimus &. c. q̄ ad perpetuã &. c. sunt qui,
dã &. c. contra. 25. q. 1.) respondet tex. ea. cau.
&. q. in. §. his ita/ ꝙ sancta romana ecclesia ca
nonibus non alligatur sed illis authoritatem C
impartitur: & ꝙ in capitulis conciliorũ cum
aliquid obseruandum decernitur, statim sub
infertur nisi authoritas romanæ ecclesiæ ali,
ter imperauerit, vel saluo tñ in oĩbus iure san
ctæ romanæ ecclesiæ, vel salua tñ in omnibus
apostolica authoritate. Ita dicit ibi tex. in. d. §.
his ita respondetur. cum enim papa dispẽsat
non destruit. Vnde. s. tho. in prima secũdæ. q.
96. ar. 5. ad tertiũ argu. dicit ꝙ principes sub
duntur legi propria voluntate quo ad vim di
rectiuam legis/ non autẽ quo ad vim coacti,
uam. Et in trac. cõtra impug. religi. exponen,
do illud. 25. q. 1. c. contra statuta patrũ conde
re aliquid vel mutare nec huius quidem sedis
põt authoritas, dicit ꝙ hoc verum est in illis
quę statuta patrũ determinauerũt eẽ de iure
diuino / sicut sunt articuli fidei q determinati
sunt per cõcilia. sed illa quæ sancti patres de,
terminauerunt esse de iure positiuo / relicta
sunt sub dispositione papæ vt possit ea muta
re vel dispensare secundũ oportunitates tẽpo
rum & negociorũ. sancti enim patres in con
ciliis nihil statuere potuissent nisi authoritate
romani pontificis interueniente, sine qua etiã
nec concilium congregari põt. Et hoc in effe
ctu vult glo. in. d. ca. sunt quidã/ cũ dicit ꝙ pa,
pa dispensat contra generale statutũ ecclesiæ D
sed non contra articulos fidei. Facit quod di,
cit glo. in verbo aliorũ in. c. de libellis. 20. di.
vbi vult ꝙ in decisionibus causarũ non debet
iudicari secũdũ scripta hieronymi vel augu,
stini omissis canonibus. Et glo. sequens vult
ꝙ in decisionibus causarum sint magis sequẽ
dæ authoritates doctorũ legum vel canonũ
qui nitũtur authoritate canonũ vel legum q̄
doctorum ecclesiæ. quod intelligit verũ illa
glo. sequens nisi authoritas doctorum eccle,
siæ nitatur authoritate noui vel veteris testa,
mẽti. Et illam glo. allegat pro singulari ludo.
in singularibus suis/ in verbo authoritas. Et
cum his concordat glo. in. c. post translationẽ
de renũ. vbi vult ꝙ papa dispensat cõtra quat
tuor concilia & contra apostolum dummo,
do nihil statuat contra fidem.

¶ Ad illud quod dr̃ ꝙ concernit decorẽ eccle
siæ & ꝙ aliter faciẽdo ipsa decoloratur & scã,
dalizatur, R̃ñde secũdũ. s. tho. in pdicto trac.
cõtra impug. religi. ꝙ qñ papa aliquid aliud
facit q̄ a sanctis patribus sit statutũ, non facit
contra statuta patrum: quia seruatur intentio
statuentium quæ est vtilitas ecclesiæ. sicut in
omni iure positiuo accidit: derogatur enim
statutis præcedentibus per statuta sequen,

A tia.l.sed & posteriores.ff.de.ll. Ad idem.c.nō
debet de consan.& affi. & gregorius dispēsat
cōtra statuta conciliorum in gradibus prohi
bitis in matrimonio: vt in.c.quædam, 35.q.
3. Et hoc dispensare nō est violare canones
siue scandalizare vel mutare statum ecclesiæ/
sed poti⁹ obseruare: nec est abiicere canones
vniuersalis ecclesiæ siue contemnere, sed pro
tpe moderari prout vtilitas & necessitas ex-
poscit. ad hoc tex.in.c.basilicas de cōsecra. di.
1. Ad papā enim spectat interpretari decreta
concilii,c.nō licuit,17.di.ca,nonnulli de sen,
excō,& hoc vult glo.in.d.c.nō licuit.Et in cō
cilio constantien.declaratū est supremā pote
statē in ecclesia esse in romano pōtifice,& di-
ctum est supra in illo arti.an possit papa tolle
re statuta concilii.

¶ Nec obstat quod dr̄ ꝙ qa dicta constitutio
fuit pluries repilogata est maioris authorita-
tis.quia ēt si centies fuisset repilogata, satis est
ꝙ papa nō ligatur constitutiōe conciliari/ vt
dictū est. ¶ Et quod dr̄ ꝙ cōstitutio iurata nō
censetur sublata per simplicem reuocationē
sicut nec cōstitutio confirmata/ vt in.d.glo.in
verbo pacta. Rn̄detur ꝙ hoc intelligitur res-
pectu inferiorū/& nō in papa q est supra ius,
& cōceditur ꝙ constitutio frequēs non cēse-
B tur sublata: sed dr̄ ꝙ non ligat papam quan-
tūcunqꝫ iurata & sæpius repilogata & votata,
Et est simile ac si papa iurasset & vouisset ser
uare canones, cum tn̄ sit supra canones nec li
getur iure positiuo: vt in.d.c.proposuit.quia
nō prohiberet illos transgredi ex causa.l.si.ff.
qui satisda.cogā.l.si ex falsis. C.de transac. Et
cōuenit quæstio de epō quam ponit ioan.an.
in regula quod alicui. ¶ Et bene cōsiderādo
licet adsit multiplicatio vinculorū,qa tn̄ in eo
dem actu & eodē instanti fit hec multiplica-
tio/ipsa reputātur pro vno saltē in deliberan-
do.qa.n.non habēt interuallū ipis confirma
tio votū & iuramētum / non ita arctant dicit
glo.in.d.l.si cōuenerit.ff.de pigno: act.anto.
in.c.fi.de consue.& bal.in.1.consti.C.Et licet
funiculus duplex difficilius rumpatur, non
tn̄ dicitur ꝙ non rumpatur, ergo rumpitur,
& maxime vbi subest causa.

¶ Ad id quod dr̄ ꝙ cum simpliciter sit dubiū
inter doc. vtrum papa possit ardua explicare
sine cardinalibus, multo magis erit dubium
vbi est adiectū iuramentum & votū. Respō-
detur ꝙ hoc argumētum procederet qn̄ debi
to modo esset iuratū & votatum. quod nō est
in proposito, ex quo iuramētum fuit extortū
in assumptiōe: vt supra dictū est. Ad præmis

sa etiā facit ꝙ ex quo cōsuetudo non pōt in- C
troduci per quā papa priuetur potestate expli
cādi ardua sine cōsilio cardinaliū/& sic ꝙ non
possit creare cardinales sine eorum consensu
(vt est cōis opinio, vt refert barba.in trac. de
pręstantia cardinaliū in.2.q.in qua licet ipse
teneat contrarium, tn̄ in suis consiliis postea
reuocat illā opiniōem) pariformiter non pōt
iuramēto ligari: quia quod non facit consue-
tudo/nec iuramentum: vt in.c.1.de iureiu.in
6. ¶ Et ad præmissa etiam conueniūt oīa illa
iura quæ volunt ꝙ actus factus contra iura-
mētum teneat, vt saltem si non seruatur iura-
mētum vel votum/ valeat quod fit in contra-
riū: vt dicitur in.c.dilecto de præben.& in re
gula quod semel in mercu. & in.l.si quis in
principio testi. ff.delega.3.in.c.vltima volū
tas,13.q.2.& glo.in.c.cū marthæ de celebra,
mis.in.c.si inter de sponsa.cū simil.& in specu,
de instru.edi.§.cōpēdiose/versi.sed qd si.Vn
de saltem posset dici ꝙ ex nō obseruatiōe ad
summū incurreret periuriū, sed creatio cardi
naliū non posset retractari per dicta iura. &
hoc quando ligasset tale iuramentum: sed vt
dico non obligat per supradicta.

¶ Non obstat quod dicit ꝙ synodus haberet
immediate authoritatē a christo cui debet pa D
rere quilibet cuiuscunqꝫ status etiā si papalis
&c. Quia respondetur ꝙ illud potuit tolerari
in cōcilio constantien. propter schisma quod
tūc vigebat: quia ignorabatur quis esset ver⁹
papa, & ideo conciliū nō poterat recipere au
thoritatē a papa: quia tūc conciliū erat supra
eos qui pro papa se gerebāt, eo ꝙ agebatur de
cā papatus & cōtra schismaticos & nutritores
antiquati schismatis: vt in.c.si duo.79.di.Et
si bene cōsideretur/illud decretum vr̄ specia-
le de illa synodo tantū, cū dicit hæc sancta sy
nodus &c. alioquin concilium sumit authori
tatē a papa: vt patet.17.di.per to.& in.c.bene
quidē.96.di.vbi dr̄ ꝙ sedes apostolica statu-
tis synodalibus tribuit firmitatē. Vnde.s.tho.
(vt supra dictum est) in.10.q.de po.dei/dicit
hoc apparere ex decretis synodi calcedonen.
in.6.actione. vbi apocrisarii apostolici autho
ritate eiusdem sedis cōfirmabant & subscribe
bāt vt decreta robur obtinerent. Quod ēt pa
tet in fine eiusdē cōcilii, vbi papa approbat il-
lā synodū quo ad gesta circa fidē, & noluit ap
pbare quod statutū erat de primatu sedis cō-
stātinopolitanę post primātum tunc nondū
esset facta prima post romanam sicut hodie:
vt in.c.antiqua de priui. & in.c.sacrosancta
iuncto.c.sequen.22.di. Idem patet in ge

ftis nicenæ synodi, quæ ipsa misit ad papam pro approbatione. Vnde tex. in. c. significasti de elec. & notat abb. sicu. in. c. super quibusdã de verbo. signi. dicit ꝙ concilia oĩa per romanæ ecclesiæ authoritatem facta sunt & robur acceperunt, & in eorum statutis romanæ ecclesiæ patenter excipitur authoritas. facit tex. in. c. dudũ. 3. q. 6. ¶ Item põt responderi ad illud decretũ constantien. ꝙ nõ fuit decretum vniuersalis concilii sed solũ a patribus obedientiæ ioannis. 23. vt patet in gestis illius concilii, Imo ioannes post fugam cõquestus est ꝙ quędam ordinauerant cõtra authoritatem sedis apostolicæ. ¶ Et quod dicitur de confirmatiõe martini in pertinẽtibus ad fidem, intelligitur de cõfirmatione in iis quæ statuta fuerant postq̃ cõcilium erat plene congregatũ/ & non vnius obedientiæ tantum.

¶ Et si dicatur ꝙ illud decretũ est repilogatũ in concilio basilien. rñdetur ꝙ ob id non est tanq̃ decretum vniuersale existimandũ: quia quantumcunq; a principio authoritate martini fuerit. d. synodus cõgregata, tñ quia in multis errauit/non est de illa curandum. Quod patet quia postea eugenius non simpliciter oĩa decreta & gesta illius synodi cõfirmauit.

3 Nec sequitur fuit legitime congregata, ergo oĩa eius gesta & decreta funt firma quasi a papa emanãtia. quod patet ex. 2. ephesina synodo vniuersali: quæ fuit legitime congregata authoritate leonis papæ & pro causis fidei, & tñ errauit in fide de duabus voluntatibus & operationibus in christo. vnde vehementer repræhẽditur ab eodem leone papa. Et similiter in cõcilio melden. & aquisgranẽ. vt in. c. si autẽ/ & in. §. hac authoritate iuncto. c. placuit. 36. q. 2. vbi decretũ fuerat non posse raptam contrahere cum raptore: quod authoritate hieronymi fuit cõfutatum. Vnde nõ sufficit conciliũ fuisse legitime congregatũ a papa, sed etiam requiritur ꝙ decreta in eo edita sint per papam approbata & ab ecclesia recepta. Et ꝙ decretis concilii papa possit derogare, pon. it. ludo. consi. 532. incipit quo ad primum in fi. Et ibi ꝙ hoc põt ex causa euidenti iusta & rationabili: & ꝙ eius est arbitrari quã sit iusta & rationabilis, alleg. glo. in. c. cũ illorũ. in. §. ꝙ si claustrales/ ver. mutilationẽ membri/ & ver. effusionem sanguinis de sen. excõ.

¶ Non obstat quod dicitur de papa ꝙ ligatur suo cõtractu. l. cæsar. ff. de. publica. & in. c. 1. supra allegato/ & aliis in eodẽ proposito adductis. Quia respõdetur ꝙ ista ordinatio cardinaliũ si fuit facta per viã cõstitutiõis, licet põt transeat in quasi contractũ/ tñ ex causa põt reuocari per principem voluit inno. in. c. in nr̃a C
de iniu. & dicitur in. c. nouit de iudi. & in. c. dilectus de tẽpo. ordi. & in. c. 1. & c. cum oẽs de consti. & cardi. plene in repeti. c. perpẽdimus de sen. excom. & in consi. 147. incipit dñs noster papa. & lapus allegatione. 100. quæ incipit an statutũ in vl. col. & ioan. an. in addi. specu. in ti. de censi. §. nũc dicendum/ versi. quid si vniuersitas. d. anto. in. c. 1. de consti. in mol. post alios & d. anto. in. xi. & penul. col. in. c. q̃ in ecclesiarũ de cõsti. & anto. i. c. cũ. M. 7. col. eo. ti. & bal. in. l. qui se patris in. xi. col. C. vnde liberi, & in. l. si eum mihi. ff. de dolo. archi. in c. quicunq;. xi. q. 1. inno. in. c. nuper de testi. & domi. in. c. licet in prin. penul. col. de elec. in 6. anto. in. c. in nr̃a de iniu. cardi. in cle. 1. §. porro. in. 3. q. vbi ponit de donatione constãtini de iureiu.

¶ Et quod supra dr̃ in contrarium ꝙ efficitur irreuocabilis/ intelligitur respectu nõ subditorũ. & ita loquitur inno. in. d. c. nouit, a quo oẽs alii deriuantur idem tenentes. Et in papa semp præsumitur cã: vt in. c. quæ in ecclesiarũ ibi doc. de consti. ¶ Item respondetur ꝙ talis ordinatio nõ tenuit ad onerãdum futurũ papam, nec in hoc habuerunt iurisditionẽ: vt dictum est p glo. in. d. §. irritũ in cle. ne romani D
de elec. & ca. vbi piculum eo. ti. in. 6. & pe. de ancha. in regula accessoriũ. ¶ Et si dicat facta per viã contractus post assumptionẽ, adhuc nõ ligat: vtpote cõtra potestatem ei a deo datã. Vnde ioã. an. i. c. ecclesia sanctæ mariæ de consti. voluit ꝙ sicut papa non põt se subiicere iudicio iudicis secularis quia faceret iniuriam deo, ita non põt suam papalẽ potestatem subiicere consensui cardinaliũ, quod maxime fieret p illud capitulum ꝙ vno cõtradicẽte nõ possit cardinales creare. ¶ Itẽ erit nulla ratiõe suspitionis insurgentis ex celeritate actus: q̃a statim post assumptionẽ requisitus est vt cõfirmaret, ergo sine causę cognitiõe, & non vr̃ factũ ex certa scientia: vt in. c. 1. & 2. & ibi notatur de cõfir. vti. vel inuti. Et eodẽ modo dico de voto & iuramẽto indeliberato: vt supra dictũ est in iurib⁹ allegatis. Pro ista parte facit 15. q. 1. nõ est. & quod dicit bal. in. l. diuus. ff. de in integ. resti. ¶ Et forte posset dici meticulosa ppter dubiũ ne cardinales resiliẽt in cõtinẽti ab electione. facit quod dicitur in. l. interpositas. C. de transac. amissio. n. lucri & dignitatis inducit metum, dicitur in. c. abbas quod metus cau. & in. l. non est verisimile. §. si fenerator. ff. quod metus cau.

A ¶ Item pōt respōderi aliter ꝙ posito ꝙ prin-
ceps obligetur ex suo cōtractu, tñ hic non est
ꝓprie cōtractus: qa non est vltrocitroq; obli
gatorius: vt in. l. labeo. ff. de verb. sig. Imo ex
talibus capitulis resultat quoddā dedecus &
ignominia papę: qa cardinales fiunt ei pares/
& aliquomō superiores, ex quo bene depræ-
henditur ꝙ non volūtarie confirmauerit iura
uerit & vouerit. Nec potuerūt cardinales hoc
ab eo extorquere: cū post assumptionē essent
inferiores. c. cū inferior de maio. & obe. & . c.
innotuit de elec. l. nā magistratus, ff. de arbi.
¶ Quinimo posito ꝙ obligaretur, tñ ratione
nouæ causæ potest princeps infringere con-
tractū a se gestū: vt dicit bal. in. l. fi. ff. de sena.
& immol. & . d. anto. in. c. cū. M. in. 4. col. de cō
sti. Hinc dicunt doc. in. c. quāto de iureiu. ꝙ li
cet princeps faciendo pacē cum hostibus nō
possit remittere dāna data subditis sine cōsen
su subditorum, tñ illud est verū nisi agaẽ de
bono publico: puta si nō posset aliter haberi
pax/ & expediret populo pacē fieri, quia ēt sic
ꝑiudicat subditis: cum tunc vtiliter geraẽ eo-
rum negociū. Quod etiā ponunt doc. in. c. in
nr̃a de iniu. & legistæ in. l. venia. C. de in ius
vocan. & in summa ange. in verbo bellū. & in
pisanella eo. verbo. & franciscus de platea in
B trac. restitutionū in. §. 74. & sūma baptistina
in verbo bellum, & rosarius eo. verbo. & re-
missiue p balēcinum in. d. c. quāto de iureiu.
Vnde quod plus est/ licet princeps nō possit
auferre dñium rei meę sine cā, tñ cū cā pote-
rit qñ agitur de bono publico. l. itē si verbera
tum. ff. de rei vendi. & . l. vēditor. §. constat. ff.
cōia prediorum. & in. l. lucius. ff. de euic. & la
te dr̃ in. c. quæ in ecclesiarū de consti. ¶ Et sic
patet ꝙ ēt si cōcedaẽ papā huiusmodi ordina
tiōibus ligari, tñ ratione publicæ vtilitatis &
necessitatis poterit cōtrauenire illis capitulis.
publica aūt vtilitas & necessitas posset oriri
ex multis: puta qa indiget ꝑsona digna quam
mittat legatū de latere/ & sic de similibus. Et ꝑ
hoc respondetur ad oīa illa quę sunt adducta
ad corroborationē ꝙ princeps ligatur ex con
tractu/ & ꝙ non potest reuocare infeudatio-
nes & similia.
¶ Non obstat quod dr̃ ꝙ potentior est ꝓhibi
tio quæ fit per viā legis vel cōstitutiōis q̄ quę
fit simpliciter: qa illud est verū respectu infe-
riorum/ q constitutione & lege magis liganẽ
q̄ simplici prohibitiōe. secus in papa q est su-
pra legē: vt in. l. digna vox. C. de. ll. cum simil.
¶ AD id aūt quod dicitur ꝙ deus posuit in
ore principis illud verbū pacta seruabo, satis
ex prędictis est responsum: qa intelligitur qñ C
pacta sunt licita/ & licito modo contracta &
non quasi ꝑ extortionē. Vnde etiā dici pōt ꝙ
deus posuit in ore ꝑtoris/ gesta ꝑ metum rata
non habebo: vt dicit bal. in ti. de cōtrouersia
inuestitu. in prin. in vsibus feu. Itē respondeẽ
ꝙ ista ꝓprie nō sunt pacta sed q̄dā ordinatio
nes iuratæ & votatę vt dictum est: & nullam
cōtinēt stipulationē: & sunt de iis q̄ cōcernūt
pōtificalē ꝑtātem. & vbi subest causa ēt pacta
rescinduntur. Vnde dicit tex. ff. de pac. l. iuris
gētium. i. §. & gñaliter ꝙ quotiēs pactū a iure
cōi remotum est/ seruari hoc nō oportet: & si
stipulatio sit interposita de iis pro quibus pa-
cisci nō licet, seruāda non est sed oīno rescin
dēda: nec iusiurādum de hoc exactū seruare
oportet. Et tex. i. §. sed si fraudādi iūcto. §. ꝓ-
ceden. dicit ꝙ pactum fraudādi cā factum/ est
iniquum aut superuacuum. Et ex pacto in-
terdum actio nascitur vel tollitur quotiens le
ge vel senatuconsulto adiuuatur. l. legitima
ibi glo. ff. eo. ti.
¶ Ad illud quod dicitur ꝙ debet esse differē-
tia inter absoluentem & absolutum, respon-
sum est supra ex adductis pro ista parte nega
tiua. Vbi datur responsio per feli. in. d. c. 1. de
cōsti. Et sic etiā cū dr̃ ꝙ quis nō authorizatur D
in facto ꝓprio/ rñdetur ꝙ est verū in inferio-
re sed secus in papa: vt in. c. cū venissent de iu
di. ¶ Quod aūt dr̃ ꝙ qñ iuramētum seu vo-
tum est in fauorē tertii/ requiritur causæ cog
nitio ēt in papa sup iustitia causę, non obstat
quia intelligitur de licito & obligatorio iura
mento. quod non est in casu nostro/ vt dictū
est. Item intelligitur in iuramento pręstito ꝑ
inferiorem & inferiori: quia propter ius ter-
tio quæsitum requiritur illius citatio: vt. d. ca.
1. de causa posses. & cle. pastoralis de re iudi.
Nos autem sumus in papa qui iurauit infe-
riori, & qui non potest accusari ab aliquo nec
habet superiorem coram quo possit cognos-
ci: vt in. c. licet de elec. nisi tantum in causa hę
resis: vt. d. c. si papa. 40. di. & supra sepius di-
ctum est. De quo vide in specu. in ti. de accu-
sato, in versi. item papa & imperator.
¶ Non obstat etiam quod dicitur de statu ari
stocratico & de ecclesia triumphanti ad cu-
ius instar debet esse ista militans/ & ꝙ petrus
non solus sed nomine omnium dixit constit-
uamus viros boni testimonii super hoc opus.
Quia conceditur ꝙ ita ēt cum consilio cardi
naliū debent ardua ex quadā honestate expli
cari: sed non propterea dicitur ꝙ moysi ꝑtās
vel petri sine consultoribus esse nō possit. Et

si in actu requiritur consilium, non sequitur q̃ sit de necessitate sequendũ: vt in.c.cũ in veteri cum concordan. de elec. Nec per hoc q̃ papa ex causa creat contra illa capitula cardinales/tollit̃ status aristocraticus. Nec legit̃ in veteri testamẽto q̃ per capitula moyses a cõsultoribus vel petrus ab apostolis vel viris boni testimonii fuerit aliquãdo astrictus ad certum modum gubernandi ecclesiam: & quòd nihil posset facere etiam vno tantum contradicente. Item negatur quòd regimen mixtum sit melius. imo vt dicit abb. sicu. in cap. nouit in. 3. colum. &. 12. metaphy. multitudo principatuum mala est. Item. 70. seniores qui erant sub moyse iudicabãt causas minores/sicut sub papa episcopi & alii inferiores de ecclesia: vt in.c. cleros &.c. in nouo cũ duobus seque. 21. di. ¶ Quod autem dicitur q̃ principatus aristocraticus sit melior monarchico, cõtrarium probat tex. in.c. legimus 93. di. (vbi redditur ratio cur fuerit institutum vt vnus præesset omnibus) & supra ostenditur: & dicetur latius in quęstione an papa sit maior consilio.

¶ Ad id quod dicitur de electione matthiæ/ dicit pe. de palude in trac. suo de eccle. po. q̃ solus petrus hoc facere poterat. Si ergo cum aliis fecit admittendo eos ad sortem/vel cum ipsis instituendo diaconos septem, hoc fecit dans exemplum successoribus suis/non q̃ solus non haberet potestatem sine aliis. vnde aliquando nominantur apostoli/ aliquãdo petrus: vt appareat q̃ eorũ consilio faciebat/ & nõ q̃ ad hoc necessitatcẽ. Et bene est tex. in.c. in illis. 80. di. vbi dicitur q̃ petrus in ciuitatibus in quibus olim apud ethnicos primi flamines eorum atq̃ primi legis doctores erãt/ præcepit poni episcoporum primates & patriarchas. Et ponderandum est quod dicit posui præcepit: quia per hoc tollitur quod dicitur in.c. præceden. q̃ apostoli & successores posuerunt. intelligitur enim præcepto petri & successorum. ¶ Ad illud de institutione status assistentium, dicendum est necessariũ esse aliquos assistere papæ a quibus accipiat consilia: vt sunt cardinales qui successerunt apostolis. Sed sicut petrus non tenebatur de necessitate sequi apostolorum cõsilia, ita nec papa, qui potest etiam ab aliis q̃ a cardinalibus accipere consilium: vt. 12. q. 2. ecclesiasticis. &. 6. q. 1. c. in parochia. &. 1. q. 7. c. conuenientibus.

¶ Quod autem dicitur q̃ plenitudo potestatis est in tota ecclesia: vnde dispensare contra tales ordinationes non potest solus papa sine cardinalibus. respondetur q̃ plenitudo potestatis aliter & aliter est in ecclesia & in papa: quia principaliter in papa: vt late dico in arti. an papa sit maior concilio. Item nõ sequitur: quia in tali dispensatione non requiritur potestatis plenitudo. item quia tales ordinationes non ligant: vt dictum est per. §. cęterum/ & alia ad hoc adducta. & nõ est necessarium q̃ absolutio a iuramento vel voto, fiat ex plenitudine potestatis. Nec est verum dicere q̃ plenitudo potestatis non sit in solo papa: vt patet in.c. ad honorem de autho. & vsu pal. Quod patet ex.c. q̃uis. 21. di. vbi dicitur q̃ romana ecclesia non synodicis institutis prælata est super alias, sed voce dei dicentis ad petrum tu es petrus &c. certum est autẽ q̃ tunc petrus nondum erat episcopus romanus vocatus. ergo prælata est aliis quia ille qui fuit eius pastor prælatus est aliis. & sic ponitur ecclesia pro prælato. Facit illud math. 18. si te non audierit dic ecclesiæ. vbi glo. i. prælato. de quo in.c. nouit de iudi. & de hoc dicetur aliquid infra. Et q̃ sit in solo papa ista plenitudo potestatis, tex. est formalis in cle. pastoralis in fi. de re iudi. de quo dicam in arti. an papa sit maior concilio. C

¶ Non obstat quod dicitur q̃ dictũ iuramentum fuit appositum super eo ad quod tenebatur virtute constitutionis conciliaris/ & quòd propterea nõ potest absolui nec tolli sine cõcilio. quia vt supra dictũ est papa non est suppositus illi constitutioni frequẽs, & solus potest tollere constitutiones conciliares. nec requiritur absolutio vbi non est iuramẽti obligatio. c. quanto de iureiu. Et vt dictum est nõ dicitur voti transgressor qui illud implere differt vel in melius commutat: vt in.c. scripturæ &.c. non est de voto. & in.c. peruenit el. 2. de iureiu. Nec in ea parte vbi vno tantum cõtradicente impeditur creare cardinales/ roboratur iuramentum aliqua conciliari constitutione. Et ex causa superuenienti omnino potest venire contra suam promissionem, maxime in illis pertinentibus ad potestatem eius quæ non proprie transferuntur vel communicantur, nec ex promissione alteri acquiritur aliquid sed tantum restringitur papæ potestas: vt est promissio de non creando cardinales vel de tenendo concilium. Ad hoc est quod dicit bal. in.l. fi. ff. de senato. & imol. post anto. in. 4. colum. in.c. cum. M. de consti. & quod diximus supra post dictũ inno. quod ponunt abb. & alii in.c. nouit de iu- D

A di. Facit quod dicitur in.c.fi. de dona, & in.c. ad apostolicam de simo.in.c. fi. de rescrip. in 6, & in.c. 1. de conces. praeben.eo.li.

¶ Ad illud quod dicitur ꝙ non potest dispensare contra statutum cõcilii quando illud reuocãdo decoloratur vniuersalis status ecclesiae. Respõdetur ꝙ non tollitur statutum concilii de tenendo cõcilio nec reuocatur, nec ex nõ obseruatione promissionis & absolutione a iuramento decoloratur status vniuersalis ecclesiae, ex quo promissio fuit illicite extorta, imo conforme est vniuersali ecclesiae ꝙ ab illicitis promissis & iuramentis quis absoluatur.c.debitores &.c. peruenit/ &.c. si vero de iureiu. ¶ Non obstat ꝙ pro reformatione nostris temporibus maxima est necessitas tenendi concilium: quia posset respondere papa, volo tenere concilium sed si astringar ad certũ tẽpus & extorqueatur obligatio incongruo tẽpore nõ teneor ex tali promissione & obligatiõe capitulorũ/ ꝗuis tenear ob necessitatẽ imminẽte, cui prouidere spectat ad papã ex sua libera ptãte: vt patet per to. 17. di. ¶ Et multa sunt quae reuocantur quantumcunq; sint iusta, quia non sunt bene ministrata: sicut dicitur de statutis concessis marchianis/ quae

B fuerant inconsultis cardinalibus concessa: vt ponit ioan.an.in.d.c. super eo de haere.in.6. & in simili patet. 1.q.1. per totum &.q. 4.ca. causa.

¶ Ad illud quod dicitur ꝙ papa debet explicare ardua cum cardinalibus. respondetur ꝙ communis opinio est in contrarium, Glo. est singularis quã ibi not. abb.in cle. ne romani de elec. Facit.c. conquestus/ &.c. ipsi/ &.c. cuncta per mundum. 9.q. 3. & quae dicit archi.in.c. quae ad perpetuã, & in.c. sunt quidam. 25. q. 1. & in.c. quãuis de offi.ordi.in. 6. & albericus in ru. & in.l. humanum.C.de.ll. & in authen. habita.C. ne filius pro patre. & geminianus in.c. super eo de haere.in. 6. & in.c. 1. de schisma.eo.li. Et abb.in.c. 2. de cle.nõ resi. vbi vult ꝙ non valeat consuetudo ꝙ papa non possit creare cardinales sine consensu cardinaliũ. consuluit paul. de castro consi. 280. incipit in facto praesenti in penul.col. & do.anto. in.c. sane de cle. coniuga. & egi. in cap. non liceat papae. 12.q. 2. in. 21. colum. Et ista est communis opinio: vt patet etiam in aliis locis supra in. 8. motiuo adductis, & ex aliis infra plenissime allegatis.

¶ Et cum dicitur ꝙ cardinales sunt in quasi possessione sic faciendi & ꝙ de hoc est consuetudo antiqua. respondetur ꝙ consuetudo cõtra papę potestatẽ nihil operatur.c. quanto cũ materia de consue. Sicut nec praescriptio: C vt ponit bal.in authen. quas actiones.C. de sacrosanc.eccle. Item ista quasi possessio nõ acquiritur ex actu liberalitatis & decẽtiae: iuxta posita in.l. si certis annis.ff. de pac. de quo vtrũ obstet tpis cursus/ infra plenius dico. Sic etiã dicitur de imperatore ꝙ solus sine suis baronibus potest exercere ardua: vt dicit hugo in cap. leges. 4. di. & refert domi.in.d.cap. super eo.

¶ Non obstat quod dicitur ꝙ votum fit deo/ & est de iure diuino/ & nõ potest ei cõtrauenire. quia illud est verum quando votum habet sua concomitantia / per quae aliquis ligetur: vt supra dictũ est. Quod non est in proposito: quia videtur potius extortum quàm vltro emissum, & deus iudicat papam, 9.q. 3. facta.

¶ Ad vltimũ dum dicitur ꝙ si potest renunciare pontificatui / multo magis se astringere potest ad certa capitula. respondetur ꝙ plus est restringere põtificalem dignitatem ratione cõtradictionis & perplexitatis ꝗ in totum cedere põtificatui. Item dubitat in mente sua verum voluerit se astringere. Item adest modus qui irritat actum quantumcunq; de se licitum: quia ante & incontinenti post as- D sumptionem iuramentum & votum extortum est.

¶ AD authoritatem car.in.d.c. licet, dico ꝙ non est vera: quia imo plenitudo potestatis est in solo papa sine cardinalibus: vt dixi supra ponderando, c. ꝗuis. 21. di. & illud math. 18. & tex.in.d.cle. pastoralis in fi. de re iudi. Ad quod facit quod dicunt doc. ex sententia cyril. & chryso. ꝙ aliae potestates sũt ab hominibus: ideo detrahere potestati aliorũ est iniustitia: sed qui detrahit potestati papae quae a deo est in euangelio & scripturis sanctis posita in haeresim labitur. 22. di.c. omnes. dũ etiã aliter interpretatur scripturas ꝗ spiritus sanctus efflagitat. 24.q. 3.c. quidam in fi.

¶ Et si dicatur ꝙ quando petrus claues accepit ecclesiã significauit (vt videtur sonare tex. aug.in.c. quodcũq; ea. cau. q. 1. & aug. in sermone de apostolis dicit ꝙ petrus ecclesię personã gessit, quod & ponit abb. sicu. in allegationibus factis in concilio basilien. incipiunt quoniã veritas &c. in. 10. ratione, & dico infra in quaestiõe an papa sit maior cõcilio.) & sic ꝙ quae dicuntur de petro/ intelliguntur de ecclesia hãbẽte potestatẽ. quae quia nõ potest esse semper congregata/ loco eius sunt cardi-

nales.& sic ꝙ claues sunt in papa cum cardi-
nalibus. Respondetur ꝑ tex.in.d. cle.pastora
lis/ tollit contrarium: quæ vult ꝙ plenitudo
potestatis est data papæ in persona beati pe-
tri. Item respondetur ꝙ claues non possunt
dici datæ cõgregationi,quia aut essent datę to
ti simul congregatæ vel cõcilio ipsam reprę-
sentanti,& tunc non posset absolui vel ligari
nisi ab ecclesia congregata vel concilio, aut
essent datę singularibus de ecclesia: & tũc se-
queretur ꝙ pueris & mulieribus essent datæ
claues. Oportet ergo dicere ꝙ accepit eccle-
sia claues vel petrus pro ecclesia: inquantum
non accepit vt ipse solus claues exerceret,sed
etiam alii eius successores qui futuri erant
in ecclesia & vt ad alios prælatos per petrum
potestas clauium deriuaretur: vt dicit. s. tho.
in.4.sentẽ.di.24.q.3.ar.2.quæstiun.3.ad pri
mum argu.& in.4.contra gen. c. 76. Qua-
propter ista potestas non potest esse in mul-
titudine vel communitate sed in vno tãtum.
Vnde dicit inno.in.c.cum accessissent de cõ-
sti.ꝙ cum vniuersitas habet rectorem iurisdi
tio non est penes vniuersitatem sed penes re-
ctorem Et beatus cyrillus episcopus alexan-
drinus(vt refert idẽ sanctus tho.in opus.con
tra errores grę.) dicit.vt membra maneamus
in capite nostro apostolico throno romano-
rum pontificum: a quo nostrum est quære-
re quid credere & quid tenere debeamus,ip-
sum venerantes/ ipsum rogantes præ omni-
bus: quoniam ipsius solius est reprehendere/
corrigere/ statuere/ disponere/ soluere & liga
re loco illius qui ipsum ędificauit,& nulli alii
quod suum est plenum sed ei soli dedit: cui
omnes iure diuino caput inclinant,& prima
tes mundi tanq̃ ipsi domino iesu christo obe
diunt. Et ideo romana ecclesia repræsentatur
in papa secundum archi.in.c.2. de præscrip.
in.6.& in.c.fundamenta de elec.eo.li. & bal.
in authen.quas actiones.C. de sacrosanc. ec-
cle. Vnde cum sit mentio de romana ecclesia
vel de sede apostolica, etiam potest intelligi
de papa sine cardinalib⁹. Pro hoc est.c. sacro
sancta romana ecclesia non ab apostolis sed
ab ipso saluatore nostro primatũ obtinuit,si-
cut beato petro apostolo dixit/ tu es petus &
super hanc petram ædificabo ecclesiam meã.
22.di.ad idem tex.in.c.ad romanam ecclesiã
el,1.&,2. 2.q.6. Et non dubium est ꝙ taliter
appellans intelligitur appellare ad papam: vt
patet in.c.per principalem.9.q.3. ad idem in
c.cuncta per mundum ea.cau.&.q. & proba-
tur in.ca. nemo iuncto principio.c.sequentis
ea.cau.&.q. Vnde beatus ber. ad eugenium
inquit/ de toto mundo appellatur ad te. Et in C
concilio constantinopolitano dicitur. si quæ-
stio veniat in conciliũ de romana ecclesia,nõ
liceat dicere sententiam cõtra summos senio-
ris vrbis romę epos. Et idem ber,ad eugeniũ
dicit,cęteri in partẽ solicitudinis vocati sunt tu
vero in plenitudinẽ potestatis. Cõcedit ergo
ꝙ sedes apostolica & romana ecclesia accipi-
tur pro tota congregatione cleri cum cardi-
nalibus & papa tanq̃ cum præsidente: in quo
priuilegia sedis & ecclesiæ romanæ quo ad
primatum & potestatis plenitudinẽ totaliter
resident. Vnde tex.in cle. 1. de iureiu.dicit ꝙ
romanæ ecclesiæ caput est christus,& roma-
nus pontifex eius vicarius, & clarius tex. in
cle.pastoralis de re iudi.

¶ Et ꝙ solus papa possit creare cardinales,be
ne facit ꝙ omnis potestas ecclesiastica aut est
ordinis aut iurisditionis: vt dicit.s.tho. in.d.c.
76.quarti contra gen.dicitur in. c. transmis-
sam de elec. & in.c. aqua de conse. eccle. vel
alta. facit quod dicitur in.c.fi.de elec. Si loqui
mur de potestate ordinis,nulli dubium est ꝙ
solus papa potest quoscunq; vel episcopos
vel presbyteros vel diaconos ordinare. tex.
est in c.in nouo.21.di.& in.c.q̃to de consue.
Si de potestate iurisditionis(vt est dare admi D
nistrationem)est tex. in. c. quia diuersitatem
in parte decisa de conces. præben. vbi dicitur
quia diuersitatem corporum sępe sequitur di
uersitas animorum, ideo potestas iurisditio-
nis a principio fuit vni collata. quasi dicat ꝙ
multitudo potestatũ est mala ratione contra-
rietatis quę sequitur ex varietate animorum:
& ideo vnus datus fuit princeps in omni-
bus papa. Et hoc in effectu dicit idẽ tho.in.d.
c.76.in.4.cõtra gen. Pro hoc etiã facit ꝙ ptãs
data fuit petro in singulari: vt vbi dicitur tibi
dabo claues &c.matth.16.& pasce oues meas
&c.ioan.vl.& quodcũq; ligaueris &c. matth.
16.&.c.solitæ de maio.& obe.&.c.quodcũq;
24.q.1. Et ideo innuit tex.in.d.c.in nouo.21.
di.ꝙ solus acceperit ptãtem iurisditionis ligã
di & soluendi,sed cæteri apostoli pari consor
tio potestatem acceperũt ordinis: vt dicit ibi
glo.ad idem.24.q.1. c.loquitur. Vnde petrus
primus accepit potestatem iurisditionis,licet
simul fuerint ordinati sacerdotes. Et si prim⁹
accepit iurisditionem, in hoc nõ erant pares
2.q.7.c.puto,nã si alii apostoli accepissent si-
mul potestatem a christo immediate sicut pe
trus,tunc nõ vnus primus accepisset nec ab
vno profecta esset in plures tanq̃ a capite/ cõ

tra.d.cap.loquitur.24.q.1.&.c. ita dominus
19.di. Ergo potestas petri descendit in alios.
A pro quo bonus tex.in.c.fundamenta de elec.
in.6. Pro hoc etiam faciunt infinitæ authori-
tates in quibus ostenditur ꝙ in singulari no-
minatur petrus. Vnde.s.tho.in opusculo con
tra errores græcorum.c.66. referendo cyril-
lum patriarcham alexan. dicit ꝙ sicut chri-
stus accepit a patre plenissimam potestatem,
ita & petro & eius successoribus plenissime
commisit/ & nulli alii q̄ petro quod suum est
plenũ sed ei soli dedit: vt paulo ante tactũ est.
Et plures authoritates similes colliguntur ex
relatione ipsius sancti in dicto primo opuscu
lo contra errores græ.ca.64.65.66.67.&
68. Et in fine refert chrysostomum dicẽtem
ex persona filii loquentem/ pasce oues meas
id est loco mei præpositus esto fratrũ. Et idẽ
sanctus in.4.contra gen.dicit ꝙ soli petro di-
xit tibi dabo claues regni cœlorum, vt osten
deretur ꝙ potestas clauium erat per eum ad
alios deriuãda. Vnde ex præmissis patet ꝙ in
solo papa est potestatis plenitudo, pro quo il-
le tex.notabilis in.d.cle. pastoralis de re iudi.
in.fi. vbi dicitur ꝙ christus dedit plenitudinẽ
potestatis romano pontifici in persona beati
petri.& tex. in parte decisa in.d.ca. quia di-
B uersitatem. Et in persona beati petri dictum
est & successoribus eius pasce oues meas: vt
dicit.tex.in.c.solitę de maio.& obe. Et de hoc
latius dicetur in articu.an papa sit supra con-
ciliũ. Quæ potestatis plenitudo potest quic-
quid vult: vt dicit bal.in.c.1.de consti.& est
supra debitũ officii pontificalis: vt dicit tex.in
c.1.vt eccle.bene.

¶ Vnde miror quomodo aliqui velint ꝙ per
capitula possit potestas pontificalis astringi.
⁋ Et si dicatur potestatẽ datam papæ ad ædi-
ficationem non ad destructionem (iuxta apo
stolum.2.ad corin.vlti.) nõ sic intelligitur ꝙ
solum possit ea quæ ad ædificationẽ tendunt,
sed ꝙ potestas ei data est ad finem vt ędificet:
sicut dicimus ꝙ homini datus est intellectus
& liberum arbitrium ad bene operandũ siue
vt bene operetur, & tamen nõ est necesse ꝙ
quicquid agit per intellectum & liberum ar-
bitrium sit opus bonum.

¶ Sed dicat mihi qui vult papam astringi ad
obseruandum iuramentum & votum, quæ
honestas patitur & quæ est ædificatio ꝙ papa
etiam si sit necesse & ecclesiæ expediens non
possit creare cardinales vno tantum contra-
dicente? Ista nõ est ædificatio, sed vera destru
ctio & contra iuris dispositionẽ: quæ vult ꝙ
factum a maiori parte teneat: vt de his quæ fi-
unt a ma.par.ca.per to. Et si recte inspiciatur, C
inter illa capitula conclauis sunt aliqua quæ
directe tendunt contra potestatem pontifica-
lem & ad vtilitatem particularem ipsorũ car
dinalium: vt patet in capitulis reseruationũ
& regressuum & similium. ⁋ Et si dicatur ꝙ
saltem teneatur infra biennium tenere conci
lium quia sapit publicum bonũ & non debet
vtile per inutile vitiari. Respondetur verum
esse ꝙ vtile quod est separabile ab inutili nõ
debet vitiari per inutile, nisi illud vtile cause-
tur ab inutili: quia tũc etiam vtile vitiatur. ff.
de verbo.obliga.l.1.§.si quis ita.&.C.de fi-
deiusso.l.cum lex.&.C.de legibus.l.non du-
bium. Ita ponit iaco.de are.vt refert cy.in.l.
scimus.C.de dona.& refert ioan.an.in regu-
la vtile in mercu. Ita est in proposito: quia li-
cet tenere concilium infra biennium sit in se
vtile tamẽ causatur ab inutili, hoc est ab illici
ta promissione facta in conclaui & in assum-
ptiõe papę & statim post: quę est improbata:
vt in.c.sicut nostris de iureiu.& in.c.arald.
8.q.3.& supra dictũ est. ⁋ Et si bene aduertas,
doc.tenentes ꝙ papa tenetur ad obseruatio-
nem iuramenti & ꝙ non potest creare cardi-
nales contra iuramentũ/ non loquuntur sim-
pliciter sed in casu gregorii & benedicti: qui D
quicquid iurauerant, fecerant pro sedando
schismate/ quod aliter non poterat sedari.&
ideo in casu illo tenebantur ad obseruationẽ
iuramẽti: sed secus vbi non subest aliqua cau
sa maioris boni si exigitur ante vel in ipsa
promotione iuramentum.

¶ Non obstat tex.in.c.per venerabilem qui
filii sint legi. Et ad id quod ibi dicitur de sacer
dotibus leuitici generis ꝙ sunt fratres papæ
qui ei in executione sacerdotalis officii coad-
iutores existunt, ex quo papa de iure diuino
tenetur exercere ardua cũ eis: vt videtur vel-
le ibi sumere argu.abb.sicu.& alex. Respon-
deo nõ solere dici ex illa authoritate ꝙ de iu-
re diuino cardinales sint coadiutores papę in
executiõe officii papalis. Et si tenemus quod
dicit ibi abb.& alex.ꝙ cardinalatus sit de iure
diuino ex illa authoritate deute.17.(de quo
vide quod supra dixi in proprio articulo) ad-
huc ex illa nõ sequitur ꝙ papa solus nõ pos-
sit ardua explicare sine eis si eorum consen-
sum vel consilium habere noluerit. Imo ver-
siculus immediate sequens (scilicet is vero sit
per eos) ostendit contrariũ: cum dicit ꝙ tan-
tum successori petri dictum est quodcunque li
gaueris &c.& sic papæ soli qui reputatur ta-

dex,cũ sacerdotibus leuitici generis.ille enim
A versiculus is vero super eos/exponit quod su
pra dixerat & ad iudicem:vt dicit ibi ioã. an.
Vnde ex illo tex.non habetur ꝙ solus iudex
sine sacerdotibus leuitici generis non possit
iudicare ardua. Item potest dici ꝙ illud erat
præceptũ iudiciale,vt ibi patet:ideo non obli-
gat in nouo testamento nisi ex noua institu-
tione.quapropter nunc non est de iure diui-
no. Multa enim erant in veteri testamẽto de
iure diuino quæ modo non sunt in nouo te-
stamento: vt cerimonialia & iudicialia,vt est
clarum apud theologos.Et in primis apud.s.
tho.in prima secũdæ.q.104.ar.3.& ad hoc est
glo.nicolai de lira exo.21.

¶ Nõ obstat quod dicitur eo.c.in versi.sanc/
ꝙ ex vi vocabuli deuteronomium compro-
batur vt quod in veteri lege decernitur in no
uo testamento debeat obseruari.Quia intel-
ligo in hunc sensum ꝙ illud quod fuit statu-
tum ꝙ in arduis recurratur ad sacerdotes le-
uitici generis & iudicem qui fuerit illo tem-
pore / debet obseruari in nouo testamento:
hoc est quòd in arduis debet recurri ad pa-
pam tanq̃ ad supremum iudicem & ad cardi
nales tanq̃ sacerdotes leuitici generis in exe-
cutione officii papæ coadiutores: non ꝙ ipsi
soli iudicent, vel ꝙ papa non possit iudicare
sine illis.Item potest aliter responderi ꝙ iudi
cialia nõ sunt sublata taliter ꝙ illorum obser-
uatio obligẽt ad peccatum ,sed tantum quia
non obligant in lege noua (vt dicit nicolaus
de lira in.d.c.21.)si tamen seruarentur tanq̃
ex lege veteri obligatoria/ esset mortiferum:
vt dicit ibi nicolaus.¶ Quod autem papa ar-
guit ibi ex vi vocabuli deuteronomiũ (quod
secunda lex interpretatur & euangeliũ signi-
ficat:vt dicit glo.beati hiero.deutero.1.) non
videtur ita accipiendum ꝙ sicut tempore ve-
teris legis ex vi illius tex.deute.17.in arduis
recurrendum erat ad sacerdotes leuitici gene
ris & iudicem pro tempore existentem ita
necessario faciendum sit in nouo testamẽto,
sic vt illius præcepti omissio obliget ad pecca
tum taliter ꝙ aliter fieri non possit nisi omit-
teretur ex contemptu.Nec ex hoc habetur ꝙ
iudex leuitici generis haberet de necessitate
cum sacerdotibus iudicare.Quinimo glo.ni
colai in.d.c.17.dicit ꝙ interdum vtrũq; offi-
cium (sacerdotis & iudicis) concurrebat in
eadẽ persona:sicut fuit in heli summo sacer-
dote,vt patet.1.reg.1.&.4.Et ꝙ etiam pote-
rant diuisim causas decidere: quia in spiritua
libus causis habebatur recursus ad summum

sacerdotem & in temporalibus ad iudicẽ. Et
subiungit quòd hinc inoleuit consuetudo C
quòd ab inferioribus iudicibus ecclesiasticis
appellatur ad papam & ab inferioribus iudi-
cibus secularibus ad regem seu imperato-
rem.

¶ Et ex hoc colligitur ꝙ non sit vera conclu-
sio quam ponit abb. & sequitur alexan. in.d.
c.per venerabilem,ꝙ est de iure diuino ꝙ pa
pa non possit explicare ardua sine cardinali-
bus:quia hoc non sequitur necessario ex illo
tex.Et propterea ioan.an.ibi in verbo fratres
nostri,intelligẽdo illum tex.loqui in cardina-
libus/dicit ꝙ decet papam omnia illis cõmu
nicare.quod verbum decet importat honesta
tem:vt in.c.cũ non deceat & in.c.fundamen
ta.de elec.in.6.Vnde cum ille tex.in.d.c.per
venerabilem dat normam,dicendum est ꝙ il
lam dat subditis/non papæ: qui nec seipsum
nec successorem potest ligare.c. innotuit de
elec.& cle.ne romani eo.ti.Seruare tamẽ de-
bet illã de honestate ad euitandum peccatum
& scandalum,non ex necessitate.¶ Et quo ad
id quod dicit ioan. mona.de collationibus e-
piscopatuum & abbatiarum ꝙ fuerunt reuo
catæ in dubium & aliquæ earũ cassatæ,ioan.
an.ibi in.d.c. super eo/ miratur ꝙ fuerũt cas-
satæ illæ promotiones. Verum non mirum: D
quia eadem potestate cassare poterat illas suc
cessor qua prædecessor concesserat.d.c. inno
tuit,& cle. ne romani de elec. eum simil. Ad
hoc facit quod dicit ioã. an. in. c. cũ ex eo de
pœni. & remis. allegando inno. ꝙ papa po-
tuit inferioribus prælatis restringere potesta-
tem dandi indulgẽtias/quia hæc potestas ip-
sorum ab eo est.

¶ Similiter nõ obstaret si allegaretur promis-
sio facta a bonifacio octauo (a quo similia ca
pitula inchoarunt & postea per multos pon-
tifices replicata sunt in principio assumptio-
nis: scilicet ꝙ papa promittit se cum consilio
cardinalium recturũ ecclesiam)quia per hoc
non potuerũt ligari successores.d.c.innotuit.
Et ex proprio iuramento non potest suã ple-
nitudinem potestatis restringere/quin cõtra-
faciẽdo valeat quod facit per supradicta pro
ista parte:cum non propterea quia sunt facta
per multos post bonifacium plus ligent suc-
cessores q̃ facerent capitula in corpore iuris
clausa,quibus non ligatur:vt in allegato cap.
proposuit.facit quod dicitur in.c.si.in fi.de re-
scrip. in.6. ¶ Nec suffragari potest temporis
longitudo: quia vt diximus contra præscri-
ptionem papa dispẽsat:quia est ius quod ac-

quiritur ex dispositione a iure communi cau
A sata,d,ca. quæ in ecclesiarum de consti. Facit
quod dicit bal.in.l.2.in.6.colum. versi. sexto
quæro.C.de serui.& aqua: videlicet ꝙ contra
plenitudinẽ potestatis papæ non potest præ-
scribi.16.q.4.c.volumus.

¶ Et si dicatur ꝙ tempus cuius initii memo-
ria hominum non est in contrarium/ opera-
tur in istis quæ sunt reseruata principi vt etiã
ex cursu tanti temporis per inferiorẽ possint
acquiri: vt dicitur in.d.c.per venerabilem ver
si.videbatur/qui filii sint legi.& in cap.super
quibusdam/de verb.signifi.& ponit bar.in.l.
infamẽ.ff.de publi.iudi.& in.l.1.ff.de aqua.
plu.arcen.& dicitur in.c.cum nobis de præ-
scrip. Primo respondetur ꝙ si considerentur
tempora,non fuit hoc seruatum per tempus
cuius initii non sit memoria in contrarium.
quia non multo post secuta sunt tempora vr
bani.6.sub quo incœpit schisma quod du-
rauit vltra.40.annos: quibus non cucurrit
præscriptio,vt dicitur in.c.1.de præscrip.po-
stea creato martino & eo mortuo successit il
li eugenius & ab illo tẽpore citra nunq̃ fuit
tentum concilium. Vnde si capitula a tempo
re bonifacii habebãt ꝙ teneretur concilium
intra biennium, patet ꝙ non fuerunt in ob-
B seruantia. & tempore meo non vidi aliquem
ex summis põtificibus qui illa seruauerit sed
bene contrauenerunt.vnde non potest alle-
gari talis præscriptio. Ad quod facit quod di
cit pau.de cas.cõsi.280.(incipit in facto præ-
senti) ꝙ licet alias in casibus alienationũ in-
teruenire consueuerit subscriptio cardinaliũ
(quod habet concomitantiã cum dispositio-
ne iuris.12.q.2.cum redemptor.35.q.9.ca.
quis,& notatur in.c.cum a nobis de testi.)ta-
men papa ad hoc nõ astringitur si non vult:
sicut nec tenetur alia expedire de consilio fra
trum cardinalium si non vult: vt ibi dicitur
& in.c.non liceat papæ ca.cau.&.q.quia non
potest ei dici cur ita facis: vt dicit glo.in.c.q̃to
de transla.præla.& ibi allegat plures concor-
dantes. ¶ Item secundo respondetur ꝙ cõtra
plenitudinem potestatis papæ quia illam ha
bet a deo non cadit aliqua præscriptio etiam
per tempus cuius initii nõ extat memoria: vt
ponit inno.in.c.bonæ el.2.de postu.præla.&
archi.in.c.volumus.16.q.4.& abb.in.c.om
nis anima de censi.& in.c.cum instantia ad fi.
eo.ti.& in ca.ad audientiam in fi.& in cap.
cum nobis de præscrip.& in.c.nouit.10.col.
de iudi.& in.c.fi.in.1.notabili de consti.& in
c.cum contingat.1.colum.de foro.compe.&
idem anto. ibidem in versi. dic quædam in C
xi.colum. Bal. in authen. quas actiones.C.
de sacrosanc.eccle.& melius in repe.l.1.in
10.col.versi.quid ergo dicemus.C.de eman
cipa.libe.& in.l.fi.post prin.ff.de iusti.& iu.&
idem abb.in.c.1.ad fi.vt lite pen.& idem bal.
in.d.l.2.C.de serui.& aqua.Et in propriis ter
minis ꝙ cardinales non possunt præscribere
ꝙ papa non possit exercere ardua sine requi-
sitione & cõsensu ipsorum,ponit idem abb.
in.c.ex gestis de cle.non resi.Et ratio est: quia
esset præscribere contra supremam potesta
tem quã habet a deo.& in effectu esset præ-
scribere contra deum/quasi præscribens nol-
let eius vicarium in superiorẽ. Et idem pau.
de castro in dicto consilio.280.in antepenul.
colum.& vide do.in cap.sacrosancta in.2.
colum.22.di.Et quod non possit præscribi
contra supremam potestatem/ vide immol.
in.c.quanto de consue.& in.c.1.post.butri.
de consti. ¶ Non obstant in cõtrarium addu-
cta de.c.per venerabilem &.c.super quibus-
dam,quia non loquuntur in plenitudine po-
testatis sed in iis quæ competũt papæ ratione
cuiusdam specialis prærogatiuæ,nõ in signũ
supremæ potestatis,vt vide abb.in.d.c.cũ no
bis,& areti.in.l.more in.4.col.versi.tu dic.ff.
de acqui.hæredi.De quo per feli.qui allegat D
istos & plures alios cõcordan.in.d.c.cum no
bis,& in ru.de consti.

¶ Non obstat quod dr̃ ꝙ cardinales sunt pars
corporis papæ: quia illud intelligitur respe-
ctu læsionis: quia si læditur cardinalis videtur
lædi in honore etiã papa: iuxta.c.fœlicis de
pœnis. Item intelligitur per similitudinem,
inquantum non in potestate sed in executio-
ne potestatis exercet aliqua per ipsos tanquã
per immediate ei adhærentes,& pro quanto
papa eos admittit secum ad curam & regimẽ
ecclesiæ: quæ cura commissa fuit soli petro:
vt dictum est/& dicit grego.super illud ioan.
21.ascẽdit petrus & traxit rete &c. Quod ia
tem dicitur ꝙ licet sit solutus legibus tamen
debet viuere secũdum leges,hoc intelligitur
ex quadã decentia: ne alioquin eius leges ip-
summet ligent,contra.l.digna vox.C.de.ll.&
l.princeps legibus.ff.eo.ti. Item nõ reperiun
tur leges nec canones qui velint ꝙ papa in a-
gendis circa concernentia dicta capitula/te-
neatur habere cõsensum cardinalium de ne-
cessitate.& iura ostendunt ꝙ papa in arduis
non astringitur habere consensum cardina-
lium sed solum eorum consilium requirere:
vt patet in.c.1.de renun.in.6.& in cap.fi.

per eo de

per eo de hęre. eo.li, & in cle. 1 .in verſi.nos
A pmiſsis de iureiu.& in cle.paſtoralis i fi.de re
iudi.& in.c.1.de ſchiſma.eo.li.6. Et clare p
bat tex.in.c.fundaméta de elec.in.6.dũ dicit φ
decet cardinales q papę in executiõe officii ſa
cerdotalis coadiutores aſsiſtũt hr̃e libera cõſi
lia.Ex quo tex.duo colligunť.primũ φ cardi
nales ſũt coadiutores ĩ executiõe & nõ in deli
beratiõe.ſecũdũ φ eorũ eſt cõſulere & nõ cõ
ſétire vel deliberare.Et idẽ pbat tex.i.d.c.p ve
nerabilẽ q filii ſint legi.¶ Nec obſtat tex.in.c.
ad apoſtolicæ de re iudi.dũ dicit cũ fratribus
nr̃is & ſancto cõcilio deliberatiõe pĥabita di
ligẽti,quaſi velit φ cardinales nõ ſolũ in exe
cutiõe ſed in deliberatiõe aſsiſtãt. Tum qa il
lud verbũ deliberatiõe pĥabita refertur ad p
ſonã ipſius papę loquẽtis tm̃.tum ẽt qa nõ ne
gať quin ſi papa velit deliberare cũ cardinali
b⁹/poſsit:ſed dr̃ φ nõ aſtringiť de neceſsitate.
¶ Ad illud quod dr̃ p bal.in.l.cũ multa.C.de
bonis q̃ libe.φ papa cũ vult infeudare pcio
ſa (vt eſſet magna ciuitas) debet hr̃e conſen
ſum cardinaliũ qui ſunt caplm vniuerſalis
eccleſiæ.& ſeqtur aluarottus in.c.1.in prin.in
ti.epm vel abbatẽ in vſi.feu. Rñdetur φ ſi bñ
inſpiciať,bal.ibi vult φ poſsit qñ ſubeſt neceſ
ſitas ẽt iniuſte vẽdere & alienare/mõ non fa
ciat aĩo ditãdi conſanguineos nec ſit cõtra ſta
tutũ eccleſiæ romanæ,qa tũc ſucceſſor reſcin
dit. Et licet in fi.dicat qñ ſunt bona pcioſa (vt
eſſet magna ciuitas) φ debet interuenire cõn
ſenſus cardinaliũ,nõ loquiť qñ vellet papa de
plenitudine ptãtis vẽdere ſine cõſenſu cardi
naliũ.Item põt dici φ dictũ bal.qñ aliter ſen
tiret nõ eſſet verũ.& cõtrariũ ponit pau.de ca
ſtro cõſi.280.incipit in pñti.nec archi.i.d. c.
cũ redẽptor,12.q.2.quẽ bal.allegat/dicit con
trariũ,nec iura q̃ loquunť de cardinalibus di
cunt de conſenſu cardinaliũ ſed tm̃ de cõſilio
fratrum nr̃orum. Vel ſi eius dictũ eſt verũ/in
telligẽdo ipſum qñ veriſimiliter turbareť ſta
tus eccleſiæ ex huiuſmodi alienatiõe ſecun
dum inno.& alios in.c.inquiſitiõi de ſen. ex
com.adhuc in caſu propoſito nõ tenebiť pa
pa ſeruare virtute capitulorũ iuramẽtum vel
votũ:quia eſt turpiter extortũ/vt ſupra dictũ
eſt. Sicut dr̃ de eleemoſyna φ non eſt putãda
eleemoſyna fide illicite acquiſitis fit : vt in.c.
nõ eſt putãda.1.q.1.Et ſicut ſi pro cõſequen
da iuſtitia aliquid promittitur : vt in.l.2.ff.de
condi.ob turpem cãm.l.quod euitandi.C.eo
dẽ. Vel ſi ex ſtipulatione per vim extorta exa
cta eſſet pecunia : vt in.l.ex ea ſtipulatiõe.ff.
eo.Et plura poſſent adduci exẽpla ĩ ſimili: vt
in.l.1.ff.de concuſ.& in.l.nõ licet.ff.de cõtra C
hen.emp.ſicut ſi promittitur p beneficio con
ſequẽdo.Et aliqñ quod de ſe eſt licitũ ſi dedu
cať in pactum fit illicitũ: vt in.c.fi.de pac.Et ra
tione modi & tẽporis multa de ſe licita fiunt
illicita: vt in.c.1.41.di.ibi archi.facit quod dr̃
de iuramento pſtito de ſeruãdis ſtatutis in. c.
1.de iureiu.in.6. Vnde dato φ capitula in ſe
cõtineant illa quæ de ſe ſunt licita, tñ ratione
tẽporis promiſsionis & promittentis ſunt il
licita: vt.d.c.ſicut noſtris de iureiu.&. 8.q.3.
artaldus/cum ſimil.facit quod dicitur in.c.1.
41.di.in.c.ſciendum.29.di.
¶ Non obſtat quod dicitur de tyrannide &
φ malum gubernium plurimorum pontificũ
præſtat occaſionẽ capitulandi. quia reſpõde
tur φ non tã illis põtificibus q̃ cardinalibus
hoc imputandũ eſt propter eorum malas ele
ctiones. Nec hoc excuſat:quia vitia non tran
ſeunt in ſucceſſorẽ in dignitate: vt in.c.cura
de iure pa. Nec conuenit propter pdeceſſores
aſtringere ſucceſſores:argu.eorũ quæ ponũ
tur in.c.fi.ne præla.vi.ſu.& quæ dicitur in re
gula non debet de regu.iu.in.6. Nec de faci
li põt cauſari tyrannis in põtifice, qui nõ põt
excedere dies petri/nec ei datur carnis ſucceſ
ſio,nec in papã cadit tyrannis,quia proprie ty
rãnus eſt ille qui vult vſurpare iura pricipis: D
vt in.l.ſacri affatus (& ibi bal.) de diuer. reſ
crip. Et eadem ratio eſt in imperatore quæ
in papa.vnde nec imperator poſſet ſine pro
ceribus aliquid arduũ facere,cuius contrariũ
conſtat eſſe verũ : vt in.l.1.ff.de conſti. prin.
& pbat tex.& ibi bal. qui dicit φ princeps in
l.humanum.C.de.ll.loquitur ex humanitate.
Et per iſta ſit expeditus iſte articulus, quem
non reperies alibi ita examinatum.

ADuertendum tñ eſt ad vnũ quod ẽt di
cit alex.8.q.3.in ſum.φ licet alias pa
pa p huiuſmodi capitula nõ poſsit re
ſtringere ſuã põtificalẽ ptãtem ſicut nec impa
tor minuere poteſtatẽ imperii , cauere tñ de
bet papa ne vtatur plenitudine ptãtis ſine ra
tionabili cã:quia vt inqt bernar. ad euge.vbi
neceſsitas vrget excuſabilis eſt diſpẽſatio: vbi
vtilitas prouocat diſpẽſatio laudabilis eſt. Re
quiriť igitur cã rõnabilis/neceſsitas & vtilitas.
Vnde idẽ bernar . quomõ non indecens tibi
voluntate pro rõne vti,& quia nõ eſt ad quẽ
appelleris/ptãtem exercere & negligere ratio
nẽ? Et idem,qũo permiſsio papæ licitum fa
cere valuit qđ malũ fuit? Et tex.hila. papæ in
c.nulli fas.25.q.1.dicit,nulli fas ſine ſtat⁹ ſui
piculo vel diuinas cõſtitutiões vel apoſtoli

Tt

A cæ sedis decreta temerare: quia nos qui potẽtissimi sacerdotis administramus officia/ talis trangressionũ culpa respiciet. Et idẽ bernar. ad robertũ ostendẽs eũ non esse tutũ quo ad deũ cũ quo sine rõnabili cã papa vtitur dispẽsando plenitudĩe ptãtis inquit. quid tibi frustra quispiã blãditur de absolutiõe apostolica, cuius cõsciẽtiam diuina tenet ligatã snĩa: tolle occasiones, remoue blandimẽta, adulatiõibus claude aures, te interroga de te: quia tute melius nosti q̃ alius, attẽde cor tuũ / discute intentionẽ/ consule veritatẽ, tua tibi cõscientia respõdeat. Facit quod dr̃ in glo. in. c. non est de voto. Imo ex hoc vult alex. ibi in sum. ꝙ si papa sine cã vtatur plenitudine ptãtis contra huiusmodi votũ & iuramẽtum, peccet mortaliter, allegat tex. in. c. cũ ad monasteriũ in fi. de sta. regu. & glo. ĩ. d. c. nõ est, & glo. in. c. sunt quidam. 25. q. 1.

¶ SED ibi loquũtur respectu dispensati ꝙ nõ sit tutus quo ad deũ. in casu proposito aũt crederẽ distinguendum. Quia si tenemus papã nõ astringi ad obseruandũ dicta capitula vt supra dictũ est, tunc dicerẽ ꝓut abbas summat tex. in. c. quãto de iureiu. ꝙ aut papa sciẽter iurauit illicitũ & nõ indiget absolutione (maxime si gessit in animo illud nõ seruare
B vt ibi) nisi ad cautelã: vt vult tex. iũcta glo. in c. cũ quidam & in. c. verum de iureiu. Quod est verũ in foro iudiciali in quo in dubio creditur habuisse animũ obligãdi. alioquin nec absolutio ad cautelã requireretur quo ad deũ si nõ habuit aĩm obligandi: vt in. c. si vero el 2. & ibi abb. sicu. penul. & vl. col. de iureiu. Esset tñ pœnitentia iniungẽda eo ꝙ iurasset illicitum: vt vult abb. in. c. sicut nr̃is de iureiu. & tex. in. d. c. q̃to. An aũt illud transgrediẽs peccet mortaliter, dicerẽ ꝙ ex quo istud iuramẽtum est illicitũ quia turpiter receptũ & turpiter iuratũ/ item quia posset vergere in ꝑiudicium publicæ vtilitatis & esse contra honorẽ & in restrictionẽ dignitatis põtificalis (sicut esset istud ꝙ non possit dare eꝑatus non excedẽtes valorem ducentorũ sine votis cardinalium ꝑ balottas/ quod capl'm satis vr̃ reipsa illicitũ, item sicut esset istud ꝙ vno cõtradicẽte nõ possit nec valeat creatio cardinaliũ: quod est contra oĩa iura/ q̃ volũt valere factũ a maiori parte) in talibus nõ peccat mortaliter cõtraueniendo. Et hoc vr̃ velle abb. in. d. c. sicut nr̃is/ & in. c. 2. de iureiu. & maxime in ꝓposito vbi vr̃ fuisse iuratũ indeliberate. Facit qd̃ dr̃ ꝙ qñ est ꝑstitũ iuramẽtum ex calore iracũdiæ nõ ligat vt in. c. sicut ex literis de iureiu.

Et maxĩe si non habuit aĩm se obligandi: q̃a non peccat nõ seruãdo, quia deus cor interrogat. 24. q. 1. siquẽ. & dicit abb. ĩ. c. si vero el 2. penul. & vl. col. de iureiu. Si aũt habuisset aĩm obligandi ꝓpter mixturã aliquorũ capitulorũ q̃ non sunt directe illicita nec contra dignitatẽ põtificalem, q̃a tñ turpiter iuratum est & turpiter iuramẽtum receptum/ quãtumcunq; possit seruari sine interitu salutis æternę/ põt ab illo absolui recta via absq; eo ꝙ cogatur illud recipiens relaxare. Ita dicit abb. in c. 2. & in. c. verum de iureiu.
C

¶ Aut ignorãter iurauit illicitum q̃a credebat licitũ. & deberet illud seruare si aliquo licito mõ est obseruabile. Et multo magis idẽ dicẽdum est si de se est licitũ & sciẽter iurauit. Et istis casibus si vtẽdo plenitudine ptãtis cõtrauenirer/ forte peccaret mortaliter & procederet qd̃ dicit alexan. ibi in summa. Deberet tñ absolui, & posset seipsum absoluere tanq̃ a iuramẽto turpiter recepto: vt dr̃ in. c. si vero el 2. de iureiu. & in. c. verum eo. ti. & d. ca. 2. eo. ti. Et ista sint dicta salua semper determinatione sanctæ matris ecclesiæ.

¶ Arti. 6.

ED moueo hic ad propositũ vnã qõnem. papa vult ꝓmouere vnum vel plures ad cardinalatũ non subsistente aliqua iusta cã/ & ꝓmouendi nõ sunt ꝑsonæ ex quibus ecclesia honoretᷣ, quinimo indigẽt dispẽsatione sup irregularitate rõne criminis vel illegimitatis vel ætatis/ & forte in vna & eadẽ ꝑsona concurrunt plures defectus in quibus necessaria est dispensatio: vtrum isto casu papa ꝓmouendo & dispensando peccet mortaliter/ & an possit seipsum absoluere a iuramento & voto ante facto ad effectum vt illos promoueat, & vtrum tales sic promotierunt veri cardinales?
D

¶ Et vr̃ prima facie dicendũ ꝙ papa peccet/ & ꝙ non valeat talis ꝓmotio. Hoc primo probatur: quia oĩs dispẽsatio debet esse cum cã: vt in. c. innotuit de elec. 1. q. vl. c. dispensationes/ & ca. talia & ca. exigunt alias non valet. Imo peccat qui sine causa dispensat: vt dicit inno. in cap. diuersis fallaciis de cle. cõiuga. & in. c. veniens de filiis presbyterorum. dicit pau. de cas. in consi. 117. incipit notandum in. 2. col. Et si causa quæ allegatur est falsa/ dispẽsatio est ipso iure nulla: vt consuluit oldra. cõsi. 256. incipit clemens eꝑus. Ad idẽ quod dr̃ in. c. 2. de fi. presby. li. 6. adhoc. l. 1. ff.

A de natalibus resti. Et vbi nō est causa vel necessitas vel nō expedit dispensari si dispensatur/non dicitur dispensatio sed dissipatio, dicit ioan. an. in. c. nisi cū pridem in. §. personæ in verbo discretionis de renun. Et vbi dispēsatio est inordinata/si facta fuerit pōt reuocari per successorē, dicit inno. in. d. c. diuersis fallaciis. allegat. 8 1. di. quicunq;. &. 5 1. di. c. quē in aliquo. Nec debet papa vti potestate absoluta sine causa. bal. in. l. fi. in. 1. col. versi. dicit inno. C. de quadri. præscrip. inno. & ioā. an. in d. c. innotuit de elec.

¶ Item videtur ꝙ in proposito nō conueniat nec aliquid operetur absolutio: quia quærit absolui ante peccatū cōmissum, ex quo vult absolui a iuramēto & voto vt possit promouere inhabilē: quod nō esset absolui sed peccandi licentiam recipere. absolutio autem nō cadit in nondum ligatū: vt dicit inno. in. c. venerabilibus de sen. excō. in. 6. Et nō pœnitenti nō datur absolutio: vt in. c. romana (ibi inno.) de sen. excō. in. 6. &. 2 4. q. 2. c. legatur. vbi dicit tex. ꝙ nō est auditum sub isto cœlo nec legiē oīno ꝙdetur venia alicui volēti peccatū cōmittere vel volēti in errore durare vñ dātes florē. absoluer nō si po chi nō si pēte & c. Quinimo hoc videē esse peccare in spiritūsanctum: quia cōtendit abiicere & remouere illud quod posset impedire electionē peccati. nam veniēdo contra votū & iuramentū (vt promouēdo indignū) mouetur ad peccatū: & occurrit et diuina seueritas puniēs illud peccatū: & ipse illam abiicit studiose promittēs sibi impunitatem vt peccet liberius. & sic non est remissibile/neq; in hoc seculo neq; in futuro: vt dicit tex. i. c. qualis. 2 5. di. de pœni. di. 1. c. si sacerdos. §. pōt. Vnde dicit glo. ibiq; nec christus ꝑ talibus in passione orauit, sed pro eis qui ignorantes crucifigebāt eū / dicēs pater ignosce illis quia nesciunt quid faciūt.

¶ Item facit qa dato ꝙ capitula siue illicita siue licita nō ligēt papā, tñ ipse promouēdo indignū indignitate requirēte dispēsationē non solū scādalizat ecclesiā qa cōtrauenit voto & iuramēto sed qa agit tale qd quod ēt si nō iurasset nec vouisset/apđ ꝑlatos doctos & clericos & laicos ēt idiotas & quoscūq; catholicos reputatur indignū vniuersali ecclesię, quā nō debet scādalizare: vt in. c. si papa. 40. di. Sicut nec papa dispēsat cōtra gñalem statū ecclesiæ (vt dr̄ in. c. sunt qdam. 2 5. q. 1. post inno. ī. c. cū dilectus de tēpo. ordi. 8. q. 1. §. his oībus) ēt si dispēsatio nō sit in iis quæ fidē concernūt si ex dispensatiōe decoloraret status ecclesiæ

1. q. 7. c. etsi illa. dicit anto. in. c. cū ad monasteriū de sta. mona. sicut videret in ꝓposito si poneret illegitimus in nūero patrū in quorū collegio vr̄ abhominabile ꝙ recipiant illegitimi quos nunq̄ admisit. Vñ vr̄ ꝙ talis ꝓmotio nō valeat & possit ꝑ cardinales impugnari & per successorē reuocari: qa timor scādali reddit aliquē ipromouibilē ēt si alias esset ꝓmouibilis & nullū pateret defectum, tex. cū glo. in. c. cū olim de cle. cōiuga. inno. in ru. de consue. tex. in. c. cū teneamur de ꝓben. quanto magis in proposito vbi sumus in persona de se omnino inhabili ad promouendum? C

¶ Vñ posito ꝙ papa nō veniret arguēdus si sola carnalitate ductus ꝓmoueret plures cōsanguineos cōtra ordinē capitulorū/ēt si ꝓmoueret inhabilē inhabilitate accidētali qa nō esset doctor vt requirerēt capitula, tñ qñ ductus nuda carnalitate ꝓmouet inhabilē naturali inhabilitate (qa minorē annis/ qa spurium vel aliquo crimine irretitū quod deiiceret ꝓmotū/ iuxta. c. fi. de tēpo. ordi. cū simil.) & qualē ecclesia romana & dignitas cardinalatus non consueuit hr̄e nec recipere/& talē q non possit esse in aliquo vtilis ecclesiæ, nulli dubiū ꝙ scādalizat collegiū cardinaliū ac curiales & alii catholici. Et ꝓpterea talis promotio sit nulla, maxie qa vt dicit bal. in. l. tutor petit° in. §. 1. D in prin. ff. de excusa. tuto. qñ papa ꝓmouet cōsanguineos ad dignitates ꝓsumiē facere istinctu carnis & sanguinis/nō instinctu spiritus sancti. Facit quod dicit anto. & abb. de elec. c. licet in. 6. col. qñ opponiē cōtra papā exceptio q̄ iure naturali inficit ꝓmouendū. potissimū qa ēt si non iurasset nec vouisset, teneret promouere habiles & nō inhabiles. Si ergo iurauit & vouit nō ꝓmouere aliquē vltra nūerū & in numero nisi sit doctor, licet posset ex aliqua vtili cā ipsi ecclesiæ eo casu vltra nūerum & doctū licet non doctorē ꝓmouere (vt conclusum est in ꝓcedēti q̄one) non vr̄ ꝙ valeat ꝓmotio si vltra ꝓmissa requirit dispēsatio circa ꝑsonā: qa non vr̄ ꝙ possit dispēsando non tm̄ aduersus capitula sed vtēdo iure speciali & dispēsando contra canones & decreta .s. ꝑatrū/ venire cōtra capl'a. licet. n. alias vbi in persona ꝓmouēdi non requirit dispēsatio admittidebeat ꝙ possit contrauenire iuramēto & voto, non sic qñ dispēsat contra capl'a & vltra cōtra cāones cōciliares & sanctorū ꝑrum: qa sic vtitur potestate sua ad perniciem ecclesię.

¶ Facit quod dicitur de facultate prouidendi de certis beneficiis alicui data/ ꝙ intelligiē de prouidēdo personis qualificatis & non cum

A quibus necessaria est dispẽsatio: vt dr̃ per petrũ de ancha, in cle, literas de ꝓben, & doc. i. c. cũ de bñficio de ꝓben. in. 6. Et semp in similibus ĩtelligit̃ clausula seruatis seruãdis. ad hoc c. pastoralis de priuile, dr̃ per feli. i. c. cũ ecclesiasticæ de excep, & in. c. in nr̃a de rescrip. Et semp intelligit̃ cõcessio seruato iuris ordine: vt in. c. cãm q̃ (& ibi multa similia) de rescrip, & in. c. 1. in. 7. 9. & xi. col. p feli. eo. ti. p doc. in c. fi. de postu. ꝓla. in. c. pastoralis de priuile. l. si qñ. C. de inoffi. testa. cõsi. anto. de bu. 19. in. 7. col. Et semp data facultate eligẽdi intelligitur de ꝑsona idonea: vt in. c. si p debilitate de offi. delega. de consti. c. ex pte in glo. vl. c. is cui in glo. 2. de elec. i. 6. & in. c. cãm eo. ti. in anti. bal. in authẽ. habita penul. col. C. ne fili⁹ pro pr̃e. l. vt gradatim. ff. de mune. & honori. ⁋ Et si aliter diceremus in ꝓproposito, multę specialitates & ꝓhibitiões cõcurrerẽt circa idẽ cõtra notata in. l. 1. C. de dotis promis. & esset dispẽsatio in pluribus (cõtra votũ / cõtra iuramẽtum / cõtra ꝓmissionem factã cardinalibus) sup inhabilitate ꝑsonæ sine cã aliqua, cõtra canones tã cõciliares q̃ papales & sanctorũ patrũ: vt in. c. cũ in cũctis & in. c. innotuit de elec. & de ętate & quali, per to. & in cle. generalẽ eo. ti. c. si gẽs anglorum. 56. di. quod multum detestatur il-
B legitime natos. c. fi. de filiis presby. cum simil.

¶ Et cũ papa nõ possit alienare bona ecclesię sine peccato vbi nõ subest legitima cã (vt ponit archi. 12. q. 2. c. nõ liceat) multo min⁹ poterit alienare ꝑsonas idoneas & vtiles ecclesię / postponẽdo illas & promouẽdo ꝑsonas inhabiles. Facit quod dr̃ in glo. in. c. nõ est de vo. ꝙ qñ dispẽsatio est sine cã etiã si sit papalis / dispẽsatus nõ est tutus quo ad deũ. facit qđ notat glo. in. c. dudũ de elec. & p inno. & ioã. mona. in. c. cũ inter. P. de renũ. notat̃ in. c. quanto de iureiu. Et papa ita illaqueat̃ peccato sicut & cæteri: qa nõ habet potestatẽ peccãdi. 41. di. c. 1. & c. cũ adeo de rescrip. & c. significauit de offi. ordi. Hinc est ꝙ mãdato iniusto papę non est parẽdũ: vt in. c. si qñ ibi doc. de rescrip. c. nõ semp. c. si dñs & c. iulianus. xi. q. 3. ⁋ Et si dicat̃ ꝙ papa hẽt plenitudinẽ ptãtis, dr̃ ꝙ non debet illa vti nisi ex cã: vt dicit inno. in. c. innotuit de elec. & idẽ ibi ioã. an. & bal. in. l. fi. in. 1. col. ĩ versi. dicit ĩno. de q̃driẽ. ꝑscrip. vt dictũ ẽ.

SED præmissis nõ obstantibus credo ꝙ creatio huiusmodi cardinaliũ valeat. Primo p dicta in ꝑcedenti arti. quia plenitudo ptãtis papæ est a deo: vt in cle. pastoralis ĩ fi. de re iudi. Et põt de sua ptãte absoluta quicquid vult & mutare quadrata rotũdis excepta violatiõe fidei, dicit ostien. in. c. proposuit de cõces. ꝑben. & anto. in. c. cũ venissent in versi.
C opponit̃ de iudi. Et eius authoritas volat sup aera: vt dicit ibi ioã. an. Et tantã ptãtem habet ꝙ q̃uis faciat & dicat quicquid sibi placuerit accusari non põt neq; dãnari ab hoĩe nisi sit hæreticus: vt dicit ostiẽ. in. c. proposuit de cõces. ꝑbẽ. Ipse n. habet cœleste arbitriũ. l. 1. C. de sũma trini. Et de nihilo facit aliqd, de cõsecra. di. 2. c. reuera. Et facit vt quod factũ est habeat̃ p infecto. cle. 1. de imuni. eccle. Immutat naturas rerũ & est ei pro rõne volũtas, nec põt ei dici cur ita facis: vt dicit glo. in. c. quãto de trãsla. ꝑla. & ibi dicũt doc. ꝙ habet idẽ cõsistoriũ siue tribunal cũ christo, & idẽ in. c. quãto de cõsue. Et ꝓpterea contraueniẽdo capsis & dispẽsando cũ ꝑsonis cum qbus vult, valebit quod ab eo fiet / ex quo ptãtem habet quã nec ipsemet nec aliqs de mũdo põt ei auferre vel restrĩgere: vt dictũ ẽ late in ꝑcedẽti qõne. ⁋ Sic ergo de ptãte papæ nõ est dubitãdum: vt p ostiẽ. & doc. in. c. magnæ de vo. & glo. in verbo ecclesiã in cle. ad nr̃m de hære. & inno. & doc. in. c. quod sup iis de vo. & in. c. licet de foro cõpe. & s. tho. in trac. cõtra impugnãtes religi. & in li. 4. cõtra gẽ. c. 76. & idẽ sanctus cõtra errores gręcorũ. c. 66. & in extraua. vnam
D sanctã. Quia oĩa ei licẽt ꝑterpeccatũ: vt dicit ostiẽ. in. d. c. magnę. Quod ẽt restringit ibi io. an. an. ad peccatũ qđ esset cõtra legẽ diuinã secus si ex cõtrauentiõe legis positiuę. Cũ ergo in ꝓposito creare cardinalẽ illegitimũ vel minorẽ vel criminosum nõ sit cõtra legẽ diuinã, seqtur ꝙ papa vtẽdo ptãte sibi data nemini facit iniuriã. & ĩ his solũ deũ expectat iudicẽ: vt in. d. c. aliorũ. Et dispẽsando super illegimitate, poterit & valebit ꝓmotio. Nõ obstat qđ dr̃ ꝙ in dispẽsatiõe reqritur cã: qa illud est verũ in inferiore a papa, q non dispẽsat nõ ꝑmissa causæ cognitiõe: vt in. d. c. veniẽs de fi. ꝑsby. Sed in papa nõ requiritur causæ cognitio, & semper in principe ꝑsumitur causa: vt in. c. q̃ in ecclesiarũ de consti. Et in principe sola voluntas est pro ratiõe: vt in. § . sed quod principi insti. de iure natu. gẽ. & ci. Et ex quo est supra ius (vt in. l. princeps legibus. ff. de. ll. & c. proposuit de conces. præben.) cõtraueniẽdo legibus & dispẽsando cõtra ius positiuũ / non peccat: qa nõ ligatur iure cõi. d. c. ꝓposuit & l. digna vox / & l. princeps legibus cum simil. Prohibitio aũt de illegitimo & minori est de iure positiuo: vt in. c. cũ in cunctis. de elec. & c. fi. de fi. ꝑsby. & c. innotuit de elec. & de ętate & quali. p to. & non de iure diuino. Et ideo

A dispensando non peccat etiam si fine cā fiat, & ita dicit inno.in.c.cū ad monasterium de sta, mona. Et licet abb.in.d.c.non est de vo. non approbet illud dictū inno.in dispensatione q̄ fieret super pluralitate incōpatibiliū (iuxta.c. de multa: quia bona ecclesiæ dicūtur dei: vt in c.cum ex eo de elec.in.6.) tñ in iis in quibus nihil communicat ius diuinum/non vr̄ dicere contra inno. Et ita etiam restringo cardi.in c.dudum el,2,in.§.insuper in.6.q.de elec.

¶Q uinimo reperiť φ plures illegitimi fuerūt summi pōtifices. Vnde dicit tex.in.c.osius 56.di.(qui est tex.damasi papæ) φ osius papa fuit filius stephani subdiaconi: & bonifacius filius iocūdi presbyteri: & fœlix filius fœlicis presbyteri: & agapitus filius gordiani presbyteri: & theodorus papa filius theodori epi: & siluerius papa filiꝰ siluerii episcopi: & deusdedit filius iocūdi presbyteri: & fœlix tertius filius fœlicis presbyteri, & gelasiꝰ filius valerii epi.& q̄ plures alii de sacerdotibus nati fuerūt summi pōtifices. ¶ Et licet archi,domi. & alii ibi scribētes conentur illum tex.reducere ad concordiā, dicendo φ illi fuerūt geniti añ sacerdotiū vel in legitimo matrimonio (vt in ecclesia orientali) vel legitimati p subsequēs matrimoniū ante ordinatiōem parentū, vide

B tur φ talis expositio sit cōtra intentum illius distinctionis/in qua ponitur φ filii presbyterorū non sunt promouendi, & ibi subiungitur φ si non sunt paternæ incontinētiæ imitatores sed morū honestas eos cōmendabiles fecerit, possunt promoueri: vt in exēplo plurīū summorū pōtificū in.d.c.osius, & in tex.sequēti subiūgitur φ vndecūq hoĩes nascātur si parentū vitia nō sectantur nō sunt eiiciēdi. Sed posito φ dicta expositio sit vera quo ad sũ inos pōtifices cōnumeratos in.d.c.osiꝰ (vt ēt sentit idē gratianus in.c.cenomanēsem.in.§. cū ergo ea.di.) tñ in aliis inferioribus a sūmis pōtificibus φ fuerint promoti dispēsariue ab ecclesia, patet in.c.apostolica ea.di.& in.d.c.in notuit de elec.& in pluribus de filiis psby. qa vbi in eis sunt aliæ virtutes/iuste cū eis ecclesia dispēsat. Nam & dñs nr̄ iesus christus nō solū de alienigenis (sicut fuit de ruth) sed ēt de adulterinis cōmixtiōibus (vt de bersabee) nasci dignatus est: vt dicit tex.in.c. dñs nr̄ ea. di. l mo vt dicit chrysostomꝰ sup math.in.c. nūq̄ ea.56.di.magis resplēdet ille q natus est ex parētibus a virtutibus prīus alienis q̄ ipse q fuerit dei virtute mirabilis. Et si papa cū dispēsat cōtra capl'a dispēsat cū talibus, tūc vr̄ φ dispēsatio sit cū cā propter pmoti virtutes &

C cessat quod dictū est. Sed si esset talis q eēt paternæ incōtinentiæ imitator/& psona oino il literata/& in quē pr̄na flagitia hęreditaria suc cessiōe descēdissent (puta si esset & ipse adulter notorius retinēdo alterius vxorē) qa tales sunt deo abhomiabiles, forte cū eis dispensando papa peccaret/& dispēsatus nō esset tutus quo ad deū/licet quo ad militantē ecclesiā exceptiōe tutus esset: vt dicit illa glo.i.d.c.nō est: quia tūc scandalizareť ecclesia & decolo raretur status ecclesiæ.1.q.7.ca.etsi illa.& ita pcedunt supraadducta de scādalo & turbatione status ecclesiæ. Alioquin pmouendo vnū suum consanguineum qui non esset talis, licet alias esset illegitimus vel minor si in eo plures splenderēt virtutes/valeret promotio & non peccaret vt dictum est.

¶N O N obstat quod dr̄ φ non datur absolutio volēti peccatū committere: qa nō absoluit se de futuro cōmittendo sed de pterito, videlicet a iuramēto & voto pstitis in capitulis. qua absolutiōe facta non dr̄ venire vlterius cōtra votū & iuramētum, nec indiget vlterio ri absolutiōe vel licētia in promouēdo. Item quod dr̄ φ peccatū in spiritū sanctū nō remittitur, illud intelligiť de impœnitētia finali & desperatiōe: vt dicit glo.in.d.§.pōt. ¶ Ad illud quod dr̄ φ in data facultate dispēsandi si, D ue puidendi alicui intelligiť in persona alias idonea, nō obstat: qa per capitula nulla datur papæ facultas sed potius restringiť: vt dictū ē in pcedenti qōne. ¶ Ad illud quod dr̄ φ non pōt alienare bona ecclesiæ sine peccato. rñdetur φ nō est verū φ non pmouendo aliquas psonas habiles cēsetur illas alienare: qa nō oĩbus pōt dari dignitas cardinalatus, & satis est φ dignitas detur idoneis, nec arctať dare magis idoneis: vt dicitur in.d.ca.cum in cūctis. bar.in.l.cum quidam de lega.2.& .dicitur in c.constitutus de appel.

¶Tñ adrianus papa in quarto sen.in qōne vtrū male dispēsans bñficia teneať ad restitutionē ecclesiæ char.36.vult φ cōferēs beneficium minus digno postposito digniori/peccet. Pro quo facit tex.in.c.1.vt eccle.bene. Verū dic vt p doc.in.d.c.cū in cūctis & in.d.c.cōstitutus & in.c.licet ergo (ibi glo.magna).8. q.1.vbi vr̄ cōis cōclusio φ licet peccet eligēdo minꝰ idoneū si pōt hēre magis idoneū, tñ si nō eligit magis idoneū/mō eligat alias idoneum tenebit electio. ibi vide quomō intelligať magis idoneꝰ. & qd si sit d eadē vel alia eccl'ia.

¶ Credo tamen φ quando papa sola carnalitate ductus promoueret plures qui essent

Tt 3

A incapaces & romanæ ecclesiæ inutiles, propter periculũ quod imminet vniuersali ecclesiæ ex malis promotionibus ꝙ esset sufficiẽs causa petendi congregari concilium, & ꝙ si detractaret, posset per seipsum cõgregari per dicta supra in quæstione propria: quia tũc videretur facere se alienum & suspectum de fide: vt sępius dictum est supra.

Arti. 7.

SED QVID si aliqui principes velint præfigere terminum papæ vel duobus de papatu contendentibus in tra quem congregent cõcilium vel cedant vel inter se cõcordent ad hoc vt sequatur vnio/ cum comminatione ꝙ nisi intra terminum prædictũ fecerint ipsi se subtrahent ab obedientia, an dicti principes hoc facere poterũt? Et est quæstio egidii: quã pro maiori parte infero propter illius diligẽtiam in recitando aliorum opiniones, aliquibus additis quæ conferunt ad præmissa & ad ea quę infra dicent. licet pro magna pte ex prędmissis

B pateat ad eã solutio, & plura dicãtur in arti. an papa sit maior cõcilio / vltra ea q̃ in decisiõe huius articuli hic per egidium dicuntur.

¶ Videtur autem ꝙ principes hoc facere nõ possint. Primo ratione deficientis potestatis: quia si aliqui principes vel reges aliquam potestatem ad hoc haberent/ eandem vel similẽ etiam cæteri reges & principes haberẽt. Alio autem vel aliis dissentientibus potior est conditio prohibentis seu nõ consentientis: argu. ff. de. serui. rusti. prędi. l. per fundũ. de cõmuni diuiden. l. sabinus. de aqua pluuia. arcen. l. in concedendo. C. de autho. pstan. l. si. de procura. ca. 1. de iudi. c. causam quę. de maio. & obe. c. intra quattuor & c. humilis. Quod maxime verum est q̃n agitur de congregatione cõcilii per eos ad quos nõ spectat cõgregare vt late dictũ est in propria. q. ca. cũ ad verum 96. di. & c. vbinam legistis ea. di. Ergo &c.

¶ Secundo facit ꝙ cen. augustus nec omnis clerus nec reges nec populi possunt iudicare seu arctare verũ papam. 9. q. 3. nemo iudicabit. Nec de spiritualibus pręsertim de ordinatione sedis apostolicæ se intromittere: vt in. c. bene quidem. 96. di. Inferior enim non põt arctare superiorẽ. ff. de arbi. l. penul. ff. ad trebel. l. ille a quo. § tempestiuum. 21. di. inferior. & de maio. & obe. cum inferior/ cum similibus. Sed de necessitate salutis oportet credere omnes reges subesse romano pontifici/ maxime in spiritualibus: vt in extrauaganti bonifacii vnam sanctam, & c. solitę de maio. & obe. ergo. C

¶ Tertio facit impossibilitas & contrarietas. nam non põt perueniri ad concordandũ seu ad congregandum concilium nisi concurrat consensus vtriusq; contendentiũ: & si discordant impossibile est hoc fieri. ergo. l. impossibilium cum vulga. de regu. iu. Sed ista ratio procedit inter duos contendentes tantum: & non cum est vnus indubitatus papa.

¶ Istis & pluribus aliis rationibus ponit hãc conclusionem egi. in. d. c. in fidei in. 7. par. de hęre. in. 6. (vbi impugnat viam cessionis pro benedicto. 13. pro quo plures doctissimi viri scripserunt: inter quos fuit episcopus pampilonen. qui propter suas allegationes factus fuit cardinalis/ vt ipse dicit) & latius in. c. vnico de iniu. in. 6. vbi ponit ad longum seriem ipsius schismatis. & quomodo post requisitionem benedicti per carolum regem francorũ vt acceptaret viam cessionis, oẽs cardinales illam amplexi sunt excepto isto cardinale pampilonen. vnde rex franciæ subtraxit obedientiam benedicto. Et ꝙ ad cedendum non debeant cogi ponit bal. in. c. pastoralis de rescrip. & latissime idem egidius in consi. 99. Et vtrum ad hoc potuerint compelli/ dixi supra & latius infra. Multi tñ scripserunt in contrarium, & hos sequuti fuerunt in concilio regis parisiis: adeo vt ipse dicit ꝙ de anno domini. 1398. facta fuit subtractio obedientiæ generalis eidẽ benedicto/ eoꝙ noluerat acceptare viam cessionis. D

¶ Quarto facit ꝙ si diceretur principes posse comminando subtrahere obedientiã, ex hoc daretur occasio contra papam cõtinuo rebellandi / hæreses & errores plurimos in sede apostolica inducendi & sedem contẽnendi ac vilipendendi contra ea quæ ponuntur in. c. ad romanã. 2. q. 6. & in. c. cuncta per mundũ & in. c. per principalem/ cũ multis aliis. 9. q. 3. Huiuscemodi aũt maliciis obuiandũ est. l. in fundo. ff. de rei vendi. & de diuor. c. gño.

¶ Quinto facit ꝙ si papa requisitus nollet cedere. si ad hoc compelleretur/ faceret hoc per metum: & sic videretur renunciatio ipso iure nulla: sicut dicitur de electione per metũ facta ꝙ sit ipso iure nulla / vt supra satis plene ostendimus. licet secus esset in renunciatione inferioris a papa: vt ponit inno. in. c. sughoc

de tenū, & dicit in.c. abbas/quod metus cau. Et etiam ex hoc poſſet propter vulgi opinio nes ſequi nouum ſchiſma. Et iſta ratio proce dit quando compelleretur ad cedendum.

¶ Sexto facit tex. 40. di. ſi papa. vbi patet ꝙ nullus poteſt arguere culpas papæ quantū cunqꝫ magnas, Et ꝙ quantumcunqꝫ ſit culpa bilis/non eſt aliud remedium ꝗ orare ad deū pro eo:vt dicit oſtiē.in.c.propoſuit de cōceſ præben, ipſe enim eſt ſupra ius & ſupra om nia concilia: vt in.c. ſignificaſti de elec. Et vt dicit ibi oſtien. papa ſuipſius tantam habet poteſtatem ꝙ quicquid faciat & dicat accuſa ri nō poteſt neqꝫ damnari ab homine niſi pro hæreſi:vt.d. ca.ſi papa. Et cum eo ſeruatur il lud denunciationis euangelicæ ſi ſit impœni tens dic eccleſiæ. i. orari debet ad deum pro eo,alias ſi imperator & totus clerus & popu lus ſimul conueniant non poterunt eum iu dicare:quia anima eius eſt in manibus ipſius & ei iudiciū terribili' imminet:vt dicit oſtiē. in.d.c.propoſuit.

¶ Septimo facit quia quod totam eccleſiam reſpicit/abſqꝫ totius eccleſiæ examinatione & conſilio expediri nō debet. C.de autho. præ ſtā.l.1.in fi.& ff.de aqua plu.arcē.l.in cōcedē do.de natalibus reſtituēdis.l. vlti.de maio. & obe.intra quattuor/ &.c.humilis. Subtrahere autē obedientiam romano pontifici eſt quid dam magnum & arduum ſtatū totius eccle ſiæ reſpiciens,ergo non debet poſſe ſine con cilio obedientia ſubtrahi.facit.c. cum omnes de conſti,& regula quod omnes in.6.

¶ Octauo facit ꝙ papa in ſubditos habet ple nitudinem poteſtatis.ex quo ſequitur ꝙ ſi pa pa aliquid facit vel præcipit,obediendum eſt ei etiam ſi ſit dubium/dummodo conſcientia vinci poſſit:vt dicit oſtien.in.d.ca.propoſuit. Qui ſic intelligit. 23.q.1. quid culpatur, & quod legitur & notatur in.c. ſi quando de re ſcrip. Fatetur tamē ꝙ ſi certū ſit ꝙ illud quod præcipit eſt mortale/recognoſcēdus eſt papa cœleſtis id eſt chriſtus. xi. q.3. iulianus.&.c. qui reſiſtit/cum multis capitulis ibi. Quia ec cleſia triūphans nunꝗ fallit nec fallitur. ideo ſi conſciētia tua tibi dictet ꝙ non obedias nō recedas ab ea,ſed excommunicationem ſuſti neas patienter de ſentē. excom. a nobis el. 2. & in cap. inquiſitioni. etiam ſi erronea ſit niſi poſſis deponere errorem.c.per tuas el. 2.de ſi mo. Vbicunqꝫ ergo peccatum mortale inſur git ex lege diuina non debet obediri: vbi ve ro ex lege humana ſiue canonica/ ſemper eſt obediendum de conſti. c.ſi. Et ſic intelligitur quod dicitur ꝙ papa eſt ſupra ius, intelligitur enim de iure poſitiuo.de conſue. c. fi. nā qui poteſt inſtituere poteſt deſtituere. 12.q.1.re cte.& de elec.innotuit. §. multa, Et patet ex iis quę notātur de prębē.c.extirpādæ. §.1.& plenius de tēpo.ordi.ad aures. §.1. ſecūdum oſtien. Nec mirū,quia diſpenſare poteſt etiā contra apoſtolū/ſine læſione tamen fidei. 34. di.lector.&.c.presbyter &.c. ſeq. 78. di. &.c. presbyter. 82. di. Et contra vetus teſtamentū quo ad decimas: vt in.c. ex parte de deci. Et in voto.c.1.de.vo.& in iuramento. 15.q.6. ca.2.de reſcrip.c.conſtitutus. Non poteſt ta men contra vniuerſalem ſtatum eccleſiæ di ſpēſare. 24.q.1.memor ſum,&.c.ſi ea deſtrue rem. 25.q.2. Quod intelligo in fidei ſubuer ſionē (alias hoc ei non aufero) & ſi velit mu tare quadrata rotundis. quid enim ſi vellet fa cere ſtatutum ꝙ omnes clerici de mundo cō traherent? quod nō prohibet lex diuina. Nec poteſt diſpenſare vt monachus habeat pro prium.de quo dic vt nota.in.c.cum ad mona ſterium. §.fi.de ſta.mona.& tene ꝙ in omni bus poteſt diſpenſare dūmodo nō ſit contra fidē,& dummodo per diſpēſationē eius eui denter non nutriatur peccatum mortale nec inducatur ſubuerſio fidei nec periculum ani marum,nam in talibus nullam habet penitus contra deum poteſtatem. Sic intelligo. 25.q. 1. ſunt quidam. 15.di.ſicut. Ergo contra legē canonicam poteſt diſpenſare indiſtincte,nec eſt peccatū mortale euidēter. Et iunge quod notatur de reſti.ſpolia.c.literas. Tamen ſi ſine cauſa hoc faciat,ꝗuis aliquos exoneret/ in a liquibus tamen ſe poteſt onerare. Et iunge quod notatur de vo.magnæ. §.1. ſecundum eundē oſtien. Nunc ergo ſi papa aliquid pręcipit quod non continet peccatum mortale/ & ſibi obediri mandat:ſi nondū amiſit ius pa patus (quia nondum eſt depoſitus nec renū ciauit) eſt ei obediendum. Sicut dicimus de prælato homicida vel irregulari, qui iuſte te net dignitatem/& per conſequens iuſte ei o beditur quouſqꝫ renunciet vel deponatur: vt notatur per inno.in.c. cum noſtris de cōceſ. præben,prope fi.primæ glo.

¶ Nono facit quod papæ etiam ſchiſmatico vel hæretico eſt obediendū donec fuerit mo nitus ſaltem bis & donec fuerit per ſententiā eccleſiæ in generali concilio congregatæ de claratus talis. Facit quod dicit apoſtolus ad ti tum, 3. hominem hęreticum poſt primam & ſecundam admonitionem deuicta, ſciens ꝙ ſubuerſus eſt qui eiuſmodi eſt. Faciunt quæ

Tt 4

dicuntur in.c.2.de hære. & quod dicitur de A papa ꝑ de hæresi potest iudicari per conciliũ generale in.c.si papa.40.di.&.c.in fidei de hęre.in.6.

¶ Decimo facit ꝙ vnionem ecclesiæ impedire vel ad prorogationem schismatis tendere/ nõ facit aliquem verum schismaticum. Nam schisma est nomẽ græcum/ & nõ sonat aliud q̃ quãdam diuisionem: vt notatur per ostien. in summa de schisma. §. 1.&. 2. sed certum est ꝙ esse potest ꝙ verus papa vniat se ecclesiæ quantum potest, & nihilominus vnionẽ ecclesiæ impediat & ad prorogationem schismatis tendat per vias indirectas. & tamen talis diuisus ab ecclesia dici non potest: quia cũ vniat se ecclesiæ quantum potest/ dicitur vnitus ecclesiæ tanq̃ caput & spõsus. Licet enim ille qui ab obedientia ecclesiæ scienter diuisus est dicatur proprie schismaticus & si schisma sit inueteratũ sit hæresis, tamẽ secus est in schismatico indirecte id est in illo qui nõ est ab ecclesia diuisus sed ei vnitus licet causet diuisionem. Nam primo casu quãdo quis ab ecclesiæ obediẽtia est diuisus/ magis est propinquus peccanti in illum articulum credo vnam sanctam ecclesiã catholicam. nec potest opinionem suę diuisionis saluare nisi ali- B quem errorem sibi confingat per quẽ defendat hanc diuisionem sibi licere. & ideo si diu perseueret in schismate, ex hoc præsumitur cõtra ipsum: vt haberͭ. 24.q.3. inter hæresim. Sed in illo qui diuisus non est sed procurat diuisionem/ cessat ratio.

¶ Vndecimo facit ꝙ vero papæ est obediendum in licitis & honestis non obstante quacunq; subtractione obediẽtiæ factæ per quẽcunq; principem temporalem vel per quoscũq; prelatos obediẽtiæ eius. Igitur ista subtractio de iure est nullius effectus, patet enim ꝙ per subtractionem obedientiæ papa non desinit esse papa, ex quo subtrahens obedientiam non habet potestatem deponendi. 9.q. 3. nemo. Nec metus subtrahenti illatus tollit culpam licet eam attenuet. c. sacris/ quod metus cau. Nec metus perditionis beneficiorum vel temporalitatis comminatus cẽsetur iustus. nam non est iustum incurrere maius malũ (puta animę damnationem per peccatum) ad euitandum minus malum/ videlicet perditionem temporalium: iuxta illud euangelicum. quid prodest homini si vniuersum mundũ lucretur/ animę vero suę detrimentũ patiatur? Facit. 12.q.1. prę̨cipimus, &.C. de sacrosanc. eccle. l. sancimus. Quòd autẽ propter inobedientiam homo peccet mortaliter, C patet quia ista est iusta causa excõmunicandi/ de maio. & obe. si quis cum glo. quod fieri non debet nisi pro peccato mortali. xi.q.3. nemo episcoporum.

IN contrarium (ꝙ imo posit requiri cũ comminatione & per subtractionem obedientiæ) facit ꝙ etiam princeps nõ recognoscens superiorem/ iure gentium quo bella indicuntur ligatus est: adeo ꝙ si alicui etiam subdito suo magnã iniustitiã notorie inferat/ nec a subdito requisitus sufficienter satisfacere velit, subditus potest indicere ei bellũ. Ad hoc sunt ea quę ponuntur per doc. in. l. hostes. ff. de capti. & postli. re. & quod dicit innocen. in. c. olim el. 1. de resti. spolia. vbi quando quis non potest rem suã qua est spoliatus recuperare & non habet superiorem/ potest bellum indicere pro ea recuperanda. allegatur qui filii sint legi per venerabilẽ. §. 1. versi. si. & de regu. iu. c. quod non est licitũ. Non enim potest princeps in totum tollere iustitiam subditi sui: quia hoc esset cõtra ius naturale gentium/ quod per principem tolli non potest: vt ponit innoc. & alii in. c. quæ in ecclesiarũ de consti. Et prædicta habent locũ etiam in principe spirituali qui est papa: & sic ex iusta causa potest indici bellum papæ. Fa- D cit quod dicitur in. c. dominus noster. 23.q. 2. & in. l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iu. Et hoc maxime videtur verum in tẽporalibus/ saltẽ præter casus a iure expressos in authen. quomodo opor. epis. in prin. colla. 1. di. 10. quoniam idem. 96. di. c. cum ad verum.

¶ Ratio ista naturalis ita habet locũ in principe spirituali sicut in tẽporali, sicut enim papa potest aliis indicere bellũ (vt ponit bar. in d. l. hostes. ff. de capti. & per inno. de foro cõpe. licet, & in. c. quod super iis de vo. & lignanus in trac. de bello. & dicitur in. c. 1. de treu. & pa.) ita econtra ei potest indici: quia cõtrariorũ eadem est disciplina, iura vulgaria. Imo videtur maior ratio in eo propter maiorẽ dignitatem. C. de epis. & cle. l. presbyteri. Facit quod dicitur in. c. cum quidam de iureiu. & in. c. homo christianus. 40. di. Alias sequeretur inconueniens: ꝙ si papa occuparet maiorem partem regni francorum & sæpius requisitus nollet restituere, rex non posset vi armorum recuperare: quod videtur absonum. Similiter si papa efficeretur hæreticus notorius/ & quæreret subuertere fidem catholicã & statum ecclesiæ discolorare ac in regnum vel imperium mutare/ aut possessiones eccle

siarum & vasa & vestes cum quibus debet in ecclesia deseruiri sine rationabili causa occupare/ & bona quorumcunq prælatorū sibi appropriare/ & statum vniuersalis ecclesiæ peruertere & conturbare, & debite requisitus a talibus abstinere nollet, quare non posset ei bellū indici si aliter prouideri non posset/ salté negando/ resistēdo/ defendendo & obediētiam subtrahendo: Ita dicit egi. in. c. 1. de iniu. in. 6. quia si hoc propter temporalia licet, multo magis ppter spiritualia quæ sunt preciosiora. C. de sacrosanc. eccle. l. sancimus. 12. q. 1. præcipimus. Cum enim mandata papæ super his sint iniusta & sine dei offensa & læsione propriæ conscientiæ non possit ei obediri, sequitur q deo est obediendum. 25. q. 1. c. sunt quidam. &. c. vl. §. fi. & quod notat ioan. 5. di. in prin. & dictum est supra per ca. iulianus/ & c. qui resistit. xi. q. 3. cum simil. Facit quod dicitur in. c. fi. de præscrip. &. c. fi. de consue.

¶ Quinimo plus dicit egi. in. d. c. 1. de iniu. in. 6. q si papa propter hoc ferret sentētias & censuras in non obediētes, sententiæ tales nō ligarent/ tanq errorem iuris manifeste continentes, argu. de sen. excō. per tuas. c. solet eo. ti. in. 6. & ff. quæ sententiæ sine appella. rescin. l. 1. Sicut enim principale præceptū de iure non valet ita nec quæcunq sententia vel pœna ipsum corroborans valere debet. C. de legibus. l. nō dubium. ff. de pac. l. si vnus. §. illud. de fide instru. c. inter dilectos. §. cum igitur cum simil. ¶ Ad hoc facit q intruso per violentiam in papatum potest bellum indici nō solum defensiuū sed etiā inuasiuū pro expulsione ipsius a papatu absq spe audientiæ vel restitutionis ipsius: vt. 23. di. c. in nomine domini in fi. 79. di. si quis pecunia. 3. q. 1. §. patet. Et est ratio quia non est superior qui de hoc tunc possit iustitiam facere: vt dictis iuribus/ & c. licet de elec. Et ex ista ratione dicit ibidē idem egi. q si papa faceret vnā magnā iniustitiā vni principi tēporali/ & ipse debite requisitus nollet emendare, posset ille princeps offensus per viā facti suā iustitiā a papa inuito exigere mouēdo & faciendo ei bellū: cum papa non habeat superiorem ad quem possit haberi recursus. Et hoc si sit notoriū: quia in casu dubio aliter videretur esse dicendum.

¶ Confirmantur prædicta: quia ratione scandali vitandi (puta nutriendi schismatis) si nō esset dare alium modum concordiæ, videtur q teneretur cedere per nota ta per inno. in. c. nisi cum pridem in. §. propter malitiam de renū. Nam episcopus assumptus est pro hominibus non e contra. debet enim salutē spiritualem ouiū sibi cōmissarum plus q suam personalem præsidentiā diligere: quia bonus pastor ponit animam (id est vitam) suā pro ouibus suis. ¶ Itē probatur quia quādo papa mandat aliquid ex quo vehementer præsumitur turbandus status ecclesiæ vel alia mala ventura, ei obediri non debet: quia tunc ei obediendo quis peccaret/ dicit inno. in. c. inquisitioni de sen. excom. Et ibi plus dicit ostien. q non est obediendum papæ in aliquo contra deum. quod colligit ex iis quæ dicuntur in. c. proposuit. §. fi. de concess. præben. & de voto. c. magnæ. §. 1. & ibi ioan. an. Sed sic est q quando esset cōtentio inter duos de papatu, non posset expectari nisi magnū scandalum in ecclesia & schisma diu duraturum & multas hæreses paritur ū. & si esset vnus verus papa qui esset criminosus notorius & incorrigibilis ac perseuerans continue in crimine notorio scandalizante vniuersalem ecclesiā, ex quo tunc tali non esset obediendum (vt patet ex iis quæ dicuntur in cap. vestra/ & cap. quæsitum de coha. cleri. & mulie. & c. quæsitum de tempo. ordi. & dicitur in. c. si papa. 40. di.) videtur q possent principes postq subest causa hūc & illos requirere & terminū præfigere sub cōminatione & obedientiam subtrahere. Facit quod dicit in. c. anastasius. 19. di. De quo quando ista subtractio fieri possit/ latius dicitur supra. Bal. tamē in. c. pastoralis de rescrip. videtur velle quando est quæstio inter duos de papatu & est schisma/ q possint cogi per principes seculares ad eligēdum arbitros. & istam etiam inter alias ponit cardinalis in. c. licet de elec.

QVID dicendum: Istam quæstionem ad longū examinat egi. in causa schismatis tempore benedicti in c. 1. de iniu. in. 6. & ibi respondet ad rationes pro prima parte adductas. Et postq narrauit originē schismatis & schedulam cōclauis in electiōe ipsius benedicti, infert etiam literas caroli regis franciæ iustificantis subtractionē obedientiæ ab ipso benedicto. & consideratis prædictis, tandem nihil decidit / sed remanet ambiguus. Quia autē omnis subtractio obedientiæ a romano pōtifice est valde perniciosa & schismatis ac hæresum generatiua, propterea pro decisione huius quæstionis an & quando possit fieri ista subtractio / præmitto vnam cōclusionē quæ fuit eiusdem egidii in

d.c. in fidei de hære.in.6. Et hoc ad ostenden
dum ꝙ non debent cardinales vel principes
A seculares subtrahere obedientiā romano pō,
tifici tam facile, sed omni conatu tenēdas esse
potius quascunq; alias vias q̄ subtractionis.
Quæ conclusio multa continet ad ostenden,
dum primatum & monarchiam papæ. quæ
pro maiori parte tractantur in illo articulo
quis sit maior papa an conciliū ; vbi latius de
hoc. Igitur conclusio sit ista ꝙ omni lege (na
turali etiam brutis insita / diuina & humana)
cōuenit cuilibet corpori mystico statui & or
dini vnum præesse caput / ducem videlicet ac
rectorē cuius ducatu & regimine cætera du,
cantur membra & illius subiiciantur obediē,
tiæ & ditioni, quod & inanimata corpora ap,
petunt suo modo. Cū enim plures præsident
vni mystico corpori seu politiæ / difficilis ad,
modum (ne dicam impossibilis) est congrua
illius duratio, membris talis corporis natura,
li vitio vix in vnum conuenientibus & con,
sentientibus sed ad diuersa tendentibus. Vn,
de coactus fuit ari. in. 12. metaphy. confiteri
necessario esse vnum supremum ens aliorū
entium causatiuum & directiuum / dicēs. en,
tia nolunt male disponi, vnus ergo princeps.
Cœlestia etiam corpora ab vno reguntur &
B mouentur primo mobili: & inferiora nō ali,
ter bene disponuntur. Vnde hierony. ad ru,
sticū monachū. in apibus vnus est princeps,
& grues vnā sequūtur ordine literato. 7.q.1.
in apibus. Sic & imperator vnicus est in poli
tia humana / cui obedire oportet. Cū.n. respu.
romanorū prius sub regimine populi & dein
de senatus diu fuisset, visum tādem est eā ali,
ter non posse cōmode gubernari q̄ regimen
illi⁹ vni soli in totū cōmittēdo, ff. de origi. iu.
l. 2. §. nouissime. ff. de offi. præfec. præto. l. vni
caibi regimentis reipublicæ ad imperatores
perpetuo translatis. Et merito quia vt ait ari.
in politicis impossibile est diu esse ciuitatem
sine principe, cui cæteri de populo obediant
& ipsius legibus teneantur astricti. cuius om
ne placitū & voluntas animo aliquid statuen
di elicita legis habet vigorem, quam transgre
di nulli licet. ff. de consti. prin. l. vna. & l. 1. ff.
de. ll. & C. eo. ti. l. leges. ¶ Præsumitur etiam
omni præsumptione iuris & de iure (contra
quam non admittitur probatio in contrariū)
omnem legem siue ordinationē eius iustam
esse & ex causa rationabili factā, & q̄tūcunq;
sit dura seruanda est. l. prospexit. ff. qui & a
quibus. & hoc ex vi authoritatis condentis.
melius enim fuit sic statui q̄ iustitiam legis

condite in dubium reuocari: quia alias nunq̄
aliquid certum vel securum statueretur, & C
sic nūq̄ populus certa lege regeretur / ex quo
venirent plura scandala. Inde dicitur deu,
te. 17. non obediēs principi morte morietur
& auferes malum de medio israel: malum vi
delicet contentionis / iurgii / inobedientiæ &
subuersionis.

¶ Et intantum vni principi obediendum est,
ꝙ licet dicatur ꝙ non possit rem vnius sine
causa dare alteri (.l. item si verberatum. ff. de
rei vendi. l. lucius. ff. de eulc. inno. & alii in. c.
quæ in ecclesiarum de consti.) tamen semper
præsumitur in eo causa iusta / intantū ꝙ non
admittitur probatio in contrariū, dicunt doc.
in. l. rescripta. C. de preci. impera. offe. & in di
ctis locis. Quinimo si constaret de non cau,
sa, tamen omnino parendum esset ei & ob,
seruanda eius dispositio propter præsumptio
nem violentam quæ pro principe facit vt po
nit bar. in proœ. ff. & in. l. 2. §. si quis a prin,
cipe. ff. ne quid in loco publico. & dicitur in
d. l. rescripta. Et huic sententiæ consonat lex
diuina, quæ vult non auferri per principem
rem alicuius sine causa (vt patet ezechie. 46.
ibi & nō accipiet princeps) & tamen si faciat,
est ei obediendū & tenet ac valet inter subdi,
tos ita gestū / nec licet ei resistere ; vt habetur D
1. reg. 8. ibi hoc ius regis erit / vsq; in finē. deū
enim solum habebit vltorem : vt contigit in
saule.

¶ Si igitur tanta est potestas secularis princi,
pis vt vni soli subdantur omnes & vt ei etiā
de iure diuino resistere non liceat sine pœna
peccati mortalis (vt enim inquit apostolus
ad ro. 13. qui potestati resistit dei ordinationi
resistit: qui autem resistunt, ipsi sibi damnatio
nē acquirunt) quanto magis in ecclesia mi,
litante decet esse vnum caput & rectorem
membrorum & suppositorum ecclesiæ san,
ctæ dei, sub cuius capitis ducatu & præsi,
dentia oues ei cōmissæ pascantur. Ista enim
ecclesia militās est ad instar supernæ ecclesiæ
triumphantis: vt ioan. in spiritu vidit apoca.
21. ibi & ego ioannes vidi sanctam ciuitatē
ierusalem descēdentem de cœlo, id est ad in,
star illius quæ vnum solū deum habet præsi,
dentē. Et moysi iusso a domino arcam con,
struere per quam designatur militans eccle,
sia, dictum est fac secundum exemplar quod
tibi in monte (id est in cœlo) monstratū est
exo. 25. ad quod. 89. c. ad hoc. Igitur ex diui
na dispositione vnum solum debuit habere
rectorem & præsidentem, cui necesse est om

A nes alios obedire. Et in hac ratione fundatur extrauagans vnā sanctā. Multiplicatio enim principum non est nisi ad destructionē politiæ cuiuscunq; & in malum subditorū. vnde prouer. 28. propter peccata terræ multi principes eius. Vt enim docet, s. tho. in secunda secundæ. q. 104. ar. 1. sicut actiones rerū naturalium procedunt ex potentiis naturalibus, ita etiam operationes humanę procedunt ex voluntate humana. oportuit autē in rebus naturalibus vt superiora mouerent inferiora ad suas actiones per excellentiam naturalis virtutis diuinitus superioribus collatæ. vnde etiam oportet in rebus humanis vt superiores moueant inferiores ex vi authoritatis diuinitus ordinatæ.

¶ Vnde datus est a christo vnus præsidēs seu princeps ecclesiæ militanti/ qui fuit beatus petrus: cui ab ipso christo datus est principatus & potestas super alios apostolos & super totam vniuersalem ecclesiā militantem: & non solum potestas sed etiā plenitudo potestatis, cui nunq; licuit nec licebit in aliquo contraire. Vnde in figura dictum fuit iacob gene. 27. seruiant tibi populi & adorent te tribus, & esto dominus fratrū tuorum. Et sic cum omnes apostolos christus fratres esse voluerit

B math. 23. hūc super alios voluit habere principatum. Vnde cyril. super illud lucæ. 22. ergo rogaui pro te petre vt nō deficiat fides tua, dicit, omissis cæteris venit ad petrum vt eum ostenderet cunctis prælatum quē confirmare cæteros voluit/ cum ipsum cæterorum principem deputaret: hoc enim decebat eum qui robur erat & petra ecclesiæ. Et subdit, & hoc intelligendum teneas non solum de apostolis sed de omnibus qui vsq; ad finē seculi futuri sunt fideles. Et chryso. super illud ioā. vl. pasce agnos meos/ dicit. eximius enim apostolorum erat petrus, & dux discipulorum & vertex collegii. Et rabanus super illud math. 16. tibi dabo claues &c. dicit, qui regē cœlorum maiori præ cæteris deuotione confessus est, merito præ cęteris collatis clauibus regni cœlestis donatus est. corpori enim suo mystico (id est fideliū vniuersali ecclesię) vnum solum caput deputare decreuit. Et ideo glo. ibidem ait, specialiter petro potestatem ligandi & soluendi concessit vt nos ad vnionē inuitaret: ideo enim eum principē apostolorū constituit vt ecclesia vnum principalem christi haberet vicarium, ad quem diuersa membra ecclesiæ recurrerēt si forte inter se dissentirent. Et ad hoc dicta beatorum leonis & cypriani de quibus. 24. q. 1. c. cum beatissimus &c. loquitur.

C ¶ Plenitudinem autē huius potestatis quam alibi textus nominat supremam potestatem extra de regula. c. licet, ponit (vt supra etiā dictum est) cyrillus in libro thesaurorū dicens/ nulli alii q̄ petro christus quod suum est plenum sed ei soli dedit. Et ambro. etsi aliis imperatur vt laxent retia, soli tamen petro dictū est duc in altum, & ideo non turbatur nauis quæ petrum habet: quemadmodum enim turbari poterat/ cui præ ratis in quo firmamentum ecclesiæ est, de quo. 24. q. 1. non turbatur. Et glo. 24. q. 1. c. est aliud/ super illud math. 17. vade ad mare & mitte hamū & eum piscem &c. dicit, hamo id est ferro putridæ carnes resecantur: vnde quia petrus habet potestatem ligandi & soluendi præ aliis, ideo solus piscat hoc piscandi genere & ideo ei soli dictum est mitte hamum: sed quia per rete intelligitur inquisitio veritatis, mittere retia omnibus apostolis est concessum.

¶ Nec obstat pręmissis quod ait anacletus papa (& habetur. 21. di. in nouo) videlicet q; cæteri apostoli cum petro pari consortio honorem & potestatem acceperunt. & hoc idē ait cyprianus papa. 24. q. 1. c. loquitur. Item nec q; petrus illam quam habuit præeminentiam super alios & cunctam ecclesiā accepit a voluntate & consensu aliorum apostolorū: vt in prædic. c. in nouo, ex quo videtur q; vetātibus illis vel hodie episcopis (qui in locū apostolorum successerunt/ vt ibi habetur) illa solueretur. ¶ Quia dicēdum est quod de pari potestate ibi dicitur/ intelligendum esse quantum ad ordinem & dignitatem episcopalem (quæ non recipit magis & minus) nō de potestate iurisditionis vel administrationis, in qua fuit maior petrus. Et ita dicūt glo. in vtroq; c. & pro contrario allegant dictum augustini in li. de baptismo quod habetur. 2. q. 7. puto. & decretum beati clementis q; inter apostolos non fuit par institutio sed vnus præfuit omnibus. 80. di. in illis, & ibi glo. distinguens vt supra. ¶ Ad illud autē q; petrus accepit potestatem ab aliis apostolis & de eorum voluntate fuit eis prælatus: dicendū est quod hoc voluerunt voluntate consequente & acceptante præcedentem dei ordinationē, non voluntate præcedente & causante dictā potestatem. Et hanc solutionem expresse ponit tex. anacleti qui habetur. 22. di. c. sacrosancta vltra medium. vbi sic habetur. inter beatos apostolos quædā fuit discretio potestatis D

& licet oẽs essent apostoli, petro tamen a do-
A mino cõcessum est (& ipsi inter se voluerunt idipsum) vt reliquis omnibus præesset apostolis. Istam. n. potestatem a christo & non ab apostolis emanasse, expressius ponit ille tex. in prin. &. c. omnes eadem di. Et potestatis huius emanatio probatur ex suprascriptis.

¶ Nec obstat etiam paritas quam videtur inducere beatus ambro. inter petrum & paulũ / dicens. inter illos quis cui præponatur incertum est: puto enim illos æquales esse meritis qui æquales in passione fuerunt: vt habetur 2. q. 7. beati. Quia dictio meritis soluit contrarium: nam prelatione impares fuerũt. Vn de hiero. super epistolã ad gala. (& est ea. cau sa. &. q. c. paulus el. 2.) ait, paulus petrum reprahendit, quod non auderet nisi se non imparem sciret. & sequitur / hoc non de officio ecclesiasticæ dignitatis sed de puritate vitæ & sanctitate conuersationis intelligitur: solus enim petrus inter apostolos primatum gerebat. hæc ille. Hanc autem petri potestatem in ordine dignitate iurisditione & administratione (licet non in cumulo meritorum / miraculorum ac puritatis & sanctitatis) transfun-
B dit christus in omnes & singulos veros & canonice intrantes petri successores & vniuersalis ecclesiæ summos pontifices christi vicarios. & quod petro quo ad hoc dictum est / dictũ fuit in persona eius successoribus ipsius, in quos solos est deriuata potestas ecclesiæ: dicente domino ioan. 10. fiet vnum ouile & vnus pastor, qui eandem quã petrus in iurisditione & ordine ad regimen huius ouilis habebit potestatem. Absonum enim esset dicere q̃ christus ecclesiam suam (quam sanguine suo sibi in sponsam copulauerat, & cuius membris & suppositis id est fidelibus suis ex quibus ipsa constituitur, promiserat illud qđ habetur math. vlti. ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsq; ad consummationem seculi) solam & absq; regimine dimiserit: cum illud non possit intelligi solum de apostolis & discipulis ibi præsentibus, qui non erant vsq; ad consummationem seculi in hac præsenti vita permansuri. Itẽ dixit omnibus diebus / non particulariter vestris. & ita necessario intelligẽdum est de omnibus fidelibus eius qui ecclesiam constituerunt & qui in ea omnibus diebus vsq; ad consummationem seculi erunt. imo tunc omnes erũt tales: quia fiet vnũ ouile & vnus pastor. Et ideo par est potestas quo ad hoc successorum petri, licet non merita paria.

C ¶ Et istam considerationem habuit tex. in. c. 1. de homi. in. 6. & inno. in. c. ad apostolicę de re iudi. in vlti. glo. non enim (vt ipse cum reuerentia loquendo dicit) videretur dominus fuisse discretus si post mortem petri humanã naturã a se creatã sine regimine vnius personæ reliquisset. Et adde illud quod ipse notat de foro compe. cap. licet el. 1. in glo. magna. Ridiculum enim esset aliter opinari. imo euacuaretur fides & sacramenta ecclesiæ sine quibus non est salus, si post petrum non remansisset habens ad hoc potestatem, quod de alio dici non potest q̃ de eius successore qui fungitur vice illius cui succedit. Nec de pluribus hoc potest dici: quia christus vnico suo ouili vnicum decreuit pastorem, & cuilibet politiæ vnicus debetur præsidens: vt supra dictum est. Hæc autem ecclesiæ fides quæ non est alia q̃ fides petri deficere nõ potest: dicẽte domino lucæ. 22. ego rogaui pro te petre vt non deficiat fides tua &c. per illud tua intelligens eam fidem quæ in cunctis fidelibus vsq; ad mundi cõsummationem futura erat, & ponens singulare pro plurali / & temporale pro quasi perpetuo vel saltẽ æqualis cum hoc seculo durationis. Sic etiam in ista materia posuit finitũ pro infinito math. 18. dicens D nõ solum septies &c. quod exponitur id est totiens quotiens. Cum enim christus in suã ædificauerit ecclesiam vt portæ inferi non valeant præualere aduersus eam (vt habetur math. 16.) necesse fuit claues ligãdi atq; soluendi sine quibus ecclesia nõ statet remanere post petrum: aliter portæ inferi aduersus eam præualerent.

¶ Et hæc potestas data petri successoribus / tradita fuit sub figura deute. 17. vbi sic ait dominus populo israel. Si difficile & ambiguũ apud te iudicium esse perspexeris inter sanguinem & sanguinẽ / causam & causam / leprã & nõ lepram, & iudicũ intra portas tuas videris verba variari: surge & ascende ad locum quem elegerit dominus deus tuus, veniesq; ad sacerdotes leuitici generis & ad iudicem qui fuerit illo tẽpore, quæresq; ab eis / qui iudicabunt tibi iudicii veritatẽ: & facies quodcunq; dixerint qui præsunt loco quem elegerit dominus / & docuerint te iuxta legem eius sequerisq; sententiam eorum / nec declinabis ad dexteram vel sinistram. qui aũt superbierit nolens obedire sacerdotis imperio qui eo tẽpore ministrat domino deo tuo, ex decreto iudicis morietur homo ille, & auferes malum

feres malum de medio israel. Nota quod
A dicit sacerdotis imperio, in hoc enim exprimitur figura potestatis traditæ summo sacerdoti qui pro tempore præest in ecclesia. Et glo. ibi ait christus sacerdos in æternum secundum ordinem melchisedec, vicarios sibi constituit quibus ait qui vos audit me audit & qui vos spernit me spernit: iure ergo damnationis sustinet sententiam, qui contemnit diuinitatis potentiam. De prædicta authoritate plenius habetur in. c. per venerabilem qui fi. sint legi.

¶ Et ber. ad euge. papam inquit, age indagemus adhuc diligentius qui sis/ quam geras pro tempore personam in dei ecclesia. quis es? sacerdos magnus/ summus pontifex/ tu princeps episcoporum,/ tu hæres apostolorum. Et infra potestate petrus/ vnctiõe christus: tu es cui claues traditæ, cui oues creditæ sunt. sunt quidẽ & alii cœli ianitores & gregum pastores: sed tu tanto gloriosius quanto & differentius vtrũq; præcœteris nomen hæreditasti. habent illi sibi assignatos greges singuli singulos, tibi vniuersi crediti / non vni vnus. nec modo ouium sed & pastorum tu pastor esse ctus. Et infra. ergo iuxta canones tuos alii
B in partem solicitudinis tu in plenitudinem potestatis vocatus es. aliorum potestas certis arctatur limitibus: tua extenditur & in ipsos qui potestatem super alios acceperunt. nõne si causa extiterit tu episcopo cœlum claudere/ tu ipsum ab episcopatu deponere & tradere satanæ potes? stat ergo inconcussum priuilegium tuum tibi, tam in datis clauibus q̃ in ouibus cõmendatis. Et subdit. cũ quisq; cæterorum habeat suam, tibi vna commissa est grandissima nauis/ facta ex omnibus ipsa vniuersalis ecclesia toto orbe diffusa.

¶ Ad idem sunt decreta agathonis & symmachi summorum pontificum de quibus 19. di. sic omnes & 40. di. non nos. & iura fere innumera in quibus narratur cuiuslibet summorũ pontificum decreta esse inconcusse tenenda, tanq̃ diuina ipsius petri voce firmata. Licet. n. omnis potestas sit a deo(vt habetur ad romanos. 13.) potestas tñ papæ singularius & magis immediate est a deo q̃ alia quæcũq;: quia sicut deus generaliter est in omnibus rebus creatis per essentiam pñtiam & potentiam/ in suis aũt fidelibus est speciali quodam modo p gratiam & charitatẽ, sic licet in electione oĩum
C potestatum deus operetur/ quodam tñ singulari modo operatur in electiõe summi pontificis. & ab illo deriuatur oĩs alia potestas & status qui est in ecclesia quãtum ad dationem iurisditionis nõ ordinis: vt late psequitur aug. de anco. i. li. de eccle. po. q. 1. ar. 5. in corpore eiusdẽ. quinimo. 1. 2. 3. & 4. ar. eiusdem qõnis. Et. q. 45. & 46. prosequitur qualiter oẽs principes ei subiiciantur saltem quantũ ad mandatorũ ipsius obseruatiõem: imo secũdum q habet in toto orbe terrarũ spiritualium & tpalium vniuersalem iurisditiõem, licet administratiõẽ immediatam tpalium non recipiat nisi in certis territoriis. vices. n. illius gerit in terris solus quẽ deus fecit heredem vniuersorũ, & qui existens in hoc mundo fuit verus naturalis & vniuersalis dñs & rex nr. de quo prius dictum fuerat per prophetã deus iudiciũ tuum regi da & c. & illud postula a me & dabo tibi gentes hereditatem tuã & possessionem tuam terminos terræ psal. 2. & 71. Et ille est verus intellectus illius tex. ita dicit inno. in. c. licet ex suscepto in glo. magna de fo. compe.

¶ Plus dicit præfatus doctor aug. in pœmio dicti libri in forma. error est vt puto
D pertinaci mẽte non credere romanũ pontificem vniuersalis ecclesiæ esse pastorẽ/ petri successorẽ & christi legitimũ vicarium, supraq; spiritualia & tpalia vniuersalẽ nõ habere primatũ. Et subdit. in quẽ errorem multi labonẽ ex dictæ potestatis ignorãtia: quæ cũ sit infinita(eo q magnus dñs & magna virtus eius & magnitudinis eius non est finis) omnis creatus intellectus in eius perscrutatiõe inuenitur deficere. Hęc ille. quẽ pręsertim in eo quod de tpalibus dicit non prosequor: quia hic nõ agitur de hoc. & quod de infinitate dixit/ hyperbolice dixit per respectum ad quamcunq; aliã creatam potentiam.

¶ Petrus ẽt de palude in trac. de iurisditiõe ecclesiasticæ ptãtis in. 4. ar. principali(vbi late psequitur de potestate papę) ponit tres cõclusiones de hoc. vnam videlicet q ptãs papæ est a solo christo & immediate. secũdã q non est ab ecclesia aliqualiter. tertiãq; ab ipso & sub ipso est & emanat oĩs iurisditio ecclesiastica & tpalis. Quæ ipse multũ diffuse probat authoritatibus & ratiõibus multis. Ex cuius potestatis plenitudine supra dei ecclesiã & eius quoscunq; status

ſingulares poteſt ſtatuta vniuerſalia & per
A petua ſeu particularia localia & perſonalia cōdere ac ſtatuere/ & ea put ei viſum fuerit reuocare: cū nec ſua(.ff.de.ll.l. princeps) nec ſuorū prædeceſſorum(quia par in parem nō habet impium)nec totius eccleſiæ (quia inferior eſt ipſo)lege ligetur: vt apparet per iura cōia. Q̄m vt dicit beat⁹ tho. in prima ſecundæ.q.96.ar.5.in reſpon. ad tertiū argu. princeps qui ſuperiorem non habet ſolutus eſt ab oi lege ſua & alterius ſaltem quo ad vim coactiuā: nam quantū ad vim directiuam princeps nō eſt ſolutus a lege, ſed debet voluntarius non coactus eā implere, tñ eam mutare poteſt & circa eam diſpenſare & de nouo ſtatuere toties quotiens. Quod verum eſt dūmodo nihil ſtatuat contra ius naturale/ quod in nouo & veteri teſtō continetur: quia legem dei & ſuperioris infringere non poteſt. Et ſi diceret ſe aliquid poſſe contra legem & præſertim articulos fidei, erraret & tunc deficeret omnis poteſtas eius: quia præciſus eſſet ab eccleſia. & per hoc deſineret eſſe caput: illius dicente domino deute.17. non poteris alterius gentis hominem facere regem qui non ſit frater tuus. frater aūt noſter eſſe deſineret(& per conſequens rex &
B caput)ſi in fide erraret. quia extra eccleſiā non poſſunt eſſe claues eccleſiæ: nec pōt eſſe caput qui non eſt de corpore, cum caput ſit pars corporis.

¶ Et licet per hæreſim abſcinderetur a corpore eccleſiæ eo ipſo quo ad deum & eccleſiam triumphantem, tñ quo ad militantem (quæ non iudicat de occultis & humanū requirit declaratorium iudicium)ante ſententiam toleraretur: adeo ꝙ etiā accuſatus de hæreſi ſi ante ſententiā ſpoliaretur vel ei obedientia ſubtraheretur/ eſſet reſtituendus.2.q.7.nos ſi incompetenter/ verſi. irē ſymmachus.ad quod.c.nōne.8.q.4. Et ſic tali caſu non eſſet ſibiipſi papa ſed nobis ſic / propter tolerantiam & communem errorem quo creditur & teneri debet vt papa ante iudicium in eum latum per cōcilium generale, ad quod pertinet. & in caſu illo eſſet ſynodus maior papa, & orbis vrbe.40.di.ſi papa.& notatur.15.di.ſicut ſancti.&.19.di.anaſtaſius.&.9.q.3.nemo 24.q.1.quodcunq.&.25.q.1.ſunt quidā cum ſimil.

¶ NEC per paulo ante dicta (ſcilicet de non diſceſſu a papa ante ſententiam) diſceſſus a papa qui per populi acclamationem fuiſſet creatus papa reſtitutionem C
requirit: quia acclamatio populi & impreſſio notoria faciunt ꝙ non requiratur ſententia, ſed de facto expelli debet vt de facto p violentiam ſe ingesſit. 79.di.ſi quis pecunia/ibi liceat cardinalibus.& infra ibi a ſede apoſtolica pellere.&.16.q.7.ſane Q̄d proſequitur gratianus.3.q.1.§.patet. vbi arguit ꝙ ſpeciale eſt in intruſo in ſedem apoſtolicam / ꝙ non reſtituitur licet quilibet alius violentus & prædo ſit reſtituendus. Et de intellectu illius.c.ſi quis pecunia &.d.§.patet vide ad plenū ſupra in arti.an ſit ſufficiens cauſa ſi papa paſſim cōmittat ſimoniam congregandi concilium. & in illo ſed quarto vlterius pone ꝙ obiicitur contra papam aliquis defectus ratione cuius dicitur ꝙ non ſit verus papa &c. vtrum ex hoc debebit congregari concilium. & ad propoſitum in illa quæſtione ad quē ſpectet cōgregare conciliū/ in verſi. ſecundo caſu quando ſunt duo vel plures contendentes de papatu &c.

¶ Alias autem claue non errante eſt ei obtemperādum, & ſinguli inferiores ordinationi eius reſiſtere non poſſunt: cum eius
poteſtas & ro.eccle. a nullo alio q̄ ab ipſo D
chriſto immediate pceſſerit.21.di.q̄uis.& di.22.c.1.&. ca.ſacroſancta.& alii omnes ſtatus eccleſiaſtici & cunctæ aliæ inferiores eccleſiæ a papa ſunt inſtituti & ordinationē acceperunt. Licet enim chriſtus creādo apoſtolos & diſcipulos creauerit ſtatū epiſcoporum & curatorum qui in eorum locum ſuccedunt(.21.di.in nouo)tamen papa & prædeceſſores eius inſtituerunt eccleſias cathedrales, ciuitates diœceſes & territoria diſtinguendo / & dignitates cathedrales erigendo de nouo/ & illis de perſonis idoneis prouidendo. Et ita non ſolum inſtituerunt perſonas in eccleſiis ſed ipſas cathedrales ſedes & præſidentiam in illis ac honorem & iuriſdictionem eis competituram. & ita cęteri inferiores prælati hęc oīa a papa immediate acceperunt: prout confitetur clemens.80.di.ca.in illis & ſeq. Et grego. inquit. ſancta ro. eccleſia ita vices ſuas impertiuit aliis eccleſiis vt in partē eſſent vocatę ſolicitudinis nō in plenitudinē ptātis. Et iulius papa/ ipſa eccleſia quæ prima ē ita reliqs eccleſiis vices ſuas credidit

A largiendas vt in partem &c.2.q.6.de decre/to'&.c.qui se scit.&di.19.ita dominus/ibi vt ab illo quasi a quodã capite &c. extra de vsu pal.ad honorem. ¶ Et quemadmodum status istos statuit romana ecclesia & ordinem inter eos dedit,ita cũ ei videtur illos destituit & reuocat & ordinem mutat: sicut apparet de sede alexandrina quæ erat secunda post romanam & nunc est tertia: & de constantinopolitana quæ non erat inter sedes apostolicas patriarchales/&nunc est prima inter eas.22.di. sacrosancta &.c.qua traditione/&.c.renouantes.

¶ Et si dicatur ꝙ erectio sedis constantinopolitanæ fuit facta per synodũ in constantinopoli celebrata,hoc esse non potest: quia licet factum fuerit in synodo non tñ authoritate synodi sed authoritate papæ ad supplicatiõem imꝑatoris & prælatorũ in synodo constituto rũ vt apparet in.d.c.renouantes/ibi petimus. Quinimo adde ꝙ in calcedonen. cõcilio leo papa hanc translationem præter eius scientiã & voluntatem factam expresse improbauit: vt patet in gestis ipsius concilii, licet in sexta synodo constantinopolitana(de qua in.c.renouantes.22.di.)postea statutum fuerit ꝙ esset prima post romanam, de quo etiam vide

B cardi.de turre cre.in quæstione quam iurisdictionem habeat concilium.

¶ Præterea deponit ipsos epõs & restituit.3.q.6.accusatus.&.2.q.6.ideo. Diuidit vnũ episcopatũ in duos & duos in vnũ vnit.16.q.1.præcipimus,&.c.&temporis qualitas. Eximit episcopos & abbates a potestate suorũ ordinariorũ/& etiam cęteros clericos inferiores 16.q.1.frater noster.de priui.si papa in.6. & notatur in.c.1.de transla.episcopi.&in.c.antiqua de priui. Religiones & ordines nouos instituit & destituit.c.fi.de relig.do.in.c. vno co.ti.in.6. ¶ Imo etiam dispensat contra apostolum,non tamen in iis quæ articulos fidei concernunt. & contra generale statutum ecclesiæ: vt apparet in.c.non debet de consan.& affi. & notatur in cap.sunt quidam,25.q.1.vbi plene de hoc. Et inno.in c.post translationem in fi.de renun. ponit ꝙ dispensat contra quattuor concilia & contra euangelii verba sed non contra mentem. & per ostien.in summa de rescrip.§.quas vires/versi.si sit destructiuum.& per specu.in ti.de dispensa.§.nunc breuiter dicendum. & per archi.in.pręallegato.c.sunt quidam. Licet for san fatendum esset ꝙ vbi vellet vniuersalem statum ecclesiæ turbare non posset: prout no

C tatur.9.q.3.per principalem/& in.d.ca.sicut sancti. & per inno.in.c.inquisitioni in glo.fi. de sen.excom.

¶ Et ex ista superioritate & præeminẽtia quã habet super omnes ecclesias ac ministros & supposita ipsarum,infertur necessario ꝙ non põt ex quacunq; causa crimine vel delicto ꝑ quemcunq; hominem iudicari/quantuncũq; sit grauissimi scandali causa: quia cunctos iudicat/ipse vero a nemine iudicatur. 40.di.si papa,neq; enim ab augusto neq; ab omni clero neq; a regibus neq; a populo/ cunctorũ iudex papa iudicatur.9.q.3.nemo &.c.aliorũ &.c.cũcta per mũdum. Vnde sicut dicit glo. in.d.c.nemo/&.4.di.in istis/&.d.c.sicut sancti.&.c.quodcunq.24.q.1.si totus mundus esset in opinione cõtra papam/ opinio solius papæ præualeret contra totum mundum nisi in materia fidei: quia tũc esset pręcisus ab ecclesia/vt superius dixi.

¶ Et hoc ratione humana & diuina nititur ꝙ superior per inferiorem iudicari non possit 21.di.c.inferior cum seq. Vnde inferioris in superiorem sententia quantumcunq; sit iusta & a vera causa ꝓcedat nulla est ipso iure,nec de cãvel veritate ordinationis inferioris cõtra superiorem inquiritur: vt ea.di.c.fi. ¶ Sed

D quod plus est licet in causa fidei papa superiorem habeat (totam.s.ecclesiam/vt superius est dictum) tamen conuicto marcellino papa per propriam confessionem de idolatria, nullus in eum ausus est ferre sententiam: sed ei met remiserunt sententiam/dicẽtes tuo ore iudica causam tuam ea.di.c.nunc autem. eo ꝙ prima sedes(vt superior & a qua aliæ processerunt) a nemine iudicari potest. vnde isaiæ.10. nunquid gloriabitur securis contra eum qui secat in ea &c. vbi multa ponuntur ad propositum nostrum materialia exempla.

¶ Sed licet nõ possit ab homĩe puniri,nõ ob hoc euitabit diuinam vltionem,sed quãto aliis superior est tanto grauius punietur.9.q.3.aliorum.40.di.nõ nos &.c.homo christianus 25.q.1.nullis. Quinimo glo.in præallegato.c.aliorum/dicit ꝙ debet sine venia puniri. quod intelligitur dictum ob difficultatem dationis veniæ & quia maximæ ei infligentur pœnæ: quoniam iudicium durissimum fiet iis qui præsunt, sapientiæ.6. Ad quod est glo. super illud psal.50. tibi soli peccaui &c.

A EX præmiſsis igitur infertur ꝙ non põt quis ſubtrahere obedientiã ex ſolo ſuo ſenſu/ nullo iuris adminiculo ſuffultus. Quia non debet quis inniti prudentiæ ſuæ: vt in.c.ne innitaris de conſti.q̃ ſunt verba hiero. Et de iſta ſuperioritate papæ vide quod dico in arti.quis ſit maior/ papa an concilium. Et cõtra contrariantes canonibus/ vide verba tex.beati clementis.37.di. relatum. & tex.iuncta glo.in.c.violatores.25.q.1.vbi ſunt verba damaſi papæ.4.(qui incœpit præſidere anno dñi.1371.)in concilio generali. & tex.i.c.nulli fas.19.di. vbi ſũt plura verba beati grego.& idẽ grego.in.c.inſtitutiõis & in.c.de eccleſiaſticis/ & in.c.eccleſiæ/ & in.c. imperiali.25.q.2.Et verba ſancti hilarii.25.q.1.nulli.de cuius authoritate vide in.c.ſancta romana.§.iam nunc.15.di. Et aug.in li. de doc.chriſtiana.de quo.19.di.in canonicis. Ad idem etiam verba adriani primi(qui prę fuit anno dñi.771.)in cõcilio generali romę celebrato anno.774.vbi etiam de regibus & principibus ſecularibus fit mẽtio.25.q.1.generali. Ad idem quoꝗ verba nicolai primi in concilio generali (qui præfuit anno.858.& fuit vir ſanctiſsimus, cui poſt beatum gregorium vix vllus comparandus eſt).25.q.2.c. ſi quis dogmata. Et idem nicolaus clero con-
B ſtantinopolitano.20.di.c.decreta. Et idem nicolaus ſcribens epiſcopis gallicanæ eccleſiæ 19.di.c.ſi romanorum. Et idem ſcribens michaeli imperatori & igmaro archiepiſcopo in c.ſcit ſancta &.c.ridiculũ.12.di. Ad idẽ ſunt verba beati hiero.quæ habentur.24.q.1.hęc eſt fides:& idem hiero.ſcribens ad lucianum 12.di.c.illud. Ad idem verba beatiſsimi leonis papæ.61.di.ſtatuimus. Et plenius.19.di. c.1.vbi in fi.ſunt notabilia verba nicolai. Ad idem verba agathonis(qui p̃fuit anno. 678. & miraculis claruit & martyrio coronatus eſt).19.di.c.2. Ad idem verba ſtephani quinti(cuius meritis galli eo tempore de normãnis triumpharunt anno dñi.885).19.di.ca. enimuero. Ad idem verba in concilio meldẽ.vt in.c.1.de conſti. Ad idem verba gelaſii papæ:qui præfuit anno.494.vt habetur 15.di.c.ſancta romana.

¶ Hæc dicta ſint vt diſcant tacere ignari canonum,arbitrantes ꝙ canones & decretales vt loquuntur fuerint & ab eo tempore authoritatem receperint quo tyrãnis curiæ romanæ aliena vſurpare vendicare/ & ſuis non contẽta finibus quos paritas dignitatis & ordinis æquales fecerat ſubiicere conata eſt: vt dicit egi.in.d.c.in fidei. Quinimo vltra pręmiſſa ſi attendant iſidorum in procemiali epiſtola conciliorum, cœperunt canones condi **C** tempore apoſtolorum/ & a tempore clementis primi qui petro ſucceſsit publicari apud fideles:licet vt ipſe ait in.6.etymo.li.ante tempora ſyluestri primi & conſtantini imperatoris non daretur facultas generalia concilia celebrandi: vt patet.15.di.c.canones,&.16.di. c.placuit.§.item primus.

¶ Attendant igitur prædicti canonũ impugnatores verba & decreta ſanctorum patrum: qui vt inquit beatus petrus apoſtolus nõ volũtate humana ſed ſpiritu ſancto inſpirati loquuti ſunt.2.pe.1. Et ex hac inſpiratione ſpiritus ſancti & poteſtate data petro per chriſtũ per illud matth.16. tu es petrus & ſuper hãc petram ędificabo eccleſiã meam,& poſt quodcunꝗ ligaueris ſuper terram &c. & per illud ioan.vl. paſce oues meas, data eſt omnibus petri ſucceſſoribus poteſtas condendi canones/ita vt quod per eos ordinatũ fuerit perinde habeatur ac ſi a beati petri ore emanaſſet. quin potius ac ſi a chriſto ipſo, qui ſolus romanam fundauit eccleſiam & talem dedit vicariis ſuis in alios poteſtatem: quam qui auferre vel diminuere conatur pertinaciter contrariũ aſſerendo / fidem violat & in hæreſim **D** labitur: vt patet ex verbis ſanctorum doctorum eccleſiæ & aliorum patrum, quorũ infinitę ſunt authoritates.19.di.ſic omnes / cum pluribus capi.illius di.&.22.di.per to.& maxime tex.in.c.ſacroſancta ea.di.&.24.q.1. c.manet / &.c.quodcunꝗ.&.c.cum beatiſsimus &.c.hæc eſt fides &.c.ſi petrus cum multis aliis ea.cau.&.q. Ad idem de tranſla. præla.c.1.de elec.fundamenta in.6. Et ideo glo.24.q.3.in.c.ille qui, dicit ꝙ ſexto modo dicitur hæreticus qui vult auferre priuilegiũ ro.eccleſiæ.22.di.omnes. & ſeptimo qui trãſgreditur pręcepta ſedis apoſtolicæ. Ad idem glo.25.q.1.violatores,&.19.di.nulli fas. & ioan.an.in.c.generali in glo.in verbo inhibemus de elec.in.6. Tales enim veniũt cõtra articulum fidei vnam ſanctam eccleſiam.pro quo.23.di.c.q̃q̃.

¶ Iſta autem ſint inſerta (quæ fere ad verbũ ſunt egidii in.d.c.in fidei de hære.in.6.&.d.c. vnico de iniu.) ad oſtendendũ ꝙ ſubtrahere ſe obedientiæ romani pontificis nihil aliud eſt q̃ ſe a fide ſeparare & a chriſto qui caput eſt eccleſiæ ſe ſubtrahere. Et quia pauci ſunt qui opera egidii habeant, ideo pono fere ad verbum eius dicta aliquibus additis.

A QVid dicēdum? Vt tactum est supra
in quæstione ad quem spectet con,
gregare concilium, aliter dicendum
est in vno indubitato papa & aliter in duob⁹
contendētibus de papatu & fouentibus schis
ma, quia si sit vnus indubitatus papa & papa
tus possessor, nullus princeps poterit eum
compellere neq; terminum aliquem ei præfi
gere ad congregandum concilium/neq; obe
dientiam illi subtrahere per rationes & iura
proxime adducta: sed si causa esset necessaria
pro vniuersali ecclesia & in causa hæresis con
tra eum, bene possent principes eum require
re & apud eum instare vt congreget concili
lium (sed non statim obedientiam subtrahe,
re) & ipso detractante & diffugiente/ per viā
deuolutionis aliis negligentibus congregare
concilium, & alias per omnem aliam viam
procurare vt ab aliis congregetur: vt dictum
fuit in supradicta quæstione.
¶ Et de ista materia, quando possit subtrahi
obedientia romano pontifici, remitto ad ea
quæ dixi supra de cardinalibus qui discesse,
runt a iulio. 2. & concilium ei intimarūt. Vbi
quando possit a papa vel inferioribus disce,
di propria authoritate, colligo ex dictis doc.
in. c. anastasius. 19. di. & in. c. sacerdotes el. 1.
2. q. 7. & in. c. nerui. 13. di. maxime domi. &
B post ioan. an. in. c. vrā de coha. cle. & mulie. &
per ostien. in. c. per tuas de simo. & doc. in
c. constitutus de appel. 24. q. 1. c. 1. & in. c. 1.
de schisma. in. c. cum non liceat de præscrip. C
& 8. q. 4. nōne. & ibi bona glo. in summa e
cau. & q. ibi vide. ¶ Et alia circa præfixionem
termini ad congregandum concilium quæ,
stio/fuit tractata supra per plura dubia quan
do est vnus indubitatus papa. Sed qn̄ sunt
plures contendentes de papatu, etiam in su,
prædictis ad plenū colligitur q̄ ex quo vnus
ex contendentibus est verus papa licet incer,
tus/ & in papa vero est suprema potestas, nō
poterit aliquis princeps eis præfigere aliquē
terminum nec subtrahere obedientiam sub
comminatione/nisi cesserint vel concordaue
rint. Poterunt tamē induci ad sedādum schis
ma per alia remedia quæ pono infra in quæ,
stione quando sunt duo vel plures contendē
tes de papatu & non curant sedare schisma,
vtrum possint per concilium deponi. Et si re
quisiti nolunt congregare concilium/ & ten,
tatis omnibus remediis non curant vel negli
gunt vel nolunt sedare schisma, tunc poterit
eis subtrahi obedientia/ & per eos ad quos es
set facta deuolutio congregari concilium/ &
subtrahi obedientia ita ab illo qui est verus
papa qui non curat tollere schisma sicut ab il
lo qui cōtendit de papatu & occupat. De quo
dic vt ibi. & in quæstione vtrum ad tollendū
schisma possit etiam verus papa cogi ad ce, D
dendum.

¶ Libri septimi finis.

A **DOMINICI IACO** C
BATII CARDINALIS. S. CLEMENTIS: DE CONCILIO LI. OCTAVVS.

¶ Arti. 1.

IXIMVS ex qbus causis possit per viá exceptionis contra papam congregari concilium: quarto nunc vtrum possit accusari. Et primo vtrũ possit accusari de hęresi vel simonia. Et iste articulus habet dependentiam ab illo ex quibus causis possit papa a concilio deponi: de quo latius infra dicetur. verum quia plures sunt casus in quibus licet possit accusari non tamen deponi/ & aliqui in quibus non potest accusari nec deponi, primo pro nunc videndum est vtrum possit accusari de istis duobus. Et primo de hæresi.

¶ Videtur autem ꝙ non. ná loquendo de accusatione iudiciali & ad finem deponendi &
B de canonice electo, iste non habet superiorẽ: vt vult tex. in. d. c. licet in fi. sed vbi non est iudex non datur iudiciũ: vt in. c. forus de verbo. sig. in. § . in omni igitur. ℣ Præterea elarum est ꝙ valet sententia q̃tumcunq; iniusta contra ius litigatoris lata/ per transitum in rẽ iudicatã: vt in. c. cum inter de re iudi. Si igiť diceremus ꝙ papa posset de hæresi accusari/ posset contingere ꝙ falso accusatus deponeretur. & sic verus papa a papatu eiiceretur, cũ tamen nõ habeat superiorem nisi solum deũ: vt in. c. nemo & in. c. aliorum cum pluribus sequẽ. 9. q. 3. ℣ Nec obstat si quis attẽtaret posse dici ꝙ ex quo est hæreticus/ est segregatus ab ecclesia: vt in. c. 2. 4. q. 1. & de hære. per to. Quia tunc sedes dicitur vacare vel quasi vacare: sede aũt quasi vacante non est superior ad quẽ possit haberi recursus: & sede vacante cardinales se non intromittunt nisi de iis quæ spectant ad celerem electionis expeditionem: & camerarius (cuius officium non expirat) de iis se non intromittit: vt in cle. ne romani de elec. Facit quod dicitur in. c. vnico post glo. de schisma. in. 6. Nec alius potest dici succedere in iurisditione nisi collegium: sicut in iurisditione prælati dicimus succedere capitulum: vt in. c. penul. & fi. de suppl. negli. præla. in. 6. de maio. & obe. c. cum olim. & cap. 1. eo. ti. in. 6. & cap. 1. de insti. in. 6. & c. vnico ne sede vacan. eo. li. cum simil.

¶ Nec obstat si dicatur ꝙ hoc casu concilium habet potestatem. quia videtur contra tex. in d. c. licet. Et si loquimur de cõcilio prouinciali romano/ ecclesia romana vacante nullus in iurisditione succedit: vt. d. cle. ne romani. & sic nullus poterit concilium conuocare. & si non vacat, papa est/ & solus præest/ & solus concilium conuocare potest. Si loquimur de vniuersali concilio, hoc etiam nullus potest authoritatiue cõuocare nisi papa/ qui vniuersalis dominus est: vt diximus supra & patet 17. di. per to. ℣ Nec potest dici ꝙ aliqui cardinalium vel prælatorum possent conuocare: quia par in parem & c. c. innotuit de elec. Nec principes temporales hoc facere possunt: vt in. d. cle. ne romani in prin. Et si hoc facerent
D ex commissione ipsius papæ hæretici/ iam ipsum approbarent in papã: argu. c. quod autẽ de iure pa. Et si suasu alicuius (forte imperatoris vel regis vel prælati) ipsa vniuersalis ecclesia se in eodem loco per modum generalis concilii congregaret, non per hoc haberet potestatem generalem/ sed solum singuli in singulos suos subditos. 9. q. 3. c. per singulas. Sola enim romana ecclesia habet potestatem de omnibus iudicãdi. 9. q. 3. ipsi sunt. c. cuncta per mũdũ/ & c. per principalem. de priui. antiqua. de autho. & vsu pal. ad honorẽ. Nec alius q̃ papa eam dare potest: vt in. c. ꝙ trãslationem de offi. lega. Et ideo solus papa canonizat sanctos, eo ꝙ sunt ab omnibus honorandi: vt notatur in ru. de reli. & vene. sanc. Facit. 24. q. 1. hæc est fides/ & c. quodcunq;.

¶ Et ex his egi. ponit conclusionem ꝙ de directo papa non potest iudicialiter accusari de hæresi ad finem condemnandi eum & pœnã infligendi: sed si accusatio capiatur pro extraiudiciali examinatione ad effectum finalis deliberationis tendente, tunc papa qui dicitur in pertinacem hæresim lapsus/ poterit de ista hæresi in generali concilio per eũ vel de eius aut dñorum cardinaliũ seu cuiuslibet alteri⁹.

mādato vel rogatu cōgregegato accusari. Et hāc opinionē reperio approbatā in certis allegationibus factis in fauorem eugenii quae ei incipiunt etsi plurimi: quas credo fuisse bri xiensis. Et ita intelligitur quod dicitur ꝙ concilium cognoscit de haeresi papae: vt fuit obseruatum tempore clementis quinti: vt ponit abb. in ru. de haere. & specu. in ti. de accusato versicu. item papa. & marti. lauden. in trac. concilii in prima quaestione. & dixi supra & infra late dicam, & dicitur in. c. si papa, & in d. c. in fidei de haereti. in. 6. videlicet quòd in cōcilio discutitur an sit hęreticus & pertinax: & cum per concilium declaratur talis, est ab eo discedendum & alius eligendus. Et sic intelligitur tex. in. d. cap. licet, & iura per quae dicitur ꝙ papa potest accusari de haeresi. 79. di. si duo in glo. & notata in. c. in fidei de haere. in 6. & ostie. in summa de accusa. §. quis accusari potest. & quod legitur & notat. 93. di. legimus. & 4. di. in istis. & 15. di. sicut in. fi. 19. di. anastasius. & 24. q. 1. pudenda. & 2. q. 4. mandastis, & quae scripsit archi. in. d. c. anastasius. Et sic potest intelligi quod dicit inno. in. c. ex parte el. 1. de verbo. signi. cū dicit ꝙ si aliquis vult aliquod crimē obiicere papę de hoc nullus cognoscere potest nisi agatur de haeresi. & cardi. flo. ibidē. & ostiē. & ioā. an. in. c. proposuit de concess. praebē. Ad quod facit illa glo. 2. q. 7. in. c. sicut laudabile: quae vult ꝙ concilium iudicare potest de papa sed non damnare. & sic poterit de haeresi in concilio accusari. An autē possit se subiicere iurisdictioni concilii, vide supra late in loco proprio. Et per hoc etiam dicit egi. ꝙ si papa subiiciat se quo ad hoc iurisditiōi cōcilii generalis authoritate ipsius congregati, poterit per cōcilium iudicari: argu. notatorum. 40. di. si papa. 2. q. 7. nos si incompetēter. & d. c. mandastis. ff. de iuri. omnium iudi. l. est receptum. & xi. q. 1. si clericus. & argu. eius quod scripsit hugo. 73. di. in synodo. & archi. in. d. c. in fidei, & ibi cōmuniter per doc. ¶ Intelligendo tamen iuxta praeallegatam distinctionem quando extraiudicialiter & nō per viā iudicii ordinarie proceditur, alioquin dicit idem egi. verā esse opinionem illorum qui tenent contrarium per notata in. d. c. nos si incōpetēter. & per ea quae legūtur & notātur in. §. hinc etiā. 17. di. & c. nunc autē. 21. di. iunctis notatis. 24. q. 1. c. 1. ea potissimum ratione, quia aut hoc fieret per modum commissionis & hoc non: quia non habet iurisditionem in seipsum. aut per modum verbalis simplicis commissionis. & hoc etiam non, quia non potest sic renūtiare priuilegio suae dignitatis/ de foro compe. si diligenti, & c. cum tēpore de arbi. Et sic ex his videtur ꝙ papa non potest iudicialiter accusari in cōcilio sed tantum extraiudicialiter. & idē concludit per omnia in simonia, semper sequens suam opinionē ꝙ possit papa de simonia accusari. C

¶ Ipse tamen egi. in. d. c. licet in. 32. char. ponendo quaestionem vtrum electus a duabus partibus & receptus (qui praetextu cuiuscūꝙ criminis in eum obiecti vel exceptionis vel cōtradictionis a papatus administratione impediri non potest) possit accusari in concilio generali de aliquo crimine vel defectu maxime notorio quod reddat papalem electionē nullam ipso iure, & vtrum de hoc in concilio conuictus vel confessus possit per concilium deponi seu declarari intrusus & ordinari de deiectione ipsius: ipse remittēdo se ad praedicta dicit ꝙ licet quo ad iudicialem examinationem discussionem ordinationē ac finalem deiectionē videatur hoc posse fieri in concilio, tamen de veritate ipse est valde dubius, nam licet vniuersale concilium vniuersalem ecclesiam repraesentet, tamen supra vel vltra vniuersalem ecclesiam nihil habet nec potest/ & tamen illud vniuersale concilium arctat vniuersalem ecclesiā ad habendum talem pro papa etiam si papa non sit. igitur nō potest eum non habere pro papa seu ordinare de eo non habēdo pro papa, nec examinare vel distinguere an sit vel debeat haberi pro papa, & si debet eum habere pro papa/ igitur pro superiore, igitur non potest in eum iurisditionem exercere. 21. di. inferior, de maio. & obe. cum inferior. Item talis examinatio discussio vel ordinatio absꝙ authoritate superioris fieri non potest: & tamen dicit tex. in. d. c. licet ꝙ nō potest ad superiorem haberi recursus. hoc casu ergo cessabit ratio constitutionis. c. licet: & consequenter cōstitutio super falsa & erronea ratione dicetur fundata. ¶ Item non obstat si dicatur ꝙ quia fuit edita in concilio generali, non debet includere ipsum concilium. l. inquisitio de solu. & ideo per conciliū edita per conciliū tolli potest, de regu. iu. omnis res. Quia respondetur ꝙ facta fuit in concilio cum papa. Ideo licet possit per conciliū cum papa reuocari, tamen a solo concilio nō poterit vt notat archi. in. c. vbi periculum de elec. in. 6. & paul. in cle. ne romani eo. ti. nec est verum concilium illud in quo papa non residet nec eius authoritate celebratur. Et D

forte dici posset speciale esse in hæresi propter periculum in fide catholica: in aliis, n. vi

A tiis non tantum versatur periculum. Et sic videtur velle egi. ꝙ speciale sit in hæresi, & sentire cõtrarium eius quod supra dixit. Et videtur seipsum cõfundere: inquantum vult quo ad iudicialem examinationem hoc posse fieri in concilio, cum tamen supra dixerit penitus contrarium. Per quæ concluditur ꝙ quo ad iudicialem examinationem non possit, sed secus quo ad extraiudicialẽ (vt supra dictum) est etiam quo ad totalem depositionem & electionem alterius papæ. Vnde vere potest dici sicut ipsemet dicit ꝙ in ista materia fuit dubius, nisi dicamus ꝙ in primo casu loquitur quando est indubitatus papa/ & ꝙ tunc non possit accusari iudicialiter: sed secus quando est dubium vtrum sit verus papa / & ꝙ tunc possit accusari. Et loquitur sub dubio: & maxime quia similiter videtur innuere contrarium eius quod simplicitur conclusit in simonia, in qua idem voluit quod in causa hæresis.

¶ Ipse tamẽ egidius in. c. si papa. 40. di. in suo remissorio super dictionibus/ in versi. item quæro an papa possit istum casum excludere (videlicet quòd nec de hæresi possit accu-

B sari) dicit ꝙ de facto bene potest excludere volentem eum accusare de hæresi/ sed nõ de iure: quia sic doceret hæresim. Item si papa esset hæreticus publice/ & de hoc non posset accusari, confunderetur tota ecclesia & periclitaretur generalis status ecclesię. 15. di. sicut 25. q. 1. sunt quidam. ¶ Similiter idẽ egi. in dicto suo remissorio in. d. c. si papa/ in versi. primum dubium, refert opinionem archi. in. c. in fidei de hære. in. 6. vbi tenet ꝙ papa possit accusari de hæresi etiam si hæresis huiusmodi sit occulta/ dummodo probari possit, & istam dicit esse communiore & eã sequitur. In qua opinione refert concordare glo. in. d. c. si papa/ & ioã. de ficto & ioan. ioannis in. d. c. si papa, qui dicunt ibi esse casum. Sed ipse egi. dicit ꝙ tex. ille non loquitur expresse de accusatione: sed bene sequitur opinionẽ archi. tanq̃ communiorẽ, & remittit se latius ad dicta sua in. d. c. in fidei in. 2. q. & in cle. dudum in. 4. nota. de sepul. Et idem concludit ipse egi. in simonia ibidẽ in dicto remissorio (scilicet ꝙ possit de illa accusari) in. d. c. si papa/ in versi. sed nunquid de simonia/ & in versi. quintum dubium. In quibus locis refert aliquos dicere ꝙ papa nec de simonia nec de alio crimine potest accusari etiã si sit notorium: quia quod canon non excipit nec nos excipere debe-

C mus. & quia si papa est hæreticus, non sibi soli nocet/ sed toti mundo: præsertim quia simplices & idiotæ facile sequerẽtur illam hæresim/ cum crederent non esse hæresim. sed in crimine simoniæ/ furti/ fornicationis & similibus criminibus sibi soli videtur nocere: cum omnes sciant ꝙ nulli licet fornicari furari vel simoniam committere & huiusmodi. Et tamen ipse concludit & tenet contrarium: videlicet ꝙ de quolibet crimine notorio papa possit accusari & condẽnari si admonitus nõ vult cessare. qui enim publice furatur/ publice fornicatur/ publice committit simoniã/ publice habet concubinam/ publice eam cognoscit in ecclesia iuxta vel supra altare/ & admonitus non vult cessare, non accusabitur/ non eiicietur/ non condemnabitur? nonne sic scãdalizare ecclesiam est tanq̃ hæresim committere?

¶ Item considerat egi. ꝙ contumacia est hæresis. 81. di. si qui presbyteri, & contumax dicitur infidelis. 28. di. nullus. Vnde dicit idem esse in quocunq; alio crimine notorio quod est in hæresi. Et respondet ad tex. in. d. c. si papa/ ꝙ loquitur de hæresi gratia exempli non ꝙ non posset de aliis criminibus notoriis ac-

D cusari. Dicit tamen ꝙ forte in eo posset esse differentia inter hæresim & alia crimina notoria ꝙ de crimine hæresis papa potest accusari si hæresim publice prædicat & non vult desistere q̃uis tale crimen non sit notoriũ, sed de alio crimine non potest accusari nisi sit notoriũ: ergo de occulto crimine nõ potest accusari. Et sic si recte inspiciamus, vix intelligitur quid sibi velit egi. in. d. c. si papa in suo remissorio in. d. versi. sed nunquid de simonia. quia videtur dicere inter se cõtraria: dum ponit papam hæreticum publice hæresim prædicantem non esse notorium hæreticum sed occultum: & sic ꝙ illud quod fit publice dicitur occultum. Præterea conclusio quæ habetur ex dictis eius non est in simplici crimine simoniæ & aliorum, sed in crimine per quod scandalizatur ecclesia, qui casus est diversus a casu hæresis/ qui simpliciter ponitur: videlicet ꝙ papa hæreticus potest accusari: vt infra latius ostendetur.

¶ Vnde ipse egi. in. d. c. si papa/ in versi. quintũ dubium, ponendo quæstionẽ vtrum papa de alio crimine q̃ de hæresi (puta de simonia vel adulterio) possit accusari, refert opiniones quorundam antiquorum. ¶ Et primo hugonis: qui generalius loquẽs recitata opinio-

ne quæ habet ꝙ non/ ſiue ſit crimē notorium
A ſiue occultum, finaliter dicit ſe credere ꝙ idē
ſit de quolibet alio crimine quod de hæreſi: vi-
delicet ꝙ papa poſſit de tali accuſari & dam-
nari ſi admonitus nō vult ceſſare, ita ꝙ ſit in-
corrigibilis. Et ſic hugo cum duabus modifi-
cationibus vult ꝙ papa poſſit accuſari ſcilicet
ſi crimen ſit notorium & ſi papa ſit incorrigi-
bilis. ¶ Secūdo refert opinionem ioannis de
ficto: qui cōcordat cum hugone/ niſi ꝙ addit
tertiam modificationē ſcilicet ſi crimen illud
eccleſiā ſcandalizaret. Et dicit ꝙ hanc limita-
tionē ſequitur ioā. theutonicus in glo. ¶ Ter-
tio refert opinionem ioan. ioannis qui addit
aliam limitationem/ videlicet ſi ſcandalum il-
lud verſatur circa fidem catholicam: vtpu-
ta ſi quia papa in crimine ſimoniæ notorie
peccat & incorrigibiliter perſeuerat/ ortum
eſt circa fidem ſcādalum in eccleſia ꝙ plures
ſunt qui tenent ꝙ conferre ordines & benefi-
cia per ſimoniam aut venalitatem nō eſt pec-
catum quia papa notorie hoc facit & in hoc
incorrigibiliter perſeuerat. dicunt enim for-
te ꝙ ſi peccatum eſſet/ papa hoc non faceret
præſertim tam publice/ vel ſaltem ſuper hoc
admonitus ſe emendaret: cum de papa non
debeamus prēſumere niſi bonum: vt in. c. nō
nos. 40. di. Tūc. n. eſſet periculum ſtatus ec-
cleſię: quia per hoc ad hæreſim deuenitur. cre-
dere enim non eſſe peccatum quod per eccle-
ſiam reputatur eſſe malum & damnatum/ &
quod per eccleſiā prohibetur & punitur tan-
q̄ peccatū (ſicut credere ꝙ vſura non ſit pec-
catum) error eſt & hæreſim ſapit: vt patet in
cle. ex graui. §. ſane de vſu. in ratione ſui, quæ
generalis eſt. ¶ Quarto tandem egi. innixus
authoritatibus prædictis ponit primo regulā
ꝙ papa ſi non ſit a fide deuius de nullo crimi-
ne accuſari poteſt, ſumendo eam ex tex. d. c.
ſi papa. Sed ait ꝙ talis regula fallit concurren-
tibus tribus limitationibus: videlicet ſi crimē
eſt notoriū & papa incorrigibilis & per hoc
ſcandalizatur eccleſia circa fidem catholicam.
Et cū tot graues doctores (hugo/ ioannes de
ficto/ ioan. gloſator/ ioan. ioannis) hoc ſentiāt/
nec bartholomæus nec petrus nec quicunq;
alii gloſatores contradicant/ & iſta opinio ha-
beat in ſe magnam æquitatē & rationē, dicit
ꝙ non præſumit diſcedere ab eorum opinio-
nibus. Vnde ſequendo tres primos doctores
dicit poſſe teneri ꝙ fallit etiam dicta regula
dum eſt huiuſmodi crimē notorium in quo
papa incorrigibiliter perſeuerat & ex quo ec-
cleſia ſcandalizatur & ſubuertitur vel peruer-
titur ſtatus eccleſiæ: vtputa ſi papa ad ordines
& beneficia per venalitatem & ſimoniam in-
diſtincte promoueret, & propterea multi epi- C
ſcopi & electores præſentatores aliiq; colla-
tores malum eius exemplum imitantes atten-
tarent ſimilia, ſicq; eccleſia pro magna parte
regeretur per intruſos. ex quo ſequeretꝰ ma-
gna ſubuerſio ſtatus eccleſiæ: & ideo de hoc
accuſari poſſet, quia non debet permitti aliq̄d
facere per quod generalis ſtatus eccleſiæ de-
formetur. 25. q. 1. ſunt quidam.
¶ Idem etiam tenet in ſimonia abb. ſiculus in
c. ſignificaſti in. 4. colum. de elec. qui limitādo
glo. in. d. c. ſi quis pecunia intelligit dummo-
do non ſit talis ſimonia quæ induceret pecca-
tum notorium & ſcandalizaret alios & in ea
eſſet incorrigibilis per notata in cap. ſi papa
40. di. Et idem ſentit idem abbas in allega-
tionibus concilii baſilien. quoniam veritas/
in pluribus locis: intelligendo glo. in. d. c. ſi q̄s
pecunia quando ſimonia eſſet occulta, ſed ſe-
cus ſi notoria & quaſi in conſuetudinem de-
ducta propter ſcandalum vniuerſalis eccle-
ſiæ. Et idem dicit in quolibet alio crimine ſcā-
dalizante eccleſiam de quo eſſet incorrigibi-
lis: ſcilicet ꝙ poteſt accuſari. Et ita dicit ꝙ ip-
ſe ſemper tenuit in. d. c. ſignificaſti in. 3. col. ꝙ
ſi papa eſt notorio crimine inuolutus & ſcan-
dalizat alios & eſt incorrigibilis/ poteſt puni- D
ri vt hæreticus, allegat. d. glo. in. d. c. ſi papa,
quam dicit ab omnibus communiter appro-
batam.
¶ Imo plus idem egi. in. §. hinc etiam. 17. di.
dicit ibi eſſe tex. ꝙ quando papæ impingitur
crimen per quod ſcandalizatur eccleſia, tunc
epiſcopi de diuerſis prouinciis debent cōgre-
gari in concilio ad prouidendum & curan-
dum vt tollatur ſcandalum eccleſiæ & vt cor-
rigantur quæ fuerint corrigenda. Item ꝙ tūc
epiſcoporum cōgregatio poterit fieri autho-
ritate principis ſecularis, ſi forte papa hoc ne-
gligit & epiſcopi hoc per ſe facere non curāt
vel non audent vel non poſſunt. Ex quo ap-
paret ꝙ etiam ratione criminis notorii per
quod ſcandalizatur eccleſia/ debet congrega-
ri concilium etiam ſi non interuenerint alia
præmiſſa. Quod vt credo voluit intelligere
quando requiſitus & monitus vt deſiſtat/ eſt
incorrigibilis. Quinimo idem egi. dicit in. c.
ſi papa. 40. di. in verſi. ſextum dubiū, ꝙ quādo
papa qui contēderet cum alio de papatu eſſet
admonitus vt pro ſedando ſchiſmate cederet
iuri ſuo vt tertius eligeretur ad hoc vt ambo-
bus cedentibus ceſſaret diuiſio & ſcandalum

in ecclesia cui per aliam viam non posset pro
uideri: si admoniti cedere nollent/ possent ex
A hoc accusari in concilio, quia scandalizarent
& peruerterent bonum statum & vnitatem
ecclesiæ, & inducit ad schisma quod fuit tem-
pore benedicti. 13. & bonifacii noni. Ex quo
apparet ꝙ erit legitima causa cōgregandi cō
cilium, de quo aliquid diximus supra in arti.
ad quē spectet congregare concilium. Et per
hoc cōsidera vnum quod ipse videtur velle:
ꝙ quando sunt duo contendentes de papatu
possunt admoneri vt cedant, & si nolunt/ ra-
tione scandali possunt in cōcilio accusari tan
q̄ nutritores schismatis. ¶ Ipse tamen egi. in
c. 1. de renun. in. 6. in versi. quarto queritur,
vbi esset vnus papa qui etiam esset factus hæ
reticus/ concludit ꝙ non potest cogi ad cedē-
dum etiā si se submisisset concilio & ante sen
tentiam pœnituisset: sed si de hæresi cōstaret/
posset declarari si esset pertinax ipsum ami-
sisse papatum: iuxta. c. cum secundum de hæ-
re. in. sexto. de quo supra aliquid diximus &
infra latius dicemus.

¶ Et ex his apparet ꝙ egi. voluit aliud esse in
crimine hæresis, quia in illo sequendo cōmu
niorem opinionē vult ꝙ possit papa accusa-
ri siue sit notorius hęreticus siue occultus dū-
B modo possit probari secundum opinionem
archi. & sequentiū in. d. c. in fidei vt supra re-
tuli: sed ꝙ in crimine simoniæ & aliis crimini
bus non possit accusari papa nisi concurren-
tibus saltem illis tribus modificationibus: vi-
delicet ꝙ crimen sit notorium/ & papa incor-
rigibilis/ & ꝙ scandalizetur ecclesia circa fidē
catholicam. Vnde hic sentit contrarium eius
quod supra dixit in. d. c. licet &. d. c. si papa, cū
de simonia idem quod de hæresi sentire vide-
batur: quia nūc idem sentit de simonia quod
de aliis criminibus/ sed de hæresi aliter q̄ de
aliis criminibus. Quæ varietas insurgit pro-
pter paucitatem iuriū de ista materia loquen
tium. Istam opinionem quam dicit egi. com
muniorem in papa hæretico (scilicet ꝙ pro-
pter hæresim possit accusari) post archi. tenet
ioan. an. in nouella/ petrus de ancha. domini-
cus/ philippus & alii scribentes in. d. c. in fidei.

¶ Collectarius in. c. olim de accusa. primo ar
guendo ꝙ non possit accusari/ dicit ꝙ papa
cum nō habeat iudicem supra se non potest
accusari simpliciter loquēdo: nec imperator
qui non habet superiorem nisi ratione pecca
ti corā papa. sed de hæresi dicit allegādo hu-
go. posse papam accusari cōuocato concilio
generali: quod non iudicabit eum, quia eo ip
so ꝙ apparebit ipsum esse hæreticum priua- C
tus erit omni iure & priuilegio. 8. di. quo iu-
re. Refert postea opinionem ioā. & lauren. ꝙ
concilium est iudex competens ad condem-
nandum papā de hæresi. de quo infra dice-
mus. Et sic vult ꝙ possit coram concilio accu
sari: & idem archi. & domi. & moder. in. d. c.
si papa. & eandem tenēt communiter doc. in
c. proposuit (maxime abb.) de cōces. pręben.
& idem abbas in. c. cum venissent in. 3. colū.
de iudi. & in. c. significasti. 2. colum. de elec. &
vbiq; in suis allegationibus & disputationi-
bus. & est communis omnium opinio in. d.
c. si papa &. c. proposuit de conces. præben.
& in. d. c. in fidei. ¶ Et istam opinionem sequi
tur tosel. in sua monar. & cardi. de turre cre.
de potestate papæ circa fi. & idem etiam egi.
in. d. capitulo in fidei & latius in cle. 2. de se-
pul. & est (vt tactum est) communis opinio
scribentium in. d. ca. si papa & in. d. c. in fidei.
quam etiam tenet aluarus de planctu eccle.
li. 1. ar. 5. Quod intelligitur in hæresi etiam si
sit occulta dummodo probari possit: vt in. l.
eos. C. de appel. quia tunc secundum verita-
tem tale crimē dicitur manifestum: secūdum
quod legitur & notatur. xi. q. 3. eorum. Cum
etiam dicatur quandoq; occultum & secretū
quod quinq; sciunt: vt legitur & notatur de D
pœni. d. 2. §. e contra/ versi. filii nanq;: vt dicit
archi. & refert ioan. an. in. d. c. in fidei. vbi etiā
dicunt ꝙ isto casu iudex erit conciliū. & idē
egi. ibi in. d. c. si papa/ versi. secundum dubiū,
& in. d. c. in fidei in. 2. quæstione.

¶ Et idem esset de papa nutriente schisma in-
ueteratum: quia tunc potest procedi contra
eum sicut contra papam hæreticum. nam fo-
uens schisma inueteratum potest dici hæreti-
cus: quia facit contra illum articulū fidei vnā
sanctam catholicam ecclesiam (vt notatur in
cle. ad nostrū de hære. &. 7. q. 1. c. 1. non autē
in glo. magna) secundum pe. de monte in sua
monar. in quæstione an & quando conciliū
sit supra papam. qui assignat rationem quia
schismaticus intendit sibi constituere ecclesiā
& vniuersalem ecclesiam impugnare. c. inter
hæresim. 24. q. 3. & ibi glo. ponit. s. tho. in se-
cunda secūdæ. q. 39. arti. 1. Nutrire autē schis-
ma & persistere non paratus corrigi dicitur
ille qui quantū in se est schisma euellere non
curat. c. 2. in fi. de sum. tri. in cle. 1. §. porro
in verbo pertinaciter eo. ti. in glo. & 24. q. 1.
c. schisma, cum duobus sequen. & c. pudenda.
Pro quo facit quod ponit cardi. in. cle. ad
nostrū. §. cum aūt de hære. Nec obstat. c. ne-

A mo.9.q.3.quia ille tex. loquitur in papa fide, li & catholico.

¶ Dicit tamē idem egi.in.d.c.si papa/ ꝙ post, ꝗ probatū est crimen hæresis contra papam, conciliū non debet ipsum condemnare sed ipsemet seipsum per d.c.nunc autem.21.di. Quod intelligit verū quando ipsemet vellet seipsum condēnare & conciliū consentiret, sed secus si conciliū non consentiret. Et ita vi detur velle idē egi.in.d.c.in fidei de hære.in 6. vide abb.in.d.cap.proposuit de conces. præben.

¶ SED an propter simoniam & alia crimi, na notoria papa possit accusari/est valde am, biguū, de quo in.d.c.si papa, & dicemus infra in loco suo. Archiepiscopus floren.in.2.par. sum.in titu.3.de superbia.c.xi.versi.schisma autē/dicit ꝙ papa non potest iudicari a quoꝗ (quia nemo iudicat primam sedem: vt in.c. nemo cum.4.sequen.9.q.3.)nisi in tribus ca sibus. Primo in foro pœnitentiæ: quia tūc iu dicatur a confessore/qui tenet locū dei in ter, ris. Secundo cū se sua sponte submittit iudi, cio ecclesiæ/concilii vel alterius: sicut accidit in symmacho papa & leone: vt.2.q.4.auditū 2.q.7.nos si incōpetenter. Tertio in crimine hæresis per.d.c.si papa. Et hoc verum est si se

B non vellet emendare: nam vbi se emendaret, nec tunc deponeretur propter quoddā decre tum factū in concilio constantien. Addit & quartū casum scilicet in casu schismatis.quod dicit intelligendū in schismate dubio: videli, cet cū est dubiū quis sit verus papa, quia duo sunt pontifices creati & ignoratur vter sit ve, tus papa. Et finaliter concludit ꝙ pro nullo peccato possit papa deponi excepta causa in, fidelitatis. Sed de his infra latius dicetur.

¶ SED pro nunc loquendo in casu hæresis dic ꝙ si tractaretur de hæresi quæ impingere, tur papæ iam defuncto qui accusaretur, tūc eius cognitio spectaret ad successorē: vt dicit egi.& doc.in.c.in fidei.de hęre.in.6.& doc.in c.1.24.q.1. nec esset opus congregare conci liū isto casu. Sed collectarius in.d.ca. olim te, net ꝙ successor siue concilium erit iudex cō, petens: quia post eius mortem cessat princi, patus. Quinimo isto casu ex quo agitur de damnanda memoria, non admittetur via de, nunciationis delicti vel querelæ: sed debebit fieri inscriptio ad pœnā talionis, vt punitur ea pœna si deficiat in probando qua punitus fuisset ille si superuiueret & condēnatus fuis set. Ita lau.& ioā.& alii.24.q.2.c.sane in glo. & doc.maxime egi.in cap. filii vel in prin.de hære.in.6.

¶ Et vide omnino quæ allegat albericus de C rosata vtrum cognitio sit successoris an con, cilii in ru.C.de hære.qui dicit hoc contigisse tempore clementis quinti coram quo impu, gnabaẗ de hæresi memoria bonifacii.8.pro, curante rege franciæ, existentibus accusatori bus dominis gulielmo nogareno & guliel, mo plasiano. ¶ Et tunc fuit magna concerta, tio vtrum papa an concilium haberet cogno scere: quia dominus ricardus de senis diaco, nus cardinalis sancti eustachii defendebat me, moriā papę bonifacii.& allegabat ꝙ clemens non poterat cognoscere, quia par in parē nō habet imperium: vt in.c.innotuit cum simil. de elec.& propter scandalū quod sequi pote, rat propter multos prælatos per eum promo tos: & vbi timetur scandalū tunc vindicta dei iudicio reseruatur.4.di.c.deniꝗ.1.q.7.c.quo tiens.23.q.4.non potest &.c.ipsa.& notat hu go in.d.c.deniꝗ. Et si viuente bonifacio con, ciliū cognouisset(vt.17.di.c.hinc etiam cū simil.)multo fortius eo defuncto: quia graui us delinquitur in defunctū ꝗ in viuentē, arg. ff.de sepul.violato.l.qui sepulchra. Et vltra al legabatur ita seruatū fuisse in hæresi nestorii in prima ephesina synodo damnata. deinde in calcedonen.15.di.c.sancta romana.C.de hære.l.damnato.&.l.quicunꝗ in prin. Et ꝙ D idē fecerat alexander.3.qui congregauit con cilium lateranen.vt in.c.1.de schisma. Et ex his & quibusdam aliis rationibus ibi per eū adductis fuit materia valde difficultata.

¶ Et ista eadē refert petrus de mōte in sua mo, nar.in quęstione vtrū papa sit maior concilio an ecōtra in.2.chat.& secūda cōclusione, nul, la facta mentione de alberico super dicta ru. Quorum vterꝗ concludit præmissis nō ob, stantibus seruatum fuisse contrariū (videli, cet ꝙ successor cognoscat & ꝙ non sit opus congregare conciliū)per dictū archidiaconū in.d.c.in fidei de hære.in.6. ¶ Pro cuius opi, nione facit ꝙ post obitum eius de cuius me, moria tractatur, non conuenit dicere ꝙ par in parem non habet imperium: quia illo de, functo cessauit in eo dignitas pontificalis.c.si gratiose cum simil.de rescrip.in.6. Et ad alia potest facile responderi.& communiter ioā. an.& alii post archi.tenent ꝙ coram successo re & ꝙ non sit necesse congregare conciliū. sed quando fuit damnata memoria formosi fuit congregatum concilium: vt legitur in platina de vitis ponti. Et hic adde quæ dixi in ar. quid qñ papa efficiẗ inutilis vel furiosus.

¶ De papa autẽ non defuncto vtrum possit
A accusari de omni hæresi, dic ꝙ si est hæresis damnata per ecclesiam/ & talis forte quæ dire ctè est contra articulos fidei, clare tunc proce dunt prædicta ꝙ de tali hæresi stricte sumpta potest accusari: sed si est hæresis quæ non sit declarata/ sed forte articulus dubius & quem papa negat esse hæreticũ, tunc nõ poterit ac cusari donec per ecclesiam id est per conciliũ generale fuerit declaratum ꝙ articulus ille sit hæreticus: vt ponit hugo archi. & alex. in d. c. si papa/ in verbo deuius. & refert egi. in versi. tertium dubium. Sed postꝗ erit declaratũ per concilium, si non desistat poterit accusari. ita alex. in. d. c. si papa. Adde tamen vnum dictũ anto. in. c. cũ venissent de iudi. in penul. col. ꝙ eo casu quo quis vult conuenire papã, nõ po terit contra eũ agere sine eius permissione & nisi petita venia. Sed ego intelligo dictum an to. in aliis causis in quibus esset agendũ cõtra papã quas ipse alii cõmitteret, & non in cau sa hæresis.

SED hic quæritur quæ sit illa hæresis dã nata. Circa hoc considerandũ est primo ꝙ tribus modis dicitur hæresis damna ta secundum egi. in. c. anastasius. 19. di. Primo cum sacra scriptura eam specialiter vel gene
B raliter damnat: vt. 24. q. 3. c. quidam. & de hæ re. excõmunicamus. Dicuntur autẽ sacræ seu canonicæ scripturæ vetus & nouum testamẽ tum, & concilia generalia per romanã eccle siam approbata, & opuscula sanctorum patrũ & doctorũ ecclesiæ approbata a romana ec clesia & recepta. vt. 15. di. sicut enim &. c. sicut romana. &. 16. di. per to. præsertim. c. sancta octo/ &. c. prima autẽ. Et etiam decretales epi stolæ seu constitutiones romanorum pontifi cũ: vt. 19. di. per to. & præsertim. c. in memo riam. c. nulli. c. in canonicis &. c. ita dominus. ¶ Secundo modo dicitur hęresis dãnata quã do est patẽter cõtraria doctrinæ seu determi nationi alicuius sanctæ seu canonicę scriptu ræ, in iis quæ pertinent ad sacrã scripturam & fidem catholicã/ vel ad saluationem animarũ/ vel ad potestatẽ seu authoritatẽ ecclesiæ/ aut ad veritatẽ & approbationẽ sacrarum seu ca nonicarũ scripturarũ per ecclesiã receptarum & approbatarum. Exemplum de iis quę spe ctant ad fidem catholicã: vt si quis pertinaci ter aliquid assereret contra articulos fidei & contra sacramenta ecclesiæ aut circa pertinen tia ad illa per sacras seu canonicas scripturas determinatas: vt in. c. dãnamus de summa tri ni. Exemplum de iis quæ tangunt saluationẽ animarum: vt si quis pertinaciter assereret nõ esse peccatũ quod per scripturã sacram seu ca
C nonicã determinatur esse peccatum: vtputa vsuram non esse peccatũ: vt in cle. 1. §. sane de vsu. Exemplum de iis quæ pertinent ad ec clesiæ potestatẽ vel authoritatẽ: vt si quis po testatem ligandi vel soluendi datam a christo ecclesiæ & petro & apostolis & in persona pe tri & aliorũ apostolorũ eorũ successoribus ro manis pontificibus/ episcopis & sacerdotibus pertinaciter negaret, aut pertinaciter assereret, petro & in persona petri successoribus eius romanis pontificibus nõ fuisse concessum a christo vicariatũ generalem ac principatum vniuersalem super omnes catholicos/ maxi me in spiritualibus: vt in extrauaganti boni facii. 8. vnam sanctam. similiter si quis nega ret romanum pontificẽ virtute prædictæ po testatis ei datæ a christo posse decretales vel statuta ædere, vel teneret decretales vel statu ta romanorum pontificũ inter scripturas sa cras canonicas vel authoritatiuas non annu merãdas. c. nulli fas. 18. di. Exemplum de iis quæ pertinent ad veritatem & approbationẽ sacrarum & canonicarum scripturarum: vt si quis pertinaciter assereret ꝙ scripturis quæ continentur in canone bibliæ veteris vel no ui testamenti/ aut in cõciliis per ecclesiam re
D ceptis & approbatis/ aut in decretalibus decre tis epistolis vel canonibus romanorũ pontifi cum/ aut in opusculis quattuor doctorũ ec clesiæ & aliorum sanctorum patrũ ab eccle sia receptis/ aut aliquibus eorundem, non de bet fides adhiberi: vt. 15. &. 16. d. c. prima autẽ/ & tribus sequen. Quod intellige de dictis co rum non correctis: quia talibus non est stan dum. Item intellige nisi dicta sint inter se cõ traria: quia tunc liceret eligere quod placeret, de quo in. c. ne innitaris de consti. ¶ Item di citur hæresis damnata quãdo eius damnatio vel reprobatio patenter & clare potest infer ri ex iis quæ per sacrã scripturam seu canoni cã sunt determinata expresse, licet verba scri pturæ sacræ seu canonicæ casum talẽ expres se non tangant: quia damnans aliquid tanꝗ erroneũ/ etiam damnare videtur quæ per cõ sequentiam necessariam sequũtur ex illo. C. de legibus. l. non dubium. &. ff. de regu. iu. cum quid.

¶ Hæresis autem non damnata est illa super cuius damnatione vel reprobatione ecclesia seu sacra vel canonica scriptura nihil expres se disposuit nec super veritate illi contraria aliquid ordinauit seu determinauit: & cuius reprobatio

A reprobatio ex dictis ordinatis dispositis seu
determinatis per scripturã sacram patẽter &
clare inferri nõ põt : & cuius determinatio est
adeo dubia ꝙ sentẽtiæ authoritate ecclesiæ ca
tholicæ sup hoc ferẽdæ reseruatur secũdum
egi.in.d.c.anastasius.19.di. Et quod dr̃ de hæ
resi/dr̃ de idolatria:vt in.c.nunc aũt.21.di.&
semp presumitur cõtra aliquẽ qui facit actus
hæreticales vel idolatricos:& ex illis põt indu
ci ad se purgandũ. Dicuntur aũt actus hæreti
cales vel idolatrici qui sunt cõtrarii vel oppo
siti actibus quibus solet fieri professio fidei &
religiõis christianæ & cultus diuini : sicut est
genuflexio corã sacramento altaris & ingres
sus tẽpli & similia. Et in hoc multũ valet vsus
hominũ talia signa accipiẽtium. Vnde si quis
exhibet talia in honorẽ machometi vel ido
lorũ/aut si oppositis factis detestatur sacramẽ
tum altaris & tẽplum dei & sacras imagines/
& similia facit,haberi debet de hæresi vel ido
latria suspectus,& hoc secundũ ꝙ causę plus
vel minus aggrauarẽt:vt dicit ioan.gerson in
trac.de auferibilitate papæ ab ecclesia in.18.
consideratione.

¶ Et in hæresi quæ non esset directe cõtra ar
ticulos fidei licet alias dãnata , q̃uis p̃fati doc.
voluerint eũ posse accusari(maxime qñ est
B notoria hæresis)& voluerint in.d.c.in fidei ꝙ
conciliũ sit iudex,tñ limitãdo intelligo in exe
quẽdo in casu quo se nõ corrigeret/ vt infra
dico:nõ ꝙ conciliũ sit iudex in condẽnando
(quia propter hæresim est a iure cõdemna
tus) sed partes cõcilii sunt in declarãdo cum
hæreticũ qñ ipse non vult in seipsum sñiam
ferre:vt in.d.c.nunc aũt.21.di.&.d.§.hinc ẽt
17.di. Accusari igitur põt simpliciter sed nõ
dãnari simpliciter a cõcilio:vt infra latius di
co in arti.an posit deponi. Et si dicat,si põt
accusari in cõcilio conciliũ est iudex & supe
rior. Rñdetur ꝙ hoc casu põt intelligi ꝙ sit iu
dex sicut qlibet alius princeps potentissimus:
vt puta impator,qui via facti cõprimit & deii
cit hæreticũ qui desiit esse papa propter hære
sim:vt dicitur in.d.c.si papa. Et hoc modo le
gimus plures põtifices eiectos per impatores:
de quo vide q̃ infra latius dico in arti.ex qui
bus causis posit papa deponi. Et ibi vide quo
modo per viã cuiusdã ordinatiõis declarãdo
papam depositũ quia cõfessum vel conuictũ
de hæresi/posit per cõcilium procedi. Et quo
ad hoc põt dici ꝙ cõcilium plus posit in cau
sa papæ heretici q̃ quicunq; princeps. nam &
cõcilium est iudex inter duos contendentes
de papatu(vt in.d.c.si duo) non aũt impera

tor vel alius princeps.d.§.hinc ẽt.&.96.di.c. C
bene quidẽ , cũ pluribus sequen. quia nõ pos
sunt se quoquo modo intromittere de papa:
vt in.c.futurã.12.q.1.&.d.§.hinc etiã.nec de
rebus spiritualibus.c.si.de rebus eccle.non
alie.&.c.sacrosancta &.c.massana de elec.cũ
simil.

¶ Arti. 2.

SED PONE
ꝙ papa postq̃ est
accusatus de hęre
si cõfiteatur errorẽ
suum & reddat se
corrigibilẽ & para
tũ ad mãdatum ec
clesiæ reuocare er
rorẽ ,an tunc indi
stincte poterit reti
nere papatũ sublata accusatiõe ? Et dicẽdum
est ꝙ si hæresis in quã papa dr̃ lapsus non est
per ecclesiã damnata,tunc debet expectari tẽ
pus sentẽtiæ ferendæ:vt.17.di.§.hinc etiã, &
8.q.3.nõnc. Et tunc post sententiam latã per
quã damnabitur hæresis,si papa se corrigeret
(dicẽdo postq̃ video hãc opiniõem quam te
nui tanq̃ erroneã & hæreticam per ecclesiam
fuisse dãnatam/paratus sum corrigi & illã re
uoco) sufficeret ẽt ad retinẽdũ statum suũ:vt D
ponit glo.& doc.in.c.nunc autem.21.di.

¶ Si aũt hæresis in quã lapsus est erat dãnata
per ecclesiã,tunc si ante admonitiõem de qua
in.c.dixit apostolus.24.q.3.& ad ti.3.& ante
depræhẽsionem in ipsa hæresi de qua in.c.ex
cõicamus el.2.§.si qui aũt de hęre. ipsm pœ
nituerit & se correctũ reddiderit/sufficiet etiã
ad retinẽdum statũ suum per.d.c.dixit aposto
lus,&.§.si qui aũt. Et in hoc ẽt casu procedit
glo.in.d.c.nunc aũt/secundum egi.ibi.q dicit
ꝙ si papa paratus est corrigi non deponetur;
quia tũc talis opinio occulta vel dictũ occul
tum ante publicationẽ censetur magis ex ani
mi leuitate aut sacrarum literarum obliuiõe
aut mala attentione q̃ ex infidelitate ortũ,pro
quo facit tex.in.c.vt officiũ de hęre.in.6. Et
licet archi.in.d.c.nũc autẽ / voluerit ꝙ.c.dixit
apostolus intelligatur in ignorante sacrã scri
pturam & non intelligente id quod tenet es
se hæreticũ,& propterea ꝙ ille tex. non excu
set papã qui habet iura in scrinio pectoris.c.
1.de consti.& ideo ꝙ ille tex. nõ loquatur in
papa(in qua opinione fuit etiam lau. secun
dum ꝙ refert do.in.d.c.nunc autem:qui etiã
dicunt ꝙ factum cum marcellino in.d.c.nũc
autem/processit ex dispensatione) tamen nõ

videtur verum,& contrarium innuit ibi glo.
A & glo.in.d.c.dixit apostolus.& egi. & domi.
ibi in.d.c.nunc autẽ. qui dicit ꝙ qualitercũq;
quis lapsus sit in hæresim si paratus est corri-
gi nõ debet vt hęreticus damnari.allegat.50.
di.presbyteros in fi.&.1.q.7.maximum. 17.
di.nec licuit.Facit tex.in.c.schisma.24.q.1.
post prin.quod & ponit idem egi.in.c.eiectio
nem.79.di.Et idem etiam alua.de planctu ec
cle.li.1.ar.5.& dicit glo.in.d.c.si papa/ referẽ-
do hugonem idem tenentem,allegatq; tex.in
c.aperte.24.q.1.&.c.ait.

¶ Nec obstat ꝙ papa dicitur habere iura in
scrinio pectoris secundum egi.quia sępe fal-
lit eum iurium obliuio.23.di.præterea.30.
q.1.c.1.&.q.4.quod autem.Et quia illud in-
telligitur pręsumptiue vel propter iuris inter
pretationem:vt in.c.1.de consti.in.6.Et quia
frequenter homines maioris scientiæ qa plus
de se pręsumunt & quia plus sciunt & pos-
sunt defendere opiniones suas,efficiũtur per
tinaciores & facilius incidunt in errores. Et
aduertendum est ꝙ domi.ibi simpliciter vult
ꝙ qualitercunq; commissa sit hæresis in pa-
pa,si paratus est corrigi/non debet vt hæreti-
cus damnari. Quod etiam videtur voluisse
hugo & ioan. de ficto & ioã. ioannis,secun-
dum ꝙ refert egi.in.c.si papa.40.di. Qui e-
B tiam volunt ꝙ poterit retinere statum suum
sublata accusatione de hæresi cõtra eum.Vn-
de dicit guliel.de pontelemo/ & refert egi.in
c.filii de hære.in.6.in.5.quæsito ꝙ malum &
periculosum est papam accusare, quia inde
posset accidere accusatori malũ.allegat.24.
q.1.c.1.Sed illud intelligo referri ad factum/
& non ad ius:quia de bono opere non debet
quis lapidari.Sed egi.ibi in.d.c.nunc autem
intelligit si se correxit ante admonitionem &
depręhensionem: & sic dicit debere intelligi
c.dixit apostolus.quod & sequitur alex.ibi in
d.c.nunc autem.

¶ Si vero papa incidit in hæresim iam dam-
natã & in illa fuit depręhensus & postea vult
corrigi & redire,dicit egi.ibi ꝙ debet admitti
ad condignam pœnitentiam peragendam:
quia ecclesia nunq̃ claudit gremium redeun
ti:vt in.c.super eo de hære.in.6.sed non suffi
cit ad hoc vt recuperet statum suum videli-
cet papatum quem per huiusmodi lapsum in
hæresim iam amiserat, sed detrudetur in per
petuum carcerem ad pœnitentiam peragen-
dam.& sic dicit ꝙ recte loquitur.c.excommu
nicamus el.2.§.si qui autem/cum notatis ibi
in glo.de hære. Qui debet intelligi etiam in
papa & addi ad alios duos modos quos po- C
suit ibi glo.& ostien.in verbo deprahẽsis:quia
iste modus non est minoris authoritatis q̃ a-
lii qui sumuntur expresse ex verbis apostoli
ad ti.3.in fi.transsumptiue in.d.c.dixit aposto
lus.24.q.3. Quinimo idem egi.in.d.c.nunc
autem.§.sed quæ res/versi.quarto dico,dicit
ꝙ si papa inciderit in hæresim iam damnatã/
& correctus seu admonitus fuerit vt de tali
errore se corrigat & ipse talem correctionem
seu admonitionem contemnens se non cor-
rexerit sed in eodem errore perseuerauerit/
censetur peruersus hæreticus proprio iudi-
cio iam damnatus, & sic tanq̃ pertinax hære-
ticus est censendus: & per consequens si po-
stea ad gremium ecclesiæ redire voluerit,nõ
est ei restituendus status suus/sed ad pœni-
tentiam peragendam est in perpetuum carce
rem coniiciendus:quia tunc censetur in hu-
iusmodi hæresi sufficienter deprahensus, &
habet locum.d.§.si qui autem.c.excommuni
camus. Et sic videtur intelligere quod supra
dixit:videlicet ꝙ postq̃ est depręhensus in hę
resi/non recuperat papatum sed debet detru
di in carcerem si voluerit redire & se corrige-
re. vt intelligatur in illo qui ante fuerat ad-
monitus & ipse talem admonitionem con-
tempsit.Et idem videtur velle idem egi.in.c. D
si papa in versi. tertio dico in fi. vbi vult ꝙ si
accusatus papa de hæresi & per suam confes-
sionem vel alias legitime in concilio conui-
ctus fuerit, poterit per concilium tanq̃ sim-
plex homo iam propter hæresim potestate pa
pali priuatus declarari hæreticus & iudicari
& damnari & in carcerem perpetuum detru
di ad peragendam pœnitentiam.24.q.1.c.1.
&.d.c.excommunicamus. §. si qui autem.
Quod intelligit etiam si dicat velle pœnite-
re & se corrigere & errorem suum reuocare/
& petat se per concilium ad pœnitentiam ad
mitti:quia talis conuictus vel confessus ad-
mittetur ad pœnitentiam sed papatum non
recuperabit, imo per concilium ad carce-
rem perpetuum condemnabitur pro pœni-
tentia peragenda: vt.d.c.excõicamus in.§.si
qui autẽ.& vide ad hoc ioan.de ana.in.d.c.ex-
cõicamus in prin.& tex.& doc.ibidem.

¶ Si aũt papa incidit in hæresim dãnatam &
confessus vel cõuictus adhuc ptinax nõ vult
corrigi nec emẽdari,tũc deponẽdus est & pu
niẽdus vt qlibet alius hęretic⁹:vt.d.c.excõica
mus&.d.c.dixit ap̃lus. qa in cã fidei nõ repi-
tur aliqd specialiter dispositũ in papa quo mi
nus puniaẽ sicut de aliis clericis ẽ dispositum.

A exquo enim est hæreticus deprahensus & damnatus, non censetur papa sed vt priuata persona: vt.d.ca.si papa.40.di.& .c.achatius ibi glo.24.q.1 .faciunt quæ dicũtur in.c. anastasius.19.di.& ponit alex.in.d.c.nũc aũt.

¶ Et pro præmissa distinctione facit quod ponit cardi.in cle.ad nrm in.§.nunc autem in 2.quæsito de hære.& ioã.de immol.ibidẽ clarius. Qui dicunt ꝙ dr̃ esse pertinax qñ corã inquisitore psistit in suo errore: & ꝙ licet postea vel propter probationes vel quia videt se cõuictum velit mutare propositũ & redire & cõfiteri veritatem, nihilominus oĩo habetur pro hæretico & tanq̃ hæreticus puniri debet: videlicet quo ad pœnam perpetui carceris/ vt dicit ibi ioã.de immol. Et virtualiter hoc idẽ videtur velle doc, maxime ioan.de ana.in.c.ad abolẽdam de hære.& in.c.vt commissi.eo.ti. in.6.& præsertim lanfrancus, qui dicit tex. in c.nunc aũt qui loquitur in papa/habere locũ in aliis episcopis & clericis. Qui etiam vr̃ velle ꝙ semper ante sententiã recuperet statum suum redeũdo, de quo ibi latius per doc.post archi, qui considerant pertinacẽ qñ post tempus gratię rediret. Et de inferioribus aliquid decius in.c.at si clerici.20.col.de iudi. ¶ Imo plus videtur ꝑ qñ est hæreticus & damnatus
B & incorrigibilis/non solũ dicitur minor quolibet christiano (vt dictis iuribus) sed deberet acrius & grauius puniri: quia quanto fuit in maiori dignitate tanto grauius est peccatũ eius. Facit quod dicitur in.c.homo christianus.40.di.& quod ponitur post glo.in.c.cũ quidam de iureiu.

¶ Deprahensus aũt in hæresi tũc dicetur qñ publice deprehẽsus fuit ita ꝙ notoriũ est: hoc est qñ notorietas facti tales deprahẽsos.i.manifestos esse denotat: vt si papa in publico sermone facto ad clerũ vel populũ aut in publico consistorio errorẽ suum huiusmodi publice prędicaret aut defenderet secũdum egi. in d.c.nunc aũt post glo.& ostiẽ.in.d.c.excõicamus.§.si qui aũt, in verbo deꝑhensi. Facit qđ dicitur in.c.euidentia de accusa. & quæ ponit bar.in.l.4.ff.de fur, & quod dr̃ in.c.vestra de coha.cle .& muli. ¶ Vel alio modo si de hoc fuit per sñiam condẽnatus: quia sñia facit notoriũ.l emptorẽ in prin.ff.de act.empti. Vel ẽt alio & tertio modo qñ in iudicio est cõfessus vel cõuictus de hæresi, ꝑ ea q̃ ponit inno. in.c.cũ speciali in.§.porro de appel. & in.c. tua de coha.cle.& muli.& in.c.quoniã & in.c. constitutus de fi. præsby. secundum car. alexan.in.d.c.nunc autem.

¶ Pro quo ad ꝓmissa vide oĩa q̃ dicuntur in C
arti.ex q̃bus causis possit papa deponi: & inuenies bene examiatum intellectũ.d.c.nunc aũt. Et vide alexan.ibi.qui vltra dicit ꝙ ad procedendũ contra papã hæreticũ non req̃ritur trina monitio, nam cũ per viã denuntiatiõis euãgelicæ ꝓcedatur cõtra ipsum papã hæreticũ (vt vult glo.in.d.c.si papa,& ostiẽ.in.c.ꝓposuit de cõces.ꝓben.post glo.i.c.si papa.40. di.& doc.in.c.nouit de iudi.& doc.in.c.licet de accusa.in.c.magnæ de vo.& q̃ dicuntur in cle.nolẽtes de hære.) sufficit ꝙ fiat denũtiatio euãgelica in priuato iuxta formã.c.si peccauerit.2.q.1.videlicet primo inter denũtiantẽ solũ & papã. secũdo adhibito ꝑ denuntiantẽ vno alio cõteste vel duobus, & postea denuntietur ecclesiæ.i.cõcilio gñali.ad quod in isto casu hæresis spectat iudicare papã. Et vltra addit referẽdo cardi.sancti sixti (hoc ibi dicentẽ ꝑ illũ tex.in.d.c.nũc aũt) ꝙ si sumus in casu in quo notorie cõstat de hæresi papæ / conciliũ conuocabit seipsum: quia prælati confluent ad cõcilium, & alius aliũ vocabit. Vel etiã qñ dubitaret de hæresi papæ, põt inuitari vt conuocet cõcilium, ꝙ si noluerit cõuocare/cõuocabũt ꝓlati seipsos vt dictũ est. ¶ Et q̃libet christianus poterit hãc denũtiatiõem euãgelicam
facere papæ secũdum abb.sicu.& anto.de bu. D
in.c.nouit de iudi.& ostiẽ.& ioan.an.in.c.proposuit de cõces.ꝓben. Vbi.n.agr̃ de fide, oẽs sumus in christo fratres & ꝓximi.c.ad mensã xi.q.3.& glo.in.c.si papa.40.di. Ideo quilibet poterit ẽt contra papã vti denũtiatiõe euãgelica in cã hæresis: vt in dictis locis, & ẽt ponit ioã.an.anto.& alii in.c.licet de accusa. & ioã. an.in.c.magnæ de vo.qđ & ponit abb. in disputatiõibus factis in cõcilio basilien.& ludo. in consi.521.incipit quæstio discutiẽda. Faciunt quæ dicta sunt supra in arti.quis congregat concilium.

¶ Verũtamen & egi.in.d.c.nũc autẽ, videtur velle ꝙ ille qui vult admonitiõe euangelica vti / debet esse talis cuius admonitio debeat mouere animum ipsius admoniti/ & quẽ admonitus rationabiliter debeat audire & eius admonitiõem ponderare. Si enim admonẽs esset fatuus aut simplex vel ignarus & admonitus esset magnus ꝓlatus & magnus doctor, certe talis admonitio modicũ oparetur: & maxime vbi monẽs nullam ratiõem adduceret. Item ꝙ debet ẽt attendi ad formam admonitionis: quia debet admonitio cõtinere declarationẽ erroris de cuius correctiõe agitur & sententiã seu determinatiõem quã ecclesia tenet,

& exorare de correctione erroris & de scien
A tia seu determinatione ecclesiæ amplectẽda.
Et in hoc casu aliqui dicunt ꝙ admonens de
bet esse superior vel talis cuius intersit & in
quo ecclesia reputari potest.

℃Et quod dictum est supra ꝑ sufficit in casu
hæresis contra papã vnica denuntiatio, egi.
distinguendo dicit in.d.c.nunc aũt/ꝙ aut quę
rimus an sufficiat vnica admonitio ad eũ de
uitandum: & dicit ꝙ sic per glo.in.d.c.dixit a
postolus. Aut q̃ritur vtrũ sufficiat ad hoc ꝙ
admonitus & nõ acquiescens admonitiõi, pti
nax & verus hæreticus ac in hæresi depræhẽ
sus censeatur, & tũc non sufficit vnica nisi sit
alias hæreticus notorius vel condẽnatus. Ad
quod facit quod dicit apostolus ad ti.3. circa
fi. ibi hæreticum hominẽ post primã & secun
dã admonitionẽ deuita. & transumptiue in.c.
dixit apostolus.24.q.3.&.c.q̃ dignior in fi. &
23.q.5.non vos. Cum aũt triplex sit admoni
tio euãgelica (prima quã admonens facit in
ter se & admonitũ solum, secũda quam quis
facit adhibito vno vel duobus testibus postq̃
primæ admonitiõi non acquieuit. tertia qua
post duas priores spretas dicendũ est ecclesię:
vt in.c.si peccauerit.2.q.1.& in.c.nouit de iu
di.) primis duabus denuntiatiõibus papa su
biicitur sicut quilibet alius. Circa tertiam aũt
B cõsiderandum est ꝙ si loquimur de crimini
bus & casibus in quibus papa potest accusari,
põt fieri contra eũ ꝙ dicatur ecclesiæ.i.conci
lio: q̃a sicut põt accusari poterit quod est mi
tius denũtiari. Si aũt loquimur in casibus in
quibus papa nõ põt accusari, tunc ẽt non po
terit denũtiari ecclesiæ.i.cõcilio secundũ egi.
in.c.si papa.40.di. Et eo casu quo non põt ac
cusari nec denũtiari cõcilio, tunc authoritas
dic ecclesiæ intelligitur. s. orando deũ pro e
mendatione ipsius secũdum ostien. ioã.an. &
alios in.d.c.proposuit de conces. præben.

℃Dicit etiam egi. ꝑ q̃n accusatur papa de hę
resi/debet fieri in concilio gñali: quia nullus
mortaliũ põt se de hoc intromittere nisi eccle
sia vniuersalis, quæ ad hoc expediendũ debet
vocari. C.de autho.prestan.l.vl.& regula q̃d
oẽs in.6. quæ vniuersalis ecclesia repræsenta
tur in concilio generali tantũmodo. Sed si pa
pa non accusaretur de hæresi sed de alio cri
mine de quo accusari posset, tunc concilium
non põt ferre sententiã iudicialem cõtra eũ:
quia nullus est supra verũ christi vicariũ. nec
conciliũ generale habet huiusmodi ptãtem:
quia papa est supra cõciliũ: vt in.c.proposuit
de conces. præbẽ. & in.c.significasti de elec. cũ
aũt nõ accusatur de hæresi remanet verus pa
pa & verus christi vicarius cũ sua plenissima C
potestate, qua nullũ crimen eũ priuat nisi sola
hæresis. ℣ Posset tñ ipse papa ferre contra se
sententiam. quæ non proprie dici põt senten
tia sed ordinatio: quia in se vel supra se iuris
ditionẽ non habet. Erit ergo quædã extraiudi
cialis ordinatio, ad quã ordinationem facien
dã ipse erit naturaliter obligatus. facit quod
dr̃ in.c.nunc aũt.21.di. Si aũt hoc nolit facere
tunc cõcilium generale per modũ ordinatio
nis procedet quãtum ad hoc sicut spiritussan
ctus eidem suggeret: & ipse papa ordina
tioni concilii stare tenebit, & ad hoc propria
sponsione se obligare debebit. Et si hoc fece
rit/bene erit: sed si hoc spõte facere noluerit,
tunc deliberabit & ordinabit conciliũ quid vl
terius faciendũ sit: & vtrum ac qualiter suę or
dinatiões mandandæ sint executiõi. Ita dicit
ipse egidius in.d.c.si papa/in versi. quarto di
co. Quod qualiter procedere posit/latius in
fra dicemus/in quæstione quid agendũ quan
do papa est incorrigibilis.

℃A D D E tñ circa id quod dicitur de denũ
tiatiõe euangelica q̃n peccatũ proximi est ita
occultũ vt probari nullo modo posit, ꝙ licet
glo.i.c.si peccauerit.2.q.1.& in.c.nerui.13.
di. dicat tũc non habere locũ denuntiatiõem D
euangelicam/tñ beatus tho.in.4.sen.di.19.
q.2.arti.3. tenet cõtrarium, quod & cõiter se
quũtur doc. Vnde dicit alexã.in.d.c.nerui/ꝙ
si delictũ est oĩno occultum ita ꝙ nullomo
do probari põt, tunc erit locus primæ admo
nitioni inter te & ipsum solũ, & secundæ ad
hibito tecum vno vel duobus testibus inter
quos stabit secretũ oẽ verbum, non tñ sic ter
tia admonitio hoc est dic ecclesiæ: cũ nõ pos
sit deficiente probatione peccatũ siue crimen
probari: & per consequens nec ecclesia pos
set cõtra eum procedere & ipse diffamaretur.
Vnde isto respectu idem iudicamus in papa
quod & in quocunq; alio proximo inferiore:
quia cũ in duabus primis monitionibus pos
sit cum papa procedi sicut cũ aliis, & in tertia
similiter isto casu idẽ erit sicut in aliis. In hoc
aũt melioris conditionis est papa/ꝙ etiã si cri
men põt probari præterq̃ in causa hæresis nõ
põt dici ecclesiæ: vt dicunt doc. post ostien. in
c.proposuit de conces. præben. & egi.in.c.a
nastasius.19.di. & præterq̃ in casibus in qui
bus potest accusari secundũ egi.in.d.c.nunc
aũt, & supra proxime retuli & infra dico in se
quentibus. Et de huõi denuntiatione euan
gelica vltra dicta/vide doc.in.c.nouit de iudi.

A & in.c.si peccauerit.2.q.1.& in specu.in ti. de denuntiatione: & adde gabrielem biel in expositione missæ in lectiõe.74. Ex quo videtur inferri q in casibus in quibus potest accusari in illis etiam põt concilium congregari, & erit sufficiens causa congregandi concilium. Et licet non semper ad deponendum, tamen saltem ad corrigendum siue reformãdum per modos quos infra dicam quãdo papa est criminosus & incorrigibilis.

¶ Adde etiam pręmissis quod dicit idem egi. in.c.1.in versi.quarto quæritur de renũ.in.6. q si papa fiat hæreticus/non propterea potest cogi ad cedendum etiam per concilium gñale.quod an sit simpliciter verũ, infra latius dicco. Et adducit rõnem quia nec in casu hæresis papa ab aliquo iudicatur.adducit.c.nemo 9.q.3.&hoc quia statim cũ fuit pertinax hæreticus nec corrigi parat, ipso facto desiit esse papa.vnde non deponitur papa: sed potius tanq̃ psona priuata is qui dudũ erat papa declaratur amisisse papatum, & deponitur quatenus de facto occupat regimẽ ecclesię. Que quidẽ depositio ad factum refertur, argu.c.cũ secũdum de hære.in.6.& in.l.sicuti. § .sed si quæratur.ff.si seruitus vendi. Hæreticus. n. pertinax est totaliter præcisus a corpore ecclesiæ. 24.q.1.alienus, nec potest participare in aliquo virtutibus corporis. Facit tex. 24.q.1.c.quoniã vetus.& patet leui.20.c.in prin. vbi ipse deus hæreticos condemnat & executionẽ præcipit fieri. & apostolus ad titũ c.vl.dicit q hæreticus iam est proprio iudicio condẽnatus. cõcordat.c.ad apostolicę de re iudi.& facit.24.q.3.dixit apostolus. Item si vir efficitur hæreticus.ipso iure perdit omnẽ ptãtem & administrationem ac ius quod habet in vxore.28.q.1.si infidelis.ipso iure dico videlicet diuio, vt ibi patet.& de diuor.c.gto. Igitur & per has leges quæ etiã papam ligant ipse etiam perdit omnem potestatẽ & administrationem ecclesiæ ipso facto/& depositus est. Facit quod dr̃ in.c.licet de elec.& infra in arti. ex quibus causis possit papa deponi. & vtrum possit cogi ad cedẽdum infra dicetur. Et hæc quo ad crimen hæresis.

B

Restat vidẽdum an & in simonia & alis criminibus in quibus papa repitur incorrigibilis & monitus mõ quo supra nõ vult desistere/possit accusari: & non facio differentiã inter crimen simoniæ & alia capitalia crimina notorie cõmissa & ecclesiã scãdalizantia. Licet egi. (vt patet ex pmissis) aliqñ voluerit simpliciter q de simonia possit accusari. Et idẽ abb. in allegatiõibus factis in cõcilio basilien. incipiunt qñ veritas, in pluribus locis maxie circa fi. intelligẽdo qñ ipsam simoniã deduxit in cõsuetudinẽ. Et respõdet ad glo. in.c.si quis pecunia.79.di. (quæ vult q papa nõ possit accusari de simonia qa stricte & pprie simonia nõ est hęresis) q illa glo. debet intelligi qñ simonia esset occulta qa de delicto occulto papa nõ accusatur. cũ præsumatur pro eo: vt in.c.1.40.di.in glo.q in hoc ponit differentiã inter hęresim & alia crimina qa de occulta hæresi põt accusari (vt etiã dixi supra) sed nõ de alio crimine occulto. sed secus cũ simonia est notoria & scandalizat ecclesiam/& illã deduxit in consuetudinẽ & sic est incorrigibilis. Vnde dicit q glo. in.d.c.si quis pecunia (q̃ loquitur in simonia q papa non possit accusari) debet limitari per aliã glo, in d.c.si papa, quę vult qñ est incorrigibilis in delicto notorio scandalizãte ecclesiam q possit accusari. Imo glo. ponẽdo exemplũ in simonia & adulterio limitat seipsam. Et idẽ etiã replicauit abbas in.d.c.significasti de elec. & ad hoc in dictis allegatiõibus pluries allegat illã glo. pro singulari in.d.c.si papa, quã dicit cõiter approbari. & ita dicit limitari debere dicta ostien. & ioã.an.in.c.proposuit de concess. preben. Et idẽ dicit in quolibet alio crimine scãdalizante ecclesiã. Et plus in.d.c.significasti dicit q si papa est in notorio crimine & scandalizat alios & est incorrigibilis/põt puniri tanq̃ hæreticus per.d.glo.in.d.c.si papa. & idem abbas in.c.quotiens de simo. & in.c. cum venissent in.3.col.de iudi. & idem petrus de ancha.in trac. schismatis in.4.quæsito. Et idem abb.in.c.sicut el.2.de iureiu. vbi vult q ex eo q papa est incorrigibilis/& ecclesia nõ habet quod faciat contra eũ, imperator posset cõtra personã eius indicere bellum sed non contra ecclesiã, de quo reminitad.c.in noie dñi.23.di.& in.c.princeps & in.c.regũ.23.q.5.&.c.nec licuit.17.di.& in.c.non vos/& in.c.de liguribus.23.q.5.& glo.in.c.tua de deci. Idẽ voluit ludo.põtanus in cõcilio.523.incipit quęstio discutiẽda. Et cum illa glo.in.c.si papa vt transire domi.ibi circa fi. cum eam refert.

C

D

¶ Eandem etiã tenet dñs mathesil.in additiõibus factis ad tractatũ schismatis dñi antonii de butrio in.5.char.cũ respondet ad obiecta, vbi dicit eam communiter teneri a doctoribus: & q adeo sibi placet authoritas illius glo. q concilium generale posset illam approbare & de ea facere vnum canonem siue textum, cuius determinationi standum esse

quia errare non potest, 24.q.1.a recta. & no-
A tant doc. in. c. a nobis el. 2. de sen. excom. &
ostien. & ioan. an. in. c. vl. de præscrip. ¶ Et vl
tra rationes positas per illam glo. ipse iuuan
do eam addit aliam rationem. nam papa qui
perseuerat in notorio graui crimine ex quo
multum scandalizatur ecclesia, dicitur turba-
re vniuersalem statum ecclesiæ & in subuer-
sione & periculo grauissimo ponere populũ,
ergo non debet sustineri, sed propter hoc de-
poni. 24.q.1. memor. 25.q.1. quæ ad perpe-
tuam. Et adducit alias rationes, quibus dicit
probari opinionem illius glo. esse veram. &
respondet ad id quod notat ostien. in. c. pro-
posuit de conces. præben. ꝙ illud dictũ ostiẽ.
non est simpliciter verum, sed restringitur ad
crimina ex quibus non multum scandaliza-
tur ecclesia.

¶ Idem etiam tenuit petrus cardinalis came-
racen. in quodam suo trac. de po. eccle. & pa.
qui incipit christi nomine inuocato &c. in
9. char. qui dicit hoc fuisse practicatum in cõ
cilio generali in depositione ioannis. 23. in
concilio cõstantien. cuius determinationi cõ
tradicere non licet secũdum eum. ¶ Idem vi-
detur tenere dominus catal. de boncompag-
nis in quodam trac. ad ioã. 23. incipit rei sub
expressione in. 10. char. vbi dicit ꝙ sic fuit cõ
B gregatũ concilium contra ioan. 12. ad depo-
nendum eum, non propter hæresim sed pro-
pter incorrigibilitatem quia venator & lubri
cus erat. Et idem dicit guliel. ockam in li. con
tra errores ioannis. 22. in vl. c. Qui ioannes
12. quia venator & lubricus erat & publice
fœminas tenebat, præsidio imperatoris de pa
patu destitutus est & communi voto leo pa-
pa electus: vt legitur in chronicis in vita ipsi-
us. Ad idem abb. in dictis allegationibus alle
gat cardi. in trac. schismatis in versi. quintus
modus. Et idem voluit anto. de butrio in qui
busdam dubiis in tractatu schismatis circa fi.
cum ponit intellectũ. c. si papa. Item hoc idẽ
tenuerunt per dictã glo. doc. magistri & vni-
uersitas cracouien. in quibusdam allegationi
bus directis episcopo cracouien. contra euge
nium pro cõcilio basilien. in penul. quæstiõe
illarum allegationũ. Illam etiam glo. allegat
& sequitur idẽ abb. in. c. proposuit in penul.
col. de conces. præben. limitans quod dicit ibi
ostien. ꝙ intelligitur quando delictum est oc
cultum & non quando est notorium. & dicit
ꝙ illã glo. sequitur totus mundus. Idem etiã
abb. in disputatione quæ incipit e pus, & aliis
allegatiõibus suis factis pro concilio basiliẽ.

¶ Idem etiam dicit ioan. milis in quibusdam
suis reportatis ad intellectum constitutionis C
frequens in. 4. q. dicens illam glo. veram & es
se magnæ authoritatis & ꝙ nullus eã repro-
bat. Et dicit ꝙ illa duo quæ ponit glo. sunt ad
denda ad dictum innocentii & ioan. an. in. c.
inquisitioni de sen. excom. qui voluerunt ꝙ
non sit obediendum papæ quãdo aliquid prę
cipit ex quo sunt ventura mala & turbatio sta
tus ecclesiæ: videlicet ꝙ illud factum sit noto
rium & papa incorrigibilis. Et in effectu etiã
tenet feli. in. c. nihil de pręscrip. dum dicit ꝙ
ratione scandali potest papa deponi per illã
glo. in. d. c. si papa. ¶ Idem alex. 17. di. in sum.
qui plus dicit ꝙ ratione scandali si per cardi-
nales esset concilium conuocatũ & papa vo-
catus vt iret & corrigeret se, si neq ire neq
authoritatẽ concilio præstare vellet vel se cor
rigere recusaret/tanq̃ suspectus de hęresi pos
set deponi. Licet ipsemet aliter videatur velle
post cardi. de turre cre. in. c. si papa. 40. di. Et
idem vr̃ velle domi. in dicto. c. si papa: dũ vult
ꝙ cõtumax qui viuit in delictis cũ rebelliõe
& obstinatione perseuerãdo & recusando bo
na agere & se nolendo corrigere/põt dici hæ
reticus. 28. di. c. fi. & inducit ad decisiõem eo-
rum quæ facta fuerunt in concilio sequendo
glo. illam in. d. c. si papa. Idem etiam milis in D
repertorio in verb. papa nemini in fi. Idẽ etiã
bal. in. c. olim de rescrip. qui dicit ꝙ papa põt
deponi propter notoriũ enorme crimen. & in
ducit ꝙ allegabatur periurium cõtra gregori
um. 12. Vnde magis late loquitur, & allegat
ad idem hugonem in. c. si duo. 79. di. Idem ẽt
sequuti fuerunt plures parisienses: vt fuit ger
son cancellarius parisiẽ. qui dicit ꝙ dicta glo.
non tantum habet authoritatem ab vno glo-
satore vel homine sed a christo immediate. &
expresse ita dicit in. 22. di. in. 23. ar. contra pe
trum de luna. Quam conclusiõem quomo-
do fundet non intelligo. & propter illam glo.
fuit generatum magnũ scandalum in eccle-
sia tpe eugenii: quia in ea concilium basilien.
faciebat fundamentum magnũ: vt vide alex.
in. c. si papa in. 2. col. 40. di. & eam sequitur
decius in consi. 151. in. 3. col.

¶ SED contra glo. sunt multi prestantissi-
mi doctores: vt petrus de palude/aug. de an-
cona / archiepiscopus floren. ioan. de im-
mol. pe. de monte/cataldinus de boncompa-
gnis in quodam alio suo tractatu pro euge-
nio, & rosellus: & quidam alii quos referam in-
fra cum aliquibus rationibus in illa quæstio
ne vtrum papa propter crimen de quo est

incorrigibilis poſſit deponi: vbi ponuntur A hincinde rationes ad longũ. Pro quibus (ſcilicet ꝙ nõ poſſit accuſari) videtur caſus in.c. oues.2.q.7. Item quod dicit oſtien.in.c.non debet in prin.de conſan.& affi. ꝙ non mordetur papa ſine peccato: vt in.c.1.de maledicis, & in.c.contracto.§.verum de cogna.ſpiri. & 6.q.1.c.ex merito &.c.deteriores. Ex quo videtur ꝙ nõ ita de facili pro quocunq; delicto poſſit morderi & accuſari. Alios idem tenentes non curo hic referre.

¶ Crederem tamen poſſe teneri ſaluo ſaniori iudicio ꝙ papa poſſet accuſari de crimine propter quod ſcandalizatur ſtatus vniuerſalis eccleſiæ concurrentibus illis quę ſupra retuli poſt egi. videlicet ꝙ crimẽ ſit notorium/ ꝙ ſæpius admonitus/ ꝙ ſit generatũ magnũ ſcandalum in eccleſia vniuerſali circa fidem/ & ꝙ ſit incorrigibilis. Et ꝙ poſſit accuſari/ facit ꝙ vt ſcandalum tollatur epiſcopus remouetur ab eccleſia: vt ponit inno.in.c.cum pridẽ de renun. Facit quod dico in illa quæſtione an papa pro vnione vniuerſalis eccleſiæ poſſit cogi ad cedẽdum. Ad idem illud quod dicitur in.c.illud ſane.24.q.3. quod allegat illud euangelicũ ſi oculus tuus ſcandalizat te &c. & glo. ſupplendo ad tex. dicit intelligi B de penitus incorrigibili. Ad idẽ facit ꝙ propter delictum notorium & incorrigibilitatẽ facile generatur in mentibus hominum ſcandalum, qui dicere poſſunt vbi eſt deus clericorum, c.magnæ de vo. ¶ Item facit quod dicunt doc. poſt inno.in.c.inquiſitioni de ſen. excom.circa fi. ꝙ vbi ex notorie iniuſto præcepto veriſimiliter præſumeretur ſtatum eccleſiæ perturbatũ iri vel alia mala eſſe ventura, non deberet illi obediri: vt in ſimili dicitur in.l.prohibitum.C.de iure fiſci li.10. & poſt inno.dicitur in.c.ſi quando de reſcrip.& dicit dinus in regula quod quis de regu.iu.in.6. Facit quod dico de remediis tenendis quãdo papa eſt incorrigibilis. Itẽ omnes illæ rationes quæ ponuntur in quæſtione illa vtrũ papa poſſit deponi quia vendit paſſim beneficia & ſcandalizat eccleſiam & eſt incorrigilibilis quæ ponuntur ad partem affirmatiuã. Item facit ꝙ non licet papæ turbare vniuerſalem ſtatum eccleſiæ.8.q.1.apoſtolica.c.literas de reſti.ſpolia.9.q.3.c.per principalem.c.propoſuit de conceſ. præben. Igitur ſi eſt pertinax in turbando poterit accuſari. Illud enim quod dicitur ꝙ papa non habet ſuperiorem a quo poſſit iudicari, non videtur dictum in caſu quo eſt adeo crimino ſus & incorrigibilis & ſcandaloſus ꝙ propter eum periclitare C tur eccleſia: quia hoc videtur illi cõceſſum in fauorem eccleſiæ vniuerſalis, ideo non debet redundare in noxam. & propterea dico ꝙ poteſt talis papa accuſari. ¶ Nõ propter ea tamẽ dico ꝙ poſſit deponi: quia quid de hoc ſentiã/ dicã infra in loco ſuo. & hoc videtur voluiſſe alex.in.c.ſynodum.17.di.in.2.col.

¶ Ad hoc tenendum moueor: quia alioquin poſſet hæreſis ſuſcitari, contra quas potius prouideri debet ne oriantur: vt in.c.maiores 24.q.1. & de hære. per to. Nam vt dicit tex. in.c.reſecandæ.24.q.3. arius in alexãdria vna ſcintilla fuit, ſed quoniã nõ ſtatim oppreſſus eſt/ eius flamma totũ orbem populata eſt. Et ideo ſcabioſa ouis a caulis repellenda eſt ne tota maſſa putreſcat: vt ibidem dicit tex. & in c.corripiantur ea.cau.&.q. ¶ Itẽ moueor a ſimili. metropolitanus. n. a prouinciali concilio nõ iudicatur cuius ipſe eſt caput (vt in.c. graue ibi doc.de præben.) & tamẽ poteſt ab eodem reformari. hoc probat tex. iuncta ſu. praſcrip.2.q.7. ſicut el.2.&.9.q.3. ſi autẽ & c.ſaluo. Item glo.in.d.c.ſi papa/ non dicit ꝙ pro crimine notorio de quo eſt incorrigibilis poſſit deponi, ſed ꝙ poteſt accuſari. Et licet effectualiter videatur in ratione ſua idem voluiſſe (cum allegãt ꝙ contumacia ſit hære- D ſis) tamẽ nõ loquitur de depoſitione. Et quo ad illos qui tenent ꝙ tantum de hæreſi poſſit accuſari (vt fuit catal. & multi ponunt in.c. ſi papa/ & in.d.c.ſi quis pecunia) intelligo ꝙ loquuntur de accuſatione ad deponendũ nõ ad corrigendum. Et iſto modo etiam intelligit & reſtringit glo. alex. in.c.ſynodum.17. di. ¶ Item (ſicut ſupra dictum eſt) interdum congregatur concilium pro reformatione licet non poſſit contra papam procedi/ vt ſaltẽ prouideatur indemnitati eccleſiæ prout ſpiritus ſanctus ordinabit. quod diuerſimode fieri poſſet puniendo vel impediendo participes ſceleris. pro quo vide quod dico ſupra in arti. ex quibus cauſis poſſit cõgregari concilium/ in verſi.item quarto congregari poteſt concilium. Ex hoc videtur ꝙ glo.in.d.c.ſi papa cũ dicit ꝙ via denũtiationis in papa erit inutilis, licet vera ſit eo reſpectu quia nõ habet ſuperiorẽ qui eũ corrigat, tamen ex cõgregatione concilii abſq; ipſius papæ coactione poterit eſſe per indirectũ cauſa correctionis. Et ideo talis accuſatio non tam erit accuſatio quàm quædam canonica intimatio: ſicut in ſimili dicit abb.in.c.1.4.col.de iureiu, vel potius quædam publica & generalis denuntiatio cano-

nica: iuxta illud quod ponit specu.in titu.de denun.§.2.versi.canonica.ex quo ex tali ac-
A cusatione non potest sequi sententia contra accusatum. Et propter periculum accusatoris potest dici φ accusator non tam accusator q̃ denũtiator siue promotor existimandus est: iuxta notata in.c.cum dilectus de calum. Et licet cõcilium non sit iudex supra papam quo ad corrigendum & deponendum ipsum papam, erit tamen iudex contra alios & prouidebit indemnitati ecclesiæ per indirectum: ar gu.tex.in.l.papinianus.§.quarta aũt/ versi.cũ igitur.ff.de inoffi.testa.vbi licet pater nõ possit filium fraudare quarta/dando seruis libertatem illam minuit. Faciũt quæ infra in proxima quæstione dicuntur. Et forte isto modo posset denuntiari concilio/ etiam si non esset tale scandalum φ esset contra fidem.

¶ Articulus .3.

ED SI PAPA accusatus esset omnino icorrigibilis, quid erit faciendũ? Hoc casu si attendimus ostien.in.d.c.proposuit, dicendum erit ecclesiæ
B (hoc est orãdus est deus vt eũ emendet) non tamen aliquid fieri poterit quia nemo iudicat primam sedem, sed solius dei iudicio reseruatur: vt in.c.nemo & in.c.aliorũ 9.q.3.

TV DIC φ dantur diuersa remedia a doctoribus. Primũ erit humilis admonitio & fraterna charitatiua correctio, quæ etiam habet locum in papa: vt dictum est supra, & dicitur in.c.nouit de iudi. & in.d.c.proposuit/& in.d.c.si papa,&.2.q.1. si peccauerit. Et fiet ista admonitio humiliter tam per dominos cardinales q̃ alios notabiles prælatos & doctos religiosos, cõmemorãdo etiam φ ipse debet esse exemplum sanctitatis & adducendo aliqua de sacra scriptura: iuxta illud quod dixit dñs apostolis matth. 18.& illud gregorii.in.c.præcipue.xi.q.3.& similia.

¶ Secũdum remedium erit deuota oratio ad deũ vt illum illuminet & emendet vel tollat de medio secundum beatum thomam in.4. di.19.q.2.ar.2.quæstiuncula.3.ad secundũ argu.quia multum valet deprecatio iusti assidua, iacobi.5. Et infinita sunt excẽpla in veteri lege: vt de niniuitis & assiduis orationibus moysi. Et si possibile est vniuersi fideles pro
C hoc orent, vt dici possit exaudita est oratio tua. Vñ beatus tho.in li.1.de regimine principum.c.6.dicit φ si omnino contra tyrannũ non potest auxilium humanũ haberi, recurrẽdum est ad regẽ omnium deũ qui est adiutor in oportunitatibus in tribulatione. Et hoc remedio adiuta est ecclesia contra anastasiũ 2. qui cum esset impœnitens, deus ad orationes iustorũ sustulit eũ de medio: cum enim ventrẽ exonerare vellet, emisit intestina. 19. di.anastasius.ibi glo. Sic & hilarius contra liberium orando præualuit.

¶ Tertium remedium vbi præmissa nõ sufficerent, erit illi resistere in faciem per dominos cardinales/mala eius opera exprobrãdo ac rationibus conuincendo & se opponendo: sicut paulus restitit petro quia non ambulabat ad veritatem euangelii: vt in.c.testes in.§.paulus.2.q.7. Et sicut subditi resistunt prælato: vt in.§.item cum bahalam ea.cau.&.q. Et sicut exemplificat pe.de palu.si papa thesaurum ecclesiæ aut illius patrimonium parentibus suis dare vellet aut ecclesiam sancti petri destruere & palatia ædificare vel aliquid huiusmodi facere (quod non est verisimile posse contingere) non esset ei permittendum sed resistendum & non obediendum / sine tamen D
ipsius depositione. Similiter si vellet omnes episcopos deponere vel aliquid cõtra vniuersalem statum ecclesiæ attentare aut similia ex quibus turbaretur vniuersalis status ecclesiæ, glo.in.c.per principalem.9.q.3.innocẽ.in.c.q̃to de consue.& in.c.inquisitioni de sen.excom. Et hoc modo dicunt innocen.ostien.& archi.φ non esset papa sustinendus hoc est permittendus hoc facere, sed esset ei cum humilitate & reuerentia resistendum. Et ideo dicit bal.in.c.olim de rescrip.φ si papa nõ vult vti ratiõibus vbi tractatur de periculo mũdi, debet compesci armis.C.de iudæ.l.nullus. Et dicit referendo archi.φ volentes dirigere virgam tortuosam plicant per contrariũ & hoc non potest fieri nisi igne, & per ignem humiliatur illa virga sicut panis in igne posit⁹. Vnde subiũgit vtendũ esse primo verbis, vt in.c. nouit de iudi.deinde herbis, tertio lapidibus & vbi non sufficit virtutis ingenii ibi valeat armorum præsidium & tutela. ¶ Et dicit etiã petrus de monte φ si papa totum thesaurum ecclesiæ (qui est distribuendus pauperibus 12.q.2.aurũ.glo.in cle.ne romani de elec.) parentibus aut propinquis suis daret seu patrimonium ecclesiæ indebite alienaret, non

A esset permittendus sed esset ei resistendũ: nõ tamen ad eius depositionem procedi posset. Facit glo.in.c.1.de renun.in.6. quæ sonat q̃ papa propter insufficientiam non est deponẽdus. & probatur in.c.si papa.40.di. dũ loquitur de papa negligente & remisso: quod est damnatissimũ in papa secundũ alexã. & æqui paratur delicto: allegat.c.fi.de supplen.negli. prælat. secundum eum in summa.15.di.vbi ista omnia ponit. Facit quod in simili dicim⁹ q̃ iudicib⁹ facietibus aliquid de facto extraiudicialiter/licet de facto armata manu eis resistere.l.prohibitũ.C.de iure fisci li.10.notat inno.in.c.si quando de offi.delega.bal.in.l.vt vim in.7.q.ff.de iusti.& iu.Cy.in.l.1.C.vnde vi in fi.& bal.in.d.l.1.C.eo.iu.14.col.glo.in l.nõ videtur.§.qui iussu.ff.de regu.iu.& doc. in regula quod quis mãdato de regu.iu.in.6. & alex.de immol.in cõsi.142.in.2.volu.incipit post redditũ. Et bar.in trac.qui sint rebelles in verbo rebellando. facit tex.in.c.fi.de consti.in.6.& late feli.in.d.c.si quando. Sicut etiam potest resisti quando præcipitur aliquid illicitum: vt patet in.c.iulianus & in.c.qui resistit.xi.q.3. Pro hoc facit quod dicit cardi.in clemen.1.in fi.de celebra.mis.& abb.in.c.cõquerente de resti.spolia. Constat autẽ q̃ præ-

B latus dicitur insufficiens quãdo dilapidat bona ecclesiæ: vt habetur in cap.2.§.fi.de statu mona. Idẽ si viuit incontinenter: vt in.c.grandi de supplenda negli.præla.in.6. Ergo secũdum illam glo.in.d.c.1.si propter insufficientiam non est deponendus, est ei tamen resistendum.

¶ Quartum erit remedium. quod dat bal.in c.dilectus col.3.de appel.vt per confessorem reprædendatur papa de erroribus suis, neq̃ absoluatur nisi se emendet & prouideat ecclesiæ suæ. Sed istud forte remedium si papa esset iracundus/ non esset bonum pro confessore.

¶ Quintũ remediũ est(quia vt dicit s.tho.in secũdasecũdæ.q.100.ar.1.ad.7.argu.& in.4. sen.di.25.q.3.ar.3.ad.2.argu.papa põt icurrere simoniam sicut quilibet alius homo)nõ acceptare ea quæ male & contra reuerentiam & legem dei gesta essent per eũ: vt non acceptare promotiones prouisiones & collationes beneficiorum manifeste simoniacas, quoniam sic promoti nõ per christũ qui est ostiũ sed aliunde ecclesiam intrare præsumpserũt, qui nõ pastores ecclesiarũ sed fures & latrones arbitrãdi sunt: iuxta illud ioan.10.amen amen dico vobis qui non intrat per ostium in ouile ouium sed ascẽdit aliunde, ille fur est & latro, & grego.talium ordinationes iudicat C falsas.1.q.1.ordinationes. Istud tamen remedium est particulare, scilicet cõtra simoniam committentes tantum.

¶ Sextum remedium est conuocare conciliũ generale. quæ conuocatio esset facienda per cardinales vbi ipse papa nollet illud congregare, aut illis negligentibus per alios: vtputa secundum aliquos primum per patriarchas 18.di.si episcopus. postea illis negligentibus per imperatorem. deinde in eius defectũ ipsimet prælati congregabunt seipsos & faciẽt concilium: vt de his late dictum est supra. Et ista congregatio non erit ad deponendũ papam: quia secundum q̃ supra diximus talem potestatem concilium habere non posset secundum cardi.de turre cre.& alexan.in sum. 15.di.& petrum de monte in.q.8.in.trac.cõcilii: vbi ponit ista remedia ad obuiãdum incorrigibilitati papæ, & allegat petrũ de palu. idem dicentem. Idem cardi.de turre cre.in trac.de po.pa.li.2.ca.106.in.5.remedio. vbi ponit omnia ista remedia quæ de verbo ad verbũ habuit alex.ab eo. ¶ Qui dicũt q̃ ista congregatio fiet ad tria cum maiori solennitate & authoritate faciẽdum: videlicet primo ad admonendũ & exhortandum papã de cor- D rectione sua, denunciando ei qualiter perniciose vitæ suæ exemplo vniuersam ecclesiam scandalizat & conturbat. quæ exhortatio sic a tota ecclesia facta non dubium quin magnæ virtutis & efficaciæ esset ad eius animum in bonum cõmouendum. Hoc remedio vsum videtur conciliũ congregatũ contra marcelli nũ de quo in.c.nunc autẽ.21.di. Qui cũ audiret patres cõgregatos sciscitãtes si res ita se haberet sicut fama ad eos deduxerat q̃ idolis thurificasset, ille cum omni humilitate cõfessus est reatum suũ adiiciens se paratũ obedire & ea facere quæ illi voluissent imponere. Secundum quod conciliũ facere deberet vbi primum non sufficeret est deuotissimis precibus & ieiuniis & operibus bonis aures diuinæ clementiæ pulsare vt dignetur ecclesiæ suæ misereri & eius pontificẽ aut illuminare & corrigere aut eidem ecclesiæ suæ vt expedire nouit prouidere. si. n. iuxta illud matth. 18. duobus in nomine domini congregatis fiet quicquid petierint, quanto magis credendum est vbi sunt tot patres vniuersalem ecclesiam repræsentãtes & vnanimes pro sublevatione ecclesiæ/q̃ exaudientur? Et si priora ex aliquibus causis nobis occultis nõ sufficerent

rent, tunc concilium sic coadunatū inuocabit
A brachium seculare (vtputa imperatoris vel aliorum principū) ad prouidendum de modo & forma resistendi malis quæ papa facere tētaret/ne ecclesia periclitaretur. Pro hoc. 79. di. si quis pecunia. 63. di. adrianus el. 2. & c. in synodo. Vnde tali pontifici volenti destruere ecclesiam debent omnes christiani resistere. 24. q. 1. c. memor. 43. di. ca. si rector. 7. q. 1. §. cum vero. Et ex his apparet ad quid prodest congregatio concilii quādo papa est criminosus licet non possit deponi. De qua congregatione supra pluries diximus.

¶ Et ad istud sextu remedium facit quod dicit cardi. in. 23. notabili in. c. solitæ de maio. & obe. cum notat differentiā inter pontificiam authoritatem scilicet iudiciariā ad discernendum & iudicandum, & regiam potestatē scilicet executoriam ad perficiendum. & ideo ad hoc designandum pontifex vngitur in capite sed rex in armo: vt de sacra vnc. c. vnico. §. vnde in veteri. Et allegat ad propositū ostien. ibi in. d. c. vnico dicentē φ in multis locis secularis gladius factus est sacerdotalis iudicans clericos & ecclesiastica sicut laicos & temporalia. & φ spiritualis interdū etiā ex leui causa mouet guerras & nutrit, & sic factus
B est militaris, contra iura. c. 1. de treu. & pa. de voto ex multa. §. de clericis. 23. q. 8. in sum. & sex. c. sequentibus. Et dicit φ non deficiet pestis ista donec quisq; suis terminis sit contentus de sepul. c. 1. super quæ dicit φ esset salubre condere constitutionem specialem. ¶ Ex quibus ipse cardinalis dicit sæpe dixisse φ esset necessarium φ in concilio generali fierent constitutiones ita regulantes potestatē papæ φ non absorberetur potestas aliorū prælatorum: per quod ecclesiasticus ordo confunditur, de offi. ordi. pastoralis in glo. 1. in. fi. Et refert se idem dixisse in tractatu schismatis: videlicet vbi tractat de vnione ecclesiæ facienda in. 8. modo. Et dicit se multum super hoc institisse apud nōnullos qui ibāt ad conciliū pisanum. subiungens φ sperabatur aliqua bona conclusio. Et inter cætera dicit φ deberet statui per concilium φ tales constitutiones nō possent reuocari nec interpretari nisi per aliud concilium ad hoc vt daretur occasio cōuocandi concilium, quæ conuocatio fuerat omissa per centum annos scilicet a tempore concilii viennen. ex quo multæ deformitates inualuerant inter catholicos quæ non inualuissent vel fuissent sublatæ si fuissent cōcilia debitis temporibus celebrata. & φ etiam super hoc esset de tempore statuēdum. ¶ Et sic
C sentit φ quando papa absorbet potestatē aliorum prælatorum/debet congregari conciliū. Credo φ si cardinalis vidisset ista tēpora quibus etiam præsidente cōcilio passim annihilatur iurisdictio prælatorum, longe magis admiratus & turbatus fuisset. Sed quis est qui possit facere constitutiones regulantes supremam potestatem papæ/quæ est a deo: vt in cle. pastoralis in fi. de re iudica. Cui nihil resistit: nam omnem legem positiuā superat: & sufficit in papa pro ratione voluntas. bal. in. c. 1. de consti. & in. l. 2. C. de serui. & aqua. & prouidere spectat ad deum.

¶ Septimum remedium vbi occulto dei iudicio omnia præcedentia nō haberent locum, esset ad tempus patienter tolerare quod diuina iustitia tolerat: quia non est verisimile φ talis diu a deo toleraretur. sicut exemplum de ioan. 12. experiētia nos docet. vnde psal. 36. inimici domini mox vt honorificati fuerint & exaltati / deficientes sicut fumus deficient. Huiusmodi autem patientiæ habendæ causa posset assignari: quoniam vt inquit grego. li. 25. moralium pro qualitatibus subditorum disponuntur acta regentium, vt sæpe pro malo gregis etiā boni delinquat vita pastoris: quia secundum meritū plebium disponuntur corda regentium. Vnde idem grego. in. c. ex merito. 6. q. 1 ait. ex merito plebis nonnunq episcopi deprauantur, & secundū merita aut deme- D rita populorum disponitur a iusto iudice vita prælatorum. Vnde in vltionē peccati populorū deus quandoq; permittit regnare malos: secundum illud osee. 13. dabo vobis regem in furore meo. & iob. 34. dicitur qui regnare facit hominem hypocritā propter peccata populi. Et idem dicit hiero. in. c. audacter 8. q. 1. Merito ergo tolerādum esset. tū quia forte tale malum in capite, in ecclesia meritis subditorum eueniret, tum quia vt dicit augo. non est magnum tolerare eum qui a domino toleratur. Nec etiam timenda videtur ex huiusmodi tolerantia periclitatio totius ecclesiæ vniuersalis: sicut aliqui arguunt per illam glo. in. c. si papa, quia non est verisimile quod ob turpem vitam seu mores vnius summi pontificis ipsa vniuersalis ecclesia (cum qua christus pollicitus est se futurum tanq protectorem fortem vsq; ad consummationem seculi) debeat omnino perire.

A ¶ Articulus .4.

ED quia vt dictũ est quã-
do scandalizatur ecclesia in
causa fidei propter delictum
notoriũ & incorrigibilitatẽ
papę posset in concilio accu
sari, quæro quando dicatur
scandalizari ecclesia: hoc.n. mihi semper fuit
dubium. Abb.in.c.proposuit de concess.præ-
ben.dicit ꝙ vix potest esse delictũ notoriũ in
papa per quod non scandalizetur ecclesia: iu-
xta illud prophetæ. si is qui est vnctus pecca-
uerit faciet populum delinquere scilicet pro-
pter malum exẽplum: vt in.c.magnæ de vo-
to. Sed per hoc nõ est mihi satisfactum: quia
si præsupponimus delictum notorium vni-
uersali ecclesiæ, tunc verũ erit quod dicit ab-
bas: sed hoc videtur impossibile si capimus
vniuersalem ecclesiã pro collectione fideliũ
vt in.c. ecclesia de consecra. di. 1. quia quo ad
minores artifices & illos qui nunq̃ cognoue-
runt papam, quomodo scandalizabũtur qui
notitiam non habent nec habere curant? Et
semper erit maior pars istorum q̃ eorum qui
scandalizabũtur de delictis papæ, propter ip-
sorũ propria delicta & forte maiora. Et eccle-
sia cõtinet bonos simul cũ malis. 23.q.4. hæc
B autem, &.c. quidam cum bonorũ. Facit quod
ipse dixit in cap. significasti de elec. ꝙ ecclesia
quæ non errat est in omnibus fidelibus orbis.
Et sic intelligẽdo in proposito, nũq̃ casus oc-
curreret ꝙ per delictum papæ scandalizare-
tur ecclesia.

¶ Non reperio aliquem qui tãgat istam diffi-
cultatem, nec aliquis quod viderim declarat
super illã glo. in.c. si papa. Ego aũt saluo me-
liori iudicio, credo. d. glo. intelligendã de cri-
mine quod deductũ est in notorietatẽ apud
præsidentes & prælatos ecclesiarum pro ma-
iori parte & apud maiores & potiores in ec-
clesia etiam si sint laici. Et per hoc apparet nõ
esse verũ quod dixit abbas, ꝙ vix potest esse
crimen notoriũ quin scandalizetur ecclesia:
quia posset esse notorium in palatio vel in vr
be vel terris ecclesiæ immediate subiectis, ex
quo nõ esset scandalum vniuersalis ecclesiæ:
quia vltramõtani & alii non scandalizarẽtur
etiã si audirẽt papã criminosum, quia nõ cre-
derent non videntes. ¶ Quòd autem eccle-
sia capiatur aliquãdo pro præsidẽtibus in ea,
probat illud matth. 18. vbi dicitur si peccaue
rit &c. dic ecclesię, vbi glo. chryso. exponit ec-
clesiæ. i. iis q præsunt. Ad idẽ glo. 2.q.1. si pec
cauerit &c. exponit ecclesiæ id est sacerdoti.

¶ Similiter ꝙ pro maioribus siue potioribus
capiatur siue sint clerici siue laici, probat illud C
3. regum. 8. vbi dicitur conuertit rex faciem
suã & benedixit omni ecclesiæ israel. vbi ec-
clesia non accipitur pro vniuerso israel (cum
totus populus non fuerit ibi præsens) sed vt
ex principio capituli colligitur, pro maiorib⁹
natu & principibus tribuum qui tunc erant
ibi congregati. Ad idem est quod dicitur. 1.
parali. 29. in prin. locutusq; est dauid rex ad
omnem ecclesiam. & tamen soli primates il-
luc cõuenerant. Et idem ad ephe. 3. ibi vt in-
notescat principibus & potestatibus in coele
stibus per ecclesiã. vbi glo. exponit. i. per apo
stolos in ecclesia prædicantes. Facit quod idẽ
abbas dicit in.d.c. significasti de elec. ꝙ conci-
lium dicitur ecclesia, licet in veritate in eo nõ
sit tota ecclesia sed repræsentatiue. in quo cõ-
cilio interueniunt habẽtes vocem decisiuam
vt cardinales, archiepiscopi, episcopi, patres
abbates & similes de quibus supra dictũ est.
vbi etiã potest interesse imperator & reges.
Vnde tunc satis dicitur scandalizari ecclesia
quando delictum est deductum in notorieta
tem pro maiori parte eorum qui possunt in
cõciliis generalibus interesse. Facit illud act.
15. placuit apostolis & senioribus cũ omni
ecclesia eligere viros ex eis. vbi glo. supplet D
præter apostolos & seniores. Et sic de aliis vl-
tra episcopos: vt sunt inferiores his, qui ali-
quando reperiuntur interfuisse conciliis. Et
tunc cum res siue crimen deductum est in no
torietatẽ apud pręsidentes & pręlatos & alios
potiores pro maiori parte, si affert scandalum
(quia est delictum horrendum & graue) ve-
rũ erit quod dicit abbas, quòd vix potest esse
crimen notorium in papa quod non scanda-
lizet ecclesiam. & sufficit ꝙ pro maiori parte
præsidentes scandalizentur: quia tunc vide-
tur ꝙ ecclesia scandalizetur. sicut in simili di-
cimus factum esse ab ecclesia quod est factũ
a maiori parte capituli ipsius ecclesiæ: vt in.c.
1. & per to. de iis quæ fiunt a maio. par. Et sic
dicitur factum a concilio quod est factum a
maiori parte concilii: vt diximus supra in ar-
ticulo quot constituant generale concilium.
Et notorium facti dicimus quod cõmissum
esse non dubitatur a populo vel maiori par-
te populi. nõ enim exigitur totius populi no
titia, sed sufficit notitia maioris partis secun-
dum vin. & refert calde. & anto. in.c. vestra de
coha. cleri. & muli.

¶ Et ex his apparet quod dico ꝙ papa potest
accusari propter delictũ notorium: quia vix

potest cōtingere similis casus, videlicet ꝙ de-A lictum sit notorium & papa incorrigibilis & perseuerās & scādalosus in ecclesia circa fidē. Tū quia ad effectū notorietatis debet esse tale delictū quod non in occulto cōmittatur nec quod vnico vel bino vel trino actu fuerit cō- missum, nā vt dicit bal. in authen. quod locū in vl. q. C. de colla, notoriū dicitur quod om- nes cōtinuo vel sæpe vident vel videre pos- sunt, & ponit vbertus & refert anto. in repe- titione .c. vestra de cohabita. cle. & muli. Et idem bal. in. l. cum fratrē. C. ad silleia. dicit ꝙ notorium est quod de sui natura oēs sciūt vel eos scire est verisimile: & proprie dicitur in fa cto permanēte. Bar. in authen. qui semel. C. quomodo & quando iudex. Et maxime in proposito in quo requiritur perseuerantia & incorrigibilitas & scandalum circa fidem. nō videtur autem posse contingere ꝙ ex delicto & peccato cōmisso per papam ipse induca- tur ad credendum licitum esse peccare. Sed qñ dicaē incorrigibilis, vide omnino doc. in c. cū non ab homine/ maxime abba. de iudi.

¶ Pro ista opinione reperio augustinum de anco. in trac. de po. pa. q. 5. ar. 4. in respon. ad tertium argu. vbi dicit ꝙ aliquem esse incor- rigibilem dupliciter intelligi potest. primo B per ipsius criminis vel peccati cōtinuationē, quia monitus non desistit. secūdo modo per ipsius criminis pertinacem defensionem: vt quia defendit aliquod crimen quo est inuolu tus (puta simoniam vel adulterium) non esse peccatum. Et hoc secundo modo dicitur pa- pa incorrigibilis & scandalizans ecclesiam, & de tali crimine posse deponi: quia talis incor- rigibilitas æquipollet hæresi. Et hāc opinio- nem reperio approbatā in quibusdā allega- tionibus factis pro eugenio/ incipiūt et si plu- rimi circa fi. secūdæ principalis quęstionis, cu ius authorem credo fuisse petrum de monte episcopum brixiensem. Qui dicit ꝙ tunc pa pa dicitur per suam incorrigibilitatem scan- dalizare ecclesiā vniuersalem quando est in- corrigibilis in defendendo suum peccatum: puta si diceret adulterium simoniā vel aliud peccatum simile iure diuino prohibitum & damnatum non esse peccatum. ad hoc tex. in cle. 1. de vsu. Quia talis īcorrigibilitas ęqui- polleret hæresi: & deberet de tali pertinacia se- ipsum damnare sicut dicitur de hæresi. quod si postponeret requisitus. posset ab eo subtra- hi obedientia secundum modos supra datos in duabus præcedentibus quæstionibus: & infra in arti. incipiente nunc successiue quæ- ro/ papa vendit eꝑatus & beneficia passim & notorie & est incorrigibilis & scandalizat ec- C clesiam &c.

¶ Articulus 5.

AMPLIVS qro vtrū papa pos- sit accusari schisma tis. Et aduertendū' est ꝙ schisma dici- tur a scissura, quia per schisma fit in vnitate scissura. Et bal. in. c. pastoralis de rescrip. dicit ꝙ est vnū monstrū in natura sicut quando vnū corpus haberet duo capita. Potest autem mul- tipliciter considerari: quia vt dicit tex. in. c. in- ter hæresim. 24. q. 3. inter hæresim & schisma hoc interest ꝙ hæresis peruersum dogma ha bet, schisma post episcopalem discessionem ab ecclesia pariter separat: tamen nullum est schisma nisi sibi aliquam hæresim confingat vt recte ab ecclesia recessisse videatur. Vnde distinguitur inter schisma & hęresim sicut in- ter genus & speciem & inter dispositionē & habitum. Quapropter omnis hæreticus est schismaticus sed non conuertitur: vt dicit ibi glo. & glo. fi. in. c. non afferamus ea. cau. q. 1. D Et vt dicit astexanus in. 2. par. in ti. de pace ar ticu. 6. hæresis proprie opponitur fidei, schis- ma vero vnitati ecclesiasticæ charitatis: & ideo sunt diuersa vitia. Et idem dicit sanctus tho. (quem omnino vide) in secunda secun- dæ, q. 39. ar. 1. Et archiepi. floren. in secunda par. sum. in ti. 3. ca. xi. incipit schisma autem ex superbia/ eum sequenti versi. Vnde aug. in li. quæstionum euāgeliorum dicit ꝙ malum catholicum facit morum & vitæ prauitas, hæ reticum facit fidei diuersitas, sed schismaticū facit disrupta societas. Quod & refert augu. de anco. in trac. de po. pa. q. 25. ar. 2. & ibi vi de vnde dicatur schismaticus & vnde hæreti- cus. De qua differētia vide etiam late per egi. in. c. i. de fidei de hære. in. 6. & summistas in lo- cis propriis. Vnde hæretici proprie dicuntur zizania. sicut enim zizania cum frumento non habent communem radicem, sic nec hę- retici communem fidem eum veris catholi- cis habent. mali catholici autem vera creden- tes & non vt credunt viuentes dici debent pa lea, & schismatici dici debent aristæ: quia ari- stæ & palea communem radicem habēt cum frumento. Ita aug. de anco vbi supra. & ibi vi de ar. 4. de grauitate criminis, & glo. in. c. affe- ramus

A ramus.24.q.1. Quot aũt modis dicatur quis
hæreticus, vide bo.glo.in.c.illi qui.24.q.3.
¶ Adde q̃ id quod dr̃ de differẽtia inter schis
ma & hæresim sicut inter dispositionẽ & habi
tum, intelligitur capiendo nomen schismatis
largo mõ & generaliter: non aũt capiẽdo pro
prie prout dicit recessum cũ ptinacia ab obe-
dientia ecclesię, quantũcunq̃.n. simul cõcur-
rat cum hęresi, distat tamẽ semp specie ab ea,
cum sint peccata specie distincta: quod non
est de dispositione & habitu / genere & spe-
cie, licet schisma etiam proprie sumptum via
sit ad hæresim: quoniam schismaticus diu ẽs-
se non potest nisi sibi aliquam hæresim con-
fingat in defensionem dissensionis suæ. Ita di
cit car.de turre cre.in.1.par.li.4.de po.pa.ca.
4. improbando glo.& doc.in.d.c.inter hære-
sim. Et vide albe.in ru.C.de hære. vbi dicit
quòd hæresis dicitur diuisio sicut schisma: &
dicitur quasi elesis ab eligo eligis quia aliam
a fide eligit opinionem, allegat apostolum ad
gala. si angelus de cœlo vobis aliud euangeli
zauerit anathema sit. Vide tamen abb. in.c.
firmissime in fi.de hære.& ibi vide vnde dr̃.
¶ Vnde capi potest schisma generaliter / mi-
nus generaliter & stricte. Generaliter quidem
B capiendo schisma ponit diuisionem animo-
rum (siue licitam siue illicitam) ab vnitate
siue vniuersitate. Et ita põt sonare in bonum
sicut in malum: iuxta illud ioan.9. vbi iudęis
vario modo interpretantibus miraculum fa
ctum per christum de cæco nato, dicitur q̃
schisma erat inter eos. Sed hic non loquimur
hoc modo de schismate, si enim aliquis disce-
dat vel se diuidat illicite ab aliqua particulari
hominum congregatione, licet largo modo
interueniat schisma / non tamen illud per
quod quis videtur discedere ab vniuersitate
vniõis ecclesiæ. ¶ Minus generaliter capitur
pro quacũq̃ illicita diuisiõe seu dissensiõe. &
hoc mõ capitur, 1. ad corin. 1. idipsum dicatis
oẽs & non sint in vobis schismata. Et sic dicit
ray. in sum. in ti. de schisma. q̃ est illicita discef
sio inter eos inter quos vnitas esse debet, vel
est illicit⁹ ab vniuersitate seu vnitate discessus.
Vtrum autem hoc modo capiendo schisma /
papa possit accusari schismatis si per hoc scã-
dalizatur vniuersalis ecclesia & est incorrigi-
bilis, dicerem idem quod diximus in præce-
denti articulo quando accusatur de crimine
notorio scandalizãte ecclesiam vniuersalem
circa fidem de quo est incorrigibilis: quia iste
casus compræhenditur in illo. Vnde beatus
tho. in secũda secundæ. q.39. ar.1. dicit quòd
ecclesiæ vnitas in duobus attenditur: scilicet C
in connexione seu communicatione mem-
brorum adinuicem / & in ordine omnium
mẽbrorum ad vnum caput. De qua vnitate
leo papa in.3. sermone ordinationis suæ di-
cit, licet vniuersa ecclesia dei distincta & ordi
nata sit gradibus vt ex diuersis membris sacra
ti corporis subsistat integritas, nos tamen om
nes sicut apostolus inquit in christo iesu vnũ
sumus: nec quisq̃ ab alterius ita est diuisus
officio vt non ad connexionem pertineat ca-
pitis cuiuslibet humilitas portiõis. ¶ Schisma
autem stricte sumptum secundum beatum
tho. super illud, 1. ad corin. 1. non sint in vo-
bis schismata / est quando vel propter diuer-
sam fidei confessionem vel propter diuersas
sentẽtias de agendis homines vnius collegii
se in diuersas separant partes: secundum il-
lud isaiæ. 22. scissuras ciuitatis dauid videbis
quia multiplicatæ sunt. Vnde ostien. in sum-
ma dicit q̃ schisma est illicita diuisio per ino-
bedientiam ab vnitate ecclesiæ facta. Anto. in
ru. de schisma. dicit q̃ schisma strictissime
sumptum intendit hæresim: pro eo q̃ omnis
schismaticus intendit sibi ecclesiã constituere
& vniuersalem impugnare / quæ vna est. 24.
q.1. loquitur. vnde peccat in articulum fidei
& vnam sanctam catholicam ecclesiam. D
¶ Abb. in ru. & anto. cap.1. eo. ti. dicunt schis-
ma quadrupliciter sumi. Et largissime qui-
dem omnes constituti in peccato mortali di-
cuntur schismatici. 24. q.3. dixit. 13. q.1. a-
postolicæ. 1. q.1. sacerdotes. Large dicuntur
excommunicati. xi. q.3. cum excommunica-
to & .c. seq. Ex quibus aliqui peccant aliqui
non, licet sine pecato non debeat excommu-
nicatio ferri, de resti. spo. literas. de sen. excõ.
inquisitioni. Hi tamen sunt a deo & ab eccle
sia seu cœtu fidelium diuisi: sed constituti in
peccato tantum / a deo & non ab ecclesia. Sunt
enim existentes in peccato adhuc in commu
nione ecclesię. Item excommunicati possunt
dici strictius diuisi, quia facilius reconcilian-
tur peccatores q̃ excommunicati: vt in.c. cũ
desideres & .c. a nobis de sen. excõ. & .c. oĩs de
pœni. & remis. His duobus modis capiendo
clarũ est q̃ papa non posset accusari: vt supra
dictũ est. ¶ Stricte dicũtur schismatici qui cõ-
iurationes faciunt cõtra ep̃um propriũ. Et isti
nõ sunt suspẽsi sed suspẽdendi secundũ inno.
& ostien. & anto. in rubrica. Itẽ magis stricte
schismatici dicuntur qui proprium episcopũ
eiiciũt de sede episcopali / eam sibi occupãtes
& presbyteros suos facientes & etiam consti

rutiones. 7.q.1.scire.24.q.3.inter hæresim.
A Et etiam hi casus non conueniunt in papa.
¶ Sed strictissime schismatici sunt illi qui di-
uidunt se ab vnitate romanæ ecclesiæ consti-
tuendo sibi ecclesiam & ordinando clericos
& sacerdotes & faciendo sibi constitutiones
7.q.1.nouatianus.24.q.1.loquitur.24.q.3.
inter hæresim. Vnde abb.in.c.atsi clerici in
15.col.de iudi.dicit ꝙ aut aliquis credit ec-
clesiam esse penes alterum tantum / quando
aliqui se gerunt pro summis pontificibus. &
potest esse schisma sine hæresi.allegat glo. sin
gularem.24.q.1.§.1. Aut credit ecclesiam
posse consistere penes duos in solidum. &
est schisma cum hæresi. Et idem ipse replicat
in ru.de schisma. de quo aliquid infra clarius
dicitur. Glo.tamen.24.q.1.in summa dicit
ꝙ schisma non potest esse sine hæresi nisi in
summo pontifice si duo crearentur & quili-
bet contenderet ecclesiam apud se esse. &
idem milis in verbo schisma. Quod credo
intelligi de schismate strictissime sumpto. &
idem abb.in.c.firmissime de hære. Capiendo
autem isto & vltimo modo vtrum papa pos-
sit accusari schismatis, videtur ꝙ non: quia
nō potest seipsum separare ab vnitate eccle
siæ, quia nullus potest a seipso separari. Vn-
de cum papa sit caput ipsius ecclesiæ (secun-
B dum ꝙ dicit ostien.& sanctus tho. in opuscu
lo contra errores græcorum.c.66.) non pōt
in eum cadere huiusmodi schisma / loquēdo
in vno vero & indubitato papa. Item in eum
in quo & apud quem est ecclesia (sicut est pa
pa.24.q.1.loquitur / &.c.didicimus) non ca-
dit schisma. imo per separationē ab eo incur-
ritur schisma secundum illud cypriani in.c.
scire.7.q.1.
¶ Quid dicendum? Clarum est ꝙ si loqui-
mur de schismate quod habet inclusam hæ-
resim, non dubitandum est ꝙ papa potest ac
cusari.40.di.c.si papa. quando enim papa per
sistit in schismate vel fouet illud longo tem-
pore, tunc non tam dicitur schismaticus ꝗ
hæreticus: vt vult illa glo.in.c.inter hæresim
24.q.3.& ponit sanctus tho. in secūda secun
dæ.q.39.ar.1. ponit & sequitur petrus de
monte in quæstione an papa sit maior conci-
lio, in.2.conclusione in.3.char. in sua monar
chia. Sed dubium est quando non habet hæ-
resim inclusam: in quod non videtur papa
posse incidere: cum ipse sit caput ecclesiæ, vt
dictum est. Sed dic ꝙ quantūcunq ipse sit ca
put ecclesiæ, potest fieri schismaticus. Primo
hoc probatur in duobus contendentibus de C
papatu quorum vterq se credit verum pa-
pam. nam hi sunt schismatici & non hæreti-
ci: vt vult glo.in summa in versi. qui ergo in
fine ipsius.24.q.1. Item si duobus contendē
tibus etiam ille qui esset verus papa (licet a-
pud aliquos dubius) esset pertinaciter negli-
gens ad procurandum vnionem ecclesiæ &
nollet facere quod in se esset pro vnione ec-
clesiæ redintegranda, talis videretur nutritor
& fautor schismatis & argueretur schismati-
cus: vt fuit dictum de benedicto.13.& gre-
gorio.12. Item probatur sic. papa potest sepa
rare se sine aliqua rationabili causa sed ex sua
pura voluntate a corpore ecclesiæ & collegio
sacerdotum per non obseruantiam eorum
quæ vniuersalis ecclesia ex traditione aposto
lorum obseruat.xi.di.ca.ecclesiarum. aut per
non obseruantiam eorum quæ per vniuersa
lia concilia aut apostolicæ sedis authoritate
sunt vniuersaliter ordinata / maxime ad cul-
tum diuinum: quia forte non vult seruare il-
lud quod vniuersalis ritus ecclesiasticorum
seruat: vt puta quia nō vult celebrare in vesti-
bus sacris aut locis sacratis aut cum luminari
bus aut signare se signo crucis (sicut reliqui
sacerdotes faciunt) & similia quæ sunt gene-
raliter ordinata ad perpetuam vtilitatem: D
contra.c.quæ ad perpetuam &.c.violatores
&.c.sunt quidam &.c.contra statuta.25.q.1.
Ergo videtur ꝙ papa in talibus diuidendo se
ab obseruantia vniuersalis ecclesię cum per-
tinacia / possit in schisma incidere. Ita dicit
car.de turre cre. in prima parte quarti li. de
po.pa.ca.xi. Qui respondet ad contraria su-
pra allegata, ꝙ non tantum committit schis-
ma qui se subtrahit ab obedientia papæ sed
qui se subtrahit ab obedientia capitis prin-
cipalis ipsius ecclesiæ / hoc est christi. vnde pa
pa bene potest se separare per inobedien-
tiam a capite hoc est christo / & ab institutio-
ne apostolicę sedis, inquantum se diuidit ab
obseruantia eorum quæ sancti patres in sede
apostolica ad communem ecclesiæ vtilita-
tem constituerunt. & ideo dicitur quòd pa-
pa potest incidere in schisma se subtrahen-
do ab vniuersali ecclesia. ¶ Ad id autē quod
dicitur quòd apud eum est ecclesia, dicit ve-
rum esse quando ipse manet subiectus capi-
ti christo cuius est vicarius: recognoscendo
suam potestatem dependere ab eo / & obser-
uantiis vniuersalis ecclesiæ ipsius christi spō-
sæ se conformando.

¶ Item hoc clarius posuit etiam egi.in.d.ca. in fidei de hære.vbi referendo dicta cuiusdã fratris santii de muleriis magistri i theologia, dicit possibile esse vt papa sit schismatic⁹. Antecedens patet: quia papa habet libertatem talia faciendi & peiora. Consequentia probatur: quia vt dicit sanctus tho.in secũda secunde.q.39.ar.1.in corpore arti. schismatici dicuntur qui subesse renuunt summo pontifici & qui membris ecclesiæ ei subiectis communicare recusant. ergo ab opposito etiam schismatici dicuntur qui subsunt antisummo pontifici vt bono capiti & eius membris tanq̃ catholicis communicãt. In quo casu verus papa esset diuisus a se inquantum est caput ecclesiæ, non autem esset diuisus a se inquãtum est homo. Et per hoc respõdetur ad argumen.ꝙ ideo papa non potest esse schismaticus quia non potest esse a seipso diuisus. ¶ Et hoc etiã ponit expresse petrus de ancha. in trac.de schismate in.1.q.in.3.char.ponendo exemplum in papa qui aliquid attentaret contra quattuor euangelia & contra decreta 4.conciliorum. Et allegat in exemplum quæ dicuntur in.c.q̃to de consue. per inno. & in c.sunt quidam.25.q.1.&.c.sicut.15.di.&.1.q.7.c.etsi illa.& quod notatur de sen.excom.

B nulli. Cum vt ipse dicit sint multa in quibus non habet potestatem: vt in specu.in ti.de dispensa.in.§.nunc breuiter per totum illum §.quia ex talibus redditur suspectus de hæresi vt in.c.anastasius.19.di.&.5.q.1.quidã, ibi archi.in verbo errare.quia dicitur tunc errare cum aliquid statuit contra articulos fidei vel contra statum vniuersalis ecclesiæ.

¶ VNDE cum quæritur vtrum ipse possit accusari de schismate, considerandum est ꝙ si capimus schisma largo modo/non sonat in hæresim. & in illo dicendum est prout diximus de alio crimine notorio scandalizante ecclesiam de quo est incorrigibilis. vbi volui ꝙ si sit tale scandalum etiam circa fidem, potest accusari/licet non deponi. ¶ Si vero capimus schisma strictissime, tunc aut vult constituere aliam ecclesiam oĩno se diuidẽdo ab ecclesia romana. & isto modo fit schismaticus schismate quod sonat in hæresim: vt potest poni exemplum secundum ꝙ supra proxime diximus, & sicut faciunt græci. quia tunc est hæreticus, & venit contra illum articulum fidei & vnam sanctam catholicam ecclesiã: vt dicit abb. in ru.de schisma.& anto. de bu.in c.1.eo.ti.& idem abb.in.c.at si clerici in prin. in.15.col.de iudi. Et isto modo procedunt quæ dicuntur ꝙ schisma non est sine hæresi: vt in

C dicto.c.inter hæresim. Et isto modo dicit hiero. nullum esse schisma quod non aliquã hæresim confingat vt recte ab ecclesia videatur recessisse. Et isto modo poterit accusari, quia hæreticus.d.c.si papa. ¶ Si vero nõ constituit aliã ecclesiam imo credit totã ecclesiam esse apud se (vt contingere posset qñ duo vel plures contendunt de papatu: nam tunc quilibet eorum credit vnitatem ecclesiæ & illam esse apud se, nec impugnant romanam ecclesiam. & tales sunt schismatici & non hæretici: vt dicit abb.in.d.ru.& anto.in.d.cap.1.) isto casu vtrum possit accusari de schismate, dico ꝙ si est schisma inueteratum/istud transit in hæresim: quia tales videntur inducere nouũ ritum prorsus diuersum a ritu antiquo populi christiani: videlicet nutriendi infantes excrescẽtes ad duo capita velut monstrũ: hoc est ad duos summos pontifices (& ad duo collegia cardinalium) cum nõ possit esse nisi vnus.7.q.1.factus est cornelius.& ioan.10.factum est vnũ ouile & vnus pastor. ponit glo. in cle ad nostrum de hære. Et cum res inueterascit, possunt credere christiani ꝙ papa non sit verus dei vicarius & ꝙ non gerat vicem iesu christi in terris, & parit derisum & vilipen-

D duntur censuræ: nam vnus excõicat & interdicit fauẽtes alteri & alius e cõtra. & propter huiuscemodi cõtrarietates sequuntur multi errores, maxĩe ex promotionibus episcoporum & aliorũ prælatorũ. Ita dicit mathesil.in additione ad trac.schismatis anto.de bu.in.7. argumento pro parte affirmatiua. Et idem in responsiõe ad obiecta, vbi dicit ꝙ quãdo schisma est inueteratum est hæresis, & venit contra articulum & vnam sanctã catholicam ecclesiam. Nec vt ipse dicit tuetur eos ꝙ nõ credunt posse esse duas ecclesias vel duos põtifices & duo collegia cardinalium, sed credũt esse vnum licet sit hæsitatio de subiecto. i. an sit hoc vel illud, quia hoc est illudere legi diuinę: ex quo tam longo tempore talem perplexitatem passi sunt, & diuisionem nutritam fouere dicuntur vt fixis altius radicibus plus durare possit. Vnde propter prauam intentionẽ cum opere subsequuto sunt puniẽdi sicut hæretici: vtpote qui de facto non minus diuidũt ecclesiam q̃ si docerent posse esse plures ecclesias argu.c.nuper &.c.si.de biga.

¶ Idem etiam dicit goffre in ti. de schisma. in summa: scilicet ꝙ schisma radicatum, est hæresis. Idem etiam raymundus de penna forti, ꝙ schisma quod diu durauit incidit in

hæresim in ti.de schisma. Idem etiam ostien.
A in summa eo.ti.in. §.vnde dicatur. Et idem
astexanus in.3.parte in ti.de pace arti.6. Idē
etiam petrus de ancha, in trac. de schismate
in. 1. &.2.q. vbi non solum ipsos dicit esse
schismaticos sed etiam omnes illis adhæren-
tes ratione tam inueterati schismatis. Et idem
petrus de ancha. in responsione facta in con-
cilio ad oratores regis in. 3. char. allegat no-
tata. 24.q.1. non afferamus. & ea.cau.q.3. in-
ter hæresim, similiter tex. 24.q.1. vbi sana. &
c.in nomine domini. 23. di. Imo idem pe. de
ancha.in.d.trac. dicit tales in hæresim vel sal-
tem in suspitionem hæresis incidisse. Et ad
præmissa de inueterato schismate, per illum
tex.c. in nomine domini. 23. di. dicit tales
antichristos inuasores & destructores chri-
stianitatis nuncupari. tex. est hiero. in.d.c. in-
ter hęresim & ibi dicitur. 24.q.3. & aug. in li.
contra cresconium grammaticum, quę infra
latius refero.

¶ Nunc ergo si schisma est inueteratum, ex
quo transit in hæresim / poterit accusari vt hæ
reticus. d.c. si papa. Et ita legitur factum tem-
pore schismatis gregorii. 12. & benedicti
13. & ioannis. 23. qui in concilio constan-
tien. fuerunt priuati tanq̄ nutritores antiqua
ti schismatis: licet gregorius præueniendo
B cesserit. Et ita ꝙ possint etiam tanq̄ suspecti
de hæresi accusari, ponit petrus de ancha. de
eis in.d.trac. schismatis in. 2.q. vbi dicit ꝙ hāc
conclusionem vidit approbatam sub sigillis
collegiorum omnium magistrorum theolo
giæ & doctorum iuris canonici & ciuilis ciui
tatis bononiē. & vniuersitatis parisiensis. Et
idem (ꝙ possit papa accusari de tali schisma-
te) ponit egi. in.c. si papa in versi. sextum du-
bium. 40. di. Et rosellus in sua monar. in.q. an
dignitas papatus semel quæsita possit perdi
in. 5. char. Et hoc modo potest limitari quod
dicit abb. in.d.c. at si clerici: videlicet nisi esset
schisma inueteratum. Et similiter dico ꝙ po-
terit accusari tanq̄ schismaticus si se papam
contenderet credendo ecclesiam posse habe-
re duos romanos pontifices: quia esset hære-
ticus, & necessario crederet duas ecclesias / cō
tra illud & vnam sanctam catholicam eccle-
siam. Ita dicit. d. anto. in.d.ca. 1. de schisma. &
abb. in.d.cap. at si clerici. vbi dicit sic intelligi
glo. 7.q.1. non autem.

¶ Sed si non esset schisma inueteratum / & re
quisitus faceret quicquid posset ad tollēdum
schisma / & esset paratus facere omnia quæ
per sacrum icumenicum concilium ordina-
rentur pro sedando schismate, tunc non cre- C
derem eum posse accusari / maxime si nō fuis
set author exorti schismatis. Facit quod dicit
ꝙ schismatici redeuntes semper sunt recipiē
di, sed non hæreticus postq̄ est relapsus: vt di
cit aug. de anco. in.d. trac. de po. pa.q. 25. ar.
4. Sed si detractaret sedare schisma vel in hoc
esset remissus seu negligens, credo arguēdo
a minori ꝙ posset accusari per illam glo. in
d.c. si papa (vt dictum est supra) propter scā-
dalizationem vniuersalis ecclesiæ. Et istud
etiam videtur velle rosellus in.q. an dignitas
papatus semel quæsita possit pdi, de quo vide
quod dico infra an papa possit deponi prop-
ter schisma. Imo contra talem schismaticum
potest imperator indicere bellum: vt ponit
abb. sicu. in.c. sicut el. 2. de iureiu. & idem pe.
de ancha. in regula accessorium in. 82. col. in
fi. de regu. iu.

¶ Sed contra illud quod dictum est supra (ꝙ
qn̄ schisma est inueteratū / transit in hæresim
& de eo pōt accusari) facit ēt quod dicit abb.
in ru. de schisma. in fi. vbi quando quæstio est
dubia de pontificatu & maxime ex facto in-
tricato & diuturno, exemplificando in schis-
mate ioan. gregorii & benedicti / dicit ꝙ tunc
tales non essent excommunicati & euitarent
excommunicationē & peccatū: argu. l. regu D
la & l. 2. ff. de iuris & facti igno. & c. ad aposto
licę de cle. excō. minis. & c. vt animarū de cō-
sti. in. 6. & idem refert ibi ioannes de ana.
¶ Hoc idem per plures rationes ponit archie.
flo. in. 2. par. summæ in ti. 3. de superbia. c. xi.
§. sed quid cum duo, tum ex ignorantia facti,
tum ex ignorantia iuris: quia dubitabatur
apud peritissimos an in electione vrbani. 6.
fuisset talis metus qui caderet in constantem
virum, & vtrum fuisset purgatus. Et ibi ponit
de iacob qui cognouit liam non vxorem pro
rachele vxore sua. Ponit quoq; quando igno
rantia facti vel iuris excusat. & dicit ꝙ illi qui
habuerunt notitiam & peritiam facti & iuris
in illo schismate, fuerunt vere schismatici,
& illi qui non ex conscientia quia sic crede-
bant adhærebant nunc vni nunc alteri solum
ducti cupiditate rerum temporalium, nō ex-
cusabantur a peccato. Et ibi multum ad
longum refert totam seriem illius schisma-
tis.

¶ Adde ꝙ idem in simili ponit bal. in. l. mag-
nam in prin. C. de contra. & commit. stip
pu. & bar. in. l. si quis delegauerit. ff. de noua-
tiōibus. & in. l. si cui de lega. 1. & dy. in regula
imputare de regu. iu. in. 6. videlicet quod

A vbi est factum de longinquo & intricatum, quis excusatur. Vnde dicit bal.in.l.cum sta tus.C.de ordi.cogni.quòd tempore schismatis quis potest esse neutralis. Et idem bal.in cap. cum contingat circa fi.de rescrip. dicit quòd quando ratio est obscura, neutri est parendum / & non cogitur quis præstare præcipitem obedientiam nec gratificari ancipiti via. allegat cap.domino guerram / hic finitur lex.& inducit pro regibus qui sunt indifferentes tempore schismatis. ℣ Et idem videtur velle abb.in.c.firmissime de hære. in dicente se papam & alium antipapam. Cuius dicta dicerem posse intelligi in duobus nouiter in discordia assumptis quorum vterque credit se papam.vel intelligi in persona illius qui post inueteratum schisma nouiter assumitur in papam ex vna parte, qui nouus non fouet schisma & propter factum intricatum credit illum fuisse verum papam in cuius locũ ipse successit,sed facit quantum est in se ad sedandum schisma: & non in illis qui diu stetetunt in schismate. vel loquitur respectu adhærentium & subditorum qui propter factum intricatum credunt papam suum esse verum & indubitatum papam: vt dicit abbas
B in.d.cap. firmissime de hære. Et ita intelligo quod dicit egi,in cle.dudũ in prin. de sepul. & ioan.de ana,in ru.de schisma.

℃ Qualiter autem etiam in istis admittatur excusatio,dic vt dicit car.de turre cre.(cuius dicta mihi placent)in.1.par.4.li.c.14.de po. pa. vbi ponit quinque veras propositiones quas optime probat. & respondet ad illos qui similiter volunt tales adhærentes & subditos excusari: vide eum omnino.

℃ Et etiam vide omnino archie. flo. in.d. versi.sed quid cum duo.vbi similiter in fi. ad propositum elicit plures alias conclusiones cancellarii parisiensis approbatas per doctores totius vniuersitatis. & ibi etiam de sententiis & censuris quæ fulminatæ fuerant ab vtraque parte contra alteram / dicit quòd non erant cutandæ tanquàm a non suo iudice fulminatæ. ℣ Et ibi præterea recitat quattuor documenta eiusdem doctoris. Primum est φ inter homines eiusdem obedientiæ expedit adhærere sententiis latis a suo superiore credito. Et hoc primum placet ei: quia alias sequerentur multa inconuenientia & confusio magna. Secundum documentum est de casibus reseruatis papæ(de dispensationibus & aliis in foro conscientiæ vel iudiciali) φ possunt homines secundum credulitatem suæ partis tenere & seipsos quietare: neutrales aũt possunt recurrere ad ordinarios suos. C sed hoc vltimum de neutralibus nõ placet archiepiscopo. Tertium documentum (quod similiter ei non placet) est φ ad quancunque ecclesiam quis venerit, illius morem seruabit si non vult cuiq̃ esse grauis nec quenq̃ sibi: iuxta illud ambro.de ieiunio. 12.di. ca. illa. Quod improbat ratione vnitatis iurisditionis,quæ debet esse in vno vel vero vel præsumpto pon. a quo in alios deriuetur 24.q.1.cap. loquitur. Quartum documentum est quòd vbi homo nihil in se sentit carnale vel tenebrosum trahens eum ad tenendum istam partem vel illam non debet sibi seruare scrupulos. Quæ omnia intelligit in dubio schismate & non in euidenti & eo quod clare a non passionatis facile percipitur. allegat illud pelagii.24.q.1.c.schisma.

℃ Et ad præmissa facit quod dicit rosel.in monar. in. q.vtrum papa possit perdere dignitatem semel quæsitam in.6.char. Qui allegando glo.24.q.1.in summa & glo. 2. ca. cau.&.q.cap.didicimus (quæ voluerunt φ duobus contendentibus de papatu neuter sit schismaticus)dicit quòd est contra tex. in cap.1 .de schisma. vbi guido & octauia- D nus qui contendebant cum alexandro de pontificatu fuerunt schismatici, & alexander non. Ideo dicit φ illę glo.debent intelligi qñ quilibet de pontificatu contendens ex probabili dubio mouetur ad se prætendendũ papã tunc enim quilibet excusatur a schismate.l.1. §.cæterum(vbi bonus tex.).ff.de ven.inspi. l.de ætate. §.ex causa.ff.de interro.act.l.qd si fugitiuus. §.apud labeoẽm.ff.de ædi.edic.& videtur tex.in.l.penul.ff.de adul. Et etiam si ambo nullum ius haberent in papatu/probabiliter tamen arbitraretur alter eorũ φ esset papa,in nullo delicto taliter ius papatus pro sequens deberet iudicari. Et ad.d.c.1 .respondet φ ibi alexãder erat verus papa & octauianus & guido iniuste se opponebant. & ideo illi q iniuste se opponebant sunt iudicati schismatici: quia non erat in eis aliquod probabile dubium φ aliquis ipsorum posset esse papa quia constabat φ alexander erat verus papa. Et idem allegat de symmacho de quo.17. di. §.hinc etiam. Voluit tamen finaliter φ tñc non excusentur qñ moniti non curant, & timentes ne deponantur protrahunt. Vide eũ late de hoc. & iunge quod infra dico vtrũ papa possit deponi propter schisma.

A ¶ Alioquin non esset verum quod dicit abb. quia schisma inueteratum transit in hæresim: vt omnes volunt, & tex. & ibi doc. in. d. c. inter hæresim. Quod & ponit sanctus aug. cōtra cresconium grāmaticum dicēs, inter schisma & hæresim magis eam distinctionem approbo qua dicitur schisma esse recens cōgregationis ex aliqua sentētiarum diuersitate dissensio: nec enim fieri potest nisi diuersum aliquid sequantur qui faciunt: hæresis etiam est schisma inueteratum. ¶ Quinimo petrus de ancha. multum exacte discutiendo istum articulum in prima quæstiōe tractatus de schismate, cōcludit tunc fuisse verū schisma & ambos fuisse schismaticos ꝓprie. Et ibi respōdet ad glo. in summa. 24. q. 1. & ad rationē de excusatiōe varietatis opinionū, ꝙ nulla pōt eē excusatio vbi plura dātur capita: nec excusat si credatur quod verum est in fide, allegat tex. in. c. aduocauit. 24. q. 1. & ait ꝓ nec glo. loquitur in schismate inueterato. Et per hoc patet quomodo debeat intelligi dictum abbatis. Item alio modo intelligit glo. quando duo de recenti sunt creati & probabiliter dubitatur vter eorum sit papa. Vnde patet ꝙ debet abb. intelligi vt infra. ¶ Imo idem petrus de ancha. est de directo contra dictum abba. etiā respectu adhærentium: nam per particularia B cōsilia peritissimorum virorū qui in illo schismate fuerunt multum contrarii (vt patet ex bal. in. l. 1. C. si quis aliquem testa. prohi.) eos non excusat, ex quo duo inspiciebantur capita in ecclesia / contra illum articulum & vnam sanctam catholicam & apostolicam ecclesiam: & quia istud iudicium erat concilii vniuersalis siue icumenici. & ita etiam in schismate inueterato quis non excusatur. ¶ Seipsum limitat abb. in. c. quia diligentia de elec. & dicit tempore dicti schismatis fuisse respōsum ad illam glo. in summa. 24. q. 1. vt dixi supra. Et ad ista adde quæ dicuntur supra in quæstione vtrum cardinales quidiscesserunt a iulio proprie dicantur schismatici.

¶ Arti. 6.

ONSEQVENter quæro hic quid si romani admitterēt papam schismaticum, vtrum roma posset priuari omnibus priuilegiis & immunitatibus p romanos pontifices concessis vel saltem ab eis suspendi. Hanc quæstionem ponit albe. in. l. iubemus. C. de sacrosan. ec. C ele. & dicit eam occurrisse de facto tempore ioannis. 22. quia tunc populus romanus recepit ludouicum de bauaria qui se gerebat pro imperatore contra processus domini papæ, & idem populus ac clerus ro. elegerunt in antipapam quendam fratrem petrum de corbario ordinis minorum, a quo multi cardinales creati sunt. Vbi etiam connumerat varia priuilegia ecclesiæ romanæ.

¶ DE QVO schismate multa scribit ioannes aluarus in suo tractatu de planctu ecclesiæ & de. ioan. 22. qui ex his commotus voluit priuare vrbem romam omnibus priuilegiis saltem ad tempus. Et habito consilio cum doctissimis viris (maxime cum oldrado) fuit responsum ꝙ non licebat nec decebat nec expediebat. Et hæc probat per bonas rationes, & sunt de verbo ad verbum cōsilium oldradi. 62. incipit & circa. Et ibi concludit expediens esse ꝙ prædicetur crux contra tales tanq̄ schismaticos potiusq̄ roma priuetur priuilegiis suis. Et ibi dicit ꝙ licet similis pestis fuerit multotiens in vrbe, nusq̄ reperitur ꝙ per processus & ademptionē priuilegiorum cessauerit: sed semper similes schismatici in sedem intrusi fuerunt humano au- D xilio expulsi. ¶ Et adducit multa exempla. primū de leone & adriano quando carolus cepit desiderium / vicit longobardos & ecclesiā restituit. 23. q. 8. hortatu. &. 63. di. adrianus el. 2. Itē de leone ab vrbe expulso & creato bñdicto qui ab othone postea captꝰ / missus est exul in saxoniam. 63. di. in synodo. Item de ioan. 12. qui expulsus fuit per crescentiū patritium: quo fugato per othonem tertium creatus fuit gregorius. 5. qui erat de genere othonis. Et postea reuerso crescētio gregorius expulsus est & creatus ioānes episcopus placentinus, quem nicolaum quintum nuncupaturit: qui per othonē vna cum crescentio captus membratim laceratus fuit.

¶ Omnia ista ēt refert catal. in trac. facto pro ioan. 23. contra gregorium. 12. ponens etiā de guidone & octauiano qui iniuste cathedrā occuparunt. fuit autem octauianus vocatus victor, & vixit annis. 9. mensibus. 7. in cathedra. cui successit guido, qui vocatus fuit paschalis. Quorū facta damnantur de schisma. c. 1. Similiter de octauiano cōtra papā alexādrū ponunt doc. de elec. quia diligentia. Similiter de roberto & vualdemario schismaticis vt in. c. a nobis de sacra. nō iterā. Item federi-

A eus primus contra innocentium, 3. schisma mouit, & similiter otho quem inno. excōmunicauerat. Idem fecit federicus. 3. contra gregorium. 9. qui per innocentium. 4. fuit in cōcilio lugdunen. depositus: vt in. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. Vltimate ponit de ladislao rege & ecclesiæ feudatario: qui schismaticus aduersus ioan. 23. insurgebat. Et contra eum multa adducit quæ accepit ex eodem oldrado in. d. consi. 62. & concludit ꝙ contra eum erat crux prædicanda & indulgentiæ concedendæ. 23. q. 8. c. omni timore.

¶ Etsi quis voluerit habere notitiā oīm schismatū in veteri & nouo testamēto, videat ioā. gerson cancellariū parisien. qui in prima parte sui trac. omnia connumerat. Et vide cardi. de turre cre. qui enumerat. 22. schismata quę fuerūt in ecclesia ī trac. schismatis. c. 9. Habeo etiam trac. doctissimi viri cuius nomen ignoro, in quo enumerantur. 23. schismata.

¶ Nec quia finis belli dubius est/ omitti debet quin etiam personaliter eis opponatur. 24. q. 1. memor. &. 23. q. 8. omni timore. & ibi promittitur salus æterna mouentibus pro fide bellum, & in. c. omnium. 23. q. 5. ¶ Et quia ecclesia veritatem sequitur, semper vincit & præualet in perpetuum. 3. esdræ. 3. &. 4. &. 8.

B di. c. consuetudo. Est enim fundata super solidam petram, & ideo ruere non potest. 24. q. 1. c. loquitur. Et licet nauicula petri possit fluctuare, tamē non potest perire. 24. q. 1. nō turbatur. Nam vera religio casui subiacere non potest: vt in epistola inter claras. Et schismatici licet inter vitia ferueāt, incrementa tamen habere non possunt. 7. q. 1. nouatianus. ¶ Idē etiā ponit quod ipse oldradus ioannes de ana. & sequitur in ru. de schisma. Et huius exemplo allegat idem fuisse factū per eugenium quartum anno domini. 1445. qui hortatus est delphinum vt faceret bellū contra basilienses.

¶ ET AD præmissa facit quod dicitur ꝙ papa non potest mutare sedem suam de roma ad alium locū, quia mandato domini sedes de antiochia trāslata fuit romā. 24. q. 1. c. rogamus, & sic esset cōtra præceptum dñi. Et hoc tenet archi. in. d. c. rogamus & in. c. fundamenta de elec. in. 6. & dicitur in. c. ego. N. de iureiu. per abb. facit tex. in. c. mutationes 7. q. 1. & idem abb. in. c. per venerabilem qui filii sint legi. Et idem etiam tenuit ockam in 1. par. li. 5. c. 21. qui dicit ꝙ. xi. anni fluxerant a passione domini quando sedes fuit translata romā, septem enim annis sedit petrus antiochiæ: & . 4. annis ante tenuit cathedram absq; appropriatione alicuius ecclesię, & ideo C ecclesia antiochena illis. 7. annis habuit principatum super alias ecclesias. Et albericus in l. gloriosissimo in prin. C. de summa trini. vbi dicit ꝙ aliquando de facto fuit translata: vt patet in clemente quinto qui transtulit eam vltra montes & ibi permansit longo tempore. propterea ludouicus dux bauariæ/ postea se gerens pro imperatore, fecit legem ꝙ non liceret transferre sedem de roma. Sed iste bauarus fuit tyrannus non imperator/ vt tactum est supra: ideo non potuit valere lex eius. & alioqui non valuisset quia posuisset falcem in messem alienam: vt dicit petrus de monte in. 1. q. suæ monar. ad hoc. c. venerabilem de elec. Facit quod dicitur in. c. cum ad verū. 96. di. & in. c. ecclesia de cōsti. ¶ Et de istius tyrannide etiam ponit aluarus de planctu eccle. in prin. operis. Qui etiā dicit ibidem in. 31. ar. ti. ꝙ licet papa non possit trāsferre sedem de roma in aliam ciuitatem propter translationē factam mādato domini de antiochia (vbi sederat petrus annis septem) in vrbem romā d. c. rogamus. 24. q. 1. (quia non est discipulus super magistrū. 24. q. 1. cum beatissimus. nec seruus maior domino suo ioā. 13. & maiori potestati semper est obediendum. xi. q. 3. D qui resistit/ &. c. si is qui præest) ob hoc tamē papa nō cogit stare romę. & hoc probat pluribus rationibus. Nec a romana ciuitate vel sede iurisditionem recipit sed a deo. 22. di. c. 1. 21. di. c. in nouo/ &. c. quis. Nec vocatur papa romanus sed vniuersalis ecclesiæ, quæ est sponsa eius sicut christi. Large tamen appellatur papa romanus: vt in. c. ego. N. de iureiu. & in authē. de ecclesias. ti. in prin. §. 1. colla. 9. ibi sanctissimū senioris romæ papā. &. 97. di. victor in prin. 22. di. c. vl. Et quandoq; dicitur romanus pontifex. c. 1. de consti. in. 6. Et quantumcūq; habeat specialem episcopatum romæ & specialem ac determinatā diocesim sicut alius quisq; præsul (in qua etiam facit suum vicarium, qui est vicarius episcopi romani & non papæ: vt in. c. sua de offi. vica. vbi de hoc) tamen est papa vniuersalis ecclesiæ. quia licet dicatur romanus pontifex, sonat tamen in plenitudinem potestatis vniuersalis ecclesiæ: vt in. c. ad honorem de autho. & vsu pal. 2. q. 6. si quis putauerit/ &. c. qui scit. Et quod dicatur romanæ & vniuersalis ecclesiæ pontifex est tex. in. c. in nomine domini. 23. di. in. prin.

¶ Verūtamen sanctus grego. scribens alexā

drino patriarche qui eum vniuersalis ecclesię
papam appellauerat, ex humilitate rescripsit.
A peto nō faciat mihi hoc vltra dulcissima san-
ctitas vestra, quia vobis subtrahitur quod al-
teri plus q̃ ratio exigit præbetur. 99. di. c. ecce.
Sic etiam ex humilitate loquitur in singulari:
vt in. c. nihil de præscrip. De hoc tamen vtrū
dicatur vniuersalis ecclesiæ vel romanæ ec-
clesiæ papa & quomodo, vide quod dico in-
fra in arti. an papa sit maior concilio.
¶ Et quo ad id quod dicit alberi. de clemente
5. ꝙ de facto transtulit sedem vltra montes,
respondetur ꝙ nō fuit proprie trāslatio: quia
sedes romana non fuit priuata sua prioritate
& constituta siue facta prima sedes auinionē.
sed tantum dicitur non fecisse residentiam in
ecclesia romana. Vnde legitur in vita grego
rii. xi. ꝙ cum argueret quēdam prælatu qua-
re non resideret in ecclesia sua, ille respondit
& tu pater sancte quare non resides in eccle-
sia tua/loquens de romana ecclesia: qua de re
e gallia ad vrbem rediit/& curiam ad vrbem
reduxit. ex quo habetur ꝙ licet traheret mo-
rā in gallia, non tamen ob id dicebatur sedes
romana translata auinionem.
¶ Ego tamen non credo simpliciter verum
quod dicit aluarus (ꝙ licet non possit sedes
B romana alio transferri/non tamen propterea
cogitur papa stare romæ) quando pontifices
vellent perpetuo stare absentes & trahere mo
ram alibi q̃ in vrbe, tum ad periculum schis-
matis vitandum: vt dictum est de bauaro su-
pra, cuius tempore propter papæ diutinam
absentiam causatum est schisma. tum quia
virtualiter & per indirectum esset transferre
sedem: quod fieri non potest / vt dictum est.
Item quia & quilibet episcopus & archiepis-
copus tenetur residere in ecclesia sua: vt in. c.
ex tuæ/&. c. qualiter de cleri. non resi. Et cardi
nalis ob non residentiam in ecclesia & paro-
chia sua (quia quinquennio fuerat absens) a
concilio deponitur: vt in. c. ex gestis eo. ti. A
pari & papa in patriarchio suo. ad hoc est
quod dicitur in. d. epistola inter claras in ver.
victor.
¶ Et ꝙ non possit sedes transferri de roma
ponit pe. de monte in sua monar. in fine pri-
mæ quæstionis. qui dicit ꝙ si propter aliquā
rebellionem populi romani vel incursus ho
stium aut aliquam probabilem causam papa
vellet se personaliter cum curia sua ad alium
locum transferre, hoc posset: & vbi ipse esset
diceretur esse romana ecclesia saltem potesta
tiue. Quod vltimum voluit aluarus. de plan

ctu eccle. in. 30. ar. qui adducit ad hoc. 24. q.
1. c. quodcunq;. Et ecclesiam petrus repręsen C
tat non ecclesia petrum: vt ibi. Et papa succes
sor est christi/nō ecclesia: vt in. c. 1. de homi.
in. 6. Vnde vacante papatu non succedit ec-
clesia. cle. ne romani de elec. Et ecclesia roma
na fundata est in petro/non ecōtra. 19. di. ita
dominus. &. c. fundamenta de elec. in. 6. Pe-
trus autem a petra christo super quam funda
ta est ecclesia dictus est/ non christus a petro
d. c. ita dominus. ¶ Ecclesia enim nō dicit de
parietibus vel muris sed est collectio catholi
corum, de consecra. di. 1. c. ecclesia. Et eccle-
sia est corpus christi mysticum. 23. q. 5. de li-
guribus, &. q. 7. quemadmodum. Vnde talis
ecclesia est vbi est caput eius scilicet papa. ad
hoc quod dicitur in. c. ego. N. post innocē. de
iureiu. ꝙ ibi sunt limina apostolorum vbi pa
pa. Et ad præmissa facit glo. in. c. q̃uis. 21. di.
vbi dicit ꝙ vbi sunt boni ibi est ecclesia.
¶ Ad idem oldra. in. d. consi. 62. & alberi-
cus in. d. l. iubemus. vbi videntur sentire con
trarium, ꝙ proprie intelligatur de ecclesia in
vrbe propter adiectionem romana, nam licet
vniuersalis ecclesia vnica sit & indiuisibilis
(24. q. 1. loquitur) tamen volunt vbi sermo
est de romana/ꝙ distinguat inter illā & alias
& ꝙ sit sermo de ecclesia materiali quæ est in D
vrbe, quæ est caput oīm aliarū. 12. di. præce-
ptis. 3. q. 6. dudū. 22. di. c. sacro sancta. d. c. bea
ti. &. c. rogamus &. c. q̃uis. & sunt iura infini-
ta quæ semper de romana loquuntur. allegāt
in simili. c. cū clerici de verbo. sig. ¶ Sed hoc
quod ipsi dicunt (ꝙ romana ecclesia materia
lis sit caput) potest cōcedi cum agitur de ma-
teriali ecclesia, per dicta iura: prout poterat
intelligi in casu illo vbi erat quæstio an pos-
sint ab vrbe auferri omnia priuilegia. Vbi au
tem non conuenit materiæ subiectæ ꝙ roma
na ecclesia accipiatur pro materiali, tunc se-
cus: vt patet in exemplo/ ad romanam eccle-
siam omnes oppressi confugiunt & appellāt
vt in, c, ad romanam. 2. q. 6. Et cum dicitur ꝙ
ecclesia romana nunq̃ errauit sed semper im
maculata permansit domino concedente &
beato petro apostolo &c. (vt in. c. hæc est fi-
des. 24. q. 1. &. c. cum beatissimus) & ꝙ eccle
sia romana a nullo potest vocari in iudiciū (vt
in. c. qua traditione. 22. di. & in. c. nemo. 16.
q. 3. cum simil.) non potest intelligi de eccle-
sia materiali nec de muris & parietibus eccle-
siæ, sed de papa in quo repræsentatur vniuer
salis ecclesia/ vt dictum est.
¶ Sed quo ad id quod dicit pe. de mōte ꝙ pa-

pa propter incursum hostium & aliam pro,
A babilem causam potest relicta roma se trans,
ferre ad alium locū cum sua curia,reprobat fe
li.in postilla quadam in.d.loco ad petrum de
de monte . Qui dicit ꝙ hoc ipse nō admittit,
cum papa non debeat deserere ecclesiam suā
propter timorem mortis secundū admonitio
nem tactam in . c . per venerabilem qui filii
sint legi. ibi vado romam iterum crucifigi. &
ideo dicit ꝙ papa propter periculum mortis
non potest deserere ecclesiam suam : & ideo
ꝙ non potest sedem transferre . quod & te,
net cardi.de turre cre.in.d.c.rogamus. 24.q.
1. Quinimo debet curare omni conatu ec,
clesiam suam pacatam reddere & vrbem ro,
mam principum auxilio a rebellione cōpri,
mere. Facit quod dicitur in cle. 1 .de fo. cōpe.
¶ Istam eandem rationē inter alias per. d. c.
per venerabilē adducit oldra.in.d.cōsi.62.&
albericus in.d.l.iubemus/ad probandū ꝙ pa
pa nō potest priuare ecclesiā romanā nec ro,
mā priuilegiis suis nec illam deserere nec se,
dem transferre . ad quod faciunt omnia illa
iura per.d.oldra.& albericū adducta . Debet
enim pro ecclesia cōtra schismaticos se oppo
nere etiā vsq ad mortē:vt in.c.ois.23.q.8.&
ea.cau.q.5. omniū.& bonus tex.7.q.1.c.ad,
B uersitas in. §.cum vero. Vnde leo papa cum
audisset saracenos in portum romanum fur,
tiue venturos, præcepit congregari populū
& egressus personaliter romā/descendere ad
litus maris decreuit.23.q.8.c.igitur.
¶ Potest dici ꝙ illud quod dicit pe.de monte
intelligitur qn̄ papa non potest resistere/ nec
assequi suum iustum intentum / nec ex eius
discessu generatur scandalum:hoc est ꝙ pos
sit tunc ad tempus ab vrbe discedere cum cu
ria non animo deserendi romam,ad hoc tex.
in.c.temporis qualitas.7.q.1.&.d.c. aduersi,
tas ea.cau.&.q. & aliter non posset sine pecca
to morari extra romam,Nec obstat tex. in.c.
nos qui/ & ca. non loca. 40. di. quia sonant
quod non locus hominem sed homo locum
sanctificat : vt in cap. multi ea. di. Similiter
non obstat tex.in.c.nouit.12.di.nec tex.in.c.
legimus.93.di.quia in aliis terminis loquun
tur : nec probant ꝙ papa non teneatur stare
romæ. Et licet probent loca non cōmendare
hominē & posse episcopum in aliis locis san
ctum esse,non tamen sonant episcopum ex,
tra proprium episcopatū residere posse,cum
in eo residere teneatur:vt.7.q.1.peruenit.&
in.c.qualiter & in.c.ex tuę de cle.nō resi.Imo
si sine causa extra propriam sedem romanā

traheret moram/ & eius absentia scandalum
pareret/ & vocatus ad suam ecclesiam redire C
nollet,esset fortassis sufficiens causa congre,
gandi cōcilium ad prouidēdum indemnitati
ecclesiæ & ad obuiandum scandalo : quia si,
ne causa(ex sola sua libidine)stando extra vr
bem/peccat mortaliter:vt bal.consulendo di
xit gregorio.xi.vt legitur apud volateranum
in vita gregorii. ¶ Quod autem dicitur per
c.per venerabilem,intelligitur cum agitur de
salute vniuersalis ecclesiæ:quia forte fides im
pugnatur. tunc enim vt dicit ille tex.in.d.ca.
aduersitas in. §. cum vero.7.q.1. necesse est
vt ex aduerso accedat & in die belli seipsum
murum opponat pro domo dei.
¶ Adde etiam quod dicit archie.flo.in.3.par,
te sum.ti.23.ca.5.§. septima & vltima pote,
stas/in.3.col.ꝙ ex quo iubēte domino trāsla,
ta est sedes apostolica romam(vt dicit tex.in
c.rogamus.24.q.1.)non potest a papa trans,
ferri. Dictus autem domini iussus fuit quan,
do dictum est petro vado romam iterum cru
cifigi:vt probat tex.in.c.per venerabilem qui
filii sint legi . vbi videtur plus probari ꝙ pe,
trus fugiens volebat sedem mutare, christus
autem voluit ipsum martyrii corona ecclesiā
romanā cōsecracre/ & ibi sedē apostolicā fina
liter permanere. Et sic probat ꝙ potius papa D
debet mortē sustinere q̄ sedem pro quocunq
periculo etiam mortis deserere . Facit tex. in
c.fundamēta de elec. Vnde electio sedis in vr
be fuit a deo & non a petro:vt in.c.sacrosan,
cta.22.di.& ideo vt tactum est nō potest ab
aliquo mutari vel transferri ex quacunq cau
sa.Sicut nec summo sacerdoti licuit templū
facere alibi:quapropter peccauit eliachim in
ægypto templum faciens simile ierosolymi,
tano:vt refert iosephus. Vnde dicit archi. vbi
supra ꝙ sine assensu generalis concilii super
hoc specialiter conuocati & dei reuelatione
super hoc inuocata non esset translatio hæc
facienda:quia non nisi contraria dei iussione
mutādū est quod semel iussit:cū nec propter
transgressionem nec propter captiuitatē po,
puli dei per.70.annos licuerit locum templi
quem dominus elegerat immutare . Nec est
simile de mutatione sedis ex antiochia : quia
petrus elegerat antiochiā motu proprio. Nec
etiam est simile de mutatione sedis imperia,
lis:quia eius potestas est a populo.insti.de iu
re na.gen.& ci. §. sed quod principi. Et ꝙ nō
possit transferri/concludunt doc.in.d. c. fun,
damenta. vide ioan. an. in data sexti in mer,
curialibus.

¶ Articulus .7.

A ED HIC QVAERO
vtrum ecclesia romana sem
per habuerit principatum?
et videtur ꝙ non. quia post
ascensionē domini fuit sub,
iecta alteri ecclesiæ, nec ha,
buit primo principatum a conciliis nec a col
legio apostolorum sed tantum a beato petro
per translationem de antiochia: vt in. c. roga,
mus. 24. q. 1. Item ecclesia ierosolymitana vi
detur habuisse primatum: quia post passionē
domini petrus mansit ierosolymis quattuor
annis. & sic illo tēpore ierusalem habuit pri,
matū. postea fuit petrus antiochiæ annis se,
ptem. vnde tunc vt videtur ecclesiæ antioche
næ subiecta erat eccle. romana.

¶ Sed dic ꝙ ecclesia romana habet principa,
tum a deo & non ab apostolis: vt est tex. in
c. sacrosancta. 22. di. Et ad id quod dicitur de
ierosolymitana, dic ꝙ ibi nullam sedem pe,
trus elegit: sed primo antiochiæ: postea autē
iubente domino transtulit primatum romā
tanquam is qui primatum tenebat inter apo
stolos: vt in. d. c. sacrosancta/ & in. c. mutatio,
nes. 7. q. 1. Ita dicit okam in li. 5. primæ par.
c. 21. ibi vide eum, qui plura adducit. Et pro
B hoc est tex. in. c. ꝗuis. 21. di. & . 22. di. c. om,
nes. & in. c. ad romanam/ & in. c. decreto iun,
cto. c. sequen. 2. q. 6. c. dudum. 3. q. 6. c. nemo
9. q. 3. & . c. cuncta per mundum. c. rogamus
24. q. 1. cū multis simil. Et vide archie. flo. in
3. pat. sum. ti. 23. c. 5. §. septima & vltima po
testas &c. & infra in arti. an papa sit maior cō
cilio. Et ad hoc etiam est extrauagans bonifa,
cii. 8. incipit sacrosancta romana ecclesia quę
disponēte domino super alias ordinarie ob,
tinet principatum.

¶ Articulus .8.

VAERO HIC
vlterius vtrum po
terit papa accusari
de apostasia. Et pri
mo videtur dicen,
dum ꝙ non: quia
nullibi reperiť iu,
re cautum ꝙ papa
possit de hoc accu
sari. Q uinimo tex.
in. c. si quis pecunia. 79. di. qui vult eiici om,
ni conatu apostaticum, intelligit de intruso
sine canonica & concordi electione, ex quo
videť ꝙ papa qñ est in quasi possessione paci
fica papatus/ nō possit accusari de apostasia.

¶ Sed tu concludendo dic secundum inno. C
& glo. in. c. 1. de apostatis/ ꝙ triplex est apo,
stasia. vna est irregularitatis scilicet cum quis
a statu sumptæ religionis recedit. de qua in
c. fi. de apostatis. & notatur de tempo. ordi. c.
ex parte. Et ista fit multis modis: vt dimittēdo
tonsuram vel coronam/ accipiendo vxorem
abiiciendo vestem religionis vel clericalem/
redeūdo ad seculum. 20. q. 3. c. 1. 2. & . 3. 27.
q. 1. omnes. & in. c. 1. de apostatis. Vnde dici,
tur prouer. 6. homo apostata vir inutilis, gra
ditur ore peruerso/ annuit oculis/ terit pede/
digito loquitur/ prauo corde machinatur ma
lum/ & omni tempore iurgia seminat. ¶ Se,
cunda apostasia est inobedientiæ: scilicet quan
do quis transgreditur præceptum prælati vel
sacris canonibus non obedit. 3. q. 4. alieni. de
maio. & obe. si quis. Et intellige ꝙ non obe,
dit non quia non credit esse obediendū: alio,
quin esset hæreticus & schismaticus. 19. di.
nulli. & ponit abb. in. c. ego. N. de iureiu. &
diximus supra in arti. vtrum cardinales po,
tuerint subtrahere obedientiā papę. Istis duo
bus modis dic ꝙ papa non potest accusari/ q̃a
non habet superiorem coram quo possit ac,
cusari: vt in. c. licet de elec. ¶ Tertia est aposta
sia perfidię, quando quis recedit a fide: vt. 2. q.
7. non potest. D

¶ Et isto vltimo casu potest accusari tanꝗ infi
delis. 19. di. anastasius/ & . d. c. si papa. & de ista
apostasia loquitur totus titulus. C. de aposta,
tis/ secūdum bar. ibi. Facit quod dicit ostien.
& refert ioan. de ana. in. c. 1. de aposta. ꝙ isti
puniuntur vt hæretici: quia sunt vere hæreti
ci, eo ꝙ recesserunt a fide. & habent locum iu
ra de hereticis loquentia. Et ad hoc est bonus
tex. in. l. fi. C. de apostatis. ¶ Item sicut hæreti,
cus, potest etiam apostata a fide accusari post
mortem & eius memoria damnari, dummo,
do fiat intra quinquennium: vt in. l. 2. C. eo.
Vbi dicit bar. ꝙ iura sonātia ꝙ hæreticus po
test damnari post mortē, debent intelligi mo
do intra quinquennium de hæresi cognosca,
tur. quod dicit menti tenendū propter inquisi
tores qui publicant bona: ait tamen ꝙ nescit
quid obseruent. Tu vide dicta in. c. 2. de prę,
scrip. in. 6. secūdum ioan. de ana. vbi videtur
ꝙ etiā post quinquennium. quod tene men,
ti: quia salicetus idem vult quod bar. in. d. l. 1.
C. de aposta. Facit quod dicitur supra ex qui,
bus causis potest congregari concilium. vbi
dicitur ꝙ quando opponitur exceptio iuris
diuini vel naturalis per quam causatur inha,
bilitas & impeditur ius possidendi/ illa potest

A obiicisp quo ad exceptionem iuris diuini ꝙ est hæreticus/iudæus/paganus. quo ad exceptionem vero iuris naturalis/ꝙ est infans/furiosus/mulier/& similes. ¶ Ex quo patet ꝙ si potest talis exceptio opponi electo nondum recepto & præsidente concilio electo & recepto (vt volui in quæstione vtrum ratione simoniæ per papam cōmissæ quia vendit ordines & beneficia/habeatur sufficiens causa ad congregandum conciliū,& in quæstione quis congregat concilium) videtur ꝙ etiā de talib⁹ poterit accusari: quia tales exceptiones inficiūt electionē & dicunt illum nō esse papam,& tunc tractatur causa papatus: vt in c. si duo 79.di.& iudex est concilium, vt ibi. Vnde videtur dicēdum ꝙ sicut accusatur de hæresi, ita etiam accusari potest ꝙ est iudæus & seruat ritus iudæorum/vel ꝙ est paganus, & consequenter de apostasia & perfidia: & similiter ꝙ est furiosus vel mulier. qa ista vulnerant titulum papatus.

¶ Nec obstat. c. si quis pecunia: quod videtur velle ꝙ nō debeat accusari sed eiici omni conatu. Quia ad illum tex. respondeo ꝙ loquitur in illo qui propria temeritate se intrusit in pōtificatū sine aliqua cardinalium electione. talis. n. debet eiici non accusari ex quo no

B torie est intrusus. Facit. c. in nomine domini 23. di. & expresse dicit tex. in. §. patet. 3. q. 1. qui tex. manifestat ꝙ. c. si quis pecunia/loquitur eo tātū casu quo sedes apostolica per violentiā occupatur. Vnde non potest ille tex. induci ad probandum ꝙ electio papæ per simoniam facta sit nulla, quia requirit etiam violentam occupationem. quod nota ad opinionē egi. quā supra retuli in illo articulo an papa illaqueetur crimine simoniæ vēdendo beneficia.

¶ Et ex isto tex. cap. si quis pecunia colligitur vnum ꝙ non solum apostaticus dicitur ille qui deuiat a fide & aliis modis supra expressis, sed etiam dicitur apostaticus ille qui se intrudit in papatū & per violentiam illū occupat: quia vt dicit tex. in. §. patet nō inuenitur iudex qui illum apostaticum possit excludere. Ex tali enim intrusione arguitur ꝙ male sentiat de fide. & ideo iura appellant eum apostaticum. Et ita videtur velle ioan. de ana. in ru. de. apostа. dum allegat tex. illū in. c. si quis pecunia.

¶ E T de intellectu illius tex. dicit ibi egi. ꝙ aliqui intelligūt illū loqui de electione facta per alios q̄ per cardinales: & ꝙ in electione facta a cardinalibus non vendicat sibi locum sicut nec. c. in nomine domini secūdum eos

C a quo extrahitur (licet in eo plura omittant de illo tex. c. in nomine dñi & plura addant) & ꝙ loquitur de electione facta sine cōcordi & canonica electione cardinaliū. Et istum intellectum firmant notatis per hugo. in glo. 1. ibi circa prin. ibi & loquitur hic de eo qui per simoniam electus est ab illis qui non habent potestatem eligēdi/non a cardinalibus. ¶ Sed egi. dicit nunq̄ ubi placuisse istum intellectū: quia sequeretur ꝙ illa verba pecunia vel gratia humana vel populari tumultu/superfluerent vel saltem deberet addi dictio maxime. Item quia. c. in nomine domini (a quo reuera aliquibus additis est extractū. c. si quis pecunia) loquitur etiam de electione a cardinalibus celebrata. Item quia illa verba pecunia gratia humana populari seu militari tumultu/ibi ponuntur valde studiose: & in. d. c. in nomine domini fit valde studiose mentio de simoniaca hæresi & de venalitate, ibi circa prin. & in versi. nouit/ & in versi. nimirū prçcauentes, & in. §. ꝙ si prauorum ibi pura atq̧ sincera & gratuita. item ibi in. §. ꝙ si quis/valde studiose ponuntur illa verba per seditionem præsumptionem aut quodlibet ingeniū. Vnde non est verisimile ꝙ verba ibi posita careant effectu. de priui. si papa, &. l. si quādo

D de lega. 1. Et quia si per alios q̄ per cardinales fuisset facta electio, fuisset nulla ex defectu potestatis. c. licet de elec. Nec cōuenit per suppletionem dictionis maxime saluare tex. sed magis in dubio debent verba retineri in sensu proprio. l. 1. §. is qui nauem de exerci. ¶ Item propter illa verba in tex. posita sine cō cordi & canonica electione: quæ verba cum sint copulata coniuncta & qualificata, non debent diuisim vel simpliciter absq̧ aliqua qualitate recipi seu ponderari. facit glo. in ver. pacta in cle. dudum de sepul. Non enim dicit tex. simpliciter absq̧ electione cardinaliū: sed loquitur coniunctim de electione cardinaliū qualificata per illa duo verba concordi & canonica. & ideo consequenter talis inthronizatus est apostaticus quia absq̧ canonica & cōcordi electione cardinaliū inthronizatus. Itē quia. d. c. si quis pecunia est extractum ex illo c. in nomine domini. & quia non apparet per quem alium sit extractum/creditur ꝙ per gratianum. & quia illa verba absq̧ concordi & canonica electione cardinalium non fuerunt posita in. d. c. in nomine domini, credi debet ꝙ per gratianum fuerint addita/vt. c. istud sic extractum & in hac distinctione collocatum

faceret ad materiam ipsius distinctionis. Vn,
A de cũ extractũ plusq̃ principale a quo extra,
ctũ est extendi non debeat seu restringi (quia
debet illud continere saltem in effectu: vt pa,
tet ex iis quæ ponũtur in.c.vl.de fide instru.)
debet itelligi eo modo quo intelligit illud.c.
a quo extrahitur. Et ideo dicta verba absq̃ cõ
cordi & canonica electione cardinalium / nõ
debent sic interpretari vt casus & intellectus
d.c.in nomine domini immutetur: sed secun
dum illud interpretari: & sic de electione fa,
cta a cardinalibus.

¶ Et per hoc dicit esse responsum ad illud
quod posset opponi ꝙ si intelligeretur de ele
ctione facta per cardinales nõ faceret ad ma,
teriam distinctionis, quia imo reuera satis fa
cit: quia loquitur de vtraq̃, videlicet de facta
a cardinalibus & de facta per non cardina,
les. Et ex hoc infert ꝙ illud verbum in tex.
positum (scilicet gratia humana) intelligitur
de gratia ad extra deducta per pactũ vel cõ,
uentionem dando vel recipiendo vel promis
sione alicuius pecuniæ vel rei temporalis vel
fauoris vel seruitii temporalis. Vnde dicit in
telligi de illa humana gratia quæ alias electio
nem vitiaret: iuxta notata in.c.si.de simo.&.c.
penul.de elec.& maxime quia quo ad hoc nõ
B reperitur aliquid specialiter statutũ in electio
ne papę.& quia illa verba humana gratia nõ
sunt in.c.in nomine domini, sed sunt addita
per gratianum in. d.ca. si quis pecunia. Et ex
præmissis infert illud quod sępius dixit / ꝙ ele
ctio papæ facta per simoniam est nulla. ¶ Et
per hoc idem egi.in.c.in nomine domini.23.
di,in versi.secundo quæritur in prædicto. §.
ꝙ si quis, quærit vtrũ verbum electus in illo
versi, positum intelligatur de electione facta
a cardinalibus, refert ꝙ aliquos dixisse ꝙ non:
quia electo a cardinalibus si habet duas par,
tes nulla potest opponi exceptio per. c. licet.
Sed ipse dicit ꝙ debet intelligi generaliter: vi
delicet siue per cardinales siue per alios fuerit
celebrata electio, sed si per cardinales sit cele,
brata, tunc si per seditionem impressionẽ aut
per simoniam contra decretum illius tex. erit
nulla. & ꝙ tenentes contra decipiuntur quia
adhuc non emanauerat. c. licet de elec. Sed si
per alios q̃ per cardinales fuisset celebrata,
tunc omni casu esset nulla etiam si impressio
& simonia cessassent.

¶ Et ex istis videtur ꝙ etiam ille qui est ele,
ctus a duabus partibus cardinalium per simo
niam dicatur apostaticus: & ꝙ iuxta omnia
iura alias supra relata quæ appellant simoniã
hæresim, stricte & proprie diceretur hæresis
illa simonia quæ esset commissa in electione C.
papali: ex quo (vt supra dictum est) apostatæ
a fide puniuntur vt hæretici, quia vere sunt
hæretici. Nisi tunc diceremus ꝙ illud verbũ
apostaticus ibi in tex. positũ fuerit ad exagge
rationẽ & detestationẽ criminis, nõ ꝙ proprie
dicatur apostata / quia vere non errat in fide.
¶ Item facit tex. ibi dum dicit non apostoli,
cus sed apostaticus habeatur, non dicit ꝙ ve,
re sit apostaticus. Et similibus verbis vtitur
tex.in.c.1.eadem di.79. Sed gratianus in. §.
hoc autem / vocat apostaticum per apostasiã
electum. Et sic videtur ꝙ ille tex.c.si quis pe,
cunia nõ loquatur de apostatico proprie, sed
ꝙ ita in detestationem vocet. sed in. §. patet
3.q.1. simpliciter appellatur apostaticus.

¶ Sed quicquid sit quia opinio egidii non te,
netur sed glo. ibi, si sequamur aliũ intellectũ
erit apostaticus ille q̃ erit ordinatus a nõ cardi
nalibus: qui vere videtur suspectus de hæresi
maxime hodie per tex.in.c.licet de elec. Et de
isto intellectu egidii vide q̃d late dico in arti,
vtrum cadat simonia in papã & vtrum valeat
electio facta per simoniam. Et vide omnino
illum tex.in. §.patet.3.q.1. vbi simpliciter ap
pellat apostaticum illum qui violenter occu
pat papatum. & ille. §.in versi. illi ergo / mul, D
tum probat opinionem egidii: quia loquitur
alternatiue. Sed coniungendo cum fine / vi,
detur quòd nõ sufficiat sola simonia nisi in,
teruenerit violenta occupatio. Et de intelle,
ctu illius tex, etiã dicitur infra in quæstione
an papa sit maior concilio. & supra in quæ,
stione vacante sede ad quem spectet electio
papæ / ad concilium ne an ad cardinales quan
do est priuatus. & in quæstione an cum papa
passim committit simoniam sit congregandũ
concilium. & alia quæstione de papa quan,
do esset factus furiosus vel inutilis. & alia
quæstione de defectibus papæ in electio,
ne ex quibus potest congregari concilium.

¶ Articulus .9.

ED HIC consequẽter quæ,
ro verũ papa pos,
sit accusari ꝙ sit lai
cus vel ꝙ habeat
vxorem & sic de si
milibus defectib⁹
insurgentibus ex
iure positiuo. Et
dic ꝙ nõ (quia &
petrus erat coniugatus quando fuit consti,
tutus

A tutus pontifex, vt dicit abb. in. c. licet de elec. nisi ratione scandali in ecclesia generati / & quãdo nollet ordinari: quia postq̃ est in quasi possessione pontificatus / nõ potest ei opponi aliqua exceptio nec de aliquo accusari per quod deducatur impedimentũ cõsurgens ex iure positiuo: quoniam ex quo ipse est papa formiter electus & in possessione papatus, est supra ius & non ligatur iure positiuo, c. proposuit cum materia de cõces. præben. nisi vt dixi esset scandalum exortũ & adesset incorrigibilitas. Et ideo in similibus casibus erit dicẽdum sicut dictũ est de aliis criminibus in genere quando est incorrigibilis & scandalizatur vniuersalis ecclesia. Et de istis exceptionibus q̃ sit laicus vel vxoratus dictum est supra de quo plene per doc. in. d. c. licet & in. c. vbi periculum in. §. cæterum de elec. in. 6. & in cle. ne romani eo. ti. & post glo. in. c. si quis pecunia. 79. di. C

¶Libri octaui finis.

DOMINICI IACOBATII CARDINALIS. S. CLEMENTIS: DE CONCILIO LI. NONVS.

¶Arti. 1.

NVNC SVCcessiue quæro ex quibus causis possit papa deponi. Et primo de hæresi proprie loquẽdo. Que autẽ sit huiusmodi hæresis, vide glo. & doc. in c. firmissime de hære. & glo. & doc. in. §. quia vero. 24. q. 3. Sic enim depositus legitur alchimus summus sacerdos quia coinquinatus fuerat sacrificiis gentilium. 2. macca. 14. c.

¶Super quo dic q̃ aut papa est notorius hæreticus de damnata hæresi (queq̃ sit dicimus supra) & monitus non curat desistere, & tũc nõ indiget depositiõe sed tantũ declaratione ipsum esse a iure priuatũ: vt dicit rosel. in mo nár. sua in trac. concilii in. 5. char. vbi dicit q̃ ita intelligit. c. achatius. 24. q. 1. vbi achatius nõ diffitebatur errorẽ suum / vel erat ita notorius q̃ nõ erat aliqua defensio. c. olim de reiudi. Vnde tũc declarabitur incurrisse pœnas a iure inflictas cõtra hæreticos. c. cũ secundum de hære. in. 6. Et idẽ ponit egi. in. c. eiectiõem 79. di. qui dicit q̃ talis sic notorius & monitus & incorrigibilis nõ damnatur per concilium, sed ipso facto fuit dãnatus diuinitus p os apostoli, & est pcisus ab ecclesia: vt in. d. ca. achatius / & desiit esse caput ipsius ecclesiæ. Vñ dicit q̃ tunc cõcilium gñale habet super his inquirere veritatẽ: & si reppererit cum hæreticũ notorium inemẽdatũ, habet curare q̃ tota ecclesia recedat ab eo tanq̃ ab ecclesia reprobato & eiecto, & põt pręcipere q̃ nullus pticipet cum eo: vt dicit hugo in. c. anastasius 19. di. Et vltra habet curare ne gregem dñi inficiat / vt perpetuo inuitetur ad pœnitentiã peragẽdam: vt in. c. excõicamus. §. si qui autẽ de hære. vel si in errore adhuc ptinaciter perseueret, forsan finaliter ex ordinatiõe concilii debebit degradari & tradi curiæ seculari: iuxta notata in. c. cũ non ab homine de iudi. & in. c. degradatio de pœnis in. 6. Et rñdet dando intellectum ad illum tex. c. eiectionem. 79. di. idem egi. (dum vult ille tex. q̃ eiectionẽ sum morũ pontificum dñs sibi reseruauit) q̃ non propterea cõcilium isto casu eũ eiicit sed iam eiectũ declarat ex quo desierat esse papa: quia iam nudatus nẽ exuitur. c. frequens de resti. spolia. in. 6. Et ideo dicit q̃ in nullo casu imaginabili & ex nulla causa possibili quantumcunq̃ magna papa q̃diu est verus papa põt per quemcunq̃ deponi vel eiici. D

¶Hanc etiam conclusionem reperio per oĩa positam in quibusdã allegatiõibus factis pro eugenio quæ incipiunt: etsi plurimi: cuius auctorem ignoro, credo aũt q̃ sint petri de mõte. Et probat p verba tex. d. c. nunc aũt. 21. di. in pluribus partibus, & c. nemo. 9. q. 3. & auctoritate sancti tho. in. 4. sen. di. 19. in. q. de frña correctiõe. Ad quod facit q̃d dicit bal. in l. rescripta. C. de precibus impera. offe. vbi dicit q̃ papa a nemine cogitur etiam si dicatur hæreticus. allegat. 22. di. c. quatraditione. Et facit quod ponit albericus de rosate in ru. de hære. in illa quæstione vtrum hæreticus possit capi propria authoritate.

¶Subiũgit tñ idem egi. q̃ de vero papa falso de hæresi accusato cognoscit concilium vt

absoluatur vel purgetur si reperitur inno-
A cens, pro quo adduco tex. in. §. hinc etiam
di. 17. vbi ita reperitur factū in symmacho.
Sed si per falsos testes probetur nocens cum
sit innocens & catholicus, si feratur sententia
condemnatoria per concilium ex falsis pro-
bationibus / talis sententia tanq̄ erronea non
transibit in rem iudicatā nec habebit vim de-
positionis / licet forsan pro veritate habeatur
l. penul. ff. de iusti. & iu. l. ingenuūm. ff. de sta
tu homi. l. res iudicata. ff. de regu. iu. allegat si-
mile de matrimonio in. c. literas de resti. spo-
lia. Et. c. lator &. c. consanguinei de re iudi. di
cit q̄ si papa in conspectu concilii perseueret
in errore / non est verisimile q̄ concilium ge-
nerale debeat errare in fide: sed si ipse confi-
teatur fidem catholicam & neget se in hære-
sim lapsum & non sit notorium, tunc conci-
lium non poterit procedere vlterius contra
ipsum: quia tunc non agitur de dubio super
fide propter quod concilium debeat se intro-
mittere, sed solum obiicitur ei crimē præteri-
tum in quo non perseuerat & de quo non scā
dalizatur ecclesia / quia non est notorium sed
dubium, in quo casu concilium non habet au
thoritatem iudicandi secundum eum.

¶ Ponit vero idem egi. in. c. nunc autem
21. di. q̄ si papa inciderit in hęresim iam dam
B natam / & correctus seu admonitus contem-
nat admonitionem & se non corrigat, tunc
censetur subuersus & in semetipso damna-
tus & tanq̄ pertinax hæreticus. & si postea vo
luerit redire ad gremium ecclesiæ, isto casu
non erit audiendus nec recuperabit statum
suum sed detrudendus erit in perpetuum car
cerem ad pœnitentiam peragendam, & ha-
bebit locum quod dicitur in. c. excommuni-
camus el. 2. §. si qui autē de hære. Et isto vno
modo dicitur papa deprahensus in notoria
hæresi. & hoc ex verbis apostoli ad titum. 3.
transsumptiue. c. dixit apostolus. 24. q. 3. ¶ Et
similiter si papa inciderit in hæresim iam dā-
natam & fuerit in ea deprahensus / sed nō sit
pertinax & incorrigibilis & velit corrigi & re
dire, debet admitti ad peragendam condignā
pœnitentiam (quia ecclesia non claudit gre-
mium redeunti) sed non recuperabit statum
suum seu papatum, sed coniicietur in perpe
petuos carceres ad peragendum perpetuam
pœnitentiam. Et isto etiam casu habet locum
d. §. si qui autem, quantumcunq; non loqua-
tur in papa. ¶ Dicitur autem quis deprahen-
sus in hæresi secund ūostien. & glo. in. d. c. ex
communicamus el. 2. § . si qui autem in glo.
in verbo deprahensi, quando publice depræ
hensus fuit / ita q̄ notorium est: hoc est quan- C
do notorietas facti talem deprahensum. i.
manifestum esse denotat: vt si papa in pu-
blico sermone facto ad clerum & populum
aut in publico consistorio errorem suum pu
blice prędicet seu defendat. c. accusatus de hę
re. in. 6. c. euidentia de accusa. & d. c. excom-
municamus. & quod ponit bar. in l. 4. ff. de
fur. Item dicitur deprahensus in hæresi quā-
do de hoc fuit per sententiam condemnatus
forte anteq̄ esset papa & in sua opiniōe factus
papa persistit: quia sententia facit notorium
l. emptorem in prin. ff. de act. empti. & ostiē.
in. d. c. excommunicamus. Ex quo apparet q̄
non solum condemnatio sed etiam notorie-
tas facit ne incidens in hæresim iam damna-
tam possit post pœnitentiam recuperare sta-
tum suum. Item apparet q̄ solus lapsus in hæ
resim iam damnatam cum notorietate sequu
ta, absq; alia sententia seu declaratione suffi-
cit in papa ad hoc vt ipse dignitatem pontifi-
calem amittat ipso facto irrecuperabiliter. Et
ex hoc patet responsio ad. c. nemo. 9. q. 3. quia
videlicet a iure diuino & per solum lapsum
& nequitiam huiusmodi iudicatus est: vt
24. q. 1. c. 1. &. c. dixit apostolus ea. cau. q. 3.
¶ Et idem per omnia ponit alex. in. d. c. nunc
autem. qui addit etiam quando in iudicio est D
confessus vel conuictus de hæresi vt tunc di-
catur deprahensus per ea quæ notat inno. in
c. cum speciali in. §. porro de appel. & in. c.
vestra de coha. cle. & mulie. & in. c. quoniam
& in. c. constitutus de filiis presby.
¶ Sed videtur q̄ quantūcunq; quis sit confes-
sus vel conuictus de crimine hæresis in iudi-
cio / si paratus est corrigi non debeat vt hære-
ticus dānari: vt in. c. presbyteros in fi. 50. di.
&. 1. q. 7. maximum, &. 17. di. nec licuit. & di
cit do. post glo. in. d. c. nunc autem. Qui im-
probat opinionem illorum qui voluerunt q̄
illud quod fuit factum cum marcellino fuit
ex dispensatione, quia. c. dixit apostolus loqui
tur in illo qui committit hæresim ignoranter,
seu qui nō intelligit illud quod credit esse de
se hæreticum. & ait q̄ non fuit ex dispensatio
ne, sed quia confessus fuit paratus corrigi. Et
sic videtur q̄ quantūcunq; quis sit deprahen
sus in hæresi si sit paratus corrigi nō debet vt
hæreticus damnari & retinebit statum dig-
nitatis pontificalis: vt dixi supra in arti.
an papa possit accusari de hæresi in versi. sed
pone. nisi hoc sit post admonitionem: quia
si se non correxit ante sed postquàm confes-

A sus vel conuictus est de crimine est paratus corrigi, licet tunc non debeat vt hæreticus dãnari/ illud debet intelligi esse verũ respectu pœnarum impositarum a iure contra hæreticos: videlicet vltimi supplicii & aliarum de quibus post glo. in. c. excommunicamus in prin. Et sic fuit in marcellino: quia non fuit declaratus incidisse in pœnas contra hæreticos a iure inflictas, sed vt dicit glo. etiã ex alio fuit in eo ita factũ. s. quia metu mortis thurificauerat idolis. Sed quo ad hoc ꝙ retineat statum suum non parcitur ei: quia non poterit retinere pontificatum. Et hoc voluit glo. in. c. excommunicamus el. 2. in verbo deprehensi de hære. & dicitur infra.

¶ AVT papa incidit in hæresim iam damnatam/ & ante admonitionem de qua loquitur tex. in. c. dixit apostolus. 24. q. 3. & ante deprehensionem de qua loquitur. c. excommunicamus. § .si qui autem ipsum pœnitet & se correctum reddit. & hoc sufficit etiam quantum ad retentionem status sui: quia nõ poterit deponi per. d. c. dixit apostolus/ & d. § .si qui autem. Et sic intelligitur glo. in. d. ca. nunc autem/ & in. c. si papa. 40. di. Quæ dicunt ꝙ papa paratus corrigi non deponetur: quia tunc talis opinio occulta vel dictum oc-
B cultum ante publicatiõem eius reuocatum/ censetur magis ex indeliberatione vel animi leuitate vel obliuione sacrarum scripturarũ vel inconsideratione vel mala attentione q̃ ex infidelitate processisse secundum eundem egi. Qui in hoc reprehendit lau. & archi. in d. c. dixit: qui voluerunt ꝙ non habeat locum in papa, cum loquatur ille tex. de non intelligentibus sacram scripturam & non in papa qui præ cæteris debet scire sacram scripturam. Quia sæpe fallit obliuio: vt dicitur in. c. licet de consti. in. 6. 23. di. cap. præterea. 30. q. 1. c. 1. & q. 4. quod autem. & quia videtur inconueniens & crudele/ quod conceditur aliis inferioribus se corrigentibus denegare summo pastori. Et ex his videtur velle egi. ꝙ illæ glo. loquantur in hæretico occulto. ¶ Sed si bene aduertatur, relatæ ad tex. loquuntur nõ solum de occulto sed etiam de illo quem constat in hæresim damnatã incidisse. Quin imo glo. in. d. c. nunc autem/ loquitur expresse in illo qui est confessus se incidisse in hæresim. Vnde potest dici ꝙ licet loquantur de illo quem constat incidisse in hæresim & est manifestus hæreticus per confessionem, tamen quia statim facta confessione pœnitet & paratus est corrigi/ euitat pœnas cõtra hæreticos inflictas: vt dictum est. Non sic de notorio & incorrigibili hæretico: quia talis respectu notorietatis nõ euitat aliquas pœnas: vt in. d. ca. excommunicamus in. § .damnati. Et ad præmissa facit quod dicitur in. c. vestra de coha. cle. & mulie. Et isto modo vt credo etiam loquitur egidius. C

¶ Aut papa incidit in hæresim nondum damnatam per ecclesiam, & tunc debet expectari tempus sententiæ ferendæ per concilium: vt patet. 17. di. § .hinc etiã. & 8. q. 4. nõnc. Et si fuerit declaratũ illud quod papa tenebat esse hæresim/ & statim post sententiam papa dicat postq̃ video hanc opinionem quam tenui esse erroneam & hæreticam & per ecclesiam nunc damnatam/ illam reuoco & paratus sum corrigi, etiam isto casu procederet glo. ꝙ non posset deponi. & ratio est quia nõ constabat ei an sua opinio erat bona, & ideo magis ascribitur fatuitati. nec potest dici hæreticus nec pertinax nec incorrigibilis, & retinebit pontificatum.

¶ Aut opponitur hæresis occulta damnata/ quæ tamen probari potest (vt in. l. eos. C. de appel.) & accusatus de illa conuincitur. Et similiter dic ꝙ deponetur siue declarabitur priuatus, ex quo sententiam expectauit & fuit pertinax & factum est notorium/ & ipse no- D
torius hæreticus. Et tũc ẽt detrudetur in carcerem ad agendã pœnitentiam: sicut dictũ est quando est depræhẽsus & vult corrigi. Et ita vult archi. ioan. an. & alii in. c. in fidei de hære. in. 6. quia licet talis hæresis sit occulta, ex quo poterat probari dicitur manifesta: secundum illud quod legitur & notatur in. c. eorum. xi. q. 3. dicitur enim occultum seu secretum quod quinꝙ sciũt (de pœni. di. 2. §. contra/ versi. filia nanꝙ) secũdum archi. in. d. c. in fidei de hære. in. 6. & idem archi. in. c. si papa 40. di. Et iudex erit concilium. quod deponet de facto papam a pontificatu siue declarabit eum hæreticum & priuatum pontificatu secundum notata in. d. c. excommunicamus. & postea illũ amouebit: quia habita cognitione criminis & eo conuicto/ satis est a iure priuatus: vt. d. c. excommunicamus & d. ca. dixit apostolus. 24. q. 3. & voluit archi. ĩ. d. c. in fidei. Et sic ex hoc pur vr̃ velle ꝙ concilium condamnet papam, nisi dicamus ꝙ intellexerit ꝙ concilium iudicare poterit factum (videlicet an inciderit in hæresim vel non) sed non condemnare pertinaciam papæ. Sed hoc similiter videtur vna chimera. si. n. post declarationem põt conciliũ mandare ipsum detrudi

in carcerem, satis condemnat. nisi dicamus
A ꝙ postq̃ est declaratum factum, quia tunc nõ
est vlterius papa sed desiit esse / incarcerat il-
lum vt priuatam personam. Et sic vno modo
restringetur tex. in. c. electionem. 79. di.

¶ Hugo tamen in. c. in synodo. 63. di. voluit
ꝙ cardinales poterunt papam deponere. Sed
dic ꝙ contrarium est verum: quia non cardi
nalium erit iudicium in papam sed concilii:
vt dicit archi. & alii post eum in. d. ca. in fidei,
& ostien. ioan. an. & alii in cap. proposuit de
conces. præben. & inno. in. c. ex parte de ver-
bo. sig. Vbi autem est ferenda sententia super
crimine, si papa voluerit in seipsum illam fer
re / erit mos illi gerendus: vt fecit marcellinus
in. c. nunc autem. 21. di. Qui (vt legitur in
gestis romanorum pon. & refert ibi egi. in. d.
cap. nunc autem) cum thurificasset idolis, si-
cut ibi dicitur congregato concilio romæ in
conspectu omnium confessus est errorem
suum / dicens se paratum facere quicquid illi
imponerent, qui dixerunt collige causam tuã
in sinu tuo / & ore tuo te iudica. & statim tu-
lit sententiam in se & seipsum deposuit di-
cens / ego marcellinus ob scelus idolatriæ
quod infœlix commisi iudico me deponen-
dum & anathematizo etiam quicunq; tradi-
derit corpus meum sepulturæ. & statim per-
B gens ad diocletianum vltro confessus est se
esse christianum / & capitalem suscepit senté
tiam, cuius corpus per. 30. dies iacuit inhu-
matum: postea autem beatus petrus apparuit
marcello qui ei in papatũ successerat, & præ-
cepit ei vt corpus marcellini sepeliret iuxta se
& sepeliuit illud secus pedes beati petri secú-
dum hugo. & refert egi. archi. & domi. in. d.
c. nunc autem. Et istam practicam & formã
condemnandi seipsum / ponit etiam anto. de
butrio in cap. cum venissent in. 2. col. de
iudi.

¶ Ex quibus apparet ꝙ ipsemet papa habet
in seipsum sententiam ferre & non concili-
um. & sic potest quis esse iudex in causa pro-
pria etiam in pronuntiando cõtra seipsum.
de quo in. d. c. cum venissent, & per inno. &
alios in. d. c. ex pte de verbo. signi. Sed glo. ibi
dicit in. d. c. nunc autem ꝙ iudex hic impro-
prie dicitur. i. arbitrator. Et sic videtur velle ꝙ
ipsemet marcellinus tanq̃ arbitrator tulerit
contra se iudicium, cum quis possit esse ar-
bitrator in causa propria: vt in. c. quintauallis
de iureiu. Vel secundum hugo. ibi in. d. c. nũc
autem / quis potest esse iudex in causa pro-
pria in qua non requiritur ordo iuris. & ita
dicit fuisse factum ibi. Vnde dicit ibi domi. ꝙ
hoc potest intelligi factum ex eo ꝙ eo existé
te coram concilio confessus est crimen suũ: C
& sic notorie constitit: in causa notoria autem
bene potest quis esse iudex in causa propria:
quia tunc quis potius videtur esse executor
eius quod ius disponit q̃ iudex: vt ponit in-
no. in. c. ex parte el. 1. de verbo. signi. & ita c-
rit pro illo dicto inno. casus in. d. ca. nunc au-
tem.

¶ Sed potest dici ꝙ in papa nõ habet locum
tex. in. l. 1. C. ne quis in sua causa, quia bene
põt esse iudex in causa propria: vt dicitur in
d. c. cũ venissent de iudi. & ibi hoc dicit abb.
in. 3. col. & in. d. ca. ex parte, & diximus supra
in arti, ad quem spectet congregare concili-
um. Dicit tamen domi. in. d. c. nunc autem / ꝙ
ibi non dicitur ꝙ iudicialiter in seipsum sen
tentiam dicat: sed ꝙ quis dicitur in seipsum
sententiam ferre quando confitetur se com-
misisse delictum depositione dignum. allegat
xi. q. 3. placuit, & . 6. di. c. sed pensandum / ver-
si. & necessaria. Vnde exponit tex. ibi teipsum
iudica. i. considera qualiter puniendus es. Et
ex hoc infertur ꝙ q̃uis concilium cognoscat
de qualitate delicti vtrum sit hæresis vel non,
tamen non poterit sententiã ferre. facit quod
dicitur in. c. cum contingat de rescrip. & erit
vna fallẽtia ad illam regulam quòd iudex de D
qua re cognoscit de ea iudicare debet. l. de
qua re. ff. de iudi. & . c. cum ecclesia de cau. pos.
& proprie. Item ex hoc infertur aliud / ꝙ non
sit verum ꝙ ille tex, probet ꝙ nullus potest
contra papam ferre sententiam & ꝙ ipsemet
habet seipsum condemnare, imo & contra pa
pam hæreticum potest ferri sententia per cõ-
cilium / & est iudex concilium ipsum. Et hoc
etiam tenet ipsemet domi. ibi in. d. cap. nunc
autem. & probat tex. in. §. hinc etiam. 17. di.
vbi concilium dedit sententiam absolutori-
am pro symmacho. & similiter tex in. §. item
symmachus. 2. q. 7. & glo. hugonis in. c. si pa-
pa. Et idem tenet ipse do. in. d. c. si papa & ar-
chi. ibi. & idem videtur velle inno. car. & alii
in. d. c. ex parte de verbo. signi. & idé archi. &
ioan. an. & alii in. d. cap. in fidei de hære. in
6. Et ostien. in cap. proposuit de conces. præ-
ben. dum dicit quòd papa non potest iudica
ri a quoquàm nisi in casu hæresis. Et idem &
clarius abb. sicu. in. d. ca. proposuit. & in casu
hæresis in. c. cum venissent in. 3. col. de iudi-
ciis. licet aliud videat̃ sentire in aliis crimini-
bus diuersis ab hæresi: quia in illis debet seip
sum condemnare, allegat archi. in. d. ca. nunc

A autem . 21 . di . Et idem petrus de monte in
sua monar . in quæstione an papa sit maior
concilio in. 2. char. & . 2 . conclusione , allegat
specu. in ti . de accusato/ versi . item papa . &
ostien. in summa de accusa. in. § . quis accusa
ri potest, versi. excipitur. & glo. 15 . di. ca. sicut.
& glo. 25 . q. 1 . c. sunt quidã. 19 . di . anastasius
& ibi glo. & . 21 . di. c. nũc autem. Sed iste tex.
inducitur contra.
¶ Responde autem ꝙ non obstat. d. ca. nunc
autem: quia vltra iam dicta datur alia respon
sio quæ fuit hugonis, & ponit idem domi . in
c. si papa in prima oppo. 40. di . ponẽdo prius
aliorum solutiõem (per quam approbatur il
lorum opinio qui tenent cõcilium posse fer
re sententiam contra papam) ꝙ q̃uis ibi no-
luerint condemnare/ tamẽ poterant si voluis-
sent. Sed quia hæc non congruit illi tex. ideo
transit cum illa hugonis: videlicet ꝙ non po
tuerunt nec debuerunt. quia enim ibi sponte
confessus est errorem suum/ non debuit de-
poni: quia tunc demum est deponendus quã
do pertinaciter perseuerat in errore suo & co
natur illũ approbare. 24. q. 3 . dixit apostolus:
sed si paratus est corrigi , tunc deponendus
non est secundum eum . ℣ Vel dic vt supra
B dixi, ꝙ licet sit a iure depositus propter hære-
sim/ non tamen est puniendus pœnis contra
hæreticos a iure inflictis. quod credo verius,
ex quo est conuictus vel confessus de hære-
si. ℣ Posset dari alia solutio ꝙ idolatria mar-
cellini fuerat notoria: quia non poterat in tẽ-
plo thurificare (siue grana thuris super pru-
nas ponere) quin esset notorium, argu. c . de-
cet de immuni. eccle. & l. sacra . ff . de rerum
diui. Sed quia coactus id fecerat secundum
alium intellectum glo. ibi , propterea q̃a hoc
latebat in mente ipsius an metu id fecerat &
paratus erat corrigi / fuit ei dictum tuo te
ore iudica. bene facit tex. in. d. c. dixit aposto-
lus. 24. q. 3 .
¶ PETRVS autem de monte in. d. 2. cõ
clusione dicit ibi processum fuisse cũ marcel
lino ex dispensatione. vel ꝙ ibi marcellinus
paratus erat corrigi: ecclesia autem non clau
dit gremium redeunti : vt in . c . super eo de
hære. in. 6 . ℣ Sed huic repugnat ꝙ licet recipi
debuisset correctus, nõ tamen debuisset reti-
nere pontificatum/ vt supra dictum est. Ideo
ipse dat aliam & tertiã solutionem ꝙ ibi mar
cellinus nõ fuerat hæreticus licet idolis thuri
ficasset, quia hoc nõ fecerat volũtarie sed coa
ctus: sed quia latebat in aĩo eius an metu du-
ctus thurificasset , ideo ei dictum fuit tuo te
ore iudica. quod enim dependet ab animo a- C
licuius probatur medio iuramento ipsius: vt
in. c. si vero el. 2 . de sen. excõ , poterat siquidẽ
facto ostendisse vnum & corde aliud gessisset
sicut exitus ostendit. ℣ Verum hæc solu-
tio non vr̃ posse stare: quia ille tex. c. nunc au
tem/ dicit ꝙ coactus a paganis thurificauerat.
Item ille tex. tendit ad ostendendũ ꝙ illi qui
sunt inferioris gradus non iudicant superio-
res: vt patet in sui principio . Item factum ꝙ
thurificasset erat notorium nec erat recurren
dum ad animum . Item quod dicitur ꝙ cum
eo fuit dispensatum / est diuinare . & hoc ꝙ
fuit ei dictum ꝙ seipsum iudicaret / ostendit
ꝙ non fuit cũ eo dispensatum: sed potius fuit
solicitatus vt seipsum quia non habebat supe
riorem condemnaret . Vnde videtur verior
solutio ꝙ quia coactus thurificauerat, conci-
lium noluit eum condemnare : & reliquit eũ
suo arbitrio.
¶ Sed tunc obstat ꝙ principale intentũ illius
tex. est ꝙ non potuerit a concilio iudicari: vt
patet in prin. & in fi. cum loquitur de sixto. Et
certe hoc contrarium multum stringit cõtra
opinionem archi. & aliorum qui volunt ꝙ cõ
cilium iudicat de papa in causa hæresis: quia
videtur ꝙ non possit etiam in causa hæresis
condemnare papam sed ꝙ seipsum habeat iu D
dicare. & ad hoc facit tex. in. c. electionem. 79.
di. & alia iura. 9. q. 3 . quæ simpliciter loquun-
tur. Tex. tamen in. c. si papa. 40. di. ibi nisi de-
præhendatur a fide deuius / ostendit ꝙ in cã
fidei papa potest condemnari. nisi dicamus ꝙ
verba quæ sequuntur intelliguntur orando
pro eo: vt voluit ostien. in. c. proposuit de cõ-
cess. præben. ℣ Sed ad contrarium potest res-
ponderi vt infra dico . Item recte intuenti ex
premissa solutione hugonis (quam sequitur
domi. in. d. c. si papa/ & in. d. cap . nunc autem
& alii de quibus supra) infertur vnum quod
videtur contrariari ei quod ipse dixit: videli-
cet ꝙ papa possit damnari & deponi per con
cilium/ & ꝙ concilium possit ferre sententi-
am contra papam. videtur enim ꝙ illud tan-
tum habeat locum) quando papa qui lapsus
est in hæresim est incorrigibilis: alioquin quã
do est paratus corrigi non debet nec potest
per concilium damnari secundum eũ . Ex
quo sequitur ꝙ ex quo papa incorrigibilis in
sua hæresi desiit esse papa/ non videtur a con
cilio damnari sed a iure damnatus. 24. q. 1 . c.
achatius. & . 19. di. c. anastasius , Et ideo vide-
tur concordare cũ opinione illorum q volue
rũt ꝙ nõ sit dare casum quo papa existẽs papa

posit per aliquem (ne per concilium quidẽ)
A damnari: vt refert egi.in.d.c.eiectionem.79.
di.& dixi supra. ¶ Quam opinionem etiam
reperio tenere petrum de palude in trac.de
po.pa.quem nunc non habeo apud me. qui
voluit ꝙ q̃diu manet papa cum sit maior con
cilio generali & sit vicarius dei/etiam pro hæ-
resi non potest a concilio nec a toto orbe de-
poni: sed si sit notorie hæreticus & nolit se
corrigere/desinit esse papa, & non est neces-
saria nec poterit fieri aliqua depositio: cum
sit depositus ipso iure & priuatus: vt in.d.ca.
si papa/&.d.cap.achatius.sed tũc domini car-
dinales ab ipso recedere debent & alium eli-
gere. Quo casu synodus vel successor potest
eum (cum non sit papa) de facto deponere &
eiicere. Et isto modo dicunt procedere iura
in.d.§.item symmachus, &. §.hinc etiã.17.
di.& glo.in.d.c.si papa.

¶ Et istam opinionem reperio tentam ab ali-
quibus prætereq̃ ab egi.qui dicunt ꝙ in.c.nũc
autem/ex quo marcellinus erat adhuc papa
(quia post cõfessionem erat paratus corrigi/
& coactus thurificauerat) licet ipse iudicaue-
rit seipsum deponendum, illud fuit magis
quędam renuntiatio q̃ depositio: cum nullus
seipsum deponere posit. Facit quod dicitur
in.c.fi.de insti.& glosa ordinaria in verbo ex
B ore in.d.c.nunc autem. Ad quod facit ꝙ præ
latus hæreticus q̃diu non est in notorium de
ductum ꝙ sit hæreticus/quicquid facit valet
24.q.1.in summa.facit quod dicitur in.l.bar
barius.ff.de offi.præto. & .c.ad probandum
de re iudi. Item per prælatum hæreticum ac-
quirit̃ ecclesię: vt dicit glo.in.c.1.de schisma.
Sed hoc non procedit: quia nos loquimur in
notorio hæretico sicut erat marcellinus. Item
si a concilio generali posset papa pro hæresi
deponi, sequeretur incõueniẽs ꝙ ipse qui est
vicarius christi & supremus in ecclesia militã
te iudicaretur ab inferiore contra notata in.c.
cum inferior de maio.& obe.

¶ Et pro certo ista videtur vera opinio: quia
q̃diu manet papa non potest ab aliquo iudi-
cari: quoniam non habet maiorem in mun-
do supra se, vt.d.c.nemo.9.q.3. ¶ Et tenendo
istam opinionem, plane procedit tex.in.d.ca.
nunc autem/ꝙ ideo marcellinus non fuit a
concilio iudicatus quia concilium non habet
potestatem iudicandi papam quantumcunq;
hæreticum nec deponendi eum a papatu/sed
ipso iure censetur depositus propter hęresim
de qua est conuictus. Poterit tñ concilium ip
sum declarare notoriũ hęreticum vel de hæ-
resi conuictum: ex qua sentẽtia sequitur effe-
ctus/ipsum ex sententia apostoli esse priuatũ C
papatu propter hæresim. Ad quod facit quod
dicit archi.3.q.6.accusatus. vbi dicit ꝙ licet
non posit archiepiscopus deponere epm/po
terit tñ declarare ipsum esse priuatum. facit
2.q.6.c.biduum.

¶ Et istam opinionẽ in effectu habuit petrus
de monte in.d.2.conclusione, qui dicit ꝙ sen
tentia concilii ferenda contra papam hæreti-
cum magis est declaratiua potestatis iam ab
ipso papa abdicatæ q̃ inductiua depositionis
vel abdicationis: quia ex quo papa est hære-
ticus desiit esse papa & caput ecclesię: iuxta
illud deute.17. nõ poteris alterius gẽtis regẽ
facere q nõ sit de fratribus tuis. Itẽ quia extra
ecclesiam non possunt haberi claues ecclesię:
vt dicit notabiliter tex.in.c.audiuimus.24.
q.1. pro quo etiã facit quod notatur post glo.
in.c.fi.de ordi.ab epis.q renun.epis. Et sic põt
intelligi quod dicit abb.in.c.graue in vl.nota
bili de præbẽ. ꝙ sicut metropolitanus nõ põt
puniri per cõcilium prouinciale quia ipse est
caput, ita nec papa per concilium generale
cuius ipse est caput.

¶ Et per hæc põt responderi ad.c.si papa dũ
ponit exceptionẽ nisi fuerit a fide deuius. non
enim sonat ille tex. ꝙ tunc conciliũ eum iudi
cabit, sed ꝙ vel declarabit eũ priuatum vel de D
clarabit ipsum commisisse hæresim non ali-
ter declarando eũ priuatum, vel ꝙ quia para-
tus est corrigi suo ore habet seipsum iudica-
re. Et probatur conclusio ista vltima per.d.§.
hinc etiã.17.di.iũcto.§.item cũ balaham.2.
q.7.in versi.item symmachus: qa vt ibi patet
impingebatur symmacho hęresis, & tñ illi de
concilio nõ fuerunt ausi eũ condemnare. &
quod fuit factũ in versi.item symmachus fuit
de facto, & ppterea fuit restitutus. ¶ Sed ob-
stat, quia in.d.§.hinc etiam/dicitur ꝙ pronũ-
tiauit symmachũ immunem ab oppositioni-
bus qbus impetebatur, impingebatur aũt ei
hæresis, & sic dedit conciliũ absolutoriam. vñ
aũt ꝙ sicut põt conciliũ pronuntiare absoluẽ
do/ita posit etiam condemnando. Sed respõ
detur ꝙ illa absolutio non fuit in forma sen-
tentiæ sed declarationis & cuiusdam ordina-
tionis/quia se purgauerat.

¶ SED pro certo salua correctione sanctæ
matris ecclesiæ mihi videtur ꝙ istud sit face-
re vim in verbis & non in re: quia ex isto in
tellectu videretur sequi vnum magnum in-
conueniens/quòd papa esset hæreticus &
non posset propter hæresim a papatu amo-

ueri si ipse nollet in seipsum sententiam fer-
A rei cum tamen tunc ipse dicatur minor quo-
libet catholico. c. homo christianus. 40. di.
& glo. in. d. c. achatius. Vnde rosellus in il-
la quæstione an papa propter hæresim per-
dat papatum ipso iure, dicit ꝙ aut papa labi-
tur in hæresim iam damnatam scienter & vo
luntarie, & tunc est priuatus ipso iure. per. d.
c. achatius &. 19. di. c. anastasius. & tũc etiam
si vellet pœnitere / non euitat pœnas deposi-
tionis. nec tũc erit iudex suæ causæ: quia di-
gnitatẽ perdidit, nec ex pœnitẽtia tollit pœ-
na quam ipso iure incurrit. l. qui ea mente. ff.
de fur. nec ad concilium spectat papam elige
re ipso deposito. Ita dicit in. 3. char. de conci-
liis.

¶ Vnde posset dici ꝙ aut loquimur in senten
tia depositionis per quam pronuntiatur papa
depositus quia in hæresim damnatam lapsus
est. quæ licet sit tantũ declaratoria delicti per
papam commissi, virtualiter tamen continet
damnationem cõtra personam: vt dicitur in
l. viro atq; vxore. ff. solu. matri. & in. l. quid ta
men. §. si arbiter. ff. de arbi. Et isto casu potest
saluari dictũ illorum qui volunt ꝙ non possit
hanc sententiam aliquis de mundo ferre con
tra papã, sed ꝙ ipsemet debeat seipsum dam-
nare. Et ita procedit. d. c. nunc autem, & pro-
B cedit glo. in. c. sicut laudabile. 2. q. 7. quæ dicit
ꝙ concilium potest iudicare de papa sed nõ
damnare. Si autem conuictus vel confessus
hæresim/ nolit se emendare nec ferre senten-
tiam in seipsum, crederem ꝙ cõcilium possit
declarare eum esse lapsum in hæresim & pri-
uatum papatu: quia postq̄ est cõfessus & in-
corrigibilis & de hæresi cõuictus, est effectus
notorius hæreticus / & desiit esse papa. 24. q.
1. achatius. Et tunc concilium non dicitur iu
dicare papam sed priuatum papatu, & vt per-
sonam priuatam eum iudicat.

¶ Nec obstat ꝙ par in parem &c. quia vt dicit
ibi glo. hoc ipso quòd est hæreticus est minor
quolibet catholico. 12. q. 1. scimus. & lex fa-
ctum notat. l. palam. §. fi. ff. de ritu nup. Imo
damnatur vt diabolus. 2. q. 4. præsul in glo.
Vnde virtualiter est magis sententia execu-
tionis quàm pronuntiationis: quia modicum
refert hoc casu vtrum concilium prouideat
vt cardinales ab eo recedant & alium eligant
& ipsum tradant curiæ seculari / an pronun-
tiet & exequatur: quia exequendo plus facit
in effectu q̄ pronunciando. Et hoc in effectu
videtur velle egi. in. §. hinc etiã. 17. di. dum
dicit ꝙ contra papam non potest ferri senten
tia nisi in casu hæresis &c. Et isto vno modo
procedit opinio illorum qui volunt ꝙ conci C
lium iudicat de papa in causa hæresis. & hoc
videtur velle glo. in. c. præsul. 2. q. 5. & pro-
bat ille tex. in. §. hinc etiam. 17. di. & in. §. itẽ
symmachus. 2. q. 7. quia symmacho obiicie-
batur hæresis, & concilium pronuntiauit illũ
immunem & liberum: vt dicunt doc. post ar
chi. in. c. in fidei de hære. in. 6.

¶ Nec obstat ꝙ in illo tex. dicitur cuius cau-
sam totam dei iudicio reseruamus: quia per
illa verba ostenditur ꝙ si papa est hæreticus/
non potest a quoq̄ iudicari q̄diu manet pa-
pa sed dei iudicio reseruatur: vt in. c. nunc au
tẽ. 21. di. in fi. & in. c. si papa. 40. di. & in. c. ne-
mo &. c. aliorum. 9. q. 3. Et ita potest intelli-
gi quod notat abb. in vltimo notabili in. c.
graue de præben. videlicet ꝙ papa nõ potest
puniri a concilio cum sit supra concilium, si-
cut nec archiepiscopus a concilio prouincia-
li quia ipse est caput eius: sed debet denũtiari
superiori vt ibi dicit tex. sic papa quandiu ma
net in papatu si sit incorrigibilis & crimino-
sus, eius punitio reseruatur deo. d. c. aliorũ.

¶ Et sic potest responderi ad. c. nunc autem
ꝙ loquitur in papa hæretico / non incorrigi-
bili sed potius pœnitente. Sed si papa est con
fessus seu cõuictus & pertinax & incorrigi- D
bilis, tunc bene potest concilium eum depo-
nere: quia tunc vere desiit esse papa & non ha
bet locum ratio illius tex. ꝙ inferior non iu-
dicat superiorem ad quod principaliter est fa
ctus ille tex. cum adducit exemplum de mar
cellino & sixto. Et hoc videtur velle tex. in. d.
c. si papa in. d. ver. nisi deprahẽdatur a fide de-
uius. Et idem in effectu (ꝙ q̄diu manet papa
etiã si sit hæreticus/non iudicatur a quoq̄ sed
in seipsum sententiam fert) vult egi. in. d. c. si
papa / in versi. 4. dico. vbi dicit quòd si ferat
in se sententiam non erit iudicialis nec habe-
bit vim rei iudicatæ (quia in se iurisditionem
non habet) sed habebit vim cuiusdam ordi-
nationis extraiudicialis. & si ipse nollet sentẽ-
tiam ferre, tunc concilium similiter per mo-
dum cuiusdam ordinationis procederet ad
amouendũ eũ a papatu. Si vero esset cõfes-
sus hæresim dãnatã & esset paratus corrigi,
tũc procederet quod dicitur ꝙ non iudicat a
quoq̄ de mundo sed suo se ore iudicare de-
bet. ꝙ si non vult & est pertinax & incorrigi-
bilis/vel si dicit se paratum corrigi sed non in
tempore quia diu fuit pertinax, tũc nulla re-
quiritur sententia: ex quo confitetur se in hæ-
resim lapsum, & in confessum nullę sunt par

tes iudicis nisi in exequendo: vt in.c. nos in quenq̃.2.q.1. Sed ex quo expectauit donec
A depræhenderetur in hæresi damnata/& pertinax non vult resipiscere nec seipsum suo ore damnare, detrudendus est in carcerem perpetuum ad peragendam pœnitentiam: vt dicit illa glo. in verbo depræhensi. & non punitur pœnis a iure inflictis cõtra hæreticos de quibus in.c. excommunicamus de hære.

¶ Aut loquimur in sententia declaratoria incursus pœnarum contra hæreticos inflictarum iuxta notata in.c. cum secundum / & cũ post suam damnatam hæresim est incorrigibilis. Et hoc modo concilium poterit iudicare: quia non proprie papam deponit vel condemnat, sed magis declarat depositum vel condemnatum a iure & ore apostoli ad titũ 3. Et isto alio modo procedit opinio illorũ qui volunt ꝙ concilium in causa hæresis iudicat & deponit papã. ¶ Si vero papa lapsus est in hæresim nondum damnatam/ & est in papatu quia nondum iudicatum est per conciliũ de crimine, tunc nullus eum iudicat nec potest ferre in eum sententiam: quia non habet superiorem, c. licet de elec. Et cum ipse sit caput concilii non iudicatur a concilio: vt in c. significasti de elec. & ꝓcedit quod dicit abbas in.d.c. graue in vi. nota. Sed si postq̃ cõcilium
B cognouit de crimine & declarauit esse hæresim non resipiscit, tunc dicet illi teipsum tuo ore iudica. quod si facere noluerit, conciliũ eum declarabit hæreticum & depositũ vt supra dictum est. Et quod dicitur ꝙ de hæresi papa deponitur & iudicatur, intellige de stricta hæresi: puta si erraret in articulis fidei/ vel in aliquo alio quod saperet hæresim alias ab ecclesia damnatam. & non de hæresi largo modo sumpto vocabulo: vt est simonia. Ita tenẽt omnes & dicit domi. i. c. si papa. 40. di. & glo. in.c. si quis pecunia. 79. di. ¶ Quãdo autẽ dicatur hæresis notoria/ & vtrum ad procedendum cõtra papam & vt dicatur depræhẽsus debeat vna vel plures monitiones præcedere, vide quæ dicta sunt supra in arti. vtrum papa possit accusari de hæresi vel simonia. & in quæstione siue versi. sed pone quòd postq̃ papa est accusatus &c. Quę omnia ibi dicta adde hic pro pleniori huius materiæ expeditione. & maxime in quæstione quæ incipit sed pone ꝙ postquàm papa est accusatus de hæresi fatetur errorem &c. quæ omnino vide.

¶ Sed adhuc cõtra apparet ꝙ papa possit dãnari non solum de hæresi sed etiam de aliis criminibus: vt videtur tex. in.c. sane proferetur/in versi. itẽ romanorũ. 24. q. 2. vbi dioscorus papa anathematizatur quis nõ fuisset hæreticus. Sed dic ꝙ ibi est sermo de patriarcha cõstãtinopolitano/ q appellatur etiã papa. & C ita dicit glo. & do. ibi in.c. si papa. 40. di. Quę vltra etiam opponit de. c. non liceat. 12. q. 2. vbi papa videtur iudicare de successore. Sed dic ꝙ non videtur proprie iudicare de successore qui prohibet alienare res ecclesiæ: vt dicit ibi glo. & do. qui videntur velle ex hoc ꝙ non possit papa damnari.

¶ Quo autem tẽpore hæreticus possit pœnitere vt euitet pœnas, vide doc. in.c. ad abolẽdam & in.c. excommunicamus el. 1. in prin. & in.c. penul. post glo. fi. ibi de hæreti. & in.c. vt cõmissi de hære. in. 6. &. 8. di. c. quo iure. & 21. di. c. nunc autem. l. manichæos. C. de hære. l. si quis. C. de epis. & cle. Vide etiã in trac. ioan. de ligna in.c. de hæreticis seu credentibus & pertinacibus. & gundi. de villa diego in. 20. quæsito. & ostien. in summa de hęre. & cardi. in cle. ad nostrum co. ti.

ITEM adde ꝙ eadem quæ dicta sunt de hæresi/dicenda etiã sunt de schismate strictissime sumpto / quod habet admixtam hæresim: quia ita poterit papa deponi propter tale schisma (quod in effectu est hęresis) D vt propter hæresim. 24. q. 1. achatius. 1. q. 1. si quis inquit. 19. di. anastasius. Schisma enim strictissime sumptũ videtur hæresis, quia raro potest esse schisma sine hæresi.

¶ Sed quando duo contendunt de papatu & vterꝗ credit pontificatum ad se spectare (vt dicit glo. 24. q. 1. in summa, & abb. in.c. quia diligentia de elec. & car. in.c. licet in. 24. quæsito eo, ti.) tunc non erit schisma strictissime sumptum, sed schisma sine hæresi: vt ibi per eos. Tunc autẽ est schisma strictissime sumptum (quod dicitur hæresis) cum quis venit contra articulum fidei vnam sanctam catholicam ecclesiam, constituendo sibi aliam ecclesiam/ & diuidendo se ab ecclesia romana: vt fecerũt greci, & tũc proprie etiã schismaticus dicit̃ hęreticus: vt dicit abb. in ru. de schisma. ad hoc. 24. q. 3. inter hæresim. & abb. de iudi. c. at si clerici. §. de adulteriis/in versi. item dubitatur. Et ita est ipso iure papatu priuatus propter schisma quod habet in se hæresim sicut propter hæresim, d. c. achatius. Ita dicit cardinal. in dictis allegationibus factis pro ioã. 23. in. 5. char. versi. circa primum. quia schismaticus venit contra articulum fidei & vnam sanctam catholicam ecclesiam, 24. q. 1. aduoca

uit/cum.4.capitulis sequen.& præcedētibus,
A & fere per totam distinctionem illam. Et idē tenet ostien.in.ti.de schisma.§.2.in fi. Idem quoq; dicit bal. & refert barbatius in.c.olim de rescrip. q; obstinatus schismaticus est hæreticus. Vnde sicut hæreticus dicitur ab electione.24.q.3.hæresis/quia contēpta doctrina christiana vel apostolorū vel romanæ ecclesiæ eligit sibi aliquā nouā & falsam credulitatem(contra quos dicit apostolus ad gala.1.si etiam angelus de cœlo euāgelizet vobis præterq; quod euangelizauimus vobis/ anathema sit)sic etiā schismaticus dicitur scissus & separatus ab ecclesia,& schisma dicitur scissura: vt in.c.schisma.24.q.1. Et merito quia (vt dicit cyprianus in epistola ad cornelium papam)non aliunde nata sunt schismata nisi inde q; sacerdoti dei non obtemperatur/ nec vnus in ecclesia sacerdos & iudex vice christi cogitatur.

¶Inde est q; quando scribit papa schismaticis nō vtitur verbo salutationis cōsuetæ bene dictionis,sed dicit spiritum cōsilii sanioris secundum ioan.an.in proœ.decre.per.c.admonere.33.q.2.nisi aliter fieret ad captandū beniuolentiam:vt fecit gregorius.12.scribens fautoribus benedicti, secundū q; dicit ibi.d.
B anto. Vnde non tuetur schismaticū q; eundē deum colit: vt est tex.in.c.deniq;.7.q.1. nam vt dicit ibi tex.core datham & abiron cum sacerdote aharon & moyse eundem deum nouerant/pari lege & religione viuentes vnum & verum deum qui colendus atq; inuocandus erat inuocabant,& tamē quia loci sui ministerium transgressi/contra aharon sacerdotem sacrificandi sibi licentiam vendicauerunt diuinitus percussi sunt: & thuribula eorum iussu domini conflata & in signum perpetuū altari affixa sunt.quia vnitas non capit diuisionem.24.q.1.loquitur. Et vide illum tex.in d.c.deniq;.qui ponit plura exempla veteris legis cōtra schismaticos,& est tex.cypriani martyris. Quem vide omnino in epistola ad magnum,& contra nouatianū. vbi ostendit baptizatos a nouatiano schismatico esse male baptizatos/tanq̄ ab eo baptizatos qui non est in ecclesia: quia qui in ecclesia non est/diligi aut ablui aut lauachro purgari a christo non potest. Vnde qui dicit apud nouatianum baptizari & sanctificari aliquē posse,prius ostendat & doceat nouatianum in ecclesia esse aut ecclesiæ præsidere. Et est pulchra epistola cōtra schismaticos: quæ ostendit ecclesiæ vnitatem. Sed quod dicit baptizatum a schismatico non esse baptizatum, oportet intelligere quando non fuit baptizatus in forma eccle- C
siæ: quia alias esset vere baptizatus: vt in.c. aliud/&.c. nullus &.c. quomodo de cōsecra. di.4.&.1.q.1.in.c.dedit/&.c.sicut vrgeri. Vide quæ dicuntur in.§.verum.32.di. maxime per domi.& partem eiusdem epistolæ cypriani vide in.c.si quis inquit.1.q.1.& quæ dicūt in.c.sacramenta &.c.sicut ficti.ea.cau.&.q.

¶Et hoc fuit de schismaticis obseruatum in concilio constantien.in quo ad sedandum antiquatum schisma omnes tres fuerunt depositi a pōtificatu: videlicet ioannes.23.benedictus.13.& gregorius.12. Et ibidem in.d.cōcilio fuit statutum in constitutione frequens q; papa non solum pro hæresi sed etiam pro schismate possit a concilio iudicari. Quod & refert archie.flo.in.3.parte summæ in ti.24.c.2.§.notat abb.siculus ad fi. Pro quo facit q; hæreticus & schismaticus æquiparātur: vt est tex.& ibi ponunt doc.in.c.firmissime de hære.& bene probat tex.in.c.1.de schisma. cum appellat schismaticos hæresiarchas. Hoc etiā ponit & tenet mathesil.in suis addi.ad trac.anto.de bu.in versi. restat modo respondere ad obiecta. Idē etiā cardi.in.c.licet in penul.col. in fine versiculi quarto quæro. Idem quoq; pe.de ancha.in trac.schismatis in quarto quæ- D
sito circa fi. Et idem in effectu in responsione facta in concilio ad oratores regis franciæ in.5.char.in versi.per prædicta: dū ponit intellectum ad.c.cum secundum de hære.in.6. dicens q; cum illi fuerint schismatici & sint condemnati per sacros canones/non est necessaria alia sententia declaratoria hominis. & q;.c.cum secūdum de hære.in.6.debet intelligi cum in bonis facienda est executio,secus cum in pœnam afficit personam: quod nota.

¶SED rosellus altius exordiendo istum passum quando possit propter schisma papa deponi,tandem in effectu ponendo illa quæ dicta sunt supra(maxime in arti. vtrum papa possit de schismate accusari) concludit q; aut aliquis intrudit se in apostolatum temerarie nullo iusto ductus errore. & tunc talis intrusus in papatum sic temerarie / dicendus est schismaticus & apostaticus / & ipso iure anathematizatus: vt in.c. in nomine domini 23.di.coniun cto.c.licet de elec.&.79.di.c.si quis.probat tex.& ibi ponit cardi.in.d.c.1.de schisma. Et talis eiiciendus est omni conatu: vt in.d.c.si quis pecunia.79.di.&.d.ca.licet. Ille autem papa qui cum tali sic temerarie in-

truſo contenderet de papatu, ex eo ſolo ꝙ li-
tigaret & contenderet de papatu nō eſſet cen
A ſendus ſchiſmaticus: vt in. c. 1. de ſchiſma.
Quod intelligo etiam ſi non conſtaret clare
ꝙ iſte contendens cum temerarie intruſo ſit
verus papa: quia ſi de hoc conſtaret, tūc poſt-
q̄ electio reperitur canonice facta/ ſi ſuperue-
niat bellica tempeſtas & qualiſcunq; homi-
num conatus qui malignitatis ſtudio impedi
ant ne is qui eſt verus papa in ſede apoſtoli-
ca inthronizari poſſit/ omnino verus papa
authoritatem habet regendi eccleſiam roma-
nam & adminiſtrandi: vt in. c. in nomine do-
mini. 23. di. Si vero intruſus in cathedrā pe-
tri aliquo iuſto errore ducitur qui eum etiā a
culpa excuſet/ tūc talis nō eſt ſchiſmaticus ex
hoc ſolo ꝙ contendit de pontificatu argu. no
tatorum in. l. fi. ff. de adul. Et idē dicit ſi ſit in ſo
la culpa & non in dolo: quia licet de culpa
puniri poſſit (vt dicitur in. d. l. fi.) tamen non
debebit iudicari ſchiſmaticus. & minus papa
verus cum eo contendens/ quantūcunq; etiā
in parte ſciſſa papatum regat. Sed ſi non ſolū
ſunt in ſciſſura & papatū in ſchiſmate regunt
vel mundum ſciſſum tenent ſed etiam ſchiſ-
ma nutriunt nolentes adhibere remedia vel
fingentes & procraſtinantes vnionem & ad
B finem non perducentes, tunc iudicabuntur
ſchiſmatici etiam ſi alter ſit verus papa: vt di-
cit roſel. Et ſi contingat in tali ſchiſmate ipſos
inueterari iudicabuntur hæretici. 24. q. 3. in-
ter hæreſim. Et hoc caſu poterit papa deponi
propter ſchiſma. Quod intelligo in vero pa
pa ſchiſmatico, ſicut dictum eſt ſupra de hæ-
retico.

¶ Vnde quādo eſt ſchiſma largo modo (pro-
ut ſi papa foret mortaliter peccans ſolū) tunc
non eſt deponendus nec poſſet per conciliū
deponi: quia tātum propter hæreſim proprie
ſumptam deponitur, vt. 40. di. ſi papa. Sed ſi
eſſet ſchiſmaticus ita ꝙ eius ſchiſma prolabe
retur in hæreſim ſtricto modo ſumptā, tunc
deponendus eſſet/ & eadem eſſet pœna ſchiſ
matis & hæreſis: quia tūc ſchiſmaticus eſt hæ
reticus dicit oſtiē. in ſumma in ti. de ſchiſma.
§. qua pœna, verſi. nec obſtat. & in. §. vnde
dicitur/ verſi. differt autem. ponit ioan. an. in
c. firmiſſime de hære. ℣ Quinimo delictum
ſchiſmatis grauius videtur omni delicto etiā
hæreſis. 24. q. 1. nō afferamus in fi. & ex per-
ſeuerantia fit hæreſis. 24. q. 3. inter hæreſim.
Facit quod dicit. 24. q. 1. aduocauit. vbi dici-
tur ꝙ fides nō poteſt eſſe in ſchiſmate: quia
etſi forte ſchiſmaticus fidem tenet in deum, ta
men erga dei eccleſiā ſchiſmaticus fidem nō
tenet. eſt enim vna eccleſia ſponſa chriſti pul C
chra ſine macula & ſine ruga, ortus cōcluſus/
fons ſignatus & puteus aquæ viuæ. 24. q. 1. c.
quoniam vetus/ & c. omnibus. Ipſe enim ſe
ſeparat ab vnitate ſanctæ romanæ eccleſiæ, a
qua qui ſciſſi ſunt nō videntur chriſto fidem
exhibere debitam: a quibus euacuatur paſſio
eius atq; diſtrahitur. d. c. aduocauit. 24. q. 1. &
c. loquitur. E ſic veniunt ſchiſmatici contra ar
ticulum & vnam ſanctam eccleſiam &c. plu-
res quodāmodo eccleſias conſtruere ſatagen
tes: vt ſi duo de papatu contenderent & eſſet
dubium vter eorum eſſet pontifex / & vterq;
partem non modicam chriſtianorū ad ſe tra-
heret/ & in parte chriſtianorum ſciſſa & ſibi
quæſita vterq; diu ſtaret & gauderet fouēdo
ſciſſurā, tales eccleſiam ſcinderent & in hære-
ſim ſtricto modo ſumptam inciderent: vt di
cit glo. in authē. de priui. do. hæreticis mulie.
non præſtan. ibi ad omnes qui non ſunt mē-
brum. Nam cum hac ſponſa vnus ſolus de-
bet reſidere qui ſit vnicus ſucceſſor petri & vi
carius ieſu chriſti & eccleſiæ ſponſus: ſi autē
ei duo præſint, conſtituunt in eccleſia duo ca
pita tanq̄ monſtrum/ cōtra tex. c. per venera-
bilem qui filii ſint legi. de offi. ordi. quoniam
in pleriſq;. Et vterq; eſt ſchiſmaticus. Item D
ipſam eccleſiam vnicam corrumpere viden-
tur/ ei duos vt ita dixerim viros attribuendo
& ſeipſos ambos eccleſiæ viros faciendo. vn-
de non conſeruant eam pudicam & incorru
ptam ſed adulterā deſignant, ſicut mulier quę
duos viros habet adultera dicitur: arguēdo a
matrimonio carnali ad ſpirituale. 7. q. 1. ſicut
vir. c. inter corporalia de tranſla. præla. Vnde
non dicitur chriſtus in eorum cordibus habi
tare. 24. q. 1. audiuimus. nec poſſunt habere
deum patrem qui eccleſiæ non habent vnita-
tem. 24. q. 1. alienus. Eccleſia enim eſt vnica
& incorrupta / vnius cubilis ſanctitatem ca-
ſto pudore cuſtodiens. 24. q. 1. loquitur.

¶ Vnde ex præmiſſis patet ꝙ cum ſchiſmati-
cus ſtrictiſſime ſumptus ſit hæreticus, ſicut
hæreticus ipſo iure perdit papatū ſic & ſchiſ-
maticus: quapropter ſicut pro hæreſi depo-
nitur ſiue depoſitus declaratur ſic etiam pro
ſchiſmate. Ad quod facit tex. in. d. c. ſi papa:
qui non dicit ſimpliciter ꝙ papa tantum pro
hæreſi deponatur, ſed dicit ꝙ deponitur cum
reperitur deuius a fide. quod intelligere opor
tet per concilium; quod cognoſcit de cauſa
papatus: vt in cap. ſi duo. 79. di. Sed ille qui
quærit eccleſiā ſcindere dicitur a fide deuiare

24.q.1.alien⁹.&.1.q.1.teneamus.&.16.q.fi. A c.ficut dñi. Ergo ficut hæreticus fic & fchifmaticus perdit dignitatē papatus, & poteft a papatu amoueri. ♈ Et idem quod de fchifmaticis ftrictisfime erit quãdo multi erigerent capita contra romanam eccle.facientes nouam fectam & noua ftatuta: vt funt fratricelli. Sunt enim & ipfi fchifmatici: vt vide abb. in.c. at fi clerici in. 5. char. §. alium cafum de iudi. Et idem videtur dicendum de papa fi ipfe eft paganus vel iudæus vel non baptizatus nec volẽs baptizari: quia fatis dicit̃ a fide deuius, nec eft capax papatus: vt fupra dictum eft ex dictis in.c.licet de elec. & talis poteft per concilium iudicari (fiue fit iudæus fiue paganus) & amoueri a pontificatu: quia in tali non eft minor ratio q̃ in hæretico.

¶ Et per hoc tollitur cõtrarium quod poteft obiici ex dictis abbatis poft oftien. in.c.fi mif fime de hære. videlicet cum dicunt ꝙ proprie hærefis dicitur folum in duobus cafibus: fcilicet quando quis aliter fentit de articulis fidei q̃ fentit romana ecclefia. 24.q.1.c.hæc eft fides. & quando quis male fentit de facramentis ecclefiæ: vt in.c.ad abolendam de hære. in princi. Quia refpondetur ꝙ fchifma capitur multis modis: fcilicet large/ftricte & ftrictisfi B me. Primis duobus modis fchifmaticus non dicitur hæreticus, fed vltimo modo fic: nam qui fe diuidit ab vnitate ro.ecclefiæ conftituẽdo fibi ecclefiam ac clericos & facerdotes ordinãdo, eft hæreticus proprie dictus/quia venit contra illum articulum fidei & vnam fanctam ecclefiã: vt dicit abb. in ru. de fchifma. Et in dubio appellatione fchifmatici intelligitur de ftrictisfimo modo fumpto: vt notat abb. in.c. fraternitati de fchifma.

SED QVID fi papa eft omnino inutilis & infufficiens ad pontificatum regendum, vtrum poterit deponi? Domi. dicit ꝙ non in.c. fedulo. 38.di. quia non poteft pro aliqua caufa deponi nifi propter hærefim: vt ipfe ibi dicit. De quo vide quæ dicta fuerunt poft quæftionem an ratione fimoniæ quam papa committit debeat concilium congregari in quæftione fed quæro vlterius pone &c. & in alia quæftione quid autem fi papa efficiatur furiofus vel demens &c.

¶ Idem etiam forte effet dicendum de papa idolatra (fcilicet ꝙ poffet ficut de hæretico dicitur deponi) capiendo idolatriam vt fonat in hærefim: ficut adorare creaturam pro deo. Facit quod dicit. s.tho. in fecunda fecundæ. q. 94. ar.1. & quod dicit̃ in prællegato.c. nunc autẽ. 21.di. & quod dicit domi. in.c. denique in fi.7.q.1. & in ca. presbyteros. 50.di. & in ca. C quæro. 6.q.1.

¶ Articulus .2.

ED PONE ESSE duos contendentes de papatu & alterum ex eis effe verũ papã fed diu fteterunt in cõtentione tenentes fciffuram inter chriftianos (quia vtrique paret magna pars chriftianorum) & non curant tenere vias per quas tollatur fchifma & forte nolunt fed fingunt velle tollere & non adimplẽt: eum dixerimus ꝙ ifto cafu dicitur fchifma tranfire in hærefim, vtrum ita poterit deponi ille qui eft verus papa & non curat tollere fchifma ficut ille qui contendit & nõ eft verus papa? Et videtur dicendum ꝙ non per fupradicta: quia verus papa licite quærit ꝙ contendens cum eo eiiciatur penitus & ipfe vnicus remaneat: vt in.d.c. in nomine domini. 23.di. & aliquid fupra dixi. Et cum ipfe non conftituat aliam ecclefiã/ imo credat romanã ecclefiam effe apud fe, licet dici poffet fchifmaticus non tamen hæreticus: vt dicit abb. in ru. de fchifma. ad quod facit glo. 24. q.1.§.1. quæ eft prima poft glo. fummæ.

¶ Sed contrarium eft verum fecundum rofellum in fua monar. in quæftione vtrum dignitas papatus femel quæfita posfit perdi, in D 7.char. Quia ex quo vterque detractat quærere vnionem ecclefiæ nec conuocãt concilium (forte timẽtes ne de fuis fedibus deponãtur) & ftant in negligentia gaudentes quilibet in fua parte fciffa, funt habendi fchifmatici ambo & vterque debet a papatu amoueri: quia ecclefia vnica effe debet, & oportet ꝙ habeat fponfum vnũ & non plures/ & ꝙ in fua vnitate permaneat. & ipfi hanc vnionem fumme quærere deberent & affectare. 24.q.1.c. loquitur. & præfertim papa cui primũ præ omnibus chriftianæ religionis onus incumbit 24.q.1.ca. officii &.c. memor fum. vbi dicit tex. intelligo mihi alıter non licere q̃ vt omnes conatus meos ei caufæ in qua vniuerfalis ecclefiæ falus infeftatur impendam. Vnde fi vias tollendi fchifma non quærũt (quia hoc cafu pro bono ecclefiæ etiam verus papa repelli poteft: vt vult glo. fingularis in.c. fi forte 63. di.) grauisfime peccant. Et ideo fi (vt dicit rofel.) moniti nõ quærunt ecclefiam vnire fed detractant, vterque eorum hoc cafu non folum fchifmaticus fed hæreticus eft dicendus. allegat glo. in.c. fi papa. 40. di. Et quòd

nō ſolum non ſunt diſcipuli veritatis ſed er-
A roris magiſtri: vt in. c. nos ſi incompetenter
2.q.7.nam ſi chriſtus deſcẽdit de cœlis ad re-
dimendum gregem ſuum perditum & mor-
tem ſubiit temporalem (vt in.c.1.de homi.
in.6.) quanto magis quiſq; in cathedra petri
præcipue verus ſummus pōtifex curam de-
bet habere gregis dominici.& ipſum perditū
non ſolum redimere renūtiando papatui ſed
etiam morti naturali ſe ſubiiciēdo. Facit tex.
in.c.aduerſitas.§.cum vero.7.q.1.Quod etiā
ponit abb.in.c.quia diligentia de elec. quādo
ſchiſma eſt inueteratum: quia tunc cenſentur
hæretici, ex quo ſcindunt eccleſiā nec curant
vnionē ipſius. Facit glo. in.§. quia vero.24.
q.3.& in.c. firmiſsime de hære. & dictum eſt
in quæſtione præcedenti in verſi. item adde
q; iſta quæ dicta ſunt de hæreſi &c. Deberent
ergo vel papatui cedere vel per ſortes litem
ipſam de papatu dirimere vt dicit roſellus.de
quo (an ſcilicet per ſortes eſſet hęc contentio
dirimenda) dictum eſt ſupra. & fuit opinio
cardi.in.c.licet de elec.& in conſi.150.incipit
quæſitum. Vbi ponūtur etiam alii modi per
quos poſſet tolli ſchiſma de eccleſia dei. &
pluresalii ponuntur per gerſon.& alios vide
apud egi.de bellamera in.c.in fidei de hære.
B in.6.& alios ponit cardi. de turre cre.in.4.li.
c.10. Nam (vt inquit roſel.) quēadmodū fue
runt poſitæ ſortes ſuper veſtem domini in-
conſutilem ne diuideretur, multo magis po-
ni debent vt ſciſſa redintegretur. Et ſi dicti cō
tendentes iſtam vel aliā viam redintegratio-
nis & recōciliationis non amplectuntur, etiā
ſi iuſtam habeant cauſam litigandi dici poſ-
ſunt a fide alieni. 24.q.1. alienus. Et fallunt
fraternitatē/ & veritatem fidei perfida præua-
ricatione corrūpunt.24.q.vl.ca.loquitur.
¶ Sed certe quicquid dicat roſel.cōcluſio eius
non videtur vera q; etiam verus papa debeat
eiici: quia ex quo eſt verus papa nō poteſt ab
aliquo iudicari.& habent locum iura. c. ne-
mo.c.aliorum/&.c. facta/ & alia ſimilia. 9.q.
3.cum non habeat ſuperiorē.in allegato ſæ-
pius.c.licet in fi.de elec. Et faciūt quæ dicūtur
in regula vtile in.6.& in.alia regula.c.qui ſeſe
dalizauerit eo.ti. in anti. Niſi dicamus q; lo-
quitur in illo q detractat tollere ſchiſma nec
vult congregari conciliū ſed illud fouet gau
dens in ſua parte ſciſſa, ita q; virtualiter eſt
cauſa ſciſſuræ & inueterati ſchiſmatis: cum
tūc poſsit dici hæreticus vt ſupra dictum eſt.
de quo arti. clarius vide infra in.15. modo
ſedandi ſchiſma.

¶ Articulus 3.

SED QVID C
ſi pro qualibet par
te inueniantur vo
lētes intrare igni,
vt dicit̄ tēpore gre
gorii aliquos ſe ob
tuliſſe? Dic q; tale
iudiciū eſt omni-
no prohibitum: vt
in ti.de purga.vul
ga.per to. Poſſent enim ob alia peccata ſuc-
cūbere omnes eo.ti.c.2. Et per hoc deus ten-
tari videretur.eo.ti.c.fi.infiniti nanq; mortales
pro fide chriſti interfecti ſunt p quibus deus
nullum miraculum oſtēdit. Vnde dicitur q;
hoc eſt tentare deum.& ideo prohibitū.

ALIOS modos ſedandi ſchiſma re-
perio poſitos in quibuſdā ſcriptis quę
incipiūt præmiſſa debita proteſtatio-
ne: quæ credo eſſe ioannis de lignano, quia
habent conformitatem cum ſcriptis eius in
c.licet/in multis fere de verbo ad verbū. quis
in iſtis ſcriptis ſint multa quæ non ſunt in.d.
c.licet. Qui ioan. ſecūdum q; dicit dominus
nicolaus in.c.at ſi clerici de iudi.ſi non fuiſſet
bigamus fuiſſet factus cardinalis: ſed quia pa
pa nō diſpenſat cum bigamis ad cardinalatū/ D
non fuit promotus. Ita etiam refert marti-
nus de laude in trac. de cardinalibus.q.77.
Vel ſunt cardinalis florentini.
¶ Et ibi ponit̄ q; primus modus erit per con
ciliū generale: quod hoc caſu eſt iudex.79.
di.c.ſi duo. Per iſtum modum concilii fuit ſe
datum ſchiſma inter vrſinū & damaſum: nā
vrſinus de vrbe expulſus/ neapolitanus epi-
ſcopus conſtitutus eſt. & damaſus in pontifi-
catu cōfirmatus. Item hac via ſedatū eſt ſchiſ
ma quod fuit inter ſymmachū & laurētium:
vt in.§.hinc etiā.17.di. Et ſic in concilio con
ſtantien. fuit ſedatum ſchiſma: nam priuato
benedicto & ioanne ac cedente gregorio ele
ctus fuit martinus quintus.
¶ Secundus modus eſt vt contendentes de
papatu cōmittāt aliquibus poteſtatem diſcu-
tiendi iura eorum (vtrum ipſorum aliquis ſit
verus papa necne) & ſuper hoc pronuncian
di, cum cautione quòd ſtabunt eorum ſen-
tentiæ. Adducitur.c.nos ſi incompetenter.2.
q.7. & ibi glo.1.&.ff. de iuri. omnium iudi.
l.eſt receptum. & videtur glo. aperta in.c.in
ſynodo.63.di. Hoc modo ſedatum eſt ſchiſ
ma inter bonifaciū primum & eulaliū preſ-
byterum vrbis romæ. quia iuſſu imperato-
ris ambo

A ris ambo contendentes vrbem egressi fuerunt & tacta inquisitione de veritate electionis ambobum, & reperto q̄ bonifacius a maiori & saniori parte fuerat electus, in papam susceptus est & eulalius reiectus. ¶ Aliqui istam viam impugnant, quia isto casu concilium est iudex: vt dictum est supra, & in. c. anastasius 19. di. & 15. di. c. sicut sancti ad fi. & supra dictum est q̄ papa non potest se submittere alterius iudicio. Sed quando est controuersia inter duos, pro sedando schismate inueterato aliter videtur dicendum: dic vt ibi dictum est.

¶ TERtius modus est q̄ isti contendētes cō promittant in arbitros vel arbitratores: & cū hoc statuant q̄ pronuntiatio der titulum & ius alterius habeatur pro translato in illum pro quo fuerit laudatum. ¶ Quidā etiam hāc viam impugnant, quia de titulo beneficii non potest compromitti, c. nisi essent de præben. nec transigi, c. super eo de transac. Sed alii respondent q̄ hoc non habet locum in papa qui est supra ius, c. proposuit de concess. præben. & hoc super quo compromittitur est de simoniacis quia prohibitis, 1. q. 3. saluator. & de offi. delega. ex parte cum simil. Item super matrimonio spirituali fieri potest cōpromissum, de elec. c. cum inter canonicos. de ar

B bi. c. ex parte. Vnde poterit fieri tale compromissum in laicos ex quo papa non ligatur iure positiuo. & tales arbitri poterunt cogi ad arbitrandum etiam per clausuram in conclaui sicut fit de cardinalibus in. c. vbi periculum de elec. in. 6. Et q̄ etiam fieri possit in laicos constat, quia eodem modo fuit sedatum quintum schisma per compromissum factum in theodoricum regem et qui pro symmacho papa sententiam tulit.

¶ QVARtus modus est via recognitionis erroris, vt antipapa ductus conscientia cedat suo prætenso iuri & verum papam in suum verum pastorem recognoscat. Sic fuit sedatum. 13. schisma: quia benedictus. 10, qui per violentiam romanorum intrusus fuerat, conscientia ductus renuntiauit papatui, & electus fuit nicolaus. 2. Item schisma inter alexandrum secundum & cadulum qui deficiente sibi fauore henrici imperatoris destitit a prosecutione papatus. Item schisma nouissimum inter nicolaum. 5. & amadeum ducem sabaudiæ, qui fuerat creatus papa in concilio basilien. & felix vocatus qui cessauit a prosecutione papatus recognoscens in verū pastorem ipsum nicolaum.

¶ QVINtus modus est via cessionis: hoc est vt omnes de papatu contendentes cedant C & conueniant omnes cardinales & si qui essent anticardinales & faciant insimul vnam iustam & canonicam electionem. Nec poterit opponi q̄ aliqui sint anticardinales & inhabiles: vt satis patet ex tex. c. licet. de elec. & cle. ne romani eo. ti. vbi tollitur omnis exceptio insurgens ex defectu personarum eligentium. Et hoc in renūtiatione voluntaria: quia papa potest renūtiare papatui vt est tex. in. c. 1. de renun. in. 6. Et debet hoc facere pro vnione ecclesię, ne plus temporalē honorem q̄ æternam salutem affectare videatur: vt in c. nisi cum pridem. in. §. pro graui de renun. Quę ratio ita militat in papa sicut in aliis bonis episcopis. bonus enim pastor non solum pontificatum sed animam suam dat pro ouibus suis. ad hoc quod notat ioan. an. in. d. §. pro graui. Non solum enim papa vel papatum prætendens tenetur omne consilium & opus impendere vt pax & vnitas in dei ecclesia subsequatur & inducta conseruetur, sed & omnis christicola hæc ipsa summoopere quærere debet, vt omnes simus vnum cor & anima vna in christo. Nam christus non habitat in cordibus illorum qui superbiæ singularitatem secuti a corporis christi compage semetipsos abrumpunt. 24. q. 1. audiuimus. D & qui nec vnitatem spiritus nec coniunctionem pacis obseruat, & se ab ecclesiæ vinculo separat & christiani nomen habere non potest. 7. q. 1. nouatianus. Et quia christus ædificauit ecclesiam super vnum, vt esset vna non plures. 24. q. 1. loquitur. Tales igitur eam a sua vnitate scindentes, a fide deuiant & deponi possunt, etiam si alter sit verus papa cum sit a fide deuius. 40. di. si papa/ secūdum eundem rosel. Quia qui crimina quæ emendare potest non corrigit, ipse illa committere intelligit. 23. q. 8. c. pterea. Ad hoc est tex. in. c. error. & in. c. consentire. 83. di. & . c. negligere. 2. q. 7. vbi dicitur q̄ qui potest errori occurrere & non facit, videtur ipsum fouere & nutrire.

¶ SEXTVS modus est, q̄ vno ex contendentibus mortuo vel canonice deiecto, collegium ipsius defuncti vel deiecti expectet delectionem vel mortem alterius, vel aliorum contendentium si sunt plures: & tūc ex omnibus collegiis fiat electio summi pontificis. Et vtilis erit constitutio q̄ interim donec expectatur mors seu deiectio alterius, collegium defuncti vel deiecti possit administrare, ne

per hoc obedientia eius detrimentũ patiatur.
A ¶Septimus modus erit ꝙ per contenden-
tes fiat vna constitutio ꝙ vno mortuo vel ca-
nonice amoto alius cõtendens superstes pos
sit ius verũ vel prætensum defuncti vel deie-
cti administrare vel ipso facto acquirat absq;
vlla electione. ℣ Sed huic videtur obstare ꝙ
papa non potest sibi successorem eligere. 8.
q. 1. cap. 1. &. 2. cum sequentibus. & notat
glo. 79. di. c. si transitus. Potest dici quòd
hoc tolerari potest pro vna vice vt tollatur
schisma. Nec papa de plenitudine potestatis
agens ligatur illis constitutionibus quanquã
factæ sint in concilio. ipse enim constitutio-
nibus concilii derogare potest: vt patet in. c.
statutum de rescrip. in. 6. & notat ioan. an.
in cap. significasti de electione. & glo in cap.
vbi periculum in verbo concilio in. 6. Vel
potest dici quòd per istam constitutionem
non eligit sibi successorem sed tantum suam
obedientiam in administrationem concedit,
quod videtur tolerabile: sicut quando inter
duos contendentes vnus cederet ad tollen-
dum schisma / & alius de eius voluntate eli-
geretur. Ad quod facit quòd licet dicatur ꝙ
papa non potest sibi eligere successorem / ta
men bene potest statuere de electione suc-
B cessoris. 23. distin. capitulo in nomine do-
mini. & cap. licet de electione. & cap. vbi pe
riculum eodem ti. in. 6. & elemen. ne roma-
ni eo. ti. Potest enim papa deliberare cum
fratribus de successore: vt in cap. 1. in glo.
1. 8. q. 1. &. 79. di. c. si transitus.
¶Octauus modus erit ꝙ contingente mor-
te alterius ex contendentibus alter superui-
uens eligatur. Sic sopitum est schisma inter
silucrium & vigilium: quia silucrio in exilio
pro fide christi mortuo vigilius est in papam
receptus. Item inter fœlicem & liberiũ: quia
fœlix martyrio coronatus est: liberius autẽ
alio nomine vocatus leo occupauit pontifi-
catũ pluribus annis: quo tandem mala mor-
te mortuo damasus electus est.
¶Nonus modus erit quòd per contenden-
tes fiat vna constitutio quòd post eorum
cessionem vel mortem alius ex eis pro hac
vice eligi non possit. Huic modo minus ob-
stat quàm superiori / quod dictum est de eli-
gendo successorem: quia hic nullus certus
eligitur successor, sed coarctatur electio ad
vnum de cæteris personis: quod fieri potest
non solum per papam sed etiam per consue-
tudinem: vt in capitulo cum dilectus de con
sue.

¶Decimus modus est quòd vterq; de con-
tẽdentibus cum suo collegio decernat quòd C
se moriente vel cedente nõ possint cardina
les ad electionem alterius procedere & quòd
electio sit nulla: sed teneantur vel adhære-
re superstiti & eum habere pro papa / vel ex-
pectare quòd etiam cedat vel decedat: & tũc
vtrunq; collegium conueniat romam vel in
locum vicinum si ibi esse non poterunt ad
eligendum alium. Et istum modum ponit
cardi. in versicu. sextus modus in dicto capi-
tulo licet. Et quanuis iste modus non tollat
schisma incontinenti, satis est quòd schisma
tolletur aliquãdo: & eo citius quo ambo fue
rint seniores. Et isto casu mortuo altero isto
rum / quousq; alter cedat vel decedat potest
ordinari quòd primus cardinalis illius colle-
gii vel ipsum totum collegium administret
in iis quæ non possent commode reseruari
in tempus successoris. Ita dicit cardina. vbi
supra. ℣ Sed iste modus mihi non placet:
quia per hoc non tollitur schisma, & est de-
terius quòd vnus cardinalis administret pa-
patum / maxime in iis quæ sunt supremæ
potestatis: contra tex. cap. vbi periculum. §.
iidem quoq;. nisi admitteretur pro sedando
schismate aliquo tempore in posterum.
¶Vndecimus modus est vt contendentes D
de papatu aliquos sibi fidos eligant qui post
eorum cessionem soli seclusis omnibus car-
dinalibus possint papam eligere. Hic mo-
dus etiam tolerari potest vt schisma tollatur,
quanquam nullus ex contendentibus hoc
ambire deberet. ℣ Non obstat quòd cardi-
nales excludantur: quia papa ex plenitudine
potestatis hoc statuere potest saltem pro vna
vice & ex causa tam graui vt tollatur schis-
ma. ad hoc. 63. distinct. capit. secundo. & c.
sequen. Nec est absonum: quia non est de
iure diuino quòd cardinales eligant sed de
iure positiuo capitulo in nomine domini. 23.
distin.
¶Duodecimus modus est via reconciliatio-
nis cum papa & imperatore & principibus
quorũ fauore schisma fouetur. Hoc modo
sopitum est schisma inter alexandrum secun
dum & cadulum, & schisma inter alexan-
drum tertium & alios quattuor antipapas.
Et iste esset bonus modus hodie tollendi
imminens schisma: hoc est vt fieret pax in-
ter sanctissimum dominum nostrum iulium
secundum & regem francorum: quod deus
pro sua bonitate fieri concedat.
¶Tertiusdecimus modus est per capturam

A intrusi vel intrusorum. Sic sopitum fuit schisma inter calixtũ secundũ & burdinũ antipapã. nã calixtus cæpit in sutrio burdinum, & schisma sedatum est. Et eodem modo inter ioannem. 22. & petrum de corbario: qui fuit captus & ductus ad ioannem. 22. & cessauit schisma.

¶ Quartusdecimus modus est, via armorũ adhibita contra intrusos. Et hac via multa schismata sopita sunt: sicut schisma inter eugenium secundum & aduersariũ eius. Item schisma inter leonem quintum & christophorum. Item schisma inter leonem octauum & benedictum quintum: & sic de multis aliis.

¶ Alium modum posuit cardi. in. c. licet de elec. videlicet per iudicium sortis. Sed de hoc vide quod supra dixi in questione principali ad quẽ spectet cõgregare concilium/ in versi. sed hic quæro pone ꝙ ambo.

¶ QVINTVS decimus modus est vt cogatur cedere tã papa q̃ antipapa, & ꝙ si nolint subtrahatur eis obedientia: vt sic per indirectum ad vnionem compellantur. quoniam vnionem subterfugientes, sunt digni omni pœna: cum propter ambitionẽ infinitas animas perdant. Et hanc viam approbat pe. de

B ancha. in suo trac. schismatis in. 3. q. & in regula accessorium in. 77. char. de regu. iu. & ibi ostendit ꝙ illa verba si & quatenus benedictus cedat non sunt conditionalia sed modalia. ℣ Istam etiam ponit car. in. d. c. licet in versi. quintus modus: quia ratione scandali prælatus cogitur cedere. c. nisi cum pridem. §. propter malitiam de renun. ibi in verbo cogitur. & quod notatur. 7. q. 1. c. scias in glo. fi. & . c. episcopus de loco, in glo. fi. & ibi per archi. & per eundem. 58. di. c. 1. & doc. in. c. quæsitum de rerum permu. & archi. in. c. suggestum. 7. q. 1. & abb. in. c. 1. de elec. Et ludo. in consi. 332. in vl. col. cum concor. vbi dicit ꝙ constitutio constantien. de non transferendis episcopis inuitis/ intelligitur nisi subsit iusta & rationabilis causa. Et dicit iustam qñ fit pro bono pacis & ratione scandali vitãdi. de quo etiam per feli. in. c. quç in ecclesiarum in. 37. col. versi. per istam declarationem de consti. Qui licet loquantur in inferioribus (videlicet in ꝓlatis) ratione tamen schismatis videtur maior ratio in papa propter vtilitatẽ vniuersalis ecclesiæ. 7. q. 1. mutationes/ & . c. scias. & . c. sequenti. ℣ Nec obstat quod dicit inno. in. c. licet de elec. ꝙ nullus cogitur renũtiare rei in qua se credit ius habere: quia intelligitur sine causa. Facit quod dicitur in. c. nõ est de sponsa. & de vo. & in regula sine culpa C de regu. iu. in. 6. Itẽ aliud est cogere vt quis simpliciter renuntiet aliud vt dimittat vnum & accipiat aliud: vt dicitur in. d. §. propter malitiam. Si autem papa vel alius prælatus ex causa necessitatis vel vtilitatis cogitur cedere, prouidendum est ei vñ honeste possit statũ suũ sustinere. Ita dicit car. in. d. versi. quintus modus. Facit qđ dicit in simili rosellus (qui etiã hoc tenet) vbi supra. Quia vtilitas publica est ꝓferenda priuatç, & sñia multorũ sentẽtiæ vnius. 7. q. 1. c. scias. 8. q. 1. in scripturis: & ideo propter publicã vtilitatẽ põt quis re sua priuari inuitus. l. lucius. ff. de euic. Vnde & populus põt propter maximã cõmunẽ vtilitatẽ & necessitatem regem deponere: vt nota. in. l. non ambigitur. ff. de. ll. ℣ Istam etiã partem tenere videtur mathesil. in dictis additionibus ad trac. anto. de butrio.

¶ Et pro eadem parte faciunt quæ dicũtur in c. si forte. 63. di. vbi duobus in discordia electis ad episcopatũ, is metropolitani iudicio alteri præferẽdus est, qui maioribus iuuatur studiis & meritis: ita tamen vt nullis detur inuitis & non petẽtibus, ne plebs inuita episcopũ non optatũ contẽnat aut odiat. Et glo. ibi dicit ꝙ si timetẽ scandalũ vtriusqꝫ electio cassatur: vt. 78. di. c. si duo. Vñ propter scãdalum D vitandum & ne inuitis detur, eρus priuatur suo iure quod ei fuerat ex electione quæsitũ. Ad quod facit quod dicitur in. c. considerauimus de elec. in glo. fi. & ibi doc. ꝙ ꝓpter scandalum uitandũ põt licite fieri prohibitio ne quis eligatur in certa ecclesia, licet ipse in nullo deliquerit. Sic videtur dicendum in proposito ad vitandum scandalum & ne remaneat pontifex a plebe contemptibilis & odibilis. Item confirmatur per illud. 3. reg. 3. & quod habetur in. c. afferte. de præsump. vbi illa mulier maluit filium proprium dari aduersariæ q̃ diuidi. Sic in proposito papa debet potius cedere q̃ permittere ꝙ populus christianus remaneat scissus & diuisus. Item omnis christi actio nostra est instructio: filius autem dei omnipotentis cuius papa est vicarius in terris, pro humani generis redemptione serui formam accipiens se vsqꝫ ad mortem exinaniuit vt schisma quod ex inobedientia protoplasti fuerat exortum inter deum & homines aboleret, multo magis igitur papa pro salute periclitantium animarum ratione schismatis debet posse compelli cedere papatui. Item faciunt omnia illa quæ fuerunt supra adducta in quinto modo tollẽdi schismatis.

A ¶ Et istam etiam tenuit gerson in trac. schismatis in prin. in versi. nono notetur. & maxime vbi fuisset iuratum. Sed idem est et esse seclu so iuramēto vbi per sessionem habetur vnio ecclesiæ, & non potest humanus prouideri/ & nisi fiat cessio sequitur malum mortiferum animarum. ¶ Ad idem facit quod dicitur in. c. 1. ibi glo. 8. q. 1. & alex. ibi. vbi clemēs qui fuerat electus successor per petrum cessit vt euitaretur scādalum quod posset oriri si pontificatus obtineretur per successionem. Tamen aug. de anco. in quarta quæstione per plures articulos ostendit ꝙ papa possit cedere papatui, & idem archi. flo. in. 3. parte summæ ti. 23. c. 5. §. 4. Sed non dicunt ꝙ possit cogi ad cedendum. Sed de hoc ꝙ possit si velit cedere, habemus tex. in. d. c. 1. de renun. in. 6. Quod & ponit ioan. an. ibi plura motiua, quibus vt dicit ibi domi. cum difficultate respondetur.

¶ SED IN CONtrarium ꝙ papa etiam vigente schismate non possit cogi ad cedendum, ponit egi. multum late per plures trac. plurium clarissimorum doctorum in consi. 99. Et idem etiam tenuit bal. in cap. pastoralis de rescrip. & egi. in cap. in fidei de hære. in sexto. Pro qua parte facit quod papa non potest ex vlla causa vel crimine deiici

B nisi cum est a fide deuius: vt sæpius allegato ca. si papa. 40. di. Licet enim electionem summi pōtificis deus commiserit clericis & religiosis, deiectionem tamen suo duntaxat arbitrio reseruauit. 79. distin. in summa. & per ostien. in summa, §. quis possit in prin. de consti. & per archi. in capitulo in fidei de hæreti. in sexto, & de electione ca. licet. Vnde pro nullo crimine quantumcunq̄ magno deponi potest excepta hæresi etiam si foret ecclesiæ inutilis negligens & remissus: vt dicit glo. in dicto. c. 1. de renun. in sexto. ¶ Sed quo ad id quod dicitur de inutili, contrarium videtur tenere archi. & refert ibi domi. in capitulo si papa in fi. 40. distinctione: videlicet quòd si papa efficitur inutilis potest deponi, allegat. 15. q. 6. alius, & de re iudi. cap. ad apostolicæ. Quæ iura loquuntur de rege & imperatore. & in dicto capitulo si papa / similiter glo. ibi loquitur de imperatore in finalibus verbis: videlicet quòd pro quocunq̄ peccato de quo est incorrigibilis potest deponi. Et ibi addunt archi. & do. nam si est inutilis deponitur. vnde loquitur in imperatore & non in papa. Et de papa contrarium est verum. Quod & tenet illa glo. in verbo insufficientem de renun. in. 6. quia si propter insufficientiam posset deponi, frustra dubitaretur an eo casu possit renuntiare ex quo inuitus posset deponi. Et hanc partem tenuit alexan. in dicto. c. si papa, & communiter omnes. & dictum est supra in articulo proprio quando papa est electus inutilis vel furiosus vel est captus a piratis. Et ista insufficientia vt dicit illa glo. potest cōtingere ex illiteratura / senectute & infirmitate. in quibus casibus posset aliter prouideri per coadiutorem: vt dicitur in capitulo primo de cle. egro. in sexto. vide quæ dicta sunt supra in quæstione ex quibus causis possit concilium congregari/ in dicto versi. sed quid si papa efficitur inutilis. ¶ Non obstat tex. in dicto. c. alius/ cum concordan. quia illa iura loquuntur in inferiori a papa secundum illam glo. in dicto. c. 1. in ver. insufficientem. C

¶ Secundo etiam pro ista parte (quòd papa non possit cogi ad cedendum) facit quòd ex quo maxime fuit dubitatum an papa volens sponte cedere papatui possit (vt patet ex dictis ioan. an. in dicto capitulo primo & diximus supra. quod refert augustinus de ancona & archie. flo. propter quod emanauit ille tex. in dicto cap. 1.) frustra videretur dubitandum an posset renuntiare, ex quo propter schisma posset cogi: & ex quo in illo tex. non dicitur quòd aliquo casu etiam inuitus possit cogi, non videtur ꝙ possimus ex nostro sensu hoc præsupponere. D

¶ Tertio facit quod in dubio nunquam potest quis cogi renuntiare iuri suo: vt patet per totum in titu. quod metus causa & in ca. super hoc de renū. l. nec emere. C. de iure de li. & in. l. 1. C. de episcopali audien. l. cum de indebito. ff. de proba. cum similibus. Igitur qui vult dicere quòd papa potest compelli ad resignandum papatum, ostendat iura hoc dicentia. l. ab ea parte. ff. de proba. Sa ciunt quæ dicuntur in. l. 1. C. ad. l. corneliam de sicariis. & quæ dicuntur in. l. ancillæ. C. de fur.

¶ Quarto facit quòd ex quo papa est maior concilio (vt infra dicetur cap. significasti de electione: quia concilium sine eius authoritate non consistit, ca. nec licuit ca. regula. c. multis cum aliis. 17. distin. intātum quòd etiam in iis quæ ad articulos fidei spectant dicitur esse supra concilium. glo. 15. distin. cap. sicut. cum & ipse solus generalia concilia interpretetur & abroget. d. cap. nec licuit

A & ibi notatur.&. 9.q.3 .nemo. vbi dicitur
standum esse sententiæ papæ etiam si totus
mundus sentiret contrarium. facit tex.in ca.
statutum de rescrip.in.6.&.c.constitutionem
&.c.statutum de sen.excom.eo.li.& de elec.
c.ne romani. §. sane.& ioan.an. in.d.cap.
significasti)non ligatur constitutionibus con
ciliaribus. Item si de hoc esset constitu,
tio pontificalis non ligaret successorem. l.
digna vox. C. de.ll.sicut nec seipsum ligare
potest.l.si quis in principio.ff.de lega.3. Nec
ligatur decretis sanctorum patrum: cum ip,
se eandem potestatem habeat quam habuit
petrus apostolorum princeps. Vnde & con,
tra præcepta apostoli dispensat: vt notatur
per ostien.in summa de consti.§.quis possit.
& de resti.spolia,literas. facit quod dicitur in
cap.de libellis.20 .di. Vnde non videtur q̄
possit alicuius constitutionis auctoritate co,
gi ad cedendum.Facit quod dicitur.12 .q.2.
cap.non liceat. & per ioan. an. in.c .cum ad
monasterium de sta. mona. Quinimo non
est superior qui possit eum cogere. neq̄ e,
nim ab augusto neq̄ ab omni clero neq̄ a
cuncto populo iudicabitur: vt in.c.nemo. 9.
q.3.in.c.cuncta per mundum / & in cap.per
B principalem ea,cau.&.q .nisi in causa hæresis
vt dictum est.d.ca.si papa. vel nisi se submit,
tat: vt in cap.nos si incompetenter.2.q.7.Sed
de hoc dic vt dictum est in ꝓpria quæstio,
ne. Item facit q̄ si esset verum papam pos,
se cogi ad cedendum, possent sequi magna
mala: quia si vero papę daretur contradictor
apostaticus de facto, posset ex hoc verus pa,
pa cogi ad cedendum vt schisma tolleretur.
& sic esset dare vel aperire viam fraudibus
contra notata in.c.ex tenore cum vulga. de
rescrip. facit quod dicitur in. l. penul. ff.de
consti.prin. Item pro hoc facit ꝙ licet mul
ta fuerint schismata in ecclesia, nunq̄ legitur
aliquod sedatum per coactionem ceden,
di.

QVID dicendum? Si loquimur in
casu in quo verus papa fouet schis,
ma cum schismatico/nec requisitus
vult prouidere / & maxime vbi essemus in
schismate inueterato: isto casu ex quo tenet
ecclesiam in scissura (quia requisitus gaudet
tenendo ecclesiam scissam & non vult dare
ordinem q̄ sedetur) videtur tale schisma sa,
pere hæresim, ex qua potest deponi vt supra
dictum est. Et si potest deponi, multo magis
poterit cogi ad cedendum. Et ita procedere
pōt quod dicit rosellus vbi supra. Vbi vero
esset schisma quod non videretur imputan, C
dum alteri ex contendentibus de papatu(vt
puta si ille qui est verus papa offerret se pa,
ratum ad sedandum schisma, & alter detracta
ret omnes alios modos per quos posset schis
ma sedari/& malitiose diceret se paratum ce,
dere modo alter cedat: & ille qui nollet cede,
re esset verus papa, & amplecteretur omnes
alios modos pro vnione facienda, & esset pe,
riculum si cederet ne intrusus remaneret in
papatu propter eius potentiam) si tunc nol,
let cedere ille qui est verus papa crederem
per rationes supra pro ista parte adductas q̄
non posset cogi, ex quo ipse est verus papa &
alius potentia & iniuste fouet schisma ad
hoc vt verus papa cedat papatui, nam iura so
nant q̄ ille quem constat esse intrusum de,
bet eiici omni conatu: vt in.c .si quis pecunia
79.di.& in.c.in nomine domini.23 .di. vbi
patet q̄ propter alicuius impressionem non
debet dimitti quo minus verus papa admini,
stret pontificatum. Sicut etiam fuit factum
tempore symmachi qui contēdebat cum lau
rentio: quia fuit cognitum per concilium de
eius iure: vt patet in.d. §.hinc etiam.17.di.&
non fuit coactus cedere.

¶ Et si dicatur q̄ si alius schismaticus est in
sua potentia & non potest eiici/nec sententia D
concilii imponeret finem schismati nisi verus
papa cederet. Respondeo ex verbis beati
cypriani, qui in epistola de schismate in,
ter nouatianum & cornelium (vt refert
car.de turre cre.in.1 .par.li.4.ca. 13.) dicit.
Quid ergo quia honorem cathedræ sacer,
dotalis nouatianus vsurpat, nunquid idcirco
nos cathedræ renuntiare debemus? & quia
nouatianus altare collocare & sacrificia offer
re contra fas nititur, ab altari & sacrificiis ces,
sare nos oportet ne paria & similia cum illo
celebrare videamur? vanum prorsus & stul,
tum est vt quia nouatianus extra ecclesiā vē
dicat sibi veritatis imaginem / ecclesia relin,
quat veritatem. Sic ergo nec scandalum de,
bet esse causa deserendæ veritatis: vt in regu
la qui scandalizauerit de regu. iuris cum ma
teria. Nec propter malitiam eorum qui scan,
dala cōcitant sunt dimittenda tēporalia: quia
hoc noceret bono communi, vt dicit. s. tho.
in secunda secundæ. q.43 .ar.vi.ergo multo
minus quis potest compelli cedere digni,
tati. Vnde ait tex. 7 .q. 1. quàm periculo,
sum sit in rebus diuinis vt quis cedat iuri
suo. & potestati, scriptura sacra declarat
&c.

A ¶Si autem loquimur in casu quo existente schismate in ecclesia plures assumerentur ad pontificatum in diuersis obedientiis (sicut fuit tempore gregorii. 12. & benedicti. 13.) & quo ante assumptionē ad pontificatū quilibet iurasset & vouisset in conclaui si opus foret pro vnione ecclesiæ & omnium obedientiarum & tollendo schismate cedere, credo salua veritate & determinatione ecclesiæ ꝙ quilibet posset compelli ad cedendum. Ratio est quia nullus potest dici verus papa, tum propter dubium, tum quia sunt nutritores schismatis & hæretici. Et ita intelligo illos qui tempore illius schismatis cōsuluerunt ꝙ possent compelli. quod & videtur voluisse anto. de bu. in cap. 1. de consti. ⁋ Et isto vno modo teneri potest quòd papa qui iurauit & vouit aliquid tempore assumptionis/ tenetur illud obseruare & potest astringi ad obseruandum: videlicet quando est iuratum pro sedando schismate/ & obseruantia iuramenti habet sedare schisma, de quo (scilicet quando papa teneatur obseruare capitula conclauis quæ iurauit & vouit) dictum est supra latius. Et nonnulli ex illis qui tenuerunt quòd benedictus non tenebatur obseruare iuramentum nec poterat cogi ad cedendum, vt
B euitarent obseruationem iuramenti & promissionis fundabant se in schedula conclauis/ dicentes eam conditionatam & non necessario astringentem ad cedendum: vt potest videri late in. d. consi. 99. ipsius egi. & in d. cap. 1. de iniu. in. 6. & in. d. cap. in fidei de hære. co. li. ⁋ Et ex his patet ꝙ si verus papa non potest cogi ad cedendum papatui pro sedando schismate vbi ipse non est in culpa nec detractat illud sedare per omnem viam possibilem, multo minus poterit in casu quo est vnus verus papa & nullum schisma/ pro quocunq; magno scandalo cogi ad cedendū: quia vt dicit veritas matth. 18. væ homini illi per quem scandalum venit, & paulo ante expedit ei vt suspendatur mola asinaria in collo eius & demergatur in profundum maris. vnde non debet scandalum imputari vero papæ.

¶Non obstat quod dicitur ꝙ propter vitandum scandalum episcopus debet cedere dato æquali cambio: vt in. d. cap. nisi cum pridem. §. pro graui. Quia vt dictum est loquitur in inferioribus prælatis a papa, quibus potest compensari de melioribus ecclesiis. Nec est verum quòd ratione maioris vtilitatis & grauitatis causæ debeat habere locum in papa, tum quia in papatu nō est dare cambium, tum quia non est dare superiorem 1 vt in cap. licet de elec. tum quia in papa subest ratio in contrarium propter perniciosum exemplum quod sequi potest: quia parabitur via qua romanus pontifex inuitus ex cō- C fictis causis compellatur cedere. Confingetur enim aliqua hæresis in eum, vel minus canonica electio opponetur: sicq; erigetur apostaticus aliquis, qui tandem inducetur ad cedendum vt verus papa cedere cogatur. Proinde archi. in cap. q̄ periculosum. 7. q. 1. dicit quòd vbi cessio tangit solum personam cedentis, quilibet potest iuri suo renuntiare: vt in. c. ad apostolicam & cap. statuimus de regula. &. 2. q. 4. mandastis. sed vbi cessio tangit non solum personam cedentis sed etiam alios, tunc non potest nisi ex iusta causa & superiore ratum habente. Facit quod dicitur in cap. si diligenti & in ca. significasti de foro compe. & in. l. ius publicum. ff. de pac. ⁋ Potest & alio modo responderi ad. d. §. pro graui, quòd ibi non dicitur ꝙ compellatur, sed ꝙ licet episcopo petere cessionem. Et licet. §. præcedens (videlicet. §. propter maliciam) videatur velle quòd potest cogi, non tamen dicit quòd cogatur cedere, sed quòd propter plebis maliciam cogitur ab ipsius D regimine declinare. vnde potest plebem per alium regere. Facit. 7. q. 1. cap. aduersitas. §. hoc tunc. & cap. fi. ea. causa &. q.

¶Non obstat. c. si forte. 63. di. potest enim responderi vt supra quòd loquitur in inferioribus a papa. Item ꝙ loquitur de electo non confirmato: nos autem in vero papa & possessore. clarum est autē ꝙ facilius impeditur promouendus q̄ iam promotus. c. accedens de accusa. c. inter dilectos de exces. præla. Facit quod dicitur in. c. quemadmodum de iureiu.

¶Ad illud quod dicitur ioan. 10. quòd bonus pastor ponit animam suam pro ouibus suis. respondetur ꝙ illud est verum non cedendo sed pugnando pro ouibus suis: quia pastor qui videt lupum venientem & relinquit oues/ est arguendus: vt in cap. aduersitas. 7. q. 1. & . 8. q. 1. sunt in ecclesia. & in. d. cap. nisi cum pridem in. §. propter maliciam. Item christus pro salute ouium suarum (scilicet humani generis) licet se humiliauerit vsq; ad mortem, non tamen cessit dignitati suæ. Item christus pro salute humani generis se humiliauit vsq; ad mortem sua sponte & voluntate & non coactus. vnde di-

citur ifa.c.§3.oblatus enim eft quia ipfe vo-
A luit. Vnde pofito ꝙ ex hoc poffet fumi exem
plum quòd papa poffet fi vellet cedere, non
tamen fumitur ꝙ debeat cogi.

¶Ad illud falomonis afferte gladiū &c. re-
fpondetur ꝙ mulier illa non coacte fed fpon
te petiit proprium filium dari alteri mulie-
ri & non diuidi eum videret filii diuifionem
imminere.

¶Non obftat quod dictū eft fupra in.5.mo-
do ꝙ error cui nō refiftitur approbatur, quia
nō dicitur ꝙ quis cōpellatur cedere iuri fuo.
Quinimo fecundum fanctum.tho.in fecun
da fecundæ.q.43.ar.7.&.8.quis non tenetur
dimittere bona fpiritualia imo nec tempora-
lia propter aliquorum fcandalum. quia dici-
tur fcandalum pharifæorum/quod eft con-
temnendum: vt docet nos veritas matth.15.
Item patet exemplo fancti thomæ archiepi-
fcopi cantuarieñ: qui nō obftante fcandalo
regis angliç perftitit in repetitione rerū eccle
fiæ. Et præmiffa intelligo de fcandalo pafsiuo
nō de fcandalo actiuo.qa nihil eft cū fcādalo
actiuo faciēdū,dicit tex.i.c.nihil de præfcrip.
& fanctus tho.in.d.7.ar.in refponfione ad pri
mum argu. ¶Quid autem fit fcandalum &
vtrum fit peccatū & quibus competat & quę
B fint dimitēda propter fcandalū, vide fanctū
tho.i.4.fen.di.38.q.2.& ioā. an.in.d.c.nifi in
penul.& antepenul. col.de renū.& alios ibi.
nico.de.lira matth.17.circa fi.in verbo liberi.
& doc.poft glo.in.c.qui fcandalizauerit de re
gu.iu.in anti. & in.c.fane de tempo.ordi.

QVID autē fi papa nihil fecit pro-
pter quod poffet deponi/tamen fi
renūtiaret extingueret maximū fcā
dalum, vtrum debeat renunciare? Allegatur
immol.in.e.nifi cum pridem in.16.col.de re
nun.quem non habeo in.d.cap. nifi.fed quid
fit refpondendum,ex dictis doctorum ibi &
ex fupradictis fatis patet.

¶Articulus .4.

SED PONE QVOD duobus contendentibus de papatu fiāt ab eifdiuerfi pro-
ceffus & priuationes/& ꝙ deinde fedato fchifmate cō-
firmētur gefta eorum (ficut
fuit factum in concilio conftantien.de geftis
per gregorium.12.)quid faciendum erit de
dignitatibus ademptis vigore talium priua-
tionum? Ad hoc eft bonum confilium domi
nici de.s.gemi.88.incipit innocentius papa.
Et vide mathefil.in additionibus ad trac. do-
mini anto.de bu.in penul.char.vbi omnia vi
detur referuare determinatiōi fucceſſoris in C
pontificatu.

SED QVID SI alter ex fchif-
maticis contendentibus de papatu in
fua obedientia priuat vnum prælatum
fua ecclefia vel aliqua commenda quia defe-
cit ab eo & prouidet alteri, vtrū valeat priua-
tio,& vtrum gefta per talem in fua obedien-
tia teneant? Vide domi.loquentem de grego
rio tēpore quo erat caietæ & caieta erat fub
eius obedientia.& vide eū in confi.8. incipit
fuper præmiſſorum.qui concludit ibi ꝙ fic.

SED QVIA dixi de duobus contē-
dentibus de papatu,quęro quid de duo
bus contendentibus de imperio? vt quia
duo funt fimul electi imperatores & conten-
dūt de imperio/& vterq; dat priuilegia & ge
rit fe pro imperatore, vtrū valeāt? De hoc po
nit ioan.an.in addi.ad fpecu.de refcrip. præ-
fen.in.§.fi.& bal.in proœ.decre.& car.in cle.
1.in.§.porro de iureiu.& late albe.in.l. bene
a zenone.C.de quadriē.pręfcrip. Et vide ol-
dra confi.12.&.23.

QVID autem fi tempore fchifma-
tis vnus ex iis qui fe gerunt pro ve-
ro pontifice/in fua obedientia pri-
uet aliquem cardinalem abbatia & alteri con
ferat, & caufa defuper committatur ad in- D
ftantiam cardinalis cōtra prouifum in gene-
rali concilio,& poftea conciliū velit effe va-
lida gefta omnia per ipfum pontificem pro
fedando fchifmate: vtrum cardinalis poterit
recuperare abbatiam? Vide domi.in confi.8.
incipit quidam: vbi concludit ꝙ non.

¶Item vtrum gefta per papam intrufum va
leburt,fi conniuentibus oculis fuit tolera-
tus? Bal.in.c.nihil de elec.dicit quòd nō. pro
quo eft tex. in.c. fi quis pecunia.79.di.

¶Articulus .5.

SED QVIA DICI-
tur ꝙ papa debet pro vnione
ecclefiæ renuntiare papatui,
an hoc facere poterit per pro
curatorem? Et dicendum eft
ꝙ fic per tex.in.d.c.1.de renū.
in.6.qui tex.abfolute dicit papam poffe renū
tiare. & regula eft ꝙ poteft quis per alium
quod poteft facere per feipfum/in regula po
teft de regu.iu.in.6. Sicut & in matrimonio
carnali: vt in. c.fi.de procu.in.6. Nec hoc (fci
licet ꝙ papa refignet per procuratorem pon
tificali aut alteri cuilibet dignitati vel benefi-
cio) reperitur prohibitum. Nec poteft affi-

gnari ratio cur papa hoc minus possit quàm
A alii.

¶ Et poterit papa vnum vel plures procuratores constituere in solidum vel coniunctim, & clericum vel laicum.de procu.c.1.in.6.& notat glo.in cle. cum illusio de renun. Imo maxime videtur procedere in papa, qui iuri positiuo non subucitur.de conces. præben. c. proposuit. Poterit insuper procuratorem absentem vel presentem simpliciter vel sub cõditione & vsq; ad diem & in perpetuum constituere. ff. de procu. l. 1. & l. item/cũ.l. seq. insti.mandati. §.mandatũ.&. l. 1.ff. mandati. Et ita fuit seruatum in concilio constantien. vbi gregorius. 12. cessit papatui per procuratorem (videlicet carolum malatestam) in 14.cessione.

¶ Et istud quod de conditione dicitur, multas amputauit dubitationes tẽpore eiusdem gregorii. Nam si papa constituat procuratorẽ ad sponte cedendum sub conditione quatenus alius tunc existens antipapa vel alii antipapæ simili modo sponte & libere cedãt per se vel procuratorẽ idoneũ, timeri non poterit de fraude vel violentia quicũq; constituat procurator/ etiam si vnus ex cõtendentibus per alium eum hac conditione fieret procura
B tor. quia si fieret cessio contra formam mandati, oĩno nihil valeret: vt de rescrip. c. cum dilecta. de officio delega. c. cum olim abbas. C.de procu.l.si procurator.&.l. diligenter.ff. mandati.& de resti.spolia.c.pisanis.cũ simil. & tenent doc.in.d.cle.1.in glo.in verbo libere de renun.

¶ Nec obstat si dicatur q; alter posset decipere alium si post reuocaret procuratorem suũ/ & hoc celaret. quia non valeret in præiudiciũ alterius: vt notatur in.l.1.in glo.ff.de contrahen.emp.& bal.in.l.mandatum.C. mandati. & dicitur in. d. cle.1.& in. c. ex parte decani de rescrip.& ioan.an.in.c.quoniam abbas de offi.delega. vide quæ dicuntur in. c. quanuis de procu. in.6. Et maxime in extraiudicialibus: vt ponit milis in verbo procuratoris mãdatum. Sed de remediis ad euitandum suspitionẽ deceptionis/ late infra in quæstione sed quia dictum est.

¶ Item non obstat si dicatur q; papa ex quo non habet superiorem/ non habet renuntiare in manibus alterius: vt dicit ioan.an.& alii post eum in.c.1.de renun. in.6. per verbum libere ibi positum, nec in manibus cardinaliũ nec in manibus concilii. Quia respondetur q; si loquimur in sedando schismate tunc concilium est iudex: & coram concilio procurator cedet & valebit cessio, non vt concilium ad- C mittat talem cessionem sed vt constet concilio de expressione & declaratiõe volũtatis resignantis, & cardinales poterunt procedere ad alterius electionem. Et hoc probatur in.d.c. 1. Et idem si fieret cessio coram cardinalibus: vt ibi.

¶ Articulus .6.

ED QVID si papa cõstituat procuratorẽ ad renunciãdum/ deinde ipsũ reuocet nec de reuocatiõe ipsum certificet aut illos cum quibus habet renuntiare/ deinde procurator renũtiat, an renuntiatio valebit? In inferioribus a papa clarum est q; valebit per tex. in.d.cle.cum illusio de renun. Sed in papa aliud videtur quia non ligatur iure positiuo. c. proposuit de conces. præben. quod nota. Et hoc est verum indubie in vno indubitato papa pacifico possessore: sed in duobus nutrientibus schisma aliter tenerem per dicta supra: quia in nutrientibus schisma non est dare verum papã qui dicatur esse supra ius. D

¶ Articulus .7.

ED QVID SI papa post renuntiationẽ dum cardinales procedũt ad alterius electionẽ neger se cessisse, quid agendum? Dic q; si cessio est notoria/ nihil ei prodesset nec faceret rẽ dubiam: vt ponit ioan. de immola & do.in.d.c.1.de renun.in.6.per notata per inno. in.c.ex parte el. 1. de verbo. sig. Ad quod facit quod ponit ioan. an. in.c. vbi periculum in verbo decẽ diebus de elec. in.6. Si autem cessio non esset notoria, dicit ioan.an.in.d.cap.1. non esse verisimile quòd deus permittat talẽ casum euenire. Et si contingeret/ dicit q; iudicium esset concilii: & q; esset congregandum per clerum & populũ romanum.65.di.c.si forte. Domi. autem dicit q; esset standum concilio generali, sed nõ dicit per quem congregaretur. De quo dic vt dictũ est supra in quæstione propria: & vide quod dicitur in.c.licet de elec.

¶ Articulus .8.

A
ONSEQVENter ad pdicta quęro quid si papa existente in vna ciuitate cum sua curia fiat renūtiatio in alia ciuitate per procuratorē, vbi debebit fieri electio successoris / an in loco vbi est facta cessio? Nā si moritur papa in alia ciuitate q̄ vbi curia residebat ibi fieri debet electio. c. vbi periculum. §. porro de elec. in. 6. & in cle. ne romani in glo. eo. ti. constat autem ꝙ vbi est facta cessio per procuratorē, ibi vacat ecclesia & non in loco vbi moratur ille cuiꝰ nomine facta est cessio per procuratorē, vt est glo. 1. in. cle. 1. vt lite pen. in verbo collatio, & notat archi. in. c. 2. de præ ben. in. 6. Per cessionem. n. fingitur quodammodo mortuus quo ad illam dignitatem. 7. q. 1. §. ecce in quibus. Aequiparatur. n. mors ciuilis & naturalis quandocūq; eundem effectū producūt mors naturalis & ciuilis: vt dicit bar. in. l. ex ea parte. §. penul. ff. de verbo. obli. Et pro hac parte vide expresse glo. in cle. ne romani in ver. moriente de elec. Facit quod B dicitur per cardi. in. cle. fi. in. 14. quæsito de procu. & ludo. consi. 374. & deci. 376. in nouis in ti. de procu. incipit item fuit dubitatū vtrum clementina.

¶ Sed in contrarium aperte videtur quod notatur in. c. susceptum de rescrip. in. 6. in glo. penul. vbi dicitur ꝙ mors ciuilis nunq̄ æquiparatur naturali nisi in casibus a iure expressis. & sic dispositio. c. vbi periculum non debet habere locum in morte ciuili. Et propterea vtile esset ꝙ per ipsos contendentes de papatu ante cessionem hoc terminaretur ad tollendum omne dubium. Sed si hoc non esset factum, omnino crederem vacationem inductā in loco in quo renunciatio esset facta per procuratorem. Et ita fuit in gregorio. 12. cuius procurator cessit in concilio: & conciliū admisit cessionem. Ad quod facit etiam ꝙ ibi vacat beneficiū vbi fit depositio siue vbi quis priuatur, & nō in loco beneficii vel vbi persona moratur: vt est deci. in anti. in ti. de præben. incipit nota. Et sic fuit etiam in eodē concilio constantien. seruatum, in quo fuit priuatus ioannes. 23. & gregorius per procuratorem cessit, & deinde martinus in papam electus est.

¶ Nō obstat quod dicitur in. d. c. susceptumᶜ C quia illud est verū nisi sit eadem ratio de vno casu & alio: vt dicit. d. deci. item fuit dubitatum vtrum clemen. in ti. de. procu. in nouis. & dicitur in. d. c. susceptum.

¶ Articulus .9.

ED TVNC QVAERO qualiter post renuntiationem contendentium de papatu, fieri debet electio? Dic ꝙ ipsimet ante cessionem habilitare poterunt & dare voces in electione futuri pontificis illis qui prętendunt se cardinales in aliis obedientiis: & illi cum protestatione poterūt admittere hāc habilitationem. & tunc eligetur alter ex contendentibus vel alius tertius per vtrunq; collegium cardinalium secundum cardi. in. d. c. licet. ī versi. quartus modus. Vbi plus dicit ꝙ ex quo vterq; habetur pro papa vtrunq; collegium habet ius in electione: maxime quia in electione papæ non admittuntur exceptiones contra cardinales ad excludendum eos ab electione: quę tamen admittuntur in aliis casibus, vt in cle. ne romani. & hoc ad sedandum schisma & vt celerius prouideatur de futuro pōtifice vero. Et per admissionem inhabilis in electionem pontificis/ nō vitiatur electio: vt in. d. cle. ne romani. maxime si fiat cū protestatione, argu. c. cum ecclesia sutrina de causa pos. & proprie. D

¶ Articulus .10.

ED VTRVM POterit sic astringi in constitutiōe procuratoris vt nō possit illū reuocare? Bar. in aliis q̄ in papa loquendo dicit ꝙ non in. l. cum precario. ff. de preca. quia hoc pendet a voluntate constituētis. Sicut dicimus in testamento. nā facere nō possumus quin nobis liceat voluntatem nostram mutare: vt in. l. si quis in principio testamenti. ff. de lega. 3. Posset tamen astringi iuramento ꝙ nō reuocaret. & astringeretur ad obseruandum iuramētum: quia valet tale iuramētum, ex quo potest seruari sine interitu salutis æternæ. Et ita dicit ioan. an. in regula quod semel de regu. iu. in. 6. in mercu. in testamentis: ꝙ si aliquis facit testamētum & iurat se illud nō reuocaturū/ tale iuramentum valet. sed si non obstante iuramento reuocet/ valet reuocatio, sed est periurus. Et ita videtur in ꝓposito per ea quæ dicuntur in. d. cle. 1. de renun. & est bona glo. in. c. vltima volū

tas.13.q.2. Et est videnda illa materia de qua
A in.c.dilecto de præben. an & quando actus factus contra iuramentũ teneat: quæ est materia brocardica.

¶ Articulus .xi.

ſ

EDQVIA DICTVM est ꝙ volés cedere papatui potest cedere per procuratoré, quid agédum est vt in cessione faciéda vitetur omnis deceptio/& in primis ne si vnus prius resignat alius dicat postea se nolle resignate? Dicit mathesil. in.d.trac. in versi. ad octauũ/ ꝙ possunt conuenire in vnũ locum qui sit communis vel neutralis amici habitis literis saluicõductus vel obsidibus cõpetentibus, & ꝙ cum agatur de se humiliando siue de resignando hincinde papatu & nõ de ipso acquirédo, non videtur habenda tanta suspicio: & videtur cessare qđ dicitur in.c. accedens vt lite non contes. ꝙ non tenetur qs se credere saluocõductui inimici. Et ipsis cõuenientibus poterit res expediri. Primo si ad interrogationem tertii an ambo renuntient prætenso iuri/ambo respondeant ita, hoc.n. sufficeret.l.1.§.si quis ita.ff.de verbo.obliga. & insti.de duobus reis.§.1. Item possent am
B bo simul respondere scripto.l.1.§.fi.&.l.seq. ff.de pac. Item posset vnus primo incipere & renuntiare conditionaliter: dicédo si talis exaduerso renuntiabit papatui ego renũtio, vel econtra.

¶ Nec obstat si dicatur ꝙ renuntiatio conditionalis posset reuocari anteq̃ purificaretur conditio. Respondetur enim ꝙ hoc periculũ cessaret si ambo eodem momento & in codé loco vel modico téporis interuallo renuntiarent: sic ꝙ essent tam propinqui ꝙ non posset vn⁹ cũ alio loqui quin alius ex aduerso intelligeret. ¶ Ité si renuntiatio fieret in diuersis locis eiusdem ciuitatis, posset renuntians remanere in conditione de præterito: dicendo si talis renuntiauit papatui pure vel sub cõditione si ego renũtiabo iuri quod habeo in papatum nec reuocauerit talem suam renuntiationem/ego renũtio. Si enim reperiretur ista cõditio de pręterito falsa, secunda renũtiatio haberet̃ pro non facta. l. cũ ad pñs. ff. si cer. pe.&.l. cum in secundo.ff.de iniusto testa. Ité ad maiorem cautelam is qui prior renũtiauit poterit iterum renuntiare sub conditione de præterito: scilicet si alter renũtiauit iuri suo.

¶ Nec ostat si dicatur ꝙ hic potest esse periculum ne exprimens verba apta ad renuntiandum nõ habeat animum ad renuntiandum. Quia respondetur ꝙ similiter huic periculo
C potest de facili prouideri: scilicet ꝙ secundus renuntiet sub conditione de pręterito si alter renuntiauit nec reuocat dictam suam renuntiationem, & si talis renuntiatio fuit vera & non simulata nec vlla pręcessit protestatio cõtraria. Item posset in renuntiatione conditionali vel pura renuntians expresse vti his verbis/reuocando omné protestationé subquacunq; verborum forma si quam aliquo tempore ꝓpinquo vel remoto appareret me fecisse per quam animus renuntiandi abesse videretur & præsens renuntiatio impediretur l.si quis in principio testamenti.ff.de lega.3. &.l.pacta nouissima. C.de pac. ¶ Similiter etiam via cessionis esset plana si fieret per procuratorem ab vtroq; constitutum, vel si vnus faceret per se & alter per procuratorem, nam per conditiones de præterito tolli possent omnia pericula: quia si postq̃ vnus renuntiasset timeret ne procurator esset reuocatus, vteretur hac forma verborum si talis procurator non est reuocatus & habet sufficiens mandatum ad renuntiandum &c. vt.d.l.cum ad præsens.ff.si cer.pe. Ita dicit mathesil.de quo etiã aliquid supra in quæstione quæ incipit sed quia dicitur ꝙ papa.

D QVAE autem & quot fuerint schismata in ecclesia dei, vide omnia connumerata per cardi. de turre crema. in ꝑma par.li.4.de ecclesia.c.9.&ꝑ gerson in trac. schismatis/in quæstione quot fuerunt schismata in veteri & nouo testamento.

VTRVM autem papa accusatus de apostasia possit per concilium deponi postq̃ est conuictus, dic ꝙ loquédo de apostasia quæ proprie cadit in papam (videlicet de apostasia perfidiæ: vt.2.q.7.c.non potest,&.19.di.c.anastasius) de ista est dicendũ per oia sicut dictum est supra in casu hęresis

QVID auté si reperiatur ꝙ est mulier & accusatus est & cõuictus, credo ꝙ poterit per cõcilium deponi. Tum quia in mulieré non cadunt claues ecclesiæ: vt in.c.noua de pœni.& remis. nec cadit in eam ius habendi seu possidendi pontificatum: vt dicitur in.c.licet de elec. Tum etiã quia nõ cadit in eam officiũ iudicandi, quod est officiũ virile.3.q.7.§.tria.l.2.ff.de regu. iu. dicitur in.c.dilecti de arbi. Vnde non poterit in se papam sentẽtiam ferre nec suo ore seipsam iudicare. & cessat quod dr̃ in.c. nũc aũt.21.di. Item ratione scãdali in vniuersali

A ecclesia.de quo dicendū est vt infra in proxima quæstione. Ideo poterit per conciliū damnari & amoueri & declarari nō fuisse capax pontificatus, iuxta notata in.c.licet de elec.

SED quid si esset infans? Ista potest dici fatua inuestigatio: quia cum ætas illa etiam quod videt ignoret nec habeat cō sensum (vt in.l.quis la.1.§.infans.ff.de acqui.pos.) & discretiōe careat (vt in.c.cx eo de elec.in.6.) non est verisimile ꝙ cardinales facerēt tam indiscretā electionem, nisi miraculose a spiritu sancto procederet: vt dicit anto. in.c.licet de elec. & bal. ibidem dicit de hermaphrodito/muto & surdo. Et propterea nō oportet de hoc quærere.

¶ Articulus .12.

VNC SVCcessiue quæro: papa vēdit episcopatus & beneficia passim & notorie / & monitus non vult desistere & est incorrigibilis / & sic scādalizat vniuersalem ecclesiā, vtrū ex hoc posset deponi in concilio? quia vt su-B pra vidistis conclusi ꝙ ista est sufficiens causa congregandi cōcilium/ & accusandi eum de huiusmodi simonia in concilio ea accusatione vt dixi quæ potius habet vim cuiusdā publicæ denunciationis.

¶ Et videtur primo dicendum ꝙ sic, nam cū glo.in.c.si quis pecunia.79.di.dubitet vtrum papa possit accusari de simonia non notoria vbi non est incorrigibilis & vbi nō scandalizatur ecclesia/ & hoc propter grauitatem criminis (de quo possunt bene inspici q̄ dicta sunt supra in arti. vtrū ob hoc ꝙ papa est simoniacus possit concilium congregari) videtur omnino tenendū ꝙ possit accusari & deponi propter incorrigibilitatem notorietatē & scandalum quod facit in ecclesia dei. Facit quod dicitur per abb.in.c.at si clerici in prin. in.15.col.& in.c.cū non ab homine per alios de iudi. videlicet ꝙ licet pro simplici homicidio clericus non debeat tradi curiæ seculari, tamen si cū homicidio cōcurrat alia qualitas (puta ꝙ interfectus erat presbyter vel pater vel ꝙ fuit p assasinos iterfectos & sic de similibus) debet tradi curiæ seculari. Et sīt tex. & ibi dicta in.l.si adulterium cum incestu.ff.de adul. Facit illud vulgare/ quę nō psunt singula, multa iuuāt, & per bar.in.l.1.§.itē corne lio.ff.de quæstionibus.& in.l.1.C.q numero C tutelarū. Vñ licet cautio priuata nō pbet per se, pbat tñ cū aliis adminiculis: vt in.l.instrumēta.C.de proba. Itē si glo.in.c.si papa/ vult ꝙ quocūq̄ crimine de quo est incorrigibilis cū posse accusari & deponi quia contumacia facit hęresim, q̄to magis pro crimine simonię (qđ est grauissimū & appellaē simoniaca hæresis: vt in.c.patet.1.q.7.& pluribus iuribus vbi supra allegatis) cum qua cōcurrit notorietas delicti incorrigibilitas & scādalū in vniuersali ecclesia? Facit quod ponit abb. in.d.c. at si clerici in.15.col. ꝙ licet depositus ratiōe alicuius delicti non debeat statim tradi curiæ seculari (vt in.c.cū non ab hoie eo.ti.) tñ si cū crimie cōcurrit incorrigibilitas/ aliud erit: quia tradeē curiæ seculari/ vt ibi dicis. Facit ad idē qđ dr̄ de data facultate dispēsandi cū incestuoso & cū adultero/ ꝙ non poterit dispēsari qñ in eadē psona cōcurrūt ambo defectus. vide anto.in.c.at si clerici in.§.de adul.de iudi.circa fi. Et multa similia possent adduci sub illo brocardico qñ sub simplici contineaē mixtū, & ꝙ funiculus duplex difficilius rūpitur: vt in.c.1.de treu.& pa.

¶ Secūdo facit ꝙ si vt supra dictū est ad sedādū schisma verus papa secūdū aliquos potest cogi ad cedēdū vel saltē cōuenit ꝙ cedat, mul D to magis vbi cū scandalo vniuersalis ecclesiæ cōcurrit crimē atrocissimū in eius persona/ & incorrigibilitas per quam videtur prę se ferre quandā infidelitatem (vt dicit dicta glo.in.d. c.si papa.40.di.) debet posse cogi & deponi.

¶ Tertio facit in argu.tex.in.c.cū nō ab hoie in fi.de iudi.q dicit ꝙ qñ clericus est incorrigibilis & venit in profundū malorū & cōtēnit, quia ecclesia nō habet vltra quid faciat/ ne possit esse vltra perditio plurimorū per secularē cōprimendus est prātem &c. Ex quo hr̄ ꝙ incorrigibilis est pditio aliorū: vt & in sīt est tex. in.c.si papa dūdicit innumerabiles populos cateruatim secūducit prīo mācipio gehennę cū ipso vapulaturus. Itē dr̄ positus in profundo malorū: ex quo vr̄ similis hæretico. Facit quod dr̄ in.c.ferē.1.q.1.& bene tex.in.c.nulli 19.di.& in.c.violatores.25.q.1.vbi tales violatores canonū dicuntur blasphemare spiritū sanctum. Et propter multitudinē & grauitatē criminū de quibus quis est incorrigibilis/ efficitur de fide suspectus: vt.38.di.c.fi.& .81. di.c.si qui sunt, & est tex.in.c.fi.de pœnis. facit tex.in.c.ad apl'icæ de re iudi.in.6. Et si monitus est incorrigibilis & pertinax, videtur ꝙ possit contra eum procedi propter scādalum

A causatum in vniuersali ecclesia, ne sit perditio animarum multarum. Facit ꝙ etiam leuia indicia siue signa sufficiunt ad præsumēdum aliquē hæreticū, ita inno. in. c. sicut el. 1. de simo. Et archi. in. c. vt officium de hęre. in. 6. dicitq; nihil est quod magis faciat aliquē hæreticum q̄ error & pertinacia: vt in cle. 1. de vsu. in fi. & in cle. 1. §. porro de sum. tri. 24. q. 3. dixit apostolus, ibi archi. ¶ Ad hoc ē quod legitur in epistola beati clementis successoris petri ad iacobum fratrem domini. qui referens verba per beatum petrū sibi dicta in sui promotione ad summum apostolatum sic inquit. Si enim mundialibus curis fueris occupatus, & teipsum decipies & eos qui te audiunt, non enim poteris quæ ad salutem pertinent plenius singulis distinguere: & ex eo fiet vt & tu tanq̄ qui non docueris quæ ad salutem pertinēt deponaris, & discipuli per ignorantiam pereant. Ex qua authoritate videtur probari ꝙ non solum quando delinquit & scandalizat ecclesiam possit papa deponi, sed etiam quando est negligens & remissus in docendo quæ ad salutem pertinent, ne discipuli per ignorantiam pereant. Et de ista authoritate beati clementis sæpius facit mentionē ludo. ro. in trac. qui incipit dixerit forte B quispiam, & in sermone q incipit in dei omnipotentis. vbi dicit ꝙ illa epistola beati clemētis non est obscuræ notitiæ: quia habetur formaliter in eo volumine quod nuncupamus librum conciliorum isidori, & ex ea sumpsit gratianus multa decreta: vt in. c. si inimicus 93. di. & in. c. te quidem, & . c. sicut. xi. q. 1.

¶ Quarto facit ꝙ contumacia dicitur hæresis & qui monitus vt desistat a criminibus nō vult corrigi dicitur ariolari & cōmittere peccatum idolatriæ: vt in. c. si qui presbyteri. 81. di. Et quælibet contumacia quantumcūq; minima digna est excommunicatione: vt dicit glo. in. c. duo sunt quippe. 96. di. quam dicit in hoc singularem abb. in. c. 1. de iudi. & tamē non est maior poena in ecclesia dei ipsa excōmunicatione: vt in. c. corripiantur. 24. q. 3. & dicit deci. 34. incipit item si quos, & est xi. in ti. de sen. excō. Ergo multo magis imputatur delictū contumacię q̄ consurgit occasiōe delicti notorii de quo quis est incorrigibilis & scandalizatur ecclesia dei, & non immerito dicitur talis hæreticus, quia est contumacia in in deum, & ideo etiam contumax dicitur infidelis. 38. di. nullus. Et isto mō arguit illa glo. in. d. c. si papa. 40. di. quæ hoc tenuit.

¶ Quinto ostenditur, nam si papa stat in crimine notorio scandalizante totam ecclesiam C & monitus non vult desistere, incidit in suspitionem hæresis. Hoc probatur in. c. nullus 38. di. vbi dicit ꝙ qui rebelliter viuit & discere atq; bona agere recusat magis diaboli q̄ christi membrum esse ostenditur, & potius infidelis q̄ fidelis esse mōstratur. Ad idē. c. si q sunt. 81. di. vbi dr̄ ꝙ īobediētia ē peccatū ariolandi & idolatriæ & paganitatis. Ad idem. 8. q. 1. sciēdum, vbi dicitur, ariolandi peccatum inobedientia esse monstratur: sola enim est quæ fidei meritum possidet obedientia, sine qua quisq; infidelis ostenditur etiam si fidelis esse videatur. Et de hoc ꝙ qs ex tali repugnātia & contemptu mandatorum ecclesiæ dicatur incurrere suspitionem hæresis, est tex. in d. c. si. de poenis, & dicit. s. tho. in. 4. sen. di. 21. q. 1. ar. 1. quæstiuncula. 1. in corpore. & hæresis est species infidelitatis: vt dicit idem tho. in secunda secundæ. q. xi. ar. 1.

¶ Sexto ad idem est tex. in. c. nouit de iudi. & in. c. sed illud. 45. di. & in. c. omnibus. 23. q. 1 In quibus iuribus patet ꝙ est ethnicus & publicanus & sic infidelis ille qui monitus ab ecclesia non acquiescit/nec recipit correctionē & emendationem criminis. Et dicit ille tex. in d. c. sed illud/ꝙ non est misericordia vni parcere & omnes indiscrete in discrimen adducere: D quia ex vno peccatore populus polluitur/sicut ex vna oue morbida vniuersus grex inficitur. Quæ maxime videntur vera in papa: quia præest vniuersis fidelibus & debet esse exemplar bonorum morum. Facit tex. in proœ. cle. in. §. qa. expedit enim vt vnus moriatur pro populo ne tota gens pereat. Vnde dicit tex. in. c. sicut. 2. q. 7. ne totum quod absit corpus morbus inuadat si non fuerit languor in capite curatus. Et tex. 7. q. 1. c. q̄uis/dicit ne languescente pastore grex quod absit insidiatoris dētibus laniandus exponatur. Ad quod facit ꝙ federicus imperator propter obstinationem in delictis (qui more aspidis surde aures obturauerat) & ob suā incorrigibilitatē tanq̄ de hæresi suspectus, a papa deponitur in c. ad apostolicę de re iudi. Et ibi dicit glo. ꝙ si talis suspectus de hæresi propter suam pertinaciam & incorrigibilitatem/ in delictis per annum sic perseuerat & se non emendat nec se purgat, punitur vt hæreticus: vt in. c. excōmunicamus el. 1. §. qui autem de hære. Et idem etiam dicit glo. in. d. c. si. de pę. in eo qui propter suspitionem hæresis excommunicatus/per annum in excommunicatione perseuerat, ad hoc. c. cum contumacia de hære. in. 6.

in 6. ℣ Accedit ꝙ vita pastoris debet esse exē
A plo subiectis. 2.q.7.c.cum pastoris. Et ne pro
pter malos mores eius vita despiciatur. nam
cum eius qui præsidet vita despicitur/ eiusdē
etiam iussio contemnitur. 3.q.7.c.infames. §.
fi. Et ne qui positus est vt aliorum errores cor
rigat/dicatur præ cæteris errorum magister.
2.q.7.c.nos si incompetenter. nāquod a præ
latis agitur/facile trahitͬ a subditis in exemplū
c.magnæ de.vo. nam sunt positi tanq̄ signum
ad sagittam/dc accusa.c. qualiter & qn. Ideo
tot mortibus capita digna sunt quot ad sub
ditos suos perditionis exempla transmittunt
xi.q.3.c.præcipue. Et quis eum quē paulo an
te iacētem viderat veneretur antistitem? § 1.
di.c.non negamus. Et magna erit in oībus
confusio si quod requiritur in membris nō re
peritur in capite ea.di. miramur. Irreprehen
sibiles.n.esse conuenit quos præesse necesse
est corrigendis.c.in sacerdotibus.§ 1. di.quia
capite vulnerato/ facile singula membra cor
poris debilitantur. 6. q. 1.c. sunt plurimi. §.
verum. Et vulnerato pastore quis curandis
ouibus adhibebit medicinam? aut quomodo
populum orationis clypeo tueatur qui iacu
lis hostium semper se feriēdum exponit, aut
qualem fructum de se producturus est cuius
B graui peste radix infecta est? 1.q.3.c.fertur. si
ne causa enim conatur quis ramos incidere
si venenosam radicem non quærit euellere. de
pœni.di.2.c.quia radix. Et nemo in ecclesia
amplius nocet q̄ qui peruerse agens nomen
vel ordinem sanctitatis & sacerdotis habet:
delinquentē nanq̧ hunc redarguere nullus
p̄sumit. & in exemplū culpa vehementer ex
tenditur qn̄ pro reuerentia ordinis peccator
honoratur. 83.di. c. nemo quippe. qui enim
positus est ad gubernationē populorū nō de
bet fieri ruina multorū. xi.q. 3.c.ita corporis.
¶ Septimo facit ꝙ petro scādalizante gētiles
in obseruatiōe legaliū paulus publice eū re
præhēdit. vt. 2.q.7.paulus el. 2. Multo magis
igitur papa pōt corrigi & repræhendi, si scā
dalizat ecclesiā. & si pōt rephēdi ne inutilis sit
rephensio (vbi ille non acquiescit, sed est in
corrigibilis nec desinit ptinaciter in delictis p
seuerare & ecclesiā scādalizare) debet posse de
poni: vt i.c.nec licuit. 17.di. Et ēt per potesta
tem secularem cum ecclesia non habet vltra
quid faciat, debet posse coerceri ne fit alio
rum perditio: vt dicit ibi tex. nā malos quos
non potest ecclesia corrigere/ debet secularis
potestas coercere.c.principes & c. incestuosi
23.q.5. facit tex. in.c.cum non ab homine de

iudi. Et hoc valde bene ostēdit tex. in .c.illud
sane. 24.q.3. dum allegat illud euangeliū mat C
thęi.c.5. si oculus tuus dexter scandalizat te
erue eū & proiice abs te &c. inquiens melius
esse oculum pedem vel dexterā manū a com
page corporis auferri & his in seculo mem
bris carere q̄ cum ipsis in ęterna supplicia ire.
intelligens per membra compage corporis
coniuncta corpus mysticum ecclesiæ, in quo
si sunt mali debēt ab ecclesia eiici. Et subiūgit
nam superflue extra ecclesiam positis resisti
mus, si ab iis qui intus sunt in eis quos deci
piunt vulneramur: quibus igitur prodesse
non poterit correctio non parcat abscisio. Et
si textum euāgelii deducimus in eū sensum,
videtur notandum ꝙ primo ponit de oculo
tanq̄ de excellentiori membro/quod est in ca
pite. & sic videtur ꝙ etiam caput ecclesiæ id
est papa vbi per illud scandalizatur vniuersa
lis ecclesia a compage corporis auferēdū sit
ratione scandali & periculi perditionis aliorū.
Facit illud matth. 6. lucerna corporis tui est
oculus tuus: si fuerit oculus tuus simplex to
tum corpus tuum lucidū erit, si autem ocu
lus tuus neq̄ erit totum corpus tuū tenebro
sum erit. Et licet ibi intelligatur de oculo inte
riori mundiciæ cordis, tamen ponitur oculus
pro nobiliori & principaliori membro corpo D
ris, per quod illuminatur vel obtenebratur to
tū corpus. Sic āt & per papam perseuerātem
in criminibus & incorrigibilem & ecclesiam
vniuersalem scandalizantem etiam subditi
obtenebrātur / & cateruatim innumerabiles
populi cum eo ducuntur in gehennam: vt in
c.si papa. 40.di. Vnde ne totū corpus putre
scat abscīdi ab hoc corpore debet, dicit tex. in
c.sed illud. 45.di. & in.c.ecce autem. 24.q.3.
Et ne totum corpus lāguor inuadat si non fu
erit in capite curatus. 2.q.7.c.sicut. & ne posi
tus ad gubernationem populorum efficiatur
ruina multorū: vt dicit tex. in.d. c. ita corpo
ris. xi.q.3. ℣ Addo ꝙ ratione scandali etiam
superior potest deponi, p illud quod dicitur
matth. 18. in illa hora accesserūt discipuli ad
iesum dicentes, quis putas est maior in regno
cœlorum? & aduocans iesus paruulum statu
it eum in medio eorum, & dixit, amen dico
vobis nisi conuersi fueritis & efficiamini sicut
paruuli non intrabitis &c. qui autem scanda
lizauerit vnum ex pusillis istis qui in me cre
dunt, expedit ei vt suspendatur mola asinaria
in collo eius & demergatur in profundum
maris. Et deinde replicat si manus tua aut pes
tuus scandalizat te &c. & postea subiicit vide

te ne contemnatis vnũ ex his pusillis, dico.n.
A vobis ꝙ angeli eorum semper in cœlis vidẽt
faciem patris mei. Et interposita postea para-
bola de oue quæ perierat, subiungit doctri-
nam de correctione fraterna / si peccauerit in
te frater tuus &c. Ex quo apparet ꝙ christus
voluerit quẽlibet scãdalizantẽ vel peccantem
in fratrẽ subditũ esse correctioni ecclesiæ, &
ꝙ etiã intellexerit de petro/ qa erat cũ aliis di-
scipulis. Et clari⁹ quia cũ dixisset discipulis de
sua passione futura in ierusalẽ, petrus cœpit
cõtradicere dicẽs absit a te dñe hoc. qui cõuer
sus dixit petro vade post me satana, scandalũ
mihi es, quia nõ sapis ea quæ dei sunt sed ho-
minũ. & tñ antea in. 16. ca. illi dictũ fuerat tu
es petrus & tibi dabo claues regni cœlorum.
vnde erat iam ei concessa vel promissa au-
thoritas præsidentiæ. Et q̃uis petrus non di-
xerit illud peruersa intentione sed potius ex
quadam charitate, nihilominus ex huiusmõi
scandalo sequutũ videtur peccatũ vel saltem
correctio petri: vnde nominatus fuit satanas
& dictũ est ei ꝙ non saperet quæ dei sunt sed
hominũ. Vnde si ratione scandali in pusillum
etiã nõ malo animo præstiti expedit demer-
gi in profundũ maris, multo magis hoc habe
bit locũ in scãdalizante vniuersalẽ ecclesiam.
B Et notandum est ꝙ primo vult illum corrigi
fraterna correctione, postea deferri ecclesiæ,
postea demergi in profundũ maris: quæ pœ
na erat de cõsuetudine palestinorum. vnde si
scandalizanti siue ex intẽtione siue ex inaduer
tẽtia pœna imponitur, q̃to magis notorio cri
minoso incorrigibili & scandalizanti ecclesiã
imponẽda est. Et notãdũ est ꝙ verba dicta
sunt petro & apostolis qui de dignitate contẽ
debãt secundũ glo. ordi. ibi. Ex quo sequitur
ꝙ etiã papam cõpræhendit de pontificatu cõ
tendentẽ. Imo etiã sequitur ꝙ si propter con
tentionẽ dignitatis generatur scandalum in
ecclesia & est incorrigibilis, debet amoueri.
Quod patet ex continuatione & cõnexitate
parabolarũ de scandalo / nõ solũ in cõmitten
do sed etiã in omittẽdo. nã primo dicit de scã-
dalizante etiã vnũ ex pusillis. secundo de pa-
rabola ouis deperditæ, quod est scandalũ pa-
storis negligentis. tertio de parabola peccan
tis in fratrẽ. Quæ omnia dicta sunt discipu-
lis, & cõsequẽter prælatis ecclesiæ qui ĩ illorũ
locũ succedũt: & petro & cõsequenter papæ.
Itẽ dicta sũt ĩ pœnã etiã iurisdictiõis cõtẽtiosę
quod oñdit cũ dicit dic ecclesiæ. q̃ ecclesia de
necessitate est cõciliũ: qa ĩpossibile est ꝙ vni
uersalis ecclesia congregetur. Vñ hr̃ ꝙ pro-
pter scãdalũ quis debet mori qñ monitus est
incorrigibilis, qa aũt ecclesia militãs nõ impo C
nit pœnã sanguinis succedit deposítio loco
pœnę mortis, vt dr̃ i. c. cũ nõ ab hoĩe de iudi,
& in. c. ad audientiam de cri. fal.

¶ Octauo facit ꝙ sicut põt rõne magni scãda
li epus ab ecclesia amoueri & cogi ad cedẽdũ
in publicã vtilitatẽ (vt in. c. nisi cũ pridẽ. §. p
graui de renũ.) a pari vr̃ idẽ dicendũ in papa
ex quo p eũ scandalizat̃ vniuersalis ecclesia:
qa eadẽ rõ est de toto ad totũ q̃ de pte ad par-
tẽ: vt in. l. q̃ de tota. ff. de rei vẽdi. cũ simil. Imo
maior rõ vr̃ in ꝓposito rõne maioris scãdali
vniuersalis ecclesiæ. facit qđ dr̃ in. c. bonæ de
posito. ꝓla. & in. c. licet de regula.

¶ Nec obstat si dicat̃ ꝙ papa iudicat̃ a deo: vt
in. c. facta. 9. q. 3. Quia ẽt deus reseruauit sibi
iudiciũ de epis: vt est tex. i. c. oues. 6. q. 1. Imo
vt dicit ibi tex. deus elegit eos vt essent oculi
sui. Vñ ꝓpheta ait. q tetigerit vos tangit pu
pillã oculi mei zacha. 2. c. & ponit hugo & do
mi. in. d. c. oues. Ad qđ faciũt illa q̃ dicta sunt
in arti. vtrũ papa possit cogi ad cedẽdũ papa-
tui. facit ẽt qđ dicit tex. i. c. de iis. 50. di. ꝙ scãda
lũ populo dei est tales psonas supra se positas
habere quas vltra modũ vitiosas esse constat.
Et alibi dicit tex. ꝙ nihil magis abhominabile
esse põt populo chr̃iano q̃ fidẽ chr̃i in mẽbris D
q̃ri si illa in capite ecclę nõ repiat̃. nã & totius
familiæ dñi stat⁹ & ordo nutabit, si qđ reqrit̃
ĩ corpe nõ ĩuenit̃ ĩ capite. 61. di. c. miramur.

¶ Nono ad idem facit illud euangelii math.
18. si peccauerit in te frater tuus &c. ꝙ si te
nõ audiuerit dic ecclesiæ: & si ecclesiã nõ au-
dierit sit tibi sicut ethnicus & publicanus: vt
2. q. 1. c. si peccauerit. & c. sed illud. 45. di. &
c. nouit de iudi. & c. quẽadmodũ de iureiu.
& 24. q. 1. c. oĩbus. Per quæ verba ostendi
tur ꝙ ille qui est incorrigibilis & nõ audit ec
clesiam & correctionẽ est hæreticus. Et ita ex
ponit glo. in. d. c. omnibus, vel ethnicus. i. gen
tilis secũdũ glo. in. d. c. quẽadmodũ. & glo. ibi
math. 18. & late abb. in. d. c. nouit. vbi ponit
quare dicatur ethnicus & vnde. Et licet ostiẽ.
in. c. proposuit de conces. præben. dixerit ꝙ
in papa illud dic ecclesiæ / intelligendũ est de
ecclesia triũphante / quasi illa sola iudicet papã
(vt in. c. nemo & c. aliorum & in. c. facta. 9. q.
3.) vel si de ecclesia militanti accipitur dictũ,
ꝙ intelligatur dic ecclesię scilicet vt oret deũ
pro eo: tamẽ nõ videtur fundari aliqua pro-
babili ratione cur alio modo interpretetur
in papa & alio modo in aliis. tum quia ea-
dem authoritas nõ debet diuerso iure censeri

c.cum in tua de deci.c.quia circa de priui.12
A q.2.cognouimus.l.iam hoc iure.ff.de vulga.
& pupil.&.l.in testamēto.C.de testa.mili.cū
simil. Tum ēt quia gñaliter prolatū.l.de pre-
cio.ff.de publiciana.&.c.vt circa de elec.in.6
Tum ēt quia dñs verba illa dixit petro simul
cū aliis apostolis,cū dixit qui.n.scandalizaue
rit vnum de pusillis istis expedit ei vt suspen-
datur mola asinaria ī collo eius & demergatē
in profundū maris.Vñ glo.ordi.ibi dicit.etsi
hoc gñaliter dicitur contra oēs,tñ hic speciali
ter contra apostolos.Et subiūgit.quicunq; er
go speciē sanctitatis hñs verbo vel exemplo
cæteros destruit,melius esset ei vt eū sub exte
riori habitu ad mortē terrena acta constringe
rent q̄ sacra officia cæteris in culpa imitabilē
ostenderent:quia si solus caderet,tolerabilior
eum pœna cruciaret.Et glo.nicolai ibi dicit
scādalizare aliquē est facere eū ruere in mor
tale peccatū ex dicto vel facto suo malo.Hu
iusmodi aūt est papa qui ex notorio delicto
scandalizat ecclesiā & est incorrigibilis.igitē
& in eo sicut in cæteris habet locū prædicta
authoritas,nec aliter interpretāda est in eo q̄
in aliis:cū ita subiiciatur papa doctrinæ euan
gelicæ sicut alii:vt in.c.sunt quidam.25.q.1.
¶ Posset etiam intelligi authoritas ostien.cū
B peccatum est occultum & non scandalizatur
ecclesia. Quinimo magis vr̄ habere locum
in papa q̄ in cęteris:quia sicut grauius suo ex
emplo scandalizat subditos sic est grauius pu
niendus.Vn dicit tex.in.c.præcipue.xi.q.3.
referendo verba beati gregorii,ꝙ prælati tot
mortibus digni sunt quot ad subditos suos
perditionis exempla transmittunt:vnde ne-
cesse est vt tanto se cautius a culpa custodi-
ant q̄to per praua quæ faciunt non soli mo-
riuntur.Facit in proposito ꝙ illa authoritas
matth.18.(videlicet si peccauerit in te frater
tuus &c.) ita conuenit in papa sicut in aliis
proximis.Nam & papa frater noster est:cum
vnus pater (.s.deus) & vna mater.s.ecclesia
oībus fidelibus sit,ergo sequitur ꝙ & ad ipm
se extendat dicta authoritas simpliciter sicut
ad alios.& quia sub noīe fratris quilibet chri
stianus intelligitur:vt.xi.q.3.c.ad mensam.
& glo.in.d.c.si papa.40.di.¶ Non obstat si di
catur ꝙ papę nō potest dici cur ita facis:quia
illud est verum per coertionem pœnalē:sed
bene per fraternam correctionem,quæ ad
omnes se extendit:vt declarat.s.thomas in se
cunda secundæ.q.33.ar.4.

¶ Decimo facit ꝙ validum est argumentum
a corpore mystico ecclesię vniuersalis ad cor
pus materiale hoīs:vt i.c.illud sane.14.q.3 &
ponunt doc.in.c.cū non liceat de p̄scrip.&.c. C
non decet.12.di.Sed sic est ꝙ ratione scādali
in corpore materiali quis deponitur ab admi
nistratione ecclesiæ & ab offi.sacerdotali:vt
in.c.presbyterum cum duobus sequentibus
de cle.ægro.&in.c.1.de corpore vitiatis.ergo
a pari,imo multo magis debet amoueri pa-
pa qui scandalizat ecclesiā vniuersalem.Facit
bene in argu.tex.in.c.ecce 24.q.3.

¶ Vndecimo facit ꝙ multa sunt quæ ad vitā
dum scandalum fiunt & multa q̄ omittuntur
vt vide tex.& glo.in.c.cum ex iuncto de no.
ope.nun.glo.in.c.cum quis.23.q.4.& roma.
in.l.si vero in.§.de viro in.7.fallē.ff.solu.ma.
Intm̄ ꝙ alias promouendus ad vitandū scan
dalū non promouetur:vt in.c.cū teneamur.
&.c.cum non ignores de præben.&.c.3.de
iu.pa.& in.c.cum olim de cle.coniuga. Et p
scandalo vitando ecclesia tolerauit ep̄os in
aliorum locū de facto surrogatos:vt in.c.hęc
quippe.3.q.6.Et vt supra dixi potest remo-
ueri ep̄us ab ecclesia ad vitandū scandalū;vt
in.d.§.pro graui,in.c.nisi cum pridē de renū.
& archi.in.c.suggestum.7.q.1.& abb.in.c.
1.de elec.Et multas remissiones ostendentes
ꝙ ratione pacis inducendæ & sedandi scanda
li præcepta iuris relaxantur,ponit ludo.cōsi. D
332.incipit quo ad primū in fi.et feli in.c.
nihil de p̄scrip. Et licet alias lite pendente qs
non debeat priuari sua quasi possessiōe iuris
eligendi vel p̄ñtandi(vt dicitur in.c.cumana
de elec.& in.c.2.de in integ.resti.) tñ ad vitā
dum scandalum prohibetur eligere:vt dicit
abb.in.d.c.2.allegat.l.equissimū.ff.de vsufru.
Et p̄missa dicuntur in casibus vbi scandalum
nō inducitur in vniuerso sed in p̄ticularibus
locis & rebus:item vbi scandalum non dire
ctē gñatur in animis sed in corpore.in casu
āt quo papa notorius criminosus scandalizat
vniuersalē ecclesiā gñatur scandalū in animis
q̄a per hoc inducūtur subditi ad credendū ꝙ
ip̄e non cōmitteret illa si esset peccatū ea con
mittere.xi.q.3.p̄cipue.c.qualiter & qñ de ac
cusa.quales.n.inquit plato sunt principes ta
les solent fieri ciues.& idē dicit cicero in suis
familiaribus,& boetius in.1.de consolatione
Vñ quanto anima est preciosior corpore eo
grauius est scandalum vniuersale in papa q̄
in aliis inferioribus.c.solitæ de maio.& obe.
c.p̄cipimus.12.q.1.c.si habes.24.q.1.c.sedu
lo.28.di.Itē eo grauius est quo vniuersalius
c.si papa.40.di.ibi innumerabiles secū popu
los &c.Si igr̄ ep̄us ex eo ꝙ vsuras exercet/nō

desistẽs deponitur (vt in.c.episcopus.47.di.) & idẽ si homicidiũ cõmiserit (vt in.c.si qs ho
A micidiũ.50.di.) & idẽ si capitale crimẽ cõmiserit aut chartã falsauerit aut falsum testimoniũ dixerit (vt in.c.si quis eps ea.di.) & idẽ quando ipse est incorrigibilis (vt in.c.1.ibi glo.& in.c.tantis daniel.81.di.) & sic de similibus ex quibus nõ scãdalizat̃ ecclesia vniuersalis, q̃to magis videtur dicẽdũ in papa ratione vniuersalis scandali (quia est notorius criminosus & incorrigibilis) ꝙ debeat posse deponi/ & ꝙ vera est glo.in.d.c.si papa.

¶ Accedit quod dicit glo.in.c.si quis pecunia 79.di. ꝙ si coniugatus eligitur in papam valet electio, sed si vxor nõ potest induci ad vouendum continentiam/ oportebit eum renũtiare papatui & reddere debitũ vxori. Et hoc quia si vellet tenere papatum & reddere debitũ vxori, ex hoc multũ scandalizaretur ecclesia propter malũ exemplũ quod daret cardinalibus & aliis.c.licet de elec. Et secundum quod dicit mathesil. in addi.ad trac.anto.de bu.in.3.char.si eo casu papa nollet renũtiare posset propterea deponi a papatu per concilium: quod est valde notandum ad illã glo. Et ita dicit ꝙ posset saluari quod ponit ioan. an.in.c.nulli de sen.excom.dum vult ꝙ papa
B non posset in totum tollere canonem si quis suadente sine cõcilio generali: quia potest intelligi quando totus clerus ex hoc multũ scãdalizaret̃, & tunc si cassasset illũ tex.deberet cassationẽ reuocare vt cessaret tale scãdalum per tex.in.d.c.cum ex iniũcto &.d.§.p graui

¶ Accedit quod ponit feli.in.d.c.2.de pscrip. in.3.col.ꝙ ratione scandali euitandi si reperiuntur duo electi ad pontificatum/ concilium potest vtrãq; electionẽ cassare per glo. (quã dicit singularem) 63.di.in.c.si.quæ est glo.fi. dum allegat.c.si duo.79.di. Quam pro singulari etiam allegat abb.in sæpius allegato sermone quoniam veritas, qui habit' fuit per eum corã federico imperatore pro iustificatione gestorum in concilio basilien. contra eugenium. Quæ glo. secundum eum intelligitur etiam si altera electio tenebat, alias nihil operaretur consideratio scãdali. Et hæc glo. vt dicit feli.in.d.c.2.nõ fuit gustata nec a baldo nec a saliceto qui scripserunt super schismate vrbani.

¶ Duodecimo facit.d.c.si papa.40.di. a quo dependet oĩs ista machina, per quẽ tex.dicũt doc.in.c.in fidei de hære.li.6.ꝙ papa potest deponi tantũ pro cã fidei stricte sumptæ. Qui tex.si bene inspiciat̃ nõ dicit ꝙ papa nõ possit

deponi nisi tantũ pro crimine hæresis stricte sumptæ, sed tantũ dicit ꝙ non possit papa iu- C
dicari nisi deprehendatur a fide deuius. Sed ita est ꝙ a fide dicitur deuiate ille qui subuertit vniuersalem statum ecclesiæ, probatur in c.si ca.25.q.2.& melior tex.in.c.generali.25. q.1.& in.c.violatores ea.cau.&.q. Papa enim censetur positus non ad destructionem, sed ad cõstructionem: vt dicit tex.in.c.memor vigesimaquarta.quæstione.1.& dicitur.2.ad corin.10.&.13. Ergo & eo ꝙ papa criminosus notorius scandalizat vniuersalem ecclesiã ipse potest deponi. Facit quod legitur ioan. 15.si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palmes & arescet & colligent eũ & in ignẽ mittent & ardebit. & notant doc.in.c. ad abolẽdam.§.1.de hære. nam si pastor efficitur lupus rapax oues non tenentur eum audire/ quia est mercenarius & nõ pastor: vt legitur ioan.10. Et considerandũ est ꝙ tex.in d.c.si papa / tantum loquitur per dictionẽ denotantem singularitatẽ personæ & non vniuersitatem personarum: quia dicit huius culpas istic redarguere præsumit mortaliũ nullus. Vnde etsi nullus mortaliũ præsumit eum redarguere, nõ sequitur si est notorius criminosus & incorrigibilis & scandalizans ecclesiam ꝙ conciliũ non possit eũ redarguere &
deponere. Quod maxime apparet, q; nõ in D
cõuenit ꝙ collegium exerceat iurisdictionem in singularẽ personã de collegio: vt in.c.irrefragabili.§.excessus de offi.ordi.&.c.dilecta de exces.pla.l.si.cũ simil.C.de iuri.omniũ iudi.

¶ Tertiodecimo facit ꝙ plus est facto aliquid agere q̃ verbo: vt in.c.dilecti de appell. si tamen.§.ei qui.ff.de ædili edic.l.de quibus in fi.ff.de.ll. Sed q̃uis regulariter sit papæ obediẽdum, tñ si aliquid graue & intolerabile præcipiat per qđ scandalizaret̃ vniuersalis ecclesia/ nõ est ei obediẽdũ sed resistendũ. Ita dicit inno.quẽ oẽs sequũtur in.c.inquisitioni de sen. excõ.& abb.in.c.si qñ de rescrip.& in.c.cũ teneamur de pbẽ.& in.c.ex parte de verbo.sig. & cardi.consi.150.in.6.quæsito/ incipit sæpe quæsitũ.& idem in.c.licet de elec.& glo.in.c. literas de resti.spolia.& glo.in.c.per principalẽ.9.q.3. Facit illud apostoli (quod ponitur 45.di.in.c.sed illud) peccantẽ corã oĩbus argue. Et ꝙ paulus restitit petro ĩ faciẽ/ ad gala. 2.de quo.2.q.7.c.paulus el.2. Nõ.n.põt papa aliquid facere vel mãdare per qđ turbaret vel destrueretur vniuersalis status ecclesiæ: vt in c.quæ ad perpetuã ibi glo. & in.c. sunt quidã ibi archi.in fi.25.q.1.& in effectu idem

etiam ponit inno.& alii post eum in.c.quanto de consue, intantum ꝙ abb.sicu. in.d.c.in quisitioni dicit ꝙ cardinales qui discesserant a gregorio 12 .non tenebantur citati compa rere / ratione scandali quod imminebat. Ergo cum ratione scandali liceat resistere papæ & ei non obedire, a pari quando papa est no torius criminosus & incorrigibilis & scādali zans vniuersalem ecclesiam poterit ratione scandali deponi. Paria enim sunt aliquem esse depositum a papatu & esse papam sine obe dientia: argu.l.in lege.ff. de contrahen. emp. &.l.rutilia.ff.eo.& in.c.cum super de conces. præben.cum simil. Et paria sunt aliquid non esse & inutiliter esse: vt in.c. inter corporalia de transla.prela.

¶ Non obstat si dicatur ꝙ licet possit ei resisti tñ ipse non potest iudicari quia nemo iudi cat primā sedem/ & ꝙ facta papæ a dño iudi cantur.c.nemo &.c.aliorum &.c.facta.9.q.3 &.d.c.si papa. Quia illud priuilegium ꝙ non possit ab alio iudicari, non videtur habere lo cum in casu quo scandalizatur ab eo ecclesia vniuersalis: argu.c.suggestū de deci. vbi pri uilegium non habet locū quando inde scan dalum resultaret. Et ista videtur mens illorū iurium: quia talis præsumitur mens rescribē tis qualis esse debet, dicit bal.in.l. ex facto in prin.ff.de vulga.& pupil. Non enim est veri simile ꝙ voluerint eum qui cōmittit in legem gaudere beneficio legis.C.de iure deli. l. sci mus.§.si vero.ff.quod metus cau.l.isti quidē. &.c.quia frustra de vsu. Facit quod dicit de priuilegio in.c.priuilegium.xi.q.3. Nec vr ꝙ voluerint illa iura priuilegiare personam pa pæ in scandalum & præiudiciū vniuersalis ec clesiæ: cū magis videatur hñda ratio ecclesiæ vniuersalis ꝙ papç. arg.c.si gratiose de rescrip. in.6.& quod dicitur in.c. ne aliqui in glo. si. de priui.eo.li.& in.c.si.de rescrip.etiā in.6.

¶ Quartodecimo facit illud quod dicit abb. in.c.proposuit de conces.præbē. vbi ait ꝙ di ctum ostien. quo in papa exponit illud euan gelicū dic eccl'iæ de ecclesia triumphante/ nō habet locum in crimine scandaloso notorio, & ꝙ idē dictū intelligitur in delicto occulto. & ideo si papa scandalizat vniuersalē ecclesiā poterit de hoc accusari & deponi, ex quo est notorius criminosus & scādalizat ecclesiā.

¶ Quintodecimo probatur arguēdo a suffi cienti partiū enumeratione: vt.l.patre furioso ff.de iis qui sunt sui uel alie.iu.l.cum ii.§.si p tor.ff.de transac.cum simil. Aut enim poni mus papā notoriū criminosum non posse de poni ꝗtumcunqꝫ incorrigibilē & scandalizan tē eccl'iam eo respectu quia non habet supe riorem: vt in.c.licet de elec. & in.d.c.si papa. vbi dr ꝙ a nemine iudicatur, & in.§.patet.3. q.1.& in.c.nemo cū seq.9.q.3. Et hoc vide tur cessare: quia qua ratione conciliū iudicat de papa in vno casu (vt i casu hæresis de quo est tex.in.c.si papa) eadem ratione vr ꝙ pote rit esse superior ad iudicandū de eo in alio ca su: qa non reperitur in sacra scriptura ꝙ deus dederit maiorē potestatē ecclesię i causis fidei ꝗ in aliis, imo vsus est verbis generalibus: vi delicet ꝗcunqꝫ alligaueritis &c. matth. 18. Fa cit illud quod legitur ad gala. 2. & act. xi. in prin.& in c.paulus el.2.&.c.testes.§.itē pau lus.2.q.7. Si enim paulus potuit eum repre hendere, multo magis ecclesia, & maxime quando casus est inferior hæresi, vt in pro posito: argumen. c. cum in cunctis de elec. cum similibus regula cui licet de regu. iu. in.6.

¶ Quod ostendit ratione: quia aut volumus papā tm̄ in casu hæresis posse deponi ratione grauitatis peccati. Et hoc non pōt procederet quia habere deū odio est grauius peccatū ꝗ sit hæresis vel infidelitas: vt ponit.s.tho. in se cunda secūdæ.q.34.arti.2. Aut ratione maio ris scandali in ecclesia quasi papa hæreticus plus scandalizet ecclesiā ꝗ si aliter delinquat. Et hoc ēt non procedit: quia doc.oēs in.d.c.si papa.40.di.& in.c.in fidei de hære.in.6. vo lunt ꝙ ēt de occulta hæresi possit papa accusa ri. & tñ nulli dubiū ꝙ si papa est occultus hæ reticus & viuit exterius tanꝗ bonus catholi cus ecclesia non scandalizatur: quia ecclesia non iudicat de occultis: vt in.c.sicut el.2.de si mo.c.a nobis.el.2.de sen.excom.2.q.5.con suluisti.not.in.c.2.de offi.ordi. Sed qñ est no torius criminosus & incorrigibilis & intole rabilis, tunc bene generatur scandalū: vt in.c. qualiter el.2.de accusa.

¶ Aut ponimus eū nō posse deponi qa non reperitur statutū ꝙ ratione incorrigibilitatis & scandali in ecclesia possit deponi. Et simili ter non videtur procedere: quia si loquimur in veteri lege, reperimus quosdam ratiōe scā dali & incorrigibilitatis non solū in cōmitten do sed ēt in omittendo fuisse a deo punitos: vt patet de heli summo sacerdote: qui ꝗuis in se bonus esset, quia tñ filiorum excessus effica citer non corripuit, & in se pariter & in ipsis animaduersionis diuinæ vindinctam exce pit, dum filiis eius in bello peremptis ipse de sella corruens fractis ceruicibus expirauit, ú

licet heli de simo. & c. legăt. 37. di. Quinimo
A vt innuit glo. nicolai. 1. reg. 8. hæc negligĕtia
heli & nõnulla ĕt forte samuelis fuit occasio
vt terminaretur regimen per iudices & reges
instituerentur. Ex quo patet ꝙ a papa ratione
solius neglıgĕtiæ quæ scandalizat populũ de-
bet auferri dominiũ & regimen administra-
tionis pontificatus. Ad quod facit ratio tex. in
d. c. si papa; cum dicit ꝙ quando papa est ne-
gligens & remissus in suis operibus, officit
sibi & omnib⁹ & innumerabiles populos se-
cum ducit in gehĕnam, merito igitur videtur
amouendus ab administratione pontificatus
quem nescit gubernare. ¶ Si autĕ inspicimus
legem naturæ, ratio naturalis dictat quòd ob
scandalum in ecclesia & delictum notorium
de quo est incorrigibilis debeat & ipse papa
deponi sicut quilibet alius. imo tanto ma-
gis quanto maiori præfulget dignitate: vt in
c. cum quidam de iureiu. & in. c. homo chri-
stianus. 40. di. Imo ex quo propter eius deli-
ctum ponitur in periculo vniuersalis ecclesia
melius est vt ipse abiiciatur & amoueatur q̃
vt tota gĕs pereat iuxta illud ioan. xi. expedit
vobis vt vnus moriatur pro populo &c. ¶ Si
attendimus legem canonicam, & illa quãdo
quis est incorrigibilis de delicto vult eñ de-
poni: vt in. c. cum non ab homine de iudi. cũ
B simil. quod licet non loquatur præcise in pa-
pa, tamen a simili arguimus eandem in diuer
sis personis conclusionem quando lex nõ re-
peritur quæ casum decidat: vt in. c. trãslato de
consti. cum simil. Ergo sicut ratio legis arguit
vnum inferiorem deponendum, a pari & su-
periorem in quo maior subest ratio propter
excellentiam dignitatis quæ dehonestatur in
illius persona, & ex cuius transgressione ma-
ius generatur scandalum in vniuersali eccle-
sia: cum sit positus tanq̃ signum ad sagittam:
vt in. c. magnæ de vo. & in. c. qualiter & quan
do de accusa. Vnde suo exĕplo inducit alios
ad malum faciendum: iuxta illud apostoli ad
gala. c. 2. si tu cum iudæus sis gentiliter viuis
& non iudaice, quomodo gĕtes cogis iudai-
zare: vbi glo. supplet ad verbum cogis/ non.
docentis imperio sed cõuersationis exĕplo.
¶ SEXTODECIMO facit ꝙ cõtra-
riorũ eadem est disciplina (. l. 1. ff. de iis qui
sunt sui vel alie. iu. l. sciendum. §. fi. ff. qui sa-
tisda. cogan. 8. q. 1. sciendum/ ibi archi.) & ea-
dem iuris dispositio: vt in. l. 1. ff. solu. matri. &
l. penul. C. de solu. & l. fi. C. de fruc. & litis ex-
pen. Et vna ac eadem res non debet diuerso
iure censeri. 12. q. 2. c. cognouimus. & de de-
ci. c. cum in tua. de priui. quia circa. & in. l. eũ C
qui. §. fi. ff. de vsucapi. Sed inter papam & vni
uersalem ecclesiam contractum est matrimo
nium, ergo non debent ad imparia iudicari
c. gaudemus de diuor. clarũ est autem ꝙ pa-
pa potest renũtiare papatui quando videt se
inhabilem ad gubernandum papatum: vt in
ca. 1. de renun. in. 6. Igitur & ecclesia debet
posse abiicere sponsum criminosum & male
viuentem & scandalosum ipsi ecclesiæ. Facit
tex. & quę ibi dicuntur in. c. q̃to & in. d. c. gau
demus de diuor. Vbi enim vxor non potest
viro cohabitare sine contumelia creatoris,
non est seruituti subiecta secundum aposto-
lum: vt in. c. si infidelis. 28. q. 1. Sic igitur &
ecclesia habens sponsum eam scandalizantĕ
debet posse eum a se abiicere & repudiare.
¶ Decimoseptimo faciunt iura volentia pa-
pam criminosum teneri ad se purgãdum: vt
in. c. mandastis. 2. q. 4. de sixto. & in. c. auditũ
ea. cau. & q. de leone. Et de damaso in. c. nos si
incompetenter. §. item hieronymus. 2. q. 7.
& legitur in eius vita. qui de adulterio accu-
satus, in synodo cum. 42. episcopis se purga-
uit: concordius autem & calixtus eius accusa
tores damnati sunt. Et de symmacho ea. cau.
& q. & c. §. item symmachus. Indicitur enim D
purgatio vbi quis infamatus est de aliquo cri
mine scandaloso: vt in. c. inter solicitudines
de purga. cano. Constat autem ꝙ cum quis
in purgatione deficit debet deponi: vt in. c. cũ
P. manconella, & in. d. c. inter solicitudines, &
c. cum dilectis de purga. cano. Ergo sequitur
ꝙ & papa ratione criminis de quo est incorri
gibilis & ex quo ecclesia scandalizatur, pos-
sit deponi. ¶ Confirmatur hoc per tex. in cap.
si quis super his. 2. q. 7. vbi est tex. grego. qui
dicit. si quis nos redarguere vel extra authori
tatem nos facere contenderit, veniat ad sedĕ
apostolicã quatenus ibi vnus ex nobis sentĕ-
tiam suscipiat suam. Patet autĕ ex verbis hu-
ius tex. dum dicit extra authoritatem &c. in-
telligi depositionĕ, quæ non est aliud q̃ quæ-
dam exauthoratio: vt est tex. in. c. degradatio
de pœ. li. 6. Facit tex. in. l. 2. ff. de iis qui notan
tur infa.
¶ Decimooctauo facit authoritas petri q in
epistola beati clementis ad iacobũ inquit cle-
menti. si enim mundanis curis fueris occu-
patus, & teipsum decipies & eos qui te audi-
unt: non enim poteris ea quę ad salutĕ per-
tinent plenius singulis quibusq; distinguere,
& ex eo fiet vt tu tanq̃ qui non docueris quæ
ad salutem hominũ pertinent deponaris. Ex

quo patet ꝙ possit deponi pro alio ꝗ crimine
A hæresis. ¶ Hoc idē confirmatur ex illa autho
ritate matth. 5. de sale infatuato, quam decla-
rat hiero. & refert gratianus. 2. q. 7. non om-
nes. vbi dicitur in persona beati petri & disci
pulorum sal .i. stulti prælati insipidi in prædi
cādo & fatui in delinquēdo, ad nihilum pro-
dest nisi vt proiiciatur foras id est deponatur,
& conculcetur a porcis id est dæmonibus
qui dominātur malis plātis quasi pecori suo:
vt dicit ibi glo. allegat tex. 24. q. 1. §. his au-
thoritatibus. ¶ Idē etiā confirmatur per illud
ioan. 15. ad omnes apostolos inter quos erat
& petrus. ego sum vitis vera & c. omnem pal-
mitē in me non ferētem fructum (scilicet per
traditionem doctrinæ) tollet eum. & infra. si
quis in me non manserit mittetur foras sicut
palmes & arescet, & colligent eū & in ignem
mittēt & ardebit &c. Igitur si insipidus plātus
eiicitur foras id est deponit̄/ & palmes vt erat
petrus & consequēter quis eius successor nō
ferens fructum mittendus est in ignem vt ar
deat, cōsequētur & papa incorrigibilis & insi
pidus & non ferens fructū erit deponēdus.
¶ Decimonono facit ꝙ tota ecclesia militans
est vnum corpus ordinatum per christum:
iuxta illud ad ro. 12. multi vnum corpus su-
B mus in christo. Istius autem corporis caput
est papa: vt dicit sanctus tho. in. 3. par. q. 8. ar.
6. & tex. in. c. sacrosancta. 22. di. & c. cum bea
tissimus. 24. q. 1. Vbi ergo caput scandalizat
vniuersalem ecclesiam, si non posset deponi/
sequeretur quod non fuisset sufficienter ꝓui
sum corpori ecclesiæ/ ne ipm capite languescē
te pereat: quia cum caput dolet cætera mem
bra languent. Cum ergo christus non defe-
cerit in necessariis ecclesiæ militanti, sequi-
tur ꝙ per ecclesiam papa illam scandalizans
deponi possit. ¶ Quod etiā demōstratur qua
dam naturali ratione: quia ꝗuis caput in cor-
pore humano sit ordinatum ad directionem
& gubernationem membrorum nec mem-
bra debeāt recedere a capite, tamē si caput in
corpore humano efficiatur languidum licitū
est membris illud ligare & cauterizare, ne to
tum corpus languor inuadat si dolor nō fue-
rit in capite curatus: vt in. c. ecce autem. 24. q.
3. Sic etiam si papa effiectretur furiosus/ & ha
bens ensem in manu exiret palatium & occi
deret omnes sibi obuios, vtiq; tūc liceret sub-
ditis eum capere & ligare, alioquin si ponere-
mus papam homicidā/ nullā præ se ferentem
religionem/ persequentem bonos/ tyrannidē
exercentem/ venena ministrantē/ religiosos
& cardinales trucidātem/ altaria & res sacras
spoliantem/ cum iudæis conuersantem/ bene-
C ficia episcopatus & ecclesiarum bona venden
tem/ & quæcunq; crimina citra hæresim cō-
mittentem/ & incorrigibilem & notorie ista
committētem: si non posset deponi nec esset
dare remediū contra talem papā, nihil aliud
esset ꝗ ponere ecclesiam dei in discrimine/ &
dicere ꝙ christus non perfecte & sufficicien-
ter prouiderit ecclesiæ suæ. Vnde dicit inno.
in. c. quod super de vo. ꝙ christus non fuisset
diligens paterfamilias nisi vicario suo quem
in terra dimittebat plenam potestatem super
omnes dimisisset. Facit quod dicitur per eun-
dē in. c. ad apostolicæ de re iudi. & in. c. ꝓ hu-
mani de homi. in. 6. vbi est bonus tex. Dicere
aūt ꝙ christus non perfecte prouiderit eccle-
siæ suæ/ est hæreticū: cū dei perfecta sint ope-
ra deute. 32. Nec dicēdum est ꝙ ecclesiā suā
in aliquo dereliquerit: vt dicit in simili glo.
in verbo vacante in. c. 1. de schisma. in. 6. Et si
deus ecclesiam suam vtpote sponsam sibi di-
lectissimam instituit & ordinauit optimo re-
gimine gubernandam/ & si de synagoga de
qua minus videtur dixit dn̄s quid vltra debui
facere vineę meę & nō feci ei (vt dicit̄ isa. 5.)
ꝗto magis videtur dicēdum ꝙ prouiderit ec-
clesiæ suæ & ꝙ non dimiserit eam in casu tāti
scandali sine remedio: quam dimisisset dereli D
ctam si contra talem papam notorie talia cō-
mittentem & incorrigibilem non posset pro
cedi ad depositionem. ¶ Accedit ꝙ verum ca
put ecclesiæ est christus: vt in. c. vnico de sa-
cra vnc. & dicit glo. in cle. ne romani de elec.
nam ecclesia est corpus christi: vt dicit apo-
stolus in plerisq; locis. & tex. in. c. schisma in
fi. & in. c. aduocauit 24. q. 1.
¶ Vigesimo facit ꝙ nihil tam naturale est ꝗ
vnumquodq; eodem genere dissoluere quo
colligatum est. l. nihil tam naturale. ff. de re-
gu. iu. Et omnis res per quascunq; causas na
scitur, per easdem dissoluitur. c. 1. de regu. iu.
Sed sic est ꝙ dignitas papatus acquiritur per
electionē a cardinalibus: vt in. c. licet de elec.
& in. c. vbi periculum eo. ti. in. 6. c. in nomine
domini. 23. di. & clemē. 2. de elec. Ergo sicut
suadentibus meritis fuit in arbitrio cardina-
lium decernere ipsum eligendum, ita suaden
tibus demeritis & incorrigibilitate debet in
eorundem car. arbitrio esse decernere ipsum
deponendū: quia eius est destituere cuius ē
instituere. c. cum ex iniuncto de hære. 18. q.
2. c. abbas. Et eius est absoluere cuius est liga
re: vt in. c. inferior ibi glo. 21. di. & c. cum ing

ferior ibi glo.de maio.& obedien. ❡ Accedit A quod dicit.s.tho.in li.de regi.prin. ꝙ si ad ius alicuius communitatis pertinet sibi prouidere de rege, ab eadem rex institutus si fuerit in tyrannum cõuersus poterit destitui. Et si nolumus hoc spectare ad cardinales, saltem spectet ad concilium cum cardinalibus qui sunt pars concilii. Nec est absonum ꝙ collegium exerceat iurisditionem in singularem de collegio: vt in.c.irrefragabili.§.excessus de offi. ordi.& in.c.dilecta de excel.prela.&.l.fi.C.de iuri.omnium iudi. Et sic ꝙ cõcilium exerceat iurisditionẽ in papam tanq̃ vnũ de concilio, declarando ipsum subuersum & proprio iudicio condemnatum.

❡ Vigesimoprimo facit ꝙ deficientibus authoritatibus recurrimus etiam ad exempla & chronicas: vt dicitur in.c. inter dilectos de fide instru.& in.c.de quibus. 20.di. Sed in gestis antiquarum historiarum reperiuntur plures romani pontifices priuati ob aliud q̃ hæresim: vt fuit christophorus, qui malis artibus pontificatum adeptus/de illo deiectus est. Et in veteri testamento alchimus, qui pontificatum sibi vsurpauerat: vt patet. 2. macca.14. ibi glo.nicolai. Item benedictus quintus & B benedictus nonus/gregorius.6.ioannes.12. & multi alii, & in concilio constantien.ioannes.23.benedictus.13.& gregorius.12. & nouissime in basilien. eugenius quartus, qui omnes nõ ex causa hęresis, sed aliis de causis reperiuntur depositi. Sic & in veteri lege rex salomon priuauit abiathar pontificatu eo ꝙ secutus fuerat partes adoniæ contra eum: vt legitur.3.regum.2.

❡ Vigesimosecundo facit ꝙ omne quod debemus papæ pro vitãda morte corporali, debemus ei pro vitanda morte spirituali: sed in casu quo papa iniuste & sine causa quacunq; vellet proximum interficere, quilibet tenetur & potest de iure papã impedire. Ergo vbi papa notorie scãdalizat ecclesiam potest ab alio impediri: & si aliter impediri nõ potest (quia est incorrigibilis) debet posse deponi.

❡ Vigesimotertio pro ista parte adducitur illud ioan.19.non haberes potestatem aduersus me vllam &c. Vnde colligitur ꝙ pilatus qui gerebat vices imperatoris, habuit iurisditionem coactiuam in christum vt hominem mortalẽ. sed papa non est magis exẽptus a iurisditione imperatoris q̃ fuerit christus: ergo & ipse subiectus est, iurisditiõi imperatoris: ergo poterit ab eo deponi. ❡ Cõfirmatur per tex. in.c.cõstantinus.96.di. vbi patet ꝙ principatus fuit datus papæ a constantino, ergo erat ipso papa supior. ❡ Ad idẽ facit ꝙ petrus C & paulus fuerunt ęqualiter subditi imperatori, sed paulus appellauit ad cæsarem: vt legitur actuum.25.c. ergo etiam petrus fuit illi in iurisditione subiectus, ergo & successores qui nõ sunt magis exempti q̃ petrus. ❡ Itẽ in veteri testamento ptãs summi sacerdotis fuit a deo instituta: vt patet exo.28.& 29. & tñ hoc non obstante abiathar qui erat summus sacerdos, fuit (vt paulo añ diximus) deposit⁹ p salomonẽ eo ꝙ cõspirauerat cũ adonia. Ergo a pari videt̃ ꝙ papa possit iudicari ab imperatore de aliis criminibus q̃ hęresis, ex quo ei subest in iurisditione coactiua. Et de hoc videtur tex.in.c.nos si incõpetenter.2.q.7.

❡ VIGESIMO QVARTO etiam pro ista parte adducitur authoritas illius glo. in.d.c.si papa quæ hoc vult. Et licet dicat quãdo est incorrigibilis cum posse accusari & nihil dicat de depositione: tamen in se bene intellecta etiam secundum rationes quas allegat sentit ꝙ ex accusatione possit deponi. Et ita multi doc. intelligunt illam glo. quos infra refero. & est communiter approbata. ❡ Nec obstat ꝙ aliqui voluerunt improbare glo. in ratione sui ꝙ ideo papa potest deponi quando est notorius criminosus & scandali- D zans ecclesiã quia est in contumacia quæ contumacia est hęresis secundum illam glo. cum secundum eos cõtumacia proprie non sit hæresis stricte & proprie sumpta secũdum ꝙ loquitur tex.d.c.si papa. & sic videtur ꝙ ratio sua per qua se fundat non sit bona, & consequenter conclusio glo. falsa. Quia respondetur ꝙ illa glo. ponit duos casus in quibus papa potest accusari. primus est in hæresi stricte sumpta: prout est in articulis fidei & in aliis damnatis ab ecclesia. secundus est non in casu hæresis proprie & stricte sed largo modo sumptę cum qualitate scandali, alias glo. non diceretur ponere duos casus sed vnum: quia secũdus comprahenderetur in primo, quod non intendit illa glo.

❡ Non obstat etiam ꝙ tex.in.d.c.si papa/primo ponit regulã generalem ꝙ papa a nemine potest iudicari, & deinde ponit exceptionem præterq̃ in casu hæresis: quasi exceptio firmet regulam in omnibus aliis casibus non exceptis. l.quæsitũ.§.deniq; ibi bar. ff. de fundo instruc.l.nã quod liquide in fi.ff.de penu lega.l.legata inutiliter/ibi bar.ff. de lega.1.& bal.in.l.1.C.de posthu. hæredi. insti.& bar. in.l. generali.§.vxori.ff.de vsufruc. lega.&

A glo.in ru.de regu.iu.in.6.3 2.q.7.c. domin⁹. de coniu.lepro.c.2.in.fi.cũ simil. Quia illud est verũ in casibus dissimilibus ab exceptis, sed secus in similibus.abbas in.c.cum dilecta. de confir.vti.vel inuti.& in.c. iurauit de pro, ba.& in.c.ad audientiam de ele.nõ resi.& bal. in.c.post translationem de renun.Sed iste ca, sus incorrigibilitatis est similis hæresi,saltem largo modo vt dictũ est.ergo non cõpræhen ditur in regula sed sub exceptiõe illius tex.Et idem videtur dicendũ de similibus crimini, bus quæ largo modo dicuntur hæreses: vt est simonia/ contumacia/inobedientia & aua ritia(quæ dicitur idolorum seruitus)& simi, lia.si in his notorie delinquit & est incorrigi bilis & scandalizatur ecclesia.

¶ Accedit etiã tex.in.d.c.si papa,cum ponit regulã loquitur in ae papa quando est negli, gens fraternæ salutis inutilis & remissus in opibus suis & a bono taciturnus. Ex quo ap paret q̃ regula nõ ẽ gñalis nec conuenit in papa committente delictum notoriũ & scan dalosum & de quo sit incorrigibilis,sed tantũ qñ est delictum in omittendo & in negligen tia consistens. Grauius aũt est crimẽ commis sionis q̃ omissionis.l.si mora.ff.solu.matri.ibi glo.16.q.3.placuit in glo. & glo.16.q.6.si

B episcopum.l.iubemus.§.iconomus.C.de sa, cro sanc.eccle.& in regula delictũ cum simil. de regu.iu.in.6.Et ideo non valet argumen, tum a delicto omissionis ad delictum com, missionis:vt dictis iuribus.& ponit bar. in.l. licet.§.fi.ff. de peculio.tex.in.l.argẽtarius. §. cũ autẽ ibi bal.ff.de eden.& ita dicit abb.sicu. intelligendũ illum tex.d.c.si papa in suis alle, gationibus incipientibus quoniã veritas &c. Itẽ exceptio solum firmat regulam in iis quę alias compræhenderentur sub regula,sed se, cus in iis quæ non cõpræhenderentur.bar.in d.l.quæsitum in.§.deniq̃.& ludo.consi.259. incipit in casu proposito. & clarius glo. in.d. ru.de regu.iu.in.6. Sicut si diceretur omnis homo currit excepto equo titii,& si diceretur omnes libri sunt mei excepta domo: secun, dum bar.in.l.in iis.ff.de.il.Hic enim proprie nõ est exceptio:quia id quod sequitur dictio, nem exceptiuã non comprehenditur sub eo a quo fit exceptio. Vnde in proposito vt exce, ptio posita in.d.c. si papa cõueniat regulæ ibi positæ,requiritur q̃ sit hæresis quã incurrerit ex negligentia & remissione: vt in exemplo quia nõ vult ministrare sacramenta/non vult cõfiteri nec celebrare,quia fortassis credit hęc esse superflua & minime necessaria.ex his.n.

posset papa accusari & deponi,secus si ea in quibus est negligens & remissus non concer nant fidem quia non poterit ab aliquo accu, sari.Et hic videtur intellectus illius tex.d.c.si papa. C

¶ Et si dicatur ergo quãdo esset a fide deuius in committendo & non in negligendo non posset accusari vel deponi,Dico q̃ non sequi tur:quia non est facta regula generalis in il, lo tex.de quocũq̃ genere criminis siue in cõ mittendo siue in omittendo,& propterea nõ põt dici q̃ exceptio firmet regulã in aliis quę non continẽtur in regula:& sic in hæresi quã incurreret committendo. Quinimo dico q̃ potius probatur cõtrarium:hoc est q̃ in aliis ab iis quæ consistunt in omittendo,quodcũq̃ erit crimen commissionis siue sit hæresis siue non/poterit de eo accusari quando erit incor rigibilis & scandalizans ecclesiã: quia in isto casu non loquitur tex.in.d.c.si papa.

¶ Vnde subtilius considerando intellectum illius tex.inuenitur q̃ potest induci pro glo. ibi:quia ille tex.est pro eo quod cõcludit ibi glo.Et inducitur hoc modo.primo ponderã, do verba illa innumerabiles populos caterua tim secũ ducit. ex quibus patet q̃ loquitur in crimine notorio & scandalizante ecclesiam. Item ponderando illa verba si suæ & frater, næ salutis negligens depræhenditur &c. ex quibus colligitur q̃ sit incorrigibilis. Vñ tex. ille loquitur & ponit regulam in crimine no torio de quo scandalizatur ecclesia & de quo est incorrigibilis,licet solum ponat regulam de crimine quod consistit in omittendo & in negligẽtia.Deinde oñdendo q̃ ille tex. pbat sensum glo. hoc modo validũ est argumẽtũ a cõtrario sensu in iure.25.di.c.qualis.45.di. c.disciplina.glo.in.c.cũ apostolica de iis quæ fiunt a prela.l.1.§.huius rei cum vulgaribus ff.de officio eius cui man.est iuris. Sic ergo in crimine negligentiæ & quando est inutilis & remissus in suis operibus & a bono taci, turnus/nullus mortaliũ eum redarguere po, test quia minus delinquit. Et cõsidero verba illa q̃ tunc magis officit sibi licet & omnibus consequẽter.nam ex quo sibi magis, videtur magis excusandus & cẽsendum q̃ nullus eũ accusare possit cum non præsumatur q̃ quis seipsum lædere velit. Vnde videtur magis redarguendus de ignauia & pusillanimitate q̃ de malitia.Sequitur ergo a contrario quan do non est criminosus negligendo sed com, mittendo scelera & crimina per quæ scanda, lizatur ecclesia & est incorrigibilis, q̃ possit D

A cuiq́ ius sibi dicere. Dato ergo ꝙ papa etiam in casu incorrigibilitatis non habeat superiorem, tamen si criminibus suis induceret ecclesiam in perditionem nec posset aliter corrigi liceret iure naturali illum expellere: quia nõ dicitur pontifex qui abutitur pontificali potestate, nec videtur voluntate dei cõstitutus ex quo est malus & incorrigibilis. Facit tex. in c. audacter. 8. q. 1. vbi hiero. adducit exemplũ de Saule qui licet fuisset electus a domino, tamen quia præuaricatus fuerat iam non habebat eum pro rege: sed dixit contra populum fecerunt sibi regem & nõ per me, principem & non per consilium meum. Sic in proposito si electus in papam sit criminosus & incorrigibilis, iã apparet electionẽ nõ esse secundũ dei voluntatem factã/ & ꝙ eligentes errarunt eligẽdo talem, igitur tanq̃ sal infatuatũ quod ad nihilum valet vltra nisi vt mittatur foras & cõculcetur ab hominibus / eiiciatur & deponatur.

¶ Cum ista opinione (ꝙ propter simoniam vel aliud crimen de quo est incorrigibilis & propter quod scãdalizatur ecclesia possit per concilium deponi)sunt vltra dictam glo. in d. c. si papa/ omnes illi doc. quos supra retuli in arti. an papa possit accusari de simonia / in

B versi. restat dicendum. Vbi refero abbatẽ hoc in pluribus locis tenentem, & petrum de ancha. & ludouicum pontanum in pluribus locis, & maxime in sermone habito per eum in pñentia ducis sabaudiæ / incipit in dei omnipotentis. & dominicum & mathesil. & petrũ cardi. cameracen. & cataldinum de boncompagnis, & vniuersitatem cracouien. & ioannem milis, & felinũ & alexandrinum & baldum & gersonem. Q uibus adde ioã. de imol. in. c. proposuit in. xi. col. super glo. in verbo dispensare de conces. præben. & bal. in. c. olim de rescrip. in duobus locis. Nam primo in. 4. col. referendo hugonem dicit ꝙ cardinales possunt authoritate dei deponere papam, & tamen non sunt maiores papa. allegat hugo. 6 3. di cap. in synodo. &. c. si papa. 40. di. Postea ĩ vi. col. allegat huguitionẽ in. c. si duo 79. di. ad hoc ꝙ papa potest remoueri propter notorium crimen enorme. Et infert ad schisma quod tunc vigebat dicens. tene menti, & de facto est: qa dicitur ꝙ quidã ex eis est notorie periurus de elec. venerabilem. Et sic sentit ꝙ ob notorium periurium papa possit deponi. Q ui omnes dicunt glo. in. d. c. si papa communiter approbatam.

¶ Et istam opinionem videtur tenere glo. in c. si forte. 63. di. quã allegando glo. in. c. si duo 79. di. dicit ꝙ ratione scandali vitandi si reperiuntur duæ electiones de diuersis personis factæ ad papatum/ potest concilium vtranq; cassare. Et debet intelligi ꝙ altera tenebat: alias ibi nihil operaretur consideratio scandali. Et idem videtur tenere feli. in. capitulo ad audientiam de præscrip. allegando abbatẽ in c. cum venissent de iudi. qui etiam dicit ꝙ cũ papa alienat res ecclesiæ/ non præsumitur in eo causa, licet alias in principe semper præsumatur causa: vt in cap. quæ in ecclesiarum de consti.

C

SED in contrarium faciunt omnia illa iura quæ dicunt ꝙ facta papæ tantum a deo iudicantur: vt in. d. c. si papa & in. d. c. facta. 9. q. 3. &. c. aliorũ ea. cau. &. q. vbi tex. dicit aliorum hominum causas deus voluit per homines terminare sed sedis istius præsulem suo sine quæstione reseruauit iudicio. & qui dei iudicio reseruatur, ab humano iudicio iudicari non potest: vt in. c. quorundam 23. di. Ad idem. c. cuncta per mundum eadem cau. &. q. & aliis pluribus. Q uod dicit glo. in ca. si quis pecunia. 79. di. & tex. 17. di. § hinc etiam. & in. d. c. nunc autem. 21. di. cũ simil. ¶ Nec responsiones datæ supra ad dicta iura videntur satisfacere.

D ¶ Et quo ad primam de. c. suggestum, ibi est longe diuersa materia. qa loquitur in priuilegio cõcesso loco & personis: quod reuocaẽ cessante causa ipsiº, & quod amittitur in multis casibus: vt ibi glo. & doc. & in. c. ruarũ de priui. Sed in proposito sumus in præeminentia dignitatis acquisita cum dignitate perdenda & non in aliquo priuilegio per superiorẽ concesso, quod de facili amittitur & reuocatur per superiorem. Item ibi est sermo de priuilegio cõcesso a supiore inferiori: hic nos sumus in reuocanda dignitate superioris ab inferiore, quod est penitus contrarium.

¶ Ad secundam responsionem dicitur ꝙ est magna ratio diuersitatis inter casum hæresis & alterius criminis: quia in primo casu desinit esse papa q̃primum est hæreticus, & efficitur minor quolibet catholico: vt in. c. achatius. 24. q. 1. ideo non tam damnatur q̃ declaratur dãnatus: vt dicit in. d. c. si papa, & supra sæpius dictũ est. In aliis aũt criminibus requiritur depositio & deiectio: quæ a nullo hominũ fieri potest, quia eã sibi dñs reseruauit: vt. c. eiectionẽ. 79. di. Itẽ quo ad alia crimina nullibi reperitur hoc statutum ꝙ possit papa amoueri sicut in hæresi: vt in. d. cap. si

papa. ideo est longe diuersa ratio de vno & alio.

A ¶Ad tertiã responsionem dicitur ꝙ iura non tantũ per dictiones distributiuas loquunt̃ sed etiã per vniuersales. Quod patet prio in.d.c. nemo.9.q.3. dũ dicit ꝙ neq; ab augusto neq; ab oĩ clero (quod glo. ibi exponit.i. cõcilio) nec a regibus nec a populo iudex iudicabit. & sic nec a cõcilio potest iudicari. Et similiter in.c. nunc autẽ.21.di.& in.§.hinc etiam.17.di. agitabatur causa in concilio, & responde tur ꝙ non est conciliũ de papa iudicare. Item tex. clare probat in.d.c. electionem. vbi dicit ꝙ licet electionem papæ deus concesse rit bonis sacerdotibus & spiritualibus popu lis, tamen eiectionem ipsius sibi reseruauit. & sic nec boni sacerdotes nec spirituales populi ex quibus consistit concilium possunt illum deponere. ¶ Et cũ dr̃ ꝙ nemo nullus & simi lia distributiua nõ possunt conuenire nisi sin gularibus personis. respondetur ꝙ illud non est verum simpliciter: quia quãdo illis nomi nibus adiũgitur dictio collectiua (vt puta po pulus vel clerus &c.) tunc nõ distributiue & singulariter sed collectiue simul & cõmuni ter sumuntur: iuxta illud ad hebræ.3.& moy ses quidem fidelis erat in omni domo eius.i. in tota domo.i. synagoga iudæorum. Ad idẽ

B est illud.3.regũ.8. conuertitq; rex faciem suã & benedixit omni ecclesiæ israel. Item illud 1.parali.29. præcepit autem dauid vniuersæ ecclesiæ benedicite domino deo nostro, & be nedixit omnis ecclesia dño deo patrũ suorũ. Et illud matth.2. turbata est oĩs ierosolyma cũ illo.i. tota ierosolyma. De quibus distribu tiuis & collectiuis per bar. in.l. hoc articulo & ibi bal. angelus & immol.ff. de hæredi. insti. & bar. in.l.q filiabus.§.1.ff. de lega.1.& bal. in.l.fi.C. de impuberũ & aliis substi. ¶ Itẽ ꝙ non obstante ꝙ aliqua iura loquuntur distri butiue, intelligatur etiã ꝙ de papa nullus etiã clerus populus vel conciliũ iudicat / probat tex. in.d. capi. si papa, vbi dicitur quod papa a nemine potest iudicari nisi depræhendatur a fide deuius. si enim caperemus a nemine sin gulariter tantum (videlicet ab illo vel illo: vt puta a petro vel ioanne singulariter) tunc se queretur ꝙ fuisset dubitatũ an vnus tantum posset papã a fide deuiũ iudicare, & ꝙ nõ fuis set dubitatũ an a concilio posset iudicari. hoc aũt est falsum: vt patet ibi in.d.c. si papa post glo. & in.c. nunc autem.21.di.

¶Ad quartã respõsionẽ cum dicitur ꝙ iudi cium concilii est iudiciũ dei, dicitur ꝙ aliquẽ

C iudicari dei iudicio põt intelligi duobus mo dis. vno mõ immediate ab ipso deo sine ali cuius hominis ministerio. & de isto iudicio loquuntur iura præallegata ꝙ solus deus iu dicat papam, & isto modo iudicium concilii non est iudicium dei. Alio modo mediate vt est iudiciũ potestatis a deo alicui datæ. Et sic conuenit etiam simplici sacerdoti: vt est tex. in.§. sed quem de pœni.di.3. quia quẽ sacer dos iudicat, deus dicitur iudicare cuius perso nam gerit, & tex in.c. nemo.xi.q.3. vbi dicit nemo contemnat ecclesiastica vincula: nõ.n. homo est qui ligat, sed christus qui hanc po testatẽ dedit. Et hoc modo istud dicitur iudi cium dei per homines. & sic iudicium conci lii dici põt iudiciũ dei. Et de isto iudicio me diato ex potestate a deo data non loquuntur illa iura, quod ostendit ille tex. in.c. electionẽ .79.di.

¶SECVNDO pro ista parte facit tex. in c. electionẽ.79.di.& .9.q.3. nemo cum pluri bus sequen. alio modo inductis cũ dicunt ꝙ nemo papã iudicat. & .c. si papa.40.di.& .2.q. 7. oues.& .6.q.1. oues.& .21.di.c. nunc autẽ. & .17.di.§. hinc etiam.& .21.di.c. in tantũ. & c. licet de elec. & in extrauagãti bonifacii vnã sanctam. Et ideo ꝙ papa quantũcunq; noto

D rius criminosus & incorrigibilis & scandali zans ecclesiã non possit deponi, arguunt om nia illa iura / dum volunt ꝙ papa a nemine iu dicatur. & iura quæ volunt ꝙ non habet su periorẽ: vt in.d.c. licet de elec. & in.§. patet.3. q.1. Quia si non habet superiorẽ non habet qui eum iudicet, cũ inferior nõ iudicet supe riorẽ: vt in.c. cũ inferior de maio.& obe.& c. inferior.21.di. Facit tex. in.c. bene quidem / & in.c. vbinã & .c. deniq; & .c. satis euidenter, & melior tex. in.c. quis dubitet.96.di. Infe rior enim non potest iudicare superiorẽ nisi se submiserit: vt.2.q.7. nos si incompetenter. & in.l. est receptũ.ff. de iuri. omniũ iudi. An autem papa possit se submittere alterius iu risdictioni vt possit etiã deponi, dicitur late su pra. & videtur ꝙ non possit per notata ioan. an. in.c. ecclesia de consti. & in.c. significasti ibi abb. de foro cõpe. ¶ Et faciunt etiã pro ista parte omnes rationes & authoritates quas ad ducit cardi. de turre cre. in articulo ꝙ roma nus pontifex extra casum hæresis nõ habet iudicem superiorem in terris, qui arti. est in 2.li. cap.93. Et ad hoc facit tex. in.c. graue & quod ibi notat abb. in vl. nota. de præbẽ. vbi dicitur ꝙ quia metropolitanus est caput con cilii prouincialis non potest iudicari siue pu niri ab

niri ab ipso prouinciali concilio, sed denunti
A atur & relinquitur iudicio superioris: vt dicit
tibi tex. A pari arguit ibi abb. φ papa non po
est puniri per concilium generale, quia ipse
est caput eius in. c. significasti de elec. relin-
quit ergo iudicio superioris sui, hoc est dei:
vt. d. c. aliorum. 9. q. 3.

¶ Tertio faciunt pro ista parte omnia iura &
rationes quæ infra adducuntur ad proban-
dum papam maiorem concilio.

¶ Quarto facit illud quod dicit ostien. in. c.
proposuit de conces. præben. videlicet φ il-
lud euangelicum matth. 18. dic ecclesiæ nõ
habet locum in papa. Et idem simpliciter vi-
dentur velle archi. & do. in. d. c. si papa. 40. di.
supplentes enim ad glo. dicentem φ non po
test denuntiari crimen ipsius papæ, dicunt φ
ideo est quia non habet superiorem. Et idem
ostien. in. c. magnæ de vo. & in. c. per tuas
de simo. & in. c. licet de accusa. secundum
do. in. d. c. si. papa. Et idẽ dicit glo. in. c. si pec-
cauerit. 2. q. 1.

¶ Et per hoc patet quòd non obstat quod di
citur in. 9. &. 14. motiuis supra pro parte
opposita adductis; quia ex quo illa authoritas
dic ecclesiæ intelligitur. i. prælato secundum
glo. nico. ibi, & ponunt doc. in. c. nouit de iu-
dicijs, non põt intelligi in papa: quia non habet
B prelatũ supra se, nec per inferiores est arguen
dus. Facit illud apostoli. 1. ad timo. 5. & trãs-
sumptiue. 2. q. 7. paulus, seniorem ne increpa
ueris. & illud. 3. q. 6. non liceat, & illud exodi
19. omnis qui montem tetigerit lapidabitur.

¶ Non obstat quod dicitur φ ita sit subiectus
papa legi euangelicæ sicut quilibet alius chri
stianus; quia illud est verum in iis quæ ei con
ueniunt: sed illud dic ecclesiæ non conuenit
in persona papæ/ qui non habet cui delictum
eius deferatur, sicut si diceremus φ præceptũ
honora patrem tuũ & matrem/ nõ conuenit
in eo qui caret patre & matre.

¶ Non obstat φ verba illa dirigantur petro:
quia diriguntur ei tanq̃ capiti ecclesiæ & apo
stolis simul. Itẽ oportet ea intelligere in petro
secundum ea quæ pñt personæ eius conueni
re: vt est prima pars illi⁹ præcepti, sed secus de
illa dic ecclesiæ: quæ ei non potest conuenire
passiue sed tanq̃ capiti ecclesiæ & iudici.

¶ Non obstat quod dr̃ φ imo quia sicut gra
uius suo exemplo scãdalizat subditos ita gra
uius est puniendus. quia respondetur verum
esse φ grauius est puniendus sed non ab ho-
mine, sed a deo: vt. d. c. nemo, &. c. aliorũ &. c.
facta. Quinimo vt dicit glo. in. d. c. aliorũ est
puniendus sine venia sicut diabolus, qui ma-
ximus cõparatione aliorũ creatus est: vt de C
pœni. di. 2. c. principiũ. Idem ẽt dicit glo. in. c
præsul. 2. q. 5. Et de ista authoritate dic eccle-
siæ vide quod late examinatur in arti. an pa-
sit maior concilio.

¶ Quinto pro ista pte facit textusmet in. d. c.
si papa. vbi vult papam tñ in crimine hæresis
posse damnari, & ponit istam tãtum exceptio
nem ad regulam φ papa a nemine dãnatur:
ergo stat firma regula φ nec pro crimine de
quo esset incorrigibilis & scandalizaretur ec
clesia.

¶ Nec obstãt in contrariũ supra adducta ar-
guendo a contrario. quia dictũ argumentum
a cõtrario est sumptũ ex illis verbis remissus
inutilis & taciturnus quæ sunt in prin. tex. ex
quibus recte intelligendo illum tex. ne resul-
tet contrarietas ad iura simpliciter volẽtia pa-
pam a nemine iudicari/ non debet sumi regu
la a qua deriuetur exceptio ibidem posita nisi
quando est a fide deuius. & sic non debet in-
telligi tex. tantũ in criminibus quæ consistũt
in omittendo. Sed debet sumi regula in illo
tex. ex illis verbis hui⁹ culpã istic redarguere
præsumit mortaliũ nullus, quia cũctos ipse iu
dicaturus a nemine est iudicandus: quæ ver-
ba cõplectuntur ẽt crimina quæ sunt in cõ- D
mittẽdo. Et ab ista regula sequitur exceptio
nisi dep̄hẽdatur a fide deuius, alioquin seque
retur inepta exceptio ad casum hæresis quæ
cõmitteretur in negligẽdo: & non esset perfe
cta exceptio sed potius exceptiõis restrictio:
cum tñ exceptio illa nisi sit a fide deuius, com
prehendat hæresim simpliciter siue in cõmit
tendo siue in omittendo. Et licet tex. in prin.
loquatur in papa qui culpatur de negligen-
tia, tñ rõ ex qua sumitur regula & exceptio ẽ
generalior. & ideo quantumcunq; dictum sit
speciale, ex quo rõ est generalior debet gñali-
ter intelligi tex. in. l. regula & ibi bar. ff. de iu-
ris & fac. igno. l. cum pater. §. dulcissimis. ff.
de lega. 2. ad hoc tex. & glo. in. l. generaliter
ff. de in ius vocan. Facit tex in l. fi. C. de sen.
pas. ibi quod est maxime absurdũ eodem tpe
nec in patris nec in sua quenquã fuisse ptãte.
Quæ rõ conuenit in captis ab hostibus & re
uersis iure postliminii: vt in. §. si ab hostibus
insti. quibus mo. ius pa. po. sol.

Quid dicẽdũ? In hoc arti. vt magis e-
lucesceret veritas/ visũ est ad vtrãq;
ptem arguere. Porro nõ possum nõ
mirari de iis qui fuerũt in illa opinione φ pa
pa ratione notorii criminis de quo est incor-

rigibilis,& p quod scādalizatur ecclesia possit
A deponi,nitentes sensu vnius glosæ quæ loqē
titubādo per verbū credo.Et licet r̄nsio docto
ris per verbū credo æquipolleat r̄nsioni per
verbū affirmo(.l.si qsfilio.§.irritū & ibi bal.
ff.de iniusto rup.& irri.testa.)& si variat sit e
rubescendū(vt in.l.eos.C.de modo mulcta
rū.& bal.i.l.de tutela.C.de in integ.resti.mi.)
tñ minus dicit qui dicit se credere q̄ qui affir
mat.bar.in.l.marcellus.§.1.ff.rerū amo.l.in
teroēs.§.recte.ff.de fur.Et maxime ad idē est
quod ponit calde.in.cōsi.4.de cōfes.& refert
domi.in.c.1.de cōfes.in.6.Facit quod dr̄ in.l.
mutus.ff.de pcu.& in.l.si duo.ff.de arbi.post
glo.ibi.Et glosator ipse dixit contrariū in.c.si
qs.79.di.l.ꝙ tm̄ in casu hęresis stricte sūptę
pap pōt accusari.Et cū velint papā esse supra
oēs canones & leges(vt in.c.ppósuit de con
cef.pbē.& solutū oībus legib⁹(vt.l.princeps
&.l.digna vox.ff.&.C.de.ll.)ipsum conātur
ligare authoritate vnius glosellæ:cū tñ nec il
lius ratiōes cōcludāt.Fundat.n.glosa primo
in tex.38.di.c.nullus.vbi dicit ꝙ q rebelliter
viuit & discere atq; agere bona recusat poti⁹
diaboli q̄ christi membrū esse ostēditur,& po
tius infidelis q̄ fidelis esse mōstratur.Secūdo
fundatur tex.c.si qui presbyteri.81.di.vbi dr̄
B ꝙ peccatū paganitatis incurrit q sedi aposto
licæ obedire cōtēnit & quasi scelus idolatriæ
est nolle acqescere.Qualiter aūt hoc debeat
intelligi.glo.in.d.c.si qui presbyteri ibi inver
bo cōtēnit/remittit ad.c.nulli fas.19.di.& ad
c.oēs.22.di.Et in.d.c.nulli fas declarans oīa
hmōi iura,dicit ꝙ qui asserit romanā ecclesiā
nō esse caput nec posse condere canones/est
hæreticus:sed si quis aliter transgreditur eius
mandatū non est hæreticus,licet peccet,eodē
modo glo.in.c.generali in verbo inhibemus
de elec.in.6.Coniungēdo ergo oēs glosas si
mul & intelligēdo vnā per aliā,ita demū cri
minosus qui facit cōtra canones & est perti
nax& incorrigibilis incurrit crimē hæresis si
dicit romanā ecclesiā nō esse caput nec posse
condere canones/alias secus/licet peccet.Et
ad hoc fere per totum sunt omnia illa iura
25.q.1.

¶Item certū est ꝙ contumacia & incorrigi
bilitas de se non est hæresis/nisi quando nega
tur potestas clauium:vt dictū est:& præser
tim non est hæresis stricte sumpta id est con
tra articulos fidei,propter quam solam potest
papa deponi,& non propter hæresim large
sumptam:vt dicit.d.glo.in.d.c.si quis pecu
nia.79.di.& glo.35.di.c.sicut sancti.& in
ca.anastasius.19.di.Tex.autem in dicto ca. C
omnes.22.di.(ad quem remittit glo.prædi
cta in.d.c.si qui presbyteri)dicit ꝙ qui roma
næ ecclesiæ priuilegium ab ipso omniū sum
mo ecclesiarum capite traditum auferre cona
tur hic proculdubio in hæresim labitur & est
hæreticus dicendus.Omnia igitur huiusmo
di iura loquuntur de inferioribus a papa qui
agunt contra canones & contra sedem apo
stolicam.¶Præterea si attendatur ratio illius
glo.in.d.c.si papa quæ solum fundatur super
contumacia,videtur ꝙ etiam de crimine nō
dum notorio & de quo non scandalizatur ec
clesia posset papa accusari dum tamen sit in
corrigibilis:& iura quæ allegat indistincte lo
quuntur siue crimen sit notoriū siue non/siue
exinde scandalizetur ecclesia siue non.cuius
contrarium tenet eadem glo.dicēs ꝙ propter
hæresim occultam potest accusari nō autem
propter aliud crimen occultum.

¶Nec obstat quod dicit archi.in dicto.cap.si
papa circa si,glo.qui videtur velle ꝙ si esset
criminosus & incorrigibilis & scandalizans
ecclesiam/videretur docere hæresim.quia il
la verba archi.non sunt posita super quæsti
one illa glosæ/vtrum pro crimine notorio de
quo est incorrigibilis & scandalizatur eccle
sia possit deponi:sed super penultima quæ D
stione glosæ,in versi.item nūquid papa pos
set statuere ꝙ non possit accusari de hæresi.
&ad responsionem glosæ quòd non quia ex
hoc periclitaretur tota ecclesia,suppletarchi.
nam sic doceret hæresim/vnde videretur sub
uertere vniuersalem statum ecclesiæ.Alio
quin dictum archidiaconi non esset verum si
intelligeremus ipsum ꝙ inquantū papa esset
criminosus & incorrigibilis videretur doce
re hæresim.nec illa verba archi.conuenirent
ad illam partem glo.in versi.item nunquid su
pra positam:quia criminosus qui nihil sta
tuit & nihil prædicat & nihil studet,non po
test dici docere hæresim.

¶Et ex his patet responsio ad.24.motiuum
in contrarium.quia non est verum dicere
quòd crimen notorium iunctum cum in
corrigibilitate & scandalo ecclesiæ/sit casus
similis hæresi de qua loquitur exceptio dicto
capitulo si papa.quia licet peccet talis incor
rigibilis criminosus non tamen est hæreti
cus:vt dictum est.Et licet glo.ponat duos
casus,tamen secundus est omnino dissimi
lis a primo nec fundatur iuribus quæ allegat.
Et si esset vera cōclusio in secundo casu(ꝙ qsi
cum crimine quod largo modo hæresim sapit

interuenit qualitas scandali/ex hoc posset pa pa deponi)idem diceremus in simonia/ quæ largo modo appellatur hæresis : vt supra dixi,& patet in pluribus iuribus. 1. q. 1. Idem quoq; esset de auaritia,quę dicitur idolorum seruitus:vt in.capi.saluator. 1. q. 3. &.capi. idolatria.2 8.q. 1.idem & de inobedientia: vt in.d.capitu. si qui presbyteri.8 1.di.& his similibus. Et tamen glo. in.d. cap. si quis pecunia 79.di.non vult propter simoniā posse papam accusari,sicut nec aliæ glo.supra allegatæ.

¶ Et per hoc patet ꝙ bona est etiam ratio illorum qui improbantes glo. in.d.c. si papa/ dicunt ꝙ ratio glo. non est bona dum dicit ꝙ contumacia est hæresis qa non est verum ꝙ sit hæresis proprie,de qua tex.in.d.ca. si papa vult posse papam accusari/& de qua doc.loquuntur in.c.in fidei de hære.in.6.Comprobatur quia papa non potest accusari (& minus deponi) de hæresi non damnata per ecclesiam,sed solum de damnata & vera hæresi vt dicit hugo/archi. egi. alexā. & alii in dicto ca.si papa. Sed simpliciter capiendo aliquem criminosum contumacem & incorrigibilem & scandalizantem ecclesiam,non dicimus eū incidere in hæresim damnatam/ si non credit ꝙ illa contumacia & incorrigibilitas illius criminis non sit peccatum & ꝙ per ecclesiam non potuerit decerni esse peccatum: vt dicit illa glo.& doc.in.c. generali in verbo inhibemus de elec.in.6.Quod probatur per tex.in c.cum contumacia de hære. in.6. vbi vult ꝙ ob contumaciā excommunicatus & per annum pertinaciter in excommunicatione persistens,tunc demum potest condēnari vt hæreticus quando est excommunicatus ex causa hæresis. si ergo contumax ex alia causa est excommunicatus,etiam post annū non damnatur vt hæreticus,licet alias habeatur suspectus de hæresi:vt est tex.& ibi glo. in.c. si. de pœnis. posset q; ex hoc indici purgatio , in qua si deficeret locus esset tex.in.c.excōmunicamus el. 1. §.credentes de hære. Vnde hæc suspitio esset probabilis & non violenta : vt dicit car.i.d. c.fi.post.inno.Quapropter sola contumacia & incorrigibilitas nō dicitur vera hæresis,& ideo non potest papa ex tali delicto de quo est incorrigibilis deponi, & maxime quia hoc nullo iure cauetur.c.illa ne sede vacan.c.is qui de sen. excom.in.6.l.illam.C. de colla.

¶ ITEM ꝙ ista conclusio sit vera/ ostenditur aliis rationibus vltra pmissas. Clarū est in primis ꝙ papa nō habet ptātē a cōcilio sed a deo vel saltē principaliter a deo & secūdario a cō- C ciliis iussu & authoritate dei: vt est tex.in. §. hic etiā 17.di.& ibi glo.ergo nō debet esse in ptāte concilii seu ecclesiæ hanc authoritatem ab eo auferre vel tollere:& consequenter nec eum deponere siue exauthorare. Facit quod in simili dicimus papam habere duplicem gladium/spiritualem & temporalem:spiritualem in habitu & exercitio, sed temporalem in solo habitu. Exercitium autem est commissum imperatori etiam iussu dei secūdum ꝙ notatur. c. nouit de iudi. ex quo sequitur ꝙ papa non potest tollere exercitium iurisditionis temporalis ab imperatore, quod exercitium in eum contulit iussu dei:vt notant doc.in.d.c.nouit. ¶ Hoc idem probatur exemplo dauid : qui eum homicidium & adulterium commisisset,non est a deo damnatus,nec ilico depositus sed missus est propheta nathan qui illum argueret:vt habetur. 2.q. 7.§.item eum dauid.

¶ Item & clarius ostenditur exemplo. nam legitur. 2.reg.6. ꝙ cum arca domini reduceretur de gabaha in ierusalē/ a bobus recalcitrantibus arca inclinata est, cui cum oza leuita manum adhiberet vt eam erigeret/ a domino percussus interiit. per arcam prælati intelliguntur: per ozam subditi:per inclinationem arcæ casus intelligitur prælatorum : D per illum qui manum adhibuit intelliguntur reprehendentes vel accusantes vitam doctorum/qui a domino percussi intereunt.ita dicit tex. 2.q.7.c.plerunq;. §.de his,versi.item legitur.Si autem hoc de inferioribus papa dicitur/multo magis idem dicendum est de papa.Vñ & in papa idem clarius ostenditur.nā legitur in exodo ꝙ maria soror aharon quæ prima post trāsitum maris rubri sumpto tympano hymnum cantare meruit, postea murmurans in moysen eo ꝙ æthiopissam duxerat vxorem a domino lepra percussa est. Per mariam autem synagoga intelligitur quæ in moysen.i.in christum murmurauit,quia æthiopissam.i.ecclesiam de gentibus sibi copulauit:quos lepra perfidiæ & erroris sordidos fecit ea.cau.&.q.§.de his.versi item obiicitur. &.§.his ita.versi.moyses. Synagoga autē cōgregatio dicitur (vt dicit archi.i.c.ecclesia de consecra.di. 1.& ioan. de ana. in.c. iudæi de iudæis.& ioan.an.in. c. fundamenta in prin. de elec.l.6.(cui nō licuit iudicare de christo: igitur nec cōcilio licet de papa iudicare. ¶ Et p hoc facit tex.in.c.oues.2.q.7.vbi dr̄ ꝙ oues

ſuum paſtorem nec repræhendere niſi a fide
A deuiauerit nec accuſare poſſunt. Quod opti
me competit papæ. ipſe enim eſt paſtor om-
nium, & conciliũ generale eſt ouile: iuxta il-
lud ioan. 10. erit vnum ouile & vnus paſtor.
Ad idem. 6. q. 1. oues. & tex. in. c. nolite. 21. di.
¶ Confirmatur hoc: quia ſi ratione alicuius
criminis de quo ſit incorrigibilis papa poſſet
deponi, fruſtra a doctoribus prodita eſſent
diuerſa remedia qbus prouideri debeat quan
do papa eſt notorius criminoſus & incorrigi
bilis & ſcandalizans eccleſiam vt dixi ſupra,
vbi recitaui ſeptẽ remedia data a doctoribus/
poſt illam quæſtionem an papa poſſit accuſa
ri de crimine notorio de quo eſt incorrigibi-
lis. Et vbi eſt dare remedium ſine depoſitio-
ne nõ debet procedi ad deponendum, argu.
l. & ſi quis. §. diuus. ff. de religi. & ſump. fune.
bal. in. l. nemo martyres. C. de ſacroſan. eccle.
& maxime ad euitandum ſcandalum quod
poſſet ex priuatione oriri. poſſent enim inde
naſci ſchiſmata, quæ vt plurimũ in ſimili ca
ſu ſunt exorta. ratione autem vitandi ſcanda-
li receditur ſæpius a regulis iuris: vt dicit lu-
do. in. l. ſi vero. §. de viro in. 7. fallen. ff. ſolu.
matri. Ad hoc glo. in. c. latores de cle. excom-
muniſ. c. cum ex iniuncto de noui operis nũ.
B Et maius eſſet ſcandalum ſchiſmatis q̃ ſit ex
hoc ꝙ papa eſt criminoſus & incorrigibilis.
Vnde in ſimili dicit tex. in. l. 1. & in. l. maritus
ff. de quæſtioni. non eſſe a quæſtionibus in-
choandum, & tex. in. l. de minore in. §. tormẽ
ta eo. ti. dicit ꝙ in excutienda veritate pluri-
mum vox ipſa & cognitionis ſubtilis diligen
tia confert. & conſiderare oportet cuius exiſti
mationis quiſꝗ in ciuitate ſua ſit, & nõ ilico
ad tormenta procedere. Quapropter in ſimi
li vbi eſt dare aliud remediũ, ſemper iura vo-
lunt per tutiorem viam procedi. Sic etiã tex.
in. l. vnius in. §. in ea eo. ti. dicit. tormenta nõ
facile adhibenda ſunt, ſed inſtandum accuſa
tori eſt vt quod intendit ꝓbet. ¶ Vnde in pro
poſito ex quo prodita ſunt alia remedia cõtra
papam notorium criminoſum & incorrigi-
bilem, non debet deueniri ad depoſitionem:
maxime cum nullibi reperiamus cautum ꝙ
ex dicta cauſa poſſit papa deponi. Erubeſci-
mus autem ſine lege loqui. l. illam cum ſimil.
C. de colla. Nec ex proprio ſenſu debemus
procedere ad aliquem condemnandum: ma-
xime cum tex. dicat in. c. ne innitaris pruden-
tiæ tuæ de conſti. quòd prudentiæ ſuæ inni-
titur qui in iis quæ ei agenda dicẽda ue videẽt
iudicium ſuum patrum decretis præponit. ſi-
cut proprie eſt in propoſito: cum ſentientes
papam deponendum dicant directe contra il- C
la iura in cap. nemo & in cap. aliorum & in
ca. facta & cap. ipſi. 9. q. 3. vbi patet ꝙ papa
non poteſt ab aliquo hoĩe iudicari ſed a ſolo
deo. Nam ipſe vicem veri dei gerit in terris:
vt in cap. quanto de tranſla. præla. Et habet
cœleſte arbitrium ca. 1. in fi. de ſumma tri-
ni. & idem conſiſtorium ſiue tribunal cũ chri
ſto: vt ibi dicunt doc.
¶ Non obſtat quod dicitur ꝙ papa eſt ſubie-
ctus correctioni euangelicæ ſicut & cæteris
quia patet reſponſio quòd licet ſit ſubiectus,
non tamen quo ad depoſitionem/ etiam ſi il-
la verba dic eccleſiæ intelligerentur id eſt cõ
cilio. Quamuis enim poſſet concilium con-
gregari eo reſpectu ad reſiſtendum & proui-
dendum per alios modos/ nõ tamen per de-
poſitionem: quia in hoc non ſubeſt concilio
niſi in caſu hęreſis, vt ſupra dictũ eſt. Proquo
facit ratio: quia poteſtas papæ eſt a deo, ſacer
dotium enim fuit tranſlatum de aharon in
chriſtũ & a chriſto in petrum: vt notatur in
ca. tranſlato de conſti. & probatur. 21. di. in
nouo. & ideo dicitur tenere caput & princi-
pium apoſtolatus. 22. di. ſacroſancta. Et ꝙ
ſit a deo eſt tex. in ca. nouit de iudi. & in. §.
hinc etiam. 17. di. quia a ſolo deo iudicatur, D
vt ibi. Q d' ãta deo eſt homines non poſſunt
diſſoluere/ ne forte videantur deo repugna-
re: vt habetur actuum. 5. Ergo ſequitur quòd
non poteſt ob quodcunꝙ crimen a quoquã
deponi præterquàm in caſu hæreſis per. d.
c. ſi papa. & eſt bona glo. in. c. 1. de renun.
in. 6. in verbo inſufficientem, & ſic nec a
concilio. quod & probat tex. in. d. c. ſacroſan-
cta. 22. di. Subiicitur ego correctioni euan-
gelicæ, ſed non propterea depoſitioni. Facit
quod in ſimili dicitur quòd cui commiſſa eſt
correctio non poterit deponere. 50. di. c. con
tumaces. de ſtatu monachorum capitulo ea
quæ. §. quòd ſi abbas. ff. de officio præſidis
l. legatus. glo. in. c. quærenti de verbo. ſigni.
¶ Non obſtat quod dicitur ꝙ vna & eadem
res non debet diuerſo iure cenſeri/ & ꝙ ita
eſt frater papa ſicut cæteri, quia reſpondetur
ꝙ eſt ob diuerſitatẽ rationis. Quia enim eſt
omnium ſuperior nec eſt cui facta eius defe-
rantur ſed tantum deo reſeruantur (vt in. c. fa
cta. 9. q. 3.) ideo propter diuerſitatẽ rationis
in ſubiecto non eſt abſonũ ꝙ vna & eadem
res diuerſo iure cenſeatur.
¶ Nec obſtat ꝙ verba illa fuerint directa pe-
tro ſimul cũ aliis: qa hoc potius facit pro. nã ſi

sunt dicta petro sunt illi dicta tanquam capiti cui competit alios corrigere & non corrigi: vt.2.q.7.c.maiorum/ & .c. oues cum simil. Et considerandum est quod dicitur in singulari sit tibi sicut ethnicus & publicanus.nõ.n.dicitur sit vobis sicut ethnicus & publicanus/sed dicitur sit tibi quasi capiti & superiori ad quẽ spectat correctio. Et sic intelligendo potius faceret pro papa quam contra. Ad quod facit quod dicit.s.tho.in secunda secundæ.q.xi.ar.4. quod dominus paulo inferius ibi non dico tibi septies &c. loquitur petro de peccato in eum commisso/quod est semper dimittendum vt fratri redeunti parcatur:non autem de peccato in deum vel in proximum cõmisso/quod nõ est nostri arbitrii dimittere secũdũ hiero. sed in hoc est a lege modus statutus secundũ quod congruit honori dei & vtilitati proximorum.

A

¶ Sed si volumus præmissa verba(petro directa) impersonaliter capi in quocunque fideli (vt capiuntur in.d.c.nouit de iudi.&.2.q.1. si peccauerit/ & vt cõmuniter intelliguntur) tunc verba illa dic ecclesiæ & alia sit tibi sicut ethnicus & publicanus non possunt conuenire in persona superioris respectu inferioris in foro iudiciali:quia inferior non iudicat superiorem.c.inferior.21.di.&.c. eum inferior de maio. & obe.cũ simil. Vñ dicit archi. in.d.c.si peccauerit(& refert abb.in.d.c.nouit) quod authoritas illa euangelica inquantum concernit actum iusticiæ nõ pertinet ad subditos respectu prælati/ sed bene inquantum est actus charitatis.Idẽ & latius ponit.s.tho. in secunda secũdæ.q.33.ar.3.vbi dicit quod vna est correctio quæ est actus charitatis/quæ specialiter tendit ad emendationem fratris delinquentis per simplicem admonitionem/& hec pertinet ad quemlibet charitatem habentem siue sit subditus siue prælatus.24.q.3.c.tã sacerdos.alia est correctio quæ est actus iusticie per quam intenditur bonum commune: quod non solũ procuratur per admonitionẽ fratris sed etiã interdum per punitionem/ vt alii a peccato timentes desistant.& talis pertinet ad solos prælatos:qui non solum habent admonere sed etiam corrigere puniẽdo. Idẽ etiam & clarius ponit nicolaus de lira matth. 18.vbi etiam dicit quod ibi in illa authoritate saluator loquitur de correctione quæ est actus charitatis quæ conuenit cuicunque fideli:& nõ de illa quæ est actus iustitiæ/& tendit ad pœnam temporalem.

B

¶ Hoc idẽ posuit in effectu car.de turre cre. in.2.li.de.eccle.c.98.vbi dicit quod licet papa sit frater noster cõformitate naturæ & fidei religione/est tamen princeps & caput totius vniuersalis ecclesiæ. Vnde licet inquantum est frater/ad eum se extendat prædicta authoritas in ea parte in qua tangitur simplex frater na correctio quæ est actus charitatis/inquantum tamen est princeps & caput supremam habens iurisdictionem in ecclesia/non se extẽdit ad eum dicta authoritas in ea parte in qua contra non suscipiẽtem fraternam correctionem iubetur fieri denuntiationem. Ad quod adducit alber.magnum in.4.senten.di.19. & .s.thomam ibidem.qui dicit quod si non est superior est recurrendum ad deum orando ut eum emendet aut de medio tollat. Et ad idẽ adducit vlricum in summa theologiæ li.6. trac.3.c.15.vbi dicit quod quidam accusari nõ possunt propter excellentiã dignitatis: vt papa/q nõ potest accusari nisi de crimine hæresis:vt legitur in gestis bonifacii martyris/ & est ille tex.in.c.si papa.40.di.Et idem vlterius eo.li.& trac.c.17.

C

¶ Et ideo verum est quod dicit ostien.in.d.c. proposuit de conces.prẽben. & dixi supra in 4.argu.quod illud dic ecclesiæ non conuenit in papa in actu iustitiæ & iudiciali.Et hoc videtur tenere abb.in.d.c.nouit. vbi reprehendẽdo glo.in.d.c.si papa(quæ voluit quod denuntiatio euangelica in papa non habeat locum nisi de tali crimine de quo possit accusari quia alias esset inutilis)ipse dicit se credere quod debeat fieri hæc denuntiatio etiam si sit tale crimẽ de quo non possit accusari/ saltem in secreto & in præsentia aliquorum testium/ licet postea non possit fieri talis denuntiatio superiori: quia fortasse corrigeretur per talem admonitionem/ & sic denuntians lucraretur animam eius.allegat in simili tex.in cle.2.§.notarii de hære. vbi notarii admonent inquisitores hæreticæ prauitatis in secreto quando excedũt in suo officio. ¶ Quinimo idẽ.s.thõ. in secunda secundæ.q.33.ar.7.dicit quod si peccatum est publicum tunc est publice arguẽdum:quia non tantum est adhibẽdum remedium ei qui peccauit vt melior fiat sed etiam aliis in quorum notitiam deuenit vt nõ scandalizẽtur:iuxta illud apostoli primæ ad timo. 5.peccantem coram omnibus argue vt cæteri timorem habeant. quod intelligitur de peccatis publicis/vt aug.dicit in li. de verbis domini. Et idem in effectu dicit nicolaus de lira in verbo vade & corripe.

D

¶ Vnde sequitur solutio ad cõtrarium supra

signatũ φ ita sit papa subiectus illi dispositio-
A ni euangelicæ & ita dicatur frater sicut quili-
bet alius, nam aliter conuenit in eius persona
qui superiorem non habet q̃ in aliis inferiori
bus. Et ad idem est ioannes in summa confes
sorum li.3.ti.9.§.9.& ad idem petrus de pa-
lude & aug. de ancona: vt refert cardi. vbi su-
pra. ¶ Et φ illa verba dic ecclesiæ intelligãtur
id est publice argue, sentit fœlix papa in epi-
stola responsiua ad athanasium & episcopos
ægyptiorum thebaidorũ & libicorum in ale-
xandrina synodo cõgregatos, cum dicit & si
eos non audiuerit dic ecclesiæ. i. accusa eum
publice & non prius.

¶ Differentiam autem inter admonitionem
charitatiuam siue euangelicam & iudicialem
siue iustitiæ & in quibus conueniant, ponit
abb. in dicto ca. nouit. & specu. in ti. de denun
tiatione in. §.2. versicu. vt autem. & summa
angelica in verbo denuntiatio. Et de prædicta
authoritate dic ecclesiæ in papa vide quæ di-
cuntur late infra in articu. an papa sit maior
cõcilio. Et vide pulchra dubia examinata per
cardi. de turre cre. in. d. c. si peccauerit. 2.q.1.
circa materiam istius denuntiationis euan-
gelicæ.

¶ AD IDEM (φ papa non possit deponi
B ob crimẽ de quo sit incorrigibilis) facit illud
quod legitur. 1. reg. 24. &. 26. vbi dicitur φ
licet saul esset factus indignus regno propter
notorias suas iniquitates de quibus erat in-
corrigibilis & scandalizabãtur subditi / & plu
ries esset datus in manus dauid quẽ ipse per-
sequebatur, nunq̃ tamen dauid voluit insur-
gere in eum, quinimo appellabat eum domi
num suũ & christum domini dicens nisi do-
minus percusserit eũ aut dies eius venerit vt
moriatur aut descendẽs in prælio perierit pro-
pitius sit mihi dominus ne faciam hanc rem
domino meo christo domini vt mittam ma-
num meã in eum / quia christus domini est.
Vnde reliquit eum iudicio dei. Quod cõue-
nit ad illud quod dicit ostien. φ illud dic ec-
clesiæ in papa intelligit. s. vt oret deũ pro eo
vel vt eũ de medio tollat. Eius enim facta dei
iudicio reseruantur: vt in. c. facta. 9. q. 3. Dicãt
ergo subditi papæ vt dauid dixit sauli. iudicet
dominus inter me & te, & liberet me de ma-
nu tua & de omni angustia. ¶ Facit etiã quod
dicitur in. c. nunc autem. 21. di. vbi licet mar
cellinus scandalizasset ecclesiam, non tamen
depositus est ob notoriũ & scandalosum cri-
men. Item q̃uis petrus prius dixisset & si om
nes scandalizati fuerint in te ego nunq̃ scan-
dalizabor (vt patet math. 26.) & postea chri-
stum negasset, non tamẽ reperitur depositus. C
Sed ad illud respondetur φ neuter ipsorum
fuit incorrigibilis: quia si fuissent incorrigibi
les potuissent deponi, quia erat crimen hære-
sis: vt in. d. c. si papa. & præter hoc petrus secũ
dum quosdam nõdum tunc constitutus erat
pontifex. Et ideo illi tex. nõ cõueniũt in ppo
sito dubio. ¶ Explo aũt dauid põt responderi
ad illud quod dicitur de petro notorie scan-
dalizante ecclesiam & inducente gentiles ad
iudaizandum (vt dr̃ ad gala. 2. &. 2. q. 7. pau-
lus) φ paulus restitit illi in faciẽ. respõdetur
n. φ hoc facit pro: quia nõ dicitur ibi φ pau
lus conuocato concilio apostolorum & alio
rum petrum cogentem gẽtiles iudaizare de-
posuerit, sed φ illi restiterit in faciem. Ratio
autem vt dicit pe. de mõte in sua monar. q. 8.
cur eum non deposuerint / fuit quia cum illi
spiritusancto ducerẽtur sciebãt se non posse
quod a christo institutum fuerat quouis mo-
do immutare. Et ideo vbicunq; papa tale cri-
men committit propter quod ipse non sit alie
nus ab ecclesia (sicut est omne crimen aliud
ab hæresi) non potest etiam a toto mũdo de-
poni. Potest tamen exemplo pauli papæ tur-
banti ecclesiam resisti & obuiari ne contami-
net seu scandalizet eam. D

¶ Item pro ista parte facit authoritas. s. tho.
in. 4. sen. di. 19. q. 2. ar. 2. quæstiun. 3. ad. 2. ar-
gu. vbi ait φ q̃uis prælati sint a subditis corri
piendi / non tamen est eis pœna infligenda:
sed recurrendum est ad superiorẽ denuntian
do: vel si non habet superiorem recurrẽdum
est ad deum, qui cum emendet vel de medio
subtrahat. Sed papa non habet superiorẽ: er-
go quo ad eum si est incorrigibilis nullũ est
aliud remedium q̃ recurrere ad deum.

¶ Hoc aũt recurrere ad deum vt eum emen
det vel vt prouideat ecclesiæ suæ prout nouit
magis expedire placet mihi. nã vt dominus
dicit lu. 18. oportet semper orare & non defi-
cere. & mar. 13. dicit / vigilate & orate qa ne-
scitis quando tẽpus sit. Et iacobus in sua epi-
stola. c. 5. dicit. infirmatur aliquis in vobis, in-
ducat presbyteros ecclesiæ & orẽt super eum.
& post pauca, orate pro inuicem vt saluemi-
ni: multum. n. valet deprecatio iusti assidua.
¶ Sed nunq̃ placuit quod dicitur orandũ vt
deus eum de medio tollat: quia istud est con
tra institutum ecclesiæ, quæ orat pro persecu
toribus & hæreticis & infidelibus: vt patet in
collectis feriæ sextæ in parasceue. vnde math.
5. dicitur orate pro persequẽtibus vos. item

A ibidē diligite inimicos vestros, & lu.6. orate pro calumniantibus vos. & dominus in cruce dixit dimitte illis quia nesciunt quid faciūt. Item hoc videtur impossibile in ecclesia vniuersali ꝙ omnes orent vt tollat eum de medio propter distantiam locorum & ignorantiā incorrigibilitatis papæ. & sic ecclesia esset diuisa in orando: quia vna pars illorum qui ignorarēt orarent vt conseruaret eum: vt patet in collecta pro pontifice. item intra secreta missæ cum dicitur in primis quę tibi offerimus pro ecclesia tua sancta catholica, quā pacificare custodire adunare & regere digneris toto orbe terrarum vna cum famulo tuo papa nostro. Itē quia contingere posset vt breui corrigeretur: iuxta illud ioā.xi. nonne duodecim sunt horæ diei? ergo euenire posset vt post correctionem quis oraret vt deus tolleret eum de medio: quod esset orare vt tolleret de medio iustum, quod non est orandū.

¶ Et ꝙ quia incorrigibilis papa nō possit deponi, tenet aug. de anco. in trac. de po. pa. q. 5. ar. 4. Eandem etiam tenet. s. tho. vt retigimus in. 4. sen. di. 29. in fine. 2. quæstionis. Idē etiā archie. floren. in. 3. par. sum. in ti. 23. capitulo 5. versi. verum papa possit deponi. & idem archie. eo. li. ti. 24. c. 2. versi. notat abbas de sicilia. &

B idem archie. in. 2. par. sum. in titu. 3. de superbia in. c. xi. in versi. schisma autē. Idem quoqꝫ tenuit martinus de laude in trac. de cardinalibus. q. 77. Idem etiā tenuit pe. de palude: vt refert idem archiepiscopus in ambob⁹ locis primo adductis.

¶ Dicit tamen augu. de anco. ꝙ posset saluari illa glo. in. d. c. si papa / intelligendo eam loqui quando crimen quod cōmittit de quo est incorrigibilis & quod de se est peccatū, ipse credit & dicit pertinaciter nō esse peccatū. Tunc enim proprie esset hæresis, facit tex. in cle. 1. de vsu. & supra dixi. ℣ In hūc etiam sensum accipit illam glo. rosellus in trac. concilii in q. an sententia papæ præferatur sententiæ cōcilii: vt videlicet intelligatur qñ illud quod papa committit quod de se est peccatū / ipse facto & verbis defendit non esse peccatum. quia tunc esset hæresis, & esset locus illi glo. in. d. c. si papa.

¶ Istam etiam (vt supra diximus) tenet car. de turre cre. in. 2. li. de po. pa. c. 98. Quam firmat authoritate beati bernardi: qui scribens innocentio papæ dicit, quis faciet mihi iustitiam de vobis: si haberem iudicem ad quem vos trahere possem, iam nunc ostenderē vobis (vt parturiens loquor) quid mereamini extat quidem tribunal christi, sed absit vt ad

C illud appellem vos &c. Et ad idem allegat alios plures idem tenentes: vt vlricum in summa li. 6. trac. 3. c. 15. & ioan. in summa cōfessorum li. 3. ti. 9. §. 9. & eundem vlricum vbi supra. c. 17. & albertum magnum in. 4. sen. di. 19. Et idem videtur replicare in trac. schismatis. c. 13. col. 2. Et idem videtur velle immol. in cle. ne romani. 17. colū. de elec. Idem etiam ponit per multas rationes idem cardi. de turre crema. in. d. c. si papa. & respondet ad plura obiecta. Istam eandem opinionem tenet pe. de monte in suo trac. concilii. q. 8.

¶ Istam etiam tenet rosellus in sua monar. in 2. trac. de forma eligendi papam in. 9. charta. vbi in effectu videtur idem velle quod aug. de anco. videlicet ꝙ ex delicto quantumcūqꝫ grauissimo etiā notorio & scandaloso, si non sapit hæresim stricto modo sumptā / papa deponi vel accusari non debet per. d. ca. si papa 40. di. & c. nemo & c. aliorum. 9. q. 3. & c. sane. 24. q. 2. si vero non solum in tali crimine est & persistit sed ipsum non esse crimen verbo defendit / quod tamen iure diuino vel naturali damnatum sit (non dico iure positiuo: quia huic iuri posset derogare, cum ipse non sit ei subditus: vt in allegato sæpius. c. proposuit de concess. præben.) tunc non de ipso cri-

D mine sed de hac assertione & hæresi damnari poterit: quia talis assertio hæresis est: vt. c. penul. & fi. 30. di. & dixi supra ad intellectū glo. in. d. c. si papa. Et sic apparet ꝙ rosellus idem sentit quod aug. de anco. ℣ Subiūgit tamē rosel. idem se credere si peccatum habet causam successiuam vel reiterabilem, & papa sæpius monitus semper tale peccatum reiterat / vel in ipso successiue spernens tales monitiones persistit pertinaciter / & vniuersam ecclesiam scandalizat, cum enim tunc videatur asserere ipsum peccatum non esse crimen siue delictum, quia mēdacia & assertiones ita operationibus & factis fiunt sicut verbis (vt de appel. c. dilecti. de accusa. c. inquisitionis. §. nec ad petitionem in verbo asserunt, & ff. de ædili. edic. l. si tamē. §. ei qui. & 22. q. 6. c. cauete) isto casu quia forte propter tale peccatum facit populos a fide deficere, videtur tanꝙ hæreticus non recipiēs admonitiones accusandus esse & deponendus: quia par est a fide exorbitare & alios exemplo vel verbo a fide deiicere. 2. q. 7. c. quis ex vobis alias. c. paulus. facit de pœnis. c. fi. & de præsump. c. literas. Hoc enim casu vt ipse dicit non solum sibi nocet sed toti mūdo: præsertim quia idiotæ & sim-

plices facile imitarentur sic errantem & talia
A committentē peccata. Et subiungit φ hoc ca-
su potest ab imperatore interrogari si vult ta
lem vitam sequi, vel de fide super hoc interro
gari potest: vt. 25. q. 1. satagendum, & si perse
uerat in crimine poterit vt hæreticus iudicari.
adducit. c. cum contumacia de hære. in. 6. Et
ideo inquit/ tempore sacrilegi schismatis pa-
pa qui iurauerat & vouerat ad redintegrandū
vnionem renuntiare papatui, quia sæpe mo-
nitus implere iuramentū nō curauit sed spre-
uit & diu in sua obstinatione stetit a concilio
constantien. & prius in pisano pro hæretico
est damnatus: quia monitionibus factis de ip
so adimplendo & ipso in peccato persistente,
de hæresi suspectus erat tanq̄ non crederet id
esse peccatū qd' erat: ideo merito extitit de-
positus & damnatus. Vnde post effusionem
multorum verborū cōcludendo dicit φ pro
nullo crimine papa accusat̄ siue deponitur
nisi pro hæresi stricte sumpta vel pro noto-
rio crimine vniuersalem ecclesiam scandali-
zante/ in quo papa monitus vt desistat perse-
uerat vel ipsum reiterando cōtinuat: quia tūc
de hæresi est suspectus, videlicet φ nō credat
deum esse criminū vltorem siue esse aliā vi-
tā, & sic est suspectus in articulis fidei. Et hoc
B modo dicit posse verificari glo. in. d. c. si papa:
quia tex. ibi non dicit φ pro sola hæresi possit
iudicari, sed cum dep̄rehēditur a fide alienus.
Item papa sic peccando & pertinaciter perse-
uerando in crime perturbat statum vniuersa
lis ecclesiæ & in subuersione & grauissimo
periculo ponit: igit̄ sustineri non debet. 24.
q. 1. c. memor sum. &. 25. q. 1. quæ ad perpe-
tuam, & ea. cau. q. 2. si ea. alias videretur ei li-
cere ecclesiam destruere: quod papæ nō licet
2. ad corin. 13. dum dicitur ibi secundū pote
statem quæ data est mihi ad ædificationem &
non in destructionem. ¶ Et idem in effectu
replicat & tenet idem rosellus, in trac. concilii
in. q. an sententia papæ præferatur sententiæ
concilii, in. 20. col.

¶ Sed certe si bene considerentur verba præ-
cedentia roselli, ipse videt̄ sibiipsi cōtrariari.
nam in principio vult φ pro quocunq; deli-
cto grauissimo notorio & scandaloso in quo
persistit si non defendat ipsum nō esse pecca-
tum/ non possit deponi: & postea vult φ si de
lictum habet causam successiuam & reitera-
bilem & monitus non desistit/ possit deponi.
Ista aūt sunt contraria: quia si est delictum de
quo scandalizatur ecclesia & in quo persistit,
non potest non esse successiuum & non mo

mētaneum. nisi dicatur φ in principio loqui- C
tur in delicto vnico actu cōmisso de quo nō
pœnitet: super quo non formatur quæstio
eius nec loquitur glo. in. d. c. si papa: quia non
loquitur nisi quando persistit & est incorrigi-
bilis. Item cum adducit de priuatione papæ
quia iurauerat cedere, ibi fuit actus momen-
taneus & in illo concludit φ fuit depositus.
Sed si bene aduertatur, causa depositionis nō
fuit inobseruantia iuramenti tantum (quia a-
ctus illius inobseruantiæ nō erat hæresis) sed
fuit quia fouebat schisma antiquatum & de-
tractabat vnionem ecclesiæ: ex quo cōmitte-
bat in articulum fidei & vnam sanctam catho
licam ecclesiam. Item protulerat verba hære
tica & quæ nutriebāt schisma, & ideo fuit de-
positus. Itē dubiū erat in illo schismate apud
doctissimos viros quis ipsorū esset verus pa-
pa: iuxta. c. si duo. 79. di. & ideo illa allegatio
non conuenit. Item si diceremus φ ex eo φ
crimen de quo qs est incorrigibilis habet cau
sam successiuam/ ipse est hæreticus, multi es-
sent hæretici: quia multi sunt perseuerantes
in crimine & idem delictum sæpius iterātes.
qui tamen non dicuntur hæretici, nec φ sint
iure probari potest. & iura quæ allegat non
tendunt ad hoc φ talis dicatur hæreticus. Vn D
de quantumcunq; sit crimen habens causam
successiuā & reiterabilem & de quo quis sit
incorrigibilis, non facit eum hæreticum nisi
pertinaciter asserat illud non esse peccatū: vt
si quis assereret φ iurare semper & indifferen
ter est peccatum: vt in. c. excōicamus el. 1. §.
adiicimus in fi. de hære. & propter hanc cau-
sam olim fuerunt damnati humiliati vt hære
tici: vt notat glo. in. c. olim el. 1. de resti. spolia.
Item si quis teneret portare calciamēta in pe
dibus esse peccatum propter verba christi lu.
10. esset hæreticus: vt in ca. quidam in fi. 24.
q. 3. Item qui dicunt homines non posse sal-
uari nisi p̄priis renūtiauerint: vt in. d. c. quidā,
& sic de multis aliis exēplis quæ ibi ponūtur,
& in cle. ad nostrum de hære. & bene tex. in
c. si. 30. di. ¶ Nec est ita simpliciter intelligen-
dum φ sit par a fide exorbitare & alios exem-
plo vel verbo a fide deiicere, vt dicit tex. in. d.
§. item paulus. 2. q. 7. quia intelligitur qn̄ exē
plum & verbum quod alios inducit ad hære
sim est in se hæreticum, & non quādo exem-
plum vel verbum de se non est hæreticum: si
cut in casu nostro. Et hoc ostendit tex. in. d. c.
si papa. qui loquit̄ in crimino notorie & scan
daloso propter quod innumerabiles populos
cateruatim secum ducit in gehennam, & ta-

A men tex. ibi dicit ꝙ propter hoc nullus mor-
talium eius culpam potest redarguere nisi sit
a fide deuius.
¶ Concedi tñ secundũ aliquos forte posset
ꝙ si papa propter suam pertinaciã in notorio
delicto scandalizaret ecclesiam/ & sæpius mo
nitus ab eo desistere nollet sed obstinatius il-
lud committeret (ita ꝙ appareret eum venis-
se in profundum malorum & nunq̃ pœnitẽ
tiam acturũ) & delictum esset contra ius na-
turale seu diuinum/ & requisitus vt saltem cõ
sulens subditis declaret se non credere crimẽ
quod committit nõ esse peccatum sed crede-
re se sic faciendo peccare & fragilitate quadã
illud committere hoc declarare nollet/ vel re-
quisitus vt declaret an illud cõmittere sit pec
catum necne (cum hoc declarare ad eum spe
ctet: vt in. c. hęc est fides. 24. q. 1.) vt sic deprę
hẽderetur an in hoc male sentiret de fide hoc
etiam declarare nollet, quia tunc faceret se su
spectum de hæresi posset contra eum proce-
di non tamen ilico deponitur. c. graue de pœ
nis, & c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. & eius
quod dicunt doc. in. c. proposuit de concess.
præben, maxime immol. Vnde posset ex hoc
congregari concilium vt dictum est, & mo-
neri per concilium vt responderet quid sen-
B tiret de fide quam habet in authoritate eccle-
siæ. Pro hoc est. 25. q. 1. c. satagẽdum, vbi rex
cogit papam respondere quid sentiat de fide.
Et si sic etiam nõ corrigeret se/ & nollet super
hoc etiam pluries requisitus respondere, tunc
quia eo magis faceret se suspectum de hæresi
posset ei indici purgatio debita seruato eo
quod dicitur in. c. primo. 2. q. 1. & purgari pos
set iuxta formam. c. omnibus. 2. q. 5. & c. in-
ter solicitudines de purga. cano. Et hoc fieri
non est absonum: vt patet in sixto & leone. c.
mandastis & c. auditum. 2. q. 4. & ostendit il-
le tex. in. d. c. satagẽdum: qui vult ꝙ debet re-
spondere vt tollatur omnis suspitio. vbi autẽ
non respondetur / suboritur maior suspitio:
ideo est indicenda purgatio. Imo ille tex. insi
nuat ꝙ in hoc casu sacræ scripturæ innuunt
papam esse subditum imperatori vel regi vt
cogatur respondere. vñ eo nõ respondente li
cebit in eũ vti superioritate ad hoc vt se pur-
get. Et si sic adhuc esset pertinax & incorrigi-
bilis & detractaret purgationem, liceret ei re-
sistere/ & possent adhiberi omnia alia reme-
dia supra posita ad eum reducẽdum. Et si ad-
huc esset pertinax & esset causa generãdi scã
dalũ in vniuersali ecclesia circa ea quæ cõcer
nunt fidem, tunc forte posset procedi con-
tra eum iuxta formã generalis concilii. c. ex- C
cõmunicamus el. 1. de hære. quia ex quo ge
neraret scandalum circa fidem & desineret illi
obuiare, esset vehemens præsumptio hæresis
proprie dictæ: quia nõ caret scrupulo societa
tis occultæ qui manifesto facinori desinit ob-
uiare: vt in. c. error. 83. di. Vnde dicit tex. in
c. 2. de hære. ꝙ qui alios cum potest ab erro-
re non reuocat seipsum errare demonstrat.
ad idem. 23. q. 3. c. qui potest cum simil.
¶ Et hoc mõ posset admitti quod dicit Iudo.
in cõsi. 523. incipit q̃stio discutiẽda in. 5. col.
ꝙ posset excõicari: & si in excõmunicatione
ꝑsisteret per annũ, forte tunc tanq̃ hæreticus
posset deponi per illum tex. in. c. cum contu-
macia de hære. in. 6. & d. c. excõmunicamus
el. 1. in. §. qui autem (ibi glo. & doc.) eo. ti. in
anni. Quia ex quo eius delictũ notoriũ cum
incorrigibilitate generat hæreses in ecclesia
vniuersali & non curat / vel defendit delictũ
iure naturali & diuino dãnatũ dicendo illud
non esse delictum, satis videtur a fide deuius.
Tunc enim non tam deponeretur pro crimi
ne notorio scandalizante ecclesiam q̃ pro hæ
resi quæ redundat ex pertinacia in excommu
nicatione in eum fulminata ob suspitionem
hæresis qua depræhenditur verus hæreticus
præsumptione iuris & de iure, quæ non ad- D
mittit probationem in contrarium: vt in. c. is
qui de sponsa. in glo.
¶ Et si dicatur ꝙ papa nõ ligatur illis iuribus
quæ prę sumunt & statuunt talem haberi pro
hæretico/ nec datur in illis facultas excõmuni
candi superiores ab inferiori & maxime pa-
pã. Respõdetur ꝙ licet papa non ligetur pœ
nis illis iuribus inductis (cum sit supra ius:
vt in. d. c. proposuit & l. princeps legibus. ff.
de. ll.) ligatur tamẽ dictamine naturalis ratio
nis illorũ iurium, iuxta notata in. c. 1. de pro
ba. & in. l. cæsar. ff. de publi. & l. digna vox. C.
de. ll. & præter hoc in proposito est præsum
ptio hæresis ex cõtemptu & pertinacia in de-
licto & censuris & ex denegatione responsio
nis. facit tex. in. c. 2. de confes. in. 6. Et conci-
liũ tunc efficitur iudex, quia ẽ causa hæresis.
Et ex quo concilium est tũc supra eum, pote
rit procedere ad censuras contra eum. Et hoc
maxime in proposito suadet denegatio pur
gationis & tolerantia scandali circa fidem: cũ
tamen ad eum spectet ponere animã pro oui
bus suis (vt in. c. aduersitas. 7. q. 1. & in. c. sit re
ctor. 40. di.) & gerere curã & custodiã domi
nici gregis, & solicitis studiis animarũ saluti
subditorum inuigilare & ipsorũ animas deo

A lucrifacere: vt in.c.1.de homi.in.6.& ad eum
ſpectat hæreſes extirpare & non fouere: vt in
cle.ad noſtrum de hære.
¶ Et ſi dicatur ꝙ ſi non ligatur pœnis indu-
ctis per illum tex. ergo non debet poſſe depo
ni. dicendū eſt ꝙ illa pœna nō tā eſt inducta
per illum tex. q̄ etiam per legem diuinam: vt
in pluribus capi.24.q.1.& ea.cau.q.3. Vnde
dicit apoſtolus ad titum.3. hæreticum homi
nē poſt primam & ſecundā admonitionē de-
uita, ſciens ꝙ ſubuerſus eſt qui eiuſmodi eſt/
& delinquit cum ſit proprio iudicio condem
natus. Item ille tex. eſt conſtitutio conciliaris
diſponens circa ea quę ſunt in fauorem fidei.
Facit quod dicitur poſt ioan.an.in.c.nulli de
ſen.excō.& poſt glo.in.c.ſi imperator.96.di.
& cardi.in.c.perpendimus de ſenten.excom.
& quod dicit ꝙ in iis quæ ſunt fidei papa nō
diſpenſat cōtra quattuor cōcilia: vt in.c. ſunt
quidam.25.q.1. Bene etiam facit tex. in cle.
1.de vſu. Et bonus eſt tex.in.c.ſi.30.di. vbi eſt
tex. ꝙ ſi quis non pro abſtinentia ſed pro exe-
cratione eſcarum abſtineat a carne, debet re-
quiri vt deguſtet: ſi autē ſpernit & deguſtare
non vult, debet tanq̄ de hæreſi ſuſpectus de-
poni. & eſt conſtitutio conciliaris.
¶ Et iſtam opinionem (ꝙ poſſit deponi quā-
B do generatur ſcandalū in eccleſia circa fidē)
tenuit etiam egi.in.d.c.ſi papa. Qui dicit iſtā
fuiſſe opinionem ioānis teuthonici, (quæ eſt
glo.ibi) & bartholomæi & ioānis ioānis. Sed
car. (cū quo tranſit alexan. in.d.c.ſi papa) vi-
detur tenere ſimpliciter etiā ſi ſit notoriū de-
lictum de quo ſit incorrigibilis & per quod
ſcandalizetur eccleſia etiam circa fidem/ ꝙ nō
poſſit propterea a quoq̄ deponi: quia non ha
bet ſuperiorē qui poſſit eum deponere: vt in
d.ca. licet de elec. &.c. hinc etiam.17.di. &.c.
nūc autē.21.di. & d.c.ſi papa. &.3.q.1.in.§.
paret. &.79.di. electionem. &.9.q.3. nemo.c.
aliorum &.c. facta cum ſimil. Pro quo etiam
facit ꝙ videmus conciliū prouinciale ita fieri
contra archiepiſcopū ſicut contra alios præla
tos, ſed non poteſt concilium prouinciale pu
nire archiepiſcopū: vt in.c. graue de præben.
& in.c.ſi. de ſta.mona. ſed debet denūtiari ſu-
periori vt ibi, a pari idem videtur dicendū in
papa/ ꝙ non poſſit pro quocunq; crimine pu
niri per concilium. Vnde dicit ibi petrus de
ancha.in.8.notabili. ideo ſtatutū eſt in archie
piſcopo vt licet cognoſcat concilium prouin
ciale de eius delictis nō poſſit illum propter-
ea punire, ne per conſequentiā videretur con
ceſſum papā per conciliū generale puniri.

¶ Et pro certo ſi bene cōſideretur, iſta vltima C
opinio eſt verior in puncto iuris. & pro ea eſt
caſus in.d.c.ſi papa, qui tex. ſolum vult papā
a cōcilio iudicari in caſu hæreſis ſtricte ſum
ptę. & hoc prob. ille tex. dū dicit a fide deuius:
quia intelligit de hæreſi in articulis fidei. Licet
aliqui in ea parte allegent pro ſe in contrariū
illum tex. vt fuit matheſil. & roſel. quaſi mi-
nus ſit eſſe a fide deuiū q̄ eſſe hæreticū: cum
ſit penitus contrarium: nam ſunt multæ hęre
ſes quæ non ſunt ſtricte & directe contra arti
culos fidei de quibus in ſymbolo. ¶ Fateor ta
men ꝙ etiam dicitur a fide deuius qui incidit
in aliquam hæreſim ab eccleſia damnatā. Et
de illa poteſt intelligi quod vbi ſupra dicit au
gu. de anco. ꝙ ſi papa diceret & aſſereret illud
quod de ſe eſt peccatum lege diuina nō eſſe
peccatum/ & de illo alias iudicatum fuiſſet ꝙ
tenere illud nō eſſe peccatum eſt hæreticum
& hoc non obſtante ipſe aſſereret contrariū,
poſſet accuſari & deponi: q̄a eſt a fide roma-
næ eccleſiæ deuius q̄ in illas dānatas hæreſes
incidit. facit quod dicitur in.d.c. ſunt quidā
& in.c. cōtra ſtatuta.25.q.1.& in.c. acharius
24.q.1.& in.c. anaſtatius.19.di. & in.d.cle.1.
de vſu. Licet aug. de anco. ſimpliciter dicat ꝙ
ſi aſſereret illud non eſſe peccatum quod le- D
ge diuina eſt peccatū/ poſſet tanq̄ hæreticus
deponi, non conſiderando an alias iudicatū
ſit illam aſſertionem eſſe hæreticam.
¶ ET iſta vltima opinio (videlicet ꝙ etiam
ſi eſſet notorius criminoſus & incorrigibilis
& ſcādalizaret eccleſiā etiam circa fidem ſuo
exemplo vitioſo non prædicando aliter vel
aſſerendo contra fidem, non poſſit deponi)
eſt etiam tutior: quia ſi poteſt papæ turbanti
vniuerſalem ſtatū eccleſiæ de facto reſiſti vt
ſupra dictum eſt/ & ſi non eſt ei parendum
quando præcipit aliquid iniuſtum per quod
turbaretur ſtatus vniuerſalis eccleſiæ (vt in
c. per principalem.9.q.3. in glo. & d. ca. nulli
poſt ioā.an. & in.c. quæ ad perpetuam in glo.
& in.c. ſunt quidam per archi.25.q.1. & per
abb.ſicul.in.c.2.de maio. & obe.) nō eſt opus
venire ad depoſitionem, ſatis eſt enim ꝙ non
eſt ei obediendum cū pręcipit aliquid iniuſtū
vel quod continet hæreſim/ vel ex quo vehe
mēter pſumitur turbatū iri ſtatū eccleſiæ vel
alia mala eſſe ventura: vt notat inno. oſtien.
ioan.an. & anto.in.c. inquiſitioni de ſen.excō.
& idem inno.in.c. quanto de conſue. Et quā-
do turbaretur ſtatus vniuerſalis eccleſiæ, idē
dicit glo.in.c. per principalē.9.q.3. facit quod
dicit feli.in.c. ad audientiam de præſcrip. Sic

A etiam non videtur ei obediendũ quando vni-
uersaliter dispẽsat cõtra generale statutũ ec-
clesiæ: vt glo. 25. q. 1. quæ ad perpetuã. & ar
chi. in. c. si papa. 40. di. & 15. di. sicut. & glo. in
§. his omnibus. 8. q. 1. Licet sit secus si nõ vni
uersaliter sed particulariter facit contra statu
tũ ecclesiæ: vt dicit archi. 25. q. 1. c. sunt qui-
dam. Et aduertendum est ꝙ aliud est facere
cõtra generale statutum ecclesiæ (vt loquitur
glo. in. d. c. quæ ad perpetuã) aliud contra sta
tum ecclesiæ (vt loquitur archi. in. d. c. sunt
quidam. 25. q. 1.) vbi decoloratur status vni-
uersalis ecclesiæ. De quo etiam milis in ver-
bo papæ nõ est obediendum. Facit quod di
citur in. c. iulianus cum seq. & c. non semper
& c. qui resistit. xi. q. 3.

¶ Et procedit hoc quod est ei resistendum &
nõ obediendũ maxime in concernentibus fi
dem. Et tunc satis est ꝙ ista via potest proui-
deri, & tanq̃ tutior est amplectenda: quia per
istam viam non potest oriri aliquod schisma
in ecclesia sicut quando procederetur ad de-
positionem. Item posset contingere ꝙ etiam
omnibus modis supra tactis requisitus esset
incorrigibilis & turbaret vniuersalem statũ
ecclesiæ circa fidẽ & tamen ipse non esset hæ
reticus. & tamen vt sæpius dictum est nõ po-
B test de alio damnari: quia in aliis non habet
superiorem. quando autem est hæreticus est
minor quolibet christiano & est ipso facto
exutus papatu: vt dicit in. d. c. si papa. Quin-
imo si recte cõsideretur, tex. in. d. c. si papa nõ
probat ꝙ propter hæresim (seu quia factus a
fide deuius) papa possit deponi, sed tantum ꝙ
potest redargui & ꝙ ecclesia orare debet pro
eo. Licet per alia iura hoc probetur: vt in. c.
achatius. 24. q. 1. & dicitur in. d. c. nunc autẽ
21. di. & in. d. c. si papa, & in. c. in fidei de hę-
re. in. 6. & supra late dixi quando papa est ip-
so facto exutus papatu propter hæresim &
quando non.

¶ Ex quo infertur ꝙ cum etiam in casu hære
sis iura & doc. dubitent vtrum concilium pos
sit papam deponere (cum aliqui velint ꝙ de-
beat seipsum deponere & in seipsum sentẽ-
tiam ferre: aliqui autem ꝙ ipse ex hoc sit ipso
facto exutus titulo papatus / & ꝙ tantum ex-
pectetur sentẽtia declaratoria ferenda per cõ-
cilium: vt examinant doc. in. d. c. in fidei, & in
d. c. si papa, & in. d. c. nunc autẽ, & in. d. §. hinc
etiam. 17. di. & dictum est supra in quæstio-
ne vtrum papa propter hæresim posita con
cilio deponi) & nõ ob aliud dubitẽt nisi quia
eiectio & damnatio papæ dei iudicio reserua

tur (vt in. c. eiectionem. 79. di. & c. nemo alio C
rum & c. facta cum aliis simil.) quia non ha-
bet superiorem / vt in. d. c. licet de elec. cũ con
cordan. & in hoc videtur cõcordare doc. om-
nes post ostien. in. c. proposuit de concess. præ
ben. cum volunt papam non posse damnari
pro aliquo crimine præterq̃ pro hæresi (ex-
cepto cardinale flo. quem ibi refert immol.
& excepto abbate sicu. qui volunt ꝙ etiam
pro quocunq; crimine notorio scandalizan-
te ecclesiam possit damnari, de quibus dictũ
est satis supra) sequitur ꝙ pro quocunq; a-
lio crimine quantumcunq; notorio & scan-
daloso etiam circa fidem nisi alias clare deprę
hẽdatur a fide deuius & hæreticus / nullo mo
do potest deponi: cum nullibi de iure reperia
tur ꝙ aliquod aliud crimen notet & iudicet
eum & exuat ipsum titulo papatus nisi sola hę
resis proprie sumpta. Et si nulla veteris vel no
ui testamenti aut sacrorum canonum de hoc
reperitur authoritas, fatuum est hoc confinge
re ex ꝓprio sensu sola authoritate vnius glo-
sellæ contra tex. in. l. illam. C. de colla. Et im-
perator dicit in authen. de triẽte & semisse. §.
consideremus / ꝙ cum aliquid nõ lege agit eru-
bescit: & ibi glo. dicit non valere responsionẽ
quæ lege non probatur.

¶ ISTAM etiam opinionem habuit fra- D
ter ioãnes parisinus doctor in tractatu de po-
testate papæ / in quæstione vtrum sit reprahẽ
sibile iudicare de factis papæ. vbi dicit ꝙ etiã
si papa suo ipsius nouo & iniurioso sẽsu assere
ret aliquẽ hæreticũ q teneret aliquid de quo
sunt opiniones, nihilominus esset cũ patiẽtia
tolerandus quantum fieri posset sine præiudi
cio iustitiæ & veritatis (iuxta illud matth. 5.
quicũq; angariauerit te mille passus vade cũ
illo & alia duo) & quòd deberet ad deum ha
beri recursus: quia cor regis in manu dei est,
& potest quo vult illud inclinare. Si tamen
esset reipu. periculum ex mora (puta si tra-
heret populum ad malam opinionem, vel si
esset periculum rebellionis eo quòd indebi-
te commoueret populum per abusum spiri-
tualis gladii) in hoc casu ecclesia deberet mo
ueri contra papã & agere in ipsum: & prin-
ceps posset violentiam gladii papæ repellere
per gladium suum cum moderamine. Nec
in hoc ageret contra papam, sed contra ho-
stem suum & contra hostem reipublicæ: si-
cut aioth hebræus qui eglon regem moab
interfecit eo quòd graui seruitute populum
dei premebat, non est reputatus interfecisse
rectorem sed malum hominem & hostem.

hoc enim agere vt ipse dicit non est contra ec
A clesiam agere sed pro ecclesia: quia sic etiam
commendabiliter populus zelo fidei cõmo,
tus coustantinum papam qui erat ecclesiæ in
scandalum oculis priuauit & deposuit. Sic &
henricus imperator romã veniens benedictũ
nonum & alios duos qui contẽtionibus suis
scandalizabant ecclesiam/ imperiali & canoni
ca cẽsura deposuit, & clementem secundum
romanæ ecclesiæ præsulem constituit: vt di,
cit legi in chronicis romanorum.

¶ Mihi placet dictum ꝙ papæ scandalizanti
ecclesiam vniuersalem & incorrigibili potest
resisti & non deponi nec iudicari, quia nõ ha
bet superiorem. sed non placet exemplũ per
eum positum si papa asserat aliquem hæreti,
cum qui teneret aliquid de quo sunt opinio,
nes & si papa teneret hæreticum esse assereret
regem franciæ non esse subiectum, tum quia
hoc iudicare vbi sunt opiniones est propriũ
papæ: vt in. c. maiores de bap. tũ quia ex hoc
non dicitur generari scandalũ in ecclesia, nec
in hoc papa committit quippiam cur debeat
corrigi vel deponi. Similiter nõ placet exẽplũ
de rege moab/ & de constantino papa/ & de
benedicto nono: quia nõ conuenit dicto: nã
illud non est resistere sed vim inferre: vt in. l.
vt vim. ff. de iusti. & iu. l. scientiam. §. qui cum
B aliter. ff. ad leg. aquil. cle. 1. de homi. c. significa
sti el. 2. de homi. & ibi doc.

RESTAT nunc respondere ad ad,
ducta in cõtrarium. Et ad primum
(cum dicitur ꝙ si glo. dubitauit in so
la simonia/ multo magis cũ aliis qualitatibus)
respondetur ꝙ consequentia non est bona, si
qualitates inhærentes non sunt tales ꝙ ꝓpter
omnes simul vel earũ aliquã posset alias de,
poni. Ad hoc tex. in. d. l. 1. C. qui numero tu,
telarũ. vbi plura imperfecta non faciunt vnũ
perfectũ: quia ex pluribus diuersis nunꝗ re,
sultat vnũ integrale. ff. de solu. l. vbi fideiussor.
In iis enim quę sunt diuersi generis & formę
(in quibus termini sunt distincti) non habet
locũ regula quæ non prosunt singula: vt dicit
ibi bal. nam omnia simul iuncta nõ tendunt
ad perficiendũ vnum totum/ hoc est ad faciẽ,
dum papã hæreticũ: quia oĩa simul non ostẽ,
dunt eum hæreticũ. & ideo sicut singula non
prosunt ita nec simul iũcta, dicit bar. in. d. l. 1.
§. idẽ cornelio. ff. de quæstionibus. & angelus
insti. de excusa. tuto. in. §. itẽ tria. Sic etiã hñs
plures gradus quorũ nullus sufficit ad præce
dentiã non præcedet virtute omniũ: vt ludo.
consi. 333. incipit quo ad primũ. & feli. in ru.
de maio. & obe. in. 2. col. Faciunt ad hoc quæ C
ponũtur a doctoribus de singularitate testiũ
in. c. licet ex quadam de testi. & in. c. cũ dile,
ctus/ & in. c. bonæ el. 1. de elec. & in. c. licet de
ꝓba. & c. qualiter & quãdo de accusa. & in. l.
ob carmen. ff. de testi. & in. l. testiũ. ff. eo. & in
l. data opera. C. qui accusa. nõ pos. & in. l. ad,
monendi. ff. de iureiu. cum concordan. ¶ Ad
illud ꝙ pro qualificato delicto clericus tradi,
tur curiæ seculari, respondetur ꝙ nihil facit
quia iura adducta loquuntur in personis quę
subiectæ sunt dispositioni legali imponenti
pœnam depositionis & degradationis & tra,
ditionis curiæ seculari. nos autem loquimur
in papa, qui non ligatur legibus & qui pro
nullo crimine deponitur excepta hęresi: vt sę
pius dictum est. Et ideo qualitates aggrauã,
tes delictum nisi sapiant hæresim eum non
ligant. facit quod dicitur in. l. ille a quo. §. tẽ,
pestiuum. ff. ad trebel. & in. l. nam magistra,
tus ff. de arbi. c. innotuit de elec. cum simil.

¶ Ad secũdũ rñdetur ꝙ nõ obstat qđ dicit̃ ꝙ
si papa põt cogi cedere papatui pro sedando
scandalo schismatis/ multo magis vbi ipse est
notorius criminosus & incorrigibilis & scan
dalizans ecclesiam: quia illa conclusio nõ vẽ
dicat sibi locum in vero papa quẽ constat esse D
verum papam, vt supra dictũ est. Item illa cõ
clusio intelligitur quando papa fouet schis,
ma inueteratũ quod sapit hęresim. ideo eo ca
su posset etiam deponi, vt dictũ est. Sed nos
sumus in casu vbi delicta nõ sapiunt hęresim
proprie.

¶ Non obstat tertio quod dicitur de. c. cum
non ab homine: quia propter hoc ꝙ est incor
rigibilis licet possit esse perditio plurimorũ,
non tamen reperitur iure cautũ ꝙ possit de,
poni. Imo directe in cõtrarium est tex. in. d.
c. si papa. vbi licet sit remissus & negligẽs (ex
quo posset sequi perditio multorũ) tamen di
cit ibi tex. ꝙ a nemine iudicatur nisi sit a fide
deuius. ¶ Ad id quod dicitur ꝙ positus in ꝓ,
fundo malorum est similis hæretico, respon
detur ꝙ sufficit ꝙ non sit hæreticus. ¶ Quod
autẽ dicitur ꝙ violans canones dicitur com,
mittere in spiritum sanctũ, conceditur ꝙ pec
cat, sed non dicitur hæreticus nisi crederet ca
nones non esse seruandos & non potuisse di,
sponi hoc esse peccatum: vt dicitur in glo. in
c. generali de elec. in. 6. & in. c. generali & c.
omnia. 24. q. 1. & d. c. si q. 81. di. in fi. ¶ Ad il,
lud quod dicitur ꝙ propter incorrigibilitatẽ
efficitur suspectus de hæresi. respondetur ꝙ
ex sola suspitione non potest deponi. & licet
esset

esset suspectus posset esse ꝙ in se non esset
A hæreticus. Et tex. in. c. excōmunicamus el. 1.
circa principium de hære. non vult aliquem
ex suspitiōe hæresis dānari, sed prius pߺurgari
& deinde excōicari, & idē tex. in. d. c. si. de pœ
nis. ergo nec deponi. ¶ Et si dicatur ergo si nō
potest deponi statim/ poterit contra eum pro
cedi vt tandem deponatur, respondetur ꝙ pa
pa non potest cogi ad se purgandum de quo
cunq́ crimine: vt patet in. c. mandastis & me
lius in. c. auditum. 2. q. 4. ¶ Ad authoritatem
clementis referentis monitionē beati petri res
pondetur ꝙ non dicit ꝙ debeat deponi a cō
cilio: sed potius loquutus est petrus spiritua-
liter. cum. n. esset spiritusancto plenus, cōmo
nens dixit illa verba: videlicet tanq̄ qui nō do
cueris quæ ad salutem pertinent deponaris. s.
a deo & non ab homine, cui papa nō est sub
ditus: vt in. c. nemo & in. c. facta. 9. q. 3. Et ꝙ
ita loqueretur beatus petrus, patet ex eius ver
bis, dum dicit. si enim mundanis curis fueris
occupatus &c. Item non est loquutus per
modum decernentis & statuentis, sed per mo
dum instruentis & admonentis. Item illud
verbum deponaris potest referri ad factum,
quasi dicat ne per violentiam abiiciaris de fa-
cto. Et ista ē vera solutio, licet ludouicus sem
per dixerit illam authoritatem notandam lite
ris aureis contra papam. Ad quod vide etiam
quod dicitur in responsione ad. 18. argu.
¶ AD Quartum ꝙ contumacia dicitur hæ-
resis. respondetur ꝙ hoc est largo modo &
non proprie. Et ob talē hęresim papa non po
test deponi; sed solum ob proprie & stricte
sumptā: vt dictū est supra in intellectu. c. si pa
pa. & ex ibi & supra dictis patet responsio.
¶ AD Quintū sextum & septimū respon-
detur ꝙ non sequitur quod ibi dicitur ꝙ sicut
paulus restitit petro ita & papa potest corri-
gi & potest ei resisti ab ecclesia/ & ne sit inuti-
lis resistentia debet propterea posse deponi.
Non sequitur dico, tum quia hoc non reperi
tur factum in petro. tum etiā quia papa a ne-
mine judicatur. d. c. si papa. ¶ Ad illud de im-
peratore in. 6. argu. facilis est respōsio. est. n.
disproportio de papa ad imperatorem: quia
papa non habet superiorem: vt in. c. licet de
elec. imperator autem sic: vt in cle. pastoralis
de re iudi. & in. c. ad apostolicę. co. ti. in. 6. & in
c. si imperator. 96. di. ¶ Ad ea quæ dicūtur de
oculo eruēdo a cōpage corporis propter scā
dalum/ & de scandalizante vnum de pusillis
& de oue perdita, respondetur ꝙ non inferūt
necessario ꝙ illæ authoritates conueniant in
proposito/ nec ꝙ papa propter scandalum de
beat deponi a concilio. & sunt magis intelli- C
gendæ quo ad bonum animarum & in foro
poli q̄ in foro fori.
¶ De præcepto correctiōis fraternæ qualiter
intelligatur & vtrū conueniat in papa, dicē-
dū sicut supra dictum est/ & sicut dicit osti. in
d. c. proposuit quem sequuntur cōiter doc.
qui vult ꝙ illud dic ecclesiæ non cōueniat in
papa nisi per modū orandi ad deum pro eo.
Sed formalius r̄ndendo dico ꝙ illa authori-
tas nō fuit dicta petro peccanti in alium, sed
qñ alius peccasset in petrum. & cōsequenter
cū aliquis scandalizat fratrē dicēdum est post
monitionē p̄lato/ & consequenter papæ tanq̄
sup̄mo prælato ecclesiæ. sed qñ econuerso pa
pa peccat in fratrē, illa authoritas nihil facit/
maxime qñ scādalizatur ecclesia: quia ex quo
tunc ecclesia est læsa, non posset habere locū
illa authoritas. sequeretur. n. ꝙ ecclesia dice-
ret ecclesię, & sic esset iudex in cā ꝓpria. Simi
liter si papa peccat in fratrē, nō pōt habere lo
cū illa authoritas. nā si volumus intelligere ꝙ
illud dic ecclesiæ intelligat̄ de cōcilio, tunc re
sultat magnum inconueniens: ꝙ si inferior a
papa scandalizat fratrē. i. proximum/ ob hoc
sit congregandum concilium. hoc aūt est im
possibile: cum quotidie sint in ecclesia vniuer D
sali mille qui scandalizant proximū. Et pro-
pterea oportet intelligere dic ecclesiæ hoc est
prælato & superiori habenti superioritatem.
potētiam & iurisditionem. Itē similiter dicē
dum est ꝙ non conueniat in papa: quia si
pro quolibet scandalo illato vni personæ par
ticulari per papā esset congregandū conciliū
papa esset deterioris cōditionis q̄ quilibet pri
uatus, & semper oporteret ꝙ conciliū tenere
tur, q aquotidie aliquæ particulares personæ
scandalizantur de papa propter multitudinē
negociorū quæ habet papa exeq in subditos.
Item glo. & doc. in. d. capi. si papa tenentes
illam opinionem, volunt ꝙ qñ papa scandali
zat ecclesiā possit a concilio deponi siue accu
sari: & non loquuntur qñ scandalizat vnum
pusillū. vñ in quancunq́ partem vertamus il
lā authoritatem, vera est opinio ostien. ꝙ illa
authoritas non habet locum contra papam.
Imo si bene inspiciat̄, illa fuit principaliter
dicta in fauorem petri cui verba dirigeban-
tur: videlicet quòd si aliquis eum scandaliza
ret/ primo eum corriperet: & si non desiste-
ret diceret ecclesiæ/ hoc est concilio: hoc est
omnibus aliis pręlatis & principibus christia
nis & catholicis vt sibi subuenirent. ad quod

tenentur. c. cum ad verum. 96.di.& in capi-
A tulo principes. 23.q.5. Et ideo dicendum est
ꝙ illa authoritas dic ecclesiæ est intelligenda
id est superiori prælato, quem papa nõ habet
supra se: ideo non conuenit in eum.

¶ Ad octauũ respondetur ꝙ nõ obstat: quia
tex. in. §. pro graui loquitur in episcopo (cu-
ius amotio nõ est ita periculosa) & in eo qui
habet superiorem. ¶ Non obstat etiam quod
dicitur in. c. oues. 6. q. 1. ꝙ epi sunt iudicandi
a deo sicut & papa, quia exponit̃ ibi tex. a deo
id est ab ecclesia. xi. q. 1. §. item constantinus.
&. 2. q. 7. c. accusatio. ponit domi. in. d. c. oues.

¶ Ad nonum contrariũ patet ex supradictis
responsio.

¶ Ad decimum argumentum a corpore my-
stico ad corpꝰ materiale seu naturale hominis
respõdetur ꝙ illud argumẽtũ procedit respe-
ctu separationis & condecentiæ/ nõ respectu
dignitatis subsistentiæ & finis: quia non eodẽ
fine terminatur corpus mysticũ quo natura-
le. Vnde sicut non licet separare mẽbra a ca-
pite naturali quia corpus extingueret̃, ita nõ
decet separare mẽbra a capite mystico. Nõ sic
aũt est respectu dignitatis subsistẽtiæ & finis:
qa nõ eodẽ fine vel dignitate terminant̃: quia
B sine capite hoc est pastore sine papa põt stare
corpus mysticũ quod est ecclesia: vt patet qñ
sedes vacat vt in cle. 2. de elec. licet tũc caput
sit christus, vt dicit̃ in. c. 1. de schisma l. 6. hoc
aũt nõ est in corpore naturali, quod nullomo
do potest subsistere siue capite/ & desinit sepa
rato capite. ¶ Item secũdo respondetur ꝙ ra-
tione scandali non separatur corpus natura-
le a capite/ sicut per depositionem papę fieret:
quia separaretur a corpore mystico. Itẽ dici-
tur ꝙ ista non est bona argumẽtatio a corpo-
re naturali ad mysticũ: quia concluderet quã
do inferret depositionem totius corporis my
stici, vt sicut deponit̃ corpus naturale ita de-
poneretur corpus mysticũ: sed non infert ni-
si depositionẽ personæ papæ. Et ideo cõgruẽ-
tius argueretur a capite mystico inferiori ad
caput mysticum superius: hoc est ꝙ sicut de-
ponitur rector ab ordine vel administratione
ecclesiæ ratione scandali ita & papa. hoc autẽ
nõ potest procedere ob disproportionẽ capi
tis ad caput: quia non eodem modo iudica-
tur superior quo inferior: vt in. c. oues. 6. q.
1. facit quod dicitur in. c. cum inferior de ma-
io. & obe. cum simil. Item datur diuersitas in-
ter corpus naturale & mysticũ: vt vide quod
dicitur in fine responsionis ad. 19. argumen.

¶ Ad vndecimum inquantũ dicitur ꝙ ratio-
ne sedandi scandali iuris præcepta relaxantur C
& maxime si est scandalum circa animã/ & ꝙ
papa quo est cęteris sublimior eo grauius &
vniuersalius est scãdalum ab eo datum/ & ꝙ
ob multa delicta & maxime ratione incorri-
gibilitatis epus deponit̃, conceditur ꝙ ista ag
grauãt delictũ in papa: sed iura non dicunt pa
pã ob hæc deponendũ. ¶ Ad id quod dicitur
de glo. in. c. si quis pecunia. respõdet̃ ꝙ non
dr̃ ꝓpter hoc possit deponi. Vñ dicit mathesil.
ꝙ si papa reperitur habere vxorẽ/ tenebit̃ red
dere debitũ si mulier nõ põt induci ad seruã-
dã continentiam, vel cedet papatui & cum ea
habitabit. nõ dicit ꝙ coget̃ cedere & ꝙ ꝓpter
ea deponetur. Quinimo anto. in. c. licet in. 7.
col. de elec. ĩ versi. q̃ro quot testes/ dicit ꝙ si nõ
poterit induci vxor ad cõtinẽtiã seruandã red
det debitũ & erit papa, nec hoc cõtrariat̃ sub
stãtię papatus: qa & petrꝰ habuit vxorẽ, & ho
die p̃sbyteri gręci habẽt vxores: vt in. c. olim
de ele. cõiuga. facit qđ dicit̃. 27. q. 2. agathosa.
Quinimo aliqui voluerũt ꝙ electio facta de
papa q̃tũcunq; notorio vxorato/ nõ retractet̃
sed ꝙ vxor priuet̃ suo iure petendi debitũ, de
quo vide alex. in. d. c. si qs pecunia circa fi. vñ
satis est in proposito ꝙ nõ cogitur cedere nec
ex hoc potest deponi.

¶ Ad illud ꝙ qñ in discordia electi sunt duo D
ad pontificatũ/ ad vitandũ scandalũ vtraq; ele
ctio cassatur etiã si altera sit bona. Responde
tur ꝙ hoc intelligit̃ ante admissionẽ & rece-
ptionẽ ad põtificatũ: quo casu facilius ratione
scandali vitãdi qs nõ admittit̃ (vt dr̃ in. d. c. ni
si de renũ.) q̃ postq̃ est receptus & in pacifica
possessione põtificatus. Facit regula vulgaris
c. quẽadmodũ de iureiu. videlicet ꝙ turpius
eiicitur q̃ non admittitur hospes. & dictũ fuit
supra in. q. an quando papa cõmittit simoniã
possit contra eũ de ea excipi/ & in. q. an quan
do passim cõmittit simoniam possit cõgrega-
ri conciliũ. Itẽ non dicit illa glosa ꝙ etiã si cõ
staret alterã esse bonã/ vtraq; deberet cassari:
sed fuit additio ex opinione abbatis & felini
qui dixerũt sic illã debere intelligi. Quod nõ
credo verũ esse qñ cõstaret alterã esse bonã:
qa sic esset amouere verũ papã a pontificatu:
quod vt sæpius dictũ est nemini licet per ca.
facta/ & alia concor. 9. q. 3. sæpius adducta.

¶ Et posset intelligi glo. qñ nõdũ esset cogni-
tũ vter eorũ sit verus papa, & qñ tãta est incer
titudo vtra electio sit bona vt non possit sine
magni scandali periculo erui veritas: & non
postq̃ constaret alteram electionem esse bo-
nam. Et hoc ostendit ex tex. quẽ allegat vide-

licet.c.si duo 79.di.qui loquitur de duobus q
A temeritate concertantium contra fas fuerunt
ordinati,&sic vbi neutrius erat bona electio.
Item ille tex.in.c.si forte loquitur in inferio,
ribus prælatis a papa:licet glo.alleget concor
dantem illum tex.c.si duo,in hoc ꝙ vult vtrã
ꝙ electionem debere cassari: & tex.in.d.c.
si forte/vult ꝙ ex duobus in discordia electis
archiepiscopus possit alterum præferre qui
maioribus meritis iuuatur, ita tamen vt nul,
lus detur inuitis & non petentibus in episco,
pum ne plebs illũ odiat &c.Et ideo ex scãda,
lo glo.sumit argu.ꝙ vtraq; electio cassabitur
quia non stabitur propter scandalũ iudicio ar
chiepiscopi. Hoc tñ de stando iudicio archie
piscopi hodie est correctũ per tex.in.c.qa pro
pter de elec.dicit glo.9.q.3.in sum. & domi.
ibi & in.d.c.si forte.Et ideo non videtur abb:
bene ponderare illam glo.dum trahit eam
ad electionem de duobus ad summum pon
tificatum in discordia factam,&dicit ꝙ vtraq;
cassari debeat etiam si altera esset bona.Et vi,
detur ꝙ.d.glo.non fuerit male gustata a do,
ctoribus/contra feli.in.d.c.2.de præscrip.qa
non fuit mens illius glo.nec ibi ad hoc ab ali
quo fuit declarata,loqui in duobus in discor
dia ad papatum electis.

B ℭAD Duodecimum cum dicitur ꝙ.c.si pa,
pa.loquitur quando est deuius a fide/ & ꝙ sa
tis dicitur deuius a fide qui subuertit statum
ecclesiæ.respondetur ꝙ illa iura quæ allegã
tur non probant hoc, sed tantum loquuntur
de subuersoribus canonum qui appellantur
præuaricatores fidei & plasphemi spiritus san
cti:quod non est in casu nostro.Item.c.si pa
pa/loquitur quando est a fide deuius proprie
hoc est quando errat in articulis fidei.& ita
loquuntur doc.in.d.c.in fidei de hære.in.6.

ℭAD Tertiumdecimũ cum dicit per notã in
no.ꝙ papę turbãti vniuersalẽ statum ecclesię
non est obediendum/& ꝙ paria sunt non es
se & esse sine obedientia. Respondetur non
esse verum quòd sint paria in proposito:quia
non est obediendum illi sed resistendum in
eo tantum in quo turbat vniuersalẽ statum
ecclesiæ,sed in aliis est ei obediendum.Et ita
intelligitur nota inno,& aliorũ in.d.c.inqui,
sitioni & in.d.c.sunt quidam cum aliis ibi al,
legatis.¶ Ad illud quod dicitur de.c.sugge,
stũ est alias responsum.Et quod dicitur ꝙ nõ
est verisimile ꝙ iura voluerint priuilegiare
illum qui cõmittit in legẽ.respõdeo ꝙ priui
legium ꝙ non possit ab aliquo iudicari nisi a
deo/datum est a deo dignitati & non perso,
næ.& ideo non potest illo priuari q̃diu est in
dignitate papali.Facit quod dicitur in.c.si di, C
ligenti &.c.significasti de foro cõpe.cũ simil.

ℭQVO ad quartumdecimum de dicto ab,
batis,quomodo intelligatur dictum ostien.
dictum est supra.

ℭAD Quintumdecimũ a sufficienti partiũ
enumeratione sumptum,respondetur ꝙ ex
omnibus illis & aliis rationibus nõ potest ra
tione scandali papa deponi/propter indecen
tiam & periculum futuri schismatis.& quia
nullo iure reperitur cautum hoc fieri posse.
& quia a solo deo iudicatur,& aliis ratiõibus
supra pro ista parte adductis. ¶ Non obstat
ratio prima:videlicet quòd qua ratione iudi,
cat concilium in causa hæresis eadem ratio,
ne debet iudicare in aliis.quia respondetur
ꝙ in causa hæresis ratio est quia tunc papa est
minor quolibet catholico:vt dicitur in.d.c.si
papa,& in glo.ĩ.c.præsul.2.q.4.& in.c.aliorũ
9.q.3.& dicitur in.c.in fidei de hære.in.6.
¶ Ad illud ꝙ nõ reperitur data maior pote,
stas concilio iudicãdi in causa fidei q̃ in aliis,
respondetur ꝙ etiam non reperitur in sacra
scriptura ꝙ data fuerit facultas cõcilio iudicã
di de papa præterq̃ in causa fidei.imo potius
contrariũ:vt in.d.c.si papa.¶ Ad illud ꝙ ma,
ius est peccatum odio habere deum q̃ hære, D
sis.respondetur ꝙ qui odio habet deum non
ita est scandalosus ecclesiæ sicut hæreticus,
qui vt dicit tex.habent caudas colligatas:vt
in.c.excommunicamus de hære. Et sophis,
matibus suis & arte diabolica sępe opprimũt
ecclesiasticos:vt dicit tex.in.c.transferũt.24.
q.3.Item hæreticus est separatus ab ecclesia
& a fide:vt in.c.de illis ibi glo.23.q.3.quod
non est in illo qui odio habet deum,& ideo q
non est fideli non potest esse caput fidelium.
Facit quod dicitur in.c.illud sane ea.cau.&
q.& est bonus tex.in.c.nemo quippe.83.di.
&.xi.q.3.c.pręcipue.& de vo.c.magnæ.Ideo
non absurde dr̃ ꝙ talis tanq̃ ab ecclesia præci
sus a concilio iudicatur.Item quia hæresis est
morbus contagiosus:vt in.c.resecandæ &.c.
corripiantur &.c.ecce.24.q.3.Non sic aũt est
de eo qui odit deũ:qui sibi ipsi nocet & non
inficit alios.Vnde iudas odio redemptorem
habuit cum eum vendidit & mox laqueo se
suspendit:vt in.c.qui studet.1.q.1.¶ Ad
illud quod arguitur de heli.respondetur
ꝙ ipse fuit punitus a deo,cuius etiam iudi
cio crimen papę reseruatur:vt in dicto ca
pitulo facta.9.q.3. Et ad hoc potest latius
responderi per id quod dicetur infra de abia

that in responsione ad vigesimũtertiũ argu. A quia deus voluit ꝙ regimen transferretur in reges propter peccatũ filiorũ heli & ipsius heli. ¶ Ad illud quod dicit̃ de ratiõe naturali ꝙ dictet papã debere deponi/ & ꝙ melius sit ipsum abiici q̃ totam gentẽ perire, respõdet̃ ꝙ ex crimine scãdaloso papæ nõ perit vniuersalis ecclesia, quæ nũq̃ põt errare & ꝑ qua christus orauit: vt in.c.a recta.24.q.1.&.c.maiores de bap. Itẽ nõ semper ꝑ quocũq; crimine debet qs scãdalizari nec iudicari: sicut dicim⁹ de homicidio samsonis, licet.n. alias homicidiũ sit de se malum, tamẽ interpretamur illud fuisse nutu dei factũ. Ad qđ facit quod dicit tex.in.c.absit.xi.q.3.& in.c. in scripturis.96. di.ꝑ nõ est qcq̃ sinistrũ de sacerdotibus arbitrandũ. multo minus igit̃ de papa. vñ nisi appareret hæreticus, nõ est ilico procedẽdũ cõtra eũ nec præsumendũ malũ de eo.nã & petrus negauit christũ & pœnitẽtia ductus fidelior fact⁹ est: vt in.c.fidelior.50.di. Et quo ad rationẽ naturalẽ illa magis dictat nõ esse deponẽdũ ne deterius inde cõtingat. & hoc oñdũt rõnes inductæ ꝑ ista parte, quæ sunt fundatæ in rõne naturali & authoritatibus sacræ scripturæ. & authoritas illa q̃ loquit̃ de christo verificabatur qa nisi fuisset mortuus non B fuisset redẽptio generis humani vniuersalis. qđ nõ põt cõuenire in ꝓposito: quia per delictũ papæ nõ põt perire vniuersa gẽs. ¶ Ad id quod dicitur de iure positiuo, respondetur ꝙ illud quod adducit̃ loquitur in inferioribus: & papa non astringitur illo.

¶ AD DECIMVMSEXTVM quod est difficile motiuum, respondetur ꝙ in proposito nõ est paritas de vno casu ad aliũ: videlicet de cessione quæ fit volũtarie / ad depositionẽ quæ fit coacte. & ideo dicere ꝙ licet papa possit cedere ecclesiæ ecclesia nõ põt eũ deponere, nõ est iudicare papã & ecclesiã ad imparia: sed si diceret̃ ꝙ papa deponit vniuersalẽ ecclesiã & ecclesia nõ deponit papã, tũc iudicarẽtur ad imparia. Et hoc nõ põt esse: quia papa non põt vniuersalẽ ecclesiã destruere: vt dicit̃ in.c.cũ qdã.25.q.1.& qđ dicit inno.in.c.inquisitioni.de sen.excõ.& ioã.an.in.c.nulli eo.ti. Sed secũdũ quid hoc nõ esset absurdũ/ ratiõe superioritatis: qa papa est supra cõciliũ: vt in c.significasti de elec.& est caput & rector vniuersalis ecclesiæ: vt in.c.nouit de iudi.& in.c. vbi periculũ.§.cęterũ de elec.in.6.2.q.6.oẽs/ cũ.c.sequẽti.&.c.ad romanã el.2.Et glo.7.q.1. c.nõ aũt. vbi dicit ꝙ q dicit posse esse duos papas vel papã nõ esse caput ecclesiæ/ errat contra illũ articulũ fidei & vnã sanctã catholicã C ecclesiã &c. ¶ Nec obstat quod dicitur ꝙ nõ debet eadẽ res diuerso iure cẽseri: quia ex diuersis rõnibus põt vna & eadẽ res diuerso iure cẽseri: vt dicit̃ in.d.c.cũ i sua. ¶ Et similiter nõ obstat qđ dicit̃ ꝙ cõtrariorũ eadẽ est iuris dispositio. rñdet̃.n.ꝙ illud ẽ verũ qñ ẽ eadẽ ratio: sed si est diuersa rõ/ tunc nõ est eadẽ iuris dispositio sed cõtraria.l.fi.ff.de calũ.l.fi.§.fi.ff. de lega.3.ponit dy.in.l.1.ff.solu.matri.& angelus insti.de iis q sunt sui vel alie.iu.in prin. ¶ Et si dicatur arguẽdo a matrimonio carnali ad spirituale (vt in.c.inter corporalia de trãsla.ꝑla.) ꝙ licet etiã mulier sit subdita viro (vt 33.q.5.c.hęc imago &.c.mulierẽ) tñ nõ iudicatur ad imparia cũ viro: vt in.d.c.gaudemus de diuor. vñ sicut nõ põt mulier dimittere virũ excepta causa fornicatiõis (vt in.c.2.de diuor.) ita nec vir vxorẽ: vt in.c.ex parte de spõsa.32.q.1.in cõiugio.&.q.5.si vxorẽ.&.c.ꝑceptũ. qa quicquid viris præcipit̃ hoc redundat ad fœminas: vt in.c.ꝑcepit.32.q.5. igit̃ eodẽ modo dicendũ est in matrimonio spirituali ꝙ sicut papa põt cedere põtificatui & dimittere ecclesiã ita & ecclesia ꝓpter crimina pontificis potest dimittere eũ. ad quod facit ꝙ qñ vir scandalizat vxorẽ vxor potest dimittere virũ: vt in.c.de illa & i.c.q̃to de diuor. Re- D spondet̃ ꝙ nõ est in oĩbus par ratio de matrimonio spirituali & matrimonio carnali: quia difficilius dissoluit̃ mr̃imoniũ carnale q̃ spirituale: qa carnale dissoluit̃ authoritate dei: sed spũale/ authoritate papæ: vt dr̃ i.d.c.inter corporalia. Vñ licet mr̃imoniũ spirituale dissoluat̃ cõsensu & cessiõe, nõ põt solo cõsensu & cessiõe dissolui carnale: vt in dictis iuribus & c.sup eo de eo q cog.cõsan.vxo.su.c.porro de diuor.&.l.cõsensu.C.de repu.& diuor. Facit vna rõ quã adducit ioan.an.in.c.1.de renun. in.6.vbi dicit ꝙ cũ arguit̃ a matrimonio spirituali ad carnale, transit̃ in sacramentũ ecclesię ꝓpter quod ex cõsensu sequit̃ indissolubile vinculũ, quod nõ est in spirituali cõiugio. Cuius dicti rõnẽ assignat qa spirituale cõiugiũ inter prælatũ & ecclesiã respicit bonũ publicũ & cõmune: si igitur insufficiẽs vel inhabilis cedere nõ posset/ sequeret̃ malũ reipub. & q̃to maior est pręlatus/ eo maius bonũ reipublice respicit, & tanto maius esset malũ. itẽ quia quod ex charitate institutũ est cõtra charitatem militaret: nam si præsidens inutiliter non posset resignare, hoc ad malum & confusionem ecclesiæ & damnum animæ præsidentis redundaret. Carnale autem coniugiũ res-

pficit priuatum bonum, & si confunderetur ipsius dissolutio, forte ipsi viro esset bo,
A num(quia meliorem acciperet vxorem) sed sequeretur ex hoc vniuersale malum: quia cum communiter plus ducat homines con, cupiscentia q̄ ratio, multi vxores dimitterent nec sic de prole haberetur cura vt nunc. Et hoc vltimum dicit tex. in. d. l. consensu. Vn, de ex præmissis patet magnam esse differen tiam inter matrimonium carnale & spiritua, le/& non procedere argumentum de vno ad aliud respectu dissolutionis. ꝩ Cum dicitur igitur ꝙ non debent papa & ecclesia ad impa ria iudicari/& ꝙ sicut papa potest dimittere ecclesiam ita & ecclesia papam sicut dicitur de viro & vxore. respondetur ꝙ non est dare ca sum quo papa cedat pontificatui & dimittat vniuersalem ecclesiam ratione defectus in ec clesia(quia illa semper est immaculata & sine ruga vt in. c. omnibus. 24. q. 1.) loquendo de ecclesia non repræsentatiue (vt est conci, lium/quod potest errare) sed de ea quæ non potest errare, vt dicit abb. in. c. significasti de elec. & ratione cuius papa recipit potestatem a christo: vt in. c. quodcunq. 24. q. 1. Sed si ce dit hoc contingit ex defectu in propria perso na ipsiusmet papæ, vel quia sentit se insuffici,
B entem vel inhabilem ad gubernandum eam: sicut si vir separaretur ab vxore quia esset fri, gidus, vt in. c. fraternitatis de frigi. & male. Vnde non minus potest dici papa repudiari ab ecclesia q̄ ipse repudiare eam. Et ideo non conuenit dicere ꝙ iudicentur ad imparia eo ꝙ papa cedit ecclesiæ & ecclesia non dimittit papam: quia non est defectus in ecclesia sicut in viro & vxore. nam sicut vir propter adulte rium per eum commissum repudiatur/sic & vxor propter adulterium per eam commis, sum repudiatur. & sicut vir repudiatur quia est frigidus, sic & mulier repudiatur quia est arcta vt. d. c. fraternitatis. Quod autem ec, clesia repudiet papam, hoc fieri non potest ni si causa fornicationis spiritualis/quia papa fit hereticus. d. c. si papa. sicut. n. consummato matrimonio carnali non potest dimitti con, iunx nisi causa fornicationis, ita nec ecclesia potest dimittere papam nisi propter fornica, tionem spiritualem. i. hæresim.

ℭSed prædictis obstat ꝙ si papa sine aliqua causa ex nuda tantum voluntate cederet, ces, sarent prædicta & viderentur omnino ad im paria iudicari. Sed ad hoc respondetur ꝙ se, cundum iura hoc non potest contingere ꝙ quis resignet sine aliqua causa saltem intrinse ca. Imo præsumunt ꝙ nullus sponte sine ma gna causa renunciet beneficio multis labori C
bus acquisito: vt in. c. super hoc de renun. Et nullus præsumitur tam fatuus vt velit iacta, re suum. l. cum de indebito. ff. de proba. & iu, ra non fundantur super non verisimili: vt est tex. in. d. c. super hoc, & in. c. qa verisimile de præsump. ꝩ Sed videtur obstare tex. in. c. 1. de renun. in. 6. cū dicit libere. & glo. iuncto tex. ibi cum dicit maxime, quasi etiam si non ad sit insufficientia/ possit si velit resignare. Sed quo ad verbum libere respondetur ꝙ intelli, gitur sine alicuius cōsensu, vt ibi. quo ad ver, bum autem maxime dicitur ꝙ non excludit alias causas.

ℭQuo ad id quod dicitur ꝙ vxor potest di, mittere virum si eam scandalizat, respondet̄ ꝙ iura adducta loquuntur in scandalo quod prouenit ex hæresi & infidelitate viri: quo ca su etiam papa scandalizans ecclesiam per hæ resim & infidelitatem dimittitur ab ecclesia: vt. d. c. si papa.

ℭAD DECIMVMSEPTIMVM respon detur ꝙ inferioribus indicitur purgatio ratio ne scandali: vt. d. c. inter solicitudines. sed nō est qui possit papæ indicere purgationem: quia non habet superiorem qui possit eum cogere ad se purgandum. Et purgatio papæ D
de qua in iuribus allegatis, fuit facta sponte & non necessitate aliqua. Et hoc probat ille tex. in. d. c. auditum in fi. 2. q. 4. & ideo ex illis iu, ribus infertur ꝙ non possit deponi ob aliqd crimen. ꝩ Ad tex. in. c. si quis super iis respon det ibi archi. ꝙ ibi gregorius vel loquitur ex humilitate vel culpabatur de hæresi. Sed do. ibi dicit ꝙ nō fuit causa hæresis, & ꝙ gregori us scripsit ex humilitate, & idē dicit ibi hugo secundum eum. Facit quod dicitur in. c. nihil de præscrip. vbi dicitur de gregorio ꝙ loque batur in singulari (licet esset papa) ex humili tate. ꝩ Facit ad prædicta tex. in. c. petrus. 2. q. 7. vbi dicitur ꝙ petrus querimoniæ factæ cō tra eum cur ad gentes intrasset/non ex pote, state officii (qua potuisset dicere oues pasto, rem suum non accusent nec reprehendant) sed ex authoritate diuinæ virtutis qua genti, les acceperant spiritum sanctum respondit. Et ibi gratianus dicit cum ergo petrus potuerit ex officio repellere querelas sed noluit, non hoc exemplo prælati coguntur suscipere re, prehensiones subditorum.

ℭAD DECIMVMOCTAVVM de epi stola beati clementis ad iacobū respondetur ꝙ aliqui tex. habent loco verbi deponaris vel

bum puniaris. Sed vtcunque sit, debet intelli
A gia deo cuius iudicio papa est reseruatus: vt
in capitulo facta. 9. q. 3. Et quod ita intelliga
tur depræhenditur ex capi. eiectionem. 79.
di. qui est tex. anacleti/ q successit statim post
clementem. Item cum dicitur deponaris/ in-
telligitur in casu in quo potest deponi, vt in
casu hæresis, quod potest depræhendi ex ver-
bis ibi tanq̃ qui non docueris quæ ad salutẽ
hominum pertinent: quod est dicere si nõ do
cueris quæ ad salutẽ pertinent sed hæreses &
errores. Ad quod adde quod dictũ est supra
in responsione ad tertium argu.

¶ Ad decimumnonum respondetur ꝙ satis
est prouisum per alia remedia quando papa
scandalizat ecclesiam vt supra dictum est (&
maxime per viam resistentiæ) absq; eo ꝙ de-
ponatur. alioquin idem possemus dicere in
quocũq; delicto papæ ꝙ christus minus suffi
cienter prouiderit ecclesiæ suæ, ex quo nõ re
liquit iudicem qui papã corrigeret & in eum
iurisditionẽ haberet: cum tamen voluerit suũ
vicariũ omnibus esse superiorẽ/ & vt quicquid
voluerit soluere vel ligare posit super terrã:
vt in. c. quodcunq;. 24. q. 1. &. c. nouit de iu-
di. cum simil. Sicut enim in ordine totius vni
B uersi quo ad esse naturę in genere mobilium
& mouentium non est processus in infinitũ
nec ordinis retrogradatio sed deuenitur ad
vnum quod sic omnia mouet ꝙ a nullo alio
mouetur in genere illo, vt dicit aristo. sic vi-
detur dicendum in ordine vniuersalis eccle-
siæ quo ad esse disciplinæ ꝙ sit deueniẽdum
ad vnũ cuius sit omnes corrigere & iudicare
& qui a nemine iudicetur, qui est papa. Pro
hoc est bona glo. in cle. ad nostrum de hære.
quæ parificat ecclesiã militantẽ ecclesiæ trium
phanti: vt sicut in triumphanti vnus summus
est princeps deus/ sic & in militanti vnus præ-
sit princeps videlicet papa, cui omnes alii obe
diant necesse est: vt patet in extrauaganti vnã
sanctã. Nec præscindẽdus est a corpore eccle
siæ, sicut nec caput naturale a corpore natura
li: quia ab illo pendet sensus motus & virtus
corporis, & sine eo corpus nõ viuit. Hinc est
ꝙ christus matthæi. 18. inter membra ratio-
ne scandali abscindenda nõ nominat caput,
sed membra illa tum quorũ abscissione stat
vita sensus & motus corporis. a papa autem
pendet post deum salus vniuersitatis fidelium
vt in allegato, c. si papa. 40. di. Et q̃tumcunq;
papa sit caput ecclesiæ, nõ efficitur malis mo-
ribus membrũ putridum: quia non potest to
tum corpus vniuersalis ecclesiæ inficere, non

permittente hoc spiritu sancto/ quo ecclesiæ
corpus & viuit & vegetat & a quo salus eius C
principaliter dependet: quia christus est pol-
licitus se semper cum corpore suo mansurũ/
dicens ego vobiscum sum vsq; ad cõsumma
tionẽ seculi, matth. vl. Et pro ista ecclesia chri
stus rogauit: vt in. c. a recta. 24. q. 1. & ideo lã
guescente capite membra non inficiũtur. Ad
quod adde quod dictum est in respõsione ad
decimum argu.

¶ Ad vigesimum contrarium respõdetur ꝙ
regula illa habet locum in iis quorum disso-
lutio dependet a potestate contrahentis: sicut
est in contractibus, q solo consensu conficiũ-
tur & contrario cõsensu dissoluuntur. l. sicut
C. de act. & obli. l. 1. C. quãdo liceat ab emp.
rece. Sed in iis quorum dissolutio non de-
pendet a potestate partis, nõ potest quid eodẽ
modo dissolui quo colligatũ est, vt est in pro-
posito: quia postq̃ quis electus est in papam,
non habet vltra aliquem in superiorem sed
ipse est omnium supremus: vt in sæpe allega
to, c. licet. Et ideo q̃uis matrimonium carnale
contrahatur nudo consensu non dissoluitur
nudo consensu: quia non depẽdet a coniugi
bus dissoluere quod dei volũtate coniunctũ
est. quos enim deus coniunxit homo non se-
parat. c. quos deus. 33. q. 2. & rationem assi- D
gnat glo. in. c. qua propter. 27. q. 2. Sic dicen-
dum est & in matrimonio spirituali. Et idem
videmus in ordinibus & in baptismo: quia sa
cramenta semel habita nunq̃ amittuntur. 1.
q. 1. quod quidam. Ad idem facit tex. in cap.
licet &. c. magnæ de vo. & quod dicitur in. c.
statuimus de regula, & in. c. 2. de transla. præ-
la. Et istas & similes fallentias ponunt glo. &
doc. in. d. c. 1. de regu. iu. ¶ Ad illud ꝙ eius est
destituere cuius est instituere, respondetur ꝙ
illud ꝓcedit in subiectis dispositioni iuris cõ-
munis: vt dicit abb. in. d. c. cum ex iniuncto.
papa autem est supra ius: vt sæpe allegato. c.
proposuit de conces. præben. Item cardinales
non proprie instituunt papam: sicut nec ca-
nonici qui eligunt episcopum possunt depo
nere eum: quia hoc spectat tantum ad papã
vt in. c. 1. &. 2. de transla. præla. &. c. ꝙ transla-
tionem de offi. lega. ¶ Ad id quod dicit. s. tho.
de rege, respondetur ꝙ habet superiorem cũ
efficitur tyrannus: ideo potest amoueri. facit
quod dicit in. l. si cũ cornelius, ff. de solu. Sed
non est dare superiorem papæ, vt sæpius di-
ctum est: ideo est dei iudicio relinquendus. c.
facta. 9. q. 3. &. c. nemo cum simil.

¶ Ad vigesimumprimum de exemplis malo

rum respondetur ꝙ licet multi reperiantur
A depositi, illi aut non erant indubitati pontifi-
ces aut de facto & non legitime fuerunt de-
positi. Non enim est per exempla iudicandū
(vt in. c. de quibus ibi bona glo. de hoc. 20.
di. l. nemo. C. de sen. & interlo. omnium iudi.
l. sed licet. ff. de offi. præsi. c. cū ex iniuncto de
hære. c. magnæ in verb. trahitur in exemplū
de vo. c. ex merito. 6. q. 1. l. de quibus ibi glo.
ff. de. ll.) nisi quo ad deū & p euitādo peccato:
vt dicit glo. in authen. vt omnes obe. iudi. §.
1. colla. 5. Vbi enim est ratio non attendun-
tur exempla: vt dicit tex. in. c. sana. 9. di. Pro-
pterea dicit cardi. in. c. venerabilem de elec.
ꝙ licet multa ingenia laborauerint inuestigā-
do initiū monarchiæ terrestris & de monar-
chia prodierint multi libri, nulla tamē dispu-
tatio potest esse minus vtilis. Et ideo argumē-
tum ab exemplis chronicarum non est om-
nino solidum: quia multæ impressiones &
violentiæ fuerunt factę ab imperatoribus cō-
tra pontifices. ¶ Ad id quod dicitur de ioāne
12. qui legitur congregato concilio deposi-
tus & suffectus leo, respondetur ꝙ cōstat hoc
etiam de facto actum fuisse. vnde & postea
restitutus fuit, congregata synodo romæ/ vbi
& leo & omnia eius gesta dānata sunt: vt pa-
tet apud vincen. historialem li. 25. c. 86. non
multo post autem in adulterio depræhensus
confossus interiit. Alii dicunt eum nutu dei
periisse, vtpote qui tantum dei iudicio depo-
nendus reseruabatur. Sunt etiam qui dicant
eum malis artibus pontificatū occupasse. fue-
runt enim gesta illorum temporum negligē-
tia scriptorū non parum cōfusa: vt legitur in
eius vita apud historicos. Et de similibus exē-
plis vide car. de turre cre. in. 2. li. c. 103. ¶ Itē
potest dari alia responsio ꝙ in casu nostro nō
deficit ius, quia habemus iura ꝙ papa a nēmi-
ne potest iudicari nisi fiat a fide deuius: vt in
d. c. si papa.

¶ Ad vigesimumsecundum respondetur ꝙ
non valet consequentia/ potest aliqua ex cau-
sa resisti papę ergo pōt deponi, qa resisti sem-
per potest quādo præciperet aliquid quod es-
set peccatum lege diuina (vt in. c. iulianus &
cap. qui resistit. xi. q. 3.) & tamen non potest
deponi nisi in casu hæresis: vt in. d. c. si papa.

¶ Ad vigesimūtertium respondetur ꝙ chri-
stus non fuit subiectus iurisdictioni pilati vel
cæsaris nisi inquantum ipse voluit. vnde isaię
53. dicitur oblatus est quia ipse voluit. ¶ Ad
id quod dicitur de constantino, respōdetur ꝙ
tex. nihil dicit de papa ꝙ subiiciatur impera-
tori. Imo ibi potius dicitur contrarium in. d. C
c. constantinus, nam potestas papæ est a deo:
vt in. c. in nouo. 21. di. cum concordan. ¶ Ad
illud de paulo respondetur ꝙ ex hoc ꝙ ap-
pellauit ad cæsarem, non designatur ꝙ cæsar
esset eius iudex sed potius illius a quo fuerat
iniuria affectus/ & tanq̄ actor voluit sequi fo-
rum rei. c. cum sit de foro compe. cum simil.
¶ Ad illud de abiathar respondetur ꝙ illud
fuit factum dei volūtate, qui hoc futurū præ-
dixerat: vt legitur ibidem, 3. reg. c. 2. vbi dicit
textus met illud factum vt impleretur sermo
domini quem loquutus est super domū heli
in silo. Et ibi supplet glo. nico. scilicet ꝙ eiice-
retur a sacerdotio, vt habetur. 1. reg. 2. Item
vt dicit ibi glo. abiathar sacerdotio expulsus
non tamen occisus/ significat iudæos: quorū
sacerdotium licet sit abolitum, ipsi tamē pro-
pter eos qui in fine mūdi ex eis credituri sunt
deleti non sunt.

¶ AD VIGESIMVMQVARTVM
de glo. in. c. si papa est supra responsum. Ad
illud quod dicitur ꝙ & episcopi sunt tantum
a deo iudicandi sicut papa/ & nihilominus
sæpius reperiuntur & in conciliis & a pontifi-
cibus depositi, ergo. c. nemo & seq. sonātia ꝙ
nemo iudicat papā intelligūt in foro consciē-
tiæ. respōdet ꝙ non obstat. Et primo quo ad D
tex. in. c. accusatio cum dicit ꝙ episcopi a deo
iudicantur, respondetur ꝙ ibi per iudiciū dei
intelligitur iudiciū ecclesię, & perinde est di-
cere ꝙ iudicantur a deo atq; dicere ꝙ iudicā-
tur ab ecclesia: vt in. c. ꝙ suspecti. 3. q. 5. ibi
iudicia diuina id est ecclesiastica. Et si dicatur
quare nō sic exponi debet in iuribus quæ lo-
quuntur de papa, respondetur tum quia non
habet superiorem. tum etiam quia iura clare
dicūt ꝙ in foro iudiciali non iudicat a quoq̄
sed dei iudicio reseruat: vt in. c. nūc aūt 21. di.
cū simil. ¶ Ad illud q̄d arguit de. c. cito turpē
ex grauitate pœnæ, r̄ndetur duobus modis.
primo ꝙ illud de quo ibi fit in detestationem
criminis, nō ꝙ mai⁹ sit delictū simoniæ q̄ ido-
latriæ. Et hoc patet ex eodē tex. vbi appellat
crimen inexpiabile, & tamē in hoc seculo q̄d-
libet peccatū mortale est remissibile & expia-
bile. de pœni. di. 7. nemo. Et reperitur in ve-
teri testamento sæpius maximas pœnas infli-
ctas fuisse ꝓ minori delicto: vt patet de mur-
muratione populi nu. 14. & de anania & ei⁹
vxore act. 5. & 12. q. 1. dilectissimis. & sic de
similibus. Vel secundo respōdetur ꝙ ibi tex.
loquitur in simonia quæ est proprie hæresis:
quia giezi voluit emere gratiā spiritussancti

pecunia: et ideo errauit in fide committendo
A in iis quæ sunt prohibita quia simoniaca: vt
in.c.ex parte de offi.delega. & supra dictũ est
in arti.vtrum electio papæ per simoniã facta
teneat/ & an papa illaqueetur crimine simo-
niæ.

¶ Ad argumẽtum a simili de archiepiscopo
qui iudicatur a concilio prouinciali, respõde-
tur ꝙ non est omnino simile de archiepisco-
po & papa: quia a concilio prouinciali potest
recurri ad papam/ & archiepiscopus habet su
periorem: vt in.c.quanuis.c.multũ &.c.dudũ
cum sequẽ.3.q.6.& tex. de archiepiscopo in
c.graue de præbẽ. Sed secus in papa: vt in. §.
patet.3.q.1.&.c.licet de elec. Item responde-
ri potest alio modo ꝙ ibi in.d.c.sicut fuit iudi
catum ex commissione & authoritate papæ:
vt dicit ibi hugo & refert do. ¶ Vel tertio (vt
dicit ibi glo.) conciliũ potest cognoscere sed
non iudicare de causa archiepiscopi. Et ideo
sumitur ibi per glo. argumẽtũ ꝙ conciliũ ge
nerale potest cognoscere de causa papæ sed
non iudicare. Et idem videtur sentire glo. in
ca.mandastis.2.q.4. Licet in causa hæresis sit
glo.in contrarium.c.nemo.9.q.3.& dicit in-
no.in.c.ex parte de verb.sig.& archi. & alii in
c.in fidei de hære.in.6.& dicitur in loco suo.
B ¶ Item quarto respondetur ꝙ concilium aut
iudicat de persona archiepiscopi ad effectum
admonendi ipsum archiepiscopum vt se cor
rigat & emendet/ & via cuiusdam denuntia-
tionis vt ipso postmodũ se non emendante
causa deferatur ad papam. & hoc modo po-
terit, & pcedit quod dicitur in.d.c.sicut. Aut
ad finem iudicandi personam archiepiscopi.
& nullo modo potest, vt ĩ.d.c.grauet & sentit
ibi alex.in.d.c.sicut. Et non obstat nec proce-
dit argumẽtum a simili ab archiepiscopo ad
papam per præmissa. Quando autem possit
appellari ab archiepiscopo ad concilium p-
uinciale, vide ibi in.d.ca. sicut & in.c. multis
17.di. & in.c. primates.2.q.1. Et ibi tradunt
doc.ꝙ nec episcopus potest dãnari per prima
tes nisi ex commissione papæ: vt dicit ibi do.
tex. tñ ibi probat contrarium qñ rite procedi
tur per primates: alias retractatur de facto eo
rũ sententia per synodũ. vide ibi glo.& doc.
¶ Ad vltimum respondetur ꝙ lex si cum cor
nelius &.c.ne quis/ loquuntur quando facul
tas reuocandi actum dependet a nuda volun
tate agẽtis: vt est in domino constituente p-
curatorem a qui potest illũ reuocare, vt dicit
in.c.mandato de procu. & in.c.a.co.ti.in.6.
¶ Ad illud de.c.ne quis/ respondetur ꝙ proce
dit in eo qui habet facultatem retinendi gla- C
diũ: sed in proposito non est in posse conci-
lii retinere facultatem supremam pontificis
quã non habet. nõ negatur tamen quin p viã
monitionis & alia remedia supra dicta possit
ei resisti, sed non deponi. ¶ Nec concludit in
proposito illud quod subiicitur/ ꝙ vbi defici-
unt magistratus redimus ad ius primæuũ na
turale: quia istud si militaret in papa, ita ha-
beret locum quando esset corrigibilis sicut
quando esset incorrigibilis: quia nunq̃ habet
superiorem: vt in.c.licet de elec.& eius causę
reseruantur dei iudicio: vt in.c.aliorum.9.
q.3.cum simil. ¶ Et quo ad id quod dicitur de
saule, etiã ipse fuit punitus dei iudicio (vt pa-
tet.1.reg.31.) & non depositus.

ET EX HIS apparet absoluta quę
stio ista. Ex quibus cõcluditur ꝙ papa
pro crimine quocũq; etiam notorio &
scandalizante ecclesiam & de quo est incorri
gibilis modo non sit crimen hæresis non po-
test deponi. Et vltra prędictos doctores supra
pro ista parte adductos, alios idem tenentes
adducit cardi.de turre cre. in.2.li.c.93.in fi.
videlicet hugonem de sancto victore, dictũ
albertum, alexandrũ de ales, bonauenturam,
petrum de tarentasio/ innocentium quintum D
in quarto/ dictum vlricũ in summa/ ricardum
de media villa in quarto/ petrũ de palude pa-
triarcham ierosolymitanũ/ herueũ & alexan-
drum de alpidio in trac.de eccle.po. itẽ inno.
ostien. ioannem an. guidonẽ/ archidiaconũ.
Qui omnes volunt papam verũ & indubita-
tum extra casum hæresis strictissime sumptæ
nullum in terris iudicẽ habere superiorẽ, sed
tantum deum in cœlis cuius vices ipse gerit
in terris.

¶ Et si bene aduertatur, ista est cõmunis om-
nium scribentiũ opinio/ quicquid dixerit de-
cius in quodam suo cõsilio nouiter impresso
numero.151. incipiẽte maximi ponderis. Et
ꝙ ista sit cõmunis, vltra alios supra adductos
tam theologos q̃ canonistas etiam ostendũt
omnes præcipui doctores canonistæ, cum di
cunt ꝙ papa non potest ab aliquo iudicari ni
si pro hæresi: vt voluerunt maxime inno. in
c.ex parte de verb.sig. ioan.an.anto.& car. &
idem ioan.an.post ostien.& anto. de bu. car.
& alii in.c.proposuit de conces.præben. Et a-
liqui idem replicant in.c.licet de elec.& in.c.
in fidei de hæreti.in.6. Et licet nõ ponant istã
quæstionem in forma (videlicet quid quãdo
papa est incorrigibilis de crimine notorio scã
dalizante ecclesiam) tamen recte intuẽti hoc

A volũt, ex quo excludunt omnes alios casus & tantum casum hęresis ponunt in quo possit procedi contra eum.

¶ Adde tamen vnũ ꝙ incorrigibilitas interdũ colligitur ex verbis non directe & expresse sonantibus incorrigibilitatẽ, sed solũ tacite & per indirectũ. Hoc cõsuluit car. consi. 53. incipit proponebatur casus: vbi dicit ꝙ clericus quidam poterat dici incorrigibilis ex eo ꝙ confitendo se voluisse dare castrũ sancti angeli vni colũnensi qui eũ viris armatis ingrediens faceret tum ultum, dixit ꝙ res habuisset effectũ si non fuisset vilitas animi vnius illorum qui fuerant requisiti/ & obiurgabat reuelatorem de vilitate animi: nam per hæc verba ostendebat se non pœnitere: ergo erat incorrigibilis. Et illud dictũ refert feli. in. c. rodulphus. in. 27. col. versi. limita primo.

VTRVM autẽ sint alii casus in quibus concilium possit iudicare de papa vltra hęresim: schisma/ idolatriã & similes causam fidei concernentes, vide gerson in trac. de auferi. pa. ab eccle. in. 19. cõsideratiõe vbi ponit sex alios casus, de qbus dictũ est supra vbi agitur de exceptio. quæ opponuntur cõtra papã/ vel ibi de quibus potest accusari.

¶ Et ex his apparet quid dicendũ si papa passim committit vsuram & permittit alios pu-
B blice eã exercere & approbat contractus vsurarios ex quo scandalizatur ecclesia. patet. n. ꝙ non potest statim per concilium deponi sed debet prius moneri, si autem non desistat nec reuocet similes contractus, poterit interrogari an credat ꝙ exercere vsurã & facere similes contractus vsurarios sit peccatum necne. Et si teneret vel assereret non esse peccatum & posse fieri similes cõtractus sine peccato, tunc ex quo & lege diuina & humana vsura est interdicta poterit tanq̃ hæreticus & de fide malesentiẽs iudicari: vt probat tex. in cle. 1. de vsu. qui est conciliaris. Et idẽ possumus dicere in similibus casibus (in quibus post monitionẽ & perseuerantiam sentiret illud quod generat & est peccatũ non esse peccatũ) ꝙ posset procedi contra eũ tanq̃ de hæresi suspectum vt supra dictum est/ & posset vt pertinax damnari ex quo non resipiscit.

¶ Articulus .13.

SED QVIA dictum est quando & ex qua causa possit papa deponi, quæro quot testes sufficiant cõtra papã? Glo. in. c. præsul. 2. q. 5. dicit ꝙ duo. & ad hoc consueuit allegari singularis. Et subiungit eadẽ glo. in C hoc papam esse deterioris conditionis, quia ipse sine comparatione creatus est maior aliis & ideo sine spe veniæ condemnandus est vt diabolus, de pœniten. di. 2. principium. Sed incontrariũ facit tex. ibi. quia si in cõdemnatione cardinaliũ requiruntur aliquando. 72. aliqñ. 64. aliqñ. 27. ad minus, multo magis videretur idem dicendum in papa: argu. eorum quæ ponuntur in. c. fœlicis de pœnis & cle. 1. eo. ti. Et ex ista ratione per illum tex. dixit aug. de ancona in trac. de po. pa. q. 5. ar. 5. ꝙ tex. in. c. præsul habet locum etiam in papa quicquid dicat glo. ibi. quam dicit procedere in casu quo papa impeteretur de hæresi quæ esset ita aperta & manifesta ꝙ non posset aliqua tergiuersatione celari, Et cũ eo transit etiã feli. in. c. per tuas de maiori. & obe. ¶ Quibus non assentior: cũ ille tex. patiatur varios intellectus, quos ibi & in. d. c. per tuas ponunt doc. & supra retuli in quæstione qui præferantur in concilio/ cardinalesne an patriarchæ. tum etiam quia restrictio quę datur ad glo. nõ videtur bona: quia si hæresis est notoria/ non indiget testibus ad cõuincendum papam aliter: quia sufficit notorio ꝙ allegetur: vt dicit glo. reputata singula. in cle. appellanti. de appel. & doc. in. c. 2. in glo. 1. vt lite D non contes. Vnde cũ dominus dixerit matth. 18. ꝙ in ore duorum vel trium stat omne verbum, & ioan. 8. ꝙ duorum hominum testimonium verum est (de quo in. c. in omni negocio de testi. &. 1. ioan. 5. tres sunt qui testimonium dant in cœlo &c.) testimonium duorum vel trium omni exceptione maiorũ contra quancunq; personam/ plenũ est: alioquin nunq̃ posset conuinci papa de hæresi/ si tot testes requirerentur.

VTRVM AVTEM gesta per papam depositum ante declarationẽ teneant, bal. in. c. olim de rescrip. circa finẽ videtur dicere quòd gesta ante tenẽt. Vnde dicit quòd aut papa est intrusus, & nullæ eius promissiones teneut. C. de sacrosan. eccle. l. decernimus. Aut est extrusus idest ex post facto remotus, & tunc valent quæcunq; fecit antequam priuaretur. ff. de mino. l. emilius. Ista est materia. l. barbarius. ff. de offi. præto. & cap. ad probãdum de re iudi. cum similibus.

A # DOMINICI IACO- C
BATII CARDINALIS . S. CLEMENTIS : DE CONCILIO LI . DECIMVS.

¶Articulus .1.

LTERIVS quia clarum est ꝙ a concilio recte appellatur ad papam (vt est tex. in. c. cuncta per mundum . 9. q. 3. & in. c. sicut excellentiam. 23. q. 4. & 2. q. 6. ca. ad romanã) quæro vtrum etiam a papa possit appellari ad concilium? Videtur ꝙ iste articulus hodie superflue examinetur (vt patebit ex infra dicẽdis) sed ad ostẽdendũ ꝙ absq; aliqua declaratione nõ licebat ad cõcilium appellare / arguam ad vtranq; partem. Nec ab re hoc fiet / ad ostẽdendum ꝙ qui declaratoriam ediderunt non nudam voluntatem sed veritatem secuti sunt. Et erit vtile ad excitandũ ingenia: sicut in simili facit ioã. an. in. c. 1. de renun. in. 6. vbi examinat ad longum vtrum papa posset renuntiare papatui B seclusa illa constitutione cap. 1. de renun. in sexto.

¶Et videretur dicendum ꝙ sic. Primo quia cõcilium videtur esse maioris authoritatis q̃ papa solus. Quod probatur, quia in concilio generali non solum interest papa sed omnes prælati orbis: vt in. c. 1. & per to. 17. di. & per concilium repræsentatur tota ecclesia vniuersalis: vt patet act. 15. & 15. di. ca. sicut in fi. & supra sæpius dictũ est. item in concilio constantien. fuit declaratũ ꝙ quilibet etiã si sit papalis dignitatis tenetur obedire concilio. Sed nulli dubium est quin tota ecclesia simul iuncta cum capite suo / sit maioris authoritatis q̃ solus papa, igitur. Probatur assumptum: quia potestas clauium fuit data toti ecclesiæ ita ꝙ per papam exerceretur tanq̃ per caput ecclesiæ: vt in. c. manet. 24. q. 1. & in. c. ita dominus 19. di. cum simil. Et ꝙ sit maioris authoritatis probatur, quia constitutio totius cõcilii in quo papa præest est maioris authoritatis q̃ solius papæ: vt in. c. 1. & ibi archi. 20. di. Sed sic est ꝙ appellatio est de minori ad maiorẽ prouocatio: vt patet ex diffinitiõe ipsius data per abb. in ru. de appel. & per summistas in ti. de appel. & 2. q. 6. anteriorũ cũ simil. igit. Alioqn si aliter diceretur, videret ꝙ deus deseruisset fideles: quia non esset qui eos appellantes releuaret. quod est contra illud quod dicitur ad hebrę. 13.

¶Secundo quia solus papa potest errare & esse hæreticus: vt. 40. di. si papa. & insufficiẽs ad regimen papatus: vt in. c. 1. de renun. in. 6. Sed ecclesia vniuersalis non potest errare: vt ĩ. c. a recta. 24. q. 1. & ĩ. c. maiores de bap. Ideo conueniens est ꝙ ab eo qui potest errare appellari possit ad eum qui non errat: quia appellatio est prioris sententiæ impugnatio & reformatio: vt patet in dicta diffinitione, Igitur.

¶Tertio faciũt pro ista parte omnia illa motiua quæ adducuntur cõtra papam in arti. an concilium sit supra papam.

¶Quarto adducitur illud quod fuit statutũ in cõcilio calcedonen. ꝙ ab electa synodo nõ appelletur, & in toletano concilio / vt a sentẽtia synodi non appelletur. D

¶Quinto arguitur a simili. sicut enim idem est consistorium episcopi & capituli in quo episcopus vt prælatus præsidet, pariformiter videtur idem consistorium cõcilii & papæ in quo papa præsidet. Sed sic est ꝙ de gestis in capitulo in quo episcopus vt pręlatus pręfuit non appellatur ad episcopum: vt in. c. a collatiõe de app. & c. 2. de cõsue. Ergo de gestis in concilio in quo papa præfuit non erit appellandum ad papam, & si non ad papam, ergo quo ad remedium appellationis papa est minor concilio. ergo debet posse appellari a sententia papæ ad concilium: quia non est dare alium superiorem. d. c. si papa. 40. di. facit tex. in cap. licet in fi. de elec. & §. patet 3. q. 1.

¶Sexto sic. sicut ab archiepiscopo appellatur ad synodum prouincialem in quo archiepiscopus præsidet, ita si appellatur a papa qui præest concilio generali / appellandum est ad concilium. Quòd autem ab archiepiscopo appelletur ad concilium prouinciale, ostẽdit tex. iuncta glo. in. c. multis. 17. di. & tex. iũcta glo. in. c. sicut. 2. q. 7. & est tex. bonus in. c. primates. 2. q. 1. in fi. vbi si primates male condẽnant episcopum, eorum sententia retractatur

A per synodū.& glo.in.d.c.a collatione. Quòd autem idem dicendum sit de papa, ostēditur a simili sicut supra proxime dictum est. ¶ Ad quod facit ꝙ act.25. paulus quantumcunq; haberet potestatem ligandi & soluendi pari consortio cū petro(vt in.c. loquitur. 24.q.1. &.c.in nono.21.di.) tamen cum festus quęsisset ex eo an vellet remitti ierosolymam & ibi iudicare &c.respondit ad tribunal cæsaris sto,& iterum cæsarem appello. Si igitur paulus appellauit ad cæsarem,cur non eodē modo licet appellare ad concilium.

¶ Septimo quia a sententia concilii non potest appellari. vnde in cōcilio aphricano carthaginen. vbi præfuit augustinus, patres scribentes celestino papæ/dixerunt non recipiēdas appellationes a concilio, quia ita statutū fuerat in concilio niceno. Quod corroboratur quia a dei præcepto nō appellatur: sed canones editi in cōciliis a sanctis patribus/sunt editi instinctu spiritussancti: vt est tex. in ca. violatores.25.q.1.& tex.in.c. maiores.24.q.1. Imo tex.in.c.cōtra statuta.25.q.1. dicit eō tra statuta patrum aliquid condere vel mutare nec huius quidem sedis potest authoritas &c.& est tex. zozimi papæ. ergo si ab eorū constitutionibus non licet appellare, consequenter nec a conciliis appellare licebit. Et si a concilio non licet appellare, sequitur ꝙ sit maius: merito igitur si a papa sit appellandū/appellari poterit ad concilium. B

¶ Octauo concilia dederunt authoritatem sedi apostolicæ saltem secundario: vt dicit tex. iuncta glo.in.§.hinc etiam.17.di.& glo.3.q.6.dudum.& dixi plene supra in propria quęstione. vnde sequitur ꝙ concilium sit maioris authoritatis ꝗ papa: alias non potuisset dare potestatem. quia nemo dat quod non habet: vt in.c.daibertum.1.q.7.&.c.quod autem de iurepa. Ad hoc tex.& glo. in.c. inferior. 21. di.&.c.cum inferior de maio.& obe. Ergo videtur quòd a papa ad concilium legitime appelletur.

¶ Nono probatur per tex.in. c. tum ex literis de in integ. resti. vbi contra sententiam papæ datur restitutio in integrum,& ibi dicitur non negamus sententiam romanæ sedis posse in melius cōmutari. Ad idem tex.in. c. sententiam.35.q.9.&.c.veniam ea.cau. &.q.&.c.cum olim de re iudi. Ergo si tanꝗ erronea & male lata cōmutatur, potest retractari. Sed hoc non potest ab aliquo melius fieri ꝗ a concilio, tū quia velatus error facilius inuestigatur a multis ꝗ a paucis,& sic facilius in cōcilio generali.c.de quibus.20.di.c.prudentiā de offi.delega.C.de fideicom.l.fi.&.C.de ingenuis & manumis.l.2. tum etiam quia papa in rebus arduis in quibus dubitat,congregat generale concilium & illi se submittit vt in.c.de eo.50.di.96.di.c.bene quidem.35.q.5.in.c. ad sedem. ¶ Item papa dum efficaciori modo vult aliquid constituere contra vitia/curat vt omnes in concilio existētes sententias subscriptionesq; proprias accommodent. 35.q.9.c.quod quis. Similiter cū contra delinquentes non habet vltra quid faciat, pro potiori remedio habet congregare ecclesiam aduersus eosdem.xi.q.3.c.præcipue ad fi. Videmus.n. ꝙ etiam quando papa non citata parte nulliter & de facto pcedit & facit iniustitiā, quod minus recte sit retractatur/disputat glo. in extrauaganti rem nō nouā.& faciunt quæ dicūtur per abb.in cle.1.in fi.de proba.& ludo.cō fi.350.& quæ dicuntur in.c. cum olim de re iudi. C

¶ Decimo probatur sic. nō licet appellare ab illo iudicio quod est vltimū & supremū/quasi examinans oīa alia, sed iudicium concilii est huiusmodi vt patet per augu. in epistola ad glorium & eleusium & fœlicem grammaticum. Et si ab eo nō appellatur, bene ad ipsum tanꝗ supremum prouocatur. est enim gradatim appellandum vt in.c.dilecti de appel. Super quo vide quod dico in responsione ad vigesimum contrarium/in arti.an papa sit maior concilio, vbi respondetur ad authoritatē augustini. D

¶ Vndecimo pro hoc adducitur tex. in. c.1. in.§.solent. ff. quando appellan. sit. vbi licet præses sit de ordine, tamen si appellatur ab ordine/appellatur ad presidem. a pari licet papa sit præsidens concilio, si ab eo appellatur/poterit ad concilium appellari. vide glo. in. d. c. a collatione de appel.

¶ Duodecimo probatur per tex.in.c.legimus 93.di. vbi hiero. dicit ꝙ orbis est maior vrbe, & ibi glo. colligit argumentum ꝙ statutum concilii præiudicat statuto papæ si sibiinuicē contradicant. Si ergo concilium est maioris authoritatis ꝗ papa solus, merito ab eo appellari poterit ad concilium.2.q.6. anteriorum. ¶ Quod etiam probatur ex authoritate apostoli ad gala.2.& transsumptiue in.c. paulus el.2.q.7. vbi dicit tex. ꝙ paulus repræhēdit petrum quia inducebat suo exēplo alios ad iudaizandum, nā cum primo comederet cū gentibus/& non discerneret inter cibos sicut discernebant iudæi: postea cum venissent an-

A tiochiam quidã a iacobo iudæi, subtrahebat se a gentibus & discernebat inter cibos sicut faciebant iudæi, & ideo paulus cũ repræhendit. Et subiungit ibi tex. ꝙ hoc paulus non fecisset si se parem petro non cognouisset. Et ad idem tex. in. §. itẽ paulus ea cau. &. q. Vnde quod vni conceditur, bene debet concedi vniuersali ecclesiæ, posset. n. contingere casus in quo papa turbaret vel cõfunderet vniuersalis ecclesiæ statum: quo casu si ab eo nõ posset appellari/posset ecclesiã & omnia subuertere, quod non est dicendum, cum in arduis maxime concernentibus statũ vniuersalis ecclesiæ debeat recurri ad concilium sicut in causis fidei: vt in. c. anastasius & quod ibi dicitur. 19. di. & in. c. sicut. 15. di. ¶ Et facit quod dicitur act. 15. vbi cum fuisset dubitatum an cõuersi ad fidem deberẽt circuncidi, missum est non ad petrum tantum sed ad eum cũ tota ecclesia quæ erat ierosolymis: & omnes cõmuni cõsilio declararunt non esse necessariã circuncisionem. Ergo cum opus erat recurrebatur ad concilium etiam inter illos qui erãt pleni spiritusancto & informati de potestate papæ (id est petri) & ecclesiæ. vnde merito dicendum est si ab eo contingat appellari ꝙ appelletur ad concilium.

B ¶ Tertiodecimo pro ista parte facit illa authoritas euangelica matth. 18. & in. cap. nouit de iudi. &. 2. q. 1. c. si peccauerit. vbi postq̃ in fraterna correctione quis non vult audire, dicitur ꝙ si te non audierit dic ecclesiæ. Quæ authoritas etiam habet locũ in papa: vt dicitur in glo. c. si papa. 40. di. & doc. in. c. ꝓposuit de concess. præben. Sed nullus est melior modus dicendi ecclesiæ q̃ ꝑ viã appellationis: ergo a papa appellatur ad conciliũ, attento maxime ꝙ iudicat de papa iuxta. d. c. si papa.

¶ Quartodecimo adducitur ꝙ ea quæ sunt iuris naturalis princeps siue papa non potest tollere. cle. pastoralis de re iudi. c. quæ in ecclesiarũ cũ materia de consti. §. sed naturalia insti. de iure na. gen. & ci. Sed sic est ꝙ appellatio est quædam defensio: vt in. c. cum inter de excep. & in. c. significauerunt eo. ti. Defensio autem est de iure naturali. l. & vim. ff. de iusti. & iu. l. sententiam. §. qui cum aliter. ff. ad legem. aquil. &. c. significasti de homi. & d. cle. pastoralis. Si autem diceremus ꝙ non liceat a papa appellare ad concilium, esset tollere defensionẽ: quia ad nullum alium potest a papa appellari: quia nullum habet superiorem: vt in. c. licet de elec. &. d. §. patet. 3. q. 1.

¶ Quintodecimo hoc videtur decidere aug. in epistola ad glorium & eleusium. vbi inter C cætera contra quosdam donatistas qui fuerãt reprobati & quidã cecilianus episcopus absolutus per sententiam melchiadis tuc romanæ vrbis episcopi & quorundã aliorum collegarum ab imperatore ad donatistarum preces deputatorum, sic inquit. Quòd si diceretur malos & peruersos fuisse iudices, quæ vox est omniũ malorum litigatorũ cum fuerint etiam manifestissima veritate superati &c. Et subdit. ecce putemus illos episcopos qui romæ iudicarunt non bonos iudices fuisse: restabat adhuc plenarium vniuersalis ecclesiæ concilium, vbi etiam cum ipsis iudicibus causa posset agitari, vt si male iudicasse conuicti essent/eorum sententiæ soluerentur. Ex qua authoritate infertur ꝙ a sententia romani põtificis vel quam ecclesia tulisset cum summo pontifice potest haberi recursus ad conciliũ & per ipsum conciliũ sententia papæ reprobari potest si conuincitur iniusta. Facit quod legitur & notatur in. c. anastasius. 19. di. & in c. cũ aliquis. 24. q. 3. ¶ Et si dicatur ꝙ in casu prædicto papa cognouit ad instantiã imperatoris & tanquã ex delegatione eius: vnde fuit postea appellatum ad imperatorem. Respondet ꝙ ex quo imperator scripsit papæ de pertinentibus ad ipsiusmet papæ iurisditioné, potius D videtur iurisditionẽ eius excitasse q̃ potestatẽ delegasse: vt dicitur in. c. licet de offi. ordi. & ideo ibi aug. in. d. epistola in. 2. col. appellat illud iudicium ecclesiasticũ. Nec obstat ꝙ fuit appellatum ad imperatorem: quia de facto illud processit, nec aug. hoc ibi approbat. Et in istis conciliis multum valet cõsuetudo & authoritas sanctorũ. Nam vt dicit idẽ aug. in li. de fide christiana (& est tex. in. c. catholica. xi. di.) catholica ecclesia per orbem diffusa tribus modis probatur existere. quicquid enim in ea tenetur, aut authoritas est scripturarũ aut traditio vniuersalis aut certe propria & particularis institutio: sed authoritate tota constringitur, vniuersali traditione maiorũ nihilominus tota. Ad idem tex. eiusdem aug. in. c. omnia. 27. di.

¶ Sextodecimo facit ꝙ cõciliũ habet superioritatẽ etiã contra papã: vt. d. c. si. papa. 40. di. & in. c. anastasius. 19. di. & dicit glo. in. c. sicut 15. di. Et in cõcilio cõstantien. dicitur ꝙ quilibet etiã papatus dignitate præfulgẽs tenet cõcilio obedire. quod cõuincit ratione: q2 pt̃s ecclesiæ in isto vel illo papa moritur, sed in concilio & in tota ecclesia non moritur. pro hoc. c. si gratiose de rescrip. in. 6. ¶ Et si dicat

ꝙ. c. si

A ꝙ.c.si papa cum aliis concordan. supra addu ctis loquuntur in causis fidei in quibus concilium est supra papam: & merito tunc admitti posset in tali causa ꝙ a papa appellaretur ad concilium, vt voluit abb. sicu. in allegatio nibus incipien. qm̄ veritas &c. in decima ratione. Posset rnderi prout et ipsemet abb. respondet in disputatione quæ incipit eṗus in secunda.q. ꝙ hæc specialitas ꝙ tantum in causa fidei conciliū sit supra papam, non pro batur iure diuino. Nō enim legitur ꝙ in causis fidei deus dederit ecclesiæ vel conciliis maiorem potestatem ꝗ in aliis causis vel ꝗ papæ. nā christus in translatione potestatis vsus est verbis generalibus & ante passionē matt. 16. cum dixit petro/ tu es petrus & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam. quod est dicere super istum articulum fidei quem confessus es rn̄dēdo me esse christum filium dei viui/ ędificabo ecclesiam meam: vt notat glo. in.c.ita dominus. 19.di. Et post resurrectionem cum christus fecit petrum principē (vt notatur in.c. considerandum/ & in.c. fidelior 50.di. & in.c. in nouo. 21. di) dixit pasce oues meas ioan. vl. Similiter & ante passionem generaliter loquendo dedit eis potestatem (vt habetur matth. xi. 18.) dum dixit apostolis B si peccauerit in te frater tuus &c. & postea subiunxit amen dico vobis quodcunq͂ ligaueritis super terram erit ligatum & in celis, & quodcunq͂ solueritis super terram erit solutum & in coelis. Et post resurrectionem cum eandem potestatem recensuit, insufflauit primo in apostolos & dixit accipite spiritum sanctum quorum remiseritis peccata remittuntur eis: vt habetur ioan. 20. & c. significasti de elec. Demum in assumptione cum dedit eis exercitium dixit ite & prædicate euangelium omni creaturæ matth. vl. & marci vl. in pentecoste vero per missionem spiritus sancti omnia confirmauit. Vnde ex pręmissis apparet ꝙ generaliter fuit data potestas nō plus petro ꝗ ecclesiæ vel apostolis vel econtra, nec magis in causis fidei ꝗ in aliis. Cū ergo ecclesia vsa sit hac potestate in causa fidei etiam supra papam, sequitur ꝙ & in omnibus aliis arduis vbi papa iudicio vniuersali erraret/ vel potest qa qui potest maius (videlicet in causa fidei) multo magis quod minus est. c. ex parte el. 2. cum simil. de deci. Si ergo concilium repręsentans vniuersalem ecclesiam (vt sæpius dictum est) iudicat de papa in causa fidei (vt in.d.c. si papa & dicitur in.c. in fidei de hære. in. 6. post archi.) sequitur ꝙ ptātem recipit a deo, a quo est omnis potestas. 23. q. 1. C c. quid culpatur. facit illud euangelicum nō haberes potestatē aduersus me vllam nisi tibi datum esset desuper. Ergo sequitur ꝙ concilium habens ptātem vel quod vtitur ista ptāte in papam est superior ex præmissa authoritate christi. & consequenter a papa ad concilium appellari potest. Facit quod dicitur in.c. cum inferior de maio. & obe.

¶ Decimoseptimo facit ꝙ secūdum aug. bonum commune præfertur cuilibet bono priuato. c. bonæ. el. 1. de postu. prælat. c. licet de regula. 7. q. 1. scias. dicitur in. l. 1. ff. solu. matri. Sic etiā illud quod prodest pluribus, præfertur ei quod prodest paucioribus. l. actione. §. labeo ibi glo. ff. pro socio. l. vnica in fi. C. de cadu. tollen. vbi imperator dicit communem subditorum vtilitatem præferendam suę proprię vtilitati. & in authen. de non alie. §. quia vero verisimile in fi. Sed sic est ꝙ generale cōcilium repræsentat bonum commune, quia ad commune totius ecclesiæ bonum congregatur. igitur papa cum sit persona priuata merito subesse debet authoritati & potestati cōcilii, & consequēter debet posse ab eo ad concilium appellari: quia alioquin posset omnia subuertere si reprehēsorē qui ausus eius comprimeret non haberet. D

¶ Decimooctauo ad idem facit ꝙ communitas errare nō potest. vnde & ecclesia quæ per concilium repræsentatur/ errare non potest: vt in.c.a recta. 24. q. 1. c. maiores de bap. Vn̄ dicitur ꝙ cōitas excommunicari non pōt. c. romana. §. in vniuersitatē de sen. excō. in. 6. Papa vero errare pōt. sed ab oī deuio & obliquo appellari pōt ad rectū & regulatum. igit̄ a papa ad conciliū pōt appellari. Et est motiuū aug. de anco. in trac. de po. pa. q. 6. ar. 6.

¶ Decimonono facit ꝙ act. 25. paulus appellauit ad cæsarem: & sic maior ad minorem. igitur forti⁹ licet a papa appellare ad cōciliū

¶ Vigesimo facit ꝙ si non liceret appellare a papa ad conciliū, viderentur fideles christi a deo derelicti/ eo ꝙ nō esset ꝗ eos ab oppressionibus releuaret: cōtra illud ad hebrę. 13 nō te deserā neq͂ derelinquam. & quod dicit glo. in verbo vacante in.c. vnico de schisma. in. 6.

¶ Vigesimoprīo facit ꝙ iudicia hūa sūt variabilia. c. nō debet de cōsang. & affi. & papa plerūq͂ decipit̄ & eius iudiciū offuscat̄. esset ergo incōueniēs esse fideles sine rectore. 2. q. 6. liceat. ¶ Ad hoc apost. iacobus. c. 5. ecce merces operariorum vestrorum &c. clamat ad me &c. Sed appellatio nō est aliud ꝗ clamor

ab inferiore ad superiorem, igitur.

A ¶ Vigesimosecūdo de hoc videtur tex. in. c. ad apostolicæ de re iudi. in sexto: vbi papa dicit quòd erat paratus conuocare cōcilium & de conciliū consilio satisfacere imperatori ac reuocare sententiā si quā contra eum iniuste tulisset. Ecce ꝙ in reuocatiōe sentētię papę adiꝫ concilium, ergo a papa appellaꝫ ad conciliū.

¶ EX PRAEMISSIS igitur ludo. romanus consi. 321. incipit circa propositam. & abbas siculus in sua disputatione quæ incipit episcopus in casu suo, & idem abb. simpliciter in allegationibus quæ incipiunt quoniam veritas in decima ratione, dixerunt recipiendam appellationem a papa ad concilium. ℣ Et pro ista parte facit quod dicitur in vltima sessione concilii constantien. vbi oratores regis poloniæ & ducis lithuanię petierunt a papa & concilio vt anteq̄ concilium dissolueretur damnaretur libellus fratris ioannis falkenberg, qui continebat diuersos errores & hæreses: subiungentes quòd alioquin appellabant ad futurum concilium. Et papa tunc approbauit omnia gesta per illud concilium & conclusa in materia fidei. Ex quo videtur ꝙ si talis appellatio non valeret non fuisset admissa protestatio de appellando ad futurum concilium, sed potius im-

B pugnata: cum in eodem concilio iam pręsideret martinus papa paulo ante creatus.

IN CONTRARIVM (ꝙ a papa ad concilium nō possit apppellari) primo videtur tex. in cap. cuncta per mundum. 9. q. 3. vbi dicit tex. romana ecclesia fas habet iudicādi de omnibus, neq; cuiq̄ de eius licet iudicare iudicio. Vnde si de ea non licet iudicare, nec per viam appellationis, & ideo subiungit tex. siquidem ad illam de qualibet mundi parte appellandum est, ab illa autem nemo est appellare permissus &c. Ad idem tex. in cap. ipsi sunt ea. cau. &. q. ℣ Quinimo impossibile est ab eo appellare: quia non est dare ad quem, nec substantialia appellationis possent aliquo modo seruari: quia appellatio non potest fieri nisi ad superiorem. ff. de mino. l. præfecti. §. fi. &. ff. de appel. l. imperatores. & patet ex diffinitiōe appellationis quā ponit ostien. in sum. in ti. de appel. §. 1. Cum ergo papa sit supra omnes & nullum supra se habeat (d. c. cuncta / & c. nemo) patet ab eo appellari non posse. Vnde licet tolerari possit appellatio a pari ad parem interposita errore interueniente (l. 1. §. penul. ff. de appel.) emissa tamen a maiori ad minorē non tenet etiā si error interuenerit, vt ibi. Imò nec valet con- C suetudo ꝙ talis appellatio teneat: quia est interposita cōtra substantiā appellationis: vt in c. non putamus de consue. in. 6. Cū igitur vt tactū est ipse sit supremus omnium / fideliū & infidelium (vt ponit inno. in. c. quod superiis de vo. & dicitur in extrauagāti vnā sanctam) ab eo appellari nō potest. ℣ Accedit ꝙ regulare est vt a sentētia imperatoris vel principis nō appelletur. l. 1. ff. a quibus appel. non licet. Ab illo enim qui nō habet superiorem nō licet appellare: vt. 2. q. 6. anteriorum. & glo. in summa ea. cau. &. q. Sed huiusmodi est papa: vt sæpe allegato. c. licet in fi. de elec. sicut enim imperator est dominus in tēporalibus / & in eis ab eo nullo modo licet appellare, pariformiter nec a papa qui est dñs in spiritualibus (vt ī. c. solitæ de maio. & obe.) licet appellare. ℣ Quinimo nec a sentētia regis nō recognoscētis superiorē licet appellare: vt per cy. in. l. fi. C. de dona. inter vi. & vxo. Nec a rege recognoscente superiorē. bal. in. l. 1. ff. de offi. pręfec. prætо. & in ru. ff. in. 3. col. Nec a senatu. l. 1. in prin. §. 1. ff. a quibus appel. nō licet. Similiter nec a sentētia præfecti prætorio licet appellare: vt in. l. a procōsulibus. C. de appel. & in. l. 1. C. de offi. ꝑfec. prętо. De quo vidēdū in specu. in ti. de appel. in. §. vidēdum restat. Ex D quo videtur ꝙ nec a snīa cardinalis possit appellari, cū ęquiparetur præfecto prætorio: vt in. l. 1. ibi glo. ff. de offi. pręfec. pręto. & in. c. 2. de offi. lega. Quod aliqui intelligūt qñ reperitur ei causa cōmissa appellatiōe remota. alioquin secus per notata in. c. rainutius & c. rainaldus de testa. & bal. in. d. l. 1. & specu. in ti. de legato. §. superest / versi. illud aūt. Sed qcquid sit, saltē a cœtu siue collegio cardinaliū nō appellatur / sicut nec a sentētia senatorū: vt in. d. l. 1. ff. a quibus appel. nō licet. quia ecclesia senatum habet. 16. q. 1. ecclesia.

¶ Secundo facit ꝙ qui appellat ab aliquo, in causa appellationis eximitur a iurisdictione eius a quo appellat. c. proposuit. c. cum teneamur &. c. ad hæc de appel. Sed nullus christianus aliquo casu est exemptus a iurisdictione papæ: quia quando christus dixit petro pasce oues meas, nō distinxit inter oues nec aliquas excepit: vt in. c. solitę de maio. & obe. & in extrauaganti vnam sanctam.

¶ Tertio facit ꝙ ab illo non licet appellare a cuius obedientia non licet recedere: quia appellans recedit ab obedientia illius a quo appellat. & ideo dicitur ꝙ ab obedientia non licet appellare: vt in capitulo ad nostrā cl. 1. de

A appel. Sed nulli christiano licet recedere ab obedientia papæ: vt in.c. præceptis. 12.di. Ergo nulli christiano licet a papa appellare.

¶ Quarto concilium fit ex multis personis/ vt per illas proponant diuersæ viæ ex quibus ille qui præest concilio possit vnam præ aliis eligere. nam secundũ damas. electio est multis præexistentibus vnum præ altero eligere. et apud aristo. 3. ethi. electio est determinatio consilii. Sine papa ergo vel eius authoritate in concilio nulla potest fieri electio de iis quæ proponuntur. Ideo dicitur. 17. di. ꝙ authoritas congregandorũ conciliorum penes apostolicam sedem residet: quia absq; romani pontificis authoritate concilium nec authoritatem nec firmitatem habet. Ergo a papa ad concilium non licet appellare: quia esset appellare ab eodem ad ipsummet cõtra notata in capi. a collatione de appel. in. 6. ca. si a subdelegato de offi. delega. eo. li. & late doc. in.c. super quæstionũ. §. si vero de offi. delega. ¶ Accedit ꝙ nullibi legitur a concilio introductũ ꝙ liceat ad ipsum a papa appellare/ vel ꝙ tali appellationi aliquod priuilegium dederit. Igitur talis appellatio est frustratoria & nullum habet effectum nec suspẽsiuum nec deuolutiuum, nec reuocarentur ea quæ fierẽt

B contra per modũ nullitatis vel iniustitiæ. nec est dare aliud remediũ: nam deest superior & efficacia appellatiõis. Facit qđ ponit collectarius in.c. quæ multotiẽs de regu. iu. de appellatione emissa a papa ad deum/ & quod dicitur infra in proximo contrario

¶ QVINTO appellatio debet fieri a minori ad maiorem, & non a maiori ad minorẽ vel de pari ad parem / nisi vt supra dictũ est: vt in.c. anteriorum. §. illo. 2. q. 6. Siue ergo dicamus prout est veritas ꝙ papa sit maior concilio (vt i.d.c. significasti de elec.) siue dicam' ꝙ sit par, quia par in parem non habet imperium. c. innotuit de elec. nunq̃ appellare licebit a papa ad concilium. ¶ Et pro ista parte faciunt omnia illa motiua quæ habent ꝙ papa sit maior concilio, & ꝙ a sententia papæ non licet appellare, & ꝙ inferior non tollit legem superioris: vt in cle. ne romani de elec. quæ fuit edita in conci. vbi ioan. an. dicit illud maxime esse verum vbi inferior ab illo superiore recipit potestatem. Et idem dicit esse de concilio per.c. significasti de elec. &. 3. q. 9. c. cuncta per mundum &. c. nemo/ &. c. sancta &. c. ipsi cum pluribus aliis in. d. q.

¶ Nec obstat si dicatur ꝙ illa iura sunt familiare testimonium ab ipsismet pontificibus, quia hoc dicere est sacrilegium: vt patet in.c. C licet ex suscepto de fo. compe. & in.c. nulli fas. 19. di. constat enim nunq̃ hoc fuisse reuocatum in dubium, licet post illa iura multa fuerint celebrata concilia. ¶ Idem etiam si cõtenderetur ꝙ concilium sit superius papa, quia appellatio est de iure positiuo & iuris positiui priuilegio introducta, licet redditio iustitiæ sit de iure naturali: cle. pastoralis de re iudi. & inno. in. c. quæ in ecclesiarum de consti. nam quando tollitur appellatio, quæ fiunt contra appellationem non reuocantur tanquàm attentata & innouata, sed per modum iniustitiæ: vt ibi notatur. Facit quod ponitur de clausula appellatione remota & illius effectu in ca. vt debitus &. c. pastoralis de appel. Vnde cum totum ius positiuum sit submissum romano pontifici (nam ipse est supra illud: vt in sæpius allegato. c. proposuit de conces. præben.) sequitur quòd non potuerit sibiipsi legem dicere a qua non liceat recedere/ sicut nec legitur dixisse. Igitur sequitur quòd appellatio quatenus est de iure positiuo ab eo fieri non possit, & si fieret priuilegia iuris positiui non haberet.

¶ SEXTO facit quòd ordinem rerum naturalium in regimine naturali nullus potest immutare nisi deus, & in regimine morali ordinem iudiciarium nemo potest immutare D nisi papa q gerit vicẽ dei in terra. facit quod dicitur in.c. fi. de hære. in. 6. vbi inferior a papa non potest committere causam summarie nec alterare ordinem iudiciarium. Sed sic est quòd ordo iudiciarius qui vertitur inter homines præsupponit authoritatem papæ ad concilium in conuocando & authoritatem tribuendo & modum appellationis vnius ad alterum ordinando. Ergo sequitur quòd ridiculosa esset appellatio ad concilium, cum ordinẽ iudiciarium in regimine ecclesiæ concilium immutare non possit absq; authoritate papæ. Ergo a papa ad ipsum non licet appellare.

¶ SEPTIMO non licet appellare ab illo ad quem est ab omnibus si oppressi fuerint appellandum: quia nõ licet eidem in eadem causa appellare ab aliquo ad ipsummet. Sed omnis oppressus appellat ad papam. 2. q. 6. quisquis. c. omnis &. c. ad romanam. Ergo nulli qualitercunq; oppresso licet appellare ad concilium a papa, ad quem omnes oppressi appellant. & de hoc est bonus tex. in. c. ideo el. 1. 2. quæstione. 6. vbi tex. dicit ꝙ ideo sedi apostolicæ priuilegia sunt concessa tam

de congregandis conciliis & iudiciis ac re-
A stitutionibus episcoporum quàm de sum-
mis ecclesiarum negociis, vt ab ea omnes op
pressi auxilium & iniuste damnati restitutio-
nem sumant. Facit quòd in romano põtifice
est suprema potestas. xi. di. c. nolite, &. 2. q. 6.
decreto &. c. qui se scit. Et tex. in. c. dudum. 3.
q. 6. vbi dicitur decretum a sanctis apostolis
eorũq; successoribus in antiquis statutis non
licere præter cõscientiã romani pontificis cõ
cilia celebrare vel epm damnare, quoniã san
ctã romanam ecclesiã primã omniũ ecclesia-
rũ esse voluerũt. ex quo sequitur ꝙ apostoli
qui cõstituebãt cõciliũ (vt patet act. 6. &. 15.)
voluerunt ꝙ papa haberet supremã potesta-
tẽ. & idẽ innuit tex. in. c. in nouo. 21. di. dicẽs
ꝙ ipsi voluerunt petrũ esse suũ principẽ. De-
inde subiũgit idẽ tex. in. c. dudum. & sicut bea
tus petrus apostolus primus fuit omniũ apo
stolorũ, ita & hæc ecclesia eius nomine conse
crata dño instituente prima sit & caput cętera
rum. Et sequitur. & ad eam quasi ad matrem
atq; apicem omnes maiores ecclesiæ causæ
& iudicia episcoporũ recurrant & iuxta eius
sententiã terminum sumant: nec extra roma
num quicq̃ ex his decerni debere pontificẽ.
Ergo solus romanus pon. omnes alios iudi-
cat nec ab aliquo iudicatur: vt in. d. ca. nemo
B &. c. aliorum &. c. facta. 9. q. 3. vbi dicitur ꝙ
de eius persona iudicare ẽ solius dei. Si enim
petrus pro omnibus claues recepit (vt in. c.
audiuimus. 24. q. 1.) sequitur ꝙ omnibus est
superior. Et intellige distributiue & collecti-
ue: vt ponit egi. consi. 99. Non enim accepit
authoritatem a conciliis sed a deo: cõcilia au
tem ab eo receperũt. d. c. significasti &. c. regu
la &. c. nec licuit. 17. di. Ad idem. c. futuram
12. q. 1. Idem in. c. si papa. 40. di. Idem in. c.
nunc autem. 21. di. Idem in. §. verum. 17. di.
Et bene tex. in. c. patet. 9. q. 3. vbi dicitur. se-
dis apostolicæ (cuius authoritate maius nõ
est) iudicium a nemine est retractandũ neq;
cuiquã de eius licet iudicare iudicio: senten-
tiamq; illius constituerunt canones nõ opor
tere dissolui. Si autem eius iudicium non po-
test retractari nec dissolui, sequitur ꝙ nõ po
test ab eo appellari/ quod est remedium retra
ctatiuũ. Ergo a sententia papæ ad concilium
non potest appellari. tum quia a tali senten-
tia non appellatur. tum quia deest cõcilio po
testas de ea iudicandi.
¶ Nec dicatur ꝙ iura illa loquuntur in roma
na ecclesia quæ constat etiam ex cardinalibus
& aliis prælatis: vt patet in. c. ad apostolicę de
re iudi. in. 6. &. c. fundamenta. §. ne autem de C
elec. eo. li. &. c. antiqua de priui. & cap. sacro-
sancta. 22. di. cum similibus: aliud autem est
apostolica sedes aliud romanus pontifex: vt
probatur in. c. enimuero &. c. nulli fas. 19. di.
&. c. si gratiose de rescrip. in. 6. Tũ quia tex. in
cap. dudum & in. c. aliorum & in. c. facta &. c.
futuram & cap. si papa &. §. verum/ &. c.
nunc autem clare loquuntur de romano põ-
tifice. Tum quia illud quod facit papa dicitur
facere sedes apostolica & e contra: vt dicit io-
an. an. in ca. si abbatem de elec. in. 6. & ponit
cardi. floren. in. cle. quia contingit in. 5. quæ-
stione de religi. do. Sic ergo patet ꝙ si admit-
teretur appellatio a papa ad concilium, nihil
aliud esset quàm ponere licere appellare a ca
pite ad membra: quia papa est caput vniuer
salis ecclesiæ (vt in in. c. rogamus. 24. q. 1.)
& cæteri episcopi & alii existentes in cõcilio
dicuntur membra: vt in. c. ita dominus. 19
di. & in. d. c. fundamenta.
¶ OCTAVO SICVT episcopi &
vicarii idem est tribunal (vt in cap. primo de
offi. vica. in. 6. & in cap. 2. de consuetu. eodẽ
li.) eodem modo christi & papæ qui est eius
vicarius. capitulo vbi periculum. §. cæterum
de electiõe in sexto & . c. ad apostolicæ. §. nos
itaq; de sententia & re iudi. in. 6. &. c. 1. de ho D
mi. eo. li. & in. c. quanto &. c. licet de transla.
prælа. cum similibus. Vnde chryso. super il-
lud ioannis vl. pasce oues meas dicit. id est lo
co mei præpositus esto & caput fratrum tuo-
rum, vt ipsi loco mei te assumentes vbiq; ter-
rarum te in throno tuo sedentem prædicent
& confirment. vnde sicut idem est appellare
a vicario episcopi qđ appellare ab episcopo
(. d. ca. 2.) sic appellare a vicario christi idem
est quod appellare a christo. Item nihil
aliud esset dicere q̃ ꝙ tribunal christi sit in-
ferius tribunali concilii. hoc autem esset hæ-
reticum dicere. c. 1. de summa trini. ergo. Fa-
cit quòd papa vicem dei gerit in terris: vt in
cap. vnico vt eccle. benefi. ergo ad deum &
non ad alium esset appellandum: cum non
constet quòd aliud tribunal ordinauerit. Imo
fortius dicit ostien. & ioan. an. quòd a papa
ad deum non posset appellari quia idem est
consistorium dei & papæ. & ipse vicem dei te
net in iudicando, claue tamen non errante: vt
in. c. q̃to de trãsla. præla. Itẽ si posset appellari
ad concilium, duo dicerẽtur esse generales vi
carii christi: quod asserere esset hæreticũ dicit
ostiẽ. & ioã. an. in. c. per venerabilẽ. §. rationi-
bus/ qui filii sint legi. sicut ponere duo prin-

cipia est hæreticum.24.q.1.c.penul.versi.cer
A doniani. Ne igitur hæreticus videaris hæc sit tua fides ꝙ sicut deus est immutabilis (de sum.tri.c.1.) sic vnus est vicarius eius in terris generalis qui præest oībus, sicq; inferior hierarchia conuenit superiori: dicit ioan.an. in.d.§.rationibus. Facit glo. in cle. ad nostrū de hære. Præterea petro dictū est pasce oues meas, in quo plenitudo vicariatus fuit ei concessa: quam non legimus datam concilio.

¶ Nono ab eo ad quem omnes causæ etiam fidei sunt deferendæ / non est etiam in causa fidei appellandum: quia per appellationem impeditur causarum cognitio (vt per totum ff. nil innouari appel. pendē.) & potius s recedi dicitur ab eo & impediri ne causę ad eū deferantur: vt in.c. eum qui de dolo & contu. in.6. Ad papam autem deuoluuntur omnes causæ etiam fidei: vt in.c. maiores de bap.24. q.1.c.quotiens.17.di.multis.3.q.6.dudum, & in.c.1.de transla.præla. Ergo a papa nō licet appellare ad concilium.

¶ Decimo clarum est ꝙ a concilio appellatur ad papam: vt in ca. cuncta per mundum 9.q.3. Et papa iudicat de concilio & reuocat eius gesta: vt late dixi in quæstione vtrum papa possit tollere constitutiones conciliares,
B & ponit alex.in ru.de appel.in.13.col. Ergo a papa qui est iudex appellationis a concilio non potest appellari ad conciliū.d.c.anteriorum.§.illo.2.q.6. Vnde.s.tho.in quæstionibus de po.q.10.ar.4.ad.13.argu.dicit ꝙ sola ro.pontificis authoritate synodus congregari potest, & ab eo sententia synodi confirmatur & ad ipsum á synodo appellatur. quæ omnia patent in gestis calcedonen.concilii.

¶ Vndecimo facit ꝙ nullus appellat a sententia papæ: vt in.c.1.de transla.præla. & in.c.sicut vnire / de exces.præla.& vtrobiq; glo. vnde versus / trāsfert & mutat appellat nullus ab ipso. Si ergo ab ipso nullus appellat, sequitur ꝙ ad concilium a papa non possit appellari. ¶ Accedit ꝙ remedium appellationis est iuris positiui.l.1.C. de sen. præfec. præto. cui papa non subiicitur: vt in.c. proposuit de cōces.præbē.l.digna vox.C.de legi.& ideo dicitur ꝙ papa potest per suum rescriptum tollere remedium appellationis: vt dicunt doc. in c.1.de rescrip.& in ru.de appel. & moderni in.c.eum inter de excep.

¶ EX HIS & aliis rationibus doc.moderni (maxime alex.in.ru.de appel.) tenent ꝙ nullo modo licet appellare a papa ad cōciliū. Et hoc idē tenet car.de turre cre.in.3.li.c.47.& abb.sicu.in dicta disputatione dicit idem, præterq; in tribus casibus: videlicet in casu hæresis, C similiter in casu in quo ex facto papę deco loratur seu immutatur status vniuersalis ecclesiæ, vel quando ex eius præcepto vehemēter præsumitur secuturum scandalum in vniuersali ecclesia, quo casu licebit appellare (saltem vt cōcilium resistat papæ ne confundat dei ecclesiam per notata per inno. in.c.q̄to de consue. Et ex hoc dicit in casu suo (videlicet quādo papa priuaret episcopum sine aliqua causa sed solum nuda voluntate) ꝙ posset appellari ad concilium, quia hoc casu non iudicatur papa sed poti⁹ ei resistitur. de quo ar ti. (vtrum sine causa papa possit amouere & deponere episcopum) vide late barbatium in.c.ꝙ trāslationem / de offi.lega. Tertio casu quando papa consentit ꝙ appellatio deferatur ad concilium cui se submittit. ex quo ipse est præsens per.c. nos si incompetenter cū concordan.2.q.7. ¶ Dicit tamen ꝙ bene admitteretur appellatio a papa male informato ad eundem bene informatum, ad hoc vt corrigeret errorem suum. Facit tex.in.c. ad apostolicę de re iudi.in.6. vbi papa dicit se paratum reuocare gesta contra imperatorem si in aliquo eum læsisset. & imperator dicit / non erubescimus si quid melius etiam horum quæ ipsi prius diximus adinueniamus hoc D sancire & competentem prioribus imponere correctionem: vt in authē.de nup. in prin. colla.4. Ad idem.c. tum ex literis de resti. in integ. Et istud non proprie erit appellatio (quia non suspendit iudicatum nec deuoluit causam ad superiorem) sed est appellatio large sumpto vocabulo: quia per eā prouocatur ipse met papa vt diligentius negocium examinet secundum abb.in.d. disputatione sepus.

¶ Oekam tamen li.6.primæ partis.c.17.cū pluribus sequen. tenet ꝙ a papa hæretico vel qui sententiam hęreticalem tulisset vel publice hæresim dogmatizaret / liceret appellare ad concilium ¶ Augustinus de anco.q.6.ar.6.tenet ꝙ nō licet appellare nisi eo casu quo esset hæreticus, quia tunc posset haberi recursus ab eo ad concilium. Et idem in effectu tenet gerson li.3.in trac.an liceat in causis fidei a summo pontifice appellare seu eius iudiciū declinare. & ad hoc allegat constitutionē martini quinti in concilio constantien. editam anno primo pontificatus eius: videlicet nulli fas est a romano pontifice christi vicario in terris appellare &c. Idem egi. in consi. 99. in. 18. q. quartæ partis: qui refert plures idē tenētes.

Quod & sensit.s.tho.in. secundasecundæ.q. A 69.ar.3.&.4. qui dicit ꝙ tales præsumuntur appellare causa moræ afferendæ & ne sententia iusta contra eos proferatur, ideo eorũ appellatio nõ tenet sed puniendi sunt secundũ eum.

¶ Quinimo idem egi.in.d.consi. dicit ꝙ cauere debẽt sibi tales qui dicunt ꝙ a papa possit appellari ad concilium, quia videntur in ecclesia dei ponere duo capita: minus a quo appelletur, & maius ad quod appelletur. & sic errarent in illo arti. vnã sanctã &c. prout plene hęc materia deducitur in li. de ecclesiastica potestate secundũ eum. Vnde concludit ꝙ talis appellatio etiã pręcedens nõ suspendit supremã potestatẽ papę: quia ex quo nõ põt appellari, nõ potest operari aliquẽ effectũ. regula nõ pręstat in.6. quia iura quę dicũt per appellationẽ causari suspẽsionẽ loquuntur quãdo appellatio tenet. c. pastoralis de appel. c. nõ solum eo. ti. in.6. c. per tuas de sen. excõ. Vnde si sententia transiuit in rem iudicatã, nihil operatur appellatio. ff. a quibus appel. nõ licet l.1.§. fi. c. quo ad consultationem de re iudi. &. l.1.&.2. C. quorum appel. non reci. &.2. q.6.§. sunt ẽt quorũ. Nec appellantes iuuantur aliqualiter per talem appellationẽ.

B ¶ Plus adhuc dicit egi. ibi & in. d. consi. q. 20. ait enim ꝙ si tales dogmatizantes (ꝙ possit a papa appellari ad concilium/ & ꝙ sententia papæ propter talem appellationem non sit timẽda nec debeat seruari) hoc pertinaciter assererent/ essent habendi de fide suspecti: quia determinatum est per ecclesiam ꝙ credere omnem creaturam subesse romano pontifici in spiritualibus est de necessitate salutis: vt in extrauaganti quæ incipit vnam sanctam &c. Sed credere a papa ad cõciliũ appellari posse est credere illum ad quẽ appellatur esse superiorem papa. Igitur sic etiam credere sententiam papę non ligare propter appellationem interpositam ab eo in iis quæ ad papam pertinent in spiritualibus/ est contra legem diuinam & male sentire de potestate papæ, & maxime in mere positiuis. xi. q.1. cap. quicunq;. Et cum tales separent se ab vnitate ecclesię, dicuntur schismatici. schisma autẽ sonat in hæresim. 24. q.1. schisma. &. q.3. c. inter hęresim. Imo ex eo solo ꝙ subiici renuũt romano põtifici sunt schismatici: vt plene prosequit. s. tho. in secũdasecundæ. q.39. ar.1. Et propterea barba. in. c. super quæstionũ in. §. si vero in 6. col. dicit ꝙ disputare vtrum a sententia papæ possit ad concilium appellari, esset ponere os in cœlum: & ꝙ stat determinationi põtificali factę mantuæ vna cũ cardinalibus per pium secundum, ꝙ a sententia papæ non licet appellare ad concilium futurum. de qua etiã meminit alex. in ru. de appel. 12. col. Et istã C opinionem (ꝙ non liceat nec possit appellari a sententia papæ ad concilium) tenet martinus de laude in trac. de principibus. q. 266. allegat albericũ idem tenẽtẽ in. l. 1. ff. de offi. præfec. praeto. & ange. in. l. 1. ff. de. feriis.

¶ Et hodie illa cõstitutio pii est innouata per iulium secundum: qui declarauit schismaticos appellantes a papa ad futurum cõcilium vltra pœnas per piũ inflictas. Tenor autem bullæ iulii sequitur & est talis.

IVLIVS epus seruus seruorũ dei ad perpetuam rei memoriam. Suscepti regiminis nos cura solicitat vt eorum maliciis & audaciæ quorum scæleris cæcitas & damnandæ ambitionis improbitas animos occupantes/ discordiarum satore ac schismatum inuentore & altino humani generis inimico procurãte eos in illam temeritatẽ impellunt vt quę sibi a iure interdicta & a sanctis patribus ẽt in cõgregatiõe fideliũ pro huius sanctæ sedis dignitate & ecclię vnitate seruãdis ad schismatis occasionẽ tollendã (quo in dei ecclesia perniciosior morbus inuenirt vix põt) spiritu sancto cooperãte non minus prouide & salubriter q̃ necessarie decreta & statuta esse nouerint, damnata audacia & exquisitis artibus & fraudibus attẽtare temere conentur & eis cõtrauenire cõtendant, nũc nouorũ editioniũ nũc antiquorũ innouatione & declaratione/ nunc vero extensione & nouarũ pœnarũ D adiectione (prout salubriter expedire cõspicimus) soliciius studiis obuiare curemus. Sane licet olim fœlicis recordationis pius papa secundus prædecessor noster de fratrũ suorum sanctæ romanæ ecclesiæ cardinalium cũctorũq; prælatorũ ac diuini & humani iuris interpretum curiam romanã sequentium in dicta seu cõgregatione mantuana existentium approbatione, matura prius & graui pręmissa discussione & de eorundem congregatorũ vnanimi consilio & assensu ac ex certa scientia prouocationes ad futurum concilium efficacissimis & palpabilibus rationibus tanq̃ erroneas & detestabiles dãnauerit ac sub excõmunicationis latæ sententiæ & interdicti pœnis pręceperit ne qua persona cuiusuis dignitatis siue etiam vniuersitas aut collegiũ quouis quæsito colore ab ordinationibus sententiis seu mandatis quibuscunq; suis ac succes

A sotum suorũ appellationẽ huiusmodi inter,
ponere auderet, & contrafacientes vna cum
fautoribus suis & consilium auxiliumue præ
stantibus (siue hi tabelliones essent siue testes
siue aduocati siue alii quicunq̃) non solũ pœ
nis & censuris prædictis sed etiam iis quæ læ
sæ maiestatis & hæreticæ prauitatis reis impo
nuntur obnoxios esse statuerit: leonardus ta
men lauredanus dux / rogati ac generale con,
silium & commune venetiarum omnesq̃ &
singuli patritii & ciues cõmunis eiusdẽ vna
cum prouisoribus potestatibus commissariis
& reliquis officialibus suis quorũ authorita,
te industria consilio opera aut fauore ciuita,
tes oppida castra arces ad nos & sanctam ro,
manam ecclesiam legitime pertinentes occu
patæ fuerant aut detinebantur, de fratrum
nostrorum consilio a nobis requisiti & moni
ti vt intra certum terminum sub pœnis tunc
expressis nos & sanctam apostolicam sedem
plene & omni ex parte in concessa sibi autho
ritate & libertate cum obediẽtia recognosce,
rent & redintegrarent, ac rauennam ceruiam
ariminum fauentiam farsinam ciuitates cum
oppidis castris terris & districtu ipsarũ cumq̃
cesenatẽ. forliuiẽ. ac immolẽ. territorii castris
oppidis terris & locis quæ occupabant inte,
B gre & expedite nobis & dictæ romanæ eccle
siæ cuius iuris esse noscebãtur relaxarent atq̃
inde recederent nec impedirent quominus
illorũ ciues & habitatores ad piæ matris suæ
romanæ ecclesiæ obedientiam reuerterentur,
omnes eorũ fautores ab auxilii in talibus præ
statione deterrendo: ita q̃ requisitioni moni,
tioni & mandato nostro huiusmodi non pa,
rentes, maioris excõmunicationis sententia
de simili consilio eo ipso innodati censerẽtur
a qua præterq̃ in mortis articulo cõstituti per
alium q̃ per romanum põtificem etiam præ,
textu cuiuscũq̃ facultatis cuicũq̃ pro tẽpore
concessæ absolui nõ possent (quam quidem
excommunicationis sententiam in huiusmo
di non paritionis euentum iteratis etiam vici
bus aggrauauimus) paternis monitis & salu
taribus iussis obsequi prout debebant indebi
te recusantes ceu qui iuri proprio diffidunt
& superioris mandata contumaciter obau,
diunt vt quæ minus iuste vsurparunt indebi
te etiam cum animarum suarum detrimento
retineant, ad prohibitum atq̃ damnatum re,
medium cõfugientes a requisitione monitio
ne & mãdato ac sententiis censuris & pœnis
prædictis nulla constitutionis pii prædecesso
ris hoc expresse vetantis habita ratione ad fu
turum conciliũ temere vt accepimus prouo C
carũt: prout etiam perditionis filii quondam
ioannes bentiuolus & eius nati cum eos a ty
rannica oppressione dilectæ ciuitatis nostræ
bononiæ expellere decreuissemus damnabi,
liter fecisse dicuntur, videlicet ad futurum cõ
cilium prædictum appellasse & prouocasse.
Nos igitur q̃ detestãda sit eorum peruersitas
attendentes qui propriis innixi commodis &
nefariis cupiditatibus mãcipati / salubria de,
creta patrum & superiorum iussa spernentes
inconsutilem christi tunicã scindere aut etiã
scissionis causam præbere contendunt, & ec
clesiæ vnitatem diuidere / prædictæ sanctæ se
dis apostolicæ principatum tollere & contra
tot sanctorum patrum & sacrorum concilio
rum decreta temere & damnabiliter magna
audacia venire non erubescunt & contraface
re non verentur, asserẽtes inter cętera consu
lentes persuadentes determinãtes seu deter,
minationi huiusmodi interessentes sola con,
silii præstatione seu persuasione deliberatio,
ne aut determinatione q̃ aliquibus casibus a
romano pontifice seu eius sentẽtia vel decre,
to ad futurum concilium generale appellari
possit / dicta pii prædecessoris cõstitutione nõ
ligari nisi in ipsa actuali appellatione & illius
interpositione vel scripturæ compositione se D
immiscuerint: ne de cætero tali assertione se
excusare / ac tale quid inposterum præsume
re impune valeãt / opportunã tam immani &
periculoso morbo medelam adhibere volen
tes, hac generali & in perpetuum valitura cõ
stitutione ex certa nostra scientia & potestatis
plenitudine de venerabilium fratrum nostro
rum sanctæ romanæ ecclesiæ cardinalium cõ
silio promulgata, sancimus cõstitutionem pii
prædecessoris præfatam tam citra q̃ vltra mõ
tes & in vltramontanis partibus quo ad om,
nes tã ecclesiasticas q̃ seculares personas etiã
regali dignitate ac cardinalatus honore fulgẽ
tes capitula vniuersitates cõmunitates & col
legia congregationes & synodos ac parlamẽ
ta valuisse valere & perpetuo valiturã decla,
ramus, cum suppletione solennitatis cuiusli,
bet etiã publicationis omissę cuius in illa edẽ
da vel publicãda defectus prætẽdi posset quę
iuxta illã fieri reqrebatur eamq̃ ex præterito
nunc & in posterum inuiolabiliter obseruari
mãdamus: ipsius violatores cuiuscunq̃ digni
tatis existãt pœnis & censuris in eadẽ expres
sis quocũq̃ tempore subiacere statuentes, cõ
traria consuetudine seu potius corruptela nõ
obstãte: decernentes & declarantes vltra pœ,

nas impositas(quas ipso facto dictos violato
A res& contrauenientes incurrere volumus)ip-
sos & eorum quēlibet pro veris & indubita-
tis schismaticis & incōsutilis tunicæ domini
nostri iesu christi violatoribus & dissipatori-
bus ac de catholica fide male sentientibus ha-
bendos & reputandos, pœnisq; canonicis &
legalibus contra tales impositis subiacere &
cum dathan & abiron partem & damnationē
habere.ipsasq; etiā pœnas & earū quamlibet
omnes illos incurrere volumus cuiuscūq; cō
ditionis existāt & gradus prærogatiua fulge-
ant,qui in senatu consiliis parlamentis cōgre
gationibus etiā synodalibus & ꝓuincialibus
vel alias quomodolibet tacite vel expresse vo
ce vel scripto per se vel aliū cuiuscunq; timo
ris vel reuerentię velamine vel prætēsa excu
satione & superioris mādato non obstātibus
decreuerint consuluerint seu deliberauerint
vel aliorum dicta approbauerint consiliū aut
vocem dederint vt ad futurum vniuersale cō
ciliū a nobis vel successoribus nostris roma-
nis pontificibus contra prædictā constitutio-
nem appellare liceat possit vel debeat, dictas
pœnas ad ipsos & eorum quemlibet contra-
uenientem in pręmissis tenore præsentiū ex-
tendentes & locum habere declarātes omni
ambiguitate cessante. Et nihilominus prouo
B cationes & appellationes tā per leonardum
ducem / rogatos consilium & commune ve-
netiarum factas huiusmodi q̄ per quoscunq;
alios prædictos pro tēpore faciendas & inde
secuta quæcunq;(vt pote contra pii prædictā
ac præsentem constitutiones attentatas)nul-
las prout sunt & inualidas nulliusq; roboris
vel momenti fuisse & pro tempore fore au-
thoritate scientia & potestate similibus statui
mus decernimus& declaramus:ac pro potio
ri cautela cassamus & annullamus. Et vltra
supradictas pœnas quas contra constitutio-
nis huiusmodi violatores in suo robore per-
manere decernimus, loca quæcunq; ad quæ
violatores ipsos declinare & in quibus scien-
ter stare permitti contigerit ecclesiastico sup-
ponimus interdicto:decernentes illud quan-
diu ipsi violatores inibi scienter steterint vt
pręfertur & per triduum post eorum inde di
scessum firmiter obseruari. Ac præsentes lite
ras in quinterno cancellarię etiā describi mā-
damus,non obstantibus præmissis ac consti-
tutionibus & ordinationibus apostolicis cæte
risq; contrariis quibuscunq;. Nulli ergo om-
nino hominum liceat hāc paginā nostræ san
ctionis declarationis/ mādati/statuti/ decreti/
voluntatis/extensionis/ cassationis/ annulla- C
tionis & suppositionis infringere vel ei ausu
temerario contraire:si quis autem hoc atten-
tare præsumpserit, indignationē omnipoten
tis dei ac beatorum petri & pauli apostolorū
eius se nouerit incursurū. Datū romæ apud
sanctum petrum anno incarnationis domini
cæ millesimo quingentesimo/ nono kalen. iu
lii, pontificatus nostri anno sexto. Ia. quæstē-
berg. sigismundus.

¶ E I ꝙ sit hæreticum dicere simpliciter ꝙ
a papa liceat appellare ad concilium, ostendi
tur quia quicunq; priuilegiū romanæ eccle-
siæ a christo traditum auferre conatur, est hæ
reticus: vt est tex. in. c. omnes. 22. di. Sed di-
cens & tenēs ꝙ liceat appellare a papa ad cō-
cilium, aufert priuilegium romanę ecclesiæ a
christo traditū: ergo hoc dicens est hæreticus.
Quòd autē auferat siue auferre conetur pri-
uilegium romanæ ecclesiæ, patet quia cona-
tur auferre priuilegium capitis & principali-
tatis quod est in papa: vt in. c. rogamus. 24. q.
1. & in. c. non decet. 12. di. & . c. præceptis ea.
di. cum simil. Item conatur auferre priuile-
gium plenitudinis potestatis quæ est in solo
romano pontifice: vt in. c. decreto & . c. qui se
scit. 2. q. 6. & in. c. ad honorē de autho. & vsu- D
pal. & . c. proposuit de conces. præben. Itē co-
natur auferre priuilegium superioritatis pa-
pæ ad concilium: quia papa dat robur conci-
liis: vt in. c. significasti de elec. Itē conatur au-
ferre priuilegium ꝙ a nullo iudicatur nisi a
deo: vt in. c. nemo & . c. aliorum. & . c. facta. 9.
q. 3. & . c. si papa. 40. di. & . §. hinc etiam. 17.
di. cum simil.

¶ Et per istum modum argumentādi archie.
flo. in. 3. par. sum. ti. 24. c. 2. §. quoniā quidā,
tenuit esse hæreticum dicere ꝙ a papa posit
appellari ad futurū conciliū. & idem dicit ꝙ
nec ad successorem. Et respōdet ꝙ licet papa
posset errare & posset fieri hæreticus, tamē a
nullo hominum potest per modum iudicii
condemnari. Quinimo etiā si in hæresim pa
pa laberetur notorie, adhuc tamen non esset
a papa appellandum ad cōcilium/ sed primo
monendus esset a cardinalibus: qui si vellet
se corrigere/ eū iudicare non deberent, sed ip-
semet ab errore desistens seipsum deberet pu
nire: sicut alias supra dictum est de marcelli-
no in. c. nunc autem. 21. di. Sed si pertinaciter
vellet in hęresi persistere, tunc esset ipso facto
a papatu deiectus. 24. q. 1. audiuimus. & mi-
nor quolibet catholico: vt dicit glo. 24. q. 1.
in prin. nō. n. potest habere summi capitis di-

gnitatem si fidei nõ tenuerit vnitatem: vt. 24. q. 1. d. c. audiuimus &. c. alienus. Ergo voluit
A ꝙ nullo casu possit appellari a papa recepto ad concilium nec a papa ad successorem: & ꝙ aliter tenere ex prædictis sit hæreticum. Et hæc opinio placet: quia tẽdit maxime ad euitandum contemptum sedis apostolicæ & scã dalum quod inde posset oriri.

¶ Et hanc opinionem tenet collectarius in. c. quæ multotiens de regu. iu. Et idem egi. in. d. consi. 99. qui refert quendam gulielmum benedicti eandem tenere & probare duplici ratione. Primo quia non solum est hæreticus qui tenet contra catholicam fidem siue articulos fidei pertinaciter, sed etiam ille qui peruersum dogma pertinaciter dogmatizat/ vel falsas vel nouas opiniones gignit & sequitur 24. q. 3. c. hæreticus &. c. inter hæresim. & cle. vnica. §. fi. de vsu. ¶ Vnde aug. contra manichæ. qui in ecclesia christi morbidum aliquid prauumq; quid sapiunt, si correcti vt sanum sapiant resistunt contumaciter/ suaq; pestifera & mortifera documenta emendare nolunt sed defensare persistũt, hæretici sunt, c. qui in ecclesia. 24. q. 3. sed tales hoc pertinaciter dogmatizantes dicũtur peruersum dogma & pestifera & mortifera documẽta dogmatizare: quia contra dispositionem legis diuinæ & po
B sitiuæ, vt supra ostensum est. Igitur &c. ¶ Secundo ostendit ratione quã supra posui: quia conantur auferre priuilegium principalitatis romanæ ecclesiæ, & incidunt in extraua. vnã sanctam. Pro hoc. 22. di. c. omnes. glo. in. c. 1. 24. q. 1. & in. c. didicimus ea. cau. &. q. & glo. in verbo ecclesiæ in cle. ad nostrum de hære. Ad quod etiam allegat sanctum thomam in secunda secundæ. q. xi. ar. 2.

RESTAT NVNC respondere ad contraria. Et ad primum negatur assumptum: quia licet in concilio præsit papa, tamen quando appellatur a papa ad concilium/ tunc concilium iudicat sine papa: & vbi conciliũ est sine papa, non dicitur maius imo inferius papa. Ad constitutionẽ constantien. dicitur ꝙ non potuit subijcere papã concilio: vt supra dictum fuit. ¶ Nec obstat ꝙ deus non derelinquit fideles suos: quia verum est ꝙ non ita derelinquit quin eos per preces & orationes exaudiat & cor præsidentis quandoq; immutet, non autem per viam cõtradictionis siue appellationis: vt ibi gene. 43. deus autem meus omnipotẽs faciat eum vobis placabilẽ &c. Nec humana iustitia in hoc seculo semper bene discutitur, sed in futuro: vt in. c. a nobis de sen. excom.

¶ Ad secundum (ꝙ quilibet potest errare) di C
citur ꝙ ita potest errare cõcilium sicut papa: vt supra in aliis dictum est. c. placuit &. c. ita 36. q. 2. Et in materia appellationis non considera an quis potest errare vel non, sed habetur respectus ad maioritatem & superioritatem: quia ad quem appellatur/ ostenditur superior: vt in. d. c. anterioꝝ. 2. q. 6. &. §. illo.

¶ Quoad tertium/ respondetur illis contrariis in quæstione sua propria.

¶ Ad quartũ conceditur ꝙ non appellatur a concilio quando est legitime congregatũ cũ præside papa: quia si appellaretur ab eo appellaretur a papa & ad ipsummet: quia non est dare alium superiorem: vt in. c. licet de elec. &. d. c. aliorum &. c. nemo &. c. facta. 9. q. 3. Et appellatio ab eodem ad seipsum non admittitur. d. c. non putamus de consue. in. 6. &. c. 1. de offi. vica. eo. li. & dicitur in. d. c. super quæstionum/ in. §. si vero de offi. delega. & in. d. §. illo. Et cum concilia dicunt non appellari a concilio, intelligitur in quo præest papa. vnde in. 6. actione eiusdẽ calcedonen. concilii dicitur ꝙ in omnibus synodis apocrisari apostolici decretas sententias primo propter authoritatem sedis apostolicæ confirmabant: & alias nullum robur habebant. Vnde in conci D
lio antiocheno dicitur ꝙ perfectum conciliũ dicitur in quo interfuit archiepiscopus: & perfecta synodus & plenaria est in qua etiam episcopus metropolitanus interfuit. igitur & cõcilium vniuersale tunc erit perfectum & plenarium quãdo in eo papa interuenit. Præterea etsi a concilio nõ appellatur/ etiam a papa non appellatur: nec sequitur si a concilio nõ appellat̃ sicut nec a senatu (vt in. l. 1. ff. a quibus appel. non li.) ꝙ a papa ad ipsum sit appellandum/ sicut nec ab imperatore ad senatum.

¶ Ad quintum respondetur ꝙ non est idem iudicium de episcopo & capitulo quod de papa & concilio: quia papa non habet superiorem sicut episcopus. nec consequentia ibi posita est bona.

¶ Ad sextum datur similis responsio ꝙ nõ est eadem ratio de archiepiscopo qui habet superiorẽ/ & de papa q nullum habet superiorem. Item quod dicitur de paulo qui appellauit ad cæsarem / nihil facit ad hoc ꝙ a papa debeat appellari ad concilium.

¶ Ad septimum datur eadem responsio quæ supra ad quartum. Nec est verum ꝙ maius sit iudicium concilii q̃ papæ: vt dixi supra in

quæstione cuius sentētia præferatur papæne
A an concilii,& ponitur in propria, q, de supe-
rioritate papæ ad concilium.Et a papę autho
ritate cōcilia sumūt robur: vt in.c, significasti
sępius allegato de elec. Nec est bona cōsequē
tia: sicut nec esset si diceretur a præfecto prę-
torio non appellatur ergo debet ab imperato
re appellari ad præfectum prætorio vel ad se
natum.
¶ Ad octauum responsio patet in quæstione
an concilium sit supra papam.
¶ Ad .9. dicitur ꝙ licet a sentētia papę possit
supplicari & peti restitutio ī integrū & possit
in melius reformari, non tñ dicitur ꝙ per cō
ciliū. imo iura ibi allegata innuūt ꝙ per papā
& ꝙ oīs retractatio fit eius authoritate. Fa-
cit quod dicitur in.c. qualiter & quando de ac
cusa. & quod dicitur supra in. xi. motiuo pro
parte negatiua. ℣ Et licet papa congreget sæ-
pius pro peragendis concilium, non ex hoc
sequitur ꝙ sit inferior vel ꝙ ab eo sit appellā
dum ad concilium.
¶ Ad decimum respondetur ꝙ nō dicitur iu
dicium cōcilii supremum eo ꝙ a papa seu iis
a quibus appellare licet/ad ipsum appelletur:
sed quia in concilio ꝓest papa, & tūc est supre
mum propter supremam papæ potestatē. &
B ita loquitur aug.
¶ Ad vndecimū respondetur ꝙ probat in si-
mili ꝙ a concilio appelletur ad papam & nō
e conuerso. Et hoc est verum: vt ponit alexā.
in ru. de appel. col. 13. Faciunt quæ dicuntur
in.c. postulastis de conces. præben. &. c. irre
fragabili. §. 1. de offi. ordi.
¶ Ad duodecimum dictum est supra in quę-
stione quādo papa derogat constitutioni cō-
cilii. ℣ Et licet paulus reprǣhenderit petrum,
non sequitur ꝙ a petro debuerit appellari ad
paulum, & dictū est quando possit resisti su-
periori, vnde oues pastorem non reprǣhen-
dant nisi fiat a fide deuius: vt in.c, oues. 2. q. 7.
& in. c. oues. 6. q. 1. Paulus enim erat inferior
petro in administratione: vt in. c. in. nouo. 21.
di. & ideo non poterat ab eo petrus iudicari:
vt in. c. in sancta. 2. q. 7. sed impediri ne iudai
zaret. Facit quod dixi de remediis tenendis
cōtra papam scandalizantem ecclesiam. ℣ Et
similiter ad illud act. 15. respondetur ꝙ si re-
currerunt ad ecclesiam/etiam recurrerunt ad
petrum qui præerat ecclesię. & hoc non nega
tur quando appellatur ad concilium (cui pa-
pa præest) ab inferioribus.
¶ Ad tertiumdecimū respondetur vt sæpius
dictum est ꝙ illa authoritas dic ecclesiæ/non
habet locum in papa: vt late dicunt doc. post
ostien. in. c. proposuit de conces. præben. C
¶ Ad quartumdecimū respondetur ꝙ ista ra
tio militat contra omnes a quibus appellare
non licet, & ideo non concludit. ℣ Itē si pro-
pter alicuius dignitatem ab eo nō licet appel
lare, propter hoc non sequitur ꝙ tollatur de-
fensio: quia sunt alia remedia/vt supplicatio:
vt in authen. quæ supplicatio. C. de preci. im-
pera. offe. &. d. c. tum ex literis. & alia supra de
ducta in arti. quando papa est incorrigibilis.
℣ Item ex hoc motiuo non infertur ꝙ sit ap-
pellandum a papa ad concilium.
¶ Ad quintumdecimū respondetur ꝙ autho
ritas augu. cū dicit ꝙ restabat adhuc plenariū
ecclesiæ vniuersalis concilium/intelligitur de
concilio authoritate papæ congregato & cui
papa præest: vt. 17. di. per to.
¶ Ad sextumdecimū ꝙ sicut ecclesia vsa est su
perioritate contra papam in causa fidei sic in
aliis videtur vendicasse superioritatē. respon
detur ꝙ nullibi reperitur etiam in causa fidei
ꝙ concilium per viam appellationis recepe-
rit potestatem iudicandi de papa, nec hoc di-
citur in. c. si. papa. 40. di. ℣ Itē ꝙ potestas fue-
rit data generaliter omnibus apostolis/non
obstat: quia pricipalius petro: vt in. c. omnes
&. c. sacrosancta. 22. di. & in cap. ita dominus
19. di. & in. c. rogamus & in. c. loquitur. 24. D
q. 1. & in. c. fundamenta de elec. in. 6. cum si-
mil.
¶ Ad decimūseptimū respondetur ꝙ licet cō
mune bonum præferatur priuato, tamen ne-
gatur ꝙ hoc sit commune bonū ꝙ a sentētia
papæ appelletur ad concilium. Vnde aug. su
per illud gene. 1. vidit deus cūcta quę fecerat
& erant valde bona/dicit omnia a deo produ
cta bona quidē erāt in se sed valde bona pro-
pter ordinē quem adinuicē retinent. Cum er
go totius ecclesiastici ordinis dux & caput sit
ipse papa, sicut per appellationē tolleretur ta-
lis ordo ita tolleretur tale bonum: quia cū bo
num exercitus non sit nisi propter bonū du-
cis & bonum ecclesiæ non nisi propter bonū
papę, maius bonū est bonū ducis ꝙ̃ totius ex-
ercitus & bonū papę maius ꝙ̃ totius ecclesię.
Ita respondet augu. de anco. in. d. quæstio-
ne. 6. ar. 6.
¶ Ad decimumoctauum (ꝙ ab omni deuio
& obliquo appellari potest ad rectū) respon
detur hoc esse verum modo rectum sit supe-
rius obliqui. quia appellatio est ad superiorē
prouocatio: vt dicitur in ru. de appel. sed cōci
lium non est superior papæ: igitur. Itē contra

potest conciliū sicut & papa, & ideo non plus dicitur rectum vel obliquum iudicium concilii q̃ papæ. ¶ Et si dicatur q quando papa esset hæreticus, eius iudicium esset deuium & obliquum: vt in. c. si papa. 40. di. & cōcilium de eo tūc iudicat: vt in. d. c. si papa. & doc. in. c. in fidei de hæreti. in. 6. Respondetur q non per viam appellationis iudicialis sed cuiusdā prouocationis vt se emendet: sicut dicitur q appellatio extraiudicialis est quædam prouocatio ad causam: vt in. c. cū sit romana de appel. & c. bonæ eo. ti. & cle. causam de elec. & si se non emendet, datur concilio iudicium declarandi eum talem & papatu propter hæresim priuatum ipso iure: sicut alias supra dictum.

¶ Ad decimūnonum respondetur q non valet consequentia. Item papa maior est apostolo: vt in. c. sunt quidam. 25. q. 1. ca. proposuit post glo. de conces. præben.

¶ Ad vigesimum responsum est in solutione primi argumenti. Et ad vigesimumprimū respondetur vt ad secundum. Ad vigesimūsecundum de. c. ad apostolicæ/ respondetur q ibi nō dicitur q a sentētia papæ appelletur ad conciliū: sed q ipsemet papa erat paratus reuocare suam sententiam de consilio concilii, hoc modo quo & per viam supplicationis reuocat papa suam sententiā: vt in. c. tum ex literis de resti. in integ.

¶ Ad vltimū (quod reperitur factum in concilio cōstantien. in vltima sessione) posset respōderi q illud fuit potius quædā protestatio de facto q̃ appellatio, & non directe cōtra papā sed potius contra cōciliū, & ideo illud nō fuit discussum quia iam concilium erat dissolutum & dicta missa spiritussancti cum litaniis & aliis ceremoniis, & dictum existētibus in concilio domini ite in pace/ & per eos responsum amē. Item vt dictum est martinus contrarium statuit in eodem concilio.

¶ Articulus .2.

LTERIVS quæro vtrum a concilio debeat appellari ad papam? Et circa hoc tex. est q sic in. c. cuncta per mūdū. 9. q. 3. Tum quia papa est supra cōcilium: vt in. c. significasti de elec. & sæpe dictum est. Tum quia ipse confirmat gesta concilii. 25. q. 1. c. confidimus. & ab eo cōcilia authoritatē accipiunt: vt in. §. his ita. 25. q. 1. cap. significasti de elec. & c. bene quidem 96. di. Illa interpretatur & tollit. d. c. significasti. 23. q. 5. de liguribus. 17. di. c. nec licuit. & supra in sua quæstione dictum est. Ipse etiā restituit depositos a concilio. c. conueniētibus 1. q. 7. & d. c. cuncta per mundum. Et ipse cōfirmauit concilium arelatense. c. de obseruatione iuncta suprascrip. de consecra. di. 3. C

¶ Sed in cōtrarium facit glo. in. l. nemo martyres in verbo reuoluere. C. de sum. tri. quæ vult q a sententia concilii nō licet appellare. Et illam glo. notat pau. de cas. in. l. si quis. C. de preci. impera. offe. Sed responde q ibi est sermo de cōcilio cui papa præfuit vel alius eius nomine. loquitur enim de iis quæ erant circa fidem disposita per cōciliū calcedonen. quod fuit tentum authoritate leonis papæ, & ideo a tali sententia & decreto in causa fidei ibi sancito non licet appellare: cū sit quasi ius naturale secundum quod dicit ibi glo. Non tamen ibi dicitur simpliciter q in nullo casu liceat a cōcilio appellare. Vnde concluditur q a sententia cōcilii licet ad papam appellare. Et istā conclusionē ponit alex. in ru. de appel. in. 13. colum.

SED huic cōclusioni videtur obstare q sicut a sententia senatus nō potest appellari (vt in. l. 1. ff. a quibus appel. nō licet) ita nec a sententia concilii quod est quidā senatus. Sed ad hoc respondetur q aut præsupponimus concilium legitime congregatum authoritate papæ cui ipse præest. & nullo modo potest appellari: quia tunc actus attribuitur papæ: vt in. c. ad apostolicæ de re iudi. in 6. & papa non habet superiorem ad quem liceat appellare: vt in. c. licet de elec. Est. n. necesse q appellatio fiat a minori ad maiorem: vt in. l. præfecti. ff. de mino. & in. §. illo. 2. q. 6. Et est adeo de substātia appellationis q nullomodo potest tolli: vt in. c. non putamus de consue. in. 6. & l. 1. §. penul. & ibi ange. ff. de appel. & idem ange. in. l. 1. in prin. ff. a quibus appel. non licet. ¶ Aut præsupponimus concilium legitime congregatum non præsidente papa. Et tunc siest in casu in quo est cōgregatū contra papam (vtputa in causa hæresis papæ vel quia est contentio de papatu) dicā a sententia cōcilii non appellari quia ex quo illo casu concilium habet superioritatē in ecclesia (quia nō est aliquis eo superior, ex quo papa non habetur) ipsum iudicat de papatu: vt in. c. si papa. 40. di. & in. c. si duo. 79. di. Ideo ab eo non potest appellari. Aut loquimur eo casu quo conciliū est cōgregatum sine papa, D

A no dic/dicit duo esse genera iudiciorũ.vnum humanum,quo homo iudicat hominem in præsenti vita:quod apostolus appellat diem hominis,aliud diuinum/quo iudicabit deus in fine seculi:quod apostolus appellat diem dei. Vnde talis sic appellans refugit ordinatio nem diuinam. ideo dicitur appellare contra deum. ¶ Tum etiam quia talis appellatio re pugnat determinatiõi tẽporis: quia deus præ fixit diem determinatam in qua oẽs iudican dos per ipsum/oportet præsentari ante tribu nal ipsius vt recipiat vnusquisq; prout gessit in corpore:sicut dicit apostolus.2.ad corin.5 Cum ergo appellatio sit remedium iuris,qui cunq; in hac vita vult appellare ad deũ/ vult via iuris ante diem iudicii qui erit post hanc vitam procedere in iudicio/ & vult via iuris præuenire diem iudicii a iudice ordinatum. Vnde appellare ad christum iudicem est ap pellare contra iudicem. Vide aug. de anco. vbi supra in primo.2.&.3.arti.

¶ Adde etiam q; merito non est admittenda appellatio a papa ad deũ,quia sapit præsum ptionem & temeritatem in appellante : quia præsumit de deo tanq̃ de homine siue iudi cio hominis.& præsumit de seipso: quia præ supponit certam suam iustitiam. secundum B apostolum autem ad ro. 10. quærentes suam iustitiam statuere iustitiæ dei non sunt subie cti.Et temere appellans punitur.l. cos. §. ne temere.C.de appel.bal.in.l.2. C. de epis. au. bar.in.l.ab executore.C.quorum appel.non teci.Item talis appellãs committit in legem: quia prohibitum est appellare a papa. d.l. 1. ff.a quibus appel.non licet.& in legem com mittẽs non vtitur legis beneficio. l. non du biũ.C.de.ll.c.quia frustra de vsu . Quinimo talis committens in legem peccat mortaliter & incurrit pœnam:vt in.c.si quis de maio.& obe.Imo collectarius in.c. quæ multotiens de regu.iu.dicit q; appellans a papa ad deum dicitur incidere in hæresim, quando senten tia papæ fuisset iusta.Et alex. in.c. non decet 12.di.simpliciter referendo collec. dicit q; ap pellans a papa ad christũ est hæreticus, quia virtualiter negat papam esse vicarium chri sti. ¶ Sed tu vide ibi collec. qui multa ponit in.d.c.quæ multotiens. Et distinguit q; aut sententia papæ est iusta aut iniusta, & aut in iustitia illa est contra ius positiuum , & tunc etiam incideretur in hæresim:quia in talibus qui tangunt claues & papæ potestatem (ma xime vbi sacra scriptura esset aperta, de qua non licet dubitare) sunt infideles: vt in. c. 1. de hære.in.6. Aut sententia papæ est contra C deum vel legem euangelii vel naturæ.& tũc si appellans innititur appellationi vel suppli cationi,esset magis erroneum:quia deus pre cibus non viribus humanis superatur de pœ ni.di.1.c.importuna & sequen.si autem non innititur appellationi vel supplicationi sed recurrit simpliciter ad deum exprimendo do lorem & affectum mentis suæ & referendo in deum,tunc non noceret sed iuuaret.Vide tur tamen concludere q; ad hoc vt dicatur in cidere in hæresim/requiritur q; perseueret & sit pertinax in sua appellatione vel supplica tione per cle. 1. de vsu. ¶ Et ibi etiam ponit an liceat supplicare ad deum a sententia pa pæ.Et concludit q; non / loquendo de suppli catione iuris.ibi vide eum.

Arti. 5.

SED QVID SI fit contro uersia inter duos de papatu in concilio, vtrum poterunt appellare a sententia conci lii: Dicerem q; non: quia nõ poterunt ad seipsos appella re:quia non est alius superior ipso concilio isto casu:& appellatio debet fieri ad maiorẽ, vt sæpius dictum est.c.2.de cõsuc.in.6. ¶ Et istam opinionem repperi tentã in quibusdã D reportatis factis tẽpore schismatis quorũ au thorẽ ignoro. Vide quod dico supra in quæ stione vtrum a concilio possit appellari ad papam.

Arti. 6.

SVccessiue quæro vtrum pa pa possit pro libito volunta tis concilium dissoluere vel ad alium locum trãsferre. & loquor de indubitato papa. Et videtur prima facie dicen dum q; non: quia omnis variatio prohibita est:vt in cle.cum illusio/de renun.& ibi dicit cat.q; præsumitur in dubio cõtra variantem q; velit deuiare a veritate. facit quod dicitur in. c. 1. vt eccle.bene. & regula quod semel cum concor.in.6.Item dicit tex.xi. q. 3. cer tum.&.18.di.si quis autem/q; si quis ante fini tas agendorum examinationes a synodo abi re præsumpserit debet excõicari. ¶ Quod enim semel approbatum reperitur/ non po test amplius reprobari. glo. 4. dicto cap. in istis. 8.q.2.c.dilectissimi.32.q.5.c. horrẽdus ff.qui satisda.cogan.l.ab arbitro.4. q. 3. c. si. & ibi archi.de elec.cum vintoniensis.&quod notat inno.in.c.cũ venerabilis de excep. Vi

dctur. n. quod semel approbauit transisse in
A contractū cū patribus in concilio cōgregatis.
& ideo non posse reuocari. l. digna vox. C. de
ll. c. 1. de ꝓba. Sicut nō possum reprobare mo
res quos semel approbaui. c. veniēs de fi. pres-
by. facit quod notatur in cap. de illis de eo. ti.
A pari vr̄ dicendū ꝙ nec ipse papa locū im-
mutet, ne ei dicatur patere legē quā tu ipse tu
leris. c. cū oēs de consti. Indecens. n. omnino
probatur prius soluere militiæ cingulū q̄ ce-
dat victori aduersitas pręliorū: vt in. c. 1. de re
nū. Et magis delinquit qui interruptā causam
dimittit q̄ qui nūq̄ ad causam peruenit: vt in
authē. de litigi. §. omnē colla. 8. & dicit tex. in
l. 1. C. de eme. codi. iusti. ꝙ nihil magis impro
priū est pricipi q̄ ab eo cœptū imperfectū re-
linqui. Præterea vbi ex aliquo surgit decolo-
ratio status vniuersalis ecclesiæ/ papa illud fa
cere non debet. 8. q. 1. apostolica. 9. q. 3. c. per
principalē in glo. Nec ī illo potest dispēsare:
vt dicit archi. in. c. sunt quidā. 25. q. 1. allegat
1. q. 7. c. etsi illa. vbi idē archi. & fuit dictū ioā
nis in. §. nisi rigor ea. cau. & q. Et ista est ratio
quare non potest sibi eligere successorē, quia
turbaret bonum vniuersalis ecclesiæ: vt dicit
glo. 8. q. 1. §. his omnibus. & idē vult glo. 1. q.
3. c. ex multis. Et eadem ratione non dispēsat
cōtra quattuor principalia concilia, quia tan-
B gunt generalē statū ecclesię: vt in. c. sicut. 15.
di. Hoc aūt contingit ex dissolutione concilii
quia cū omnes catholici expectent reforma-
tionē in ecclesia, si re infecta viderēt conciliū
dissolui/ oēs turbarētur. Inde dicit inno. in. c.
inquisitioni de sen. excō. ꝙ papa nō pōt ꝑcipere
id ex quo vehemēter pręsumeretur turbādus
status ecclesiæ. Idē dicunt doc. in. c. q̄to de cō
sue. & glo. in. c. proposuit de cōcess. pręben. Et
inde dicitur ꝙ nō potest papa tollere clericis
priuilegiū ꝑ sub iudice seculari nō possint cō
ueniri: vt dicit flo. in repe. c. perpendimus de
sen. excō. & doc. in. c. nulli eo. ti. quia illud pri
uilegiū habent a deo: vt in. c. si imperator. 96.
di. & turbaretur status vniuersalis ecclesiæ se-
cundum flo. in. d. c. perpendimus. & idē doc.
in. d. c. nulli de priuilegio canonis si quis sua-
dēte. 17. q. 4. Facit tex. in. c. cum teneamur de
præben. vbi dicit papa se sustinere æquo ani-
mo si sua mandata non exequātur inferiores
quę scādalū essent allatura. facit quod dicitur
in. c. si quando de rescrip. Et sic ratione scanda
li videtur ꝙ non possit concilium transferre.
Si enim aliter diceremus, haberet papa pote-
statem exponendi periculo vniuersalem ec-
clesiā: quia posset se ad vnum locū suę volun

tati accōmodum transferre/ in quo patres cō C
cilii iusto metu ductos cōpelleret ad sibi pla-
cita q̄uis iniqua statuendum, quod esse non
debet: sicut nec potest statuere ꝙ ipse de hære
si non possit accusari: quia periclitaretur sta-
tus vniuersalis ecclesiæ, vt dicit glo. in. c. si pa-
pa. 40. di.

¶ Item in causis fidei maior est sententia con
cilii q̄ papæ: vt in. c. anastasius ibi glo. 19. di.
& in. d. c. sicut. 15. di. & dicitur in. d. c. si papa:
& supra diximus in propria quæstione. Ergo
nō debet esse in potestate papæ cōciliū dissol
uere, maxime quia vt plurimū concilia cele-
brantur ad extirpationē hæresum: vt patet in
quattuor principalioribus conciliis: sicut pa-
tet in cap. sexta. §. 1. cum sequentibus. 16. di.

¶ Item si esset in facultate papæ pro libito vo
luntatis dissoluere vel trāsferre conciliū, nun
q̄ posset cōtra eum aliquid fieri nisi pro velle
eius: quia quando videret concilium declina-
re in aliquam sententiā quæ ei non placeret,
ilico dissoluendo cōcilium impediret. Et fru-
stratoria esset semper conciliorum congrega
tio, quę q̄ maxime necessaria est. 12. di. c. illa.
& præsertim contra papā cum deuiat a fide:
quia nullum habet superiorem: vt allegato. c.
si papa. 40. di. D

¶ Item facit ꝙ si ipse posset dissoluere conci
liū pro libito voluntatis, tunc respectu perso
næ papæ non esset verū ꝙ iudicium redditur
in inuitum: contra tex. & ibi dicta. l. inter sti-
pulantē. ff. de verb. obli. facit bene tex. in. l. si le
gationis. ff. de iudi. vbi licet alias legatus durā
te legatione non possit conueniri, tamē si ser-
uum vel rem aliam emerit vel ex aliqua cau-
sa possidere cœperit/ poterit etiam durante le
gatione conueniri. Et assignat tex. rationem:
quia aliter dareť potestas legatis sub hac spe-
cie res alienas domum auferendi. Sic in pro-
posito licet alias papa nō possit ab aliquo cer-
to loco conueniri, propter delictum tamē ex
quo scandalizaretur ecclesia videtur dicendū
ꝙ possit certo loco conueniri/ & ꝙ non sit in
potestate eius locū iudicii mutare sed ꝙ de-
beat inuitus cogi subire iudicium.

¶ Item facit illud quod dixi supra in illo arti.
ad quem spectat congregatio concilii. vbi di-
xi quòd non videtur conueniens quòd iudi-
caturus & iudicans concurrant/ & quòd actio
& passio sunt incompassibiles. vbi etiam di-
co ꝙ postq̄ conciliū est congregatū & papæ
authoritas interuenit, authoritas papæ postea
confunditur cum concilio & remanet for-
ma concilii: & authoritas papæ congregantis

A finitur facta congregatiõe/saltem vt non pos-
sit illud dissoluere: & concilium cognoscit
de facto ipsius papæ.sicut in simili dicitur de
iudice recusato, ꝙ non potest iuste cogno-
scere: & tñ si delegat alteri ante recusationem
ille potest cognoscere, & quicquid facit sub-
delegatus facit authoritate delegati: vt in ca.
iudex de offi. delega. in. 6. Facit quod dici-
tur in.c. suspitionis &. c. super quæstionum
in prin.de offi.delega.& in simili quod dicit
in.c.si a subdelegato eo.ti.in.6.Et si hoc est, se-
quitur necessario ꝙ papa postq̃ cõcilium est
congregatum non põt vlterius illud transfer
re sine voluntate concilii. Et sic fuit seruatum
in cõcilio constantien. vbi cũ conciliũ fuisset
semel cõgregatũ præsidente ioan. 23. q̃uum
cunq́ postea fugam arripuerit/ omnino oĩs
potestas remansit in cõcilio & priuauit eum
iuridice. Et in dicto concilio fuit edita consti
tutio frequens quæ aperte disponit ꝙ postq̃
deputatus est locus pro futuro concilio, pa-
pa non possit illum mutare sine euidenti ne-
cessitate & de consilio fratrum, quod si est an
teq̃ concilium est congregatum, q̃to magis
postq̃ est congregatũ centendum est ꝙ non
possit dissolui? Vnde abb.sicu.in allegationi-
bus q̃m veritas obiiciendo eugenio ꝙ cona-
B bat conciliũ basiliense dissoluere & transfer
re ferrariam, adducit decretũ factum in.xi.ses
sione basileæ, quod vt dicit ipsemet eugenius
in sua adhæsiõe approbauerat.s.in quo cauet
ꝙ si papa in futurũ p̃sumeret concilium quo
quo modo de facto mutare impedire proro-
gare vel dissoluere/ & infra quattuor menses
cũ reali satisfactione non resipisceret, ex tunc
a papali administratione foret suspensus: &
si pœnã prædictã p duos menses post dictos
quattuor animo sustineret indurato, vsq́ ad
priuationẽ inclusiue contra eundẽ per sacrũ
concilium pcederetur. Ita dicit abb.sicu.in di
ctis allegatiõibus q̃m veritas circa fi.in versi.
restat postremo &c.in. 4.char. & disputat in
7.8.9.10.&.15.ratione. & latius postea per
alias decẽ rationes a versi. nunc decẽ rationes
subiiciã vsq́ ad versi. sed ne aduersariorum.
Et rosellus in. 4. principali q̃one conciliũ in
10.col.circa fi.& latius in.16.q. quanto tem
pore debeat durare concilium. vbi videtur te
nere ꝙ congregato concilio non possit per
papam dissolui sine concilii voluntate.
¶ Item facit ꝙ cõcilia sunt inuenta ad instru
endos christianos & ad docendũ populos di
sciplinas & mores, ne christicolæ in hæresim
dilabantur: vt. 15. di.c.1. Sed si q̃n expedit ha
bere conciliũ propter pullulationes hęresum C
vel scandala in ecclesia dei insurgentia papa
posset conciliũ dissoluere te imperfecta exi-
stente, tunc remaneret res in ambiguo: & cõ
cilio iuste contradicente/ remaneret confusio
in mentibus hominum, & scandalizaretur
vniuersalis ecclesia. Et ideo vt ista cessent di
camus non esse in facultate papæ dissoluere
conciliũ sine volũtate cõcilii. Facit q̃d paulo
ante adduximus ex inno.in.c.inquisitioni de
sen.excom.& quod dicitur in.c. cum ad mo-
nasteriũ de sta.mona. & in.c.sunt quidã. 25.
q.1. ¶ Accedit ꝙ postq̃ concilium est congre
gatum/ est vnum corpus cum papa. Et ideo si
cut quæ spectant ad vniuersum corpus non
p̃nt per particulare membrũ ministrari aliis
membris reluctantibus (vt in.c. singula. 89.
di.) sic videtur ꝙ non possit solus papa (qui
est caput) sine prælatis/ qui sunt mẽbra. ¶ Itẽ
facit ꝙ quando iudicium deberet fieri per cõ
cilium de papa, si papa posset dissoluere con
cilium vel illud transferre/ esset in potestate
rei positum in quo loco deberet conueniri.
quod est absurdũ: vt dicit tex.in. l. non vtiq́
ff.de eo quod certo loco. ¶ Item quando in
concilio est tractandũ de papa, non conuenit
ꝙ cognitio fiat in loco quẽ papa voluerit sed
potius econtra: cum naturali quoq́ iuri con D
ueniat quos res exegerit iudicialibus ad iudi
ciũ vocari sententiis, nõ ipsos iudices (quod
dici ẽt iniustũ est) ad subiectos deduci: vt in
l. iubemus in. §. oẽs de epis. & cle. & in. l. 2. §.
si p̃ęses. ff. quis ordo in bonorũ pos. seruetur.
¶ Itẽ facit ꝙ vbi tractatur cã fidei vel schisma
tis extirpandi vel reformatiõis in capite, syno
dus est iudex: vt in.c. anastasius ibi glo. 19. di.
& in.c. sicut ibi glo. 15. di. & in.d.c. si papa. 40
di. cum aliis simil. Vnde in eius p̃tãte est locũ
iudicii eligere vbi cã debeat agitari. sicut &
episcopus eligit locũ iudicii in sua diœcesi: vt
in.c. cũ ep̃us de offi.ordi.in.6. Igiẽ & loci mu
tatio in synodi p̃tãte esse debet.c. statuimus
de offi.delega.in 6.
¶ Nec obstat si dicatẽ ꝙ si papa põt concilium
conuocare (vt. 17. di. per to.) ergo & dissol-
uere, sicut qui potest instituere potest & desti
tuere: vt in.c. cum ex iniũcto de hære. Quia
respondetur ꝙ vbi inter conuocationem &
dissolutionem est ratio diuersa non est verũ
dicere ꝙ si potest conuocare potest & dissol-
uere. nã & ep̃us sacerdotibus atq́ ministris
solus honorẽ dare põt, sed solus auferre non
põt. 15. q. 7. ep̃us. optime tex. i.c. sexta actiõe
ea. cau. &. q. Pro hoc etiam facit quòd si papa

posset sua authoritate dissoluere concilium, si
A militer posset prohibere ne vnquam celebra-
rentur concilia vniuersalia. imo hoc per indi
rectũ sequeretur: quia per dissolutiones non
tenerẽtur. Sed nõ potest facere ꝙ concilia nõ
teneantur in causis necessariis: puta fidei & si-
milibus, 19. di. c. anastasius, quia eius potestas
est ad ædificationem non ad destructionẽ: vt
inquit apostolus ad ephe. 4. & 2. ad corin. 10.
destructio autem sequeretur ex prohibitione
celebrationis conciliorum: quia esset in euer-
sionem fidei/ruinam ecclesiæ & perturbatio-
nem populi christiani. nam tot posset disso-
lutiones facere ꝙ nunquam concilia teneren
tur: maxime quando esset congregandũ con
cilium contra eum, quia forte esset hęreticus.
Ideo non est dicendum ꝙ possit illud pro li-
bito dissoluere: & maxime quia possent con
tingere casus in qbus ex dissolutione cõcilii
destrueretur status ecclesiæ: vt si per dissolu-
tionem sequeretur malum vniuersalis eccle-
siæ cum concilium esset congregatũ pro bo
no ecclesiæ vniuersalis. puta si hæretici nollẽt
conuerti nisi per concilium, si papa dissolue-
ret tale cõcilium/remaneret hæresis quæ alias
tolleretur per concilium. hoc autem non po-
test facere: sicut non potest facere statutũ ꝙ
B ipse non accusetur de hęresi, & ꝙ illud quod
est peccatũ non sit peccatũ: vt dicitur. 40. di.
c. si papa.

¶ Et ꝙ papa non possit conciliũ congregatũ
dissoluere vel trãsferre, tenuit ludo. põtanus
in quodã sermone colonię per eũ habito qui
incipit illustrissime & gloriosissime princeps
& abb. siculus in allegationibus quoniã veri-
tas in. 8. & 10. ratione/& aliis locis supra alle
gatis. & rosellus in. d. 4. & 15. q. Et idẽ etiã te
nuit pe. de ancha. in cõsi. 65. incipit pro decla
ratiõe. vbi dicit ꝙ gregorius tenebatur ire ad
locũ saonę postq̃ semel illũ locũ elegerat pro
concilio. & maxime dicit abbas post inchoa-
tũ processum cõtra papã. Hoc idẽ videtur te-
nere cataldinus de boncõpagnis in trac. edito
cõtra basilien. conciliũ ad impugnãdum mo
nitoriũ per conciliũ decretũ contra eugeniũ:
iuxq̃tum dicit ꝙ eugenius ratione ęgritudinis
potuisset trãsferre in ferrariã, ex quo videba-
tur necessaria pręsentia papę in cõcilio ad se-
dandũ errores græcorũ in fide. Videtur ergo
ꝙ nisi fuisset vrgentissima causa ægritudinis
non potuisset transferre concilium.

¶ Item facit quòd postq̃ est facta semel ele-
ctio loci concilii & in concilio decretatus lo-
cus, sicut vno contradicente non posset seip
sam synodus transferre ita nec a solo papa si- C
ne partium consilio. ¶ Primum probatur per
tex. singularem in authen. de defenso. ciui. ad
fi. vbi si vniuersitas ad reeligendum magistra
tũ ciuitatis cuius officiũ expirauerat procede
re velit, vno solo cõtradicente non potest. Et
ita limitatur. l. quod maior. ff. ad municipa. &
c. 1. de iis quæ fi. a ma. par. ca. De quo per abb.
& lanfrancũ in. c. constitutus de appel. & iaso
nẽ in. l. iuris gentium in. §. fi. de pac. & feli. in
c. cum omnes de consti. in. 16. col. ¶ Itẽ facit
ꝙ maior pars vniuersitatis minore contradi-
cẽte nõ potest aliquid statuere in præiudiciũ
minoris cui quæsitum est ius ex aliqua ordi-
natione præcedente constitutionẽ ipsam: vt
est tex. in. c. cũ oẽs de consti. notat bal. in. l. ve-
terem. C. de autho. præstan. vbi dicit ꝙ maior
pars vniuersitatis nõ potest statuere contra id
quod prius ordinatũ fuit ab omnibus. Vnde
ex quo semel electio loci fuit decretata, re-
scindi nõ potest sine omniũ consensu nisi ex
causa publicę vtilitatis. Pro hoc ẽ tex. notabi
lis in. l. quod semel ordo. ff. de decre. ab ordi.
faci. canonizata. 25. q. 2. c. institutionis & ca.
eũ pię. 6. q. 4. c. quod bene. ¶ Secundũ proba-
tur. quia decretatũ per papã cum concilio/nõ
videt̃ sine cõcilio posse reuocari: vt dicit glo. D
in. c. vbi periculũ de elec. in. 6. in. ver. cõcilio.
¶ Et his & pluribus aliis rationibus cõsuluit
ludo. in consi. 352. (incipit quæritur) ꝙ syno
dus basilien. nõ poterat se transferre auinio-
nem. Sed contra ludo. tenuit abbas in sermo-
ne q incipit maximũ & insupportabile onus.
de quo dic vt dixi supra in quæstione quãdo
est differentia inter partes concilii, quorũ sen
tentia debeat præualere.

IN contrarium (ꝙ imo papa possit dissol-
uere & transferre conciliũ) facit primo re-
gula generalis ꝙ eius est tollere cuius est
condere (vt in. l. fi. C. de. ll. & eius est destitue-
re cuius est instituere: vt in. c. cũ ex iniũcto de
hære. in fi. & eius est absoluere cuius est liga-
re. c. cum inferior ibi glo. de maio. & obe. & c.
inferior. 21. di. & omnis res per quascũq; cau
sas nascitur per easdẽ dissoluitur. c. 1. de regu.
iu. C. qñ liceat ab ep. disce. l. 1. & nihil tã natu
rale ẽ q̃ eodẽ gñe vnũquodq; dissoluere quo
colligatũ est. l. nihil tã naturale. ff. de. reg. iu. C.
de act. & obli. l. sicut. & de baptis. c. maiores.
Sed sic est ꝙ ad papã spectat concilii cõgrega
tio: ergo ad eundem spectat illius dissolutio
siue trãslatio. ¶ Itẽ facit ꝙ ad papã spectat no
ua editio symboli & cõgregare gñalẽ synodũ
& omnia alia facere quæ ad vniuersalem ec-

A clesiam pertinent: vt dicit.s.tho.in secunda se cundæ.q.1.ar.10.& late per alex.in.c.canones.15.di.vbi late quomodo illud intelligatur.& diximus supra in quæstione propria. Ergo multo magis & eiusdē cōcilii dissolutio ad eum spectat.

¶ Item papa est super omnia concilia generalia,& concilia ab ipso sumūt authoritatem & ab eo confirmantur.25.q.1.c.1.17.di.c.1 & c.regula & c.concilia.&.21.di.c. in nouo. &.96.di.c.bñ quidē,&.c. significasti de elec. Ergo in eius potestate similiter esse debet auferre concilio potestatem & illud dissoluere & transferre.ad hoc bene facit tex.in.c.in sancta.2.q.7.¶ Item pro hoc facit illud matth. 16.&.c.solitæ de maio.& obe.&.c. ad apostolicæ de re iudi.in.6.vbi christus dixit petro quodcunq ligaueris super terrā erit ligatum & in cœlis,& quodcunq solueris super terram erit solutum & in cœlis.ergo concilium soluere vel trāsferre est in potestate papæ cuius est soluere & ligare.

¶ Item facit ꝙ quotiens aliqua de vniuersali synodo aliquibus dubitatio nascitur,ad recipiendam de eo quod non intelligunt rationem ad apostolicam sedem pro recipienda ratione conueniant: vt dicit tex.in.c.nec licuit.17.di.Sed huiusmodi est papa in quo re-
B præsentatur sedes apostolica,& maxime congregato concilio: vt dicit cardi.in cle. quia cōtingit de relig.domi.in quinto quæsito. & io an.an.in.c.si abbatē de elec.in.6.Ergo.¶ Ad idem facit tex.17.di.c. regula, vbi dicit, nec vllum ratum est aut erit concilium quod nō fuerit authoritate papæ fulcitum.quod verbum erit/ si loquimur de eodem concilio,referri debet ad successum in concilio:quasi deficiēte in eo papæ authoritate nō sit conciliū.

¶ Item papa (vtpote totius ecclesiæ iudex) potest concilia non rite celebrata authoritate sua sine alicuius alterius consensu cassare: vt in.c.cuncta per mundum el.2.9.q.3.vbi inquit tex.quorumlibet sententiis ligata pontificum sedes beati petri ius habet dissoluendi, vtpote quæ de omni ecclesia ius habet iudicandi.&in.c.præcedenti(incipit etiā cuncta) inquit.sed nec illa præterimus ꝙ apostolica sedes sine vlla synodo præcedente & soluendi quos synodus inique damnauerat & damnandi nulla existente synodo quos oportuit habet facultatem.Sic videmus ꝙ papa restituit quos concilium damnauerat: vt in.c.con uenientibus.1.q.7.&.50.di.c.ioannes.§.asclepius &.§.fi.¶ Ad idem facit tex.in.c.concilia.17.di.vbi dicit ꝙ concilia valitudinem C perdiderunt quia præsentiam papæ non habent.Vnde videtur dicere de concilio quod fuit in esse & postea deficit in eo potestas papæ/ꝙ definit esse concilium. Et licet ibi glo. dicat ꝙ perditur etiam illud quod nunꝗ est habitum,quasi ideo concilia dicantur perdidisse valitudinem quia præsentiam papæ nō habent:tamen congruentius videtur intelligi tex.de conciliis in quibus papa præfuit, sed quia in progressu concilii deliit papæ præsentia concilium perdidit valitudinem.verbum.n.perdiderunt præsupponit habitum.l. nam etsi sub conditione.§.rumpendo.ff. de iniusto rup.& irri.iesta.c. ad dissoluēdum de desponsa.impu. ¶ Quod probatur quia papa est caput vniuersalis ecclesiæ: vt in.c.sacro sancta.22.di.& in.c.rogamus.24.q.1.&.c.loquitur ea.cau.& q.Remoto autē capite a mēbris necesse est corpus & sic concilium dissolui quia simulatq papa se separat a concilio, concilium & patres in eo remanentes dicuntur acephali,& sic monstrum.c.per venerabilem qui filii sint legi.est enim acephalum concilium sine præsentia papæ: vt in. c. submittitur.21.di. Ergo potest quandocunq vult illud dissoluere/ præsentiam suam a concilio separando & contradicendo ipsi concilio. Et D hoc videtur verum etiam si totum concilium contradiceret: qnia sententia papæ præfertur sententiæ concilii.c.in istis ibi glo.4.di. &.c. nemo.9.q.3.& dictum est supra in quæstione propria.censetur enim in omnibus statutis concilii excepta authoritas papæ: vt in.c.significasti de elec.& glo. in. c. vbi periculum de elec.in.6.& in.§.his ita.25.q.1. Ergo solus tanꝗ caput potest cōcilium dissoluere & transferre.

¶ Et ꝙ hoc possit,ponit alex. in ru. de appel. allegat glo.hoc dicentē in. c. vbi periculū in verb. cōcilio de elec.in.6.& in.c.licet/in fi.de elec.& in.c.bene quidem.96.di. Et idē alex. in summa. 15.di.in vltima charta: vbi vult subsistente causa(& mō nō turbetur status ecclesiæ) posse concilium per papam transferri & dissolui.Et idē cardi.de turre cre.li.3.c.67. Idem etiam tenet archie.flo.in secunda parte sum.ti.3.§.xi.versi.schisma aūt.Idem quoꝗ dicit fuisse tentum tempore eugenii.4.andreas siculus in.c.translato in.3.col.de consti.qui dicit ꝙ licet eugenius se obligasset non annihilare concilium basilien. nihilominus fuit p eum translatum.quod dicit potuisse fieri p dicta per eum in. dicto.c. translato.vbi dicitur

ꝙ poteſtas condendi legem fuit in christo, &
A a chriſto tranſlata eſt in petrum & conſequen
ter in eccleſiam.

QVID DICENDVM: Mihi
videtur ꝙ non reperiantur doc. qui
bene dilucident quæſtionem, pro
pterea arbitror diſtinguendũ ꝙ aut papa pro
cedit prorogando tempus vel mutando locũ
per modum tranſlationis concilii iam cõgre
gati, aut prorogando tẽpus concilii tenendi
non congregati ſed intimati vel mutando lo
cum, aut diſſoluendo concilium iam congre
gatum.

¶ PRIMO CASV (QVO loqui
mur de congregato) aut concilium eſt con
gregatum ex cauſa quam ſolus papa poſſet
ſine concilio expedire. Et tunc ſi papa mo
uetur bona ratione & ceſſat omnis dolus &
prorogatio ſeu tranſlatio nõ eſt allatura peri
culum circa ſtatum eccleſiæ & circa fidem, di
co ꝙ ſine dubio papa ſolus poterit etiã reni
tentibus patribus concilium prorogare: quia
prorogans nihil dr̃ immutare. l. ſed & ſi ma
nẽte. ff. de precario. bar. in. l. 3. ff. de dã. infec.
bal. in. l. ſi conſtãte. C. de dona. ante nup. glo.
in. ver. pœnas in cle. ne romani (ibi pe. de an
cha.) de elec. inno. in. c. 1. & c. requiſiſti de ap
pel. Vnde dicit iureconſultus, nõ omne quod
B differendi cauſa optima ratione fit / moræ eſt
annumerandum. l. ſciendum. ff. de vſuris. Si
enim contingeret caſus in quo difficile eſſet
papæ intereſſe concilio & non confideret ꝙ
res in ſua abſentia eſſet bonum exitum habi
tura (vt puta ſi ei ſuperueniret infirmitas, ſi
cut allegabatur in eugenio contra baſilien. cõ
querentes ꝙ conaretur cõcilium transferre)
tunc certe non eſſet quod poſſet papæ impu
tari ſi concilium prorogaret. non enim dici
tur feciſſe moram qui iuſta cauſa impeditus
non ſoluit. l. cum quidam. §. ſi pupillo. ff. de
vſuris. Pro hoc eſt regula non eſt in mora de
regu. iu. in. 6. & l. nihil intereſt & l. nulla. ff.
eo. ti. Facit tex. in. l. 2. & quod ibi dicitur. ff. ſi
quis cau. & in. l. quæſitum. ff. de re iudi. & c.
ex ratione cũ materia de appel. & c. ex tranſ
miſſa de præſcrip. cũ ſimil. Quinimo hoc ca
ſu quo eſſet legitimũ impedimẽtum vel ſub
eſſet rõnabilis cauſa, nõ ſolũ prorogare ſed
transferre atq; diſſoluere poſſet conciliũ etiã
contradicentibus patribus. Si enim continge
ret ꝙ ad eorum hominũ impietatẽ ſynodus
eſſet deuoluta quorũ ſtudia priuata ad euer
ſionem fidei / pacis & vnitatis eccleſiæ tende
rent (vt dicit leo papa de ſecũda ſynodo ephe
ſina) vel ſi papa videret ꝙ multitudo inferio C
rum machinatione ſeditioſa contempto iudi
cio epiſcoporum (qui dicuntur patres & co
lumnæ eccleſiæ in cle. multorum de pœ.) hie
rarchicũ ordinẽ confundere moliretur, vel ſi
videret ſynodum in tyrannidem conuerſam /
vel ꝙ aliqui in concilio nouis auſibus perti
naci animoſitate conarentur vſurpare iura a
poſtolici principatus / vel ſynodum fauorabi
lem eccleſiæ hoſtibus, vel ſi ſynodus gloriæ
ſuæ augendę cauſa affectaret perpetuitatem,
vel ſi locus concilii deſineret eſſet tutus pro
pter potentiam principis ipſius loci, vel ſi ali
qui conciliaſes malicioſe id agerent vt adue
niente romani pontificis deceſſu ad eos futu
ri pon. electio deuolueretẽ: certe his & ſimili
bus caſibus ſemper papa poterit ẽt patribus
inuitis non ſolum concilium prorogare vel
transferre ſed ipſum diſſoluere. Et hoc pro
bat ille tex. qui in contrarium eſt adductus in
l. quod ſemel ordo. ff. de decre. ab ordi. faci.
vbi ſubſiſtente cauſa publicę vtilitatis permit
titur ſine omniũ cõſenſu reſcindi illud quod
prius ab omnibus fuerat ſtatutum.

¶ Non obſtat conſtitutio frequens in conci
lio conſtantien. edita: quæ vult hoc nõ poſſe
fieri ſine conſilio fratrum. Tum quia illa fuit D
edita ſede apoſtolica vacan. nec interuenit au
thoritas papæ / nec reperitur approbata per
papam: cum tamen omnia ſtatuta conciliorũ
expectent approbationẽ papæ: vt in. c. conci
lia. 17. di. & in. c. cuncta per mundũ. 9. q. 3. &
c. ſignificaſti de elec. 3. q. 6. dudum. & 2. q. 6.
ideo. 25. q. 1. c. 1. ¶ Licet enim martinus ap
probauerit geſta concilii cõſtantien. hoc fuit
in iis quæ fidem cõcernebant (vt patet in. 45.
ſeſſione) & non aliter, vt ibi patet. Item poſi
to ꝙ ſpecifice approbaſſet, non valuiſſet in
præiudicium ſucceſſorum: quia par in parẽ
non habet imperiũ: vt in. c. innotuit de elec.
& in cle. ne romani de elec. l. nam magiſtratus
ff. de arbi. Quinimo nec ſibimet potuiſſet le
gem imponere a qua non licuiſſet ſibi recede
re. l. ſi quis in principio. ff. de lega. 3. Nec pro
pria lex principis ligat ipſummet principem
vt dicitur in. l. dignã vox. C. de legib. & in. l.
princeps legibus. ff. de. ll. & c. nulli de ſeuẽ.
excom. Nemo enim poteſt ſibiipſi imperare
l. penul. ff. de arbi. Et minus potuit ligari lege
concilii: cum ipſe eſſet ſupra concilium. d. c.
ſignificaſti. c. cum inferior de maio. & obe.
& 21. di. inferior. Et de hoc eſt caſus in. d. c.
innotuit. vbi papa refert ſtatutum papæ & cõ
cilii, & dicit ꝙ non ligat ſucceſſorem papa.

Et ad hoc facit quæstio ioan.an.in regula cui
A licet de reg.iu.in.6.in meteu,de episcopo qui
directe propria lege vel statuto non potest se
ligare.l.ille a quo.§.tempestiuum.ff.ad tre,
bel.tex.in.l.ex imperfecto.ff.de testa.¶ Quin
imo etiam si cõstitutio fuerit edita pro bono
vniuersalis ecclesię,papa subsistente causa po
test contra illam dispensare:vt in.c.sunt qui,
dam.25.q.1. Nam & contra statuta concilii
papa disponit: vt in.c.non debet de consan.
& affi.& diximus supra in propria quæstiõe.
Item quis dicta cõstitutio respiciat statũ vni,
uersalis ecclesiæ,nihilominus papa contra ta,
les dispensat:vt in.c.sunt quidam.25.q.1.Et
maxime in proposita constitutione : quia illa
quæ in ea statuuntur concernunt statum vni
uersalis ecclesiæ in iis quæ procedunt a iure
positiuo.in quibus papa potest dispensare,vt
patet.78.di.per to. quia potest dispensare in
omnibus quæ non sunt contra fidem : vt no,
tat ioan.an.post ostien.in.c.proposuit de con
cess.præben.dum tamen non foueat peccatũ
quod sit contra legẽ diuinam.secus si esset ex
contrauentione legis canonicę vel humanæ:
vt in.d.c.proposuit & in.c.cum ad monaste,
rium de sta.regula.Et talis est constitutio fre,
quens,quæ est lex positiua.vnde merito pa,
pa potest cõtra eam dispensare pro libito vo,
B luntatis & sine causa:qa ĩ his solus motus p,
prius papæ habetur pro causa:vt in.c.cũ no,
stris.§.nos vero de concess.præben.Vnde di
ctam cõstitutionem tollere poterit(quicquid
dixerit rosellus) vt infra proxime dicam. Et
propterea ipsemet martinus qui interfuit con
cilio constantien.(vtpote qui fuit in eo crea,
tus papa)non obstante dicta cõstitutione fre
quens,dedit pręsidentibus suis in concilio se,
nen.potestatem transferendi cõcilium etiam
nulla facta mentione de consensu concilii.Si
militer etiam & eugenius eius successor illa
non obstante cõcilium transtulit,& facere po
tuit:quia vt dictũ est non potuit ligari a præ,
decessore,& quia etiam in cõcernentibus sta
tum vniuersalis ecclesiæ in iis quæ sunt iuris
positiui papa potest disponere : vt patet.78.
di.per to.cum sit supra ius positiuum:vt in.c.
proposuit de cõcess.præben.etiã si cõcerneret
peccatũ quod procederet a lege positiua & hu
mana.quia tales leges tollere põt/secundũ io,
an.an.post ostien.in.d.c.proposuit & in.c.cũ
ad monasteriũ de sta.mona.&.6.di.per to.&
ostien.in.c.1.de treu. & pa.¶ Et ex hoc patet
quantum errant illi qui ita illam constitutio,
nem frequens extollunt & allegant contra pa
pã ac si esset euangeliũ:cum tamen papa quo
tidie dispenset contra conciliares constitutio C
nes:vt in.c.vbi periculum in glo.in verb.co n
cilio de elec.in.6, & in.c.ad apostolicæ de re
iudi.eo.li.ibi ioan.an. & in cap.fi.de consue.
eo.li.
¶ Si vero papa sine aliqua rationabili causa
concilium iam congregatum transferre vel
mutare vellet,tunc si ipse vellet prouidere &
ante mutationem prouideret iis propter quæ
concilium esset congregatum/crederem simi
liter ꝙ posset illud transferre & dissoluere:qa
papa potest moueri ex aliqua causa aliis inco
gnita . & ideo dicitur ꝙ in principe quando
aliquid facit etiam quod sit in præiudiciũ ter,
tii/ semper in dubio præsumitur causa:vt in
l.item si verberatum.ff.de rei vendi.& in.l.lu
cius.ff.de euic.&.c.quę in ecclesiarum de con
sti.Et hoc quando posset prouidere causæ cõ
gregationis concilii & prouidisset ante muta
tionẽ/ & mutatio fieret sine scandalo vniuersa
lis ecclesiæ . tunc enim ex quo satisfactũ esset
causæ propter quam concilium esset congre
gatum & cessaret ratio tenendi concilii, meri
to posset dissolui.c.cum cessante cum vulga
ribus de appel.Hoc enim fieri posse videmus
exẽplo petri : qui apostolicã sedem olim pe,
nes antiochiam existentẽ iubente domino ro D
mam transtulit.24.q.1.c.rogamus.7.q.1.ca.
mutationes.Et causa ipsius translationis assi,
gnat᷑ in.c.beati.2.q.7.&in.c.quis.21.di.& in
ca.sacrosancta.22.di.& in.c.fundamenta de
elec.in.6.
¶ A V T causa propter quam est congrega
tum concilium non dependet solum a papa
nec ab ipso solo potest expediri:vt puta si sit cõ
cilium congregatũ in causa fidei & ad diffini,
endum aliquas magnas causas & difficulta,
tes in fide in quibus necessaria est concilii cõ
gregatio,iuxta.c.maiores de bap. vtputa pro
extirpanda hæresi quæ scandalizat vniuersa,
lem ecclesiam & de qua est dubium vtrum
sit vere hæresis.vel si sit congregatum contra
papam qui dicitur hęreticus vel schismaticus
iuxta.c.si papa.40.di. vel si sit congregatum
pro causa papatus , eo ꝙ duo contendunt de
papatu/ & controuersia est exorta in ipsa ele,
ctione:sicut fuit tẽpore vrbani.in quibus casi
bus est necessaria diffinitio conciliaris: vt in.
c.si duo.79.di.&.c.anastasius.19.di.&.d.c.si
papa.¶ Et istis casibus dicerẽ ꝙ papa nõ pos,
set pro libito voluntatis sine cõsensu concilii
ipsum transferre nec dissoluere ante expedi,
tam causam:quia cũ hæc determinatio prin,

cipalis dubii spectet ad concilium, similiter ad
A concilium spectat determinare locum. l. ædi-
les la. 1. §. sciendũ. ff. de ædilitio edic. l. si quis
ex aliena. ff. de iudi. &. l. terminato. C. de fruc.
& litiũ expen. c. præterea de offi. delega. facit
quod dicitur in cap. super literis de rescrip.
Ad idem est quod dicitur in. l. iustissime. ff. de
ædilitio edic. &. l. ad rem mobilem &. l. ad lega
rum. ff. de procu. Alioquin si esset papæ facul
tas ipsum transferendi & dissoluendi, posset
per indirectum contra. l. hoc modo. ff. de con
di. & demonstra. &. c. quanto de priui. & regu
lã cũ quid de regu. iu. in. 6. Itẽ quia ista disso-
lutio esset cõtra bonum vniuersalis ecclesiæ.
ad hoc glo. 8. q. 1. §. his. &. 1. q. 3. c. ex multis.
Vnde ante finitam disputationẽ de fide & hæ
resi papæ, nõ posset papa illud dissoluere nec
transferre/ maxime inchoato processu: quia
tunc agitur de bono vniuersalis ecclesiæ. ideo
solus papa nõ potest disponere sine concilio:
vt dicit inno. &. d. anto. in. c. quanto de cõsue.
& idem inno. in. c. inquisitioni de sen. excom.
¶ Et isto modo procedit quod dicit abbas si-
cu. in dicto sermone quoniã veritas. & quod
dicit rosellus in dictis. 4. & 15. q. supra allega-
tis. Et hoc nisi superuenisset aliqua noua cau
sa notoria & legitima: arg. c. cum cessante cũ
B similibus de appel.
¶ Si autẽ in concilio non tractatur causa pa-
patus nec de hæresi contra papam/ sed est cõ
gregatum concilium ad extirpandum hære-
sim iam per ecclesiam damnatam, tunc nõ est
necessaria authoritas concilii ad finẽ vt iterũ
damnetur talis hæresis: quia sufficit antiqua
damnatio etiam quo ad eos qui nouiter in il-
lã laberentur. 24. q. 1. c. 1. 2. &. 3. vbi dicit ge
lasius, achatius non est factus inuentor noui
erroris sed veteris imitator: atq; ideo nõ erat
necessarium vt aduersus eum noua sententia
prodiret sed antiqua tantummodo renouare-
tur: factus sum itaq; executor veteris consti-
tuti non promulgator noui &c. & ideo maio
res nostri præcauerunt vt quod semel syno-
dus pro fidei cõmunione & veritate catholi-
ca promulgasset/ non sinerẽt nouis postea re-
tractationib9 mutilari, ne prauis occasio præ-
beretur quæ medicinaliter fuerant constitu-
ta pulsãdi Quinimo. 25. q. 1. c. nulli, dicit ꝙ
nulli fas est sine status sui periculo diuinas cõ
stitutiones vel apostolicæ sedis decreta teme-
rare. Et dicit tex. in. c. 1. ea. cau. &. q. ꝙ vniuſ-
cuiusq; synodi constitutum quod vniuersalis
ecclesiæ probauit assensus/ nulla sedes magis
exequi debet q̃ prima. Et ideo si papa hoc ca-
su vellet ne desuper fieret noua disputatio cõ
cilium dissoluere, posset etiã inuitis patribus: C
quia ex quo sententia papæ concurreret cum
decisione concilii alias facta, præualeret sen-
tentia papæ ipsi concilio: vt diximus supra in
quæstione propria. & dicitur in. c. in istis. 4.
di. Vnde dicit tex. in. l. nemo. C. de sum. tri. ꝙ
iniuriam facit synodo si quis semel iudicata
& recte disposita reuoluere & publice dispu
tare contendit.
¶ Dicit tamẽ rosel. in sua monar. in. 66. char.
in. q. quanto tempore duret conciliũ & quis
illud dissoluat, ꝙ si hæretici iterum vellent se
subiicere concilio & reuerti aliter non reuer-
suri nisi per manus concilii/ papa inuitis pa-
tribus de concilio non posset ante hæretico-
rum correctionem dissoluere cõcilium: quia
si correcti volunt redire sunt admittendi. 23.
q. 1. c. glo. 1. i. c. maiores. 24. q. 1. & vult. s. tho.
in secunda secundæ. q. xi. ar. 4. imo si correcti
& emendari venire volunt/ admittendi sunt
in concilio generali: vt in. c. conuenientibus
1. q. 7. ¶ Idem etiam dicit ꝙ si hæretici vellẽt
se subiicere disputatiõi & determinationi cõ
cilii (non tamen temere de fide disputantes/
sed vt docerentur vel vt ipsis ostenderẽtur eo
rum errores/ vel ad reprobandum prauã hæ-
reticorum opinionem) posset tunc conciliũ D
cum ipsis subire certamẽ & iterũ atq; iterum
cum ipsis disputare. Nam illis de concilio li-
cet ad confusionem hæreticorum de fide pu-
blice disputare. l. quicunq;. C. de epis. & cle. &
d. l. nemo. C. de sum. tri. & glo. in. c. nos ad fi-
dem. 96. di. & in. c. quis nesciat de sum. tri. &
idem tenet. s. tho. in secunda secundæ. q. 10. ar
ti. 7. Nec hoc casu liceret papæ dissoluere cõ-
cilium. & hoc exemplo syluestri, qui cũ. 12.
scribis iudæorum publice de fide disputauit:
vt refert vincen. histo. li. 14. c. 1. & li. 16. c. 1.
Item refert idem vincẽtius ꝙ. 26. annis post
damnatam hæresim arii in concilio niceno, a-
thanasius iterum cum ario disputauit & eum
conuicit. Et idem lib. 21. c. 25. refert ꝙ syno-
dus calcedonen. iterum nestorium anathema
tizauit, quem antea ephesina synodus damna
uerat. Et idem de euthice damnato & conuI-
cto in synodo cõstantinopolitana, qui antea
damnatus fuerat in nicena.
¶ Sed hoc qđ dicit rosellus nõ admitterẽ in
simpliciter. quia si papa videret ꝙ in concilio
non essent episcopi talis literaturæ vt possent
cõfundere & superare hæreticos/ & ꝙ ex dispu
tatione posset potius augeri hæresis q̃ extin-
gui, crederem ꝙ papa etiam resistentibus pa-

tribus posset concilium differre in aliud tempus donec cõgregaret peritos & idoneos qui
A essent sufficientes ad conuincendũ hæreticos argu.l.fi.C.de compensa.& l.3.§.ibidem.ff. ad exhibendum. ¶ Idem dicerem de translatione: quia si papa videret locum non vsquequaq; liberum ad votandum pro patribus cõcilii propter potentiam domini loci qui faueret hæreticis, tunc posset concilium transferre in alium locum.

¶Non obstat quod voluit petrus de ancha. in consi. 15. incipit pro declaratione. in quo voluit φ postq̃ gregorius papa elegerat locũ saonæ pro concilio ad sedandum schisma, licet allegaretur locus nõ vsquequaq; tutus pape: nihilominus tenebatur ire ad locum illũ propter bonũ quod expectabatur ex illo concilio. vbi debebant omnes cedere & vnus papa eligi. & sic prohibebatur translatio: quia in casu illo cõciliũ tendebat ad sedandũ schisma contra illos qui gerebant se pro pontificibus & longo tẽpore fouerant schisma: & cõcilium non timebat aliquam impressionem: sed gregorius detractabat & allegabat multas excusationes vt nõ induceretur ad cedendum sicut iurauerat. quod apparuit in concilio constantien. in quo omnes fuerunt depositi & creatus martinus. Sed in casu nostro est
B totum cõtrarium: quia loquimur quando locus non est tutus concilio simul cũ vero pontifice vnito ad sedandam heresim/ & locus est fauorabilis hæreticis. & propterea non obstat.

¶Si autem vellet dissoluere in totum nulla subsistente causa, nõ posset patribus contradicentibus. Vnde licet posset cõcedi φ posset aliquo modo illud differre, non tamen φ posset in totum tollere. Faciunt in argumentum ea quæ ponuntur in.l.quotiens. C. de precibus impera.offe.&.c.ex parte el.2.de offi.de lega.&.c.pastoralis de appella.vbi licet princeps nunq̃ censeatur tollere ius alterius(vt in c.ex multiplici de deci.l.2.§.si quis a principe &.§.merito.ff.ne quid in loco publico.cũ simil.) tamen bene cõcedit dilationem & tollit friuolas exceptiones: vt in.c.ex parte el.1. de offi.delega.& appellationes: vt in.c. pastoralis de appel. nec per hoc dicitur tollere ius alterius. Ad idem est quod dicitur quando fit mentio per papam de iure quæsito conseruãdo/ φ intelligitur de perpetuo mansuro & puro & non de temporali & cõditionato: vt voluit ludo.consi.256.incipit approbo.& calde. consi.8.de rescrip. Sicut etiam dicitur de clausula dummodo non sit alteri ius quæsitum/ φ intelligitur de iure in re vel ad rem considera- C bili & non de quęsito ex sola acceptatione. de quo per feli.in.c.causam quæ de rescrip.& in c.super literis.1 2.col.eo.ti.& in.c.cum bertoldus de re iudi.& egi.deci.157.

¶INTERDVM autem reperitur intimatum concilium pro bono vniuersalis ecclesiæ, non tamẽ pro causa fidei sed forte pro reformatione ecclesiæ in capite & in membris vel pro pace cõponenda inter principes christianos/ vel pro pace ecclesiæ: vt in.c. ad apostolicæ de re iudi.in.6. Et tũc si loquimur ante congregatum cõcilium, papa poterit ex nuda voluntate sua differre in aliud tempus concilium/ si talis dilatio non est allatura scãdalum in vniuersali ecclesia circa fidem. Ratio est quia in iis quæ sunt iuris positiui circa correctionem morum/ in papa est pro ratione voluntas: vt in.l.digna vox.C.de.ll.&.l. princeps legibus.ff.de.ll.&.c.pposuit de concess præben. Et in iis quę concernunt moralẽ philosophiam papa potest dicere sic volo & sic iubeo, dũmodo nõ pręcipiat aliquid quod sit peccatum: vt dicitur in.c.ad aures de tẽpo. ordi.& in.c.qui resistit & in.c.iulianus.xi.q.3. quia est supra ius: vt.d.c.proposuit. Et ideo dicitur φ motus proprius ipsius est omniũ optimus artifex/ omnem habens virtutem & omnia prospiciẽs. Ita vt aliquãdo ea quæ sunt iuris naturalis & diuini voluat & reuoluat: sicut patet in matrimonio, quod est de iure naturali & diuino: vt in.c.1.de vo.in.6. in quo etiã personas inhabiles habilitat: vt in.c.is qui de sponsa.&.c.non debet de consan.& affi.& dicitur in.c.cum ad monasterium de sta. regu. & in.c.2.& in.c.ex publico de conuer. coniu ga. De hoc per gulie.de monte lau.& doc.in cle.si romanus de sen. excom. & dicitur in.d. c.proposuit.

D

¶Et hoc intelligo verũ dũmodo non dolose differat vt impediat reformationem: vt si forte pluries prorogasset/ & procrastinando cõtinue differret maliciose vt nunq̃ conciliũ teneret/ & longior dilatio esset allatura scandalum in ecclesia. quia tunc ex quo tendit ad nocendum/ nõ esset audiendus.l. in fundo.ff.de rei vendi. Et tunc forte ex quo cõcilium esset indictum, posset per seipsum congregari & congregatum per seipsum teneri vel per eos ad quos deuoluitur procuratio congregationis/ requisito papa vt authoritatem interponat. alioquin vt sit contra incorrigibilem & turbãtem bonum vniuersalis ecclesiæ posset

ci resisti per modos traditos supra quando pa
A pa est incorrigibilis, per ea quæ ponuntur in
vulgari.c.si papa,
¶ Quinimo plus voluit rosellus in prælle-
gata quæstione. voluit enim ex quo in conci
lio cõstantien.statutum est vt teneatur conci-
liũ de decennio in decenniũ pro reformatio-
ne ecclesiæ vniuersalis (quæ in schismata &
hæreses prolabitur si non reformatur) & ex
quo hoc statutum concernit bonum vniuer-
salis ecclesiæ & eo non seruato status ecclesiæ
discoloratur (quia notorium est ꝙ in aliqui-
bus partibus clerici incedunt in habitu secu-
lari magis cõuenienti satrapis & militibus q̃
regularibus personis/ & intendunt venationi
bus & aucupationibus magis q̃ diuinis offi-
ciis: vnde si non reformantur discoloratur sta
tus vniuersalis ecclesię) ꝙ papa solus illud sta
tutum constantien.non possit tollere. Et alle-
gat magistrũ senten.in primo li.di.42. dicẽtẽ
ꝙ illud quod dicitur deũ posse omnia/intelli
gitur præter ea sola quibus dei dignitas læde
retur & eius excellentiæ derogaretur: quia il-
lud non esset posse sed non posse. Et idem vi
detur dicendum in papa qui tenet vicem dei
in terris: vt in.c.1.de trãsla.præla.cum simil.
¶ Dicit tamen ꝙ super loco & abbreuiatione
B vel prolongatione temporis forte posset di-
spẽsare nõ obstan.dicta cõstitutione frequẽs:
quia in vno vel duobus etiam concernenti-
bus statũ vniuersalis ecclesiæ (dummodo is
nõ discoloretur) papa potest dispẽsare: vt no
tat archi.in.d.cap. sunt quidam.25.q.1. Facit
quod dicit glo. in.c.cuncta per mundũ.9.q.
3. ꝙ licet possit deponere vnum vel duos epi
scopos/ non tamen omnes totius orbis. ¶ Ex
quibus videtur innuere ꝙ non posset in totũ
dictam constitutionem tollere. vnde in pro-
posito videtur similiter dicendum ꝙ non pos
sit in totum concilium dissoluere, licet possit
differre & transferre. Ergo multo magis quã-
do concilium nondum est congregatum: eo
ꝙ minus læditur siue discoloratur bonũ vni-
uersalis ecclesiæ, dummodo nõ fieret in frau
dem/vt dictum est.
¶ Quod autem dicit rosellus (ꝙ papa non
posset in totũ tollere constitutionẽ frequens)
pro nunc non admitto. imo credo contrariũ
esse verum, per dicta in illo arti. vtrum papa
possit tollere constitutiones conciliares (vbi
late examino) & per dicta supra proxime in
ista quæstione. Quod & tenet cardi. de turre
cre.in trac.de po.pa.li.3.c.66. vbi respondet
ad id quod obiicitur de.c.sicut.15.di.ꝙ loqui
tur in iis quæ de fide(puta circa articulos fidei
& sacramẽta)per dicta quattuor cõcilia diffi- C
nita sunt. Et si rosellus vidisset (vt hodie fit)
prælatos vacare venationibus & incedere cũ
vestibus laicalibus & sotularibus velutatis,
forte subticuisset exemplum de clericis.
¶ Si aũt papa vult transferre vel differre post
congregatũ cõcilium & postquam incœpta
est reformatio in capite & in membris & cõ-
tra voluntatẽ concilii, tunc aut subest aper-
tissime causa grauis & legitima. & potest trã
ferre & prorogare, vt supra dictum est. Nam
& ex causa dispensat in gradibus diuina lege
prohibitis: vt dicit ioan.an.in.c. per venerabi
lem qui filii sint legi. & refert abb.in.c. literas
de resti.spolia. Et in aliis quæ sunt iuris diui-
ni: vt in.c. ex publico de conuer. coniuga. in
c.cum ad monasterium de statu mona. Et cõ
tra dictum apostoli: vt in.d.c.proposuit de cõ
ces.præbẽ. & in.c.sunt quidã.25.q.1. ¶ Item
differt tempus a concilio statutum ex causa:
vt in.c.licet canon iũcto.c.cum ex eo de elec.
in.6. Item ex causa facit mutationes sedium:
vt in.c.mutationes.7.q.1.&.c.nisi cũ pridem
de renun. Et sanctorũ loca ex causa transmu-
tantur: vt de consecra.di.1.c. tribus ex causis.
Et monasteria de loco ad locũ transfert.16.
q.7.c.si quis vult. Et electio ex causa transfer- D
tur ad alium locum celebranda: vt in.c.bonæ
de elec.23.di.c.in nomine domini. Et ratione
non tuti loci transfertur iudicium cle.1.de
fo.cõpe.&.c. statuimus de offi. delega. in.6.
Facit quod dicitur in.c. ex parte de appel. cũ
simil. Et multa his similia fiunt. ¶ Et credo ꝙ
non solum semel sed bis vel ter posset proro
gare & transferre causa vera seu necessaria
subsistente.
¶ Aut nulla subsistẽte causa graui sed ex leui
& friuola causa vult conciliũ trãsferre vel dif
ferre. Et tũc hoc aut in nullũ redundat scãda
lũ in ecclesia/nec prorogatio vel mutatio af-
fert aliquod præiudicium: quia forte res vel
causa ob quam erat facta concilii congrega-
tio/est in eo statu vt possit expectare decretũ
conciliũ. Et poterit prorogare & mutare, quia
ad eum spectat: vt vult glo.in.c.vbi periculũ
de elec.in.6.&.c.significasti eo.ti. & supra di-
xi. Quia papa solus habet plenitudinem po-
testatis(vt in.c.decreto cum sequen.2.q.6.c.
ad honorem de autho. & vsu pal. & in cle.1.
vt lite penden.)quæ nullis iuris vinculis sub
iecta est: vt.d.c.ꝑposuit. Et sicut pastor habet
ptãtem transferendi gregem suum prout gre
gi pascendo cognouerit expedire, ita & papa

qui est pastor vniuersalis ecclesiæ(vt in.c. so-
A litæ de maio.& obe.)poterit transferre conci
lium,per quod repræsentatur vniuersus christi
grex & vniuersa ecclesia/vt sæpius dictum est.
¶ Aut prorogatio seu translatio est allatura
præiudicium siue scandalum in vniuersali ec
clesia:quia forte imminet periculum maxime
stragis inter christianos/ex qua infideles effi-
cerentur potentiores ad pessundandum chri
stianos:vel quia malus modus viuẽdi ita in-
ualuit apud clericos quod nisi celeriter prouidea
tur/sequetur scandalum in laicis & forte peri
culum in ecclesia circa fidem:vel quia cœptũ
est procedi in aliquibus pro reformatione in
capite. Et his & similibus casibus dico quod papa
non potest neque prorogare neque transferre cõ
cilium nisi de cõsensu concilii,& si faceret nõ
esset ei a concilio obediendum. 1.q.7.c. etsi
illa. Et hoc tenet alexan. 15.di.in sum.circa.fi.
ponens exemplum quando papa malitiose
vellet transferre concilium in locum in quo
ipse haberet potentiam/& patribus non esset
libertas votandi.tũc enim esset illudere eccle
siæ & spirituisancto,qui ad subueniendum la
boranti ecclesiæ concilium adinuenit. facit
actuum.5.6.&.15.c. Et hoc est etiam quod
ponunt abbas & rosellus supra allegati.
B ¶ Et prædicta intelligo nisi papa per seipsum
prouidisset causæ illi propter quam congre-
gatum erat concilium: puta si ipsemet redu-
xisset clericos ad rectam normam viuendi /
vel pacem composuisset inter principes chri
stianos & seipsum reformasset/nec tantũ di-
stulisset quod pertinacia ipsius ei obesse posset si
cut dictum est in arti.quando est incorrigibi
lis:puta si non expectasset vsque ad talem perti
naciam quod haberetur suspectus de fide & per-
misisset prius formari processum. quia tunc
quando consuluisset indemnitati ecclesiæ per
seipsum, ex quo haberetur id propter quod
congregatum esset conciliũ/ satis posset con
cilium non solum prorogari & transferri sed
etiam dissolui.xi.q.3.c.certum. &.18.di. c. si
quis autem.nisi superuenisset concilio durãte
alia causa de nouo quæ indigeret conciliari
decisione:argu. c.pastoralis de excep.&.c.in-
sinuante de offi. delega.ff. de interroga.act.l.
de ætate. §.ex causa.facit quod dicitur in. l. 1.
&.2.C.de ordi.cogni.&.c.tuã eo.ti. Alioquin
si expectasset formationem processus, tanquam
contra suspectum de fide propter eius perti-
naciã in delicto(quia forte assereret tale quid
quod lege diuina esset prohibitum,puta com
mittere vsuram non esse peccatũ)non posset

tunc transferre concilium per dicta ibi supra
per alexan. C
¶ AVT LOQVIMVR in dissolu-
tione cõcilii. Et dic quod in omnibus illis casibus
in quibus dictũ est non posse concilium dif-
ferri nec transferri/in omnibus illis non po-
terit dissolui:quia si de quo minus &c.authẽ.
multo magis.C.de sacrosanc.eccle. Finita au
tem causa propter quam conciliũ est congre
gatum,semper in potestate papæ est illud dis
soluere & remittere patres de concilio in pa-
ce: vt legitur factum in concilio constantien.
in.45.sessione. Ad papam enim ad quẽ tanquam
caput spectat congregatio(vt sæpius dictum
est)spectat & dissolutio.l.iudiciũ soluitur. ff.
de iudi.d.glo.in.c.vbi periculum de elec.&.c.
significasti eo ti. Item posset absoluere conci
liũ quãdo ipse solus per seipsum plene proui
disset omnibus propter quæ concilium esset
congregatum.l.iudex postquam.ff.de re iudi.c.in
literis de offi.delega. cum simil. Item posset
dissoluere concilium vbi videret ex continua
tione cõcilii oriri discordiam & scissuram in
ecclesia,nec per prorogationem vel trãslatio-
nẽ aliter prouideri posset. Et generaliter subsi
stente causa apertissime legitima & vtili seu
necessaria,semper papa poterit dissoluere cõ
cilium. ¶ Si autem nulla subesset causa disso- D
lutionis nec finẽ accepissent in concilio dedu
cta propter quæ concilium esset congregatũ,
non posset illud dissoluere / ne congregatio
fieret ludibrio & ridiculosa & nullum bonũ
exitum afferens.d.c.si quis autem.18.di.& de
consecra.di.1.omnes el.2.& de pœni.di.3.c.
incassum.&.d.c.certũ.xi.q.3.facit quod dici-
tur in.c.1.de iudi. Et hoc etiã modo procedit
quod dicit rosel. in locis supra allegatis. ¶ Et
ex istis apparent solutiones ad contraria.
¶ ET EX his quoque colligitur quanto tẽ-
pore debet durare concilium:quia debet du-
rare vsque ad finem & determinationem causæ
propter quam est congregatum per iura pro
xime adducta: & quia princeps nihil debet
imperfectum dimittere. l.1.C. de iusti. codi.
Quia nihil censetur actum cum aliquid re-
stat agendum. l. fi. C.de iis quibus vt indig.
7.q.1.nihil.38. di. ca.quæ ipsis. Et imperfe-
ctum opus non nouit deus: vt in.c. maiores
§.sed adhuc de baptis. & bene tex.in.c.vbi pe
riculum ibi donec eadem prouisio subsequa
tur de elec. in. 6. vbi nisi finita electione non
dissoluitur cõclaue. Magis enim deliquit qui
interruptã causam dimisit quam qui nunquam ad
causam peruenit:vt in authentico de litigi.§.

omnem colla. 8. Et melius est non incipere A q̃ ab inceptis turpiter desistere.l. inter omnes C.de prædiis mino. Et quod quis nõ cogitur incipere, postquam incœpit cogitur consummare. l. 3. §. 1. ff. de arbi. l. in commodato. §. sicut. ff. commodati. l. si fideicommissum. ff. de iudi.

Arti. 7.

EINDE QVAEritur an concilium sit supra papam. Et videtur dicendum ꝙ sic: quia cõcilium deponit papam pertinacem. 40. di. si papa. ponit ioan. an. post archi. in. c. in fidei de hære. in. 6. Idem archi. post hugo. in. c. nunc autem super glo. sed videtur. 21. di. Ad hoc. c. anastasius. 19. di. & c. acharius. 24. q. 1. & c. si duo 79. di. in quibus iuribus concilium iudicat papam. Facit quod notat ostien. in summa de accusa. §. quis accusari potest. versi. excipitur vnum.

¶ Secundo facit ꝙ conciliũ cognoscit de cau B sa papæ. 2. q. 4. c. mandastis, imo & imperator cognoscit de causa papæ ea. cau. q. 7. c. nos si incompetenter. igitur papa subiicitur concilio. Idem in casu schismatis: vt. d. c. si duo. 79 di. & bo. glo. in. c. si forte. 63. di. quæ allegando. d. c. si duo / vult ꝙ ratiõe scandali sit vtraq; electio de duobus facta cassanda. quod intelligit per conciliũ iungendo glo. in. d. c. si duo quæ dicit ꝙ cõcilium est iudex quando duo contra fas reperiuntur electi. 2. q. 7. nos si incompetenter. §. item symmachus, & . 21. di. c. nunc autem. 17. di. §. hinc etiam. 2. q. 4. c. auditum. 2. q. 7. c. si quis super his cum simil. in quibus concilium iudicat de papa, quod non faceret si non esset maius. Et. 2. q. 7. c. si curinquit. vbi dicit glo. ꝙ concilium iudicat de papa / & maxime in causa fidei: vt in. c. si papa. 40. di. Et ostendit tex. act. 15. cum esset orta quæstio de legalium obseruatione: in qua omnes apostoli conciliariter iudicarunt & non solus petrus. ℣ Non obstat tex. 24. q. 1. c. quotiens & de bap. maiores, quia licet dicat causas fidei ad petrum referendas, non per hoc excludit concilium generale sed inferiores: vt in simili facit tex. 28. q. 2. c. nullum. vbi dicit tex. ꝙ ad abbatem spectat tota potestas monasterii: & tamen per hoc nõ excluditur potestas superioris id est episcopi, sed inferio C rum id est monachorum. Ad idem faciũt illa quæ ponuntur infra in. 33. contrario.

¶ Tertio facit ꝙ orbis est maior vrbe. 93. di. c. legimus. vbi glo. sumit argumẽtum ꝙ sententia concilii præferenda est sententię papę. Igitur maius est concilium (quod repræsentat totum orbem) ipso papa.

¶ Quarto probat glo. in. c. sicut. 15. di. & glo. in. c. proposuit de conces. præben. & glo. in. c. sunt quidam 25. q. 1. vbi glo. videntur velle ꝙ papa in iis quæ cõcernunt vniuersalem ecclesiam non dispensat nec ea tollit. Ergo maior est vniuersalis ecclesia, & cõsequenter cõcilium quod repræsentat vniuersam ecclesiã: vt est tex. in. c. si quis presbyter. 2. q. 4. & in. c. significasti per abb. de elec. & per eun. i disputatione eius & in allegationibus quoniam veritas &c. Et ponderanda sunt verba tex. in d. c. sicut cum dicit quia in his velut in quadrato lapide sanctæ fidei structura consurgit / & cuiuslibet vitæ atq; actionis norma consistit, quæ verba non solum concernunt venerationẽ conciliorum in causa fidei / sed etiam in omnibus concernentibus salutem animarum: & sunt verba sancti gregorii. Ex quibus verbis innuitur ꝙ papa debet venerari conciliũ non solũ in iis quę concernunt fidem sed etiã in iis quę concernunt salutẽ animarum. Vn D de ex textu met videtur innui quòd maius sit concilium q̃ papa. Nec videtur ꝙ possit dari ratio aliqua diuersitatis quare si papa est caput ecclesiæ vniuersalis possit iudicari a concilio in causa fidei magis q̃ in aliis concernentibus reformationem & normam viuẽdi: nã quando christus præfecit petrum cæteris apostolis (24. q. 1. cum beatissimus, & infra late ostenditur) nõ apparet fecisse hanc exceptionem ꝙ in causa fidei esset inferior. Igitur aut sit superior quo ad omnia, aut sit superior q̃ seruat rectam normam viuendi.

¶ Quinto probatur, quia videtur ꝙ papa recipiat potestatem ab homine, hoc est ab electione cardinaliũ: vt in. c. licet de elec. & in. c. in nomine domini. 23. di. cum simil. Sed cõcilia recipiũt eam a deo: vt patet in concilio cõstãtien. in primo ca. quartæ sessionis. Ad hoc tex. in. c. violatores. 25. q. 1. & 24. q. 1. c. maiores. & tex. in. c. si quis diaconus. 50. di. vbi dicit ꝙ gesta a sanctis patribus in concilio, censentur decreta instinctu spiritussancti. Ad idem facit quod dicitur de rege francię quòd confirmat electionem papæ: vt in. c. adrianus el. 2. 63. di. confirmare autẽ est proprium superioris

A perioris: vt in.c.nihil cū ſimil.de elec.bal.in.l. ſi.C.de.ll.oſtien.in.c.1. de locato in verbo cō firmatam. Si aūt hoc eſt in rege frācię, multo magis idē dicendū eſt de cōcilio quod eſt maius: argu.authen. multo magis.C. de epis & cle. ¶ Accedit ad idē tex.i.d.c.ſicut.15.di.vbi papa ſequit̃ ſtatuta cōcilii, & illa quę per illa ſtatuta ſunt dicit ſe amplecti/ & quæ reſpuūt reſpuere.ſubiūgens quia dum vſi ſunt conſtituta conſenſu,ſe & non illa deſtruit quisquis præſumit abſoluere quos ligant aut religare quos abſoluunt. Ergo papa tenetur ſeruare ſtatuta cōcilii nec eſt ſolutus legibus concilii ergo eſt minor concilio: quia ſupior non ligatur ſtatuto inferioris.c. cum inferior cū vulgaribus/ de maio.& obe.Et pbatur act.15.& infra in.10.motiuo latius dico. & ille tex. ſumitur ex 1.li.regiſ. grego.c. 24. Item tex. papę zozimi in.c.cōtra decreta.25.q.1.dicit contra decreta patrū condere aliquid vel mutare,nec huius quidē ſedis pōt authoritas.vnde ibi videtur tex. ꝙ concilia & corū decreta ſunt maioris authoritatis q̃ papa, Ad idē tex. in.c.confidimus,ibi vniuſcuiuſq; ſynodi cōſtitutum nullam magis exequi ſedē prę cæteris oportere q̃ primam.& tex. in. c. ideo & tex. in.c.quæ ad perpetuam,& in. c. prima &.c.a
B ſanctis ea.cau.&. q. in quibus patet ꝙ etiam papa debet ſeruare ſtatuta a ſanctis patribus edita.Et de pluribus iuribus his ſimilibus infra in.35.oppoſitione. & maxime quia aliud & maior eſt ſedes apoſtolica q̃ papa, qui habet ſeruare eius decreta, facit. c, ſi gratioſe de reſcrip.in.6.

¶SEXTO facit authoritas ioan.mo.in.c.ſuper eo de hære.in.6.vbi vult ꝙ papa nō poſſit aliqua ardua ex ſe facere ſine conſenſu cardinalium.& propterea multa fuerunt caſſata per bonifacium quæ fuerant facta per celeſtinum prędeceſſorē eius,quia fuerāt facta ſine conſenſu cardinaliū. Ergo authoritas papæ q̃ ſubiicitur cōſenſui car.quia minus libera q̃ ipſius concilii videtur inferior ipſo concilio.

¶SEPTIMO facit ratio,quia omne totum qualibet ſua parte maius eſt. ſed papa eſt pars concilii (nam papa tripliciter dicitur caput,primo videlicet eccleſiæ vniuerſalis: ex quo dicitur ſummus pōtifex. ſecundo reſpectu eccleſiæ romanæ: ex quo appellatur romanus pontifex.tertio eſt caput concilii: vt in.c. ſignificaſti de elec.) ſicut caput eſt pars corporis. Igitur totum concilium eſt maius papa: & conſequenter totius concilii authoritas eſt maior authoritate papæ. Vnde dicit ſanctus hieronymus ſcribens ad euandrum
C in.c.legimus.93.di. ſi authoritas quæritur/ orbis maior eſt vrbe. Quapropter glo.ibi ſumit argumentū ꝙ ſtatutum concilii præiudicat ſtatuto papæ. Quod pulchre oſtendit gregorius in .4.li.regiſti epiſtola. 92. circa medium/ ſcribens ioanni epiſcopo conſtantinopolitano & dicens,certe petrus apoſtolorum primus membrum ſanctæ & vniuerſalis eccleſiæ eſt: paulus andręas ioannes quid aliud quàm ſingularum ſunt plebium capita? & tamen ſub vno capite omnes membra ſunt eccleſiæ.atq; vt cuncta breui cingulo locutionis aſtringam: ſancti ante legem ſancti ſub lege ſancti ſub gratia, omnes hi perficiētes corpus domini in membris ſunt eccleſiæ conſtituti. ¶ Accedit quòd eccleſia romana (quæ repræſentatur per papam) eſt vna de particularibus eccleſiis vniuerſalis eccleſiæ: vt in.d. c. legimus, & in .c. quanuis.21.diſtinctione. Vnde tex. in. c. nouatianus. 7. q. 1. dicit quòd vna eſt eccleſia per totum mundum in multa membra diuiſa. Ad idem. 24. q. 1. c. loquitur. & in .c. quæ dignior dicit, quæ dignior domus apoſtolicæ prædicationis ingreſſu quàm ſancta romana eccleſia. Sic & romanus pontifex licet ſit ſingularis & eminentior in eccleſia, tamen de vniuerſali eccleſia D
eſt: vt concludit glo.in.c. ecce. 99. di. Item eſt vniuerſalis eccleſiæ membrum/ quanuis dignius: vt in .c.ſignificaſti de elec. Plurimū enim intereſt inter dicere papam eſſe maiorem in eccleſia/ vel maiorem eccleſia.nam in primo dicto eſt cōparatio partis ad alias partes eccleſiæ: In ſecundo autem eſt comparatio ad totum corpus. ita etiam videtur dicendum quo ad clauium poteſtatem in beato petro apoſtolo,in quo chriſtus eam principaliter collocauit, nam verbum illud principaliter refertur ad alios apoſtolos prout ſingulariter conſiderantur: & cōceditur ꝙ petrus eſt maior quolibet eorum. ſed non ſequitur ergo omnibus maxime conſideratis vt ſunt cōgregatio fidelium,quæ eſt ipſum totum corpus. Ad quod etiam facit quod dicitur infra in.27.contrario.

¶OCTAVO facit quod legitur act.1.6.8.15.&.21.vbi in omnibus geſtis apoſtolorū licet eſſent conciliariter congregati,nunq̃ aliquid geſtum fuit noīe petri q̃uis ipſe fuerit pñs. Vnde & iacobus non a ſolo petro ſed cū apoſtolis ordinatus eſt epiſcopus.66.di.c.1. §.de epiſcopis. & in electione matthiæ non ſolus petrus ſed oēs fuerunt vt legitur act.1.

& in.c.non statim & in.c.non exemplo.26.
A q.2.vnde etiam non dicitur statuit petrus sed
statuerunt.quæ omnia arguunt conciliũ fuis
se supra petrũ. Sicut in simili videmus quòd
quando aliquid fit in concilio authoritate pa
pæ ascribitur papæ: vt in.c.1.& in.c.non sa
tis de simo.& in.c.ad apostolicæ de re iudi.in
6.& in.c.vbi periculum de elec.eo.li.cum si
mil.multis. Similiter cum congregato cœtu
fidelium ageretur de legalibus veteris testa
menti seruandis vel non(quę erat quæstio tã
gẽs fidẽ) iacobus episcopus ierosolymitanus
tulit sententiã dicens/ego iudico: vt patet act.
15.quod nõ fecisset petro præsente/ si petrus
habuisset primatũ. Et sic etiã factum est cum
elegerunt viros boni testimonii qui diacono
rum officium exercerent: vt scribitur act.6.c.
&.93.di. c. diaconi. &.21.di. c. decreto.
Quinimo (quod plus est) concilium misit
petrum & ioannẽ act.8.ad quod tex.in.c.1
de sa.vnct. Et cõsiderandũ est ꝙ duo sunt mis
si.si ãt petrus fuisset maior nõ fuisset missus,
& sub nomine eius omnia fuissent conscri
pta: cuius contrarium ibi apparet. Ad quod
facit illud ioan.13.cap. non est seruus ma
ior domino suo neqꝫ apostolus maior eo qui
misit illum. Nec dicatur ꝙ missus fuerit con
B sultiue sicut quis mittitur ad bellum. quia co
pula &/ostendit quòd cum pari potestate pe
trus & ioannes fuerũt missi. ¶ Similiter in di
uisione possessionum non solus petrus fuit:
vt patet actuum.4.&.12.quæstione.1.cap.
dilectissimis. Quinimo in dicto capitulo.15
vbi iacobus iudicauit dicitur visum est spiri
tui sancto & nobis nihil vltra vobis impone
re. Ex quo ostenditur quòd illud quod fit per
concilium fit instinctu spiritussancti. Et quòd
spiritussanctus præsit concilio, facit tex. in
capitulo violatores.25.quæstiõe.1.&.50.di.
cap. si quis diaconus.&.25.q.2.ca.igitur. Et
pro ista parte faciunt siue hoc confirmant om
nia illa iura quæ dicũt ꝑ synodus statuit: quæ
sunt relata supra in quæstione sub cuius no
mine sit edenda constitutio in concilio.
¶ Nono facit ꝙ papa potest errare sicut quæ
libet alia priuata persona: vnde dicitur ad he
bræ.5. omnis pontifex circundatus est infir
mitate id est pronitate peccandi, sicut & pe
trus errauit: vt patet ad gala.2.& quod dicit in
c. paulus el.2.secũda.quæstione.7.&.§. item
paulus eadem causa &. q. Sed concilium
(hoc est ecclesia per concilium repræsenta
ta) non potest errare: vt in.c.a recta.24.q.
1. ipsa enim firmam & stabilem veritatẽ con
tinet. vnde dicitur.1.ad timo.3.hæc autem C
scribo vt scias quomodo oporteat te ĩ domo
dei conuersari quę est ecclesia dei viui colum
na & firmamentũ veritatis. Facit ꝙ id quod
christus dixit petro lu.22.(& transsumptiue
ca. maiores de bap.) ego pro te oraui vt non
deficiat fides tua, non fuit dictum de fide per
sonali petri, qui defecit in fide quando eum
negauit: sed de fide vniuersalis ecclesiæ. vnde
& matth.16.dicitur & portæ inferi non præ
ualebunt aduersus eam scilicet ecclesiam &
nõ dicitur nõ pręualebunt aduersus te. Et idẽ
manifeste ostenditur ex matrimonio spiritua
li inter christum & ecclesiam. Vnde aposto
lus ad ephe.5. dicit, nemo vnquam carnem
suam odio habuit sed nutrit & fouet eam, si
cut & christus ecclesiam: quia membra su
mus corporis eius de carne eius & de ossibus
eius. propter hoc relinquet homo patrem &
matrem & adhærebit vxori suæ, & erunt
duo in carnem vnam. sacramentum hoc ma
gnum est: ego autem dico in christo & in ec
clesia. Ex quo patet perpetua vnio ecclesiæ cũ
christo: qui cum non erret, nec ipsa potest er
rare. Vnde dicit glo. in dicto capitulo a recta
24.q.1. quòd cum dicitur quòd ecclesia nõ
potest errare non intelligitur de papa quia D
potest errare. item quia nomine ecclesiæ non
venit vnum solum sed multa membra diffe
rẽtia virtute & operatiõe, quod patet ad ephe.
1.ad colo.1.ad ro.12.primæ ad corin.12.&
1.ad timo.3.itẽ matth.16.&.18. Vñ dicitur
de ecclesia ꝙ est cõgregatio fideliũ, de cõsecr.
di.1.c.ecclesia. quę per cõciliũ repręsentatur:
vt in.c.significasti ubi abb.de elec.& in vltima
bulla martini in concilio constantien. adepta
est.n. ecclesia perpetuã & ineffabilẽ firmitatẽ
cũ dictũ illi fuit super hanc petrã ædificabo
ecclesiã meã & portæ inferi non præualebũt
aduersus eam. Si autẽ posset errare, non esset
firma & portæ inferi præualerẽt aduersus eã.
nã portæ inferi sunt vitia & hæreses secundũ
hiero. Et ista vniuersalis ecclesia est de qua di
citur ꝙ non potest errare, romana aũt ecclesia
bene posit errare: vt dicit ioã.an.in.c.a nobis
el.2.de senten. excom. facit quod dicitur in.c.
pudẽda.24.q.1. Alioquin si ecclesia posset er
rare, desineret esse sancta. hoc autem est im
possibile: quòd patet ex symbolo ibi & v
nam sanctam catholicam & apostolicam ec
clesiam. cum enim ipsa regatur a spiritu san
cto qui non potest errare, consequenter nec
ipsa. Quòd autẽ regatur a spiritu sancto, patet
ioan.14.ego rogabo patrem meũ & aliũ pa

A racletum dabit vobis spiritum veritatis. Item paracletus autem spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo, ille vos docebit oīa & suggeret vobis omnia quæcunq; dixero vobis. Item ioan. 16. adhuc multa habeo vobis dicere sed non potestis portare modo: cū autem venerit ille spiritus veritatis/ docebit vos omnē veritatē. Et φ sit perpetuo mansurus spiritus veritatis in ecclesia, constat quia vbi supra ioan. 14. dn̄s dicit ego rogabo patrem & alium paracletum dabit vobis vt maneat vobiscum in æternum, spiritum veritatis: quem mundus non potest capere quia non videt nec scit eum: vos autē cognoscetis eū quia apud vos manebit & in vobis erit. Hoc autem de apostolis solum dictum intelligi non potest: quia ipsi non manserunt in hoc modo in æternum. Vnde pro ecclesia dictum intelligi oportet.

DECIMO facit φ vna est fidelium vniuersalis ecclesia extra quam nullus omnino saluatur, in qua christus est sacerdos & sacrificium: vt dicit tex. in. c. firmiter in. §. vna de sum. tri. Vnde inquantum papa sicut nec quiuis alius non saluatur extra ecclesiam vniuersalem, patet quòd vniuersalis ecclesia est maior & dignior papa & quocunq; alio membro ipsius ecclesiæ/ arguēdo a dignitate saluatoris ad dignitatē saluati & sic inferioris: sicut argui potest a dignitate creatoris ad dignitatem creaturæ, quæ minor est dignitate ipsius creatoris. ¶ Nec dicatur hoc intelligi (vt quidā confinxerunt) de primitiua ecclesia quę tota erat spiritualis, & non de moderna/ in qua est pompa vanitatum & temporalium ambitio & fere in totū abiectus cultus diuinus: adiiciētes a multo iam tempore spiritualem ecclesiam defecisse & carnalem regnare. cum christus dixerit se cum illa mansurum vsq; ad consummationē seculi: vt patet matth. vlt. quia vt dicit tex. in. c. pudenda. 24. q. 1. & ibi archi. nulla hominum malitia etiam si ab ecclesia toleretur valet ecclesiam extinguere. Et tex. ibi clare probat cum dicit/ quòd si nullo modo recte potest dici ecclesia in qua schisma est restat vt (quoniam ecclesia nulla esse non potest) ea sit quam in apostolicæ sedis per successores episcoporum radice constitutam, nullorum hominum malitia etiam si nota excludi non possit sed pro temporis ratione toleranda iudicetur/ vllo modo valeat extinguere. Et quod dicitur de ecclesia vniuersali debet dici de concilio generali in spiritu sancto legitime congregato & ecclesiam vniuersalem repræsentante: attento φ præeminentia & honor qui debentur repræsentato/ debentur repræsentanti illius vices gerenti. 97. di. c. nobilissimus. & de offi. delega. c. cum olim el. 2. ibi glo. 2. q. 5. c. habet in fi. &. 93. di. c. fi. in fi. 2. q. 7. c. accusatio. glo. in. c. cum voluntate de sen. excom. cum simil.

C Quòd autem per concilium repræsentetur vniuersalis ecclesia, satis supra pluries dictum est. quod & ponit abb. in disputatione episcopus, & in sermone quoniam veritas, & in. d. c. significasti. Et habetur in concilio constantien. in decreto quartæ sessionis: cuius verba sunt φ ipsa synodus in spiritu sancto congregata legitime generale concilium faciens ecclesiam catholicam militantem repræsentans/ potestatem a christo immediate habet. Et hoc etiam probatur act. 15. vbi dicitur placuit apostolis & senioribus cum omni ecclesia &c. & tamen clarum est φ ibi non erat vniuersalis ecclesia. & acta illius concilii etiam attribuūtur spiritui sancto cum dicit placuit spiritui sancto & nobis &c. & dixi supra in. 8. contrario. ¶ Quòd autem concilium habeat potestatem a christo, probatur matth. 18. transsumptiue in. c. audiuimus 24. q. 1. & in. c. de quibus. 20. di. vbicunq; duo vel tres congregati fuerint in nomine meo in medio eorum sum. D Quod & declarat calcedonen. concilium in. 10. actione cū dicit. si. n. dn̄s duobus simul episcopis promisit se interesse, qto magis pluribus? Idem probatur ex gestis in octaua synodo, vbi patres concilii damnantes fotium dixerunt. fotium resistentem & inobedientem/ huic vniuersali synodo repulimus & anathematizauimus atq; a tota catholica & apostolica ecclesia fecimus alienum/ per datam nobis potestatē in spiritu sancto a primo & magno pontifice nostro & deo liberatore & saluatore cunctorum. Item quia christus dixit apostolis simul congregatis quæcunq; ligaueritis super terrā matth. 18. in quorum locum succedunt episcopi simul in concilio congregati. c. in nouo 21. di. c. ecclesiæ. 35. di. Item probatur ex illo ioan. 20. accipite spiritum sanctum. Item ex illo deute. 17. de quo in. c. per venerabilem qui filii sint legi. si difficile & ambiguū apud te iudicium esse perspexeris &c. venies ad sacerdotes leuitici generis, qui præsunt loco quem elegerit dominus deus tuus, vbi glo. interli. dicit hoc quoq; in ecclesia seruandum esse. Per eum autem locum in ecclesia aptissime intelligitur locus concilii: & per eum

qui præest loco præsidentes in concilio. Item A in epistola vniuersalis synodi constantinopolitanæ posita in vltima actione ipsius synodi dicitur. quis enim nesciat quòd in medio huius sanctæ ac vniuersalis synodi fuit christus ac dominus noster qui dicit vbi sunt duo vel tres in nomine meo ibi sum in medio eorum &c. Item psal. 81. dicitur. deus stetit in synagoga deorum id est prelatorum & iudicum, in medio autem deos diiudicat, id est iudices & prelatos conciliariter congregatos. Quòd autem dii vocentur prælati, insinuant sequentia verba ego dixi dii estis & filii excelsi omnes, dirigens verba sacerdotibus. Vnde psalmo. 104. vocantur christi domini, cum dicit nolite tãgere christos id est vnctos meos. Ad idem tex. in cap. futuram & cap. scimus 12. q. 1. Idem tex. in. c. cum ex iniuncto de hæreticis, ibi diis non detrahes. & in dicto. c. futuram / dii enim vocati estis, & ideo non potestis ab hominibus iudicari. ¶ Hoc idem quòd spiritus sanctus sit in concilio ostendit etiam isidorus in li. conciliorum in gestis tertiæ synodi toletanæ: vbi ponens verba celestini papæ dicit, valde necessarium esse perspexi vestram in vnum conuenisse multitudinem, habens sententiæ diuinæ fidem quæ dicit vbi duo vel tres congregati fuerint in no- B mine meo &c. credo enim beatam sanctæ trinitatis diuinitatem interesse huic sacro concilio, & ideo tanquam ante conspectum dei in medio vestrum fidem meam protuli. Et celestinus papa in epistola ad synodum ephesinam dicit, spiritus sancti præsentiam indicat congregatio sacerdotum, nec ibi putandum est deesse trinitatem quæ sanctificat concilium & sanctum reddit. Cum ergo papa subiiciatur spiritui sancto & legi diuinæ (vt in. c. sunt quidam. 25. q. 1.) sequitur quòd subiiciatur concilio cuius potestas est a spiritu sancto.

¶ Vndecimo facit quòd licet petrus apostolus primus papa appropinquante tempore suæ passionis sibi elegisset in sede apostolica successorem clementem, concilium generale apostolorum ecclesiam vniuersalem repræsentans considerans hoc ad bonam politiam ecclesiæ non conuenire, electionem per petrum de persona clementis factam per modũ reformationis reprobauit / & linum & postea cletum petri successores in administratione papatus ordinauit: vt patet in chronicis. hoc quoque vniuersalis ecclesia approbauit & tolerauit: quod non fecisset si concilium generale nõ esset supra papam. Nec obstat. c. si petrus C 8. q. 1. quoniam verba illius tex. intellecta secundum glo. non faciunt contra. Nec obstat quòd dicit ibi glo. de clemente quòd renunciauit, quoniam ideo renũciauit quoniam cõcilium apostolorum electionẽ per petrum factam tanquam nõ conuenientẽ statui ecclesiæ reprobauit, & deinde linum in romanũ pontificẽ elegit. quod non fecisset si supra petrum potestatem non habuisset: quia qua ratione non habuisset potestatem reprobandi dictam electionem, eadem non habuisset potestatem eligendi linum & deinde cletum. Non obstat quòd aliqui dicunt in dicto. c. si petrus quòd ecclesia tunc non erat congregata. quoniam quòd tunc publice non congregaretur / erat propter metum infidelium: vt patet actu. 12. vbi dicitur quòd oratio fiebat sine intermissione ab ecclesia ad deũ pro eo. Ex quo apparet quòd bene congregabatur / licet non publice, pro hoc tex. in. c. sexta. 15. di.

¶ Duodecimo facit quod dicit beatus gregorius in registro li. 4. cap. 92. scribens episcopo constantinopolitano circa fi. vbi post allegatã authoritatẽ illam euangelii si peccauerit in te frater tuus &c. matth. 18. dicit, ego itaque per responsales meos semel & bis verbis hu- D milibus hoc quod in tota ecclesia peccatur corripere studui, nũc per me scribo: quicquid facere humiliter debui non omisi: sed si in mea correptione despiciar restat vt ecclesiã debeã adhibere. Ecce quòd ipsemet papa denunciat ecclesiæ: ergo ad eam tanquam ad maiorem recurrere velle ostendit. ¶ Ad idem est tex. in c. præcipue. xi. q. 3. qui est tex. nicolai papæ qui monens lotharium regem vt communionem gualdradæ pellicis eius excommunicatæ vitet / inquit, cæterum præcaue ne quando nobis secundum domini præceptum duos aut tres testes adhibeamus, imo vero hoc sanctæ ecclesiæ dicamus: & quod non optamus de cætero fias cunctis sicut ethnicus & publicanus. ¶ Ad idem multum clare tex. in c. ecce. 99. di. sumptus ex. 7. li. registri. c. 30. vbi gregorius scribens eulogio patriarchæ alexandrino ostẽdit se minorẽ ecclesia vniuersali, & quòd in solo papa repræsentatur vniuersalis ecclesia. Et ad propositum ibi dicit, vobis subtrahitur quod alteri plusquam ratio exigit præbetur. Et subiungit. nec honorem esse deputo in quo fratres meos honorem suum perdere cognosco: meus namque honor est honor vniuersalis ecclesiæ. Et infra, si enim vniuersalem me papam vestra sanctitas dicit,

A negat se hoc esse quod me fatetur vniuer-
sum. ¶ Ad idem est gregorius in li. 4. regi-
stri.c.76. scribēs mauritio augusto. Idem etiā
a eo.li. ca.80.in epistola ad eulogium epi
scopum alexandrinum & anastasium episco
pum antiochenum. Idem quoq; eo.li.c.92.
in epistola ad ioannem episcopum constan-
tinopolitanum.

¶TERTIOdecimo facit quod legit̃ in con
cilio.8.constantinopolitano.vbi dicitur ꝙ si
synodus vniuersalis fuerit cōgregata & facta
fuerit etiā de sancta romana ecclesia quæuis
ambiguitas & controuersia, oportet venera-
biliter & cum conuenienti reuerentia de pro
posita quæstione sciscitari & solutionem acci
pere/ & proficere aut profectum facere, non
tñ sententiā audacter dare contra summos se
niores romæ ponti. Ex quo patet ꝙ synodus
vniuersalis aduersus romanum pontificem
possit sententiam ferre, dummodo cum con
uenienti reuerentia & non audacter. Ergo
patet quòd synodus quæ iudicat papam est
superior. Et ad hoc est tex.in.c. si papa iun-
cta glo.40.di.& in c.si duo cum glo. & in.c.
si quis pecunia.79.di.

¶QVARTOdecimo facit quòd in conci
lio constantien. martinus approbāte eodem
B concilio condēnans articulum illum nō esse
de necessitate salutis credere romanam eccle
siam esse superiorem inter alias ecclesias, di-
cit erroneum articulum si per romanam ec-
clesiam intelligatur vniuersalis ecclesia aut
concilium generale/aut pro quanto negaret
primatum summi pontificis super alias eccle
sias particulares. Ex quo apparet quòd conci
lium legitime cōgregatum est supra omnes
ecclesias & rectores illarum: & consequenter
supra papam.

¶QVINTOdecimo facit quod legit̃ act.
15. vbi cum quæstio fieret super obseruatio
ne legalium inter apostolos in concilio, tunc
petrus volens dare votum surgens ait &c. Ex
quo patet ꝙ petrus in signum reuerentiæ, as
surrexit: quia assurgere est signum exhibitio
nis reuerentiæ, vt dicit glo.93.di.in summa.
Ex quo videtur ꝙ concilium apostolorum
fuerit superius petro. ¶ Ad idem facit. 2.q.7.
cap.petrus/ & act.xi. vbi petrus accusatus ꝙ
iuisset ad viros præputium habentes & man
ducasset cum illis, in cōspectu apostolorum
ecclesiam repræsentantium se purgauit. Vn
de dicit ibi tex. in. d. c. petrus/ quòd non ex
potestate officii sui (qua dicere potuisset o-
ues pastorem suum non accusent) sed ex
authoritate diuinæ virtutis qua gentiles ac- C
ceperant spiritum sanctum respondit, quasi
dicat se excusauit virtute diuinæ authoritatis
quæ est si peccauerit in te frater tuus &c. &
non declinauit iudicium prætextu plenitudi
nis pastoralis officii, licet ibi gratianus aliter
exponat, & forte minus bene. ¶ Ad idem fa-
cit quòd papa dicitur minister christi & ec-
clesiæ sponsæ eius: vt in .c. quodcunq;. 24.
q.1. Si ergo ecclesia est domina, sequitur ꝙ sit
maior ministro suo. Ad quod est illud quod
legitur lucæ. 22. maior est qui recumbit q̃
qui ministrat. cum ergo papa sit minister &
ecclesia sit illa quæ recumbit, sequitur quòd
ecclesia est maior papa/ & consequenter con-
cilium. Et facit magis ibi tex. nam cum esset
orta contentio quis eorum esset maior, non
fuit tunc designatus maior petrus: & frustra
fuisset orta talis discordia si petrus fuisset ma
ior cæteris apostolis. Ad idem est ꝙ matth.
23. dicitur. omnes vos fratres estis/ & patrem
nolite vocare super terram, vnus est enim pa
ter vester qui in cęlis est. nec vocemini mḡri
quia mḡr vester vnus est christus, qui maior
est vestrū erit minister vester &c. Ecce ꝙ no-
luit aliū esse præpositum q̃ christū, sed voluit
oēs esse ęquales. Et consideranda sunt illa ver
ba: quia dicta fuerūt ad repræhensionē ambi D
tionis scribarum & pharisæorū qui volebant
habere primos recubitus in cœnis & primas
cathedras in synagogis. Vñ christus vt dicit
ibi glo.ordi. duplici ratione ab his cauere iu-
bet: ne eorum simulatione seducamur/ & ne
emulatione inflāmemur. propterea non vult
aliquem ex discipulis suis vocari rabbi, quia
vnus est omnibus illis magister christus: sed
vult vt omnes vocentur fratres (quasi in ma-
teria generatiua scandali omnes ęqualiter ha
beant subire iudicium) & vt qui primatum
ambit etiā si sit maior fiat minister aliorum.
ac si dixisset ꝙ cæteri alii iudicium de illo fa-
cerēt & ipse tanq̃ minister iudicium subiret.
Inde est vt dicit glo. nicolai ibi ꝙ papa se no-
minat seruum seruorum dei.

¶Sextodecimo facit ꝙ hilarius papa cum cō
gregato concilio constitutionem contra vitia
edidisset, voluit vt deinceps illa tenacius cu-
stodiretur/ synodus sententiam & propriam
subscriptionem accōmodaret vt synodali iu
dicio aditus clauderetur illicitus. Ita dicit tex.
in.c.quod quis. 35.q. 9. Ex quo apparet ꝙ
papa met dicit iudicium synodi potentius &
firmius q̃ suum/ tanq̃ supremi tribunalis.

¶Decimoseptimo sunt plures authoritates

sacræ scripturæ. Et prio matth. 18. veritas di
A xit petro si peccauerit ĩ te frater tuus &c. De
inde sequit dic ecclesię: & si ecclesiã nõ audie
rit sit tibi sicut ethnicus & publicanus. In qua
authoritate pcipitur petro vt dicat ecclesię: er
go ecclesia est maior petro: & cõsequẽter con
ciliũ. Ad quod facit q albertus magnus illud
dic ecclesiæ exponit id est prælato vel syno-
do. Et ioan. chryso. inquit dic ecclesiæ id est
iis qui præsident ecclesiæ. Vel dic toti ecclesiæ
vt maiorem erubescentiã patiatur. vel dic ec
clesiæ id est concilio quod repræsentat eccle-
siam secundum archi. in. c. præcipue. xi. q. 3.
Ad quod facit q concilium iurisditionẽ exer
cet nomine ecclesiæ excõmunicando diffini-
endo vel statuendo: vt in. c. certum. xi. q. 3. &
in. c. osius de elec. & in. c. 1. de sponsa. & in. c.
si quis episcopus de hæreti. & in. c. 1. de iudi.
Ex quo apparet q nõ sit bona expositio glo.
in. c. in nouo. 21. di. & illorum qui voluerunt
q solus petrus receperit potestatẽ iurisditio-
nalem/ alii vero apostoli parem potestatẽ in
ordine: quia cõtrarium innuunt verba salua
toris eum dicit dic ecclesiæ. quæ verba aperte
sapiunt iurisditionẽ contẽtiosam: nam prius
monuit vt inter se & ipsum solũ corriperet, &
deinde adhiberet vnũ vel duos vt in ore duo
rum &c. insinuans q per testimonium duorũ
B est postea cõuincendus coram ecclesia. Et ex
verbis quæ subsequuntur (videlicet si ecclesiã
non audierit sit tibi sicut ethnicus & publica-
nus) apparet q est iudicium vniuersale: quia
neminẽ excepit a iudicio ecclesiæ, sed voluit
iudicium ecclesiæ esse supremum. Et cũ ver-
ba dirigatur in petrum & loquatur per ver-
bum frater, apparet q nec papã excepit: quia
& ipse dicitur frater. Vide in. c. ecce ibi doc.
99. di. & patet lucæ. 22. & ibi vos oẽs fratres
estis, & act. 1. viri fratres. & ipse dicit pater
noster &c. Et hoc tenuit glo. in. c. nemo. 9. q.
3. quæ dicit q cũ papa peccat potest eius pec
catum ecclesiæ denuntiari. & idem in. c. si pa-
pa. 40. di. Et hoc videtur clarum: nam in con
stantien. concilio ita fuit tentum, quia iudica-
uit de papa. vnde aliter dicere esset arguere il
lud conciliũ de hæresi. Accedit q vt ostende
retur illa authoritas dic ecclesiæ intelligenda
etiam de papa & de prelatis singulariter (sicut
videntur velle glo.) subiicitur amen dico vo
bis quæcũq alligaueritis super terram erunt
ligata & in coelo. vnde manifeste apparet il-
lud dictum omnibus apostolis, per quos tũc
vniuersalis ecclesia repræsentabatur. Et hoc
sentit. s. tho. in secunda secundæ. q. 33. ar. 4.

¶ Et q ita debeat intelligi dicta authoritas ẽt C
in papa, ostendit grego. lib. 4. regis. in epi-
stola. 92. in fi. directa contra constantinopo-
litanum episcopum qui se vocabat vniuersa-
lem episcopũ. Dicit enim de seipso sic, & nos
quidẽ in quos talis tantaq per ausum nepha-
rium culpa cõmittitur, seruamus quod veri-
tas præcepit dicens si peccauerit in te frater
tuus &c. ego itaq per responsales meos se-
mel & bis verbis humilibus hoc quod in to-
ta ecclesia peccatur corripere studui, nũc per
memetipsum scribo: quicquid humiliter fa-
cere debui non omisi, sed si in mea correptio-
ne despiciar restat vt ecclesiam debeam adhi-
bere. Ecce q ecclesia est supremum tribunal
in terris, cum papa pro iustitia ministrãda ad
illam recurrat, sicut & in defectum papalis au
thoritatis recurritur ad cõcilii authoritatẽ. Et
circa medium dictæ epistolæ hoc ostendens
dicit. petrus apostolorum primus membrũ
sanctæ & vniuersalis ecclesiæ est: paulus/ an-
dreas/ ioannes quid aliud q̃ singularium sunt
plebium capita? & tamen sub vno capite om
nes membra sunt ecclesiæ, atq vt cuncta bre
ui cingulo locutionis astringam, sancti ante
legem sancti sub lege sancti sub gratia omnes
hi perficientes corpus domini in mẽbris sunt D
ecclesiæ constituti. Per quod ostenditur q ca
put ecclesiæ est christus/ & papa membrũ ec-
clesiæ, ex quo patet ecclesiam esse maiorẽ pa-
pa. Fortius etiam per dicta verba ostenditur
q nusq̃ reperitur dictũ q post iudicium ec-
clesiæ remaneat iudicium petri vel papæ, siue
q a iudicio ecclesiæ sit ad papã recurrendum
sicut e conuerso. Et clarius ostenditur: quia cũ
dicit q si ecclesiã nõ audierit sit tibi sicut ethni
cus & publicanus, ostẽdit q non est aliud su-
perius iudiciũ ad quod post ecclesiam possit
recurri: alioquin dixisset q si ecclesiã non au-
dierit recurre ad papam. & ideo quia iudiciũ
papę non est supra ecclesiam, dixit post habi-
tum autẽ recursum ad ecclesiam sit tibi sicut
ethnicus & publicanus, nõ enim statim post
iudicium ecclesiæ esset habendus vt publica-
nus si posset adhuc recurri ad iudicium alte-
rius.

¶ Decimooctauo facit quod verba dicta pe-
tro quæ denotant præeminentiam / pro ma-
iori parte toti etiam ecclesiæ seu eius nomine
dicta fuere: vt patet matth. vl. data est mihi om
nis potestas in coelo & in terra: euntes ergo
docete omnes gentes baptizãtes eos &c. quæ
verba non soli petro sed omnibus dicta sunt.
Et iterum ibi. d. c. vl. loquens omnibus apo-

stolis simul congregatis/dixit ego vobiscum
A sum vsq; ad consummationē seculi,quæ ver/
ba secundū origenē nunq̄ christus dixit nisi
apostolis simul cōgregatis,& dixit vobiscum
sum,& nō dixit petro tantū tecum sum. ❡ Itē
ioan.20.insufflauit & dixit eis,accipite spiri/
tum sanctū quorū remiseritis peccata &c. &
quorū retinueritis retenta sunt. Quæ verba
dicta fuerunt a christo omnibus apostolis.
❡ Item vt supra tactū est,quod dicitur lu.22.
ego pro te rogaui vt non deficiat fides tua/in/
telligitur de fide ecclesiæ(quia ecclesia in fide
nunq̄ deficiet)& non de fide petri,qui defecit
in fide. Et hoc esse verum ostendit ioan.17.
cū dixit pater sancte serua eos in nomine tuo
quos dedisti mihi,vt sint vnū sicut & nos. Et
infra. non pro eis autē rogo tantū sed pro eis
qui credituri sūt per verbum eorum in me
&c. ❡ Item mar.3.dicitur q̄ dedit apostolis
potestatē curandi infirmitates & eiiciēdi dæ/
mones.& lu.10.reuersi a prędicatiōe septua/
ginta dixerunt/etiā dęmonia subiiciuntur no
bis. ❡ Itē ioan.20.volens christus post resur/
rectionē confirmare potestatem datam eccle/
się in personis apostolorū,dixit sicut misit me
pater & ego mitto vos accipite spiritum san/
ctū. vbi non dixit mitto te petre, sed mitto
vos.& hoc cum eadem potestate qua miserat
B eū pater. Vnde leo papa in quodā sermone
de apostolis tractans illud matth.16.tibi da/
bo claues/dicit,transiuit in alios apostolos ius
istius potestatis,& ad omnes ecclesiæ princi/
pes decreti huius constitutio cōmeauit:petro
enim hoc ideo singulariter creditur quia cun
ctis ecclesiæ rectoribus petri forma præponi
tur. Item math.10.dicitur apostolis,infirmos
curate/mortuos suscitate / leprosos mundate
24.q.1.audiuimus.Vnde cum dominus de/
derit omnibus discipulis parem potestatem,
petro pro omnibus claues regni cœlorum se
daturum promisit/dicens tibi dabo claues re
gni cœlorum & quodcunque ligaueris &c.
Quapropter per petrū demonstratur vnitas
ecclesię: a qua qui fuerit alienus execrare po/
test/consecrare non potest,nec excōmunicatio
nis vel reconciliatiōis potestatē habet. Vnde
vere dicit q̄ petrus significat vnitatē & q̄ pro
oibus claues accepit,& q̄ oēs eas acceperunt
in petro, & q̄ petro datur vt vnitas significe/
tur: sicut dicit cyprianus papa in ca. loquitur
24.q.1. ❡ Ad idem aug.in sermone in vigilia
apostolorū petri & pauli de eo quod scriptū
est ioan.vl. simon ioānis diligis me plus his/
dicit,per singula dicebat dominus iesus petro
dicens amo te pasce agnos meos/ pasce oui/
culas meas: in vno petro figurabatur vnitas C
omniū pastorum,sed bonorū qui sciant oues
christi pascere christo non sibi. Vnde & tex.
eius.aug.in.c.quodcunq; ea.cau.&.q.dicit,pe
trus quando claues accepit ecclesiam sanctā
significauit. Et idē in sermone.10.super io/
an.loquendo de potestate ligandi & soluen/
di dicit.hoc petrus pro omnibus tanq̄ perso/
nam gerens ipsius vnitatis accepit. Et iterum
idem in li.de agone christiano.c.30.dicit,nō
sine causa inter omnes apostolos ecclesiæ ca/
tholicæ personam sustinet petrus: huic enim
ecclesiæ claues regni cœlorum datæ sunt: &
cum ei dicitur ad omnes dicitur amas me pa
sce oues meas. Et subiicitur in sequenti.c.nec
eos audiamus qui negant ecclesiam dei om/
nia peccata posse dimittere: itaq; miseri dum
in petro petram nō intelligunt/& nolunt cre
dere datas ecclesiæ claues regni cœlorum, ip
si eas de manibus amiserunt. Et idem in ser/
mone apostolorum petri & pauli dicit.pe/
trus totius ecclesiæ gerebat personā: propter/
ea audire meruit tibi dabo claues regni cœlo
rum: has enim claues non ipse vt homo vnus
sed vnitas ecclesiæ accepit. Et subiungit. hinc
ergo petri excellentia prædicatur,quia ipsius
vnitatis & vniuersalis ecclesiæ figuram gessit D
quando ei dictum est tibi dabo claues regni
cœlorum,quod omnibus traditum est. ❡ Et
idem in.1.li.de doc.chris.ca.18.dicit,has igi
tur claues dedit ecclesiæ suæ vt quæ solueret
in terra essent soluta in cœlo, & quæ ligaret
in terra essent ligata & in cœlo. ❡ Et idem in
psal.108.dicit,sunt enim quædam quæ ad a/
postolum petrum proprie pertinere videntur,
nec tamen illustrem habent intellectum nisi
cum referuntur ad ecclesiam cuius ille agno/
scitur in figura gessisse personam. Idem li.2.
quæstionum noui & veteris testamēti.q.79.
❡ Ad idem tex.in.c.ex his itaq; de pœni.di.1.
Et vide inno.in.c.nouerit de sen.excom. qui
dicit q̄ priuilegium ligandi & soluendi dedit
christus petro in persona ecclesiæ. Et iterum
act.20. attendite vobis & vniuerso gregi in
quo vos spiritus sanctus posuit episcopos
regere ecclesiam dei quam acquisiuit christus
sanguine suo. Item & actuum.15.vbi dicitur
placuit apostolis & senioribus cum omni ec/
clesia eligere viros ex eis & mittere in antio/
chiam. Ex quibus omnibus authoritatibus
designatur q̄ non solius petri sed vniuersalis
ecclesiæ est prœeminentia. ❡ Nec dicat aliquis
q̄ præmissæ authoritates respectu fundamēti

iurisditionis intelliguntur de ecclesia vniuer-
A sali & non de concilio, quia de concilio christus non fecit mentionē. nam licet fundamentum iurisditionis sit in ecclesia vniuersali, tamen quia impossibilis est illius congregatio (quia omnes fideles non possunt congregari) ideo ecclesia vniuersalis exercet iurisditionem suam per concilium: per quod ipsa vniuersalis ecclesia repræsentatur, vt alias dictū est & patet act. 15.

¶ Decimonono facit tex. in cap. quæ dignior 24. q. 1. vbi ambrosius dicit quòd nulla est dignior domus apostolicæ prædicationis q̄ sancta ecclesia: ergo est dignior domo ipsius papæ: & consequēter concilium illam repræsentās (vt dictum est) est dignius. ¶ Ad quod idem ambro. in epistola. 79. vbi (vt vult cardi. de turre cre. in li. 3. de ecclesia, c. 45.) referens epistolam beati damasi papæ directā iudicibus deputatis a capuen. synodo in causa bonosi episcopi / sic dicit eum dixisse. accepi literas vestras quibus vel pro veritate vel pro modestia nostram sententiam sciscitari voluistis: sed cum huiusmodi fuerit concilii capuani iudicium vt finitimi bonoso ac eius accusatoribus iudices tribuerent, aduertimus q nobis iudicandi forma competere non posset.
B nam si integra hodie esset synodus, recte de iis quæ compræhendit vestrorum scriptorū series decerneremus, vestrum est igitur qui hoc recepistis iudicium / sententiā ferre de omnibus. Et subiungit, neq contra sententiam vestram tentandū est aliquid. Et infra. & ideo primum est vt ii iudicent quibus iudicandi facultas est data: vos enim totius cōcilii vice decernitis: nos quasi ex synodi authoritate iudicare non conuenit &c. Ex his autem innuitur papam non posse se intromittere de causa per synodum delegata. quam si esset superior posset quandocunq vellet ad se aduocare & cōmittere: vt in. c. vt nostrum de appel. Ergo patet q synodus est maior papa. ¶ Ad quod rursus idem ambro. in quadā præfatione dedicatiōis maioris altaris ecclesiæ mediolanen. vbi dicit, per christum dominū nostrum qui eminentiam potestatis acceptæ ecclesiæ contulit, quam pro honore suscepto reginam cōstituit & sponsam, cuius sublimitati vniuersa subiacent &c. Ex quo arguitur q si eminentiā potestatis acceptæ cōtulit ecclesię omnia eius potestati subiiciens / necessario sequitur q in eandem transtulerit supremam præeminentiam. ¶ Et ad idem ambro. in lib. de dignitate sacerdotali. 1. 2. circa finem ita dicit / sic a domino dicitur petre amas me, & ille tu scis
C domine q amo te: & cum tertio fuisset interrogatus repetitum est a domino tertio pasce oues meas. quas oues non solum tunc beatus petrus suscepit, sed nobiscū eas accepit & cū illo nos eas accepimus omnes. Et iterū ideo dicitur ecclesia apostolica quia per apostolos gubernata & administrata: ipsi enim ecclesiæ ordinatores / ipsi dispensatores / ipsi pastores / ipsi doctores / ipsi principes / ipsi pontifices / ipsi reges / ipsi duces: & ipsi sunt duodecim fundamenta ecclesiæ de quibus loquitur ioan. apoca. 21. ¶ Et idē super lucā dicit, magna christi gratia qui omnia sua vocabula donauit discipulis suis. Ego sum, inquit, lux mundi: & id tamen de quo ipse gloriatur discipulis nomen indulsit / dicens vos estis lux mundi. ait ego sum panis viuus, & nos omnes vnus panis sumus. dixit se vitem veram, & alibi dixit plantaui te vitem fructuosam. petra est christus: & iam discipulo suo huiusmodi gratiā non negat vt ipse sit petrus / & vt de petra habeat soliditatem constantiæ & fidei firmitatē. Et ideo idem in dicto li. de dig. sacer. inquit, christus saluator noster ecclesiæ suæ potestatem absoluendi & ligādi tradidit. Ecce ex his patet authoritatem ligandi & soluendi datam vniuersali ecclesiæ. Inde & paulus apostolus
D act. 20. ad vniuersalis ecclesiæ sacerdotes dicit attendite vobis & vniuerso gregi in quo vos spiritus sanctus posuit episcopos vt regatis ecclesiam dei quā acqsiuit sanguine suo &c. quæ verba ponuntur. 93. di. c. legimus.

¶ Vigesimo ad idem sunt plures aliæ authoritates aug. vltra recitatas: vt patet in epistola eiusdem. 162. ad glorium eleusium & felicē grammaticum. vbi dicit. ecce putemus illos episcopos qui romæ iudicarunt nō bonos iudices fuisses restabat adhuc plenariū vniuersalis ecclesiæ iudicium vbi etiā cum ipsis iudicibus causa poterat agitari, vt si male iudicasse conuicti essent eorum sententiæ soluerentur: scilicet per vniuersale concilium. Vnde patet q concilium habeat potestatem ligandi & soluendi & sentētias episcoporū qui romæ iudicant retractādi. Item idē aug. super illud act. 10. surge & manduca. inter cætera dicit. animalia illa gentes sunt quæ immundæ erāt erroribus & superstitionibus & concupiscentiis anteq̄ veniret christus, ipso āt adueniente peccatis mūdæ factæ sunt. vnde post remissionem peccatorū quare non recipiantur in corpus christi quod ecclesia dei est / cuius petrus gestabat personam. in multis enim locis

A apparet ꝙ petrus personam gestat ecclesiæ & ecclesia corp⁹ est christi: recipiat in se in escā suā iam mundatas gentes quibus peccata dimissa sunt. Item idē aug. li. 6. de bap. contra dona. c. 39. eugenius ab amme clera dixit/ & hoc idem ego censeo hæreticos baptizandos esse. cui aug. respondet sed hoc non censet ecclesia cui deus iam in plenario etiam concilio reuelauit. ¶ Item idē in. 1. li. de doc. chris. ca. 16. & 18. dicit. est ecclesia corpus christi sicut apostolica doctrina cōmendat, quæ etiā coniunx eius dicitur. Et paucis interpositis sequitur, has igitur claues dedit ecclesiæ vt quæcunq; solueret in terra soluta essent in cœlo, & quæ ligaret ĩ terra ligata essent & in cœlo. ¶ Item & idē super ioan. c. 21. de ecclesia sic dicit cuius ecclesiæ apostolus petrus propter apostolatus sui primatū gerebat figurata gñalitate personā. quod enim ad ipsum proprie pertinet natura, vnus homo erat: sed qñ ei dictum est tibi dabo claues regni cœlorum & quodcunq; ligaueris &c. vniuersam significauit ecclesiam: quæ in hoc seculo diuersis tentationibus velut imbribus fulminibus tempestatibusq; quatitur & nō cadit, quoniā fundata est super petram: vnde & petrus nomen accepit &c. Ecclesia ergo quæ fundatur ĩ christo claues ab eo regni cœlorū accepit in pe-
B tro, id est potestatē ligandi & soluendi. ¶ Itē idem in li. de fide ad petrum dicit. nunq̄ indicta esset peccāti pro peccato deprecatio si deprecanti non esset remissio concedenda: sed pœnitētia peccatorum tūc prodest si eam in ecclesia catholica gerat, cui deus in psona petri ligandi soluendiq; tribuit potestatē dicens quodcunq; ligaueris &c. Quòd autē petrus nomine ecclesiæ claues receperit habetur in tex. c. 1. de summa tri. circa fi. & in. c. a nobis de sen. excō. & in. c. noua quædā de pœni. & remis. vbi patet ꝙ apostolis omnibus datę sunt claues & eorū successoribus. ¶ Itē idem aug. li. 2. de bap. cōtra dona. & transsumptiue in. c. quis nesciat. 9. di. dicit ꝙ licet per concilia repræhēdi si quid in scripturis vel dictis episcoporū forte a veritate deuiatū est. Et vltra sequitur in tex. quod non fuit positū in. d. c. quis nesciat, & ipsa concilia quę per singulas regiones vel ꝓuincias fiūt pleniariorū cōciliorū authoritati quę fiunt ex vniuerso orbe christiano/ sine vllis ambagibus cedere debēt &c. cum aliquo experimento rerum aperitur quod clausum erat/ & cognoscitur quod latebat, sine vllo typo sacrilegæ superbiæ/ sine vlla inflata ceruice arrogantiæ/ sine vlla contentione liuidæ inuidiæ/ cū sancta humilitate/ cū pace catholica cū charitate christiana. ¶ Item C idem ad ianuarium & transsumptiue in. c. illa 12. di. illa quæ non scripta sed tradita custodimus (quæ quidem toto orbe terrarum obseruantur) datur intelligi vel ab ipsis apostolis vel ex plenariis conciliis (quorū est in ecclesia saluberrima authoritas) commendata atq; statuta retineri &c. ¶ Item idē aug. in li. quæstionum noui & veteris testamenti, q. 75. inquit, dicunt ergo exactores didrachmorum ad petrū/ magister vester non soluit didrachma? quo dicto magistrū vt pro omnibus discipulis solueret conuenerunt, saluator autē cum pro se & petro dari iubet/ pro omnibus exoluisse videtur: quia sicut in saluatore erāt omnes causæ magisterii, ita & post saluatorē in petro omnes continentur: ipsum enim cōstituit caput eorū vt pastor esset gregis domini. nam inter cætera dicit discipulis suis vigilate & orate ne intretis in tentationē: & petro dicit ecce satanas expostulauit vt vos ventilet sicut triticū, ego autē rogaui pro te vt non deficiat fides tua, & tu tandē cōuersus confirma fratres tuos. quid ambigitur? pro petro rogabat & pro iacobo & ioanne non rogabat? vt cæteros taceā manifestum est in petro omnes cōtineri: quia & in alio loco dicit/ ego pro iis D rogo quos dedisti mihi pater, & volo vt vbi ego sum & ipsi sint mecum. Ex quo apparet declarari per verba pręmissa ꝙ pro omnibus rogbat. pro quo tex. in. c. decretis. 21. di. & de pœni. di. 1. c. petrus. ¶ Item idem aug. li. 2. de bap. contra dona. loquendo de se & de cypriano inquit. nec nosipsi tale aliquid auderemus asserere nisi vniuersalis ecclesiæ concordissima authoritate firmati, cui & ipse sine dubio cederet si iam illo tēpore quęstionis huius veritas declarata per plenarium concilium solidaretur. Ecce ꝙ aug. & cyprianus cedunt concilio. ¶ Et idē aug. de mori ec. dicit ꝙ in re dubia valet authoritas ecclesiæ. Item idē aug. super epistolā ioan. homilia. 10. dicit, vbi fit remissio peccatorū ibi est ecclesia: quoniam illi datæ sunt claues regni cœlorum vt quæ soluerentur in terris essent soluta & in cœlis, & quæ ligarentur in terris essent ligata & in cœlis. ¶ Itē idē aug. in sermone. 13. super matth. inquit. euangeliū quod recitatū est de apostolo petro qui ambulans super aquas timendo titubauit, & diffidēdo mersus confidendo rursus emersit: admonet nos intelligere mare ꝑsens seculū esse, petrū vero apostolū ecclesiæ vnicæ typum. ipse enim petrus in apostolorū

ordine primus/ in christi amore promptissi-
A mus/sæpe vnus respondit pro omnibus.ipse
deniq́ domino requirenti quemnā homines
dicerent eū esse/ & opiniões varias hoīum di-
scipulis respondentibus/rursusq́ domino in-
terroganti & dicenti vos autem quē me esse
dicitis? respōdit petrus tu es christus filius dei
viui: vnus pro multis dedit responsum/ vni-
tas in multis. Et iterū infra. simon quippe an-
tea vocabatur: hoc autē nomen ei vt petrus
appellaretur a domino impositum est, & hoc
vt ea figura significaret ecclesiam.

¶ Vigesimoprimo ad idem adducuntur au-
thoritates aliæ hiero. Et primo hyeronymus
in quadā epistola de septem gradibus ecclesię
loquēs de ordine episcopali ait. de hoc officio
amplius disputare non possum: quoniā quic
quid in clericis consecratum est prædixi epi-
scopum solū habere: manifestū est in illis par
tes & mēbra virtutū/ in episcopo plenitudinē
diuinitatis corporaliter habitare: atq́ ita est vt
in episcopis deū/ in presbyteris apostolos te-
cognoscas. Et infra. oēm enim potestatē deus
discipulis dedit, & moysen deum dici voluit
pharaonis. Ex quo sequitur ꝙ si deus dedit o-
mnē potestatem discipulis & apostolis con-
gregatis quorum vices repręsentant episcopi
B in concilio congregati/ etiā est data supra pa-
pā: quia qui omne dicit/ nihil excludit. c. quia
circa de priui. cū simil. Vnde & apostolus lo
quens de christo ad hebræ. 2. inquit. in hoc ꝙ
ei omnia subiecit, nihil dimisit non subie-
ctum ei.

¶ Item glo. eius. hiero. super illud quodcūq́
ligaueris inquit. habent quidem eandē iudi-
ciariam potestatem alii apostoli, quibus post
resurrectionē dominus ait accipite spiritum
sanctum quorū remiseritis &c. habet etiā &
omnis ecclesia in episcopis presbyteris & cle
ricis: sed ideo petrus specialiter accipit vt om
nes intelligant ꝙ quicunq́ ab vnitate fidei &
societate eius se separauerit, nec a peccatis sol
ui nec coelum potest ingredi. ¶ Ad idē hie-
ro. in. c. omnibus. 24. q. 1. vbi dicit. quæ do-
mus claues accepit ac potestatē ligandi & sol
uendi: hanc domū si quis corrigentē corripiē
tēq́ contempserit sit tibi inquit tanq̄ ethnicus
& publicanus. Ecce ꝙ apud ecclesiā est pote-
stas iudiciaria ligandi & soluendi. Et ex ver-
bis hiero. satis aperte innuitur non esse verū
ꝙ iurisdictio ecclesiastica sit in ecclesia tanquā
thesaurus in arca / & ꝙ petrus receperit cla-
ues vt aperiret arcā quādo ei videretur: quasi
exercitium potestatis sit concessum soli petro

sed potestas in habitu concessa ecclesiæ. quia
illa verba hanc domū si quis corrigentē cor- C
ripientemq́ contēpserit sit tibi tanq̄ ethnicus
& publicanus / ostendunt ecclesiā habere ex-
ercitiū clauiū quando vult illis vti. Et per hoc
videtur ꝙ non sit vera opinio petri de palude
in trac. de po. pa. q. 8. arti. 2. qui voluit quòd
alii apostoli nō immediate a christo sed a pe
tro receperint potestatē iurisdictionalē. ¶ Idē
probatur per tex. iuncto eo quod dicit ostiē.
ibi in fi. in. c. noua de poeni. & remis. vbi enim
tex. dicit claues regni coelorū datas apostolis,
ostien. ponit duas claues: videlicet alteram fo
ri contentiosi & alteram fori poenitentialis.
& sic vtranq́ datā apostolis: & sic etiam iuris-
dictionalē. Quod etiā videtur voluisse scotus
in. 4. sen. cum dicit ꝙ duplex est forū in eccle
sia: aliud secretū/ aliud publicū. Quod (vide-
licet ꝙ apostoli habuerint clauē iurisdictionis
immediate a christo, clarius probatur p illud
matthæi vltimo. nam christus dixit discipu-
lis suis euntes in mundum vniuersum prędi-
cate euangeliū omni creaturę baptizātes eos
&c. in quo datur intelligi data potestas etiam
de aliis sacramentis: cum baptismus sit ianua
sacramentorū. c. veniens de presby. nō bap.
& dicit glo. 77. di. c. quicunq́. & glo. matth.
18. & tex. in capitulo. 2. de cogna. spiri. in. 6. D
quorū sacramentorū ministratio ad iurisdi-
ctionē pertinere videtur. nam prædicare & sa-
cramenta conferre in aliena parochia sine li-
centia nemo potest: vt per to. de paro. itē glo.
& doc. in. c. nouit de offi. lega. saltem volun
tariæ iurisdictionis, vt ibi. Facit quod dicitur
in. c. aqua de conse. eccle. vel alta. & in. c. quan
to de cōsue. Facit quoq́ ꝙ paulus excōmuni
cauit corinthiū: vt in. c. per principalē. §. vl. 9.
q. 3. & c. cum sit romana de appel. & c. audiui
mus. 24. q. 1. ¶ Ad qđ ēt ambro. super illud
lucæ. 6. c. christus elegit. 12. ex discipulis quos
apostolos nominauit. vbi exponendo addit/
quos ad propagandum auxiliū salutis huma
næ p terrarū orbē satores fidei christianę desti
naret. Quæ omnia bene & decenter fieri nō
poterāt sine aliqua iurisdictiōe & potestate. Vn
de videmus ꝙ conciliū nomine ecclesiæ exer
cet iurisdictionē tam excōmunicando q̄ alias
diffiniendo & statuendo. c. certū &. c. si quis
episcopus. xi. q. 3. & in. c. si quis episcopus de
hæreti. & in. c. osius de elec. & in. c. 1. de iudi.
Vnde etiam paulus apostolus perambulans
syriam & ciliciam mandabat seruari præce-
pta apostolorū & seniorū: vt legitur act. 15.
Quod verbum præceptum sonat iurisdictio-

nem contentiosam:vt in authen.de hęredi.& A fal.§.si quis vero cap. in iis de verb. signi. c. quisquis. 14.q.1. Item ponderadum est verbum seniorũ: quia non solum mandabat seruari pręcepta apostolorum sed & seniorũ aliorum & presbyterorũ. Sic etiã act.eo.c.dicitur visum est apostolis & senioribus & toti ecclesię. Similiter act.16. dicitur ꝙ paulus & timotheus trãseũtes per ciuitates tradebãt eis custodire dogmata quę erant decreta per apostolos & seniores. verbũ autem decretũ sapit iurisditionẽ contentiosam: vt notatur in c.fi.de tẽpo.ordi.& in.c.1.de iudi.4.di.§.hæc etsi. Ad idem facit quod habetur matth.19. dum dominus dicit discipulis suis amẽ dico vobis ꝙ vos qui secuti estis me sedebitis super sedes.12.iudicantes.12.tribus isrąel.vnde apparet eis data potestas iudicandi in hac ecclesia militanti. Quapropter nõ immerito ipsi apostoli canones salubres de directione vniuersalis ecclesię condiderunt: vt.1.q.7.c. ipsi apostoli.&.25.q.1.c.sunt quidam.16.di. c.sexaginta &c. c. canones. Sic & vniuersales synodi:vt.31.di.nicena &.17.di.ca.habeo librum.

Ad quod etiam optime tex. lucę.22. vbi christus ait apostolis.ego dispono vobis sicut B dispossuit mihi pater meus regnũ: hoc est regnũ in ecclesia mea. Hoc videtur sentire glo. nicolai ibi. dicit enim hoc posse intelligi dupliciter. primo de regno militãtis ecclesię/cuius regimen christus tradidit apostolis. & secundo de regno triũphantis ecclesię.ad quod erant apostoli assumendi post laborem vitę pſentis. Constat autẽ datã esse ecclesię omnimodam iurisditionẽ.c.nouit de iudi.&.c.cam quã qui filii sint legi. sunt enim iura terreni & cœlestis imperii ecclesię demandata: vt in.c. 1.22.di. Et super illud matth.16.& quodcũꝙ ligaueris &c.dicit glo. habent quidem eandẽ iudiciariã potestatẽ alii apostoli quibus post resurrectionẽ ait accipite spiritũ sanctũ quorum &c.habet etiã omnis ecclesia in presbyteris & episcopis: sed ideo petrus specialiter accepit vt omnes intelligant ꝙ quicunꝙ ab vnitate fidei & societate eius se separauerit/ nec a peccatis solui nec cœlum potest ingredi. Et ꝙ dicta authoritas intelligatur de potestate iurisditionis contentiosę per censurã ecclesiasticã, patet ex glo. iterlineari quę matth. 18.ad illud quæcunꝙ alligaueritis/addit vinculo anathematis. Et ex glo. beati hiero. ibidẽ.vbi ait, potestatẽ tribuit apostolis/ vt sciant qui a talibus condẽnantur humanã sententiã diuina sentẽtia roborari. Et bene deprãhenditur cũ ibidem post verba si ecclesiam nõ audierit sit tibi sicut ethnicus & publicanus subiungitur quæcunꝙ alligaueritis,ad ostendendum ꝙ per illa verba data fuit apostolis potestas excõmunicandi. quod est iurisditionis cõtentiosę: vt in.c.quanto in glo.1.de consue. & in.c aqua de consecra.eccle.vel alta.& in.c. nouit de offi.lega. sicut legitur factũ per apostolum qui excõmunicauit corinthiũ: vt dicitur in.c. cum sit romana de appel. C

VIGESMOSECVNDO facit ꝙ maioritas alicuius potest considerari multis modis: vt in.c.his omnibus.21.di.& in.c.cũ inferior de maio. & obe. & late dixi supra in q.de ordine sedendi in concilio. Sed in proposito videtur dicendũ ꝙ si loquimur de maiori tate potestatis clauiũ.per prǣmissa videtur ꝙ claues a christo datę sint ecclesię/& ꝙ potius resideat ista potestas in ecclesia ꝗ in petro solo. Quod etiam vltra prædicta satis innuitur ex præfatione ecclesię in solennitate apostolorum: videlicet vt gregẽ tuũ pastor æterne non deseras sed per beatos apostolos tuos continua protectione custodias, vt iisdem rectoribus gubernetur quos operis tui vicarios eidẽ contulisti præesse pastores &c. Vnde colligitur ꝙ omnes apostoli erãt pastores/& ꝙ pastura fidei ad omnes pertinebat. Item ꝙ omnes erant vicarii operis christi: & consequenter hodie omnes episcopi qui in eorũ locum successerunt.c.ecclesię principes.35.di. & in c.videntes.12.q.1. Et ꝙ episcopi dicãtur christi vicarii/est tex.33.q.5. capitulo mulier el 2.in fi. D

Pro his faciunt illa iura quæ volunt cæteros apostolos parem cum petro potestatẽ accepisse vt in.c.in nouo.21.di.& in.c.loquiẽ &.c.audiuimus.24.q.1. Ex quo infertur potestatem non solum datã esse omnibus in cõcreto & sic ecclesię, sed etiã singulis & per singulos exercendam. Quod probatur per apostolum ad gala.2. vbi loquendo de apostolis ait/mihi nihil contulerũt. Ex quo colligit glo. ꝙ paulus non fuit illis inferior. & tamen petrus erat inter illos. Item declarat ibi idẽ apostolus cum subiungit/cũ vidissent ꝙ creditũ est mihi euangeliũ præputii sicut & petro circũcisionis. vbi glo. interli.ad verbũ creditũ est mihi/ addit ita pcipaliter sicut petro. Itẽ idem declarat apostolus cũ dicit/dexteras dederunt mihi & barnabæ societatis. vbi licet inter eos esset petrus/non nominat maior sed socius. si aũt petrus fuisset supior cæteris apostolis/cũ

A vt non deficiat fides tua. Quod (vt supra di-
ctum est) intelligitur de fide ecclesiæ, quia ec-
clesia nūq̃ deficit nec pōt errare: vt in. c. a recta
24. q. 1. & dicit archi. i. c. ita dns. 19. di. in glo.
Et non intelligitur de fide petri, qui in fide de-
fecit: vt legitur matth. 26. & in. c. fidelior. 50.
di. Nec dicatur dictū fuisse pro petro perso-
naliter respectu finis, quia non perseuerauit
in errore sed conuersus fuit. cum dicatur ꝙ
rogauerat vt non deficeret fides eius: vnde eo
mortuo non erat defectura, & in aliis pluri-
bus pontificibus defecit: quia mortui defece-
runt in fide. Vnde non pro papa (in quo pōt
deficere fides) sed pro ecclesia dictū fuisse o-
stenditur. Et hoc etiam cōfirmat supradicta:
q̃a sicut ista verba (ego pro te rogaui petre)
licet sint directa in petrū tñ pro ecclesia dicta
intelligimus, ita & illa de quibus supra tu es
petrus &c. Similiter nec de successoribus
petri: quia etiam multi ro. pontifices a fide defe-
cerunt. c. nunc aūt, 21. di. de quo dictū est su-
pra in nono contrario. Et ꝙ sit dignior eccle-
sia probat ille tex. in. c. quæ dignior. 24. q. 1.
supra allegatus. Item dicitur dignior quia ec-
clesia est corpus christi, quā diligit super oēm
creaturam / iuxta doctrinam apl'i ad ephe. 5.
¶ Si intelligamus de maioritate stabilitatis &
B durationis, non potest intelligi maior papa
ipsa ecclesia siue concilio ecclesiam repræsen-
tante: quia ecclesia semper est duratura & sta-
bilis: vt in. c. pudenda. 24. q. 1. & in. c. hæc
est fides ea. cau. & q. papa autē potest multis
modis deficere, vel morte (vt in. c. si gratiose
de rescripti. in. 6.) vel renuntiatione: vt in
c. 1. de renun. eo. li. & aliis multis modis, vt
supra in progressu dictum fuit. ¶ Si loqui-
mur de maioritate meritorum, non potest di-
ci ꝙ papa sit maior: quia ecclesia est sine ma-
cula & sine ruga. 24. q. 1. c. omnibus, & chri-
sti sponsa incorrupta & pudica, quæ adulte-
rari non potest: vt in capitulo loquitur. 24.
quæstione. 1. ¶ Nec dicatur quod papa sit
maior ratione assistentiæ spiritus sancti &
christi regentis ecclesiam nec permittentis
eam errare in iis quæ sunt fidei & ad salutem
necessaria. quia de ecclesia dictum est & non
de papa ego vobiscum sum vsq; ad consum-
marionē seculi matth. vl. vbi dicit glo. nico.
ex hoc patet ꝙ fides catholica non deficiet
vsq; ad finem seculi. vnde origenes super il-
lud ad roma. 15. inquit quòd nulli vnquàm
apostolorum nullive fidelium singulariter
voluit christus dicere quod multitudini ec-
clesiarum pluraliter dixit / ecce ego vobiscum
sum omnibus diebus vsq; ad consummatio- C
nem seculi: nunquàm dixit ego tecum sum.
Ex quo patet quòd non intelligitur de assi-
stentia eo modo quo communiter deus est
cum omnibus siue in omnibus creaturis:
cum specialiter hoc verbum dictum fuerit
apostolis omnibus pro ecclesia. Vnde matth.
24. non præteribit generatio hæc donec o-
mnia fiant, & ibidem cœlum & terra transi-
bunt, verba autem mea non præteribunt.

¶ VIGESIMOTERTIO facit ꝙ
ecclesia fundata est in christo: quia petra erat
Christus inquit apostolus. 1. ad corin. 10.
Vnde a petra hoc est a christo petrus nomen
accepit, & non a petro petra. 21. distinctio-
ne capitulo primo circa fi. de consecra di. 2.
reuera. sicut non a christiano dictus est chri-
stus sed christianus a christo, ideo dixit super
hanc petram ædificabo ecclesiam meam. Vn-
de fundamentum ecclesiæ est christus præ-
ter quod nemo aliud potest ponere, 1. quæsti-
one. 1. cum paulus. ¶ Ad quod gregorius
in epistola octogesimasecunda in. 4. li. regist.
vbi dicit. certe petrus apostolorum primus
membrum sanctæ & vniuersalis ecclesiæ
est, paulus & andræas ioannes quid aliud
sunt quàm singularium plebium capita, & D.
tamen sub vno capite omnes membra sunt
ecclesiæ. Ex quo patet quòd christus est ca-
put & fundamentum ecclesiæ. ¶ Et apo-
stolus ad ephe. 1. omnia subiecit sub pedibus
eius & ipsum dedit caput super omnem ec-
clesiam quæ est corpus ipsius. Cum ergo chri-
stus super se petram ecclesiam fundauerit,
subiungendo & portæ inferi non præuale-
būt aduersus eā, significauit ꝙ eo ipso ꝙ ædifi-
cata esset / habitura esset virtutem intrinse-
cam & potestatem se in suo esse conseruandi
& aduersantibus resistendi. quod augustinus
notat in sermone. 1. super psal. 103. vbi ex-
ponens illud qui fundasti terram super stabi-
litatem suam dicit, & sic stabilitas & firmitas
sua inhæret ei intrinsece, & sic non per de-
pendentiam a papa. ¶ Sic etiam dicitur per-
fecta & terribilis vt castrorum acies ordina-
ta, nō esset autē terribilis & pfecta si ad se cō-
seruandum nō haberet a seipsa virtutem sed
haberet ab extrinseco subsidium quærere. Et
ex hoc sequitur quòd ecclesia claues ex se si-
ne papa exercere possit: cum ecclesia sit sine
papa / sed non papa sine ecclesia, & ecclesia
habeat potestatem intrinsecam seipsam con-
seruandi. ¶ Sic etiam dicitur quòd ecclesia

A quæ fundatur in christo claues recepit a christo, & non solus petrus. Vnde raba. super illud quodcunque ligaueris inquit, hæc autem ligandi atque soluendi potestas quanuis soli petro data videatur/a domino tamen & exteris apostolis datur necnon & nunc episcopis presbyteris & omni ecclesiæ: sed ideo petrus specialiter claues regni cœlorum & principatum iudiciariæ potestatis accepit, vt omnes per orbẽ credentes intelligẽtes intelligant ꝙ quicunque ab vnitate fidei vel societate ipsius quoquomodo semetipsos segregãt, tales nec a vinculis peccatorũ absolui nec ianuam possunt cœlestis regni ingredi. Ad idem remigius ibidem. huiusmodi ligandi & soluendi potestas quanuis soli petro donata videatur, veruntamen cæteris apostolis datur/ necnon episcopis curatis & toti ecclesiæ. Item & origenes homilia. xi. super hiere. ait. omnes imitatores christi petræ sunt, & petra est ille qui docuit.

¶ Vnde ex præmissis authoritatibus in. 17. 18. 19. 20. 21. 22. motiuis apparet ꝙ nõ obstat si dicatur ꝙ christus claues ecclesiasticæ potestatis & discretionis dederit soli petro: vt dicitur matth. 16. & tibi dabo claues &c. & in d. c. in nouo, & d. c. loquitur &. c. aliorũ. 9. q. B 3. quasi sequatur si ipse accepit claues supra omnes/ꝙ a nemine possit iudicari: quia inferior non iudicat superiorẽ. c. cum inferior de maio. & obe. nec parẽ. c. innotuit de elec. Nã vt patet ex præmissis authoritatibus, non soli petro data fuit potestas, nec per illa verba tibi dabo claues fuit data aliqua potestas sed promissa, quæ verba fuerunt ei dicta tanquam gerenti typũ siue figuram ecclesiæ: vt patet in præmissis authoritatibus. Ad quod est etiã authoritas leonis papę in sermone de apostolis. vbi dicit ꝙ ius huius potestatis & decreti constitutio ad omnes principes ecclesię cõmeauit, sed non frustra vni cõceditur quod omnibus intimetur. Ecce quòd omnibus datæ sunt claues. ¶ Ad idem tex. in cap. noua de pœnitẽ. & remis. vbi dicitur ꝙ licet beata virgo fuerit excellẽtior apostolis, tamen nõ ei sed istis christus tradidit claues regni cœlorũ. ¶ Ad quod facit quod dicit siculus in sermone quoniam veritas, dicens fuisse opinionem multorum clarissimorũ magistrorum petro non fuisse datas claues sed promissas solũ per illa verba tibi dabo claues, nec legitur ꝙ illas singulariter vnquã postea ei tradiderit, sed postea illas cõtulit matth. 18. per illa verba quæcunque alligaueritis super terram. Vnde apparet ꝙ illa promissio per verba tibi dabo claues/ fuit facta petro nomine omnium apostolorum & consequenter ecclesię: & ꝙ confessio petri fuit nomine omniũ: quæ secundum rabanum fuit causa dandi potestatem, quæ vt congrua sit responsio ad interrogata/ita oportet intelligi. Quod patet per illud math. 16. dixit illis, vos autem quem me esse dicitis? Vnde & exitus demonstrauit quando omnibus apostolis dixit amen dico vobis quęcunque alligaueritis super terrã &c. Et sic sunt omnibus datæ simul & non petro pro oibus, sed tantum promissæ pro omnibus/ & postea omnibus simul datæ. Sed quæcunque harũ opinionum vera sit (siue quòd sunt petro datæ pro omnibus siue ꝙ tantum omnibus) satis est ꝙ ecclesię vniuersali datæ reperiuntur claues & iurisditio. Ex quo innuitur ecclesiam vniuersalem & consequẽter concilium illam repræsentans esse supra papam: & quòd ipsa potestas clauium & plenitudo potestatis est in ipsa vniuersali ecclesia tanquam in suo fundaméto, sed in papa tanquam in capite ipsius vniuersalis ecclesię/ siue in papa tanquam in principali instrumento per quod hæc potestas explicatur præcedente claue discretionis vt dicit glo. in cap. ad apostolicæ de re iudi. D in. 6. & innocen. in cap. quod super iis de voto. & melius in cap. quanto de iureiu. ¶ Ad idem facit quòd si dicta verba tibi dabo claues dicta fuissent soli petro, frustra postea fuisset orta contentio inter apostolos de maioritate, quæ ter orta post hæc verba reperitur: vt patet matth. 18. & 20. & lucæ. 22. etiam in vltima cœna. non enim totiens de maioritate contendissent si per verba illa tu es petrus aut illa ioan. 1. tu vocaberis cephas intellexissent petrum constitutum principem super se ipsos aut ei soli traditam potestatem principaliter ad regendum ecclesiam. Vnde necessario oportet dicere quòd verba dicta per christum petro & responsio petri sint dicta pro omnibus: & consequenter ꝙ in ecclesia sit hæc potestas.

¶ VIGESIMOQVARTO idem probatur per argumentum ab absurdo, clemen. cum sit de magistris. nam posito quòd papa per sua mala opera subuerteret statum vniuersalis ecclesiæ, & ipsam ecclesiam & populum christianum notorie scandalizaret, si concilium generale non haberet potestatem compescendi eum esset in potestate vnius dissipare & destruere eccle-

A siam & non esset remedium: quod est maxime absurdum, non enim est verisimile quòd christus voluerit dimittere ecclesiam in tali casu sine remedio. Sicut in simili dicitur quòd quando christus dedit claues petro licet nullam fecerit mentionem de successoribus/ tamen sub nomine petri etiam comprehendit successores: cum non sit verisimile quòd mortuo petro voluerit ecclesiam remanere sine successore: sicut dicitur post glo. in verbo desereret in. c. p humani de homi. in. 6. Adducitur in simili exemplum si rex peregrinaturus dimisisset reginam gubernatricem/ & quia non conuenit honori reginæ discurrere singulis diebus per vniuersum regnum dimisisset vnum ministrū generalem qui nomine regis & reginæ administraret: estne verisimile si talis minister male administrando destrueret regnum/ φ rex noluerit reginam posse illum amouere & punire & alium bonum ministrū deputare: certe non, argu. l. si hominem. ff. mandati. Hoc corroboratur: quia ecclesia dicitur regina: iuxta illud psal. 44. astitit regina a dexteris tuis in vestitu deaurato circundata varietate.

¶ VIGESIMOQVINTO ad idem facit decretum constantien. concilii in. 4. sessione. B vbi declarauit φ synodus ipsa in spiritu sancto congregata legitime/ generale concilium faciens & ecclesiam catholicam militantem repræsentans, potestatem a christo immediate habet cui quilibet cuiuscunq status etiam si papalis existat obedire tenetur i iis quæ pertinent ad extirpationem schismatis & reformationem generalem ecclesiæ dei / in capite & in membris. Item in quinta sessione idem replicando subiungit φ quicunq cuiuscunq conditionis status dignitatis etiam si papalis qui mandatis statutis seu ordinationibus aut præceptis illius sacræ synodi & cuiuscunq alterius concilii generalis legitime congregati super præmissis seu ad ea pertinētibus factis vel faciendis obedire contumaciter cōtempserit, nisi resipuerit condignæ pœnitentiæ subiiciatur/ & debite puniatur. Ecce quòd concilium est supra papam: quia habet potestatem immediate a christo/ quia papa tenetur ei obedire / & quia concilium potest exercere iurisditionem contentiosam in eum. ¶ Et considera bene illa verba & cuiuscunq alterius concilii generalis: quia per hoc tollitur contrarium φ tantum de concilio cōstantien. dictū fuerit propter antiquatū schisma ob quod nō poterat deprehendi φ aliqs esset verus papa: & ideo quilibet cuiuscunq C φ etiam papalis dignitatis subiici debebat, nam & de aliis conciliis legitime congregatis idem dictum apparet per dicta verba cuiuscunq alterius concilii generalis. Et quòd generaliter accipiatur potestas pro iurisditione ostendit illud ioan. 19. nescis quòd habeo potestatē dimittere te &c. Et illud decretum replicatur etiam in concilio basilien. in. 12. sessione. ¶ Corroboratur hoc per glo. 15. di. sicut quę vult φ papa nō potest destruere statuta concilii. & per glo. in. c. anastasius. 19. di. quæ dicit quòd papa est inferior cōcilio in concernentibus fidem. ¶ Ad idem glo. in. d. c. sunt quidam. 25. q. 1. quæ dicit φ papa subiicitur cōcilio in iis quæ sunt fidei & concernunt bonum vniuersalis ecclesiæ. Et contrariū faciēdo status ecclesiæ decoloraretur &c. ad hoc tex. in. c. etsi illa. 1. q. 7. Ad idem dicitur in. c. in istis. 4. di. φ sententia concilii præfertur sententiæ papę, quia orbis maior est vrbe vt in. c. legimus. 93. di. Et ad idem glo. in c. si papa. 40. di. cū vult quod conciliū iudicet papam quando scandalizat vniuersalem ecclesiam.

¶ VIGESIMOSEXTO facit φ papa est propter ecclesiam sicut pastor propter gregem (iuxta illud. 2. ad corin. 10. potestatem D dedit nobis in ædificationem non in destructionem) & non cōuerso. Accedit φ glo. interlinearis super illud. 2. ad corin. 13. vt non præsens durius agam secundum potestatem quam dominus dedit mihi in ædificationem & non in destructionem, supplet qui aliter agunt non habent potestatē a deo. ergo &c. Consequētia patet: quia semper deterius est gratia melioris secundum aristote. in politicis.

¶ VIGESIMOSEPTIMO facit φ ecclesia dicitur esse corpus quoddam & singuli fideles membra illius. Vnde dicit apostolus ad ro. 12. multi vnum corpus sumus in christo singuli autem alter alterius membra. & ioan. 15. ego sum vitis & vos palmites. Tūc sic. papa est membrum ecclesiæ & non totum corpus, ergo sequitur φ vniuersalis ecclesia quę est ipsum corpus ecclesiæ sit amplioris virtutis & potestatis q̄ ipse papa. Cōsequentia patet: quoniam mēbrum cū dicat particularitatē, minoris est virtutis & pfectionis ipso toto corpore. Et hoc motiuū conuenit cū septimo pcedēti ad illius corroboratione. Preterea nō sufficienter esset prouisū corpori si membrū quod efficitur putridum & totum corpus in

ficit non posset abscindi.c. te secūdæ. 24.q.3.
A cum tamen dei perfecta sint opera deutero. 32.

¶VIGESIMOOCTAVO facit ꝙ qui di cit se habere pṫātem super alios & cōcessionē potestatis sibi demādatam illud docere debet c.cū in iure de offi.delega.maxime in iis quæ sunt suprema & non consueuerūt concedi.c. ꝙ translationē de offi.lega.& in.c.quod super iis de fide instru. Sed nō legitur ꝙ petrus acceperit claues super ecclesiā vniuersalem/nec per cōsequens super conciliū illam repræsentans.sed super singularia membra ecclesiæ secundum opinionē theologorū,& probatur in c. quanuis. 21. di. ergo sequitur ꝙ papa non est supra concilium.

¶VIGESIMONONO facit quòd ecclesia vniuersalis dicitur mater omniū fideliū.vñ eccle. 24. dicitur mater pulchræ dilectionis. Et ad gala.4. illa autem quæ sursum est ierusalem libera est quæ est mater nostra.glo.interli. ibi exponit id est credentiū. Et prouer. 1.dicitur ne dimittas legē matris tuæ id est ecclesiæ. Ad hoc.c.cū de diuersis de priui. in. 6. 3.q.6.c.dudum.&.2.q.6.ad romanam. Item ad hoc tex.in.c. fundamenta in versi. ne autē ipsa mater ecclesia in congregatione & pastura fidelium &c. de elec.in.6.& in.c.alma ma
B ter de senten.excom.in.6.&.16.q.1.c.vos autē.&.12.di.c. non decet Et in.c.fi. de fo.compe. vbi ro. ecclesia dicitur mater & magistra omniū ecclesiarū.¶ Tūc sic papa dicitur filius ecclesiæ.quod patet quia nullus est parer matris suæ. vnde & matthæi.23. dicitur ꝙ vnus est pater qui in cœlis est. Sic autē & in terris vna est ecclesia quæ est mater omniū fideliū & consequenter papę.probat tex.in.c.qui abstulit.12.q.2. vbi anacletus papa dicit mater vero nostra ecclesia est. Sequitur ergo ꝙ papa tanq̄ filius subsit ecclesiæ tāq̄ matri: & ꝙ ecclesia sit maior excellentia dignitatis & superioritatis filio suo papa.vnde bernar.in li.4.de cōsidera.in fi.dicit consideres ante omnia sanctā romanā ecclesiam cui deo authore præes matrem esse non dominā/& te non dominū episcoporum sed vnum ex eis. quod exponit archi.12.di.c.1.& domi.ibi.& est bon⁹ tex.in.c. esto subiectus.96.di.Facit capitulū mutationes.7.quæstione.1. ibi non propria cuiusꝗ voluntate aut dominatione. Et eadem verba ponūtur in effectu in dicto capitulo esto subiectus & in capitulo prædicator.16.q.1.Facit quod dicitur lu.22. reges gentium dominantur eis & qui potestatem habēt super eos

C benefici vocantur.& infertur vos autē non sic. Ex quo patet quòd apostolis interdictus est dominatus. Et sic papa non dicitur dominus. facit quod dicitur in cap. 2. de dona. & dicto capitulo non decet. 12.di.¶ Ad idem augu. in sermone petri & pauli(incipit filioli)dicit. mater nostra pariendo non discernit ætates ipsa genuit petrum, ipsa parturiuit & paulum vt ex lupo fieret agnus. Ecce ꝙ ecclesia est mater & petrus ab ea genitus:ergo maior est ecclesia petro:& consequenter maius concilium illam repræsentans petro ab ea genito.

¶TRIGESIMO ad idem facit ꝙ ecclesia vniuersalis dicitur domina iuxta illud threnorum.1. domina gentium.79.di.c.oportebat. ponit ioan. de ana. in rubrica de schismа. Sed maior est potestas in domino quàm in seruo. ergo maior est potestas ecclesiæ vniuersalis quæ est domina quàm papæ: quia papa & alii prelati non sunt domini sed ministri & dispensatores secundum apostolum.1. ad corin.4. ad hoc quod legitur in cap.2.de dona.

¶TRIGESIMOPRIMO facit ꝙ ecclesia dicitur esse regina: iuxta illud psal. 44.astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circundata varietate. Tunc sic. potestas D est in ecclesia sicut in regina, in papa autem non sicut in rege:quia regimen papæ respectu ecclesię nō videtur regale sed politicum: iuxta illud matth.20.c. scitis quòd principes gentium dominantur eis,& qui maiores sunt potestatem exercent in eas, non ita erit inter vos: sed quicunꝗ voluerit inter vos maior fieri sit vester minister. Ergo sequitur quòd potestas in vniuersali ecclesia tanq̄ in regina est maior q̄ potestas papæ.

¶TRIGESIMOSECVNDO facit ꝙ vbi maior est sapiētia & charitas ibi videtur esse superioritas: sed in ecclesia est maior sapientia & charitas q̄ in aliqua alia creatura/ siue sit papa siue alia quæcunꝗ persona:quia ecclesia non potest errare(vt in.c.a recta.24. quæstione.1.) sicut potest papa: vt in.c.si papa. 40.di. igitur maior est ecclesia siue concilium q̄ papa.

¶TRIGESIMOTERTIO probatur ex eo quòd concilium iudicat de papa. vnde christus loquendo ad omnes apostolos inquit/vos estis sal terræ &c.quòd si sal euanuerit ad nihilū valet vltra nisi vt mittatur foras & cōculcetur ab hominibus.Ex qua authoritate hiero.ad heliodorū(&trāsūpꝰ

A 2.q.7.non omnes episcopi) dicit.non est fa cile stare in loco petri & pauli,scilicet tenere locum iam cum christo regnantium:insfatua tum sal ad nihilum prodest nisi vt proiicia tur foras & cõculcetur a porcis,i.deponatur. Et ibi loquitur de omnibus prælatis/nec exci pitur papa. Et glo.in.c.sicut inquit,2.q.7. in nuit φ vbicunφ reperitur papã posse iudica ri de hæresi,si non dicitur per quem debet in telligi per concilium generale. Et ita intelli gunt doc.in.c.si papa.40.di.& in.c.in fidei de hære.in.6.& glo.in.c.nunc autem.21.di.& glo.in.c.si duo.79.di. cum ergo concilium iudicet papam,sequitur quòd sit maior ipso ¶ Et si dicatur φ illa iura loquuntur in causa fidei.respondetur quòd non reperitur quòd in causa fidei deus dederit maiorẽ potestatem ecclesiæ φ in aliis causis: quia quando dedit potestatem vsus est verbis generalibus quæ cũq alligaueritis &c. Quinimo suadet ratio φ si potest procedere in causa fidei vbi est ma ius periculum,multo magis in aliis causis mi noribus: quia cui conceditur maius/videtur concedi & illud quod est minus,c.ex parte de deci.ad idem faciunt illa quæ dicta sunt supra in.2.motiuo.

¶TRIGESIMOQVARTO facit φ ec B clesia dei dicitur sponsa: vt patet apo.21.vi di sanctam ciuitatem ierusalem nouã descen dẽtem de cœlo tanφ spõsam ornatã viro suo & in.c.loquitur in fi.& in.c.omnibus.24.q. 1.Papa autem non est sponsus sed paranym phus sponsæ: vt dicit bernardus de cõsidera. ad euge. sic & apostolus.2.ad corin.xi. vbi glo.nico.super illud despondi enim vos &c. dicit. fuerat enim apostolus paranymphus matrimonii inter corinthios & christum per veram fidem. Cum ergo maior sit authoritas in sponsa φ in paranympho sponsæ,sequitur φ in ecclesia sit maior authoritas φ in papa. ¶ Quinimo dicit tex.in cle.1.de sum.tri. φ est vnica & immaculata ac virgo sancta ma ter ecclesia coniunx christi.clarum est autem φ plus est coniũx φ vicarius (sicut est papa) si ue locumtenens: vt in.c.quanto & in.c.licet de transla.præla.cum simil.

¶TRIGESIMOQVINTO facit quod dicit apostolus ad ro.13. omnis anima pote statibus sublimioribus subdita sit &c.vt in.c. 2.de censi. a qua vniuersitate nec papæ ani ma excipitur, ergo & papæ anima potestati alterius subdita est.sed nulli potest esse subdi ta φ vniuersali ecclesiæ: sequitur ergo φ ec clesia sit maior ipso papa. ¶ Ad quod facit il la authoritas hiero.in.c.legimus.93.di.cum C dicit quòd orbis maior est vrbe: ostendens ecclesiam romanam esse de corpore ecclesiæ vniuersalis.ad hoc bene tex.iuncta glo.in.c. ecce 98.di. sequitur ergo quòd ecclesia vni uersalis sit maior ecclesia romana,& quòd in ipsa vniuersali tanquàm in fundamento sit potestas ecclesiastica principaliter. si autem vniuersalis est maior, ergo & concilium iam repræsentans.& sic concilium est maius papa. Accedit quod dicit ioan.an.in.c.a nobis el.2.de sen.excom. quòd ecclesia ro mana potest errare sed non ecclesia vniuersa lis: & consequenter nec concilium quod il lam repræsentat. Accedit etiã φ fuerunt aliæ ecclesiæ ante romanam.fuit enim ecclesia ie rosolymitana quæ fuit metropolis iacobi fra tris domini.66.di.c.porro. ¶ Item & antio chena recta apetro/in qua primum discipuli appellati sunt christiani.

¶TRIGESIMOSEXTO ad idẽ facit tex. in.c.bene quidem.96.di.vbi symmachus papa in concilio præsidens cum tractaretur de validitate certæ scripturæ basilii de ele ctione romani pontificis quã nullus antistes romanæ ecclesiæ subscripserat, insistẽ eam de ferri in medium vt ex ipsa lectione cognos ceretur cuiusmodi posset habere substãtiam: D addens nolle se disputare de eode quo statim poterat iudicare conciliũ. Ex quo videtur in nui conciliũ esse maioris authoritatis φ papa ¶ Ad idem & fortior est tex.in.c.quod quis 35.q.9.vbi papa petit subscriptionem syno di vt synodali iudicio aditus claudatur illici tus. Et φ papa fateatur sanctam synodum iudicare posse super eo quod abusum conti net & diminutionem ecclesiasticæ libertatis, probatur.2.q.7.§.item symmachus,& .17. di.§.hinc etiam. vbi patet causam symma chi papæ delatam esse ad conciliũ, tam cum ageret de restitutione papatus (quo se spolia tum affirmabat) φ cum se oppressum assere ret.& sic maius est tribunal concilii φ papæ: ergo maius est concilium φ papa. Idem et i am in.c.nunc autem.21.di. Ad idem quoφ rex.in.c.concilia.17.di.vbi dicitur φ authori tas papæ tradita est a conciliis. ergo conciliũ est supra papam:quia superiora agunt in in feriora non econtra. Ad idem tex.in.c.vrbes 80.di.& in.c.prouinciç &.c.nulli.99.di.vbi pater φ apostoli simul cũ .s. petro diuiserunt prouincias per orbẽ & posuerũt primates ad quos episcoporum negocia & maiores cau sæ post apostolicã sedẽ referrentur. ergo cœ

tus apostolorũ erat maior petro in iurisdirio
A nc: & consequenter conciliũ maius papa. Ad
idẽ tex. in. c. quilibet. 8. q. vl. & 21. di. in. sum.
Ad idem tex. in. c. requiritis. 1. q. 7. vbi dicit
papa se non posse decreta a conciliis tollere,
siue illis contraire. Ad idem tex. in. c. primæ se
dis. 99. di. vbi concilium aphricanũ diffiniuit
vt primæ sedis episcopus non appellaretur
summus sacerdos neq; princeps sacerdotũ. er
go concilium est maius primæ sedis episco,
po/hoc est papa. Ad idem adducitur tex. in. c.
q̃uis. 21. di. alias inductus / aliomodo nunc
ponderando. vbi dicit tex. ꝑ q̃uis vniuersę ec
clesiæ christi sit vnus thalamus, tamen sancta
romana ecclesia catholica & apostolica cæte,
ris prælata est. 24. q. 1. c. omnibus, vnde patet
ꝑ vniuersæ ecclesiæ includendo romanã est
vnus christi thalamus: qui christi thalamus
est vniuersalis ecclesia & consequenter con,
cilium, ergo concilium tanquàm continens
romanam ecclesiam est maius, & ecclesia ro,
mana tanq̃ contenta est minor. ¶ Ad idem
tex. in. c. puto. 2. q. 7. vbi bene ꝓbat tex. dicẽs
cum petrus a paulo licet esset posterior corri
gatur, quanto facilius & fortius quod per vni
uersæ ecclesiæ statuta firmatum est/ vel vnius
episcopi authoritati vel vnius prouinciæ cõ,
cilio præferendum est. Ex quo tex. apparet vt
B consequentia valeat ꝑ cum de petro a paulo
correcto loquitur, intelligi debet illa authori
tas non solum de aliis inferioribus episcopis
(ꝑ eorum concilium non sit præferendum
iudicio vniuersæ ecclesiæ) sed etiã de episco,
po romanæ ecclesiæ, & sic de papa. ergo con,
cilium est maius papa. Et de pluribus simili,
bus iuribus vide in. 4. 5. &. 14. oppositione.
¶ Ad idem facit tex. in. c. q̃uis. 3. q. 6. vbi pa,
tet ꝑ a cœtu apostolorum quem synodus ge
neralis repræsentat diffinitum est vt non nisi
per romanum pontificem diffiniãtur episco,
porum accusationes. ergo patet maius esse cõ
cilium papa: cũ decreta cõcilii dederint papæ
sublimitatẽ & præeminentiã. Ad idẽ in simili
etiã tex. in. c. dudum ca. cau. &. q. vbi a sanctis
apostolis statutũ fuit nõ oportere absq; sciẽtia
romani pontificis concilia celebrare, vnde cõ
cilium quod cœtum apostolorum repræsen
tat, maius est papa: quia transtulit præeminẽ,
tiam in papã/ quã nõ reperitur a se abdicasse:
vt est tex. optimus in. c. quisquis. 4. q. 5. Ad
idem tex. in. c. si quis. 2. q. 7. vbi beatus grego,
rius dicit. si quis super hoc nos arguere vo,
luerit vel extra authoritatem facere nos con,
tenderit, veniat ad sedem apostolicam vt ibi
ante confessionẽ beati petri mecum iuste de, C
certet/ quatenus vnus ex nobis suscipiat sen,
tentiam suam. vnde patet ꝑ papa habet iudi,
cem superiorem sedem apostolicã: ergo mul
to magis concilium. Item ad idẽ tex. in. c. ma
net & in. c. memor. 24. q. 1. vbi probatur ꝑ
contra vniuersalem statum ecclesiæ papa nõ
potest aliquid facere: quia tunc eius iudicium
non procedit ex æquitate. Item ad idem facit
glo. in. c. proposuit de conces. præben. vbi di,
cit ꝑ papa non potest immutare vniuersalẽ
statum ecclesiæ. Ad idem glo. in. c. literas de
resti. spolia. vbi dicit ꝑ papa nõ dispensat cõ,
tra quattuor concilia, & glo. in. c. cum ad mo,
nasterium de statu regula. Ad idem. 1. q. 6. c.
etsi illa. &. 25. q. 1. c. quæ ad perpetuam/ &. c.
sunt quidã. vbi papa nõ dispensat contra vni
uersalem statũ ecclesiæ. Ad idẽ tex. sicut san,
cta. 12. di. vbi dicitur ꝑ romana ecclesia ha,
bet diuersas cõsuetudines quas seruare debe,
mus si illis non obstant canonica instituta. in
ter quæ sunt conciliaria. igitur. Ad idem tex.
in. c. illud &. c. ridiculum ea. di. vbi dicitur ꝑ
ridiculum est & abominabile dedecus vt tra,
ditiones quas antiquitus a patribus suscepi,
mus infringi patiamur. ergo papa qui tene,
tur ad obseruantiã illarum non est maior. D
¶ TRIGESIMOSEPTIMO valet argu.
a dictamine rationis naturalis: vt in. l. cum ra
tio. ff. de bonis dã. & qñ lex deficit ratio pro le
ge habet̃. Vnde seneca si vis omnia tibi subii
cere te subiicias rationi, dicit glo. in. c. ex eo de
elec. in. 6. est enim anima legis, quia lex est
omne quod ratione consistit. 1. di. c. consuetu
do. Et deficiente lege allegatur ratio naturalis
l. in summa. §. item varus. ff. de aqua plu. arcẽ
l. scire oportet. §. sufficit. ff. de excusa. tuto.
Sed ratio naturalis suadet ꝑ maior sit ecclesia
vniuersalis in qua multi sunt catholici & san,
cti viri q̃ papa. vnde licet papa sit supra legẽ
(l. digna vox. C. de legibus) tamen & viri san
cti qui spiritu dei aguntur non sunt sub lege:
quia lex nõ est posita iusto. c. licet de regulari
bus. Et magis sequendum est quod melius a
spiritu sancto reuelatum est. 8. di. ca. frustra.
¶ Ista autem ratio naturalis ꝑ maior sit eccle
sia vniuersalis & consequenter concilium il,
lam repræsentans sumitur ex multis. pri,
mo quia rectius est consiliũ quod plurimo,
rum sententiis roboratur. l. vl. C. de fideicom.
ca. prudentiam de offi. delega. Secundo quia
ecclesia vniuersalis bene subsistit sine papa:
quia illius caput semper est christus: vt dictũ
est supra, ponit glo. post ostiẽ. in. c. 1. de schis

ma,in.6.sed papa sine vniuersali ecclesia nihil
A esset,argu.l.2.§.post originem.ff.de orig.iu.
Tertio quia non præsumitur pro potestate & iurisdictione nisi qui illam prætendit ostendat: vt in.c.cum iure de offi.delega.& maxime in suprema: vt in.c. q translatione de offi. lega. Quarto quia hoc suadet ratio/propter incōueniendia quæ sequi possent si dictum vnius præferretur vniuerso orbi:ita posset esse malus & destruere ecclesiam. Vnde si non esset aliquis superior qui malū papā haberet corrigere,iam non esset sufficienter prouisum ecclesiæ:contra illud isaiæ. 5. quid est quod vltra debui facere vineę meę & nō feci ei:quasi dicat nihil. Et multæ his similes addtici possent rationes: maxime quia vniuersalis ecclesia comprahensiue non est in papa solo / sed bene papa est in vniuersali ecclesia,de conse. cra.di.1.c.catholica.

TRIGESIMOOCTAVO ostenditur quia christus post resurrectionem suam volens confirmare potestatem datam ecclesiæ in personis apostolorum/dixit sicut misit me pater & ego mitto vos accipite spiritum sanctū &c.vbi nō dixit mitto te petrum sed ego mitto vos, scilicet cum eadem potestate qua pater me misit.Vnde suam potestatē ad ecclesiā ad regimenq ecclesiæ transmisit,pro hoc tex.
B 24.q.1.c.loquitur.vbi dicitur q parem potestatem tribuit apostolis. & q hoc erant apostoli quod petrus fuit pari consortio præditi honoris & potestatis:sed vt vnitatem manifestaret,vnitatis eiusdē originem ab vno(scilicet petro)incipientem sua authoritate disposuit. Ex quo patet q non solus petrus potestatem accepit,sed ipsa ecclesia/& consequenter concilium.

TRIGESIMONONO facit q concilium exercet iurisdictionem circa ea quæ sunt de suprema potestate, nā deponit cardinales: vt in.c.1. de cle. non resi. Iudicat & deponit episcopos.2.q.1.c.scelus.4.q.5.ca. quisquis. vbi ad concilium defertur causa episcopi.Itē facit statuta generalia de electione papę & de salute animarū.c.in nomine domini.23.di.c. ex multis.1.q.3.cap.virgines.20.q.4. c. visis 16.q.2.Item dedit primatū ecclesiæ romanæ 17.di.c.hinc etiam.3.q.6.c.dudū.9.q.3.aliorum. Transfert in papam iurisditionē etiam priuatiue ad alios episcopos,patet in.c.quanuis.3.q.6.Ibi sicut ab apostolis eorumq successoribus multorum cōsensu episcoporum diffinitum est.&.d.c.dudum ea.cau.&.q.&.c. sacrosancta.22.di.&.c.cum ex eo de pœni.& re.Item iudicat de persona papæ: vt dictum
est in primo motiuo per iura ibi allegata. C

QVADRAGESIMO facit q papa sequitur ordinata per concilia: vt patet in.c.no lite.xi.di.& in.c.requiritis.1.q.7. & in. c. priuilegia.25.q.2.& in.c.contra ea.cau.q.1. iuncto.c.sicut.25.di.Et bonus est tex.in.c. confidimus.25.q.1.ibi vniuscuiusq synodi cōstitutum quod vniuersalis ecclesiæ probauit assensus nullam magis exequi sedem q̄ primā. Si ergo tenetur exequi & sequi statuta concilii,sequitur q maius est concilium papa.

QVADRAGESIMOPRIMO adducitur q omnes apostoli fuerunt fundamenta ecclesiæ apoca.21.vbi murus ciuitatis.i. ecclesiæ habet duodecim fundamenta, & in ipsis sunt nomina.12.apostolorum.ad hoc etiā c.fundamenta de elec.in.6.Et eis (vt sæpius dictum est)demandata est cura populorum, per illud matth.vl. euntes docete omnes gentes &c.& ioan. 20. quorū remiseritis peccata &c.Illis etiam traditæ sunt claues matth. 18. & supra dictum est.Et eis commissum est docere vita exemplari matth.5.sic luceat lux vestra coram hominibus &c.Et inter apostolos non semper petrus ponitur primus: vt patet in epistola pauli ad gala.2.ibi & cum cognouissent gratiam quæ data est mihi iacobus & D
cephas & ioannes qui videbantur columnæ esse,dexteras dederunt mihi & barnabę societatis. Vnde patet q tā ratione fundamenti q̄ ratione potestatis & ordinis cognominandi non ostenditur q magis sit tribuēdus primatus petro q̄ cæteris apostolis. & idem consequenter videtur dicendum in papa. Vnde ex hoc magis potest argui q concilium sit supra papam q̄ econtra:sicut videmus q collegium habet potestatē supra singulos de collegio.c.dilecta de exces.prǽla.l.si.C.de iuri.omnium iudi.facit quod dicitur in.c. irrefragabili in.§.excessus de offi.ordi.

QVADRAGESIMOsecundo ostenditur.quia sententia romani pontificis examinatur in conciliis vniuersalibus.Patet primo in depositione dioscori facta per leonem papā, quæ fuit examinata in concilio calcedonen. secundo in depositione pyrrhi & sergii facta per martinū papam in synodo romana, quæ fuit examinata in synodo constantinopolitana. tertio in depositione fotii constantinopolitani facta per nicolaum & adrianum romanos pontifices,quæ fuit examinata in. 8. synodo.Ergo videtur quòd concilium sit supra papam.

A ¶QVADRAgesimotertio facit ꝙ in gestis octauæ synodi legitur ꝙ zacharias episcopus contra sentẽtias nicolai & adriani summorũ pontificum dixit ꝙ canon princeps est, & ꝙ contra illum agẽtes nihil faciunt quod decet: cum vero extra hunc quispiam facit (siue papa nicolaus siue alius) non acquiescimus. Ergo videtur ꝙ concilium est supra papã: cum disponat extra canonẽ non acquiescendũ sententiæ papæ.

¶QVADRAGESIMOquarto facit authoritas euangelica matth. 20. & mar. 10. cũ christus dixit apostolis scitis ꝙ principes gentium dominantur eis, & qui maiores sunt potestatẽ exercent in eas: non ita erit inter vos: sed quicunq; voluerit inter vos maior esse sit vester minister, & quicũq; voluerit inter vos primus fieri sit vester seruus. vñ patet ꝙ inter aplos fuit phibitus pmatus ne essẽt ad instar pncipiũ secularium. Et sic eos religt sub directiõe spiritus sancti, qui est in s. ecclesia in vnũ cõgregata: & sic in concilio. Et ideo dicit in. c. loquit. 24. q. 1. & in. c. in nouo. 21. di. ꝙ apostoli omnes hoc idem erant quod petrus pari consortio præditi honoris & potestatis. Ergo papa non potest esse maior concilio/cũ sit par existentibus in concilio.

B ¶QVADRAGESIMOquinto facit tex. in. c. de quibus. 20. di. vbi datur ordo in solutione alicuius quæstionis, vt primũ recurratur ad scripta noui vel veteris testamenti, secundo ad canones apostolorum vel conciliorum, tertio ad decreta summorũ pontificũ. Ex quo patet ꝙ canones conciliorũ præferuntur decretalibus pontificum.

¶QVADRAGESIMOSEXTO facit ꝙ si concilia nõ essent maioris authoritatis ꝙ̃ papa/& si papa posset tollere cõcilia, esset frustratoria congregatio conciliorũ: quia frustra a concilio expectaretur alicuius canonis vel decreti euẽtus qui nihil operaretur, dicit ioã. an. in regula nullus ex consilio in mercu. in 3. opposi. de regu. iu. in. 6.

¶QVADRAGESIMOseptimo adducitur ꝙ ille potius debet dici maior inter apostolos qui successit immediate christo in ecclesia quam ipse rexit: quia ille est dignior qui magis adhæret primo: vt in. c. de constantinopolitana. 22. di. Sed militantẽ ecclesiã christus rexit in vita mortali in ierosolymitana, & in illa successit ei iacobus alphei. & sic iacobus dicitur potius successor christi ꝙ̃ petrus. & si excludimus petrũ/ergo & successores. & si successores, ergo quod dicitur ꝙ papa non habet maiorem supra se (vt in cap. licet de elec.) non est verum. si autẽ habet superiorem, nullus melior quàm cõcilium: ergo conciliũ est maius. C

¶QVADRAGESIMOOCTAVO facit quod dicit sanctus tho. in li. de regimine prin. ꝙ si ad ius alicuius cõmunitatis pertinet sibi prouidere de rege/& ab eadẽ tex institutus fuerit in tyrannũ conuersus, poterit destitui & refrenari eius potestas postꝙ̃ tyrannice abutitur potestate regia. vnde in simili cũ ad cõmunitatem ecclesiæ spectet per cardinales ius eligendi papam, ergo ad eandẽ spectat eum corrigere & punire vbi ipse efficeretur tyrannus & incorrigibilis. Facit quod dicitur ꝙ eius est destituere cuius est instituere: vt in c. 1. & 2. de cappel. mona. & in. c. cum & plãtare in. §. in ecclesiis de priui. & in. c. cum ex iniuncto de hęre. in glo. fi. Sed si sic est, papa habet iudicem superiorem in terris: hoc est ecclesiam, & sic concilium.

¶QVADRAGESIMONONO facit regula si vinco vincentẽ te/vinco te. c. authoritate de concef. præben. in. 6. sed imperator iudicatur a concilio & est suppositus concilio: vt ipsemet dicit in. l. 1. C. de summa tri. & in authen. de eccle. ti. in prin. & est tex. in. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. ipse autem iudicat & habet potestatem in papam: D ergo multo magis concilium iudicat papam. Quòd autem imperator habeat potestatẽ in papam & sit iudex eius, probatur quia papa non est magis exemptus a iurisditione imperatoris ꝙ̃ fuerit christus inquantũ homo mortalis. sed christus inquantũ homo fuit subiectus imperatori: vt patet ioan. 19. cũ dixit pilato nõ haberes potestatẽ aduersus me vllã nisi tibi datũ esset desup. ergo multo magis papa qui est christi vicarius. d. ca. ad apostolicæ & in. c. licet de transla. præla. & in. c. t. de homi. in. 6. cũ simil. quia minor est vicarius illo cuius vices gerit: vt patet de offi. vica. per to. Item papa habet potestatem ab imperatore. & imperator dedit papæ priuilegium principalitatis. 96. di. c. constantinus. Item & petrus & cęteri apostoli fuerũt subiecti imperatori: quia in hoc erant pares petrus & alii apostoli. sed paulus tanꝙ̃ subiectus appellauit ad imperatorem: vt patet act. 25. Item sicut in nouo testamento potestas summi sacerdotis dependet immediate a deo (vt in. c. nouit de iudi.) sic & in veteri testamento præeminentia summi sacerdotis fuit instituta a deo: vt patet exo. 28. Sed non obstante prædicta eminẽtia

summus sacerdos in veteri lege potuit ab ho mine iudicari & deponi: vt patet de abiathar qui erat verus & legitim⁹ summus sacerdos, & tamen fuit eiectus de sūmo sacerdotio per salomonē, non propter hæresim sed quia cōspirauerat cū adonia: vt patet, 3. reg. 1. & 2. c. ergo a pari idem dicendū est in nouo testamē to de papa. Et si papa iudicatur ab imperatore/ & imperator iudicatur a concilio, multo magis conciliū iudicabit papā. authen. multo magis, C. de sacrosan. eccle. ergo conciliū est maius papa & imperatore, & iudicabit de pa pa sicut de imperatore. ¶ Accedit ꝙ quicunꝙ soluit alicui tributum non videtur eo maior esse sed magis subesse ei cui soluit tributum, sicut dās decimas minor est recipiēte vt dicit apl's ad hebræ. 7. facit. c. si. de cēsi. de causa pos. & pprie. & c. cū apostolus. de cēsi. & l. 1. & 2. de cēsi. li. xi. per siculū consi. 98. Sed papa soluit tributum imperatori. xi. q. 1. si tributū. vbi dicit papa ꝙ si imperator petat tributum non negam⁹. Ergo papa est minor imperatore: & consequenter concilio quod iudicat de impe ratore/ vt dictum est.

A

¶ QVINQVAGESIMO facit ꝙ petrus licet fuerit vicarius christi (vt in. c. ita dominus. 19. di. & in. c. in nouo. 21. di. & in c. inter corporalia de transla. præla.) papa tamen dicitur vicarius petri: vt in. c. ego ludoui cus. 63. di. & tex. in. c. memor. 24. q. 1. & 1. q. 7. quotiens. & 1. q. 1. non quales. & legitur in legenda ioan. papæ & martyris: vbi similiter vocatur vicarius beati petri. Sed vicarius non potest facere vicariū: vt in. c. clericos de offi. vica. Ergo papa ex suo vicariatu tanꝗ nullo respectiue ad christum non consequitur primatum supra ecclesiam, maxime cum etiā petrus hunc primatum habuerit ab apostolis & sic ab vniuersali ecclesia: vt in. c. in nouo. 21. di. & in. c. sacrosancta. 22. di. & in. c. dudū. 3. q. 6.

B

¶ QVINQVAGESIMOPRIMO probatur ista maioritas concilii ex authoritate euangelica matthēi vl. vbi dicit ego vobiscum sum vsꝙ ad consummationē seculi. Sed si plenitudo potestatis esset in papa, non diceretur esse nobiscum vsꝙ ad consummationē seculi: quia papa est mortalis, & sic in eo plenitudo potestatis nō potest esse perpetua. Ergo dicendū est ꝙ sit in ecclesia vniuersali quæ nunꝗ moritur. c. turbatur. 1. q. 4. nam vt dicit aristo. 3. poli. c. 8. regimen ciuitatis consistere debet apud valentiorē partē ipsius ciuitatis secundum ordinatam politiam. Ergo etiam regimen ecclesiæ debet esse apud vniuersalem ecclesiā tanꝗ valentiorem partē potiusꝗ apud papā, qui potest decipi: vt in. c. præterea. 23. di. & potest peccare & errare: vt in. c. a recta 24. q. 1. & moritur, vt in. c. vbi periculum & in cle. ne romani cu simil. de elec. Cuius contrarium est in ecclesia vniuersali: vt in. d. c. a recta & d. c. loquitur: quia illa non potest esse nulla: vt in. c. pudenda. 24. q. 1. & glo. in. c. ita dominus. 19. di.

C

¶ Et si dicatur ꝙ potestas papæ adhæret eccle siç intrinsece & ꝙ ecclesię ad papā est essentia lis ordo (non quidē ad hunc vel illum papā personaliter accipiendo sed generaliter: videlicet nomine papæ intelligendo illam supremā potestatē quæ in papa residet) quia cū de ratione ecclesiæ sit esse corpus vnum & ordinatum/ ordo autē sit per respectū ad aliquod principiū, hoc intelligi non potest nisi per illud primum papa intelligatur/ qui est primus in ecclesia & per respectū ad quē omnes alii ministri dicuntur esse ordinati siue habere ordinē. Vnde ꝗuis, quādo moritur papa tunc sit dare tēpus in quo ecclesia est sine persona papæ, eo tamen tempore verū est dicere ꝙ in ecclesia est dignitas papalis. ꝗuis enim persona eligatur quæ habeat illam dignitatem, non tamen dignitas illa de nouo instituitur in eccle sia. Multū enim interest vtrū in aliqua ciuitate de nouo instituatur dignitas episcopalis & præficiatur in ea episcopus, an dignitas quæ iam ab antiquo ibidē creata erat & per mortē vacauerat/ conferatur alicui. nam per mortē episcopi non dicitur ciuitas aut ecclesia perdere dignitatē episcopalem. Sic igitur dicēdū est de ecclesia respectu papæ ꝙ est vnius ad alterum ordo essentialis/ ita ꝙ alterum sine altero intelligi aut esse non potest. ¶ Quia ad hoc dici potest ꝙ ipsa obiectio trahit solutionem secum: quia facit differentiam inter papam & dignitatē papalem siue inter sedem romanā & sedentē, quorum alterū dicit in eccle sia semper manere/ alterū vero nō semper sed quandoꝙ. Vnde conceditur ꝙ suprema potestas quam christus ecclesiæ suæ concessit ad se tuendam & regendā & cuius iudicio & dispositioni omnes acquiescere tenentur, semper in ecclesia manet nec est assignare aliquod tēpus in quo absꝙ huiusmodi potestate intelligatur stare. & si per dignitatē papæ aut romanā sedem intelligitur hæc suprema potestas, non est dubium hanc in ecclesia semper permanere: sed hæc suprema potestas cuius dicitur esse ordo essentialis ad ecclesiam (vt

D

patet ex canti. 6. vbi dicitur ꝙ est terribilis vt
A castrorum acies ordinata) hoc respectu non est solum in papa sed in ecclesia, nã papa mortuo ecclesia manet ordinata: qa de ea omni tẽpore dicitur ꝙ est terribilis vt castrorũ acies ordinata. Nec põt dici ꝙ tunc solũ cõpetat ei ordinatio habitualiter/ videlicet habito respectu ad papam futurũ: quia non solum potentialiter vel habitualiter sed actualiter est ordinata: cũ eo tẽpore de ipsa dicatur ꝙ est corp⁹ vnicũ & sponsa christi, & paruo tpe suũ perdit ordinẽ & decorem. Cum ergo hæc suprema potestas intelligatur esse in ecclesia & in papa/ alia tamen & alia habitudine, equidẽ inter hanc potestatem & ecclesiam videtur esse habitudo necessaria: quia impossibile est vnũ ab altero separari/ præsupposita videlicet ordinatione. vnde videntur se habere sicut subiectum & proprium eius. sed inter hanc potestatem & personam papæ non necessaria habitudo sed contingens esse dicitur: cum hæc potestas possit esse sine papa (vt sede vacante) & persona papæ etiam absque illa: vt est antequam eligatur/ vel cum esset depositus a papatu. Ergo cum possint ab inuicem separari, sequitur ꝙ quandiu manet papa/ nõ
B necessario sed contingenter dicitur hæc potestas ei inesse. Ex quo apparet ꝙ hęc potestas primo & principaliter est in ecclesia, secũdario vero in papa: nã quandocunq; alliqua virtus siue proprietas inest duobus ita ꝙ vni necessario & alteri contingẽter, principaliter inest illi cui competit necessario potius q̃ illi cui competit contingenter: sicut dicimus de calore ignis, qui ei necessario inest/ aquæ aũt & aliis contingẽter. Sic etiã videmus esse de ipsa summa potestate quæ competit ecclesię & papæ quia ecclesiæ inest habitudine necessaria & intrinseca, papæ autẽ extrinseca & contingenti. ex quo. n. ipsa suprema potestas potest esse sine papa, sequitur ꝙ ad papam est cõtingẽs siue extrinseca habitudo. Et si sic est, maior est ecclesia/ & cõsequẽter conciliũ q̃ papa: cũ christus ecclesiam fundauerit super se petrã, & dederit illi virtutẽ & potestatẽ qua seipsam in suo esse possit cõseruare & regere & aduersantibus siue conantibus ad eius destructionem resistere & se tueri: cum dixerit ꝙ portæ inferi non præualebunt aduersus eam, acsi dixisset ꝙ eo ipso ꝙ ædificata est/ habet in se virtutẽ & potestatẽ intrinsecã aduersantibus resistẽdi & se in suo esse conseruandi: sicut cuilibet creaturę de⁹ dedit propriã virtutẽ intrinsecã qua possit se in suo esse cõseruare & regere/ & aduersantibus siue conãtibus ad eius destructionem resistere. vnde augusti. super psal. 103. exponẽs illud qui fundasti terrã super stabilitatẽ suã/ dicit, & sic stabilitas & firmitas eius inhæret ei intrinsece. Q uã stabilitatem siue fundamentum super quod ecclesia est fundata/ dixit esse christum iuxta illud pri mæ ad corin. 3. &. 1. q. 1. cum paulus. C

¶ QVINQVAGESIMO secundo facit ꝙ papa repræsentat ecclesiam romanã: vt in c. quis. 21. di. &. c. sacrosancta. 22. di. quattuor enim modis accipitur ecclesia romana: aliquãdo pro papa, aliquando pro iurisditione temporali, aliquãdo pro ecclesia cathedrali lateranen, aliquãdo pro ecclesia. s. petri: vt dicit bal. in authe. quas actiões. C. de sacrosan. eccle. & chi. in. c. 2. de præscrip. in. 6. & in. c. fundamenta de elec. eo. li. Sed romana ecclesia non est vniuersalis sed de vniuersis: vt dicit tex. gre. go. in. c. ecce iuncta glo. 99. di. Igitur vniuersalis ecclesia maior est papa: & consequẽter concilium illam repræsentans.

¶ QVINQVAGESIMO tertio facit tex. in. c. constantinus. 96. di. vbi dicitur ꝙ cõstãtinus contulit romano pontifici vt omnes in toto orbe romano põtifices vel sacerdotes ita hunc habeant sicut iudices regẽ. Ex quo patet ꝙ primatus papæ emanauit a constantino imperatore, sed imperator est suppositus concilio: vt est tex. in. l. 1. C. de sum. trini. & in authen. de eccle. ti. in prin. Ergo multo magis erit subiectus papa ipsi concilio. Ad idem facit quod dictũ est supra in. 49. contrario de tributo. D

¶ QVINQVAGESIMO quarto facit ꝙ multa sunt quæ ostendunt præeminentiã in ecclesia, patet ex dicto augu. contra epistolam manichæi (quam vocant fundamenti) in. s. ea. vbi dicit, ego euangelio non crederẽ nisi me catholicæ ecclesiæ commoueret authoritas, quod probatur ex dicto christi mar. 1. pœnitentiã agite & credite euangelio. i. euangelizantibus. Ex quo dicto sequitur ꝙ maior est authoritas ecclesiæ q̃ euangelii, cum tamen euangeliũ sit præstantissimũ inter omnia diuina scripta. ¶ Et si dicatur ꝙ authoritas ecclesiæ consurgit ex euangelio & est idem quod euangelium, respondeo ꝙ differunt: sicut appellatione noui testamenti non venit liber quattuor euangeliorum nec scripta apostolorum: vt notat domi. in. c. de quibus. 20. di. Item ad ecclesiã spectat declarare sensum reuelationum & canonum bibliæ & verborũ vt in exemplo euangelii si manus tua vel pes

tuus scandalizat te abscinde eum & proiice
A abs te. Item similiter si quis te percusserit in
dexteram maxillam/ praebe ei sinistram. Item
math. xi. caeci vident/ claudi ambulant &c.
Quae si tantum considerentur verba, non vi-
dentur vera nec verisimilia. ¶ Item videmus
ꝙ quicunque doctores ecclesiae (etiam sancti
& pontifices) in quibuscunque suis opusculis
semper se submittūt iudicio ecclesiae, & profi
tentur se potuisse in suis scriptis errare: vt pa
tet in pluribus epistolis augu. ad vincentium
donatistam. Item in epistola. 7. ad marcelli-
num. vbi de seipso dicit. vos autē qui me mul
tum diligitis, si talem asseritis vt me nusq̄ scri
ptorum meorum errasse dicatis, frustra labo
ratis/ non bonam causam suscepistis/ facile in
ea meipso iudice superamini: quoniam non
mihi placet cum a charissimis meis talis esse
existimor qualis non sum: profecto enim nō
me sed pro me alium sub meo nomine dili-
gunt, si non quod sum sed quod non sum di-
ligunt. Et post pauca. hoc potius de homini-
bus dei qui spiritu sancto acti locuti sunt cre
dendum est. Et circa principium epistolae, vn
de si aliquid vel incautius vel indoctius a me
positum est quod non solum ab aliis qui vi-
dere id possunt merito repręhendatur verum
etiam a meipso (quia & ego saltem postea vi
B dere debeo si proficio) nec mirandum est nec
dolendum &c. Secus autem est in ecclesia &
authoribus sacrae scripturae, qui expresse asse
runt suis doctrinis infallibiliter esse creden-
dum, quod patet per apostolum in multis lo
cis: vt ad gala. 1. si quis vobis euangelizauerit
praeter id quod accepistis anathema sit. Et au-
gu. in epistola. 165. oportet te apostolicae sen
tentiae memorem fieri, qui ait licet nos aut an
gelus de coelo vobis euangelizauerit praeter
id quod euangelizauimus vobis/ anathe-
ma sit. quae sunt verba apostoli ibidem ad ga-
la. 1. ad hoc. xi. q. 3. si is qui praeest. 24. q. 3. c.
cum ergo. Et primae ad timo. 6. si quis aliter
docet & non acquiescit sanis sermonibus do
mini nostri iesu christi & ei quae secundum
pietatem est doctrinae, superbus est/ nihil sci-
ens sed languens &c. Item prouer. 30. ne ad-
das quicquam verbis dei ne arguaris & inue
niaris mendax. Et apoca. 22. si quis apposue-
rit ad haec/ apponet deus super illum plagas
scriptas in libro isto: & si quis diminuerit de
verbis libri prophetię huius/ auferet deus par
tem eius de libro vitae &c. Vnde aug. in epi-
stola. 56. ad dioscorum circa fi. dicit. sed ille
fidei imperator clementissimus & per conuē

rus celeberrimos populorum atque gentium
sedesque ipsas apostolorū arce authoritatis mu C
niuit ecclesiam, & per pauciores pie doctos et
vere spiritales viros copiosissimis apparatib⁹
etiam inuictissimę rationis armauit. Ecce pa-
tet ex istis ꝙ maior est authoritas ecclesię q̄ pa
pae. ¶ Accedit ꝙ ecclesia dicitur coniūcta chri
sto & vnita spiritualiter sicut vir vxori, q sunt
duo in carne vna. Vnde apostolus. 2. ad co-
rin. xi. loquēs de ecclesia dicit. despondi enim
vos vni viro virginem castam exhibere chri-
sto. Quapropter tex. appellat ecclesiam con-
iugem christi in cle. 1. de sum. tri. & ad ephe.
5. nemo vnq̄ carnem suā odio habuit sed nu
trit & fouet eā sicut & christus ecclesiam: quia
mēbra sumus corporis eius, de carne eius &
de ossibus eius: propter hoc relinquet hō pa-
trem & matrē &c. Quae desponsatio & vnio
perpetuo est duratura & inseparabilis. Vnde
dicitur osee secundo. & sponsabo te mihi in
aeternum & sponsabo te mihi in fide, & scies
ꝙ ego dominus. Cum igit̄ ecclesia sit in chri
sto & christus in ecclesia/ & non sit sic dictum
de papa vel alia singulari persona, sequitur ꝙ
quando loquimur de ecclesia vniuersali/ vir-
tualiter loquimur de christo: & ꝙ sicut chri-
stus est maior/ ita & ecclesia quae est de corpo
re christi. Et ostenditur haec praeeminentia ex D
ratione coniunctionis & dilectionis a deo: qa
plus dilecta est ecclesia post passionem christi
q̄ fuerit synagoga tempore suo. quod patet
ex mysterio redemptionis actualiter exhibi-
tae/ fidelium multiplicatione/ sanctorum mul
titudine & ampliatione diuini cultus. Sed sy
nagogam intantum dilexit ꝙ nunq̄ eam de-
seruit. multo minus igitur ecclesia (quae
maiori dilectione christo est annexa) ab eo
deseritur. Et de synagoga. dicitur isa. 49. dixit
sion/ dereliquit me dominus & dominus obli
tus est mei. nunquid obliuisci potest mulier
infantem suū vt non misereatur filii vteri sui?
& si illa oblita fuerit, ego tamē non obliuiscar
tui. ecce in manibus meis descripsi te, muri
tui coram oculis meis semper, & caetera quae
sequuntur: quae etiam ecclesiae cōueniunt. Et
infinitae sunt authoritates de dilectione & cō
iunctione christi ad ecclesiam. ¶ Accedit huic
praeeminentiae quod dicit apostolus ad ephe.
3. ꝙ per ecclesiam innotescit multiformis sa-
pientia dei principibus & potestatibus in coe-
lestibus. Si autem ecclesia tantae est authori-
tatis ꝙ ei tribuitur docere beatorum angelo-
rum agmina, sequitur ꝙ nullus viator possit
asserere standum esse suae diffinitioni potiusq̄

ecclesiæ:& sic nec papa. ꝩ Ad idem est quod
A dicit apostolus primæ ad corin. 6. nescitis ꝙ
angelos iudicabimus? ad quod tex. in.c. per
venerabilem qui filii sint legi. Si autem iudi-
cat angelos/ergo & papam.

¶QVINQVAGESIMO quinto facit
tex.in.c.per venerabilem qui filii sint legi. vbi
dicitur ꝙ in veteri testamēto quādo aliquod
difficile & ambiguum iudiciū erat faciendū,
recurrendum erat ad sacerdotes leuitici gene
geris:in quorum locū successerunt hodie epi
scopi & cardinales,vt dicit ibi tex.Ex ipsis au
tem episcopis constat esse concilium:vt in.c.
1.&.2.15.di.& dictum est supra in.q.qui ha
beant vocem decisiuam in concilio. ergo ad
concilium spectat diffinire causas difficiles:
& consequenter causas tangentes personam
papæ,ergo maius est conciliū q̄ papa.¶Con
firmatur hoc ex pluribus. nam episcopi ho-
die sunt loco apostolorū:vt in.c.ecclesiæ.35.
di.&.c.in nouo.21.di. sed apostolis data fuit
potestas supremi iudicii. ergo hodie episco-
pis,& consequenter concilio. Quòd autē da
ta fuerit potestas supremi iudicii apostolis,ꝓ
batur ex multis. Tū ex plenaria potestate eis
cōcessa a christo ioan.20.sicut misit me pater
& ego mitto vos &c.accipite spiritū sanctum
B quorum remiseritis peccata remittuntur eis
& quorum retinueritis retenta sunt. Data est
ergo potestas discipulis cognoscendi & iudi
candi:nam cui datur potestas puniendi & in-
dulgendi seu remittendi,datur consequenter
potestas cognoscendi & iudicandi tanquam
quoddam præambulum.l.oratio.ff. de spon-
sa.&.l.illud.ff.de acqui.hæredi. ꝩ Nec dicatur
ꝙ illa authoritas tantum habet locum in fo-
ro conscientiæ,nam matth. 18. paulo anteq̄
dicatur amen dico vobis quæcunq; alligaue-
ritis super terrā &c. præmittitur si peccauerit
in te frater tuus/ corripe eū inter te & ipsum
solū:si āt te non audieritis adhibe tecū vnum
vel duos: ꝙ si eos non audierit dic ecclesiæ.
Quæ autem fiunt in foro conscientiæ, fiunt
tantum in secreto/ & non adhibentur duo vel
tres: nec dicitur ecclesiæ militanti tanq̄ ha-
benti iudiciariam potestatē. Igitur loquitur
etiam in foro contentioso & iudiciali. ꝩ Item
patet ex cōmissa specialiter discipulis actio-
ne:vt legitur matth.14. & mar.6.& lu.9.&
ioan.6. quando christus pauit turbas per ma
nus discipulorum, qui distribuerunt populo
panem refectionis ad demonstrandum ꝙ ad
discipulos pertineret diuidere & distribuere
panem sacræ scripturæ. Et ꝙ ille sit sensus illo-
rum verborum,patet matth.14.cum dicitur
vespere autem facto accesserunt ad iesum di- C
scipuli eius dicentes/desertus est locus & iam
hora præteriit dimitte turbas vt euntes in ca-
stella emant sibi escas. iesus āt dixit eis,non
hn̄t necesse ire date illis vos manducare. Vn
de ad discipulos pertinet dare cibum vt ęnec
est necesse ad alios ire, acsi dictū esset ꝙ post
iudicium discipulorum non est aliud quærē-
dum. ꝩ Idem etiā probatur ioā.vl.cum dn̄s di
xit petro pro omnibus pasce agnos meos,se-
cundum ambro.in sermone de sacerdotibus
& augustinū de agone christiano, & dictum
est supra in.xl.motiuo.Quod & ecclesia ostē
dit in præfatione de apostolis dicens. vt gre-
gem tuū pastor æterne non deseras/ sed per
beatos apostolos tuos continua protectione
custodias, vt eisdem rectoribus gubernetur
quos operis tui vicarios eidem contulisti
præesse pastores: vt dictū est in.22.motiuo.
Idem ostendit petrus primę epistolę canoni-
cę,c.5.pascite qui in vobis est gregē dei pro-
uidentes non coacte sed spontanee. Et apo-
stolus. 1. ad corin.4.sic nos existimet homo
ministros christi & dispensatores mysteriorū
dei.Quod & dicit tex.in.c.1.de sum.trini.cū
dicit ꝙ sacramentum corporis christi nemo
potest conficere nisi sacerdos qui rite fuerit D
ordinatus secundum claues ecclesiæ quas cō
cessit apostolis eorumq; successoribus iesus
christus.Item patet ex ipsorū apostolorū vo-
catiōe,cum dicitur matth.4. & mar.1.venite
post me faciā vos fieri piscatores hominū. de
quo fuerat prophetatū iere.16.ecce ego mit-
tam pastores multos dicit dominus & pisca-
buntur eos.

¶Item patet eorū præeminentia ex missione
ipsorū ad prædicandum regnū cœlorū genti
bus, & docendum viam qua sit ambulandū:
vt patet lucæ.10. post hæc autem designauit
& alios.70.discipulos & misit illos binos an-
te faciē suam in omnē ciuitatē & locum quo
erat ipse venturus:& dixit illis, messis quidē
multa sed operarii pauci.Similiter ioan.20.si
cut me misit pater & ego mitto vos.Itē apo-
stolus secundę ad corin.5.inquit.pro christo
legatione fungimur tanquam deo exhortan-
te per nos.Vnde patet ꝙ immediate a christo
data est apostolis ista authoritas,& ostenditur
quædam vnio & connexitas inter christum
mittentem & apostolos nuncios siue missos.
Vnde matth.10.qui recipit vos me recipit,
& q me recipit recipit eū qui me misit: vt in
c.in nouo.21.di.Item ioan.13.amen amen

A dico vobis qui accipit si quẽ misero me accipit, & qui accipit me accipit eũ qui me misit. Et rursus lucæ. 10. qui vos audit me audit, & qui vos spernit me spernit: qui aũt me spernit spernit eum qui misit me. ¶ Item eorum authoritas patet per illud mar. vl. euntes in mundũ vniuersum prędicate euangeliũ omni creaturæ, qui crediderit & baptizatus fuerit saluus erit/ qui vero non crediderit condẽnabitur. Et matth. vl. euntes docete omnes gentes baptizantes eos in nomine patris & filii & spiritussancti/ docentes eos seruare omnia quæcunq̧ mandaui vobis. Ex quibus patet quòd discipuli habuerũt authoritatem docendi omnes vniuersaliter/ non solum in iis quæ pertinent ad cõuersionem, sed etiam quantum ad omnia quæ per inent ad legem dei. Vnde ad eos spectabat authoritas instruendi/ dirigendi/ informandi/ diffiniendi & determinandi. Vnde tex. aug. in. c. quorum vices. 68. di. dicit ꝙ patres missi sunt apostoli/ pro quibus nati sunt episcopi iuxta illud psalmi. 44. pro patribus tuis nati sunt tibi filii, constitues eos principes super omnem terrã. Quapropter omnes episcopi simul accepti/ habent iurisdictionem super omnem terram. Quod & ostendit apost. ad colos. 1. dicẽs my-
B sterium quod absconditum fuit a seculis & generationibus: nunc autem manifestatum est sanctis eius, quibus voluit deus notas facere diuitias gloriæ mysterii huius in gentibus/ quod est christus in vobis spes gloriæ, quem nos annunciamus corripientes & docentes omnem hominem in omni sapientia vt exhibeamus omnem hominẽ perfectum in christo iesu. Vnde ad apostolos & consequenter ad episcopos qui successerunt in eorum locum (vt. d. c. quorum, & c. ecclesiæ 35. di. & c. in nouo. 21. di. & c. si quis. 2. q. 4. vbi patet ꝙ episcopi in ecclesia gerunt vices discipulorum christi) pertinet corripere & docere omnem hominem in omni sapientia. Ex quo patet quòd nec papa excipitur a correctione episcoporum in concilio congregatorum/ & ꝙ standum est determinationi concilii per vniuersum orbem. Quod corroboratur ex dicto. s. thomæ in secunda secundæ q. 77. ar. 1. in respon. ad. 2. argu. vbi dicit ꝙ in doctrina apostolorum continetur præceptum de solutione decimarum. Ex quo colligitur illorum præeminentia & superioritas: cum papa non possit facere constitutionem per quam tollatur præceptum de solutione decimarum: vt in. c. a nobis ibi glo. C & doc. de deci.

¶ Accedit quod dicitur matth. 5. & . 2. q. 7. c. non omnes. vos estis sal terræ: quòd si sal euanuerit/ in quo salietur? ad nihilum valet vltra nisi vt mittatur foras & conculcetur ab hominibus. Cum ergo sal communiter in sacra scriptura sumatur pro discretione seu sapientia (vnde in catechizatione dicitur accipe sal sapientiæ. & apostolus ad colos. 4. dicit/ sermo vester semper in gratia sale sit conditus) intelligitur quòd sal id est discretio in agendis pręeminebat in discipulis christi. & sicut sal est condimentum ciborum, ita discipuli christi sunt condimentum discretionis & sapientiæ totius orbis præseruatiuũ ab omni corruptione falsæ doctrinæ ac tribuẽs sanitatis saporem doctrinis insulsis vt possint esse omnibus fidelibus nutrimentum & refectio salutaris. Inde est quòd lucas. 14. dicitur. bonum est sal: si autem sal euanuerit in quo condietur? nec in terram nec in sterquilinium vtile est sed foras mittetur. Vnde considerandum est quantæ dignitatis & præeminentiæ sit iudicium discretionis in apostolis super aliorum doctrinam: cum discretio siue sapientia ipsorum dicatur sale condita, aliorũ vero terræ comparetur & sterquilinio. Et D paulo post in matth. seq̃. vos estis lux mundi, non intelligendo de luce corporali sed de luce sapientiæ. Ex quo clare apparet ꝙ suprema authoritas instruendi/ illuminandi/ dirigendi/ & informandi omnes fideles erat in discipulis & apostolis: & consequẽter in episcopis, qui tenent eorum locum in ecclesia & consequenter in concilio: vt est tex. clarus cornelii papæ in concilio triburien. in. c. si quis presbyter, secunda quæstione quarta, vbi papa connumerat se cum aliis episcopis vicem discipulorum christi in ecclesia gerentibus. Vnde non tam ad papalem dignitatem quàm episcopalem respicit: vt intelligamus quòd in omnibus & singulis dubiis & quæstionibus religionis christianæ ab omnibus fidelibus standum est eorum discretioni declarationi & diffinitioni. ¶ Et considerandum est quòd ipsi non dicuntur in seipsis lucidi, sed lux mundi in abstracto. ex quo sequitur impossibile esse eos obtenebrari per aliquam ignorantiam culpabilem. illud enim quod est lucidum potest obscurari, sed lux ipsa nunquàm potest obscurari. Sic ergo cum apostoli dicantur lux mundi quæ non

poteſt per aliquam ignorantię cęcitatem ob,
A tenebrari / & ab eis non niſi veritas deſcen,
dat, ſequitur a ſimili q̄ & epiſcopi in concilio
ſimul congregati (qui vt ſæpius dictum eſt
ſunt loco apoſtolorum) in ſua communi ſen
tentia non permittuntur a deo errare / & eo,
rum ſententia debet prævalere aliorum om,
nium iudicio / & eſt maior quocunq̄ alio iu,
dicio ſpeciali & in cõcreto. ¶ Similiter ad hoc
eſt alia authoritas ioan. 15. ego ſum vitis ve,
ra / & pater meus agricola eſt : omnẽ palmi,
tem in me non ferentem fructum (ſcilicet
per doctrinæ traditionem) tollet eum. Et pau
lo poſt ſequitur. ſi quis in me non manſe,
rit, mittetur foras ſicut palmes & areſcet &c.
Quæ verba petro cum apoſtolis directa / cõ,
prehendunt etiam ſucceſſores petri, qui ali,
quando propter malum regimen ſunt mittẽ,
di foras. Cum igitur pontifices ſint aliquan,
do mittendi foras / & hoc non poſſit fieri con
gruentius quàm per concilium (quia nullus
alius quantumcunq̄ eminens potentatus po
teſt in eum iuriſditionem exercere) ſequitur
quòd hoc eſt ſoli concilio reſeruatum : & con
ſequenter concilium eſt maius papa.
¶ Accedit quòd non omnibus datum eſt o,
mnia noſſe, vt patet matth. 19. vbi cum chri
ſtus dixiſſet non licere vniuerſaliter dare li,
B bellum repudii, diſcipulis ſuper hoc repli,
cantibus dixit non omnes capiunt verbum
iſtud ſed quibus datum eſt. Quod intelligẽ
dum eſt quantum ad myſterium regni cœ,
lorum, quod noſſe datum eſt diſcipulis : vt
patet matth. 13. & mar. 4. & lu. 8. vbi cum
chriſtus dixiſſet parabolam de eo qui exiit ſe,
minare ſemẽ ſuum, ſciſcitantibus diſcipulis
quare in parabolis loqueretur turbis reſpon
dit quia vobis datũ eſt noſſe myſterium dei,
illis autem non eſt datum : qui enim habet
dabitur ei & abundabit, qui autem non ha,
bet etiam quod videtur habere auferetur ab
eo. Ex quo ſequitur quòd apoſtolis data eſt
authoritas cognoſcendi diffiniendi & decla,
randi quæſtiones : & nemo putare debet ſua
intelligentia poſſe conſequi notitiam myſte,
rii dei ſed quibus ſpecialiter datum eſt vt
fuerunt diſcipuli. Vnde apoſtolus primæ ad
corinthios ſecundo. ſpiritus omnia ſcrutatur
etiam profunda dei : quis enim ſcit hominum
quæ ſunt hominis niſi ſpiritus hominis qui
in ipſo eſt ? ita & quæ ſunt dei nemo cogno,
uit niſi ſpiritus dei. nos autem ſpiritum non
huius mundi accepimus, ſed ſpiritum qui
ex deo eſt vt ſciamus quæ a deo donata ſunt C
nobis : quæ & loquimur non in doctis hu,
manæ ſapientiæ verbis, ſed in doctrina ſpi,
ritus ſpiritualibus ſpiritualia comparantes. a,
nimalis autẽ homo non percipit ea quæ ſunt
ſpiritus dei. ſpiritualis autem iudicat omnia /
& ipſe a nemine iudicatur : quis enim co,
gnouit ſenſum domini, aut quis inſtruxit
eum ? nos autem ſenſum chriſti habemus.
¶ Item ad idem ſecundę ad corinthios tertio.
fiduciam talem habemus per chriſtum ad
deum : non quòd ſufficientes ſimus cogita,
re aliquid a nobis quaſi ex nobis ſed ſuffici,
entia nr̄a ex deo eſt / qui & idoneos nos fe
cit miniſtros noui teſtamenti non litera ſed
ſpiritu. ¶ Item eiuſdem epiſtolæ capitulo de,
cimo. in carne autem ambulantes non ſecun
dum carnem militamus : nam arma militiæ
noſtrę non carnalia ſunt ſed potentia deo ad
deſtructionem munitionum, conſilia deſtru
entes & omnem altitudinem extollentem ſe
aduerſus ſcientiam dei, & in captiuitatem re,
digentes omnem intellectum in obſequium
chriſti, & in promptu habentes vlciſci om,
nem inobedientiam cum impleta fuerit ve,
ſtra obedientia. Ecce quomodo apoſtolis da
ta eſt poteſtas deſtruendi conſilia & vlciſcen D
di omnem inobedientiam. Ex quo patet
quòd propter eorum præeminentiam & au
thoritatem / ipſorum iudicium præferri de,
buit cuicunq̄ alteri iudicio. Nam & idem
apoſtolus dicit primę ad corinthios tertio. v,
nuſquiſq̄ autem propriam mercedem acci,
plet ſecundum ſuum laborem : dei enim ſu
mus adiutores. ex quo ſequitur quòd colle,
gium apoſtolorum accepit immediate pote,
ſtatem a deo, cum etiam fuerint eius coad,
iutores. igitur & concilium quod ex epiſco
pis conſtat (vt ſæpius dictum eſt) habet po
teſtatem immediate a deo ſupra omnem crea
turam.
¶ Item idem (ſcilicet quòd ſupremum iudi
cium datum fuerit eccleſiæ in perſona apo,
ſtolorum in quorum locum ſuccedunt epi,
ſcopi) oſtendit paulus ad epheſios. 4. cum
dicit. ſoliciti ſitis ſeruare vnitatem ſpiritus in
vinculo pacis : vnum corpus & vnus ſpiri,
tus ſicut vocati eſtis in vna ſpe vocationis ve
ſtræ, vnus dominus / vna fides / vnum ba,
ptiſma : vnus deus & pater omnium. Poſt,
ea ſubiungit. vnicuique autem noſtrum da,
ta eſt gratia ſecundum menſuram donatio,
nis chriſti. Et poſt pauca ſubiungit. & ipſe

A dedit quosdam quidem apostolos/ quosdam autem prophetas, alios vero euangelistas/ alios pastores & doctores ad consummatio nem sanctorum in opus ministerii in aedificatione corporis christi donec occurramus omnes in vnitatem fidei & agnitionis filii dei in virum perfectum in mensuram aetatis plenitudis christi. Ecce quomo demonstratur ꝙ data est ecclesiae, potestas & iurisditio suprema, Vnde glo. nicolai in verbo & ipse qdem dicit. hic consequenter ponitur dictae distinctionis conditio, sicut enim diuersis membris ecclesiae data est ad mensurã gratia plus & minus, ita constituta sunt in diuersis gradibus & officiis/ sicut in corpore naturali distincta mẽbra habent distincta officia, & hoc est quod dicitur & ipse dedit quosdam quidem apostolos scilicet duodecim ad ordinandum ecclesiam & regendum, quosdam autem prophetas ad futura praedicendum: vt patet actuum vndecimo & decimotertio. Et glo. ambrosii super illum tex. quosdã autem prophetas dicit, in nouo testamento prophetae dicuntur explanatores scripturarum. Et idem ambro, super illud alios vero euangelistas dicit, qui & diaconi: quia etsi non sacerdotes/ tamen euangelizare possunt. Et super illud alios autem pastores & doctores/ dicit nico, pastores
B quidem ad curam animarum doctores vero ad informandum in moribus populum, & hoc ex officio sibi iniuncto siue ex commissione, Et super illud ad consummationem sanctorum/ dicit idem nico. i. perfectionem fidelium in moribus & fide. Et super illud in aedificationem corporis christi/ dicit idem nico, scilicet mystici quod est ecclesia: in qua apostolis succedũt episcopi, prophetis autem habentes gratiam scripturarum sanctarum obscura interpretandi: euangelistis archidiaconi & diaconi: pastoribus (per quos intelligun tur septuaginta discipuli) sacerdotes curati: doctoribus autem quicunqꝫ exercentes debite actum docendi seu praedicandi. Cum vero subiungitur donec occurramus, ait glo nico, hic consequenter ostenditur dictae distinctionis duratio .f. vsqꝫ ad iudicium. ¶ Et aduertendum est ꝙ ista commissio quam tangit apostolus cũ dicit ascendẽs in altũ &c. est vltima facta per christum, & videtur eadẽ cum illa matth. c. vl. vbi datur facultas docẽdi oẽs gentes per vniuersum orbẽ. sed hic magis specifice exprimitur quibus data fuerit cõmissio: f. episcopis & aliis supradictis. Nec põt dici ꝙ intelligatur tm̃ de apostolis & euangelistis q

tunc erant: quia illi mortui sunt, ii ãt de quibus loquitur durabũt vsqꝫ ad consummationem seculi. Vnde oportet intelligere de illis & de iis qui in illorũ locum succedunt. Et ex hoc ꝙ ista fuit vltima cõmissio, hr̃ ꝙ per illã authoritatem pasce oues meas ioan. vl. nõ potest intelligi data potestas solum petro & successoribus, ita ꝙ iudicium vnius praeferri debeat iudicio omnium aliorum de corpore ecclesiae simul in concilio generali congregato rõ quia illos quos ad opus ministerii & aedificationẽ ecclesiae instituit vltimate, voluit durare in ministerio vsqꝫ ad consummationem seculi. C

¶ QVINQVAgesimosexto pro ista parte facit authoritas bernar. ad eugenium papam in li. 3. de considera. vbi dicit, erras si vt summam ita & solam institutã a deo vestram apostolicam dignitatem existimas: si hoc sentis dissentis ab eo qui ait non est potestas nisi a deo ad ro. 13. & infra. deniqꝫ idem ait/ oĩs anima sublimioribus potestatib⁹ subdita sit non ait sublimiori tanq̃ in vno sed sublimioribus tanq̃ in multis, non ergo tua sola potestas a deo: sunt & mediocres sunt & inferiores. Ex quo patet ꝙ non solus papa est superior, & ꝙ ista superioritas non est in vno tm̃ sed in multis: & consequenter in concilio. D

Quod demonstratur ex eo ꝙ cũ petrus esset antiochiae & in obseruatione legalium cogeret non imperio sed facto gentes iudaizare (ex eo ꝙ ipse petrus qui prius cũ gentibus edebat non obseruando ritũ iudaeorũ, postea cum venissent quidã a iacobo iudaei se subtrahebat a gentibus comedendo cum iudaeis & discernẽdo inter cibos/ timens ne ii qui ex circuncisione erant scandalizarentur & subtraherentur a fide christi: in quam simulationẽ etiam caeteri iudei & barnabas ducebant) hoc faciebat petrus quia ei erat datũ officium ad praedicandũ iudaeis, paulo aũt ad praedicandũ gentibus, & propterea paulus videns ꝙ ex simulatione petri multi ex iudaeis & gentilibus scandalizabantur/ credentes talem abstinentiam a cibis in lege prohibitis esse necessariam ad salutẽ, restitit petro in faciem: vt legitur ad gala, 2. & ponitur in. c. paulus petrum/ & in. §. item paulus. 2. q. 7. Sed quia ante publicationem euangelii legalia licet essent mortua tamen non erant mortifera/ licitum erat cõuersis de iudaismo illa seruare, & ideo petrus peccauit (si peccasse dici potest) magis in modo faciẽdi q̃ facto ipso, quia in hoc nimiã diligentiã adhibebat ne iudaeos

offenderet: vt dicit ibi nicolaus de lira & re-
A fert cardi. de turre cre. in dicto.c.paulus.2.q.
7. Si igitur soli paulo licuit reprahendere pe
trũ, credendum est ꝙ multo magis omnibus
apostolis simul conciliariter congregatis hoc
licuisset, & consequenter a pari idem videtur
dicendum de concilio erga papam: scilicet ꝙ
habet superioritatẽ in eum & potestatem re-
prahendendi ipsum quãdo dignus est repræ
hensione. Et considerandum est ꝙ act. 15. de
cisio quæstionis de seruandis legalibus fuit fa
cta per totum concilium apostolorum, licet
petrus proposuerit: quia erat causa fidei, & sic
videtur dicendum concilium superius papa.
¶ Sed videtur obstare ꝙ gratianus in dicto
c.paulus referẽdo verba hierony. dicit quòd
paulus sentiebat se non imparem petro, sub-
iungens hoc de puritate vitæ & sanctitate cõ
uersationis non de officio ecclesiasticæ digni
tatis intelligi: & sic præsupponit ꝙ quo ad of-
ficium dignitatis pontificalis petrus erat ma-
ior. Sed in hoc reprahendit gratianum vlri-
cus argentinen. in li. 6. sui operis. c. 23. vbi di
cit expositionem gratiani non consonare ver
bis tex. quia redarguere coram omnibus/spe
ctat ad officium ecclesiasticæ dignitatis. illi
enim peccantem coram omnibus arguunt vt
cæteri timorẽ habeant iuxta sententiam pau-
B li. 1. ad timo. 5. & ponit tex. 45. di. ca. sed il-
lud. Et pro sua opinione adducit authorita-
tem ambro. in epistola. 79. cum refert epi-
stolam beati damasi de qua facio mẽtionem
& illam adduco supra in. 19. contrario. ¶ Sed
adhuc videtur obstare quod dicitur act. 15.
vbi petrus dicit viri fratres vos scitis ꝙ ab an-
tiquis diebus deus in nobis elegit per os meũ
audire gentes verba euangelii & credere. &
subiungit & nihil discreuit inter nos & illos
fide purificãs corda illorũ. Verũ nec hoc repu
gnat: quia cũ hoc ꝙ petrus prædicauerat gen
tibus/ stat ꝙ & paulus prædicaret eisdem, &
ꝙ petrus qui remanserat ierosolymis prædi-
cabat iudæis tunc fidem christi. & licet petrus
subtraheret se a gentilibus ne recederent a fi-
de iudæi conuersi videntes eum conuersan-
tem cum illis qui non discernebant inter ci-
bos & qui erant incircuncisi, tamen ipse sen
tiebat abolita esse legalia & prædicandam es-
se fidem christi etiam gentilibus. Vnde dicit
hiero. ad augustinũ & ponit ibi glo. ad gala.
2. petrus aũt fuit huius decreti author legem
post euangelium non esse seruandam: qui
post visionem lintei/ad cornelium intrauit &
cum gentibus comedit: qui etiam quæstio-
nem de hac resoluit: vt patet actuũ. 15. Qua C
solutione per petrũ proposita, iacobus & cæ-
teri apostoli iudicarũt non inquietari eos qui
ex gentibus cõuertuntur ad deum: & vt cessa
ret discordia inter eos & iudæos qui dicebãt
ipsos nõ posse saluos fieri nisi circũciderẽtur
& obseruarẽt legalia, apostoli decreuerũt nõ
imponi quidem iugum circuncisionis genti-
libus sed quòd abstinerent ab iis quę fuissent
immolata idolis & a fornicatione & suffoca-
to & sanguine. quia si comedissent immo-
lata idolis / facile potuissent suspicari iudæi
quòd vellẽt ad idolatriam reuerti, & quia eti-
am ab esu suffocati & sanguinis iudæi ab-
horrebant, ideo propter amicabilem socie-
tatem fuit scriptum gentilibus vt abstinerent
ad tempus a talibus, fornicationem vero gen
tiles communiter non credebant esse pecca-
tum: ideo necessariũ fuit eam prohibere.
¶ QVINQVAGESIMO septimo facit
quod dicit hiero. & transsumptiue gratianus
24.q.1. in.c. omnibus, puto me nõ temere di
cere alios ita esse in domo dei vt etiã ipsi sint
eadem domus dei quæ dicitur ædificari super
petrã quæ vnica columba appellatur. Et post
pauca, quæ domus claues accepit atq; potesta
tem soluendi & ligandi: hanc domum si quis D
corrigentẽ corripientemq; contempserit, sit ti
bi inquit sicut ethnicus & publicanus. Ex qui
bus verbis colligitur ꝙ episcopi simul conci
liariter congregati ita dicuntur esse in domo
dei vt ipsi proprie sint domus dei: hoc est ꝙ ip
si sint vniuersalis ecclesia & illã repręsentent.
quod & probat tex. in.c. si quis. 2. q. 4. qui est
tex. cornelii in concilio. quæ ecclesia dicitur
ædificata super firmam petram. & hanc eccle
siam (id est episcopos cõciliariter congrega-
tos) si quis corrigentẽ corripientẽq; contem-
pserit, sit tibi tanq̃ ethnicus & publicanus id
est (vt supplet ibi glo.) hæreticus. A qua au-
thoritate nec papa videtur exemptus: cũ non
minus q̃ quiuis alius catholic⁹ sub dominico
præcepto includatur & ad illius obseruantiã
astringatur: vt dicit tex. in.c. sunt quidam. 25.
q. 1. Et aduertendum est ꝙ vrbanus papa. 14
q. 3. c. notandum, intelligit per illa verba sit ti-
bi sicut ethnicus & publicanus/ dominũ iussis
se vt frater qui corripitur ab ecclesia & non
obedit excõmunicetur. Ex quo videtur ꝙ cõ
tra contẽnentẽ cõciliũ poterit conciliũ ferre
excommunicatioẽ etiã si sit papa, ex quo non
ostẽditur exẽptus ab illa authoritate. ad quod
facit quod dictum est in articu. quando pa-
pa est incorrigibilis verum possit concilium

A ipſum deponere.

❡ Quinquageſimooctauo facit illud iſa. 22. dum de clauibus eccleſiæ inquit, & dabo tibi clauem domus dauid (.i. ſcientiam ſcripturarum) ſuper humerum eius. vbi dicit glo. domum dauid vocat domum domini in qua erat aurea clauis. Et deinde ſequitur & aperiet. ſ. ſactam ſcripturam: vnde aperuit illis ſenſum vt intelligerent ſcripturā. & non erit qui claudat: & claudet, & nō erit qui aperiat. & ſigam illum paxillum in loco fideli. i. iuxta glo. interli. in eccleſia vbi conuentus fidelium. Item iob. 12. c. ſi deſtruxeris nemo eſt qui ædificet, ſi incluſerit hominem nullus eſt qui aperiat. ꝙ autem prædicta verba intelligi debeant de clauibus conceſſis eccleſiæ vniuerſali, determinauit octaua ſynodus conſtantinopolitana ad fi. vbi dictas authoritates applicat vniuerſali eccleſiæ & ſynodis generalibus. Ex qua authoritate datur intelligi quòd ſupra vniuerſalem eccleſiam non eſt dare maius tribunal. nā ſi ſecus eſſet, ſine dubio quod ipſa ligaret/ poteſtas quæ maior eſſet ſoluere poſſet: quod per prædictam propheticam ſcripturam expreſſe negatur. Vnde vniuerſalis ſynodus maior eſt papa. Quinimo dicit tex. 16. di. ſancta, quòd romanus pontifex

B vſq; ad vnum apicem decreta octo conciliorum immutilata ſeruare/ & pari honore & veneratione digna habere/ & quæ prædicauerunt & ſtatuerunt omnibus modis ſequi & prædicare/ & quæcunq; condemnauerūt ore & corde condemnare profitetur.

❡ Quinquageſimonono adducitur canon conſtantinopolitanæ ſynodi octauæ cuius partem refert gratianus in. c. diffinimus. 22. di. In quo canone ſic dicitur, ſi ſynodus vniuerſalis fuerit congregata/ & facta fuerit etiā de ſancta romana eccleſia quæuis ambiguitas & controuerſia, oportet venerabiliter & cum conuenienti reuerentia de propoſita quæſtione ſciſcitari & ſolutionem accipere & aut proficere aut profectum facere: non tamen audacter ſententiam dicere contra ſenioris romæ ſummos pontifices. Vnde apparet quòd vniuerſale concilium dummodo hoc non faciat audacter ſed cum conuenienti reuerentia poſſit aduerſus roman. pontificem ſententiam proferre ſi fuerit accuſatus. Ergo cōcilium (vtpote quod iudicat) eſt ſuperius papa/ qui iudicatur.

❡ Sexageſimo facit quòd etiam ſi ponamus papam maiorem concilio quando papa eſt bonus & viuit ſecūdum ꝙ conuenit ſummo pontifici (quia tunc non indiget reformatione, & vere tunc dicitur nullum habere ſuperiorem: vt in. c. licet de elec. & in. §. patet. 3. q. 1. & ſic fruſtratoria eſſet ccili poteſtas & authoritas quo ad eum) tamen quando eſt criminoſus & malus diſpenſator rerum ſpiritualium, quia indiget reformatione tunc merito dicendum eſt concilium maius. Ad quod facit quod dicit bernardus in. 2. li. de conſideratio. paulo ante medium dicens. quod habuit petrus hoc dedit, ſolicitudinem. ſ. ſup eccleſias: nunquid dn̄ationē? audi ipm, nō dn̄antes ait in clero ſed forma facti gregis 95. di. c. eſto. 16. q. 1. c. prædicator. Et vlterius poſt allegatum illud euangelii reges gētium dominantur eis &c. vos autem non ſic, infert. planum quòd apoſtolis interdictus eſt dominatus. i ergo tu, & tibi vſurpare aude aut dominans apoſtolatum aut apoſtolicus dominatum. plane ab alterutro prohiberis: ſi vtrunq; ſimiliter habere voles/ perdes vtrunq;. Ecce ꝙ qui gradum ſummi apoſtolatus tenet, ſi non miniſtrare velit ſolicite ſed dominari vtrunq; perdere dicitur: apoſtolatum. ſ. & dominatū. Merito igitur tunc cōcilium debet dici maius. Vnde tex. xi. q. 3. ipſe ligand: & capitulo plerunq;/ dicit. ipſe li-

D gandi ſoluendiq; poteſtate ſe priuat qui hanc pro ſuis voluptatibus & nō ſubditorum moribus exercet.

❡ Sexageſimoprimo facit ꝙ moyſes fuit maior aharon in poteſtate: nam poteſtate ipſius moyſi aharon in ſacerdotem electus eſt: iuxta illud exodi. 28. applica quoq; tibi aharon fratrem tuum cum filiis ſuis vt ſacerdotio fungantur mihi. 21. di. §. 1. in prin. 71. di. c. 1. verſi. & moyſi. Sed moyſes qui fuit ductor populi iſraelitici videtur imperatorē repreſentare: vt dicit beatus augu. aharon aūt qui fuit ſummus pōtifex repręſentat papam. Videtur ergo ꝙ poteſtas imperatoris ſit maior poteſtate papę. ſed ſic eſt ꝙ cōcilium iudicat de imperatore: vt ſupra ſępius dictū eſt, & cle. paſtoralis de re iudi. c. & ad apoſtolicę cōti. in. 6. Igitur concilium eſt maius papa.

❡ Sexageſimoſecūdo facit quòd illa poteſtas non eſt vniuerſaliter maior oī alia ad cuius iudicium nō defertur omnis appellatio. Sed a ſententia lata a iudice ſeculari appellatur ad imperatorem non ad papam. c. ſi duobus. §. deniq;. ff. de appel. cū ſimil. Igitur papa non eſt vniuerſaliter ſuperior, ſed conciliū quod iudicat de papa & imperatore: vt probat tex. in. d. c. ad apoſtolicæ de re iudi. in. 6.

¶ Sexagesimotertio quorũ est idẽ immediatũ A principiũ/ neutrũ ab altero dependet. Hmõi autem sunt papa & imperator: vt probatur in.c.cum ad verum.96.di. Igitur papa nõ est supra imperatorẽ: & consequenter nec supra conciliũ quod iudicat de imperatore.

¶ Et postremo pro ista parte possunt adduci omnia illa motiua quæ afferuntur pro parte imperatoris in quæstione quæ sit maior potestas, papæ an imperatoris? & in illa an papa habeat vtrunq; gladium, & an potestas imperialis dependeat a sacerdotali? Item.19.rationes multis authoritatibus suffultas videre poteris in monar. roselli in princi. & quæ dicuntur in.c.nouit de iudi. & qui filii sint legi.c.causam quæ el.2. & .c.per venerabilem. & quæ dicuntur super extrauagan. vnam sanctam. & bar.in.l.i.ff.de requi.reis. item glo. & doc.33 q.2. inter hæc. & in eadem monarchia rosel. in prosequutione eiusdẽ quæstionis a versi. ne prolixius vsq; in finem. Quæ omnia motiua quia militant etiam contra concilium, nõ duxi adducenda.

EX HIS & aliis moti plures doctores tam theologi q̃ iuristæ tẽpore eugenii.4. tenuerunt pro concilio basilien. q; concilium esset maius papa: dicentes q; id quod sanctus thomas & bonauentura dicunt B de superioritate papæ, intelligitur in cõparatione ad alios singulares fideles vel ad singulares & particulares ecclesias, non in ordine ad generale conciliũ quod repræsentat vniuersalẽ ecclesiã: & ponẽtes papã esse caput ministeriale aliarũ ecclesiarũ respectu romanę ecclesiæ, eo q; ratione ministerii petro cõmissi ipse habet præeminentiã & superioritatẽ circa ipsas ecclesias particulares, nõ q; quo ad vniuersalem ecclesiam dicatur caput ministeriale.

¶ Et ad iura quæ dicunt romanã ecclesiã cæteris ecclesiis esse prælatã/ respondent hoc intelligendũ esse de cæteris ecclesiis particulariter consideratis & ab eadem romana ecclesia distinctis. & q; sic intelligitur.c.q̃uis.21.di. & c.considerandum.50.di. & .c.ii qui.§.sed exẽplo ea.di. ibi totius ecclesiæ, exponendo id est omniũ particularium ecclesiarũ. Idem ad ca. petrus.2.q.7. ibi regni potestatẽ acceperat: scilicet quo ad particulares ecclesias, non quo ad corp⁹ vniuersalis ecclesię quæ est corpus mysticum cuius caput est christus. Et q; non acceperit potestatẽ vniuersalis ecclesiæ, probant per tex. gregorii.in.c.ecce.99.di. Eodem modo rñdent ad.c.fidelior.50.di. dicentes q; verba illius referuntur ad gubernatiõ particulariũ ecclesiarũ. Similiter ad.c.beati.2.q.7. dicitur q; C verba illi⁹ debẽt referri ad principatũ particulariũ ecclesiarũ in toto orbe cõstitutarum, nõ autẽ ad vniuersalẽ ecclesiã quæ est corpus mysticum ecclesiæ: supra quod dicunt ecclesiam romanã nullum vnquã habuisse principatũ. Idem etiam dicitur ad.c. est aliud.24.q.1. q; illius verba sunt referenda ad piscaturã omnium ecclesiarũ aliarũ quibus ecclesia romana fuit prælata, nõ ad piscaturã vniuersalis ecclesiæ prout est corpus mysticum. ¶ Similiter ad.c.puto.2.q.7. cum dicit q; potestas petri sit firmata per statuta vniuersalis ecclesiæ/ respõdetur q; facit contra. Nec ex hoc sequitur q; petrus sit caput vniuersalis ecclesiæ quæ est corpus mysticũ: quia caput eius est christus. Sic & ad.c.in istis.80.di. cũ dicit q; vnus apostolorũ præfuit omnibus, dicunt debere referre ad ministeriũ particulariũ ecclesiarũ, non ad vniuersalem ecclesiã prout est corpus mysticũ. Sic ad.c.nõ decet.12.di. cũ dicit ecclesiã ro. esse matrem, dicũt debere intelligi scilicet aliarũ ecclesiarũ ab ea distinctarũ & non vniuersalis ecclesiæ quæ est corpus mysticũ. Sic & ad.c.præceptis.12.di. & ad.c.quis nesciat xi.di. & .c.cum beatissimus.24.q.1. & .c.si petrus ea.cau. & .q. & .c.antiqua de priui. Et idẽ D respondetur ad omnia iura quę innuunt papã & romanã ecclesiã esse caput. Et isto modo semper intelligit abbas in omnibus suis allegationibus. ¶ Itẽ & alia ratione, quia papa non est perfectior vniuersali ecclesia: & cũ sit vnus & romana ecclesia vna de isto corpore, nõ potest illius esse caput: quia nemo sui ipsius potest esse caput.

¶ Eandem conclusionẽ tenuit cardinalis cameracen. in.trac.de po.eccle. dicens q; ecclesia habet obedire petro & eius vicario tanq̃ capiti suo in iis quæ pertinent ad ecclesiæ ædificationẽ & non ipsius ecclesię destructionẽ/ secũdũ apostolũ.2.ad corin.10. ideo licet vbi papa vtitur potestate sua in ædificationẽ ecclesię multa specialia priuilegia habeat, illa non habet in destructionem ecclesiæ.15.q.2.c.si ea. Vnde concludit q; tam de iure humano q̃ diuino papa potest ab vniuersali ecclesia & cõcilio generali ipsam repręsentãte in multis casibus iudicari & condẽnari: scilicet in casibus ecclesiæ destructionem tangentibus.

¶ Istam etiã opinionem tenuit ioan. gerson cancellarius parisien. in tracta. de po.eccle. in pluribus considerationibus. vbi vult q; concilium gñale potest exercere authoritatiuã iurisditionẽ in papam sicut lex quædam diuina

& indeuiabilis ad reducendum ipsum & cor-
A rigendum & cõpescendum ne noceat vel ec-
clesiæ vel sibimet tanq̃ phreneticus. sicut dicit
aristo. 5. poli. q̃ ad totã communitatẽ spectat
principis correctio vel reprehensio & etiam
destitutio si se non emẽdat. Vnde inquit q̃ ra-
tionabiliter procedet limitando plenitudinẽ
papalis potestatis: non quidẽ illam tollendo
vel diminuendo in se vel suis partibus, sed in
vsu suo virtuoso licito & expedienti pro tota
ecclesia, accipiendo iudicium virtuosum hu-
ius potestatis in vsu suo prout ecclesia & con-
cilium illam repræsentans iudicabit. Et idem
doctor in omnibus fere illis cõsiderationibus
præfert authoritatem concilii authoritati pa-
pæ, præsertim in quarta cõsideratione. vbi di-
cit q̃ potestas ecclesiastica coactiua in foro ex-
teriori quæ valet exerceri in alium, data fuit a
christo ecclesiæ per illud matth. 18. cum di-
ctum est petro vice omniũ si peccauerit in te
frater tuus &c. Super quam authoritatem di-
cit fundari iurisditionẽ ecclesiæ excõmunicã-
di & interdicendi: sicut fecit apostolus excom-
municando corinthiũ, & ostendit scribens ad
titũ. 3. hæreticũ hominẽ post primã & secun-
dam admonitionẽ deuita. & primæ ad corin.
5. si is qui nominatur inter vos &c. & sequi-
B tur cũ huiusmodi nec cibũ sumere. In qua au-
thoritate matth. 18. dicit omnẽ christianũ vo-
cari fratrẽ, & consequenter etiã papã subiici
nec excipi debere eũ dicitur dic ecclesiæ/ intel-
ligẽdo id est papæ: cũ christus loqueretur pe-
tro, qui non dixisset sibi ipsi. Et si non haberet
ecclesia talem potestatem in papã, frustra di-
xisset christus dic ecclesiæ: quia potuisset im-
pune non audiri, contra illud quod sequitur
si ecclesiam non audierit sit tibi sicut ethnicus
&c. Vnde dicit q̃ licet ecclesia nõ habeat hãc
iurisditionẽ coactiuã vt sparsim considerata
nisi in quodã materiali siue potenciali, tamen
congregatio & vnitio quæ fit in concilio ge-
nerali dat ei formã: sicut potest poni exemplũ
in aliis cõmunitatibus. Sicut etiã dicit aug. q̃
claues datæ ecclesiæ sunt datæ vnitati: nec hoc
impedit vt ipse dicit quin claues dicantur da-
tæ petro tanq̃ monarchæ & successorib⁹ eius.
tamen principalius ecclesiæ, tum ratione in-
deuiabilitatis, quia portæ inferi non præuale-
bũt aduersus eam nec deficiet fides eius: non
sic autem in papa, tum ratione regularitatis,
quia habet regularẽ vsum potestatis papalis:
non sic econuerso, tum ratione multiplicita-
tis, quia ecclesia continet quãlibet potestatẽ ec-
clesiasticã etiam papalem: non sic in papa/ præ-
sertim in extensione, tum ratione obligabili-
tatis: quoniã ecclesia potest cõdere leges obli- C
gãtes & regulantes etiã ipsum papã tam quo
ad personã q̃ respectu vsus potestatis: nõ sic
autem econtra papa potest iudicare totã ec-
clesiã vel vsum potestatis eius limitare. imo
si papa condat leges vel canones, obseruabi-
tur quod dicit aug. leges instituuntur cũ pro-
mulgantur/ firmantur autẽ cũ moribus vten-
tiũ approbantur. ¶ Et idẽ doctor in. 7. consi-
deratione dicit q̃ quærere an papalis authori-
tas sit maior ecclesiastica vel econuerso/ est
idem qd' petere vtrũ totũ sit maius sua parte
vel an pars sit maior suo toto, considerando
ecclesiã in suis partibus essentialibus & pma-
nẽtibus: sicut sunt papatus/ cardinalatus/ patri-
archatus/ archiepatus/ epatus/ sacerdotiũ &c.
Similiter idẽ doctor in. 8. &. 10. cõsideratione
dicit conciliũ habere ptãtẽ supra papã etiam
ad deponẽdũ eum. Idẽ in. xi. &. 12. cõsiderat
õe. vbi dicit q̃ ptãs gñalis cõcilii legitime con-
gregati dicitur maior in amplitudine vel extẽ-
sione, maior in infallabili directiõe, maior in
morũ reformatione in capite & in membris,
maior in coercitiua potestate, maior in causa
rũ fidei difficiliũ vltima diffinitione, maior de-
niq̃ quia copiosior: amplectit enim virtuali-
ter omnẽ potestatẽ & omne politicũ regimẽ D
papale, imperiale/ regale/ aristocraticũ/ & de-
mocraticũ. ¶ Idem etiã sentit idem doctor in
trac. de auferibilitate papæ ab ecclesia in añpe
nul. & penl. ueonsidera. dũ vult papã in plu-
ribus casibus ibi per eũ notatis posse per con-
cilium deponi. Item etiã ponit pluries idẽ do-
ctor in sermone pro viagio regis romanorũ,
maxime in. 3. parte. vbi dicit conciliũ sic esse
supra papã & alium quemlibet de ecclesiã/ q̃
ipsum papã põt deponere etiã p crimine alio
q̃ heresi, & p crimine simoniæ & alio quocũq̃
scandalizante ecclesiam. Item etiã dicit q̃ li-
cet concilium non possit tollere plenitudinẽ
potestatis papæ, nihilominus potest vsum po-
testatis illius certis legibus & statutis limitare
in ædificationẽ ecclesiæ. Et idem tenet. d. ger-
son in sermone qui incipit pro spiritu. vbi dĩ
cit q̃ constitutio frequens in concilio constã-
tien. edita/ in hoc habenda est pro lege: & q̃
concilium potest pro quocunq̃ crimine de
quo scandalizaretur ecclesia deponere papã.
& ita dicit fuisse practicatũ in ioanne. 23. qui
fuerat etiam conuictus q̃ esset notorie simo-
niacus. Et idem replicat in sermone qui in-
cipit factæ sunt. & cõcludit q̃ nec. s. thomas &
bonauentura qui tribuũt supremam ptãtem

& plenitudinē ptātis ipsi papę/cōtrariantur in A hoc: quia ipsi illud dicunt in cōparatione ad fideles singulares & particulares ecclesias: sed si posuissent cōparationē ad authoritatem ecclesiæ conciliariter congregatæ, subiecissent papam & vsum potestatis eius ecclesiæ tanq̄ eius matri.

¶ Item φ conciliū sit supra papā videtur tenere ockam in. 6. li. primæ partis: licet videatur loqui de papa hæretico. ¶ Istam etiā partem φ cōsiliū sit supra papā tenuit nicolaus de cusa/ postea cardinalis sancti petri ad vincula in trac. de concordantia canonica, maxime in. 2. li. c. vl. quod est. 34. ¶ Idem etiā tenuit abb. sicu. in sermone quoniā veritas, & in disputatione episcopus in. 2. dubio. & in sermone per ipsum habito basileæ incipit maximum &c. Et idem etiā abb. in. c. significasti de elec. restringendo tamen ad tres casus: videlicet ad casum hæresis, itē ad casum concernentem statū vniuersalis ecclesię/ & ad casum incorrigilibitatis scandalizātis vniuersalem ecclesiā. Idem etiā tenuit abb. in. c. quanto in. 3. col. de consue. & idem abb. in. c. proposuit de concess. præben. in casu hæresis/ & vbi est incorrigibilis & scandalizatur ecclesia. Et idē abb. tam in locis præallegatis q̄ in. c. osius de B elec. vbiq̄ voluit φ ista potestas clauiū fuerit data ecclesię fundamentaliter vniuersaliter & in concreto cum papa, sed data papæ tanq̄ capiti & ecclesiæ tanq̄ corpori per tex. in. c. ita dominus. 19. di. principaliter, & in. c. loquitur 24. q. 1. & in. c. in nouo. 21. di. ¶ Item in casu hæresis istam cōmuniter sequuntur doc. in. c. in fidei de hære. in. 6. & in. c. si papa. 40. di. & in. c. proposuit de conces. pręben. Et istā tenet immol. in. c. cū inferior de maio. & obedien. & idem immol. in ca. quanto de transla. prælato.

¶ Hanc eandem opinionē(φ conciliū sit supra papā) tenuit vniuersitas studii cracouien. in quibusdam allegationibus directis episcopo cracouien. d. studii cancellario. Istā quoq̄ opinionem tenet cardinalis floren. qui etiam voluit φ plenitudo potestatis principalius sit in ecclesia & in cōcilio, licet etiā in papa tanq̄ in ministro ipsius vniuersalis ecclesię/ per quē explicatur præcedente claue discretionis. Ita vult ipse in repeti. c. licet in. 18. col. in versi. oppo. ad hoc, cum quæstione sequēti quæ est 45. de elec. ¶ Istam etiā opinionē tenet ludo. romanus in tribus vltimis cōsiliis. idem & in consi. 421. incipit circa propositum. & idem in trac. de potestate vniuersalis ecclesiæ/ incipit dixit forte quispiā. & idē virtualiter in con C si. 180. incipit quæstio. cū vult collationē papæ contra statutum concilii basilien. non valere. Et idē videtur sentire in consi. 332. in fi. incipit quo ad primum.

¶ Istam etiam tenet quidam episcopus gadicen. in quibusdam allegationibus cōtra eugenium in concilio basilien. vbi approbat dicta gersonis & improbat petrum de palu. Et in casu hæresis siue in iis quæ ad fidem spectant & salutem & generalem statum ecclesiæ, dicit φ generale concilium potest imponere legem papæ / & quōd papa non possit in istis casibus destruere siue reuocare statuta concilii. Et ad istud propositū allegat hugonē & archi. glo. & domi. in. c. sicut. 15. di. per quē tex. (ibi & cuiuslibet vitæ cōmunis atq̄ actionis norma consistit) vult φ papa teneatur necessario approbare statuta cōciliorū respiciētia fidem & normam informationis vitæ christianæ. & ad hoc allegat tex. in. c. habeo librū 16. di. qui loquitur per verbū oportet/ quod importat necessitatē. & tex. in. c. illa. 12. di. In aliis autē concernentibus correctionē morū & punitionē criminum posset contra statuta cōcilii disponere. Et ita cōcordat plures glo. in. c. aliorū. 9. q. 3. & in. c. in. istis. 4. di. & in. c. vbi periculum de elec. in. 6. Et ad idem allegat hugonē & dominicum in. c. sancta. 15. di. D & eundē hugonē & archi. in. § hoc autē. 19. di. Quæ inducit contra eugenium ad ostendendum φ non poterat dissoluere conciliū: & φ tenebat parere decreto frequens in concilio constātien. edito/ & approbationi domini martini de concilio celebrando in septennium & de non mutando loco & non prorogādo tempore. Et ad idem allegat archi. 25. q. 1. c. sunt quidam. Refert etiā ad idem anto. de butrio in trac. schismatis & mathesil. in additionibus ad illum/ ponere. 7. casus quibus papa est infra concilium & potest a concilio deponi. primus est vbi est probabile dubium iuris vel facti vter ex duobus sit verus papa. secundus in criminibus hæresis & aliis concernentibus fidem. tertius in materia nutriente schisma inueteratum. quartus in crimine scādalizante ecclesiam. quintus vbi contingeret turbari vniuersalem statū ecclesiæ. sextus vbi papa reperitur a fide deuius. septimus vbi induceretur nouus ritus prorsus diuersus a ritu antiquo in quo nutritus est populus christianus. Et ad idem adducit petrum de ancha. & petrum paulum de ancona in suis tractatibus.

¶ ISTAM eandem conclusionem etiam tenuit vniuersa synodus basilien. quã per plu
A res rationes & authoritates sacrę scripturæ reperio fuisse examinatam cum cõmissarii domini eugenii papæ petierunt se admitti in cõcilium vt præsidentes vigore bullæ eiusdem eugenii: quibus concilium respondit de rigore non esse admittẽdos vt præsidentes, sed de honestate & pro honore papæ admiserũt cardinalem sanctæ crucis & cardinalẽ sancti angeli cum certis conditionibus. ¶ Hanc autẽ maioritatem probabat ipsa synodus quadruplici ratione. Primo ex dignitate. secundo ex authoritate qua generalia concilia vsa fuere a principio quo celebrata fuerunt. tertio ex decretis & gestis concilii constantien. quarto ex decretis & gestis in eodem concilio basilien.

¶ Ex dignitate quidem probat, quia ecclesia est mansura vsq; ad finem seculi matth. vlti. Item quia est sponsa christi: vt ad ephe. 5. & apoca. 21. Item quia christus non permittit illam errare lu. 22. Item quia eã assistit. d.ca. vl. matth. Item quia ædificauit eã super se firmã petram, & voluit q; portæ inferi non præualerent aduersus eam: tanq; in seipsa recepe rit potestatem seipsam in suo esse conseruandi & aduersantibus resistendi. Et q; in seipsa
B virtutẽ intrinsecam contineat, voluit aug. in sermõe primo super psal. 103, quia nemo potest ponere aliud fundamentum ecclesiæ præter id quod positũ est quod est iesus christus 1. ad corin. 3. &. 1. q. 1. cũ paulus. ¶ Et virtualiter ad ostendendum qualiter ista potestas sit in papa, adducit illa quæ dicta sunt in. 51. motiuo: videlicet q; potestas papæ adhæret ecclesiæ intrinsece: & q; ecclesiæ ad papã est quidam essentialis ordo, non ad hunc vel illum papam singulariter accipiendo sed generaliter intelligendo nomine papę illam supremã potestatem quę residet in papa. & sic vnius ad alterum est quædam habitudo essentialis, sic vt alterũ sine altero intelligi aut esse non possit quia hoc facit differentiã inter papam & dignitatem papalem/ quæ semper manet in ecclesia, papa vero quandoq; deficit. nam suprema potestas quam christus concessit ecclesiæ suæ ad se tuendum & regendum & cuius iudicio omnes tenẽtur acquiescere/ semper manet in ecclesia. nam & mortuo papa ecclesia semper manet ordinata: quia de ea pro omni tempore dicitur q; est terribilis vt castrorum acies ordinata, & nõ solum potentialiter vel habitualiter sed actualiter. sed ad personã papæ non est necessaria habitudo sed contin-
C gens: quia hæc suprema potestas potest esse sine papa: vt sede vacante/ vel anteq; eligatur/ vel si deponatur a papatu. cum ergo possint abinuicem separari, sequitur q; hęc ptãs primo & principaliter sit in ecclesia & secũdario in papa. nam quandocunq; aliqua virtus siue proprietas inest duobus ita q; vni necessario & alteri contingenter, principaliter inest illi cui competit necessario: vt superius diximus. Sic ergo patet q; ad hanc dignitatẽ siue supremam potestatem/ inest ecclesiæ habitudo necessaria & intrinseca, personę autem papæ extrinseca & contingens.

¶ Item ex dignitate etiam probatur, quia potestas clauium principaliter data est ecclesiæ: vt supra in. 18. &. 19. oppo. dixi. Quod videtur etiã probari ex tex. euãgelii. nã matth. 16. christus dixit petro tu es petrus & tibi dabo claues regni cœlorum &c. & deinde. c. 17. in fi. mandauit christus petro vt solueret statẽrẽ pro se & pro eo. Vnde quia ex his videbatur constituere eum capitaneũ super alios, statim continuatiue additur. c. 18. in prin. in illa hora accesserunt discipuli ad iesum dicẽtes quis nam maior est in regno cœlorum? ex quo patet q; proprie loquitur euangelista de superioritate. Et tunc quibusdam interiectis christus
D in eodem. c. subiungit si peccauerit in te frater tuus &c. & additur q; si non audierit dic ecclesiæ: si autem ecclesiã non audierit sit tibi sicut ethnicus & publicanus: amẽ dico vobis quæcunq; alligaueritis super terrã erunt ligata &c. Ex qua authoritate dicebant quattuor notari. primum q; claues regni cœlorum de quibus supra dixerat tibi dabo/ sunt ecclesiæ concessæ, quod patet quia cũ eadem verba sub qbus facta fuerat promissio hic exprimãtur/ nec in toto canone sacræ bibliæ reperiatur locus expressior in quo legatur q; potestas clauium sit data vel concessa a christo petro aut ecclesię, sub eisdẽ verbis quibus promissa fuent petro/ est exhibita ecclesiæ. Secundo notatur q; concessio hęc est in omni stabili firmitate. patet ex verbo amẽ quod in datione præmittitur, quod notat iuramẽti siue assertionis veritatem. Tertio q; in his verbis intelligitur concessa potestas ecclesiæ non limitate & in certis casibus sed in omni plenitudine. patet ex signis vniuersalibus quęcunq; alligaueritis/ & quodcũq; solueritis. Vnde si ex illo verbo quęcunq; ligaueris super terram notatur in papa plenitudo potestatis, notabitur etiam plenitudo potestatis in ecclesia ex hoc q; dici-

tur discipulis quæcunque alligaueritis: vt ad
A quæcunque se extendit potestas papæ se etiam extendat potestas ecclesiæ, nec a potestate papæ excedatur potestas ecclesiæ: alias nō competeret ei verbū quæcūque alligaueritis. Quarto colligitur quod iudicium ecclesiæ sit maius: quia huic iudicio etiam submisit ipsum petrū cum dixit dic ecclesiæ: nusquam autem reperitur quod iudicium ecclesiæ remiserit ad petrum, sicut econtra in hoc loco, & si iudiciū petri fuisset maius, dixisset quod si ecclesiam non audierit dic petro: quod non dixit, sed sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Itē ex dicta authoritate denotatur infallibilis assistentia spiritus sancti cum insufflauit & dixit accipite spiritū sanctum. Item & libera potestatis executio: quia sine aliqua limitatione dixit quorum remiseritis peccata &c. quæ non apparent sic dicta petro cū cōcessa est ei potestas. Itē colligitur præeminentia in ecclesia ratione permanētiæ & stabilitatis perpetuæ: cum non sit assignate diem aut horā vel momentum in quo deficiat hæc potestas ecclesiæ, & est duratura vsque ad consummationē seculi: vt in c. pudenda. 24. q. 1. non sic in papa: cum non semper viuat & possit priuari. Ex quo constat quod potestas inest ecclesiæ necessario & intrinsece, non sic autē papæ, omne autē permanens
B & continuum præfertur variabili & temporali. Item quia in ecclesia est omnis cognitio veritatis/specialiter quæ necessaria est ad salutem: iuxta illud ioan. 16. cum venerit ille spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem, & prima ad timo. 3. scias quomodo te oporteat in domo dei conuersari quæ est ecclesia dei viui columna & firmamentum veritatis. quæ duo verba (videlicet columna & firmamentū) denotant manifeste inobliquitatē iudicii. papa autem sæpe indiget ab aliis edoceri etiam de veritatibus necessariis ad salutem, per ecclesiam vero innotescit multiformis sapientia dei non solum hominibus sed principibus & potestatibus in cœlestibus secundum apostolū ad ephe. 3. Habet ergo se auctoritas ecclesiæ vt mensura & regula actionum papæ: quia rectum est iudex sui & obliqui, & omne quod obliquabile est & deficere ac errare potest/regulari & ordinari debet per aliquid inobliquabile & indeficiens.

¶ITEM ex habitudine quadruplicis causæ probatur hæc maioritas: videlicet causæ finalis/efficientis/formalis & materialis. Primo ex habitudine finis. Licet enim omnium quæ sunt a deo constituta ipse sit vltimus & principalis finis, tamē constat etiam in his quædam
C ordinari ad suos proprios fines, clarum est autem quod inter hæc duo (scilicet esse alterius finē & ordinari in aliud tanquam in finē) primū potius cōuenit ecclesiæ quam papæ, id est finis dicitur alterius ad cuius bene esse alterū ordinatur: ecclesia aūt nō ordinatur ad bene esse papæ, sed econuerso papa omnes actiones suas ordinare debet ad bene esse ecclesiæ. vnde tunc actiones papę sunt bene ordinatæ quando ex ipsis prouenit bonū ecclesiæ: male vero quando ab hoc fine deficiunt siue eidem contrariantur. Hoc autem videtur dicere apostolus prima ad corin. 3. omnia enim vestra sunt, siue paulus siue apollo siue cephas, siue mundus siue vita siue mors, siue præsentia siue futura: omnia enim vestra sunt, vos autē christi: non puri hominis: & ideo non in homine gloriamur sed in christo cuius sumus creatiōe & recreatione. Hoc autem ideo videtur dicere apostolus vt sicut hæc nobis seu propter nos concessa sunt & subiecta/ita nos christo subiiciamur. Vnde manifeste apparet quod cephas potius est ecclesiæ & ad eam ordinatur tanquam ad finem & ipsius iudicio subiicitur quam ecōuerso. Ita etiā dicit apostolus. 2. ad corin. 10. & 13. & ad ephe. 4. quod potestas est a christo in ædificationē ecclesiæ. ita quod ædificatio aut bene esse
D ecclesiæ est finis potestatis cōcessæ. quicquid enim in ecclesia iubetur & statuitur, si innititur veritati & tendit in ædificationem ecclesiæ dicitur fieri bene: si autem vtrunque vel alterum eorum deficit, cum deuiet a sua regula directiua/non dicitur recte fieri. Vnde si papa fundat intentionē suā super falsum aut mendacium, iuxta authoritatem apostoli videtur potestas illi nō suffragari sed deficere. Et ponderandum est quod non dicit non debemus aut nō licet nobis aduersus veritatem dicere, sed dicit non enim possumus aliquid contra veritatem. dicit etiam quod potestas data est a christo in ædificationem ecclesiæ. vnde apparet quod ecclesia siue bonum ipsius sit finis potestatis cōcessæ.

¶Ex ex hoc sequitur secundo quod ecclesia se habet in ratione efficientis saltem principalis: sicut anima cum sit finis corporis/se habet ad omnes operationes & motus eius in ratione principalis efficientis. Cum ergo huic corpori quod est ecclesia multæ competant operationes quæ habent exerceri per mēbra eius ad finem siue bene esse huius corporis & ipsius virtute, sequitur quod ipsum corpus se habet ad ipsas operationes in ratione princip

lis agentis,membra vero eius vt minus prin-
A cipalia siue instrumenta:sicut potẽtiæ animæ
dicuntur esse quasi quædam instrumenta ad
operationes eius.Papa igitur licet sit nobilissi
mum ipsius ecclesiæ membrum , quia tamen
in ipsius corporis virtute & fide & ad eius fi-
nem operari habet/non ei competit respectu
ecclesiæ habitudo principalis agentis sed ha-
bitudo minus principalis agẽtis aut instrumẽ
ti. Q uod ãt habet se ad aliud in ratione prin
cipalis agẽtis prefertur ei quod se habet in ra-
tione agentis secundarii siue instrumenti.Cũ
igitur potestas instrumenti siue agẽtis minus
principalis non sit maior q̃ potestas principa
lis agentis,sequitur ꝙ sicut plenitudo potesta
tis est in papa/ita a fortiori sit in ecclesia.& ꝙ
licet papa sit principale organũ operationis
ecclesiæ/etiam absq; eo vel ipo inuito ecclesia
possit exercere suam iudicialem potestatẽ: cũ
etiã nullo papa existẽte illam exerceat,& quia
sunt alia organa per quę operari possit.

¶Tertio probatur hoc idem ex habitudine
causę formalis:quia omne iudicium quod se
habet inconcusse & inobliquabiliter ad recti
tudinem veritatis siue legis/est forma illius iu
dicii quod potest ab huiusmodi rectitudine
declinare.sic autem est de iudicio ecclesiæ re-
spectu actionum papæ:quia ecclesia nunquã
B deuiat nec potest deuiare a recta fide,papa ve
ro frequenter.igitur.

¶Q uarto probatur idẽ ex ratione causæ ma
terialis siue subiecti.papa enim & omnia alia
membra inferiora sunt subiectũ siue materia
iudicii ecclesiæ:quia ecclesia potest omnia mẽ
bra & etiam ipsum papã iudicare/ deponere/
suspendere perpetuo vel ad tempus.papa au
tẽ respectu ecclesiæ hoc non potest.nec enim
potest statuere aut etiam præcipere ꝙ nullus
in ecclesia oret / laudet deum vel baptizet/ &
sic de aliis.Cũ ergo ecclesia possit papam pri-
uare siue suspẽdere ab actionibus quæ ei in-
quantum talis est competunt,constat ꝙ papa
se habet vt subiectum siue materia super quã
exercere potest ecclesia iudiciũ/ nõ aũt econ-
uerso.Materia autẽ habet rationem inferiori
tatis vt notũ est:ergo sequitur ꝙ ipse est infe-
rior ecclesia.Q uòd autẽ ecclesia propria au-
thoritate in summos pontifices exercuerit cre
bro depositionis & suspensionis iudicium,pa
tet ex antiquis historiis.

¶SECVNDO modo fundatur hæc ma-
ioritas in authoritate qua generalia concilia
vsa fuere in suis diffinitionibus in quibus di-
citur aliquid diffinitũ vniuersali cõsensu. cõ-
muniter.n.dicitur sacra synodus vel sanctũ cõ
cilium/statuit/diffiniuit/declarat / anathema- C
tizat:aut placet vel placuit sanctæ synodo vel
per similia verba . Similiter in subscriptioni-
bus episcoporũ dicitur. ego .N. episcopus
diffiniens (vel iudicans vel statuẽs) subscri-
psi.& idẽ in subscriptionibus legatorũ . Et ita
reperitur factum in quattuor principaliori-
bus conciliis:quæ vt dicit grego.custodire o-
portet sicut quattuor euãgelia.Et in pluribus
patet ꝙ papa petit diffiniri a patribus in con-
cilio existentibus.3 5.q.9.quod quis,& in plu
ribus his similibus supra allegatis.Ex quibus
concluditur ꝙ conciliũ generale sit supra pa-
pam.¶Tertio & quarto fundaẽ in gestis cõci
lii cõstantien.& basilien.in quibus dicunt sta
rutum ꝙ concilium sit supra papam.Et ex his
breuiter collectis concludunt concilium esse
supra papam.

¶Et ad.c.significasti de elec. (quod videẽ cla
uis in ista materia pro papa) potest responde
ri ꝙ non obstat ille tex.vbi dicitur ꝙ concilia
non possunt præfigere legem ecclesiæ roma-
næ/ & ꝙ omnia concilia per ecclesiæ romanæ
authoritatẽ & facta sunt & robur acceperunt/
& ꝙ in eorum statutis romanę ecclesiæ exci-
pitur authoritas. Q uia cõceditur ꝙ concilia
non possunt præfigere legem romanæ eccle D
siæ/ & ꝙ sumunt robur ab ea:quia romana ec
clesia est caput cunctarum ecclesiarum:dicen
te domino tu es petrus & super hanc petram
ędificabo ecclesiam meã:vt dicit tex.in.c.q̃uis
2 1.di.2.q.6.c.ad romanam el.1.&.24.q.1.
rogamus.glo.in.c.1.de trãsla.præla.Imo etiã
caput & cardo.22.di.c.sacrosancta in fi.Imo
& tutrix ac curatrix.c.1.ibi ioan.an.de immu.
eccle.in.6.Imo etiam mater & magistra om
niũ aliarum:vt in.c.fi.de fo.compe.c. funda-
menta.de elec.in.6.12.di.c.non decet. 2.q.6.
ca. ad romanam el. 2.de sum.trini.c.damna-
mus in fi. de priui. antiqua,& in.c. fœlicis de
pœnis in.6.Imo omnes ecclesiæ pertinẽt ad
romanam ecclesiam. c. si papa de priui. in. 6.
Nec valẽt statuta conciliaria si non habuerint
robur ab ecclesia romana:vt in.c.bene quidẽ
circa fi.96.di. Sed ex his non sequitur ꝙ pa
pa sit maior cõcilio:quia aliud est papa/aliud
sedes apostolica siue romana ecclesia. c.si gra
tiose de rescrip.in.6.¶Sic etiam respondetur
ad.c.cuncta per mundum.9.q.3.cum dicit ꝙ
sedes apostolica sine vlla synodo præcedente
facultatem habet & soluendi quos inique sy-
nodus damnauerat & dãnandi nulla existẽte
synodo quos oportuit: & hoc propter ipsius

sedis principatú, quia respõdetur ꝙ loquitur A de sede apostolica & non de papa. Et per istū modum respondet ad multa iura quæ adducuntur pro papa: vt est tex. in. c. quodcunq; 24.q.1.&.c.quáuis.21.di.&.c.nemo &.c.aliorum.9.q.3.&.c.ad romanam el.1.&.2.2.q.6. Quę vt apparet/loquuntur non de papa sed de romana ecclesia: sicut &.c. sacrosancta.22.di.&.17.di.c. synodū.c.regula.c.huic cap. nec licuit cum simil. adductis supra, quæ etiam loquuntur de romana ecclesia & non de persona papæ.

IN contrariū tamen (ꝙ imo papa sit supra conciliū) facit ꝙ non potest subsistere cõcilium sine papa: vnde dicit tex. in.c. multis.17.di. ꝙ qui celebrat conciliū sine romano pontifice/non concilium sed conuenticulum siue conciliabulum celebrat. Et intantū est hoc verum ꝙ etiam si papa sit imperitus, nihilominus ipsemet habet dare authoritatem concilio: vt est tex. in. c. concilia in. §. hinc etiam.17.di. ibi suggesserunt ipsum qui dicebatur imperitus debere synodum conuocare, & supra diximus. Sed clarum est maioris esse authoritatis & præeminentiæ qui dat esse rei q̃ sit res ipsa. l. iulianus. §. si quis. ff. ad B exigendum. l. adeo. §. cum quis. ff. de acqui. rerum domi. & insti. de rerū diui. §. cū ex aliena. Ergo sequitur ꝙ romanus põtifex est maior concilio. vnde dicit glo. in.c. sicut.15.di. ꝙ concilium non potest imponere aliquam legē papæ. ¶ Ad idem facit ꝙ confirmare est proprium superioris. l. fi. ibi bal. C. de. ll. & in l. non ambigitur. ff. eo. & ostien. in.c.1. de locato, in verbo confirmatam. Sed papa confirmat gesta conciliorum non econtra: vt probat tex. in.c. sicut & in.c. sancta octo.15.di.& ī.c. sexta synodus.16.di.& late disputat cardi. de turre cre. in.d.c. sacrosancta. & cõfirmat cõfirmatione authoritatiua: vt in dictis iuribus. Sequitur ergo ꝙ papa est superior cõcilio: vt probat etiā glo. in.c. frater noster.17.q.4. quę dicit confirmationē authoritatiuā dare rei cõfirmatæ vt non possit retractari sine confirmātis consensu vel licentia. & glo. in.c. quis nesciat. xi. di. in verbo authoritate. tex. cū supra scrip. de cõsecra. di.3.c. de obseruatiõe. & leo confirmauit gesta cõcilii calcedonen.

¶ Secundo facit illud quod dicitur lu.5. & tex. in.c. non turbatur.24.q.1. ibi etsi aliis apostolis imperatur vt laxent retia sua soli tamen petro dicitur duc in altum. per quod designatur maioritas in petro respectu aliorum apostolorum: & consequenter in papa respectu aliorum prælatorum & concilii. Vnde & tex. in.c. est aliud ea. cau. & q. dicit. est aliud piscandi genus: quo genere solum petrū piscari dominus iubet/dicens mitte hamū & eum piscem qui primus ascenderit tolle. & glo. ibi per hamū intelligit iurisditionem qua petrus præfuit aliis. ad quod tex. in.c. in illis.80. di. & de hoc per feli. in.c. translato in.7. col. in fi. de cõsti. Vnde disputare de eius maioritate C & potestate est instar sacrilegii.18.q.4. cap. si quis. Item dicitur ponere os in cœlum: vt in ca. intantum.21. di.

¶ Tertio pro ista parte faciunt omnia illa motiua quæ supra adducta sunt pro sententia papæ in arti. quæ sententia debeat præualere/papæ an concilii.

¶ Quarto facit motiuū ab authoritate cessante. si enim concilii authoritas tandiu durat q̃ diu illi præest papa vel alius eius nomine/ & eius authoritas cessat cessante præsidentia vel papæ vel alterius nomine eius, sequitur ꝙ concilium nullam habet authoritatē sine papa: vt in.c. regula.16. di. cum simil. & in.c. significasti de elec. Si autem concilium dissoluatur ex se de facto, non propterea deficit authoritas pontificis: quia papa cum eadem potestate remanet quā habebat ante dissolutum concilium. Sequitur igitur ꝙ cõcilii potestas tanq̃ temporalis & dependens, minor sit q̃ potestas papæ tanq̃ perpetua & principalis. & D consequenter ꝙ maior sit papa q̃ concilium: cum concilium non sit sine papa, sed bene papa sine concilio: quia solus papa sine cõcilio facit & edit canones vniuersales: vt in.c.1. cū simil. de consti. in.6. Item conciliares reuocat modificat/ & contra eos dispensat: vt dicitur post glo. in.c. proposuit de concess. præben. & glo. in verbo concilio in.c. vbi periculum de elec. in.6. & dictum est supra in proprio arti. Non sic autem concilium cõtra constitutiones pontificales. ergo.

¶ QVINTO faciunt multa iura: quæ licet ab aliquibus in ista materia respuantur, istud tamen nihil aliud est q̃ negare fidem necgando decreta sanctorum patrum: vt in.c. generali & in.c. omnia cum pluribus aliis.25. q.1. Vnde cū iura de his loquentia tanq̃ spiritus sancti instinctu dictata respui nõ possint sine blasphemia spiritus sancti, illis stare oportet: vt in.c. violatores.25.q.1. Igitur pro ista maioritate papæ ad cõcilii facit tex.9.q.3.c. cuncta per mundū. &.2.q.6.c. placuit &.c. ad romanā. vbi dicitur ꝙ a snīa papæ non appellaē ad aliquē. sequitur ergo ꝙ papa in terris non habet

A non habet superiorem. Et plus dicitur in. d. cap. cuncta per mundum / q papa absoluit quos synodus ligat. Et glo. ibi intelligit de synodo vniuersali & generali. Ad idem & fortior tex. in. c. ipsi sunt. 9. q. 3. vbi dicitur q appellationes totius ecclesiæ deferuntur ad papam. Sed vt sæpius dictum est concilium est tota ecclesia repræsentatiue: ergo a concilio ad papam appellatur. & ibi dicitur q nunq̃ prorsus appellatur a sententia papę. Sequitur igitur cum sit appellandum ab inferiore ad superiorem (vt in. l. 2. ibi bar. ff. de appel. c. 2. de consue. in. 6. cum simil.) quòd concilium sit inferius papa: & ex quo nunq̃ prorsus a sententia papę appellatur / quòd papa non habeat superiorem. ℣ Et in. d. q. 3. & in. c. licet in fi. de elec. in cap. patet. 3. q. 1. sunt plura iura hoc demonstrantia. nam in. c. nemo dicitur nemo iudicabit primam sedem, neq; enim ab augusto neq; ab omni clero iudex iudicabitur. & sic nec a cōcilio / per quod repræsentatur vniuersalis clerus. Et in. c. aliorum dicitur. quicquid vbiq; fidelium est illi submittitur / dum totius corporis caput esse designatur. Et in. d. c. licet de elec. dicitur q in romana ecclesia aliquid speciale statuitur quia non potest haberi recursus ad superiorem. ergo sequitur quòd concilium non pōt B esse supra papā, cui⁹ causa solius dei iudicio reseruatur vt dicit tex. in. d. c. aliorum. Et in c. significasti de elec. dr̄ clare q concilia hn̄t authoritatē a papa & non papa a conciliis.

¶ Item ad hoc facit tex. in. c. osius. 6. quæstione. 4. qui dicit q concilia præstant reuerentiam ecclesiæ romanæ & papæ. Et stari debet de gestis per concilium determinationi ipsius papę. & quod probauerit vel improbauerit sequendum est. Sic glo. in. c. quodcunq; 24. q. 1. dicit q sententia romanæ sedis præferenda est sententiæ totius ecclesiæ. Hæc autem sententia ro. sedis non potest intelligi de concilio sed de sententia papæ cuius ore sententia profertur. quod probat tex. in. c. maiores de bap. in prin. iuncto etiam eo quo declarat concilium toletanum inno. 3. ibi. Ex quo etiam arguitur q papa est superior, cum declaret concilium illud. ecclesia enim romana habet prærogatiuam & excellentiam super oēs alias ecclesias: vt. 9. q. 3. per to. xi. di. c. quis nesciat. Et oīm mater est & magistra / de sum. tri. c. 2. 12. di. c. 1. & 2. 22. di. omnes. Et est caput & dn̄a aliarum ecclesiarum: vt in. c. fundamenta de elec. in. 6. dicit ostien. in. c. per venerabile in qui filii sint legi. & tex. in proce. 6. in prin. 2. q. 7. beati. Et est oīm mater & regina: vt in epistola inter claras. C. de sum. tri. Et fundata non ab apostolis sed a deo. c. sacrosancta. 22. di. ponit ana. i ru. de schisma. in vi. col. Et omnes oppressi ad eam velut ad matrem appellant. c. ad romanam el. 1. & 2. 2. q. 6. Est vnum caput / vna origo / vna mater copiosæ fœcunditatis. adulterari non potest sponsa christi: incorrupta est & pudica, vnam domū nouit / vnius cubiculi sanctitatē casto pudore custodit. c. loquit. 24. q. 1. quæ vnica columba appellatur: quæ sponsa pulchra sine macula & ruga & hort⁹ cōclusus / fons signatus / puteus aquæ viuæ & paradisus cum fructu pomorum. 24. q. 1. c. omnibus. Sic tex. in c. quis. 21. di. vbi dicitur q romana ecclesia nullis synodicis cōstitutis cæteris ecclesiis prælata est, sed voce euangelica dn̄i & saluatoris nostri primatum obtinuit. & ibi pelagius papa loquitur vniuersis orthodoxis. Ecce q synodica cōstituta subsunt iudicio ro. ec. & papæ. idē probat tex. in. c. sacrosancta. 22. di. Et q sub nomine ro. eccl. etiā papa solus intelligatur qn̄ est catholicus. probat tex. iūcta glo. in verbo pontificalis in. c. præceptis. 12. di. dicit car. in cle. quia contingit in. 5. q. in fi. de religio. domi. & ioan. an. i. c. si abbatem de elec. in. 6. Nec contrariatur tex in. c. si grose de re- D scrip. in. 6. quia nō loquor de papa contēplādo personam sed dignitatē. Vnde considerata dignitate papali etiā sub noīe sedis apostolicæ venit papa. & in terminis illius tex. idem esset si dictū fuisset ad beneplacitum pontificalis dignitatis & sedis apost. Et hoc videt velle domi. ibi in. 3. col. in versi. nunquid cōcessio. & clarius post glo. in verbo sedis apostolicæ ibidem. & probat tex. in. c. loquitur. 24. q. 1. cum mixtim loquitur / aliqñ de petro aliquando de ecclesia simul. & ponit vnū caput vniuersalis ecclesię. Vnde marsilius de padua qui dixerat christum nullū caput dimisisse ecclesiæ, condemnatus est per sedem aposto. vt patet in extrauaganti ioan. 22. quæ incipit licet iuxta doctrinam apostoli.

¶ Ex quo ēt sequitur q si est caput & conciliū quod constat ex epīs membra, patet de maioritate papæ ad conciliū. Et q ipse sit caput tex. est in. c. rogamus. 24. q. 1. ponendo papā successorem petri apostoli: vt vult tex. in. c. 1. de homi. in. 6. & in. c. quāto & c. licet de trāsla. præla. Idem etiam clare probat tex. iūcta glo. in. c. 1. 22. di. qui plus probat q est hæreticū negare papā esse caput vniuersalis eccl. Hoc etiam dicit tex. in cap. decretis. 21. di. vbi di

cit quòd christus petrū in summum sacerdo-
A tem elegit dum ei præ omnibus & pro om-
nibus claues regni cœlorum tribuit, & a se
petra petri nomen ei imposuit, atq; pro eius
fide se specialiter rogasse testatus est, & vt ip-
se cæteros confirmaret subiunxit dicens ego
pro te rogaui petre vt non deficiat fides tua
& tu aliquando conuersus confirma fratres
tuos. Ad idem glo. in cle. ad nostrum de hæ-
reti. quæ vult quòd qui pertinaciter asserit pa-
pam non esse caput vniuersalis ecclesiæ/ est
hæreticus. Hoc idem ponit sanctus thomas
in tractatu contra errores græcorum ca. 65.
66. & .67. vbi dicit ꝙ dicere papam non ha-
bere primatum vniuersalis ecclesiæ est error.
similis errori dicentium spiritum sanctum a
filio non procedere. Et idem tho. in trac. con
tra impug. reli. c. 4. & aliquid in tertia parte
q. 8. arti. 6. Et quòd papa sit supremus & ha
beat supremam potestatem & iurisditionem
tam in fideles quàm in infideles, ponunt com
muniter doctores omnes post innocen. in. c.
quod super iis de vo. & ibi omnes dicunt po
testatem papæ datam a deo. Ad quæ etiam fa
ciunt quæ dicuntur in. c. nouit de iudi. in ca.
causam quæ post glo. qui filii sint legi. & in
cap. solitæ de maioritate & obedientia, & in
cap. si duobus post glo. de appel. & cap. licet
B ex suscepto de foro competen. & cardi. in ca.
venerabilem de elec. cum concordantibus, in
quibus tractatur quòd papa habet vtrunque
gladium & superioritatem super omnes, de
quo arti. infra in fine ponitur.

¶ Et hanc superioritatem bene ostendit beda
matth. 28. cum dicit loquens de christo. af-
fuit quondam confortaturus suo spiritu eccle
siam cum ab infidelibus premeretur & ad pu
blicum venire ac dilatari prohiberetur: adest
eidem & nunc cū inclinato ad fidem culmine
regali terror quieuit persecutionis, & omnis
mundi sublimitas apostolicis est subdita ve-
stigiis &c. Ad hoc faciunt omnia iura quæ lo
quūtur de primatu & superioritate petri. De
quo infra in proximo motiuo plura dicētur.
quæ omnia vēdicant sibi locum in papa: quia
dicta de petro dicta censentur de successori-
bus eius. c. solitæ de maiori. & obedien. c. per
venerabilem qui filii sint legitimi. c. ad apo-
stolicæ de re iudi. in. 6. cap. 1. de homi. eo. li.
Vnde bonifacius in extrauaganti vnam san-
ctā dicit. porro subesse romano pontifici om-
ni humanæ creaturæ declaramus esse de ne-
cessitate salutis. Et idem etiam clarius probat
tex. in. c. quis nesciat. xi. di. cum ponit ꝙ illud
quod a principe apostolorum petro traditū C
est romanę ecclesiæ, custodiri ab omnibus de
bet: cum sit manifestum nullum instituisse
ecclesias nisi eos quos venerabilis apostolus
petrus aut successores eius constituerunt sa-
cerdotes &c. Et subdit. oportet eos sequi quod
romana custodit ecclesia a qua principiū eos
accepisse non dubium est, nedum sermoni-
bus peregrinis student caput institutionum
videantur amittere. ¶ Sic tex. in cap. nolite
ea. xi. di. vbi dicit nolite variis & extraneis do
ctrinis abduci: instituta apostolorum & a-
postolicorum virorū canonesq; habetis/ his
fruimini. Et subdit. indignum est quenquam
vel pontificum vel ordinum subsequentium
hanc regulam refutare quā beati petri sedē &
sequi viderit & docere. multū enim conuenit
vt totū corpus ecclesię in hac sibi obseruatio-
ne concordet, quæ inde authoritatē habet vbi
dominus ecclesiæ totius posuit principatum.
Ecce ꝙ tex. sonat ꝙ pontifices ro. pręsunt om
nibus fidelibus, & ꝙ totū corpus ecclesiæ in il
lorū obseruatione cōcors esse debet, & sic po
nit maioritatem papę ad concilium. Ad idem
ca. cum beatissimus petrus. 24. q. 1.

¶ Nec obstat si dicatur ꝙ christus est caput ec
clesię: vt dicit tex. in. c. vnico de sacra vnct. & D
cle. 1. in prin. de iureiu. Quia respondetur ꝙ
christus est immediatū caput ecclesiæ, sed pa-
pa mediāte christo a quo principatū recepit:
quia christus ascensurus in cœlū tanq̄ bonus
paterfamilias & domin⁹ ne ecclesiā sine capite
relinqueret/ decreuit petrū & successores eius
pastores & principes ecclesiæ. Ex hoc sentit
glo. in cle. ad nostrū in verbo ecclesiæ de hæ-
re. ꝑbat tex. in cle. 1. in prin. de iureiu. Et ideo
bene loquitur tex. in extrauaganti vnā sanctā
cū dicit. igitur ecclesię vnius & vnicę vnū cor
pus & vnū caput non duo capita quasi mon-
strum: christus videlicet christiq; vicarius pe-
trus petriq; successor. Ad quod vide quæ late
dicta sunt in arti. quæ sentētia præferatē/ papæ
ne an cōcilii in responsione ad. 6. arg. in versi.
nō obstat quod dicitē ꝙ ecclesia haberet plura
fundamēta. Et hoc clare demōstrat tex. in. c. 1.
de homi. in. 6. Et s. tho. in. 4. cōtra genti. c. 76.
vbi sic inquit. si autē quis dicat ꝙ vnum caput
& vnus pastor est christus qui est vnus vnius
ecclesiæ sponsus, non sufficienter respondet.
manifestum est enim ꝙ omnia sacramenta
christus ipse perficit. ipse enim est qui bapti-
zat ioan. 1. ipse est qui peccata dimittit/ ibidē
ioan. 1. ipse est verus sacerdos qui se obtu-
lit in ara crucis, & cuius virtute corpus eius

A in altari quotidie consecratur, de summa tri. c. 1. §. vna, de conse. di 2. c. quia corpus, sed quia corporaliter non erat cũ omnibus fidelibus permansurus, elegit ministros per quos prædicta fidelibus ministraret, oportuit igitur vt alicui curam ecclesiæ committeret. ideo dixit petro pasce oues meas ioan. vl. & tu ali quando conuersus confirma fratres tuos lu. 22. Adde quæ dico infra de petra an accipia tur pro christo an pro petro/ & ibi dicitur de christo in secundo & tertio fundamento.

¶ Ad idem est tex. qui hoc in indiuiduo probat in capitulo bene quidẽ. 96. di. Vnde hie ro. de obitu siue ortu sanctorum noui testa. dicit. petrus in christo ecclesiæ firmamẽtum, cephas corporis christi princeps & caput est. Et in.d. capitulo bene quidem/ dicit tex. quòd si cuiuslibet prouinciæ sacerdotes intra suos terminos concilio habito quicquid sine metropolitani sui authoritate tractauerint/ irritum esse debere sancti patres sanxerunt: quanto magis quod in apostolica sede nunc extante præsule qui merito beati petri apostoli per vniuersum orbem primatum obtinens sacerdotii statutis synodalibus consueuit tribuere firmitatem &c. Ecce quòd tex. ibi dicit quòd,

B papa habet primatum in vniuersali ecclesia & dat firmitatem conciliis: ergo concilia sunt eo inferiora. Sic & tex. 3. q. 6. dudum/ qui dicit tam de romana ecclesia q̃ de papa quòd obtinet primatum/ & ꝙ eius tantum authoritate concilia celebrari debent. & sic loquitur indifferenter de romana ecclesia & de papa.

¶ Et de primatu papæ (hoc est ꝙ sit caput & prælatus vniuersalis ecclesiæ) ponit. s. thomas in trac. contra errores græcorum. c. 65. & 66. de primatu aũt ro. ecclesiæ (hoc est ꝙ sit mater cunctarũ ecclesiarum) est tex. in. c. nõ decet. 12. di. Et ꝙ ad papam spectet cõciliorum congregatio & sine eius authoritate nequeat congregari, dictum est supra & probatur per to. 17. di. Et ꝙ negas romanam ecclesiã esse caput aliarum hæreticus sit censendus, dicit glo. i. c. nulli. 19. di. & glo. in. c. hęc ẽ fides. 24. q. 1. & tex. 22. di. c. 1. Ex quibus colligitur ꝙ maior est papa ipso concilio. ¶ Et de ista maioritate & principalitate papæ & plenitudine ptãtis eius, vide plura bona dicta quæ sunt ad propositum adducta per feli. in. c. canonũ circa prin. de consti. Et de primatu petri vide infra in. 8. motiuo latius & in. 13.

¶ SEXTO FACIT quòd solus papa tenet locum dei in terris; cuius authoritate nullius authoritas seu potestas maior est. & ei sibi in beati petri persona dictum est C quodcunq; ligaueris super terram erit ligatum & in coelis, & quodcunq; solueris super terram erit solutũ & in coelis: vt matth. 16. & 24. q. 1. c. quodcunq;/ & in. c. per venerabilem qui filii sint legi. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. & in. c. solitæ de maio. & obe.

¶ Et quòd teneat vices dei est tex. in capitulo ad apostolicæ de re iudi. in. 6. & in. c. 1. de homi. eo. li. & in. c. vt nostrum vt eccle. bene. & in cle. 1. de magist. & in. c. quanto de transla. præla. Et abb. in. c. omnis de censi. in. 2. nota. dicit ꝙ nõ potest præscribi contra supremam potestatem papæ: quia sicut non potest præscribi contra deum ita nec contra eius vicarium, quia papa tenet vicẽ & locum veri dei in terris. Item & ipsius papæ potestas est a deo: vt dicit tex. in. c. nouit de iudi. & bona glo. in cle. ne romani de elec. Item papa est eius vicarius qui est sacerdos in æternum secũdum ordinem melchisedec constitutus a deo iudex viuorum & mortuorũ: vt in. d. c. per venerabilem. Ipse non puri hominis sed veri dei vicem gerit in terris. c. quanto de transla. plato. Ipse christi vicarius & petri successor dicitur. c. licet de transla. prælato. Intantum quòd dicit ostien. in. d. c. quanto/ & abb. in. c. licet in. 4. col. de elec. & in. c. ve D nerabilem eo. ti. ꝙ papæ & dei est idem consistorium. Vnde aug. super illud psal. 49. deus deorum locutus est & vocauit terram, de christo loquens dicit. deinde quadragesimo scilicet ascensionis die commendauit sancto petro ecclesiam .i. vocatam terram a solis ortu vsq; ad occasum, ne haberent excusationem qui volunt in schismate deperire. Ipse quoq; dispensat cum bigamo, & sic contra dictum apostoli. 1. ad timo. 1. Similiter dispensat in iuramento & voto. & euangeliũ interpretatur & illi addit. secunda quæstione. 4 c. præsul, & de testi. c. in omni. Nec (vt supra tactum est) ab homine sed a deo potestatem recipit: vt in. c. sacrosancta. 22. di. &. c. nouit de iudi. Et dummodo contra fidem non veniat (contra quam nulla est dispensatio) potest dicere & facere quicquid ei placet: vt dicit ostien. in. dicto capitulo super eo de biga. Et ad ostendendum papæ primatum & super omnis potestatem dicitur corporalis in orbe deus. Vide ad saturitatem barbatium in. c. fi. de consti. ¶ Si ergo papa tenet vicem veri dei in terris, sequitur ꝙ sicut contra deũ quis exercere non potest aliquam iurisditionem ita nec contra papam: quia sicut deus & domi

nus noster iesus christus in mundo exsis prin-

A ceps omnium erat nec cuiquã subditus (iuxta illud psal. omnia subiecisti sub pedibus eius, & dicit glo. in cap. magnum. xi. q. 1.) ita & papa dicitur esse princeps & dominus oĩm & nemini subiectus. Ipse enim habet vtrunq́; gladium. glo. in cap. omnes. 22. di. vnde & recte dicitur imperator. 12. q. 1. cap. futuram. ¶ Nec obstat si dicatur quòd christus iussit solui tributum cæsari: vt dicit tex. in cap. magnum. xi. q. 1. & matthæi. 22. & mar. 12. Quia illud non ex debito sed ne scandalizarentur alii factum est: vt dicit glo. in dicto. c. magnum. & tex. 28. q. 1. c. iam nunc. ¶ Istud autem non dicitur de cõcilio: scilicet quòd gerat locum dei in terris. Et licet concilium dicatur congregatum in spiritu sancto (quia in medio congregatorũ in nomine domini/ est dominus. c. audiuimus 24. q. 1.) non propterea dicitur quòd concilium non subsit papæ, sicut dicitur de papa quòd omnium princeps est & nemini subiectus, ergo sequitur ꝙ papa est supra conciliũ. Ad quod facit quod dicit sanctus thomas in tractatu contra errores græcorum ca. 67. sicut christus accepit a patre sceptrũ super omnem principatum & potestatem / & super omne quod est (vt ei cuncta curuentur) ple-

B nissimam potestatem, sic & petro & eius successoribus plenissime commisit: & etiam nulli alii quàm petro quod suum est plenum sed ipsi soli dedit. Et multæ aliæ ad propositum notabiles authoritates adducuntur ibidẽ per sanctũ thomam etiam in duobus præcedentibus & duobus sequentibus capitulis: quas non refero. ¶ Non obstat si dicatur ꝙ alibi papa dicitur petri vicarius: vt in. c. ego ludouicus. 63. di. &. 1. q. 1. c. non quales. &. 1. q. 7. quotiens el. 1. Quia est impropria loquutio vel exponitur. i. gerens vicariam quam gessit petrus: quia vicarius non dat vicarium ca. clericos de offi. vica. Ita dicit glo. & ioan. de immol. in cle. 1. in prin. de iureiu.

¶SEPTIMO Facit quòd sicut in inferioribus ecclesiis videmus archiepiscopos in prouinciis & episcopos in ciuitatibus habere superioritatem in suos (vt. 9. q. 3. c. per singulas. 6. q. 3. cap. scitote, & in. c. episcopus 80. di.) ita a pari debet esse vnus supior qui præsit in vniuerso: argu. l. quæ de tota. ff. de rei vendi. alioquin ecclesia vniuersalis esset acephala, quod non est dicendum: cum christus in omnibus prouiderit ecclesiæ suæ: iuxta illud isa. c. 5. quid vltra debui facere vineæ mææ & non feci ei? quasi diceret nihil reliqui C

quod non fecerim ecclesiæ meæ. Vnde verisimile est ꝙ tãquam bonus paterfamilias ascensurus in cœlum reliquerit vnum qui ecclesiæ præesset, hoc probat tex. in. c. 1. de homi. in. 6. & dicit glo. in. c. 1. de schisma. in. 6. Iste autem superior ecclesiæ vniuersalis alius esse non potest quàm papa/ cui data est suprema potestas: vt in cle. pastoralis de re iudi. & in cap. proposuit de conces. præben. glo. in cle. ad nostrum de hæreti. cum simil. Igitur papa qui est superior totius vniuersalis ecclesiæ (vt in extrauaganti vnam sanctam) dicendus est supra concilium, quod ecclesiam repręsentat. Pro hoc facit quod scribit beatus gregorius ad mauritiũ impera. in. 4. li. regis. c. 76. dicens. ecce petrus claues regni cœlestis accepit, potestas ei ligandi & soluendi tribuitur, cura ei totius ecclesiæ & principatus committitur: & tamen apostolus vniuersalis non vocatur.

¶OCTAVO FACIT (& hic ostendemus superioritatẽ petri etiam ad alios apostolos) quòd si diceremus ecclesiam repræsentatiue siue concilium esse maiorem & ꝙ pontificalis potestas ac dignitas detur ab ecclesia, sequeretur ꝙ & ecclesia repræsentatiue D

(hoc est concilium) posset tollere papalẽ dignitatem: quia eius est tollere cuius est condere. l. 1. C. de legibus cũ similibus. Hoc autem est falsum: quia ecclesia non potest aliquid facere per quod destruatur eius vnitas, cum sit a deo instituta: vt. 24. q. 1. loquitur. & ioãnis decimo erit vnum ouile & vnus pastor. glo. in dicta clemen. ad nostrum de hæreti. & in. d. extrauaganti vnam sanctam, in capitulo primo in. §. vna de summa trinitate. Sequitur ergo quòd ista dignitas papalis nõ ab ecclesia sed a deo petro & successoribus data est (vt dictum est supra) dicẽte domino pasce oues meas & quodcunq́; ligaueris super terrã &c. vt dicto. c. nouit de iudi. &. c. solitæ de maioritate & obedientia. Hoc autem clare ostendit tex. in cap. ita dominus. 19. di. vbi dicit quòd euangelici muneris sacramentum ita dominus ad omnium apostolorum officium pertinere voluit vt in beatissimo petro apostolorum omnium summo principaliter collocaret, vt ab ipso quasi a quodam capite dona sua velut in corpus omne diffunderet. Et post pauca. hunc enim in consortium diuinæ vnitatis assumptum id quod ipse erat dominus voluit nominari, dicendo tu es petrus & super hanc petram ædificabo

A ecclesiam meam. Ad quod etiam idem leo in sermone. 2. de natiuitate apostolorū petri & pauli inquit. ppter quod dr̄ beato petro apostolo tibi dabo claues regni cœlorum, & quęcunq; ligaueris super terram erunt ligata & cœlis, transiuit quidem in apostolos alios ius istius potestatis, sed nō frustra vni commendatur quod omnibus intimetur: petro enim singulariter hoc creditur, quia cunctis ecclesiæ rectoribus petri forma proponitur. Ecce ꝙ petrus est summus & caput totius corporis vniuersalis ecclesiæ: & consequenter quilibet petri successor, vt ab ipso quasi a quodam capite dona domini in corpus omne ecclesiæ diffundantur. Ad idem tex. in. c. loquitur. an. te. fi. 24. q. 1. & in. c. fundamenta de elec. in. 6. Vnde. s. tho. in. 4. sen. di. 24. q. 3. ar. 2. quæstiun. 3. ad primum argu. dicit ꝙ quis omnibus apostolis data sit communiter potestas ligandi & soluendi, tamen vt in hac potestate ordo aliquis significaretur / primo soli petro data est, vt ostendatur ꝙ ab eo in alios debet ista potestas descēdere. Et idem s. thomas in 4. contra gen. c. 76. dicit quod dominus soli petro promisit tibi dabo claues regni cœlorū vt ostenderetur ꝙ potestas clauiū erat per eum ad alios deriuanda ad conseruandam ecclesiæ vnitatem.

B Si ergo est caput totius corporis ecclesiæ vniuersalis, multo magis partis repræsentantis istud corpus / & sic concilii. & si vt caput diffundit dona & authoritatem in corpus, ergo est maior concilio quod ab eo sumit authoritatem: vt 17. di. per to. & c. significasti de elec. Vnde & leo papa in sermone. 3. de anniuersario suæ assumptionis die / ait de petro. vt cum multa solus acceperit / nihil in quenq̄ sine eius participatiōe transierit. Et sequitur. de toto mundo vnus petrus eligitur, qui & vniuersarum gentium vocationi & omnibus apostolis cunctisq; ecclesiæ patribus præponatur: vt q̄uis in populo dei multi sacerdotes sint / multiq; p. stores omnes tamen regat petrus / quos principaliter regit & christus. magnum & mirabile dilectissimi huic viro consortium potentiæ sue tribuit diuina dignatio, & si quid commune cæteris esse voluit principibus / nunq̄ nisi per ipsum dedit quicquid aliis non negauit.

¶ Et de ista præeminentia & plenitudine potestatis papæ vide dicta egidii quæ pono supra in quæstione sed vltra prædicta quarto pone quod aliqui principes volunt præfigere terminum papę, vel in illa vter duorum contendentium de papatu debeat congregare concilium &c. Item etiam ad hoc faciunt

C illa quæ dicta fuerunt de potestate clauium (quæ principaliter & proprie datæ sunt petro & successoribus & non tantum significatiue & figuraliter) in quæstione vtrum concilium cognoscat de litibus & causis quæ occurrunt, & in alio arti. quæ sententia praualere debeat papæne an concilii. & in alio ar. vtrum sede vacan. possit concilium exercere reseruata papæ, & in alio vtrum concilium sede vacāte possit creare cardinales. Et quod petro principaliter non tantum figuratiue datæ sint claues, ostendunt verba math. 16. & tibi dabo claues regni cœlorum, & quodcunq; ligaueris super terram erit ligatum & in cœlis &c. vbi non dicit vobis in plurali.

¶ Nec obstat quod matth. 18. (quando datæ fuerunt claues) omnibus apostolis dicit̄ dico enim vobis quæcunq; alligaueritis super terram &c. quia ex hoc non sequitur ꝙ petro datæ fuerint significatiue & figuraliter tantum & non effectualiter proprie & principaliter. Quinimo & matth. 18. cum dominus dando apostolis potestatem clauium dicit dico enim vobis, loquitur etiam petro. Vnde aut volumus intelligere per illa verba datam oibus in concreto simul & collegialiter (& non aliter) explicandā istā ptātem clauium. & hoc non potest stare: quia sic non

D recepisset quilibet singulariter potestatem ligandi & soluendi sine aliis, quod contrariatur euangelio ioan. 20. cum dominus dicit sicut misit me pater & ego mitto vos: hæc cum dixisset insufflauit & dixit eis, accipite spiritum sanctum quorum remiseritis peccata remittuntur eis & quorum retinueritis retenta sunt / vbi licet loquatur in plurali, dat illis potestatem singulariter cum dicit ego mitto vos: vt exitus demonstrauit. non enim eos simul sed separatim ad prædicandū veritatem per vniuersum orbem misit: iuxta illud marci vl. euntes in mundum vniuersum prædicate euangelium omni creaturæ. & in fi. illi autem profecti prædicauerunt vbiq; domino cooperante & sermonem confirmante sequentibus signis. Si ergo non in concreto & collegialiter tantum exercenda data fuit ista potestas clauium, ex quo petrus erat etiā vnus de illis quibus loquebatur dñs, sequitur quod petro non tantum figuratiue & significatiue sed etiam effectualiter & proprie ac principaliter & vere data fuerit potestas siue pmissa sicut & cæteris aliis. quinimo sequitur ꝙ huiusmodi potestas nō fuerit data

exercẽda sine papa in concilio. Et ex quo nõ
A in concreto tantum data est apostolis, conse-
quẽter nec ecclesiæ vniuersali: quia alioquin
si vniuersali ecclesiæ esset hoc modo data, se-
queretur ꝙ etiam laicis & pueris & mulieri-
bus esset data / qui sunt de isto corpore vni-
uersalis ecclesię: vt in. c. ecclesia de conse. di. 1.
quibus clarum est non competere potestatẽ
ligandi & soluendi. ¶ Aut singulariter & par
ticulariter cuilibet datam dicimus, & tunc se-
quitur ꝙ quilibet apostolorum potuisset iudi
care de petro, & consequenter quilibet episco
pus de concilio posset iudicare de papa: cum
non plus authoritatis datum sit in cõcreto &
collegialiter q̃ singulariter per dicta verba.
Hoc autẽ est omnino absurdum ꝙ vnus so-
lus episcopus iudicet papam: vt in. c. in tantũ
21. di. Si autem singuli de concilio non iudi-
cant de papa, sequitur ꝙ nec concilium siue
in concilio coadunati. Ergo per illam autho-
ritatem concilium nullam authoritatẽ vel su-
perioritatem iudicandi de papa recepit, imo
potius contrariũ: q̃a principaliter data fuit ibi
potestas petro: vt infra ostẽdetur, & supra di-
ctum est. Et si diceremus ꝙ q̃a singulariter &
particulariter data est vnus non poterat iudi-
care de alio (quia par in parem non habet im
perium: vt in. c. innotuit de elec. cum simil.)
B sequeret̃ ꝙ nec papa posset iudicare de ep̃o.
cum ipsi repræsentent apostolos & illis suc-
cesserint: vt. 35. di. c. ecclesiæ cum simil. Et sic
nec petrus inter apostolos potuisset iudicare
si erant paris authoritatis & præeminentiæ.
Hoc autem est falsum: quia papa promouet
& deponit quotidie episcopos: vt in cap. per
principalem. 9. q. 3. & in. c. 1. de transla. pręla.
in. c. nisi cum pridem de renun. abb. in. c. si. de
confir. vti. vel inuti. & in. dispu. episcopus. Et
petrus fuit caput apostolorum & maior cæte
ris apostolis. glo. 24. q. 1. c. loquitur in verbo
pari. tex. 3. q. 6. c. dudum. 22. di. c. 2. vbi dicit
tex. ꝙ inter apostolos distinctio potestatis fuit
& ꝙ a domino concessum est petro vt præes
set cæteris apostolis & esset cephas &c. Inde
augu. in sermone. 5. apostolorũ petri & pau-
li dicit, hic est quoq; beatus petrus in illa cœ
lestium discipulorum schola præcipuus. Et
infra, interpres legis / assertor gratiæ / destru-
ctor synagogæ ecclesiæ reparator: & ideo so-
lus inter apostolos meruit audire, amen dico
tibi ꝙ tu es petrus & super hanc petram ædifi
cabo ecclesiam meam. Et iterum in sermone
4. eorundem apostolorum. ex piscatore fecit
dominus apostolorum principẽ. Et in. 2. ser-
mone eorundem apostolorum inquit. quis C
enim non audiuit ꝙ primus apostolus petrus
sedenti ad speciosam portã &c. Ad idem glo.
in. c. in illis. 80. di. Sic. 2. q. 7. c. paulus. §. hoc
nõ de officio. de celebra. miss. c. cũ marthę. de
maio. & obe. solitæ cum simil. Imo tex. in. d.
§. hoc non de officio / dicit ꝙ paritas inter pe-
trum & paulum denotatur ex puritate vitę &
sanctitate conuersationis, solus. n. petrus inter
apostolos primatum gerebat. Et intantũ fuit
maior (ꝙ vt dicit ricardus radulphus archiepi
scopus armachanus in summa de quæstioni-
bus armenorũ li. 7. c. 6. & 7.) petrus potuit
in omnibus aliis quo ad multa ligare & cohi
bere ordinis potestatem, ita vt alii illam pote-
statẽ ordinis non vbiq; exercerẽt nec in quas-
cunq; personas / nec quantum vellent aut pos
sent ex ordinis potestate: sic ꝙ peccatũ inobe
dientiæ cõmisissent si petro non obediuissent
in licitis & vtilibus ad salutẽ. Oportet igitur
intelligere potestatem datam petro (& conse
quenter successoribus eius) principaliter &
singulariter & cum apostolis (& consequen-
ter illorum successoribus / hoc est episcopis)
vbi voluerit collegialiter exercendam, & da
tam apostolis siue illorum successoribus hoc
est, episcopis collegialiter, cum capite siue D
de ipsius consensu etiam singulariter exer-
cendam, & datam vniuersali ecclesiæ (& con
sequenter concilio) per petri & apostolorum
successores simul conciliariter exercẽdã. Sic q;
cessat quod de pueris & mulieribus dicitur,
quibus non est data potestas. c. 1. §. vna in si.
de sum. trini.

¶ Et ꝙ proprie & principaliter vere & effe-
ctualiter datæ fuerint claues petro, ostendit
dominus ioan. vl. cum præsentibus apostolis
dirigens verba in petrum dixit simon ioannis
diligis me &c. pasce oues meas. non dixit pa-
scite. Ex quo liquet ꝙ petrus fuit factus pa-
stor & gubernator vniuersalis ecclesiæ. pasto
ris enim cura est non tãtum pascere oues, sed
etiam gubernare: vt in. c. quanuis de regu. in.
Et pascere contingit temporaliter & spiritua
liter: vt in. c. inter cætera de offi. ordi. vnde &
dauidi fuit dictũ. 1. parali. xi. tibi enim dixit
dominus deus tuus / tu pasces populum meũ
israel & tu eris princeps super eũ. Idem. 2. re-
gum. 5. Vnde non tantum recepit potestatẽ
ligãdi & soluẽdi (& sic ordinis) sed etiã iuris-
ditionis administrationis & superioritatis in
omnes: quia nemini reperitur dictum pasce
oues meas nisi petro, & soli petro reperitur di
ctum & ego dico tibi ꝙ tu es petrus & super

A hanc petram &c.math.16. & ei soli dictum
est tu aliquando conuersus confirma fratres
tuos,& ei a christo petra petri nomen impo-
situm est.21.di.c.1.Et quod dictum est con-
iunctim petro cū apostolis, dictum videtur
de dimittendis peccatis:quia ioan.20. dicitur
quorū remiseritis peccata &c. Et mat.18. vbi
dicitur quæcunq; alligaueritis super terram
&c. oportet intelligere datam parem pote-
statē paritate consortii sed nō omnibus æque
principaliter:quia principaliter data est petro
tanq̄ capiti,vt dicit tex.in.c.in nouo.21.di. &
d.c.1.22.di.&.d.c.dudum.3.q.6.&.2.q.7.
puta.&.24.q.1.c.loquitur.vel data est par po
testas respectu ordinis & consecrationis sed
secus respectu administrationis,vt dicit glo.
in.d.c.in nouo.& glo.in.c.in illis in fi.80.di.
& glo.in.d.c.loquit.Quod patet vltra autho-
ritates adductas,quia in eo.ca.18.math.su-
pra & incontinenti ante/verba diriguntur in
petrum cum dicitur si peccauerit in te frater
tuus &c. & cum sequitur/quotiens peccabit
in me frater meus & dimittam ei,vsq; septies
&c.Ex quo patet q̄ principaliter loquebatur
petro tanq̄ capiti. Item potest dici q̄ fuerint
pares secundum q̄ dicit tex.in.c.paulus.2.
q.7.§.hoc non de officio ecclesiasticæ digni-
B tatis sed de puritate vitæ & sanctitate conuer-
sationis intelligitur,quia solus petrus inter a-
postolos primatū gerebat. Et sic ille tex.pro-
bat illud quod dicunt illę glo.supra allegatæ/
q̄ petrus præcellebat in administratione. Ad
idem tex.in.§.item paulus.2.q.7. ibi itē pau
lus petrum repræhendit qui princeps aposto
lorum erat. Hoc etiam probatur per tex.in.c.
beati ea.cau.&.q.cum loquēs de beato petro
& paulo dicit q̄ fuerunt pares meritis. Hoc
idem probat tex.in.c.petrus ea.q.vbi dicitur
q̄ quærimoniæ contra petrū factæ q̄ ad gen-
tes intrasset,ipse non respondit ex potestate
officii:quia ex potestate officii & sic ex admi-
nistratione quam ipse habebat potuisset cæte
ris dicere/oues pastorē suum non accusent.
¶ SED vlterius inuestigando de ista parita
te inter petrum & paulum & principalitate
petri ad alios apostolos:licet glo.in.d.c.pau-
lus(vbi dicit tex.q̄ paulus petrum repræhen
dere non auderet nisi se non imparem sciret)
suppleat scilicet meritis nō tamen administra
tione,non videtur bona responsio:quia licet
paulus sciret se esse in charitate & multa me
rita habere, non tamen constat quòd sciret
se esse parem beato petro in meritis.imo pro
babile est quòd tanquam vere humilis repu
tauerit beatum petrum se præcellere in san-
ctitate. nec legitur habuisse reuelationem C
q̄ non esset impar beatò petro. nec ad hoc q̄
quis reprahendat alterum requiritur paritas
meritorum.vnde tex.aug.ibi videtur velle q̄
fuerit par beato petro potestate & in omni-
bus.Et idem ipse aug.in sermone.3.aposto-
lorū petri & pauli inquit,ergo beati petrus &
paulus eminēt super vniuersos apostolos/ &
peculiari quadam prętogatiua pręcellunt:ve
rum inter ipsos quis cui præponatur incertū
est. puto enim illos æquales esse meritis qui
æquales sunt passione,& simili eos fidei deuo
tione vixisse quos simul videmus ad marty-
rii gloriam peruenisse. non enim sine causa
putemus factum q̄ vna die vno in loco tyran
ni vnius tolerauerunt sententiā,vna die passi
sunt vt ad christum pariter peruenirent:vno
in loco ne alteri roma deesset:sub vno perse-
cutore/vt æqualis crudelitas vtrunq; cōstrin-
geret,dies ergo pro merito/locus pro gloria/
persecutor decretus est pro virtute &c. Ecce
q̄ idem aug.dicit incertū esse vter alteri præ-
ponatur.Et ad idem per eadē verba est tex.
ambro.in.c.beati.2.q.7.Vnde ipse paulus a-
postolus ad gala.2.ait.mihi autem qui vide-
bantur esse aliquid nihil contulerunt.Dicit g
videbantur esse aliquid/id est principales apo D
stoli,nihil contulerunt scilicet in notitia euan
gelii:sed econtra scilicet contuli eis.Ita expo-
nit nico.Et subditur magis exprimēdo/cum
vidissent q̄ creditū est mihi euangelium præ-
putii sicut & petro circuncisionis:qui enim o
peratus est petro in apostolatu circuncisionis
operatus est & mihi inter gentes.& cū cogno
uissent gratiam quæ data est mihi iacobus &
cephas(id est petrus)& ioannes qui videban
tur columnæ esse,dexteras dederunt mihi &
barnabæ societatis.Si igitur qui operatus est
petro in apostolatu operatus est & paulo/hoc
est christus,sequitur q̄ paulus huiusmodi of
ficium nō suscepit a petro.Vbi glo.aug.hoc
amplius exprimens inquit. illi qui vide-
bantur esse aliquid scilicet petrus & alii qui
fuerunt cum domino,nihil contulerunt idest
addiderunt mihi:in quo apparet q̄ non sum
inferior illis,quia ita a domino perfectus sum
vt nihil esset quod in collatiōe perfectioni ad
derent.Ecce q̄ paulus non fuit inferior petro
nec aliis.Et consequenter ad hanc intentionē
subiungit glo.nico.cum vidissent q̄ creditū
est mihi euangelium præputii id est officium
apostolatus ad prædicandum euangelium gē
tibus,sicut & petro circūcisionis id est officiū

apostolatus ad prædicandũ iudæis, qui enim
A operatus est petro &c. ab eodem enim vterq;
vocatus est ad fidem & ad apostolatu. Ecce ꝙ
æque principaliter missus fuit paulus atq; pe
trus, & non a petro aut apostolorum aliquo
sed a christo immediate. Et benequadrat qđ
sequitur/cum autẽ venisset cephas antiochiã
in faciem ei restiti quia repræhensibilis erat.
vbi supplet glo. quod non auderet nisi se nõ
imparem sentiret, sicut dicit tex. in. d. ca. pau-
lus.

¶ Item in prin. eiusdem. 2. capi. super illud
ascendi autem secundum reuelationẽ & con
tuli cum illis euangeliũ quod prædico in gen
tibus, glo. aug. ait. iam enim ab ipsis prædica
bať quando per reuelationẽ christi ipsum ver
bum eorum paulus accepit & per verbũ hoc
(etsi non per eos) cum accepisset a deo illud
credidit paulus. vnde & contulit cum illis eu
angelium & dexteras accepit: quia idem ver-
bum cum eis (etsi nõ per eos) habuit. Ecce
ꝙ paulus fuit par officio & dignitate ipsi pe-
tro/non inferior: licet petrus fuerit ætate se-
nior & tempore prior pastor. ¶ Rursus etiã
ad gala. 1. super illud neq; per hominem sed
per iesum christum & deũ patrem, glo. eius.
aug. dicit. non per hominẽ mortalem sed per
B eum iam iesum suscitatũ: qui non vt hõ ho-
mines paulatim sed totũ simul per spiritũ do-
cuit, vt per hoc sit maior per quod videbatur
minor. cæteri enim apostoli videbantur esse
maiores quia priores: iste minimus quia no-
uissimus. sed inde apparet dignior: quia prio
res constituti sunt per christum adhuc ex par
te hominẽ. i. mortalem nouissimus vero pau
lus per christũ iam totũ deum; i. ex omni par
te immortalem. Et vt deum patrẽ qui hoc fe-
cit per filium aperiret, dixit non per hominẽ
sed per iesum christum & deum patrem qui
suscitauit eum a mortuis. & ita dignius con-
stituit me per immortalem christum ꝗ alios
per mortalem. Et paulo post eo. 1. c. ad gala.
subiungit. notũ enim vobis facio fratres euã
gelium quod euangelizatũ est a me ꝙ nõ est
secundum hominem: neq; enim ego ab ho-
mine accepi illud neq; didici, sed per reuelati
onẽ iesu christi. Ecce ꝙ neq; petrus neq; alius
apostolus aut homo quisquã elegit misit aut
instituit paulum ministrũ euangelii. vnde pa
tet paulũ nõ esse minorem petro etiam iuris-
ditione. ipse enim excõmunicauit corinthiũ:
vt in. c. cum sit romana. ¶ fi. de appel. Et. 1. ad
timo. 1. asserit se quosdam tradidisse satanæ.
Et. 1. ad corin. 5. dicit. ego quidem absens cor
pore præsens autem spiritu, iam iudicaui tan
C ꝗ præsens eum qui sic operatus est. Item. 2. ad
corin. 12. dicit se raptũ vsq; ad tertium cæ-
lum & audisse arcana verba, quæ nõ licet ho
mini loqui. Ad quod tex. 13. q. 2. fatendum.
Et paulo circunfulsit lux, & vocatus ac factus
est vas electionis: vt patet actuũ. 9. 22. & 26.
c. quod non legitur de petro nec de aliis apo-
stolis. Et multa possent notari quæ magis cõ-
ueniunt paulo ꝗ aliis apostolis.

¶ Et idem quod dicitur de paulo/ videtur di-
cendum etiam de aliis apostolis: scilicet ꝙ pe
trus in eos nullam iurisditionem vel potesta
tẽ coactiuã recepit immediate a deo. Quin-
imo cũ nullibi legatur beatum petrũ assum-
psisse sibi aliquam authoritatẽ supra reliquos
apostolos/sed contrarium (quæ enim gessit,
vt plurimũ ex communi apostolorũ delibe-
ratione gessisse dicitur: vt patet actuum. 15.)
sequitur ꝙ nullam possumus dicere potesta-
tem coactiuam vel iurisditionalẽ ei datam in
apostolos. Quinimo videtur innui contra-
rium ex præcepto christi: vt patet math. 23.
ne vocemini rabbi: vnus est enim magister
vester christus, omnes autẽ vos fratres estis.
Item math. 20. scitis ꝙ principes gentiũ do-
minantur eis & qui maiores sunt potestatem
exercent in eos: non ita erit inter vos. Itẽ mar D
ci. 10. iesus vocans apostolos ait illis. scitis ꝙ
hi qui videntur principari gentibus dominan
tur eis, & principes eorum potestatẽ habent
ipsorum: non ita est autẽ in vobis. Item lu. 22:
reges gentiũ dominantur eis, & qui potesta-
tem habent super eos benefici vocantur: vos
autẽ non sic. ¶ Item si qua potestas data fuisset
beato petro a christo super alios apostolos,
hoc maxime fuisset per illa verba ioan. vl. pa
sce oues meas: sed non constat ꝙ per illa ver
ba data fuerit aliqua potestas siue principatus
super alios apostolos: ergo principatũ super
alios apostolos non accepit a christo. Maior
patet. minor probatur: quia spiritualiter pa-
scere oues nõ contingit nisi tripliciter scilicet
salutari doctrina/ & vita exemplari & discipli
na siue correctione regulari. sed quilibet isto
rum modorum pascendi oues christi com-
munis fuit omnibus apostolis. vniuersi enim
apostoli omnes oues christi doctrina pascere
debuerunt: vt patet matth. vlti. euntes ergo
docete omnes gentes baptizantes eos in no-
mine patris & filii & spiritussancti, docentes
eos seruare omnia quæcunq; mãdaui vobis.
& mar. vl. euntes in mũdum vniuersum præ
dicate euãgeliũ omni creaturæ. Omnes etiã

A debuerunt pascere vita exemplari, christo eis dicente matth. 5. vos estis lux mundi, & sequitur sic luceat lux vestra corã hominibus vt videant opera vestra bona & glorificent patrẽ vestrum qui in coelis est. De modo pascendi correctione & disciplina regulari habetur ioan. 20. vbi christus dixit omnibus apostolis quorũ remiseritis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis retẽta sunt. ¶ Item videtur ꝙ christus nullũ apostolorum cæteris apostolis præposuit, & ꝙ quantum ad dignitatem sacerdotalem essentialem vel quãtum ad aliam potestatem nullus fuit aliis superior. Hoc ostenditur lucę. 22. nã christus tribuens apostolis potestatẽ eucharistiæ consecrandæ dixit eis. hoc est corpus meum quod pro vobis datur, hoc facite in mei cõmemorationẽ. i. hoc faciendi potestatẽ habete, proferendo tamen verba consimilia quando actũ hunc exercere debetis: videlicet hoc est enim corpus meũ. Nec dicta fuerunt dicta verba plus ad petrum q̃ ad alios. ¶ Idem videtur dicendum de potestate clauiũ, nã ioan. 20. post q̃ dixit apostolis sicut misit me pater & ego mitto vos, insufflauit & dixit eis accipite spiritũ sanctũ quorũ remiseritis peccata &c. Non dixit mitto te & tu mitte alios, nec dixit accipe
B spiritũ sanctũ & tu aliis trade, nec dixit insufflauit & dixit ei, sed eis. vnde semp loquutus est in plurali vt ostenderet ꝙ omnes erant æquales.

¶ SED prædictis non obstantibus dicendũ est ꝙ petrus præcellat in administratione & iurisditione. Et ad tex. in. d. c. paulus respõdetur ꝙ textusmet respondet ꝙ illa paritas non intelligitur de officio ecclesiasticæ dignitatis, sed de puritate vitæ &c. Item glo. hierony. super illum tex. ad gala. 2. dicit. paulus in petro non potuit repræhendere quod ipse fecit, nec arguere simulationẽ cui⁹ & ipse reus erat: sed fuit hæc repræhẽsio dispensatoria / non vera, nec petrus peccauit / nec paulus procaciter arguit. Dicitur autem fuisse dispensatoria / hoc est propter aliud facta q̃ propter illud quod petrus faciebat. scilicet vt per hoc scirent gentes non esse iudaizandum videntes petrum repræhendi in huiusmodi. Augustinus tamen videtur velle ꝙ fuerit vera repræhensio. Sed potest dici vera secundum alex. in. d. c. paulus. i. verũ esse ꝙ paulus petrum repræhendit & quòd erat dignus repræhensione, non propter factũ petri sed propter id quod inde sequebatur. & vt dicit aug. in glo. ipse petrus exemplum maioribus prębuit vt nõ dedignentur etiã a minoribus corrigi. Ita dicit
C ibi alexan. adducit. tex. in. c. petrus potestatẽ 2. q. 7. ¶ Et dicit ibi cardi. sancti sixti in. d. cap. paulus ꝙ petrus non peccauit: quia licet legalia ante publicationem euangelii essent abolita & mortua / non tamen erant mortifera. & ꝙ ideo petrus fuit redargutus, quia nimiã diligẽtiam adhibebat ne iudæos offenderet: ex quo sequebatur ꝙ gentiles credebãt necessarium esse obseruare legalia seruando in cibis ritum iudæorum, vt dixi supra. Ex quibus ostenditur ꝙ talis repræhensio non fuit ex authoritate & superioritate, sed ꝙ paulus tanq̃ minor repræhendit petrum maiorem. Vnde vt dicit ipse cardi. sancti sixti, petrus audito periculo gentium acquieuit repręhensioni pauli / præbens exemplum maioribus vt non dedignentur corrigi a posterioribus sicubi reperiũtur aberrare, & allegat ad hoc aug. ¶ Ad illud aug. in sermõe. 3. apost. rñdetur ꝙ nõ obstat: quia licet dicat incertũ esse quis cui præferatur, tamen dicit eos esse æquales meritis martyrii / nõ iurisditiõe & administratione: vt infra clarius dicetur. Et de ista repræhensione pauli in petrũ vide quod dicitur supra in. 56. motiuo cõtra papam. & infra in responsione ad illud.

¶ Itẽ ad illud qđ dicit. apost. ad gala. 2. rñdetur ꝙ intẽtio pauli cum dicit mihi enim qui videbantur aliquid esse nihil cõtulerunt, fuit ostendere quòd ipse quantum ad doctrinam non fuit inferior petro neq; reliquis apostolis, nec fuit primo missus ad prædicandum a petro: quia antea prædicauit tanq̃ immediate missus a christo. non propterea tamen sequitur ꝙ in aliis non fuerit inferior petro. Vnde conceditur ꝙ officium prædicandi siue apostolatus paulus nõ suscepit a petro sed a christo. sed ex hoc non sequitur ꝙ ipse non fuerit inferior petro. Sicut si quis habuit potestatem prædicandi a prædecessoribus papæ & non a papa hodierno, non sequitur ꝙ hodiernus papa nõ sit sup̃ior illo / vel ꝙ non sit pręlatus ei⁹: quia officium fuit ei datum a prædecessore. ¶ Ad authoritatem aug. ibi respondetur ꝙ secundũ aug. petrus & alii apostoli qui fuerunt cum domino nihil contulerunt. i. addiderunt paulo quantum ad doctrinam euangelicam. & ꝙ ideo in doctrina non fuit inferior petro nec aliis apostolis: quia ita a domino fuit perfectus factus in doctrina ꝙ doctrinæ eius nihil addere potuerũt. Vnde inferioritas quam negat aug. in paulo / intelligitur de inferioritate doctrinæ euãgelicæ de qua loquitur ibi

paulus, & ideo dicitur ꝙ æque principaliter
A fuit missus paulus sicut petrus ad prædican-
dum, & hoc intendit tex. apostoli ad gala. 1.
in prin. paulus apostolus non ab hominibus
neq; per hominem &c. Et sic intelligitur etiã
glo. ambro. ꝙ tunc apostolus nõ fuerat mis-
sus neq; ab anania neq; ab aliquo puro homi
ne sed a deo.

¶ Sed obstat his ꝙ non solũ paulus fuit mis-
sus immediate ad predicandum a christo, sed
etiam oẽs alii apostoli habuerunt potestatem
prædicãdi immediate a christo: vt patet mar.
vl. & matth. 10. & vl. & lu. 6. 9. & 10. & latius
infra dico. Igitur nihil ex hoc ostenditur spe
ciale in paulo plusq̃ in aliis apostolis propter
quod ipse debuerit dicere neq; ab hoĩbus ne
per hoiem. sicut nec ex eo qd' glo. ꝙ dicit ap
paruit dignior aliis quia priores cõstituti fue
runt per christum adhuc ex parte hominem
mortalem, & ipse nouissimus per christũ iam
totũ hominẽ immortalem. Item ipse dicit in
2. c. ꝙ ii qui videbantur aliquid esse nihil si-
bi contulerunt, q ãt nihil dicit nihil includit,
ergo nihil etiã respectu potestatis & apostola
tus. Quod magis ostenditur, cum subiungit
qui operatus est petro in apostolatu operatus
est & mihi, quasi dicat eadem potestas data est
B mihi in apostolatu quæ data fuit petro. ℣ Sed
ad hoc potest responderi ꝙ de paulo magis
videbatur ꝙ missus fuisset ab aliquo hominẽ
ad prædicandum: puta ab anania/ a quo fue-
rat baptizatus, & hoc propterea quia iã chri-
stus ascenderat in cœlum, & paulus non fue
rat cũ aliis apostolis quando illis data fuit po
testas prædicandi: quia conuersio pauli fuit
post ascensionem domini: vt patet act. 9. & ad
gala. 1. & act. 22. & ideo merito fuit dicendũ
nõ ab hoĩbus neq; per hominẽ sed per iesum
christũ &c. Vnde vbicunq; a sanctis dicitur
ꝙ paulus fuit par petro (vt dicit aug. in. c. pau
lus, & ambro. in. c. beati, 2. q. 7.) nõ debet in-
telligi ꝙ fuerit par per omnia, sed quantum
ad doctrinã & authoritatẽ prædicandi a chri-
sto datam sicut & petro, & quoad merita & in
passiõe, & q2 ita fuerat institutus apostolus a
christo immediate sicut petrus & alii. secũdo
quia ita erat instructus a deo in euangelio si-
cut ipse petrus. Vnde ad gala. 2. dicit ꝙ
post. 14. annos a passione christi ascendit ie-
rosolymam & contulit cũ petro & aliis cũ eo
existentibus euangelium quod prædicabat in
gentibus: & ostendit ꝙ de his apostoli nihil
correxerunt vel suppleuerunt, & ꝙ eũ in so-
cietatẽ susceperunt tanq̃ verũ apostolũ. Ideo
vt dicit ibi glo. ordi. non fuit inferior aliis sed
ita perfectus sicut alii: nõ tamen dicit paulus C
ꝙ non habuerit aliquid authoritatis a petro.
vnde in his erat æqualis aliis apostolis. ℣ Itẽ
secundũ ꝙ dicit. s. tho. ad gala. 2. in lec. 2. pau
lus fuit par petro in executione authoritatis
non in authoritate regiminis. Conceditur ta
men secundum ꝙ dicit idem sanctus. 2. ad co
rinth. 12. in. 3. lec. ꝙ paulus in sex fuit excel-
lentior aliis apostolis. primo quantum ad spe
cialem electionem: qua a domino electus est:
vt patet act. 9. vas electionis &c. Secũdo quã
tum ad secretorũ dei cognitionẽ: quia in. d. c.
12. dicit se raptum in tertiũ cœlũ &c. Tertio
quantũ ad malorum perpessionem: vt patet
2. ad corin. xi. Quarto quantum ad virgina-
lem integritatẽ: vt patet. 1. ad corin. 7. volo o-
mnes esse sicut meipsm. Quinto quãtũ ad bo
norum operationem: quia abũdantius omni
bus laborauit. 1. ad corin. 15. Sexto quantum
ad maximam scientiam in qua emicuit, & in
pluribus aliis similibus. nõ quo ad prelationẽ
& potestatẽ iurisditionalẽ fori cõtentiosi siue
administratiõis & gubernii pastoralis seu põ
tificalis. ℣ Et ita etiã respondetur ad illud ad
gala. 1. notum vobis facio &c. quia per illud
declaratur parilitas eius cũ petro quoad pote
statẽ euangelizandi datam immediate a chri-
D sto. Vnde hiero. in epistola ad aug. quæ inci-
pit tres simul/ ait. deniq; tantæ authoritatis pe
trus fuit vt paulus in epistola sua scripserit
deinde post annos tres veni ierosolymam vi
dere petrum, & mansi apud eum diebus. 15.
Rursusq; in consequentibus, post annos. 14.
ascendi iterum ierosolymã cum barnaba/ as-
sumpto & tito: ascendi autem secundũ reuela
tionem, & exposui eis euangelium quod præ
dico in gentibus. ostendens se non habuisse
securitatem euangelii prędicandi nisi petri &
cæterorũ apostolorũ qui cũ ipso erant fuisset
sententia roboratum.

¶ Ad illud quod dicitur ꝙ non inuenitur in
scriptura petrum assumpsisse sibi aliquam po
testatẽ supra cæteros apostolos sed magis ip-
sum seruasse cum eis æqualitatẽ, potest respõ
deri sicut respõdet ockam in. 4. li. primi trac.
tertię par. ca. penul. ꝙ multa fecerunt aposto
li quæ non reperiuntur in biblia, quorum ta-
men multa per scripturas discipulorum apo-
stolorum ad nos peruenerunt. nec ex hoc ꝙ
legitur aliquando ipsum seruasse æqualitatẽ
cum aliis potest inferri ꝙ nũq̃ fuerit vsus sua
authoritate seu potestate. ℣ Sed potest & ali-
ter responderi, ꝙ si recte inspiciatur & in acti-

A bus apostolorum ostẽdit superioritatẽ supra
alios. quod patet, quia primus semper facie,
bat verba: vt patet act. 1. Item faciebat mi,
racula ipsis præsentibus: vt patet act. 3. 5.
&. 15. Similiter ad vmbram petri sanabantur
infirmi, d. c. 5. & ideo dicit ibi glo. hoc factum
fuisse ad ostendendum ꝙ erat principalis apo
stolus. ¶ Itẽ potest respõderi ꝙ ideo non fuit
vsus superioritate: quia nõ occurrit necessitas
vtendi. Et ꝙ apostoli non legũtur sibi assum
psisse aliquã præeminentiã iurisditionalẽ nec
aliquã maioritatẽ ostendisse, hoc potuit con,
tingere inter apostolos qui erant pleni spiritu
sancto: quia qui spiritu dei aguntur non sunt
sub lege. c. licet de regula.

¶ Ad authoritates euangeliorũ matth. 20. &
lu. 22. de contentione inter apostolos quis eo
rũ esset maior, & de illo matth. 23. nolite vo
cari rabbi. Respondetur ꝙ illa verba intelli,
genda sunt pro tẽpore illo pro quo dicta fue
runt a christo: cum dicta fuerint eo tempore
quo nondũ petrus factus erat prælatus omniũ
nec exaltatus super reliquos apostolos, cum
tunc solus christus esset prælatus omniũ. Po,
test &. 2. modo responderi ꝙ christus non in
tendebat imponere eis æqualitatẽ excludentẽ
supioritatẽ prælationis sibi pro tẽpore futu,
B ro: sed ipsos ad humilitatem exhortans impo
nebat eis omnem æqualitatẽ excludentẽ om
nem superioritatẽ superbæ asperæ iniustæ &
tyrannicæ potestatis, sicut sapiens ecclesiastici
32. rectori superioritatẽ concedit & quandã
æqualitatẽ iniungit, cum dicit. rectorẽ te po,
suerunt/ noli extolli: esto in illis quasi vnus ex
ipsis. Sic & christus exemplo suo qui maior
existens se minorem exhibuit, suadet non so
lum æqualitatẽ maiori sed etiã minoritatem
quandã: vt patet lu. 22. qui maior est in vo,
bis fiat sicut minor, & qui præcessor est sicut
ministrator. nam quis maior est/ qui recũbit:
an qui ministrat? nonne qui recumbit? ego au
tem in medio vestrũ sum sicut qui ministrat.
Nec illud matth. 23. (oẽs vos fratres estis)
obstat: cũ & inter fratres detur maioritas: vt
legitur de ruben gene. 49. Vnde per præmis
sas authoritates nõ tollitur potestas prælatio,
nis.

¶ Ad illud ioan. vl. respondetur ꝙ per prædi
cta verba pasce oues meas/ petrus recepit se,
cundum communẽ opinionem potestatẽ cla
uiũ super alios apostolos: sed ioan. 20. per il,
la verba quorũ remiseritis &c. data est pote,
stas ordinis petro simul cum aliis apostolis.
Vnde quod dicitur ꝙ spiritualiter pascere o,
ues intelligere oportet vita exemplari do,
ctrina salutari & disciplina siue coertione C
regulari conceditur: sed apostolis data fuit ta,
lis potestas pascendi in foro conscientiæ tan,
tum & coertione spirituali ligando vel soluẽ
do sibi subditos quo ad peccata, sed quo ad co
ertionem iudicialem sibi subditorũ ipsi rece,
perunt tantũ per deriuationem a petro: vt su
pra dictum est per. c. ita dominus. 19. di. cũ
concordan. Sed authoritatiue & via superiori
tatis soli petro concessa fuit coertio, quia so,
lus electus siue designatus fuit pontifex secũ,
dum communiorẽ per illa verba tu es petrus
secundũ tancredum in. c. significasti de elec.
& ibi ponit cardi. de quo in. c. translato de cõ,
sti. sed p verba pasce oues meas data est ei po
testas executiuæ administrationis, siue secun
dum communiorẽ opi. tunc factus est ponti
fex administrator & gubernator ecclesiæ, &
concessa est ei potestatis plenitudo in omnes
de ecclesia. Et cũ fuerit indefinita locutio/ &
potestas pascendi etiã competat tanꝗ superio
ri, igitur data est non solum pastura doctrinę
salutaris/ vitæ exemplaris & coertionis regu,
laris, sed ẽt superioritatis & gubernii quæ re,
quiruntur in pascere debente.

¶ Ad illud lu. 22. cum christus tribuit pote,
statem conficiendi eucharistiã. c. 1. §. vna de D
sum. trini. respondetur ꝙ potestas conficien,
di corpus christi omnibus apostolis quos chri
stus ante passionem suam elegit data fuit im,
mediate a christo: quia ipse eos sacerdotes or
dinauerat. & quantum ad hanc potestatẽ om
nes apostoli erant pares: quẽadmodũ omnes
sacerdotes nunc in hoc sunt pares papæ, licet
ex causa papa possit hoc officium conficiendi
eucharistiam ipsis sacerdotibus interdicere &
executionẽ huius potestatis prohibere. ¶ Sic
potest responderi ad illud quod dicitur ioan.
20. sicut misit me pater &c. ꝙ ideo dominus
non dixit petro mitto te & tu mitte alios, quia
tunc petrus non adhuc erat factus pontifex,
nec factus prelatus secundũ cõmunionẽ sen,
tentiam: sed postea ibi vl. quando dixit ei do
minus pasce oues meas/ dedit ei potestatẽ mit
tendi alios. Vel & melius respondetur ꝙ illa
missio fuit respectu clauiũ fori pœnitẽtialis,
in quo omnes erant æquales: vt supra sæpius
dictũ est. Et ꝙ maior in administratione fue,
rit petrus paulo, tenent doc. anto. cardinalis &
ceteri in. c. super eo de biga.

¶ NVNC redeundo ad principalem quę,
stionem ꝙ principaliter datæ sint claues pe,
tro, probat tex. in. c. legatur. 24. q. 2. ibi cũ lo,

quitur de christo dicens,& qui hoc tantum fa
A ciendi solus habuit potestatem beato petro a
postolo principaliter mandauit quodcunq; li
gaueris super terram &c.Et hoc est quod di,
cit tex.in.c.audiuimus.24.q.1.ꝙ cum omni,
bus discipulis parē ligandi atq; soluendi po,
testatē dominus daret, petro pro omnibus &
præ omnibus claues regni cœlorū se daturū
promisit/dicens tibi dabo claues regni cœlo,
rum.Et idem sonat tex.in.c. decretis in fi.21.
di.cum dicit ꝙ dominus petrum quasi in sum
mū sacerdotē elegit dum ei præ omnibus &
pro omnibus claues regni cœlorū tribuit/ &
a se petra petri nomē ei imposuit.Et hoc pro,
bat bene tex.in.c.in illis.80.di.iuncta glo.dū
tex.dicit in.fi. quoniā nec inter apostolos par
fuit institutio sed vnus præfuit omnibus.vbi
glo.declarat ꝙ præfuit quo ad administratio,
nem sed quo ad consecrationem par fuit in,
stitutio. ¶ Et ista prælatio in petro ex multis
apparuit:quia in omnibus actibus præponi,
tur.vnde matth.10.numerando apostolos di
citur.nomina autem apostolorum hæc sunt:
primus simon qui dicitur petrus/ & andræas
frater eiꝰ &c.In quo loco liquet ꝙ nō de prio
ritate vocationis loquitur: cū andræas frater
eius prius sequutus fuerit iesum q̄ petrus: vt
B patet ioan.1.Vnde manifeste intelligitur de
primatu apostolicæ dignitatis. Et dionysius
in li.de eccle.hierar.ca.5.in vlti. particula,&
in li.de diui.nomi.ca.3.vocat petrū supremū
(vel vt habet alia litera verticalem.i. capitalē
seu capitaneū)discipulorum.

¶ Et de isto primatu petri vide tex.in.c.muta
tiones.7.q.1.&.22.di.c.sacrosancta.24.q.1.
rogamus &.c.cum beatissimus,&.c.loquitur
ante fi.3.q.6.dudum,&.23.q.8.in sum.2.q.
7.petrus.& alia plura in.5.&.6.motiuo ad
hoc adducuntur. Ad idem authoritas leonis
in sermone.2.de natiuitate apostolorum pe,
tri & pauli,cum dicit,at vbi quid habeat disci
pulorū sensus exigitur,ille primus est in do,
mini confessione qui primus est in apostoli,
ca dignitate &c.Et valde bene examinat ockā
in.6.li.primæ par.c.16.&idem latius in.4.li.
tertiæ par.per to.li.Vnde & beatus dionysius
in epistola ad timotheum (si tamen eius est)
inquit,adueniente cōsummatione eorū cū se,
pararentur abinuicē, paulus dixit petro pax
tecum fundamentū ecclesiarū & pastor om,
niū agnorū christi. & econuerso petrus pau,
lo respōdit vade in pace prædicator bonorū,
mediator & dux salutis iustorū. Ex quo patet
ꝙ petrus fuit caput & fundamentum ecclesia

rum.Hoc idem ostendit tex. matth.17.in fi.
vbi christus iussit petrum soluere staterē siue C
didrachma pro se & petro:quod nō fecit pro
aliis.Voluit autem dominus dari tributū pro
se & petro:quia iā fecerat eum capitaneū su,
per alios apostolos in præcedenti.c.Et glo.in
c.est & aliud.24.q.1.dicit ꝙ per hamū desi,
gnatur iurisditio quia petrus præfuit aliis.&
hamo.i.ferro abscinduntur vulnera quæ fo
mentorum non sentiunt medicinam:vt in.c.
quia aliquanti.82.di.& 24.q.3.c.resecandę.
quod spectat proprie ad præpositos & guber
natores.¶ Et si dicatur ꝙ per præcedentia nō
fuerit factus pontifex, quia quādiu dominus
præfuit apostolis nullū alium præposuit illis:
& sic ꝙ glo. nicolai non sit vera. Respōdetur
ꝙ etsi nondum per verba in.c.præcedenti pe
trus factus fuerat pontifex & capitaneus su,
pra alios apostolos effectualiter, tamen fue,
rat destinatus futurus pontifex per illa verba
tu es petrus &c.& dabo tibi claues &c.

¶ Item multa his similia legūtur de petro per
quæ ostenditur ꝙ ipse fuit caput aliorū apo,
stolorum.Solus enim iussus est ambulare ad
dominū super mare,per quod datur intelligi
ꝙ totū mundum per mare designatū,sub sua
ditione obtineret.Vnde bernardus in li.2.de
cōsidera.ad euge.c.6.dicit, accipe aliud quod D
nihilominus prærogatiuam confirmat tibi,di
scipuli nauigabant & dominus apparebat in
littore:sciēs petrus ꝙ dominus esset/ in mare
se misit & sic venit ad ipsū, aliis nauigiis per,
uenientibus: quid istud est? nempe signū sin,
gularis pontificii petri:per quod non nauem
vnam vt cæteri quisq; suam sed seculum ip,
sum suscepit gubernandū.mare enim seculū
est,naues ecclesię.inde est ꝙ altera vice instar
domini gradiens super aquas vnicum se chri
sti vicariū designauit,qui non vni populo sed
cunctis præesse deberet. siquidem aquæ mul
tæ populi multi.itaq; cum quisq; cæterorum
habeat suam,tibi vna cōmissa est grādissima
nauis facta ex oībus/ ipsa vniuersalis ecclesia
toto orbe diffusa.Et petro etiam dictum est si
mon dormis? non potuisti vna hora vigilare
mecum? vt ostenderetur quòd ipse præ cæ,
teris haberet vigilare.Item super illud lu.22.
facta est contentio inter eos quis ipsorū vide
retur esse maior,dicit grego.videtur hæc cō,
tentio habuisse motiuū,quia cum dominus
ab hominibus transmigraret oportebat ali,
quem eorum fieri principem aliorum quasi
domini vices gerētem. Item petro ostensum
fuit linteum de cœlo submissum vbi erant

quadrupedia

A quadrupedia & reptilia & volatilia : & ei soli
dictum est de omnibus illis animalibus occi
de & manduca: vt legitur act. 10. & xi. Sic &
ioan. vi. petrus traxit rete plenum magnis
piscibus. Et in omnibus actibus apostolo-
rum legitur petrum tanquàm apostolorum
capitaneũ præfuisse etiam post ascensionem
domini, & semper primum fecisse verba.
Vnde act. 1. exurgens petrus dixit oportet
ergo ex his viris qui nobiscum sunt congre
gati, vbi chryso. dicit, petrus vt inflammatus
& sicut ille cui a domino commissum erat
ouile & vt princeps, semper incœpit sermo
nem. Sic & c. 2. & . 15. Et multa his simi-
lia eliciuntur ex summa ricardi radulphi ar-
chiepiscopi armachani in. 7. lib. de quæstio-
nibus armenorum. Item & lucæ. 22. dixit
dominus simoni petro/ ecce satanas expeti-
uit vos vt cribraret sicut triticum: ego autem
rogaui pro te vt non deficiat fides tua, & tu
aliquando conuersus confirma fratres tuos.
Super quod inquit chrysosto. quòd tunc pe-
trus a christo obtinuit ꝙ esset antistes mun-
di.

¶ Ad quod etiam leo papa in. 2. sermone de
natiuitate petri & pauli inquit. dominus au-
tẽ instante passione sua (quæ discipulorũ suo
B rũ erat turbatura cõstantiã) simon inqt simõ
ecce satanas expostulauit vt vos cribraret si-
cut triticum, ego autem rogaui pro te vt nõ
deficiat fides tua, ita & tu aliquando conuer-
sus confirma fratres tuos ne intrent in tentati
onem. commune erat omnibus apostolis pe
riculum de tentatione formidinis, & diuinæ
protectionis auxilio pariter indigebant (qm̃
diabolus omnes exagitare / oẽs cupiebat eli
dere, & tñ specialis a domino petri cura susci
pitur & pro petri fide proprie supplicatur:
tanq̃ aliorum status certior sit futurus si mens
principis victa non fuerit. In petro igitur oĩ
um fortitudo munitur: & diuinæ gratiæ ita
ordinatẽ auxiliũ vt firmitas quæ per xp̃m pe-
tro tribuit / per petrum apostolis conferatur.
nam & post resurrectionem suã dñs. s. petro
aposto. post regni claues ad trinã æterni amo
ris professionẽ mystica insinuatiõe ter dixit
pasce oues meas & c. quod & nunc proculdu
bio facit: & mandatũ dñi pius pastor exequi-
tur, confirmans nos exhortationibus, & pro
nobis orare non cessans vt nulla tentatione
superemur.

¶ Item super illud ioannis 13. venite ergo
ad simonem petrum glosa interlinearis di-
cit, non post alios sed prius ad principem a-
postolorum, ideo expauescit quòd deus la- C
uet pedes homini. Item lu. 12. solus petrus
pro omnibus interrogat dicens: domine an
ad nos dicis hanc parabolam an ad omnes?
Item math. 19. interrogat ecce nos reliqui-
mus omnia & secuti sumus te quid ergo erit
nobis? vbi chrysosto. qui claues regni coelo
rum acceperat, de iis quæ ibi sunt iam confi
dit & pro vniuerso terrarum orbe interrogat
Idem probat tex. in. c. q̃uis. 21. di. & tex. 24.
q. 1. c. cum beatissimus. Et cum aliis discipu-
lis dñs iussit laxare retia sua, soli petro dictũ
est duc in altum lu. 5. Et quia ad ipsum spe-
ctabat gubernare cymbam & nauiculã eccle
siæ non immerito hodie ecclesia in breui-
bus vtitur nauicula. facit tex. in. c. non turba
tur. 24. q. 1. Vnde & theophi. super illud lu.
22. & tu aliquando conuersus confirma fra-
tres tuos sic inquit. quasi dicat postquàm me
negato ploraueris & sic pœnitueris corrobo
ra cæteros, cum te principem apostolorum
deputauerim: hoc enim decet te qui meum
robur, es & petra ecclesiæ. Et sequitur hoc au
tem intelligendum est non solum de aposto
lis qui tunc erant vt roborarentur a petro.
sed & de omnibus qui vsq; ad finem mundi
futuri sunt fidelibus. Et aug. super illud io-
an. 13. venit ad simonem petrum dicit. quis D
enim nesciat primum aposto. esse beatissimũ
petrum. Et (vt supra dictum est) hiero.
de obitu siue ortu sanctorum noui testa. dicit
petrus in christo ecclesiæ firmamentum / ce-
phas corporis christi princeps & caput est.
Et (vt supra ẽt dictũ est) augu. in quæstio-
nibus noui & veteris testamenti. quando
respondet quæstioni cur saluator tantum pro
se & petro iusserit solui didrachma / dicit. sal
uator cum pro se & petro dari iubet didrach
ma pro omnibus exoluisse videtur: quia si-
cut in saluatore erant omnes causæ magiste
rii ita & post saluatorem in petro omnes con
tinentur. ipsum enim constituit caput eorum
vt pastor esset gregis dominici. Et idem aug.
in quodam sermone de passione domini assi
gnans rationem quare dominus permiserit
quòd petrus eum negaret / dicit. ideò diuinæ
prouidentiæ secretum ita temperauit atq;
permisit vt primus ipse laberetur & rueret
in peccatum, quo ergo peccantes duriorem
sententiam proprii casus intuitu tempera-
ret. quantum igitur diuini muneris erga
salutem hominum / quantum curæ / quan-
tum solicitudinis impendatur aduerte. totius
corporis morbum in ipso capite curat eccle-

sedis principatū, quia respōdetur ꝙ loquitur A de sede apostolica & non de papa. Et per istū modum respondet ad multa iura quæ adducuntur pro papa: vt est tex. in. c. quodcunq 24.q.1.&.c.quāuis.21.di.&.c.nemo &.c.aliorum.9.q.3.&.c.ad romanam el.1.&.2. 2.q.6. Quę vt apparet/loquuntur non de papa sed de romana ecclesia: sicut &.c. sacrosancta.22.di.&.17.di.c. synodū.c.regula.c.huic cap. ne licuit cum simil.adductis supra, quæ etiam loquuntur de romana ecclesia & non de persona papæ.

IN contrariū tamen(ꝙ imo papa sit supra conciliū)facit ꝙ non potest subsistere cōcilium sine papa: vnde dicit tex. in.c. multis.17.di. ꝙ qui celebrat conciliū sine romano pontifice/non concilium sed conuenticulum siue conciliabulum celebrat. Et intantū est hoc verum ꝙ etiam si papa sit impeditus, nihilominus ipsemet habet dare authoritatem concilio: vt est tex. in. c. concilia in. §. hinc etiam.17.di.ibi suggesserunt ipsum qui dicebatur impetitus debere synodum conuocare, & supra diximus. Sed clarum est maioris esse authoritatis & præeminentiæ qui dat esse rei q̄ sit res ipsa.l.iulianus.§.si quis.ff. ad exigendum.l.adeo.§. cum quis.ff. de acqui. B rerum domi.& insti.de rerū diui.§.cūex aliena. Ergo sequitur ꝙ romanus pōtifex est maior concilio. vnde dicit glo. in.c. sicut.15.di. ꝙ concilium non potest imponere aliquam legē papæ. ¶ Ad idem facit ꝙ confirmare est proprium superioris.l.fi.ibi bal.C.de. ll.& in l.non ambigitur.ff.eo.& ostien. in.c.1.de locato, in verbo confirmatam. Sed papa confirmat gesta conciliorum non econtra: vt probat tex. in.c.sicut & in.c.sancta octo.15.di.& i.c.sexta synodus.16.di.& late disputat cardi. de turrecre.in.d.c.sacrosancta. & cōfirmat eō firmatione authoritatiua: vt in dictis iuribus. Sequitur ergo ꝙ papa est superior cōcilio: vt probat etiā glo.in.c. frater noster.17.q.4.quę dicit confirmationē authoritatiuā dare rei cōfirmatæ vt non possit retractari sine confirmātis consensu vel licentia. & glo.in.c. quis nesciat.xi.di.in verbo authoritate. tex. cū supra scrip.de cōsecra.di.3.c.de obseruatiōe. & leo confirmauit gesta cōcilii calcedonen.

¶Secundo facit illud quod dicitur lu.5. & tex.in.c.non turbatur.24.q.1. ibi etsi aliis apostolis imperatur vt laxent retia sua soli tamen petro dicitur due in altum, per quod designatur maioritas in petro respectu aliorum apostolorum: & consequenter in papa respectu aliorum prælatorum & concilii. Vnde & C tex.in.c.est aliud ea.cau.&.q.dicit. est aliud piscandi genus: quo genere solum petrū piscari dominus iubet/ dicens mitte hamū & eum piscem qui primus ascenderit tolle. & glo. ibi per hamū intelligit iurisditionem qua petrus præfuit aliis. ad quod tex.in.c.in illis.80. di.& de hoc per feli.in.c.translato in.7.col. in fi.de cōsti. Vnde disputare de eius maioritate & potestate est instar sacrilegii.18.q.4.cap.si quis. Item dicitur ponere os in cœlum: vt in ca.intantum.21.di.

¶Tertio pro ista parte faciunt omnia illa motiua quæ supra adducta sunt pro sententia papæ in arti. quæ sententia debeat præualere/papæ an concilii.

¶Quarto facit motiuū ab authoritate cessante. si enim concilii authoritas tandiu durat q̄ diu illi præest papa vel alius eius nomine/ & eius authoritas cessat cessante præsidentia veri papæ vel alterius nomine eius, sequitur ꝙ concilium nullam habet authoritatē sine papa: vt in.c.regula.16.di. cum simil. & in.c.significasti de elec. Si autem concilium dissoluatur ex se de facto, non propterea deficit authoritas pontificis: quia papa cum eadem potestate remanet quā habebat ante dissolutum concilium. Sequitur igitur ꝙ cōcilii potestas D tanq̄ temporalis & dependens, minor sit q̄ potestas papæ tanq̄ perpetua & principalis. & consequenter ꝙ maior sit papa q̄ concilium: cum concilium non sit sine papa, sed bene papa sine concilio: quia solus papa sine cōcilio facit & edit canones vniuersales: vt in.c.1.cū simil. de consti.in.6. Item conciliares reuocat modificat/ & contra eos dispensat: vt dicitur post glo.in.c.proposuit de concess.præben.& glo. in verbo concilio in.c.vbi periculum de elec.in.6. & dictum est supra in proprio arti. Non sic autem concilium cōtra constitutiones pontificales. ergo.

¶QVINTO faciunt multa iura: quæ licet ab aliquibus in ista materia respuantur, istud tamen nihil aliud est q̄ negare fidem negando decreta sanctorum patrum: vt in.c.generali & in.c. omnia cum pluribus aliis.25.q.1. Vnde cū iura de his loquentia tanq̄ spiritus sancti instinctu dictata respui nō possint sine blasphemia spiritus sancti, illis stare oportet: vt in.c.violatores.25.q.1. Igitur pro ista maioritate papæ ad cōciliū facit tex.9.q.3.c. cuncta per mundū.&.2.q.6.c.placuit&.c.ad romanā. vbi dicitur ꝙ a snia papæ non appellat ad aliquē. sequitur ergo ꝙ papa in terris non habet

A non habet superiorem. Et plus dicitur in. d. cap. cuncta per mundum / ꝙ papa absoluit quos synodus ligat. Et glo. ibi intelligit de synodo vniuersali & generali. Ad idem & fortior tex. in. c. ipsi sunt. 9. q. 3. vbi dicitur ꝙ appellationes totius ecclesiæ deferuntur ad papam. Sed vt sæpius dictum est concilium est tota ecclesia repræsentatiue; ergo a concilio ad papam appellatur. & ibi dicitur ꝙ nunq̃ prorsus appellatur a sententia papę. Sequitur igitur cum sit appellandum ab inferiore ad superiorem (vt in. l. 2. ibi bar. ff. de appel. c. 2. de consue. in. 6. cum simil.) quòd concilium sit inferius papa: & ex quo nunq̃ prorsus a sententia papę appellatur / quòd papa non habeat superiorem. ¶ Et in. d. q. 3. & in. c. licet in fi. de elec. in cap. patet. 3. q. 1. sunt plura iura hoc demonstrantia. nam in. c. nemo dicitur nemo iudicabit primam sedem, neq; enim ab augusto neq; ab omni clero iudex iudicabitur. & sic nec a cōcilio / per quod repræsentatur vniuersalis clerus. Et in. c. aliorum dicitur. quicquid vbiq; fidelium est illi submittitur / dum totius corporis caput esse designatur. Et in. d. c. licet de elec. dicitur ꝙ in romana ecclesia aliquid speciale statuitur

B quia non potest haberi recursus ad superiorem. ergo sequitur quòd concilium non pōt esse supra papā, cui⁹ causa solius dei iudicio reseruatur vt dicit tex. in. d. c. aliorum. Et in c. significasti de elec. dī clare ꝙ concilia hñt authoritatē a papa & non papa a conciliis.

¶ Item ad hoc facit tex. in. c. osius. 6. quæstione. 4. qui dicit ꝙ concilia præstant reuerentiam ecclesiæ romanæ & papæ. Et stari debet de gestis per concilium determinationi ipsius papę. & quod probauerit vel improbauerit sequendum est. Sic glo. in. c. quodcunq; 24. q. 1. dicit ꝙ sententia romanæ sedis præferenda est sententiæ totius ecclesiæ. Hæc autem sententia ro. sedis non potest intelligi de concilio sed de sententia papæ cuius ore sententia profertur. quod probat tex. in. c. maiores de bap. in prin. iuncto etiam eo quo declarat concilium toletanum inno. 3. ibi. Ex quo etiam arguitur ꝙ papa est superior, cum declaret concilium illud. ecclesia enim romana habet prærogatiuam & excellentiam super oēs alias ecclesias vt. 9. q. 3. per to. xi. di. c. quis nesciat. Et oīm mater est & magistra / de sum. tri. c. 2. 12. di. c. 1. & 2. 22. di. omnes. Et est caput & dña aliarum ecclesiarū: vt in. c. fundamenta de elec. in. 6. dicit ostien. in. c. per venerabile m qui filii sint legi. & tex. in proce. 6. in prin. 2. q. 7. beati. Et est oīm mater & regina: vt in epistola inter claras. C. de sum. tri. Et fundata non ab apostolis sed a deo. c. sacrosancta. 22. di. ponit ana. ī ru. de schisma. in vl. col. Et omnes oppressi ad eam velut ad matrem appellant. c. ad romanam el. 1. & 2. 2. q. 6. Est vnum caput / vna origo / vna mater copiosæ fœcunditatis. adulterari non potest sponsa christi: incorrupta est & pudica, vnam domū nouit / vnius cubiculi sanctitatē casto pudore custodit. c. loquit̄. 24. q. 1. quæ vnica columba appellatur: quæ sponsa pulchra sine macula & ruga & hort⁹ cōclusus / fons signatus / puteus aquæ viuæ & paradisus cum fructu pomorum. 24. q. 1. c. omnibus. Sic tex. in c. quis. 21. di. vbi dicitur ꝙ romana ecclesia nullis synodicis cōstitutis cæteris ecclesiis prę lata est, sed voce euangelica dñi & saluatoris nostri primatum obtinuit. & ibi pelagius papa loquitur vniuersis orthodoxis. Ecce ꝙ synodica cōstituta subsunt iudicio ro. ec. & papæ. idē probat tex. in. c. sacrosancta. 22. di. Et ꝙ sub nomine ro. eccl. etiā papa solus intelligatur qñ est catholicus, probat tex. iūcta glo. in verbo pontificalis in. c. præceptis. 12. di. dicit car. in cle. quia contingit in. 5. q. in fi. de religio. domi. & ioan. an. ī. c. si abbatem de elec. in. 6. Nec contrariatur tex in. c. si grose de re- D script. in. 6. quia nō loquor de papa contēplādo personam sed dignitatē. Vnde considerata dignitate papali etiā sub noīe sedis apostolicæ venit papa. & in terminis illius tex. idem esset si dictū fuisset ad beneplacitum pontificalis dignitatis & sedis apost. Et hoc videt̄ velle domi. ibi in. 3. col. in versi. nunquid cōcessio. & clarius post glo. in verbo sedis apostolicæ ibidem. & probat tex. in. c. loquitur. 24. q. 1. cum mixtim loquitur / aliqñ de petro aliquando de ecclesia simul. & ponit vnū caput vniuersalis ecclesię. Vnde marsilius de padua qui dixerat christum nullū caput dimisisse ecclesiæ, condemnatus est per sedem aposto. vt patet in extrau: ganti ioan. 22. quæ incipit licet iuxta doctrinam apostoli.

¶ Ex quo ēt sequitur ꝙ si est caput & conciliū quod constat ex epīs membra, patet de maioritate papæ ad conciliū. Et ꝙ ipse sit caput tex. est in. c. rogamus. 24. q. 1. ponendo papā successorem petri apostoli: vt vult tex. in. c. 1. de homi. in. 6. & in. c. quāto & c. licet de trāsla. præla. Idem etiam clare probat tex. iūcta glo. in. c. 1. 22. di. qui plus probat ꝙ est hæreticū negare papā esse caput vniuersalis eccl. Hoc etiam dicit tex. in cap. decretis. 21. di. vbi di

cit quòd christus petrũ in summum sacerdo-
A tem elegit dum ei præ omnibus & pro om-
nibus claues regni cœlorum tribuit, & a se
petra petri nomen ei imposuit, atq; pro eius
fide se specialiter rogasse testatus est, & vt ip-
se cæteros confirmaret subiunxit dicens ego
pro te rogaui petre vt non deficiat fides tua
& tu aliquando conuersus confirma fratres
tuos. Ad idem glo. in cle. ad nostrum de hæ-
reti. quæ vult quòd qui pertinaciter asserit pa-
pam non esse caput vniuersalis ecclesiæ / est
hæreticus. Hoc idem ponit sanctus thomas
in tractatu contra errores græcorum ca. 65.
66. & 67. vbi dicit q; dicere papam non ha-
bere primatum vniuersalis ecclesiæ est error
similis errori dicentium spiritum sanctum a
filio non procedere. Et idem tho. in trac. con-
tra impug. reli. c. 4. & aliquid in tertia parte
q. 8. arti. 6. Et quòd papa sit supremus & ha-
beat supremam potestatem & iurisditionem
tam in fideles quàm in infideles, ponunt com-
muniter doctores omnes post innocen. in. c.
quod super iis de vo. & ibi omnes dicunt po-
testatem papæ datam a deo. Ad quæ etiam fa-
ciunt quæ dicuntur in. c. nouit de iudi. in ca.
causam quæ post glo. qui filii sint legi. & in
cap. solitæ de maioritate & obedientia, & in
cap. si duobus post glo. de appel. & cap. licet
B ex suscepto de foro competen. & cardi. in ca.
venerabilem de elec. cum concordantibus, in
quibus tractatur quòd papa habet vtrunque
gladium & superioritatem super omnes, de
quo arti. infra in fine ponitur.

¶ Et hanc superioritatem bene ostendit beda
matth. 28. cum dicit loquens de christo, af-
fuit quondam confortaturus suo spiritu eccle-
siam cum ab infidelibus premeretur & ad pu-
blicum venire ac dilatari prohiberetur: adest
eidem & nunc cũ inclinato ad fidem culmine
regali terror quieuit persecutionis, & omnis
mundi sublimitas apostolicis est subdita ve-
stigiis &c. Ad hoc faciunt omnia iura quæ lo-
quũtur de primatu & superioritate petri. De
quo infra in proximo motiuo plura dicẽtur.
quæ omnia vẽdicant sibi locum in papa: quia
dicta de petro dicta censentur de successori-
bus eius. c. solitæ de maiori. & obedien. c. per
venerabilem qui filii sint legitimi. c. ad apo-
stolicæ de re iudi. in. 6. cap. 1. de homi. eo. li.
Vnde bonifacius in extrauaganti vnam san-
ctã dicit. porro subesse romano pontifici om-
ni humanæ creaturæ declaramus esse de ne-
cessitate salutis. Et idem etiam clarius probat
tex. in. c. quis nesciat. xi. di. cum ponit q; illud
quod a principe apostolorum petro traditũ C
est romanę ecclesiæ, custodiri ab omnibus de-
bet: cum sit manifestum nullum instituisse
ecclesias nisi eos quos venerabilis apostolus
petrus aut successores eius constituerunt sa-
cerdotes &c. Et subdit. oportet eos sequi quod
romana custodit ecclesia a qua principiũ eos
accepisse non dubium est, ne dum sermoni-
bus peregrinis student caput institutionum
videantur amittere. ¶ Sic tex. in cap. nolite
ea. xi. di. vbi dicit nolite variis & extraneis do-
ctrinis abduci: instituta apostolorum & a-
postolicorum virorũ canonesq; habetis / his
fruimini. Et subdit. indignum est quenquam
vel pontificum vel ordinum subsequentium
hanc regulam refutare quã beati petri sedẽ &
sequi viderit & docere. multũ enim conuenit
vt totũ corpus ecclesię in hac sibi obseruatio-
ne concordet, quæ inde authoritatẽ habet vbi
dominus ecclesiæ totius posuit principatum.
Ecce q; tex. sonat q; pontifices ro. pręsunt om-
nibus fidelibus, & q; totũ corpus ecclesiæ in il-
lorũ obseruatione cõcors esse debet, & sic po-
nit maioritatem papę ad concilium. Ad idem
ca. cum beatissimus petrus. 24. q. 1.

¶ Nec obstat si dicatur q; christus est caput ec-
clesię: vt dicit tex. in. c. vnico de sacra vnct. & D
cle. 1. in prin. de iureiu. Quia respondetur q;
christus est immediatũ caput ecclesiæ, sed pa-
pa mediãte christo a quo principatũ recepit:
quia christus ascensurus in cœlũ tanq̃ bonus
paterfamilias & dominus ne ecclesiã sine capite
relinqueret / decreuit petrũ & successores eius
pastores & principes ecclesiæ. Et hoc sentit
glo. in cle. ad nostrũ in verbo ecclesiæ de hæ-
re. pbat tex. in cle. 1. in prin. de iureiu. Et ideo
bene loquitur tex. in extrauaganti vnã sanctã
cũ dicit, igitur ecclesię vnius & vnicę vnũ cor-
pus & vnũ caput non duo capita quasi mon-
strum: christus videlicet christiq; vicarius pe-
trus petriq; successor. Ad quod vide quæ late
dicta sunt in arti. quæ sentẽtia præferatẽ / papæ
ne an cõcilii in responsione ad. 6. arg. in versi.
nõ obstat quod dicitẽ q; ecclesia haberet plura
fundamẽta. Et hoc clare demõstrat tex. in. c. 1.
de homi. in. 6. Et s. tho. in. 4. cõtra genti. c. 76.
vbi sic inquit, si autẽ quis dicat q; vnum caput
& vnus pastor est christus qui est vnus vnius
ecclesiæ sponsus, non sufficienter respondet,
manifestum est enim q; omnia sacramenta
christus ipse perficit. ipse enim est qui bapti-
zat ioan. 1. ipse est qui peccata dimittit / ibidẽ
ioan. 1. ipse est verus sacerdos qui se obtu-
lit in ara crucis, & cuius virtute corpus eius

A in altari quotidie consecratur, de summa tri. c. 1. §. vna, de conse. di 2. c. quia corpus, sed quia corporaliter non erat cũ omnibus fidelibus permansurus, elegit ministros per quos prædicta fidelibus ministraret, oportuit igitur vt alicui curam ecclesiæ committeret. ideo dixit petro pasce oues meas ioan. vl. & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos lu. 22. Adde quæ dico infra de petra an accipiatur pro christo an pro petro/ & ibi dicitur de christo in secundo & tertio fundamento.

¶ Ad idem est tex. qui hoc in indiuiduo probat in capitulo bene quidẽ. 96. di. Vnde hiero. de obitu siue ortu sanctorum noui testa. dicit. petrus in christo ecclesiæ firmamẽtum, cephas corporis christi princeps & caput est. Et in d. capitulo bene quidem/ dicit tex. quòd si cuiuslibet prouinciæ sacerdotes intra suos terminos concilio habito quicquid sine metropolitani sui authoritate tractauerint/ irritum esse debere sancti patres sanxerunt: quanto magis quod in apostolica sede nunc extante præsule qui merito beati petri apostoli per vniuersum orbem primatum obtinens sacerdotii statutis synodalibus consueuit tribuere firmitatem &c. Ecce quòd tex. ibi dicit quòd B papa habet primatum in vniuersali ecclesia & dat firmitatem conciliis: ergo concilia sunt eo inferiora. Sic & tex. 3. q. 6. dudum/ qui dicit tam de romana ecclesia q̃ de papa quòd obtinet primatum/ & ꝙ eius tantum authoritate concilia celebrari debent. & sic loquitur indifferenter de romana ecclesia & de papa.

¶ Et de primatu papæ (hoc est ꝙ sit caput & prælatus vniuersalis ecclesiæ) ponit s. thomas in trac. contra errores græcorum. c. 65. & 66. de primatu aũt ro. ecclesiæ (hoc est ꝙ sit mater cunctarũ ecclesiarum) est tex. in. c. nõ decet. 12. di. Et ꝙ ad papam spectet cõciliorum congregatio & sine eius authoritate nequeat congregari, dictum est supra & probatur per to. 17. di. Et ꝙ negas romanam ecclesiã esse caput aliarum hæreticus sit censendus, dicit glo. i. c. nulli. 19. di. & glo. in. c. hęc est fides. 24. q. 1. & tex. 22. di. c. 1. Ex quibus colligitur ꝙ maior est papa ipso concilio. ¶ Et de ista maioritate & principalitate papæ & plenitudine ptãtis eius, vide plura bona dicta quæ sunt ad propositum adducta per feli. in. c. canonũ circa prin. de consti. Et de primatu petri vide infra in. 8. motiuo latius & in. 13.

¶ SEXTO FACIT quòd solus papa tenet locum dei in terris, cuius authoritate nullius authoritas seu potestas maior est. & ei sibi in beati petri persona dictum est C quodcunq; ligaueris super terram erit ligatum & in cœlis, & quodcunq; solueris super terram erit solutũ & in cœlis: vt matth. 16. & 24. q. 1. c. quodcunq;/ & in. c. per venerabilem qui filii sint legi. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. & in. c. solitæ de maio. & obe. ¶ Et quòd teneat vices dei est tex. in capitulo ad apostolicæ de re iudi. in. 6. & in. c. 1. de homi. eo. li. & in. c. vt nostrum vt eccle. bene. & in cle. 1. de magist. & in. c. quanto de transla. præla. Et abb. in. c. omnis de censi. in. 2. nota. dicit ꝙ nõ potest præscribi contra supremam potestatem papæ: quia sicut non potest præscribi contra deum ita nec contra eius vicarium, quia papa tenet vicẽ & locum veri dei in terris. Item & ipsius papæ potestas est a deo: vt dicit tex. in. c. nouit de iudi. & bona glo. in cle. ne romani de elec. Item papa est eius vicarius qui est sacerdos in æternum secũdum ordinem melchisedec constitutus a deo iudex viuorum & mortuorũ: vt in. d. c. per venerabilem. Ipse non puri hominis sed veri dei vicem gerit in terris. c. quanto de transla. ꝑlato. Ipse christi vicarius & petri successor dicitur. c. licet de transla. prælato. Intantum quòd dicit ostien. in. d. c. quanto/ & abb. in. c. licet in. 4. col. de elec. & in. c. ve D nerabilem eo. ti. ꝙ papæ & dei est idem consistorium. Vnde aug. super illud psal. 49. deus deorum locutus est & vocauit terram, de christo loquens dicit. deinde quadragesimo scilicet ascensionis die commendauit sancto petro ecclesiam .i. vocatam terram a solis ortu vsq; ad occasum, ne haberent excusationem qui volunt in schismate deperire. Ipse quoq; dispensat eum bigamo, & sic contra dictum apostoli. 2. ad timo. 1. Similiter dispensat in iuramento & voto. & euangeliũ interpretatur & illi addit. secunda quæstione. 4 c. præsul. & de testi. c. in omni. Nec (vt supra tactum est) ab homine sed a deo potestatem recipit: vt in. c. sacrosancta. 22. di. &. c. nouit de iudi. Et dummodo contra fidem non veniat (contra quam nulla est dispensatio) potest dicere & facere quicquid ei placet: vt dicit ostien. in dicto capitulo super eo de biga. Et ad ostendendum papæ primatum & super omnia potestatem dicitur corporalis in orbe deus. Vide ad saturitatem barbatium in. c. fi. de consti. ¶ Si ergo papa tenet vicem veri dei in terris, sequitur ꝙ sicut contra deũ quis exercere non potest aliquam iurisditionem ita nec contra papam: quia sicut deus & domi

nus noſter ieſus chriſtus in mundo exñs prin
A ceps omnium erat nec cuiquã ſubditus (iu-
xta illud pſal. omnia ſubiecisti ſub pedibus
eius, & dicit glo. in cap. magnum. xi. q. 1.)
ita & papa dicitur eſſe princeps & dominus
oĩm & nemini ſubiectus. Ipſe enim habet
vtrunq; gladium. glo. in cap. omnes. 22. di.
vnde & recte dicitur imperator. 12. q. 1. cap.
futuram. ¶ Nec obſtat ſi dicatur quòd chri-
ſtus iuſſit ſolui tributum cæſari: vt dicit tex.
in cap. magnum. xi. q. 1. & matthæi. 22. &
mar. 12. Quia illud non ex debito ſed ne
ſcandalizarentur alii factum eſt: vt dicit glo.
in dicto. c. magnum. & tex. 28. q. 1. c. iam
nunc. ¶ Iſtud autem non dicitur de cõcilio:
ſcilicet quòd gerat locum dei in terris. Et
licet concilium dicatur congregatum in ſpi-
ritu ſancto (quia in medio congregatorũ in
nomine domini/ eſt dominus. c. audiuimus
24. q. 1.) non propterea dicitur quòd con-
cilium non ſubſit papæ, ſicut dicitur de papa
quòd omnium princeps eſt & nemini ſubie-
ctus, ergo ſequitur ꝙ papa eſt ſupra conciliũ.
Ad quod facit quod dicit ſanctus thomas in
tractatu contra errores græcorum ca. 67. ſi-
cut chriſtus accepit a patre ſceptrũ ſuper o-
mnem principatum & poteſtatem/ & ſuper
omne quod eſt (vt ei cuncta curuentur) ple-
B niſſimam poteſtatem, ſic & petro & eius ſuc-
ceſſoribus pleniſſime commiſit: & etiam nul
li alii quàm petro quod ſuum eſt plenum ſed
ipſi ſoli dedit. Et multæ aliæ ad propoſitum
notabiles authoritates adducuntur ibidẽ per
ſanctũ thomam etiam in duobus præceden-
tibus & duobus ſequentibus capitulis: quas
non refero. ¶ Non obſtat ſi dicatur ꝙ alibi
papa dicitur petri vicarius: vt in. c. ego ludoui
cus. 63. di. &. 1. q. 1. c. non quales. &. 1. q. 7.
quotiens el. 1. Quia eſt impropria loquutio
vel exponitur. i. gerens vicariam quam geſſit
petrus: quia vicarius non dat vicarium ca. cle
ricos de offi. vica. Ita dicit glo. & ioan. de im
mol. in cle. 1. in prin. de iureiu.

¶ SEPTIMO Facit quòd ſicut in infe-
rioribus eccleſiis videmus archiepiſcopos in
prouinciis & epiſcopos in ciuitatibus habere
ſuperioritatem in ſuos (vt. 9. q. 3. c. per ſin-
gulas. 6. q. 3. cap. ſcitote. & in. c. epiſcopus
80. di.) ita a pari debet eſſe vnus ſuꝑior qui
præſit in vniuerſo: argu. l. quæ de tota. ff. de
rei vendi. alioquin eccleſia vniuerſalis eſſet
acephala, quod non eſt dicendum: cum chri
ſtus in omnibus prouiderit eccleſiæ ſuæ: iu-
xta illud iſa. c. 5. quid vltra debui facere vineę
meæ & non feci ei? quaſi diceret nihil reliqui C
quod non fecerim eccleſiæ meæ. Vnde veriſi
mile eſt ꝙ tãquam bonus paterfamilias aſcen
ſurus in cœlum reliquerit vnum qui eccleſiæ
præeſſet. hoc probat tex. in. c. 1. de homi. in. 6.
& dicit glo. in. c. 1. de ſchiſma. in. 6. Iſte au
tem ſuperior eccleſiæ vniuerſalis alius eſſe
non poteſt quàm papa/ cui data eſt ſuprema
poteſtas: vt in cle. paſtoralis de re iudi. & in
cap. propoſuit de conceſ. præben. glo. in cle.
ad noſtrum de hæreti. cum ſimil. Igitur pa-
pa qui eſt ſuperior totius vniuerſalis eccle-
ſiæ (vt in extrauaganti vnam ſanctam) di-
cendus eſt ſupra concilium, quod eccleſi-
am repręſentat. Pro hoc facit quod ſcribit bea
tus gregorius ad mauritiũ impera. in. 4. li. re
giſ. c. 76. dicens. ecce petrus claues regni cœ
leſtis accepit, poteſtas ei ligandi & ſoluendi
tribuitur, cura ei totius eccleſiæ & principa-
tus committitur: & tamen apoſtolus vniuer-
ſalis non vocatur.

¶ OCTAVO FACIT (& hic oſten
demus ſuperioritatẽ petri etiam ad alios apo
ſtolos) quòd ſi diceremus eccleſiam repræ-
ſentatiue ſiue concilium eſſe maiorem & ꝙ
pontificalis poteſtas ac dignitas detur ab ec-
cleſia, ſequeretur ꝙ & eccleſia repræſentatiue D
(hoc eſt concilium) poſſet tollere papalẽ di
gnitatem: quia eius eſt tollere cuius eſt con-
dere. l. 1. C. de legibus cũ ſimilibus. Hoc au
tem eſt falſum: quia eccleſia non poteſt ali-
quid facere per quod deſtruatur eius vnitas,
cum ſit a deo inſtituta: vt. 24. q. 1. loquitur.
& ioãnis decimo erit vnum ouile & vnus pa-
ſtor. glo. in dicta clemen. ad noſtrum de hæ
reti. & in. d. extrauaganti vnam ſanctam. in
capitulo primo in. §. vna de ſumma trinitate.
Sequitur ergo quòd iſta dignitas papalis nõ
ab eccleſia ſed a deo petro & ſucceſſoribus
data eſt (vt dictum eſt ſupra) dicẽte domino
paſce oues meas & quodcunq; ligaueris ſu-
per terrã &c. vt dicto. c. nouit de iudi. &. c. ſoli
tæ de maioritate & obedientia. Hoc autem
clare oſtendit tex. in cap. ita dominus. 19. di.
vbi dicit quòd euangelici muneris ſacramen
tum ita dominus ad omnium apoſtolorum
officium pertinere voluit vt in beatiſſimo pe
tro apoſtolorum omnium ſummo principa-
liter collocaret, vt ab ipſo quaſi a quodam
capite dona ſua velut in corpus omne dif-
funderet. Et poſt pauca. hunc enim in con-
ſortium diuinæ vnitatis aſſumptum id quod
ipſe erat dominus voluit nominari, dicendo
tu es petrus & ſuper hanc petram ædificabo

A ecclesiam meam. Ad quod etiam idem leo in sermone. 2. de natiuitate apostolorū petri & pauli inquit, ppter quod dr̄ beato petro apostolo tibi dabo claues regni cœlorum, & quęcunq; ligaueris super terram erunt ligata & cœlis, transiuit quidem in apostolos alios ius istius potestatis, sed nō frustra vni commendatur quod omnibus intimetur: petro enim singulariter hoc creditur, quia cunctis ecclesiæ rectoribus petri forma proponitur. Ecce ꝙ petrus est summus & caput totius corporis vniuersalis ecclesiæ: & consequenter quilibet petri successor, vt ab ipso quasi a quodam capite dona domini in corpus omne ecclesiæ diffundantur. Ad idem tex. in. c. loquitur an, te. fi. 24. q. 1. & in. c. fundamenta de elec. in. 6. Vnde. s. tho. in. 4. sen. di. 24. q. 3. ar. 2. quæstiun. 3. ad primum argu. dicit ꝙ q̄uis omnibus apostolis data sit communiter potestas ligandi & soluendi, tamen vt in hac potestate ordo aliquis significaretur / primo soli petro data est, vt ostendatur ꝙ ab eo in alios debet ista potestas descēdere. Et idem s. thomas in 4. contra gen. c. 76. dicit quòd dominus soli petro promisit tibi dabo claues regni cœlorū vt ostenderetur ꝙ potestas clauiū erat per eum ad alios deriuanda ad conseruandam ec-

B clesiæ vnitatem. Si ergo est caput totius corporis ecclesiæ vniuersalis, multo magis partis repræsentantis istud corpus / & sic concilii. & si vt caput diffundit dona & authoritatem in corpus, ergo est maior concilio quod ab eo sumit authoritatem 1 vt 17. di. per to. & c. significasti de elec. Vnde & leo papa in sermone. 3. de anniuersario suæ assumptionis die / ait de petro, vt cum multa solus accepe, rit / nihil in quenq̄ sine eius participatiōe transierit. Et sequitur. de toto mundo vnus petrus eligitur, qui & vniuersarum gentium vocationi & omnibus apostolis cunctisq; ecclesiæ patribus præponatur: vt q̄uis in populo dei multi sacerdotes sint / multiq; p. stores omnes tamen regat petrus / quos principaliter regit & christus. magnum & mirabile dilectissimi huic viro consortium potentiæ suetribuit diuina dignatio, & si quid commune cæteris esse voluit principibus / nunq̄ nisi per ipsum dedit quicquid aliis non negauit.

¶ Et de ista præeminentia & plenitudine potestatis papæ vide dicta egidii quæ pono supra in quæstione sed vltra prædicta quæro pone quòd aliqui principes volunt præfigere terminum papę, vel in illa vter duorum contendentium de papatu debeat congregare concilium &c. Item etiam ad hoc faciunt C illa quæ dicta fuerunt de potestate clauium (quæ principaliter & proprie datæ sunt petro & successoribus & non tantum significatiue & figuraliter) in quæstione vtrum concilium cognoscat de litibus & causis quæ occurrunt, & in alio arti. quæ sententia praualere debeat papæne an concilii. & in alio ar. vtrum sede vacan. possit concilium exercere reseruata papæ. & in alio vtrum concilium sede vacāte possit creare cardinales. Et quòd petro principaliter non tantum figuratiue datæ sint claues, ostendunt verba matth. 16. & tibi dabo claues regni cœlorum, & quodcunq; ligaueris super terram erit ligatum & in cœlis &c. vbi non dicit vobis in plurali.

¶ Nec obstat quòd matth. 18. (quando datæ fuerunt claues) omnibus apostolis dicit̄ dico enim vobis quæcunq; alligaueritis super terram &c. quia ex hoc non sequitur ꝙ petro datæ fuerint significatiue & figuraliter tantum & non effectualiter proprie & principaliter. Quinimo & matth. 18. cum dominus dando apostolis potestatem clauium dicit dico enim vobis, loquitur etiam petro. Vnde aut volumus intelligere per illa verba datam oībus in concreto simul & collegialiter (& non aliter) explicandā istā ptātem clauium. & hoc non potest stare: quia sic non D recepisset quilibet singulariter potestatem ligandi & soluendi sine aliis: quod contrariaretur euangelio ioan. 20. cum dominus dicit sicut misit me pater & ego mitto vos: hæc cum dixisset insufflauit & dixit eis, accipite spiritum sanctum quorum remiseritis peccata remittuntur eis & quorum retinueritis retenta sunt / vbi licet loquatur in plurali, dat illis potestatem singulariter cum dicit ego mitto vos: vt exitus demonstrauit. non enim eos simul sed separatim ad prædicandū veritatem per vniuersum orbem misiti iuxta illud marci vl. euntes in mundum vniuersum prædicate euangelium omni creaturæ. & in fi. illi autem profecti prædicauerunt vbiq; domino cooperante & sermonem confirmante sequentibus signis. Si ergo non in concreto & collegialiter tantum exercenda data fuit ista potestas clauium, ex quo petrus erat etiā vnus de illis quibus loquebatur d̄nus, sequitur quòd petro non tantum figuratiue & significatiue sed etiam effectualiter & proprie ac principaliter & vere data fuerit potestas siue p̄missa sicut & cæteris aliis. quinimo sequitur ꝙ huiusmodi potestas nō fuerit data

exercãda sine papa in concilio. Et ex quo nõ
A in concreto tantum data est apostolis, conse-
quẽter nec ecclesiæ vniuersali: quia alioquin
si vniuersali ecclesiæ esset hoc modo data, se-
queretur ꝙ etiam laicis & pueris & mulieri-
bus esset data / qui sunt de isto corpore vni-
uersalis ecclesię: vt in. c. ecclesia de conse. di. 1.
quibus clarum est non competere potestatẽ
ligandi & soluendi. ¶ Aut singulariter & par
ticulariter cuilibet datam dicimus, & tunc se-
quitur ꝙ quilibet apostolorum potuisset iudi
care de petro, & consequenter quilibet episco
pus de concilio posset iudicare de papa: cum
non plus authoritatis datum sit in cõcreto &
collegialiter q̃ singulariter per dicta verba.
Hoc autẽ est omnino absurdum ꝙ vnus so-
lus episcopus iudicet papam: vt in. c. intantũ
21. di. Si autem singuli de concilio non iudi-
cant de papa, sequitur ꝙ nec concilium siue
in concilio coadunati. Ergo per illam autho-
ritatem concilium nullam authoritatẽ vel su-
perioritatem iudicandi de papa recepit, imo
potius contrariũ: qa principaliter data fuit ibi
potestas petro: vt infra ostẽdetur, & supra di-
ctum est. Et si diceremus ꝙ qa singulariter &
particulariter data est vnus non poterat iudi-
care de alio (quia par in parem non habet im
perium: vt in. c. innotuit de elec. cum simil.)
B sequeretur ꝙ nec papa posset iudicare de ep̃o.
cum ipsi repræsentent apostolos & illis suc-
cesserint: vt. 35. di. c. ecclesiæ cum simil. Et sic
nec petrus inter apostolos potuisset iudicare
si erant paris authoritatis & præeminentiæ.
Hoc autem est falsum: quia papa promouet
& deponit quotidie episcopos: vt in cap. per
principalem. 9. q. 3. & in. c. 1. de transla. pręla.
in. c. nisi cum pridem de renun. abb. in. c. fi. de
confir. vti. vel inuti. & in. dispu. episcopus. Et
petrus fuit caput apostolorum & maior cæte
ris apostolis. glo. 24. q. 1. c. loquitur in verbo
pari. tex. 3. q. 6. c. dudum. 22. di. c. 2. vbi dicit
tex. ꝙ inter apostolos distinctiõ potestatis fuit
& ꝙ a domino concessum est petro vt præes
set cæteris apostolis & esset cephas &c. Inde
augu. in sermone. 5. apostolorũ petri & pau-
li dicit, hic est quoq; beatus petrus in illa cœ
lestium discipulorum schola præcipuus. Et
infra, interpres legis / assertor gratiæ / destru-
ctor synagogæ ecclesiæ reparator: & ideo so-
lus inter apostolos meruit audire, amen dico
tibi ꝙ tu es petrus & super hanc petram ædifi
cabo ecclesiam meam. Et iterum in sermone
4. eorundem apostolorum, ex piscatore fecit
dominus apostolorum principẽ. Et in. 2. ser-
mone eorundem apostolorum inquit, quis C
enim non audiuit ꝙ primus apostolus petrus
sedenti ad speciosam portã &c. Ad idem glo.
in. c. in illis. 80. di. Sic. 2. q. 7. ca. paulus. §. hoc
nõ de officio. de celebra. mis. c. cũ marthę. de
maio. & obe. solitæ cum simil. Imo tex. in. d.
§. hoc non de officio / dicit ꝙ paritas inter pe-
trum & paulum denotatur ex puritate vitę &
sanctitate conuersationis, solus. n. petrus inter
apostolos primatum gerebat. Et intantũ fuit
maior (ꝙ vt dicit ricardus radulphus archiepi
scopus armachanus in summa de quæstioni-
bus armenorũ li. 7. c. 6. & . 7.) petrus potuit
in omnibus aliis quo ad multa ligare & cohi
bere ordinis potestatem, ita vt alii illam pote-
statẽ ordinis non vbiq; exercerẽt nec in quas-
cunq; personas / nec quantum vellent aut pos
sent ex ordinis potestate: sic ꝙ peccatũ inobe
dientiæ cõmisissent si petro non obediuissent
in licitis & vtilibus ad salutẽ. Oportet igitur
intelligere potestatem datam petro (& conse
quenter successoribus eius) principaliter &
singulariter & cum apostolis (& consequen-
ter illorum successoribus / hoc est episcopis)
vbi voluerit collegialiter exercendam, & da
tam apostolis siue illorum successoribus hoc
est, episcopis collegialiter, cum capite siue
de ipsius consensu etiam singulariter exer- D
cendam, & datam vniuersali ecclesiæ (& con
sequenter concilio) per petri & apostolorum
successores simul conciliariter exercẽdã. Sicq;
cessat quod de pueris & mulieribus dicitur,
quibus non est data potestas. c. 1. §. vna in fi.
de sum. trini.
¶ Et ꝙ proprie & principaliter vere & effe-
ctualiter datæ fuerint claues petro, ostendit
dominus ioan. vl. cum præsentibus apostolis
dirigens verba in petrum dixit simon ioannis
diligis me &c. pasce oues meas. non dixit pa-
scite. Ex quo liquet ꝙ petrus fuit factus pa-
stor & gubernator vniuersalis ecclesiæ. pasto
ris enim cura est non tãtum pascere oues, sed
etiam gubernare: vt in. c. quanuis de regu. iu.
Et pascere contingit temporaliter & spiritua
liter: vt in. c. inter cætera de offi. ordi. vnde &
dauidi fuit dictũ. 1. parali. xi. tibi enim dixit
dominus deus tuus / tu pasces populum meũ
israel & tu eris princeps super eũ. Idem. 2. re-
gum. 5. Vnde non tantum recepit potestatẽ
ligãdi & soluẽdi (& sic ordinis) sed etiã iuris-
ditionis administrationis & superioritatis in
omnes: quia nemini reperitur dictum pasce
oues meas nisi petro, & soli petro reperitur di
ctum & ego dico tibi ꝙ tu es petrus & super

A hanc petram &c. math. 16. & ei ſoli dictum eſt tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos, & ei a chriſto petra petri nomen impoſitum eſt. 21. di. c. 1. Et quod dictum eſt coniunctim petro cū apoſtolis, dictum videtur de dimittendis peccatis: quia ioan. 20. dicitur quorū remiſeritis peccata &c. Et mat. 18. vbi dicitur quæcunꝙ alligaueritis ſuper terram &c. oportet intelligere datam parem poteſtatē paritate conſortii ſed nō omnibus æque principaliter: quia principaliter data eſt petro tanꝙ capiti, vt dicit tex. in. c. in nouo. 21. di. & d. c. 1. 22. di. &. d. c. dudum. 3. q. 6. &. 2. q. 7. puta. &. 24. q. 1. c. loquitur. vel data eſt par poteſtas reſpectu ordinis & conſecrationis ſed ſecus reſpectu adminiſtrationis, vt dicit glo. in. d. c. in nouo. & glo. in. c. in illis in fi. 80. di. & glo. in. d. c. loquit. Quod patet vltra authoritates adductas, quia in eo. ca. 18. math. ſupra & incontinenti ante verba diriguntur in petrum cum dicitur ſi peccauerit in te frater tuus &c. & cum ſequitur quotiens peccabit in me frater meus & dimittam ei, vſꝙ ſepties &c. Ex quo patet ꝙ principaliter loquebatur petro tanꝙ capiti. Item poteſt dici ꝙ fuerint pares ſecundum ꝙ dicit tex. in. c. paulus. 2. q. 7. §. hoc non de officio eccleſiaſticæ digni-

B tatis ſed de puritate vitæ & ſanctitate conuerſationis intelligitur, quia ſolus petrus inter apoſtolos primatū gerebat. Et ſic ille tex. probat illud quod dicunt illę glo. ſupra allegatæ ꝙ petrus præcellebat in adminiſtratione. Ad idem tex. in. §. item paulus. 2. q. 7. ibi itē paulus petrum reprahendit qui princeps apoſtolorum erat. Hoc etiam probatur per tex. in. c. beati ea. cau. &. q. cum loquēs de beato petro & paulo dicit ꝙ fuerunt pares meritis. Hoc idem probat tex. in. c. petrus ea. q. vbi dicitur ꝙ quærimoniæ contra petrū factæ ꝙ ad gentes intraſſet, ipſe non reſpondit ex poteſtate officii: quia ex poteſtate officii & ſic ex adminiſtratione quam ipſe habebat potuiſſet cæteris dicere / oues paſtorē ſuum non accuſent.

SED vlterius inueſtigando de iſta paritate inter petrum & paulum & principalitate petri ad alios apoſtolos: licet glo. in. d. c. paulus (vbi dicit tex. ꝙ paulus petrum reprahendere non auderet niſi ſe non imparem ſciret) ſuppleat ſcilicet meritis nō tamen adminiſtratione, non videtur bona reſponſio: quia licet paulus ſciret ſe eſſe in charitate & multa merita habere, non tamen conſtat quòd ſciret ſe eſſe parem beato petro in meritis. imo probabile eſt quòd tanquam vere humilis reputauerit beatum petrum ſe præcellere in ſanctitate. nec legitur habuiſſe reuelationem C ꝙ non eſſet impar beato petro. nec ad hoc ꝙ quis reprahendat alterum requiritur paritas meritorum, vnde tex. aug. ibi videtur velle ꝙ fuerit par beato petro poteſtate & in omnibus. Et idem ipſe aug. in ſermone. 3. apoſtolorū petri & pauli inquit, ergo beati petrus & paulus eminēt ſuper vniuerſos apoſtolos & peculiari quadam pręrogatiua pręcellunt: verum inter ipſos quis cui præponatur incertū eſt. puto enim illos æquales eſſe meritis qui æquales ſunt paſſione, & ſimili eos fidei deuotione vixiſſe quos ſimul videmus ad martyrii gloriam perueniſſe. non enim ſine cauſa putemus factum ꝙ vna die vno in loco tyranni vnius tolerauerunt ſententiā, vna die paſſi ſunt vt ad chriſtum pariter peruenirent: vno in loco ne alteri roma deeſſet: ſub vno perſecutore vt æqualis crudelitas vtrunꝙ cōſtringeret. dies ergo pro merito locus pro gloria perſecutor decretus eſt pro virtute &c. Ecce ꝙ idem aug. dicit incertū eſſe vter alteri præponatur. Et ad idem per eadē verba eſt tex. ambro. in. c. beati. 2. q. 7. Vnde ipſe paulus apoſtolus ad gala. 2. ait. mihi autem qui videbantur eſſe aliquid nihil contulerunt. Dicit g videbantur eſſe aliquid id eſt principales apo- D ſtoli, nihil contulerunt ſcilicet in notitia euangelii: ſed econtra ſcilicet contuli eis. Ita expoſuit nico. Et ſubditur magis exprimēdo cum vidiſſent ꝙ creditū eſt mihi euangelium præputii ſicut & petro circuncisionis: qui enim operatus eſt petro in apoſtolatu circuncisionis operatus eſt & mihi inter gentes. & cū cognouiſſent gratiam quæ data eſt mihi iacobus & cephas (id eſt petrus) & ioannes qui videbantur columnæ eſſe, dexteras dederunt mihi & barnabæ ſocietatis. Si igitur qui operatus eſt petro in apoſtolatu operatus eſt & paulo hoc eſt chriſtus, ſequitur ꝙ paulus huiuſmodi officium nō ſuſcepit a petro. Vbi glo. aug. hoc amplius exprimens inquit. illi qui videbantur eſſe aliquid ſcilicet petrus & alii qui fuerunt cum domino, nihil contulerunt id eſt addiderunt mihi: in quo apparet ꝙ non ſum inferior illis, quia ita a domino perfectus ſum vt nihil eſſet quod in collatiōe perfectioni adderent. Ecce ꝙ paulus non fuit inferior petro nec aliis. Et conſequenter ad hanc intentionē ſubiungit glo. nico. cum vidiſſent ꝙ creditū eſt mihi euangelium præputii id eſt officium apoſtolatus ad prædicandum euangelium gētibus, ſicut & petro circūciſionis id eſt officiū

apostolatus ad prædicandū iudæis, qui enim
A operatus est petro &c. ab eodem enim vterq;
vocatus est ad fidem & ad apostolatū. Ecce ꝙ
æque principaliter missus fuit paulus atq; pe
trus, & non a petro aut apostolorum aliquo
sed a christo immediate. Et benequadrat qđ
sequitur/cum autē venisset cephas antiochiā
in faciem ei restiti quia repræhensibilis erat.
vbi supplet glo. quod non auderet nisi se nō
imparem sentiret, sicut dicit tex. in. d. ca. pau,
lus.

¶ Item in prin. eiusdem. 2. capi. super illud
ascendi autem secundum reuelationē & con
tuli cum illis euangeliū quod prædico in gen
tibus, glo. aug. ait. iam enim ab ipsis prædica
batē quando per reuelationē christi ipsum ver
bum eorum paulus accepit & per verbū hoc
(etsi non per eos) cum accepisset a deo illud
credidit paulus. vnde & contulit cum illis eu
angelium & dexteras accepit: quia idem ver,
bum cum eis (etsi nō per eos) habuit. Ecce
ꝙ paulus fuit par officio & dignitate ipsi pe,
tro/non inferior: licet petrus fuerit ætate se,
nior &. tempore prior pastor. ☞ Rursus etiā
ad gala. 1. super illud neq; per hominem sed
per iesum christum & deū patrem, glo. eius.
aug. dicit. non per hominē mortalem sed per
B eum iam iesum suscitatū: qui non vt hō ho,
mines paulatim sed totū simul per spiritū do,
cuit, vt per hoc sit maior per quod videbatur
minor. cæteri enim apostoli videbantur esse
maiores quia priores: iste minimus quia no,
uissimus. sed inde apparet dignior: quia prio
res constituti sunt per christum adhuc ex par
te hominē, i. mortalem: nouissimus vero pau
lus per christū iam totū deum, i. ex omni par
te immortalem. Et vt deum patrē qui hoc fe,
cit per filium aperiret, dixit non per hominē
sed per iesum christum & deum patrem qui
suscitauit eum a mortuis. & ita dignius con,
stituit me per immortalem christum q̄ alios
per mortalem. Et paulo post eo. 1. c. ad gala.
subiungit. notū enim vobis facio fratres euā
gelium quod euangelizatū est a me ꝙ nō est
secundum hominem: neq; enim ego ab ho,
mine accepi illud neq; didici, sed per reuelati
onē iesu christi. Ecce ꝙ neq; petrus neq; alius
apostolus aut homo quisquā elegit misit aut
instituit paulum ministrū euangelii. vnde pa
tet paulū nō esse minorem petro etiam iuris,
dictione. ipse enim excōmunicauit corinthiū:
vt in. c. cum sit romana. ꝗ. fi. de appel. Et. 1. ad
timo. 1. asserit se quosdam tradidisse satanæ.
Et. 1. ad corin. 5. dicit. ego quidem absens cor
pore præsens autem spiritu, iam iudicaui tan C
q̄ præsens eum qui sic operatus est. Item. 2. ad
corin. 12. dicit se raptū vsq; ad tertium cœ,
lum & audisse arcana verba, quæ nō licet ho
mini loqui. Ad quod tex. 13. q. 2. fatendum.
Et paulo circunfulsit lux, & vocatus ac factus
est vas electionis: vt patet actuū. 9. 22. & 26.
c. quod non legitur de petro nec de aliis apo,
stolis. Et multa possent notari quæ magis cō,
ueniunt paulo q̄ aliis apostolis.

¶ Et idem quod dicitur de paulo/ videtur di,
cendum etiam de aliis apostolis: scilicet ꝙ pe
trus in eos nullam iurisdictionem vel potesta
tē coactiuā recepit immediate a deo. Quin,
imo cū nullibi legatur beatum petrū assum,
psisse sibi aliquam authoritatē supra reliquos
apostolos/sed contrarium (quæ enim gessit,
vt plurimū ex communi apostolorū delibe,
ratione gessisse dicitur: vt patet actuum. 15.)
sequitur ꝙ nullam possumus dicere potesta,
tem coactiuam vel iurisditionalē ei datam in
apostolos. Quinimo videtur innui contra,
rium ex præcepto christi: vt patet matth. 23.
ne vocemini rabbi: vnus est enim magister
vester christus, omnes autē vos fratres estis.
Item matth. 20. scitis ꝙ principes gentiū do,
minantur eis & qui maiores sunt potestatem
exercent in eos: non ita erit inter vos. Itē mar D
ci. 10. iesus vocans apostolos ait illis. scitis ꝙ
hi qui videntur principari gentibus dominan
tur eis, & principes eorum potestatē habent
ipsorum: non ita est autē in vobis. Item lu. 22
reges gentiū dominantur eis, & qui potesta,
tem habent super eos benefici vocantur: vos
autē non sic. ☞ Item si qua potestas data fuisset
beato petro a christo super alios apostolos,
hoc maxime fuisset per illa verba ioan. vl. pa
sce oues meas: sed non constat ꝙ per illa ver
ba data fuerit aliqua potestas siue principatus
super alios apostolos: ergo principatū super
alios apostolos non accepit a christo. Maior
patet. minor probatur: quia spiritualiter pas,
cere oues nō contingit nisi tripliciter: scilicet
salutari doctrina/& vita exemplari & discipli
na siue correctione regulari. sed quilibet isto
rum modorum pascendi oues christi com,
munis fuit omnibus apostolis. vniuersi enim
apostoli omnes oues christi doctrina pascere
debuerunt: vt patet matth. vlti. euntes ergo
docete omnes gentes baptizantes eos in no,
mine patris & filii & spiritussancti, docentes
eos seruare omnia quæcunq; mādaui vobis.
& mar. vl. euntes in mūdum vniuersum præ
dicate euāgeliū omni creaturæ. Omnes etiā

A debuerunt pascere vita exemplari, christo eis dicente matth. 5. vos estis lux mundi, & sequitur sic luceat lux vestra corã hominibus vt videant opera vestra bona & glorificent patrẽ vestrum qui in coelis est. De modo pascendi correctione & disciplina regulari habetur ioan. 20. vbi christus dixit omnibus apostolis quorũ remiseritis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis retẽta sunt. ¶ Item videtur ꝙ christus nullũ apostolorum cæteris apostolis præposuit, & ꝙ quantum ad dignitatem sacerdotalem essentialem vel quãtum ad aliam potestatem nullus fuit aliis superior. Hoc ostenditur lucę. 22. nã christus tribuens apostolis potestatẽ eucharistiæ consecrandæ dixit eis. hoc est corpus meum quod pro vobis datur, hoc facite in mei cõmemorationẽ. i. hoc faciendi potestatẽ habete, proferendo tamen verba consimilia quando actũ hunc exercere debetis: videlicet hoc est enim corpus meũ. Nec dicta fuerunt dicta verba plus ad petrum q̃ ad alios. ¶ Idem videtur dicendum de potestate clauiũ, nã ioan. 20. post q̃ dixit apostolis sicut misit me pater & ego mitto vos, insufflauit & dixit eis accipite spiritũ sanctũ quorũ remiseritis peccata &c. Non dixit mitto te & tu mitte alios, nec dixit accipe spiritũ sanctũ & tu aliis trade, nec dixit insufflauit & dixit ei, sed eis. vnde semp loquutus est in plurali vt ostenderet ꝙ omnes erant æquales. B

¶ SED prædictis non obstantibus dicendũ est ꝙ petrus præcellat in administratione & iurisditione. Et ad tex. in. d. c. paulus respõdetur ꝙ textusmet respondet ꝙ illa paritas non intelligitur de officio ecclesiasticæ dignitatis, sed de puritate vitæ &c. Item glo. hierony. super illum tex. ad gala. 2. dicit. paulus in petro non potuit repræhendere quod ipse fecit, nec arguere simulationẽ cui⁹ & ipse reus erat: sed fuit hæc repræhẽsio dispensatoria / non vera, nec petrus peccauit / nec paulus procaciter arguit. Dicitur autem fuisse dispensatoria / hoc est propter aliud facta q̃ propter illud quod petrus faciebat. scilicet vt per hoc scirent gentes non esse iudaizandum videntes petrum repræhendi in huiusmodi. Augustinus tamen videtur velle ꝙ fuerit vera repræhensio. Sed potest dici vera secundum alex. in. d. c. paulus. i. verũ esse ꝙ paulus petrum repræhendit & quòd erat dignus repræhensione, non propter factũ petri sed propter id quod inde sequebatur. & vt dicit aug. in glo. ipse petrus exemplum maioribus prębuit vt nõ dedignentur etiã a minoribus corrigi. Ita dicit ibi alexan. adducit. tex. in. c. petrus potestatẽ 2. q. 7. ¶ Et dicit ibi cardi. sancti sixti in. d. cap. paulus ꝙ petrus non peccauit: quia licet legalia ante publicationem euangelii essent abolita & mortua / non tamen erant mortifera, & ꝙ ideo petrus fuit redargutus, quia nimiã diligẽtiam adhibebat ne iudæos offenderet: ex quo sequebatur ꝙ gentiles credebãt necessarium esse obseruare legalia seruando in cibis ritum iudæorum, vt dixi supra. Ex quibus ostenditur ꝙ talis repræhensio non fuit ex authoritate & superioritate, sed ꝙ paulus tanq̃ minor repræhendit petrum maiorem. Vnde vt dicit ipse cardi. sancti sixti, petrus audito periculo gentium acquieuit reprę̃hensioni pauli / præbens exemplum maioribus vt non dedignentur corrigi a posterioribus sicubi reperiũtur aberrare. & allegat ad hoc aug. ¶ Ad illud aug. in sermõe. 3. apost. rñdetur ꝙ nõ obstat: quia licet dicat incertũ esse quis cui præferatur, tamen dicit eos esse æquales meritis martyrii / nõ iurisditiõe & administratione: vt infra clarius dicetur. Et de ista repræhensione pauli in petrũ vide quod dicitur supra in. 56. motiuo cõtra papam. & infra in responsione ad illud. C

¶ Itẽ ad illud qđ dicit. apost. ad gala. 2. rñdetur ꝙ intẽtio pauli cum dicit mihi enim qui videbantur aliquid esse nihil cõtulerunt, fuit ostendere quòd ipse quantum ad doctrinam non fuit inferior petro neq; reliquis apostolis, nec fuit primo missus ad prædicandum a petro: quia antea prædicauit tanq̃ immediate missus a christo. non propterea tamen sequitur ꝙ in aliis non fuerit inferior petro. Vnde conceditur ꝙ officium prædicandi siue apostolatus paulus nõ suscepit a petro sed a christo. sed ex hoc non sequitur ꝙ ipse non fuerit inferior petro. Sicut si quis habuit potestatem prædicandi a prædecessoribus papæ & non a papa hodierno, non sequitur ꝙ hodiernus papa nõ sit supior illo / vel ꝙ non sit pręlatus ei⁹: quia officium fuit ei datum a prædecessore. ¶ Ad authoritatem aug. ibi respondetur ꝙ secundũ aug. petrus & alii apostoli qui fuerunt cum domino nihil contulerunt. i. addiderunt paulo quantum ad doctrinam euangelicam. & ꝙ ideo in doctrina non fuit inferior petro nec aliis apostolis: quia ita a domino fuit perfectus factus in doctrina ꝙ doctrinæ eius nihil addere potuerũt. Vnde inferioritas quam negat aug. in paulo / intelligitur de inferioritate doctrinæ euãgelicæ de qua loquitur ibi D

paulus. & ideo dicitur ꝙ æque principaliter
A fuit missus paulus sicut petrus ad prædican-
dum. & hoc intendit tex. apostoli ad gala. 1.
in prin. paulus apostolus non ab hominibus
neq; per hominem &c. Et sic intelligitur etiã
glo. ambro. ꝙ tunc apostolus nõ fuerat mis-
sus neq; ab anania neq; ab aliquo puro homi
ne sed a deo.
¶ Sed obstat his ꝙ non solũ paulus fuit mis-
sus immediate ad prędicandum a christo, sed
etiam oẽs alii apostoli habuerunt potestatem
prædicãdi immediate a christo: vt patet mar.
vl. & matth. 10. & vl. & lu. 6. 9. & 10. & latius
infra dico. Igitur nihil ex hoc ostenditur spe
ciale in paulo plusq̃ in aliis apostolis propter
quod ipse debuerit dicere neq; ab hoibus ne
per hoiem. sicut nec ex eo qđ glo. ꝙ dicit ap
paruit dignior aliis quia priores cõstituti fue
runt per christum adhuc ex parte hominem
mortalem, & ipse nouissimus per christũ iam
totũ hominẽ immortalem. Item ipse dicit in
2. c. ꝙ ii qui videbantur aliquid esse nihil si-
bi contulerunt. q ãt nihil dicit nihil includit,
ergo nihil etiã respectu potestatis & apostola
tus. Quod magis ostenditur, cum subiungit,
qui operatus est petro in apostolatu operatus
est & mihi, quasi dicat eadem potestas data est
B mihi in apostolatu quæ data fuit petro. ¶ Sed
ad hoc potest responderi ꝙ de paulo magis
videbatur ꝙ missus fuisset ab aliquo hominẽ
ad prædicandum: puta ab anania/ a quo fue-
rat baptizatus, & hoc propterea quia iã chri-
stus ascenderat in cœlum, & paulus non fue-
rat cũ aliis apostolis quando illis data fuit po
testas prædicandi: quia conuersio pauli fuit
post ascensionem domini: vt patet act. 9. & ad
gala. 1. & act. 22. & ideo merito fuit dicendũ
nõ ab hoibus neq; per hominẽ sed per iesum
christũ &c. Vnde vbicunq; a sanctis dicitur
ꝙ paulus fuit par petro (vt dicit aug. in. c. pau
lus, & ambro. in. c. beati. 2. q. 7.) nõ debet in-
telligi ꝙ fuerit par per omnia, sed quantum
ad doctrinã & authoritatẽ prædicandi a chri-
sto datam sicut & petro, & quoad merita & in
passiõe, & qa ita fuerat institutus apostolus a
christo immediate sicut petrus & alii. secũdo
quia ita erat instructus a deo in euangelio si-
cut ipse petrus. Vnde ad gala. 2. dicit ꝙ
post. 14. annos a passione christi ascendit ie-
rosolymam & contulit cũ petro & aliis eũ co-
existentibus euangelium quod prædicabat in
gentibus. & ostendit ꝙ de his apostoli nihil
correxerunt vel suppleuerunt, & ꝙ eũ in so-
cietatẽ susceperunt tanq̃ verũ apostolũ. Ideo
vt dicit ibi glo. ordi. non fuit inferior aliis sed
ita perfectus sicut alii: nõ tamen dicit paulus C
ꝙ non habuerit aliquid authoritatis a petro.
vnde in his erat æqualis aliis apostolis. ¶ Itẽ
secundũ ꝙ dicit. s. tho. ad gala. 2. in lec. 2. pau
lus fuit par petro in executione authoritatis
non in authoritate regiminis. Conceditur ta
men secundum ꝙ dicit idem sanctus. 2. ad co
rinth. 12. in. 3. lec. ꝙ paulus in sex fuit excel-
lentior aliis apostolis. primo quantum ad spe
cialem electionem qua a domino electus est:
vt patet act. 9. vas electionis &c. Secũdo quã
tum ad secretorũ dei cognitionẽ: quia in. d. c.
12. dicit se raptum in tertiũ cœlũ &c. Tertio
quantũ ad malorum per pessionem: vt patet
2. ad corin. xi. Quarto quantum ad virgina-
lem integritatẽ: vt patet. 1. ad corin. 7. volo o-
mnes esse sicut meipm. Quinto quãtũ ad bo
norum operationem: quia abũdantius omni
bus laborauit. 1. ad corin. 15. Sexto quantum
ad maximam scientiam in qua emicuit, & in
pluribus aliis similibus. nõ quo ad pręlationẽ
& potestatẽ iurisditionalẽ fori cõtentiosi siue
administratiõis & gubernii pastoralis seu põ
tificalis. ¶ Et ita etiã respondetur ad illud ad
gala. 1. noium vobis facio &c. quia per illud
declaratur parilitas eius cũ petro quoad pote
statẽ euangelizandi datam immediate a chri-
sto. Vnde hiero. in epistola ad aug. quæ inci- D
pit tres simul/ ait, deniq; tantæ authoritatis pe
trus fuit vt paulus in epistola sua scripserit
deinde post annos tres veni ierosolymam vi
dere petrum, & mansi apud eum diebus. 15.
Rursusq; in consequentibus, post annos. 14.
ascendi iterum ierosolymã cum barnaba/ as-
sumpto & tito; ascendi autem secundũ reuela
tionem, & exposui eis euangelium quod præ
dico in gentibus. ostendens se non habuisse
securitatem euangelii prędicandi nisi petri &
cæterorũ apostolorũ qui cũ ipso erant fuisset
sententia roboratum.
¶ Ad illud quod dicitur ꝙ non inuenitur in
scriptura petrum assumpsisse sibi aliquam po
testatẽ supra cæteros apostolos sed magis ip-
sum seruasse cum eis æqualitatẽ, potest respõ
deri sicut respõdet ockam in. 4. li. primi trac.
tertię par. ca. penul. ꝙ multa fecerunt aposto
li quæ non reperiuntur in biblia, quorum ta-
men multa per scripturas discipulorum apo-
stolorum ad nos peruenerunt. nec ex hoc ꝙ
legitur aliquando ipsum seruasse æqualitatẽ
cum aliis potest inferri ꝙ nũq̃ fuerit vsus sua
authoritate seu potestate. ¶ Sed potest & ali-
ter responderi, ꝙ si recte inspiciatur & in acti-

A bus apostolorum ostēdit superioritatē supra alios. quod patet, quia primus semper faciebat verba: vt patet act. 1. Item faciebat miracula ipsis præsentibus: vt patet act. 3. 5. &. 15. Similiter ad vmbram petri sanabantur infirmi, d.c. 5. & ideo dicit ibi glo. hoc factum fuisse ad ostendendum q̄ erat principalis apostolus. ¶ Itē potest respōderi q̄ ideo non fuit vsus superioritate: quianō occurrit necessitas vtendi. Et q̄ apostoli non legūtur sibi assumpsisse aliquā præeminentiā iurisditionalē nec aliquā maioritatē ostendisse, hoc potuit contingere inter apostolos qui erant pleni spiritu sancto: quia qui spiritu dei aguntur non sunt sub lege. c. licet de regula.

¶ Ad authoritates euangeliorū matth. 20. & lu. 22. de contentione inter apostolos quis eorū esset maior, & de illo matth. 23. nolite vocari rabbi. Respondetur q̄ illa verba intelligenda sunt pro tēpore illo pro quo dicta fuerunt a christo: cum dicta fuerint eo tempore quo nondū petrus factus erat prælatus omniū nec exaltatus super reliquos apostolos, cum tunc solus christus esset prælatus omniū. Potest &. 2. modo responderi q̄ christus non intendebat imponere eis æqualitatē excludentē supioritatē prælationis talē pro tēpore futu-B ro: sed ipsos ad humilitatem exhortans impo nebat eis omnem æqualitatē excludentē omnem superioritatē superbæ asperæ iniustæ & tyrannicæ potestatis. sicut sapiens ecclesiastici 32. rectori superioritatē concedit & quandā æqualitatē iniungit, cum dicit. rectorē te posuerunt/ noli extollit esto in illis quasi vnus ex ipsis. Sic & christus exemplo suo qui maior existens se minorem exhibuit, suadet non solum æqualitatē maiori sed etiā minoritatem quandā: vt patet lu. 22. qui maior est in vobis fiat sicut minor, & qui præcessor est sicut ministrator. nam quis maior est/ qui recūbit: an qui ministrat: nonne qui recumbit: ego autem in medio vestrū sum sicut qui ministrat. Nec illud matth. 23. (oēs vos fratres estis) obstat: cū & inter fratres detur maioritas: vt legitur de ruben gene. 49. Vnde per præmissas authoritates nō tollitur potestas prælationis.

¶ Ad illud ioan. vl. respondetur q̄ per prædicta verba pasce oues meas/ petrus recepit secundum communē opinionem potestatē clauiū super alios apostolos: sed ioan. 20. per illa verba quorū remiseritis &c. data est potestas ordinis petro simul cum aliis apostolis. Vnde quod dicitur q̄ spiritualiter pascere oues intelligere oportet vita exemplari doctrina salutari & disciplina siue coertione C regulari conceditur: sed apostolis data fuit talis potestas pascendi in foro conscientiæ tantum & coertione spirituali ligando vel soluēdo sibi subditos quo ad peccata, sed quo ad coertionem iudicialem sibi subditorū ipsi receperunt tantū per deriuationem a petro: vt supra dictum est per. c. ita dominus. 19. di. cū concordan. Sed authoritatiue & via superioritatis soli petro concessa fuit coertio, quia solus electus siue designatus fuit pontifex secūdum communiorē per illa verba tu es petrus secundū tancredum in. c. significasti de elec. & ibi ponit cardi. de quo in. c. translato de cōsti. sed p verba pasce oues meas data est ei potestas executiuæ administrationis, siue secundum communiorē opi. tunc factus est pontifex administrator & gubernator ecclesiæ, & concessa est ei potestatis plenitudo in omnes de ecclesia. Et cū fuerit indefinita locutio/ & potestas pascendi etiā competat tanq̄ superiori, igitur data est non solum pastura doctrinę salutaris/ vitæ exemplaris & coertionis regularis, sed etiā superioritatis & gubernii quæ requiruntur in pascere debente.

¶ Ad illud lu. 22. cum christus tribuit potestatem conficiendi eucharistiā. c. 1. §. vna de sum. trini. respondetur q̄ potestas conficien- D di corpus christi omnibus apostolis quos christus ante passionem suam elegit data fuit immediate a christo: quia ipse eos sacerdotes ordinauerat. & quantum ad hanc potestatē omnes apostoli erant pares: queadmodū omnes sacerdotes nunc in hoc sunt pares papæ, licet ex causa papa possit hoc officium conficiendi eucharistiam ipsis sacerdotibus interdicere & executionē huius potestatis prohibere. ¶ Sic potest responderi ad illud quod dicitur ioan. 20. sicut misit me pater &c. q̄ ideo dominus non dixit petro mitto te & tu mitte alios, quia tunc petrus non adhuc erat factus pontifex, nec factus prelatus secundū cōmunionē sententiam: sed postea ibi vl. quando dixit ei dominus pasce oues meas/ dedit ei potestatē mittendi alios. Vel & melius respondetur q̄ illa missio fuit respectu clauiū fori pœnitētialis, in quo omnes erant æquales: vt supra sæpius dictū est. Et q̄ maior in administratione fuerit petrus paulo, tenent doc. anto. cardinalis & ceteri in. c. super eo de biga.

¶ NVNC redeundo ad principalem quęstionem q̄ principaliter datæ sint claues petro, probat tex. in. c. legatur. 24. q. 2. ibi cū lo-

A quadrupedia & reptilia & volatilia: & ei soli dictum est de omnibus illis animalibus occide & manduca: vt legitur act. 10. & xi. Sic & ioan. vl. petrus traxit rete plenum magnis piscibus. Et in omnibus actibus apostolorum legitur petrum tanquàm apostolorum capitaneũ præfuisse etiam post ascensionem domini, & semper primum fecisse verba. Vnde act. 1. exurgens petrus dixit oportet ergo ex his viris qui nobiscum sunt congregati, vbi chryso. dicit, petrus vt inflammatus & sicut ille cui a domino commissum erat ouile & vt princeps, semper incœpit sermonem. Sic & c. 2. & 15. Et multa his similia eliciuntur ex summa ricardi radulphi archiepiscopi armachani in. 7. lib. de quæstionibus armenorum. Item & lucæ. 22. dixit dominus simoni petro/ ecce satanas expetiuit vos vt cribraret sicut triticum: ego autem rogaui pro te vt non deficiat fides tua, & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. Super quod inquit chrysosto. quòd tunc petrus a christo obtinuit ꝙ esset antistes mundi.

¶ Ad quod etiam leo papa in. 2. sermone de natiuitate petri & pauli inquit. dominus autẽ instante passione sua (quæ discipulorũ suo-
B rũ erat turbatura cõstantiã) simon inqt simõ ecce satanas expostulauit vt vos cribraret sicut triticum, ego autem rogaui pro te vt nõ deficiat fides tua, ita & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos ne intrent in tentationem, commune erat omnibus apostolis periculum de tentatione formidinis, & diuinæ protectionis auxilio pariter indigebant (q̃m diabolus omnes exagitare/oẽs cupiebat elidere, & tñ specialis a domino petri cura suscipitur & pro petri fide proprie supplicatur: tanq̃ aliorum status certior sit futurus si mens principis victa non fuerit. In petro igitur oĩum fortitudo munitur: & diuinæ gratiæ ita ordinat̃ auxiliũ vt firmitas quæ per xp̃m petro tribuit̃/per petrum apostolis conferatur. nam & post resurrectionem suã dñs. s. petro aposto. post regni claues ad trinã æterni amoris professionẽ mystica insinuatiõe ter dixit pasce oues meas & c. quod & nunc proculdubio facit: & mandatũ dñi pius pastor exequitur, confirmans nos exhortationibus, & pro nobis orare non cessans vt nulla tentatione superemur.

¶ Item super illud ioannis 13. venite ergo ad simonem petrum glosa interlinearis dicit, non post alios sed prius ad principem apostolorum, ideo expauescit quòd deus lauet pedes homini. Item lu. 12. solus petrus C
pro omnibus interrogat dicens: domine an ad nos dicis hanc parabolam an ad omnes? Item math. 19. interrogat ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te quid ergo erit nobis? vbi chrysosto. qui claues regni cœlorum acceperat, de iis quæ ibi sunt iam confidit & pro vniuerso terrarum orbe interrogat Idem probat tex. in. c. quis, 21. di. & tex. 24. q. 1. c. cum beatissimus. Et cum aliis discipulis dñs iussit laxare retia sua, soli petro dictũ est duc in altum lu. 5. Et quia ad ipsum spectabat gubernare cymbam & nauiculã ecclesiæ non immerito hodie ecclesia in breuibus vtitur nauicula. facit tex. in. c. non turbatur. 24. q. 1. Vnde & theophi. super illud lu. 22. & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos sic inquit. quasi dicat postquàm me negato ploraueris & sic pœnitueris corrobora cæteros, cum te principem apostolorum deputauerim: hoc enim decet te qui meum robur es & petra ecclesiæ. Et sequitur hoc autem intelligendum est non solum de apostolis qui tunc erant vt roborarentur a petro, sed & de omnibus qui vsq; ad finem mundi futuri sunt fidelibus. Et aug. super illud io-
an. 13. venit ad simonem petrum dicit. quis D
enim nesciat primum aposto. esse beatissimũ petrum. Et (vt supra dictum est) hiero. de obitu siue ortu sanctorum noui testa. dicit petrus in christo ecclesiæ firmamentum/ cephas corporis christi princeps & caput est. Et (vt supra ẽt dictũ est) augu. in quæstionibus noui & veteris testamenti, quando respondet quæstioni cur saluator tantum pro se & petro iusserit solui didrachma/ dicit. saluator cum pro se & petro dari iubet didrachma pro omnibus exoluisse videtur: quia sicut in saluatore erant omnes causæ magisterii ita & post saluatorem in petro omnes continentur. ipsum enim constituit caput eorum vt pastor esset gregis dominici. Et idem aug. in quodam sermone de passione domini assignans rationem quare dominus permiserit quòd petrus eum negaret/dicit. ideò diuinæ prouidentiæ secretum ita temperauit atq; permisit vt primus ipse laberetur & rueret in peccatum, quo ergo peccantes duriorem sententiam proprii casus intuitu temperaret. quantum igitur diuini muneris erga salutem hominum/ quantum curæ/ quantum solicitudinis impendatur aduerte, totius corporis morbum in ipso capite curat eccle-

siæ/& in ipso vertice componit membrorum
A omnium sanitatem, in ipsa confessionis chri
sti crepidine / in ipso immobilis fidei funda,
mento: in petro scilicet illo qui dixerat etiam
si me oporteat mori non te negabo, hic est
petrus qui diuina reuelatione primus omniũ
veritatem meruit confiteri/ dicens tu es chri,
stus filius dei viui.

¶ Et ad idem est tex. in cap. considerandum
& in ca. fidelior. 50. di. Item chrysosto. super
actus aposto. petrus a filio super omnes quæ
filii est potestatẽ accepit non vt moyses in gẽ
te vna sed in vniuerso orbe. Et idem chryso.
super illud ioan. 21. pasce agnos meos &c.
dicit. eximius enim apostolorum erat petrus
& os discipulorum & vertex collegii: vnde
& negatione deleta committit ei prælationẽ
fratrum: & negationem quidem ei non ex,
probrat, sed dicit si diligis me præside fratri,
bus. Et idem chrysostomus super illud lucæ
24. & apparuit simoni dicit. primo dignio,
ri & fideliori omnibus apparuit. Vnde & in
catalogo apostolorum semper & vbiq; poni
tur primus: matthæi. 10. lucæ. 6. actuum. 1.
Et cyrillus alexandrinus in libro thesauro,
rum inquit, cui scilicet petro omnes iure di,
uino caput inclinant, & primates mundi tan
quam domino iesu obediunt.

B ¶ Et quòd principatus datus fuerit petro sua,
det ratio naturalis: quia conueniens erat ꝙ
remaneret vnus cui alii haberent obedire:
quia si omnes fuissent pares, orta cõtentione
inter aliquos / non fuisset qui controuersiæ
finem imponeret / fieri potuisset diuisio, quæ
fuisset causa desolationis: iuxta illud matth.
12. & lu. xi. omne regnum in se diuisum de,
solabitur. 25. q. 2. c. si ea. Vnde dicit glo. in c.
loquitur. 24. q. 1. ꝙ vbi pluralitas ibi diuisio:
allegat de pœniten. di. 2. c. quando adam. Et
quia duo capita in eodem corpore monstrũ
designant, c. quoniam de offi. ordi. Et ideo di,
cit tex. in. l. 2. §. nouissime. ff. de origi. iu. & in
l. 3. §. apparet igitur. ff. de administra. tuto. ꝙ
commodius regnum regitur per vnũ ꝗ per
plures. Ad hoc illud. 12. metaphy. entia no,
lunt male disponi/ nec bona pluralitas princi
patuum, vnus ergo princeps. Sicut ergo vni,
cus est dominus cœlestis totius mũdi (iuxta
illud domini est terra & plenitudo eius, orbis
terrarũ & vniuersi qui habitant in eo, c. tua no
bis de deci.) & sicut in ecclesia triũphãti vnus
deus præest, sic & in militãti quæ ad instar il,
lius exẽplata est apoca. 21. & bona glo. in cle.
ad nostrũ de hære. & in extrauaganti vnã san

ctã. Vnde & bonus paterfamilias vnũ de fi, C
liis præponere consueuit tanquam primoge
nitum cui cęteri obedire tenentur: sicut legi,
tur gene. 27. de iacob, cui isaac dedit primo,
genturã & dixit esto dominus fratrum tuo,
rum &c.

¶ Et ad ista de principalitate petri & ecclesiæ
romanæ adde quę dicta fuerunt supra in. 5.
motiuo & infra. in. 13. Ad quod ostendendũ
adde etiã ꝙ cũ principatuũ alius sit monarchi
cus/ alius aristocraticus/ alius politicus, & mo
narchicus sit omniũ pręstantissimus/ & ex mo
narchicis ille qui per electionẽ cõstituitur sit
præstantior illo qui est ex successione (cũ in
successione varia quę reipublicæ obesse pos,
sunt euenire consueuerint: vt colligitur ex di
ctis ari. 1. poli. c. 9. & li. 2. c. 8. & li. 3. c. 2. & 8.
& li. 7. c. 9.) & hmõi sit papatus, sequit̃ ꝙ no,
bilior principatus est papatus ꝗ aristocraticus
vel politicus. si aũt præter voluntatẽ subiecto
rũ ad propriã vtilitatẽ tẽderet principatus, es,
set intẽperatus: vt. 3. poli. c. 5. & sic tria princi
patuũ genera pręfatis aduersantia orirẽtur: sci
licet tyrãnis/ oligarchia & democratia. Igitur
papa qui est monarcha dignior est & præstã,
tior concilio sine præsidẽtia papæ. Et pro ista
vnitate pontificali facit illud ioã. 17. & in. c. 2 D
de sum. tri. & ioã. 10. fiet vnũ ouile &c. & qđ
dicit tex. in. c. loquit̃. 24. q. 1. Vnde tex. in. c. fa
ctus est cornelius &. c. nõ aũt cũ glo. 7. q. 1. &
glo. in cle. ad nostrũ de hære. dicũt esse hæreti
cum aliter sentire ꝗ vnũ debere esse summũ
pontificem in ecclesia.

¶ ET ꝙ specialius & principalius datæ fue,
riut claues petro, clare ex verbis euãgelii de,
pręhẽditur. Super quo considerandum est ꝙ
matth. 16. qñ christus dixit petro & tibi dabo
claues regni cœlorũ &c. ante christus loque,
bat̃ cũ oĩbus apostolis interrogãdo quẽ dicũt
homines esse filiũ hominis? & aliquibus rñdẽ
tibus ioannẽ baptistã/ aliquibus eliã/ aliis hie,
remiã, rursus iesus petiuit ex eis vos autẽ quẽ
me esse dicitis? & tunc quia solus petrus re,
spõdit confitendo eum esse filiũ dei viui, iesus
dixit & ego dico tibi ꝙ tu es petrus & super
hanc petrã ædificabo ecclesiam meã, & tibi da
bo claues regni cœlorum & quodcunq; liga
ueris super terram &c. Ex quo apparet quod
ex quo tantum petro in illo loco propter cõ,
fessionem per eum factam specialiter dixit se
daturum claues & non cæteris apostolis, o,
portet dicere quòd in isto loco vbi soli petro
promisit se daturum claues/ illæ vel erant aliç
claues quas daturus erat soli petro ab illis

A quas dedit ei & apostolis vel speciali⁹ & principalius dedit ei q̃ cæteris. Quapp cũ matth. 18. dicit amen dico vobis quæcunq alligaueritis super terrã &c. ex quo oĩbus loquitur & oĩbus apostolis dedit claues, sequitur q non loquatur de illis clauibus quas promisit dare petro seorsum ab aliis apostolis/& specialius & principalius: quia si voluisset easdẽ claues quas petro tm̃ promiserat in.d.c.16. dare oĩbus, ex quo ibi locutus fuerat cũ oĩbus & oẽs interrogauerat non tã specifice dixisset (quasi negando se illas aliis daturũ) & tibi dico petre, quasi separando personam petri a cæteris apostolis propter responsionẽ per petrum factam: sed dixisset/& vobis dico me daturum vobis claues &c. Nec est verisimile q christus in petrũ specialiter verba direxisset si nõ voluisset aliquid specialiter de clauibus dare petro præ ceteris. Vnde similiter nõ est verisimile q impleuerit promissionẽ petro factam qñ simul cũ discipulis dedit claues in. 18. c. quas promiserat ei soli se daturũ: cum & illa fuerint verba promissionis dicta oĩbus indistincte. Vnde magis videtur eam adimpleuisse qñ post resurrectionẽ ioan. vl. dixit ei bis pasce agnos meos & semel pasce oues meas, cum ad maiorẽ expressionem ter interrogatus

B rñdisset tu scis dñe q amo te: vt not. abb. in.c. significasti in.3. notabili de elec. & in.c. translato de consti. quæ verba fuerunt dicta tantum petro & denotant superioritatem & gubernium, vel secundum q infradico per illa verba, c.16, designatus fuerat pontifex & claues promissæ, quæ effectualiter & cũ executione seu exercitio exhibitæ fuerunt per illud pasce oues meas. Vel (& in idem redit) ante passionem fuit ei promissus pontificatus, & post passionem per dicta verba (pasce oues meas) factus est papa/pastor & princeps vniuersalis ecclesiæ, & hoc sentit glo. in c. considerandum, 50. di. Et hoc clarius ponit glo. in.c. in nouo, 21. di. Quæ primo arguendo dicit q per illa verba tu es petrus & tibi dabo claues matth. 16. fuit datus petro pontificatus, sed per.d.c. considerandum &c. fidelior. 50. di. respondet quòd ante passionem fuit apostolus sed post passionem pastor creatus per illa verba si diligis me pasce oues meas & quòd illa verba tibi dabo claues sonant promissionẽ & non dationem. ¶ Domi.i.d.c. in nouo/dicit q petrus fuit electus in principem ante resurrectionem sed confirmatus post resurrectionem, vt discipuli quibus præesse debebat præberẽt assensum electioni faciendæ: cum nemo inuitis episcopus detur: vt in. capitulo nullus. 61. dist. ad quod facit ibi tex. ipsumq principem suum esse voluerunt. Sed ista ratio dominici est friuola: quia non concludit an fuerit ante vel post passionem factus pastor, & æque bene apostoli potuissent consentire electioni si ante passionem christus petrum elegisset in pastorem sicut post. ¶ Doc. communiter volũt q per verba matth. 16. dicta ante passionẽ fuerit promissus petro põtificatus: & q postea ioan. vl. per verba pasce oues meas factus sit pastor pontifex & princeps. Et facit ratio: quia non est verisimile q christus q̃ diu conuersabatur inter homines (cum ipse esset pastor & princeps & caput) voluerit ponere aliũ principem & facere duo capita, quod fuisset mõstruosum: vt in.c. quoniam de offi. ordi. ¶ Sed obstat q pluries papa ad ostendendũ ptãtem pontificalem & primatum allegat auctoritatem de qua matth. 16. tu es petrus: vt in.c. in nouo. 21. di. & .c. sacrosancta. 22. di. & in.c. rogamus & in.c. loquitur. 24. q. 1. & in.c. per venerabilem qui filii sint legi. & & in.c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. & in.c. fundamẽta de elec. eo. li. cũ multis simil. Vñ potest dici secundum car. de turre cre. in.d.c. in nouo q ante passionem petrus fuit apostolus, sed post factus fuit pastor princeps & põtifex ratione iam dicta. ¶ Sed hoc nõ obstat: quia & per illã authoritatem tu es petrus &c. data fuit potestas ligandi & soluendi, per quã ostenditur superioritas apostolatus: cum hæc verba sint principaliter in petrum tanq̃ caput apostolorum directa. Et si recte consideretur quando papa allegat aliquam authoritatẽ ad ostendendam præeminẽtiam iurisdictiõis, sæpius allegat illam aliam authoritatẽ ioan. vl. pasce oues meas: vt in. cap. significasti de elec. & in.c. solitæ de maio. & obe. per quod ostenditur q solus habuit præeminentiam iurisdictionis. Abbas tñ in.c. translato de consti. vult q christus contulerit omnibus apostolis hanc potestatem per illa verba accipite spiritum sanctũ quorum remiseritis peccata &c. ioã. 20. & ad ostẽdendũ q eã tradebat petro vt capiti dixerit ei seorsum pasce oues meas ioan. vl. & q in ascensione potestatem prius promissam & traditam dando executionem confirmauerit cum dixit ite & prædicate euangelium omni creaturæ matth. vl. & q in festo pentecostes per missionem spiritus sancti quæ prius tradiderat confirmauerit. Ex quibus infert idem abb. q potestas non

fuit data soli petro/ & sic solum papæ, sed om
A nibus apostolis repræsentantibus totam eccle
siam: ita φ hæc potestas est penes totam eccle
siam vlem, sed debet explicari per papã tanq̃
per caput. Sed nõ aduertit φ illa verba pasce
oues meas fuerũt dicta tantũ petro, cum ergo
ipsemet in. d. c. significasti in. 3. nota. fateatur
per hæc verba (pasce oues meas) datum pe
tro pontificatum, sequitur φ hæc potestas da
ta est petro non solum vt per ipsum tanq̃ ca
put explicanda sed etiã ei soli principaliter &
vt ab eo deriuanda in alios. vide quod dicitur
infra in. 14. motiuo. Vnde ex his posset dici
salua determinatione ro. ecclesiæ φ claues p
missæ & deinde datæ petro plus authoritatis
præeminentiæ/gubernii & superioritatis con
tinebant q̃ quæ datæ aut promissæ fuerũt pe
tro simul cum apostolis: quibus tantum cla
ues ligandi & soluẽdi promissę aut datę sunt,
petro autem claues ligandi & soluendi & su
perioritatis præeminentię & gubernii, quia si
ne huiusmodi præeminentia superioritate &
gubernio non potuisset petrus bene pascere
agnos & oues id est fideles & credẽtes. Vñ di
cit ibi glo. pascere oues est credentes ne defi
ciant confortare/terrena subsidia si necesse est
subditis prouidere/exempla virtutũ præbere/
aduersariis obsistere/peccãtes corrigere. Vn
B de ex his patet quòd petro specialius prius &
principalius data est potestas clauium q̃ cæte
ris apostolis, & φ ipse designatus est superior
& caput aliorum, & ad hoc bene facit illa au
thoritas beati gregorii posita supra in fine. 7.
motiui. ¶ Et non sine mysterio sed ad maiorẽ
expressionem & demonstrationem ter inter
rogauit dominus petre amas me & ter petrus
respondit tu scis domine quòd amo te, & ter
illi dixit dominus pasce agnos meos. Et ad
uertendum est quòd in prima interrogatio
ne addidit plus his, dicendo simon ioannis di
ligis me plus his? ac si dixisset/ his non do
claues quas do tibi nec his committere volo
pasturam ouium mearum sed tibi. Ex qui
bus bene demonstratur quòd pascere & gu
bernare & iurisditionem exercere soli petro
datũ fuit per hæc verba ioan. vlti. ¶ Quare
autem in primis duabus responsionibus di
xerit pasce agnos meos & in vltima pasce o
ues meas, dicit ibi glo. nico. hoc factum eo φ
fidelium tres sunt gradus: videlicet incipien
tium/proficientiũ & perfectorum, & illi qui
dem qui sunt in duobus primis gradibus di
cuntur agni, illi autem qui sunt in tertio oues
dicuntur.

¶ Et notãdum est φ cõmisit petro pasturam C
omniũ graduum personarũ & fideliũ: ex quo
patet φ super omnes data fuit illi iurisditio.
Ad quod facit φ illa verba pasce oues meas
sunt imperatiua: vt. 12. q. 2. c. 2. & ioã. 21. Vn
de apparet φ erat factus pontifex cum ei do
minus imperauit pascere oues hoc est fideles
eos monendo & docendo: vt in. l. inter claras
in prin. C. de sum. trini. ibi ad apostolorũ pri
mum domino iubente præceptum est. Vnde
hiero. in li. 1. contra iouinianum dicit, super
petrum fundaĩ ecclesia: licet idipsum in alio
loco super omnes apostolos fiat, & cuncti cla
ues regni cœlorum accipiant, & ex æquo su
per eos ecclesiæ fortitudo solidetur: tamẽ pro
pterea inter duodecim vnus eligitur vt capi
te constituto schismatis tollatur occasio.
¶ Et per hæc facilis est responsio ad. c. noua
de pœni. & remis. &. c. 1. §. vna de sum. trini.
&. c. nec quisq̃. 24. q. 2. quæ iura dicunt apo
stolis datam potestatem ligandi & soluendi.
Quia conceditur, sed principaliter petro, itẽ
data est eis potestas ligandi & soluendi, non
autem gubernandi & præfecturæ nisi descen
siue a petro in eos voluntate petri. & hoc pro
bat tex. in. c. ita dominus. 19. di. &. c. fundamẽ
D ta de elec. in. 6. Consequenter aũt idem dicen
dũ est in papa φ ab eo descendit hęc potestas
in archiepiscopos ep̃os & alios prælatos: vt
in. c. decreto. 2. q. 6. & in. c. seq. ea. cau. & q. Et
leo papa in epistola ad ep̃m thessalonicen. vbi
dicit. vices. n. nostras ita tuę credimus charita
ti vt in partẽ sis vocatus solicitudinis nõ in ple
nitudinẽ potestatis. Sic etiã & in presbyteros:
vt de pœni. di. 1. c. quem pœnitet. & xl. q. 3. c.
absit. & in. c. 1. §. vna de sum. trini.
¶ SIT ergo cõclusio φ petrus fuit caput &
pastor & princeps apostolorũ & vniuersalis
ecclesiæ, vt supra ostẽsum est. Itẽ φ petro prin
cipaliter datæ sunt claues tanq̃ capiti & apo
stolis secũdario tanq̃ mẽbris: quia papa voca
tus est in plenitudinẽ potestatis/ & alii inferio
res in partẽ solicitudinis: vt in. c. ad honorem
de autho. & vsu pal. &. 2. q. 6. decreto. Ita di
cit brix. in sua monar. in prin. in. 2. char. & su
pra satis est probatũ. & reprobata est opinio
car. in. c. licet de elec. & abb. in allegationibus
quoniã veritas, & in disputatiõe ep̃us: & infra
dicetur. Itẽ φ petro datæ sunt claues ligãdi &
soluẽdi ordinis & administrationis/ iurisditio
nis & gubernii: apostolis aũt datæ sunt claues
ligãdi & soluẽdi & iurisditionis, sed iurisditio
nis descẽdentis a petro: vt. d. c. ita dñs. 19. di. &
d. c. fundamenta, ponit. s. tho. in. 4. sen. di. 18.

A q.2.ar.2.quæstiun.1.ad.1.argu. & idem.s. di.24.q.3.ar.2.quæstiun.3.ad.1.argu. Et dicit in allegationibus in.8. cõtrario adductis. Et pariformiter potestas iurisditionis omniũ prælatorũ deriuatur a papa. Istam conclusionem posuit.s.thomas in.4.contra gen.c.71. Et eandem late prosequitur car.de turre cre. in trac.de po.pa.li.2.c.54. Et per hoc patet φ male dicit petrus de monte in sua monar. in fi.3.char.datas esse matth.18. claues iurisditionis apostolis: quia sic videretur φ habuissent eas a christo principaliter. Item petro & apostolis pariter datæ sunt claues ordinis & paris potentiæ (d.c.in nouo.21.di.) sed principaliter petro tanq̃ capiti, qui sua potestate regiminis hanc potestatem in apostolis ordinare posset / & quo ad personas & loca coarctaret vt supra dictum est, & ponit archie. flo.in.3.parte sum.ti.23.c.4.§.7.de potestate iurisditionis. Itẽ petro datæ sunt claues non solum vt figuranti & repræsentanti ecclesiã (vt in.c.quodcunq.24.q.1.) sed etiã vere & effectualiter & ꝓprie vt pastori & principaliori capiti apostolorum & ecclesiæ. Istã conclusionem posuit rosellus in sua monar. vbi tractat de conciliis in.24.char.in.2.col.

B Quod etiã ponit leo in sermone.2.de natiuitate apostolorum petri & pauli, cum dicit. propter quod dicitur beato petro apostolo tibi dabo claues regni cœlorum, & quæcunq ligaueris super terram erunt ligata & in cœlis. transiuit quidem in apostolos alios ius isti us potestatis, sed non frustra vni commendatur quod omnibus intimetur: petro enim singulariter hoc creditur quia cunctis ecclesiæ rectoribus petri forma proponitur. manet ergo petri priuilegium vbicunq ex ipsius fertur æquitate iudicium: nec nimia est vel seueritas vel remissio, vbi nihil erit ligatum nihil solutum nisi quod petrus aut ligauerit aut soluerit. Ecce φ singulariter & effectiue datæ sunt claues petro.

¶ Item claues sunt datæ petro non solum personaliter sed pro eo & successoribus: quia quod dominus dixit ad petrum / dixit & in petro ad successores ipsius: vt in.c.solitę de maio.& obe.& in.c.per venerabilem in versi.is vero qui filii sint legi.& in.c.ad apostolicæ in versi.nos vero de re iudi.in.6. Istam cõclusionem ponit rosellus vbi supra: quia nõ tantum pro persona sua potestatem recepit, (ne eo extincto talis potestas extingueretur) sed etiam pro ecclesia, quæ erit perpetua.24.q.1.pudenda.& probatur dicta authoritate leonis & ex supra deductis. Ipse.n. C petrus solus potestatem suscepit nomine ecclesiæ, quia ecclesia est in papa & papa in ecclesia.6.q.1.c.scire.sic ergo & pro successoribus.

¶ Ad id ãt qđ dicit φ petrus qñ claues accepit ecclesiã sanctam significauit, textus met.respõdet in.d.c.quodcunq.24.q.1.φ non soli petro datæ sunt sed ecclesiæ vniuersali: hoc est cęteris primatibus / episcopis & sacerdotibus qui futuri erant in ecclesia. alioquin tantum petrus & successores consequenter eius romani pontifices potestatem ligãdi & soluendi recepissent: quod est contra tex.ibi. vnde exponit ibi archi. verbum significauit id est sub signo & nomine ecclesiæ accepit, non vt minister sed vt caput. Et nõ ei soli data est potestas sed omnibus de ecclesia secundum ritum ecclesiæ consecratis. Facit tex.in.c.1.§. vna de sum.tri. Inde aug.in sermone primo apostolorum petri & pauli dicit. per singula enim dicebat dominus iesus petro dicenti amo te, pasce agnos meos pasce ouiculas meas: in vno petro figurabatur vnitas omnium pastorum, sed bonorum qui sciant oues christi pascere christo non sibi. Hoc autem est dicere φ omnes alii prælati habent hanc potestatem per deriuationem a petro in eos: vt vi D de ioan.an.in.c.ad liberãdã in.6.col.de iudę. & in.d.c.ita dominus. & hiero. & glo. super illud matth.16. & quodcunq ligaueris &c. ibi datæ sunt claues omni ecclesiæ in episcopis & presbyteris.

¶ Et istam conclusionem (φ hoc modo claues dicantur datæ ecclesiæ) vide latissime examinatam per nouem chartas & nouem capitula (videlicet a.c.70.vsq ad 80.) per car.de turre cre.in.2.li. Locutus est autem dominus vni vt ecclesiæ vnitatem designaret. Et hoc ostendit tex.in.c.omnibus.24.q.1.cum dicit φ ecclesia vnica columba appellatur quæ est sponsa pulchra sine macula & ruga / & hortus conclusus / fons signatus / puteus aquæ viuæ & paradisus cum fructu pomorum. Vnde exordium ab vnitate proficiscitur vt ecclesia christi vna monstretur. Quam vnam ecclesiam spiritus sanctus ex persona christi designauit, dicens vna est columba mea / perfecta mea / vna est matri suę / electa genetrici suę. Hanc ecclesiæ vnitatem & paulus apostolus docet & sacramentum vnitatis ostendit dicens. vnum corpus & vnus spiritus & vna spes vocationis nostræ: vnus dominus vna fides, vnum baptisma / vnus deus. Et infra

episcopatus vnus est cuius singularis in soli,
A dum pars teneturi & ecclesia vna est quæ in
multitudinem latius incremento fœcundita
tis extenditur, & domini luce perfusa per to,
tum orbem radios suos porrigit. vnum tamē
est quod vbiq; diffunditur nec vnitas corpo
ris separatur. ramos suos per vniuersum or,
bē copia vbertatis extēdit / profluētes largiē
riuos/ ramos latius expādit. vnū tñ caput est
& vna origo & vna mater copiosę fœcun,
ditatis. adulterari nō potest sponsa christi, in,
corrupta est & pudica. Hæc tex. in. c. loqui,
tur. 24. q. 1. Et quod dixit dominus petro &
successoribus, & cæteris de ecclesia dixit qui,
bus ligandi & soluendi potestatē dedit & quę
sunt ordinum & consecrationis ministrandi
& peccata dimittendi/ sicut & petro inā impos
sibile fuisset per vnū vniuerso orbi ministra,
ri sacramenta. Verū ex hoc non sequitur om
nibus de ecclesia datam esse parē potestatē re
gēdi administrandi & iurisditionē exercēdi:
sed solū illam esse petro datā per illa verba pa
sce agnos meos & pasce oues meas. quod p,
prie est exercere iurisditionē & in illos præse
cturam & superioritatem recipere.
¶ Vnde petrus significauit seu figurauit futu
ram ex hoc corpore ecclesiā prælatorū & sa,
cerdotū qui ministraturi erant omnibus fide
B libus sacramenta, & sic significauit ecclesiā. i.
omnes catholicos quorū aliqui erāt ministra,
turi sacramēta & ordines, & aliqui suscepturi
vt laici & mulieres. Sicq; verba quodcunq; li
gaueris sup terrā/ diuersimode ītelligēda reci
pimus quo ad prelatos & sacerdotes actiue, &
respectu plebis passiue. Itē respectu petri &
aliorū apostolorū & consequēter episcoporū
& sacerdotū diuersimode: quia respectu exer
citii seu administrationis iurisditionis / regi,
minis præeminentiæ/ superioritatis & pleni,
tudinis potestatis, illud solū personæ petri &
consequēter successoribus eius conueniebat:
cū ipse solus futurus esset pastor (ad quē spe,
ctat gubernium & administratio & potestatis
plenitudo) cæteri vero agni & oues respe,
ctu ipsius. Vnde quia vnus erat pastor, neces
se erat vt vnus in alios haberet præeminentiā
& potestatis plenitudinē. alioquin si vt mini,
ster ecclesiā significasset, potestas cēseretur da
ta ecclesiæ coniunctim: & sic apostoli vt singu
li nullā habuissent potestatē. nam ministro ni
hil quæritur. l. qui absenti. ff. de acqui. pos. l.
multū. C. si quis alteri vel sibi. facit quod dici
tur in cle. religiosus de procu. Et quod datur
collegio/ non quæritur singulis. l. sed si hac. §.

qui manumittitur. ff. de in ius vocā. canoniza C
ta. 12. q. 2. c. qui manumittitur. Respectu aūt
exercitii ordinis & sacramentaliū, & petro &
aliis apostolis & consequenter prælatis & sa,
cerdotib⁹ in ecclesia futuris cōueniebat. Vn,
de quia verba sunt intelligenda secundū sub,
iectam materiā/ seu secundū subiectū de quo
dicuntur (. l. ex militari. ff. de mili. testa. l. si vno
ff. locati. l. plenū. §. equitii. ff. de vsu & habita.
cum simil.) licet dicta petro censeantur dicta
ecclesiæ per petrum repræsentatæ, tamen di,
uersimode secundum diuersitatē subiectorū:
hoc est aliter petro & aliter apostolis & aliis
discipulis.
¶ Item ecclesiā sanctam significauit & repræ,
sentauit non similitudine aut identitate natu,
ræ (sicut dicitur filius similis patri: iuxta illud
ad hebræ. 1. cum sit splendor gloriæ & figura
substantiæ eius. i. patris secundū glo.) nec si,
militer similitudine aut cōuenientia alicuius
proprietatis: sicut genesis. 20. cap. in multis
abraham significauit christum & sara ecclesiā.
& sicut dicit aug. super illud psal. 103. pota,
bunt omnes bestiæ agri. i. gentes quæ figura
bestiarū intelliguntur. & sicut arca noe figura
uit ecclesiam: vt in extrauagāti vnam sanctā.
¶ Nec figurauit sicut quis dicitur figurare si, D
ue repræsentare illū cuius virtute seu autho,
ritate aliquid facit: sicut ministri in ecclesia di
cuntur repræsentare christum cuius authori
tate funguntur: iuxta illud. 2. ad corin. 5. pro
christo legatione fungimur, de pœniten. di.
3. c. scelератior. §. fi. sed quē sacerdos iudicat
deus iudicat/ cuius personā in ecclesia gerit. Et
sic dicitur q; papę & christi idē est consistoriū
c. quanto de transla. præla. per ostien. & epi,
scopi & vicarii idē tribunal. c. 1. de offi. vica.
in. 6. Non ergo potest dici q; hoc modo eccle
siam significauerit: quia petrus non ab ecclesia
sed a christo immediate potestatē accepit: vt
in. c. nouit de iudi. & cap. sacrosancta. 22. di.
¶ Nec significauit vel repræsentauit tanq; pro
curator: quia sic nihil authoritatis vel ptātis p
se recepisset: cum tamen præ omnibus & pro
omnibus receperit claues: vt in. c. audiuimus
24. q. 1. & c. decretis in fi. 21. di. ¶ Nec signi,
ficauit sicut dicitur quippiā figurare illud cu
ius veritatem non habet sed similitudinem so
lam: sicut agnus paschalis & manna fuerunt
figura corporis christi. 1. ad corin. 10. quia cū
figura distinguatur hoc modo contra verita,
tem sicut vmbra contra corpus, sequeretur q;
petrus non vere sed figuraliter claues recepis
set. ¶ Sed (vt dicit cardi. in. d. li. ca. 75.) eccle

A siam sanctã significauit vt in quam deriuandę
erant claues, sicut cũ quis stipulatur pro se &
descendentibus; quia sic recipiẽs dicitur figu-
rare omnes descendentes. Placet dictũ: vt su-
pra sæpius conclusum est, sed istud exemplũ
non placet: quia qui stipulatur pro se & suc-
cessoribus, primo cẽsetur stipulari pro se & si
bi quæri/secũdo ꝓ successoribus & post mor
tem. & sic petro viuente nullus habuisset cla-
uium exercitium: iuxta. l. gallus. §. quidã. ff.
de libe. & posthu. ibi per bar. & in. l. operas
de operis liber. in. l. quod dicitur. ff. de ver.
obli. & in. l. gaius post bal. ff. solu. matri. & in
l. iurisiurandi. §. si liberi. ff. de iureiu. ⁋ Nec
rursus significauit ecclesiam sicut quis dicitur
figurare seu repræsentare illum in cuius ho-
nore & dignitate succedit: sicut in simili dicũ-
tur episcopi gerere figuram apostolorum/ &
presbyteri. 72. discipulorum: vt in. c. in nouo
21. di. & in. c. decretis. 21. di. & glo. lucæ. 10.
Quasi successor eadem persona cum præde-
cessore designetur: vt in. c. quoniam abbas de
offi. delega. in glo. Hoc enim modo petrus
poti⁹ designasset & significasset christũ cuius
vices gessit in terris (vt in. c. 1. de homi. in. 6.)
q̃ ecclesiã. vnde ber. ad euge. tu potestate pe-
trus/ vnctione christus. ⁋ Nec significauit ec-
B clesiã repræsentatiue eo modo quo princeps
prouinciam/ rex regnũ/ caput corpus/ episco
pus ecclesiam. Hoc modo quod facit papa di
citur facere ecclesia: vt in. c. pia de excep. in. 6.
&. 9. ethi. quod facit rector ciuitatis dicitᷣ tota
ciuitas facere. & noīe senioris vnde cęteri pen
dent tota domus intelligitur. ⁋ Nec eo modo
quo consiliũ ciuitatis dicitur repræsentare po
pulum/ & senatus populum romanum: vt in
ru. quę sit longa consuetudo. & capitulum ec
clesiæ repræsentat episcopum sede vacante. c.
cũ olim &. c. iis quæ de maio. & obe. & colle-
gium cardinaliũ papam: vt in cle. ne romani
de elec. &. c. in nomine domini. 23. di.
¶ VNDE dicendum est ꝙ ecclesiam signi
ficauit per quandã demonstrationẽ siue desi-
gnationẽ vniuersalis ecclesiæ: quia significa-
re nihil aliud est q̃ declarare & manifestare: vt
in. l. ius pluribus. ff. de iusti. & iu. Manifestauit
ergo deriuatione potestatis ab eo in ecclesiã
(cuius ipse datus erat princeps & gubernator
& quæ fundanda erat super firmam petram
christum) & stabilitate fidei eius & successo-
rũ/ ipsam solidandã & firmandam: vt in. c. 1.
de homi. in. 6. & in. c. fidelior. 50. di. Istam aũt
manifestationem ecclesię oportuit fieri: quia
quo ad potestatẽ clauium ligandi & soluendi
solus petrus non poterat perpetuo exercere
illam: quia non erat perpetuo in mundo man C
surus. vnde significauit etiam successores.
Et ideo dicit bene tex. in. capi. solitæ de ma-
io. & obe. ꝙ id quod dominus dixit ad petrũ
& in petro dixit ad successores ipsius/ quod-
cũꝙ ligaueris &c. Itẽ qa impossibile erat vni
& soli petro vniuersã ecclesiã sine auxilio alio
rum gubernare, ideo significauit ecclesiã epi
scoporũ & sacerdotũ qui erant rite ordinandi
secundum claues ecclesiæ/ ei & apostolis con
cessas: vt in. c. 1. in. §. vna de sum. trini. & qui
bus distinguendæ erant dioeceses per petrũ
ne se mutuo in administrando impediret: vt
in. c. ĩ illis. 80. di. & qui successiue vsꝙ ad finẽ
seculi per deriuationem ab eo & eius succes-
soribus erant potestatem recepturi: vt in. c. ita
dominus. 19. di. quia præ omnibus & pro o-
mnibus claues acccepit: vt in. 21. di. in sum.
&. 24. q. 1. audiuimus. Vnde supplet glo. ec-
clesiã sanctam. significauit/ videlicet in episco
pis & presbyteris. Et hoc clare demõstrat tex.
in. c. in nouo. 21. di. in fi. cũ dicit. videntes aũt
apostoli messem multã. i. conuertendos ad fi
dẽ multos, operarios autẽ. i. episcopos & pa-
stores paucos, ab eis electi sunt. 72. discipuli:
quorum typum gerunt presbyteri, atꝙ in eo
rum loco sunt constituti in ecclesia. D
¶ Item intelligo etiã ꝙ ecclesiã sanctã signifi-
cauit. i. oẽs catholicos vniuersalis ecclesiæ. li-
cet hoc non placeat car. in. d. 75. ca. eo ꝙ vt
credo habuit respectum tantũ ad potestatem
clauium datã in administrationẽ. & sic cæpit
ecclesiam pro principalioribus & sic pro epi-
scopis & presbyteris tantũ, & non pro omni-
bus membris ecclesiæ: quia esset derisoriũ/ si-
cut ipse dicit. Et verũ est si restringamus ver-
ba aug. (ecclesiam sanctã significauit) ad po-
testatem clauiũ ministrandã & exercendam:
quia hoc nõ potest fieri per mulieres vel pue-
ros vel laicos, qui nõ sunt ordinati: quia licet
virgo maria dignior & excellentior fuerit a-
postolis, non ei sed illis claues regni cœlorũ
dominus cõmisit: vt in. c. noua de pœnitẽ. &
remis. Sed intelligendo indefinite & vniuer-
saliter sicut sonant verba aug. oportet intelli-
gere de ecclesia hoc est de omniũ catholicorũ
collectione: vt in. c. ecclesia de consecra. di. 1.
Et sic credo debere intelligi: quia quando pe-
trus accepit claues, etiam ei dictum est quod-
cunꝙ ligaueris super terrã &c. matth. 16. vn-
de ecclesiam sanctam significauit etiam respe
ctu ligandorum & soluendorum, in quos cla
ues ecclesiæ exerceri debent. Et si bene ponde

retur verba aug. etiam de omnibus fidelibus collectiue loquitur. Unde consideratis verbis aug. (trassumptiue positis. 24.q.1.cap.quodcunq;) si hoc petro tantum dictũ est non hoc facit ecclesia, si autem & in ecclesia fit &c. pondero verbum in ecclesia. Non dicit per ecclesiam. nam natura dictionis in iuncta cũ ablatiuo denotat intrinsecẽitatem. l.1.§. in publico. ff. de flumi. l.1.§.1. ff. de noui ope. nun. Et etiam includit. ff. de condi. & demon. l. si in annos. ff. de vsuris. l.1.§.1. Item etiã aggregat: vt in. c. parsimoniam ibi archi. 41. di. vnde cum dicit in ecclesia/ aggregat omnẽ ecclesiam. Et sequitur. si aũt in ecclesia fit, vtiq; quæ in terra ligãtur & in cœlo, & quę in terra soluuntur soluta sunt & in cœlo: quia cũ excõmunicat ecclesia in terra/ in cœlo ligatur excõmunicatus: cum reconciliat ecclesia, & in cœlo soluitur reconciliatus. Ecce ꝙ non loquitur tantũ de excõmunicantibus & absoluentibus, sed etiam de excõmunicatis & absolutis: & sic etiam de aliis ꝙ̃ episcopis & presbyteris. Et subiungit clarius. si ergo hoc in ecclesia fit, petrus quando claues accepit ecclesiã sanctam significauit: si ergo in persona petri significati sunt in ecclesia boni, & in iudæ psona significati sunt mali in ecclesia. Ecce ꝙ iterum non sine mysterio loquitur per dictionẽ in ecclesia. Item dicit significari bonos & malos indefinite. & sic tã laicos & clericos ꝙ̃ episcopos & sacerdotes: quia indefinita æquipollet vniuersali. c. quia circa de priui. 19. di. c. si romanorũ. Alioquin si sub nomine iudæ venirent solum episcopi & presbyteri, tantum malos episcopos & presbyteros significaret: cũ tamen sub nomine iudæ omnes mali etiã non presbyteri vel episcopi significentur: vt in ca. quid ergo in fi. 23. q.4. & in. c. si forte 17. q.4.

A (margin) B (margin)

¶ Obstat tamen prædictis ꝙ in. d. c. in nouo/ dicitur ꝙ ab apostolis electi sunt. 72. discipuli: ergo videtur ꝙ non per deriuationẽ a petro. Sed solue ꝙ principaliter a petro, qui fecit episcopos (vt. 66. di. c. porro) qui gerũt typum apostolorum, vt ibi dicit tex. deinde ab episcopis facti sunt sacerdotes, qui gerunt typum discipulorum: vt ibi tex. Sed tex. clarius 21. di. in sum. in fi. dicit ꝙ christus duodecim apostolos tanꝙ̃ maiores sacerdotes & 72. discipulos tanꝙ̃ minores sacerdotes instituit: petrum vero quasi in summum sacerdotem elegit. vnde & lu. 10. dicitur designauit dominus alios. 72.

¶ Sed videtur obstare tex. in. d. cap. omnibus 24. q.1. vbi dicitur ꝙ ecclesia etiã accepit claues ligandi & soluendi, cum dicit ꝙ domus dei hoc est ecclesia etiam claues accepit. & sic videtur ꝙ ecclesia in concreto receperit potestatẽ ligandi & soluẽdi. Et nota dictionẽ etiã: quasi dicat non solum petrus sed & vniuersalis ecclesia sicꝙ & concilium separatim a petro. ¶ Sed ad hoc respondet ꝙ intelligitur de ecclesia simul cum papa ipsius ecclesiæ capite: quia alioquin discordante vero christi vicario non erit ecclesia sine eo: quia non erit vnitas, vt in. d. c. loquitur & d. cap. omnibus. Vel intelligitur ꝙ ecclesia recepit claues ad exercendum & ministrandum de cõsensu & voluntate capitis. i. papæ: alioquin istam potestatẽ duo insolidum possiderent/ & esset ponere duos principatus in ecclesia, & cessaret quod dictum est ꝙ est vnica & indiuisibilis: vt. d. c. loquitur & c. audiuimus ea. cau. & q. Item respondetur ꝙ est in ecclesia vnita petro sed principaliter in petro, vt dictum est. Et per hoc dicit aug. de anco. q. 20. ar. 3. ꝙ solus petrus singulariter dicitur habere claues tribus modis: videlicet per immediatã commissionem/ per immediatã deriuationẽ & per vniuersalem administrationem. per immediatã commissionẽ, quia soli petro cuius successor est papa claues sunt commissæ: per immediatam deriuationem, quia potestas clauium ab eo tanꝙ̃ a capite in omnes prælatos ecclesiæ deriuari debet. vnde allegat chryso. matth. 16 dicentem ꝙ quis soluendi & ligandi potestas soli petro a domino data videatur, omnibus tamen apostolis data est/ & nunc datur omnibus episcopis & presbyteris. Ideo tamen petrus principaliter claues regni cœlorum & principatum iudiciariæ potestatis accepit, vt omnes per orbẽ credentes intelligant ꝙ quicunq; ab vnitate fidei vel societate petri quolibet modo semetipsos segregant/ tales nec a vinculis peccatorum absolui nec ianuã possunt regni cœlestis ingredi. & sunt verba rabani super matth. & ponit gratianus. 24. q.1. c. quicunq;. Per vniuersalem autem administrationem quia solus ipse in tota ecclesia vniuersaliter christi vicarius existit. Vnde glo. super illud tibi dabo claues &c. dicit ꝙ ideo christus petrum principẽ apostolorum cõstituit vt ecclesia vnum principalẽ & vniuersalẽ suum vicarium haberet ad quẽ diuersa membra recurrerent si forte abinuicẽ dissentirent: quia si diuersa capita essent in ecclesia vnitatis vinculum rumperetur. Vnde damas. super illud lu. 9. faciamus hic tria tabernacula

A quit. non te dominus tabernaculorũ sed vniuersalis ecclesiæ constructorem constituit.

¶QVOD autem dicta verba quæcunq alligaueritis &c. alio modo in petro q̃ in aliis apostolis intelligere oporteat (videlicet ꝙ in petro per illa verba fuerit facta promissio nõ solum potestatis ordinis sed etiam superioritatis gubernii iurisdictionis & administrationis, in cæteris autem apostolis tantum potestatis ligandi & soluendi in foro cõscientiæ) patet: quia vt dicit petrus de palu. in trac. de po. eccle. circa octo consistebat potestas data apostolis. & circa sex quidem alii apostoli receperũt immediate a domino sicut & petrus: circa alia autẽ duo receperunt eam per deriuationem a petro, & sic mediante persona petri. vnde in dictis sex alii apostoli receperunt immediate potestatẽ a christo sicut & petrus. Quod etiam ponit archie. flo. in. 3. par. sum. ti. 23. c. 5. Primo ptãs fuit faciendi miracula. nam vt patet matth. 10. & lu. 9. dominus dedit apostolis potestatem spirituum immundorum vt eiicerẽt eos/ & vt curarent omnẽ languorem & omnẽ infirmitatem. Quam potestatem licet non habuerint a petro, habuerũt tamen eam sub petro & minorem petro. vnde in illius vsu omnes deferebãt petro. & primum miraculum post missionẽ spiritus sancti factum est per petrũ: vt patet act. 3. cũ dixit claudo quod habeo hoc tibi do in nomine iesu christi nazareni surge & ambula. Vnde etiam de petro legitur ꝙ per vmbram eius sanabantur infirmi: vt legitur act. 5.

B ¶Secundo cõsistebat potestas data apostolis circa officium prædicandi. De qua potestate vt dicit alex. in. c. ita dominus. 19. di. dupliciter loqui possumus: quia aut pro tempore ante passionem aut pro tempore post passionẽ & resurrectionẽ christi. Si loquimur de prædicatione ante passionem christi, sit conclusio ꝙ apostoli habuerunt hanc potestatẽ immediate a christo & non a petro: vt patet matth. 10. in viam gentium ne abieritis &c. euntes autem prædicate dicentes quod appropinquauit regnum cœlorum. Et hoc patet etiam lu. 6. 9. &. 10. & matth. vl. Patet etiam ratione: quia illo tẽpore petrus licet futurus esset pastor ecclesiæ, nullam tamen super apostolos authoritatis eminentiam aut prelationem habebat rõne cuius cæteris apostolis aliquid potẽis aut authoritatis conferre posset: cum tũc ipse christus rector magister & dominus omnes per se gubernaret. Si vero loquimur post passionem christi (iuxta illud math. vlti. euntes docete omnes gentes &c. & marci vl. euntes prædicate euangelium omni creaturę &c. illi autẽ profecti prædicauerunt vbiq domino cooperante & sermonem confirmante sequentibus signis &c.) quia tunc constitutus erat petrus pastor vniuersalis ecclesię/ præfuit illis. vnde quamuis christus ante passionẽ per se eos regeret/ nec apostoli subessent regimini petri nec in prædicando nec in aliis, tamen postq̃ petrus factus est pastor ecclesiæ præfuit omnibus etiã in officio prędicãdi: vt si orta fuisset dissensio inter apostolos etiam in officio prædicandi / esset superior qui eos instrueret & corrigeret: vt patet act. 15. cũ. n. orta esset contentio cõtra paulũ & barnabã, statuerunt q accusabant & qui accusabant ascẽdere ierosolymã ad apostolos. & presbyteros: cũq illuc peruenissent, surrexerunt quidã de secta phariseorum dicentes oportere circumcidi gentiles & præcipere eis seruare legẽ moysi: conueneruntq apostoli & seniores videre de verbo hoc. cum autem magna cõquisitio fieret, surgẽs petrus dixit viri fratres vos scitis ꝙ ab antiquis diebus deus in nobis elegit per os meum audire gentes verbũ euangelii & credere. vbi glo. raba. super verbũ per os meum dicit. nõ alterius ex apostolis. q. d. qui primus prædicaui gentibus/ primus ab eis iugum legis excutiam. Ex quo patet ꝙ petrus erat primus in officio prædicãdi: & vbicunq petrus erat, in prædicando oẽs alii ei deferebant. vnde in pentecoste ipse fecit primum sermonẽ: vt patet act. 2. Et tex. 21. di. in nouo/ dicit ꝙ petrus fuit primus qui a domino potestatem ligandi atq soluendi accepit, & ꝙ primus ad fidẽ populum suæ prędicationis virtute adduxit. Vnde quia omnis cura totius ecclesiæ soli petro demandata fuit cum dictũ est ei pasce oues meas, ex tunc nullus nisi authoritate petri habuit oues pascere nec regere. oportet ergo ꝙ petrus susceperit curam vocandi alios in partem solicitudinis, ordinãdi de successoribus in apostolatu/ de diaconibus/ officialibus & prædicatoribus. vnde dicit act. 6. considerate ex vobis viros boni testimonii &c. & ipsi eligerunt stephanũ &c. Sicut etiã & moyses constituit sub se principes. & q̃uis per se posset eligere, dedit tamẽ electionẽ populo dicẽs date ex vobis viros sapiẽtes: vt patet deutero. 1. Sic enim & quilibet sapiens princeps mittens exercitũ contra hostes, dat vnũ principalem ducẽ & capitaneum ad cuius imperiũ alii habeant obedire: vt gene. 26. abimelech rex gerarę habuit ducem militũ phicol

& gene. 39. pharao rex ægypti habuit princi
A pem exercitus potiphar. Sic legitur de saul &
dauid & aliis. Vnde quia ecclesia est terribilis
vt castrorũ acies ordinata, & apostoli fuerunt
cœlestis aulę milites / belli triumphales duces
habẽtes arma spiritualia & specialiter gladiũ
spiritus quod est verbum dei, debuerunt ha-
bere suum capitaneum scilicet petrum a quo
in acie ordinarẽtur. vnde ab ipso facta est or-
dinatio & diuisio prædicatorum licet de con-
silio & assensu aliorum : & diuisio prouincia
rum est a diuisione ab eo facta : vt in. c. in illis
80. di. Ideo oportet ꝙ in tota ecclesia omnis
electio vel institutio ad aliquam prælaturam
vel victoriam / a petro vel eius successore pro
cedat. Dicit etiam petrus de palu. vbi supra ꝙ
posset etiam dici ꝙ post pentecosten alii apo
stoli habuerunt potestatem siue authoritatẽ
prædicandi omnes a petro & non immedia-
te a christo / ad seruandam in omnibus eccle-
siæ vnitatem. dicitur autẽ christus post resur-
rectionem eos misisse ad docẽdum & prædi
candum dando eis os & sapientiam & sermo
nẽ confirmando sequentibus signis (quæ sibi
retinuit) nõ dando eis per se authoritatẽ sed
per petrum, cui totum populum ouium cõ-
B misit / dicens pasce oues meas pasce agnos
meos.

¶ Tertio receperunt potestatem apostoli im
mediate a christo (vt dicit idẽ petrus) quo ad
potestatem merendi temporalia ab illis qui-
bus spiritualia seminarent : quia & hanc chri-
stus omnibus apostolis dedit per seipsum im
mediate a principio / dicens matth. 10. dignus
est operarius cibo suo. vnde. 1. ad corin. 9.
dicitur. si nos vobis spiritualia seminauimus
magnum est si nos carnalia vestra metamus?
quasi dicat non. & postea subdit, dominus or
dinauit iis qui euangelium annũciant de euã
gelio viuere. Sed hãc potestatem seruientem
potestati prædicandi & baptizandi (sicut & il
lam post pentecosten) acceperunt alii a petro
ne quis mitteret falcẽ suam in messem alienã
spiritualiter vel corporaliter. vnde eius fuit
vnicuiq; suam metropolim & diœcesim assi-
gnare. sicut enim iosue diuisit terram in funi-
culo distributionis quam dominus non ipse
dedit, ita etiam in ecclesia quam christus suo
sanguine acquisiuit petrus loco christi apo-
stolis diuisit & distribuit portiones eorum.
Ideo dicit apostolus ad gala. 2. iacobus ce-
phas & ioãnes qui videbantur columnæ esse
dextras dederunt mihi & barnabæ societatis.
Vnde apparet ꝙ illa prima diuisio prædicato
rum facta est per petrũ. Nominantur autem C
ibi iacobus & ioannes tanq̃ principales, quia
erant tanq̃ principales consiliarii & coadiuto
res petri. Quòd autem iacobus præponatur
ibi, est quia in ierusalem vbi facta fuit illa or
dinatio / iacobus præerat specialiter.

¶ Quarto receperunt apostoli immediate a
christo potestatem baptizandi ante passionẽ.
vnde dicitur ioan. 4. quamuis christus non ba
ptizaret sed discipuli eius, qui non præsum-
psissent baptizare nisi a christo authoritatem
habuissent. Vnde ioan. 1. dixerunt pharisæi
ioanni quid ergo baptizas si tu nõ es christus
neq; elias neq; propheta? ac si dixissent non
deberes. ¶ Vtrum autem discipuli tunc bapti
zarẽt baptismo christi in spiritu sancto, chry
so. ioan. 4. dicit ꝙ non. aug. autem dicit ꝙ ba
ptizabant in spiritu sancto, non tamen visibi
liter sicut post missionem spiritus sancti. De
hoc tamẽ vide quod dicitur de consecra. di. 4.
c. quãdo ab hierosolymis / & c. sequen. ¶ Item
post resurrectionem data est apostolis pote-
stas & authoritas baptizandi omnes vbiq; vt
patet matth. vl. docete omnes gentes baptizã-
tes eos. quod dictum fuit nõ solum petro sed
vndecim discipulis. Vt tamen vnitas ecclesiæ
conseruaretur / & a capite petro omnis hierar
chicus actus originaretur, noluit christus vt D
baptizarẽt nisi ex petri cõmissione & ordina-
tione : sed ideo eis immediate mandat baptiza
re vt ab eo non a petro credatur baptismus
habere virtutem, & vt eos doceret veram for
mam baptizandi.

¶ Quinto apostoli receperunt immediate a
christo potestatem sacerdotalem conficiendi
corpus & sanguinem christi in die cœnæ do
mini per illa verba lu. 22. hoc facite in mei
commemorationem. Et æquipollentia verba
dicuntur cum fit sacerdos. quod enim dicitur
hoc facite (. i. potestatem accipite hoc facien-
di) æquipollet ei quod dicitur accipite pote-
statem celebrãdi. Simpliciter autem hoc faci
te. i. corpus & sanguinẽ meum cõficite. quod
non potest conficere nisi verus sacerdos : vt in
c. 1. §. vna de sum. trini. & in. c. erat. 95. di. &
ideo tunc fecit eos sacerdotes. Et illud verbũ
hoc facite magis est verbum potestatem con
ferentis q̃ præcipientis : quasi dicat hoc facite
id est faciendi potestatẽ accipite. Quam po
testatem faciendi statim acceperunt, sed nõ
statim exercuerunt : quia non celebrauerunt
ante pentecosten.

¶ Sexto apostoli receperunt immediate a do
mino potestatem ligandi & soluendi in foro

A conſcientiæ ſimul & ſemel & æqualiter. Hoc autem quando fuerit variæ fuerunt opinio-nes, nam nonnulli aſſerunt eos recepiſſe per illa verba matth. 18. quæcunque alligaueri-tis ſuper terram &c. quidam autē volunt illa fuiſſe tantū verba promiſſionis de futuro & non collationis poteſtatis de præſenti: quia ante cœnam domini non fuerunt facti ſa-cerdotes: non ſacerdos aūt non poteſt habere claues ordinis nec poteſtatem ligandi & ſol-uendi in foro conſcientiæ: quia ſolis ſacerdotibus credita eſt poteſtas ligandi & ſoluendi, de pœni. di. 1. c. quem pœnitet &. c. noua de pœni. & re. & ſimile etiā verbū promiſſiuum fuit dictum petro matth. 16. ſ. quodcunq; ligaueris ſuper terram &c. alii vero tenent ꝙ hęc poteſtas fuerit eis data in cœna cum facti fuerunt ſacerdotes per illa verba hoc facite: ex-ponendo vt ſupra dictum eſt / hoc eſt facien-di poteſtatē accipite, alii deniq; volunt ꝙ poſt reſurrectionē cum eis dictum eſt ioan. 20. accipite ſpiritū ſanctum quorū remiſeritis pec-cata remittūtur eis & quorum retinueritis re-tenta ſunt. Sed probabilior eſt opinio illorū qui dicunt datam poteſtatem in cœna domini: quia poſt reſurrectionem quando fuit di-ctū accipite ſpiritū ſanctū, dominus loqueba-

B tur preſentibus: & cōſequēter ex quo thomas vnus de duodecim erat abſens non habuiſſet poteſtatē ligandi & ſoluendi: cum tamen o-mnibus apoſtolis data fuerit poteſtas ligandi & ſoluendi in foro conſcientiæ: vt. d. c. in no-uo, 21. di. & in. d. c. 1. §. vna de ſum. trini. In qua poteſtate ligandi & ſoluendi in foro conſcientiæ fuerunt petrus & omnes alii apoſtoli pares: vt in. c. loquitur. 24. q. 1. & d. c. in nouo, & tantam poteſtatem quo ad ſoluendum in foro conſcientiæ habuerunt alii apoſtoli quantam petrus. Vnde dicit. d. anto. in. c. no-ua de pœni. & remiſ. ꝙ theologi tenent ꝙ exceptis caſibus reſeruatis papæ vel epō, tantā poteſtatem habet quilibet ſacerdos in abſol-uendo quantam papa vel epiſcopus. licet (vt ſupra dictum eſt poſt archiepiſcopum arma-chanum) poſſet ex cauſa aliquo modo papa iſtam poteſtatem abſoluendi etiā in foro conſcientiæ reſtringere: ſicut videmus fieri in caſibus quos ſibi papa reſeruat.

¶ Septima poteſtas data apoſtolis / fuit pote-ſtas pontificalis. Et iſtā poteſtatem pontificalē ſolus petrus immediate recepit a chriſto: quia ſolus immediate factus fuit a chriſto epiſco-pus: cæteri vero mediante petro, vel ab eo ſo-lo vel cū aliis. Hoc probat tex. in. c. porro, 66. di. vbi patet ꝙ iacobus alphæi creatus eſt ar-

C chiepiſcopus ieroſolymitanus a petro iacobo & ioanne. Ex quo patet ꝙ non omnes apoſtoli ſimul cū petro ordinati ſunt epiſcopi: quia ſemel conſecratus epiſcopus non poteſt ite-rum conſecrari: vt in. c. 1. 68. di. Sicut enim moyſes tantum aharon creauit pontificem a quo poſtea alii proceſſerunt, ita chriſtus tan-tum petrum creauit: ſiue hoc fuerit vt infra dico quando matth. 16. dixit & ego dico tibi ꝙ tu es petrus &c. ſiue in cœna quando fecit omnes apoſtolos ſacerdotes tunc fecerit pe-trum ſacerdotem & epiſcopū. ſiue hoc fuerit factum ioan. vl. quando dominus ei dixit pa-ſce oues meas: quia enim chriſtus propter ex-cellētiam poteſtatis ſeu poteſtatem excellen-tiæ poterat conferre effectum ſacramentorū & characterē & gratiā ſine collatione ſacramē-ti exterioris. i. alicuius rei ſenſibilis, ſicut dedit apoſtolis omnes ordines in vltima cœna ſi-ne contactu alicuius inſtrumenti & ſine for-ma conſueta / ita dicendo petro paſce oues meas dedit ei poteſtatē & characterē epiſco-palem: vt dicit archie. florē. in. 3. par. ſum. ti. 23. c. 5. §. 2. poſtea poſt miſſionē ſpiritus ſancti ſiue ipſa prima die dominica poſt ſiue alia petrus ſolus epiſcopus fecit ioannem epiſco-

D pū: poſtea petrus & ioannes fecerunt iacobū zebedæi: quibus tribus conſecratis petrus ordinauit ꝙ deinceps non ordinaretur epiſco-pus niſi a tribus. & ad oſtēdendum formā hu-ius ſacramenti ipſe cū prædictis duobus ordinauit. d. iacobum alphęi: vt dicitur in. d. c. porro. Ita dicit petrus de palu. in. d. trac. in. 2. ar. & alexan. 15. di. in ſum. in. 5. char. An autem ſit de forma ſubſtantiali ꝙ epiſcopus cōſecretur a tribus epiſcopis (ita ꝙ aliter non dicatur conſecratus nec characterē recipere) late examinat alex. in. c. archiepiſcopus. 66. di. & car. ſancti ſixti in. c. porro ea. di. Quomodo autē ſtent hæc duo ſimul / ꝙ omnes apoſtoli fue-rint a chriſto facti epiſcopi / & iacobus alphęi fuerit a petro ioanne & iacobo zebedæi con-ſecratus (cū ſacramenta non iterentur: vt per to. de ſacra. non iteran.) ponit glo. & doc. in d. c. porro. 66. di. Communiter tamē tenetur ꝙ ſit de ſubſtantia in. c. 1. de ſacra vnct. & c. ſi archiepiſcopus & ſequen. de tempo. ordi. & in d. c. porro. & 68. di. §. ꝙ autem.

¶ Non obſtat ſi dicatur ꝙ ſicut petrus ſimul cum aliis apoſtolis factus eſt ſacerdos in cœ-na domini (vt ſupra dictum eſt) ſic etiam de-buerūt ſimul fieri epiſcopi. Reſpōdetur enim ꝙ iſta ratio nō procedit: quia petrus inquan-

tum sacerdos nõ fuit maior aliis: nam omnes
A sacerdotes sunt pares: vt in.c.loquitur. 24.q.
1. vbi tex. dicit ꝙ dominus post resurrectio-
nem suam omnibus apostolis parem tribuit
potestatem. quod intelligitur de potestate li-
gandi & soluendi in foro conscientiæ: vt no-
tat anto. de butrio in.c. noua de pœnitẽ. & re-
miss. & hoc fuit quando dixit quorum remi-
seritis peccata &c. ioan. 20. Et hoc ideo est qa
sacerdoti non datur potestas iurisditionis: &
si non habet curam animarum nec subditos/
non eget iurisditione. sed in episcopis secus
est: quia non potest esse episcopus sine plebe
vt in cle. in plerisq; de elec. vnde episcopis da
tur iurisditio. Qui licet sint pares respectu or
dinis, non tamen respectu iurisditionis: quia
maior dicitur iurisditio patriarchæ q̃ iurisdi-
tio archiepiscopi/ & maior iurisditio archiepi
scopi q̃ episcopi, per hoc quod dicitur in.c.
in illis. 80. di. Vnde petrus licet non fuerit sa
cerdos maior aliis, fuit tamen maior episco-
pus: non ꝙ habuerit aliam vel maiorem po-
testatem sacramenta ministrandi, sed quia ha
buit maiorem potestatem iudicandi/ superin-
tendens toti mundo.

¶ Et per hoc respondetur ad id quod dicit au
gu. in li. de quæstionibus vete. & no. testa. cũ
B dicit ꝙ christus omnes apostolos fecit episco
pos ꝙ christus omnes apostolos fecit episco-
pos sed differenter: videlicet petrum per se/
& alios per petrũ. Et ista est verior conclusio:
quia solus petrus factus est pastor: & ei soli di
ctũ est pasce oues meas: & soli petro data est
plenitudo potestatis, alii autem vocati sunt in
partem solicitudinis. 2.q.6.c. decreto. 3.q.6.
c. multũ. 2.q.6. qui se scit, & de autho. & vsu
pal. c. ad decorem. Et vbi reperitur aliter fa-
ctum, episcopus ponitur pro simplici sacerdo
te: vt in illo act. 20. posuit vos epõs. i. presby-
teros: vt dicit ibi beda in glo. quod etiã proba
tur. 93. di. legimus. Sic cum dicitur act. 1. epi
scopatum eius accipiat alter. i. presbyteratum
siue sacerdotium. ita dicit archie. flo. in. d.
ti. 23. c. 5. §. 2. Vel episcopatum eius accipiat
alter. i. apostolatum, secundum petrum de pa
lude in. d. trac. in fi. septimæ conclusionis.

¶ OCTAVA potestas fuit iurisditionis
contẽtiosæ/ administrationis & gubernii, quę
data est petro immediate a christo, cæteris
vero apostolis a petro seu a christo mediante
petro. Patet per illa verba pasce oues meas io
an. vl. quæ ponuntur transsumptiue in.c. si-
gnificasti de elec. & c. solitæ de maio. & obe,
quæ sunt verba dantis iurisditionem & admi C
nistrationem: quia non datur pastor vniuersi
sine iurisditione nec sine administratione. vn
de dicitur ꝙ sententia pastoris siue iusta siue
iniusta timenda est. c. sententia & c. timenda
xi. q. 3. patet per illud. 1. parali. xi. ubi enim di
dixit dominus deus tuus/ tu pasces populum
meum israel & tu eris princeps super eum. &
2. regũ. 5. ad idem. 16. q. 1. prædicator, & 95
di. cap. esto subiectus. Vnde illa verba matth.
16. ego dico tibi ꝙ tu es petrus & super hãc
petram ædificabo ecclesiam meam/ & tibi da-
bo claues regni cœlorum & quodcunq; liga
ueris super terrã erit ligatum & in cœlis &c.
quia sunt futuri tẽporis/ si dicantur verba pro
missionis & non executionis siue collationis
potestatis, non potest negari quin sint maio-
ris excellentiæ (vt dicit abb. in. c. translato de
cõsti. & ioã. de ligna. in. c. significasti de elec.)
& demonstratiua maioris authoritatis ei dan
dæ q̃ verba dicta apostolis matth. 18. vbi dici
tur amen dico vobis quæcunq; alligaueritis
super terram &c. tum quia nõ dixit aliis apo-
stolis se daturum illis claues. tum etiam quia
cum christus alloqueretur omnes discipulos
dicẽdo quem dicunt homines esse filium ho-
minis: & postea vos autem quẽ me esse dici-
tis, solus petrus respondit tu es christus filius D
dei viui. ppter qđ christus respondit beatus es
simon bariona &c. & ego dico tibi/ ꝙ tu es pe
trus & super hanc petrã ædificabo ecclesiam
meã, & portæ inferi non præualebunt aduer
sus eam: & tibi dabo claues regni cœlorum,
& quodcunq; ligaueris super terram &c. Ec-
ce ꝙ semper loquitur ad maiorem demon-
strationem in singulari & soli petro, cum ta-
men omnes discipuli essent præsentes: videli
cet dicendo beatus es, item tu es petrus/ & ti-
bi dabo claues/ & quodcũq; ligaueris &c. ne-
mini autem apostolorum vnq̃ dixit beatus
es: & matth. 18. cum loqueretur omnibus
(& omnibus vel promitteret dare vel tunc cõ
ferret potestatem ligandi & soluendi) non
dixit & vobis dabo claues regni cœlorũ nec
beati estis: sed tantum quæ alligaueritis super
terram erunt ligata & in cœlo. cum tamẽ soli
petro dixerit quodcunq; ligaueris super terrã
erit ligatum & in cœlis, & quodcunq; solue-
ris super terram erit solutum & in cœlis: &
sic in numero plurali in cœlis, cum tamen di
scipulis dixerit in cœlo in singulari. Vnde
origenes super illud. 18. matth. dicit, nõ dixit
in cœlis sicut petro sed in cœlo, quia nõ fue-
runt tantæ perfectionis sicut petrus: loquẽdo
non

non de perfectione virtutis personalis sed de
A perfectione potestatis. Vnde dādo summum
episcopatum petro dedit illi claues in cœlo
visibili & inuisibili, & sic in cœlis: cæteris au-
tem dedit claues in foro conscientiæ (quod
est in cœlo inuisibili) non autem in foro ex-
teriori, quod est in cœlo visibili, & sic in vno
cœlo tantum / vt dicit petrus de palude in. d.
trac. in. 7. conclusione &. 2. oppositione, &. 2.
ar. in octaua conclusione. ¶ Item petro dixit
beatus es simon bar iona & tu es petrus, non
tanq̄ interrogans sed affirmans: et ad ostenden
dum amplitudinem & præeminentiam digni
tatis p̄sonæ & officii. Ac si dixisset, tu eris pri
mus pastor & gubernator ecclesiæ, & tu es
petrus a petra hoc est a me christo super quē
fundata est ecclesia: & tu es petrus hoc est fir
mus confessor nominis mei, & ego super hāc
petram hoc est super hoc firmamentum: (iu
xta illud. 2. regum. 22. dominus petra mea
& robur meum & saluator meus. petra. i. fir-
mamētum) hoc est super me firmum & im
mobile ac indeficiēs ecclesię firmamentū ædi
ficabo ecclesiam meam. Et subiungit & tibi
dabo claues regni cœlorum. quod est dicere
fundata ecclesia eris vniuersalis eius guber-
nator habens claues aperiendi & claudendi.
B per traditionem enim clauium significatur
traditio rerum sub custodia clauium conten
tarum: vt in. l. clauibus. ff. de contrahen. emp.
l. 3. ff. de acquirē. pos. Item nomine clauium
designatur scientia & potestas: vt in. c. decreta
les. 20. di. Item dicit claues vt compræhēdat
clauis & ordinis & iurisditionis & oīmoda
potestas administrādi. Et subiungit & quod
cunq; ligaueris super terram erit ligatum &
in cœlis. quasi dicat postq̄ es petrus & pastor
& habens claues, quodcunq; ligaueris super
terram erit ligatum & in cœlis. Et signanter
ponitur dictio &, quæ copulat præcedentia
ff. de lega. l. 3. ea. tamē adiectio. l. hæredi. §. ga
io. ff. de fundo instruc. Item & declarat: vt in
c. prudentiam circa fi. de offi. delega. ioan. an.
in. c. accusatus de hære. in. 6. Vnde coniun-
gendo & declarando præcedentia / dicit, quod
cunq; ligaueris vel solueris in terra erit liga-
tum vel solutum in cœlis, ad demonstrādum
potentiam plenitudinis potestatis.
¶ Et consideranda est contextura verborum:
quia primo ponit confessionem quam fecit
petrus dicendo tu es christus filius dei viui:
secundo ponit retributionem præeminētiam
& demonstrationem amplitudinis dignitatis
& potestatis, dicendo beatus es & dicendo
tu es petrus: ac si expresse dixisset nullus a- C
lius erit maior te. & est figura quæ appella-
tur antonomasia: sicut cum dicitur poeta /
intelligitur de virgilio: & cum dicitur pro-
pheta intelligitur de dauid, ac si dixisset tu es
ille qui habebit omnimodam superiorita-
tem & iurisditionem / administrationem &
plenitudinem potestatis. Deinde subiungi-
tur & super hanc petram ædificabo ecclesiam
meam. Ecce cum loquitur de fundanda ec-
clesia, loquitur contemporaliter & simulta-
nee de potestate petri. quando autem loqui
tur aliis apostolis & dat eis potestatem ligan-
di & soluendi, nihil loquitur de præeminen-
tia in ecclesia: vt ostendat quòd non dabat il
lis immediate administrationē nec aliquam
iurisditionem sicut petro. Vnde qđ subiicit
& quodcunq; ligaueris super terram erit liga
tum & in cœlis &c. intelligitur in vtroq; fo-
ro (videlicet in foro conscientiæ & in foro iu
diciali) & de vtraq; potestate, videlicet ordi
nis & administrationis. Non sic quando lo-
quutus est apostolis matth. 18. quibus nun
quam dixit vobis dabo claues regni cœlo-
rum: sed tantum dixit quæcunq; alligaueri-
tis &c. quod tantum de potestate ligandi &
soluendi in foro consciētiæ intelligitur: cum
nec per præcedentia nec per sequentia ver- D
ba appareat quòd intenderit aliquid de foro
contentioso & iurisditionali, sed tm̄ de foro
cōscientiæ. Quinimo verba præcedentia ibi
in dicto 18. capitulo ostendunt quòd loque-
batur de potestate ligandi & soluendi in foro
conscientiæ tantum: cum dicit si autem pecca
uerit in te frater tuus corripe ipsum inter te
& eum solū. ecce quòd loquitur in foro con-
scientiæ & de denuntiatione euangelica: iu-
xta ea quæ ponuntur in. c. nouit de iudi. 2. q.
1. si peccauerit &. c. cum ex iniuncto de hęre.
¶ Confirmatur hoc: quia quando princeps
concedit duo priuilegia (vnum prius aliud
posterius) secundum semper intelligitur sal
uo primo & saluo iure alterius. l. nec auus. C.
de emanci. libe. Facit quod dicitur in. c. veni
ens de priui. & in capitulo primo de rescrip.
Cum ergo promissio facta apostolis in com
muni matth. 18. sequuta sit promissionem
factam petro matth. 16. sequitur q̄ intelligi-
tur cōcessa apostolis potestas sine præiudicio
prius concessæ petro: aūt non pōt intelligi
de clauibus iurisditionis sine detrimēto petri.
Vnde oportet intelligere de potestate ordinis
maxime cum non dixerit apostolis se daturū
claues absolute & simpliciter non distinguen

paulus, & ideo dicitur ꝙ æque principaliter A fuit missus paulus sicut petrus ad prædicandum, & hoc intendit tex. apostoli ad gala. 1. in prin. paulus apostolus non ab hominibus neq; per hominem &c. Et sic intelligitur etiã glo. ambro. ꝙ tunc apostolus nõ fuerat missus neq; ab anania neq; ab aliquo puro homine sed a deo.

¶ Sed obstat his ꝙ non solũ paulus fuit missus immediate ad prædicandum a christo, sed etiam oẽs alii apostoli habuerunt potestatem prædicãdi immediate a christo: vt patet mar. vi. & matth. 10. & vi. & lu. 6. 9. & 10. & latius infra dico. Igitur nihil ex hoc ostenditur speciale in paulo plusꝗ in aliis apostolis propter quod ipse debuerit dicere neq; ab hoĩbus neq; per hoiem. sicut nec ex eo qđ glo. ꝙ dicit apparuit dignior aliis quia priores cõstituti fuerunt per christum adhuc ex parte hominem mortalem, & ipse nouissimus per christũ iam totũ hominẽ immortalem. Item ipse dicit in 2. c. ꝙ ĩi qui videbantur aliquid esse nihil sibi contulerunt, q ãt nihil dicit nihil includit, ergo nihil etiã respectu potestatis & apostolatus. Quod magis ostenditur, cum subiungit qui operatus est petro in apostolatu operatus est & mihi, quasi dicat eadem potestas data est B mihi in apostolatu quæ data fuit petro. ¶ Sed ad hoc potest responderi ꝙ de paulo magis videbatur ꝙ missus fuisset ab aliquo hominẽ ad prædicandum: puta ab anania, a quo fuerat baptizatus, & hoc propterea quia tũ christus ascenderat in cœlum, & paulus non fuerat cũ aliis apostolis quando illis data fuit potestas prædicandi: quia conuersio pauli fuit post ascensionem domini: vt patet act. 9. & ad gala. 1. & act. 22. & ideo merito fuit dicendũ nõ ab hoĩbus neq; per hominẽ sed per iesum christũ &c. Vnde vbicunq; a sanctis dicitur ꝙ paulus fuit par petro (vt dicit aug. in. c. paulus. & ambro. in. c. beati. 2. q. 7.) nõ debet intelligi ꝙ fuerit par per omnia, sed quantum ad doctrinã & authoritatẽ prædicandi a christo datam sicut & petro, & quoad merita & in passiõe, & qa ita fuerat institutus apostolus a christo immediate sicut petrus & alii. secũdo quia ita erat instructus a deo in euangelio sicut ipse petrus. Vnde ad gala. 2. dicit ꝙ post. 14. annos a passione christi ascendit ierosolymam & contulit cũ petro & aliis cũ eo existentibus euangelium quod prædicabat in gentibus. & ostendit ꝙ de his apostoli nihil correxerunt vel suppleuerunt, & ꝙ eũ in societatẽ susceperunt tanꝗ verũ apostolũ. Ideo vt dicit ibi glo. ordi. non fuit inferior aliis sed ita perfectus sicut alii: nõ tamen dicit paulus C ꝙ non habuerit aliquid authoritatis a petro. vnde in his erat æqualis aliis apostolis. ¶ Itẽ secundũ ꝙ dicit. s. tho. ad gala. 2. in lec. 2. paulus fuit par petro in executione authoritatis non in authoritate regiminis. Conceditur tamen secundum ꝙ dicit idem sanctus. 2. ad corinth. 12. in. 3. lec. ꝙ paulus in sex fuit excellentior aliis apostolis. primo quantum ad specialem electionem qua a domino electus est: vt patet act. 9. vas electionis &c. Secũdo quãtum ad secretorũ dei cognitionẽ: quia in. 2. c. 12. dicit se raptum in tertiũ cœlũ &c. Tertio quantũ ad malorum perpessionem: vt patet 2. ad corin. xi. Quarto quantum ad virginalem integritatẽ: vt patet. 1. ad corin. 7. volo omnes esse sicut meipm. Quinto quãtũ ad bonorum operationem: quia abũdantius omnibus laborauit. 1. ad corin. 15. Sexto quantum ad maximam scientiam in qua emicuit, & in pluribus aliis similibus. nõ quo ad prelationẽ & potestatẽ iurisditionalẽ fori cõtentiosi siue administratiõis & gubernii pastoralis seu põtificalis. ¶ Et ita etiã respondetur ad illud gala. 1. notum vobis facio &c. quia per illud declaratur parilitas eius cũ petro quoad potestatẽ euangelizandi datam immediate a christo. Vnde hiero. in epistola ad aug. quæ incipit tres simul, ait, deniq; tantæ authoritatis petrus fuit vt paulus in epistola sua scripserit D deinde post annos tres veni ierosolymam videre petrum, & mansi apud eum diebus. 15. Rursusq; in consequentibus, post annos. 14. ascendi iterum ierosolymã cum barnaba assumpto & tito; ascendi autem secundũ reuelationem, & exposui eis euangelium quod prædico in gentibus. ostendens se non habuisse securitatem euangelii prędicandi nisi petri & cæterorũ apostolorũ qui cũ ipso erant fuisset sententia roboratum.

¶ Ad illud quod dicitur ꝙ non inuenitur in scriptura petrum assumpsisse sibi aliquam potestatẽ supra cæteros apostolos sed magis ipsum seruasse cum eis æqualitatẽ, potest respõderi sicut respõdet ockam in. 4. li. primi trac. tertiiq; par. ca. penul. ꝙ multa fecerunt apostoli quæ non reperiuntur in biblia, quorum tamen multa per scripturas discipulorum apostolorum ad nos peruenerunt. nec ex hoc ꝙ legitur aliquando ipsum seruasse æqualitatẽ cum aliis potest inferri ꝙ nũꝗ fuerit vsus sua authoritate seu potestate. ¶ Sed potest & aliter responderi, ꝙ si recte inspiciatur & in actis

A bus apostolorum ostēdit superioritatē supra alios. quod patet, quia primus semper faciebat verba: vt patet act. 1. Item faciebat miracula ipsis præsentibus: vt patet act. 3. 5. & 15. Similiter ad vmbram petri sanabantur infirmi, d.c. 5. & ideo dicit ibi glo. hoc factum fuisse ad ostendendum ꝙ erat principalis apostolus. ¶ Itē potest respōderi ꝙ ideo non fuit vsus superioritate: quia nō occurrit necessitas vtendi. Et ꝙ apostoli non legūtur sibi assumpsisse aliquā præeminentiā iurisdictionalē nec aliquā maioritatē ostendisse, hoc potuit contingere inter apostolos qui erant pleni spiritu sancto: quia qui spiritu dei aguntur non sunt sub lege, c. licet de regula.

¶ Ad authoritates euangeliorū matth. 20. & lu. 22. de contentione inter apostolos quis eorū esset maior, & de illo matth. 23. nolite vocari rabbi. Respondetur ꝙ illa verba intelligenda sunt pro tēpore illo pro quo dicta fuerunt a christo: cum dicta fuerint eo tempore quo nondū petrus factus erat prelatus omniū nec exaltatus super reliquos apostolos, cum tunc solus christus esset prælatus omniū. Potest & 2. modo responderi ꝙ christus non intendebat imponere eis ęqualitatē excludentē superioritatē prælationis talē pro tēpore futuro: sed ipsos ad humilitatem exhortans imponebat eis omnem æqualitatē excludentē omnem superioritatē superbæ asperæ iniustæ & tyrannicæ potestatis, sicut sapiens ecclesiastici 32. rectori superioritatē concedit & quandā æqualitatē iniungit, cum dicit, rectorē te posuerunt/ noli extolli: esto in illis quasi vnus ex ipsis. Sic & christus exemplo suo qui maior existens se minorem exhibuit, suadet non solum æqualitatē maiori sed etiā minoritatem quandā: vt patet lu. 22. qui maior est in vobis fiat sicut minor, & qui præcessor est sicut ministrator. nam quis maior est/ qui recūbit: an qui ministrat? nonne qui recumbit? ego autem in medio vestrū sum sicut qui ministrat. Nec illud matth. 23. (oēs vos fratres estis) obstat: cū & inter fratres detur maioritas: vt legitur de ruben gene. 49. Vnde per præmissas authoritates nō tollitur potestas prælationis.

¶ Ad illud ioan. vl. respondetur ꝙ per prædicta verba pasce oues meas/ petrus recepit secundum communē opinionem potestatē clauiū super alios apostolos: sed ioan. 20. per illa verba quorū remiseritis &c. data est potestas ordinis petro simul cum aliis apostolis. Vnde quod dicitur ꝙ spiritualiter pascere oues intelligere oportet vita exemplari doctrina salutari & disciplina siue coertione C regulari conceditur: sed apostolis data fuit talis potestas pascendi in foro conscientiæ tantum & coertione spirituali ligando vel soluē do sibi subditos quo ad peccata, sed quo ad coertionem iudicialem sibi subditorū ipsi receperunt tantū per deriuationem a petro: vt supra dictum est per. c. ita dominus. 19. di. cū concordan. Sed authoritatiue & via superioritatis soli petro concessa fuit coertio, quia solus electus siue designatus fuit pontifex secūdum communiorē per illa verba tu es petrus secundū tancredum in. c. significasti de elec. & ibi ponit cardi. de quo in. c. translato de cōsti. sed p verba pasce oues meas data est ei potestas executiua administrationis, siue secundum communiorē opi. tunc factus est pontifex administrator & gubernator ecclesiæ, & concessa est ei potestatis plenitudo in omnes de ecclesia. Et cū fuerit indefinita locutio/ & potestas pascendi etiā competat tanꝗ superiori, igitur data est non solum pastura doctrinę salutaris/ vitæ exemplaris & coertionis regularis, sed et superioritatis & gubernii quæ requiruntur in pascere debente.

¶ Ad illud lu. 22. cum christus tribuit pote- D statem conficiendi eucharistiā, c. 1. §. vna de sum. trini. respondetur ꝙ potestas conficiendi corpus christi omnib⁹ apostolis quos christus ante passionem suam elegit data fuit immediate a christo: quia ipse eos sacerdotes ordinauerat. & quantum ad hanc potestatē omnes apostoli erant pares: queadmodū omnes sacerdotes nunc in hoc sunt pares papæ, licet ex causa papa possit hoc officium conficiendi eucharistiam ipsis sacerdotibus interdicere & executionē huius potestatis prohibere. ¶ Sic potest respōderi ad illud quod dicitur ioan. 20. sicut misit me pater &c. ꝙ ideo dominus non dixit petro mitto te & tu mitte alios, quia tunc petrus non adhuc erat factus pontifex, nec factus prelatus secundū cōmunionē sententiam: sed postea ibi vl. quando dixit ei domnus pasce oues meas/ dedit ei potestatē mittendi alios. Vel & melius respondetur ꝙ illa missio fuit respectu clauiū fori pœnitētialis, in quo omnes erant æquales: vt supra sæpius dictū est. Et ꝙ maior in administratione fuerit petrus paulo, tenent doc. anto. cardinalis & ceteri in. c. super eo de biga.

¶ NVNC redeundo ad principalem quęstionem ꝙ principaliter datæ sint claues petro, probat tex. in. c. legatur. 24. q. 2. ibi cū lo-

A quadrupedia & reptilia & volatilia : & ei soli dictum est de omnibus illis animalibus occi de & manduca: vt legitur act. 10. & xi. Sic & ioan. vl. petrus traxit rete plenum magnis piscibus. Et in omnibus actibus apostolorum legitur petrum tanquàm apostolorum capitaneũ præfuisse etiam post ascensionem domini, & semper primum fecisse verba. Vnde act. 1. exurgens petrus dixit oportet ergo ex his viris qui nobiscum sunt congregati, vbi chryso. dicit. petrus vt inflammatus & sicut ille cui a domino commissum erat ouile & vt princeps, semper incœpit sermonem. Sic & c. 2. & 15. Et multa his similia eliciuntur ex summa ricardi radulphi archiepiscopi armachani in. 7. lib. de quæstionibus armenorum. Item & lucæ. 22. dixit dominus simoni petro/ ecce satanas expetiuit vos vt cribraret sicut triticum: ego autem rogaui pro te vt non deficiat fides tua, & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. Super quod inquit chrysosto. quòd tunc petrus a christo obtinuit ꝙ esset antistes mundi.

¶ Ad quod etiam leo papa in. 2. sermone de natiuitate petri & pauli inquit. dominus autẽ instante passione sua (quæ discipulorũ suorũ erat turbatura cõstantiã) simon inqt simõ B ecce satanas expostulauit vt vos cribraret sicut triticum, ego autem rogaui pro te vt nõ deficiat fides tua, ita & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos ne intrent in tentationem. commune erat omnibus apostolis periculum de tentatione formidinis, & diuinæ protectionis auxilio pariter indigebant (qm̃ diabolus omnes exagitare /oẽs cupiebat elidere, & tñ specialis a domino petri cura suscipitur & pro petri fide proprie supplicatur: tanq̃ aliorum status certior sit futurus si mens principis victa non fuerit. In petro igitur oĩum fortitudo munitur: & diuinæ gratiæ ita ordinatˀ auxiliũ vt firmitas quæ per xp̃m petro tribuitˀ/per petrum apostolis conferatur. nam & post resurrectionem suã dñs. s. petro aposto. post regni claues ad trinã æterni amoris professionẽ mystica insinuatiõe ter dixit pasce oues meas & c. quod & nunc proculdubio facit: & mandatũ dñi pius pastor exequitur, confirmans nos exhortationibus, & pro nobis orare non cessans vt nulla tentatione superemur.

¶ Item super illud ioannis 13. venite ergo ad simonem petrum glosa interlinearis dicit. non post alios sed prius ad principem apostolorum, ideo expauescit quòd deus lauet pedes homini. Item lu. 12. solus petrus C pro omnibus interrogat dicens: domine an ad nos dicis hanc parabolam an ad omnes? Item math. 19. interrogat ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te quid ergo erit nobis? vbi chrysosto. qui claues regni coelorum acceperat, de iis quæ ibi sunt iam confidit & pro vniuerso terrarum orbe interrogat. Idem probat tex. in. c. q̃uis. 21. di. & tex. 24. q. 1. c. cum beatissimus. Et cum aliis discipulis dñs iussit laxare retia sua, soli petro dictũ est duc in altum lu. 5. Et quia ad ipsum spectabat gubernare cymbam & nauiculã ecclesiæ non immerito hodie ecclesia in breuibus vtitur nauicula. facit tex. in. c. non turbatur. 24. q. 1. Vnde & theophi. super illud lu. 22. & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos sic inquit. quasi dicat postquàm me negato ploraueris & sic pœnitueris corrobora cæteros, cum te principem apostolorum deputauerim: hoc enim decet te qui meum robur, es & petra ecclesiæ. Et sequitur hoc autem intelligendum est non solum de apostolis qui tunc erant vt roborarentur a petro, sed & de omnibus qui vsq; ad finem mundi futuri sunt fidelibus. Et aug. super illud ioan. 13. venit ad simonem petrum dicit. quis D enim nesciat primum aposto. esse beatissimũ petrum. Et (vt supra dictum est) hiero. de obitu siue ortu sanctorum noui testa. dicit petrus in christo ecclesiæ firmamentum/ cephas corporis christi princeps & caput est. Et (vt supra ẽt dictũ est) augu. in quæstionibus noui & veteris testamenti. quando respondet quæstioni cur saluator tantum pro se & petro iusserit solui didrachma/ dicit. saluator cum pro se & petro dari iubet didrachma pro omnibus exoluisse videtur: quia sicut in saluatore erant omnes causæ magisterii ita & post saluatorem in petro omnes continentur. ipsum enim constituit caput eorum vt pastor esset gregis dominici. Et idem aug. in quodam sermone de passione domini assignans rationem quare dominus permiserit quòd petrus eum negaret/dicit. ideò diuinæ prouidentiæ secretum ita temperauit atq; permisit vt primus ipse laberetur & rueret in peccatum, quo ergo peccantes duriorem sententiam proprii casus intuitu temperaret. quantum igitur diuini muneris erga salutem hominum/ quantum curæ / quantum solicitudinis impendatur aduerte. totius corporis morbum in ipso capite curat eccle

siæ/& in ipso vertice componit membrorum
A omnium sanitatem, in ipsa confessionis chri
sti crepidine / in ipso immobilis fidei funda-
mento: in petro scilicet illo qui dixerat etiam
si me oporteat mori non te negabo. hic est
petrus qui diuina reuelatione primus omniũ
veritatem meruit confiteri/ dicens tu es chri-
stus filius dei viui.

¶ Et ad idem est tex. in cap. considerandum
& in ca. fidelior. 50. di. Item chrysosto. super
actus aposto. petrus a filio super omnes quæ
filii est potestatẽ accepit non vt moyses in gẽ
te vna sed in vniuerso orbe. Et idem chryso.
super illud ioan. 21. pasce agnos meos &c.
dicit. eximius enim apostolorum erat petrus
& os discipulorum & vertex collegii: vnde
& negatione deleta committit ei prælationẽ
fratrum: & negationem quidem ei non ex-
probrat, sed dicit si diligis me præside fratri-
bus. Et idem chrysostomus super illud lucæ
24. & apparuit simoni dicit. primo dignio-
ri & fideliori omnibus apparuit. Vnde & in
catalogo apostolorum semper & vbiq; poni
tur primus: matthæi. 10. lucæ. 6. actuum. 1.
¶ Et cyrillus alexandrinus in libro thesauro-
rum inquit, cui scilicet petro omnes iure di-
uino caput inclinant, & primates mundi tan
quam domino iesu obediunt.

B ¶ Et quòd principatus datus fuerit petro sua-
det ratio naturalis: quia conueniens erat ꝙ
remaneret vnus cui alii haberent obedire:
quia si omnes fuissent pares, orta cõtentione
inter aliquos / non fuisset qui controuersiæ
finem imponeret / fieri potuisset diuisio, quæ
fuisset causa desolationis: iuxta illud matth.
12. & lu. xi. omne regnum in se diuisum de-
solabitur. 25. q. 2. c. si ea. Vnde dicit glo. in c.
loquitur. 24. q. 1. ꝙ vbi pluralitas ibi diuisio,
allegat de poeniten. di. 2. c. quando adam. Et
quia duo capita in eodem corpore monstrũ
designant, c. quoniam de offi. ordi. Et ideo di-
cit tex. in. l. 2. §. nouissime. ff. de origi. iu. & in
l. 3. §. apparet igitur. ff. de administra. tuto. ꝙ
commodius regnum regitur per vnũ q̃ per
plures. Ad hoc illud. 12. metaphy. entia no-
lunt male disponi/ nec bona pluralitas princi
patuum, vnus ergo princeps. Sicut ergo vni-
cus est dominus cœlestis totius mũdi (iuxta
illud domini est terra & plenitudo eius, orbis
terrarũ & vniuersi qui habitant in eo. c. tua no
bis de deci.)& sicut in ecclesia triũphãti vnus
deus præest, sic & in militãti quæ ad instar il-
lius exẽplata est apoca. 21. & bona glo. in cle.
ad nostrũ de hære. & in extrauaganti vnã san

ctã. Vnde & bonus paterfamilias vnũ de fi- C
liis præponere consueuit tanquam primoge
nitum cui cæteri obedire tenentur: sicut legi-
tur gene. 27. de iacob, cui isaac dedit primo-
geniturã & dixit esto dominus fratrum tuo-
rum &c.

¶ Et ad ista de principalitate petri & ecclesiæ
romanæ adde quę dicta fuerunt supra in. 5.
motiuo & infra. in. 13. Ad quod ostendendũ
adde etiã ꝙ cũ principatuũ alius sit monarchi
cus/ alius aristocraticus/ alius politicus, & mo
narchicus sit omniũ pręstantissimus/ & ex mo
narchicis ille qui per electionẽ cõstituitur sit
præstantior illo qui est ex successione (cũ in
successione varia quę reipublicæ obesse pos-
sunt euenire consueuerint: vt colligitur ex di
ctis ari. 1. poli. c. 9. & li. 2. c. 8. & li. 3. c. 2. & 8.
& li. 7. c. 9.)& hmõi sit papatus, sequit̃ ꝙ no-
bilior principatus est papatus q̃ aristocraticus
vel politicus. si aũt præter voluntatẽ subiecto
rũ ad propriã vtilitatẽ tẽderet principatus, es-
set intẽperatus: vt. 3. poli. c. 5. & sic tria princi
patuũ genera pręfatis aduersantia orirẽtur: sci
licet tyrãnis/ oligarchia & democratia. Igitur
papa qui est monarcha dignior est & præstã-
tior concilio sine præsidẽtia papæ. Et pro ista
vnitate pontificali facit illud ioã. 17. & in. c. 2 D
de sum. tri. & ioã. 10. fiet vnũ ouile &c. & qđ
dicit tex. in. c. loquit̃. 24. q. 1. Vnde tex. in. c. fa
ctus est cornelius &. c. nõ aũt cũ glo. 7. q. 1. &
glo. in cle. ad nostrũ de hære. dicũt esse hæreti
cum aliter sentire q̃ vnũ debere esse summũ
pontificem in ecclesia.

¶ ET ꝙ specialius & principalius datæ fue-
riut claues petro, clare ex verbis euãgelii de-
pręhẽditur. Super quo considerandum est ꝙ
matth. 16. qñ christus dixit petro & tibi dabo
claues regni cœlorũ &c. ante christus loque-
bat̃ cũ oĩbus apostolis interrogãdo quẽ dicũt
homines esse filiũ hominis? & aliquibus rñdẽ
tibus ioannẽ baptistã/ aliquibus eliã/ aliis hie-
remiã, rursus iesus petiuit ex eis vos autẽ quẽ
me esse dicitis? & tunc quia solus petrus re-
spõdit confitendo eum esse filiũ dei viui, iesus
dixit & ego dico tibi ꝙ tu es petrus & super
hanc petrã ædificabo ecclesiam meã, & tibi da
bo claues regni cœlorum & quodcunq; liga
ueris super terram &c. Ex quo apparet quod
ex quo tantum petro in illo loco propter con
fessionem per eum factam specialiter dixit se
daturum claues & non cæteris apostolis, o-
portet dicere quòd in isto loco vbi soli petro
promisit se daturum claues/ illæ vel erant aliq;
claues quas daturus erat soli petro ab illis

A quas dedit ei & apostolis vel specialius & principalius dedit ei q̃ cæteris. Quapp cũ matth. 18. dicit amen dico vobis quæcunq; alligaueritis super terrã &c. ex quo oĩbus loquitur & oĩbus apostolis dedit claues, sequitur ꝙ non loquatur de illis clauibus quas promisit dare petro seorsum ab aliis apostolis/ & specialius & principalius: quia si voluisset easdẽ claues quas petro tñ promiserat in.d.c.16. dare oĩbus, ex quo ibi locutus fuerat cũ oĩbus & oẽs interrogauerat non tã specifice dixisset (quasi negando se illas aliis daturũ) & tibi dico petre, quasi separando personam petri a cæteris apostolis propter responsionẽ per petrum factam: sed dixisset/ & vobis dico me daturum vobis claues &c. Nec est verisimile ꝙ christus in petrũ specialiter verba direxisset si nõ voluisset aliquid specialiter de clauibus dare petro præ ceteris. Vnde similiter nõ est verisimile ꝙ impleuerit promisionẽ petro factam qñ simul cũ discipulis dedit claues in. 18. c. quas promiserat ei soli se daturũ: cum & illa fuerint verba promissionis dicta oĩbus indistincte. Vnde magis videtur eam adimpleuisse qñ post resurrectionẽ ioan. vl. dixit ei bis pasce agnos meos & semel pasce oues meas, cum ad maiorẽ expressionem ter interrogatus rñdisset tu scis dñe ꝙ amo te: vt not. abb.

B in.c. significasti in.3. notabili de elec. & in.c. translato de consti. quæ verba fuerunt dicta tantum petro & denotant superioritatem & gubernium, vel secundum ꝙ infra dico per illa verba.c.16. designatus fuerat pontifex & claues promissæ, quæ effectualiter & cũ executione seu exercitio exhibitæ fuerunt per illud pasce oues meas. Vel (& in idem redit) ante passionem fuit ei promissus pontificatus, & post passionem per dicta verba (pasce oues meas) factus est papa/ pastor & princeps vniuersalis ecclesiæ, & hoc sentit glo. in c. considerandum. 50. di. Et hoc clarius ponit glo. in.c. in nouo. 21. di. Quæ primo arguendo dicit ꝙ per illa verba tu es petrus & tibi dabo claues matth. 16. fuit datus petro pontificatus, sed per.d.c. considerandum &c. fidelior. 50. di. respondet quòd ante passionem fuit apostolus sed post passionem pastor creatus per illa verba si diligis me pasce oues meas & quòd illa verba tibi dabo claues sonant promisionẽ & non dationem. ¶ Domi. ĩ.d.c. in nouo/ dicit ꝙ petrus fuit electus in principem ante resurrectionem sed confirmatus post resurrectionem, vt discipuli quibus præesse debebat præberẽt assensum electioni faciendæ: cum nemo inuitis episco

C pus detur: vt in. capitulo nullus. 61. dist. ad quod facit ibi tex. ipsumq; principem suum esse voluerunt. Sed ista ratio dominici est friuola: quia non concludit an fuerit ante vel post passionem factus pastor, & æque bene apostoli potuissent consentire electioni si ante passionem christus petrum elegisset in pastorem sicut post. ¶ Doc. communiter volũt ꝙ per verba math. 16. dicta ante passionẽ fuerit promissus petro põtificatus: & ꝙ postea ioan. vl. per verba pasce oues meas factus sit pastor pontifex & princeps. Et facit ratio: qa non est verisimile ꝙ christus q̃ diu conuersabatur inter homines (cum ipse esset pastor & princeps & caput) voluerit ponere aliũ principem & facere duo capita, quod fuisset mõstruosum: vt in.c. quoniam de offi. ordi.

¶ Sed obstat ꝙ pluries papa ad osñdendũ ptãtem pontificalem & primatum allegat authoritatem de qua matth. 16. tu es petrus: vt in.c. in nouo. 21. di. & .c. sacrosancta. 22. di. & in.c. rogamus & in.c. loquitur. 24. q. 1. & in.c. per venerabilem qui filii sint legi. & & in .c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. & in.c. fundamẽta de elec. eo. li. cũ multis simil. Vñ potest dici secundum car. de turre cre. in.d.c. in nouo ꝙ ante passionem petrus fuit aposto D lus, sed post factus fuit pastor princeps & põtifex ratione iam dicta. ¶ Sed hoc nõ obstat: quia & per illã authoritatem tu es petrus &c. data fuit potestas ligandi & soluendi, per quã ostenditur superioritas apostolatus: cum hæc verba sint principaliter in petrum tanq̃ caput apostolorum directa. Et si recte consideretur quando papa allegat aliquam authoritatẽ ad ostendendam præeminẽtiam iurisdictiõis, sæpius allegat illam aliam authoritatẽ ioan. vl. pasce oues meas: vt in. cap. significasti de elec. & in.c. solitæ de maio. & obe. per quod ostenditur ꝙ solus habuit præeminentiam iurisditionis. Abbas tñ in.c. translato de consti. vult ꝙ christus contulerit omnibus apostolis hanc potestatem per illa verba accipite spiritum sanctũ quorum remiseritis peccata &c. ioã. 20. & ad ostẽdendũ ꝙ eã tradebat petro vt capiti dixerit ei seorsum pasce oues meas ioan. vl. & ꝙ in ascensione potestatem prius promissam & traditam dando executionem confirmauerit cum dixit ite & prædicate euangelium omni creaturæ matth. vl. & ꝙ in festo pentecostes per missionem spiritus sancti quæ prius tradiderat confirmauerit. Ex quibus infert idem abb. ꝙ potestas non

fuit data soli petro/ & sic solum papæ, sed om
A nibus apostolis repræsentantibus totam eccle
siam. ita φ hæc potestas est penes totam eccle
siam vtrem, sed debet explicari per papã tanq̃
per caput. Sed nõ aduertit φ illa verba pasce
oues meas fuerũt dicta tantũ petro. cum ergo
ipsemet in. d. c. significasti in. 3. nota. fateatur
per hæc verba (pasce oues meas) datum pe-
tro pontificatum, sequitur φ hæc potestas da
ta est petro non solum vt per ipsum tanq̃ ca-
put explicanda sed etiã ei soli principaliter &
vt ab eo deriuanda in alios. vide quod dicitur
infra in. 14. motiuo. Vnde ex his posset dici
salua determinatione ro. ecclesiæ φ claues p-
missæ & deinde datæ petro plus authoritatis
præeminentiæ/gubernii & superioritatis con
tinebant q̃ quæ datæ aut promissæ fuerũt pe
tro simul cum apostolis: quibus tantum cla-
ues ligandi & soluẽdi promissę aut datę sunt,
petro autem claues ligandi & soluendi & su-
perioritatis præeminentię & gubernii, quia si
ne huiusmodi præeminentia superioritate &
gubernio non potuisset petrus bene pascere
agnos & oues id est fideles & credẽtes. Vñ di
cit ibi glo. pascere oues est credentes ne defi
ciant confortare/terrena subsidia si necesse est
subditis prouidere/exempla virtutũ præbere/
aduersariis obsistere/peccãtes corrigere. Vn-
B de ex his patet quòd petro specialius prius &
principalius data est potestas clauium q̃ cæte
ris apostolis, & φ ipse designatus est superior
& caput aliorum, & ad hoc bene facit illa au-
thoritas beati gregorii posita supra in fine. 7.
motiui. ¶ Et non sine mysterio sed ad maiorẽ
expressionem & demonstrationem ter inter-
rogauit dominus petre amas me & ter petrus
respondit tu scis domine quòd amo te, & ter
illi dixit dominus pasce agnos meos. Et ad-
uertendum est quòd in prima interrogatio-
ne addidit plus his, dicendo simon ioannis di
ligis me plus his? ac si dixisset/ his non do
claues quas do tibi nec his committere volo
pasturam ouium mearum sed tibi. Ex qui-
bus bene demonstratur quòd pascere & gu-
bernare & iurisditionem exercere soli petro
datũ fuit per hæc verba ioan. vlti. ¶ Quare
autem in primis duabus responsionibus di-
xerit pasce agnos meos & in vltima pasce o-
ues meas, dicit ibi glo. nico. hoc factum eo φ
fidelium tres sunt gradus: videlicet incipien-
tium/proficientiũ & perfectorum. & illi qui-
dem qui sunt in duobus primis gradibus di-
cuntur agni, illi autem qui sunt in tertio oues
dicuntur.

¶ Et notãdum est φ cõmisit petro pasturam C
omniũ graduum personarũ & fideliũ: ex quo
patet φ super omnes data fuit illi iurisditio.
Ad quod facit φ illa verba pasce oues meas
sunt imperatiua: vt. 12. q. 2. c. 2. & ioã. 21. Vn
de apparet φ erat factus pontifex cum ei do-
minus imperauit pascere oues hoc est fideles
eos monendo & docendo: vt in l. inter claras
in prin. C. de sum. trini. ibi ad apostolorũ pri-
mum domino iubente præceptum est. Vnde
hiero. in li. 1. contra iouinianum dicit, super
petrum fundaĩ ecclesia: licet idipsum in alio
loco super omnes apostolos fiat, & cuncti cla
ues regni cœlorum accipiant, & ex æquo su
per eos ecclesiæ fortitudo solidetur: tamẽ pro
pterea inter duodecim vnus eligitur vt capi-
te constituto schismatis tollatur occasio.
¶ Et per hæc facilis est responsio ad. c. noua
de pœni. & remis. & c. 1. §. vna de sum. trini.
& c. nec quisq̃. 24. q. 2. quæ ita dicunt apo
stolis datam potestatem ligandi & soluendi.
Quia conceditur, sed principaliter petro. itẽ
data est eis potestas ligandi & soluendi, non
autem gubernandi & præfecturæ nisi descen
siue a petro in eos voluntate petri. & hoc pro
bat tex. in. c. ita dominus. 19. di. & c. fundamẽ
ta de elec. in. 6. Consequenter aũt idem dicen D
dũ est in papa φ ab eo descendit hęc potestas
in archiepiscopos & epos & alios prælatos: vt
in. c. decreto. 2. q. 6. & in. c. seq. ea. cau. & q. Et
leo papa in epistola ad epm thessalonicen. vbi
dicit. vices. n. nostras ita tuę credimus charita
ti vt in partẽ sis vocatus solicitudinis nõ in ple
nitudinẽ potestatis. Sic etiã & in presbyteros:
vt de pœni. di. 1. c. quem pœnitet. & xl. q. 3. c.
absit. & in. c. 1. §. vna de sum. trini.
¶ SIT ergo cõclusio φ petrus fuit caput &
pastor & princeps apostolorũ & vniuersalis
ecclesiæ, vt supra ostẽsum est. Itẽ φ petro prin
cipaliter datæ sunt claues tanq̃ capiti & apo-
stolis secũdario tanq̃ mẽbris: quia papa voca
tus est in plenitudinẽ potestatis/ & alii inferio
res in partẽ solicitudinis: vt in. c. ad honorem
de autho. & vsu pal. & c. 2. q. 6. decreto. Ita di-
cit brix. in sua monar. in prin. in. 2. char. & su
pra satis est probatũ. & reprobata est opinio
car. in. c. licet de elec. & abb. in allegationibus
quoniã veritas, & in disputatiõe epus: & infra
dicetur. Itẽ φ petro datæ sunt claues ligãdi &
soluẽdi ordinis & administrationis/iurisditio
nis & gubernii: apostolis aũt datæ sunt claues
ligãdi & soluẽdi & iurisditionis, sed iurisditio
nis descẽdentis a petro: vt. d. c. ita dñs. 19. di. &
d. c. fundamenta, ponit. s. tho. in. 4. sen. di. 18.

A q.2.ar.2.quæstiun.1.ad.1.argu.& idem.s. di.24.q.3.ar.2.quæstiun.3.ad.1.argu.Et dicit in allegationibus in.8.cōtrario adductis. Et pariformiter potestas iurisdionis omniū prælatorū deriuatur a papa. Istam conclusionem posuit.s.thomas in.4.contra gen.c.71. Et eandem late prosequitur car.de turre cre. in trac.de po.pa.li.2.c.54. Et per hoc patet ꝙ male dicit petrus de monte in sua monar. in fi.3.char.datas esse matth.18.claues iurisditionis apostolis: quia sic videret ꝙ habuissent easa christo principaliter. Item petro & apostolis pariter datæ sunt claues ordinis & paris potentiæ (d.c.in nouo.21.di.) sed principaliter petro tanꝗ capiti, qui sua potestate regiminis hanc potestatem in apostolis ordinare posset/ & quo ad personas & loca coarctaret vt supra dictum est,& ponit archie. flo.in.3.parte sum.ti.23.c.4.§.7.de potestate iurisditionis. Itē petro datæ sunt claues non solum vt figuranti & repræsentanti ecclesiā (vt in.c.quodcunq.24.q.1.) sed etiā vere & effectualiter & ꝓprie vt pastori & principaliori capiti apostolorum & ecclesiæ. Istā conclusionem posuit rosellus in sua monar. vbi tractat de concilus in.24.char.in.2.col. Quod etiā ponit leo in sermone.2.de natiui

B tate apostolorum petri & pauli, cum dicit, propter quod dicitur beato petro apostolo tibi dabo claues regni cœlorum,& quæcunq ligaueris super terram erunt ligata & in cœlis.transiuit quidem in apostolos alios ius isti us potestatis,sed non frustra vni commendatur quod omnibus intimetur:petro enim singulariter hoc creditur quia cunctis ecclesiæ rectoribus petri forma proponitur,manet ergo petri priuilegium vbicunq ex ipsius fertur æquitate iudicium:nec nimia est vel seueritas vel remissio,vbi nihil erit ligatum nihil solutum nisi quod petrus aut ligauerit aut soluerit. Ecce ꝙ singulariter & effectiue datæ sunt claues petro.

¶ITem claues sunt datæ petro non solum personaliter sed pro eo & successoribus: quia quod dominus dixit ad petrum/dixit & in petro ad successores ipsius: vt in.c.solitę de maio.& obe.& in.c.per venerabilem in versi.is vero qui filii sint legi.& in.c.ad apostolicæ in versi.nos vero de reiudi.in.6. Istam cōclusionem ponit rosellus vbi supra: quia nō tantum pro persona sua potestatem recepit, (ne eo extincto talis potestas extingueretur) sed etiam pro ecclesia, quæ erit perpetua.24.q.1.pudenda,& probatur dicta authoritate leonis & ex supra deductis. Ipse.n. C petrus solus potestatem suscepit nomine ecclesiæ,quia ecclesia est in papa & papa in ecclesia.6.q.1.c.scire.sic ergo & pro successoribus.

¶Ad id āt qđ dicit ꝙ petrus qsi claues accepit ecclesiā sanctam significauit,textus met respōdet in.d.c.quodcunq.24.q.1.ꝙ non soli petro datæ sunt sed ecclesiæ vniuersali: hoc est cęteris primatibus/episcopis & sacerdotibus qui futuri erant in ecclesia. alioquin tantum petrus & successores, consequenter eius romani pontifices potestatem ligādi & soluendi recepissent: quod est contra tex.ibi. vnde exponit ibi archi.verbum significauit id est sub signo & nomine ecclesiæ accepit,non vt minister sed vt caput.Et nō ei soli data est potestas sed omnibus de ecclesia secundum ritum ecclesiæ consecratis.Facit tex.in.c.1.§. vna de sum.tri.Inde aug.in sermone primo apostolorum petri & pauli dicit.per singula enim dicebat dominus iesus petro dicenti amo te,pasce agnos meos pasce ouiculas me as:in vno petro figurabatur vnitas omnium pastorum,sed bonorum qui sciant oues christi pascere christo non sibi.Hoc autem est dicere ꝙ omnes alii prælati habent hanc potestatem per deriuationem a petro in eos: vt vi D de ioan.an.in.c.ad liberādā in.6.col.de iudę. & in.d.c.ita dominus.& hiero.& glo.super illud matth.16.& quodcunq ligaueris &c. ibi datæ sunt claues omni ecclesiæ in episcopis & presbyteris.

¶Et istam conclusionem (ꝙ hoc modo claues dicantur datæ ecclesiæ) vide latissime examinatam per nouem chartas & nouem capitula (videlicet a.c.70.vsq ad 80.) per car.de turre cre.in.2.li.Locutus est autem dominus vni vt ecclesiæ vnitatem designaret. Et hoc ostendit tex.in.c.omnibus.24.q.1.cum dicit ꝙ ecclesia vnica columba appellatur quæ est sponsa pulchra sine macula & ruga/& hortus conclusus/fons signatus/ puteus aquæ viuæ & paradisus cum fructu pomorum. Vnde exordium ab vnitate proficiscitur vt ecclesia christi vna monstretur. Quam vnam ecclesiam spiritussanctus ex persona christi designauit,dicens vna est columba mea/perfecta mea/vna est matri suę/electa genetrici suę. Hanc ecclesiæ vnitatem & paulus apostolus docet & sacramentum vnitatis ostendit dicens. vnum corpus & vnus spiritus & vna spes vocationis nostræ: vnus dominus vna fides,vnum baptisma/vnus deus.Et infra

episcopatus vnus est cuius singularis in soli-
A dum pars teneturi & ecclesia vna est quæ in multitudinem latius incremento fœcunditatis extenditur, & domini luce perfusa per totum orbem radios suos porrigit. vnum tamē est quod vbiq͡ diffunditur nec vnitas corporis separatur. ramos suos per vniuersum orbē copia vbertatis extēdit / profluētes largiē riuos/ ramos latius expādit. vnū tñ caput est & vna origo & vna mater copiosę fœcunditatis. adulterari nō potest sponsa christi, incorrupta est & pudica. Hæc tex. in. c. loquitur. 24. q. 1. Et quod dixit dominus petro & successoribus, & cæteris de ecclesia dixit quibus ligandi & soluendi potestatē dedit & quę sunt ordinum & consecrationis ministrandi & peccata dimittendi/ sicut & petro inā impossibile fuisset per vnū vniuerso orbi ministrari sacramenta. Verū ex hoc non sequitur omnibus de ecclesia datam esse parē potestatē regēdi administrandi & iurisditionē exercēdi: sed solū illam esse petro datā per illa verba pasce agnos meos & pasce oues meas, quod proprie est exercere iurisditionē & in illos præfecturam & superioritatem recipere.

¶ Vnde petrus significauit seu figurauit futuram ex hoc corpore ecclesiā prælatorū & sacerdotū qui ministraturi erant omnibus fide-
B libus sacramenta, & sic significauit ecclesiā. i. omnes catholicos quorū aliqui erāt ministraturi sacramēta & ordines, & aliqui suscepturi vt laici & mulieres, Sicq͡ verba quodcunq͡ ligaueris sup terrā/ diuersimode itelligēda recipiuntur usquoad prælatos & sacerdotes actiue, & respectu plebis passiue. Itē respectu petri & aliorū apostolorū & consequēter episcoporū & sacerdotū diuersimode: quia respectu exercitii seu administrationis iurisditionis / regiminis præeminentiæ/ superioritatis & plenitudinis potestatis, illud solū personæ petri & consequēter successoribus eius conueniebat: cū ipse solus futurus esset pastor (ad quē spectat gubernium & administratio & potestatis plenitudo) cæteri vero agni & oues respectu ipsius. Vnde quia vnus erat pastor, necesse erat vt vnus in alios haberet præeminentiā & potestatis plenitudinē. alioquin si vt minister ecclesiā significasset, potestas cēseretur data ecclesiæ coniunctim: & sic apostoli vt singuli nullā habuissent potestatē, nam ministro nihil quæritur. l. qui absenti. ff. de acqui. pos. l. multū. C. si quis alteri vel sibi. facit quod dicitur in cle. religiosus de procu. Et quod datur collegio/ non quæritur singulis. l. sed si hac. §.

qui manumittitur. ff. de in ius vocā. canoniza- C
ta. 12. q. 2. c. qui manumittitur. Respectu aūt exercitii ordinis & sacramentaliū, & petro & aliis apostolis & consequenter prælatis & sacerdotibus in ecclesia futuris cōueniebat. Vnde quia verba sunt intelligenda secundū subiectam materiā/ seu secundū subiectū de quo dicuntur (. l. ex militari. ff. de mili. testa. l. si vno ff. locati. l. plenū. §. equitii. ff. de vsu & habita. cum simil.) licet dicta petro censeantur dicta ecclesiæ per petrum repræsentatæ, tamen diuersimode secundum diuersitatē subiectorū: hoc est aliter petro & aliter apostolis & aliis discipulis.

¶ Item ecclesiā sanctam significauit & repræsentauit non similitudine aut identitate naturæ (sicut dicitur filius similis patri: iuxta illud ad hebræ. 1. cum sit splendor gloriæ & figura substantiæ eius, i. patris secundū glo.) nec similiter similitudine aut cōuenientia alicuius proprietatis: sicut genesis. 20. cap. in multis abraham significauit christum & sara ecclesiā. & sicut dicit aug. super illud psal. 103. potabunt omnes bestiæ agri. i. gentes quæ figura bestiarū intelliguntur. & sicut arca noe figurauit ecclesiam: vt in extrauagāti vnam sanctā. ¶ Nec figurauit sicut quis dicitur figurate si-
D ue repræsentare illū cuius virtute seu authoritate aliquid facit: sicut ministri in ecclesia dicuntur repræsentare christum cuius authoritate funguntur: iuxta illud. 2. ad corin. 5. pro christo legatione fungimur, de pœniten. di. 3. c. scelerarior. §. fi. sed quē sacerdos iudicat deus iudicat/ cuius personā in ecclesia gerit. Et sic dicitur q͡ papę & christi idē est consistoriū c. quanto de transla. præla. per ostien. & episcopi & vicarii idē tribunal. c. 1. de offi. vica. in. 6. Non ergo potest dici q͡ hoc modo ecclesiam significauerit: quia petrus non ab ecclesia sed a christo immediate potestatē accepit: vt in. c. nouit de iudi. & cap. sacrosancta. 22. di. ¶ Nec significauit vel repræsentauit tanq͡ procurator: quia sic nihil authoritatis vel ptātis p se recepisset: cum tamen præ omnibus & pro omnibus receperit claues: vt in. c. audiuimus 24. q. 1. & c. decretis in fi. 21. di. ¶ Nec significauit sicut dicitur quippiā figurare illud cuius veritatem non habet sed similitudinem solam: sicut agnus paschalis & manna fuerunt figura corporis christi. 1. ad corin. 10. quia cū figura distinguatur hoc modo contra veritatem sicut vmbra contra corpus, sequeretur q͡ petrus non vere sed figuraliter claues recepisset. ¶ Sed (vt dicit cardi. in. d. li. ca. 75.) eccle-

A ſiam ſanctã ſignificauit vt in quam deriuandę erant claues,ſicut cũ quis ſtipulatur pro ſe & deſcendentibus:quia ſic recipiẽs dicitur figurare omnes deſcendentes. Placet dictũ vt ſupra ſæpius concluſum eſt,ſed iſtud exemplũ non placet: quia qui ſtipulatur pro ſe & ſucceſſoribus,primo cẽſetur ſtipulari pro ſe & ſibi quæri/ſecũdo p ſucceſſoribus & poſt mortem.& ſic petro viuente nullus habuiſſet clauium exercitium:iuxta. l. gallus. §. quidã.ff. de libe. & poſthu. ibi per bar. & in. l. operas de operis liber. in. l. quod dicitur. ff. de ver. obli.& in.l. gaius poſt bal.ff.ſolu.matri.& in l.iuriſiurandi. §. ſi liberi. ff. de iureiu. ꝶ Nec rurſus ſignificauit eccleſiam ſicut quis dicitur figurare ſeu repræſentare illum in cuius honore & dignitate ſuccedit:ſicut in ſimili dicũtur epiſcopi gerere figuram apoſtolorum/ & presbyteri.72.diſcipulorum: vt in.c.in nouo 21.di.& in.c.decretis.21.di.& glo.lucæ. 10. Quaſi ſucceſſor eadem perſona cum prædeceſſore deſignetur: vt in.c. quoniam abbas de offi. delega. in glo. Hoc enim modo petrus potiꝰ deſignaſſet & ſignificaſſet chriſtũ cuius vices geſſit in terris(vt in.c.1.de homi.in.6.) ꝗ eccleſiã.vnde ber.ad euge. tu poteſtate petrus/vnctione chriſtus. ꝶ Nec ſignificauit ec‑
B cleſiã repræſentatiue eo modo quo princeps prouinciam/rex regnũ/caput corpus/ epiſcopus eccleſiam. Hoc modo quod facit papa dicitur facere eccleſia: vt in.c. pia de excep.in.6. &.9.ethi.quod facit rector ciuitatis dicit̃ tota ciuitas facere.& noĩe ſenioris vnde cęteri pendent tota domus intelligitur. ꝶ Nec eo modo quo conſiliũ ciuitatis dicitur repræſentare populum/& ſenatus populum romanum: vt in ru.quę ſit longa conſuetudo.& capitulum eccleſiæ repræſentat epiſcopum ſede vacante.c. cũ olim &.c.iis quæ de maio. & obe. & collegium cardinaliũ papam: vt in cle.ne romani de elec.&.c.in nomine domini.23.di.

¶ VNDE dicendum eſt ꝙ eccleſiam ſignificauit per quandã demonſtrationẽ ſiue deſignationẽ vniuerſalis eccleſiæ: quia ſignificare nihil aliud eſt ꝗ declarare & manifeſtare: vt in.l.ius pluribus.ff.de iuſti.& iu. Manifeſtauit ergo deriuatione poteſtatis ab eo in eccleſiã (cuius ipſe datus erat princeps & gubernator & quæ fundanda erat ſuper firmam petram chriſtum)& ſtabilitate fidei eius & ſucceſſorũ/ipſam ſolidandã & firmandam: vt in.c.1. de homi.in.6.& in.c.fidelior.50.di. Iſtam aũt manifeſtationem eccleſię oportuit fieri: quia quo ad poteſtatẽ clauium ligandi & ſoluendi ſolus petrus non poterat perpetuo exercere illam:quia non erat perpetuo in mundo manſurus. vnde ſignificauit etiam ſucceſſores. C
Et ideo dicit bene tex. in. capi. ſolitæ de maio.& obe. ꝙ id quod dominus dixit ad petrũ & in petro dixit ad ſucceſſores ipſius/ quodcũq; ligaueris &c. Itẽ qa impoſſibile erat vni & ſoli petro vniuerſã eccleſiã ſine auxilio aliorum gubernare, ideo ſignificauit eccleſiã epiſcoporũ & ſacerdotũ qui erant rite ordinandi ſecundum claues eccleſiæ/ ei & apoſtolis conceſſas: vt in.c.1.in.§.vna de ſum.trini. & quibus diſtinguendæ erant diœceſes per petrũ ne ſe mutuo in adminiſtrando impedirẽt: vt in.c.illis.80.di.& qui ſucceſſiue vſq; ad finẽ ſeculi per deriuationem ab eo & eius ſucceſſoribus erant poteſtatem recepturi: vt in.c.ita dominus.19.di.quia præ omnibus & pro omnibus claues acccepit: vt in. 21.di. in ſum. &.24.q.1.audiuimus. Vnde ſupplet glo. eccleſiã ſanctam.ſignificauit/ videlicet in epiſcopis & presbyteris. Et hoc clare demõſtrat tex. in.c.in nouo.21.di.in fi.cũ dicit. videntes aũt apoſtoli meſſem multã.i. conuertendos ad fidẽ multos,operarios autẽ.i. epiſcopos & paſtores paucos,ab eis electi ſunt.72.diſcipuli: quorum typum gerunt presbyteri,atq; in eorum loco ſunt conſtituti in eccleſia.
¶ Item intelligo etiã ꝙ eccleſiã ſanctã ſignificauit,i.oẽs catholicos vniuerſalis eccleſiæ. licet hoc non placeat car.in. d.75.ca. eo ꝙ vt credo habuit reſpectum tantũ ad poteſtatem clauium datã in adminiſtrationẽ. & ſic cæpit eccleſiam pro principalioribus & ſic pro epiſcopis & presbyteris tantũ,& non pro omnibus membris eccleſiæ:quia eſſet deriſoriũ/ſicut ipſe dicit. Et verũ eſt ſi reſtringamus verba aug.(eccleſiam ſanctã ſignificauit) ad poteſtatem clauiũ miniſtrandã & exercendam: quia hoc nõ poteſt fieri per mulieres vel pueros vel laicos, qui nõ ſunt ordinati: quia licet virgo maria dignior & excellentior fuerit apoſtolis, non ei ſed illis claues regni cœlorũ dominus cõmiſit: vt in.c. noua de pœnitẽ. & remiſ. Sed intelligendo indefinite & vniuerſaliter ſicut ſonant verba aug. oportet intelligere de eccleſia hoc eſt de omniũ catholicorũ collectione: vt in.c.eccleſia de conſecra. di.1. Et ſic credo debere intelligi: quia quando petrus accepit claues,etiam ei dictum eſt quodcunq; ligaueris ſuper terrã &c.matth.16.vnde eccleſiam ſanctam ſignificauit etiam reſpectu ligandorum & ſoluendorum,in quos claues eccleſiæ exerceri debent. Et ſi bene ponde D

rẽtur verba aug. etiam de omnibus fidelibus
A collectiue loquitur. Vnde consideratis verbis
aug.(trassumptiue positis.24.q.1.cap.quod,
cunq;)si hoc petro tantum dictũ est non hoc
facit ecclesia, si autem & in ecclesia fit &c.pon
dero verbum in ecclesia. Non dicit per eccle-
siam. nam natura dictionis in iunctæ cũ abla-
tiuo denotat intrinseceitatem. l. 1. §. in publi-
co. ff. de flumi. l. 1. §. 1. ff. de noui ope. nun. Et
etiam includit. ff. de condi. & demon. l. si in
annos. ff. de vsuris. l. 1. §. 1. Item etiã aggre-
gat: vt in. c. parsimoniam ibi archi. 41. di. vn-
de cum dicit in ecclesia/ aggregat omnẽ eccle
siam. Et sequitur, si aũt in ecclesia fit, vtiq; quæ
in terra ligãtur & in cœlo, & quę in terra sol-
uuntur soluta sunt & in cœlo: quia cũ excõ-
municat ecclesia in terra/ in cœlo ligatur ex-
cõmunicatus: cum reconciliat ecclesia, & in
cœlo soluitur reconciliatus. Ecce ꝙ non lo-
quitur tantũ de excõmunicantibus & absol-
uentibus, sed etiam de excõmunicatis & ab-
solutis: & sic etiam de aliis q̃ episcopis & pres
byteris. Et subiungit clarius, si ergo hoc in ec
clesia fit, petrus quando claues accepit ecclesiã
sanctam significauit: si ergo in persona petri
significati sunt in ecclesia boni, & in iudæ pso
na significati sunt mali in ecclesia. Ecce ꝙ ite-
B rum non sine mysterio loquitur per dictionẽ
in ecclesia. Item dicit significari bonos & ma
los indefinite, & sic tã laicos & clericos q̃ epi-
scopos & sacerdotes: quia indefinita æquipol
let vniuersali. c. quia circa de priui. 19. di. c. si
romanorũ. Alioquin si sub nomine iudæ ve-
nirent solum episcopi & presbyteri, tantum
malos episcopos & presbyteros significaret:
cũ tamen sub nomine iudæ omnes mali etiã
non presbyteri vel episcopi significentur: vt
in ca. quid ergo in fi. 23. q. 4. & in. c. si forte
17. q. 4.

¶ Obstat tamen prædictis ꝙ in. d. c. in nouo/
dicitur ꝙ ab apostolis electi sunt. 72. discipu
li: ergo videtur ꝙ non per deriuationẽ a pe-
tro. Sed solue ꝙ principaliter a petro, qui fe-
cit episcopos (vt. 66. di. c. porro) qui gerũt ty
pum apostolorum, vt ibi dicit tex. deinde ab
episcopis facti sunt sacerdotes, qui gerunt ty-
pum discipulorum: vt ibi tex. Sed tex. clarius
21. di. in sum. in fi. dicit ꝙ christus duodecim
apostolos tanq̃ maiores sacerdotes & 72. di-
scipulos tanq̃ minores sacerdotes instituit: pe
trum vero quasi in summum sacerdotem ele
git. vnde & lu. 10. dicitur designauit dominus
alios. 72.

¶ Sed videtur obstare tex. in. d. cap. omnibus
24. q. 1. vbi dicitur ꝙ ecclesia etiã accepit cla- C
ues ligandi & soluendi, cum dicit ꝙ domus
dei hoc est ecclesia etiam claues accepit. & sic
videtur ꝙ ecclesia in concreto receperit pote
statẽ ligandi & soluẽdi. Et nota dictionẽ etiã:
quasi dicat non solum petrus sed & vniuersa
lis ecclesia sicq; & concilium separatim a pe-
tro. ¶ Sed ad hoc respondetẽ ꝙ intelligitur de
ecclesia simul cum papa ipsius ecclesiæ capi-
te: quia alioquin discordante vero christi vi-
cario non erit ecclesia sine eo: quia non erit
vnitas, vt in. d. c. loquitur & d. cap. omnibus.
Vel intelligitur ꝙ ecclesia recepit claues ad
exercendum & ministrandum de cõsensu &
voluntate capitis, i. papæ: alioquin istam pote
statẽ duo insolidum possiderent/ & esset po-
nere duos principatus in ecclesia, & cessaret
quod dictum est ꝙ est vnica & indiuisibilis:
vt. d. c. loquitur & c. audiuimus ea. cau. & q.
Item respondetur ꝙ est in ecclesia vnita pe-
tro sed principaliter in petro, vt dictum est. Et
per hoc dicit aug. de anco. q. 20. ar. 3. ꝙ solus
petrus singulariter dicitur habere claues trib⁹
modis: videlicet per immediatã commissio-
nem/ per immediatã deriuationẽ & per vni-
uersalem administrationem. per immediatã
commissionẽ, quia soli petro cuius successor
est papa claues sunt commissæ: per immedia D
tam deriuationem, quia potestas clauium ab
eo tanq̃ a capite in omnes prælatos ecclesiæ
deriuari debet. vnde allegat chryso. matth. 16
dicentem ꝙ q̃uis soluendi & ligandi potestas
soli petro a domino data videatur, omnibus
tamen apostolis data est/ & nunc datur omni
bus episcopis & presbyteris. Ideo tamen pe-
trus principaliter claues regni cœlorum &
principatum iudiciariæ potestatis accepit, vt
omnes per orbẽ credentes intelligant ꝙ qui-
cunq; ab vnitate fidei vel societate petri quo-
libet modo semetipsos segregant/ tales nec a
vinculis peccatorum absolui nec ianuã pos-
sunt regni cœlestis ingredi, & sunt verba ra-
bani super matth. & ponit gratianus. 24. q. 1.
c. quicunq;. Per vniuersalem autem admini
strationem quia solus ipse in tota ecclesia vni
uersaliter christi vicarius existit. Vnde glo.
super illud tibi dabo claues &c. dicit ꝙ ideo
christus petrum principẽ apostolorum cõsti-
tuit vt ecclesia vnum principalẽ & vniuersalẽ
suum vicarium haberet ad quẽ diuersa mem
bra recurrerent si forte abinuicẽ dissentirent:
quia si diuersa capita essent in ecclesia vnitatis
vinculum rumperetur. Vnde damas. super
illud lu. 9. faciamus hic tria tabernacula vn-

A quit. non te dominus tabernaculorũ sed vniuersalis ecclesiæ constructorem constituit.

¶QVOD autem dicta verba quæcunq alligaueritis &c. alio modo in petro q̃ in aliis apostolis intelligere oporteat (videlicet ꝙ in petro per illa verba fuerit facta promissio nõ solum potestatis ordinis sed etiam superioritatis guberuii iurisdictionis & administrationis, in cæteris autem apostolis tantum potestatis ligandi & soluendi in foro cõscientiæ) patet: quia vt dicit petrus de palu. in trac. de po. eccle. circa octo consistebat potestas data apostolis. & circa sex quidem alii apostoli receperũt immediate a domino sicut & petrus: circa alia autẽ duo receperunt eam per deriuationem a petro, & sic mediante persona petri. vnde in dictis sex alii apostoli receperunt immediate potestatẽ a christo sicut & petrus. Quod etiam ponit archie. flo. in. 3. par. sum. ti. 23. c. 5. Primo ptãs fuit faciendi miracula. nam vt patet matth. 10. & lu. 9. dominus dedit apostolis potestatem spirituum immundorum vt eiiceret eos/ & vt curarent omnẽ languorem & omnẽ infirmitatem. Quam potestatem licet non habuerint a petro, habuerũt tamen eam sub petro & minorem petro. vnde in illius vsu omnes deferebãt petro. & primum miraculum post missionẽ spiritus sancti factum est per petrũ: vt patet act. 3. cũ dixit claudo quod habeo hoc tibi do in nomine iesu christi nazareni surge & ambula. Vnde etiam de petro legitur ꝙ per vmbram eius sanabantur infirmi: vt legitur act. 5. B

¶Secundo cõsistebat potestas data apostolis circa officium prædicandi. De qua potestate vt dicit alex. in. c. ita dominus. 19. di. dupliciter lõqui possumus: quia aur pro tempore ante passionem aur pro tempore post passionẽ & resurrectionẽ christi. Si loquimur de prædicatione ante passionem christi, fit conclusio ꝙ apostoli habuerunr hanc potestatẽ immediate a christo & non a petro: vt patet matth. 10. in viam gentium ne abieritis &c. euntes autem prædicate dicentes quòd appropinquauit regnum cœlorum. Et hoc patet etiam lu. 6. 9. &. 10. & matth. vl. Patet etiam ratione: quia illo tẽpore petrus licet futurus esset pastor ecclesiæ, nullam tamen super apostolos authoritatis eminentiam aut prælationem habebat rõne cuius cæteris apostolis aliquid potẽtis aut authoritatis conferre posset: cum tũc ipse christus rector magister & dominus omnes per se gubernaret. Si vero loquimur post passionem christi (iuxta illud matth. vlti. euntes docete omnes gentes &c. & marci vl. euntes prædicate euangelium omni creaturæ &c. illi autẽ profecti prædicauerunt vbiq domino cooperante & sermonem confirmante sequentibus signis &c.) quia tunc constitutus erat petrus pastor vniuersalis ecclesiæ, præfuit illis. vnde quamuis christus ante passionẽ per se eos regeret/ nec apostoli subessent regimini petri nec in prædicando nec in aliis, tamen postq̃ petrus factus est pastor ecclesiæ præfuit omnibus etiã in officio prędicãdi: vt si orta fuisset dissensio inter apostolos etiam in officio prædicandi / esset superior qui eos instrueret & corrigeret: vt patet act. 15. cũ. n. orta esset contentio cõtra paulũ & barnabã, statuerunt q accusabanẽ & qui accusabant ascẽdere ierosolymã ad aposto. & presbyteros: cũq illuc peruenissent, surrexerunt quidã de secta pharisæorum dicentes oportere circuncidi gentiles & præcipere eis; seruare legẽ moysi: con uenerunt q apostoli & seniores videre de verbo hoc. cum autem magna cõquisitio fieret, surgẽs petrus dixit viri fratres vos scitis ꝙ ab antiquis diebus deus in nobis elegit per os meum audire gentes verbũ euangelii & credere. vbi glo. raba. super verbũ per os meum dicit, nõ alterius ex apostolis, q. d. qui primus prædicaui gentibus/ primus ab eis iugum legis excutiam. Ex quo patet ꝙ petrus erat primus in officio prædicãdi: & vbicunq petrus erat, in prædicando oẽs alii ei deferebant. vnde in pentecoste ipse fecit primum sermonẽ: vt patet act. 2. Er tex. 21. di. in nouo/ dicit ꝙ petrus fuit primus qui a domino potestatem ligandi atq soluendi accepit, & ꝙ primus ad fidẽ populum suæ prędicationis virtute adduxit. Vnde quia omnis cura totius ecclesiæ soli petro demandata fuit cum dictũ est ei pasce oues meas, ex tunc nullus nisi authoritate petri habuit oues pascere nec regere. oportet ergo ꝙ petrus susceperit curam vocandi alios in partem solicitudinis, ordinãdi de successoribus in apostolatu/ de diaconibus/ officialibus & prædicatoribus. vnde dicit act. 6. considerate ex vobis viros boni testimonii &c. & ipsi eligerunt stephanũ &c. Sicut etiã & moyses constituit sub se principes. & quis per se posset eligere, dedit tamẽ electionẽ populo dicẽs date ex vobis viros sapiẽtes: vt patet deutero. 1. Sic enim & quilibet sapiens princeps mittens exercitũ contra hostes, dat vnũ principalem ducẽ & capitaneum ad cuius imperiũ alii habeant obedire: vt gene. 26. abimelech rex gerarę habuit ducem militũ phicol C D

A

& gene.39.pharao rex ægypti habuit principem exercitus potiphar. Sic legitur de ſaul & dauid & aliis. Vnde quia eccleſia eſt terribilis vt caſtrorũ acies ordinata, & apoſtoli fuerunt cœleſtis aulę milites/belli triumphales duces habẽtes arma ſpiritualia & ſpecialiter gladiũ ſpiritus quod eſt verbum dei, debuerunt habere ſuum capitaneum ſcilicet petrum a quo in acie ordinarẽtur. vnde ab ipſo facta eſt ordinatio & diuiſio prædicatorum licet de conſilio & aſſenſu aliorum: & diuiſio prouinciarum eſt a diuiſione ab eo facta: vt in.c. in illis 80.di. Ideo oportet ꝙ in tota eccleſia omnis electio vel inſtitutio ad aliquam prælaturam vel victoriam/a petro vel eius ſucceſſore procedat. Dicit etiam petrus de palu. vbi ſupra ꝙ poſſet etiam dici ꝙ poſt pentecoſten alii apoſtoli habuerunt poteſtatem ſiue authoritatẽ prædicandi omnes a petro & non immediate a chriſto/ad ſeruandam in omnibus eccleſiæ vnitatem. dicitur autẽ chriſtus poſt reſurrectionem eos miſiſſe ad docẽdum & prædicandum dando eis os & ſapientiam & ſermonẽ confirmando ſequentibus ſignis (quæ ſibi retinuit) nõ dando eis per ſe authoritatẽ ſed per petrum, cui totum populum ouium cõmiſit/dicens paſce oues meas paſce agnos meos.

B

¶ Tertio receperunt poteſtatem apoſtoli immediate a chriſto (vt dicit idẽ petrus) quo ad poteſtatem merendi temporalia ab illis quibus ſpiritualia ſeminarent: quia & hanc chriſtus omnibus apoſtolis dedit per ſeipſum immediate a principio/dicens matth.10. dignus eſt operarius cibo ſuo. vnde.1.ad corin.9. dicitur. ſi nos vobis ſpiritualia ſeminauimus magnum eſt ſi nos carnalia veſtra metamus? quaſi dicat non. & poſtea ſubdit, dominus ordinauit iis qui euangelium annũciant de euãgelio viuere. Sed hãc poteſtatem ſeruientem poteſtati prædicandi & baptizandi (ſicut & illam poſt pentecoſten) acceperunt alii a petro ne quis mitteret falcẽ ſuam in meſſem alienã ſpiritualiter vel corporaliter. vnde eius fuit vnicuiq; ſuam metropolim & diœceſim aſſignare. ſicut enim ioſue diuiſit terram in funiculo diſtributionis quam dominus non ipſe dedit, ita etiam in eccleſia quam chriſtus ſuo ſanguine acquiſiuit petrus loco chriſti apoſtolis diuiſit & diſtribuit portiones eorum. Ideo dicit apoſtolus ad gala.2. iacobus cephas & ioãnes qui videbantur columnæ eſſe dextras dederunt mihi & barnabæ ſocietatis. Vnde apparet ꝙ illa prima diuiſio prædicatorum facta eſt per petrũ. Nominantur autem ibi iacobus & ioannes tanq̃ principales, quia erant tanq̃ principales conſiliarii & coadiutores petri. Quòd autem iacobus præponatur ibi, eſt quia in ieruſalem vbi facta fuit illa ordinatio/iacobus præerat ſpecialiter.

C

¶ Quarto receperunt apoſtoli immediate a chriſto poteſtatem baptizandi ante paſſionẽ. vnde dicitur ioan.4. quamuis chriſtus non baptizaret ſed diſcipuli eius. qui non præſumpſiſſent baptizare niſi a chriſto authoritatem habuiſſent. Vnde ioan.1. dixerunt phariſæi ioanni quid ergo baptizas ſi tu nõ es chriſtus neq; elias neq; propheta? ac ſi dixiſſent non deberes. ¶ Vtrum autem diſcipuli tunc baptizarẽt baptiſmo chriſti in ſpiritu ſancto, chryſo. ioan.4. dicit ꝙ non. aug. autem dicit ꝙ baptizabant in ſpiritu ſancto, non tamen viſibiliter ſicut poſt miſſionem ſpiritus ſancti. De hoc tamẽ vide quod dicitur de conſecra. di.4. c. quãdo ab hieroſolymis/& c. ſequen. ¶ Item poſt reſurrectionem data eſt apoſtolis poteſtas & authoritas baptizandi omnes vbiq; vt patet matth. vl. docete omnes gentes baptizantes eos. quod dictum fuit nõ ſolum petro ſed vndecim diſcipulis. Vt tamen vnitas eccleſiæ conſeruaretur/& a capite petro omnis hierarchicus actus originaretur, noluit chriſtus vt baptizarẽt niſi ex petri cõmiſſione & ordinatione: ſed ideo eis immediate mandat baptizare vt ab eo non a petro credatur baptiſmus habere virtutem, & vt eos doceret veram formam baptizandi.

D

¶ Quinto apoſtoli receperunt immediate a chriſto poteſtatem ſacerdotalem conficiendi corpus & ſanguinem chriſti in die cœnæ domini per illa verba lu.22. hoc facite in meã commemorationem. Et æquipollentia verba dicuntur cum fit ſacerdos. quod enim dicitur hoc facite (.i. poteſtatem accipite hoc faciendi) æquipollet ei quod dicitur accipite poteſtatem celebrãdi. Simpliciter autem hoc facite.i. corpus & ſanguinẽ meum cõficite. quod non poteſt conficere niſi verus ſacerdos: vt in c.1.§. vna de ſum. trini. & in.c erat. 95. di. & ideo tunc fecit eos ſacerdotes. Et illud verbũ hoc facite magis eſt verbum poteſtatem conferentis q̃ præcipientis: quaſi dicat hoc facite id eſt faciendi poteſtatẽ accipite. Quam poteſtatem faciendi ſtatim acceperunt, ſed nõ ſtatim exercuerunt: quia non celebrauerunt ante pentecoſten.

¶ Sexto apoſtoli receperunt immediate a domino poteſtatem ligandi & ſoluendi in foro

A conscientiæ simul & semel & æqualiter. Hoc autem quando fuerit variæ fuerunt opiniones, nam nonnulli asserunt eos recepisse per illa verba matth. 18. quæcunque alligaueritis super terram &c. quidam autē volunt illa fuisse tantū verba promissionis de futuro & non collationis potestatis de præsenti: quia ante cœnam domini non fuerunt facti sacerdotes: non sacerdos aūt non potest habere claues ordinis nec potestatem ligandi & soluendi in foro conscientiæ: quia solis sacerdotibus credita est potestas ligandi & soluendi, de pœni. di. 1. c. quem pœnitet &. c. noua de pœni. & re. & simile etiā verbū promissiuum fuit dictum petro matth. 16. §. quodcunq ligaueris super terram &c. alii vero tenent φ hęc potestas fuerit eis data in cœna cum facti fuerunt sacerdotes per illa verba hoc facite: exponendo vt supra dictum est/ hoc est faciendi potestatē accipite. alii deniq volunt φ post resurrectionē cum eis dictum est ioan. 20. accipite spiritū sanctum quorū remiseritis peccata remittūtur eis & quorum retinueritis retenta sunt. Sed probabilior est opinio illorū qui dicunt datam potestatem in cœna domini: quia post resurrectionem quando fuit dictū accipite spiritū sanctū, dominus loquebatur

B præsentibus: & cōsequēter ex quo thomas vnus de duodecim erat absens non habuisset potestatē ligandi & soluendi: cum tamen omnibus apostolis data fuerit potestas ligandi & soluendi in foro conscientiæ: vt. d. c. in nono, 21. di. & in. d. c. 1. §. vna de sum. trini. In qua potestate ligandi & soluendi in foro conscientiæ fuerunt petrus & omnes alii apostoli pares: vt in. c. loquitur. 24. q. 1. & d. c. in nouo, & tantam potestatem quo ad soluendum in foro conscientiæ habuerunt alii apostoli quantam petrus. Vnde dicit. d. anto. in. c. noua de pœni. & remis. φ theologi tenent φ exceptis casibus reseruatis papæ vel epō, tantā potestatem habet quilibet sacerdos in absoluendo quantam papa vel episcopus. licet (vt supra dictum est post archiepiscopum armachanum) posset ex causa aliquo modo papa istam potestatem absoluendi etiā in foro conscientiæ restringere: sicut videmus fieri in casibus quos sibi papa reseruat.

¶ Septima potestas data apostolis / fuit potestas pontificalis. Et istā potestatem pontificalē solus petrus immediate recepit a christo: quia solus immediate factus fuit a christo episcopus: cæteri vero mediante petro, vel ab eo solo vel cū aliis. Hoc probat tex. in. c. porro. 66. di. vbi patet φ iacobus alphæi creatus est archiepiscopus ierosolymitanus a petro iacobo

C & ioanne. Ex quo patet φ non omnes apostoli simul cū petro ordinati sunt episcopi: quia semel consecratus episcopus non potest iterum consecrari: vt in. c. 1. 68. di. Sicut enim moyses tantum aharon creauit pontificem a quo postea alii processerunt, ita christus tantum petrum creauit: siue hoc fuerit vt infra dico quando matth. 16. dixit & ego dico tibi φ tu es petrus &c. siue in cœna quando fecit omnes apostolos sacerdotes tunc fecerit petrum sacerdotem & episcopū. siue hoc fuerit factum ioan. vl. quando dominus ei dixit pasce oues meas: quia enim christus propter excellētiam potestatis seu potestatem excellentiæ poterat conferre effectum sacramentorū & characterē & gratiā sine collatione sacramēti exterioris. i. alicuius rei sensibilis, sicut dedit apostolis omnes ordines in vltima cœna sine contactu alicuius instrumenti & sine forma consueta / ita dicendo petro pasce oues meas dedit ei potestatē & characterē episcopalem: vt dicit archie. florē. in. 3. par. sum. ti. 23. c. 5. §. 2. postea post missionē spiritus sancti siue ipsa prima die dominica post siue alia petrus solus episcopus fecit ioannem episcopū: postea petrus & ioannes fecerunt iacobū

D zebedæi: quibus tribus consecratis petrus ordinauit φ deinceps non ordinaretur episcopus nisi a tribus. & ad ostēdendum formā huius sacramenti ipse cū prædictis duobus ordinauit. d. iacobum alphęi: vt dicitur in. d. c. porro, Ita dicit petrus de palu. in. d. trac. in. 2. ar. & alexan. 15. di. in sum. in. 5. char. An autem sit de forma substantiali φ episcopus cōsecretur a tribus episcopis (ita φ aliter non dicatur consecratus nec characterē recipere) late examinat alex. in. c. archiepiscopus. 66. di. & car. sancti sixti in. c. porro ea. di. Quomodo autē stent hæc duo simul / φ omnes apostoli fuerint a christo facti episcopi / & iacobus alphęi fuerit a petro ioanne & iacobo zebedæi consecratus (cū sacramenta non iterentur: vt per to. de sacra. non iteran.) ponit glo. & doc. in d. c. porro. 66. di. Communiter tamē tenetur φ sit de substantia in. c. 1. de sacra vnct. &. c. si archiepiscopus & sequen. de tempo. ordi. & in d. c. porro. &. 68. di. §. autem.

¶ Non obstat si dicatur φ sicut petrus simul cum aliis apostolis factus est sacerdos in cœna domini (vt supra dictum est) sic etiam debuerūt simul fieri episcopi. Respōdetur enim φ ista ratio nō procedit: quia petrus inquan

A non de perfectione virtutis personalis sed de perfectione potestatis. Vnde dādo summum episcopatum petro dedit illi claues in cœlo visibili & inuisibili, & sic in cœlis: cæteris autem dedit claues in foro conscientiæ (quod est in cœlo inuisibili) non autem in foro exteriori, quod est in cœlo visibili, & sic in vno cœlo tantum / vt dicit petrus de palude in. d. trac. in. 7. conclusione &. 2. oppositione, &. 2. ar. in octaua conclusione. ¶ Item petro dixit beatus es simon bar iona & tu es petrus, non tanq̄ interrogans sed affirmans: ad ostendendum amplitudinem & præeminentiam dignitatis psonæ & officii. Ac si dixisset, tu eris primus pastor & gubernator ecclesiæ, & tu es petrus a petra hoc est a me christo super quē fundata est ecclesia: & tu es petrus hoc est firmus confessor nominis mei, & ego super hāc petram hoc est super hoc firmamentum: (iuxta illud. 2. regum. 22. dominus petra mea & robur meum & saluator meus. petra. i. firmamētum) hoc est super me firmum & immobile ac indeficiēs ecclesiæ firmamentū ædificabo ecclesiam meam. Et subiungit & tibi dabo claues regni cœlorum. quod est dicere fundata ecclesia eris vniuersalis eius gubernator habens claues aperiendi & claudendi.

B per traditionem enim clauium significatur traditio rerum sub custodia clauium contentarum: vt in. l. clauibus. ff. de contrahen. emp. l. 3. ff. de acquirē. pos. Item nomine clauium designatur scientia & potestas: vt in. c. decretales. 20. di. Item dicit claues vt comprehēdat clauis & ordinis & iurisdictionis & oīmoda potestas administrādi. Et subiungit & quodcunq; ligaueris super terram erit ligatum & in cœlis. quasi dicat postq̄ es petrus & pastor & habens claues, quodcunq; ligaueris super terram erit ligatum & in cœlis. Et signanter ponitur dictio &, quæ copulat præcedentia ff. de lega. l. 3. ca. tamē adiectio. l. hæredi. §. gaio. ff. de fundo instruc. Item & declarat: vt in c. prudentiam circa fi. de offi. delega. ioan. an. in. c. accusatus de hære. in. 6. Vnde coniungendo & declarando præcedentia / dicit, quodcunq; ligaueris vel solueris in terra erit ligatum vel solutum in cœlis, ad demonstrādum potentiam plenitudinis potestatis.

¶ Et consideranda est contextura verborum: quia primo ponit confessionem quam fecit petrus dicendo tu es christus filius dei viui: secundo ponit retributionem præeminētiam & demonstrationem amplitudinis dignitatis & potestatis, dicendo beatus es & dicendo tu es petrus: ac si expresse dixisset nullus alius erit maior te. & est figura quæ appellatur antonomasia: sicut cum dicitur poeta / intelligitur de virgilio: & cum dicitur propheta intelligitur de dauid, ac si dixisset tu es ille qui habebit omnimodam superioritatem & iurisdictionem / administrationem & plenitudinem potestatis. Deinde subiungitur & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam. Ecce cum loquitur de fundanda ecclesia, loquitur contemporaliter & simultanee de potestate petri. quando autem loquitur aliis apostolis & dat eis potestatem ligandi & soluendi, nihil loquitur de præeminentia in ecclesia: vt ostendat quōd non dabat illis immediate administrationē nec aliquam iurisditionem sicut petro. Vnde qd̄ subiicit & quodcunq; ligaueris super terram erit ligatum & in cœlis &c. intelligitur in vtroq; foro (videlicet in foro conscientiæ & in foro iudiciali) & de vtraq; potestate, videlicet ordinis & administrationis. Non sic quando loquutus est apostolis matth. 18. quibus nunquam dixit vobis dabo claues regni cœlorum: sed tantum dixit quæcunq; alligaueritis &c. quod tantum de potestate ligandi & soluendi in foro cōsciētiæ intelligitur: cum nec per præcedentia nec per sequentia verba appareat quōd intenderit aliquid de foro contentioso & iurisditionali, sed tm̄ de foro cōscientiæ. Quinimo verba præcedentia ibi in dicto. 18. capitulo ostendunt quōd loquebatur de potestate ligandi & soluendi in foro conscientiæ tantum: cum dicit si autem peccauerit in te frater tuus corripe ipsum inter te & eum solū. ecce quōd loquitur in foro conscientiæ & de denuntiatione euangelica: iuxta ea quæ ponuntur in. c. nouit de iudi. 2. q. 1. si peccauerit &. c. cum ex iniuncto de hęre.

¶ Confirmatur hoc: quia quando princeps concedit duo priuilegia (vnum prius aliud posterius) secundum semper intelligitur saluo primo & saluo iure alterius. l. nec auus. C. de emanci. libe. Facit quod dicitur in. c. veniens de priui. & in capitulo primo de rescrip. Cum ergo promissio facta apostolis in communi matth. 18. sequuta sit promissionem factam petro matth. 16. sequitur q̄ intelligitur cōcessa apostolis potestas sine præiudicio prius concessæ petro: aūt non pōt intelligi de clauibus iurisditionis sine detrimēto petri. Vnde oportet intelligere de potestate ordinis maxime cum non dixerit apostolis se daturū claues absolute & simpliciter non distinguen

C

D

do inter has vel illas sicut dixerat petro. Vnde
A siue verba dicta petro matthei. 16. & similiter
verba dicta apostolis matth. 18. fuerint verba
promissionis siue collationis potestatis, opor
tet intelligere in petro de vtraque potestate (or
dinis & iurisditiōis) in apostolis autē de po,
testate ordinis tantū: vt tollatur omnis cōtra,
rietas, & ne videatur dominus supremā admi
nistrationem & potestatis plenitudinē (quæ
non conuenit nisi vni)dedisse pluribus. Inde
est q ecclesia solum petrum depingit cū claui
bus, & de solo petro in eius oratione dicitur
deus qui beato petro apostolo tuo collatis cla
uibus animas ligandi atque soluendi &c, & so,
li petro dicitur tu es pastor ouiū princeps a,
postolorū, tibi traditæ sunt claues regni cœ,
lorum &c. Et ex hoc patet q illud quod vo,
luit petrus de monte in sua monar. in prin. in
si. 3. char. q potestas iurisditionis & ordinis
data fuerit apostolis per illud matth. 18. non
est verum simpliciter loquendo: quia tm̄ data
est ptās ordinis. potestatē aūt iurisditionis ha
buerūt per deriuationē a petro, vt supra dictū
est. Nec obstat q tex. in. c. noua de pœni. dicit
claues in plurali: quia dicit̄ respectu effectus
ligādi & soluendi. quod patet ex iis quæ infra
dico vbi pono an sit vna vel plures claues.

¶ V T R V M autem potestas fuerit data an
B promissa per illa verba matth. 16. & aposto,
lis matth. 18. doc. in. c. translato de cōsti. & in
c. significasti de elec. communiter videntur di
cere q tunc fuerit promissa & postea data se
cundum aliquos in cœna quando fecit eos
sacerdotes cum dixit, hoc facite id est pote,
statem faciendi accipite. quia si non erant sa,
cerdotes, non poterant accipere potestatem li
gandi & soluendi: vt in. d. cap. 1. in. §. vna de
summa trini. & de pœnitē. di. 1. c. quem pœ,
nitet. nam sic etiā olim sacerdotes iudicabant
inter lepram & leprā, c. per venerabilem qui
filii sint legi. & matthæi. 8. c. vade & ostende
te sacerdoti, & lu. 17. ite & ostendite vos sa,
cerdotibus. Accedit q quia in passione om,
nes apostoli peccarunt mortaliter christum
derelinquēdo / omnes indigebant absolutio,
ne, & petrus plus aliis quia ter eum negaue,
rat. ideo christus defecisset eis in necessariis
si non dedisset alicui potestatem absoluen,
di. ¶ Tancredus & ioannes de ligna. dicunt
q per illa verba matth. 16. potestas clauium
fuit promissa & q tunc petrus fuit electus &
per illa ioan. vlti. pasce oues meas confirma
tus. refert cardi. in. d. c. significasti. Istā autem
(q data fuerit potestas per illud matth. 16.)
probant plura iura, in quibus allegatur illa au C
thoritas matth. ad ostendendum potestatem
pontificalem: vt est in. c. in. nouo. 21. di. & in
c. sacrosancta. 22. di. in. c. loquitur. 24. q. 1. in
c. rogamus ea. cau. q. 2. & in. c. quodcunque ea.
cau. q. 1. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. & in
c. solitæ de maio. & obedientia. Et clare vide,
tur pbare tex. 20. di. in sum. ibi vnde christus
dicturus petro quodcunque ligaueris super ter
ram &c. prius dedit ei claues regni cœlorū.
Ecce q præsupponit datas esse / non promis,
sas. & tunc posset exponi dabo id est datas es,
se ostendo. ad hoc tex. in. c. ponderet. 50. di. &
ita exponit albe. in dictionario in verbo dabo
.i. do. ¶ Aliqui aūt volunt q ptās fuerit data
per illa verba ioan. 20. accipite spiritum san,
ctum quorum remiseritis peccata remittun,
tur eis & quorū retinueritis retenta sunt. Sed
his cōtradicit quod sequitur ibi thomas vnus
de duodecim nō erat cum eis qn̄ venit iesus.
ex quo sequitur q quia thomas fuerat absens /
illa verba non fuerunt ei dicta: & consequen
ter ipse non accepisset potestatem ligandi &
soluendi. ¶ Aliqui autem volunt q per dicta
verba ioan. 20. christus dederit eis spiritū san
ctum insufflando, non tamen aliquam noua
potestatem ligandi & soluendi: sed q declara D
uerit vsum potestatis in cœna eis datæ. vnde
non dixit remittite & remittentur: sicut in cœ
na dixit hoc facite: sed dixit quorū remiseritis
scilicet per potestatem quam habetis. sed quia
perdiderant spiritū sanctum quē in baptismo
receperant dedit eis de nouo spiritū sanctum
vt digne absoluerēt. In petro āt communiter
omnes dicunt matth. 16. fuisse verba promis
sionis. & de hoc est tex. in. c. audiuimus. 24. q.
1. quæ fuerunt impleta post resurrectionem
ioan. vl. p verba pasce oues meas. ¶ Cōmunis
sima omniū videtur illa q tunc data fuerit pe
tro potestas pontificatus quando ei dixit dn̄s
pasce oues meas, & q tunc effectualiter fue,
rūt claues traditæ: vt dicit̄ in. c. translato de cō
sti. & . d. ca. licet ex suscepto in glo. magna de
fo. cōpe. & ibi abb. & in disputatione epu. &
in. c. significasti de elec. & in. c. in nouo. 21. di.
probat tex. & glo. ibi in. c. cōsiderandū. 50. di.
& tex. in. c. fidelior. 50. distin. Idem sentit hie
ro. qui super illud matth. 16. vade post me sa
tana dicit hanc potestatem & ecclesiæ ædifica
tionem super petrum in futuro promissam
nō in præsenti datam esse. Item chryso. super
illud lu. 22. facta est contentio dicit, creden,
da erat petro populorum innumera multi,
tudo. ergo tunc non fuit data nec credita.

A Ad idem facit tex. & quæ ibi dicũtur in capi
tulo ſolitæ de maio. & obe. & extrauagans
vnam ſanctam. Et hoc videtur ponere inno.
& oſtien. in capitulo licet ex ſuſcepto de fo.
compe. & archi. in capitulo vbi periculum
in glo. magna in fi. de elec. in 6. & hoc ẽt cõ
muniter tenent theologi. Ad quod cardi. de
turre cre. in li. ſecundo / in. c. 77. & archie.
flo. in. 3. parte ſum. ti. 23. c. 4. §. 4. & feli-
nus qui allegat concordantes in capitulo
tranſlato in. 8. col in prin. de conſti. & abb.
in diſputatione epiſcopus. Vide cardi. ibi &
in capitulo ſignificaſti de elec. Et vide ſupra
vbi dicitur ꝙ claues principaliter fuerũt da
tæ petro. ¶ Vnde in petro duplex fuit pote
ſtas: vna ordinis alia adminiſtrationis. pro-
miſſio poteſtatis ordinis facta fuit per verba
tibi dabo claues: promiſſio autem poteſtatis
adminiſtrationis per illa verba ſuper hanc pe
tram ædificabo eccleſiam meam. Et primam
recepit ante ſecundam: quia primam cum
aliis apoſtolis quando chriſtus dixit ei cum
aliis accipite ſpiritum ſanctum quorum re-
miſeritis &c. ioannis. 20. quia poteſtas reti-
nendi vel remittendi peccata eſt poteſtas li-
gandi & ſoluendi: ſecundam vero quando
dixit ei dominus paſce oues meas. Et licet
B hæc ſecunda data fuerit poſt poteſtatem li-
gandi & ſoluendi, an tunc eſſet ſacerdos vel
non / non refert: quia iſta poteſtas pontifica-
lis poteſt eſſe ſine illa ordinis: quia quilibet
electus in pontificem licet non ſit ſacerdos
eſt verus papa. 23. di. c. in noïe domini. Vn-
de per illa verba & ſuper hanc petram ædifi-
cabo eccleſiã meam &c. fuit pontificatus pro
miſſus.
¶ Poſſet tamen (licet ſit contra ſententiam
omnium) quia multum conuenit cum ver-
bis euangelii non improbabiliter dici (ſal-
ua determinatione communi, a qua non re-
cedo ne puter velle inniti proprio ſenſui)
quòd petro fuerit datus pontificatus cum
matth. 16. dictum eſt ei ego dico tibi quòd
tu es petrus, ideſt ꝙ tu es firmus in fide ſicut
petra: vt dicit tex. in authen. de defenſo. ciui.
in prin. & ibi notatur, & in. c. non firmatur
24. q. 1. & ponit archi. in c. fundamenta de
elec. in. 6. Vnde aug. in ſermone vigiliæ apo
ſtolorum petri & pauli dicit. veracem petrum
petra fecerat: petra enim erat chriſtus. quia. n.
firmiter aſſeruit dominum filium dei, audire
meruit & ego dico tibi ꝙ ſuper hanc petram
ædificabo eccleſiam meam, cuius tu eris re-
ctor pontifex & adminiſtrator: quia a petra
id eſt chriſto tu diceris petrus. 21. diſtinctio- C
ne. c. decretis, & glo. in. c. ita dominus. 19.
di. & ibi archi. ſicut a chriſto dicitur chriſtia-
nus. Et de perſona petri petra etiam dici po-
teſt: ſicut dicit tex. in. c. fidelior. 50. di. cũ hu-
ius eccleſiæ ædificium in chriſto petra ere-
ctum in petri ſoliditate conſiſtat & guberne-
tur: vt dicit tex. in. c. ita dominus. 19. di. &
tex. in. c. fundamenta de elec. in. 6. & bonus
tex. in. d. c. fidelior, & in. c. 1. de homi. in. 6.
¶ Et quòd petrus per dicta verba factus fue-
rit pontifex, probat clare tex. in. cap. in nouo
21. diſtinctione / & eſt tex. anacleti (qui fuit
apoſtolorum diſcipulus & papa ante clemen
tem: vt patet ex hiſto. eccle. libro ſecundo. c.
14.) & in. c. ſacroſancta eiuſdem anacleti
22. di. ibi ab ipſo ſaluatore noſtro primatum
obtinuit ſicut beato petro apoſtolo dixit tu es
petrus &c. & clarius in. d. capit. in nouo, ibi
a petro ſacerdotalis cœpit ordo: quia ipſi pri-
mo in eccleſia chriſti pontificatus datus eſt di
cente domino ad eum tu es inquit petrus &
ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam me-
am. ¶ Et ſi bene aduertatur, non reſpondet
glo. ibi ad illum tex. c. in nouo. & ſolutio quã
dat petrus de palude in trac. de poteſtate col
lata petro & apoſtolis in quinta concluſio-
ne cum dicit exponi debere datus pontifica- D
tus id eſt promiſſus, impropriat literam quæ
eſt clara cum dicit ꝙ per dicta verba tu es pe
trus (matth. 16.) fuit datus pontificatus. Et
ſi bene aduertatur, tex. in. d. c. conſiderandum
non obſtat: quia verum eſt ꝙ præferre diſpo
ſuerat committendo pontificatus executio-
nem quia ſciebat ꝙ ante cõmiſſionẽ executio
nis pontificatus ſe negaret. Et hoc confirmat
tex. in capitulo fidelior quod ſequitur, ibi de-
niq; propter ſoliditatem deuotionis eccleſia-
rum petra dicitur ſicut ait dominus tu es pe-
trus &c. vbi innuit quòd tunc factus fuerit
pontifex.
¶ Amplius quòd tunc petro datus fuerit
pontificatus, innuit ibi chryſoſto. cum dicit
hic erigit eum paſtorem. Extorquerentur au
tem ſimiliter verba hæc ſi exponerentur eri
git id eſt erigere promittit: ſicut dicit petrus
de palude in loco præallegato. Et idem chry
ſo. lucæ. 22. quando facta eſt contentio, dicit
quòd creditæ erant petro claues regni cœlo
rum, clarum eſt autem quòd illud fuit ante
paſſionem. Et hoc probant omnia illa iura in
quibus papa volens oſtendere poteſtatem ſi
bi datam in perſona beati petri allegat illud
matth. 16. quæ ſi eſſent verba ꝓmiſſionis de

futuro tantum, non bene allegarentur: vt in
A cap. ad apostolicæ de re iudi. in sexto. &. 24.
q. 2. legatur cum similibus. Sic etiam moy-
ses consecrauit aharon pontificem & filios e-
ius in simplices sacerdotes: & sic ab aharon
in alios postea deriuatus est pontificatus. Vn
de dicit tex. in dicto capitulo in nouo quòd
post christum a petro cœpit sacerdotalis or-
do. quod exponitur id est pontificalis: sicut
exponitur in simili tex. in cap. solennitates
de consecra. di. 1. Vnde petro a christo pri-
mo põtificatus datus est & a petro aliis: vt su
pra dictum est. Quapropter idem fuit di-
cere tu es petrus quod dicere tu es pontifex
rector præses ductor gubernator & admini-
strator huius ecclesiæ.

¶ Et licet per dicta verba fuerit factus pon-
tifex, tamen exercitium huius iurisditionis
pontificalis & potestatis & gubernii erat fu-
turum cum super se petram id est christum
fundata foret ecclesia. & ideo post passio-
nem & resurrectionem quia medio tempo-
re petrus christum negauerat, dicitur iterum
ei ter ioannis vltimo petre amas me sicut ter
eum negauerat: & post petri responsionem
tu scis domine quòd amo te, ilico dixit domi
nus pasce oues meas, ac si dixisset ministra
B iam & guberna pontificatum alias tibi datum
(quia iam ecclesia fundata est & consumma-
ta sunt omnia in passione mea) & guberna
populos, & sic tunc demandata est executio.
Et hoc demonstrant illa verba matthæi sexto-
decimo ædificabo ecclesiam meam (anteq̃
enim esset ædificata non poterat gubernari)
& tibi dabo claues, videlicet quando ecclesia
erit fundata: & tunc quodcunque solueris su-
per terram erit solutum & in cœlis &c. Ante
passionem autem pontifex & gubernator e-
rat christus: vt inquit apostolus ad hebræos
4. habentes ergo pontificem magnũ qui pe-
netrauit cœlos iesum filiũ dei teneamus spei
nostræ confessionem. & ad hæbræos quinto
sic & christus non semetipsum clarificauit vt
põtifex fieret. & ad hebræos. 9. christus as-
sistens pontifex futurorum bonorum &c.
Quinimo ipse est princeps pastorum primæ
petri. 5. & pastor ecclesiæ cap. testes. §. ecce
secunda quæstione. 7. cap. in scripturis octaua
quæstione. 1. Et ideo non conueniebat dare
alteri administrationem pontificatus quem
tunc per se administrabat. Vnde licet per di-
cta verba petrus fuerit factus pontifex / non
tamen christo viuente administrauit.

¶ Et si dicatur ergo fuissent duo pontifices
eodem tempore: vnus administrans christus / C
& alius sine administratione petrus. respon-
detur non esse absonũ quòd christus qui fun
dabat ecclesiam certus de sua passione futura
(ne relinqueret post mortem & ascensionem
suam ecclesiam sine capite & pastore) elige-
ret primum pontificem qui post eum admi-
nistraret & iurisditionem exerceret. Ad quod
facit quòd videtur illo exemplo postea petrus
putasse sibi licere eligere clemẽtem in suum
successorem: vt in cap. si petrus octaua quæ-
stione. 1. Et satis suadet ratio quòd quando
petrus confessus est christum esse filium dei
tunc christus dederit ei pontificatum / & pro-
miserit se daturum ei potestatem maiorẽ q̃
cæteris dicendo & tibi dabo claues regni cœ-
lorũ. ac si dixisset tibi soli dabo omnem po-
testatis plenitudinem clauium tam iurisditio-
nis quàm ordinis / aliis vero apostolis pote-
statem ordinis tantũ designatam per illa ver-
ba matthæi decimooctauo quæcunque alli-
gaueritis &c. Et sic potest intelligi tex. 24.
q. 1. capitulo audiuimus / & doctores qui di-
cunt illa verba matthæi. 16. tibi dabo claues
fuisse verba promissionis executionis omni-
modæ potestatis pontificalis, non quòd per
præambula verba (& ego dico tibi quòd tu D
es petrus) nihil tunc fuerit petro concessum:
quia cum sint verba præsentis temporis, de-
notant designationem & traditionem digni-
tatis tempore prolationis verborum. l. cum
ad præsens. ff. si cer. petatur. Et sic posset pro
concordia dici quòd tunc tempore illorum
verborum fecerit eum pontificem. Et hoc o-
stendunt omnia iura loquentia de principa-
tu dato petro, quæ allegant semper illa ver-
ba matthæi sextodecimo tu es petrus & su-
per hanc petram &c. vt in capitulo ita domi-
nus. 19. distinc. & in cap. in nouo. 21. di.
& cap. sacrosancta vigesimasecunda distinc.
& cap. rogamus. 24. quæstione. 1. Et cum
loquuntur de executione, allegant illud io-
annis vltimo pasce oues meas: vt in cap. in
scripturis octaua quæstione. 1. in cap. solitæ
de maioritate & obedientia, & in extrauagan
ti vnam sanctam, & in epistola inter claras
cum similibus. Vnde videtur quòd tunc crea
uerit petrum summum pontificem quando
dixit tu es petrus, & executionem commise-
rit quando dixit pasce oues meas: & quòd in
cœna factus fuerit sacerdos cum aliis aposto
lis, quibus data est potestas ordinis matthæi
decimooctauo, & executio potestatis ordi-
nis post passionem ioannis vigesimo cum

A dominus insufflauit dicens accipite spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata &c. quam potestatem ordinis etiam petrus simul cum aliis pari consortio recepit. d.c. in nouo. 21. distinctione & in hoc dicũtur fuisse pares, quod intelligitur in executione authoritatis non in authoritate regiminis: vt dicit s.tho. ad gala. 2. lec. 3. Facit etiam tex. in. c. loquitur. 24. q. 1. ¶ Et per istũ intellectum concordantur omnia: quia illi qui dicunt ꝙ per illa verba matth. 16. fuerit promissus põtificatus, verum dicunt respectu plenitudinis potestatis & executionis & perfectionis: sed respectu designationis creationis & electionis in papam non dicitur promissus sed datus pontificatus, & verba ibi hoc sonant, quorum aliqua sunt præsentis tẽporis: (vt illa tu es petrus) aliqua futuri: vt illa ędificabo ecclesiam & tibi dabo claues &c.

¶ Quando autem fuerit petrus consecratus in episcopum, alex. 15. di. in sum. videtur velle ꝙ per illa verba ioan. vl. pasce oues meas, & ꝙ tunc fuerit factus episcopus. Vnde secũdum eum resultat ꝙ primo in cœna simul cũ aliis apostolis factus fuerit sacerdos, & postea ioan. vl. creatus & cõsecratus in episcopum. ¶ Sed posset attentari/ salua ro. ecclesiæ determinatione, quòd matth. 16. cum dictum est
B ei beatus es simon bar iona & ego dico tibi quòd tu es petrus, tunc per dicta verba propter confessionem per eum factam dominus fecerit eum beatum & summum pontificem eundem tunc consecrando: & quòd tũc propter excellentiam potestatis quam in sacramentis habuit christus rem sacramenti sine sacramento contulerit dicendo tu es petrus. Et quia christus primo dixit petro beatus es, non immerito ex hoc etiam & cæteri romani pontifices dicuntur beatissimi patres. Et maxime ostendit hoc vis & vehementia verborum & ego dico tibi. ac si dixisset ego deus tuus quem tu confessus es/ dico tibi quòd tu es petrus: quod est dicere facio te summum caput/ principalem patrem seu pastorem & supremum episcopum, per quæ videtur (quia dei perfecta sunt opera) tunc fuisse consecratus a domino in episcopum, & per hoc factum beatum. Et ꝙ eodem tempore fuerit creatus & ordinatus & consecratus in episcopum, innuunt illa iura .c. in nouo & c. sacrosancta, & tex. in. c. decretales, 20. di. & clarius tex. in. c. quodcunq. 24. q. 1. & c. loquitur, (ibi super vnũ ędificat ecclesiam) & capitulo rogamus, & eadem causa quęstione. 2. c. 2.

C ¶ Nec est absonum/ quia tenet collatio ordinis episcopalis etiam si ordinatus non sit sacerdos (vt tenent magis communiter doc. in. c. vnico de cle. per sal. promo, tenendo quòd episcopatus sit ordo) licet non recipiat episcopalis ordinis executionem antequàm fiat sacerdos: vt in capitulo ex literis de excess. prælat. & dicunt doctores in dicto capitulo vnico. Vnde cum christus executionem dignitatis pontificalis differret vsq; ad ædificationem ecclesiæ quam super se petram (. 1. ad corin. 10. de consecra. distinctione. 2. re uera & capitulo in calice, & de pœni. distinctione. 3. in falicibus) erat fundaturus/ quod fuit in passiõe eius perfectum, & consetuaturus in petri soliditate .c. ita dominus. 19. distinctione/ & .c. fideliot. 50. di. non fuit absonum quòd petrus creatus & consecratus fuerit episcopus & papa per verba tu es petrus matth. 16. & postea factus sacerdos in cœna cum aliis apostolis, & quòd demandata fuerit ei pastoralis officii executio ioan. vl. per verba pasce oues meas. & hoc proprie sonant verba. ¶ Vel potius posset dici quòd creatio electio siue designatio eius in pontificem facta fuerit matth. 16. quando dominus dixit ei tu es petrus, consecratio autem in cœ D na in qua omnes fuerunt facti sacerdotes. Quia enim vnus solus erat pontifex/ verisimile est in tanta sacramentorum ordinatione etiã petrum fuisse ordinatum, id est consecratum in episcopum cum alibi non legantur verba designantia consecrationem, & verba ioan. vl. sonant magis executionem, cum dicitur imperatiue pasce oues meas. quod pascere spectat ad eum qui iam est factus & consecratus in episcopum.

¶ Et notandum est quòd matth. 16. prius christus vocauit petrum simonem & postea mutauit ei nomen: dixit enim beatus es simon bar iona & ego dico tibi quòd tu es petrus, ac si dixisset non es vlterius simon sed mutato noĩe quia factus es põtifex vocaris petrus. Ex quo dicit glo. in proœ. 6. ꝙ hac ratione quia fuit mutatum nomen petro etiam hodie mutatur nomen pontificibus cũ assumũtur ad pontificatum. Quapropter dicitur ꝙ roma. pontifex vicẽ petri gerit: vt in .c. per venerabilem qui filii sint legi. Vnde matthæus in euangelio sæpius dicit simon qui dicitur petrus: vt patet in quarto & 10. capitulo. quasi dicat, olim simon nunc tempore scripturæ euangelii dicitur petrus. quod exponit

beda in.d.4.c.id est agnoscens.agnoscere au-
A tem proprie est adire. l. puberem. C. de iure
deli. quasi pontificatum capiens. ¶ Item pe-
trus latine & græce idem significat quod ce-
phas syriace.ita dicit glo. super illud matthæi
10.primus simon qui dicitur petrus. Idē glo.
super illud mar.3. & imposuit simoni nomē
petrus.& ibi subiungit q̄ deus voluit petrum
prius alio nomine vocari vt ex mutatione no
minis viuacitas sacramenti notaretur. Vnde
& glo. hiero.ibi dicit/ de obediētia ascēdit ad
agnitionē. Et ioā.1.glo.nicolai dicit q̄ nomē
simon interpretatur obediēs.ideo dr̄ transire
de obedientia ad agnitionem,quia vt dictum
est petrus dicit̄ agnoscens.Vñ ibidē super il-
lud tu vocaberis cephas/dicit glo.interli. nō-
dum ponit nomen sed præsignat. quasi dicat
q̄ erat futurus capitaneus. & euangelista ibi
dicit q̄ cephas interpretatur petrus. Vnde de
simone hoc est obediēte factus est cephas seu
petrus.i. agnoscens & fundamentum & fidei
soliditas. quod fuit matth.16. cū dictū est ei
ego dico tibi q̄ tu es petrus. Et hoc designat
glo. nicolai super illud tu vocaberis cephas
ioan.1. quæ plus dicit q̄ mutatio nominis a
deo facta / semper facta est ex aliqua gratia
speciali quam a deo consecutus est ille cuius
nomen mutatum est: vt patet gene.32. vbi ia-
B cob vocatus est israel.& de abrahā gene.17.
Vnde primo fuit simon obediens, postea ce-
phas seu petrus. i. agnoscens quādo datus est
ei pōtificatus. agnouit.n. plenitudinē potesta
tis in vniuersali ecclesia: hoc est adiuit seu su-
scepit pontificatū.sicut proprie agnoscere hæ-
reditatem est adire hæreditatem: vt in.d.l. pu
berem de iure delibe.¶ Beda tamen(& refert
alex.de ales)super illud ioan.1.vult q̄ petrus
nō dicatur agnoscens quia agnouerit messiā,
cum andreas frater eius ante ei dixerit inueni
mus messiam. Et aug. ioan. vlti.dicit petrū di-
ctum esse a petra. sed non negat augu. quin
etiam interpretetur agnoscens: potest enim
idem vocabulū plures habere significatus.
¶ Et aduertendum est q̄ ioan.1. dictum est si
mon ioānis tu vocaberis cephas: quod inter-
pretatur ibi euāgelista petrum. propter quod
considerandum est q̄ dicit vocaberis in futu-
ro cephas: quod factum agnoscimus matth.
16. cum dominus dixit ei tu es petrus. Et sic
patet q̄ tunc fecit eum primū,& consequēter
pōtificem.Quod videtur innuere aug. super
illud ioan.1.cum dicit. magnum q̄ muta-
uit ei nomen & fecit de simone petrum: pe-
trus autem a petra, petra vero ecclesia: ergo
in petri nomine figurata est ecclesia, & con- C
sequenter caput & pastor ecclesiæ designatus
est secundum augu. Vnde primus tenuit epi
scopatum ierosolymis/exercēdo quæ episco-
palis ordinis esse iudicantur: vt legitur. 1.2.
&.3. act. post hoc fuit episcopus antiochiæ:
vt legitur ad gala.2. deinde romæ: vbi ipse
scripsit primā epistolam: vt patet ex fine eius
cum dicit,salutat vos ecclesia quæ est in baby
lone.quæ accipitur pro roma secundum be-
dam & hiero. & dicit glo. ibi. Licet teppe-
terim q̄ quidam marsilius de padua(quē cre-
do fuisse illum damnatum)voluit petrum
non præfuisse romæ.quod falsum est: vt ostē
dit hierony.in li.de vi.illus.& probat tex.in.c.
hæc est fides.24.q.1.& nullus eorum qui scri
bunt de vitis pontificum hoc negat.
¶ Quare autē potius petro q̄ ioanni qui erat
virgo datus fuerit pontificatus & primatus ec-
clesiæ,ponit hiero.in li.1.contra iouinianum.
vbi etiam ponit de primatu petri.
¶ Sed quia communiter tenetur q̄ dicta ver
ba matth.16. fuerint promissionis / & quia
medio tempore intercessit negatio per petrū
facta ex quo posset forte argui se reddidis-
se indignum pontificatu,tutius videtur tenen
dum q̄ per illud ioan.21.pasce oues meas fa- D
ctus fuerit pontifex. licet & ad hoc q̄ medio
tempore negauit christū &c. idem possemus
dicere de aliis apostolis / qui ante passionē in
cœna fuerant ordinati sacerdotes: scilicet q̄
reddidissent se indignos.
¶ Et ex his apparet clare quomodo papa est
maior concilio: quia si vt dictum est dignitas
episcopalis est immediate a petro, & iurisdi-
tio episcopalis descēdit a petro: vt in.c. ita do
minus.19.di. quod etiam vltra allegatos di-
cit pau.de cas. consi.280.incipit in facto præ
senti. Episcopi autē qui sunt in concilio non
habent aliam iurisditionem q̄ descensiue a pa
pa.sequitur ergo q̄ concilium quod consistit
ex ipsis episcopis/sit minus papa.l. solēt cum
simil.ff.de offi.procon.c. dudum de præben.
in.6.
¶ Quare autem petrum tunc præposuerit &
pontificatus executionem vsq; post passionē
demandare distulerit, vide tex.in.c.cōsideran
dum & in.c.fidelior.50.di. Item quia nō erat
conueniens q̄ quandiu christus per se eccle-
siam regebat/alium præponeret & duo inso-
lidum pontificatum gubernarent: cū non nisi
vnus possit esse papa, vt.7.q.1.cap.factus est
cornelius.& ioā.10.erit vnum ouile & vnus
pastor.glo.in cle.ad nostrum de hære.probat

A tex. 79. di. c. si duo. ꝑ Nec est absonum ꝙ eũ ante passionem in põtificem elegerit: cum & petrus ante mortem sibi clementẽ in successo rem elegerit. 8. q. 1. si petrus: vt supra dixi.

¶ Non obstat præmissis illud matth. 12. & lu. xi. ipsi iudices vestri erunt, quod dixit christus iudæis de apostolis. & illud psal. 44. pro patribus tuis nati sunt tibi filii/constitues eos principes super omnẽ terrã: vt sic immediate videatur data iurisditio apostolis a christo, Quia illud intelligitur de iudicio vniũersali in quo constituti sunt iudices totius mũdi ad iudicandum simul cum christo sicut assessores iuxta illud matth. 19. cũ sederit filius hominis &c. Vel secundum glo. nicolai ibi constitues eos principes: scilicet in spiritualibus, quia constituti sunt episcopi per diuersas orbis partes. Quod factum fuit per petrum: vt in. c. in illis. 80. di. Papæ aũt potestas est a deo immediate: vt supra dictum est. c. nouit de iudi. 7. q. 1. cap. remoto. Nam sacerdotium fuit trãslatum de aharon in christũ & a christo in petrum: vt notatur in. c. translato de consti. & probatur in. d. ca. in nouo. 21. di. Igitur quia potestas papæ est immediate a deo & dignitas episcopalis a petro/item quia petrus constitutus est princeps & caput vniuersalis ec-

B clesiæ (vt in. c. loquitur. 24. q. 1. c. sacrosancta 22. di. & in. c. in nouo. 21. di. & supra dictum est) & hoc tam a christo q̃ etiam ab ipsismet apostolis. c. in nouo. & d. c. sacrosancta, sequitur ꝙ postq̃ apostoli semel transtulerunt primatum in petrum/etiam si ei datus nõ fuisset a christo iam non posset ecclesia ab eo vltra dictum primatum auferre: vt in. §. sed quod principi. insti. de iure natura. gen. & ciui. tum etiam quia omnis iurisditio episopalis deriuatur a petro & a romanis pontificibus petri successoribus (vt supra clare ostẽsum est) negari non potest quin papa sit maior episcopis ex quibus consistit concilium. omne. n. agẽs inquantum agens nobilius est passo inquit. s. tho. in. 1. par. q. 79. arti. 2. ad. 3 argu. Vnde dicit bernar. ad eugenium in li. 2. de considera. post medium. age indagemus diligẽtius qui sis, quam geras pro tempore personam in ecclesia dei. quis es? sacerdos magnus/summus põtifex. tu princeps episcoporum/tu hæres apostolorũ. tu primatu abel, gubernatu noe, patriarchatu abraham, ordine melchisedec, dignitate aharon, authoritate moyses, iudicatu samuel, potestate petrus, vnctiõe christus. tu es cui claues traditæ, cui oues creditæ sunt. Sunt quidem & alii cœli ianitores & gregũ pastores: sed tu tanto gloriosius quanto & differentius vtrunq; præ cæteris nomen hæreditasti. habent illi sibi assignatos greges singuli singulos: tibi vniuersi crediti/ vni vnus. nec modo ouium sed & pastorũ tu vnus omnium pastor &c. C

¶ SED præmissis (videlicet quæ dicta sunt de tempore pontificatus petri) videtur obstare ꝙ si ex designatione & mutatione nominis arguere volumus matth. 16. datum pontificatum, obstat illud quòd ioan. vlti. quando dixit ei christus pasce oues meas non vocauit eum petrũ, sed vocauit eum simonẽ ioannis. ex quo videtur ꝙ non erat adhuc pontifex factus: quia nõ vocauit eum petrum. ꝑ Item secundo obstat illud marci. 3. & imposuit simoni nomẽ petrus: & tamen illud fuit in prima vocatione. & sic videtur ꝙ dominus diu anteq̃ matth. 16. diceret tu es petrus/ mutauerat ei nomen.

¶ Sed ad hoc posset responderi ꝙ vt supra dictũ est & in veteri & in nouo testamento nominis mutatio facta a deo/semper designauit aliquam specialem gratiam quam quis consequebatur. & ideo non sine mysterio ioan. vl. etiam cognomine alio petrũ nominauit dominus, sed ad ostendendũ gratiam quã cõsequuturus erat de administrando pontificatu cuius executio nondum fuerat ei demandata. Ad quod sciendum est ꝙ ioannes interpretatur in quo est gratia siue gratia domini: vt dicit beda super illud mat. 3. & ioannem fratrẽ iacobi. vt igitur ostenderet dominus quomodo demandabat ei executionem & plenitudinem potestatis pontificatus/vocauit eum simonem ioannis. Sicut enim primo quando designauerat & elegerat eum in pontificẽ appellauerat eum petrum. i. agnoscentem, sic & modo vocat eum simonẽ ioannis. i. obedientem domini gratia pascere debentẽ oues hoc est vniuersalem ecclesiam. ac si dixisset obediens gratia domini pasce oues meas. Nec conueniebat tũc vocare eum petrum: quia cum nomen petrus esset ei datum loco proprii nominis, illi non poterat conuenire cognomen ioannis: quia non erat verum dicere ꝙ esset petrus ioãnis: sq; post nomẽ põtificatus superinductũ non dedit ei aliquod cognomẽ neq; parentis neq; familiæ. & propterea semper in bullis papalibus post nomen põtificatus subsequitur seruus seruorum dei: vt exempli gratia iulius episcopus seruus seruorum dei. Vnde ideo non nominauit eum sub nomine põtificatus, quia non erat cõueniens ꝙ ille a quo D

receperat pontificatum & a quo debebat acci
A pere omnem potestatem iurisditionis & ordi nis & executionem regiminis & administra, tionis plenitudinis potestatis, vocaret eũ no, mine pontificatus & teuerẽtiæ siue superiori tatis: cum enim esset christi vicarius (licet pa, pa) erat ipso inferior: & vocare papã sub no, mine pontificatus est proprium inferioris & subditi & non superioris.

¶ Non obstat illud mar. 3. quia nõ dicitur ibi quando dominus imposuerit simoni nomen petrus: nec dicitur ꝙ in actu vocationis muta uerit ei nomen. ¶ Et licet ibidem mar. 3. etiã ioanni & iacobo mutauerit noĩa & imposue, rit eis noĩa boanerges quod est filii tonitrui, non obstat: quia nusq̃ reperitur hoc dictum in traditione alicuius dignitatis vel præemi, nentiæ sicut in petro.

¶ Et ad confirmandũ ꝙ tũc petrus factus fue rit papa matth. 16. per illa verba tu es petrus, do vnam rationẽ cui cum difficultate potest responderi. Clarum est ꝙ omnes probãt pri, matum petri inter cætera ex hoc ꝙ petro pri mo dictũ fuit quodcunq̃ ligaueris super ter, ram: vt in. c. rogamus. 24. q. 1. & in. c. sacrosan cta. 22. di. & in. c. solitę de maio. & obediẽ. Ex quo ait. s. tho. in. 4. sen. di. 24. q. 3. arti. 2. quæ,
B stiun. 3. ad. 1. argu. ꝙ quis omnibus aposto, lis data sit cõmuniter potestas ligandi & sol, uendi, tamen vt in hac potestate aliquis ordo significaretur primo soli petro data est, vt o, stẽdatur ꝙ ab eo in alios debet ista potestas descendere. Si aũt diceremus tunc nõ fuisse ei datũ pontificatũ/ & omnia illa verba fuisse tantum verba promissionis (sicut & quando dixit omnibus apostolis matth. 18. quæcũq̃ alligaueritis & c. quæ etiã dicuntur fuisse ver ba promissionis) sequeretur ꝙ non esset ve, rum potestatem fuisse prius datam petro sin, gulariter q̃ aliis apostolis. imo sequeretur ꝙ prius data fuisset omnibus apostolis simul q̃ soli petro: quia prius fuerunt dicta illa verba accipite spiritum sanctum quorum remiseri, tis peccata remittuntur eis & c. ioan. 20. (quæ fuerunt verba dispositiua & datiua potestatis & dicta omnibus apostolis simul absente tho ma solo) q̃ verba dicta petro pasce oues me, as ioan. vl. Et sic non prius fuisset data pote, stas petro tanq̃ capiti sed simul cũ apostolis. Et sic illa argumentatio a prioritate non esset bona: quia non esset verũ ꝙ prius fuisset data potestas petro q̃ aliis apostolis. ¶ Vñ videtur vera conclusio ꝙ per illa verba tu es petrus fuerit designatus electus creatus & factus põ tifex & papa, sed claues pontificatus non fue runt ei tunc datæ sed tantum promissæ / cum
C tunc ipsemet christus administraret (quod p bat tex. ibi cum sequitur & tibi dabo claues regni cœlorum: quasi dicat suis loco & tem, pore dabo exercitium administrationis pon, tificalis potestatis: licet vt dixi cõmuniter te, neatur quõd fuerint verba promissionis) & quõd deinde cõsecratus fuerit in episcopum cum cæteris aliis apostolis in cœna/ vbi data est ei potestas ordinis simul cum aliis apo, stolis & postea huius potestatis executio io, annis. 20. (sed apostoli fuerunt tantum or, dinati sacerdotes sed petrus consecratus epi, scopus in cœna: quia non legitur ꝙ aliquis alius apostolus a petro factus fuerit a christo epus immediate, sed mediante petro. quod p bat tex. in. c. porro. 66. di. & ponit petrus de palu. in. d. trac.) postea autem data est plenitu do potestatis in iurisditionalibus gubernatiõ præfectura administratio & exercitiũ vsus & executio oĩmodę potestatis tam iurisditionis q̃ ordinis ioan. vl. per illud pasce oues meas.

¶ Pro quo etiam considerandum est quõd ibi matth. 16. christus cum dixit beatus es simõ bar iona, non dixit eris. & subiungit quia caro & sanguis non reuelauit tibi sed pater meus qui est in cœlis. quod est dicere caro & san, guis non reuelauit tibi hãc veritatem ꝙ sum
D christus filius dei/ caro & sanguis non reuela uit tibi ꝙ esses pontifex & vniuersalis pastor ecclesiæ, sed pater meus qui est in cœlis: quia a deo veniũt inspirationes rerum spiritualiũ, & a deo datur pontificalis dignitas (vt in. c. nouit de iudi.) & non secũdum carnem/ no bilitatem sanguinis siue potentiam: vt in. c. ve nerabilis de præben. Et deinde subiungit, & ego dico tibi ꝙ tu es petrus.

¶ Et si dicatꝰ ꝙ si dicta verba tu es petrus sunt tributiua & datiua siue designatiua pontifica, tus / sequeretur ꝙ statim potuisset administra re & exercere iurisditionem: quia cum papa est electus statim potest administrare: vt. 23. di. c. in nomine domini. & dicitur in. c. licet de elec. sicut & quilibet alius episcopus electus & confirmatus potest ea quæ sunt iurisditio, nis sed non ordinis. c. trãsmissam de elec. re, sponsum est supra ꝙ nõ erat cõueniens quã, diu christus per se præerat & administrabat vt daretur alius qui similiter præesset & admi nistraret. Item etiam potest responderi ꝙ do, minus sciebat petrum se negaturum & sic nõ esse mansurũ omnino firmũ in fide/ & postea ipsum pœnitentiã acturum & in fide firmum

A mansurum: & ideo non fuit ante passionē ei demandata omnimoda potestas & exercitiū, quia potuisset ei dici ꝙ per negationem perdidisset pontificatum, ad hoc est quod dicitur de marcellino & sixto in.c.nunc autem.21.di. Nec est absonum ꝙ interdum quis habeat dignitatem sine administratione: vt in.l.decurionibus ibi glo.C.de silen.li.12. Et propterea etsi fuit dilata potestas administrandi/cum dictum est indefinite & tibi dabo claues, quas claues dominus nec dedit nec dixit se ita daturum aliis (licet fuerit eis data potestas ligandi & soluendi (petro soli vt principali datę sunt claues gubernandæ & non aliis.

¶ Sed videtur his obstare tex. in cap. fidelior 50.di. vbi dicit fidelior factus est petrus post, q̄ fidem se perdidisse defleuit atque ideo maiorem gratiam repperit q̄ amisit tanq̄ enim bonus pastor tuēdum gregem accepit. Ex quo apparet ꝙ post negationē factus fuerit pontifex, cū post negationē tuendum gregem acceperit: & sic nō ante passionem tunc videlicet quando dixit ei dominus tu es petrus matth. 16. Sed si bene inspiciatur, ille tex. magis facit pro q̄ contra: quia non sine mysterio dicit maiorem gratiam repperit q̄ amisit/tanquam enim bonus pastor tuēdum gregem accepit.

B nam ex hoc sequitur ex quo eum appellat pastorem, ꝙ ante erat pastor q̄ negaret/& ꝙ erat pastor sine exercitio: qa ante non erat ei datū gubernare & tueri gregem. sed postquam negauit repperit maiorem gratiam: quia demādata est ei omnis administratio tuendi & pascendi gregē dominicum per illud ioan. vlti. pasce oues meas. Et hoc ostendunt verba quę sequuntur in tex. videlicet vt qui sibi infirmus fuerat fieret omnibus firmamētum. Infirmus pastor fuerat christum negando: ideo post reuersionem factus firmamētum/ gubernandū & tuendum gregem suscepit. & sic executionem potestatis pontificalis.

¶ Et deinde subiungit & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam. Quod nonnulli intelligūt dictū de petro: vt innuit tex. in. c. fidelior. 50. di. & est tex. ambro. in li. 1. homi. liarum. Et probat tex. in. c. quoniā vetus. 24. q. 1. et hiero. super illud matth. 16. dicit in cōmen. tu mihi dixisti tu es christus filius dei viui, & ego dico tibi sermone non casso & nullum opus habente, sed dico tibi quia meū dixisse fecisse est ꝙ tu es petrus. sicut enim apostolis donauit vt lumen mundi appellarētur/ & cætera a domino sortiti sunt vocabula, ita & simoni qui credebat in petrā christum/ petræ largitus est nomen, ac secundū metaphoram petræ dicitur recte ei ædificabo ecclesiā

C meā super te. Item & beatus maximus in sermone apostolorum petri & pauli qui incipit gloriosissimos christianæ fidei principes dicit, hic est petrus cui christus dominus communionem nominis libenter indulsit. vt.n. (sicut apostolus paulus edocuit) petra est christus, ita per christum petrus factus est petra dicēte dño tu es petrus & super hanc petrā ædificabo ecclesiā meā. Item theophilus super illud luc. 22. & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos dicit. hoc enim decet te qui meū robur es & petra ecclesię. Item leo in sermone. 3. ordinationis suæ ad illud matth. 16. & ego dico tibi dicit. i. quia ego sum inuiolabilis petra/ego lapis angularis qui facio vtraque vnum/ego fundamētum præter quod nemo pōt ponere aliud, tu quoque petra es: quia mea virtute solidaris vt quæ mihi potestate sunt ꝓpria sint tibi mecū participatione communia. Item augu. in. 5. sermone apostolorum petri & pauli dicit, petrus audire meruit amē dico tibi ꝙ tu es petrus & sup hāc petrā ædificabo ecclesiam meam. dignus quidem qui ædificādis in domo dei populis lapis esset ad fundamētum/ colūna ad sustentaculum/ clauis ad

D regnum. Et origē. super illud matth. 16. vide q̄tam potestatē habeat petra super quā ędificatur ecclesia, vt etiam iudicia eius maneant firma quasi deo iudicante per eam. Item aug. in li. retrac. c. 2. dicit. dixit in quodā loco de apostolo petro ꝙ in illo tanq̄ in petra ædificata sit ecclesia. verum postea dicit se alibi nomine petræ christū intellexisse: & tandem defert iudicium lectori vtra sententiarum sit probabilior. Ex his ricardus archiepiscopus armachanus in summa de quęstionibus armenorū li. 7. c. xi. dicit ꝙ illa verba super hanc petram/ si bene attendatur textura verborum intelligūtur de petro. Et istā opinionem sequutus est car. de turre cre. in. 2. li. c. 19. Quod repugnat aliquibus supradictis, cum dictū est ꝙ petra erat christus qui in sua passione sanguine ꝓprio ecclesiā fundauit. quod etiā dicitur in epistola athanasii & aliorum episcoporum in cōcilio alexandrino congregatorū ad fœlicē papam/ibi, & sicut in christo christiani sic & in petra id est christo renouantur ecclesiæ: tu es sicut diuinū veraciter testatur eloquiū petrus, & super fundamentū tuū ecclesiæ columnæ id est episcopi qui ecclesiā sustinere & ꝓpriis humeris portare debent tibi sunt confirmatæ tibique claues regni cœlorum commisit &c.

¶ Sed mihi videtur ꝙ ſi attẽdatur textura ver
A borũ/ proprie intelligitur de chriſto: quia di-
cit & ego dico tibi ꝙ tu es petrus & ſuper hãc
petram. non dicit ſuper te petrã ædificabo ec-
cleſiam meam: alioquin fruſtra diceretur pe-
trus a chriſto petra, vt dicit ibi glo. ordi. tu es
petrus a me petra ita tamen vt mihi retineam
dignitatem fundamenti, Et grego. in epiſtola
ad ſyracuſanum epiſcopum. quis neſciat ſan
ctam eccleſiã in apoſtolorũ principis ſolidita-
te firmatã, qui firmitatẽ mentis traxit in nomi
ne vt petrus a petra vocaretur. Itẽ apoſtolus
1. ad corin. 10. dicit. petra autẽ erat chriſtus.
de pœniten. di. 3. in ſalicibus. de conſecra. di.
2. c. reuera. & c. in calice. ¶ Et augu. in ſermo-
ne. 13. de ver. do. ſuper illud matth. 14. de
chriſto ambulante ſuper aquas maris inquit.
tunc ei dominus ait beatus es ſimon bar iona
quia nõ reuelauit tibi caro & ſanguis ſed pa-
ter meus qui eſt in cœlis, deinde addidit & ego
dico tibi: tanꝗ diceretur quia tu dixiſti mihi
tu es chriſtus filius dei viui, & ego dico tibi ꝙ
tu es petrus: ſimon quippe ante vocabatur.
hoc autẽ nomẽ ei vt petrus appellaretur a do
mino impoſitũ eſt: & hoc vt ea figura ſignifi-
caret eccleſiã, quia enim chriſtus petra/ petrus
populus chriſtianus. petra enim principale
B nomen eſt: ideo petrus a petra/ nõ petra a pe-
tro: quomodo non a chriſtiano chriſtus ſed a
chriſto chriſtianus vocatur. tu es ergo inquit
petrus, & ſuper hanc petram quam confeſ-
ſus es, ſuper hanc petram quam cognouiſti
dicens tu es chriſtus filius dei viui/ ædificabo
eccleſiam meam. i. ſuper meipſum filium dei
viui ædificabo eccleſiam meã: ſuper me ædifi
cabo te/ non me ſuper te. nam volentes ho-
mines ædificari ſuper homines dicebant ego
quidem ſum pauli/ ego autem apollo &c. &
aliqui qui nolebant ædificari ſuper petrũ ſed
ſuper petram dicebant ego autem ſum chri-
ſti. Et paulopoſt. idem ergo petrus a petra co
cognominatus beatus/ eccleſiæ figuram por-
tans/ apoſtolatus principatum tenens &c. Et
idem ioan. vl. dicit non ſuper petrum ſed ſu-
per petram chriſtum ædificatã eſſe eccleſiã.
Et glo. nicolai matth. 16. ſuper illud & ſuper
hanc petram/ dicit, ſcilicet quã confeſſus es. i.
ſuper chriſtum. Et inde eſt ꝙ chriſtus dicitur
caput & principale fundamentũ eccleſiæ (vt
ponit. s. tho. in. 3. parte. q. 8. ar. 1. & tex. in. c. 1.
de ſacra vnc. & in cle. 1. de iureiu. vnde dicit
apoſtolus primæ ad corin. 3. & tex. in. c. fi. de
presby. non bap. & tex. in cle. 1. iuncta glo.
de ſum. trini. & tex. 1. quæſtio. 1. cum paulus,
ꝙ fundamentum aliud nemo poteſt ponere
præter illud quod poſitum eſt quod eſt chri C
ſtus ieſus, & dixi ſupra in. 5. argu. pro iſta par
te) petrus vero ſecundarium, Et ſic intelligũ-
tur iura quæ innuunt petrũ eccleſię fundamẽ
tum: vt in. c. fidelior. 50. di. & in. c. quoniã ve-
tus. 24. q. 1. Sæpius tamen iura dicunt in pe-
tri ſolidatæ firmatã eccleſiã: vt in. c. ita domi-
nus. 19. di. & in. c. 1. de homi. in. 6. & in cap.
fundamenta de elec. eo. li. cũ ſimil. ¶ Vnde
glo. in clemen. 1. & cardi. ibi de ſumma trini.
dicit ꝙ fundamentũ ſumitur multis modis.
Sic in propoſito in eccleſia primũ fundamen
tum eſt chriſtus, qui ſuper ſe petram funda-
uit eccleſiã. deinde fundamentũ ſecundo eſt
in petro & hodie in papa. Nec poteſt prætẽ
di fundamẽtũ in ipſamet eccleſia vniuerſali:
quia eſſet ſuiipſius fundamentũ, quod dicere
eſſet ridiculũ. Et ita dicit roſel. in ſua monar.
char. 70. Tertio fundamentũ eccleſiæ eſt in a-
poſtolis: iuxta illud pſal. 86. fundamenta eius
in montibus ſanctis. quod glo. exponit. i. in
apoſtolis. & idẽ tex. in. c. fundamenta in prin.
de elec. in. 6. Et nico. ſuper illud. 1. ad corin.
3. fundamẽtũ enim nemo aliud poteſt pone-
re &c. reſpondendo ad illud apoca. 21. vbi di
citur ꝙ. 12. apoſtoli ſunt duodecim funda-
menta ciuitatis dei per quam intelligitur ec- D
cleſia: dicit, quòd fundamentum poteſt du-
pliciter capi, vno modo proprie, quod eſt il-
lud quod habet ſtabilitatẽ & firmitatẽ ex ſe:
& ſic ſolus chriſtus eſt fundamentũ eccleſiæ.
vnde augu. in ſermone vigiliæ apoſtolorũ
petri & pau. veracem petrũ petra fecerat, pe-
tra enim erat chriſtus. alio modo improprie
& large ſcilicet illud qđ adhæret primo fun-
damento iam poſito: ſicut ſunt lapides prima-
rii fundamento inhærentes. & ſic apoſtoli di-
cuntur eccleſiæ fundamenta, quia primitus
adhæſerũt chriſto. Sic & apoſtolus primæ ad
corin. 3. inquit/ vt ſapiens architectus funda-
mentum poſui, quod exponens nico. dicit/ ſci
licet prima initia fidei vobis annuntiando. Et
ſequitur/ alius autẽ ſuperædificat. i. alii docto-
res poſt me vos docentes docuerunt ſequen-
tia. Sic ergo patet ꝙ diuerſis reſpectibus dici-
tur quis fundamentũ eccleſię: ſed petrus poſt
chriſtum ſingulari quadam prærogatiua pri-
mo dicitur eccleſiæ fundamentũ propter ver
ba tu es petrus/ a petra dictus. Vnde augu. in
ſermone. 2. apoſtolorum pe. & pau. loquens
de claudo a petro curato dicit. audiſtis frequẽ
ter ipſum petrum a domino petram nuncu-
patum: ſicut ait tu es petrus & ſuper hanc pe

A tram ædificabo ecclesiam meã, si ergo petrus petra est super quam ædificatur ecclesia, recte prius pedes sanat vt sicut in ecclesia fidei fundamentum continet ita & in homine mẽbrorum fundamenta cõfirmet. Sic & damasus in sermone de transfiguratione dicit. non te dominus tabernaculorum sed vniuersalis ecclesiæ constructorem constituit. Et augu. in sermone cathedræ. s. petri dicit. recte ecclesiæ natalem sedis petri colunt quam apostolus pro ecclesiarum salute suscepit, dicẽte domino tu es petrus & super hanc petram ædificabo ecclesiã meam, petrum itaq; fundamentũ ecclesiæ dominus nominauit: & ideo digne fundamentum hoc ecclesia colit super quod ecclesiastici ædificii altitudo consurgit. Item augu. super psal. 86. dicit, vt noueritis ꝙ fundamentum christus & primum & maximũ, fundamentum inquit apostolus nemo põt aliud ponere præter id quod positum est quod est christus iesus: quomodo ergo fundamenta prophetæ aut apostoli? & quomodo fundamentum christus iesus quo vlterius nihil est? quomodo putamus nisi quemadmodũ aperte dicitur sanctus sanctorũ/ sic figurate fundamentũ fundamentorũ: si ergo sacramenta cogites, christus sanctus sanctorũ: si gregẽ sub-
B ditũ cogites, christus pastor pastorũ: si fabricã cogites, christus fundamentũ fundamẽtorũ. Vn & idem damasus papa scribẽs epis aphricanis inquit. scitis fratres charissimi firmamentũ a deo fixum & immobile atq; titulũ lucidissimum suorũ sacerdotũ .i. omnium episcoporum apostolicã sedem esse constitutã & verticẽ ecclesiarum: fuit enim (sicut diuinũ veraciter pronunciat verbũ) simon petrus & super firmamentum eius ecclesiæ columnæ qui episcopi intelligũtur (vt in cle. 1. de pœ.) confirmatæ sunt: & ei claues regni cœlorũ cõmissæ, atq; potestas ligandi & soluendi quę in cœlis sunt & quæ in terris promulgata. Ecce describitur primum & secundum firmamentũ. ¶ Et si accipimus petram pro petro, tunc magis ostenditur maioritas petri & consequenter papæ ad concilium. Et ad prædicta adde quæ dicuntur infra in responsione ad. 18. contrariũ & ad. 20. & ad. 21. in fi. & omnino vide omnia latissime infra in. 15. motiuo, vbi alia multa dicuntur de ista potestate & principalitate papæ.

¶ NONO ꝙ papa sit supra concilium, apparet: quia potestas quam habent concilia faciendi constitutiones & decreta est data illis a papa: vt in. c. significasti de elec. c. bene quidẽ 86. di. bona glo. in. c. domino sancto. 50. di. in verbo cõciliorum. Et confirmatio canonum C editorum a pontificibus non ad conciliũ sed ad papam spectat / etiam si in concilio essent editi: vt in. c. qualiter & quando el. 2. de accusa. quod ideo est quia superior confirmat: vt in. c. 1. &. 2. de confir. vti. vel inuti. & in authẽ. de defen. ciui. §. interim. ponit bal. in. l. fi. C. de legibus. Et ad papam spectat interpretatio & declaratio decretorum & constitutionũ editorum in concilio. 17. di. c. nec licuit ibi glo. ca. post translationem de renun. 23. q. 5. de liguribus. Ergo sequitur ꝙ papa ad quem recurritur pro interpretatione/ sit maior. l. 1. C. de legibus. c. cum venissent de iudi.

¶ Decimo facit ꝙ non dubium est quin status ecclesiæ fuerit optime dispositus & ordinatus: quia a christo fundatus & dispositus, vt ponit. s. tho. in. 4. cõtra gen. ca. 76. & patet. 1. ad corin. 3. & transsumptiue. 1. q. 1. c. cõ paulus. Optimum aũt regimen multitudinis est ꝙ vnus præsit omnibus: vt inquit aristo. 3. politi. &. 12. metaphy. & tex. in. l. 2. §. nouissime ff. de origi. iuris. facit. l. si plures. §. apparet igitur. ff. de adminis. tuto. tex. in. c. in apibus. 7. q. 1. bene ponit. s. tho. in. 1. li. de regi. prin. c. 2. cum quattuor aliis sequen. & disputat & tenet rosellus per plures rationes in ti. de potestate D pontificali char. 22. Vnde & aristo. 12. meta. concludens vnitatem creatoris dicit. entia nolunt male disponi/ nec bona pluralitas principatuũ, vnus ergo princeps. quod bene ponit ioã. de ligna. in trac. de bello in. xi. c. Quapropter ezechielis. 34. dominus loquẽs de ecclesia per prophetã dicit. suscitabo super eos pastorem vnum. & ezech. 37. & pastor vnus erit oĩum eorum. & in veteri lege, quæ figura fuit nouæ, vnus summus sacerdos fuit institutus cui cæteri homines parere deberent. Vnde beatus ber. in li. 3. de cõsidera. ad euge. de ordine ecclesiæ inquit. non vilem repures formam hanc quia in terra est, exemplar habet e cœlo. viderat: hoc qui dicebat vidi sanctam ciuitatem ierusalem nouam descendentem de cœlo. Clarum autẽ est ecclesiam militantem deriuari & esse exemplatam & institutã ad formã cœlestis hierarchiæ/ siue subordinatam ecclesiæ triumphanti & cœlesti: vt patet per illud apoca. 21. vidi sanctam ciuitatem ierusalem nouam descẽdentem de cœlo &c. Sicut enim ibi sunt seraphim & cherubim & cæteri ordines sub vno capite deo, ita & hic patriarchæ & archiepiscopi & reliqui sub vno pontifice summo: nec est paruipen-

dendum ꝙ deum habet authorẽ & quòd de
A coelo duxit originẽ, ad hoc glo. in cle. ad no,
strum de hęre. Vnde ad propositum albertus
magnus in li. de missa dicit. hæc aduuatio. s.
multorum per omnẽ ordinẽ graduum eccle,
siæ ad vnum caput, in coelo refulget/in natu,
ris ostenditur/in operibus exemplificatur / in
diuinis legibus præcipitur/ & in toto corpo,
re mystico obseruatur. in coelis enim angeli
ad archãgelos/archãgeli ad principatus/ prin
cipatus ad potestates / potestates ad virtutes/
virtutes ad dominationes / dominationes ad
thronos/ throni ad cherubim & cherubim ad
seraphim secundum obedientiæ & illumina
tionis ordinem adunantur: & ipsa multitudo
angelorũ quæ in quolibet est agmine/ad vnã
personam quæ in quolibet ordine pręeminet
adunatur &c. Ad idem illud exo. 25. inspice
& fac secundum exemplar quod tibi in mon
te monstratum est. Inde dionysius de eccle.
hierar. c. 5. dicit, nostra enim hierarchia a deo
traditis ordinibus sancte disposita / sanctis &
coelestibus hierarchiis cõformis est: vt refert
cardi. de turre cre. in. 2. li. de eccle. ca. 1. Vnde
& iob. 38. dicitur. nunquid nosti ordinẽ coe,
li, & rationem eius pones in terra? vbi grego.
dicit. ordo quidẽ coeli in terra ponitur (hoc
B est in militante eccl'ia) cũ a triũphãtis ecclesię
exẽplari militans disponitur & formatur. Et
bñ tex. in. c. fi. 89. di. In coelesti aũt hierarchia
vnus est præsidens & maior cæteris. s. deus. er
go & in ista mundiali & terrena hierarchia
vnus est præsidens caput & maior omnibus,
videlicet papa. Et ita esse ponit extrauagans
vnam sanctam. Et ratio est: quia cum ecclesia
militans sit vnum corpus mysticum (. 3. q. 4.
engeltrudam. 23. q. 3. pro membris. &. q. 4. c.
sicut excellentiam. &. q. 5. de liguribus &. c. re
legentes) & quia vna est ecclesia/ vna sponsa/
vna mater (propter quod dicitur in symbolo
& vnam sanctam ecclesiam. & canti. 6. & ca.
loquitur. 24. q. 1. vna est columba mea perfe
cta mea) vnum debet habere caput. Et isto
modo arguit tex. in. d. extraua. vnam sanctam
& glo. in. c. causam quę el. 2. qui filii sint legi.
& glo. in. c. qui passus de conse. di. 2. & glo in
d. cle. ad nostrum de hære. Quæ hoc probat
alia naturali ratione. sicut enim operationes
rerũ naturaliũ procedunt ex naturalibus po,
tẽtiis, ita operationes humanæ procedunt ex
humana voluntate. oportuit autem in rebus
naturalibus vt superiora mouerent inferiora
ad suas actiones per excellentiã naturalis vir,
tutis collatæ diuinitus. sic igitur oportet in re

bus humanis quòd superiores moueant infe
riores per suam voluntatem ex vi authorita, C
tis diuinitus ordinatę. allegat sanctum thomã
in secunda secũdæ. q. 104. ar. 1. Et hoc arguit
etiam cardi. de turre cre. in. 2. li. de ecclesia. c.
48. & allegat cyrillum in li. thesau. dicentem
ꝙ romano pontifici omnes iure diuino caput
inclinant, & primates mundi tanq̃ ipsi domi,
no iesu christo obediũt. Cum igitur in coe
lestibus vnus sit supremus (vt dictum est)
consequẽter vnus ẽt est supremus in istis in,
ferioribus qui est papa, cui omnes de necessi
tate salutis tenentur obedire tanq̃ capiti & su
premo: vt dicit dicta extrauagãs & dicta glo.
super quo vide alex. 93. di. in sum. & quod di
ctũ est supra in. 5. motiuo. Vnde consequen
ter conciliũ tanq̃ membrũ istius corporis my
stici, inferius & minus est ipso capite hoc est
papa. Et istud motiuum conuenit cum septi,
mo supra posito.

¶ Vndecimo pro ista parte est tex. in. c. nunc
autem. 21. di. vbi est tex. ꝙ etiam in casu hæ,
resis concilium non habet facultatẽ condem,
nandi papam, & si causa papæ deducitur exa
minanda in cõcilio hoc fit de eius voluntate:
vt in. §. hinc etiam. 17. di. Et si etiã papa repe
riatur culpabilis, tamen non potest condem,
nari a concilio: quia prima sedes non judica, D
tur a quoq̃, sed ei dicitur tuo ore iudica cau,
sam tuam: vt in. d. c. nunc autem. & glo. 2. q.
4. mandastis. &. q. 7. sicut inquit. Et tamen pa,
pa bene iudicat de concilio: vt patet in. c. pla
cuit. 36. q. 2. iuncto. c. tria ca. cau. &. q. & glo.
in. c. de libellis. 20. di. sicut patet de concilio a,
riminen. damnato per damasum papam: vt
in. c. sancta romana ecclesia in. §. in primis
15. di. & de pluribus aliis quæ ponuntur per
cardinalem de turre cremata in. 3. li. de eccle.
cap. 58. & in. c. 62. per totum. Imo gesta cõ
ciliorum ad hoc vt subsistant debent per pa,
pam confirmari: vt in cap. bene quidem. 96.
di. & in. c. placuit. 16. di. & ponit late idem
cardina. in ca. 34. eodem libro tertio. Vnde
sequitur necessario quòd papa sit maior con
cilio.

¶ Duodecimo, ecclesiæ principatus est monar
chicus siue regalis. vnde ecclesia regnum coe
lorum dicitur. & lucæ. 1. dicitur & regni eius
non erit finis. Et isa. 9. dicitur paruulus da,
tus est nobis &c. deinde sequitur sedebit su,
per solium dauid & regnum eius id est eccle,
siam secundum glo. Vnde legitur christum
dixisse petro. simon petre antequam de naui
vocarem te noui te, & super plebem meam
principem

A principem te constitui,ad quod tex.in,capitu
lo cum beatissimus.24.q.1. & tex. in.cap.pe
trus. 2. q. 7. ibi petrus potestatem regni ac,
ceperat. Vnde patet ꝙ papa potest dici etiam
habere regnum,probat illud iere.1. ecce con
stitui te hodie super gẽtes & regna &c. quod
ad istud propositum inducit archie.floren. in
tertia parte ti. 2 3. capitulo.4. §.5. Hoc
autem optimum genus politiæ regitur per
vnum: vt dicit aristo. 3. politicorum. Ergo
ecclesiæ principatus sic institutus est vt vnus
in eo superior potestate præsideat. Tunc sic,il
le principatus videtur omnibus aliis præstan
tior & nobilior quo inter subditos charitas &
pax ac cõcordia nutritur fouetur & conserua
tur. hæc enim quisq; princeps tenetur nutri
re & conseruare in subditis. Vnde cassio.in
epistolis dicit.decet regalis apicis curam ge,
rentem/ gentem sibi commissam custodire
concordem: nihil enim est quod sic princi,
pem prædicet sicut quietus populus & con,
cors senatus,totaq; respublica morum hone
state vestita. Ideo christus princeps pacis su,
per cuius humerum factus est principatus,
ascensurus in cœlum inquit ioannis. 14. pa
cem meam relinquo vobis/pacem meam do
vobis.& iterum ioannis tertiodecimo man,
B datum nouum do vobis vt diligatis vos inui
cem sicut dilexi vos &c. Cum ergo nullus
status reperiatur magis in charitate fundatus
quàm pontificalis(capitulo sciscitaris.7.quæ
stione. 1.ad quod illud ioannis decimo bo,
nus pastor animam suam dat pro ouibus su,
is.) item cũ hoc cõgruẽtius fiat cum principa
tus est penes vnum q̃ si sit apud plures,sequi
tur ex condecenti ꝙ iste status siue principa,
tus ecclesiæ monarchicus siue regalis qui est
penes papam sit superior quocunq; statu ari
stocratico vel politico: & consequenter ꝙ
papa sit maior concilio.
¶Tertiodecimo omnis pastor authoritate
regiminis & potestate iurisditionis/est supe,
rior ipso grege cuius est pastor.2.q.7.in san,
cta.c.petrus & .c.oues.Sed romanus põtifex
est pastor vniuersalis ecclesiæ: iuxta illud &
super plebem meam principem te constitui.
& est tex.i.c.fidelior. 50.di.& beda super illud
tu vocaberis cephas inquit.intuitus autẽ pe
trum christus vidit cordis eius simplicitatẽ &
animi sublimitatem,cuius merito cũctæ præ
ferendus esset ecclesiæ.Item aug.in quæstio,
nibus veteris & no.testa.inquit.saluator cum
pro se & petro dari iubet didrachma, pro o,
mnibus soluisse videtur: quia sicut in salua,
tore erant omnes causæ magisterii ita & post C
saluatorem in petro omnes continentur: ipsum
enim constituit caput eorum vt pastor esset
gregis dominici. ¶ Pro hoc est tex. in ca.pro
humani de homi.in.6. Vnde tex. 21. di. in
sum. in fi. dicit ꝙ christus elegit petrum in
summum sacerdotẽ. Et glo.super illud mat.
16. & quodcunq; ligaueris &c.dicit.speciali
ter potestatẽ ligandi & soluẽdi christus petro
concessit vt ad vnitatem nos inuitaret: ideo
enim eum principem apostolorum constitu
it vt ecclesia vnum principalem christi habe
ret vicarium ad quem diuersa membra eccle
siæ recurrerent si forte inter se dissentirent:
ꝙ si diuersa capita essent in ecclesia / vnitatis
vincula rumperentur. ¶ Et ad hoc ꝙ petrus
fuerit caput & pastor vniuersalis ecclesiæ &
non solum singularium,est tex.in.cap.roga,
mus.24.q.1.& in.c. considerandum. 50. di.
& alia multa iura supra in. 5. motiuo addu,
cta.& 6.7. &.8.(in quibus agitur de prima,
tu petri & romanæ ecclesiæ) & in sequenti.
Et in hoc fuit inter cætera damnata hæresis io
annis huss in concilio constantien. qui dice,
bat ꝙ petrus non fuerit caput sanctę ecclesiæ
catholicæ.i. vniuersalis. ¶ Nunc ad proposi,
tum redeundo si romanus põtifex est pastor
vniuersalis ecclesiæ sicut & petrus(quia quod D
de petro dicitur/intelligitur dici & de roman.
pontificibus eius successoribus (vt in.c. soli,
tæ de maio.& obe.& in.d.c.1.de homi.in.6.
&.c.ad apostolicæ de re iudi.in. 6.) sequitur
ꝙ authoritate superioritate & potestate iuris
ditionis sit maior vniuersali ecclesia & conse
quenter ipso concilio. Quòd aũt papa sit pa
stor vniuersalis eccl'ię,satis supra pluries ostẽ
sum est per illud ioã.vl.& .d.c.solitę. Vnde ec
clesia orando dicit.deus omnium fidelium pa
stor & rector/famulum tuum iulium quem
pastorem ecclesiæ tuæ præesse voluisti &c.&
in consecratione romani pontificis dicit, tri,
bue ei domine cathedram põtificalem ad re
gendam ecclesiam tuam & plebem tuæ sortis
intra mundi limites. vniuersam.
¶QVARTOdecimo romanus pontifex
habet supremam potestatem & principatum
in ecclesia. hoc probat tex.i.c.cũ beatissimus
24.q.1.tex.in.c.nolite.xi.di.& ber.in epistola
1.ad eugenium,locus in quo stas terra sancta
est/locus petri est/locus principis apostolorũ
vbi steterũt pedes eius: locus illius est quem
constituit deus dominum domus suę & prin
cipem omnis possessionis suæ. Ad hoc facit
tex. in capitulo beati petrus.2. quæstione.7.

& tex. in. c. fundamenta de elec in. 6. vt supra
A dictum est. Similiter ad idem est quòd roma
nus pontifex in ecclesia habet plenitudinem
potestatis, capitulo proposuit de concessione
præben, clemen. 1. vt lite pendente, cle. pa,
storalis circa finem de re iudi. capitulo ad ho
norem de authoritate & vsu pallii. Ad idem
quoqꝫ est ꝙ romanus pontifex est generalis
christi vicarius in tota vniuersali ecclesia: vt
in capitulo finali de translatione prçlatorum,
& capitulo ad apostolicæ cum simil. de re iu,
di. in sexto, & supra dictum est. Ad idem rur,
sus est quòd romanus pontifex est generalis
prælatus prælationem in vniuersali ecclesia
habens. vnde dicit chrysostomus super mat,
thæum. filius quæ patris est & ipsius filii pote,
statem petro vniuersaliter concessit vbiqꝫ ter,
rarũ, & homini mortali omnium quæ in cœ
lo sunt dedit authoritatem. ad quod tex. in ca
pitulo considerandum quinquagesima distin
stinctione cum similibus. Ad quod facit illud
ieremiæ primo ecce constitui te ait dominus
super gentes & regna vt euellas & destruas
& disperdas & dissipes scilicet quo ad vitia, &
ædifices & plantes quo ad virtutes, & capitulũ
solitæ de maioritate & obedientia, & extraua
gans quæ incipit super gentes & regna. Sed
nullus prælatus est super regna nisi papa: vt
B supra proximo motiuo, igitur ipse solus est
super omnia. quod etiam ponit sanctus tho,
mas in opusculo contra errores græcorum
capitulo sexagesimoquinto vsqꝫ ad sexagesi,
mumnonũ. Ex quibus sequitur ꝙ papa sit su,
perior ipsa vniuersali ecclesia. Vnde sanctus
thomas in dicto opuscu. contra errores græ,
corum capitulo. 65. dicit. similis est error di,
centium christi vicarium romanæ ecclesiæ
pontificem non habere vniuersalis ecclesiæ
primatum / errori dicentium spiritum san,
ctum a filio non procedere. ipse enim chri,
stus dei filius ecclesiam suam consecrat & si,
bi cõsignat spiritu sancto quasi suo characte,
re & sigillo: & similiter christi vicarius suo
primatu & prouidentia vniuersalem ecclesi,
am tanquam fidelis minister christo subiectã
seruat. Ad idẽ extrauagans bonifacii. incipit
vnam sanctam, & glo. in clemẽ. ad nostrum
de hæreticis.
¶ Et per istum modum argumentandi / plu,
ra his similia adduci possent. nam stabilitas
& firmitas ecclesiæ non concilio sed petro &
successoribus conseruanda & augenda de,
mandata est: vt in capi. 1. de homi. in sexto,
& in capitulo ita dominus decimanona di,
stinctione, & in dicto capitulo fundamẽta, & C
in capitulo fidelior cum similibus quinqua,
gesima distinctione. ¶ Vnde gregorius in. 4.
li. regis. capitulo. 76. dicit. cũctis euangelium
scientibus liquet quòd voce dominica san,
cto & omnium apostolorum principi petro
totius ecclesiæ cura commissa est: ipsi quippe
dicitur petre amas me pasce oues meas: ipsi
dicitur ecce satanas expetiit cribrare vos si,
cut triticum, & ego pro te rogaui petre vt
non deficiat fides tua & tu aliquando conuer
sus confirma fratres tuos. ipsi dicitur tu es pe,
trus & super hanc petram ædificabo eccle,
siam meam & portę inferi non præualebunt
aduersus eam, & tibi dabo claues regni cœ,
lorum. Et infra. ecce claues regni cœlestis
accepit, potestas ei ligandi & soluendi tri,
buitur / cura ei totius ecclesiæ & principatus
committitur &c. Et est epistola ad mauritiũ
augustum. Et ipse dicitur summus pontifex
vigesimaprima distinctione. §. 1. clementina
si summus de sententia excommunicationis.
¶ Item ista maioritas papæ ad concilium con
firmatur, quia semper in ordine sermonis &
scripturæ papa præfertur concilio: vt de con
secra. distinc. 2. in quibus / in suprascriptione.
& in epistola athanasii ad marcum papam. & D
in epistola stephani archiepiscopi ad dama,
sum papam, & in epistola aurelii carthagi,
nen. episcopi ad innocentium papam. de con
secra. distinc. 2. ego berengarius. probat tex.
in cap. cum haberet de eo qui duxit in matri.
quam polluit per adulterium. xi. quæstione
tertia capitulo theugualdum. Quandoqꝫ ta,
mẽ papa ex humilitate se postponit. 12. quę,
stione. 1. dilectissimi. 77. distinctione capitu
lo victor. 16. q. 1. ca. de decimis. licet de hoc
fuerit disceptatum in cõcilio basilien.
¶ QVINTODECIMO multa pos,
sent adduci ad ostendendum maioritatem pa
pæ ad concilium ex multis papæ specialiter
reseruatis quæ non potest concilium de per
se sine papa: vt possunt inspici multa notata
per ostien. in summa in ti. de offi. lega. in. §.
quid pertinet. & multa insuper excerpta ex o
peribus sancti thomæ per archiepiscopũ flo,
rentinũ in tertia parte summę titulo vigesi,
motertio capitulo sexto circa finem. vbi post,
ea etiam ponit casus reseruatos papæ. Item
& alia plura excerpta per fratrem ioãnem de
turre cremata postea cardinalem sanctæ ma
riæ in transtyberim ex eodem sancto thoma.
Et multa etiam collecta per eundem archie,
piscopum in dicto capitulo sexto. vbi inter cæ

A tera ponit papam maiorem angelo in iurisditione / in sacramentorum administratione / & aliquo modo in cognitione / & in praemio. Et circiter sexaginta casus ponit cardi. de turre cremata in capitulo huic sedi. 17.di. quos conclusit in.27.versibus.& idē ēt ponit aug.de anco.in trac.de po.pa.q.18.per to. Item dicimus papam maiorem apostolo: vt in capitulo sunt quidam.25.q.1.glo.in.c. proposuit de cōces.preben.dicit decisio.426 quae est in ti.de biga.& milis in verbo papa est maior apostolo. Item est maior sanctis 22.di.de libellis. Item de multis reseruatis papae per bal.in .l.rescripta.C.de preci.impera.offe.per ioannem an.in.c.2.de immu.eccle.& de iudi.cap.cum venissent. Item de aliquibus per sanctum thomam in opus.contra errores graecorum.cap.65.cum sex sequentibus.& doc.in capitulo quòd translationem de offi.lega.& in.c.sicut vnire de exces.praela.in.c.literas de resti.spolia.in.c.cum ad monasterium de sta.mona.& in capitulo de illo.32.di.vbi ponitur quòd dispensat contra votum continentiae solenne ordinis vel professionis religionis.de quo vide ibi late domi.alex.& car.de turre cre.latius. Et de B multis aliis etiam in.c.proposuit de conces. praeben.per specu.in ti.de dispensa.§.nunc breuiter.&.25.q.1.c.sunt quidam.& ad securitatem vide per tres col.andraeam barbatium in capitulo si.de cōsti. Habet enim coeleste arbitrium.l.2.C.de sum.trini. Et quicquid facit praesumitur facere vt deus, dicit bal.in capitulo si.de noua for.fidelita. Vnde inno.in.c.1.de consti.dicit quòd conditori canonis & vicario creatoris subdita est omnis creatura/ & est columen episcoporum & caeterorum quos intellectus potest imaginari,dicit bal.in proce.decreta. Ad quod ad de quę dicta sunt supra in.6.motiuo pro ista parte.& in arti.vtrum concilium possit exercere reseruata papae per quae ostenditur maioritas papae. Item plura per aug.de anco. in.d.trac.de po.pa.quaestione prima.18.19. &.20.& a.35.vsque ad.47.& a.48.vsque ad sexagesimamquartā. Multa etiam ponuntur per aluarottū in cap.1.episcopum vel abbatē in vsibus feudorum & alia in summa baptistina in verbo papa.& plura in summa astesana in ti.de papatu.plura etiam per albericum de rosata in dictionario in verbo papa. Et multa dicta sunt in quaestione vtrū papa possit se absoluere a voto & iuramento praestito in conclaui in octauo motiuo pro papa. Et intantum extenditur eius potestas C quòd voluit glo.in capitulo de illo.32.di. quòd ex plenitudine potestatis quam habet possit in omnibus dispensare exceptis articulis fidei. Et vide plures casus collectos in verbo papa in repertorio cardinalis sancti sixti ad lecturam decreti,ex quibus arguitur maioritas & praestantia papae supra concilium.

¶Plura alia motiua induci possent pro papa: sed quia istā partē sequor non curo eam pluribus rationibus corroborare,imo de ista maioritate papae ad concilium dubitasse videtur fuisse superstitiosum: cum nullibi legatur (quòd meminerim) in veteri lege inferiores sacerdotes & leuitas exercuisse aliquam iurisditionem in summos sacerdotes, & absonum videtur quòd supremus & summus pontifex dicatur subesse inferioribus sacerdotibus siue episcopis: sic.n.solo nudo nomine esset summus pontifex.& insulsa videtur dubitatio an cōcilium sit maius papa simpliciter loquendo,quia sic implicaretur contradictio/quòd summus pontifex nō sit summus. & congruentius quaereretur an aliquo casu concilium possit iudicare de papa. Vnde videtur quaestio relinquenda nimium curiosis & nouitates affectantibus.

¶Qualis autem debeat esse papa vide apud D archiepiscopum florentinum in tertia parte summae in titulo.23.in principio: vbi refert omnia scripta bernardi ad eugenium cum tribus.§.sequen. Et de amplitudine potestatis eiusdem vide per totum illum titulum.23. vbi in fine ponit.50.casus in quibus solus papa dispensat.

¶Istam partem (quòd papa sit maior concilio) tenet.d.archie.floren.in tertia parte summę titu.vigesimotertio capitulo sexto, & card.de turre cremata in secundo libro de eccle.c.octogesimo. Istam etiam tenet petrus de monte in sua monar.in penul.quaesti one,incipit his expeditis. Istam etiam examinat & tenet barbatius in clementina ne romani de elec.vbi multa pro corroboratione ponit.& alex.in summa.15.distinctione in.7. char.vbi ponit.32.motiua pro papa. Idem milis in verbo papa est maior. Istam etiam tenet glosa in verbo inferiorem in clementina ne romani de electione. Istam quoque tenet ioannes an.in capitulo ii qui de praeben. in sexto,vbi dicit papam non ligari conciliis. Idem etiam tenet glosa in verbo concilio in capitulo vbi periculū de elec.in sexto. Idem glosa in capitulo sicut quintadecima distin.

Et idem late examinat alexan. ibi in summa
A 15.di, & tenet & concludit papá esse superio
rem concilio. Et idem tenet domi. in dicto.c.
sicut/ præterquàm in iis quæ concernunt fi-
dem & salutem & generalem statum ecclesię:
quia ex quo potest accusari in concilio (vt in
in cap. si papa) tunc non erit maior. secus in
iis quæ concernunt punitionem criminum
& reformationem siue correctionem morũ:
quia in his papa est maior concilio. & idem
ibi archi. in prin. Idem (ꝙ papa sit maior con
cilio) ponit anto. de butrio in. c. fraternitatis
in. 1. notabili de hære. Idem etiam tenet do-
mi. cõsi. 44. incipit dominus noster papa mar
tinus Idem cardi. de turre crema. in. d.c. sicut
15. di. Idem etiam tenet franciscus de aretio
in. c. qualiter & quando in tertio notabili de
accusa. Et idem tenent communiter omnes
doctores post ostien. in. c. proposuit de con-
ces. præben. dum dicunt quòd etiam si totus
clerus populus imperator & totus mũdus es-
sent simul, nihil possent contra papam præ-
terquam in causa fidei. Et idem omnes post
archi. in cap. in fidei de hære. in. 6. Et in hanc
sentẽtiam inclinat rosellus, qui late hanc ma
teriam examinat a char. 65. vsq; ad. 72. & o-
mnes qui tenent quòd sententia papæ præ-
B fertur sententiæ totius concilii inclinant in
hanc sententiam: quos refero supra in pro-
prio arti.
¶ Idem virtualiter tenet abbas siculus in cap.
significasti de elec. & in disputatione episco-
pus & in allegationibus quæ incipiunt quo
niam veritas, preterquam in certis casibus. Et
istam abbatis tenuit magister eius ante ip-
sum cardi. floren. in dicto. c. significasti, cum
refert vtra sententia prævaleat/ papæ an con-
cili. vbi excipit hæresim/ & quando decolora
retur status vniuersalis ecclesiæ. Sed idem car
di. in cap. licet in sua repetitione videtur vel-
le quòd si consideratur persona papę tantum
& non sedes apostolica, maio sit concilium
q̃ papa. Vnde ipse dicit quòd aliud est papa/
aliud sedes apostolica cap. si gratiose de re-
scrip. nam sedes apostolica errare non potest
(vigesimaquarta quæstione. 1. quodcunq; in
glo. & cap. a recta.) sed papa sic. 19. distinc.
cap. anastasius. & glo. in dicto capitulo a re-
cta vigesimaquarta quæstione. 1. Et ad illum
tex. in capitulo significasti de elec. vbi dicitur
ꝙ romana ecclesia dat robur conciliis, respõ
det ꝙ intelligitur de ecclesia romana pro-
prie & nõ de papa: sicut cum distinguit inter
sedem apostolicam & papam, dicit sedem a-
postolicam accipiendam pro romana eccle- C
sia quæ est papa cum cardinalibus & non so
lus papa: quia ecclesia romana constituitur
ex papa qui est caput & cardinalibus qui sunt
membra, argumen. sexta/ quæstione prima
capitulo si quis, de pœnis capitulo fœlicis in
sexto, & maxime in versiculo quis enim. Et
quòd cardinales sint pars corporis papæ al-
legat laudensem in clementina finali de cele-
bratione missarum & ibi per eum. & glosa
fi. in capitulo penultimo de officio legati in
sexto. Et subiungit quòd illud quod dicitur
quòd papa habet plenitudinẽ potestatis, non
debet intelligi quòd solus possit omnia: sed
intelligitur de papa hoc est ecclesia romana
quæ repræsentatur in papa tanquã in capite
& in cardinalibus tanquàm in membris. Et
idem replicat in sequenti quæsito, quòd illud
quod dicitur quòd papa habet plenitudinem
potestatis/ debet intelligi non solus sed tan-
quam caput vniuersitatis: ita quòd ipsa po-
testas est in ipsa vniuersitate tanquam in fun
damento & in ipso papa tanquam ministro
per quem hæc potestas explicatur, ita tamen
quòd præcedat clauis discretionis. allegat in-
nocentiũ in capitulo quod super de voto. Et
sic cardi. videtur velle simpliciter quòd con- D
cilium in omnibus sit supra papam: cũ vult
quòd fundamentum potestatis sit in vniuer-
sitate ecclesiæ & non principalius in papa. Di
cit etiam vnum aliud vbi supra: quòd illud
quod dicitur sedem apostolicam non posse
errare, intelligitur de sede apostolica accepta
pro tota ecclesia id est congregatione fideli-
um: vt in dicto capitulo a recta. & sic etiam
dicit quòd in casu fidei papa subiicitur con-
cilio, decimanona distinctione capitulo ana-
stasius in glo. vltima, &. d. capitulo sicut san-
cti in glo. vltima.

¶ Istam tamen opinionem (ꝙ papa sit ma-
ior concilio præterquàm in casu fidei) tenent
ioan. an. domi. anto. & ioan. de immol. in. d.
c. significasti. Et ista videtur esse communis
opinio doctorum ibi, & etiam in. d. c. in fidei
& in. d. c. proposuit & 40. di. c. si papa. Et istã
tenet. s. thomas in. 4. sentẽ. di. 19. & in quarto
li. contra genti. c. 76. & in trac. contra errores
græco. in vltimis capitulis. Idem alex. de ales
in. 3. sen. & aluarus de planctu eccle. in. 1.
par. & plures alii quos refert car. alex. in sum.
15. di. in. 8. char. & ad idem allegat plures
glo. idem tenentes. ¶ Quam etiam opinio-
nem tenet gundisal. in trac. de hęreticis in. 7.

A quæstione cum tractat ad quem spectat iudicare de hæresi. Hoc etiam videtur velle athanasius cum aliis episcopis ęgyptiorum thebaidorum & libiorum in sancta alexandrina synodo cõgregatis, qui scribentes fœlici papæ inquiunt, tu profanarum hæresum & impetitorum atq; omnium infestantium depositor vt princeps & doctor caputq; omniũ orthodoxæ doctrinæ & immaculatæ fidei existis. Sed illa epistola posset etiam induci pro opinione car. quia illa semper loquitur de sede apostolica, & de papa tanquam primo præsule. vbi inter alia dicitur, scimus enim vt semper vestræ sedis præsules primo apostoli deinde successores eorum fecerunt vos vniuersalis ecclesiæ & maxime episcoporum qui oculi propter contemplationem & speculationem vocantur domini curam gerere, ac de reuelatione & lege nostra assidue cogitare debere. Et sic sæpius replicant recurrendum esse ad sedem apostolicam tanq̃ matrem iuxta statuta niceni concilii. Et ibi loquentes de sede apostolica dicunt, ipsa enim firmamentum a deo fixum & immobile percepit; ipsa est enim sacer vertex in quo omnes vertuntur & sustentantur & releuantur. Et subiungũt, tu es (sicut diuinum veraciter testatur B eloquium) petrus & super fundamentum tuum ecclesiæ columnæ id est episcopi qui ecclesiam sustinere & propriis humeris portare debent tibi sunt confirmatæ: tibiq; claues regni cœlorum commisit &c.

QVID dicendũ in hac difficultate? Primo videtur inuestigandũ vtrũ ecclesię vniuersali fuerit data aliqua potestas clauium & quæ & qualis. Pro quo primo præsupponẽdũ est vltra dicta in octauo motiuo supra q; aliqui voluerunt vnam tantum esse clauem in ecclesia, s. potestatis, ad cuius iustum exercitium necessaria est scientia. & ideo dicuntur duæ pp duos effectus: vt vult glo. 20. di. in sum. habet enim effectum ligandi & soluendi, pro quo facit tex. in. c. tanta (qui loquitur in singulari) de exces. præla. De hoc vide quod late ponit albericus ĩ dictionario in verbo claues. & doc. in. c. 1. in. §. vna de sum. trini. & domi. 20. di. in sum. pe. de ancha. in regula peccatum in. 6. per osti. in summa de pœni. & remis. super rubri. de remis. §. 1. bal. in. l. fi. in fi. C. si a non compe. iudi. abbas in. c. licet de elec. & s. tho. in. 4. sen. di. 18. q. 1. & alii theologi, maxime per ricardum qui ponit, 30. quæstione in materia. Et. 18. in. d. di. ibi multa dicuntur de clauę. & in primis q; sit potestas ligandi & soluendi C qua iudex ecclesiasticus dignos recipere & indignos excludere debet a regno. de qua diffinitione habes in extrauagãti ioan. 22. incipit quia quorundam. Et istam extrauagantem vide expositã per archie. flo. in. 4. parte summæ in ti. 12. c. 4. §. 3. 4. &. 5. vbi vide an vna vel plures dicantur claues. & ibi vtrum dicatur esse clauis scientiæ. ¶ Alii dicunt esse duas. quod probat tex. in. d. §. vna. & tex. in. c. noua de pœni. & remis. vnam ponunt fori iudicialis & contentiosi, alteram fori pœnitentialis voluntarii. vide anto. de bu. & car. flo. in. d. §. vna. ¶ Abbas in. d. c. licet de elec. in prin. dicit duas esse claues (& per vnam significari potestatem/ per aliam discretionem siue scientiam) & q; vna sine reliqua parum valet, allegat quæ ponuntur. 20. di. §. 1. cum c. seq. ¶ Rainerius dicit duas esse claues quã tum ad effectum & relationem, sed vnam in radice quę est potestas siue iurisdirio, effectus clauis est soluere & ligare/ claudere & aperire ad instar clauis materialis. Et q; alicubi inuenitur scientia coniuncta potestati, non est quia scientia sit clauis: sed quia necessaria est potestatem habenti scientia sicut lucerna in tenebris ambulãti. vna igitur est in radice & duæ in effectibus. ¶ Et ostien. in titulo de remissionibus. §. primo dicit duas esse claues. D vnam quo ad potestatem spiritualium, aliam quo ad potestatem tẽporalium: vel vnã fori contentiosi, aliam voluntarii pœnitentialis. & sic vnã ordinis alteram iurisditionis. Vnde dicit, vna est examinandi & diffiniendi in iudicio dubia & per censurã ecclesiasticã coercendi, cuius exercitium committit ecclesia iudicibus suis q̃uis nõ sint sacerdotes: vt in cap. transmissam de elec. & de æta. & quali. a multis alia audiendi & soluendi & coercendi peccatores & reconciliandi sine iudicii strepitu & hanc non habet nisi sacerdos qui sit proprius: vt in. c. omnis de pœnitẽ. & remis. Et hoc in effectu dicit. s. tho. ĩ. 4. sen. di. 19. q. 1. ar. 1. quæstiun. 3. vbi dicit q; duplex est clauis, vna quę se extendit ad ipsum cœlum immediate/ remouendo impedimenta introitus in cœlũ per dimissionem peccati. & hæc vocatur clauis ordinis. & hãc soli sacerdotes habẽt: quia ipsi soli ordinantur populo in iis quæ directe sunt ad deum. Alia clauis est quæ non directe se extendit ad ipsum cœlum, sed mediante militãte ecclesia: per quam aliquis in cœlum vadit dum per eam aliquis excluditur vel admittitur ad cõsortium ecclesiæ militantis pe

excommunicationem & abſolutionē. & hæc
A vocatur clauis abſolutionis in foro cauſarū. & ideo hanc etiam nō ſacerdotes habere poſſunt: ſicut archidiaconi & clerici & alii qui excommunicare poſſunt. ſed non proprie dicitur clauis cœli ſed quædam diſpoſitio ad ipſam. Et idem ſanctus ea.di. 19. q. 1. ar. 3. queſtiuncu. 1. ad. 1. argu. dicit ꝙ ad abſolutionē a peccato requiritur duplex poteſtas: ſcilicet poteſtas ordinis & poteſtas iuriſditionis. & prima quidem eſt æqualiter in omnibus ſacerdotibus/data ioan. 20. nō autem ſecunda: hęc enim modo quodam ſingulari fuit petro collata. poteſtas autem ordinis ſe extendit ad omnes abſoluendos: ita tamen ꝙ vſus illius poteſtatis eſſe debet præſuppoſita poteſtate petro collata ſecundum illius ordinationē.

¶ Augu. in ſermone. 3. apoſtolorum petri & pauli dicit. petro ſicut bono diſpēſatori clauē regni cœleſtis dedit domin⁹. paulo tanq̄ idoneo doctori gentium magiſterium eccleſiaſticæ inſtitutionis iniunxit: ſcilicet vt quos iſte erudierit ad fidem/ille ſuſcipiat ad ſalutem: vt quorū corda paulus patefecerit doctrina verborum/eorum animabus petrus aperiat regna cœlorum. clauem enim quodāmodo a chriſto ſciētiæ & paulus accepit: clauis enim
B dicenda eſt qua ad fidem pectorum dura reſerantur/mentium ſecreta panduntur, & quicquid intrinſecus tenetur clauſum in palam rationabili manifeſtatione producitur. clauis in quam eſt quę & conſcientiam ad confesſionē peccati aperit/& gratiam ad æternitatem myſterii ſalutaris includit. Ambo igitur claues a domino perceperunt: ſcientiæ iſte/ille potentiæ. diuitias immortales ille diſpenſat: ſcientiæ theſauros iſte largitur. ſunt enim theſauri ſcientiæ: ſicut ſcriptum eſt/in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ abſconditi &c. Ecce ꝙ augu. duas deſignat claues: alterā ſcientiæ/alteram potentiæ. Vide de materia late doc. in. c. 1. §. 1. de ſum. trini. & in. d. c. noua de pœniten. & remiſ. & ca. tanta de exceſ. prælato. & oſtien. in ſumma in titulo de remiſ. §. 1.

¶ Nicolaus de lira ſuper illud matth. 16. & tibi dabo claues &c. dicit ꝙ iſtæ claues ſunt poteſtas ſpiritualis duplex: vna eſt poteſtas diſcernendi peccatum a non peccato, ſicut in veteri lege ſacerdotes iudicabant inter lepram & lepram. c. per venerabilem qui filii ſint legi. Et q̄uis homo non poſſit hoc bene iudicare ſine ſcientia, tamen ſcientia proprie non dicitur clauis ſed poteſtas iudicandi per ſcientiam præhabitam. & ideo licet ſcientia non ſit C
clauis, tamē exigitur ad debitum vſum huius clauis. Alia clauis eſt poteſtas admittendi ad regnum cœlorum vel excludēdi ſecundum verum iudicium præhabitum: quia debent indigni excludi & digni recipi. Et hoc (ꝙ ſint duæ claues & non vna tantū) videtur probabilius: cum tex. euangelii matth. 16. dicat & tibi dabo claues, & non dicit clauem in ſingulari.

¶ NVNC ad propoſitum (ſiue ſint plures claues ſiue vna tantum) videndū eſt vtrum iſta poteſtas clauium data ſit eccleſiæ: quo cognito, poterit diſcerni melius qualis & quāta ſit papæ per ſe & eccleſiæ ſiue concilii per ſe authoritas: & conſequenter vter iudicandus ſit maior/papa an concilium. Et præſuppono vnum quod dicit. s. tho. in. 4. ſen. di. 19. q. 1. ar. 1. quæſtiun. 3. ad. 3. argu. ꝙ collegium poteſt habere clauem iuriſditionis/non autem ordinis. Ex quo ſequitur ꝙ concilium nō habet clauem ordinis nec poteſtatem ligandi & ſoluendi in foro pœnitentiæ: quia concilium eſt vniuerſale collegium repræſentās omnes de eccleſia vniuerſali: vt dicitur in. c. ſignificaſti de elec. Itē pręſuppono quod de offi. ordi. dicūt doc. in. c. irrefragabili in. §. exceſſus/ꝙ D
penes capitulum poteſt eſſe cura fori contentioſi & iuriſditionalis. Quinimo doc. poſt innocen. in. c. cum non ignores de præben. volunt ꝙ penes capitulum poſſit eſſe non ſolū cura iuriſditionalis ſed etiam cura fori pœnitentialis & cura animarum eccleſiæ parochialis: non tamen ſic ꝙ omnes de capitulo cenſeantur curati ſiue intitulati in eccleſia, ſed habere exercitium curæ: quia eſſet monſtruoſum plures habere vnam eccleſiam, vt dicunt ibi doc. allegant. c. quoniam de offi. ordi. 21. q. 2. c. ſicut. quæ cura etiam poterit per ſingulos de collegio habiles exerceri/& vni cōmitti. de quo etiam per oldra. conſi. 67. Quod videtur contra dictum. s. tho. nec ad eſſe collegii eſſet neceſſarium caput, vt ibi dicitur (de quo vltimo in. c. dilecta de exceſ. præla.) quia vt dicit ibi inno. etiam ſi nullus eſſet prælatus in eccleſia & eſſent plures ſacerdotes habētes curam tanq̄ collegium, tunc collegium cenſeretur pręlatus illius eccleſię. & per collegiū poſſent corrigi exceſſus ſingulorū: vt in. d. §. exceſſus. Et ſic non eſt contra dictum ſancti tho. qui loquitur de exercitio ordinis collegialiter exercendi. hoc autem eſt impoſſibile ꝙ vnum collegium collegialiter miniſtret ſacramenta eccleſiæ: quia vnum collegium nō

A audit vnum in cõfessione,c. omnis de pœni. & remis. nec collegium collegialiter conficit sacramentum eucharistiæ.

¶Nunc redeũdo ad propositum vtrum potestas clauium sit in ecclesia,petrus de monte in sua monar.in.3.char.dicit ꝙ putat potestatẽ clauium datam esse a deo etiam ecclesiæ mili tanti cui papa præest tanꝙ petri successor & vicarius iesu christi,per id quod supra dixerat datã potestatem non solum petro sed etiã aliis apostolis:vnde dicit ꝙ non negat in corpore ecclesiæ esse potestatem clauium. & per illud matth.18.&.2.q.1.si peccauerit,dic ecclesiæ &c. per quod dicit apostolos habuisse authoritatem nõ solum respectu ordinis sed etiam iurisditionis.allegat tex. in.c. noua de pœni. & remis. Et sic sentit ꝙ etiam apostoli & consequenter ecclesia habuerunt potestatem & clauem non solum ordinis sed etiam omnimodæ iurisditionis contentiosæ immediate a deo. Sed istud est falsum: vt supra dictum est & infra clarius dico per tex.in.c.ita dominus.19.di.& quod dicit.s.tho.in.4.sen.di.18.q.2.ar.2,quæstiũ.1.ad.1.arg.&di.19 q.1.ar.3.q.1.ad.1.argu.& di.24.q.3.ar.2.q.3.etiam ad.1.argu.Item non potest esse vera opinio eius: quia sic ista potestas esset æque

B principaliter data petro(licet tanꝙ capiti vt ipse dicit) & apostolis simul. & sic esset ponere duo principia contraria,quod sapit hæresim: vt in.§.cerdoniani.c.quidam.24.q.3. Esset enim dare duas potestates in ecclesia,quod sapere hæresim: sicut dicit abb. in allegationibus quoniam veritas in.2.ratione defensionis concilii aduersus translationem cõcilii factam per eugenium. Item authoritas adducta loquitur de denuntiatione euangelica: & sic in foro pœnitentiali tantum. ad quem tex.infra latius respondebitur.

¶Cardi.aũt flo.plus voluit/ꝙ ecclesia vniuersalis habeat plenitudinẽ potestatis, & quod dicitur ꝙ papa habet plenitudinẽ ptãtis/ debet intelligi nõ ꝙ solus habeat sed tanꝙ caput vniuersitatis. itẽ ꝙ ipsa potestas est in ipsa vniuersitate tanquam in fundamẽto, & in papa tanꝙ ministro per quẽ ista potestas explicatur præcedente tamen claue discretionis. Ita dicit ipse in cap.licet in.5.char.& est in.3.char.tractatus de elec. Adducit ad hoc tex.in.c.ita dominus.19.di.vbi dicitur ꝙ christus cõmisit salutem vniuersitatis omnibus apostolis,ita tamẽ ꝙ in petro principaliter collocauit. Dicit ipse nota ꝙ nõ dicit totaliter vt alii excludãtur, sed dicit principaliter vt sic plenitudo potestatis sit in vniuersitate ipsorũ & per singulos exerceatur sed principaliter per petrum,non

C tamen ita per petrum vt ei erranti standum sit.

¶Et idem in effectu dicit abbas siculus in.c. significasti in.2.colum.de elec. cum dicit ꝙ licet potestas fuerit data papæ & toti ecclesiæ, papæ tamen fuit attributa tanꝙ capiti:vnde debet moueri corpus ad dispositionem capitis,& allegat illũ tex.in.d.c.ita dominus. Plus etiam voluit idem abbas in allegationibus in cipientibus quoniam veritas in.2.principali dubio decimæ rationis in.4.corroboratione, vbi dicit ꝙ licet petro prius datus fuerit pontificatus,tamen fundamentũ iurisditionis totius ecclesiæ est in ecclesia vniuersali,allegat d.tex.in.c.ita dominus.Idem etiam dicit in 2.ratione posita in parte pro cõcilio basilien. Idem quoꝙ replicat in quęstiõe an conciliũ sit supra papam/versi. descendamus ad aliud membrum,vbi dicit ꝙ iurisditio ecclesiasticę plenitudinis est in ecclesia vniuersali tanꝙ in fundamento: & per consequens habet iurisditionem in papam.Idem etiã replicat in eadem.10.& vltima ratione in versi.ex hoc magistrorum opinio/ cum allegat cardi.flo.vbi dicit ex his apparere ꝙ illud quod dicitur ꝙ papa habet plenitudinẽ potestatis debet intel-

D ligi non solus sed tanꝙ caput vniuersitatis:ita ꝙ ipsa potestas est in ipsa vniuersitate tanquã in fundamento,sed in papa est tanꝙ in principali instrumento per quod hæc potestas explicatur/ita tamen ꝙ præcedat clauis discretionis,allegat quod eleganter dicit inno.in.c. quanto de iureiu.& quod dicit idem innocẽ. in.c.quod super iis de vo.& glo.in.c.ad apostolicæ de re iudi.in.6.Et sæpius hoc idem in d.trac.replicat. Vnde vult ꝙ istæ claues & potestatis plenitudo sint principaliter & fundamentaliter in ecclesia vniuersali & consequẽter in concilio vt ipse dicit,sed ꝙ istius potestatis exercitium sit principaliter in papa qui cum claue discretionis potest illa vti. Vnde sentit ꝙ in papa solo proprie non sit plenitudo potestatis sed tantum exercitium: quia vt ipse dicit alioquin essent duę potestates in ecclesia,quod dicere saperet hæresim,nam secundum cyprianum papam iii. c.loquitur.24.q.1.ecclesia æquiparatur soli arbori & fonti,alii vero ministri quotquot & quales sint æquiparantur radiis solaribus ramis arboris & riuulis fontis.Si autem præciditur riuulus a fonte arescit:nec gloriabitur ramus contra arborẽ/ nec radius solaris cõtra lumẽ solis/nec riuulus

contra fontem. ¶ Item etiam tenentes claues
A datas ecclesiæ mouentur authoritate matth.
18. ibi ꝙ si non audierit eos dic ecclesiæ, & au
thoritate augu, & hiero. in. c. quodcunq; &. c.
omnibus. 24. q. 1. & pluribus aliis authorita-
tibus quæ dicunt ꝙ petrus quando claues ac-
cepit figurauit ecclesiam, & act. 15. Et in effe-
ctu illę authoritates quæ fuerunt supra addu
ctæ ad ostendendum ꝙ cõcilium sit maius q̄
papa (quę supra sæpius fuerunt repetitę) ad-
ducuntur ad hoc propositum.
¶ Istam eandem opinionē replicat idem ab-
bas in disputatione episcopus/ per præmissa.
& vltimo adducit. c. noua de pœni. & remis.
&. c. 1. §. vna de sum. trini. Addit & rationē,
quia alias mortuo papa non esset qui eius iu-
risditionem exerceret: non est autē verisimile
ꝙ christus voluerit dimittere ecclesiā sine pa-
store. Allegat. c. ad apostolicæ in fi. de re iudi.
in. 6. & bonus est tex. in capitulo. 1. in prin. de
homi. in. 6. & glo. in verbo sede vacante in. c.
vnico de schisma. in. 6. Et act. 15. consultatio
de seruatione legaliū non fuit ad solum petrū
delata sed ad omnes de ecclesia, & tamen illa
consultatio non erat fori pœnitentialis tantū
sed etiam fori contentiosi & iurisditionalis. Et
in eodem. c. 15. paulus perambulans syriā &
B ciliciam præcipiebat custodire præcepta apo
stolorum & seniorū. quod verbum præcepta
sapit iurisditionem contentiosam. Et act. 16.
paulus & timotheus eum pertransirent ciuita
tes tradebant eis seruanda dogmata quæ erāt
decreta ab apostolis & senioribus. Nota ver-
bum decreta/ quod sapit iurisditionē: vt in. c.
fi. de tempo. ordi. & in. c. 2. de iudi. &. 4. di. §.
hęc etsi legibus in fi. Et inducit etiā illud mat-
thæi. 16. & super hanc petrā ædificabo eccle-
siam meam, & portæ inferi non pręualebunt
aduersus eā. per quæ verba dicit ꝙ omnis po
testas etiā iurisditionalis data sit ecclesiæ. Vlti
mo etiā probat: quia si in ecclesia non esset po
testas fori contentiosi & iurisditionalis, quo-
modo posset ecclesia iudicare de papa in casu
fidei sicut volunt cõmuniter doc. in. c. in fidei
de hære. in. 6. & archi. 40. di. c. si papa. Et huic
vltimo motiuo cum difficultate potest bene
responderi.
¶ Gerson in. 8. li. in propositione facta coram
anglicis euntibus ad concilium in. 4. conside
ra. in nona veritate/ dicit ꝙ congregatio eccle
siæ habet claues ordinis & iurisditionis: & ꝙ
claues datæ sūt petro authoritatiue & exercita
tiue/ sed toti ecclesiæ vniuersaliter & suscepti-
ue, vel datę sunt ecclesię vt in actu primo & pe
tro vt in actu secūdo. Et in. 1. li. in trac. de po.
eccle. in. 4. consideratione dicit ꝙ claues sunt C
datæ concilio generali repræsentanti ecclesiā.
nam ecclesia vt sparsim considerata nō habet
illam potestatē nisi in quodam materiali seu
potentiali, sed eius congregatio & vnitio quę
fit in concilio generali dat ei formam: sicut in
aliis cõmunitatibus exemplum dari potest. &
fundatur prędicta potestas ecclesiastica in vni
tate secundum aug. veruntamen hoc non im
pedit quin claues datæ sint petro tanq̄ monar
chæ & legitimis successoribus eius: sed prin-
cipalius datæ sunt ecclesiæ. primo ratione in-
uincibilitatis, quia portæ inferi non præuale-
bunt aduersus eam nec deficiet fides eius: nō
sic in papa. secundo ratione regularitatis: quo
niam habet regularem vsum potestatis papa
lis, non sic econuerso. tertio ratione multipli-
citatis: quoniam ecclesia continet quamlibet
potestatem ecclesiasticam etiā papalem, non
sic papa præsertim in extensione. quarto ra-
tione obligabilitatis: quoniam ecclesia potest
condere leges obligātes & regulantes etiam
ipsum papā tam quo ad personā q̄ respectu
vsus potestatis: papa autē non potest iudica-
re totam ecclesiam vel vsum potestatis eius li
mitare. Et subiungit, hoc enim dicitur ad re-
primendam præsumptionē quorūdam sum- D
morum pontificū aut eis adulantiū. Et idem
replicat in. 2. li. in trac. de po. eccle. & de origi
ne legū in epilogo in. 3. conclusione/ quæ est
in fine. 2. libri. Et idē etiā late replicat in eodē
2. li. in. xi. cōsideratione. Quinimo in supradi
cta. 4. consideratione primi libri dicit ꝙ ple-
nitudo potestatis ecclesiæ & spiritualis gladii
eius executio super quemlibet christianū qui
est frater noster etiam si papa fuerit/ est in ec-
clesia. & allegat illud matth. 18. dic ecclesiæ.
¶ Aliqui magistrorum qui fuerunt in conci-
lio constan. (vt refert cardi. de turre cre. in. 2.
li. de eccle. ca. 70.) dicunt aliquid posse esse in
aliquo tripliciter. vt fuit cardi. cameracen. in
trac. de po. eccle. & pa. in. 1. c. tertiæ partis: po
nendo dubium vtrū plenitudo potestatis ec-
clesiæ resideat in solo romano pōtifice. Vbi
post argumenta ad partem negatiuam refert
ꝙ magister mauritius de praga obtulerat se
responsurum ad propositam quęstionem po
nendo tres conclusiones. primam ꝙ plenitu-
do potestatis ecclesiæ inseparabiliter residet
in vniuersitate ecclesiæ catholicæ. secundā ꝙ
plenitudo potestatis ecclesiæ residet insepara-
biliter in romano pontifice. tertiā ꝙ plenitu
do potestatis ecclesiæ repræsentatiue residet

A in concilio generali. Ex quibus sequebatur ꝙ pars affirmatiua quæstionis secundũ ꝙ simpliciter erat posita esset falsa/ ex negatione vnius. Et cum dictus magister mau, vellet suã intentionẽ declarare, quidam timentes ne per ipsum & quosdã alios sacræ theologiæ professores in disputationibus impugnarentur nõnulli errores ad concilium delati, conspiratione facta impedierunt disputationem, cõtra quos dictus cardinalis publice verbo & in scriptis ob reuerentiã fidei protestatus est tanꝗ contra suspectos de fautoria hæreticæ prauitatis. ¶ Vnde ipse soluendo questionẽ dicit primo ꝙ plenitudo ptãtis secundũ ꝙ iura loquũtur intelligitur de ptãte iurisditiõis & nõ ordinis. secundo ꝙ plenitudo iurisditionis est in solo papa, qui illam administrat & dispensat. tertio topice & aliquo modo çquiuoce est in vniuersali ecclesia. Et hæc declarando dicit (vt tactũ est) ꝙ tripliciter aliquid dicitur esse in aliquo. vno modo tanquã in subiecto: sicut virtus est in anima/ & accidens in substantia subiectiue. secundo tanꝗ in obiecto: sicut effectus dicitur esse in sua causa vel in suo fine, quia in illum tendit tanꝗ in suũ obiectũ finale. tertio modo tanꝗ in exemplo: sicut res visa dicitur esse in speculo vel aliqua doctrina

B in libro, qa ibi est repræsentatiue. Primo modo vt dicit plenitudo potestatis est in papa tãquã in subiecto eam recipiẽte & ministerialiter eam exercẽte. secundo modo est in ecclesia tanꝗ in obiecto causaliter & finaliter continente. tertio modo est in generali concilio/ tanꝗ in exemplo ipsam repræsentante & regulariter dirigente. Primum patet, quia papa proprie loquendo est minister hanc potestatem subiectiue recipiẽs & administratiue dispensans: iuxta illud lu. 22. qui præcessor est in vobis fiat sicut ministrator. Secundum patet, quia plenitudo potestatis non est causaliter & finaliter propter papã/ sed papa & eius potestas propter ecclesiam & ad eam ordinatur sicut ad finẽ. i. ad eius ædificationem: quia secundum apostolum. 2. ad corin. 10. & vlti. hanc potestatem dedit dominus in ædificationem & non in destructionem. Tertium patet quia si papa vteretur ista potestate ad destructionem ecclesiæ, generale concilium esset in exemplum vel speculum repræsentans dictã vniuersalem ecclesiam & eius vice & nomine abusus huiusmodi plenitudinis potestatis coercens regulans & dirigẽs & etiam puniens. Ita dicit dictus cardi. cameracen. cuius verba refert cardi. de turre cre. vbi supra, tacito forte eius nomine ne videretur impugnare cardinalem. Concluditur ergo ex dictis illorum ꝙ potestas clauium & potestatis plenitudo sit in ecclesia & consequenter in concilio illam repræsentante etiam coercitiue respectu papæ & sic ꝙ omnimoda & maior potestas sit in ecclesia ꝗ in papa. C

¶ Istam etiam opinionem tenet quidam hispanus qui fuit episcopus gaddicen. qui colligit dicta gersonis & illa approbat. Et discutiẽdo allegat multas authoritates, maxime ostiẽ. qui dicit in. c. noua de pœni. & remis. super verbum claues, ꝙ vna clauis est fori contentiosi iudicialis (de qua in. c. per venerabilẽ. §. rationibus qui filii sint legi. & de exces. prælа. c. tanta) altera fori voluntarii pœnitẽtialis: de qua in. c. omnis de pœni. & remis. & quòd vtraꝗ commissa fuit apostolis. Et ad illud allegat scotum in. 4. sen. di. 19. Et multũ se fundat in authoritate matth. 18. vbi post verba si peccauerit in te frater tuus, sequitur vbi sunt duo vel tres congregati in nomine meo/ ibi sum in medio eorum. quæ verba dicit intelligenda de concilio generali. Ad idem allegat illud matth. vl. euntes docete omnes gentes baptizantes eos &c. per quç verba videtur dari iurisditio: quia baptismus est ianua omniũ sacramẽtorum. ad sacramẽta autem conferẽdum & prædicandũ publice in ecclesia requiritur iurisditio: quia non potest vnus prædicare in parochia alterius: vt de paroch. per to. & in cle. 1. de fo. compe. cum simil. Similiter lu. 6. christus elegit. 12. quos apostolos nominauit, & eos ad propagandum auxiliũ salutis humanæ misit: quod similiter sine aliqua iurisditione fieri nõ poterat. Ad idem allegat rabanum & remigium super illud quodcuꝗ ligaueris &c. Et sanctũ thomã super illud. 2. ad corin. vl. hæc absens scribo/ inuenitẽ ꝙ apostolus ibi loquitur de correctiõe coactiua in foro publico exteriori. Ergo apostolis omnibus sicut & paulo data fuit talis potestas iurisditionis fori exterioris. Et ibi conatur respõdere ad duas authoritates petri de palude, qui tenet partẽ contrariam. Hæc autẽ omnia tollentur per inferius dicenda. D

¶ Profecto si quærimus mentẽ illorũ doctorum qui tenent ꝙ maius sit concilium ꝗ papa (quos supra retuli) tendunt ad hoc ꝙ potestas clauiũ principalius sit in ecclesia ꝗ in papa: & sic ꝙ ecclesia & consequẽter concilium habeat plenitudinẽ potestatis. voluntqꝫ ꝙ semper quando christus loquutus est petro de actibus potestatiuis/ ipsum esse locutũ de ec-

clesia.sicut patet de eo quod ei dixit dominus/
ego pro te rogaui vt nō deficiat fides tua &c.
A lu. 22. vbi licet dicatur pro te & fides tua, ta,
men intelligitur de ecclesia ei cōmittenda.
¶ALII in concilio basilien. contra euge,
nium dixerunt potestatis plenitudinē esse in
ecclesia non solum sicut in obiecto finali aut
in concilio sicut sicut in exemplo (vt supradi
cti in concilio constantien.) sed sicut in sub,
iecto administrante & exercente. & ita in fa,
cto demonstrarunt/omnem papalis potesta,
tis administrationem & exercitium sibi assu,
mentes: & dicentes vniuersali ecclesiæ in om
nibus membris eius coniunctim datam esse
potestatem clauium in plenitudine & princi,
palius q̄ papæ. ℣ Profecto iste passus est mi,
hi valde difficilis: quia si concludam nullam
potestatem clauium datam ecclesiæ, quomo,
do poterimus dicere ꝙ ecclesia & consequen
ter concilium iudicet de titulo papatus vt
79.di.c. si duo: quia sine iurisditione non re,
cte quis iudicat. Item (vt alias dictum est) cō
cilium exercet censuras: vt in.c. si quis episco
pus & in.c. sicut de hære. 10. q. 2.c. fi. &. xi.q.
3.c. nullus &.c. certū, &. 18.di.c. si quis. Hoc
aūt fieri non potest sine causæ cognitione: vt
in.c. nemo. 2.q.1. ponitur per glo. in.c. noua
B de offi. lega. igitur. Item math. 18. cum dici,
tur quæcunq; alligaueritis &c. videtur omni,
no sermo de potestate iurisditionali etiam fo
ri cōtentiosi/ & vniuersaliter data potestas in
omnes/& data a deo immediate. tū quia sunt
verba per christum immediate directa in om
nes apostolos, tum quia verbum illud alliga,
ueritis/non designat potestatem ordinis tan,
tum: quia qui peccat in alium/ satis est statim
alligatus, nec proprie conuenit ei alligari
sed absolui. vnde magis designat actū iurisdi
tionis & superioritatis: iuxta illud psal. 149.
ad alligādos reges eorum in compedibus. &
1. ad corin. 7. alligatus es vxori &c. &. 26.q.
7.c. alligant &c. ibi tales sunt sacerdotes qui
omnem iustitiam populo mādant & ipsi nec
modicam seruant. Idem ostendit dictio quæ,
cunq; quæ est vniuersalis. l. metum. §. aduer,
tendum. ff. quod metus causa. ff. de iure fisci
l. diuus. &. ff. de fundo instruc. l. cum delatio,
nis. §. sabinus. l. quæsitum. §. fi. ff. de lega. 3.
Vnde videtur per dicta verba data potestas
vniuersaliter etiam iurisditionis contentiosæ
& immediate a deo.
¶Similiter si dicam potestatem clauium datā
ecclesiç a deo simpliciter, incidam in errorem
ꝙ eadem potestas demandata fuerit pluribus
æque principaliter scilicet ecclesiç & papæ: &
sic esset dare duas potestates supremas in ec, C
clesia, quod saperet hæresim: quia esset pone,
re duo principia. c. quidam in. §. cerdoniani
24.q.3. ℣ Sed huic obstat quod dicunt legi,
stç/non esse absonum pluribus insolidum cu
ram populi competere: sicut in pluribus tuto
ribus & curatoribus. ff. de administra. tute. l.
decreto. §. 1. l. fi. de authori. præstan. l. 1. C. si
vnus ex pluribus. Et pluribus magistratibus
cōpetere potest cura populi. ff. ad municipa.
l. magistratum. Et omnia incorporalia actiue
& passiue pluribus debentur & competūt. ff.
de verb. obli. l. 2. §. & ideo. ff. fami. ercis. l. hæ,
redes. §. an ea. ff. de regulis iu. l. ea quæ. Sed
hoc nihil est: quia dicendum est ꝙ adducta lo
quuntur in inferioribus & iuribus, in quibus
attendimus rationis identitatē. sed hic loqui,
mur in suprema potestate clauiū in qua da,
tus est vnus supremus & princeps: quæ ptās
si esset data alteri æque principaliter, iam non
esset in vno suprema ptās, sed in vno æque
principaliter cum vniuersitate. & sic duo re,
pugnantia, per quç nec esset status monarchi
cus nec aristocraticus/& pareret dissensioné.
& non esset bene prouisum ecclesiæ: quia re,
liquisset christus materiā dissensionis, & esset
contra verbum euāgelicum ioan. 14. pacem D
relinquo vobis / pacem meam do vobis. &
ioan. 16. hæc loquutus sum vobis vt in me
pacem habeatis.
¶Si dico datam ecclesiæ potestatem clauium
iurisditionis deriuatiue a petro, remanet ab,
surdum ꝙ ecclesia quæ clauiū potestatē rece,
pisset a petro iudicaret de persona petri & in
ferior de superiore contra. c. Inferior. 21. di.
c. cum inferior de maio. & obediā. Itē illa au
thoritas math. 18. repugnat: quia vel oportet
ꝙ p illa verba quæcūq; alligaueritis intelligaī
data facultas iurisditionis cōtētiosæ vt dictū
est (quod videtur sentire glo. interli. ibi cum
supplet. s. vinculo anathematis) vel oportet ꝙ
illam authoritatē diuersimode exponamus:
videlicet ꝙ in iis quæ sunt ordinis simpliciter
intelligamus datam apostolis potestatē a deo
immediate, in iis autem quæ sunt contentio,
sç iurisditionis datam descensiue & mediante
petro: & tamen verba non sonant hanc diuer
sitatem, nec eadem authoritas debet diuerso
iure censeri. c. cum in tua de deci.
¶PRO solutione huius ambiguitatis con,
sidero ꝙ volentes tenere datam ecclesiæ pote
statis plenitudinem, nō possunt hoc probare
ex vllis verbis christi directis in discipulos:

A quia nusquã reperitur ꝙ christus loqueretur eis per modum tribuentis iurisdictionẽ in foro iurisditionali sed semper in foro pœnitentiali. similiter nusquã cum dedit illis aliquam potestatem loquutus est seorsum a petro, sed imo semper petro cum illis existente. Nec reperio aliquam authoritatem sacræ scripturæ aut conciliarem vel pontificalem vel legalem ex qua possit clare haberi (nisi ex quibusdam imaginationibus) datã potestatis plenitudinẽ alteri ꝙ̃ petro, aut vnq̃ datam ecclesiæ sine petro aliquam potestatem. Et ista diuisio ecclesię a petro & consequenter a papa ponendo maioritatem potestatis magis in ecclesia quàm in petro (quasi ecclesia sit sine papa & papa sine ecclesia) videtur quid imaginarium & plus scandali ꝙ̃ vtilitatis attulisse. Quinimo nusquã repperi dominum fecisse aliquod verbum specifice de potestate clauiũ cum apostolis dirigendo verba ad eos sicut quando solum direxit verba in petrũ. De his constat: quia si volunt se fundare in verbis dictis matth. 18. ibi nulla fit mentio de clauibus specifice: & verba fuerunt de dimittendis peccatis, & dicta etiã petro & aliis discipulis præsentibus. quod patet qa dominus dicit si peccauerit in te frater tuus, & tamen non speci-

B fice dicit se dare vel daturum illis claues sicut quando loquutus est petro/ad ostendendum omnimodam potestatẽ datam petro etiã sine aliis apostolis & maiorem illis. Vnde cũ dicit si peccauerit in te frater tuus, patet ꝙ loquitur de peccantibus. quod ostendunt verba sequẽtia cum dicit si te audierit lucratus eris fratrẽ tuum. vbi suppler glo. nico. s. cum integritate famæ ad salutẽ eum reducendo. Ergo tunc loquebatur principaliter petro (in quẽ etiã verba dirigebantur) simul cũ aliis & in foro pœnitentiali, quod patet ex interrogatione sequẽti facta per petrũ, cum dicit domine quoriens peccabit in me frater meus & dimittã ei/ vsq; septies &c. vnde lucas dicit. c. 17. si peccauerit in te frater tuus increpa illũ, & si pœnitentiam egerit dimitte illi &c. Pro hoc est ꝙ ibi matth. 18. paulo post dicta verba si te audierit &c. subiungitur quęcunq; alligaueritis super terrã &c. vbi etiã nullum verbũ expresse vel indefinite de clauibus: ne per dicta verba si fecisset mentionem de clauibus dicendo & vobis dabo claues / videretur simpliciter de disse etiã eis potestatem fori iurisditionis contentiosæ. ideo dixit quæcunq; alligaueritis sine mentione clauium explicite. quod intelligendo secũdum materiã de qua loquebatur/ compræhendebat tantũ claues fori pœnitentialis. Insuper loquebatur omnibus discipulis: vt patet in prin. illius capi. in illa hora accesserũt discipuli ad iesum &c. & potestatem

C quam eis dabat siue promittebat (quia secundum cõmuniorẽ sententiam erant verba promissionis, quia nondũ erant facti sacerdotes) promittebat omnibus singulariter se daturũ & non in concreto: quia alioquin nullus ipsorum habuisset de per se potestatem ligãdi & soluendi: cuius contrarium patet in pluribus locis in actibus apostolorum quando fuerũt dispersi ad prædicãdum per prouincias. Et sic ista potestas si fuisset iurisditionalis & clauiũ in foro contentioso & potesta s plenaria (sicut dicunt tenentes plenitudinem potestatis esse in ecclesia) fuisset data singulariter omnibus discipulis: & sic hodie quilibet episcopus & sacerdos haberet istam plenitudinem potestatis. Et si cõmuniter omnibus simul in concreto promisisset, cum petrus esset inter eos/ nec ipse ex illa authoritate solus potuisset aliquẽ soluere vel ligare: cum tamen per ipsos secus factũ legamus in actibus apostolorũ. Et ꝙ illa authoritas fuerit de potestate ligandi & soluendi in foro conscientię tantũ, ostendunt verba sequentia in continenti post/ tunc accedens petrus ad eũ dixit domine quotiens pec-

D cabit in me frater meus & dimittã ei / vsq; septies: dicit illi iesus non dico tibi vsq; septies sed vsq; septuagies septies. quæ verba ostendunt sermonem esse in foro cõscientie. Et ꝙ promissa fuerit illa potestas ligandi & soluendi singulis, patet cum dicitur peccabit in me/ & cum respondetur nõ dico tibi vsq; septies. quæ licet sint verba singulariter in petrũ tantum directa, tamen omnibus cẽsentur dicta. quod etiam conuincitur ex euãgelio lucæ. c. 17. vbi licet ad omnes loquatur, tamen singulariter dicit si peccauerit in te frater tuus / increpa illum & dimitte illi &c.

¶ Et ad clarius ostendendum ꝙ loquatur in foro poli & non in foro fori, subiungit exemplum petro ideo assimilatum est regnũ cœlorũ homini regi. & totum illud capitulum loquitur de regno cœlorum. in prin. enim dicitur nisi conuersi fueritis & efficiamini sicut paruuli non intrabitis in regnum cœlorum: quicunq; ergo humiliauerit se sicut paruulus iste/ hic est maior in regno cœlorũ. itẽ si manus tua vel pes tuus scãdalizat te abscinde eũ & proiice abs te: bonum est tibi ad vitam ingredi debilem vel claudum &c. item bonum est tibi cum vno oculo in vitã intrare ꝙ̃ duos

oculos habentē mitti in gehennam ignis. Ec-
A ce ꝙ loquitur de dimittendis peccatis in foro
conscientiæ tantum. ¶ Quod adhuc clarius
demonstratur: quia si illa verba quæcunq; al-
ligaueritis &c. fuerunt verba promissionis (si
cut cōmuniter tenetur vt dictū est) impleta
fuit illa promissio ioan. 20. vbi dicitur quorū
remiseritis peccata remittuntur eis. Ecce ꝙ lo
quūtur de peccatis remittendis, & non de po-
testate coactiua & iurisditionali in foro fori/
nec de plenitudine potestatis. Et ex hoc appa
ret ꝙ illud quod dicitur ibi in. d. c. 18. ꝙ si nō
audierit eos dic ecclesię (de qua authoritate fit
tam longa disputatio) intelligi debet sicut di-
cit ibi glo. nicolai. i. prælato, & non de eccle-
sia vniuersali: quia ex quo est sermo de denū-
tiatione euangelica & non in foro iudiciali, si
peccans non audit (id est si non cessat a scan-
dalizatiōe) postquā adhibitus est primo vnus
& deinde duo vel tres / debet dici ꝑlato vt sic
peccantem emendet & reducat ad pœniten
tiā, & propterea glo. interli. ibi supplet vt ob-
iurgatio plurimorū eum corrigat. & alia glo.
interli. dicit / hic est authoritas de manifesta vo
catione, quasi dicat postq̄ eum duobus vel tri
bus non audiris publica eum prælato.
¶ Nec cōtrariatur ꝙ cū dn̄s loqueretur petro
B qui erat futurus summus prælatorum / voluis
set eum remittere ad alium prælatū. quia licet
matth. 18. verba videātur principaliter dire-
cta in petrum (cum dominus loquatur in sin
gulari si peccauerit in te / & dic ecclesiæ: & pe-
trus ad eum dicat quotiēs peccabit in me fra-
ter meus &c.) tamen vt apparet lu. 17. verba
illa fuerunt dicta omnibus apostolis simul / &
non magis petro q̄ aliis: vt patet ibi & ait ad
discipulos suos. item ibi attendite vobis &c. &
postea sequitur / & dixerunt apostoli domino
adauge nobis fidem. Ex quo patet ꝙ verbum
illud de dimittendo fratri fuit dictum omni-
bus & non petro tantum, licet principaliter ei
tanq̄ principaliori. Vnde sequitur ꝙ dicta ver
ba recipiunt sensum in persona vniuscuiusq;
prout cuiq; competere possunt: sed petro qui
erat futurus summus prælatorū & non habi-
turus superiorem ad quē ab eo posset haberi
recursus non poterat conuenire dic ecclesię. i.
prælato / sicut cōmuniter dicitur in. c. propo-
suit de conces. præben.
¶ Et si dicatur ꝙ inter apostolos erat etiā pe-
trus, ideo etiam in eo esset verificanda illa au
thoritas dic ecclesiæ. respondetur ꝙ satis veri-
ficatur in petro / si ita publicatur corā multitu-
dine sicut alius. ¶ Et si rursus dicatur / ergo nō
est verum ꝙ illud verbum dic ecclesiæ intelli
gitur. i. prælato. Respōdetur ꝙ nō est absonū C
ꝙ is qui fungitur vice duarū personarū fun-
gatur vice denūtiantis & prælati: vt in. l. si cō-
sul. ff. de adop. c. a collatione de appel. in. 6. &
ca. penul. de elec. eo. li. Et tunc intelligendum
est dic ecclesiæ. i. prælato. i. tibi qui geris perso
nam prælati corrigendo fratrem peccantem
in te & persuasiōibus compescendo / redicas
etiam excōmunicando, vel dic ecclesiæ implo
rando auxilium in exequendo / cū frater pec-
cans est incorrigibilis: iuxta. c. ad apostolicæ
dere iudi. in. 6. Item non est absonū ꝙ eadem
lex diuersos habeat intellectus secundum di-
uersitatē personarū: vt in. l. plenum. §. equitii
de vsu & habi. cum simil. Vnde si restringim⁹
dictam authoritatem matth. 18. ad personas
peccantes in apostolos quibus verba dirige-
bantur, illud dic ecclesiæ potest intelligi. i. prę
lato quo ad subiectos prælato / hoc est petro
qui erat vel futurus erat eorum prælatus: sed
quo ad petrum (vt non habentē seu non ha-
biturum superiorem) dic ecclesiæ debet intel
ligi. i. multitudini per teipsum excōmunican
do eum. ¶ Sed quia dicta authoritas est gene
ralis & omnibus fidelibus dicta, illud dic ec-
clesiæ semper debet intelligi. i. superiori: sed
quo ad papam peccantē in alium, illud dic ec
clesię intelligendū est. i. deo qui solus est supe D
rior eius: secundū ꝙ voluit ostien. in. c. propo
suit de conces. præben. & satis est ecclesiæ di
ctum quando est dictum illi qui præest eccle
siæ / cui denuntiandus est subiectus: & respe-
ctu papæ quando oramus deum qui est fun-
dator & caput ecclesiæ / dicimus ecclesiæ. Nec
potest intelligi de ecclesia imaginari: quia tūc
nulli diceretur. vnde oportet ꝙ intelligatur
de rectoribus gubernatoribus & superiorib⁹
prælatis ipsius ecclesiæ / quorū petrus erat ca-
put: vt. d. c. in nouo. 21. di. &. c. rogamus. 24.
q. 1.
¶ Ex quo etiam patet ꝙ falsum dicunt illi qui
aiunt authoritatē & potestatis plenitudinem
principaliter esse in ecclesia & exercitiū pote-
statis in papa, quia dato quòd prædicta autho
ritas in qua fundatur eorū opinio intelligere-
tur de potestate iurisditiōis coercitiuæ, adhuc
ex ea innuitur contrariū: quia cum inter apo
stolos tunc esset petrus eorum caput quando
verba fuerūt prolata per christū / & ita dirige
bātur in petrū sicut ī cęteros apostolos (imo
principalius in petrum) vt patet ex sequenti-
bus verbis: quia solus petrus postea interro-
gat domine quotiens peccabit in me frater
meus

A meus & dimittam ei vsq; septies &c.) si intel-
ligeretur dicta authoritas de plenitudine po-
testatis, sequeretur q̄ ista plenitudo p̄tatis fu
isset data oībus sed principalius petro tanq̄
capiti & per eum distribuenda, & exercenda
etiā per alios ad nutū & voluntatem capitis
(videlicet petri) & consequenter exercenda
per alios prælatos ecclesiæ ad nutū commissi
onem & voluntatē papæ. Sed quia dicta au
thoritas matth. 18. proprie loquitur de dimit
tendis peccatis & p̄tate ordinis (.s. ligandi &
soluendi) nullo modo ex illa pōt sumi argu-
mentū q̄ data fuerit aliqua plenitudo pote-
statis (cum de illa verbum nullū) nec etiā ali-
qua iurisditio coactiua & iudicialis fori ipsis
apostolis: & consequenter nec ipsi ecclesiæ si-
ue aliis prælatis de ecclesia, qui tantum sunt
vocati in partē solicitudinis: vt in. c. decreto
cū sequenti. 2. q. 6. Quod etiā apparet quia
ista authoritas non intelligitur de coactiuę &
iurisditionalis p̄tatis datione, sed de quadā pu
blicatione ad confusionem peccatoris proxi
mū scandalizantis. Facit multum bene glo.
ordi. ibi cum dicit, dic ecclesiæ vt detestationi
eum habeat & qui non potuit pudore salua-
ri / saluetur opprobriis: & vt rubore sequestra
B tionis emendetur sit tibi sicut ethnicus & pu-
blicanus. Ecce q̄ nō loquitur nisi in foro pœ-
nitentiali: & non loquitur de ecclesia vniuer-
sali in concreto sed de prælatis.

Et istam conclusionē ponit hiero. ibi super
illud. 18. c. quęcunq; alligaueritis super terrā,
dicit. n. hic p̄tatem tribuit apostolis, vt sciant
quia talibus condēnantur humanā sententiā
diuina sententia roborari &c. Prælati ergo v-
niuersitatum sunt ad quos tanq̄ ad iudices fi-
deles remittuntur, & non ipsę vniuersitates.
Idem etiā ibidem chryso. vbi dicit dic ecclesiæ
.i. iis qui ecclesiæ præsunt. Et. s. thomas super
matth. ibidem dicit, dic ecclesiæ. i. toti multitu
dini vt confundatur, vt qui noluit sine con-
fusione corripi cum confusione corripiatur.
est. n. confusio adducens peccatū, & est con-
fusio adducens gloriā & gratiam eccle. 4. vel
dic ecclesiæ. i. iudicibus vt corrigatur: iuxta il
lud deutero. 21. si genuerit homo filiū contu
macē & proteruū qui nō audierit p̄ris ac ma
tris imperiū & coercitus obedire cōtēpserit,
apprehendēt eū & adducēt ad seniores ciuitatis
illius & ad portā iudicii &c. Et idē. s. in. 4. sen.
di. 19. q. 2. ar. 2. q̄stiū. 3. ad. 2. argu. vbi postq̄
dixit in. d. q̄stiun. q̄ p̄ceptū de correptiōe fra
terna se extendit etiā ad p̄latos vt corripiantur
a subditis: dicit q̄ q̄uis prælati sint corripien-
di a subditis / non tn̄ est eis pœna infligenda: C
sed recurrendū ad superiorem denunciando,
vel si prælatus nō habet superiorē recurren-
dū est ad deum qui eum emendet vel de me-
dio subtrahat. Iste aūt qui non habet superio
rē est papa: vt in. c. licet de elec. ergo si denū
tiandus esset papa / non esset recurrendū ad
aliquē superiorem. Intelligitur ergo authori
tas de prælato qui habet superiorē p̄latū ad
quem possit recurri. Igitur stat expositio dic
ecclesiæ. i. prælato. Idē sanctus in. 4. sen. di.
19. q. 2. arti. 3. quæstiun. 2. ad. 4. argu. dicit
dic ecclesiæ posse exponi. i. p̄ęlato in iudicio
p̄sidenti. Item albertus magnus super matth.
ibidē dicit. dic ecclesiæ. i. prælato in conuentu
siue in synodo: & si ecclesiā non audierit, vt se
cundum arbitrium prælati corrigatur sit tibi
tanq̄ ethnicus & publicanus.

Idē virtualiter sentit archiep̄us armacha-
nus: qui vult q̄ etiā ista authoritas dic ecclesiæ
non arguat aliquā superioritatē in ecclesia re
spectu papæ, sed quandā maioritatē discretio
nis: est. n. aliqua doctrina ei & aliis vt vnus-
quisq; iudex ecclesiasticus sciat quē modum
punitionis exequi debeat erga quoscūq; qui
oēs in fratris noīe importantur: & hoc specia-
liter in peccato cōmisso in propriā personam
D ipsius. Vnde dicit q̄ per dictam authoritatem
summus pontifex delictum in personā suam
duntaxat cōmissum non debet iudicare, sed
post monitiones in hoc loco descriptas illud
peccatū publicare debet ecclesiæ vt ex discre
tione ecclesiæ puniatur / ne vindicare potius
q̄ corrigere videatur si solus sua authoritate
puniat: ex quo nulla pōt argui superioritas
in ecclesia respectu summi pont. Si. n. hęc di
cta fuissent propter superioritatem ecclesiæ,
frustra & impertinenter postea adiecisset dn̄s
amen dico vobis quæcunq; alligaueritis su-
per terrā &c. ex quo illa doctrina præcedens
euidenter ōndit ecclesiam debere ligare / non
ipsos apostolos. Et subiungit, constat igitur q̄
doctrina christi tendit ad hoc q̄ petrus & alii
post correctionem vltimam, de ecclesiæ dis-
cretione siue consilio fratres delinquentes pu
nire debent, & eos tanq̄ publicanos & ethni-
cos (cum quibus iudæis cōmunicare non li-
cebat: iuxta illud lu. 5. c. quare cū publicanis
& peccatoribus māducatis & bibitis) suo liga
mento eiicere / ita vt cum ipsis coīcare nullate
nus sit licitum cæteris christianis, & ideo in-
telligendum est hic potestatem excoīcan-
di generaliter quoscunq; delinquentes etiā si
sint imperatores aut reges (quoniam vniuer

A falliter dicitur quæcunq alligaueritis super terram &c.) omnibus apostolis fuisse collatam. Ita dicit ipse archiepiscopus armachanus in summa de quæstionibus armenorum li.7.c.9. ¶ Ex cuius dictis elicitur ꝙ per illam authoritatem dic ecclesiæ / nulla demonstratur superioritas ecclesiæ in papam, sed potius e contra propter verba quæ sequuntur quæcunq alligaueritis &c. et concesso ꝙ per dictam authoritatem data sit potestas fori cōtentiosi exterioris: quia non de ecclesia. i. concilio sed de prælato in ecclesia existēte & habente iurisditionem in denunciatū loquitur. & sic ꝙ nullæ claues iurisditionales fori cōtentiosi exterioris/ per dictā authoritatē datæ cēsentur ecclesiæ: & si quæ fuissent datæ fuissent datæ petro primo tanq̄ principaliori, & apostolis singulariter & nō vt ecclesiā repñtantibus sine petro.

¶ Et profecto si bene cōsiderentur verba, veritas est quòd per ea nulla authoritas fori contentiosi data fuit ecclesiæ siue concilio: quia si data fuisset ecclesiæ vniuersali, non fuisset opus vlterius adiicere si ecclesiam non audiuerit: quia si coertionem haberet ecclesia / non esset vltra procedendum ad punitionē: quia ecclesia tanquam potentissimus iudex posset per se punire: & frustra essent posita verba si

B ecclesiā non audierit sit tibi sicut ethnicus & publicanus, & quod sequitur quæcunq alligaueritis &c. Item ex quo dominus postquā dixit dic ecclesiæ/adiecit quòd si ecclesiam nō audiuerit sit tibi sicut ethnicus & publicanus, sequitur quòd non dederit ecclesiæ potestatem coercendi: & ille in quem peccauit frater non potest requirere ecclesiam vt illum coerceat, sed tantum debet ipse postea habere illum pro ethnico & publicano. Et nota quòd dicit sit tibi sicut ethnicus: quasi dicat habeas eum pro eiecto ab ecclesia. Ex quibus verbis aliqui doc. (maxime barbatius in cap. nouit de iudi.) volunt quòd ipso iure denunciatus censeatur excommunicatus.

¶ Nec contradicit huic intellectui glo. nicolai ibi cum dicit sit tibi sicut ethnicus id est separetur ab aliis fidelibus per excōmuncationem & censuram ecclesiasticam. quia ipse intelligit iuxta expositionē per eum datam / videlicet dic ecclesiæ id est prelato: ita quòd per prælatum & non per ecclesiam vniuersalem siue concilium censuræ sunt fulminandæ. Et ꝙ sit verum in eadem glo. super verbū ethnicus &c. post verba per excommunicationem & censuram ecclesiasticam, subiungit statim & ꝙ talia possint prælati ecclesię inferre/ subditur amen dico vobis quęcunq alligaueritis C &c. ¶ Quinimo non improptiãdo verba, sensus illius authoritatis est (cū loquatur in foro conscientiæ) ꝙ si post adhibitos duos vel tres estes frater non audit/ nō emendatur nec cōfunditur, dic ecclesię. i. dic multitudini. i. dic in publico vt rubore suffusus resipiscere cogat. & dic ecclesiæ. i. prælato eius, authoritate ipsius eum excōmunicatum denunciãdo omnibus de ecclesia. ecclesiæ enim nomine collectio & multitudo fideliū intelligitur, de conse, di. 1. c. ecclesia. Et dic ecclesiæ. i. prælato eius/ denūtiando vt illum coerceat & excōicet: vel multitudini vt publice arguatur. Et hoc sentit fœlix papa in epistola responsiua ad athanasium & episcopos ægyptiorū thebaidorū & libiorū in concilio alexandrino congregatos: qui exponit & si te nō audierit dic ecclesiæ. i. accusa eū publice & non prius. quod est dicere. i. non anteq̄ præcesserit correctio fraterna.

¶ Vnde nō potest accipi ecclesia pro cōcilio. Et hoc ex pluribus ostenditur: quia cum non semper stet conciliū/ & quotidie opus sit facere euangelicam istam denūtiationē, esset necesse expectare conciliū: & sic redderetur frustratoria denūtiatiō. & idem multo magis sequeretur si acciperetur ecclesia pro ecclesia vniuersali: cuius totalis cōgregatio est impossibilis. ¶ Itē ista denuntiatio ita cōuenit fœminis & laicis sicut ecclesiasticis personis: si ergo laicus vel fœmina haberet denuntiare ecclesiæ, oporteret eum interesse concilio propter suum interesse quod in fœmina est omnino absonum. & quod dicitur de fœmina, dici potest de multis similibus: vt sunt monachi/ qui nō possunt claustrū exire, & sic de aliis. Si militet impossibile aliquãdo esset istā denuntiationē fieri ecclesiæ vel cōcilio ex alio capite: quia posset cōtingere ꝙ esset tanta distātia a loco in quo læsus pauper traheret morā ad locū concilii vt ipse nequiret adire concilium ob defectū expensarū in itinere. ¶ Accedit ꝙ deutero, 16. mandabatur vt iudices sederent in portis ciuitatū, vt ad eos facilis esset aditus. facit quod dicitur zacha. 8. veritatē & iudiciū pacis iudicate in portis vestris. & prouer. vlti. nobilis in portis vir eius, qñ sederit cū senatoribus terræ. Vnde propter hæc incōuenientia quæ sequerērur, non potest intelligi dicta authoritas dic ecclesiæ de cōcilio. Accedit ꝙ concilia generalia sunt humana institutiōe introducta: vt, 16. &. 18. di. per to. si autē dicta authoritas loqueretur de concilio, sequeretur ꝙ concilia fuissent instituta lege diuina.

A ¶ Et ꝙ non intelligatur de ecclesia vniuersa, li siue de cõcilio sed de multitudine fidelium (vt peccans rubore suffusus se emendet) vel de praelato habente in peccantem iurisdictio, nem vt eũ coerceat vel pro eo oret, patet ex eo ꝙ glo. & doc. in. c. si peccauerit. 2. q. 1. expo nũt dic ecclesiae. i. sacerdoti qui oret pro ipso & admoueat eũ desistere a peccato. Idem ibi domi. qui allegat tex. 7. q. 1. scire. idem ibi ar, chi. post lau. Idem ibi ioan. de fan. qui ad hoc etiam allegat. c. in omni negocio de testi. &. c. cum ex iniuncto de haere. vbi traditur de ista denuntiatione euangelica. Et glo. in. d. c. in omni/ intelligit ꝙ. d. authoritas habet locum in omni praelato qui habet aliquam admini, strationem: & idem glo. in. d. cap. cum ex in, iũcto. Sed ista glo. loquitur de personis ha, bentibus denuntiare, hoc est ad quos spectat ista denunciatio, de quo per. s. tho. in secun, da secundae. q. 33. ar. 3. & coĩter doc. vbi su, pra. Itẽ ioan. an. in. c. nouit de iudi. exponit dic ecclesiae. i. praelato. ¶ Idem etiam speculator in ti. de denuntiatione in. §. 2. Qui decla, rando illa verba euangelii sic dicit. si pecca, uerit in te id est contra te vel te sciente frater tuus. i. quilibet christianus (vt. xi. quaest. 3. c. ad mensam) vade & corripe id est charitati,
B ue argue eum, inter te & ipsum solum id est secrete. 2. quaestione prima. c. si peccauerit. si te audierit/ lucratus eris fratrem tuum id est animam vel salutem fratris eum a peccato re trahendo. si autem te non audierit, adhibe te cum vnum vel duos/ supple de illis qui hoc sciunt: alias esses proditor criminis, vt in prae allega. c. si peccauerit. quod nullus esse de, bet de poeni. di. 6. placuit. vel tales qui pos, sint prodesse & non obesse: vt. 22. quaestio ne. 5. hoc videtur. vt in ore duorum (. s. tui & alterius/ quando vnum adhibes) vel tri, um (. s. tui & duorum quos adhibes) stet omne verbũ id est probetur charitatiua mo, nitio. ꝙ si non audierit eos. s. cũ effectu (quia se non corrigit) dic. i. denuntia ecclesiae. i. praelato qui est in ecclesia: vt. 7. quaestione. 1. c. scire. si autem ecclesiam. i. praelatum seu e, ius monitionem nõ audierit, sit tibi tanquam ethnicus. i. gentilis (vt. 1. q. 1. c. nonne) vel alienus a participatione, & publicanus. i. pu, blice peccans. & hoc verum est si tamen sit ab ecclesia prius expulsus: vt. 15. di. c. sed illud.
¶ Inde sanctus thomas in trac. de correctio ne fraterna dicit. praeceptum de correctione potest pertinere ad omnes vel ad praelatos. si ptineat ad oẽs cõmuniter, tunc ecclesia non vocatur hic congregatio sed praelatus. si au, C
tem pertineat ad praelatos, tunc sensus est dic ecclesiae id est congregationi fidelium. & tunc peccator debet coram ea excommunicari/ vt sit diuisus ab ecclesia per sententiam excom, municationis: & donec redeat/ debet ab ec, clesia vitari & haberi sicut ethnicus & publi, canus. Vnde hugo cardi. super illud matth. dicit. si priuata persona corripit, sic exponen dum est dic ecclesiae id est coram praelato ec, clesiae eum conuince per testes quos noluit audire corripientes: si vero praelatus corri, pit, sensus est dic ecclesiae id est coram eccle, sia seu congregatione fidelium eum excom, munica. Et ista est optima & vera expositio. Et quòd verba dic ecclesiae exponenda sint id est dic praelato, patet ex hoc quòd doc. o, mnes communiter in. d. c. nouit ita intelli, gunt. ¶ Verum autem illa authoritas habeat locum in papa; vide quod pono in articulo vtrum papa possit deponi quando est incor, rigibilis in nono motiuo contra papam, & in quarto & quinto motiuo pro papa/ in versi. non obstat vsque in finem; quae adde ad dicta hic & in responsionibus pro papa. de quo per modernos in. d. c. nouit.
¶ Praeterea si bene consideretur, nullo modo probatur ex dicta authoritate maioritas con D
cilii in papam. Tum quia hoc verba ipsa nul lo modo sonant. & dato ꝙ nomen ecclesiae caperetur pro concilio/ & quòd dicendum es set concilio, adhuc non haberetur ꝙ concili um esset maius papa. Tũ quia non datur per dicta verba aliqua authoritas siue ptãs plectẽ di siue mulctandi: sed tñ dicitur ꝙ si nõ audiẽ rit ecclesiam monentem vel si propter eccle, siam rubore suffusus non poenituerit, sit tibi offenso sicut ethnicus & publicanus. & sic non dat aliqua coertio. Tum ẽt quia. d. authoritas non loquitur de ecclesia repraesentata, sed de ecclesia potius quae sonat collectionem fide, lium/ ad deducendum delictum offendentis in notorietatem. Et si considerentur actiones chri qui venerat ad saluandũ peccatores, oẽs tendunt ad bonum & salutem animę, & non ad potentiam mundanam: iuxta illud ioan. 18. regnum meũ non est de hoc mundo &c.
¶ EX PRAEMISSIS igitur clare li quet quòd per illam authoritatem dic eccle, siae non datae sunt claues aliquae ecclesiae vni uersali siue concilio in papam: & quòd non meretur allegari ad hoc illa authoritas/ sicut nec ad hoc quòd concilium sit supra papam, vt communiter allegatur ab iis qui dant au,

thoritatem concilio ſupra papam. ¶ Nunc A igitur proſequendo propoſitum ſi quærimus an & quæ claues dicendæ ſint datæ eccleſiæ, ſciendum eſt ꝙ poteſtas eccleſiaſtica diuiditur in poteſtate ordinē & poteſtatē iuriſditionis. Item poteſtas ordinis duplicem habet reſpectum. vnus eſt ad corpus chriſti verū quo ad conſecrationē eius. alter eſt ad corpus chriſti myſticum ſeu membra eius, & hoc dupliciter: vel quo ad adminiſtrationem corporis chriſti veri/ vel quo ad adminiſtrationem vel exhibitionem alterius ſacramenti: ſicut eſt ordo / confirmatio/ vel pœnitentialis abſolutio. Poteſtas iuriſditionis duplex eſt. vna in foro exteriori: alia in foro conſcientiæ interiori. Rurſus poteſtas iuriſditionis in foro exteriori dupliciter conſideratur. vno modo prout immediate tradita eſt a chriſto ſecundum legem euangelicam. alio modo prout ſuperaddita eſt ex humana cōſideratione vel dono per principes ſeculares aut aliter. Item poteſtas iuriſditionis in foro interiori dupliciter conſurgit. vno modo ex hoc quòd homo vltro ſe ſubiicit tali poteſtati: ſicut cum ſponte confitens ſubiicit ſe presbytero & ordinandus epiſcopo. ſecundo ex authoritate ſuperioris hunc vel illum tali vel tali ſubiicientis: quod fieri poteſt non ad arbitrium B illius qui ſubiicitur. ¶ Et hanc diſtinctionem poteſtatis eccleſiæ poſuit gerſon in primo libro de poteſtate eccleſiaſtica capitulo ſecundo. Cui non aſſentio in eo ꝙ ponit poteſtatē iuriſditionis fori exterioris conſiderandam vno modo prout immediate traditam a chriſto. nec in eo quod ipſe dicit in. 4. cap. quòd per authoritatem illā matthæi. 18. data fuit poteſtas fori iuriſditionis exterioris immediate a chriſto: quia ſicut ſupra dixi, illa authoritas tantum loquitur de foro pœnitentiali & iuriſditionis interioris neceſſario conſequentis ad poteſtatem ordinis ſeu ligandi & ſoluendi in foro pœnitentiali.

¶ VNDE DICIMVS quòd poteſtas clauium ordinis quo ad adminiſtrationē corporis chriſti veri/ eſt data eccleſiæ & eſt inabdicabilis & inauferribilis: quia quiſquis eſt ſacerdos rite conſecratus / ſi intendit & tentat cum forma & materia debitis conſecrare conſecrat, etiā ſi ſit excommunicatus & irregularis/ degradatus/ depoſitus/ ſimoniacus in ordine/ ſchiſmaticus/ hæreticus, prima quæſtione prima capitulo dominus. ponit ricardus in quarto ſenten. diſtinctione, 13. quantumcunque enim peccet tranſgrediendo præceptum (puta quòd excommunicatus non celebret) non impeditur effectus conſecrationis. C Non ſic ſi miniſter etiam rite ordinatus & habens intentionem conſecrandi deficiat in materia vel forma: quia non conſecrat. Et in hac poteſtate ordinis omnes ſacerdotes qui rite ſunt ordinati / ſunt pares. Et iſtam poteſtatem dicunt doctores datam in cœna domini quando fecit apoſtolos ſacerdotes/ per verba hoc facite in mei cōmemorationē. ¶ Poteſtas vero ordinis quo ad adminiſtrationē ſacramentorum ordinis/ confirmationis/ conſecrationis virginum abbatum eccleſiarum & inſtitutionem eccleſiarum, non eſt æqualiter in quolibet ſacerdote: quia ſimplex ſacerdos non poteſt iſta conferre: vt dicitur in capitulo quanto de conſue. & in capitulo aqua de conſecra. eccle. vel alta. & ſi de facto id agat / nihil facit: quia neq; confirmat neq; ordinat. Epiſcopus vero ſi volentem ordinari vel confirmari/ qui ſit ſacramenti ſuſceptiuus (puta ſi non ſit mulier &c.) confirmet vel ordinet etiam ſi epiſcopus ſit excomunicatus & irregularis, nihilominus tenebit ordinum & huiuſmodi ſacramentorum collatio: vt in capitulo ſecundum, decimanona diſtinctione &. 1. quæſtione. 1. capitulo quod quidam. Et D in hoc omnes epiſcopi ſunt pares/ ab infimo vſq; ad ſupremum id eſt vſq; ad papam. non ſic autē eſt de ſacerdotibus ſimplicibus, quantumcunq; ſupra ordinem ſacerdotalem non ſit altera poteſtas ordinis neque in epiſcopis neq; in papa: licet aliter ſit in epiſcopis & papa & aliter in minoribus ſacerdotibus. ſicut inter apoſtolos & diſcipulos fuit etiam diſtinctio: vt in capitu, decretis & in capitulo in nouo. 21. diſtinctione, & magiſter ſententiarū in. 4. diſtinctione. 24. capitulo octauo. Vnde quo ad conſecrationem corporis chriſti veri nulla eſt differentia (quia omnes ſacerdotes quo ad hoc eandem habent poteſtatem) ſed quo ad adminiſtrationem ſacramentorum diſpar eſt poteſtas in epiſcopis & ſimplicibus presbyteris. Et iſta poteſtas clauium ordinis par data eſt omnibus apoſtolis cū petro per illud ioan. 20.

¶ Poteſtas autem clauium fori iuriſditionis interioris, loquendo ſecundum terminos gerſon non eſt proprie coercitiua ſed ſpōtanea. Et hæc poteſtas iuriſditionis (quæ fundatur radicaliter in poteſtate ordinis ſacerdotalis & epiſcopalis) ſi conſideretur ſic generaliter reſpicit / corpus chriſti myſticum/ hoc eſt fideles multipliciter. oportet enim eos ſe

A cundum tres actus hierarchicos regere. qui actus secundum diony. sunt purgare / illuminare & perficere. purgare per inflictionem pœnæ excommunicationis vel interdicti, & hoc spectat ad iurisditionem coercitiuam, quæ purgatio etiam fit per baptismum & sacramentalem absolutionem non coercitiue: quia purgatur quis per baptismum & absolutionem voluntarie. Illuminare est per prædicationem & doctrinam: & perficere per aliorum sacramētorum ministrationem. Et in huiusmodi sacramentorum ministratione oportet φ personæ quibus ministrantur sint ministranti subditę: vt in.c. omnis de pœni. & remis. præterquā in baptismo, quod est sacramentum necessitatis non reiterabile (vt de conse. di. 4. c. in necessitate cum pluribus sequen. & 30. q. 3. super quibus) etiam si ab hæreticis & extra articulum necessitatis conferatur. c. ii qui. 1. q. 1. & cap. dedit baptismum &c. quod quidam ea. cau. & .q. de con se. di. 4. c. si qui / cum sequentibus. Sic dicimus φ in mortis articulo ratione instantis necessitatis quilibet absoluit ab excommunicatione & a peccatis (vt in. c. pastoralis de of. fi. ordi.) dummodo sit talis persona absoluens quæ sit capax potestatis ligandi & sol

B uendi: vtputa quia non laicus vel fœmina, quia talis licet illo casu audiat confitentem / propter defectum clauium non absoluit: vt dicit ibi glo. & doc. sed confitens quo ad deum habetur pro absoluto, de pœni. di. 1. c. quem pœnitet. Alias autem in sacramento pœnitentiæ requiritur de necessitate præcepti & sacramenti quòd sit subiectus: hoc est φ sit de iurisditione ministrantis sacramentum authoritate legis vel superioris. item subiectus voluntarie: quia non datur absolutio nolenti pœnitere: vt. d. c. omnis de pœni. & remis. Vnde & papa qui nulli sub est quo ad coertionem exterioris fori, subest tamen confessori suo quo ad hanc iurisditionem annexam ordini sacerdotali. Similiter subest ordinatori suo, cum cōtingit eum post electionem ordinari sacerdotem. vnde & ab episcopo ostien. consecraē / qui est minor eo. In sacramento āt confirmationis & ordinis (quibus imprimitur character) sufficit de necessitate sacramenti non tamen præcepti subiectio voluntaria suscipientis hæc sacramenta ab illo qui cōferre potest illa: peccat tamen dans atq; suscipiens si non adsit subiectio per legem vel superiorem ordinata, de quo in capitulo. 1. post inno. de supplen. negli. præla.

tex. & doc. in. c. eos de tempo. ordi. in. 6. dicitur in capitulo primo de eo qui tenun. episcopatum. Hanc autem potestatem clauium iurisditionis interioris annexam ordini sacro dicimus immediate a christo primo promissam apostolis per illud matth. 18. amen dico vobis &c. & post resurrectionē collatam quando dominus insufflauit & dixit accipite spiritum sanctum &c. ioan. 20. C

¶ Potestas āt fori exterioris quæ est potestas coercitiua / valet exerceri in alterum etiam inuitū. nam iudicium redditur in inuitum. l. 1. & authen. ibi posita. C. de litis contesta. l. inter stipulantem. §. si stichum. ff. de verbo. obli. Et ista iurisditio exterior considerata de per se / generali vocabulo dicitur iurisditio hoc est potestas dicendi ius, vel iurisditio qua si iuris dictio id est promulgatio notificatio siue pronunciatio. Vnde bar. & alii in. l. 1. ff. de iurisditione omnium iudicum dicunt. iurisditio est potestas de iure publico introducta cum necessitate ius dicendi & æquitate statuendi. de quo in authen. de defensoribus ciuitatum. §. iusiurandum ibi in glo. Et huius multiplex est diuisio: vt dicitur per doc. in. l. 3. ff. de iurisditione omnium iudicum. & alia est voluntaria / alia contentiosa: vt in. l. 1. ff. de officio proconsulis & .c. nouit

D de offi. lega. bal. in. l. 1. C. de emancipa. liberorum. Et ista multum differt ab ea quæ est annexa ordini sacro. Vnde dicitur in. c. aqua de conse. eccle. vel altaris. & in. c. quanto de consue. quòd ea quæ sunt iurisditionis episcopus delegat / non autem ea quæ sunt ordinis. De huius iurisditionis multiplici diuisione & diffinitione habetur in specu. de iurisditione omnium iudicum. & bona glo. in cle. quanuis / in verbo omnimodam de foro compe. vbi ponit aliam temporalem aliam ecclesiasticam aliam spiritualem aliam ciuilem aliam criminalem.

¶VTRVM AVTEM HVIVSmodi fori exterioris iurisditio data fuerit apostolis īmediate a christo, hic est principalis difficultas, nam apostolus paulus visus est exercere istam iurisditionem cum excommunicauit corinthium. 1. ad. corin. 5. & in ca. cum sit romana in. 6. si. de appel. & . 33. q. 4. c. quid crudele. c. audi. xi. quæstione. 3. glo. in c. nouit de offi. lega. 2. q. 1. c. de manifesta. Intantum quòd dicit archi. in capitulo cum beatus. 45. distinctione / quòd apostolus tantæ fuit authoritatis & meriti φ quicūq ab illo excommunicabatur / corporaliter corripie

batur a dęmonio. Et ecclesia iudicat de papa A c.si papa.40.di.& de titulo papatus.79.di.ca. si duo. Et ea quæ dicta sunt petro aut apostolis trahenda sunt ad ecclesiam. Vnde augu.in epistola.80.ad esycium dicit.verba quæ locutus est christus ad apostolos/ oportet de successoribus intelligere:sicut illud eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum. Et illud eritis mihi testes in omni iudaea & samaria &c. Et illud ego vobiscũ sum vsq; ad consummationẽ seculi.quod tamen eum vniuersæ ecclesiæ promisisse quæ aliis morientibus aliis nascentibus vsq; in seculi cõsummationẽ futura est quis non intelligat? Et idem augu.psal.108.quędã dicuntur quę etsi ad apostolum petrũ proprie pertinere videntur/ nõ tamen habent illustrẽ intellectũ nisi cum referuntur ad ecclesiã. Quòd si iste sensus est verus,oportet de necessitate ꝙ verba quæ locutus est christus ad apostolos matth.18. quæcunq; alligaueritis &c.designent potestatẽ clauium fori exterioris.& similiter illa ioan.20. sicut misit me pater & ego mitto vos: hæc cũ dixisset insufflauit & dixit eis accipite spiritũ sanctum quorũ remiseritis peccata &c. quia non reperitur alia authoritas directa ad apostolos/ quæ hoc ita prę se ferat sicut istę duæ. Vnde concludendum videtur necessario ꝙ B apostolis & consequenter ecclesiæ data fuerit per illa verba potestas clauiũ fori exterioris. & sic ꝙ istam potestatẽ habuerit ecclesia immediate a christo: & sicut supra dictũ est verba in illa authoritate matth.18. maxime hoc ostendunt,propter dictionẽ quæcunq; & verbum alligaueritis.& quia videmus ꝙ ecclesia exercet cẽsuras. Vel saltem prout dicit tex.in ca.audiuimus. 24.q.1.quando petrus claues accepit,pro omnibus & prę omnibus accepit: sequitur ꝙ istæ claues fori iurisditionalis sint datæ ecclesiæ:quia vt sæpius dictũ est quãdo petrus claues accepit ecclesiã sanctam significauit. vnde istæ claues iurisditionales fori exterioris datæ fuerunt coniunctim omnibus apostolis per illa verba & tibi dabo claues regni cœlorũ.& sic habuerunt istas claues immediate a christo.

¶ Vnde cardi. de turre cre. in.2.li.c.71. dicit ponendo triplicẽ intellectũ huius quod dicitur quòd vniuersali ecclesię datæ sunt claues. Vnus est ꝙ claues datæ sint ecclesiæ in singulis eius membris diuisim,& iste intellectus est falsus & damnatus inter errores valdensium: qui dicebant singulos bonos homines habere potestatem clauiũ ligandi & soluendi. Secundus est ꝙ vniuersali ecclesiæ in omnibus C membris suis cõiunctim siue simul datæ sint claues. Et istum intellectum dicit non solum esse falsum sed etiam impossibile: eo ꝙ maior pars fidelium est incapax clauium quibus fit peccatorum remissio/ & capaces non semper possunt esse congregati. Tertius intellectus est ꝙ vniuersali ecclesiæ datæ sint claues non in omnibus mẽbris eius sed in aliquibus tantum/ & plenitudo potestatis data sit illi in vno membro tantum.s. principali quod est caput corporis ecclesiæ.i.papa. Et istũ dicit esse verum & catholicũ intellectũ. Vnde respondet ad illud quod dicitur claues data ecclesiæ/ ꝙ propter vnitatem ecclesiæ siue propter vnitatem membrorũ in ipso corpore ecclesiæ existentium,ipsum corpus ecclesiæ dicitur sæpe recipere habere & exercere siue operari quæ officialia membra eius vel aliquod etiã vnum eius membrũ recipit habet aut operatur: licet illud tale conuenire non possit toti vniuersitati membrorum, nec etiam proprie possit dici de ea sed tantũ per synecdochen denominando totum a parte. & sic quod aliquibus membris ecclesiæ cõuenit attribuitur toti ecclesiæ: iuxta illud apostoli.1.ad corin.10. sedit populus manducare.i.quidam de populo. & sic D potestas ministerialis ligandi & soluẽdi a peccatis (quæ solis sacerdotibus conuenit) dicitur ecclesiæ data/ cuius mẽbra sunt sacerdotes. Allegat archi.de cõse.di.4.c.ecclesiæ charitas. qui dicit ꝙ ecclesia dicitur facere quod eius ministri faciunt secundũ instituta: puta paruulos baptismo offerre/ baptizare/ peccata dimittere &c. Vnde ad propositũ adducit illud aug.in psal.17. attende regulam vnitatis capitis & corporis: quasi enim vna persona est caput & corpus. ideoq; vna voce vtitur caput cum membris, licet ea quæ dicũtur ad diuersa referantur. quædã enim soli capiti conueniunt, quædam solis membris, quædã capiti & membris. item quæ membris conueniunt, quędam prętéritis/ quędã pręsentibus/ quædam futuris, quędã perfectis/ quędã imperfectis conueniunt. & tamen in tanta diuersitate vna vox est & quasi vna persona loquitur.

¶ Sed pro certo iste intellectus cardi. licet sit in se verus,tamen non ostendit mihi an ecclesia & consequenter conciliũ sine papa habeat aliquam clauẽ iurisditionis fori exterioris & quã,& an immediate a christo vel quomodo & qua authoritate. Quãuis.n. reperiatur aliqua per apostolos facta post ascensionẽ christi in

A coelum quę designant iurisditionem coerciti uā (vt est illud quod legitur de apostolo qui dānauit corinthiū, & sic posset adduci illud. 2 ad cori. 5. pro chro legatiōe fungimur. vbi glo. interli. dicit. i. vice christi quia fuit legatus dei/ & ad titū. 3. hęreticū hominem post primā & secundam correctionem deuita. & . 1. da corin, 5. si is qui frater nominatur inter vos est fornicator &c. & postea sequitur, cū huiusmodi nec cibum sumere. itē adhuc infra quid enim est mihi de iis qui foris sunt iudicare. & si qua alia similia gesta sunt) ista nō videntur posse allegari ad propositum: quia si quā iurisditionem exercuerunt apostoli / id potuit esse per commissionē petri & per deriuationem a petro. ¶ Vnde ad ostendendū istam potestatem clauium datam immediate a christo oportet discurrere per euangelia & opera christi. Er profecto nullæ authoritates pręter allegatas (ex matth. 16. & tibi dabo claues regni coelorum &c. & matth. 18. amen dico vobis quæcunque alligaueritis &c. & post resurrectionē ioan. 20. quando dominus insufflauit dicens accipite spiritum sanctū quorum remiseritis peccata &c. & ioan. 21. pasce oues meas) possunt proprie dici loqui de potestate iurisditionis fori contentiosi siue exterioris. nam illud B matth. & mar. vl. euntes in mundum &c. sicut & illud ioan. 4. loquitur de officio prædicandi & baptizandi. & illud matth. 10. & lu. 10. &. 1. ad corin. 9. de potestate accipiendi vitæ necessaria & faciendi miracula. & illud lu. 10. de eiiciendis dæmonibus. & illud matth. 19. sedebitis & vos iudicantes &c. de iudicio vniuersali in fine mundi post resurrectionē vniuersalem. Vnde cū non habeamus aliquā authoritatē euāgelii per quā appareat data omnibus apostolis potestas clauiū fori contētiosi/ & illę authoritates quę hoc sonāt matth. 16 & ioan. 21. sint dictę petro tantū, sequitur quod apostoli nullam habuerint immediate a deo potestatē clauium fori contentiosi exterioris siue coercitiui: & quod si quā reperiantur habuisse/ illud fuit per deriuationem a petro. Et hoc probat ille tex. in. c. ita dominus. 19. di. sępius allegato cum suis cōcordan. & probat tex. in parte decisa in. c. quia diuersitatem de concess. preben. cum dicit quia diuersitatē corporū sæpe sequitur diuersitas animorū, ideo potestas iurisditionis a principio fuit in vno collocata. Vnde ostēdit quod ista potestas iurisditionis exterioris nō fuit per christum data ecclesiæ vel alicui corpori, sed vni tantum. s. petro.

¶ Obstat tamen quod si per illa verba pasce oues meas petrus quia factus pastor accepit claues iurisditionis, videtur similiter quod & apostoli qui similiter fuerunt pastores eandem iudiciariam potestatē fori exterioris habuerint. C Et quod apostoli fuerint pastores cantat ecclesia in pręfatione eorum, vt gregem tuum pastor æterne non deseras sed per beatos apostolos tuos continua protectione custodias/ vt iisdē rectoribus gubernetur quos operis tui vicarios eidē contulisti præesse pastores &c. Ecce quod apostoli sunt pastores vniuersi gregis dominici sicut & petrus / & omnes vicarii sicut petrus: & hoc immediate vt videtur a christo per id quod dicitur cōtulisti præesse. ¶ Sed ad hoc potest responderi quod ecclesia appellat pastores etiam quoscunque rectores seu prælatos: vt in. c. ne pro defectu de elec. & in cle. in plerisque in glo. de elec. Et respectu curæ animarum: vt in. c. si rector. 43. di. Quinimo dico quod illa verba præfationis si bene ponderentur/ ostendunt quod apostoli nullam habuerunt iurisditionem coertionis exterioris. Ponderandum est. n. quod dicit quos operis tui vicarios/ & non dicit vicarios tuos: quia vnus est vicarius christi papa qui habet omnem iurisditionē & superioritatem. c. fi. de transla. prælа. Et in extraua. vnam sanctam vicarii appellantur episcopi, qui vicarii sunt christi. 33. q. 5. c. penul. Opus autem christi erat salus animarū: D quia ipse venit quærere & saluū facere quod perierat. lu. 19. & ipse venit in hunc mundū vt peccatores saluos faceret. 1. ad timo. 1. Ad quod facit quod dixi supra quod apostoli fungebantur legatione vice christi/ qui fuit legatus dei. 2. ad corin. 5. & episcopi eius ministri. 2. q. 5. habet. Gerunt enim curam ouiū ne perdantur. 7. q. 1. c. suggestū. & pastores sunt gregis. 7. q. 1. pastoralis. 8. q. 1. in scripturis. Debent enim pascere instructionis verbo. 43. di. ephesus. 8. q. 1. audacter in fi. conuersationis exemplo. xi. q. 3. pręcipue. eucharistiæ sacramento de conse. di. 2. non prohibent. & temporali subsidio. 16. q. 1. c. nulli episcoporum. ¶ Itē potest intelligi quod contulerit eis vt essent pastores deriuatiue a petro/ qui fecit alios apostolos episcopos: vt. 66. di. c. porro. & dixi supra. & postea distinxit diœceses: vt in. c. in illis 80. di. non quod ipse christus fecerit eos pastores (quia nullibi hoc reperitur) nisi animarum.

¶ Nec obstat quod. c. noua de pœni. & remiss. dicit in plurali claues, tanquam loquens de claue iurisditionis & ordinis. quia indefinite dicit claues. c. si romanorum. 19. di. Et idem respō

detur ad. c. 1 .in. §. si vna de sum. tri. quia tex. loquitur de clauibus secundū propositum nostrū/videlicet in foro pœnitentiali:quia loqē de officio prædicandi & audiendi cōfessiones & sic de clauibus ordinis. & hoc congruit titulo de pœnitē. & re. & de sum. trini. ¶ Nec potest intelligi de clauibus iurisditionis exterioris: quia sic intelligendo nō redderetur bona ratio ad tex. cum mulieres possint habere iurisditionē ex consuetudine vel priuilegio: vt in. c. dilecta de maio. & obe. & in. c. dilectus filius de arbi. & glo. in. d. ca. noua. Et sic dicitur ad. §. vna/ꝙ loquitur de clauib⁹ ordinis, quæ etiam subdistinguuntur in plures. & sic indefinita restringitur ad materiam subiectā de cōficiēdo corpus christi verum. & illa regula. c. quia circa de priui. &. 1 9. di. si romanorum ꝙ indefinita æquipolleat vniuersali. patitur multas limitationes.

¶ Et ex his patet ꝙ apostolis non sunt immediate a christo datæ claues fori contentiosi exterioris: sed quas habuerunt/habuerūt a christo mediante petro & deriuatiue ab eo tanǭ ipsorum capite & præfecto. Et ideo bene supra conclusum est ꝙ concilium sede vacante non potest regulariter exercere reseruata papæ: cum iurisditio & potestas ista quæ a petro descendit/sit restringibilis ad voluntatem eius a quo descendit. Et ex hoc sequitur ꝙ cū potestas clauium apostolorū & consequēter ecclesiæ & concilii sit lōge minor potestate cōcessa petro & successoribus / papa est maior concilio.

¶ Et ex his etiam apparet ꝙ multum errāt illi q ponunt plenitudinē potestatis principaliter & fundamentaliter in ecclesia: quia si dubitatur an apostolis data sit iurisditio contentiosa siue fori exterioris (vt supra satis dictum est) quomodo possunt ponere plenitudinē potestatis in ecclesia quæ per apostolos figuratur/ cuius vices hodie gerunt episcopi: vt in. c. in nouo. 2 1 . di. &. c. ecclesiæ principes. 3 5. di. Et maxime cum sint tex. clari ꝙ plenitudo potestatis est in papa/ & ꝙ alii vocati sunt in partē solicitudinis. 2. q. 6. decreto. &. c. ad honorem de autho. & vsu pal. & in. c. proposuit de concess. præben. & in cle. 1 . vt lite penden. &. c. 1. vt eccle. benefi. cum simil. Et tex. in cle. pastoralis in fi. de re iudi. dicit. nos tam ex superioritate quam ad imperium non est dubiū nos habere ǭ ex potestate in quam vacante imperio imperatori succedimus: & nihilominus ex illius plenitudine potestatis quam christus rex regum & dominus dominantium nobis licet immeritis in persona beati petri concessit & c. Ecce ꝙ ista plenitudo potestatis est in solo papa: quia non dicit in persona beati petri datā sibi & ecclesiæ, sed tantum sibi principaliter & immediate a deo. Et adde hic quæ dicūtur parum ante fi. in quæstione de capitulis iuratis in conclaui. ¶ Et si ista plenitudo potestatis esset in ecclesia fundamentaliter & in papa tanǭ in ministro, ista plenitudo vel esset inutilis quia nunǭ posset reduci ad actum siue executionem irrequisita ecclesia: cum tamen papa quotidie vtatur plenitudine potestatis vbi videt expedire. vel etiā episcopi possent vti ista plenitudine potestatis/qui sunt etiam de corpore ecclesiæ. Et si per ecclesiā esset exercēda raro vel nunǭ exerceretur: cū raro fiant concilia. Et si papa est solum minister/posset impediri in eius exercitio: & si esset discordia/cessaret vsus istius plenitudinis.

¶ AD illud quod dicit cardi. flo. ꝙ. c. ita dominus/non dicit totaliter sed principaliter. respondet episcopus torcellanus/postea brixiē. & vicarius papæ: qui irridendo. d. cardinalem dicit ꝙ distinctio quā ponit zabarella est phātastica: quia si notentur verba tex. satis patet verus eius sensus. ait enim ita dominus huius muneris sacramentum ad omniū apostolorū officium voluit pertinere vt in beatissimo petro apostolorū omnium summo principaliter collocaret, vt ab ipso quasi a quodam capite dona sua velut in corpus omne diffunderet. si ergo inquit dona siue potestates domini diffunduntur in cęteros per beatum petrum, prius fuerunt in petro solo anteǭ deriuarentur ad alios: & sic accepit principaliter a deo. et si hæc principalitas non erat vt esset maioris potestatis ǭ singuli vel omnes simul, tunc non erat primus nisi ordine non authoritate ergo non erat assumptus in consortium indiuiduæ vnitatis cum christo quo ad potestatē, quod de ipso solo ibidem dicit leo. Ita dicit ipse in quodam trac. de creatione cardinaliū ad pium. 2. pont. max. vbi tractat de potestate data petro. ¶ Non obstat quod dicitur ꝙ concilium decernit & fulminat censuras: vt in. c. 1. de pac. & de indi. c. 1 . quia intelligitur de concilio cum papa vel eius legato a quibus recipit authoritatem. si enim sine voluntate papę celebraretur/esset conciliabulum. si aūt de voluntate papæ esset legitime congregatum & postea diuisum a papa, tunc tantam haberet authoritatem quantam communicare possent prælati inter se in illo existentes si esset alias legitime congregatū. Et ideo prælati qui

A hoc habent descensiue a papa, sunt causæ cur concilium possit fulminare censuras & non ex propria authoritate concilii: vt late dictũ est in quæstione de quibus causis & litibus cognoscat & quam iurisditionem habeat concilium.

¶ Ad illud ꝙ dicta authoritas matth. 18. videtur verbo alligaueritis quod videtur sona e iurisditionem contentiosam. respondetur ꝙ ex quo dicta authoritas loquitur de foro pœnitentiali (vt patet ex serie totius illius capituli) intelligitur & restringitur verbum alligaueritis ad subiectam materiam: vt in. c. cupientes. §. denique de elec. in. 6. & sic ad forum poli siue pœnitentiale. & sic ad alligationem iurisditionalem conuenientẽ ordini & foro iurisditionis interioris. ¶ Et similiter respondetur ad signum vniuersale quæcunque/ ꝙ intelligitur secundum subiectam materiam: vt in. l. si ita. ff. de lega. 3. & in authen. de exhiben. reis §. optimum.

¶ Ad illud ꝙ peccator iam est alligatus peccato/ & vlterius non alligatur sed absoluitur: & ideo dicta authoritas debet intelligi non in foro pœnitentiali & iurisditionis interioris sed in foro contentioso exteriori. Respondetur ꝙ imo licet peccator sit alligatus per peccatum,

B potest aggrauari & magis alligari propter cõtumaciã & perseuerantiam in peccato/ & plu ries alligari secundum diuersitatem & multiplicationem contumaciæ in peccato & incorrigibilitatem: arg. cũ non ab homine de iudi. Et sacerdos propter pertinaciã in peccato potest præcipiendo magis illum alligare ad pœnã æternam. 14. q. 1. c. quisquis/ & c. quod præcipitur. & bene tex. in. c. si sacerdos de offi. ordi.

¶ RESTAT respondere ad illud quod dicitur de paulo qui excõmunicauit corinthiũ 1. ad corin. 5. excõmunicatio autem est actus iurisditionis cõtentiosæ: vt in. d. c. nouit/ & d. c. aqua. & nicolaus in glo. in. d. ca. 5. in verbo vt tollatur de medio vestrũ/ supplet per excõmunicationem. Verum tex. non dicit ꝙ excõmunicauerit sed ꝙ tradiderit eum satanæ: vbi supplet glo. interli. vt corporaliter vexet eum diabolus, & sic ille resipiscat. Et glo. ordi. dicit ꝙ paulus dicitur habuisse hãc potestatẽ vt dum aliquẽ a stultitia nõ posset amouere/ diabolo traderet eum vexãdum quousque pœnitentiam profitens a malo desisteret. & dicit archi. in. c. cum beatus. 45. di. Et sic nõ est ibi sermo de iurisditione contentiosa, sed dicitur quòd illud agebat paulus spiritualiter. ¶ Item posset responderi ꝙ paulus fuit vocatus post ascensionẽ domini/ & potuit exercere iurisdi- C tionem deriuatiue a petro/ non ꝙ immediate fuerit data a christo apostolis: quia tempore quo fuit dictum apostolis quæcunque alligaueritis &c. & quorũ remiseritis peccata &c. paulus non erat apostolus. Et ideo frustra quæritur an fuerit data potestas immediate a christo apostolis propterea ꝙ paulus exercuit aliqua quæ erant contentiosæ iurisditionis. Et cum gratia in paulo abundauerit. 1. ad corin. 15. (fuit enim vas electionis) si aliquid specialiter habuisset plusquam alii apostoli, non mirum fuisset. Nec ex hoc sequitur ꝙ paulo fuerit data potestas omnimoda iurisditionis contentiosæ & prælationis: imo ipsemet ostendit contrarium ad gala. 1. quando dicit ꝙ mãsit cum petro diebus fere. 15. di. in. 2. cap. dicit ꝙ contulit euangelium cum aliis ne forte in vacuum curreret aut cucurrisset prædicando. Vnde. s. tho. ad gala. 2. in. 3. lec. dicit ꝙ apostolus paulus fuit par petro in executione authoritatis/ non in authoritate regiminis.

¶ Quãuis aũt istę solutiones possent tolerari in paulo, tamẽ tex. in. c. audi. xi. q. 3. licet primo ponat exẽplũ apostoli, tamẽ videtur innuere ꝙ eadẽ potestas erat omnibus apostolis, ibi vides ergo quia & modo nõ solũ per apo- D stolos suos deus tradidit delinquentes in manus inimicorum &c. Et ioannes excommunicauit diotrephen, dicit tex. in. §. hinc etiã. 42. di. & patet, 3. ioan. 1. Sed etiam quo ad alios apostolos potest similiter respõderi ꝙ illud faciebant apostoli authoritate & voluntate petri qui fecit eos episcopos: & consequẽter exercebant illam iurisditionem per deriuationẽ a petro.

¶ Ad illud quod dicitur ꝙ cõcilium & sic inferior cognosceret & vteretur iurisditione cõtra illum a quo eius iurisditio descenderet. respondetur ꝙ eo casu quo cõcilium potest cognoscere de casu papæ (vt de titulo papatus) non dicitur vti iurisditione contra eũ a quo illam recepit: quia quando cognoscit/ incertũ est quis sit papa: & postquam diffiniuit/ functũ est officio suo, & iam nõ cognoscit contra papã. Eo tamen casu quo cognoscit de hęresi papę, non cognoscit nec iudicat cõtra papam: quia hoc ipso ꝙ est hæreticus est præcisus ab ecclesia & a papatu & minor quolibet christiano/ & desiit esse papa: vt dicitur in. c. si papa. 40. di. & in. c. acharius. 24. q. 1. & dictum est sæpius supra. Vnde eo casu omnes volunt concilium esse supra papã. Quæ conclusio si be-

nc attẽdatur, nõ bene ponitur: quia si iam nõ
A est papa, non potest dici ꝙ concilium iudicet
de papa vel ꝙ sit supra papã: licet cognoscat
de facto, videlicet vtrum illud quod opponi-
tur et sit hæresis.

¶ Ex hoc ergo descendendo ad conclusionẽ
principalis quæstionis dico ꝙ nunq̃ conciliũ
potest esse supra papam: quia si sumus in ca-
su quo sit hæreticus/ iam est depositus, si autẽ
sumus in casu quo cognoscitur vtrum sit hæ-
reticus an verus papa, non ex hoc arguitur
maioritas, nam q̃uis papa deleget alicui cau-
sam propriam personam suam concernentẽ,
nõ propterea cognoscẽs de causa dicitur ma-
ior papa, 2. q. 4. c. mandastis &. c. auditum. &
2. q. 7. c. nos si incompetenter. Si autem eo in
uito cognoscit concilium, hoc non potest cõ
tingere nisi in casu hæresis & similibus. & illæ
authoritates, c. si duo, 79. di. &. c. si papa, 40. di.
sunt bonifacii papæ. &. c. si quis pecunia, 79.
di. est nicolai papę: & similiter. c. nunc aũt. 21.
di. est eiusdẽ nicolai. Et in casu hæresis etiã tũc
si iudicatur hæreticus, concilium non potest
ipsum condemnare: vt de hoc est tex. in. d. c.
nunc autem. 21. di. & si absoluitur ab hæresi,
absolui potest etiam superior ab inferiore in
casu hęresis. de quo est tex. in. §. hinc etiã. 17.
B di. Et istã specialitatẽ in hæresi ponit alex. i. c.
inferior. 21. di. in glo. ibi, dicẽs ita intelligẽdã
glo. in cle. 1. in verbo contra eos de here. & ꝙ
ita limitatẽ regula quæ habet ꝙ qui nõ potest
cõdẽnare nõ põt absoluere. Et ꝓ eius opinio
ne in papa in materia hęresis sunt illi duo tex.
supra allegati: videlicet. c. nũc autem (vbi pa-
tet ꝙ non potest a concilio cõdemnari) & d.
§. hinc etiam/ vbi patet ꝙ potest absolui a cõ
cilio in casu hæresis: quia (vt ibi dicitur) sym
machus impetebatur de hæresi.

¶ Et sic patet ꝙ ex hoc ꝙ cõcilium cognoscit
de hæresi papæ, non dicitur maius papa. Et, c.
si duo. 79. di. loquitur de papa quando est du-
bius/ quia electio dubia: quęstio autem est de
indubitato papa. Item illa iura superius alle-
gata &. c. anastasius. 19. di. loquuntur in papa
hæretico/ qui statim est depositus. & illa iura
sunt canones pontificũ, ideo magis ex illis ar-
guitur ꝙ papa sit superior: quia quod facit in
hoc concilium/ facit authoritate papæ: & ius
est illud quod in casu hæresis deponit/ & non
cõciliũ. & in casu schismatis inueterati & du-
bietatis ortæ in electione/ ab ipsomet papa ea
nonũ cõditore ꝓcedit ptãs data concilio. & ad
hoc faciunt dicta supra in quæstione ex qui-
bus causis possit papa deponi. Nec similiter
potest dici maius quia iudicat de titulo papa-
tus: quia tũc nõ directe iudicat cõtra personã C
papæ, etiam dato ꝙ contingeret casus ꝙ iudi
candum esset contra verum possessorem &
amouendus esset a papatu: maxime quia per
constitutionem frequens, ambo contenden-
tes de papatu/ sunt ipso iure suspensi ab admi
nistratione põtificatus. ¶ Sicut etiam dicimus
de cardinalibus ꝙ eligunt papã & tamen nõ
sunt maiores papa: vt in. c. in nomine domini
23. di. & in. c. licet de elec. Sic etiã potest epi-
scopus ex causa modificare pœnitentiã iniu-
ctam a papa: vt in. c. tẽpora. 26. q. 7. ibi. glo. &
in. c. latorem. 33. q. 2. Sic & procurator gene-
ralis ex causa potest inhibere procuratori spe-
ciali: vt in. l. si hominem. ff. mandati. per quem
tex. abb. siculus in. c. si quis contra clericũ de
fo. compe. vult ꝙ ex causa a delegato episcopi
potest appellari ad vicarium eius: & tamẽ ex
hoc vicarius non est maior delegato/ nec pro
curator generalis maior speciali, nec episco-
pus maior papa. Ad quod vide multa cumu-
lata per feli. in. c. 1. in. 7. fallen. de cõsti. Vnde
& procurator cæsaris, qui cognoscit de causa
cæsaris (vt in. l. nec quicq̃. ff. de offi. procon.)
non propterea est maior cæsare. ¶ Fateor tñ
ꝙ vbi esset diuersa sententia papæ & concilii,
in causa fidei in dubio valde arduo præfertur D
sententia concilii quando habet concomitan-
tiã cũ alias decisis per alios canones: sicut etiã
præferretur sententia papæ quæ per alios ca-
nones antea fuisset approbata: vt late dictum
est in quæstione propria. Sed ex hoc nõ sequi
tur ꝙ concilium sit maius papa: quia frequen
ter reuelatur minimo quod maior ignorat. c.
esto subiectus. 95. di. & si in capitulo attẽda-
tur sententia maioris partis contra episcopũ/
nõ propterea capitulum est maius episcopo.
Vnde absolute loquendo dico simpliciter ꝙ
papa est maior concilio: & recte cõsiderando
dubitare de hoc/ est ponere os in cœlum &
offuscare lucidum.

¶ DVAE tamẽ declarandæ videntur diffi-
cultates circa authoritatẽ dic ecclesiæ. quia si
exponitur dic ecclesiæ id est prælato qui excõ
municet & coerceat vel emendet subditũ per
censuras, ex ista authoritate math. 18. resultat
ꝙ tunc data fuerit apostolis siue promissa &
postea data ioannis. 20. non solum pote-
stas ordinis sed etiam iurisditionis exterioris
immediate a christo: quia vt verba quæ sequũ
tur (videlicet quæcunq; alligaueritis &c.) cõ-
ueniant præcedentibus verbis & illorum ex-
positioni, oportet intelligere alligaueritis per

A censuras & poenarum impositionem: quod alligare est iurisditionis ecclesiasticæ fori contentiosi, nam in ferendo censuras & in excõmunicãdo requiritur causæ cognitio. 2.q.1. ca.nemo. & vtrunq; est iurisditionis contentiosæ:vt in.c.nouit de offi.lega.l.2. ibi glo.de offi.procon.& in.c.quanto ibi glo.de consue. cũsimil. ¶ Secũda difficultas est q cũ ista verba dicta fuerint petro cum aliis apostolis (vt patet lu.17.) oportet intelligere q etiam petrus & consequẽter papa subiiciatur huic denuntiationi: hoc est q si ipse peccat in fratrem & adhibito vno vel duobus non se emendat, denuntiandus sit ecclesię.i.concilio: quia non est dare prælatum superiorem qui contra papam possit adiri. ergo videtur adeundum cõcilium: quia & papa dicitur frater noster, sicut & omnis fidelis: vt ad hebræ.2.&.3. ad corin. 8.& in.3.epistola ioan. Itẽ etiam si alius peccet in eum & denuntiandus sit ecclesiæ.i.prælato, sequitur q ipsemet sibiipsi habeat denuntiare: quia & ipse dicit frater.xi.q.3.c.ad mẽsam. Ex quo sequitur q illa authoritas dic ecclesiæ quando papa peccat in aliuni, cũ nullus sit prælatus qui possit eum excõmunicare/ isto casu intelligatur de concilio. & q similiter si alius peccet in eum/ oporteat adire concilium.

B ¶ Pro solutione istarum difficultatum si intelligimus dic ecclesiæ.i. multitudini & oĩbus de ecclesia passim, tunc cessat prima difficultas. & ista admonitio posset habere locum etiam in papa: quia si fraterne admoneretur/ & adhibitis testibus non desisteret a peccato in fratrem commisso, posset quis denũtiare etiam multis de ecclesia / vt sic saltem rubore suffusus resipisceret & desisteret. Et isto casu deberet restringi quod dicunt doc. post ostien. in c.proposuit de concess. præben. q illa authoritas dic ecclesiæ intelligitur de dicendo ecclesiæ vt oret deum pro eo/ & q aliter non potest habere locum in papa: vt dixi supra/ & in arti. vtrum papa possit deponi quando est incorrigibilis in.4.&.5. motiuo pro papa, cum dicitur q ista authoritas dic ecclesiæ nõ habet locum in papa quia non habet superiorem. nã illud est verum si intelligimus dic ecclesiæ.i. superiori prælato: sed si intelligimus dic ecclesiæ.i. denuntia & discooperi eum etiam coram multitudine, tunc ista authoritas dic ecclesię habebit locum etiã in papa qui peccaret in fratrẽ. Et sic vt tactum est cessat prima difficultas de qua supra: qa non sequitur ex pfata authoritate q data fuerit apostolis aliqua potestas iurisditionalis immediate a christo: sed q illam habuerint a christo mediante petro C seu per deriuationẽ a petro, vt supra conclusum est. ¶ Si autem intelligimus dic ecclesiæ hoc est prælato qui excommunicet, tunc difficile est dare solutionem bonam quin ex ea se quatur q apostolis data fuerit potestas iurisditionalis fori contentiosi/ si bene attenditur textura verborũ: quia post verba dic ecclesiæ & sit tibi sicut ethnicus & publicanus, ilico subiungitur amen dico vobis quæcunq; alligaueritis &c. ex quibus verbis apparet q ex illa authoritate dic ecclesiæ.i. prælato qui excommunicet sequitur demõstratio effectus ipsius. Ac si dixisset dominus/ ex tali excommunicatione per prælatos qui vestri typum gerent & in vestrum locum succedẽt (vt in.c. in nouo cũ simil.21.di.) qui alligati fuerint in terra per excommunicationem erũt ligati & in coelis, quia vobis dabitur potestas ligandi & soluendi ea ligatione & solutione qua vtitur ecclesia in ferendo censuras & excommunicando: vt in.c.quætenti de verbo.sig. & sic potestate iurisditionali, & immediate a christo & non per deriuationem a petro. Et conuenit hoc cum opinione glosæ interli. ibi: quæ ad illa verba quæcunq; alligaueritis supplet.s. vinculo anathematis. quod plus est q̃ simplex excõmunicatio: vt in.c.engeltrudam.3.q.4.& in.§.no- D tandum ea.cau.&.q. ibi glo. quia anathematizatur quis cum solennitate (vt dicit glo. xi. q.3.ca. si inimicus, & tex.in.c. debent.xi.q.3. quia debent interesse.12. sacerdotes cum candelis accensis astantes: vt dicit ibi tex. & istud est proprie mucro siue censura episcopalis: vt in.c.corripiãtur.24.q.3.& in.c.visis.16.q.2.) & sic iurisditione fori exterioris.

¶ Adde q ista authoritas loquit de peccato commisso in proximũ: & disponit q ad conuincẽdum peccantem debeat adhiberi vnus vel duo testes, vt possit conuinci peccans coram prelato cum testibus, quia vt dicunt doc. in capitu. nouit de iudi. & specu. vbi supra/ & doc. in.c.si peccauerit.2.q.1. in ista denuntiatione euangelica peccatum non debet esse omnino occultum, sed debet posse probari ne sequatur infamia proximi cuius delictum est occultũ. potest enim auferri fama alicui etiã verum dicendo, cum quis prodit alterius crimen contra ordinem debitũ: vt dicit.s.tho. in secunda secundæ.q.62.ar.2.ad.2.argu. Et idẽ (q in ista denuntiatione euangelica peccatũ non debet esse omnino occultum) ponit archie. floren. in.2.par.ti.9.de acidia in.c.7.da

omissione fraternæ correctionis. &.s.tho.in
A secunda secũdæ.q.33.per totum.& bene sum
ma pisanella in verbo correctio secũdo,versi.
quo ordine procedendum sit in correctione.
& summa sylvestrina in ti. de correctione &
punitione/in quinto & sexto versi.
¶ Nunc ergo si d. authoritas loquitur de pec
cato commisso in proximũ & requiruntur te
stes ad probãdum,erit iudiciũ fori exterioris:
cũ in hoc virtualiter interueniat actor/ reus/
iudex & testes:vt in.c.forus de verb.sig.¶ Vn
de eum difficultate potest responderi ad con
trarium : quia si dico ꝙ intelligitur per dicta
verba potestas fori contentiosi apostolis data
siue promissa deriuatiue a petro, repugnant
verba quæ fuerunt immediate dicta a christo
apostolis.Si dico ꝙ christus per dicta verba
solum loquitur de potestate ligandi & soluẽ
di in foro conscientiæ, contradicit quod dici
tur die ecclesiæ.i.prælato, & expositioni quã
facit glo.interli.in verbo alligaueritis.s. vin
culo anathematis,quod sonat forum conten
tiosum: in quo requiritur causæ cognitio, &
in eo iudiciũ fertur in inuitũ.2.q.1.c.nemo.
& fit iudice sedente pro tribunali.2.q.3.§.no
tandum/versi.si quis.3.q.3.§.spatium/versi.a
B iudice.ponunt glo. & doc.in.c.nouit de offi.
lega.Si dico ꝙ verba intelligũtur respectu fo
ri interioris(quod secundum ꝙ dicunt aliqui
theologi includitur in potestate ordinis/ quæ
habet inclusam iurisditionem ligandi & sol
uẽdi:vt in.c.omnis de pœni.& remis.)adhuc
repugnant prædictæ expositiones/ quæ sonãt
iurisditione fori exterioris & cõtentiosi. Si di
co ꝙ ex præfata magistrali expositione dic ec
clesiæ.i.prælato q excõmunicet,nõ debet su
mi argumentum per quod destruatur sensus
verborum quæcũq alligaueritis/ qui tantum
est in foro pœnitẽtiali(vt aperte cõstat ex se
rie totius capituli.18.quod totum loquitur
quo ad forum poli/ siue cœlorum & ecclesiæ
triumphantis)sequitur ꝙ mala sit expositio
magistrorum & glo. interli. qui non excusa
rentur propterea ꝙ darent expositionem vno
modo conuenientẽ literæ si ex illa destruere
tur alia determinatio,quæ est ꝙ soli petro im
mediate data est potestas fori exterioris gu
bernii & administrationis/& quam habuerũt
apostoli habuerunt per deriuationem a petro
sicut hodie episcopi in suis diœcesibus a pa
pa.19.di.c.ita dominus.
¶ POSSET in ista difficultate dici ꝙ chri
stus soli petro immediate dederit supremam
plenam & vniuersalem potestatem iurisditio
nis exterioris gubernii & administrationis(vel
per illa verba matth.16.& ego dico tibi ꝙ tu C
es petrus &c.vel & rectius per illa ioan.vl.pa
sce oues meas/sicut supra dictum est)& apo
stolis qui erant futuri episcopi a petro ordinã
di(vt i.c.porro.66.di.qui habebat distingue
re diœceses.c.in illis.80.di.)dederit siue dare
promiserit specialiter iurisditionem coerciti
uam singulariter exercendam/ non distinctã
& separatam ab ipsa vniuersali potestate ipsi
us petri sed descendentẽ ab eadem potestate.
generaliter data petro & cõtentam in eadem
petri potestate/in nulloq potestatẽ petri dimi
nuentem sed per modum adiunctionis & ad
miniculi ad illam exercendam datam.
¶ Nec obstat ꝙ verba fuerunt dicta etiam pe
tro inter illos existente:quia possunt intelligi
in petro quæcunq alligaueris tua suprema &
vniuersali potestate , & in aliis quæcunq alli
gaueritis potestate speciali & coadiuuatiua
& deriuata a petri potestate:quia verba intel
ligunur secundum qualitatem personæ cui di
riguntur.l.plenum.§.æquiti.ff.de vsu & ha
bi.&.l.ex militari.ff.de testa.mili. & secundũ
naturam eius super quo proferũtur.l.damni
infecti.ff.de damno infecto.l.si stipulatus.ff.
de vsuris.bar.in.l.1.C.de nego.gestis,cum
simil. D
¶ Non obstat ꝙ verba fuerunt simpliciter &
perinde prolata acsi apostoli habuissent dictã
potestatẽ immediate a christo:cum nihil so
neti de deriuatione eius a petro.Quia respõ
detur ꝙ cum christus ante matth.16.dedisset
siue promisisset dare omnẽ potestatem iuris
ditionis petro soli / dicendo tibi dabo claues
&c. quãuis omnes apostoli essent præsentes,
postea generaliter dando siue promittẽdo a
liis apostolis claues ligandi & soluendi/de ne
cessitate oportet intelligere sine diminutione
authoritatis concessæ petro hoc factum.pro
hoc tex.& quæ ibi dicũtur in.c.ex parte el.1.
de offi.delega.&.c.quia sæpe de præben.in.6.
nunq̃.n. censetur aliquid dari in iniuriam al
terius.l.2.§.merito.ff.ne quid in loco publi.
l.nec auus.C.de eman.libe. Vnde virtualiter
etiam dicitur data per deriuationẽ ab ipso pe
tro,q summus omniũ præfectus eis datus fu
erat. Et ꝙ christus illã nõ imediate dederit &
dicatur haberi a christo quasi per deriuationẽ
ab ipsa suprema vniuersali potestate:petri de
scendens,probat tex. in summa in.§.2.21.
di. omnis enim potestas a deo est siue iubẽte
siue sinente:vt in.c.quid culpatur.23.q.1.&
q.4.ca. quæsitum,& ad ro.c.13. Sicut etiam
papa

A papa dat & ponit primates & archiepos & epi-
scopos, & tamen non diminuitur potestas ar-
chiepiscopi propter episcopum: vt in.c. ad re-
primendã cũ seq. &.c. pastoralis de offi. ordi.
&.c. romana de appel. in.6. &.c. romana de of-
fi. ordi. eo. li. Et sicut ẽt est de epo & archidia-
cono/ item de vicario generali & vicario fora-
neo: vt dictis iuribus, item de ordinario & in-
quisitore: quia vna inferior iurisditio/ non di-
minuit superiorem. & q̃uis omnes sint a pa-
pa/ vna continet aliam potestate, & a papa de-
riuãtur oẽs potestates tanq̃ riuuli: vt in.c. lo-
quit. 24.q.1. Et in subdelegato respectu pri-
mi delegantis: vt in.c. si a subdelegato de offi.
delega. in.6. &.d.c. romana de appel. &.c. 1.
de offi. vica. eo. li. & in.c. non putamus de con-
sue. eo. li. Vnde doc. in.c. 1. 22. di. (& ponit
s. tho. in primo sen. di. 12.) dicunt quod re-
spectu virtutis omnis potestas a deo est, re-
spectu vero suppositorũ agentiũ omnis ptãs
immediate est a papa: de quo infra latius.

¶ Et isto modo possemus intelligere duran-
dum in.4. sen. di. 19. q. 2. cum dicit q̃ per di-
cta verba quæcunq̃ alligaueritis &c. fuit da-
ta ptãs iurisditionis apostolis: quia dicit q̃ ex
eo quod subiungitur (scilicet sit tibi sicut eth-
nicus & publicanus) habet ortum sententia
B excommunicationis, ex ordinatione aũt eccle-
siæ est quòd nullus possit absoluere nisi sub-
ditum & nisi habeat iurisditionem. Ipse ta-
men in fine quæstionis concludit contrari-
um: q̃ etiam potestas iurisditionis in absol-
uendo & ligando & in foro pœnitentiæ &
contentioso/ quia est in ecclesia propter curã
& regimen ouium christi, consequenter ad
solum petrum vel eius successores vel ad a-
lios ex ipsorum commissione propter pote-
statem vtriusq̃ clauis petro datam spectet.
sicq̃ quòd ii quibus a petro vel eius succes-
sore non reperitur data potestas & iurisditio
ligandi & soluendi in subditos/ non possint
absoluere. & quòd licet per verba quorum
remiseritis peccata non fuerit facta limitatio
de personis nec de peccatis, tamen per ver-
ba postea dicta petro pasce oues meas/ fa-
ctum est quòd nullus postea possit quæ sunt
curæ animarum (vt absoluere in foro pœ-
nitẽtiæ) nisi petrus seu eius successor/ vel ille
cui per petrũ vel successorẽ eius cõmissũ est.
Sic ergo vult quòd licet per verba quæcunq̃
alligaueritis sit data apostolis potestas & iu-
risditio vtriusq̃ fori, tamẽ p̃ verba pasce oues
meas/ postea factum est vt ad eius exercitium
requiratur commissio petri vel successoris.

Et ista erit vna tertia opinio ad alias supra po- C
sitas. quæ mihi non placet: quia non fit mi-
hi verisimile quòd christus primo dederit a-
postolis potestatem iurisditionis & postea il-
lam restrinxerit, nec verba hoc sonant.

¶ Robertus holkot in.4. sen. q.6.
in responsione ad secundum argu. dicit q̃ a-
postoli immediate a deo acceperunt potesta-
tem absoluendi, sed potestatem iurisditionis
acceperunt a petro/ licet hoc nõ legatur. Sed
istud etiam videtur irrationabiliter dictum:
si enim hoc non legitur/ quomodo dicitur?

¶ Posset dari alia solutio q̃ per dicta verba
quæcunq̃ alligaueritis fuerit data apostolis
potestas omnimoda ordinis & iurisditionis
requisitæ ad exercitium ipsius ordinis: quia a-
lioquin parum fuisset dedisse potestatem or-
dinis sine potestate exercitii, & ista proprie
non dicitur iurisditio contentiosa/ quam po-
test exercere quilibet etiam non sacerdos: vt
archidiaconus & similes, vt patet de offi. ar-
chidia.c. ad hæc cum simil. quam iurisditio-
nem ad ordinem requisitam quilibet sacer-
dos & maior ordinatus habet in habitu absq̃
aliqua demandatione: ita q̃ hoc ipso quòd
datur cura populi tali ordinato, ilico potest
exercere iurisditionẽ in populum absoluen-
do & ligando/ absq̃ eo q̃ detur ei aliter iuris- D
ditio. Et hoc modo dicimus q̃ apostolis da-
ta fuit potestas ordinis & iurisditionis in qua
fuerunt æquales petro: petrus autem cui ple-
nissime fuit datum gubernium regimen &
prælatio totius ordinis & iurisditionis/ habu-
it distinguere diœceses & distribuere guber-
nium plebium & populorum: vt in capitulo
in illis. 80. di. per quam distinctionem ii qui
erant ordinati & fuerunt præfecti populis &
plebibus a petro/ receperunt potestatem iuris-
ditionis contentiosæ tantum. Et sic dicitur q̃
apostoli per deriuationem a petro recepe-
runt potestatem iurisditionis: quia cum ei so-
li datum fuisset regimẽ & principatus/ & ha-
beret pascere oues vocando apostolos in par-
tem solicitudinis & in adiutorium gubernii,
præponendo eos diœcesibus & prouinciis
ad gubernium & pascendum plebes cibo
spirituali/ dicitur eis dedisse & demandasse
iurisditionem cõtentiosam, & illi dicunt istã
iurisditionem fori exterioris recepisse per de-
riuationem a petro. Ea autem quæ respicie-
bãt ordinem (in quo erant pares petro) &
quæ erant iurisditionis interioris requisitæ ad
exercitiũ ordinis, quia facti fuerãt sacerdotes
in cœna dñi/ post diuisos populos & plebes

hoc ipso poterant administrare & exercere si- A ne alia demandatione ipsius petri. Et sic dicitur quod apostoli habuerunt immediate a christo potestatē ordinis & iurisditionis/ & quod in hoc erant æquales petro. Poterat tamen petrus ratione præfecturæ & primatus sui etiā aliquo modo istam potestatē exercitii ordinis restringere (non tamen ordinē abolere) sicut supra dictum est. Quod factum esse conspicimus per diuisionem diœcesum & parochiarum: quia vnus episcopus etiam ea quæ sunt ordinis nō exercet in alterius diœcesi nec in alienos subditos: vt patet in clemen. 1. de foro compete. & patet de audientia confessionum in. c. omnis vtriusque sexus de pœniten. & remis. per ea quæ ibi dicuntur de proprio sacerdote. Vbi per priuilegia papę datur etiam religiosis medicantibus quod audire possint cōfessiones, & hoc in adiutorium, quia messis multa operarii autē pauci: vt dicitur. 21. di. in summa.

¶ Nunc ergo expositionem illam dic ecclesiæ id est prælato qui excommunicet/ & illā quæcūque alligaueritis. s. vinculo anathematis, intelligere oportet pro tempore quo erāt futuri prælati: quia tunc tempore prolationis dictæ authoritatis solus christus erat prælatus/ & apostoli nondum erant ordinati ad B sacerdotium. & ideo dicitur quod illa verba tunc dicta/ fuerunt verba promissionis. Futuri autem erant prælati post christi ascensionē & diœcesum distributionē. & propterea bene in illo tex. cap. in illis/ subiungitur quoniam nec inter ipsos apostolos par fuit institutio sed vnus præfuit omnibus. & verba præmissæ authoritatis sonant etiam tempus futurum/ si peccauerit & quæcunque alligaueritis.

¶ Et ex ista solutione sequitur vnum: quod licet alias omnia verba illius cap. 18. concernant forum pœnitentiale, tamen tenendo præfatam expositionem dic ecclesiæ id est prelato qui excōmunicet (vt dicit glo. nico. ibi) possemus dicere quod per dicta verba quęcunque alligaueritis fuit promissa potestas ordinis & vtriusque iurisditionis/ interioris & exterioris: sed quod vnam habuerunt immediate a christo (scilicet ordinis & consequenter iurisditionis interioris) quando in cœna fuerunt facti sacerdotes. istā enim effectualiter ipsemet christus dedit & exerceri mandauit quando ioan. 20. dixit quorum remiseritis peccata, quæ verba proprie concernunt ea quæ sunt ordinis: videlicet dimissionem & retentionem peccatorum. potestatem autē iurisditionis conten- C tiosæ illis promissam per dicta verba quęcūque alligaueritis (quæ sunt verba multum indefinita) exhibuit mediante persona petri/ qui habebat eos facere prælatos: vt. 66. distinc. c. porro. & sic istam potestatē iurisditionis contentiosæ a christo per illa verba quęcunque alligaueritis eis promissam receperunt per deriuationem a petro: qui solus erat factus pastor & vniuersalis prælatus per verba ioan. vl. pasce oues meas.

¶ Et ex hoc sequitur quod non est vera opinio illorū qui voluerūt quod per illa verba quæcunque alligaueritis matth. 18. dominus solū loquatur de dimittendis peccatis. Quorum opinio posset saluari, dicendo quod attenderunt solum ad potestatē dimittēdi peccata respectu executionis & totalis potestatis recipiendæ immediate a christo, quā receperunt per illa verba quorum remiseritis peccata: & quod ad potestatē iurisditionis contentiosæ cuius executionē erant recepturi mediāte persona petri & post ascensionem christi non habuerunt respectu quia illam non immediate a christo habuerūt sed per deriuationē a petro, licet principaliter omnia a christo: sicut dicimus quod adā est prin- D cipalis pater noster, & tamē est pater mediantibus propriis nostris parētibus. Vnde. s. tho. in. 1. sen. di. 12. dicit quod dupliciter dicitur aliquid esse ab aliquo immediate. vno modo ratione virtutis. & isto modo dicimus quod omnis virtus authoritas potestas & iurisditio quę est in papa vel alio quocunque prælato est a christo immediate: quia a nullo alio potest talis potestas conferri nisi per potestatem existentem in christo siue a christo collatā: sicut nulla alia causa a prima/ potest agere nisi per virtutem causæ primæ. Secundo modo potest intelligi ratione suppositi agentis seu quippiam conferentis. & hoc modo dicitur quis a christo suscipere immediate potestatem aliquam, quando inter accipientem potestatem & inter ipsum christum conferentem nō est aliquod medium suppositum recipiēs a christo & conferens ipsam potestatem alteri. Et isto modo dicimus quod solus petrus immediate a christo accepit potestatem iurisditionis/ & inde alii per deriuationem ab eo.

¶ Posset & aliter responderi etiā intelligēdo illā authoritatē matth. 18. loqui de dimittēdis peccatis & in foro pœnitētiali & iurisditione fori interioris requisita ad ordinem. primo cōsiderādo quod quia verba quæcūque alligaueritis fuerāt dicta de peccatore postquam deductus

A est in notorium peccatum &habitus pro eth nico & publicano, non est mirũ quòd etiam tunc dominus dederit apostolis potestatem decernendi censuras & excommunicandi: quia in casu quo factum est notorium potest etiam simplex sacerdos qui nullam habet contentiosam iurisditionem excommunicare peccatorẽ:quia eo casu non requiritur aliquis ordo iudiciarius. quod pbat per tex. in c. 1. & . 2. de offi. ordi. ponit barbatius in.c. si sacerdos eo.ti. in.xi.col.in fi.in penul.char. Et isto modo etiam paulus excommunicauit corinthium absentem & non citatum: vt in.c.cum sit romana in.§.fi.de appel. Et sic intelligitur dictum ostien. in capitulo olim de re iudi. cum dicit quòd papa potest sine aliqua citatione excommunicare tyrannum occupantem notorie terram ecclesiæ. & quòd dicit cardi. in.c.nouit de offi. lega. quod episcopus potest sine aliqua causæ cognitione excommunicare impedientem suam iurisditionem. Vnde potest bene intelligi quòd excommunicando non est necesse vti aliqua iurisditione fori contentiosi nec aliqua causæ cognitione nec aliquo ordine iudiciario. Et isto modo propter notorietatem peccantis potest dici data potestas apostolis immediate a deo etiam alligandi per censuras ecclesiasticas in foro pœnitentiali sine iurisditione fori contentiosi exterioris, sed cum iurisditione fori interioris ad corrigendum & emendandum peccãtem. quem corrigere reducere & ligare & soluere spectat ad potestatem ordinis, in quo alii apostoli fuerunt pares petro: vt in.d.c. in nouo. 21. distin. Ad hoc etiam facit quod dicit barbatius in.d.c. si sacerdos circa fi. in illa quæstione vtrum simplex rector curatus possit pro maleficio excõmunicare sibi subditos. Et post multa tandem concludit quòd licet in excommunicando requiratur causæ cognitio, tamen per illum tex. iuncto.c.præcceden. potest excommunicare: & consequenter de causa cognoscere. Et ad hoc ponderat tex. d.c. si sacerdos: vbi dicitur ꝙ si ille cui damnum illatum est petierit iustitiam, potest sacerdos excommunicare authorem damni quanuis etiam ei confessus sit, quia verba illa intelliguntur secundum qualitatem personæ in quam diriguntur: vt l. ex militari.ff.de testa.mili.&.l.plenum, §. equitii.ff.de vsu & habita. Ergo cum dicta verba dirigantur in sacerdotem audientem confessiones & iniungentem pœnitentias, intelliguntur de ordine iudiciario & de potentia iustitia secundum qualitatem fori pœnitentialis. & ideo ad hoc vt possit congruam pœnitentiam indicere, poterit de causa cognoscere & excõmunicare si opus est. quod probat tex. ibi potest eum a communione remouere. Et per consequens rector simplex curatus poterit cognoscendo in foro pœnitentiæ excommunicare specialiter & generaliter, secundum quod cõgruit materiæ subiectę. Dicit insuper ꝙ licet simplices curati hoc non faciant, est quia episcopi omnia sibi vsurpant: de consuetudine tamen curati possent vti ista iurisditione in hoc eis concessa per sacros canones. Vnde ex hoc possumus dicere quòd apostoli receperunt etiam potestatem a christo excommunicandi in foro pœnitentiali pro executione ordinis eo modo quo potest quilibet curatus in corrigendo peccantem. Et conuenit bene iste intellectus ad verba illius authoritatis: cum dicit ꝙ peccans in fratrem primo debet corripi inter ad monẽtẽ & ipsum solũ, deinde debet adhiberi vnus alius vel duo, deinde dici ecclesię, & tandem haberi pro ethnico & publicano. quę omnia sunt pœnæ fori pœnitentialis: quibus adiicit potestatem quæcunq; alligaueritis &c. C

¶ Et si dicatur ꝙ expositio glo. loquitur de anathematizatione quæ est solennis/& cõpetit D episcopis per iura supra allegata, potest respõderi ꝙ glo. ibi non habuit respectum ad solennitatem sed ad censuram: quia tantum ligat excommunicatio q̃tum anathematizatio: vt in.c. si inimicus. xi.q.3. & ibi glo. &.c. engeltrudam.n.4.q.3. nisi ꝙ anathematizatus absoluitur cum maiori solennitate. xi.q.3.c. cũ aliquis. & sæpe iura ponunt vnum pro alio: vt in.c. cum non ab homine de iudi. Item glo. intellexit de apostolis quibus promittebatur potestas pro tempore quo erant futuri episcopi. & sic bene congruit si loquimur de iurisdiǁne exteriori ꝙ eam receperint mediãte petro. ¶ Obstat tamen prædictis ꝙ tex. in. c. vrbes 80. di. dicit ꝙ apostoli posuerunt primates in vrbibus multo tempore ante christi aduentum ad hoc statutis. vnde patet ꝙ non solus petrus eos posuit: & consequenter receperũt iurisditionem contentiosam non per deriuationẽ a petro sed ab omnibus apostolis. Ad quod respondetur ꝙ cum petrus solus haberet regimen administrationem & præfectuǁtam, quantũcunq; secũ adhoc admiserit apostolos/ptãs oĩs a petro deriuabatur/non ab apostolis assistẽtibus tanq̃ consultoribus: sicut oĩa quæ geruntur per papam licet de cõsilio

cardinalium / attribuuntur papæ : vt in.c.ad
A apostolicæ cum multis similibus de re iudi. in. 6.

¶Ad illud quod dicitur de ioanne quòd excōmunicauit diotrephen. respondetur quòd tex. epistolæ ioannis non dicit quòd excommunicauerit: sed loquitur de potestate concessa apostolo qua tradebat impœnitētes diabolo vexandos corporaliter vt sic illis daretur intellectus redeundi ad dominum : vt dicit glo. hugonis. 1. ad corinthios. 5. Vel si ponimus quòd loquatur de vera excommunicatione, habuit potestatem per deriuationē a petro. vel dicendum vt supra dictum est.

¶AD SECVNDAM difficultatem dicendum est quòd denuntiatio euangelica habet plures partes & plura requisita. Et quo ad primam partem licet habeat locum inter inferiores & ad illam quilibet teneatur (secūda quæstione prima.c. si peccauerit, & in ca. nouit de iudi. & ibi doc.) tamen non videtur quòd in papa habeat locum: quia oza legitur percussus a domino eo quòd arcam tetigit / per quam prælati significantur : vt legitur. 2. regum. 6. & primi paralipomenon. 13. & in.c. pleruncp. §. item legitur. 2. quæstio. 7. Quòd autē per per arcam designētur prælati, est tex. in. d.c. pleruncp. §. his ita. Et exodi
B 19. dicitur omnis qui tetigerit montem morte morietur. Item gregorius in pastorali dicit. admonendi sunt subditi ne præpositorū suorum vitam temere iudicent si quid eos forte agere reprehēsibiliter vident. Vnde tex. 6. q. 1. dicit. oues pastorem suum non reprehendant: plebs episcopum non accuset nec vulgus eum arguat, quia non est discipulus supra magistrum : episcopi enim a deo sunt iudicandi qui eos sibi oculos elegit. Et tex. 2. q. 7. c. oues dicit. oues quæ suo pastori commissæ sunt, eum nec reprehendere nisi a fide exorbitauerit nec vllatenus accusare possunt: quia facta pastorum oris gladio ferienda nō sunt. Et alibi gregorius dicit. sanctorum vitā corrigere non præsumat nisi qui de se meliora sentit. Præsumptuosum autē est quòd quis de se meliora sentiat quia vt dicitur. 1. ioan. 1. si dixerimus ꝙ peccatū non habemus ipsi nos seducimus & veritas in nobis non est. Papa enim dicitur sanctus : vt in. c. non nos 40. di.

¶Sed his non obstātibus dicendum est quòd huic parti denuntiationis etiam papa subiicitur & omnes fideles: quia procedit ex actu charitatis secundum ricardum in. 4. distinc. 19. quæstione. 2. articu. 1. Vnde sanctus thomas dicit in. 4. sen. distinctione. 19. & refert sylucster in sua summa in titu. de correctiōe & punitione / versi. 4. quòd correctio quæ est actus iustitiæ tendens ad bonum commune pertinet ad solos prælatos: sed illa quæ dicitur proprie correctio & est actus charitatis tēdens ad fratris emendationem / pertinet ad quemcunque habentem charitatem. Et sanctus thomas in secunda secundæ quæstione C
33. articu. 3. dicit quòd duplex est correctio. vna est quæ est actus charitatis / quæ specialiter tendit ad emendationē fratris delinquentis per simplicē admonitionem, & talis correctio pertinet ad quemlibet charitatem habentem, siue sit subditus siue prælatus. Alia est correctio quæ est actus iustitiæ / per quam intenditur bonum commune: quod nō solum procuratur per admonitionem fratris sed etiam interdum per punitionem. & ista est prælatorum. Idem etiam astexanus in secundo libro summæ titu. 67. quæstione. 2. vbi dicit quòd duplex est correptio. vna est fraterna in qua bonum fratri persuadetur a quocunque, & turpitudo peccati vel pulchritudo boni dimissi ostenditur. Dicitur autem fraterna, quia est admonitio fratris, & nomine fratris intelligitur omnis homo peccator D
siue inferior siue par siue superior: quia omnes sumus fratres in christo. Pluribus enim modis dicitur quis frater: scilicet nominis conformitate, item meriti æqualitate, item ordinis dignitate & iurisditionis potestate: vt vide doc. in capitulo ecce, nonagesimanona distinctione. Poniturꝙ potius nomen fratris quàm hominis vel peccatoris, quia frater est nomen amoris & charitatis. debet enim hæc correctio fieri ex fraterna charitate. Vnde augu. de verbis domini matthæi sexto dicit. debemus amando corripere / non nocendi cupiditate sed studio corrigendi. Et tex. 12. quæstione. 2. capitulo fraternitatis / dicit. corrigere oportere ex charitate & non ex furore. Idē tex. in ca. corripiantur vigesimaquarta quæstione tertia. Vnde homo & peccator non sine mysterio coniunguntur : sed quia peccator est corripe, quia homo miserere, dicit tex. 23. quæstione quarta duo ista. Et huic fraternæ correctioni omnis fidelis subiicitur, tam respectu superiorum quàm inferiorum & parium, cuius ratio est secundum durandum de sancto portiano in. 4. sen. di. 19. q. 3. arti. 2. quia ad actum charitatis obligantur omnes qui tenentur habere charitatem / &

A respectu omnium ad quos tenentur habere
charitatem: quia quantum se extendit habi-
tus/ tantum & actus qui procedit ex habitu.
sed omnes tenentur ad habendum charita-
tem ad omnes siue pares siue superiores siue
inferiores/ amicos & inimicos, ergo omnes
tenentur & subiiciuntur denuntiationi euan
gelicæ/ quo ad istam primam partem corre-
ptionis fraternę. Alia autem correptio secun
dum astexanũ est potestatiua, in qua pœna
infligenda comminatur vel iam infligitur/
vt de peccato ad statum bonum correptus re
uertatur. & ista est prælatorũ erga subditos.
¶ Debet autem correptio ista fraterna quæ fit
per inferiores & subditos corripiendo supe-
riores & prælatos suos (cum sit actus virtu-
tis, qui debet esse informatus debitis circun-
stantiis) sic exerceri vt non præiudicetur ho-
nori & reuerentiæ prælationis. Vnde dicit a-
postolus prime ad timo. 5. seniorem ne incre
paueris sed obsecra vt patrem. & dionysius re
darguit demophilum monachũ eo ꝙ sacer-
dotem & se maiorem correxerat irreuerẽter,
eum percutiẽs & ab ecclesia eiiciens. In quo
excessit non solum modum correctionis fra
ternæ inferioris ad superiorem (quia irreue-
B renter correxit) sed & modum fraternæ cor-
rectionis simpliciter.
¶ Et ꝙ ista fraterna correptio quo ad istam
primam partem habeat locum in papa, om-
nes tenent in cap. si papa. 40. distinc. & in ca.
proposuit de conces. præben. sed non quo ad
illam partem dic ecclesiæ. ¶ Et ad contraria
supra posita facilis est rñsio: quia quando
prælatus non irreuerenter obiurgatur/ mons
& arca non tanguntur. Et c. oues. 2. q. 7. sol
uit omnia, cum dicit quanq̃ reprehendenda
recte videantur. ¶ Sed obstat ꝙ illa authori-
tas dicit si peccauerit in te frater tuus. ergo si
peccat in alium & in deum, non habebit lo-
cum ista correptio nec erit omnium corripe
re ista fraterna correptione. Dic secundum a
stexanum in. d. 2. li. ti. 67. q. 4. ꝙ debet intelli
gi si peccauerit in te sciente/ non in te læsum
ita ꝙ amore tui illũ corripias. Vel dic ꝙ qui
cunq; peccat in deum vel in proximum quẽ
cũq;, virtualiter peccat & in te: quia christus
est caput nostrũ, & quia nos sumus cõmem
bra corporis mystici ecclesię. vnde psal. 118
particeps ego sum omnium timentium te &
custodientium mandata tua.
¶ ALIA PARS correptionis euangeli-
cæ est de adhibendo vnum vel duos testes &
de dicendo ecclesiæ. Quod vltimum secun
dum glo. hugo. car. exponitur dic ecclesiæ id C
est si priuata persona corripit, coram prælato
ecclesiæ eum conuince per testes quos prius
audire noluit corripientes: si vero prælatus
corripit, dic ecclesiæ id est coram ecclesia il-
lum excommunica id est coram congrega-
tione fidelium. Et sic exponendo non potest
hæc pars habere locum in papa: qui non ha
bet superiorem coram quo inducantur testes
& coram quo possit conuinci & excommu-
nicari. & procedit opinio ostiensis & doc. in
dicto. c. proposuit: qui volũt quòd ista pars
denuntiationis euangelicæ non habet locum
in papa nisi intelligendo dic ecclesiæ non vt
conuincat eum sed vt oret deum pro eo pro
correctione & emendatione ipsius vel vt tol
lat eum de medio: quemadmodum supra sę
pius dictum est. Et ita voluit sanctus thomas
in. 4. sen distinctione. 19. quæstione. 2. ar.
2. quæstiuncula. 3. ad secundum argu. & di-
xi alias supra. Et isto respectu adhibere vnũ
vel duos testes ad finem conuincendi/ vt in
ore duorum vel trium stet omne verbum, si
militer non habebit locum in papa: quia si
non habet coram quo possit conuinci/ su-
perflue ad illum finem adhiberetur vnus vel
alter testis in admonitione fraterna. Et hoc
nisi in casu hæresis vel fomẽti antiquati schis D
matis & similibus in quibus ipso iure est pri
uatus papatu vel præcisus ab ecclesia: quia
tunc non erit superfluum adhibere vnum
vel duos quibus possit conuinci. Et dicta au-
thoritas dic ecclesiæ, si stat concilium/ bene
intelligitur id est concilio vel multitudini
prælatorum in concilio existẽtiũ coram qui
bus conuincendus est de ipsa hæresi. propter
hoc tamen non sequitur quòd concilium sit
maius papa: vt diffuse satis supra dictum
est.
¶ Si vero intelligimus dic ecclesiæ secũdum
expositionem glo. interlinearis & glo. ordi-
nariæ (id est obiurgatio plurimorum eum
corrigat: & ecclesia detestationi eũ habeat, vt
qui nõ potuit pudore saluari saluetur oppro
briis) isto modo intelligendo, vtraq; pars
(videlicet tam de adhibendis testibus quàm
de dicendo ecclesiæ) bene habebit locum in
papa: cum tunc non remittatur ad ecclesi-
am tanquàm ad iudicem vel superiorem, sed
vt rubore & verecundia affectus se emendet.
¶ Vtrùm ãt isto casu habeat in eo locum vlti
ma pars denuntiationis & correctionis (vide
licet si ã ecclesiam non audierit sit tibi sicut
ethnicus & publicanus) glo. ordinaria cum

subiicit & vt rubore sequestrationis emende
A tur sit tibi sicut ethnicus & publicanus/ vide
tur velle ꝙ sic hoc est ꝙ in casu quo papa pu
dore & opprobriis nō saluaretur, posset vt ru
bore sequestratiōis emēdaretur/ haberi tanꝗ
ethnicus & publicanus. non discedendo ab
eius obedientia sed ab eius priuata conuersa
tione, ne ex assidua cōuersatione cum eo alii
corrūpantur/ & ne ipse putrescat: vt in. c. rese
candæ. 24. q. 3.
¶ Si autem volumus secūdum opinionē ali
quorum quia verba directa fuerunt petro, ꝙ
si aliquis peccasset in petrū vel nunc peccaret
in papam/ papā debere dicere cōcilio (ex hoc
sumendo argumentum ꝙ cum papa recurre
re habeat ad concilium tanꝗ ad supremū tri
bunal/ concilium sit supra papam) dico ꝙ ex
isto argumento loquendo in casu quo papa
peccat in alium, de necessitate sequitur ꝙ illa
authoritas nō habet locum in eo: quia si pon
deramus illā authoritatē, ex hoc ꝙ verba fue
runt directa in petrum tanꝗ in papā & sic pu
blicam personā & tanꝗ in priuatam personā
petri & non in petrū pro omnibus, sequitur
similiter ꝙ cum petro priuatæ personæ fuerit
dictū tantum quādo aliquis peccaret in eum/
non haberet locum quando ipse petrus & cō
sequenter papa peccaret in alium: ex quo in
B prędicta authoritate pōderate volumus per
sonam & dignitatem tantum ipsius petri. Imo
quod plus est videtur excepta persona & di
gnitas petri quādo ipse peccat in alium: quia
quod fauore alicuius &c. l. quod fauore. C. de
legibus. regula quod ob gratiam de regu. iu.
in. 6. facit quod dicitur in. c. petitio in glo. fi.
de iureiu. Et præsertim quia petrus nondum
erat factus papa secundum cōmuniorem sen
tentiam. ergo non potest sumi argumentū ꝙ
ipse postꝗ factus fuit papa & cōsequēter eius
successores teneātur dicere concilio: quia per
adeptionem dignitatis authoritas & dispositio
cessat. 31. di. c. lex continentiæ. l. cum quis &
l. si cum cornelius. ff. de solu. ad hoc quæ dicū
tur in. c. sicut de iureiu. ¶ Veritas tamen est ꝙ
verba fuerūt dicta petro pro omnibus. quod
ostēdunt verba præcedentia & sequētia illius
c. Nec ex eo ꝙ verba fuerūt directa in petrū,
possumus dicere ꝙ plus arctant petrum ꝗ si
generaliter fuisset dictum si quis peccauerit
in fratrem &c.
¶ Et ex his patet quomodo & quando & in
qua parte sit locus denuntiationi euangelicæ
quādo papa peccat in alium. Quomodo aūt
sit locus cum alius peccat in papam, dicendū
est ꝙ cū ipse sit iudex in causa propria (. 23. C
q. 4. c. guilisarius, inno. in. c. ex parte de verb.
signi. doc. cōmuniter in. c. cū venissent de iu
di. & in. c. cum dilecta de cōfir. vti. vel inuti.)
illud verbum dic ecclesię intelligi potest ꝙ ip
se vt caput ecclesiæ corrigat in se peccantem.
Pro hoc facit ꝙ in casu denuntiationis idē po
test esse iudex accusator & testis: vt in. c. licet
de simo. Et ita procedit tex. in. c. præcipue. xi.
q. 3. & sic intelligit ibi glo. cum colligit argu
mentū ex illo tex. ꝙ idem potest esse denūtia
tor & iudex. Et ex hoc videtur ꝙ non sit verū
quod dicit archie. armachanus ꝙ papa nō de
bet delictum in suā personam cōmissum iu
dicare ne videatur potius vindicare ꝗ corri
gere, quem supra retuli: quia imo potest esse
iudex in causa sua. nisi armachanus intelligat
ꝙ de honestate debet alteri cōmittere. ad hoc
quod dicit tex. & doc. in. c. ad apostolicæ de re
iudi. in. 6. Vnde. s. tho. in. 4. senten. di. 19. & in
secunda secundæ. q. 33. dicit ꝙ dicere præla
to in iudicio præsidenti est dicere ecclesiæ. Et
per istum modum prælatus vt priuata perso
na/ potest remitti ad seipsum tanꝗ in iudicio
præsidentem: quia bene potest quis fungi vi
ce duarum personarum: vt in. l. si consul. ff. de
adop. Et isto modo intelligendo, dicere eccle D
siæ nihil aliud importat ꝗ exire in actum iudi
cii puniendo & corrigendo fratrē delinquen
tem & illum excōmunicando absq; alia vo
catione concilii, & ad hoc multum sunt pon
deranda verba sit tibi sicut ethnicus & publi
canus. Vnde vltimum iudiciū est papę etiam
postꝗ ecclesia non auditur. Et ꝙ ita debeat in
telligi, patet etiam exemplo gestorū beati pe
tri, qui ananiā & sapphirā eius vxorem absq;
hoc ꝙ diceret aliter ecclesiæ sua propria au
thoritate condemnauit: vt patet act. 5. &. 23.
q. 8. c. petrus. nō enim est verisimile ꝙ petrus
præsumpsisset transgredi præceptū domini/
maxime post receptum spiritum sanctum.
¶ Posset etiam intelligi illud verbū dic eccle
się. i. concilio quando papa ex aliqua maxima
causa (puta contra imperatorem vel regē ali
quem qui in eum & ecclesiam aliquid pecca
ret) vellet illud congregare: & sic dicere eccle
siæ secundum ꝙ fecit innocen. in. c. ad apo
licæ de re iudi. in. 6. non ꝙ ad hoc teneretur
sed ad maiorem iustificationem & authorita
tem rei & implorando aliorū auxilium.
¶ Vtrum aūt papa in denuntiatione teneatur
præmittere admonitionem, ex exemplo iam
dicto videtur ꝙ non. nam & christus denun
ciauit iudam ante admonitionē: vt patet ioan.

A 13. & ioseph accusauit fratres non præcedente monitiõe: vt patet gene. 37. ¶ Sed breuiter dic ꝙ tenetur ad obseruantiam præcepti euãgelici sicut & alii, & ad distinguendum (sicut distinguunt doc. in aliis) vtrum peccatum sit publicũ vel omnino occultũ vel aliquo modo probabile: vt dicitur in d. c. nouit, & dicit s. tho. in d. di. 19. in. 4. & ibidem durãdus & petrus de palude. & astexanus in. 2. li. summę ti. 67. & idem sanctus in secũdasecundæ. q. 33. per totũ, & albericus in dictionario in verbo correctio. & in summa syluestrina in titu. de correctione & punitione.

¶ Non obstat præmissis quod dicit s. grego. in. 4. li. regis. ca. 82. in fi. reprehendens ioannem constantinopolitanum episcopum, ego itaq per responsales meos semel & bis verbis humilibus hoc quod in tota ecclesia peccatur corripere studui, nunc per me scribo: quicquid humiliter facere debui nõ omisi, sed si in mea correptione despiciar/restat vt ecclesiam habeam adhibere. Quia intelligitur (vt supra dictum est) de processu ad censuras: & disciplinam ac censuram ecclesiasticam appellat ecclesiam, quod clare apparet, quia non dicit restat vt dicam ecclesiæ sed restat vt ecclesiam debeam adhibere. vel quòd vo-
B luit sic facere ad maiorẽ iustificationem. Et ꝙ accipiat ecclesiã pro cẽsura ecclesiastica, cõstat ex gestis eius: quia mandauit responsalibus suis quos miserat constãtinopolim ne cõmunicarẽt cũ eo in diuinis/ & nullum cõgregauit conciliũ. Vnde idẽ grego. in. 6. li. regis. c. 194. scribens mauritio impera. de cyriaco successore dicti ioannis dicit, eũdem fratrem & cõsacerdotem meũ studiose admonere curaui vt si pacem omniumq concordiam desiderat/ a stulti vocabuli se appellatione compescat. Et in epistola sequenti ad eulogiũ episcopum alexandrinum & anastasiũ episcopũ antiochenũ/de cyriaco patriarcha qui sequebatur ioannem in vsurpatione nominis vniuersalis dicit, meus vero diaconus cum prædicto fratre nostro cyriaco missarũ solennia celebrare non debet, quia per profanum vocabulum culpam superbiæ aut committit aut sequitur: ne si quod absit in tali elatione procedit/ei vanitatem stulti nominis confirmare videamur. eundem vero fratrem admonere studui vt se a tali superstitione corrigat: quia si hanc non correxerit/pacem nullo modo nobiscum habebit. Item in. xi. li. regis. ca. 45. scribit ad eundem cyriacũ patriarchã dicens, cum ea charitate qua dignum est studemus vt profanam elationem (quæ animabus semper aduersa est) cordis pede calcãtes, peruersi superbię vocabuli scãdalum de medio C ecclesiæ auferre festinetis, ne a pacis nostræ societate diuisi inueniri possitis. Ecce apparet ꝙ beatus gregorius nõ accipit ecclesiam pro concilio sed pro censura ecclesiastica, qua vti volebat.

¶ Et de ista authoritate dic ecclesiæ vide quę dico in arti. vtrũ papa possit deponi si est omnino incorrigibilis. Et plura dubia circa istã materiam denuntiationis euangelicæ (videlicet an sit conueniens. item an sit actus charitatis. item an cadat sub præcepto. item vtrũ pertineat ad omnes an solum ad prælatos. itẽ an subditi teneantur corrigere prælatos suos. item vtrum sit semper facienda an aliquo casu prætermittenda. item an obligati ad correctionem teneantur quærere delinquentes. itẽ an monachi teneantur exire de claustris ad corrigendos proximos suos. item an talis correctio se extendat ad omnia peccata/parua & magna. item an peccator teneatur corrigere delinquentẽ. item an de necessitate præcepti debeat præcedere admonitio fraterna secreta ipsam denuntiationem. item an debeat præcedere inductio testium ipsam publicam denũtiationem. item an subditus teneatur obedire prælato præcipienti vt reuelet culpam alte- D riũs fratris) vide apud cardi. de turre cre. in c. si peccauerit. 2. q. 1.

RESTAT nunc respondere ad cõtraria. Et ad primum quidem de. c. si papa/iam responsum est ꝙ loquitur in casu hæresis, in quo est ipso iure priuatus papatu: quia vt dicitur ioan. 3. qui non credit iam iudicatus est. & ad titum. 3. hæreticus dicitur proprio iudicio condemnatus, & ideo nec hæreticus nec schismaticus ascribitur catalogo pontifi. vt in. c. anastasius. 19. di. ibi doc. Vnde & merito dr minor quolibet christiano. glo. in. c. achatius el. 1. 24. q. 1. quia tũc dignitas quæ faciebat eum maiorem/non inhæret personæ eius: vt dixi supra in arti. vtrũ papa possit de hæresi accusari. & in alio vtrũ possit ob hæresim deponi. ¶ Nec ex hoc ꝙ cõcilium cognoscit de causa hæresis papę/sequitur ꝑ sit maius vel superius papa: vt supra proxime dictum est. Nec si vnus papa est hæreticus, propterea dignitas pontificalis diminuitur. nec sequitur si vnus ex suo delicto est damnatus & priuatus dignitate ꝙ dignitas in aliis successoribus sit annihilata: quia dignitas nunq̃ moritur: vt in. c. quoniã abbas de offi.

delega.1 2.q.2.ca.liberti.el.2.& tex.non dicit ibi ꝙ concilium iudicet papam.

A ¶ Ad.c.anastasius & ad.c.achatius, eadem datur responsio. Et nihilominus illa iura non dicunt ꝙ conciliũ sine papa iudicet papã. quinimo ibi glo.probat contrarium, cum colligit argumentum ꝙ papa possit ligare alium papam. Item ibi dicitur ꝙ papa factus erat veteris constitutiexecutor non promulgator noui: vnde nullã fert sententiã. Nec ibi aliquod concilium ad hoc fuit cõgregatum: sed tantũ ostenditur achatium incidisse in hæresim iam damnatam. ¶ Nec obstat ꝙ in.c.achatius el.2 ca.cau.& q.dicitur ꝙ achatius per conniuentiam synodalem susceperat sententiã: & sic videtur ꝙ fuerat per concilium damnatus. Respondeo enim ꝙ nõ fuerat ibi specifice damnata persona achatii: sed ibi fuerat damnata hæresis & sequẽtes illum errorem, quod probat tex.cum dicit quã cum suis successoribus susceperat author erroris: & non persona achatii, quia achatius nõ fuerat proprii vel noui erroris inuentor, sed alieno facinori cõmunicauerat, & ideo inciderat in sententiã quam author erroris per concilium susceperat. Et quia anastasius cõmunicauit fotino diacono qui communicauerat achatio / & quia voluit

B occulte reuocare achatium eius errorem defendendo, ideo clerici recesserunt ab obediẽtia anastasii. qui tandem lepra percussus est secundũ doc.ibi: vel vt dicit ibi glo.in.d.c.anastasius/dum assellaret emisit intestina. Et iste est verus intellectus illorũ iurium. Ex quibus sequitur ꝙ communicantes cum cõmunicantibus cum iis qui cõmunicauerunt cũ inuentore siue authore nouæ hæresis idem sentiendo, sunt veri hæretici & incidunt in eundem errorem & pœnã quam incurrit primus author ipsius hæresis. facit quod dicitur in.c.super quibusdam in prin.de verbo.significa. & in.c.excõmunicamus el.2.§.fi.de hæreti. Sic etiam dicimus ꝙ cõmunicantes cum excommunicato in crimine criminoso / ligantur eadem maiori excommunicatione. c. si concubinæ de sen.excom.

¶ Ad.c.si duo / est supra responsum. illud. n. loquitur quando non est aliquis certus papa in quo sit plenitudo potestatis / nec est præsidens nec maior, & duo sunt concertantes de papatu & in discordia electi. Facit quod dicit Ioan.an.in.c.1.de renun. in.6. quòd si esset discordia inter cardinales & papam, quia cardinales dicerent ipsum renũtiasse & papa negaret: quia cõcilium iudex esset. ¶ Ad glo. in c.si forte.63.di. (que vult ꝙ vtraq; electio potest cassari ratione scandali quando duæ electiones sunt factæ in discordia, & videtur intelligendum ꝙ altera tenebat: alias nihil videretur operari cõsideratio scandali. facit quod dicitur in.c.nisi cum pridem de renun.) est dicendũ ꝙ glo.debet intelligi quando vota eligentiũ sunt diuisa & est omnimoda paritas. Et ꝙ iste sit sensus glo. ostendit vltima glo. præcedẽtis.c. quæ similiter allegat.d. c.si duo. Item debet intelligi glo.in terminis tex.super quem est situata, & in terminis tex.quem allegat: videlicet quòd scandalum ortum habuerit, quia duo contra fas temeritate propria contendunt de papatu vt.d.c. si duo. vel quia inuitis canonicis & plebe in tãta discordia eligentium metropolitanus vult gratificari: vt vt.d.c.si forte, qui tex.est hodie correctus. vide ibi dominicum.

¶ AD secundũ de.c. mandastis & .c.auditũ 2.q.4.respondetur ꝙ in illis iuribus non dicitur ꝙ concilium cognoscat de causa papæ eo inuito: sed ꝙ sponte se purgare voluerũt, nõ per hoc legem præscribentes cęteris successoribus qua id facere teneantur. ¶ Sic respõdetur ad.c. nos si incompetenter, ꝙ papa voluit se submittere non proprie iudicio contradictorio sed examinationi & discretioni. & ita D exponit ibi domi.iudicio.i.discretioni. & alius de intellectu illius tex.supra ad plenum dictũ est. ¶ Sic etiam ad tex.in.c.si quis superbis.2. q.7. qui est tex. grego. (qui in omnibus actionibus suis fuit humillimus) respondetur ꝙ ita ex vrbanitate loquutus: vt in.c.ecce.99.di. ¶ Ad.c.nunc ãt & ad.§.hinc etiam/ est supra responsum ꝙ loquutur in casu hæresis & papa præsente. & (vt supra dictum est) non sequitur concilium cognoscit in causa hæresis papæ / ergo est maius papa: quia papa hæreticus est minor quolibet christiano. ¶ De illo vtrum papa solus cognoscat causas fidei, dictum est supra in proprio articulo. ¶ Ad.c.si duo & ad.c.si forte / supra proxime respõsum est. ¶ Ad illud act.15.ꝙ nõ solus petrus iudicauit sed simul cũ aliis apostolis. respondetur ꝙ non sequitur ex hoc quòd concilium apostolorum fuerit maius petro. nam & papa iudicat simul cum cõcilio, & tñ ex hoc nõ sequitur ꝙ concilium sit maius. & papa iudicat cũ cardinalibus, & tamen cardinales nõ sunt maiores papa: iura vulgaria.

¶ AD tertiũ motiuum (ꝙ orbis maior est vrbe) respondetur ꝙ papa ẽt est dominus orbis: vt in.c.cũ de diuersis de priui.in.6. & in.c.

nullus.99.di.& glo.in.c.fœlicis/de pœnis in
A 6. Ipse enim est vnicus & vniuersalis christi vicarius in spiritualibs & temporalibus talias esset dare duos vniuersales. esset autem monstrum ponere duo capita.c.quoniam de offi. ordi.& hoc est expressum in extrauagāti vnā sanctam ad hoc glo. notabilis in.c. non autē 7.q.1.& illud euāgelii erit vnū ouile & vnus pastor ioan. 10. ¶ Itē respondetur ꝙ ibi non est sermo de authoritate potestatis & iurisdictionis orbis respectu ecclesiæ romanę: sed est sermo de authoritate consuetudinis, quæ tanto maioris authoritatis esse dicitur q̄to generalior est siue a pluribus obseruatur sicut de canonicis scripturis loquitur aug.in.c. in canonicis. 19.di. Secundum quam regulam non est dubium quin consuetudo orbis sit maior consuetudine vrbis quam nec apostolica sedes seruat nec seruari mandauit, & sic non habet speciale adminiculum authoritatis papæ. runc enim quando mandasset seruari esset vt canon, qui ab omnibus seruari deberet: vt in c.1.de consti. Et ꝙ hiero. in.d.ca. legimus loquatur de consuetudine generali, innuit glo. ibi in verbo maior. quæ dicit & ideo sequenda est magis cōsuetudo generalis. Et apparet illam fuisse intentionem hiero. quia ibi damnat
B quandam consuetudinem quæ erat in vrbe/qua quidam diaconi præferebātur presbyteris. ¶ Item non obstat ꝙ orbis sit maior vrbe quia orbis est totus orbis, ideo non sequitur ꝙ concilium sit maius papa. & adde quod dicitur infra ad. 7. contrarium in versi. ad illud ꝙ orbis &c. ¶ Ad argumētū sumptū per glo. ex illo tex. respondet ꝙ nō obstat glosæ authoritas: quia eius conclusio nō est simpliciter vera de quo dictum est in proprio arti. supra ad longum examinato.

¶ Ad quartū (ꝙ papa nō dispensat contra ea quæ cōcernūt vniuersalē ecclesiā secūdū glo. in contrariū allegatas) respōdetur ꝙ non sequitur ex hoc ecclesiā repræsentatā & sic cōcilium esse maius papa: quia eius potestas nō est ad destructionem sed ad constructionem vt dicitur. 2. ad corin. 10.&.13. & ideo nō dispensat contra illa, quia magis esset dissipatio q̄ dispensatio. ¶ Ad.c. sicut/vbi innuitur ꝙ papa debet venerari concilia (maior autem est is cui præbetur reuerentia q̄ is a quo exhibetur: vt in authen. de defen. ciui. §. quæ igitur in glo. 96. di. a subdiacono. igitur) respondetur dicendum ꝙ ex hoc non sequitur ꝙ concilium sit maius: quia quæ bene statuta sunt maxime fidem concernentia/ papa custodire & venerari tenetur. c. sunt quidā. 25. q. 1. cum pluribus sequen. quia vt dictum est præest ad ædificationem. Nec obstat ꝙ minor debet re-
C uerentiam maiori: quia hoc idē (scilicet præstare reuerentiam) debet maior minori: vt in l. nihil. C. de pala. sacrarum largi. li. 12. & in c. esto subiectus. 95. di. Quinimo concilium etiam præstat reuerentiam papæ & debet eū honorare: vt in. c. osius. 6. q. 4. ¶ Nec est verū ꝙ non sit dare rationem diuersitatis cur concilium magis iudicet de papa in causa fidei q̄ in aliis: quia qui est hęreticus est minor quolibet christiano/ vt dictū est. & si liceret ei dissentire ab ecclesia vniuersali in iis quæ statuta fuerunt in. 4. conciliis principalioribus (de quibus loquitur. d. c. sicut) quæ concernunt fidem & fuerunt sæpius per romanos pontifices confirmata, ipse subuertere posset fidem/ quam custodire tenetur. d. ca. sunt quidam. & propterea ipse sicut & cæteri tenetur custodire & venerari ipsa quatuor concilia. Itē dicta quattuor cōcilia tenta fuerūt accedēte authoritate romanorum pontificū, & ideo si papa illis cōtrauenirent/ contrauenirent statutis cōciliorum & romanorum pontificū: & sic vniuersalis ecclesiæ. in aliis autem q̄ in concernentibus fidem / bene potest papa tollere statuta cōcilii: vt late supra dixi in propria quæstio-
D ne. Nec est verum ꝙ concilium sit maius papa quantumcūq; in causa fidei standum esset potius sententiæ concilii q̄ papæ: nec semper est hoc verum, argumento sumpto ex. c. maiores de bap. maxime quando sententia papæ concurreret cum iam decisis articulis, de quo dicendum est vt in arti. proprio supra examinato.

¶ Ad quintum respondetur ꝙ imo potestas papæ non est ab homine sed a deo: vt est tex. in. c. nouit de iudi. & glo. in cle. ne romani de elec. & in. c. omnes. 22. di. & c. solitæ de maio. & obe. & matth. 16. tibi dabo claues & c. Vbi chrysos. dicit. filius dei vbicq; terrarū petro concessit potestatem, & homini mortali omnium quæ in cœlo sunt dedit authoritatem, vt potestate clauiū ecclesiam amplificaret. Idem etiā probatur ex tex. ioā. vl. c. pasce meas. vbi chrysos. dicit. i. loco mei præpositus & caput esto fratrum tuorum. Item cum ipse sit vicarius & locūtenens christi, consequens necessario est vt eius potestas habeatur a christo. Quòd autem sit vicarius christi, supra pluries dictū est, & habetur. c. penul. & vl. de transla. præla. c. solitæ de maio. & obe. c. 1. vt eccle. benefi. c. per venerabilem qui filii sint legi. c. ad apo-

stolicæ de re iudi. in.6.c.1.de hômi.in.6.cle.
A 1.in prin.de iureiu.cum multis simil. Et ꝙ po
testas vicarii subordinetur ei cuius est vicari⸗
us, est tex. in.c.2.de cõsue. in.6.& de offi.vi
ca. per to. Et nõ sequit̃ si papa eligitur ꝙ pro
pterea eius potestas sit ab eligentibus: sicut vi
demus in multis. canonici enim eligunt epi⸗
scopum (vt in.c.ne pro defectu cum simil.de
elec.) & patroni similiter præsentant rectores
vt per totum ti. de iurepa. & tamen rectores
& episcopi non recipiunt ab illis potestatem.
¶ Ad illud de rege franciæ confirmāte &c. re
spondetur ꝙ illud erat ex priuilegio & secun
dum illa tempora: hodie autē secus est. Nec
est simpliciter verum ꝙ actus confirmationis
semper denotet superioritatem: maxime ex⸗
tra actum confirmationis/ & cū competit ex
priuilegio vel consuetudine. Item confirma⸗
tio huiusmodi nihil iuris tribuit in spirituali⸗
bus: vt ibi dicitur in.d.c. adrianus.63.di. Itē
post electionem possunt prætendere reges ex
cõsuetudine vel priuilegio debere electionē
sibi præsentari (vt in.c.cum terra/ & in.c.cum
inter vniuersas de elec.) vel ius nominādi (vt
in.c.quod sicut eo.ti.) & tamen ex hoc non ar
guit aliqua superioritas, sicut nec ex iis quæ
gerūtur per regem aliquid iuris tribuitur: vt
B vide compostel. abbatem anti. ostien. cardi.
& alios in.d.ca. quod sicut. & alex.in.c.impe⸗
rium.10.di. Item confirmatio quæ fit per in⸗
feriorem (vt est in rege respectu papæ) nõ di
citur confirmatio nisi abusiue; quia non est
proprie cõfirmatio: vt in capitulo.1.de loca⸗
to. Item si rex confirmando dicatur superior
respectu iurium temporalium (vt ibi dicitur
in.d.c.adrianus) ex hoc nõ arguitur regis su
perioritas, ne ꝙ ex hoc infertur ergo conciliū
est maius papa: quia de rege ad conciliū non
valet argumentum. ☞ Item aliam responsio
nem vide infra.
¶ Quo ad illud ꝙ papa tenet̃ seruare statuta
concilii, conceditur de statutis concernētibus
fidem: quia ipse est firmamentum fidei/ & de⸗
bet confirmare fratres in fide: iuxta præceptū
domini lu.22.c. De aliis autem statutis con⸗
ciliorum concernentibus vitam moralem pa
pa potest disponere/ & illa tollere & mutare:
vt supra satis late conclusum est in proprio
articulo. ☞ Ad tex.in.c.contra statuta, respon
detur ꝙ ibi non dicitur concilium esse maius
papa, & ille tex. ac alia capitula in ea.cau.&.q.
inquantū decernunt nõ posse aliquid statui
contra illa quę a sanctis patribus constituta
sunt, intelliguntur in causa fidei vel in iis quæ
sunt de iure diuino, contra quod papa nõ sta⸗ C
tuit nec dispēsat: vt dicitur in.c.a nobis de de⸗
ci.&.c.sunt quidam, 25.q.1.&.c.cum ad mo⸗
nasterium de statu mona.&c. literas de testi.
spolia, cum simil. Quod probat thema.d.25.
causæ, in qua sunt adducta iura illius primæ
quæstionis: quod thema est de decimis non
vsurpandis & soluendis. Et ꝙ loquantur in
causa fidei/ maxime ille tex.in.c.contra statu⸗
ta (quod videtur magis stringere) ostendunt
duo textus sequentes: videlicet, c. omne &.c.
prima, vbi dicitur cassandum quod ab infide⸗
libus vel hæreticis factum fuerit, & custodiē⸗
dū quod recta fide a sanctis patribus consti⸗
tutum est.
¶ Item & alio modo respondetur ad illud de
rege, ꝙ confirmat electionem papæ vt in.d.c.
adrianus: videlicet ꝙ ille tex. hodie est corre⸗
ctus: vt in.c.cum adrianus & ibi dicitur ea.di.
& illi facultati resignauit rex ludouicus: vt pa
tet in.c.ego ludouicus ea.di.63. Ita dicit aste
xanus in.6.li. summæ in ti.de papatu. Et hu⸗
iusmodi priuilegium receperat a sede aposto
lica ex quo arguitur maioritas ipsius sedis.
¶ A D sextum de authoritate ioan.mo. vtrū
opinio eius sit simpliciter vera, satis supra di⸗
ctū est in arti, vtrū papa astringatur ad seruan
dum capitula conclauis. & vt dicit ibi domi. D
in.d.c. super co/ communis opinio est contra
ioan.mo. In quo non est ei credendum: quia
loquebatur in causa propria/ cum esset cardi⸗
nalis.
¶ A D septimum (ꝙ omne totum est maius
qualibet sua parte) respondetur ꝙ illud est ve⸗
rum de totalitate q̄titatis dimēsiuæ vel natura
lis (quæ sunt eiusdem rationis) sed non de to
talitate quantitatis virtualis seu potestatiuæ.
potest enim contingere vt vna virtus tantum
possit quantum aliæ plures. Vnde licet quod
dicitur omne totum esse maius sua parte / sit
verum de toto integrali nõ tamen verum est
de toto potentiali, de quo nunc loquimur. Et
sic concedendo de toto integrali ꝙ omne to
tum est maius qualibet sua parte, argument
nihil facit ad propositum: quoniam nos non
loquimur de maioritate quantitatis dimensi⸗
uæ vel naturalis (secundum quam nõ est du⸗
bium ꝙ quelibet congregatio est maior suo
prælato) sed loquimur de maioritate quanti⸗
tatis virtualis siue potentialis, secundum quā
stat ꝙ vna virtus potestatiua sit maior omni⸗
bus aliis inferioribus. ☞ Item etiam motiuum
non militat, quia datur ad illud instantia.1.q
1. sicut vrgeri. Et primæ ad corin.12. dicit

A tur/ vos estis corpus christi & membra de mẽbro. vbi supplet glo. intelli. de membro scilicet christo capite & commembro. Sequeretur ergo ꝙ christus esset inferior ecclesia vniuersali. quod non modo falsum sed hæreticum est. S. dicere christum esse minorem perfectione gratiæ vel potestate ecclesia: cum ab ipso dependeat omnis ecclesiæ potestas perfectio & gratia. ¶ Item potest negari consequẽtia quia cum loquamur de potestate iurisdictionis/ & iurisdictio omnis originẽtur a capite & ab eo sumat robur (vt in. c. significasti de elec.) non sequitur ꝙ separato capite maior remaneat iurisditio in membris, imo magis sequitur ꝙ in eis nulla vel modica & sine robore remaneat iurisditio, & ꝙ remaneat in capite tanq̃ digniori. Inde est ꝙ faciendo comparationẽ de corpore mystico ad corpus naturale, dicit tex. in. l. cũ in diuersis. ff. de relig. & sump. fune. ꝙ cum quis in diuersis locis sepelitur, is locus efficitur religiosus vbi caput sepelitur, & non ille vbi sepelitur corpus sine capite. Non valet igitur ista consequentia papa est membrum ecclesiæ, ergo potestas iurisditionis non potest esse maior in papa q̃ in toto residuo corporis ecclesiæ. Quod etiã ostenditur palpabiliter in corpore naturali, quia caput etsi est membrum corporis/ nihilominus

B præstantius & maius est virtute sensitiua q̃ totũ residuũ ipsius corporis: cum in solo capite sit plenitudo omnium sensuũ, in aliis aũt mẽbris est solus sensus tact⁹. Vnde dicit ambro. in. 6. li. hexameron. c. 9. ꝙ sicut cœlũ eminet aeri terris & mari (q̃ velut quedã mẽbra sunt mundi) ita etiã caput supra reliquos artus nostri corporis cernimus eminere/ præstantissimumq; esse omnium tanq̃ inter elemẽta cœlum/ tanq̃ arcẽ inter reliqua vrbis mœnia, & ex illo omnibus membris vigorem prudentiamq; deferri. Et ideo dicit tex. 6. q. 1. in. §. verum/ & c. ex merito. ꝙ capite languescente facilius reliqua membra inficiuntur: quia omnia membra sequuntur caput, ecclesiastici. 1 & ad ephe. 4. & 12. di. c. nõ decet. c. cum non liceat de præscrip. c. nolite. xi. di. Et quicquid perfectionis requiritur in membris debet inueniri in capite, dicit tex. in. c. miramur. 61. di. ¶ Concludendo igitur dicimus ꝙ simpliciter loquẽdo ecclesia potest dici maior papa perfectione gratiæ & amplitudine virtutum (quia vna vetula potest esse perfectior ipso papa) sed secus in potestate iurisdictionis, in qua vnus peccator potest esse maior multis iustis. Et hoc ostendit apostolus ad ro. 12. dicens ꝙ sicut in vno corpore multa membra habemus/ omnia aũt membra non eundem actum habent, C ita multi vnum corpus sumus in christo/ singuli autem alii aliorum membra: sed tamen habentes dona iuxta gratiam datam nobis diuersa, siue prophetiam secũdum rationẽ fidei, siue ministeriũ in administratiõe, siue qui docet in doctrina, siue qui exhortat in exhortatione, qui tribuit in simplicitate, qui præest in solicitudine, qui miseretur in hilaritate. Ecce ꝙ quia in donis dei differimus, vnus in vna gratia potest excellere omnes alios de corpore ecclesiæ.

¶ Ad illud ꝙ orbis maior est vrbe, dicendum est ꝙ ille tex. in. d. c. legimus non loquitur de authoritate potestatis siue iurisditionis respectu ecclesiæ romanæ siue sedis apostolicæ: sed loquitur de authoritate consuetudinis, quæ tãto maioris authoritatis esse dicitur quanto generalior est siue quanto a pluribus obseruatur: sicut loquitur. s. augu. de scripturis canonicis. in. c. in canonicis. 19. di. Quod autẽ tex. ibi non loquatur de authoritate orbis respectu sedis apostolicæ, patet ex intentione hieron. ibi loquentis: qui loquitur contra consuetudinẽ quæ in vrbe roma regnabat/ qua quidam diaconi præferebantur presbyteris: ob quam consuetudinem aliqui diaconi per orbẽ D sumebant occasionẽ præferendi se presbyteris suis, cum tamen contraria consuetudo esset per orbem. Et istum sensum etiam ostendit glo. ibi cum infert ex verbo maior est/ & ideo magis sequenda est consuetudo generalis. Et hoc absolutum fuit supra in responsione ad tertium contrarium.

¶ Ad illud qd' dicit greg. ꝙ petrus est mẽbrũ vniuersalis ecclesiæ/ & quod dicitur in. d. c. legimus ꝙ ecclesia romana quæ repræsentatur per papam est vna de particularibus ecclesiis vniuersalis ecclesiæ, cõceditur ꝙ est membrũ sed membrũ quod est caput omnium membrorum, & propterea non sequitur ꝙ ecclesia sit maior petro capite ipsius vniuersalis ecclesiæ. Vnde si loquimur de ecclesia vniuersali respectu capitis christi (sicut loquitur ibi grego.) tunc per illud probatur iterum nostrũ: quia vt supra dictum est christus licet etiã sit membrũ ecclesiæ (quia per apostolos & alios de ecclesia perficitur corpus domini) tamen est maior vniuersali ecclesia. & pariformiter petrus qui prælatus est huic vniuersali ecclesiæ/ esse debet maior vniuersali ecclesia. & nõ sequitur christus est membrum principalius ecclesiæ cuius corpus perficitur ex omnibus

istis membris, ergo ecclesia est maior christo
A & consequenter eius vicario & huic ecclesiæ
prælato in iurisditione: vt supra probatū est.
Quòd autem petrus sit caput vniuersalis ec-
clesiæ, per multa iura & authoritates etiam su
pra probatum est.

¶ Ad illud ꝙ papa dicit̃ maior in ecclesia &
non maior ecclesia, conceditur differentia/ sed
negatur assumptum: quia papa nō solum est
maior & principalis in ecclesia vniuersali sed
etiam est maior in iurisditione ecclesiæ vniuer
sali: quia principaliter data est ei iurisditio &
descensiue siue deriuatiue ab eo aliis: vt supra
laté dictū est. quia ipse solus habet plenitudi
nem potestatis: vt in. c. 1. cum concordan. vt
eccle. benefi. ¶ Ad id quod dicitur petro esse
principaliter datas claues respectu singulorū
apostolorum & non omniū simul, & sic non
respectu totius corporis fidelium. dicendū est
sicut vt supra dictum est quòd imo principa-
liter in petro claues collocauit dominus etiā
respectu omniū. quinimo claues iurisditio-
nis contentiosæ (siue fori exterioris) non solū
principaliter in petro sed in solo petro collo-
cauit per illud ioan. vlti. pasce oues meas, &
in aliis mediante persona petri descensiue: vt
etiam supra latissime dictum est. ¶ Ad tex. in
B c. quæ dignior 24. q. 1. cum dicit ꝙ nō est di-
gnior domus q̃ ecclesia, dicendū est ꝙ loquit̃
de romana ecclesia/ quę habita comparatione
ad alias domos & ecclesias quibus præponi-
tur (vt in. c. sacrosancta. 22. di.) est dignior
aliis. Et non refertur ad papam, qui tanq̃ vica
rius christi præest huic ecclesiæ: vt in. c. roga-
mus. 24. q. 1. &. d. cap. sacrosancta. 22. di. De
quo vide etiam infra in responsione ad. 19.
motiuum.

¶ AD octauum de gestis apostolorum di-
cendum est ꝙ quātumcunq̃ reperiantur ali-
qua gesta communi nomine omnium, non
ex hoc sequitur ꝙ concilium sit maius petro:
quia multa in actibus apostolorum fecit pe-
trus cum aliis ex sua humilitate quæ ex pote-
state officii potuisset solus facere: vt in. c. pe-
trus. 2. q. 7. Nec est absonum vt gesta concilii
etiam attribuantur concilio quantumcunq̃
illi præsit papa: vt videmus. in capitulo. 1.
de pac. & in capitulo. 1. de spōsa. & dixi supra
in arti, sub cuius nomine debeant conscribi
gesta concilii. Et ex ipsismet authoritatibus a-
ctuum colligitur maioritas petri: quia vt plu
rimum proponebat tanq̃ omniū caput. Vn-
de act. 1. super illud exurgens petrus in me-
dio fratrum dixit &c. dicit glo. interli. pastor
pro ouibus loquitur. Et glo. nicolai ibi ad ver
bum exurgens petrus/ addit tanq̃ principalis. C
Vnde ꝙ aliter aliquando factum est, non fuit
ex defectu potestatis sed potius amore pacis
& vnitatis causa. Vnde beatus chryso. super
actus apostolorum dicit, petrus vt inflamma
tus & sicut ille cui a christo cōmissum erat o-
uile/ & vt princeps apostolorum, semper in-
coepit sermonē: vide autem ꝙ petrus omnia
facit communi omnium voluntate, nihil agit
principaliter aut quasi dominus. Et infra su-
per illud oportet ergo ex iis qui nobiscū sunt
viris/ dicit. quare ita palā omnibus loquitur?
ne contentiosæ res fierent & ad litem deueni-
rent. & ideo scandala vitabat: quapropter inci-
piens dixit viri fratres oportet eligi ex vobis
&c. multitudini populi electionem cōcedit,
vt & ipse a contentione liberaretur & aliis ho
nor exhiberetur. ¶ Item dicitur ꝙ non iaco-
bus sed petrus quæstionem de legalibus diffi-
niuit tanq̃ omnium princeps. & hoc vult. s.
hiero. in epistola. ad aug. quæ incipit tres si-
mul. vbi dicit petrum fuisse principem huius
decreti: Iacobus vero non diffiniuit, sed diffi-
nitionem factam per petrum promulgauit:
quia ipse erat illius loci episcopus. vnde dicit
ego iudico. Si enim solus diffinisset, non fuis-
set conciliaris determinatio: sed quia diffini- D
tio facta erat per petrum in concilio, iacobus
tanquā promulgator & loci episcopus vtitur
verbo iudico. Vnde nicolaus de lira ibi dicit,
licet petrus esset principalis inter apostolos,
tamen detulit iacobo in sua diœcesi vt deter-
minationem dubii proferret. non dicit diffi-
niret.

¶ Ad illud de missione petri dicendum est ꝙ
non omnis missio importat superioritatē. nā
quędam est missio secundū authoritatis impe-
rium: sicut seruus mittitur a domino/ & rex
mittit seneschalcum aut papa legatum. alia
missio est secundum consilium: vt consiliarii
vel senatus dicitur mittere regem ad bellum.
Istos duos modos tāgit. s. tho. in. 1. par. q. 43.
arti. 1. Alia & tertia missio est secundum au-
thoritatem amoris: sicut quando socii inferio-
res mittunt nuncium siue oratorem ad regē
vel ad papam aliquem maiorem inter eos in
quem nullam habent authoritatem prælatio-
nis sed tātum amoris. Vnde ad contrariū po-
test responderi ꝙ apostoli nō miserunt petrū
authoritatis imperio sed miserunt eū prouidē-
tiæ consilio, suggerentes ei vt ipse iret: vtpo-
te magis aptus, tū ratione authoritatis/ tū quia
p̃ ceteris splēdebat miraculorū gratia. quapp

A talis miſſio non dicit ſuperioritatem authoritatis in mittente. Vnde dicit petrus de monte in monarchia in.7.char. quæſtionis an papa ſit maior concilio, quòd cum tunc inciperet fides publicari/ magis inducebantur homines ad fidem opere & exemplo quàm verbo. idcirco propter vitæ ſanctitatem & miraculorum poteſtatem quæ erat in petro (cum ad eius vmbram ſanarentur infirmi act. 5.) miſſus fuit petrus: qui exemplo chriſti ſeipſum humiliauit, tenẽs illud præceptum menti qui maior eſt inter vos fiat ſicut minor lu. 22. Vnde dicendum eſt ad contrarium ꝙ ex quo vna cum petro facta fuit deliberatio, cum dicitur miſerunt intelligitur ſcilicet eum volentem. 2. quæſtione. 7. capitulo ſi quis & .c. nos ſi incompetenter. &. 2. quæſtione. 4. capitulo mandaſtis & .c. auditum. ¶ Nec obſtat quod dicitur de dictione & : quia non ſemper dictio &/ dicit paritatem inter coniũctos: vt late de eius natura dicitur per bar. in. l. ſi is cui. §. ſed vtrum. ff. de rebus dubiis. Item aliquando ponitur pro etiam: vt notatur in .l. ſi filius qui in poteſtate. ff. de libe. & poſthu. & in. l. ſæpe. ff. de verb. ſig. Et diuerſimode capitur ſecundum ſubiectam materiam: vt. d. l. ſi is cui. Et vide anto. de butrio

B in capitulo veſtra. 3. col. de coha. cle. & mulie. ¶ Nec obſtat quod dicitur quòd iacobus iudicauit actuũ. 15. capitulo, quia reſpondetur quòd primo petrus propoſuerat & iudicauerat: vt patet ibi ſurgens petrus dixit. poſtea iacobus concordando cum dictis petri dixit propter quod ego iudico. vbi addit glo. interli. ſ. concordans cum petro: vt ſupra proxime dixi. Vnde fuit iudiciũ approbatiuum & conſultiuum, ſicut iudicium epiſcoporum in concilio: vt ſupra dixi in arti. quam iuriſdictionem habeant prælati in concilio.

¶ AD NONVM CONTRARIum quòd eccleſia non poteſt errare. conceditur hoc de eccleſia vniuerſali/ vt loquitur tex. in. d. capitulo a recta: ſed bene reperitur ꝙ eccleſia particularis & concilium quod repræſentat eccleſiam vniuerſalem, poteſt errare. Vnde dicit ioan. an. in. c. a nobis el. 2. de ſen. excom. ꝙ licet eccleſia ſpecialis poſſit errare, tamen in dubio pro ea præſumitur donec de errore probetur. c. fraternitatis de frigi. & male. maxime pro eccleſia romana. c. 1. vbi idem dicit glo. de reli. & vene. ſanc. cuius ſententia facta fide de errore reuocatur: vt in. c. olim de dolo & contu. Ita dicit ioan. an. ibi poſt oſtien. in verbo eccleſiæ. Ad quod oſtien. allegat (& melius) c. cum olim verſi. nos igitur de re iudi. & .c. cum ex literis de reſti. in integ. Et

C hoc ſentit archi. & alii in. c. anaſtaſius. 19. di. dum dicit ꝙ poteſt oſtendi eccleſiam fuiſſe deceptam. Et iſtud ꝙ eccleſia ſpecialis ſiue romana eccleſia poſſit errare, ponit petrus de peruſio/ anto. de bu. & cardi. & abbas in dicto c. a nobis. Dominicus tamen in dicto. c. anaſtaſius & alex. ibi videntẽ velle capiẽdo eccleſiã ro. pro papa ſolo ꝙ poſſit errare: ſed capiẽdo eccl'iam ro. ꝑ papa cũ cardinalibus, licet aliqui poſſint errare tamen nõ errat romana eccleſia. Et hoc videtur velle glo. in capitulo quodcunq;. 24. quæſt. 1. ¶ Sed profecto poteſt dici quo ad romanam eccleſiam (hoc eſt papam cum cardinalibus) quòd & illa errare poteſt ſi aliquid fuerit ei ſurreptum: vt dicto capitulo cum olim: alias non eſt credendum quòd deus permittat eam errare, vt dicit dicta glo. in dicto capitulo quodcunq;. & domi. in dicto capitulo anaſtaſius. Imo & cõcilia reperiuntur ſæpius erraſſe. Vnde in concilio calcedonen. legimus a leone reprobatum concilium epheſinum ſecundum. ſic & concilium apud aquiſgranum: vt in capitulo placuit iuncto capitulo tria. 36. quæſtione ſecũda. ¶ Quinimo plus voluit abbas in dicto capitulo a nobis/ & feli. poſt inno. quòd

D ſicut ſpecialis eccleſia ita & vniuerſalis (hoc eſt concilium quod repræſentat eccleſiam vniuerſalem) poſſit errare excommunicando aliquem prælatum qui non erat excommunicandus ex aliqua cauſa latenti. & pro hoc faciunt plura iura, maxime in cenſuris & in occultis/ de quibus eccleſia non iudicat: vt in capitulo vnico vt eccle. bene. Et hoc quia eadem eſt ratio de eccleſia generali & ſpeciali. Dicit tamen. d. abb. quòd illud quod dicitur ꝙ eccleſia vniuerſalis nõ poteſt errare/ intelligit̃ in iis quę ſunt fidei: quia quo ad illa deus orauit vt non deficiat fides eius. Sed iſta ratio eodem mõ militat in eccleſia romana: vt eſt tex. i. c. maiores de bap. quia ipſa eſt caput iſtius vniuerſalis eccleſiæ: vt in. c. quis 21. di. & in. c. ſacroſancta in fi. 22. diſtin. Item non ſequitur papa poteſt errare ergo eſt minor concilio: quia nos non loquimur de maioritate meritorum ſanctitatis vel rectitudinis iudicii ſed de maioritate & ſuperioritate pr͞atis & authoritatis, quæ non dependet a rectitudine iudicii vel meritorum. Item etſi papa errat, quia non habet ſuperiorẽ reſeruantur eius errores corrigẽdi iudicio dei: vt in. c. aliorum & in. c. nemo. cũ ſimil. 9. q. 3. Quoad alia q̃ adducũt

A electionem summorum pontificum sibi reseruauit sed electionē eorum bonis sacerdotibus & spiritualibus populis concessit. Ecce ꝙ christus voluit per viam electionis a sacerdotibus & populis creari pontifices, & non a prædecessoribus institui successores. vnde instinctu dei hoc factum fuit. Sicut etiam forma baptizandi in nomine patris & filii & spiritus sancti tradita a christo matth. vlt. familiari consilio spiritus sancti repetitur in primitiua ecclesia mutata (quia vt patet act. 2. 10. & 19. baptizabatur in nomine iesu christi, quod fuisse factum dicit ibi in. 2. c. nicolaus de lira, vt nomen christi redderetur amabile & venerandum. in quo intelligitur tota trinitas vt latius dicitur in. 4. sen. facit tex. in. c. a quodam de conse. distinctione. 4. & glo. in c. 1. de bap.) & tamen per hoc apostoli non dicuntur maiores christo. Tex. autem gratiani in. §. his omnibus in. c. apostolica. 8. q. 1. sentit quòd aliud est de sui successoris electione tractare siue deliberare, aliud ex testamēto tanꝗ suæ dignitatis hæredem quærere: nam illud fieri permittitur, hoc autem penitus prohibetur, & quia officium non vitæ sed sanguini cœpit deferri, constitutum est ne quisquam sibi sui officii quærat successorem sed populi electione quæratur. ¶ Item

B posset dari alia solutio quòd quantumcunꝗ apostoli reprobassent electionem clementis factæ per petrum, non sequitur propterea ꝙ apostoli fuerint maiores: quia sæpius videmus quòd multa facta per prædecessores mutantur per successores ac etiam per concilia secundum exigentiam temporum: vt in ca. non debet de consang. & affi. & potuit fieri ista mutatio volente & consentiente ipso clemente. Accedit ad hoc ꝙ (vt supra dictum est) forma baptismi tradita a christo matth. vl. fuit tempore primitiuæ ecclesiæ alterata. & forma electionis concessa sacerdotibus & spiritualibus populis ex causa fuit mutata, & concessum vt fieret electio tantū a cardinalibus: vt in. c. licet de elec. & in. c. vbi periculum eo. ti. in. 6. in cle. ne romani eo. ti. de quo plene in capitulo quanꝗ eo. ti. in. 6. post glo. ibi. ¶ Datur etiā & alia solutio ꝙ ibi clemens non fuit ab apostolis amotus: sed ipse vltro videns ꝙ hoc esset perniciosum exemplum ꝙ aliquis sibi eligeret successorem, renunciauit papatui: & tunc electus fuit linus deinde cletus/ deinde denuo clemens. Ita dicit glo. in dicto capitulo si petrus. 8. quæstione. 1. Vnde glo. ibi ponit versum/ disputat hic mundus quartus fuerit ue secundus. ¶ Alia

C etiam solutio est quòd non solus petrus elegerit sibi clementem successorem sed de consensu totius ecclesiæ/ vel saltem ipsa ecclesia sciente & tacente. & quia hoc etiam poterat esse perniciosum in ecclesia (quia potuisset esse causa schismatis & captandæ mortis alienæ) fuit postea determinatum vt aliter fieret. Facit quod dicitur in capitulo bonæ el. 2. de elec. & quod dicit bal. in. l. quoniā liberi C. de testibus. & tex. in capitulo nullus. 79. distinctione.

¶ AD DVODECIMVM motiuum responsum est supra ad plenum: & est idem motiuū virtualiter cum. 17. Quibus late supra respondetur quòd illud restat vt ecclesiam debeam adhibere, intelligitur .s. per censuras ecclesiasticas/ illas fulminando: non ꝙ ipse appellaret ecclesiam (hoc est cōcilium) tanꝗ maiorē. De quo vide ibi quæ dicta sunt in illa authoritate matth. 18. in fine contrariorum: & dic vt ibi.

¶ Ad authoritatem grego. in. c. ecce, respondetur quòd licet gregorius ex humilitate noluerit appellari vniuersalis papa/ ex hoc non sequitur ꝙ cōcilium sit maius papa: vt ostendit ratio tex. ibi. ex qua apparet ꝙ ideo noluit appellari vniuersalis ne aliis episcopis videretur subtrahere dignitatē. nec per hoc negauit se esse vniuersalis ecclesiæ papam: quoniam vt dictum est & dicunt ibi doc. loquebatur sic ex humilitate/ & erat consuetudinis eius: vt in capitulo nihil de præscrip. De quo vide in capitulo synodū. 17. di. vbi licet alias papa de se loqui debeat in plurali (alias litteræ præsumuntur de stylo falsæ vt in. c. quāꝗ de cri. fal.) tamen ipse semper de se loquebatur in singulari vt ibi supra. Tamē nō est dubium quin papa sit episcopus vniuersalis orbis: vt dicit glo. fi. in capitulo fœlicis de pœnis & est ordinarius ordinariorum: vt in. c. cuncta per mundum & in capitulo per principalem. 9. quæstione. 3. Ad quod vide late in responsione ad trigesimumsextum contrarium, quando respondetur ad. c. primæ sedis & ad. c. ecce. 99. di. vbi dantur aliæ solutiones.

¶ Ad authoritates grego. in. 4. li. regis. capi. 76. 80. & 82. respondetur ꝙ in illis locis potius probatur contrarium: quia si recte inspiciatur, ibi gregorius non dicit ꝙ non sit vniuersalis papa/ sed ꝙ non vult assumere sibi illud nomen: & ꝙ quantumcunꝗ illud in concilio calcedonensi fuisset oblatum aliis

pontificibus, nulli tamen nomen illud assu-
A mere voluerunt. nec etiam hodie assumunt
sed in literis suis se dicunt seruos seruorum
dei ex humilitate, quantumcunq; possent vt
sunt se dicere vniuersales episcopos.

¶ AD TERTIVMDECIMVM
de eo quod legitur in concilio constantino-
nopolitano. 8. respondetur quòd ibi non di-
citur quòd conciliū habeat facultatem & po-
testatem ferendi sententiam contra papam iu
risditionaliter: sed quòd existentes in conci-
lio non debent ilico dare vota contra pontifi-
ces romanos, sed cum reuerentia diligenter
sciscitari de proposita quæstione. Quinimmo
etiam si esset ibi sermo de actu cognitionis iu
risditionalis, ex dictis verbis innuitur potius
contrarium: videlicet quòd cōcilium nullam
habet authoritatem cōtra papam. Dicitur e-
nim quòd etiam si synodus esset congregata
ad tractandum de sancta romana ecclesia, o-
porteret cōtrouersiam tractare cū summa re-
uerentia & ibi sciscitari veritatem & solutio-
nem accipere & profectum facere / non ta-
men sententiam dare contra summos ponti-
fices. Ecce quòd concilium innuit quòd non
habet facultatem dandi sententiam contra pa
pam: sed quòd potest tātum de obiectis cum
reuerentia tractare & proficiēdo solutionem
B accipere, non autem sententiam ferre. Vnde
colligitur ex illo concilio quòd quando orta
fuisset aliqua ambiguitas de romana ecclesia,
oportebat de illa tractari cum summa reuerē
tia & illa disputata solutionem accipere: non
ꝙ posset ferri aliqua sententia aduersus sum-
mos pontifices. nam pontifex romanus non
esset summus si contra eum ex superioritate
quis posset ferre sententiam: nec esset reue-
rentia sed irreuerentia & confusio ac præsum-
ptio si inferiores pontifices ferrent cōtra sum
mum sententiam.

¶ Ad cap. si papa & cap. si duo / responsum
est in solutione ad primum & secundum cō-
trarium. ¶ Ad tex. in cap. si quis pecunia / da-
tur intellectus in arti. vtrum papa qui com-
mittit passim simoniam possit deponi.

¶ AD QVARTVMDECIMVM
(de verbis martini quinti in condemnatione
huius articu. non est de necessitate salutis cre-
dere romanam ecclesiam esse supremam in-
ter alias ecclesias) respondetur quòd ex illis
verbis error est si per romanam ecclesiam in-
telligatur vniuersalis ecclesia vel concilium
generale / non sequitur quòd concilium legi-
time congregatum sit supra omnes ecclesias.
nam non est ille sensus ipsius bullæ: quia in- C
tentio martini est ꝙ si sub nomine romanæ
ecclesiæ ioannes vviclef intellexit vniuersa-
lem ecclesiam vel concilium generale / illa as-
sertio est erronea. Et nota quod dicit erronea
quia ex illa sic intellecta sequeretur ꝙ conci-
lium siue vniuersalis ecclesia tollat primatū
romani pontificis. vnde non damnat illam as-
sertionem tanq̄ a ioanne vviclef assertiue po
sitam: sed dicit quòd si per illam assertionem
factā de romana ecclesia voluit ioānes vviclef
intelligere vniuersalem ecclesiam est erro-
nea propter illud quod ex tali assertione se-
quitur: quia tolleret primatum summo pon-
tifici. Et iuxta hunc verum sensum illa bulla
facit magis pro quàm contra: quia præsup-
ponit ꝙ primatus vniuersalis ecclesiæ & con
cilii est in papa: quia summus pontifex est su
pra concilium. ¶ Duo ergo ex bulla conclu-
duntur: quia primo damnatur conclusio io-
annes vviclef inquantum asserebat non esse
de necessitate salutis credere romanam eccle-
siam esse supremam inter alias ecclesias: quia
imo est suprema & principalis: quia euange
lica voce domini & saluatoris nostri primatū
obtinuit, c. quanuis. 21. distinc. & capitulo
sacrosancta. 22. di. cum similibus. Secundo
dicit esse erroneam assertionem si per roma- D
nam ecclesiam intellexit vniuersalem ecclesi-
am vel concilium generale aut pro quanto
negaret primatum summi pontificis super a-
lias ecclesias particulares: quia imo veritas est
quòd romana ecclesia & summus pontifex
est caput vniuersalis ecclesiæ & habet supe-
rioritatem in illam & alias particulares eccle
sias. Et sic illa bulla martini clare demonstrat
ꝙ papa est supra concilium: & consequenter
male adducitur in contrarium.

¶ AD QVINTVMDECIMVM
contrarium ex dictis de petro actuum quin-
to decimo, respondetur verum esse quod as-
surgere est actus honoris & ostensionis re-
uerentiæ / sed non inferioritatis: quia & su-
periores honorare debent inferiores. vnde
dicit tex. in capitulo esto subiectus. 95. distin
ctione cur ego te habeā vt principem cum
tu me nō habeas vt senatorem. Et ibi est tex.
quòd episcopus debet honorare sacerdotes,
& superiores inferiores. Ad idē facit. l. 2. C.
de offi. diuer. iudi. & l. 1. C. de offi. præ-
fec. vrbis. vnde ista reuerentia est ex quadam
decentia / non ex debito. Item ex illo potius ar
guitur superioritas petri ad concilium apo-

A stolorum: quia semper cum volebat aliquid decernere/primus assurgebat & primus loquebatur, ex quo ostenditur in petro maioritas supra alios. Facit quod dictum est supra in responsione ad .8. motiuum. & in solutione quarti cum respondetur ad .c. sicut .15. di.

¶ Ad illud de .c. petrus & act. xi. respondetur q non intelligitur petrus se purgasse coactus authoritate euangelica matth. 18. sed ex humilitate: vt etiam legitur factum in .c. mandastis & in .c. auditum, 2. q. 4. quia ex debito officii poterat dicere oues pastorem non accusent, quasi dicat, poterat se non purgare & imponere silentium reprehendere volentibus. ¶ Ad illud quod dicitur q papa est minister ecclesiae, dicendum est quòd hoc non probatur in allegato .c. quodcunque: quia non est verum dicere q quando petrus claues recepit illas receperit tanq minister ecclesiae, vt supra dictum est/vbi late declaratum est quo modo claues receperit, & quomodo intelligatur q ecclesiam sanctam significauit.

¶ Ad illud lu. 22. & matth. 23, respondetur q licet apostoli tunc non plene cognouerint quis ipsorum post christi ascensionem deberet caeteris praesidere & esse maior. & ideo inter eos orta sit discordia, nõ sequitur propter

B ea q christus non designauerit quis inter eos esset maior futurus, quinimo verba contrarium ostendunt cum dicitur qui maior est inter vos &c. per haec enim verba ostendit dñs q inter eos aliquis debebat esse maior. ¶ Et quanuis dicatur qui maior est fiat sicut minister, non propterea dicitur q sit minister/sed q fiat sicut si esset minister in humilitate: iuxta illud eccle. 3. c. quanto maior es tãto magis te humilia in oibus, capitulo olim 95. dist. & .c. disciplina. 45. di. Nec christus in verbis illis docuit apostolos vt singuli reputarent se singulis minores inferioritate officii & authoritatis. Vnde hugo cardi. super illud matth. 23. vos autem nolite vocari rabbi dicit. dominus hic ambitionem quae fuit causa vitiorum propter quae arguebat pharisaeos/extirpat a discipulis suis: sufficit enim causam extirpare/ qua cessante cessat effectus. Exponitur autem illud dupliciter: scilicet de ambitione magisterii & vsurpatione authoritatis sciendi, non enim dominus honorem vel nomen inhibet: sed ne quis indebite magisterii nomen per ambitionem vsurpet vel authoritatem scientiae sibi ascribat. Quinimo secundum glo. nico. illud lu. 22. quis eorum videretur esse maior/intelligitur id est aptior ad gubernandum & praesidendum aliis loco christi, & ideo christus de hoc C eos docuit q ille esset ad hoc aptior qui vere esset humilior per cõtrarium ad terrenam dominationem. Ex quo ostẽditur quòd christus designauerat petrum praesidem & primum propter eius supremam humilitatem. Et in verbo ego autem in medio &c. dicit idem nico. ex hoc intendit concludere quòd ille est aptus ad succedendum sibi in regimine ecclesiae qui est fundatus in vera humilitate. Et sic videtur q ostenderit eis petrum futurum gubernatorem, quem apostoli oẽs cognoscebant vere & supreme humilem. Item glo. interlinearis ibi ad verbum qui maior est/exponendo addit in virtutibus. & ad verbum fiat sicut minor/addit humili reputatione. Quapropter ex hoc quòd aliquis est papa & caput ecclesiae, non habetur quòd sit minor ipsa ecclesia. Vnde glosa nico. illud matth. 23. erit minister vester/exponit id est paratus ad officia humilitatis secũdum decentiã sui status: & propter hoc papa vocat se seruum seruorum. Non ergo oportet intelligere quòd papa sit inferior aliis. ¶ Ex eo ẽt q ibidem matth. 23. dominus inhibet nobis vocare patrem super terram quia vnus est pater noster in coelis/ & ne vocemur D magistri quia vnus est magister christus, nõ sequitur q concilium sit maius papa, illud. enim dicitur quia (vt dicit hugo car.) vnus est magister authoritate qui docet interius/ & vnus pater authoritate: ideo non debet ascribi aliis authoritas sciendi vel etiam generandi. homo .n. magister est in ministerio doctrinae (quia solus deus animam illuminat lumine sapientiae) sicut homo pater est in ministerio genituræ, solus deus autem in authoritate naturae. Vnde dicitur exodi. 20. non assumes nomen dei tui in vanum. Quinimo secundum quod dicit chrysosto. ibi lucae. 22. non fuit contentio de principatu terreno sed de spirituali in coelo, si autem sic est, non meretur allegari in proposito illa authoritas, quia loquimur de maioritate iurisdictiõis in terris. Vnde glo. nico. super illud matth. 20. scitis q principes gẽtium &c. dicit. quasi dicat maioritas in regno meo non eodem modo acquiritur sicut in regno terreno: quia in regno terreno acquiritur per ambitionẽ & potestatem, sed in regno meo contrario modo acquiritur/videlicet per humilitatem. Et hugo car. di. super illud mar. 10. non ita autẽ est in vobis/post chryso. dicit. principes ecclesiae fiunt

A vt seruiant minoribus/ vt suas vtilitates negligant & illorum procurent. primatũ secularẽ appetere etsi ratio nõ est/ vel causa ẽ primatũ autem ecclesiasticum concupiscere neq ratio est neq causa, quia neq iustũ neq vtile: quis enim sapiens vltro festinet se subiicere seruituti & tanto periculo, nisi forte qui non credit dei iudicium neq timet. Et idem hugo super illud lucæ. 22. sed qui maior est in vobis &c. et post chryso. dicit. quicunq desiderat primatum cœlestem/ sequatur humilitatem terrestrem: quicunq autem desiderauerit primatum in terra inueniet confusionẽ in cœlo. vnde prouer. 29. dicitur/ superbum sequitur humilitas (.i. deiectio) & humilem spiritu suscipiet gloria. Quapropter merito dicere possumus positũ romæ primatũ humilitatis vbi erat caput superbiæ. & apte illud dicitur. seruierunt tibi roma prius domini dominorum/ seruorũ serui nunc tibi sunt domini. Et quare serui seruorũ vide in proœ. decretal. & sexti. Et idem chryso. primatus fugiẽtem desiderat, desiderantẽ se horret. vñ eccle. xi. dicitur/ si securus fueris non apprehendes &c. Est enim similis vmbræ honor mundanus & laus popularis. Vnde versus. si sequeris fugiet, sed si fugeris vmbra sequetur. sic captata fugit laus, & contempta tenetur.

B ¶ Et ex his colligitur q verba illa loquuntur non de maioritate regni terreni sed cœlestis, quæ per humilitatem acquiritur: vt dicit nico. super illud matth. 20. scitis q principes gẽtium &c. ¶ Ad quã authoritatẽ & illam mar. 10. similiter respondetur q christus nõ interdicit omnem dominatũ siue principatũ apostolis sed tantũ dominatũ quo gentiles & homines mundani vtuntur in subditos. ¶ Vnde sanctus tho. in postilla super matth. dicit q dominari dupliciter accipitur. vno modo pro præesse. & hoc modo nõ loquitur christus in prædicto loco matth. 20. nec talis dominatus interdĩ apostolis. vnde christus dixit petro/ super plebẽ meam principem te cõstitui. & de apostolis psal. 44. dr̃ constitues eos principes super omnem terrã. Alio modo vt se habet correlatiue ad seruum. & tunc idem est quod seruiliter aliquem sibi subiicere. & hoc modo sumitur in iã dicto loco & marci. 10. Principes enim constitui sunt ad hoc vt procurent bonum subditis. si vero volunt illos in seruitutẽ redigere, tunc abutuntur principatu: q̃ vtũtur liberis vt seruis. Et q̃a hoc cõsuetũ erat apud gẽtiles & adhuc est apud aliquos, dicit principes gentiũ dominãtur eis. i. in seruitutẽ redigũt sibi subditos. Et talis primatus interdĩ C citur a christo apostolis. Vnde chryso. ibi dicit. principes mundi sunt vt dominentur minoribus suis & eos seruituti subiiciant & expolient/ & vsq ad mortem eis vtantur ad suã vtilitatem & gloriam: principes autem ecclesiæ fiunt vt seruiant minoribus suis/ & ministrent eis quæcunq acceperũt a christo, & vt suas vtilitates negligant & illorum procurẽt, & vt mori non recusent pro salute inferiorũ 95. di. ca. olim. & ad præmissa adde quæ dicentur in responsione ad. 24. contrarium infra.

¶ AD sextumdecimum contrarium de ca. quod quis. 35. q. 9. respondetur q ibi non dicitur q iudicium & statutum concilii sit maius iudicio papæ: sed q vt tenacius custodiretur constitutio ibi per papam edita/ & vt præcluderetur aditus illicitus, voluit papa illã per subscriptionem concilii corroborari. Ex quo non sequitur q concilium sit maius: imo potius innuitur cõtrarium, ex quo subscribit se ad constitutionem: quia maior est qui constitutionẽ edit q̃ qui subscribit: vt est tex. in. c. hinc etiam. 17. di. in fi. Hoc autem sæpius factũ legitur per romanos pontifices. & sæpius dicitur sacro approbante concilio: vt in cle. D dudum de sepul. in cle. ad nostrum de hære. in cle. 1. de vsu. in cle. 1. de pœnis, & in infinitis similibus. Ex hoc autẽ non sequitur q maius sit conciliũ q̃ papa. Et ad hoc faciunt quæ dicta sunt in arti. sub cuius nomine edi debeat constitutio conciliaris. & quod dicetur in responsione ad. 36. contrariũ infra.

¶ AD decimumseptimum (de authoritate illa matth. 18. dic ecclesiæ) supra late dictum est in arti. vtrum potestas clauium data fuerit ecclesiæ. & ibi plene respondetur. ¶ Ad illud quod dicitur q in concilio cõstantien. fuit seruata illa authoritas, quia iudicauit de papa: vnde aliter dicere esset impugnare illud concilium de hæresi. Respõdetur q conciliũ constantien. iudicauit de pluribus qui se gerebãt pro pontificibus propter schisma inueteratũ quod est hæresis, qui casus spectat ad concilium: vt satis supra dictum est per vulgatum cap. si papa. 40. di. & quæ dicuntur in. c. in fidei de hære. in. 6. cum simil. Et in illo casu quo cõstat de hæresi, quilibet catholicus est maior papa: cum tunc ipse sit minor quolibet christiano. ideo non iudicatur proprie de papa/ sed de priuata persona. ¶ Similiter respõsum est ad illã authoritatẽ quæcunq alligaueritis ibi in arti. vtrum claues datæ sint ecclesiæ.

A ¶ Quo ad illud quod dicitur φ tunc apostoli repræsentabant vniuersalem ecclesiã, posset teneri contrarium/ex quo tunc apostoli nondum erant prælati fidelium: quia viuēte christo nullam prælationē habuerunt nec aliquã iurisditionem gesserunt.nec adhuc facti erãt sacerdotes:quia postea in cœna domini fuerūt ordinati, vt supra dictum est.Imo nec adhuc fundata erat ecclesia:quia christus matth. 16.dixerat se fundaturum ecclesiã super se petram, quod ante passionem factum non fuit. Ideo non poterant apostoli tunc repræsentare ecclesiam nec constituere conciliũ vniuersale. potuissent tamen bene repræsentare futuram ecclesiã, vt ipsi significarent & essent signum futuræ ecclesię: sicut supra late dictum est de petro φ quando claues recepit ecclesiã sanctam significauit. Et sic intelligēdo, illa authoritas dic ecclesiæ non posset exponi.i.concilio sed potius de prælatis ecclesiæ. De quo vide quod supra late dictum est in vltimo motiuo pro papa:vbi bis(& late)agitur de eadem difficultate.

¶ Item ad epistolã grego.etiam ibi in fine respondetur, & supra in responsione ad.12.cõtrarium dictum est. Pro reliquis autem adductis in isto contrario vide risionem ad.18. B immediate sequentē. Ad illud φ petrus apostolorum primus est membrũ ecclesię & paulus andræas ioannes & alii apostoli dicuntur singularum plebiũ capita &c.cōceditur φ petrus est membrũ ecclesiæ (sed caput aliorum membrorum) & φ sancti ante legem sub lege & sub gratia perficientes corpus dñi/sunt in membris ecclesię constituti & oēs sunt mēbra sub vno capite christo. sed ex hoc nō sequitur φ concilium sit maius papa. Vnde cõsiderandũ est φ chrūs est principale & originale caput ecclesiæ, sed dimisit petrum suũ vicarium & caput ecclesiæ:vt dicit innocē.in.c. ad apostolicæ circa fi.de re iudi.in.6.ad quod est tex.in.c.rogamus.24.q.1. Nec motiuum procedit:quia & christus inquantũ caput potest dici esse membrũ ecclesiæ. facit quod dictum est supra in simili φ petrus dicitur fundamentum ecclesiæ:vt in.c. fidelior. 50.di.& in.c.quoniam vetus.24.q.1.cum tamen christus fundauerit ecclesiam:vt dictum est supra in octauo motiuo pro papa.

¶ AD decimumoctauũ cõtrarium & ad authoritates in illo adductas, respondetur per ea quæ ad longũ examinata sunt in.8.& vltimo motiuo pro papa in arti.de clauibus datis petro/& in responsiōe ad authoritatē aug.in.c. quodcunq.24.q.1.& in aliis motiuis pro papa vsq ad vltimũ.& in arti. vtrũ ecclesiæ vniuersali fuerit data aliqua potestas clauiũ. per quæ apparet responsum ad authoritates multas inductas tam in isto.18.q̃ in.19.20.21.22.&.23.contrario. C

¶ Et nihilominus ad authoritatem matth. vl. data est mihi omnis potestas &c.respondetur φ potestas baptizandi & prædicandi ita fuit data cæteris apostolis sicut petro. & similiter potestas faciendi miracula/curandi infirmos/ eiiciendi dæmonia/metendi temporalia/ conficiendi corpus & sanguinē christi/ & ligandi & soluendi in foro conscientiæ. in istis enim apostoli receperunt immediate potestatem a christo sicut & petrus: vt supra diffuse dictũ est. Verum ex hoc non sequitur φ petrus fuerit inferior, nec φ apostoli in omnib⁹ fuerint pares petro. vnde non obstat illud matth. vl. nec similiter illud ioan.20. quando dominus insufflauit/&c.quia fuerunt pares quo ad potestatem ordinis:vt ibi in.d. 8.motiuo late dixi. Et quod dicitur ecce ego vobiscũ sum vsq ad finem seculi, conceditur φ conuenit omnibus apostolis:qa vt dicit ibi glo. hugonis car. non dicit vsq ad consummationem vitæ sed vsq ad consummationē seculi, in quo omnes sequaces eorũ commemorat, & ideo nō dixit tecum sum:quia petri persona non erat mansura vsq consummationē seculi, sicut nec apostoli. Ideo dicta verba non possunt conuenire nisi ecclesiæ: cum qua christus erit vsq ad consummationē seculi, & pro cuius fide ipse rogauit. vnde chryso. dicit, pro omnibus petiit: & allegat illud ioan. 17. Ex hoc tñ non sequitur φ ecclesia siue cōciliũ sit maius papa: q̃tumcunq eccl'ia sit perpetuo mãsura: vt in c. pudenda.24.q.1. & ecclesia enim romana est perpetuo mãsura (vt in.c.hæc est fides ea. cau.&.q.) per quã repræsentatur dignitas põtificalis & sedes apostolica in papa: vt in.c.si abbatē ibi ioã.an.de elec. in.6.& cardi.in cle. quia contingit in.5.q.de religi.dom. nam cũ perpetuitate ecclesiæ etiam est perpetua pontificalis dignitas romani pontificis. Item verba dicta petro ego pro te rogaui/ nō de ecclesia tantum sunt intelligenda sed etiam de persona petri. Vnde ibi glo. ordi. (quæ fuit bedæ)ad verbum vt non deficiat fides tua / supplet.non vt nō tenteris (quasi dicat non rogaui vt non tenteris) sed ne deficiat fides tua, vt post lapsum negationis ad pristinum statum pœnitendo resurgas. vtile est enim sanctis & tentationibus examinari, vt vel tentati q̃ for- D

tes fuerint appareat, vel cognita per tentatio-
A nem sua infirmitate, fortiores fieri discant: &
sic cum probati fuerint accipiant coronam vi-
tæ. Et glo. nico. ad idem verbum vt non defi-
ciat fides tua, addit. s. finaliter: non enim roga
uit vt petrus non caderet sed vt in casu non
remaneret. Et idẽ ibi glo. hugonis. Et ad præ-
missa bene facit illa authoritas theophili sup
illud lucæ. 22. adducta in supradicto. 8. moti
uo. per quam probatur etiam quod dixi de a-
postolis (qui nõ erant perpetuo mansuri) in-
telligi de fidelibus. ¶ Ad illud lucæ. 10. de
potestate eiiciendi dæmonia, & matth. 10. cu
randi infirmos, supra responsum est.

¶ Ad illud ioan. 20. φ dñs misit apostolos cũ
pari potestate, respondetur φ hoc intelligitur
secundum potestatem eis alias tributam. hoc
est φ misit petrũ cum potestate iurisditionis
præeminentię & plenitudinis potestatis, & a-
postolos cum potestate ordinis & iurisditio-
nis per deriuationem a petro: vt late dictum
est in. d. 8. & vltimo motiuo. Et istam authori
tatem tam glo. interlinearis q̃ hugo exponit
sicut misit me pater. i. ad id ad quod misit me
. i. ad passiones. Et glo. nico. dicit. sicut misit
me pater ad veritatem fidei docendã in iudęa
& ego mitto vos. i. mittam ad hanc veritatem
B publicandam per totum mundũ. Ex qua ex-
positione nulla arguitur maioritas ecclesiæ si-
ue concilii ad petrũ siue ad papã: cũ petro da-
ta fuerit non solum potestas sanãdi, mundãdi
leprosos & eiiciendi dæmonia & publicandi
veritatem, sed etiam omnimodæ potestatis
& iurisditionis plenitudo & præfectura vni-
uersalis.

¶ Ad illud leonis dicentis de verbis & tibi da
bo claues, φ transiuit in alios apostolos ius
istius potestatis & ad omnes ecclesiæ princi-
pes decreti huius constitutio commeauit &c.
R̃ndetur φ intelligĩt de ptãte ligandi & soluẽ
di in foro conscientiæ. in qua licet sit par au-
thoritas respectu ordinis (vt dicit glo. in. c. sa-
crosancta. 22. di. & in. c. in nouo. 21. di. & dici
tur in. c. q̃q̃. 2. q. 7.) secus tamen est in pote-
state administrationis: vt late dictum est in su
pradicto. 8. motiuo. Vnde archi. in. d. ca. loqui
tur ad verbum pari consortio præditi hono-
ris & potestatis, exponendo addit. s. in ordine
& dignitate, secus in administratione qua pe-
trus præfuit aliis. Veruntamen, in hac etia po
testate ordinis petrus cunctis ecclesiæ recto-
ribus præponitur. Et sic intelligendo, confir-
matur dictum archiepiscopi armachani:
qui voluit quod etiam illa potestas data apo-
stolis (scilicet ordinis) potuisset aliquo modo
per petrum restringi. quod etiam posuit ar- C
chie. flo. in. 3. par. sum. ti. 23. c. 4. §. 7. de pote
state iurisditionis, & dixi supra in. 8. motiuo
pro papa. Et si intelligitur illa authoritas & ti
bi dabo claues, de potestate ordinis & iurisdi
tionis, adhuc per illud dictum leonis probaĩ
φ potestas ista deriuatur a petro: cũ dicat ius
illius potestatis transisse in alios apostolos &
ad omnes ecclesiæ principes. i. episcopos qui
dicuntur principes ecclesiæ (vt. 33. di. c. eccle
siæ principes) & φ singulariter hoc creditum
fuit petro quia petri forma cũctis ecclesiæ re-
ctoribus proponitur. & ideo non dicit petrus
sed petri forma, vt non intelligatur tãtum de
persona petri sed de pontificatu petri & conse
quenter etiam de successoribus in papatu. Et
sic ista authoritas bene probat illa quæ dicta
fuerunt in dicto. 8. motiuo supra.

¶ Et sic etiam respõdetur ad authoritatẽ aug.
in sermone vigiliæ apostolorum pe. & pau. &
ad. c. audiuimus & ad. c. quodcunq; & ad. c. lo
quitur: φ petrus quando claues accepit eccle
siam significauit, & φ petrus accepit claues
pro omnibus, & φ in eo omnes illas accepe-
runt. Dicitur enim φ omnes acceperunt cla-
ues, sed petrus principaliter: alii autẽ per de-
riuationem a petro quo ad potestatem iurisdi D
tionis fori contentiosi: vt dictum est in su-
pradicto. 8. motiuo. Et hunc sensum dat ar-
chi. post glo. in vebo parem in. d. c. loquitur,
cũ ostendit φ in potestatis plenitudine petrus
omnibus præfuit, allegat. c. perlectis. 25. di. &
c. in illis. 80. di. Vnde licet petrus designaue-
rit ecclesiæ vnitatem, non ex hoc sequitur φ
ecclesia sit maior si prę & pro cæteris istius v-
nitatis petrus claues accepit. imo sequitur φ
petrus sit caput istius vnitatis & aliquo modo
in potestate maior.

¶ Non obstat φ tex. in. d. c. audiuimus & c. lo
quitur. 24. q. 1. & c. in nouo. 21. di. dicunt φ
pari consortio honorem & potestatem & pa
rem potestatem ligandi & soluendi apostoli
receperunt: tanq̃ si singulariter sunt pares, eo-
rum vniuersitas sit supra singulos. tum quia
ista paritas intelligitur de paritate ordinis: vt
supra dictum est. tum quia pari cõsortio hoc
est simul & eodẽ tempore receperunt potesta
tẽ: ex quo non sequitur φ nõ fuerit prius da-
ta petro plenior. Item hæc particula pari con
sortio potestatem & honorẽ acceperunt, non
dicit æqualitatem potestatis & honoris sed si-
militudinem, vnde exponi debet pari consor-
tio. i. communi siue simili potestate. ita expo-

A nit archi.in.d.c.loquitur.24.q.1.Alioquin il la iura dicerent duo contraria: quia in.c.in nouo tex.dicit ꝙ petrus primus a domino potestatem accepit & primus ad fidem populum suæ prædicationis virtute adduxit, & in.d.ca. audiuimus dicit ꝙ præ omnibus petrus claues accepit. si autē verum esset ꝙ fuisset omnimoda paritas potestatis, nō primus nec præ omnibus claues accepisset. Et ad hoc facit ꝙ glo.interli.super illud leui.18.cauete ne vobis similiter eueniat cum paria feceritis, expo nit paria.i.similia. Et hoc esse verum ostendit leo papa in epistola ad thessalonicen. episcopum, vbi dicit, quoniam inter beatissimos apostolos in similitudine honoris fuit quædā discretio potestatis, & cū par omniū esset electio vni tantum datū est vt cæteris præemineret. Vnde apparet ꝙ illud quod dicitur in.c. in nouo & in.c.loquitur &.c. audiuimus/pari consortio honoris &c. exponi debet.i. simili honore & potestate. Et ad hoc facit tex. in c.puto.2.quæst.7.comparans cyprianum petro.qui licet dicat illos pares quo ad martyrii coronam, postea tamen subiungit petrū principem apostolorū cuilibet episcopo præferendum. Et hoc etiā ostendit tex.in.c.sacrosancta 22.di. vbi dicit, inter beatos apostolos quædā B fuit discretio potestatis: & licet omnes essent apostoli, petro tamē cōcessum est a domino (& ipsi inter se voluerūt idipsum) vt reliquis omnibus præesset apostolis &c.

¶ Ad authoritatem aug.in.c.quodcunq̄.24. q.1.(ꝙ quando claues accepit ecclesiā significauit) data fuit ad longum solutio in dicto.8. motiuo vltra præmissa. Et eodē modo respōdetur ad alias authoritates aug. in contrario signatas. Ex quibus etiam apparet ꝙ loquuntur de potestate ordinis ligandi & soluendi. quod patet in illa maxime de agone christiano, cum subiicit nec eos audiamus qui negāt ecclesiam dei omnia peccata posse dimittere. Et illud est quod dicit innocen.in allegato ca. nouerit de senten. excom.cum dicit ꝙ priuilegiū ligandi & soluendi dedit christus petro in persona ecclesiæ. Et quantumcunq̄ in persona petri designaretur ecclesiæ vnitas/ & quādo petrus claues accepit vnitas ecclesiæ illas acceperit: cum tamen petrus istius vnitatis caput fuerit (vt in.d.c.loquitur) oportet vt dicamus ipsum præferendum huic vnitati. nam (vt dicit ibi tex.) exordium ab vnitate proficiscitur, & sicut rami arboris multi sunt sed robur vnum radice tenaci fundatū, sic & ecclesia domini luce perfusa per totū orbē radios suos porrigit: vnū tamē caput est quod vbiq̄ diffunditur/ nec vnitas corporis separatur: & C vnum caput est & vna origo & vna mater copiosæ fœcunditatis. Vnde archi.in.d.c.loquitur, verbum super vnū ædificat / exponit hoc est super fidem vnius.s. petri vt ecclesiæ significet vnitatē. Sequitur ergo ꝙ papa tanquā caput istius vnitatis/ maior & dignior ea existat, tanq̄ robur tenaci radice fundatum.

¶ Et per præmissa datur solutio ad plures alias authoritates aug. de quibus in contrario: videlicet ad illā in sermone apostolorū pe. & pau. cū dicit ꝙ petrus ecclesiæ figurā gessit, & ꝙ oībus traditæ sunt claues. s. ordinis (sed petro principaliter) & iurisditionis per deriuationem a petro. Et idem dicēdū est ad.c.18 ex li.1.de doc. chris. scilicet ꝙ loquitur de potestate ligādi & soluēdi. Et ad illud super psal. 108.cōceditur quædā esse dicta petro quę vt illustrem habeant intellectum referuntur ad ecclesiam: sed ex hoc non sequitur ꝙ ecclesia sit maior. Et ista & quod adducitur ex act.20. &.15.soluuntur ex dictis in. 8. motiuo pro papa. Et multę authoritates hiero. ambro. & grego. declarātur inferius in responsionibus ad.19.20.&.21.contraria.

¶ AD decimumnonum contrariū / & primo ad.c.quæ dignior dū dicit ꝙ nulla est di- D gnior domus apostolicæ prædicationis q̄ sancta ecclesia, respondetur ꝙ nō sequitur ergo est dignior ipso papa qui illi præsidet. Item il la comparatio refertur ad alias domos & ecclesias quibus præponitur sancta romana ecclesia: vt in. c. sacrosancta. 22. di. & non refertur ad papam. papa enim vt vicarius christi est paterfamilias ipsius domus de qua in ca. omnibus.24.q.1. Et cum dicitur ꝙ nulla est dignior dom⁹, virtualiter dicitur de papa qui est caput eius ꝙ nullus est dignior ipso qui præest huic domui. & ideo est supra ipsam domū hoc est ecclesiā: & consequēter supra concilium quod illam repræsentat. Et ista solutio ad.d. c. quæ dignior / data est in responsione ad.7.motiuum.

¶ Ad authoritatem ambro.in epistola.79.respondetur ꝙ non dicit ibi ambro. ꝙ ipse non possit de causa cognoscere & iudicare, sed dicit ꝙ non conuenit. ex quo arguitur ꝙ si vellet posset. ideo aūt non cōueniebat vt ipse testatur qa ex quo causa erat illis iudicib⁹ theophilo & anysio cōmissa in concilio, non erat conueniens in iniuriam concilii ꝙ ipse spretis concilii iudicibus aliquid in causa decerneret. vnde dicit nam si integra esset hodie syno

dus, recte de iis quæ comprehendit vestrorũ A scriptorum series decerneremus. Ecce ꝙ ostẽdit ꝙ ipse est supra cõcilium, ex quo dicit decerneremus: per quod ostendit omnis concilii iudiciũ dependere ab eo. ¶ Illa tamen epistola videtur tota beati ambrosii & nõ damasi papæ.

¶ Ad alias authoritates beati ambrosii respõdetur ꝙ per nullam earum ostenditur ꝙ concilium sit supra papam. Et cum dicit ecclesiã reginam & sponsam quæ eminentia potestatis accepit & ꝙ vniuersa subiacent eius sublimitati, non proponit ecclesiam sine papa sed cum papa: nec ponit comparationẽ inter papam & ecclesiam. ¶ Ad id vero quod dicit ꝙ non solus petrus cum ei dictum est pasce oues meas / suscepit eas sed cum omnibus episcopis vniuersalis ecclesiæ, respondetur id verum esse: quia episcopi sunt vocati in partem solicitudinis: vt in. c. decreto. 2. q. 6. & c. ad honorem de autho. & vsu pal. Et cura pascendi data fuit etiam episcopis. vnde & ipsi pastores appellantur: iuxta illud primæ petri. 5. pascite qui est in vobis gregem dei. Conceditur insuper ꝙ ideo dicatur ecclesia apostolica qa per apostolos gubernata & administrata per deriuationem a petro, quia a petro consecra- B ti sunt episcopi. 66. di. c. porro. item gubernata & administrata pari potestate ordinis ligandi & soluendi: vt ipse dicit in pastorali seu li. de dignitate sacerdotali. ¶ Ad illud pauli act. 20. attendite vobis & vniuerso gregi in quo vos spiritussanctus posuit episcopos &c. respondetur ꝙ (vt patet ex tex. & dicit glo. ordi. ibi & tex. in. c. legimus. 93. di.) episcopus accipitur hic pro presbytero seu simplici sacerdote. & ad literã est sermo de ecclesia ephesina / & in simili de aliis particularibus ecclesiis. Sensus autem verborum est ꝙ præpositi seu ministri ecclesiarum debent se & gregem eis cõmissum custodire ab hæreticis & infidelibus, eo ꝙ ad dirigẽdum pascendum & protegẽdum cõmissam eis ecclesiã sunt instituti. Dicit ãt in quo spiritussanctus posuit vos episcopos seu presbyteros ad regendum ecclesiã dei quam acquisiuit sanguine suo: eo ꝙ a deo est omnis potestas / & vt magis moueat. quã tamen potestatem receperant illi presbyteri ephesii mediante petro seu authoritate eius. Vel (& in idem redit) positio illa qua spiritus sanctus dicitur posuisse ministros illos ad regendum ecclesiam dei / intelligẽda est nõ per modum immediatæ institutionis siue immediatæ collationis potestatis iurisditionis, sed per modum inspirationis: sicut qui canonica C institutione positi sunt in ecclesia prælati siue rectores / dicunt a deo siue a spiritu. s. vocati ad regimen ecclesiæ suæ, licet non sint immediate a deo instituti sed mediãte superiori prælato. vnde glo. super illud ad hebræ. 5. nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a deo tanq̃ aharon / dicit. qui recte eligitur / a deo vocatur. Vel q̃uis spiritussanctus dicatur posuisse illos presbyteros ad regendũ ecclesiam dei pro parte illa cui fuerunt præfecti: ex hoc tamen non sequitur ꝙ apud illos esset potestas clauium in plenitudine sua, sed tantum secundum partem solicitudinis in quã erãt vocati, & sic nihil facit. d. authoritas cõtra primatum petri.

¶ AD VIGESImum contrarium ex epist. 162. beati aug. quę multũ videtur stringere. tiam sententia dicta ab episcopis romæ pronũciata fuerat cum melchiade papa: & tamen dicit beatus augu. ad conuincendum accusatores & criminatores ceciliani ꝙ si allegassent se perpessos malos iudices, restabat adhuc plenarium vniuersalis ecclesiæ iudiciũ vbi etiam cum ipsis iudicibus causa posset agitari, & si male iudicasse conuicti essent eorum sententia solueretur. Ex qua authoritate clare colligitur ꝙ superius & maius est iudi- D cium generalis concilii q̃ papæ & illorum episcoporum qui cum eo iudicauerũt: ex quo eorum sentẽtia si inuenirẽtur male iudicasse solueretur per concilium generale. Item colligitur ex eadem authoritate ꝙ a sententia papæ recurritur ad concilium generale: contra illa quæ conclusimus in arti. vtrum a papa appelletur ad concilium. ¶ Non reperio aliquẽ qui huic contrario respondeat. Potest responderi primo ꝙ aug. non dicit ꝙ iudicium concilii sit supremum, sed ꝙ restabat adhuc plenarium iudiciũ. vnde habuit respectum ad pluralitatem personarũ existentium in concilio: propter quod videtur & recte dicitur plenarium. i. magis plenum & a pluribus partibus examinatum & discussum ac stabilitum. Patet autẽ ꝙ ista fuerit intentio aug. quia sequitur vbi etiam cum ipsis iudicibus causa posset agitari. ex quo ostendit ꝙ iidem iudices in concilio vniuersali iterum de causa potuissent tractare cũ aliis episcopis in concilio existentibus. Ergo non proprie ponit ꝙ iudiciũ vniuersalis ecclesiæ & concilii sit maius, sed magis plenum, quod non est dubium: quia si papa iudicauerat romæ cum. 10. vel. 20. aut 50. episcopis aphris, si iterum cognouisset de

A eadem causa cũ eisdem episcopis & aliis pluribus in cõcilio existentibus, non dubiũ quin vltimũ iudiciũ fuisset plenariũ: quia cũ multo pluribus episcopis. Praeterea non dubitamus quin a sententia papae licet non possit appellari/ possit tamẽ supplicari: vt in.c. tum ex literis de in integ. resti. & quin ipsemet papa vel cui ipse cõmittere voluerit/ possit sententiã suã reformare: vt in.c. cum olim de re iudi. vnde aug. non loquitur de iudicio cõcilii sine papa, sed simul cum papa. ¶ Item potest dari alia solutio ꝙ illam causam ceciliani imperator ad supplicationẽ accusatorũ remiserat ad melchiadem papam vt de ea simul cum certis episcopis aptis ad hoc ꝑ imperatorẽ missis cognosceret: cum quibus papa non vt iudex sed vt arbiter & mediator in.d. causa pronunciauit. Quod patet per verba in eadẽ epistola cũ paulo ante dicit. & tamen qualis ipsius beati melchiadis vltima est prolata sententia: ꝗ innocens, ꝗ integra, ꝗ prouida acpacifica: qua neqꝫ collegas in quibus nihil cõstiterat de collegio suo ausus est remouere: & donato solo (quem totius mali principem inuenerat) maxime culpato, sanitatis recuperandae optionẽ liberam fecit caeteris, paratus cõmunicatorias literas mittere etiam iis quos a maiorino ordi-
B natos esse constaret: ita vt quibuscunqꝫ locis duo essent episcopi quos dissensio geminasset, eum confirmari vellet qui fuisset ordinatus prior/ alteri autem eorum plebs alia tegenda prouideretur. Ecce ꝙ papa cum debuisset simpliciter illos criminatores ceciliani ab ecclesia eiicere & ceciliãnũ ab eorũ calũniis absoluere, studens vnioni & concordiae peperčit criminatoribus & donato accusationis authori & episcopo quem loco ceciliani in eius ecclesia suffecerãt. Vnde recte aug. postea ad hoc ostendendũ subiungit. o virum optimũ/ o filiũ christianae pacis & patrẽ christianae plebis. Et subdit. ꝙ si in excusationẽ dixissent malos iudices se esse perpessos (quae vox est omnium malorum litigatorum etiam cũ fuerint manifestissima veritate superati) potuissent eis iustissime dici. ecce putemus qui iudicarũt romae non fuisse bonos iudices, restabat adhuc plenarium ecclesiae vniuersalis iudiciũ: quod propter multitudinẽ praelatorũ non recte potuissent sine causa refugere/ nec dicere malũ iudicium. ¶ Posset etiam dari alia solutio: ꝙ in ecclesia illa erat magnũ schisma, & a donatistis fuerat cecilianus absens damnatus & innocens exutus episcopatu. propter quod causa ex sui natura quia concernebat fidem, erat merito in concilio tractanda: vt in.c. sicut sancti. 15. di. & in.c. maiores de bap. & in.c. nũc
C autem. 21. di. cum simil. vnde quantumcũqꝫ papa iudicasset, poterat peti vt etiam per concilium determinaretur. ¶ Et sic etiam respondetur ad aliam sequentem authoritatẽ augu. ex. 6. li. contra dona. quòd loquitur de ecclesia vbi praeest papa.

¶ Ad authoritates aug. act. 10. & in li. de doctrina christiana & in sermone super ioannẽ cum dicit ꝙ petrus gestabat personã ecclesiae, satis respõsum est supra in. 8. motiuo pro papa. ¶ Et ad id qđ dicit ꝙ dominus dedit claues ecclesiae vt quaecunqꝫ solueret in terra essent soluta & in coelo &c. & ꝙ ecclesia quae fundatur in christo accepit claues regni coelorum in petro. i. potestatẽ ligandi & soluendi, etiam responsum est ibidem in. d. 8. motiuo: quia haec omnia) in petro ecclesia claues accepit/ petrus ꝑpter apostolatus sui primatũ gerebat figurata generalitate personam ecclesiae/ & ecclesia catholica in petri persona ligandi & soluẽdi potestatem accepit) sonant vnũ & idem: scilicet ꝙ ecclesia in persona petri claues recepit ligandi & soluendi fori poenitentialis & iurisditionis interioris. sed clauem iurisditionis cõtentiosę & exterioris petrus principaliter & immediate a domino accepit, alii
D autem per petrum: quia soli petro dictum est pasce oues meas. quod intelligit per seipsum principaliter: & quia messis multa/ etiam per alios a te deputandos. quia quod dictũ est & tibi dabo claues & pasce oues meas, futuris ẽt in ecclesia episcopis & sacerdotibus dictũ est/ quorum petrus signũ nomen & figuram gerebat. Hoc autem signo nomine & figura nõ tantum episcopos in cõcilio congregatos designabat, sed etiam suos successores summos pontifices/ patriarchas primates/ episcopos & caeteros catholicos rite ordinatos (vt in dicto §. vna) quibus data est facultas ligandi & soluendi. Non ergo potest intelligi quòd significauerit ecclesiam excluso se & potestate propria & successorum suorũ: quia ecclesia quae est corpus christi mysticũ, constat principaliter ex papa tanquam capite & demũ ex aliis tanquam membris. Ex quo liquet ꝙ istae authoritates aug. non concludunt ꝙ concilium receperit potestatẽ iurisditionis sine papa nec plenitudinem potestatis: praesertim cũ praedictae authoritates loquantur de facultate ligandi & soluendi data per illa verba quodcunqꝫ ligaueris & tibi dabo claues: quae conuenit solum certo generi personarũ (vt dictũ est). Cri

te ordinatis.sicq; dicere φ significauit ecclesiā
A quo ad facultatē ligādi & soluēdi actiue,non
potest intelligi de vniuersali ecclesia/ sed tan-
tum de certo genere personarum in vniuer-
sali ecclesia seu collectione fidelium existen-
tium quibus hoc exercitium cōpetere potest
Sed hic non videtur proprie sensus verborū
augu.sed φ petrus ecclesiam sanctā significa-
uit.i. vniuersos catholicos in hac collectione
fidelium existentes,quæ collectio fidelium ec
clesia nuncupatur:vt in. c . ecclesia de conse.
distinctione. 1 . in qua aliqui habēt soluere &
ligare:& isti sunt summi pontifices/primates/
archiepiscopi episcopi & sacerdotes.& aliqui
sunt soluendi & ligandi: vt omnes quotquot
sunt in hoc corpore mystico ecclesię.Et sic nō
potest dici φ iuxta dictas authoritates conci-
lium receperit aliquā potestatem in concreto
sine papa,maxime supra iurisditionem & ple
nitudinem papalis potestatis aut supra papā/
qui non est exclusus a prædictis authoritati-
bus.De quo dictum est plene in.d.8.motiuo.
¶ Et licet sint datæ claues etiam apostolis (vt
d.c.a nobis &.d.c.noua &.d.§. vna) intellige
vt ibi etiam dictum est.Nec vsq̄ reperitur do
minum dedisse illas sine petro,quem designa
uerat caput/ & cui demandauerat principatū
B regimen & administrationē. Et si aliter dice-
C retur (scilicet φ ista administratio data esset
pari modo apostolis) poneretur confusio in
ecclesia,nam vt dicit beatus grego.si sua vni-
cuiq; episcopo iurisditio non seruatur, quid
aliud agitur nisi vt per nos per quos ecclesia-
sticus ille ordo custodiri debuit cōfundatur:
vt in.c.peruenit.xi.q.1.
¶ Ad illud quod dicitur in li.2. de bap. & in
d.c.quis nesciat, conceditur φ per concilium
potest derogari scripturis sanctorum inquan
tum deuiant a veritate: vt in.c.1.de sum.trini.
in sexto. Hoc autem non dicitur de con-
cilio contra voluntatem papæ congregato:
quia esset dissidiū & non concilium.vnde cū
hoc fiat cum papa,non tam concilio q̄ papæ
tribuitur/qui habet facultatem legis conden-
dæ: vt iuribus vulgaribus.¶ Sic etiam respon
detur ad.c.illa.12.di.Et idem respondetur ad
alias authoritates aug . in quibus dicit ceden-
dum esse conciliis:quia illud est propter au-
thoritatem pontificum in conciliis præsiden-
tium/& in iis quæ sunt fidei: vt veneratur illa
etiam grego.in.c.sicut.15.di. Item & cōcedi
tur claues datas esse ecclesiæ , sed illas & eo
modo quo dictum est in prçallegato octauo
motiuo. & etiam late in.15. motiuo simili-
ter pro papa : vbi examino an vna vel plures
sint claues ecclesiæ. de quo etiam in.q. vtrum C
concilium cognoscat de omnibus causis &
litibus & quam iurisditionem habeat.
¶ AD VIGESIMVMPRIMVM ex au
thoritatibus hiero.respōdetur φ ad idem vir-
tualiter tendunt cum authoritatibus aug. Et
primo ad illam φ christus dedit omnem po-
testatem discipulis & apostolis, dicitur φ de-
bet intelligi de potestate ordinis:quia aposto
li non fuerunt pares cum aliis discipulis: vt o
stendit tex. in.c.in nouo.21.di. quia aposto-
li fuerunt facti epi : & ideo hodie in eorum
loco sunt episcopi. 72. vero discipuli ascid
sunt cū messis esset multa & operarii pauci:
quorum typum in ecclesia gerunt presbyteri
vt.d.c.in nouo.Ecce φ maiores fuerunt apo
stoli q̄ cæteri alii discipuli. & hoc dicit tex . in
cap.decretis in fi.21.di. vbi dicit.christus.12.
apostolos tanq̄ maiores sacerdotes/&.72.di-
scipulos quasi minores sacerdotes instituit. Si
ergo aliqui erant maiores & aliqui mino-
res,non poterāt in omnibus esse pares & oēs
habere omnē potestatem. Sic igitur quod di
cit hiero. ī allegata epistola de.7.gradibus ec
cle. christum dedisse omnem potestatem di-
scipulis/debet intelligi secūdum subiectum:
hoc est φ dedit eis omnem potestatem ligan D
di & soluendi in foro conscientię/ sicut apo-
stolis. & in hoc erit paritas inter eos.Sed quo
ad alia apostoli & consequēter episcopi sunt
maiores : vt ipsemet hiero.in eadem epistola
ostendit/cum dicit. quoniam quicquid in cle
ricis consecratum est/prædixi episcopum so-
lum habere: manifestum est in illis partes &
mēbra virtutū/in epo plenitudinē diuinitatis
corporaliter habitare:atq; ita est vt i episdeū
in presbyteris apostolos recognoscas.Cōstat
igitur φ ex dictis verbis hiero. (oēm ptātem
deus discipulis dedit) non pōt sumi argumē
tū φ fuerint supra petrū & alios apostolos.&
cōsequenter nō valet argumentū data est ois
potestas episcopis.ergo sunt maiores papa:si-
cut nec presbyteri maiores episcopis,vt dictū
est. ¶ Ad regulam qui omne dicit nihil exclu
dit, respondetur φ est intelligenda secundum
subiectam materiam/hoc est de potestate li-
gandi & soluendi. & regula patitur multas re
strictiones: de quo. 19.di.c.si romanorū.& in
c. vt circa de elec.in.6. & in.l. si pluribus post
bar.de lega.2. & in regula in generali de reg.
iu.in.6. Et dictio omnis frequenter restringi
tur vel ratione eius de quo agitur: vt in.l.1.de
ritu nuptiarū.vel ratione adiuncti.1.q.7.si qs
omnem

A omnem, vel per id quod præcessit. ff. de pecu lio legato. l. seruo manumisso. interdum ex genere relatiui. ff. de supel. lega. l. cum qui dam, interdum ex communi vsu loquendi. l. inter omnes. ff. de fur. interdum ex mēte con trahentium. l. tres fratres &. l. emptor. §. 1. ff. de pac. & his similibus.

¶ Ad illud hiero. matth. 16 habent quidem eandem iudiciariam potestatem alii apostoli. respōdetur quòd debet intelligi de iudiciaria potestate ligandi & soluendi in foro pœnitentiali. quod ostendit cum subiūgit, quibus post resurrectionem dominus ait accipite spiritum sanctum quorum remiseritis peccata &c. quæ authoritas ioannis. 20. est de dimittendis peccatis & non fori iudicialis exterioris. Et clarius ostendunt alia sequentia verba cum dicit. vt omnes intelligant quòd quicunque ab vnitate fidei & societate eius se separauerit, nec a peccatis solui nec cœlum potest ingredi. Et clarius sequitur. hunc locum quidam non intelligentes, aliquid sibi sumūt de supercilio pharisæorum, vt damnare innoxios vel soluere se noxios putent: cum apud deum non sententia sacerdotum sed reorum vita quæratur. vnde in leuitico ostendere se sacerdotibus iubentur leprosi. Ecce

B quod loquitur de iudiciaria potestate fori pœnitentialis discernendi inter lepram & lepram hoc est peccatum & peccatum.

¶ Ad cap. omnibus. 24. quæstione prima respondi supra in præallegato octauo motiuo. Et nihilominus vltra ibi dicta, cum in tex. dicatur quòd ecclesia est sponsa pulchra sine ruga & macula/ ortus conclusus/ fons signatus/puteus aquæ viuæ & paradisus cum fructu pomorū, per hæc soluitur etiā cōtrariū: quia si est sponsa quæ recepit claues ipsa habet sponsum & patremfamilias. Ecclesiæ āt sponsus est christus: vt dicit s. tho. in trac. contra impugnantes religionem, & tex. in capitulo loquitur in fi. 24. quæstione prima. De quo sponso dicitur ioannis. 3. qui habet sponsam sponsus est. ipse enim de ecclesia suo nomini filios generat: alii autem qui sponsi dicuntur, sunt ministri sponsi exterius cooperantes ad generationem spiritualium filiorum: quos tamen non sibi sed christo generant. Quiquidem ministri intantum sponsi dicuntur inquantum vicem veri sponsi obtinent. & ideo papa qui vicem veri sponsi obtinet in ecclesia vniuersali, dicitur vniuersalis ecclesiæ sponsus sicut episcopus diœcesis suæ sponsus dicitur. Papa autem cum vicem christi gerat in terris, paterfamilias & agricola est: & consequenter maior ipsa sponsa.

C Sicque ex prædicta authoritate non sequitur quòd concilium sit maius papa: quia etsi ecclesia sponsa recepit potestatem clauium ligandi & soluendi, hoc fuit a sponso christo & cum eo qui vice sponsi & pari potestate in terris fungitur. Ipsa igitur ecclesia sine vices gerentis voluntate quandiu vices christi gerit / claues exercere non potest. Et verba quæ sequuntur si quis hanc domum (scilicet ecclesiam) corrigentem corripientemque contempserit / sit tibi sicut ethnicus &c. non denotant magis correctionem iurisditionalem coactiuam quàm fraternam, & ita possunt intelligi de fraterna sicut de iurisditionali. Imo ex quo sumpta sunt ex illa authoritate math. 18. magis videntur intelligenda de correctione fori pœnitentialis: vt late dictum est in quæstione vtrum potestas clauium & quę sit in ecclesia. vbi agitur de dicta authoritate matth. 18. post vltimum motiuū pro papa.

¶ Ad authoritatem ostien. respōdetur quòd etiam apostolis datæ sunt claues fori contentiosi sed descensiue a petro, seu a christo non immediate sed mediante petro. nec huius cōtrarium dicit ostien. ibi. Et licet tex. ibi dicat quòd dominus dedit claues apostolis, tamen D verum est dicere quòd dominus dedit illas principaliter petro/ & per deriuationem a petro aliis apostolis.

¶ Ad illud matthæi vltimo patet ex dictis supra de potestate clauium responsio. Et nihilominus dicendum est quòd non sequitur si data est potestas baptizandi per illam authoritatem apostolis/ & consequenter aliorum sacramentorum (licet ista illatio non sit necessaria) quòd data fuerit potestas iurisditionalis: quia hæc non versatur circa sacramenta ecclesiæ. ¶ Ad illud quod nemo potest in aliena parochia prædicare aut sacramenta ministrare, conceditur hoc: sed vt satis dictum est, per dictam authoritatem datum est solum quod est iurisditionis fori interioris: si autem datum est etiam quod est fori exterioris, hoc fuit non ex vi dictæ authoritatis sed per deriuationem a petro, a quo primo distinctæ sunt prouinciæ (.c. in illis. 80. distinctione) & a pontificibus & conciliorum authoritate: vt in capitulo per singulas el primo & secundo. 9. q. 3. & in capitulo prouinciæ 99. dist. & parochiæ postea diuisæ secundum tex. in. c. 1. 13. q. 1. a dionysio, & in. c. pastoralis de iis quę fiunt a prælato sine con. ca.

¶ De apostolo qui excommunicauit corin,
A thium alias supradictum est. Et paulus qui
hoc fecit/non fuit præsens cum christus dixit
illa verba apostolis matthæi. 18. & vlti. ergo
hoc fecit vel ex authoritate habita per deriua,
tionem, vel ex speciali prærogatiua qua ha,
bebat facultaté tradendi satanæ enormes pec,
catores. ¶ Ex eo etiam quòd paulus manda,
bat seruari præcepta & dogmata apostolorú,
non sequitur quod habuerint iurisditionem
contentiosam immediate a christo. Et bene
tunc apostoli tradebant præcepta & dogma,
ta, quia erant dispersi per prouincias, & præ,
cepta ac dogmata seu decreta non necessario
iurisditionem contentiosam important: præ
sertim cum prædicarent fidem christi de qua
dabant dogmata & docebant plebes. Vnde
hæc magis erant fori poli & iurisditionis fori
interioris quàm fori cotentiosi: & si qua erant
fori contentiosi, erant descensiue a potestate
petri: vt sæpius dictum est. ¶ Quòd conci,
lium posit aliquem excommunicare, conce,
ditur: quia recipit potestatem a papa qui illi
pręest vel eius legatis & commissariis prima
quæstione. 7. capitulo cõuenientibus. de hoc
tamé vide in arti. vtrum concilium cognoscat
de omnibus litibus.
¶ Ad illud lucæ. 22. respondetur quòd con,
B gruentius exponitur de regno triumphantis
ecclesiæ, quod patet ex eo quod subiungitur
vt edatis & bibatis super mensam meam in
regno meo: iuxta illud ioannis. 6. qui mandu
cauerit hunc panem viuet in æternum. & io,
annis quarto, qui biberit ex aqua quam ego
dabo ei non sitiet in æternum. Et clarius osté
ditur ex eo quod sequitur & sedeatis super
thronos iudicantes. 12. tribus israel. quod
nõ potest intelligi de ecclesia militanti. ¶ Po
test etiam dari alia solutio (si volumus illud
intelligere de ecclesia militanti) ꝙ & aposto,
lis & episcopis datum est regimé ecclesiæ: iu,
xta illud actuum. 20. in quo vos spiritussan,
ctus posuit episcopos regere ecclesiam dei.
sed hoc regimen habuerunt non principali,
ter sed per deriuationem a petro quo ad iuris
ditionem fori exterioris. ¶ Non obstat quòd
dicit ego dispono vobis sicut disposuit mihi
pater meus regnum id est regimen: quia di,
ctio sicut nõ ponitᷣ similitudinarie (nec sem
per dicit similitudinem: vt ponit anto. in cap.
damnamus de summa trinitate & in cap. quia
V. & cap. nouit de iudi. & in cap. inquisitio,
nis de accusa. cum similibus) sed ponitur ex,
emplificatiue: vt in. l. 1. ff. de rerum diui. Nec
simile est idem. l. non possunt. C. de legibus. l. C
ad similitudinem. C. de epis. & cleri. l. quod
nerua. ff. depositi. Et sic intelligitur ꝙ fuerunt
illis demandata iura cœlestis & terreni impe
rii. Præterea nõ obstat ille tex. c. 1. 22. di. quia
non loquitur in genere de omnibus aposto,
lis sed tantum de sancto petro: quia dicit qui
beato petro æternæ vitæ clauigero terreni si,
mul & cœlestis imperii iura cõmisit, vbi nihil
dicitur de aliis apostolis & consequenter nec
de ecclesia vel concilio. Et sic potius facit pro
quàm contra.
¶ Ad illud de glo. habent quidem eandé iudi
ciariam potestaté apostoli &c. supra respon,
sum est circa principium solutionis istius. 21
contrarii.
¶ Ad glo. interli. quæ supplet ad verba quæ,
cunq alligaueritis scilicet vinculo anathema
this/est difficilis responsio: quia ibi christus o
mnibus apostolis simul est loquutus, & ita
principaliter aliis sicut petro, & maxime quia
si volumus ꝙ illa authoritas intelligatur in fo
ro pœnitétiali, nõ multú cõuenit alligare pec
catoré: quia hoc ipso ꝙ peccat est ligatus, &
sic videntur sublata illa quæ dicta fuerunt su
pra quòd illa verba loquuntur in foro pœni
tentiali si est verum quod dicit glo. quòd ver D
bum alligaueritis debet intelligi per viam a,
nathematizationis. Sed dicédum est (vt alias
dictum est) quod licet simul datæ sint claues
per verba matth. 18. tamen nõ æqualiter sed
principaliter petro, & considerandum est ꝙ il
la verba dicta sunt etiam petro cum aposto,
lis. vnde ecclesia de per se sine petro nunquá
legitur recepisse potestaté iurisditionis princi
paliter, sed bene petrus solus per verba pasce
oues meas. Vnde dicendum est ꝙ principali
ter data est petro potestas ordinis & iurisditio
nis: apostolis autem ordinis simul & iurisdi,
tionis fori interioris: & si data est eis potestas
fori contentiosi, hoc fuit per deriuationem a
petro in eos. ¶ Non obstat quòd dominus lo
quebatur omnibus apostolis simul cum pe,
tro: quia si iurisditionem receperunt descen,
siue a petro, veritas est quòd quæcunq alliga
uerint vel soluerint in terra erunt ligata & so
luta in cœlo. ¶ Ad glosam igitur expo,
nentem illud quæcunq alligaueritis de vin,
culo anathematis, respondetur quòd intelli,
gitur vel simul cú petro: vt possumus ponere
exemplú in die iouis sancta quádo papa ana,
thematizat solénitér cú cardinalibus & epis.
vel intelligitᷣ singulariter. i. quicúq apostolo
rú alligauerit vinculo anathematis, & tūc in,

5151

A telligitur petri voluntate & iurisditione eis a petro concessa: vt in.c. ita dominus. 19. di. quia non reperitur data administratio & plenitudo omnimoda potestatis & iurisditionis principaliter nisi petro per illud pasce oues meas (sicut supra dictum est (& plene) in octauo & quintodecimo motiuo pro papa. Vel intelligitur vinculo anathematis id est alligationis ex iurisditione fori interioris poenitentialis. Nec obstat φ hoc ipso φ quis est peccator/ est alligatus: quia quando peccatum est factum notorium debet coerceri notoria coertione. 2. quest. 1. c. manifesta. Et ita loquitur authoritas illa matth. 18. postq̃ deductum est crimen in notorietatem.

¶AD VIGESIMVMSECVNdum responsum est in articu. vtrum & quae claues fuerint datae ecclesiae, & in quaestione quam iurisditionem habeat concilium, & supra in. 15. motiuo pro papa. ¶ Ad authoritatem, c. cum paulus. 2. q. 7. alias est respõsum. Et praeterea ex hoc non arguitur quòd paulus esset maior: quia licet etiam inferiori resistere superiori quãdo videt superiorem scandalizantem ecclesiam: sicut supra dixi in vno de remediis tenendis contra papam quando scandalizat ecclesiam. Facit quod dicitur in. c.

B q resistit & in. c. Iulianus. xi. quaestione. 3. & l. prohibitum. C. de iure fisci li. 10. c. ad aures in glo. de tempo. ordi. & c. ex literis de off. deleg. cum simil. Item licite potuit petro resisti: quia errabat nec perpendebat ante reprehensionem pauli quomodo scandalizabãtur gentiles quos inducebat ad iudaizãdũ. Et secundũ hieronymum fuit reprehensio dispensatoria, non quòd esset maior petro: de quorum paritate & maioritate satis supra dixi in. 8. motiuo pro papa. ¶ Ad alias reprehensiones factas petro/ etiam supra respõdi. & tex. in capitulo petrus ea. causa secunda quaestione septima respondet cum dicit, non ex potestate officii qua potuisset dicere oues pastorem suum non accusent nec reprehendant sed ex authoritate diuinae virtutis &c. ¶ Ad authoritatem ex praefatione ecclesiae/ dixi & respondi in vltimo motiuo pro papa in quaestione de potestate clauium data ecclesiae. ¶ Ad illud pauli ad galatas secundo nihil mihi contulerunt &c. dixi in. 8. motiuo pro papa in arti. de maioritate petri vel pauli. ¶ Quo ad iura. c. in nouo & c. loquitur &. c. audiuimus, φ ão pro oĩbus & prae oĩbus petrus claues acceperit dixi in responsione ad authoritatem augustini de dicto. c. quodcunq. 24. quaestione. 1. in dicto. 8. motiuo & in solutione ad. 18. contrarium. Et licet dictum fuerit petro vt designaretur vnitas, non tamen vt designaretur superioritas ecclesiae ad petrum. & sic vnitas in capite petro erat maioritas: vt in capitulo rogamus 24. quaestione prima. & satis supra dictum est.

C ¶Ad tex. in. c. q̃uis. 21. distinctione conceditur φ vniuersae per orbem ecclesiae sunt vnus thalamus cum romana ecclesia/ & φ romana ecclesia est designata caput per verba tu es petrus: sed non sequitur ex hoc φ vniuersalis ecclesia sine romana/ sit maior romana ecclesia quae est caput aliarum. Item q̃uis verba tu es petrus dicta essent pro omnibus, non sequitur φ omnes aliae per orbem ecclesiae receperint potestatem sine petro: sed tunc demum quando vnitae sunt cum petro, & pro tunc dicitur & vnam sanctam catholicam ecclesiam ratione vnitatis fidei. Vnde ex praemisso tex. non sequitur φ ecclesia sit maior papa. imo contrarium innuitur: quia si romana ecclesia est praelata caeteris / & papa etiam dicitur romana ecclesia (vt dicitur per ioan. an. in. c. si abbatem de elec. in. 6. quia romana ecclesia est in papa & papa in romana ecclesia) sequitur φ papa sit maior. Sed si recte cõ D sideretur, non bene sonat dicere φ verba tu es petrus cẽsentur referri ad vniuersalem ecclesiam/ si tantum intelligatur de istis verbis tu es petrus: quia non potest intelligi. i. tu es ecclesia: maxime propter verba quae sequuntur & super hanc petram aedificabo ecclesiam meam. Vnde bene dicit tex. in capitulo loquitur. 24. q. 1. loquitur dominus ad petrum ego dico tibi φ tu es petrus. ecce φ illa verba non designant ecclesiam sed petri personam. Sed cum dominus subiũgit & super hanc petram aedificabo ecclesiam meam, φ pro omnibus loquatur ad petrum bene põt stare. Et hoc demonstrat ille tex. cum post praedicta verba aedificabo ecclesiam meam, subdit super vnum aedificat ecclesiam. Vnde si dicatur φ quando dictum est petro tu es petrus & super hanc petram aedificabo ecclesiam meã/ & portae inferi non praeualebunt aduersus eã / & quodcunq ligaueris super terrã erit ligatum & in coelis &c. dictum est ei pro omnibus sed principaliter ei, bene potest stare: vt in capitulo audiuimus. 24. quaestione. 1. Quapropter non tam verba tu es petrus quàm verba quodcunque ligaueris super terram, sunt quae designant perso

A nam petri etiam gessisse typum vniuersalis
ecclesiæ: & propter quæ dicitur quòd quan-
do petrus claues accepit ecclesiam significa-
uit. Et propterea tex. augustini dicit in cap.
quodcunq; vigesimaquarta quæstione. 1. q;
per dicta verba quodcunq; ligaueris / petrus
pro omnibus claues accepit & ecclesiam si-
gnificauit, quod intelligendum est non vt mi
nister pica vel organum (vt alias dictum est)
sed demonstratiue & distributiue & etiam de
riuatiue in iis quæ sunt iurisditionis fori ex-
terioris. Et ideo non ab re dicitur quòd ip-
se præ omnibus claues accepit id est ante: vt
in. l. si fideiussor. C. qui satisdare cogantur. l.
quicunque &. l. mancipia. C. de seruis fugi.
Item præ omnibus id est vltra & supra & ex-
tra omnes alios: vt in rubrica de dote præ-
lega. Vnde ad propositum non sequitur eti-
am si verba dicta petro intelligãtur dicta pro
omnibus / quòd propterea petrus potuerit di
ci minor: & consequẽter eius successores mi-
nores aliis de ecclesia siue minores ipsa eccle-
sia siue concilio.

¶ Ad id quod dicitur quòd si potestas tantum
data fuisset petro / non diceretur in symbo-
lo & vnam sanctam catholicam ecclesiam /
sed vnum sanctum petrum, respondetur q;
B non negatur quin claues petro datæ / fuerint
datæ etiam ecclesiæ sed modo quo supra sæ-
pius dictum est. & sub nomine ecclesiæ eti-
am petrus qui est caput cõpræhensus est: &
vt vnitas designaretur / nõ est diuersificatus pe-
trus siue papa ab ecclesia: quia est vna: vt in
capitulo loquitur vigesimaquarta quæstione
1. sæpius adducto.

¶ Ad illud quod dicitur quòd pro ecclesia
& non pro petro dictũ est ego pro te rogaui
vt non deficiat fides tua lucæ vigesimosecun-
do. respondetur quòd imo etiam pro petro
rogauit dominus. vnde glo. nicolai ad ver-
bum ego pro te rogaui vt non deficiat fides
tua / addit scilicet finaliter: non enim rogauit
vt petrus non caderet sed vt in casu non re-
maneret. Et glosa ordinaria ibi dicit roga-
ui non vt non tenteris sed vt non deficiat
fides tua: vt post lapsum negationis ad pri-
stinum statum pœnitendo resurgas. Et glo-
sa interlinearis dicit. sicut ego orando te pro-
texi ne deficeres, sic tu infirmiores fratres ex-
emplo tuæ pœnitentiæ conforta ne de ve-
nia desperent. & hoc sentit tex. in capitulo
decretis in fi. vigesimaprima distinctione. Et
posito etiam quòd illud intelligatur de fide ec
clesiæ (iuxta illud ioãnis decimoseptimo / nõ
pro eis autem rogo tantum sed etiam pro iis C
qui credituri sunt per verbum eorum in me)
adhuc non sequitur quòd ecclesia sit maior
ipso papa, nec si aliqui ex pontificibus defe-
cerunt a fide / propterea defecit dignitas pa-
patus in ecclesia. & si petrus defecit a fide, non
propterea conuersus perdidit dignitatem:
quia fidelior factus maiorem repperit grati-
am quàm amiserat, tanquam enim bonus
pastor tuendum gregem accepit: vt in capi-
tulo fidelior quinquagesima distinctione.
¶ Quinimo aliqui voluerunt quòd petrus
negando christum non defecerit a fide, sed
quòd ideo negauerit quia nolebat separari
ab eo ex amore quem habebat erga ipsum:
& sic quòd non defecerit nec a fide nec ab a-
more christi. Etsi dicatur quòd negando se
discipulum eius & se nosse ipsum / defecit a
fide: quia negat christum qui se negat eius
esse discipulum: vt dicit hugo cardinalis su-
per illud lucæ vigesimosecundo mulier non
noui illum, & glo. ordi. ibidem super illud
homo nescio quid dicis / & marci quartode-
cimo super illud at ille negauit. Potest respon
deri quòd (quicquid sit de charitate) licet in
petro defecerit confessio fidei / non tamen de-
fecit fides quæ est in corde: quia negauit do- D
minum ex timore non ex incredulitate. ¶ Et
posito q; intelligatur dominus rogasse pro ec
clesia, non ex hoc sequitur q; ecclesia siue con
cilium sit maius. nam & in passione cæteri a-
postoli defecerunt a fide (quæ vt aliàs dictum
est remansit in sola beata virgine dei genitri-
ce) & tamen etiam pro aliis discipulis rogaue
rat: vt patet ioannis. 17. Vnde etiam si intelli-
gatur pro ecclesia rogasse vt non deficeret fi-
des eius, pro fide petri (hoc est quam petrus
confessus fuerat) rogauit. & propterea dicit
rogaui vt non deficiat fides tua qua confessus
es me esse filium dei matth. 16. Et sic rogauit
pro fidelibus quorum non erat defectura fi-
des quã habituri erant de ipso quòd est chri-
stus filius dei vsq; ad consummationem secu
li, quod ostendit illud matth. vl. ego enim vo-
biscum sum vsq; ad consummationem secu-
li. Quinimo per dicta verba ego rogaui pro
te vt non deficiat fides tua / ostendit maiorita-
tem petri: quia dicit vt non deficiat fides tua,
quia enim alii apostoli non ita confessi fuerãt
christũ filium dei sicut petrus, ideo non dixit
apostolis pro fide vestra. Et per dicta verba o-
stendit q; fides petri est fides vniuersalis eccle-
siæ. & sic ostendit maioritatem petri, tanquam
illius qui est caput & fundamentũ fidei.

A Et ex hoc infertur responsio ad,c.pudenda & c.hæc est fides, 24.quæstione. 1. ꝙ si ecclesia est perpetuo duratura,& fides quam con fessus est petrus(& quam etiam ipse martyr moriens habuit)est in ecclesia perpetuo duratura: vt dictum est supra proxime. Et virtualiter ecclesiæ fundamentum est ipsa petri confessio/ & ex petri confessione ecclesiæ stabilitas roboratur. Et non est verum ꝙ ratione stabilitatis & durationis ecclesia siue concilium debeat præferri. Et ad hoc facit tex. in c.non turbatur.24.q.1.vbi dicitur ꝙ turbari non potest nauis cui præest petrus in quo firmamentum ecclesiæ est,& cui soli dictum est duc in altum:quid enim tam altum q̃ altitudinem diuitiarum videre.i. scire dei filium & professionem diuinç generationis assumere.¶ Item potest dari alia solutio/ ꝑ etiam dignitas papatus est perpetua: vt in.c. si gratiose de rescrip.vbi dicit ioan.mo.& archi.ꝙ licet habens papatum vel dignitatem sit corruptibilis,papatus tamen & imperium & dignitas semper manent: vt in authen. quomodo opor.epis.in.§.licentiam colla.1.Et ideo corrupto subiecto,dignitas papatus non dicitur non existere sed vacare: hoc est administratore iuris vel facti carere/de concess. præben.c.cum nostris. Vnde leo papa in sermone.2. in anniuersario die suæ assumptionis dicit ꝙ in sede petri viuit potestas & excellit authoritas.

B ¶ Ad illud ꝙ ecclesia ē sine macula & sine ruga & incorrupta & pudica,respondetur ꝙ ex hoc non sequitur quòd sit maior quã papa, nam gloriosa virgo maria fuit maior apostolis,& tamen non illi sed istis claues regni cœlorum traditæ sunt: vt in.c.noua de pœni. & remis. Facit quod diximus supra de parilitate meritorum petri & pauli, & tamen petrus fuit maior paulo in administratione. Et cũ tex. in.c.loquitur/&in.c.omnibus loquitur de ecclesia, etiam virtualiter loquitur de papa qui est in ecclesia.

¶ Ad illud ꝙ fides catholica est mansura vsq; ad finem seculi,dictum est ꝙ fides catholica est etiã fides petri qui confessus est christum filium dei viui matth.16.quæ fides mansura est vsq; ad consummationem seculi/ vt supra dictum est. Et sic respondetur ad tex. & glo.matth.vl. Et cum loquimur de maioritate papæ ad concilium,non intelligimus de papa non catholico siue infideli sed de fideli & catholico: cui etiam gratia spiritussancti assistit.c non nos.40.di. Vnde epilogando dicimus ꝙ siue loquamur de maioritate potestatis clauium ratione dignitatis siue ratione stabilitatis & durationis siue ratione meritorum siue ratione assistentiæ spiritussancti, non infertur nec probatur ꝙ ecclesia & consequenter concilium sit maius papa. C

¶ AD VIGESIMVM TERTIVM conceditur ꝙ christus est principale ecclesiæ fundamentum,sed etiam petrus dicitur fundamentum ecclesiæ secundarium: vt in.c. fidelior.50.dist. sed de hoc dic vt late dixi in.5. motiuo pro papa,& latius in.8.circa fi. ¶ Ad authoritatem grego. ꝙ petrus erat mẽbrum ecclesiæ vniuersalis,respondetur per ea quæ dicta sunt in rñsione ad septimum contrarium.

¶ Ad illud apostoli ad ephe.1.& aug.super psal.103.ꝙ stabilitas & firmitas ecclesiæ inhæret ei intrinsece/ & habet virtutem & potestatem intrinsecam se in suo esse cõseruandi,respondetur ꝙ ex hoc non sequitur ꝙ sit maior q̃ papa/ nec ꝙ clauium potestas principaliter sit in ea,quinimo principalius est in in papa: nec ex hoc ꝙ principalius est in papa deficit ecclesiæ potestas se in suo esse conseruandi & sacramenta ministrandi. Item cum apostolus & aug. loquuntur de ecclesia/ loquuntur de ecclesia vnita cum papa catholico & sic cum capite,& non de separata a capite. Vnde ex dictis authoritatibus non potest argui maioritas concilii ad papam. & dicere ecclesiam sine papa/est dicere ecclesiam sine capite,sine quo nõ est perfectio sensuum nec recta subsistentia & administratio. D

¶ Ad illud quod sequitur de clauibus rñsum est in.d.8.& vltimo motiuo pro papa. ¶ Ad authoritatem rabani matth.16. respondetur ꝙ loquitur de potestate ligandi & soluendi ordinis,patet ex verbis qui seipsos ab vnitate fidei separant/tales a peccatorum vinculis ab solui non possunt. Et idem dico de authoritate remigii. ¶ Ad authoritatem leonis papæ responsum est in solutione.18. contrarii. ¶ Ad authoritatem abbatis dicendũ est prout late dictum est in.8.motiuo pro papa.

¶ Ad illud de contentione inter apostolos respondetur ꝙ contentio non fuit de primatu ecclesiæ, sed quis esset maior in regno cœlorum: vt patet matth.18. Vnde dicit ibi glo.nico. ꝙ tunc nõ fuit contentio quis maior esset inter eos,sed quis maior esset in ecclesia militanti per meritum & quis in ecclesia triumphãti per præmiũ. Et chrysosto.lucæ.22.(& refert ibi hugo cardi.)dicit. vide ꝙ de princi

patibus terrenis non contendunt sed de spiri
A tualibus in coelo, hoc autem infirmitatis erat,
sed nos neq; ad infirmitatem illorum per,
uenimus: non enim quaerimus quis sit maior
in regno coelorũ, sed quis sit maior / quis co,
piosior/quis potentior in regno terrę. ¶ Item
si volumus tenere contentionem vere fuisse
de praesidentia inter eos (siue haec contentio
habuerit ortum ex eo ꝙ audiuerant dominũ
loquentem de instante sua passione / & tunc
coeperint inter se quaerere quis ipsorum esset
aptior ad tenendum locum christi secundum
glo. nico. siue habuerit ortum ex eo ꝙ domi,
nus matth. 17. secum duxerat in montẽ petrũ
iacobum & ioannẽ quasi aliquid secretũ illis
commissurus, siue quia dominus matth. 16.
promiserat petro se daturum illi claues regni
coelorum: ex quo putabant vel petrum omni
bus/vel illos tres caeteris esse praeferendos se
cundum bedam: de quo disputauerant in via
mar. 9. vnde glo. ordina. super illud lucae. 9.
intrauit autem cogitatio in eos quis ipsorum
esset maior/dicit. quia viderant petrum iaco,
bum & ioannem in montẽ secrete ductos se,
cretumq; aliquid eis traditum esse, sed & pe,
tro superius claues regni coelorũ esse promis
sas ecclesiamq; super eum esse aedificandã: ra,
ti sunt vel istos tres caeteris vel omnibus apo
B stolis petrum esse praelatũ. vel quia in tributi
solutione petrum ipsi domino parificatũ vide
rant/ ipsum caeteris praeferendum arbitraban
tur: sed sciendum est istam quaestionem & an
te tributum & post tributum solutum esse fa
ctam. Siue orta fuerit quando decem indigna
ti sunt contra duos filios zebedaei eum petie,
runt vt sederent vnus a dextris & alter a sini,
stris christi in regno eius: vt dicitur matthaei
20. vbi dicit glo. ordi. humilis & mitis magi,
ster nec duos arguit immodicae cupiditatis
nec decem indignationis & liuoris: sed cõue,
nienti exemplo docet illos frustra immodera
ta quaesiisse & istos super eorum desiderio do
luisse, cum ad summa nõ potentia sed humi,
litate veniatur. vbi glo. nicolai dicit, indigna,
ti sunt de duobus fratribus aliquid humanũ
passi/quia adhuc erant carnales sicut & illi: &
ideo indignati sunt ꝙ excellẽtiam super alios
habere voluerunt. quod etiam videtur velle
chryso. lucae. 22. cum dicit, passi sunt aliquid
humanũ discipuli de principatu cõtendẽtes.
& idem sentit glo. ordi. ibi super ver. dixit au,
tem eis/ reges gentium &c. dicens. pius magi
ster non initae contentionis arguit, sed formã
humilitatis quam sequãtur describit, q. d. vos

more secularium per praelationem peruenire C
vultis ad regni possessionem, sed ad summa
virtutũ non potentia venitur sed humilitate)
potest responderi negãdo consequentiã, quis
enim orta fuerit inter eos contentio de maio
ritate, non sequitur propterea ꝙ petrus nõ es
set praeordinatus maior a christo. imo expres
se ex textu innuitur contrarium, cum dicitur
qui maior est inter vos, ecce ꝙ praesupponit
aliquem inter eos maiorem. ¶ Item potest da
ri alia solutio magis catholica & conueniens:
ꝙ quia secundum ꝙ dicit beda & refert hugo
cardi. in. d. c. 22. incertum est quae fuerit cau,
sa contẽtionis (vtrum scilicet ambitio digni,
tatis an amor humilitatis qua tunc vnus aliũ
pręuenire honore volebat) potuit esse ꝙ inter
se contẽderent de exhibitione reuerentiae qua
quisq; volebat alium sibi praeferri. quod etiã
ex iis quae sequuntur apparet. & glo. nico. ibi
dicit quòd christus docuit apostolus ꝙ ille
esset maior & aptior ad praesidendũ aliis loco
sui qui vere esset humilior. Vnde ea. glo. su,
per illud ego autem in medio &c. dicit. ex
hoc intendit cõcludere ꝙ ille est aptus ad suc
cedendũ sibi in regimine ecclesiae qui est fun,
datus in vera humilitate. Quapropter cũ pe,
trus fuerit a christo praepositus cęteris, sequi, D
tur ꝙ ipse caeteros apostolos in humilitate ꝑ,
cellebat. Sic ergo dicendum est ꝙ contentio
non erat quia quisq; desiderabat praefici, sed
quia quilibet alium sibi praeponi cupiebat.
Ad quae adde quae dicta sunt supra in respon
sione ad. 15. contrarium.

¶ AD VIGESI mumquartum respõdetur
ꝙ illud argumentum ab absurdo nõ conclu,
dit ꝙ cõcilium sit maius papa: sed ꝙ papa de,
bet habere aliquẽ superiorem supra se in illo
casu quo destrueret ecclesiam. hoc aũt posset
contingere in alio q̃ in concilio: puta in colle
gio cardinaliũ, quod eo casu posset eũ cõpes,
cere. & forte ꝙ propter morã in congregãdo
cõciliũ / hoc congruẽtius ad eos spectaret ad
citius consulendũ indemnitati ecclesiae. Facit
quod dicitur post inno. in. c. cum inferior de
maio. & obe. de episcopo delinquente intra fi
nes iurisditionis archidiaconi/ꝙ potest puni,
ri per archidiaconũ. Et licet exemplum hoc
non videatur conueniens in papa quo ad pu
nitionem, sit saltem quo ad actum resistẽdi &
eũ compescendi ne subuertat ecclesiã. ¶ Item
est solutio ꝙ licet papa sit superior, tamẽ sunt
prodita remedia quibus possit ei obsisti ne de
struat ecclesiam: quae vide posita in. q. quid a,
gendum cum pro qualibet parte contenden,

A tium de papatu inueniuntur volentes intrare ignem. vbi ponuntur modi sedãdi schisma & comprimendi papam scandalizantē ecclesiam.

¶ Quo ad exemplum de regina, dicendū est q̄ nō est omnino simile. Item q̄ exemplis nō iudicamus. l. nemo. C. de senten. & interlo. omniū iudi. l. & licet de offi. præfi. 20. di. c. de q̄bus cum simil. Item exempla non arctant regulam. l. 1. §. quod vulgo. ff. de vi & vi ar. c. coram de elec. Et licet ecclesia dicatur regina, nō sequitur ergo est maior papa, qui est summus inter omnes & supra omnes. 2. q. 6. c. decreto &. c. qui se scit. Et est supra reges & imperatores: vt in. c. solitæ de maio. & obe. c. nouit de iudi. Imo deponit reges & imperatores 15. q. 6. alius. c. ad apostolicæ de re iudi. c. venerabilem de elec. ¶ Item exemplum est longe diuersum a proposito: quia non est verum q̄ si ponit reginam pro ecclesia & ministrum pro papa/ q̄ papa sit minister sed potius rex & caput ecclesiæ: vt alias dictum est. Item papa est immediate creatus a deo & eius potestas immediate a deo: nō vt in exemplo minister a regina.

¶ AD VIGESImumquintum de decreto constantien. respondetur q̄ illud decretū nō

B fuit approbatum nec per martinū quintū nec per aliquem pontificē eius successorē. & ideo illi non est standum nisi papa illud recipiat: quia papa habet approbare gesta & decreta conciliorum: vt in. c. significasti de elec. glo. in verbo concilio in. c. vbi periculum de elec. in 6. Item secundo illud decretum necessario intelligitur vel in casu schismatis quãdo sunt plures cōtendentes de papatu vel quãdo ageretur contra papam de hæresi. Nam aut loquimur de concilio congregato sine authoritate papæ in casu quo est vnus verus papa. & tūc esset conciliabulum: vt. 17. di. ca. si. & sæpius dictum est. nisi in casu quo tractatur de hæresi papæ: vt in. c. si papa. 40. di. & dictum est supra in. q. ad quem spectat congregare concilium. Aut loquimur in casu quo concilium est legitime congregatum authoritate papæ. & tunc si discordat conciliū a papa, statur sententiæ papæ nisi in casu fidei: vt dictum est in propria quæstione. Oportet ergo illud intelligere in casu quo concilium legitime a se eō gregatur. Istud autem est quando cōtenditur de papatu: vt in. c. si duo. 79. di. & quando est schisma inter plures gerentes se pro pontificibus & nutrientes schisma: vt in terminis illius concilii constantien. & quando agitur de causa hæresis contra papam requisitum & detractantem congregare concilium: vt dictū est in præallegata. q. ad quem spectat congregare concilium. Alias autē quando est vnus verus & indubitatus papa ad cuius mandatum

C congregatum est concilium, tunc ipse est prima & principalior pars concilii: qui etiam potest illud dissoluere cum vult, nec tunc potest aliquid concilium supra eum. Itē illa constitutio fuit particulariter facta pro illo cōcilio, & nō est constitutio generalis. nec cōciliū potuisset facere constitutionē ligantem papam, vt supra alias dictum est: quia non habet aliū superiorem qui eū reformet q̄ deum: vt. 9. q. 3. c. facta cū ibi concor. ¶ Itē cum illa constitutio loquitur de inobediētibus statutis illius synodi & cuiuscunq̄ alterius generalis concilii, dicit sup præmissis. s. pertinentibus ad illam synodū constantien. nec reperiuntur aliqua concilia quæ ligent papalem authoritatem.

¶ Ad glosas responde q̄ aliquæ non contrariantur/ & aliquibus est responsum supra/ & aliquæ non sunt veræ.

¶ AD VIGESIMVMSEXTVM conceditur q̄ deterius semper est gratia melioris/ vt dicit aristo. 7. poli. sed non est verum dicere q̄ illud quod est propter aliud sit deterius.

D vnde rex qui est propter regnū siue propter subditos regni/ non dicitur deterior subditis. Sic & papa licet sit propter ecclesiā vt pastor propter gregē, quia præest ecclesiæ & pastor gregi non dr̄ deterior sed maior. vnde & charta siue membrana fit propter literas, & tñ non cedit literis: quia literę etiā si sint aureę/ cedūt chartis siue membranis: vt in. l. qua ratione. § literę. ff. de acqui. re. domi. & in. §. literæ insti. de re. diui. ¶ Item respondetur (& conuenientius) verum esse q̄ deterius est illud quod est gratia melioris, sed negatur q̄ papa sit deterior ecclesia: quia licet sit pars/ est etiā caput ecclesiæ. nisi sit hæreticus: vt sæpius dictum est.

¶ Ad dictū apostoli de data potestate in ædificationem & non in destructionem. respondetur q̄ hoc non arguit maioritatem vel inferioritatem in destruente vel ædificante: sed ostendit ad quid detur potestas a deo. vnde dicit ibi glo. interlinearis, hoc est vt vos in virtutibus ædificemus & non praua doctrina vel exemplo corrumpamus. Et idem replicat apostolus. 2. ad corin. 13.

¶ AD vigesimumseptimum motiuum satis abunde responsum est in responsione ad septimum motiuum.

¶AD Vigesimumoctauum in eo quod dicitur q petrus non accepit claues supra ecclesiam vniuersalem sed supra singularia membra ipsius ecclesiæ, respondeo istam conclusionem esse falsam vt patet ex iis quæ dicentur in solutione ad vltimum motiuum & dictum est aliquid supra in motiuis pro superioritate petri ad ecclesiam supra adductis.

¶AD VIGESIMVMNONVM motiuum q ecclesia vniuersalis dicitur mater omnium fidelium, dicendum est q sicut deus est pater noster quia nos creauit, ita ecclesia dicitur mater nostra quia per baptismum nos regenerauit, & hoc respectu omnes christiani dicuntur fratres, xi, q. 1, c. ad mensam. Ita dicit domi. in. d. c. qui abstulerit, & isto respectu papa potest dici filius ecclesiæ. Pot etiam ecclesia dici mater omnium ratione perfectionis gratiæ & amplitudinis virtutis, sed non ratione iurisdictionis & administrationis: quia isto respectu papa non dicitur filius eius sed caput, 24. q. 1. c. rogamus, & c. loquitur.

¶Ad illud quod dicit bernardus (quod & refert archi. & domi. in. c. non decet) respondetur q non facit contra: quia licet papa non sit dominus, habet tamen administrationem & dispensationem rerum ecclesiæ: vt in. d. c. 2. de dona. & dicit archi. in. d. c. nõ decet. Item verba bernardi ostẽdũt q papa sit maior ecclesia cum dicit consideres sanctam romanã ecclesiam cui deo authore præes esse matrem non dñam ecclesiarum, ecce q licet ecclesia romana sit mater, tamen illi præest papa. Item secũdum q dicunt doc. in. d. ca. non decet verba bernardi tendunt ad monendum eugenium ad humilitatem: sicut primæ petri. 5. dicitur nõ quasi dominãtes in clero &c. & in. c. olim & in. c. esto subiectus. 95. di. In publicis tamẽ cerimoniis & in apparatu conuenit vt se maiorem subditis exhibeat propter dignitatis authoritatem: vt in. c. ecce ergo &. c. episcopus in ecclesia. 95. di. &. c. ad apostolicæ de priui. in. 6. Quinimo tex. in. d. c. nõ decet, ostendit clare q papa sit maior cõcilio: quia ibi tex. dicit q debemus implere voluntatẽ matris nostræ quæ est ecclesia vniuersalis cuius caput est romana ecclesia. papa ergo qui præest romanæ ecclesiæ præest & vniuersali (bonus tex. in proœ. li. 6.) & sic concilio illam repræsentanti. ¶Quòd autem papa sit pontifex & caput romanæ & vniuersalis ecclesiæ, est tex. in. c. sacrosancta, & c. 1. 22. di. & bene dicit s. tho. in trac. contra errores græ. & extrauagans bonifacii quæ incipit vnam sanctam. & tex. in. c. in nomine domini. 23. di. & ... 24. q. 1. Item romana ecclesia etiã dicitur mater vt in. c. ad romanam. 2. q. 6. & in. c. dudũ 3. q. 6. ergo mater etiã vniuersalis. Et sic vno respectu vniuersalis ecclesia dicitur mater & romana ecclesia suprema mater. d. c. sacrosancta. 22. di. & bonus tex. in. c. fundamenta de elec. in. 6. in. §. ne autem & in. §. qui plura. c. decreto. &. c. qui se scit. 2. q. 6. &. c. quis 21. di. Ipsa enim romana ecclesia est omnium aliarum ecclesiarum caput ratione principii institutiõis & prælationis, (vt omnes dicunt in. d. c. nõ decet) & omnium aliarum ecclesiarum mater & magistra vt in. c. si. de so. cõpe. Item non est dare diuisionem vniuersalis ecclesiæ a romana ecclesia quæ est caput istius vniuersi. igitur cum dicitur q vniuersalis ecclesia est mater, comprehenditur etiam romana ecclesia & appellatur mater respectu omnium fidelium.

¶Ad authoritatem aug. q mater ecclesia genuit petrũ & parturiuit paulum, respondetur q loquitur respectu productionis & originis in christo quam ecclesiam fundauit: quæ ecclesia constat ex petro paulo & omnibus aliis apostolis & vniuerso grege christiano, & sic potest etiam ecclesia dici parturisse concilium quod constat ex prælatis: quia & prælatos vniuersos parturiuit ecclesia. Vnde istud partiri dr respectu istius corporis mystici, cuius a christo omnes dicimur membra: iuxta illud ad ephe. 5. nemo vnq̃ carnẽ suã odio habuit, sed nutrit & fouet eam sicut & christus ecclesiam: quia mẽbra sumus corporis eius de carne eius & de ossibus eius. &. 1. ad corin. 6. nescitis quòd corpora vestra membra sunt christi.

¶AD trigesimũ cum dicitur q ecclesia vniuersalis est domina gẽtium & papa minister & dispensator, respondeo q illa authoritas si capimus allegoriam debet intelligi de ecclesia vniuersali cum sponso & non seorsum a sponso: & tunc est domina gentium. Item illa authoritas ieremiæ loquitur de ierusalẽ quæ fuerat domina multarum gentium ab eadem uictarum. Et si volumus capere vt dixi allegoriam, ibi paschasius dicit. Lachrymosius plangenda est ecclesia, culpis exigentibus sponsi absentia viduata, si enim spõsus cum ea esset, non esset lugenda: quia nõ possunt filii spõsi lugere quandiu cum illis est sponsus, sed gaudio gaudẽt propter vocem sponsi. Et subdit. cũ vero matrẽ, i. ecclesiã a vero spõso viduari senserint, non solum filios sed & omnes amici

A cos flere conuenit. Ecce ꝙ appellat eam domi nam gentiū quando est cum sponso / & viduā quando est sine sponso. ¶ Item est alia solutio ꝙ & papa dicitur dominus respectu directio nis & gubernationis fideliū & ecclesiæ (quæ in ipsis fidelibus consistit) non respectu serui tutis, vide glo. in. c. cum de diuersis de priui. & in proce. 6. & in. c. si de fo. compe. Quòd autem papa & alii prælati dicātur ministri & dispensatores, hoc est respectu bonorū eccle siæ quorum est alienatio interdicta, vt in. c. 2. de dona. concilio autem est interdicta omnis alienatio bonorum ecclesiæ. Vnde ex hoc nō sequitur ꝙ sit maius concilium papa imo in ferius: quia papa potest dispensare & admini strare ecclesiam, quod non potest concilium: vt dictum est supra in quæstione de potesta te concilii sede vacante cū duabus sequen.

¶ AD TRIGESI mumprimum potest re sponderi vt ad proximū supra. Item dicitur ꝙ & papa & quilibet sacerdos dicitur etiā rex, vnde dicitur gens sancta populus electus re gale sacerdotium. 1. petri. 2. ad hoc cap. duo sunt. 96. di. Imo etiam clerici dicuntur reges vt in. c. duo sunt genera. 12. q. 2. Imo & sacer dotes dicuntur regum & principū & omniū fidelium patres. 96. di. c. quis dubitet. Imo pa

B pa est supra omnes reges & imperatores, & vbi sunt demerita illos deponit. d. c. duo &. c. venerabilem de elec. &. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. & clemen. 1. de iureiu. 15. q. 6. ca. alius.

¶ Ad illud ꝙ potestas non est in papa sicut in rege quemadmodum est in ecclesia sicut in regina, respondetur ꝙ imo est maior quia papæ potestas continet & imperii & omniū regnorum superioritatem: iuxta illud hiere. 1. ecce constitui te ait dominus super gentes & regna &c. vt in. c. solitæ de maio. & obe. & dictum est supra in. 14. & sequenti motiuo pro papa.

¶ Ad illud matth. 20. alias supra responsum est ꝙ illud dictum fuit ad ostendendū ꝙ ma ioritas in regno christi non eodem modo ac quiritur quo in regno terreno: quia in regno terreno acquiritur per ambitionem & pote statem, sed in regno christi contrario modo acquiritur, s. per humilitatē: vt dicit ibi glo. Et tex. in. c. solitæ de maio. & obe. respondet im peratori ad illud primæ petri. 2. subditi estote omni humanæ creaturæ propter deum siue regi tanꝗ præcellenti &c. per quam authori tate videbatur ꝙ regalis dignitas deberet præ poni sacerdotali, respondet autem ibi papa il lud dictum vt ad humilitatis meritum prouo caret. Imo glo. super verbū inter solem & lu

C nā in. d. ca. solitæ / vult ꝙ quadragesies septies sit maior dignitas pontificalis dignitate rega li cum terra sit septies maior luna (per quam dignitas regalis designatur) & sol octies ma ior terra / per quē dignitas pontificalis designa tur. Et licet ista supputatio non sit bona secun dum ꝙ dicunt ibi doc. & indulgendū sit ber nardo (cum non fuerit calculator) satis est ꝙ dignitas regalis & imperialis illustratur per pontificalem sicut sol illustrat lunā. Vnde tex. in. c. omnes eo. ti. dicit ꝙ omnes principes ter ræ & cæteros homines episcopis obedire bea tus petrus præcipiebat.

¶ AD TRIGESI mumsecundū cum dica tur vbi maior est sapientia ibi est maior supe rioritas, negatur assumptū: quia vt innuit tex. in. c. esto subiectus. 95. di. frequenter reuela tur minimo quod maior ignorat. Item est ve rum respectu gratiæ & meriti, non respectu superioritatis & administrationis.

¶ Ad illud quod dicitur ꝙ ecclesia nō potest errare, alias responsum est ꝙ intelligitur de ecclesia vniuersali iuncta cū capite. Item non potest errare in iis quæ sunt fidei. Item de ec clesia vniuersali. i. de collectione omnium fi delium, & non de ecclesia illam repræsentāte vt est concilium: quia & concilia errarūt. 36. D q. 2. c. tria & . c. placuit.

¶ AD TRIGESI mumtertiū (quod totum tendit ad hoc ꝙ conciliū iudicat de papa / etiā in aliis casibus ꝗ in casu hæresis) respōdendo dr̄ primo ad authoritatē euāgelii matth. 5. & tex. in. d. c. non omnes, ꝙ non loquuntur de papa sed generaliter de omnibus prelatis: qui debent alios excellere secundum glo. nicolai ibi in discretione. secundo in intelligentia & notitia sacrarum scripturarum. tertio in con stantia contra oppressores pauperum: quo niam vt dicitur ioan. 10. bonus pastor ponit animam suam pro ouibus suis. quarto in san ctitatis euidentia in exemplis dandis: quo niam secundum ꝙ in pastorali dicitur tantū debet excellere actionem populi actio præsu lis quātum distat a grege vita pastoris. Et ista habētur ex verbis euangelii. primū ex verbis vos estis sal terræ: quia sicut sale omnia cibaria condiuntur, ita discretione prælatorū debent dirigi & ordinari omnia opera subditorum. secūdum ex verbis vos estis lux mundi: sicut enim lux est manifestatiua omniū occultorū, sic prælati per intelligentiam sacræ scripturæ debent ex officio notificare aliis omnia opera

virtutum. in cuius signum portant mitrā in
A capite, in qua sunt duo cornua quia debēt sci-
re duo testamenta. Tertiū ex verbis non po-
test ciuitas abscondi super montē posita: quia
sicut ciuitas super montem posita non potest
abscondi, sic bonus prælatus in persecutione
non debet se abscondere sed ad defensionem
gregis se manifeste ostendere, vt ad eum tan
quam quoddam fortalitium oppressi habeāt
refugium. Quartum ex verbis luceat lux ve
stra coram hominibus vt videant opera ve-
stra bona & glorificēt patrem vestrum qui in
cœlis est: quia de hoc non debent prælati
gloriam propriam quærere sed gloriam dei
& ædificationem populi.

¶ Vnde ex præmissis patet ꝙ illa authoritas
cum vult prælatū insulsum mitti foras & cō-
culcari. i. a prælatione repelli, secundum glo.
nicolai ibi non est intelligenda proprie de
papa sed de omnibus prælatis. Et licet nō ex-
cipiatur papa, tamen oportet vt intelligatur
eiiciēdus ab eo qui habet authoritatem & ex
causa ob quam possit eiici. quapropter cum
in papa non habeamus alium casum in quo
possit deiici a papatu q̄ casum hæresis (vt in
vulgato. c. si papa) si illam authoritatem expo
nimus de papa, intelligitur quādo papa esset
B hęreticus. Vnde verbum euanuerit ibi in tex.
positum, multipliciter sumitur & exponitur
ab hugone cardi. nam dictū locum exponens
dicit, si sal euanuerit, i. si doctor vel prędicator
errauerit aut in tribulatiōe defecerit, per quē
populus infirmus confirmabitur? item si eua-
nuerit per inanem gloriam. item si euanue-
rit timore male humiliāte vel amore male in
flāmante. item euanuerit errando a veritate
vt hæretici. Clarum est autem ꝙ hoc vltimo
modo habet dicta authoritas locum in papa
quo ad remotionem eius a prælatura: in aliis
autem nō habet locum in papa, sed in aliqui-
bus posset bene habere locū in aliis prælatis.
¶ Item respondetur ꝙ posito ꝙ cōcilium co
gnoscat de causa papæ, ex hoc nō sequitur ꝙ
cōcilium sit maius papa: vt dictum est supra
in responsione ad secundum motiuū. potest
enim etiam inferior cognoscere de causa su-
perioris: vt patet in. c. cum inferior de maio.
& obe. de archidiacono ad episcopum, & in. c.
1. ne sede vacan. in. 6. & in. c. si episcopus de
supplen. negli. præla. eo. li. de quo etiam in. c.
cum in cūctis. §. clerici sane in glo. fi. de elec.
Item de procuratore fisci: vt in. l. proxime
ff. de iis quæ in testa. delen.

¶ Ad illud quod dicitur ꝙ nō reperitur ꝙ in
causa fidei dominus dederit maiorem potesta C
tem ecclesiæ q̄ in aliis causis, respondetur ꝙ
etiam non reperitur ꝙ in aliquo casu dederit
ecclesiæ potestatem in papam, & de casu hæ-
resis est capitu. si papa, qui est tex. bonifa-
cii martyris. & in casu hæresis assignantur
multæ rationes, & præsertim quia illo casu
est pręcisus ab ecclesia & est inferior quolibet
alio christiano. ¶ Ad authoritatem math. 18
quæcunque alligaueritis, satis supra dictum est
ꝙ illa authoritas loquitur de dimittendis pec
catis & non de iurisditione fori cōtentiosi ex-
terioris.

¶ AD TRIGESImumquartū respondetur
ꝙ non cōcludit: quia hæc stant simul ꝙ spon-
sa & coniunx sit magis dilecta a viro/ & tamē
non habeat authoritatē quam habet inferior
a viro deputatus. vnde dicit tex. in. c. noua de
pœni. & remis. ꝙ licet beata virgo fuerit ma-
ior cæteris apostolis/ non tamen ei sed ipsis a-
postolis datæ sunt claues. ¶ Quapropter for-
malius respondendo dicitur ꝙ ratio sponsali
tatis non arguit superioritatē authoritatis de
qua loquimur: quia sponsalitas respicit gratiā
gratum facientē: quia sponsa dicitur propter
dilectionem, vt inquit bernar. in homilia. 76.
super canti. vbi dicit ꝙ ecclesia dicitur ciui-
tas propter collectionē, sponsa propter dile- D.
ctionem, oues propter mansuetudinē. supe-
rioritas autē & excellentia præeminētiæ & au
thoritatis innititur dono gratiæ gratis datæ.
inde est ꝓ ecclesia dicitur sponsa christi in om
nibus membris quæ florent amore christi.
Esse igitur sponsam christi licet arguat fidem
per dilectionem operantē (vt osee. 2. sponsa
bo te mihi in fide) non tamen arguit authori
tatē iurisditionis aut superioritatem principa
tus. nec est verum ꝙ papa tantum dicatur pa
ranymphus: quia etiam dicitur sponsus eccle
siæ: vt dicit tex. in. c. quoniā de immu. eccle. in
6. allegatur. s. tho. in trac. contra impug. relig.
Item quando dicimus ecclesiā christi spōsam
intelligitur cum papa: quia ecclesia quæ est fi
delium congregatio (vt in. c. ecclesia de con-
secra. di. 1.) intelligitur cum capite suo quod
est papa, vt sæpius dictū est. vnde bernar. su
per cāti. homilia. 68. dicit, quid sponsa nisi cō
gregatio iustorum? quid ipsa nisi generatio
quęrentium dn̄m/ quærentiū faciē sponsi? Itē
dignitas sponsæ ita conuenit personę papę si
sit in amore christi, sicut vniuerso gregi qui
est in amore christi. vnde bernar. 2. sermone
de miraculo facto in nuptiis dicit. sponsa chri
sti nosipsi sumus, & omnes simul vna spōsa

A & animæ singulorum quasi singulæ sponsæ. Igitur papa qui sicut cæteri est sponsa, est maior aliis: quia est etiam vicarius.

¶ AD TRIGESImumquintũ respondetur ꝙ illa authoritas apostoli probat cõtrarium: videlicet ꝙ omnes de necessitate salutis subsunt papæ: quia vult ꝙ omnis anima debet esse subdita sublimioribus potestatibus, sublimior autem inter omnes alias potestates est papa: quia est caput vniuersalis ecclesiæ, vt sepius dictum est, sequitur ergo ꝙ omnes sunt subditi papę: & sic etiã concilium subest papę, & hoc dicit extrauagans vnã sanctam, & glo. nicolai ibi super verbum potestatibus/ exponẽdo addit videlicet prælatis in spiritualibus. Ergo illa authoritas non presupponit omnes subditos, sed aliquos subditos & aliquos superiores. Vnde dictio omnes refertur ad subditos, cuiusmodi non est papa: quia ipse nõ habet superiorem. c. licet de elec. ¶ Quod autẽ dicitur ꝙ nec papæ anima est excepta. respondetur ꝙ non erat excipienda si non erat comprehensa propter supremam eius potestatẽ. Vnde dicit abb. in. c. omnis de censi. ꝙ nullus in hoc seculo potest esse acephalus sic vt non recognoscat superiorẽ saltem papam. quibus verbis tacite innuit/ ꝙ in illa authoritate papa
B non comprehenditur. ¶ Item secundũ quod dicunt doc. in. c. magnum. xi. q. 1. illa authoritas intelligitur respectu soluendi tributi. & illo respectu posset papa aliquo modo dici subditus: vt est tex. iuncta glo. in. c. satagendũ. 25 q. 1. Et illud omnis anima exponitur. i. omnis homo obnoxius peccato vel causæ peccati. & sic excluditur christus qui quãuis esset homo non tamẽ peccatum vel causam peccati in se habuit. Ita dicũt doc. in. d. c. magnum, & in. d. c. omnis. Et licet soluerit tributum, illud fecit vt seruaret consuetudinem & ne alios scandalizaret: vt dicit tex. in. c. iam nunc. 28. q. 1. & glo. in. di. c. magnum, & abb. in. d. c. omnis. Et ideo dicitur sublimioribus potestatibus in plurali ꝑpter papam & imperatorẽ qui sunt supremi: vt dicunt doc. maxime domi. in. d. c. magnum. Ex quo patet ꝙ illa authoritas potius facit pro superioritate papæ ad conciliũ ꝙ e contra.

¶ Ad authoritatẽ hiero. responsum est in solutione ad tertiũ motiuum. ¶ Ad illud quod dicitur ꝙ ecclesia vniuersalis non potest errare, responsum est in solutione ad nonum & 32. motiuum. ¶ Ad illud ꝙ ierosolymitana & antiochena ecclesiæ fuerunt ante romanã. respõdetur ꝙ ex hoc non præferuntur romanæ sed romana illis: vt est tex. in. c. sacrosancta. 22. di. imo omnibus aliis: vt in. c. dudum C
3. q. 6. in. c. quanto. 63. di. & c. q̃uis. 21. di. cũ simil. ¶ Ad. c. ecce/ responsum est in responsione ad. 12. cõtrarium, & latius dicitur infra in sequenti ad. 36.

¶ AD TRIGESImumsextum contrarium dc. c. bene quidem, respondetur ꝙ ibi symmachus non dicit ꝙ non posset vlterius disputare de eo quod per concilium diffiniretur: sed cum ex illa scriptura quę non erat subscripta & quæ disponebat de electione romani põtificis cognosci posset de illius validitate/ iussit illã legi in concilio, nõ ꝙ concilium haberet iudicare de illius validitate: qa ipsemet papa dicit illam fuisse nullius momenti in qua nullus romanæ ecclesiæ præsul interfuerat vel subscripserat. Ideo ibi glo. declarando quare papa iusserit illam legi/ dicit non esse disputandum de eo de quo statim constare potest. & maxime quia basilius postea dixisset electionem romani pontificis non esse sine sui requisitione celebrandam.

¶ Ad. c. quod quis/ dicitur ꝙ papa non requirit ibi subscriptiones patrum eo ꝙ sine illius non esset validum vel vt esset maioris authoritatis quod statuebatur: sed ad maiorem demonstrationem ꝙ conciliariter ordinatũ fuerat, vt facilius homines inducerẽtur ad obseruandum (vnde verba tex. dicunt vt deinceps possit tenacius custodiri) & synodali iudicio aditus clauderetur illicitus. quod enim fit cũ cõsilio plurimorum/ rectius statutũ creditur. c. prudentiam cum simil. de offi. dele. & dictũ est supra in responsione ad. 16. contrarium. D
¶ Ad. §. hinc etiam &. §. item symmachus. respondetur ꝙ ibi tractabatur causa symmachi papæ cui obiiciebatur hęresis: vt dicit ibi glo. in. d. §. hinc etiam. & idem dicitur ad. c. nunc autem. 21. di. ¶ Possent tamen ad propositũ adduci plura iura ex quibus apparet seruari debere quod concilia statuerunt: vt in. c. contra & in. §. his ita &. c. confidimus &. c. omnia statuta cũ aliis multis ibi. 25. q. 1. &. c. de quibus. 20. di. & c. puto in fi. 2. q. 7. In quibus iuribus papa ita loquitur ex humilitate seu modestia (vt dicit archi. in. c. satagendũ. 25. q. 1.) aut alia ex causa. Vnde tex. in. c. dudum in fi. 3. q. 6. dicit ꝙ leguntur plures episcopi damnati inconsulto romano pontifice & alii in eorum locum surrogati: quod pro bono pacis & ex dispensatione tolerasse legitur ecclesia. ad idem tex. in. d. c. satagendum. 25. q. 1. Item aliqua iura loquuntur de conciliis in quibus

A fex maximus respectu aliorum sacerdotum, & ita intelligitur capitulum cleros. 2 1. distinctione secundum abbatem in capitulo in cau sis in prin. de re iudi. Et quod ille tex. loquatur de patriarcha, ponit cardinalis de turre cremata in secundo libro de eccle. capitulo. 1 6. & in dicto capitulo primæ sedis. vbi dicit quod illud statutum illius concilii non potest extendi ad hoc vt habeat locum in romano pontifice. tum quia illud concilium aphricanum fuit particulare nec potuit disponere de romano pontifice. tum quia in iure papa sæpe appellatur princeps sacerdotum & summus sacerdos. allegat glo. & hugo. ibi. Et hunc sensum ostendit glo. interli. ibi super verbum primæ sedis, quæ supplet id est patriarchalis: de romano enim episcopo nihil dicitur. Ecce quod glo. declarat illum tex.

¶ Et si dicatur quod nec papa debet appellari vniuersalis: vt in capitulo ecce. ea. 9 9. distinctione. & sic non potest dici quòd verba quæ sequuntur in fine illius. c. primæ sedis/ magis loquantur de patriarcha quàm de papa. Respondetur quòd per hoc non ostenditur quod dictum capitulum primæ sedis loquatur in papa: imo contrarium apparet ex diuersitate dicti. §. vniuersalis. Quinimo etiam papa B appellatur romanæ & vniuersalis ecclesiæ pontifex: vt de hoc est tex. in capitulo in nomine domini vigesimatertia distinctione, ibi obeunte romanæ & vniuersalis ecclesiæ pontifice. facit glo. in capitulo fœlicis de pœnis in sexto. Et multi romani pontifices appellati sunt vniuersales. Vnde leoni in concilio calcedonen. acclamatum est viuat leo sanctissimus icumenicus (id est vniuersalis) patriarcha. & multi alii pontifices se vocarunt sub nomine vniuersalitatis: vt sixtus/ sanctus victor/ sanctus eleutherius. de quibus meminit cardinalis sancti sixti in capitulo nullus. 9 9. distinctione. Et ad capitulum ecce est alias supra responsum quòd ita ex humanitate scripsit gregorius: qui ex humanitate etiã quando loquebatur de aliis/ loquebatur in plurali & de se in singulari: vt dicitur in capitulo nihil de præscrip. cum tamen aliter consueuerint facere romani pontifices: vt in. c. q̃ graui de cri. fal.

¶ Sed adhuc obstat quod dicit ioan. de fan. in dicto capitulo primæ sedis. vbi in versi. vniuersalis autem/ dicit, hæc est tertia pars distinctionis, in qua dicitur quòd papa non debet vocari vniuersalis. Ex quo sequitur quòd ille versiculus vniuersalis autem / tantum loquitur de papa, vt sic sit sensus. primæ sedis episcopus id est patriarcha (qui alias vocatur C princeps patrum: vt in capitulo cleros. 2 1. distinctione) non appelletur princeps sacerdotum nec summus sacerdos/ nec romanus pontifex appelletur vniuersalis. vt sic principium capituli loquatur de patriarcha, & versi. vniuersalis autem de papa. Ex quo sequitur quod ille sensus de quo supra dixi (quòd tam dictus versiculus q̃ principium tex. loquitur de patriarcha) licet sit verus inquantum sonat quòd patriarcha non appelletur nec princeps sacerdotum nec summus sacerdos nec vniuersalis nec romanus pontifex/ sicut nullo ex dictis modis debet appellari, tamen non erit verus inquantum sonat quòd totum capitulum loquitur tantum de patriarcha: quia nõ solum loquitur de patriarcha sed etiam de papa: quia prima pars loquitur de patriarcha, & versi. vniuersalis autem/ loquitur de papa secundum ioannem de fan. ibi. Doctores nihil scribunt super illum tex.

¶ Quid dicendum? Dico saluo meliori iudicio quòd sensus verus illius tex. est quòd tam prima pars capituli q̃ versi. sequens loquitur de patriarcha: item quòd versiculus ipse non tantum de patriarcha loquitur sed etiam de papa. Et intellectus verus est quòd D primæ sedis episcopus id est patriarcha nec princeps sacerdotum nec summus sacerdos appelletur nec vniuersalis, quia nec romanus pontifex debet appellari vniuersalis. & hoc est quod dicit versi. vniuersalis autem nec romanus pontifex appelletur. quasi dicat non solum patriarcha non debet appellari vniuersalis sed nec romanus pontifex.

¶ Ex quo intellectu sequuntur plura. primũ quòd bene adducitur pro contrario tex. c. primæ sedis: quia est tex. concilii aphricani, & tamen disponit & statuit de papa, quòd non appelletur vniuersalis. Et sic videtur quòd concilium sit malus papa. ¶ Secundum quod sequitur/ est quòd intellectus datus ad capitulum ecce eadem distinctione (videlicet quòd gregorius sic locutus est ex humilitate) non est verus: sed ideo ita locutus est & prohibuit ne vocaretur vniuersalis quia in rei veritate hoc videbatur prohibitũ per concilium, & inconueniens secundum rationem quam ipse ibi assignat/ quia vobis subtrahitur quod alteri plusq̃ ratio exigit præbetur. Et subiũgit. si. n. vniuersalẽ papam me vestra sanctitas dicit, negat se hoc esse quod me fatetur vniuersum. vbi glo. dicit, negat se

hoc esse id est esse de vniuersitate,cum tamen
A romana ecclesia non sit vniuersalis licet sit de
vniuersitate.Et sic ideo gregorius inhibuit ne
vocaretur vniuersalis,quia ex hoc sequebatur
quòd alii non essent patriarchæ vel archiepi-
scopi vel episcopi : nam ex hoc quòd diceba-
tur vniuersalis / videbatur ꝙ alii nihil essent:
quia ex dictis verbis gregorius designabatur
esse quod illi erant. & ideo hoc prohibuit gre
gorius. ¶ Tertium quod sequitur est quod
fortiter obstat tex. in dicto capitulo in nomi-
ne domini vigesimatertia distinctione.vbi pa
pa appellatur romanæ & vniuersalis ecclesię
pontifex.

¶ Non reperio quòd doctores aliquid dicāt.
posset tamen probabiliter dici & primo ad
contrarium quòd posito quòd synodus aphri
cana statuerit ne papa appelletur vniuersalis/
propterea nō disponit ne papa sit vniuersalis
ecclesiæ pontifex . nec per hoc disponit con-
tra papam : quia papa qui tenetur imitari in
humilitate christum & seruare præcepta eius
non vult sibi assumere nomē dominationis:
iuxta illud lucæ vigesimosecundo,qui maior
est in vobis fiat sicut minister . vbi ambrosius
dicit. vna datur omnibus forma sententiæ vt
non de prælatione iactantia sit sed de humili-
tate contentio. Et glo. nicolai ibi dicit quòd
B ille est aptior aliis ad præsidendum loco chri-
sti qui vere est humilior,per contrarium ad
terrenam dominationem . Et hinc est quòd
romani pontifices non appellantur aliquo vo
cabulo dominationis sed scribuntur serui ser
uorum dei : vt patet in suprascrip . ad proœ-
mium decretalium / sexti & clementinarum.
¶ Item datur etiam alia solutio ad contrari-
um , quòd si ille. §. est eiusdem conci. illud
quod fuit statutum in concilio aphricano fu-
it factum præsidente papa vel alio eius no-
mine . & sic non tam fuit constitutio a con-
cilio edita quàm a papa:vt dictum est in quę-
stione sub cuius nomine debeat conscribi cō
stitutio conciliaris. Imo ex quo illud conci-
lium fuit particulare & locale , non potuit a-
liquid disponere vniuersaliter & maxime re-
spectu papæ . & ideo non potuit statue-
re quòd papa non appelletur vniuersalis. Et
quòd fuerit particulare concilium , dicit ibi
cardi. sancti sixti in dicto cap. primæ sedis / &
dixi supra.

¶ Ad secundum respondetur quòd solutio
data per doctores ad capitulum ecce est vera;
quia gregorius erat vere humilis : vt vbique
dicunt doctores & maxime in dicto capitulo
nihil & in dicto capitulo ecce. Et ostendit tex. C
in capitulo si quis super his secunda quæstio-
ne septima, vbi licet loquatur in principio in
plurali, postea vtitur verbo mecum in singu
lari. & ibi ostenditur humilitas eius: quia li-
cet non teneretur, obtulit se ad seipsum pur-
gandū de iis quæ ei obiiciebantur. Potuit eti-
am ex humanitate respondere quòd nolebat
vocari vniuersalis , non quia non esset vni-
uersitatis caput sed quia non conueniebat ap
pellari vniuersalis : sicut nec romana ecclesia
dicitur vniuersalis, cum sit vna de vniuersis.
propter quod dicit hieronymus quòd orbis
maior est vrbe in capitulo legimus octogesi-
materia distinctione. Vnde sanctus thomas
in tractatu contra impugnantes religionem
ad capitulum nullus & capitulum ecce / di-
cit,quòd autem papa vniuersalem pontificem
se prohibet nominari / non est quia non ha-
beat authoritatem immediatam & plenam in
qualibet ecclesia , sed quia non præficitur cui-
libet particulari ecclesiæ vt proprius & spe-
cialis illius ecclesiæ rector : quia sic cessa-
rent omnium aliorum pōtificum potestates,
& hoc capitulum inductum nullus pro ra-
tione inducit. Ita dicit sanctus thomas in di-
cto tractatu in capitulo quarto circa medi- D
um. Et ad propositum facit quod dicit calde.
in verbo mortuo prælato in repertorio suo,
cum disputat penes quem mortuo prælato
remanet possessio bonorum ecclesiæ. dicit
enim ꝙ ecclesia vniuersalis id est collectio
fidelium vel christus vel ecclesia romana
tanquam aliarum dux & caput possidet: quia
sicut gallina sub alis congregat pullos suos
l. 1 .ff. de in integrum restitu. mino . sic eccle-
sia romana sub alis suis omnes alias ecclesias
continet , & sic possessio erit penes ecclesiam
romanam quæ est caput & membra simul.

¶ Ad tertium contrarium de capitulo in no-
mine domini / potest responderi quòd papa
est romanæ & vniuersalis ecclesiæ pontifex:
vt dicit tex. ibi in. d . capit. in nomine domi-
ni: sed ꝙ non vult intitulari neq; vocari vni-
uersalis pontifex ad vitandum ambitionem,
& ne videatur velle aliis adimere nomen pō-
tificatus/quod conuenit etiam episcopis archi
episcopis & patriarchis: vt in cap. pontifices
12 ,quæstione. 2 . & . c. licet. 8. quæstione. 1 . c. si
quis. 36 . distin. c. vbi periculum. §. super his
de elect. in. 6 .7. q. 1 . c. pontifices cum simil.
¶ Posset etiam dari alia solutio: videlicet ꝙ papa
bene appellatur vniuersalis ecclesiæ pontifex

(& sic loquitur,c.in nomine domini) sed nō
A debet appellari vniuersalis pontifex: & sic lo
quitur.c.primæ sedis. Et licet huic solutioni
repugnet ratio,c. ecce,dicendum est sicut di,
cunt communiter doc, quòd ibi grego.loqui
tur ex humilitate & ex humilitate assignat il
lam rationem. Et saltem ista solutio est vera
referendo ad factum/ propter infideles quo,
rum papa non est papa, & ideo non dici,
tur papa vniuersalis saltem de facto : quia ni
hil ad nos de iis qui foris sunt secundum apo
stolum : vt in capitulo gaudemus de diuor.
Sed referendo ad ius/ista vltima solutio non
videtur vera: quia papa hodie est monarcha
totius orbis & habet vtrunq; gladium: prout
dicitur in capitulo nouit (maxime per ioan.
de lign i.) de iudi.ponit deci.200.in nouis in
ti,qui filii sint legi. & est extrauagans vnā san
ctā. & dico infra in fine. Ipse. n. est summus
princeps & oēs sunt ei subiecti: vt dicit abb.
in capitulo nouit in. 4. col. de iudi. allegat
glo. in cle.ad nostrum de hæreticis. & dicta
in capitulo causam quæ el secundo qui filii
sint legi. & inno. in capitulo licet ex susce,
pto de fo.compe.& ostien.in summa qui filii
sint legi. in. §. qualiter. & eundem in capitu,
lo per venerabilem eo. ti. Item papa habet
B iurisditionem circa infideles: vt in. c. quod su
per iis de voto, & in .c. post miserabilem de
vsu. & vtrobiq; doc. Item papa dicitur epis,
copus totius orbis: vt dicit glo.fi.in ca.fœli,
cis de pœnis in.6. Et est primus & maximus
omnium episcoporum,in totam ecclesiā chri
sti vniuersalem prælationem habens: vt po,
nit. .s. tho. in trac.contra errores græcorum
c. 65. & 66. cui etiam patriarchæ & omnes
subesse debent de necessitate salutis: vt dicit
idem sanctus ibidem capitulo.71. Et sic vi,
detur quòd non solum dicatur pontifex vni,
uersalis ecclesiæ sed etiam simpliciter ponti,
fex vniuersalis : & quòd grego. noluit sic ap
pellari ex humilitate,vt dictum est.

¶ Sed tunc obstat .c.primæ sedis/ versi. vni,
uersalis autem.vbi inhibetur ne romanus pō
tifex appelletur pontifex vniuersalis : & sic
non solum ex humilitate grego. recusauit il,
lud nomen. Ad quod dicendum est q; si ille
§.vniuersalis est etiā concilii aphricani,vel il
lud conciliū fuit tentum præsidente papa vel
eius authoritate vel ab eo cōfirmatū: vt dictū
est. alioquin non fuisset validum concilium
(vt. 17.distinctione per totū) vel non valuis
set contra papam. ¶ Vel dicendum est (vt di
cit cardi. sancti sixti in cap.nullus) quòd non
ideo non debet dici vniuersalis quia non sit C
pastor & rector vniuersalis ecclesiæ aut quia
non habeat iurisditionem super omnes, sed
quia papa non præficitur super omnes eccle,
sias immediate singulariter & particulariter
tanq̄ cuiuslibet particularis ecclesię proprius
& specialis rector, & allegat sanctū thomam
in trac.contra impugnantes religionem,quē
supra retuli, quia si sic esset,nihil relinquere,
tur cæteris : vt ipse dicit in dicto capitulo ec
ce. Sed ad hoc posset responderi q; etiam si
papa appelletur vniuersalis,non ideo sequi,
tur eum esse immediate pastorem prælatum
vel rectorem singularium ecclesiarum: quia
quis intelligitur vniuersalis rector quo ad ad
ministrationem in genere.sicut in simili impe,
rator dicitur dominus mundi (vt in. l. depre
catio.C.ad leg.rho.de iac.) & tamen non est
dominus singularium rerum & bonorum: vt
in.l. lucius.ff. de euic. & in .l. item si verbe,
ratum.ff. de rei vendi. sed dicitur dominus
vniuersi quo ad administrationem : vt dici,
tur in capitulo imperium. 10. distinctione.
¶ Vel dicendum est quòd papa consensit vt
in dicto concilio sic statueretur ad euitādam
inuidiam & ambitionem, & rationibus posi
tis in sequenti capitulo nullus & in dicto ca,
pitulo ecce.99. distinctione. & ad imitādum D
saluatorem in dicto capitulo. 22. lu. & mat,
thæi. 23. Ex hoc autem non sequitur q; id
quod dixit grego. in dicto capitulo ecce non
fuerit ex humilitate dictum : quia cum ipse
non teneretur stare illi concilio & ordinatio
ni (quia potuisset tollere statuta concilii : vt
vt in capitulo cuncta per mundum.9. q.3. &
dictum est in propria quæstione) etiam si fu
isset confirmata per papam (quia par in pa,
rem &c.c. innotuit de elec.) bene dicunt do
ctores q; sic scripsit eulogio patriarchæ ex hu
militate,& bene ostendunt verba illius cano
nis q; ita ex humilitate loquebatur. Et q; pa,
pa dicatur vniuersalis pontifex, vide quod la
te dico supra in respōsione ad duodecimum
contrarium, & infra in responsione ad. 60.
contrarium. ¶ Ratio autem sic loquendi po,
tuit etiam esse,quia multi patriarchę & archi
episcopi ambiebant nomen vniuersitatis :
quod gregorius volens tollere, dixit nō con
uenire vt vocaretur vniuersalis papa, quod
clare patet in.4.li.regis.eius.c.76. 77. 78. &
80.siue.32. & aliis sequentibus. & ideo nec
hodie papa appellatur vniuersalis,non quòd
in rei veritate non sit.vide supra in rñsione ad
32.contrarium. Et q; dicatur papa vniuersa,

lis, ponit grego. 7. in .2. libro registri in di⸗
A ctatu suo. & pono supra in quæstione an quã
do papa iurauit & vouit seruare capitula in
conclaui, possit se absoluere. Item quòd pa
pa veraciter dicatur etiam patriarcha vniuer⸗
salis, patet ex concilio calcedonen. vbi accla⸗
matũ est leoni leo sanctissim⁹ & icumenicus
(id est vniuersalis) patriarcha viuat. & mul⸗
ti pontifices se vocarunt sub nomine vniuer⸗
salitatis: vt beatus sixtus / sanctus victor / san⸗
ctus eleutherius: vt refert cardinalis de tur⸗
re cremata in capitulo nullus nonagesimano
na distinctione (vt supra dictum) & clarius
ponit in secundo li. de ecclesia ca. 16. vt ipse
dicit in .d. c. nullus.

¶ Ad illud de capitulo quanuis. 21. distin⸗
ctione quòd vniuersa ecclesia includendo ro
manã est vnus christi thalamus: & sic roma⸗
na tanquam contenta in ista vniuersitate de⸗
bet dici minor. Respondetur verum esse ꝙ
ecclesia romana continetur in hoc corpore
mystico vniuersalis ecclesiæ, sed tanquam ca
put & prælata cæteris: vt dicit ibi tex. & in
capitulo sacrosancta vigesimasecunda distin⸗
ctione. Item ista vniuersitas perficitur cum
romana ecclesia, sine qua non diceretur vnus
christi thalamus: vt in capitulo loquitur vi⸗
gesimaquarta quæstione. 1. Sic ergo quia cõ⸗
B tenta in ista vniuersitate non est minor sed
maior & caput. Facit quod dicitur de episco⸗
po cum capitulo. de iis quæ fiunt a præla. si⸗
ne consensu capituli per totum: quia episco⸗
pus maior est capitulo, quia caput: vt in ca⸗
pitulo nouit eo. titu. & iurisditionem habet in
capitulares: vt in. c. irrefragabili de offi. ordi.
cum simil.

¶ Ad capitulum puto / respondetur quòd nõ
potest intelligi de papa: quia dicit / vnius epi⸗
scopi authoritati vel vnius prouinciæ conci⸗
lio præferendum est quod per vniuersalem
ecclesiam statutum est. si ergo loquitur de sta
tuto vniuersalis ecclesiæ, loquitur de statuto
facto cum authoritate papæ: quia si factum
esset sine papa & sine eius authoritate / non
valeret: vt decimaseptima distinctione per
totum. Et hoc ostendunt verba / vnius epi⸗
scopi authoritati vel vnius prouinciæ con⸗
cilio: quod est dicere vnius vel plurium epi
scoporum authoritati. & non loquitur de ca
pite. ¶ Posset dari alia solutio / si loqui volu⸗
mus de papa: ꝙ paulus repræhendit petrũ in
concernentibus fidem, in quibus conceditur
præferri statutum vniuersalis ecclesiæ senten
tiæ siue iudicio papæ. ¶ Item potest dari alia
solutio, quòd quando dicitur statutum vni⸗ C
uersalis ecclesiæ dicitur virtualiter statutum
cum præsentia papæ. Et tunc non tam est sta⸗
tutum ecclesiæ quàm papę cum ecclesia, quia
de consilio concilii: vt in. c. ad apostolicæ de
re iudi. in. 6.

¶ Item ad capitulum quãuis. 3. quæstione. 6.
respondetur ꝙ licet ante ab apostolis ita fue⸗
rit institutũ, illud fuit cũ petro qui erat caput
apostolorum: vt in. c. in nouo. 21. distinctio⸗
ne cum simil. Item non sequitur aliquid est
institutum in concilio in fauorem romanæ
sedis / ergo concilium est maius: quia authori
tas papæ non est principaliter a conciliis (vt
dictum est in quęstione vtrum authoritas pa
pæ habeatur a conciliis) sed a deo: vt in. c. no
uit de iudi. cum similibus. Item quod fuit
institutum ab apostolis vt episcopi non nisi a
sede apostolica iudicarentur, postea per in⸗
finita iura fuit confirmatum a pontificibus:
vt in pluribus capitulis sequentibus dictum
capitulum quanuis, & in aliis multis secun⸗
da quæstione. 4. &. 6. &. 7. omnia autem no⸗
stra facimus quibus authoritatem imparti⸗
mur: vt in capitulo si apostolicæ sedis de præ⸗
ben. in. 6. l. 1. C. de veteri iure enucle.

¶ Et sic per præmissa respondetur ad capitu⸗ D
lum dudum. 3. quæstione. 6. ¶ Ad capitulum
quisquis, dic quòd modicum facit nisi contra
illud quod dicitur in pręallegato capitulo du
dum: quia ibi concilium videtur voluisse epi
scopum damnari per inferiores a papa, cuius
cõtrarium dicitur in capitulo dudum. Sed ad
illud respondetur quòd licet episcopi possint
accusari coram primatibus & concilio pro⸗
uinciali (vt in dicto capitulo quisquis) serua⸗
to prius ordine de quo in cap. accusatio & ca
pitulo si quis. 2. quæstione. 7. tamen per infe⸗
riorem a papa non potest damnari: vt vide
tex. & ibi doc. in capitulo accusatus. 3. quæ⸗
stione sexta: quia hoc tanquam de maioribus
causis est reseruatum sedi apostolicæ: vt in ca
pitulo primo & in. c. inter corporalia de trãsla
tione prælato. & cap. quòd translationem ibi
glo. & doc. de offi. lega. ¶ Sed obstat tex. in. c.
lator. 2. q. 7. ibi episcopali sententia depositus
est. Verũ supplendum est authoritate papali
lata secundum do. ibi.

¶ Ad. c. si quis el. 3. 2. q. 7. dicendum est quòd
male infertur ex illis verbis quòd concilium
aut sedes apostolica cui⁹ papa est caput sit ma
ior papa. Nec gregorius ibi appellat iudicem
sedem apostolicam: sed dicit ante confessio⸗
nem beati petri mecum iuste decernet. Et glo.

A ibi verbum confessionem exponit,i.scriptuㄝram.& doc.ibi/archi.ioan de fan.& domi.ad expositionem glo.addunt/quæ est sub altaris & est vulgare secundum lau. Ex quo apparet ꝙ non loquitur de iudicio contentioso sed potius purgationis.Item doc.prædicti (.s.archi.& ioan.de fan.domi.cardi.alex. & cardi. de turre cre.post hugonem) dicunt ꝙ ignoramus de quo argueretur gregorius.Et si quidem fuisset de hæresi siue causa fidei,bene potuisset tractari apud sedem apostolicam : sed si non fuit causa fidei,gregorius loquutus est ex humilitate more suo: vt in.c.ecce. 99. di. quia pro alia causa non poterat ab alio redargui.Facit quod dicit tex.in.c.mandastis de sixto/ & in.c.auditum de leone,2.q.4. Vbi dicit ꝙ licet se purgauerint de obiectis criminibus/non tamen ad hoc astringebant. Et ideo tex.ibi in.d.c.auditum dicit,hoc autem faciens non legem præscribo aliis qua idem facere cogantur,quasi (vt dicit ibi in versi.præcedenti gratianus) modum & non necessitatem purgandi canones accusato imponant.

¶Ad.c.manet &.c. memor, respondetur ꝙ non contrariantur : quia licet papa dicat ꝙ quãdo infestatur vniuersalis ecclesia/ ipse habet impendere omnes suos conatus pro ecclesia,non per hoc probatur ꝙ ecclesia sit maior.

B Item illi tex.loquuntur in causis fidei,in quibus papa non debet contradicere: vt in.c. sicut.15.di.

¶Ad glo.in.c.proposuit & in.c.literas & in c.cum ad monasterium,& ad.c.sunt quidam &.c.quæ ad perpetuam.25.q.1.respondetur ꝙ illa iura potius ostẽdunt ꝙ papa sit maior: quia prę́terꝗ in iis quæ concernunt articulos fidei & vniuersalem statum ecclesiæ (& hoc intelligendo quando decoloraretur status vniuersalis ecclesiæ) papa dispensat ex causa etiam contra apostolum & cum bigamo & criminosis: vt in.c.lector,34.di.Et contra euãgelium in iis quæ sunt consilii & quæ parabolice dicta sunt,& in decimis & in voto & in sacramentis: vt dicit archi.in.d.c. quæ ad perpetuam & .d.c.sunt quidam,& in.c.lector.34.di. De quo dicendũ est vt late dispuntant doc.in præallegatis locis : maxime moderni in.d.c.proposuit. ex quo ostenditur ꝙ papæ authoritas est supra concilium.Contra quattuor autem concilia non dispensat,quia in his velut in quadrato lapide sanctæ fidei structura cõsurgit: vt.d.c.sicut sancti.15. di. Ideo ãt non dispensat cõtra vniuersalem statum ecclesiæ quando is decoloratur,ꝗa hoc

C esset deprimere & annullare statum ecclesiæ: vt exponit archi.in.c.etsi illa.1.q.7. Alioquin etiam contra vniuersalem statum ecclesiæ dispensat: vt in .c.non debet de consan. & affi. dicit archi.in.d.c.sunt quidam,& abbas in.d. c.proposuit.papa enim est maior apostolo in administratiõe: vt vide doc.in.d.c.lector.34. di. Ideo autem (vt tactum est) papa non dispensat contra articulos fidei nec vbi deprimitur status ecclesiæ,quia tunc nõ tam esset dispensatio ꝗ dissipatio : & ecclesiam destruendo/ virtualiter faceret contra articulum fidei & vnam sanctam catholicam ecclesiam.data enim est potestas ad construendum & non ad destruendum.2.ad.cor.10. &.13. Et licet in aliquibus casibus papa non dispenset, nec concilium etiam in illis potest dispensare: ergo ex hoc non potest argui ꝙ concilium sit maius.

¶Ad.c.scit sancta,&.c.illud/&.c.ridiculum 12.di.respondetur ꝙ potius faciunt pro papa quia dicunt ꝙ consuetudines locorum non sunt infringendæ si non officiant fidei nec illis canonica obsistat authoritas. Et quo ad.c ridiculum,ibi igmarus episcopus quærebat a papa vtrum consuetudines antiquitus a patribus traditæ possint infringi, & respon

D detur ꝙ non.& sic non est contra. Et tamen ex causa possunt etiam consuetudines non seruari sed limitari : vt in. c. exigunt. 1. q. 7. dicit domi.in.d.c.ridiculum.

¶AD TRIGESIMVMSEPTImum de dictamine rationis naturalis dicendũ est ꝙ est replicare idem per idem: quia rationibus ibidem adductis est supra responsum.licet enim in ecclesia sint sancti viri, tamen potestas administrandi & iurisditionis data dignitati pontificali non respicit sanctitatem sed superioritatem/in qua non attenditur sanctitas.8.q.1.c.audacter. Multæ etiam rationes naturales & vrgentiores sunt in contrarium/ꝙ papa sit maior concilio generali: maxime quia regimen monarchicum melius est aristocratico: vt dicit aristo. 12 metaphy. ¶ Ad alias rationes secundum occurrentiam contrariorum responsum est. ¶ Ad illud ꝙ qui allegat potestatem & iurisditionem debet illam ostendere. respondetur ꝙ non potest melius ostendi quàm ex notorietate euangelicæ authoritatis qua dictum est petro pasce oues meas ioan.vl.& .c.solitæ de maio.& obe.cum simil.

¶AD Trigesimumoctauum de authoritate ioan.20.sicut misit me pater &c. respondetur

ꝙ declaratū est in arti. de clauibus datis petro
A & apostolis/ ꝙ illa authoritas loquitur de di-mittendis peccatis & non de potestate iurisdi-tionali contentiosa & administrandi. Item tūc etiam inter apostolos erat petrus / & data fuit potestas dimittendi & retinendi peccata sin-gulariter omnibus apostolis: vt patet mat. vl. ibi illi vero profecti prædicauerūt vbiq̄ dño cooperante & sermonem confirmante sequē tibus signis. Ex quo apparet ꝙ ex dicta autho ritate non sequitur ꝓ data fuerit maior pote-stas ecclesiæ siue apostolis ꝗ petro: quia si in-telligitur data vniuersis in concreto simul, ex quo cum illis erat petrus / sine petro nihil receperunt: si autem intelligitur data singula riter, non intelligitur data maior singulis aliis quàm petro. Et vt dictum est in quintodeci-mo motiuo pro papa, apostolis per authori-tatem matth. 18. quæcunq̄ alligaueritis &c. fuit solū facta pro missio potestatis fori inte-rioris de dimittē dis peccatis: quę fuit cōfirma ta ioan. 20. igitur & confirmatio intelligitur de dimittendis peccatis: vt de confir. vti. per totum.

¶AD TRIGESImumnonum dicendum est ꝓ. c. ex gestis &. c. scelus loquuntur de con cilio cum papa, imo principalius de papa ꝗ de cōcilio: quia in papa actus fundatur: vt pa
B tet ex dictis ibi. ¶ Eodem modo dicitur ad. c. in nomine domini &. c. ex multis/ &. c. virgi-nes/ &. c. visis, ꝙ aut statuta sunt præsidēte pa pa vel alio eius nomine / aut eius authoritate vel ab eo confirmata. ¶ Ad. c. quisquis. 4. q. 5. & ad alia iura responsum est plene in respon sione ad. 36. contrarium, maxime circa fi. Et per solutiones datas ad iura ibi/ etiam respon detur ad iura allegata in sequenti. 40. contra-rio: scilicet ad. c. nolite/ ad. c. requiritis/ ad. c. pri uilegia/ ad. c. contra &. c. sicut/ & ad c. confidi-mus: quia non sequitur ex illis iuribus ꝙ con ciliū sit maiu, frequenter enim reuelatur mi-nori quod ignorat maior/ & sępe illius vnius minoris melius est iudiciū ꝗ maioris seu plu rium: vt in. c. esto subiectus. 95. di. Si igitur papa bene instituta a conciliis rite authorita-te sedis apostolicæ celebratis sequitur & inno uat vel confirmat vel exequitur tanq̄ confor-mia fidei, non ex hoc potest dici minor con-cilio.

¶Ad. c. confidimus respōdetur ꝓ tex. probat potius contrarium (ꝙ imo papa sit maior) cū in fine dicit/ quæ & vnamquanq̄ synodū sua authoritate confirmauit & continuata mode-ratione custodit: quia probat ꝙ papa cōfirmat moderatur & mandat seruari statuta concilia C ria. Et quod dicit oportere primā sedem ser-uare quod vniuersalis ecclesię probauit assen sus, ibi verbum oportere importat honestatē & non necessitatē: vt dicunt ibi glo. & doc.

¶AD QVADRAgesimumprimum ꝙ apostoli dicuntur fundamentum ecclesiæ, respondetur ꝙ petrus erat basis istius funda-menti: quia erat caput ipsorum: vt in. c. in no uo. 21. di. &. c. rogamus. 24. q. 1. cum simil. vnde sine petro non erat integrum fundamē-tum. Et hinc petrus appellatus est petra. i. fun damentum ecclesiæ: vt in. c. fidelior. 50. di. Ip se enim tanq̄ saxum immobile totius corpo-ris christiani compagem molemq̄ continet: vt dicit ibi tex. De quo vide quod dixi supra in arti. qñ datus fuerit pontifica. petro vbi po-nitur quō dicatur fundamentū ecclesię. ¶ Ad authoritates matth. 18. & vl. & ioā. vl. satis di ctum est in arti. quomodo claues & quæ sint datæ petro: quia loquuntur de dimittēdis pec catis, & quo ad ea quę sunt ordinis & nō quo ad ea q̄ sunt superioritatis & administrationis.

¶Ad illud apostoli ad gala. 2. respondetur ꝙ ibi apostolus non nominauit iacobum prius ꝗ petrum eo ꝙ iacobus esset maior aut æqua lis petro in authoritate (quia contrariū osten- D dit tex. in allegato. c. in nouo. 21. di. &. c. sacro sancta. 22. di.) sed ideo vt dicit ibi. s. tho. in di cta epistola ad gala. quia tūc iacobus suscipie bat alios, eo ꝙ erat episcopus ierosolymorū vbi hęc acta sunt. ¶ Itē ex eo ꝙ iacobus prius nominatur non sequitur de necessitate ꝙ fue rit maior: quia nominare aliquem prius vel posterius est actus voluntatis. & ideo non est sumendum argumentum ex prioritate scri pturæ. l. 2. §. prius ibi. doc. ff. de vulga. & pu pil. c. mandato. §. si vero cum simil. de præbē. Item primum fundamentū ecclesię post chri stum est petrus: vt in. d. c. fidelior, & dico in lo co supraallegato. cæteri autē apostoli cum pe tro sunt secundum fundamentum post chri stum: vt ad ephe. 2. & apoca. 21. & dixi in lo co præallegato.

¶AD QVADRAGEsimūsecundum di cendū est ꝙ ex hoc ꝙ semel per papam deter minatum iterum in concilio cum papa confir matur vel determinatur, non sequitur ꝙ con ciliū sit maius papa. tum quia papa est caput concilii & ei ascribitur confirmatio. tum quia sæpius bene innouata placebūt: vt in. c. 2. ibi cta glo. de treu. & pa. vbi enim per primum actum nō est satisfactum menti disponentis, actus iterari pōt. l. fideicommissa. §. si. q̄. 10.

A ibi bal.ff. de lega.3. Iteratio autem examinis per noua concilia in casibus allegatis in contrario, oriebatur ex noua siue iterata hæretico rum fidei impugnatione. & ideo noua conciliari damnatione opus erat: vt patet in gestis calcedonen. & constantinopolitani concilii. Item etiam in dictis conciliis tractabatur cau sa fidei, ideo non mirum si causæ examinabātur in conciliis: quo casu præferri potest sententia concilii sententiæ papæ, vt dictum est in propria.q. Vnde per prædicta non probatur φ concilium sit maius si in vtroq actu interuenit authoritas papæ, imo videtur probari contrariū: quia sine papa nihil statuisset.

¶ A D Quadragesimūtertium de gestis in octaua synodo, respondetur φ canonibus cōciliaribus continentibus normam recte viuēdi & fidei firmitatem & præsidente papa editis standum est: & papa illos tueri debet & venerari nec aliquid contra illos statuere, vtpote a sanctis patribus spiritusancto plenis sancitos vt dicitur in.c. sexta &.c. sicut &.c. sancta, 15. dist. ad quod vide quod dico in principio libri de octaua synodo cōstātinopolitana. Hoc aūt ideo est quia continent fidem, contra quā papa nō pōt statuere nec quiuis alius. hoc āt nō diminuit potestatē papæ, quæ est ad ædificationem fidei quam tueri debet vsq ad sanguinem.c. sunt quidam.25.q.1.

B

¶ A D Quadragesimūquartum de authoritate euangelica quæ videtur prohibere dominatū, respondetur φ illa authoritas nō prohibet ne vnus præferatur cæteris: quia cum tūc apostoli ignorarēt quis ipsorum esset futurus maior. i. aptior ad præsidēdum, orta inter eos discordia christus respondet φ ille est maior qui est humilior/ per contrarium ad terrenā dominationem. Et contentio inter eos erat de exhibitione reuerentiæ, quam quilibet alteri exhibere intendebat. Et tex. lu.22. ostendit φ volebat vt vnus esset maior: cum dicit vos autem non sic, sed qui maior est in vobis fiat sicut minor/ & qui præcessor est sicut ministrator. Ecce quōd præsupponit vnum præcessorem & maiorem aliis. Vnde christus per illa verba non docuit apostolos vt singuli reputarent se singulis minores inferioritate officii seu authoritate, sed vt quanto aliquis esset maior tanto esset humilior: iuxta illud eccle. 3. quanto maior es tanto magis te humilia in omnibus.c. olim.95. di. c. disciplina. 45. di. Et de dictis authoritatibus vide quod latius dico in responsione ad.23. cōtrarium/ in versi. ad illud de contētiōe inter apostolos &c. Et quo ad. c. loquitur &. c. in nouo/ vide quod late dico in responsiōne ad.18. contrarium/ in versi. & sic etiam datur responsio.

C

¶ A D Quadragesimumquintū de.c. de quibus.20. di. respondeo nō esse absonū φ prius ponantur canones conciliorū quia illi reperiuntur editi cum papa vel eius authoritate cū maiori maturitate & cum iudicio plurimum: nam facilius inuenitur quod a pluribus senioribus quæritur, vt ibi dicit tex.

¶ Et si opponatur φ dicitur canones apostolorū debere præferri decretis summorū pontificum cum tamen papa sit maior apostolo, & contra eum dispenset: vt.34. di. lector: 82. di. presbyter. dicitur post glo. in.c. proposuit de concess. præben. & in.c. sunt quidā.25.q.1 Dicendum est φ cum tex. ibi loquatur de scriptis apostolorum & sanctorū patrum in con cilio statuentiū, vt dicit ibi domi. non est absonum φ primo recurramus ad canones qui simul cum petro capite apostolorū editi reperiuntur q̄ ad decretales vnius pontificis sine concilio editas. Nec ex hoc sequitur maioritas concilii ad papam: quia illud facit non authoritas concilii solius sine papa (quę patrum aut nihil est sine papa: vt. 17. di. per to.) sed authoritas papæ præsidentis: vt in.c. significasti de elec.

D

¶ Item vt cōtrariū quod dicitur in.c. de libellis ea.20. di. vbi dicit φ in decisione causarum ecclesiasticarū primo recurrendum est ad decretales pontificū q̄ ad authoritates hiero. vel aug. & sic prius ad decretales papales q̄ ad dicta sanctorū patrum. Dicēdum est āt similiter φ nulla est contrarietas: quia quod supra dicitur præponēda esse dicta sanctorum patrū apostolicorum/ intelligitur de scriptis in con cilio editis propter authoritatem papæ & plurimorum patrum simul iudicantiū: ca. autem de libellis intelligitur de dictis & scriptis sanctorum priuatis/ non conciliariter editis.

¶ Item ad ca. de quibus/ etiam respondetur φ dato φ prius sit recurrendum ad statuta cōciliorum, non propterea sequitur φ conciliū sit maius papa/ qui pōt tollere statuta conciliaria (vt in.c. vbi periculum iuncta glo. de elec. in.6.) non autem e conuerso concilium sine papa: vt dictum est in propria.c.7 Item loquitur de conciliis in quibus sancti patres canones ediderunt. & ita sub nomine apostolorū (quo vtitur ibi litera) intelliguntur apostolici secundum glo. & doc. ibi. nec est absonum φ prius recurramus ad illa statuta si per papā ac decretales epistolas pōntificum non repe

riuntur improbata, & maxime in iis quæ non
concernunt decisionem causarũ: vt dicit glo.
A in. d. c. de libellis. Item ibi tex. solum instruit
ad quas authoritates sit in dubiis prius recur-
rendum t & non decidis maioritatem. Et si di
citur prius recurrendum ad conciliaria statu-
ta q̃ summorũ pontificũ, est quia & in illis in-
teruenit authoritas pontificalis & propter iu-
diciũ plurũ præferuntur constitutioni vnius
pontificis. Et licet ibi doc. non dicant si ca-
non pontificalis non cõcernens quæstionem
fidei cõtrariaretur conciliari vter esset magis
attendendus, tamen recurrẽdum esset ad ma-
teriam. l. sed & posteriores. ff. de. ll. & c. 1. de
consti. in. 6. ad hoc quod dicitur in. c. non de-
bet de consan. & affi. & dicitur infra in imme
diate sequenti solutione.

¶ AD QVAdragesimumsextum respon-
detur ꝙ ista ratio non est bona: quia imo non
esset frustratoria congregatio. nam videmus
ꝙ etiam statuta cõciliaria ob varietatem tem
porũ reperiuntur reuocata per alia cõcilia: vt
in. c. non debet de consan. & affi. & tamẽ ante
reuocationem illa antiqua statuta non erant
frustratoria: quia iuxta varietatẽ locorũ tem-
porũ & hominum etiam statuta variantur: vt
29. di. c. si.

B ¶ AD Quadragesimumseptimũ responde-
tur ꝙ imo petrus successit christo immediate
in administratione & authoritate vniuersalis
ecclesiæ, quia fuit eius vicarius vniuersalis: vt
in. c. penul. & fi. de transla. præla. cum simil. Et
ipse magis adhæsit christo: vt patet matth. 16.
Et ierosolymitana eccclesia est inferior roma
na, cui præfuit petrus: vt est in. c. antiqua de
priui. Et idẽ dicit̃ de antiochena, licet illi pri-
us præfuerit: vt in. c. rogamus. 24. q. 1. Item
motiuum non concludit ꝙ concilium sit ma
ius papa, sed ꝙ ecclesia ierosolymitana fuerit
prius q̃ romana. ex quo nõ sequitur ꝙ sit ma-
ior, sicut nec ꝙ conciliũ sit maius papa vt di-
ctum est. Et in hoc datur instantia: quia an-
tiquitus alexandrina ecclesia erat prima post
romanam, postea autem fuit ei præposita
constantinopolitana: vt in capitulo constan
tinopolitanæ & c. de constantinopolitana &
c. renouantes. 22. di. & glo. ibi in summa, &
in. c. antiqua de priui. In quibus iuribus etiã
patet ꝙ ierosolymitana tenet vltimũ locũ in-
ter sedes patriarchales.

¶ AD Quadragesimumoctauum dicen-
dũ est ꝙ rex habet superiorem, papa autem
non habet superiorẽ: & cardinales habent ius
eligendi sed non destituendi. d. c. licet de elec.
& c. in nomine domini. 23. di. Et regula quæ C
habet ꝙ eius est destituere cuius instituere, pa
titur multas fallentias, nec habet locũ quando
ius instituẽdi competit alicui aliquo iure spe-
ciali: vt dicunt doc. in locis præallegatis. Et
istud motiuum quo ad regem, melius conue
nit in arti. quando papa passim vendit bene-
ficia & monitus non vult desistere & est in-
corrigibilis, vtrum possit deponi per conci-
lium, & ibi pono in. 20. contrario. Nec est ve
rum ꝙ qui habet ius eligẽdi possit deponere
c. in causis de elec. maxime in papa, qui sta-
tim postq̃ est electus habet ius administran-
di. d. c. licet & c. in nomine domini.

¶ AD QVADRAGESImumnonum di
cendum est ꝙ licet concilium iudicet impe-
ratorem, non ex hoc sequitur ꝙ iudicet papã
quia papa iudicat imperatorẽ. d. c. ad apostoli
cæ de re iudi. in. 6. & c. venerabilem de elec.
& c. duo sunt quippe. 96. di. Nec est verũ ꝙ
imperator habeat potestatẽ in papã: vt in. c.
si imperator & c. satis euidenter & c. cum ad
verum ea. di. Non obstat authoritas ioã. 19.
quia illa ostendit contrarium, ꝙ pilatus nul-
lam habebat potestatem in christum: quia o-
stendit ꝙ ex permissione dei illud erat non ex
propria pilati ptãte. Vnde dicit ibi hugo car-
di. ꝙ dñs per dicta verba humiliat pilati de D
potestate iactantiam & ostendit ꝙ mors sua
non est secundum aliorum morientiũ conse-
quentiã qui velint nolint moriuntur, sed sua
volunte & dei ordinatione. Et dictionem de-
super ibi positam exponit. i. a deo a quo pote
stas datur, sed abusio potestatis non datur sed
permittitur ad ro. 13. Et glo. etiam nico. ibi-
dem super illud nisi tibi datum esset desuper,
dicit. i. a principibus romanorum, & vlterius
permissum a deo qui est potestas superior,
& ex hoc arguit eius peccatum: quia non ac
ceperat potestatem a cæsare nec a deo condẽ
nandi innoxios, sed magis liberandi eos.

¶ Ad. c. constantinus, respondetur ꝙ non p-
bat ꝙ potestas papæ sit ab imperatore: quia
est a deo. c. nouit de iudi. & c. solitæ de maio.
& obe. & in extraua. vnam sanctam. Et pote-
stas vtriusq̧ gladii (materialis & spiritualis)
est in papa: vt in. d. extraua. vnam sanctã, & di
citur in. d. cap. nouit, & in. c. causam quæ el. 2.
qui filii sint legi. & in. c. quoniam. 10. di. & in
c. licet ex suscepto de fo. compe. Temporalẽ
autem gladiũ papa exercet per imperatorem:
vt. d. c. quoniam. 10. di. & d. c. cum ad verum
& d. c. si ĩperator. 96. di. de quo latius infra in

A propria.q.¶ Item ad.c. constantinus dicendũ
est ꝙ constantinus non instituit ius aliquod
de nouo quod prius nõ haberet ecclesia: quia
anteq̃ esset constantinus, papa habuit prima-
tũ a deo cõcessum per illud pasce oues meas
ioan.vl. & supra dictum est. Vnde constanti
nus est solũ executus quod a christo conces-
sum fuerat: quia papa & eius potestas maior
est imperiali. nam quanto spiritualis vita di-
gnior est q̃ terrena & spiritus q̃ corpus, tanto
spiritualis potestas terrenam potestatẽ siue se
cularem honore & dignitate praecellit: vt di-
cit hugo de.s.vic. in.2.li.de sacramen.in.c.4.
Et sicut non potest spiritus dependere a cor-
pore nec sol a luna, ita nec potestas spiritua-
lis a temporali. pro hoc tex.in.c.solitæ de ma
iori. & obe. ¶ Quinimo spiritualis potestas
iudicat secularem: vt in.c. licet ex suscepto
de fo.cõpe. & in.c. quis dubitet cum duobus
sequen.96.di.&.c.venerabilem de elec. cum
simil. Ipsa autem a nemine potest iudicari ni-
si a deo: vt in.c. aliorum &.c. nemo &.c. ipsi
&.c.cuncta per mundum.9.q.3. Vnde (vt ta
ctum est) constantinus nõ tam dicitur cõces-
sisse ecclesiæ & pontificibus priuilegia/q̃ iam
cõcessa & a deo data ꝓmulgasse. Propter qđ
marsilius de padua qui voluit ꝙ papalis pote
B stas & dignitas habuerit ortũ ab imperiali, fuit
damnatus per extrauagantẽ ioan.22.& post-
ea in concilio constantien. damnatus fuit io-
annes huss, qui fuit in eodem errore cũ mar-
silio.

¶ Ad illud quod dicitur de abiathar, dicendũ
est ꝙ non tã fuit eiectus & amotus a salomo-
ne q̃ a deo: quia illud fuit factum nutu & vo-
luntate dei: vt patet ex.d.c.2.tertii reg. vbi di
citur eiecit ergo salomon abiathar vt nõ esset
sacerdos domini, vt impleretur sermo domi-
ni quem loquutus est super domũ heli in si-
lo. qui sermo fuerat ꝙ deiiceretur a sacerdo-
tio. Et multa similia in veteri lege voluntate
dei contra aliquos summos sacerdotes de fa-
cto in pœnam facta leguntur.

¶ Ad illud de tributo, respondetur ꝙ papa nõ
soluit tributum imperatori in signum reco-
gnitionis dñii, sed solũ pro pace & quiete ec-
clesiæ seruanda quam imperator tenetur tue
ri & conseruare: vt in.c.tributũ.23.q.8. Nec
de omnibus soluit tributũ imperatori (quia
non de oblationibus & primitiis) sed solum
de exterioribus bonis, primum tributo asscri-
ptis & per principes seculares ecclesiæ cõces-
sis: vt ibi dicũt doc. Nec per hoc arguitur ma
ioritas: eum & christus soluerit tributũ, vt pa
tet matth.17. Nec fit solutio ratione personæ:
quod ponderat ibi tex. quia non iussit domi- C
nus solui piscem sed staterẽ in ore piscis in-
uentum. Et subiicit. quia non ecclesia dari im
peratori/ non pontificalis apex qui in ore ca-
pitis ecclesiæ præeminet subiici potest regi-
bus. Quinimo tex. euangelii ostendit ꝙ chri
stus soluit tributum & didrachma nõ ꝙ tene-
retur sed vt non scãdalizaret eos qui illa col-
ligebant: vt patet matth.17.

¶ AD QVINQVAGESIMVM dicen
dũ est ꝙ sicut petrus fuit constitutus vicarius
iesu christi & ipsius vicem gessit in terris, sic
& romanus põtifex gerit vicem dei in terris:
vt in.c.quanto & in.c.fi.de transla.præla. & in
c.1.vt eccle.bene.& in.c.fundamenta de elec.
in.6.& in.c.ad apostolicæ de re iudi. in.6. &
in.c.1.de homi.eo.li.cum simil. ¶ Quod aũt
dicitur ꝙ papa dicitur vicarius petri in.d.ca.
ego ludouicus cum aliis allegatis, illud dici-
tur quadã impropria locutione: dicitur enim
vicarius petri.i.eius successor vel gerẽs vica-
riam quã gessit petrus. Cum enim petrus fue
rit vicarius iesu christi, nõ potuit dare aliu m
vicarium sibi similem: vt in.c.clericos de offi.
vica.& ear.in cle.1.q.xi.de offi.vica. Vnde pa
pa nõ proprie dicitur vicarius beati petri: cũ
parem habeat potestatẽ quam habuit petrus.
nam quod deus dixit ad petrum quodcunq; D
ligaueris &c. & in petro dixit ad successores:
vt in.c.solitæ de maio. & obe.& hoc dicit tex.
in.d.c.1.de homi. in.6. ¶ Ad id autem quod
dicitur ꝙ petrus habuit primatum ab aposto
lis, dicẽdum est ꝙ illud est verũ voluntate cõ-
sequutiua & acceptante dispositionem christi
qui ei immediate & prĩcipaliter dedit prima-
tum: vt in.c.ita dominus.19.di.& in.c.omnes
& in capi. sacrosancta.22. distinctione. vbi
dicitur ꝙ petrus immediate a christo & non
ab apostolis primatum accepit. Vnde dicit ibi
tex. inter apostolos quædam fuit discretio po
testatis: & licet omnes essent apostoli, petro
tamen concessum est a domino vt reliquis o
mnibus præesset apostolis &c. Et bene osten
ditur matth.18. vbi discipuli interrogant do
minum quisnam sit maior in regno cœlorũ:
& vbi narratur contentio inter eos quis ipso-
rum esset maior. Vnde dicendum est ꝙ apo-
stoli dederunt petro primatum non disponẽ-
do aut eligendo/ non voluntate antecedente
& causante sed voluntate obsequente & acce
ptante. facit quod dicitur in.q. vtrum papa re
ceperit potestatem a conciliis.

¶ AD QVINQVAGESIMVM PRI-

mum de authoritate math. vl. respõsum est
supra in solutione. 18. contrarii. Et ad illud ꝙ
A papa potest errare/respondi in solutione. 9.
contrarii. ¶ Ad alia omnia quæ sequuntur,
vide quod late dixi in quæstione vtrum ec-
clesiæ vniuersali fuerit data aliqua potestas
clauium & quæ & qualis: maxime in. 15. &
8. motiuo pro papa. Et ibi ostendo ꝙ pleni-
tudo potestatis est in papa & non in ecclesia
principaliter vt aliqui voluerunt, & ꝙ status
monarchicus præferendus est aristocratico.
Pro quo etiam faciunt quæ dicta sunt in illo
arti. vtrum concilium sede vacante possit ex
ercere reseruata papæ.
¶ Ad illud autem quod dicitur ꝙ quia ista
plenitudo potestatis est separabilis a persona
papæ (vt sede vacante vel antequã eligatur vel
facta depositione) propterea non necessario
sed cõtingenter dicitur ei inesse, dicendũ est
ꝙ istud est falsum: quia imo principaliter &
necessario est in papa ista plenitudo potesta-
tis & non contingenter. Nec est verum ꝙ sit
separabilis a persona papæ: quia hoc ipso
ꝙ aliquis est papa & successor petri, insepara
biliter habet plenitudinem potestatis datam
petro a deo: vt in. c. ad honorem de autho. &
vsu pal. &. 2. q. 6. c. decreto &. c. qui se scit. &
in cle. pastoralis in fi. de re iudi. Nec ex eo ꝙ
B sedes vacat aut papa mortuus est vel deposi-
tus dicitũ plenitudo potestatis separari a per-
sona papæ, sed potius illius persona extingui.
¶ Nec per mortem papæ fit quin ecclesia re-
maneat & dicatur terribilis & vt castrorum
acies ordinata. i. per charitatem vnita & nunquã
interrupta, secundum glo. interli. super illud
canti. 6. quia per vnitatem charitatis compa-
cta/nullum locum aperit per malum discor
diæ hominibus. i. hæreticis vel immundis spi
ritibus secundum glo. ordi. ibi. Sicut nec per
mortem aliorum prælatorum & cæterorum
de isto corpore mystico ecclesiæ (qui quoti-
die moriuntur) ecclesia desinit esse vt castro-
rum acies ordinata, sicut etiam in simili dici-
mus ꝙ eadem est vniuersitas & collegium li
cet successiue omnes sint mortui & alii sur-
rogati. l. sicut. §. fi. ff. quod cuiusꝙ vni. no. &
eadem nauis/licet sæpius instaurata. & idem
grex &c. vt in. l. proponebatur. ff. de iudi. Et
secundum hugonem ecclesia dicitur terribi-
lis hæreticis/impiis & spiritibus immundis,
ex numero & fortitudine bellatorum/ ex lon
go vsu armorum/ex fidelitate & zelo ac vna
nimitate pugnantiũ ex præsidio angelorum:
& vt castrorum acies ordinata. nam in prima
acie est ipse rex cum suis apostolis: in secun- C
da exercitus martyrũ, in tertia cœtus confesso
rum: postremo etiam in vltima parte aciei tẽ-
pore antichristi erunt robustissimi ex oĩbus
generibus electorum. Vnde ex his apparet ꝙ
per obitũ papæ ecclesia non desinit esse vt ca-
strorum acies ordinata. Item secundum hu-
gonem illa authoritas potest intelligi de beata
virgine ad cuius memoriã dæmones contre-
miscunt.
¶ Et si recte aduertatur, istud motiuũ si esset
validum/ita militaret contra concilium sicut
contra papam, nam si in concilio esset potesta
tis plenitudo, quia esset etiam ab eo separabi-
lis contingenter ei inesset & non necessario:
quia dissoluto concilio diceretur plenitudo
potestatis separari a concilio. si autem abin-
uicem separari possunt, sequitur ꝙ quandiu
manet non necessario sed cõtingenter inest.
Ideo dicimus ꝙ in papa tantum necessario &
principaliter est potestatis plenitudo: & sic nõ
in concilio nisi a papa & contingenter: vt pa-
tet per rationes adductas in prællegata quæ
stione, ad quã recurre. Et cum quærimus an
papa sit maior concilio, non quæritur de per-
sona papæ separata ab authoritate & dignita-
te papali sed simul vnita, nam cum dicimus
verum papam/ dicimus nõ purum hominẽ: D
vt in. c. quanto de trasla. præla. quia nõ potest
esse verus papa sine papali potestate, nisi de fa
cto & violẽter: & ponere personam papæ se-
paratã a potestate papali/est ponere quid chi-
mericum & impossibile. Et si mortuus est pa-
pa, non propterea est mortua dignitas papa-
tus. c. si gratiose de rescrip. in. 6. Vnde ꝓprie
loquendo plenitudo potestatis nõ potest dici
esse in cõcilio nisi contingẽter & a papa: quia
non semper tenetur concilium in quo debet
esse caput papa. non sic in papatu, qui sem-
per est necessarius in ecclesia vt ductor & gu
bernator & caput & pastor ipsius: iuxta illud
ioan. 21. pasce oues meas. Vnde papæ inest
necessario plenitudo potestatis, licet aliquan-
do vsus istius plenitudinis potestatis quiescat:
vt papa mortuo, & quando viuit quia nõ sem
per, nec in omnibus vtitur ista plenitudine
potestatis.
¶ AD QVINQVAGESIMVMSE-
cundũ responsum est in solutione. 7. cõtrarii
& in solutione. 12. &. 36. vbi respondetur ad
ca. primæ sedis & ad. c. ecce. Licet enim eccle-
sia romana non sit ecclesia vniuersalis sed de
vniuerso, papa tamen bene est vniuersalis
pontifex: vt in capitulo in nomine domini

A 23.distinctione.& in ca. fœlicis in glo. fi. de
pœnis in.6. Item romana ecclesia licet nõ sit
vniuersalis (vt in.d.c.q̃uis.21.di.& in.c.sacro
sancta.22.di.& in.c.rogamus.24.q.1.cum si
mil.) est tamen caput aliarũ ecclesiarũ: vt in.c.
1.&.2.32.di.

¶AD Quinquagesimumtertiũ de.c.constã
tinus/respondetur in responsione ad.49.con
trarium. Et quãuis imperatores multa statue-
rint in fauorẽ summorũ ponti.nõ sequitur ex
hoc ꝙ fuerint maiores papa in potestate/licet
de facto essent potentiores in temporalibus.
ad hoc tex.& ibi dicta in.c.nouit de iudi.in.c.
causam quæ el.2.qui filii sint legi.& in.c.soli-
tæ de maio.& obe. ipsis enim manet necessi-
tas obsequendi non authoritas imperandi: vt
potest inspici per totã illam distinc.96.a.c.be
ne quidem vsq; ad fi. ¶ Nec romani pontifices
tenentur recipere institutiones & sanctiones
imperatorum nisi velint: vt in.d. iuribus. pro
hoc est quod dicitur in.c. ecclesia sanctæ ma-
riæ de consti. Vnde non cõtulerunt in roma-
nã ecclesiã aliquam potestatẽ, sed a christo da-
tam confirmarunt & declararunt, ad hoc epi-
stola inter claras.C.de sum.tri.& ibi dicta. &
quod dicitur maxime per albericum in.l. be-
ne a zenone.C.de quadrien.præscrip.in.q.de
B donatione facta per constantinũ ecclesiæ. de
qua infra in vltima quæstione, vbi plene con-
cordantes.

¶AD QVINQVAGEsimumquartũ di
citur ꝙ tanta est authoritas ecclesiæ & iudiciũ
eius vt in iis quæ sunt fidei aliquando etiã prę
ferri possit sententiæ papę: vt dictum est in.q.
quæ sententia præferatur/ papæne an cõcilii.
ad hoc tex.in.d.c. sicut sancti.15.di. Sed ex
hoc non sequitur ꝙ cõcilium sit maius papa:
quia papa est caput concilii & vniuersalis ec-
clesiæ: vt dictum est in responsione ad.52. Et
cum aug. & authoritates allegatæ loquuntur
de authoritate ecclesiæ, loquuntur consequen
ter de papa capite & principaliori parte ipsius
ecclesiæ. Quinimo nec concilium potest sine
authoritate papæ diffinire/ etiã in iis quę sunt
fidei: vt dicit.s.tho.in secunda secundæ.q.1.ar
ti.10.ad idem quod dicitur in.c. maiores de
bap.24.q.1.hæc est fides/ &.c. quoniã vetus/
&.c. quotiens. Et papa est maior paulo & cæ-
teris apostolis: vt dicit inno.in.c. super eo de
bigamis. Ipse.n.(vt supra dictum est) dispen
sat contra apostolũ: vt.34.di.lector.82.di.
presbyter.dicitur post glo.in.c. proposuit de
conces.præben. ¶ Licet gerson in.3.par.in ti.
de vita spirituali animæ in.7.corollario circa
medium, dixerit ꝙ non est in potestate papæ
aut concilii aut ecclesię immutare traditiones C
datas ab euangelistis & a paulo. Quod credo
intelligendum de traditionibus concernenti-
bus fidem secundum glo.in.c.quæ ad perpe-
tuam.25.q.1.ad quod tex.& ibi.doc.in.c.sunt
quidã ea.cau.&.q.in iis.n. quę sunt consilii &
non præcepti vel quæ parabolice dicta sunt,
bene papa dispensat contra euangeliũ (vt in
decimis & in voto & continentia sacerdotũ)
dicit glo.& archi.in.d.c.quæ ad perpetuã.

¶Et in.d.7.corollario gerson post distinctos
gradus legis diuinæ declarando dictũ augu.
in trac.contra epistolam manichæi quã vocãt
fundamenti in.5.c.(videlicet ego euangelio
non crederẽ nisi me catholicæ ecclesiæ autho
ritas commoneret) dicit quòd augu.in dicta
authoritate sumit ecclesiã pro primitiua con-
gregatione fidelium eorũ qui christum vi-
derunt & audiuerunt & eius testes extiterunt.
Quidã aũt alii (vt est glosator diui aug.) di
cunt ꝙ aug. videtur accipere ecclesiã pro tota
ecclesia cum suo capite quod præcipit euãge-
lio credere, & tunc sic est vt constat ꝙ ecclesia
habet quicquid cõtinetur in scriptura diuina
in sua ptãte, & sic documẽta ibi data per aug.
non habent calumniã. Si autem inquiunt acci
piatur ecclesia stricte pro illa quę nunc est mi
litans, tunc documenta data ibi per aug. sunt D
accipienda quo ad nos tantum & non simpli-
citer in se: sicut est nobis euidentius cœlum
moueri q̃ deum esse. Documẽta ãt aug. quæ
ibi per.d.glo.colliguntur duo sunt. primũ est
ꝙ maior est authoritas ecclesiæ ad credendũ
q̃ diuinæ scripturæ: quia q̃uis euangelium sit
præstãtissimũ inter omnia diuina scripta, ibi
aug. maiorẽ fidẽ adhibet ecclesiæ. secundũ do
cumẽtũ est ꝙ maior est potestas ecclesię ad sta
tuendum q̃ sit diuinæ scripturę ad iudicandũ:
quia vbi maior authoritas ibi maior spiritalis
potestas. ¶Vnde si recte inspiciatur, iste intel
lectus ad dictum aug. nõ discrepat ab intelle
ctu gersonis: quia cum dicit ꝙ si accipitur ec-
clesia pro tota ecclesia cũ suo capite quod prę-
cipit euangelio credere, videtur loqui de capi
te christo authore eorũ quæ in euangeliis cõ-
tinentur: alioquin frustra diceret.d.glo. aliter
intelligendum illud dictum de ecclesia nunc
militante. Vnde sensus eius videtur esse ꝙ in
telligitur de ecclesia illa primitiua & congre-
gatione fidelium illorum qui christũ viderũt
& eius testes extiterunt, vt dicit gerson.

¶Sed profecto quid sibi velint isti in propo-
sito restringentes ecclesiam ad primitiuã/non

capio.nō.n.ista hodierna militans aliud q̄ illa vult:cum semper eadem firma immobilis & A immaculata permanserit & in futuro permāsura sit:vt dicit tex.hiero.in cap. hæc est fides 24.q.1. Quæ vt in exordio normā fidei percepit ab authoribus suis apostolorum christi principibus/illibata fidetenus manet, dicit tex. in. c. a recta. 24.q.1. Quæ non potest errare/vt ibi dicitur:dicente saluatore nostro ego pro te oraui vt non deficiat fides tua lu. 22. Vnde dicta authoritas aug. videtur potius intelligenda simpliciter vt iacet/ego euāgelio nō crederem nisi me catholicæ ecclesiæ commoneret authoritas,quia propter ecclesiā credidit euangelio. Vnde ibidem statim subiungit.quibus ergo obtemperaui dicentibus credite euangelio,cur eis non obtemperē dicentibus mihi noli credere manichæo? Vnde quia christus dicit mar. 1. impletum est tēpus & appropinquauit regnum dei, resipiscite & credite euangelio. & mar. 16. dixit apostolis euntes in mundum vniuersum prædicate euangelium omni creaturæ. & apostolus ad ro. 1. dicit/paulus seruꝰ iesu christi vocatus apostolus segregatus in euangelium dei.&c. 1. ad corin. 15. notū vobis facio fratres euangelium quod prædicaui vobis, quod & accepistis,in quo & statis,per quod & saluamini, & B ad gala. 1. notum vobis facio fratres euangelium quod euangelizatum est a me / quod non est secundum hominē:neq; enim ego ab homine accepi illud neq; didici sed per reuelationem iesu christi. & act. 15. surgens petrus dixit/viri fratres vos scitis q̄ ab antiquis diebus in nobis elegit deus vt per os meū audirent gentes verbum euangelii & crederent.& act. 20. dicit pau.dummodo consummem cursum meum cum gaudio & ministerium quod accepi a domino iesu ad testificādum euangelium gratiæ dei (cuius libri authoritati credēdum est sicut euangelio) vt idē aug.dicit in.d.5.c.contra epistolam funda.dicit enim.in apostolorū actibus legimus:cui libro necesse est me credere si credo euāgelio, qm̄ vtranq; scripturā similiter mihi catholica cōmēdat authoritas ꝓpter istas authoritates ecclesiæ & similes/dicit aug. se cōmoneri addendū euangelio,ne videatur credere oībus euāgeliis quorū aliqua sunt apocrypha & nō ab ecclesia approbata vt sunt euāgelia thadæi & euangelia thomæ / quibus manichæi vtebantur:vt in.c.sancta romana in. §. euāgelia 15.di. Vnde. s. ambro. super lucam in prin. dicit.multi euāgelia scribere conati sunt quæ boni nūmularii non probauerūt:vnū autem C in quattuor libros digestum ex omnibus arbitrati sunt eligendum. De quo loquitur aug. qui non dicit euangeliis sed euangelio, vt ostendat se loqui de euangelio catholicæ ecclesiæ. Alia aūt plura euangelia apocrypha connumerat ambro.ibi supra.

¶ Et q̄ iste sit sensus prædictæ authoritatis augu.simpliciter intelligendo de ecclesia / & nō de ecclesia restricta ad primitiuā congregationē fideliū vt dicit gerson, patet ex supradictis eius verbis cū dicit, ego euāgelio nō crederē nisi me catholicæ ecclesiæ cōmoneret authoritas:quibus ergo obtemperaui dicentibus credite euangelio, cur eis non obtemperem dicentibus mihi noli credere manichæo? Ecce q̄ non tantum loquitur de primitiua congregatione fidelium qui christum viderunt & audiuerunt: cū hæresis manichæi pullulauerit tempore probi Imperatoris (vt legitur in historia martiniana,c. 180.) qui fuit lōge post christum. Et sic dictum aug. intelligendū est simpliciter de ecclesia militanti. Et est simile quod dicit sanctus grego.in.c.sicut sancti.15 di. vbi dicit. sicut sancti euangelii quattuor libros sic quattuor concilia suscipere & venerari me fateor:nicenum scilicet &c.

¶ Nec aug. per hoc q̄ dicit se credere euangelio propter ecclesiæ authoritatē/ facit ecclesiā siue conciliū maius papa tum quia illud intelligitur de ecclesia simul cum papa. tum quia loquitur de cōcernentibus fidei sicut in simili alias respōsum est supra ad.c.sicut sancti.aug. enim impugnabat epistolam fundamenti hæresis manichæorū. Et isto modo potest respōderi ad omnia adducta in isto.54. contrarios fatendo q̄ ad ecclesiam spectat declarare sensum reuelationū & canonū bibliæ,& q̄ doctores submittūt se iudicio ecclesiæ & q̄ doctrinæ ecclesiæ infallibiliter est credendū. Sed hæ authoritates etiā loquuntur in materia fidei. nec ex hoc sequitur q̄ maius sit concilium q̄ papa: quia omnia præmissa intelliguntur de ecclesia vnita cū papa.c.loquitur.24.q.1. Similiter cōceditur q̄ ecclesia est vnita christo spiritualiter vt sponsa & coniunx / & dilecta a deo magis q̄ synagoga. sed ex hoc non sequitur q̄ ecclesia sit maior papa: quia vt alias dictum est, nos loquimur de maioritate iurisdictionis & administrationis: in qua non cōsideratur dilectio aut coniunctio. facit ad hoc illetex.in.c.noua de pœni.& remis. Et omnes authoritates demonstrantes excellentiam ecclesiæ conceduntur: quia ecclesia est in papa & papa

A papa in ecclesia vt dictū est, nec ex illis sequitur φ ecclesia sit maior q̃ papa nisi in causis si deitimo ex illis demonstratur magnitudo papæ/qui est caput ecclesiæ. Nec obstat φ ecclesia est vnita spiritualiter christo sicut vxor viro/qui sunt duo in carne vna: quia christus cō stituit petrum & successores eius caput huius ecclesiæ.

¶ Ad authoritates apostoli rñdetur φ non inferunt φ concilium sit maius papa. Et primo ad illā ex epistola ad ephe. 3. rñdetur φ ibi apostolus volens ostēdere a quo & ad quid & per quē vocati fuissent ipse & alii apostoli/dicit, mihi. n. omnium sanctorū minimo data ē gratia hæc/in gentibus euangelizare imperuestigabiles diuitias christi, & illuminare oēs quę sit dispēsatio mysterii abscondit a seculis in deo qui omnia creauit, vt innotescat principatibus & potestatibus ī cœlestibus per ecclesiam multiformis sapientia dei secundum præfinitionē seculorum quā fecit in christo iesu dño nostro, quasi dicat. nō solum hominibus fuit absconditū christi mysterium & maxime de vocatione gētium, sed etiam angeli non cognouerunt ad plenum donec prædicantibus apostolis fuit adimpletū. Vnde glo. ordi. ibi super verbum in cœlestibus/supplē

B do dicit. quia ibi primitus ecclesia fuit, quo post resurrectionē & ista ecclesia congregan da est vt simus æquales angelis dei. Et quod dicit apostolus per ecclesiam. i. per ea quæ dicta & facta sunt per apostolorum prædicationem. Dicit tamen ibi glo. nico. φ dictio per non importat hic causalitatem, sic intelligendo φ apostoli docuerint angelos de christi mysteriis: sed econuerso angeli docuerunt eos, per quos diuinæ reuelationes deferuntur ad homines, sed sic intelligendum est φ apostolis prædicantibus viderunt actu conuersionem gentium ad fidem quam ante sic non viderant intuitiue. Vnde prædicta authoritas modicū facit ad quæstionē de qua est sermo.

¶ Similiter ad secundam authoritatem apostoli primæ ad cor. 6. dicitur φ ibi apostolus quia corinthii contra fidei priuilegia spretis iudiciis & sententiis ecclesiasticis secularia fora & gentium leges sequebātur, ideo aduersus illud scribit, an nescitis φ sancti (.i. fideles perfecti) mundum iudicabunt? erunt enim assessores iudicis matth. 19. sedebitis & vos super sedes. 12. iudicantes &c. & si in vobis (.i. per vos) iudicabitur mundus, indigni estis qui de minimis iudicetis? quasi dicat per consequens multo magis digni estis iudicare

huiusmodi temporalia negocia quæ comparatiue sunt quædam minima. Et subiungit. nescitis φ angelos iudicabimus? scilicet approbando sententiam iudicis de punitiōe malorum angelorum, nam vt dicitur ioan. 16. princeps huius mundi iam iudicatus est scilicet iudicio diffinitionis, sed nondum iudicatus est iudicio pronūtiationis secundū hugo. car. vt vel dicit glo. nico. licet angeli mali habuerint suum principale iudicium a principio mundi, amē de hominibus quos ad malum incitauerunt recipient pœnam: & secundum hoc dicuntur etiam iudicandi a sanctis viris per approbationē sententiæ iudicis. Et subiungitur. secularia igitur iudicia si habueritis, contemptibiles qui sunt in ecclesia illos cōstituite ad iudicandum, quia vt dicit ibi nico. frequenter contingit vt illi qui parum sciunt de spiritualibus/clarius videant in temporalibus: propter quod talibus sunt occupandi, vt sapientes in spiritualibus/doctrinæ vacēt & contemplationi. sic. n. fecerunt apostoli act. 6. constituentes diaconos circa temporalia vt presbyteri liberius vacarent spiritualibus. Vnde ibi glo. ordi. aug. dicit. sapiētes igitur qui in locis consistebant fideles & sancti, non qui huc atq; illuc propter euangelium discurrebant, talium negociorum examinatores esse voluit: a quibus excusare nos non possumus ēt si velimus. christum enim testē inuoco, φ mallem per singulos dies certis horis aliquid manibus operari & cæteras horas habere liberas ad legendum & orandum vel ad agendum aliquid de diuinis literis, q̃ tumultuosissimas perplexitates causarum pati de negociis secularibus / vel iudicando dirimendis vel interueniendo præcidendis. D

¶ Vnde patet ex his φ authoritas apostoli non concludit maioritatē concilii ad papam: cum etiam inferiores episcopis qui sunt loco apostolorum/quotidie iudicent malos angelos eos exorcizando: vt de consec. di. 4. c. siue paruuli & c. sicut nostis, & de cogna. spiritua li. c. 2. in. 6. & c. si. ibi glo. de conse. eccle. vel alta.

¶ AD QVINQVAGESIMVM quintum & ad quinquagesimumsextum colligitur responsio ex dictis in octauo motiuo pro maioritate papæ (vbi ostenditur maioritas petri ad alios apostolos) & ex dictis supra in. 15. motiuo pro papa, & ex responsione superius data ad octauum motiuum: vbi euacuantur omnia quæ dicuntur in isto. 56. contrario. Et in dictis locis apparet qualis fue

rit illa suprema potestas data apostolis. Et ibi
A dem respondetur ad authoritates hic addu-
ctas: quæ pro maiori parte tendunt ad osten-
dēdū dignitatē & præeminentiam apostolo-
rū, sed non ostendūt ꝙ apostoli haberent po
testatem aut iurisditionē iudicandi de petro/
qui erat eorū caput & princeps. & dū ostēdūt
præeminentiā apostolorū, ostendunt & petri
præeminentiā/ qui erat vnus & caput eorum.
& virtualiter papę/ qui succedit petro: vt in. c.
1. de homi. in. 6. &. c. solitæ cū simil. de maio.
& obe. Nec aliqua dictarū authoritatū demō
strat apostolos fuisse petro in aliquo prælatos.
Et his authoritatibus hic adductis quarū ali-
quæ etiā supra in aliis motiuis adductæ sunt
ad corroborationē (vt in. 17. 18. 19. 20. 21.
&. 22.) ibidem etiam respondetur.

¶ [illegible] d rex. in ca. per venerabilem qui filii sint
legi. dicendum est ꝙ ex illo non probatur ꝙ
concilium sit maius papa, quantumcūꝙ in il
lo tex. ex authoritate deutero. 17. inferatur
ꝙ sacerdotes leuitici generis sunt episcopi &
cardinales qui habent iudicare difficiles cau-
sas. Quinimo ex illa authoritate innuitur po
tius contrariū/ ꝙ papa sit maior. tum ex eo ꝙ
sacerdotes leuitici generis dicit esse coadiuto
res papæ & vocatos in partem solicitudinis.
tum ex verbis deutero. ibi qui autem super-
B bierit nolens obedire sacerdotis imperio qui
eo tempore ministrat domino deo suo/ ex de
creto iudicis morietur. Per quem sacerdotem
doc. ibi intelligunt papam, cum ex illo tex.
colligunt papā habere imperium. ex quo col
ligitur ꝙ iudicium papæ est supra omnia a-
lia iudicia. Et glo. nicolai super authoritatem
adductam ex deutero. 17. in verbo surge &
ascende/ dicit. in his casibus & cōsimilibus re
currendum est ad superiores iudices scilicet
ad summum sacerdotem & iudicem populi
israel. & aliquando contingebat ꝙ vtrunꝙ of
ficium in vnam personam concurrebat: sicut
patet de heli. 1. regum. 4. sed vt plurimum
erant distinctæ personæ sicut & officia. & in
quibusdam quidem causis habebatur recur-
sus ad vtrunꝙ coniunctim, in quibusdam ve
ro diuisim ad alterum eorum: vt in spiritua-
libus ad summum sacerdotem/ & in tempo-
ralibus ad iudicem. & ex hoc inoleuit consue
tudo ꝙ ab inferioribus iudicibus ecclesiasti-
cis appellatur ad summum pontificem, & ab
inferioribus principibus & iudicibus secula-
ribus ad regem seu imperatorem: vt etiā dicit
hugo car. ibidē. Ad idē etiam glo. ordi. in ver
bo sacerdotis imperio, quæ dicit/ hoc est chri-
sti qui est sacerdos in æternū secundum ordi- C
nem melchisedec: qui vicarios sibi substituit,
quibus ait qui vos audit me audit/ & qui vos
spernit me spernit. Imo & tex. clare ostendit
superioritatem papæ, cū dicit venies ad sacer-
dotes leuitici generis & ad iudicem qui fue-
rit illo tempore. quod exponit glo. interli. &
hugo car. ibi ad iudicem. i. pontificem. vnde
præponit pontificem aliis.

¶ Illud psal. 44. cōstitues eos principes super
omnem terram glo. nico. exponit scilicet in
spiritualibus, quia constituti sunt episcopi
per diuersas orbis partes vt ibi dicit. vnde ex
dicta authoritate non colligitur quòd maio-
res sint episcopi congregati siue concilium
ipso papa.

¶ Ad id quod adducit ex. s. tho. in secunda se
cundæ. q. 87. ar. 1. rñdetur ꝙ ex hoc ꝙ præce
ptū de solutione decimarū cōtinetur in doctri
na apostolorum & in hoc præcepto non pōt
dispensari per papam, non sequitur ꝙ episco
pi qui successerunt in locum apostolorū &
consequenter concilium sit maius papa. Nā
illud præceptū apostolorum non tantum est
ab apostolis sed et de iure diuino in veteri le
ge: vt patet exo. 22. leui. 27. nu. 18. & deu.
12. vt ponūt canonistæ in. c. 1. &. c. in aliqui D
bus & in ru. de deci. Et similiter ex præcepto
euangelii: vt dicit ibi. s. tho. & allegat math.
10. ca. & apostolum primæ ad corin. 9. Vn-
de hoc præceptum non tam est apostolorum
ex primordiali institutione q̄ ex confirmatio-
ne & demonstratiua prædicatione. quod præ
ceptum etiā est romanorum pōtificum in in-
finitis iuribus. Et si papa nō pōt in hoc præ-
cepto dispensare, nō sequitur ꝙ propterea sit
inferior concilio: quia multa sunt præcepta a-
postoli in quibus nō dispēsatur (vtputa quæ
obligant semper & ad semper. 15. q. 1. c. sunt
quidā) & tamē ex hoc nō sequitur ꝙ papa nō
sit maior epis/ & cōsequēter concilio: quia di
spēsatio non debet esse dissipatio. sicut. n. dicit
apostolus ptās est data nō ad destructionem
sed ad cōstructionē. 2. ad corin. 10. &. 13. Tol
lere aūt penitus præceptum de soluendis deci
mis esset destruere & non construere, & esset
directe cōtra papalē potestatē, quæ est ad con
struendum & conseruādum dei præcepta. Et
licet papa non dispenset tollendo ius decimā
di, nec concilium etiam potest illud tollere,
nec in eo dispensare, ex quo magis arguitur
minoritas concilii & maioritas papæ: qui ali
quo modo potest limitare tale præceptum,
quod non potest facere concilium. Quomo-

A doautem etiam circa præceptũ de soluendis decimis limitatiue possit papa dispensare, dicitur in.d.c.a nobis de deci. & dixi aliquid supra in responsione ad. 54. contrarium.

¶ Ad illud matth. 5. vos estis sal terræ &c, & illud ioan. 15. ego sum vitis vera &c. respondetur ꝙ ex hoc ꝙ dicta verba directa in petrum & alios apostolos/ compræhendunt petrum & eius successores, non sequitur si contingat aliquem ex successoribus petri fieri sal infatuatum seu vitem non ferẽtem fructum ꝙ concilium possit illum deponere aut amouere: sed seruanda sunt remedia quæ supra adducta sunt in.q. de papa incorrigibili, quia licet in eo habeat locum dictũ euangeli cũ non tñ est qui possit eũ iudicare: vt in.c. nemo. 9.q.3. cum sequen. quia non habet superiorem: vt in.c. licet de elec. cũ simil. Et ad hoc plene supra dictũ est in expositiõe authoritatis matth. 18. si peccauerit i te frater tuus &c.

¶ Ad priores authoritates apostoli rñdetur ꝙ illę inferunt excellentiã spiritualẽ datam apostolis: & nihil dicunt quod arguat maioritatẽ cõcilii ad papã. Ad illud quod infertur ex dicto apostoli. 2. ad corin. 10. ꝙ apl'is data est ptãs destruendi consilia, respõdetur ꝙ nõ sic simpliciter intelligit, sed de consiliis cal

B lidis seu fraudulẽtis dęmonum & hominum secundũ glo. ordi. ibi. Quæ super verbũ munitionũ dicit. munitiones sunt corda infideliũ quæ diabolus obtinet/ & munit diuersis erroribus ne verbũ dei possit intrare per fidẽ &c. Quo ad alias ãt authoritates, qualis fuerit suprema ptãs & iurisditio data apostolis & ecclesiæ/ & q̃uo intelligenda sint quæ ad hoc adducunt, plene discutitur in illo. 8. &. 15. motiuo pro papa.

¶ Ad illud quod infertur ex authoritate apostoli ad ephe. 4. ꝙ cõmissio quã ibi tangit apostolus est eadẽ cum illa matth. vl. & vltima facta per christũ: & sic ꝙ per authoritatem ioan. vl. pasce oues meas non põt intelligi data ptãs soli petro & successoribus eius/ ita ꝙ iudiciũ vnius preferri debeat iudicio oĩum aliorũ de corpore ecclesię simul in cõcilio gñali congregatorũ: quia quos dñs ad opus ministerii & ædificationẽ ecclesiæ instituit vltimate/ voluit durare vsq ad cõsummationẽ seculi. Respõdetur ꝙ ista illatio non est bona: quia licet christus vltimo ascendens in cœlũ dederit quosdã apostolos & quosdã prophetas & quosdã euangelistas & quosdã pastores & doctores ad opus ministerii in ædificationẽ corporis chr̃i, non ex hoc sequitur ꝙ apostolis simul fuerit data ptãs supra petrũ. nec aliquod

C hic h̃r verbũ per quod appareat data ptãs iurisditionis exterioris & administratiõis: imo oĩa inferunt ptãtem spiritualẽ in ędificationẽ corporis chr̃i mystici (hoc est ecclesię) donec occurramus oẽs in vnitatẽ fidei & agnitionis filii dei. Ecce ꝙ ista authoritas nihil loquitur de ptãte aliqua tunc data apl'is. & ideo modicũ facit ad propositũ/ ꝙ cõcilium sit maius papa

¶ ITEM ad. 56. de authoritate bernar. ad eugе. cõceditur ꝙ nõ sit i vno tm̃ vniuersa ptãs: quia ex quo messis multa vnus non sufficeret operarius: & propterea apostoli elegerũt 72. vt dicit tex. in.c. in nouo. 21. di. Et textus met ber. oñdit maioritatẽ papæ ad cæteros alios ep̃os & prælatos: cum dicit non ergo tua sola ptãs/ sunt & mediocres sunt & inferiores. Ex quo patet ꝙ s'ctus ptãtem papę esse superiorẽ oĩbus aliis: & consequenter concilio. ¶ Nec dicatur ꝙ ista ptãs sit ita vnita vt non possit nisi per oẽs simul ministrari: quia ridiculũ esset hoc dicere, & esset contra dictã authoritatẽ ber. dicentis sunt & mediocres sunt & inferiores. Ex quo apparet in aliquibus exercitiũ ptãtis dari mediocribus & in aliquibus aliis magis inferioribus.

D ¶ Ad illud quod d̃r ꝙ paulus restitit petro in faciẽ/ rñsum est in.d. 8. motiuo. & ibidẽ similiter de illo quod d̃r in præfatione missæ/ videlicet vt gregem tuum &c. & aliquid in responsione ad. 22. motiuum.

¶ AD quinquagesimũseptimum motiuum de.c. oĩbus. 24.q.1. rñdi ad longum in.d. 8. motiuo pro papa. & ad authoritatem matth. 18. ibi relatã in.d.c. oĩbus/ alias in solutione 18. motiui rñsũ est. Et de illo latissime dictũ est in vltimo motiuo pro papa: vbi ẽt interpositis aliqbus de ptãte clauiũ/ iterum vltimo reuertor ad illam authoritatem matth. 18. latius illam declarando.

¶ AD quinquagesimũoctauum de authoritate isa. rñdet ꝙ ibi per clauẽ sup humerum eius possumus intelligere sceptrum regni & signũ victoriæ. i. crucẽ quã chr̃us in suo proprio portauit humero: vnde factus est principatus super humerum eius secundum glo. ordi. ibi. Quæ etiam super illud & aperiet/ dicit. vnde quia aperit & nemo claudit/ claudit & nemo aperit, quod in passione reserauit claudi nõ poterit & quod in ceremoniis clausit nemo aperiet. Et ibidẽ ẽt dicit ea. glo. ꝙ isa. vocat domũ dauid domũ dñi i qua erat aurea clauis. Vnde ibi nõ capitur clauis pro ptãte ecclesiastica. & si capimus secundum

glo.interli.ibi pro sciētia scripturarū,nihil fa,
A cit pro maioritate concilii ad papam.
¶ Ad authoritatē iob.12.licet nō repiā docto
res q̄ īducāt illā authoritatē ad hoc,sed ad cor
da hoīm bñ vel male agētiū/quorū cogitatio
nes & cōsilia destruit vel ædificat includit vel
aperit deus secundū suā prouidētiā: nihilomi
nus si volumus eā trahere ad ecclesiā,dico ꝙ
oportet illā intelligere de ecclesia simul cū pa
pa & collectiue non cōparatiue ad papam.
¶ Ad.c.sancta &ad alia iura similiaquę habēt
25.q.1.supra alias respōsum est in respōsione
ad.4.& ad.26.cōtrariū.loquit̄.n.c.sancta.15
di.de cōciliis in q̄bus dānatæ fuerunt diuersæ
hęreses:quę gregorius ꝓfitetur se suscipere&
venerari sicut quattuor libros euangelii in.c.si
cut/& in.c.sancta ea.15.di.
¶ A D Quinquagesimūnonū de.˚c.diffini,
mus,dicendū est ꝙ tex.ille nō loquit̄ sicut in,
ducitur:sed tm̄ dicit ꝙ nullus audeat quenq̄
patriarcharū inhonorare/aut amouere a pro,
prio throno tētare/ꝑcipue papā.Vñ vt iacet/
potius ꝓbat ꝙ nullus de facto debet inhono
rare aut eiicere a sede vel suo ordine sedendi
īmediate post papā p̄riarchas/nec papā a prin
cipali sede.Ideo licet ꝓhibeat inhonorare ali,
quos patriarchas aut romanos pontifices(qđ
ad factū referē)nō ex hoc sequitur ꝙ alias pos
B sit q̄s iudicare de papa. Et ibi synodus hoc sta
tuit,quia cū alias alexādrina ecclesia ꝓferretur
cōstātinopolitanæ/& postea statutū fuisset vt
constantinopolitana teneret primū locū post
romanā(vt in.c.antiqua ibi glo.de priui.& in
glo.summę eiusdē.22.di.)aliqui forte labora
bant ad hoc vt alexādrina sicut antea teneret
primū locū post romanā & nō cōstantinopo
litana.& ꝓpterea in eadē synodo cōstantino,
politana.8.(de quo ī.d.c.diffinimus)fuit ite
rū statutū vt nullus oīno tentaret amouere a
propriis sedibus patriarchas/& pręsertim san
ctissimū senioris romæ papam. Et ibi supplet
eardi.sancti sixti quia huius eiectio solius dei
iudicio reseruatur:vt ī.c.eiectionē.79.di.Igi
tur potius ibi innuitur maioritas papæ q̄ con
cilii.
¶ A D Sexagesimum respondetur ꝙ quan,
tumcunq; papa sit criminosus & incorrigibi,
lis dummodo non veniat contra fidem / non
habet superiorem: vt alias dictum est per ca.
nemo.9.q.3.& quæ dicuntur in cap.si papa
40.di.¶ Et quod dicit bernar.ꝙ pontifex nō
vt dominans esse debet sed vt administrator/
conceditur:quia solus christus est dominus
rerum spiritualiū:vt.16.q.1.c.quoniam quic
quid,& cap.cum ex eo ibi glo.de elec.in.6.& C
vide quod dicitur in responsione ad.29.mo,
tiuum:vbi etiam de authoritate bernar.& vi,
de etiam quod dictum est in responsione ad
23.contrarium:vbi tractatur authoritas euā,
gelii de cōtentione inter apostolos de prima,
tu matth.18.¶ Et quod dicitur ꝙ qui non
vult ministrare solicite sed dominari/& apo,
stolatum & dominatum perdere debet/& ꝙ
ligandi ac soluendi potestate se priuat qui hāc
pro suis voluptatibus & nō subditorum mo,
ribus exercet,intelligitur quo ad deum pro,
pter peccatum.non ꝙ sit aliquis superior pa,
pæ qui ipsum habeat priuare:qui si efficitur
tyrannus,data sunt remedia plura quæ sunt
tenenda contra eum sine depositione.
¶ A D SEXAgesimumprimum de moyse
& aharon dicendum est ꝙ moyses repræsen,
tabat christum / cuius vices papa gerit in ter,
ris.vnde dicit moyses deutero.18.prophe,
tam de medio tui ex fratribus tuis sicut me/su
scitabit tibi dominus deus tuus:ipsum audies
Similiter aharon repræsentabat christum.
nam deutero.28.super illud applica ad te a,
haron fratrem tuum cum filiis eius de medio
filiorum israel vt sacerdotio fungantur mihi,
dicit glo.bedæ ꝙ sicut tabernaculum cum or D
namentis & vasis suis significat ecclesiam pul
chra virtutum & personarum varietate distin
ctam,ita summus tabernaculi sacerdos aha,
ron christum verum pontificem qui semetip
sum obtulit pro nobis.Aliter igitur moyses
& aliter aharon christum significabat:quia
moyses significabat christum vt legislatorem iu,
xta illud isa.23.dominus enim iudex noster,
dominus legifer noster,dominus rex noster.
aharon vero significabat christū vt summus
sacerdos:iuxta illud psal.109.tu es sacerdos
in æternum secundum ordinē melchisedec
Dato igitur ꝙ moyses fuerit maior potestatē
aharon,potest dici ꝙ potestas moysi non so,
lum fuit imperialis in legislatione sed etiam
sacerdotalis in votorum populi oblatione.
Vnde glo.super illud psal.98.moyses & aha
ron in sacerdotibus eius/dicit.moyses sacer,
dos fuit quia etsi nō hostias/vota populi ob
tulit & pro populo supplicauit.Repñtabat
igitur moyses sicut & aharō christum,cuius
papa gerit vices:vt in.c.1.de homi.i.6.& in
c.ad aposto.de re iudi.eo.li.Vnde ex præmis
sis non concluditur ꝙ papa sit inferior impe
ratore,imo potius contrariū:& per cōsequēs
non concluditur ꝙ sit inferior concilio.
¶ Ad sexagesimumsecundum dicendum est

A ꝙ appellatio interposita pro causis minimis & leuibus nõ est ad papã deferenda:vt in.d. §.deniꝗ extra de appel.sed pro causis graui bus & arduis quæstionibus oĩs appellatio po test deferri ad papam.xi.q.1.c.quicunq. Ad hoc quod dicitur in.c.cuncta per mundũ.9. q.1.c.ad romanam el.2.2.q.6.quod dicitur in.c.licet ex suscepto de fo.compe.& quod di citur post glo.in.c.si clericus laicum,& in.c. ex transmissa de fo.compe.

¶ Ad sexagesimũmtertiũ respondetur ꝙ tex. in.c.cũ ad verum/ non probat ꝙ imperator sit maior q̃ papa.Imo cõtrarium probatur & ibi & in.c.sequen.& in.c.duo sunt/ & in.c.si imperator.96.di.& in cle.1.de iureiu.& in cle.pastoralis circa fi.de re iudi.vbi papa dicit nos rã ex superioritate quã ad imperium nõ est dubium nos habere q̃ ex potestate in quã vacante imperio succedimus imperatori &c. Vide albericũ in epistola inter claras,& ol dra.in consi.180.Et ꝙ papa vacante imperio habeat plenam in temporalibus iurisditionẽ, vide aluarot.in.c.1.episcopum vel abbatem. & bal.in proœ.ff.Imo deponit imperatorem (vt ĩ.c.ad apostolicę de re iudi.i.6.& aluarot. in.d.c.1.)& exeõmunicat qñ vult eum:vt in d.c.si duo.Et ꝙ vacante imperio omnis iuris

B ditio deuoluatur ad papã,est extrauagans io an.22.quę incipit si fratres.& moderni ponũt in.c.licet ex suscepto de foro cõpe. Et de ma ioritate papę ad imperatorẽ/ hr̃ in.c.cũm quę el.2.per osti.& per eundẽ in.c.per venerabi lem in versi.rationibus qui filii sint legi.Et est tex.eĩ iis quæ ibi dicuntur in.c.solitæ de ma io.& obe.vbi patet ꝙ tantum excellit digni tas pontificalis imperiũ q̃tum splendor solis splendorem lunæ,quæ a sole lucẽ recipit.Sũt igitur potestates distinctæ:vt.d.c.cum ad ve rũ & c.duo &.c.si imperator.Et maior est põ tificalis,quæ habet vtrunꝗ gladiũ.de quo in c.inter hæc.33.q.2.&.c.nouit de iudi.&.c. cũm quæ el.2.qui filii sint legi.De cuius præ minentia & superioritate ad reges & princi pes seculares,vide cardi.de turre cre.in.c.cer rũ.10.di.& de eiusdẽ suprema ptãte per eun dẽ in.c.cũ ad verum.96.di.& in.2.li.de eccle sia,in quibus locis vr̃ concedere ꝙ papa tan tã habeat iurisditionẽ in tẽporalibus in toto orbe q̃tam necessitas ecclesiæ & guberna tio dñici gregis exigit.Propterea istud contrariũ ita facit contra conciliũ sicut contra papam: quia si maior esset ptãs imperialis q̃ ecclesia stica,similiter cõciliũ quod recipit ptãtem ab ecclesia & illã repũtat(vt sæpius diximus,&

ponit in.c.significasti de elec.)diceret inferi' C imperatore. Et ꝙ imperiũ non sit a deo nisi permissiue/& consequenter ꝙ papalis ptãs sit maior qã immediate a deo per verba pasce oues meas ioan.vl.vide plene per alberi.in.l. cunctos populos.C.de sum.tri.& ibi ẽt ponit bal.& alii moderniores.Et magis late ꝙ papa sit supra imperatorẽ ẽt in tẽporalibus,vide a lexandrinũ in.c.cum ad verũ.96.di.vbi etiã ꝙ ptãs imperialis deriuatiue sit a papa.Et idẽ in.c.si impator ea.di.per eundẽ.Et idẽ finali ter dicit alberi.in.l.bene a zenone.C.de qua drien.præscrip.

NOn obstat prædictis quod dicitur ab aliquibus(in qua opinione semper fu it abbas sicu.& tam theologi q̃ iuristę basilien.)ꝙ papa est caput ecclesiæ ministeria le ratiõe ministerii petro cõmissi,& ꝙ habet præeminentiam & superioritatem in ecclesi as particulares sed non in vniuersalem eccle siam cuius solus christus dr̃ caput: & ꝙ iura dicentia papam esse caput omnium ecclesia rũ vel totius ecclesiæ/exponi debent.i.omniũ particularium ecclesiarũ.quia ista fuit vna ca uillosa inuentio contra authoritatem papæ & romanæ ecclesiæ:quæ si bene consideretur est etiam falsa conclusio. Tum quia cum oĩa iura loquantur per dictionem omnium seu D similem (vt in.c.nõ decet.12.di.cum simil.) quæ ex sui natura est dictio vniuersalis col lectiua(.l.hæredes mei.§.cum ita.ff.ad tre bel.19.di.si romanorum.c.vt circa de elec. in.6.)non solum complectuntur particula riter & distributiue omnes ecclesias,sed etiã vniuersaliter & collectiue.Et posito ꝙ possit exponi omnium ecclesiarũ.i.particularium l.in summa.ff.de statu homi.tamen ad.c. quis.21.di.non datur responsio qui tex.dicit ꝙ q̃uis vniuersæ per orbẽ catholicę ecclesiæ/ sint vnus thalamus christi(& sic ponit illas v nitas)tamen romana ecclesia illis prælata est. Ecce ꝙ præponit ecclesiam romanã vni tha lamo christi qui constat ex omnibus ecclesiis orbis simul vnitis. Nec aduersatur ꝙ tex. di cit romanam ecclesiam cæteris prælatã & nõ diciteã prælatam vniuersali ecclesiæ & sic col lectiue: qã est facere vim in verbis/ cũ dictio cęteris possit capi distributiue & collectiue ꝑ cæteris simul iunctis,pro hoc glosa in.l. non solum.§.quæritur.ff.de procura.21.distin. ca.de libellis.56.di.c.apostolica& sequen.ibi cæteras.i.oẽs. Vnde dicit.s.tho.in opus.cõtra impug.reli.c.3.in fi.ꝙ christus romanæ eccle siæ cõtulit hoc priuilegiũ vt oẽs ei sicut chri

sto obediant. & qui hoc romanæ ecclesiæ pri
A uilegiũ ab ipso summo oĩm ecclesiarũ capite
traditũ auferre conat/hic proculdubio in hæ
resim labitur: fidẽ quippe violat qui aduersus
illam agit quæ est fidei mater. 22. di. c. oẽs. Et
tex. in. c. rogamus. 24. q. 1. dicit petrũ caput to
tius ecclesiæ/ad euincendũ ꝙ nõ intelligitur
singulariter.

¶ Tũ etiã quia istud videt contra extrauagan
tẽ vnã sanctã. vbi dicit, dicẽte dño ipsi petro
pasce oues meas, meas inqt gñaliter & nõ sin
gulariter has vel illas: per qd intelligit ei cõ
misisse vniuersas. c. solitæ de maio. & obe. Et
clarius demõstrat illa extrauagans ꝙ papa est
caput vniuersalis ecclesiæ, nõ dico per respe
ctũ ad particulares ecclesias ipsius vniuersita
tis sed ad ipsam vniuersitatẽ simul iunctã: quia
primo designat vnitatẽ ex vnitate vnius ouilis
& vnius pastoris ioan. 10. 23. q. 4. c. tres per
sonas. & ex vnitate arcæ quæ ecclesiam figu
rabat: vt declarat aug. in li. 15. de ciuitate dei
ca. 26. & s. tho. in proœ. epis. ad thes. & dici
tur. 1. pe. 3. Item (vt dicta extrauagãs dicit)
sponso in canticis proclamãte vna est colũba
mea / perfecta mea, vna est matri suæ/ electa
genitrici suæ: quæ vnũ corpus mysticũ repræ
sentat cuius caput chrs. Et infra, hæc est tuni
ca illa dñi incõsutilis quę scissa nõ fuit sed sor
B te prouenit: igitur ecclesię vnius & vnicę vnũ
corpus/vnũ caput (nõ duo capita quasi mon
strũ) chrs videlicet & christi vicarius petrus
petriꝙ successor, cui oẽs subesse tenentur de
necessitate salutis. Vñ christus & eius vicari⁹
pro vno reputant. Quod etiã ponit. s. tho. in
trac. cõtra impug. reli. in. 4. c. vbi dicit, ideo pa
pa qui obtinet vicẽ veri sponsi in tota ecclesia/
vniuersalis ecclesiæ spõsus dicitur: eps autẽ
suę diœcesis, pbyter vero suæ parochię. vñ &
diœcesis spõsus papa est & eps parochię: nec
tñ pprer hoc sequit ꝙ sint plures spõsi vnius
ecclesiæ: qa sacerdotes suo ministerio coope
rãtur epo tanꝗ principali, & similiter epi pa
pæ, & ipse papa christo. vñ christus papa eps
& sacerdos / non reputant nisi vnus sponsus
ecclesiæ. Sic ergo papa est vniuersalis ecclesię
põtifex & caput corporis mystici ecclesię/nõ
solum respectu singularium ecclesiarum vel
personarũ sed etiam respectu vniuersitatis si
mul iunctæ. Et hoc bene pbat tex. in. c. loqui
tur. 24. q. 1. vbi præficit ecclesiæ vnum caput.
Et ꝙ sit vnũ caput, patet quia papa est caput
vt vicarius christi: & sic christus & papa pro
vno reputantur. c. 2. de consue. in. 6. ca. 1. de
offi. vicarii. eo. li. ca. præcipimus. 93. di. Qui
autem non ponit papam caput vniuersalis ec C
clesiæ, ponit scissurã in ecclesia & duo capita:
quia ponit papam caput singularium ecclesia
rum & non vniuersarum simul, & quia tunc
ponit ecclesiam sine capite, ponit etiam conci
lium sine capite: & tamen nullus negat papã
esse caput concilii, sine cuius authoritate non
potest concilium subsistere. 17. di. per to. Et
sic venit contra articulum fidei & vnã sanctã
catholicam ecclesiam.

¶ Nec obstat si dicatur ꝙ christus est caput:
quia cum ecclesia sit vnum corpus mysticum
(de consecra. di. 1. ca. ecclesia) oportet conse
sequenter ponere ꝙ habeat vnum immedia
tum caput homogeneum. i. eiusdem naturæ
& eiusdem status & conditionis: vt scilicet sit
visibile & cõuersatiuũ cum corpore cuius est
caput. Vnde marsilius de padua qui dixit ꝙ
christus nullũ caput dimisit ecclesiæ, fuit con
demnatus per sedem apostolicam: vt patet in
extrauaganti ioannis. 22. quę incipit licet iu
xta doctrinam apostoli. Et similiter ioannes
huss in concilio cõstantien. per martinũ quin
tum: quia asserebat non esse scintillam appa
rentiæ ꝙ oporteat esse vnũ caput in spiritua
libus regens ecclesiã quod semper cũ ipsa ec
clesia militante conseruetur & conuersetur. D
contra quod determinauit martinus petrum
fuisse caput sanctæ ecclesiæ catholicæ, & cõ
sequenter successores eius. Et dicendo catho
licæ ecclesiæ/dicit ecclesię vniuersalis: quia ca
tholicon græce idẽ est quod vniuersale latine
dicit cardi. in trac. de potestate papæ li. 2. c. 22
&. 25. Facit etiã ad hoc tex. i. c. in nomine do
mini. 23. di. vbi papa dicitur põtifex romanę
& vniuersalis ecclesiæ: & sic nõ tñ singulariũ
ecclesiarũ sed in concreto ipius vniuersitatis.
Itẽ ad idem sunt oĩa illa iura quę dicunt papã
tenere vicem dei in terris, in cap. ad aposto
licæ de re iudi. in. 6. ca. vnico vt eccle. benefi.
ca. penul. & fi. de transla. præla. cum similibus.
Ad idem est tex. in cap. vbi periculum in. §.
cęterũ de elec. in. 6. qui dicit papã esse vicariũ
iesu christi/successorẽ petri/rectorem vniuer
salis ecclesiæ & directorẽ gregis dominici.

¶ Et ꝙ papa nõ solũ in particulares ecclesias
sed in totã ecclesiã christi obtineat vniuersale
prælationem, ponit. s. tho. in trac. contra erro.
græ. c. 66. dicens, legitur in calcedonen. con
cilio ꝙ tota synodus acclamauit leoni papæ,
leo sanctissimus / apostolicus & icumenicus
(id est vniuersalis) patriarcha per multos an
nos viuat. Et chrysostomus super math. di
cit, filius quæ patris est & ipsius filii potesta

tem petro vbiq; terrarum concessit: & homi
A ni mortali omnium quæ in cœlo sunt dedit
authoritatē, dando eidem claues ad hoc vt ec
clesiā vbiq; terrarū amplificet. Et super ioā. in
homili. 85. iacobum localiter in loco termi
nat, petrū āt totius orbis ordinat magistrū &
doctorē. Et cyrillus alex. epis. in li. 2. thesau.
(quem ad propositum cōtra detrahentes ptā
ti papæ inducit. s. tho. in. trac. contra impug.
reli. in. c. 3. circa fi.) dicit, vt membra manea-
mus in capite nostro apostolico throno ro-
manorū pontificū, a quo nostrum est quære-
re quid credere & quid tenere debeamus, ip-
sum venerantes/ipsum rogantes pro oībus:
quoniam ipsius solum est repræhendere cor
rigere & loco illius ligare qui ipsum ædifica-
uit, & nulli alii quod suum est plenum sed ei
soli dedit: cui oēs iure diuino caput inclinant
& primates mundi tanq̄ ipsi dño iesu christo
obediunt. Item papa pōt facere quicquid pōt
deus: christus. n. non fuisset diligens paterfa
milias, si non dimisisset in terra aliquem loco
sui qui exigentibus causis posset omnia fa-
cere quæ posset ipse christus: vt dicit abb. in
c. venerabilem in. 7. col. de elec. referendo in
no. idem dicentem in. c. ad apostolicę circa fi.
de re iudi. & in. c. quod super iis de vo. Item
B facit φ petrus per illud ioā. vl. pasce oues me
as factus fuit vniuersalis pastor. Nec obstat φ
dñs non dixit pasce ecclesiam meā: quia vni-
uersalis ecclesia nihil aliud est q̄ grex domi-
nicus & collectio fideliū, de conse. di. 1. c. ec-
clesia. Item a christo dictū est petro/super ple
bem meā principem te constitui. Item beda
super illud ioan. 1. intuitus aūt eū iesus &c.
dicit, intuitus est eū non exterioribus ocu-
lis solum, sed & ęterno diuinitatis intuitu vi-
dit cordis eius simplicitatē. & animi sublimita
tem, cuius merito cunctæ esset præferendus
ecclesiæ. Non dicit particularibus ecclesiis or
bis, sed ecclesiæ vniuersali. Et hoc probat tex.
in. c. considerandū. 50. di. & ponit aug. super
psal. 49. vbi exponens illud deus deorum lo
quutus est & vocauit terrā/ & de christo lo-
quens dicit. deinde quadragesima. s. ascensio
nis die commendans beato petro ecclesiam. i.
terram a solis ortu vsq; ad occasum, ne habe
rent excusationem qui volunt in schismate
deperire. Et hac ratione videtur inno. velle
in. c. quod super de vo. φ papa sit vniuersalis
pontifex, allegat illud domini est terra & ple
nitudo eius, orbis terrarū & vniuersi qui habi
tant in eo. Et subiicit φ eum christus habue-
rit super omnes potestatem (iuxta illud psal.
deus iudiciū tuum regi da) & papa qui est e- C
ius vicarius/habet plenam ptātem in omnes
non solum fideles sed etiam infideles vniuer
saliter: quia aliter christus non videretur fuis
se diligens paterfamilias nisi vicario suo quē
in terra dimittebat/plenam potestatem super
oēs dimisisset. Et ideo dicitur φ papa habet
potestatem non solū super terrestria celestia
& infernalia sed etiam super angelos bonos
& malos. de quo vide feli. in. c. canonū in prin.
de consti. Item hoc idem insinuat sixtus papa
primus, qui in. 2. epistola sic scribit. sixtus vni
uersalis apostolicæ ecclesiæ epūs in dño salu
tem: vt refert beatus isidorus in li. concilio-
rum. Et victor papa qui in epistola de pascha
te &c. sic scribit. victor romanæ ac vniuersa-
lis ecclesiæ archiepiscopus theophilo episco-
po &c. Et pontianus papa in epistola de fra-
terna dilectione &c. sic dicit. pontianus san-
ctæ & vniuersalis ecclesiæ episcopus omni-
bus recte dñm colentibus &c.

¶ Idē ēt. s. tho. in trac. cōtra impugnan. reli. re
spōdendo ad. c. ecce. 99. di. dicit, φ āt papa
vniuersalem pontificem se prohibet nomina
ri, non ideo est quia ipse non habeat authori
tatem immediatam & plenam in qualibet ec
clesia, sed quia non præficitur cuilibet particu
lari ecclesiæ vt proprius & specialis illius ec- D
clesiæ rector, quia sic cessarent oīm aliorum
pontificū ptātes. & hoc. c. inductū nullus pro
ratiōe iducit. Ita refert car. de tur. cre. in. 2. li.
de po. pa. c. 16. in fi. & dicit dictus sanctus in
supradicto trac. in. c. 4. post mediū. Ad quod
vide quæ dicta sunt in responsione ad. 36. cō
trarium. Item & leo papa in quadam epi-
stola ad palestinos in prin. sic dicit. solicitudi
ni meę quam vniuersali ecclesiæ omnibusq;
eius filiis debeo. Ecce φ dicit vniuersali & nō
singularibus.

¶ Item dicere papam caput singularium ec-
clesiarum orbis & nō omnium collectiue, vi
detur vna trupha: quia hoc est ponere vnum
caput sine assignatione alicuius corporis, sed
tantum singulariter ecclesiarum & persona-
rum. vel est ponere φ sit caput diuersorum
corporum. s. singularium ecclesiarum & per
sonarum: & sic ponere ecclesiam quæ est v-
num corpus esse diuersa corpora, quod esset
facere ecclesiā monstruosam. Item dicere pa
pam caput singularium & particularium ec-
clesiarum & non omnium collectiue, est im
plicare contradictionē: cum ecclesia vniuer-
salis non sit aliud q̄ omnes ecclesiæ catholicæ
in vna fide christi vnitæ (vt in cap. loquitur

24.q.1.&.c.q̃uis.21.di.)ſeu omniũ catholi-
A corũ collectio & vnio.c.ecclefia de cõſe.di.1.
Vñ ſi eſt caput oĩm ſingulariũ ſeu pticulariũ
eccleſiarũ & perſonarũ eccleſiæ ,hoc ipſo eſt
caput ſingulariũ ſimul vnitarũ.Ex quo ſequi-
tur ꝙ ſit caput omniũ collectiue & vniuerſali
ter ac ſimul:quia eſt caput eccleſiæ,quæ eccle
ſia eſt corpus myſticũ quod cõſtat ex omnib⁹
ſingularibus & particularibus eccleſiis & per
ſonis.¶ Nec põt iſtud nomẽ eccleſia indefini-
te ſumptum accipi diſtributiue pro ſingulari
bus eccleſiis:quia licet cum ſignũ vniuerſale
cadit ſuper nomẽ cõmune nõ collectiuũ/poſ
ſit fieri diſtinctio ꝙ aliqñ collectiue & aliquã-
do ſingulariter capiatur(vt verbi gratia iſta p
poſitio oẽs apoſtoli chriſti ſunt.12.ſi collecti
ue accipiatur ſignũ vniuerſale omne / eſt ve-
ra:ſed ſi ſumat̃ diſtributiue eſt falſa.& econ-
tra iſta ſortes eſt fortior oĩbus hominibus/di-
ſtributiue eſt ſeu põt eſſe vera,collectiue aũt
eſt falſa)tñ qñ cadit ſuper nomen collectiuũ
(vt eſt eccleſia/plebs/populus/ familia/grex/
collegiũ / conciliũ & ſimilia)nunq̃ tale ſignũ
capitur diſtributiue:quia eſt contra naturam
nominis collectiui.

¶AD ILLVD quod dicitur ꝙ eſt mini-
ſteriale caput:& ſic miniſter,ergo non ſupra
eccleſiam. reſpondetur ꝙ non eſt ſimpliciter
B miniſter ſed cũ poteſtate vicariatus chriſti.er
go vt illam poteſtatẽ chriſti obtinẽs & illũ re-
præſentãs/eſt maior.ſicut etiã in inferioribus
vicarius alicuius ordinarii nõ dicitur nudus
miniſter illius,ſed eadẽ fungitur ptãte qua il-
le cuius eſt vicarius,& eodẽ modo habet or-
dinariã poteſtatem:vt in.c.cleros & in.c.ſua
de offi.vica.&.c.1.eo.ti.in.6.&.c.2.de conſue.
eo.li.cum ſimil.Vnde ex his manifeſte patet
non eſſe verũ ꝙ papa ſit tantum miniſteriale
caput eccleſiæ:ſed eſt caput eſſentiale poten-
tiale & authoritatiuũ vniuerſaliter totius cor
poris eccleſiæ.ſicut.n.chriſtus eſt caput eccle-
ſię(vt in clc.1.de iureiu.)ſic & papa eius vica
rius dicitur caput eccleſiæ:vt in extraua. vnã
ſanctam in.§.igitur/ibi eccleſię vnius & vni-
cæ vnum corpus vnũ caput , chriſtus videli-
cet & chriſti vicarius petrus petriq; ſucceſſor.

¶Ad illud quod dicitur ꝙ eccleſia habet obe
dire papæ in iis quæ pertinent ad ædificationẽ
& nõ in pertinentibus ad deſtructionem ec-
cleſiæ.reſpondetur ꝙ licet non ſit obediendũ
papæ vbi non põt ſine peccato ei pareri (vt
dicit abb.in.c. cum teneamur de præben. &
moderni in.c.ſi quando de reſcrip.& in.c.non
ſemper & in.c.iulianus, xi.q.3. vt ſi præcipit
aliquid iniuſtum quod cõtinet hæreſim / vel C
ex quo præſumitur vehemẽter turbandus ſta
tus eccleſiæ vel alia mala ventura,dicit glo.in
c.per principalem.9.q.3.& ioan. an. poſt in-
no.& coĩter doc.in.c.inquiſitioni de ſen. ex-
com.vel quando diſpenſaret contra vniuerſa
lem ſtatũ eccleſiæ,vt dicit archi.in.c. ſunt qui
dam poſt glo.25.q.1.vel vbicunq; decolora-
retur vniuerſalis ſtatus eccleſiæ,ponit mihi in
verbo papę non eſt obediendũ)ex hoc tamẽ
non ſequitur ꝙ conciliũ ſit maius papa:quia
his & ſimilibus caſibus põt reſiſti papæ(vt di-
ctum eſt in remediis datis quando papa eſt
incorrigibilis)ſed tamen concilium non ha-
bet ptãtem ſupra eum ad deponendũ niſi in
caſu hæreſis:vt dicitur.40.di.c.ſi papa. Imo
per hoc magis oſtenditur ꝙ papa eſt maior:
quia ex eo ꝙ non habet ſuperiorem/ & non
eſt qui poſſit via iuris procedere cõtra eum,
fit ꝙ de facto debet ei reſiſti.alioquin aũt præ
cepto etiam iniuſto papæ eſt obediendũ:vt
ponit inno.oſtien.ioan.an.d.anto.& abbas in
d.c.inquiſitioni de ſen.excõ.quia licet præce-
ptũ ſit iniuſtum,ſi non continet in ſe peccatũ
debet obediri,niſi ex obedientia rationabiliter
timeretur aliquod magnũ malũ:vt quia per
illud turbaretur ſtatus vniuerſalis eccleſiæ. D
¶ Et per hoc dicit abbas in.d.c.inquiſitioni/ꝙ
multum excuſabantur cardinales qui diſceſ
ſerant ab obediẽtia benedicti & gregorii:qui
cũ reuocarẽtur etiam ſub pœna excõis,dice-
batur eos non teneri obedire/quia potuiſſet
ſequi turbatio & impedimentum tenendi cõ-
cilii per quod ſperabatur ſedatio ſchiſmatis.
Cum.n.iudicium eccleſiæ contrariatur iudi-
cio cõſcientiæ,ſi iudicium conſcientiæ funda
tur in certa vel probabili ratione/ſequendum
eſt.alioquin deponenda eſt cõſcientia , & ſe-
quendũ eccleſiæ iudicium ac præceptũ alias
iniuſtũ/& dicto eccleſiæ iudicio conforman-
da conſcientia:vt notat.d.anto.in.d.c. inquiſi
tioni. Vnde licet aliquando non ſit obedien-
dũ præcepto ſuperioris, non ſequitur ex hoc
ꝙ ſuperior efficiatur non obedienti inferior
& illi deſinat eſſe ſuperior.

¶Ad illud quod dr̃ ꝙ papa non eſt perfecti-
or vniuerſali eccleſia.reſpondet̃ ꝙ non ſequi
tur ex hoc ꝙ vniuerſalis eccleſia ſiue conciliũ
ſit maius papa:quia cum petrus fuerit præpo.
ſitus & conſtitutus princeps ſuper totã eccleſi
am,conſequenter & papa eſt prælatus & præ
poſitus vniuerſali eccleſiæ. Ideo ſi loquimur
de maioritate & prælatione ptãtis & authori-
tatis & iuriſdictiõis,dignior ſuperior & maior

A est papa vniuerso corpore ecclesiæ: sed in cõparatione ad alia bona spiritualia (quorum maior copia reperitur in vniuersali ecclesia q̃ in vno solo prælato) non est dubium ꝙ isto respectu ecclesia sit perfectior plenitudine copiæ bonorũ spiritualiũ q̃ papa quãtumcunq; sanctus. Imo de hac perfectione interiori loquendo, vna vetula põt esse perfectior q̃ papa. Attenditur. n. hæc perfectio interior penes charitatem, quã apostolus dicit vinculum perfectionis ad colo. 3. & primæ ad timo. 1. dicit ꝙ finis præcepti est charitas. Et. 1. ioan. 4. dicitur ꝙ qui non diligit non nouit deũ, quia deus charitas est. & iterum deus charitas est, & qui manet in charitate in deo manet & deus in eo. Perfectior autem secundum charitatẽ potest esse vna vetula q̃ papa/ vt clarũ est: quia qui spiritu dei aguntur nõ sunt sub lege c. cũ ad monasteriũ de statu mona. igitur. Sed q̃uis in ecclesia vniuersali sint plura & maiora bona spiritualia, ex hoc non sequitur ꝙ ecclesia sit maior papa/ qui solus habet plenitudinẽ potestatis: vt in. c. ad honorẽ de autho. & vsu pal. & in ca. decreto & c. qui se scit. 2. q. 6. cle. pastoralis de re iudi. cum simil.

¶ Ad illud quod dicitur ꝙ cũ papa sit vnus & to. ecclesia vna de corpore mystico ecclesiæ,
B non potest esse illius caput quia nemo potest esse caput suiipsius, respondetur ꝙ dupliciter possumus loqui de isto corpore ecclesiæ. Interdũ. n. loquimur de ecclesia vt coniuncta capiti/ cõpræhendendo caput & mẽbra: & quando ꝙ loquẽtes de ecclesia licet capiti suo (hoc est christo vel papæ) coniuncta, loquimur de ea sicut de corpore in comparatione ad caput eius. Exemplũ de primo, cũ dicimus ecclesiã sponsam christi/ & ꝙ est mater & coniunx/ & ꝙ nõ potest errare & huiusmodi. Et hoc modo absolute loquendo nõ referendo eã ad aliquẽ fidelium, cõpræhendimus collectionẽ omniũ fidelium/ & mẽbra simul cũ capite. Exẽplum de secundo, cum loquimur de ecclesia per relationẽ ad caput eius: vt cũ dicimus ꝙ petrus fuit caput vniuersalis ecclesiæ: vt in. c. rogamus. 24. q. 1. Et isto modo licet non ponamus membra separata a capite. i. discrepantia, ponitur tamen distinctio rationis inter caput & membra. & iste modus loquendi conuenit cuilibet principatui & regno. Nunc ergo in proposito cũ dicimus ꝙ nullus suiipsius est caput, verum est si capimus ecclesiã primo modo absolute & effuso vniuersali sermone de capite & membris: quia talis sermo nõ discernit caput a mẽbris, sed cõpræhendit caput & membra simul. & propterea nõ conuenit dicere ꝙ suiipsius nemo est caput: quia
C non fit sermo per relationem ad caput. secus q̃ si fieret sermo per relationẽ ad caput: vt est in exemplo secundo loco posito.

¶ Ad illa quæ adducebantur per basilienses de ministeriali capite / patet ex præmissis responsio. & ad iura ibi adducta & ad alia respõsum est ad plenũ singulariter in responsionibus ad superiora contraria, & maxime in responsione ad quingesimũ primũ contrariũ. & pro maiori etiã parte patet responsio ex dictis in. 8. &. 15. motiuo pro papa.

¶ Articulus .8.

VAERITVR demum an & quomodo ecclesia habeat vtrũq; gladiũ? Et dicendum est ꝙ si loquimur in locis immediate subiectis ecclesiæ romanæ, nõ dubium est quin habeat vtrũq; gladium in exercitio, in spiritualibus & temporalibus: vt pone exemplum in insula sardiniæ, e. si diligẽti de præscrip. in insula siciliæ: vt in. c. mandata de præsump. cle. pastoralis de re
D iudi. vbi idẽ dicitur de toto regno siciliæ. c. ad apostolicæ de re iudi. in. 6. De quo vide bal. in. l. eum antiquioribus in. 4. col. versi. constat namq; ꝙ dominus clemens, C. de iure deli. bar. in. l. lex. 12. tabu. ff. ad. l. iul. maiesta. & in tract. de re mili. siue de duello domini paridis de puteo li. 7. c. 2. & glo. 94. di. c. 1. Idem in alijs prouincijs de quibus in. c. tibi domino ioanni & in. c. ego ludouicus. 63. di. & c. constãtinus. 96. di. cum simil. De quo vide barbatiũ in. c. quo ad consultationẽ de offi. lega. ¶ In alijs autem locis quæ non sunt in tẽporalibus immediate subiecta ecclesiæ romanæ, materia est larga. Super quo vide quæ dicũtur maxime per cardi. & barbatiũ & alios modernos in. c. nouit de iudi. & in. c. inter hæc. 33. q. 2. & c. causam quæ el. 2. qui filii sint legi. & de vo. e. super iis. per archie. floren. in. 3. par. sum. ti. 23. char. 8. & per frãciscum de pauinis in extrauagan. vnam sanctã. Et cardi. de turre cre. in. 2. li. de eccle. a. c. 113. vsq; ad fi. & rosel. in sua monar. c. 1. & pluribus sequen. milis in verbo iurisditionis prorogatio, & in verbo papa autem nõ solum. & alexan. in. c. per venerabilem qui filii sint legi Angelus in. l. de precario. ff. ad legẽ rhodiam de iactu, oldra.

A 96.di.)& qui habuit omnẽ & in omnes pote
stãtem in cœlo & in terra (iuxta illud matth.
vl.data est mihi omnis potestas in cœlo & in
terra)& qui fuit rex regum & dñs dominan-
tium,apoca.19.& primæ ad timo.6.& a quo
nos,populus electus gens sancta & regale sa
cerdotium.c.vnico de sacra vnc.& a quo om
nis potestas fuit data petro in cœlo & in terra
c.quodcunq;.24.q.1.& consequenter succes
soribus.c.solitæ de maio.& obe.& quia nul-
libi reperitur data aliqua potestas imperatori.
propterea bar.in.d.authen.quo.opor.epis.&
in.d.extraua.ad reprimendum/dicit ecclesiã
habere vtrunq; gladium:& q̄ tẽporalis gladii
exercitium imperatori concessum ab ecclesia
dependet per extrauagantẽ vnam sanctã. ad
quod vide alex.de immo.in.d.consi.87.in.2.
volu.¶ Et ista videtur veritas vt imperium iu
ste possideatur:eo q̄ præsertim pontifices trãs
ferre possunt imperium de vna gente in aliã:
& confirmant & coronant imperatores:vt.d.
c.venerabilem de elec.& cle.romani de iure-
iu.& illum inungũt:vt de sacra vnc.c.1.Et im
perator non sine causa recipit gladiũ de altari
93.di.legimus,dicit ostien.in.d.ca.causam el
2.Et papa dat illi euaginatum,dicens accipe
gladium desuper beati petri corpore sumptũ
B &c.vt habetur in pontificali.ponit bren.in
verbo papa.

¶Vnde licet exercitia iurisdictionũ sint distin
cta & separata,tamẽ vterq; gladius fuit apud
petrum (hoc est spiritualis & secularis pote-
stas)per illud ecce duo gladii hic.& secundũ
domi.in.d.c.quoniã.10.di.executio tempo-
ralis fuit interdicta petro per illa verba mitte
gladium tuũ in vaginã.Vbi considero q̄ chri
stus non per se posuit gladium petri in vagi-
na,sed dixit petro vt ipse poneret gladium in
vagina:& non dixit proiice gladiũ a te.quasi
non prohibuerit gladii tẽporalis potestatem,
sed vt per seipsum abstineret ab vsu gladii.
Vnde papa licet habeat vtriusq; gladii pote-
statem,tamen debet per se abstinere ab exer-
citio gladii tẽporalis.& hoc bene probat tex.
23.q.8.in prin.&.14.q.1.si petrus.vbi patet
q̄ etiã materialem gladium exercuit petrus.
Hodie tamen nulla est dubietas quin impe-
rator recipiat imperiũ a papa:quia & electo-
res habent potestatem eligendi a papa,vt dici
tur in.d.c.venerabilem.Et nunc vere & cum
bona conscientia tenetur imperiũ.nã de aliis
imperatoribus ante approbationẽ ecclesię qui
erãt verius vsurpatores poterat dubitari:vt di
cit abbas in.d.c.venerabilẽ,& albericus & alii
in.d.l.cũctos populos.Et vide omnino alex.
in.d.c.cũ ad verũ.vbi ostendit superioritatem C
gladii spiritualis ad tẽporalem,& quẽadmo-
dum tẽporalis descẽdit a spirituali & quomo
do est maioritas papę ad imperatorẽ:& respõ
det ad motiua quæ fiunt pro potestate impe-
ratoris ibi.de quo vide remiss.per alex.de im-
mol.in.l.1.ff.de requi.reis.Et q̄ depẽdeat im-
perium ab ecclesia,disputat iaco.de beluiso in
authen.de fide instru.§.5.de quo per bal.in
ti.de pace cõstan.in vsi.feu.Et de his & quo-
modo ecclesia habeat vtrunq; gladiũ,ponitur
in.d.c.nouit(maxime per barbatium)de iu-
di.Et de maioritate papæ ad imperatorẽ in.c.
licet de foro cõpe.post inno.&.d.c.solitæ &
ca.abbate de re iudi.& cle.pastoralis de re iu
di.Et vide multũ bene per collectarium:qui
etiam tenet q̄ habeat vtrunq; gladiũ in.c.an-
tiqua de priuil.

¶SED quia hodie est confusio (quia laici
volunt disponere de spiritualibus.s.conferẽ-
do beneficia,& clerici de temporalibus expo
nendo se armis & secularibus negociis) ideo
mundus est in malo statu:vt dicit domi.in.d.
c.quoniã.10.di.Et albericus in d.l.bene a ze-
none dicit.nouit ille qui nihil ignorat q̄ prę-
sidentes romanæ ecclesiæ sua astuta & sagaci
prudentia secundum temporum varietatem D
sua variarunt statuta,modo imperium subli-
mando modo paulatim deprimẽdo:sed si qui
libet esset contentus suis limitibus/& vnus
alium coadiuuaret(sicut facere tenentur)pu
to q̄ pax esset in vniuerso orbe.¶ Sed ego di-
co quicquid velit alberi.q̄ vndiq; sunt angu-
stiæ.nã modica etiam est reuerẽtia laicorũ in
clericos:intantũ q̄ papa de spiritualibus & be
neficiis parũ potest disponere,& sæpius quasi
cogitur dare principibus priuilegia,& iã gla
dius tẽporalis nõ ad tuitionẽ ecclesiæ sed ad
depressionem videtur illis datus:contra illud
quod dicitur in.c.principes.23.q.5.

¶Sed quod ecclesia habeat vtrunq; gladium,
multa adduci possent quæ in locis supra alle-
gatis a doctoribus ponũtur.Sed hodie de hoc
etiã est extrauagans vnã sanctã,quæ hoc cla-
re declarat:ideo indubie dicendũ est apud ec-
clesiã esse vtrunq; gladiũ.Et licet ioan.mona.
conatus fuerit peruertere sensum illius extra
uagantis(secundũ q̄ dicit egidius bellamera
in.d.c.solitæ & in.d.c.nouit:de quo valde mi
ratur cum esset legatus de latere domini bo-
nifacii in frãcia)tamẽ vt dicit pauinus in glo.
dictę extrauagan.illud fuit quia erat gallicus
& amicus regis philippi tunc regnantis.Et vt

dicit felinus in.d.ca. solitæ, ipse ex hoc forsan
præbuit occasionem vt clemens quintus (qui
A fuit guasco & transtulit ro. curiam in gallias)
faceret extrauagātē meruit: per quā declarat
ꝙ p diffinitionē & declarationē bonifacii q̄
incipit vnā sanctam, rex & regnum franciæ
non magis aut minus censentur subiici ro-
manę ecclesiæ q̄ antea subiiciebantur. Quę si
recte consideretur, est modici momenti: quia
negare esse necessariū subesse romano ponti
fici qui est caput vniuersalis ecclesiæ (vt in.d.
c. rogamus) esset cōtra articulum fidei & vnā
sanctā &c. & ponere plures vicarios christi. vi
de in cle. ad nostrū & quæ ibi dicuntur de hæ
re. Nec per dictā declarationē bonifacii aliqui
de nouo subiiciūtur magis q̄ antea essent sub
iecti. Et si bonifacius in dicta extrauaganti de
clarat illud quod prius erat, ita rex & regnico
læ prædicti astringebantur sicut cæteri catho-
lici. nec per dictā extrauagantē meruit/a sub-
iectione vicarii christi & sedis apostolicę exi-
muntur: argu. eorū quæ ponuntur in. l. hære-
des palā cū concordan. ff. de testa. Nec hoc ne
gat ioānes igneus in quæstione vtrū rex fran
ciæ recognoscat superiorē, & in quęstione de
papa cū respōdet ad. 8. cōtrariū in. xi. char. Et
de prædicta extrauagāti meruit/facit mentio
nē glo. fi. in clemē. i plerisq; de elec. Et ex quo
B materia de qua fit declaratio est ecclesiastica,
non dubiū est quin spectet ad papam. anto. &
abb. in. c. licet de fo. cōpe. remissiue bellēcinus
in. c. per venerabilē in fi. qui filii sint legi. Et de
materia an ecclesia habeat vtrunq; gladiū, vl-
tra remissiōes supra datas vide etiā remissiue
feli. in. d. c. solitæ, & pauinū in fi. glo. eius ad di
ctā extrauagantē vnam sanctam.

ET QVOD dictū est ecclesiam ha-
bere vtrūq; gladiū/ procedit sine dubio i
iis quæ sunt de dñio ecclesiæ. Sed non
desunt dicentes nunq̄ fuisse factā donationē
a constantino, & paleā. c. constantinus. 96. di.
esse falsam. De quorū numero est æneas syl
uius (qui postea fuit papa) in suo dialogo in
2 t. folio. vbi inuehitur cōtra miseros legistas
qui tantū elaborarunt vtrū donatio cōstatini
facta syluestro valuerit cū nunq̄ fuerit facta,
& ostēdit vnde fuerit aucta ptās sedis aposto-
licæ. Hoc idē non sine multis conuitiis prose
quitur laurētius valla de falsa donatione con
stātini, & fere per singula verba improbat pa
leā. d. c. cōstantinus. 96. di. Idē etiā posuit dan
tes in sua monarchia: q qa pertinaciter voluit
ꝙ imperiū nō dependeret ab ecclesia, parū ab
fuit qn fuerit de hęresi dānatus: vt dicit bar. in
l. 1. ff. de requi. reis. licet ipsemet dātes in. 19. C
inferni videat sentire cōtrarium dū dicit,

Hai constantin de quanto mal fu matre,
Non la tua conuersion, ma quella dote
Qual da te prese el primo riccho patre.

Itē etiā nicolaus de cusa de cōcordātia catho
lica. c. 2. vbi ad hoc ośdēdū allegat multas au
thoritates & scripta sctorū & historias de bea
to syluestro, i qbus nihil legit de dicta donati
one. Et idē dicit hiero. in excerptis in practica
cācellarię folio. 9. & sequēti. Sed fuisse factā
& nō tenuisse in pręiudiciū successorū, ponit
rosel. in sua monar. & cū eo multi alii doc. in
proœ. ff. in verbo augustus cū glo. ibi. & i au
then. quo. opor. epis. in glo. Quorū multos re
citat albericus de rosata in. d. proœ. Sed idē al
bericus formā dictę donatiōis ponit ad longū
in. l. 1. §. initio. ff. de offi. pfec. vr. quæ est sub
data kalē. april. & aliā ponit īfra sumptā ex isi
doro in li. de synodis in gestis cōcilii nice. &
est sub data tertio kalē. april. & cōcordat cū. c.
cōstantinus. 96. di. Et in effectu oēs cōcordāt:
& verisimile est ꝙ de eadē cōcessione plures
dederit literas diuersis tpibus. nā & in illis qū
dicit romanā ecclesiā caput vniuersarū eccle-
siarū, dicit sicut p alia iperialia decreta nostra
statuimus, ex quo videt ꝙ dederit de eadē re
diuersis tēporibus diuersa decreta. Cuperē aūt D
vt albericus dixisset vū habuerit illud primū
decretū dictæ donationis.

¶ Porro mirū est qūo lau. valla pius & dātes
audeāt astruere istā negatiuā, cuius est iposi
bilis pbatio directa per rerū naturam: vt dicit
tex. in. c. bonę el. 1. de elec. &. 6. q. vl. c. actor &
c. super hoc de renun. cū simil. Et ex hoc ꝙ le
gerunt historias & nō inuenerūt, nō sequit eā
nō fuisse factā: qa pōt fuisse facta & non esse
scripta in historiis: pōt quoq; esse scripta & ab
ipsis nō visa. Et pfecto nimis cōtumeliose in
surgit valla cōtra. d. c. cōstātinus & cōtra eccle
siasticos. ex quo vehementer redditur suspe-
ctus: nisi dicamus id fuisse factū licentia poeti
ca. Et cōtra pdictos facit tex. i. c. sancta. 15. di.
vbi vita beati syluestri ponit inter authēticas
scripturas in qua affirmatur liberatio & dona
tio cōstantini, quod alex. ibi dicit notandū cō
tra illos q temere audēt illā negare, qa histo-
rię eorū scriptores a spiritu prorsus alieni ista
literis nō mandarūt/ secularia tm̄ gesta annotā
tes. Nec est verisimile ꝙ tm̄ laborassent doc.
oēs in diuersis locis circa validitatē huius do-
nationis, nisi p certo habuissent illā fuisse fa-
ctā. De quo vide remissiue in glo. paulini sup
extraua. vnā sanctā. & remissiue per feli. i. c. so

A litæ in fi.de maio.& obe.cũ aliis ẽt remisſiue p
eũ adductis.& remisſiue etiã alex.in proœ.ff.
Et remisſiue barba. in postilla ad baldum in
proœ.codicis/ĩ verbo imꝑator augustus, vbi
dubitatiue adducit aliqua pro parte negatiua,
remittẽdo tãdẽ se decisioni romanæ ecclesiæ.
itẽ remisſiue berthachinus in verbo donatio
a principe.& remisſiue brixiẽ.in verbo dona-
tio/versi.an donatio facta ꝑ cõstantinum. Ex
q̃bus remissionibus colliges infinita loca vbi
agitur de dicta donatione. Facit tex. in.c.intel
lecto de iureiu.& calde. in ti. qui filii sint legi.
in trac.legitimationũ.doc.in.c.ego ludouicus
63.di.& in.d.c.cõstantinus.& in cle.1.§.por
ro de iureiu. & ibi remisſiue per barbatiũ. Et
bar.in.l.ꝓhibere.§.fi.ff.quod vi aut clã. & ibi
remisſiue per alex.licet loquat̃ in rege,nõ in
spẽ de donatione cõstantini. Ad idẽ archi.16.
q.1.c.placuit,cardi.& alii post glo.in cle.1.de
iureiu.sali.& bal.in proœ.C. Alia vide in lo-
cis supra remisſiue adductis. Signorellus in
cõsi.26.(incipit q̃stio talis)disputat hinc inde
& vltimo adducit rationes pro negatiua: sed
nihil aperte concludit.

¶ Et de ista donatione facit mẽtionẽ tex in.c.
futurã.12.q.1.Contra quẽ opponit nicolaus
de cusa ꝙ nõ probat hoc: sed tñ ꝙ imperator
B dimiserit vrbẽ romã syluestro. Et ꝑfecto mul
tũ cõtrariatur ille tex.c.futurã/ei quod legit̃ ꝙ
btũs syluester(q fuit post melchiadẽ authorẽ
d.tex.)baptizauit constãtinũ:vt patet in legẽ-
da eius ĩ li.legẽdæ sanctorũ,cui⁹ author igno
ratur.& ei qđ legitur in festo beati syluestri/
& in dedicatiõe ecclesię. De quo ad plenũ vin
cẽtius histori.li.13.a.c.43.vsq; ad.57.ꝓ Nec
releuat quod glo. dicit ꝙ ille titulus ad.c.fu-
turam est falsus: & ꝙ etiam aliqui ibi volue-
runt tex.esse iulii papę,& aliqui ꝙ illa sint ver
ba gratia. sumpta ex li.10.historiæ ecclesiasti
cæ: videlicet a versi.deniq; vsq; ad finẽ.c.futu-
rã. Nã ego in.d.li.10.nihil ĩueni de donariis
factis ꝑ cõstantinũ. & ꝙ tpe melchiadis cõstã
tinus esset christianus, expresse ponit aug. in
epl'a.162.ad gloriũ eleusiũ & fœlicẽ grãmati-
cũ. Et maxime fit hoc verisimile,qa cõstãtinus
fuit etiã christianus tpe eusebii qui fuit secun
dus ante syluestrũ in põtificatu. quo etiã tpe
helena ipsius mater repperit crucẽ dñi nostri
iesu christi, & inuẽtor iudas baptizatus est: vt
in vita eusebii ponit platina, & supplementũ
in eiusdẽ eusebii vita. de quo est tex.in.c.cru-
cis de cõse.di.3.licet idẽ platina de crucis in-
uẽtione ponat etiã in vita syluestri. Et supple
mentũ dicit inuẽtionẽ factã post baptismũ ab
ea receptũ, ait.n. ꝙ baptizato filio cũ vidisset
christi ꝓdigia per beatũ syluestrũ facta, expo C
stulauit a syluestro baptismum: & ꝙ eo susce
pto cõfestim ad perquirendũ.s.crucis lignũ ie
rosolymã petiit. & hoc innuit vincẽtius histo
rialis vbi supra. Vñ difficile est concordare.d.
capitulũ futurã cũ.c.cõstantinus.96.di. & cũ
his q̃ ponit vincẽtius histo.vbi supra, & cũ. c.
fundamẽta de elec.in.6.& cũ extraua. clemen
tis.6.quę incipit vnigenitus. vbi habet̃ ꝙ cõ-
stantinus fuerit baptizatus a syluestro.

¶ Sed posset ad.c.futurã sic rñderi, ꝙ tex. ibi
nõ dicit cõstantinũ fuisse tpe melchiadis ba-
ptizatũ,sed solũ ꝙ primus ĩꝑator fuit cõstã
tinus q fidẽ veritatis patẽter adept⁹ est. Et hoc
nõ discordat: qa cõstantin⁹ iã tpe melchiadis
erat initiatus chr̃o: qa in signo crucis supaue
rat maxẽtiũ, & deinde dederat licẽtiã chr̃ianis
ecclesias fabricãdi & fidẽ christi publice ꝓdicã
di. Nec dr̃ in eodẽ.c. futurã ꝙ fecerit donatio
nẽ generalẽ ecclesiæ, sed ꝙ immensa donaria
cõtulerit ecclesiæ, & sedẽ imperialẽ reliquerit
& beato petro successoribusq; eius cõcesserit.
Et sic nõ contrariat̃.c. cõstantinus nec.c.fun-
damẽta nec ei quod dicit̃ in historia beati syl
uestri, nã sicut legit̃ in historia tripartita in fi-
tertii li. cõstantinus distulit baptismũ qa vole
bat baptizari in iordane, sed præuẽtus infirmi
tate(vt alii volunt) a syluestro baptizatus est. D
& ei fecit donationẽ. Licet qđ dr̃ de dilatione
baptismi quousq; ei ad iordanẽ peruenire cõ
tingeret, platina nõ admittat nec fit verisimile
& cõiter dicitur contrariũ: vt dicit̃ in.d.c.san
cta & locis supra allegatis. Ista colligũtur ex
platina in vita eusebii & melchiadis & marci
& beati syluestri papæ, & ẽt ex vincẽtio histo-
riali & scholastica & tripartita: qa cõstãtinus
imꝑauit annis.31.& syluester vixit in papatu
23. Et qa vt legit̃ in.1.li.tripar.ca.6. cõstanti
nus occiderat aliquos genere proximos & in
nece filii sui crispi cooꝑator extiterat, nõ mi-
rũ est si vir alias religiosus in pœnã tanti scele
ris dei nutu fact⁹ leprosus & postea fonte ba
ptismatis mundatus, donationẽ ampliorẽ ec-
clesię fecerit(de qua in.d.c.cõstantinus)diuer
sam a donariis ecclesiæ lateranen. de q̃bus in
d.c.futurã, alioqn oportet necessario dicere ꝙ
ille ti.in.d.c.futurã sit falsus vt dicit glo.ibidẽ.
Sed in supplemẽto in vita cõstantini dr̃ ꝙ cũ
ipse varias martyrũ strages dedisset, elephan
tiæ morbo a deo correpť⁹ est & a syluestro ba-
ptizatus & curatus, & ꝙ ꝓ gratiis deo exoluẽ
dis.d.donationẽ fecit. Platina aũt ĩ vita marci
successoris syluestri dicit eũ a syluestro bapti

zatũ: sed ꝙ in leprã inciderit & baptiſmo mũ
A datus ſit/ nõ credit. Vnde videmus q̃ varie ſeri
bũt hiſtorici, & ſcptus cũ audacia ex ꝓprio ſen
ſu aliq loquũt/ nullã adducẽtes authoritatẽ.
¶ Sed oĩo obſt. ic. d. epl'a aug. ad gloriũtq̃ vult
ꝙ cõſtantinus tp̃e melchiadis fuerit chr̃ianus.
Verũ ad illam põt rñderi. ꝓ licet aug. faciẽdo
mẽtionẽ de melchiade & de conſtãtino dicat
cõſtantinũ iperatorẽ chr̃ianũ, nõ tñ dicit ꝙ fa
ct⁹ fuiſſet vel ꝙ eẽt chr̃ianus tp̃e melchiadis:
ſed eũ vocat chriſtianũ q̃a poſtea tp̃e ſylueſtri
fuerat factus chriſtianus. ſicut ſi hodie allegã
do alexãdrinũ ſup vſi. feu. vel ſuper. 4 decreta
liũ/ diceret ita dicit cardi. alexã. in vſi. feudo. vel
in. 4. decretaliũ, recte allegarẽ/ q̃uis tp̃e editio
nis dictorũ librorũ nondũ eſſet cardinalis: q̃a
ſufficit ꝙ ſit vel fuerit cardinalis tp̃e allegatio
nis. Et iſtã ſolutionẽ cõputãdo tp̃a vr̃ ſenſiſſe
alexã. in. d. c. cõſtãtinus, quẽ primo nõ viderã.
¶ Sed adhuc vr̃ ꝙ rñſio data ad. c. futurã nõ ſit
bona: q̃a tex. vr̃ clare ſentire ꝙ eſſet tp̃e mel-
chiadis chriſtianus, & nõ ꝙ eſſet initiatus vel
deliberatiue chriſtianus: q̃a tex. dicit ſed etiã
romani principes q̃ totius orbis monarchiam
tenebãt ad fidẽ chriſti & ad baptiſmi ſacramẽ
ta cõcurrerẽt, ex q̃bus vir religioſiſſimus con
ſtantinus primus fidẽ veritatis patẽter adept⁹
B &c. Quod refetẽdo ad verba ꝓcedẽtia intelli
gi debet fidẽ veritatis adeptus. ſ. per baptiſmi
ſacramentũ. & ſi tũc nõ fuiſſet baptizat⁹, aliis
verbis de cõſtãtino locutus fuiſſet. Et ꝑfecto
ĩpoſſibile eſt dare aliã rñſionẽ q̃ dedit glo. ꝙ
ſit falſus titulus: q̃a oportet ꝙ ille tex. ſit vel ſyl
ueſtri vel alicui⁹ ex ſucceſſoribus ei⁹. Vidi ia
cobũ zenũ ep̃m patauinũ de vitis põtificũ ad
paulũ papã. 2. in vita beati ſylueſtri: q facit mẽ
tionẽ de tex. d. c. futurã, & ibi dicit ꝙ cõiter dr̃
ꝙ in inſcriptiõe eſt error, & ꝙ ille tex. aſcribit̃
iulio: ſed ipſe dicit ſe vidiſſe in vetuſtiſſimis
codicib⁹ ꝙ ille tex. fuerit lucii. Quicqd ſit, opi
nio glo. eſt vera ꝙ ẽ error in ſupraſcriptione.
¶ Vtrũ aũt baptizatus fuerit a ſylueſtro, variẽ
ſũt opiniões. nã multi aſſerũt (vt hiero. & eu-
ſe. cẽſarien. ep̃us) ipſum in arianã hẽreſim la-
pſũ/ fuiſſe baptizatũ ab euſebio nicomedien.
ep̃o in vl. vitæ ſpiritu. Et ambro. in or̃one de
obitu theodoſii inq̃t. licet baptiſmatis gr̃a con
ſtantino in vltimis cõſtituto oĩa pc̃tã dimiſe-
rit, tñ ꝙ primus ĩpatorũ credidit/ & poſt ſe hẽ
reditatẽ fidei pricipibus dereliq̃t/ magni meri
ti locũ reppit, qđ ẽt legit̃ in. 4. lectiõe officii
inuẽtionis. s. crucis. Vñ ex his inducta eſt va-
rietas de tp̃e cõuerſionis cõſtãtini. nã nõnulli
tenẽt eũ in. 8. vel. 2 4. ĩperii ſui ãno baptizatũ
fuiſſe a ſylue. & a lepra mũdatũ/ & tũc. d. dona C
tionẽ ab eo factã. & hoc oñdit. c. cõſtãtin⁹. 96
di. quã dicũt paleã. & albericus ĩ. d. §. initio. &
iſidorus inter geſta niceni cõcilii: q recitãt di-
ctã donationẽ, vt diximus ſupra. Alii idẽ aſſe
rũt, ſed dicũt eũ poſtea ĩ arianã hẽreſim lapſũ/
fuiſſe ab euſe. nicomediẽ. ep̃o rebaptizatũ. Et
hoc cõſonat iis q̃ tũc plures viri catholici dice
bãt: q volebãt ab hẽreſi reuerſos eẽ rebaptizã
dos: vt fuit cypria. martyr: vt legit̃ ĩ eius epl'is
& patet ꝑ multa iura. 1. q. 1. Alii dicũt eũ diſ-
tuliſſe baptiſmũ eo ꝙ decreuerat baptizari in
iordane: vt btũs ambr. vbi ſup. & hr̃ in. 4. lec.
inuẽtiõis. s. crucis. q̃uis in legẽda beati ſylueſ.
ĩ eo. li. legat̃ ꝙ cõſtantinus poſt plurimas mar
tyrũ ſtrages a deo elephãtia correptus tãdẽ a
ſylueſ. baptizatus eſt. Et ſic iſta varietas ibi na
ſcitur ex varietate ſcribẽtiũ. ¶ Sed idẽ iacobus
zenus allegatis oĩm authoritatibus cõcludit
credẽdũ eſſe eũ baptizatũ fuiſſe a ſylue. & qđ
ſcribit̃ cõſtantinũ rebaptizatũ fuiſſe ab euſe.
nicomedien. ꝓſule ariano/ dicit intelligẽdũ eẽ
de cõſtãtino eiuſ. cõſtantini filio: vt legit̃ ĩ vi-
ta fœlicis papẽ, q quartus fuit a ſylueſ. Et ibi
adducit multos authores de cõſtãtini vera fide
& ꝑſeuerãtia, & q̃o iuſſerit eccleſiã ĩ honorẽ
ſaluatoris cõſtrui & deſtrui tẽpla gẽtiliũ: & di
cit eũ. d. donationẽ feciſſe/ nõ obſtãtibus oib⁹ D
q cõtrariũ ſenſerũt. Inq̃t inſup ſibi admiratio
nẽ feciſſe ꝙ cũ ad ei⁹ man⁹ veniſſet ex alema
nia antiq̃ſſimus codex de vita cõſtãtini & ei⁹
obſeruantia in chr̃ianos & q̃o voluerit tẽpla
idolis olĩ dicata ad dei veri cultũ transferri &
q̃o inuitauerit oẽs ꝓmiis & pollicitationibus
ad religionẽ & plura alia, tñ nihil ibi de baptiſ
mate & donatione facta dicebat̃: qđ maxie ad
duxerat eũ in admirationẽ. Sed de hoc nõ eſt
mirandũ: q̃a ſcriptores aliq magis adhuc cõd
ſe narrãt hiſtorias, nec ex hoc ſeq̃t̃ ꝙ nõ fuerit
facta donatio: quã factã fuiſſe ponit gelaſi⁹ pa
pa, iſido. hiſpalen. ꝓſul, adrianus papa, nico. 3.
bernardus in li. de cõſide. ad euge. pa. damaſus
papa, moderni hiſtorici, martinus cuſentin⁹,
ſigibertus, ptolomẽus pogius, car. de tur. cre.
archie. flo. & vincen. hiſto. vbi ſupra. vbi ẽt di-
cit de lepra & baptiſmate a ſylueſ. & ibi ponit
cõſtitutũ eius ſiue epl'am directã ſanctiſſimo
pr̃i patrũ ſylueſtro oĩbuſq ſucceſſorib⁹ vrbis
romẽ ep̃is, & eſt illa eadẽ quã refero poſitã ab
iſidoro: de qua dicit vincẽtius ꝙ actor illam re
fert. ꝑinde nõ dubitãdũ eſt quin fuerit facta.
¶ Nec ex hoc ꝙ aliq ſcriptores tacẽt dictã do
nationẽ & baptiſma, ſeq̃t̃ ꝙ nõ fuerit baptiza
tus a ſylue. aut ꝙ nõ fecerit donationẽ. Et mul

A tū p his facit benignitas cōstātini in chrīanos
& victoria ipsi⁹/& inuētio crucis/& erectio pa
latii in ecclesiā lateranē, & ampliatio ecclīæ &
nois chrīani ex illius īpio, & possessio subse,
cuta & tanto tpe cōtinuata/ licet postea eccl'ia
multas passa sit psecutiones. Nec est verisimi
le sanctos illos pōtifices voluisse mētiri q illā
affirmāt. Et de p̄dicta donatione cōstātini & ꝙ
baptizatus fuerit a sylue. & mūdatus a lepra &
de visione nocturna aplorū, multū ad plenū
ponit isidorus de synodis in. 1. par. cū tractat
de cōcilio niceno. & ibi ad longū recitat dire,
tū siue constitutū cōstantini impatoris decre,
tū sancto sylue. vt. romę epo & oībus ei⁹ suc,
cessorib⁹ q in sede beati petri vsq; in finē secu
li sessuri sunt pōtificibus & oībus vbiq; terra
rū catholicis epis: q̄ est sub data romæ tertio
kal. apriliū dño flauio cōstantino augusto. 4.
& gallicano. 4. viris clarissimis cōsulib⁹. Et ibi
in effectu ponūt verba. c. futurā. 12. q. 1. & c.
cōstantinus. 96. di. p quę apparet ꝙ falsus est
titulus de melchiade in. d. c. futuram.

¶ Nec obstāt verba ambro. cū dicit eū fuisse ī
vltimis baptizatū: qa id nō debet referri ad vl
timos dies vitæ ipsius cōstātini, sed ad vltimas
chrīanorū psecutiones/ vel ad multa p eū ge,
sta quę ad fidei fauorē ptinebāt: vt de victoria
B maxētii/de edictis ppositis in ædificationē ec
clesiarū & de subuersione idolorū post emun
dationē a lepra: qa. n. post hæc baptizatus est
dr̄ in extremis baptizatus, q̄uis de his ambro.
nō fecerit mētionē. Et est modus loquēdi vo
lētis omittere multa medio tpe gesta. & simile
ei q̄d ponit in. d. c. futurā. 12. q. 1. in versi. de,
niq; idē p̄fatus princeps donaria immensa cō
tulit. eū tn̄ eodē tpe quo baptizat⁹ est, & pala
tiū lateranē. in ecclesiā erigi curauerit & dona
ria fecerit nō ꝙ hęc fuerint vltima per eū vel
in vltimo imperii eius anno gesta.

¶ Porro multi malignātur cōtra sedē aposto
licā ppter istā donationē & ante culpāt q̄ le,
gant, quod mirū est: cum adhuc tēporibus no
stris fuerit in ecclesia sancti petri in frōtispitio
maioris arcus ante altare maius cōstantinus
imperator in musaico depictus, literis aureis
ostēdens saluatori & beato petro apostolo ec
clesiā ipsam a se ędificatā videlicet ecclesiā san
cti petri. Et vidi ego multos codices de. d. do,
natione loquētes/hominū malignitate corru
ptos. vbi enim scriptū erat cōcedimus palatiū
nostrū lateranen. deletum erat verbū cōcedi
mus & adiectū cōtradicimus. & ad hunc mo
dum vidi etiā aliquos libros decreti vitiatos.
Et rursus ex hoc ꝙ cōstantinus trāstulit sedē
imperialē byzantiū, magis præsumēdum est
pro dicta donatione q̄ contra: cū pro parte ne
gatiua nulla adducūtur ratio nisi ꝙ non legi, C
tur/& cū satis cōstet ipsum fuisse baptizatū.

¶ Quòd aūt hodie non sit dubitandū de vali
ditate huius donationis propter iuramētum
quod p̄stāt impatores in sui coronatione (. s.
de nō infirmādo illā donationē) ponit barba
tius in cle. 1. de iureiu. Quod iuramentū exi,
gere vr̄ superfluū: cū illa donatio nō tā fuerit
donatio q̄ recognitio siue restitutio: vt dicit
alex. de immol. in cōsi. 87. in. 2. volu. & viden
tur cōiter velle doc. ī locis supra remissiue ad
ductis: qa facta est syluestro p ecclesia recipiē
te, & cōsequēter deo: cū & quod deo legat/ec
clesię cēseatur legatū: vt in authen. de eccle. ti.
§. si quis in noīe. Igitur facta est illi donatio
cuius est omniū ptās & imperiū: qa dñi est ter
ra & plenitudo eius, orbis terrarū & oēs q ha
bitant in eo: vt dicit in psal. 23. & ipse est rex
regum & dñs dominantiū. Ideo nō opus est
disputare an constantinus potuerit minuere
imperiū vel an potuerit successoribus p̄iudi,
care: cū oīa ante christū tyrānice p impatores
possiderētur, adueniēte aūt saluatore nr̄o oīs
ptās in cœlo & in terra in eū trāslata est: vt dr̄
matth. vl. Et ideo postq̄ imperiū factū est chri
stianū & haberi cœpit ab ecclesia (quæ illud
trāstulit in germanos. c. venerabilē de elec.) D
iure bono dominiū habere cœpit, & īpatores
facti sunt filii ecclesiæ & nō dñi. 23. q. 8. cōue
nior. 96. di. si īperator, & cle. 1. de iureiu. & ad
uocati & defensores. d. cle. in. §. porro. & peu
rare debēt & seruare pacē ecclię. 23. q. 4. c. qm̄
vult, & multis aliis ea. cau. & q. & q. 5. Ideo di
sputare de. d. donatiōe, vr̄ hodie curiosis & in,
getis relinquendū. Et de ea est tex. quē ad hoc
allegat alberi. in dictiona. suo in verbo cōstā,
tinus. & bal. in pœ. ff. in. l. diui cōstātini. C. de
nā. libe. vbi dicit īpator/diui cōstantini q vene
rāda chrīanorū fide romanorū minuit impe,
riū. Vn̄ apparet error eorū qui tā audacter di
cūt nō fuisse factā donationē. Nec ex hoc ꝙ
d. c. cōstātinus dr̄ palea/sequit ꝙ nō fuerit fa,
cta donatio, nā plures sunt canones in decre,
to q dicunt paleę (tāq̄ nō positi p gratianū) q
nō sunt minoris authoritatis q̄ inserti p gra,
tianū. Et de ista donatione cōstantini ꝙ fuerit
facta & valuerit, vide oīno alex. in. d. c. cōstāti
nus: qui singula dicta laurētii vallę discutit &
reprobat. & vide etiā ibi cardi. de turre cre. Et
hęc de suscepto opere ad laudē dei dicta suf,
ficiant.

INDEX TERNIONVM.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Sſ Tt Vu

Xx Yy Zz AA BB CC DD EE FF GG HH II KK LL MM NN OO

PP QQ RR SS TT. Omnes ſunt terniones præter TT quaternionem.

ROMAE Excudebat Antonius Bladus Menſe Octobri
Anno Do. M. D. XXXVIII.

Scheda tecnica riassuntiva

Progetto n. 14/2005
Colloc.: 8. 46. E. 11

Interventi:
Documentazione fotografica. Spolveratura con pennello
Smontaggio del primo e ultimo fascicolo, lavaggio e
ricollatura, restauro di strappi e lacuna sul frontespizio e rammendo piega
nell'ultimo fascicolo, riaggancio al blocco con guardie in carta Ingres.
Restauro della coperta: copertura dei nervi originali con pelle allumata,
rinforzo dei capitelli con Vang. 523, rinforzo degli angoli dei
quadranti originali, coperta in pergamena con asole in corrispondenza dei nervi
come originale e ribattiture senza adesivo
Cartella in cartoncino Klugg per la conservazione della coperta
Originale e dei materiali di un precedente restauro.

Laboratorio: B.N.C. Roma